Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXIV
27 (1 568)
VINERI
5 IULIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

20
1965–1985

ÎMPREUNĂ CU POPORUL, PENTRU POPOR

Tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un nou dialog cu oamenii muncii din Capitală și din județul Gorj

Indicațiile secretarului general al partidului vor prinde neîntîrziat viață, ridicînd Gorjul pe noi trepte de bunăstare și civilizație.

Comentarii în paginile 2–3

Iată cum arată astăzi Gorjul!

Paginile 12–13

UNIȚI ÎN HĂRNICIE PENTRU BINELE ȚĂRII

Pe agenda de lucru a Frontului Democrației și Unității Socialiste:

- **Secerișul – o cauză a tuturor, o datorie a tuturor**

Paginile 4–5

- **Bătălia pentru resurse**

Paginile 18–19

684.981 P

• PRINCIPIUL VITAL AL POLITICII COMUNIȘTILOR

A DOCTRINEI CEAUȘESCU • TEMEIUL MARILOR

ÎMPREUNĂ CU POPORUL

Mărturii despre un timp eroic

Acum patruzeci de ani, cînd mi-am început munca de ceferist, îmi spuneam, privind în jur : greu, tare greu ! Dar va veni și timpul cînd ceferistul nu va mai fi privit așa, ca un meseriaș mărunt, de nebăgat în seamă, unul din cei ce dau cărbuni locomotivei sau unul din urmașii acarului Păun. La fel gîndeau mulți, dar n-am fi crezut atunci că, în mai puțin de o viață de om, lucrurile au să se schimbe radical. Pot spune astăzi cu toată convingerea, cu deplină sinceritate, că anii Epocii Nicolae Ceaușescu au fost pentru noi, ceferiștii de la Revizia de vagoane București-Griviția și din toată țara, ca și pentru întregul popor, anii adevăratelor împliniri. Ani plini de fapte și inițiative importante. Ani în care am înțeles cu adevărat ce înseamnă demnitatea de om al muncii în România, adică de proprietar, producător și beneficiar al avuției naționale. Ne-am simțit, în acești ani, mai mult ca niciodată, ai țării, ai timpului, simțind că timpul și țara sînt cu noi. E vorba — și acesta este faptul esențial — nu de o unitate doar declarată, ci de una reală, materializată atît în realizările noastre de excepție, cît și în modul în care lucrăm acum, în prețuirea cu care este înconjurată munca noastră. Iată, chiar eu, muncitorul devenit maistru și apoi șef de atelier, am fost distins, în 1973, cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, semn că eforturile noastre, ale ceferiștilor, au fost urmărite și apreciate așa cum se cuvine. În acești douăzeci de ani care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului am cunoscut, atît eu cît și tovarășii mei, cele mai de seamă împliniri umane și profesionale. Am văzut cum în jurul nostru se transformă țara, oamenii. Cred, de aceea, cu tărie, că România de azi și poporul său și-au aflat adevărata cale pentru atingerea marilor lor proiecte. Faptul acesta se datorează, în chip esențial, climatului de libertate și avînt creator promovat în mod consecvent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, climat ce reprezintă emblema Epocii noastre, a modului nostru de-a gîndi și făptui.

Pot afirma cu certitudine, că în lipsa deschiderii fără precedent în istoria noastră produse de Congresul al IX-lea, starea industriei noastre, a transporturilor și, implicit, viața noastră ar fi fost cu totul altele, lipsite de amploarea și perspectivele de azi. S-a produs o adevărată descătușare a energiilor întregii națiuni, deschiderea fiind una a patriei către oameni și, în același timp, a oamenilor către patrie. Am început să ne simțim mai liberi, mai stăpîni pe noi, mai încrezători în realizarea dorințelor noastre. Dezvoltarea României se dovedește, privită din perspectiva celor două decenii care s-au scurs, armonioasă, echilibrată. Ca vechi muncitor, privesc aceste lucruri cu bucuria celui ce și-a văzut un vis împlinit. Lucrez într-o hală nouă, o hală industrială în care se pregătesc, în 24 de ore, 60 de trenuri de călători în condiții în care, atunci cînd am început să muncesc, nu m-aș fi putut gîndi. S-a investit pentru această hală un sfert de milion lei. Știm că acești bani s-au cheltuit atît pentru a ni se oferi condiții exemplare de activitate, dar și pentru sporirea volumului de muncă și a calității acestei munci ; iar rezultatele obținute de noi în întrecerea socialistă vorbesc limpede despre modul în care am înțeles să răspundem grijii ce ne-a fost acordată.

Epoca Nicolae Ceaușescu — timp al omeniei și al trainicelor zidiri — a însemnat pentru noi, muncitorii țării, șansa de a dura o patrie nouă, clădindu-ne, noi înșine, ca personalități responsabile, ca oameni pătrunși de însemnătatea istorică a ceea ce edificăm.

VASILE NIȚĂ,
Erou al muncii socialiste

Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu oamenii muncii din două mari întreprinderi bucureștene

Preocuparea permanentă a secretarului general al partidului de a analiza la fața locului modul cum se înfăptuiesc sarcinile de plan, de a discuta cu specialiștii, cu muncitorii, cu cei ce lucrează nemijlocit în domeniul producției materiale toate problemele privind obținerea de rezultate tot mai bune în toate sectoarele de activitate s-a evidențiat încă o dată cu prilejul vizitei de lucru făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu în întreprinderi industriale din Capitală. Desfășurată în atmosfera de puternică emulație în care întregul nostru popor întîmpină, cu remarcabile fapte de muncă, împlinirea a două decenii de cînd Congresul al IX-lea a ales în funcția supremă de conducere a partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, noua vizită de lucru a avut ca obiectiv examinarea stadiului îndeplinirii sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, identificarea de noi posibilități de sporire și diversificare a producției, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor și, pe această bază, stabilirea de soluții pentru modernizarea continuă a fluxurilor, a tehnologiilor de fabricație, sporirea eficienței întregii activități economice.

Dialogul secretarului general al partidului la Întreprinderea de Utilaj Chimic „Griviția Roșie" a prilejuit studierea profundă a problemelor privind realizarea unei sisteme complexe de utilaje tipizate pentru presarea la rece și la cald a metalelor, evidențiind ca sarcini prioritare în acest domeniu asimilarea de linii tehnologice complexe, de mașini speciale, precum și asigurarea matrițelor pentru toate tipurile de prese și operații de deformare plastică. În acest sens, au fost prezentate soluții, vizînd specializarea și concentrarea fabricației de mașini și utilaje de acest tip pe ansamblul ramurii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca realizarea programului de asimilare a noilor utilaje să fie coordonată de întreprinderea cu ponderea cea mai mare în fabricarea acestora, care dispune și de dotarea tehnică necesară iar activitatea de concepție să se desfășoare unitar, în cadrul centrului de cercetare-proiectare a unității coordonatoare. Dată fiind experiența bună cîștigată de întreprindere în producerea țevilor speciale pentru răcitoarele cu aer, s-a cerut ca „Griviția Roșie" să extindă fabricarea acestora la nivelul necesarului economiei naționale, asigurînd totodată disponibilități pentru export. Întreprinderii i s-a trasat totodată sarcina de a realiza prin autodotare utilajele necesare propriei fabricații de produse tubulare speciale. Apreciind că există condițiile tehnice necesare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca întreaga producție de prese de vulcanizare și de reșapare a anvelopelor să se concentreze la „Griviția Roșie". În același timp, s-a indicat să se ia măsuri pentru ca să fie puse la punct, cît mai repede posibil, presele aflate în prezent, în înzestrarea diferitelor întreprinderi din țară, să se îmbunătățească productivitatea și fiabilitatea acestora, să fie diminuate consumurile tehnologice, să se acorde cea mai mare atenție produselor realizate. Referitor la asimilarea noilor tipuri de prese și la modernizarea celor aflate în fabricație, secretarul general al partidului a cerut să se examineze variantele optime privind consumurile materiale și de energie, să se stabilească, împreună cu întreprinderile beneficiare, soluții constructive cu cea mai ridicată eficiență. În acest scop, s-a cerut ca și activitatea de concepție, de realizare a prototipurilor să fie concentrată la „Griviția Roșie", astfel încît producția de prese de vulcanizare să atingă nivelul tehnic înregistrat pe plan mondial. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca viitoarea capacitate de producție a preselor de vulcanizare să fie concepută astfel încît să devină o unitate integrată, cu dotare, de înalt nivel tehnic, cu standuri de probă corespunzătoare.

Vizitînd, la Întreprinderea de Fabricație și Montaj Ascensoare, principalele secțoare de fabricație, secretarul general al partidului a indicat să se acționeze pentru intensificarea activității de finalizare a tuturor lucrărilor de investiții, inclusiv a turnului de probe pentru ascensoare, astfel încît în unitate să se efectueze toate încercările necesare înaintea livrării acestor produse către beneficiari. De asemenea, s-a cerut să se acorde atenție creșterii continue a nivelului calitativ și tehnic al produselor, corespunzător cerințelor economiei noastre naționale și exigențelor la export. Apreciind preocuparea colectivului întreprinderii pentru asimilarea și producerea de dispozitive și instalații de agrement, secretarul general al partidului a cerut să fie asigurate condițiile necesare și să se treacă în scurt timp la fabricarea acestora. A fost, subliniată, totodată, importanța folosirii cît mai eficiente a suprafețelor și capacităților de producție, indicîndu-se să fie adoptate soluții optime în amplasarea noilor linii de fabricație și testare a produselor.

Colectivele celor două unități, toți cei prezenți și-au exprimat hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru a întîmpina cu noi și semnificative succese împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, pentru a-și spori contribuția, alături de întregul nostru popor, la înfăptuirea exemplară a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, la înflorirea continuă a României socialiste.

P. NICOARĂ ■

ROMÂNI, DUPĂ CONGRESUL AL IX-LEA • PIATRA UNGHIULARĂ NOASTRE ÎMPLINIRI DIN ULTIMELE DOUĂ DECENII •

PENTRU POPOR

Putem spune că tocmai datorită acestor largi consultări cu poporul, cu oamenii muncii, cu partidul am găsit întotdeauna cele mai bune căi pentru a realiza programele de dezvoltare — și aceasta a dus la întărirea forței și unității indestructibile a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste !

Conducătorul partidului și statului deschide noi orizonturi de rodnicie activității minerilor și energeticienilor gorjeni

„Pornind de la Congresul al IX-lea, ne-am propus să realizăm o largă consultare cu oamenii muncii în toate problemele importante ale dezvoltării patriei noastre. Întîlnirile cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu toate categoriile de oameni ai muncii au devenit o parte componentă a felului de discutare a problemelor dezvoltării patriei, a politicii interne și externe, a modului în care să acționăm pentru a realiza în cele mai bune condiții programele de dezvoltare continuă a țării noastre. Putem spune că tocmai datorită acestor largi consultări cu poporul, cu oamenii muncii, cu partidul am găsit întotdeauna cele mai bune căi pentru a realiza programele de dezvoltare — și aceasta a dus la întărirea forței și unității indestructibile a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste !" Aceste cuvinte, rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară care a avut loc recent în orașul Rovinari, prefațează cel mai bine vizita de lucru făcută de secretarul general al partidului în județul Gorj. Într-adevăr, vizita aceasta — pe itinerarul căreia s-au aflat Întreprinderea Electrocentralei Turceni și Termocentrala de la Rovinari-Rogojelu, carierele Luponia, Roșia și Tismana I, Combinatul Minier din Rovinari, Întreprinderea de Mașini-Unelte pentru Presare-Forjare și Întreprinderea de Utilaj Minier, ambele din Tîrgu Jiu — s-a constituit într-un fructuos dialog de lucru cu cei ce muncesc de pe meleaguri gorjene asupra modului în care se înfăptuiesc obiectivele stabilite privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice, asupra măsurilor ce trebuie luate pentru recuperarea rămînerilor în urmă în domeniul energetic, pentru înfăptuirea întocmai a programelor în acest domeniu.

Desfășurată sub semnul apropiatei aniversări a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, într-o atmosferă de intensă activitate creatoare, de puternică angajare revoluționară, pentru îndeplinirea exemplară a planului pe acest an și pregătirea temeinică a viitorului cincinal, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Gorj reprezintă un moment de mare însemnătate pentru înflorirea economică și spirituală a acestor străvechi meleaguri românești, care dețin un loc de frunte în producția de cărbune și energie electrică a țării. După cum s-a remarcat și în cadrul marii adunări populare din orașul Rovinari, ținute cu prilejul vizitei, în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului județul Gorj, la fel ca celelalte județe ale țării, a cunoscut o dezvoltare intensă. În această perioadă, din inițiativa și cu sprijinul nemijlocit al secretarului general al partidului, în județ au fost construite combinatele miniere Motru și Rovinari, marile termocentrale Rovinari și Turceni, schele petroliere, importante unități industriale în domeniile construcțiilor de mașini, chimiei, industriei materialelor de construcții, alte întreprinderi de mare însemnătate pentru economia națională. Această dezvoltare a fost posibilă ca urmare a transpunerii în viață a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la valorificarea resurselor energetice existente în această zonă, a programelor adoptate de conducerea partidului referitor la dezvoltarea extracției de cărbune, a producției de energie electrică, de țiței și de gaze. Pe această bază și ca o consecință a sprijinului primit prin alocarea permanentă a unui impresionant volum de investiții, Gorjul este astăzi un județ cu precădere energetic, care are o pondere de circa 75 la sută în producția de lignit a țării, de peste 16 la sută în cea de energie electrică, de aproape 11 la sută la țiței și deține primul loc la extracția gazelor naturale și asociate.

Atît în timpul vizitării obiectivelor amintite, cît și în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Rovinari, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență sarcinile ce revin gorjenilor pentru înfăptuirea programelor energetice stabilite. Astfel, în ceea ce privește extracția de cărbune, s-a arătat că minerii de la combinatele Rovinari și Motru trebuie să-și organizeze mai bine activitatea, astfel încît în următoarele șase luni să se asigure îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului și să se recupereze nerealizările din primul semestru sau cel puțin cea mai mare parte a acestor nerealizări, în așa fel încît la încheierea acestui an cele două combinate să poată raporta îndeplinirea sarcinilor de plan. Probleme asemănătoare se pun și pentru energeticieni. În următoarele șase luni termocentralele Turceni și Rovinari-Rogojelu trebuie să realizeze planul pe această perioadă și să livreze, la nivelul sarcinilor stabilite, energia necesară țării. Au fost discutate, de asemenea, — cu referire la producția de energie electrică — măsurile ce se impun pentru a lichida grabnic stările de lucruri negative și pentru a asigura realizarea producției planificate, a investițiilor, pentru punerea în funcțiune la termenele stabilite a tuturor capacităților, astfel încît, în cel mai scurt timp, Turceni să realizeze o capacitate instalată de 2 600—2 700 de megawați. În momentul de față sînt avansate lucrările pentru grupul 7 și sînt începute lucrările pentru celelalte două grupuri de cîte 500 megawați. Secretarul general al partidului a arătat că trebuie făcut totul pentru ca în 1986, primul an al viitorului cincinal, toate lucrările de investiții să fie încheiate, astfel încît termocentrala de la Turceni să funcționeze cu întreaga ei capacitate. La fel, unele investiții ce mai sînt de realizat la Rogojelu trebuie să fie încheiate încă din acest an, astfel încît la începutul anului viitor termocentrala să poată lucra în bune condiții la întreaga ei capacitate. „De la această mare adunare populară — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — aș dori să adresez tuturor minerilor, energeticienilor și celorlalți oameni ai muncii chemarea de a face totul pentru a realiza în bune condiții planul de cărbune și energie, planul în celelalte sectoare, pentru a îndeplini astfel în întregime cincinalul 1981—1985 și a pune o bază trainică pentru noul cincinal, care asigură ridicarea patriei noastre pe o treaptă nouă de dezvoltare economico-socială, de progres și bunăstare pentru întreaga națiune".

Punînd încă o dată în lumină preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru continua propășire economico-socială a țării, pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite privind dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a prilejuit oamenilor muncii de pe plaiurile Gorjului reafirmarea hotăririi lor de a acționa în continuare cu toată dăruirea pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, pentru realizarea măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

ION CODRU

Pe agenda de lucru a Frontului Democrației și Unității Socialiste la sate

SECERIȘUL

ceas-bucurie, ceas-răspundere, ceas-sudoare

ANFILE, ÎNTRE PLOAIE ȘI SOARE

Multe se pot spune despre Anfile Damian (că are burtă, de pildă, sau că urăște de moarte „hirtogăria" motiv pentru care se ferește cu zilele de propriul său birou, de parcă acesta ar fi ciumat), dar în nici un caz că agricultura, cu toate surprizele ei, i-ar mai putea provoca surprize. E „în branșă" din 1949, de cînd, bărbat la 14 ani, se deda la condusul tractorului, un prim „I.A.R." de construcție românească. Și-a cucerit apoi, ca la armată, toate gradele, n-a „ars etape", a perforat pas cu pas ierarhiile (draconice în domeniu, mai ales pentru un ins care n-are carte inginerească, ci doar de tehnician), ajungînd la răspunderea de director al S.M.A. Chiselet din Călărași, unul din cele mai redutabile ale Bărăganului, stăpîn peste o moșie cît un județ : 22 000 de hectare. Anfile Damian „a făcut" pînă azi 36 de campanii agricole, primind de-a dreptul pe piele, pe nervi, pe meninge, pe suflet, prin primăveri, veri, toamne și ierni, contemporaneitatea cea mai fierbinte a ceea ce numim „bătălia pîinii", cu toate marile și spinoasele ei probleme, secătuit de fiecare în parte dar renăscînd la fiecare nouă somație a recoltei ; punînd deci mereu, iar și iar, la bătaie piele și suflet, os și nervi, ca să iasă lucrurile așa cum trebuie. Nimic din ce-i al pămîntului nu-i este străin, nimic nu-l mai poate surprinde, clinti sau neliniști, dar acum, cînd se gîndește la campania acestui '85, cu cumplita lui secetă, îi cam la cu frig.

E drept, în zilele din urmă a plouat. O binecuvîntare pentru porumb (ici-colo ciorotic, limfatic, cu frunzele sfîșiegite ca foile de tutun expuse prea mult la soare), o binecuvîntare pentru floarea-soarelui (ici-colo aducînd cu o mult prea gingașă cultură de margarete), dar o neliniște pentru grîu. Grîul e bun, e copt, secerișul însă merge greu. A plouat și azi-noapte și, deși cerul dimineții e numai soare, sferul de sub el e rece, pămîntul e umed, plantele sînt grele de apă. Combinerii s-au transformat în hidrologi, adică s-au înarmat cu niște aparate numite umidometre, cu care măsoară umiditatea din lanuri. Îi vezi prin holde, înfipți ca niște *mire* sui generis în pămînturile mustind de apă, adulmecîndu-le. Sînt plini de nerăbdare, surescitați, atîțați, cu nervii în flăcări, în timp ce „Gloriile", de cu zori dejugate la capul lanurilor, așteaptă, suflete reci și impasibile de oțel, desăvîrșirea lucrării soarelui. Chestia cu „suflete impasibile" nu-i sună bine lui Anfile Damian. Nu, frații lor, zice, nu e așa cum spuneți, sînt, dimpotrivă, niște suflete chinuite, sînt cele mai chinuite dintre mașinile care se chinuie cu pămîntul. Sînt armele de cea mai lungă bătaie, solicitate la extrem (ele recoltează și orzul, și grîul, apoi, schimbîndu-și în fugă echipamentele, trec la mazăre, la fasole, la in, la orez, la soia, la floarea-soarelui, la porumb), astfel încît, la sfîrșit de an, arată de parcă n-ar fi trecut prin campaniile unui an, ci ale unui război de o sută. Să pledăm pentru combine specializate pe culturi ? Asta-i altă poveste, zice Anfile Damian, acum n-avem timp s-o discutăm. Acum, probema problemelor e recolta.

Ieri și alaltăieri s-a recoltat masiv. Recolta promite, secerișul promite. „Stăm noi acum la capul lanului, da' las', se zbicesc ele spicele, o să ne scoatem pîrleala, o să tragem pînă la miezul nopții. Pînă cînd omul de pe combină n-o să mai vadă nimic și o să-și bage degetele în ochi. A fost anul așa cum a fost, dar l-am trudit, am trudit grîul spic cu spic, o să-l culegem tot așa". Notăm cuvînt cu cuvînt ce ne spune directorul, nu-l contrazicem, deși, chiar și sub izbitura evidențelor (căci grîul, într-adevăr, arată de parcă chiar ar fi fost trudit spic cu spic !), nu ne putem reprima niște îndoieli, șoptite de vechi amintiri despre muncile cîmpului. Niște îndoieli ce ne spun, șiciitor și tenace, că într-o astfel de bătălie complexă și grea cum este cea a culesului, și încă într-un an care „a fost cum a fost", lucrurile n-au cum să meargă chiar șută la sută bine.

Există, de pildă, motorină destulă ? Există, ni se răspunde. Dar piese de schimb ? Și piese de schimb, Cum vi le-ați procurat, tovarășe director ? V-ați dus cu sarsanaua plină la fabricanți, ați uns cum trebuia și unde trebuia ? „Ce se fabrică în țara românească — vine răspunsul — nu se poate să nu găsești". E drept că pentru asta (vocea directorului începe să șovăie, să-i fi transmis ceva din îndoielile noastre ?) trebuie să te zbați. Sau să te bați. Uneori cu eforturi mari, disproporționat de mari, pentru procurarea unui simplu șurub. Există încă opacitate, obtuzitate, indiferență. Există încă oameni în toată firea, nu niște puști năzdrăvani și neștiutori, ba pe deasupra inși zdraveni, buni să ridice tractorul pe umeri, dar care, ajunși într-un post de răspundere, nu mai fac altceva decît să-și caute chipurile în oglinzi, ca primadonele, ocupați exclusiv de ei, orbi și surzi la nevoile sectoarelor care li-s date în grijă. Cum să-i ceri unui astfel de ins să te ajute să procuri un șurub ? Te va privi cu o silă imensă și-ți va răspunde din vîrful buzelor : „Descurcă-te !" E trist mai cu seamă cînd insul în cauză e un specialist. Un specialist care s-a renegat pe sine, despărțindu-se de pămînt, cocoțîndu-se la etajul unor „răspunderi superioare". Spunea odată tovarășul Nicolae Ceaușescu, la o consfătuire de lucru cu cadre din cercetare și învățămînt din agricultură : „Aș dori să pun în fața tuturor celor din agricultură necesitatea de a înțelege că se impune participarea directă la lucrările agricole. Să schimbăm mentalitatea boierească care se mai manifestă !" Anfile Damian și-a notat aceste cuvinte. Așa cum, cu apăsate sublinieri, și-a notat cele spuse de secretarul general al partidului la recenta Plenară comună, în răspicarea datoriilor ce le revin celor aleși, sau numiți, în munci decisive pentru economia țării. (El, Anfile Damian, și le-a notat ; dar alții ?).

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Gata ! Spicele s-au zbicit îndeajuns, e clipa combinelor, și clipa asta explodează gigantic, vastă cît cîmpul, cît cerul, cît așteptarea anului și a oamenilor. Cînd au sărit combinerii în șaua „Gloriilor", cînd au ajuns cu ele în mijlocul lanurilor ?

Dimineața este înaltă și parcă, de cînd sîntem aici, s-au mai înălțat și spicele, zbucnind frenetic în sus, spre întîlnirea cu omul de pe combină.

„BOABELE DE ELITĂ" DIN BALTA DUNĂRII

E în tot secerișul grîului și la I.A.S. Zimnicele, pe malul Dunării. A sosit în fine, ziua cea mare, după un an cu geruri crunte (minus 30 de grade), cu o primăvară fără strop de ploaie, care a prefăcut vechea Baltă a Dunării în stei de piatră, ba și cu fel de fel de nazuri, mofturi, tachinării (pe 31 martie : brumă, pe 1 aprilie : dimineața brumă, iar după prînz, brusc, 12 grade), cu începutul de vară izbit năpraznic în creștet de torentul solar (a plouat abia pe 17 iunie, cam vreo 20 de milimetri pe metru pătrat ; ploaie ce, „din senin", s-a transformat în furtună, cu un vînt care, alergînd cu 75—80 de kilometri pe oră, a făcut șui și pui din piersicii livezii, încă plăpînzi la ora aceea). Transcriem aceste date dintr-un caiet-calendar de care ing. Eugen Matei, directorul I.A.S.-ului, nu se desparte nici cînd doarme. Seara îl pune pe noptieră, lîngă radio. În zori, cînd crainicul anunță „starea vremii", inginerul Matei e cu urechea la aparat și cu ochii pe fila la zi a caietului-calendar, confruntînd datele ce vin din eter cu cele pe care, cu niște clipe mai înainte, le culesese el însuși, de pe pămîntul și din aerul Zimnicelelor. Operația confruntării e mai mult formală. De ani de zile, de cînd urmărește prognozele meteo, Eugen Matei n-a găsit niciodată potriviri elocvente, care să-i dea perspectivă muncii, între ele și starea vremii la Zimnicele. Nu vrea să arunce cu pietre în grădina nimănui. „Vina", ne spune, e de bună seamă a Zimnicelelor. Sîntem, să nu uităm, în vechea Baltă a Dunării, cîndva rai de floare și fîntînă de pește, desființate ca să facă loc grîului și porumbului, cu fatalele dereglări de climat provocate de această ispravă la dimensiuni geologice. Astfel că, azi, pe tabla cîmpului Zimnicelelor semnele plus și minus, adică ger și caniculă, ploaie (cu inundații) și secetă (cu intensități tropicale), își schimbă mereu și capricios poziția, în căutarea unei constante care încă nu se străvede. Drept pentru care inginerul, notează zilnic oscilațiile vremii, le compară cu cele din anii trecuți, face fel de fel de calcule, fiind de acum în posesia unor concluzii, ba chiar a unor „modele" agromatematice care, aplicate lucrărilor cîmpului, și-au dovedit deseori eficacitatea.

Cum anul acesta, mai mult ca oricînd, cerul s-a întors cu fața de la oameni, oamenii locului, mai mult ca oricînd, s-au întors cu ochii spre pămînt, căutînd toate mijloacele care să-i întețească zelul de a produce. Au pus în rost cele mai noi tehnologii, cu diferențieri de la loc la loc, căci moșia I.A.S.-ului, cel puțin în zona Zimnicea-Năsturelu, care cuprinde peste 2 000 de hectare, include de toate, de la nisip la podzol. Teren aluvionar, frămîntat, alcătuit din suprapuneri incoerente de roci, clorchinone de soluri, ca o pulpă de fructe de diferite culori. Culoarea dominantă a tabloului, ca pretutindeni, a fost și aici cea a trudei. S-a irigat zi și noapte, în două schimburi, cu regim de uzină ; trudă năprasnică, dar cu roade bune. Orzul a dat peste 4 000 kg la hectar, soia (vorba inginerului) e „semeață" (peste 40 cm înălțime în ziua de 20 iunie, după datele aceluiași caiet-calendar, deschis nu numai spre întîmplările cerului, ci și spre cele ale pămîntului), porumbul făgăduiește și el („o să scoatem pe puțin un vagon la hectar !"), pierderea piersicilor e compensată de zmeură și de vișine, care umplu coșuri cît butoaiele.

Peste toate, acum, ceasul grîului. Ceas-bucurie, ceas-răspundere, ceas-sudoare. De dinainte de zori, de la al doilea cîntat al cocoșilor, combinerii erau la capul lanurilor, lîngă mașini. Alături de ei, în noaptea încă adîncă, zeci de țărani cu seceri pe umeri, scînteind în lumina lunii. O largă mobilizare de forțe, la care organizațiile de partid, O.D.U.S. și-au înscris un temeinic aport, cu ecouri răsunînd viguros în inimi. La ora aceasta (e încă devreme, e abia șase, dar soarele arde ca la amiază),

Viața la țară

O călătorie scurtă dar plină de miez în vatra satului românesc dintr-o zonă care întotdeauna mi s-a părut reprezentativă pentru noua istorie a acestei lumi pînă nu prea demult patriarhală, m-a pus cu violență în fața unei realități ce se cere, cred eu, neapărat subliniată cu satisfacție fiindcă justifică atît de viu ideea de revoluție.

Panglica șoselei de asfalt îmi amintea prin luciul ei mătăsos primul meu drum cu mașina la București, sînt exact douăzeci de ani de atunci, tristețea cu care măsuram kilometrii după rarii stîlpi de telegraf pe sîrmele cărora se odihneau la începutul unui iulie la fel de frumos ca și cel de azi, mii de rîndunici ca niște note fericite pe un portativ inspirat. Mă gîndeam că revoluția e, totuși, la început și mă gîndeam că sînt eu poate prea grăbit și n-am răbdare să se așeze mai temeinic în matca ei. Drumul era cel de pe vremea copilăriei mele, carele cu boi n-aveau de ce să se teamă de invazia mașinilor, eram la început, mi se pare că marea Steagul Roșu abia își făcea cale dinspre Brașov către satul românesc, nu se poate spune că în aer nu stăruia așteptarea dinaintea exploziei, însă eu mă grăbeam cu o nerăbdare astăzi firească, să trăiesc clipa cînd satul nu va mai fi atît de străin de ideea de urbanizare, de fapt de civilizație. Cînd spuneai mediul rural, argumentele se alcătuiau din drumuri prăfuite, din case care își așteptau locul firesc la muzeu, din rețea sanitară abia visată, din școlile pitice cu două-trei clase, din cooperativele adăpostite în fostele birturi, să nu ne mirăm cînd afirmăm că saltul produs în ultimele două decenii e unul revoluționar. Toată povestea din „Niște țărani" nu are, ca istorie, mai mult de două decenii !

Așadar, panglica de asfalt mătăsoasă și care ar putea fi, totuși, mai bine întreținută, îmi aducea aminte satul de odinioară și m-am încăpățînat să-l regăsesc. Trebuie să recunosc că e foarte greu. Și aș începe cu orgoliul edilitar al acestui sat în care noțiunea de vilă, de vilă în toată puterea cuvîntului, umilitoare pentru orășean, să nu ezităm să o spunem, nu mai impresionează pe nimeni. Casa cu etaj, cu foișoare, cu baie, cu sufragerie, cu dormitor, cu cămară, cu pivniță, cu bucătărie bogată, cu ferestre largi, cu logii, cu scară de piatră monumentală face parte din universul cel mai firesc al satului azi. Am colegi la Slătioara care au durat case pe care eu, la oraș, și alții ca mine, n-am fost în stare să le facem ! Între zecile de vile mai stîrute pe alocuri și bătrîne case țărănești de altădată exact ca în ilustratele de crăciun de pe timpuri. Dacă ar fi după mine aș cere fiecărui primar ca una, două case vechi să devină intangibile. Tînăra generație nu prea mai are răbdare să afle de unde am plecat. Am mai scris odată, în Scînteia, că o biată femeie harnică și socotită, pe numele ei Livruța, ținea la mine, la Slătioara, cele patru oi sub pat în singura cameră a casei ei, iar vaca în grajdul cu un perete din peretele casei. Am străbătut astfel toate satele Argeșului și Vîlcii pînă la hotarul cu Gorjul, intenționat, fiindcă au fost județe sărace cu țărani săraci și cred că istoria lor de astăzi e foarte semnificativă. ACUM să vedeți brîurile de mușcate roșii înflorind cerdacurile înalte ale caselor oltenești ! Nu vreau să vorbesc despre școlile noi, cu mîile, despre magazinele universale, despre sediile cooperativelor, despre primăriile noi, toate ilustrînd forța economică a unui stat care investește cu dare de mînă în viața satului ; nu vreau să vorbesc despre căminele culturale : mă opresc la casele oamenilor, la curțile lor pavate, la instalațiile de apă, la aparatura tehnică modernă devenită obișnuită într-o familie țărănească, la modul absolut nou cum privesc viața, viitorul copiilor, ziua de mîine. Sigur, nu se mai omoară cu sapa pe o palmă de pămînt, deși ar trebui să se omoare să-l facă și mai roditor, sigur, nu se mai amărăsc cu o pereche de boi pe o coastă de deal din viul nopții, deși o anume bunăstare îi face să se scoale ceva mai tîrziu, sigur, nu mai duc grija zilei de mîine a copilului pentru care știu că nu mai sînt semne de întrebare prea grave, sigur, nu se mai mîră cînd sînt chemați să facă politică la nivelul țării întregi, însă mai presus de toate mi se pare că **nou în lumea țăranilor este sentimentul că numele de țăran nu-l mai deosebește trist și disprețuitor de restul membrilor societății și acest sentiment le-a dat pentru prima dată în istoria lor foarte grea o liniște și o siguranță pe care niciodată nu le-au avut.** Acestea sînt liniștea și siguranța omului liber, omului cu stare, adică independent, liniștea și siguranța omului care știe că e necesar, că e hotărîtor în viața societății lui. Eu nu spun și nici nu pot spune că am rezolvat chestiunea țărănească atît de complexă în toată lumea pînă la urmă, dar afirm că **în ultimii douăzeci de ani țăranul a înțeles că revoluția este a lui și că depinde de el ca să fie a lui.**

DINU SĂRARU ■

toate combinele sînt în lanuri, nici una nu stă, toate treieră și cutreieră. Secerătorii, în urmă-le, culeg spicele ce-au „scăpat" cu migala avarului care adună din colb chiar și bănuțul. Fiecare bănuț de grîu, în anul acesta trecut prin încercări atît de aspre, prețuiește cît un galben. Și „oamenii o știu. Și procedează în consecință, trudind răzbit. E cald, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămașa, să lucrezi în maiou sau fără. Combinerii Marin Matache, Staicu Ignat, Florea Ciurea și Gheorghe Rusana și-au scos maiourile și, cînd coboară de pe mașini, scot aburi din trupurile încinse. Încinse la roșu ca niște plite. Coboară ca să regleze „Gloriile" care, slobozindu-și prea jos aparatele de tăiere, ca să culeagă chiar totul, chiar și plantele răsărite zgîrcit, se izbesc de pămînt și se dereglează. Să-i fi văzut pe oamenii noștri, ne spune inginerul Matei, în toate zilele anului, făcînd de zece, de o sută de ori o lucrare, ca să iasă sub secetă ca sub înfloririle ploii. Să-i fi văzut nu numai zilele, ci și nopțile, să-i fi văzut la udări, trudind la lumina focurilor, uscîndu-și în pripă hainele grele de apă, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se avînte din nou. Treptat, fundalul acestei aprige mașinării a efortului, în care mușchii oamenilor și musculatura cîmpiei au fost supuse tensiunii extreme, a căpătat reflexe de aur.

Grîu frumos, grîu de aur la I.A.S. Zimnicele. Predomină boabele din categoria „elită". Sînt, ne asigură directorul Matei, chiar „de elită", de maximă calitate. Ca și oamenii, adaugă el, după ce se gîndește o clipă.

SECERIȘUL ȘI GRĂDINA DE LEGUME

Sîntem acum într-un loc unde nu se seceră. Sîntem în grădina de legume a C.A.P. Cornetu, oază de pace în cîmpia învolburată de tumultul culesului. Un loc în care urechea nu aude decît liniștea vieții secrete și a creșterii lente, măsurate de ornice și de manometre, a roșiilor și ardeilor, a vinetelor și gogoșarilor. Secerișul însă năvălește și aici, se ține scai după noi, nu numai prin fluxul memoriei (nu-i nici un ceas de cînd am plecat de la Zimnicele), nu numai prin prezență în peisaj (pe drumurile din zarea cîmpiei aleargă camioane încărcate cu grîu), dar și prin cele spuse de inginerița Mioara Bîrleanu, șefa grădinii. Înainte de a ne vorbi despre roșiile ei, inginerița ne vorbește despre seceriș. Despre cum merge el la C.A.P. Cornetu. Merge bine, ne spune, e mulțumită, foarte mulțumită ! Sîntem plăcut surprinși de această participare ideală la viața obștii, în ceea ce are ea mai de preț în aceste zile. Zicem cu voce tare ce gîndim. Interlocutoarea ne răspunde cu un suris. Sigur, zice, că e și ce credem noi, dar mai e și altceva. Un „altceva" ce-o privește direct, ca șefă peste grădinile C.A.P.-ului. Și anume faptul că buna organizare a secerișului a exclus soluțiile disperate, dictate de împrejurări disperate, de somațiile unui anume ceas, cînd se uită că „bătălia piinii" nu-i doar bătălia grîului, ci bătălia unui întreg pămînt, cu toate roadele lui. Practic, pentru strînsul grîului s-au întocmit formații de luptă eficiente, cu lecția de strategie și de tactică învățată bine, cuprinzîndu-i doar pe mecanizatori și pe cei de la fermele vegetale. N-au mai fost smulși de la rostul lor și mînați din spate în cîmp îngrijitorii de animale, viticultorii sau podgorenii. Sau grădinarii, completăm noi.

Sau grădinarii, convine Mioara Bîrleanu deși... (Surîde iar cu grația unei fete care, deși de 12 ani „șefă peste grădini", trăind toate dramele unei munci de migală și istovire, desfășurată în „foc continuu", a știut să-și apere și să-și păstreze niște frăgezimi de adolescentă). Deși, vedeți și dv., oamenii mei ăștia sînt (ne arată cu mîna spre zarea grădinii, unde se deslușesc în vagul amurgului niște siluete, cocîrjate peste plantele invizibile nouă, ce să iei din ei și de la ei ? Una că sînt puțini, nu-s nici o sută, deci cam un om și cîteva procente de om (nu trei oameni, cum scrie în carte) la hectarul cu varză ori cu tomate, a doua că sînt bătrîni, prea bătrîni pentru greul grîului. Singura legumicultoare tînără e Florica Stan, n-are decît 35 de ani, ceilalți sînt trecuți de 50. Rada Dobre are 58 de ani, Floarea Done vreo 56—57, bărbatu-său, grădinar și el, are vreo 60, vreo 50 are și Mitu Nuță, vreo 56 Dumitrașcu Alexandru. Mai sînt și oameni de peste 60, unii de 70 de ani. Dar cu oamenii ăștia, cu acești viforiți ai vieții, ninși bine de viață, se pot face minuni. De ani și ani, grădina de legume a C.A.P. Cornetu este fruntașa județului. Anul acesta culturile au răsărit anevoie, sufocate de-o iarnă cum n-a mai fost pe aici, livrările au întîrziat, prima roșie a ieșit din solar abia la 5 iunie. Dar după numai 15 zile, „roșia" asta se făcuse de 3 tone. Solarul Cornetului a fost primul din Teleorman care a început să livreze legume și, după toate semnele, și solele de sub cerul liber tot așa or să facă.

Of, doamne, ce bine că secerișul grîului merge repede ! Iarăși nu știm cum să înțelegem izbucnirea de bucurie a Mioarei Bîrleanu. Ne lămurește tot ea. Dacă secerișul s-ar poticni — adio culturile duble, adio conopida sau varza roșie ! Astea „se pun după grîu", și acum, iată (iute privire spre cerul în care, de cînd discutăm, a tot privit, cu un gest reflex), e tocmai timpul „să se pună".

În fața barăcii-„comandament" a grădinii frînează un autocamion. Din cabină iese capul unui tînăr cu părul creț, năclăit de colb și de pleavă : „Venli să vă iau roșiile, dar mă opriră pe drum niște tovarăși. Ziseră, adică țipară, nu ziseră, că să las dracu' roșiile, că nu roșiile ard acum. Ziseră să mă duc la grîu. Ce fac ?".

Mioara Bîrleanu înghite un nod. Nu știe ce să răspundă. Sau știe ?

O lăsăm singură cu această dilemă, care-i o falsă dilemă. Oricum, camionul va pleca din cîmp încărcat.

ILIE PURCARU ■

MĂRTURII DESPRE UN TIMP EROIC

Pentru o nouă revoluție agrară

Cercetătorii de la Fundulea, la fel ca și cei de la stațiunile subordonate institutului nostru, și-au așezat și își așază munca sub semnul bucuriei durabile pe care o cunoaște orice om adevărat al României de azi de a căuta, de a încerca să străbată drumuri încă nestrăbătute. Din această muncă, asumată în mod responsabil, răsar fapte de preț care înseamnă, în fond, belșugul rivnit de toți. Din stăruința, din competența, din pasiunea fără de care nu se poate face nimic, la urma urmei, cercetarea agricolă românească a înregistrat progrese considerabile ; iar aici, la Institutul de la Fundulea, unde programele de cercetare la care se lucrează în prezent mai îngăduie o raportare poate numai sentimentală la anii cînd aproape totul trebuia început, anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului, mai presus de toate stă un adevăr : experiența acumulată, rezultatele obținute reprezintă o temelie solidă pentru înfăptuirea noii revoluții agrare. Înfăptuirea deziderateler acestei revoluții depinde numai de eforturile și de capacitatea creatoare a tuturor celor care lucrează în agricultură și pentru agricultură.

În institutul nostru, unde am avut ocazia de nenumărate ori să primim, la fața locului, îndemnurile, orientările și sfaturile prețioase ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, toți cercetătorii sînt gata să răspundă — cu întregul devotament și cu toată puterea de muncă — chemărilor adresate de președintele țării, de a spori necontenit contribuția agriculturii la progresul general al patriei.

În prezent, cele peste 200 de soiuri și hibrizi, creați în ultimii 20 de ani la Fundulea și în rețeaua de stațiuni, se cultivă, după tehnologii specifice fiecărei zone a țării, pe o suprafață de peste 7 milioane de hectare. De asemenea institutul — pe baza indicațiilor primite de la secretarul general al partidului —, a elaborat tehnologii speciale care să conducă, în principal, la generalizarea cît mai rapidă a noilor creații în C.A.P.-uri

Dorim din toată inima ca rezultatele cercetărilor noastre să se aplice în agricultura tuturor județelor, fapt pentru care vrem să întreprindem și pe mai departe cît mai multe în domeniul nostru, astfel încît noua revoluție agrară să se materializeze — prin faptele tuturor celor care lucrăm pe ogoarele țării, în agricultura României — în recolte mari și stabile, la toate culturile, acesta fiind modul nostru, al lucrătorilor pămîntului, de a cinsti împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, începutul glorioasei **Epoci Nicolae Ceaușescu.**

Dr. ing. CRISTIAN HERA
Directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea

De la 6 la 6, adică 12 ore pe zi

Director la I.S.C.I.P. Ulmeni, județul Călărași, medicului veterinar Ion Trandafir, căruia apropiații îi zic Noni, nu-i prieste somnul. Nu pentru că ar avea greutăți în unitate nu doarme, greutăți sînt, dar unde nu sînt ?, ci pentru că așa s-a obișnuit. Pe la 5, ninge, plouă sau e soare, doctorul Trandafir e în picioare, iar la 6, de poți potrivi ceasul după el, intră în birou. Mai întîi însă dă o raită pe la aprovizionare-desfacere-transport, unde găsește („agățată într-un cui, lîngă bascula de cîntărit furajele") situația din dimineața respectivă : cîtă hrană a intrat, în ce ferme, în ce rețele etc. Dacă situația e (ca să-l cităm) „zeiss", îi mai rămîn pînă la 8, cînd începe (oficial) programul, vreo două ore de liniște, răstimp în care, de regulă, rezolvă corespondența.

Ei, veți zice, și ce-i cu asta ? Este, din mai multe motive. Pentru că aici, în cel mai mare complex într-o singură incintă din țară („alții au fermele răspîndite într-un întreg județ, la noi cele 144 de adăposturi dacă acoperă 100 de hectare"), efectivul mediu zilnic e impresionant, circa 300 000 de porci, iar rezultatele și mai și. Adică, iată un exemplu dintre atîtea, și 20 de purcei pe an de la o scroafă, ceea ce înseamnă o performanță. Al doilea exemplu : valoarea producției globale depășește un miliard, fiind egală (atenție !) cu cea a Șantierelor Navale Oltenița, aflate doar la cîțiva kilometri ! În sfîrșit, socotind cam cît personal are întreprinderea (în paranteză fie spus, înființată în 1967), ajungem la o productivitate pe cap de om deosebită, ceva mai mult de un milion, și implicit la beneficii care au, vorba directorului, multe zerouri în coadă.

Dacă e o unitate de elită cea de la Ulmeni, și e, să încercăm să deslușim și de ce. O explicație ar fi, probabil prima, oamenii ei, comuniștii, membrii O.D.U.S., în frunte cu directorul, a cărui deviză sună așa : „n-am dreptul să zic că nu mă pricep". Experiență are, din moment ce a urcat toate treptele ierarhiei (șef de fermă la C.A.P. Spanțov, veterinar de circă la Chiselet, inginer șef aici etc.), dar mai are și neastîmpăr. Mobilitate, dorință de a face. În urmă cu 2 ani, de pildă, a văzut la Timișoara un aruncător de flăcări manual, folosit la toaleta porcilor după tăiere, care consuma 200 de litri de motorină pe zi. La Ulmeni, aceeași operație solicita, într-un cuptor glisant, 500 de litri. La prima discuție, doctorul Ionel Matei, care răspundea de problemă, s-a opus aruncătorului. O merge la āia, a decretat, dar la noi nu ! Spiritele s-au înfierbîntat, s-a discutat în adunarea generală O.D.U.S. și pînă la urmă soluția celor din Timișoara s-a adoptat, cu unele modificări, propuse și realizate chiar de cel în cauză, Ionel Matei, șef de fermă la 32 de ani, harnic și, zîmbește directorul, colțos. La 45 de ani, Ion Trandafir e printre „veteranii" unității, tinerețea personalului fiind, la I.S.C.I.P. Ulmeni, o altă explicație a succesului. Și el șef de fermă, după ce va fi terminat, recent, liceul la seral, cu gînd să se înscrie la facultate (la zootehnie, desigur), Gheorghe Vlaicu e de-o vîrstă cu Matei, după cum nu mult mai în etate, cu vreo 4—5 ani mai mare, e Elena Ștefan, căreia îi sînt încredințate maternitățile de la ferma 4. Ei înșiși, cum precizam, medic veterinar, directorul nu și-a urcat colegii de meserie, destui în unitate, în fruntea fermelor decît atunci cînd diplomele lor (utile, fără îndoială) vor fi fost dublate de pasiune și motivație. Pe aceiași considerent, pentru că muncește bine și știe să conducă, tehniciana Elena Ștefan se află pe post de medic veterinar principal, iar cazul ei nu e singular. De asemenea foarte tînăr, nici 30 de ani, Teo Cristescu, tot tehnician, a fost promovat. El are derogare, ni-l prezintă directorul, iar eu am încredere în el. Apropo de șefii de fermă. S-a instaurat la Ulmeni, de vreo 2—3 ani, obiceiul ca, în fiecare lună, punct la ora 12 („refuz și chemările la minister pentru a nu încălca regula"), toți să efectueze o „inspecție" într-o fermă, săptămînă de săptămînă în alta. Nu e o plimbare, ci un colocviu din mers, pe o temă dată, o dezbatere permanentă avînd drept scop ridicarea calității muncii. Se pun în mișcare, logic, ambițiile, iar oamenii, nemenajîndu-se, contribuie fiecare la îmbunătățirea randamentului celuilalt. În plus, fiecare șef de fermă, tradițional cantonat într-un singur loc de muncă, ajunge să-și completeze cunoștințele despre întreprindere, să-i cunoască problemele, cel de la reproducție se instruiește în chestiuni legate de îngrășare etc, de unde, pe ansamblu, o sumedenie de propuneri eficiente și, implicit, rezultate superioare. Astfel, fără multă vorbărie, ci concret, ideea de conducere colectivă a cîștigat, la Ulmeni, o nuanță și mai multe bătălii.

Avînd 4 600 de viței la îngrășat, al căror spor zilnic atinge 600 de grame, cei de la Ulmeni s-au gîndit nu doar cum să-i hrănească mai bine, ci și să-i hrănească mai ieftin. Le-au dat lucernă și-a mers. Apoi, cum viața te învață atîtea, și-au zis să încerce lucernă și la porci, spre a chivernisi mai bine banii, din care peste 80 la sută mergeau (și nu mai merg !) spre achiziționarea de furaje. Din 500 de hectare, au pus pe 320 lucernă, pe fiecare petec de pămînt, în baltă, pe lîngă șosea, chiar în incintă, și-au scos, în primul an, 2 000 de tone. Doctorul Trandafir pare să aibă motive de satisfacție, căci destui s-au opus inițiativei sale, „auzi, frate, lucernă la porci, ce porcii-s vaci ?!" Au cosit lucernierele și de 5 ori într-un an, ieșind în beneficiu net. Chiar dacă valoarea nutritivă a lucernei e, indiscutabil, inferioară celei a orzului (distanța de la 9,3% la 3,7%), zootehniștii din Ulmeni n-au uitat să calculeze și altfel : că un hectar dă 5 tone de orz și 60 de lucernă, cîștigurile (fie și prin comparație) fiind evidente. Directorul a ținut să ne avertizeze : sîntem abia la început. Lucerna a însemnat primul pas, vom face și alții.

În cadrul unei întreprinderi complet integrate, cu fabrică de nutrețuri combinate, de preparate, cu abator etc, laboratorul (care se cheamă uzinal de patologie veterinară) ocupă un loc important, asigurînd un diagnostic precoce și, încă mai mult, particularizat. La „Pasteur", adică în „cetatea" serurilor și vaccinurilor, cei de la Ulmeni ajung tot mai rar, realizînd ei, la fața locului, cam tot ce le trebuie, inclusiv (de exemplu) un ser fiperimun polivalent din sînge de scroafă. Nu e deci nici o exagerare că ei fac, în paralel cu producția și, nu o dată, înaintea acesteia, știință.

Dacă ziua de muncă a directorului începe la 6, ea se termină tot la 6, dar seara. În săptămînile mai ușoare. Altfel se stă cît e necesar. Înainte de a pleca, Ion Trandafir își mai permite un rond : trece pe la solariile de legume, și ele în autogospodărire. Născut la țară, lîngă Snagov, directorului îi place să creadă c-a rămas ce-a fost, adică țăran, iar treaba asta nu-l deranjează. Glumind numai pe jumătate, el se recomandă drept un țăran care crește porci. Mai important e poate faptul că îi crește bine, ridicînd întreprinderea pe care o conduce la rang de avanpost al bătăliei pentru calitate. O calitate obținută prin rîvnă, sudoare și inteligență.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

O primăvară de două decenii:

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

În nordul Capitalei, în zona ferită de zgomot și poluare a lacurilor — PLATFORMA PIPERA este un avanpost al creației tehnice și cercetării românești în domeniile de vîrf ale industriei. „Electronica" și liceul său, Întreprinderea de cinescoape, Întreprinderea de calculatoare electronice, Întreprinderea de elemente pentru măsurători industriale, Întreprinderea de echipamente periferice pentru tehnică de calcul „Conect", Întreprinderea de întreținere și reparație a tehnicii de calcul, institutele de cercetări pentru automatizări, pentru tehnică de calcul și pentru cercetări electronice sau, către capătul platformei, Întreprinderea de elemente pentru automatizări, sînt unități noi, ridicate în Epoca Nicolae Ceaușescu și beneficiind de tot ce este nevoie pentru ca electronica, electrotehnica, informatica și alte științe — în egală măsură ale prezentului și ale viitorului — să-și afle terenul propice afirmării, să devină factori de impulsionare a activității din toate domeniile economiei noastre. Reportajele ce urmează își propun să demonstreze că aceste idei, deseori formulate de președintele țării, au devenit fapte ce atestă resursele practic nelimitate ale inteligenței tehnice românești.

Cu douăzeci de ani în urmă dincoace de linia ferată era un maidan, iar dincolo de ea, o magazie, colinele, cîmpul și, mai departe, gropile adînci ale Piperei

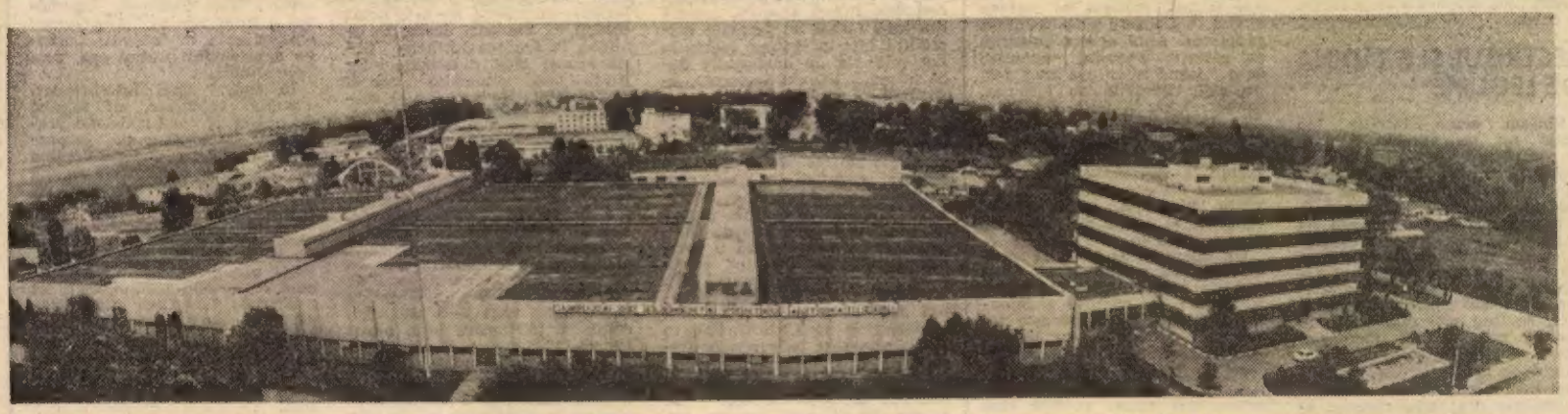

Azi, pe aceleași locuri, o prestigioasă realizare a politicii inaugurată de Congresul al IX-lea,

o redută a tehnicii de vîrf

Platforma Pipera

Un viitor la timpul prezent

Dincolo de linia ferată ce desparte orașul de colinele și dealurile Pipera, unde se află un modest aeroport cu iarbă, unde au căzut avioane în cel de-al doilea război mondial și unde s-au dat lupte, se întinde acum o civilizație tehnică și lumea ei ciudată, cu alcătuirile ei de film științific, cu performanțele uimitoare care aduc cu secvențe din filmele științifico-fantastice. Cu douăzeci de ani în urmă, dincoace de linia ferată era un maidan, iar dincolo de ea, o magazie, colinele, cîmpul și mai departe, gropile adînci ale Piperei. Primii care au înfruntat singurătatea acestei periferii au fost lemnarii, cercetătorii în domeniul prelucrării lemnului. Doar acolo e un aer senin, de stațiune, de livadă cu nuci bătrîni, cu pomi rari, cu multă verdeață care intră pe ferestre, cu arcuri de trandafiri. Acolo, într-o clădire ridicată cu patru sau cinci ani în urmă, la etajul II, se află biroul secretarului științific al Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lemnului. Într-unul din birourile Constanței Istrătescu, secretara științifică, o cercetătoare cu stagii îndelungate și experiență în domeniu se află un plan. Planul stabilește ce vom face și cum vom lucra în anul 2000 și în anul 2010. Trecutul a trecut, doar o monografie îl mai reține. A început marea bătălie pentru mileniul următor. Asta e una din încercările curajoase ale acestei epoci: dreptul și obligația fiecăruia de a gîndi la viitorul său și al colorlalți. Nu avem nevoie de un viitor care să vină oricum, la întîmplare, la cheremul șansei. Nu te poți îndrepta și arunca spre viitor ca spre o prăpastie. Oamenii de aici îți dau senzația că se îndreaptă spre ei ca spre un risc. Riscul de a cîștiga. În curtea acestui institut care se ocupă de lemnul pădurii românești de azi și de mîine se află un monument. E un trunchi de brad, avînd o grosime de aproape un metru și jumătate, un copac de 393 de ani, crescut pe Valea Putnei, un trofeu natural, însăși amintirea pădurilor care n-au apucat mileniul al treilea. Dincolo de linia ferată a Piperei e o platformă industrială de mari proporții, ridicată în ultimii 20 de ani, una din ctitoriile în care mileniul al treilea va poposi mai repede. „Epoca Nicolae Ceaușescu înseamnă actul de naștere al tehnologiei românești de vîrf, al unei platforme industriale în care s-au integrat perfect funcționalitatea, arhitectura, pregătirea cadrelor și spațiile sociale, un mod vizionar de a gîndi o organizare economică pe măsura evoluției științei și tehnologiei", spunea Ion Somandru, secretarul comitetului de partid din Întreprinderea pentru elemente de automatizare. La una din marile expoziții organizate în Capitală la pavilionul expozițiilor, inginerul Roland Eugen Ionescu, directorul Întreprinderii Electronica, prezenta și o combină muzicală. Combina respectivă, abia apărută în magazinele noastre și intrată în casele oamenilor, era cel mai vechi aparat electronic produs de firmă. Și nu trecuseră decît doi ani de la apariția ei. Pe această platformă, avanpost al tehnicii românești, aparatele îmbătrînesc mai repede decît oamenii. Viteza acestei vremi nu-ți lasă timp de respirat. Cam la cîțiva ani după ce au început să se ridice zidurile instituțiilor de pe platformă, din întreprinderea de elemente pentru automatizare, s-a desprins cea care urma să producă atît de discutatele calculatoare, pe atunci un subiect la modă. Nimeni nu făcuse un calculator. Abia dacă văzuse prin lume o întreprindere care le producea. Și cei mai mulți o văzuseră de departe. România a cumpărat atunci o licență. Multă lume își imagina că vom produce la nesfîrșit același calculator. Dar în 15 ani Întreprinderea de calculatoare București a produs încă 25 de tipuri. În cîțiva ani, calculatoarele, subiect de presă și de dialog cotidian, au devenit o realitate pentru fiecare întreprindere. La institutul de cercetare de profil, în fiecare săptămînă copii din clasele mici, dintr-a doua pînă la cei mai mari, de liceu, se joacă și lucrează pe calculatoare. Această platformă și produsele ei au schimbat ceva în viața oamenilor, în reflexele lor cotidiene, în bagajul de cunoștințe, în competența lor. Fiecare, fără ea ar fi fost cu cîțiva pași în urmă, ar fi trăit mai încet. „Întreprinderea de calculatoare reprezintă încrederea tovarășului Nicolae Ceaușescu în capacitatea specialiștilor români de a fi în pas cu lumea. Ea reflectă curajul și modul vizionar de a gîndi prezente în toate acțiunile și ideile președintelui țării", spunea inginera

Gabriela Grecu, secretara adjunct cu propaganda în comitetul de partid al întreprinderii. Calculatoarele prezente acum în toate unităţile economice din ţară au însemnat un pas înainte. Productivitate, organizare, rigoare şi eficienţă, optimizare de consum de energie şi cîte şi mai cîte. După 12 ani de la înfiinţarea întreprinderii, România este deja o producătoare de tehnică de calcul. Există deja idei recunoscute, care poartă marca Made în Romania.

Dincolo de Întreprinderea Conect se aflau gropile Piperei. După cutremurul de la 4 martie 1977, aici a fost adus moloz dărîmăturilor. Era un peisaj dezolant peste aceste gropi astupate cu bucăţi de ziduri. Dar oamenii de pe platformă, zi de zi, luni la rînd au tot lucrat la amenajarea terenurilor, le-au nivelat şi-au adus de pe aiurea pămînt roditor. Au tras conducte cu apă, au ridicat magazii şi garduri şi în scurt timp au transformat un teren părăsit în grădini. Au fost atîţi de mulţi cei care au încercat experienţa agriculturii la periferia metropolei încît terenul a trebuit împărţit şi răsimpărţit. Acum mai toate întreprinderile de pe platformă au cîteva mii de metri pătraţi pe care cultivă legume. Întreprinderea Electronica are cea mai frumoasă grădină. 9 000 de metri pătraţi acoperiţi cu solarii, cu culturi de legume, cu coteţe pentru animale, cu răsadniţe. Marin Cocolici, împreună cu doi grădinari care fac naveta de la Fierbinţi şi cu membrii O.D.U.S. şi F.D.U.S. din întreprindere, în timpul lor liber, în ferestrele de timp, fac aici o producţie de legume care se înscrie perfect în acel comandament al vremii noastre, să folosim eficient fiecare palmă de pămînt. La grădina Întreprinderii de electronică industrială lucrează Nicolae Iorga, matriţer născut şi crescut la ţară, ajutat de Tudor Mitef, un bătrîn din vechea generaţie de grădinari bulgari, iar la grădina I.I.R.U.C. Ion Naciu, împreună cu Constantin Năstase şi ajutaţi de electronişti, fac o legumicultură în toată legea. Inginerul Radu Simionescu este şeful atelierului de proiectare de la elemente de automatizare. În 1965 a apărut decretul de înfiinţare al întreprinderii. În 1967 a intrat în funcţiune şi economia noastră cerea cu insistenţă aceste elemente dar puţini oameni puteau spune ce sînt acestea, dar mai ales cum se fac. Cam în aceeaşi perioadă cînd platforma Pipera se îmbogăţea în fiecare lună, anii aducînd diferenţe enorme de la unul la altul, au început să sosească promoţiile de absolvenţi de la facultăţile înfiinţate în aceeaşi perioadă. Electronică, cibernetică, aeronave şi multe altele. Ele erau primul semn al domeniilor de vîrf care abia se năşteau în România trezită la un suflu nou de Congresul al IX-lea al partidului. Inginerul Radu Simionescu a absolvit facultatea de T.C.M. la Bucureşti. Întreprinderea a cumpărat licenţe străine de asemenea elemente şi mulţi se aşteptau ca trimişii instituţiei să plece în continuare pe alte meridiane, în ideea de a achiziţiona şi alte tipuri de asemenea elemente. Nimeni nu se gîndea sau mai concret spus nu avea încredere în asimilări. Toţi le socoteau un compromis, o zbatere inutilă, o redescoperire a descoperirii, o reinventare a invenţiei. Dar în momentul în care, la modul responsabil şi revoluţionar, preşedintele Nicolae Ceauşescu, venit în vizită în întreprindere, le-a cerut să asimileze în producţia internă aparatura necesară, cei tineri de atunci au pornit una din cele mai dificile campanii tehnice. „De aproape 15 ani nu mai fabricăm elemente cumpărate în licenţă. Am asimilat alte tipuri, le-am diversificat, am lucrat enorm la producerea unor elemente de automatizare necesare economiei naţionale. Am ajuns să renunţăm la importuri, să realizăm produse competitive, să ieşim pe piaţa mondială cu succese deosebite. De la un atelier de proiectare am ajuns să avem 8 asemenea ateliere. Am realizat sisteme de reglare automată şi alte sisteme de comandă numerică pe care le livrăm beneficiarilor interni şi externi.

Întreprinderea de elemente de automatizare are acum cîţiva cercetători tineri care sînt autori de calculatoare de proces, de sisteme de reglare şi de alte aparate electrice de mare performanţă. Unii dintre ei au statutul unor personalităţi în domeniu. Poate numai faptul că despre personalităţile tehnice care încă nu au cucerit lumea se scrie mai puţin şi nu mulţi sînt familiarizaţi cu figurile lor, poate că numai acestea îi împiedică pe cercetătorii de 30 de ani să fie vedete. Cînd lumea va fi mai pasionată de un aparat decît de un erou de film, atunci toţi vor afla despre Constantin Rădescu, despre Viorel Ioniţă sau despre Radu Şerban.

Era simbătă pe platformă. Luni a fost o zi mai densă. Dar simbătă după-amiază, cînd toţi erau departe, am trecut prin cîteva întreprinderi dintr-o curiozitate simplă, cum arată o simbătă seara în firmele electrice şi electronice. Era un aer difuz şi umbros în aceste săli enorme, cu multe dulapuri, cu şi mai multe mese, semănînd cu un laborator mamut, cu o uzină experimentală părăsită. Ici şi colo, cîte un bărbat sau cîte o femeie, cu o lampă de masă, lucrau la minusculele lor produse. Nu-i obligase nimeni să-şi petrecă simbăta după-amiaza într-o secţie, într-un atelier sau într-un laborator. Voiau să ajungă la ceva, voiau să afle răspunsul la pariul lor cu-o idee, cu un aparat. Cei tineri care ajung pe platformă, descoperă uşor că sensul existenţei lor vine de la acel dicton simplu care spune, fă ceva ! Cei plecaţi cîştigaseră pariul cu ei. Aparatele funcţionau ireproşabil. Cei rămaşi mai mult voiau şi ei să afle răspunsul, asta în contextul în care platforma Pipera este ea însăşi răspunsul afirmativ şi pariul cîştigat cu potenţialul creator al inteligenţei româneşti. În ea se regăseşte o ţară şi o epocă şi în ea se regăseşte fiecare om. Răspunsul fiecăruia, după ani sau luni de căutări este un da hotărît.

BOGDAN NISIPOIU ■

Vrednicia ca inteligenţă

Într-o lume în care vrednicia este înţeleasă, din ce în ce mai limpede, că o probă a inteligenţei, inginerul Radu Călăraşu este unul dintre electroniştii care ştiu să vorbească despre munca lor într-un fel, am zice, prietenesc, deci simpatic şi pe înţeles, şi în felul acesta începe să prindă contur şi adevărul cuprins în primele rînduri ale unei recente monografii despre întreprinderea „Electronica", se zice în această monografie, „s-a înscris în rîndul faptelor frumoase care atestă vrednicia poporului nostru".

– Radu Călăraşu, şeful C.T.C. de la „Electronica", este nepotul unui ţăran din Moreni, Gheorghe, care s-a nimerit să fie printre primele victime ale zepelinului nemţesc venit de peste Dunăre, deasupra Bucureştiului, cînd intrasem în război, în august '916. Omul vroia să-şi facă nişte cumpărături şi l-a prins moartea pe strada Gabroveni, unde a şi existat pînă într-o vreme o placă de marmură în memoria nevinovatelor victime. După el au rămas zece copii pe care numai bunica lui Radu Călăraşu ar fi putut să spună cum i-a crescut. Printre ei aflîndu-se şi tatăl lui, Mihail, care era doar un copilandru cînd în toamna tîrzie a aceluiaşi an 1916 s-a numărat printre cei ce-au dat foc sondelor înainte ca ele să ajungă să fie numărate într-o limbă străină. Pentru fapta aceasta soldaţii cu chivără imperială i-au pus cătuşele la mîini, cînd au intrat în Moreni, dar el a reuşit să scape printr-o întîmplare norocoasă şi să-şi piardă urma într-un sat aflat mai spre munte, Tuicani. După război, ajutat de un frate mai mare, Ion, maistru sondor, tatăl lui Radu Călăraşu a urmat Politehnica la Timişoara şi s-a întors să lucreze la „Dacia" şi la „Astra Română", unde în timpul războiului al doilea a fost concentrat pe loc. Radu Călăraşu are 47 de ani şi se înţelege de ce amintirile copilăriei lui sînt pline de huruitul ameninţător al motoarelor de bombardiere şi-al sirenelor de alarmă aeriană. Prin acea vreme, n-avea cum să ştie atunci dar a aflat mai tîrziu, atelierele care fuseseră construite de concernul Philips în Bucureşti, pe lîngă Gara de Est, pe strada Baicului, decăzuseră destul de scrîos, prin '39 produseseră vreo zece mii de aparate de radio dar destul de repede după aceea, şi în timpul războiului şi după război, încercau să „subziste fabricînd tot felul de jucării sau, bunăoară, cutii de cremă de ghete. Acele ateliere avuseseră o soartă destul de nefericită. Începuseră a fi construite prin '34 dar cum situaţia politică începea a fi tot mai tulbure în Europa se înţelege că, în perspectiva unui război pe care unii îl credeau chiar mai apropiat decît a fost, investiţiile au fost restrînse şi aşa se explică de ce fabrica de pe strada Baicului s-a deschis în magaziile cu care se începuse construirea proiectatei fabrici. În orice caz, după naţionalizare, cînd fabrica începuse să producă eroicul aparat de radio „Record", cu căşti, Radu Călăraşu deprinsese şi el să construiască de unul singur galene şi ştia că o rezistenţă electrică se poate face, la urma urmei, dintr-o simplă bucată de carton înnegrită bine cu creionul. Aşa se înţelege de ce, după absolvirea liceului, a ţinut să dea admiterea la o şcoală de depanatori radio şi televizoare. Din 400 de candidaţi pe 30 de locuri a intrat primul, asta a fost situaţia, şi în dreptul numelui lui cineva scrisese pe listă să se prezinte la cancelarie. Acolo i s-a spus de către profesori că vroiau să-l cunoască, atîta tot, pentru că făcuse o lucrare scrisă foarte bună. Începînd din '59, trei ani a făcut practică la Electronica, unde s-a şi angajat ca muncitor după absolvirea şcolii. Atunci, îşi aminteşte, s-au dat nişte teste, de care se vede că trecuse cu bine, şi s-a nimerit că a mai cîştigat şi nişte concursuri, în urma acestor probe fiind luat să muncească la laboratorul de măsurători al controlului tehnic. În laboratorul acela lucra şi unul dintre bătrînii ce munciseră în atelierele „Philips", Gheorghiu se numea, şi omul acela era un muncitor de elită, fără îndoială, pentru că despre el Radu Călăraşu vorbeşte cu consideraţia pe care o datorează oricăruia dintre bunii lui profesori de la şcoală sau, mai tîrziu, de la facultate.

În toamna anului 1965, cînd a început să urmeze cursurile serale ale Facultăţii de electronică, ceva se schimbase în viaţa întreprinderii, bătea un vînt nou, multe erau pe cale de a se schimba, cu două luni în urmă avusese loc, în iulie, Congresul al IX-lea al partidului de la tribuna căruia tovarăşul Nicolae Ceauşescu rostise cuvinte clarificatoare şi de bun augur pentru dezvoltarea industriei electronice româneşti, fapt care astăzi îşi vădeşte întreaga însemnătate prin chiar împrejurarea că el a fost subliniat în momentul cînd se hotăra o creştere de proporţii a industriei naţionale. Şi pînă să termine Radu Călăraşu facultatea, în '71, hotărîrile Congresului al IX-lea se şi materializaseră în realităţi impresionante, începuse să prindă contur platforma industrială Pipera, una dintre cele mai spectaculoase şi însemnate ctitorii ale Epocii Nicolae Ceauşescu. Radu Călăraşu îşi aminteşte de parcă s-ar fi întîmplat ieri cum în vara anului 1969 a venit pentru prima dată aici, pe locul unde fusese altădată un aerodrom, şi cum a trecut împreună cu alţii pe poteci şi drumeaguri mărginite de bălării mai înalte decît statul de om şi cum în noua secţie de montaj aparate de radio şi televizoare ce se construia aici a intrat, pentru prima oară, pe fereastră, pentru că nici nu fuseseră încă montate ferestrele largi ale halei. Iar după absolvirea facultăţii, cînd i s-a încredinţat conducerea controlului de calitate în noua fabrică a „Electronicii", s-a mai construit aici un laborator de cercetare şi proiectare al întreprinderii, o secţie de mase plastice iar mai încoace, în anii din urmă, liniile de fabricaţie a televizoarelor color şi o serie de linii noi de fabricaţie a produselor audio-vizuale. În acest răstimp, zice Radu Călăraşu, marea bătălie a fost de a atinge un nivel de calitate competitiv, pentru că numai astfel s-a putut produce intrarea aparatelor fabricate la Electronica pe pieţe de tradiţie şi exigenţe deosebit de stricte. Furnizorii întreprinderii, fiecare în parte, şi muncitorii întreprinderii, fiecare în parte, au avut de luptat cu ei înşişi pentru atingerea necesarei perfecţiuni certificate prin mijloace de control al calităţii dintre cele mai moderne. Şi este un adevăr pe care-l poate pricepe oricine, fără a fi deloc electronist : spre deosebire de televizoarele fabricate în urmă cu zece ani, fiabilitatea televizoarelor produse acum de „Electronica" este de 10 ori mai mare şi asta înseamnă că nivelul calitativ al fabricaţiei în această întreprindere corespunde, fără nici o urmă de îndoială, celor mai înalte cerinţe ale pieţei interne şi externe. În istoria ei, „Electronica" a făcut, ni se spune, vreo 10 milioane de televizoare şi vreo 20 de milioane de aparate de radio şi este de reţinut, fără a intra în detalii tehnice, că străduinţa muncitorilor şi specialiştilor de aici a fost ca un astfel de aparat electronic, reprezentînd un organism compus din mai multe piese, să se comporte, cum zice inginerul Radu Călăraşu, cu siguranţa cu care se comportă „o singură piesă". Mai mult de 60 la sută din producţia pe acest an este destinată exportului iar angajamentul întreprinderii este de a depăşi valoarea producţiei-marfă destinată exportului în acest an cu peste 25 la sută.

Într-o lume în care vrednicia este înţeleasă, din ce în ce mai limpede, ca o probă a inteligenţei, la „Electronica" inteligenţa a fost şi rămîne dovada vredniciei.

DUMITRU ELIADE ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Piesă abia începută pentru pian electronic

Al sentimentul, discutînd cu inginerul Stelian Pătruţescu, directorul Liceului industrial „Electronica" de pe platforma Pipera, că ai de-a face cu un proaspăt absolvent de facultate, pus pe fapte mari şi neatins de vreo urmă de rutină. Un om care n-ar zice niciodată nu se poate. Un om care a visat să ajungă dascăl de o anumită specialitate şi a ajuns. Cu un cuvînt — un om care face. Este, cu toate acestea, unul dintre cei mai vechi directori de şcoală din ţară, ocupînd — fără morgă — acest post din 1971, adică de cînd a pornit, ca şcoală profesională, liceul de astăzi. Au trecut prin această şcoală vreo 15 000 de elevi, cei mai mulţi lucrînd acum chiar pe platformă (cam jumătate dintre muncitorii şi specialiştii Piperei), restul întorcîndu-se în Tîrgovişte, Curtea de Argeş sau Iaşi de unde au venit spre a învăţa meseria. Mărturisesc a fi fost întotdeauna circumspect cu liceele foarte mari ca număr de elevi, experienţa de fost profesor spunîndu-mi că în asemenea locuri e mai mult spaţiu pentru indisciplină, pentru dezordine. Însă la „Electronica" lucrurile nu stau nici pe departe aşa. În primul rînd pentru că este o şcoală foarte căutată, concursul de admitere şi cel de treaptă aducînd cam trei candidaţi pentru fiecare loc. Apoi, dincolo de calitatea pregătirii teoretice, elevii vin aici din interes pentru practica productivă, activitate care îi pune în situaţia de a executa lucrări deosebit de complicate, care, pentru setea de nou şi de performanţă a adolescenţilor, reprezintă tot atîtea atracţii. Nu atît faptul că se realizează aici, anual, produse în valoare de aproape 20 milioane lei spune totul, ci acela că aici se lucrează televizoare ce se exportă în Olanda, că liceul este singurul producător din ţară de cordoane pentru introduse în priză sau că elevii execută scule de ceasornicărie pentru tehnică de calcul. Buna pregătire practică a absolvenţilor determină întreprinderile să-i solicite în permanenţă, asta şi pentru motivul foarte simplu că mulţi dintre ei pot intra să lucreze direct în secţiile de depanare.

Inginerul Pătruţescu vorbeşte despre liceu cu o pasiune cuceritoare. El însuşi specialist recunoscut în domeniu — autor al manualului de Receptoare de televiziune pentru clasa a XII-a şi al altuia, în curs de apariţie, cuprinzînd lucrări practice de depanare —, acest director de liceu s-a molipsit, evident, de tinereţea elevilor săi. L-am găsit preocupat de pregătirea echipamentului pentru echipele absolvenţilor şi profesorilor care urmau să se întîlnească, a doua zi, într-un extrem de important meci de fotbal, dar şi frămîntat de întrebări legate de lipsa de interes cu care mai sînt citeodată privite realizările învăţăceilor săi. (Ei au realizat, de pildă, un pian electronic cu afişaj, care a primit anul trecut premiul întîi pe ţară la Sesiunea de referate şi comunicări ştiinţifice ale elevilor. Dar iată că nimeni nu mai zice nimic despre acest pian, cum nu se poate mai util pentru învăţarea muzicii de către copii. În plus de asta e şi foarte ieftin, cu numai cîteva mii de lei fiecare şcoală putînd să-şi procure unul.) Sare adeseori de la una la alta — de la rezultatele obţinute de absolvenţii din anii trecuţi la concursurile de admitere în facultăţi (unde au intrat mai mult de jumătate din fiecare promoţie) la faptul că prima grupă de robotizare de la „Automatica" are în componenţă şi cinci foşti elevi ai săi ; de la menţiunea obţinută anul acesta la Olimpiada de matematică, faza pe ţară, de un elev de aici, şi care a fost singura distincţie

DAN MUCENIC ■

(Continuare în pagina 17)

De la adunarea generală ODUS, la viața de zi cu zi a întreprinderii

Omenește, despre marmură

Băieții au coifuri făcute din ziare, iar în jurul lor șlefuiesc blocurile albe, tăiate drept, la milimetru. Constantin Rotaru privește în jur cu ochii omului care știe cam totul despre meseria asta, de tăietor și cioplitor în marmură. Îmi spune apoi, în biroul său, că-i place cum lucrează tinerii, că el de 30 de ani și mai bine, de cînd a venit la „Marmura", numai la asta s-a gîndit, la cuburile și bucățile de placaje de diferite culori pe care nu se înscrie numele întreprinderii care le-a produs, dar care trebuie să se vadă, să se știe că de aici, de la „Marmura" București provin. Acum, cînd stațiile Metroului sau pasajul Muncii poartă amprenta prelucrătorilor și montorilor întreprinderii sale, cînd cei ce vor pătrunde în Teatrul Național, în Palatul pionierilor sau vor trece pe Bulevardul Victoria Socialismului au să poată admira finețea unor execuții de mare precizie și efect, acum, deci, poate spune că lucrurile au intrat pe făgașul cel bun, cel dorit. Și președintele consiliului oamenilor muncii își continuă exemplificările vorbind despre producția destinată exportului, despre inițiativele oamenilor întreprinderii legate de aflarea unor soluții cît mai eficiente pentru respectarea termenelor și calității cerute de contractele încheiate. Comuniști, uteciști, membrii ai O.D.U.S. — lucrătorii de la „Marmura" au reușit, ca, *împreună*, să rezolve o seamă întreagă de probleme de producție, în primul rînd, dar și probleme ce țin de cît mai buna gospodărire a unității lor și de nivelul lor de viață, în ultimă instanță. Atît președinta O.D.U.S., arhitecta Irina Popovici (și ea de peste trei decenii în întreprindere), cît și secretarul organizației de tineret, Eugen Ianoș, vorbesc despre activitatea organizațiilor în fruntea cărora se află ca despre a uneia singure, avînd un singur obiectiv — cît mai bunul mers al producției. Fie că este vorba de recuperarea unei însemnate cantități de fier vechi din depozitele unității, de reparațiile făcute la una din secțiile întreprinderii sau de repararea paletelor pe care se pun placajele de marmură — toate aceste acțiuni de muncă patriotică se realizează cu aportul tuturor oamenilor de la „Marmura", cel care au ridicat și căminul de nefamiliști (cu scara, se putea altfel ?, de marmură și cu dale mozaicate în bucătării și băi), cei care se preocupă de cît mai buna aprovizionare a microcantinei (de curînd reamenajată, avînd pereții acoperiți cu un material frumos și rezistent, „marmoroc"), cei care zugrăvesc, de cîte ori este nevoie, întreaga clădire și se îngrijesc de exemplara ei curățenie. Dar dincolo de aceste acțiuni, să le zicem strict gospodărești, cei peste o mie de oameni ai muncii din întreprindere, membri ai uneia sau alteia dintre organizațiile ce alcătuiesc F.D.U.S., și-au propus să rezolve — și au rezolvat — și o serie de probleme strict tehnice, rezolvări ce au condus, pînă în prezent, la depășirea planului pe primul semestru la toți indicatorii. „Activitatea organizațiilor noastre — spune inginerul Francesco Sacheti, șeful atelierului de proiectare — se canalizează, în principal, în direcția valorificării superioare și integrale a materiei prime. Chiar existența atelierului nostru, singurul din țară care se ocupă de stereotomie, adică de găsirea celor mai bune soluții pentru decorarea suprafețelor unor clădiri, este un asemenea exemplu. Noi știm mai bine ca oricine de ce materiale dispunem și, în funcție de ele, cum pot fi elaborate planurile". Dar mai există și alte exemple : unul, de dată foarte recentă, este legat de realizarea unor prese mici pentru confecționarea dalelor mozaicate destinate exportului; altul — de realizarea unor interesante și durabile pardoseli din spărturi de travertin ; în fine, s-a ajuns la utilizarea fiecărei fărîme de marmură, fie pentru dalele mozaicate, fie pentru pardoseli de placaj cu contur poligonal, alcătuite din bucăți mai mici de marmură, dar a căror combinație dă interesante efecte cromatice.

Activitatea Organizației Democrației și Unității Socialiste, alături de a celorlalte organizații de la Întreprinderea „Marmura", este concentrată asupra unor probleme cu adevărat importante și, neînconjurată de prea multe hîrtii sau angajamente, își dovedește, în fiecare moment, eficiența. „Să vorbim omenește despre marmură!" — au fost primele cuvinte pe care mi le-a adresat Constantin Rotaru, ele voind să spună că oamenii întreprinderii sînt profund interesați de realizările unității lor, că eforturile și inteligența li se regăsesc în tot ceea ce produc și vor să producă în continuare, cît mai bine și cît mai frumos. Afară, printre blocurile de marmură orbitor de albe, băieții purtînd coifuri de ziare pe capete munceau mai departe, asudînd în cel mai omenesc mod cu putință.

DAN MUCENIC ■

MĂRTURII DESPRE UN TIMP EROIC

Largi deschideri teoretice, mari înfăptuiri practice

Există evenimente majore în viața unui popor de care depinde însuși destinul său istoric. Un asemenea eveniment poate fi considerat pe drept cuvînt și cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, prag de conștiință în viața unei întregi națiuni, motorul și miezul dialectic al unor profunde schimbări în viața economică și socială a țării. De atunci au trecut două decenii; dar dimensiunea temporală nu este singura unitate de măsură a istoriei ; alături de ea stă încărcătura de date și fapte ce fac ca timpul să capete axe axiologice distincte. Bilanțul realizărilor în cei douăzeci de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea este bogat și revelator. A fost creată o puternică bază tehnico-materială ca urmare a înfăptuirii cu consecvență a politicii de industrializare a țării. A fost înfăptuit un complex economic național modern în care se îmbină organic industria, agricultura și celelalte ramuri ale economiei naționale. Astăzi România se înfățișează ca o țară industrial-agrară, cu o puternică industrie, cu o agricultură avansată în proces de modernizare. În perioada 1965—1984 venitul național a crescut de 5 ori, au sporit veniturile reale ale oamenilor muncii. Odată cu dezvoltarea economică, învățămîntul, știința, cultura și alte domenii de activitate s-au înscris pe aceeași traiectorie. Pe această bază a fost posibilă încadrarea activă a României în diviziunea mondială a muncii, promovarea largă a schimbului de valori materiale, tehnico-științifice și culturale. Dacă în 1965 țara noastră întreținea relații economice și comerciale cu 98 de țări, astăzi numărul lor este de peste 150. Evident, zestrea spirituală și materială dobîndită de poporul nostru în această perioadă ar putea fi ilustrată și cu alte împliniri consemnate statistic.

Am avea însă o imagine restrînsă, unilaterală asupra semnificației Congresului al IX-lea al partidului dacă ne-am referi numai la înfăptuirile practice fără să evidențiem deschiderile teoretice oferite de documentele Congresului al IX-lea și de documentele ulterioare ale partidului. Cu deplină îndreptățire, de la tribuna istoricului congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că : „Marxismul este o știință vie, care se dezvoltă și se îmbunătățește necontenit, sintetizînd experiența istorică și concluziile dezvoltării sociale". Îndemnul secretarului general al partidului de a ne raporta mereu la realitate, încurajează și fertilizează munca de cercetare științifică, oferă teren prielnic pentru dezvoltarea creatoare a gîndirii teoretice și a acțiunii practice, permițînd realizarea unor calități noi și în aceste sfere de activități umane. Pentru cadrele și cercetătorii din domeniul științelor sociale, dar nu numai pentru aceștia, o însemnătate deosebită o are teza formulată în documentele Congresului al IX-lea și în alte documente ale partidului, privind necesitatea promovării dialogului cu alte curente și școli de gîndire. Acest dialog este necesar și posibil în primul rînd pentru că marxismul însuși este o gîndire deschisă, receptivă la realizările științifice pe plan mondial și, în al doilea rînd pentru că există probleme comune cu care se confruntă întreaga omenire și care nu pot fi soluționate decît prin efortul concertat al tuturor forțelor progresiste și democratice din lumea întreagă. Promovarea dialogului nu înseamnă însă renunțarea la intransigența revoluționară, la spiritul de discernămînt, ci, dimpotrivă, angajarea unui schimb de opinii competent și responsabil, specific caracterului creator al marxismului.

Prin deschiderile sale, prin suflul pe care l-a imprimat societății noastre, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria țării, a civilizației sale contemporane. Este de datoria fiecăruia de a se ridica prin fapte și prin înțelegere profundă la înălțimea măreților principii și teze fundamentale formulate cu două decenii în urmă de istoricul Congres al IX-lea, a strălucitelor idei și teze cuprinse în opera de inestimabilă valoare teoretică și practică a conducătorului partidului și statului nostru, pe deplin validate de viață în decursul celor 20 de ani ai Epocii Ceaușescu.

prof. univ. dr. ION BULBOREA

Argumentele conștiinței — faptele

I.F.M.A., Întreprinderea de fabricarea și montarea ascensoarelor București, este singura cu acest profil din țară. Buna funcționare a multor clădiri industriale, social-administrative și de locuit depinde de livrarea la timp și funcționarea în cele mai bune condiții a ascensoarelor cu care sînt dotate. Calitatea, deci, este aspectul muncii care preocupă în cel mai înalt grad pe toți oamenii muncii de la I.F.M.A., este problema cea mai dezbătută în organizațiile de partid, grupele sindicale și organizațiile democrației și unității socialiste.

În recentele adunări generale ale O.D.U.S. de o atenție deosebită s-au bucurat, așa cum e firesc, sarcinile de producție, realizarea planului la toți indicatorii, calitatea muncii, ordinea și disciplina, economisirea energiei, a materialelor și materiilor prime, recuperarea, refolosirea și reconditionarea materialelor, a pieselor și subansamblelor.

— În cele șase Organizații ale democrației și unității socialiste existente în întreprindere, în care activează peste 400 de membri, ne spune inginerul Ștefan Stoian, vicepreședintele O.D.U.S., activitățile gospodărești au cea mai mare pondere. Conștiința socialistă a membrilor O.D.U.S. este din ce în ce mai ridicată. În adunările generale, în formele de învățămînt politic organizate în întreprindere dezbat probleme de producție care implică pe toți membrii. Într-un colectiv mare și nu întotdeauna omogen, s-a reușit să se creeze o opinie unitară, înaintată față de muncă, față de interesele generale ale colectivului, ale întreprinderii. S-o recunoaștem, în urmă cu cîtva timp se mai constatau unele atitudini de nepăsare, de neglijență față de bunurile întreprinderii. Soarele era sus pe cer și becurile încă mai ardeau fără rost. Același lucru privind recuperarea și sortarea materialelor refolosibile. În întreprindere au fost amenajate containere la fiecare loc de muncă pe sortimente de materiale : feroase, neferoase, cabluri electrice, span de fier și fontă. Numai membrii O.D.U.S. au recuperat de la începutul anului 30 tone de metal. În mod special se poate remarca faptul că membrii O.D.U.S. participă din plin la toate problemele importante ale întreprinderii, participarea lor la viața politică fiind din ce în ce mai pregnantă, iar sarcinile organizațiilor tot mai precise, multe din ele asumîndu-și-le din proprie inițiativă.

— Trăim încă sub impresia ultimei vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu la întreprinderea noastră, completează Grigore Mosoiu, secretarul Comitetului de partid. Acest eveniment de seamă a avut loc doar de cîteva zile, în data de 27 iunie. Ca și în urmă cu un an cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a onorat cu prezența, indicațiile pe care le-am primit au constituit pentru noi sarcini de primă urgență, la îndeplinirea cărora am trecut chiar de a doua zi. Am primit sarcina să probăm în cadrul întreprinderii ascensoarele pe care urmează să le montăm. Chiar astăzi, 3 iulie, după program, O.D.U.S. nr. 1 —, Ateliere strungărie, construcții metalice — are sarcina să asigure frontul de lucru pentru constructorul care de mîine va începe execuția turnurilor de probă. Deasemenea, încinta din strada Orhideelor, unde, tot la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, urmează să organizăm o linie de jocuri mecanice de agrement va fi pregătită în cel mai scurt timp. Membrii O.D.U.S. sînt în marea lor majoritate muncitori, tehnicieni și ingineri pe care ne bazăm în toate acțiunile importante. Strungărița Sanda Cionoiu, președinta O.D.U.S. nr. 1, maistrul Nicolae Stancu, președintele O.D.U.S. nr. 2, șeful de echipă Aurel Ceaușu sînt fruntași în muncă, în primele rînduri cînd este vorba de organizarea unor acțiuni. Sub îndrumarea lor, cu aportul nemijlocit al celorlalți, s-au asimilat și executat produse pentru metroul bucureștean sau ansamble complexe pentru export, s-a contribuit la executarea unor dispozitive care au dus la creșterea substanțială a productivității muncii. Să spunem că prin contribuția tuturor oamenilor muncii din întreprindere, aceasta și-a îndeplinit lună de lună sarcinile de plan și chiar mai mult decît atît. Anul trecut am fost evidențiați pe ramură. Calitatea produselor noastre a crescut de la an la an, ceea ce sperăm că a fost observat de către beneficiarii noștri. Reclamațiile în perioada de garanție de un an s-au redus. Unele din reclamații în această perioadă se datorează mai mult deficiențelor motoarelor furnizate de I.M.E.B. și a trolliilor de la Cîmpina. Un alt aspect al activității noastre, la care au fost solicitate capacitățile tehnice și creatoare ale oamenilor muncii din întreprindere, a fost asimilarea unor produse destinate înfrumusețării orașului : glisierele și troliile. Ele se realizează în colaborare cu Institutul de cercetări metalurgice și cu Întreprinderea „Neptun" din Cîmpina. Sintem uneori trecuți pe planul doi de furnizorii acestor subansamble din cauza seriilor mici de care avem nevoie. Diversificarea producției — am realizat rezistențe, micromotoare de puteri mici pentru roboți industriali, mașini de calculat — ne-a solicitat deasemenea întreaga capacitate tehnică, puterea mobilizatoare. Mulți din membrii O.D.U.S. sînt cadre de bază ale întreprinderii : lăcătușii Constantin Petrescu, Gheorghe Pășărică, Vasile Nistor, Florea Dinu, Nicolae Ivan, forjorul Lucian Albeanu, galvanizatorul Simion Tănăsache, mecanicul Pompiliu Tănăsescu turnătorii Gheorghe Nae, Dumitru Stan, Vasilica Costea, Silvia Stoenescu.

Pe lîngă problema de producție, creșterea calității vieții oamenilor muncii din întreprindere, a preocupărilor spirituale reprezintă o altă direcție majoră a organizațiilor F.D.U.S., a conducerii administrative a întreprinderii. Cu aceste realități, întîlnite în fiecare întreprindere din România zilelor noastre, ne întîlnim și aici : creșe, grădinițe, pentru copiii oamenilor muncii, sală de festivități, o bogată activitate sportiv-culturală, tabelul de locuințe aproape în totalitate rezolvat, bilete în stațiunile de odihnă și tratament pentru toți solicitanții.

O activitate obișnuită și în același timp febrilă. Ea ar putea fi caracterizată succint așa: implicare totală și conștientă.

OPREA GEORGESCU ■

La chemarea Consiliilor F.D.U.S.

Frumusețea orașului — în grija locuitorilor

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Mari împliniri artistice în contextul generos creat de Congresul al IX-lea al P.C.R.

MUZICA ROMÂNEASCĂ ÎN MOMENTUL EI DE MAXIMĂ ÎNFLORIRE

ANCHETA NOASTRĂ

CINE SÎNT URMAȘII LUI ENESCU?

„Să dezvoltăm muzica, dansul românesc, tot ceea ce este creația poporului nostru ! Nu trebuie să se alerge după nu știu ce muzică sau dansuri importate din alte părți ! Fiecare popor își are creația sa — — și noi avem o creație minunată a poporului nostru și trebuie s-o cultivăm, s-o dezvoltăm, s-o ridicăm la un nivel nou, superior, s-o așezăm pe o bază și mai temeinică, pe baza concepției revoluționare despre lume." — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative de la Mangalia, din 4 august 1983. A cultiva muzica românească înseamnă nu numai a asigura și dezvolta necontenit cadrele instituționale necesare (învățământ muzical, instituții muzicale, filarmonici, teatre muzicale, într-un cuvînt, o viață muzicală bogat susținută), ci și a face cunoscute succesele deosebite ale artei românești în acest domeniu, a educa un public de calitate, care să iubească și să stimuleze noua creație.

Un chestionar — sondaj, inițiat și comentat în paginile revistei noastre nu cu mult timp în urmă, cuprindea și solicitarea de a numi patru compozitori români reprezentativi. Aproape fără excepție, pe primul loc a fost indicat George Enescu, în vreme ce următoarele trei poziții au fost prea puțin disputate. În aceste zile premergătoare aniversării a două decenii de la Congresul decisiv al țării noastre, zile marcate de bilanțuri fructuoase în toate domeniile de activitate, ne facem o datorie de conștiință să aducem în fața cititorilor noștri o amplă dezbatere pe marginea momentului actual al muzicii românești. Cine sînt urmașii lui Enescu ? — se întreabă ancheta noastră printre compozitori din diferite generații, pornind de la adevărul atestat de numeroase recunoașteri oficiale (premii naționale, internaționale obținute de creații muzicale românești, de compozitori români, participări de mare succes la festivaluri etc.) că muzica românească se află într-un moment excepțional, de maturizare a unei arte noi, care forțează tot mai mult porțile universalității.

Am adresat interlocutorilor noștri cîteva întrebări cu arie largă de semnificație, străbătute fiecare de firul călăuzitor al convingerii că muzica românească, muzica mare, rod al talentului și trudei atîtor merituoși slujitori ai acestei arte — poate constitui **o autentică tribună a valorilor spirituale ale poporului nostru**, a valorilor morale ale timpului pe care îl trăim. Evident, ancheta noastră nu-și propune să epuizeze vastul teritoriu al creației muzicale contemporane, ci doar să prezinte opiniile unor nume de prim rang în arta sunetelor.

1. Care credeți că este locul actualei școli de componistică românească în context european ?

2. Cum s-a ajuns la deosebita efervescență a fenomenului componistic din ultimele două decenii ? Care sînt sursele ei ?

3. Cum se desprinde specificul românesc din imensa diversitate stilistică prezentă în muzica momentului actual ?

4. Care este ponderea celor doi factori majori ai oricărui progres — tradiție/inovație — în cazul muzicii contemporane ?

5. În ce fel conlucrează creația muzicală cu receptarea ei la nivel teoretic (critică muzicală, muzicologie) ?

Răspunsurile la întrebările de mai sus în paginile 10—11

Mărturii despre un timp eroic

Liberi și stăpîni

Douăzeci de ani de viață artistică a unui popor, perioadă care se desfășoară începînd de azi pînă în zilele celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., este un timp de vreme prea apropiat care se confundă cu propria mea existență, așa încît orice încercare de evaluare, indiferent de criterii, nu poate fi întreprinsă decît prin prisma unui subiectivism, liber și în același timp depiin responsabil asumat lăsînd altora și poate altui timp îndatoririea-privilegiu de a încorobora aceste opinii subiective într-o sinteză obiectivă a acestei durate, după cum ne învață dascălul G. Călinescu.

Douăzeci de ani pot fi mulți, foarte mulți !, după cum, în același timp, pot fi nedrept de puțini. Iată de ce cantitatea în sine, numărul efectiv trebuie, cred eu, luat în considerare doar ca un reper orientativ, ca o constantă **obiectivă** în raport cu care să circumscriem visele și realizările noastre luate, atît fiecare în parte, cît și ca o opinie artistică generică a noastră, a tuturora.

Noi, această **„Generație a Congresului IX."**

După opinia mea acești douăzeci de ani, în lumina judecăților axiologice, reprezintă pentru arta românească mii de ani de realizare artistică deoarece fiecare dintre noi am parcurs acest timp pe un drum propriu de desfășurare și desăvîrșire a îndeletnicirii noastre artistice.

Căutările fiecăruia dintre noi sînt tot atîta timp.

Izbînzile fiecăruia dintre noi sînt tot atîta alt timp.

Un timp de frumos și desfătare gîndit și oferit cu generozitate receptorului de artă din țara noastră, **românului**, deoarece acesta ne interesează **în primul rînd**, precum și celor de alt neam și grai, cu binecunoscuta și tradiționala ospitalitate românească.

Privind străduințile noastre artistice, această lume minunată a iubitorilor de artă, lume care dă sens întregii noastre existențe, printr-un miracol săvîrșit de propria lor putere de înțelegere, trăiește tot atîtea vieți cîtă **viață** găsește în opera de artă ; fie ea între coperțile unei cărți, în sunetele unei muzici, în rama unui tablou, sau în trăirea de dincolo de pătratul de pînză, de sticlă sau mai ales acela de suflete, al scenei.

Cîte modalități artistice de a aborda **subiectul**, cîte stiluri („stilul e omul") de a-l oferi, tot atîtea vieți trăite.

Așa încît, douăzeci de ani de viață artistică... e mult ?, e puțin ?

Oricum, îngăduindu-ne pentru o clipă gestul-răgaz de a ne privi viața peste umăr, nu se poate să nu remarcăm că această preocupare de diversificare a mijloacelor de expresie reprezintă o constantă de tradiție în arta românească înțeleasă ca o parte organic integrată și codefinitorie a artei europene.

În lumina acestor realități, imboldul de a continua, neobosit, căutarea a noi și noi forme de reprezentare a vieții și aspirațiilor noastre cele mai legitime își găsește o strălucită expresie în cuvintele secretarului general al partidului nostru :

„Sîntem pentru o largă libertate de creație, dorim să avem o literatură și o artă diversificate din punctul de vedere al formei, al stilului, ne pronunțăm hotărît împotriva uniformizării și șablonismului, a rigidității și dogmatismului. Considerăm că a accepta șablonismul, uniformizarea, rigiditatea înseamnă a sărăci viața spirituală și culturală a poporului nostru. Este de înțeles că activitatea creatoare a unui popor, în toate domeniile, se poate desfășura cu succes numai în condițiile cînd omul se simte liber și stăpîn pe destinele sale."

MIRCEA ALBULESCU ■

Năvalnica lumină

Vorbind despre devenirea mea artistică, despre continua mea devenire artistică, pentru că, în fond, este vorba de un foarte complex proces pe care eu personal nu-l vreau niciodată, încheiat, întrucît asta ar însemna să ating perfecțiunea însăși, sau, dimpotrivă, ar mai putea însemna cantonarea mea la un anume nivel pe care să n-am puterea să-l mai depășesc, deci, vorbind despre continua mea devenire, pot spune că ea a coincis cu manifestarea însăși a artelor plastice, a artelor decorative în mod special, în ultimii 20 de ani, perioada în care România a cunoscut în toate sectoarele activității ei, inclusiv în cele strict artistice, aerul curat și puternic al inovațiilor propuse și-apoi traduse în fapt de lucrările istoricului Congres al IX-lea. A fi contemporan, în chiar momentul formării și afirmării tale, ca om și ca artist, cu o astfel de epocă în care țara și-a deschis larg spre lume ferestrele gîndirii și acțiunii sale, înseamnă, firește, a te bucura de o șansă teribilă, o șansă istorică. Îmi aduc aminte că, pînă să deschid și eu ochii spre lumea artiștilor plastici, expozițiile erau pline de aceleași și aceleași lucrări, toate o apă și un pămînt, una mai inexpresivă decît alta, motiv pentru care sălile expozițiilor erau mai mult pustii. Imediat după lucrările acelui istoric congres am simțit, dacă ar fi să mă iau numai după lucrările ce au început să fie expuse în galerii, că se întîmplă ceva cu totul și cu totul deosebit, ceva care seamănă cu venirea unei primăveri mult așteptate. Eram student, viitor artist plastic, și trăiam cu toți porii acea năvalnică lumină care ne pătrundea în suflet și-n conștiințe. Arta redevenea artă, așa cum rîul, eliberat de ghețuri, redevenea rîu. Am înțeles atunci, ca oricare alt coleg al meu, că artei noastre nu i se cerea decît să exprime adevărul, viața frumătătoare din jurul nostru, nespusa frumusețe a acestei vieți. Mă nutream, cu alte cuvinte, cu marile avînturi și extraordinarele entuziasme pe care ochiul și puterea mea de a înțelege le detecta în conștiința trezită la viață, la demnitate, a întregului nostru popor. Și cred cu tărie că devenirea mea artistică se luminează în continuare la flacăra curată a acelor timpuri al căror contemporan am avut șansa să le fiu, timpuri ce se continuă în mod fericit și azi, după 20 de ani, epocă în care opera de artă înfrumusețează chipul nou al orașelor patriei cu zeci și zeci de monumente ce nemuresc faptele de eroism ale trecutului și, în egală măsură, ctitoriile socialismului.

DAN BĂNCILĂ ■

Cine sînt urmașii lui Enescu?

bătătorite și comode, cînd, în loc să riște și să fie hulită, este aplaudată și se bucură de toate consacrările, cînd încetează a fi îndrăzneață și se blazează, ea nu mai este avangardă și avem de a face, doar cu un academism al avangardei. Avangardă sînt Beethoven, Turner, Ives, Schönberg, Brâncuși, Urmuz. Dar poți fi prospectiv fără a fi avangardist, poți fi aplaudat și să te lase rece, poți fi colegial și singur totodată. De ce atîta dorință de a fi numit avangardist? Nu cumva, fiindcă a devenit un lucru prea comod, avantajos, plăcut?

Anatol Vieru

„MUZICA ROMÂNEASCĂ DE AZI ESTE ÎN SINCRONIE CU CEA EUROPEANĂ"

1—5. Muzica românească de azi este în sincronie cu cea europeană și se poate vorbi despre un dialog între ele. Ce va să zică sincronie? Oricum, nu o corespondență bijectivă între fiecare compozitor român și fiecare compozitor „european"; în toate țările culte europene există compozitori de toate orientările stilistice; la fel și în România. Problemele componistice care îi preocupă pe compozitorii români sînt apropiate de cele ale compozitorilor francezi sau englezi. Un compozitor român, azi, nu-și poate spune: muzica asta o scriu „pentru Europa", pe cînd pe cealaltă o scriu „pentru România". Altădată compozitorul român studia în Europa și se întorcea în țară pentru a pune în aplicare ceea ce a învățat; astăzi se întîmplă mai curînd contrariul.

Muzica românească contemporană este considerată în Europa ca o școală notabilă. Școală? Poate că termenul nu este cel mai potrivit. Compozitorul român nu are o uniformă de școală; putem spune mai degrabă că este o mulțime de personalități distincte cu preocupări comune. Din Europa se vede, cumva, mai bine ceea ce este comun în muzica compozitorilor români. Noțiunea de export-import în creația contemporană românească și-a pierdut sensul; orice denivelare între cei doi termeni este pernicioasă.

Spre deosebire, poate, de muzica altor țări (a unora doar), muzica românească din ultimele decenii a vădit preocupări de adîncime; acum mai bine de două decenii au existat voci care spuneau despre generația mea că „importă", sau „imită" curente străine; privind în urmă, putem spune cu certitudine: ceea ce a putut părea unora imitație, nu a fost altceva decît un normal metabolism cultural; totul a fost „digerat", primind un răspuns creator. Un compozitor ca Ștefan Niculescu, de exemplu, care a fost mai greu receptat din cauza modernismului său șocant, se dovedește a fi un veritabil păstrător și creator de tradiție românească, pe deplin european în același timp. Nu se poate spune, din păcate, că muzica românească a făcut parte din „piața" muzicii europene; am fost izolați, nu am avut propriul nostru festival al primelor audiții românești de răsunet european, ci am fost doar invitați ici și colo. Dar poate tocmai aceasta ne-a ferit de a vehicula ideile altora, schimbîndu-le în „bani mărunți", de a mulа posmagi găsiți în străinătate. A fost vorba de sincronie în bunul înțeles al cuvîntului și, acolo unde există reală sincronie, există dialog, feed-back; în anumite puncte am fost cu ideile noastre înaintea altora deși cuvîntul „înaintea" îmi trezește suspiciuni), am avut și priorități protocronice — în bunul înțeles al cuvîntului.

Chestiunea avangardei se pune altfel decît acum două decenii. Avangardiștii au fost puțini dar „au rămas" tot mai mulți; ori, avangarda, prin definiție, nu poate fi numeroasă; în momentul cînd ea se înmulțește și cuprinde întreaga armată, ea nu mai poate fi numită avangardă. Avangarda înseamnă prospecțiune și disconfort, singurătate și risc, îndrăzneală și entuziasm; în momentul cînd ea merge pe drumuri bătătorite și comode, cînd, în loc să riște și să fie hulită, este aplaudată și se bucură de toate consacrările, cînd încetează a fi îndrăzneață și se blazează, ea nu mai este avangardă și avem de a face, doar cu un academism al avangardei. Avangardă sînt Beethoven, Turner, Ives, Schönberg, Brâncuși, Urmuz. Dar poți fi prospectiv fără a fi avangardist, poți fi aplaudat și să te lase rece, poți fi colegial și singur totodată. De ce atîta dorință de a fi numit avangardist? Nu cumva, fiindcă a devenit un lucru prea comod, avantajos, plăcut?

Eu, unul, nu caut acest titlu, chiar dacă de către unii am fost numit avangardist, iar de alții „înapoiat"; mi s-a întîmplat să văd cum cîte o lucrare a mea considerată de avangardă devine consacrată, în timp ce alta numită la naștere „conservatoare, înapoiată" devine „nouă". Noutatea, sau chiar consacrarea, rămîn lucruri relative; ce e nou se poate învechi; ce e consacrat, se poate prăbuși; este cazul să recităm din cînd în cînd „Glossa" lui Eminescu.

Suportul teoretic al unei muzici, care este el? Suportul trebuie să fie mai întîi moral: încrederea în sine, încrederea „de lucru" în lucrul pe care îl facem; încrederea exigentă, autocritică. Iar încrederea aceasta are și ea un suport: lucrarea făcută, care trebuie să fie bine pregătită și așezată pe baze trainice.

În muzică, suportul teoretic este, în primul rînd, școala. Haydn nu a fost teoretician, dar, ceea ce a învățat Beethoven de la el, i-a dat un trainic „suport teoretic". În muzica românească există un temeinic învățămînt de compoziție. Am avut surpriza plăcută de a vedea recunoașterea acestui fapt anul trecut la Darmstadt; cursurile de vară de acolo sînt un fel de iarmaroc al tinerilor compozitori de azi; ei bine, în programul festivalului, în acela al concertelor, în discuții, în aer, plutea ideea că în România există azi un fertil și solid învățămînt al compoziției; cu alte cuvinte, o bună tradiție; aș adăuga: o tradiție a înnoirii.

Există la noi în ultimele decenii o seamă de idei de adevărată actualitate muzicală, în același timp originale și organice; ele consună cu preocupările de idei ale muzicienilor celor mai „vii" de pretutindeni și constituie răspunsuri posibile la întrebările teoretice de azi ale muzicii în lume.

Noua creație muzicală românească nu poate fi desprinsă de viața muzicală; ea a crescut împreună cu interpreții, cu publicul, cu conservatoarele de muzică, cu orchestrele, corurile și celelalte forme de manifestare a artei muzicii.

Cred că orice creație muzicală se naște într-un mediu; nu întîmplător clasicismul vienez s-a născut în Viena, orașul care a continuat să dea fructe tîrzii și în secolul XX. Iar dacă geniul lui Enescu s-a ivit într-o viață muzicală la începuturile ei, să nu uităm contribuția enormă a lui George Enescu la creșterea vieții muzicale (concerte, formațiuni de cameră, concursul de compoziție, etc).

În muzică, spre deosebire de domeniile producției de bunuri materiale, un anumit exces de cantitate este absolut necesar pentru a distila calitatea; în țara în care a apărut Beethoven, erau pe atunci sute de compozitori. Pentru a obține zece violoniști de mîna întîi, trebuie să planifici o sută; altfel nu-i vei căpăta.

În viața muzicală românească există o frumoasă tradiție de participare a compozitorilor la viața în muzică; pînă acum cîtiva ani, în una din marile săli de curs ale Conservatorului se putea vedea reprodusă o sentință a lui D. G. Kyriac: „soarta muzicii în școală se hotărăște". Compozitorii români se bucură de succesele vieții muzicale și suferă la vicisitudinile ei; G. Enescu se simțea coleg de breaslă cu muzicienii cei mai modești și se păstrează relatări despre sensibilitatea lui pentru demnitatea breslei.

Muzicienii de azi îi urmează exemplul.

ret, precum și noilor idei în general. Din nefericire, epitetul de „tînăr", foarte larg și ...pe termen foarte lung acordat, în vremea tinereții noastre, nu s-a clarificat pe deplin nici astăzi. Găsesc deci că atmosfera mai sus menționată este de bun augur și, în același timp, capabilă de perfecționare.

3. Diferențele de stiluri și concepții în muzica unei țări reprezintă de fapt maturitatea culturii respective. Ele fac posibilă profilarea și proliferarea unor personalități distincte, prin a căror existență se nasc și idei noi. Acestea din urmă sînt fac-

Tiberiu Olah

„EXISTĂ O DESCHIDERE REALĂ A PUBLICULUI FAȚĂ DE NOUA MUZICĂ ROMÂNEASCĂ"

1. În această privință, este poate interesant să luăm în considerație ceea ce spun alții despre muzica noastră contemporană. Există opinii foarte elogioase încă de la sfîrșitul anilor '50, cînd, foarte răzleț, încep să fie executate și lucrări noi românești, iar noile tendințe din muzica românească încep a fi remarcate. În acest context, putem cita nume ca de exemplu reputatul muzicolog și critic muzical englez de la Colin Mason, de la **Guardien**, sau regretatul muzicolog american Irving Lowens, care s-au referit la perspectiva și posibilitățile componistice, la ideile muzicale remarcabile, prezente în creația noastră. Aș putea continua cu interesantul serial din **Le Monde**, al lui Jacques Lonchampt. La fel de importantă a fost și prima apariție organizată, în bloc a noilor creații românești, dar și a școlii interpretative puse în slujba acestei muzici, care au atras atenția străinătății asupra fenomenului românesc. Mă gîndesc la prezența Orchestrei Cinematografiei la Toamna muzicală de la Varșovia, din anul 1965, sub bagheta maestrului Constantin Bugeanu, considerată memorabilă de către presa poloneză și internațională. Se poate vorbi apoi de importantul articol apărut în **Die Welt** — „România în afara granițelor sale", de

Ulrich Dibelius, precum și de apariția unor nume noi de compozitori români, (încă prea puține!) în prestigioasa lucrare Muzica modernă a aceluiași. Azi, dacă în diferite dicționare, studii, informațiile despre muzica românească au încă lacune, omisiuni, motivul principal trebuie căutat în consecințele unei teorii false, la modă pe vremuri, (despre care am mai vorbit recent), bazată pe ideea că **„muzica bună nu are nevoie de rampă de lansare"**. Dar cine să lanseze muzica noastră dacă nu studiile și analizele făcute de teoreticienii români, eventual sub formă de broșuri și pliante (de altfel, unele materiale de acest fel au început să apară) redactate în mai multe limbi și puse la îndemîna oricui, dacă nu discurile și partiturile (tipăriturile Editurii Muzicale sînt întotdeauna foarte apreciate peste tot în străinătate, pentru grafica lor îngrijită și cartografiera de înalt profesionalism)? Există, bineînțeles, și multe alte forme de „lansare", despre care vom mai vorbi.

2. M-aș referi în primul rînd la o atmosferă mult mai colegială și principială în viața muzicală și a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, care se manifestă printr-o înțelegere mai subtilă și nuanțată a fenomenului, prin sprijinul mai activ acordat tinerilor și noilor idei reprezentate de către tinetorii ce asigură efervescența vieții creatoare. Or, într-o asemenea efervescență, închistarea devine imposibilă, ca și judecata „ex cathedra", unilaterală, de altfel, pentru că ea va avea întotdeauna parte de replică. Într-o astfel de cultură devine inimaginabilă reducerea geniului simfonic enescian (ca în '52!) la statutul de „rapsod aranjator", ca și admonestarea unui muzician de talia lui Jora, ori nesocotirea unui gînditor cum a fost Cuclin. Într-o asemenea cultură, chiar ideea de toleranță va fi depășită și transformată în atitudine superioară de respect reciproc, ce face posibilă afirmarea oricărui talent autentic.

4. Pe această temă am scris zeci de articole și am dat tot atîtea interviuri. Pot doar să repet că tradiția — în istoria muzicii europene, plină de dinamism — nu este o colecție de dogme, ci o dezvăluire a progresului (deci a inovațiilor) prin care s-a născut polifonia, armonia, fuga, sonata etc, adică **singura** artă specific europeană — **Muzica absolută** (adică simfonică). Această stare de lucruri îl pune pe compozitorul român de astăzi în două ipostaze: pe de o parte, obligația de a aduce ceva nou, pe de altă obligația de a avea la o „conștiință a obligației" față de această tradiție, adică la continuarea ei. În acest context, un alt punct interesant de discuție este felul cum se leagă această continuitate: nu întotdeauna cu modul de exprimare cel mai la modă în acel moment, ci cu tradiția mai veche, ale cărei latențe nu au fost încă descoperite. Așa s-a întîmplat de pildă în muzica românească atunci cînd s-a descoperit „modalismul" cîntecului popular — deci o nouă tradiție neexploatată —, care nu se mai putea încadra în legile armoniei funcționale, sau mai tîrziu, cînd în anii '50—'60, acest modalism s-a lărgit și au fost descoperite noi legi armonice care pot decurge din interiorul fiecărui mod, dar și din intonații cromatice generate de mod, sau, și mai tîrziu, din aplicarea consecventă și felurită a heterofoniei, ca o consecință a noilor latențe ale tehnicii enesciene, sau în urma reinterpretării marilor culturi folclorice.

Problema avangardei o văd prin prisma celor formulate mai sus. Tot ce este avangardă de esență, de forță va deveni tradiție, prin natura lucrurilor (**Gesualdo** de exemplu, sau, mai recent, **Sacre de printemps** de Stravinsky figurează azi în concertele de abonament, ca și cvartetele de Bartok sau **Wozzeck**, de Berg în programele marilor scene ale lumii). Altele, rămîn „monumente" de referință. „Inovațiile", experimentele minore, ori dispar, ori sînt înghițite de marele torent al istoriei. L-am mai dat ca exemplu pe Alberti, un cîntăreț-compozitor diletant, care a inventat acel bas Alberti, legat de numele său, un „ou al lui Columb", ce constă în arpegierea acompaniamentului. Fără acest bas Alberti, sînt de neimaginat sonatele lui Mozart, Beethoven, chiar și lucrări ale lui Lizst sau Chopin.

5. Cred că problema suportului teoretic intră în sfera necesității istorice. Nivelul sau valabilitatea teoriei depinde de talentul și nivelul intelectual al compozitorului, care trebuie să creeze lucrări apte pentru concluzii teoretice. Teoria adevărată se naște doar după crearea lucrării. În stadiul premergător, există doar teoretizări și posibile teorii. În timpul lui Mozart, după cum se știe, n-a existat nici măcar teoretizarea formei de sonată, iar prima ei tratare, a lui Heinrich Cristoph Koch este (din fericire) foarte departe de dogmatizările secolului XIX, care au transformat capodopere — adică unicate polivalente — în simple scheme. Deci, atenție la teoretizări! Singura teorie valabilă este cea a scopului produsului artistic pus în slujba progresului umanității, a muzicii, în mod special. Prin limbajul său universal, ea poate sluji cel mai bine ideea înfrățirii între oameni și popoare.

Problema deschiderii publicului față de muzica noastră este o problemă la fel de complexă ca și celelalte, despre care, la fel, s-a (și am) discutat mult. Problema numărul 1 în acest context este cea a educației muzicale, în școli, la radio, televiziune, deci mass media. În al doilea rînd, se pune problema diferitelor orientări și gusturi, ca urmare a educației (sau, în unele cazuri, a lipsei de educație). Nu doresc a înșira toate implicațiile întrebării ci am să trec direct la concluzie: există o deschidere reală a publicului iubitor de concerte față de noua muzică românească.

Trebuie să recunoaștem că s-au făcut și se fac multe eforturi pentru popularizarea muzicii românești, dar, avînd în vedere efervescența extraordinară a muzicii noastre de azi, trebuie căutate și găsite noi forme de propagandă, mai dinamice, care să țină pasul cu evoluția vieții noastre muzicale și să se poată racorda permanent, în mod susținut, la cerințele interne și externe. Cred că Uniunea Compozitorilor, care inițiază și sprijină multe acțiuni valoroase — și, în plus, cunoaște toate problemele creației — ar trebui să primească un cîmp de acțiune mai larg, cu drepturi de coordonare și decizie mai accentuate, inclusiv în problema legăturilor internaționale. Astfel, prin „internaționalizarea" unor festivaluri interne (Toamne, Primăveri etc), în care se cîntă multă muzică românească de bună calitate, noile compoziții ar putea să fie cunoscute și peste hotare, prin prezența citorva personalități de talie mondială, iubitoare ale muzicii românești (și, din fericire sînt numeroase!). La fel, și prezența la marile manifestări de pe mapamond ar trebui să fie mai susținută, fără hiatusuri, mai ales că semnalarea fenomenului muzical românesc nu este doar acțiunea unor critici izolați, ci și recunoașterea largă a unei realități demne de o prezență activă. Electrecordul a fost mai darnic în ultima vreme și cu discurile de autor dedicate compozitorilor noștri. Și n-aș reaminti omisiunea Electrecordului în legătură cu discul, inițiat încă din **1971**, cu lucrările mele, dacă această apariție în **1984** (vezi revista Muzica nr. 10/1984) are avea... vreo bază reală! Deoarece imprimarea pe disc a fost imposibilă: nu a existat nici o ședință de imprimare cu Timpul memoriei. Or, după cîte știu eu, pentru finisarea și chiar prezentarea **definitivă** a **oricărui** disc de autor, trebuia consultat cel puțin... autorul, care, în cazul de față, n-a văzut nici măcar o mostră aproximativă!

Dar n-aș dori să termin această discuție cu note disonante. Sînt convins că azi nimeni nu va mai susține la noi teza falsă, retrogradă, și la modă pe vremuri, după care muzica bună nu are nevoie de rampă de lansare. Din contra, sînt convins că vom trăi cu conștiința că toate manifestările noastre trebuie să fie transformate în adevărate cosmodromuri de pe care muzica românească să decoleze în toate direcțiile rozei vînturilor. Deși ea zboară „doar" cu viteza sunetului, e mai puternică decît orice rachetă supersonică, fiind mesagerul artei izvorîte din cele mai nebănuite străfunduri ale sufletului uman.

Ştefan Niculescu

„CREAŢIA MUZICALĂ ROMÂNEASCĂ PROPUNE SOLUŢII TOT MAI ORIGINALE"

1—2. In ultimele două decenii am avut prilejul, în repetate rînduri, să subliniez importanţa creaţiei muzicale româneşti. Cercetătorul de mîine o va considera, cred, un „punct culminant" al unei nu prea îndelungate istorii. Desigur, nu e vorba de folclor sau de muzică bizantină, care ne aşează în rîndul celor mai vechi şi bogate tradiţii similare din lume, ci de arta cultă de tip european, apărută la noi mai tîrziu decît în alte ţări. Aceasta nu înseamnă că în trecut n-au existat personalităţi de excepţie. Totuşi, niciînd n-am avut un număr atît de mare de lucrări, cu un nivel profesional în genere apreciabil, orientate stilistic suficient de diverse şi semnate de autori din toate generaţiile, printre care proaspeţi absolvenţi sau chiar studenţi de conservator. De mulţi ani, creaţia muzicală românească propune soluţii tot mai originale şi viabile la problemele care se pun azi compozitorilor din orice parte a lumii. Iar la acest rezultat nu s-ar fi ajuns fără activitatea competentă şi de neînchipuită complexitate a Conservatoarelor şi şcolilor de muzică. Înzestrarea naturală a tinerilor, puternic stimulată de nivelul actualei noastre şcoli muzicale, a făcut ca numărul celor ce bat la porţile artei (şi care ar merita să-şi cultive talentul) să fie incomparabil mai mare decît posibilităţile şcolarizării. Altfel spus, fără existenţa a numeroşi creatori şi în genere muzicieni bine pregătiţi, harnici şi exigenţi, nu s-ar putea închega acel mediu artistic indispensabil împlinirii personalităţilor de excepţie. Beethoven n-ar fi ajuns Beethoven dacă n-ar fi fost solicitat de un astfel de mediu.

3—4—5. La aceste întrebări, propun un răspuns global, fundamentat pe o perspectivă istorică mai amplă, ce priveşte mai degrabă domeniul ontologiei decît pe cel al esteticii sau stilisticii, perspectivă pe care am formulat-o acum cîţiva ani şi din care reiau următoarele :

a) Cînd acum 200 de ani, un compozitor, să spunem din Viena, scria bunăoară o sonată, el prelua cu precădere din contemporaneitate — adică de la „părinţi" sau „fraţi" şi aproape deloc de la „bunici" sau „străbunici", aproape uitaţi — un set impunător de convenţii în care credea şi care fuseseră unanim acceptate de muzicieni şi, fapt remarcabil, de melomanii acelui timp din Europa cultivată. Nu exista, prin urmare, un decalaj vizibil, defavorabil comunicării, între „codurile **producerii**" operelor muzicale (prin definiţie în avangardă) şi „codurile **percepерii**" operelor muzicale (prin definiţie în griergardă). Auditorii erau exclusiv interesaţi de creaţia vremii lor şi ignorau sau desconsiderau în bună parte trecutul, fie şi relativ apropiat. Bach, de pildă, aproape nu mai era în actualitate după dispariţia sa în 1750, iar Monteverdi, Machault şi atîţia compozitori de prim rang nu vor fi redescoperiţi decît în secolul nostru. În 1785 nu exista o perspectivă istorică nici asupra propriei tradiţii nici asupra unor tradiţii străine : se trăia exclusiv creaţia muzicală a prezentului.

Convenţiile de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, devenite **generale** în perimetrul muzicii culte europene — erau instalate la toate nivelele ordonatoare ale gîndirii muzicale (nivelul structurilor spaţiale, al structurilor temporale şi al formelor). De pildă, din infinitul frecvenţelor posibile se extrăseseră în total 12 sunete (ordonate în scara zisă cromatică temperată), dar din care nu se foloseau obişnuit decît 7 (ordonate în scara tonală) ; duratele se restrîngeau indeosebi la 6—8 valori (ordonate într-o progresie geometrică avînd raţia 2) ; asocierile concomitente de sunete (acordurile), construite la distanţe ordonate, căpătau funcţii ierarhizate şi reguli precise de înlănţuire ; în sfîrşit, în cazul compunerii unei sonate se respectau atît succesiunea cît şi schemele formelor statornicite ca sonata, liedul, menuetul, rondoul etc. Chiar şi dintr-o asemenea sumară înşiruire rezultă că, **anterior actului propriu-zis de compunere a muzicii**, exista în colectivitate o preordonare sau preorganizare extrem de complexă a materialului sonor, ceva similar unui vocabular, unei morfologii şi unei sintaxe, deci unei gramatici sau limbi **comune compozitorilor şi auditorilor** acelei epoci. Această ordine generală, numită obişnuit univers sau sistem tonal, ar fi condus la uniformizare, pierdere în anonimat sau anihilare a individualului, dacă nu s-ar fi tins către polul opus, al diversităţii, autenticităţii, unicităţii creaţiei. Ceea ce înseamnă, firească, aducerea la lumină a ceva nestabilit şi necunoscut faţă de ce era stabilit şi cunoscut. Dar acest nou, ivit în individual, nu punea în discuţie vechiul, statornicit în general, pentru că era angajat în descoperirea, lărgirea sau adîncirea, deci explorarea posibilităţilor generalului (sau universului tonal). Iar noul, odată acceptat, devenea la rîndul lui convenţie şi sporea numărul celor aflate în vigoare. Codurile de producere se aflau astfel în **prelungirea** codurilor de percepere, oricît va fi devenit, cu timpul, de violent saltul înainte şi de anevoioasă recunoaşterea.

b) Astăzi, dimpotrivă, starea muzicii se găseşte la antipodul celei de pe vremea cînd Beethoven îşi începea cariera. Vechile convenţii sau cele nou instaurate s-au abolit pe rînd şi uneori sistematic. S-a inceput, evident, cu universul tonal, demolat nu pentru că fusese epuizat, ci pentru că i se atinsese limita şi se explora intenţionat dincolo de aceasta. Dar „dincolo" însemna de fapt criză de sistem, lipsă a generalului, anarhie ameninţătoare. S-a inventat atunci o nouă ordine — cea serială — generalizată pentru scurt timp după cel de-al doilea război mondial. Însă şi aceasta s-a dezagregat din două direcţii opuse : una, care pretindea că o subsumează ca un simplu caz particular la un sistem mai general, bazat pe hazardul controlat matematic ; iar alta, care o elimina din capul locului prin recurgerea la hazardul incontrolabil. Totul se repunea astfel în discuţie pe diferite nivele ale gîndirii muzicale, de la însăşi scara temperată, cel mai stabil bun comun în aparenţă, pînă la formele statornicite şi în genere ordinea în vigoare. De aceea în ultimele trei decenii n-a mai apărut nici o „gramatică" sau „limbă" comună, nici un general recunoscut ca atare. Tendinţa spre individual, puternic manifestată de Beethoven începînd de acum 200 de ani — simfoniile sale, de pildă, au fiecare un profil inconfundabil şi atît de conturat încît diferenţele dintre ele sînt incomparabil mai mari decît în cazul creaţiei predecesorilor (individualizarea **se face vizibilă** de-abia în ultimele două lucrări ale lui Haydn şi Mozart — adică principiul de **a aduce ceva nou cu fiecare creaţie** se instalează tot mai puternic în conştiinţa romantică a secolului al XIX-lea şi atinge culmea în secolul nostru, probabil în deceniul al şaptelea. Dacă mai exista în anii '60 vreo convenţie unanim acceptată, atunci ea nu era alta decît **convenţia abolirii oricărei convenţii.** Atomizarea muzicii era totală, individualizarea întinzîndu-se pînă la fiecare autor sau chiar lucrare în parte. Orice compozitor se străduia să-şi alcătuiască propriul său cod de producere, care nu trebuia să aibă nimic comun cu codul altui compozitor şi chiar cu codul utilizat tot de el în precedenta sa lucrare. Intenţia de a aduce ceva nou a condus astfel la dispariţia oricărei ordini generale şi la abandonarea conştiinţei artistice în voia sau arbitrariul individualului.

c) Diversităţii extreme a codurilor de producere îi corespunde azi diversitatea tot atît de acuzată a codurilor de percepere. Nu mai există **un** public omogen, interesat exclusiv de creaţia contemporană, ca acum 200 de ani. Am căpătat o conştiinţă istorică şi, fapt unic în istoria culturii, sîntem deschişi la arta oricărui timp şi oricărui spaţiu. Ne interesează nu numai propriile tradiţii ci şi orice altă cultură, europeană sau extraeuropeană, arhaică sau savantă. Cunoaşterea tuturor acestor coduri culturale, deseori divergente sau chiar opuse, necesită timp, mijloace de informare, lipsă de prejudecăţi etc., performanţe greu de atins de toată lumea. Mai mult, în sălile de concert nu se mai programează, ca acum 200 de ani, exclusiv artă contemporană, ci cu precădere muzica ultimelor două secole. Unii auditori au deci şansa familiarizării cu muzica de la Bach la Wagner şi, în ciuda discurilor sau altor mijloace de propagare a culturii, ei resping, în genere, din necunoaştere, tot restul. Astfel, în privinţa creaţiei contemporane, i se cere auditoriului supremul efort de a asimila, adesea fără pregătire, multitudinea, nesfîrşită astăzi, a codurilor individuale de producere a muzicii. De aici imposibilitatea comunicării cu totalitatea atît de diversă, de neomogenă, a melomanilor. Vina se află, desigur, şi la unii autori, care desfid codurile colective de percepere, dar şi la unii melomani, care ignoră codurile semnificative de producere ale contemporaneităţii.

d) Raportul dintre individual şi general este astfel complet răsturnat astăzi faţă de cel de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Atunci se pleca de la un general bine statornicit şi se tindea către individual, pentru a nu se sucomba în uniformitatea aberantă a convenţiilor. Acum, dimpotrivă, se pleacă de la pulverizarea izolantă în individual şi se aspiră către general. Iar muzica românească mi se pare că dă un răspuns la această „reorientată" săgeată a timpului. Astfel, în ciuda diversităţii stilistice, de altfel absolut necesare, compozitorii români par să se afle într-o direcţie ontologică de convergenţă şi nu de divergenţă, atît între ei cît şi faţă de public. Iar soluţia românească dată posmodernităţii acestui sfîrşit de mileniu începe să fie recunoscută în tot mai multe centre muzicale.

e) Ca o concluzie, se poate spune că, în arta muzicală cel puţin, se vădeşte o constanţă ontologică şi anume pulsaţia între individual şi general. Iar tensiunea rezultată din obligaţia de a cuceri ceea ce îţi lipseşte — fie individualul, fie generalul, fie altă dimensiune a fiinţei — marchează, cînd obligaţia e împlinită, marea muzică.

Aurel Stroe

„CRED CĂ ÎNTOTDEAUNA MUZICA S-A DEZVOLTAT PE MAI MULTE DIRECŢII SIMULTAN"

1. Neavînd distanţa în timp necesară, îmi este foarte greu să judec acest lucru. În al doilea rînd, este o întrebare la care, chiar dacă aş putea răspunde, m-aş abţine s-o fac, dintr-o anumită pudoare, fiind şi eu mai mult sau mai puţin implicat în acest fenomen. Cert este că în ultimul sfert de veac, circulaţia valorilor pe plan mondial a devenit mai activă şi cred că de acest lucru beneficiază şi muzica noastră.

2. Consider că, după anumite momente de stagnare, în care, evident, s-au acumulat energii, în deceniul al şaptelea a existat o explozie culturală. Ea fusese pregătită aş spune „pe ascuns" chiar de către generaţia căreia îi aparţin. Şi, ca orice efervescenţă culturală, ea are o anumită putere de a-şi supravieţui, un anumit timp. Evident că aici trebuie să luăm în considerare şi înflorirea învăţămîntului artistic în anii '60, care a produs un număr suficient de oameni de cultură şi artă, bine pregătiţi, din care evident că s-au putut recruta şi multe vîrfuri. Cred că o cultivare ascensională şi nu o atitudine restrictivă în domeniul învăţămîntului artistic nu poate fi decît binevenită pentru **reala** înflorire a culturii româneşti.

3. În secolul nostru, lucrurile au evoluat de aşa natură în practica artistică încît însăşi noţiunea de stil a devenit foarte imprecisă. Aş vorbi mai degrabă de o diversificare a viziunii artistice, a mentalităţilor artistice. Un compozitor poate să cultive sau nu o pluralitate stilistică, avînd o viziune asupra artei de la un nivel mai înalt, în vreme ce altul poate avea o mentalitate ce-l împinge spre o puritate de tip stilistic ce ne-ar aminti de exigenţele unui Boileau sau chiar Aristotel. Ambele poziţii sînt de înţeles atunci cînd ele sînt autentice şi cînd constituie răspunsuri la întrebările grave pe care lumea şi le pune în acest sfîrşit de secol. Oricum, atît puritatea desăvîrşită a operei unui Anton Webern, pe de o parte, cît şi diversitatea de neimaginat pînă nu demult a muzicii rock sînt poziţii la fel de legitime prin profunda lor autenticitate. Problema nu este a unei dispersări, ci a unei apropieri de unele realităţi evident problematice venindu-se din direcţii opuse şi datorate unor căutări înfrigurate.

4. Nu ştiu dacă în esenţă raportul tradiţie-inovaţie s-a schimbat aşa cum ni se pare nouă astăzi, faţă de ceea ce s-a întîmplat acum o sută, două sute de ani sau chiar mai mult. Sigur că de la un caz la altul, raportul tradiţie-inovaţie se schimbă. Discuţia însă este lungă, pentru că însăşi definirea cuvîntului **tradiţie** mi se pare a fi complicată, ca şi a celuia de **inovaţie.** Aş spune, mai simplu, că datoria unui artist este să fie creator şi, în acelaşi timp, să fie conştient — şi, poate, întristat — că o creaţiune ex nihilo nu-i este la îndemînă.

Avangarda a existat atîta timp cît a existat nevoia artistului de a se opune unei anumite realităţi. Ea se născuse dintr-o profundă nemulţumire şi avea un caracter net spontan. Teama mea este că ceea ce se numeşte actualmente avangardă este o maşinărie mult prea bine pusă la punct ce funcţionează mai mult pentru a se pune în evidenţă că funcţionează, decît ca rezultat al unui impuls venit din adînc. Şi cred că, dacă există o anumită revoluţie pe plan artistic, cum există în ştiinţă de pildă, ea se face întîi pe nesimţite, aproape în ascuns. Cineva care spune „eu sînt avangardist" devine, ipso facto, un tip suspect. În muzică, cei mai mari avangardişti nu s-au considerat a fi ca atare. Numărul excepţiilor de la această regulă este infim, în muzică, mai ales.

5. Evoluţia muzicii nu este liniară. Nu putem să spunem că după impresionism a venit expresionismul, că după expresionism a venit muzica serială ş.a.m.d. Cred că **întotdeauna** muzica s-a dezvoltat simultan pe mai multe direcţii, foarte greu dacă nu chiar imposibil de comparat între ele. Progresul se poate constata în general numai în cadrul unei direcţii : de pildă, sonatele, simfoniile, cvartetele epocii clasice, de la tînărul Haydn pînă la Johannes Brahms, să spunem, s-au perfecţionat, au progresat necontenit. Dar pot fi oare ele comparate cu muzica indiană sau chineză care se produceau în acelaşi timp ? Suportul teoretic devine necesar numai în momentul fondării unei asemenea linii de dezvoltare. Este interesant că au scris muzicologie — întotdeauna de foarte bună calitate — chiar cei care au determinat o linie nouă, incomensurabilă cu cele preexistente sau contemporane. Cred că înţelegerea dramei wagneriene s-ar fi făcut cu o întîrziere mult mai mare, şi desigur cu mai multe bîjbîieli, dacă n-ar fi existat propriile scrieri teoretice ale lui Wagner, aplicate în mod strict acestui domeniu. De asemenea, să nu uităm cît de importantă este partea teoretică în activitatea şcolii vieneze prin scrierile celor trei mari creatori ai ei : Arnold Schönberg, Alban Berg şi Anton Webern. Nu putem ignora nici scrierile unor Yannis Xenakis, Pierre Boulez şi György Ligeti după cel de-al doilea război mondial, toţi trei fondatori de linii autonome de dezvoltare în muzica contemporană. În schimb, un Mozart, un Rossini sau un Richard Strauss nu aveau nevoie să se exprime teoretic, pentru că ei se situau clar pe o linie de dezvoltare începută înaintea lor şi pe care ei nu făceau decît să o perfecţioneze (şi, în cazul lui Mozart, să o ducă la acea maximă strălucire care merită, oricît de zgîrciţi am fi, să fie numită **clasică**). În asemenea cazuri, suportul teoretic nu mai trebuie să fie elaborat. Se presupune că el există deja. Compozitorului îi rămîne să se preocupe în exclusivitate de realizarea progresului pe linia respectivă, de perfecţionare a paradigmei în cadrul căreia acţionează.

Dar sînt cazuri în care şi baza teoretică exprimată poate intra, ca un fapt estetic, ca o întregire, în corpul operei propriu-zise. Ea însăşi poate căpăta o strălucire artistică, atunci cînd gradul său de creativitate intrinsecă şi de adecvarea la cealaltă parte strict artistică a operei este desăvîrşită. Evident că apar şi rebuturi în acest domeniu. Au apărut şi vor apărea întotdeauna. Personal, cred că există o anumită tendinţă a unor compozitori de a se face interesanţi — mai interesanţi decît sînt în realitate — prin scrierile lor teoretice. Acesta este un caz de adecvare greşită şi cred că el nu trebuie discutat, pentru că nu este decît o anomalie de etică profesională.

Pe plan mondial, deschiderea faţă de noua muzică este într-o creştere reală. Numai că se întîmplă un lucru mai puţin obişnuit — sau, cel puţin, aşa ni se pare nouă. Pe măsură ce publicul se apropie de un anumit tip de muzică şi reuşeşte să şi-l asimileze, compozitorii — ca să vorbim numai despre ei — par să se deplaseze cu o viteză accelerată spre domenii mereu altele, ei tind să schimbe mereu paradigmele, liniile de dezvoltare. Evident că publicul nu reuşeşte întotdeauna să-i prindă din urmă, dar acest lucru nu pune sub semnul întrebării deschiderea sa faţă de fenomenul muzical, ci este doar constatarea unui fenomen caracteristic momentului. Nu trebuie să ne îngrijorăm, dar este bine ca faptul să fie observat cu atenţie şi obiectivitate de către sociologii fenomenului estetic.

Deşi se pare că în ultima vreme se revine la o partitură notată cît mai exact, la o atitudine cît mai profesionalistă, consider că s-ar face o greşeală dacă s-ar omite puterea improvizatorică a interpretului. În opera şi în muzica instrumentală a secolului al XVII-lea, improvizaţia, ca fenomen, a fost strălucitoare şi, aş zice, benefică. E drept că în secolele următoare rolul ei a scăzut sau poate că a fost vorba numai despre o mutaţie în accepţia noţiunii de interpretare. Cred însă că întotdeauna au existat balansuri între o stimulare a improvizaţiei şi o canalizare a ei spre interpretare. Nu pot să-mi dau seama în mod precis istoric pe care parte a versantului ne aflăm la ora actuală, dar ştiu că, poate cu o amplitudine mai mare, lucrurile repetă situaţii trecute. Deşi fenomenul este acelaşi, forma diferă de la un val la altul. Cred că o atenţie mai ascuţită îndreptată către muzicile de jazz şi rock pot să dea cel mai bine o imagine asupra raportului actual scris / improvizat.

Eu cred că în general factorii instituţionali — atunci cînd întîmplător, la resorturile respective se află oameni competenţi şi suficient pregătiţi profesional — nu pot acţiona decît în sens pozitiv, în sprijinul dezvoltării fenomenului artistic. Problema este însă de altă natură. Întrucît pot ei să o facă ? Pentru că, nu trebuie să uităm, înflorirea unei culturi care merită acest nume nu depinde atît de funcţionari, cît de mecenaţi şi de reala înţelegere pe care aceştia din urmă o arată oamenilor de cultură.

Generoase aspiraţii întrupate în solul fertil al Congresului IX

Dezvoltare puternică, armonioasă a tuturor zonelor ţării

FILE DE ISTORIE

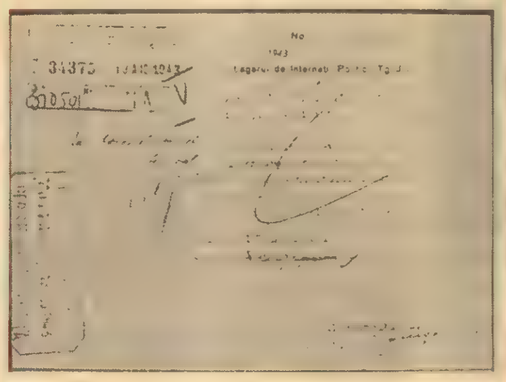

Visul de mărire al României implinit în anii noştri s-a nutrit şi din acele clipe de jertfă petrecute de Eroul Patriei pe cîmpurile de luptă pentru libertate şi dreptate de pe meleagurile Gorjului.

Iată cum arată astăzi Gorjul!

Fotografii de ION PREDOŞANU, „Agerpres".

Sub arcul de bazalt, de [illegible] şi cremeni al Carpaţilor sudici, încovoiat între Olt şi Dunăre, într-un loc nepereche prin istoria şi privelişteа sa, cresc din veac castani cu miez dulce (ca la Tismana), păduri albe şi viorii de liliac (ca la Zavaraina), nuci cît stejarii şi stejari cît cerul (ca în defileul Jiului), creşte din veac un tablou de viaţă care aici „se schimbă brusc şi are un stil personal" (cum zice gorjeanul Arghezi), cresc generaţii de mari artişti (ca Brâncuşi), de mari meşteri ai trudei cu nimb de artă (ca Antonie Mogoş din Ceaura, a cărui casă, închei-o numai de el, din bîrdă şi cuiniţoaie, face fala Muzeului satului), de luptători pentru dreptate şi libertate, unind sub efigia numelui lor mulţimile, ţara (precum Tudor Vladimirescu). Frumos ţinut, frumoşi şi aprigi oameni ! Cînd muncesc, ei sparg munţii cu pumni, ca la Bumbeşti-Livezeni (sau, astăzi, ca în carierele de lîngă ale Rovinarilor ori în minele Motrului). Cînd luptă, nu-şi dau arma din mînă decît o dată cu bratul smuls. Şi nici atunci. Cînd cinta, cîntecul lor n-are nimic tînguitos, pe el nu s-a lipit, ca în alte părţi, acel cuvînt necunoscut aici, „aleanul". Aici e patria doinei „cu hăulit", cîntec din piept, cu toată gura, explozie vitală de energie, care cînd izbucneşte clatină Patingul. („De n-ar fi pe lume Gorju' / N-ar mai fi [illegible] / [illegible] aşa se zice, tot un cîntec [illegible], şi o zice pe drept).

Frumos ţinut, aprigi oameni, dar altădată (şi cît de aproape de noi e acest „altădată" !) cei mai săraci dintre săracii Olteniei, primind în plin piept, de cînd se ştiu, toate vitregiile, ale naturii şi ale vremilor. Un sol proverbial prin ariditatea lui, o exploatare în fel de proverbială (la fel de crîntă, poate mai crîntă chiar decît calamităţile naturale, dovadă răzmeriţele, răscoalele, revoluţiile ce s-au ţinut lanţ pe aici) a omului trudit or au dus, în timp, la acel (proverbial şi el) exod al „juveţilor" spre toate zările. Ce să-i fi oprit aici ? Cine şi cum să le fi transformat înzestrările de putere, de inimă şi de har în rodnicie pentru ţinut, pentru ţară, pentru ei înşişi ? O grea şi lungă îespede a incrementării, deo o veţime şi o duritate parcă geologice, a apăsat, a surpat, a strivit, a ucis în faşă şi fir de iarbă, şi mugure de speranţă.

Undeva, în bezna vremilor, o lumină : îagarul de la Tirgu Jiu, transformat de comuniştii întemniaţi în bastion al rezistenţei şi al luptei eroice pentru dezrobirea neamului. Între pereţii tencuiţi cu sînge al acestei Doftane a Gorjului se afirma, în ani şi prigoane, un foarte tînăr militant al partidului comunist, cadru de bază al conducerii luptei şi rezistenţei, al cărui nume şi a cărui operă aveau să se confunde, peste ani, cu Revoluţia, Libertatea şi Demnitatea noastră. Numele lui : Nicolae Ceauşescu. Opera lui : România de azi, ţară a noului cu putere modelatoare răsfrînţă egal asupra tuturor vetrelor ei. Ţară în care, asemenea altor ţinuturi, şi Gorjul, încrementiul Gorj de odinioară, vibrează, pentru întîia oară, liber, puternic, viu, la unison cu întregul, emancipîndu-şi timbrul de instrument ales în învăpăierile acelеiaşi simfonii, ale acelеiaşi mari partituri a noului, reverberată amplu între zidul Carpaţilor şi vasta cutie de rezonanţă a Dunării şi a mării.

Spaţiul nu ne îngăduie să parcurgem întreg itinerariul de inedit, de spectaculos, de fabulos, de fantastic (da, chiar aşa, nu şovăim cînd scriem aceste cuvinte, faptele înseşi ni le dictează !) care înseamnă Gorjul acestor ani, Gorjul celor două decenii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. E, în fruntariile lui geografice, acelaşi ţinut (şi totuşi altul, aflat la o altă virstă istorică, la o cu totul altă cotă de muncă, de relief economico-social, de civilizaţie şi cultură), cu aceiaşi oameni (şi totuşi alţii, cu altă lumină pe chip, cu altă vrednicie a braţelor şi a minţii, cu alte întemeieri de destin) ; e, într-o imagine potrivită locului, un fastuos şi strălucitor covor, un „covor gorjenesc", cu un fond ca de vechi brocart, cu tonuri singeri patinate, peste care se suprapune ţesătura în fir scump, împletită de marii meşteri ai vremii noastre. Nici un punct al suprafeţei nu rămîne neutru şi, chiar dacă fondul — fondul de străvechime, de amintire sau de legendă — îşi şterge pe alocuri nuanţele, prea apăsate de timp, de istorie, de memorie, firul de aur al noului pune suficientă culoare pentru ca totul să se ridice într-un acceaşi înaltă vibraţie.

Cît a trecut de cînd Gorjul — eternul, frumosul, săracul, încrementul Gorj — a devenit ceea ce a devenit ? Ce s-a întîmplat, ce miraculoasă chimie a precipitat pămîntul, apele, cerul, stîngele oamenilor, dîndu-le altă înfăţişare, alt curs, alt puls ? Care a fost centrul nervos al seismului ce a mişcat straturile — de privelişte şi de viaţă — pe dedesubt, scuturînd istoria în care se părea că — pentru veşnicie — căzuse acest ţinut ?

A spus-o, lucrat, făuritorul acestei magnifice opere, unică pentru loc, nu însă şi pentru ţară. A spus-o, la marea adunare populară din Rovinari, capitala minerilor Gorjului, secretarul general al partidului, cu cuvinte limpezi, cum limpede şi curat îi e gîndul ce-l poartă acestei ţări :

„Cunoşe Gorjul încă din 1935. Apoi, cu cîţiva ani mai tirziu, în 1943—1944, am stat mai mult de un an în lagărul din Tg. Jiu. Cunoşe Gorjul şi imediat după victoria revoluţiei de eliberare — Gorjul din 1916. Ştiu ce industrie se găsea atunci în Gorj şi în Tg. Jiu ! Şi iată ce reprezintă astăzi Gorjul ! Primul loc în producţia de cărbune, în producţia de energie pe cărbune — şi, dacă va lucra bine, poate să dea mai mult de o treime din energia ţării ! Iată ce puternica dezvoltare a cunoscut acest judeţ !"

Deci centrul nervos, centrul motor al dezvoltării ţinutului a fost şi aici, ca pretutindeni, i dustria, marea industrie, decisă de strategul destinelor noastre ca temelie însăşi a acestor destine. Deci Gorjul a devenit, în anii **Epocii Ceauşescu**, capitala cărbunelui energetic al României (cu mai mult de jumătate din producţia branşei aruncată în balanţa economiei noastre !) şi sediul celor mai mari termocentrale (Rogojelu şi Turceni) din cîte străpung cu turlele lor de piatră cerul de la Dunăre şi Carpaţi. În jurul energeticii, al acestei industrii-cheie pentru independenţa şi forţa noastră, s-a construit în anii **Epocii Ceauşescu** o întreagă centură de noi industrii, în Tg. Jiu ca şi în alte locuri ale judeţului, transformate din arhaice vetre rustice sau semirustice în dinamice şi moderne centre ale demersului constructiv naţional. Gorjul, în anii **Epocii Ceauşescu**, n-a respins (cum se întîmpla pînă în pragul acestei epoci) nici „cucuicitatea", dimpotrivă. Gorjul, în anii **Epocii Ceauşescu**, şi-a construit o agricultură modernă, dovedind că recoltele mari şi stabile nu sînt doar apanajul „grînarelor" consacrate istoric. (Staţiunea de cercetări agricole din Tg. Jiu, de exemplu, cu profil preponderent pomicol, e autoarea unor performanţe în materie invidiabile de către multi.) Gorjul, în anii **Epocii Ceauşescu**, [illegible] impodobit cu întemeieri de civilizaţie faţă de care reperul istoric cel mai apropiat, cel de [illegible] aceste zile aniversare, pare pierdut în ceţurile unui timp ce măsoară secole. Tirgu Jiul **Epocii Ceauşescu**, cu noul său centru civic, cu moderna şi impozanta sa ţinută arhitectonică, e un alt Tirgu-Jiu evocind, practic, o lume care nu mai există, cu care mai menţine relaţii doar prin mijlocirea cîtorva străduţe periferice şi a fotografiilor de arhivă. S-au ivit şi s-au dezvoltat, în anii **Epocii Ceauşescu**, oraşele Motru, Rovinari, Mătăsari, Turceni, oraşele minerilor şi energeticienilor Gorjului, cîteodele ale noului urbanism, cu soluţii arhitectonice nobile, elegante, armonioase, înălţînd demnitatea noilor cetăţeni.

Am participat deci, şi în cazul Gorjului, ca şi al altor ţinuturi ocolite pînă mai ieri de drumul nou, la aplicarea, pe frămîntatul pămînt al acestei ţări, a armoniei, a echilibrului, a echitabile distribuţii de forţe ale creaţiei, de bunuri ale civilizaţiei, de bucurii ale vieţii. Am participat la o transformare [illegible] dar dincolo [illegible] de [illegible] în care [illegible] tile, zbuciumul, căutările [illegible] nirile s-au amestecat şi se [illegible] teacă în chip firesc, cu fireseul cu care natura însăşi — această frumoasă, dar aspră natură a Gorjului — îşi concentrează culorile, nuanţele şi contrariile în opere cu rezultate fundamentale. Investiţiile materiale, tehnice, financiare, de gîndire, de muncă înglobate în acest efort au fost imense. E acum rîndul Gorjului să le răspundă. Prin munca sa, prin creaţia sa, prin darul său la sporirea forţei şi avuţiei ţării.

Răspunsul — un răspuns mint, aşa cum l-au formulat gorjenii la recenta întîlnire cu secretarul general al partidului — se vădeşte pe măsura „celor mai teferi dintre români", cum i-a numit concetăţeanul lor din Cărbuneşti, Tudor Arghezi.

ILIE PURCARU ■

Mărturii despre un timp eroic

Mai mult poate decît oricare alt judeţ, Gorjul demonstrează cu putere justeţea principiilor de dezvoltare economico-socială a tuturor zonelor ţării, promovată consecvent începînd cu cel de-al IX-lea Congres pe baza gîndirii ştiinţifice clarvăzătoare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de numele căruia se leagă actualul profil industrial distinct al judeţului, care, în ultimii 20 de ani, a devenit cu adevărat unul dintre polii energetici ai ţării. Cunoscut odinioară doar prin pitorescul locurilor sale, Gorjul a devenit în Epoca Ceauşescu un mare furnizor de combustibili şi energie pentru economia noastră naţională. Pentru a valorifica superior rezervele de materii prime energetice din subsolul judeţului, în fiecare cincinal s-au alocat importante fonduri de investiţii care au crescut de la 6 miliarde lei în cincinalul 1965—1970 la peste 42 miliarde lei în acest cincinal. Ca urmare, volumul fondurilor fixe din dotarea industriei judeţului a crescut de la 8,5 miliarde lei în anul celui de-al IX-lea Congres la aproape 70 miliarde lei în prezent. An de an harta economică a judeţului a devenit tot mai densă, fiind conectate la circuitul producţiei cele mai mari cariere şi mine de cărbuni, cele mai mari termocentrale ale ţării, un bogat fond de sonde pentru ţiţei şi gaze, alte unităţi.

Întreaga muncă de gîndire, de concepţie, activitatea productivă nemijlocită, uriaşa deschătuşare de forţe creatoare — posibile şi în judeţul nostru prin marea capacitate a comuniştilor români de a transforma în fapte vocaţia unui întreg popor — se oglindesc sintetic în aceste cifre edificatoare. În prezent unităţile economice ale Gorjului realizează în numai 27 de zile întreaga producţie a judeţului din anul celui de-al IX-lea Congres al partidului. În comparaţie cu 1965, producţia globală industrială a sporit de la 1,4 miliarde lei la 13 miliarde lei. Ca exemplificare este locul să amintim că în această perioadă producţia de energie electrică a crescut de la 19,1 milioane kw/h în 1965 la 9,3 miliarde lei în anul trecut ; cea de cărbune a atins cifra de 25,7 milioane tone în 1984 faţă de 1,3 milioane tone în anul congresului, cea de gaze naturale a crescut de la 525 milioane mc în 1965 la 4,9 miliarde mc în 1984 (în activitatea Trustului de foraj-extracţie apărînd în acest răstimp un produs nou, etanul), iar producţia de ciment a judeţului a înregistrat o creştere, avînd în vedere acelaşi indici de referinţă, de la 157 000 tone la 2,1 milioane tone.

Investiţiile alocate dezvoltării economiei judeţului au avut ca rezultat accelerarea ritmului de industrializare, construirea unor puternice platforme industriale la Tg. Jiu, Rovinari, Mătăsari, Motru, Turceni şi Ştoina, reducîndu-se astfel decalajul înregistrat de judeţul Gorj faţă de alte judeţe ale ţării. Numai de la începutul cincinalului, investiţiile realizate s-au materializat în importante capacităţi de producţie, care au fost puse în funcţiune în minerit, energetică, construcţia de maşini şi chimie, între care 4 grupuri termoenergetice de cîte 330 megawaţi la termocentrala Turceni, 106 megawaţi putere instalată la hidrocentrala Tismana din cadrul complexului hidrotehnic Cerna-Motru-Tismana, 14,7 milioane tone lignit pe an capacităţi noi în unităţile miniere, 7 000 tone utilaj minier la I.U.M. Tg. Jiu, maşini unelte pentru presare-forjare în valoare de aproape 200 milioane lei pe an, instalaţie pentru deetanizare şi desulfurare a gazelor de sondă şi altele.

Dezvoltarea industrială a produs importante mutaţii în viaţa gorjenilor, de la începutul actualului cincinal fiind date în folosinţă 9 780 de apartamente faţă de 7 500 în cincinalul 1976—1980 în noile centre muncitoreşti, construindu-se 9 şcoli noi, 7 dispensare umane, grădiniţe pentru aproape 2 000 de copii, internate şcolare pentru 912 locuri.

Pentru anul 1985 judeţul are de realizat importante cantităţi de materii prime energetice, între care 14,6 miliarde kw/h energie electrică, 43,8 milioane tone cărbune, 5,4 miliarde mc gaze naturale, produse deosebit de importante pentru dezvoltarea întregii economii naţionale.

Aşa cum sublinia la recenta adunare populară de la Rovinari secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru realizarea obiectivelor de plan din acest an minerii, energeticienii şi petroliştii Gorjului trebuie să asigure folosirea la parametrii proiectaţi a utilajelor şi instalaţiilor din dotare pentru a se asigura ritmicitate şi uniformitate în livrarea energiei electrice către toţi beneficiarii din economia naţională.

DUMITRU ALBULESCU
vicepreşedinte al Consiliului judeţean de control muncitoresc al activităţii economice Gorj

Cronica literară

Critica ediţiilor

Se discută prea puţin în revistele literare despre ediţiile autorilor importanţi din literatura română, studiaţi în şcoli sau interesînd fie publicul larg, fie un număr mai mic de cititori, între alţii pe specialişti. Consultarea celor din urmă pune mari probleme pentru cine ar vrea să întocmească o istorie literară a literaturii române din cele mai vechi timpuri şi pînă în zilele noastre. Cu cîteva excepţii, ediţiile critice ale marilor scriitori lipsesc sau nu s-au încheiat încă, nu există certitudinea că vor fi gata în secolul nostru. Despre astfel de probleme discută Z. Ornea care a întocmit o ediţie de **Scrieri** din C. Stere şi, de o bucată de vreme, întreţine o cronică a ediţiilor în periodice în culegerea de articole **Actualitatea clasicilor** (Eminescu, 1985).

În general, Z. Ornea pledează pentru editarea completă, fără tăieturi a operelor, în cea mai corectă formă, cu un studiu introductiv autorizat şi cu note şi variante rezonabile. Este nevoie să se arate cum opera a fost receptată în epocă, nu însă prin citarea integrală a tuturor comentariilor sau a celor mai nesemnificative consemnări. Cît despre modul cum este privit astăzi autorul, se poate arăta în prefaţă. Editorul nu trebuie să omită recenziile negative cînd există, să-şi spună punctul său de vedere acolo unde crede că s-a exagerat în rău sau în bine. Cîţi tac însă aşa ? Unii măresc aparatul critic în mod excesiv (o notă asupra unei ediţii are 75 de pagini), ajungînd uneori să dubleze textul editat. Şi nici nu e vorba întotdeauna de autori de întîia mărime. Alţii fiind prea zeloşi cu urmărirea variantelor la un prim volum, demobilizează la al doilea sau menţin un ritm de publicare exasperant de lent. Ediţia Eminescu trenează de 46 de ani aproape de trei ori mai mult decît i-a trebuit poetului însuşi să-şi scrie întreaga operă.

De acord cu Z. Ornea în multe din observaţiile sale privitoare la diverse ediţii, exprimăm şi cîteva opinii diferite. Nu uit să semnalez întîi senzaţionala sa descoperire că biografia lui Titu Maiorescu publicată în 1915 de Soveja este în realitate autobiografia lui Maiorescu, scrisă la persoana a treia în 1909 (broşura **Procesul Maiorescu cu actele autentice** publicată în 1865 de P.P. Carp, N. Mandrea, G. Mîrzescu, I. Negruzzi şi Vasile Pogor este, pare-se, tot de el). Să fie însă adevărat că ediţia Gherea încheiată în 1983, în opt volume, după şapte ani (începută în 1976), se constituie într-un „record pînă acum neegalat ?" Nu s-a încheiat şi ediţia Ibrăileanu, în zece volume, începută în 1974, tot în şapte ani (în 1981) ? Z. Ornea consideră ediţia Fugariu din **Ţiganiada** mai fidelă decît aceea a lui J. Byck (care nu a publicat şi varianta I), dar „mai greoaie la lectură". A cui e vina ? A editorului sau a lui Budai-Deleanu ? E vina editorului sau a cronicarului că ediţia G. Strempel e mai greoaie la lectură decît ediţia Iorgu Iordan ? De Bolliac, Z. Ornea crede că „poet, ce-i drept, nu prea a fost", dar că era bun ca ideolog („îl depăşeşte pe poet", între altele fiindcă susţinea că „a trecut vremea Petrarcilor"), şi caragialeşte, că veacul cere „propaganda şarităţii cei adevărate şi care ne lipseşte cu totul", cu alte cuvinte voia în loc de Petrarca un poet caritabil. Din cauza asta Bălcescu vorbea de Bolliac ca de „ce mauvais poète l'". Haşdeu e definit ca „un spirit de Renaştere prin enciclopedismul şi varietatea preocupărilor". Ceea ce nu e prea bine spus, întrucît nu varietatea preocupărilor face pe omul de Renaştere, ci viziunea lui de recreator al lumii din perspectiva universalităţii. Nu cred, de asemenea, că putem vorbi de Haşdeu ca de un autodidact, din moment ce a frecventat, ca şi Eminescu, un mediu universitar. Că nu şi-a trecut toate examenele, asta e altceva, unii le trec şi nu devin mai culţi, în vreme ce Eminescu nu ştia mai puţine lucruri decît Maiorescu. Haşdeu avea, desigur, geniu, iar condiţia geniului în cultură, creator prin excelenţă, este alta. Eminescu nu putea să începoapă traducerea lui Rötscher „la 28 de ani" (în 1878) şi s-o continue „în perioada vieneză pînă prin 1872". A început-o în 1868 la 18 ani, şi-a terminat-o în sfîrşitul anului 1871. Cît despre traducerea **Criticii raţiunii pure**, aceasta a început la Berlin în 1873, şi nu în 1875, cînd Eminescu era în ţară. Ne îndoim că traducerea **Gramaticii sanscrite** a lui Bopp a fost făcută de Eminescu în 1884—1885 „într-un fericit interstiţiu de luciditate". Mai probabil, traducerea, ncterminală, a fost făcută de Eminescu pe cînd era bibliotecar al Universităţii din Iaşi, între 1874—1875, cum susţine şi Perpessicius. În legătură cu **Istoria literaturii române** de Iorga, ar trebui să se ştie că Barbu Theodorescu nu a editat corect cele două volume despre secolul al XVIII-lea, deoarece nu a publicat ediţia a doua din 1928 şi 1933, menţinînd arbitrar ediţia I din 1901. În ediţia Rodicăi Rotaru a secolului al XIX-lea sînt două trimiteri greşite la **Istoria literaturii române** de mine. Eu am arătat că Grigore Pleşoianu a tradus din canonicul Christoph von Schmid şi nu din J. Chr. Schmidt, care este un alt autor şi consider că traducerea romanului **Velisarie** de Marmontel este făcută de C. Conachi, nu de Alecu Beldiman. Placheta de debut a lui Ion Pillat nu datează cum ni se spune, din 1911, sau 1914. Se cheamă **Povestea celui din urmă sfînt** şi a apărut în acelaşi an cu **Visări păgîne**, în 1912). M. Sadoveanu mărturisea în 1925 că va continua să socotească pe Panait Istrati „ş-al nostru, deşi e al unei literaturi străine" (franceze). Se poate deduce de aici că îl credea scriitor român ?

Nu cred că voi supăra pe Z. Ornea, eminent critic al ideologiilor literare din perioada 1860—1930 (junimism, socialism, semănătorism, poporanism, tradiţionalism, modernism) atrăgîndu-i atenţia asupra unor alunecări de condei, repetiţii de expresii („ani buni", „buni ani", „cu asupra de măsură"), tautologii („savoare delectabilă"), improprietăţi („efort ştiinţific de efectivă paleografie" la lectura unor scrisori din secolul al XIX-lea, Haşdeu „translitera în text latin" cuvinte din bătrîni) formule gazetăreşti (textul ediţiei Blaga e de o „acurateţe impresionantă", altcîe se speră să fie „mai acurate", o reconstituire a răscoalei din 1907 e „tarată de limbajul vremii"). În unele pasaje cuvîntul **caracter** e înlocuit prin **caracterologie**, astfel adversităţile lui Duiliu Zamfirescu se datoresc „caracterologiei imposibile a omului", iar doamna T. şi Fred Vasilescu au elemente din „caracterologia şi comportamentul Marthei Bibescu şi a soţului ei Anton". În sfîrşit, în loc de **scolii** (de la gr. skolion = explicaţie, notă critică), Z. Ornea foloseşte greşit termenul **scorii** (de la gr. scória, care înseamnă materii reziduale ce plutesc la suprafaţa metalelor în timpul topirii).

AL. PIRU ■

Înfrîngerea dogmatismului

Respingerea dimensiunii româneşti a filosofiei nu putea avea decît urmări nefaste asupra înţelegerii dimensiunii universale a filosofiei. Dacă dimensiunea românească a filosofiei era respinsă în vederea asigurării unei universalităţi pure, nu se excludeau dimensiunile aduse de spiritualitatea altor popoare. Pentru consecvenţă, ar fi trebuit să se admită că universalul filosofiei vine direct din spiritualitatea „divină" şi prin revelaţie. Iar apărarea purităţii ei cade în sarcina preoţilor. Gînditorii nu au loc în cetate, în această situaţie. Respingînd dimensiunea românească a filosofiei, dogmaticii au trecut la operaţiunea de dislocare a istoriei filosofiei româneşti, la acţiunea de denigrare a tot ceea ce reprezenta moment de autentică îngemănare a naţionalului şi universalului în gîndire, la inventarea opoziţiilor absolute, acolo unde nu aveam decît fireşti procese de generare a **generalului din particular**, a **modernităţii din continuarea tradiţiei**, a universalului din specificul ireductibil etc. Dezvoltarea filosofiei nu este posibilă decît într-un climat al dialogului autentic, al deschiderilor spirituli spre orizonturile productive şi înnoitoare ale cunoaşterii şi acţiunii specifice. Epoca dogmatică a creat un climat al închiderii, al fricii de nou, al distrugerii oricărei încercări de raportare liberă la căutările spiritului ştiinţific şi metodologic. Sînt prea bine cunoscute poziţiile pustiitoare ale dogmatismului faţă de cele mai noi cuceriri ale gîndirii ştiinţifice şi metodologice. Dar, cînd vorbim de dogmatism nu trebuie să uităm că el a fost reprezentat de indivizi dogmatici în carne şi oase, de indivizi care făceau dogme şi din dogme tot atîtea stavile monstruoase puse în calea gîndului liber. Dogmatismul nu se desfăşura la întîmplare, nu venea ca o eroare a unor cercetători animaţi de aflarea adevărului. Ar fi una din gravele erori dacă ne-am apropia de dogmatism cu această optică. În fond, dogmatismul nu căuta adevărul, ci cu totul altceva : să silească realitatea diversă, infinită să intre în tiparele unui adevăr făcut pentru eternitate, în tiparele singurului adevăr. Sarcina cercetării, cînd ea era admisă, nu avea altă misiune decît de a confirma ceea ce se găsise numai o dată. Găsirea adevărului a doua oară nu era admisă sub nici o formă. Căci a admite că adevărul este găsit de două ori echivala cu a descoperi relativitatea, dialectica, oricărui adevăr. Iar admiterea tezei că adevărul se construieşte din specific, individual şi particular, făcea de prisos funcţia exterioară de paznici ai adevărului. Dar adevărul nu are nevoie de paznici, ci de permanenta confruntare cu obiectul, cu dinamica lui, în cadrul unei relaţii cognitive noi. Dogmatismul avea un program precis : de absolutizare a contrariilor, ca prim pas, şi de absolutizare (de identificare cu adevărul absolut) a unui pol al adevărului pentru a-l exclude definitiv pe celălalt. Să exemplificăm : patriotismul era opus internaţionalismului, tradiţia, modernităţii, naţionalul, universalului, particularul, generalului. Ce rezulta din absolutizarea contrariilor de mai sus ? Patriotismul, tradiţia, naţionalul, particularul erau tot atîtea momente în calea „adevărului" dogmaticilor. Din aceste false dihotomii nu se putea ieşi decît prin respingerea inconsistenţei lor epistemologice, pe de o parte, a rolului lor de frînă a gîndirii sociale, pe de altă parte. Unde împingeau dogmaticii gîndirea cu ajutorul acestui mod de a privi contrariile ? În braţele unui universalism abstract, în braţele unei modernităţi fără tradiţie, fără istorie, fără specific, într-un general fără particularii reali diverşi. Şi, pentru că naţionalul era prea stingheritor pentru „gînditorii" universalului imaculat, ei optau pentru un universal al unui naţional cît mai diferit de cel românesc, cît mai departe de el, cît mai ostil lui. Şi îl alegeau în ideea de a ne „sincroniza" cu ceva din afară, cît mai din afară. Comunismului i s-au descoperit particularităţi care-l apropiau de Paradis, iar nu de istoria devenirii societăţii, de viaţa oamenilor epocii noastre. Şi pentru ca aspectul paradisiac al comunismului să fie păstrat, apostolii lui au susţinut, sus şi tare, cu vorba şi cu fapta forţei, mai ales cu forţa, că nu există decît dimensiunea internaţionalistă a comunismului. A susţine existenţa dimensiunii naţionale a comunismului, echivala, după dogmatici, cu trădarea comunismului. A trebuit să vină un revoluţionar, care a izbit cu forţa fulgerului în dogma centrală a dogmaticilor, a ordinului dogmatic. Acesta este secretarul general al P.C.R. Ca un autentic dialectician, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat răspicat, un adevăr escamotat de dogmatici timp de decenii : comunismul este naţional şi internaţional în acelaşi timp ; este divers şi nu se edifică după un model unic, supraistoric, ci după modele diverse, după modele elaborate de înşişi făuritorii lui ; că acest proces universal divers nu poate fi condus dintr-un singur centru, ci din centrele diverse în care se construieşte. Congresul al IX-lea al P.C.R. a inaugurat o epocă de autentică regîndire a problematicii filosofice din perspectivă românească. Din perspectiva gîndirii filosofice raţionaliste româneşti. Prima sarcină cu care a fost confruntată gîndirea filosofică a fost aceea de a alunga norii imenşi de colb pe care i-a pus peste operele filosofice originale româneşti gîndirea dogmatică. Restituirea nu a fost uşoară, ea avînd de înfruntat mentalităţi constituite într-o adevărată „tradiţie". Biblioteca filosofică românească cuprinde, astăzi, lucrările filosofice ale lui Lucian Blaga, P. P. Negulescu, Mircea Florian, D. D. Roşca, C. Noica, C. Motru. Sînt în curs de apariţie lucrările reprezentative ale altor filosofi ai secolului nostru. De asemenea, gîndirea aparţinînd altor popoare a fost integrată în circuitul valorilor autentice, în cadrul dialogului. Au apărut 2 volume de istoria filosofiei româneşti şi 7 volume de Studii de istorie a filosofiei universale. Grupul de istorici ai filosofiei au făcut dovada unei autentice maturităţi filosofice în abordarea tradiţiei filosofice româneşti, pe de o parte, în purtarea dialogului cu alte concepţii filosofice. Amintim cîteva nume de prestigioşi istorici ai filosofiei care au manifestat un spirit deschis în integrarea tradiţiei : Dumitru Ghişe, N. Gogoneaţă, Radu Pantazi, Simion Ghiţă, Gh. Cazan, Al. Boboc, Al. Tănase, Gheorghe Vlăduţescu, I. Ivanciu, Gh. Epure, N. I. Mariş, Ion Mihai Popescu, Emanoil Ancuţa, Vasile Vetişanu etc.

Abordării unilaterale şi sterilizante (= sociologizante) a problematicii filosofice i-a luat locul analiza multilaterală, dialectică. Astfel, au fost analizate şi dezvoltate aspectele constitutive ale filosofiei : ontologic, epistemologic, logic, axiologic, antropologic şi praxiologic. Se poate spune că nu există aspect al filosofiei în care filosofii români să nu-şi fi adus contribuţii notabile. Volumul intitulat „Teoria cunoaşterii ştiinţifice", apărut la Editura Academiei R.S.R., este, de fapt, un veritabil tratat modern de epistemologie materialist dialectică. Mai mult, este o lucrare de maturitate a gîndirii epistemologice româneşti care intră în competiţie cu sorţi sîguri de izbîndă. Colectivul acestei lucrări a fost coordonat de cunoscuţi epistemologi ca Şt. Georgescu, Mircea Flonta şi Ilie Pîrvu. Categoriile filosofice au fost şi ele abordate din perspectiva dialecticii materialiste, a epistemologiei dialectice. Un grup format din Ion Tudosescu, Al. Valentin, Vasile Tonoiu, Stelian Popescu, Cornel Damian, Ion Stepanescu, Golu Elena, Angela Botez, Ion Stroie, au trecut la elaborarea unor volume în cadrul cărora categoriile filosofice ale dialecticii sînt regîndite din perspectiva cunoaşterii ştiinţifice moderne. Şi în domeniul logicii şi al istoriei ei au apărut lucrări aparţinînd unor bine cunoscuţi autori. Vom cita numai cîţiva : Ath. Joja, Petre Botezatu, Gh. Enescu, Crizantema Joja, Sorin Vieru, Teodor Dima, Drăgan Stoianovici, Petre Biltz, Radu Stoichiţă etc.

Domeniul eticii a cunoscut şi el înnoiri semnificative. Domeniul este reprezentat de lucrările aparţinînd autorilor : Vasile Popescu, Liubomira Mircea, Elena Cobianu, Vasile Constantin, Vasile Morar, Tudor Cătineanu, V. Zamfirescu etc.

Şi domeniul esteticii a cunoscut o dezvoltare pe măsura înfloririi artelor în această perioadă. Amintim numele cîtorva prestigioşi esteticieni activi : I. Ianoşi, Gr. Smeu, Dumitru Matei, Lucian Dragomirescu, Gh. Stroia, Radu Cezar etc. În legătură cu lucrările de estetică, ţin să semnalez apariţia în cîteva luni, a unei ample lucrări de Estetică la Editura Academiei.

Un aspect nou al dezvoltării filosofice : prestigioşi oameni de ştiinţă aparţinînd celor mai diferite discipline ştiinţifice, regîndesc problematica disciplinelor lor din perspectiva metateoretică dialectică. Amintim cîteva nume : Acad. Remus Răduleţ, prof. univ. Ion Ioviţ-Popescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., prof. univ. Ion Dima etc. Se realizează astfel un deziderat major al alianţei, al dialogului filosofiei cu ştiinţa. Că din această alianţă rezultă înnoirea conceptuală atît a ştiinţei cît şi a filosofiei este un fapt indiscutabil.

Un alt aspect nou al acestei perioade de înflorire a spiritualităţii româneşti este acela al integrării creaţiei filosofice şi metodologice create de români în alte spaţii de cultură. Amintim traducerea lucrărilor unor prestigioşi gînditori care au văzut lumina tiparului în aceşti ani. Este vorba de N. Georgescu-Roegen şi de Stéphane Lupasco.

Animată de spiritul deschis al epistemologiei dialectice, filosofia românească a cunoscut, în cei douăzeci de ani cîţi au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., o înflorire remarcabilă. Angajată în procesul revoluţionar de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, filosofia românească materialist dialectică prezintă un relief nou, ireductibil. Vom numi această epocă de înflorire a filosofiei : Epoca Ceauşescu. Şi o vom numi astfel pentru că în ea dogmatismul a fost înfrînt de spiritul dialectic, de raţionalitatea dialectică izvorîtă din raţionalitatea constructorilor societăţii socialiste româneşti.

ION STROIE ■

Premiu

Simbătă, 15 iunie 1985, la Varna, în Bulgaria, s-au decernat premiile celei de a XI-a ediţii a Festivalului internaţional al filmului cu tema „Crucea Roşie — Sănătate". Joi, 20 iunie 1985, în Gara de Nord, cobora din tren un român. Avea sub braţ o diplomă mare : „Argintul" luat la Varna, a şaptea distincţie internaţională obţinută în viaţa sa de „slujbaş" al celei de-a 7-a arte... Îl cheamă Alecu Croitoru şi e regizor.

Îl cunosc de mult. Nu ai timp să vorbeşti în prezenţa lui. Nu te lasă. Are un

dar plăcut de a-ţi permite numai să asculţi.

— La Varna am fost cu filmul „ACASĂ", un scurt metraj de 20 minute. Scenariul şi regia Alecu Croitoru, imaginea Octavian Basti, sunetul Tiberiu Borcoman, montajul Viorica Petrovici. Interpreţi : Iuliana Ciugulea, Constantin Brînzea, Marinna Cercel şi copilul de 5 ani, Ruxandra Saidel.

— Aţi fost în sală cînd s-a prezentat filmul ?

— Da şi m-am descoperit teribil de emoţionat. Vedeam pentru prima oară filmul. (Ştii, un regizor vede pe bucăţi, la montaj). Primul lucru e că nu auzeam. Sunetul era slab, pentru majoritatea spectatorilor se făcea traducere la cască. Au participat 38 de ţări.

— S-o luăm de la început. Ca şi cum pe ecran scrie iarăşi ACASĂ...

— Adică mă pui să intru din nou în sală ?

— Vreau să-l „vedem" împreună.

— „Acasă" e frica şi bucuria ; să nu trădăm frumuseţea, s-avem grijă să nu ştirbim frumuseţea sufletească a unei perechi care trebuie să aducă pe lume un copil. El şi Ea şi Al Lor. El pleacă... Şi de fapt aici e totul. Cînd pleci de-acasă, numai atunci începe să-ţi fie DOR...

— În Bulgaria n-aţi fost singur...

— Dorin Suciu, regie şi Ollerer Iosif, imagine au primit menţiune pentru filmul lor T.V. „Nimeni nu este niciodată singur".

— Bine-aţi venit, ACASĂ !

PAUL AGARICI ■

atelier literar

« G. Dumitrescu

S.—P.O.: Triste schimbări! Toate metehnele s-au agravat, alunecarea spre artificiu, simulare, manierism, a luat proporții și înfățișări care impuținează pînă la dispariție mesajul liric, freamătul autentic, demersul simplu și sincer al ideii, imaginii, cinteculuI. Totul e afectat și artificial. Expresia firească, adecvată, spontană, e trudnic și obstinat înlocuită cu o terminologie convențională manieristă (dintr-o anumită „panoplie") într-un proces de plafonare, sărăcire, monotonizare, insuportabilă alienare (în fiecare pagină, invariabil, „ay" și „ah" „sîncle" și „melancholia", „îngerii" și „aidoma", „pocale" și „potire", „labyrinth" — cu acest ofilit și precar bovarism al grafiilor străine care-și atinge culmile în titlurile textelor (cam jumătate din ele !), unde, bunăoară, nu se mai poartă „banalul" „Floare albastră", ci se optează, cu tot elanul „furculiștoanelor" Cosmei Chiriță, pentru formula mai selectă și mai originală, dragă Doamne !, „Blaue Blume" !.. Etc.). Consecință firească a acestor obsesive, manipulate preocupări de cosmetică formală, textele și-au pierdut grav consistența, putoron de sugestie și de semnificație, rămînînd niște uscate și evazive colecții de ticuri manieriste, ce nimic nu pun mai în spume. (O singură pagină mai proprie și mai semnificativă „Alea jacta est").

Roxana Marin, Simona Catrina: Condeiul n-are încă destulă experiență și siguranță, dar unele pagini se înscriu lămurit în sfera poeziei, cu promisiuni din cele mai bune (mai ales, „Doi", „Călătorie", dar întrucîtva și „Boretele" și „Dragostea-i-ea", respectiv: „Strigăt", „Ploaia de tăceri", „De dragoste"). Să vedem, în continuare.

Dr. C. Const.: Sînt, din păcate, doar niște compuneri modeste, ilustrînd celebrul șlagăr „că nu e om să nu fi scris o poezie" — dar și nobila iubire (incurabilă !) pentru arta stihului...

Goetz: Nu rămîneți, însă, un depozit statistic de lecturi (știți bine, nu? — „cultura e ceea ce rămîne după ce-ai uitat tot", sau cam așa ceva...) și nu vă abandonați cu totul pe sensul „viciu nepedepsit" (juiseur și drog) al lecturii. Convertiți fascinațiile și bucuriile cititului în problematică, în fermenți, în creație (aveți cu ce și de unde !) ș.a.m.d. În ce privește rugămintea din finalul scrisorii, nu vă putem făgădui, vai !, nimic (...suspendată din ce în ce mai precar, trista sabie a lui Damocles...). Dar vă mulțumim din toată inima pentru gîndurile și vorbele bune, pentru mulțimea de citate (aproape le uitasem, împreună cu bunii noștri contemporani !...), pentru jocul imprevizibil (sau joaca) oricît de simulat și iluzoriu, cu toate implicațiile lui, dincolo și dincoace de spirit...

B. Marian: Un fel de „darapaj controlat", tehnică pretențioasă, care exclude abuzul de vorbe, discursivitatea, banda rulantă (seria), care cere o fantezie sprintenă, frustă, o intuiție asociativă anticonvențională, de gust sigur, subtilitate, etc. Altminteri, riscul unei degenerări în logoree delirantă comună, grosieră, „agrementată" de bancuri pedestre expirate, devine iminent. Mai aproape de reușită, „Despre orb", „Descartes", „A fi", „Despre stil".

A. Ozana: O.K.! Ne bucurăm și noi.

Victor A.: Cîteva lucruri sensibile și curate: „Alter ego", „Disimulare", „De unde pînă unde", „Perenă", „Ochiul zilei". Supoziția e întemeiată, numai că realitatea e... ambivalentă (altminteri, obiectul lucește frumos...). Mulțumiri pentru bunele gînduri.

C. Bănuț: Era firesc să se întîmple așa. Felicitări!

M. Dumitrescu: Mai mult confecție și specialități metaforică formală. Mai bine, în „Bilanț" și, oarecum, în „Copacul", „Altfel", „Atita".

Adriana Crețu („Reamintire"), **Andra Iacob, Gheorghe Mihai** (mai citeț !), **R.—B. Cibu** („Catalog sentimental"), **Stan Florentin, Mioara Lupu, C.—A.U., Arnal W., Lilia P., A. Bericov, Cătălin B., Anca Rizescu:** Încă nu, să mai vedem.

N. B. — Manuscrisele nu se înapoiază.

GEO DUMITRESCU ■

DIALOGUL

Nu putem să ne sincronizăm perfect,
vocea-mi rămîne în urmă,
lungimea mea de undă e mai mare,
degeaba mă bați cu explicații
și vorbe șoptite,
ritmul meu e al unui tren personal
cu lanternă roșie la coadă.
El întrece bicicletele de pe șosea,
femeile frumoase aruncă bezele
bicicliștilor
cu duritatea unor gloanțe
sau a unor cuvinte urîte,
antonimele șoaptelor fiale suave.
Același drum făcut de ani de zile
duce la atrofierea gîndirii,
noul cîmp vizual
se îngustează la o linie verde:
desigur sînt într-un tanc
și argumentul meu suprem
e un proiectil cu încărcătură abstractă.
Tu înveți între timp
din faimosul abecedar
și critici versurile mele
scrise total necaligrafic.
Pacea va veni mîine
după o eră îndelungată
de somn profund
sub calota glaciară sudică.

CONSTANTIN BUICIUC

AI FI PREFERAT

Ai fi preferat
ca Ulise
să ajungi
țintuit
de catargul
unei rauxe
drepte

dar
dintr-o nimicoare
inocentă
abia
de te ții
la suprafață
pe
[illegible]
simbelei!

DOREL SAUCIUC

BILANȚ

N-am făcut mai nimic
pînă la vîrsta mea socotită în clipe tîrzii
am citit cîteva cărți
am scris întîmplător cîteva poezii

mi-am tatuat pe suflet
naturi moarte cu tăcere și umbră
am meditat în secret
la o filosofie nouă și sumbră
am iubit o femeie
și poate încă altele cîteva
mi-am montat îndoiala
în rame de albastru și catifea
n-am făcut mare lucru
poate doar am reușit să rămîn de căruță
și am compus uneori
sonate pentru inimă tristă și muzicuță

MARIUS DUMITRESCU

POVESTEA PROFESORULUI

A orbit, dar nu a cerut ajutor,
visa frumos ca un cocor,
dimineața își cumpăra plinea de toate
zilele,
venea acasă, se închidea și întorcea filele
cărților știute pe dinafară,
uneori un vecin îl chema pe scară
să-i povestească tot felul de nimicuri,
îi răbda orice ticuri,
„Vezi ce faci, e să fie bine",
îi spunea orbul. A murit într-o vineri,
îl chema Homer
și totul s-a petrecut ieri.

BORIS MARIAN

PROZA

Etica, epica și estetica glumei

„Pînă unde se poate gluma?" — conoscuta întrebare ce ritmează romanul lui George Bălăiță **Lumea în două zile** (ediția I — Editura Eminescu 1975; ediția a II-a — Editura Eminescu, 1985) marchează dimensiunile unui mod de a gîndi. Despre tentația (și vocația) „demiurgică" a acestui prozator s-a vorbit deja îndeajuns. Cele mai bune cărți ale sale compun fiecare **o lume** — poate aceeași, văzută din diferite unghiuri — densă, ramificată, stratificată, vie, pătrunsă de jubilația creatorului. Mai puțin s-a vorbit însă despre atitudinea creatorului (prozatorului) față de creația sa, așa cum ea (atitudinea) este prezentă în chiar „cutele" prozei. Obscesie ce caracterizează întrutotul creatorul modern, autoreferențialitatea a devenit aproape un topos al prozei actuale (și nu numai al proze). **Lumea în două zile**, această carte care, la prima sa ediție, acredita un stil și o viziune, precum și o direcție nebănuită de fertile pentru proza deceniului următor, se dovedește a fi extrem de interesantă și sub acest aspect.

O apropiere curioasă (dar nu neortodoxă) se poate face între romanul lui George Bălăiță și un celebru film, realizat nu demult de către un regizor japonez. Un film care filmează cum filmează marele Akira Kurosawa. **Lumea în două zile e o Facere**, filmată minuțios, nu cu inocența documentaristului, ci cu toată „păcătoasa" știință a profesionistului de lung metraj. Perspectiva se schimbă necontenit, după cum prin obiectivul camerei privește **regizorul**, dînd indicații amănunțite, la persoana a II-a, pe jumătate intrat el însuși în pielea personajului („Ce mai este de făcut? Ziua se află înaintea ta, dar și sub picioarele tale, destul de albă pentru a reuși tu însuți să te vezi pe tine în casa ta") sau, în mod firesc, operatorul, înregistrînd atent, dar detașat (la persoana a III-a) mișcarea dirijată a eroului („Antipa la dintr-un cîrlig înfipt în ușă extensorul cu gume și îl întinde de cîteva ori. Inspiră adînc pe nas, dă afară aerul pe gură șuierînd cu putere. Vesel? Privește în palma întinsă cele două tablete etc.").

La George Bălăiță, lumea romanului se naște în două zile, care corespund veșnic unui **același și unui acum** — poli ai unei axe temporale fără sens precis, pe care prozatorul se mișcă liber. Aici, creația nu are nevoie de un ciclu încheiat cu sfîrșita, necesara odihnă a creatorului, ci se **precipită** brusc, în două reprize consistente: ziua întîi și ziua a doua. O lume de zi și una de noapte, una de iarnă și alta de vară, o lume reală și alta iscată de imaginația ușor irresponsabilă a funcționarului Antipa. Cele două jumătăți ale întregului se apropie, dar fără a se întregi. Între ele rămîne o veșnică tensiune. Lumea se naște continuu, într-o deconcertantă dinamică, al cărei motor e **gluma**. („Dar cum a început totul acum șapte ani? Nu cumva de la o glumă?"). O creație în glumă? Da. Dacă gluma e cea din Gogol, gluma din Caragiale, gluma aceea terminată în panică furioasă, ca un tobogan care pregătește perfid căderea în realitatea rece, trează, a apei. Gluma aceasta nu e altceva decît „bobîrnacul" inițial, acel primum movens, probabil involuntar, urmărit apoi în desfășurarea consecințelor sale cu emoție și curiozitate de însuși autorul. George Bălăiță este un scriitor lucid. Pînă la cinism aproape. Pasta densă, multicoloră, elastică a scrisului sale e doar un truc. Microscopareă voluptuoasă a gesturilor celor mai mărunte (să nu pomenim decît prima scenă a romanului, în care Antipa, trezindu-se, se recuperează pe sine ca ființă diurnă, înaltă cu întreg decorul diurn, în care intră de fapt **totul**: de la Felicia, consoarta și complicea sa în ale glumei, pînă la Marta Wiegler, o simplă amintire) — e și ea un truc. Digresiunile — care au adus în discuție apropierea de Joyce — libertatea totală a mijloacelor stilistice (între care și faimosul procedeu al insertului) sînt de fapt riguros controlate de o luciditate neobosită.

În mod paradoxal, dublul scriitorului nu este judecătorul Vizirul, autorul caietelor despre biografia lui Antipa și, poate, a **Jurnalului** romanului. George Bălăiță întinde, pe cît se pare o cursă. Dublul său rămîne Antipa. „Mi se pare mie, spune el abia mișcînd buzele, fruntea spre fereastră, și nu mi se pare, chiar așa e, scrinteala mea vă dă de lucru, altfel unde v-ați aduna în seara asta care pentru voi nu înseamnă nimic?!". Duplicitatea atitudinii sale e consecventă, jocul e deliberat, nu însă și consecințele. Felul în care **Lumea în două zile** alunecă în fantastic demonstrează rafinamentul maestrului în domeniu. I s-a reproșat cărții finalul spectaculos: Antipa este ucis de Anghel (dublul bătrînului August Pălărierul din Ziua întîi). Și totuși, această stratagemă epică nu iese din regula jocului, pentru că revenirea brutală la real, bruscînd epicul digresiv, aglutinant, cu prelungiri în grotesc și fantastic ține de intervenția luciditații și readuce în planul inițial (nu și la punctul inițial) romanul. Început printr-o scenă tipică pentru prima parte (denumită de critici **Domestica**, prin prelurarea termenului dintr-o binecunoscută dizertație a clinciul Argus, adoratorul cățelușei Eromanga), **Lumea în două zile** se încheie printr-un artificiu potrivit celei de-a doua părți (**Ziua a doua**, denumită la rîndul ei, printr-o extrapolare asemănătoare, **Infernalia**). Așadar, simetrie, dar și trepresibilă tentație a ludicului.

Lumea în două zile este spectacolul unei creații jubilative. Farsa neagră a **epicii** dublează asprul rechizitoriu subiacent pe care **etica** îl face glumei, ridicînd totul la proporțiile teoretice ale unei **estetici** românești în care proza tînără de astăzi a aflat o lecție fundamentală.

TANIA RADU ■

TEATRU

Goană după fericire

Sîntem prezenți, odată cu ridicarea cortinei, într-un luxos apartament din Moscova, în care mulți tineri, frămîntați de o nemulțumire comună, își deapănă viața, și, mai ales, își plîng destinul. Ușa este tot timpul deschisă așteptînd venirea cuiva. S-ar părea că tinerii petrec. Ascultă muzică modernă și clasică, recită versuri, pictează. Aparent, totul e idilic. Au de toate, dar le lipsește ceva esențial, de unde revolta lor îndreptată împotriva părinților. Da, a părinților, absorbiți de propriile lor preocupări, uitînd că au adus pe lume niște copii față de care au imense obligații și, mai ales, datorii. Copiii, ne amintesc de-a lungul piesei tinerii eroi, au nevoie, și încă în mare măsură, de dragoste și mai ales de îndrumare paternă. Societatea, ne lasă să înțelegem autorul, oricîtă grijă ar avea de destinul odraslelor noastre nu poate înlocui un sfat sau o mîngîiere părintească. Cam despre asta este vorba în ultima piesă a lui Arbuzov, **Jocuri crude**, ridicată nu de mult pe scena Teatrului GiuleștI. Arbuzov este un autor foarte mult

jucat la noi și, datorită temelor majore pe care le-a abordat în numeroase piese, se bucură de mult succes. **Jocuri crude** nu este poate cea mai semnificativă creație a sa. Cu toate că subiectul piesei nu este nou, autorul abordează conflictul copii-părinți din unghiul de vedere al tineretului. Problema spinoasă a tinerei generații privită de jos în sus capătă cu totul alte dimensiuni.

Regia spectacolului și-a asumat-o talentatul Dinu Cernescu, nume de rezonanță în lumea teatrului. El și-a condus colaboratorii spre un joc curat, ferindu-i de-a cădea pe panta periculoasă a melodramei. Este o realizare meritorie a regiei, căci în piesele lui Arbuzov acest pericol există. Spectatorul care a avut curiozitatea să privească sala în momentele de înaltă tensiune ale piesei a putut constata că unele replici, unele scene, au stors lacrimi, au udat batiste. Aceste efecte dorite în primul rînd de autor, dar filtrate parcimonios de regizor sînt rezultatul unui joc sobru, emoțional și nu al unor cîrlige actoricești la care se apelează, uneori, în mod intenționat.

Distribuția este mare și numără, așa cum e firesc, mulți tineri. Dorim să zăbovim ceva mai mult asupra unui nume: **Adriana Trandafir**, achiziție relativ recentă a teatrului. Această interpretă are o trăire interioară răscolitoare — obținînd efecte revelatoare. Ea știe să păsească de fiecare dată altfel, preia tonalitatea replicii exact la timbrul necesar, se mișcă cu dezinvoltură și fascinează imediat ce intră în scenă. Fata aceasta, cu siguranță, va avea un cuvînt de spus pe scena românească.

În rolul lui **Kai, Răzvan Vasilescu** susține o partitură în aparență ușoară. El este gazda, spre el duc toate drumurile, el este și protestatar și mediator. Revolta sa împotriva părinților este pe cît de acundă, pe atît de vehementă. Reținerea sa în înfruntarea cu tatăl vitreg este înșelătoare, ochii săi vorbesc despre decepția și disprețul său. Foarte bun **Constantin Cojocaru** în rolul lui Terenti. Actorul acesta nu a primit — din păcate — rolul pe care-l merită. Rămîne un bijutier al rolurilor de mai mică întindere. Îl dorim și în roluri de amploare căci e păcat să nu dea, acum, scenei, întreaga forță a talentului său. În rolurile soților Zemtov l-am urmărit pe talentații **Dorina Lazăr** și **Florin Zamfirescu**, actori de frunte ai trupei giuleștene. Partiturile lor nu sînt deloc facile. În aparență ei nu au nimic comun. Vor avea să descopere tîrziu, prea tîrziu, că erau animați de un sentiment puternic al dragostei, dar a lipsit ceva care să le decanteze trăirile. Cu multă plăcere l-am urmărit pe **George Bănică** în rolul lui Revelko. El aduce în scenă tipul omului dispus să-și clădească fericirea pe tragedia altora. În roluri de mai mică întindere au evoluat Irina Mazanitis, Ileana Codarcea, Eugen Ungureanu, Traian Dănceanu, azi pensionar, în rolul lui Konstantinov realizează un personaj impresionant. Este un simbol. Tatăl decrepit se întoarce într-un tîrziu, la fiul său pentru a-i cere iertare.

Jocuri crude este un spectacol care, chiar dacă nu e foarte curgător, va fi urmărit cu mult interes.

DAN BARLADEANU ■

Un muzeu in labirint

Floarea de ricin

Frapează grija savantă cu care Dürer s-a îmbrăcat înainte de a se așeza în fața oglinzii. E limpede că-i plăceau hainele bune, elegante. Un rival al lui Don Juan ? O, nu. Don Juan cu dantelele lui frivole, cu pălăria lui de aventurier laudaros, cu aerele lui de seducător ce nu iartă, ar fi de-a dreptul penibil lîngă tînărul pictor de douăzeci și doi de ani, care n-are nevoie, ca să-l umilească, decît de o mică beretă vișinie, așezată cu o subtilă neglijență, într-o parte, peste părul revărsat în bucle calde, sonore (fără egal în toată istoria autoportretului), de culoarea vinului vechi, ceva între aurliu și aramă, care încadrează un obraz frumos, sever, mîndru, calm, de om ce nu datorează nimic nimănui. El pare să spună, într-adevăr : mi-am căutat un maestru, dar nu m-am găsit decît pe mine. Și abia acum observăm că ține în mînă o floare.

Un pictor poate să țină din multe motive o floare în mîini într-un asemenea moment, mai ales dacă are douăzeci și doi de ani. Poate că floarea respectivă îl amintește de ceva sau poate că tocmai a primit-o de la o persoană iubită și vrea să se imortalizeze cu acest dar, sau poate a rupt-o și nu s-a îndurat s-o arunce. Deci, de ce ne-am mira ?

Mă mir, totuși. Floarea e modestă, nepretențioasă. Parcă prea modestă, prea nepretențioasă pentru un tînăr atît de elegant și conștient de valoarea sa. E o floare oarecare, smulsă parcă din marginea unui drum. Fără strălucire, fără mister, exactă, sumară, aridă. De ce a ales-o ? Pentru contrast ? Tînărul pictor din Nürnberg, care abia și-a terminat de trei ani ucenicia, fixează o țintă nevăzută, dincolo de noi, în spate, unde se află poate Dumnezeu sau destinul. Nici urmă de surîs pe buzele cărnoase și roșii, nimic crispat sau, dimpotrivă, prea jovial pe fața frumoasă și fermă. Sîntem în anul 1493. În Italia, Botticelli abia pictase „Nașterea Venerei". Zeii revin la țărm, după ce au rătăcit pe mare de o sută de ori mai mulți ani decît Ulise. Ceva s-a întîmplat însă, între timp, Venus a devenit ezitantă, zeii nu mai au aplombul de odinioară. Atunci cum reușește un pictor încă lipsit de experiență să fie atît de decis ? Nu e încordat, nici nu afișează un optimism de paradă. E numai sigur de sine. Riguros ca un principiu. Perfect drept, perfect calm. Ținînd o floare pe care iarăși o vedem, umilă lîngă veșmintele lui. Și care pare desprinsă din pămînt cu rădăcină cu tot. Are frunzele crestate adînc și floarea mică, tot verde, abia deosebindu-se de frunze. E prea discretă sau tocmai de aceea ne atrage atenția asupra mîinilor subțiri, energice, virile care țin tulpina ? Dürer procedează aici la fel ca în panourile în care i-a pictat pe Adam și Eva și unde a suprimat luxul vegetal, torpoarea paradisiacă, punînd în valoare nudurile sau sugerînd că primii oameni n-au descoperit dragostea întîmplător ; șovăind, pe două panouri separate, ai se apropie, în marginea unui deșert, unul de altul, fiindcă în atîta singurătate dragostea e unica soluție. Dar nimic nu e întîmplător la un pictor atît de atent cu detaliile. Dacă el a renunțat la toate florile superbe care pot încînta ochiul și pot spori eleganța unui bărbat tînăr, dacă a preferat florilor nobile o simplă, o modestă floare de ricin, pentru că o floare de ricin ține în mînă Dürer, înseamnă că a vrut să dea acestui amănunt un înțeles anume. Neostentativ. Firește. Un simbol nu e niciodată ostentativ. Cei pregătiți să înțeleagă un lucru n-au nevoie, oricum, ca acel lucru să le fie strigat în urechi. E deajuns un indiciu, o șoaptă, un semn discret, cum e această sărăcăcioasă tulpină de ricin înfiorată care simbolizează în simplitatea ei caracterul secret, imprevizibil al existenței. Jonas, știm, după ce a predicat la Ninive, a rămas abătut. Era încredințat că trăiește într-o lume fără lege. Deodată a văzut crescînd lîngă el o tulpină de ricin, care a ajuns să-i țină umbră și l-a înseninat. Noaptea, însă, un vierme a mușcat ricinul și, la răsăritul soarelui, frunzele și florile pălîră. Un vînt fierbinte făcu restul. Jonas a avut atunci prilejul să afle că pentru a se apăra de imprevizibil și de nesiguranțele care-l pot doborî omul are nevoie de o logică în care să creadă. Nu la asta se va fi gîndit și Dürer ? Lăsîndu-ți întreaga libertate să alegi singur între ceea ce te impulsionează sau îți dă curaj, modesta floare de ricin e infinit mai bogată în sărăcia ei decît cel mai prețios trandafir. Ea te avertizează că dacă destinul du depinde de tine, numai de tine depinde ce faci cu ceea ce îți dă destinul. Fidelitatea față de un ideal iese astfel întărită dintr-o continuă sfîșiere. E ca un legămînt. Tabloul a fost pictat pentru a fi oferit logodnicei artistului, dar e cu siguranță mai mult decît un legămînt de circumstanță. E un legămînt al lui Dürer față de el însuși, iar alegerea acestei flori neașteptate, care contrastează cu ținuta impetuoasă a tînărului pictor, nu face decît să sublinieze caracterul și tainic și categoric al legămîntului. Abia pîlpîind, floarea de ricin îl lasă să depindă numai de sine, dar îi amintește că depinde de sine, de fidelitatea cu care își va urma drumul ales.

Așadar, la douăzeci și doi de ani, Dürer știe nu numai că va fi pictor, ci și că va fi Dürer. Abia acum înțelegem cu adevărat de ce e în același timp îngîndurat și decis. Nu e un moment oarecare. E unul în care Dürer se leagă față de sine să respecte ceea ce a hotărît să fie logica sa. Și-a ales calea, și-a fixat ținta, e hotărît să meargă spre ea. Nu știe ce-i va rezerva destinul, dar știe ce așteaptă de la el. Știe că are nevoie de toată voința, de toată energia ca să nu se lase abătut din drum, împins înapoi, biruit de opacitatea altora sau de indolențele lui. Nu există desăvîrșire ? Există, oricum, drumul spre ea. Nu există gloria durabilă, onoruri stabile ? Există credința lui. Mica floare de ricin îi va reaminti de fiecare dată, cînd va ezita, că în fața lipsei de logică a lucrurilor sau a incapacității lui de a o pătrunde nu e eficace decît încăpățînarea de a avea un ideal, un drum pe care să îl urmezi pînă la capăt și care să te scape astfel de tirania oricărei absurdități. E ca o floare aleasă de un tînăr cavaler pentru turnirul vieții sale. Sau ca un crucifix pe care Dürer jură să fie Dürer. Și asta la douăzeci și doi de ani. La o vîrstă la care Goya va picta lucruri delectabile care n-au nimic comun cu Goya.

OCTAVIAN PALER

19. Sărbători de iarnă

Seara Crăciunului din 1896 a rămas de pomină în cronicile familiei noastre.

Alarmați toți de isprava lui Liviu, deși bucuroși să-l vadă teafăr și nevătămat, părinții se sfătuiră să încerce măsuri mai categorice față de primul născut.

Cheltăneala mîncată la sosire părea neînsemnată în comparație cu papara mîncată din partea lui Moș Crăciun, care lovea fără cruțare peste spinarea strengarului ce adusese atîtea note proaste, și încă la religie și la română ! Mai mare rușinea ! Cum să se mai arate în fața fostului coleg de liceu cu asemenea bătaie !

Ba mai fusese admonestat pentru un fapt nemaipomenit de scandalos : furt și instrăinare de cărți de la colegi și de la biblioteca liceului ! Asta-i prea din cale afară !... Mosneagul țîșnise într-un torent de vociferări și amenințări urmate de sancțiuni concrete, contodente. În toiul răfuielii, Moș Crăciun mai scăpă cîteva scatoalce și pe spinarea lui Iulius, prins și el fumînd pe ascuns, ceea ce a dus la indignarea surioarei Vica-Mîți care abia împlinise trei anișori. Fetița începu să se foiască mîniosă și revoltată, proțăpindu-se afidătoare în dreptul moșului atîta de rău. Îl întrebă ținîndu-și mîinile la spate : — De ce-ai dat în Iulius, ha ?!... Ciobotă !

Copila văzuse cizmele mosneagului, și nu găsise la îndemînă un afront mai dur.

De atunci nu s-a uitat scena ajunului de Crăciun. Sora Mîți era mult atașată fratelui Iulius poreclit „băiatul cel bun" și se simțea intrigată și nedumerită că tocmai atare copii fusese sancționat.

Totuși biruiră bucuriile vieții, norii se risipiră chiar în acea seară, spulberați de bunătățile cîte umpleau masa, de farmecul colinzilor, de darurile modeste însă primite cu atîta mulțumire de fiecare și mai ales de hohotele și de risetele copiilor satisfăcuți că mînia surioarei demascase pe Moș Crăciun datorită cizmelor — cizmele tatii. Și astfel voia bună înlocui falsele lluzii deși gemeau de poicială.

În trimestrele următoare, dovedind sîrguință la învățătură și bună purtare, Liviu obținu media generală „bună", fiind astfel promovat în clasă superioară. Putea guata din plin noua vacanță mare laolaltă cu prietenii măiereni. Numai că grija rămăsese pe tata, prevenit atît de Halița cît și de alți profesori, să-și transfere băiatul de la liceul năsăudean unde devenise indezirabil. Doar avînd în considerare situația părintelui atîta de împovărat, s-a convenit să nu fie trecute în scriptele oficiale toate pozele lui Liviu pe adevăratul lor nume. Neavînd încotro, tatăl se gîndi la soluția înscrierii băiatului la una din școlile bistrițene. Convenind cu inspectorul Csernatoni, află că deputatul Ciocan intervenise și netezise calea încadrării în învățămîntul de stat, unde condițiile de salarizare erau categoric superioare celor din învățămîntul comunal, cu deosebire destul de puțin agreabilă sufletului unui român că toate materiile trebuiau predate exclusiv în limba statului, adică în ungurește.

Bineînțeles că era preferabilă atare încadrare și numirea într-un sat cum era Prislopul, doar la 5 km distanță de Năsăud. Dar tocmai aici era necazul părintelui silit să-și ducă odrasla la Bistrița, să-i caute gazdă și să-i întrețină cu de toate, pe cînd de la Prislop ar fi putut merge zilnic la Năsăud, anul următor putînd să-l înscrie și pe Iulius tot acolo.

Vasile Rebreanu nu se putea plînge nici de condițiile pe care și le încropise la Maieru, însă leafa derizorie îl silea să recurgă la subterfugii și improvizații stingheritoare, de-a dreptul jenante. Chiar dacă realiza unele cîștiguri din actele de notariat ce li pasa Sanjoanu ba pînă și procese cu bune șanse, în ultima vreme avea neplăceri cauzate de ciondăneli mărunte, inevitabile într-un sat, însă dezagreabile, totuși. Mai ales din ziua cînd fiind schimbată componența consiliului școlar, cineva propusese ca membru un fost pușcăriaș, care ispășise cinci ani de temniță pentru delictul de violare a unei minore. Gospodar înstărit, abia ieșise din temniță și se avîntă pe scena publică. Învățătorul Rebreanu s-a opus cooptării lui Laurențiu Ilies în comitetul școlar declarînd incompatibilitatea în funcție a unui „om pătat". Înverșunat, cel vizat se năpusti asupra dascălului, maltratîndu-l în fața întregii asistențe. Din ziua aceea, Vasile Rebreanu n-a mai avut liniște în Măieru, cu toate intervențiile energice ale jandarmilor împotriva delincventului. Acesta încă a fost unul din motivele determinante ale mutării familiei Rebreanu la Prislop, lui", cum căuta tata s-o încurajeze sat așezat „sub peretele Năsăudupe mama, cunoscîndu-i slăbiciunea pentru cîtadela românismului de pe Someșul Mare.

Vara aceea Liviu își continuă turneul local cu echipa lui de „călușari" petrecînd minunat cu ortaci măiereni. Dar mai ales se înpătimi ireversibil de fumat și de lectură, citind orice carte îi ajungea în mînă.

Toamna sosi mai repede decît dorea și plecarea la Bistrița devenise scadentă. Nu mai văzuse orașul și i se părea că va trebui să plece undeva foarte departe de ai săi, bucuros pe de altă parte că nu va mai fi atîta sub imediata lor supraveghere.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Cartea de teatru

Între mit și istorie

Șerban Codrin, unul dintre tinerii dramaturgi ale cărui piese, în pofida unor aprecieri demne de toată atenția, arareori au avut bucuria să vadă și lumina rampei, publică în prestigioasa colecție **Teatru**, a Editurii **„Cartea Românească"**, o incitantă trilogie dramatică, **Întemeietorii**, alcătuită din piesele **Întemeietorii**, **Vestitorii** și **Secerătorii**. Substanța acestor piese, ale căror personaje principale sînt Burebista, Deceneu și Decebal, reface lumea de mit și legendă a poporului dac, a cutiurii și istoriei sale, a dramaticelor și chiar disperatelor sale eforturi pentru a exista, pentru a-și salva ființa în aprigele confruntări cu mult temutul și puternicul imperiu roman. Dacă în prima piesă a trilogiei, Burebista, contemporanul ilustrului Iulius Caesar, va fi, cu toată opoziția lui Deceneu, victima propriilor săi generali pentru că n-a voit să atace, în acele momente confuze și, deci, prielnice, Roma (superbă vocația pacifistă și înțelepciunea diplomatică de care este animat vestitul rege al dacilor !), în următoarele două piese asistăm la urcarea lui Decebal pe tron și la victoria împăratului Traian asupra Daciei, asupra Sarmizegetusei Regia. O victorie plătită la fel de scump ca și o înfrîngere, întrucît împăratul însuși, ca și toți ceilalți învingători, în fapt supraviețuitori ai războiului, va trăi aievea coșmarul că neamul dacilor este nepieritor. „Zei atotștiutori ! Pretutindeni, lanuri de spice. Pretutindeni ei, secerătorii. Noi ne vedem de treaba noastră. Ei își văd de treaba lor. Asta mă tulbură cel mai mult. Ceea ce înțeleg, dar nu vreau să cred, e că habar nu am cu cine lupt. Părinți ai cerului ! Din toată inima doresc o împăcare. Înduplecați, puteri cerești, umbra lui neliniștită..." va rosti, înspre final, împăratul Traian a cărui conștiință este bîntuită shakespearian de fantoma marelui Decebal. Sublinînd un anume fapt, nu lipsit de importanță, că fiecare piesă a trilogiei are un statut autonom, că poate fi pusă în scenă în mod independent, vom insista, în limita spațiului disponibil, asupra monumentalității cu care dramaturgul a construit această amplă trilogie în care un loc important, ca în marile tragedii grecești, îl ocupă corul. Un alt merit al trilogiei ar fi știința cu care autorul a compus scenele duble, în prezent cu care autorul a compus scenele duble, în prezent și în trecut, jucate simultan, ceea ce conferă unui eventual și dorit spectacol un ritm dinamic, aparte, apt să transforme această amplă frescă mitico-istorică într-un fapt palpabil de viață autentică. Impresionante sînt, de-asemenea, numeroasele ritualuri ale căror gesturi și simbolistică ne trimit spre trecutul cel mai îndepărtat, al unui folclor mitologic, un trecut în care descoperim, fără eforturi prea mari, rădăcinile actualului nostru folclor fapt ce adaugă trilogiei un plus de calitate și spectaculozitate.

VICTOR NIȚĂ

VALERIU ARMEANU

Omule bun

Omule bun, omule bun,
ține în pumni această ninsoare
și binecuvintează cu inima ființa patriei.
Omule bun, omule bun,
atîtea disperări
au îmbrăcat în zale atomul,
atîtea războaie ne-au dus către moarte,
atîta moarte
ne-a mai rămas după dragoste.
Omule bun, omule bun,
ești stăpîn peste pîine
și stăpîn peste lucruri,
dar mai mult decît orice,
omule bun,
învață să te bucuri.
Omule bun, omule bun,
ascultă glasul copiilor
aburind la ferești ;
îți vor spune în zori un colind,
iar tu ai să le spui
cele mai frumoase povești.

Domuri

O, fulgerate domuri !
Parcă ar ninge într-o catedrală
și parcă veșnic ar fi frig,
parcă s-ar rupe din iceane
un cap de înger și s-ar face crîng.
E ora cînd vîntul
își mișcă limba-n prohod ;
ascultă, iubito cum ninge la ferești,
ascultă cum ninge ca-n cartea de povești,
îți jur că vom umbla prin păduri
în blănuri de urși,
voi fi rege și slugă
și nebun și despot,
saltimbanc de onoare
îmbrîncit de noroc...
O, fulgerate domuri !
Ani de zile mi-au trebuit
să răscumpăr o singură greșeală
în fața mării, ani de zile mi-au trebuit
să descopăr o fabrică de boli după colț.
Nopți de-a rîndul a nins
și tot de-atîtea nopți sînt trist,
îți aud pașii prin casă
și mă înec de grijă
și mă înec de plîns.

Vai de acela

Vai de acela
ce țara și-o trădează,
rătăcind prin lume,
scuturînd pămîntul de pe tălpi.
Vai de acela
ce nu știe unde zac
oasele mamei sale
nici ale moșilor, moșilor lui.
Vai de acela
care n-are o patrie
în care să poată muri.

PLATFORMA PIPERA

(Urmare din pagina 7)

primită de cineva de la un liceu bucureștean (!). La realizarea în școală a unei centrale telefonice proprii, cu zece numere, și a unui xerox. Și mai știe inginerul Pătrulescu să și viseze frumos, imaginînd în liceul său un fel de centru național de electronică, unde să vină cei mai dotați elevi din țară care să se pregătească în acest domeniu, cu atît mai mult cu cît există o minunată bază materială, cu 70 de săli de clasă, ateliere, cantină, bază sportivă, cinci cămine...

Integrat organic platformei Pipera — nu numai prin pregătirea de calitate a elevilor, ci chiar prin producția sa —, Liceul „Electronica" este o școală adevărată — cu profesori adevărați care pregătesc specialiști adevărați. Totul într-o atmosferă destinsă, ai putea spune chiar lejeră, în care se învață și se muncește cu plăcere. Și, ca o știre de ultimă oră, în curînd se va deschide aici primul muzeu din țară al radiotehnicii, realizat tot de către profesori și elevi, muzeu la a cărui deschidere dorim a fi și noi prezenți. Sînt idei aici și sînt oameni care să le împlinească. În „constelația Pipera" — cum i se zice uneori platformei — liceul este o stea mică, dar dintre cele mai strălucitoare.

Posibilități nebănuite de afirmare

Inginerul Gheorghe Trocan director general adjunct al Centralei prelucrării lemnului și director general al Combinatului de industrializarea lemnului Pipera, ilustrează în modul cel mai elocvent posibilitățile uriașe de afirmare pe toate planurile, pe care societatea noastră socialistă, partidul și statul, începînd îndeosebi cu evenimential de cotitură și semnificație majoră, Congresul al IX-lea al partidului, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, le asigură tuturor oamenilor care au înțeles să-și facă din muncă, din slujirea intereselor generale o cauză personală.

Biografia lui Gheorghe Trocan nu este singulară. Oameni care în condițiile unei alte societăți ar fi avut din start drumurile blocate, iată, în anii pe care-i trăim au avut deschise toate drumurile afirmării.

În anul 1957, Gheorghe Trocan era un băiețel de 14 ani. Erau trei frați. De 8 ani erau orfani de tată și pînă atunci învățaseră un lucru de esență : singurul mod de a deveni un om capabil să-și la viața în propriile mîini era munca asiduă, neobosită, cinstită. A intrat elev la Școala profesională a Șantierului naval Turnu Severin. În 1960 era muncitor calificat. Au urmat liceul seral și stagiul militar. În anul 1965, își aduce aminte Gheorghe Trocan, ca muncitor la Combinatul de prelucrare a lemnului Drobeta Turnu Severin, a încheiat primul șantier de mobilă. În anul 1967 a intrat cu bursă muncitorească la Facultatea de industrializarea lemnului de la Brașov. În ultimii ani de facultate a avut bursă republicană de merit. În timpul facultății a fost președintele Consiliului Asociației Studențești pe facultate și membru al Comitetului executiv al U.A.S.C.R. pe țară.

În 1972, Gheorghe Trocan termină facultatea și este repartizat inginer la C.I.L. Pipera. În același an este numit șeful Secției mobilă a combinatului, secția al cărui aport în producția industrială este mai mare de o treime. În anul 1976 este absolventul Academiei Ștefan Gheorghiu, Institutul de relații externe pe probleme de comerț exterior și cooperare internațională. În anul 1978 este inginerul șef al combinatului. Din nou Academia Ștefan Gheorghiu, Institutul pentru cadrele de conducere din economie și administrația de stat. În urmă cu trei ani, inginerul Gheorghe Trocan a fost numit directorul general al combinatului și director general al centralei.

— Realizările noastre, ale oamenilor muncii din combinat se leagă nemijlocit de Epoca Ceaușescu. În acești ultimi 20 de ani am avut create toate condițiile să muncim și să învățăm. Combinatul poate fi considerat, ca de altfel toate marile întreprinderi de pe platforma Pipera, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. Începîndu-și activitatea în cîteva barăci ale fostului aerodrom Pipera, combinatul a ajuns să fie astăzi o întreprindere dotată cu cele mai moderne utilaje, deservite de oameni cu o ridicată calificare, muncitori cu înaltă conștiință. Nu a fost măcar o lună din întreaga existență a combinatului în care să nu ne realizăm sarcinile de plan. În ultimii 20 de ani, producția industrială a sporit de 20 de ori. Productivitatea muncii a crescut de 4 ori. Producția de mobilier din lemn, cu o pondere în producția industrială de peste 55 la sută, a crescut de mai mult de 11 ori. Concomitent cu diversificarea gamei sortimentale și îmbunătățirea tehnologiei a crescut competitivitatea la export. Produsele combinatului se exportă în 18 țări, prin mai mult de 38 firme. Pe fondul unor însemnate schimbări structurale ale producției, exportul, în mod deosebit cel pe devize libere, începînd din anul 1980 s-a dublat de la an la an. S-au produs mutații importante în linia arhitecturală și tehnologiile aplicate în fabricație, în special la mobilier. Predomină mobila cu ornamente sculptate sau timplărești, finisajele cu lacuri mate sau pigmentate, extinzîndu-se folosirea înlocuitorilor lemnului. Cele două vizite de lucru pe care le-a efectuat în combinat tovarășul Nicolae Ceaușescu, au avut o importanță deosebită în viața noastră. Indicațiile date cu aceste ocazii : creșterea exportului, a eficienței, creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase la export, reducerea consumului de materii prime au fost pentru noi sarcini permanente, urmărite cu cea mai mare atenție de cei aproape 4000 de oameni ai muncii din combinat. În paralel cu problemele de producție, s-au avut în vedere crearea de condiții de viață și de muncă din ce în ce mai bune pentru oamenii muncii. Clubul modern, cantina restaurant, microcantina, creșa și grădinița, căminele de nefamiliști, grupul școlar pentru prelucrarea lemnului sînt cîteva din utilitățile sociale obișnuite acum în orice mare întreprindere, constituind cred un model românesc de grijă pentru oamenii muncii, de asigurarea unui climat din cele mai favorabile pentru formarea unui om nou. Rezultatele bune pe care le-a obținut combinatul se explică printr-o înțelegere deplină a sarcinilor ce ne revin, a unei munci colective în care fiecare are datorii și obligații ferme, precise, a unei conlucrări cît mai eficiente între comitetul de partid, comitetul oamenilor muncii și organizațiile de masă și obștești. Nu voi uita grija și ajutorul pe care l-am primit din partea partidului și a statului să învăț, să-mi ridic calificarea, încrederea cu care am fost încurajat. E o datorie să asigurăm celor mai tineri condiții cel puțin la fel de bune ca cele de care am beneficiat noi.

OPREA GEORGESCU ■

Oameni la timpul viitor

Îl cheamă Alexandru Zenovi și nu e supărat pe funcționarul de la starea civilă care i-a lăsat numele neterminat, mîncîndu-i un *e*. Numele și-l face omul, nu i-l fac actele în care apare. E din apropiere de București, de pe la Petrăchioaia. A venit de mic în Capitală, să învețe meserie, a făcut o școală profesională (la „Electroaparataj"), apoi liceul și școala de maiștri la seral. E sculer-matrițer la bază, are 34 de ani și este secretarul comitetului de partid al întreprinderii „Conect". Aici — zice el — toți oamenii sînt tineri, adică ai platformei, și au văzut cu ochii lor cît de repede s-au ridicat „Electronica", I.I.R.U.C., celelalte întreprinderi, institutele de cercetare și desigur, „Conect"-ul. Totul — în nici două decenii ! Cum spun cei de-aici — nici n-am avut timp să îmbătrînim și lumea s-a schimbat de tot în jurul nostru. Dar eu zic mai mult, că nu s-a schimbat, ci s-a născut de-a dreptul !

Așa este — pe platforma aceasta s-a născut o lume și încă una în care, novice fiind într-ale electronicii sau sofisticatelor tehnici de calcul, te simți de-a dreptul străin, te uimesc liniștea și curățenia parcă nelumești, te miră chiar și felul de-a fi al celor cu care stai de vorbă — reținut, extrem de protocolar, părînd în permanență a oficia o inițiere pentru care tu, străinul, n-ai fi încă pregătit. Parcă și cuvintele, nu doar produsele, le-ar fi măsurate în fracțiuni de microni. Parcă nu numai producția s-ar fi diversificat aici, la „Conect", pînă la cîteva mii de sortotipodimensiuni, dar și modul de a se exprima al oamenilor s-ar fi diversificat pînă la alte mii de termeni care de care mai exacți, rostiți în înșiruiri ce-ți fac dificilă rapida decodificare. Totul are un caracter de profund și riguros profesionalism, ți se spune despre conectoare tip EUROCARD, SUMTNI, TUCHEL, SOCAPEX, de tot soiul de elemente de automatizare și mecanizare la instalații-montaj, de nivelul mondial de competitivitate al produselor, de tot felul de ateliere de specialitate pentru autoutilare, tehnologii, verificatoare... Totul fără vreun fel de emfază, ceea ce sporește și mai tare distanța dintre specialist și vizitatorul simplu privitor și ascultător.

Te mai ajută, parcă printr-o bătaie prietenească și ocrotitoare pe umăr, directorul Petre Dima care zice — așa, ca pentru profani — că într-un calculator, de exemplu, intră cîteva mii de contactori și că această întreprindere produce asemenea componente, fiind unicat la nivelul țării. Nu beneficiază de un institut de cercetare-proiectare propriu, așa că totul — și concepția și execuția — aici se desfășoară, între pereții aceștia de sticlă, în birourile astea din care nu răzbate pe coridor nici un zumzet de glasuri. Directorul a împlinit de curînd 40 de ani. Imediat după terminarea facultății (profilul : mecanică fină) a fost repartizat la I.I.R.U.C., unde a stat 12 ani, iar din '80 e aici, la „Conect". Tehnica l-a pasionat de mic pe copilul din Provița de Jos, o așezare aflată aproape de Cîmpina, astfel că ultimele două clase de liceu le face la Breaza, la fosta școală medie „Dimitrie Cantemir", școală „cu aplicare practică în producție" pentru care fuseseră selecționați elevi din toată țara cu înclinații către mecanică, electrotehnică și altele asemenea.

Viața se desfășoară la „Conect" — spune în continuare directorul —, într-un climat de deplină seriozitate și de înaltă profesionalitate, numai așa explicîndu-se faptul că produsele acestei întreprinderi pot fi regăsite — singure ori în calitate de componente ale unor aparate și instalații fabricate în țară — pretutindeni în lume. Deviza — precizie și fiabilitate. De la cele cîteva zeci de produse care se realizau la început (și acest început nu e mai departe de zece ani în urmă), s-a ajuns acum la vreo 4 000 de serie și la încă aproape 1 000 de unicate. Cifrele zumzăie sub stilou : aici se produc 80 la sută din necesarul economiei naționale de produse de asemenea profil, iar la sfîrșitul cincinalului viitor cifra se va ridica la 97 la sută. Iar în spatele cifrelor — cei 2 000 de oameni ai „Conect"-ului, dintre care o bună parte sînt absolvenți de învățămînt superior.

La început (se vorbește mult despre acest „început" pentru simplul motiv că este încă proaspăt în minte) au fost 300 cu toții — muncitori și ingineri —, veniți aici prin mutarea unei secții de comutatoare a vechii întreprinderi „Electronica". Se făceau comutatoare și conectoare pentru bunuri de larg consum. Acum — nu se realizează decît pentru instalații profesionale (iar acest cuvînt !). Se mergea cu tractorul prin platformă. Oamenii — valoroșii ingineri cercetători de acum Gabriel Cristescu, Suzana Filip sau Eugen Rusu, maistrul Alexandru Ioniță sau specialiștii ingineri executanți Eugen Teodorescu ori Vasilică Badea —, oamenii, deci, de bază ai întreprinderii pot oricînd mărturisi cu toată sinceritatea că nu-și puteau imagina, la acea vreme, nivelul la care s-a ajuns acum. Și culmea — chiar ei sînt cei cu care s-a ajuns la acest nivel ! Să mai spui, în asemenea condiții, de nopțile de studiu, de momentele mai grele cînd cîte un circuit sau cine știe ce piesă mică de abia o poți zări cu ochiul liber nu voia și nu voia să funcționeze ? Astea sînt fapte ce aparțin unui trecut care — la viteza cu care au avut loc creșterile, transformările — pare de domeniul protoistoriei. S-a citit mult — și se citește în continuare —, s-a umblat prin lume și... s-a ajuns aici. Restul explicațiilor — de un tehnicism care aproape că îndepărtează — sînt niște calcule, niște circuite, niște selectori și cîte alte asemenea viețuitoare metalice, din ce în ce mai mici și mai pline de putere.

Pînă la urmă — tot acest efort, toată această concentrare de materie cenușie n-au însemnat nimic altceva decît niște schimbătoare de canale, niște întrerupătoare pentru aparatele de televiziune, gama de unde de la radio, adică obiecte pe care le atingem zilnic și în care se află încorporate inteligență și studiu. Din clipa cînd părăsești „Conect"-ul e bine să-ți promiți să fii ceva mai atent cu manevrarea televizorului, căutînd să ai în fața lui același respect și aceeași firească reținere ca în fața celor ce l-au produs, oamenii aceștia care trăiesc deja în spiritul veacului XXI.

DAN MUCENIC ■

MĂRTURII DESPRE UN TIMP EROIC

Prestigiul științei

Perioada ultimilor douăzeci de ani, perioadă în care partidul și poporul român au înminat cîrma țelurilor și năzuințelor sale tovarășului Nicolae Ceaușescu alegîndu-l la Congresul al IX-lea, secretar general al Partidului Comunist Român — se impune cu claritate și autoritate drept perioada cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga existență a patriei. Geniu în gîndire și erou în fapte și acțiuni tovarășul Nicolae Ceaușescu a inițiat, definitivat și impulsionat strategiile politice care orientează și direcționează ritmurile și nivelele de dezvoltare ale vieții economico-sociale și politico-educative a țării.

În cadrul acestor strategii, secretarul general al partidului a desprins și stabilit, încă de la Congresul IX, rolul determinant ce revine științei, pentru că, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în vibranta și strălucita cuvîntare la Plenara C.N.S.T. din 1983, **„Pe baza faptelor putem afirma că viața demonstrează cu putere că știința reprezintă un factor de însemnătate hotărîtoare pentru înfăptuirea cu succes a socialismului și comunismului în România"**.

Cercetarea în domeniile fizicii și energiei nucleare s-a bucurat și ea din plin în aceste două decenii de forța călăuzitoare a concepțiilor sale, de orientările, preocupările, sprijinul și îndrumările generoase ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Expresie și argument pentru aceste realități îl constituie însăși existența Centrului Național de Fizică la a cărui inaugurare, în octombrie 1974 secretarul general afirma **„La Măgurele s-a creat un adevărat orășel al fizicienilor, unde cercetători, profesori, studenți și muncitori lucrează, învață și trăiesc împreună. Este într-adevăr un model de felul cum trebuie să trecem la realizarea în viață a orientărilor privind legarea învățămîntului, cercetării și producției într-o unitate desăvîrșită"**.

Pe această bază și beneficiind permanent de sprijinul și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, exprimate în numeroase documente programatice ale P.C.R., după Congresul de răscruce istorică, domeniul fizicii și energiei nucleare a străbătut apoi o etapă de afirmare și prestigiu științific internațional, dar și de o implicare profundă în aplicarea rapidă a cuceririlor științifice pentru modernizarea și dezvoltarea economiei naționale. Pentru această etapă ar fi dificil să amintesc chiar și numai preocupările și realizările cele mai importante. Mă voi rezuma de aceea la menționarea acelor direcții de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică dezvoltate într-un ritm cu totul impresionant. Este vorba de domeniile tehnicii vidului și ai tehnologiilor neconvenționale, al laserilor, al studiului materialelor noi cu proprietăți speciale, al fizicii ionilor grei, plasmei și stării condensate, al interacției radiației cu substanța, acceleratoarelor de electroni și generatoarelor de neutroni, biofizicii și noilor surse de energie... Este totodată perioada în care tehnicile, instalațiile și aparatura bazată pe fenomene atomice, moleculare și nucleare au pătruns în toate ramurile economiei.

Linia ascendentă de sprijinire și investire în domeniul nostru este exprimată și prin faptul că numai în ultimul deceniu colectivul nostru a crescut de la sub 2 000 la peste 7 000 specialiști, prin aceea că, după 1977, au intrat în funcțiune o serie de capacități cu o excelentă înzestrare tehnologică, așa cum sînt : Centrul de producție radioizotopi și sistemul de post accelerare la Centrul Național de Fizică București, calculatorul, secția de producție combustibili nucleari, standurile de testare anduranță, reactorul TRIGA și laboratoarele de postiradiere la Institutul de reactori nucleari energetici din Colibași — Pitești, o nouă clădire a Centrului de fizică tehnică Iași, noile pavilioane de la Institutul de tehnologie izotopică și moleculară Cluj-Napoca, care au dublat baza materială a cercetării de fizică și energie nucleară.

Totuși, aspectul definitoriu al perioadei 1965—1985 este acela al exprimării cercetării de fizica prin realizările sale tehnologice, evident atît prin participarea sa la realizarea programului nuclear național — 65% din întreaga noastră activitate fiind dedicată acestui program cît și prin conceperea și construirea de aparatură, echipamente și instalații noi. Așa se face că din 1979, de cînd tovarășa acad. dr. ing. Elena Ceaușescu este președintele C.N.S.T. drept rezultat al indicațiilor și îndrumărilor pe care ni le-a dat am finalizat peste 500 prototipuri de aparate, instalații și utilaje și am omologat 400 tehnologii neconvenționale bazate pe fenomene și procese ale fizicii atomice și nucleare. Dintre cele mai importante se pot menționa : instalațiile de aluminizarea sticlei, de nitrurare și placare ionică, laserii și instalațiile speciale cu laseri, instalațiile de control în flux al laminatelor, aparatura fizico-chimică, materialele magnetice, compozite, piezoceramice, sursele radioactive și produsele radiofarmaceutice etc.

Pentru dezvoltarea și aprofundarea cunoașterii științifice, cercetarea românească de fizică a efectuat și cercetări fundamentale orientate pe domenii de actualitate și de perspectivă în vederea creșterii izvoarelor viitoarelor aplicații tehnice și tehnologice. Domeniul fizicii și energiei nucleare a cunoscut deci, în Epoca Ceaușescu o dezvoltare tumultuoasă avînd asigurate pentru specialiștii săi minunate condiții de muncă, viață, afirmare și împlinire profesională.

Dorim ca pentru toate acestea în aceste zile cînd se împlinesc 20 de ani de la luminosul eveniment istoric, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, să dăm conținut și amploare gîndurilor și sentimentelor noastre de fierbinte recunoștință și profund respect, de admirație și afecțiune pentru mult iubitul nostru secretar general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul genial și cutezător al României socialiste.

Dr. Marin IVAȘCU
director general al Centrului Național de Fizică

Inițiativele și acțiunile Frontului Democrației și Unității Socialiste — un rol decisiv în bătălia pentru resurse

3 R
NIMIC NU SE PIERDE, TOTUL SE REFOLOSEȘTE

Cine are nevoie de 30 tone lingou de aluminiu?

Misiunea a peste 3 800 de oameni ai muncii de la Întreprinderea mecanică pentru material rulant „Grivița Roșie" din Capitală, cu profil de reparații de vagoane, este tocmai acesta, al celor 3 R. Mai exact chiar a celor 4 R — de a **REPARA — RECUPERA — RECONDIȚIONA — REFOLOSI** — ansambluri, subansambluri, piese, repere, metal, lemn, hîrtie, sticlă, textile..., totul și toate ce intră în alcătuirea unui vagon de călători, vagon restaurant, vagon de dormit, vagon de uz administrativ. Pe scurt, și fără teorie, ei asta fac. Și o fac chiar cu maximă seriozitate, ilustrînd chiar o foarte modernă concepție asupra acestui fenomen industrial ce însoțește orice economie a secolului nostru. Inginerul Victor Bercea de la serviciul plan-dezvoltare ține cu rigurozitate la zi dinamica cifrelor ce exprimă valorile și beneficiile ce rezultă din toate acțiunile ce privesc cei 3 R. Sînt plan de producție, nu activitate auxiliară. Inginerul șef Adrian Chistrugă ține, cu aceeași rigurozitate, la zi mișcarea tehnologiilor privind acest important etaj din structura uzinei. Calitatea reparațiilor de vagoane, de unde siguranța circulației și confortul nostru, dar și cîștigul celor 3 800, beneficiile întreprinderii ca și alte capitole ale eficienței depind într-o măsură considerabilă de seriozitatea cu care se abordează orice problemă a celor 3 R. Dacă primul ne arată că „în întreprinderea noastră piesele de schimb reconditionate, de pildă, au crescut ca pondere de la un an la altul, atît față de anii anteriori cît și față de plan, deținînd 41,6 la sută din total, ceea ce reprezintă 64 milioane lei față de valoarea de 154 milioane lei a totalului de piese folosite într-un an", inginerul șef ne invită apre cîteva exemple din secțiile de producție, să le constatăm direct și personal. Exemple ce exprimă un puls al preocupărilor, un puls al tehnologiilor, un puls al ideilor. Una dintre metodele de reconditionare a unei mari cantități de piese și repere din structura vagoanelor, ce reintră din nou pe vagon, fără a mai ajunge ca altădată la fiare vechi, este reconditionarea prin sudură. Procedeu foarte modern și larg folosit. Straturi metalice aplicate prin suduri speciale în punctele nevralgice ale multor repere le ridică rezistența chiar aproape de cea inițială, prelungind la dublu viața pieselor. Iar la calea ferată nu te joci, de pildă, cu talerele uriașe de la tampoanele vagoanelor. Pentru această soluție tehnică oamenii uzinei s-au zbătut și au introdus în ateliere instalații de sudură automată pentru ca operațiile să asigure calitatea lucrării și, totodată, să se realizeze cu o productivitate a muncii ridicată, să nu coste mult, să nu ajungă în situația lui „ce iei pe mere dai pe pere". Dotare ce a început anul acesta și este în curs de extindere „specializînd agregatele pe tipuri de piese". În paralel, caută soluții pentru a mări rezistența chiar a acestor încărcări la uzură, în funcționarea ulterioară a reperelor reconditionate. În context, au cerut sprijinul și colaborarea Institutului de cercetare și inginerie tehnologică în transporturi. Deci, un contract de cercetare pentru cei 3 R dovedește în plus la ce cotă a valorii sînt situați la I.M.M.R., dovedește ceea ce spuneam la început despre o concepție tehnică ce ar trebui să fie prezentă în toate întreprinderile, de la cel mai mic atelier la cele mai înalte nivele ale cercetării. Fără tehnologii moderne nu putem aborda modern, la nivelul epocii, această veritabilă ramură economică. Astfel, la I.M.M.R., a început să se abordeze, pentru reconditionări, o tehnologie de virf în acoperirile metalice, pentru a le conferi o fiabilitate sporită, pulverizările metalice la încărcarea uzurilor, rezultînd economii importante de metal și de manoperă. Cum afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o dialectică industrială firească a valorificării superioare a metalului este ca, mai întîi, prin tehnologii să-l economisești, să se realizeze un produs cu un consum optim ca de topit profile de aluminiu uzate, obținîndu-se lingouri. Cuptorul nu folosește energie din sistem național, nu consumă nici gaz metan, nici păcură, nici electricitate, ci, pur și simplu material lemnos putred, inutilizabil în altă parte, ce provine tot de la vagoane și care sufoca curtea uzinei, neaflîndu-i-se o destinație. Profilele respective luau, de asemenea, spațiu foarte mare pentru depozitare, necesitau vagoane multe pentru transport la I.C.V.M.R. și care nu veneau la timp. Profile ce costau, cam 5 lei kilogramul. Sub formă de lingou devine o materie primă pură, necesară pentru orice industrie. Și se pot vinde la 20 lei kg. Ei bine are acum în stoc 30 de tone și nu găsește beneficiari ?!? Nu află cui să le dea ! Și așa, o excelentă idee a devenit bumerang. „Cred, spune maistrul, și sîntem de acord cu dînsul, că ar trebui prin organele de specialitate care dau indicații privind materialele refolosibile, să li se găsească, pe tipuri și structuri, soluțiile cele mai bune și să fim informați unde să le dirijăm". Compleindu-l, inginerul șef ne arată cum se aruncă la gunoi, deoarece nu le preia nimeni, sticlă securit pentru geamuri (sub formă de bucăți întregi ori cioburi), baterii de lanternă, mase plastice diverse... „Noi le adunăm multe, sînt în cantități chiar mari, cum este sticla, de pildă, altele sînt în cantități mai mici, precum sînt masele plastice, dar într-o mare varietate de sorturi, în schimb nu ni le preia nimeni. Și asta, în timp ce educăm muncitorul să le adune cu grijă, pentru că reprezintă valori". Și chiar reprezintă.

● O soluție tehnică o vreme ignorată este luată în seamă ● Lingouri de oțel pe care nu le solicită nimeni ● Acțiuni de masă ale F.D.U.S. ● Ce facem cu bateriile uzate ? ● Drumul becurilor înapoi, spre lumină ● O problemă de rezolvat: instalațiile de mărunțit și brichetat șpan ● Vă propunem experiența organizațiilor F.D.U.S. de la „Republica".

O inerție la un preț de 7 milioane lei pe an

Am promis să revenim la ideea omului care ne-a deschis într-o zi ușa redacției cu un dosar sub braț și o bucșe de metal în mînă, la ideea maistrului Emil Băcana de la Întreprinderea de autoturisme din Pitești care nu cerea nimic pentru sine ci pentru uzina unde lucrează. Este vorba, cum spuneam, despre o tehnologie remarcabilă pentru recuperarea și valorificarea la parametri de înaltă rentabilitate a șpanului din metale neferoase — bronz, cupru, stanțu, aluminiu... — utilizată pentru reconditionarea și prelungirea vieții unor piese importante ale mașinilor-unelte. Și chiar pentru confecționarea unor piese noi. Deci, de două ori recuperare. Greșisem, scriind că ar fi o valoroasă inovație, este chiar o invenție, și încă una (Brevet R.S.R. / Dosar OSIM nr. 114650) distinsă cu o mențiune în cadrul Expoziției naționale a invențiilor pe anul 1984, cum se vede din Diploma ce o deține asupra sa. La cîteva zile după apariția articolului nostru despre cei „3R", Emil Băcana a revenit la redacție pentru a ne da de veste cum, că, „în sfîrșit, se dă atenție brevetului său. Din dispoziția directorului general al Centralei industriale de autoturisme, ing. Simion Săpunaru „mi s-au comandat 500 de bucăți bucșe de reconditionat prin procedeul meu, pe care trebuie să le execut în chiar săptămîna aceasta", iar cei care s-au opus atîta vreme generalizării, nu mai au încotro, trebuie să-i accepte, renunțînd la condiția de a fi înscriși drept coautori la brevet, fără să fi făcut nimic, ba dimpotrivă, punînd bețe în roate tînărului maistru. Măruntele interese personale ale unora, au favorizat, iată, atîta vreme, inerția și lipsa de receptivitate la nou, căci, deși sînt destui ingineri și cadrele de conducere ale secției unde lucrează, care l-au înțeles și sprijinit pe Emil Băcana în realizarea ideii sale — și pe care în mod onest îi numește în toate memoriile și demersurile întreprinse pentru a face loc în producție „Procedeului de placare interioară a bucșelor din oțel" — nu și-a făcut loc pînă la semnalarea din revista noastră. Deși era și este nu o simplă problemă de etică profesională ci, mai ales, una economică foarte importantă ce se exprimă în calculele de eficiență. Capitol la care întreprinderea a pierdut, de-a lungul a 2 ani, în loc să cîștige. Și mai ciudat pare faptul, cu cît, prin grija conducerii Oficiului Național de Invenții și Mărci și a conducerii Ministerului Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe (a se vedea Circulara nr. 181733 din 18 aprilie 1985) invenția a ajuns să se aplice în numeroase întreprinderi de construcții de mașini din țară, printre care uzinele de tălia lui „23 August" din Capitală, iar multe solicită insistent documentația tehnică și desenele dispozitivului în vederea construcției acestuia și implementării lui în secțiile productive, cum sînt I.M. Reghin, Întreprinderea de șuruburi Cernavodă, Centrala industrială de rulmenți Brașov, I.U.P.S. Reghin ș.a.

În ce constă, în fond, acest procedeu ? Cum afirmă autorul, este foarte simplu, nu necesită cheltuieli de producție ci, doar folosirea strungului și a unui aparat de sudură cu flacără oxiacetilenică, „cu care sînt dotate toate atelierele de întreținere, inclusiv cele mobile". Șpanul rezultat în urma confecționării pieselor din metale neferoase, recuperat cu grijă, pe sorturi, „l-am introdus într-o cochilă de oțel cu capace metalice la capete, cochilă pe care am fixat-o între vîrfuri pe strung, am pornit mașina la o turație anume și, cu ajutorul brenerului de sudură am început încălzirea piesei, ținînd cont de punctul de topire al elementelor de aliere. În momentul cînd s-a topit elementul cu cel mai înalt punct, am încetat procesul de încălzire și, după răcire, se constată că placarea se realizează cu succes. Se pot placa astfel, cu șpan de neferoase, bucși din oțel cu diametre între 20 și 150 mm și cu grosimi ale stratului placat după dorință și mod de întrebuințare. Pentru interiorul unei asemenea piese cu diametrul de 25 mm, de pildă, sînt necesare doar 45 gr. șpan, realizîndu-se un strat de placare de 4 mm. Pentru o bucșe de 60x100x50 au fost necesare doar 150 gr șpan, în timp ce pentru confecționarea ei din nou, din bară brută, ar fi fost necesar 1,7 kg bronz". Eficiența e limpede. Dispozitivul de placare s-a realizat la I.A.P. cu numai 700 lei și tot din materiale recuperabile, putînd fi montat pe orice fel de strung iar ca agent termic putînd fi folosite acetilena, gazul metan sau curenți de medie frecvență. „În cazul în care se trece la producția de serie, spune maistrul Băcana, se pot realiza mașini speciale fără cheltuieli de investiții, prin reintroducerea în circuitul productiv a unor strunguri propuse spre casare". Deci, iată, prelungirea vieții în mod rentabil a unor mașini destinate să ajungă fier vechi, care, pentru a redeveni iarăși mașini-unelte trebuie să suporte încă un lung ciclu tehnic, prin urmare cheltuieli de producție. Dar să mai poposim asupra calculelor (atîta vreme neluate în seamă ?!) privind „eficiența tehnico-economică" ale procedeului Băcana. „Spre deosebire de piesele obținute prin turnare, unde se cheltuiește multă energie, manoperă și aproape 40 la sută din piesă se transformă în pierderi tehnologice, realizarea lor prin metoda de placare duce la o economie de metal pe unitatea de produs pînă la 95—98 la sută. În același timp se economisește o mare cantitate de energie electrică consumată pentru obținerea bronzului prin turnare și laminare din lingouri și șpanuri precum și multe, multe alte avantaje. Pe scurt, la nivelul Centralei de autoturisme, prin generalizarea procedeului de placare interioară a bucșelor din oțel tip Băcana, în cele 3 variante tehnologice propuse, s-ar fi putut economisi aproape 7 milioane de lei la cheltuielile directe de producție. Disponibilizîndu-se, totodată, bronz și alte metale neferoase extrem de scumpe și deficitare pentru alte sectoare. Faptul că din șpanul de neferoase se pot scoate economii de milioane este, astfel, pe deplin demonstrat.

CICI IORDACHE-ADAM

Recuperarea — a doua noastră natură

Faptul că oamenii muncii de la „Republica" sînt pomeniți cu un deosebit respect de oamenii muncii de la Întreprinderea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile din București se datorează în primul rînd faptului că ultimii își judecă semenii, deformație profesională, prin prisma bunului simț gospodăresc, al respectului pe care unii sau alții îl au pentru lucrul consumat, dar care nu și-a trăit traiul, al efortului pe care îl depun pentru ca „nimic să nu se piardă și totul să se refolosească". Desigur, pentru cei de la IRVMR, recuperarea și redarea circuitului economic a acestor materiale constituie sarcini de serviciu, dar ei știu că rîvna lor, fără strădania „colaboratorilor", ai celor care le furnizează materia primă, n-ar fi încununată de succes și planul s-ar realiza în consecință. La „Republica", totul se recirculă, se reconditionează. De la metal și pînă la recuperarea căldurii. În 1984, s-au recuperat aici, printre altele, 83 536 tone fier vechi, 773 tone fontă, 68 tone bronz, 344 tone cărămizi refractare, 303 tone ulei uzat, 9 tone cupru. Cifrele poate că nu sînt spectaculoase și nici n-ar fi bine să fie astfel, pentru că recuperezi ceea ce, într-un fel, pierzi. Importante sînt însă grija deosebită pentru fiecare gram de metal, proprie bunului gospodar, inteligența tehnică investită în găsirea celor mai eficiente soluții de recuperare proprie specialistului de marcă. „Cîștigul nostru, afirma secretarul comitetului de partid, inginerul Marius Gheorghe, nu constă atît în tonele de material recuperat, cî în schimbarea opticii tuturor față de ceea ce numeam odată deșeuri. Cantitățile recuperate sînt urmarea acestei mentalități noi. Am căutat un sistem cît mai bun pentru a realiza și o eficiență în-

dustrie de recuperare. Ceea ce n-am izbutit, ne-am propus pentru 1985 : containere pentru colectarea cioburilor de sticlă și hîrtie la porțile 1 și 2, depozitarea cuprului, alamei, bronzului, aluminiului în locuri speciale, sub cheie, evidența zilnică a recuperărilor, pe secții și servicii, subliniez, zilnic, pentru că o evidență riguroasă aveam și pînă acum, premierea și popularizarea lucrărilor, a soluțiilor de excepție privind recuperarea sau recondiționarea. Sînt cîteva măsuri din planul nostru pe anul în curs, de realizarea cărora răspunde un om al muncii sau un colectiv".

Oamenii muncii, membri ai organizației F.D.U.S. din întreprindere, organizație în cadrul căreia își desfășoară activitatea și comisia tehnică a inginerilor și tehnicienilor, s-au gîndit nu numai la cantitățile recuperate, ci și la calitatea acestor materiale, astfel încît reintroducerea în circuit să se facă fără costuri ridicate ; și-au creat scule, utilaje, dispozitive, și-au gîndit instalații de brichetare și le-au regîndit pe cele mari consumatoare de energie sau combustibili. La secția a II-a laminoare, cilindrii mari de la cajele perforator, după uzura normală, adică după ce se încarcă de cîteva ori, sînt folosiți la alte caje, de la perforatorul de 6 țoli, în secția a I-a laminoare. Chestiunea, deloc ușor de înțeles pentru un nespecialist, devine evidentă dacă facem precizarea că o singură piesă cîntărește cam două tone și jumătate și că se economisesc șase asemenea cilindri pe an.

Sarcinile de recuperare pe anul 1985 au crescut, rezultat al faptului că „am priceput, în urma unor analize temeinice, că la unele materiale trebuie să fim mai atenți". De pildă, la metal, cantitatea va trebui să ajungă la 93 500 tone, iar la ulei uzat la 420 tone. În ceea ce privește recuperarea metalelor rare, care constituia odată o problemă, tehnologia este cunoscută, spre deosebire, de pildă, de tehnologiile de recuperare a bateriilor sau a căldurii din gazele arse, care beneficiază de tehnologii și instalații concepute și realizate în uzină. (Apropo de ultimele, s-au gîndit la „Republica" echipamente pentru recuperare ignitubulare ce produc apă caldă de la 0,5 gigacalorii pe oră pînă la instalații mai mici de 0,01 gigacalorii. Am pomenit despre ele deoarece, potrivit opiniei specialiștilor uzinei, ele pot face mult bine economiei noastre dacă ar fi generalizate). Revenind la recuperarea metalelor rare, inginerul Marius Gheorghe făcea mențiunea că un sprijin deosebit l-au primit din partea inspectorilor Băncii Naționale a României, care au dezbătut legislația cu șefii sectoarelor și au solicitat inventarierea tuturor elementelor ce conțineau metal prețios. Au făcut controale constructive la locurile de muncă, au lucrat cu specialiștii uzinei pentru găsirea celor mai bune soluții, au dat idei și n-au plecat pînă cînd n-au fost puse lucrurile la punct. „Roadele s-au văzut imediat, afirma secretarul comitetului de partid. De altfel principala noastră sarcină, astăzi, este aceea de a educa pe toată lumea în spiritul economiilor, a recuperării. Idei sînt. Avem legislație, specialiști, utilaje. Căutăm mereu tehnologiile cele mai eficiente, cele mai leftine. Nu facem doar exploatare, ci și cercetare. Avînd utilaje din peste 14 țări și drămuindu-ne importul, este firesc să căutăm modalități de recondiționare la piesele de schimb. Rezultatele de pînă acum au fost bune : a scăzut numărul uzurilor, al opririlor. Dar, repet, alegem în permanență varianta cea mai bună și nu uităm nici un moment că recuperarea trebuie să devină una dintre obișnuințele noastre".

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Renașterea unui bec

Cînd am aflat, în urmă cu nu prea mult timp, că becul mort poate fi dus la magazinul care-ți oferă unul viu în schimb, m-am bucurat. Însemna că mulți se gîndiseră la nedreptatea ce i se făcuse globului dătător de lumină. Cînd becul consumat nu mi-a mai fost primit la magazin, m-am întrebat de ce sînt, din nou, silită să-l lepăd la coș. Răspunsul l-am aflat abia acum, la Fieni, în întreprinderea dîmbovițeană „Steaua electrică", proaspăt medaliată cu „Ordinul Muncii — clasa a II-a". Gazdele mele, Ionel Pitiș, director comercial, Grigore Leotescu, inginer șef, Maria Mărculescu, secretara comitetului de partid, mi-au vorbit mult despre marca „SELUM", care și-a cîștigat prestigiul în 34 de țări ale lumii, despre cele 1 200 tipuri de lămpi pe care le produc, despre eforturile și ambițiile lor. Am asistat și la miracolul nașterii fragilei surse de lumină. Așa cum intuiesm, presupune multă muncă, migală, prîcepere. Întrebarea a venit firesc : „De ce s-a renunțat la recuperarea becurilor devenite inutilizabile ?" Mi s-a explicat că în urmă cu cîțiva ani, varianta era de a se recupera doar wolframul care intră în componența unui bec. „Era nerentabil — mă lămurește inginerul șef. Pentru un leu economisit, recuperat de la wolfram, se cheltuiau 67 de lei".

Industria aceasta folosește, în marea majoritate, metale din categoria neferoaselor, multe dintre ele deficitare pe plan mondial. Becul, căruia nu-i vezi, parcă, decît sticla, cere cupru, staniu, wolfram, molibden, nichel, alamă. Pornind de la o tonă de metal necesară fabricării unui milion de becuri, se ajunge pînă la 227 tone pentru milionul de lămpi, firește în funcție de mărimea produselor respective. Fiind în special consumatori de benzi de alamă, care intră în componența soclului, oamenii s-au gîndit cum să economisească această materie primă. Stanțarea se făcea pe un singur rînd, coeficientul de utilizare a benzilor de alamă fiind de 70 la sută. Au fost montate niște prese speciale, cu 2 și 4 cuiburi, tehnologia actuală mărind coeficientul de utilizare a acelorași benzi, la 90 la sută. În 1984 au fost economisite în felul acesta 6 tone benzi de alamă. O presă specială, realizată prin autoutilare, a balotat materia recuperabilă, restringîndu-i volumul. Fiind livrată la IJVRM-Dîmbovița fără impurități, în condiții corespunzătoare, prețul a fost cît se poate de avantajos. Ceea ce nu mai poate fi folosit la Fieni, devine materie primă pentru întreprinderile „Metrom" din Brașov și „Laromet" sau „Neferal" din București. Pe fluxul de fabricație se mai întîmplă ca un soclu să aibă un defect. Pînă nu de mult, acesta se arunca. Firesc, se pierdea și alama intrată în conținutul soclului. Prin noi tehnologii, astăzi soclurilor cu defecte li se îndepărtează sticla izolatoare de vitrit, partea metalică fără sticlă — virola — se calibrează, după care se repune sticla de vitrit și se reintroduce soclul în circuit. În primele cinci luni ale acestui an au fost recuperate 120 000 socluri de la lămpile tehnologice, care conțin în compoziția lor, pe lîngă alamă, și bachelită. Cîștigul a fost de 60 bani pentru fiecare soclu recuperat.

În urma procesului de producție mai rămîn la Fieni și bucățele de benzi sau sîrmă de nichel. Strînse cu grijă, sînt trimise la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, unde se folosesc la fabricarea sîrmelor de monel, absolut necesare fabricării becurilor. Deci, prin recuperare, muncitorii de la „Steaua electrică" își asigură o bună parte din materia primă de care au nevoie, renunțînd la import.

Oamenii de la Fieni nu-și gospodăresc doar aceste metale, greu de procurat, ci absolut tot ceea ce se află în zestrea întreprinderii lor. În fiecare an unul dintre cuptoarele de topit sticla intră în reparație capitală. Scheletul metalic și tubulatura de ventilație se recuperează, refolosindu-se la reparații. Cantitatea de metal recuperată anul acesta în urma reparării unui cuptor de plumb este de 25 tone.

După mai multe ore de discuții, demonstrații și explicații tehnice, întrebarea de la început mi se pare cum nu se poate mai la locul ei : „de ce nu se recuperează și becurile care ies pe poarta întreprinderii, în momentul în care devin inutilizabile ?" Aflu că, dincolo de tehnologia de recuperare a wolframului care, singură, era nerentabilă, s-au mai pus la punct la Ploiești instalații care pot revalorifica soclurile de alamă, materie primă deficitară și atît de necesară. „Chiar am dori să facem un apel către populație — îmi spune inginerul Leotescu — să nu mai considere becul odată ars, bun de aruncat la gunoi, ci întreprinderile județene de valorificare, să ia măsurile necesare pentru recuperarea acestor becuri".

LIANA MOLNAR ■

Să schimbi orașul cu aceiași oameni

Bunicul avea o păcorniță. Cără țițeiul cu butoniele și îl fierbea în cazane, așa cum ai fierbe prunele în cazanul de distilat, și scotea un fel de petrol pe care-l vindea orășenilor și țăranilor. Fiii lui au fost tot petroliști. Din cei cinci, unul singur a scăpat de sonde și a devenit medic. Inginerul Călărașu, între cei patru, are și el un fiu. Acesta va fi petrolist peste cel mult o jumătate de an. La Moreni fiecare doarme și respiră în miros de petrol, are în curte o pată negricioasă și mîinile oricui au mirosul țițeiului. Părinții și bunicii tuturor au trăit vremea de mare agitație a orășelului, nebunia petrolului vinat de Columbia, Concordia, Românoamericană, Poliminieră, de Petrolul Românesc și de Steaua Română, cînd țăranii care primeau redevențe pentru o sondă sau pentru o ancoră fixată pe pămînturile lor deveneau bogați, în vreme ce necăjiții pîndeau țițeiul ca pe un animal cu blana scumpă. Era vremea căderilor spectaculoase și a urcușurilor uluitoare, a sondelor prin care pămîntul arunca afară chiar mii de tone de țiței într-o singură zi, vremea cînd sondele ardeau cu anii, vremea cînd frații Andreescu, doi gazari onești, s-au oferit să stingă celebra eruptie de la Țuicani, cînd au săpat un tunel prin dîmbul încununat de o flacără înaltă de 150 de metri. Și cînd au ajuns la jetul puternic tunelul s-a surpat și ei au murit și lumea, după 50 de ani a uitat, au murit pur și simplu, sau murind au reușit să stingă acel incendiu care timp de doi ani a luminat nopțile morenarilor cu insomnii. Oricum, lumea îi mai ține minte și după atîtea decenii locul impresionantului accident petrolifer e un dîmb cu o mică groapă de cel mult doi metri, cu pămîntul ars prin preajmă și cu alte sonde gîfîind în tăcere la numai cîțiva metri de acel prea plin uger al pămîntului. Atunci cea mai bogată sondă dădea 2-3 000 de tone pe zi, și după 50 de ani, cea mai bogată sondă din preajma Morenilor abia dacă izbutește 20 de tone în 24 de ore. Burta pămîntului e aproape goală. Ca să o stoarcă de țiței, la Schela din Moreni se folosesc toate procedeele tehnice posibile pentru a scoate din stratul meotian tot ce se mai poate aduce la suprafață. Brigada de producție celebritate a petrolului. Această instituție specializată în confecții a luat ființă în anul 1978. Avea toate șansele să devină o impecabilă întreprindere producătoare de halate și salopete. Și cu toate acestea, în mai puțin de 6 ani întreprinderea din Moreni a ajuns să aibă prestigiul unei firme care produce confecții demne de marile piețe ale lumii. Inginera Daniela Dițescu este localnică. A absolvit facultatea la Iași și s-a întors acasă. Vreme de doi ani a condus sectorul de C.T.C. și puțin mai tîrziu a ajuns să conducă întreaga întreprindere. Am întrebat-o dacă plînge des. Mai mult din curiozitate și în glumă. A tăcut o clipă, m-a privit în ochi și a răspuns onest : rar și cu motiv și niciodată în fața cuiva ! De ce, am întrebat eu. Mincinuna îmi creează un soi de neputință și de revoltă și atunci nu mă mai pot abține. De fiecare dată cînd mă întîlnesc cu reprezentantul unei firme și cînd îl văd cum minte, cum încearcă să ne păcălească, mă taie lacrimile de necaz. Daniela Dițescu este o femeie sobră și nimeni nu bănuie că ar fi stare să plîngă vreodată. Și totuși nu se jenează să spună acest adevăr pe care alții l-ar ascunde cu cea mai mare grijă. Puterea unui om de a fi el însuși e un mod de a-i contamina și pe ceilalți, de a-i determina să trăiască fără ascunzișuri. În această întreprindere plutește o atmosferă calmă. Poate chiar caldă. Fiind atît de multe femei și directoarea trăind cu aceleași firești impulsuri gospodărești, în fiecare loc vezi flori, în fiecare loc e un mic colț al unei gospodine. Uneori ai impresia că preocuparea femeilor de a da culoare acestor spații este chiar mai mare decît aceea de a produce mai mult. E numai o părere care se dovedește în cele din urmă o iluzie. Fiecare are nevoie de liniște, de sentimentul că nu a ajuns acolo dintr-o întîmplare, că în acel enorm colectiv contează și el, că are dreptul să-și trăiască frumos stările și să-și etaleze gusturile. Inginera Dițescu era directoare încă de pe vremea cînd avea 32 de ani. Cu femeile, cu fetele din organizația U.T.C. și cu mai vîrstnicele mame, membre ale organizațiilor F.D.U.S. au conturat un spațiu al delicateții și al eficienței. Și dincolo de acestea, fiecare încearcă să facă măcar ceva pentru viața celorlalți. Directoarea se ocupă de problemele de familie ale muncitoarelor. De producție. De viața ei personală. De gospodărie. De oraș. Este membră în comitetul orășenesc și deputată. E și aceasta o explicație pentru preocupările ei legate de modul de a trăi în oraș. La Moreni există o tradiție sportivă. În tinerețe înginera schia, patina, înota, juca tenis. Din neglijență, toate aceste posibilități s-au restrîns. Daniela Dițescu, directoare, mamă și cetățeană a unui oraș pitit la umbrele subțiri ale sondelor vrea ca fiul ei să poată practica toate aceste sporturi care i-au marcat tinerețea. Fiul ei și fiii tuturor femeilor de la întreprinderea de confecții și de la întreprinderea mecanică și de la schelele petroliere.

Cea mai vîrstnică femeie de la întreprinderea de confecții a fost Maria Bratu. Ea este singura muncitoare care a avut timp să se pensioneze din acest loc. Celelalte sînt tinere. Și Elena Istrătescu, și Elvira Banu și Marioara Constantin și pe lîngă acele spații care le reprezintă în cele 8 ore de slujbă, le mai preocupă și orașul. Nu le este indiferent cum vor trăi și în ce loc pentru anii următori în Moreni. Și ideea aceasta de a schimba ceva în viața urbei se simte, se vede în peisajul urban. Și-n vreme ce jos, centrul orașului își pune florile și-și aranjează micile și neînsemnatele detalii, sus la sonde, continuă goana după țiței. Nu e nici aur negru, nici aur lichid, este pur și simplu țițeiul prin care se măsoară munca și leafa fiecăruia. La brigada de producție nr. 4, cîțiva metri deasupra biroului inginerului Călărașu se află o stație de cazane. De partea electrică a stației de cazane răspunde un inter de handbal, un băiat discret, de mare bun simț, crescut la țară în acel spirit de respect pentru toată lumea, fără a te aseza la picioarele ei. S-a născut în satul Vîrfurile. Tatăl său a fost sondor. Bătea dealurile spre sonde în fiecare zi. Acum sondele au ajuns pînă la ei acasă. În preajma Morenilor dacă nu ai în familie un om legat de petrol înseamnă că ești venit de aiurea. Ion Șerban s-a școlit la seral, s-a căsătorit și dintr-un băiat discret, de bun simț a devenit un specialist. Un om pe care se poate conta. Un camarad exemplar. Chiar dacă nu e domeniul lui, cînd te vede în dificultate, îți întinde o mînă. Pune umărul. Dacă se schimbă o piesă, lucrează și el. Dacă îngheață motorina, dădea și el o mînă de ajutor. Se spune că este cel mai bun electrician. Dar mai ales un om pe care se poate conta, chiar și la miezul nopții, cînd cazanele urlă și capetele de cal ale sondelor coboară tăcute spre pămîntul întunecat ca apoi să se ridice spre lună în aceeași tăcere adîncă. Noaptea, un șfert din populația acestui oraș rămîne pe baricade. Și cînd, a doua zi, orașul se trezește în putere și își umflă plămînii ca un enorm acordeon, oxigenul lui vine din viața fiecărui morenar.

BOGDAN NISIPOIU ■

Mărturii despre un timp eroic

RECONSTRUCȚIA UNEI CETĂȚI

Nu voi uita niciodată. Se putea crede că după ziua aceea nenorocită, 4 martie 1977, va fi nevoie să treacă mai multi ani pînă cînd rănile orașului se vor vindeca. Dar așteptarea a fost de scurtă durată și reconstrucția a început mai grabnic decît am fi fost în stare să îndrăznim a crede.

În urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, speranța renașterii acestui oraș a devenit o certitudine. Proiectarea noilor ansambluri de locuințe, aprobate în număr mare prin decret prezidențial, a impus gîndirea într-o viziune nouă și refacerea întregii schițe de sistematizare a orașului, precum și reluarea operației de definitivare a proiectului zonei sale centrale.

Ca arhitect, nu voi ezita să spun că proiectarea noii străzi a Unirii, la care am lucrat împreună cu mai mulți colegi, a reprezentat pentru mine un adevărat privilegiu, pentru că îmi iubesc meseria și pentru că sînt convins că în viața fiecăruia dintre noi apar momente sau etape pe care experiența lui profesională le reține ca fiind decisive. Ocazia de a proiecta un centru nou pentru un mare oraș cum e Craiova a însemnat pentru noi, arhitecții, o astfel de încercare decisivă, tulburătoare prin simțul deosebit de acut al răspunderii ce revenea fiecărula dintre noi și prin felul în care era chemat să-și probeze măiestria întregul colectiv al Institutului de proiectări județean Dolj.

Așa cum se știe, proiectul noii străzi a Unirii a fost aprobat de însuși conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Tot astfel, după concepția și proiectele lucrate în institutul nostru, au prins viață primele ansambluri din zona centrală, precum și monumentale edificii-unicat ca Facultatea de medicină cinema „Modern", Casa armatei, Casa cărții. Toate aceste construcții se integrează armonios în noile ansambluri care îmbină în chip fericit elementele arhitecturii locale, tradiționale, cu elemențele arhitecturii moderne, dînd Craiovei o notă personală, de certă distincție și de o frumusețe aparte.

Înfățișarea nouă a Craiovei se datorează unei munci încordate, care a durat mai mulți ani și a fost încununată, de curînd, prin atribuirea titlului de Erou al Muncii Socialiste pentru colectivul Institutului de proiectări Dolj.

Această experiență, a refacerii unui oraș cum e Craiova, a fost posibilă, de bună seamă, prin forța pe care țara întreagă a acumulat-o în anii de înflorire multilaterală de după Congresul al IX-lea, cînd vorbei mai vechi românești despre oamenii capabili de fapte mari i s-a adăugat înțelesul parcă și mai cuprinzător, că însuși timpul pe care l-am trăit de două decenii încoace este un timp de fapte mari.

VIOREL VOIA ■
arhitect I.P.J. — Dolj

■ Cînd s-a dat în folosință în orașul **Vulcan, județul Hunedoara,** pe data de 15 ianuarie 1983, **blocul 3 B 2 din bulevardul Victoriei nr. 18,** li s-a promis locatarilor că lifturile vor începe să funcționeze în cel mult trei luni. Au trecut de atunci 2 ani și 5 luni și, deși lifturile sînt montate, avizul de funcționare nu a fost încă dat. De doi ani și cinci luni oamenii sînt nevoiți să urce scările de 2—3 ori pe zi, (unii pînă la etajele 8—9). Motivul îl constituie apa infiltrată în subsol. Dar acest motiv nu poate fi înlăturat cu un minimum de bunăvoință? Această sesizare este semnată în numele locatarilor respectivului imobil de **Ioan Leonte.**

■ **Vasile Arvinte din comuna Voinești, județul Iași,** ne scrie: „Pînă pe data de 8 mai a.c. am funcționat ca pedagog la Liceul agroindustrial Miroslava. Deoarece postul de casier de la Cooperativa de credit din Voinești devenise vacant, l-am solicitat eu. Am obținut aprobarea de transfer din partea UJCOOP Iași (adresa nr. 4 452) și a liceului. Mi-am făcut lichidarea de la vechiul loc de activitate, dar cînd m-am dus să prelau noua muncă, mi s-a spus că fostul casier a fost reangajat și ca atare eu nu mai pot primi postul. Așa m-am trezit, fără a fi cu nimic vinovat, cu o întrerupere în cartea de muncă și, practic, fără post". Nu consideră UJCOOP Iași că acordarea unei note de transfer implică o anumită răspundere din partea celor care au semnat-o?

■ Comitetul executiv al **Consiliului popular al sectorului 1** a aprobat cererea Luminiței Irina Tănase de a fi inclusă în contractul de închiriere al mamei sale Adina Cîrlea, care deține un apartament cu trei camere în strada Făurei nr. 5. S-a emis în acest sens comunicarea de repartizare nr. 2 337/1985.

■ „Locuiesc într-o comună de munte, la **Sugag, județul Alba.** Aici există un oficiu P.T.T.R. dotat cu o centrală telefonică și trei cabine de unde poți vorbi cu alte localități. Centralista din Șugag nu stabilește însă ea durata convorbirilor interurbane. Lucrul acesta este făcut la centrala din Sebeș. Uneori convorbirea se întrerupe, centralista de la Șugag vede că nu mai vorbești, dar Sebeșul taxează toate minutele, inclusiv cele în care ai așteptat reluarea legăturii. Normal ar fi — în măsura posibilităților, firește — ca durata convorbirilor telefonice să fie stabilită chiar de centralista de la Șugag, singura care o poate aprecia cu exactitate. **(Elisabeta Vlăduț, bl. A 5, ap. 1).**

■ În urmă cu cîtăva vreme am publicat la această rubrică apelul lui **Mihai Crăciun din Tecuci,** căruia îi dispăruse de acasă băiatul suferind de o boală psihică. Zilele trecute, familia Crăciun ne-a făcut cunoscut că și-a regăsit copilul, rugîndu-ne în același timp să transmitem mulțumirile sale cele mai vii Nataliei Țigănuș din Huși, care, întîlnindu-l, l-a dus acasă și l-a îngrijit timp de aproape 7 luni. Un frumos gest de omenie.

■ **Consiliul popular al municipiului Ploiești:** „Verificîndu-se cele semnalate de locatarii blocului 139 de pe strada Rapsodiei nr. 12, s-a constatat că, într-adevăr, datorită tasării diferite dintre bloc și copertina de la intrare, s-au produs fisuri care necesită remedieri. Din acest motiv, s-a cerut unității de administrare a fondului locativ să planifice pentru semestrul II al acestui an lucrările necesare de reparații".

■ **Cornel Bandu din satul Remetea — Pogănici, județul Caraș-Severin,** întîmpină greutăți în retragerea fondului pe care îl are la Cooperativa de credit Birzava, cu sediul în Bocșa. După mai multe încercări nereușite, în sfîrșit cererea sa a fost aprobată, dar nu i s-a fixat nici un termen de restituire a banilor. Să fie nevoie, oare, de alte drumuri și alte cereri?!

■ **Todor Suciu din Bistrița, strada Ștefan cel Mare nr. 44, sc. B, ap. 24,** ne scrie: „Pe data de 17 mai am încercat să cumpăr de la magazinul Agrocoop numărul 11 un litru de alcool rafinat. Gestionarul a refuzat să-mi vîndă sticla de alcool, dacă nu iau și una de lichior. Nemulțumit, am cerut condica de reclamații, dar am fost refuzat și de această dată". Poate, pentru a obține condica, Todor Suciu trebuia, conform opticii respectivei gestionare, să cumpere un litru de coniac. Mai știi!?

■ Un alt caz de vînzare condiționată ne este relatat de **Nicolae Șerban din Tîrgu Jiu, bulevardul 1 Mai, bloc, 2, sc. C, ap. 113.** La librăria nr. 1 din localitate cărțile mai căutate de publicul cititor sînt vîndute într-o pungă de plastic împreună cu alte două-trei volume. Lăsînd la o parte aspectul ilegal al unei astfel de practici, ne întrebăm: de ce cumpărătorii sînt obligați să plătească din nou bani pentru cărți pe care poate le au deja în bibliotecă?

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Călărași** ne informează că sesizarea lui Gheorghe Costea din comuna Tămădău, satul Seinoiu, s-a dovedit întemeiată. Întîrzierile în distribuirea zilnică a presei s-au datorat factorului poștal. Cum aceasta nu era singura deficiență din munca sa, lucrătorului respectiv i s-a desfăcut contractul de muncă. În încheierea răspunsului, Direcția județeană de poștă și telecomunicații ne asigură că va urmări în continuare activitatea Oficiului P.T.T.R. Fundulea și a lucrătorului nou angajat.

■ **Ecaterina Dinu, locatară a blocului O2, ap. 8, de pe strada Independenței din Tîrgoviște,** supune atenției edililor — prin intermediul nostru — două probleme: 1) Toate cartierele noi din oraș poartă nesemnificativul nume de „Micro". De ce, în acest loc încărcat de istorie, cetate de scaun a atîtor domnitori, nu s-ar da cartierelor noi numele unui Mihai Viteazul, Petru Cercel, Vlad Țepeș, Matei Basarab, sau cel al unui Ienăchiță Văcărescu, Grigore Alexandrescu, Gheorghe Petrașcu? 2) Recent, la parterul blocului O3 din Micro 8, s-au deschis o alimentară, o unitate de mezeluri și una de pîine. În blocul de peste drum, funcționează de multă vreme un grup de magazine cu același profil. În schimb, gospodinele nu au prin preajmă nici un magazin de unde să se poată aproviziona cu lactate. Corespondenta noastră propune fie ca unul din spații să fie reprofilat, fie ca în cele două magazine Alimentara să se înființeze și raioane pentru vînzarea lactatelor.

■ „În luna iulie a anului 1982, am cumpărat o mașină de spălat Alba Lux-10. După expirarea termenului de garanție, am avut neplăcuta surpriză ca paleta cu aripioare care răcește motorul să se strice. De atunci am căutat pe la toate cooperativele din oraș să cumpăr una nouă. Ultima oară m-am adresat reprezentanței întreprinderii din Cugir, care fabrică aceste mașini de spălat, și mi s-a spus că paleta nu poate fi cumpărată decît împreună cu motorul. Costul paletei ar fi de aproximativ 6 lei, iar cel al motorului de 600 de lei. Iată deci că pentru a-mi repune în funcțiune mașina, ar trebui să înlocuiesc și motorul care nu are nici un defect". **(Gheorghe Jinga, strada Hărniceiei nr. 4, sc. A, et. 2, ap. 9 — Timișoara).**

■ Autobuzul din Focșani se întîlnește cu autobuzul din Brăila la Măicănești, localitate aflată la limita celor două județe. Din păcate, orarele autobuzelor nu sînt astfel corelate încît călătorul să poată parcurge traseul Focșani — Brăila și retur fără multe ore de așteptare în Măicănești. **(Aurelia Cernat din Focșani, strada Duiliu Zamfirescu, bl. 5, ap. 10).** I.T.A. Vrancea cît și I.T.A. Brăila ar putea în interesul beneficiarilor să-și potrivească ceasurile.

■ În legătură cu nota publicată în revista noastră din 12 aprilie a. c., referitoare la unele deficiențe de construcție de la blocul 15 B, din strada Soldat Popa nr. 15, am primit din partea **Centralei antrepriza generală construcții-montaj București** următorul răspuns: „Delegații centralei, împreună cu cei ai Antreprizei construcții-montaj nr. 5 și Întreprinderii antrepriza instalații București, au analizat la fața locului, în prezența asociației de locatari, cele semnalate, stabilind de comun acord lucrările ce îi mai revin spre execuție constructorului".

■ **Filofteia Lețu din București, strada Marcu Armașu, nr. 11, bl. 24, sc. B, ap. 68,** ne scrie că Întreprinderea de legume și fructe Berceni, care ar trebui să-i trimită prin mandat poștal pensia alimentară pentru fiica ei, îi expediază banii de cele mai multe ori cu mari întîrzieri. Cerînd lămuriri serviciului financiar al respectivei întreprinderi, Filofteia Lețu nu a obținut decît promisiuni, banii continuînd să-i sosească tot atît de neregulat ca și înainte.

■ În urma apelului meu publicat în numărul din 17 mai a.c. am primit medicamentul solicitat de la Oficiul farmaceutic din Suceava, cît și de la alți doi cititori ai revistei. **(George Husdup din Rădăuți, strada Bogdan Vodă nr. 10).**

■ **Comuna Mihăilenii din județul Sibiu** este despărțită în două de valea riului Calva. Accesul locuitorilor dintr-o parte în alta a localității se făcea pînă în 1980 pe un pod de lemn, care cu vremea s-a deteriorat și s-a rupt. Consiliul popular comunal a hotărît repararea lui. S-au strîns materialele necesare și lucrările au început în anul 1982. Nu se știe însă din ce pricină, aceste lucrări au fost brusc întrerupte, iar materialele lăsate la voia întîmplării și a intemperiilor. Acum localnicii sînt nevoiți așa cum ne relatează în scrisoarea sa **Nicolae Cîmpean** din Blaj — să facă ocoluri foarte mari atunci cînd merg cu treburi dintr-o parte în alta a comunei. Aici treaba e nu numai a consiliului popular, ci și a cetățenilor, a deputaților locali, care ar trebui să dea dovadă de mai mult sprijin, mai multă inițiativă.

■ „De mult timp caut în magazinele din orașul nostru un clasor de timbre. Am început să-mi fac o colecție și fără clasor sînt nevoit să pun timbrele prin cărți. Dar ele se lipesc și se rup" **(Florinel Nica din Birlad, strada Cerealelor nr. 6, bl. G1, sc. A, ap. 5).** Rugăm Asociația filatelistilor să-i ajute pe acest foarte tînăr colecționar — după cum scrie pare a fi în primele clase de școală — să obțină clasorul mult dorit.

■ Dumitru T. Dumitru, muncitor la Întreprinderea pentru industrializarea laptelui Focșani, ni s-a plîns într-o scrisoare că are repartiție pentru un apartament dar nu poate intra în posesia lui. Fostul chiriaș refuză să se mute în apartamentul proprietate personală pretextînd că nu-și terminase lucrările de finisaj interior. **Consiliul popular al municipiului Focșani,** către care am îndreptat această sesizare, a dispus evacuarea chiriașului al cărui contract expirase de mai bine de opt luni, obligîndu-l în același timp să achite chiria pe toată perioada cît a deținut ilegal acest spațiu. Astfel petentul a fost repus în drepturi.

■ **Constantin Minescu din Ploiești, strada Vălenii nr. 46,** și-a cumpărat, în urmă cu zece ani, un cort (produs la Urziceni) despre care are numai cuvinte de laudă, deoarece a fost de foarte bună calitate. Acum însă, după ce l-a folosit în nenumărate excursii și drumeții, cortul a început să se deterioreze, cum era și de așteptat. Mai precis se simte nevoia unei noi impregnări a pînzei. Constantin Minescu propune întreprinderilor producătoare ca, o dată cu corturile, să livreze comerțului și soluția necesară impregnării și, deci, întreținerii lor pe o mai lungă perioadă de timp.

■ „În anul 1972, cînd am devenit pensionară C.A.P., m-am mutat din **comuna Sinca Veche, județul Brașov,** la fiul meu în București. În toți anii care au trecut de atunci am primit pensia ce mi se cuvenea, lunar, prin mandat poștal. Luna trecută C.A.P. Sinca Veche m-a înștiințat că nu îmi mai poate trimite banii și că de aici înainte va trebui să-i ridic personal de la casierie. Lăsînd la o parte cheltuielile pe care le presupune o astfel de deplasare lunară de la București la Sinca Veche, mai este un aspect la care probabil cei care au semnat înștiințarea nu s-au gîndit. Sînt o femeie bătrînă și foarte bolnavă și asemenea drumuri sînt peste puterile mele". **(Reghina Mureșan, strada Uioara nr. 12, bl. 35, sc. A, ap. 3, București).**

■ „Anul trecut, în aprilie, am primit repartiție pentru un apartament cu patru camere, situat la ultimul etaj al **blocului D 4 de pe strada Leontin Sălăjan din Oradea.** Foarte curînd însă bucuria mutării în casă nouă s-a stins. Izolația acoperișului nu fusese făcută corect și, încă de la prima ploaie, apa a început să se infiltreze prin tavanul apartamentului nostru. Am făcut nenumărate sesizări în legătură cu această defecțiune. Odată am reușit să aduc chiar un reprezentant al constructorului care a fost de acord că izolația a fost prost executată și mi-a promis că, în cel mai scurt timp, vor începe lucrările de remedieri. De atunci tot aștept și vă rog să mă credeți că, ori de cîte ori cerul se înnourează, nu prea mă bucur". **(Nicolae Dogău din Oradea, strada Leontin Sălăjan nr. 108).**

■ În legătură cu scrisoarea Lucreției Popescu din București, bulevardul 1 Mai nr. 92, care sesiza că nu poate ocupa locul de parcare pentru care platise deja taxa, **Consiliul popular al sectorului 1** ne informează că, o dată cu lărgirea spațiului de parcare al blocului, petiționara a primit locul solicitat.

■ „Am 23 de ani și sînt absolvent al unei școli ajutătoare din orașul Balș, unde m-am calificat în meseria de tapițer. La sfîrșitul cursurilor am fost repartizat să lucrez la Cooperativa de invalizi „Stăruința" din Craiova, Oficiul forței de muncă al municipiului dîndu-și și el acordul. Din păcate, cooperativa nu m-a angajat. Mi s-a spus că nu voi face față activității de aici. Am o meserie frumoasă pe care am învățat-o cu plăcere și cu conștiința că numai muncind îmi voi putea înfrînge infirmitatea, că numai muncind voi putea deveni un om întreg. Tot ceea ce doresc este să fiu lăsat să probez că pot lucra tot atît de bine ca oricare altul". **(Valentin Cristina, din Radovan, județul Dolj).**

■ **Ion Georgian din București, strada Pașcani nr. 5,** ne sesizează că, în ultima vreme, în Autogara I.T.A. Obor se vînd pentru toate distanțele numai bilete dus-întors. Desigur măsura poate fi și este utilă celor care fac naveta. Totuși, n-ar fi normal ca pentru cazurile în care omul apelează cu totul accidental la autobuzele I.T.A., să se vîndă și bilete pentru o singură călătorie?

În acest număr, reproduceri după lucrările sculptorului Vida Geza

■ „În luna aprilie a anului trecut am cumpărat de la magazinul de piese auto din localitate un acumulator produs de întreprinderea din Bistrița. La scurt timp după montarea pe autoturism, acumulatorul s-a defectat. Urmînd instrucțiunile înscrise pe certificatul de garanție, l-am predat pe data de 23 iunie 1984 magazinului care mi-l vînduse. Odată cu acumulatorul am prezentat și procesul-verbal al unității unde acesta fusese format și în care era specificat că este vorba de un defect de fabricație. De atunci am tot trecut pe la magazin, sperînd că voi putea obține un acumulator bun. Iată însă că a trecut anul și tot ce am obținut au fost numai promisiuni că în curînd va fi rezolvată și problema mea. Cînd?" **(Ion Sandu din Galați, strada Macedonă nr. 3, bl. F2, sc. 3, ap. 41).**

■ „Sînt pensionar gradul II în urma unei grave boli de inimă. Doresc să aduc multe mulțumiri pentru ajutorul acordat în obținerea apartamentului nr. 2 din bl. 10 de pe strada Ovidiu nr. 18. Totodată, doresc să mulțumesc și consiliilor populare județean și municipal Brașov pentru înțelegerea situației în care mă găsesc" **(Gavril Neguț).**

■ „Am fost somat să plătesc o sumă de bani reprezentînd contravaloarea unor lucrări pe care I.C.R.A.L. Giulești pretinde că le-ar fi executat în anul 1983. Din discuțiile avute cu administrația blocului, am înțeles că la vremea respectivă fusese făcută o oarecare reparație, dar nu la nivelul devizului. Adevăratele lucrări, de înlocuire a unor țevi și robinete, au demarat abia acum, deși ne-au fost prezentate ca executate de mult. Am solicitat în mai multe rînduri I.C.R.A.L.-ului lămuriri în legătură cu suma pe care mi-o pretinde, fără a primi însă nici un răspuns". **(Constantin Simion, din București, strada Băiceni, nr. 6, bl. A3, sc. A, ap. 8).** I.C.R.A.L. Giulești e dator să explice corespondentului nostru ce reprezintă suma respectivă, fie și pentru a evita starea de confuzie care planează asupra lucrării în cauză.

■ Aflat în vara anului trecut la odihnă pe litoral, **Grigore Pătrașcu din Ploiești, Șoseaua Vestului nr. 20, bl. 101, sc. A, ap. 14,** și-a găsit într-o dimineață autoturismul cu geamul din spate spart. Avînd asigurare CASCO, omul nu și-a făcut nici un fel de probleme. S-a dus la service-ul din Mangalia care i-a înlocuit geamul și i-a eliberat chitanța nr. 44 277/1984. Grigore Pătrașcu a plătit reparația pe loc. Pentru a-și recupera banii a înaintat actele doveditoare A.D.A.S.-ului din Mangalia. De aici a primit însă numai o parte din sumă. De ce? Nu știe. Deși a cerut în cîteva rînduri explicații, atît verbal, cît și în scris.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Poșta redacției

Elena Ion — Buftea (Sectorul agricol Ilfov): Prin transfer de la Cooperativa Meșteșugarul — Buftea nu puteți beneficia de spor de vechime pentru muncă neîntreruptă, pentru că pe perioada cît ați lucrat în cadrul cooperativei, ați fost membră cooperatoare și nu ați avut calitatea de angajat ■ **Mihai Ciubotaru — Buzău:** Vi s-a calculat legal venitul pe perioada concediului medical ■ **Gheorghe Panaite — Pașcani, Ion Dumitrescu — București s.a.:** Dacă îndepliniți condițiile legale, unitățile unde sînteți încadrați vă vor întocmi dosarele de pensionare pentru munca depusă și limită de vîrstă, dosare care vor fi depuse de către unitățile respective la oficiile de pensii de care aparțineți ■ **Ioana Bărbulescu — Oltenița:** Titularizarea în oraș se poate face numai prin concurs, în sesiuni dispuse de către Ministerul Educației și Învățămîntului ■ **Ioan Nasta — Beriu (Hunedoara):** Părinții dv. vor putea beneficia de pensie numai dacă realizează o perioadă de contribuție de cel puțin 10 ani și livrează produse la fondul de stat conform prevederilor Legii nr. 5/1977 ■ **Carmen Țunduc Băbeni (Vîlcea):** Primiți toate detaliile adresîndu-vă notariatului de stat local de care aparține localitatea de domiciliu a bunicilor ■ **Emil Lateș — Reghin:** 1) Schimbările privind încadrarea, retribuirea etc. se consemnează în carnetul de muncă; 2) Ne cereți să vă precizăm noi anul și luna pensionării dv. (!?) Cînd veți îndeplini condițiile legale de vîrstă și ani de muncă, cei în drept vă vor informa ■ **Lucian Bănuleseu — Rm. Sărat:** Consultați medicul unității. ■ **Pavel Alexandru — Iași:** Adresați-vă unei edituri ■ **Victoria Paleologu — Constanța, Alexandru Corbeanu — Iași:** La Spitalul C.F.R. din Drobeta-Tr. Severin ■ **Ana Popa — Constanța:** Reveniți cu o scrisoare în care să precizați nr. de înregistrare de la direcția județeană P.T.T.R.

MARGA NEDELEA ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Arheologie

La Buftea, un glorios sat domnesc

Gestul e suav. Bărbatul voinic din fața mea are dexterități de bijutier, cînd îmi dezvăluie din niște foste cutiuțe de medicamente căptușite, în loc de prețioase catifele, cu bulgări albi de vată, chiar bijuterii. Inele, multe inele, paftale, cercei, catarame, monezi și iarăși inele... Din argint, mai ales din argint, lucrate cu o artă rară, incizînd simboluri, legende, povești. Începe să se cufunde și să ne cufunde în toată simbolistica lor rafinată și mai ales, în viața și povestea lor. Cu uitare de sine, cu transfigurare, cu înflăcărare, însuflețind ca un mag nu doar inși care ar fi putut să le poarte ci o comunitate întreagă de oameni, existența lor, așezarea lor în mișcare. Îi vedem parcă în iarmaroc, cumpărînd vase de Murano, îi vedem pe cîmp, secerînd grînele, îi vedem în caftane de sărbătoare la ceremonii de înscăunare de domnitori sau în bordeiele fierarilor, așteptînd rîndul la potcovit caii de la plug ori de la carozze...

Sînt chiar bijuterii adevărate, inestimabile în valoarea lor, toate fiind inventar de istorie, ultime descoperiri dintre documentele ce ies la iveală din trecutul unui sat glorios, un sat domnesc din preajma Bucureștilor de altădată, un sat din spațiul orașului Buftea de astăzi, și ale cărei mărturii sînt o dreaptă oglindă a unei părți din istoria orașului nostru Capitală, din epoca de început a existenței sale, de cînd avem păstrate prea puține monumente și chiar documente. Pe acest șantier arheologic ostenește cu o mare dăruire și pasiune, de peste un deceniu, cercetătorul **Aristide Ștefănescu** de la Muzeul de istorie al Municipiului București, ajutat, campanie de campanie, vară de vară, de studenții „mici", din anii I și II, ai Facultății de istorie. Deschizînd atîtea ferestre spre un trecut controversat încă, tocmai pentru că nu i-am descoperit toate comorile și adevărurile. Acolo, la Buftea, pe malul drept al Colentinei, în locul cu nume ciudat, de nimeni știut de ce se cheamă astfel, „La cîrna", pe o terasă înaltă străjuia un colțan de zidărie despre care localnicii spuneau că ar veni din eternitate. Ochiul specialistului a intuit că este vorba de o zidărie din vremea voievodatelor românești de la mijlocul secolului XVI, de o virstă și de o factură potrivite cu cea a ctitoriilor de la Bolnița, de la Cozia, de la Mărcuța, de la lăcașul domnesc al Curții Vechi din București... Șantierul arheologic deschis descoperă unul dintre cele mai vechi sate feudale din Cîmpia Română, satul Mănești, de pe Colentina, cu vatră pe acest loc cu mult înainte de a fi pomenit în cronici și documentele domnești ale lui Vlad Țepeș, ale celebrei sale familii a Drăculeștilor, sau în genealogiile Cantacuzinilor. Dacă la 15 iunie 1577, Alexandru al II-lea Mircea, dăruie satul acesta ctitoriei sale de la Radu Vodă, o face deoarece trebuie să fi fost destul de puternic economicește și astfel capabil să contribuie la terminarea lucrărilor de la Radu Vodă din Tîrgul Bucureștilor. Documentele scrise (din genealogia Cantacuzinilor) spun însă că el aparținea încă de pe la începutul secolului al XIV-lea familiei Drăculeștilor și că aici s-ar fi născut Mihnea Vodă cel Rău, fiul lui Vlad Țepeș, de unde interesul deosebit al strălucitului domn față de această zonă, în toate celei trei furtunoase și tragice domnii ale sale. Oferindu-l ca zestre fiului său devine sat domnesc, unde, pe la mijlocul secolului al XVI-lea se ridică ctitoria, lăcașul din care s-a păstrat pînă la noi doar acel pinten al nemuririi, dovedind poziția de care se bucura în epocă o asemenea așezare și de unde o sumedenie de concluzii pentru istoricul de azi. Dacă, prin noile descoperiri, cercetătorul Aristide Ștefănescu a devansat serios data menționării într-un document scris, a existenței satului feudal de la Buftea, el nefiind singular ci doar caracteristic pentru numeroase sate din centrul Cîmpiei Române „arheologic vorbind, cum precizează, așezarea este mult mai veche decît primul document ce-i amintește numele". Și aici vin mărturiile date la lumină de săpăturile sale sistematice, atente, făcute în cea mai bună tradiție a școlii noastre arheologice, de la Odobescu și Pârvan pînă azi. Obiecte ce datează încă din a doua jumătate a secolului XIV, obiecte ce aduc la suprafață mărturia unei civilizații mai înfloritoare și mai puțin închise, limitate între marginile „feudei" nobilului căruia aparțineau satele, mai deschise cu exteriorul, participînd la schimburi materiale și de civilizații mult mai largi, mai extinse, cu siguranță prin intermediul tîrgurilor din Cetatea de scaun de la București. Pe lîngă inventarul ce denotă că era un sat de agricultori, cu meșteșuguri pe potrivă — s-au descoperit un bordei de fierar cu cîteva turte de metal, cîntărind aproape 6 kg, ca și o uscătorie de poame, precum și simburi de coarne, deci, unde se uscau și fructe de pădure, de unde se poate trage concluzia că pădurea Rîioasa, azi aflată la circa 3 km, era mult mai aproape, chiar lîngă sat, precum și solzi și oase de pește de mărimi incredibile, deci apa Colentinei le asigura, de asemenea sătenilor, posibilități de hrană și de îndeletniciri, și, probabil, de comerț — „partea cea mai spectaculoasă a săpăturii noastre o constituie dezvelirea celor 3 necropole aferente satului". Spectaculoasă de ce? Arheologul privește termenul în sensul mai blînd și mai autentic al limbii române, în sensul de relevanță și semnificatil a ceea ce au găsit în mormintele din cele trei cimitire ale strămoșilor noștri de acum 4—5 veacuri. De atunci datează inelele ce ni se dezvăluie ochilor, incredibil de rafinate și de bogat ornamentate, de perfecte în geometria lor, demonstrînd cîtă geometrie știau meșterii de-atunci, demonstrînd și teama de vid, sau poate o subtilă știință a dialecticii, de lipsă a vidului, nelăsînd fără un element decorativ nici un spațiu gol pe suprafețele rotunde, pe suprafețele solare (ca în străvechiul cult geto-dacic al soarelui) ale discurilor de pe inele. S-au găsit deci, inele din argint,

monede din argint, numeroase alte bijuterii, dar și vase superbe din sticlă de Murano. Ce putea să caute sticla de Murano într-un sat de pe malul Colentinei, din Țara Românească? Prin ce canale a călătorit aici, tocmai din Italia, decît prin comerț și schimburi comerciale? Și atunci, multe dintre ipotezele unor istorici, privind viața social-economică închisă în epoca feudală, nu trebuie reconsiderate? Arheologul Aristide Ștefănescu are astfel, un nou punct de vedere pe care îl argumentează cu asemenea incontestabile dovezi materiale. Nu sînt ele expresia participării băștinașilor la schimbul general de mărfuri în afara comunității lor? Așa se explică, dar cum altfel? Și circulația motivelor decorative de pe inelele de secole XIV și XV. Pe lîngă cele geometrice arhaice de tip geto-dacic, floarea de crin, cunoscută nu numai ca embleme în heraldica regilor Franței, ci pe inele de tot felul din sudul Italiei și pînă în țările de la Marea Nordului. Ca și floarea de trifoi, ca și crenguța de brad. Unele înfățișează legende eroice ori tragice, precum pelicanul care își scoate singur viscerele, ori vulturul bicefal, lucrat, evident, de un meșter local, dar care este aidoma cu cel de pe haina lui Mircea cel Bătrîn imortalizat pe fresca de la Cozia și care, cu siguranță, ne spune arheologul, trebuie să fi venit prin filieră bizantină. Ne gîndim, în timp ce ne interpretează și ne descifrează simbolistica extraordinară a acestor piese de podoabă țărănești, țărănești cu siguranță, după lucrătura lor și nu de nobili, de boieri, ca și după celelalte obiecte de inventar aflate în mormintele de unde au fost date la iveală, ne gîndim că, iată, epoca lui Mircea cel Bătrîn, marele prinț al începuturilor de ev mediu în Țara Românească, nu este pe deplin elucidată și restituită așa cum se cuvine istoriei noastre. Ca și elementele de țesătură descoperite, ca și numeroase alte obiecte ca acele de prins marame, nasturii-bumbișori din foiță de argint și chiar aur deschid un nou mod de abordare al epocii și al relației dintre viața urbană și viața rurală din timpurile feudale.

Este astfel, lăudabilă acțiunea Muzeului de istorie al Municipiului București de a inițiа un program mai amplu de cercetări a cel puțin 50 de asemenea sate din jurul Capitalei susceptibile a aduce relevante descoperiri în sensul amintit. Ele alcătuiau, cu siguranță un fel de „hinterland" al marelui oraș. Cercetări în ideea surprinderii, alcătuirii unui tablou cît mai complex asupra vieții medievale românești din centru Cîmpiei Române.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Agrobiologie

Protecția pădurilor prin mijloace nepoluante

Sîntem la Perișor în județul Dolj și urmărim zborul planat al unui avion utilitar. Aeronava survolează lin pădurile din zonă și din corpul ei se desprind rotocoale de norișori albi, care, coborînd lin, se desfac în pînze iredescente. Nimic deosebit în aparență. Spectacolul amintește întru totul un obișnuit travaliu agricol de rutină: răspîndirea de insectofungicide. Dar în fapt asistăm la o veritabilă premieră științifică națională. Pulberea ejectată nu este alcătuită din substanțe chimice, ci din miliarde de microorganisme, mai exact spus din bacterii și viruși entomopatogeni, microorganisme cu acțiune agresivă, distructivă. Sîntem cu alte cuvinte martorii unui adevărat război bacteriologic, dar unul spre folosul omului și al naturii. Microorganismele în cauză reprezintă opera omului, ele au proliferat în laboratoare speciale tocmai pentru ca, la momentul optim, să fie introduse în mod dirijat în angrenajul biologic al naturii. Sau altminteri spus, omul a trecut conștient de partea acelor viețuitoare, care, întîmplător, pe scara filogenezei, îndeplinesc o misiune naturală, dar care se acordă perfect cu interesele economice agrosilvice.

Acțiunea de anihilare a dăunătorilor cu ajutorul dușmanilor lor naturali a debutat cu succes în mai multe țări ale lumii și urmează să înlocuiască treptat folosirea pesticidelor, substanțe chimice cu rol important în această privință, dar care, cu trecerea anilor, au demonstrat și numeroase efecte nocive. Iată amănunte din partea unui expert în materie, doctorul în biologie *Gheorghe Mihalache*, cercetător științific principal la *Institutul de cercetări și amenajări silvice*, responsabilul, pe linie de cercetare, a problemelor de combatere biologică a dăunătorilor forestieri din sectorul silvic:

— Între dăunătorii pădurilor — ne declară interlocutorul nostru — primul loc îl ocupă insectele fitofage. Acești defoliatori se înmulțesc în masă și reprezintă grupa cea mai importantă a dăunătorilor forestieri, suprafețele infestate de către aceștia ocupînd 60—65% din totalul suprafețelor afectate de insecte. Este suficient, cred, să amintesc că acești dăunători pot provoca pierderi însemnate de biomasă forestieră (70—100%, din creșterea anuală!), și tot din pricina lor vitalitatea arborilor se poate reduce mult. Pentru distrugerea dăunătorilor silvicultura a folosit ani la rînd pesticidele, în special cele organoclorurate (DDT), substanțe chimice ce acționează în bună măsură neselectiv, direct sau indirect, asupra întregii faune forestiere. DDT-ul, investit cu un spectru larg, se caracterizează și prin remanența lui prelungită, acumulîndu-se an de an în sol, și avînd tocmai de aceea o acțiune nefastă. Administrarea lui poate determina deteriorarea relațiilor constitutive ale ecosistemelor forestiere, creînd dezechilibre în cadrul biocenozelor. Mai amintesc apoi că cercetările ecologice și de laborator au stabilit, totodată, că pesticidele manifestă toxicitate ridicată nu numai asupra dăunătorilor ci și asupra dușmanilor naturali ai acestora. Folosirea substanțelor chimice în silvicultură are și alte consecințe nefaste, îndeajuns de cunoscute publicului larg.

— Ideea *subjugării* naturii a constituit multă vreme un soi de principiu-manifest prin care omul s-a autoîncoronat stăpînul absolut al planetei, ca singurul investit cu forță și inteligență rațională. Dar tot știința a ajuns la concluzia că omul trebuie nu să subjuge ci să ocrotească natura, că șansele lui de supraviețuire depind de respectarea echilibrului biologic. Pe această bază s-a născut, desigur, și activitatea de protecție a pădurilor ce formează obiectul discuției noastre.

— Interacțiunea naturală dintre speciile animale și vegetale nu poate fi înlocuită prin legi artificiale. Nu bombele și armele chimice rezolvă stările conflictuale. Sîntem datori să cunoaștem legile conviețuirii raționale, ale biologiei, nu să le înlocuim cu demersuri arbitrarii. Trebuie să ne găsim prietenii naturali chiar dacă aceștia sînt, ca în cazul de față, organisme microscopice. Pe această cale, deci în largul context al reînfrățirii omului cu natura, s-au elaborat și tehnicile de folosire a preparatelor microbiologice în combaterea defoliatorilor pădurii și au fost întreprinse cercetări de epizootiologie. În această acțiune, munca de cercetare a revenit institutului nostru și unor specialiști din Ministerul Silviculturii. Investigațiile au pus în evidență prezența în pădurile de salcîm a unor epizootii naturale ce contribuie la limitarea înmulțirii în masă a dăunătorilor. Cercetările consacrate bacteriilor entomopatogene au stabilit patogenitatea diferitelor sușe ale bacteriei Bacillus thuringiensis față de principalii defoliatori forestieri, gradul de sensibilitate al acestora în diferite stadii, tehnicile de aplicare a tratamentelor microbiologice cu avioane, elicoptere, aparatură terestră etc. Putem afirma că România este în prezent printre puținele țări din lume în care în combaterea biologică a dăunătorilor forestieri, cu preparate bacteriene, s-a trecut de la stadiul de experimentare la cel de aplicare în producție. Cercetările au mai condus de asemenea la izolarea din larve de dăunători forestieri infectate natural a unui virus de tipul VPN, care, în condițiile climatice și ecologice din țara noastră, produce epizootii virotice pe suprafețe mari, în special în pădurile de salcîm infestate de defoliatori. De reținut faptul că aceste microorganisme au o acțiune specifică și nu prezintă nici un risc pentru om sau alte viețuitoare. Preparatele virale s-au dovedit nepatogene pentru entomofauna folositoare din păduri, pentru vînat și celelalte vertebrate.

— Cum se procedează în mod practic?

— Materialul biologic virozat constă din larve de defoliatori (omizi) infectate natural. Acestea, în ultimul stadiu de evoluție a bolii, nu mai suportă lumina soarelui (sînt victimele) unui fenomen de fototropism) și migrează în masă din coroana arborilor de salcîm la baza tulpinei. Recoltarea se face cu ușurință în luna iunie. Se procedează apoi la extragerea virusului cu aparate speciale, obținîndu-se în final o pudră de poliedre virale. După titrajul microscopic și biologic al preparatului, se efectuează răspîndirea acestuia cu ajutorul avionului, în păduri de cvercidee infestate de defoliatori.

— Din cele spuse putem înțelege că pădurile de salcîm din țara noastră pot fi considerate „rezervații naturale de virusuri entomopatogene"? Se procedează la fel și în alte țări?

— În străinătate (S.U.A., Franța) tehnologiile de producere a preparatelor virale se bazează pe folosirea ca materie primă a larvelor de dăunători crescute pe medii artificiale și infectate cu virusuri. Sînt tehnologii ce pot fi apreciate pozitiv sub aspect economic, dar care prezintă unele inconveniente determinate în primul rînd de costul ridicat al obținerii materialului biologic. Tehnica noastră se recomandă ca prioritară pe plan mondial și a produs multă surpriză atunci cînd a fost prezentată la diferite congrese de specialitate. Într-adevăr, noi am pornit de la crearea unor *fabrici naturale de virusuri*". Astfel de laboratoare în aer liber (păduri de salcîm cu epizootii virotice) urmează să fie localizate la început în raza ocoalelor silvice Poiana Mare și Calafat, unde există suprafețe mari cu păduri de salcîmi. În acestea apar în mod frecvent epizootii virotice. De altfel, tot de aici, silvicultorii au obținut deja, pentru întîia oară în țara noastră, material virozat în mod natural. Pe această cale, preparatele virale vor putea fi aplicate ca măsură de protecție și în pădurile de stejar în care epizootiile apar mult mai rar și nu reușesc să asigure o diminuare puternică și rapidă a defoliatorilor.

— Care sînt efectele acestor „ploi virale"?

— Noul antidăunător biologic a fost utilizat în ocoalele silvice Comana, Giurgiu și Bolintin (Inspectoratul silvic Giurgiu) și la Perișor, Segarcea și Craiova (ocoale ale Inspectoratului silvic Dolj). Defoliatorii au fost distruși în proporție de 90—95%. De reținut, de asemenea, că stingerea focarelor se face lent, deoarece activitatea virusurilor se manifestă pe perioade prelungite.

— Care este viitorul acestor noi arme de luptă?

— Construirea pentru întîia oară în țara noastră a unei întreprinderi profilate pe producerea de bioterapie bacteriene — mă refer la fabrica „Biosinteza" din Calafat — care a realizat deja primele cantități de preparat românesc „Thuringin", va permite ca în anii următori să se treacă la aplicarea acestor preparate în silvicultură pe suprafețe mari. În ceea ce privește virusurile este absolut necesar ca unele păduri (în special de salcîm) să fie declarate „zonă liberă de pesticide", în care, deci, să nu se aplice tratamente chimice pentru a se putea obține în continuare cantități mari de material biologic virozat. Cercetările din ultimii ani au fost orientate deopotrivă și spre elaborarea unor măsuri de combatere complexă, integrată, a defoliatorilor forestieri, măsuri ce vor include tratamente biologice, chimice (cu insecticide noi, selective) și silvotehnice, capabile de a asigura lichidarea focarelor de înmulțire a dăunătorilor, fără ca prin aceasta să se afecteze grav biocenozele. În cazul acestei metode integrate se va pune un accent deosebit pe măsurile silvotehnice, menite să determine creșterea rezistenței arborilor și arboretului la acțiunea factorilor biotici și abiotici. Pentru obținerea unor concluzii pe deplin edificatoare, a fost destinat un program complex de combatere integrată a dăunătorilor forestieri, ce urmează să fie aplicat în perioada 1986—1990 în special în pădurile de foioase în care se simte nevoia unei reconstrucții ecologice selective.

LIVIU TIMBUS ■

Ion Alexandrescu:

„Sîntem conştienţi că marele examen abia acum vine!"

— Tovarăşe Ion Alexandrescu, v-am ales pentru acest interviu, care să explice din interior eventul Stelei, pentru că dumneavoastră, în calitate de vicepreşedinte al clubului şi de şef al secţiei de fotbal, întruchipaţi ideea de continuitate, antrenorii Jenei şi Iordănescu preluînd echipa după începerea sezonului. Se cuvine să vă adresăm felicitările de rigoare şi, totodată, să vă prevenim : vă aşteaptă întrebări grele !

— Vă rog să nu mă speriaţi ! La rîndu-mi, vreau să mulţumesc „Flacării" că şi-a adus aminte de noi, după ce ne-a reproşat la un moment dat, chiar dacă voalat, de a fi exagerat cu transferurile.

— Şi n-aţi exagerat ?

— Nu cred că e momentul oportun...

— Cum doriţi, pe noi nu ne-ar fi deranjat o discuţie pe această temă ! Dar să revenim : cît de previzibil a fost dublul succes al Stelei ?

— Cine a avut ochi să vadă, a văzut. Echipa a jucat bine şi anul trecut, cînd a ratat de puţin şi campionatul, şi Cupa. În sezonul actual, a făcut-o şi mai bine, acumulările spunîndu-şi cuvîntul. S-a produs, altfel vorbind, saltul pregătit cu migală şi răbdare.

— Şi-au spus cuvîntul, sînteţi de acord ?, şi jucătorii noi.

— Nu trebuia să se întîmple aşa ? Ca să vă fac plăcere : cu Bărbulescu, cu Bumbescu, cu Bolöni şi cu Radu II, singurii transferaţi recent, formaţia a dobîndit un plus de stabilitate şi eficienţă. Personalitate, dacă vreţi.

— Unii, nu noi, precizăm, afirmă că succesul Stelei ar fi conjunctural.

— Fotbalul nu-i atletism, să te întreci cu cronometrul, cu cifrele. Pe teren sînt două echipe şi cea mai bună, într-un moment dat, cîştigă. Refuz opiniile la care vă referiţi din mai multe motive : am adunat cele mai multe puncte, am marcat cele mai multe goluri şi, totodată, am primit cele mai puţine. Clar, nu ?

— Am citit undeva că Emeric Jenei, ale cărui merite în realizarea eventului sînt incontestabile, a avut eleganţa să recunoască şi contribuţia predecesorului său la „aranjarea" lotului.

— Halagian, pentru că la el faceţi trimitere, a avut şi el partea lui, dar nu cît s-ar putea bănui. Cu Bölöni, de pildă, am discutat despre posibilitatea venirii în „Ghencea" cu 2 ani înainte. Cît despre Bumbescu, cînd a aflat că va lucra cu Halagian, nici n-a vrut să audă ! A trebuit să luptăm mult ca să-i convingem.

— Ce a decis deci în obţinerea eventului ?

— Munca, seriozitatea, disciplina şi, oferindu-le acestora un cadru propice de manifestare, excelentele condiţii puse la dispoziţie de conducerea Ministerului Apărării Naţionale.

— Cînd ziceţi disciplină, nu vă gîndiţi şi la Lăcătuş ?

— Ba da, dar ţin cont de faptul că, în rest, n-am mai avut probleme cu el. A fost însă nevoie, recunosc, să discutăm mult pentru că, băiat cuminte, manierat, sociabil în viaţa de toate zilele, Lăcătuş îşi făcuse un prost obicei din a deveni, pe teren, irascibil, impulsiv. Nu-mi retrag însă vorbele : n-am avut situaţii-limită. Între eşecul cu Dinamo şi cel, dinspre final, de la Hunedoara, am cîştigat 17 meciuri oficiale consecutiv, campionat şi Cupă, că aproape întrasem la idei ! Parcă ne gîndeam să inventăm ceva pentru a sparge „monotonia", dar n-a mai fost nevoie.

— Pentru că a urmat „dușul rece" de la Hunedoara, da ?

— Ştiţi ceva, nu meciul acela a fost cel mai slab. La Hunedoara, stă mărturie filmul partidei, numai ratările ne-au împiedicat să luăm măcar un punct. Cel mai prost am jucat cu Bihorul, 2—2 în „Ghencea", din vina jucătorilor şi nu numai.

— Puteţi fi mai clar ?

— Conduceam detaşat în clasament şi am crezut, greşit, că ne putem permite un moment de respiro. Cum Jenei s-a aflat în spital, şi cum Iordănescu a plecat în Finlanda, cu naţionala de tineret, am lăsat-o mai moale. Ne-am trezit însă imediat.

— A intervenit, într-un moment de scădere, acel 5—0 salvator cu Dinamo.

— Scădere aparentă, căci echipa era şi bine pregătită, în timp, şi bine motivată. Şi-apoi, o echipă, cît de pusă la punct ar fi, nu-i o maşină, să joace mereu la fel. Rezultatul final contează, iar din acest punct de vedere, depăşind restul formaţiilor, adică şi pe Dinamo şi pe Sportul, şi pe... etc., etc., ne-am atins scopul. Putem fi, măcar pentru moment, satisfăcuţi : ne-am atins scopul.

— Că tot veni vorba, de cine v-a fost teamă ? De Dinamo, de Sportul studenţesc sau de Craiova ?

— De toate şi de nici una ! De ce zic de toate ? Pentru că Dinamo, ca să încep cu ea, a avut şi are valoare, acel 0—5 pe care îl invocaţi fiind, după mine, un accident. Datorat, ca să-mi dau cu părerea, neînţelegerilor arătate la nivelul conducerii tehnice, care dealtfel s-a şi schimbat. Sportul mi s-a părut, dintre urmăritoarele noastre, cea mai închegată. Ea a prestat, etape în şir, un fotbal spectaculos, modern. Craiova nu cred că a tratat toate întîlnirile sau, mai corect spus, toţi adversarii, cu aceeaşi seriozitate, dar cînd a vrut, a arătat că poate mult. De ce zic că de nici una ? Pentru că Steaua, priviţi clasamentul în desfăşurarea lui, a dominat sezonul de la un capăt la altul, dovedind limpede că e cea mai bună.

— E adevărat, dar v-am întreba altceva : a adus ea ceva nou ?

— Îndrăznesc să afirm că da. Viteza de joc a sporit. Atacul a devenit o armă puternică, drept pentru care, în faţa oricărui adversar şi pe orice teren, Steaua a mizat pe victorie, obţinînd, iată un argument, 25 de puncte, din 54, în deplasare. E meritul jucătorilor şi, deopotrivă, al antrenorilor Jenei şi Iordănescu acela de a fi iuţit acţiunile, de a le fi dirijat mai direct spre poartă, de á le fi simplificat. Păcat că atacanţii au ratat imens ! După cîte ocazii a avut, Piţurcă putea deveni uşor „Gheata de aur" a Europei, dar n-a devenit nici măcar golgeterul campionatului !

— Să înţelegem că, dintre compartimente, vă preocupă în mod special atacul ?

— Noi am trecut, pe plan intern, multe examene pretenţioase, dar sîntem conştienţi că marele examen, cel al unei cît mai demne reprezentări în Cupa campionilor, abia acum vine ! E logic ca, vizînd la mai mult, să căutăm să ne întărim. Nu doar în atac, ci în toate liniile. Atenţie însă la precizarea care urmează : nu vom apela atît la transferuri răsunătoare cît vom acorda mai multă încredere unor jucători proveniţi din echipa de tineret antrenată de Troi, şi ea campioană naţională.

— Mai concret ?

— Îi avem în vedere pe Prosteanu, pe Andrei, pe Ciolponca...

— ...pe Mujnai de la "U" !

— Dealtfel, tot timpul, ne-am gîndit cum să facem pentru a cîştiga, în paralel cu campionatul, cît mai multă experienţă internaţională. În februarie, am

participat la turneul de la Oradea, unde am întrecut pe Debreczen, locul 2 în Ungaria, cu 5—0 şi pe Szeged cu 3—0. În mai, am fost în Elveţia, disputînd 3 meciuri şi realizînd tot atîtea victorii : 3—1 cu Neuchatel, 1—0 cu Lausanne şi 2—1 cu Sion, echipe din prima ligă. Presa a fost extrem de elogioasă la adresa noastră.

— Altceva : de ce Stoica s-a sustras mereu de la naţională ? Ne puteţi oferi o lămurire ?

— Iată o altă mistificare care circulă ! S-a sustras Stoica ? Cînd ? Înaintea meciului cu Anglia avea piciorul în gips, Balaci provocîndu-i, fireşte neintenţionat, o întindere în partida cu F.C. Olt. Pentru Finlanda s-a prezentat la loc şi acolo, la Bistriţa, s-a accidentat. Lucescu o ştie foarte bine.

— Apropo de Lucescu, aţi lăsat nu demult să se înţeleagă, într-un program editat de Steaua, că aţi avea să-i reproşaţi ceva. Ce ?

— A fost, a trecut. Mi s-a părut, şi nu exclud să mă fi înşelat, că o declaraţie a sa despre Steaua ar fi fost lipsită de fair play. Între timp însă, am discutat şi ne-am clarificat. N-am nimic de împărţit cu Lucescu, pe care îl consider un tehnician capabil, în măsură să ducă naţionala în Mexic.

— Credeţi sincer că o va duce ?

— Da, cu condiţia să mărească forţa ofensivă. În ceea ce ne priveşte, Steaua va fi gata, oricînd, să-i furnizeze jucători în formă, cu spirit de dăruire.

— Tovarăşe Alexandrescu, care a fost jucătorul numărul 1 al Stelei în sezonul abia încheiat ?

— Echipa.

— Am mai auzit acest răspuns, nu credem că puteţi fi acuzat de originalitate !

— Cea mai bună apărare, cel mai bun atac, nu ? Mijloc, cu Stoica şi Bölöni în rolurile principale, activ, penetrant. La ce-ar servi să remarc pe unul sau pe altul dintre jucători ? Pînă şi aşa-zisele rezerve, Tătăran, Puşcaş sau Radu II, şi-au făcut cu prisosinţă datoria, evoluînd, cînd a fost nevoie, la nivelul titularilor. Dealtfel, vă spun un secret, asta a fost dilema noastră : pe cine să alegem din cei 17 ? Toţi ar fi putut juca, dar nu era loc, nu-i aşa, decît pentru 13 !

— Vă dorim, şi în continuare, tot asemenea „probleme". Care a fost, concret, aportul dumneavoastră, stimate tovarăşe Alexandrescu, la alcătuirea echipei ?

— În sensul stabilirii celor 11? Nu înţeleg !

— Exact.

— Desemnarea garniturii de început a fost, de fiecare dată, treaba antrenorilor, dar nu-i mai puţin adevărat că nici o echipă n-a intrat pe teren fără s-o fi discutat înainte. Mulţumiţi ?

— Fireşte. Ce ne puteţi spune despre zvonul care circulă între suporteri că jucătorii Stelei practică judo ?

— N-am ascuns asta. Profesorul Florentin Marinescu se străduieşte să-i înveţe pe băieţi elemente din sportul respectiv. Mai ales pentru pregătire, în ideea dezvoltării fizice, dar şi pentru, să-i spun aşa, tactică, spre a se feri, de pildă, de contacte mai dure.

— O întrebare mai delicată: ce transferuri vizează Steaua ?

— E prematur de discutat.

— Mujnai ?

— Mai degrabă vom căuta să perfecţionăm ce avem decît să aducem, masiv, jucători noi. Formula de echipă e de-acum închegată, distinctă, spre ea ne vom îndrepta toate eforturile.

— Bölöni va rămîne la Steaua ?

— Da. Iniţial pe un an, legitimarea lui s-a prelungit. Deţinem toate documentele în acest sens.

— Alte nume ?

— Prosteanu, Andrei...

— ...Ciolponea ! „Diplomaţia" dumneavoastră, stimate tovarăşe Alexandrescu, e nu doar proverbială, ci şi, luaţi-o ca pe un compliment, incorigibilă! Vă mulţumim şi vă dorim, ca purtător de cuvînt al campioanei ţării, o cît mai lungă şi mai frumoasă carieră europeană !

OVIDIU IOANIŢOAIA

Cronica şoselei

Drum spre cabană

Găseau întotdeauna pretexte să se vadă, chiar şi în cele mai vitrege condiţii. El pleca în oraş după materiale, să ducă sau să aducă nişte acte, să-şi facă analizele că nu se simţea bine. „Ştiţi, tovarăşe director, de două săptămîni mă plîng, dar acum mi-a ajuns cuţitul la os", să ducă repede un meşter acasă că e în pericol de a fi inundat nu numai apartamentul lui, dar chiar şi al vecinilor. Cîte şi mai cîte nu inventa Visarion pentru a se întîlni cu tînăra contabilă. Vetuţa, la rîndul ei, nu scăpa nici o ocazie pentru a veni în întîmpinarea propunerilor de întîlnire ale tehnicianului. Şedinţele cu părinţii, internarea sau scoaterea bătrînilor din spital, plata telefonului, a chiriei erau pretexte utilizate în mod curent de tînăra femeie. Inconvenientul esenţial în calea legăturii lor era însă timpul scurt pe care îl aveau în dispoziţie. Doar de la 8 la 16, adică exact timpul programului de lucru. Nici frecvenţa dispariţiilor de la serviciu nu putea fi prea mare, după cum nici durata acestora nu trebuia să depăşească limita rezonabilului.

Cu excepţia timpului închis şi a ploii moţănesti care predispunea la nostalgie, restul condiţiilor erau mai bune ca de obicei în ziua aceea. Puteau să zăbovească şi ei cîteva ore împreună. „De fapt, pot să nu mă mai întorc la serviciu, căci sînt „plecat" în oraşul vecin după piesele pe care eu, de fapt, le-am adus încă de ieri, dar despre care şeful nu ştie. „Tovarăşe inginer, i-am zis, pentru a vă convinge încă o dată cît de mult ţin eu la unitatea noastră şi în primul rînd la dv., nici nu vă cer maşină pentru această deplasare". „Şi cu ce mergi, că doar tu n-ai autoturism ?" „Mi-a dat un prieten maşina lui să-i fac rodajul. El nu se prea pricepe". „Bine, Visarioane, drum bun". „Eu am însă timpul ceva mai limitat, precizează Vetuţa. Mi s-a telefonat de acasă — i-am zis directoarei — că cel mic are febră şi trebuie să-l duc la doctor urgent". „Bine, duceţi-vă, mi-a răspuns ea cam acră, apoi a adăugat : Motivul e prea serios ca să vă refuz, dar prea dese sînt învoirile dv. În ultimele luni şi la contabilitate sînt mari rămîneri în urmă". Mi-a cam luat maul, ce-i drept. Prea curînd n-o să-i mai pot cere să plec, mai ales că nici bunătatea n-o dă afară din casă. Singura soluţie care îmi rămîne e ca pe viitor să mă duc la inginerul şef ori la directorul adjunct, mai ales că cel de-al doilea mi-a şi spus „Cînd intri în birou la mine, Vetuţo, parcă-ar intra soarele, nu alta, păcat însă că vii aşa de rar şi numai cînd ai nevoie". L-am asigurat că îl voi vizita mai des şi încă îmbrăcată cu rochia avînd decolteul mai adînc, care-i place lui". Visarion se încruntă şi-i dă o replică tăioasă. „Vedeţi ca de la decolteu să n-ajungeţi mai departe". „Prostule, nu-ţi dai seama că eu mă folosesc de arsenalul ăsta de mijloace pentru a te vedea mai des pe tine ? Uite, am plecat în halatul de lucru şi doar în papuci pentru a nu întîrzia la întîlnire".

Cei doi se urcă în maşină. Abia aici se trezesc că nu şi-au fixat nici un itinerar. Se ultă întrebător unul la altul. „Să-l vizităm pe Neluţu. Şi ce dacă plouă ? Nu ne propunem doar să adunăm ciuperci. Singurul inconvenient e timpul care din nou ne apasă. Pînă la cabană facem o oră jumătate, înapoi, cam tot atîta, acolo alte două. Acum e 12. Ajungem înapoi la cinci". „Cînd vom avea şi noi mai multă vreme ? Dragostea asta parcă după grafic mă scoate din minţi, nu alta". „Îl spui şi tu că te-au reţinut la serviciu pentru lucrări". „Uşor de zis. Ştii doar că ăsta mă caută la telefon toată ziua. Şi ce-i spun ? Dar directoarei cum îi justific că nu m-am mai întors la program? Bine, văd eu cum le rezolv. Inspiraţia ultimului moment e salvatoare. Hai să nu ne mai stricăm dispoziţia. Ai luat „tulca americană" pentru Nelu ? A, uite-o aici. Dă-i bice, să nu mai pierdem timpul".

Pentru sfîrşitul lui iunie, timpul e neobişnuit de prost. Vîntul puternic, mai ales în zona platourilor, iar ploaia rece ca gheaţa biciuieşte cu putere geamurile, zgîlţîind autoturismul. Pilotul conduce concentrat, chiar înhibat, mai cu seamă cînd mica şi uşoara maşină cu ale cărei comenzi nu este deprins, are tendinţa caîmpinsă de curenţi, să ajungă pe sensul opus de mers al şoselei. Femeia, şi ea şoferiţă cu experienţă, înţelege dificultăţile prin care trece omul de la volan. Tace. Uşor îngrijorată, priveşte spre munţii complet acoperiţi de ceaţa, care, în curînd, se pare că va pune stăpînire şi pe şosea. Drumul începe să urce. O succesiune de curbe după care urmează o porţiune dreaptă. Paralel, la 2—3 metri, se află cursul unui pîriu, de obicei inofensiv, cu apa limpede precum cristalul. Acum, însă, umflat de ploi, curge năvalnic făcînd un zgomot asurzitor. Cară la vale crengi, bucăţi de lemn ascuţite provenite din trunchiuri de pomi rupţi, rădăcini.

„Comenzile astea la mînă sînt incomode rău". „Ţi se pare, nu eşti obişnuit cu ele. Ai învăţat la şcoală să nu te uiţi la ele în timp ce conduci. Nu ?" „O fac involuntar". „Nici începătorii nu vor să se uite la manete şi totuşi o fac". Pe Visarion nu-l supără remarca. Întoarce capul spre Vetuţa. „Ce mult îmi plac replicile tale uşor maliţioase". În extrem de scurtul răstimp cît bărbatul întoarce uşor spre dreapta, o soarbe din ochi pe Vetuţa, autoturismul deviază, lovindu-se în final cu bara de protecţie de partea din faţă a unui ARO. De neînţeles cum şoferul pierde după această nesemnificativă ştergere, nu lovire, a ARO-ului, controlul asupra volanului. Autoturismul urmează o traiectorie haotică, bizară, dintr-o margine în alta a şoselei, după care, părăsind panglica de asfalt, intră în plin într-un fag imens aflat la cîţiva paşi de pîriul care aici formează o mică, dar înfricoşătoare cascadă. Ca urmare a şocului violent, femeia este proiectată din maşină, prin parbriz, exact în pîriu, dar nu în mijlocul apei clocotitoare, ci undeva la marginea ei, acolo unde s-a format un minuscul golfuleţ cu apa pînă la genunchi. Îşi şterge cu batista sîngele provenit din zgîrieturile produse ca urmare a plonjonului neaşteptat dar rivalizînd cu al unui portar de mare clasă. Visarion este şi el aruncat din maşină, prin deschizătura uşii smulse din ţîţîni, datorită puternicei coliziuni cu pomul. Aterizează exact pe coama valurilor, unde apa e cea mai adîncă, printre crengile şi resturile de pomi. În cîteva secunde este tîrît de curent cîteva sute de metri. Cei din ARO, aflaţi pe mal, au văzut trupul omului cum se izbeşte de bolovanii dislocaţi şi purtaţi la vale de apă, cum este trimis dintr-un mal în altul, cum dispare şi iar apare din bulboanele perfide ale pîrîului. Pînă la urmă, parcă săturîndu-se de acest joc diabolic, tot rîul este acela care îl restituie vieţii, expediindu-l pe o mică plajă. Naufragiatul rămîne nemişcat, privitorii fiind convinşi că omul s-a înecat. Dar nu, Visarion se ridică şi o ia la fugă pe drum, la vale, spre oraş. Face semne unui autocamion al cărui şofer opreşte, ajutîndu-l să urce în vehicul. La spital i se face un examen sumar, administrîndu-i-se medicamentele necesare. Este îmbrăcat într-o pijama groasă, acoperit cu pături calde şi culcat în pat. Nu mai trăieşte, însă, decît o oră. La autopsie i se găseşte în stomac, în plămîni, în bronhii o cantitate apreciabilă de nisip, mîl, frunze înghiţite în scurtul timp cît a fost prizonierul rîului de munte dezlănţuit.

Explicaţii tehnice există, bineînţeles, şi încă destule : neconcordanţa dintre şi neobişnuinţa cu comenzile maşinii, presiunea timpului în care trebuia să se consume întîlnirea şi care a generat viteza în neconcordanţă cu vitezele condiţii de călătorie, discuţiile ce au distras atenţia şoferului, nepurtarea centurilor care a favorizat ejectarea celor doi din maşină etc.

În încheiere, s-ar putea spune şi altele, dar cele mai potrivite mi se par gîndurile lui Seneca privitoare la înţelepciune : „ştiinţa vieţii... de a făuri şi fasona sufletele, de a dirija conduita, de a ordona acţiunile, de a învăţa pe om ce trebuie să facă sau să omită, să fie propriul său pilot..."

VICTOR BEDA

Epoca Ceauşescu — 20 de ani de strălucită afirmare internaţională a României socialiste

În prima urgenţă: împiedicarea unei conflagraţii termonucleare

Înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, făurirea unei lumi fără arme şi războaie, reprezintă un obiectiv cardinal al politicii externe a Republicii Socialiste România, fiind înscris ca atare în Programul partidului, în Constituţia ţării, în documentele Congreselor şi ale Conferinţelor Naţionale ale partidului, ocupînd un loc central în gîndirea politică şi acţiunile internaţionale ale secretarului general al Partidului Comunist Român, preşedintele României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în nenumăratele sale convorbiri cu şefi de state şi de guverne, cu alte personalităţi politice, cu oameni de ştiinţă şi cultură din diferite ţări, precum şi în documentele semnate, la nivel înalt, cu state de pe toate continentele, fără deosebire de sistemul lor social şi politic.

Ataşamentul profund al României socialiste la cauza dezarmării poartă, fără îndoială, amprenta trăsăturilor pline de umanism ale poporului român, care dintotdeauna a năzuit sincer să trăiască în pace, linişte şi bună înţelegere cu toate popoarele, în primul rînd cu cele vecine dar care, în decursul istoriei sale, a cunoscut şi a suferit, nu o dată, ororile şi distrugerile războaielor, dezlănţuite de factori străini năzuinţelor, aspiraţiilor şi intereselor sale vitale. În acelaşi timp, poziţia României în problema dezarmării izvorăşte din însăşi natura orînduirii noi, socialiste, pe care o edificăm, din concepţia partidului nostru că socialismul şi pacea sînt de nedespărţit. Edificînd o societate nouă, elaborînd şi înfăptuind ample programe de dezvoltare economico-socială, poporul român, ca de altfel toate popoarele lumii, are nevoie de condiţii internaţionale favorabile de destindere, de încredere şi pace, de colaborare şi înţelegere.

Cronica celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului înscrie la loc de frunte rolul de primă importanţă pe care România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu l-au avut şi îl au în promovarea cauzei dezarmării. Este meritul secretarului general al partidului nostru de a fi pus, cu toată claritatea, în atenţia opiniei publice mondiale, a popoarelor, problema pericolului armamentelor actuale, al armelor nucleare. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu **„Nu există ţel mai înalt decît dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, asigurarea securităţii fiecărei naţiuni"**.

Această teză a partidului nostru, confirmată în întregime de viaţă, de evoluţia evenimentelor, porneşte de la analiza ştiinţifică, realistă, a situaţiei mondiale actuale. Aşa cum a arătat în repetate rînduri tovarăşul Nicolae Ceauşescu, existenţa armamentului atomic a dus la o schimbare radicală a modului în care se pune astăzi problema războiului, un nou război mondial transformîndu-se inevitabil într-o conflagraţie termonucleară, care s-ar solda cu dispariţia întregii omeniri. Totodată, cursa tot mai aberantă a înarmărilor afectează în mod grav dezvoltarea economică a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială sau mărime, scoate din circuitul productiv imense mijloace şi resurse materiale, financiare şi umane, accentuează criza economică mondială, reprezintă o povară tot mai greu de suportat pentru toate popoarele, îndeosebi pentru cele din ţările în curs de dezvoltare, constituie cel mai distructiv factor în timp de pace. De asemenea, politica înarmărilor deturnează ştiinţa de la scopurile ei fireşti, de a servi progresului popoarelor, întoarce împotriva omului cele mai strălucite cuceriri ale gîndirii umane, revoluţia tehnico-ştiinţifică fiind în mare măsură subordonată creării de mijloace de distrugere tot mai perfecţionate.

În concepţia României socialiste, înarmările afectează negativ ansamblul raporturilor dintre state pe plan mondial, fiind inseparabil legate de tendinţele îndreptate spre o nouă reîmpărţire a lumii în zone de influenţă, constituind principalul instrument al politicii de forţă. Politica înarmărilor înveninează, de asemenea, atmosfera internaţională, alimentează neîncrederea şi suspiciunea dintre state şi popoare, aflîndu-se într-o totală contradicţie cu cerinţele statornicirii unor relaţii internaţionale noi, bazate pe respectul principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi şi neamestecului în treburile interne. Stimulînd forţa şi violenţa, înarmările reprezintă un obstacol major în rezolvarea pe cale paşnică, prin negocieri, a problemelor internaţionale litigioase, alimentează conflictele militare existente şi favorizează apariţia altora noi, ceea ce agravează şi mai mult situaţia internaţională şi aşa deosebit de încordată, creează noi pericole pentru independenţa, suveranitatea şi securitatea popoarelor.

Ţara noastră consideră că înfăţişarea efectelor nocive ale cursei înarmărilor şi a consecinţelor nefaste ale unui război nuclear nu are nici pe departe scopul de a produce panică sau de a crea derută în rîndul maselor populare, al popoarelor. Ea nu urmăreşte decît de a asigura o informare obiectivă asupra adevăratei stări de lucruri, asupra a ceea ce se întîmplă şi mai ales ce s-ar putea întîmpla dacă nu se pune capăt, pînă nu este prea tîrziu, politicii de înarmare, îndeosebi de înarmare nucleară. Pe bună dreptate subliniia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, popoarelor trebuie să li se spună adevărul asupra marelui pericol pe care-l constituie cursa înarmărilor nucleare, în fond cursa spre distrugerea vieţii. Experienţa istoriei atestă ce grave consecinţe au avut pentru pacea şi securitatea internaţională iluziile create, inclusiv în preajma celei de-a doua conflagraţii mondiale, că pacea ar fi la adăpost, în condiţiile în care erau evidente ameninţările şi pericolele la independenţa şi suveranitatea popoarelor.

Istoria nu va ierta dacă maselor populare li s-ar crea iluzia că ar putea trăi în pace şi linişte, în timp ce există şi se perfecţionează mereu cele mai nimicitoare mijloace de distrugere. Este limpede că numai pornind de la cunoaşterea reală, exactă a situaţiei se poate asigura mobilizarea popoarelor pentru a opri cursul periculos al evenimentelor, pentru a determina pe conducătorii politici, pe şefii de state şi de guverne să pună capăt înarmărilor, în primul rînd nucleare, să treacă la adoptarea de măsuri eficiente, concrete de dezarmare, înainte de toate de dezarmare nucleară. A vorbi deschis popoarelor despre ce înseamnă şi poate să însemne un război nuclear, despre profundele consecinţe nocive ale cursei înarmărilor înseamnă, de fapt, să ai încredere în popoare, adevăratele creatoare ale istoriei, să ai încredere în omenire, în triumful raţiunii. În acest sens, devin profund revelatoare şi clarvăzătoare concluziile exprimate cu cîţiva ani în urmă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu : **„Noi considerăm că, pînă la urmă, mai puternică chiar decît energia nucleară, pe care aţi descoperit-o dumneavoastră, fizicienii, este energia umană, sînt cunoştinţele omului care poate să transforme prin luptă, muncă şi gîndirea sa întreaga omenire"**.

Relevînd că popoarele au capacitatea de a impune o politică nouă, de conviewţuire paşnică şi de colaborare internaţională fructuoasă, conducătorul partidului şi statului nostru a subliniat, totodată, că, în această luptă, succesul nu vine de la sine, ci este rezultatul unei mobilizări tot mai ample şi active acţiunii unite şi energice a popoarelor, a tuturor formaţiunilor politice şi grupărilor sociale ale contemporaneităţii, întrucît aceeaşi primejdie planează asupra tuturor. Iată de ce secretarul general al partidului nostru, preşedintele României, îndeamnă fără încetare la intensificarea şi mai puternică a marilor mişcări pentru pace de pe întreaga planetă — cărora poporul român li s-a alăturat cu toată forţa — ca singura cale de a asigura dezvoltarea paşnică a omenirii. Se poate spune pe drept cuvînt că încrederea în popoare, în rolul şi forţa lor, reprezintă o componentă fundamentală a concepţiei tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, privind salvgardarea păcii, preîntîmpinarea unei catastrofe nucleare, şi crearea unei lumi mai drepte şi mai bune, fără arme şi războaie, în care fiecare naţiune să se poată dezvolta liberă şi independentă, pe calea progresului economic, social şi spiritual.

Dr. ION CIUBOTARU

Comentariul săptămînii

Dinamismul sărăciei

În privinţa sărăciei, nici datele care se referă la situaţia de astăzi, nici prognozele pentru anii care vin nu sînt îmbucurătoare. După aprecierile specialiştilor, în pofida redresării economice din ultimii ani, masa sărăcilor, adică a oamenilor fără resurse suficiente, prost hrăniţi, prost îngrijiţi, prost adăpostiţi, de multe ori fără calificare, rămîne considerabilă, de ordinul a două miliarde, ceea ce înseamnă 40 la sută din omenire. Foametea afectează în prezent cam un sfert din populaţia globului, cei mai grav loviţi fiind copiii, care mor anual de foame cu milioanele. Din datele oficiale rezultă că jumătate din populaţia activă nu este ocupată sau este subocupată. Subocuparea afectează, de asemenea, o populaţie rurală care continuă să crească, în ciuda exodului spre oraşe, ca şi o populaţie aglutinată în bidonviluri, care creşte într-un ritm de 10 pînă la 12 la sută pe an. Această tendinţă defavorabilă se va menţine şi chiar se va accentua şi în anul 2000.

Este cunoscut că fenomenul sărăciei, în primul rînd malnutriţia, se face simţit cu cea mai mare intensitate în ţările lumii a treia, unde, cu toate că strategiile alimentare naţionale capătă tot mai mult teren, situaţia continuă să fie precară. Se apreciază că penuria din Sud, departe de a regresa ca urmare a înviorării economice, se va agrava în majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare. Rata lor de creştere globală a fost de 4,8 la sută în anii '70 ; actualmente, ea este de 1,9 la sută. În acest proces, ţările lumii a treia sînt foarte mult dezavantajate de relaţiile cu statele dezvoltate, care, prin intermediul creditelor cu dobînzi exorbitante şi al altor pîrghii, promovează o politică de inechităţe în relaţiile comerciale. Aşadar, Nordul bogat dinamizează sărăcia în Sudul în curs de dezvoltare.

Dar Nordul este oare bogat în ansamblul său ? Firească că nu, acest lucru se ştie mai demult. Însă ultimele date atestă că diferenţa existentă în ţările dezvoltate între bogaţi şi săraci se adînceşte continuu, că „vechilor" săraci li se adaugă mereu contingente noi, apărute în special datorită creşterii fără precedent a şomajului. Cu privire la acest aspect, cotidianul francez **Le Monde** scria nu demult : „În ţările bogate, ca şi în cele ale lumii a treia sărăcia ia în ultimul timp dimensiuni noi, fizice, psihologice, morale, politice. Este suficient să le descriem pentru a spulbera iluziile întreţinute de 30 de ani încoace cu privire la creşterea economică. Noii săraci au apărut de îndată ce şomajul a depăşit nivelul de 2—3 la sută din populaţia activă." Referitor la ţara cu cea mai puternică economie din Nord, Statele Unite, **France Presse** scria : „În ciuda redresării economice, peste 35 de milioane de persoane din Statele Unite sînt considerate sărace. Grupul de studii **Urban Institute** constata creşterea continuă a discrepanţei dintre veniturile familiilor celor mai săraci şi ale familiilor celor mai bogate din S.U.A. Reverendul Jessee Jackson a arătat că rata mortalităţii infantile în rîndul păturilor sărace este în continuă creştere. La Detroit, de pildă, procentul mortalităţii infantile este la fel de ridicat ca cel din Honduras, ţara cea mai subdezvoltată a emisferei nord-americane". Asemenea situaţii pot fi întîlnite în numeroase alte ţări dezvoltate.

Toate acestea demonstrează că există un dinamism al sărăciei indiferent de emisferă. De bogăţia Nordului nu beneficiază toţi cetăţenii ţărilor din această zonă, iar veniturile pe care aceste state le obţin de pe urma Sudului se răsfrîng din ce în ce mai puţin asupra oamenilor obişnuiţi. În aceste condiţii, noua ordine economică internaţională vizează, bineînţeles, şi îmbunătăţirea condiţiei sărăcilor Nordului.

ION D. GOIA

Roza vînturilor

Bei Dao *(China)*

În căutarea ta

Însoţit de uguitul porumbeilor
Am purces în căutarea ta
Înalt zăgăzuia pădurea cerul
Pe drumul subţire
Un puf de păpădie rătăcit
M-a călăuzit spre lacul albastru-cenuşiu
În şovăitoare imagini de oglinzi clătinate
Te-am găsit
Acei ochi cu adîncimi insondabile

În româneşte de PETRE STOICA

„Reginele" între ele

Parada modei asociată cu o paradă a celor mai frumoase iată ce a însemnat recentul concurs organizat în Polonia în scopul alegerii „reginei frumuseţii". Sarcina juriului a fost deosebit de grea avînd în vedere că participantele, superbe toate, au fost numeroase. Fericita cîştigătoare se numeşte Katarzyna Zawiaska, are 24 de ani şi 1,75 m înălţime. Miss Europa a fost cea care a binevoit să o „încoroneze" pe aleasa zilei.

Un Tarzan modern

Plăcerile oamenilor sînt de cele mai multe ori tare ciudate. Cine şi-ar putea imagina că, cea mai mare plăcere a tînărului René Ghilini, 28 ani, este „zborul" deasupra a orice, suspendat fiind la capătul unei corzi, cam în maniera lui Tarzan. Ultima dată, de şase ori la rînd s-a lansat cu coarda sa deasupra unui abis de 167 metri adîncime, performanţă neatinsă pînă acum de cineva. Doar sosirea jandarmilor l-a oprit să-şi mai ofere o porţie de plăcere. Şi fiindcă ce iese din tată, săritor se numeşte, fiul lui René, Arthur, un an şi cîteva luni, adoră să sară de pe acoperişul garajului.

Torţa tinerilor

Un colectiv de ingineri şi muncitori ai Uzinei constructoare de maşini din Leningrad au realizat torţa ce se va aprinde vara aceasta la al XII-lea Festival mondial al tineretului şi studenţilor de la Moscova. Torţa are înălţimea de 520 mm, greutatea de 1,2 kg, are un arzător în formă de margaretă, emblema festivalului şi a fost testată să reziste la un vînt de puterea unui uragan, pe ploaie şi chiar sub apă.

Acupunctura şi acele sale

Shi Hualtang, director adjunct al Institutului de medicină tradiţională din provincia Shanxi, a reintrodus în practica medicală curentă cele mai noi ace de acupunctură cunoscute de mai bine de două mii de ani din lucrarea „Însemnările împăratului Hangdi despre medicină". Folosirea tuturor acelor lărgeşte sfera de utilizare a acupuncturii şi rezultatele sînt foarte bune.

ELENA GRECESCU

ROMÂNIA — CEAUŞESCU — PACE

Răspunzînd noii inițiative a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Chemării și Apelului Frontului Democrației și Unității Socialiste, poporul român își exprimă cu fermitate și energie voința unanimă:

SĂ TRIUMFE RAȚIUNEA ȘI PACEA!

Sînt bine cu[illegible] și larg apreciate pe toate meridi[illegible] consecvența cu care conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează în sprijinul idealurilor celor mai scumpe ale poporului român și ale tuturor locuitorilor globului pămîntesc, fermitatea de neclintit cu care președintele României militează pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie. Succedînd celorlalte inițiative de pace, de amplu răsunet, întreprinse de a lungul anilor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, multiplelor sale demersuri, întregii sale activități prodigioase îndreptate spre înlăturarea primejdiei nucleare, spre asigurarea păcii și securității mondiale, cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului nostru la plenara din mai a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Chemarea și Apelul adoptate de plenară se înscriu, fără îndoială, prin realismul ideilor și pozițiilor pe care le susțin, prin caracterul profund mobilizator al propunerilor pe care le cuprind și a îndemnurilor pe care le adresează, ca o strălucită acțiune politică, de cea mai mare însemnătate, atît pe plan național, cît și pe arena mondială. Aceste documente au dat expresie voinței întregului nostru popor de a acționa cu toate forțele pentru făurirea unui climat de pace și securitate, pentru înfăptuirea dezarmării nucleare, pentru promovarea unei politici de largă colaborare și înțelegere internațională, bazate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și egalității în drepturi, nefolosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile dintre state.

Noua inițiativă românească de pace a propus drept țel să dinamizeze [illegible] un nou impuls activității poporului nostru, a tuturor organizațiilor componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste în lupta pentru dezarmare și pace, să determine dezvoltarea puternică a contactelor cu organizațiile corespunzătoare din alte state, din toate țările lumii, în scopul unirii eforturilor tuturor iubitorilor de pace de pe glob pentru evitarea unei noi conflagrații mondiale. În acest sens, **Chemarea Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste adresată organizațiilor componente în vederea organizării unor ample acțiuni care să exprime voința poporului român privind oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării, asigurarea securității și păcii în lume** face apel la oamenii muncii din întreaga țară, la toți cetățenii patriei să-și unească glasul, în cadrul unor însuflețite manifestări publice, adunări populare, marșuri ale păcii, mitinguri, simpozioane, conferințe, al altor acțiuni de masă, și să afirme cu putere voința poporului nostru de a acționa, împreună cu celelalte națiuni, cu forțele progresiste, democratice și antiimperialiste de pretutindeni, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru realizarea dezarmării, pentru asigurarea securității și păcii în lume.

În spiritul acestei Chemări, care are la bază ideile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, zilnic în numeroase localități din țara noastră au loc **însuflețite acțiuni în favoarea păcii și dezarmării.** Participanții la aceste acțiuni, reliefînd preocuparea constantă a partidului și statului nostru față de situația existentă în lume, hotărîrea întregului nostru popor de a acționa cu fermitate pentru înlăturarea pericolului de război, pentru edificarea unei lumi a păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni, dau glas profundei stime și înaltei prețuiri pe care întregul nostru popor le manifestă față de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, reliefează devotamentul, abnegația și pasiunea revoluționară cu care secretarul general al partidului, președintele României, militează pentru împlinirea celor mai scumpe năzuințe ale poporului român de a trăi într-o lume fără arme și fără războaie, ferită de pericolul unei catastrofe nucleare. În cadrul adunărilor, al mitingurilor, al celorlalte acțiuni, sînt puse în evidență cu profundă satisfacție contribuția de seamă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cauza apărării păcii, fermitatea cu care secretarul general al partidului acționează pentru preîntîmpinarea unui nou război mondial, pentru trecerea la dezarmare, pentru eliminarea rachetelor nucleare, a întregului arsenal atomic din Europa și din întreaga lume, pentru preîntîmpinarea militarizării Cosmosului, pentru ca negocierile sovieto-americane de la Geneva să ajungă la acorduri corespunzătoare, pentru reglementarea politică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state. Animați de aceste acțiuni ale conducătorului României participanții la adunări se angajează ca, alături de toți locuitorii patriei noastre, să nu precupețească nici un efort, să muncească cu abnegație pentru înflorirea continuă a patriei noastre. Participanții la adunări trimit, de asemenea, mesaje conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A., precum și delegațiilor sovietică și americană la tratativele de la Geneva, în care se adresează chemarea de a se manifesta voința politică necesară pentru a se ajunge la încheierea unor acorduri corespunzătoare, menite să ducă la înlăturarea primejdiei nucleare, la încetarea cursei înarmărilor pe Pămînt și în Cosmos și la adoptarea unor măsuri hotărîte și imediate de dezarmare, la reluarea cursului spre destindere, colaborare și înțelegere internațională.

Lansate în preajma împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, cînd la conducerea destinelor României a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, perioadă numită cu mîndrie Epoca Ceaușescu, înflăcărate îndemnuri ale președintelui țării noastre la unirea eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru oprirea cursei înarmărilor și pentru înlăturarea primejdiei nucleare, la acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la pace, la viață, la existență liberă și demnă, Chemarea și Apelul F.D.U.S., acțiunile pentru pace care se desfășoară pe tot cuprinsul țării noastre constituie o vibrantă mărturie a vocației de pace a poporului român, a României socialiste.

ION D. GOIA

Sediul Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — **Răzvan Bărbulescu**, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politica—economie—știință) — **Cornel Nistorescu**, Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—învățămînt) — **George Arion**, Victor Nită — 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgențe-sport) — **Ovidiu Ioanițoaia**, Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constanti-nescu, Corea Georgescu, Constantin Bălăcciu, Margareta Mureșan — 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — **Dan Bărlădeanu**, Ion Zubașcu, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; redacție — **Nicolae Cristache** — 21 43 ; redactor-șef adjunct — **Nicolae Arsenie** — secretar de redacție șef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import, prin corespondență P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Biblioteca ...
TIRGU ...

flacăra

anul XXXIV
28 (1 569)
VINERI 12 IULIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Cel mai înalt for științific și de cultură al țării își înnobilează centenara existență cu o istorică decizie, deschizătoare de noi orizonturi progresului multilateral al țării, înfloririi spiritualității românești

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

ilustru gînditor al epocii contemporane, autor al unei grandioase opere teoretice și practice

A FOST ALES MEMBRU TITULAR ȘI PREȘEDINTE DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE

Pagină de aur în analele Academiei Române : Adunarea solemnă desfășurată joi, 11 iulie 1985

HOTĂRÎREA
Academiei
Republicii
Socialiste
România

Adunarea
Solemnă
a Academiei
Române

Pagina 2

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

Stimați tovarăși,

Doresc, în primul rînd, să vă mulțumesc dumneavoastră pentru alegerea mea ca membru și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România.

Consider aceasta ca o mare cinste și o înaltă apreciere a activității mele de comunist și revoluționar pentru dezvoltarea patriei, pentru înflorirea și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului, pentru întărirea independenței și suveranității naționale a României. (Aplauze puternice, prelungite)

Este o mare plăcere și o deosebită onoare pentru mine de a fi ales membru și președinte de onoare al celui mai înalt forum al științei românești, care, de la înființarea sa, a reprezentat un simbol al unității naționale, un factor determinant al progresului general al românimii. (Aplauze îndelungate)

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, apoi a revoluției socialiste, a deschis o eră nouă în istoria multimilenară a poporului nostru. Într-o perioadă istorică scurtă, poporul român a străbătut, printr-o luptă și muncă eroică, mai multe etape revoluționare de dezvoltare economico-socială — de la orînduirea burghezo-moșierească, avînd puternice caracteristici feudale, la societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Dăm o înaltă cinstire generațiilor din trecut, tuturor personalităților și luptătorilor patrioți și revoluționari, tuturor acelora care, de la Burebista și Decebal, au făcut totul pentru formarea și existența poporului și a națiunii române. Cinstim pe Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu și Alexandru Ioan Cuza, pe toți aceia care, în procesul revoluționar de formare și dezvoltare a națiunii române, au luptat pentru unitatea și independența țării.

Unirea și formarea statului național român, războiul de independență și realizarea statului național unitar, în 1918, au constituit momente hotărîtoare pentru destinele poporului român.

Cinstim pe revoluționarii, pe comuniștii și patrioții care au dus lupta contra asupririi și pentru dreptate socială și națională, împotriva fascismului și războiului, pentru victoria revoluției de eliberare națională și socială.

Dăm o înaltă cinstire oamenilor de știință și culturii, care au avut un rol de seamă în formarea limbii române, în progresul multilateral al patriei noastre.

Dăm cea mai înaltă cinstire muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, tuturor categoriilor sociale, poporului român, care, de-a lungul mileniilor, a fost adevăratul făuritor al ființei sale înseși, al limbii, culturii, al națiunii noastre libere. (Aplauze puternice, îndelungate)

Stimați tovarăși,

În anii socialismului, țara noastră a obținut mărețe realizări în dezvoltarea forțelor de producție, a științei, culturii, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Dintr-o țară slab dezvoltată, cu o agricultură și o industrie înapoiate, România a devenit o țară industrial-agrară cu o industrie dezvoltată, modernă și o agricultură socialistă avansată.

Creșterea producției industriale, în 1984, de o sută de ori față de 1941, a agriculturii de 7 ori, iar a venitului național de 32 de ori demonstrează, cu puterea faptelor, marile realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii națiuni, care își îndeplinește cu toată fermitatea și hotărîrea rolul istoric de a conduce poporul nostru spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație. (Aplauze puternice, îndelungate)

Într-adevăr, Congresul al IX-lea a marcat o nouă etapă în dezvoltarea societății socialiste. Sînt bine cunoscute marile realizări în dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii și celorlalte ramuri ale activității economico-sociale, precum și în înflorirea

(Continuare în pag. 3)

HOTĂRÎREA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

privind alegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în calitate de Membru Titular și Președinte de Onoare al Academiei

Adunarea Generală a Academiei Republicii Socialiste România, exprimînd dorința fierbinte a membrilor Academiei, a oamenilor de știință, a tuturor celor ce muncesc pe tărîmul cercetării științifice și tehnologice, al învățămîntului, culturii și artei, cu conștiința îndeplinirii unui act solemn, de cea mai mare importanță în istoria Academiei Române, a științei și culturii din patria noastră, **hotărăște** în unanimitate alegerea tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

în calitate de

MEMBRU TITULAR AL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

încredințîndu-i conducerea supremă a celui mai înalt for științific și cultural al țării, în calitate de

PREȘEDINTE DE ONOARE AL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA.

Această hotărîre constituie o expresie a înaltei aprecieri pe care, alături de întregul popor, oamenii de știință și cultură din patria noastră o dau strălucitei activități teoretice și practice, genialei gîndiri științifice, originale, cutezătoare, a conducătorului partidului și statului nostru — rod al experienței sale de peste 50 de ani în munca și lupta revoluționară pentru cauza partidului, pentru propășirea patriei, pentru triumful socialismului și comunismului în România.

Prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în fruntea Academiei Române răspunde unei înalte rațiuni științifice și morale, unei necesități obiective a procesului de propășire științifică și culturală a României pe calea luminoasă deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului, consfințind și pe această cale calitatea sa de conducător și neobosit îndrumător, în fapt, al întregii opere de dezvoltare a științei și culturii românești în epoca ce poartă, spre mîndria noastră, a tuturor, numele său iubit.

Știința și cultura românească se mîndresc cu faptul că primul revoluționar al țării, gloriosul conducător al partidului și statului nostru este, în același timp și în egală măsură, un cugetător de uriașă cuprindere, rigoare și profunzime, un om de știință, care, puternic angajat în dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic și istoric, deschide în permanență științei, gîndirii economice și social-politice noi orizonturi, un imens front de lucru în direcții originale, asigurînd noi resurse și impulsuri ideologice, un inepuizabil izvor de idei și concepte pentru întreaga activitate teoretică și practică a partidului și statului.

Pentru conștiința națiunii, ca și pentru întreaga omenire progresistă, Secretarul General al partidului, Președintele Republicii, întruchipează, prin întreaga sa activitate, cele mai înalte virtuți ale geniului creator al poporului român, în toate domeniile, inclusiv în cel al științei, tehnologiei și culturii. Tot ce s-a înfăptuit în țara noastră în aceste două glorioase decenii poartă pecetea prestigioasei personalități a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a concepției sale despre lume și viață, despre valorile în care credem cu toată convingerea : demnitatea, independența și suveranitatea națională, solidaritatea internaționalistă cu toate forțele iubitoare de progres și pace, idealurile socialismului și comunismului, dreptul imprescriptibil de a le gîndi și transpune în viață prin propriile noastre forțe.

Ales al partidului, al întregii națiuni, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU a dat țării prima ei eră de adevărată înflorire economică și social-culturală, a promovat munca pe tărîmul științei la statutul și răspunderile unei forțe de producție, izvor de avuție națională, pîrghie de nădejde în înfăptuirea Programului partidului nostru. Înțelegînd mai bine ca oricine rolul fundamental al științei în construcția noii orînduiri, Secretarul General al partidului a veghiat fără încetare la asigurarea dezvoltării în ritmuri înalte a bazei materiale și de personal a cercetării și învățămîntului, la formarea unor specialiști de înaltă calificare în aceste domenii, capabili să rezolve cu succes cele mai complexe probleme pe care le ridică progresul științei, al cunoașterii universale.

Conducătorul partidului și statului nostru este făuritorul primei strategii politice pe termen lung a dezvoltării științei în România. Piatră unghiulară a acestei strategii, concepția sa revoluționară asupra integrării organice a cercetării, și învățămîntului cu producția, pentru deplina afirmare a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile muncii și vieții naționale, se materializează astăzi în rezultate economice și sociale mereu mai substanțiale, pune cu adevărat știința în folosul societății, al creșterii bunăstării materiale și spirituale a poporului. De numele, inițiativa și contribuția directă ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU se leagă primele documente politice programatice de largă viziune, de cel mai înalt nivel, consacrate în țara noastră științei, începînd cu cele adoptate după Congresul al IX-lea al partidului, cu prevederile Programului Partidului Comunist Român, și continuînd cu Programele-directivă aprobate de Congresul al XII-lea, cu Programul științei și tehnologiei naționale pînă în anul 2000, adoptat de cel de-al XIII-lea Congres.

Împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, distins om de știință, Secretarul General al partidului s-a aflat în permanență în mijlocul nostru, a îndrumat și orientat neobosit întreaga activitate de cercetare științifică și tehnologică din țara noastră, a participat și participă efectiv la elaborarea și transpunerea în viață a tuturor obiectivelor primordiale ale științei — investigarea și valorificarea resurselor naționale, crearea unei economii moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență, creșterea substanțială a productivității muncii sociale pe baza automatizării complexe, sistematizarea și dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor țării, afirmarea prestigioasă a României în circuitul economic și tehnico-științific internațional, ridicarea calității vieții întregului popor, înflorirea spirituală a națiunii.

Cu o profundă și cuprinzătoare viziune asupra dialecticii cunoașterii științifice, cu o emoționantă și mobilizatoare încredere în puterile științei, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU ne-a cerut statornic să dăm avînt cercetărilor fundamentale din domeniile matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, îndreptate spre dezvăluirea unor noi taine ale naturii și vieții, care să fie puse în slujba progresului și civilizației, a dezvoltării pașnice a omenirii.

Într-o concepție profund novatoare, Secretarul General al partidului a fundamentat și elaborat principiile noului mecanism economic, care au stimulat puternic angajarea României pe calea dezvoltării de tip intensiv. Avînd la bază autoconducerea și autogestiunea muncitorească, relațiile de producție din societatea noastră au cunoscut un însemnat salt calitativ, pe măsura progresului accelerat al forțelor de producție în acești 20 de ani. Din inițiativa și sub îndrumarea directă a conducătorului partidului și statului, se dezvoltă continuu sistemul democrației muncitorești, revoluționare, se asigură participarea nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale — ceea ce imprimă noi trăsături întregului profil al societății românești. Prin întreaga sa activitate teoretică și practică, Secretarul General a asigurat unitatea și creșterea rolului conducător al partidului ca centru vital al națiunii, întărirea permanentă a rolului și răspunderilor statului față de întreaga noastră națiune socialistă. Unitatea fără precedent a întregului popor în jurul partidului, al conducătorului nostru iubit, consfințește fuziunea deplină a istoriei Partidului Comunist Român cu istoria României, în cea mai glorioasă epocă a dezvoltării sale. Programul ideologic al partidului, normele vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste încununează strălucitele înfăptuiri ale Secretarului General al partidului, de făurar genial al civilizației românești moderne.

Determinînd și reflectînd toate aceste măreațe realizări pe tărîmul cugetării și acțiunii, monumentala operă a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, cuprinsă într-un număr impresionant de volume, paginile alese din gîndirea sa economică, social-politică, filosofică, pe tărîmul științelor, al culturii și artei, magistralele studii și analize pe care le consacră celor mai arzătoare probleme ale dezvoltării, progresului și păcii ce confruntă astăzi omenirea, publicate în țară ca și pe toate meridianele lumii, omagiate de cele mai distinse foruri academice și politice, de personalități prestigioase ale științei, culturii și vieții sociale, au adus cea mai înaltă apreciere personalității Președintelui țării, au atras României stima opiniei publice internaționale, sporindu-i renumele ca niciodată în întreaga sa istorie. Împreună cu întregul popor, intelectualitatea noastră aduce un adînc omagiu celui mai de seamă cercetător al țării, ale cărui excepționale calități, chemare spre creativitate, spre nou, curaj de a înlătura rutina, vechiul, nemîpăcare cu limitele vremelnice și cu automulțumirea, năzuință de a munci mereu mai mult și mai bine dau un strălucit exemplu de ținută științifică, politică și morală tuturor generațiilor ce își împletesc azi eforturile pe tărîmul cercetării științifice, constituind modelul însuși al savantului patriot și umanist în România socialistă.

În centrul întregii sale opere revoluționare, conducătorul partidului și statului nostru a pus și pune cu consecvență Omul, bunăstarea lui materială și spirituală, capacitatea lui de a fi la înălțimea epocii pe care o trăim. În lumina acestui generos umanism socialist ce conferă o înaltă distincție Epocii NICOLAE CEAUȘESCU, se făurește azi în țara noastră, în procesul muncii și luptei revoluționare, cu sprijinul nemijlocit al științei, culturii și artei, profilul unui om nou, stăpîn pe destinele sale, constructor conștient al viitorului său luminos.

Totodată, într-o lume confruntată cu probleme grave, marcată de puternice contradicții, conflicte și nesiguranță, Președintele României socialiste s-a ridicat cu exemplară hotărîre — inclusiv pe plan științific, ideologic și cultural — împotriva forțelor reacționare, obscurantiste, ce înalță la ură între oameni și popoare, la violență politică și militară, punînd în pericol dreptul fundamental al tuturor oamenilor la pace, la viață. Angajînd întreaga națiune în lupta pentru o pace autentică și viabilă în cadrul unei noi ordini economice internaționale, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU dă o strălucită expresie convingerii pe care a afirmat-o dintotdeauna, devenită adevărată deviză a muncii și vieții tuturor oamenilor de știință din patria noastră, că progresul și independența națională, pacea și știința sînt inseparabile.

Recunoașterii excepționalelor merite ale conducătorului partidului și statului nostru îi s-a dedicat, de-a lungul anilor, omagiul institutiilor de știință și cultură, al forurilor academice sau de opinie, al celor mai marcante personalități ale cugetării din întreaga lume. Academii, universități, mari instituții active sau de consacrare în știință și cultură, prestigioase asociații profesionale și factori de înaltă răspundere în politica statelor lumii și a organizațiilor internaționale și-au exprimat în repetate rînduri admirația și prețuirea față de personalitatea și opera tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, conferindu-i Președintelui României cele mai înalte titluri și distincții.

Se întregește astfel în conștiința tuturor oamenilor de știință și cultură, a întregii națiuni, imaginea, scumpă tuturor, a revoluționarului luminat, ctitor de țară nouă, om al acțiunii istorice, om de neegalată omenie, eminent om de știință, personalitate proeminentă a lumii contemporane.

Pentru contribuția hotărîtoare a Secretarului General al partidului, Președintele Republicii, la făurirea civilizației socialiste românești, a destinului nou al României, pentru strălucita activitate teoretică și practică desfășurată în acest spirit revoluționar, în slujba progresului și înfloririi patriei socialiste, a înfăptuirii măreților idealuri de libertate și dreptate socială ale poporului român, a întăririi independenței și suveranității naționale, pentru rolul și contribuția esențială la dezvoltarea colaborării și prieteniei cu țările socialiste, cu toate statele lumii, la cauza păcii și destinderii internaționale, Academia Republicii Socialiste România, exprimînd voința tuturor oamenilor de știință și cultură din țara noastră, a hotărît într-o impresionantă și emoționantă unanimitate, alegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în calitate de Membru Titular și Președinte de Onoare al Academiei Republicii Socialiste România.

Acțiunea luminată și mobilizatoare a conducătorului nostru iubit în rîndurile și în fruntea Academiei Române vor deschide o eră nouă, de înflorire a importantului factor de cultură și civilizație pe care îl constituie această instituție. Sub înalta sa îndrumare, contribuția Academiei la dezvoltarea creativității tehnico-științifice și cultural-artistice naționale își va împrospăta izvoarele, aducînd lumii noastre noi valori, mai multă cunoaștere și bunăstare materială și spirituală.

Consacrînd în cea mai înaltă demnitate academică a României pe cel mai iubit fiu al poporului, ctitorul vremurilor noastre măreațe, oamenii de știință și cultură sînt pe deplin conștienți de marile obligații pe care și le asumă, de noua exigență pe care trebuie să o manifeste de acum înainte față de ei înșiși, față de întreaga lor activitate profesională și social-politică. Ne angajăm în fața Secretarului General al partidului, Președintele Republicii, să fim demni de marea onoare pe care o constituie prezența sa la conducerea supremă a Academiei Române, să muncim mai mult și mai bine pentru a transpune pe deplin în viață înalta sa concepție asupra rosturilor științei în făurirea unei Românii libere, independente și prospere, a societății socialiste multilateral dezvoltate, în înaintarea scumpei noastre patrii spre comunism.

Odată cu încredințarea profundului nostru respect și nețărmurit devotament, adresăm tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU cele mai calde felicitări, împreună cu urările noastre, pornite din adîncul inimii, de multă sănătate și activitate rodnică, spre binele poporului român, spre propășirea și gloria României socialiste.

ADUNAREA GENERALĂ A ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Adunarea Solemnă

Joi, 11 iulie 1985.

Academia și slujitorii ei trăiesc o zi memorabilă.

Pe frontispiciul clădirii se află portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu, sub care este înscrisă vibranta urare : „Trăiască Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general !".

Intrarea principală este străjuită, în semn de sărbătoare, de drapelele partidului și statului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au fost întîmpinați, la sosire, de membri ai Prezidiului Academiei, care i-au invitat în aula marelui for științific, unde membrii și membrii corespondenți ai Academiei, toți cei prezenți i-au primit cu multă dragoste, cu puternice aplauze.

...Ora 10. Începe adunarea solemnă a Academiei Republicii Socialiste România.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiul adunării solemne iau loc tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ion Ursu, Radu Voinea și Ion Anton.

Cuvîntul de deschidere este rostit de Radu Voinea, președintele Academiei, care, după ce salută prezența la lucrările adunării solemne a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, arată :

Permiteți-mi să vă raportez, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că, în ședința sa de ieri, Adunarea generală a Academiei, exprimînd gîndurile și voința tuturor oamenilor de știință și cultură din patria noastră, v-a ales, într-o impresionantă și emoționantă unanimitate, în calitate de membru titular și de președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România.

Vă rugăm să considerați, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că această alegere este expresia înaltei aprecieri, a recunoștinței și stimei deosebite pe care membrii Academiei, oamenii de știință, de cultură și din învățămînt, cu un cuvînt, întreaga intelectualitate a țării, alături de întregul nostru popor, vi le poartă pentru prodigioasa dumneavoastră activitate desfășurată cu pilduitor spirit revoluționar și profundă dragoste de țară și de popor, care a făcut ca ultimele două decenii să se înscrie în istoria țării drept cea mai luminoasă și înfloritoare perioadă din multimilenara ei existență, pe care o numim cu mîndrie Epoca Nicolae Ceaușescu.

În continuare, tovarășul academician Ion Ursu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, dă citire Hotărîrii Adunării generale, prin care se conferă tovarășului Nicolae Ceaușescu calitățile de membru titular și de președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România.

Într-o atmosferă sărbătorească, tovarășului Nicolae Ceaușescu i se înmînează diploma de membru titular și diploma de președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România. Totodată, i se înmînează carnetul de membru titular al Academiei și insigna de aur a marelui for științific al țării.

A luat, apoi, cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Discursul tovarășului Nicolae Ceaușescu este urmărit cu viu interes și subliniat, în repetate rînduri, cu puternice și îndelungi aplauze.

Conducătorul partidului și statului nostru este salutat din nou, la plecare, cu cele mai calde sentimente de dragoste, stimă și recunoștință, de numeroșii bucureșteni care au trăit, împreună cu oameni de știință, cu întregul nostru popor, acest mare și strălucit eveniment din viața Academiei, a spiritualității românești.

Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu

(Urmare din pag. 1)

ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, la ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului. De aceea nu doresc să mă refer acum la toate acestea.

Consider însă necesar să subliniez că toate remarcabilele înfăptuiri pe care le-am obţinut în această perioadă au fost posibile datorită faptului că hotărîrile Congresului al IX-lea au descătuşat energiile creatoare ale întregului popor şi au luminat drumul spre noi culmi de progres şi civilizaţie socialistă în patria noastră.

În întreaga activitate am pornit de la concepţia revoluţionară despre lume şi societate — materialismul dialectic şi istoric —, de la socialismul ştiinţific, de la înţelegerea justă a legităţilor general-valabile şi am acţionat pentru aplicarea lor creatoare la realităţile şi condiţiile din ţara noastră. Tocmai datorită faptului că partidul nostru a înţeles că materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific nu constituie dogme, ci ştiinţe de acţiune pentru înnoirea continuă a societăţii, a lumii, ştiinţe care dau o perspectivă nouă, şi permanent nouă, perfecţionării forţelor de producţie, relaţiilor sociale, mutării continue a lumii, a societăţii, spre noi şi noi culmi de progres şi civilizaţie. (Aplauze puternice, îndelungate) Meritul partidului nostru este acela — sau poate, în primul rînd, acela — că a înţeles aceasta în condiţiile cînd, pe plan internaţional, se insista mult pentru a se menţine socialismul în anumite cătuşe, care îl împiedicau să-şi pună în valoare forţa şi capacitatea sa. Înlăturînd dogmele, şablonismul de orice fel, considerînd socialismul ca o forţă politică de acţiune, partidul nostru a descătuşat — aşa cum am menţionat — energiile poporului nostru, a contribuit la afirmarea prestigiului şi forţei socialismului în întreaga lume. (Aplauze puternice, îndelungate)

În întreaga activitate am acordat o mare însemnătate repartizării juste a venitului naţional pentru fondul de consum şi fondul de dezvoltare. Viaţa a demonstrat că am procedat just acordînd cel puţin 30 la sută din venitul naţional pentru dezvoltare. Se poate spune că, procedînd aşa, am aplicat în mod just legea reproducţiei lărgite, pentru asigurarea dezvoltării continue, pe o bază superioară, a forţelor de producţie, a societăţii în general.

Dacă nu am fi procedat în felul acesta, ţara noastră ar fi rămas, în continuare, slab dezvoltată, ceea ce ar fi pus în pericol întreaga dezvoltare economico-socială, nivelul de trai al poporului, însăşi independenţa şi suveranitatea patriei.

Pornind de la legitatea generală a acumulării şi reproducţiei lărgite, dar şi de la experienţa proprie, Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit să asigurăm, în continuare, circa 30 la sută din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare, alocînd, în acelaşi timp, circa 70 la sută pentru fondul de consum, ceea ce va asigura şi în perspectivă dezvoltarea generală a patriei noastre, precum şi condiţiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a poporului — ţelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esenţa societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România ! (Aplauze puternice, îndelungate)

În Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, în Programul ideologic — parte integrantă a Programului partidului —, precum şi în hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, sînt stabilite orientările privind dezvoltarea pe o treaptă superioară a patriei noastre în noua etapă a construcţiei socialiste, în cincinalul 1986—1990 şi, în perspectivă, pînă în anul 2000.

În concordanţă cu Programul partidului şi hotărîrile Congresului, trebuie să punem în centrul întregii activităţi dezvoltarea intensivă a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naţionale, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii, a unei calităţi superioare în toate sectoarele.

Se impune să acordăm o atenţie deosebită dezvoltării mai puternice a bazei de materii prime şi energetice, creşterii productivităţii muncii, ridicării calităţii şi nivelului tehnic al producţiei, realizării unei eficienţe şi rentabilităţi tot mai mari a întregii activităţi economico-sociale.

În realizarea tuturor acestor hotărîri şi orientări, un rol de însemnătate primordială îl are ştiinţa, ca factor fundamental al progresului economico-social.

Partidul nostru porneşte de la faptul că socialismul se poate realiza cu succes numai pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general.

Este necesar să perfecţionăm continuu activitatea de cercetare ştiinţifică şi tehnologică, să unim toate forţele şi să întărim legătura ştiinţei cu învăţămîntul şi producţia, să facem astfel încît ştiinţa românească să soluţioneze, într-un timp mai scurt, marile probleme care îi stau în faţă pentru înfăptuirea noii revoluţii tehnico-ştiinţifice în ţara noastră.

Omenirea se află într-o etapă în care cuceririle ştiinţei, în toate domeniile, au un rol de seamă în dezvoltarea forţelor de producţie, în lărgirea orizontului de cunoaştere a universului. Noua revoluţie tehnico-ştiinţifică pe plan mondial impune ca o necesitate obiectivă pentru poporul nostru — şi, în acest cadru, doresc să subliniez, pentru ştiinţa românească, pentru toate instituţiile de cercetare din toate domeniile — de a se angaja cu întreaga forţă şi hotărîre în această nouă revoluţie tehnico-ştiinţifică. Viitorul poporului nostru — ca şi al altor popoare — este strîns legat, determinat de felul cum vom şti să acţionăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare ştiinţifică. Dacă vom rămîne în urmă în noua revoluţie tehnico ştiinţifică — aceasta va avea repercusiuni, pentru multă vreme, asupra întregii vieţi a poporului nostru. Trebuie ca toţi oamenii de ştiinţă, conducerea noastră de partid şi de stat să situeze, pe primul plan — aşa cum prevăd, de altfel, hotărîrile Congresului al XIII-lea — dezvoltarea puternică a ştiinţei, în aşa fel încît poporul nostru să ocupe un loc cît mai demn în rîndul naţiunilor înaintate ale lumii. (Aplauze puternice, îndelungate)

Sînt multe — şi apar continuu noi discipline ştiinţifice. Dar trebuie să ne preocupăm permanent ca ştiinţele de bază — matematica, fizica, chimia, biologia — să se menţină la un nivel cît mai înalt, să se dezvolte continuu. În măsura în care vom şti să facem ca tineretul patriei noastre să-şi însuşească şi să dezvolte aceste discipline, vom putea să stăpînim bine şi toate celelalte discipline tehnice şi, astfel, vom putea ocupa un loc important în dezvoltarea ştiinţei româneşti şi universale. (Aplauze puternice, îndelungate)

În acelaşi timp, trebuie să acordăm atenţia necesară şi ştiinţelor sociale — şi aş menţiona, în primul rînd, istoriei, filozofiei materialist-dialectice şi istorice, literaturii şi limbii române, cu atît mai mult cu cît începuturile acestui înalt forum au fost legate de apărarea şi dezvoltarea limbii române. O naţiune, un popor nu poi exista fără o istorie, fără o cultură şi o limbă proprie ! Aceasta constituie chezăşia şi forţa fiecărui popor — şi, aşa cum am menţionat, poporul nostru însuşi a creat, de-a lungul mileniilor, limba, cultura românească ! Oamenilor de ştiinţă şi de cultură le revine misiunea s-o păstreze, s-o perfecţioneze şi să asigure întotdeauna ca ea să ocupe un loc demn în rîndul limbilor şi culturii universale. (Aplauze puternice, prelungite)

De asemenea, se impune să dezvoltăm, în concordanţă cu noile realităţi, ştiinţele economice şi politice, ştiinţa conducerii societăţii. Să avem întotdeauna o atitudine critică faţă de tot ceea ce este vechi şi perimat, înlăturînd fără teamă tot ce nu mai corespunde noilor realităţi. Să promovăm cu îndrăzneală tot ce este nou, acţionînd în orice împrejurări ca adevăraţi revoluţionari.

Avem o istorie minunată, ne putem mîndri cu ceea ce a înfăptuit poporul român, înaintaşii noştri ! Avem datoria să cunoaştem şi să clarificăm cît mai bine toate momentele importante din istoria formării şi dezvoltării poporului şi naţiunii noastre, cu atît mai mult cu cît chiar şi astăzi mai sînt unii, peste hotare, care încearcă să pună în discuţie, să minimalizeze istoria şi lupta poporului nostru. Faptele, realităţile sînt de asemenea natură încît ne permit să respingem orice încercare de a diminua rolul poporului român, al naţiunii noastre în dezvoltarea omenirii, a culturii mondiale. Şi avem mîndria să afirmăm acest lucru, deoarece mulţi oameni de ştiinţă şi din alte domenii ale culturii româneşti au dat, nu numai pentru poporul nostru, dar şi pentru întreaga omenire, cuceriri care vor rămîne veşnice. (Aplauze puternice, prelungite)

Să facem ca tineretul patriei noastre să cunoască istoria — şi nu numai atît, dar să lupte pentru a adăuga noi fapte şi cuceriri la istoria glorioasă a poporului nostru, prin noi înfăptuiri în toate domeniile de activitate ! Rolul Academiei Republicii Socialiste România, al ştiinţei româneşti din toate domeniile este de a continua să se afle în fruntea luptei pentru o ştiinţă şi cultură înaintate, bazate pe cele mai noi cuceriri ale cunoaşterii umane, ale ştiinţei în general, pe materialismul dialectic şi istoric — concepţia revoluţionară despre lume şi viaţă, care dă permanent o perspectivă înnoitoare de progres naţiunii noastre, omenirii în general. (Aplauze puternice, prelungite)

Iată de ce este necesar să facem astfel încît ştiinţa românească să ocupe un loc de frunte şi, în unele domenii, locul de pionierat în cunoaşterea de noi şi noi taine ale naturii şi universului, în dezvoltarea cunoaşterii umane în general.

Să pornim permanent de la faptul că nu există lucruri care nu pot fi cunoscute, ci numai lucruri necunoscute încă, dar că stă în puterea omului ca, prin cutezanţa sa, să descopere noi taine şi noi legi ale naturii, să acţioneze pentru a le pune în serviciul omului, al bunăstării omenirii, al colaborării şi păcii. (Aplauze îndelungate, puternice)

Stimaţi tovarăşi,

În întreaga noastră activitate, călăuzindu-ne de principiile socialismului ştiinţific, am formulat teza construcţiei socialismului cu poporul şi pentru popor. În concordanţa cu aceasta, am acţionat pentru perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale, pentru dezvoltarea puternică a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare şi realizarea unui larg cadru democratic, de participare a tuturor oamenilor, a întregului popor, la conducerea activităţii din toate unităţile, din toate sectoarele, precum şi pe plan naţional. Am asigurat astfel participarea organizată şi activă a maselor populare, a întregului popor, la făurirea conştientă a propriului viitor, liber, a viitorului socialist şi comunist.

O atenţie deosebită trebuie să acordăm, şi în continuare, perfecţionării conducerii, planificării, dezvoltînd şi mai puternic autoconducerea, autogestiunea tuturor unităţilor economico-sociale şi localităţilor patriei noastre. Totodată, este necesar să aplicăm cu mai multă fermitate noul mecanism economic şi principiile socialiste de retribuţie, după care veniturile sînt determinate de munca depusă.

Se impune să întărim continuu proprietatea socialistă — de stat şi cooperatistă —, baza trainică a socialismului şi comunismului. Numai astfel vom asigura dezvoltarea continuă a forţelor de producţie şi ridicarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, a nivelului de trai material şi spiritual al poporului.

În acelaşi timp, este necesar ca, în spiritul Programului ideologic al partidului, să intensificăm activitatea ideologică, politico-educativă, de formare a conştiinţei socialiste, a omului nou — constructor conştient al socialismului şi comunismului. Să aplicăm ferm principiile umanismului revoluţionar, spiritul de omenie, propriu poporului român, în întreaga noastră activitate de făurire a noii orînduiri, în care omul constituie factorul fundamental ! Tot ce realizăm trebuie să servească dezvoltării personalităţii umane, ridicării nivelului de cunoştinţe generale, a bunăstării şi fericirii omului, a întregii naţiuni !

În acest cadru, literatura, arta, toate sectoarele care au un rol în dezvoltarea culturii noi, revoluţionare trebuie să se angajeze cu o şi mai mare hotărîre pentru a da noi şi noi opere de mare valoare, atît în conţinut — sau, în primul rînd, în conţinut —, cît şi în formă, care să contribuie la ridicarea culturii româneşti la un nivel cît mai înalt.

Avem toate condiţiile — atît în ce priveşte cercetarea ştiinţifică, cît şi activitatea culturală — să înfăptuim în cele mai bune condiţii prevederile Programului partidului, hotărîrile Congresului al XIII-lea, astfel încît ţara noastră, în cadrul dezvoltării generale, să obţină puternice realizări în ştiinţă, în cultură, în ridicarea gradului de civilizaţie al poporului român. (Aplauze puternice, prelungite).

Avem un program de largă perspectivă. Tot ce am realizat pînă acum demonstrează realismul politicii noastre de construcţie socialistă, faptul că avem tot ce este necesar pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea, care vor ridica patria noastră pe noi culmi de progres şi civilizaţie, vor crea condiţii pentru trecerea la înfăptuirea şi afirmarea tot mai puternică a principiilor comuniste de muncă şi de viaţă, în toate domeniile.

Stimaţi tovarăşi,

Dezvoltarea relaţiilor internaţionale ale României cu celelalte state, participarea activă a ţării noastre la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul de valori materiale şi spirituale, politica de prietenie şi pace cu toate naţiunile lumii constituie caracteristici de bază ale politicii ţării noastre. Am pornit şi pornim de la faptul că numai în condiţii de pace ne putem concentra toate forţele pentru dezvoltarea economico-socială a ţării — acest lucru fiind, de altfel, valabil pentru toate statele lumii.

Putem afirma că politica externă a României, de pace, de afirmare, în relaţiile cu toate statele, a principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa, se bucură de o înaltă apreciere şi a făcut ca ţara noastră să dezvolte relaţii de colaborare cu toate naţiunile lumii, să se bucure de stimă şi să aibă prieteni pe toate meridianele.

Ne aflăm într-o epocă hotărîtoare pentru însuşi viitorul civilizaţiei, al vieţii pe planeta noastră. Cursa înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, acumularea şi amplasarea de noi şi noi arme nucleare — printre care şi a rachetelor cu rază medie de acţiune — în Europa au creat o situaţie deosebit de gravă. Iată de ce problema fundamentală este acum aceea a opririi cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, de a impune realizarea dezarmării nucleare, înfăptuirea unei politici de pace, asigurînd astfel dreptul vital al popoarelor, al oamenilor — la existenţă, la libertate, la viaţă şi pace. (Aplauze puternice, prelungite).

România se pronunţă ferm — şi va acţiona, şi în viitor, cu toată hotărîrea — pentru oprirea amplasării rachetelor americane cu rază medie de acţiune în Europa, precum şi a contramăsurilor nucleare ale Uniunii Sovietice, pentru încetarea experienţelor nucleare, pentru trecerea, apoi, la retragerea şi distrugerea tuturor armelor nucleare.

Ne pronunţăm cu toată fermitatea pentru realizarea de măsuri concrete de dezarmare generală, de reducere a cheltuielilor militare şi a armamentelor, pentru dezvoltarea unor relaţii de încredere şi colaborare între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

(Continuare în pag. 4)

Adunarea solemnă a Academiei Republicii Socialiste România

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pag. 3)

Considerăm că este necesar să se facă totul pentru ca tratativele de la Geneva, dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, întîlnirea, în toamna acestui an, dintre secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și președintele Statelor Unite ale Americii, să ducă la rezultate reale, concrete, în soluționarea problemelor privind armele nucleare și cosmice, în reducerea și eliminarea armelor nucleare, atît pe Pămînt, cît și în Cosmos.

În același timp, considerăm că țările europene, toate statele lumii trebuie să acționeze cu toată hotărîrea pentru a contribui la realizarea unor acorduri corespunzătoare și pentru trecerea la dezarmarea nucleară, la oprirea militarizării Cosmosului.

O mare răspundere revine oamenilor de știință ale căror descoperiri sînt folosite, din păcate, tot mai mult, în scopuri militare. Mai mult ca oricînd este necesar ca oamenii de știință — de altfel toate popoarele — să spună NU hotărît înarmărilor, să se pronunțe ferm pentru pace. Să acționăm în așa fel încît uriașele cuceriri ale științei să fie folosite numai și numai în scopuri pașnice, pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a fiecărei națiuni, a bunăstării fiecărui popor!

România va acționa cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale, pentru soluționarea pe o bază nouă a problemelor complexe ale subdezvoltării, considerînd că numai astfel se pot depăși dificultățile economice actuale, se pot asigura dezvoltarea fiecărui popor, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune, în care fiecare națiune să se poată dezvolta în mod liber, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară. (Aplauze puternice).

Avem deplina încredere că stă în puterea popoarelor — în care oamenii de știință ocupă un loc important — de a determina schimbarea cursului periculos al evenimentelor, de a împiedica o catastrofă nucleară și de a asigura pacea în lume!

În ce ne privește, poporul nostru, oamenii de știință români sînt ferm hotărîți să facă totul pentru a contribui la triumful rațiunii, la dezarmare, la pace, la o colaborare egală între toate națiunile, la realizarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, a unei lumi mai bune! (Aplauze puternice, prelungite).

Stimați tovarăși,

În încheiere, doresc, încă o dată, să vă mulțumesc pentru alegerea mea ca membru și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România — și să vă asigur pe dumneavoastră, să asigur partidul și întregul popor că înțeleg aceasta ca o nouă manifestare a încrederii față de mine, dar și ca o îndatorire a mea de a face totul pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului, pentru întărirea rolului conducător al partidului, a unității întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Numai în deplină unitate avem garanția mersului ferm înainte pe calea socialismului și comunismului, a întăririi forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României! (Aplauze puternice).

Vă adresez dumneavoastră, membrilor Academiei, tuturor oamenilor de știință, urări de noi și noi succese în dezvoltarea tot mai puternică a științei și culturii — factor determinant pentru înflorirea continuă a patriei noastre socialiste, pentru întărirea suveranității și independenței ei! (Aplauze puternice).

Vă doresc noi și noi succese, multă sănătate și fericire! (Aplauze puternice, prelungite. Toți cei prezenți în sală se ridică în picioare și ovaționează îndelung, într-o atmosferă de puternic entuziasm, pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii națiuni —, pentru secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU).

România-Malta: prietenie și cooperare în folosul reciproc, al păcii și înțelegerii în lume

România și Malta au, în politica lor externă, multe elemente comune. Ambele țări promovează relații de prietenie și colaborare cu țările vecine, cu țările europene și de pe alte continente, fără deosebire de orînduirea socială, de forță sau de mărime. Atît România, cît și Malta, se pronunță pentru continuarea procesului de edificare a securității europene, inaugurat prin semnarea Actului final de la Helsinki, pentru afirmarea politicii de destindere, acționînd în direcția opririi cursei înarmărilor și eliminării pericolului unei catastrofe nucleare, pentru pace și înțelegere pe continent și în întreaga lume. În același timp, țările noastre sînt preocupate — și militează pentru găsirea de soluții adecvate — de situația economică pe plan mondial, de perpetuarea fenomenelor cu o influență negativă directă asupra tuturor statelor, și în primul rînd a celor în curs de dezvoltare, fenomene care fac să crească și mai mult decalajele dintre țările bogate și cele sărace.

Pe baza tocmai a acestor trăsături și aspirații comune, între România și Malta s-au instituit raporturi de prietenie și colaborare, a căror dezvoltare mereu ascendentă, în interesul ambelor state, se întemeiază pe respectarea principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Factorul determinant care a conferit noi dimensiuni legăturilor româno-malteze îl reprezintă întîlnirile la nivel înalt, convorbirile și înțelegerile convenite. Pe această linie, în cronica relațiilor bilaterale un moment de cea mai mare însemnătate îl constituie vizita de stat pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut-o, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în luna octombrie 1983, în Malta. Cu acest prilej, după cum este cunoscut, au fost semnate Declarația solemnă comună și Acordul pe termen lung privind schimburile comerciale și cooperarea economică, industrială și tehnologică dintre România și Malta, documente care cuprind, printre prevederile lor, direcții și obiective importante, menite să ducă la amplificarea conlucrării româno-malteze pe multiple planuri. Înțelegerile au în vedere acțiuni în domeniile construcțiilor de mașini, chimiei și petrochimiei, metalurgiei, construcției și reparațiilor de nave ș.a. Sînt prevăzute, de asemenea, schimburi de licențe, de patente, ca și specializarea în producție. O dezvoltare intensă cunosc și schimburile de valori spirituale. Evidențiind tocmai acest curs ascendent al relațiilor româno-malteze, precum și dorința comună de a dezvolta în continuare raporturile de conlucrare prietenească dintre cele două țări, pe plan bilateral și în viața internațională, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, s-a desfășurat recent vizita oficială de prietenie în țara noastră a președintelui Republicii Malta, Agatha Barbara.

Vizita, schimbul de vederi care a avut loc cu acest prilej au pus din nou în evidență existența unor poziții comune sau foarte apropiate în ceea ce privește marile probleme ale lumii contemporane. În mod deosebit, s-a insistat asupra necesității unor acțiuni cum sînt: oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, oprirea producerii, experimentării și amplasării de noi arme în Europa, asigurarea păcii, securității și destinderii pe continent, în Mediterana și în întreaga lume, soluționarea pe cale politică, prin tratative, a tuturor stărilor conflictuale, instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În acest cadru, reafirmînd poziția României în principalele probleme ale vieții internaționale actuale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că apărarea păcii constituie problema fundamentală a epocii noastre, un imperativ vital pentru toate națiunile lumii, și în primul rînd pentru popoarele din Europa, unde s-a acumulat un uriaș arsenal de arme și continuă să se amplaseze noi rachete nucleare și noi mijloace de distrugere în masă.

S-a subliniat că rezolvarea justă impune participarea activă, egală la cu care se confruntă epoca noastră și durabilă a marilor probleme viața internațională a tuturor statelor, indiferent de mărime sau de orînduire socială, și în mod deosebit a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, neutre și nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de colaborare și destindere, de independență, securitate și pace. În acest context, cei doi președinți au exprimat dorința României și a Maltei de a colabora tot mai activ pe arena mondială. Președintele maltez a dat o înaltă apreciere activității și inițiativelor președintelui Nicolae Ceaușescu pe arena internațională, pentru o politică de pace, colaborare și înțelegere între națiuni.

Prilej de reafirmare a dorinței celor două țări și popoare de a dezvolta în continuare relațiile reciproce pe multiple planuri, de a colabora activ pe arena internațională, noul dialog la nivel înalt româno-maltez reprezintă, totodată, o acțiune concretă menită să faciliteze destinderea pe continentul nostru, să influențeze pozitiv cooperarea internațională, pacea și securitatea în Europa și în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

O primăvară de 20 de ani: Epoca NICOLAE CEAUȘESCU

Visul cutezător căruia i-a dăruit generos o viață de luptă revoluționară, măreața faptă căreia i-a dat chip prin truda eroică din anii de cînd se află în fruntea partidului și a țării

„Am pornit și pornim de la faptul că socialismul trebuie să reprezinte manifestarea celei mai largi democrații muncitorești-revoluționare, care să asigure în formele corespunzătoare pe care le-am constituit — ale adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii, inclusiv ale consiliilor la nivel național — cadrul de participare activă, democratică, a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru popor, la făurirea conștientă a propriului viitor, liber, independent și fericit, la întărirea continuă a patriei noastre, a independenței și suveranității sale!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Poporul să-și fie singur stăpîn

În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, prin opera teoretică și activitatea practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în țara noastră s-a afirmat și edificat practic **o nouă concepție despre democrație.** Principalele coordonate ale acestei concepții vizează lărgirea continuă a drepturilor și libertăților democratice, pornind de la ideea că socialismul este orînduirea celei mai înalte democrații ; creșterea puternică a forțelor de producție, asigurîndu-se astfel în dublu sens concordanța necesară între dezvoltarea economică și cadrul democratic de participare ; realizarea unei unități între reprezentativitate și participare directă ; perfecționarea necontenită a structurii și activității organismelor reprezentative și amplificarea continuă a participării nemijlocite a maselor de oameni ai muncii la actul de conducere la nivel macrosocial și microsocial ; controlul oamenilor muncii asupra activității organelor de stat ; întemeierea democrației socialiste pe principiile și normele umanismului revoluționar ; corelarea organică a noii democrații cu principiile echității socialiste ; instituirea unor raporturi noi, autentic democratice, între individ și stat, între individ și societate ; unitatea indisolubilă dintre drepturi și îndatoriri, dintre democrație și legalitate ; înalta răspundere socială, crearea unui climat de ordine și disciplină de asemenea transpunerea valorilor democrației socialiste în cadre și norme ale modului socialist de viață și ale acțiunii sociale a individului ș.a.

În strategia politică a transpunerii în viață a acestor coordonate, partidul nostru a pornit și pornește consecvent de la ideea — fundamentată pe larg de către secretarul său general — conform căreia **participarea poporului la conducerea societății este o necesitate obiectivă a făuririi socialismului și comunismului.** În lumina acestei viziuni profund democratice și umaniste asupra socialismului și a raportului dintre socialism și democrație, dintre partid și clasa muncitoare, dintre partid și popor în ansamblu, în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a realizat un **amplu și inedit sistem al democrației muncitorești, revoluționar,** care-și demonstrează tot mai mult virtuțile sale umanizatoare, valențele sale creatoare, capacitățile sale de dinamizare și mobilizare a maselor la creația istorică revoluționară.

În climatul spiritual și social-politic inovator, de largă efervescență creatoare, ce caracterizează societatea românească de aproape două decenii, în concordanță cu mutațiile care au avut loc în viața socială, cu afirmarea tot mai puternică a unității de interese, idealuri și aspirații ale tuturor claselor și păturilor sociale, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, cu creșterea nivelului lor de conștiință, orizontului cultural-științific, s-au întreprins, pe de o parte, o înțeleaptă regîndire și remodelare a structurilor sistemului nostru politic, a formelor democrației reprezentative, iar pe de altă parte — o amplă și cutezătoare inovație socială, prin făurirea unui complex, original și inedit cadru de participare directă a poporului la conducerea societății, atît la nivelul unităților economice, cît și la nivel național. S-au instituționalizat consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii, congresele și consiliile la scară națională. Constituirea, de asemenea, a organizațiilor democrației și unității socialiste — act politic major, cu fertile și adînci implicații în lărgirea și funcționarea sistemului nostru democratic și cu largi și semnificative rezonanțe în conștiința maselor-reprezintă o expresie grăitoare a înaltului umanism care se află la baza întregii politici a partidului, o ilustrare adînc concludentă a preocupărilor constante și stăruitoare ale partidului privind crearea condițiilor și structurilor organizatorice cele mai propice în vederea manifestării tot mai depline și într-o deschidere tot mai largă a personalității umane.

Superioritatea și viabilitatea democrației noastre socialiste se întemeiază, pe de o parte, pe legătura sa indisolubilă cu toate celelalte procese care configurează societatea socialistă (dezvoltarea puternică a forțelor de producție, instituirea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție și sociale, mutațiile în structura de clasă, omogenizarea socială, afirmarea partidului ca centru vital al societății, înflorirea științei, culturii și învățămîntului, formarea conștiinței socialiste a maselor ș.a.) și, pe de altă parte, pe noul statut — economic, social și politic — al oamenilor muncii, de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători ai bunurilor materiale și de beneficiari ai avuției sociale. De aceea, în cuprinsul elementelor care definesc și disting democrația muncitorească, revoluționară și care-i evidențiază în chip revelator superioritatea asupra democrației burgheze, o semnificație majoră, cu totul deosebită, are **caracterul real, efectiv, practic al acestei democrații.** Spre deosebire de democrația burgheză, care — fără a mai vorbi de marile inegalități ce o rod din interior — își păstrează, sub numeroase și importante aspecte, dimensiunea sa formală (proclamă anumite drepturi fără să poată asigura condițiile necesare pentru exercitarea lor reală), democrația socialistă presupune, cum elocvent demonstrează în țara noastră experiența ultimelor două decenii, asigurarea în fapt a deplinei egalități sociale între oameni, a drepturilor și libertăților democratice, a participării tuturor cetățenilor. „Societatea pe care o edificăm, a dreptății și egalității sociale și naționale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — face totul ca omul să aibă condiții de muncă, de învățătură și de viață tot mai bune, ca personalitatea umană să se manifeste din plin. În aceasta constă, de altfel, deosebirea esențială dintre socialism și capitalism, dintre societatea bazată pe asuprire și societatea fără clase, în care poporul este stăpîn pe destinele sale, în care tot ce se înfăptuiește aparține poporului, numai poporului".

• Valoarea morală a exemplului

Vorbind de sistemul democrației noastre socialiste, de permanenta perfecționare a activității organelor colective de conducere, este de relevat că factorul hotărîtor al transformărilor din aceste domenii, ca și din procesul revoluționar global în care este angajată societatea românească îl reprezintă, ca forță socială conducătoare, clasa muncitoare. Aceasta nu numai prin faptul că personalul muncitor din țara noastră reprezintă 70% din populația activă iar aceasta din urmă constituie 50% din întreaga populație a țării, ci și în sensul că experiența de luptă și creație istorică, de conducere și înfăptuire a revoluției și construcției socialiste acumulate și elaborate în planul organizatoric, politic și ideologic la nivelul clasei muncitoare tinde în mod obiectiv să se generalizeze la nivelul întregii societăți, astfel că sistemul social-economic și politic-democratic în ansamblul său — se structurează în funcție de valorile social-politice cristalizate în și la nivelul clasei muncitoare.

Un exemplu sugestiv în această privință îl reprezintă **colectivul uzinelor „23 August" din Capitală,** adunările generale ale oamenilor muncii de aici — locul de unde au pornit și în care s-au aplicat pentru prima dată multe din propunerile de adîncire și perfecționare a democrației muncitorești în ansamblu — de la aplicarea principiilor socialiste de retribuție în funcție de realizări, inclusiv la nivelul ministerelor, la ideea întăririi sentimentului și răspunderii oamenilor muncii de proprietari — și colectivi, dar și personali — prin participarea cu părți sociale la fondul de dezvoltare a întreprinderii. Prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la adunările generale ale oamenilor muncii de aici a stimulat permanent încrederea muncitorilor în forța cuvîntului lor, în greutatea pe care opinia lor o are și trebuie s-o aibă în organizarea întregii activități. „Adunarea generală — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la o asemenea întîlnire din februarie 1983 — deci adunarea proprietarilor, a producătorilor și beneficiarilor trebuie să-și asume întreaga răspundere și să judece toate problemele legate de dezvoltarea întreprinderii, de realizarea tuturor obiectivelor și sarcinilor ce îi revin — și să fie mai exigentă, inclusiv cu conducerea întreprinderii, cu cadrele de conducere, cu directorul, cu președintele consiliului oamenilor muncii". Îndemnul secretarului general al partidului nu este foarte greu de urmat într-un colectiv cu o puternică și activă conștiință muncitorească cum este cel al uzinelor „23 August". Cum spunea forjorul Costică Dorin, om ce lucrează aici din 1963, actualul secretar al comitetului sindical din întreprindere, „exemplul în materie de înțelegere a noului spirit muncitoresc îl dau tocmai oamenii din secțiile grele, din fabrica de piese turnate și forjate, oameni cu o pregătire generală sub media altor sectoare, mai moderne, dar care au — «paradoxal», nu ? — o pregătire înaintată în domeniul

(Continuare în pag. 6)

conștiinței, al exigenței și răspunderii manifestate față de întreaga lor activitate. Adunările lor generale, cuvîntul și părerile lor sînt adevărate modele de democrație muncitorească, înțeleasă ca implicare responsabilă în bunul mers al fabricii".

În uzinele „23 August" adunările generale se organizează în trepte : mai întîi la locurile de muncă (peste 100 de astfel de întruniri la care au participat practic toți cei peste 19 000 de oameni ai muncii din uzină), apoi pe secții (29) și, în sfîrșit, pe întreprindere. Toate aceste adunări s-au desfășurat în perioada ianuarie-februarie 1985, o nouă „ediție" a lor urmînd să fie declanșată nu peste multă vreme în iulie-august.

La adunarea generală pe întreprindere subinginerul Melinte Ion s-a referit la respectarea disciplinei tehnologice, la îmbunătățirea tehnologiilor de formare-turnare la peste 20 de repere, la recirculerea materialelor tehnologice secundare ; lăcătușul Enache Nicolae a cerut executarea lucrărilor pe bază de grafic, controlul zilnic al realizării sarcinilor, revederea unor tehnologii de fabricație („nu am introdus aproape nimic nou în ceea ce privește sculele de mare randament"), proiectanții de la I.C.S.I.T. „Faur" să lucreze în uzină ; Marcu Maria, turnător-formator, a criticat aprovizionarea pentru lipsa de nisip la turnătorie (în februarie erau condiții climatice deosebite, dar, ca să cităm din răspunsul dat la interpelare de directorul general Paul Blaier, „dacă e să fim corecți, acum trebuia să avem buncărele pline !") ; Vlad Profir, frezor, s-a referit la cursurile de reciclare, cam „chinuite și amețite", Dragomirescu Rafila — la organizarea locurilor de muncă, curățenia și disciplina din fabrică ș.a.m.d.

Relativ la aceste propuneri și la numeroase altele a căror înșiruire nu ar avea decît valoare statistică ar fi de spus cîteva lucruri.

Mai întîi îmi vine în minte un citat celebru din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din 1967 : **„Viața arată că un singur om, oricît de competent ar fi, nu poate asigura singur rezolvarea problemelor atît de complexe pe care le ridică gospodărirea, administrarea și conducerea întreprinderii, centralei sau ministerului. Pentru aceasta este necesar să se promoveze forme de conducere colectivă care să permită cuprinderea și rezolvarea multiplelor probleme ale vieții economice, înlăturarea arbitrarului în luarea deciziilor, fructificarea experienței specialiștilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a masei de oameni ai muncii".** În descendența directă a acestei orientări, principiul democratic al muncii colective a pătruns în toate celulele organismului social, devenind o caracteristică de esență a întregii activități economico-sociale în România, astfel încît acum viața arată că în rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică activitatea unei întreprinderi este angajată, practic, întreaga masă a oamenilor muncii — și mă îndoiesc că un director, oricît de capabil ar fi, ar putea cuprinde întreaga diversitate a „micilor" lucruri mari pe care le presupune, de pildă, viața unei uzine ca „23 August".

În al doilea rînd, trebuie spus că circuitul acestor propuneri, idei, probleme se închide pînă la urmă în producție, în chiar locurile care le-au generat. Unele — majoritatea — se rezolvă din mers, fără formalități inutile, în atelierele și secțiile respective ; altele, care depășesc posibilitățile „locale" de soluționare, sînt ridicate în fața întregii uzine, de urmărirea realizării lor ocupîndu-se o comisie formată din muncitori, specialiști de la organizarea producției și a muncii, membri ai comitetului sindical, directorul tehnic și de pregătire a fabricației ș.a. — comisie care centralizează tot ceea ce vine de la muncitori și stabilește răspunderi și termene precise de soluționare a respectivelor propuneri.

În al treilea rînd, la uzinele „23 August" — ca de altfel în toate locurile prin care am trecut cu prilejul acestui reportaj —, democrația muncitorească nu se reduce la cuantificarea ei în atîtea adunări generale, sau atîtea propuneri venite la muncitori sau atîtea luări de cuvînt. E vorba de o stare de spirit a cărei cristalizare nu este un dat, ci un proces echivalent cu amplă mișcare interioară pe care muncitorii o parcurg de la ceea ce s-ar putea numi obiect al democrației la chiar subiect al ei. Cu alte cuvinte, în aprecierea stadiului și al gradului de implicare al muncitorilor în sesizarea și soluționarea problemelor mai mult sau mai puțin generale ale unei întreprinderi trebuie avut în vedere faptul că, în țara noastră, clasa muncitoare este o clasă relativ tînără, ale cărei rînduri s-au lărgit cu precădere în ultimele trei decenii pe seama altor clase și categorii sociale, mai ales pe seama țărănimii. Desigur acest fenomen este întrutotul pozitiv, dar el trebuie luat în considerare atunci cînd se pune problema legăturii dintre activitatea social-politică și educativă și conținutul concret al cadrului de autoconducere muncitorească creat în țara noastră în ultimii ani.

• Democrația la fața locului

„Democrația muncitorească — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu este o noțiune generală ; ea înseamnă asumarea răspunderii de către adunarea generală, de către întregul colectiv de oameni ai muncii pentru buna funcționare a întregii activități".** Această bună funcționare a întregii activități desemnează de fapt o multitudine de mici amănunte mari, cu influențe aparent doar la un loc de muncă sau altul, de care, în realitate, au efecte asupra întregii întreprinderi. Conștiința acestei dependențe între ce face fiecare și starea generală a tuturor este marele cîștig și totodată resortul cel mai puternic al inițiativei și democrației muncitorești. Într-adevăr, democrația muncitorească nefiind o noțiune generală, ea se compune din atomii de gîndire și acțiune ai celor care înțeleg că răspunderea față de problemele mari, „globale" trece, de fapt, prin răspunderea față de ceea ce face în perimetrul său acțional. De aceea eficiența actului democratic rezidă, în esență, în firescul cu care un muncitor sau altul se arată preocupat ca în primul rînd la locul lui de muncă treburile să meargă mai bine.

Ion Pismac este bobinator la secția II producție a **Întreprinderii de mașini electrice București.** Că este un om căruia mintea îi merge mai iute decît vorba n-ar avea prea mare importanță dacă mintea nu i-ar fi conectată în primul rînd la ceea ce face, așa încît pe fondul problemelor legate de necesarul de cupru, de mărirea eficienței muncii în sectorul de bobinaj i-a venit următoarea idee : în loc ca bobinele scurtcircuitate să fie aruncate în întregime (cum se proceda de vreo 15 ani), **s-a** gîndit împreună cu alți muncitori — Pravda Constantin, Selim Enver, Ciocirlie Nicolae — la eliminarea doar a zonei compromise. Metoda lor a fost acceptată de conducere și generalizată, conducînd nu numai la economii de milioane de lei dar și la salvarea unor importante cantități de cupru — cu efecte nemijlocite asupra indicatorilor economici ai secției. Similar a gîndit și maistrul Radu Alexandru, cerînd să fie acceptată executarea în serie, grupată a mai multor bobine de cupru, metodă prin care se economisesc 100—250 g cupru pe fiecare bobină — ceea ce înseamnă foarte mult, dacă avem în vedere că producția secției merge pînă la 40 000 bobine pe lună. Tot din inițiativa muncitorilor, primele probe în atelierul presă-ștanțe nu se mai fac pe tabla silicoasă (oțel electrotehnic) ci chiar pe ambalajul acestei table — fapt ce a condus la economii anuale de 1,5 milioane lei.

La **Întreprinderea de mecanică fină București** majoritatea covîrșitoare a problemelor discutate în adunările generale ale oamenilor muncii sînt probleme de producție — ale unei producții de vîrf pe care o realizează peste 7 000 de oameni ai muncii din care peste 80% sînt absolvenți de liceu, iar restul — în curs de absolvire la seral. Democrația muncitorească existentă aici este o democrație în fața lucrului de realizat, de fapt este o competiție a competenței în care primează calitatea și eficiența, și nu paternitatea ideii. Într-o întreprindere în care în 20 de ani s-a ajuns să se lucreze cu precizii de zecime de micron, în care tehnologiile sînt extrem de pretențioase („dacă cineva suflă peste o piesă te-a terminat !"), în care obținerea finală a micronului mecanic depinde de o înlănțuire de etape tehnologice slujite de oameni și secții diferite, destinul comun al tuturor muncitorilor îl face pe fiecare mult mai sensibil și mai responsabil față de propria activitate, nimeni neacceptînd să suporte consecințe pentru cauze datorate altora. De aceea muncitorii cer, de pildă, tipizarea proiectelor pentru ștanțe și matrițe, revizuirea tehnologiilor de fabricație la plăcuțele de carburi metalice, actualizarea documentației tehnice la produse ce începuseră să piardă teren pe piața internațională (raportorul mecanic și alezometrul cu precizie de 2 microni), realizarea unor contracte pentru export la secții care sînt apte pentru astfel de performanțe ș.a.m.d.

Pîrvu Emilian, președintele comitetului sindical pe întreprindere, grupează problemele ridicate de muncitori în unele care vizează colaborarea între secții, între fabrică și institute de proiectare și în altele de întărire a ordinii și disciplinei, referitoare la viața fabricii în ansamblul său. „Este vorba de o reală creștere a interesului muncitorilor față de viața întregii fabrici — lucru care se resimte cu putere în ultimii 15 ani de cînd ființează organismele de conducere colectivă create la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu" spune Pîrvu Emilian, unul din veteranii întreprinderii.

La **Întreprinderea „Unirea" din Cluj-Napoca** (3 600 de muncitori, 35% din producție la export, a doua întreprindere din municipiu după C.U.G. — ca valoare a producției) problema participării oamenilor muncii la conducere a fost înțeleasă de la început în spiritul tradițiilor de muncă existente aici, autoconducerea devenind, cum spunea Octavian Cicoș, președintele C.O.M., „o instituție credibilă sub ochii lor și prin ei înșiși, prin muncitorii chemați să se confrunte cu problemele de conducere ale uzinei în continuă modernizare". Olpretean Cornel este formator-turnător în secția turnătorie, Iacob Vasile — strungar în secția de reparații („lucrez din 1949 în fabrică") și amîndoi sînt reprezentanți ai oamenilor muncii în consiliul colectiv de conducere. „Problemele de producție ridicate de muncitori se soluționează operativ, între secții, întrucît chiar șefii de secții, conducătorii, în general, și-au asimilat corect stilul colectiv de conducere, nemaifiind nevoie să explicăm de ce C.O.M.-ul a luat cutare sau cutare hotărîre. Greutăți tehnice deosebite am avut la turnătorie, dar multe idei venite de la muncitori — Cimpeanu Vasile, Lucaciel Ioan, Dăuțan Ioan — au făcut ca această secție să-și facă planul și să la retribuția corespunzătoare. Acum, probleme avem la montaj, unde oamenii sînt buni, dar, din păcate, nu de ei depinde direct realizarea sarcinilor de producție".

La **Întreprinderea „Tehnofrig" din Cluj-Napoca** aceeași predilecție a muncitorilor pentru soluționarea problemelor de producție. Varga Andraș este lăcătuș în secția 400 și totodată reprezentant al muncitorilor în C.O.M. „M-am străduit, după capacitatea și pregătirea mea politică și profesională să obțin condiții cît mai bune și mai eficiente de muncă în secție. Democrația muncitorească creată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu asigură condiții minunate de afirmare a personalității tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate. Majoritatea lucrurilor importante din fabrica noastră s-au făcut din inițiativa noastră și în folosul nostru". Pașca Gavril este sudor în secția 500. „De felul meu sînt cam insistent. Cînd, de exemplu, am propus înființarea unor microcantine, s-a zis că e o idee cam utopică. Acum avem 5 microcantine, cu tăvi ergonomice și linii de servire automatizate care asigură fiecare un flux de 60 de oameni la 7 minute. Dar aș vrea să notați acolo că lucrez de 28 de ani aici și am constatat că dacă spui adevărul și arăți exact care e situația oamenii au multă încredere în tine. În climatul acesta de sinceritate, în care oamenii sînt solicitați să-și spună părerea, a crescut mult încrederea fiecăruia în el însuși, în faptul că ceea ce el crede că e bine — și dacă e bine — se realizează". Axinte Aurel este maistru la secția de ansamble sudate. „E o zonă foarte grea : toate construcțiile și utilajele sudate pleacă de aici. Am avut nevoie de unele mașinării mai speciale — polizoare de colț — care asigură calitatea necesară la export ; lunar vom cîștiga cîte o astfel de mașină. Apoi, n-avem oameni pentru sablare — o operațiune dificilă. Am luptat să obținem drepturile cuvenite pentru o asemenea meserie și astfel am convins pe mulți să se instruiască și să devină sablatori. Acum ne lovim de problema electrozilor. Numai noi știm ce înseamnă un electrod bun și unul prost — cu care nu putem realiza suduri acceptate la export. Electrozii furnizați de Buzău lasă de dorit și riscăm refuzul utilajelor la export. Dacă tot nu primim electrozi buni, încercăm să le mărim performanțele acestora, uscîndu-i în niște instalații pe care secția noastră deocamdată nu le are."

• Unde-s toți puterea crește

Am putea continua oricît de mult enumerarea situațiilor în care intervenția muncitorilor vizează bunul mers al întregii uzine, „buna funcționare a întregii activități". Este benefic faptul că substanța democrației muncitorești o dă de fapt, problemele producției. Dar aspectul teoretic inevitabil care se pune este : **se-i determină pe muncitori să fie preocupați de propria lor activitate, de participarea la analiza și conducerea procesului de producție căruia îi sînt principalii actanți ?**

După cum este cunoscut, propovăduirea „refuzului participativ", a „indiferentismului politic", a „negativismului", precum și a diferitelor variante de „apolitism" a constituit una din marile diversiuni ideologice occidentale menite să deturneze mișcarea socială reală de la scopurile sale și să acrediteze o imagine amorfă despre rolul maselor populare. Depolitizarea, atribuită adesea „dezinteresului" cetățenilor sau pierderii dimensiunii politice a participării, s-a dovedit a fi, de asemenea, o manevră ideologică menită să acrediteze lipsa de finalitate a oricărei încercări de zdruncinare a statu-quoului orînduirii capitaliste.

(O definiție a democrației cum este aceea dată de P. Birbaum — „sistemul politic în care poporul exercită suficient control pentru a fi capabil să schimbe conducătorii, dar insuficient pentru a conduce el însuși" — consemna, în fapt, atît insuficiențele valențelor explicative ale ideologiei burgheze cît și starea de fapt a limitelor democrației occidentale).

În contrast cu tezele ideologiei occidentale, relațiile noi pe care le dezvoltă în țara noastră aplicarea principiului autoconducerii muncitorești urmăresc și confirmă deci activizarea oamenilor muncii, utilizarea mai bună a forțelor interne ale unităților, eliberarea resurselor proprii prin stimularea creativității, a capacității fiecărei unități de a-și rezolva în mod autonom problemele cu care se confruntă, de a răspunde mai rapid nevoilor, funcțiilor pe care le reprezintă societatea.

Tocmai pentru a operaționaliza și a asigura eficiență sporită principiului autoconducerii, participării efective a maselor de oameni ai muncii la actul decizional, s-a elaborat și aplicat în viață noul mecanism economico-financiar care constituie factorul necesar, de legătură obiectivă între latura politică a principiului, pe de o parte, și latura sa funcțională, eficientă pe de altă parte.

Consacrarea pe plan legislativ a autoconducerii muncitorești a făcut ca sistemul de pîrghii care asigură autogestiunea economico-financiară să capete și un conținut juridic, pe lîngă cel economic, în acest fel autoconducerea muncitorească fiind reglementată nu numai instituțional ci și acțional, iar legitimarea socială a organelor autoconducerii muncitorești constă în aceea că puterea pe care o reprezintă, consfințită legislativ, izvorăște din tripla calitate a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale.

Un atribut al democrației muncitorești revoluționare : eficiența

Aceasta presupune înlăturarea oricăror manifestări de pasivitate și dezinteres, sporirea gradului de adaptare la necesitățile sociale, de promptitudine, într-un cuvînt, de funcționalitate și eficiență.

Relevînd originalitatea sistemului autoconducerii muncitorești din țara noastră, la recenta Plenară comună tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „**am considerat că nu trebuie să rămînem la niște dogme sau modele învechite, ci să găsim acele forme și căi de activitate care să răspundă cel mai bine noilor cerințe ale dezvoltării forțelor de producție, ale dezvoltării sociale în general. La timpul respectiv unii ne-au și criticat. Viața însă a demonstrat că am ales un drum just, că am procedat bine adoptînd forme de activitate care să răspundă condițiilor din țara noastră. Acum avem cel puțin satisfacția că și în multe alte țări se realizează asemenea îmbunătățiri și înnoiri ale conducerii economiei — ceea ce înseamnă că viața a demonstrat că am procedat bine, și că va trebui să mergem și în continuare neabătut pe această cale, să căutăm forme tot mai bune care să răspundă cerințelor noastre, să nu ne închinăm la dogme, la modele".**

(Continuare în pag. 21)

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU

La sate, o înaltă îndatorire patriotică pe agenda F.D.U.S.

SECERIȘUL

Spre Movilița bălțile sträluceau pe marginea șoselei. Se întuneca și venea o noapte pîncloasă, fără înserarea senină și muzicală a verii de cîmpie. Un mic semn de circulație vopsit pe carton anunța intrarea interzisă pe acel mic și părelnic drum de țară lîngă care se vedeau cîteva tractoare și combinele strînse în jurul lor ca un pîlc de animale înfricoșate și adăpostite de ploaie. Orzul e de mult timp în saci. A ieșit puțin. Ca niciodată. Cînd, fără rost, întreb de ce ? tractoriștii se uită în sus. Pe cer se învîrt nori mari, ca niște păsări flămînde. „Eu de douăspatru de ani o țin tot pe tractor și învîrt de covrig, dar vreme așa sucită n-am mai pomenit", zice Dumitru Popa, șeful formației acelea rămase în așteptarea soarelui. Aveți copii ? Cînd îl întrebi pe un bărbat de urmași înseamnă că-i recunoști bătrînețea și te gîndești și la ziua de mîine. Nuu, zice omul puțin amărît. Eu sînt copilul lui, sare un bărbat de 33 de ani. Se înserează și bărbații de la combine își string puținele lucruri pe care le iau acasă. Cei fără copii a rămas pe gînduri. Nu i-a căzut bine gluma prietenului său. Și ce-ți face nevasta, acum pe vremea griului, întreb eu. Răspunde cel care se dăduse copil, Constantin Matei. Coase la domiciliu, zice el. Ce, întreb eu ? Salopeți și pijamă. Ține de Cooperativa munca la domiciliu din Urziceni. Ce să-i întreb despre cîmp. No doare pe toți. Și vremea, și grîul mic, neputincios și umed. Președinta cooperativei și inginerul șef au plecat acasă adîncaurii. Aveau sufletele cernite de necaz. Pentru orice eventualitate notez numele: Ecaterina Fătu și Nicolae Iorga. Toate combinele sînt ferchezuite de seceriș. Parcă nici nu s-ar fi atins de orz și ar veni curate din anul celălalt. Lîngă ele e butoiul cu apă, grămada cu mișip și cîteva lopeți, cazmale și o mătură agățate pentru eventualitatea unui incendiu. Se înserează și undeva printre nori numai luna arde chinuit. Pînă nu vine nea Marin din Bițina, nimeni nu pleacă. El e paznicul de noapte. El știe să asculte porumbiștile, să măsoare cerul și să asculte tropăitul dropiilor printre rîndurile de porumb.

— Dimineață la jumătate la șase sîntem pă șa. Dacă nu plouă pe la nouă intrăm în lan.

— Băi, nea Mișu a lui Onel, cum să plouă bre, uite că nu se mai culcă soarele în nor și vrăbiile cîntă cu gușa plină.

Se aud vrăbiile agățate de-o crenguță. Somnul țăranului de soare, de vară plină.

— Gata, bre, mîine secerăm ! strigă Radu M. Dumitru a lu Fieraru.

— Să fie cu noroc, zice unul poreclit Schiopu pe care îl cheamă Niculae I. Ioniță.

Tractoriștii urcă într-o remorcă. Rid. Sînt soarele de mîine. Ce-o fi o fi. Mai au în minecă o carte hotărîtoare. Unul poartă pălărie. Altul ține bascul pe-o ureche. Unul e cu capul descoperit, nebărbierit și îmbrăcat într-o salopetă decolorată. Unii au tenișI în picioare, alții sandale. În veselia lor care dă viață înserării umbroase par niște cavaleri aspri, plecați la bal, dar în locul trandafirului de la butonieră par să poarte o frunză de porumb.

GRÎUL CA O NELINIȘTE

Ochii de apă de pe marginea asfaltului sînt din ce în ce mai lungi. Nu mai ai unde fugi de ploaie. Sus, pe dealuri spre Buzău pămîntul negru e mustos și parcă dă să curgă. Toată lumea se învîrte pe strada mare. Plouă iar. Nimeni n-are astîmpăr. Parcă s-ar mișca într-o cușcă. Pînă și omul de serviciu de la primărie este mînios. Doar moș Agapie e mai liniștit. Curge de sus și el se tot învîrte pe la marginea grădinii. Mai plivește, mai îndreaptă un arac, se mai uită la roșii. Dar n-are pace. „Toamna, de haranghei mai vîndeam niște vin ca să scap de foncire. Veneau ăia de la Pietroasele cu teleci și le mai vîndeam cîte ceva. Atunci scoteam grîu puțin. Abia mi-ajungea pe-o măsea și pe-on fund de sac. Cînd am fost în război mi-era rușine să musc din pîine că mă gîndeam la copiii de-acasă dacă au ce pune lîngă lingură." Muntenii Buzăului se află în județul Ialomița și au 1500 de familii, chiar dacă în 1882 se bătea țărușul primei case. „O dată m-am dus în satul lui tătîne-miu să dau niște pămînt rămas. Noi sîntem din Gornet, comuna Muscel. Acolo nu vezi soarele decît trei ceasuri pe zi. Carul merge în două roate și cade de pe piatră. N-ai țărînă nici să-ți bagi în ochi. Și au plecat de acolo ca să caute un pămînt mai bun, să scoată ceva. Moise Agapie are 75 de ani și este un bărbat încă puternic, toată ziua încordat peste unelte. Tot se mai bate cu pămîntul, chiar dacă acest război și-a redus dimensiunea la suprafața grădinii. „Pă vremea războiului n-avea cine să ne muncească pămîntul. Nevasta vedea de copii și cîmpul rămînea pîrloagă. Ne mai luau și cai la rechiziție. Și eu stăteam o lună acasă, două-trei în concentrare." Ce-ați fost pe front ? „Spărgător de tancuri !" Cum ? „Eu, cu patru clase, am fost pus la pușca a mare care spărgea tancuri." Și le nimereați ? „Le mai numeream, zice el rizînd. Să n-aibă nimeni parte de ce-aveam noi atunci. Copii de copiii mei să nu trăiască ce-am trăit noi." Dar secerișul cum era ? Afară plouă și Moise Agapie se scarpină în ceafă. „Lu tata îi zicea Ene Croitoru, da-i chema Ene Vasile. Numele meu vine de la străbunicu, pe el îl chema Moise. Am zis să ne întoarcem la numele tătălui nostru. Pe primul meu băiat l-am botezat Ion și la primărie, în loc de Moise l-am înregistrat Vasile. Am plecat pe front și celorlalți nu le-a mai schimbat numele nimeni. Așa că am un băiat pe care îl cheamă Ion Vasile și pe ceilalți copii îi chemă Moise. Și tata mi-a dat patru pogoane și nevasta mea a adus 9 pogoane că mă-sa era văduvă de război din nouă suite șaișpe. Și-aveam pămîntul la 8—10 kilometri de casă. Plecam luni dimineața, cu căruța încărcată, luam tuciu, brînză, sarea mălaiu și, cînd ajungeam, prindeam rața și puii de găină de roata căruții și ne-apucam de lucru. Dimineața jumuleam orz pentru legături și unul trăgea la coasă și celălalt lega snopii. Făceam cîte și zece-cinșpe familii ne adunam într-o ceată ca să așteptăm vaporu. În sat erau patru vapoare și-o mașină cu tractor. Băgam paie în vapor și p-ormă împărteam pe tîrîsuri. Un tîrîș de paie mie, un tîrîș ție, unul lu cutare, pe rînd, la toată ceata și dimineața frigeam porumb în jar și era dulce și mirosea pînă la capătul moșiei. Atunci cînd făceai o pîine mirosea trei linii de case, că era pîine, da' de scos, nu scoteam mai mult de o mie, o mie și cinci sute de kile, nu ca acum. La Miloșești, acum un an au scos șase mii de kile de grîu p-un hectar. Mai an la noi n-au scos decît 5.500. Ce scoteam noi pare acum o copilărie". Bătrînul de 75 de ani stă lîngă feciorii lui. Amîndoi copiii lui au peste 40 de ani. Și de fiecare dată cînd își aduce aminte că pe unul îl cheamă Moise și pe celălalt Vasile, îi vine să rîdă și-și aduce aminte de vremea războiului și atunci se crispează și tace brusc.

Plouă în fiecare zi și profesorul Gheorghe Anton e mai amărît ca primar. Cresc buruienile, grîul își ține degetele afundate în apă și țăranii se învîrt pe lîngă holde. Picioarele se afundă de-o palmă în pămîntul moale. Intri acum, plătești la toamnă. Unde calci nu mai poți băga plugul. Pe „magistrala generală", cum zic ei unui drum drept pe pămînt care taie în două mai toate culturile comunei, nu calcă nimeni. Cum intră, cum primește amendă. Nu se circulă decît pe șosea. Tehniciana agricolă Elena Neagu, președinta consiliului comunal al F.D.U.S. împreună cu cadrele didactice au adunat copiii și-au ieșit la spicele de orz. După ce au terminat orzul, s-au pregătit pentru griu dar vremea nu le-a mai dat răgaz. Burueniile s-au ridicat peste tot. Prunul strălucit de soare după două săptămîni s-a abătut asupra satului abia luni. La stația de radio-amplificare a comunei Munteni-Buzău se auzeau apelurile profesorului de română. Îi chema pe oameni și pe copii la zmuls buruienile. De intrat la griu, nici vorbă. E moale, e umed, e riscant. Gheorghe Ghiță, președintele cooperativei mai are putere. Tot mai crede. A trecut și prin anii cu inundații cînd a cules porumbul din bărci, a trecut și prin anii cu grindină. Printr-o asemenea secetă, urmată de săptămîni de ploi, e drept, n-a mai trecut. Dar crede. „Se oprește de sus și secerăm și cît o ieși o ieși, și arăm în grabă și băgăm porumb de 90 de zile și scoatem recolta a doua, zice el. La nerigat, după cum arată frunza și spicul, ieșim cu 9.000 de kile, și-o să facem un an al porumbului și-al sfeclei și-al florii soarelui, și tot ieșim în cîștig. E gata, porumbul nu mai poate fi oprit. O ploiță în august și-l băgăm în saci." Dar sacul de grîu nu se umple decît pe jumătate. Și cu toate acestea omul abeștia cît un munte se zbate și mai crede. A uitat de tot de visul lui din tinerețe, cînd și-a cumpărat o motocicletă și și-a pus în gînd să colinde țara ca să vadă locurile istorice. N-a mai ajuns în nici un loc, a rămas acasă ,de parcă l-ar fi legat cineva cu o curea de bolovanii cîmpului, întîi lîngă un tehnician pe care l-a iubit ca pe un frate, Cristian Anghel, apoi lîngă alt consătean, inginer agronom, devenit om de nădejde și numit Mihail Popescu. „Nu-mi place lucrul cu jumătate de măsură. Mai bine să mă-nșire unul, decît să spună că-s prost", zice președintele. „O scot eu și cu griul. E puțin și nu e vreme. Nu-i nimic. Scoatem la legume, la orez, la ferma zootehnică. Tot ieșim în cîștig." El crede și se bate pentru cîștig. Din porumbul pus în cultura a doua vor sprijinii sătenii care au crescut animale pentru contract. Mai jos, mai spre sud, pămîntul e mai sălbatic. Aici e ceva mai îndărătnic. Dar țăranii din Muntenii Buzăului sînt neam de oameni săraci și necăjiți, crescuți pe-o lespede de piatră și mutați la cîmp. Au o putere pe care nimeni nu le-o poate măsura. Și mazărea bate la ușă. Și tutunul trebuie cules. Și la orez e de treabă. Dar în mintea tuturor bate grîul. Ca o întrebare, ca o grabă, ca o neliniște.

VINE ANUL PORUMBULUI

Mis Helen era fiica bolerului și adesea venea prin cătun și se plimba cu șareta. Cei din Pericți îi auzeau cum spun, sărutmîinile, Mis Helen, după cum spuneau și cei de la curte. Și cînd treceau prin dreptul lor le strigau, băi, ăștia cu Mișelenu, și așa au rămas peste vreme, Mișlenu, Mișleanu de astăzi, unde nu plouă și norii se învălătucesc mînoși și amenință să se stoarcă iar peste cîmpuri. La Pericți au terminat cu orzul și cu griul. În dreapta și-n stînga șoselei erau 100 de hectare și acum sînt bărbierite frumos și după prese intră tractoarele cu pluguri. Șoseaua se umple de combine lenețe care rulează spre Mișleanu. Și odată cu ele se mută atelierul mobil și Asistența tehnică și punctul de pompieri și presele și camioanele și autoturismele grăbite spre mare nu mai prididesc cu claxonatul și cu scîrțîitul de frîne. Se mută fabrica de grîu, o lume de mecanici și femei care așteaptă să încarce baloții și să vadă de recoltă. Afară e rece, mirosuri a ploaie, dar Gloriile se înșiră pe șosea și se string în cîmp și după cîteva minute de incertitudine intră în lan. Ce-o ieși, o ieși ! Grîul e mic, nu se ridică de genunche și Gheorghe Dinu, zis Gheonoaia, cel mai bătrîn mecanic, intră primul și după el Ion Zalcovici și pe urmă ceilalți, și unul strigă, uite mă că vine inginerul șef cu jaful ăla al lui de mașină, și inginerul șef Constantin Becleanu vine de la o altă tarla, acolo e moale, nu se poate intra și conducerile S.M.A.-ului și cooperativei, reunite pe marginea cîmpului, așteaptă rezultatul primei cupe golite. Nicolae Armă, a lui Pușcă repară o combină, el e șeful atelierului mobil. Una singură are un guler metalic rupt și stă pe tușă de cîteva ore. Lipsește și un mecanic. Ieri, Dinu Militaru și-a îngropat mama. Mai mor oameni bătrîni și pe vremea secerișului și cu grîul proaspăt vin pe lume alții.

— Iar vine anul mălaiului, zice inginerul șef. În '76, cînd eram șef de fermă am făcut 16 tone de porumb la nerigat.

Vine o toamnă grea ca un tren de marfă încărcat cu proiectile de aur. Grîul e mic, ca trupul de furnică. Dar satul a ieșit pe cîmp. Profesorul Iulian Mihăilescu vine cu copiii la spice. Contează și un spic, contează și un bob. Cînd nu e, ei valorează infinit mai mult. Cei mici, cei bătrîni, chemați de profesor, președintele comitetului pe comună al F.D.U.S. vor mai scoate 50 sau 100 de kilograme de pe un hectar. Contează. Se simte dacă aduni toate hectarele. Cu un bob poți să încerci să lupți și împotriva nimicului.

— Merge măi nea Niculae ?

— Merge, răspunde mecanicul de pe combină, nu-i mult, dar iese ceva, continuă el cu privirea ațintită între spice, fără să întoarcă fața spre conducere și spre combină pe care, mîndră și lustruită, stă bicicleta lui de mers la cîmp. De data asta o umilește și n-o bagă în seamă.

CORNEL NISTORESCU ■

Fotoreportaj PAUL AGARICI ■

Dinu Gheorghe

Anton Nicolae

Terenul pe care au și intrat tractoarele. A doua zi s-a semănat porumbul în cultura a doua

Popa Dumitru

Viața O.D.U.S.

Răspundere muncitorească pentru cei mai tineri

Doi ochi imenși, de un albastru intens, răzbat de sub un ciuf blond și cîrlionțat ce se clatină rebel, la cea mai mică mișcare. Aparțin, ca și celelalte detalii ale firii, la fel de nostime, Elenei Cristea. Are 21 de ani și este, deja o veche confecționeră, privită cu respectul cuvenit, de cele mai „tinerele", care abia au împlinit 18 ani. Nicoleta Becheanu și Jenica Chiru sînt încă eleve ale Liceului industrial nr. 28, patronat de întreprinderea bucureșteană „Tricodava". Elena a terminat școala în 1983. A adunat, deci, doi ani de producție. Asta înseamnă stăpînirea perfectă a tuturor mașinilor de pe fluxul tehnologic, nici o mișcare greșită, nici o ezitare în execuție, nici o secundă pierdută în zadar. Nicoleta și Jenica nu știu a se descurca, deocamdată, decît la două mașini. Nici asta nu e puțin lucru, se comentează între specialiste, ținînd cont de faptul că cele două sînt abia în anul I.

Cele trei se cercetează pe sub gene și deschid gura cu sfială. Asupra lor sînt ațintiți alți ochi, privirile calde, bune, înțelegătoare, uneori amuzate, le fac pe fete să mai prindă un pic de curaj. Schimburile de vorbe și priviri se poartă într-un birou luminos. Gazde sînt Lucia Cotea, președinta comitetului sindical al întreprinderii „Tricodava" și Paraschiva Bucur, președinta O.D.U.S. cu două figuri de bunici (aveam să aflu, că și sînt bunici). Nu par a avea un subiect concret de discuție. Vorbesc multe și de toate. Fetele au început să se simtă în largul lor și nu mai deschid gura doar pe jumătate. Povestesc despre școală, producție, timp liber, distracții, ba chiar visează cu voce tare. Mai înfiptă, Nicoleta știe precis ce va face după încadrarea în producție : va urma școala mai departe, la seral. Deocamdată, mai are de învățat pînă să stăpînească meseria. Acasă lucrează singură, pentru ea. Fără s-o întrebe nimeni, se și apucă să descrie modelul la-chetei pe care și-a făcut-o, bineînțeles, după ultima modă.

Fetele sînt curioase cum arată, celelalte se amuză. De la Elena Cristea aflăm că-i place tare mult să danseze. Face parte din echipa întreprinderii și abia așteaptă repetițiile și spectacolele. S-ar mai duce și la Clubul tineretului din sector, dar... — aici se oprește și se înroșește toată — n-o lasă tata. E rîndul celor mai tinere să privească pline de înțelegere, adică, ce să-i faci, mai sînt și astfel de părinți, și al femeilor cu părul alb să se mire : „Cum ? La 21 de ani ?" Se opresc însă, cu gîndul că nu e cazul să comenteze sistemul educațional al tatălui ei, mai ales că, se vede clar, copilul — chiar dacă are 21 de ani, Elena Cristea are o figură tare copilărească — e bun, muncitor și cuviincios. Fetei, parcă nu-i pare chiar rău : „Nu-i nimic i-a speriat poate orașul mare, noi venim din Teleorman. Mă duc deseori la film, la spectacole, mă plimb cu prietenul meu, citesc". Cu aceeași candoare cu care ne-a mărturisit interdicția impusă de tata, ne vorbește despre „tanti" Călin. Este o tovarășă a ei de muncă, dar mult mai veche în întreprindere și cu mulți ani mai mare. „Ea m-a ajutat cînd am greșit, la început, un pachet". „Acum mai greșești ?". „Sigur că nu ! Dar atunci mi se părea așa de greu... Îmi venea să zic : De mîine nu mă mai duc". Gazdele îmi șoptesc : „Femeile noastre își mai apropie cîte un copil ca ăsta. Îl ajută, îl învață, îl dau curaj". După plecarea „copiilor" continuăm discuția : Încercăm să ne gîndim la toate și să le rezolvăm pe toate. Membrii O.D.U.S., alături de membrii de partid, sindicat, tineret, fac zi de zi eforturi pentru îmbunătățirea calității, pentru îndeplinirea și depășirea planului, pentru mărirea producției de export, pentru menținerea ordinei și disciplinei, se gîndesc la economisirea energiei și a materiei prime, la recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor. Toate se fac cu oamenii. Ne preocupă mult disciplina muncii și femeile de la Tricodava — zicem noi, iar rezultatele sînt o confirmare — cunosc bine această disciplină. E necesar ca și cele noi venite s-o învețe. Nu credeam că e suficient ca tinerele să știe doar să lucreze bine. Ele trebuie să se integreze în colectiv, să se simtă alături de noi ca-n familie. Începem să ne ocupăm de ele încă de cînd vin aici ca eleve, în practica productivă. După absolvire vor fi tovarășele noastre de muncă și vrem să știm sigur că avem pe cine să ne bizuim. Ni se pare la fel de important să ne îngrijim de cele tinere, abia intrate în întreprindere, așa cum ni se pare important să ne realizăm sarcinile de producție. În adunările noastre le spunem deseori membrelor O.D.U.S. că grija față de tineret trebuie să fie la noi în întreprindere la fel de mare ca și cea pentru plan. Și femeile noastre înțeleg. De altfel, le face și plăcere să se ocupe de cele tinere, multe au copii de vîrsta lor și se gîndesc la faptul că o parte dintre ele sînt departe de casă și de părinți. Ba, uneori, cîte una, atît se ține de capul lor cu sfaturile, că devine mai ceva ca o mamă exagerat de grijulie. La început, fetele sînt timorate, dar se obișnuiesc repede cu colectivul, cu munca. În două-trei luni nu le mai deosebești de celelalte. Sînt harnice, vesele, sprințare. Cu ele ne „rezolvăm", să zicem așa, „problemele artistice". Cele venite din mediul rural locuiesc la căminul de nefamiliști. E un cămin mare, delegații noștri dacă au apucat să stea o dată în el, nu se mai duc la hotel, zic că-i mai bine și mai frumos aici. Căminul a fost dotat de întreprindere și este îngrijit de fete. Îl consideră casa lor, cum e firesc, au reușit să-l facă primitor, se simt bine în el și le este tare necaz că au luat doar locul doi în întrecerea între căminele nefamiliștilor bucureșteni.

În atenția Organizației Democrației și Unității Socialiste, ca și în a celorlalte organizații de la întreprinderea Tricodava, grija pentru om este, după cum se vede, la loc de cinste. Fiecare se gîndește la partea de răspundere ce-i revine în procesul de formare a celor care vor avea menirea să ducă mai departe faima întreprinderii bucureștene, faimă ce a depășit, după cum bine se știe, de mult, granițele țării.

LIANA MOLNAR

Proprietari, producători, beneficiari

Tehnologie și voință

Multe prilejuri de uimire a avut inginerul Vasile Baciu începînd cu acea după amiază din primăvara lui '82 adică de atunci de cînd, chemat la primăria orașului Oltenița, i s-a spus că a fost numit director al noii fabrici de zahăr, fabrică aflată, la momentul acela, doar pe planșetele proiectanților și, eventual în imaginația șefului constructorilor, Ilie Vardianu. Întîi de toate i s-a părut ciudat că el, specialist în mecanică, e chemat la o fabrică de zahăr, unde mai potrivit i s-ar fi părut un chimist sau oricine altcineva, dar care să știe despre zahăr mai multe decît el, să fie, cum se spune, în meserie. A aflat însă că producerea zahărului nu reprezintă decît o parte a activității fabricii, parte nu mai mare de trei, maximum 4 luni pe an. În restul timpului ? În restul timpului e treabă de mecanic, se face remontul instalațiilor, se ia totul la mînă, țeavă cu țeavă și ventil cu ventil, se demontează, se verifică, se înlocuiește, așa încît în perioada campaniei totul să meargă ceas. Lucrările au început, iar Vasile Baciu a început și el să învețe tehnologia fabricării zahărului și să se informeze despre îndatoririle ce urmau a-i reveni. Și iar a avut de ce să se mire aflînd că munca asta industrială are și multe incidențe cu agricultura, ceea ce a fost departe de a-i speria, el fiind copil de țărani din Valea Roșie, chiar de-alături de Oltenița, și neuitînd, chiar și numai grație drumurilor dese făcute acasă, la părinți, rosturile pămîntului. În privința aceasta, a legăturii strînse cu agricultura, sînt multe, foarte multe de făcut, de la preluarea semințelor de sfeclă și repartizarea lor la producători și pînă la coordonarea activității agenților agricoli care urmăresc modul cum se desfășoară lucrările la cultura de sfeclă. Apoi mai sînt și altele : rezolvarea problemelor de transport, organizarea de cursuri de pregătire, în perioada iernii, cu acei care se ocupă de cultivarea sfeclei și, mai presus de toate, grija pentru calitatea zahărului produs la parametrii proiectați ai fabricii.

Toate acestea mi le-a spus Vasile Baciu dintr-o suflare, în vreme ce în biroul său (deocamdată o încăpere dintr-o baracă aflată în apropierea fabricii) intrau și ieșeau muncitori și reprezentanți ai constructorului, ingineri și inspectori financiari, toți cerînd o informație, o semnătură, o indicație. Directorul e un bărbat tînăr, cu alură sportivă, fără morgă și deloc marcat, în comportamentul său .. obișnuit, de importanța noii funcții. Poartă un tricou în dungi, are adidași în picioare, vorbește cu toată lumea repede și prietenos, glumind adesea. E vizibil bine dispus și are suficiente motive pentru asta. În primul rînd — acela că fabrica din Oltenița care, va avea o capacitate de 2 000 tone de sfeclă prelucrată pe zi, este foarte aproape de momentul probelor tehnologice, de momentul în care va produce primele granule de zahăr. Utilajele mecanice s-au învîrtit deja, s-au realizat probele cu apă (așa zisele „probe la rece"), se continuă controlul la țevi, se mai pornesc pompele, se fac ultimele remedieri și se finisează. Curînd, în a doua jumătate a acestui iulie, se preconizează începerea probelor la cald, cu aburi, urmînd ca în septembrie, odată cu începerea campaniei de recoltare și prelucrare a sfeclei, să se intre în probele tehnologice. În toamna anului trecut, Vasile Baciu și ceilalți dintre muncitorii săi au fost la pornirea fabricii de zahăr de la Năvodari, atît pentru a da o mînă de ajutor, cît și pentru a se familiariza cu operațiile care se efectuează în asemenea importante momente.

Fabrica va fi — este, de fapt, de pe acum — o construcție frumoasă, funcțională, bine utilată. Ea nu are nevoie decît de oameni harnici și pricepuți, de un adevărat colectiv de buni specialiști, dar și de autentici sufletiști, colectiv al cărui nucleu există deja.

DAN MUCENIC

Frumusețea orașului în grija celor care se bucură de ea

O arteră care renaște

Cunoști o țară pornind de la oameni, de la peisaje sau de la așezările ei. Cunoști o așezare, un oraș, pornind de la străzile, piețele, bulevardele lui, cu priveliștea lor și cu viața lor, cu viața publică sau cu cea secretă, ascunsă ochiului de zidurile clădirilor. Așezările, ca și străzile, ca și comunitățile umane ce le însuflețesc, sînt inconfundabile prin felul în care ele, aceste comunități, sau cei învestiți să le vegheze destinul, lucrează asupra decorului, a ambianței, a naturii acesteia, ca reflex al chipului în care își gîndesc și își organizează natura proprie, natura intimă. Nu poți confunda o stradă nipoană cu una olandeză, chiar dacă în una, și în cealaltă omul vede natura ca o grădină, chiar dacă și în una, și în cealaltă, vom întîlni cultul fîntînilor, al florilor și al pietrei ridicate la rang de artă.

Deci nu numai, să zicem, Bucureștii giganților industriali, ai metroului, ai marilor cartiere de cea mai contemporană ținută arhitectonică, edificînd în inima lor un maiestuos centru civic, cu puține rivalități pe planetă, pot defini cine sîntem, ce vrem, ce putem să fim. Dar și Bucureștii unei piețe, ai unei străzi, ai unui parc, ai unui fragment cu putere evocatoare, capabil să sugereze întregul, pot exprima, cu nu mai puțină pregnanță, datele de esență ale unei civilizații, măsura și ritmul ei. Am mai spus-o și cu alt prilej, de prea multe ori ochiul nostru s-a deprins cu prefacerile șocante, de amplă desfășurare în timp și spațiu, ca să mai poată sesiza și nuanțele, acele nuanțe care fac atuul de rafinament al oricărui tablou de viață. E imputabil — și ne imputăm — că scăpăm adesea aceste nuanțe, aceste inedite accente care, strînse mănunchi, dau inefabil aparte unei compoziții, aducînd-o în artă.

Ne-am risipit în aceste considerații pornind de la priveliștea unei artere a Bucureștilor. O arteră care debutează din bulevardul Gheorghe Magheru, străbate străzile C. A. Rosetti, Maria Rosetti și Popa Petre, încheindu-se în Calea Moșilor. Edificiile noi, cu șocul extremei modernități, sînt puține pe-aici, le numeri pe degete, pierdute într-un conglomerat amorf (nu și inform !) de clădiri mai vechi, cele mai multe construite înainte de război. Și totuși, parcurgînd această arteră, trăiești, ca și într-un ansamblu urbanistic de ultimă oră, o izbitoare senzație de nou, de proaspăt, de emancipare în piatră a ideilor constructive proprii epocii noastre. De unde această senzație ?

În peste 40 de puncte ale arterei s-au deschis, în primăvara asta, șantiere. Șantiere ce și-au propus să restaureze niște mai vechi edificii, redîndu-le strălucirea inițială sau, după caz (în majoritatea cazurilor !), sporind-o, prin încercarea de a sparge monotonia, impersonalul, geometrismul sec și vetust al fațadelor prin finisaje și prin accente de artă care, încununînd liniile tefere ale edificiului, să-l reînvie (sub o altă înfățișare, mai conformă idealului constructiv al vremii noastre. Din cele peste 40 de șantiere, înconjurînd edificii-cheie ale arterei, aproape 30 și-au și încheiat lucrările, alte 18 o vor face în vara asta, oferind admirației noastre arhitecturi care par ca noi, fiecare cu un „ce" personal, dar integrabil, în modul superior, personalității arterei, așa cum ea s-a constituit în timp. Clădirile supuse restaurării au fost alese de specialiștii ICRAL-Colectina, patronul lucrărilor, și aprobate de factorii tutelari ai sectorului și ai municipiului. Aceleași foruri au avizat și soluțiile tehnico-constructive, multe din ele cu valoare de unicat, concepute de aceiași specialiști, sub veghea și cu aportul direct al tînărului director al întreprinderii, inginerul constructor Vasile Vlăduță, un reputat al „lucrului bine făcut", deopotrivă durabil și încîntător pentru ochi. Soluții deloc simple, deloc ușoare, pretinzînd pasiune, dăruire, migală, imaginație, reinterpretarea gîndului prim al ctitorului și reluarea lui la dimensiunile zilei de azi, într-o amploare arhitectonică nouă. Soluții deloc ușoare, deloc simple, altele la fiecare construcție, astfel încît, într-un loc, accentul de linie sau culoare să purifice ori să simplifice o aglomerație de detalii, într-altul să aducă o necesară subliniere, punînd o zidire fragilă într-o ramă puternică. S-a optat, la sugestia directorului Vlăduță, pentru soluții de durată, renunțîndu-se la „spoieli", la improvizația tencuielilor, chiar dacă acestea sînt mai ieftine (și totuși nu-s tocmai ieftine, deoarece lor schimbări de straie pretinzînd la fel de dese cheltuieli, de material, de manoperă, de montări de schele etc.), în beneficiul prafului de piatră și al terasitului, mai scumpe, dar mai frumoase și cu o rezistență măsurabilă în decenii. Deci cămașa sfărîmicioasă a tencuielilor a fost înlăturată (sute și sute de tone de tencuieli coșcovite !), pînă la zidul teafăr, pe care s-au aplicat și frumosul, și trainicul. Soclurile au fost făcute din ciment special, adică din maximă rezistență, adică dintr-o materie care, ne spune ing. V. Vlăduță, e și ușor de întreținut, adjunge o cîrpă udă și o mînă neboierească ca s-o păstreze ca nou-nouță. (Nu-i un avanta) de disprețuit într-o arteră pe care circulația automobilelor e atît de vajnică, înfășurînd clădirile, în zile cu ploaie, în evantaiul negru de ciorbă țîșnit de sub cauciucuri !). S-a procedat, în tot și în toate, cu simțul esteticului și al durabilului, nu mai puțin al economiei ; s-a lucrat cu materiale (în proporție de peste 40 la sută) provenind din demolări, s-a pus în operă un sistem de organizare și de gospodărire a șantierelor care exclude efortul în gol și cheltuiala fără întemeiere. (În treacăt fie spus, înșeși șantierele își au proprie lor estetică, în rimă cu cea a arterei : sub clădirile îmbrăcate în schele trotuarele strălucesc ca oglinda, materialele sînt depozitate în bene și în containere, totul înconjurat cu împrejmuiri metalice împodobite cu sigla ICRAL-ului Colentina). Mobilizați de Organizația Democrației și Unității Socialiste din zonă, locatarii edificiilor înnoite, împreună cu prietenii, cu vecinii, n-au mai făcut pe martorii spectacolului, ci și-au asumat, în desfășurarea lui, roluri de primă mărime, rostite harnic cu uneltele trudei zilnice. Ce a rezultat, se vede. A rezultat o arteră care arată frumos și civilizat, înălțînd demnitatea celor ce-o locuiesc și mîndria celor care-o edifică. Între ultimii sînt șefii de echipe Gheorghe Staicu, Ion Manea, Anghel Nedelcu, Matei Raclia, Bernard Baratu, Gheorghe Mareș, Florea Abăluță, Ion Corbeanu, muncitori specialiști, oameni ai unei ardente conștiințe, comuniști sau membri ai O.D.U.S., dar oameni simpli, fără savante studii de arhitectură. Oameni care simt însă, în degete, duhul vremilor, avînd știința instinctivă de a conlucra cu spiritul meșterilor de demult, îmbogățîndu-l cu propria lor iscusință.

Între bulevardul Gheorghe Magheru și Calea Moșilor este de mers și de văzut.

ILIE PURCARU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Mari împliniri artistice în contextul generos creat de Congresul al IX-lea al P.C.R.

ARTELE PLASTICE DIN ROMÂNIA ÎN MOMENTUL LOR DE MAXIMĂ ÎNFLORIRE

Ancheta noastră

O simplă trecere în revistă a zeci și zeci de nume de artiști plastici ce s-au impus în ultimii 20 de ani, afirmarea lor coincizînd cu excepționala deschidere spre viață a tuturor sectoarelor artei de după Congresul al IX-lea, ar ilustra, fără drept de tăgadă, frenetica rodire întru frumos a ideilor ce-au catalizat, ca niște mănoase fluvii, epoca pe care cu mîndrie o numim Epoca Ceaușescu. O epocă fecundă, o epocă în care arta s-a întors la izvoare, cinstind și continuînd tradiția, dar s-a avîntat, în același timp, eliberată de tot felul de prejudecăți pretins ideologice, spre noi forme de exprimare, dialogînd, de la egal la egal, cu cele mai înaintate expresii plastice ale adevăratei avangarde de pretutindeni, o epocă în care artistul român, mai tînăr sau mai vîrstnic, a avut răgazul — a fost îndemnat să aibă răgazul ! — să se adîncească în sine, să-și descopere, în caruselul amețitor al atîtor și-atîtor căutări, vocea sa, personalitatea sa, acel ceva pe care-l are de comunicat lumii, acea lumină de gînd și suflet, culoare ce vorbește sau piatră care cîntă. Dacă despre o anume toamnă, oricare ar fi fost ea, încărcată de roade, poetul a spus că niciodată toamna nu fu mai frumoasă, am putea adăuga, la rîndul nostru, că niciodată arta plastică românească nu fu mai adevărată, mai plină de viață, mai dăruită cu simțire, mai tulburătoare, mai îndrăzneață și mai încrezătoare în puterile ei. Firește, nu tot ce s-a făcut a atins cea mai înaltă culme a artei, dar există în inima fiecărui artist încrederea că va izbîndi, că mesajul său, șlefuit de muncă, rotunjit în sine ca o vocală de aur, iluminat de adevărurile zilnice ale vieții, consonînd plenar cu strădaniile spre bine ale lumii

(Continuare în pagina 10)

CINE SÎNT URMAȘII LUI GRIGORESCU ȘI BRÂNCUȘI ?

Mărturii despre un timp eroic

Contemporani cu istoria

Iubitor de istorie, obsedat de istorie și mai ales de cea a românilor (modest cercetător pe cont propriu al unor episoade ale ei și nutrind „în secret regretul" „ratării" unei posibile cariere dăscălești „în domeniu, sacrificată scrierii de versuri...) îmi simt pana îndreptățită să coboare cu mîndrie în cerneală spre a mărturisi un sentiment de bucurie și plenitudine : da, le-a fost dat ultimelor decenii trăite de România socialistă să redeștepte în noi strălucirea unei măreții, cîndva (nu prea demult) învăluite în ceață.

Ne-a fost dat să fim martori ai renașterii unui puternic suflu spiritual de mîndrie națională.

Ne-am regăsit obîrșiile și n-am avut decît a fi fericiți s-o spunem (contemporanilor și viitorimii) că ele sînt pe măsura staturii morale a nemuritorului nostru popor.

M-am școlit într-o vreme în care episoade întregi ale istoriei românilor erau inexplicabil (ori dureros explicabil) expediate în cîteva fraze de circumstanță, studiind eu (noi) mai mult istoriile altor neamuri. Existau chiar momente despre care se credea că e mai bine să se tacă. Unele erau comentate eronat, cu tehnica sociologismului vulgar, altele lipseau cu totul.

Iată de ce redobîndirea credinței în datoria de a privi istoria ca pe bunul nostru cel mai de preț, ca pe semnul dăinuirii noastre, a avut un efect emulativ pentru întreaga obște a patriei.

N-a fost vorba doar de o eminesciană operațiune de ștergere a colbului de pe „cronice bătrîne" ci de interpretarea și reinterpretarea curajoasă, cu mijloace științifice, a istoriei naționale privite în contextul istoriei lumii printr-o despovărare de servituțile „tradiționale" impuse de necesitatea de a nu „supăra" cancelariile unor imperii cu care viața noastră a avut, vorba cronicarului, „mare amestecare".

Am putea vorbi așadar despre un 1848 așa cum a fost. I s-a dat măreței mișcări revoluționare ieșana meritată, s-a renunțat la prezumțiile, de nu rău voitoare, atunci „măcar" mistificatoare ce o prezentau operetistic.

Am primit în toată grandoarea ei revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan.

Ne-am explicat mai bine monstruoasele resorturi ce l-au doborît pe Tudor.

„Pohta pohtită" a lui Mihai, Unirea, ne-a apărut ca un concept lucid și nu — așa cum s-a povestit o vreme — fiindcă întotdeauna a învăța din faptele zilei de ieri înseamnă a vedea mai precis ce ai de făcut pentru ziua de mîine. În fond nu e vorba atît de o planificare cît mai curînd de un gînd permanent care te stăpînește, dîndu-ți sentimentul siguranței că nu greșești, că lucrurile pe care ți le propui a le face sunt cele mai importante pentru tine, pentru ai tăi și, de ce nu, coroborate cu cele ale semenilor tăi, sunt de folos colectivității, poporului căruia i te numeri. Anii care, vrînd nevrînd, ni se adună în urmă, poartă, fără-ndoială, chipul nostru, al fiecăruia în parte și al tuturor laolaltă, ca într-un stup în care strădania fiecăruia se adaugă la zestrea tuturor, îmbogățind astfel prezentul și, mai ales, viitorul, cu dăruirea deplină a energiei și talentului nostru creator. Numai așa privind lucrurile, istoria — cu marile strădanii ale nației, cu căutările și multele împliniri epocale — o vom simți că ne aparține și că îi suntem azi purtătorii de steag spre un mîine mereu mai temeinic așezat.

(Continuare în pagina 14)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Suprema mulțumire

Bunicul meu dinspre mamă avea obiceiul ca în fiecare seară să vadă dacă ce și-a propus pentru ziua respectivă a și înfăptuit și cum ; ideea se repeta la sfîrșitul săptămînii, cînd își propunea și principalele treburi pentru perioada care urma. Ideea mi s-a părut excelentă și, în ce mă privește, o practic de foarte mulți ani, ca umanismul acestei epoci și-a pus marca-i de aur pe faptele noastre de suflet și cuget, literatura, artele și știința cunoscînd o înflorire de excepție. Niciodată ca azi poezia și critica literară, proza și eseul, teatrul, filmul, artele plastice și muzica, precum și creațiile din domeniul istoriei, filosofiei, al științelor exacte nu au fost atît de bogat și divers reprezentate. Ele reflectă, desigur, marile mutații de conștiință din societatea socialistă și, în aceeași măsură, dăruirea exemplară, responsabilitatea socială și profesională a creatorilor de valori spirituale din țara noastră. Amintindu-mi cu emoție — ca participant la Congresul al IX-lea al partidului — de cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu adresate scriitorilor și artiștilor : „...**Alegeți tot ce credeți că este mai frumos în culoare, mai expresiv în grai. Redați realitatea cît mai variat, în proză, în poezie, cîntați patria și poporul nostru minunat... Creatorii de artă ai societății socialiste trebuie să se identifice cu aspirațiile celor ce muncesc**". nu pot să nu-mi exprim sentimentul de satisfacție datoriei împlinite de [illegible] acest eșalon de înaint[illegible] mergători care sînt scriit[illegible] de azi ai țării. Cărțile lo[illegible] stau mărturie de dragoste [illegible]ință față de vatra strămoș[illegible] ască azi înnoită de m[illegible] edificii socialiste, de atașament față de noul istoric măreț zidit de popor sub conducerea partidului. Cărțile aces-

(Continuare în pagina 11)

RADU CĂRNECI ■

CINE SÎNT URMAȘII LUI GRIGORESCU ȘI BRÂNCUȘI?

(Urmare din pagina 9)

dimprejur, contopindu-se cu idealurile oamenilor în mijlocul cărora trăiește și pentru care-și alcătuiește și împlinește continuu lucrarea sa de taină și mărturisire, se va face auzit, înțeles și simțit în toată strălucirea sa, în toată adevărata sa lumină. Există această speranță, această încredere a artistului în finalitatea și reușita propriei sale creații, pentru că arta a încetat de mult să mai fie un scop în sine, o dezbatere surdă și lîncedă, ca un lung enunț fără subiect și predicat, pentru că arta, dimpotrivă, este plenar angajată și chemată să-și pună pecetea pe făptura de azi și de mîine a omului nou, pentru că arta timpului nostru pornește de la cea mai frumoasă dintre menirile sale: să se adreseze mai întîi și-ntîi omului, să i înnobileze ființa, să-i cînte idealurile, să-i preamărească victoriile, să-l mîngîie și să-l îmbărbăteze în clipele sale de singurătate, de restriște interioară, de incertitudine, în clipele în care caută în el însuși noi forțe pentru a se avînta din nou în luptă. Și putem spune că astfel s-a împlinit și se împlinește continuu luminosul îndemn pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a adresat artiștilor plastici: „Ceea ce dorim noi de la artiștii plastici... este trecerea, și în acest domeniu artistic, de la cantitate la o calitate nouă, superioară, adică la lucrări de înaltă valoare socială, istorică, artistică". O artă a omului, o artă a vieții, o artă a timpului, o artă a adevărului, acestea sînt punctele cardinale ce au străjuit mișcarea plastică a ultimilor 20 de ani. Cercetîndu-i roadele, înfruptîndu-ne din nesfîrșita lor taină, vom spune, adică vom relua, puțin modificată, zicerea poetului, fără teama de-a greși, că niciodată arta noastră nu fu mai frumoasă și mai bogată, slujitorii ei de azi fiind demni urmași ai marilor maeștri pe care i-a dăruit lumii arta plastică românească, maeștri precum Aman, Grigorescu, Andreescu, Paciurea, Brâncuși, Luchian...

Pentru a ilustra momentul actual al artelor plastice românești, ne-am adresat unor cunoscuți artiști cu următoarele trei întrebări:

— Ce primeniri esențiale s-au petrecut în artele plastice românești în ultima perioadă de timp?

— Care sînt, în opinia dumneavoastră, liniile de forță ale artelor plastice de azi din România?

— Forța artei mature sporește prin nădejdea în tineri. În acești ultimi 20 de ani care au trecut, s-au împlinit ca artiști numeroși tineri, din rîndul acestora urmînd a se detașa marii maeștri de mîine. Numiți-i și exprimați-vă credința în talentul lor.

Horia Flămând:

„EDIFICAREA UNUI PANTHEON NAȚIONAL"

1. Ultimii douăzeci de ani au instaurat o nouă demnitate a artistului, au repus opera de artă plastică în locul ce i se cuvine între valorile, care aspiră la perenitate, ale cetății socialiste.

S-a instaurat, cu alte cuvinte, o demnitate a libertății creației înțeleasă sub semnul unui generos umanism, ca o libertate angajată de înalte comandamente morale, patriotice, în vederea mesajului specific adresat de artele frumoase românești lumii de azi, patriei și omenirii de mîine.

2. O diversificare, fără precedent, a stilurilor și modalităților, o dezvoltare sincronă a tuturor disciplinelor, să le spunem clasice, integrarea unor genuri „aplicative" ca artele decorative și, mai de curînd, design-ul în pasionanta campanie de ridicare a calității vieții de zi cu zi a semenilor noștri prin perpetua „ofensivă" a frumosului în varietatea, tot mai mare, a obiectelor care ne înconjoară ca unelte sau numai creatoare de ambianță.

O altă linie de forță ar fi, zic eu, o nouă citire a istoriei și, din perspectiva ei, un sfînt angajament la edificarea unui Pantheon național în care să capete chip și nemurire epopeea devenirii românești prin atîția secoli de luptă și speranță. Un imaginar muzeu al monumentelor și decorațiunii parietale realizate în aceste două decenii ne situează — fără a mai discuta și despre nivelul de calitate — în fruntea unei statistici care ar cuprinde, firește, și multe țări cu o mai îndelungă practică a artelor plastice de for public.

3. Au devenit artiști de importanță și „mîine" ne va arăta dacă lumea îi va numi și „maeștri"! Dar, dincolo de titluri, aș vrea să spun că arta plastică românească de azi se poate mîndri, pe bună dreptate, cu numele multor creatori care părăseau băncile institutelor din București și Cluj în preajma lui 1965. Printre ei un Ana Lupaș, Florin Ciubotaru, Iecza Peter, Mircea Spătaru, Sorin Dumitrescu, Costel Badea, Vladimir Zamfirescu, Romulus Feneș, Ilie Boca, pentru a nu cita decît la întîmplare cîteva nume de artiști din București sau din principalele filiale ale Uniunii Artiștilor Plastici din țară, nume care reprezintă și semnături pe o operă pe care timpul a validat-o atît la noi cît și în confruntări de maxim prestigiu la nivel mondial.

Li se adaugă celor mai sus amintiți și Paul Vasilescu, Napoleon Tiron, Zamfirescu Vladimir, Bernea Horia, Mircea Dumitrescu, Stendl Ion. Sînt artiști care întrunesc calitățile unor viitori mari maeștri de mîine.

fruntări artistice în țară, în străinătate. S-au deschis, realmente, granițele pentru artă. Artele plastice românești au început să pătrundă în marile galerii de artă ale lumii. În cadrul Bienalei de la Veneția, unde România avea un pavilion al ei, dar unde noi veneam numai cu expoziții de grup, în general nesemnificative, a fost trimisă, pentru prima dată după război, o expoziție personală, cea a medicului Ion Țuculescu. Nu valoarea lui Țuculescu o discut eu acum, ci evenimentul în sine. Puteam dovedi întregii lumi artistice că avem o artă liberă. Într-un timp foarte scurt artele plastice românești au fost recunoscute peste hotare ca o forță de prim rang. Colegii mei de generație au valorificat la maximum, în numele artei, acea spectaculoasă deschidere, acele primeniri extraordinare, cu adevărat esențiale, majoritatea afirmîndu-ne și, zic eu, maturizîndu-ne în acea perioadă și în anii imediat următori. Cel mai important lucru este, în clipa de față, să păstrăm, intacte și curate, cuceririle de-atunci, lumina aceea, adevărată și mare, sub a cărei aripă artele plastice românești au renăscut cu vigoare și talent.

2. Între liniile de forță ce configurează portretul de ansamblu al artelor plastice din România zilelor noastre m-aș referi în primul rînd la acea amplă mișcare plastică grație căreia cadrul de viață al omului din țara noastră s-a înfrumusețat, a căpătat un plus de culoare, de trăire artistică. Orașele, cartierele lor noi, au început să fie decorate cu obiecte de artă din toate genurile: mozaicuri, uriașe tapiserii în interiorul clădirilor publice, corpuri de iluminat în holul altor astfel de clădiri etc. Din păcate această renaștere a artelor decorative a cam scăzut. O altă linie este cea a picturii de interior, direcția în care se manifestă o anume sete de culoare și frumos din partea marelui public. La această pătrundere a picturii în casele oamenilor au contribuit decisiv galeriile de artă ale U.A.P. răspîndite în mai toate marile orașe ale țării, galerii care duc totodată o muncă activă de educare estetică a publicului.

3. Consider că noi, artiștii virstnici și maturi, avem o mare responsabilitate față de viitorul artelor plastice din țara noastră. Nu apare nicăieri și niciodată o artă nouă din nimic. Așa cum le pregătim tinerilor terenul, azi, așa se vor dezvolta ei mîine, ca personalități mai mult sau mai puțin distincte. Este adevărat că e foarte greu ca un artist să obțină totul într-un timp scurt, noi înșine, artiștii maturi, ca să zic așa, ne încadrăm într-o formație de artă foarte tînără încă. Deci eu consider că, pentru succesul artelor plastice contemporane, este nevoie de o integrare a artei contemporane din toate generațiile într-o mișcare care să poată promova toate tendințele actuale. Trăim un moment critic al existenței artei pe plan mondial, unde au apărut teorii privind abolirea artei, ca urmare a unei oboseli ce a cuprins creația artiștilor, dar și ca urmare a promovării organizate a nonartei. În atari condiții, consider ca o datorie a tuturor generațiilor să-și dea mîna pentru a promova o artă adevărată, fără de care omenirea nu se poate dezvolta. Istoria a confirmat că arta este la fel de necesară ca oricare alt bun material. Firește, valoarea acestei arte sporește, așa cum foarte frumos ați spus, prin nădejdea și credința noastră în talentul tinerilor, în puterea lor de muncă și de creație, dar mie personal îmi vine foarte greu să dau cîteva nume. De ce? Pentru că, pornind de la toate întrebările dvs., sînt obligat să constat un foarte mare paradox: generația mea, formată în anii de încorsetare a artei și-a culturii, în general, a știut să valorifice la maximum, cu o forță și un talent ieșit din comun, acel moment de deschidere, de înnoire, de renaștere de-acum 20 de ani, pe cînd vreme mai tînăra generație, cu un univers artistic foarte clar, cu o libertate spirituală foarte mare, nu reușește, cu cîteva excepții, să-și adjudece aceste avantaje. Dar eu, optimist încă nevindecat, am încredere, totuși, că mai tînăra generație își va făuri, prin arderi interioare împinse pînă la sacrificiu — căci arta cere și sacrificiu de sine — propriile ei vîrfuri, propriile ei genii.

Constantin Lucaci:

„PUTEM DOVEDI ÎNTREGII LUMI CĂ AVEM O ARTĂ LIBERĂ"

1. După o perioadă de încorsetare a fanteziei artistice, perioadă în care artei i-au fost impuse anumite legi despre care nu e cazul să spun dacă au fost bune sau rele a apărut aproape brusc ideea de „artă de nivel mondial". Se organiza, îmi aduc aminte, o mare expoziție, o anuală, iar eu făceam parte dintre organizatori, calitate în care aveam sarcini foarte precise. Ei bine, am fost extrem de surprins că juriului nu i-au plăcut o sumedenie de lucrări care purtau semnele acelei încorsetări de care vorbeam. În ce mă privește, mi s-a propus să aduc o altă piesă de-a mea, un Brâncuși, lucrare expusă la ora actuală în parcul din Craiova, un granit la care eu personal țineam foarte mult și pe care îl aveam ascuns în atelier. Da, da, ascuns! Ca și mine, și alți artiști au adus tot ce aveau mai aproape de sufletul lor. Aceasta a fost și este, zic eu, primenirea esențială petrecută în artele plastice românești în ultimii 20 de ani, un moment care a declanșat ideea „artei de nivel mondial", a dezvoltării personalității fiecărui artist în parte, a eliminării acelui numitor comun al formulelor general valabile pentru toată lumea, un numitor comun ce ne uniformizase înspăimîntător de mult, ne anulase atîta vreme. Urmare directă a acelei dezvoltări a personalității fiecărui artist, au început să se pregătească și apoi să apară expozițiile personale găzduite de galerii proaspăt înființate sau reînființate. S-au conturat astfel premisele unor reale confruntări internaționale, care au și început să se producă.

Teodor Bogoi:

„TRĂIM UN MOMENT DE MAXIMĂ EFERVESCENȚĂ A ARTELOR PLASTICE"

1. Aș începe cu un răspuns cît mai de-a dreptul cu putință: principala primenire a artelor plastice românești în ultima perioadă de timp, în cei 20 de ani ce au trecut, ca să fiu cît mai exact, de la acel istoric al IX-lea Congres, moment aniversat azi de întreaga țară, este libertatea totală de creație a pictorilor, sculptorilor, graficienilor, a artiștilor decoratori. Un alt aspect ar fi, după părerea mea, lucru încă nesesizat la justa sa valoare, interesul tot mai mare al publicului față de artă. Și aici aș face două delimitări: pe de o parte arta a pătruns tot mai puternic în casele oamenilor, iar pe de altă parte a apărut un foarte mare număr de oameni de cele mai diverse profesii care simpatizează, ca să zic așa, cu pictura, cu sculptura, cu gravura, cu metaloplastia etc. Cu alte cuvinte, marele public a început el însuși să producă artă plastică, uneori de o calitate surprinzător de înaltă, mai ales în planul sensibilității și-al sinceității, stare de fapt pe care neapărat trebuie să o punem pe seama emulației artistice declanșate de Festivalul Național „Cîntarea României". Dar să revin la arta plastică profesionistă: totala libertate de creație despre care vorbeam a însemnat o foarte mare diversitate tematică, stilistică și, în același timp, o abordare a mai tuturor curentelor, mai noi sau mai vechi, ce se manifestă la ora actuală în contextul foarte vast al mișcării plastice din țara noastră și din străinătate. S-a realizat astfel un continuu și fructuos dialog cu întreaga lume și, spre cinstea ei, arta românească, în confruntarea sa cu arta lumii, și-a vădit, fără drept de tăgadă, valoarea, dreptul de a fi socotită o veritabilă școală de pictură și sculptură, dreptul de-a adăuga la marele tezaur artistic al lumii inestimabilele sale valori de-acum sau de mai demult. Renăscută reîntoarsă la tradiție, dar nu cu timiditate, ci continuînd tradiția de pe poziția actualelor cerințe și cuceriri estetice, îmbogățind-o cu noi orientări și perspective, arta plastică românească s-a bucurat în acești ultimi ani de aerul proaspăt și curat ce a început să bată în toate domeniile vieții culturale și artistice grație deschiderilor de orizont preconizate și traduse în fapt de însuși secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

2. Între liniile de forță ale actualei mișcări plastice din România aș aminti, în primul rînd, uriașul apetit pentru istorie, manifestat cu precădere în sculptură, în monumentele cu care aceasta a înnobilat chipul nou al orașelor patriei. Și cu ajutorul artelor plastice, istoria, iată, a venit la marea sa întîlnire cu publicul. Putem spune, că, astfel, arta și-a îndeplinit una din marile ei funcții, educația patriotică și, deopotrivă, estetică a poporului. Și pentru că vorbim despre popor, despre atît de înzestratul nostru popor, despre geniul său artistic înnăscut, aș spune că o altă linie de forță este cea a interpretării către artiști, a marelui tezaur folcloric. Preluînd în mod creator sugestiile plastice de factură folclorică, arta contemporană românească a revenit la un plus de culoare și, implicit, valoare estetică, semne și calități cu care, de-a lungul timpului, s-a făcut remarcată în toată lumea. Să adăugăm acestor două direcții, apetitul pentru real al picturii, al sculpturii, dorința lor expresă de a surprinde cele mai elocvente imagini ale noului chip pe care, în marile și prefaceri, ni-l oferă țara. În același timp, fără a fi neapărat un specialist într-ale artelor plastice, se poate ușor constata că atenția artiștilor este captată și de acele mari-mici întîmplări și gînduri ce se petrec și ard în universul interior al sufletului uman, ceea ce-i conferă trudei noastre dreptul de-a se numi, de-a fi socotită nu numai simplă operă de artă, nu doar o simplă înfrumusețare a vieții de zi cu zi, ci o veritabilă radiografie, o radiografie realizată cu mijloacele artistice specifice, a omului contemporan.

3. Mărturisesc, cu sinceritate și emoție, că această a treia întrebare mă tulbură și mă surprinde întrucîtva. Sper să fac parte din acei tineri care, prin încrederea acordată de maeștri, de maturi, să sporească arta lor. Dar pentru că anii s-au cam adunat, mai nimerit ar fi să spun că nici măcar între tineri nu mă mai pot număra. Și atunci ce fel de răspuns pot da eu la această dificilă întrebare?! Mai tineri sau mai virstnici, toți artiștii de azi, intrați sau nu în conștiința publicului, purtăm pe paletă, precum soldații lui Napoleon bastonul de mareșal în raniță, culorile și trăirea proprie ce ne vor îngădui să fim apreciați drept marii maeștri de mîine. Trăim un moment de maximă efervescență a artelor plastice. Cred că niciodată n-au coexistat atîtea talente, atîtea frumoase promisiuni, atîtea reale șanse de împlinire, drept pentru care spun, cu toată convingerea, că va fi, peste cîtăva vreme, o mare explozie de mari maeștri. Fiecare artist crede în sinea sa că el va fi marele maestru de mîine. Fără această credință nici nu are rost să te mai menții în competiție. Firește, aș putea da zeci și zeci de nume, dar cel mai adevărat arbitru, cel mai necruțător selector, va fi timpul, va fi viața. Urmașii lui Grigorescu și ai lui Brâncuși sînt printre noi. Priviți-i cu atenție, străduiți-vă să îi înțelegeți, iubiți-i și acordați-le toată încrederea, tot sprijinul, și, în final, numiți-i chiar dumneavoastră.

Anchetă realizată de
VICTOR NIȚĂ și
SORIN POSTOLACHE ■

Sub orizontul limpede, regenerator al Congresului al IX-lea

VALORIFICAREA MOȘTENIRII CULTURALE

Recuperarea tradițiilor

Procesul dialectic al culturii și civilizației implică în mod firesc dialogul, competiția și chiar lupta dintre nou și vechi, dintre modernism și tradiționalism. În literatură și, în genere, în artă, acesta din urmă e adeseori privit de adversari ca un rebut al trecutului, ca o colectură de forme și idei învechite, și în cel mai bun caz „academice", adică viciate de conformism. În anii studenției noastre, cu mai bine de șase decenii în urmă, Academia și Universitatea erau considerate de o parte din tineret, doritor de schimbări, ca închistate în prejudecăți de ordin literar și artistic ba chiar și științific. Tradiția era socotită de mulți ca o forță, prin virtutea inerției, refractară progresului. Pe de altă parte, în măsura în care unii dintre luptătorii pentru formule moderne de artă se declarau și partizanii revoluției sociale, dinamitînd în literatură și artă așa-zisele convenții moarte, s-a putut crede că eventuala înfrîngere a tradiției ar fi urmată de un proces fatal de desnaționalizare în toate domeniile spiritului.

Această temere s-a dovedit nejustificată. Marile prefaceri structurale din țara noastră, și cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., au găsit soluția cea mai înțeleaptă în problema prea multă vreme greșit pusă, ca un irreductibil antagonism, căruia trebuia să-i cadă victimă tradiția. Cu acel istoric moment de răscruce, s-a pus capăt și sensului unic al culturii, concretizat în literatură și artă sub numele realism socialist. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a declarat la 19 iulie 1965 că trebuie „înlăturată orice tendință de excluzivism sau rigiditate" în domeniul artei și literaturii și că „diversitatea de stiluri" asigură „continua înnoire și perfecționarea creatoare a mijloacelor de exprimare artistică. În acest fel, cele două exclusivisme ale trecutului încetau de a mai fi la ordinea zilei, iar lupta dintre tradiție și inovație, ca în triada hegeliană, teza și antiteza conduceau la sinteza salvatoare. Cuvîntul de salut al tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea solemnă consacrată sărbătoririi centenarului Academiei Republicii Socialiste România, la data de 26 septembrie 1966, a pus în lumină nouă „operele nemuritoare ale corifeilor literaturii noastre clasice", care „au relevat înaltele virtuți ale poporului, au cultivat sentimentul patriotismului, au insuflețit și îmbărbătat generații de militanți pentru cauza libertății și propășirii patriei". Ca atare, „operele de înaltă valoare făurite de înaintași sînt așezate la loc de cinste în patrimoniul României noi".

Într-adevăr, niciodată nu s-a cunoscut, în trecutul nostru cultural, un asemenea entuziasm ca în aceste două decenii, în serviciul valorificării și recuperării tradițiilor creatoare. Sute de cercetători calificați, în toate domeniile, de la cele științifice, ca istoria și disciplinele învecinate, deservite de numeroase șantiere de explorare, pînă la cele filologice, și-au extins investigațiile și au lărgit orizonturile cunoașterii.

Clasicii noștri sînt editați și reeditați științific, cu o remarcabilă acribie filologică, adeseori printr-o impresionantă competiție. Astfel opera integrală a lui Eminescu este retipărită de edițiile Academiei R.S.R. și Minerva, iar studiile închinate ei sînt publicate în toate centrele culturale ale țării. Numai la Iași, Editura „Junimea", a scos la lumină în acest interval 38 de cărți închinate vieții și mai ales operei lui Eminescu, mai multe decît cele apărute în intervalul de 75 de ani de la moartea genialului poet și gînditor. Un mare număr din monografii au fost închinate tuturor scriitorilor noștri, din secolul al XVII-lea și pînă în zilele noastre. Texte vechi, începînd cu acelea ale lui Coresi, din veacul al XVI-lea, au fost reeditate. Paralel cu această rodnică activitate, n-a fost desconsiderată nici contribuția unor scriitori „de rutul al doilea", cărora Editura Minerva din București și Dacia de la Cluj, prin colecțiile Restitutio și Restituiri, le-au reactualizat memoria selectînd paginile ce se cuveneau smulse uitării.

O parte dintre cercetători își justifică interesul intelectual și artistic pentru unii scriitori de valoare din trecut, sub pretextul „actualității" lor. Credem că nu aceasta trece pe planul întîi, ci permanența valorică a creației, căreia i se adaugă sporul de cunoaștere a epocii fiecăruia dintre ei. Scriitorii și artiștii sînt exponenții neamului și martorii avizați ai timpului lor. Să nu le cerem să fie actuali! Să ne mulțumim că au fost talentați și au exprimat năzuințele și frămîntările zilelor lor, așa cum și scriitorii zilelor noastre le traduc artistic pe acestea.

Cultura socialistă, departe de a fi ostilă tradiției, cum se credea în trecut, se onorează astfel cu o vastă operă de revalorificare a tradițiilor noastre: etnografice, ale creațiilor poporului, în artele așa-zise impropriu minore, pentru că au dat capodopere de literatură orală și opere majore de arhitectură, sculptură în lemn, ceramică, mobilier, țesături, îmbrăcăminte, jocuri ș.a., toate, ca și tradițiile literare și artistice, promovate în același spirit de înțelegere. Cuvîntul secretarului general al partidului stă astfel la începutul unei ample acțiuni de recuperare a tradiției, ca un stimulent inviorător.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Opere de cultură

Răspunzînd unor cereri ale publicului, oamenilor școlii, studenților și profesorilor, legilor dezvoltării culturii, progresului material și spiritual, directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, forurile editoriale au luat îndeosebi în ultimii ani inițiativa actualizării unor autori și opere unanim prețuite și care fac parte din creațiile noastre inalterabile vii, menite să suscite mereu interesul în cadrul dialogului permanent dintre tradiție și inovație.

Nu este în intenția noastră de a stabili ierarhii, dar credem că semnalul în această direcție s-a dat prin publicarea la Editura Minerva a celei de-a doua ediții revăzute și adăugite din **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** de G. Călinescu în 1983 într-un tiraj de 30 000 de exemplare repetat de trei ori, pînă în 1985, cum se poate vedea de pe pagina de titlu a celui mai nou, tipărit fără eroare. De fiecare dată cartea, de peste o mie de pagini ,format în quarto, s-a epuizat în cîteva zile. Deși operă interesînd mai mult pe specialiști, **Geția** lui Vasile Pârvan, apărută și ea într-o nouă ediție în același an 1982, are o soartă asemănătoare, se găsește din ce în ce mai rar. Sîntem la sectorul istorie. De curînd a apărut primul volum din **Istoria românilor din Dacia Traiană** de A.D. Xenopol, în șase volume în ediția întîi din 1888—1893 și treisprezece volume în ediția a doua din 1896—1912, operă fundamentală în vremea ei și care ne-a făcut cunoscuți în lume prin prescurtarea franceză în două volume din 1896 apărută în colecția Lavisse. Sperăm că va urma în mod firesc **Istoria românilor** (11 vol., 1936—1939) de N. Iorga. S-au reeditat deocamdată **Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești** (1945) de Gheorghe I. Brătianu și au apărut întîia oară **Civilizația românească și civilizația balcanică** de Victor Papacostea (1983), ediție de Cornelia Danielopolu-Papacostea cu o prefață de N.Ș. Tanașoca, și o culegere de **Opere alese** de I.C. Filliti.

Biblioteca de filosofie a culturii românești îngrijită la Editura Eminescu de Valeriu Râpeanu a republicat în a treia ediție cu un studiu introductiv de Z. Ornea în 1984 remarcabila sinteză a lui P.P. Negulescu **Geneza formelor culturii — Priviri critice asupra factorilor determinanți, Personalismul energetic și alte scrieri** (Cultura română și politicianismul, Puterea sufletească, Elemente de metafizică pe baza filosofiei kantiene, Vocația, factor hotărîtor în cultura popoarelor etc.) de C. Rădulescu-Motru (1984), cu un studiu introductiv de Gh. Al. Cazan, un prim volum din lucrarea **Recesivitatea ca structură a lumii** de Mircea Florian și în 1985 **Opere** (Iluziunea realistă, Încercare de critică filosofică, Tomas Carlyle, Filosofia lui Henri Bergson, Imperialismul culturii germane, Renașterea italiană, trei figuri din Cinquecento: Pietro Aretino, Francesco Guicciardini, Benvenuto Cellini, Figuri din Cinquecento, principese, curteni, curtezane) de Constantin Antoniade, cu o prefață, note și comentarii de Ion Mihail Popescu.

AL. PIRU ■

Argument de ultimă oră

Un filosof umanist și raționalist

A cunoaște calea filosofiei românești către om și spre lume este o nevoie absolută a societății noastre de azi care își propune reconstrucția omului ca ființă umană despovărată de prejudecăți, de iluzii stînjenitoare, de false reprezentări despre puterea și limitele sale ori despre univers, conștient, în schimb, de ceea ce este și reprezintă el în viața socială și, în genere, în lume.

În procesul cunoașterii și recunoașterii acestei căi, pe cît de spectaculoasă și frumoasă în dezvoltările sale pe atît de complexă în straturile sale interioare, publicarea lucrărilor fundamentale ale celor care au construit-o, într-un efort cu valoare exemplară, este nu doar o simplă apariție editorială, ci un act al culturii majore pus în serviciul autocunoașterii noastre ca popor care s-a gîndit și se gîndește pe sine în trebuințele sale fundamentale și în expresiile purtătoare ale unor mesaje esențiale, întrucît privesc ființa lumii și ființa poporului, dezvăluindu-le în autenticitatea, căutările și rostul lor.

RALUCA GRIGORCEA ■

Editura Eminescu face, din acest punct de vedere, datorită științei directorului său de a percepe valorile și de a le relansa în climatul de efervescență spirituală propriu ultimilor douăzeci de ani — operă de autentică și necesară cultură contemporană. În **Biblioteca de filosofie a culturii românești**, apărută sub îngrijirea lui Valeriu Râpeanu, au apărut lucrări de căpătîi ale unora dintre cei mai de seamă gînditori români — umaniști și raționaliști, totodată — cum sînt **Studii de filosofia culturii** (Tudor Vianu), **Recesivitatea ca structură a lumii** vol. I. (Mircea Florian), **Personalismul energetic și alte scrieri** (C. Rădulescu-Motru), **Geneza formelor culturii** (P. P. Negulescu). În cursul acestui an, aceeași bibliotecă a publicat lucrările lui Constantin Antoniade.

Opera lui Antoniade este mai puțin cunoscută față de a altora dintre gînditorii noștri, deși nu s-ar putea afirma cu certitudine că filozofia românească este un teritoriu tot atît de frecventat ca, să spunem, beletristica. Ion Mihail Popescu are meritul de a ne prezenta, în această ediție, un Antoniade călător în filosofie, pasionat de marile ei întrebări, răscolit de problematica din prag de secol XIX și de cea de dincoace, din secolul XX, de controversele care au însoțit ființa filosofiei de la primele sale rostiri și pînă în vremurile noua apropiate. Elev al lui T. Maiorescu și al lui C. Rădulescu-Motru, Antoniade se arată, în primele sale lucrări filosofice dintre care cea mai însemnată a fost, și a rămas ca atare pentru tot ce a făcut el în filosofie, **Iluzia realistă**, în cercetarea vechii și mereu noii dispute dintre **realism** și **idealism**. Vădindu-se, la 27 de ani, cînd o scria (1907), un analist lucid, stilist remarcabil și, odată cu toate acestea, ca un gînditor în căutarea soluției izbăvitoare, a ideii care să ocolească filosofia de starea aparentă a neîntreruptei gîlcevi. Ca mai toți colegii săi de generație — P.P. Negulescu ori Ion Petrovici de pildă — Antoniade aduce în filosofia românească gustul pentru informația largă, comentariul fundamentat pe metode riguroase și, element nou față de Titu Maiorescu pentru care filosofia se oprise la Kant, Feuerbach, Hegel, Comte, Schopenhauer, Emile du Bois-Reymond, cunoașterea **profundă**, nu exagerăm dacă spunem multilaterală, a **filosofiei contemporane**. O anumită predilecție pentru Kant și neokantieni, pentru cel de al doilea pozitivism, pentru filosofia lui Ostwald, Mach și W. James nu putea lipsi din încercările filosofice ale lui Antoniade, cum, de asemenea, filosoful intuiționismului și al devenirii. Predilecția nu a însemnat însă copiere, rămînerea în marginile filosofiilor comentate cum o demonstrează, între altele, și studiul de mai mare întindere al lui Antoniade, **Filosofia lui Henri Bergson** (1910), cu toate că filosoful nostru a stat sub influența pozitivismului, a pragmatismului, a intuiționismului etc. El n-a fost însă niciodată un intuiționist, ci un rațional, cum nu avea să fie, cu toată capcana spiritualismului pe care n-a putut-o evita la începutul activității sale, un spiritualist, ci un **realist**. În filosofie, mai exact în ontologie și teoria cunoașterii, Antoniade nu avea să mai publice în afară de **Nihil novi?** (1910) și **Raționalism și pragmatism** (1913) ceva deosebit. Dealtfel, el pierduse în 1910 concursul de profesor la catedra istoria filosofiei de la Universitatea din București, cîștigat, nu pe nedrept, de P.P. Negulescu care a ilustrat cu demnitate și originalitate învățămîntul și creația filosofică românească, nu întîmplător, aceasta din urmă, dezvoltată cu deosebire de marii noștri dascăli, îi numim pe Maiorescu, C. Dimitrescu-Iași, C. Rădulescu-Motru, Ion Petrovici, M. Florian, L. Blaga, D.D. Roșca ș.a. Ion Mihai Popescu a adunat apoi, în volumul pe care îl prezentăm, lucrări de filosofia culturii pe care Antoniade le-a scris dintr-un profund imbold interior dar și ca replică la zgomotele sinistre ale actualității și la voința de imperialism cultural și politic de care secolul XX numai în lipsă n-a fost. **Imperialismul culturii germane** (1915) este o astfel de lucrare din care răzbate sau, mai exact, este pusă în funcțiune, trezită la viață ideea necesității opunerii față de **voința de putere** care anihilează ori vrea să anihileze creația altor popoare, democratismul cultural și politic, gîndirea liberă. Amendabilă în multe părți ale sale, lucrarea aceasta este, totuși, proba unui înalt civism și patriotism, dovada, de asemenea, a existenței unui spirit care știe să prețuiască valorile produse **de popoare**, ale altor popoare și să respingă falsele ipostaze ale unor **rădăcini unice** ale culturii umane.

Cît despre studiile dedicate lui Thomas Carlyle ori Renașterii italiene (primul scris în 1909, iar celelalte după primul război mondial) ele vădesc, cum subliniază cu îndreptățire Ion Mihail Popescu, vocația critică și sistematică a gînditorului nostru, gîndul de a nu lăsa istoria trecută într-un imperiu fără învățăminte.

Prefața, notele și comentariile lui Ion Mihail Popescu sînt la obiect, judecățile de valoare ce le însoțesc, întreprinderea generală a concepției lui Antoniade, referințele istorico-filosofice fiind, toate la un loc, corecte și străbătute de pasiunea pe care i-o cunoaștem pentru istoria filosofiei românești. El are meritul de a-l fi readus pe Antoniade în dezbaterile noastre de azi, de a-i fi propus în felul său, alte moduri de a-l gîndi pe Antoniade fiind mereu posibile. Ele sînt, dealtfel, chemate de chiar realizarea remarcabilă a lui Ion Mihail Popescu, știut fiind că interpretarea oricărui cugetător este operă fără sfîrșit. Mai important decît oricare alt fapt ni se pare însă că avem adunate, într-un volum, lucrările lui Antoniade, prima întreprindere de acest fel, care merită aprecierea oricărui iubitor de filosofie.

GH. AL. CAZAN ■

Suprema mulțumire

(Urmare din pagina 9)

tei vremi sunt însemnul izbînzii binelui și adevărului nu o dată în dramatice confruntări cu vechiul trecutelor orînduiri. Se poate spune fără teamă de a greși că contribuția creației literare și artistice la formarea omului nou, la educarea estetică și patriotică în lumina unei morale generoase a noilor generații este esențială. Din această cauză partidul vede în slujitorii cuvîntului ajutoare de nădejde ale sale în marea întreprindere de zidire a unei lumi noi în toate componentele sale.

De ce scriu cu emoție aceste rînduri? Fiindcă de fapt vorbesc de tinerețea și anii mei de maturitate, de fapt de visurile și faptele mele. Scriitor și gazetar eu — ca, dealtfel, majoritatea colegilor — m-am implicat cu toate gîndurile și faptele înălțării acestui timp, într-un fel eroic. Cărțile mele ca și întreaga activitate publicistică oglindesc sentimente, afirmații, întrebări și răspunsuri la marile probleme de azi ale patriei, ale omului — constructor de idei și edificii pentru idei. Cărțile mele sunt de dragoste față de acest om și faptele sale, față de acest om și visurile sale. A se regăsi în litera și spiritul lor este mulțumirea mea supremă.

O primăvară de 20 de ani: Epoca NICOLAE CEAUȘESCU

Mărturii despre un timp eroic

OLTUL — CTITORIE NEÎNTRERUPTĂ

Brașov

Vestigii impresionante

Există în viața unui popor evenimente majore ce marchează destinul său istoric. Un asemenea eveniment este și Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român care înseamnă începutul unor prefaceri fără precedent în viața țării și avînt în viața unuia dintre cele mai industrializate județe ale țării. De atunci au trecut 20 de ani, iar vestigiile acestei perioade sînt impresionante. Pornind de la tradiția, experiența și capacitatea tehnică, industria a cunoscut o creștere și diversificare continuă prin dezvoltarea, modernizarea și reprofilarea unor întreprinderi existente și, în același timp, prin construirea unor noi obiective. Industria județului Brașov are o structură modernă, construcția de mașini deținînd peste două treimi din producția globală, produsele acesteia fiind căutate la export. Cea de-a doua ramură economică a județului — agricultura — s-a modernizat și se află, de asemenea, într-un continuu proces de creștere a eficienței economice. S-au organizat și dezvoltat continuu numeroase institute de cercetare în domeniul construcției de mașini, chimiei, industriei materialelor de construcții, agriculturii și silviculturii și industriei alimentare. Institutul nostru, respectiv sectorul din Brașov al I.C.S.I.T.M.U.A. este o creație a acestei epoci. Programele dezvoltate sub coordonarea C.N.S.T., printre care îl amintesc pe cel în domeniul surselor noi — energia vîntului de care se ocupă și laboratorul de cercetare pentru energia vîntului, reprezentînd program prioritar.

Sînt în derulare lucrări care vor pune în valoare potențialul hidroenergetic al rîului care marchează viața județului, care vor totaliza o putere instalată pe teritoriul județului, numai pe rîul Olt de peste 50 MW.

Dacă în Brașov a luat ființă prima școală românească din Transilvania, astăzi avem un puternic centru universitar în care învață peste 10 000 de studenți în facultăți cu profile diferite. Viața spirituală a județului este influențată de multitudinea de instituții culturale și artistice : trei teatre, o orchestră filarmonică, muzee specializate, galerii de artă, apar publicații în limbile română, germană, maghiară, funcționează numeroase biblioteci.

Ing. ILIE VLAD ■

Sibiu

Luminile școlii

Școala sibiană întîmpină cu rezultate de mîndrie împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Decretat de ziditorul României de azi, drept „principal factor de cultură și izvor de civilizație", învățămîntul a cunoscut, pe solul marilor tradiții culturale ale unor locuri, o înflorire și o deschidere către nou de o unică forță.

Județul Sibiu dispune de 239 grădinițe, 74 școli primare, 100 școli generale cu clase de la I la VIII, 42 de școli cu clase de la I la X, 12 școli speciale și unități de ocrotire, 3 centre logopedice, 26 licee, 22 școli profesionale, 11 școli de maiștri și un institut de învățămînt superior înființat — la indicația expresă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — în anul 1976. Populația școlară a județului nostru reprezintă azi peste 26 la sută din întreaga populație a județului, respectiv 132 500 preșcolari, școlari și elevi și 1 257 studenți. Baza materială s-a îmbunătățit an de an. Numai în anul trecut, bugetul alocat învățămîntului sibian s-a ridicat la peste 316 milioane lei. Comandamentul de vitală însemnătate formulat de președintele Nicolae Ceaușescu — integrarea învățămîntului cu cercetarea și cu producția — primește și la noi, ca pretutindeni, răspunsul unor fapte însuflețite. Prin colaborarea strînsă a învățămîntului cu întreprinderile economice s-au abordat și rezolvat, din 1076 încoace, peste 180 de teme de cercetare științifică, vizînd introducerea progresului tehnic prin tehnologii noi și neconvenționale, mecanizarea, automatizarea și robotizarea producției, reducerea consumurilor energetice și de materiale etc.

Beneficiind de îndrumarea permanentă, de înaltul spirit și tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate marcantă a partidului și statului nostru, străluciță reprezentantă a școlii științifice românești pe arena lumii, noi, slujitorii învățămîntului și ai științei, ne străduim să promovăm o nouă calitate în tot ceea ce întreprindem, pentru a fi în pas cu cerințele țării și cu cuceririle pe plan mondial ale domeniului. Nu uităm că Sibiul, vatră de vechi și nobile tradiții, de care se leagă începuturile școlii românești, întemeiată de Gheorghe Lazăr, fiul Avrigului, poate da tot mai mult în pregătirea pentru muncă și viață a tineretului, deci pentru viitorul nostru și al țării.

Conf. dr. ing. LIVIU MĂSĂLAR ■
Prodecan al Facultății de mecanică Sibiu

Harghita

Pornind de la o rubrică

Este în ziarul județean **Informația Harghitei** o rubrică sugestiv intitulată „Imagini care vorbesc". O rubrică în care sînt prezentate, față în față, imagini ale unor clădiri cu numai un singur etaj, vechi, gospodării, sau imagini ale unor locuri virane, așa cum erau odinioară cu zecile pe cuprinsul orașului Miercurea Ciuc și, opuse lor, pe exact aceleași locuri, imaginile de azi, cunoscute de toți harghitenii, cele pe care obișnuim a le numi documente pentru viitorime și argumente ale Epocii Nicolae Ceaușescu. Aceste noi imagini înfățișează blocuri de locuințe cu 10 etaje, hale industriale, școli, instituții de cultură etc. Firește, astfel de fotoreportaje care să ilustreze trecutul și totodată prin contrast, prezentul, se pot alcătui cu sutele, în mai toate colțurile țării. Dar, pentru Miercurea Ciuc, reședința județului Harghita, fotoreporterul n-a avut nevoie decît de maximum un deceniu și jumătate între cele două decenii. Altfel spus, pentru a surprinde trecutul și prezentul, n-am avut nevoie de arhivă. Devenirea orașului Miercurea Ciuc s-a întîmplat în numai 10 — 15 ani, timp în care au fost materializate practic toate argumentele pentru ca acest oraș cu numai cîteva mii de locuitori să se transforme într-un adevărat municipiu cu cîteva zeci de mii de locuitori. Noul, însă, n-a ocolit nici sectorul industrial și mărturie stau întreprinderea de tricotaje, ale cărei produse au cucerit importante distincții la Tîrgul internațional din Leipzig, sau întreprinderea de prelucrare a lemnului, cu importante livrări la export, sau cele cîteva unități ale industriei ușoare : tricotaje, confecții și filatura de lînă pieptănată.

Așezat în preajma Oltului, dăruit de apele sale cu o sursă în plus, Miercurea Ciuc a beneficiat în primul rînd de hărnicia harghitenilor, o veritabilă și permanentă stare de spirit.

RADU POP ■
activist cultural din Miercurea Ciuc

Covasna

Pîine de Olt

Tîn minte, era în 1933. Plouase mult și Oltul își ieșise din matcă. Un sătean de-al nostru, din Alta Mare, mergea cu căruța către Apata. Viiturea l-a prins pe drum și l-a luat cu ea, cu căruță cu tot. Norocul lui că a apucat să se prindă de-o salcie. Numai așa a putut scăpa cu viață. În '40, iar : o ciurdă de juninci păștea în lunca Oltului cînd au năvălit apele. Animalele au fugit către singurul loc de scăpare, care era mai înalt — calea ferată. Numai că trenul le-a prins pe terasament și a omorît vreo 70. Ce tristețe în cele trei sate ale stăpînilor vitelor — Apața, Ormeniș și Alta Mare !

Au trecut anii, au venit alte vremi, dar necazurile noastre cu Oltul tot n-au trecut. Munceam din greu, pentru că toată mecanizarea noastră, la începutul înființării C.A.P. din Alta Mare, se reducea la două tractoare pe șenile.

De atunci s-a mai schimbat un rînd de lucruri și, odată cu Congresul al IX-lea, de cînd în frunte partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu viața noastră a intrat pe un făgaș nou. În comună s-au făcut cîte și mai cîte, că nu poți să le ții minte pe toate. Dar parcă cea mai importantă realizare tot de Olt se leagă. În 1979 a fost încheiată pe raza comunei noastre regularizarea rîului. Asta înseamnă, pe lîngă ferirea de pericolul inundațiilor, vreo 500 de hectare de teren și redarea în circuitul agricol a 82 de hectare, prin lucrări de desecare. Pămînturi pînă mai ieri nefolosite, mlăștinoase, sînt astăzi locuri pe care crește bogat pîinea țării.

BIHARI BELA ■
țăran cooperator, C.A.P. — Alta Mare

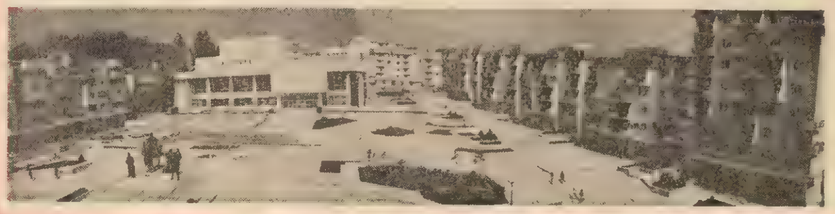

Vilcea

Cascada energiilor

Turnu, Călimănești-Est, Rîmnicu Vîlcea, Riureni, Băbeni, Ionești, Zăvideni, Drăgășani, iar în stadiu de șantier Gura Lotrului — numesc „salba" sau „cascada" hidrocentralelor de pe Olt, construite între hotarele județului Vîlcea. O strălucită cîtorie a Epocii Ceaușescu, vădind o dată în plus, justețea politicii energetice a partidului.

Sînt constructor de centrale electrice de peste 30 de ani. Am luat parte, alături de tovarășii mei de muncă, de firul mijlociu al Oltului și pe Lotru, la înălțarea a 16 hidrocentrale (însumînd 1 189 MW). În prezent lucrez pe șantierul hidrocentralei de la Gura Lotrului. Stadiul lucrărilor este destul de avansat. De curînd am terminat, cu o lună mai devreme, betonarea planșeului de la sala mașinilor, lucrare decisivă pentru montarea turbinelor, deci pentru intrarea în funcțiune a hidrocentralei. Spre sfîrșitul acestei luni — care marchează două decenii de la glorioșul Congres al IX-lea — vom reda întreg frontul de lucru pentru montarea hidroagregatelor.

Această mare operă energetică — temelie a temeliilor forței țării— o datorăm cîtorului Românie de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia noi, energeticienii Oltului, împreună cu întregul popor, îi adresăm și cu acest prilej gîndul de dragoste și recunoștință. Astfel de scîli ale energiei s-au împlinit, în ultimele două decenii, pe toate apele noastre, cu uriașe investiții, al căror rod a și început să se vadă.

ION OBROCEA ■
maistru principal, șef de brigadă Complexul hidroenergetic Gura Lotrului

Teleorman

Un dar al rîului

De peste 20 de ani de zile de la intrarea în funcțiune a primei etape de la care pornind avea să se întemeieze Cetatea chimiei turnene de azi, Oltul, la înfrățirea lui cu Dunărea, aici, în preajma municipiului nostru, Turnu Măgurele, devine martor al uriașelor prefaceri care se pot rezuma și într-o singură frază : Combinatul de îngrășăminte chimice — C.I.C. — realizează în prezent peste 22 la sută din îngrășămintele țării !

Drumul parcurs de-a lungul celor două decenii a fost presărat cu numeroase evenimente, marcante pentru viața tuturor chimiștilor turneni : au fost date în folosință, succesiv, din 1965 încoace noi capacități de producție, în 6 etape de dezvoltare, crescînd producția, față de anul începutului, de 12 ori. Într-un spațiu de peste 400 hectare de uzină construită în acești ani, funcționează 20 de fabrici, valoarea fondurilor fixe depășind 4 miliarde lei — efort financiar pe măsura ritmului intens de dezvoltare pe care l-a cunoscut industria chimică românească în această epocă, cunoscută deja ca o emblemă de istorie — Epoca Ceaușescu !

Noi, chimiștii turneni, precum întreaga suflare a țării, sîntem conștienți că adevăratul focar de idee și faptă al acestor prefaceri înnoitoare a fost Congresul al IX-lea al partidului. De atunci încoace, odată cu creșterea și dezvoltarea Cetății chimiei, a crescut și s-a dezvoltat întregul municipiu, vechiul tîrg de odinioară devenind un oraș modern, splendidă întruchipare a muncii și faptei noastre a tuturor.

GH. NITU ■
director tehnic, C.I.C. Tr. Măgurele

Olt

Rîul Viteaz

Oltul, acest Mihai Viteazul al rîurilor românești, cum îl numea Bogza, și-a făurit în ultimii ani o nouă istorie ; apele sale de cîntec nemuritor au renăscut, au devenit lumină, un simbol al civilizației. De fapt, începînd de acum un deceniu, marele riu a devenit, pe impresionante distanțe, aici în județul care-i poartă numele, Olt, un fierbinte și vast șantier ; oamenii locului, împreună cu cei veniți de pe alte meleaguri, au început noua zidire a cetăților de lumină, cu sentimentul profund că împlinesc un vis temerar.

În 1979, era racordată la sistemul energetic național Hidrocentrala de la Strejești, cu o putere instalată de 50 Mw. Pentru prima dată, așadar, Slatina, într-un mare consumator de energie electrică, devenea producător. Intră în funcțiune apoi hidrocentralele de la Arcești și Slatina, la aceasta din urmă montîndu-se prima turbină bulb reversibil, de concepție și fabricație românească.

Dar Oltul, riu și legendă, izvor de poezie și de proverbe, continuă să se afle pe un imens șantier. Colectivul de muncă al Antreprizei de construcții hidroenergetice depune eforturi susținute pentru făurirea celorlalte cetăți energetice : Ipotești, Drăgănești, Frunzaru, Rusănești, Izbiceni. La Ipotești se va inaugura o premieră : prima ecluză pe Olt, iar la Dragănești — microhidrocentrala ce se va instala va asigura cu energie electrică proprie instalațiile de pompare a apei necesare irigării Cîmpiei Caracalului, așa încît rîul viteaz își va prelungi ființa în marea rodnicie a gesului străbun.

AUREL GAGIU ■
scriitor

Dinspre poarta de vest a țării

Este ca o țîșnire, ca o explozie verticală de forme geometrice bine armonizate. Betonul sever, metalul rigid, gresia dociă, marmura augustă și sticla aeriană intră în alianța frumuseților cotidiene și ne alcătuiesc sălaș. Ceea ce numim cartier este, de fapt, un oraș în oraș. În cazul Oradei, un braț de stea. Căci o grafică de prin secolul 17 ne înfățișează cetatea Oradei în formă de stea. Iar dacă vă voi spune că steaua e în cinci colțuri, cititorul mă va bănui că trag metafora de urechi ca să-mi lasă bine pasienta. Dar, de fapt, o stea în cinci colțuri ne arată grafica acea străveche și tot așa ni se arată și astăzi orașul, reconstrucția lui desfășurîndu-se pe cele cinci brațe ale stelei, într-o cvintă de cartiere vaste și orgolioase. Acestea sînt: Zona de Vest, Nufărul, Iosia, Calea Aradului și Calea Clujului. Ei bine, pe unul din aceste brațe de stea, locuiesc eu visînd că steaua noastră face parte din constelația lyrei.

Cînd m-am mutat aici, în urmă cu două decenii, șantierele răscoleau vatra făcînd-o haotică precum după un bombardament. O vatră pe care mocneau sărături și mlaștini iar, mai către oraș, florării mărunte cît pentru o nuntă sau un botez. Dragostea de floare și pom s-a păstrat însă emblematică așa că în noul cartier spațiile verzi respiră din belșug, printre blocurile aliniate. Cartierul se cheamă Zona de Vest și decurge frumos pînă la hotar. Iar la hotar, un foișor în dulcele stil românesc adăpostește grăniceria și vama, — plus un bufet curat și cochet unde ne abatem uneori, să bem un sprit la loc ferit. De fapt sprițul de acolo are un cu totul alt tîlc: scriitorul și gazetarul din mine pot urmări reacția străinilor la primul lor contact cu explozia arhitectonic — edilitară a orașului. Fără nici un patriotism local, fără nici o hiperbolă circumstanțială, impresia este de metropolă deși cetatea mea orădeană nu atinge nici cifra de 200 000 de suflete. Impresia vine însă de la vastitatea și monumentalitatea construcțiilor. Am auzit acolo, la hotar, cum un cetățean dintr-o țară apropiată și prietenă spunea literalmente că noi, românii, am construit într-un singur județ cît au construit ai lor în toată țara. Iar — adaug eu — partea covîrșitoare a construcțiilor aparține recentelor două decenii și nu sînt ridicate oriunde și oricum ci în simetriile logicii economice și sociale.

Astfel, în Zona de Vest, șoseaua națională perlată paralel și radial de construcții an de an mai maiestuoase, mai frumoase și mai originale, — susține pe amîndouă flancurile ei uzine și fabrici: platforma industrială orădeană, durată în întregime de la Congresul al IX-lea încoace: alumină și energie electrică, mecanică masivă și mecanică fină, materiale de construcție, mobilă, zahăr, produse chimice, mașini agricole, — iată un palmares paradoxal de bogat pentru o perioadă de timp în care un nou născut abia își isprăvește stagiul militar. Aceste ramuri economice diversificate ale Zonei de Vest, coroborate cu celelalte, din oraș și din întreg județul, mereu și mereu mai diversificate, au făcut ca astăzi Bihorul să producă în toate ramurile principale ale economiei naționale. Deci un microtablou al zăcămintelor și meșteriilor patriei. Petrol și cărbune, metale rare și metale de rînd, metalurgie și mecanică fină, chimie, textile, blănărie, covoare, sticlă, cristale, alimentare, artizanat etc. etc. etc. Într-o zonă, desigur, cu tradiție industrială reputată ci, totuși, foarte subțire și monotonă față de complexitatea și faima ei de azi.

Țîșnirea, explozia pe verticală a formelor și culorilor geometrizate însoțește astăzi precum ecoul sunetul liniile de rezistență economică. La Oradea și Aleșd, la Beiuș și Marghita, în orașul Dr. Petru Groza sau Salonta. Și nu numai în orașe. În tendința de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor patriei, urbane sau rurale, întreprinderi industriale și încă de anvergură au înflorit și în țară (Holod, Aștileu, Tileagd, Pădurea Neagră etc.) iar, odată cu ele, noile cartiere, în care betonul sever, metalul rigid, gresia dociă, marmura augustă și sticla aeriană intră în alianța frumuseților cotidiene și ne alcătuiesc sălaș.

Și este pasionant să urmărești, de la margine de țară și, apoi, din însuși miezul de construcții și reconstrucții al orașului în procesul lor evolutiv. Într-un oraș care nici nu atinge 200 000 de suflete și pe care-l cunoști pe de rost ca tabla înmulțirii, procesul poate fi urmărit mai clar și mai amănunțit. În capitală, unde se construiește năucitor de mult și de dens, te pierzi în pădurea de așezăminte și te rătăcești pe drumurile pe care le știai în geografia lor de mai ieri. Astfel, căutînd dincolo de Uzinele Timpuri Noi, una din adresele la care locuiesc în tinerețe, m-am lovit de blocuri turn, nemaigăsindu-i nici umbra. La Oradea, în tot Bihorul, am putut însă și pot urmări ritmul și dimensiunile construcțiilor ca pe un ecran al inimii și rațiunii. De 40 de ani încoace și, apoi, în ritmul vertiginos, de 20 de ani încoace. De la primul bloc turn, răzleț ca un cocostîrc într-un picior, de la marginea pietrii pînă la zecile de blocuri turn, de blocuri lungi, de blocuri curbe, pătrat, rombice, proliferînd mai întîi departe, la periferie, — apoi venind cu noi, ca un salut edilitar, de la gara feroviară, de la autogară, de la aeroport, — de la Băile Felix, de pe Dealul Viilor, de la Stadion, de la Șirand, — dinspre Arad, dinspre Cluj, dinspre Brad, de pretutindenea, — ca un marș aparent static dar, în fond, dinamic, al clădirilor spre centru, spre viitorul centru civic unde Statuia Independenței le așteaptă ca un centru pe cerc. E o forță centripetă dinspre margine spre centru, argumentată arhitectonic prin dispariția mahalalelor sordide.

Este ca o țîșnire, ca o explozie verticală de forme geometrice armonizate. Betonul sever, metalul rigid, gresia dociă, marmura augustă și sticla aeriană tîrnosindu-se într-o alianță a frumuseților cotidiene, — pînă la bucuria mea intimă și lirică de-a locui pe un braț de stea.

AL. ANDRIȚOIU ■

Mărturii despre un timp eroic

Orașul

Eram fermecat în copilărie de **Podul Vinerii Mari** de la Rîmnicu Vîlcea, mi se părea că nici pe Mississippi nu poate fi întîlnit un asemenea pod. Cele trei balustrade metalice ca niște jumătăți de cerc abia depășeau gesmurile autobuzului lui Zapciroiu pe care, pînă la Rîmnic, îl împingeam noi, pasagerii, pe toate dealurile, ferchiți să ne mai poarte și el pe drumul neted. Pe urmă a venit surpriza **Străzii Lungi** de la Pitești cu prăvăliile ei mărunte, ca niște mărgele pe o sfoară amărîtă, de bice, de hamuri, de roți de căruță, de butoaie, de sticle de lampă, de gaz, de oale și ceaune și de pirostrii și iarăși credeam că nu poate exista comerț pe lume care s-o egaleze. La București, cînd am ajuns eu, orașul se strîngea în jurul Căii Victoriei și al bulevardului fost Brătianu, la Farmacie, în Militari, începeau ogrăzile de pruni, și de cireși și de duzi, păsteau vitele, unde e azi ultramoderna Politehnică, nu sînt mai mult de douăzeci de ani de atunci, era, mi se pare, un fel de izlaz al nimănui, Dîmbovița curgea ca la țară, printre cîrduri de gîște albe, toamna, cînd căderau brumele, pe lună, te îmbăta mirosul de tizic ars lesit pe cosoriile pitice ale unor cătune risipite nevoiaș pe cîmpuri pe jumătate pustii.

Am refăcut intenționat un traseu al propriei mele memorii și ascensiuni spre Oraș și trebuie să spun că nu mă pot opri să fac mereu această obligatorie moral comparație cu ziua de azi și pe care nici unul dintre noi nu se cuvine să o evite.

Am fost, sînt tot numai două decenii de atunci, la **Baia Mare** și **Turnul Ștefan** era clădirea cea mai spectaculoasă a orașului mineresc. Azi el e doar un pitoresc obiectiv al turismului, orașul desfășurîndu-se într-un splendid evantai de orgolii arhitectonice dintre care unele, cum sînt Casa de cultură și Palatul administrativ, au intrat în noua conștiință a noii opinii publice românești drept criterii de referință.

La **Pitești** sînt puțini care mai știu ce vibrație trezea **Strada Lungă** acum cînd explozia edilitară a condus la imaginea unui oraș capabil în mod categoric să concureze onorabil ca orice mare municipiu european. La **Medgidia**, în plină stepă dobrogeană, urbea pe care am apucat-o, acum două decenii, era mai ales tîrgul secalelor. Orașul e azi o oază de verdeață, civilizația urbanizării intensive a făcut aici o minune. Pentru mine nu va putea niciodată să fie uitată imaginea urbei arse de sete, ridicînd spre cerul galbon de praf mirosme pestițiale printre care se strecura tînguitor glasul unui muezin. Revoluția a fost și aici cu adevărat explozivă. Mi-ar plăcea însă, în bogatul Muzeu de artă al **Medgidiei**, o sală care să dea tinerei generații măsura saltului nostru în istorie.

Nu există, într-adevăr, în țară, un singur oraș care să mai poată fi recunoscut după amintirile de acum două decenii. S-a construit nu numai enorm, s-a construit nu numai din ce în ce mai eficient, sub raportul rigorilor civilizației, s-a construit spun eu cu o patimă, cu o lăcomie, cu o bucurie, care nu pot fi măsurate altfel decît cu dragostea mistuitoare, fără egal, a comuniștilor pentru țara lor, pentru ca această țară să intre mai curînd în rîndul lumii cu fruntea sus.

Vă dați dumneavoastră seama ce diferență zdrobitoare între promisiunile electorale ale cîte unui deputat de pe timpuri că va face, ajuns la putere cu partidul lui, un pod, o moară, o biată școală cu două clase și programul lucid al Partidului Comunist Român care a tăcut — acesta e cuvîntul — o roțea a procesului urbanizator cu care a împînzit țara întreagă! Ar fi, poate, odată, interesant să se facă bilanțul astronomic al tonelor de ciment, de fier beton, de var, de vopsea, de lemn, etc., etc., care au intrat în lumea orașului românesc în ultimele două decenii și care l-au situat pe unul din primele locuri în lume în privința ritmului procesului edilitar.

Să mă întorc la **Rîmnicu Vîlcea**, de unde am plecat să cunosc țara. Peste optzeci de mii de locuitori stabiliți față de zece mii acum mai puțin de două decenii! Am vrut să-i povestesc fetiței mele, care s-a născut cînd nu începuse încă ascensiunea lui spre civilizația socialistă, și fetița mea abia are cinsprezece ani, adolescenta mea la Rîmnic. Ei bine, a trebuit să apelez la fotografii!

Două decenii pentru noua arhitectură a unei națiuni e foarte puțin și, totuși, în aceste două decenii **noi am reconstruit și construit din temelii toate orașele românești!**

DINU SĂRARU ■

Maramureș

Cu ultima mea carte *Iubirea de Patrie* am fost invitat în cinci sate din Maramureș unde am avut prilejul să mă întîlnesc cu mii de oameni la Ieud, Rozavlea, Botiza, Vișeul de Mijloc și Vișeul de Jos.

Istoricul Vasile Georgescu elevul lui Iorga a dus în fiecare sat documentele legate de Maramureș publicate de curînd de Academie care adeveresc vechimea acestor vetre românești și în documentul scris, de peste șase veacuri, iar etnograful Gheorghe Focșa de la Muzeul satului autorul unui tom masiv despre Țara Oașului a împărțit chestionarele legate de Maramureș în vederea alcătuirii altui tom asupra acestui ținut. Vasile Vetișanu de la Institutul de etnografie și folclor din București a fixat pentru august la Ieud sesiunea de comunicări științifice devenită tradițională asupra vechimii limbii Codicelui de la Ieud.

Așadar cîteva zile de lucru intens pentru cunoașterea acestui străvechi pămînt românesc cu tradițiile și frumusețile și suferințele lui.

Eminescu venea în veacul trecut aici în Maramureș mai întîi să ia contact cu ființa poporului nostru, apoi Iorga la începutul secolului din sat în sat se va convinge cum o știm cu toții acum, că aici în Maramureș s-a plăsmuit limba cultă românească, limba codicelor voronețene, de aici pleacă de la Ieud și Rozavlea, de la celebra mănăstire Peri, aici a irupt și a biruit iată, cu peste șase veacuri în urmă, limba în textul sacru românească.

Vorbim limba maramureșenilor: o vorbeam pretutindeni dar ei au fost cei dintîi care au izbutit în ea să-și exprime sufletul mai degrabă în cinci cuvinte pe înțelesul poporului decît în mii de cuvinte neînțelese.

Iată-i cum ascultă cu mîile, cu ochii înlăcrimați acești feciori de voievozi, aceste suflete drepte și curate, acești oameni ce vin de sărbători acasă de pe țară de unde sunt plecați la lucru, lasă coasa și haina ponosită și se îmbracă în albul voievodal al strămoșilor lor, ascultă cuvîntul legat de istoria lor, de viața lor încrezătoare și nădăjduitoare întrepătrunsă de jertfa Logosului ce i-a crescut și-i crește coconii și viața lor de aproape două milenii.

Poate că nici nu suntem chemați poeții, istoricii într-un grai decît să-i însuflețim, să le aducem și readucem contemporanilor noștri mereu și mereu aminte de unde vin în ce au rodit ce este bun și veșnic în viața lor de pînă acum, ce trebuie să lepede și ce se cade să poarte ca pe ochii din cap moștenire pe mai departe.

Am luat aminte vorbind de-a lungul anilor de mai multe ori în fața maramureșenilor că ei nu te ascultă și pleacă din fața ta dacă nu vii cu istoria plenară, cu tot sufletul și viața ta în fața lor, cu acel adevăr al Logosului devenit istorie și în viața lor austeră de zi cu zi.

Ei au crescut în acest Adevăr în Duhul și Adevărul Logosului devenit istorie în strămoșii lor, în părinții lor, în pruncii lor, în viața lor comunitară și cosmică, în satul lor ancestral și teluric picurat pe malul unei Ize sau pe Mara pe Vișeul albastru sau pe valea Cosăului.

Sunt ca albinele împrăștiați la lucrul lor satele par pustii fiecare dus la truda sa pînă seara, dar din cînd în cînd se adună-n amurg sau în zori la ceasul jertfei laudei și împreună ființarea lor se preface în cîntare ce zgudue și cea mai împietrită inimă cu cîntările tărăgănate de la început de lume, cu acest Melos primordial cu noduri pe care savanții îl socot de-o imemorială vechime și noblețe.

Uiți că ești pe pămînt ascultîndu-i cîntînd așa cum i-am auzit în fiecare dintre satele amintite și acum și în miez de iarnă la Rozavlea și Botiza în amurg în alt ceas de amurg la Vișeul de Jos și dimineața în cel de mijloc și mereu la Ieud.

Au trăit greu și viața lor de-a lungul veacurilor pe aceste văi de-o divină frumusețe n-a fost scutită de luptă și trudă extraordinare. Pămîntul dă puțin și cere multă ostenceală, dar este lucrat în terase pînă la munte din neolitic cum spune Gheorghe Focșa. Au dobîndit prin viața austeră o frumusețe fizică aparte au apă și aer bun spun ei și lapte de la turmă și n-au stare brațele lor pînă nu se înhamă la greul izbăvitor în adînc de pămînt la pădure la coasă iar mulți dintre ei la cărturăria cea adevărată.

Iată mîinile trudite ale Ilenei din Ieud o fetiță de doisprezece ani. Tata-i dus pe lume la coasă, spune, eu cu mama lucrăm pe cîmp pentru cei șapte frățiori mai mici. Mîinile Ilenei din Ieud sunt sfinte ca și ochii ei rupți din lacrima Luceafărului de ziuă.

Știu să facă sărbătoare din toate. Unde sunt doi sau trei maramureșeni laolaltă începe cosmica bucurie a nunții fără sfîrșit.

Iată trei femei în țîrîitul bisericuței de lemn de pe deal din Ieud unde s-a descoperit Manuscriptul celebru, stau pe iarbă ca niște împărătese și cîntă bolborosind graiul omului primordial ce-și cunoaște destinația de slavă.

Să-mi fie îngăduit să mulțumesc primarilor acestor sate în care am fost, învățătorilor ce ne-au ascultat, minunatelor gazde ce ne-au primit, sufletelor satelor Ioan Marcu și Alexandru Bilț de la Ieud, Grigore Andreica de la Rozavlea, Vasile Mogdău de la Șieu, Isidor Berbecaru cu soția sa Victoria învățătoare țesătoare de covoare maramureșene cu expoziții în mai multe orașe din țară, Duncă Ioan și profesoara Maria din Vișeul de Mijloc dimpreună cu tot satul Mihai Cosma din Vișeul de Jos, fratelui Mihai Roșca țăranul plin de suflet și cunoscător de cîntece străvechi maramureșene ce te umple de fericire ascultîndu-l, Grigorie de la Poienile Izei, Grigorie și Maria Sas, Moșului primar Vasile Deac din Bogdan Vodă veșnic pe drumuri pentru ridicarea vetrei voievodului și atîtora încă al căror nume spațiul nu-mi îngăduie să-i amintesc aici.

Șoaptelor, cuvintelor ce ni se adresau cînd plecam din satele amintite — să mai veniți! să nu ne uitați pe noi maramureșenii! nu le putem spune decît că odată fiind împreună într-un Duh al Bucuriei și Adevărului al iubirii curate față de tot ce există în spiritul Logosului întrupat într-o istorie devenită Patrie, vom rămîne știu cu toată ființa pentru totdeauna.

Iubirea este singura noastră datorie uriașă inepuizabilă grea de împlinit iubirea ce nu piere niciodată. Maramureșul este fiica iubirii Logosului întrupat în istorie.

IOAN ALEXANDRU ■

Contemporani cu istoria

(Urmare din pagina 9)

ca pe făloasă ambițiile a unui, e drept genial, condotier.

Ne-am luminat, după despuierea unor arhive misterios zăvorîte ani și ani (unele, din țări apropiate, încă mai au lacăte) de evenimentele prezentînd la dimensia reală adevăratele intenții ale sublimului în toate Avram Iancu din care o istoriografie confundîndu-se adesea cu desemnul de bilci al cromolitografiilor vrola să facă un slujitor al unui „drăguț" de împărat.

Anii 1877—1878 ni s-au proiectat (nu doar în peliculele și nu doar în plina de merite epopee românească a lui Paul Anghel) ca un dramatic „film" real; participarea noastră la victoria istorică pentru întreaga civilizație a Europei a apărut în toată gloria ei stropită cu sînge. Ni s-a oferit întreaga „distribuție" a acestui film, vreau să spun că li s-au recunoscut meritele de excepție în înfăptuirea Independenței și acelor bărbați pe care (ulterioare) avataruri politice l-au lipsit, vremelnic, de o judecată obiectivă a faptelor săvîrșite.

Tot astfel s-a vorbit despre un 23 August 1944 al Revoluției de redeșteptare națională, antihitleristă și antiimperialistă.

Tot astfel au fost relevate meritele armatei române în ingenuncherea definitivă a fascismului. România a fost o mare putere militară a sfîrșitului de război și nu doar cimitirele ci și cronicile s-ar cuveni să mărturisească adevărul.

Sînt toate acestea merite ale istoricilor, desigur, dar e în primul rînd vorba de meritul **climatului politic** în care ei au fost lăsați (și ajutați) să lucreze. Doar rîvna lor n-ar fi fost de-ajuns.

România socialistă a repus în circulație cultul eroilor, cultul pentru valorile și personalitățile fundamentale ale culturii și ale gîndirii politice românești, cultul tricolorului, cultul datinilor ce ne sînt zestre de spirit și o națiune ce își privește trecutul cu atîta gospodărească grijă nu poate visa decît la un prezent **fertil** și la un viitor, cum îl visa Poetul, de **aur...**

Festivalul național „Cîntarea României"

La izvorul cu apă vie al umorului popular

Ființează de peste un sfert de veac așa-numitele brigăzi artistice, la început denumite într-un fel puțin adecvat spiritualității acestui popor, care și-a făurit o satiră ingenioasă, perfect adecvată realităților ajungînd la începuturile teatrului la cinticelul comic și vodevil. Cu mare forță și originalitate de creație poporul român a știut să învingă vicisitudinile și a realizat cînd și cînd, chiar în acele condiții, opere memorabile, singurele care au păstrat viabilitatea acestui gen de spectacol. Integrarea lui în urîșa mișcare de educație și creație care este Festivalul Național „Cîntarea României", inițiat și călăuzit îndeaproape de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deschis noi orizonturi și pentru această formă de creație.

Așa se face că îndeosebi la ultimele ediții ale acestei competiții naționale, asistăm la o deplină consacrare a amintitului gen de spectacol, izvorul de apă vie din care se adapă, ca să-l parafrazăm pe Eminescu, fiind satira populară. La ultima ediție ca și la cea în curs de desfășurare imensa majoritate a formațiilor care au dominat artistic întrecerea au fost cele de factură populară, nu neapărat folclorică. Interesant este și faptul că județul care s-a prezentat cu cele mai valoroase formații de satiră și umor din țară a fost Sălajul, în perimetrul căruia nu funcționează nici o formație profesionistă care ar fi putut da o mînă de ajutor. De la „Biciuitul nevestelor", formația care în ediția trecută cucerea sufragiile universale ale publicului și juriului, iată de data asta au fost vreo opt peste media pe țară, fie ele de proveniență urban-muncitorească, fie rural-țărănească. Un județ care a oferit un exemplu aparte pe stadiul a fost Argeșul, excelînd prin bineînțeles cvartet profesoral și formația sătească Filfeni, revelația actualei ediții. Lor li s-ar putea adăuga și Bihorul.

Evoluții de anvergură au mai demonstrat fie formații vechi, cu un bun renume în acest concurs, fie formații debutante. Să numim dintre primele Electromotor — Timișoara, Moldoplast — Iași, Hipocrat — Brăila și mai ales Laminorul de tablă subțire din Galați de sub conducerea măiastră a lui Valentin Iancu. Da, așa ar trebui să arate o formație dintr-o întreprindere încărcată de problemele acesteia, tratîndu-le cu satiră și umor, dezinvolt ca într-o șezătoare la țară. Să fim clari : Valentin Iancu nu a folclorizat problematica muncitorească, dar a atacat-o în același spirit popular, închipuind un șir de scene care de care mai revelatoare. Estradă ? Nicidecum, mai curînd comedie majoră. Ar trebui ca acest exemplu să fie studiat și extins pentru a ne debarasa de șabloane, trei pași la stînga și la dreapta, și de refrenele care uneori, ca pronunție, nu calcă pe pași, ritmul silabo-tonic fiind anapoda.

Alteori spectacolul e compus din două — trei monologe sau scheciuri, degajînd hohote de rîs, ca Hipocrat — Brăila, unde maestra de ceremonie rămîne Margareta Rădină pe care în calitate de comediană aș pune-o în rînd cu marea actriță Draga Olteanu. Moldoplast-ul ieșean contînd pe o deosebită muzicalitate continuă cinticele comice ale înaintașilor săi moldoveni.

Spectacolele de la Dîmbovița continuă să fie niște puneri în scenă sui-generis, contînd pe seama și pe experiența scenică acumulată în acest sens sub direcția ilustră a lui Mihai Dinicu. Dragodana e o formație de satiră în mers, un drum spre cîmp sau în plin lucru, cum a conceput-o de la început mult regretatul ei animator, profesorul Al. Stanciu. Nu întîmplător tocmai asemenea formații au abordat problemele la ordinea zilei, cele muncitorești, pe cele evidențiate de forumul democrației revoluționare, cele sătești, pe acelea ale noii revoluții agrare, așa cum se pun ele în momentul de față. Cu toții, textieri, instructori și interpreți — ne referim la formații de genul celor citate mai înainte — au dovedit maturitate, perspicacitate politică și discernămînt critic. Nu ne mirăm deloc faptul că susținerea în cadrul colectivelor de oameni ai muncii a acestor programe s-a transformat în fructuoase dezbateri.

Dar dacă venim în zilele noastre vom regăsi iar revelații ale satirei și umorului, chiar dacă nu s-au constituit și stabilizat ca stiluri. Ediția trecută a excelat „Pro parodia" Craiova, de data asta formația de pantomimă a Antreprizei de construcții din Brăila.

După cum au început să se impună stilul alert, replica aparent absurdă, reminiscențe din activitatea artistică studențească la formații, ca I.I.R.U.C. București, sau și mai recent la Contactoare și Casa științei și tehnicii pentru tineret de la Buzău. Din București, în nota lor obișnuită, formațiile de la I.T.B., I.M.G.B., Vulcan, ICRAL Vitan și cîteva instituții științifice, nota observată însemnînd și o seamă de locuri comune, de banalități.

Ne aflăm în fața unei uriașe mișcări dotate cu anumite vîrfuri, promotoare ale noului, cu mare succes de public ca și cele de factură populară. Cele două stiluri pot și fuziona avînd ca element comun priza la public, modelarea după reacțiile acestuia, dar ce interes avem în această ? Una din marile carențe ale mișcării de satiră și umor punctată pînă acum a fost tocmai uniformizarea, șablonizarea. Nu trebuie repetată această eroare antiartistică.

Iată de ce credem că acest comic popular, cum l-ar fi numit cel mai mare exponent al lui, Constantin Tănase, se află acum la o mare răscruce ; să se debaraseze de modul vetust de a face umor, sau să continue să găsească motive și pretexte pentru a-l dezvolta în spectacole artificiale. Părerea noastră este favorabilă în mod categoric primei orientări care s-a impus de jos în sus. Este adevărat că aceasta presupune o muncă uriașă, renunțarea la o seamă de „specialiști" în brigăzi artistice, care practică un mercantilism deșănțat îndeosebi în perioada concursurilor. Să antrenăm în această activitate forțe mult mai talentate, mai pline de spirit critic și fantezie, de responsabilitate.

Fără pretenția că noi avem în mod absolut dreptate, supunem celor interesați acest punct de vedere, pe care sîntem gata să ni-l apărăm din motivele deja enunțate. Trecem pe rectificație.

NICULAE STOIAN ■

atelier literar

a Gh. Dumitrescu

Epigona: „Documentele anexate" nu sînt cu totul edificatoare ; ele lasă totuși impresia că aspirația dv. spre o proprietate personală nu e de loc nejustificată (vom vedea, în continuare). Să nu vă faceți, însă, iluzia că a construi „o casă a ta" e un lucru simplu și ușor !...

Em. Bălțianu : Mult mai slabe ca precedentele, lucruri de mîerție, manufactură fără inspirație.

Diana Dunăreanu: Lipsesc și acum elementele necesare unei evaluări realiste, întemeiate, a înzestrărilor și perspectivelor dv. în domeniul poeziei. Textele trimise, dedate unui nesfîrșit, invariabil, delir de vorbe și metafore, în fața oglinzii, nu permit totuși o concluzie negativă (poate fi vorba de o neinspirată experiență întîmplătoare, de un mimetism mecanic trecător, de un drum greșit — drum greșit căruia îi aparțin, de altfel, și unele înclinații dezagreabile și păgubitoare, cum ar fi lăudăroșenia și parada, rizgiiala și înfatuarea, etc., reflexe probabile ale unei ambianțe needucative, de răsfăț excesiv). Dacă sînteți un om într-adevăr dotat (cum se poate bănui uneori „printre rînduri") veți găsi, fără doar și poate, mijloacele și tăria de a părăsi acest drum greșit, de exibiționism și vîlvă, de a pune în valoare, prin muncă stăruitoare și modestă, zestrea dv. reală. Acest răspuns al nostru, oarecum buscular, nu vrea decît să vă ajute în acest sens.

Emil Nae : S-ar putea să fie ceva (încă nu e deplin lămurit) ; cîteva texte aduc unele semne („După ploaie", „Resemnare", „Punct de vedere") pe care sperăm să le putem vedea decisiv confirmate în viitoarele manuscrise.

Mariana Posteinicu : „Vîntul bătea — ziceți — în concordanță cu sunetele unei muzici". E foarte posibil (și oricum, acceptabil...). Lipsește, însă, „concordanța" între scrisul dv. și ortografia limbii române ! Ceea ce, trebuie să recunoașteți, nu mai e deloc acceptabil !...

A. Valoni : Un vînt secetos, de uscăciune „teoreticistă"... Cîte ceva, în „Pe neașteptate", „Martirii", „Nici o tiranie", „Ningea albastru". În privința semnăturii, numai dv. puteți decide.

L. Șpan : Broderii mărunte, de cerc închis, în care n-au pătruns încă destul marile revelații ale vieții, ale lecturii, etc., care trebuie să hrănească și să fecundeze talentul... Performanța și ecoul lor rămîn, deci, mai degrabă șterse, modeste. (Ceva, în „Meditație", „Doar", „Risc").

Gh. Ioniță : Lucruri din ce în ce mai slabe, grăbite, însăilate, producție de serie... Încurajările noastre nu trebuie să vă deruteze : mai aveți mult de învățat, de citit, de exersat, trebuie să vă continuați școala (fără de care nu veți fi niciodată un om întreg, necum poet !...) ș.a.m.d. Cu alte cuvinte, trebuie să vă orientați preocupările și eforturile în primul rînd asupra pregătirilor, studiului, acumulărilor, și nu, cum se pare că tindeți, spre înghebarea unei „fabrici de poezie" (pentru care nu dispuneți încă nici de „materia primă", nici de „utilajele", nici de „sursele de energie" necesare !...).

I. Paraschiv: Mulți corespondenți (printre care, desigur, și dv.!) nu găsesc necesar (nici măcar dintr-o bună cuviință elementară !) să-și semneze — citeț ! — scrisorile și poeziile, mulțumindu-se să-și scrie numele pe plic. Plicul, însă, adesea se murdărește, ori se rătăcește de conținutul său, astfel că numele autorului rămîne necunoscut și, deci, nu i se mai poate răspunde. Aceasta este explicația, în cele mai multe cazuri.

E. Surda, M. Scinteioară, D. Chițiba, E. Bertal (...„mugurii le poate reda" ? !...), **C. Riena, D. Pietraru, N. Simona, Florina Drăgan, N. I. Petrișcek, Anișoara Ivu, Alexandru Pop, Victor Sitaru, Carmen Sima :** Nimic nou ! **Răzvan Demetriade, C. Piașecțchi, Zizi Chivu, V. Vereștiuc, Cl. Loghin, Marius Popovicîu, Dinu Matei, Șerban Gabriel, Luciana Manciu, Dana Banu** („...iați caii și dute"? !...), **Cornelia Catană, Ortanza Petrea, D. Khuser, Gabriela Coman, Fl. M. Focșa, Jya Negri, Cristina Asaftei, Liana Manolescu** (ceva, în „Falsa rațiune"), **Benone Nedea, Floarea Dan, Mimi Foișor, E. Zugravu, P. Miereanu, Aura Deda, Causio Arodri, O. Rodica, Doina Iordache, Dan Cristian, Gabriela Dragoș, Mihaela Dordea, Dumitru Tincu, Dumitru Buhălanu, Petru Mora, Ioana Angelescu, George Tel, Paul Alexandru — București, Andrei Andru, Martin Eden, Raluca Silaghi, Iulian Azoiței, Lil Eug. Titi, Eol Efemer, August Iulian, Andi Popa, Ana Zed, Marius Cunțan, Marga Moldoveanu, T. Hedeșiu, Monica Manea, Sandu Doiceanu, Nicolina Mitu, Lenuș Negru, A. D. :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Icara

Plină de carnea ta
de cuvintele tale
încerc să înot în
această noapte străine și postie
să nu mi mai amintesc
de mine de tine
de micul nostru infern
alimentat mereu
de nostalgia unor timpuri
imemoriale
mă desprind de mormanul
de ambalaje
al sufletelor noastre
mă desprind
după fiecare operație
de gîtuire tacticoasă a emoției
mă desprind mă desprind
mă desprind
uitînd că soarele
e mereu prea aproape de noi.

DORIS CAVADIA

Descîntec pentru copil

Trei stele cuminți
patru licurici
și-o fărîmă de galben de soare
amestecate cu leac de nalbă
din poiana carului mare.
Să-ți aducă o păsărică în cioc
trei smicele de zorii zorilor
patru fire de iarbă fiarelor
și-un dram de noroc.
Bea, tată, din ulcică de lut
puterea ursului aurorii
izvor ne-nceput
de apă vie și apă moartă
pentru pîrdalnica soartă
leagă-ți oerul și pămîntul
de brîu
să-mi fie și mie bine
sub snopul de grîu.

GH. DUMITRESCU

Poem

Dimineața
cînd mă trezesc
primul lucru pe care
am grijă să-l fac
e să-ndoi o margine
a visului
ca să știu
unde am rămas...

ROSE TALL

Zare

Păsări de toamnă
Își fac cuib
Sub mina-mi pusă
Streașină la ochi.

OVIDIU CLANCA

Campestră

Ierbile au ologi
și nu mai pot pieca nicăieri
deși vîntul le-ndeamnă la dram
din răsputeri.

Vitele înfometate
le pasc cu solemnitate
și cu dichis
apoi le rumegă
cu ochii beți de muște
și de vis.

E-o liniște bună
blîndețe tăcere
razele soarelui
își ling degetele
mînjite cu miere.

Un izvor pe-aproape
se spală pe picioape
cu apă rece
...Și vremea trece...

EMIL GAVRILIU

Doi

Urîse numărul doi
ca pe emblema unei uniforme de școală
Cînd cumpăr bilete
la un spectacol
la o expoziție
la un concert
sînt întrebată în mod indecent
— Nu sînteți doi ?
Nu,
oricît aș vrea nu pot face față
acestei cereri nemaipomenite
de a mă întinde pe două locuri
de a umbla la braț cu mine însămi
sau de a pune un plasture
pe cele două bucăți de inimă
pe care printr-un accident
le port în piept.

ROXANA MARIN

Scrisoarea soldatului

Se înarmează
sînt indiferenți
recompun suferința
cu migala artizanilor niponi
pînă la inefabil

O ridică în soare
o scînteie
o încearcă în dinți
doar-doar mai ieftin
mai iute
o vor vîrî
în săculețul cu monede prăfuite și roșcat :

proiectează tranșee
atît de înguste
încît nici spaima cu două cocoașe
nu s-ar ascunde !

Iubirea mea naivă
de ce tresari ?
Iubirea mea
unde să fugi ?
vînat de buza nopții
sfîrcu-ți mușcat
cum să-l ascunzi ?

E toamnă pînă peste creștet,
e toamnă fără vindecare.
Și mă gîndesc mereu la tine
Și simt reînviind în suflet
tulburător de dulce al iubirii freamăt :

Din zarea-ncremenită pare la un ordin
vin vești din ce în ce mai rar,
abrutizat și melancolic
te chem, îți cînt și te alint ;

sting-drept iubirea mea,
ordonați, iubirea mea,
înainte, iubirea mea !

DAN CHEȘU

Viitorul nu vine oricum, ci cu uneltele lui!

● dialog cu dr. ing. DAN ROMAN, director științific al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tehnica de calcul ●

— Cînd am mai rămas cu o singură viață, n-am vrut să mai joc! Vă mărturisesc că m-am enervat pe calculator și mi-a venit să-i fac ceva, dar n-am știut cum să-l șicanez. Jocul e fascinant, tot timpul e pericolul să calci pe șerpi și să pierzi toate merele, iar zmeul apare peste tot, unde nu te aștepți. Ce puteam să fac?

— Cu calculatorul sau cu zmeul?

— Cu amîndoi?

— Zmeul poate fi evitat printr-o mînuire inteligentă a calculatorului. Calculatorului, în sine, n-aveați ce să-i faceți, decît să-l folosiți inteligent.

— Copiii aceștia mici care vin aici în mai multe serii ca să se joace la ele, cum reușesc să se descurce? Am înțeles că unii își alcătuiesc chiar singuri programe, e drept, mai simple, dar sînt copii și fac programe de calculator pentru jocurile lor. Cum au învățat?

— Anul trecut, după ce am fost numit director tehnic al institutului mi-a venit ideea de a organiza o tabără de schi și calculatoare. Am căutat copii, instructori de schi și cercetătorii noștri au plecat la Baciu, lîngă Brașov, pe post de instructori de calculatoare. Au fost 30 de copii, împărțiți în trei grupe de vîrstă. În timp ce unii învățau să schieze, alții se jucau la calculatoare. După cîteva zile de joacă, i-am trecut la lucruri mai complicate.

— A mers?

— Perfect! Nu-i mai puteam scoate la schi, ca să facem loc seriei următoare. Cabanierii, la început, au zis, ce calculatoare, cum să le folosești la joacă și cum să-i înveți pe copii cînd ei nu știu tabla înmulțirii? Iar spre final, după ce terminau treburile la bucătărie, veneau și ei lîngă elevi. Să-i auziți pe copii cum spuneau, schimbă-mi programul! pune-mi alt disc nu-mi place imaginea de pe imprimantă! Asta la elevi de clasa a doua.

— Mi se pare neobișnuit. Și la ce folosește?

— La ora aceasta în lume, calculatoarele personale reprezintă niște embrioane ale societății informatizate de mîine. Ele vor reprezenta niște statii inteligente de lucru la domiciliul omului. Numai în acest an pe piața mondială se vor comercializa 11 milioane de asemenea calculatoare.

— Regret, la ce pot fi folosite?

— La toate, la memorarea datelor de nastere ale prietenilor, la esalonarea diferitelor termene, la ordonarea retetelor de bucătărie, la calculul cotei de întreținere, la rezolvarea problemelor de matematică, fizică sau chimie pentru copii, la predarea unor lecții tehnice de orice profil, fișe și evidențe de materiale în uzine, urmărirea tehnologiilor, la înregistrarea pacienților, a diagnosticelor lor, a tratamentului prescris pentru fiecare, la proiectarea pieselor etc., etc. Calculatorul se conectează la televizorul obișnuit și la casetofonul din casă în care se introduce caseta cu program. Vă dați seama, dacă acești copii, în clasa a II-a sau a V-a știu să lucreze cu un minicalculator, sînt pasionați de el, peste cîțiva ani avem niște prieteni siguri. În plus, îi ajutăm să-și ușureze munca, studiul, cunoașterea.

— Cum ați ajuns la această tabără?

— Existînd și în țara noastră preocupări pentru realizarea de calculatoare personale am început să ne preocupăm de folosirea acestora pentru instruirea asistată de calculator. La noi în țară au intrat în producție de serie minicalculatoarele personale **aMic** și **pRAE** și după succesul primei tabere din ianuarie, avem deja în plan mai multe. Interesul copiilor și al părinților a devenit enorm. C.C. al U.T.C., U.A.S.C.R., Consiliul Național al Organizației Pionierilor vor organiza cu sprijinul nostru tabere la Cimpulung Moldovenesc, la mare și la munte și sînt convins că în următorii ani vom înființa asemenea cercuri și pe lîngă facultatea de specialitate de lîngă fiecare filială din țară a institutului nostru.

— Tovarășe director, sîntem la cel mai mare institut de tehnică de calcul din țară și am vorbit atît de mult despre copii și calculatoare încît unii ar putea fi tentați să creadă că vă ocupați numai de asemenea lucruri.

— Nici vorbă! Dumneavoastră ați început, iar copiii și calculatoarele sînt o chestiune din afara programului, importantă pentru noi, pentru că ține de educația și pregătirea tinerilor pentru calculatoare. Dar preocupările noastre mari sînt altele.

— V-aș propune să le treceți sumar în revistă. Și dacă puteți într-un limbaj mai accesibil, nu neapărat din cauza cititorilor, ci a mea. Nu pot scrie prea repede cuvintele tehnice și nu înțeleg mai nimic din acest domeniu. Mă jenez, dar acesta este adevărul.

— Institutul nostru a fost înființat în anul 1968, în perioada de început a tehnicii de calcul în România. Vă dați seama ce recent am început? Cînd am sărbătorit 15 ani eram mîndri și fericiți. Douăzeci de ani în acest domeniu au însemnat o

Fotografii de PAUL AGARICI ■

revoluție, generată în primul rînd de ideea președintelui Nicolae Ceaușescu, cel care ne-a cerut să gîndim cu capetele noastre. În 1968 au venit și primele promoții cu studii de specialitate. În acei ani oamenii noștri mai mult învățau decît cercetau. Dar într-un timp foarte scurt am ajuns să ne ocupăm pozițiile și să devenim stăpîni pe domeniu. În 1984, Institutul de cercetare științifică, inginerie tehnologică pentru tehnică de calcul a ajuns să aibă contracte de cercetare în valoare de peste 160 milioane lei. Numai în ultimii 5 ani am realizat peste 20 de produse și tehnologii noi, circa 30 de aplicații ale tehnicii de calcul în diverse domenii ale economiei naționale. La noi s-a proiectat minicalculatorul I 102F, terminalul de introducere de date pe disc flexibil TDF, microcalculatoarele personale, seria unitară de module de memorie cu semiconductoare, tehnologia pentru fabricarea seriei de memorii de semiconductoare, sisteme de operare performante, compilatoare, programe de aplicații complexe.

— Un nespecialist cu greu ar putea judeca un asemenea bilanț. Vă mărturisesc că nici eu nu-mi dau seama dacă e mult sau este puțin.

— S-ar fi putut și mai mult. Și o să facem! Dar ca să vă spun un lucru mai simplu de înțeles. Cu douăzeci de ani în urmă importam calculatoare. La hard eram dependenți de importul de tehnologie, dar am ajuns să ne producem singuri calculatoarele. Tehnicienii noștri din producție au făcut pași enormi. Institutul, pentru că noi dispuneam și dispunem de inteligența necesară, a început să se ocupe de partea de inteligență, adică de soft (partea de programe). Și-n lume s-a produs o mutație de la hard la soft (de la utilajul de calcul la programele pentru calculatoare). Ca să dăm un exemplu, acum din prețul unui calculator complet echipat, 20 la sută valorează el ca aparat și 80 la sută valorează inteligența. I-am adunat pe cei mai buni matematicieni, i-am specializat, și am ajuns să avem autori de programe. După ce-am ajuns la un nivel în producția de calculatoare, s-a constatat că nimeni nu le mai cumpără fără programe. Sînt printre inițiatorii ideii de a oferi la vînzare sisteme la cheie, adică un calculator împreună cu programul de aplicație și serviciile aferente.

— Facem programe de calculator și le vindem altora? Sînt țări începătoare în domeniu sau țări cu tehnică avansată?

— Am vîndut programe pentru proiectarea de circuite imprimate, pentru mecanică, și le-am vîndut și în țări în curs de dezvoltare dar și în R.F. Germania sau în Austria. Asta este dovada că într-un timp foarte scurt am făcut un salt fantastic.

— E chiar așa mare lucru să vinzi programe de calculator?

— Vedeți discul acela? Doi ingineri tineri, absolvenți de cîțiva ani au lucrat un an de zile și au realizat un program pe care l-am vîndut cu 70 000 de mărci. Vine cîte un contabil și zice, cum, discurile alea fac atîția bani? Unii nu realizează ce preț enorm are inteligența pură. Și noi am ajuns să avem specialiști capabili să facă programe de orice nivel, pentru oricine în lume.

— Și de ce nu facem cît mai multe asemenea programe ca să le vindem celor interesați și să le luăm banii?

— În momentul de față pe piața mondială se solicită programe pentru minicalculatoarele de 32 de biți, fiind cele mai răspîndite; or, noi nu producem decît calculatoare de 16 biți și deocamdată ne lipsesc aceste calculatoare martor. Dar și așa exportăm programe iar pentru economia națională am pus la cale programe de proiectare asistată de calculator.

— Chiar avem așa buni cercetători?

— Dacă mi-ar cere un mare producător să accept transferul unuia contra unei sume, i-aș zice, poți să-mi dai kilograme de aur, nu-l dau. Dan Costăchescu, Claudia Dumitrescu, Vladimir Bărbunțoiu, Cristian Stănescu, Nicolae Manea, Liviu Iftode, Viorel Darie, Victor Martin, Adrian Lustig, Visarinia Ion, Valentin Ionescu, Valentin Cean pot realiza programe de calculator pentru orice nivel. Și toți sînt tineri, în jur de 30 de ani.

— Nici dumneavoastră nu sînteți mai bătrîn! Sînteți socotit un specialist în domeniul realizării de programe de proiectare asistată de calculator, ați susținut și doctoratul în domeniul realizării unei programe de proiectare pentru o rețea de calculatoare. Aveți 36 de ani și sînteți directorul științific al celui mai mare institut de cercetare în domeniul tehnicii de calcul din țară. De fapt cine sînteți dumneavoastră?

— M-am născut în 5 august 1949 la Buzău și am urmat școala de muzică și arte plastice din Ploiești. Cîntam de preferință preclasici și mergeam la festivaluri. Cu vioara am ajuns pînă la faza republicană. Dar într-o zi m-am întîlnit la cineva cu celebrul profesor de matematică din Ploiești, Ion Grigore, unul dintre cei mai buni din țară. E și un mare epigramist, e și unul dintre întemeietorii Gazetei matematice, a inițiat o sumedenie de cercuri de matematică în județul Prahova și a avut clase care în întregime au intrat la facultate din primul foc. Omul acesta îmi spunea mie, un copil, ca să mă impresionez că vioara nu mai are viitor, matematica e șansa noastră a tuturor. Așa am trecut de la școala de muzică la liceul I.L. Caragiale dorindu-mi teribil să semăn cu omul acesta iubit și admirat de tot orașul. Am dat admitere la facultatea de automatică din București și-n 1973, cînd am terminat, am fost repartizat la Institutul de tehnică de calcul. Din primul an am trecut la grafică în domeniul calculatoarelor, o pasiune a mea încă din studenție.

— Ce înseamnă grafică în domeniul calculatoarelor?

— Orice fel de reprezentare grafică, tehnică sau artistică, realizată pe calculator. Conform cercetărilor, s-a constatat că omul percepe mai bine o imagine grafică. Milioane de cifre înșirate pe hîrtie pentru ochi valorează mai puțin decît o imagine. Ochiul transmite creierului 3 milioane de biți pe secundă și asta nu poate face nici cel mai deștept calculator din lume. La început, șeful meu a zis, du-te și tu pe la TIB și vezi ce-i cu calculatoarele. Atunci am intuit o chestiune de mare viitor — proiectarea asistată de calculator. Pînă atunci la noi nu se puneau asemenea probleme. Am devenit șeful colectivului de proiectare asistată de calculator, apoi șef de laborator. A fost primul colectiv și primul laborator care au dat tonul în țara noastră în domeniul proiectării asistate de calculator utilizînd echipamente interactive. Apoi au „mirosit" și alții că aici e o poartă enormă spre viitor și au înființat și ei asemenea colective. Acum avem un program național de proiectare asistată de calculator și am obținut deja rezultate serioase.

— Dar performanțele dumneavoastră în acest domeniu care sînt?

— Mă mîndresc cel mai mult că am pus bazele acestei activități la noi, în mintea și în inima unor cercetători foarte tineri care au reușit apoi să realizeze programe de nivel mondial pe care să le vindem în țări cu tehnică de vîrf. Mi se pare fantastic! Softul e o marfă extraordinar de prețioasă, de bine plătită. Ar trebui să transformăm acest început într-o industrie de programe. Beneficiile ar fi enorme.

— Cum?

— Trebuie să atingem o anume productivitate în realizarea de programe. Pentru asta sînt necesare unelte de programare, adică programe auxiliare care ajută la obținerea programelor de aplicație. Apoi se impune o utilizare a standardelor internaționale. Folosirea modulelor tipizate. Și cu utilaj martor, din cel folosit în lume pentru care să vindem și să furnizăm programe, am putea realiza niște beneficii enorme.

— Cum cercetați și conduceți în același timp? Sînteți de virsta subalternilor dumneavoastră sau mai mic! Ați reușit să puneți la cale un program prin care calculatorul să proiecteze ceva?

— Bineînțeles. Programele de proiectare asistată de calculator, introduse, de care vorbeam, au fost inițiate și coordonate de mine și realizate împreună cu colegii mei tineri. Am creat colective mici, de cîte 5—6 cercetători, conduse de cîte unul de 25—30 de ani, care lucrează eficient, ordonat, inteligent. E o plăcere să lucrăm împreună.

— Am văzut, în birouri, în ciuda aglomerației, e o atmosferă destinsă, calmă, și nu sînt decît băieți și fete, dacă nu mi-ați fi spus cît valorează un disc din acelea, aș fi fost înclinat să cred că nu sînt decît o grupă de studenți la seminar.

— E o stare de lucru cu oameni tineri care dau totul. Aceeași imagine se poate vedea și-n filialele noastre din țară. Eu sînt mai atașat sufletește de cele din Brașov și Craiova la a căror înființare am participat și am pus umărul. Dar în toate e aceeași atmosferă. Filiala din Brașov, după 6 luni de activitate, are contracte în valoare de 10 milioane lei. Dacă lucrurile vor evolua pe făgașul lor firesc, dacă vom acoperi nevoile noastre și vom rezolva problemele pe care le avem, tehnica noastră de calcul va avea parte de ani buni, ne vom putea afirma în lume ca mari exportatori de inteligență.

— Vă doresc sincer, dar eu nu pot uita calculatorul acela cu zmeul care era mereu pe urmele mele prin grădina cu mere. Ceva îmi dă ghes să mă întorc și să-l sfîrîc, așa pentru că îmi pare rău că n-am învățat programare și că nu mai am nici o șansă.

— Tocmai de aceea am început și cu copiii. În cîțiva ani noua generație va privi calculatorul ca pe un obiect strict necesar, util și simplu.

CORNEL NISTORESCU ■

Un mijloc de a economisi energie și materii prime:

Ultrasonarea acumulatoarelor

S-au scurs mai bine de 5 ani de cînd, în 21 februarie 1980, am scris despre un fizician din Brașov, Ilie Gavrilă, și despre ideea sa de răsunet internațional, științific și practic, referitoare la ultrasonarea acumulatoarelor. Dacă revenim azi, e facem spre a nota că descoperirea conferențiarului doctor Gavrilă (de la Catedra de fizică și chimie a Universității din Brașov), brevetată în 1975 sub numele de „Procedeu de obținere a unui electrolit pe bază de acid sulfuric pentru acumulatoarele cu plumb" (nr. 61 020), a înregistrat progrese pe ambele planuri (strict științific și de aplicare concretă), dovedindu-se un „argument" serios într-o bătălie mai actuală acum ca oricînd, cea a materiilor prime (plumbul în speță), a refolosirii și recirculării lor. Se cuvine însă, fie și succint, să reamintim datele problemei. Invenția lui Ilie Gavrilă, avînd ca punct de plecare o teză de doctorat susținută sub îndrumarea profesorului Vasile Mihu din București, privește îmbunătățirea caracteristicilor electrice ale acumulatoarelor, prin tratarea lor cu ultrasunete. Și mai concret : ionii, radicalii acizi, celelalte particule bogate în energie rezultați în urma supunerii electrolitului acțiunii ultrasunetelor (înaintea încheierii acumulatorului) măresc conductibilitatea, asigurînd totodată un proces de difuziune mai intens, ce merge pînă în profunzimea plăcilor de plumb. Drept urmare, suprafața activă a acestora se mărește, iar capacitatea de debitare a curentului electric de descărcare crește cu (aproximativ) 40 la sută. Acesta ar fi cel dintîi avantaj ecpnomic, deosebit de important ținînd cont de numărul mare (de ordinul zecilor, sutelor de milioane) de acumulatoare cu plumb aflate, la noi, în funcțiune. Cel dintîi, dar nu și singurul, căci Ilie Gavrilă a izbutit să demonstreze, mai întîi experimental (în laborator), apoi practic, vom vedea imediat ce și cum, că ultrasonarea poate prelungi durata de viață a acumulatoarelor în mod sensibil, mergînd pînă la a o dubla.

A 15-a Conferință internațională de acustică, ținută la Praga, în 1976, a recunoscut invenției românești prioritatea mondială, reținînd atît caracterul ei de noutate, cît și, în egală măsură, valoarea ei economică. În iulie 1978, Ilie Gavrilă și-a văzut tipărită concepția în prestigioasa revistă londoneză „Ultrasonics" (nr. 4, vol. 16), lucrarea sa „The influence of ultrasound on the capacity of lead accumulators" fiind insistent solicitată de specialiști din întreaga lume și apărînd, îndeobște după 1980, în toate marile publicații ale genului („Maschinenmarkt", „Wirewolrt International", „Drahtwit" etc). Inspirată din ea, o comunicare stomatologică (dr. Marilena Fruman, dr. Ion Fruman, conf. dr. Ilie Gavrilă) a stîrnit senzație la Ultrasonics International, Brighton, 1983, evidențiind contribuții la vindecarea parodontitelor cu un tip nou de apă de gură, ultrasonată. În sfîrșit, pentru a veni la zi cu relatarea, să adăugăm că se află pe punctul de a vedea lumina tiparului, la Editura științifică și enciclopedică, volumul „Ultrasonarea acumulatoarelor electrice", despre care autorul, conferențiarul brașovean, precizează că „este prima de acest gen din literatura de specialitate".

La fel de importante ni se par, referindu-ne la ultrasonare, și realizările practice, rod al colaborării (e drept, urnită mai greu) dintre Universitatea din Brașov și, în principal, Centrala de Transporturi Auto. La I.T.A. Argeș, de pildă, s-a dat în folosință, în aprilie 1984, cea dintîi stație de ultrasonare a acumulatoarelor din țară și implicit, din lume, ultrasonîndu-se pînă acum peste 800 de baterii, iar economiile obținute estimîndu-se (după „graficele" inginerului Nicolae Dinoiu, director tehnic, la inițiativa căruia s-a creat stația) la peste un milion de lei. După exemplul piteștenilor, urmează să se construiască, în cel mai scurt timp, generatoare de ultrasunete și la Galați, după cum și filiala din Bistrița a I.C.P.E. intenționează să treacă la aplicarea metodei Gavrilă de îmbunătățire a calității bateriilor. Mai concludent apare, în acest moment, experimentul efectuat, sub directa supraveghere a inventatorului, la Brașov, unde (la I.T.A.) s-au montat baterii ultrasonate pe 10 autocamioane, dirijate către șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră. Inginerul Rudolf Walter a urmărit fișele de funcționare ale acumulatoarelor respective (în paralel cu un lot martor), constatînd că mașinile cu baterii ultrasonate au rulat cu 192 000 de kilometri mai mult decît cele cu baterii obișnuite ! Durata de serviciu a bateriilor „tratate" a crescut, după calcule ușor de realizat și, totodată ,de verificat, de 3,7 ori, ele fiind confirmate ulterior, și la „Electroprecizia" Săcele, unde acumulatoarele de pornire ultrasonate (montate pe electrostivuitoare) au funcționat de 2,5 ori mai mult decît cele obișnuite.

S-a făcut mult, acceptă Ilie Gavrilă, dar se putea face și mai mult, extinderea metodei fiind (după dînsul) obligatorie). Din cercetările de pînă acum, privind consumul de energie electrică în timpul ultrasonării, s-a ajuns la concluzia că, pentru ultrasonarea unui acumulator de 12V/44Ah, nu s-a cheltuit decît maximum 1kWh, adică echivalentul a 60—70 de bani. Plecînd de la faptul că o baterie de genul respectiv costă 800 de lei și că, prin ultrasonare, durata ei de serviciu se dublează (varianta minimală), se conturează o rată de eficiență deosebită, în jur de 800 la sută, subînțelegîndu-se și alte avantaje. Între care, crearea unor importante disponibilități energetice, prin economii la formarea bateriilor și la construcția pieselor componente, redistribuirea plumbului, material nu numai scump, ci și deficitar (pe plan mondial) etc. Calculele antrenează beneficii și mai consistente în situația în care în baterii se introduce electrolit ultrasonat amestecat cu expander (brevet de invenție 77 589/1981, Ilie Gavrilă, Anton Feier), ceea ce conduce (fără a mai intra în detalii) la mărirea suprafeței plăcilor. Primele încercări au probat o creștere a energiei de debitare, prin folosirea amestecului amintit, cu 45—50 la sută, cantitatea de electrolit ultrasonată într-un singur set, cu un consum energetic de 1,5 kWh, putînd realiza activarea a 40 de baterii de pornire (pentru autocamioane, de pildă) ! Discutînd toate acestea cu inventatorul, am ridicat o obiecție care ni s-a părut firească, logică : costul unei stații de ultrasonare, acesta variind în jurul a 300 000 de lei, din care aproape două treimi ar reveni generatorului. Obiecția a fost spulberată, invocîndu-se cel mai simplu exemplu : cele două milioane de lei cheltuite la „Electroprecizia" Săcele, anual, pentru baterii ! Investiția presupusă de o stație ,a cărei acțiune ar conduce (cum notam) măcar la dublarea duratei de funcționare a acumulatoarelor, s-ar amortiza în cîteva luni, o asemenea instalație funcționînd, de regulă, 20—30 de ani. Cea de la Universitatea din Brașov, la care lucrează Ilie Gavrilă, datează din 1965 neîntrerupt, fondurile alocate ei (pentru întreținere) fiind pe lungimea a două decenii cu totul neglijabile.

Inventatorul e mulțumit de ce s-a întreprins, considerînd însă că ritmul de generalizare a ideii sale poate și trebuie fi accelerat. Acesta e motivul pentru care am reluat, după 5 ani, chestiunea ultrasonării, prioritatea românească absolută, de care s-au interesat și se interesează, între alții, „Lucas Industries" din Londra, „Varta Baterrie" din Köln, „Elpower Corporation" din Santa Ana, Statele Unite, „Zentrum für Elektronenmikroskopie" din Graz etc. etc.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Dreptul la istorie

Congresul al IX-lea al P.C.R., care avea să așeze pe noi temelii întreaga viață economică și social-politică a țării noastre, cu o deschidere, largă spre viitor a tuturor domeniilor de activitate, a însemnat și pentru arheologie, izvorul principal și statornic al dovedirii perenității românești, moment de cotitură în perspectiva dezvoltării acestui tărîm special de cercetare istorică. Prin sarcinile noi și prioritare decurgînd din hotărîrile Congresului, arheologia românească s-a implicat pe deplin în imperativele de cercetare cît și în nobila muncă de educare patriotică a tinerei generații și de formare a omului nou în patria noastră.

Datorită orientărilor novatoare ce au stat la baza întregii vieți științifice, în cele două decenii care s-au scurs de la acest grandios eveniment din istoria trăirii noastre socialiste, arheologia românească a înregistrat rezultate de prestigiu ce vin să se integreze armonios în sfera largă a măreței înfăptuiri ale Epocii Ceaușescu.

Mărturii ale unui timp eroic

Accentul pus pe cercetarea istoriei și civilizației geto-dacilor, a sintezei și continuității daco-romane a dus la reconstituirea fidelă a procesului de formare a limbii și poporului român, cu principalele sale etape, de la geto-daci, prin daco-romani, la români.

Principalele rezultate din această perioadă au constituit subiectul a numeroase monografii, lucrări de sinteză și studii, precum și al unui însemnat număr de rapoarte și comunicări la Congrese și manifestări științifice internaționale, cu care prilej au fost expuse și susținute în mod argumentat, punctele de vedere ale arheologiei noastre în problemele de bază ale etnogenezei românești și ale luptei permanente a poporului român pentru dreptate și libertate. Avînd în vedere aceleași rezultate de prestigiu ale arheologiei românești de după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. și necesitatea studierii și cunoașterii trecutului poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., aprecia, la Plenara din 1—2 iunie 1982, că **„originea daco-romană și continuitatea existenței pe aceste meleaguri constituie caracteristici fundamentale ale poporului român. Stabilirea locului în istorie, a originii și continuității în bazinul carpato-dunărean ale poporului român constituie fundamentul oricărei activități politico-educative. Nu se poate vorbi de activitate patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri".**

Cercetările arheologice din ultimii 20 de ani au scos în evidență rolul pe care geto-dacii l-au jucat în istoria Europei de sud-est și contribuția civilizației lor la moștenirea patrimoniului cultural general european. Multe din aspectele începuturilor statelor feudale românești, în mod deosebit cele referitoare la sec. XI-XIII, sînt cunoscute aproape exclusiv pe cale arheologică. Prin valoarea și caracterul lor de document istoric direct și relevant, descoperirile arheologice au dus la completa desființare a „teoriei imigraționiste", demonstrînd, pe temeiuri de netăgăduit, că poporul român este urmașul direct al dacilor romanizați și că el s-a format în limitele fostei Dacii din vremea lui Burebista și Decebal și în cadrul romanității orientale, numărîndu-se printre cele mai vechi și mai statornice popoare ale Europei. „Avem un trecut glorios spunea secretarul general al C.C. al P.C.R., la aceeași plenară din 1—2 iunie 1982, care reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru. Avem datoria să ridicăm pe o treaptă nouă și să îmbogățim cu noi cuceriri materiale și spirituale această prețioasă moștenire, să ridicăm pe noi culmi de civilizație poporul nostru, națiunea noastră socialistă".

Dr. CONSTANTIN PREDA
Directorul Institutului de Arheologie

Vast laborator al creației originale

Noi izbînzi în bătălia pentru cai putere

Regretatul rector al Institutului politehnic București, profesorul academician Remus Răduleț, observa pe bună dreptate, referindu-se la activitatea inventatorilor de altădată că „cercetarea noastră științifică în domeniul tehnic s-a dezvoltat fără a fi stimulată și anume prin activitatea desfășurată și condusă de cîteva personalități... [Aceștia] cu eforturi mari și mijloace modeste au purtat făclia cercetării și realizărilor tehnice ale țării și au creat tradiție în această muncă, prin exemplul personal și izbînzi ale celor îndrumați de ei" (Centum Anni Academiae...). Într-adevăr, dacă avem în vedere doar compartimentul strict al creației de motoare și vehicule autopropulsate, vom remarca de la bun început că numărul inventatorilor solitari a fost deosebit de mare într-o țară care, multă vreme, n-a beneficiat nici de întreprinderi, nici de institute de profil pentru acest domeniu. Numeroase s-au dovedit deopotrivă creațiile de excepție, piese unicat, prioritare pe plan mondial, premergătoare, sub raport conceptual, a unor agregate și autovehicule ce fac onoarea tehnicii și mecanicii actuale. La 1880 inginerul Dumitru Văsescu construiește un interesant automobil cu aburi care a circulat o vreme pe străzile Parisului. Profesorul de mecanică Aurel Persu brevetează în Germania un automobil cu o linie aerodinamică la care roțile erau închise în interiorul caroseriei (la fel ca azi) și care a circulat peste 100 000 kilometri. La urmează marii constructori de aeronave, Aurel Vlaicu, Traian Vuia, și Henri Coandă, stele de mărimea întîi pe cerul științei și tehnicii mondiale. Reținem în continuare, abordînd strict compartimentul motoarelor cu ardere externă și internă, numele unor precursori ca Dragu, Cosmovici, Nicolau ș.a., dar și cele, din zilele noastre, ale lui Vitalie Belousov, Voicu Tache, Aurel Nanu, Constantin Aramă — a căror idei și soluții novatoare pot fi regăsite, materializate, în structura unor motoare ale contemporaneității.

Se poate vorbi, cu alte cuvinte și în acest domeniu de o bogată tradiție, dar care, asimilată de gîndirea și tehnica actuală, se continuă în marile și variatele realizări ale ultimelor două decenii, ale unei perioade istorice de maximă fertilitate în creație și creativitate, de profunde redescoperiri istorice, un timp intrat în conștiința țării și a lumii sub denumirea de EPOCA CEAUȘESCU.

Marea deschidere spre cunoaștere inaugurată de cel de al IX-lea Congres al partidului s-a concretizat și în compartimentul investigației de specialitate prin crearea unei solide baze de cercetare, prin alocarea unor fonduri însemnate investigațiilor tehnico-științifice, prin încurajarea talentului virtual, a ideilor și soluțiilor novatoare. În acest larg context al dezvoltării cercetării științifice și ingineriei tehnologice, Institutul Național de Motoare Termice înființat exact în urmă cu zece ani, se constituie ca o veritabilă unitate-emblemă pentru industria românească a construcțiilor de mașini. Creat în 1975, din inițiativa și cu sprijinul nemijlocit al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, I.N.M.T.-ul și-a structurat de la bun început activitatea pe cîteva direcții prioritare, izvorîte din necesitatea obținerii unei concepții unitare în realizarea noilor familii de motoare : organizarea unei strategii în proiectarea și executarea diferitelor tipuri de motoare destinate satisfacerii cerințelor de dezvoltare ale economiei naționale : crearea unei baze tehnico-științifice și a unei înalte profesionalități în consens cu performanțele dobîndite pe plan mondial. Ca obiective concrete : proiectarea și executarea unor motoare competitive originale, lărgirea gamei de combustibili, reducerea consumurilor specifice de carburanți și materiale, integrarea în munca de concepție a institutului a cadrelor didactice și studenților din învățămîntul superior de specialitate.

Sînt proaspete în memoria noastră performanțele de răsunet international, dobîndite în cadrul unor dure confruntări cu firme de renume, de către autoturismul de teren ARO, produs de specialiștii musceleni. De data aceasta vom nota că motorul diesel care echipează acest autovehicul, conceput la I.N.M.T. prin filiala din Brașov, a fost realizat prin transformarea motorului cu scînteie prin mărirea cilindreei, prin adaptarea unei pompe de injecție și redimensionarea completă a chiulasei. El are o putere de 70 CP, o greutate și un consum specific mult îmbunătățite. La loc de cinste se află și motoarele diesel destinate noii generații de autocamioane și utilaje grele fabricate la Întreprinderea de autocamioane Brașov. Ele au fost realizate în mai multe tipodimensiuni în funcție de numărul de cilindrii și după gradul de alimentare cu aer. Se pot astfel distinge : motoare cu aspirație naturală, motoare alimentate prin turbosuflantă și motoare cu înaltă supraalimentare și cu răcirea aerului după suflantă. Membrul cel mai marcant al acestei familii îl constituie motorul cu opt cilindri de 360 cai putere. Greutatea, compactivitatea și consumul îl fac competitiv cu toate motoarele de această categorie fabricate pe plan mondial.

La Întreprinderea „Timpuri Noi" din Capitală se află în pregătire de fabricație, o altă familie de motoare, destinate acționării unor diverse utilaje industriale : grupuri electrogene, motopompe. Și tot în pregătire se află la I.N.M.T. un motor diesel cu 12 cilindri în V, destinat tracțiunii feroviare, cu o putere de peste 1 500 HP, cu alezaj de 190 mm și supraalimentare înaltă.

Vom mai nota în continuare că tot în cadrul Institutului Național de Motoare Termice își desfășoară activitatea inventatorul Petre Milu, autorul unor motoare axiale de concepție proprie, piese unicat pe plan mondial, brevetate pînă în prezent în numeroase țări din lume.

În sfîrșit, cîteva cuvinte despre preocuparea pentru lărgirea gamei de combustibili. Pentru exemplificare vom aminti realizarea familiei de motoare și agregate cogeneratoare ce folosesc cu randament superior biogazul produs în instalațiile de fermentare ale diverselor unități agricole și stații pentru epurarea apelor. Aceste microagregate se recomandă printr-un randament de 85—90 la sută, asigurînd simultan producerea de energie electrică și, deopotrivă, a căldurii pentru încălzirea apei menajere și industriale. În clipa de față sînt în exploatare grupuri de 25 și 50 kW, cele de 100 kW urmînd să fie asimilate în scurtă vreme.

Exemplele de mai sus aduc desigur doar o imagine de ansamblu a muncii de proiectare și execuție a unor motoare originale românești. O listă completă ar reclama prezentarea unei game largi de realizări ale domeniului, mecanisme puternice pentru transportul rutier și utilizări industriale, altele de puteri mijlocii destinate autocamioanelor și tractoarelor, motoare mari pentru transportul feroviar, naval, grupuri de foraj. Au apus vremurile lui Nicolaus Otto, Gottfried Daimler, Citroën, Aurel Persu și chiar ale lui Felix Wankel. Motoarele moderne sînt astăzi opera comună a unor colective multi și interdisciplinare. Dar acești ilustri anonimi sînt urmașii străluciți ai primelor noștri motoriști. Toți aceștia — contemporani sau precursori celebri — ne obligă să ne aducem mereu în minte memorabilele cuvinte rostite de savantul Henri Coandă : „Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe națiuni care să-i fi adus, față de numărul de locuitori," cît i-a adus națiunea română, în ultimii 120 de ani".

LIVIU TIMBUS

O formă originală a democrației noastre socialiste —

„POFTĂ BUNĂ!"

în mai multe feluri

Am însoțit echipe ale oamenilor muncii în unele cantine muncitorești, am vizitat cantine de întreprindere și am ajuns la concluzia că acestea, în cea mai mare măsură, sînt așa cum sînt oamenii care le gospodăresc. Pasiunea și interesul sau indiferența și lipsa de har își pun deopotrivă amprenta pe o muncă de înaltă răspundere, cu urmări directe asupra stării de sănătate a oamenilor, asupra calității muncii și vieții lor. Pe de altă parte, controalele active ale oamenilor muncii, efectuate la timp, cu seriozitate și rigoare, au dovedit din plin eficiența acestei forme de largă participare cetățenească în ceea ce privește buna aprovizionare, întărirea spiritului de ordine și disciplină.

Două întreprinderi

30 de oameni pricepuți și gospodari nu prididesc de dimineața pînă seara să pregătească, de trei ori pe zi masa pentru cei ce muncesc la Întreprinderea „Vulcan" din București. Principalul lor indicator de plan este prepararea unei hrane consistente și gustoase pentru mii de oameni ai muncii dintr-o uzină în care nu există loc de muncă ușor. Cantina „Vulcan" are un personal de 30 de oameni, majoritatea femei, membre ale organizației democrației și unității socialiste din uzină, cele mai multe dintre ele avînd o vechime de peste 15 ani în întreprindere. Responsabilul, Constantin Burdui, de 13 ani în funcție și de 33 în „Vulcan", intră în uzină la cinci dimineața și pleacă la ora 9 seara, în primul rînd din convingerea că masa caldă gătită cu talent pentru colegii săi din uzină înseamnă sănătate. La cantina întreprinderii iau masa aproximativ 4 000 de oameni ai muncii adică aproape jumătate din întregul colectiv al uzinei, între aceștia numărîndu-se și elevii care mîine vor lucra în uzină, pensionarii întreprinderii care stau în cartier, oameni ai muncii de la Întreprinderea de pîine „Steagul roșu", de Ventilatoare și „Inox". „Cantina, explica președintele comitetului sindical din uzină, Dumitru Dragu, om care are și el 32 de ani în întreprindere, este o cauză pentru care punem cu toții umărul. Aprovizionarea o discutăm în biroul executiv al comitetului oamenilor muncii, pentru și de calitatea meselor depinde sănătatea noastră. Avem 7 microcantine și peste puțină vreme vom mai avea una la unitatea „Vulcan"-Berceni".

Întreprinderea dispune de o gospodărie anexă pe un lot de 18 000 metri pătrați, produsele contribuind, evident, la buna aprovizionare a cantinei care oferă meniuri între 6 și 8 lei, sau fiind vîndute oamenilor muncii la prețul pieții și, uneori, sub acest preț. Sînt cîteva dintre argumentele uneia dintre cele mai bune cantine din Capitală.

Cantina Filaturii române de bumbac pare a fi, la prima vedere, exact ce-i trebuie fabricii care numără cam 2 000 de oameni ai muncii la unitatea din cartierul Pantelimon. Sala de mese este curată și, cel puțin imediat după ora deschiderii, preparatele, cîte sînt, nu te lasă indiferent. Șnițelele se termină repede, se termină cam la fel și mîncărurile care te îmbie și, pînă la ora închiderii, 15,30, rămîn cîteva preparate din conserve de pește. Viorica Jemnea, secretara comitetului de partid pe întreprindere: „Le-am spus celor de la cantină, ca simbătă să nu-și ia SRL pentru că în fabrică se lucrează. I-am rugat în nenumărate rînduri să diversifice mîncarea, și mai ales preparatele din pește. Dar dacă nu e cantina noastră..."

Secretara comitetului de partid a pus, de fapt, degetul pe i. Responsabilul cantinei, Vasile Răscol, este de peste zece ani de zile în acest post! În curînd iese la pensie și vrea s-o facă liniștit. Pentru că el este, cum ne șoptea, între ciocan și nicovală. Adică între fabrică și propria întreprindere, IAPL Bistrița. Contează sănătatea celor ce apelează la cantină, dar asta primește, asta vînde. Îi dau conserve, conserve vînde. „Sînt penalizat cu 10 la sută dacă nu dau conserve de pește"; spune el, înțelegînd foarte bine că simpla deschidere a unei conserve nu înseamnă pentru un restaurant pregătirea unei mese calde. Am întîlnit și păreri bune despre cantină. Cine mănîncă în primele 60 de minute, e mulțumit, mai are de unde alege, mai tîrziu, e o problemă, povața „Hrana trebuie să fie consistentă și nu abundentă" lipită pe un perete devenind cu totul inutilă. În ziua vizitei noastre, după terminarea șnițelelor, nea Vasile le aruncase fetelor în treacăt, să pună la fript și vreo 50 cotlete. Din cei 2 000 de oameni ai muncii doar 350 trec pragul cantinei. Bufetul de incintă este murdar. Murdar, neaprovizionat, cu conserve (fasole și gem) care deși n-au depășit termenul de garanție au o vechime destul de mare, cu porții de mîncare cîntărind cu 50—60 de grame mai puțin, cu instalații frigorifice care nu merg (oricum consumau curentul degeaba).

Două întreprinderi, una mare, alta mai mică, două moduri de a pregăti masa, două moduri de a-i respecta pe cei pentru care lucrezi. Cele constatate pledează pentru primul tip de cantină, al cărei proprietar să fie întreprinderea. Dar, așa cum au consemnat cei doi membri ai comisiei de control muncitoresc din partea municipiului, Ștefan Budoace și Alexandru Bradu, pe care i-am însoțit în acest scurt raid, numeroasele neglijențe constatate la cantina FRB sînt urmarea indiferenței celor care și-au asumat obligația să presteze un serviciu.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Nefirescul persoanei a treia

La cantina muncitorească a Întreprinderii de transport București — strada dr. Grozovici, nr. 4 — sînt abonați pînă la 300 de muncitori din cei aproape 4 000 ai uzinei de reparații în a cărei incintă se află cantina. Meniul comun costă 10 lei. La „Avîntul" Oradea și la Laminorul de tablă Galați, meniul nu este cu mult mai leftin, dar mîncarea este, din cîte am înțeles, incomparabil mai consistentă. Lucrul acesta ține de multe. Desigur nu de utilări, pentru că, din acest punct de vedere, cantina bucureșteană este mult superioară (bucătăria ar putea găti pentru 2 500 de persoane, ușor), dar ține, între altele, de capacitatea gospodăriei anexe (la I.T.B. nu există decît o creșcătorie cu vreo 60 de porci). Dar totul mai ține și de atmosferă. Chiar și de pasul, de ritmul existenței celor ce se ocupă de cantină. Șeful cantinei se numește Mircea Dumitrescu. Lucrătorii o caută pe „șefa". „El e bolnav, de vreo lună. Eu îl țin locul. Sînt soția lui. Eu am preluat toată gestiunea de cînd am venit aici amîndoi. El e ospătar". Se numește Teodora Dumitrescu. Mă invită să văd registrul de controale. Ar fi, desigur, o impolitețe să refuz. La 16 ianuarie 1985 se scria: „ Conducerea I.T.B. va pune la dispoziția cantinei un registru unic de control (tip) în termen de 10 zile. Acest registru va fi prezentat conducerii de către șeful cantinei în termen de 48 de ore de la data fiecărui control, conducerea urmînd a pune viza și a trasa sarcini în funcție de constatările cuprinse în nota organelor care au efectuat controlul". De atunci s-a procurat registrul tip, dar este neînceput. Au mai fost 12 controale dar procesele-verbale sînt tot în registrul vechi. Un proces-verbal, este scris chiar pe o foaie volantă și e pus între filele vechiului registru. Zece procese-verbale par a nu fi fost văzute măcar de conducere, dar Teodora Dumitrescu zice că se scriu în mai multe exemplare și unul este trimis conducerii. Cerința clară a controlului de la 16 ianuarie nu mai interesează pe nimeni.

Sala de mese pentru muncitori are linie modernă de autoservire, dar n-a văzut fețe de masă. Abonații mănîncă în trei serii. Fiecare serie are la dispoziție 15 minute pentru masă, conform unui grafic. Oamenii se spală pe mîini în ateliere: aici n-au unde. La grupul sanitar n-ar putea ajunge decît traversînd toată sala mare de mese și trecînd, apoi, prin „sala mică". Aceasta are mesele așezate în formă de potcoavă, foarte frumos înfățate, strident de frumoase și de îngrijite față de cele de la muncitori, cu altfel de scaune, bineînțeles. Teodora Dumitrescu mă conduce printr-un hol în care se află încă trei mese, cu fețe de masă la fel de frumoase. Un bărbat, cam de vîrsta pensiei, mănîncă în liniște o friptură din aceea care te pot face să-l simpatizezi pe ospătar. „Aici îl am pe unchiul meu, îmi explică blînda gazdă. Știi, aici se poate servi direct din bucătărie". „Nu știu de ce, dar, din schimbul doi, nu intră nimeni în cantină", mai adaugă meditativ amfitrioana. Trecem pe lîngă lăzi cu sticle goale de pepsi.

În atelierul de prelucrări prin așchiere, cîțiva abonați îmi spun că n-au băut niciodată pepsi la cantină, că mîncarea era mai bună astă iarnă. De atunci, cu toate că posibilitățile de aprovizionare s-au lărgit și diversificat prin apariția legumelor, zarzavaturilor, hrana oferită „a-a tot subțiat". Lucru curios, într-adevăr! Se folosește persoana a treia. Cantina și cei care o conduc încorporează, pentru muncitori, o depărtare mult mai mare decît cea fizică, în planul afectiv. Oamenii nu aă, se pare, sentimentul că este cantina lor. Deși n-au scris nici o observație, nici o reclamație, nici o sugestie în caietul ngățat de un cui în sala de mese, e drept, în așa fel încît să nu-l poată lua singuri, să trebuiască să-l ceară cuiva de la bucătărie. Este pur și simplu cantina la care pot mînca, în cele 15 minute programate strict.

Faima înseamnă muncă

La Întreprinderea de conserve din legume „Avîntul" Oradea, cantina muncitorească este condusă de Gheorghe Șandor, arbitrul de handbal bine cunoscut de iubitorii acestui sport. În cămăruța unde își are biroul, se află înrămate trei diplome pentru locul întîi între cantinele din județ, obținute în 1981, în 1982, și în 1983. Cea de anul trecut — tot locul întîi — nu este încă înrămată. Acum zece ani, cînd a preluat el cantina, exista deja o mică gospodărie anexă, pe strada Clujului, la ieșirea din oraș. „Era mlaștină acolo. S-a muncit mult. Și-acum mai sînt lucruri de făcut". De la 40 de porci s-a ajuns la 600. Sînt folosite inteligent și eficient 20 de hectare. Anexa mai are 9 vaci, dintre care 4 de lapte (cîte 30 de litri pe zi, fiecare, vara), apoi 8 000 de pui, 500 de curci, 2 cai, chiar și cîteva oi. Lucrează acolo 10 îngrijitori de animale și 5 grădinari. Se obțin 100 de tone de porumb știuleți și 20 de tone de lucernă, în mod obișnuit. La cartofi timpurii, 20 de tone este o producție firească. De asemenea, legume, verdeturi, care, cel puțin vara, nu se cumpără. Gheorghe Șandor „arbitrează" și 2 incubatoare cu o capacitate de 12 000 de ouă. Cînd am discutat cu el, erau în incubator 300 pui de fazan, ca niște jucării fermecătoare. Nu mai vorbesc de celelalte feluri de pui. Fluxul de producție al gospodăriei proprii face ca abonaților cantinei să le revină kilogramul de carne de pasăre, preparată, la vreo 14 lei, iar cea de porc la 9 pînă la 10 lei. E ceva, nu? Toate acestea se reazimă, întîi și-ntîi, pe neastîmpărul, pe munca, pe preocuparea lui Gheorghe Șandor, care se îngrijește de toate și organizează totul. Cantina de la „Avîntul" are carne permanent, fără să cumpere. Specificul întreprinderii prinde bine. Sămînța de roșii, de pildă, este un deliciu pentru păsări. „Ar fi păcat să nu se facă așa, într-o asemenea întreprindere", zice șeful de cantină. Abonamentul costă 8 lei pe zi pentru un prînz de trei feluri, cu trei variante de meniu, din care abonatul alege după ce se spală pe mîini și se așează frumos la masa curată, cu față de masă frumoasă, într-o încăpere pe care muncitorii cantinei o fac să arate admirabil. Muncitorii întreprinderii mănîncă în foarte multe cazuri fără abonament, servindu-se la bufet, la ore mai convenabile pentru ei. Mulți din cei 1 165 de abonați sînt din alte întreprinderi orădene. Calitatea și consistența mîncării de la „Avîntul" îi cheamă chiar de la distanțe mărișoare. Unii își duc mîncarea la întreprinderea lor, dar sînt destul care vin și mănîncă aici, după program. Problemele cantinei le urmăresc permanent directorul întreprinderii, Ion Pertache, contabilul șef Gheorghe Șichet și, desigur, handbalistul-gospodar.

Pasiunea unui șef de birou

Împreună cu inginerul Victor Scorțanu, directorul Laminorului de tablă Galați, îl căutăm pe șeful biroului administrativ, Petrache Simion, „omul care se ocupă mai mult de grădina și de cantina noastră", cum îmi spune tovarășul director. Șeful biroului administrativ pare în timpul liber — cum și este — pare absorbit cu totul de gospodăria aceasta. Trebuie să te uiți în jur ca să admiți că, totuși, n-ai plecat din întreprindere, că nu ești acasă la el, atît de altfel arată fața, și ochii, și gesturile acestui om decît mi s-au părut întotdeauna că arată fața, și ochii, și gesturile unui funcționar aflat la serviciu. De fapt, de la aceste cîteva lucruri neobișnuite cred că se poate porni pentru a înțelege corect cum de cantina acestei unități este căutată — ca și cea de la „Avîntul" Oradea — de muncitori din alte întreprinderi. Deși aici terenul grădinii este infim în comparație cu acela care lui Gheorghe Șandor i se pare deja puțin: „numai 20 de hectare". Sigur că volumul produselor obținute nu se compară. Se compară, însă, preocuparea pentru buna autoaprovizionare. Domină același lucru: o extraordinară ambiție de a folosi orice posibilitate gospodărească în sprijinul cantinei muncitorești. Iar muncitorii beneficiari ai cantinei lor, mulți membri ai organizațiilor democrației și unității socialiste, demonstrează admirabil, prin ceea ce fac, logica și inspirația denumirii acestor organizații. În afara grădinii alăturate cantinei — aceasta fiind folosită **pentru cantină** — fiecare secție a întreprinderii gălățene cultivă cîte un colțișor de incintă. Orice palmă de pămînt dă roșii, ardei, cartofi ș.a. Culeg, pentru ei, cei ce îngrijesc plantele. Răsadurile le cumpără de la grădina cantinei. Cantina, pe lîngă meniul obișnuit, care costă 9 lei, are zilnic și un regim dietetic. Se gătește pentru vreo 600 de persoane.

Mai au o creșcătorie de păsări — acum 1 000 de bucăți — și alta de porci. Aici, hrana acestora nu mai vine de la sine: un laminor rămîne un laminor, nu se conservă legume, ca la „Avîntul" Oradea. Dar, cînd oamenilor le place să le gospodărească, fac mai mult decît le-ar putea pretinde altcineva. Petrache Simon o dovedește strălucit. Tot ce poate fi folosit se folosește. „La noi, la atelierul de cositorie, se lucrează cu tăriță de grîu. Din prelucrarea industrială, aceste tărițe încorporează uleiul de palmier, devenind o excelentă hrană în zootehnie. A răspuns un timp de „Avicola". De curînd, s-a pomenit cu găinile din creșcătorie că se molipsesc de ceea ce este numit „canibalismul păsărilor". Nimeni nu știa ce e de făcut. Orice schimbare de hrană era ineficientă: dimineața, privelișteа era jalnică. Pînă cînd nea Petrache și-a amintit ce îi spusese cîndva un inginer bătrîn de la avicola: pentru asta nu este decît un leac — să schimbi culoarea luminii. „Am oprit toată lumina naturală la păsări și am pus două becuri roșii. Fulgerător, totul a reintrat în normal!"

Cînd produsele gospodăriei prisosesc la cantină, oamenii fac ce le dictează democrația și unitatea: vînd muncitorilor, cu prețuri de aprozar, legume, roșii, ouă. Și nu cere nimeni dovezi cînd îi spui că muncitorii pleacă bucuroși din întreprindere cu asemenea cumpărături, fără să mai piardă timpul ca să le caute la piață.

DORIN GHERGHINESCU ■

Controlorii... sub orice critică

„Înțelege-mă, dom'le că nu pot să-ți dau zilnic atîta cît pretinzi!" „Nu dai?! Ei, bine, în cazul ăsta ți-am reținut legitimația de controlor. Dacă te mai gîndești... ne putem vedea luni, la ora paișpe, lîngă restaurantul..."

Fără îndoială, dialogul din care am reprodus fragmentul de mai sus a mai fost auzit, involuntar și de alți călători aflați cu cîteva zile în urmă într-o stație „Maxi-taxi" de pe linia 505, dar singurul care a-a rămas, nepăsător la asemenea replici a fost locotenentul Ion Gae, din formațiunea economică a Miliției sectorului 2.

Tînărul ofiter, șocat de sensul dubios al dialogului recepționat fără dificultate, pentru că părțile în conflict, sfidau, pur și simplu, asistența, pînă într-atît se înfierbîntaseră cu amenințările, a crezut inițial că disputa are loc între doi impostori, care își atribuie calități oficiale.

Nu mică i-a fost însă mirarea cînd avea să afle, fără ca cei în cauză să-și dea seama, că aceștia erau, într-adevăr, reprezentanți oficiali ai I.T.B.-ului. Unul — Gheorghe Mihu, controlor, celălalt, — Alexandru Păceanu, coordonator în cadrul Direcției sau supracontrolor, cum îi se mai spune celor din compartimentul respectiv.

Așadar, „problema" era destul de acută, a socotit ofițerul, indignat de matrapazlîcurile la care se pot preta unii oameni, a căror menire, prin funcțiile pe care le ocupau, trebuia să fie tocmai aceea de a preveni și combate incorectitudinea.

Cu aprobările de rigoare, ofițerul I.G., împreună cu colegul său, Ion Scridon, și cu procurorul Corlan Hariton, de la Procuratura sectorului 2, au purces la prinderea în flagrant de luare de mită a supracontrolorului Păceanu.

Cercetările efectuate, cu Păceanu, și un alt supracontrolor, coechipierul lui Păceanu dealtfel, Marcel Matei, în stare de arest, aveau să demonstreze că „sistemul" practicat de acești care consta în a pretinde echipei de controlori să le dea zilnic cel puțin cîte 200 lei, pentru — **a se reține motivarea pretenției** — menținerea în funcție (?!), a adus lui Păceanu și Matei un venit suplimentar ilegal, în cîteva luni, de peste **22 000 lei.**

La rîndul lor, controlorii, obțineau acești bani prin „înțelegere" cu șoferii de pe „maxi-taxi", de a nu le mai verifica gestiunea. Pentru că veni vorba de „înțelegere", este de la sine înțeles că nici acestia din urmă nu prea erau „basma-curată" dacă acceptaseră un asemenea târg... murdar.

MIHAI GROZAVU ■

controlul oamenilor muncii

Cuvîntul specialiștilor:

La probleme reale, soluții realiste

Valorificarea complexă a resurselor naturale constituie una din preocupările, care trebuie să se afle în permanență pe agenda de lucru a Organizațiilor Frontului Democrației și Unității Socialiste. În continuarea acțiunii inițiate de revista noastră vizînd găsirea de soluții eficiente și realiste pentru o cît mai deplină valorificare a marii bogății naturale care este apa minerală, am inițiat, în rîndul specialiștilor și al celor implicați în gospodărirea acestei ape, o amplă dezbatere, ale cărei prime puncte de vedere le publicăm în numărul de față. Am căutat să depistăm — cu ajutorul geologului ARTEMIE PRICĂJAN, de la Ministerul Minelor, inginerului PAUL DĂNESCU, șef colectiv proiectare la I.S.L.G.C., economistei NICULINA PLUMB, director comercial al I.C.R.A. București și chimistei CAMELIA PANĂ de la compartimentul ape minerale al Institutului de chimie alimentară — acele puncte ale traseului străbătut de apele minerale (de la izvor și pînă ce ajung, îmbuteliate, la consumatori) unde se constată nefirești frînări sau distorsiuni. De ce se pierde, curgînd în van, atîta apă minerală? Unde și de ce este perturbat bunul mers al industrializării acestui produs? Ce modalități de remediere se întrevăd în momentul de față? De ce — la urma urmelor — noi, o mare producătoare de apă minerală la nivel mondial nu putem rezolva cererea existentă pe plan intern și nu întreprindem mai mimic în direcția exportului? Iată cele mai de seamă întrebări de la care a pornit discuția noastră și cărora am încercat să le aflăm răspunsuri.

— ***E bine, chiar dacă acest lucru poate că se știe, să începem discuția arătînd că România este o șasea mare producătoare de apă minerală din lume, în condițiile în care o serie de zăcăminte nu sînt încă exploatate.***

A. Pricăjan: Prin cercetările geologice complexe, efectuate mai ales în ultimele două decenii, au fost investigate mai bine de 30 de zăcăminte de ape carbogazoase, a căror existență se cunoștea mai de mult, pe care s-au construit noi unități de îmbuteliere sau au fost modernizate cele existente. În afară de acestea, s-au identificat zăcăminte la Negrești-Oaș, Bilbor (județul Harghita) și Tîrgu Secuiesc (județul Covasna), care, din punctul de vedere al geologilor, sînt predate la chete și așteaptă valorificarea.

P. Dănescu: Și din punctul de vedere al proiectanților, lucrurile stau tot așa. Avînd în vedere calitatea deosebită a apei de Bilbor, apă ce curge și tot curge fără a fi captată și, apoi, utilizată, Centrala berii ne-a solicitat proiectul unei stații de îmbuteliere. Proiectul a fost executat, a fost plătit, dar stația nu s-a construit. Asta deși județul Harghita a solicitat să-i fie încredințată exploatarea acestui zăcămînt. Banii cheltuiți pentru proiect se poate spune că au fost aruncați în vînt pentru că, dacă s-ar trece acum la ridicarea stației de îmbuteliere, proiectul ar trebui, în mod inevitabil, revăzut. O primă întrebare, deci: există cineva — și cine? — care răspunde pentru importanta sumă irosită?

— ***Fiindcă a venit vorba de stațiile de îmbuteliere, să ne oprim puțin. Vă mărturisesc că, după ce am văzut cîteva dintre ele, am rămas cu impresia că lasă foarte mult de dorit în ceea ce privește gospodărirea și, mai ales, buna lor funcționare.***

C. Pană: Așa stau lucrurile, dar ele pot fi ușor remediate. Să vă dau un singur exemplu care, în calitatea mea de chimist, m-a șocat neplăcut: cum putem să asigurăm îmbutelierea aseptică a apelor minerale atîta vreme cît sînt încă stații în care pereții camerelor unde se spală sticlele sau se introduce apa în sticle sînt plini de mucegai? Dar, mă întreb, cei care conduc unitățile nu văd asta? Nu pot pune mîna, împreună cu lucrătorii, să curețe pereții? Nu e cine știe ce filosofie și nici mare cheltuială nu este. E vorba doar de un minim simț gospodăresc, de o minimă responsabilitate față de cei care urmează a beneficia de rezultatele muncii tale.

P. Dănescu: În privința stațiilor de îmbuteliere sînt multe de spus. Dar mă voi opri și eu tot la un singur exemplu — acela al stației de la Stînceni. Acum vreo trei ani, era într-o stare de plîns. Acum, datorită intervenției energice a Fabricii de bere din Reghin, a ajuns o unitate model, fapt remarcat și de către „Flacăra". Cum a fost posibil? Simplu — elementul uman e decisiv. Ne-am întrebat vreodată care este nivelul cunoștințelor de specialitate al celor care conduc aceste stații? Sau s-a făcut cu adevărat ceva pentru a li se ridica acest nivel? Mă gîndesc la niște forme de perfecționare, de reciclare, la niște schimburi de experiență...

— ***Tovarășul A. Pricăjan îmi spunea, într-o discuție anterioară, că, la o recentă convocare a șefilor acestor unități, se putea vedea cu ușurință că oamenii nu se mai văzuseră niciodată. E clar, nu?***

P. Dănescu: Dar acesta este un aspect — desigur, foarte important al problemei —, dar numai un aspect. Celelalte se leagă de condițiile în care se lucrează la aceste stații, condiții determinate, în principal, de ambalaje. Să mă explic. O linie de îmbuteliere nu poate funcționa la adevărata ei capacitate — cea proiectată — dacă nu-i dai sticle bune și curate, capsule bune și dacă nu-i asiguri întreținerea și reglajul de calitate. Dacă sticlele și capsulele nu țin de cei de la stații, cele-lalte operații trebuie să constituie o grijă permanentă a lor. Ar trebui ca la fiecare unitate de îmbuteliere să existe o echipă de buni meseriași care să aibă ca sarcină întreținerea mașinilor „astfel ca în timpul cînd acestea funcționează, să funcționeze fără oprire, în plin.

— ***O clipă. Și la sticle trebuie să existe o formă de recepție, prin care să se refuze acele ambalaje necorespunzătoare, fie că ele sînt noi sau recuperate de la populație. Știu că în privința berii nu se ridică asemenea probleme.***

N. Plumb: Ei, de-ar avea apele minerale poziția privilegiată a berii...

P. Dănescu: ...Și, n-ar fi surioara vitregă a lichiorurilor... Sigur, atunci ar avea și apa condițiile celorlalte băuturi, mai ales ale berii — navete de plastic, sticle adecvate... Așa, o transportăm numai cu box-paleți!

N. Plumb: În legătură cu box-paleții, sînt de cu totul altă părere. Cred că prin folosirea lor scade numărul spargerilor și crește productivitatea muncii. Decît să ne mai omorîm cu navetele de lemn, reparate de zeci de ori și pînă la urmă tot strîmbe, sau cu navetele de sîrmă, unde sticlele se sparg chiar și pînă la jumătate din numărul lor total, e preferabil cu box-paleții.

P. Dănescu: Eu vorbeam de navete de plastic și nu de cele de lemn sau sîrmă. Dar haideți să ne gîndim puțin! De ce nu se transportă, dacă este atît de bun sistemul, berea în box-paleți? Cu atît mai mult cu cît drumul pe care îl are ea de parcurs este mult mai scurt decît acela al apei minerale! Eu rămîn la convingerea că, la nivelul stațiilor de îmbuteliere, eficiența muncii ar crește substanțial dacă ar exista navete de calitate. Dar, în fine, în această privință, discuția rămîne deschisă...

C. Pană: Aș vrea să mă mai refer la un aspect, acela al igienizării stațiilor de îmbuteliere. Se știe că una dintre operațiile de intervenție admise de standardurile internaționale și înlănuite la unele stații este deferizarea, adică reducerea cantității de fier conținute de unele ape minerale. Ați observat, de bună seamă, cum se efectuează această operație: în bazine de aerare deschise, printr-un strat de pietriș, care pietriș, din vreme în vreme, e scos și spălat, iar apoi aruncat cu lopata — subliniez, **cu lopata** — înapoi în bazin. Ca urmare — apa se încarcă bacteriologic, ceea ce înseamnă deprecierea ei. Nu cred că avem voie să ne purtăm în acest mod cu ape de o asemenea calitate cum sînt cele mai multe din țara noastră.

● S.O.S. apele minerale ● S.O.S. apele minerale ●

Desen de ȘTEFAN BOROȘ-TETY ■

— ***Chiar așa, ce se poate spune despre calitatea apelor noastre minerale?***

A. Pricăjan: Atît în lucrările de specialitate pe care le-am publicat, cît și în studiul de marketing întocmit în urmă cu circa 15 ani la Ministerul Turismului, am susținut, cu argumente, că apele noastre minerale prezintă particularități calitative deosebite, de genul celor acceptate de legislația diverselor state mari consumatoare. Apele noastre minerale au caracteristici chimice și organoleptice de excepție și o bună stabilitate fizico-chimică. În consecință, faptul că aceste ape nu și-au găsit încă locul cuvenit pe piața externă constituie pentru mine un mare semn de întrebare.

P. Dănescu: Am spus-o cu multe prilejuri — nu putem să facem un export de înalt nivel și de reală eficiență pînă cînd nu ne punem foarte bine la punct producerea în cantități îndestulătoare a apei pentru nevoile populației din țară. Fără o producție de serie de calitate, livrată ritmic, nu putem face pașii așteptați în direcția exportului. Aici, pe lîngă cei de la stațiile de îmbuteliere, mai au partea lor de vină și tovarășii din transporturi și cei din comerț.

N. Plumb: Desigur, activitatea comerțului nu este fără cusur. Dar ne lovim — o spun fără a încerca să mă scuz sau să-i scuz pe colegii mei — de o serie de piedici, legate în special de cantitatea mare de sticle care vin sparte — altă formă de a irosi apa minerală! — și care nu pot fi preluate, conform legii, decît în prezența unui delegat al beneficiarului. Și cum marii producători de ape minerale nu au niște delegați permanenți, sîntem obligați să-i așteptăm — tot în termenul legal — cinci zile. Uneori, nici după scurgerea acestui interval de timp, delegații nu sosesc! Cred că prezența lor ar scurta mult decalajul dintre expedierea apei și ajungerea ei în magazine. Vorbind acum de unitățile unde se desface apa minerală, nu vă spun decît că, locuind pe Calea Moșilor și avînd la parterul blocului meu un magazin specializat în ape minerale, pot cumpăra de acolo orice — țuică, bere, vin, lichior — dar numai apă minerală — nu! Am sentimentul că aceste magazine au fost deschise numai pentru a purta și ele o firmă. Dacă vreți să vă convingeți, mergeți și la magazinul de ape minerale din Șoseaua Oteniței și veți vedea că nu are spațiu pentru descărcarea box-paleților! În concluzie, din experiența I.C.R.A. București, vă pot spune că sîntem nemulțumiți pentru că: nu se respectă mijloacele de transport în care să se încarce apa minerală (contractele prevăd numai vagoane izoterme, nu trans-uri), se depășește uneori procentul de dioxid de carbon cu care este impregnată apa (ceea ce conduce la spargeri masive) și se întîrzie livrarea din lipsa unui delegat permanent al furnizorilor. Dacă aceste condiții ar fi respectate așa cum se cuvine, multe dintre greutățile de astăzi n-ar mai exista. Cred că nu e complicat deloc să se ia măsurile ce se impun. Și încă un aspect: există furnizori și furnizori. Iată, cei de la Vatra Dornei au avut depășiri la livrări pe acest semestru, s-au interesat de ambalaje, i-am și ajutat în privința asta, ceea ce înseamnă că se poate, că restanțele celorlalți furnizori se datorează unor cauze cel mai adesea subiective.

— *S-ar impune, în acest caz — și cred că părerea dv. coincide cu adevărul — o mai intensă muncă de îndrumare și control din partea centralei.*

P. Dănescu: Aș face o paranteză. Am început să lucrez în domeniul apelor minerale din 1953. Aș putea scrie o carte de aventuri despre modul în care apele au fost plimbate de la un for tutelar la altul. Aceste dese schimbări au avut ca principal efect perturbarea activității. Revenind la problema pe care o puneți, repet ceea ce am spus mai înainte — apele minerale reprezintă Cenușăreasa centralei de resort. Gîndiți-vă numai la faptul că de această adevărată industrie a apelor minerale nu răspund decît doi oameni — un geolog și o foarte tînără specialistă în industria alimentară. Ar fi trebuit și un tehnolog, un economist... Efectul cred că se cunoaște, deoarece revista „Flacăra" a publicat cîteva edificatoare în acest sens: din 1978, de cînd apele minerale au fost încorporate Centralei berii, spirtului, amidonului și... apelor minerale, producția la acest sortiment a scăzut în mod constant! Și asta în condițiile în care, atunci, în '78, un grup de specialiști (din care au făcut parte și unii dintre cei ce participăm la această discuție) a elaborat un program serios de dezvoltare a producției de ape minerale, un program cu bătaie lungă, pînă în 1990, dar care n-a fost însușit.

A. Pricăjan: Vă rog să-mi îngăduiți ca, în calitate de geolog care cunoaște importantele eforturi făcute de statul nostru pentru punerea în evidență a acestui important dar al subsolului patriei, să-mi exprim profunda mîhnire pentru faptul că, deși dispunem de volume de apă care în toate cazurile sînt superioare capacităților de îmbuteliere instalate, acestea nu se regăsesc în mod corespunzător pe piața internă și externă.

— *O soluție ar putea fi aceea a îmbutelierii apelor în stații aflate în marile orașe, folosindu-se apa minerală transportată cu cisternele, așa cum se întîmplă acum la stația pilot experimentală Colentina.*

N. Plumb: Dar există chiar și o prevedere legală — Decretul 146 din 1980 al Consiliului de Stat — care, la articolul 12, alineatul C spune: „Pentru îmbutelierea apelor minerale se vor crea unități în principalele centre de consum, care vor fi aprovizionate cu ape de la izvor în cisterne. În acest scop, pînă la data de 31 mai 1980 se va elabora un program privind amplasarea unităților de îmbuteliere, asimilarea în țară a instalațiilor necesare și a mijloacelor specializate de transport." Se mai spune, în același document, că Ministerul Comerțului Interior trebuie să ia măsuri pentru extinderea livrărilor în rețeaua comercială direct din vagoane, cerîndu-se în acest sens amenajări corespunzătoare. Dar, cum spuneam mai înainte, acest lucru este imposibil atîta vreme cît nu noi putem prelua apa în absența delegatului care să constate spargerile, întotdeauna peste procentul acceptat.

C. Pană: În acest Decret se spune clar că trebuie realizate niște instalații și construite niște mijloace specializate de transport care să prevină deprecierea apei. Or, nu sînt chiar așa de sigură că s-au avut în vedere aceste cerințe pînă acum. Și, de aceea, consider că pe etichetele apelor minerale care se îmbuteliază chiar la izvor trebuie specificat „îmbuteliat la sursă", pentru că una este, să zicem Perla Harghitei de Sîncrăieni și alta Perla Harghitei de... București! Cred că, în această direcție, trebuie purtată o discuție foarte serioasă, în urma căreia să se găsească soluții care să îmbine rentabilul cu igienicul.

P. Dănescu: Dată fiind situația în care se găsesc în prezent apele minerale, Centrala de resort ar trebui să inițieze neîntîrziat o analiză foarte serioasă cu toți colaboratorii săi — din industrie, transport și comerț — elaborînd, în cel mai scurt timp cu putință, un program ferm de redresare a domeniului. Este o datorie patriotică să nu admitem irosirea și deprecierea apelor minerale, care sînt și trebuie să fie o avuție aducătoare de beneficii pentru țară. Și mai cred că specialiștii adevărați, oamenii care s-au devotat muncii în acest domeniu, trebuie consultați și ascultați cu atenție.

— ***Avem, iată, chiar printre noi un asemenea specialist, geologul Artemie Pricăjan, autor al lucrării „Apele minerale din România", distinsă cu Premiul Academiei, și „Apele minerale de consum alimentar din România" și care va oferi cititorilor, în curînd, o nouă carte — „Substanțele minerale terapeutice din România", care se ocupă, pe spații largi, și de problema apelor minerale. Care sînt, în opinia dumneavoastră, cele mai de seamă probleme ale apelor minerale, care trebuie cît mai grabnic rezolvate.***

A. Pricăjan: Exploatarea rațională a rezervelor, care să preîntîmpine degradarea zăcămintelor.

P. Dănescu: Creșterea potențialului productiv al stațiilor de îmbuteliere, prin permanența și atenta lor întreținere, prin dotarea lor cu puncte de intervenție proprii.

N. Plumb: Mai multă grijă în ceea ce privește expediția, evitarea lipsurilor și spargerilor.

C. Pană: O atenție sporită față de calitatea apei îmbuteliate, pentru a i se păstra puritatea și compoziția chimică.

— ***Aceste puncte de vedere vor constitui direcții de investigație, în continuare, pentru revista noastră, care-și propune să invite, în continuarea acestei dezbateri și alți specialiști de mare competență.***

Pagină realizată de DAN MUCENIC ■

● **Un GRUP de locuitori** de pe strada Zaharina din Timișoara ne sesizează că, începînd din vara anului care a trecut, strada respectivă, amenajată din pămînt bătătorit (și care pe bună dreptate nu făcea cinste municipiului), a fost dată în lucru — spre bucuria locuitorilor ! — pentru a fi pavată. Necazul este însă că, după săpăturile de rigoare, lucrările s-au întrerupt, astfel încît acum aici zac mormane de pămînt, iar șanțurile, pline cu apă, opresc atît accesul autoturismelor din zonă la locurile de parcare, cît și accesul pietonal.

Oamenii propun edililor să ia noi măsuri pentru ca treaba să fie dusă pînă la capăt.

● **Din partea I.U.T. BUZĂU**, primim următorul răspuns, pe care-l considerăm (cel puțin !) bizar :

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ion Pițigoi**, om al muncii la I.U.T. — Buzău (**N.R.** — și care solicita sprijin în acordarea transferului — **acordat în prealabil !** — dar asupra căruia se revenise din cauza unor ambiții personale), vă comunicăm : cele relatate de tovarășul sînt adevărate, întreprinderea îi acordase inițial transferul fiind dus în eroare conducătorul unității, că ar fi un muncitor slab pregătit profesional. În realitate, **analizînd situația (sublinierea redacției — N.A.)** tov. Pițigoi este muncitor cu înaltă calificare, retribuit la categoria 5, unitatea l-a înțeles angajîndu-i și soția, mai mult i-a acordat și locuință (...), fapt pentru care nu poate acorda transferul solicitat.

Prin urmare: lui Ion Pițigoi **i se aprobă** transferul, fiind un muncitor slab profesional ; peste noapte se descoperă însă că, dimpotrivă, este un muncitor formidabil ; fapt pentru care **nu i se mai acordă transferul.**

Cam confuză și ciudată optică !...

● **Întreprinderea de transporturi auto — OLT :**

„Răspuns la scrisoarea **Mariei Chirea** din Medgidia, trimisă nouă spre competentă rezolvare : cercetînd aspectele sesizate de M.C., referitoare la deficiențe în transportul călătorilor cu autobuze I.T.A. din autogara Caracal, vă informăm că cele semnalate sînt reale. Deficiențele semnalate au fost prelucrate cu personalul de exploatare și s-au luat măsuri ca acestea să nu se mai repete, precum și măsuri de îmbunătățire a activității".

● **Consiliul popular al orașului BABADAG :**

„Urmare scrisorii ... făcute de către **Vasilica Neacșu** din București, în urma neplății îndemnizației de naștere de 1000 lei pentru cel de al treilea copil născut, vă comunicăm : cu mandatul poștal nr. 351590/1985, de la Oficiul poștal Babadag, pe adresa Neacșu Vasilica, strada Înfrățirii nr. 12, Sectorul I, București, s-a expediat suma de 1000 lei îndemnizație de naștere".

● **C.P.M. București — Secția de arhitectură și sistematizare :**

„Referitor la scrisoarea adresată de către **C. Iordache** din București, în legătură cu unele aspecte privind sistematizarea zonei centrale a Capitalei : la elaborarea detaliilor de sistematizare ale vechiului centru al Capitalei — cu tradiție în domeniul artei meșteșugărești, precum și în alte forme de comerț — se va ține seama de interesantele propuneri cuprinse în scrisoarea acestuia și, așa cum s-a procedat pînă acum în cazuri similare (remarcate, cu siguranță, în zona Lipscani-Blănari-Șelari-Gabroveni-Covaci, precum și în alte locuri), unele dintre acestea — cu prioritate cele ce prezintă eficiență economică — vor fi materializate".

● **Vă scriu** în numele a sute de locatari din blocurile situate în vecinătatea pieții agro-alimentare din Tulcea, unde există un mare complex alimentar aparținînd ILEF-Tulcea ; la intrarea acestuia există un anunț, în sensul că „se primesc sticle și borcane", dar asta numai pe hîrtie, deoarece cum ai îndrăznit să intri cu astfel de ambalaje, ești dat imediat afară. Și asta tocmai acum, cînd se desfășoară o susținută acțiune pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile ! Există, după cîte știm, reglementări legale în acest sens, refuzul unităților comerciale de a primi sticle și borcane, contra marfă sau numerar, fiind pasibil de amenzi usturătoare. Complexul ILEF-Tulcea are un regim special din acest punct de vedere ? ! **(Teodor Cristea, strada Sabinelor nr. 5, bloc E. 4, etajul IV, ap. 20, Tulcea).**

● **Tot în legătură cu un aspect comercial, Angela Manu din Deva, str. Decebal, bloc A. 2, scara F, ap. 63,** ne scrie următoarele : în cadrul marelui complex I.C.S. se află un magazin de blănuri, și încă unul cu căciuli din blană. Acesta din urmă, deschis anul trecut, în toamnă, acum are lăcăt pe ușă și vitrinele cu draperiile trase. De mai bine de o lună, interiorul nu este aerisit, căciuli din blănuri scumpe stau și se prăfuiesc pe rafturi iar vînzătoarele, ce ar trebui să vîndă aici, fac de pază la blănurile expuse în primul magazin. Pe bună dreptate petenta se întreabă : „de ce este nevoie de patru femei care pierd timpul de pomană, cînd comerțul stradal de pe bulevardul P. Groza — de altfel atît de bine pus la punct — mai are tarabe goale, ce ar putea fi folosite cu folos ? !"

● **Din partea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie :** „Referitor la scrisoarea lui **Vasile Petridean** din București, strada Dragu Teodor 10, vă facem cunoscut că, la solicitarea sa de a valorifica unele soluții tehnice în domeniul energetic — soluții propuse de dînsul — am trimis la I.C.S.I.T.E.E. și Întreprinderea Metalica-București soluțiile tehnice propuse, făcînd totodată recomandarea de a se analiza posibilitățile valorificării practice a soluțiilor respective".

● **Sînt un cadru** al armatei în prezent detașat în zona Canalului Dunăre-Marea Neagră. Nu doresc să fac o poveste din problema mea, de aceea o voi relata pe scurt : în luna mai 1981 am depus la I.D.M.S. Baia-Mare banii pentru un autoturism DACIA-1300 pe numele meu și al tatălui. Mi-a venit rîndul să-mi scot mașina în mai 1984. În luna aprilie a aceluiași an, tatăl meu a decedat. Am făcut cîteva drumuri la I.D.M.S. Baia-Mare dar mi s-a pus condiția că pot ridica mașina numai dacă trec totul pe numele meu. Mi-am făcut toate actele și, așa cum m-au sfătuit cei de la I.D.M.S. Baia-Mare, le-am trimis la I.D.M.S. București. De aici lucrurile **s-au încurcat rău de tot, am fost pus să fac o mulțime de alte acte, le-am făcut și le-am trimis pe toate** — chiar și de la C.E.C., deși inițial agenția îmi spusese că ei nu fac așa ceva — degeaba ! Se împlinește, iată, un an, și eu stau cu mașina neridicată, deși am plătit-o demult ! **(Marius Marc, UM 02803, Agigea, Constanța).**

● **Școala generală nr. 5 — Rm. Sărat :** „În cadrul rubricii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" din numărul din 24 mai, părinții elevei **Beatrice Afrențoaie** din clasa a IV-a a școlii noastre, afirmă că aceasta ar fi obținut locul I la faza locală a Festivalului CÎNTAREA ROMÂNIEI și că la faza județeană conducerea școlii a pus pe altcineva să participe în locul ei (...). Vă informăm că, într-adevăr eleva Beatrice Afrențoaie a participat la faza locală ca **solistă de muzică ușoară** (neocupînd însă locul I și nefiind promovată pentru faza județeană) — și, din adresa O.P.C.J. Buzău și a Inspectoratului județean școlar, pe care v-o trimitem în copie, se poate vedea clar că la faza județeană **se menționează calificarea unui solist de dans clasic, și nu a unuia de muzică ușoară" (răspunsul este semnat de directorul școlii, prof. Ovidiu Ștefănescu).**

● **În revista din 26 aprilie s-a** publicat un articol în legătură cu starea străzii Cărămidari din Brăila. Ce mult am fi dorit acum să transmitem mulțumirile noastre în legătură cu îndepărtarea molozului de pe această stradă a noastră !... Din păcate, lucrurile au rămas la fel : cînd e soare, sîntem sufocați de praful ridicat de mașini ; cînd plouă, trebuie să punem cărămizi pe jos, pentru a putea sări de pe una pe alta. Iată motivul pentru care propunem celor în drept, adică organului local al puterii de stat, să întreprindă măsurile cuvenite pentru mai buna gospodărire a străzii cu pricina. **(Ion Filip, strada Cărămidari, nr. 54, cartierul Lacu Dulce, Brăila — împreună cu Iftimie Gheorghe și Vasile Vilea, de pe aceeași stradă).**

● **Din partea Consiliului popular al Sectorului 3 :** „Referitor la scrisoarea **Asociației locatarilor blocului PM 77 din bulevardul 1 Decembrie 1918 — București,** prin care ni se sesizează că se produc infiltrații prin rosturile pereților exteriori ai blocului, lămpile pentru iluminat stradal nu au fost racordate la rețeaua publică și că în urma săpăturilor executate pentru racordarea cu apă caldă a blocurilor din zonă nu au fost evacuate resturile de materiale, vă comunicăm : au fost anunțate I.C.P.B. pentru încheierea rosturilor, I.D.E.B. pentru punerea în stare de funcționare a iluminatului public și I.A.C.E.D. pentru ridicarea plăcilor de beton și evacuarea pămîntului și resturilor de materiale" .

● **Necazul meu** a început cînd frigiderul marca „Frigero-180 l" — după 10 ani de funcționare, obosit probabil, s-a hotărît să stea. M-am adresat imediat unității 73 „Metalocasnica" din bulevardul Uverturii pentru a-l putea repara, asta a fost în 29 mai a.c. De atunci și pînă astăzi, cînd vă scriu (scrisoarea este datată 24 iunie), am fost programată să stau acasă de cîteva ori la rînd, pentru cîte trei-patru ore, dar nu mi s-a reparat nimic. Vă spun sincer, nu știu întîrzierea asta m-a determinat să vă scriu, cît nesăriozitatea acelor tovarăși care m-au pus să mă învoiesc aiurea de la serviciu — timp pe care l-am pierdut aiurea și pe care numai eu știu cum trebuie să îl prețuiesc și să mi-l împart ! **(Lucia Racu, strada Vistiernic Stavrius, bloc 135-a, scara 4, ap. 135, Sectorul 6, București).**

● **Din partea U.J.C.A.P. — Călărași :** „Privind modul de soluționare a scrisorii adresate de **Petre C. Ion** din București : pensia pe luna ianuarie a tovarășului sus menționat a fost achitată pe data de 5 iunie 1985, de oficiul poștal nr. 70 București cu mandat înregistrat F.S., la poziția 3, în procesul verbal nr. 34. Motivul întîrzierii este pierderea talonului în timpul transportului, fapt ce a făcut să se achite cu proces verbal".

● **Din partea D.P.M.O.S. — Brăila :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Marioara Pătrănoiu** din comuna Rîmnicelu, care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă, vă comunicăm : conform dispoziției de repartizare nr. 605/1985, M.P. a fost repartizată la I.S.C.I.P. Brăila ca economist fermă, loc de muncă acceptat de către aceasta".

● **Mai mulți cititori** (printre care un **Grup de locatari din București, șoseaua Colentina, blocul IRTA 6),** sesizează redacția asupra unui fenomen „de sezon" : culegerea florilor de tei care, nu în puține ocazii, duce la devastarea arborilor de către oameni, în special tineri, inconștienți. Ei propun, pe de o parte, recoltarea acestor flori din teii aflați pe străzile sau parcurile orașelor prin acțiuni organizate, sub îndrumarea trusturilor „Flafar" — pe de o parte. Pe de alta, susțin necesitatea introducerii de către organele locale a unor amenzi drastice, în cazul vătămării acestor arbori.

● **„În comuna Terezian,** județul Sibiu, pe strada 11 Iunie, există un spațiu nefolosit pe care mulți cetățeni din zonă ar dori să-l amenajeze drept loc de joacă pentru copii. Din nu știu ce pricină, mai mulți inși — fără a-și declina identitatea, bănuiesc că sînt posesori de autoturisme — refuză acest lucru. Solicităm prin aceste rînduri să fie consultați cetățenii din zonă și reprezentanți ai organelor locale, pentru a stabili în cele din urmă destinația acestui teren, care, deocamdată, nu folosește nimănui" **(Alexandru C. Ioana).**

● **Consiliul popular al județului Arad :** „Cu privire la modul de soluționare a scrisorii adresate de **Ecaterina Vulpe din comuna Felnac nr. 619 :** adunarea generală a membrilor cooperativei, luînd în dezbatere situația petiționarei, i-a aprobat un ajutor material de 150 kg produse precum și un lot personal ; petiționara a scris întrucît nu luase cunoștință de acest lucru, lipsind de la respectiva ședință. S-a stat de vorbă atît cu ea, cît și cu soțul acesteia, declarîndu-se mulțumiți de modul de rezolvare a problemei".

● **Consiliul popular al Sectorului 2 :** „Referitor la scrisoarea Asociației de locatari a blocurilor N3—N3A și N3B din Bulevardul Șuțea nr. 83—85, vă comunicăm : s-a intervenit la C.A.C.M. București pentru a se lua măsuri urgente în vederea executării tuturor remedierilor necesare".

● **Menționăm că, recent,** au demarat lucrările la construcția liniei ferate normale între Satu Mare și Bicsad. O dată terminată, această investiție își va dovedi din plin utilitatea. Cîteva cifre sînt, credem, elocvente. Capacitatea de transport va crește de peste 11 ori, viteza de circulație a trenurilor de peste 2 ori, iar durata de parcurs atît a mărfurilor cît și a călătorilor se va reduce substanțial. Construcția căii ferate va atrage după sine și modernizarea stațiilor de pe parcurs (Botiz, Livada, Orașul Nou, Negrești-Oaș și Bicsad). Localnicii mîndrei Țări a Oașului își exprimă satisfacția că vor fi curînd beneficiarii acestei importante investiții.

● **Un grup de locuitori** ai comunei Slatina, județul Suceava, ne aduce la cunoștință, cu justificată mîndrie, că pe teritoriul comunei s-a finalizat construcția unui dispensar uman, dotat cu aparatură medicală modernă. Ei menționează, de asemenea, că lucrările de construcție au fost executate în întregime cu posibilități locale. Cum cel mai apropiat centru farmaceutic se află la Mălini, deci la o distanță apreciabilă, locuitorii comunei propun spre analiză direcției sanitare județene înființarea unui astfel de obiem chiar în cadrul noului dispensar uman dat în folosință.

● **Despre o frumoasă** inițiativă a elevilor Școlii generale nr. 2 din Bălan, județul Harghita, ne informează **colegii din redacția ziarului „Informația Harghitei".** Elevii sus amintitei școli au colectat peste 5 tone de hîrtie, material textil și polietilenă.

● **O faptă de omenie** și curaj s-a petrecut în apartamentul Anei Budai din Zalău, cartier Porolissum, bl. I-2, sc. B, ap. 21. Din joaca cu chibrituri a unor copii neascultători a izbucnit în casă un incendiu. Norocul a fost că prin preajmă se aflau Teodor Graur și Viorel Pintea care au localizat și stins imediat focul ce amenința să se extindă și la alte apartamente. Un cuvînt de apreciere se cuvine în cazul acesta și la adresa comisiei tehnice de pe lîngă Consiliul popular municipal Zalău, care a dotat majoritatea blocurilor cu stingătoare absolut necesare în astfel de neprevăzute împrejurări.

● **Una din acțiunile pionierești** ce se desfășoară în prezent pe litoral este Stafeta „Porumbelul păcii". Ea se desfășoară pe trei trasee cu puncte de plecare din Mahmudia, Babadag și Măcin. O dată cu încheierea etapei de masă, pe 15 iulie curent, în tabăra de la Cocoși-Niculițel, echipajele vor prezenta fotografii, lucrări de artă plastică și literare realizate pe parcursul ștafetei menționate.

● **O imagine** în alb-negru ni-l înfățișează pe Ioan Berinde, de 19 ani, de la I.M. Sighetu Marmației, cel mai tînăr concurent la recenta Olimpiadă a strungarului și frezorului desfășurată în județul Maramureș. Printre merituoșii cîștigători ai brățării de aur a meșerilor de strungar și frezor mai amintim pe Vasile Nodiș și Viorel Tuns de la U.U.M.R. Baia Sprie, Ioan Biedea de la I.M. Sighetu Marmației, Viorel Avram de la U.U.M.R. Baia Sprie. Primii clasați se vor prezenta la faza națională a olimpiadei.

● **Departamentul Căilor Ferate :** „Privind sesizarea lui Gheorghe Docea din Aiud, str. Unirii, bloc 57, scara D, ap. 13, județul Alba, prin care acesta arăta unele aspecte negative apărute în timpul călătoriei cu trenul 243, din 10 februarie a.c., de la Petroșița la Aiud, vă facem cunoscut că, în urma cercetărilor efectuate de Regionala Căi Ferate Timișoara, cele semnalate s-au confirmat. Odată cu luarea măsurilor de evitare în viitor a apariției unor situații similare, s-a hotărît sancționarea vinovaților conform Statutului disciplinar al lucrătorilor din transporturi".

● **„Sînt abonat** al revistei dv. de mai mult timp. Luni dimineața, pe 10 iunie 1985, m-am prezentat la Oficiul nr. 3 PTTR Galați pentru a-mi reînnoi abonamentul. Funcționara de serviciu, aflată la ghișeu, a refuzat să facă acest lucru, motivînd că nu vreau să accept și un alt abonament. Nu cred că respectiva funcționară a procedat corect cu mine". **(Constantin Șerban, muncitor la Șantierul naval Galați, domiciliat în Galați, str. dr. Alexandru Camabel nr. 85).**

● **Grupul Întreprinderilor de Gospodărire Comunală și Locativă Brașov,** analizînd cele sesizate de Costică Nazare din Brașov, bd. Lenin nr. 96, bloc 96, scara C, etaj IV, ap. 20, ne comunică următoarele : „Vasul de expansiune al centralei termice s-a spart provocînd inundarea terasei blocului pe care este situat. O parte din apă s-a infiltrat în apartamentul locuit de petent, deteriorîndu-i zugrăvelile în dormitor și în sufragerie. Din aceeași cauză, circa 8 m.p., de parchet din dormitor s-a dezlipit. Întrucît de aceste deteriorări nu se face vinovat locatarul, s-au luat măsuri de rezugrăvire a dormitorului și sufrageriei".

● **Marinescu Iorgu din București, str. Veteranilor nr. 2, bloc M-13, scara 1, etaj VIII, ap. 106, sector 6,** a dus, în luna octombrie a anului trecut, la unitatea nr. 50 a Cooperativei Radio-Progres, un aparat de radio „Traviata" pentru a fi reparat. Contravaloarea lucrării a și achitat-o pe loc cu bonul de comandă nr. 503859. După mai multe luni, a fost înștiințat de meșterii cooperativei să se prezinte pentru a-și ridica aparatul reparat. Dar, păcăleală : omul, a constatat, nu fără surprindere, că aparatul funcționa la fel ca înainte. Deși, fusese asigurat solemn că i se făcuseră absolut toate verificările.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

Gheorghe Dumitru — Brodina (Suceava) : Au dreptul la pensie de invaliditate numai cei care la data pierderii capacității de muncă erau încadrați în activitate pe baza unui contract de muncă în sensul codului muncii ■ **Mihai Șandru** — Calofindești (Suceava) : După 20 de ani nu există nici un temei legal de a vi se recalcula pensia. ■ **Gheorghița Georgescu** — Brașov : Unitatea nu poate dispune încetarea activității persoanei care a cerut înscrierea la pensie decît după ce a primit decizia de pensionare ■ **Iuliana Achim** — Petroșani : Pentru a putea beneficia de pensie de urmaș, una din condițiile prevăzute de lege este ca durata căsătoriei dv. cu soțul decedat să fi fost de cel puțin 10 ani. ■ **Ionel Mihai** — Vulturii (Vrancea) : Pensia IOVR se acordă, potrivit legii, celor care au fost clasați ca invalizi de război de către comisia medico-militară, în termen de doi ani de la trecerea țării pe picior de pace. Dv. ați fost rănit pe front dar nu clasat ca invalid de război ■ **Dochița Mihet** — Crișcior (Hunedoara) : Nu vi se poate acorda pensie de urmaș, pentru că soțul dv. la vîrsta de 59 de ani nu realizase decît o vechime în muncă de numai 5 ani, nedesfășurînd o activitate permanentă ■ **Marin Văduva** — Strehaia : Este posibilă încadrarea dv. în categorii superioare dacă veți îndeplini cerințele legale, ca executarea unor lucrări de categorie superioară celei în care sînteți încadrat timp de cel puțin 3 luni, să reușiți la examinarea dv. teoretică și practică de către comisia tehnică de încadrare și promovare în muncă din unitate. ■ **Șerban Diaconescu** — Apele Vii (Dolj) : În cazul pensionării depunătorii pot să-și retragă partea socială sau să o mențină în continuare ■ **Dumitru Palu** — Homocea-Ploscuteni (Vrancea) : Revizuirea medicală a capacității de muncă a pensionarilor de invaliditate se face numai pînă la împlinirea vîrstei de 55 ani femeile și 60 ani bărbații. ■ **Elena Șerbănescu** — Mizil : Nu este o ilegalitate, deoarece contractul dv. de muncă pe perioadă determinată expirase la data întrării în concediu de maternitate și nu ați mai fost încadrată în acest an școlar.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

La inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a inaugurat, lîngă uzinele „23 August", un mare complex comercial, care deservește 25 000 de muncitori. Concepută sub o formă arhitecturală modernă, construcția se compune dintr-o serie de magazine de primă necesitate și o piață agroalimentară. Magazinul alimentar a rulat, în cinci luni de la deschidere, mărfuri în valoare de 12 000 000 lei reprezentînd tot atîtea solicitări și o reală promptitudine în deservirea oamenilor muncii. Îi urăm „bun venit" în peisajul arhitectonic bucureștean...

PAUL AGARICI

(Urmare din pag. 6)

• Socialismul se construiește pentru oameni

„Socialismul se construiește cu poporul și pentru popor" — o teză a cărei acoperire reală, practică în sistemul autoconducerii muncitorești constă în preocupările permanente ale organelor colective de conducere pentru asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și viață muncitorilor. Este vorba de resortul social al activității acestor organisme, în care opinia muncitorilor este cu atît mai fermă și mai plauzibilă cu cît se referă nemijlocit la viața și munca fiecăruia.

Într-o ordine care ține nu neapărat (sau nu numai) de politețe, probleme sociale apar mai frecvent în colectivele unde muncesc foarte multe femei. La **Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana"** majoritatea covîrșitoare din cei peste 9 000 de oameni ai muncii o formează femeile, cu o medie de virstă în jur de 35 de ani. Această pondere feminină, dublată de cerințele umane ale unui combinat de frunte în industria ușoară (80—90% din producție se exportă) fac ca aspectele sociale ale muncii de alci să fie dintre cele mai atent tratate de conducerea colectivă a unității. O măsură benefică luată în urmă cu cîțiva ani a fost construirea, în regia combinatului, a unui spital clinic care rivalizează cu cele mai reușite de acest fel din țară și care are trei secții : interne, cardiologie și medicina muncii. S-au mai construit un cămin pentru copii cu 180 de locuri, o creșă cu 200 de locuri, un cămin cu 226 de locuri pentru nefamiliști ; muncitorii din ambele schimburi pot servi masa la cantina-restaurant și la microcantine. Socialismul se construiește pentru oameni.

Luca Maria lucrează de 33 de ani în fabrică, este de meserie rictuitoare, adică se ocupă de pregătirea părții de sus a încălțămintei, meserie și ocupație ce n-au împiedicat-o să fie aleasă în Consiliul național al oamenilor muncii și, bineînțeles, reprezentanta muncitoarelor în C.O.M.-ul combinatului. „E bine că s-a gîndit la participarea noastră, deși o astfel de postură îmi creează obligații umane și profesionale. Datorăm tovarășului Nicolae Ceaușescu condiții fără precedent de participare a femeilor, a tuturor oamenilor muncii la conducerea unităților economice, dar asta implică și o mare răspundere din partea noastră. Nu pot fi indiferentă la nimic din ceea ce mă înconjoară pentru că am o răspundere față de cuvintul colegelor, față de încrederea lor. Problemele pe care le ridici trebuie să fie importante și obiective. Sînt numeroase problemele în care femeile ne cer ajutorul — de la un program de lucru adecvat situației de tînără mamă la sprijin în calificarea profesională. Totuși o mare nemulțumire avem : creșele și căminele din cartierele unde locuiesc muncitoarele noastre lucrează într-un singur schimb, fapt ce determină mamele respective să ceară să lucreze tot numai într-un singur schimb — situație care influențează viața din combinat".

La **„Tricodava"** (peste 4 000 de oameni ai muncii din care 3 600 de femei), o destonică și responsabilă militantă pentru afirmarea autoconducerii muncitorești este chiar președinta Comitetului sindical, **Lucia Cotea**, care lucrează aici încă de la înființarea fabricii (1967). Nu este tocmai ușor să optimizezi social situații particulare dintre cele mai diverse, așa cum apar într-o fabrică cu atîtea femei. „Ne confruntăm cu probleme legate de schimbarea frecventă a locului de muncă — din motive medicale, în primul rînd. Am creat un atelier de materiale recuperabile, condus de Cecilia Dan, în care lucrează într-un singur schimb tocmai femeile neafiate în deplinătatea forței fizice și psihice. Creșa și grădinița au program combinat și acoperă solicitările din partea fabricii. Am înființat un cabinet medical și un altul de fizioterapie, dar asistența medicală la ginecologie este încă insuficientă cantitativ, neavînd medici cu normă întreagă în această specialitate. Problema aceasta ar trebui să stea în atenția municipalității, pentru că la noi, 90% din concediile medicale sînt cauzate de probleme ginecologice. De asemenea, ce n-am reușit să obținem, deși nu depinde numai de noi, este înființarea în fabrică a unei microcase de comenzi, așa cum există în multe unități industriale mari și care ar ușura viața gospodinelor. Ne mai preocupă soluționarea, după ani de tergiversări, a accesului în fabrică prin poarta din față, direct spre stațiile de autobuz și tramvai astfel încît aproape 1 500 de femei să fie scutite să traverseze de fiecare dată curtea fabricii. În sfîrșit, nu pot să nu-mi fac autocritica pentru că n-am reușit să redăm destinația normală sălii de sport. (actualmente transformată în magazie), construită și dotată cu tot ce trebuie din fondurile sindicatului și în care puteam desfășura activități artistice și sportive pentru care sînt mulți pasionați în fabrica noastră".

• Curajul de a gîndi împreună

Cred că nu este impropriu ca, vorbind de autoconducerea muncitorească, să aducem în discuție un personaj de care, vrînd-nevrînd, nu se poate face abstracție : directorul întreprinderii. În sprecierea statutului acestuia trebuie pornit de la faptul că un director din zilele noastre este, de regulă, un om al acestui timp, asta vrînd să spună că trăiește și înțelege din plin exigențele ce decurg în planul general al democratizării vieții economico-sociale. Un mare merit al modului în care a fost inoculată teoretic și implementată practic ideea autoconducerii muncitorești îl constituie nu atît că nu s-a urmărit „arătarea cu degetul" a directorului ci mai ales că s-a realizat **ab initio** cerința situării de aceeași parte a baricadei, a unei convergențe de interese care trebuie slujită în cunoștință de cauză, respectînd adică deopotrivă principiile politico-sociale ca și exigențele tehnico-economice.

Directorii din zilele noastre sînt, de regulă, oameni care înțeleg noul sens al vieții muncitorești și nu contrapun în nici un fel actul deciziei cu cerințele participării oamenilor muncii la conducere.

La **„TEHNOFRIG"** din Cluj-Napoca director este **ing. Alexandru Cuc** — un om a cărui voce calmă ascunde o mare siguranță de sine și limpezime a ideilor. „În întreprinderea noastră este consfințit prin regulamentul de ordine interioară dreptul oricui este nemulțumit de o decizie sau alta de a se adresa biroului executiv al C.O.M. sau C.O.M.-ului și de a participa la respectivele ședințe pentru a-și apăra cauza. În asemenea împrejurări, eu mă abțin de la vot pentru a nu se crea interpretări, dar definitivă rămîne hotărîrea colectivului". Ați primit vreun veto, vi s-au schimbat vreodată decizii ? „Reparația unui utilaj a fost făcută prost, adică avea un adaus realizat incorect. Comisia pentru probleme de calitate a constatat și am sancționat pe cei responsabili — altfel, doi oameni de bază, Krispin Bela și Oscar Gruber. Ei au contestat în fața colectivului, s-a mai făcut o expertiză și în cele din urmă, s-a revenit pe bună dreptate asupra sancțiunii date de mine". Cum resimțiți ca director realitatea autoconducerii muncitorești ? „Este din ce în ce mai credibilă. Problema noastră principală este calitatea producției ; depășind hopul de înțelegere a acestui lucru, toate lucrurile merg bine. În fabrică s-au organizat comisii de control al calității formate din muncitori care tratează problemele ca o veritabilă conducere, analizînd pe cei care lucrează necorespunzător, sesizînd problemele care condiționează calitatea produselor și, implicit, rezolvîndu-le.

I.M.E.B. este condusă de **ing. Constatin Sederiaș**, un om de o verticalitate deosebită, la propriu și figurat. Într-o întreprindere de mașini electrice ca I.M.E.B. în care se fabrică motoare (de la cele pentru jucării pînă la cele de 5 MW pentru mori de ciment), generatoare electrice, convertizoare, grupuri electrogene, de care depind lanturi tehnologice ulterioare (prin care aceste motoare echipează utilaje din toate celelalte ramuri ale economiei naționale), care este angajată în realizarea unor programe naționale prioritare (minier, nuclear ș.a.), în care se produc 832 de sortimente (unele în serii foarte mici) din care peste 600 se exportă — ei bine, într-o astfel de întreprindere ultradiversificată prezența unei coloane vertebrale este absolut necesară. „Ca și libertatea, democrația este legată de responsabilitate — afirmă directorul Sederias. Dincolo de respectarea prevederilor legale privind participarea oamenilor muncii la conducere, ne interesează o asemenea participare care să asigure funcționarea acestui complex mecanism care e fabrica — și în primul rînd realizarea sarcinilor de plan. Organele colective de conducere au decis în probleme importante, de strategie, cum sînt specializarea fabricii (prin renunțarea la un important nomenclator de produse și axarea cu adevărat pe producția de mașini electrice) sau reprofilarea producției de export în funcție de cereri (de exemplu, grupurile electrogene fără inele și perii erau livrate la 3 luni de la cerere, îmbunătățirea cerută motorului asincron de 45 kW și 1 500 de rotații a fost făcută în timp record pentru a putea onora contractul ș.a.m.d.). Tot ceea ce decide mersul fabricii se hotărăște în colectiv : ce se casează, ce se importă (din 1982 nu mai importăm nimic din Vest, iar din 1984 — nici din Est), ce se investește, ce mașini specializate se modifică și pentru care anume produse etc. Insist puțin asupra exportului nu numai pentru că pe primele 6 luni am realizat planul 103 la sută și pentru că aproape 50 la sută din producția fabricii se exportă în 72 de țări, ci pentru că în acest sector dăm o probă severă a profesionalismului nostru, a capacității tehnice și organizatorice a tuturor oamenilor din fabrică. Am ajuns astfel la stadiul nu de a ne impune marfa — «asta avem, asta vă dăm» —, ci de a plia oferta după cerere".

Nu l-am cunoscut pe Herbac, Malaxa, et Co., dar mărturisesc că aș fi fost curios să văd care ar fi fost reacția lor atunci cînd li se contesta o decizie, ca la „Tehnofrig", cînd li se cerea asigurarea unor contracte pentru export, ca la Mecanică fină, cînd li se solicita bani pentru un spital, ca la „Clujana", cînd li se cerea sală de sport, ca la „Tricodava", sau cînd li se sugera schimbarea fabricației, ca la I.M.E.B. Mă mulțumesc însă cu imaginea tonică de acum în care cuvîntul muncitorilor este ascultat și prețuit și solicitat nu de „cineva" anume, ci chiar, în ultimă instanță, de ei înșiși, reuniți, cum spuneam, de aceeași parte a unei baricade pentru care victoria tuturor nici nu poate cădea în seama unuia și nici nu este posibilă în afara luptei fiecăruia.

• Drumul de la solitar la solidar

„Cucerirea democrației" nu este un dat, ci un proces a cărui desfășurare accelerată în ultimele două decenii rămîne o cucerire istorică a poporului nostru, datorată gîndirii și acțiunii unui conducător vizionar care a redat națiunii noastre ritmul de viață și felul de viață al unei înalte demnități umane.

În ultima zi a semestrului doi, adică a lunii iunie, pe o vreme splendidă de strand — da, chiar într-o duminică — oamenii de la I.M.E.B. au lucrat în plus din proprie inițiativă pentru a termina ultimele motoare pentru export, ale căror facturi trebuiau datate în iunie. Băieții din secția doi sau cei de la debitare au rămas să ajute inclusiv la ambalare, deși nu erau pontați pentru aceasta, neflind „treaba lor" și „banii lor". Seara, la 11.30, motoarele erau trecute prin vamă, depuse în vagoanele C.F.R., iar planul la export depășit cu 3 procente.

La „Tehnofrig" nimeni nu mai trebuie să organizeze schimburi sau formații suplimentare de lucru în cazul unor rămîneri în urmă din cauze obiective pentru simplul motiv că muncitorii înșiși știu bine ce au de făcut și care este interesul real al lor, după cum, tot la fel, nimeni nu-i obligă să participe cu atîta sîrg la amenajarea unei baze sportive ce va rupe gura tîrgului și la care lucrează din proprie inițiativă în fiecare duminică numai pentru a o găta mai repede. La „Unirea" am văzut un strungar, Iacob Vasile, pătruns, de responsabilitatea sa de vicepreședinte cu probleme sociale în a analiza situații esențiale pentru oameni, cum sînt pensionările din grupa I, solicitări de schimbări ale locurilor de muncă, mărirea eficienței asistenței medicale în turnătorii ș.a.m.d.

La uzinele „23 August", forjorul Dorin Costică, om oresecut la o curată școală a muncii și echității, mi-a vorbit o oră despre „contextul important al faptelor mărunte", despre acele lucruri mici pentru omenire dar mari pentru om cum sînt procentul de acord, fondul de premiere, desfacerea unui contract de muncă, stabilitatea forței de muncă, calitatea celor care vin, defectele celor care pleacă sau invers — și alte asemenea „amănunte" care înghit mult efort colectiv de gîndire și în care muncitorii se regăsesc pe ei înșiși, înainte de ei în planuri mult mai fierbinți decît răceala implacabilă a statisticilor lunare.

La „Tehnofrig" am aflat de modul simplu în care muncitorii au soluționat problema brădinii și curățeniei în fabrică : o comisie formată tot din muncitori controlează săptămînal sectoarele productive și cele exterioare date în grija acestora, urmărind tot — de la aranjarea sculelor la ținuta muncitorilor și de la curătenia geamurilor la albul liniilor de protecție. Cine la de 4 ori nota 10 primește în luna respectivă 3 000 de lei din fondul de beneficii, cine la de 4 ori nota minimă — „încasează" sancțiuni. Punctajele sînt afișate în fiecare simbătă și de doi ani jumătate fabrica nu mai are probleme la acest capitol.

De abia după ce am văzut toate acestea am înțeles mai bine vorbele lui Ion Pismac, bobinatorul de la I.M.E.B. : „Noi, cei care-i reprezentăm pe muncitori, avem o viață grea. Au prins adevăratul gust al democrației, fiind într-un permanent conflict constructiv cu tehnologul și constructorul, cu proiectarea, punînd în permanență probleme, solicitînd mereu ca totul să fie mai bine, mai mult, mai curat, mai civilizat. Sansa mea, și în general a noastră, a celor care-i reprezentăm e una singură : de a spune fiecărui «eu nu pot gîndi mai bine ca tine, hai să facem împreună». Pentru că democrația asta are dublu sens : să ceri dar și să faci. E sensul pe care-l parcurgem din ce în ce mai bine, de la un capăt la altul și retur".

În perspectiva istorică a celor 15 ani care s-au împlinit de la crearea organismelor de conducere colectivă, succesele României socialiste constituie o elocventă dovadă a creșterii capacității clasei muncitoare de a conduce procesul de edificare a noii orînduiri. Se poate spune că instituirea adunărilor generale, a consiliilor oamenilor muncii, a celorlalte structuri care compun sistemul autoconducerii muncitorești a fost o măsură revoluționară prin amploarea și efectele ei, prin antrenarea unui număr impresionant de oameni ai muncii în conducerea și gestionarea întreprinderilor. Crearea unui larg cadru democratic de conducere a tuturor sectoarelor de activitate, de participare a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la făurirea liberă a propriului viitor constituie un merit istoric nepieritor al Congresului al IX-lea al partidului, al gîndirii și acțiunii revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — arhitectul vizionar al unui sistem profund democratic, promotor și ctitor al unor schimbări radicale în concepția de conducere a societății noastre socialiste, de muncă a partidului și statului nostru.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Cupele europene — adversarii din primul tur

Să pregătim temeinic victoria!

De joia trecută, de cînd s-a efectuat, la Geneva, tragerea la sorți a partidelor din primul tur al cupelor europene de fotbal, ediția 1985/86, cunoaștem adversarele reprezentanților noștri: Vejle Boldklub (Danemarca) pentru Steaua în C.C.E., A.S. Monaco pentru Universitatea Craiova în Cupa cupelor, Vardar Skoplje (Iugoslavia) pentru Dinamo și Neuchâtel Xamax pentru Sportul studențesc în Cupa U.E.F.A. Tot de atunci, desigur, ne întrebăm (omenește) dacă sorții ne-au surîs. Aparent da, „urna" nescoțind în calea echipelor românești „firme" de primă mărime, un Juventus, un Real Madrid, un Dinamo Kiev etc, dar numai aparent, pentru că formațiile pe care urmează să le întîlnească Steaua și compania sînt, fără excepție, redutabile. Asta nu vrea să zică, nici vorbă, că echipele românești nu dețin șanse importante de a depăși examenul turului inaugural, continuînd (după exemplul mai vechi al Craiovei și al lui Dinamo) cariere europene din cele mai frumoase. Va fi nevoie pentru asta de muncă, de seriozitate, de abnegație, calități de care fotbaliștii noștri au dat adesea dovadă.

Înainte de a vă prezenta, stimați cititori, pe Vejle Boldklub și pe A.S. Monaco, încercînd să vă familiarizăm (fie și o clipă mai devreme) cu ele, rămînînd ca în numărul viitor să facem același lucru cu Vardar Skoplje și Neuchâtel Xamax, să precizăm că Steaua, Universitatea Craiova și Sportul studențesc vor susține primele meciuri în deplasare, la 18 septembrie.

ALLAN SIMONSEN ȘI NU NUMAI

Reprezentînd orășelul cu același nume, 30 000 de locuitori, 200 de kilometri vest de Copenhaga, Vejle are o îndelungată tradiție (clubul fiind înființat în 1891) și o „carte de vizită" demnă de luat în seamă: 5 titluri naționale și 6 victorii în Cupa Danemarcei. Pe plan internațional însă, deși printre învinsele ei se numără Nantes, Austria Viena, Hajduk Split etc., viitoarea adversară a Stelei n-a strălucit niciodată, „rezumatul" participării ei în cupele europene fiind semnificativ: 7 victorii, 3 meciuri egale, 10 înfrîngeri.

Vejle este clubul de la care a plecat, în 1972, Allan Simonsen, care avea să devină, sub culorile Borussiei Mönchengladbach și ale Barcelonei, unul dintre cei mai prestigioși fotbaliști europeni, declarat cel mai bun jucător de pe continent în 1979 și al treilea în 1983. După ce va fi cîștigat de două ori Cupa U.E.F.A. (cu Borussia) și o dată Cupa cupelor (cu Barcelona), Simonsen s-a întors acasă în 1983, fără însă a mai străluci ca altădată. Uzura, destule accidentări (ultima și cea mai gravă petrecîndu-se la meciul Franța — Danemarca, startul C.E. din 1984) și, firește, vîrsta, va împlini 33 de ani la 15 decembrie, au început să-și spună cuvîntul. Cu toate că la finalul carierei Simonsen continuă să fie „purtătorul de cuvînt" al lui Vejle și, ca o dovadă că afirmația anterioară nu-i gratuită, golgeterul la zi al campionatului danez, care se desfășoară după sistemul primăvară-toamnă, încheind turul la 23 iunie, o jumătate de sezon în care Vejle a dezamăgit, pierzînd cîteva partide acasă (între care 1—4 cu Ob !) și cedînd primul clasate (Naestved) un avans considerabil (8 puncte)!

Despre forța obișnuită a echipei mai pot pleda și alte argumente. Încă 3 „călători" mai figurează în lotul antrenat de Erich Boch (fost la Vejle în perioada 1976—1978 și revenit după ce va fi răspuns, o vreme, de pregătirile selecționatei olimpice a țării sale): mijlocașul Alan Hansen (25 de ani) în Statele Unite, la American Greek San Francisco, atacantul Julian Barnett (26) în Anglia, la Burnley, iar colegul său de linie Ib Jacquet (29) în Belgia, la Anvers. Pentru europenele din Franța, clubul din Vejle a contribuit la naționalã cu 3 jucători (nici un alt club danez nu a dat atîția !), Simonsen, John Sivebaek (fundaș, 26 de ani, 27 A) și Steen Thychosen, cu observația că ultimul s-a transferat între timp. Lista internaționalilor lui Vejle se cuvine completată cu fundașul Herbert Sorensen (cu 3 zile mai vîrstnic decît Simonsen !) și cu portarul Alex Nielsen (27 de ani). Acesta din urmă (mai există un Nielsen la Vejle, Ole Moller, vîrf, 20 de ani) poartă și banderola de căpitan al echipei! Ca o altă curiozitate: unul dintre jucători, mijlocașul Gert Eg (31 de ani), este și președintele lui Vejle Boldklub, echipă care numără în rîndurile ei și un olandez, pe Willy Sheopere, venit de la Eindhoven în 1983.

O formație, așadar, cu mulți tehnicieni, unii dintre ei călîți în străinătate, posedînd totodată (apreciază specialiștii) calitățile care au făcut din fotbalul danez una din „revelațiile" ediției 1984 a C.E.: vigoare, supleție, disciplină tactică. O formație puternică, dar nu de anvergură, căreia Banik Ostrava, de pildă, i-a administrat nu demult un 4—1 usturător în Cupa de vară!

„NOUL VAL"

Multă vreme în eclipsă, A.S. Monaco (reprezentînd pînă-patul cu același nume în prima divizie franceză) a intrat în prim-plan, cu veleități internaționale, după 1976, cucerind de atunci două titluri (1978, 1982) și tot atîtea cupe (1980, 1985), susținînd 7 participări în competițiile europene, fără prea mult succes însă. Atît în 1982 (C.E.E.) cît și în 1984 (Cupa U.E.F.A.), Monaco a ieșit din turul 1, eliminată (invariabil) de T.S.K.A. Sofia. În prezent însă, echipa antrenată de Lucien Muller, care a pierdut anul trecut bătălia pentru campionat la golaveraj (în fața lui Bordeaux) și s-a clasat, în ediția 1984/85, pe locul 3 (după Bordeaux și Nantes), pare mai închegată ca oricînd, afișînd un optimism marcat în privința șanselor în Cupa cupelor.

Pe ce se bazează acest optimism? Mai întîi, pe valoarea formației, cu 5 jucători care au făcut parte din lotul care a dobîndit titlul european în 1984, aceștia numindu-se Jean-Luc, Ettori, Manuel Amoros, Daniel Bravo, Bérnard Genghini și Bruno Bellone, cărora li se adaugă un internațional iugoslav, Miodrag Stojkovici. Apoi, pe tinerețea componenților lotului, Monaco posedînd cel mai mare număr de reprezentanți ai „noului val" francez, ilustrat de generația lui Bravo, Amoros, Bellone, Anziani și Puel, fotbaliști de 22—23 de ani. Datorită lor, permițîndu-și să renunțe pînă și la serviciile „europeanului" Le Roux (care, nemulțumit să tot fie rezervă, urmează să se transfere la Nantes), Muller a găsit o formulă de echipă deosebit de eficientă, „11" Ettori — Liégeon, Stojkovici, Simon, Amoros, Bijotat, Bravo, Genghini, Puel, Anziani, Bellone înregistrînd o suită de 18 meciuri fără înfrîngere: din decembrie 1984 pînă în iunie 1985, cînd Monaco a cedat prima partidă de Cupă cu Lille (în Franța din sferturi se joacă tur-retur), luîndu-și apoi revanșa și, în finală, adjudecîndu-și trofeul după 1—0 cu Paris-Saint-Germain (gol Genghini, min. 15). Ultimul act al Cupei Franței însă a dezamăgit, arătîndu-se „tern, fără ritm și fără geniu" (Jacques Thibert). Cîștigătoarea a jucat fără nici o lumină, întîlnind publicului (ca să-i citãm pe comentatorii francezi) nu o bijuterie (de echină), ci copia ei. Se zice că meciul acela n-a constituit o excepție, Monaco fiind pe punctul de a-și face un renume din evoluții fără culoare, fără fantezie, zgîrcite în spectacol, dar urmărind (și obținînd) victoria. Căpitanul ei (și cel mai în vîrstă jucător, 29 de ani), portarul Ettori, nu s-a sfiit s-o recunoască: „Ne-am săturat să tot auzim că Monaco a pierdut îngrijindu-se de spectacol! În prezent, Monaco este formația care cîștigă jucînd slab și asta nu ne deranjează!". Fără să-i acorde circumstanțe atenuante pentru finala Cupei, confrații francezi sînt de acord că Monaco stăpînește un tot mai eficace fotbal colectiv, „bazat pe schimburi rapide, scurte, precise, variate, care seduc și promit mult" (Jean-Philippe Réthacker). Caracterizările converg: o echipă talentată, inteligentă și echilibrată, al cărei simbol rămîne Genghini, conducător de joc mobil și clarvăzător, lîngă care ies în evidență, prin acoperirea unor spații largi, Bravo și Anziani, excelenți tehnicieni, „dar ale căror personalități tactice încă nu s-au precizat suficient" (J-P. R.), ei fiind cînd mijlocași ofensivi, cînd vîrfuri, drept pentru care, de regulă, finalizarea suferă. Monaco înscriind (în medie) un gol la patru ocazii!

E aproape sigur că în fața Craiovei, la 18 septembrie pe cochetul stadion „Louis II" (dat în folosință în acest an), Lucien Muller va alinia formația din finala Cupei, a cărei cotă pare să fie, forțînd comparațiile, egală cu cea a lui Bordeaux din anul cînd a eliminat-o Craiova. Problema care se pune, dar asupra ei vom reveni, e dacă Universitatea (cap de serie la Geneva) mai are aplombul din 1982.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Noul „stil Șuba"

Cunoscutul mare maestru timișorean Mihai Șuba a obținut în ultimii ani rezultate de mare prestigiu prin jocul său agresiv ce denotă un stil combinativ original. Numeroase au fost „victimele" care au avut de suferit de pe urma combinațiilor de cîștig forțat ale neastîmpăratului jucător, mereu în căutare de noi rezolvări în poziții îndelung studiate. Tema cea mai pasionantă era desigur cea de mat. Jocul combinativ presupune întotdeauna multă fantezie și exactitate în calcul, solicitînd la maximum jucătorul. Tocmai de aceea puțini îl practică în mod curent, mai ales acum cînd este la mare modă stilul tehnicist, adică maniera de transpunere pe tabla de joc, în condiții de concurs, a cunoștințelor asimilate acasă și exploatarea unui mic avantaj pozițional pînă la obținerea victoriei.

Partidele lui Mihai Șubă sînt plăcute la privit — cu mutări cheie, cu rezolvări pe muchie de cuțit, cu piese „în priză", cu sacrificii — și sînt, totodată, pline de învățăminte tactice. I s-a reproșat adesea că tensionează prea mult partidele, că joacă numai la cîștig și că nu aloge „căile pașnice". La ultimele sale turnee din campionatul mondial, jucătorul nr. 1 al echipei noastre olimpice a făcut dovada completării manierei de joc, a unui nou „stil Șuba". Iată, o partidă, ce reflectă pe deplin maniera tehnicistă de abordare a diferitelor faze ale jocului, partidă susținută în cadrul turneului interzonal din Tunis. S-a jucat Deschiderea catalană și Mihai Șuba avea piesele albe. Cu negrele își apăra șansele chilianul Ivan Morovici. Linia de joc din deschidere nu este întru totul conform cu tratatele de teorie, la mutarea a 12-a marele maestru român „comițînd" o noutate teoretică, produs al intenselor analize de acasă. Cursul partidei este următorul:

Șuba — Morovici: 1. c4 e6 2. g3 d5 3. Cf3 Cf6 4. Ng2 Ne7 5. d4 00 6.00 d:c4 7. Dc2 a6 8. D: c4 b5 9. Dc2 Nb7 10. Nd2 Ne4 11. Dc1 Nb7 12. Tdi (noutate teoretică!) Dc8 13. Na5 c5 14.d: cd D: 15. Cbd2 Cbd7 16. Cb3 D: c1 (Schimbul damelor nu ușurează situația negrului, care are mai multe slăbiciuni și piesele sale sînt mai puțin active). 17. Ta: c1 Tfc8 18. Nc7 Nd5 19. Cfd4 (Din nou albul nu se teme de schimburile de piese deoarece are avantaj poziționai destul de clar). N:g2 20. R:g2 Cd5 21. e4! (Albul îndeamnă la acceptarea sacrificiului de figură, care după cum se va dovedi, este doar temporar și permite albului incursiuni periculoase pe flancul damei, unde negrul are slăbiciuni cronice.) C : c7 22. Cc6 !! Ng5 23. f4 Cb8 24. f:g5! C:c6 25. T:c6 Ce8 26. Tdc1 T: c6 27. T: c6 Rf8 (Negrul stă rău, este redus la o apărare pasivă). 28. Rf3 Re7 29. Cc5 a5 30. Tb6 Cd6 31. Cb7 Cc4 32. Tb5 Tb8 33. a4 Rd7 34. b3 Cc5 35. Te5 Tb7 36. T: a5 (Toate schimburile au fost în avantajul albului, care are acum un final de turnuri cîștigat). T: b3 37. Rf4 Tb2 38. h4 Tf2 39. Re3 Tf1 40. Ta7 Re8 41. a5 h6 42. g6! (O nouă mutare excelentă, ce distruge structura pionilor negri, făcîndu-i atacabili. Negrul are prea multe greutăți împotriva cărora trebuie să lupte: pionul alb de pe coloana a amenință să se „transforme" în damă, pionii g și apoi h nu pot fi apărați decît de regele care este „tăiat la bandă" și turnul. rătăcește atacînd inutil și fluzoriu, drept urmare, negrul cedează.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Sabin nu era băiat rău

Era ceva firesc, omenesc, în gestul celor trei prieteni care țineau să fie alături de amicul lor comun, cînd acesta își sărbătorea unirea vieții lui cu cea a fetei la care visa de ani de zile să-i fie nevastă.

„Zis și făcut, ne vedem duminică seara, acasă, la nea Vlaicu, tatăl lui Ambrozie. Îmbrăcați-vă frumos și nu care cumva să veniți gata pîliți, să ne facem de rușine. Eu mai am ceva treabă. Pe la 10 aterizez și eu în comună cu măgăoaia mea. Plecarea, deci, pe cont propriu, iar întoarcerea la schelă, în calitate de mușafiri, cu autobasculanta mea".

În seara aceea de simbătă, pe la 11, Sabin era cu mașina în fața porții gospodăriei părinților săi. Întîrziase cam cu 2 ore față de programul ce și-l făcuse. Obosit, flămînd, cu mîinile pline de un fel de amalgam lipicios - format din ulei, vaselină și praf, ca urmare a unei pene de cauciuc survenită pe drum, tînărul purta cu grijă pachetele și pachețelele, cadouri destinate numeroșilor membri ai familiei sale, formată din mamă, tată, frați, surori, și copiii acestora. Făcea o adevărată echilibristică pentru a nu scăpa nimic din mîini și a nu-și lăsa amprentele pe cochetele ambalaje la care ținea ca la ochii din cap. Avea o vorbă, Sabin: „de multe ori nu contează atît conținutul, cît modul cum marfa e prezentată". Mai bine mă făceam negustor, cîștigam mai bine și nu mă speteam muncind cîte 12 ore pe zi, umblînd cu mastodontul ăsta pe toate coclaurile, riscînd la tot pasul. Să vezi ce bucurie o să fie pe toți cînd m-or vedea cu brațele pline de daruri". Tinea mai ales la cei doi nepoți, copiii Sabinei, sora lui. Se simțea în al nouălea cer cînd cei doi bionzi, bucălați, îi sărcau în brațe, pericheziționîndu-l prin buzunare, după dulciuri.

Atmosfera glacială din mașina încăpere în care se adunau toți al casei, seara, îl lovi ca o palmă pe tînărul șofer. Frații și surorile nu țineau isonul celor doi bătrîni. În ochii lor se vedea de la o poștă că tăcerea le fusese impusă. Privirea Sabinei îl arăta chiar încurajare, solidaritate. Bionzii fuseseră trimiși la culcare, cu măsură de prevedere, să nu strice cumva scenariul pregătit de șeful familiei, tatăl lui Sabin.

„Bună seara la toată lumea! Ce-i atmosfera asta de înmormîntare? S-a întîmplat ceva? Parcă vi s-au înecat corăbiile! Pe copii nu-i văd, dar sper că sînt bine. Uite, v-am adus la toți daruri. Hai să ne bucurăm cu toții văzînd ce-i în pachete!"

„N-avem nevoie de nimic de la tine, un potlogar ce ne lovește pe la spate. Poate nu știi că am fost somat să plătesc 30 000 de lei, pentru tine, pentru prostiile făcute de tine, pentru camionul răsturnat la „Lunca cu flori". În casa mea nu mai ai ce căuta. Tu îți fii de cap și eu să plătesc. Ia-ți pachetele și pleacă!"

Sabin a rămas ca lovit de trăsnet. Nu-și putea închipui că va fi dat afară ca un cîine din casa în care copilărise, rupt de lîngă ai lui, pe care îi iubea atîta. N-a zis nimica. A luat pachetele în brațe și a ieșit. Tocmai cînd trecea pragul a auzit hohotele de plîns ale Sabinei. „De ce ai făcut asta, tată? Doar e și el sînge din sîngele nostru". „Tu să taci și să-ți vezi de plozii tăi", atît a mai reușit tînărul să audă.

A adormit greu în cabina mașinii, Sabin. Nu-l necăjea atît transpirația, căldura din mașină, murdăria de care nu reușise să se debaraseze, cît cuvintele bătrînului. „Să pleci din casa mea!" Cuvintele îi veneau mereu în minte și-i loveau timpanele ca niște ciocane. Dimineața, duminică, s-a sculat mai obosit decît se culcase. Nu-i venea, parcă, a crede că a dormit în mașină. „Unde sînt? Pe șantier, în vreo cursă?" Într-un tîrziu și-a amintit episodul întîmplat în ajun. L-a cuprins o tristețe cumplită. Nu-i venea nici acum să creadă că fusese dezavuat, alungat. În fond el își pregătise prima rație din suma care trebuia plătită. A încercat să intre în casă, să-i explice părintelui cum stăteau lucrurile. Plecaseră toți de acasă, ostentativ, probabil, la îndemnul bătrînului.

S-a spălat la un vecin, a împrumutat un costum care nu i se potrivea, însă, deloc. „Sabine, îi persiflau prietenii, nu știm cine a intrat la apă: tu, sau costumul!"

Pînă la ora începerii nunții a hoinărit prin sat fără nici o țintă. Mai tîrziu, întîlnirea cu cei doi prieteni i-a mai risipit din gîndurile tenebroase. Au urmat felicitările, intrarea în atmosfera veselă de nuntă, alcoolul, euforia, întîlnirea cu Florina, logodnica. Sabin a uitat în orele acelea de necazuri. Doar fata, iubita lui, care de trei ani reușise să-l cunoască și la bine și la rău, l-a dus într-un loc ferit, s-a uitat lung la el, l-a mîngîiat tandru pe obraz, întrebîndu-l în șoaptă: „Sabine, te prefaci vesel, tu însă în realitate ești trist, îmi ascunzi ceva, ai ceva pe suflet". Sabin, însă, era deja grogy și răspundea stereotip: „Nimic, nimic, sînt... perfect lucid și bine dispus ca... un pisoi bine hrănit". „Măcar nu mai bea, o să-ți fie rău". Sabin însă era angrenat într-o discuție. Cineva, un bărbat din satul vecin, știindu-l venit cu mașina, îi cerea stăruitor să-l ducă acasă. „Te omenesc, nu-ți fă probleme". „Eu, eu, nu-s avid după bani ca „bunul" meu părinte, eu te duc gratis". Atunci a intervenit Pătrașcu, colegul lui. „Nu uita, Sabine, că eu beau de la șapte numai apă minerală să vă duc dimineață la schelă, la Bucșoaia. N-are rost să faci prostii, după ce ai băut vin cu găleata (într-adevăr, fusese o secvență în care tînărul sorbise licoarea ca pe apă, direct dintr-o găleată, exact ca la fîntînă). Îl duc eu pe nea Vasile, mă întorc apoi și dimineață plecăm împreună".

Cîțiva nuntași au încercat să-l rețină pe Sabin, dar n-au reușit să-l împiedice să se urce la volan.

Și-a îmbarcat apoi pasagerul în autobasculantă și a pornit spre satul vecin. Doar cîteva sute de metri a reușit însă să parcurgă. Era atît de beat încît mergea din șanț în șanț. Nuntașii se îndreptau pîlcuri, pîlcuri, spre casele lor. Doi bărbați mai în vîrstă au mai zăbovit, spre nenorocirea lor, în fața porții. Își împărtășeau impresiile de la nuntă. Cum arăta mirele, mireasa, nașii, socrii, mari, mici, cum au fost bucatele, vinul, țuica. Autobasculanta lui Sabin, rămasă fără frîne, fără lumini, coborînd panta destul de accentuată a drumului de deal, i-a cosit pe la spate pe cei doi, pe unchii lui Sabin, unul de 67 și altul de 70 de ani.

Acum regretă toți, tardiv și fără folos, Sabin, părinții lui, deveniți neîndurători în ziua aceea nefastă, prietenii care n-au reușit să-l rețină, șeful de coloană care i-a încredințat mașina pe cuvînt, logodnica...

Doar bucălații, cu nevinovăția lor dezarmantă, întreabă mereu: „Mamă, de ce nu mai vine nenea Sabin cu dulciuri? Ne e așa de dor de el!"

„Îl vedem adesea pe oamenii cei mai cumsecade, ajungînd din pricina ignoranței, criminali fără voia lor". Înțeleptele cuvinte îi aparțin lui Anatol France.

VICTOR BEDA ■

Arma păşnică a tratativelor

În cadrul amplei activităţi internaţionale a Republicii Socialiste România, a preşedintelui ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de creare a condiţiilor externe favorabile înfăptuirii aspiraţiilor de progres şi de dezvoltare ale poporului român, ca şi ale celorlalte popoare ale lumii, un loc central îl ocupă abolirea politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa din viaţa internaţională şi rezolvarea pe cale păşnică, negociată, a tuturor problemelor litigioase, a diferendelor şi conflictelor dintre state, pe baza principiilor şi normelor dreptului internaţional. **„Considerăm — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — că trebuie să se facă totul pentru soluţionarea oricărui conflict numai pe calea tratativelor, pentru evitarea izbucnirii altora noi, pentru normalizarea relaţiilor dintre toate statele, indiferent de problemele şi deosebirile existente între state, de opţiunile lor social-politice".** În concepţia secretarului general al partidului nostru, preşedintele ţării, **„...nu există probleme care să nu poată fi rezolvate pe cale paşnică, prin tratative, dacă se porneşte de la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber şi independent, de la interesele generale ale păcii şi securităţii".** Desigur, datorită problemelor, adeseori deosebit de complexe şi complicate, tratativele sînt anevoioase, pot întîmpina numeroase dificultăţi şi obstacole, pot dura multă vreme. Dar, aşa cum sublinia conducătorul partidului şi statului nostru, **„Oricît de grele şi anevoioase ar fi tratativele, trebuie să se meargă numai pe această cale, renunţîndu-se cu desăvîrşire la calea militară, care agravează încordarea şi provoacă întotdeauna mari pierderi şi suferinţe popoarelor".** În concepţia partidului nostru, între nefolosirea forţei şi ameninţării cu forţa, pe de o parte, şi rezolvarea exclusiv pe cale paşnică a diferendelor internaţionale, pe de altă parte, există o legătură intrinsecă, dialectică, acestea constituind două laturi inseparabile ale păcii şi securităţii internaţionale, ambele trebuind să devină norme unanim admise, cu caracter general-obligatoriu, ale dreptului internaţional.

Doctrina — aşa cum a fost ea denumită pe plan internaţional — proprie, originală, a României socialiste, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind soluţionarea exclusiv pe calea negocierilor a tuturor problemelor litigioase dintre state — decurge, atît din marile şi dureroasele lecţii ale istoriei omenirii, cît şi din realităţile lumii contemporane. Istoria atestă cu puterea de netăgăduit a faptelor, că folosirea forţei, calea armelor, ca mijloace de rezolvare a problemelor dintre state, s-au dovedit întotdeauna profund nefaste pentru popoare, pentru umanitate în general. Studiile unor cunoscuţi oameni de ştiinţă arată că omenirea, în întreaga sa istorie, nu a beneficiat efectiv decît de 292 de ani de pace, că în cele peste 14 500 de războaie care au avut loc au pierit circa 3,5 miliarde de oameni, provocîndu-se, totodată, imense distrugeri materiale, o uriaşă risipă de resurse şi incalculabile suferinţe pentru popoare. Se cunoaşte că numai primul şi cel de-al doilea război mondial s-au încheiat cu peste 70 de milioane de victime omeneşti. Dar de învăţăminte abundă şi istoria mai recentă a omenirii. Este adevărat că o mare realizare a popoarelor o reprezintă faptul că de peste patru decenii a fost evitată izbucnirea unui nou război mondial. În acelaşi timp, însă, ar fi o mare greşeală dacă s-ar ignora faptul că, în această scurtă perioadă, au avut loc peste 150 de războaie nemondiale, aşa zis locale, mai mari sau mai mici, purtate pe teritoriile a circa 70 de state, şi în care au fost angajate peste 80 de ţări. Deşi locale, aceste conflicte, împreună, prin numărul de victime omeneşti şi distrugerile materiale provocate, au făcut, de fapt, cît un război mondial. Sînt, din acest punct de vedere, pilduitoare evenimentele dramatice ce au loc în prezent în diferite zone ale lumii ; conflictele şi ciocnirile militare ce se poartă în Orientul Mijlociu, America Centrală, Asia de sud-est şi de sud-vest, pe continentul african fac ca omenirea să nu cunoască nici o noapte liniştită ; zilnic cad numeroase victime omeneşti, se distrug comori ale civilizaţiei, se produc irecuperabile pagube materiale. La acestea trebuie adăugat faptul că actualele ciocniri militare învenineaşă puternic *atmosfera* internaţională, şi aşa destul de încordată şi periculoasă, accentuează contradicţiile dintre diferite state şi grupări de state, afectează grav toate negocierile în curs, alimentează cursa înarmărilor, amplifică neîncrederea şi suspiciunea între popoare.

Aproape toate concluziile care se desprind din studiile consacrate problemelor păcii şi războiului, indiferent de originea de clasă sau naţională a autorilor lor, evidenţiază, de asemenea, faptul că folosirea forţei sau recurgerea la ameninţarea cu forţa nu au putut şi nu pot să soluţioneze conflictele, marile probleme internaţionale. Dimpotrivă, viaţa dovedeşte că, indiferent de motivaţie, de pretextele invocate, politica de forţă nu poate duce decît la adîncirea contradicţiilor şi diferendelor dintre state, la agravarea şi mai puternică a situaţiei internaţionale.

În condiţiile actualelor interdependenţe pe plan mondial, ale tehnologiilor tot mai perfecţionate de distrugere, care au determinat schimbarea profundă a însăşi naturii războiului, orice conflict militar, fie chiar şi local, poate deveni o conflagraţie mondială, care, în mod inevitabil, s-ar transforma într-un război nuclear, cu toate consecinţele catastrofale pentru popoare, pentru civilizaţie, pentru existenţa însăşi a omenirii. Se cunoaşte, doar, că puterea explozivă totală a armelor nucleare existente în lume este echivalentă cu cea a unui milion de bombe de tipul celei de la Hiroşima, ceea ce înseamnă că trei tone de exploziv convenţional sînt rezervate pentru fiecare bărbat, pentru fiecare femeie şi copil de pe pămînt. Planeta noastră riscă să fie distrusă nu numai din interior, dar şi din exterior, cu armele amplasate în cosmos, unde sînt deja folosiţi peste 2 000 de sateliţi cu misiuni de ordin militar.

Iată de ce România socialistă, preşedintele ei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu au acţionat şi acţionează, cu o perseverenţă rar întîlnită, şi s-au pronunţat, în absolut toate împrejurările, *indiferent de locul şi momentul* în care s-a ivit un diferend sau o problemă litigioasă, indiferent de natura acestora, pentru soluţionarea lor paşnică, prin negocieri. Stau, în acest sens, mărturie, luările de poziţie, dintotdeauna şi în toate împrejurările, ale secretarului general al partidului, preşedintelui republicii, inclusiv în întîlnirile cu părţile aflate în conflict. Este meritul istoric al politicii externe româneşti, al preşedintelui Nicolae Ceauşescu de a fi contribuit decisiv la deblocarea unor căi ce păreau închise, la deschiderea unor dialoguri internaţionale ce păreau greu de conceput, facilitînd normalizarea relaţiilor dintre diferite state, soluţionarea unor grele probleme. Sînt, totodată, edificatoare, cele 22 tratate de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, sau de prietenie şi colaborare, cele peste 100 de declaraţii solemne şi declaraţii comune şi aproape 300 de comunicate încheiate cu ţări de pe toate continentele şi în care este consacrat ataşamentul ferm al părţilor faţă de principiul excluderii forţei şi ameninţării cu forţa din raporturile interstatale şi reglementării paşnice, negociate, a diferendelor şi conflictelor dintre state.

Totodată, România socialistă, sub impulsul hotărîtor al preşedintelui Nicolae Ceauşescu, a acţionat pentru recunoaşterea generală a acestui principiu, pentru aplicarea lui universală, în raporturile dintre toate statele, pentru consacrarea lui în documente internaţionale multilaterale, adoptate în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, Conferinţei general-europene pentru securitate şi cooperare de la Helsinki şi reuniunilor ce i-au urmat, la întîlnirile balcanice multilaterale şi în alte forumuri internaţionale. În acest scop, şi pentru întărirea aplicării principiului nerecurgerii la forţă şi soluţionării negociate a diferendelor, ţara noastră a făcut, de-a lungul timpului, îndeosebi din 1965 încoace, numeroase propuneri, toate vizînd, în esenţă, îndatorirea imperioasă a tuturor statelor, indiferent de sistemul lor politic, economic sau social, de mărime sau aşezare geografică, de nivelul de dezvoltare economică şi de apartenenţa sau neapartenenţa la alianţe militare, de a se abţine în relaţiile reciproce şi în raporturile internaţionale, în general, de a recurge la forţă sau la ameninţarea cu forţa ; de a soluţiona diferendele dintre ele prin mijloace paşnice ; de a depune eforturi în vederea evitării diferendelor dintre ele susceptibile să afecteze relaţiile amicale dintre state şi de a efectua, în acest scop, consultări pe plan multilateral şi bilateral pentru căutarea în comun de soluţii corespunzătoare pentru a elimina pericolul de conflict.

Eforturile depuse în această direcţie de România şi de alte state au dat roade. În 1965, Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a adoptat rezoluţia privind relaţiile de bunăvecinătate între state cu sisteme sociale diferite, iar în 1982 „Declaraţia privind reglementarea paşnică a diferendelor internaţionale", iniţiată de ţara noastră, la care s-au raliat alte numeroase state. În anul 1983, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, prin consens, rezoluţia iniţiată de România privind dezvoltarea şi întărirea bunăvecinătăţii, care conţine cerinţa nerecurgerii la forţă sau la ameninţarea cu forţa şi rezolvării, prin mijloace paşnice, a tuturor problemelor.

În diferite faze de examinare, în cadrul O.N.U. şi al altor forumuri internaţionale se află şi alte propuneri româneşti, cum ar fi cea referitoare la încheierea unui tratat privind nerecurgerea la forţă sau la ameninţarea cu forţa în Europa şi cea în legătură cu elaborarea şi adoptarea de către O.N.U. a unui Cod universal de conduită a statelor, care să cuprindă drepturile şi obligaţiile fundamentale ale statelor, să definească norme de comportament, a căror respectare să asigure fiecărui popor condiţii de pace şi securitate.

Promovînd asemenea iniţiative, elaborînd un concept atotcuprinzător privind soluţionarea oricăror conflicte dintre state numai şi numai pe calea tratativelor, acţionînd cu hotărîre pentru recunoaşterea universală, generalizarea şi aplicarea în viaţă a acestui principiu fundamental de drept internaţional, România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu pornesc de la convingerea fermă că aceasta constituie o cerinţă vitală a zilelor noastre, constituie garanţia dezvoltării libere şi independente a fiecărui popor, a preîntîmpinării unui nou război mondial, a asigurării unei colaborări rodnice între toate naţiunile lumii.

Dr. ION CIUBOTARU ■

Epoca NICOLAE CEAUŞESCU — 20 de ani de strălucită afirmare internaţională a României socialiste

Comentariul săptămînii

Catanzaro (Italia)

Lauri pentru tinerii pianişti români

Relatam nu demult despre laurii cuceriţi peste hotare de pianistul român Constantin Sandu. Consemnăm acum alte succese internaţionale ale şcolii româneşti de pian. Este vorba de participarea unui grup de elevi din ţara noastră la întîlnirea internaţională a tinerilor pianişti, manifestare care a avut loc nu demult la Catanzaro (Italia). Această întîlnire — în realitate un concurs destinat celor mai tinere talente — se desfăşoară anual, pe 5 grupe de vîrstă. Ediţia din 1985 s-a bucurat de o atenţie deosebită din partea specialiştilor şi a iubitorilor de muzică. Citäm din salutul preşedintelui concursului, Alba Olando Colosimo: „În 1985 care este Anul Internaţional al Tineretului şi, în acelaşi timp, Anul European al Muzicii, avem fericita ocazie de a fi în atenţia tuturor. Fie ca această fericită coincidenţă să constituie un imbold pentru o confruntare liberă între concurenţi, înfrăţiţi de interesele comune pentru muzică, ce rămîne mereu cea mai înaltă expresie a artei".

În acest cadru, tinerii şi foarte tinerii participanţi din România au avut o prestaţie foarte bună, obţinînd cu toţii premii, la categoriile lor de vîrstă. Iată numele lor : Gabriel Alexandru Tecu, Bogdan Chiroşcă, Toma Augustin Popovici, Cătălin Daniel Ene, Adelina Lucia Voican, Manuela Giosa, Paul Cristian Staicu. Din grupul celor şapte, după cum am arătat, premiaţi cu toţii, se detaşează Paul Cristian Staicu, un talent de excepţie, care pe lîngă Premiul I absolut, a obţinut şi aprecieri deosebit de elogioase. La cei 17 ani ai săi, Paul Cristian Staicu — elev la Liceul de artă „George Enescu" — din Bucureşti, avînd-o ca profesoară de pian pe Ludmila Popişteanu — este un pianist deja format, bine cunoscut publicului iubitor de muzică din ţara noastră prin concertele date, cel mai recent fiind susţinut cu Orchestra Radiodifuziunii Române, sub bagheta maestrului Iosif Conta. Premiul I absolut obţinut de Paul Cristian Staicu la Catanzaro înseamnă, fără îndoială, un excelent debut internaţional pentru încă un pianist român de certă valoare.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

Ultimul popas al lui Puşkin

La Leningrad a fost restaurată şi dată în folosinţă Cafeneaua literară, local ce se bucura de o mare popularitate la începutul veacului trecut, printre intelectualii capitalei. Nu numai că sălile şi-au redobîndit înfăţişarea de altă dată prin ornamentaţii, corpuri de iluminat, mobilier, gobelenuri dar şi mîncărurile sînt cele care se pregăteau acolo altă dată. Printre cei care frecventau Cafeneaua literară era şi poetul rus Alexandr Puşkin. De aici, la 27 ianuarie 1837, a plecat Puşkin, împreună cu secundantul său, la duelul în care avea să fie rănit mortal.

Beton primitiv

Cuvîntul beton, intrat destul de recent în vocabularul nostru, te trimite cu gîndul spre construcţiile pe verticală ale secolului XX. Descoperirile arheologice atestă, însă, cunoaşterea şi folosirea acestui material încă din cele mai vechi timpuri. În ruinele neolitice Dadiwan, din provincia Gansu, China, s-a descoperit o podea de beton primitiv. Rezultatul încercărilor de rezistenţă la presiune ale acestui beton este de 100 kg/cm².

Frigider liliputan

Dacă în vestimentaţie moda „mini" nu mai are o prea mare audienţă, asta nu înseamnă că nu a cucerit alte domenii de activitate. În S.U.A. a fost realizat un minifrigider de 6×1, 4×6,2 cm destinat nu unei case de păpuşi aşa cum ai fi tentat să crezi, ci laboratoarelor de cercetări ştiinţifice. Liliputanul frigider funcţionează pe bază de azot lichid şi în numai cîteva minute de la conectarea la reţea, realizează temperatura de —190°C.

Speranţe renăscute

Profesorul Nguyen Tai Thu împreună cu un grup de specialişti de la Institutul central de acupunctură din Hanoi au aplicat pentru prima dată acupunctura pentru tratarea orbirii provocată de encefalită. Primul caz datează din 1962, cînd o fetiţă partial paralizată şi-a pierdut vederea în urma unui atac de encefalită. Ea a fost vindecată, iar alţi şapte pacienţi, dintre cei 38 care se află în tratament la acest institut au deja vederea considerabil ameliorată.

ELENA GRECESCU ■

Roza vînturilor

Gengiz Bektaş (Turcia)

Sisif

Ziua se face limpede
Ciori înşiruite pe drum
La picioru salciei somnoroase
Sisif / Apă / Alei în cîmpie
Şoapă redescoperă zilnic pămîntul
Sisif — apă
Snopi de grîu îmănunchiaţi în secere
De-a lungul secolelor pe carele cu boi
Unde-i începutul cerului
Mai rece răsare soarele deasupra secolelor
Fiecare epocă semnul unui cuţit
Adînc îndărătul cicatricei
O grea nostalgie
Această lumină limpede
Obosită pe mîini
Necontenit obosită pe mîini
Anatolia Sisif Apă

Bizanţul pe umerii mei

Port o inimă împrejurul ţărmului ei
Bat jocu-mi-s-a cu toţii cum
La temelia casei mele mişcarea Mării Mediterane
Neînfrîntă vigoare apă multimilenară
Pe ziduri albe flori violete
Valurile burgheziei pe străzi
În soare urmele de paşi ale fiilor mei
Troia
şi-n prelungire Bizanţul
uşa zăvorîtă a casei mele
pe umerii mei

În româneşte de PETRE STOICA ■

Generoase aspirații întrupate în solul fertil al Congresului IX

OLTUL, ctitorie neîntreruptă

Am fi putut alege pentru reportajul de față, oricare dintre riurile care, cu încrîngăturile lor de izvoare și de pîraie, cu larma de unde, de valuri și de torente, cu tunetul cascadelor și șoapta dulce a clipelor de popas, mai puternice ca forță sau mai slabe, dar toate ispititoare prin frumusețe și toate încărcate de amintiri, dau seamă despre țară și despre cei trăitori în ea, depănîndu-le povestea, spusă cu milioane de glasuri care vin din timp și se pierd în timp. Apele noastre sînt ape prin excelență umane, ele nu străbat nesfîrșite și goale preerii sau stepe, ci vetre de existență țesute strîns, vetre în care istoria omului de pe țărmuri, de la izvoare și pînă la vărsare, se confundă cu istoria riului, ducînd pînă la sensul primar al vieții. Apele românești întind mii de fire de hartă (avem unul dintre cele mai bogate bazine hidrografice ale continentului !) între coama de granit, porfir și bazalt a Carpaților și vasta cutie de rezonanță a Dunării. Atingînd aceste strune de mătase sau de argint, suind cu degetele gîndului pe firul lor și făcîndu-l să sune, trezești ecouri în toate pămînturile românești, din țarcurile de piatră pînă în codrii și cîmpii, din incinte de vechi cetăți, de mari orașe și de mari industrii, pînă în satele înșirate salbă de covoare de floare șeasă. Apele noastre cîntă, cîntă cu voci de om (ele au căpătat, în anii din urmă, și neliniști de om, fructificîndu-și altfel energiile, trecînd prin metamorfoze și transmutații șocante prin îndrăzneală și inedit), umplînd cu larma lor muzicală tot spațiul nostru geografic, făcînd aerul de cleștar al țării să vibreze profund și să reverbereze la infinit această muzică. O domină Dunărea, care convertește armoniile venite de pretutindeni în registrul ei grav, conducîndu-le spre aceeași unică rezolvare de simfonie.

Am fi putut alege, pentru paginile de față, oricare dintre apele-mărturii ale vieții noastre, dătătoare de viață, povestitoare de viață.

Am ales Oltul.

Am ales Oltul, riul-ax, riul-rege, riul-arteră aortă al existenței noastre, care străbate prin însăși inima geografiei românilor, unind trei mari provincii — Transilvania, Oltenia și Muntenia — și înfrățindu-se prin roca matrice, și cu Moldova. (Căci din același masiv muntos, de unde purcede odată cu Mureșul, la naștere și Bicazul, care irumpe cu chiot peste Carpații de răsărit, înfăptuindu-se astfel aici, la izvoare, o tainică și tulburătoare sinteză a țării, în unitatea și rotunjimea ei). Am ales Oltul, „cel mai zbuciumat riu lung pe care-l primește Dunărea în România", cum îl definește scriitorul-geograf Ion Simionescu, riu care, ridicat pe verticală, pînă la înălțimea de 670 de kilometri, cît măsoară trecerea lui prin lume, ar apărea ochilor noștri uimiți ca unul din grandioșii arbori de apă ai continentului. Un copac gigant. Vîrful lui, cel ca se desfrunzește în Dunăre, s-ar ivi din vecinătatea stelelor, coborînd pe crengi și pe brațe, pînă la rădăcinile pămîntești, împlîntate-n Carpați, toată lumina siderală a patriei, ca pe o rășină.

Am ales Oltul, riul-ax, riul-rege, riul-magistrală al devenirii noastre, care străbate prin însăși inima istoriei. României și a românilor. Pe firul lui a urcat Traian, „ducînd cu sine armatele și istoria", pe negurosul lui țărm montan și pe însorita lui vale și-au zidit Mircea, Matei Basarab și Brâncoveanu acele ctitorii-chivoturi de artă care se cheamă Cozia, Arnota și Hurezu, în unda lui și-au răcorit gurile însetate și și-au scăldat caii înfierbîntați de lupte ostașii Viteazului și pandurii lui Tudor. Riu-martor al „cîntării pătimirii noastre" sub silnică apăsare de jug străin, dar și al mîntuirii și izbăvirii prin epopeea bătăliilor unui neam întreg. Ca pe o uriașă bandă sonoră, în care vocile se amestecă, se întretaie, se completează sau se bruiază reciproc, Oltul păstrează în rumoarea lui toată vibrația veacurilor, într-o patetică și perpetuă confruntare cu faptul, cu evenimentul, cu oamenii, punînd mereu și mereu în mișcare timpul, pe mari ecrane stereofonice.

Am ales Oltul, riul-ax, riul-emblemă, riul-magistrală al noului epoci noastre, riu care, asemeni tuturor apelor românești, dar parcă într-o înfățișare și cu o revelanță aparte, pe măsura naturii sale mărețe, s-a împodobit în ultimele două decenii cu monumente de o unică anvergură, într-o densitate a grandiosului constructiv care se suprapune și se confundă cu însăși albia sa, pe toată lungimea ei. Apă de munte, apă de deal, apă de munte, apă de șes — această alternanță între cîmpie, podiș și stîncă, între torent sălbatic și undă lină, această reintinerire permanentă, acest perpetuu examen al energiilor lui creatoare îi dau Oltului o personalitate aparte, asemănîndu-l unui ins de geniu aflat într-o eternă febră a zămislirii. Ultimul și supremul spectacol al fanteziei lui geniale a fost făurit de om, de omul acestei epoci.

Undeva, nu departe de Olt, acolo unde Oltul cel viforos, ivit din aprige cremeni stelare, se face lin, se face viorară, întrind în constelațiile de floarea-soarelui, de grîu și porumb, în căile lactee de levănțică, cimbru și in, în ierbăriile care se pierd în orizonturi ca niște nebuloase, există un loc, un sat străvechi de plugari ai Cîmpiei Române, care a dat vajnici viteji Viteazului și căpitani de nădejde Vladimirescului ; loc în care, printr-una din acele rare și semnificative coincidențe ale istoriei, s-a născut, în chiar anul Marii Uniri de la Alba Iulia, omul care numește azi, cu numele lui, o epocă, cea mai strălucitoare din cronica neamului, epoca de renaștere, de reîntemeiere teafără în destin, de mărire și glorie a acestei țări. Acolo, la Scorniceștii, lîngă Olt, într-o casă cu 10 copii, s-a născut tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționarul ardent și patriot de neclintit, omul providențial al României moderne, ctitorul nouii și marii civilizații care ne recordează astăzi la altitudinile supreme ale lumii și ale timpului.

O nouă și mare civilizație, cum este România *Epocii Ceaușescu*, realizată prin munca și energia unui întreg popor care-și urmează înflăcărat cîrmaciul, se definește deopotrivă prin panoramele-i largi ca și prin detaliu, fiind suficient să desprinzi din întreg numai un element, apt să evoce expresiv ansamblul. O coapsă de marmură atinsă de dalta lui Phidias îți desenează întreagă nu numai statuia, ci și Elada. E apanajul civilizațiilor autentice, care își păstrează intactă puterea de sugestie impunînd pînă și fragmentul ca marcă și ca simbol. Un astfel de fragment este Oltul.

S-au înfăptuit de-a lungul lui, în cele două decenii-creație și decenii-forță care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, întemeieri de industrie cu atît mai impresionante, cu atît mai pregnante în peisaj și cu atît mai fertile prin consecințe în viața oamenilor, cu cît ținuturile scăldate de riu (județele Harghita, Covasna, Brașov, Sibiu, Vîlcea, Olt, Teleorman) fuseseră în covîrșitoare majoritate, ocolite pînă atunci de drumul noului. De atunci, adică de două decenii, riul-arteră aortă al României adună, prin capilare și vene, prin izvoare și afluenți, tot sistemul de forță al noii noastre industrii, în elementele ei de esență, vitale pentru renașterea locurilor. Oltul de astăzi înseamnă chimie (Sf. Gheorghe, Făgăraș, Rm. Vîlcea, Tr. Măgurele), înseamnă metalurgie și construcție de mașini (la Sf. Gheorghe, la Rm. Vîlcea, la Tr. Măgurele, dar și Drăgășani, și Slatina), înseamnă aluminiu (Slatina) și energetică (județele Vîlcea, Olt, cu zecile de hidrocentrale, de baraje și lacuri ce stăvilesc tumultuosul riu, lacuri-oglinzi ale soarelui înculat în ape, iradiind peste țară un impresionant flux solar, lacuri-oglinzi care sar în cascadă, cu intermitență ritmică, fără să se spargă, compunînd o suită de ceruri așezate în trepte între munți și fluviu). A desfășura panoramicul devenirii acestor locuri în anii *Epocii Ceaușescu* înseamnă a deschide cartea patriei la unele din filele ei cele mai patetice, în care timpul se măsoară nu în lungime, ci în intensitate, în care spațiul este cuprins într-o perspectivă de facere și refacere echivalind cu o nouă geneză. La Sf. Gheorghe, pe moderna platformă industrială de pe Cîmpu Frumos, din dreapta Oltului (cîmp chiar „frumos", uriaș brocart vegetal cu arbori rari, suspendați la răscruci de cer, într-o nobleță severă de gravură, dar pînă prin anii '66 pustiu, dezolant în pustietatea lui), peste 15 000 de muncitori, români și maghiari, realizează producția anului '68, a întregului an și a întregii urbe, în numai 50 de zile. La Făgăraș, peste 80 la sută din produsele Combinatului chimic (rectitorit și modernizat în ultimele două decenii) sînt unicate pentru industria românească, multe din ele unicate mondiale ale brangel, definind perimetrul și ritmul unei incinte a noului cu valoare de unicat. La fel la Rm. Vîlcea, unde două mari combinate ale chimiei, printre cele mai impozante din România, dau mai bine de jumătate din producția industrială a ținutului, exportînd în peste 50 de țări ale lumii. La fel la Tr. Măgurele, la gurile Oltului, orașul a cărui platformă chimică dă azi o producție de 15 ori mai mare ca în anul Congresului al IX-lea al partidului. La fel la Slatina, care a celebrat în aceste zile două decenii de la elaborarea (la 30 iunie 1965, dată istorică pentru oraș) a primei șarje de aluminiu „made in Romania". Evenimentul ne-a situat, în epocă, pe locul 26 între țările lumii producătoare de „aur alb". De atunci, prețioasele șarje au ajuns la milioane de tone, întreprinderea slătineană devenind cea mai mare din Europa și a 5-a din lume. Cît privește centralele electrice de pe Olt, ele aduc, sporite și cu energia afluentă a Lotrului, mai mult de 30 la sută din puterea instalată în sistemul hidroenergetic național. Grație lor, acestor citorva zeci de hidrocentrale care compun „cascada de energii" a Oltului, riul va deveni, pe lungi porțiuni, navigabil, purtînd pe spinarea lui nave sub toate pavilioanele.

Undeva, sub înălțimile de piatră albă ale Hăsmașului Mare, între primele așezări omenești de pe firul riului, se află, scrie Geo Bozga în „Cartea Oltului", „un cătun de mineri". Un cătun cu „optzeci de case din birne de lemn, înnegrite de vreme", un cătun în care scriitorul întîlnește o mină străveche și, „după șase kilometri de drum subpămîntean, după șase veșnicii prin urmare", 36 de oameni, prinși într-o dramatică luptă a existenței. Este vechiul cătun Bălan, azi orașul Bălan, decretat ca atare în anii epocii noastre, așezare cu peste 15 000 de locuitori și peste 4 000 de apartamente în blocuri. Mai jos, la cîțiva kilometri de burgul „de piatră și vis" al Sibiului, Oltul întîlnește Avrigul lui Gheorghe Lazăr. Casa memorială a „celui dintîi învățător de ideal național", cum l-a numit Nicolae Iorga, cuprinde, făcînd corp comun cu clădirea, și un șopron, un fel de șură mare, o remiză ca la fermele bretone sau flamande, în care s-au pus, readuse din epocă, instrumentele unor îndeletniciri arhaice, alcătuind un mic muzeu agropastoral în anexa vetrei. Instrumente țărănești primitive, unelte și scule simple, sărace, cele mai multe din lemn, marcînd semnificativ un prag istoric. Dar un prag ce nu s-a oprit la epocă, ci în pragul vremurilor moderne.

Nu din dorința de a forța metafora, nu din didacticismul comparației ieri-azi, ci sub dictarea însăși a vieții, va trebui să spunem că Avrigul, în perspectiva anilor care vin, va deveni oraș, consacrînd o civilizație căreia-i poartă de pe acum, cu pregnanță, semnele. Avrigul de azi are 12 000 de locuitori, din care peste 5 000 sînt muncitorii industriali ai locului, meșteri ai Întreprinderii Mecanice Mîrșa, care livrează echipament de înaltă tehnicitate pentru toate tipurile de autovehicule făurite în România.

Să mai aliniem niște cifre ? E mai bine, poate, să traducem cifrele în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură — conform planurilor partidului — în cadrul industrial și arhitectonic al zilei de azi.

Oltul e un riu-ctitorie arhitectonică, ctitorie de artă, pe țărmul lui e castelul-cetate al Făgărașului, zidire a Brâncoveanului, impunătoare prin nobila ei austeritate, e Cozia lui Mircea cel Bătrîn, cu puritatea fără seamăn a canonului, același canon bizantin, propriu întregii arii balcanice, dar care mai jos, la Horezu, e atacat metodic, convertit în altceva, cu o frenezie a inspirației și cu o vervă decorativă ce amintesc o tîrzie boare de Renaștere. Cîndva, aceste zidiri-miracol de artă păreau străni aici, surprinzătoare în peisaj, parcă parașutate din cer, fără nici o aderență cu un pămînt de măreață, dar neclintită sălbăticie. O centură de nouă construcție, cuprinzînd ca într-o prețioasă montură vechile edificii, în reciproce răsfrîngeri de străluciri cu cele moderne, s-a constituit în juru-le abia acum. Despre Rm. Vîlcea, oraș pentru care anii *Epocii Ceaușescu* au însemnat aproape 25 000 de apartamente noi, s-a spus că e o veritabilă „capitală a urbanismului românesc". Titlu ce se legitimează prin blocurile-bijuterii de artă clădite cu gustul fastului, dar și al rigorii, cu ochiul larg deschis către noutate, dar și cu un ochi lăuntric (nu mai puțin atent !) ațintit spre specific, spre valorile și spre armoniile pe care Rîmnicul își clădește de veacuri ființa. Dar titlul de „capitală a urbanismului" și-l revendică, cu nu mai puține drepturi, și Slatina, oraș cu aproape 30 000 de apartamente inaugurate în *Epoca Ceaușescu*, oraș al cărui centru civic e ștampilat, ca și la Rîmnic, de înaripata gîndire a marelui arhitect al României acestor ani. Aspiră la orgoliul acestui titlu chiar și centre mai mici, precum Drăgășanii, ale cărui peste 3 000 de apartamente moderne (în 1965 : 50) propun o idee de frumos, de elevație, de monumental, de nevisat altădată. Fiindcă și Rîmnicul, și Slatina, și Drăgășanii, și celelalte mai mari sau mai mici așezări de pe Olt s-au menținut, pînă în pragul acestei epoci, sub aceeași umilă orizontală, proprie vechilor noastre tîrguri, de sub care nici gîndul înalt, nici fantezia, nici robustețea marilor inițiative urbanistic-edilitare nu se puteau emancipa. (Nu se putea naște un Palladio sau un Brunelleschi între niște cocioabe de paiantă. Nu se putea naște, în tîrgurile robite orizontalei, nici o idee zveltă și îndrăzneață !). Noua arhitectură a Oltului este un prim cadru de formare a unui mare artist viitor. Se și fac intense preparative pentru primirea lui.

Da, Oltul este un riu-ctitorie de artă, leagăn de artă, izvor de artă. L-au slăvit cu lira, cu verbul și culoarea toți marii artiști ai acestei țări, l-au cîntat Grigore Alexandrescu și Goga, Arghezi și Ioan Alexandru ; i s-a închinat Nicolae Iorga, scormonindu-l cu instrumente de fîntînar, pe sub trupul de scufundată navă al țării vechi, pînă la mîlul primar al istoriei, readucîndu-l apoi la zi într-o unică, orbitoare lumină, ca primordial element de alegorie națională, ca simbol al vechimii, vitalității și dăinuirii neamului. Sub timbrul fiecăruia din aceste imnuri de slavă răzbat, cu o fără de seamăn putere, cîntecele, baladeta, doinele (vezi cutremurătoarea „Doină a Oltului !"), operele anonime ale poporului, folclorul dedicat riului-rege al României fiind unul dintre cele mai bogate ale românilor. I s-a închinat Oltului, mai presus decît toți, autorul acestui folclor, țăranul locului, căci viața lui, din vecie și pînă azi, e un dar al Oltului, al apelor lui, al cerului lui. Sub acest cer de baladă, de un albastru pregnant, pregnant ca și zeama chimică împroșcată de podgoriile Subcarpaților, se rumenesc strugurii Drăgășanilor și pădurile de porumb ale Scorniceștilor, satul Eroului, sat-erou al recoltelor nepereche, sat-emblemă al unui ținut care varsă în visteria țării munți de grîne, ca munți de aur. Întregul Olt, cînd scapă de munți, e o junglă de vegetale, o junglă vie, umană, un paradis istoric, am zice, în care fiecare palmă de pămînt e din veac cercetată și cultivată, iar astăzi fructificată prin largi acțiuni de reconstrucție, de refacere și renaștere a acestui pămînt, înteițindu-i zelul de a produce. O vastă rețea de canale de irigații (numai aici, în județul Olt, suprafețele irigate vor spori cu nu mai puțin de 156 909 de hectare în anii viitorului cincinal !) trimite apele riului, supuse unei severe geometrii a belșugului, spre toate punctele cardinale. Legea Oltului, ca a oricărui riu, este fertilitatea, dărnicia și harul. Dezordonată și uneori destructivă (amintiți-vă revărsările descrise de Bogza !), această dărnicie a Oltului se răsfrînge acum, prin canonul impus de om, bogat și egal peste toate pămînturile, peste viețile tuturor oamenilor.

Oltul, spunea Nicolae Iorga, „deșteaptă idei mărețe" în inimile românilor de pretutindeni. Oltul, spunea G.M. Cantacuzino, „parcurge țara cum parcurge viața un erou", împovărîndu-se de toate miracolele și sporindu-le prin demersul lui. Oltul, „Măria Sa Oltul", cum i-a zis Arghezi, e un riu-definiție al nobleții, al frumuseții, al forței, al vitalității și dăinuirii noastre, al creației care azi, în anii *Epocii Ceaușescu*, se ridică la prestigiul unui poem.

Noua poemă a Oltului o scriu oamenii lui, care în aceste decenii-creație și decenii-forță, al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al IX-lea al partidului, și-au revelat, mai viu ca oricînd, valuta majoră a hărniciei, și-au revelat facultățile demiurgice, transformatoare de peisaj și de istorie.

Lipindu-ți urechea de trupul de apă al Oltului auzi cum vibrează timpul, cu vuiet de mare, din capătul lui și pînă în veci de veci.

ILIE PURCARU ■

O primăvară de două decenii:

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

Pe firul Oltului

Paginile 12-13

Fiacora. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca ...

flacara

anul XXXIV
29 (1 570)
VINERI 19 IULIE 1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Mai unit și mai mîndru
ca oricînd,
poporul român se prezintă astăzi
la sărbătorirea a două decenii
de la Congresul al IX-lea
al partidului,
acea inspirată clipă de istorie
în care și-a redobîndit
conștiința de sine, rostită astfel, ca o inconfundabilă acreditare în fața eternității sale și a întregii umanități:

PARTIDUL – CEAUȘESCU – ROMÂNIA

Mai unit și mai bucuros ca oricînd de înfăptuirile sale,
poporul român cinstește generoasa clipă de istorie
în care, recuperînd moștenirile
alese ale trecutului și întemeindu-și
pe propria voință și trudă demnitatea
și strălucirea prezentului, și-a dobîndit
dreptul inalienabil la un viitor măreț;
O face cu fireasca, adînca și neslăbita
convingere
că marile împliniri ale Epocii Ceaușescu
își află nesecatul izvor în gîndirea
novatoare și fapta cutezătoare
a bărbatului
ridicat, în acel istoric iulie 1965,
de voința comuniștilor și a națiunii
în fruntea
partidului și statului,
a genialului gînditor
și conducător revoluționar care dă nume
spre veșnicie acestor ani de aur
ai istoriei noastre.

Mai unit și mai încrezător ca oricînd
în plinătatea nădejdilor sale,
poporul român,
la sărbătorirea celor două
glorioase decenii, așază
în gînd, în simțire, în faptă,
ca un nepieritor și neprețuit grăunte de aur:
dragostea
recunoștința
încrederea
nestrămutata voință de a-și urma neabătut
marele său conducător
spre împlinirea a noi și noi decenii de glorie
și slavă în cartea neamului românesc.

Dar noi, uniți în orice vreme,
Am fost, vom fi învingători

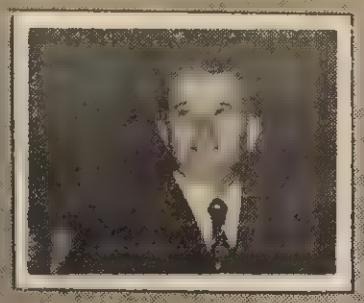

1965 – 1985: decenii de glorie ale istoriei românilor

Letopiseț de țară nouă

Împlinim două decenii de cînd trăim într-o Românie nouă, operă a celui de-al IX-lea Congres al partidului, înfăptuită cu mîinile și cu sufletul întregului neam de la Dunăre și Carpați. Împlinim două decenii de cînd Congresul al IX-lea al partidului — pisc peste piscurile mari noastre istorii, eveniment-corolar al revoluției, focar de idee și faptă al celor mai nobile file din cartea patriei — l-a ales la cîrma destinului național pe omul care, cu dragostea lui pentru țară, cu fermitatea sa comunistă, cu energia sa, cu forța demiurgică a muncii, cu inițiativa și inteligența sa vecnic treze, cu spiritul său novator, cu excepționala sa clarviziune, a întărit, prin gîrul său personal, noul drum al României și al românilor, simbolizîndu-l cu numele său: NICOLAE CEAUȘESCU.

Vor trece anii, România noastră va fi alta, se va îmbogăți cu noi străluciri ale vetrei și ființei ei, dar nimeni nu va uita vreodată acea capacitate cosmică de transfigurare a peisajului și a vieții pe care anul 1965, anul Congresului al IX-lea, anul alegerii în fruntea partidului și a națiunii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut-o în devenirea noastră. Stăm practic, și vom sta mai departe, cît vom dăinui pe acest pămînt, în prelungirea acelui istoric moment, pe care l-am potențat și îl potențăm mereu, prin fapte ce legitimează și întăresc mandatul de nețărmurită încredere pe care partidul și țara l-au încredințat ilustrului lor ales. Nu vom uita niciodată acel moment, pentru că atunci, ascultînd cuvîntul-program al cîrmaciului rostit la tribuna marelui forum al comuniștilor, am realizat, pentru prima oară, consonanța istorică a socialismului cu libertatea reală, cu dreptatea reală, cu democrația reală, cu independența reală, cu țara și cu nevoile ei reale. Nu vom uita niciodată acel moment, pentru că atunci, pentru prima oară, prin vocea cea mai autorizată a neamului, am denunțat infirmitatea istorică a revoluției prin sloganuri, instaurînd revoluția prin acțiune, prin faptă vie, deschis și ferm închinată mai-binelui acestui popor.

Și viața ne-a îndreptățit, la o scară de nevisat, speranțele și încrederea. Astăzi, la două decenii de la Congresul redeșteptării noastre, nimeni, oricine-ar fi și oriunde s-ar afla, nu poate spune că punctele fundamentale din magistralul cuvînt-program rostit de secretarul general al partidului la tribuna marelui forum din iulie '65 n-au fost onorate în chip exemplar. Toate aceste puncte s-au întrupat în marea civilizație a României de azi, România Epocii Ceaușescu, țară nouă, aflată la o altă vîrstă și la o altă forță istorică, tot atît de diferită de peisajul social de care s-a despărțit precum sînt de diferite la noi anotimpurile, iarna monocromă și rece față de policromia toridă, încărcată cu roade, a scînteietorului iulie. Trăim azi într-o țară în care, într-o epocă mai scurtă decît cea a lui Ștefan, mai scurtă decît vremea lui Mircea cel Bătrîn, s-a înfăptuit în deplinătatea lui acel vis de măreție și slavă a României profețit de luminații bărbați ai neamului, încercat cu spada de voievozi, hrănit cu sînge de Horea și Tudor Vladimirescu, năzuit cu toată ființa de suflarea românească din toate timpurile. Trăim într-o țară ce ne așază, pe zi ce trece, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, pe care le poți bizui. Trăim sub un veac frămîntat de recesiuni și crize, într-o țară care, în numai două decenii, și-a sporit de șase ori puterea industriei, orientînd-o spre ramuri de vîrf, spre tehnici de vîrf, și-a ridicat construcții cum puține pe lume sînt (Canalul Dunăre—Marea Neagră, transfăgărășanul, metroul, noul centru civic al Bucureștilor), și-a dublat potențialul productiv al agriculturii, și-a edificat un standard de viață material și spiritual care, măsurat prin milioane de locuințe moderne, prin orașe și sate rectitorite din temelii, printr-o impresionantă eflorescență a științei, culturii și artelor, a făcut și face ca distanța dintre efort și răsplata lui să se scurteze mereu, echivalînd calitatea muncii, cu calitatea vieții. Trăim într-o țară a omului, închinată omului, trăim într-un timp deschis, prielnic muncii, prielnic valorilor, prielnic înfloririi personalității umane. Trăim, sub generoasa zodie a Epocii Ceaușescu, în epoca personalității unui întreg popor, relevată prin milioane de destine ce altădată nu s-ar fi putut realiza, sau nu s-ar fi putut realiza așa cum s-au realizat în acești denși și fertili ani constructivi. Iar realizarea acestor destine — care fiecare în parte și toate laolaltă exprimă la modul cel mai înalt emanciparea unui întreg popor, devenit o singură ființă cu munca și cu creația sa majoră — constituie una dintre cele mai mari izbînzi, poate cea mai mare din cîte ne definesc. O spune însuși cititorul României de azi, încununînd cu elogiul său frunțile milioanelor de fii ai țării uniți într-un singur suvoi creator: „Mersul nostru înainte este rodul activității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, al întregului popor, strîns unit în jurul partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste". E o înaltă semnificație a rolului național, factor ignorat într-o întreagă epocă, e o înaltă și pregnantă supunere a destinului național la legitatea popor sau timp, strălucită expresie a democrației noastre, a acelui cadru — „unic în felul său", cum elocvent și pe drept l-a definit președintele României — care asigură în chip programatic și efectiv participarea maselor la conducerea țării, și nu ca simplă prezență, ci ca act creator. Noile forme, structuri, organe, organisme și instituții ale democrației noastre, cuprinsă în cea mai largă organizație națională — Frontul Democrației și Unității Socialiste, prezidat de însuși tovarășul Nicolae Ceaușescu —, sînt revelante în acest sens, ele avîndu-și ca model și ca sursă zămislitoare partidul însuși, care în anii Epocii Ceaușescu și-a sporit încontinuu rolul conducător și și-a restaurat cu noblețe chipul, amplificîndu-și propria democrație, perfecționîndu-și stilul și metodele de activitate. În concepția secretarului general, partidul nu trebuie să fie un „emițător de directive" situat undeva, sus, deasupra maselor, ci o forță vie, acționînd în însuși miezul de foc al vieții, un partid al oamenilor, dirijîndu-i prin însuși aportul nemijlocit, liber și conștient al acestora. Vizitele de lucru pe care, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-a întreprins neobosit prin țară — prin toată țara acestor ani, transformată în vast cabinet de lucru, de consultare cu națiunea, de cunoașterea realităților și de redimensionare a lor sub semnul nouului — dau concepției secretarului general o strălucită acoperire în aurul faptei.

Trăim astfel într-o țară în care, pentru întîia oară, ca firească urmare a noii noastre democrații, s-a înfăptuit ca factor de permanență — și ca factor motor al înaintării pe toate planurile — unitatea de interes, de simțire și ideal a tuturor fiilor ei, indiferent de profesie, de naționalitate, de vîrstă, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste. Trăim într-o țară în care, pentru întîia oară, ideile și idealurile pe care le răspicăm în auzul lumii sînt ferm urmate, în primul rînd, de noi înșine. Trăim într-o țară care, ridicată în admirația lumii prin impetuoasa-i ascensiune în progres și civilizație, și-a cucerit, în același timp, un universal prestigiu prin inițiativele ei de pace, de colaborare și de concordie, prin aportul de rațiune și echilibru pe care-l înscrie în confruntarea de interese — deseori detonantă — dintre state și grupuri de state, prin implicarea majoră și responsabilă în problemele decisive pentru soarta umanității, a acestei prea încercate și agitate umanități al cărei ritm trece și prin noi, a cărei respirație o propulsăm adesea.

Toată această titanică operă, echivalînd cu o nouă țară și cu nou loc al ei pe harta geografică și spirituală a lumii, poartă în conștiința noastră a tuturor, numele tovarășului Nicolae Ceaușescu. Poartă numele celui mai iubit fiu al acestui neam, de cea mai apăsată trebuință acestui neam, poartă numele omului care, prin gîndul și prin creația sa, prin iradianta putere a exemplului său de abnegație și devotiune întru slujirea și străjuirea destinelor României, a devenit un uriaș generator de energie națională, atrăgînd după sine mase, milioane. Poartă numele celui care, cu o unică forță și cu o unică îndrăzneală, ținînd de patriotismul său ardent, de viziunea sa revoluționară, de inegalabila sa capacitate de concepție și de prospecție a nouului, de profunda cunoaștere a realităților și nevoilor țării și de înalta știință a previderii mersului fenomenelor sociale, a înlăturat, hotărît, niște concepte osificate, niște false măsuri, niște șabloane și niște dogme, a izolat niște grave erori politice, a detronat niște mai vechi aserviri, a căror silnică implintare în viața noastră condamna la arierare și la secătuire forțele vii ale națiunii, făcînd ca un val de aer proaspăt să pătrundă în toate celulele societății, irigîndu-le cu noi și vitale seve. Poartă numele omului care, într-o încordată răspîntie a istoriei, confruntată cu mari probleme, a știut să cîtorească o soartă a națiunii în care luptele, eforturile, zbuciumul, contradicțiile, căutările s-au decantat, prin timp, în roade tot mai impresionante, cu firescul cu care natura își concentrează culorile și contrariile în opere cu rezultate fundamentale. Poartă numele secretarului general al partidului, al întîiului președinte al Republicii noastre socialiste, al neasemuitului cîrmaci ai neam și țară, nimbat de aura unui planetar prestigiu, al înaintemergătorului pe care, cu fierbinte dragoste și însuflețire, îl urmează, în nobilul și croticul său demers, un întreg popor, mîndru de a-i fi contemporan, nesovăit în a-i împlini chemările, comandamentele și îndemnurile privind prezentul și viitorul României socialiste și comuniste.

Privit din balconul sărbătoresc al acestor zile aniversare, înalt ridicat peste țară, viitorul — așa cum îl prefigurează Directivele Congresului al XIII-lea al partidului — ne așază, din nou, în rîndul umanității mari, ne așaza într-un moment de vîrf, de apoteoză istorică, dar și de mari, de complexe cerințe ale istoriei. Sînt cerințe care — așa cum tovarășul Nicolae Ceaușescu, în stilul de frontală abordare a problemelor cruciale ale înaintării noastre ce-i este propriu, le-a răspicat la recenta Plenară Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — pretind, mai intens ca oricînd, efort, pretind, în magistrala formulare a secretarului general, ca toți fiii acestui pămînt „să acționeze cu toată fermitatea în spirit revoluționar și cu deplină răspundere pentru îndeplinirea sarcinilor pe care le are fiecare în sectorul lui de activitate", pentru „a servi fără nici un fel de rezervă cauza generală a socialismului și comunismului, a păcii, a bunăstării națiunii noastre, a independenței României". Cerințe izvorîte din viață, dictate de viață, reformulate cu o nouă vigoare chiar în aceste zile, cînd, ca expresie a prețuirii și a recunoștinței cărturarilor și savanților patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales membru titular și președinte de onoare al Academiei R.S. România: „Să avem întotdeauna — sublinia, cu acest prilej, cititorul nou Român, al economiei, culturii și științei el — o atitudine critică față de tot ceea ce este vechi și perimat, înlăturînd fără teamă tot ce nu mai corespunde noilor realități. Să promovăm cu îndrăzneală tot ce este nou, acționînd în orice împrejurări ca adevărați revoluționari".

Resimțim cu toții, ca întotdeauna, dreptatea și adevărul cuvîntului secretarului general. Resimțim, ca întotdeauna, povara, dar și conștiința necesității, și marea mîndrie de a fi autorii unor eforturi apte să răspundă nădejdilor care din veac scînteiază pe chipul țării.

Epoca Nicolae Ceaușescu — epoca celor două decenii de glorie care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului — ne e teafără temelie pentru aceste eforturi, pentru viitorul de aur crescut din ele.

ILIE PURCARU ■

În cuprinsul revistei

MARILE CTITORII ALE EPOCII CEAUȘESCU

4 — 5
Dreptul la istorie, dreptul la viitor

6 — 7
Vocația construcției, sentimentul duratei

8
Descătușarea energiilor creatoare

10 — 11
Cultul muncii, al creației, noua demnitate a creatorului

12 — 13
Socialismul cu poporul, pentru popor

14 — 15
Cîntarea României

16
Noua calitate a vieții

17
Renașterea satului românesc

18 — 19
Bucuria fiecărei case

20 — 21
O patrie liberă, independentă, demnă

O voce ascultată și respectată pe întreaga planetă

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Între numeroasele și amplele manifestări omagiale desfășurate în aceste zile în cinstea aniversării a două decenii de la istoricul Congres la IX-lea al P.C.R. s-a înscris și sesiunea de comunicări științifice organizată de Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste. În telegrama pe care participanții la această sesiune au adresat-o tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, exprimînd cele mai alese sentimente de stimă, profundă dragoste și fierbinte recunoștință, se arată :

Dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, vă revine meritul nepieritor de a fi gîndit și elaborat, de a fi promovat cu fermitate căile și modalitățile de ridicare pe o nouă treaptă, superioară, a întregului proces de construcție revoluționară. Ideile dumneavoastră s-au concretizat în mărețul și atotcuprinzătorul edificiu al democrației noastre muncitorești-revoluționare, la temelia căruia se află autoconducerea muncitorească atît în industrie și agricultură, cît și în știință, învățămînt, cultură, în toate domeniile de activitate.

Din inițiativa și cu aportul dumneavoastră hotărîtor a fost creat Frontul Democrației și Unității Socialiste, care prin caracterul său larg reprezentativ face posibilă exprimarea intereselor tuturor organizațiilor de masă și obștești, practic ale întregului popor, asupra problemelor fundamentale ale dezvoltării societății românești. În cadrul acestui organism politic atotcuprinzător a luat ființă Organizația Democrației și Unității Socialiste, care a condus la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a democrației noastre muncitorești revoluționare, la întărirea și mai puternică a unității întregului popor în jurul partidului, în lupta pentru edificarea socialismului și comunismului în patria noastră.

Acționînd în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea partidului, pe baza îndrumării și a indicațiilor dumneavoastră de fiecare zi, organizațiile sindicale, de tineret și femei, organizațiile democrației și unității socialiste, cooperatiste, uniunile de creație, asociațiile și societățile științifice, consiliile oamenilor muncii își sporesc puterea de cuprindere și mobilizare a celor ce muncesc la înfăptuirea neabătută a politicii interne și internaționale a partidului și statului, capacitatea de a canaliza energiile și inițiativa maselor populare spre țelul unic al înălțării patriei pe culmile civilizației socialiste și comuniste.

Dumneavoastră ați militat și militați cu hotărîre pentru instaurarea respectului față de legile țării, pentru lărgirea permanentă a drepturilor și libertăților cetățenești, pentru adîncirea continuă a democrației noastre socialiste. Alături de organele puterii și administrației de stat, ați inițiat și promovat activ controlul oamenilor muncii, Tribuna democrației, discutarea largă a proiectelor de legi și hotărîri, dezvoltarea continuă a formelor de conlucrare a partidului cu masele de oameni ai muncii, de împletire tot mai organică a existenței sale cu cea a întregului popor.

Partidul a găsit întotdeauna cele mai bune căi pentru mobilizarea întregului popor la realizarea grandioaselor programe de dezvoltare economico-socială a țării, care au conturat imaginea plină de dinamism a perioadei ce a intrat definitiv în conștiința poporului drept cea mai rodnică din istoria României, pe care cu înaltă mîndrie patriotică o numim „Epoca Ceaușescu".

Călăuzit de dumneavoastră cu clarviziune revoluționară, partidul nostru a stabilit o strategie în deplină concordanță cu nevoile și posibilitățile țării, cu interesele și aspirațiile întregului popor. Uriașele victorii obținute de societatea românească în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român sînt nemijlocit legate de activitatea dumneavoastră neobosită, de gîndirea și acțiunea cu totul originale ce vă sînt proprii, de înalta capacitate pe care ați dovedit-o și o dovediți permanent de a defini într-o concepție nouă, superioară și profund ancorată în realitatea noastră, țelurile, căile și metodele privind înaintarea neabătută a României către formele superioare ale socialismului.

Cadrul politico-organizatoric cu adevărat democratic pe care l-ați creat este infinit superior oricăror forme ale așa-zisei democrații burgheze, în care drepturile și libertățile proclamate formal sînt anulate în practică de grave inegalități de ordin economic, social și politic. Democrația noastră socialistă este autentică și deplină tocmai pentru că are la bază proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, sistemul autoconducerii muncitorești-revoluționare, partidul exercitîndu-și rolul de forță politică conducătoare împreună cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii, cu întregul popor.

Dumneavoastră ați creat un sistem politic nou, original, de înaltă eficiență socială, care a descătușat energiile creatoare ale maselor populare, conferind întregului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism dimensiunile unei opere de adevărată renaștere națională, semnificațiile unor transformări istorice radicale, în centrul cărora se află omul, afirmarea plenară a personalității sale, fericirea întregului popor.

Sesiunea științifică ce omagiază împlinirea a 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al partidului a dat încă o dată expresie sentimentelor de nețărmurită dragoste, de înaltă considerație și de fierbinte recunoștință pe care le nutrese față de dumneavoastră, conducătorul încercat și iubit al partidului și statului nostru, toate forțele sociale și politice ale țării, întregul popor român.

Mîndri de faptul că România socialistă de astăzi oferă lumii tabloul însuflețitor al unei societăți caracterizate prin forță și vitalitate, alcătuită din clase și categorii sociale prietene, care participă efectiv, sub conducerea partidului, la hotărîrea propriului lor viitor liber, demn și prosper, ne angajăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să vă urmăm cu devotament și credință în tot ceea ce gîndiți și întreprindeți spre binele patriei și poporului, să facem totul pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a măreților programe de dezvoltare economico-socială a României în cel de-al VIII-lea cincinal și, în perspectivă, pînă în anul 2000.

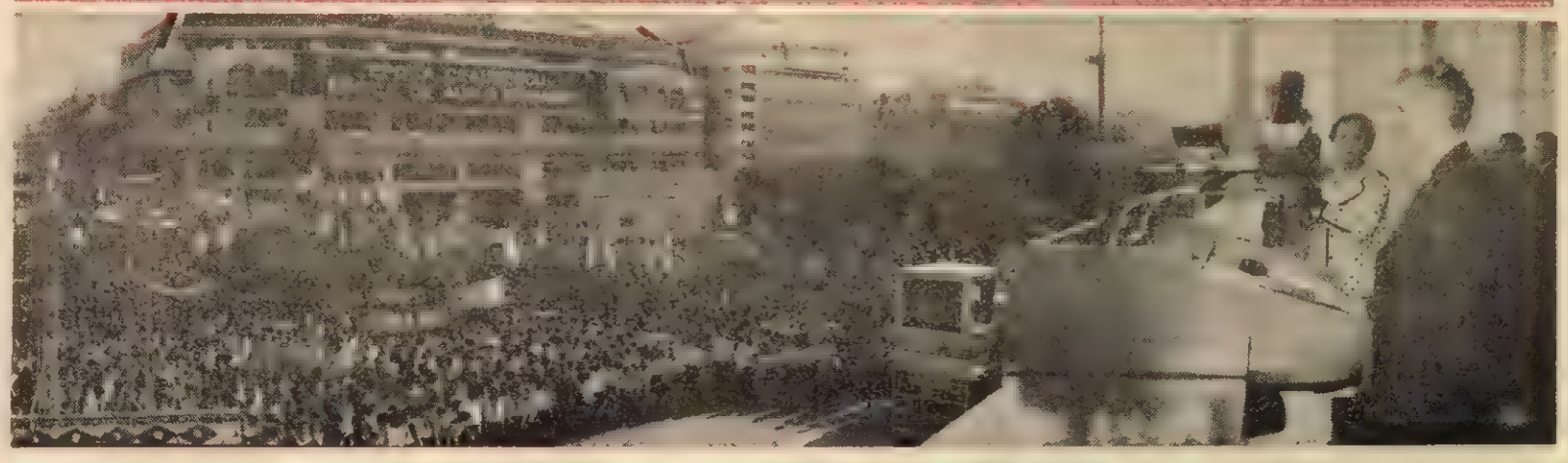

O uriașă forță

Reunirea tuturor forțelor politice și sociale într-un front comun, într-o unitate dominată de ideea progresului social, a bunăstării și dezvoltării țării reprezintă una din cele mai generoase idei de organizare a vieții politice pe care România o datorează în exclusivitate președintelui Nicolae Ceaușescu. Creat în 1968, Frontul Democrației și Unității Socialiste, idee generoasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel care a dat democrației noi valențe, noi forme și a pus bazele unui sistem care, prin eficiența sa, prin modul în care contribuie la progresul multilateral al societății, s-a afirmat ca model de viață democratică, de reunire și organizare a forțelor politice ale societății noastre socialiste.

Afirmat pe voința istorică de unitate a poporului român, Frontul Democrației și Unității Socialiste asigură coeziunea poporului în jurul Partidului Comunist Român în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului. A reuni toate forțele în slujba unui ideal nobil, a crea cadrul de manifestare a energiilor creatoare, a da fiecăruia posibilitatea de a contribui direct, practic, eficient la viața politică a țării, la stabilirea deciziilor de interes particular sau general, toate acestea reprezintă valențele unei democrații tinere, afirmate în Epoca Nicolae Ceaușescu, care și-a demonstrat viabilitatea și eficiența în toate marile înfăptuiri ale acestui timp eroic. **„Întărirea continuă a unității și coeziunii întregului popor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, constituie o uriașă forță motrice a construcției socialismului și comunismului în România"**, spunea președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin participarea conștientă a fiecărui cetățean al patriei la viața politică a țării se realizează această unitate, această coeziune politică, spirituală, de aspirații și voință. Cu un timp în urmă, pentru mulți oameni, a face politică însemna cel mai adesea a-și face datoria la locul de muncă. Participarea acestei categorii numeroase la viața politică a țării se reducea la însăși activitatea de producție, cadrul de manifestare, de participare la viața politică lipsind cu desăvîrșire. Intuiția președintelui Nicolae Ceaușescu de a reuni toate organizațiile politice, de masă și obștești într-un front comun, de a crea cadrul organizatoric pentru participarea la viața politică a țării și pentru cetățenii care nu erau membri ai partidului comunist, cei care spuneau cu jenă că „sînt fără de partid", a trecut proba de foc a realității, aceasta dovedind că Frontul Democrației și Unității Socialiste este o reuniune de forțe outernice, direcționate fericit spre înflorirea patriei noastre socialiste. Statul socialist român, stat al democrației muncitorești revoluționare, beneficiază acum de un sistem democratic în care toți cetățenii țării sînt chemați să-și spună cuvîntul despre viitorul ei. Țelul nostru al tuturor este mai binele României. Președintele Nicolae Ceaușescu a creat forme și organisme pentru ca punctele de vedere, propunerile și voința cetățenilor să se materializeze prompt și eficient în viața tuturor. Crearea forumului democrației, cum a fost denumit și cum a intrat în conștiința vieții politice de la noi, Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, desfășurat anul acesta pentru a treia oară, a validat pe deplin măsurile și inițiativele, ideile de perfecționare și a stabilit noi căi de acțiune pentru activizarea și mai puternică a tuturor forțelor politice, instituindu-se ca for suprem în ierarhia democratică din țara noastră. Toate treptele de existență a democrației, toate formele de participare a oamenilor muncii la conducerea vieții economice și politice sînt consecința benefică a existenței Frontului Democrației și Unității Socialiste. De la adunările generale și consiliile oamenilor muncii, existente în unitățile economice, pînă la formele de control muncitoresc care în țara noastră beneficiază, ca nicăieri în lume, de o lege care dă muncitorilor dreptul deplin de control asupra activității economico-sociale, inclusiv asupra celei desfășurate de organele de stat, sistemul democrației inițiate, fundamentate și perfecționate de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu își dovedește viabilitatea, profunda sa legitimitate. Frontul Democrației și Unității Socialiste, ctitorie strălucită a Epocii Nicolae Ceaușescu, prin realizarea unei convergențe a energiilor creatoare petrecută în perioada imediat următoare Congresului al IX-lea al P.C.R., înseamnă un șir de izbînzi nu numai în înnobilarea democrației, ci și o contribuție sporită la realizarea sarcinilor de plan, la îndeplinirea obligațiilor de economisire a energiei, de recuperare și reciclare a materialelor refolosibile, la aplicarea invențiilor și inovațiilor.

Prin structura, obiectivele și activitatea sa, Frontul Democrației și Unității Socialiste este chiar oglinda și simbolul profundelor transformări revoluționare, petrecute în structura socială a țării, de omogenizare continuă a societății, de reunire a tuturor categoriilor sociale în vederea înfăptuirii mărețului țel — înflorirea României socialiste. El se înfăptuiește printr-o unire a tuturor, prin înfrățirea în cuvînt și în faptă a tuturor oamenilor muncii, a tuturor fiilor țării, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Crearea Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste, în 1979, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a însemnat implicarea responsabilă în viața politică a țării a peste patru milioane de oameni, o uriașă forță socială angajată în realizarea unor sarcini de mare răspundere și de adîncă semnificație patriotică. **„În cadrul sistemului democrației noastre socialiste**, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Frontul Democrației și Unității Socialiste deține un rol de cea mai mare însemnătate, afirmîndu-se tot mai mult ca formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni, de manifestare a voinței și hotăririi poporului nostru de a realiza programul construcției socialiste și comuniste, de a-și făuri în mod conștient viitorul luminos, liber și demn".** Viitorul luminos, liber și demn al națiunii, operă exclusivă a cetățenilor României, nu poate fi însă împlinit decît într-o atmosferă de pace și colaborare în lume. Apelurile către națiunile lumii, lansate de către Frontul Democrației și Unității Socialiste, reprezintă voința, hotărîrea și dorința fierbinte de pace a poporului nostru, afirmată răspicat de la toate tribunele cu ecou din lumea contemporană de cel mai legitim reprezentant, ilustrul cîrmaci al vremii noastre, președintele Nicolae Ceaușescu.

Aniversarea a două decenii de la alegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel care a inițiat unul dintre cele mai ample sisteme democratice din lumea contemporană, are valoarea unei sărbători, a unui simbol. România este țara tuturor celor care îi doresc mai binele și pentru triumful lui dau tot ce au mai bun, muncesc cu dăruire și participă cu răspundere la fiecare pas spre viitor, spunîndu-și cuvîntul, ducîndu-l la îndeplinire și dînd faptelor încărcătura de aur a vremii pe care o trăiește. Răspunsul tuturor celor uniți în acest larg front al democrației naționale este pe măsura sacrificiului și dăruirii președintelui Nicolae Ceaușescu. Este chiar chipul de azi al țării.

BOGDAN NISIPOIU ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

DREPTUL LA ISTORIE, DREPTUL LA VIITOR

Industria românească, o industrie de nivel mondial

Interviu cu Nicolae Lazăr, frezor la Întreprinderea de mașini grele București, membru al Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

— Stimate tovarășe Lazăr Nicolae, ne aflăm aici, într-una dintre cele mai puternice cetăți muncitorești din România, Întreprinderea de mașini grele din București. Am venit la dvs să ne vorbiți despre devenirea în timp, în cei douăzeci de ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, a acestei uzine făuritoare de uzine, cu mari implicații asupra întregii economii românești. Fiindcă de la nivelul tehnicii ultramoderne din această mare uzină putem privi și putem observa devenirea întregii industrii românești !

— Într-adevăr, întreprinderea noastră este o realitate cu care România socialistă se poate mîndri. Este uzina ctitorită de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, intrată în funcțiune la mai puțin de un an de la Congresul al IX-lea al partidului. În noaptea de 29 spre 30 iunie 1966 se turna șarja de debut la primul cuptor electric de 50 tone de oțel.

— Să apelăm la memorie: am aici unul din marile proiecte ale acelui istoric congres, al IX-lea, în care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea : „Și în viitor în centrul politicii partidului nostru rămîne industrializarea țării, dezvoltarea cu precădere a industriei grele, în special a industriei constructoare de mașini — fără de care nu sînt posibile ridicarea patriei noastre la un grad înalt de civilizație și bunăstare, înaintarea spre comunism“. Concret, cum s-a aplicat în practică, aici, la I.M.G.B., acest proiect ?

— Mă tem că n-o să aveți nici timp și nici spațiu să vorbiți despre toate realizările noastre, ale industriei în general. Dezvoltarea industriei grele, a uzinei noastre în special este de-a dreptul spectaculoasă : inițial uzina se compunea dintr-o oțelărie cu două cuptoare de 50 tone și unul de 10 tone oțel, o secție de turnătorie și una de forjă — dotată cu o presă de 6 000 tone forță. Atît și nimic mai mult. Zestrea de azi este uriașă : patru mari fabrici — metalurgică de piese grele, de utilaj complex, de utilaj energetic, de echipamente nucleare compun întreprinderea în care lucrez alături de multe mii de oameni. Uzina noastră s-a dezvoltat, viața o dovedește, sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, așa încît am ajuns să executăm, astăzi, toată gama de piese forjate și turnate necesare economiei românești și chiar exportului. Din 1981 încoace, specialiștii de la oțelărie au asimilat peste 150 mărci noi de oțeluri, unele de prioritate mondială : oțeluri necesare industriei navale, aeronautice, oțeluri care rezistă pînă la minus 200 grade Celsius, fără să crape. Aici am atins performanțe rar întîlnite : turnarea lingourilor de pînă la 250 tone, iar în perioada imediat următoare, poate chiar pînă la 23 August, vom turna lingouri de 400 tone, din care se va forja rotorul pentru turbina de 700 MW a centralei nucleare electrice de la Cernavodă.

— Un alt proiect al Congresului al IX-lea viza dezvoltarea energetică a țării prin construcția de centrale termice și hidrocentrale și tot de atunci se prevedea că „în anii următori vom începe utilizarea energiei nucleare pentru producerea energiei electrice și termice“, proiect care, după cîte știm, e pe cale să devină realitate ?

— Executăm azi, aici, întreaga gamă de turbine termice: de la unu pînă la 700 MW, turbine care pleacă să doteze toate termocentralele economiei naționale, iar multe pleacă la export — în Filipine,Siria, Turcia, în viitor chiar și în China. Executăm linii complexe de compresoare pentru combinatele chimice și tot pentru industria chimică executăm reactoare de uree. Fabricăm motoare gigant de 55 Mw pentru echiparea fabricilor de ciment, generatoarele de curent aferente acestor turbine. Un produs de excepție, premieră tehnică națională, e grupul de 700 Mw, aferent centralei nuclearo-electrice de la Cernavoda, proiect la Congresul al IX-lea, realitate azi. În viitor vom fabrica turboagregatul de 1 000 Mw pentru alte centrale nuclearo-electrice.

— Din cele spuse de dvs. pînă acum rezultă că lucrați într-o întreprindere unde înzestrarea tehnică se află la nivel mondial, dar performanțele de producție sînt competitive cu cele realizate de mari și prestigioase firme din lume ?

— Altfel n-am putea justifica o astfel de dotare ! Un confrate, al dvs. numea uzina noastră **un poligon al unicatelor,** pentru că întreaga producție a uzinei este o producție de unicate : niciodată un produs nu seamănă cu celălalt. Să ne oprim, de pildă, la fabrica de utilaj complex, urmărită foarte îndeaproape de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Executăm aici cilindrii de laminor pentru toate combinatele metalurgice și siderurgice din țară : Galați, Hunedoara, Oțelu Roșu, Reșița, Călărași, Târgoviște. Succesele acestor mari combinate, ale acestor industrii depind, deci, de calitatea acestor mari piese pe care le fabrică aici colectivul nostru de oameni ai muncii. Executăm cuptoare electrice de elaborat oțel, de pînă la 100 tone, convertizoare de pînă la 160 tone, toată gama de piese forjate, produse care merg la toate unitățile industriale din țară, unele chiar în țări cu industrii dezvoltate, cum este, de pildă, R.F. Germania. Executăm toate tipurile de caje pentru laminoare, prese pentru lipit benzi de cauciuc și pentru industria chimică ; executăm fabrici întregi de ciment de 3 000 tone capacitate zilnică, cu care am echipat toată țara — Medgidia, Alejd, Fieni, Hoghiz — și pe care acum le exportăm în Iugoslavia, Irak, China, Pakistan, Egipt. De la noi pleacă morile cu bile și autogene, pentru combinatele miniere, fabricile de peletizare a minereului, pe care le exportăm în Turcia și India, prăjinile grele de foraj de înaltă tehnicitate, pe care le vindem în Brazilia, Polonia, India, Iugoslavia, reductorul și subansamblele pentru excavatorul gigant folosit în industria minieră. Ce-ar însemna ca o parte măcar din aceste imense bogății ale economiei românești să nu se bucure de calitatea, de competitivitatea necesare, cerute pe piața internă și externă ? Ar însemna că nu ne facem datoria, că n-am fi pe măsura încrederii acordate nouă de către conducerea partidului și statului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal. Producția realizată de noi este însă competitivă, comparabilă cu producțiile celor mai prestigioase firme de profil de pe mapamond, este la nivelul dotării de nivel mondial, așa cum au afirmat-o mulți conducători de state care au vizitat întreprinderea de mașini grele București.

— Dar oamenii ce condiții de viață au ?

— Peste 90 la sută dintre cei ce muncim aici, la I.M.G.B., locuim în cartierul Berceni, un adevărat oraș-satelit al Capitalei. Unii dintre cei mai tineri s-au născut în acest cartier, sînt legați de uzină ca de propriul lor loc natal. Mai e nevoie să spun că toți locuiesc în apartamente confortabile ? Avem un liceu propriu în care pregătim schimbul de muncitori de mîine, o fabrică de produse culinare care asigură hrana miilor de oameni prin cele 12 microcantine muncitorești, avem cămine de nefamiliști, unele situate pe primele locuri pe Capitală, avem toate condițiile pentru a munci și a trăi în pace. Poate de aceea, sau poate așa se explică și faptul că din 1965 pînă în prezent producția industrială a uzinei noastre a crescut de cca 75 ori ! Iar industria de azi a României este de șase ori mai puternică decît în anul 1965. S-a dezvoltat mult industria chimică, industria minieră, industria navală și industria aeronautică, electronica și robotica. Dezvoltarea, în aceste ritmuri, a industriei românești, a făcut posibilă apariția, în Epoca Ceaușescu, pe noua hartă a țării, a unor noi și uriașe obiective economice, unele de decenii și secole în visul poporului nostru : Canalul Dunăre — Marea Neagră, salbele de hidrocentrale de pe cele mai importante rîuri românești și de pe Dunăre, platformele de foraj marin, Transfăgărășanul, metroul bucureștean, în curînd Centrala atomoelectrică de la Cernavodă, podurile de peste Dunăre și cîte altele !

La Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — unde am dezbătut și adoptat în unanimitate planul unic de dezvoltare economico-socială pe 1986, primul an al cincinalului 1986—1990, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne înfățișa dezvoltarea viitoare a industriei românești, a economiei naționale, chipul nou al patriei de mîine. Sarcini noi și deloc ușoare ne revin și nouă, în special în recircularea și refolosirea materiilor prime, dar unde încă de pe acum ne înscriem cu bune rezultate : pe semestrul întîi al acestui an, de pildă, din totalul de 54 000 tone de metal, 63 la sută l-am recuperat, solicitînd de la furnizori numai fier de primă fuziune — elaborat în convertizoare.

— Care va fi dotarea cu mașini și utilaje a industriei românești în viitor ?

— Și în viitor va trebui să dotăm cu mașini și utilaje toate ramurile industriei, cunoscut fiind faptul că cca. 80 la sută din mașinile și utilajele pentru întreaga economie se realizează de către oamenii noștri, ai acestui sector al construcțiilor de mașini. „Trebuie să intensificăm, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, automatizarea, robotizarea, introducerea tehnicii celei mai avansate și a noii tehnologii în toate domeniile“.“ Și toate aceste realizări prezente și viitoare au ca scop înflorirea patriei, creșterea nivelului de trai al nostru, al tuturor ! Iată realitatea, iată forța celor douăzeci de ani ai Epocii Ceaușescu, un adevăr ce nu poate fi contestat de nimeni, din nici o parte a lumii !

NICOLAE GRIGORE ■

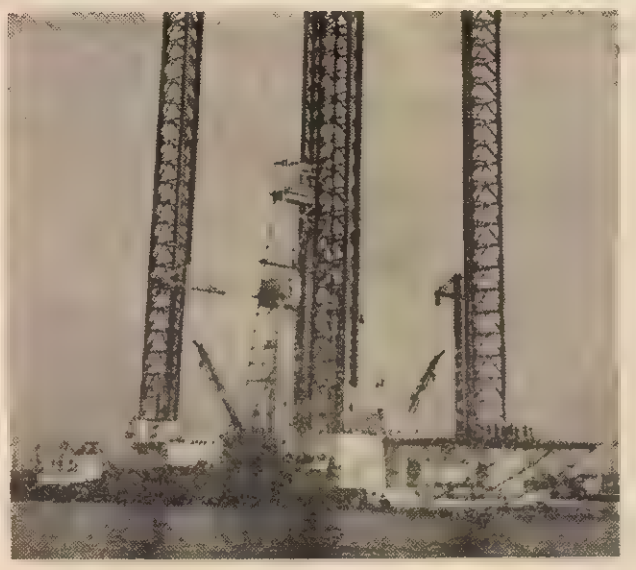

De profesie sondor marin

Urmînd mediana Dunării și coborînd odată cu ea spre vărsare, spre ireversibila ei odihnă, m-am oprit la Constanța, pe marea platformă portuară, acolo unde, pe o înaltă turlă de foraj scrie cu litere mari de tipar — PETROMAR. În cel mai nou domeniu al economiei naționale, forajul marin, un domeniu în care sîntem de o vîrstă cu lumea întreagă. Acum 20 de ani era pionierat chiar în cele mai avansate țări industriale ale planetei și între care s-a angajat curînd și România. Angajare cutezătoare la inițiativa secretarului general al partidului, inițiativă, ca atîtea altele, avîndu-și sorgintea într-o gîndire de economist modern de înaltă ținută științifică pentru care energetica asigură baza și progresul întregii societăți.

Un elicopter coboară la sol pe o mică pistă din beton, cît un șotron de copii, aflată chiar în pragul sediului întreprinderii. Aducea din largul mării un schimb de lucru, urmînd să îmbarce pe celălalt. M-am furișat la un colț și mi-am zis „Nu aleg, va fi primul care coboară". (Adică eroul reportajului meu). A sărit zvelt din „carlinga" elicopterului un bărbat tînăr, mai curînd un băiat, îmbrăcat sport și cu o geantă de voiaj în mînă de parcă ar fi venit din vacanță. „Cum vă numiți?". Se uită mirat. „Petrea Fercu". „Cîți ani aveți?". „28, dar de ce acest interogatoriu ?". „Pentru că vreau să aflu cum ați ajuns aici, de ce tocmai dumneavoastră pe care vă cheamă Petrea Fercu, dintre atîția tineri din România, lucrați pe o platformă de foraj marin, un loc de muncă fascinant încă pentru lumea întreagă ?". Dă din umeri și-și deapănă simplu biografia, chiar amenințîndu-mă că este una foarte comună. N-a trăit nici războaie, nici tragedii, n-a trăit nici nedreptăți, nici reabilitări ci, pur și simplu, s-a născut (într-o familie de țărani de prin părțile Bacăului, ca penultimul din 5 copii), s-a dus la școală și a învățat, ca toți copiii generației sale, opt clase generale, apoi s-a dus la profesională. A ales-o pe cea de petrol, fiindcă în județul Bacău miroase a petrol în orice parte te-ai afla, Comănești și Moinești fiind glorii ale petrolului românesc, cu adînci istorii. A absolvit în 1974, la Moreni și a fost ales să lucreze ca sondor în prospecțiuni geologice, între căutătorii de certitudini, ceea ce înflăcărează imaginația și mintea unui adolescent. Și astfel a început contopirea sa cu o mare idee politică, de politică economică a președintelui Ceaușescu, de a ne bizui cît mai mult pe resursele noastre, dar pentru asta e nevoie de o muncă devotată de a le descoperi, identifica și da la lumină. S-a avîntat într-un periplu dur și bărbătesc, dar ambițios prin geografia țării, sondînd în straturile ei geologice, după țiței, după cupru, după orice fel de substanțe utile pentru materii prime. În 1976 a ajuns la Palazu Mare. Atunci a văzut pentru prima oară marea. L-a fascinat și i-a șoptit că n-o va mai părăsi niciodată. Trebuie să-l înțelegem, sensibilități de adolescent, „aveam doar 19 ani" ! Se căutau sondori de nădejde pentru a fi pregătiți să lucreze pe cea de a doua platformă de foraj marin ce urma să plece în larg. Era momentul cînd „Gloria" se acoperea de glorie în căutările ei, iar „Orizontul" chiar urma să ia în stăpînire orizontul acvatic și să înceapă aceeași misiune geologică de foraj pentru hidrocarburi pe malul românesc al platformei continentale a Mării Negre. În iulie 1976, băiatul care nu trecuse încă pragul adolescenței este selecționat să plece pe un vapor pentru „proba apei", pentru testul „răului de mare". Rezistă, încordîndu-și voința, stăpînindu-și viscerele, gata, gata să-l trădeze și să-i năruiască un vis. A învins. Pe 19 august, la 10 ore în urma platformei, alături de alți 50 de colegi de toate profesiile, dar acționîndu-se pe lîngă maistrul de foraj Ovidiu Diaconescu, pe lîngă sondorul șef Dumitru Stingaciu, pe lîngă sondorul Ionel Aguroaie, pe care îi simțea atunci, ca și acum, întocmai ca pe părinții și frații săi, s-a îmbarcat pentru „Orizont". După ce i-a zguduit bine o furtună cam de gradul IV, drept încă un examen și o avertizare cum că acolo nu rezistă decît cei puternici, a ajuns. În larg l-au mai surprins și furtuni-limită, de gradul VI, rarisime, survenind poate odată la 50 de ani în Marea Neagră, dar a rezistat și rezistă. Alături de toți ceilalți, și, mai ales, alături de „Orizont", care s-a comportat la fel de bărbătește. El, Petrea Fercu, moldoveanul din Săndulești, a trăit satisfacții unice pentru o viață de om, de inscris în tratatele și cărțile industriei petrolului românesc. A forat prima gaură la o adîncime de peste 5 000 metri sub talpa mării. La 1 kilometru depărtare de țărm. Stînd acolo lîngă turla de foraj, cu atenția lamă de cuțit, ore în șir suspendat între cer și apă, la 40 de metri deasupra valurilor mării. Acolo, în larg, a fost primit în rîndurile membrilor de partid, acolo în larg, a avut cinstea ca secretarul general al partidului să-i strîngă prietenește mîna, ca semn de încredere în tineretul țării, în clasa muncitoare, în cea mai nouă categorie de petroliști. N-o să uite, era în octombrie 1976, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru petroliștilor marini. Se afla în schimb, la post, în turla de foraj. Acolo, în larg, a fost promovat ca șef de echipă, în 1981, acolo în larg, i se dau misiuni speciale de lucru, cum sînt cimentările și tubajele după ce se perforează roca de dincolo de apă, căci este un muncitor de nădejde și de valoare. Nu știe spre ce profesie va zbura, deocamdată, unicul său fiu, Vincențiu, acum la vîrsta întrebărilor și jocurilor cu rachete cosmice (jucării cu platforme de foraj marin n-au apărut încă, spune cu regret) dar „mi-ar plăcea să aibă curajul meu. Curajul să te avînți acolo unde este mai greu și mai nou".

CICI TORDACHE-ADAM ■

„Atomii umani" din petrochimie

Cînd s-a înscris la facultate, nu visa că va ajunge la pupitrul unuia din nucleele petrochimiei românești. Absolvise Liceul „Mihai Viteazul" din București, vestit pentru pregătirea în științele pozitive, îi plăcuse mult fizica și chimia, dar, pentru că nu se simțea atras de o carieră didactică, a hotărît să se înscrie la Facultatea de tehnologie a prelucrării petrolului și gazelor. Pe atunci, în Argeș, și cu atît mai puțin în comuna Suseni-Bogați, unde se născuse și unde-i sînt și acum părinții, nu se prea auzise de petrochimie; oricum, îl interesa să vadă practic ce se întîmplă cu moleculele, catenele și celelalte realități ale lumii chimiei, care pentru majoritatea dintre noi sînt numai „noțiuni", dar pe care el vroia să le „simtă", să le urmărească, să le stăpînească în mari retorte industriale.

A absolvit facultatea în 1965 și a fost repartizat la Combinatul de cauciuc sintetic din Onești, unde a lucrat aproape doi ani. În răstimpul ăsta, pe meleagurile natale se petrecuse un lucru ce avea să aibă mari implicații în viața socială și economică a județului și a întregii țări: la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, formulată cu prilejul unei vizite făcute în Argeș în primele luni de după Congresul al IX-lea, lîngă Pitești începea construcția unui adevărat colos industrial — Combinatul petrochimic.

În industria românească, ramura chimiei este, după cum se știe, printre cele mai tinere și — în anii Epocii Ceaușescu — cu o mare ponderе în formarea venitului național ; iar în industria chimică, petrochimia este cea mai tînără și cu ponderea cea mai mare ; iar în petrochimie, combinatul de la Pitești este unitatea cea mai reprezentativă — și, mergînd în continuare pe rază acestor succesive cercuri concentrice, vom ajunge la inima acestui combinat, care este secția de piroliză II, condusă de inginerul Caval Gh. Ion. „După cei doi ani de muncă la combinatul din Onești m-am transferat aici, și pentru că eram mai aproape de casă, de părinți, dar și pentru a pune umărul la ridicarea acestui combinat care astăzi face cinste argeșenilor și țării întregi. Am lucrat mai întîi la piroliză I, a cărei capacitate este jumătate din cea a secției unde sînt acum coordonator. Piroliza e poreclită „mireasa combinatului", e cea mai complexă și cea mai sensibilă din întreg combinatul. Totul se desfășoară la grad și la milimetru, la cea mai mică abatere instalațiile automatizate se decuplează automat, paralizînd întreaga petrochimie. Lucrăm cu temperaturi între plus 850° C (la care se produce cracarea, ruperea moleculei de benzină) și minus 170°C (cînd se realizează separarea diferitelor produse)". Îmi vorbește calm, degajat de riscurile enorme ale unei greșeli cît de mici, de instalațiile de miliarde pe care oamenii secției sale le au în grijă, de producția de etilenă (în valoare de aproape trei miliarde anual), de anonimatul în care rămîn fapte, gesturi, întîmplări de care depind vieți de muncă și imense valori materiale. „Acești douăzeci de ani de muncă echivalează pentru mine, ca pentru toți oamenii acestei țări, ale căror destine au fost întraripate de Epoca Ceaușescu, cu o mare șansă: șansa de a lucra în avanposturile petrochimiei românești, de a mă realiza profesional și social, la un nivel de performanță științifică și de responsabilitate umană pe care nu mi-l puteam imagina în copilăria sau în adolescența mea, petrecute pe dealurile Susenilor; așa cum nu cred că-și puteau imagina nici miile de tineri care dau viață acestui combinat, care fac, de fapt, petrochimia românească. Argeșul, ținut pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu îl cunoaște încă din tinerețe, a devenit în ultimele două decenii, un adevărat bastion al industriei românești — combinatul petrochimic și uzina de autoturisme fiind doar două din cîtoriile realizate aici după Congresul al IX-lea, la indicațiile și pe baza orientărilor secretarului general al partidului. Proiectate la scară individuală, aceste edificii reprezintă posibilitatea unei reale afirmări a personalității umane, a devenirii noastre ca oameni. Nu profesional știu dacă sînt 20 de ani de muncă puțini sau mulți pentru un om, dar ei au însemnat — toate faptele o dovedesc — enorm pentru colectivul nostru. Încă nu am tentația bilanțului, dar pot să spun că am satisfacția unei depline realizări pe toate planurile. Și că dragostea și recunoștința mea se îndreaptă, firesc, în aceste clipe, spre marele cîrmaci al țării și al destinelor noastre".

Privit „ din avion", un om din Combinatul petrochimic Pitești este ca o picătură într-o albie de fluviu, dar din acești „atomi" de inteligență și devotiune profesională se compune viața unei întregi generații, echivalentă în cazul de față, cu viața unei ramuri industriale, de majoră însemnătate pentru avuția și forța României de azi. Inginerul Ion Gh. Caval este un astfel de „element component" — și dacă, apropiindu-vă de Pitești, nu veți mai zări flăcări împungînd cerul, să știți că la piroliza condusă de el randamentul instalațiilor s-a apropiat de cifra 1!

OCTAVIAN STIREANU ■

„Nici n-am visat să ajung ce sînt"

Doina Popa aproape că se sperie: să scrieți despre mine! ? De ce tocmai despre mine, cu ce sînt eu mai presus decît celelalte fete ?? Tocmai asta era, și i-am explicat, faptul că destinul ei, al unui om obișnuit, poate întruchipa pe cel al unei întregi generații de femei, cărora Congresul al IX-lea le-a oferit, ca nicicînd în istoria României, șansa celei mai depline realizări. Șansă pe care, concret, Doina Popa a știut s-o fructifice, ea, fosta țesătoare din 1965 (țesătoare semnificînd prima treaptă ierarhică), fiind pe punctul de a deveni acum maistru, avînd între altele și obligația de a forma tinerele cadre, asigurînd astfel schimbul de mîine și de poimîine al întreprinderii.

Maistrul Popa (varianta feminină a termenului nu prea se folosește, de ce oare ?) a plecat de la foarte puțin. Mai exact, dintr-o familie nevoiașă, cu 7 copii, în care doar tatăl muncea. Valabil, cum ziceam, pentru o întreagă generație, destinul ei e cu atît mai valabil pentru familia Bulgărea, cum se numea Doina ca domnișoară. Toți cei 7 frați au pornit-o spre industrie, Niculae, Gheorghe și Ion sînt și ei maiștri, reușind pe deplin, fie la „Metaloglobus", fie la „Aversa". Numai Doina a făcut excepție, optînd pentru „Mătasea Populară", dar nu regretă cu nimic. Întreprinderea aceasta, rectitorită în anii Epocii Nicolae Ceaușescu prin darea în folosință, în 1975, a unei capacități („hala nouă, o minunăție, largă și cu mașini de toată isprava, produse la „Unirea" Cluj , o recomandă) care a dublat producția, i-a oferit mediul propice devenirii, transformînd-o pe sfielnica de acum 15—20 de ani într-o muncitoare stăpînă pe meserie și pe viață, mereu fermă pe poziții, înțelegînd că se cuvine mai întîi să dea și apoi să ceară. Pentru a ajunge la această calitate, reprezentantă în C.O.M. și, în organizația de bază numărul 3-țesătorie, secretară de partid, a muncit mult și cu tragere de inimă, înțelegînd să răsplătească așa, prin recunoștință și ardoare, marea șansă dăruită de societate în acești ultimi 20 de ani, de a deveni om („dacă se poate, scrieți cu o mare"), de a se realiza pe toate planurile. Zice : nici n-am visat să ajung ce sînt și nici n-aș fi ajuns, nu mă îndoiesc de asta, dacă în fruntea țării nu s-ar fi găsit, înțelept, harnic și neobosit, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acum, cînd se împlinesc 20 de ani de la alegerea sa la cîrma trebuirilor României, nu am cuvinte să-i mulțumesc pentru tot ceea ce a făcut pentru mine, pentru noi toți ! Adevărat patriot, adevărat om de omenie !

De sub mîinile ei harnice au ieșit nu doar țesături de vis („trebuia și trebuie să dau exemplu, doar am categoria cea mai înaltă, 5 cu 2"), ci și țesătoare de ispravă, ca Valentina Ionescu, Ileana Mihăiță sau Ecaterina Țecu. Le-a luat de la abecedar și le-a dus, dăruindu-le pilde bune, pînă la cuprinderea meseriei cu pricepere și răbdare. explicîndu-le și, mai ales, zicîndu-le, fără fumuri, „faceți ca mine !" Ca secretară de partid, răspunde și de O.D.U.S. Înființarea acestei organizații, o aud, a creat multor fete de la noi un alt statut, mai demn, determinîndu-le să se implice mai adînc în trebuirile colectivului. Florica Răducanu, s-o iau pe ea, sîntem prietene bune, pînă să intre în O.D.U.S. stătea de-o parte, acum face și se agită, se poate conta pe ea la orice acțiune, pune suflet.

Realizată pe plan profesional, în curînd va avea în subordine, ca maistru, 50 de lucrători și 60 de războaie („am crescut productivitatea cu 10 la sută, o vom crește, chiar anul acesta, cu 15"), Doina Popa are cu ce se lăuda și, ca să spun așa, în viața de toate zilele. După ce s-a căsătorit, în 1964, a locuit o perioadă lungă cu chirie. La noi, rămăsese Aneta, așa că a trebuit să căutăm o gazdă. Cu ce cîștigam noi, soțul fiind lăcătuș la „Vulcan", abia dacă ne ajungeam. „Mătasea" ne-ar fi dat apartament, numai acum, în 84 și 85, s-au repartizat 60 de locuințe, dar ne-ar fi dat la bloc, iar noi, obișnuiți cu lărgimea, visam o căsuță cu curte. Mama, cînd i-am spus ce și cum, a rîs : aveți gărgăuni, copii ! Statul ne-a împrumutat și, în 3 ani, ne-am mutat la noi, pe Enache Sandu 53, lîngă Depoul de pe Colentina. Crescînd retribuțiile, mai ales după acordul global, ne-am aranjat pe cinste, iar acum putem zice că am terminat : am făcut și interiorul, și exteriorul, și curtea. Băiatul e la înot și învață bine, sîntem sănătoși și, chiar dacă ne lipsesc atîtea, mașina urmează, că doar n-o fi frate-miu Ion mai breaz, sîntem mulțumiți. Nici nu trebuie să-i spun băiatului că înțelege și singur, doar e mare de-acum : munca în climatul de democrație și libertate instaurat după Congresul al IX-lea al partidului ne-au ajutat să devenim oameni, să transformăm visele în realități.

Așa se înfățișează, neînfloritâ, biografia fostei domnișoare Doina Bulgărea, azi comunista Doina Popa, maistru la „Mătasea Populară", reprezentativă, mai zic o dată, pentru o întreagă generație și un întreg timp, cel mai rodnic și mai cutezător din istoria României.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

VOCAȚIA CONSTRUCȚIEI, SENTIMENTUL DURATEI

„Am modelat țării o nouă geografie"

Îl întîlnesc la o oră de amurg — oră cînd își îngăduie o clipă de răgaz —, în apartamentul său de pe una dintre cele mai noi artere vechi ale Bucureștiului, încă în metamorfoză, 1 Mai. Este la masa de lucru. Operează ultima corectură la o voluminoasă carte. Îmi aruncă ochii cu indiscreție și citesc **„Tehnologii pentru executarea lucrărilor de construcții subterane"**. Mă surprinde și se justifică : „Îmi retrăiesc amintirile — tehnice — și de aceea scriu. Experiența celor care am luat-o de la zero și am înălțat o școală în construcțiile hidroenergetice, avînd lucrări de talie europeană și chiar internațională, sîntem datori s-o lăsăm și în file de carte generațiilor următoare. În fine, să lăsăm asta..."

— Dimpotrivă, să continuăm, pentru asta am venit, stimate inginer Alexandru Simionescu, fiți parte din generația, marea generație de pionierat a grandioaselor construcții românești care definesc cea mai efervescentă epocă din istoria României, Epoca Ceaușescu. Vă mai amintiți ? Ne-am cunoscut într-o iarnă, pe Someș, erați directorul grupului de șantiere al amenajărilor hidroenergetice de pe acest riu.

— Cum să nu-mi amintesc, era prin 1971 sau '72. Ba nu, era precis în '71, abia veniserăm de pe Lotru și înghebasem colonia de la Tarnița, de lîngă Cluj-Napoca. Începusem atacarea lucrărilor de la barajul și centrala Tarnița, barajul și centrala de la Mărișelu — a doua ca mărime după Lotru, de pe riurile interioare ale țării, cu o putere instalată de 245 MG, barajul de la Fintinele.

— Ați fost și pe Lotru ?

— Am fost și la Argeș, am fost și la Bicaz.

— Înțeleg de ce directorul general al trustului, inginerul Sălăgeanu, v-a recomandat pe dumneavoastră, viață, suflet și minte de constructor interferate nu numai cu biografia unor construcții-monument pentru România dar și cu destinele și biografia a mii și mii de oameni care le-au înălțat, cu care ați lucrat. Atunci, începeți cu începutul. Dați-ne cîte o secvență, măcar cîte o secvență din filmul amintirilor, al unui timp eroic trăit.

— Am terminat Institutul de mine în 1953, fac deci parte din primele promoții de ingineri formați după 23 August 1944. De ce am urmat Minele, firesc, sînt din Slănic Prahova ? ! De ce am ajuns la Bicaz, acolo unde pornise prima amenajare hidroenergetică din țară ? Am avut un coleg și prieten, Nicolae David, moț, din Apuseni, al cărui bunic și străbunic fuseseră mineri. Și care avea la Bicaz o mulțime de rude mineri. Bicazul s-a început cu minerii și cu ceferiștii. Cu „bluzele albastre" de la Salva și de la Bumbești-Livezeni.

Prin '56—'57, unul dintre ei, era un celebru miner, Ionuț. El venea pe la cămin și ne vorbea ce lucruri extraordinare se petrec la Bicaz, era o flacără, ardea de entuziasm. Cînd am absolvit am plecat amîndoi acolo. Ministrul de mai tîrziu, Dumitru Mosora, era șeful grupului de șantiere tunel-uzină și ne-a primit cu mare căldură, dar n-avea decît două posturi, unul de inginer și unul de maistru de schimb. Eu l-am cerut pe cel de maistru. Ne-a arătat baraca și ne-am instalat. De-a doua zi am mers la schimb, la tunel-ieșire. Stăteam pe lîngă un maistru mai bătrîn să învăț meseria de miner pentru tunele ; se făcea pe vechea metodă folosită în tunelele de cale ferată, grea și dură, azi demult depășită. Oamenii erau, cum v-am spus, extraordinari, erau ca buldozerele, și cu conștințe de cristal, proveniți dintre veritabilii eroi, brigadieri de la Salva și Bumbești. Cu unii am format apoi o familie, am lucrat împreună, ani și ani, cu Pavel Oțet, cu Tudor Moraru, Paul Tihaniuc, Alexandru și Gavrilă Pașca, oameni care au ajuns șefi de echipă, șefi de brigadă, chiar șefi de lot și care au format la rîndul lor nu zeci, mii și mii de muncitori de mare talie, pe care te puteai bizui oricînd și în orice situație. Am trăit niște vremuri eroice și cu oameni-eroi. Ca și inginerii Mosora, Nicolae Ștefan, Nicolae Florescu, Aurel Roșu și șeful lor, Ion Rusmănică, directorul tehnic, care a fost (s-a stins, din păcate, muncea cu o dăruire pînă la uitare de sine și la sacrificiu) unul dintre celebrii ingineri români. Acolo am învățat o meserie grea. La care peste cîțiva ani am renunțat, nu mai corespundea tehnic, în timp ce construiam, ne perfecționam tehnologiile, gîndeam tehnologii noi, eram înzestrați cu mașini, avansa mecanizarea...

— Scrieți despre toate astea în carte ?

— Despre lucrurile tehnice, desigur. Este o carte tehnică, totuși, nu de memorii sentimentale.

— Dar să fim și sentimentali !

— Cînd s-a terminat Bicazul, de fapt, cînd am străpuns tunelul, prin '57—'58, am pierdut, pentru că s-au împrăștiat prin multe locuri, peste 1 000 de mineri specializați în tunele și galerii de fugă pentru amenajări hidroenergetice. Nu exista o perspectivă în acest domeniu. Ea a apărut, după ce s-a început Argeșul, după 1965, la Congresul al IX-lea. A trebuit să umblu după ei prin toată țara să-i adun, se îndreptaseră prin toate zonele miniere, prin Maramureș, Valea Jiului, Schitu Golești... Au venit la chemarea noastră, dar se gîndeau „după aceea ce se întîmplă cu noi, ce vom face ?". A venit Congresul al IX-lea și au apărut vaste deschideri. Îmi amintesc perfect, eram cu ei la Rotunda, șef de lot la galeria de fugă, una dintre cele mai speciale și mai grele din toate construcțiile hidrotehnice din țară, chiar față de cele complexe pe care le-am realizat ulterior, și chiar din Europa, din cauza condițiilor geologice. Acolo s-au născut și desăvîrșit multe tehnologii originale ce ar fi putut fi brevetate, dar cine avea timp de așa ceva ? ! În Proiectul de Directive și apoi în Raportul prezentat Congresului de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se prevedeau între „Direcțiile de dezvoltare a Romîniei socialiste în următorii cinci ani", o atenție deosebită bazei energetice, acțiune care, necesitînd o perspectivă mai îndelungată, a impus elaborarea programului de 10 ani". Ce-a urmat, se știe și se vede, un grandios Program național de amenajare hidroenergetică al întregului bazin hidrografic al României. În 1966, s-a inaugurat Argeșul, personal de către secretarul general, acordînd, ca recompensă și stimă pentru oamenii care au înălțat nu numai o hidrocentrală, ci, cum spuneam, au conturat o școală românească în domeniu — barajul cu dublă curbură de la Vidraru, de concepție originală, proiectat de prof. Radu Priscu, un unicat la ora aceea în Europa, și, mi se pare, este încă, și printre puținele din lume —, cîteva sute de ordine și medalii. Și eu am avut cinstea să mă număr printre cei distinși cu Ordinul Muncii, clasa a II-a. Familia noastră, a hidroenergeticienilor, se mărea, creștea impresionant. Din fiecare șantier s-au născut altele și altele. Erau în curs de desfășurare complexul de pe Dunăre, de la Porțile de Fier I, iar lucrările de pe Lotru au debutat chiar în 1965. De altfel, Lotru cam așa a început : noi, un număr de ingineri de la Bicaz și Argeș, am scris și am prezentat un proiect tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin 1964, cînd era secretar cu probleme organizatorice al C.C. al P.M.R. Amenajarea de pe acest riu a fost și rămîne una din cele mai reprezentative lucrări de marc cădere din Europa și poate chiar din lume. Cînd am plecat acolo, de la Argeș, după punerea în funcțiune a centralei, am luat totul de la cota zero, ne-am instalat niște rulote pe un prund de gîrlă, unde le-am tras cu buldozerele, nu exista măcar un drum de picior. Și am făcut totul, alimentație cu apă, cantină, școli, grădinițe, farmacie, inclusiv releu de televiziune...

— Știu, coloniile T.C.H., deși din barăci de scînduri, arătau și trăiau ca niște veritabile orașe și duceau cu ele pretutindeni, în vîrf de munte ori pe malul unei gîrle, o atmosferă, un spirit, un inepuizabil entuziasm și o stare eroică a muncii.

— Tehnic vorbind, Lotru a însemnat alte premiere, a început școala barajelor din arocamente, ca și transportul subteran pe pneuri, ca și construcția unui puț înclinat lung de 1 400 metri pentru galeria forțată a amenajării, executată după o tehnologie originală, prin aportul unui grup de ingineri de la șantierul Ciunget.

— Care cum se numesc ?

— N-are importanță...

— Pentru noi ar avea. Să vă desconspirăm atunci, acest grup era animat și condus de inginerul Alexandru Simionescu, inginerul șef.

— Numai cînd nu faci nimic nu ai idei ; invențiile s-au născut întotdeauna în vremea unor lupte, în vremea unor bătălii. Noi trebuia să cucerim o bătălie foarte importantă : energie și apă. Deși, aparent, avem multe cursuri de rîuri, nu sîntem totuși o țară bogată în această vitală resursă, apele noastre nu au debite mari și trebuie să strîngem cu grijă orice firișor, orice picătură. În acest scop, în complexul de la Lotru s-au amenajat peste 140 kilometri de tunele și peste 60 de captări secundare, un baraj mare de arocamente și încă 3 din beton și o centrală uriașă, dublă decît cea de la Argeș, cu puterea instalată cea mai ridicată de pe riurile interioare, de 500 MG, și care s-a terminat într-un timp efectiv record. Am pornit în 1966 și s-a pus în funcțiune în 1971. Ne grăbeam, ne grăbim, un inimaginabil program ni se așezase în față. Debutase Programul Olt, Sălăgeanu era director la Sebeș, eu am plecat pe Someș, alții la Riul Mare în Retezat... La un moment dat, de unde eram 4 grupuri de șantiere, s-au desprins și format 12, pe care le avem la ora actuală răspîndite în peste 20 de județe. În plus, din acest nucleu de constructori, cu experiență tehnică și sudură morală, cu acel spirit de atașament și, pe drept spus, cu vocația sacrificiului, cu mîndria și, da, cu orgoliu pentru ceea ce fac și știu să facă, s-au desprins nuclee, grupuri și echipe pe care s-au structurat alte colective și școli constructive pentru edificarea inegalabilului triunghi de opere ce va marca pentru totdeauna Epoca Ceaușescu : Transfăgărășanul — Metroul bucureștean — Canalul Dunăre-Marea Neagră. Mergeți acum pe șantierele Metroului ca și pe ale Canalului Midia-Năvodari și faceți o anchetă ; o să constatați că poate din zece, ori chiar din cinci, unul vă va spune că a lucrat în construcții hidrotehnice. Sîntem mîndri, nespus de mîndri și dați-ne voie la orgoliu, pentru faptul că am fost și sîntem, că am participat și participăm la cele mai perene construcții din marea construcție românească declanșată de Congresul al IX-lea al partidului. Am modelat țării o nouă geografie.

— Ce înseamnă azi Trustul antreprize generală de construcții hidroenergetice — unde v-ați statornicit de cîțiva ani, unde răspundeți de tot ce înseamnă problemele lui tehnice, fiind șeful serviciului tehnic ?

— Programul național de amenajare a întregului bazin hidrografic este în plină desfășurare. Vă spuneam că avem lucrări pe spațiul a 20 de județe și pe cursul aproape a tuturor riurilor, cu punctele de greutate pe Dunăre, pe Sirct, pe Buzău, pe Criș, pe Dîmbovița, pe Olt, pe Riul Mare, pe Sebeș... Trebuie să punem în funcțiune anul acesta centrale electrice însumînd o putere instalată de circa 1 000 megawați. Sîntem direct implicați în programul energetic al țării, prioritar și vital în progresul economiei naționale, ca și în civilizația fiecăruia dintre noi. Sîntem, totodată, implicați și în programul de reconstrucție a pămîntului, în sensul asigurării apei necesare vastelor amenajări pentru irigații. Ce-și poate dori un om mai mult, decît să fie în miezul istoriei patriei în care s-a născut ? !

— Este condiția noastră umană de revoluționari. Minunat să fim părtașii ei și făuritorii ei. Sînteți, într-adevăr, niște oameni extraordinari.

CICI IORDACHE-ADAM

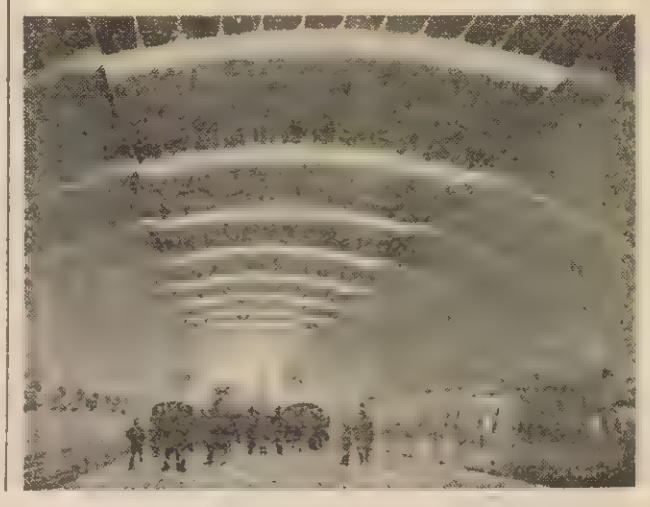

● Epopeea construcțiilor hi-
ne Olt, pe Siret, pe Riul Mare,

Numai prin participarea tuturor

Viața lui Vasile Iordan, secretar adjunct al Comitetului de partid și președintele Consiliului F.D.U.S. al comunei Șoldanu, județul Călărași, seamănă cu a multor oameni născuți în preajma războiului. Tatăl lui, Constantin, a murit în război lăsînd în urma lui trei orfani, care-și amintesc de figura tatălui lor după cele cîteva fotografii îngălbenite de timp, și o văduvă tînără, care de dragul copiilor nu s-a mai măritat.

Vasile, mijlociul și cel mai mare din băieți, urma să fie bărbatul de nădejde în casă. Pînă ce va crește mare, să fie de ajutor cu mintea și cu brațele, mama și-a luat pe umeri, firesc și fără vorbe mari, grija casei și a copiilor.

După ce a terminat 4 clase, atît avea pe atunci școala din Șoldanu, Vasile și-a continuat școala la Budești. Iarna la internat, primăvara și toamna, pe jos, 12 kilometri dus-întors. Cînd aveau noroc, copiii din Șoldanu se mai agățau de cîte o căruță. Clasa lui Vasile Iordan s-a dovedit a fi fost bună. Majoritatea copiilor au mers mai departe la școală. Vasile Iordan s-a înscris la Școala 3 Metala, așa îi spunea, undeva pe lîngă Gara de Est din București. N-a putut rămîne acolo. Întreținerea lui la București era prea costisitoare. S-a mutat la Școala profesională de mecanici agricoli de la Oltenița. În anul 1957 a fost repartizat în Dobrogea, la I.A.S. Făgăraș. Gîndul lui era să fie mai aproape de casă, de mama care trebuia ajutată. A revenit la S.M.A. Budești și a început să lucreze pe tractor. Armata, doi ani, la Tulcea, Constanța și Craiova. Tot departe de casă. Din nou la S.M.A. Budești. După un an ,pentru rezultatele bune obținute, Vasile Iordan este trimis la școala de maiștri de la Roșiorii de Vede. Alți trei ani departe de casă. Niciodată mama nu s-a opus acestor plecări. L-a încurajat chiar pe fiul ei să-și vadă de meserie, de viața lui. Cum s-a descurcat toată viața, se va mai descurca încă cîțiva ani. Numai să fie om muncitor, cu respect față de muncă și față de oameni. Acestea erau singurele sfaturi pe care i le dădea. După terminarea școlii de maiștri, Vasile Iordan a fost șef de brigadă și șef de secție la Nana, o comună apropiată. Din anul 1979 pînă în anul 1981 a lucrat ca șef de atelier. Între timp și-a terminat liceul la Oltenița. Corect și muncitor, Vasile Iordan a urmat două școli de partid. În anul 1976 la Agigea și între anii 1982 și 1983 la Constanța. Din nou acasă între oameni din mijlocul cărora s-a ridicat. Floarea Iordan, mama lui Vasile, este, după mulți ani de muncă și singurătate, liniștită și mulțumită. Casa este din nou plină, așa cum trebuie să fie o casă. Vasile s-a căsătorit, are doi copii, pe Daniela, elevă în clasa a VI-a, și pe Alexandru în clasa I.

— N-ați prea avut răgaz în viață, Vasile Iordan. Muncă și școală. Cum a fost?

— Mama a avut tăria să se lipsească de brațele mele de muncă. N-a fost ușor pentru ea. A făcut totul să pot merge mai departe la școală, să nu simt lipsa tatălui. Pentru mine multă vreme, 10 lei era o sumă pe care nu mă gîndeam cum s-o cheltuiesc, ci cum s-o gospodăresc mai bine să-mi ajungă mai mult timp. Am făcut totul să n-o dezamăgesc pe mama. Am vrut să mă realizez. M-am căsătorit tîrziu, la 31 de ani, numai după ce am ajuns maistru, să pornesc în noua mea familie cu o meserie și o calificare bună. N-aș fi putut să fac și școală și meserie fără ajutorul partidului și statului. Atunci, ca și acum, s-au făcut eforturi deosebite pentru cei ce vrolau să învețe, să-și facă un rost în viață. Să ne aducem aminte, că după război țara era sărăcită, oamenii se loveau de fel de fel de necazuri, și țara a găsit puterea să ne ajute. La profesională totul era gratuit: masa, casa, îmbrăcămintea. Cum aș fi putut face școala dacă nu aveam aceste condiții? Copii fiind, poate nu ne dădeam seama de toate acestea. Mai tîrziu le-am înțeles. Și nu pot să nu amintesc pe Ioan Ilinca, directorul S.M.A. Budești timp de 21 de ani. A fost, acum e pensionar și l-am întîlnit în urmă cu o lună cu stupii prin zona noastră, un om corect și cinstit. Ne-a învățat să muncim, să ne purtăm în viață. Am învățat de la el meserie. Nu-l răbda să stea să se uite. Cînd vedea că unul din noi stîngăcea, punea mîna pe cheie, se băga sub tractor. Cînd cineva are nevoie trebuie să-l ajuți efectiv, să simtă că ești alături de el. Am lucrat mult și cu copiii. Am predat desen tehnic, tehnologie. Îi învățam cum să se comporte, cum să privească munca, le povesteam despre viață. Mulți dintre foștii mei elevi mi-au mulțumit mai tîrziu. E plăcut să vină la tine și să-ți spună: mulțumesc, meștere! Astăzi, copiii au alte condiții. În Șoldanu s-a construit o școală de 10 clase. E mare lucru pentru un copil, să-și facă școala lîngă ai lui. Ce să mai spun? Primul meu salariu a fost de 600 lei. Cîștig acum de șase ori mai mult. Soția are și ea serviciu, la Filatura Oltenița. Cine vrea să ajungă om, poate să urmeze orice școală, să-și aleagă orice meserie. Am înțeles să răspundem la toate chemările partidului, la nevoile țării, să ne răscumpărăm pentru grija pe care au avut-o pentru noi. Să nu dăm înapoi. Așa ne-am gîndit că e bine.

Sînt acum confruntat cu alte probleme. În munca de propagandă rezultatele nu sînt imediate, ca la strung, de exemplu. Oamenii cu cît văd că stăpînești problemele, le cunoști, au încredere în tine. Cu fiecare om trebuie să vorbești altfel, însă cu toții trebuie să te porți frumos. Oamenii înțeleg din ce în ce mai bine că nu se pot obține rezultate decît prin participarea tuturor, printr-un efort comun. Tot ce s-a realizat în comună, s-a făcut prin munca oamenilor, prin participare totală. Partidul a reușit să stringă în jurul lui oamenii, să le canalizeze eforturile spre țelul comun: bunăstarea și fericirea tuturor, liantul care unește în jurul partidului organizațiile Frontului Democrației și Unității Socialiste, este credința că munca pentru binele tău și al celorlalți este adevărata valoare a omului.

În ultimii 20 de ani, prin ceea ce a spus și a înfăptuit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat oamenilor încredere în propriile forțe, i-a îndemnat să-și desăvîrșească pregătirea, le-a asigurat condiții de afirmare, a demonstrat prin realitățile zilei de azi că oamenilor li s-au deschis porțile tuturor posibilităților, că sînt participanți activi la epoca de o nemaiîntîlnită efervescență politică și socială pe care o trăim. Pentru asta, cred eu, trebuie să-i fim în primul rînd recunoscători.

OPREA GEORGESCU ■

Împlinire și modestie

Soarele răsare la ora 5,48. E una din cele mai lungi zile ale anului. Viorel Ioniță se scoală la cîteva minute după ce buza soarelui s-a desprins de orizontul zbîrcit. Nu spune bună dimineața, soare. Se grăbește să prindă o mașină. Cei mai adesea e gata de drum înaintea nevestei lui. Ea mai are de făcut ceva pentru copil. Dar de plecat pleacă amîndoi. Iau aceeași mașină. Intră pe aceeași poartă. Lucrează în aceeași încăpere. El este șef. Să fii șef peste cîțiva oameni nu e mare lucru. Nu poți spune că ești cineva. Poate că în alte împrejurări Viorel Ioniță ar fi fost cineva. Sau dacă jocurile sorții ar fi fost făcute în alte mîini, ar fi dus-o mai rău, ar fi fost un nimeni, un cară apă și hîrtii. Dar din infinitele posibilități pe care le-a pierdut sau le-a fructificat pe rînd, Viorel Ioniță a ajuns să fie inginerul Viorel Ioniță. Arată mai degrabă ca un funcționar meticulos. Păr vîlvoi, voce joasă, ochi adînci, blînzi, mîini neliniștite, agitate, agățîndu-se mereu de ceva. Cînd soarele îi bate în fereastra atelierului de proiectare Viorel Ioniță se uită la o hîrtie. Pare că nu vrea nimic. Poate așteaptă. E una din cele mai lungi zile din an și are destul timp pînă cînd se termină programul. În proiectare munca nu este chiar atît de impresionantă. Ai impresia că mîzgălești mereu o hîrtie. Din asemenea momente de aparentă liniște, insuflate, s-a născut S.R.A. Dacă S.R.A. ar fi un film sau o piesă de teatru și inițialele ar însemna „Singurătatea rămîne o aventură", atunci Viorel Ioniță ar fi un om celebru. Ar fi dat interviuri, fotografia i-ar fi apărut în ziare și cînd ar fi trecut pe stradă lumea ar fi întors capul și ar fi zis, uite-l pe Ioniță! Dar S.R.A. înseamnă Sistem de reglare automată și [illegible] întreprinderile [illegible] viața noastră sînt pline de toi felul de mașinării, care de care mai sofisticate, nimeni (exceptîndu-i pe colegii de instituție și pe încă vreo cîțiva) nu-l cunoaște pe Viorel Ioniță. El intră pe poarta întreprinderii în același timp cu șeful său mai mare, cu muncitorii cu femeile de serviciu și iese la aceleași ore. Și totuși Viorel Ioniță ar putea avea (și nu este exclus să aibă) [illegible] E tatăl unei mașini. Mașinăria e complicată. Pe cît de complicată, pe atît de necesară [illegible] și inventia lui au gîndit-o. Tot ei, ajutați de cîțiva colegi, au și pus-o la punct. Povestea ei nu este interesantă. N-a revoluționat lumea. Nici măcar domeniul. A însemnat ceva în viața unei întreprinderi. În viața lui, poate ceva mai mult. În primul rînd i-a adus schimbarea locului de muncă. A părăsit un institut de cercetare unde lucra la altceva. A intuit posibilitatea proiectării acestui S.R.A. A cerut transferul și a trecut drumul la întreprinderea pentru elemente de automatizare din București. Întîi a fost un gînd, o ispită. Apoi un pariu, din ce în ce mai dur. Și primul S.R.A. e plecat în străinătate și de la el au urmat altele și asta e toată povestea. Nu poți scrie nici măcar un scenariu de scurt metraj care să impresioneze pe cineva. În două minute poți povesti tot. Nici biografia inginerului Ioniță nu are nevoie de mai mult timp. La treizeci și ceva de ani nu ai prea multe amintiri spectaculoase. Ziua cînd ai intrat la facultate, ziua în care ai terminat, ziua căsătoriei, ziua cînd ți s-a născut un fiu, cea în care s-a născut al doilea și ziua cînd a funcționat primul S.R.A. Ar mai fi ziua nevestei și ziua de leafă. Omul acesta delicat nici măcar nu voia să rămînă în București. Nu a fost nici un student strălucit. Era la mijloc, citea doar ce-l pasiona și la materiile pliticoase făcea figurație onorabilă. Și totuși, cineva i-a sesizat neliniștea, i-a dat o recomandare pentru învățămîntul superior.*

Conform datelor astronomice, soarele răsare la ora 5,48. Viorel Ioniță se trezește și se pregătește de slujbă. Urcă în autobus, se înghesuie ca să prindă un loc și cade pe gînduri. Se gîndește la următorul pas. Soarele se ridică pe cer și el este alături de ceilalți. Nici o clipă nu se gîndește că este cineva. Dar după ce pătrunde pe poartă, spunîndu-i portarului bună dimineața, nene. Viorel Ioniță devine într-adevăr cineva.

CORNEL NISTORESCU ■

Marile cîtorii ale Epocii Ceaușescu

Descătușarea energiilor creatoare

„Să gîndim cu capetele noastre"

— În calitate de director al Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole, vă invităm, stimate tovarășe conferențiar Pavel Babiciu, să ne vorbiți, din interior, ca să zicem așa, despre marele avînt al științei românești contemporane.

— Dacă România dispune, pentru întîia dată în istoria ei, de o politică de stat programatică în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, de o concepție larg și temeinic fundamentată care consacră contribuția științei, ca mijloc de producție, la edificarea noii societăți, acesta este meritul istoric, de excepțională importanță, al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Primul bărbat al țării a conferit activității științifice statutul ferm și responsabil al unei întreprinderi naționale de mare însemnătate, asigurîndu-i, în paralel, condiții prielnice de afirmare și fixîndu-i obiective dintre cele mai îndrăznețe. Încă de la Congresul al IX-lea, secretarul general al partidului a subliniat că o economie modernă și, ca rezultat al ei, o societate a bunăstării oamenilor nu pot fi concepute în afara tehnologiilor avansate, de vîrf, a produselor de calitate, cu o înaltă competitivitate. În virtutea acestei concepții revoluționare, dinamice, cu bătaie lungă, a unui mod de a gîndi profund original, novator, opus oricărei închistări sau dogme, capacitatea de cercetare științifică și tehnologică s-a dezvoltat necontenit în ultimii 20 de ani, știința contribuind, cu fiecare zi tot mai pregnant, la ridicarea României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație. Folosindu-mă de acest prilej, aș vrea să aduc în numele meu, al colegilor de muncă, un cald elogiu, și o înaltă prețuire cititorului României moderne cu ocazia alegerii sale ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, descoperind în acest act o recunoaștere legitimă a unei inestimabile contribuții la tezaurul spiritualității noastre și, în același timp, o strălucită garanție a continuării celor mai înaintate tradiții ale științei românești. Care, repet, a progresat ca niciodată în ultimele două decenii, călăuzită de un patriot înflăcărat, înțelept și clarvăzător.

— Nu e lipsit de interes să amintim că în 1965 lucrau în cercetare 3 700 de oameni ai muncii și că numărul acestora a sporit, ca urmare directă a transpunerii neîntîrziate în viață a concepției revoluționare, constructive despre care vorbeați, la 235 000 în prezent, dintre care 91 600 sînt cadre cu studii superioare. Altă comparație elocventă : funcționează astăzi 215 unități de cercetare, institute sau centre, față de 110 în 1965.

— Nu încape nici o îndoială că, la ora de față, dispunem de un redutabil potențial de cercetare științifică și tehnologică, capabil să asigure, în temeiul tradiției și, totodată, al celor mai noi cuceriri, soluționarea celor mai complexe probleme ale progresului neîntrerupt al industriei și economiei românești. Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a statului, cu 20 de ani în urmă, a inaugurat cea mai rodnică eră din istoria științei noastre, prin descătușarea energiilor creatoare, prin refuzul șabloanelor și al rutinei, prin declanșarea unei bătălii aspre, purtată fără menajamente, împotriva stagnării în gîndire și a comodității. În acest superb demers, încununat de izbîndă, de a-i deprinde pe oamenii de știință, pe cercetători să gîndească mereu cu capetele lor, să-și pună toate forțele și toate disponibilitățile în slujba binelui colectiv, secretarul general al partidului a avut-o totdeauna alături pe tovarășa sa de viață, academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial. Președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, a cărui înființare, în 1965, a reprezentat un moment de referință în dezvoltarea științei și tehnicii românești, tovarășa Elena Ceaușescu a condus și îndrumat activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică desfășurată în institutele de cercetări, academiile de știință, pe platformele integrate de cercetare-învățămînt-producție, aducînd o contribuție de mare însemnătate la progresul neîncetat al științei și culturii noastre.

— Rezultatele obținute în domeniul despre care discutăm sînt, cum subliniați, numeroase și semnificative. V-am invita să treceți în revistă cîteva.

— După Congresul al IX-lea, cercetarea științifică a cunoscut o intensificare fără precedent în așa fel încît azi putem afirma, pe deplin justificați, că toate marile noastre realizări din acești ultimi 20 de ani, din construcția economică, din tehnică etc. incorporează în ele contribuții de seamă ale cercetării științifice românești. M-aș opri, ca să dau numai cîteva exemple, la succesele aeronauticii, care a pus la punct, plecînd de la o cercetare proprie de anvergură, o întinsă gamă de avioane, completată nu demult cu aeronavele „Rombac", apreciate pretutindeni pentru performanțele lor de nivel mondial. Aș adăuga, din acest sector, aparatura cosmică. Edificatoare mi se mai par, lista fiind foarte lungă, de necuprins în cadrul unei scurte discuții, hidrocentralele de pe Dunăre, salbele de hidrocentrale de pe rîurile interioare, centralele electronucleare în curs de execuție, Transfăgărășanul, metroul, Canalul Dunăre — Marea Neagră etc. etc. Împliniri de neînchipuit fără sprijinul unei tehnologii de vîrf, oferită tocmai de o cercetare fundamentală și aplicativă serioasă, profundă, originală.

— În ceea ce privește construcția de mașini, domeniul care vă este cel mai familiar ?

— Dispunem și aici de linii și sisteme de mașini-unelte și agregate, de linii flexibile de montaj general, de mașini electrice, hidraulice, agricole etc., de echipamente de sudură, de roboți industriali și așa mai departe, realizări în pas cu ultimele cerințe, competitive pe plan mondial. În privința mecanizării agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a intuit, din primul moment, importanța domeniului în strategia dezvoltării generale a societății, acordîndu-i o atenție deosebită, prioritară. Institutul nostru reflectă, în chipul cel mai convingător, concepția secretarului general al partidului referitoare la rolul și importanța cercetării în viața economică a țării. El funcționează în actuala structură din 1979 cînd, ca urmare a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cercetarea, care ținea de agricultură, și proiectarea, care se găsea în aria construcției de mașini, au fost reunite în același cadru și apropiate de producție. Unitatea tot mai strînsă dintre cercetare și producție reprezintă una dintre laturile esențiale ale noii revoluții agrare, ale căror fundamente teoretice și practice au fost puse, în chip magistral, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Noi facem mașini agricole într-o gamă variată, avem chiar pretenția că sînt competitive, dar deținem și un poligon experimental de cîteva sute de hectare, de pe care am cules, în unele parcele, anul trecut, și 13 000 de kilograme de porumb boabe la hectar !

— Din cîte cunoaștem, secretarul general al partidului a vizitat adesea I.C.S.I.T.M.U.A.

— Nu doar că ne-a vizitat, uneori și de 4—5 ori într-un an, dar tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a implicat profund în activitatea noastră, cu care a rămas permanent în contact, dîndu-ne prețioase indicații și îndrumări și cu prilejurile, de asemenea numeroase, ale diverselor vizite de lucru în agricultură. Neîntreruptul dialog cu secretarul general al partidului a condus la instaurarea unei noi mentalități, a unei noi atmosfere în munca noastră. Perfecționîndu-ne continuu, învățînd din critici, tovarășul Nicolae Ceaușescu a găsit unele din soluțiile noastre necorespunzătoare, am elaborat noua sistemă de mașini, pe care primul bărbat al țării a aprobat-o mașină cu mașină ! Lesne de dedus că indicațiile primite s-au transformat, de fiecare dată, în documentații concrete, în modele experimentale și prototipuri în temeiul cărora ne-am desfășurat activitatea, obținînd rezultate bune. Am conceput și realizat, între altele, familia de combine autopropulsate de recoltat porumb pe 3, 6 și 8 rînduri, de pluguri în măsură să rezolve acoperirea totală a resturilor vegetale și mărunțirea solului, de combinatoare pentru pregătirea patului germinativ, pentru distribuirea de îngrășăminte sau îerbicide, noi mașini de stropit și prăfuit pentru combaterea dăunătorilor etc. etc., reducînd totodată consumurile de metal și de combustibil. N-aș vrea să închei fără a insista asupra unei observații : modul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a abordat, cu fiecare ocazie, problemele legate de cercetarea, proiectarea și construirea mașinilor agricole ilustrează nu numai un profund realism, o deplină cunoaștere a situației, ci și o lucidă anticipare a dezvoltării viitoare a științei. În condițiile în care, în cincinalul următor, nouă, cercetătorilor, ne revine sarcina de a pregăti, fie și parțial, mijloacele și metodele practicii agricole pentru ultimul deceniu al secolului, cînd se prevede, după directivele trasate de Congresul al XIII-lea al partidului, ca producția agricolă a României să se dubleze. Acțiunea noastră e, repet, cu bătaie lungă, concepția secretarului general al partidului fiind una pentru prezent și, deopotrivă, pentru viitor. Iar rîvna și perseverența tuturor celor care lucrează în cercetare, devotamentul nostru nețărmurit, nu reprezintă decît un răspuns ferm, angajat, la chemările celui dintîi bărbat al neamului, care a definit cu numele său, Nicolae Ceaușescu, cea mai fertilă epocă din istoria României. Acum, cînd întreaga suflare românească cinstește cu dragoste și recunoștință pe cîrmaciul destinului național la două decenii de la alegerea sa în fruntea partidului și a țării, slujitorii științei își unesc glasul cu al patriei, urîndu-i tovarășului Nicolae Ceaușescu mulți ani, sănătate și putere de muncă.

OVIDIU IOANIȚOAIA

În Finlanda, la Helsinki, (Olimpiada internațională de matematică), în Cehoslovacia, la Bratislava (Olimpiada internațională de chimie), în Iugoslavia, la Portoroș (Olimpiada internațională de fizică) și în Bulgaria, la Sofia (Olimpiada balcanică de matematică), 16 elevi români au obținut numeroase premii în confruntarea lor cu cei mai buni elevi din toată lumea. Numele lor : Daniel Tătaru, Răzvan Gelca, Radu Negulescu, Lucian Louis Funar, Andrei Paraschivescu, Mugurel Barcău, Dan Pirjol, Ovidiu Clotea, Cătălin Mălureanu, Cristian Mihail Neacșu, Dragoș Horvat, Dorin Bogdan Borza, Sorin Armeanu, Oana Puscoiu, Mihai Ciucu, Nicolae Beli. **Despre acești liceeni, ale căror succese confirmă valoarea deosebită a școlii românești din ultimele două decenii, vă propunem să citiți o amplă relatare într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.**

„Sînt un om obișnuit, dar viața mea împrumută valoare de simbol"

Interlocutorul nostru se numește Petre Ianc și lucrează ca inginer la Institutul de cercetări metalurgice din București. Este fiul unor țărani din Munții Apuseni și s-a născut în anul 1946. Aparține cu alte cuvinte unei generații care a văzut lumina zilei la scurtă vreme după intrarea patriei în evul său socialist, și-a desfășurat instrucția liceală și universitară în anii marilor convulsii politice și sociale ale României postbelice, dar care, mai ales, și-a dezvoltat valențele profesionale beneficiind de marele privilegiu de a păși, odată cu vîrsta deplinei maturități, în cea mai fertilă și glorioasă etapă de înflorire a României moderne. „Sînt un ins obișnuit și vă rog să mă considerați ca atare — ne avertizează Petre Ianc — și realizările mele, cîte sînt, aparțin deopotrivă colegilor mei de institut ca și celor cu care am lucrat în diferite combinate siderurgice. Nu fac parte din cei ce-și dezvăluie talentul virtual sau deprinderi latente încă din adolescență. Ca fecior de țărani munteni, obișnuit cu munca dură și viața aspră, mi-am dorit o meserie bărbătească. De aceea mi-am ales meseria de metalurgist". Cu toate acestea — ne permitem noi să adăugăm — profilul profesional și civic al cercetătorului Ianc se particularizează prin cîteva elemente distincte. Vom aminti în primul rînd că în vremea studenției, dar și mult timp după aceea, Petre Ianc a făcut dovada unei duble pasiuni : cea pentru cercetarea științifică, dar și cea consacrată sportului de performanță. 15 ani la rînd fiind component al echipei de rugbi patronate de Asociația sportivă „Sportul studențesc". O vecinătate deloc jenantă, așa cum o demonstrează izbînzile paralele : interlocutorul nostru a sfîrșit facultatea ca **șef de promoție.**

Dar ceea ce onorează în primul rînd activitatea inginerului Petre Ianc este, desigur, munca de cercetător științific. A condus și a finalizat studii consacrate unor teme de cercetare de o importantă particulară în domeniul siderurgiei. Între acestea : O nouă tehnologie de tratament a tablelor groase (aplicată pe șantierul Giurgeni-Vadul Oii), o marcă nouă de oțel-beton pentru construcții civile (brevetată și în străinătate), iar mai nou întreprinde cercetări pentru asimilarea tablelor groase, pentru conducte, necesare transportului de gaze și produse petroliere în regiunile cu climă aspră. Desfășoară în același timp o activitate didactică în calitate de conferențiar-asociat și a susținut și publicat aproape o sută de lucrări științifice. Un bilanț bogat la numai 39 de ani dar despre care Petre Ianc ține să facă din nou o observație : „Am obținut aceste succese deoarece am lucrat de la bun început într-unul din cele mai mari institute de cercetări ale țării, și într-o perioadă de maximă dezvoltare economică a României. De altfel, întreaga mea generație, a avut condiții optime de afirmare. Colegii mei de facultate ocupă, mulți dintre ei, la o vîrstă tînără, funcții de cea mai mare răspundere. Pot da și exemple toate de la Combinatul siderurgic Galați. Iată : Sandu Florentin a devenit director general adjunct al combinatului, Traian Popa, inginer șef la Laminoare, Mircea Budur, șef secție LTG-2, Florea Strugare, șeful serviciului tehnic. Și mulți alții. În ceea ce mă privește lucrez într-un institut în care fondurile de investiție au crescut de la 74 milioane lei în 1965 la 805 milioane anul acesta. Este o realitate pe care nu au putut-o întrezări nici chiar cei care au lucrat în cercetare cu 20 de ani în urmă. Și lucrul cel mai important : trăim cu sentimentul tonic că tot ce se face, se întreprinde, este spre folosul oamenilor, pentru prosperitatea României. Sînt concluziile care confirmă justețea politicii economice promovată de partidul nostru, de secretarul său general prin unitatea dintre știință și conștiință, motorul și miezul dialectic al unei epoci supranumite pe drept cuvînt Epoca Nicolae Ceaușescu. Sînt rezultatele unui demers rațional ce neagă și deconspiră aspirațiile politologiei nemarxiste. Așa cum arătam la începutul discuției noastre, într-un stat al democrației plenare, al profundului umanism, motivația axiologică a acțiunii politice presupune implicit o întemeiere științifică, ceea ce face ca judecățile de valoare să dobîndească în știință forța și semnificația judecăților de existență".

LIVIU TIMBUS

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ
Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

MOMENT ISTORIC PENTRU VIITORUL ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI

„...este necesar să facem astfel încît știința românească să ocupe un loc de frunte și, în unele domenii, locul de pionierat în cunoașterea de noi și noi taine ale naturii și universului, în dezvoltarea cunoașterii umane în general.

Să pornim permanent de la faptul că nu există lucruri care nu pot fi cunoscute, ci numai lucruri necunoscute încă, dar că stă în puterea omului ca, prin cutezanța sa, să descopere noi taine și noi legi ale naturii, să acționeze pentru a le pune în serviciul omului, al bunăstării omenirii, al colaborării și păcii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Cald și profund omagiu

Un lucru pe care-l știe, cred eu, la ora actuală, toată lumea, dar pe care îl relatez cu toată plăcerea, ar fi acela că, pentru alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, au avut loc două ședințe. Una, în ajunul solemnei adunări, în care au fost scoase în evidență activitatea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. După aproximativ două ore, prin hotărîrea unanimă a membrilor titulari, singurii care au dreptul la vot, s-au întocmit documentele pentru adunarea solemnă de a doua zi. Pentru mine și, totodată, pentru toți ceilalți participanți, această alegere n-a fost o surpriză. Mulți dintre noi am spus că acest lucru trebuia să se înfăptuiască mai de demult, dar am înțeles, în același timp, că momentul în care sărbătorim cei 20 de ani de la lucrările Congresului al IX-lea, Congres ce-a coincis cu deschiderea spre lume a țării noastre, este chiar prilejul cel mai potrivit pentru a ne exprima respectul, prețuirea și recunoștința pe care noi, membrii Academiei Române, le nutrim față de președintele țării. Vorbind despre activitatea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, aș aduce în discuție un anume fapt pe care l-am păstrat în memoria mea afectivă : încă de la Congresul al IX-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe lîngă problemele propriu-zis politice, de politică internă și externă pe care le-a enunțat, s-a arătat, încă de atunci, un adevărat îndrumător în problemele culturale și artistice, în sensul cel mai larg al cuvîntului. În anul imediat următor, în 1966, cu ocazia Centenarului Academiei Române, a rostit un mare discurs în care a expus un întreg program de promovare a culturii socialiste, dar, în același timp, întemeiată pe tradițiile progresiste ale culturii poporului nostru. Iată, dar, că încă din primii ani, de cînd a fost ales în fruntea partidului, Academia Română, ca for suprem al culturii noastre, s-a bucurat de sprijinul și solicitudinea sa. Cît despre discursul rostit recent la adunarea solemnă, acel tip special de sinteze economice, politice și sociale, analize pătrunse de un înalt patriotism, de patos revoluționar și de o amplă clarviziune recunoscute în toată lumea, am reținut, pentru sufletul meu, datorită semnificației sale, următorul pasaj : „În același timp, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să acordăm atenția necesară și științelor sociale — și aș menționa, în primul rînd, istoriei, filozofiei materialist dialectice și istorice — literaturii și limbii române, cu atît mai mult cu cît începuturile acestui înalt forum au fost legate de apărarea și dezvoltarea limbii române. O națiune, un popor nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie ! Aceasta constituie chezășia și forța fiecărui popor — și, așa cum am menționat, poporul nostru a creat, de-a lungul mileniilor, limba, cultura românească ! Oamenilor de știință și de cultură le revine misiunea s-o păstreze, s-o perfecționeze și să asigure întotdeauna ca ea să ocupe un loc demn în rîndul limbilor și culturii universale". Rostite de cea mai autorizată voce a țării și de la înălțimea impresionantului nostru forum, aceste vizionare idei vin să anime toată suflarea culturală și științifică a țării, vin să ofere o finalitate limpede și clară întregii noastre activități, activitate pe care, după exemplul tovarășului Nicolae Ceaușescu, o punem în slujba poporului, a culturii, limbii și istoriei sale.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

O viață pilduitoare

Dubla alegere concomitentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, reprezintă un eveniment de profundă și multiplă semnificație majoră, de amplă rezonanță.

El a prilejuit evocarea binemeritatului prestigiu al înaltului for academic, care în curînd va împlini 120 de ani de existență și afirmare, prezența sa activă la marile acte istorice și contribuția membrilor săi la dezvoltarea științei și culturii naționale de-a lungul deceniilor. În același timp, prin el s-a consemnat solemn actul de consacrare academică, de recunoaștere plenară și înaltă prețuire a gîndirii și acțiunii înțelepte și realiste a președintelui țării, a contribuției sale îndelungate și profund originale, teoretice și practice, la măreața operă a construcției socialiste, la progresul material și spiritual al întregii națiuni. El deschide totodată noi perspective vaste cercetării fundamentale și aplicative în toate domeniile chemate să contribuie mai larg și mai intens la înălțarea României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație, imperativ categoric, nobil și suprem cărula tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a dedicat și îi dedică o întreagă viață pilduitoare sub toate aspectele.

Rezultanta de sinteză a acestei triple semnificații a recentului eveniment, ce se impune cu stringența unei axiome, este confirmarea necesității imperioase a unor eforturi, și mai curajoase, și mai susținute, și mai eficiente, individuale și colective, într-o cadență fermă, din partea tuturor celor ce activează în cîmpul creației științifice, culturale și artistice.

Acesta este, de altfel, și îndemnul mobilizator, de largă reverberație în conștiința țării, a oamenilor de știință, ce se desprinde pregnant din discursul magistral de recepție al tovarășului Nicolae Ceaușescu, la adunarea generală solemnă a înaltului for academic.

Acad. VASILE V. MALINSCHI ■

Știință și conștiință

Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România a fost primită de oamenii muncii și cadrele de specialiști din agricultură cu legitimă satisfacție și bucurie. Numeroasele vizite întreprinse de secretarul general al partidului în unitățile de cercetare și învățămînt din țara noastră au demonstrat de fiecare dată interesul expres pe care primul bărbat al țării îl acordă științei ca pîrghie de ridicare a economiei naționale, de îmbunătățire a condițiilor de viață ale poporului. În fapt, tot ce s-a făurit în România ultimelor două decenii poartă amprenta gîndirii vizionare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a capacității sale de comprehensiune, de prospectare lucidă a viitorului, de aplicare creatoare la condițiile concrete ale patriei noastre a celor mai generale legi ale socialismului științific. Contemporaneitatea datorează deopotrivă iubitului fiu al clasei muncitoare din România îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu teze de mare însemnătate principială, teoretică și practică.

La izvoarele acestei gîndiri profunde, dar de o mare suplețe, se află fără îndoială eliberarea conceptelor politice, sociale și economice din strîmtorarea dogmatismului, restituirea funcției novatoare, creatoare a teoriei, privită nu ca o dogmă, ci ca o călăuză în acțiunea practic-transformatoare, ca instrument științific de descifrare a realității concret-istorice, a specificului național și a contextului internațional aflat în mișcarea dialectică. La toate înfăptuirile națiunii noastre, în această ultimă perioadă bidecenală, se află întruchipat spiritul novator al secretarului general al partidului, neîmpăcarea sa cu orice tendință de închistare, stagnare, automulțumire, energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea contemporană.

Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca membru titular și președinte de onoare al Academiei R.S.R. constituie o chezășie pentru dezvoltarea și înflorirea în continuare a științei, culturii și artei naționale, pentru construirea socialismului și comunismului pe pămîntul României. Avîndu-l în frunte, oamenii de știință au datoria de a-și lărgi și mai mult orizontul lor de creație, de a găsi cele mai eficiente căi de rezolvare a tuturor problemelor legate de dezvoltarea economiei naționale. Aceasta este nu numai o datorie de om de știință, ci și o datorie patriotică.

În acest larg context al unor împliniri și bucurii unanime, oamenii de știință din agricultură au nobila menire de a contribui în continuare, dar într-o măsură și mai mare, la convertirea științei agricole în practică zilnică, la sporirea sensibilă a producției agricole vegetale și animale în conformitate cu indicațiile de o inestimabilă valoare, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul care întruchipează plenar, la cel mai înalt nivel, înțelepciunea, puterea de muncă și spiritul revoluționar al poporului nostru.

Acad. prof. dr.
NICHIFOR CEAPOIU ■

Marile cetitorii ale Epocii Ceaușescu

CULTUL MUNCII, AL CREAȚIEI, NOUA DEMNITATE A CREATORULUI

„Cinstiți patria și poporul nostru minunat,

ION JALEA — Decebal (Deva)

CELA și COSTIN NEAMȚU — Hrisov 2050

VIRGIL ALMĂȘAN — Întemeietorii

O cultură a vieții, o viață a culturii

Rostită-n versuri cu silabe de aur, întruchipată-n luminoase culori desprinse parcă din inima unui răsărit de soare, săpată-n albul imaculat al marmorei, ori turnată-n bronzul nepieritor al monumentelor, sau cîntată-n lungi și domoale și-n același timp ropotitoare doine și rapsodii, dragostea de patrie a fost și va fi, dintotdeauna, adevărata cheie de boltă a întregii noastre arte, a întregii noastre culturi.

Expresie definitorie pentru fiecare mare artist, dragostea de patrie, prin care înțelegem, lărgindu-i și înnobilindu-i întrucîtva sensul, nu numai dialogul artistului cu istoria meleagurilor natale, a pămînturilor străbune, pline de osemintele de argint ale eroilor ei, mari cetitori de țară și de neam, ci și dialogul său cu prezentul imediat al patriei, străduința sa de a închina cea mai mare parte a operei sale efortului tuturor celor ce dau patriei un chip nou, un chip pe măsura eroicelor vremuri pe care le trăim, dragostea de țară, deci, arde adînc la temelia întregii noastre culturi.

Dacă, metoforic vorbind, la butoniera orașelor patriei strălucesc, ca niște garoafe roșii, zeci și zeci de monumente, dacă versul poeților s-a încărcat de ritmuri avîntate, dacă eroii celor mai de seamă romane ale noii noastre literaturi sînt cei ce-au ridicat noile orașe, sau cei ce-au ridicat marile ctitorii ale socialismului, dacă artele plastice, la rîndul lor, se-arată a fi tot mai însetate de real, de explozia însăși a peisajului urban sau rural, dacă marilor cîntece patriotice și revoluționare li s-au adăugat între timp altele, noi, cu-aceleași însuflețitoare îndemnuri întru cinstirea patriei, și lista unor astfel de noi întîmplări ar putea continua, fără doar și poate, toate acestea s-au putut înfăptui mai cu seamă în ultimii 20 de ani ciți au trecut de la acel istoric Congres al IX-lea, moment crucial în viața poporului nostru, cînd în fruntea partidului a fost ales cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizionar patriot și revoluționar român a cărui viață de excepție este închinată pe de-a-ntregul propășirii României, ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație.

Atunci, în plenul lucrărilor celui de-al IX-lea Congres, în chiar Raportul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a prezentat, s-au făcut auzite, între alte generoase idei, și aceste însuflețitoare îndemnuri adresate tuturor artiștilor : **„Poporului, adevăratul făuritor al tuturor bogățiilor patriei, trebuie să-i închine oamenii de artă și cultură tot ceea ce pot crea mai frumos și mai bun. Desigur, se poate și este necesar să se creeze în diferite forme și stiluri. Putem spune creatorilor de artă : alegeți tot ceea ce credeți că este mai frumos în culoare, mai expresiv în grai, redați realitatea cît mai variat în proză, în poezie, în pictură, sculptură și muzică, cîntați patria și poporul nostru minunat, pe oci ce și-au închinat întreaga viață înfloririi României"**. Sînt îndemnuri ce au rodit aidoma bobului curat și viguros aruncat într-o brazdă bogată, mănoasă. Artelor și culturii române contemporane li s-au deschis, dintr-o dată, toate ferestrele înspre viață și adevăr. Un aer puternic, de primăvară, înnoitor, și o lumină înaltă s-au înstăpînit în toate domeniile vieții din România, inclusiv în cele ce țin de artă și cultură. Mai mult decît atît, artelor și culturii române li s-a oferit șansa, pentru că despre o adevărată șansă este vorba în ultimă instanță, de-a contribui decisiv, prin puterea modelatoare a mesajului lor eminamente și profund uman, la configurarea portretului moral al omului nou, constructor conștient și devotat al României socialiste. Puse în slujba vieții, artele și cultura au devenit și devin, pe zi ce trece, tot mai viabile, un bun al întregului popor, astfel încît putem spune, fără teama că greșim, că avem o cultură a vieții și, în același timp, confundîndu-se cu ea, o viață a culturii.

VICTOR NIȚĂ ■

Tradițiile populare în contemporaneitate

Tradițiile civilizației și culturii populare românești au cunoscut, ca urmare a liniilor directoare date de Congresul al IX-lea al partidului, deschideri noi, de largă perspectivă și profunzime. În consecință, s-a intensificat extrem de eficace activitatea de cercetare științifică menită să descopere elemente de cultură populară de străveche tradiție care, alături de alte numeroase dovezi, vin să confirme în mod strălucit permanența rădăcinilor multimilenare ale culturii populare românești, vechimea, continuitatea și statornicia poporului român pe meleagurile patriei noastre.

În același timp, în lumina orientărilor Congresului al IX-lea al P.C.R., s-a intensificat și amplificat cercetarea fenomenelor etnografice contemporane, punîndu-se accent pe studierea creației în toate sferele culturii populare, pe stimularea și promovarea valorilor autentice, originale, pe **făurirea de tradiții noi, contemporane.** Filonul viguros al bogatelor tradiții populare a stat și stă la baza creării de noi valori, aducîndu-se astfel în contemporaneitate elementele de esență ale spiritualității românești închegate în diverse perioade istorice și perpetuate prin forța inepuizabilă a tradiției pînă în zilele noastre. Tradiția constituie o forță inepuizabilă pentru că ea este supusă în permanență înnoirilor, înnoiri ce se manifestă mai lent într-o anume perioadă, pentru ca la un moment dat să devină ele însele caracteristice pentru o anume etapă, răspunzînd cerințelor spirituale ale etapei respective.

Tradițiile culturii populare specifice epocii în care trăim apar, se făuresc și se consolidează sub ochii noștri, generațiile de azi fiind ele însele creatoare de **tradiții contemporane**, conștiente fiind că participă activ și cu eficacitate la acest proces. Valorificarea tradițiilor de civilizație și cultură populară, alături de crearea noilor tradiții, se desfășoară în țara noastră și se afirmă cu foarte multă prestanță în cadrul generos al **Festivalului Național al Muncii și Creației „Cîntarea României"**. Un strălucit exemplu în acest sens îl constituie, de pildă, activitatea creatorilor populari contemporani în domeniul ceramicii populare ,activitate ce și-a găsit un excelent prilej de afirmare în cadrul tîrgurilor olarilor ce se desfășoară sub egida Festivalului Național „Cîntarea României". Acest an a marcat, de pildă la Horezu, județul Vîlcea, cea de-a XV-a ediție a **Tîrgului ceramicii populare românești.** Un deceniu și jumătate în care, an de an, cei mai talentați olari din cele mai reprezentative centre ceramice de pe tot cuprinsul țării, s-au adunat la acest tîrg-concurs, pentru a-și dovedi măiestria și ingeniozitatea cu piese ceramice a căror valoare artistică aduce tradițiile în contemporaneitate, dar reprezintă, în același timp, și valori ale contemporaneității. Numele multor olari au devenit cunoscute și chiar vestite tocmai datorită unor asemenea prilejuri de afirmare a valorii creativității lor.

Se poate afirma că noțiunea însăși „creatori populari contemporani", care astăzi se vehiculează cu ușurință și în mod firesc, și-a făcut treptat loc și a cucerit locul pe care astăzi îl ocupă în limbajul de specialitate și în cel cotidian, s-a impus abia pe parcursul ultimelor decenii. Paleta tematică de afirmare a creatorilor populari, contemporani, este foarte largă. Dacă ne-am referi numai la sferele plasticii populare și tot am fi nevoiți să subliniem că sferele de străvechi tradiție, puternic stimulate, încurajate și continuate, sînt îmbogățite cu elemente și aspecte izvodite în perioada contemporană, care au izbutit deja să capete acceptarea colectivității noastre de azi.

Ne vom opri aici cu exemplificarea, deoarece intenția noastră a fost doar aceea de a dovedi că în realitatea etnografică contemporană tradițiile culturii populare se bucură de cinstire, prețuire și sprijin și, totodată, de a dovedi că generațiile de mîine vor avea mîndria de a prețui tradiții făurite de generațiile epocii noastre contemporane, epocă pe care ne mîndrim să o putem numi Epoca Nicolae Ceaușescu.

prof. dr. ION VLĂDUȚIU ■

Diversitatea de stiluri

Cine urmărește evoluția literaturii române a ultimelor două decenii nu poate să nu constate tendința generală de înnoire față de etapa precedentă, mai ales în ceea ce privește modul de comunicare, corespunzător, nici vorbă, unei noi viziuni și abordări a realului. Dacă ne-am referi numai la anul 1968, la poezie și la proză, ar fi cu neputință să nu observăm mutațiile intervenite prin volume precum **Laus Ptolemaei** de Nichita Stănescu, **7 poeme** de Leonid Dimov, **Tinerețea lui Don Quijote** de Marin Sorescu, **Intrusul** de Marin Preda, **Interval** de Alexandru Ivasiuc, **Martorii** de Mircea Ciobanu, spre a da doar cîteva exemple din cele mai frapante. Este momentul cînd la Adunarea generală a scriitorilor din 16 noiembrie 1968, secretarul general al part.-dului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbea de „o largă diversitate de stiluri și maniere artistice", necesare în dezvoltarea firească a oricărei literaturi : „Combătînd anumite viziuni înguste din trecut, unele păreri rigide cu privire la caracterul artei, partidul stimulează preocuparea scriitorilor, a tuturor artiștilor din țara noastră pentru perfecționarea măiestriei, pentru îmbogățirea mijloacelor de exprimare, pentru o continuă înoire creatoare. Pornim de la premisa că diversitatea de stiluri și forme artistice nu face decît să exprime mai pregnant conținutul, să-l facă mai accesibil omului pentru care este creată opera de artă" **(România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, vol. 3, București, 1969, p. 675). Aceeași observație este reluată într-un interviu acordat ziarului **L'Humanité** la 8 mai 1970 și, cu prevenitoare lămuriri, în Cuvîntarea la întîlnirea cu oamenii de artă și cultură din 10 martie 1971 : „Sîntem, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu cu acest prilej, pentru o largă libertate de creație, dorim să avem o literatură și o artă diversificate din punctul de vedere al formei, al stilului, ne pronunțăm hotărît împotriva uniformizării și șablonismului, a rigidității și dogmatismului. Considerăm că a accepta șablonismul, uniformizarea, rigiditatea înseamnă a sărăci viața spirituală și culturală a poporului nostru" **(România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 5, p. 465). Conceptul diversității stilurilor și manierelor artistice de exprimare ca manifestare a libertății de creație și semn al promovării valorilor autentice apare în numeroase luări de cuvînt ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, necontenit preocupat nu numai de amploarea fenomenului literar românesc contemporan, dar și de adîncimea, calitatea și originalitatea sa în contextul literaturii universale, a acelei literaturi care trebuie să ducă societatea omenească înainte spre luminile viitorului.

AL. PIRU ■

„Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai"

Istoria națională, adevărul tuturor momentelor care au constituit-o și au marcat-o, a însemnat o preocupare fundamentală, de căpetenie, a pictorilor și sculptorilor noștri din toate timpurile. Simbolul, alegoria, metafora în general și mai ales realismul au fost mijloacele prin care, de fiecare dată, au fost identificate și transfigurate, cu înaltă măiestrie artistică, sensurile profunde, de interes major, ale unei istorii atît de încercate.

Revoluția de eliberare socială și națională, determinînd marile prefaceri și direcții ale dezvoltării noii societăți românești,

● Dragostea de partid : izvorul patriotismului pentru făuritorii noului ● Rol de pionierat, de prioritate, de „locomotivă" a întregii noastre construcții socialiste ● Cercetarea istorică — o condiție permanentă a dezvoltării conștiinței de clasă, a culturii politice naționale ● Cultivarea exigenței — factori de mobilizare contemporană ● Festivalul național „Cîntarea României" — expresie vie a participării maselor la actul de cultură ● Literatura contemporană — o tribună activă în dezbaterea realului ● Presa și mijloacele audio-vizuale — factori de educație politică ● Cultura — [illegible] profundele semnificații ale schimbului de valori la nivel mondial.

IX 1965 1985 20

pe cei ce și-au închinat întreaga viață înfloririi României"

MIRCEA ȘTEFĂNESCU — Ștefan cel Mare (Vaslui)

MARIUS BUTUNOIU — Mihai Viteazul (Cluj-Napoca)

CONSTANTIN NIȚESCU — În mijlocul poporului

a condiționat după cum bine se știe și în acest plan, al artelor plastice, multe și esențiale prefaceri. Inerente ingerințe însă, de ordin subiectiv și obiectiv, pe care istoria contemporană și mai ales documentele de partid le-au consemnat, interpretat și apreciat, de fiecare dată la dimensiunea lor reală, au reușit să tulbure și, ce este mai grav, uneori chiar să pericliteze valoarea firească a fenomenului, aflat în plină desfășurare.

Cu atît mai mari și mai eroice ne apar în acest context — ne referim, cum desigur s-a înțeles, la anii premergători Congresului al IX-lea — figurile unor Camil Ressu, Corneliu Medrea, a unicului Gheorghe Anghel, a inegalabilului Ciucurencu sau a lui Corneliu Baba și încă mulți alții, care, cu riscuri și eforturi sociale și morale, uneori supraomenești, au salvat falonul adevărat și inconfundabil al unei arte de prima mînă și în plenară ascensiune. Și dacă în istorie și mai ales în filozofie, în literatură, în muzică și în multe alte domenii, spiritul național, precum știm, a fost de multe ori trădat și alungat, în locul său instaurîndu-se un alt mod de simțire și înțelegere, specific altor viziuni și modalități de a recepta și interpreta existența, la nivelul picturii și sculpturii românești, le datorăm acestor artiști români — noi toți, cei de acum și cei ce vor veni — enorm. Prin credința nestirbită și prin sacrificiul lor, ne-au salvat comorile, spre a nu fi cumva împrăștiate în cele patru vînturi.

A apărut însă ȘANSA, deodată și mai ales la o dimensiune și la o anvergură în care cu toții speram, dar la care nimeni nu se mai aștepta cu adevărat.

Ea, această ȘANSĂ, s-a numit, se numește și se va numi întotdeauna, pentru artele plastice, sau mai corect și pentru ele, Congresul al IX-lea al P.C.R. S-au spus și se vor spune mereu multe, bune și frumoase lucruri despre acest impresionant eveniment, despre acest hotar între două epoci, punte menită să reunească definitiv malurile unei spiritualități vremelnic și artificial despărțite.

Istoria, mai ales, și apoi filozofia, științele sociale, știința, literatura, teatrul, muzica și nu în ultimul rînd artele plastice s-au întors la matca lor inițială și, de la o nouă înălțime a spiritului și a gîndirii, au purces la a călăuzi către eternitate drumul eroic al unui popor prietenos și generos, mîndru și independent, în fruntea căruia se află de acum înainte un fiu cu adevărat devotat și neînfricat, cutezător, pe măsura imperativelor unei epoci de nemaiîntîlnită complexitate : Nicolae Ceaușescu.

De acum înainte și poate pentru totdeauna, fără nici un „inspector" peste arte, încurajați și sprijiniți efectiv și fără condiționări, pictorii și sculptorii cei mai talentați și cei mai harnici, cu toții laolaltă, s-au luat la marea întrecere de a-și cînta locurile atît de minunate și colorate, aflate de mii de ani „pe-un picior de plai, pe-o gură de rai".

Cîntecele acestea, cîntecul acesta general este impresionant și sublim, unic mai ales printre frumoasele cîntece ce se aud mereu prin lumea întreagă. Și așa cum de fiecare dată, cînd la Zacopane, Agrigento, sau în altă parte vin dansatori din Țara Oașului, despre locul I nu se mai discută, și în cazul picturii românești, oriunde ar fi prezentă, în țară sau departe prin lume, ea își face de la început auzit și prețuit timbru-i inconfundabil, toate acestea împlinîndu-se însă firesc, în numele și în virtutea firescului, al tradiției, al dezvoltării plenare și normale a spiritului autohton, deschis tuturor înnoirilor.

MIHAI BANDAC ■

Schimbul de valori

Privită în întreaga sa evoluție, cultura română ne permite să observăm unele etape de maximă deschidere spre fenomenele de creație din țările mai apropiate sau mai depărtate, dar și unele etape de fixare a atenției spre interior, marcate de convingerea că o adevărată efloreșcență a potențialului spiritual al poporului nostru nu se poate împlini decît printr-o masivă explorare a tradițiilor și a miturilor naționale. Așadar, o mișcare dialectică. Alternante adesea, aceste etape de deschidere și închidere spre exterior au avut uneori un caracter sincronic, înțelese ca două aspecte complementare ale unui fenomen unitar.

Un astfel de moment este cel care a debutat în 1965. Deatunci a început un proces masiv de deschidere spre toate marile valori ale umanității. Febrilitatea acelei căutări care avea caracterul eroic al oricărei tentative de ieșire dintr-o cvasistagnanță știută, asumată ca o stare tragică, viza toate etapele culturii universale și toate ariile culturale reprezentative de pe glob. În viața noastră literară au apărut alți teoreticieni și critici ai literaturii, cu o gîndire mult mai nuanțată, vechile concepte închistate despre realism și antirealism explodaseră prin nefirescul lor, fapt la care au contribuit numeroși esteticieni marxiști din țară și din străinătate, care au reînceput să gîndească statutul literaturii clasice și moderne pe baze noi, originale, stimulatoare pentru însuși procesul de creație, ca și pentru cel de receptare. De altfel, însuși secretarul general al partidului spunea la o întîlnire a scriitorilor că **„Este de înțeles că cunoașterea culturii universale reprezintă o necesitate nu numai pentru cei care lucrează în acest domeniu, ci pentru orice popor. Nici o națiune nu se poate dezvolta, nu-și poate înscrie cultura în sfera civilizației mondiale dacă se izolează, dacă nu participă la schimbul de valori spirituale. Datoria noastră este să facem cunoscute peste hotare marile realizări ale culturii patriei noastre, să ne afirmăm cu contribuția noastră originală în patrimoniul civilizației internaționale."** Este aici intuiția fericită a unui proces dialectic, fără de care dezvoltarea organică, ascendentă a unei culturi nu este posibilă.

Dacă atitudinea comprehensivă, indiferența sau intoleranța față de influențele străine, mediată de traduceri sau de lecturile în original ale unor opere literare străine a avut un caracter foarte tranșant din punct de vedere teoretic de-a lungul timpului, practica vieții literare a pus în lumină un comportament mult mai cumpătat, evident la cei mai mulți cărturari și scriitori români din toate timpurile. O asemenea adecvare la „practica vieții literare" se petrece în ultimele două decenii în cultura noastră, cultivîndu-se o atitudine echilibrată și, în același timp, eficientă în problema deschiderii culturii române față de universalitate.

Nevoia acută de traduceri din toate țările lumii nu are la bază un complex de inferioritate. Ea poate fi resimțită ca atare pe plan național doar cînd acestea lipsesc. Explozia informațională de astăzi relevă mai mult ca oricînd necesitatea cooperării culturale. Nici o țară, oricît de mare ar fi, nu l-a produs și pe Homer și pe Dante și pe Hugo, și pe Goethe, frații Schlegel, și pe Balzac, Tolstoi, Dostoievski, și pe Eminescu și Rebreanu. Dacă sîntem convinși că literatura lumii are nevoie de glasul românesc (și că, în acest sens, avem de recuperat niște poziții meritate), trebuie să acceptăm și reversul, și anume că avem nevoie de literatura lumii. Într-un climat cultural cum este cel pe care îl respirăm în prezent, un astfel de echilibru este posibil, stă în puterile noastre să-l slujim și să-l transformăm în realitate.

ROMUL MUNTEANU ■

Libertatea creației

„Sîntem pentru o largă libertate de creație, dorim să avem o literatură și o artă diversificate din punctul de vedere al formei, al stilului, ne pronunțăm hotărît împotriva uniformizării și șablonismului, a rigidității și dogmatismului. Considerăm că a accepta șablonismul, uniformizarea, rigiditatea înseamnă a sărăci viața spirituală și culturală a poporului nostru. Este de înțeles că activitatea creatoare a unui popor, în toate domeniile, se poate desfășura cu succes numai în condițiile cînd omul se simte liber și stăpîn pe destinele sale", afirma secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea la întîlnirea cu oamenii de artă și cultură din 10 februarie 1971. Această idee fundamentală a fost urmată, în chip firesc, dialectic, după cîțiva ani, de una din cele mai radical-înnoitoare hotărîri ale epocii Nicolae Ceaușescu : „Lichidarea în țara noastră a cenzurii — cum i se spune — ilustrează stadiul înalt la care a ajuns societatea românească, superioritatea ei, încrederea în capacitatea celor care lucrează în acest domeniu de a aplica ferm în viață politica partidului, creșterea nivelului politic-cultural al maselor largi populare. Această măsură este o nouă expresie a democratismului societății noastre, a marilor drepturi și libertăți de care se bucură oamenii muncii în România, inclusiv în exprimarea opiniilor prin intermediul presei, în creația literar-artistică, a posibilităților nelimitate ale maselor de a participa la dezvoltarea vieții spirituale" (Expunere cu privire la creșterea rolului clasei muncitoare, a consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economico-sociale, în realizarea programului partidului de dezvoltare a industriei socialiste, a întregii economii naționale, de ridicare a bunăstării poporului și perfecționare continuă a democrației socialiste", 11 iulie 1977).

Departe de a fi fost o măsură strict organizatorică, înlocuirea vechilor forme de „șablonizare" culturală — care au malformat nu o dată literatura și arta noastră în trecut — cu spiritul de autoexigență și răspundere individuală — a consemnat o fază nouă, superioară, în procesul de maturizare revoluționară a omului de cultură român. A fost, pe de altă parte, una din condițiile imperios necesare ale libertății de opțiune și manifestare ideologică, de configurare a elementelor ce asigură specificitatea fiecărei reviste sau ediții, într-un cuvînt, a tuturor componentelor din ansamblul mass media. Iar dreptul la originalitate este un drept inalienabil al valorii.

Instaurarea unui adevărat climat cultural nu se poate dispensa de spiritul constructiv polemic, ce caracterizează orice societate angajată în făurirea unui nou destin, independent și unitar ; recuperarea pe baze științifice a valorilor moștenirii literar-artistice naționale, afirmarea noilor energii spirituale, diversitatea stilistică, deschiderea experimentală în toate domeniile de activitate, formarea noilor generații de creatori și cercetători, complexitatea etică, estetică și axiologică a vieții artistice, dialogul interdisciplinar, ca și dialogul între centrele de cultură ale țării, neexcluzînd unele divergențe, unele perspective eronate, dar nici posibilitatea autocorectării acestora — sînt caracteristici greu, dacă nu imposibil, de realizat în absența libertății de creație și atitudine. Mai presus de orice, însă, trebuie așezate autoexigența, asumarea individuală, a responsabilității, exprimarea eficientă, prin fapte de muncă, a acesteia. Desființarea cenzurii este, în fond, creditul fundamental acordat conștiinței individuale. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „înțelegem realizarea acestui rol îndrumător în dezvoltarea artei nu prin impunerea unui anumit stil sau a unei anumite maniere de creație, ci prin desfășurarea unei largi activități politico-ideologice, prin grija pentru îndeplinirea misiunii sociale a artiștilor, a scriitorilor, pentru fuziunea deplină a literaturii, a tuturor artelor cu marile preocupări ale poporului român, cu grandioasa operă socială pe care o întreprind oamenii muncii din țara noastră. Realizarea cu succes a acestei îndatoriri importante a partidului față de popor, față de viitorul său luminos, depinde în mare măsură de calitatea muncii politice și ideologice pe care o desfășoară organele și organizațiile de partid, de felul în care fiecare comunist își îndeplinește sarcinile ce-i revin".

TANIA RADU ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

SOCIALISMUL CU POPORUL, PENTRU POPOR

Istoria va reține, în mod obiectiv, un adevăr fundamental despre anii pe care i-a trăit țara după Congresul al IX-lea al partidului : în acești ani, țării i-a fost restituită încrederea în ea însăși !

Să ne reamintim : cînd, în 1965, fusese investit cu cea mai înaltă funcție de conducere în partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu făcea prima vizită de lucru, la vremea culesului griului, printre țăranii unei comune din Bărăgan. Au trecut de-atunci douăzeci de ani iar puterea evocatoare a zilei aceleia păstrate în memoria noastră întemeiază înțelesul unui gest plin de semnificație. De amintirea ei se leagă expresia de început a unui mod nou de a concepe făurirea istoriei în această țară.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu aduce în viața politică a României un spirit descătușat de prejudecăți și reticențe, o formă inedită de a înțelege actul conducerii și de a-l exercita printr-un dialog perpetuu cu poporul însuși. În istoria României se deschide o pagină nouă. Și calea aceasta, a contactului direct cu oamenii, cea mai dreaptă și cea mai sigură cale prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu se adresa poporului spre a-i afla vrerea și năzuințele, constituie o caracteristică emoționantă a vieții politice românești pe parcursul celor două decenii care au trecut de atunci.

În anii de după Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat vieții noastre de zi cu zi o dinamică nouă și, totodată, ne-a îmbogățit interior cu convingerea că ritmurile alerte ale acestei dinamici nu se pot împlini decît prin convergența programatică a tot ceea ce în spațiul românesc înseamnă faptă și idee înnobilate de idealul comunist al propășirii țării. Gîndirea și fapta sa au promovat un nou stil de a trăi, de a munci, și dimensiunea veritabilă a acestui adevăr o aflăm astăzi în toate inițiativele sale de ctitor și călăuzitor de țară integral înnoită.

Într-una din primele sale vizite de lucru, secretarul general al partidului spunea : „Pregătindu-se pentru a porni la nou drum, partidul, Comitetul său Central consideră că este bine să se sfătuiască cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu toți cei care, sub conducerea sa, vor străbate acest drum". Încă de la început, așadar, în spiritul certitudinilor care au jalonat anii Epocii Nicolae Ceaușescu ne-au iluminat opțiunile, devenirea, destinul, secretarul general al partidului a dat o expresie limpede și cuteztătoare principiului că socialismul se construiește cu oamenii și pentru oameni, fundamentînd noi abordări teoretice și demersuri practice, noi laturi ale unui model original de raporturi conducători-mase, stat-societate-cetățean. Și istoria va reține, cu obiectivitate, că unul dintre titlurile de glorie ale Epocii Nicolae Ceaușescu este acela de a fi produs o vitalizare de substanță a solidarității sociale și umane la scara întregului teritoriu național. Redimensionarea cadrului social și creșterea, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unor forme instituționalizate de participare a maselor la actul de conducere a societății au produs în anii de după Congresul al IX-lea o schimbare radicală a poziției fiecărui cetățean în raport cu întregul proces istoric. Lar temelia solidă a acestei profunde mutații a fost însăși transpunerea în faptă a ideii de amplasare rațională și echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării. De la un capăt la altul, țara a devenit un vast șantier tar succesul acestei opere constructive fără precedent ca amploare și însemnătate în lunga durată a istoriei noastre s-a întemeiat, în primul rînd, pe unitatea de gînd și faptă a tuturor fiilor țării și pe voința lor comună fortificată în cursul dialogului pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a întreținut permanent cu oamenii muncii din tot cuprinsul pămîntului românesc. Prin caracterul lor temeinic și laborios, prin cercetarea și alegerea celor mai viabile și mai rodnice căi de acțiune, viziile de lucru ale secretarului general s-au înscris ca evenimente memorabile în viața unor colectivități întregi, în viața fiecăruia dintre membrii acestor colectivități.

Pe acest indestructibil temei al contactului direct cu oamenii țării, pe acest temei în care sînt cuprinse resursele de fertilitate și de izbîndă ale oricărui proiect, toi ceea ce s-a înfăptuit în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea a fost supus judecății obștești, conform practicii profund democratice statornicite în viața politică a țării, forma definitivă a proiectelor acestor ani impregnîndu-se cu pecetea înțelepciunii colective și adeverind că din dialogul permanent pe care secretarul general al partidului l-a întreținut cu țara au rezultat înseși sursele creativității oamenilor acestei țări, în toate laturile vieții.

Redînd țării încrederea în ea însăși tovarășul Nicolae Ceaușescu a modelat și fortificat puterea de a înfăptui și de a îndrăzni a României acestor ani pe parcursul cărora semnul inconfundabil al democrației socialiste noastre l-a reprezentat și îl reprezintă însăși puterea acestei societăți de a progresa, de a crea, de a se înnoi perpetuu.

DUMITRU ELIADE ■

S-a întîlnit cu țăranii și s-a sfătuit cu țara

În viața noastră, în memoria fiecăruia dintre noi sînt evenimente care ne rămîn pentru totdeauna. Dacă data nașterii nu se uită, altele cum ar fi căsătoria, venirea pe lume a copiilor, le fixăm în perioadă. A fost în aprilie sau în februarie, după anul nou ori înainte de 1 Mai și așa mai departe.

Locuitorii comunei Gheorghe Doja, însă, la data cînd se naștere au mai adăugat una. O zi pe care și-au sădit-o în istoria vieții lor și pe care n-o vor uita nicoidată. Este 26 iunie 1965. O ZI DE NEUITAT. Ce s-a întîmplat atunci, să-i lăsăm pe ei să povestească :

Ernil Munteanu, președintele Cooperativei Agricole de Producție Gheorghe Doja : „Zi de miez de vară, zi cînd țăranului îi pare rău că este și noaptea, cu toate că noaptea este foarte scurtă, dar el are atîtea treburi de făcut încît timpul zboară. Treieram la orz, coseam lucerna, prășeam porumbul, sfecla de zahăr și floarea soarelui. În acea zi de 26 iunie a venit la noi, în cîmp, purtînd cu drag îmbrăcată cu haine populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primul bărbat al țării, ales de popor în fruntea partidului. Vizita sa de lucru, prima de acest fel, a început-o chiar acolo unde se dă bătălia pentru pîine. Cei aproape 1 000 de cooperatori aflați la prașilă și la alte lucrări, v-am spus, erau îmbrăcați ca la muncă, dar chipurile le erau luminate de chipa pe care o trăiau. În acea zi tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu țăranii din Gheorghe Doja. A vorbit cu noi despre pămînt și recolte, dar mai ales despre viitor".

Traian Duță : „Cînd a venit la noi pentru prima dată tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci, la 26 iunie 1965, eram proaspăt absolvent al școlii profesionale de mecanizatori agricoli și lucram în primăvara primul meu tractor. Eram flăcăiandru, dar n-o să uit niciodată că tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a promis nouă, tractoriștilor de atunci, mașini agricole pe măsura unei industrii ce trebuia dezvoltată în ritm cu cerințele vieții. Astăzi lucrez cu o gamă variată de mașini agricole, inclusiv cu o combină autopropulsată cu care recoltez deopotrivă grîu, floarea soarelui, porumb. Eu n-o să uit niciodată cuvintele pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a spus în vara anului 1963 la Marea Adunare Populară din Municipiul Arad, și care sînt elocvente : Nu e, într-adevăr, ușor să fii un bun constructor de vagoane sau de mașini unelte ; dar e mai greu să fii un bun agricultor, pentru că se cere să lucrezi permanent, în toate condițiile, se cere să cunoști ce dorește planta, ce trebuie să-i asiguri animalului. Ce vreți recunoaștere mai mare ?

MIHAI VIȘOIU ■

La Mangalia, redescoperind marea

Mangalia se numără printre primele localități din țară în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins vizite de lucru, inaugurînd un nou sistem de conducere, profund democratic, sfătuindu-se de fiecare dată cu oamenii locului și adoptînd decizii hotărîtoare pentru progresul general al țării înfăptuit, sistematic, prin progresul înregistrat de fiecare localitate. Încă din 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat indicații precise privitoare la elaborarea unui program de dezvoltare a litoralului românesc în ansamblu, a fiecărei stațiuni în parte, fiind, de fapt, ctitorul constelației de stațiuni din nordul Mangaliei. În mai multe rînduri a vizitat, apoi, șantierele, urmărind îndeaproape înfăptuirea celor stabilite. Pe mai multe șantiere a lucrat, la vremea aceea, și Nicolae Simionescu, președintele Consiliului orășenesc al Frontului Democrației și Unității Socialiste, mai întîi ca instalator, cînd a făcut rețelele electrice în stațiunea Saturn, apoi ca dirigînte de șantier, cinci ani, cînd a răspuns de stațiunea Jupiter. Prin '74, construcția stațiunilor din partea de sud a litoralului se încheiase în linii mari, ele avînd astăzi capacitatea de a primi aproximativ un milion de vizitatori pe an. Această expresie de anvergură a arhitecturii românești a lansat numele Mangaliei în circuitul mondial al turismului, aducînd un înțeles mai plin și întîmplării că orașul se află la aceeași latitudine cu Nisa, Monaco sau San Remo. Într-un fel de ghid de folosință personală, Nicolae Simionescu a notat că pînă prin '65 Mangalia era un oraș agrar-turistic iar de pe la începutul anilor '70 a devenit un oraș turistic-agrar, această condiție nouă a lui preschimbîndu-se însă destul de rapid, căci, de pe la mijlocul deceniului trecut, Mangalia a început să fie un oraș industrial-turistic-agrar. Și după cum spune un alt cetățean al Mangaliei, Memet Isleam, ritmurile extraordinare ale acestor prefaceri, depășind fără drept de apel speranțele cele mai îndrăznețe ale Mangaliei de altădată, au însemnat o adevărată redescoperire a mării de către acest oraș. Memet Isleam are 45 de ani și pe retina amintrilor celor mai îndepărtate din copilăria sa poate să mai deslușească imagini ale tîrgului de barcagii și de pescari despre care doar pînzele unor mari maeștri ai picturii mai aduc o mărturie durabilă. Ca tehnician constructor el a participat la zidirea Mangaliei noi iar ca locuitor știe prea bine că redescoperirea mării de către acest oraș nu avea cum să se rezume doar la închegarea în cadrul Muzeului de curiozități a unei faimoase epiecții de pipe asamblînd unor lupi de mare. Turismul de competiție internațională a fost primul pas pe care orașul l-a făcut spre redescoperirea mării iar al doilea, hotărîtor, a fost dezvoltarea unei industrii puternice. În 1965 exista în Mangalia un atelier de reparații de nave care nu avea însă o pondere economică prea însemnată și rădăcrea în marginea orașului a unei moderne Fabrici de construcții și reparații de nave a fost încă un prilej prin care s-a dovedit că speranțele cele mai îndrăznețe ale Mangaliei de altădată nici nu prea mai au acum de ce să fie aduse în discuție. Nici în via Mangalia de altădată n-ar fi îndrăznit să-și contureze coplești oarea realitate nouă pe care o întruchipează ea astăzi. Construit din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, portul nou al Mangaliei reprezintă o lucrare complexă, de mari dimensiuni, încorporînd un bazin de peste 300 de hectare, cu diguri de apărare ce se întind pe cîtiva kilometri, cheiuri, rețele de cale ferată și drumuri, mari depozite, macarale fixe și mobile.

Redescoperind marea, orașul acesta întruchipează astăzi un argument dintre cele mai solide privind opera civilizatoare pe care o reprezintă în istoria națională **„Epoca Nicolae Ceaușescu".**

Utilajul petrolier sau performanța ca necesitate

Adevărata dezvoltare și diversificare, la nivel de mare performanță, a fabricației de utilaje petroliere, s-a produs în ultimele două decenii, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, cînd zestrea tehnică a întreprinderii a sporit de 7 ori. Pe măsura acestui efort, valoarea producției realizate a crescut. Mai Ploiești te cîfrează acum, în fiecare an, la aproximativ 4 miliarde de lei. Această spectaculoasă creștere, care n-a fost înregistrată de pe urma vreunui salt de pînză-o evoluție continuă, cum spune directorul tehnic al întreprinderii, Cristel Popeia, a fost prefigurată încă din ziua de 4 iulie 1965. Atunci, în acea zi memorabilă din istoria întreprinderii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins prima vizită de lucru la „1 Mai". Maistrul Ion Vasilescu era pe atunci secretarul comitetului U.T.C. la secția sapefloraj și își amintește că mitingul a avut loc la capătul acelei mecanice I. Acolo, cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost semnele de bun augur ale unui timp ce s-a dovedit, după aceea, mai rodnic decît ar fi cutezat să creadă oamenii care le ascultau : „Pregătindu-ne pentru a porni la nou drum, partidul, Comitetul său Central consideră că este bine să se sfătuiască cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu toți cei care, sub conducerea sa, vor străbate acest drum". Eza un fel nou, cît se poate de promițător, de a gîndi, de a vorbi, de a lucra pentru binele țării. De atunci și pînă acum tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat întreprinderea de nenumărate ori, cîteodată chiar și de două ori pe an, iar după fiecare vizită de lucru uzina s-a dezvoltat și mai mult, producția a crescut și s-a diversificat, condițiile de muncă s-au îmbunătățit substanțial. Secțiile de mecanică 6 și 7, bunăoară, sau turnătoria, una dintre cele mai moderne din țară, au fost realizate la indicația expresă a secretarului general al partidului. „De fiecare dată, spune maistrul Ion Vasilescu, în cursul vizitelor sale secretarul general al partidului ne-a îndemnat să avem încredere în forțele proprii, să nu ne mulțumim cu ceea ce am obținut, ne-a cerut să luptăm permanent, în spirit revoluționar, pentru o nouă calitate a muncii, să acționăm mai stăruitor pentru înnoirea și modernizarea utilajelor produse de noi, să ținem pasul cu cerințele și cu performanțele mondiale. Și se poate spune că prin experiența cîștigată în anii cînd întreprinderii noastre i s-a conturat un destin nou, prin grija directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, performanța a încetat să mai fie o întîmplare fericită și a devenit o necesitate a muncii fiecărula dintre cei 15 000 de oameni care lucrează aici". În anii de după Congresul al IX-lea, constructorii instalații de foraj la 7 000 de metri, muncitorii și specialiștii de la „1 Mai" au staționcit României faima de a se afla pe locul al doilea în lume, ca exportator, și pe locul al treilea ca producător de utilaje petroliere, și ei au putut fi întîlniți tot mai frecvent la tîrgurile din centre industriale și comerciale de renume, la Leipzig, Poznan, Milano, Moscova, Paris, Zagreb, Hanovra sau Barcelona, acolo unde exponatele românești, distinse de mai multe ori cu medalii de aur, au fost întîmpinate cu un interes ce s-a concretizat în încheierea de contracte cu firme din cîteva zeci de țări. Lar lîngă acestea s-ar cuveni să amintim și faptul că ziua de 9 octombrie 1975, cînd a fost lansată la apă prima platformă românească de foraj marin, a marcat intrarea României în rîndul celor cîteva țări din lume, toate avansate din punct de vedere industrial, capabile să construiască instalații da o asemenea complexitate.

DUMITRU ELIADE ■

Un oraș ca desenș din file de carte

Această înfățișare a Clujului de azi era, de altfel, prefigurată cu claritate încă din 1965, atunci cînd, cu prilejul vizitei sale de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma la întîlnirea cu oamenii de știință și cultură clujeni : „Așa cum s-a subliniat și la Congres, în condițiile de astăzi, ale unui avînt puternic al științei și culturii, socialismul și comunismul nu se pot înfăptui decît pe temelia și prin contribuția celei mai înaintate științe. De aici și preocuparea, grija permanentă a partidului, a conducerii sale pentru dezvoltarea învățămîntului și științei".

De la data rostirii acestor cuvinte, care exprimau deplina încredere în potențialul intelectual și creativ al Clujului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost, în numeroase rînduri, oaspete al slujitorilor științei și culturii de aici, ctitorind sau îndemnînd la dezvoltarea unor însemnate centre ale valorificării superioare a luminilor de cuget : Facultatea de mecanică, Institutul de chimie, cel de tehnologie izotopică și moleculară sau Liceul industrial nr. 9, unde se pregătește forța de muncă pentru marele Combinat de utilaj greu, ridicat tot în **Epoca Ceaușescu.** Cu prilejul fiecărei din aceste vizite, președintele țării a apreciat, în funcție de realizări, eforturile clujenilor, a trasat noi sarcini de perspectivă și nu a uitat să sublinieze ideea frăției în muncă și aspirații a oamenilor — români, maghiari sau germani. Creșterea orașului, a potențialului său științific și cultural par a descinde acum din filele unei cărți de istorie, file pe care, în capul tuturor, se pot citi vorbele lui Avram Iancu : „Furea ne-a așezat într-o patrie ca impreună să ajungem cultivînd-o, împreună să gustăm dulceața fructelor ei".

Spunînd despre Cluj-oraș-european, nu se poate face abstracție de existența, din 1970, a prestigioasei ediții „Dacia" de nouă și tinerești reviste „Echinox" și „Napoca universitară", de Muzeul de istorie al Transilvaniei, de noul sediu care găzduiește Biblioteca Filialei Academiei Republicii Socialiste România, inaugurat în 1976 (în care a fost dezvelită și statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul din centrul orașului), de statuia lui Baba Novac sau de grupul statuar „Școala Ardeleană" din fața Universității — toate creații ale **Epocii Nicolae Ceaușescu.** Laolaltă cu revistele, institutiile de cultură, institutele de cercetări științifice sau monumentele deja existente înainte de Congresul al IX-lea al partidului — ele fac din Clujul anilor nostri unul din orașele-fanion ale civilizației românești.

Ținutul dintre porțile soarelui

Maramureșul acela exclusiv pitoresc, „de duminică", așa cum a început să i se zică, a rămas o amintire înviată doar, cînd și cînd, de tradiționala sărbătoare a hărniciei — „țînjaua" de la Hoteni — sau de „focul viu" al păcurarilor. Adevăratul Maramureș — cel truditor, cel ridicat la viața industrială autentică și la agricultura de performanță — este de întîlnit la fiecare pas. Dar, pentru a reveni la Maramureșul „de duminică", de acească zi a săptămînii se leagă una dintre cele mai dragi amintiri ale oamenilor de-aici. Pentru că era într-o duminică de octombrie a anului 1965 — anul istoricului Congres al redeșteptării naționale — cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a început prima sa vizită de lucru în nordicul colț de țară. A fost primit sărbătorește, așa cum știu primi maramureșenii, a fost poftit în casele oamenilor și chiar la o nuntă, la Valea Chioarului. Dar, dincolo de această sinceră bucurie, de frumusețea locurilor și a înfățișării oamenilor, secretarul general al partidului a văzut ceea ce trebuia văzut — dorința celor de-aici de a se ști mereu acasă, alături de familii și de prunci, credința lor că acel al IX-lea Congres a deschis și pentru el drumul spre un alt fel de viață, spre un alt tip de civilizație.

Nimic nu poate fi mai edificator pentru prezentarea Maramureșului de azi decît mariile sale unități industriale, ridicate în ultimii douăzeci de ani și plasînd județul — în domeniul extracției și prelucrării minereurilor neferoase, al producției de mobilă, al construcțiilor de mașini sau al industriei textile — pe unul din primele locuri la nivel național. Este suficient, cred, de amintit că, din 1965 încoace, au fost puse în funcțiune în localitățile maramureșene cîteva zeci de capacități industriale, cele mai importante fiind cele din Baia Mare (uzina de cupru și instalația de bare de cupru de la Întreprinderea metalurgică de metale neferoase, Întreprinderea de mașini-unelte, accesorii și scule, noile capacități ale Întreprinderii mecanice de mașini și utilaj minier și ale Întreprinderii mecanice de reparații auto și utilaj de transport, „Maratex"-ul sau „Faimar"-ul), de la Sighetu Marmației (unde unei fabrici de scaune plante i s-au adăugat, în această perioadă, opt fabrici de mobilă, două de PAL, două de scaune, una de placaj și alta de furnire, ceea ce a condus la constituirea unui mare Combinat de prelucrare a lemnului, unitate, la rîndul său, construită o Întreprindere mecanică, o fabrică de confecții și una de piese de schimb auto), la Vișeu, la Tîrgu Lăpuș, la Borșa, la Baia Sprie, la Șeini, pentru a nu mai vorbi de perfecționarea continuă a dotărilor tehnice (și, în consecință, a producțiilor realizate) de la Întreprinderea minieră Borșa și de la exploatările miniere Baia Sprie, Cavnic, Ilba, Nistru sau Băiuț.

S-ar putea ca această înșiruire seacă de obiective economice să obsesească pînă la plictis cititorul, dar ele au însemnat pentru maramureșeni mai mult decît ne-am putea imagina acum, cînd îi vedem întrînd înșiruiți pe porțile unei mari uzine sau ieșind dintr-un bloc nou ridicat chiar și pe Valea Izei, la Dragomirești, să zicem, sau la Borșa.

Epoca Ceaușescu a rezidit Maramureșul pentru oamenii Maramureșului și nu ia primul rînd pentru turiștii care mai au încă destule de văzut și simțit acolo. Soarele a ieșit din porți și s-a înstălat unde-i este locul — deasupra acestui ținut și a locuitorilor lui. Întrebați-i pe maramureșeni ce au însemnat pentru ei anii care au trecut de la Congresul al IX-lea — de la Congresul întoarcerii acasă — și ei vă vor răspunde, în numele oamenilor întregii țări, chiar așa : întoarcerea acasă.

DAN MUCENIC ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Dreptul la artă, dreptul la cultură

Recent încheiată, cea de-a V-a ediție a **Festivalului Național „Cîntarea României"**, amplă manifestare inițiată direct de secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, a scos în evidență, și mai mult, pregnant și îndubitabil, geniul artistic al poporului nostru, uriașul său talent, extraordinara sa disponibilitate și înzestrare, capacitatea sa, cu totul și cu totul ieșită din comun, de-a crea continuu, ca o fîntînă ce naște pururi zăpadă, artă. Artă la cel mai înalt nivel, artă adevărată, artă ce se-ncunună cu nimbul de aur al străvechii și mereu tinerei noastre culturi populare. Artă care, în același timp, a dialogat, de la egal la egal, cu și prin marile capodopere izvodite în vreme de cornfeii literaturii și culturii noastre. Hrănindu-se, deci, din inima și roua strălimpede a acestor două niciodată secate izvoare, festivalul, prin toate cele cinci ediții ale sale de pînă acum, și-a împlinit, putem spune, pe deplin menirea : mii și sute de mii de oameni, milioane chiar, urcînd pe marea scenă a festivalului, au dat glas acelui tărîm de viață interioară ce se numește îndeobște artă, au întruchipat, prin propriile lor puteri artistice, bucuria de-a munci, de-a visa, de-a cînta, de-a rosti adevărul înalt al acestei epoci pe care cu mîndrie o numim **Epoca Nicolae Ceaușescu.** Epocă într-ale cărei măiestuoase ctitorii la loc de cinste se înscrie și ctitorirea omului nou, gingașă lucrare, mai complexă, desigur, decît chiar lansarea unei rachete cosmice, pe care festivalul a sfîrșit-o și o sfîrșește întruna, fapt ce-i conferă un sens aparte, profund uman și-ntr-un deplin acord cu străduințile noastre întru asigurarea tuturor condițiilor pentru afirmarea plenară și multilaterală a fiecărui om din țara noastră. Între celelalte drepturi cucerite în ultimii 20 de ani, cîți au trecut de la istoricul Congres al IX-lea, îi putem consemna, fără teama de-a greși, și pe acesta : dreptul la artă, dreptul la cultură al tuturor oamenilor patriei, dreptul de a-și desăvîrși personalitatea, de-a se împlini făurind artă, făurind cultură. Dar pentru că graiul concis al cifrelor este, prin puterea sa de sinteză, mult mai edificator decît toate metaforele și cuvintele la un loc, să apelăm la elocvența sa : așadar, la cea de-a V-a ediție a Festivalului Național „Cîntarea României", au participat 4 800 000 de interpreți și creatori cuprinși în 206 000 formații și cercuri artistice (la ediția precedentă au urcat pe marea scenă 4 500 000 de interpreți și creatori, iar numărul formațiilor și cercurilor artistice a fost de 191 000 ; și pentru că tot sîntem la capitolul cifrelor comparative, să mai notăm că la prima ediție au participat 2 000 000 de artiști amatori și profesioniști reprezentînd 100 000 de formații). Alte cifre : cei 1 240 000 de membri ai cenaclurilor cultural-artistice au alcătuit 53 000 de colective de acest gen, iar manifestările de amploare ale actualei ediții (concursuri județene, interjudețene, dialoguri pe aceeași scenă, ștafete cultural-artistice) a ajuns la 750. Au cunoscut în actuala ediție o mai bogată prezentare teatrul politic, poezia militantă, muzica corală patriotică și revoluționară. Între manifestările de amploare pot fi amintite festivalurile de muzică corală precum „D. G. Kiriak" (Pitești), „Ion Vidu" (Lugoj), „G. Dima" (Brașov), „Cîntecul adîncului" (Valea Jiului) și „Corala lalomiteană" (Slobozia), sau întîlnirile teatrale și de creație literară de la Slănic-Moldova, Slănic-Prahova, Tîrgoviște, Alexandria, Alba Iulia, Arad. De mare succes s-au bucurat festivalurile cîntecului, dansului și portului românesc precum „Maria Tănase", „Cîntecele Oltului", „Cununa cîntecului românesc", „Cîntecele munților", „Festivalul dansului bătrînesc", „Cocoșul de Hurez", „Călușarul transilvănean", „Bucuria muncii". Dacă la Arad, de exemplu, și-au dat întîlnire poeții țărani, o categorie de creatori cu un farmec aparte, lansată cu precădere de-a lungul celor cinci ediții de pînă acum ale festivalului, la București și la Pitești și-au dat întîlnire brigăzile artistice și umorul sub două sugestive generice : „Opinia noastră" și „Tudor Mușatescu". Și lista marilor manifestări este, desigur, departe de-a fi epuizată, ceea ce însă nu înseamnă că n-am ilustrat apetența cu care **Măria Sa Publicul** și-a exercitat din plin dreptul la artă, dreptul la cultură, dreptul de-a se exprima pe sine cu emoție, cu sinceritate, cu căldură, cu inefabilă vocală de aur. Festival al tuturor celor ce simt nevoia să vorbească în limba artei și-a culturii, „Cîntarea României" este însăși starea de grație, nevoia de frumos a întregului nostru popor.

VICTOR NIȚĂ ■

5 din 5 milioane

Val Dobrin, 40 de ani, activist cultural, Pitești. Premiul I pe țară pentru regie, cu spectacolul-colaj din piese de Teodor Mazilu, intitulat (cu titlul dat de regizor) „Taraba cu tandrețe". Actori : membri ai trupei de amatori ai Casei de cultură a sindicatelor din Pitești. Se spune (o spun mulți) că membrii acestei trupe vădesc calități de profesioniști, ajunși la acest prestigiu și sub bagheta unor regizori ca Val Dobrin. Se mai spune (iarăși o spun destui) că revelarea timbrului specific al teatrului lui Mazilu, cu poezia, cu insolitul, cu inefabilul lui, așa cum a realizat-o Val Dobrin, se constituie într-o întreprindere-unicat (cel puțin în planul artei amatoare, în cel al artei profesioniste avînd exemplul greu de egalat al montărilor lui Octavian Cotescu). Mii de spectatori argeșeni au fost conduși așadar, cu mînă sigură și dibace, prin labirintul de efecte și de nuanțe al unui dramaturg profund, al unui liric subtil, al unui moralist pertinent, cuirasat uneori de amărăciune, altădată de vehemență, cel mai adesea de ironie. Val Dobrin face parte dintre regizorii care nu se sfiesc, cînd e cazul, să dirijeze „peste text", dar nu imixtind în text, ci cuprinzîndu-l într-o inedită viziune, în cazul de față cu virtuți metaforice. Se mai poate spune despre Val Dobrin că este un artist de acum format, de aprigă intransigență cu sine și arta lui. Se mai poate spune despre el — el însuși o spune — că generosul cadru al „Cîntării României", cu largile-i posibilități de creație și de afirmare, a intervenit structural în însăși edificarea propriei lui personalități artistice. În repertoriul Casei de cultură a sindicatelor din Pitești figurează, sub regia lui Val Dobrin, și alte piese, a căror audiență la public este o elocventă semnificare a rolului Festivalului național în promovarea artei și a artiștilor autentici.

Alina Pamfil, 30 de ani, cadru didactic, Piatra Neamț. Premiul I pe țară, la a V-a ediție a „Cîntării României", pentru arta recitării de poezii. Poezia, spunea cineva, trăiește singură, cînd trăiește, ambiția de a o „ajuta" prin contraforți interpretării isprăvind prea adesea prin a-i sugruma ființa fragilă, de aromă și fum. Școala noastră dramatică n-a fost, din acest punct de vedere, și o „școală de lectură", disciplină artistică ce pretinde nu însușiri speciale, ci o metodologie aparte. (Școala de „belcanto" în recitare a apus odată cu reprezentanții ei iluștri, ultimul fiind regretatul George Vraca). Fiind astfel, iar talentul salvîndu-se de unul singur, lectura publică a poeziei s-a menținut la noi mai mult ca inițiativă sporadică, după legea hazardului. Și atunci fie prin abuz de „interpretare", prin scoaterea în prim plan a „alămurilor" fanfarei vocale, fie, ca replică la acest abuz, prin reproducerea zisă „obiectivă", de fapt înghețată, a textului, prin aplatizarea lui. Exemplul tinerei profesoare din Piatra Neamț, desfășurat în generosul cadru al „Cîntării României", e o dovadă totuși că „se poate", că „nasc și în România recitatori"". L-a prezentat, în toate etapele Festivalului, culminînd cu faza pe țară, pe Nicolae Labiș, stîrnind valurile de electricitate ale unor săli ce păreau că atunci, pentru prima oară, îl descoperă pe poetul „luptei cu inerția" și obligînd la un „10 pe toată linia" din partea juriilor. Nicolae Labiș, ca și alți mari poeți români, în lectura de extremă sensibilitate a Alinei Pamfil, sînd ei înșiși, revelați în esența lor vie, valorificîndu-li-se magistral pînă și nuanțele, pînă și semitonurile de spirit. Chiar și poeții zișI „dificili" comunică, în lectura Alinei, cu publicul cel mai larg. Am vrea s-o auzim și pe scenele Bucureștilor, încă sărace în recitatori.

Adriana Răducanu, 23 de ani, bucureșteancă, muncitoare la Uzinele „23 August". Solistă de muzică ușoară, elevă în anul II a Școlii populare de artă, cîntă cu formația „Meteor" a uzinei care, prin comitetul ei sindical și prin O.D.U.S., i-a sprijinit o ascensiune ce se vestește de zile mari. Prezență frecventă pe afișele genului, alături de artiști consacrați, cu piese din repertoriul muzicii străine, dar mai cu seamă naționale. Deținătoare de numeroase trofee, cucerite pe scenele festivalurilor din toată țara, laureată a „Cîntării României" ediția '83—'84, finalistă a ediției '85. Ultima oară am ascultat-o la Teatrul de vară „23 August", în pragul acestui iulie, în spectacolul muzical-coregrafic „Anii tinereții noastre". Voce catifelată, pătrunzătoare totuși, cu un timbru greu definibil, care scapă din plasa etichetărilor și clasificărilor, scapă din granițele a ceea ce cade sub controlul comun (de aici, dificultatea compozitorilor de a crea melodii pentru ea, pentru vocea și pentru „stilul" ei), cu bruște, dar organice prin coerență interioară, schimbări de registru, cu urcușuri și coborîșuri melodice reluate ritmic, ca o unduire de plai, cum spune Blaga, venind parcă din adîncuri de țară, adîncuri de timp în care timpul însuși se pierde. Angajează, pe

Locul I și-acum, consacrînd un destin artistic de excepție. Meșter olar „de cînd se știe", cu succese „de cînd se știe", nume intrat în manualul de artă, cu opere în toate muzeele și colecțiile artistice ale țării. E (zic specialiștii domeniului) „olarul-șef" al Hurezului, această veritabilă capitală a ceramicii românești, celebră pentru nobletea formelor, a desenului, pentru rigoarea tradițională a stilizării și pentru codul cromatic sever, aparat ca și un tezaur sacru. Sînt însușiri care definesc în gradul cel mai înalt și arta lui Vicșoreanu. Un meșter-artist care, păstrînd intactă puritatea canului, făurită și decantată prin veac, ornîndu-și străchinile și „taierele" cu motive străvechi, specifice zonei („Melcul", „Cocoșul", „Steaua", „Brăduțul" etc.), e, în același timp, un inovator, deschis căutărilor îndrăznețe, elaborărilor rafinate, sintezelor ; intervenind deci creator în tiparul clasic, ca să corijeze efecte, ca să cristalizeze străluciri, ca să valorieze cît mai pregnant cîștigurile generațiilor de meșteri ce l-au premers. „Taierele" sculptate de el în lut, deși de materie efemeră, îți dau un acut sentiment al duratei. Ele au o forță ce ține de harul acestui pămînt oltenesc — și românesc — de a impune, fără vuiet tectonic, forme alese, culori rafinate, linii pure. Primind mult, sprijinit și înconjurat cu prețuire de forurile cultural-artistice ale Vîlcei (e și președintele Asociației creatorilor populari din județ), Vicșoreanu dăruiește la rîndu-i mult, stîrnind, prin exemplul său, nu frisonul mimetic, ci efervescența creatoare a emulilor.

Mircea Lerian, 56 de ani, profesor, Buzău. Premiul I pe țară pentru pictură la actuala ediție a Festivalului național. O surpriză pentru mulți, M. Lerian fiind mai ales cunoscut (cum scrie Ion Horea în „România literară") ca „autorul remarcabilei trilogii «Vlad Țepeș» (dramă istorică, tipărită de Ed. „Cartea românească" și, ca și alte piese ale aceluiași autor, jucată pe numeroase scene, n.n.), încercat în proză și poezie, neobosit căutător de cetăți dacice și medievale, în permanentă polemică ori corespondență cu specialiștii în săpături (a se vedea studiile sale despre Vicina și Tezaurul de la Pietroasa), iscusit autor de filme documentare TV, cu incursiuni din actualitate în arhivele istoriei". Pictura e ultima sa pasiune, dar, după toate semnele (locuri II și III pe țară la ediții anterioare, acum trofeul suprem la marea competiție națională a talentelor), nu și cea din urmă în dialogul cu muzele, cel puțin ca intensitate a dăruirii. Peisajele sale, căci M. Lerian cultivă cu predilecție peisajul, ca și portretele care-i poartă iscălitura, destăinuie o artă de o francă senzualitate, explozivă, virilă, grea de culori și arome, cenzurată prin surdina unui lirism grav, perdeluită de metafore, developare a unei structuri sudice, cu dominantă solară (de „voluptuoasă lumină", cum zice Ion Horea), de o esență nu personală, ci națională, am zice noi. Puterea sa de concentrare a ideii pe pînză e maximă, ca și fervoarea cu care-o exaltă. Dar despre scriitorul-istoric-pictor Mircea Lerian vom mai vorbi, vigoarea demersului său pe multiple planuri ale artei și ale cunoașterii propunîndu-se unei dezbateri mai largi.

Grupaj realizat de ILIE PURCARU ■

Filmul românesc — o artă care își asumă problemele timpului său

Concurs de tinerețe

Ediția 1985 a Concursului filmului cu tematică pentru tineret s-a desfășurat în acest an într-un moment emblematic nu numai pentru arta cinematografică, ci pentru întreaga noastră viață spirituală : aniversarea a douăzeci de ani de la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. Moment de bilanț, de retrospectivă lucidă, constructivă, ce a marcat și cele zece zile consacrate filmului cu tineri și pentru tineri, care au încercat să se apropie cît mai mult de exigențele exprimate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Dorim filme cu un adînc conținut ideologic, care să exprime concepția noastră marxist-leninistă despre viață și lume, care să transmită într-o înaltă formă artistică mesajul societății noastre socialiste, să redea preocupările, viața omului nou, să-l emoționeze pe spectator, să-l facă să rîdă sau să plîngă, să se bucure sau să se întristeze să-i răscolească conștiința, sensibilitatea. Numai astfel de filme vor putea fi înțelese și apreciate de masele largi ! Avem nevoie de filme de toate genurile — și istorice, și de actualitate, și social-politice, și comedii, chiar cît mai multe comedii bune. Este nevoie să sprijinim eforturile de construcție a noii orînduiri atît prin filme grave, cu un înalt conținut educativ, cît și prin satire bune — mult apreciate de public — și care, citeodată, pot fi mai eficiente decît un film ce seamănă cu un veritabil referat despre felul în care trebuie acționat într-un domeniu sau altul".

La capătul unei evoluții evidente, la capătul unor eforturi artistice deosebite, înlesnite de reala deschidere către valoare, către autenticitate, către originalitate cu acces către universal ce caracterizează aceste două decenii, filmul românesc se regăsește matur, dar cu spiritul mereu tînăr, capabil de inovație, dar și de punere în valoare a achizițiilor tinerei tradiții a acestei arte, se regăsește mai aproape de om, de problemele lui, de conștiința și de înțelepciunea omului zilelor noastre. Odată depășit idilismul schematic, filmul pășește, pe cît se pare, definitiv, pe calea artei conștiente de răspunderile sale sociale, culturale, pe calea artei care își stăpînește bine mijloacele. Cea de a opta ediție a **Concursului filmului cu tematică pentru tineret** s-a integrat cu toate posibilitățile sale acestui vast panou de referință, constituindu-se într-un veritabil colocviu despre șansele și realizările filmului românesc.

★

Costinești, 4—13 iulie 1985 — zece zile ale filmului românesc, sub genericul **Concursul filmului cu tematică pentru tineret.** Zece zile în care regizori, actori, operatori, scenografi, scriitori, compozitori, gazetari au fost oaspeți ai filmului românesc, dar și gazde ce și-au susținut cu seriozitate (și fără morgă !) partitura în dialogul viu cu publicul atașat celei de-a șaptea arte.

Cele zece gale ale concursului (desfășurat în atmosfera admirabilă creată de excelentele gazde care sînt membrii conducerii stațiunii) au protectat o selecție echilibrată din producția de filme a ultimului an (socotind de la precedentul concurs pînă în prezent), oferind juriului, invitaților, numeroșilor spectatori filme artistice de lung metraj (în concurs și în afara concursului), filme artistice de metraj mediu și de scurt metraj, filme documentare, de montaj, filme de imagine (I.A.T.C.), de animație, precum și producții ale cineaștilor amatori. Așadar, o ediție „completă", din care n-au lipsit nici filmul istoric **(Horea,** în regia lui Mircea Mureșan și după scenariul semnat de Titus Popovici), nici filmul-reconstituire **(Ziua „Z",** regie — Sergiu Nicolaescu, scenariul — Ioan Grigorescu), nici filmul de acțiune **(Raliul,** regia — Mircea Drăgan, scenariul — Melania Chiriacescu-Constantiniu); **Masca de argint,** regia — Gheorghe Vitanidis, scenariul — Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail), n-au lipsit nici filmul de dragoste **(Declarație de dragoste** — regia, Nicolae Corjos, scenariul — George Șovu), nici cel polițist **(Încrederea,** regia — Tudor Mărăscu, scenariul, Vladimir Alexe), nici filmul pe probleme de viață și de conștiință **(O lumină la etajul zece,** regia și scenariul — Malvina Urșianu ; **Pas în doi** — regia Dan Pița, scenariul — Dan Pița și George Bușecan ; **Fapt divers** — regia, Andrei Blaier, scenariul, Ioan Grigorescu) și nici ecranizarea **(Adela** — regia și scenariul Mircea Veroiu, după romanul cu același titlu de G. Ibrăileanu). Fiecare proiecție de lung metraj artistic a fost prefațată de mai multe filme de metraj mediu sau de scurt metraj, artistice, documentare sau de animație.

Tinerii

Prezența tinerilor cineaști (studenți ai I.A.T.C. la clasele de regie și imagine sau debutanți pur și simplu) a fost destul de numeroasă în această ediție a concursului. Demn de interes, prin concizia și consistența ideii și prin elocvența imaginii ni s-a părut **Replay,** filmul tînărului student la operatorie Horia Lapteș. **Domnișoara Aurica** — film de regie, semnat de studenta Dorina Chițescu, încearcă o „pilulă" artistică de oarecare rafinament compozițional, reușind un portret cu putere emoțională. De altfel, pelicula sa a și intrat în palmares la categoria pe care o reprezintă. **Cantonul părăsit** (metraj mediu după o nuvelă de Fănuș Neagu), filmul de debut al lui Adrian Istrătescu-Lener își propune mai mult, realizînd însă mai puțin. În căutarea cu orice preț a atmosferei (și nu neapărat a celei specifice prozei lui Fănuș Neagu), filmul insistă excesiv pe detalii, propune simboluri, pierzîndu-și în cele din urmă unitatea și fluența. Merită amintite și filmele altor tineri — **Dreptul la poezie** (de Adrian Bota), **Imposibila întoarcere** (de Emil Buzurcă), **Insula** (de Florin Tolaș — un frumos poem în imagine despre singurătatea iremediabilă a ultimei vîrste).

Nu întîmplător am acordat întîietate tinerilor regizori și operatori (cei mai mulți în devenire). Într-un concurs al filmului pentru tineret, care se aliniază în chip firesc tuturor acțiunilor legate de Anul Internațional al Tineretului, munca lor, talentul lor, ideile lor trebuie luate ca „auguri", ca semne ale viitoarei noastre arte.

Filmul mare

Despre filmele de lung metraj intrate în concurs (toate, cu excepția peliculelor **O lumină la etajul zece, Adela** și **Masca de argint**), cititorii noștri au găsit sau vor găsi în paginile revistei noastre referințe mai în detaliu despre unele dintre ele. Fapt deosebit de interesant însă, primirea pe care publicul Costineștilor, a făcut-o fiecărui film în parte, indiferent de factura lui, a fost deosebită. Întîlnirea spectatorului cu filmul s-a dovedit a fi o întîmplare mult mai complexă decît simpla vizionare într-o sală de cinematograf. Tineri din toate colțurile țării, de cele mai diverse profesiuni au fost prezenți nu doar... sub umbrele, pe băncile Teatrului de vară din Costinești, cum s-a întîmplat în seara tomnatică în care a rulat **Raliul,** de pildă, **dar și a doua zi dimineața** (în **fiecare** a doua zi dimineața !), pe plajă, sau în sala **Forum,** la întîlnirea cu realizatorii. S-a depășit, se pare, stadiul simplei curiozități a omului din sală dornic numai să vadă de aproape, cu ochii lui, cum arată în carne și oase cutare vedetă de cinema. Asaltul de acest gen (explicabil și el, ba chiar tolerabil pînă la un punct) a devenit treptat **altceva.** De opt ani, vedetele filmului românesc sînt la ele acasă la Costinești. Fac plajă laolaltă cu toată lumea, se plimbă pe faleză ca toată lumea, sorb ca toată lumea o bere sau o cafea pe terasele stațiunii și își etalează cu o comună mîndrie, odraslele. Acest lucru minunat, datorat stabilității pe care o manifestare cum este **Concursul filmului cu tematică pentru tineret** a dobîndit-o de-a lungul timpului, nu este un simplu aspect publicitar, ci expresia unui mod nou de a înțelege legătura artei cu cel care o receptează.

Din această perspectivă, la fel de întemeiate și de oportune au fost și obiecțiile făcute filmului lui Mircea Drăgan **(Raliul),** vizavi de autenticitatea neautenticitatea dialogurilor sale, dar și manifestarea de mare simpatie cu care a fost întîmpinată proiecția cu **Declarație de dragoste** ; personajele filmului lui Tudor Mărăscu **(Încrederea)** au fost pe rînd contestate sau aplaudate în cadrul discuțiilor ; filmul lui Dan Pița **(Pas în doi)** s-a bucurat de aprecieri inteligente și avizate. De la spectatorul care vrea să înțeleagă, pentru că i-a scăpat cutare detaliu din scenariu și pînă la cel care dispune de o bună cultură cinematografică, datorită căreia are și termeni de comparație și terminologie, și gust format și păreri personale — se întinde anvergura receptării filmului românesc, așa cum s-a putut ea detașa în această vară la Costinești.

Prin alăturare, filmele prezente în festivalul-concurs au intrat într-un neașteptat dialog, dobîndind semnificații noi și spunînd ceva despre stadiul actual al cinematografiei noastre. Filmul românesc pentru tineret a depășit mult din didacticismul ce i se reproșa cîndva. Dacă **Pas în doi** o demonstrează de pe o treaptă superior artistică, mai elocvent ca rostire cinematografică decît **Fapt divers,** de pildă, lucrul nu pune în balanță calitățile a doi cineaști de mare valoare cum sînt Dan Pița și, respectiv Andrei Blaier, ci acreditează doar două formule diferite. Un film cum este cel al lui Nicolae Corjos, **Declarație de dragoste** demonstrează la rîndul său că locul filmului cu tineri și pentru tineri, al filmului frumos și adevărat, era încă liber. Fără să exagerăm semnificația succesului de care s-a bucurat această peliculă (succes de public unanim, ceea ce nu exclude totuși posibilitatea unor rezerve critice), trebuie spus că era nevoie de ea. **Declarație de dragoste** a fost o infuzie de tinerețe, a cărei sinceritate a cucerit, devenind aproape o emblemă a zilelor festivalului.

Cele trei filme „hors concours" — **O lumină la etajul zece, Adela** și **Masca de argint** au ilustrat și ele diversitatea formulelor artistice ce caracterizează momentul actual al acestei arte. De facturi diametral opuse, primele două poartă din plin marca personalității regizorilor respectivi, tentînd fiecare impunerea unui stil, în vreme ce ultimul încearcă o „adaptare" a unei formule cinematografice de succes (western-ul) la substanța unui scenariu autohton.

Privit în ansamblu, sectorul filmului artistic de lung metraj a fost reprezentat în acest an prin filme de ținută artistică. Prin tematica lor, prin modul realist în care preiau sugestii ale realității, prin exigența cu care le tratează, propunînd un model uman pe măsura timpului pe care îl trăim, filmele acestui an răspund cerințelor formulate de documentele Consfătuirii de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative de la Mangalia, din august 1983. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza : „Poporul — în care tineretul are un rol de seamă — oamenii muncii sînt cei care au realizat tot ceea ce am obținut în dezvoltarea socialistă a patriei noastre. Ei sînt eroii care trebuie să-și aibă locul în film, în teatru, în poezie, în artă, în literatură, în pictură, în toate domeniile creației artistice !".

Filme, filme

O prezență aparte a fost filmul de montaj prezentat de regizorul Anghel Mora — **Recorduri, lauri, amintiri,** o întreprindere pe cît de dificilă, pe atît de tentantă, care a reușit să-și păstreze de-a lungul... unui lung metraj, coerența, umorul, elocvența. Alături de el, filmul documentar a fost prezent la Costinești cu realizări notabile : **Tineretul României socialiste** (în regia lui Cornel Diaconu, scenariul — Sorin Stanciu), **Anii eroici** (regia, Virgil Calotescu, scenariul, Nicolae Dragoș), **Despre țesături populare și încă ceva...** (în regia Paulei Popescu-Doreanu — un admirabil portret al Elenei Secușan, cunoscut etnograf), **Noul teatru vechi** (semnat de regretatul Mirel Ilieșiu), **Gornul lui Horea** (de Pompiliu Gîlmeanu) etc. În categoria filmului de animație (nu foarte bogat reprezentată în acest an), remarcăm producțiile semnate de Călin Giurgiu **(Pierde-vară),** Dinu Șerbescu **(Festivitate de premiere),** Ion Popescu-Gopo **(Ucenicul vrăjitor),** Ion Truică **(Pirjolul),** Constantin Păun **(Timpul)** ș.a.

★

Nu se poate vorbi despre Costinești, despre festivalul filmului de aici fără a pomeni de **Secvența.** Măcar din... consecvență. **Con-secvența** s-a numit ea în această vară, printr-un calambur... durabil, să zicem așa, pentru că el a intitulat toate cele 10 numere ale foii concursului, aflată la cea de a cincea ediție. Așadar — pare să ne avertizeze realizatorii — **Secvența** vrea să fie consecventă cu sine. Și totuși, nu consecvența e calitatea principală a **Con-secvenței** din această serie. S-a păstrat aerul tineresc (deși s-a schimbat echipa, condusă, tot în limitele... tinerești, de astă dată de poetul Lucian Avramescu), și-a păstrat formatul (deși s-a schimbat ...hîrtia !), și-a păstrat verva (deși s-a schimbat tipul de umor din — paginile ei — în această vară, nițel mai „d'al nostru"), și a păstrat rubrici (deși a pierdut rubrici). Dar, firește, nu se poate spune prea mult continuînd așa. **Secvența** s-a făcut și de această dată cu nopți și cu trudă. Colegii noștri s-au străduit să învioreze atmosfera atunci cînd cîmpul atmosferic o cerea (primele patru zile de concurs au stat sub semnul încă pătinat al ploii), să tempereze spiritele prea tranșante sau, dimpotrivă, să le stîrnească pe cele prea cuminți, iscînd, printre altele, și o polemică (P.S. redacțional — răspuns Dumitru Matală), au încercat să smulgă seriozitatea ce se tot ascundea în dosul nonsalanței estivale, în microinterviuri, note și fotografii care au „prins" cele mai multe din vedetele statornice sau doar în trecere prin Costinești (Irina Petrescu, Gina Patrichi, George Mihăiță, Marin Moraru, Dorel Visan, Ion Caramitru, Claudiu Bleontz, Petrică Nicolae, Răzvan Popa, Teodora Mareș, Carmen Enea s.c.l.). Plină de glume (semnate și nesemnate), de fotografii (nu chiar așa de plină !), de dialog și de vacanță **(Con)secvența** este, pe cît se pare, începutul unei serii noi, pe care o dorim din ce în ce mai aproape de spiritul acestui festival atît de tînăr și de necesar.

TANIA RADU

PALMARESUL

Juriul celei de-a VIII-a ediții a Concursului filmului cu tematică pentru tineret a acordat următoarele premii :

● Premiul pentru regie **a fost atribuit regizorului Dan Pița pentru filmul „Pas în doi".**

● Premiul pentru scenariu **a fost acordat lui Titus Popovici, pentru scenariul filmului „Horea".**

● Premiul pentru imagine **a fost atribuit operatorului Marian Stanciu pentru imaginea la filmul „Pas în doi".**

● Premiul pentru muzică de film **a fost acordat lui Adrian Enescu, pentru muzica filmului „Pas în doi".**

● Premiul pentru interpretare masculină **a fost atribuit actorului Ovidiu Iuliu Moldovan, pentru rolul Horea din filmul „Horea" și, ex aequo, actorilor Petre Nicolae, pentru rolul Ghiță din filmul „Pas în doi", și Claudiu Bleontz pentru rolul Mihai, din filmul „Pas în doi".**

● Premiul tinereții **a fost acordat filmului „Declarație de dragoste", regia Nicolae Corjos, scenariul George Șovu.**

● Premiul tinereții pentru interpretare **a fost atribuit Teodorei Mareș, pentru rolul Ioana din filmul „Declarație de dragoste" și lui Adrian Păduraru, pentru rolul Alexandru, din filmul „Declarație de dragoste".**

● Premiul pentru film documentar de lung metraj **a fost atribuit filmului „Anii eroici", regia Virgil Calotescu, scenariul Nicolae Dragoș și B.T. Ripeanu și filmului „Tineretul României socialiste", regia Cornel Diaconu, scenariul Sorin Stanciu.**

● Premiul pentru film documentar de scurt metraj **a fost atribuit filmului „Despre țesături și ceva în plus", regia Paula Popescu-Doreanu.**

● Premiul pentru film de animație **a fost acordat, ex aequo, filmelor „Pierde vară", regia Călin Giurgiu, și „Festivitate de premiere", regia Adrian Șerbescu.**

● Premiul pentru film realizat de studenții de la I.A.T.C. **a revenit filmului „Domnișoara Aurica", regia, Dorina Chițescu.**

● Premiul pentru film realizat de cineamatori **a fost acordat filmelor „Unirea cea mare" și „Restituiri", autor Gheorghe Huiban — cineclubul „Constructorul" Timișoara, și „Portretul unei vizite" și „Călăreți, cai, căruțe", autor Ludovic Dama — cineclubul Sînnicolau-Mare.**

● **Juriul a acordat un** premiu special (în memoriam) **regizorului Mirel Ilieșiu, pentru filmul „Noul teatru vechi".**

Marile ctitorii ale Epocii Ceauşescu

Noua calitate a vieţii

Saltul pe care nu l-au reuşit multe ţări din lume

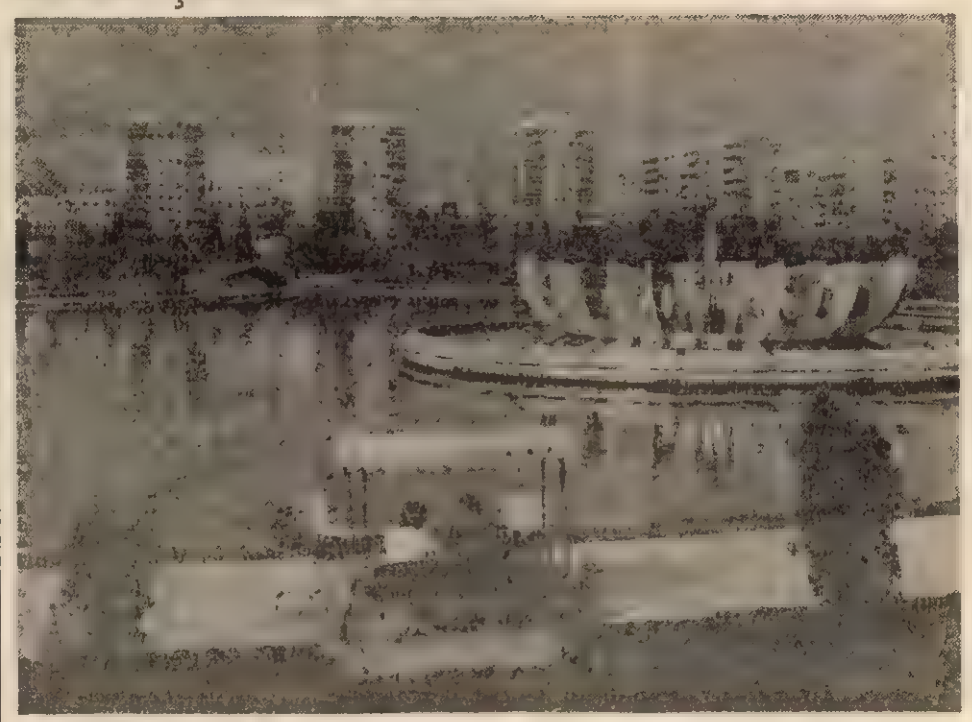

— Tovarăşe Secretar general Fusese, sînteţi directorul unui dintre cele mai mare magazin universal din ţară, Bucur Obor, şi subliniez „încă cel mai mare", pentru că e greu să ştim în acest moment dacă nu se construieşte unul la fel în alt oraş, care împlineşte în acest an un deceniu de la inaugurare. Nu vă propun o discuţie pe această temă, deoarece firma este cunoscută foarte bine, ba era o vreme, cu ani în urmă, cînd mulţi veneau în Bucureşti să vadă ceasul de la Universitate şi magazinul Bucur Obor. Vă invit să vorbim însă despre devenirea comerţului nostru în general, a celui bucureştean, a celui din întreaga ţară, dat fiind faptul că lucraţi de 22 de ani în acest domeniu. Pe de altă parte, Bucur Obor este o firmă care ilustrează această devenire a comerţului nostru modern, este unul din argumentele sale.

— Ca să fiu exact, voi spune că aceste două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea au însemnat o adevărată epocă de aur pentru comerţul românesc, ca de altfel pentru întreaga noastră viaţă economică, socială şi politică. Au fost anii în care ţara noastră, sub conducerea înţeleaptă a partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a cunoscut cele mai mari succese din istoria sa. Ne-am făurit o industrie puternică, ne-am dezvoltat o agricultură pe măsura bogăţiei pămîntului, ne-am afirmat în lume. În aceste două decenii s-a născut şi comerţul românesc modern, comerţ care este urmarea întemeierii unei industrii capabile să realizeze mărfuri competitive pe plan mondial, urmarea întemeierii unei alte industrii care să fabrice utilajele necesare industriei uşoare, în sfîrşit, în primă şi ultimă instanţă, urmarea unei politici susţinute de ridicare a nivelului de trai, a bunăstării poporului. Iată acest uriaş magazin Bucur Obor, şi vorbind de el, vorbesc de tot ceea ce s-a ridicat în acest domeniu, a fost construit într-unul dintre cele mai vechi vaduri comerciale ale Bucureştiului. Au fost zile în şir, de rodnic dialog al secretarului general al partidului cu arhitecţii şi gospodarii zonei, pentru alegerea celei mai bune soluţii, fiindcă nu era vorba de construirea unui simplu magazin care să înlocuiască prăvălioarele coşcovite de pe Colentina sau Şoseaua Ştefan cel Mare, ci de a sistematiza întreaga zonă, de a o moderniza, păstrîndu-i renumele comercial. Ştim cu toţii că importantele artere comerciale din oraşele mai mari sau mai mici ale ţării, că sistematizarea centrelor civice au fost urmarea numeroaselor vizite de lucru ale dialogurilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu oamenii cărora le erau destinate. În 1973, cînd s-a pus piatra de temelie a magazinului, Şos. Colentina nu avea decît o parte din blocurile de acum, artera Ştefan cel Mare era modernizată doar pe o singură parte, Calea Moşilor era umilă şi săracă, iar Pantelimonul, din imediata apropiere, era departe de strălucirea de azi.

— De altfel, vă întrerup puţin, copiii, noile generaţii ale Oborului, nici nu cunosc o altă faţă a cartierului. De pildă, cîţi dintre tinerii de 20 de ani, deci născuţi în anul Congresului al IX-lea, îşi mai aduc aminte ceva din intersecţia aceea cenuşie, cu prăvălioare afumate şi urîte, Moşilor cu Ştefan cel Mare...

— Nu numai copiii sau tinerii, dar nici cei mutaţi aici în ultimii ani şi care cunoşteau vechiul tîrg al Oborului nu şi-l mai reamintesc exact. Spuneaţi la început că magazinul este „încă" cel mai mare magazin din ţară. Este adevărat, istoria depăşeşte gîndul şi cine ştie exact ce alt mare magazin se construieşte acum în alt oraş.

— Credeţi că în 1965 puteam avea astfel de magazine ?

— Sigur că da, dar nu ne foloseau. Erau ca o ironie, magazinele cu toate mărfurile pe care le avem astăzi reflectă un anume stadiu de dezvoltare, o anume bogăţie a oamenilor, un anume gust şi mentalitate strîns legate de bunăstare. Ce puteam noi vinde în 1965 într-o asemenea „fabrică" de comerţ ?

— Chiar, ce cumpăra cetăţeanul în primul rînd în acei ani ?

— Pînză. Apoi se repezeau cu ea la croitor. Pe atunci se vindeau numai 5 la sută cămăşi confecţionate. Azi am ajuns la 99,99 la sută, ca să nu zic sută la sută, gîndindu-mă că mai sînt excentrici care nu-şi cumpără cămăşi confecţionate în fabrici. Pînă în 1965 volumul metrajelor sub formă de confecţii era de 35 la sută, în vreme ce în ţările dezvoltate procentul era de 60 la sută. Azi am ajuns la peste 70 la sută E un salt imens. Drumul nostru a fost mai greu, am luat multe lucruri de la început. Aceste 70 la sută au presupus construirea multor fabrici de confecţii, a unei solide industrii de maşini, o cotitură extraordinară în industrializare, fapt care s-a datorat ştiinţei de a conduce a preşedintelui ţării, a acelui vizionarism în virtutea căruia ne-am aşezat temeliile, a acelei convingeri pe care ne-am însuşit-o şi potrivit căreia am fi rămas veşnic „agricolă" fără o industrie care să ne asigure independenţa şi bunăstarea. Planurile şi programele noastre de dezvoltare au avut şi au în centrul lor calitatea vieţii oamenilor.

— Oameni care s-au schimbat şi ei de-a lungul acestor douăzeci de ani.

— Industrializarea puternică a ţării în condiţiile dezvoltării agriculturii pe măsura potenţialului de mecanizare a dus la mutaţii importante în plan social. Lucrurile se învaţă în liceu de cei care nu le-au trăit. Oraşele au crescut, au apărut altele noi, acolo unde era o liniştе deosebită în ceea ce priveşte industria, locurile de muncă, s-au dezvoltat egal toate zonele ţării. Viaţa s-a modernizat, oamenii trăiesc altfel. Se îmbrăcau cum se îmbrăcau fundcă atît le putea oferi industria noastră uşoară. Oamenii se îmbracă altfel, cu gust, pentru că au fost învăţaţi să se îmbrace astfel, comerţul face şi educaţie prin ceea ce oferă. Să facem socoteala de cîte ori au crescut retribuţiile noastre în condiţiile creşterii puterii de cumpărare, urmare a stabilităţii preţurilor, ce noi industrii au apărut în aceşti ani, cîte oraşe neînsemnate odinioară, din punct de vedere economic, sînt astăzi importante roţi în angrenajul economiei noastre. Oraşele, magazinele, arterele României ilustrează şi ele faptul că bunăstarea are rangul de politică naţională. Să programezi un înalt nivel de trai, să creezi baza materială care să te ducă la reuşită, să înfăptuieşti în numai două decenii, timp infim la scara istoriei, cu forţe proprii, ceea ce am reuşit noi, în România, este un fapt pe care nu cred că l-au reuşit prea multe naţiuni.

— Care este volumul de mărfuri desfăcut la Bucur Obor în primul său an de funcţionare ?

— 500 milioane lei în aproape 80 000 de sortimente. Era important, deşi asta se petrecea cu doar nouă ani în urmă. De altfel, fac o paranteză, cînd se turna fundaţia la Bucur Obor, tovarăşul Nicolae Ceauşescu studia macheta altui magazin universal-„Unirea", la fel de cunoscut în întreaga ţară. Dar, continui în aceeaşi ordine de idei, la fel de moderne sînt şi magazinele universale „Mercur" din Craiova, „Donaris", din Zimnicea, şi ştim cu toţii cum a gîndit secretarul general al partidului, alături de locuitori şi edili, întreaga refacere a Zimnicei, „Central" din Cluj-Napoca, „Modern" din Galaţi, „Tomis" din Constanţa, „Crişul" din Oradea", „Bucovina" din Suceava şi multe altele. Au renăscut, la indicaţia secretarului general al partidului, importante vaduri comerciale, păstrîndu-se ceea ce era valoros în tradiţia diferitelor locuri, arterele cu blocuri noi au la parter magazine lîngă magazine, fondul de marfă fiind acelaşi în comune şi la oraşe. Toate magazinele existente acum 15 ani în jurul Oborului se regăsesc în uriaşul complex: 120 la număr. În condiţiile în care Colentina, Ştefan cel Mare, Calea Moşilor, Mihai Bravu sînt pline de unităţi comerciale.

— Cîte sortimente comercializează în 1985 magazinul Bucur Obor ?

— Peste 300 000 într-un volum de aproape un miliard şi jumătate. Dacă la deschiderea lui, într-o zi era frecventat de 15 000—20 000 cumpărători, azi, în medie, avem 100 000 cumpărători, cît populaţia unui oraş important. Şi să nu uităm, magazinul nostru vinde numai o parte din bunurile de folosinţă îndelungată, sau din produsele industriei noastre uşoare, alimentare, constructoare de maşini, chimice etc. Salturile de care vorbim se referă şi la structura mărfurilor, electronicele şi electrocasnicele fabricate în ţară au deja „vechime", şi la calitatea lor. Este cunoscut că bunurile noastre de larg consum, alături de cele ale industriei constructoare de maşini, de pildă, au ajuns pe toate meridianele lumii. Firmele româneşti, rod al aceleiaşi politici înţelepte, de deschidere, de promovare a relaţiilor de prietenie cu toată lumea, sînt cunoscute şi căutate. Ca lucrător în comerţ, care am avut şansa de a mă forma într-o meserie plină de răspundere, în aceste două decenii de înflorire fără precedent a României, mă alătur tuturor cetăţenilor patriei pentru a-i ura tovarăşului Nicolae Ceauşescu multă sănătate şi putere de muncă, garanţie a unui viitor pe măsura timpului eroic pe care îl trăim şi pe care îl numim atît de fericit Epoca Ceauşescu.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Marile cetitorii ale Epocii Ceaușescu

Renașterea satului românesc

Pentru tot darul pămîntului

— În 1965, Tudor Dănacu, erați un tînăr inginer agronom și chiar dacă nu ați fost prezent în Sala Palatului unde s-au desfășurat lucrările Congresului al IX-lea, cum ați fost, apoi, la alte congrese, o întrebare ar fi cum s-a întipărit istorica vară a acelui an în memoria dumneavoastră ?

— Adevărul este că fără să fiu prezent în sală m-am simțit ca și cum aș fi fost acolo. Am urmărit lucrările Congresului, ca fiecare om matur și cu simțul răspunderii din țara aceasta, cu toate gîndurile luminate de o mare speranță. Convingerea mea este că atunci s-a conturat o realitate ce avea să se împlinească tot mai pregnant în anii ce au urmat, o realitate fundamentală a vieții politice românești. În 1965 deschizîndu-se seria Congreselor partidului devenite forumuri democratice ale întregului popor, Țara întreagă avea conștiința că trăiește un moment de însemnătate istorică și cu toată ființa ei, din adîncul inimii fiecăruia dintre noi, aspira la o statură nouă a demnității numelui ei în lume și la realizarea unor fapte hotărîtoare pentru progresul general și pentru atingerea unui nivel superior de civilizație. Pe măsura acestor speranțe și ca o garanție din ce în ce mai evidentă și mai sigură, în anii care au urmat, a înfăptuirii lor, alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de conducere a partidului a marcat începutul unei epoci mai fertilă decît oricare alt răstimp din lunga durată a istoriei acestei țări, astăzi fiind un adevăr ușor de constatat, un adevăr ce își află argumentele incontestabile pretutindeni în jurul nostru, în viața noastră, că Epoca Nicolae Ceaușescu este epoca înfloririi României.

— S-a produs, în ultimii 20 de ani, o operă impresionantă prin substanță, amploarea și soliditatea ei. În pagina fierbinte a istoriei contemporane a satului românesc, în care faptele se cer consemnate în ritmul rapid al succesiunii evenimentelor, debutul acestei metamorfoze s-a conturat cu pregnanța clipelor hotărîtoare, cu ardența momentelor de răscruce. Pe care dintre aceste fapte le-ați evoca în primul rînd ?

— Ar fi nevoie să subliniem că apare de-a dreptul remarcabil faptul că, în perspectiva unei priviri cuprinzătoare asupra tuturor laturilor vieții din satul românesc de astăzi, s-a intervenit în primul rînd pentru ca munca pămîntului, grea muncă, să fie mai ușoară și în același timp să aducă în fiecare casă bucuria unei recolte mai bune. Asupra acestui fapt, ne reamintim, s-a oprit tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al IX-lea, în semn de bun augur pentru prefigurarea efortului imens ce s-a întreprins în anii ce au urmat de atunci în privința modernizării agriculturii. În ultimii patru ani, bunăoară, agricultura a beneficiat de un volum de investiții de peste 145 miliarde lei iar investițiile alocate în acest cincinal depășesc cu 30 de miliarde lei pe cele realizate în cincinalul precedent și sînt de peste 2,5 ori mai mari decît cele înfăptuite în întreaga perioadă 1951—1965. În prezent agricultura noastră dispune de circa 170 000 de tractoare și suprafața arabilă ce revine pe un tractor a scăzut de la 121 hectare în 1965 la 53 hectare. Iar acest proces nu s-a încheiat. La sfîrșitul cincinalului viitor, pe parcursul căruia se vor aloca, pentru dezvoltarea agriculturii, 190 miliarde de lei, vom dispune de 180 000 de tractoare și de o sistemă de mașini de înalt randament, ce vor efectua simultan mai multe operații. Într-adevăr, un mod de a observa civilizația unei lumi poate să aibă în vedere chiar felul cum ea știe să muncească și din această perspectivă înțelesurile ce au fost aduse muncii țăranului reprezintă un argument esențial pentru cine vrea să priceapă ce s-a întîmplat în satele noastre de 20 de ani încoace.

— Sînteți, de 17 ani, președintele cooperativei agricole din comuna Cezieni, din județul Olt. Cum ați contribuit dv., ca specialist, și cum au contribuit consătenii dv. la progresul general înregistrat în acești ani de agricultura românească ?

— Într-un singur fel : făcîndu-ne datoria aici, la noi acasă. Dar asta a însemnat că am avut și avem încă multe de făcut. Înainte de toate, străduința noastră a fost de a stabiliza forța de muncă. Am reușit acest lucru dezvoltînd un puternic sector de activități industriale în care mulți consăteni ai mei au prilejul să-și dovedească măiestria în profesiuni pe care altfel nu le-ar fi putut practica decît la oraș. Materia primă pe care o prelucrăm e alcătuită însă numai din bunurile pămîntului nostru. În spiritul indicațiilor și orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-am străduit să valorificăm astfel resursele locale și să facem ca munca noastră să aibă o valoare socială mai mare. În urmă cu 20 de ani, activitățile industriale însumau la Cezieni a zecea parte dintr-un milion lei astăzi se ridică la o producție a cărei valoare e de 18,6 milioane. Cît privește o altă latură a activității cooperativei noastre : tot cu atîția ani în urmă obțineam în medie, pe an, 570 litri de lapte de la o vacă iar în anul trecut am obținut 3 674 de litri, situîndu-ne pe un loc de frunte în acest județ cu puternice unități agricole.

— Pămîntul însuși, creșterea puterii lui de rodire, a devenit un obiectiv aflat statornic în atenția conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în acești 20 de ani.

— Pe baza realizării unor mari investiții se știe că după Congresul al IX-lea suprafața amenajată pentru irigații a crescut de la 230 000 de hectare în 1965, la peste 2,5 milioane, adică la peste 25 la sută din suprafața arabilă a țării. Suprafețele prevăzute a fi amenajate pentru irigații în actualul cincinal sînt mai mari de aproape 8 ori decît cele realizate în perioada 1950—1965. Iar potrivit Programului național de îmbunătățiri funciare pentru obținerea unor producții agricole sigure și stabile, suprafața irigată va crește în acest an la 3,7 milioane hectare și la 5,5 milioane în anul 1989. Se vor întreprinde, totodată, ample lucrări de desecare a unor terenuri și de combatere a eroziunii solurilor. Prin aceste înfăptuiri, România se va număra printre puținele țări din lume care au amenajat întreg teritoriul, corespunzător cerințelor de a se realiza producții stabile și sigure.

— Acest program este, cum s-a spus pe bună dreptate, cel mai grandios proiect al Epocii Nicolae Ceaușescu. Ce urmări va avea înfăptuirea lui în viața comunei Cezieni ?

— Un fapt extraordinar, și care se va produce curînd, în 1986, cînd pămînturile noastre vor intra în alcătuirea unui modern sistem de irigații.

— Înțeleg că întrevedeți în acest eveniment posibilitatea relansării aici, la Cezieni, a bătăliei pentru recolte mari. Acesta fiind, cum spunea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, argumentul hotărîtor al înfăptuirii unei noi revoluții agrare.

— Chiar acesta e gîndul nostru, al tuturor celor ce ne-am devotat, aici, muncii pămîntului. Înțeleasă ca o datorie de onoare față de cerințele țării, față de grija statornică și pretuirea pe care ni le-a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Așa după cum este cunoscut, dezvoltarea multilaterală a societății românești, ca strategie fundamentată riguros științific de geniul creator al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a reprezentat un concept propriu, revoluționar, al partidului nostru în opera de edificare a societății socialiste și comuniste în România și această concepție novatoare a dus, între altele, la reașezarea agriculturii în drepturile ei firești ca ramură economică de bază în sistemul național economic unitar. S-a dezvoltat astfel, prin contribuția originală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un concept profund revoluționar pentru progresul agriculturii, conceptul unei noi revoluții agrare, ce prefigurează una dintre direcțiile definitorii ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. „Ne propunem — arăta secretarul general al partidului — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește, producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe. Aceasta impune valorificarea mai deplină a întregii suprafețe agricole, folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura, a forței de muncă și a specialiștilor".

DUMITRU ELIADE ■

Drumul belșugului

S-ar putea zice despre oamenii aceștia că nu știu ce-i invidia. Că n-au știut niciodată ce înseamnă să te uiți chiorîș în curtea vecinului zicînd, măcar în sine-ți — uite la ăsta cum s-a îmbogățit !, de unde-o fi ajuns să strîngă attea și să-și facă așa o casă. Dar cei din Căpîlna bihoreană nu vor putea fi auziți spunînd așa. Dimpotrivă, dacă-i întrebi care e cel mai avut om din sat, „bogătanul satului", cum am încercat să-i provoc, prind a se contrazice unul pe celălalt. A Bologanului — zicea unul, ba a Sichii, și tot așa, nume și porecle se adună pentru a spune în fond că aici, în locul acesta din cîmpia vestică, cei mai mulți oameni sînt bine înstăriți. Pe aici se zice, însă, altfel — și cred că mai exact — oameni „de rînd", adică din cei ce știu să-și pună ordine în lucruri, să-și facă bună rînduială în gospodărie și, apoi, să fie în rînd cu toți cei harnici din jur. Tot de rînd sînt și numele lor, pe majoritatea cheminău-i Ioan și Florea, Maria și Floarea, Zeina și Eva. De aceea, dacă vorbești cu cineva despre un gospodar, să zicem despre Ban Florian, ești întrebat imediat — care din ei, a Sichii ori a Șuții ? Dar, dincolo de aceste nume, care par a-i uni de cei de-aici, se poate întrezări și o anume omogenizare în ceea ce privește agoniseala, felul de-a munci și de a-și folosi banii și bunurile cîștigate. Florian Ban e Sichii, de exemplu, are patru copii și, de la aceștia, patru nepoți. Toți sînt plecați la oraș, dar bătrînul tot mai speră că măcar unul dintre ei să se întoarcă la Căpîlna, de aceea le-a mai făcut o casă, casa lor, a pruncilor, în care măcar să-și poată petrece concediile fără a fi pisălogiți de bătrîni. Sau iarna, la tăiatul porcilor, moș Florian își face socoteala că, în afara lui și a babei sale, mai vin să mănînce opt guri și că pentru fiecare e nevoie, pe zi, de vreo jumătate de metru de cîrnați, dar noroc că are de unde, că doar pentru asta — ca să aibă și să aibă de pe urma lui și copiii cîte ceva — muncește întruna, merge la cooperativă, de cu noapte, încarcă, sapă, face tot ce e nevoie și, apoi, mai află vreme și putere și pentru a se îngriji de lotul său, de treburile (multe) ale gospodăriei sale. Tot așa face și Ioan Bologan, om ascultat și privit cu respect în sat tocmai pentru că s-a dovedit întotdeauna a fi un bun gospodar, om cu capul pe umeri, știind să ia o decizie nu doar pentru binele și bogăția sa, ci și pentru cele ale obștii satului.

Nu-i de mirare să vorbești aici despre bogăție. Cu atît mai mult cu cît această bogăție izvorăște din muncă cinstită și nu tocmai ușoară. Să crești, an de an, cîțiva porci, cîteva zeci (ba poate chiar sute) de găini, gîște, curci sau rațe, să mai vezi și de o vacă sau două și de viței lor, să mai ai și niște cai — astea nu-s lucruri tare la îndemînă. Pe lîngă pricepere — pe care ei o au din tată-n fiu (sau, mai bine zis, din mamă-n fiică, deoarece femeile sînt cele care au grijile astea) — ai nevoie și de putere și de un oarece îndemn la muncă, îndemn pe care ți-l dă, mai ales, prosperitatea. Doar, spun ei, chiar tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a îndemnat să construim un socialism al belșugului, nu al sărăciei.

Au fost săraci oamenii de prin părțile astea, deși au muncit întotdeauna mult și bine. Chiar după ce s-a înființat cooperativa agricolă n-au prea dat de gustul binelui. Dar, cu încetul, cu chibzuială și tenacitate, treburile au intrat pe făgașul lor firesc. Pentru că nu hărnicia era baiul, ci organizarea, grija cu care erau privite și rezolvate treburile gospodăriei. Să nu ne speriem că țăranii se vor îmbogăți, zicea tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă această bogăție se întemeiază pe muncă. De-aia își dă mereu Ioan Bologan cu presupusul (și zisa lui e luată în seamă), de-aia și alți oameni ai satului spun, cu prilejul adunărilor generale, ce și cum — pentru că de bunul mers al C.A.P.-ului depinde și bunul mers al vieții lor. Nu poate exista sat bogat cu oameni săraci sau cu un C.A.P. sărac. Asta e toată filozofia. De-aici se naște bătălia pentru grîu și porumb, pentru fîn și pentru starea cît mai bună a pămîntului. Sătui să se știe săraci, căpilnenii nu mai vor să dea din mînă bogăția la care au ajuns. Și, s-o spunem foarte cinstit, această bogăție există realmente, oricum ai privi lucrurile — cu ochi de orășean sau de țăran. Felul în care arată casele, grajdurile și pătulele, apoi un cît de sumar inventar al curților de păsări ori al animalelor crescute îți dau măsura exactă a unei bunăstări adevărate, pe care oamenii n-au aflat-o pînă acum, în ultima vreme. Dar încă nu sînt de tot mulțumiți. Nu pentru că n-ar avea tot ce le trebuie sau pentru că au început să le crească din cale-afară pretențiile, ci pentru simplul motiv că-și dau seama că se poate mai mult și mai bine, că de averea obștească trebuie să ai grijă ca de propriul tău avut, că nu e corect să privești cu trei ochi în curte la tine și nici măcar cu o jumătate în curtea sau la grajdurile C.A.P.-ului. E loc de încă mult mai bine — zic ei, și nu doar că zic, dar au prins și a face, neezitînd să spună tot ce-i nemulțumește fie președintelui, fie inginerului sau primarului, dovedind că democrația nu-i doar o vorbă în vînt și că satele noastre au știut dintotdeauna (și n-au de gînd să uite, mai ales acum, cînd a început și lor să le meargă bine) ce înseamnă decizie colectivă, hotărîrea tuturor. Pe scurt, dacă vrei să enumeri toți țăranii bogați din Căpîlna, trebuie să mergi la consiliul popular și să ceri lista sătenilor de-aici. Atît.

DAN MUCENIC ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceauşescu

BUCURIA FIECĂREI CASE

Noul urbanism românesc

— Tovarăşe Liviu Ioan Benea, sînteţi arhitect, aveţi 33 de ani şi aţi fost distins cu Premiul Uniunii Arhitecţilor din România pentru locuinţe (în speţă, pentru ansamblul de locuinţe şi dotări social-culturale „Mihai Bravu" din zona centrală a municipiului Rîmnicu Vîlcea). Iată de ce v-am ales pe dumneavoastră pentru a discuta despre noul urbanism românesc.

— Noul urbanism românesc — emblematic, azi, la scara întregii ţări — a izvorît din ideile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care a transformat în politică de stat reconstrucţia modernă a oraşelor şi satelor României, înălţarea unor oraşe pe de-a-ntregul noi. Avîntul fără precedent al construcţiei în epoca definită cu numele secretarului general al partidului a beneficiat, în aceşti ani, de un cadru legal clar. Ţara are, pentru prima dată în istoria ei, legi, reglementări cuprinzătoare privind urbanizarea, sistematizarea tuturor localităţilor, iar tovarăşul Nicolae Ceauşescu a clarificat, la faţa locului, împreună cu edilii, constructorii şi arhitecţii principiile teoretice vizînd, între altele, preluarea competentă a fondului de valori din tradiţia românească a arhitecturii, lupta împotriva monotoniei, relaţia complexă tradiţie-modernitate-specific local. A devenit, în aceşti 20 de ani, o imagine familiară aceea a preşedintelui republicii în faţa machetelor oraşelor. S-a construit şi se construieşte pentru prezent, dar şi pentru viitor. Noul urbanism românesc a fost gîndit, pornind de la concepţia integratoare a secretarului general al partidului, deopotrivă pentru omul acestor ani şi pentru viitorime, pentru urmaşii noştri care vor începe mileniul trei cu zestrea arhitecturii noi a României create în epoca Nicolae Ceauşescu. Şi ţara întreagă stă mărturie, cu noua înfăţişare a oraşelor ei, pentru munca oamenilor însufleţiţi de ideile, de competenţa, de patriotismul şi clarviziunea preşedintelui nostru care este în fond, în faţa istoriei, marele arhitect al României ce va trece pragul anului 2000.

Sub directa îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în cadrul Programului naţional de sistematizare, oraşele şi comunele s-au dezvoltat şi se dezvoltă ca unităţi teritorial-administrative complexe, asigurînd locuitorilor condiţii tot mai bune de muncă şi viaţă. În 20 de ani au apărut pe harta ţării 54 de oraşe noi, iar 300 de localităţi rurale urmează să devină, curînd, oraşele agroindustriale. În 80 de municipii şi oraşe sînt în curs de edificare zonele centrale. Ritmul construcţiei de locuinţe, în cadrul uriaşului proces de urbanizare declanşat după 1965 în întreaga ţară, a fost extraordinar. Peste 80 la sută din întreaga populaţie locuieşte în case noi. Jumătate din ea trăieşte în oraşe. Aici, la fiecare 210 secunde, se dă în folosinţă un nou apartament. La fiecare 210 secunde !

— Cum se manifestă relaţia dintre tradiţie şi arhitectura modernă ?

— Arhitectura este, aproape integral, rezultatul unor necesităţi vitale ale societăţii. Între acestea, nevoia de frumos, ca şi aceea de comunicare, este, pentru omul social, la fel de profundă ca nevoia de confort fizic. Arhitectura reprezintă — dintr-un punct de vedere — un act de comunicare estetică în sînul unei colectivităţi, legînd, prin sensibilitate şi cultură, membrii societăţii, generaţiile succesive. Arhitectura este istorie pietrificată ! Aici intervine tradiţia arhitecturală şi de aici decurge actualitatea şi profunzimea problemei raportului dintre tradiţie şi contemporaneitate. Tradiţia este mai mult decît o sumă de persistenţe materiale : este un tezaur de valori spirituale distilate în timp şi specific în esenţa sa naţiunii care l-a creat.

Păstrarea tradiţiilor de valoare în arhitectura modernă românească era importantă, desigur, pentru orice arhitect. Dacă ea devine o realitate — în Vîlcea, ca şi în întreaga ţară — faptul se datorează stăruinţei cu care preşedintele republicii, spirit lucid, patriot de mare profunzime, dezvoltă, de ani de zile, această idee. Şi în acest domeniu, la drept vorbind, şansa noastră a fost preşedintele nostru, această epocă pe care o definim cu numele său.

Prin specificul ei, tradiţia arhitecturală trebuie să influenţeze permanent arhitectura contemporană în procesul firesc de continuitate a culturii româneşti pe aceste meleaguri. Specificul arhitectural modern trebuie înţeles ca o reinterpretare a spiritului şi criteriilor constructive, funcţionale şi estetice tradiţionale validate de timp ca definitorii pentru o arie geografică. Arhitectul preocupat va descoperi, sau va intui mai întîi, trăsăturile distincte, personalizante din întreaga experienţă edilitară a zonei, pentru ca, filtrîndu-le prin sita cerinţelor impuse de un obiect arhitectural modern, să găsească ideea de creaţie ce îl va însoţi, de la alcătuirea de ansamblu spre detaliul de execuţie proiectat.

— Vorbeaţi de asimilarea, de filtrarea întregii experienţe edilitare a unei zone. Deci, înţeleg, includeţi şi oraşe şi sate în spaţiul investigat. Ce se întîmplă cu fizionomia reală a satelor noastre şi ce rol credeţi că poţi să-şi asume arhitecţii, azi, în destinul arhitecturii satului românesc ?

— Satul a fost mult timp cel dintîi păstrător al adevăratelor valori arhitecturale româneşti. Dezvoltarea lui însă, în epoca modernă, s-a produs fără geniul meşterilor populari de altădată, dar şi fără aportul arhitecturii. Valoarea arhitecturală autentică a satului românese trebuie păstrată.

— Fără îndoială. Prin ce mijloace, pe ce căi ?

— În primul rînd printr-o acţiune amplă de inventariere a arhitecturii tradiţionale valoroase în sate. Apoi printr-o muncă de cercetare şi creaţie pentru sintetizarea trăsăturilor specifice locale — pe zone etnografice distincte — finalizată, într-o a treia fază, prin proiectarea de locuinţe tip, nu unicate, dar diversificate, care să corespundă nu numai cerinţelor individuale, ci şi celor ale integrării fireşti în arhitectura tradiţională a satelor din Maramureş, din Vîlcea, din Bucovina ori din Gorj... Este evident că arhitectul lucid de azi nu doreşte să copieze locuinţele ţărăneşti de acum 200 de ani. Viaţa satului actual tinde ireversibil spre urbanizare, dar totdeauna va trebui să existe o diferenţiere între aceste două tipuri de aşezări umane. Tehnologia, confortul urban ajung, firească, şi la sat, dar este regretabil şi absurd dacă ele exclud valorile patrimoniului arhitecturii satului românesc. Oferta unor cataloage de locuinţe tipizate, dar cu un pronunţat specific local, este un prim pas necesar dintr-o etapă mai lungă de transformare modernă a satului românesc. Vîlcea are deja un asemenea catalog. Cred însă că arhitecţii mai trebuie să-şi asume şi rolul de a lămuri aceste probleme beneficiarilor prin dialog cu ei.

Oricum, este un fapt definitoriu acela că, după 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, peste două treimi din ţăranii României socialiste trăiesc în case noi. În afara locuinţelor confortabile construite de ei din fonduri proprii, statul a dat în folosinţă, numai în ultimii 8 ani, circa 35 000 de locuinţe în mediul rural.

— Lucraţi la Rîmnicu Vîlcea de la absolvirea facultăţii. Pentru munca depusă aici aţi cunoscut şi aprecierea deosebită a Uniunii Arhitecţilor din ţara noastră. Vorbiţi-ne despre „noul" oraş de la confluenţa Oltului cu Olăneştiul.

— Rîmnicul nu este dintre acele oraşe care uimesc prin zestrea arhitecturală a secolelor trecute, deşi e atestat documentar din veacul al XIV-lea. Uimitor este însă miracolul întineririi sale : în două decenii s-a transformat dintr-un modest oraş provincial într-un modern municipiu cu peste 85 000 de locuitori şi cu o viaţă economică înfloritoare. Performanţa sa constă în faptul că şi-a păstrat identitatea, conservînd sau dezvoltînd trăsăturile specifice care-l individualizează, îi conferă personalitate. În acest proces — de analiză, de elaborare, de decizii, de continue îmbunătăţiri ale soluţiilor constructive — un rol fundamental l-a avut tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, care a-a interesat personal, cu o emoţionantă pasiune şi a urmărit, pe etape, absolut totul, purtînd un dialog eficient cu edilii şi specialiştii angajaţi în această muncă şi însufleţiţi într-un mod neobişnuit de extraordinara grijă părintească a preşedintelui republicii pentru renaşterea, modernizarea şi dezvoltarea municipiului nostru. Integrarea ? Iată cuvîntul-cheie pentru a înţelege miracolul Rîmnicului. Fiecare nou ansamblu de locuinţe, fiecare zonă reconstruită a constituit o reîntregire şi o înflorire a acestui organism viu care este oraşul. Centrul urban este organul său vital. Între funcţiunile sale complexe se remarcă una care-i conferă oraşului identitatea : funcţia de reprezentare. Majoritatea valorilor istorice, sociale, culturale şi materiale pe care oraşul le-a acumulat în evoluţia sa îşi află expresia arhitecturală specifică în nucleul său central. Prin toate acestea, el poate să-i reprezinte pe cetăţenii urbei în faţa vizitatorilor şi să le creeze sentimentul că îi aparţin. Aici cred că a cîştigat Rîmnicul în marea sa transformare. Reconstrucţia amplă a zonei centrale nu a înlocuit brutal o formă de cultură cu alta, ci a reuşit să inoiască o structură pe care a păstrat-o în ceea ce avea, ca esenţă, particular. Noile construcţii s-au integrat în contextul existent ori au reuşit să pună şi mai bine în valoare caracterul pitoresc al aşezării. Cele mai recente realizări arhitecturale din această zonă au adus un plus de personalitate centrului, în măsura în care au reuşit să reunească într-o sinteză trăsăturile moderne cu cele specifice ale arhitecturii locale.

Marea şansă a oraşului a fost că, devenind reşedinţă de judeţ, a beneficiat de o extraordinară dezvoltare industrială, cu toate consecinţele social-culturale şi urbanistice. A fost şi o şansă pentru tinerii arhitecţi : să transforme ei în realitate pentru ceilalţi un vis al lor.

DORIN GHERGHINESCU ■

Oraş, de la zero la infinit

Cu ani în urmă, cred că era chiar acum 10 ani, am întîlnit o arhitectă. Ca înfăţişare dezarmant de modestă, arăta comun, ca o bună mămică preocupată de grijile familiei. Era, totuşi, o personalitate ce se înserase în istoria arhitecturii româneşti contemporane. Ea concepuse, ca şefă de proiect, Orşova nouă, oraşul solar de azi pe care tot românul îl cunoaşte, iar turiştii străini, în drum spre Herculane, poposesc îndelung pe străzile lui cochete, comparîndu-l cu oraşele de vilegiatură din Elveţia ori cu cele rezidenţiale americane de pe ţărmul Atlanticului. Modestă, interiorizată, vorbind puţin şi rar am chinuit-o cu tot felul de întrebări pentru a-i afla biografia şi, mai ales, mişcările gîndului. La un moment dat, m-a uluit cu un răspuns ce îmi revine în minte ori de cîte ori scriu despre un contemporan de-al nostru, ori de cîte ori încerc să surprind, să descifrez modul în care destinul i se interferează ori i se contopeşte cu timpul şi istoria pe care le trăim şi le înălţăm după anul 1965, după Congresul al IX-lea. Fraza suna astfel : „Nu e nevoie să-l citim pe Malraux ca să aflăm ce importantă este pentru un revoluţionar condiţia sa umană. Este nevoie să privim mai des şi mai atent spre noi şi în noi înşine".

Arhitecta se numeşte Adelina Iojică, şi am regăsit-o, de curînd, tot la Timişoara şi tot la Institutul judeţean de proiectări. În drum spre ea am trecut prin Orşova. La ţărmul lacului Cerna, ca pretutindeni, este plină vară. Plaja dintr-un segment al semicercului amplu ce-l desenează spre oraş e sufocată de trupuri. Pe luciul albastru al undei, cu murmurul Cazanelor în străfunduri, mulţime de ambarcaţiuni. Oraşul se priveşte perpetuu în oglinda lichidă, amfiteatru supus răsărind dintre boschete şi arbori, dintre trandafiri şi muşcate, urcînd de pe faleză, de la catedra din blocuri de beton şi sticlă, cu vilele lui cochete peste înălţimile blinde de la poalele Almajului. E multă pricepere şi artă şi dăruire, e un fel de voluptate în felul cum această faţă a conceput acest oraş, deşi a avut o fişie îngustă de pămînt unde să-l aşeze şi, mai ales, o străvechi şi zbuciumată istorie de adus de jos şi de ridicat mai departe, prin timp, aici, mai aproape de timpla munţilor. Dierna dacoromană mai trebuia să supravieţuiască şi supravieţuieşte. Alături de un habitat modern, de piaţete şi statui, de fîntîni arteziene şi de scrincioburi pentru copii, de edificii social-culturale şi magistrale comerciale avea de aşezat, după toate legile urbanismului modern, zonele de muncă, întreprinderile industriale ale localităţii, ca şi de păstrat tradiţiile şi însemnele perenităţii locuitorilor. Şi aproape nu i se poate reproşa nimic, localitatea trăieşte, e vie, nu-şi regretă nici ea nimic din vechea înfăţişare, îşi regăseşte aici totul, confortul şi atmosfera, ca şi posibilităţile de a se mişca mai departe în spaţiu şi timp. S-a înălţat de la zero şi poate să crească la infinit. A fost construit pentru 10 000 de locuitori, dar poate să se dezvolte oricît. S-a înălţat rapid, contra cronometru, a fost izbînda unui sacrificiu, vechea localitate aflîndu-se zidită, perpetuînd parcă sublimul mit al Anei, sub fundul uriaşului lac de acumulare al primei hidrocentrale de pe Dunăre, al primului mare obiectiv al energeticii naţionale, Porţile de Fier I. Adelina Iojică ne reaminteşte că anul trecut s-a împlinit un deceniu de cînd oraşul proiectat, gîndit, înălţat în Epoca Ceauşescu, a fost dat la cheie locuitorilor săi. Şi un deceniu de cînd, inaugurîndu-l, secretarul general al partidului îi înmîna, într-un moment emoţionant şi solemn, şefei de pro-

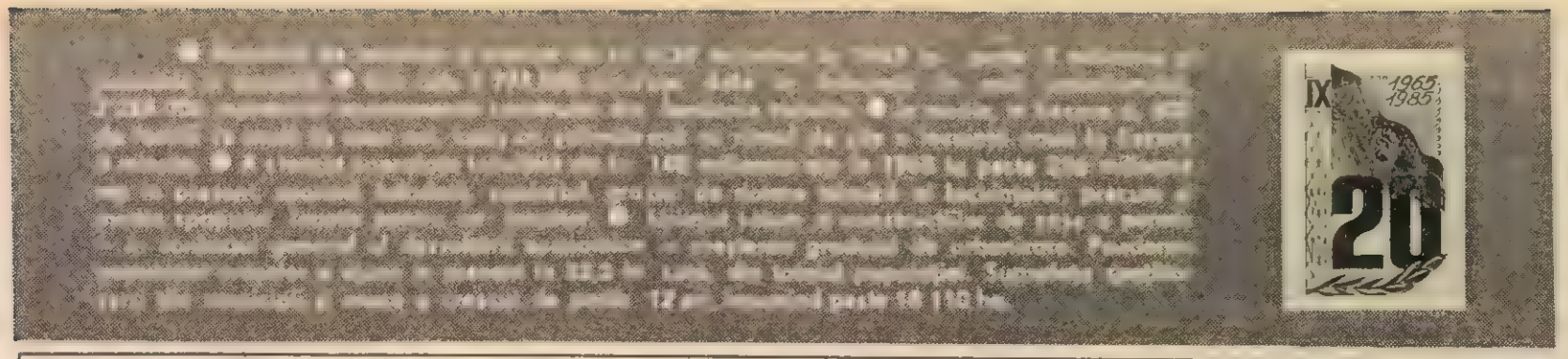

iect Ordinul „Tudor Vladimirescu" clasa a V-a. O copleșitoare recompensă, spune, unui om căruia i s-a dat, în fond, o inegalabilă șansă de a se realiza. Deși nu-i place să se întrebe, i se pare fără sens, ce-ar fi putut fi în alte condiții istorice, din moment ce s-a născut și trăiește sub semnul unei revoluții și este omul și produsul acesteia, meditează, totuși, dintr-un anumit unghi al datoriei față de generația din care face parte, dacă este egală cu timpul său. Fără îndoială, este. S-a născut în 1932, la Rm. Vîlcea, într-o familie modestă și cu un destin zbuciumat, chiar cu momente dramatice. A învățat însă, de timpuriu, că jocul speranței se cîștigă nu la loz în plic, ci la lozul muncii și al tenacității. Face parte din primele promoții de arhitecți dați de școala noastră superioară de arhitectură după 23 August 1944. Cînd trasa prima linie pe planșetă la viitorul oraș Orșova abia depășise 30 de ani. Ajunsese la pragul tinereții mature capabile să înțeleagă și să perceapă fin și profund toate sensurile istoriei. Și a trasat această primă linie în anul 1965, cînd „începea pentru arhitecții români și pentru arhitectura românească o epocă de glorie, precum o vedem și o resimțim în viața noastră diurnă de 20 de ani încoace. S-a construit oare, vreodată mai mult în istoria acestui pămînt ?".

Adelina Iojică terminase proiectul primului microraion pentru 2 000 apartamente în ceea ce urma să devină marele complex urbanistic din cartierul Circumvalațiunii. Avea vocația premierelor pentru că împlinea o vocație a înseși vremii ce se instaurase după Congresul IX. După Orșova s-a strămutat la Buziaș. În mica localitate balneară se spărgeau, iată, și acolo, tăcerile, încremenirile, nemișcarea. Ansamblul de hoteluri ultraconfortabile, cu fețele fugind după soare, cu alveolele balcoanelor ca niște insetate floarea soarelui după lumina astrului, probează și el măiestria, inteligența și personalitatea acestei remarcabile arhitecte. Pentru unul dintre edificiile cu care a înnobilat mica stațiune a fost distinsă cu Premiul Uniunii Arhitecților pe anul 1980. Are acum pe planșetă locuințele altor cartiere noi dintr-o Timișoară aflată, ca toate orașele țării, într-o nestăvilită expansiune urbanistică. Ansamblul din Bd. Cetății, deci acolo unde trebuie să asculte atent și cu grijă vocile istoriei, precum și blocuri unicat din zona Traian, o zonă, de asemenea cu personalitate, unde nu poți să adaugi oricum la ceea ce este, fără a face să sufere chipul atît de armonios și de specific al capitalei Banatului. În fapt, cum cere arhitecturii, arhitecților, cel ce a inițiat vastele mișcări urbanistice în întreg spațiul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

...Adelina Iojică arată, după atîția ani de la întîlnirea noastră, la fel. Ca o mămică preocupată de grijile familiei pe care chiar o are. Un soț arhitect, un fiu inginer constructor, stagiar la Reșița, un alt fiu — elev de liceu și, cine știe, poate se va îmbolnăvi de aceeași patimă a familiei, de a se exprima și zidi în edificii pentru oameni. Modestă, tăcută, vorbind puțin și rar, trudește cu aceeași pasiune deasupra dulcelui calvar al planșetei, „arhitectura fiind viața și ființa mea". Dar și cu gîndul la adevărul pur că „oricît de talentată aș fi fost și oricîtă forță aș fi avut, trebuie să fim drepți și să o afirmăm chiar cu voce tare, că nu m-aș fi putut exprima fără istoria pentru care construim". Iar această istorie se definește prin prezența la cîrmele ei a umanistului și patriotului Nicolae Ceaușescu.

CICI IORDACHE ADAM ■

De la Codlea o floare pentru fiecare cetățean al țării

I-au trebuit comunei Codlea cîteva sute de ani să adune în vatra ei, prin anii '50, cam 6 000 de suflete. Casele sănătoase din piatră și cărămidă, la stradă cu porți mari și grele, făcute parcă să reziste unor eventuale asedii păreau astfel alcătuite încît să dăinuie neschimbate și indiferente la curgerea timpului. Oamenii, români, sași, și maghiari erau harnici și temeinici. Pe lîngă agricultura tradițională a zonei, oamenii din Codlea erau vestiți pentru serele în care cultivau flori și legume. De curînd s-au sărbătorit 100 de ani de existență a corului bărbătesc și 150 de ani de la înființarea fanfarei locale, viața culturală a comunei avînd deci o veche tradiție. Tot ce a fost bun, frumos și solid în Codlea nu numai că s-a păstrat dar s-a îmbogățit și s-a dezvoltat în ritmuri impresionante, cu care ne-au obișnuit ultimii douăzeci de ani din istoria noastră, de la evenimentul de cotitură majoră care a fost Congresul al IX-lea al partidului.

Să spunem că în orașul de astăzi nu mai poate fi recunoscut satul de acum cîțiva ani ar fi o exagerare.

Noile cartiere de locuințe : Codlea Nord, Codlea 9 Mai și Măgura — cu peste 4 000 de apartamente și în care locuiesc mai mult de 60 la sută din cei 26 000 de cetățeni ai orașului s-au încadrat prin grija gospodarilor de aici în atmosfera de grădină perpetuă și perfectă. Noul centru civic, ce va cuprinde sediul politico-administrativ, sala de cultură, cinematograf, blocuri de locuințe avînd la parter peste 2 000 metri pătrați spații comerciale și din care s-au dat deja în folosință 240 apartamente, este gîndit cu dorința de a se încadra în tradițiile locului, de a face din Codlea un oraș modern și cu personalitate distinctă. Mutîndu-se din casele înconjurate de grădini și sere în noile blocuri, cei care trăiseră aici dintotdeauna ori cei veniți de prin toate colțurile țării, aduși de interesele dezvoltării industriale ale orașului s-au simțit datori să păstreze nealterată frumusețea și unicitatea acestei așezări. Pe fiecare petec de pămînt rămas între asfaltul aleilor și străzilor, mîinile grijulii și pricepute ale oamenilor au sădit flori. Blocurile par construite în mijlocul unor grădini existente, din care s-a zmuls cu zgîrcenie și cu părere de rău doar suprafața necesară fundațiilor.

— Producția Întreprinderii de sere Codlea este de 24 milioane flori. Cîte o floare pentru fiecare cetățean al țării din partea noastră, ne spune Bucur Dragu, secretar adjunct al Comitetului orășenesc de partid și președintele Consiliului orășenesc al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Pentru mulți Codlea se confruntă cu numele unor florării răspîndite în toată țara. Numele orașului este cunoscut și dincolo de hotarele țării, dar nu numai pentru florile sale. Pe lîngă flori, exportăm tractoare, mobilă, produse chimice. Dacă anul în care Codlea a devenit, mai mult pe hîrtie s-o recunoaștem, oraș, aici se găseau o mică întreprindere chimică, un atelier mai răsărit de mobilă și unul de articole din tablă și o mică țesătorie, înființată în secolul trecut, astăzi producem pentru aproape toate ramurile economiei — coloranți și pigmenți organici la Colorom, tractoare speciale pentru vii, livezi și zootehnie, o gamă variată de mașini agricole, subansamble pentru mașini rutiere și feroviare la întreprinderea mecanică, mobilă și articole tehnice la Fabrica de mobilă. 70 la sută din producția de export a C.P.L. Brașov este asigurată de unitatea din orașul nostru. Toate întreprinderile existente la înființarea orașului s-au dezvoltat în ultimii 20 de ani la o scară care le fac de nerecunoscut. În acești ani, în Codlea au luat ființă alte noi întreprinderi : Întreprinderea de producerea nutreturilor combinate pentru marile complexe zootehnice și agricole ale județului, 12 unități Avicola, Întreprinderea Proton, Secția de scule a C.P.L. Brașov, I.C.S. Mixtă, Cooperativa Meșteșugarul. Bineînțeles, agricultura n-a fost neglijată. C.A.P. și I.A.S. din localitate sînt fruntașe pe județ. I.A.S. Codlea a fost distins cu Meritul agricol clasa I-a pentru rezultatele bune obținute anul trecut la producția de cartofi : 45 208 kilograme la hectar. Rezultate frumoase au fost obținute și la orz, sfeclă furajeră și în zootehnie. C.A.P. din localitate se numără printre primele cinci din județul Brașov, rentabil, cu beneficii și producții importante. Rezultatele lui sînt apropiate de cele ale I.A.S., dovadă că la Codlea se face a agricultură de calitate în toate sectoarele.

Viața social-culturală, calitatea vieții oamenilor din Codlea s-a dezvoltat poate într-o mai mare măsură chiar decît cea generală a orașului. În afară de locuințele moderne care, așa cum am mai spus adăpostesc mai bine de jumătate din locuitorii orașului, în ultimii ani învățămîntul a cunoscut succese remarcabile. În Codlea era o școală generală și una profesională. Astăzi în cele trei școli generale învață 3 200 elevi, iar în cele trei licee industriale cu profil de chimie, prelucrarea lemnului și agro-industrial 3 500 elevi. La ele se adaugă 6 grădinițe și tot atîtea creșe. În școlile și liceele din oraș sînt clase cu limbă de predare germană și maghiară.

Dreptul la învățătură și muncă, la afirmarea plenară în toate domeniile de activitate este asigurat deopotrivă tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate, pentru femei și bărbați. La Casa de cultură orășenească, în cadrul Ansamblului Măgura Codlei, renumit nu numai în țară, ci și în străinătate, activează alături de formațiile cu specific românesc, ansambluri germane și maghiare. Trei fanfare reprezintă orașul în cadrul Festivalului național Cîntarea României. Alături de ele, formațiile de muzică ușoară și populară s-au numărat printre finalistele pe țară la ultima ediție. Se poate vorbi, fără frică de exagerare de o adevărată efervescență culturală dacă ne gîndim că în oraș activează 23 de formații artistice, din care 19 au fost promovate la faza județeană a noii ediții a Festivalului național Cîntarea României.

Să ne oprim cu trecerea în revistă a realizărilor din ultimii 20 de ani amintind de noul spital orășenesc, cu o capacitate de 240 de paturi, dotat cu toate secțiile de specialitate.

Îi întrebăm pe tovarășul Bucur Dragu cum se explică transformarea în numai două decenii a unei comune, a unui orășel mai apoi, care-și trăia viața cu timiditate lîngă Brașovul industrial, la numai cîțiva kilometri distanță, într-un oraș în adevăratul înțeles al cuvîntului, cu o viață completă și plină.

— Ca președinte al Consiliului orășenesc al F.D.U.S. vreau să subliniez comuniunea de interese a tuturor cetățenilor orașului. În Codlea trăiesc alături de români 3 000 de cetățeni de naționalitate germană și 1 100 de naționalitate maghiară. Democrația noastră socialistă, spiritul de omenie al politicii partidului nostru, subliniat cu pregnanță în special în perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, rezolvarea superioară a problemei naționale, a făcut ca fiecare locuitor al orașului, indiferent de naționalitate, dacă era om de al locului sau a venit din alte regiuni ale țării să contribuie cu toate forțele și priceperea la tot ce s-a realizat aici. Deputații care-i reprezintă pe cetățeni în Consiliul popular reflectă fidel structura populației. Maria Stareț, primarul orașului, Moise Mănoiu, vicepreședintele Consiliului popular, Rodica Balu, directoarea Școlii generale nr. 1, Peter Foof, directorul Fabricii de mobilă, Sebastian Haber, directorul Spitalului orășenesc, Iosif Boroș, maistru la I.S.C.I.P., Frieda Kloos, directoarea adjunctă a Școlii generale nr. 2 sînt unii dintre cei care pe lîngă activitatea profesională, au o participare rodnică la treburile obștei, sînt oameni cu inițiativă, capabili să mobilizeze în jurul lor dorința de mai bine și frumos a cetățenilor din circumscripțiile electorale pe care le reprezintă. Prin înființarea Organizațiilor democrației și unității socialiste, care în orașul nostru numără aproape 4 000 de membri, au fost angrenați în viața politică și obștească forțe cu adevărat importante. Unul din aspectele pe care le apreciază oaspeții orașului este curățenia și frumusețea orașului. Ei bine, zonele de agrement, parcurile, înfrumusețarea străzilor și cartierelor orașului sînt chiar în grija O.D.U.S. Democrația socialistă nu este altceva în ultimă instanță decît participare liber consimțită, conștientă la edificarea vieții noastre de azi și de mîine. Ea este în mîinile noastre, depinde de dorința și priceperea noastră de a ne face o viață cît mai frumoasă.

OPREA GEORGESCU ■

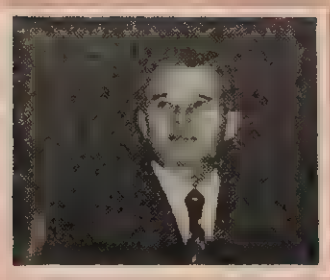

Marile cetitorii ale Epocii Ceausescu

O patrie floare, independenta, demna

Eroul păcii planetare

Timpul, acest suprem judecător al tuturor acțiunilor omenești, atestă cu putere că semnificația uriașă și strălucirea Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român au crescut pe măsura scurgerii anilor. Adoptînd hotărîri de importanță istorică pentru dezvoltarea economică, socială și politică internă, pentru ridicarea națiunii române pe trepte superioare de progres și civilizație socialistă, congresul a deschis, în același timp, largi perspective activității României în viața internațională. În contextul unei situații deosebit de complexe și contradictorii, caracterizată atît prin ani de destindere, dar și prin momente de încordare deosebită, plină de pericole pentru pacea, securitatea și independența popoarelor, țara noastră s-a afirmat, ca niciodată în trecut, printr-o activitate dinamică, constructivă, pusă în slujba marilor deziderate : libertatea și independența popoarelor, respectarea dreptului fiecăruia de a fi stăpîn pe propria-i soartă, destinderea, securitatea, pacea și înțelegerea în întreaga lume. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în cuvîntarea rostită recent, cu prilejul alegerii în calitate de membru titular și președinte de onoare al Academiei României, **„putem afirma că politica externă a României, de pace, de afirmare, în relațiile cu toate statele, a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne și renunțării la forță și la amenințarea cu forța, se bucură de o înaltă apreciere și a făcut ca țara noastră să dezvolte relațiile de colaborare cu toate națiunile lumii, să se bucure de stimă și să aibă prieteni pe toate meridianele".**

Imaginea de astăzi a României în lume, ca țară a construcției și activității pașnice, este de nedespărțit de numele și activitatea secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cunoscut și recunoscut pretutindeni ca arhitectul și promotorul dirz și înflăcărat al politicii externe a țării noastre, militantul neobosit pentru înfăptuirea idealurilor înaintate ale lumii contemporane. Pe bună dreptate se apreciază că secretarul general al partidului, președintele țării — proeminentă personalitate politică a lumii contemporane — impresionează, de fiecare dată, prin aprecierea clară a evoluției situației mondiale, prin analiza științifică și cunoașterea profundă a vieții și năzuințelor poporului român și ale celorlalte popoare ale lumii, în strînsă legătură cu situația internațională, prin capacitatea sa extraordinară de a dezvălui sensurile și tendințele principale ale raporturilor internaționale și de a oferi soluții juste, realiste, prin activitatea sa neobosită, energică, clocotitoare, teoretică și practică, consacrată întăririi păcii, consolidării securității și dezvoltării colaborării între toate națiunile.

Izvorită din esența orînduirii noi, socialiste, pe care o construim, făurită de Partidul Comunist Român, sub conducerea clarvăzătoare și cu participarea hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, politica externă a Republicii Socialiste România se distinge deopotrivă prin caracterul ei revoluționar, prin umanismul autentic din care se inspiră, prin realismul țelurilor urmărite, echitatea soluțiilor preconizate, prin valoarea înalt morală a principiilor pe care se întemeiază și pe care le promovează, prin multitudinea formelor de manifestare și democratismul metodelor folosite, fiind, în toate împrejurările, purtătoarea mesajului poporului român de pace, prietenie și colaborare.

Cei ce vor scrie istoria ultimelor două decenii vor consemna fără îndoială ideile României socialiste, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în domeniul politicii mondiale, pentru că acestea nu sînt numai idei românești, ci aparțin, încă de pe acum, civilizației mondiale. Se va consemna, de asemenea, faptul că nu există problemă majoră, dezbatere internațională arzătoare, în care țara noastră să nu-și fi adus o contribuție pozitivă, de substanță, în vederea găsirii unor soluții în concordanță cu interesele popoarelor, ale păcii și securității internaționale. Și aceasta nu pentru că România ar avea interese egoiste sau ar urmări scopuri speciale politice, economice, militaro-strategice sau de altă natură în diferite regiuni ale lumii. În toate acțiunile noastre de politică externă ne-a călăuzit și ne călăuzește un singur scop, pe care nu-l ținem secret ; este înscris în Programul partidului, în Constituția țării, în toate documentele fundamentale de partid și de stat. Am fost și sîntem animați permanent de unicul obiectiv al asigurării condițiilor externe de pace și liniște propice înfăptuirii planurilor noastre de dezvoltare economico-socială, de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului român. Am pornit și pornim de la convingerea că numai în condiții de pace, destindere, securitate, colaborare și înțelegere internațională poporul nostru, fiecare popor, fiecare societate își vor putea rezolva problemele așa cum consideră că e mai bine, că numai astfel se vor putea asigura dezvoltarea socială, materială și spirituală, o viață demnă și liberă a națiunilor, prietenia și egalitatea între toate țările.

Întărirea păcii și securității constituie obiectivul fundamental al politicii externe a României, se află în centrul activității sale internaționale. Secretarul general al partidului nostru, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a intrat în conștiința universală contemporană, ca cel care a elaborat și fundamentat, pe baza investigării, descifrării și analizei științifice, materialist-dialectice și istorice, asupra situației mondiale, o concepție originală, novatoare, realistă și mobilizatoare privind pacea și securitatea. Potrivit acestei concepții, pacea a fost întotdeauna un obiectiv necesar, pentru că numai în condiții de pace, liniște și colaborare internațională, popoarele, indiferent de sistemul regimurilor social-politice ale țărilor lor, își pot îndeplini aspirațiile și planurile lor de dezvoltare pe calea progresului economic. Din analiza condițiilor actuale ale escaladării fără precedent a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, luînd în considerație rezultatele cercetărilor oamenilor de știință, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ajuns la concluzia, pe care a făcut-o cunoscută tuturor popoarelor, potrivit căreia problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului, înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. **„S-a ajuns la o asemenea situație — menționa secretarul general al partidului nostru — cînd oprirea înarmărilor și trecerea la dezarmare, îndeosebi la dezarmarea nucleară, asigurarea păcii au devenit problema fundamentală a epocii noastre".** Revine președintelui României meritul istoric de a fi arătat că existența armelor nucleare a dus la schimbarea radicală a modului în care se pune astăzi problema războiului, că, în mod inevitabil, în zilele noastre, un război mondial s-ar transforma într-un război termonuclear nimicitor, în care nu vor exista nici învingători, nici învinși. Iată de ce, în concepția partidului nostru, imperativul de însemnătate vitală pentru progresul și existența întregii umanități este încetarea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare. În același timp, România consideră că, în era nucleară, pacea, ca cea mai arzătoare problemă a lumii contemporane, este o sarcină ce poate fi realizată. Aceasta, însă, nu de la sine, ci prin lupta energică, perseverentă a tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor popoarelor, pentru a determina factorii de decizie, oamenii politici, guvernele, să acționeze acum, cît mai este timp, pînă încă nu au început să cadă bombele. Și poporul român, la chemarea conducătorului său, s-a implicat activ în această luptă. Să ne amintim, în acest context, că la 30 octombrie 1981, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu luciditatea și realismul ce-i sînt proprii, preconiza organizarea și desfășurarea unor mari manifestări de masă, care să permită afirmarea puternică a voinței de pace a poporului român, ca o contribuție la marea mișcare ce se desfășoară în lume pentru trecerea la acțiuni concrete de oprire a cursei înarmărilor, de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Să ne amintim, de asemenea, de apelurile pentru pace și dezarmare ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, ale Marii Adunări Naționale, ale tineretului României, de cele 18 milioane de semnături de pe Apelul poporului român adresat celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrate dezarmării. S-au bucurat, totodată, de un mare ecou internațional demersurile conducătorului statului nostru pe lîngă conducătorii U.R.S.S. și S.U.A., apelurile adresate celorlalte state pentru oprirea amplasării noilor rachete nucleare pe continentul european, pentru a se acționa cu toată răspunderea în vederea realizării unor acorduri care să asigure eliminarea primejdiei nucleare din Europa și din întreaga lume.

Îmbinînd idei, propuneri și inițiative proprii cu cele prezentate de alte state, România a elaborat un program atotcuprinzător de pace și dezarmare, în deplină concordanță cu aspirațiile și interesele vitale ale poporului român, ale tuturor popoarelor lumii. Acest program pornește de la coordonatele de bază ale concepției României, a președintelui Nicolae Ceaușescu asupra salvgardării păcii și înfăptuirii dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare : garantarea securității și asigurarea echilibrului militar nu pe calea creșterii cheltuielilor militare, a armamentelor și efectivelor armate, ci la un nivel tot mai redus al acestora, prin dezarmare ; înscrierea dezarmării într-o largă viziune politică de eliminare a forței și amenințării cu forța din viața internațională și de soluționare a problemelor ce pot apărea între state exclusiv pe cale pașnică, de așezare a raporturilor dintre state pe principiile solide ale deplinei egalități, ale respectului independenței și suveranității naționale și recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător destinele, fără vreun amestec din afară ; împletirea dezarmării cu străduințele consacrate rezolvării nevoilor economice și sociale ale lumii contemporane, în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare ; fundamentarea negocierii și acțiunii în domeniul dezarmării pe participarea tuturor statelor ; mobilizarea, în sprijinul dezarmării, a popoarelor, a maselor populare, unirea eforturilor tuturor forțelor sociale înaintate. Încrederea în rolul popoarelor constituie o componentă fundamentală a concepției românești de dezarmare.

La baza elaborării și promovării acestui program de pace și dezarmare se află una din ideile fundamentale, care ilustrează profundul umanism al gîndirii și acțiunii politice a președintelui Nicolae Ceaușescu, al politicii externe a României socialiste și anume aceea că dreptul la viață, dreptul la pace reprezintă dreptul primordial al omului, al națiunilor, de a cărui afirmare depind toate celelalte drepturi. Pentru poporul român, dreptul la pace înseamnă asigurarea condițiilor de liniște și securitate, vital necesare înfăptuirii grandiosului său program de edificare socialistă și comunistă. Este dreptul tuturor popoarelor de a trăi la adăpost de orice amenințare, de a-și făuri viața potrivit năzuințelor și intereselor lor primordiale. În numele acestui drept fundamental la viață, la pace al popoarelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a adresat șefilor de state și de guverne din lume, popoarelor, cu chemarea mereu actuală, mobilizatoare : **„Pînă nu este prea tîrziu, pînă nu au început să cadă bombele nucleare, să trecem la tratative, la oprirea cursei înarmărilor, la dezarmare ! Să nu uităm că bombele nucleare nu vor alege între statele cu orînduiri sociale diferite, nu vor alege între oameni cu convingeri politice sau filozofice diferite, ci vor semăna deopotrivă moartea, vor distruge civilizația întregii omeniri".**

Este aceasta încă o confirmare a adevărului că partidul nostru, secretarul său general și-au onorat în mod strălucit legămîntul luat acum două decenii, la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, că **„...România va depune toate eforturile și își va aduce neprecupețit întreaga sa contribuție" la „triumful cauzei păcii, corespunzător intereselor fundamentale ale popoarelor".** Și acum, la aniversarea istoricului Congres, comuniștii, toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, aduc un profund omagiu partidului, secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru întreaga activitate desfășurată spre binele și prosperitatea patriei, pentru stăruitoarele eforturi puse în slujba împlinirii celor mai scumpe idealuri ale tuturor națiunilor lumii : libertatea, independența, progresul, pacea, colaborarea. Tocmai în îmbinarea organică a intereselor poporului român cu interesele tuturor popoarelor se află unul din izvoarele principale ale prestigiului și prețuirii de care se bucură astăzi în lume patria noastră socialistă, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dr. ION CIUBOTARU

O voce ascultată și respectată pe întreaga planetă

Prestigioasă participare la schimbul mondial de valori

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat și marea deschidere a țării noastre pe plan internațional. Făurită și promovată cu consecvență de tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica internațională a partidului și statului nostru cuprinde printre caracteristicile sale fundamentale promovarea relațiilor de amplă conlucrare cu toate statele lumii. Prin extinderea puternică a colaborării și cooperării cu toate țările socialiste, o atenție deosebită fiind acordată țărilor vecine, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza principiilor coexistenței pașnice, România dă expresie concretă convingerii sale că actuala etapă istorică impune ca o condiție a propriei dezvoltări naționale și, totodată, ca o condiție a păcii, promovarea raporturilor interstatale și pe alte planuri, indiferent de orinduire socială, de mărime sau de potențial. În temeiul acestei convingeri, relațiile României cu toate statele se disting prin stabilitate, prin largă cuprindere a domeniilor de interes comun, prin dinamică a identificării și a lărgirii sferelor de cooperare și, mai ales, prin calitatea cadrului politico-principial, novator și fertil, întemeiat pe respectarea riguroasă a normelor noi de raporturi interstatale — independența și suveranitatea națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, respectul și avantajul reciproc, dreptul fiecărui stat de a-și alege calea de dezvoltare economico-socială de sine stătător, fără nici un amestec din afară. În acest cadru, s-au dezvoltat puternic relațiile economice ale României cu alte state. Comerțul nostru exterior a căpătat o importanță tot mai mare, s-au extins acțiunile de cooperare economică internațională. În dezvoltarea relațiilor economice pe plan extern, un rol de seamă îl are participarea țării noastre la tîrgurile și expozițiile internaționale. Ne-am adresat, de aceea, directorului Întreprinderii de Tîrguri, Expoziții și Publicitate pentru Comerțul Exterior, dr. OCTAVIAN MOARCĂȘ.

— Cum apreciați, tovarășe director, participarea țării noastre la schimbul mondial de valori în ultimii 20 de ani?

— În concepția partidului și statului nostru, concepție elaborată și pusă consecvent în practică prin activitatea multilaterală neobosită a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori reprezintă o necesitate obiectivă a creșterii economice, a progresului multilateral al patriei noastre, precum și un factor de prim ordin pentru apropierea dintre națiuni, pentru asigurarea păcii în lume. După cum se prevede în Programul partidului, participarea activă a României la circuitul mondial de valori constituie o latură importantă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Ca urmare a realizărilor remarcabile obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei românești, a creșterii continue a potențialului nostru economic în ultimii 20 de ani, activitatea de comerț exterior a cunoscut, în aceeași perioadă, o dezvoltare fără precedent. Crescînd într-un ritm mai rapid decît ceilalți indicatori sintetici ai dezvoltării economiei naționale, exporturile României au asigurat o angrenare tot mai complexă a țării noastre în circuitul economic mondial. Astfel, în 1984 s-a înregistrat o creștere a exporturilor față de realizările anului 1983 de 16,5 la sută, în timp ce venitul național a crescut cu 7,7 la sută, producția industrială cu 8,4 la sută iar producția agricolă cu 13,3 la sută. Pentru anul 1985 și pentru cincinalul 1986—1990 creșterea acestor indicatori sintetici se va produce în proporții asemănătoare. În prezent, circa 32 la sută din venitul național se realizează prin activitatea de comerț exterior, iar 31 la sută din producția industrială este destinată exportului. O serie de produse importante dețin o pondere importantă în totalul producției naționale. Astfel, utilajul petrolier se exportă în proporție de 79 la sută, tractoarele 75 la sută, vagoanele de marfă — 67 la sută, navele fluviale — 43,5 la sută, locomotivele — 40 la sută, televizoarele — 47 la sută, autovehiculele 21,6 la sută ș.a. Legat tot de structura exportului, e de remarcat că în ultimii 20 de ani ponderea produselor cu grad superior de prelucrare în totalul exportului a crescut de la 36,2 la sută în 1965, la 58 la sută în 1984. Ca o consecință directă a politicii de industrializare socialistă, de introducere a progresului tehnic, grupa de mașini, utilaje și mijloace de transport și-a sporit ponderea în totalul exportului românesc de la 18,8 la sută în 1965 la 31,7 la sută în 1984.

— Care este amplitudinea relațiilor economice externe ale României în momentul de față?

— Activitatea prodigioasă depusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vederea dezvoltării schimburilor comerciale și a cooperării economice cu toate țările lumii, cele mai bine de 300 de acorduri și înțelegeri economice semnate cu prilejul celor peste 400 de întîlniri și vizite la nivel înalt din ultimele două decenii au creat ample deschideri pentru o largă participare a României la comerțul mondial. În prezent, țara noastră întreține relații economice cu peste 150 de țări de pe toate continentele, față de 98 în 1965. Ponderea principalelor grupe de țări în totalul comerțului nostru exterior se prezintă astfel: țările socialiste — 53 la sută; țările în curs de dezvoltare — 22 la sută; țările capitaliste dezvoltate — 25 la sută. Trebuie subliniat că, drept urmare a concepției secretarului general al partidului de promovare a formelor avansate de relații economice externe, în ultimele două decenii a cunoscut o dezvoltare puternică activitatea de cooperare economică, aceasta reușind să aducă o contribuție importantă la specializarea reciproc-avantajoasă a producției și la acoperirea necesarului economiei naționale cu materii prime și cu resurse energetice. Astfel, în 1984 s-au desfășurat 528 de acțiuni de cooperare economică internațională, cu o pondere de 25,4 la sută în volumul comerțului nostru exterior. Ca o încununare a activității depuse în acest domeniu, în ultimii 4 ani s-a reușit să se realizeze obiectivul prioritar stabilit de conducerea de partid și de stat — asigurarea unei balanțe comerciale excedentare, care a permis lichidarea unei părți importante din datoria externă.

— Specificul activității întreprinderii pe care o conduceți vă permite să simțiți în permanență „pulsul" receptării și al aprecierii în străinătate a produselor românești. Ce ne puteți spune referitor la această problemă?

— Prezentarea produselor românești pe alte piețe prin intermediul tîrgurilor și expozițiilor internaționale reprezintă o posibilitate eficientă de confruntare a produselor, de contacte directe între producători și cumpărători, de popularizare a potențialului economic, precum și de export. Exponatele românești prezentate în ultimii 20 de ani s-au bucurat de aprecierile specialiștilor și ale oamenilor de afaceri din întreaga lume. Stau mărturie în acest sens medaliile și diplomele acordate unor produse românești valoroase, de înaltă tehnicitate, calitate și utilitate: tehnică de calcul, autoturisme de teren, utilaj petrolier, produse chimice, mobilă și multe altele. Sîntem astfel în măsură să constatăm, și o facem cu îndreptățită mîndrie patriotică și cu satisfacție deosebită, că în ultimii 20 de ani produsele românești au devenit și devin din ce în ce mai competitive pe piața mondială, că sîntem în prezent o firmă apreciată și respectată, fapt ce constituie încă una din realizările măreți ale Epocii Nicolae Ceaușescu.

ION D. GOIA

„Comuniștii bulgari, poporul bulgar cunosc bine viața dumneavoastră, de fiu credincios al poporului român și al Partidului Comunist Român. Comuniștii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul din marii prieteni ai țării noastre".

TODOR JIVKOV
secretar general al C.C. al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria

„Partidul și guvernul român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, depun eforturi active pentru pacea și securitatea în Europa, destinderea internațională, soluționarea pe cale pașnică a problemelor litigioase, pentru dezarmare, pentru dezarmarea nucleară. Noi dăm o înaltă apreciere acestor eforturi și sprijinim minunatele inițiative de pace pe care le-ați formulat dumneavoastră ca militant al păcii".

KIM IR SEN
secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea președintele R.P.D. Coreene

„Am urmărit contribuția pe care și-a adus-o România, sub conducerea clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu, în cadrul efortului îndreptat spre soluționarea problemelor internaționale, rolul eficace al României în rezolvarea problemelor păcii în lume, contribuția dumneavoastră personală la sprijinirea țelurilor comune ale națiunilor, a cauzei juste a popoarelor".

MOHAMED HOSNI MUBARAK
Președintele Republicii Arabe Egipt

„Apreciem cu multă stimă rolul deosebit pe care îl aveți în realizarea unor adevărate legături de prietenie între popoare, pentru destindere și înlăturarea războiului rece în relațiile Est-Vest. Dumneavoastră, stimate prieten, ați făcut ceea ce v-au dictat conștiința, convingerile în necesitatea slujirii omului; de aceea sînteți iubit de oameni și ați cîștigat stima și prețuirea istoriei. Iată de ce omenirea vă rămîne mult îndatorată".

HUSSEIN IBN TALAL
regele Regatului Hașemit al Iordaniei

„Importanta contribuție a președintelui Nicolae Ceaușescu în lupta pentru destindere și pace, pentru reducerea înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii pentru o nouă ordine economică v-au consacrat drept una din cele mai importante personalități ale epocii noastre".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii Elene

„Președintele Nicolae Ceaușescu este un om care crede în Organizația Națiunilor Unite, crede că O.N.U. este un instrument adecvat pentru soluționarea problemelor internaționale, dar că, pe de altă parte, se simte nevoia unei schimbări a modului în care organizația mondială este folosită de țările membre. Activitatea României a exercitat o deosebită influență asupra țărilor membre ale O.N.U. Ea a obținut rezoluții de o extraordinară importanță pentru viața internațională".

JAVIER PEREZ DE CUELLAR
secretar general al O.N.U.

„Unii dintre noi — printre care mă număr și eu — au avut ocazia să-l întîlnească pe președintele Nicolae Ceaușescu și să aprecieze ampla sa viziune și strălucirea gîndirii sale politice. Îmi amintesc cu plăcere de convorbirile pe care le-am avut, în cadrul cărora mi-am dat seama de autoritatea sa de om politic de talie internațională. Sub conducerea și impulsul său, națiunea română a continuat să se dezvolte și să se întărească într-un spirit unitar și constructiv, exprimînd un glas distinct pe arena internațională și militînd pentru o lume mai sigură și mai dreaptă".

Lordul WILSON
fost prim-ministru al Marii Britanii

FLACARA LA DISPOZITIA DUMNEAVOASTRA

■ Pentru cine nu a străbătut minunata Țară a Moților în ultimii 10—15 ani — ne scrie **Teodora Panea, inginer principal la Institutul de chimie din Cluj-Napoca** (născută în Zlatna) — are literalmente ce vedea. Munții Apuseni au îmbrăcat straiul sărbătoresc pentru cei dornici să le admire măreția și unicitatea, să le cutreiere localitățile din vecinătatea lor. De la Abrud la Roșia Poieni și Cîmpeni, de la Baia de Arieș la Zlatna, aceleași prefaceri înnoitoare care bucură ochiul și tresaltă inima. Cine ar fi crezut vreodată că în modesta Cetate a Iancului, la Abrud, se va dura un hotel modern cu patru nivele ?... Iancu Avram cerea autorităților vremii o baie cu aburi la Vidra și o facultate de drept la Sibiu ! În același context aș putea vorbi despre Cîmpeni, localitate de asemeni modestă pînă mai ieri, unde este în fază de construcție un spital cu policlinică și stație de salvare în incintă. Aflăm că pe agenda de lucru a inginerului Mircea Abrudanu, directorul Antreprizei de construcții din municipiul Alba Iulia, figurează și alte obiective prioritare, care să înnoiască locul și să primenească tradiția. Prin urmare, Apusenii anului 1985, anul aniversării a 20 de ani de strălucite împliniri socialiste, își primesc oaspeții cu tradiționalele tulnice ale moților reverberînd din munte în munte, dar și cu ospitalitatea și omenia specific transilvane.

■ Aflăm de la **Adriana Coman, director al I.C.S.M. Beclean, județul Bistrița-Năsăud,** că în cadrul Întreprinderii Metalurgice din orașul Beclean s-a dat în folosință la întreaga capacitate o modernă cantină muncitorească. Zilnic iau aici dejunul 400 de abonați de la I.M.B., Întreprinderea de covoare, Topitoria de fn, I.T.S.A.I.A., I.T.A., C.F.R. Unitatea dispune, de asemenea, de bufete de incintă în cadrul Întreprinderii metalurgice, Liceului metalurgic și Casei de copii din localitate. Interesîndu-ne de costul unui meniu alcătuit din trei feluri de mîncare am aflat că este de numai 12 lei. Cel mai greu a fost, ne spune amfitrioana, pînă în momentul în care muncitorii au constatat că este mai convenabil să renunțe pentru moment la eterna pîine și slană și să treacă pragul cantinei, apelînd la bunele servicii ale acesteia.

■ **Centrala Căi Ferate București** răspunde unui grup de călători și navetiști de pe ruta București—Ploiești, referitor la două trenuri personale de mare importanță pentru muncitorii-navetiști care lucrează în cadrul întreprinderilor din Capitală în schimburile de după-amiază, trenuri personale care au fost temporar suspendate : Odată cu intrarea în vigoare a planului de mers al trenurilor pentru perioada 1985/86 (la 2 iunie 1985), problema a fost soluționată în mod favorabil, în sensul că au fost reintroduse în circulație trenurile personale 5 007, cu plecarea la ora 22,20, și trenul cursă 5 311, cu plecarea la ora 0,25, astfel că muncitorii navetiști au trenuri corespunzătoare pentru înapoierea din schimbul III.

■ În strada Vaselor nr. 3 din București funcționase o creșă bine cotată în cartier. Din rațiuni care nouă ne scapă, creșa a fost închisă temporar. Interesîndu-ne la direcția sanitară care o patronează, am aflat că nu sînt suficiente cereri și, deci, nu sînt suficienți copii pentru a funcționa la întreaga capacitate. Ținem să vă informăm că în acest moment sînt 80 de cereri. Așadar, există numărul minim necesar de copii care ar frecventa-o cu regularitate. În ciuda acestui aspect, creșa continuă să rămînă închisă. În situația creată, noi, părinții și bunicii, sîntem nevoiți să trambalăm copiii la mari distanțe de casă ori să recurgem la improvizații de moment și rezolvări de ocazie dăunătoare liniștii și sănătății copiilor, dar și inoportune pentru bugetul nostru financiar și de timp. Aș propune forurilor de drept să reanalizeze situația și să dispună deschiderea creșei din Vaselor 3, sector 2. **(Munteanu Sanda, București, str. Vaselor nr. 2, bl. 34, ap. 10, sector 2).**

■ **41 de tineri din comuna Fintinele, județul Prahova,** ne scriu despre echipa lor favorită, „Victoria" Fintinele, care trece nu atît printr-o eclipsă de formă cît mai ales de organizare. Și, tinerii, au făcut tot ce e posibil pentru a sprijini într-un fel sau altul echipa în deplasările ei în județ, însă fără prea mare succes. Terenul de fotbal și vestiarele sînt lăsate în paragină. La căminul cultural din localitate nu se poate juca fie și măcar șah sau tenis de masă, tot din slaba preocupare a responsabililor locali față de soarta culturii fizice și sportului din localitate.

■ Inginerul silvic **Astrid Gliga (Piața Eroilor Sovietici nr. 27/7, Tg. Mureș)** intervine în discuția despre planta ierbacee numită „Ghimpe", ca urmare a răspunsului dat de biologul Mircea Alexan. În „Flora R.P.R., vol. IX, ed. 1964, la pag. 309—316 este stipulată denumirea științifică de Xanthium spinorum (denumire sub care PLAFAR-urile livrează ceaiurile din Ghimpe). Prin aceasta se înțelege denumirea românească de „Holeră", plantă asemănătoare în unele privințe cu Ghimpele, ambele fiind, de fapt plante ierbacee. A. Radu și E. Andronescu consideră planta „Holera", cu denumirea științifică Xanthium spinorum, că ar fi una și aceeași cu asprica, coneci, ghimpe, scai muscal, spini etc. (vezi lucrarea „Vademecum fitoterapeutic", ed. Meridiane, 1964, pag. 186). De altfel, se menționează că este puțin cunoscută compoziția chimică a acestei plante. Prin urmare, ar fi cîteva chestiuni de lămurit : sînt mai multe plante cu aceeași denumire populară, ori științifică ? Ar fi bine ca specialiștii Trustului PLAFAR să treacă la stabilirea compoziției chimice a plantei în discuție și să confirme dacă este ori ba dăunătoare sănătății...

Subscriem la idee, mai cu seamă că un om de știință clujean, conf. dr. Pavel Petcu de la I.M.F. Cluj-Napoca, este pe punctul să scoată în rețeaua BIOFARM un nou medicament românesc denumit ADENOSTOP, provenit din Ghimpe și destinat afecțiunilor de prostată.

■ **Cîțiva locuitori ai satului Casicea, comuna Comana, județul Constanța** (în numele cărora ne scrie **Dinu Mariana**), ne înștiințează că satul Casicea a rămas fără sursă de apă potabilă din momentul în care Depoul Palas a trăiat, pur și simplu, conducta, la care era racordat satul. Ideea cu forarea puțurilor nu este plauzibilă, întrucît terenul este stîncos, iar forarea este practic imposibilă sau foarte costisitoare. Sătenii din Casicea propun, de aceea, să fie racordați din nou la conducta de apă a Depoului Palas, ca singura soluție mai economică și eficientă.

■ **Tamas Szilagy, director adjunct al Întreprinderii de mașini casnice și emailate „23 August" din Satu Mare,** ne semnala o realizare, meritorie semnată de colectivul Atelierului II al Centrului local de cercetări tehnologice pentru articole casnice. Despre ce-i vorba ? La solicitarea unui beneficiar străin de a dota mașinile de gătit cu un arzător care să permită utilizarea nu numai a gazului metan, ori a gazului lichefiat, ci și a gazului rezultat în urma arderilor tehnologice din industria chimică, strungarul Mihai Kovacs și subinginerul Aurel Botan, precum și alte cadre tehnice și inginerești au pus la punct acest arzător. Rezultatul ? Cîteva milioane de lei în plus în beneficiul unității de pe malul Someșului și sporirea prestigiului produselor românești pe piața externă.

■ **Abuligesei Gh. Gheorghe din satul Hilișeu-Crișan, comuna Hilișeu-Horia, județul Botoșani,** face o propunere nu lipsită de interes. La cei 1 300 de locuitori din satele Hilișeu-Crișan și Corjăuți ar fi necesar măcar un cadru medical. De ce asta ? Pentru că la centrul de comună sînt 2 medici și 8 cadre medicale cu studii medii, iar controlul medical și acțiunile de primă-urgență în satele amintite se fac anevoie și necorespunzător. Se spune că medicul primar Florin Vaipan a și promis în mai multe rînduri că va normaliza situația cuprinderii în teren a bolnavilor, dar cadrele medicale continuă să rămînă la nivel de comună tot citeși zece !

■ **Sofia Muntean din Tîrnăveni, bd. Republicii nr. 25, județul Mureș,** semnalează că monumentul Iancului din Blaj, care marchează locul unde a poposit Avrămuț cu moții lui în anul 1848, pe Dealul Iancului, este în vădit pericol de deteriorare. Ca atare, autoritățile locale blăjene sînt rugate să ia măsurile corespunzătoare de întreținere și conservare a monumentului.

■ **Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii** răspunde scrisorii semnate de Rișcău Lina că petenta a fost încadrată în muncă la Întreprinderea comercială din Cîmpia Turzii.

■ **Tinerii din satul Răzoare, comuna Oltina, județul Constanța,** ne înștiințează despre starea nu tocmai corespunzătoare în care a ajuns căminul cultural din localitate, căruia i se dă o cu totul altă destinație decît îi fusese hărăzită. În incintă, primăvara, se cresc viermi de mătase, iar toamna localul este preschimzat în aprozar ! Dacă este întrebat un localnic cînd a rulat un film ori s-a dat un spectacol în lăcașul destinat actului de cultură, se va gîndi zadarnic mult și bine... Lucrurile se pot îndrepta hotărît din mers, căci loc pentru creșterea viermilor de mătase și aprozar de legume o mai fi găsibil și în altă parte.

■ **Muzeul județean de istorie Maramureș** răspunde scrisorii adresate de inginerul Liviu Pop din București, cu privire la punctul muzeistic din Băsești : Casa în care a locuit George Pop de Băsești găzduiește Expoziția etnografică a zonei Țării Codrului — zonă mai puțin cunoscută și explorată de folcloriștii și etnografii noștri. Printr-o expoziție documentar-istorică mai amplă vom oferi vizitatorilor informații cu privire la personalitatea fostului președinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. În ceea ce privește clădirea în sine, menționăm că i se vor face remedierile necesare în preajma momentului aniversar din acest an. Nu peste mult timp se împlinesc 150 de ani de la nașterea marelui luptător pentru unitatea națională a tuturor românilor. Vom cinsti memoria lui „badea George" așa cum se cuvine!

■ **Profesorul Ilie Șandru din Topliță** relatează cîteva aspecte cu privire la cea de-a X-a ediție a „Raliului Munților Călimani", manifestare cultural-sportivă și artistică, rezervată echipajelor din unitățile meșteșugărești ale județului. Un traseu dificil de circa 20 km, la care au luat startul 15 echipaje. După o întrecere acerbă și îndelungi peripeții, locul I a revenit echipajului „Voința" din cadrul Cooperativei „Munca" din Topliță. O frumoasă competiție desfășurată recent, în această vară aniversară, în cei mai frumoși și falnici munți ai plaiurilor harghitene — Munții Călimani.

■ Locuiesc singur, am 85 de ani și sînt bolnav — ne scrie **Petru Germaa din satul Bălăceanu, comuna Ciprian Porumbescu, județul Suceava.** Am fost plecat cu vreme-n urmă să-mi văd fiul, la Hunedoara, lucru care-l făcusem și-n alte dăți, fără să pățesc pocinogul de felul acelula pe care vi-l destăinui. Întors acasă de la Hunedoara, pe 10 aprilie 1985, ușa de la intrare îmi era forțată, iar un perete al casei distrus. Din casă îmi lipseau destule bunuri, notate și în procesul verbal întocmit de organul comunal de miliție. Chestiunea spinoasă abia de-aici începe. Casa mea este asigurată la A.D.A.S. și am plătit la timp toate sumele și taxele anuale. În consecință, sucursala A.D.A.S. Suceava refuză să mă despăgubească, motivînd că au trecut 31 de zile de la data spargerii și anunțarea A.D.A.S.-ului. Or, procesul verbal întocmit de organul de miliție este și explicit și în termen. Ce-mi propuneți să fac în situația nou creată ?

Tragem nădejde că, într-un răstimp scurt, A.D.A.S.-ul va aduce clarificările trebuitoare în cazul dv. și că vă va despăgubi legal.

■ În preajma și împrejurul Combinatului „Casa Scînteii" a fost odată un parc frumos și bine îngrijit. Să mi se ierte tonul de poveste, dar din păcate, porțiuni întregi din acest parc sînt azi grav afectate de răuvoitori și de oameni certați cu bunul simț de gospodar. În partea dinspre vest a parcului s-a creat un așa-zis loc de aruncat gunoaiele. Căruțași nocturni și cheflii trag peste noapte aici lăsînd cai să pască peste tot. În zona parcului dinspre cartierul „Pajura" și Liceul poligrafic poate fi văzută o turmă răzleață de oi păscînd în voie și care oi pasc inclusiv arbuștii ornamentali. Se pot vedea, apoi, cu ochiul liber, destule fiare vechi, mașini stricate și ruginite, resturi menajere lăsate vraiște. **(Constantin Maria, str. Fajurei, nr. 2, ap. 14, sector 1, București).** Dind o raită prin acest parc, ne-am convins că aveți perfectă dreptate. Rămîne să se convingă de aceste aspecte și tovarășii de la A.D.P.-ul sectorului 1, dar mai cu seamă să ia rapid măsurile care se impun.

■ Teodor Rusu, primarul comunei Branițte, județul Bistrița, este cel mai tînăr primar din județ (29 de ani). Nu acesta este însă aspectul prim pe care doream să-l relevăm. Este pus pe fapte bune. Centrul comunei Branițte prinde contur, iar printre obiectivele de ultimă oră înălțate aici este și o casă a specialiștilor cu 8 apartamente, care va avea în spațiile de la parter o centrală telefonică, o librărie, precum și spații comerciale. Drept răspuns, aflăm de la Teodor Mureșan, președintele C.A.P. Branițte, că cei 8 tineri specialiști sînt puși și ei pe fapte mari, în folosul obștii.

■ Cu vreme-n urmă au început lucrările de amenajare a Lacului Sărat din Brăila. Zicem că doar au început, deoarece s-au înălțat aici cîteva căsuțe, iar O.J.T.-ul are în patronaj o vilă chiar pe malul lacului. În ciuda unui început promițător, lacul este lăsat în voia soartei, deși se știe că medicii l-au recomandat călduros împotriva bolilor reumatismale. Veniți și vedeți — ne îndeamnă cîțiva brăileni — cum această frumoasă și utilă rezervație naturală și acest iuciu de apă nepereche sînt lăsate în voia gîștelor și rațelor.

Am fost și am văzut și așa este. Credem că nu sîntem atît de bogați în astfel de lacuri naturale și terapeutice, încît să le lăsăm pradă proastei gospodăriri.

■ O scrisoare emoționantă, care are printre protagoniști copii din cadrul **Casei de copii preșcolari din Baia Mare** (Maramureș), ne este expediată din Năvodari. La buchetul de acțiuni cultural-educative organizate cu și pentru copiii aflați în vacanța mare pe litoralul românesc, un loc aparte îl ocupă tradiționalele dansuri maramureșene executate de micii coconi maramureșeni. Confrații lor mai mari, tinerii brigadieri maramureșeni, prezenți pe Șantierul național de la Poarta Albă — Midia — Năvodari —, au ținut să se întîlnească în cîteva rînduri cu micii lor conjudețeni. Pentru cîteva clipe s-au simțit împreună la poalele Gutîiului și au ținut să transmită celor dragi de-acasă urări de bine și de sănătate.

■ **Ilie Cîndea din Sebeșu de Jos nr. 5, comuna Turnu Roșu, județul Sibiu,** ne prezintă, în copie, o autorizație emisă de Consiliul popular comunal privitoare la funcționarea unui strung, a unui circular etc., necesare în meseria de rotărie pe care el și fiul său o practică în timpul liber. Necazul e că a venit un reprezentant de la Tălmaciu și a sigilat sculele omului, pentru care a plătit, conform uzanțelor, taxe și impozite legale. Între două dispoziții, care se bat cap în cap, omul aleargă mereu, cînd la consiliul popular, cînd la propria-i casă. Însă tot cu același rezultat cvasinul.

■ Bucureștenii au avut prilejul să urmărească recent un frumos regal de gimnastică. Este vorba de întrecerea celor mai buni gimnaști-elevi din țară la probele individuale și pe echipe. Ei au evoluat sub genericul „Daciadei" în etapele naționale ale Festivalului republican de gimnastică sportivă. Sîntem încunoștințați (iar noi transmitem cu reală bucurie) că, alături de cele mai valoroase formații din țară, pe podiumul fruntașilor au urcat și echipele Liceului nr. 7 și a Școlii nr. 6 din Iași, care au cucerit, practic, toate titlurile posibile ! Elevele și elevii profesorului Gheorghe Radu (printre care Mihaela Ionel, Florian Păduraru, Liliana Iovu, Teodora Tănase) s-au comportat meritoriu pentru a doua oară ! Bravo, feților ! Cine știe din ce ungher al țării va răsări mîine o nouă „pasăre măiastră" de strălucirea și talentul Nadiei...

● **Maria Georgescu** este mamă a 9 copii și domiciliază cu întreaga familie în **str. sold. Modoran Ene nr. 6, bl. M-34, ap. 18, sectorul 6 București.** La drept vorbind, pe data de 6 mai a.c. i s-a născut cel de-al nouălea copil ! Care-i este păsul și cu ce doleanță se adresează ea redacției ? Una cît se poate de mărunță dar nu lipsită de interes pentru numeroasa și reprezentativa lor familie. Pe data de 11 mai a.c., soțul său s-a prezentat la oficiul de stare civilă din str. Olari nr. 19, pentru obișnuita eliberare a certificatului de naștere. Paradoxal însă, nu-i este eliberat certificatul de naștere, iar medicul Romeo Drăgănescu, la rîndu-i, nu-i eliberează certificatul medical, întrucît are trebuință de certificatul legal de naștere. O situație neplăcută cu vădită tentă de birocratism.

Pagină realizată de :
DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Maria Cristea — Rm. Vîlcea : Au dreptul la alocația de stat în aceleași condiții, ca și copiii născuți din căsătoria părinților, și copiii din căsătoria anterioară a unuia dintre soți aflați în îngrijirea lui. Toți copiii dintr-o familie legitimă au același statut juridic. Dacă soțul legitim refuză să solicite alocația și pentru copiii din căsătoria anterioară, adresați-vă conducerii unității în care acesta lucrează ■ **Dumitru Bumb — Brașov :** Stabilirea domiciliului din alte localități în orașe declarat, potrivit legii, orașe mari se poate face în condițiile prevăzute de Decretul Consiliului de Stat nr. 68/1976. Dv. nu puteți beneficia de prevederile decretului susmenționat, întrucît ați întrerupt activitatea pe raza municipiului Brașov din anul 1977 ■ **Roza Roca** — com. N. Bălcescu (Bacău) : Nu puteți beneficia de pensie pentru limită de vîrstă, pentru că nu aveți o vechime în muncă de cel puțin 10 ani. Perioada la care faceți referire nu poate fi luată în calculul vechimii în muncă, întrucît nu ați realizat retribuția minimă pe economie ■ **Constanța Călin** — București : Dacă aveți locuință proprietate personală, nu întruniți condițiile prevăzute de lege de a primi locuință din fond locativ de stat ■ **Gheorghe Cocebaș** — Tecuci : Singurul venit care nu se ia în considerare la stabilirea venitului mediu pe membru de familie este acela referitor la „venitul cu caracter ocazional", categorie în care nu poate fi cuprinsă și pensia suplimentară, deoarece ea se plătește lunar și constituie venit permanent ■ **Carmen Toroipan** — Gherghești (Vaslui) : Se calculează și în funcție de vechimea în muncă ■ **Sevasta Zecheru** — Cîmpina : După depunerea dosarului, întreprinderea la care lucrați nu vă poate desface contractul de muncă pînă nu vă iese decizia de pensionare ■ **Ioan Perța** — Hunedoara : Chiria crește sau descrește ori de cîte ori au loc modificări în veniturile obținute de toți cei care lucrează în familie, schimbările în componența familiei (în sens locativ), prin plecări sau alte motive și de acest lucru răspunde conform legilor și normativelor în vigoare, titularul de contract ■ **Niculina Porumbel** — Constanța : Nu se poate, pentru că aveți o vechime mai mică de 10 ani. ■ **Maria Vasilescu** — București : Vă interesați la Oficiul de pensii al sectorului de domiciliu.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Adversarele noastre în cupele europene de fotbal (II)

Avem şanse mari, totul e să le fructificăm!

După ce am prezentat în numărul trecut pe Vejle Boldklub şi pe A.S. Monaco, continuăm astăzi cu Vardar Skoplje şi Neuchâtel Xamax, echipe pe care Dinamo şi, respectiv, Sportul studenţesc le vor întîlni în primul tur al Cupei U.E.F.A. Cu observaţia că Dinamo va susţine primul meci acasă, în 18 septembrie, iar Sportul în deplasare, după cum veţi afla, o zi mai tîrziu.

UN GOLGETER DE 18 ANI

Vardar e echipa numărul 1 a capitalei Republicii Socialiste Macedonia, Skoplje fiind nu doar un oraş foarte vechi (datînd din epoca Imperiului roman), ci şi unul deosebit de modern, reconstruit din temelii după dezastruosul cutremur din 1963. A cincea în campionatul recent încheiat (37 p, 16-5-13), Vardar reapare în arena europeană după o lungă absenţă. Mai exact după 24 de ani, în ediţia 1960/61 a Cupei cupelor fiind eliminată încă din primul tur de Twente Enschede. După care, vreme îndelungată, Vardar n-a fost decît o formaţie „de pluton". Numai că lipsa unui palmares internaţional eclatant nu vrea să însemne că echipa antrenată de Ilija Dimovski (cîndva jucător la Radnicki Niş) nu e puternică, principalul ei atu părînd a fi atacul, care a înscris în sezonul trecut 68 de goluri în 34 de meciuri de campionat, un prospect al clubului (pus la dispoziţia delegatului dinamovist la Geneva) numindu-l (cu exagerarea de rigoare !) „nuclear". Două goluri de meci e, fireşte, mult, mai ales la o formaţie care n-a urcat pe podium, această eficienţă (fără egal în Iugoslavia) făcînd din Vardar un adversar extrem de periculos pe teren propriu ! Periculos la propriu, dar şi la figurat, echipa din Skoplje fiind renumită şi prin jocul ei dur, uneori (acasă) la intimidare.

Antrenorul Dimovski a folosit, de regulă, „11"-le Groşev — Iovanovski, Simovski, Kanatarovski, Setinov, Janevski, Sdravkov, Gheorghevski, Pancev, Spasovski, Ringov, jucătorii cei mai bine cotaţi fiind Vasil Ringov şi Darko Pancev. Primul, conducătorul de joc al lui Vardar, a fost pe punctul de a părăsi clubul ,refuzînd însă pînă la urmă ofertele venite de la Dinamo Zagreb (sub culorile căruia s-a lansat) şi de la Preston Melbourne din Australia ! La numai 18 ani şi jumătate, Pancev a terminat al doilea în clasamentul golgeterilor (20 de goluri faţă de 24 ale lui Zlatko Vujovici), el dovedindu-se, scria prospectul amintit, cel mai tînăr „top scorer" din fotbalul mondial în acest sezon ! Apărarea lui Vardar însă, primind 58 de goluri, s-a arătat adesea vulnerabilă, ea fiind (scriu comentatorii) „călcîiul lui Ahile" pentru formaţia din Skoplje.

Firesc că Dimovski e conştient că Dinamo posedă o experienţă internaţională şi un palmares superioare (a şi făcut declaraţii în acest sens), el mizînd pe forţa ofensivă a echipei şi nu mai puţin pe faptul că al doilea meci se va disputa la Skoplje. Mai concret însă, el vizează, în ideea întăririi lotului actual, pe cîteva transferuri, nu foarte spectaculoase, dar (probabil) eficace. Singurul nume mai cunoscut e cel al lui Marici, de la Radnicki, pe lîngă care Vardar ar mai conta (ca intenţie) pe Kalinov de la Belasiţa, pe Lazarov de la Bregalnita şi pe mai tinerii Kulovski şi Alexovski, ambii de la Pobeda. Cum şi în Iugoslavia transferurile sînt în curs, rămîne de văzut ce se va împlini şi ce nu. Cert e că Dinamo, de la a cărui conducere am şi luat lista „posibililor" lui Vardar, se interesează îndeaproape de viitorul adversar, unul dintre tehnicienii clubului din Ştefan cel Mare propunîndu-şi să vadă pe Ringov şi compania într-un meci din următorul campionat (care începe în 11 august), probabil la Novi Sad, unde e programată, la 1 septembrie, întîlnirea Voivodina—Vardar. Deşi cu handicapul (dacă e şi cît e) primei întîlniri acasă, Dinamo păstrează după toate calculele (valoare, palmares etc.) prima şansă de calificare.

SPORTUL VA JUCA O ZI MAI TÎRZIU

Imediat după tragerea la sorţi (efectuată, reamintim, la Geneva), preşedintele Sportului studenţesc, grh. Barbu Emil Popescu, s-a deplasat la Neuchâtel, intrînd în contact cu clubul Xamax, a cărui echipă Sportul o va întîlni în primul tur al Cupei U.E.F.A. Întors acasă, ne-a oferit, cu amabilitate, următoarele amănunte.

— E adevărat că partidele dintre Xamax şi Sportul studenţesc se vor disputa în 19 septembrie şi, respectiv, 3 octombrie, adică joia ?

— Exact. La propunerea noastră, care am avut în vedere, pe de-o parte, nevoia de refacere a internaţionalilor Sportului după meciul cu Anglia (n.n. — programat la Londra în 11 septembrie) şi, pe de alta, evitarea concurenţei cu Steaua (n.n — care va juca returul cu Vejle în C.C.E. în 2 octombrie), conducătorii lui Xamax au fost de acord să decalăm datele. Am încheiat o convenţie, imediat aprobată de U.E.F.A.

— Ce-aţi aflat despre Xamax?

— Totul. Că e un club mai nou, înfiinţat în 1970. Că a promovat în divizia A în 1973. Că deţine, faţă de tinereţea lui, un palmares redutabil, chiar dacă n-a cîştigat, niciodată campionatul Elveţiei : finalistă a Cupei în 1974 şi 1985, finalistă a Cupei Ligii în 1977. Pe plan internaţional, va juca în actuala ediţie pentru a treia oară într-o competiţie europeană. Dacă anul trecut a ieşit din turul I, eliminată fiind de Olympiakos Pireu (n.n. — scoasă apoi de Craiova), în 1981/82 a ajuns pînă în sferturile de finală ale Cupei U.E.F.A., pierzînd la S.V. Hamburg după ce va fi trecut de Sparta Praga, Malmö F.F. şi Sporting Lisabona. Antrenorul ei de azi, venit la Neuchâtel în 1981, unde a şi jucat o perioadă n.n. — 1975—77), e francezul Gilbert Gress, fost fotbalist la Strasbourg, Marsilia şi Stuttgart, care a mai răspuns de Strasbourg (n.n. — cu care a cucerit titlul) şi de F.C. Bruges.

— Am înţeles că Xamax va beneficia şi de serviciile a 2 străini, intenţionînd să-i legitimeze pe Ulrich Stielike de la Real Madrid şi pe Carsten Nielsen de la Strasbourg, primul vest-german, celălalt danez. E aşa ?

— Exact, cu observaţia că Neuchâtel mai are în lot şi un irlandez, pe Daniel Don Givens, trecut pe la Manchester United, Queen's Park Rangers şi Sheffield United. În plus, din toamnă, Xamax va conta şi pe prezenţa lui Heinz Hermann, transferat de la Grasshopper Zürich, socotit jucătorul numărul 1 al Elveţiei în 1984.

— Echipă, nu glumă, acest Xamax !

— Da, dacă mai adăugăm şi numele altor 6 internaţionali elveţieni : portarul Engel, fundaşul Bianchi, mijlocaşul Perret, atacanţii Luthi, Zaugg şi Elsener, ultimul evoluînd şi el, o perioadă, în Bundesliga, la Frankfurt. O formaţie redutabilă, cum ziceaţi, dar nu de neînvins. Cum Sportul se găseşte, nu doar după opinia mea, în ascensiune, cîştigînd experienţă şi maturitate, sînt optimist în privinţa calificării. Fără să exclud, firesc, dificultatea obstacolului.

— O ultimă chestiune : aţi văzut stadionul pe care se va juca meciul tur ?

— Desigur, se cheamă „La Maladière" şi cuprinde 21 000 de locuri, dintre care 18 000 în picioare, la peluze. Recordul de spectatori s-a înregistrat, mi s-a explicat, la meciul cu Hamburg, peste 22 000. Stadionul n-are pistă, între stîlpii porţilor şi tribune dacă sînt 2 metri !, iar gazonul este perfect. Am stabilit şi locul de cazare : City Hotel.

Aşadar, după Vejle Boldklub şi A.S. Monaco, alte două echipe redutabile vor sta în faţa reprezentanţelor noastre în turul inaugural al cupelor continentale. Că sorţii n-au fost prea generoşi cu noi, e limpede, dar la fel de limpede e şi faptul că şansele care ne revin sînt, fără excepţie, considerabile, toate cele 4 „europene" putînd (şi trebuind) să se califice. Va fi nevoie pentru atingerea acestui scop de cunoaşterea cît mai amănunţită a partenerilor, dar şi, mai presus de toate, de multă muncă, de multă seriozitate şi de mult devotament din partea jucătorilor şi antrenorilor noştri, calităţi pe care ei le-au etalat în atîtea şi atîtea rînduri. Cînd este vorba despre reprezentarea culorilor ţării, şi este vorba aici, nici un efort nu este prea mare, nici un sacrificiu nu este destul, trebuie făcut totul şi încă în plus ! Vom reveni, firesc, asupra meciurilor din cupele europene. Pînă atunci însă, să le urăm de pe acum reprezentanţelor noastre mult succes !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Retragerea unui muncitor al boxului

O emoţionantă festivitate, la care a fost martor şi fotoreporterul nostru Paul Agarici, s-a desfăşurat zilele trecute la Cluj-Napoca, prilejuită fiind de retragerea din activitate a antrenorului Florea Stanomir, unul dintre cei mai fideli slujitori ai boxului românesc. Şcoala sa de la C.S.M., căreia i-a dăruit aproape 3 decenii, a fost firesc una de pugilat, dar a fost mai mult decît atît. A fost o şcoală de caractere, deviza maestrului fiind „decît 2 campioni mai bine 10 tineri sănătoşi şi educaţi pentru sport". Adevărat muncitor al ringului, Florea Stanomir n-a scos atît campioni, deşi şi aceştia au fost destui, cît s-a străduit să scoată, şi a reuşit, oameni de nădejde, bărbaţi în sensul curat al cuvîntului. Din acest motiv, „echipa" care s-a format pentru a-l sărbători cu ocazia ieşirii la pensie, alcătuită din reprezentanţi ai unor generaţii diferite, de la Marius Trif de 36 de ani la Ştefan Miloneanu de 50, a cuprins pe lăcătuşii Alexandru Murc şi Alexandru Popa, dar şi pe doctorii în ştiinţe Augustin Popa, conferenţiar universitar, şi Petru Prunea, pe regizorul de film Timotei Ursu, dar şi pe maistrul tăbăcar Nicolae Bora („greul" echipei), pe economiştii Lucian Tibre şi Ioan Chiorean, dar şi pe inginerul Ioan Masca (venit direct de pe şantierul hidrocentralei de pe Someş), pe specialistul în mecanică fină Petre Puiu ş.a., 14 la număr. Bărbaţi care n-au uitat, ocupaţi ei înşişi cu treburile lor, de „nea Florică", găsind timp şi dispoziţie să ridice un pahar în cinstea celui care, după cum se poate vedea în imaginea alăturată, a ieşit învingător, cu mîna sus, în cel mai lung meci al carierei sale : meciul cu viaţa. La mulţi ani, Florea Stanomir, şi multă sănătate ! **(Ov. I.)**

Cronica şoselei

Frumoasa azurie

Jean îşi văzuse visul cu ochii. Avea în sfîrşit o maşină după care jinduia de atîta amar de vreme. Şi nu orice maşină, ci una cu totul aparte. Nu văzuse încă pe stradă un asemenea azuriu. Se urcase la volanul multor maşini, că doar era şofer profesionist, dar nici una nu „trăgea" atît de bine. Vînzătorul îl atenţionase că motorul fusese o comandă specială. Acesta nu ascundea că autoturismul are 85 000 de kilometri. Arăta însă ca nou. Nimic nu lăsa să se vadă că maşina fusese fabricată cu patru ani înainte, atît era de bine pusă la punct. „Dacă o îngrijiţi la fel de bine ca mine, mai realizaţi cu ea cel puţin încă un sfert de milion de kilometri", explica tînărul îngrijit îmbrăcat, chiar elegant în costumul lui la fel de azuriu ca maşina, înalt, cu umeri laţi şi o faţă care exprima franchete şi calm. Pe scurt, tînărul îţi inspira imediat încredere. În momentele premergătoare tranzacţiei, Jean se afla într-o stare de maximă surescitare. Examina motorul, apoi trecea la portbagaj, apoi iar găsea un motiv să privească ceva sub capota din faţă. Făcuse înconjurul maşinii de cîteva zeci de ori. I se citea pe faţă un complex de sentimente. Bucurie, pe care încerca însă să şi-o mascheze, mirare, neîncredere şi chiar teamă de a nu pierde ocazia cumpărării acestei bijuterii de maşină. Natalita, nevastă-sa, o tînără mignonă, cu talia de viespe şi ochii negri, se uita mai mult la tînărul înalt. Ea nu se pricepea deloc la maşini, în schimb ştia să preţuiască bărbaţii de genul celui ce oferea spre vînzare autoturismul. În timp ce „comisia" adusă de Jean examina maşina, Natalita începuse o discuţie cu atletul. „Trebuie să mai veniţi pe la noi să vedeţi cum merge fostul dv. autoturism. Aşa se obişnuieşte. Eu mă îngrijesc să procur bilete la spectacol. Soţul meu are o încredere oarbă în mine, nu vă faceţi probleme". Bărbatul se uita curios la micuţa brunetă şi nu spunea nimic. Asculta politicos, cu un calm imperturbabil peroraţia tinerei, care repeta ca un leit-motiv „pe bărbatul meu îl interesează maşinile, nu nevasta". Apoi relua asaltul pe o altă temă. „Eu am nevoie însă de tandreţe, sînt o fire sentimentală. Trebuie să veniţi astă seară la noi să sărbătorim evenimentul". „Cu regret, doamnă, dar nu pot. Plec imediat după ce încheiem tîrgul". „Ce păcat, scrieţi măcar numerele mele de telefon. Veniţi dacă vreţi direct la mine la magazin. Am şi cosmetice străine".

„De ce să vă spun că nu sînt mulţumit, domnule Gelu, sînt foarte satisfăcut de maşină". „Trebuie să admiteţi că şi preţul e rezonabil, nu-i aşa ?" Jean roseşte. E puţin încurcat. „Aşa ceva nu se recunoaşte în afaceri, dar eu sînt întotdeauna sincer. Aşa este, e convenabil. Să semnăm acum chitanţa. O mică lămurire v-aş ruga să-mi daţi. Fotografia se vede că-i a dv., dar e fixată strîmb". „Ah, copiii mei sînt nişte năzdrăvani. Întorc totul pe dos în casă. Mi-au dezlipit fotografia şi am montat-o improvizat, în grabă. Doar de buletin ai nevoie toată ziua..." „Aha... bine !"

Tînărul a băgat banii într-o servietă şi a plecat spre gară. „Mîrţea viitoare vin să facem actele. Vă doresc s-o stăpîniţi sănătos".

Cine nu l-a felicitat pe Jean pentru achiziţia făcută, „comisia", colegii, inginerul şef, prietenele Nataliţei. „Aşa o maşină cu 80 000 lei e un veritabil chilipir, admiteau toţi".

Tînărul atlet nu a venit la întîlnire pentru acte nici prima marţi, nici a doua, nici a patra... O vizita însă pe Natalita la magazin şi apoi plecau la plimbare, Gelu fiind la volan, de fiecare dată cu altă maşină. Pe unde n-au fost în cele 30 de zile de cînd se cunoscuseră... mai bine ? Femeia era fericită cu adevărat. Într-o zi, linguşindu-se ca o pisicuţă, l-a rugat pe Gelu : „Eu nu mă pricep la treburi din astea, dar bărbatu-meu e îngrijorat. Fă-ţi te rog timp şi încheie actele. A devenit nervos şi mă bate toată ziua la cap. Te implor fetiţa ta !" „Bine, îţi promit !"

Gelu n-a venit, nu s-a ţinut de promisiune, n-a mai venit nici la magazin, spre disperarea Nataliţei. A găsit în schimb adevăratul proprietar al Opelului azuriu, cu un ofiţer de miliţie. „Cred că e o eroare, omul mi-a prezentat toate actele, inclusiv buletinul. Ce-i drept, arăta mult mai tînăr ca dv. Înseamnă că suspiciunea mea cu poza de pe buletin a fost întemeiată". „Cred şi eu că vi le-a prezentat. Doar le-a furat odată cu maşina. Erau în torpedou. Îmi pare rău de dv. Ce să-i faci, ne-am întîlnit doi căscaţi, nu vă supăraţi pentru francheţea mea. Eu că am lăsat actele în maşină şi nici măcar n-am încuiat-o şi dv. că aţi crezut balivernele hoţului".

Lui Jean nu-i venea să-şi creadă ochilor. Cum adică, să fie despărţit de frumoasa lui azurie după care, aidoma unei femei frumoase, se întorceau privirile tuturor bărbaţilor ?

Natalita, care fierbea de furie, cunoştea ceva mai multe despre frumosul Gelu, dar cum să le spună celor în drept ? Şi... la urma-urmei, ce ştia ? Că n-are de fapt nici o meserie („sînt absolvent al Politehnicii, inginer, spunea atletul, dar nu-i rentabil pentru mine să practic această profesie, aşa cîştig de zece ori mai mult"). Ce însemna acel „aşa", n-a precizat însă „domnul" Gelu. Nici unde locuieşte de fapt nu cunosc, îşi zicea Natalita, căci mi-a dat vreo zece numere de telefon la care nu l-am găsit niciodată. Pica din senin, cînd te aşteptai mai puţin, la magazin şi eu uitam de orice, mă topeam după el. Proastă am mai fost, doamne, să-mi dau cu pumnii în cap, nu alta".

Bineînţeles că Jean nu se putea împăca cu ideea că a rămas şi fără bani şi fără maşină. Noroc că de aventurile neveste-si nu ştia nimic. Nu ajunsese încă la concluzia că aşa păţesc unii cînd se ocupă mai mult de maşină decît de soţie.

"S-a perpelit ca pe jar încă vreo lună cînd, într-o bună zi, a fost înştiinţat să se prezinte în ziua de... ora... la... pentru că fusese prins hoţul, hoţul-atlet care nu era altcineva decît nepotul proprietarului, căruia îi sterpelise maşina şi o vînduse în împrejurările arătate. „Prinde orbul, scoate-i ochii". Lui Gelu nu-i rămăsese din banii de maşină decît praful de pe tobă, iar alte bunuri n-avea.

Palmaresul „domnului" Gelu era într-adevăr impresionant „Inginerul" nu reuşise să termine nici şcoala generală. Avea la activ tot felul de isprăvi. Ce-i drept, de violenţă nu se folosea niciodată. Lucra „fin" cu mănuşi, înşela cu zîmbetul pe buze, seducea tot la fel (subtilizînd frumoaselor credule bijuteriile, aşa cum de altfel procedase şi cu mignona brunetă care tăcea însă milc), fura din apartamentele lucrurile cele mai de preţ. „Sînt un băiat curat, finuţ. Eu nu deranjez încăperile, ca alţii, nu distrug, mă şterg pe picioare, nu murdăresc covoarele, ce nu „iau" pun la loc frumos, civilizat. Adevărul e că îmi pare rău că nu muncesc, dar dacă m-am învăţat aşa de mic, cum să-mă mai schimb la 30 de ani ? Dar la urma-urmei, şi în „meseria" mea e nevoie să consumi materie cenuşie".

VICTOR BEDA ■

Marile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

România de mîine

De la înalta tribună a Congresului XIII:

„Cincinalul viitor și liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2000 conturează un minunat program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă. În fața poporului român, a tinerelor generații ale patriei se deschide țelul măreț al unei uriașe activități creatoare pentru transformarea naturii, a societății și omului, pentru realizarea celor mai înalte aspirații de prosperitate și bunăstare, de dezvoltare liberă și democratică, de afirmare demnă și suverană a națiunii noastre socialiste. De rezultatele acestei măreți epoci revoluționare vor beneficia toți cetățenii de astăzi ai României socialiste, ca și urmașii lor, toți cei ce se vor naște, vor trăi și vor munci în societatea comunistă românească."

Marile înfăptuiri obținute de România socialistă pe drumul dezvoltării economico-sociale, progresele obținute în economie, în creșterea neîntreruptă, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, prestigiul înalt pe care îl are astăzi România în lume, perspectivele luminoase care se deschid țării noastre pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism constituie realități legate indestructibil de gîndul și fapta uneia dintre cele mai mari personalități ale istoriei patriei noastre. De gîndul și fapta unui strălucit conducător, care a făurit un nou destin țării și poporului român, devenind pentru întreaga națiune simbolul inteligenței, realismului și clarviziunii, orizontului larg de gîndire și acțiune, simbolul muncii pline de abnegație consacrate patriei și partidului, realizării celor mai de seamă aspirații umane — pacea și dreptatea națională și socială —, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Întreaga operă și activitate revoluționară ale secretarului general al partidului nostru se disting printr-o deosebită putere de previziune, printr-o preocupare neslăbită de a scruta viitorul mai apropiat și mai îndepărtat, descifrînd cu claritate legitățile și tendințele dezvoltării societății românești, fundamentînd științific perspectivele deveniri socialiste, multilaterale a patriei. Într-o epocă ce se caracterizează, mai mult decît oricare alta, printr-o continuă, activă și mereu reînnoită provocare a omenirii la opțiune — și aceasta pe toate planurile, individual și social, național și internațional —, România, prin opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, oferă exemplul tonic al unei națiuni ce-și fixează programatic obiectivele dezvoltării sale, făurindu-și conștient, prin munca întregului popor, propriul destin. „*Între* România de azi și România de mîine, ne spune *Constantin Bădilă, șeful serviciului Organizarea producției și a muncii din Întreprinderea de mașini electrice București, există multiple și complexe interdependențe, realist și științific fundamentate în documentele partidului nostru, în opera secretarului general al partidului. Strălucită analiză și sinteză a proceselor revoluționare pe care le străbat națiunea noastră, lumea contemporană, abordare constructivă a prezentului și prefigurare științifică a viitorului, Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea de tovarășul Nicolae Ceaușescu oferă o imagine grăitoare asupra a ceea ce va fi România de mîine. Stabilirea ca obiectiv fundamental pentru cincinalul viitor a continuării ferme a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate coincidează cu adoptarea unor orientări și opțiuni de cea mai mare însemnătate pentru continuitatea procesului revoluționar în țara noastră, vizînd dezvoltarea puternică, pe mai departe, a forțelor de producție, ridicarea complexului economic național la un înalt nivel calitativ și de eficiență, perfecționarea relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă. Pentru întreprinderea noastră, care este de fapt o uzină mecanico-energetică a economiei* națională, deosebit de importante sînt orientările stabilite la Congresul al XIII-lea privind modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților de producție existente, precum și situarea a peste 95 la sută din produsele românești la parametri tehnici și calitativi compatibili cu cei existenți pe plan mondial. În ambele aceste direcții, I.M.E.B-ul are o experiență semnificativă. Astfel, aici s-au fabricat primul fier de călcat românesc, primul frigider, primul motor de tramvai electric, se mai făceau lustre, ferăstraie electrice, transformatoare etc. Practic pe aceleași capacități (fabrica nu pare spectaculoasă, n-a fost construită după vreo licență), reușim să producem acum mașini electrice (motoare, generatoare, convertizoare, grupuri electrogene ș.a.) pentru toate ramurile economiei naționale, de ceea ce facem noi depinzînd trepte ulterioare ale unor întregi lanțuri tehnologice din majoritatea întreprinderilor din țară. Producem 832 de repere din care peste 600 se exportă în 72 de țări, în urma unor omologări de specialitate acordate de institute internaționale desemnate în acest scop.*

V-am dat aceste exemple pentru a sugera continuitatea programatică a muncii noastre pe două din coordonatele generale ale dezvoltării întregii țări, avînd convingerea că România de mîine va fi așa cum fiecare din noi va munci la consolidarea ctitoriilor prezentului pe care se întemeiază, de fapt, munca și izbînzile noastre viitoare".

Conturînd cu deplină limpezime imaginea României socialiste de la sfîrșitul acestui deceniu, directivele Congresului al XIII-lea întrevăd mai departe, aruncînd o lumină asupra perspectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei pînă la sfîrșitul acestui mileniu. O asemenea privire cutezătoare este cu atît mai semnificativă cu cît puține țări din lume își propun astfel de planuri și programe îndrăznețe, mobilizatoare dar realiste. Direcțiile pe care se va realiza progresul țării noastre pînă în anul 2000 le constituie accentuarea și mai puternică a laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale, creșterea mai accelerată a productivității muncii și a eficienței economice generale în toate sectoarele de activitate, introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Ca urmare, va avea loc o creștere medie anuală de 7,6—8,3 la sută la venitul național, 6—6,5 la sută la producția-marfă industrială și 5,4—5,8 la sută la producția globală agricolă. Pe ansamblul perioadei de 15 ani, pînă în anul 2000, producția industrială urmează să crească de 2,1—2,4 ori, producția agricolă de 1,9—2 ori; dezvoltarea producției de bunuri materiale și servicii, ridicarea eficienței activității economice și reducerea, în continuare, a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social vor asigura o creștere de 2,3—2,6 ori a venitului național, care, calculat pe locuitor, urmează să se ridice de la 28 900 lei în 1983 la 72 000—82 000 de lei la sfîrșitul deceniului viitor.

„*Chezășia împlinirii acestor programe de dezvoltare o reprezintă activitatea pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului nostru tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, omul al cărui nume este dat de pe acum de istorie unei întregi epoci. Respectul deosebit și marea prețuire față de excepționala gîndire creatoare și activitatea laborioasă ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, adaugă ing. Valeriu Croitoru, șef de secție coordonator la Combinatul petrochimic Pitești, își află o semnificativă expresie în acordul unanim al tuturor oamenilor muncii față de hotărîrile și orientările de propășire continuă a țării adoptate de *Congresul al XIII-lea al partidului. Pornind de la cunoașterea complexă a cerințelor dezvoltării, de la o evaluare profund realistă și prospectivă a acestora, în opera teoretică, precum și în activitatea sa practică, tovarășul Nicolae Ceaușescu integrează, într-o strălucită strategie, problemele construcției economice, ale dezvoltării puternice, unitare, echilibrate și armonioase a forțelor de producție — domeniu hotărîtor al progresului societății.*

Lucrez în producție chiar din anul 1965 și am putut constata nemijlocit suflul înnoitor imprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu întregului curs al concepției și politicii economice a partidului și statului nostru, prin bogata sa activitate teoretică și practică, înlăturînd cu hotărîre dogmele și orientările preconcepute, pornind, înainte de toate, de la determinarea conținutului, trăsăturilor și cerințelor fiecărei etape a construcției socialiste, ale fiecărui stadiu de dezvoltare a țării — premisă hotărîtoare pentru strategia unei linii politice realiste și a programului de acțiune. Asemenea trăsături ale gîndirii și acțiuni secretarului general al partidului reprezintă pentru întregul nostru popor garanția continuării cu fermitate a procesului dezvoltării multilaterale a patriei noastre, spre culmile de progres și civilizație strălucit prefigurate în documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

Ca toți cei care muncim pe platforma petrochimică din Pitești — ctitorie reprezentativă a Epocii Ceaușescu —, resimt onoarea și totodată înalta datorie patriotică ce ne revin în continua afirmare a acestei tinere ramuri industriale românești. După cum se știe, industria chimică se înscrie ca una dintre cele mai dinamice ramuri ale ultimelor două decenii, iar în cadrul ei, ponderea petrochimiei urmează să crească de la jumătate, cît reprezenta în 1975, la peste trei sferturi în 1990. Acest simplu indicator al petrochimiei de mîine sugerează eforturile pe care trebuie să le facem, date fiind cerințele unei prelucrări și valorificări superioare a hidrocarburilor, a gospodăririi cu maximum de eficiență a resurselor energetice ale țării".

Sintetizînd finalitatea programului de dezvoltare economico-socială a țării pînă în anul 2000, Rezoluția adoptată de Congresul al XIII-lea subliniază: „România se va înfățișa, la sfîrșitul acestui secol, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al producției industriale și agricole, al învățămîntului, științei și culturii, cît și în ceea ce privește nivelul general de viață și civilizație al poporului, asigurîndu-se astfel condițiile materiale necesare pentru trecerea la înfăptuirea și la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață în toate domeniile de activitate". Un element concret în care se unifică și care dă viață la nivel individual acestor prevederi generale este locuința; în ultimele patru decenii, 80 la sută din populația țării s-a mutat în locuințe noi, iar ritmul înalt de construire din perioada 1965—1985 situează România printre primele țări din lume în ce privește numărul de locuințe noi la 1 000 de locuitori. În viitorul cincinal se vor construi încă 750 000 de apartamente. „*Ca tînăr arhitect, mă pot considera un privilegiat*, ne spune Marcel Borțun, de la Institutul „Proiect" București. *Asta deoarece încă de la absolvire, în 1974, am avut posibilitatea să lucrez nemijlocit la realizarea unora din edificiile Bucureștiului modern de astăzi. Întrebîndu-mă despre România de mîine, cred că noi, arhitecții, sîntem printre cei care putem da răspunsuri foarte concrete și cu destulă anticipație, arhitectura fiind una din «ferestrele» prin care în permanență se vede viitorul, perspectiva unei colectivități. Lucrez în cadrul secției conduse de arh. Mihai Nicolescu și ne ocupăm, între altele, de arhitectura viitorului și deja conturatului bulevard Victoria Socialismului. Nu știu dacă poate fi o satisfacție mai mare decît aceasta, de a participa la una din cele mai grandioase și monumentale opere arhitectonice ale României de azi și de mîine — și dintotdeauna, de altfel —, operă ce este realizată și va dăinui ca fiind a ctitorului întregii țări, a arhitectului vizionar al României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ansamblul arhitectonic la care lucrăm va constitui o amenajare urbană de valoare europeană, înscrisă în rîndul capitalelor celebre sub aspectul arhitectonicii și urbanisticii moderne. Este subînțeleasă mîndria participării la realizarea acestui proiect, după cum întreg colectivul nostru a cărui medie de vîrstă este sub 35 de ani își exprimă față de secretarul general al partidului recunoștința pentru încrederea acordată în conceperea și detalierea acestui obiectiv-simbol al spiritualității și civilizației noastre socialiste, al însăși României de mîine*".

Am lăsat la sfîrșit opinia acestui tînăr care „slefuiește" nemijlocit la chipul de mîine al țării tocmai pentru a sugera finalitatea umană a tuturor proiectelor devenirii noastre, esența de bunăstare și civilizație pe care o conțin programele noastre de astăzi despre cum va fi *România de mîine* și, nu în ultimul rînd, pentru a întări ideea că în miezul acestui ev aprins se află tinerii, patriotii dinspre azi spre mîine ai unei nestinse făclii de entuziasm și elan revoluționar, aprinse la scînteierile de conștiință și înalt patriotism ale Congresului al IX-lea al partidului.

OVIDIU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXIV
30 (1 571)
VINERI
26 IULIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Să ne trăiți ani mulți și fericiți în fruntea partidului și a țării, mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, să ne conduceți, pe mai departe, pe drumul glorios al socialismului și comunismului

La împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea, omagiul sărbătoresc al partidului, al întregului nostru popor, ca un neclintit legămînt de credință

MARELUI CTITOR DE ȚARĂ ȘI ISTORIE, NEÎNFRICATULUI EROU ȘI GENIAL CONDUCĂTOR, PREȚUIREA, DRAGOSTEA ȘI RECUNOȘTINȚA NAȚIUNII

Aprecieri, orientări și îndemnuri din

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

În paginile 2—3

Omagiul adus tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului

În pagina a 4-a

O amplă retrospectivă a unor ani de strălucite împliniri

O cuprinzătoare și clarvăzătoare proiecție a marilor împliniri viitoare:

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

O analiză științifică, pe baza concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice, a formării și dezvoltării poporului și națiunii române demonstrează, cu puterea realităților și evenimentelor istorice de netăgăduit, că toate transformările s-au înscris într-un amplu proces revoluționar de lupte eroice pentru apărarea ființei proprii, pentru dezvoltarea și formarea națiunii, pentru libertate și independență, pentru progres economic și social.

În întreaga această lungă perioadă, o dată cu luptele legendare pentru libertate și independență, au avut loc mari bătălii împotriva asupririi sociale, pentru transformarea revoluționară a forțelor de producție și a relațiilor sociale, pentru progresul economico-social al patriei. Se poate afirma cu deplin temei că au existat, întotdeauna, o interdependență și unitate dialectică deplină între luptele pentru independență și cele pentru transformarea revoluționară a societății, pentru progresul forțelor de producție și ridicarea nivelului general de dezvoltare a patriei.

Iată de ce și acum, cînd facem bilanțul marilor realizări obținute în perioada construcției socialiste și, îndeosebi, a celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, aducem un omagiu și cinstim pe toți cei care au luptat pentru formarea poporului și a națiunii române, pentru înfăptuirea Unirii și formarea României, pentru independență și realizarea statului național unitar.

★

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, înfăptuirea revoluției socialiste au deschis o eră nouă în dezvoltarea poporului, a patriei noastre.

Într-o perioadă scurtă, poporul nostru a parcurs mai multe etape istorice de dezvoltare economico-socială — de la orînduirea burghezo-moșierească, cu puternice caracteristici ale feudalismului, la societatea socialistă multilateral dezvoltată.

În acest amplu proces revoluționar, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat o nouă epocă în dezvoltarea economico-socială a țării.

Congresul a analizat critic activitatea de construcție socialistă și a stabilit orientările de perspectivă, pornind de la necesitatea înlăturării tuturor denaturărilor și abuzurilor, a tot ce era vechi și perimat, a dogmatismului și șablonismului, a unor concepții antiștiințifice, deschizînd calea continuării și dezvoltării spiritului revoluționar, afirmării a tot ce este nou, în toate domeniile de activitate.

Prin aceasta au fost descătușate energiile creatoare ale clasei muncitoare, ale țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor, s-a deschis — se poate spune — un drum nou, liber, gîndirii și acțiunii revoluționare.

În perioada celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost obținute realizări remarcabile în toate domeniile de activitate. România a devenit astăzi o țară industrial-agrară cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă avansată. În acești 20 de ani producția industrială a crescut de peste 6 ori, fiind astăzi de 100 de ori mai mare decît în 1944, iar producția agricolă de circa 2 ori și jumătate, fiind de 7 ori mai mare față de 1944. Venitul național a crescut de peste 4 ori, fiind de 32 de ori mai mare față de 1944.

Un rol important au avut reorganizarea administrativ-teritorială, formarea județelor, amplasarea și dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri economice în toate județele și zonele țării.

O puternică dezvoltare au cunoscut în această perioadă știința, învățămîntul și cultura. A fost înlăturată cu desăvîrșire teza antinațională după care nu era necesar să acordăm prea mare atenție științei românești, ci să ne mulțumim să importăm tehnologii, precum și neîncrederea ce se manifesta în capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a poporului nostru — și care au împiedicat multă vreme dezvoltarea corespunzătoare a forțelor de producție, a întregii societăți.

Pe baza dezvoltării generale a forțelor de producție s-a realizat un vast program de construcții de locuințe și alte edificii sociale, s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Fondul de retribuire a crescut de 5,2 ori față de 1965 și de peste 59 de ori față de 1945, iar retribuția medie este în acest an de aproape 3 ori mai mare decît în 1965 și de 13 ori mai mare decît în 1945.

Orice om de bună credință care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin lucrările vaste de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre — Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul său viitor!

Acum putem declara cu îndreptățită mîndrie că toate remarcabilele realizări din anii socialismului, din acești 20 de ani, demonstrează cu puterea faptelor justețea politicii partidului nostru comunist — forța politică conducătoare a națiunii noastre — care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce poporul nostru spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă.

★

Acum, cînd aniversăm 20 de ani de măreațe realizări, trebuie să spunem deschis că drumul pe care l-am parcurs nu a fost ușor. A trebuit să străbatem multe căi necunoscute, să urcăm spre culmile înalte învingînd multe obstacole, multe greutăți. În același timp, s-au manifestat și o serie de lipsuri.

Dar, învingînd toate acestea — neîncrederea, unele critici, împotrivirea cercurilor reacționare —, poporul, nostru, sub conducerea partidului, a demonstrat că numai și numai în legătură cu poporul, aplicînd concepțiile revoluționare la condițiile naționale, istorice, la felul de a fi al fiecărui popor, se poate făuri cu succes socialismul. Prin munca și activitatea noastră am demonstrat că socialismul este singura orînduire care asigură omenirii, fiecărei națiuni, libertatea, progresul, bunăstarea și independența!

Este bine cunoscut că a trebuit să depunem o muncă uriașă, să facem multe sacrificii și să destășurăm o activitate multilaterală pentru unirea întregului partid și popor în realizarea programelor și a planurilor de dezvoltare. Nimic nu am avut pe gratis! Nimic nu a venit din cer! Totul este rodul muncii poporului nostru, al politicii partidului nostru comunist. Tocmai de aceea poporul nostru prețuiește și este hotărît să apere tot ceea ce a realizat, să dezvolte continuu socialismul spre comunism!

★

Acum putem declara, cu mîndrie, că viața, realitățile au demonstrat justețea drumului pe care am mers. Doresc să declar, și în acest cadru, că dacă, prin abstract, ne-am întoarce cu 20 de ani în urmă și ar trebui să stabilim pe ce cale să mergem, nu am șovăi nici un moment — chiar cunoscînd greutățile pe care le-am învins — să mergem cu toată fermitatea pe aceeași cale de muncă și luptă revoluționară, de înnoire a societății, de făurire a socialismului și comunismului, corespunzător condițiilor din România, năzuințelor poporului nostru.

★

Aniversăm 20 de ani de la Congresul al IX-lea în anul cînd încheiem cel de-al 7-lea cincinal și intrăm într-o etapă nouă, superioară a revoluției de dezvoltare economico-socială a patriei.

Pe baza concluziilor din activitatea din trecut și a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, este necesar să dezvoltăm și în continuare, cu toată fermitatea, forțele de producție — ca factor hotărîtor al progresului general. Totodată — ca o concluzie generală a întregii experiențe de pînă acum — se impune să asigurăm, și în viitor, repartizarea justă a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare. Viața, realitățile, demonstrează justețea tezei generale a reproducției lărgite și a acumulării socialiste.

★

Omenirea se află în fața unei noi revoluții tehnico-științifice. De aceea este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea, în toate domeniile, a noii revoluții tehnico-științifice, care să ridice economia și întreaga noastră societate la nivelul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Dacă nu ne vom angaja cu toată hotărîrea pe calea noii revoluții tehnico-științifice, vom rămîne în urmă în întreaga dezvoltare economico-socială, cu repercusiuni grave pentru întregul proces revoluționar de făurire a noii gîndiri sociale, de ridicare a bunăstării poporului, de întărire a patriei noastre, a independenței sale!

Realizarea în cele mai bune condiții a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului cer intensificarea puternică a activității de cercetare științifică, astfel încît știința românească să aibă un rol tot mai activ în dezvoltarea generală a țării, să participe la progresul general al științei universale și, în unele privințe, să ocupe chiar locul de pionierat. Să dezvoltăm puternic învățămîntul, ridicînd nivelul de pregătire profesională, tehnico-științifică a tineretului, a cadrelor pentru toate sectoarele de activitate! Să întărim continuu colaborarea și legătura strînsă între știință, învățămînt și producție — factor hotărîtor pentru dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea gradului general de civilizație socialistă a patriei.

★

Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea creșterii rentabilității și eficienței întregii activități economice. Să facem astfel încît, conform legităților generale și legilor țării, toate unitățile să funcționeze pe principiul autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării. Oamenii muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, cărora li s-a încredințat în administrare o parte a bogăției generale a întregului popor, trebuie să acționeze pentru buna gospodărire și pentru dezvoltarea continuă a bogăției naționale. Este necesar să avem permanent în vedere că numai dezvoltarea continuă a avuției naționale, creșterea eficienței și rentabilității, a venitului național constituie singura cale pentru a asigura progresul multilateral al țării și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

★

Un accent deosebit s-a pus, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, pe creșterea rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Partidul a devenit un adevărat partid de masă care numără peste 3 500 mii membri. S-a perfecționat organizarea și stilul de muncă și s-au întărit continuu legăturile cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.

★

Putem declara cu deplin temei că avem un partid puternic, unit, urmat cu încredere de întregul popor, care își îndeplinește cu toată abnegația și fermitatea misiunea istorică de conducere a întregii națiuni spre visul de aur, spre comunism.

★

Pornind de la teza că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, am organizat sistematic consultări cu masele de oameni ai muncii.

Putem afirma că am realizat un sistem democratic unic de conducere a societății, superior oricărei forme a democrației burgheze. Acest sistem asigură participarea largă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor economico-sociale, a societății noastre socialiste, la făurirea conștientă de către popor a propriului viitor, liber și independent, a viitorului socialist și comunist.

Intotdeauna — și în orice împrejurări — toate organele de conducere ale societății trebuie să servească interesele maselor populare, să se afle sub controlul și conducerea generală a poporului !

Este necesar, de asemenea, să aplicăm cu toată hotărirea principiile noi de retribuție socialistă în raport cu calitatea și cantitatea muncii, să perfecționăm sistemul participării la fondul de dezvoltare prin părți sociale, sistemul de participare la beneficii, de cointeresare materială a proprietarilor și producătorilor, aplicînd ferm principiul „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după muncă". Să avem în vedere că va trebui să perfecționăm, în continuare, acest principiu, în sensul că fiecare trebuie să dea maximum pentru societate și să primească în raport cu munca depusă. Asigurînd cointeresarea materială trebuie să păstrăm permanent un echilibru corespunzător între veniturile mari și mici, respingînd orice tendință de nivelare a veniturilor, așa cum va trebui să respingem orice tendință de mărire a diferențelor dintre veniturile mari și mici și de creștere nejustificată fără muncă a veniturilor. Singura cale de creștere a veniturilor pentru toți oamenii muncii, pentru toți cetățenii trebuie să fie numai și numai ceea ce se obține prin munca depusă ! Nu trebuie să admitem, în nici un fel, realizarea de venituri fără muncă sau pe seama exploatării muncii altora.

Construim o societate a muncii libere, și toți cetățenii trebuie să participe activ la întreaga activitate, iar veniturile lor, nivelul lor de viață trebuie să fie în strînsă legătură cu contribuția adusă la dezvoltarea generală a țării.

★

Să acționăm cu toată hotărirea pentru o conlucrare tot mai strînsă între organele de stat și noile organisme ale democrației muncitorești, revoluționare ! Dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare constituie factorul fundamental pentru făurirea cu succes a socialismului, pentru edificarea societății comuniste, înțelegînd aceasta nu în mod anarhic, ci în sensul participării active și organizate a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în care statul — atît în etapa actuală, cît și în comunism — va trebui să aibă un rol important. Niciodată, nici o societate nu se va putea lipsi de un organism de conducere unitară a întregii activități !

★

În întreaga noastră activitate se impune să desfășurăm o largă muncă ideologică și politico-educativă, de formare a omului nou. Să înfăptuim neabătut programul ideologic al partidului, în vederea creșterii nivelului conștiinței revoluționare a partidului, a întregului nostru popor. Să acționăm pentru educarea tineretului în spiritul dragostei față de trecutul glorios al poporului, al dragostei față de patrie și popor.

Să adoptăm o atitudine fermă față de diferite concepții străine, ale vechii orînduiri, să combatem cu hotărîre naționalismul, șovinismul, rasismul, orice forme de înjosire a omului, dezvoltînd puternic sentimentul de prietenie și colaborare între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, spiritul de solidaritate cu oamenii muncii, cu popoarele de pretutindeni, în lupta pentru pace, pentru progres, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

★

La baza întregii noastre activități trebuie să așezăm totdeauna materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, care reprezintă concepția revoluționară despre lume și viață. Să pornim însă permanent de la faptul că procesul de dezvoltare a acestor științe sociale, ca, de altfel, a oricăror științe, nu este încheiat, că trebuie să lărgim continuu procesul cunoașterii, de descoperire a noi și noi taine ale naturii, ale universului, ale cunoașterii sociale și umane, și, în raport cu noile descoperiri și cunoașteri, să dezvoltăm și concepția revoluționară despre lume și viață.

În toate domeniile va trebui să acționăm în spirit revoluționar, să pornim de la faptul că nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată procesul dezvoltării economico-sociale, că rolul unui partid revoluționar este acela de a acționa totdeauna pentru înnoirea și perfecționarea societății, a relațiilor de producție și sociale.

★

De altfel, doresc să subliniez, și în acest cadru, că totdeauna poporul a fost și trebuie să rămînă adevăratul făuritor al culturii sale.

★

Întreaga noastră activitate trebuie să fie pătrunsă de spirit revoluționar, de umanismul revoluționar, de spiritul de omenie propriu poporului nostru.

★

Privind retrospectiv, putem afirma că activitatea României desfășurată pe plan internațional în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-a caracterizat printr-o politică principială de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, de susținere a luptelor de eliberare națională, pentru independență, destindere și pace.

În mod consecvent, țara noastră a acționat pentru așezarea la baza relațiilor sale cu toate statele și pentru afirmarea în relațiile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Se poate afirma că aceste principii sînt astăzi larg recunoscute și constituie singura bază trainică pentru relațiile de colaborare și de pace între state.

Tocmai datorită acestei politici principiale și consecvente, de colaborare și pace, țara noastră întreține relații largi cu toate statele lumii, se bucură de prestigiu și are prieteni pe toate meridianele planetei noastre.

Doresc să asigur Comitetul Central, activul de partid și întregul popor că, și în viitor, voi acționa cu toată consecvența și hotărîrea pentru înfăptuirea neabătută a programului partidului, că voi servi fără preget cauza socialismului și comunismului, interesele națiunii noastre socialiste, independenței și suveranitatea patriei !

Sintem ferm hotărîți ca, și în viitor, să ducem aceeași politică principială care să țină seama atît de interesele patriei noastre, cît și de interesele generale ale dezvoltării independente a tuturor națiunilor lumii și de asigurare a păcii. Avem ferma convingere că numai o asemenea politică, numai o strînsă colaborare și întărire a independenței fiecărei națiuni, dar și a păcii în lume, asigură — atît poporului nostru, cît și tuturor popoarelor — realizarea năzuințelor lor de mai bine, de viață liberă, de bunăstare și fericire.

Situația internațională se menține deosebit de gravă. Continuă cursa înarmărilor, amplasarea de noi arme nucleare în Europa, ceea ce mărește pericolul unui nou război mondial, ce s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear, care ar duce la distrugerea a înseși condițiilor existenței vieții pe planeta noastră.

Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor și, în primul rînd, a celor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară, generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor Uniunii Sovietice, oprirea militarizării Cosmosului.

Nu există problemă mai importantă decît aceea de a face totul pentru salvarea omenirii de la o catastrofă nucleară, de la distrugere, de a asigura dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor — la existență, la libertate, la viață și pace !

★

Nici un popor nu poate sta liniștit să aștepte rezultatul unor tratative sau întîlniri. Trebuie să ne asumăm răspunderea față de popoarele noastre, față de cauza păcii — și să facem totul pentru a determina realizarea unui acord care să pună capăt înarmărilor nucleare și cosmice, să determine trecerea la dezarmare, la reducerea armamentelor și a cheltuielilor militare.

Doresc să reafirm și de la această înaltă tribună a Plenarei Comitetului Central și a activului central de partid propunerea ca țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia să treacă la reducerea unilaterală a cheltuielilor militare și a efectivului trupelor cu 10—15 la sută.

Să facem totul, pînă nu este prea tîrziu, pentru ca, prin acțiuni îndrăznețe, să determinăm schimbarea cursului evenimentelor spre o politică de destindere, de colaborare și pace !

Asemenea acțiuni nu ar afecta cu nimic forța de apărare a țărilor socialiste. Dar, luarea unor măsuri de reducere a cheltuielilor și efectivelor militare ar avea o mare însemnătate politică și ar exercita o puternică influență pentru a determina și țările capitaliste — îndeosebi cele din N.A.T.O. — să adopte o poziție corespunzătoare, să se treacă concret de la vorbe la fapte, la dezarmare !

★

De la înalta tribună a plenarei Comitetului Central și a activului central de partid, doresc să reafirm hotărîrea României socialiste de a face totul pentru triumful rațiunii, pentru oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, și pentru pace. Avem ferma convingere că stă în puterea forțelor progresiste și antiimperialiste, a tuturor popoarelor care doresc pacea de a opri cursul periculos al evnimentelor, că, acționînd unite, popoarele vor impune dezarmarea și vor asigura pacea trainică pe planeta noastră, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune, a egalității, libertății și independenței fiecărei națiuni.

★

Acum, cînd încheiem bilanțul unei activități cu rezultate remarcabile și ne pregătim pentru o nouă etapă de dezvoltare a patriei noastre, să ne angajăm în mod solemn că vom păstra permanent spiritul revoluționar în muncă și luptă, că vom acționa întotdeauna pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru perfecționarea continuă a societății noastre, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului — aceasta constituind garanția sigură a triumfului comunismului în patria noastră, a înălțării continue a României pe noi culmi de progres și civilizație !

PLENARA COMITETULUI CENTRAL ŞI A ACTIVULUI CENTRAL DE PARTID

Miercuri, 24 iulie, a avut loc Plenara Comitetului Central al P.C.R. şi a activului central de partid, consacrată aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român şi de la alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al partidului, precum şi sarcinilor ce revin organelor şi organizaţiilor de partid, comuniştilor, tuturor oamenilor muncii în realizarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Lucrările plenarei s-au desfăşurat în atmosfera însufleţitoare, de intensă activitate politică, de puternică emulaţie creatoare, de fermă angajare revoluţionară în care oamenii muncii, întregul popor cinstesc aniversarea marelui eveniment din viaţa partidului şi a ţării cu noi şi remarcabile înfăptuiri, acţionează cu toate forţele pentru realizarea programelor de dezvoltare economico-socială a ţării, a măreţelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea, întregind imaginea înfloritoare a României de azi şi continuind amplul şi complexul proces, început în urmă cu 20 de ani, de edificare a unei economii moderne, de ridicare neîntreruptă a a nivelului de trai, material şi spiritual, al naţiunii noastre.

Plenara a avut loc în Sala Palatului Republicii, unde, la 24 iulie 1965, Congresul al IX-lea a ales pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cea mai înaltă funcţie de conducere în partid.

Într-o atmosferă vibrantă, în prezidiu au luat loc, împreună cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu tovarăşa Elena Ceauşescu, membrii şi membrii supleanţi ai Comitetului Politic Executiv, secretarii C.C. al P.C.R., membri ai Comitetului Central al partidului, conducători de instituţii centrale, organizaţii de masă şi obşteşti, Eroi ai Muncii Socialiste, alţi oameni ai muncii din industrie şi agricultură, secretari ai unor comitete de partid, reprezentanţi ai vieţii noastre ştiinţifice şi culturale, membri de partid cu stagiu din ilegalitate.

Sala Palatului Republicii, care a găzduit atîtea evenimente de seamă din viaţa partidului şi a poporului nostru, avea un aspect sărbătoresc. Fundalul scenei era dominat de portretul tovarăşului Nicolae Ceauşescu, încadrat de drapele tricolore şi roşii. Se aflau inscrise „20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român", precum şi datele jubiliare „1965—1985", care cuprind, sub arcul lor de timp cea mai strălucită perioadă din istoria patriei, intrată în conştiinţa naţiunii sub denumirea ei eroică „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Lucrările plenarei Comitetului Central al P.C.R., a activului central de partid au fost deschise de tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

S-a aprobat, în unanimitate, ordinea de zi a plenarei :

Aniversarea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român şi de la alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al partidului, precum şi sarcinile ce revin organelor şi organizaţiilor de partid, comuniştilor, tuturor oamenilor muncii în îndeplinirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

A urmat momentul solemn ce a dat expresie, în cel mai înalt grad, sentimentelor de nestrămutată dragoste, stimă şi preţuire pe care comuniştii, toţi cetăţenii patriei le nutresc faţă de conducătorul iubit al partidului şi statului nostru — prezentarea Omagiului adus tovarăşului Nicolae Ceauşescu de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Consiliul de Stat şi Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului.

Omagiul a fost prezentat de tovarăşul Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional al F.D.U.S., vicepreşedinte al Consiliului de Stat.

Documentul omagial se constituie într-o vibrantă reafirmare a înaltei preţuiri, a recunoştinţei întregului partid, a întregii noastre naţiuni faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent militant comunist, ilustru conducător, înflăcărat patriot, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care şi-a făcut din înflorirea continuă a patriei, din creşterea bunăstării şi fericirii poporului, din slujirea cauzei socialismului şi păcii ţelul suprem al strălucitei sale vieţi şi activităţi revoluţionare.

În uralele puternice ale celor prezenţi, tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-a fost înmînat, în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Consiliului de Stat şi Guvernului Republicii Socialiste România, documentul omagial cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

În continuare, au luat cuvîntul tovarăşii Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, Lina Ciobanu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal Bucureşti al P.C.R., Cornel Boca, Erou al Muncii Socialiste, maistru la Combinatul siderurgic Galaţi, Tamara Dobrin, membru al C.C. al P.C.R., preşedinte al Biroului Executiv al Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Femeilor, Teodor Boncalo, Erou al Muncii Socialiste, şef de brigadă la Întreprinderea minieră Lupeni, Ion Ursu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, Doina Vasilescu, membru supleant al C.C. al P.C.R., Erou al Muncii Socialiste, preşedintele C.A.P. „Ogorul", comuna Pecica, judeţul Arad, Ludovic Fazekaş, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, Florea Voinea, secretar al C.C. al U.T.C., Leonard Constantin, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului judeţean Iaşi al P.C.R.

Tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-au fost înmînate, apoi, mesajele-angajament adresate cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, în numele comuniştilor de pe întreg cuprinsul ţării, de către organizaţiile judeţene de partid şi organizaţia de partid a Capitalei.

Într-o atmosferă înălţătoare, de puternică vibraţie patriotică, Plenara Comitetului Central al Partidului şi a activului central de partid a evidenţiat însemnătatea excepţională a Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a încredinţat conducerea destinelor naţiunii noastre tovarăşului Nicolae Ceauşescu, inaugurînd o perioadă de adînci prefaceri înnoitoare, de grandioase realizări în dezvoltarea economică şi socială a ţării, în toate domeniile de activitate, în întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale, în creşterea prestigiului României pe arena mondială.

În această zi de scumpă sărbătoare, plenara a dat o înaltă apreciere rolului hotărîtor al tovarăşului Nicolae Ceauşescu în elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului, reafirmînd nemărginita dragoste, stimă şi recunoştinţă a comuniştilor, a tuturor cetăţenilor ţării, bărbaţi şi femei, tineri şi vîrstnici, faţă de cel mai iubit fiu al naţiunii noastre, care şi-a dedicat, cu dăruire şi pasiune revoluţionară, întreaga viaţă cauzei libertăţii, independenţei, prosperităţii României, idealurilor socialismului şi comunismului, edificării unei lumi mai bune şi mai drepte.

Plenara Comitetului Central al P.C.R. şi a activului central de partid, într-o deplină unitate de gînd şi acţiune cu întregul nostru partid, cu întregul popor, a adresat tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cu prilejul împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea, care i-a încredinţat suprema funcţie de conducere în partid, cele mai calde felicitări, exprimîndu-i sentimentele de înaltă cinstire, admiraţie şi respect pentru strălucita activitate desfăşurată cu clarviziune, devotament, fermitate şi consecvenţă revoluţionară în fruntea partidului şi statului nostru, pentru făurirea destinului nou, al României.

Plenara a exprimat, puternic, hotărîrea unanimă a comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră de a acţiona cu energie şi fermitate pentru transpunerea în viaţă a politicii interne şi externe a partidului şi statului, pentru obţinerea de noi şi tot mai mari succese în edificarea socialismului.

Afirmînd această voinţă de nestrămutat, Plenara Comitetului Central al P.C.R. şi a activului central de partid, a adoptat, într-o însufleţitoare unanimitate, Apelul adresat comuniştilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, în vederea îndeplinirii exemplare a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Primit cu cele mai calde sentimente, cu deosebită însufleţire, a luat cuvîntul, în încheierea lucrărilor plenarei tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România.

Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu a fost urmărită cu cel mai viu interes, cu profundă mîndrie şi satisfacţie, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu puternice aplauze, urale şi ovaţii.

Cuvîntarea conducătorului partidului şi statului a fost urmărită, prin intermediul transmisiilor în direct ale posturilor noastre de radio şi televiziune, de comuniştii din întreaga ţară, de întregul nostru popor, care au trăit cu însufleţire această memorabilă zi.

În această atmosferă vibrantă, în sală şi-au făcut apariţia grupuri de pionieri şi şoimi ai patriei, pentru a aduce tovarăşului Nicolae Ceauşescu, la această scumpă aniversare, prinosul lor de dragoste, stimă şi recunoştinţă pentru copilăria fericită ce o trăiesc, pentru privilegiul de a se forma ca oameni de nădejde la şcoala eroică a gîndirii şi acţiunii patriotice, revoluţionare a secretarului general al partidului.

Copii au urcat la prezidiu, oferind, cu gingăşie şi afecţiune, tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu buchete de flori. Ei au rostit, cu însufleţire, „Ceauşescu — P.C.R. !", „Ceauşescu — România, ocrotesc copilăria !", „Ceauşescu — pace !".

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu au primit cu dragoste părintească omagiul celor mai tinere vlăstare ale României socialiste.

Mulţumind pionierilor şi şoimilor patriei pentru emoţionanta lor manifestare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, adresîndu-se celor prezenţi — şi, prin intermediul posturilor de radio şi televiziune, întregii naţiuni — a spus :

„Dragi tovarăşi,

În tot ce facem trebuie să ne gîndim întotdeauna la generaţiile de azi şi de mîine, la copiii patriei noastre, la copiii dintotdeauna ai naţiunii noastre ! Să facem totul ca generaţiile viitoare, copiii patriei noastre, ai întregii lumi să nu cunoască războaiele, să trăiască într-o lume a păcii şi colaborării ! Să muncim cît mai bine, să asigurăm generaţiilor viitoare, urmaşilor noştri o Românie liberă, independentă, în comunism !" (Aplauze puternice, ovaţii prelungite ; se scandează : „Ceauşescu şi poporul !").

Prin întreaga ei desfăşurare, plenara a relevat cu pregnanţă hotărîrea fierbinte a naţiunii noastre de a-i urma cu credinţă şi devotament, în strînsă unitate, pe secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în măreaţa operă de edificare a socialismului şi comunismului pe pămîntul patriei. A fost reafirmată încrederea nestrămutată a poporului nostru că, sub conducerea partidului, a secretarului său general, înfăptuirile grandioase ale epocii deschise de Congresul al IX-lea vor fi continuate cu strălucire în viitor, spre gloria patriei, spre binele şi fericirea celor ce muncesc.

Grandioasa manifestare populară din Piaţa Republicii

Cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în încheierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al partidului şi activului central de partid a fost urmărită, o dată cu întreaga ţară, de peste 150 000 de cetăţeni ai Capitalei aflaţi în Piaţa Republicii. Muncitori, intelectuali, militari, studenţi şi elevi s-au întrunit aici pentru a omagia, alături de întregul nostru popor, drumul de glorie înscris în istoria patriei prin marile izbînzi ale celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, de cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost ales în funcţia supremă de conducere a partidului.

După încheierea lucrărilor plenarei, în aclamaţiile puternice ale celor prezenţi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu, cellalţi tovarăşi din conducerea de partid şi de stat s-au îndreptat, printr-un adevărat culoar viu, format de mulţime în Piaţa Republicii, spre sediul Comitetului Central al partidului.

Din zeci de mii de piepturi se scanda cu însufleţire „Ceauşescu — P.C.R. !", „Ceauşescu şi poporul !", „Ceauşescu — pace !".

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu au răspuns cu prietenie manifestărilor de dragoste şi preţuire cu care sînt înconjuraţi.

De la balconul Comitetului Central, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a răspuns acestor impresionante manifestări de stimă şi nestrămurită încredere în partid şi, adresîndu-se zecilor de mii de oameni ai muncii care ovaţionau cu entuziasm, cu mare însufleţire, a spus :

Dragi tovarăşi,

Vă mulţumesc dumneavoastră şi tuturor locuitorilor Capitalei pentru această manifestare la adresa partidului nostru şi vă urez încă o dată, din toată inima, ceea ce am urat cu puţin înainte întregului nostru popor : succese tot mai mari în întreaga activitate ! Dorese ca oamenii muncii din Capitală să încheie acest an cu rezultate cît mai bune ! Multă sănătate şi fericire !

Cei peste 150 000 de bucureşteni au ovaţionat şi aplaudat îndelung, au aclamat cu putere pentru partid şi secretarul său general. Întreaga piaţă a răsunat, minute în şir, de uralele lor puternice şi înflăcărate.

Erou între eroii neamului

În această memorabilă zi, cînd aniversăm împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea — istoricul forum care, exprimînd voința unanimă a tuturor comuniștilor, a întregului popor, v-a ales în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român —, vă adresăm cele mai calde felicitări și vă exprimăm cele mai profunde sentimente de prețuire și recunoștință pentru contribuția excepțională pe care o aduceți la făurirea destinului nou, socialist al patriei noastre.

Înfăptuind cu neasemuită pasiune revoluționară și înflăcărat patriotism marea răspundere ce v-a fost încredințată de partid și popor la Congresul al IX-lea, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, întruchipați exemplul minunat de Erou între eroii neamului, de strălucit om politic și de stat, înzestrat cu înaltele calități ale conducătorului revoluționar, devotat trup și suflet patriei pe care o slujiți cu exemplară dăruire, cu dorința fermă de a o vedea afirmîndu-se tot mai puternic, liberă și demnă, în rîndul națiunilor lumii. Ne facem o datorie de onoare, de inimă și conștiință din a omagia, și în acest înălțător moment sărbătoresc, rolul dumneavoastră hotărîtor în înfăptuirea uriașelor transformări revoluționare pe care România le-a cunoscut în cei 20 de ani de cînd conduceți destinele partidului și ale poporului. Apreciem cu profundă mîndrie — așa cum poporul însuși o face — că anii aceștia de victorii fără seamăn alcătuiesc epoca cea mai luminoasă din întreaga noastră existență, pe care, cu aleasă cinstire, o numim cu toții „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Promotor curajos al noului, al deschiderilor originale teoretice și practice, adversar neîmpăcat al oricăror dogme rigide, aplicînd în mod creator adevărurile generale ale materialismului dialectic și istoric la realitățile concrete ale țării noastre — în condițiile cînd, pe plan internațional, se insista mult pentru a se menține socialismul în anumite tipare învechite, care îl împiedicau să-și pună în valoare forța și capacitatea sa de a revoluționa societatea — dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați adus o viziune proaspătă, științifică, un puternic suflu nou, profund înnoitor în înțelegerea și desfășurarea întregului proces de transformare revoluționară a societății și a omului. Vasta activitate pe care ați desfășurat-o și o desfășurați pe tărîmul gîndirii social-politice, al generalizării teoriei și practicii revoluționare v-a impus ca un mare gînditor revoluționar, umanist, care, prin impunătoarea sa operă, aduce o strălucită contribuție, larg recunoscută, la îmbogățirea socialismului cu noi teze și idei de stringentă actualitate și de largă perspectivă.

Sub impulsul gîndirii și acțiunii dumneavoastră, Partidul Comunist Român a devenit astăzi un partid viguros, un partid de masă puternic, unit, stimat și urmat cu încredere de întregul popor. Pe bună dreptate comuniștii, întreaga națiune asociază organic numele dumneavoastră de numele Partidului Comunist Român, pentru că niciodată activitatea sa n-a fost mai intensă și mai bogată, mai puternic orientată spre obiective atît de largi ca în acești 20 de ani, cînd partidul a devenit o puternică forță politică de realizare a consensului național, a unității și coeziunii moral-politice a poporului în lupta pentru împlinirea năzuințelor și aspirațiilor sale de progres și bunăstare, de viață liberă, independentă și demnă, de pace și colaborare.

Partidul și statul nostru dau o înaltă apreciere rolului de însemnătate excepțională pe care l-ați avut și îl aveți în orientarea forțelor și capacității de creație a întregului popor, a resurselor materiale și umane ale țării, spre făurirea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale a societății — factor hotărîtor al progresului multilateral al României, al înaintării sale neabătute pe calea socialismului și comunismului. Se bucură de o largă recunoaștere, internă și internațională, concepția dumneavoastră cu privire la construcția socialistă și dezvoltarea economico-socială, fundamentată pe ideea — pe care ați exprimat-o cu deosebită claritate încă de la Congresul al IX-lea — că „superioritatea orînduirii noi, socialiste, stă în faptul că ea se construiește pe baza științei celei mai avansate, pornindu-se de la cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării societății, de la cerințele fiecărei etape a vieții sociale, de la particularitățile naționale ale fiecărui popor și fiecărei țări, ține seama de condițiile diferite în care s-a format și se dezvoltă fiecare națiune".

Orientarea fermă pe care dumneavoastră ați imprimat-o întregii activități din perioada de după Congresul al IX-lea al partidului spre valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale, asigurarea unei înalte calități și eficiențe în toate domeniile, pe baza aplicării largi a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnice și profesionale ale tuturor oamenilor muncii au asigurat creșterea permanentă a avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai material și cultural al întregii națiuni.

Este unanim apreciată grija cu totul deosebită pe care o acordați învățămîntului, științei și culturii, ca factori fundamentali ai construcției cu succes a societății socialiste și comuniste în patria noastră. În ansamblul marilor transformări revoluționare care au avut loc în ultimele două decenii, sub puternicul imbold al orientărilor dumneavoastră, știința românească a cunoscut o puternică afirmare, dispunînd de o modernă bază tehnico-materială, de cadre cu o înaltă pregătire, capabile să soluționeze cu succes cele mai complicate probleme pe care le ridică revoluția tehnico-științifică modernă.

Cercetarea și învățămîntul, strîns legate de producție, aduc, sub conducerea de înaltă competență a tovarășei Elena Ceaușescu, o mare contribuție la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție și a proceselor de muncă, la valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naționale, la perfecționarea noilor relații sociale, la formarea omului nou, la dezvoltarea și afirmarea multilaterală a personalității umane.

Conferind civilizației noastre socialiste un profil puternic marcat de spirit științific, opera dumneavoastră echivalează cu o amplă și atotcuprinzătoare renaștere a științei și culturii naționale.

Din inițiativa și sub îndrumarea dumneavoastră directă, în țara noastră a fost creat un larg sistem al democrației muncitorești revoluționare, original și unitar, alcătuit din organe și organisme ce își desfășoară activitatea în toate unitățile economice și sociale de bază, precum și la nivel național, în centrul căruia se află principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, care oferă tuturor oamenilor muncii posibilitatea de a participa nemijlocit la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea societății.

Pornind de la marele adevăr — pe care l-ați reafirmat în repetate rînduri — că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați demonstrat, cu marea forță a exemplului personal, că cea mai concretă expresie a democratismului societății noastre, a participării maselor o constituie dialogul permanent și nemijlocit cu oamenii muncii din toate domeniile, larga lor consultare în toate problemele care privesc prezentul și viitorul țării.

Acționînd cu neobosită energie pentru dezvoltarea socialistă a patriei, v-ați impus, totodată — spre mîndria întregii țări — ca personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, ca exponentul și promotorul cel mai autorizat al idealurilor și aspirațiilor de pace și progres ale națiunii noastre, ca strălucit militant pentru cauza generală a socialismului, a colaborării și prieteniei între popoare. De două decenii, numele României și al dumneavoastră au devenit pretutindeni în lume adevărate simboluri ale păcii și colaborării. Pe toate continentele se bucură de o largă prețuire și recunoaștere prodigioasa activitate pe care o desfășurați pentru statornicirea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, așa cum dorește.

Vă dorim, din toată inima, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, deplină putere de muncă și nesecată energie, ani mulți în fruntea partidului și statului, pentru a înfăptui, împreună cu poporul și pentru poporul care v-a ales spre a-i conduce destinele, măreața operă de edificare a noii societăți pe pămîntul străbun al patriei !

din

OMAGIUL ADUS TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului

Socialismul se poate realiza cu succes numai pe baza

Trei reporteri ai revistei noastre au ales pentru astăzi Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea, propunîndu-vă, stimați cititori, o „radiografie" a lui. De ce Fundulea ? Pentru că institutul acesta, situat la circa 40 de kilometri de Capitală, reprezintă un adevărat „stat major" al cercetării agricole românești, strîns legată de producție și de învățămînt, cercetare care a cunoscut o dezvoltare fără precedent în anii de glorie ai Epocii Nicolae Ceaușescu. Dealtfel, numeroasele și rodnicele vizite de lucru efectuate de secretarul general al partidului și în acest sector i-au asigurat un progres continuu, o permanentă perfecționare, azi, la sărbătorirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R., comuniștii, toți oamenii muncii uniți în Frontul Democrației și Unității Socialiste de la I.C.C.P.T. Fundulea fiind în măsură să raporteze rezultate bune. Ele pot însă fi, și trebuie să fie, și mai bune, pentru a conduce la ridicarea țării pe noi culmi de belșug și civilizație. În cadrul acestei nobile străduanii, cu atît mai pilduitor și mai bogat în sensuri apare îndemnul adresat recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetării științifice din agricultură : „Trebuie, și aici, atacate cu mai mult curaj problemele, făcute tot felul de încercări cu mai multă îndrăzneală, dar și mai intensiv, pentru a scurta durata, atît a cercetării, cît și a introducerii în producție a rezultatelor obținute".

Avanpost al bătăliei pentru pîinea țării, Fundulea e un loc al muncii serioase și responsabile, despre care depunem mărturie în cele ce urmează.

Un avanpost numit FUNDULEA

„Saltul e, fără îndoială, uriaș"

— Sînteți, stimate tovarășe inginer Cristian Hera, director al Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea, deci cel mai în măsură să prefațați paginile care urmează, încercînd un „portret" al unității pe care o conduceți.

— Institutul datează din 1957, cînd s-a născut din necesitatea îmbunătățirii tehnologiei de cultură a porumbului. Ulterior, după unificarea cu fostul I.C.A.R., dar mai ales după 1965, el și-a extins activitatea asupra celorlalte cereale și asupra unor plante tehnice. E de datoria mea să subliniez că institutul a dobîndit importanța de azi, de adevărat „stat major" al cercetării agricole românești, prin continuă perfecționare, în anii rodnici ai Epocii Ceaușescu. În răstimpul ultimelor două decenii, ca urmare directă a vizitelor de lucru efectuate, uneori și de 2, 3 ori pe an, de secretarul general al partidului, a prețioaselor indicații date, I.C.C.P.T. s-a dezvoltat vertiginos, avînd nu doar 6 000 de hectare de teren arabil, din care 1 200 destinate cîmpurilor experimentale, ci și o vastă rețea de cercetare, 22 de stațiuni, alte 16 unități, răspîndite în teritoriu și elaborînd, în condiții diferite de climă și sol, tehnologii de cultură specifice tuturor zonelor ecologice ale țării. Ca să ilustrez acest salt, tulburător pentru o perioadă atît de scurtă, am să menționez că, de exemplu, institutul are în prezent 240 de cercetători, dintre care 180 la Fundulea, față de 100 în 1965. Indicațiile trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, purtînd amprenta inconfundabilă a excepționalei intuiții și clarviziuni a celui mai iubit fiu al poporului, s-au transformat de fiecare dată în documentații concrete de lucru : dacă am obținut rezultate remarcabile în munca noastră, și nu mă sfiesc să afirm că am obținut, asta s-a datorat și se datorează, într-o măsură decisivă, dialogului permanent, bogat în idei și realizări, cu secretarul general al partidului. De pildă, la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au dezvoltat la Fundulea și în rețea cercetările teoretice fundamentale, sprijinite plenar și îmbogățite creator de academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de reputație mondială. S-au format bunăoară, în 1982, un colectiv de inginerie genetică și unul de fixare biologică a azotului. A început să se deruleze, din același an, un foarte riguros program de producere a biomasei energetice și chimizabile, coordonat direct de C.N.S.T. Totodată, se află în curs de realizare programul de agroecosisteme intensive zonale, ca și cercetările privind raționalizarea consumurilor energetice și folosirea resurselor neconvenționale de energie.

— Tovarășe director, deși mai vechi, socotind data înființării sale, I.C.C.P.T. Fundulea reprezintă, prin cele ce ne-ați spus, una din cititorile de seamă ale Epocii Ceaușescu în planul cercetării științifice. Cu ce bilanț se prezintă ei, succint, la aniversarea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului ?

— Între sarcinile de bază ale institutului, trasate de secretarul general al partidului, se găsește și activitatea de creare a unor noi organisme biologice cu potențial ridicat de producție, cu indici calitativi superiori.

— Vă referiți, dacă nu greșim, la soiuri și hibrizi.

— Exact. Comparațiile sînt, și din acest punct de vedere, semnificative : în perioada 1957—1965, s-a creat în institut un singur soi nou, pentru ca între anii 1965—1984 numărul soiurilor și hibrizilor noi de cereale păioase să se ridice la 51. La fel la porumb și sorg, 4 pînă în 1965, 55 pînă azi. La leguminoase pentru boabe : de la 2 la 17. La plante oleaginoase, de la 4 la 19, la textile, de la 1 la 5, la furajere, de la 3 la 34 etc. etc. Soiuri de grîu ca Fundulea 29, Fundulea 133, Flamura 80, Fundulea 262 ș.a. au un potențial de peste 8 000 de kilograme la hectar, fiind fără nici o exagerare competitive pe plan mondial. De altfel, încercat într-o rețea internațională organizată de University of Nebraska din Statele Unite, în paralel cu alte 33 de soiuri de diferite proveniențe, F 29 s-a clasat în 1982 și 1983 pe locul 1, ispravă repetată în 1984 de F 262. În unele locuri, testul s-a efectuat în 30 de localități, ele au dat producții de peste 11 000 de kilograme la hectar, recordul la noi, în cîmpuri experimentale, fiind de 9 830 de kilograme. Să mă refer și la porumb, domeniu în care am pus la punct 25 de hibrizi noi, de mare productivitate. Recordist e Fundulea 420, creat la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, care ne-a cerut, încă în 1974, să găsim soluții pentru a atinge 20 000 de kilograme boabe la hectar. În 1982 am omologat F 420, de la care au rezultat, în condiții experimentale, 19 320 de kilograme în 1983 și, de pe 50 de hectare, 18 130 de kilograme boabe stat la hectar. Saltul e, fără îndoială, uriaș, căci în urmă cu 10—15 ani nici măcar noi, cercetătorii, nu visam la producții atît de mari !

— Din cîte cunoaștem, una dintre misiunile institutului a fost aceea de a produce sămînță din categorii biologice superioare. Ce ne puteți spune despre această activitate ?

— Am să vă răspund tot prin comparații. În intervalul 1957—1965, am realizat, în medie, 650 de tone pe an de sămînță superelită, pentru ca în 1984 să producem 7 913 tone. La elită, raportările sînt și mai grăitoare : de la 6 550 de tone pe an între 1957—1965 la 85 300 în 1984. La linii consangvinizate : de la 30 de tone la 397. Aș adăuga că pînă nu demult se utiliza o sămînță eterogenă, de proveniență uneori necunoscută. În prezent, existînd o evidență foarte clară a evoluției categoriilor biologice și în unitățile productive, I.A.S. și C.A.P., sîntem în măsură să cultivăm întreaga suprafață cu sămînță elită și înmulțirea întîia la soiuri și cu F 1, generația întîia, la hibrizii de porumb și de floarea-soarelui, realizînd valorificarea integrală, de sută la sută, a potențialului soiului sau hibridului.

— Va fi, înțelegem, un important pas înainte. Altceva, tovarășe director Cristian Hera : ce înseamnă I.C.C.P.T. Fundulea ca for strict științific ? Vă întrebăm asta gîndindu-ne că, de pildă, dumneavoastră, doctor docent în științe, ați fost ales în 1974 la Moscova și reales în 1978 la Edmonton, președinte al Comisiei de fertilitatea solului în cadrul unor congrese mondiale de specialitate, că sînteți expert permanent al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică etc.

— Ca urmare a realizărilor obținute în ultimii 20 de ani, institutul și-a cîștigat un binemeritat prestigiu în țară și, deopotrivă, peste hotare. Posedînd o colecție de peste 40 000 de forme de plante, el face schimb de material biologic cu unități similare de pretutindeni, desfășurînd totodată o amplă activitate de colaborare științifică, pe bază de convenții, cu multe țări ale lumii. Apariție anuală, „Analele I.C.C.P.T. Fundulea", cuprinzînd 25—30 de comunicări științifice, sînt foarte solicitate în străinătate, ca și revistele noastre trimestriale, „Probleme teoretice și aplicate în agrofitotehnie", „Protecția plantelor" și „Probleme teoretice și aplicate de genetică și ameliorare a plantelor". Cercetătorii de la Fundulea, ca dr. ing. Viorel Vrînceanu, director științific, ing. Octavian Cosmin, dr. Nicolae Săulescu, ing. Ion Picu, proaspăt întors din Brazilia ș.a. sînt membri în reputate foruri științifice internaționale, cuvîntul lor fiind ascultat și stimat. Împreună am făcut multe, dar avem și mai multe de făcut. Putem privi cu satisfacție și mîndrie în urmă, dar sîntem pe deplin conștienți că trebuie să găsim metodele necesare saltului calitativ pe care agricultura românească, întreaga țară, îl așteaptă de la noi, de la munca noastră creatoare. Sîntem decîși să nu precupețim nici un efort pentru a ne ridica la înălțimea încrederii pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a arătat-o în atîtea rînduri, cu prilejul vizitelor de lucru efectuate la Fundulea sau în unități din agricultură, la înălțimea sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al partidului, care prevăd, între altele, dublarea producției agricole a României în cel mai scurt timp. Cu alese sentimente de dragoste și recunoștință, prin muncă serioasă și responsabilă, sărbătorim împlinirea a două decenii de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a statului, urînd celui mai iubit fiu al națiunii ani mulți, sănătate și putere de muncă.

OVIDIU IOANIȚOAIA

O bătălie susținută și permanentă

Pagubele aduse agriculturii de boli și principalii dăunători ai plantelor sînt în unele cazuri apreciabile. Pînă în urmă cu puțini ani nu se știa măsura exactă a acestora. Țăranul știa nu cît ar fi trebuit, ci cît grîu și porumb băga în hambare. Cine și-ar fi imaginat că bolile foliare ale grîului, netratate corespunzător și la timp, pot reduce recolta cu 1 000 kilograme la hectar ? Dar că ploșnița cerealelor, în situația unei densități de 5 exemplare adulte pe metru pătrat, produce adevărate ravagii afectînd calitatea glutenului și compromițînd puterea germinativă a semințelor ? Aproximativ 350 000 hectare cultivate cu grîu, în special în sudul țării, sînt teatrul unor adevărate bătălii permanente și susținute pentru combaterea acestui dăunător. Împotriva lui sînt organizate comandamente județene care îi urmăresc evoluția și hotărăsc momentul trecerii la ofensivă și armele folosite.

La Fundulea, 13 cercetători ai Laboratorului pentru protecția plantelor fixează după îndelungi și laborioase experimente și cercetări în laboratoare, fitotron, casă de vegetație și mai ales pe parcelele experimentale strategia și tactica acestor bătălii. Șeful laboratorului, dr. ing. Alexandru Bărbulescu, cercetător competent și pasionat, ne avertizează că o discuție pe această temă este pe cît de interesantă, pe atît de vastă.

— Prima și cea mai importantă fază a acțiunii de protecție culturilor împotriva principalilor dăunători este determinarea fiecărei specii și a factorilor favorabili dezvoltării ei. Stadiul factorilor ecologici este extrem de important. Stabilirea soiurilor rezistente sau nu, a tehnologiilor care favorizează sau împiedică dezvoltarea dăunătorilor, condițiile de climă sînt deasemenea punctul de plecare al acestei acțiuni. Odată cunoscut dăunătorul, sîntem obligați să descifrăm cu exactitate modul de viață al acestuia, perioadele de înmulțire, migrațiile, factorii care duc la înmulțirea lor excesivă. Scopul final al acestor cercetări este stabilirea măsurilor de combatere în limite economice și eficiente.

Împotriva bolilor și a dăunătorilor se aplică metoda luptei integrate, adică, folosirea tuturor mijloacelor mecanice, biologice și chimice. Fiecare mijloc de combatere prezintă riscuri și dezavantaje, au o limită. Combaterea integrată îmbină avantaje fiecărei metode în parte, e mai flexibilă și mai eficientă. deci, toți factorii trebuie avuți învedere. Rotația culturilor, evitarea monoculturii duce la împiedicarea proliferării, de exemplu, a viermelui roșu al paiului de grîu, un dușman de temut în regiunile în care ani la rînd au fost cultivate suprafețe mari de grîu. Semănatul în perioada optimă evită apariția și proliferarea unor dăunători. Aplicarea îngrășămintelor azotoase în exces favorizează apariția păduchelui de frunze și a mușteilor, care la rîndul lor sînt vectori ai apariției unor boli virotice (fenomenul de peticire și îngălbenire în special la orz). Deci o echilibrare corespunzătoare a îngrășămintelor în conținut de azot, potasiu și fosfor este încă o armă de luptă.

S-au făcut cercetări cu bune rezultate, generalizate în producție, privind tratamentul chimic al semințelor. S-a generalizat insectofungicidul FB7 pentru tratamentul seminței de grîu împotriva mălurei și a larvelor gîndacului ghebos. Înainte de apariția lui se făceau două tratamente, atît a seminței cît și în cultură. Renunțarea la unul din tratamente duce la economii importante. Tot prin tratarea semințelor s-au obținut rezultate foarte bune împotriva gărgăriței care atacă frunza de porumb în perioada răsăririi. Înainte se făceau prăfuiri în cîmp, 25—30 kilograme la hectar. Acum se tratează kilogramul de sămînță cu 10 grame de pesticid. De aici, economii prin renunțarea la o acțiune în cîmp (manoperă și carburanți) și la cantitatea de pesticid folosită. Rezultate foarte bune sub aspect fitopatologic au avut aplicația ca urmare a cercetărilor întreprinse la Fundulea a unor soiuri și hibrizi cu rezistență genetică la boli și dăunători. Au fost testate sute-mii de linii în vederea selecționării genitorilor rezistenți la atacul unor agenți patogeni. Împotriva sfredelitorului porumbului, o larvă care sfredelește tulpina în interior și care duce la ruperea acesteia împiedicînd recoltarea mecanică, au fost create soiurile de porumb Fundulea 412 și Fundulea 420. Fundulea 420 este rezistent și la tăciunele prăfos al inflorescențelor.

În cadrul unor cercetări de perspectivă, ce se vor finaliza într-un viitor apropiat sînt de menționat aplicația unor substanțe chimice-feromoni — care constituie capcane pentru mascuții anumitor specii, cum ar fi lepidopterele și buha semănăturilor. Cunoscînd biologia zonei respective, după numărul de mascuți prinși în capcană se poate hotărî declanșarea tratamentului. Ploșnița cerealelor, unul din cei mai periculoși dăunători, în special în regiunile din sudul țării, este parazitată de unele specii ouăfage. Tratamentul chimic le distruge și pe acestea, însă pe baza cercetărilor derulate în institut s-a stabilit un prag economic (5 exemplare adulte în loc de 3 ca pînă acum) în care să nu se facă tratament chimic, ceea ce duce la protejarea și înmulțirea paraziților folositori.

Împotriva manei floarei soarelui, cea mai periculoasă boală a acestei culturi, au fost create hibrizi rezistenți. Pentru solurile sensibile se aplică un tratament al semințelor.

În cadrul muncii de cercetare împotriva unor dăunători s-au studiat toate aspectele de combatere în scopul căutării unor metode eficiente și economicoase, care să aibă efecte cît mai reduse asupra echilibrului sistemului ecologic. Ploșnița cerealelor, mereu în atenția specialiștilor, este ur-

celor mai noi cuceriri ale științei!

mărită tot timpul anului. Se fac sondaje toamna în pădurile de foioase, unde aceasta se retrage pentru hibernare. Un alt sondaj se efectuează primăvara. Pe baza acestora se planifică acțiunile de combatere a adulților hibernanți, a larvelor. La apariția a 3 larve pe metru pătrat de cultură se trece la tratament. E ușor să ne dăm seama ce acțiuni costisitoare și de amploare sînt declanșate pe baza criteriilor stabilite de cercetare. Între cercetare și rețeaua operativă de protecția plantelor, reprezentată de Laboratorul central de carantină fitosanitară, este un dialog permanent. Dacă ne referim numai la grîu, acțiunile de protecție se desfășoară aproape în toate fazele culturii. Toamna afidele, musteie și larvele gîndacului ghebos ; primăvara ploșnița și tripșii care sug spicul în formare și pot diminua recolta cu pînă la 9 procente, viespea paiului, viermele roșu în special în Argeș, Olt, Dîmbovița și Teleorman, din nou afidele pe spic în perioada de formare, , diferite specii de cărăbuși. Fiecare cultură are specificul ei și un spectru larg de boli și dăunători. Lucerna pentru producerea semințelor are peste 50 de specii de dușmani. Trebuie stabilită o tehnologie eșalonată în funcție de faza fenologică a plantei. Reușitele noastre se traduc în sporuri de recoltă. Un accent deosebit se pune pe profilaxie. Medicina plantelor, este un permanent dialog între cercetător și plantă. Cercetarea este minuțioasă și presupune cunoașterea condițiilor care favorizează apariția explozivă a unui dăunător sau a unei boli, manevrarea factorilor care să stagneze sau să diminueze apariția lor. Cercetările de ultimă oră, la noi și în alte țări, sînt cele diferențiate, care au în vedere protejarea mediului ambiant, distrugerea dăunătorilor în paralel cu protejarea faunei utile de polenizatori sau a altor specii folositoare.

S-a reușit ca multe din fenomenele ce se petrec în natură să poată fi, în condițiile tehnice excelente pe care le avem la dispoziție, să fie reproduse fidel în laborator. Încă din anul 1978 am reușit să creăm o tehnologie industrială de laborator pentru creșterea artificială a sfredelitorului porumbului. Acest lucru este extrem de important deoarece experiențele pentru găsirea unor hibrizi rezistenți la anumiți dăunători se derulează tot timpul anului. Materialul de ameliorare este supus unor infestări puternice artificiale. E nevoie să ai în îndemînă o colonie permanentă de dăunători. În viitor, urmărim să rezolvăm creșterea artificială și a altor dăunători, atît pentru experiențele genetice, cît și pentru testarea unor noi produse chimice. Metodele biologice de combatere a dăunătorilor și bolilor vor avea cu siguranță o pondere din ce în ce mai mare în viitor.

Am încercat să surprindem pentru dumneavoastră un mic aspect al acestei lupte pentru calitate în agricultură, poate mai puțin cunoscut.

OPREA GEORGESCU ■

În lumea fabuloasă a ingineriei genetice

Nici o altă descoperire a secolului n-a prefațat lumea viitorului prin promisiuni atît de fabuloase ca cercetările de inginerie genetică. Începutul l-au făcut oamenii de știință, care, în entuziasmul lor lucrativ, au prefigurat nu numai obținerea de hibrizi cu însușiri de excepție, au numai posibilitatea încrucișării unor specii aflate la mare distanță pe scara filogenezei, dar chiar sudarea celor două regnuri ale planetei ; cel vegetal și cel animal. Pe urmele lor au pășit autorii de istorii fantastico-științifice și nu puțini gazetari în goană după știri senzaționale. Așa s-a născut o nouă mitologie, mitologia geneticii, populată cu ființe fantasmagorice : animale rezultate din încrucișarea vulturului cu iepurele, plante cu picioare, umanoizi cu rădăcini vegetale.

În realitate se poate vorbi totuși de o lume mirifică ce poate fi anticipată nu numai prin speculații teoretice, ci chiar prin realizări concrete cum sînt și cele din cadrul Laboratorului de inginerie genetică al Institutului de la Fundulea, compartiment condus de inginerul agronom, dr. Viorel Varga.

„Ingineria genetică — ne spune acesta — este o disciplină ce s-a desprins din genetica clasică. Aceasta din urmă este și ea de dată relativ recentă, dacă avem în vedere că primele comunicări de răsunet au avut loc în preajma primului război mondial, iar după terminarea acestuia, agricultura a beneficiat, prin mijlocirea geneticienilor, de primii hibrizi de porumb, moment apreciat ca o veritabilă revoluție în agricultură. Pentru întîia oară, potențialul productiv al plantelor cerealiere a fost sporit peste limitele oricăror așteptări sau prognozări teoretice. Producțiile la hectar au crescut la grîu de la 3 000 kg la 7—8 000 kg la hectar, iar la porumb, de la 5—6 tone, la 18—20 tone la hectar. O demonstrează între altele soiurile și hibrizii autohtoni creați la institutul nostru. Dar toate acestea aparțin geneticii clasice, unde, de pildă, hibrizii se obțin în continuare prin încrucișări convenționale, sexuate, prin studiul ereditații mendeliene. Sau mai simplu spus : din două plante cu însușiri diferite rezultă un exemplar ce preia însușirile celor doi genitori, deci un material biologic cu un mai mare potențial de producție, rezistent la frig, secetă, la boli. Cu toate acestea, la ora actuală, hibrizii sau soiurile de mare randament, obținuți pe această cale, nu mai pot satisface cerința mondială de păioase, porumb, legume, fructe, în general de alimente de origine vegetală. Este știut că 40% din omenire suferă de foame, situație care va continua să se agraveze în special în țările subdezvoltate. Istoria globului cunoaște un moment critic ce nu va fi depășit decît prin armele ingineriei genetice, factorul cel mai dinamic și eficient în sporirea producției vegetale și animale.

Această nouă disciplină științifică de care se leagă atît de multe speranțe a coborît investigația de specialitate la nivel celular, extinzînd cercetările de genetică în chiar intimitatea organismului. În prezent, grație tehnicilor de inginerie genetică, planta poate fi reprodusă în vitro dintr-o singură celulă sau fragment de țesut. Pe această bază se pot efectua în continuare încrucișări nu numai între două plante, ci chiar între două celule, în fapt între doi protoplaști. Acest lucru a devenit posibil după ce specialiștii japonezi și americani au izbutit să înlăture elementul restrictiv al celulei . membrana. Fuziunea de protoplaști (deci a unor celule fără membrană) a deschis științei o fereastră spre realizări nelimitate, către o lume cu adevărat fabuloasă, deoarece în acest mod se poate efectua unirea nucleelor, deci o încrucișare parasexuată, o încrucișare somatică. Pe această bază s-au născut numeroase speculații fanteziste, dar care, pînă la un punct, au sînt lipsite de adevăr. De pildă este perfect posibilă unirea unei celule de tomate cu una de cartof, legumă rezultată împrumutînd însușirile ambilor genitori. Dar ceea ce ne interesează în primul rînd este faptul că noua disciplină va pune la dispoziția amelioratorilor noi metode de lucru neconvenționale, capabile de a creea soiuri sau hibrizi de mare valoare într-un timp extrem de scurt.

E adevărat, ingineria genetică rămîne în continuare o știință a viitorului, cele mai multe laboratoare din lume efectuînd deocamdată doar cercetări preliminarii. Dar există deja și înfăptuiri de ordin practic. În cadrul institutului am obținut un nou tip de lucernă și de Raigras aristat (graminee furajeră), plante rezultate, conform tehnicii de inginerie genetică, dintr-o singură celulă. Ele sînt cultivate în cîmp, dar nu se poate vorbi încă de realizarea unui nou soi, deoarece plantele mai urmează să fie supuse unor noi procedee de ameliorare, operații destinate sporirii rezistenței la boli și stressuri climatice. S-a desfășurat în acest scop o muncă susținută pentru crearea unei bănci proprii de gene, activitate care reclamă cunoașterea și colectarea unor specii sălbatice înrudite cu cele înnobilate, sau inventarierea și folosirea unor specii de grîu, porumb, floarea soarelui etc cultivate pe teritoriul României înainte de introducerea soiurilor selecționate. Acestea vor constitui o sursă de gene (singe sălbatec), necesare specialistului care tinde să obțină prin inginerie genetică soiuri noi, deopotrivă productive și rezistente. O asemenea infuzie de sănătate am obținut, transferînd gene de la helianthus annus (specia înrudită cu floarea-soarelui) la un exemplar de floarea soarelui de mare randament. În această muncă sîntem ajutați îndeaproape de specialiști ai institutelor de agronomie din țară.

Cînd se va restructura producția vegetală și animală pe baza cuceririlor de inginerie genetică ? Foarte curînd, poate chiar în viitorul deceniu. Oricum, avînd la dispoziție această nouă armă de luptă, se poate afirma, încă de pe acum, că toate pronosticurile sumbre privind lipsa de alimente la sfîrșitul acestui mileniu, sînt lipsite de suport științific. Specialiștii români, sperăm, vor oferi și ei răspunsuri convingătoare.

Rezultatele au depășit chiar cele mai optimiste previziuni

De numele și renumele Institutului de la Fundulea se leagă în primul rînd activitatea de creare a unor noi soiuri și hibrizi de cereale și plante tehnice prin complicate operații de genetică, prin încrucișarea, selecționarea, înnobilarea și aclimatizarea a numeroase specii de cereale păioase, porumb, sorg, plante uleioase, leguminoase textile și furajere. Rezultatele dobîndite de la înființarea acestui prestigios laborator de creație și creativitate (1937), dar în mod special, succesele înregistrate prin inteligența investită aici în ultimele două decenii — apar cu evidență pe întreg perimetrul agricol al României. Putem obține o imagine globală în această privință chiar dacă aducem în atenție doar aceste cifre : din 1937 și pînă astăzi au fost create 192 soiuri și hibrizi de cereale și plante tehnice din care 175 numai în perioada 1965—1985. Și un exemplu : în 1970, soiurile românești de grîu se cultivau doar pe 3% din suprafața destinată acestei graminee, ponderea acestora ajungînd în 1985 la 90% ! Iată amănunte din partea unui expert în materie, inginerul dr. Octavian Cosmin, șeful Laboratorului de plante alogame :

„Aș putea oferi în plan teoretic numeroase amănunte despre profilul, specificul muncii noastre, a celor care, în acest colț de țară — cum ne-au alintat reporterii — gîndesc pînea țării. Apreciez totuși că cititorii «Flacării» se vor arăta mai interesați să afle ceea ce s-a făcut în mod concret. Să ne oprim pe rînd asupra principalelor culturi.

În domeniul cerealelor păioase (cercetări de specialitate în Laboratorul de ameliorarea plantelor autogame, condus de dr. ing. Nicolae Săulescu) s-a urmărit în principal crearea de soiuri de grîu de toamnă cu productivitate ridicată, rezistență la frig și la atacul dăunătorilor și bolilor, și cu însușiri superioare de panificație. Voi oferi cîteva exemple, dar nu înainte de a aminti că pînă în 1975 specialiștii noștri au izbutit să introducă în culturi 51 de soiuri create la Institutul din Fundulea, o adevărată revoluție. Iată cîteva din cercetările finalizate în ultimii ani. În 1979 a fost omologat soiul «Fundulea 29», iar în 1981, soiul „Flamura", caracterizate printr-o amplitudine extrem de mare demonstrînd o adaptare optimă la condiții foarte diferite de climă și sol. În continuare doresc să amintesc omologarea, în 1984, a soiului Fundulea-133, care a dovedit o mare rezistență la secetă, oferind în același timp producții de pînă la 9 200 kg la hectar. În sfîrșit, două creații de ultimă oră : Fundulea-492, cu coacere timpurie (ceea ce permite realizarea succesivă, pe aceeași suprafață, și a unei culturi de porumb pentru boabe) și Fundulea-8, soi, la fel, cu potențial productiv apreciabil, dar în același timp, rezistent la frig, la agenții patogeni și cu însușiri superioare de panificație.

În ceea ce privește porumbul, unde sînt la mine acasă, deoarece conduc Laboratorul pentru ameliorarea plantelor alogame, cititorii «Flacării» trebuie să afle în primul rînd că la ora actuală, hibrizii autohtoni, ocupă în proporție de 90% suprafața destinată acestei culturi. Însușirile noilor hibrizi sînt cele cunoscute și ele formează în fapt obiectivele prioritare în cercetarea mondială de specialitate : productivitate sporită, rezistență la stressurile climei, rezistență la rupere și fringere, la boli, aport sporit de proteină. Pe toată suprafața rezervată acestei culturi. Hibrizii Select, Super, Felix, Fundulea-206, Fundulea-395, Fundulea 82 se caracterizează prin producții mari la hectar(4 000 kilograme sămînță) simburele conținînd ulei chiar în proporție de 50%.

O suprafață mare, ocupă și soiurile românești de fasole produse în institut : aproximativ 70% din terenurile afectate acestei culturi în sectorul socialist. Succese importante au fost dobîndite și în crearea unor soiuri autohtone de mazăre, foarte productive și rezistente (F. 53-54, Miral, Corina), de plante uleioase (soiul de ricin Smarald, soiurile de in ICA-32, ICA-54, Midin, Olin). La cînepă au fost create soiurile Fibramulta 151, Lovrin 110. În sfîrșit sînt multe de spus despre plantele furajere, dar despre acest domeniu e mai bine să vă vorbească specialiștii în materie."

La sfîrșitul convorbirii noastre l-am întrebat pe inginerul Octavian Cosmin dacă nu consideră cumva că soiurile și hibrizii creați poartă denumiri puțin inspirate, că poate ar fi fost mai nimerit, mai comercial, să se găsească nume mai atractive, mai colorate. Chiar și taifunurile, am glumit noi în continuare, poartă nume feminine.

„Denumirile noilor soiuri și hibrizi — ne-a răspuns interlocutorul nostru — se dau la propunerea autorului. Ele sînt apoi aprobate de comisia de omologare. Într-o vreme am folosit și noi nume mai inspirate, mai colorate. Auralia, Cocina, la mazăre, Ileana pentru grîu, Ariana, Coral pentru orez, Gloria la secară, Magistra și Artona pentru mazăre furajeră etc. Nu știu dacă e important să folosim în continuare asemenea denumiri. Valoarea este în fond singura care înnobilează un nume sau o denumire. Dacă cineva, cîndva, va descoperi elixirul tinereții, numele lui, oricare ar fi, va deveni de rezonanță mondială".

Și așa e adevărat.

LIVIU TIMBUS ■

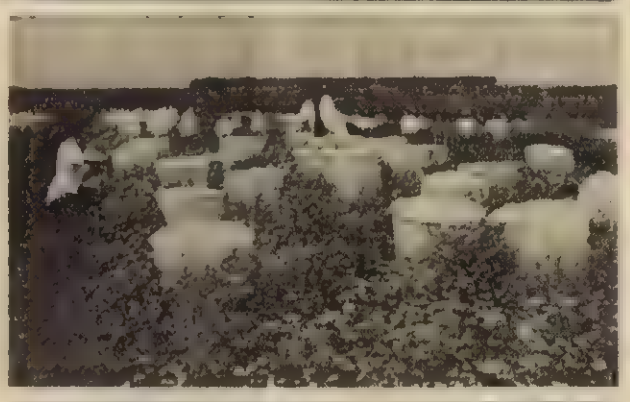

— Reportaj de muncă de la Muzeul de istorie al R.S.R. —

Un lăcaș pentru identitatea neamului

Cînd ne-am hotărît să pătrundem într-un muzeu, și cu atît mai mult într-unul de istorie, conștientizăm să ne supunem unei adînci și solicitante „ceremonii mentale" cum spunea Aragon despre lectura unei cărți. Ce altceva este, în fond, vizitarea unui muzeu decît o densă lectură ce te fură și te cufundă într-o fabuloasă lume cu trecutele sale trăiri? Îți reînvie popoare întregi și spații întregi, după cum „paginile"-obiecte și „paginile"-mărturii sînt mai bogate și mai elocvente. Pagini ce se scriu, firește, dincolo de lumina tiparului, dincolo de spațiul lor de expunere, ca un spectacol ce se croiește și se gestează îndelung și cu trudă, dincolo de reflectoarele rampei și înainte de a fi chemați spectatorii sub feeria de lumini și bucurii a sălii. În „culisele" vastei scene care este azi cel mai tînăr dar și cel mai bogat și reprezentativ muzeu de istorie din România, muzeu ce sintetizează întreaga trăire din cele mai adînci timpuri ale locuirii spațiului său și pînă astăzi, Muzeul de istorie al R.S.R. Creație a Epocii Ceaușescu, la inițiativa secretarului general al Partidului care, între deschiderile fundamentale aduse la Congresul al IX-lea, a fost și redarea dreptului la istoria adevărată a patriei, dreptul la cunoașterea ei reală de către toate generațiile, dreptul la identitatea noastră de sine ca popor, țară străveche și națiune unită între fruntariile lăsate de strămoși. În „culisele" vastei scene trudesc, din pasiune și vocație, istorici în primul rînd, dar și de numeroase alte profesii indispensabile azi cercetării istorice și muzeisticii moderne, ca și perenității atîtor prețioase mărturii de suflet despre noi înșine — ingineri, chimiști, fizicieni, arhitecți, artiști plastici, electroniști...

Majoritatea sînt aici de la începuturi, începuturi ce nu sînt mai departe de 1968, cînd s-a emis Decretul de înființare a muzeului și care, în 1972, cînd secretarul general al partidului îl inaugura pentru public, ni-l restituia simbolic în vechea și trainica fostă clădire a Poștei române, de pe Calea Victoriei, ne prezentau nu numai o colecție muzeală ci o concepție a istoriografiei naționale în conformitate cu ceea ce se petrecuse la Congresul al IX-lea. Printre ei, Elena Pălănceanu, șefa secției de istorie modernă, absolventă a Facultății de istorie din București anul 1956, ne introduce în acest vast șantier unde se clădește, reclădește și menține edificiul paginilor de lectură muzeală. Un șantier numit cercetare științifică menită, pe de o parte să contribuie la elucidarea unor probleme fundamentale privind Istoria României, pe de alta, pentru depistarea unor noi valori de patrimoniu muzeal, interpretarea acestora din punct de vedere științific, ca și restaurarea și conservarea cît mai fidelă și pentru un timp cît mai îndelungat. Numai studierea patrimoniului și fișarea lui științifică — organizarea unui fișier general, pe colecții se află încă în curs de efectuare, tocmai datorită muncii titanice pe care o incumbă — solicită responsabilitatea și răspunderea unui colectiv nu puțin numeros și de o înaltă ținută profesională. Răspunderea și responsabilitatea, precizia științifică, într-un domeniu unde inefabilul este tot timpul prezent ca și limitele cunoașterii, sînt dimensiunea cotidiană a oricărui gest profesional. Pînă vom poposi între restauratori, laboratorul poate cel mai fascinant din lumea istoricilor de azi, iată, pe flux, imensa responsabilitate pentru diagnostic a celor ce achiziționează și dau verdictul fiecărei piese. Este cea adevărată, este cea originală?! Pe lîngă temeinice cunoștințe de specialitate, de epocă, de cultură materială a fiecăruia, se lucrează cu instrumente ultrafine ale fizicii moderne, ca microscopul electronic sau aparate de spectrofotometrie ori undă laser. De curînd, în patrimoniul muzeului au intrat, după astfel de laborioase deliberări, piese de inestimabilă valoare pentru cele mai diverse epoci și perioade istorice. O carte despre Horea — **„Horja und Kotska oberhaupt und Rotberger der Aufrüher in Sebenbürgen"** (Horia și Cloșca, căpetenie și sfătuitor al răsculaților din Transilvania), apărută chiar în timpul revoluției țărănești de la 1785, se zice, la Cluj, dar foarte mulți istorici

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

opinează că la Viena, și care a cunoscut o mare răspîndire în epocă, precum și după aceea. **„Documente referitoare la organizarea învățămîntului românesc în zona Reghin-Alba Iulia-Blaj, în a doua jumătate a sec. XIX"**. Costumul lui Ion Heliade Rădulescu din timpul Revoluției de la 1848 ca și inelul sigilar al lui Ion Ghica din aceeași perioadă. Sculptura lui Spiridon Georgescu „1907" realizată chiar cu prilejul răscoalei, ca și proiectul aceluiași sculptor pentru monumentul geniștilor înfățișat prin Leul de la Cotroceni. Trei pergamente provenind de la unul din eroii Marii Uniri de la 1918, Ștefan Ciclo Pop reprezentînd Rezoluția, un extras din Procesul-verbal și Declarația făcută în Parlamentul de la Budapesta. Un important și bogat fond de obiecte și documente privind istoria aviației românești, ce se vor constitui într-o viitoare colecție muzeală permanentă. Paharul de cristal cu fațetele tricolor și inscripția **Dreptate, Egalitate, Frățietate,** aparținînd lui Alex. Ioan Cuza, ceasul Gl. Alexandru Cernat, eroul de la Plevna din Războiul Independenței de la 1877, ca și necunoscuta, și se credea pierdută pictură a lui Ștefan Luchian „Convoi la Plevna", ca și steagul lui Tudor Vladimirescu din timpul revoluției de la 1821, o piesă ce a dat și mai dă încă bătaie de cap și probă a unei înalte profesionalități restauratorilor. Precum și numeroase alte piese din alte epoci mai vechi, pe care arheologii muzeului le scot în fiecare campanie de săpături la iveală, ori din descoperiri mai vechi dar cărora nu li se aflase soluțiile tehnice de restaurare și conservare. (Cum s-au petrecut lucrurile cu Tezaurul de la Agighiol). Da, muzeul desfășoară cercetări arheologice proprii ori în colaborare cu muzeele județene și chiar cu Institutul național de arheologie, prin specialiști remarcabili, cu nume și renume în școala noastră de arheologie. De altfel, Muzeul național de istorie din București înscrie România drept a patra țară din Europa deținătoare de cercetări de arheologie aeriană, de aerofotogrametrie, tehnică modernă și de mare perspectivă pentru știința istoriei. Doctorul în istorie Simion Ștefan, șeful secției de cercetări aerofotogrametrice, specializat în acest domeniu, încă din anii 1969—1970, în Franța și Italia, domeniu reprezentat pe plan mondial chiar de un savant de origine română, prof. Dinu Adamesteanu, ne relevă descoperiri impresionante de arheologie prin noua metodă. Pe lîngă faptul că a depistat și conturat noi zone de interes arheologic, locuri unde nu se credea că există foste așezări, reprezentînd cele mai diverse epoci, din preistorie și pînă în epoca evului mediu tîrziu, prin detecția aeriană a pus în lumină date surprinzătoare în zonele și cetățile cele mai intens investigate pînă acum, cum sînt cele de la Histria, în general din Dobrogea, ca și cetățile dacice de la Costești, trăgînd și un semnal de alarmă pentru protejarea unor perimetre unde, prin diverse lucrări agricole, neflind bine cunoscute, să se distrugă vestigii și urme importante ale trecutului poporului nostru. Promițînd să revenim la cercetările și descoperirile de-a dreptul senzaționale ale cercetătorului Simion Ștefan, este de remarcat aportul acestora pentru descoperirea și cunoașterea extensivă, la nivelul întregului teritoriu al țării, dar și intensivă a patrimoniului cultural național. Arheologia aeriană aduce indubitabile mărturii de plidă, pentru controversatul mileniu I, mileniul formării poporului român, descoperirile acesteia intrînd practic în categoria documentelor prioritare.

Pornind în ultimi ani de la hărțile și planurile întocmite pe baza aerofotogramelor, cele trei secții de istorie-străveche, veche și medie — au deschis, și investighează vară de vară, în campanii susținute, cîteva șantiere de anvergură arheologică, vizînd epoci mai puțin descifrate ori de mare glorie pentru trecutul poporului nostru. Dr. Lucian Chițescu se află în momentul de față cu echipa sa pe șantierul de la Piua Pietrei-Giurgeni-Vadu Oii, studiind vestigiile de la Tîrgu de Floci, locul de naștere al lui Mihai Viteazul, vestite pentru secolele XIV—XVII. O altă echipă condusă de dr. Lucia Marinescu, șefa secției de istorie veche, se află în zona Micia-Vețel, studiind o mare așezare civilă și un castru roman. Privită din cea mai științifică optică, drept o sursă importantă, și de multe ori bogată, de valori patrimoniale precum și de clarificare a unor aspecte controversate ori încă neelucidate ale istoriei, cercetarea arheologică este pentru Muzeul național de istorie una dintre activitățile de greutate, continuînd cele mai bune tradiții ale școlii românești în domeniu. De altfel, ca și în cel al muzeisticii. Nu există mare istoric român să nu se fi preocupat de viața și dezvoltarea muzeografiei naționale și este suficient să-i amintim, în consens, pe Iorga și Pârvan. Muzeele românești au adus și aduc, contribuție excepțională la dezvoltarea arheologiei. Pentru epoca străveche, „ne concentrăm de cîțiva ani buni atenția, ne spune doctorul în istorie Valeriu Leahu, șeful respectivei secții, spre valorile neolitice. Se continuă cercetările de la Sultana, jud. Giurgiu și Poduri, jud. Bacău, cele privind civilizația traco-dacă de la Pietroasa Mică și Cîrlomănești, jud. Buzău, Daia și Frătești, jud. Giurgiu, Vlădiceasca, jud. Călărași și altele, cercetările civilizațiilor neolitice și traco-dacice fiind obiective prioritare, dat fiind relevanța lor pentru dezvoltarea societăților vechi de pe teritoriul patriei noastre". Toate aceste investigații de teren au adus și aduc exponate importante și caracteristice în patrimoniul muzeului, cum ar fi piesele din secolele XIII-XIV, date la iveală prin săpăturile de la Cetățeni (Argeș), conduse de dr. Chițescu, ca și piesele din secolele XIV și XV aduse din săpăturile efectuate de arheologii Lia și Adrian Bătrîna în reședințele feudale de la Netezi (jud. Neamț), Giulești, Rădăuți și Baia, Fîntîna Mare (jud. Suceava), pentru a da numai cîteva exemple.

...După cîte se înțelege nu este un simplu muzeu ci un complex cultural cu o activitate pe măsură. Cu expoziții permanente, temporare, volante și omagiale, cu o intensă activitate editorială și științifică, de valorificare a cercetărilor proprii, cu o bogată și susținută activitate cu publicul, pentru educație istorică și patriotică, precum și de schimburi internaționale. Are schimburi cu peste 300 de parteneri, instituțe de cercetări, muzee, academii, publicații, dovedindu-se pe drept cuvînt prima instituție muzeală a țării, un lăcaș de cultură de cel mai înalt respect, așa cum este la noi respectată, după Congresul al IX-lea, istoria, cultura, tot ceea ce înseamnă creație a acestui popor, valorile lui materiale și spirituale. Dotat cu unul dintre cele mai moderne laboratoare de restaurări din Europa și la egală competiție internațională în domeniu — ceea ce va face obiectul unui reportaj aparte — Muzeul național de istorie al R.S.R. a adus și aduce astfel noi și noi, mărturii despre un trecut glorios, despre un popor pașnic, cu vocația muncii și creației pentru epoci de pace și liniște, pe care, din păcate, prea arareori le-a avut.

CICI ORDACHE ADAM

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ
Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Alexandru Graur:

„Pentru un popor, limba e cea mai marcantă trăsătură a lui“

— Acum, cînd ați împlinit 85 de ani și cînd aveți în față imaginea completă a întregii dumneavoastră activități, v-aș ruga, tovarășe academician Alexandru Graur, să derulați nițel filmul pasiunii dumneavoastră pentru lingvistică și să explicați cum a apărut vocația. O viață închinată studiului limbii nu e un fapt tocmai banal și, chiar dacă veți spune că pasiunea a venit firesc, trebuie că la început a fost și altceva decît studiu și seriozitate. Ce întîmplare v-a îndreptat pe calea aceasta?

— Cred că mai întîi a fost meritul atmosferei din casă. Am trăit într-un mediu cărturăresc, iar familia mea era preocupată în mod serios de filologie. Frații și surorile mele, în special, se interesau de limba română nu din veleitate, ci din curiozitate profesională. Unele observații de-ale lor îmi lămureau confuziile și astfel am ajuns ca, treptat, să încerc eu singur studierea temeinică a limbii. Îmi amintesc, de pildă, că în urmă cu multă vreme, cînd studiam postpunerea articolului în română, o soră mi-a atras atenția că articolul poate fi anexat cuvîntului anterior (cum ar fi **locul de creștere a albinelor**). Apoi, mi-am dat seama că aceasta e o chestiune specifică limbii române. Alții au încercat să explice fenomenul prin influență scandinavă.

— Ce-ați mai învățat în tinerețe?

— După ce familia mea s-a mutat din Botoșani în Ialomița, și-a adus și biblioteca la țară. Locuiam în comuna Reviga, unde tatăl meu era contabil de moșie, și aici am continuat să studiez, după ce, la opt ani, citisem **Hamlet**. În timpul primului război, am pregătit școala în particular. Cînd am venit la București să dau examen, profesorul de latină a fost nemulțumit, fiindcă citisem cam puțin din Cezar. M-am gîndit să mă răzbun și să-i arăt ce știu în anul următor. După ce-am terminat examenul, mi-am cumpărat operele lui Cicero și Ovidiu. Voiam neapărat să-i sperii pe profesor, dar următorul examen l-am dat cu alt dascăl, așa că mi-am văzut de treabă. Cînd am intrat la filologie clasicii știam bine latina. Citisem toți autorii. De altfel eu mă consider un specialist în latină, dar ocupîndu-mă din tinerețe de limba română, am ajuns cu timpul să scriu chiar studii de specialitate privitoare la română.

— Ca lingvist, ca specialist în studiul limbii române, v-ați ocupat cu precădere de etimologii. Dumneavoastră știați foarte bine și latina, așa că vă era ușor. Care este însă motivația mai profundă a acestei preocupări?

— Interesul meu pentru etimologii a pornit în primul rînd de la studiul școlii latiniste transilvănene. Lupta ardelenilor pentru drepturi politice, care a indus și probleme de limbă, m-a marcat foarte mult. În prelungirea acestor preocupări, am încercat să studiez cît mai minuțios relația profundă dintre latină și română. Dar pasiunea mea pentru descifrarea etimologiilor, domeniu în care am scris două cărți și multe articole, a fost stimulată și de colaborarea mea la ziarul **Adevărul**, pe care-l conducea fratele meu. Cînd m-am întors de la Paris, unde mi-am dat doctoratul, **Adevărul** mi-a oferit rubrica **Puțină gramatică**, în care încercam să fac publice diverse chestiuni lingvistice. Semnam Gheorghe Reviga, căci fratele meu conta pe pseudonime pentru a nu dezvălui autorului.

— Problemele de limbă nu sînt însă doar o curiozitate științifică. Ele interesează chiar pe omul de rînd care simte nevoia să-și lămurească anumite îndoieli privitoare la limba pe care o vorbește. Dovada cea mai limpede o constituie întrebările care vă sînt adresate în cadrul emisiunii radio. De ani de zile răspundeți ascultătorilor și asta mi se pare proba cea mai clară a interesului. De cînd colaborați ca specialist?

— Din 1945. Cu articole și cu răspunsuri. Primesc sute de scrisori. Cînd mergeam în străinătate, îi întrebam pe confrații mei lingviști dacă primesc și ei astfel de scrisori. Da, primim, ziceau ei, mai primim cîte-o scrisoare. La noi, interesul acesta a avut însă și cauze politice, iar exemplul transilvănenilor este cel mai grăitor.

— Prea puțini mai vorbesc azi limba neaoșă. Limba română s-a emancipat, iar neologismele de proveniență latină sînt numeroase. Nu e însă doar cazul limbii noastre. Latina continuă să fie o limbă influentă. De ce?

— E o consecință a Evului Mediu, cînd latina era considerată singura limbă științifică. Influența a foarte vizi-

(Continuare în pagina 13)

RADU G. ȚEPOSU ■

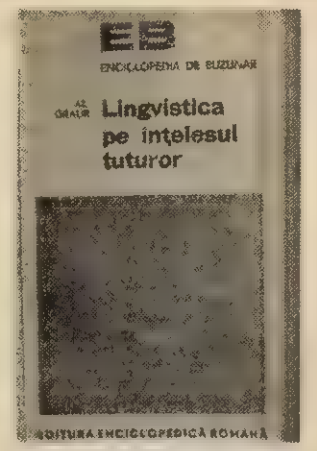

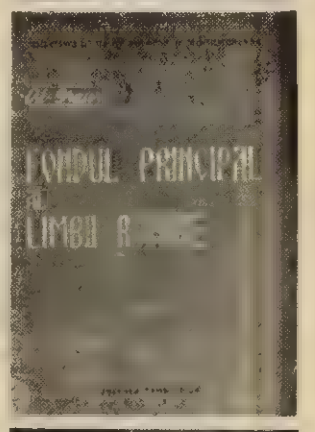

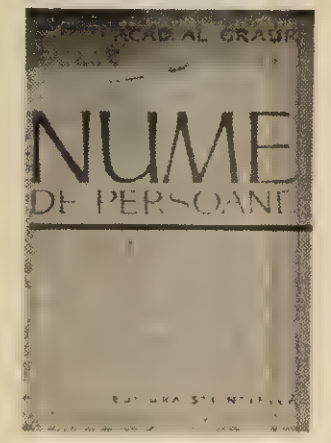

Confesiunea unui mare savant la încheierea Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România

Teoric și practică

Mai demult, se răspîndea în activitatea academică ideea că nu ne interesează teoria, ci numai practica. Faptul că socoteala aceasta e greșită îl va fi avut în vedere tovarășul Nicolae Ceaușescu atunci cînd a luat cuvîntul la Adunarea generală a Academiei care îl alese membru titular și președinte de onoare.

Într-adevăr, ne interesează practica pentru că ne ajută să dezvoltăm producția. Dar aceasta nu înseamnă că ne putem dezinteresa de teorie, căci dintre aceste două aspecte teoria este cea mai importantă, pentru că ea conduce practica.

De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în cuvîntarea sa rolul pe care îl îndeplinesc științele sociale. Reproduc din textul prezentat la Academie: „O națiune, un popor, nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie“.

Cunoașterea istoriei este necesară pentru progresul societății. Într-adevăr, trebuie să avem în vedere trecutul pentru că adesea el lasă urme în situația actuală. E necesar să vedem ce metode s-au folosit pentru mersul înainte și dacă nu cumva unele defecte n-au rămas necorectate.

Deasemenea, studiul limbii este necesar. Gîndirea deosebește pe om de toate celelalte ființe, iar gîndirea nu este posibilă fără limbă: trebuie să avem semne cu care să numim obiectele și acțiunile. Dar Limba servește și pentru comunicarea cu ceilalți oameni, deci trebuie ferită de diferențieri individuale.

Al. Graur

Mărturii despre un timp eroic

Simplă istoric

Am publicat prima mea poezie în anul 1946, în **Brigadierii**, supliment pentru șantierele naționale al ziarului **Tînărul muncitor**. Eram pe atunci un om extrem de talentat, de o întinsă cultură, elaborasem principiile unei estetici proprii etc. — aveam, deci, treisprezece ani și-mi imaginam că minerii folosesc pentru a despica straturile de cărbuni nu altceva decît strungul. Cu vremea mi-am pierdut și talentul, și întinsa cultură, principiile acelea minunate au pierit și ele, au înaintea de a publica două-trei volume de versuri („mai bune, mai rele, dar din adîncul inimii mele“, vorba unui poet — și chiar erau din adîncul inimii mele, numai că inima mea nu avea cine știe ce adîncime) și, la un moment dat, cam peste vreo zece ani m-am trezit nu în punctul de pornire — nu existase un asemenea punct — ci într-un spațiu spiritual nedefinit, dorind sincer să scriu poezii, să încep să scriu poezii și (primul semn de realism) refuzînd să fac altceva decît să citesc. Puneam în practică recomandările pe care mi le făcusem singur la **Poșta redacției** (o **Poșta redacției** imaginară): „Renunțați să zmîngăliți hîrtia, cel puțin pentru moment, și puneți-vă cu burta pe carte“. Nu știu de ce trebuie folosită burta pentru a înțelege ce se scrie în cărți, înfulecasem și pînă atunci mii de volume și volumașe, dar îmi propuneam (nu mai aveam treisprezece ani) **să-mi găsesc autorii** (orice scriitor își are autorii săi, nu mulți) și să-i cunosc temeinic. Ceea ce am făcut, nu știu cu ce rezultate, ajungînd astfel să debutez cu adevărat în anul 1967 (ca-n romanul lui Dumas, **După douăzeci de ani**) cu volumul de versuri **Mituri**. Bune sau rele, din adîncul inimii mele sau ba, erau (atît am dreptul să spun) nu zmîngăleli ci versuri. Sînt deci — și așa mă consider de atunci — un autor „de după 1965“. De aceeași vîrstă cu Nichita Stănescu, cu Grigore Hagiu, cu alții, la viață sau nu.

Părerile oamenilor de bună credință au o valoare indiscutabilă — cînd e vorba de ființe inteligente și avizați, firește. Dar uneori au o anumită valoare (pentru verificarea validității unui adevăr) și părerile celor de rea credință. Ei bine, nu cred să existe om de rea credință oricît de pornit care să nu fie obligat să recunoască — pentru că se vede cu ochiul liber — că în România anii șaizeci, anul 1965 au constituit o piatră de hotar în înțelegerea conceptului de literatură. Și de libertate a spiritului în literatură. Dacă am izbutit să devin scriitor, aceasta s-a întîmplat pentru că — la un moment dat (am arătat cînd) — mi s-a dat această libertate. Literatură fără libertate nu poate fi. Sclavii nu scriu cărți ei sînt și rămîn analfabeți chiar dacă (se mai întîmplă și așa) absolvă

(Continuare în pagina 14)

FLORIN MUGUR ■

Credința în artă

Aventura istoriei noastre a făcut ca, prin vremi, limba scrisă a „cîntălărilor“, să nu fie întotdeauna aceeași cu limba poporului român. Soluții de conjuncturi nepretene, de nedreptate, de forță, dar cît de fragile! Nimic și nimeni, pe cînd treceau și unii, treceau și alții, zmîngăleau într-un fel sau încercau să strîmbe în altul numele oamenilor și al locurilor, limba nu au putut-o șterge. Iar strîmbările au fost vremelnice ca și vremelnicia strîmbătorilor. De sub țesătura de plîngeri a întîmplării nefaste a războiului, întotdeauna, triumful limbii române. A fost și este un miracol, un fenomen demn de acest nume, cînd în lume s-au prăbușit, făcut și prefăcut limbi și popoare!

Acum douăzeci de ani, prin Congresul al IX-lea al partidului, ne puteam vedea, după multă vreme, netulburați de neadevăr, chipul nostru ca națiune, ne puteam auzi, cu dulcea ei tărie care ne unește într-o singură simțire, limba ce-o vorbim.

Limba aceasta a noastră, bătută pe nicovala a două dintre cele mai trainice neamuri ale antichității, închide în ea o zăminţă ce n-a putut fi cu nimic și de nimic sălbătăcită. Soiul crescut din ea a fost mereu curat și al nostru. Și aceasta în condiții în care independența națională ne era greu încercată, cînd bunic, tată, fiu, nepot au fost nevoiți să-și facă o profesie din a sta cu sabia la hotar, din a prevedea bătălii, a duce bătălii, a cîștiga sau pierde bătălii. Peste vremi, cea mai mare bătălie pe care am cîștigat-o este că ne-am păstrat limba română. Și această bătălie e un miracol, pentru că argumentele logicii simple nu apar îndestulător — convingătoare lingvistului, istoricului. Multe generații de cercetători vor continua să încerce să explice de ce aici, la întorsătura Carpaților pînă cad în Dunăre,

(Continuare în pagina 15)

PLATON PARDĂU ■

Renaștere spirituală, conștiință de sine

Valoarea unei epoci nu se măsoară în ani ci în semnificația istorică a faptelor omenești, în durabilitatea actelor de civilizație și în densitatea axiologică a faptelor de cultură. Epoca pe care o inaugurează în istoria contemporană a României Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — Epoca Ceaușescu — se caracterizează tocmai printr-o intensificare fără precedent a procesului istoric prin scurtarea timpului dintre visul cutezător al oamenilor spre mai bine și acțiunea socială eficientă de realizare a lui. Este un timp istoric al renașterii. Este o renaștere a sensurilor profunde autentice ale unei filozofii deopotrivă științifice și umaniste — materialismul dialectic și istoric — regîndită și revitalizată prin prisma condițiilor și cerințelor specifice ale țării, ale poporului nostru. Filozofia partidului care devine nucleu ideologic și ghid spiritual al întregii noastre culturi redobîndește sensurile originare-cognitive prin depășirea radicală a oricărei fetișizări sau sclerozări dogmatice, prin integrarea sa în sistemul culturii naționale. Este o renaștere în sensul restabilirii filoanelor productive și liniilor de evoluție progresiste ale patrimoniului nostru spiritual, ale tradițiilor culturale materiale. Nici un popor nu poate ajunge la o conștiință deplină a puterilor lui spirituale fără o cunoastere și valorificare eficientă a comorilor de gîndire și sensibilitate acumulate, transmise și îmbogățite prin osîrdia generațiilor trecute. Revoluția socialistă nu înseamnă o ruptură ci o punte solidă, cea mai trainică, între valorile nepieritoare ale tradiției și cele mai înaintate comandamente ale contemporaneității socialiste. Este mai ales o renaștere în sensul cel mai înalt al cuvîntului : organizare și valorizare superioară a puterilor creative ale poporului, a colectivelor, grupurilor sociale și individualităților umane, după un principiu suprem al umanismului renascentist — cel al **universabilității umane**. Gîndirea și practica socială din țara noastră, în primul rînd spiritul profund revoluționar și creator al tovarășului Nicolae Ceaușescu, au conferit acestui principiu al multeralității (universalității) umane întreaga bogăție de sensuri pe care le reclamă experiența socială contemporană sub impactul celor două revoluții ale secolului : revoluția socialistă și revoluția științifică.

Dezvoltarea multilaterală nu mai este doar o vagă năzuință — ca să nu spunem un vis utopic — ci un obiectiv strategic, o caracteristică esențială a unei strategii umaniste a dezvoltării ; nu se mai limitează la sfera culturii ci vizează dezvoltarea armonioasă, echilibrată, (pe orizontală și verticală) a tuturor zonelor țării (se instituie astfel o nouă geografie economică și culturală), a tuturor ramurilor economiei, a tuturor compartimentelor vieții sociale, a tuturor

formelor culturii, nu mai este un principiu elitist, accesibil unei minorități (prin naștere, prin spirit sau prin avere), ci un principiu social vizînd progresul general al întregii societăți de la structurile de bază pînă la cele mai rafinate producții intelectuale ale spiritului, rezolvarea ansamblului relațiilor sociale dintre oameni și a tuturor oamenilor muncii. Aplicarea consecventă dar nu lipsită de dificultăți a acestui principiu duce la făurirea unui climat social stimulativ și bun conducător de idei novatoare, un climat al muncii libere creatoare, al luptei cu inerția, al descoperirii și punerii în lucrare a tuturor resurselor naturale și umane ale patriei. O componentă esențială a aplicării acestui principiu, dar în același timp finalitatea sa fundamentală, o constituie perfecționarea condiției umane materiale-obiective, făurirea **omului-personalitate** — personalitate multilateral dezvoltată, sau mai exact, în multilaterală dezvoltare. Se realizează astfel pentru prima dată deziderатul umanist al moralei kantiene : omul trebuie să fie considerat totdeauna scop și nici odată doar mijloc. Aproape că nu există document de partid sau cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în care să nu fie formulată cu claritate ideea scopului umanist al politicii partidului, a întregii noastre activități social-culturale. Noul model uman îmbină două paradigme-simbol ale istoriei culturii : **a) paradigma eroului civilizator**, apărută în vechile culturi arhaice, dominantă în culturile europene moderne și întrupînd **dimensiunea obiectivă socială** a culturii, capacitatea omului de a transforma natura, de a-și perfecționa echipamentul tehnic și propriile obiectivități, astfel încît să crească eficiența actelor sale, să sporească, sub raportul cantității și calității, bunurile de „consum", tot ceea ce ține de condiția materială (inclusiv socială) a umanului ; b) **paradigma eroului spiritualizator** — propriu doar culturilor umaniste antropocentrice, care pun pe primul plan viața spirituală interioară a individului, forța morală a conștiinței sale, deziderатul cunoașterii și conștiinței de sine ca parte integrantă a conștiinței de sine.

A lua în considerație cele două paradigme înseamnă a pune bazele unei dezvoltări armonioase a tuturor valorilor. Și în planul reflecției teoretice, epoca la care ne referim este cea mai fertilă din istoria modernă a României. Ea se caracterizează prin afirmarea consecventă a unui spirit înnoitor, revoluționar, prin dizlocarea inerțiilor dogmatice și o largă, benefică, deschidere a gîndului și sensibilității către marile probleme ale istoriei noastre naționale, ale omului și societății contemporane, ale reconstrucției axiologice a întregului sistem de civilizație. În consens cu marile prefaceri ale structurilor sociale și culturale obiective a avut loc o dezvoltare fără precedent a tuturor formelor de creație spirituală, a tuturor disciplinelor intelectuale. În domeniul reflecțiilor filozofice, pe lîngă disciplinele tradiționale ale filozofiei s-au reînnoit și restructurat acele filozofii moderne de mare însemnătate și cu tradiții strălucite în cultura românească : filozofia culturii, filozofia valorilor, axiologia, filozofia omului (antropologia filozofică), filozofia acțiunii, filozofia informației.

Pentru semnatarul acestor rînduri condițiile de creație și afirmare ale acestei epoci au însemnat totul. Toate lucrările mele de filozofia culturii, filozofia artei, despre umanism și filozofia omului, la filozofia istoriei și istoriei culturii sînt pur și simplu reconcepute în alt climat spiritual. Tot ce am reușit să realizez prin cărțile mele, prin întreaga activitate eseistică și publicistică și în activitatea instructiv-educativă — în măsura în care toată această activitate poate fi supusă unor judecăți la valoare pozitivă — poartă pecetea spiritului novator și umanist al partidului. Grație ideologiei, umanismului și patriotismului politicii sale, am reușit să descopăr unele filoane de mare bogăție și frumusețe ale culturii românești și universale, am reușit întrucîtva să mă descopăr pe mine însumi și să-mi integrez modestele păreri creative în marele, năvalnicul, nebiruitul potențial al poporului.

Prof. dr. AL. TĂNASE ■

POEZIE

Schimbare de accent

Cu noul său volum de versuri **Abatoarele de grecieri, Editura Eminescu, 1985, A.I. Zăinescu**, poet al cărui comentariu liric s-a cantonat îndeosebi în preajma eternelor simboluri ce-au căutat să-nfrigă peisaj al lumii satului, efort ce s-a încununat adeseori, în ciuda drumului foarte bătătorit, cu reușite notabile, își continuă, în linii mari, discursul, etalînd cu bună știință aceeași severă cenzură interioară, același ton abrupt, distant, nu însă lipsit de o anume căldură, semne stilistice menționate la timpul potrivit de aproape toți cei ce s-au aplecat asupra poeziei sale. Dar vom sesiza în acest nou volum și o deplasare de accent, ca să-i zicem așa, către o zonă nu doar mai fierbinte și mai contorsionată (ca orice privire spre ciudatele mișcări tectonice ce se petrec în adîncul cel mai adînc al conștiinței) decît cea de pînă acum, ci aptă, în același timp, să modifice pînă și datele stilistice inițiale. Cu alte cuvinte, A.I. Zăinescu, poet al unor forme prozodice fixe, strîns articulate, al unor peisaje interioare ce trebuiau să intre, mai cu voia, mai cu de-a sila, în tiparele prea largi sau prea strîmte ale versului clasic, lărgindu-și aria investigației lirice, se simte obligat să-și schimbe întrucîtva nu numai uneltele, ci substanța însăși a poeziei sale. Excelente poeme, precum **Satul de sus** („Am starea blînd-a dealurilor, dulce, / Cu care-un podgorean coboară spre oraș / Și-ar vrea așa pe cer deodată să se culce, / Dar să-nflorească și-un cireș acolo, uriaș // ..."), **Mamă** („Uneori pun niște pomi în vis și mă trezesc / Cu amîndouă mîinile-nghețate, goale, / Și dacă mă uit mai mult văd chiar pămînt / Și rădăcini și pietre, mamă,-n ochii dumitale // ..."), **Grădina** („Mănînc din voi prea bunilor, din toți. / Aceste prune mari și rumene ce scutur, / Ca subțiată-i lumea, roua de pe fluturi. / Mănînc din voi, tăceți ca niște roți //..."), din care am reprodus, doar primele strofe, pentru a sugera cît de cît altitudinea versului de factură clasică, se continuă, dacă putem spune și așa, cu o rostire mai liberă, mai tensionată, mai directă, mai nervoasă mai plină de neprevăzut, de taină : „Să-mi astup ochii, numai atît, / Să-mi astup ochii și tot ce se vede / Nu este un chip, nu e o înșelare / De trup aceasta și nici măcar o izbîndă. // Este o voce; adică tot / Ce n-a putut gura ta să la mai departe / ... / Să-mi astup ochii, numai atît, / Și tot ce se vede e-o voce" **(Și tot ce se vede), sau Și uite ce noapte :** „Și uite ce noapte : că nu mai stă locului / De parcă-aș fi împușcat un lup alb chiar acum / Și uite : văd rece chiar gheara, văd sîngele lui / prin pereți și văd pocnetul / ...", poeme în care, chiar fragmentar transcrise, ca și primele, poetul dă la iveală acea căldură și-acea stare dramatică abia sesizată în mai vechile sale volume. Cu alt mai clar se vede această schimbare de accent cu cît poetul, pentru a se mărturisi într-un mod cît mai surprinzător posibil, ne propune un misterios alter ego : „Cineva care se ocupă cu disecția / Nopților, asta e ; o operație / Pe viu, seară de seară iar uneori / Îl mai apucă și ziua. / Uneori uită chiar să mănînce / ..." **(Disecția nopților)**, sau : „Cred că o să avem ceva treabă, domnilor doctori, / Cred că o să mă învățați și pe mine operația / aceea de inimă — pentru că am / Un pacient trist, e cu totul și cu totul de aer, / Mi-a căzut greu la suflet ; / Stă înnorat // Exilat în tăcerile sale cele mai sudice, / Palid ca o fereastră acoperită de frunze, / Nu mănîncă, tace și se uită prin lucruri / ..." **(Pacientul de aer)**.

VICTOR NIȚA ■

MUZICA

Concerte la mare

Iată-l, mai întîi, pe **Paul Staicu**, dirijorul, animatorul și conducătorul Orchestrei Simfonice din Constanța. S-a născut în București, are acum 48 de ani și-a făcut studiile muzicale la București, Viena și Praga și a terminat cu distincția „Magna cum laude" clasele de dirijat și de corn. Ca instrumentist, a obținut premii importante în cadrul Concursurilor Internaționale de la București (1953), Geneva (1956), Moscova (1957), Praga (1959 și 1961), din nou Geneva (1965) și Birmingham (1965). L-am ascultat la Ateneul Român, încă în 1954, sub conducerea marelui **Constantin Silvestri**, fiind solistul Concertului nr. 1 pentru corn și orchestră de Richard Strauss și l-am văzut, mereu, ca membru titular al colectivului simfonic al Filarmonicii „George Enescu", din 1954 și pînă în 1966, an care a marcat trecerea sa la Conservatorul „Ciprian Porumbescu", în calitate de profesor și de dirijor a foarte cunoscutei și apreciatei orchestre „Camerata", cu care avea să obțină mulți lauri, cei mai importanți constituindu-i medalia Fundației „Herbert von Karajan", în 1974, iar un an mai tîrziu, medalia „Richard Wagner". Așadar, un artist cu o carieră internațională bine conturată, vine, iată, la Constanța, să formeze, în 1978, o orchestră simfonică. El nu e nici fiul acestui oraș și nici nu e atras de o practică concertistică deosebită, care ar fi existat în Pontul Euxin. Are, însă, credința nestrămutată că, aici, se poate închega un colectiv artistic de nădejde ; că, la capătul drumului, va reuși să înnobileze simțămintele constănțenilor pentru muzica concertistică, iar prin educația muzicală, generații după generații vor putea sorbi cu nesaț, din cupa comorilor muzicale naționale și mondiale. Are în minte, probabil, cuvintele marelui Enescu : **„Muzica este un mod de exprimare foarte simplu. Ajungînd la liman, privesc în urmă oceanul vieții; valurile se pierd în depărtări și nu mai rămîne decît o oglindă lucie care răsfrînge cerul — cerul meu : MUZICA !"**.

Paul Staicu găsește sprijin necondiționat de la acei oameni înțelepți, care conduc destinele Constanței. După căutări minuțioase, care nu țin seama doar de diplome, ci — mai ales — de talent și seriozitate, își formează colectivul și pornește la drum. Un drum greu pentru început, deoarece, aici, nu există o tradiție simfonică ; dar cu atît mai încăpățînați, înverșunați și doritori de izbîndă, întru legarea numelui lor, în veci, de vremea nouă, simfonică, a orașului. Nu au încă o sală a lor, propice manifestărilor genului, dar nu dezarmează. Li se pune la dispoziție sala Teatrului Liric, ori sala Studio, a aceluiași teatru. Auditorii sînt puțini la număr, iar concertele nu prea dese ; iată însă, că **interpretarea** dată de acești tineri, opusurilor abordate, se face auzită din ce în ce, pretutindeni. Vine și publicul, numărul de concerte se înmulțește, apar și impresarii străini care duc această orchestră — „ca o demnă reprezentantă a execelentei școli românești", după cum afirmă cele mai multe cotidiene de pe mapamond — pe toate meridianele lumii : din Spania și Portugalia, prin Italia, Canada și Statele Unite ale Americii, ani la rînd. 100 000 de spectatori la concertele susținute acasă, constituie o cifră uriașă pentru Constanța ; 200 000 de auditori, la concertele simfonicului constănțean aflat în turnee, în țări străine, constituie toți atîția prieteni și admiratori ai României. Se cuvine, deci, a mai aminti și pe alți cîțiva artiști din acest minunat colectiv, care prin practica lor **concertistică** și-au consolidat specializarea lor **instrumentistic-orchestrală**.

Iată-l pe tînărul **Andrei Deleanu**, una din marile speranțe ale pianisticii românești (nu înțelegem de ce Bucureștiul nu-l programează, cu toate insistențele cronicarilor de specialitate !); iată-l pe clarinetistul **Sorin Jugănaru**, care ne oferă un regal din Concertul nr. 1 op. 73, în fa minor, de Weber ; iată-i pe tinerii corniști **Cristian Codreanu** și pe **Mircea Tegzeșiu**, care ne încîntă în Mozart (concertul în mi bemol major K. W. 495) și, respectiv, în Richard Strauss ; iată-l pe violoncelistul **Gabriel George Tănăsescu**, ce farmecă auditorii în „Variațiunile pe o temă rococo" de Ceaikovschi, ori pe flautistul **Liviu Cristian** care strălucește în suitele marelui Bach ; dar, mai ales, să aplaudăm întregul colectiv simfonic constănțean care, îmbinîndu-și o linie de conduită artistică serioasă și-a format un vast repertoriu concertistic și cameral, în care integralele beethoveniene, brahmsiene, schumanniene etc., ca și popularizarea muzicii românești, de la Enescu la cei mai tineri compozitori, se află pe primul plan.

Orchestra Simfonică din Constanța este cea mai tînără instituție, din acest gen, din țara noastră. Salutîndu-i activitatea

CAP LIMPEDE

● **O CASĂ A MUZICII.** La mijlocul lunii trecute mîndria proverbială a lugojenilor a cunoscut încă un triumf : pe strada Magnoliei își deschidea ușile Casa Muzicii, noua expoziție permanentă a Muzeului de istorie și etnografie a municipiului. Evenimentul s-a consumat în fața unui public numeros și curios să vadă ce adăpostește clădirea aceasta frumoasă trecută prin focul renovărilor. Prima zi din viața acestui lăcaș a fost o sărbătoare, a cîntat corul **Ion Vidu** (care împlinește în aceste zile 175 de ani !) dirijat de Remus Tașcău și o formație instrumentală camerală a Sindicatului învățămînt, totul în superba curte interioară, la cotele unui profesionalism autentic cu care lugojenii, melomani din tată în fiu, sînt obișnuiți. Muzica este domeniul privilegiat al vieții culturale de aici, chiar istoria așezării nu se poate scrie fără trimiteri dese și substanțiale la lumea melosului. Tocmai de aceea este legitimă prezența unei secții muzeistice care surprinde prin bogăția informațiilor, documentelor, fotografiilor sau pieselor alcătuitoare care coboară pînă la secolul al XVIII-lea prin partitura de punere pe note a unui cîntec popular românesc făcută de revoluționarul Eftimie Murgu. Culegerea folclorului muzical a fost o preocupare constantă a muzicologilor lugojeni (Nica Iancu-Iancovici, Sofia Vlad Rădulescu, Tiberiu Brediceanu, Nicolae Ursu și... Bela Bartok) și această preocupare este ilustrată elocvent aici, mai ales că folclorul, de orice fel, a fost o armă de seamă în lupta pentru libertate națională. Cronologia urmată de realizatorii expoziției continuă cu începuturile corului intitulat Reuniunea Română de cîntări și muzică (prin 1808—1810), formă de manifestare a unității de gînd și de națiune a românilor din imperiu (fenomenul corurilor românești apărute aproape în fiecare sat merită toată atenția istoricilor, în care românii se puteau întîlni nestingheriți, puteau comunica fără probleme, în grupuri mari). Prezența, din 1886, la pupitrul de dirijor a lui Ion Vidu marchează un plus de maturitate artistică, Reuniunea își îmbogățește repertoriul și încep contacte cu coruri din Principate, în special cu cele din Iași și București, încă un mod de a sublinia ideea unității naționale. După moartea lui Ion Vidu, documentele din Casa Muzicii consemnează apariția la pupitrul de conducător a lui Filaret Barbu, nume de rezonanță în muzica noastră, urmat de Dimitrie Stan, în 1940 și de Remus Tașcău, din 1968.

Sălile de la etaj grupează exponate aparținînd mrilor personalități muzicale lugojene, Vidu și Tiberiu Brediceanu, într-o cameră, Filaret Barbu și Traian Grozăvescu în cealaltă, partituri, piane, afișe, fotografii care ajung pînă la distincțiile cîștigate de corul Ion Vidu la festivalurile internaționale.

Expoziția este organizată impecabil iar muzica răspîndită discret și difuz din camera de audiții dă senzația că trăiește o istorie vie a muzicii, o istorie aproape concretă.

fructuoasă, care a impus-o în viața muzicală românească, doar în cîțiva ani, să reamintim gîndul enescian — plin de tîlc — care capătă, aici, cele mai prezente semnificații : **„Podiumul de concert nu a fost creat doar pentru virtuozi, ci uneori și pentru o orchestră cu dirijorul ei !"**.

CLAUDIU NEGULESCU ■

FILM

Polul binelui

În filmul cu tineri și despre tineri se poartă, în ultima vreme, modelul **cale după realitate.** În cadrul formulei, gradul de autenticitate este direct proporțional cu gradul de fidelitate a „copiei după natură". Dacă multă vreme filmului românesc (în genere) și filmului de actualitate (în special) li s-a reprosat lipsa de naturalețe, aerul construit, factice, personajele compuse după scheme prea repede uzate, s-ar părea că în momentul de față acest handicap a fost în bună măsură depășit. Acum secțiunile în real mustesc de adevăr, uneori pînă la senzația (nu întotdeauna agreabilă) de prelungire a realului în film. Ar trebui să ne bucurăm ? Din punctul de vedere strict profesionist, al maturității formulei cinematografice (și, în fond, epice) — da. Ar trebui. Dar, ca în orice formulă, nevoia de **aliceva** se instalează rapid și astfel începem să cîntărim calitatea actului artistic numai prin ceea ce aduce artistul (recte, cineastul) ca original, deci necanonic, în marginea formulei.

Față de **Raliul** lui Mircea Drăgan sau **Rideți ca-a viață**, al lui Andrei Blaier de pildă, care se susțin și ele pe scenarii bine articulate, cu erol plauzibili, la aceasta adăugindu-se și atributele unei bune realizări actoricești, recentul film al lui Nicolae Corjos, **Declarație de dragoste** (scenariul de George Șovu) aduce în plus ridicarea în **generalitate** a faptului de viață.

Epic, filmul lui Nicolae Corjos este rezumabil în cîteva propoziții. Între doi adolescenți în ultima clasă de liceu se înfiripă o delicată poveste de dragoste (ca pretutindeni în romanele cunoscutului autor de literatură pentru cei tineri care este George Șovu). Boicotul tandruobtuz al familiei bălatului, al profesorilor, reușește să-i izoleze unul de celălalt o vreme, potențînd astfel afectiv regăsirea pe care o va aduce finalul. În rest, cîteva portrete (unele absolut savuroase) : tatăl lui Alexandru **(Constantin Diplan)**, echilibrat, încrezător în înțelepciunea bălatului, apoi mama **(Adela Mărculescu)**, profesorul de filozofie **(Ion Caramitru)**, profesoara de matematică **(Tamara Buciuceanu)**, „Tătucu" **(Dorel Vișan)**, șef de echipă pe șantierul Canal Dunăre — Marea Neagră, o june debusolat-senzuală, pînă la urmă, fată cumsecade **(Carmen Enea)** etc. Scenariul lui George Șovu este construit din perspectiva și în favoarea evidentă a tinerilor. Frumoasa „părtinire" e, de altfel, reconfortantă. Sigur, doctorița Birsan **(Adela Mărculescu)** e o mamă iubitoare, dar cam fără vocație. Felul ei de a se amesteca în viața fiului, în începutul lui de intimitate este, dacă nu tipic (din păcate, sala plină de tineri a cinematografului Scala, „tălăzuia" de satisfacția recunoașterii... prototipului !), în orice caz destul de comun. Desigur, „Isoscel", profesoara de matematică **(Tamara Buciuceanu**, plină de vervă și de umor, ca întotdeauna) e aproape o caricatură. Dar cine dintre noi nu păstrează, iarăși din păcate, în amintirile sale „școlare" vreun portret asemănător ? Categoriei „bunilor" — Socrate **(Ion Caramitru)**, apoi tatăl lui Alexandru Birsan și „Tătucu" — li se acordă ceva mai puțină atenție și, într-un fel, e firesc. Pentru că **Polul binelui** îl constituie în **Declarație de dragoste** cuplul Alexandru — Ioana (respectiv, **Adrian Păduraru, Teodora Mareș**). Doi tineri frumoși și maturi în inocența lor. Inefabilul portret al dragostei lor e desenat admirabil de către operatorul **Doru Mitran** și încadrat unor decoruri de bun gust și funcționalitate, semnate de **Ion Nedelcu.** Se mizează mult pe frumusețea chipurilor lor, pe tinerețea lor cumva exemplară (Teodora Mareș este încă studentă a I.A.T.C.) Pe de altă parte, tribulațiile psihologice ale fiecăruia dintre ei

(Ioana are o situație familială care amenință să devină dramatică, iar Alexandru luptă nu doar cu opoziția mamei sale, dar și cu... tentația senzuală — Mihaela, interpretată de **Carmen Enea**) prilejuiesc interpreților partituri cît de cît complexe, în limitele impuse de filmul ca atare : limitele simplității.

Deși foarte simplă, povestea din **Declarație de dragoste** vizează generalitatea. Filmul lui Nicolae Corjos încearcă un fel de portret-robot al acestei vîrste, atașant, frumos, pe alocuri pînă la calofilie. Muzica lui Florin Bogardo prinde foarte bine tonul filmului, colaborînd eficient la senzația globală de tinerețe, vitalitate, suavitate.

Încheiat cu un happy-end de cea mai pură speță, de fapt, un topos al peliculelor cu asemenea subiect (o plajă, cei doi alergînd unul spre celălalt într-o regăsire apoteotică, ș.a.m.d.), **Declarație de dragoste** nu-și pierde cu toate acestea verosimilitatea. Pentru că finalul optimist e, totuși, compensator.

Poate că „primejdiile" care amenință sentimentele celor doi nu sînt tocmai dramatice (aici, filmul rămîne totuși, o schiță), că unele situații sînt previzibile. Cu toate astea, filmul lui Nicole Corjos e plăcut, sincer, firesc. Ceea ce, de fapt, înseamnă mult !

TANIA RADU ■

PLASTICA

Culoarea ca oglindă a gîndului

Pictor de inefabilă expresie, Horea Cucerzan ne încîntă din nou, printr-o suită de lucrări găzduite de simezele Galeriilor de artă ale municipiului București, etalînd aceeași rafinată întîlnire a culorilor sale cu lumina, aceeași înnăscută predispoziție a sa pentru „a povesti" o atmosferă calmă, elevată, cu personaje învăluite într-un fragil hieratism, personaje copleșite parcă de-o liniște totală, aproape muzicală. Rotunjită ca o aripă albă aflată în odihnă, sau alungită-n curgeri line, domoale, dulci, linia desenului său beneficiază de-un cromatism adecvat, cu tonuri de alb îndelung decantate, sau cu ocruri palide ce învolbură suprafața și aerul compozițiilor. Lucrările sale ne dau senzația că am privi un vis ce se destramă, sau, dimpotrivă, se-ncheagă chiar sub ochii noștri. Ceva ca o continuă cădere de lumini aburoase, de sunete ce se sting sau încep a se naște, ceva ca sufletul unei poezii ce se rostește singură. Aproape că am fi tentați să spunem că tablourilor sale le lipsește viața, într-atît de aerată și limpede este clipa asupra căreia pictorul s-a aplecat cu respirația parcă tăiată, parcă speriat să nu care cumva să tulbure vraja și taina ce i s-au arătat și pe care neapărat vrea să le „povestească", să le „traducă" prin limbajul aparte al picturii. Astfel, printr-o remarcabilă adîncire în sine, printr-o reculegere interioară amplă, pictorul va alcătui, din liniște și culoare, imaginea unei amintiri, nașterea muzicii, ivirea luminii, sau, cum însuși spune, o devenire. În punctul de plecare, în centrul și la capătul demersului său artistic vom întîlni nu doar chipul real al lucrurilor și ființelor, ci acel permanent dialog între ceea ce se vede și ceea ce doar se bănuie a exista. Pe de-o parte, rostind lumea înconjurătoare, pictorul apelează la o anume imagine simbolizînd realul. Pe de altă parte, rostindu-se pe sine, pictorul își va concentra atenția asupra semnificațiilor plastice ce decurg din acele simboluri. Este un drum greu acesta, al permanentului dialog dintre vizibil și invizibil, un drum ce se parcurge cu o imensă cheltuire de talent, cu o pronunțată adecvare a uneltelor la limbaj, cu o nedezmințită încredere în puterea culorii ca o oglindă a sufletului, a gîndului. Este, în fond, drumul pe care-l parcurge, pînă la urmă, orice artist ce-și află propriul univers, acel ceva pe care vrea să-l comunice lumii. Cum spuneam, prin această nouă expoziție a sa, Horea Cucerzan ne încîntă din nou și ne îndreptățește să credem că arta sa a ajuns în acel teritoriu interior din mijlocul căruia ni se adresează cît mai direct cu putință, alungind înnobilării ochiului nostru cu gînduri de cea mai aleasă ținută.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE

Lugojul, mica Vienă a Banatului trăiește, prin deschiderea ușilor acestei Case a Muzicii un act de dreptate. **(Ioan T. Morar).**

PATIMA PICTURII

Doi medici, **Sever Miu** și **Cristian Caican**, membri ai cenaclului de artă plastică „Ion Țuculescu", s-au încumetat, prin expozițiile deschise în holul Bibliotecii „Mihail Sadoveanu" și, respectiv, în foaierul Teatrului de Comedie, să se confrunte cu exigențele mai mult sau mai puțin mari ale iubitorilor de frumos. Pictura lor, aflată, pentru fiecare în parte, la a doua întîlnire cu marele public, nu este doar o simplă preocupare, o dulce amăgire întru culoare, nu este un divertisment, un amatorism călduț sau un mod oarecare de umplere a timpului liber.

Dimpotrivă, dublată de solide cunoștințe tehnice și incontestabil har, pictura celor doi medici vine din acel curat teritoriu pe care l-am numi chiar patima picturii, acea mereu neostoită dorință de-a comunica, de-a mărturisi, prin culoare, frumusețea și deopotrivă taina clipei, a lumii înconjurătoare. Mai romantic, mai cucerit de realul imediat, în materialitatea căruia descoperă semnele dintotdeauna ale vieții, **Sever Miu** se arată a fi cucerit de subtilul dialog al culorilor îndelung prelucrate. Peisajele sale cu variate și rafinate griuri de verde alternînd cu sensibile tușe de sienă arsă sau de ocruri, fac dovada limpede și clară că pictorul se străduie și reușește să-și domine propriul act artistic. Firește, atmosfera generală este impregnată de un lirism evident, blînd sau sălbatic, molcom sau dezlănțuit, întunecat sau luminos, antiteze ce conferă expoziției sale un farmec aparte. Celălalt pictor, **Cristian Caican**, aderind la un limbaj plastic întrucîtva mai sofisticat, se-arată a fi preocupat de „aventurile" luminii la incidența ei cu forme mai mult sau mai puțin abstracte, motiv pentru care, pe-alocuri, emoția este în suferință, adică oarecum absentă. Mai tîrziu, cînd tehnica în sine va fi doar un mijloc plastic și nu un pretext, căutările sale, aflate deocamdată doar într-o fază experimentală, îl vor servi din plin, convingerea noastră fiind că pictorul se va reîntoarce la figurativul pe care, din păcate, l-a părăsit prea repede. Dar, și-ntr-un caz și-n celălalt, amîndoi pictorii merită sincere felicitări pentru credința lor în puterea picturii de a-i exprima, de a-i destăinui. **(Victor Nițâ).**

Cronica literară

Geneza romanului românesc

După **Romanul românesc și problematica omului contemporan** (1977), Anton Cosma (n. Tiur-Alba, 4 mai 1940) se ocupă într-un tot atît de laborios eseu de **Geneza romanului românesc** (Eminescu, 1985) în trei mari capitole, primul urmărind nașterea romanului românesc de la **Istoria ieroglifică** pînă la **Ciocoii vechi și noi**, al doilea nașterea romanului românesc modern, identifica în **Amintiri din copilărie** de Ion Creangă, și al treilea nașterea romancierului socotit a fi la noi Ioan Slavici.

Că romanul este forma modernă a epopeii a devenit aproape un truism. Explicația că romanul ca speță se datorește părăsirii mentalității anistorice (mitică și etică) și trecerii la mentalitatea istorică (științifică și politică), a unei mentalități închise în favoarea unei mentalități deschise, a dat-o în **Teoria romanului** (1920) G. Lukács. Mai nou, Northrop Frye face în **Anatomia criticii** (1957) distincția între cei doi termeni englezi : **romance** (povestire medievală în versuri cavalerească sau proză cu scene și întîmplări depărtate de viața de fiecare zi, ori în fine cu fapte, episoade, afaceri de dragoste, evenimente bizare, mișcătoare, imaginare) și **novel** (proză narativă de ficțiune cu caractere și acțiuni reprezentative din viața reală în continuu conflict, roman). De observat însă că francezii definesc ambele forme de narațiuni prin cuvîntul roman și povestirea în versuri medievală, falsă sau adevărată **(Roman de Renart)** și povestirea de aventuri imaginare, combinate spre a interesa pe cititor. Aceeași situație la italieni al căror unic termen este **romanzo** folosit și pentru un scriitor antic **(il romanzo di Petronio)** și pentru ciclul breton **(i romanzi del ciclo bretono)**, ca și pentru autorii moderni **(i romanzi dia Dostoievski)**. „Fare della storia un romanzo" înseamnă în italienește a nara fără rigoare critică, prin urmare a fabula. Înțelegem de ce Peru Bar a radus în 1799 prin cuvîntul **romanț** romanul popular al lui Guilio Cesare Croce della Lira **Le sottilissime astuzie di Bertoldo** (1592) ; „Mai mult decît două sute de ani sînt de cînd neamul italienesc să desfătează cu dulceața cetirii acestui romanț mic comicesc". O greșeală de tipar face ca ultimul cuvînt să fie la Anton Cosma **cronicesc**, ceea ce ar întări ideea sa că romanul modern s-a născut din cronici, cum argumentează permanent, în vreme ce **Bertoldo** e îndatorat mentalității anistorice, etice. Fapt este că la 1840 I. D. Negulici nu face în prefața traducerii la Judita franceză sau Clotilda și Edmund de I. E. Paccard deosebirea dintre romane și romanțuri, considerînd că unele romanțuri sînt rele, iar altele „foarte bune". La fel crede P. Teulescu traducînd în 1847 **Indiana** de George Sand : „Romanțurile care au de princip morala... sînt folositoare" .Nici Radu Ionescu nu cunoștea în 1861 alt termen pentru roman decît acela de romanț și, referindu-se la Balzac, susținea că „faptele mari ale istoriei, sentimentele puternice ale sufletului, obiceiurile vieții, romanțul cuprinde tot, exprimă tot". Va să zică romanțul, termen preluat la noi din italienește, echivala la această dată termenul francez de roman și nu era în contradicție cu viziunea istorică asupra lumii. De aceea sub **Ciocoii vechi și noi** (1862—1863) de Nicolae Filimon citim titulatura „roman original", cu, toate că în prefață autorul pretinde că umblă de mult timp „cu această nuvelă" spre a o dedica unei „clase de oameni". Este clar că pentru Nicolae Filimon termenii romanț și nuvelă au aceeași semnificație. Este o problemă dacă pentru I. Eliade-Rădulescu termenul de mitistorie unea în chip conștient termenii englezești de **romance** și **novel**. Dacă este adevărat că romanul rezultă din eliminarea mitologiei și afirmarea vieții jurnaliere (Northrop Frye), cronicele oferă încă prea puține date spre a vorbi, sub acest raport, fie și numai de o „Degradare" a lor spre roman. **Istoria ieroglifică** a lui Dimitrie Cantemir, adevărat **Roman de Renart**, cum s-a spus, nu urmează, ci precede cronica lui Neculce unde istoria e narată, în opinia lui Anton Cosma, ca simplă viață omenească. Da, dar că realitate, nu ca ficțiune semnificativă. Intenția literară (retorica romanului cu cheie, travestirea personajelor, introducerea fabulelor în fabulă) e vizibilă la Cantemir, pe cînd la Neculce poate beneficia de tipologie, dar dacă nu-i cunoaștem din documente eroii, ori dacă-i ignorăm cu bună știință. Apreciem, desigur, formele literare, tipul expozitiv, portretul, ironia, paremiologia, imaginarul însă, creația, lipsesc. Altceva, desigur, sînt cronicile rimate, cîntece bătrînești asemenea celor populare și cu totul altceva **Țiganiada** „poemation eroi-cómico-satiric" cu savuroase, ce-i drept, autocomentarii, nu otuși superioare textului propriu-zis. Nu cred că e cazul de a asimila romanului **Românii sub Mihai voevod Viteazul** de N. Bălcescu și **Peregrinul transilvan** de Ion Codru Drăgușanu. Ceea ce lipsește acestor din urmă scrieri este tot ficțiunea, absorbirea documentului în imaginație, cu un cuvînt creația (în **Peregrinul transilvan** și proprietatea limbii).

Creangă ilustrează în cel de al doilea capitol trecerea de la poveste sau basm la roman, de la **Povestea lui Harap Alb** la **Amintiri din copilărie**, acestea fiind considerate pe drept cuvînt „primul roman modern românesc". Lucrul l-a spus întîi Maiorescu în 1882 și, cum aflăm acum, Ion Nădejde în a sa **Istoria limbei și literaturii române** (1886) ; și Pompiliu Constantinescu într-un articol din **Kalende** (1928) ; **Considerații asupra romanului românesc.** Trecem peste faptul că Nădejde compară pe Creangă cu Gogol din **Suflete moarte**, iar Pompiliu Constantinescu vede în **Amintiri din copilărie** „modelul romanului regionalist", deoarece și Anton Cosma descoperă la Ion Creangă, în mod neavenit, romantism (fiindcă vorbește de „mitul copilăriei ireversibile"), un fond liric („emoția eternă a insului înaintea icoanei copilăriei") și char o poezie „tragică". Dealtfel afirmația că „scrierea lui Ion Creangă este o autobiografie esențială a autorului ei ca om al unei anumite epoci a istoriei societății noastre" nu vine în întregime în sprijinul ideii că **Amintiri din copilărie** sînt un roman, o operă de ficțiune.

În legătură cu cel de al treilea capitol, încercăm o îndoială că Ioan Slavici ar fi primul romancier român cu deplină conștiință a speciei. Întîiul și singurul său roman bun, **Mara**, a apărut în revistă în 1894 și în volum în 1906 (în revistă era intitulat nuvelă). **Viața la țară** de Duiliu Zamfirescu, întîiul volum din **Ciclul Comăneștilor**, a apărut în revistă în 1894—1895, iar în volum în 1898. Dacă **Viața la țară** nu e mai bun decît **Mara**, corespondența lui Duiliu Zamfirescu relevă, în orice caz, un mult mai modern cunoscător al condițiilor speciei decît autorul cronicii **Romanele vieții** (1909) Ioan Slavici (vezi și ediția cu acest titlu din 1979 a lui Anton Cosma).

AL. PIRU ■

Ipostaze ale spiritului civic : de la adunările cetățenești la fapte concrete

Școală a răspunderii civice • Forum al participării la viața cetății

TRIBUNA DEMOCRAȚIEI

Inființate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, adunările publice intitulate Tribuna democrației reprezintă o formă de activitate a Frontului Democrației și Unității Socialiste, o modalitate eficientă de exercitare a drepturilor cetățenești, în realizarea unui amplu și eficient dialog între cetățeni și organele locale. Această formă originală concepută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste a devenit o școală a răspunderii, a participării la treburile obștii, un forum de dezbatere și soluționare a problemelor de interes major. Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Putem și trebuie să discutăm în cadrul adunărilor Frontului Democrației și Unității Socialiste, în cadrul „Tribunei democrației" orice problemă". Paginile pe care le publicăm sub genericul „Școală a răspunderii civice, forum al participării la viața cetății" intenționează să prezinte modul în care au loc aceste discuții, propunerile făcute de cetățeni, felul în care decurg și sînt organizate, promptitudinea cu care organele locale răspund solicitărilor cetcetățenilor lor, cu alte cuvinte, pulsul fierbinte al acestui original organism al democrației românești.

Satul a vrut, satul a făcut

Sub un cer curat ca un gînd rostit limpede, drumul înspre Paltin se ține strins de firul apelor, mai întîi pe lîngă albia Putnei tar de la Năruja mai sus pe malul Zăbalei, la hărăvaș cu vale de fluviu, iute ca o săgeată și înălbindu-se înspumat ca șampania acolo unde pintenii munteluI Tojanul îi ațin calea. Pînă într-o vreme, destul de proprie de noi, înspre Paltin, către o margine a Vrancei, nici drum nu era, se spune, cine vroia să meargă pe valea Zăbalei mergea chiar pe albia apă, pe țăgași bolovănos al rîului. Altă cale ar mai fi fost să treci de vreo treizeci de ori Putna, tot la vaduri mai lesnicioase, pe care le știau localnicii, și apoi să urci către comuna Andrieș, dincolo de care începea Vrancea, din deal Fetigului. Intrarea în acest ținut fiind semnalată printr-o poartă pe care trebuia s-o deschizi și s-o închizi apoi la loc. Țara Vrancei avea o identitate pe care ținea a o face cunoscută oricui l-ar fi trecut pragul. Și despre felul cum a ținut comuna Paltin să-și păstreze, la rîndu-i, această identitate, ar trebui spus că ea s-a alcătuit prin aflarea unui necesar echilibru între statornicie și temeritate, între viața întemeiată pe rîndurile moștenite și cea care se întemeiază tot mai mult pe desprinse din mersul lumii și din trecerea peste pragurile înnoirilor pe care le aduce timpul. Iar acest echilibru a căutat a se alcătui la fel de firesc precum între coroana avîntată spre cer și rădăcinile înfipte în pămînt ale paltinilor de la care se zice că satul și-a tras numele. Unul dintre acești paltini s-ar fi înălțat, se mai zice, chiar pe locul unde se întinde astăzi gospodăria Clemanței Dumuriei, în vremuri de demult loc de popas vestit pe toată valea Zăbalei, unde sub acoperișul acelui frunzar gigantic ar fi încăput să dejuge pînă la zece care cu boi.

Dar Paltin, așa cum spune primarul Serafim Vlican, a fost un sat sărac, poate cel mai sărac de pe valea Zăbalei. Pe vremuri, cel care se chema că e mai înstărit își făcea casă din depărtare, într-o comună aflată mai jos, la Năruja, acolo unde Zăbala se varsă în rîul Putnei. Năruja era centrul de piasă și avea măcar un drum pe care bine putea ajunge, prin Vidra, pînă la Focșani, Paltin nici drum n-a avut, într-adevăr, pînă după al doilea război mondial cînd se zice că niște tancuri neînțelese în retragere ar fi greșit drumul, în loc s-o ia de la Năruja la dreapta, pe firul Putnei, au nimerit pe valea Zăbalei ca într-o capcană și acolo au dopus armele.

După ce-a fost croit însă și drumul care se strecoară spre Paltin și mai sus, spre Nereju, cînd de o parte și cînd de alta a firului ab al Zăbalei și împletindu-se strîns cu el, s-ar întîmpla ca din sat să plece, într-o vreme, destul de mulți oameni, cei mai mulți se duceau să intre ca mineri pe Valea Jiului, familii întregi precum Poienaru sau Doldor. În cîțiva ani, la Paltin au fost de numărat vreo 50 de familii mai puțin. Nu putea fi vorba de o risipire a satului, cu atît mai mult cu cît cei plecați aveau de gînd să se întoarcă îndărăt în satul lor, pe măsură ce ajungeau la anii de pensie, dar întîmplarea aceasta a dus la o idee neașteptată, la o reacție surprinzătoare, fiindcă în același timp cînd unii plecau iar alții se pregăteau să plece s apărut necesară, celor care voiau să rămînă pe loc, ridicarea unui semn de statornicie în Paltin. Pentru acești oameni neafîndu-se pe lume un semn de statornicie mai temeinic decît acela întruchipat în zidirea unei case. Ei au făcut o casă, așadar, o casă-muzeu, și dacă astăzi vine vorba despre Muzeul de etnografie și artă populară din Paltin localnicii știu că, la urma urmei, puține comune din țară pot să fie mîndre că au vreunul la fel de frumos. Nu l-au amenajat în vreo încăpere liberă a școlii și nu l-au încropit din cîteva piese strînse în grabă, ca să mai împlinească un punct cuprins în programele de activitate culturală, ci au construit din lemn nou o casă așa cum la Paltin știau și mai știu încă a face mulți dulgheri, între ei mai cunoscuți fiind Nicolae Stoica, Ion Cintăcea, Ion Vătafu, Ștefan și Hristea Mocanu. Nu greșim însă deloc dacă spunem că ridicarea acestui așezămînt de tancuri neînțelese în retragere ar fi greșit drumul, în loc s-o ia de la Năruja la dreapta, pe firul Putnei, au nimerit pe valea Zăbalei ca într-o capcană și acolo au dopus armele.

După ce-a fost croit însă și drumul care se strecoară spre Paltin și mai sus, spre Nereju, cînd de o parte și cînd de alta a firului ab al Zăbalei și împletindu-se strîns cu el, s-ar întîmpla ca din sat să plece, într-o vreme, destul de mulți oameni, cei mai mulți se duceau să intre ca mineri pe Valea Jiului, familii întregi precum Poienaru sau Doldor. În cîțiva ani, la Paltin au fost de numărat vreo 50 de familii mai puțin. Nu putea fi vorba de o risipire a satului, cu atît mai mult cu cît cei plecați aveau de gînd să se întoarcă îndărăt în satul lor, pe măsură ce ajungeau la anii de pensie, dar întîmplarea aceasta a dus la o idee neașteptată, la o reacție surprinzătoare, fiindcă în același timp cînd unii plecau iar alții se pregăteau să pi

Un cîntec revoluționar cu istorie seculară: „Deșteaptă-te române"

Cîntecele cu conținut revoluționar și-au făurit de-a lungul timpului o pasionantă biografie. Realizate în ascuns, învățate în cercuri intime, transmise prin viu grai sau pe calea manuscriselor (adeseori în notație muzicală psaltică, spre a nu putea fi descifrate la prima vedere de organele cenzurii) fie prin lăutari, fie prin școlari, cîntecele patriotice, nu au cunoscut granițe în timp și spațiu. Cînd au pătruns pe calea tiparului în conștiința maselor, numele autorilor melodiei și textului au trecut în anonimat pentru a-i scăpa pe creatori de represaliile ocîrmuirilor. Cînd au apărut primele înregistrări pe discuri de gramofon, iarăși s-au tăinuit autorii. În sfîrșit, pe melodii cunoscute s-au suprapus versuri noi, schimbîndu-se astfel conținutul revoluționar inițial spre a sluji interesele politice de moment ale partidelor istorice. Interzise și apoi repuse în circulație, trecute clandestin peste hotare și difuzate pe diverse căi în rîndurile populației românești din emigrație, aceste cîntece și-au păstrat identitatea națională slujind admirabil la menținerea trează a conștiinței neamului nostru. După 1965, sub imboldul acțiunii de valorificare a patrimoniului spiritual național, Uniunea Tineretului Comunist, Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Compozitorilor au hotărît publicarea celei mai ample antologii de **Cîntece pentru pionieri și școlari** din istoria tiparului nostru muzical. Între 1966—1968, profesorul C.A. Ionescu a adunat melodiile ce au făcut epocă de-a lungul a peste 100 de ani, dînd la iveală — în aranjamente pentru voci egale, bărbătești și mixte — piese ca **Pui de lei, Marșul lui Iancu, Pe-al nostru steag, Hora Unirii, Trompetele răsună, Deșteaptă-te române, Voința neamului, Tricolorul, Imnul eroilor** etc. Începea a doua „tinerețe" a cîntecelor strămoșești ce au legănat, înflăcărat și cimentat într-o unitate de nezdruncinat generația epocii contemporane. Un exemplu elocvent de „biografie" zbuciumată a acestor tipuri de cîntece, îl prezintă imnul pașoptist **Deșteaptă-te române**. Repus definitiv în toate drepturile sale istorice în ultimele două decenii (pe calea tiparului, discului, radio-ului, televiziunii etc.), cîntecul **Deșteaptă-te române** ne oferă încă destule momente inedite, chiar după scurgerea celor aproape 150 de ani de existență.

Nu ne propunem acum, să reluăm procesul de închegare și difuzare a imnului Revoluției de la 1848. S-a scris mult despre acest cîntec patriotic, s-au emis numeroase ipoteze asupra genezei, locului și momentului creerii piesei, s-au iscat controverse științifice asupra compozitorului melodiei și mai ales asupra aranjorilor ei. Ceea ce nu s-a urmărit însă, din lipsă de documente externe, este ecoul internațional al lui **Deșteaptă-te române**, fapt excepțional de semnificativ prin implicațiile sale politico-sociale.

Dacă asupra textului, semnat de Andrei Mureșianu, nu au existat dubii, în schimb asupra muzicii nici pînă azi unisonul cercetătorilor nu pare perfect. Gheorghe Ucenescu, Iacob Mureșianu, George Barițiu, Nicolae Petra Petrescu, Gavriil Musicescu, Iosif Naniescu, Gheorghe Dima, Sterie Stinghie, Theodor T. Burada, Nicolae Iorga, Ion Popescu-Pasărea, Mihail Gr. Poslușnicu, George Călinescu, George Breazu, Gheorghe Ciobanu, Mircea Ștefănescu etc. au atribuit paternitatea melodiei lui Anton Pann, Andrei Mureșianu, G. Ucenescu, Gavriil Musiceanu, Iacob Mureșianu și chiar unui... francez (autorul celebrului **Le chant des Girondins**) ! Documentele cele mai recente vin să lămurească și această controversă : la baza versurilor lui Andrei Mureșianu se află melodia lui Anton Pann pentru poezia lui Grigore Alexandrescu, **Adio la Tîrgoviște**, devenită mai tîrziu romanța **Din sînul maicii mele**. „Potrivirea" muzicii cu textul patriotic s-a datorat psaltului brașovean Gheorghe Ucenescu, în pragul declanșării Revoluției de la 1848. „Am căutat multe cîtece de probă — notează Gheorghe Ucenescu în manuscrisul **Carte de cînturi**, păstrat astăzi în Biblioteca Academiei Române; far sosind la următorul cînt **Din sînul maicii mele** și cîntîndu-l, a rămas poetul pe lîngă această melodie, obligîndu-mă ca pe duminica viitoare să mă aflu și eu împreună cu oaspeții invitați la grădină ca să sînt după melodia aleasă, poesia ce o va compune pînă atunci. În duminica hotărîtă... îmi dete D. Andrei Murășan poezia făcută : **Deșteaptă-te române** ; îi probăm puține rînduri și văzînd că în tot melosul este o minune potrivit, l-am cîntat cu vocea mea tînără și puternică pînă la fine... Din ziua aceea, cîntul **Deșteaptă-te române** s-a făcut cel mai plăcut și mai familiar, far eu eram poftit în toate părțile ca să-l cînt și să învăț tinerimea a-l cînta bine și regulat".

De curînd, prin intervenția prof. dr. Virgil Cândea, a sosit în țară o colecție de 34 de discuri vechi, aparținînd regretatului inginer Leon Rusu (născut la 17 martie 1904 în Năsăud și mort la 30 decembrie 1982 în Detroit). Prin amabilitatea secretarului asociației **România**, am putut cerceta aceste înregistrări de excepție, surpriza constituind-o discul **Columbia-Record** cu **Deșteaptă-te române** (fața I) și **Ca pe la Sibiu-Bătuta** (fața II). Ambele piese au fost cîntate de Alexandru Pascu „renumitul harmonist român". Discul, purtînd emblema „**Columbia Graphophone Company**", specifică pe eticheta centrală, că nu poate fi difuzat, decît în U.S.A. și Canada cu 65 centime și 85 centime. Ceea ce rămîne de-a dreptul senzațional, ni se pare faptul, că firma americană a ținut să specifice pe etichetă, că **Deșteaptă-te române** a obținut trei premii internaționale (Grand Prizes Paris 1900, St. Louis 1904 și Milano 1906). Așadar, ne aflăm în posesia **primei înregistrări** a cîntecului nostru revoluționar !

„Biografia" imnului **Deșteaptă-te române** nu se oprește aici. În clipele de grea opresiune ale imperiului habsburgic sau în momentele de înclestare politică din timpul celor două războaie mondiale, cînd melodia a fost interzisă de a răsuna public, compozitorii noștri au citat cîntecul sub forme tacite în lucrări ce păreau neutre ca semnificație ideologică. Astfel, în timpul Războiului de independență de la 1877, bucovineanul Ciprian Porumbescu în **Potpuriul național** pentru pian și transilvăneanul Iacob Mureșianu în fantezia română pentru pian **De-ai fi iubit o gingașe floare**, în piesa vocală **Pilotul** și în oratoriul **Mănăstirea Argeșului**, au introdus intonațiile imnului revoluționar pașoptist. George Enescu în **Suita română pentru orchestră în sol minor** (1896), Enrico Mezzetti în doina corală **Plîngerea țării**, Ion Costescu în **Imn** pentru cor de copii, Rudolf Karasz în **Ilustrațiunea română pentru pian**, au continuat la începutul sec. XX valorificarea acelușași cîntec patriotic. Sînt doar cîteva exemple grăitoare din istoria nescrisă a luptei poporului român, admirabil surprinsă prin acel **Motto** al **Calendarului popular 1848** publicat la Lugoj : „O, cîntați români, căci adesea un cîntec este destul să facă pe om nemuritor și o națiie fericită. Adesea,u n cîntec a fost mai tare decît armii întregi !"

VIOREL COSMA ■

CENTENAR LIVIU REBREANU

merinde pentru calvarul gloriei

Evocare cu Tiberiu Rebreanu

20. Pozne

Nici la învățătură n-a lăsat de dorit, obținînd la sfîrșitul anului media generală „bine", adică nota 3, clasificările începînd cu nota 1 = eminent, 2 = foarte bun, 3 = bun, nota 4 însemna suficient, iar nota 5 insuficient.

La purtare fusese notat în primul an cu nota 2 = corespunzător, anul următor cobora la 3 = bună, iar în ultima clasă urmată acolo obține clasificarea cu nota 2 = corespunzătoare, — pe cînd media generală la studii era notată tot cu 3 = adică **„bună"**, săltînd în clasa a V-a la **„foarte bună"**.

Tata îl găsise loc la fosta sa gazdă cînd își făcuse stagiul militar, unde l-a plasat și l-a dat în seama lui badea Arsente Bachiș, cu casa peste podul Budacului, un cartier periferic al urbei.

Printre noii săi colegi de cameră era și Alexa Candale, originar din Poiana Ilvei, cu o clasă superior lui Liviu și cu doi ani mai vîrstnic.

Îl remarcăm pe Candale deoarece a avut contingențe cu scriitorul de-a lungul cîtorva ani și mai ales în cei mai dificili. Mai putem adăuga și amănuntul că numele și persoana lui Candale revine în manuscrisele și operele lui Liviu Rebreanu, cu precădere în romanul **Ion** unde Candale era botezat Căldăraru, spre deosebire de nuvela **Catastrofa** în care autorul i-a păstrat numele real.

Prieten cu toți membrii familiei Rebreanu și legat de dînșii pînă la capătul zilelor, Alexa Candale a notat unele amintiri despre Liviu Rebreanu, solicitate de profesorul bistrițean Ștefan Lupu, doritor să contribuie la lămurirea unor date încerte și controversate, precum adevărata școală urmată de scriitor în cetatea Bistriței.

Aflîndu-ne în posesia acestui caiet autograf, vom spicui cîteva din evocările ilustrative așternute de Alexa Candale la cîteva zeci de ani de la evenimentele consemnate.

Ne oprim atît asupra raporturilor lor personale cît și mai ales asupra comportamentului elevului Rebreanu în vremea cînd locuia la numita gazdă.

Candale scria bunăoară : „Elevul Liviu Rebreanu era foarte sburdalnic și dezordonat și cam neascultător față de lelea Maria Bachiș, gazda noastră, care de cîte ori Liviu făcea vreo strengărie, îl mustra și de multe ori îl chiar certa. Noi cellalți consocolari și camarazi de cortel eram mai înțelegători și mai supuși. Îmi amintesc o întîmplare cînd într-o zi, cînd gazdele noastre nu erau acasă ci numai noi, băieții, unii prin curte, alții pe afară, eu învățam în cameră șezînd pe o canapea trasă cu piele fină de culoare maronie. Cum ședeam buchisind, încercam totodată să mă și distrez, jucîndu-mă cu niște pioneze, pe care fără să-mi dau bine seama ce fac, le împlintam în speteaza canapelei, una cîte una, apoi iar le scoteam și continuam să le înfig pe suprafața încă negăurită. Ciuruisem binișor tapiseria de piele. Venind acasă gazda se năpusti cu mătura în mînă asupra lui Liviu trăgîndu-i mai multe lovituri peste spinare și ocărîndu-l în gura mare, convinsă că numai el putea fi capabil de asemenea ispravă, cunoscîndu-l bine ce plăteste. Bietul Liviu, neavînd ce face, a tăcut chitic, a răbdat loviturile apoi a zbughit-o în curte și n-a mai revenit decît seara cînd furtuna se mai potolise. Astfel trebui să îndure pe nedreptul, de astădată cu totul nevinovat și neaflînd nici odată cine a fost adevăratul făptaș al pagubei".

Candale își continuă mărturisirile relatînd altă întîmplare rămasă de pomină în amintirea amîndurora.

„Anul următor badea Arsente și-a vîndut casa unde locuisem cumpărîndu-și una mai mică, constînd din două camere, tot în apropiere, pe o ulită vecină, la capătul dinspre pădurice, împreună cu Liviu, căci aici numai noi doi am fost primiți.

Stăteam și dormeam în bucătărie. Numai primăvara și vara, cînd era foarte cald, ne plăcea să dormim în podul grajdului, plin cu fîn. În această locuință s-a petrecut o întîmplare de care ne-am amintit cu Liviu toată viața. Odată, venind la lelea Maria o prietenă de-a sa, tot mărunțică și grăsuță, ca dînsa, care de altfel se vizitau mereu reciproc, s-au retras în camera mare, povestind și glumind și rîzînd cu hohote neîntrerupte. Curioși, eu și Liviu ne-am tras lîngă ușă, ciulind urechile și furișîndu-ne privirea prin geamul ușii. Lelea Maria ne tot striga să ne vedem de treabă și să învățăm, să nu ascultăm spusele celor vîrstnici, spuse ce nu erau de nasul nostru. Noi nici gînd nu aveam s-o ascultăm ci pîndeam tot mai stăruitor la cele două femei prin geamul de sticlă acoperit cu o perdeluță de dantelă. Supărată foc pe noi, lelea Maria apucă în grabă un cuțit mare de bucătărie găsit la îndemînă și bineînțeles, fără să vrea, atinse cu vîrful cuțitului degetul mare de la mîna stîngă a lui Liviu, care instinctiv se apără cu mîna de amenințările gazdei. Poveștile și glumele prietenilor se curmară brusc, sărind să-l panseze pe Liviu a cărui rană singera abundent și îi băgase în sperieți. Rana s-a vindecat cu greu, lăsînd o cicatrice ușor vizibilă. După trecerea cîtorva ani, cînd Liviu a venit la Măgura să-l angajez cancelist la notariatul condus de mine, mi-a arătat degetul și semnul făcut cu cuțitul de lelea Maria. Ne-a apucat rîsul pe amîndoi, reînviind pozna din copilărie și lăcrimam nostalgic gîndindu-ne cu drag la cele trecute vremi".

Încheiem în acest număr publicarea fragmentelor din serialul Merinde pentru calvarul gloriei, **urmînd ca în numerele viitoare ale revistei să omagiem centenarul nașterii lui Liviu Rebreanu cu alte contribuții care să reliefeze din ipostaze inedite personalitatea marelui prozator român.**

TITU DUMITRESCU ■

Gaby cel Sur

Îl vedeam, îl văd și acum, aproape zilnic.

O făptură de fum, siluetă fragilă ștergîndu-se printre ziduri, unul despre care se potrivește credința că înainte de a călca pietrele caldarîmului, le cere iertare. Mîini nervoase, umflate de vîrstă, capul demn, uscat, luminat de ochi scăpărători. Părul, de culoarea sării, dar nu sarea domestică, a ospeților, ci sarea salinei, străbătută de vițe întunecate, densă, dură, primordială.

Cine e ? am întrebat cînd l-am fost în sfîrșit, aproape (la căpătîiul, înainte de somnul final al bătrînului zlarist Leon Legrel) și abia după ce i-am ascultat cuvintele-panegiric, rostite muzical și exaltat, cineva mi-a răspuns :

— E Gaby Michailescu !

Îl citisem, îl citesc și acum cu încîntare. Gaby Michailescu e un amant al lumii teatrului și amintirile pe care le risipește prin ziare și reviste sînt demne de „gravurile" de epocă evocînd București, ale mult-citatului și puțin cititului C. Bacalbașa și propun, alături de tomurile lui Masoff, o istorie insolită a mișcării teatrale românești interbelice. Cele mai multe amintiri îl evocă în ipostaza de impresar de spectacole păguboase pecuniar și totdeauna Gaby cel Sur găsește în memorie doar episoade a căror tîrzie luminare hrănește gloria altora, niciodată nu se alintă, își micșorează meritele și ipostaza aceasta e și ea, simbolică. Cei dăruiți prin vocație și destin, teatrului, au capacitatea mirabilă de a-și topi viața în biografia comună a soldaților scenei, ei îmbătrînesc slujindu-i pe cei din juru-le, ei sînt memoria monștrilor sacri, sînt cronicarii, peste timp, ai magicului lor har. Dintre tiparele fluide ale scenei Gaby Michailescu nu fințește după vesmintele Prințului de Dania ci își caută un loc în, abandonata azi, cușcă a suflerului. El suflă **role** divine, trăiește, murmur cu murmur, versetele păginului templu căruia i s-a dat rob și ne suflă nouă, mai tinerilor decît tinerețea sa, replici pe care nu le știm fiindcă nu ne-a fost dat să le memorăm niciodată...

I-au apărut lui Gaby Michăilescu două cărți într-un interval destul de scurt (aud că mai are gata de plumb încă alte șapte) și nimeni nu s-a grăbit să le aplaude. Dar cine le-a văzut ? Fantasticul instinct al publicului le-a absorbit în numai cîteva zile din vitrinele librăriilor. Eu sînt posesorul norocos al unui mic tom dedicat cîntărețului Leonard și pun mărturie că rar mi s-a întîmplat să citesc o „monografie" ca pe... Agatha Christie. Lucrarea nu e doar un spectacol de superioară erudiție, nu e doar bine scrisă ci e, lucru rar, înefabilă. Unii scriu cu lacrimi alții doar cu cerneală, autorul nostru scrie cu șampanie. Nu cu șampania operetei, nici cu cea a operei ci cu cinstita licoare spumoasă a operei... literare de i se mai spune ei și sudoare. Vreau să spun că strădaniile lui Gaby Michailescu se înscriu de pe acum în zestrea literaturii memorialistice și, înainte de a-și găsi criticul (criticii), aceste pagini adunate în cărți și refuzate irosirii și efemerului paginii de ziar îi vor putea asigura un loc în inima iubitorului de literatură, altul decît cușca suflerului, un loc **al lui**, muncit, decupat parcă în sare, de o trudă modestă, perseverentă și inspirată în stare să prefacă imaginea lui de salcie plîngătoare în desenul de statuie al unui **Învingător...**

GHEORGHE TOMOZEI ■

Simplă istoric

(Continuare din pagina 9)

universitățile. Într-un răstimp în care îmi căutam un drum, istoria Românlei contemporane mi-a deschis dintr-o dată în față perspectiva a o mie de căi lirice posibile. Trebuia doar să aleg — și mai trebuia să am forța de a merge pe calea aleasă. Tare prozaic pare cuvîntul „climat", luat pare-mi-se din domeniul geografiei sau al meteorologiei, dar fără climatul prielnic (prietenos, l-aș numi) de după 1965 mulți dintre scriitorii importanți de azi s-ar fi ratat penibil sau — știu eu ? — glorios. Pentru mine, deschiderea spre valoare a venit la **timp** ; nu știu dacă, la cincizeci de ani, să zicem, aș mai fi avut puterea s-o iau de la început. Dar mi s-a întins o mînă prietenească — și nu întîmplător repet cuvîntul „prietenos", pentru că, da, în acel moment istoric, societatea românească a adoptat față de literatură (și față de cultură în general) atitudinea înțelegătoare, generoasă, lipsită de suspiciuni, fără de care nimic temeinic nu se poate clădi.

Sînt azi poeți „de după 1965" ale căror nume le știe toată lumea și care se bucură de prețuirea unanimă. Excelent. Un rezultat fericit al climatului despre care vorbeam este și constituirea în timp a unui grup relativ larg de poeți, din toate părțile țării, a căror valoare nu este, după părerea mea, mai mică decît cea a autorilor mereu pomeniți de critici și frecventați asiduu de cititori. Prea puțini știu că, de pildă, Vasile Vlad, Gheorghe Grigurcu, Nora Iuga, Constantin Abăluță, Cristian Simionescu, Miron Cordun (pentru a rămîne în cadrul) generației mele) sînt poeți de certă importanță în literatura de azi ; e bine să se știe că există, pe lîngă artiștii bine cunoscuți, și alți poeți de valoare care scriu în liniște și libertate și — lucru fantastic de important ! — își publică în liniște și libetrate cărțile. Faptul că despre unii se **știe**, iar alții sînt cunoscuți mai puțin sau deloc este secundar. Important este că ei pot să scrie și să publice. Timpul nu e atît de grăbit cum pare și sita (valorilor) cerne mereu. Desigur, libertatea e un lucru firesc, și cei foarte tineri consideră pe bună dreptate că au ceea ce e firesc să aibă. Dincolo de îndoielile și vicisitudinile normale ale unei profesii grele și de mare răspundere, certitudinea de mare preț pe care o oferă poetului de azi realitatea culturală românească este aceea că dreptul de a scrie în libertate și de a publica lucrările sale cele mai reușite i-a fost acordat din toată inima și pentru totdeauna.

atelier literar

de G. Dumitrescu

D.J. — Palade : Sînt aptitudini, fără doar și poate. Dar ați lăsat să treacă, nefolosită din plin, o lungă vreme, în care aceste aptitudini trebuiau cultivate, în care condeiul trebuia să cîștige îndemînare și siguranță, un registru mai bogat și mai nuanțat de mijloace și soluții, un orizont de cultură și informație, generală și „de specialitate", mai larg, etc. Vă aflați, deci, practic, după vreste bună; într-adevăr, „e totuși ceva" (și anume, destul de puțin!...).

Alex. Negruți : Ar fi, parcă, unele semne, destul de greu de descoperit printre celelalte semne, mai abundente, ale insuficientei pregătiri școlare și de cultură generală. Sperăm să faceți, cu tot dinadinsul, să precumpănească, în viitoarele texte, semnele cele bune.

I. Buculei : Versurile, curate, sensibile, acuză totuși lunga inactivitate. Mulțumiri pentru delicata atenție și multă sănătate!

T. Cernăuțeanu : Bucuria reîntîlnirii cu versurile dv. ne-a cam fost amendată cu asprime de unele vechi metehne care reapar cu o regretabilă pregnanță (de parcă ar fi vorba de pagini mai vechi, care n-au beneficiat de evoluția și maturizarea condeiului dv. din ultimii ani !...). Textele sînt, deci, ca odinioară, greoaie, încărcate, haotice (adesea, delirante, lipsite de sens, etc.) și par tratate cam expeditiv, în grabă, neconcepute și nefinalizate sub cele mai bune auspicii ale inspirației și ale scrupulurilor artistice. Lipsa unui control critic exigent aduce monotonie și sărăcie de mijloace (repetări, reluări de vorbe, imagini, motive, etc.), inconsistență, expresivitate scăzută, ș.a.m.d. Puține sînt paginile ce se pot (oarecum!) menționa: „Plugul", „Rugăminte", „Bocet", „Intemeiere" (și ele sînt, însă, sub nivelul pliculul precedent!...). Fiți-le.

V. Vasilescu : Cîteva lucruri bune : „Program", „Amintire", „Am curajul", „Dar nu" (...dar nu cu acest final, cam „hodoronc" !...). Felicitări pentru vestea bună; într-adevăr, „e totuși ceva" (și anume, destul de puțin!...).

Alex. Negruți : Ar fi, parcă, unele semne, destul de greu de descoperit printre celelalte semne, mai abundente, ale insuficientei pregătiri școlare și de cultură generală. Sperăm să faceți, cu tot dinadinsul, să precumpănească, în viitoarele texte, semnele cele bune.

I. Buculei : Versurile, curate, sensibile, acuză totuși lunga inactivitate. Mulțumiri pentru delicata atenție și multă sănătate!

T. Cernăuțeanu : Bucuria reîntîlnirii cu versurile dv. ne-a cam fost amendată cu asprime de unele vechi metehne care reapar cu o regretabilă pregnanță (de parcă ar fi vorba de pagini mai vechi, care n-au beneficiat de evoluția și maturizarea condeiului dv. din ultimii ani !...). Textele sînt, deci, ca odinioară, greoaie, încărcate, haotice (adesea, delirante, lipsite de sens, etc.) și par tratate cam expeditiv, în grabă, neconcepute și nefinalizate sub cele mai bune auspicii ale inspirației și ale scrupulurilor artistice. Lipsa unui control critic exigent aduce monotonie și sărăcie de mijloace (repetări, reluări de vorbe, imagini, motive, etc.), inconsistență, expresivitate scăzută, ș.a.m.d. Puține sînt paginile ce se pot (oarecum!) menționa: „Plugul", „Rugăminte", „Bocet", „Intemeiere" (și ele sînt, însă, sub nivelul pliculul precedent!...). Fiți-le.

Constant M. Damian : Nu se poate citi și judeca poezia în „această deplorabilă prezentare", cum o numiți dv. însăvă.

Gabriela Stanciu : Neavînd talente de ghicitor, nu vă putem răspunde la întrebarea dv. de răscruce. Oricum, textele trimise nu ne permit să tragem o concluzie decisivă în sensul îndemnului ce vi s-a adresat (asemenea pagini naive, liricoid-dulcege, mimetice etc., se găsec în mai toate jurnalele și albumele fetelor de vîrsta dv., fără să prevestească și să garanteze neapărat, în toate cazurile, o carieră scriitoricească!...). Cînd veți avea și alte pagini, mai concludente, trimiteți-le.

R. Coliban : Ar putea să fie ceva — deocamdată nu se poate trage o concluzie. Reveniți. (Vom găsi, desigur, și posibilitatea de a îndeplini P.S.-ul dv.).

Em. Bălțianu : Din nou, înjghebări grăbite, șubrede, pline de hîrtoape. Nimic de reținut.

Nicu Albescu, Nadia Lucaciu, Dumitru Bonea, Mirela Dorobăț, Jan Oncioiu, Martin Tibuleac, Victor Florescu, J. Doina, (R. Vîlcea), E. Stănescu-Rotaru, Bogdan Ciornei, A. Veronica, Dumitru D. Ion, I. Bogăteanu, Vasile Burlan, Gh. Ionescu, Mihai Dumitru, Maricica Petrescu, Vasilica Balcanu, Gh. Bărbieru, Laura Abrudan, Spiridon Ungureanu, S. Harbuz, Nick B., Const. Majearu, Maria Vidican, Ada Blau, Camelia Georgescu, Gabriel Huides, Narcisa Geantă, Savin P. Manu, Corina C., Ioan G. Pintilie, Remus Ovidiu, Măcrin Romanescu, Nicolae Popescu, I. V. Bulgarean, Aurel Vilcan, V.R. Bordianu, Florina Drăgan (mai citeț!): Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DORINȚA

Bate miezul nopții.
Gloanțele roșii, trasoare
vor zbura din creion
spre soare.
Gloanțele verzi, ruginii,
vor zbura în păduri
și poate în vii.
Cîte feluri de mine să folosim
în creioanele noastre uzate ?
Mina albă desenează numai zăpezi
pe colile imaculate.
Gloanțele lungi, negre, de grafit
s-ar prelungi de pe foaie
în infinit !

CONSTANTIN BUICIUC

STRADA SURÎSULUI

Nu mai bătători
calea tristeții
-mă sună dur un telefon
la marginea visului-
ia-o prin spatele nopții
și ieși în strada surîsului
mă găsești ușor
semnalmente : dor tîrziu
ca un tablou lustruit de priviri
lasă tot și vino
nu mai planta deocamdată
garoafa neagră
se găsește
și încă ceva
nu te grăbi
pămîntul
se învîrtește.

EMIL ACHELĂRIȚEI

REZONANȚE

Sorbind
Din fluviul istoriei
Cavalerii cuvîntului
String în file de aur
Gînduri...

Înundate de lumina
Adevărului
Inimile copacilor
Vor deveni letopisețe...

INA BUCULEI

LUMINA

Ochii mei se-ntîlnesc cu lumina
și țipă-n lăuntrul cel tainic
al minții
culori minunate ;
în pălăria unui orb
ca o monedă falsă
lumina
cade.

IULIAN BOLDEA

AMINTIRE

Ploua mărunt ploau-n rafale
Pe lacul unghiilor tale

Visînd ne construiam castele
Și eram uzi pînă la piele

Ploua în lung ploua în lat
Și n-aveam bani de numărat

În parc sub noi putrezea banca
Și-ți recitam din Radu Stanca...

VIOREL MUNTEAN

DIN FUGĂ

O, ce bucurie
la sfîrșitul piesei — personajele pozitive
după atîtea suferințe
sînt atît de fericite și de împreună.
Ieșit în stradă, personajul negativ
(de pe fața căruia fardul negru
nu se va șterge niciodată în mintea mea)
traversează grăbit strada. Pentru el
lucrurile se termină întotdeauna atît
de prost.

EMILIA STERE

DESPRE STIL

„Orice stil reflectă construcția
cosmosului, deși unitatea de
stil nu este absolută", rumega
profesorul ultimele lecturi frumoase,
prin cameră plutea un balon
colorat și cîinele profesorului
îi lovea cu botul. „Omul
nu este menit echilibrului,
ci creației în primul rînd",
în clipa aceea balonul se sparse
cu zgomot și o bucată
de cauciuc i se lipi pe obraz
ca o rană deschisă și mare.

BORIS MARIAN

COPACUL

într-o noapte
a crescut în mine
un copac fără nume

crengile lui erau flaute
de întuneric pline cu cîntece
frunzele lui erau
ceruri abreviate
popoare de stele și umbre

bolnav de infinit
stau de-atunci între lumea lui și a mea
la marginea luminii
cu ființa întoarsă
către ecoul clipei care fuge invers
prin rana străucitoare a lunii

MARIUS DUMITRESCU

Alexandru Graur

(Urmare din pag 9).

bilă azi. Acum e foarte ușor de citit un text în altă limbă romanică. În străinătate, am încercat adesea să citesc ziarele locale. După primul fragment, am separat foarte lesne cuvintele latine de cele autohtone. Peste tot am observat că predomină cuvintele latine.

— Unde se va ajunge? Ne îndreptăm către o limbă pe înțelesul tuturor?

— Se prea poate. Însă aceasta, dacă se va întîmpla astfel, va fi una naturală, cu vocabular predominant latinesc și gramatică simplificată.

— Dar s-au făcut încercări de creare a unor limbi artificiale. Ce părere aveți de ele?

— Nu sînt deloc încîntat. Chiar dacă s-ar impune, diferă pronunția de la o țară la alta. Înclin să cred, cum ziceam, în izbînda unei limbi naturale care să ajute la înțelegerea între popoare. Extinderea neologismelor de proveniență latină poate fi un semn. Pînă mai ieri, maghiarii se fereau ca de foc de cuvinte internaționale. Acum a apărut un dicționar de neologisme maghiar cît al nostru de mare. Și grecii procedau la fel. Reticența lor a fost însă înfrîntă de evoluția firească a limbilor.

— Bine, bine, să zicem că ne vom putea înțelege într-o limbă comună. Dar limba e reflexul gîndirii, știm teza neopozitiviștilor. Înseamnă că vom gîndi toți la fel?

— Nicidecum, fiindcă intervin verbele neregulate care diferențiază. Dar ceea ce vorbim noi aici e doar o supoziție.

— Dar poetul ? Cum va mai putea fi el expresiv în cadrul unor norme comune?

— Treaba lui. O să folosească cuvinte vechi sau cuvinte tehnice. Se poate schimba situația. Acum 60 de ani, populația nu folosea neologisme. Azi, eu vorbesc neaoș, iar nespecialiștii se exprimă neologistic. Nu mănîncă, servesc; nu beau, consumă.

— Cîte limbi cunoașteți, stimate Alexandru Graur?

— Am învățat latina și greaca. Vorbesc bine franceza, deși am mai uitat față de ceea ce știam cînd eram la Paris. În copilărie am învățat nemțește; apoi englezește. Am mai încercat să învăț polona, cînd am fost prima dată în Polonia. Atunci am promis că într-o săptămînă voi citi ziarul. L-am citit după două zile. În Belgia am reușit să citesc o gazetă flamandă din prima zi. E-adevărat că în China n-am izbutit.

— Limba are legile ei de evoluție. Ce trebuie să facă lingvistul? Ce-ați făcut dumneavoastră?

— Eu m-am luptat să corectez unele greșeli. Uneori am avut impresia că s-a impus forma greșită și-am început să vorbesc și eu așa. Nu e întotdeauna rău că limba evoluează după tendințele impuse de popor. La Paris, de pildă, am ținut o conferință despre cuvintele noi românești, unele cu formă greșită. Nu speram să se îndrepte. Cînd m-am întors la București, dînd la Universitate niște subiecte de cercetare, am constatat că multe greșeli dispăruseră. Poporul își apără limba și o prețuiește, fiindcă limba este cea mai marcantă trăsătură a lui.

— Ce zîceți de limbajul argotic? Ajută limba sau o împiedică?

— Uneori da, alteori nu. Noi aveam, în argou, foarte multe cuvinte țigănești. Și astăzi am văzut că se păstrează. Probabil, folosirea lor e o chestiune psihologică. Rolul argoului e dublu. Poate fi și un mod de a lupta împotriva internaționalizării limbii. E drept că tot țiganii au dus pînă în America cuvinte românești.

— Nu o dată, gramatici certant. Dumneavoastră vi s-a întîmplat?

— Deși am condus **Gramatica Academiei** (un colectiv de 40 de oameni), catedra de lingvistică generală de la Universitate, deși acum conduc Dicționarul limbii române și Comisia de etimologii, n-am avut dușmani și m-am împăcat bine cu toți. Sigur că lingviștii pot avea păreri diferite. Trebuie să și le argumenteze însă. E drept că au existat multă vreme neînțelegeri între diferitele centre universitare din țară, mai precis între lingviștii care le reprezentau, din cauza opiniilor opuse. Dar acum s-a ajuns să se lucreze în colaborare la elaborarea dicționarelor și atlasurilor.

— Dar cu presa? Cum se împacă lingviștii cu presa? Știu cazuri cînd au fost dezacorduri.

— Oricine are impresia că e cultivat crede că știe tot. Nu e așa. Din cauza acestei prejudecăți se dau curs multor idei absurde. În ultima sa carte, Fochi arată că același lucru s-a întîmplat și cu folclorul. Așa e și în lingvistică. S-a scris că în română sînt 5 000 de cuvinte dacice. Absurd. Asta fiindcă tot ce e necunscut e considerat dacic. Francezii pot ști ce au de la celți, căci există și azi asemenea limbi. Și știu că au vreo 80 de cuvinte. Nu trebuie să negăm fondul nostru dacic, dar nici să-l mistificăm.

— Ce părere mai aveți despre â și sunt?

— Cred că trebuie folosită ortografia fonetică ; î e mai aproape de i decît de a. Deci e bine să se folosească i, fiindcă nu întotdeauna î vine din a. Cît despre verb, consider că forma corectă e **sînt**, nu **sunt**. Eminescu rima **sînt** cu **pămînt** și **mormînt**, nu cu **unt**.

— Sînteți academician și vă interesați îndeaproape de soarta Academiei care reprezintă, care trebuie să reprezinte, forul științific superior într-o țară. Ați fost de față cînd președintele țării a fost ales membru al Academiei și președintele ei de onoare. Ce înseamnă acest lucru pentru instituție?

— E o cinste și o onoare. De acum încolo sînt convins că despre Academie se va vorbi cu și mai multă prețuire și ea va cîpăta o altă pondere în viața spirituală a țării.

— Cam cîte volume ați scris pînă la această vîrstă?

— Nu le-am numărat. Multe din ele sînt broșuri.

— Ce v-a mai rămas de făcut? Aveți vreo dorință neîmplinită?

— N-am nici una. Acum nu scriu nimic, fiindcă sînt măcinat de diverse mărunțișuri: dicționare, colaborări, doctoranzi. Acum am responsabilități. Trebuie să citesc toată ziua.

— Încercați să rezumați, pentru nespecialiști, istoria limbii române în cîteva cuvinte.

— Dacii au învățat latinește, au suferit diverse influențe, mai mult în materie de vocabular, pentru ca azi să avem o latină transformată. Adică limba română.

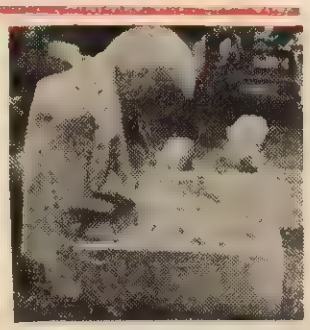

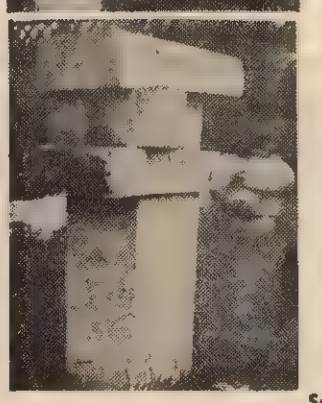

Sculpturi de ION MINDRESCU ■
Fotografii de VASILE BLENDEA ■

Credința în artă

(Urmare din pag. 9)

și la Dunăre pînă se odihnește în Marea Neagră, îi zicem apei apă și vieții viață, și cerului cer și țăranului țăran ! Se putea și altfel.

Nu ! Nu se putea altfel ! îmi răspund, cu rugămintea de a mi se ierta patetismul, cerîndu-mi permisiunea să mărturisesc că dilema aceasta e fascinația mea continuă de cînd am început a înțelege că vorbesc românește ! Evident, nu se putea decît românește pentru că dacă s-ar fi putut s-ar fi făcut altfel, întrucît vreri n-au lipsit. Cine-l învingătorul ? Cine a păstrat Cuvîntul ? Cel dintîi, Poporul, cu drept fundamental la majusculă. Apoi, dar nu după aceea, șirul de cărturari ai acestui neam care-și datorează continuitatea și existența spirituală faptului de a fi fost în stare să dea la iveală asemenea lumină în mințile oamenilor săi de carte, încît nici suflarea întunericului cel mai întuneric n-a putut-o stinge. Conștiința că un popor durează, rezistă prin oamenii săi luminați ne-a fost întotdeauna caracteristică, ginduri unitar. Pentru că, de atîtea ori în istorie, vîntul vitregiei care încerca să sape în adînc, cei dintîi în pieptul cărturarilor a izbit. Țara aceasta, nu mare în lume prin lungimea hotarelor ei, a fost, este mare prin valoarea oamenilor ei de carte în stare să o exprime și apere în spirit. Un elogiu limbii noastre nepieritoare trebuie să cuprindă, așadar, cinstirea clară și vibrantă a biruinței nepieritoare a gîndului. A omului care gîndește la vremea lui și peste vreme.

• S.O.S. apele minerale • S.O.S. apele minerale •

Cuvîntul specialiștilor:

La probleme reale, soluții realiste (II)

În continuarea dezbaterii noastre privind mai buna gospodărire a apelor minerale și aflarea de căi și soluții pentru o valorificare deplină și superioară a acestei însemnate bogății naturale, am solicitat opinia chimistului CORNEL M. DUMITRESCU, cercetător științific, unul dintre specialiștii care se ocupă de vreo douăzeci de ani de problemele apelor minerale (lucrînd multă vreme la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală și la cel de chimie alimentară), autor al unei lucrări — „Dialog despre apele minerale" (Editura Albatros) — apărute nu demult dar, semn al interesului de care s-a bucurat în rîndul cititorilor, greu de aflat acum prin librării. O primă surpriză : răspunzînd invitației făcute, C. M. Dumitrescu a adus cu dînsul și revista „Flacăra" în care s-a publicat prima parte a discuției noastre cu specialiștii, revistă plină de adnotări, de semne și sublinieri.

— *Sînteți, văd, la curent cu cele spuse de colegii dv. Există vreun punct de vedere asupra căruia vreți să reveniți, spre a-l completa sau, eventual, contrazice ?*

— În general, mi s-au părut juste și constructive toate afirmațiile făcute de ei, dar aș dori să mai insist, dacă mi-e permis, numai asupra problemei transportului apei minerale de la sursă pentru a fi îmbuteliată în altă parte, la București, să spunem. Fac precizarea că despre acest lucru s-a discutat destul de mult în ultima vreme, fiind efectuat și un studiu, la care am colaborat, și în care se specifica, extrem de limpede, că este posibil și chiar indicat acest gen de transport (chiar dacă el nu se practică în prea multe locuri din lume), dar numai și numai în condițiile respectării riguroase a unor cerințe privind perfecta igienizare a cisternelor și instalațiilor (atît la sursă, cît și în secția de îmbuteliere) și luarea de măsuri pentru păstrarea, pe timpul transportului, a calității apei cît mai aproape de calitatea ei de la izvor.

— *Sînt niște cerințe firești și, cred, nu tocmai greu de pus în practică.*

— Aceasta a fost și părerea noastră, a celor care am întocmit studiul respectiv, adică specialiștii de la I.M.F.B.R.M., Institutul de chimie alimentară și de la cel de cercetări pentru gospodărirea apelor. Cu toate astea, am sentimentul că ele au părut exagerate, căci nu s-a întreprins prea mult pentru respectarea lor. Întîi de toate, centrala de resort, cea care ne-a solicitat studiul, ne-a cerut nouă, cercetătorilor, să efectuăm igienizările respective, atît la stația experimentală din Colentina, cît și la sursă. Nu ne-a deranjat această cerere, nu ne-am simțit deloc orgoliul lezat, dar ne-am întrebat numai ce se va întîmpla peste o lună-două, cînd vom termina cercetarea și ne vom ocupa de altceva. Cine va mai igieniza atunci ? Mai firesc mi s-ar fi părut ca, sub îndrumarea noastră, să fie pregătiți cîțiva oameni speciali pentru aceste operații.

— *Cu privire la aspectul pe care l-ați adus în discuție, s-a emis ideea că apa îmbuteliată altundeva decît la sursă nu mai are aceleași calități cu aceea îmbuteliată chiar la izvor.*

— De acord, însă de ce trebuie neapărat să aibă aceleași calități ? De ce, dacă aducem apă de la Tușnad, de pildă, să obținem, în Capitală, apă identică aceleia de Tușnad ? Pot foarte bine obține tot o apă minerală — și tot cu calități superioare apei gazoase, care se consumă de către foarte multă lume — să-i zicem „de masă". Deci — nu apă naturală de Tușnad, ci apă minerală de masă Tușnad. Ce e rău în asta ? Desigur, în timpul transportului se mai poate pierde, prin depunere, o anumită cantitate de săruri minerale, dar asta nu afectează decisiv calitatea apei. Cred, în concluzie, că Decretul 146/1980 trebuie aplicat fără ezitare, în spiritul și litera sa, fără a considera, prin asta, că facem vreun rabat calității. Nu, obținem doar un altfel de apă, la fel de hidratantă, remineralizantă și antitoxică, dar cu un grad mai redus de mineralizare decît aceea de la sursă. Sînt și eu de acord cu colega mea, Camelia Pană, că trebuie să se procedeze, în acest caz, la specificarea pe etichetă a locului unde apa a fost îmbuteliată.

— *Drumul străbătut de apa minerală — de la prospecția hidrogeologică și hidrochimică pînă la comercializarea sa — este alcătuit din segmente în interiorul cărora sau între care se produc adesea niște, să le zicem așa, scurtcircuitări, al căror efect e vizibil atît în ce privește cantitatea de apă minerală irosită, dar și, în ultimă instanță, în lipsa de ritmicitate a aprovizionării populației și în timiditatea, ca să mă exprim eufemistic, cu care este privit exportul acestei mărfi așa de căutate și de o așa bună calitate. Care dintre aceste deficiențe vi se par mai grave și, implicit, mai urgent de remediat ?*

— Orice dereglare apărută pe traseul de care ați vorbit — traseu ce cuprinde, în afara punctelor de început și sfîrșit, funcționarea stațiilor de îmbuteliere, ambalarea, transportul și prelucrarea — are consecințe nefaste. Să începem, dacă vreți, chiar cu prospectarea. În această etapă și, firește, și după ea, este necesară delimitarea riguroasă, severă aș spune, a unui perimetru de protecție hidrogeologică și sanitară, fără de care nu putem vorbi de atît de necesara puritate a apei. Dar această obligație elementară nu este întotdeauna respectată ! Iată, spre exemplu, la Tîrgu Secuiesc, în jurul sondelor ce debitează apa minerală, pot fi găsite vaci aflate la păscut, ceea ce este cu totul în afara cerințelor igienico-sanitare ale surselor hidrominerale. Tot așa se pune problema și cu forajul, care, lăsat prea mult în părăsire, devine, în timp — prin degradarea, spargerea conductelor — de neutilizat. Așa cum se întîmplă la Bilbor...

— *Iarăși Bilbor ! Se discută atît despre el, dar se face așa de puțin...*

— Și e păcat ! S-au efectuat acolo foraje care au dat la iveală o apă cu o compoziție chimică foarte asemănătoare celei de Borsec, o apă deosebit de bună. Păcat, spuneam, că nu se exploatează încă și din alt motiv, nu numai din acela că apa curge zadarnic. Este vorba de forțarea altor zăcăminte — în acest caz, cel de la Borsec —, forțare care poate să producă modificări ale echilibrului electrochimic al apei.

— *Cu alte cuvinte, deschiderea spre exploatare a altor zăcăminte înseamnă, pe lîngă creșterea cantității de apă minerală ce poate fi îmbuteliată, și protejarea zăcămintelor care se exploatează deja.*

— Exact. Și încă ceva. Amînarea — sine die — a începerii exploatării zăcămintelor costă. Așa cum arăta inginerul P. Dănescu, proiectul stației de îmbuteliere de la Bilbor (deja plătit), va trebui revizuit (deci alți bani) ; tot așa, vor trebui reluate și forajele, ceea ce înseamnă că fiecare clipă pierdută, repet, costă. Cu alte cuvinte, dacă mai amînăm cîțiva ani, apa de Bilbor ne va costa poate dublu decît azi !

— *S-a vorbit mult — și nu mereu de bine — despre situația stațiilor de îmbuteliere, care nu se dovedesc întotdeauna prea bine gospodărite. Vă pot oferi exemple...*

— Și eu ! Cauzele nu sînt, însă, deloc subiective, ținînd de cei care lucrează acolo și de cei care conduc procesul de producție. Încă nu s-a ajuns, din păcate, după atîția și atîția ani de cînd ne ocupăm de apele minerale la modul industrial, să fie pregătiți și niște specialiști adevărați în acest domeniu, niște mecanici, să zicem, care să știe să lucreze cu apa minerală, să nu le curgă vaselina de pe mîini în apă, să știe bine cu ce material prețios lucrează, S-a și cercetat destul de puțin, de ce să n-o recunoaștem ? Iată, cei care au participat la dezbatere vorbeau despre modul neigienic în care se face deferizarea apelor. Dar acest sistem a fost preluat din experiența stațiilor de alimentare cu apă potabilă, ceea ce este cu totul altceva, acolo apa fiind, în final, tratată chimic, pentru igienizare, ceea ce nu se întîmplă cu apa minerală. S-ar impune sisteme închise de deferizare, care să protejeze apa de feluritele impurități care-o pot atinge în acest proces.

— *Haideți să încercăm să punem punctul pe i. Considerați că aceste neajunsuri pot fi îndreptate, în totalitate, într-un timp scurt, că, altfel zis, pot fi îndepărtate obstacolele din calea apei minerale, putem ajunge la oprirea irosirii ei, mai precis ?*

— Sînt absolut sigur. V-am mai spus, deficiențele țin în special de factori subiectivi, de noi, de oameni adică. Noi sîntem cei care ne plîngem că în timpul transportului se sparg prea multe sticle, dar continuăm să folosim box-pulcți și ne formalizăm cînd e vorba de aducerea apei cu cisternele. Noi ne plîngem că sticlele sînt grele, dar cei care se ocupă de cercetare în domeniul ambalajelor pentru industria alimentară, ce păzesc ? E nevoie, cred, de constituirea cît mai curînd a unui colectiv interdisciplinar — din care nu trebuie să lipsească specialiști în hidrogeologie, geochimie, chimie, fizică, biologie, tehnologi și protecționi cu experiență în domeniul stațiilor de îmbuteliere, economiști, idee îmbrățișată și de dr. ing. Ovidiu Popescu, directorul Institutului de chimie alimentară, care a și întreprins primele demersuri în acest sens. Fără competență, nu se poate face nimic bun și durabil. Soluțiile după ureche, după cum bate vîntul nu sînt și cele mai eficiente, deși par simple și ne repezim să le îmbrățișăm. Articolele scrise pe această temă, ca și dezbaterea organizată de revista dv., constituie un prim pas în direcția de care vorbim. Următorul, cel decisiv, trebuie făcut de cei direct răspunzători de buna mers al industrializării și comercializării apelor minerale — o avuție atît de prețioasă încît nu ne putem permite, dintr-un elementar patriotism, s-o ignorăm sau să o risipim.

— *Și asta, cu atît mai mult cu cît asemenea specialiști și oameni de bine există, și nu puțini. Pentru ei, ca și pentru toți cei preocupați de problema apelor minerale, pentru acei care au recepționat cum se cuvine S.O.S.-ul nostru, discuția rămîne deschisă,*

DAN MUCENIC ■

Va intra, curînd, în librării o lucrare de referință:

„Substanțele minerale terapeutice din România"

De trei decenii și mai bine, **ARTEMIU PRICĂJAN** se numără printre cei mai entuziaști și competenți cercetători ai domeniului apelor minerale, el fiind, în momentul de față, un veritabil **nume**, autor de studii primite cu interes atît în țară cît și în străinătate, dar și practician căruia i se datorează punerea în valoare a numeroase zăcăminte de apă minerală pe întregul cuprins al țării. Acest om cu o putere de muncă aparte, gata să sprijine prin cuvîntul său autorizat, dar și prin faptă, orice inițiativă în domeniul atît de puțin explorat, din păcate, al apelor minerale, a predat Editurii Științifice și Enciclopedice o lucrare — de al cărei ecou, în rîndurile cunoscătorilor, dar și ale publicului larg, nu ne îndoim încă de pe acum — gata, iată, să intre în librării. Am solicitat, în legătură cu ea, cîteva prime informații unor specialiști de marcă ai acestui domeniu. Le reproducem în continuare.

Conf. dr. doc. Ștefan Airinei : „Lucrarea **Substanțele minerale terapeutice din România**, elaborată cu înaltă competență de geologul Artemiu Pircăjan, reprezintă încorporarea unei experiențe de o viață a unui mare specialist în materie. Ea urmează, în mod firesc, suitei anterioare de lucrări de sinteză : **Prospecțiuni hidrogeologice** (în volumul „Practica geologică", II, Ed. tehn., 1961), **Apele minerale și termale din România** (Ed. tehn. 1972, premiul Academiei Republicii Socialiste România), **Apele minerale de consum alimentar din România** (1979) și **Bogăția hidrominerală balneară din România** (1981), ambele apărute, în colaborare, la Ed. Științifică și Enciclopedică. Observator atent, cercetător minuțios, tehnician versat în prospectarea, explorarea și exploatarea substanțelor minerale terapeutice, A. Pricăjan a cules cu pasiune, pentru fiecare hidrozăcămînt în parte, informații exhaustive, de la cele istorice, geologice și hidrogeologice, la cele de hidrochimie și terapeutică medicală. Bogata structură a volumului de față se referă la prezentarea și analizarea următoarelor cinci componente : tipurile de substanțe minerale terapeutice ; procesul cunoașterii acestor substanțe ; protecția și exploatarea rațională a acestei categorii de bogății ale subsolului ; tehnici de captare a apelor minerale și termale în vederea valorificării lor multiple ; descrierea principalelor zăcăminte din această categorie, în cadrul unei sistematici geologico-teritoriale proprii și care se impune prin logica succesiunii cauze-efecte. Apreciem că literatura de specialitate se îmbogățește substanțial cu acest nou volum, elaborat cu dragoste și pasiune de autorul său".

Dr. geolog T. Bandrabur, Institutul de Geologie și Geofizică : „Apariția lucrării **Substanțele minerale terapeutice din România** de A. Pricăjan constituie, atît pentru cei care studiază acest domeniu, cît și pentru marele public, un eveniment editorial de excepție. Apreciem în mod deosebit inițiativa autorului de a fi făcut apel, în cadrul istoricului, la diferite documente vechi, găsite numai el știe pe unde, în diferite biblioteci de stat sau particulare, în arhive, din care a scos, cu trudă și migală, date interesante cu privire la cunoașterea substanțelor minerale terapeutice, date necunoscute, în marea lor majoritate, chiar specialiștilor. Pe baza unor mărturii publicate sau inedite, autorul prezintă istoricul folosirii acestor substanțe pe teritoriul României încă din cele mai vechi timpuri. Ponderea cea mai mare a lucrării o constituie capitolele în care se prezintă zăcămintele de substanțe minerale terapeutice din țara noastră, condițiile geologice și hidrologice specifice fiecăreia, utilizarea acestora, precum și perspectivele de dezvoltare a unora din stațiunile balneare care exploatează zăcămintele respective. Aspectele multilaterale privind substanțele minerale terapeutice, dezbătute judicios în această carte, recomandă lucrarea lui A. Pricăjan ca pe una de referință în domeniul apelor minerale și termominerale, fiind prima de acest gen în România și printre puținele care abordează, în lume, problemele acestea".

Concepută și elaborată cu exemplară probitate științifică, lucrarea lui Artemiu Pricăjan (specialist pe care redactorul acestei cărți, Doina Păinescu, îl numea „părintele de azi al apelor minerale") este și o veritabilă și fierbinte pledoarie pentru cercetarea în continuare a acestei bogății naționale, pentru utilizarea ei așa cum se cuvine, poziția pe care reputatul geolog a adoptat-o și în cadrul acțiunii revistei noastre privitoare la reevaluarea și gospodărirea cu simț de răspundere a apelor minerale. O carte, în concluzie, care vine în sprijinul celor care vor să întreprindă ceva în acest domeniu, o carte ce evidențiază cu deplină claritate că se poate mai mult și trebuie făcut mai mult pentru ca apele minerale să fie cunoscute și utilizate la nivelul cantității uriașe de care dispunem și al calității lor cu totul excepționale.

D. M. ALEXANDRU ■

O oază a artei

O casă frumoasă, cu o arhitectură aparte, parcă adusă dintr-o poveste, cu un certificat de nastere emis încă din veacul trecut, aflată pe bulevardul Dimitrov, numărul 77, își trăiește a doua sa tinerețe. Prin grija Consiliului Popular al sectorului 2, imobilul respectiv găzduiește doi cunoscuți artiști plastici, pictorul Teodor Bogoi și mai tînărul său confrate, sculptorul Ion Mîndrescu cu ale cărui lucrări ilustrăm acest număr. Cei doi au dat o nouă strălucire clădirii. Au creat, aici, o adevărată oază a artei. Grădina a devenit o veritabilă expoziție de sculptură în aer liber, iar în atelierul pictorului pînzele string parcă în culoarea lor tot soarele acestei veri. Cei care trec pe aici pot să și pătrundă în acest univers artistic. Așa că, la casa adusă din alt veac, proptită într-un brad și un nuc uscat, aproape zilnic au loc lecții despre artă. Și acesta-i este un mod concret, sincer, direct prin care nu numai trecătorul, omul de pe stradă, poate să pătrundă și să dezlege tainele artei, dar și artistul, în cazul acesta, poate să fie cît mai aproape de dorințele semenilor lui. Este o idee, credem noi, care poate fi îmbrățișată și de alți artiști plastici...

SORIN POSTOLACHE ■

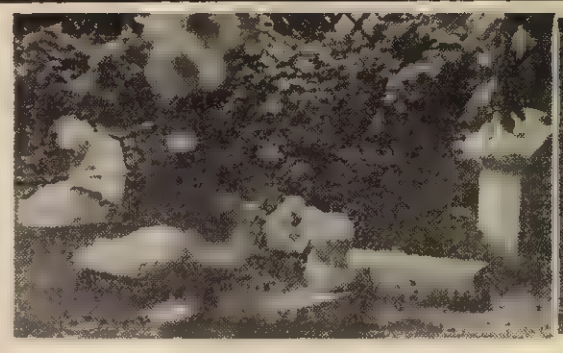

■ Sesizări, propuneri, soluții — în dialog fructuos cu redacția și cititorii ■

■ **„FLORALIA — VÎLCEA 1985".** Sub acest generic a debutat recent la Rîmnicu Vîlcea o interesantă inițiativă a edililor locali în domeniul dendrologiei, concretizată într-o manifestare al cărei principal punct de atracție și interes științific l-a constituit expoziția organizată cu plante și flori specifice diferitelor bazine dendrofloricole ale țării și care stau la baza producției de medicamente naturiste și acțiunii de înfrumusețare și bună gospodărire a localităților. După cum ne informează **Laura Vega Marcu din Rm. Vîlcea,** județul din nord-estul Olteniei s-a prezentat în acest cadru cu o mare varietate de flori și plante tămăduitoare, cunoscute și mai puțin cunoscute, însumînd sute de specii (dintre care peste 70 se găsesc numai în Parcul Zăvoi din municipiu), cu o producție de 10 tone floră spontană colectată anul trecut și cu peste 18 000 puieți de pomi și arbuști ornamentali, cu proceduri moderne și tradiționale de cert efect terapeutic ce se realizează pe baza unor astfel de plante în stațiunile Govora și Călimănești. Acțiunea — la care au participat cadre universitare și specialiști din Craiova, Rîmnicu Vîlcea și București, precum și reprezentanți ai PLAFAR-ului și industriei de medicamente — se dovedește a fi valoroasă.

■ **Administrația Asigurărilor de Stat, Sucursala județeană Hunedoara :** Referindu-ne la nota apărută în nr. 20/17 mai 1985 al revistei Flacăra, prin care Valeriu Nicolae Țiu din Hunedoara semnalează neprimirea unei despăgubiri, vă informăm că întîrzierea în rezolvarea cazului se datorează Oficiului de gospodărire a apelor din județul Alba, care nu a dat curs solicitărilor repetate ale sucursalelor ADAS din Hunedoara și Alba privind confirmarea plății despăgubirii către păgubit, așa cum cer prevederile legale în vigoare (Decretul nr. 471/1971, art. 2, al. 1). Ca rezultat al stăruinței celor două sucursale ADAS, despăgubirea cuvenită s-a expediat totuși cu mandatul poștal nr. 7 192 din 8 iunie 1985. Menționăm că respectiva confirmare este necesară în toate cazurile, inclusiv în acelea în care conducătorii auto profesioniști dețin asigurări de răspundere civilă încheiate la ADAS.

■ **Primim de la prof. Mihail Radu din Pitești :** Cei 760 de elevi ai Școlii generale nr. 3 din Pitești au încheiat anul școlar cu rezultate bune și foarte bune la învățătură. Rezultate asemănătoare au obținut și în activitatea obștească, pionierii școlii remarcîndu-se îndeosebi prin colectarea și predarea a 14,6 tone de fier vechi, depășirea cu șapte la sută a angajamentului luat la începutul anului de a realiza 50 000 lei în domeniul activităților patriotice. În toate acestea s-au evidențiat detașamentele de pionieri ale claselor a III-a B, a IV-a A, a V-a A și a VI-a B care, sub îndrumarea și cu sprijinul profesorilor diriginți, au strîns și predat cele mai mari cantități de fier vechi.

■ În legătură cu scrisoarea tovarășului Niculescu Stelorian, operator diafilm-diapozitiv la Studioul cinematografic „Animafilm" din București, **Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Direcția de organizare, control, personal și învățămînt,** ne face cunoscut că acordarea gradului profesional I pentru funcția menționată este de competența biroului executiv al Centralei „Româniafilm". Diferențierea personalului artistic pe grade profesionale se face avîndu-se în vedere în primul rînd valoarea artistică a fiecărui cadru, precum și alte criterii (condiții de studii și vechime, îndeplinirea obligațiilor individuale de muncă etc.) și constituie o posibilitate care se realizează în anumite condiții (post vacant, fond de retribuire etc.). Propunerile pentru promovarea în grade profesionale superioare se întocmesc de organul colectiv de conducere al unității, singurul în măsură să aprecieze asupra activității celui în cauză.

■ **Ne scrie dr. Ioan Neagu din Ploiești, str. Teiuș nr. 3 A :** Timp de două zile, municipiul Ploiești a fost gazda Simpozionului național de cronobiologie, dedicat aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Organizată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Prahova, în colaborare cu Cabinetul județean pentru activitate ideologică și politico-educativă, Direcția sanitară a județului, Comisia județeană de Cruce Roșie și Filiala Prahova a Societății de biologie din R.S.R., și desfășurată sub auspiciile Muzeului de biologie umană din Ploiești, manifestarea a prilejuit prezentarea a 31 de lucrări și referate științifice care au abordat diferite aspecte ale bioritmologiei în prezent și viitor. Și-au adus contribuția cercetători de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon", Institutul de oncologie, Institutul de igienă, Institutul național de geriatrie și gerontologie, Facultatea de biologie București, I.M.F. și Facultatea de horticultură din Iași, ICPA și IANB București. Masa rotundă ce a avut loc cu această ocazie, pe tema „Biologia umană în cercetarea, aplicarea și valorificarea cultural-științifică a problemelor de cronobiologie", a fost condusă de acad. Ștefan Milcu. Sub cupola „Cronosului" s-a semnat apoi actul de constituire a primului cerc de cronobiologie din România. Ca președinte de onoare a fost ales academicianul Ștefan Milcu, iar ca membri fondatori — toți participanții la simpozion.

■ La solicitarea lui Viorel Iuganu din comuna Strunga, județul Iași, **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant** face unele precizări de mai larg interes cu privire la lucrul în flux continuu. Din verificările efectuate la Combinatul de utilaj greu Iași, și din datele obținute rezultă că, în conformitate cu hotărîrea organului colectiv de conducere al combinatului, s-a dispus trecerea la organizarea funcționării fără întrerupere a mașinilor de performanță din cadrul secției utilaj metalurgic și al altor locuri de muncă. Măsura a fost luată în baza prevederilor art. 124 din Codul Muncii, în temeiul prevederilor art. 41 din Legea nr. 5/1978, și a intrat în vigoare începînd cu data de 1.08.1984. Pentru desfășurarea normală a lucrului, toate activitățile de servire aferente, asistența tehnică, reviziile și reparațiile planificate la mașinile nominalizate au fost prevăzute să aibă același regim de lucru.

■ Printr-o scrisoare trimisă la începutul acestei luni, cititorul **Radu Alexandrescu din București, str. Barbu Văcărescu nr. 77,** avansează Televiziunii Române propunerea de a revizui procedeele de subtitrare a filmelor străine proiectate pe micul ecran, deoarece la ora actuală sînt frecvente cazurile cînd, datorită titrării necorespunzătoare, adică proiectării scrisului alb pe un fond, în anumite secvențe, tot alb, telespectatorii sînt puși în imposibilitatea de a putea urmări firul dialogurilor și, în consecință, întîmpină greutăți în înțelegerea ca atare chiar a filmului însuși. Revenirea la mai vechiul sistem de titrare corectă, practicat cu ani în urmă, mai ales în cazul filmelor de arhivă, ar fi nu numai o datorie — apreciază semnatarul scrisorii —, ci și un gest de respect față de milioanele de telespectatori.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Dolj, ca răspuns la scrisoarea noastră nr. 3222/1985 :** Din păcate, nici de astă dată nu am izbutit să îndeplinim doleanța tovarășului Ionescu Marin, fost om al muncii la C.A.P. Catane, întrucît în arhiva unității nu se mai găsesc actele din care să rezulte că dînsul a lucrat la amintita cooperativă în perioada 1 aprilie — 30 septembrie 1960. Desigur, e un aspect neplăcut, vinovați de neținerea arhivei în condiții legale fiind toți cei ce s-au perindat de-a lungul anilor la conducerea cooperativei. Nu este mai puțin adevărat că C.A.P. Catane a avut de suferit și de pe urma unor evenimente și cauze obiective care au dus la distrugerea unei bune părți din arhivă. Pentru a-și putea totuși dovedi perioada solicitată, tovarășul Ionescu Marin, actualmente angajat al I.J.T.L. Dolj, a fost îndrumat să se adreseze comisiei de reconstituire a vechimii în muncă ce funcționează pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular județean, conform prevederilor Decretului nr. 92/1976 privind carnetul de muncă.

■ **Avînd o famille alcătuită din 4 persoane și locuind la socri, într-o cămăruță insalubră de 4 metri pătrați, am fost la Consiliul popular al comunei Vetiș — ni se destăinuie Vasile Ciobanu din satul Decebal, județul Satu Mare** — și am solicitat să ni se repartizeze și nouă un loc, așa cum prevede legea, pe care să ne construim o căsuță strict necesară, ca toți oamenii din sat, dar am fost refuzat. De avut, aveți dreptul — mi-a spus funcționarul de la consiliu —, dar nu se poate. De ce ? I-am întrebat. Pentru că — mi-a răspuns — fie dumneata, fie soția trebuia să lucrați cel puțin un an de zile la C.A.P. și abia după aceea... Bine — i-am zis —, dar eu sînt ceferist, angajat la Stația C.F.R. Ferăstrău, iar soția, deocamdată, are doi copii mici, unul de doi ani și altul de 3 luni, și vă dați seama că acum n-avem cum. Și-apoi altora aflați în aceași situație, precum Viorel Oiegas, le-ați dat. Asta-i situația ! a încheiat sec funcționarul.

Cu ceva mai multă bunăvoință, tinerei familii Ciobanu i se poate îndeplini, totuși, arzătoarea și îndreptățita doleanță. Nu în afara, ci chiar în cadrul și spiritul legii în vigoare.

■ **Întreprinderea pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile București** răspunde la articolul publicat în nr. 24 din 14.06.1985 al revistei Flacăra : Cazurile de abateri înfățișate în articolul „Grea colectarea, dar mai grea recuperarea" au fost prelucrate cu întreg personalul, precum și în adunarea generală a activului de partid din întreprinderea noastră, iar autorii actelor de indisciplină și incorectitudine au fost sancționați cu diminuarea cu 20 la sută a retribuțiilor pe timp de o lună. Ne preocupă în cel mai înalt grad acumularea de stocuri cît mai mari de materiale refolosibile textile sau din mase plastice fără desfacere ori cu desfacere lentă, din păcate însă pentru numeroase sortimente de astfel de materiale n-am pus încă la punct tehnologii de reintroducere în circuitul productiv și din această cauză sîntem confruntați în prezent cu mari probleme de depozitare și conservare a imenselor stocuri pe care le deținem. Este și motivul pentru care propunem ca în paginile reviste dv. să-și găsească în viitor loc și relatări despre soluțiile noi de utilizare a unor materiale care încă nu au desfacere, îndeosebi mase plastice, textile și anvelope de cauciuc nereșapabile.

Am reținut propunerea.

■ **Mă numesc Eugen Pulu din Rovinari—Gorj, bl. R6, sc. 4, ap. 10** și doresc să vă aduc la cunoștință următoarele : Pe 15.02.1985 s-a ținut la Biblioteca orășenească Ineu, județul Arad, un concurs pentru ocuparea postului de minuitor carte. A fost un fel de mascaradă de concurs, pentru că, înainte ca acesta să se țină, s-a cerut transferul pe post al unei anumite profesoare. S-a ținut pînă la urmă concursul, profesoara respectivă ocupînd locul 3. Deși erau doi participanți mai bine pregătiți înainte, deși Inspectoratul școlar județean Arad nu a aprobat transferul, tovarășa a ocupat automat postul, ignorîndu-se rezultatele care nu fuseseră făcute publice. Rugăm inspectoratul județean să analizeze situația de la Ineu, și să ia măsurile care se impun. Dacă-i concurs, concurs să fie !

■ **I.R.I.D.G.N., Regionala de distribuție gaze Pitești** ne informează că, cercetînd sesizarea Marianei Constantin din Găești, a discutat cu angajatul său Constantin Mihai, care susține că nu a cunoscut prevederea legală conform căreia alocația de stat pentru copii este diferențiată în funcție de mediul urban sau rural, ceea ce a condus la lipsa de informare a biroului personal în momentul cînd i s-a schimbat domiciliul. Începînd cu data de 1 iulie 1985, Constantin Mihai a fost pus în drepturi, urmînd a primi alocație după cum urmează : pentru primul copil 245 lei, al doilea 255 lei, iar al treilea 295 lei, în total deci 795 lei lunar.

■ **Vă scriu pentru că am speranța că, numai la intervenția dv., pe lîngă cei în drept, unii locatari năbădăioși ai blocului ZA3, cu care ne învecinăm, vor înțelege în sfîrșit că nu trăiesc pe cîmp ci într-o colectivitate civilizată.** Dînșii au apartamente proprietate personală, iar la parter au garaje pe care le-au transformat în adevărate ateliere pentru depanat mașinile și, cît le e ziulica, de dimineața pînă tîrziu în noapte, produc niște zgomote și bubuituri infernale, fără să țină seama că noi, vecinii lor, mai lucrăm și în schimbul II și mai avem nevoie să ne și odihnim. Un timp am crezut că toate autoservice-urile Slatinei s-au mutat în preajma noastră. **(Colda Constantin Ion din Slatina, aleea Viorelelor nr. 4, bl. GA 5A, sc. A, ap. 27).**

■ **Referitor la rezolvarea scrisorii adresate de numita Peia Maria din Oravița, comitetul executiv al Consiliului popular al județului Caraș-Severin** ne informează : În urma cercetărilor s-a constatat că, i-au fost furate de la domiciliu două butelii de aragaz. După mai multe investigații a fost identificat autorul furtului în persoana numitului Vlăsceanu Dumitru. Au fost recuperate buteliile de la acesta și restituite păgubașei, ocazie cu care i s-au explicat și împrejurările comiterii faptei. Autorul infracțiunii a fost arestat și deferit justiției. Scrisoarea a fost soluționată de inspectoratul județean al Ministerului de Interne.

■ **Eveniment la Colibița. Cea de-a doua instalație românească de forat galerii orizontale în secțiune plină, „INGO-32",** realizare de prestigiu a Întreprinderii „1 Mai" Ploiești, a intrat recent în funcțiune pe șantierul hidroenergetic Colibița, județul Bistrița-Năsăud, acolo unde se află în plină construcție o hidrocentrală de 21 MW. Noul utilaj, de înaltă performanță și complexitate, se remarcă printr-o serie de caracteristici funcționale deosebite printre care menționăm viteza de forare lunară de 200 metri liniari, diametrul de săpare de 3 200 mm, sistemul de ghidaj pe bază de laser, precum și dirijarea centralizată, de la un singur pupitru, a tuturor comenzilor de lucru. Reamintim că prima instalație de acest fel, produsă tot de sus-menționata uzină, a fost utilizată cu bune rezultate în Munții Apuseni, la Riul Mare. **(Ing. Minică Stănciugel, Singeorz-Băi).**

■ **Consiliul popular al județului Brăila, Direcția sanitară :** În legătură cu scrisoarea tov. Moroșan Gheorghe din comuna Frumoasa, jud. Suceava, care mulțumește pentru popularizarea activității farmacistului Torjescu Alexandru, cel ce, printre alte rezultate pozitive dobîndite în tratarea unor afecțiuni cronice, incurabile și a unor afecțiuni cutanate, se pare că este pe cale să obțină asemenea rezultate îmbucurătoare și în tratamentul fiului său, vă comunicăm că astfel de scrisori au fost trimise de bolnavi și direct pe adresa noastră. Noi am adus tov. farmacist Torjescu în repetate rînduri la cunoștință aceste succese terapeutice, deși în unele afecțiuni, și îndeosebi în lupusul eritematos, nu avem încă proba timpului, ca și în unele afecțiuni cutanate de altfel, și de aceea nu putem vorbi încă de succese incontestabile, dar începutul este promițător. Cu sprijinul organelor de stat municipal și județean, Direcția sanitară a județului Brăila a creat condiții corespunzătoare de lucru acestui inimos și neobosit farmacist, în prezent pregătindu-se un alt cabinet și altă sală de așteptare, și mai corespunzătoare ca spațiu și circuite funcționale, și o farmacie care vor conduce cu siguranță la îmbunătățirea condițiilor de lucru și, implicit, a rezultatelor.

■ **Pentru clarificarea cazului criticat, în nota apărută în Flacăra din 14.VI. 1985, D.P.M.O.S. Suceava a solicitat Direcției județene P.T.T.C. Suceava relații cu privire la situația dosarului Mariei Chirea și, pe 6.VI.1985 primim răspunsul acestei direcții cum că dosarul respectiv a fost pierdut în timpul transportului. La 22.VI.1985, comisia județeană de pensie din cadrul consiliului popular județean a emis decizia de reconstituire a dosarului, și l-a expediat Mariei Chirea din comuna Florești, str. Principală bl. 7, ap. 9, suma de 7 632 lei reprezentînd pensia și drepturile aferente pentru perioada de la 1.I.—30 VI.1985. Dosarul reconstituit a fost transferat la D.P.M.O.S. Prahova pentru ca drepturile de pensie, începînd cu 1.VII.1985, să se achite prin acest organ.**

Toate bune, un singur lucru însă am mai vrea neapărat să știm : măsurile ce s-au luat cu cei ce se fac vinovați de pierderea primului dosar. Și asta cît mai neîntîrziat !

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

■ **Alexandru Gavriliu — Timișoara :** Fratele dv., fiind minor, nu i se pot achita drepturile bănești cuvenite de pe urma tatălui decedat decît în baza unei decizii de tutelă emisă de Consiliul popular municipal Timișoara pe numele dv. ■ **Stelian Diaconescu — Tîrgușorul Vechi (Prahova) :** Unitățile socialiste nu pot încadra pensionari într-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, unitățile pot folosi pensionari numai pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări ■ **Maria Munteanu — Huși :** Pensia pentru munca depusă cu reducerea vîrstei, se acordă numai femeilor care au născut mai mult de trei copii și care au vechimea minimă în muncă de 25 de ani. Chiar dacă ați născut 6 copii, nu puteți beneficia de reducerea vîrstei de pensionare pentru că nu aveți 25 de ani vechime în muncă. ■ **Ștefan Gazsi — Brîncovenești (Mureș) :** Dacă ați avut mai mult de 12 zile concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate de la începutul anului calendaristic, nu primiți alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată. ■ **Petru Simuț — Tețchea (Bihor) :** Cu o vechime în muncă de numai 25 de ani nu puteți cere pensionarea decît la împlinirea vîrstei de 62 de ani. ■ **Mihai Bălan — Rm. Vîlcea :** Inginerii, economiștii, inclusiv cei care sînt în perioada de stagiatură, nu fac parte din categoria personalului exceptat și, ca urmare, trebuie să fie cuprinși în acord global la nivelul întreprinderii, secției sau atelierului etc. și retribuiți în funcție de realizarea producției fizice stabilite și a condițiilor prevăzute în contractul de acord global ■ **Mihai Gheorghe — București :** Sfătuiți-vă cu un avocat ■ **Atanasie Tirziu — București :** Cuantumul pensiei de invaliditate se stabilește în raport de vechimea în muncă, grupa de muncă, retribuția tarifară de încadrare, gradul de invaliditate etc., astfel că nu poate fi majorat la cerere ■ **Ana Sarom — com. Nicolae Bălcescu (Bacău) :** Alocația se acordă numai de la data stabilirii dreptului și nu se poate acorda retroactiv. ■ **Ștefan Plăcintă — Suceava :** Beneficiarii alocației de stat pentru copii sînt obligați să declare veniturile pe care le realizează, pentru că în raport de aceste venituri se stabilește cuantumul alocației.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Apele mai calde din inima pămîntului

Dintre noile surse de energie folosite în țara noastră, energia geotermală (sau apa geotermală, cum i se mai spune) deține în prezent două importante particularități : este cea mai ieftină (în preț unitar pe gcal) și are cea mai mare pondere (sub raportul locurilor de combustibil convențional echivalate prin producția de pînă acum).

Începuturile sondării pentru această apă geotermală datează din 1976 și au fost determinate în primul rînd de morala profesională a unui colectiv din Ministerul Geologiei, colectiv care, condus pe atunci de actualul ministru Ioan Folea, a avut inițiativa să cerceteze și să experimenteze zăcămintele de acest tip. Producția de energie geotermală înregistrată a crescut de la 22 mii tce în 1978 la peste 80 mii tce în 1984, totalul pe acest interval de șapte ani echivalînd cu o economie de combustibil de peste 250 mii tce. Se înțelege că statutul activității în acest domeniu trebuia așezat pe bazele ferme ale contribuției sale planificate la balanța energetică a țării, lucru ce s-a și petrecut, astfel încît faza de cercetare și experimentare e pe sfîrșite, urmînd a fi înlocuită cu faza de producție efectivă, cu toate responsabilitățile ce decurg de aici.

Astfel, în 1985 vor trebui obținute cca 100 000 tce., adică o treime din cît s-a obținut în precedenții șapte ani. De asemenea, pe întreg cincinalul 1986—1990 energia geotermală va trebui să echivaleze 981 mii tce, cu un vîrf de producție de 350 mii tce în 1990.

Realizarea acestor sarcini presupune în mod necesar asigurarea unor condiții asupra cărora vom reveni spre sfîrșitul acestui grupaj. În orice caz, prima dintre ele — existența unui zăcămînt care să merite efortul — este îndeplinită : potențialul de rezerve valorificabile pentru sonele cercetate a fost evaluat la 5,7 mii tce, volum ce asigură o producție timp de 57 de ani (în cazul în care se menține ritmul de exploatare din 1985) sau de 19 ani (dacă producția va fi stabilizată în nivelul anului 1990 — de cca 300 000 tce). Ministerul Geologiei se asigură că a mai fost evaluat și un potențial de rezerve de perspectivă de încă 7 mil. tce, din care 2,6 mil. tce sînt conținute în zăcăminte noi, în zone necercetate, iar 4,4 mil. tce vor putea fi obținute prin progrese tehnologice în exploatarea actualelor zăcăminte. Aceste rezerve de perspectivă ar asigura o producție de 100 mii tce anual timp de 70 de ani sau de 300 mii tce anual timp de peste 23 de ani.

Aceste date statistice constituie un argument decisiv pentru desfășurarea și amplificarea programelor de cercetare-exploatare a apelor geotermale ; alte argumente (pe lîngă cel al necesarului energetic național, asupra căruia nu mai revenim ar mai fi costul de exploatare, multiplele domenii de utilizare și, nu în ultimul rînd, faptul că — așa cum sugerează opinii autorizate — respectivul zăcămînt ar cam aluneca în sens contrar intereselor și consului de rotație a pămîntului.

Cum un alt argument care poate stimula sau frîna activitatea în acest domeniu îl dețin beneficiarii, prin modul în care ei înțeleg și reușesc să utilizeze apa geotermală, am „sondat" la fața locului cîteva aspecte concrete ale folosirii acestei surse de energie, într-o zonă reprezentativă a domeniului — cîmpia de vest a țării.

VIOREL MUNTEANU ■

„Dacă vrei, găsești soluții, dacă nu — motivări"

Titlul este un fel de dicton al primarului din Teremia Mare, comună celebră al cărei exemplu confirmă faptul că acolo unde treburile merg bine, în general, la fel de bine merg și în domeniul mai particular al surselor noi de energie. Altfel spus, comuna, vrînd cu adevărat să folosească această bogăție de apă geotermală aflată la îndemînă, a găsit nu motivări să se eschiveze ci soluții cît mai diverse de folosire în trepte a întregului potențial termic și biochimic al apei geotermale.

Astfel, apa dintr-o singură sondă, avînd temperatura inițială de 73° C, este folosită succesiv pentru : încălzirea apartamentelor din centrul civic (80 de apartamente convenționale), apoi la încălzirea apei menajere (prin schimbătoare de căldură), după care apa ajunge la băile geotermale inaugurate la 8 mai 1981, cu o capacitate maximă de 600 tratamente pe zi). Făcînd aici un popas, trebuie să spunem că apa din Teremia Mare nu este radioactivă și are un coeficient superior de mineralizare — 4 846 mg. la litru, față de 2 327 mg. cît are apa de la Băile Felix, de exemplu. Dînd cu rezultate excelente în vindecarea bolilor de piele și nu numai de piele, primarul, împreună cu doctorul Dinu Mihai au și schițat un plan de amenajare și transformare a actualelor băi termale într-o veritabilă stațiune balneară.

Circuitul apei va fi extins în în următoarele trepte : piscină — filtru biologic — plante acvatice — creșterea peștilor. Aceste verigi sînt acum doar în stadiul de proiect, dar primarul Vileam Heinz dă ca sigură realizarea lor în actualul mandat electoral, adică în următorii doi ani. Piscina ridică dificultăți de investiții (ciment s.c.l.) ; filtrul biologic — o chestiune de avangardă științifică — ar fi menit să asigure o purificare a apei astfel încît aceasta să poată fi folosită pentru cultivarea în treapta următoare, a plantelor acvatice, care ar testa și calitatea apei de a permite sau nu creșterea peștilor. Dacă prin filtru sarea nu va putea fi reținută, dar celelalte proprietăți vor permite, primarul e hotărît să aducă peste de apă sărată și să-i crească aici. Am vrut să fac un pariu că nu va crește niciodată pește oceanic în bazinele din Teremia Mare, dar văzînd pasiunea și convingerea primarului și cunoscîndu-i antecendentele în materie de tenacitate și inventivitate am renunțat.

O a doua filieră prin care la Teremia Mare este exploatată apa geotermală este cea a gazelor naturale care însoțesc, în volum aproape dublu, apa propriu-zisă. Curiozitatea i-a îndemnat pe localnici să dea la analize aceste gaze și nu mică le-a fost surprinderea cînd au aflat că ele conțin 92,63% gaz metan. Bineînțeles că se punea problema exploatării acestei resurse adiacente apei geotermale, astfel că din 1983 s-a trecut cu forțe proprii la concepera unei instalații complet originale de captare a gazului metan, instalație ce a fost refăcută de vreo șase ori dar care, în cele din urmă, a dat rezultate. „Contăm pe un debit de 6—8 m³ de gaz metan pe oră, ceea ce ne va asigura funcționarea în atelierul nostru de mică industrie a 3—4 agregate electrice mari. În plus, vom concepe arzătoare intersanjabile, astfel încît focul să ardă succesiv în diferite locuri, în funcție de nevoile pe care le avem". Prioritară este la Teremia Mare nevoia de curent electric, drept pentru care gazul metan a început mai întîi să ardă în generatoare realizate cu multă trudă și imaginație pe plan local. Alte focuri vor fi instalate la viitoarea fabrică de nectar din legume și fructe ale cărei lucrări vor începe la 1 iulie a.c. Această investiție care anual va produce cca 500 tone sucuri pasteurizate, este o nouă victorie a locuitorilor comunei în efortul lor de a fi

mereu la înălțime prin inventivitate și eficiență. Gazul metan va mai fi folosit la forjă precum și la brutărie, înlocuindu-se astfel păcura.

Desigur, instalația de captare a gazului metan din Teremia Mare trebuie riguros verificată înainte de generalizarea ei la celelalte 40—45 de sonde aflate în zonă, la care, deocamdată, gazele naturale ce însoțesc apa geotermală se pierd în vînt. Dar această rigurozitate nu trebuie confundată însă cu bețele care se mai pun în roatele unor inițiative ingenioase menite să rezolve probleme nu dintre cele mai puțin importante. Pentru că apa geotermală și gazele naturale dețin un rol important în toate proiectele pe care consiliul popular intenționează să le realizeze în acest an, adică : un cămin de nefamiliști cu 22 de apartamente, linia tehnologică de fabricare a nectarului, 1 km conductă termică, finisarea castelului de apă, extinderea băilor termale, introducerea încălzirii centrale în școală, realizarea a încă a două expoziții permanente — de sticlă și de utilaj agricol.

Din punctul de vedere tehnologic care ne interesează aici, comuna Teremia Mare reprezintă un exemplu de modul în care apa geotermală poate fi exploatată la maximum, în beneficiul evident al întregii obști.

În avanposturile modernizării

Întreprinderea de ceramică Jimbolia este printre primele unități economice din țară care au utilizat surse neconvenționale de energie în scopuri industriale. Aici a fost dată în folosință în 1978 prima stație de uscare a produselor ceramice cu ajutorul unei instalații solare realizate de Institutul Politehnic din Timișoara. Capacitatea anuală a acestei stații este de 80 000 cărămizi format normal, cu o economie de combustibil de 70 tcc. Pornind de la acest precedent, în 1981 a fost dată în folosință o a doua stație de uscare, mult îmbunătățită, realizată de ICPMC București, cu o capacitate de uscare de 1 milion de cărămizi format normal pe an, prin care se economisesc cca 130 tcc. Cheltuielile pentru aceste două stații de uscare ce folosesc energia soarelui au fost amortizate prin reducerea consumului de păcură, iar creșterea relativă a duratei medii de uscare a fost compensată de scăderea substanțială a rebuturilor (și ele înmagazinatoare de energie consumată).

Avînd o astfel de disponibilitate spre nou, promovată cu tact și fermitate de însuși directorul întreprinderii, ec. Aurel Herișanu, fabrica de ceramică din Jimbolia nu putea rata șansa de a folosi apa geotermală a unei sonde răsărite în împrejurimi acum vreo patru ani. Drept pentru care, în urma unor studii și proiecte ale aceluiași ICPMC București, la sfîrșitul anului 1983 energia geotermală a început să fie folosită la preîncălzirea aerului înainte de a intra în camera de combustie. Asta înseamnă o micșorare a gradientului de temperatură ce trebuia realizat consumînd gaze naturale. Recurgînd la exemplul dat de inginerul șef al fabricii, Nicolae Vănătoru, dacă în camera de combustie pentru uscarea țiglelor se ardeau cca 700 m³ pe oră gaz metan, prin folosirea apei geotermale s-au disponibilizat 266 m³ de gaz metan pe oră. În acest fel se înregistrează anual o economie de combustibil de peste 1 000 tce, în valoare de peste 3 milioane de lei. Rezultatele economice și oportunitățile tehnologice ale folosirii apei geotermale au determinat conducerea fabricii să treacă, prin investiții proprii, la extinderea instalațiilor menite să valorifice această importantă resursă energetică. De altfel, întreaga fabrică se află sub semnul unor permanente înnoiri, colectivul de aici asumîndu-și, anticipat, importante deziderate de ordin energetic, economic sau tehnologic. Într-un climat de muncă în care destinderea se bazează pe competență, pe disciplina liber consimțită, pe înțelegerea clară a ceea ce trebuie făcut, rezultatele sînt pe măsură, astfel încît nu surprinde pe nimeni faptul că centenara fabrică din Jimbolia este mereu în avanposturile modernizării. În acest sens, printre obiectivele la ordinea zilei se află : perfecționarea liniei de cărămidă ornament cu găuri verticale (a cărei folosire în construcții va conduce la importante economii materiale), punerea la punct a studiilor pentru noua secție de faianță majolică (o premieră în domeniul ceramicii), mărirea randamentului la recuperarea căldurii rezultate prin ardere la cuptoarele Hoffman și, nu în ultimul rînd, soluționarea modalităților de captare a gazelor naturale ce însoțesc erupția apei geotermale, care conțin peste 90% gaz metan ce poate fi folosit la producerea curentului electric sau la cuptoarele de tratament termic.

Sînnicolau Mare — un episod contradictoriu

La 1 februarie 1982, ora 17, cum bine își amintește tovarășul Anton Șub, vicepreședintele Consiliului popular din Sînnicolaul Mare, în această urbe a fost pornită prima centrală termică pe bază de apă geotermală, deservind cca 400 de apartamente convenționale. La sfîrșitul lui 1983 s-a pus în funcțiune o a doua centrală, astfel încît în prezent numărul apartamentelor încălzite cu apă geotermală se ridică la peste 1 000. Economiile sînt evidente dacă avem în vedere că în acest fel cantitatea de combustibil lichid folosit în prezent (doar în momente de vîrf) este doar de 100 tone, față de 957 tone cît erau necesare în alți ani. În plus, un lucru foarte important : datorită acestei ape geotermale populația are apă caldă menajeră aproape toată ziua și tot datorită ei dificila iarnă trecută a putut fi traversată mai ușor. Cu toate dificultățile care mai sînt (cheltuielile de întreținere a instalațiilor, relativa scădere a debitului sondelor ș.a.) primăria este hotărîtă să extindă cu forțe proprii utilizarea apelor geotermale, la o bază de tratament, la serele Consiliului popular, la o unitate de alimentație publică (pentru încălzire și apă menajeră).

Un alt loc din Sînnicolau Mare unde se folosește apa geotermală este Întreprinderea de cînepă și in. În absența altor factori mai în temă cu aceste probleme am beneficiat de o conversație cam timidă cu ec. Mihai Manița, contabil șef și cu ing. Ioan Waltrich, de la

Caricatură de ALINA UNGUREANU ■

sectorul energetic. Cu greu am putut sintetiza următoarele lucruri : apa geotermală este folosită aici pentru topirea cînepii și pentru încălzirea fabricii ; atunci cînd apa vine direct de la sondă, fără să fi fost folosită de silozul de cereale din vecini, cei de la in și cînepă sînt avantajați, întrucît temperatura mai mare a apei le permite să o răcească și să o dilueze cu apă industrială pînă la concentrația și temperatura necesare tehnologiei de topire a cînepii ; atunci cînd aici apa ajunge în treapta a doua, după ce a fost folosită de vecini la uscarea cerealelor, dificultățile fabricii sînt, prima, să dilueze apa geotermală (altfel ar distruge cînepa), proces prin care-i scade și mai mult temperatura și, a doua, să ridice temperatura acestui amestec pînă la 25°—32° C cît presupune respectiva tehnologie de topire. Cînd și cum se folosesc cele două variante de lucru mărturisesc că n-am înțeles, cu toate eforturile „maieutice" depuse. Am întrebat atunci despre eficiența economică, deci despre justificarea folosirii apei geotermale în scopuri tehnologice. În urma unor calcule făcute în fața noastră (dacă este adevărat că pentru astfel de scopuri, apa geotermală este folosită aici de vreo cinci ani, nu s-a urmărit oare de-a lungul timpului o evidență a efectelor economice ale acestei utilizări ?), am ajuns transpirați la concluzia că anul trecut s-au economisit în acest fel 523 tcc, adică 383 tone de păcură.

O a treia unitate din Sînnicolau Mare care pornise cu elan în folosirea apei geotermale, la încălzirea propriilor sere legumicole, este A.E.S.C. Legumicolă. Aici, primul hectar de sere încălzit în acest fel datează din iarna anului 1982, ulterior punîndu-se în funcțiune încă patru hectare. Totul a fost bine și frumos pînă în severa iarnă trecută cînd apa geotermală a-a asigurat căldura suficientă, recolta respectivă de roșii aproape compromițîndu-se. Primii arătați cu degetul au fost bineînțelea cei care au avut ideea introducerii acestei forme de încălzire și chiar cei de la forajul sondelor, care nu ar mai fi asigurat debitul de apă caldă geotermală necesar.

Intrînd puțin mai în detalii, directorul comercial Kerekeș Iosif se eschivează la adăpostul faptului că e de curînd aici și nu știe exact situația, dar „cel care ne poate lămuri" este subinginerul Axente Lovrenschi, care se ocupă de investiții. Incidentul din iarna trecută are mai multe substraturi, din care cel mai important este acela că instalația de încălzire a serelor a fost proiectată și executată inițial pentru combustibil lichid clasic. Din motive cunoscute, a trebuit să fie folosită apa geotermală, dar într-o instalație croită pentru altceva. E adevărat că s-a mai făcut un proiect pentru adaptarea la geotermal, dar acesta nici pînă azi n-a fost finanțat, banii consumîndu-se pentru prima instalație. În acest condiții, rigorile iernii au sancționat acest tip de improvizație, ajungîndu-se, se zice, la încălzirea cu pate pentru salvarea serelor. E adevărat și că între timp două din sondele ce furnizau apă geotermală au fost închise, dar și acest lucru a avut rațiunile sale — dintre care una se referă chiar la beneficiar : acesta a înțeles că va primi apa caldă pe gratis, n-a încheiat nici-un contract cu furnizorul, neînțelegînd obligațiile acestuia de a se rentabiliza, obligații-pe care le considera valabile doar pentru sine. Au mai rămas totuși în exploatare încă două sonde despre care beneficiarul spune că n-au avut debitul suficient iar furnizorul — că, dimpotrivă, din moment ce chiar și astă iarnă temperatura medie (urmărită zilnic) la ieșirea din sere era și este în jur de 49° C. Adevărul credem că este de data asta chiar la mijloc, adică între sondă și beneficiar, mai exact... pe parcursul acelei instalații incapabile să folosească la maximum potențialul termic al apei geotermale furnizate.

A.E.S.C. Sînnicolau Mare mai are o problemă cu încă trei hectare de seră „tunel", cum li se spune. În 1981—1982 sosesc aici, fără nici-o comandă, vagoane întregi de confecții metalice trimise de Buzău. În 1983 construcția serelor este trecută în plan, iar în 1984 chiar încep lucrările. Numai că la inventar se constată că unele din reperele necesare erau în plus, altele lipseau. Se merge la Popești-Leordeni, care pățiseră la fel, de unde se mai procură ceva repere din cele strict necesare. Buzăul continuă să răspundă că n-are capacitate de producție, iar BATMAGA tace. Se la legătura cu unități similare : Baia Mare nu mai are, Jegălia n-a început construcția și nu știe ce-i va rămîne, Tulcea are nevoie de aceleași repere. Un „ultim" termen de punere în folosință a acestor sere este 31 iunie a.c., dar bineînțeles că ele n-au cum să fie gata la această dată. Atunci cînd vor fi n-am înțeles însă cum vor fi încălzite : fie în treaptă a doua, în continuarea circuitului de apă geotermală de la primele cinci hectare, fie pe cale naturală, „ca un fel de solarii" ; ambele variante sînt susținute cu seninătate cu aceeași seninătate și date pe rînd ca ferme, la un interval de numai 10 minute, de vajnicul subinginer Lovrenschi, foarte preocupat pe parcursul discuției cu aruncatul pisicii la ogrăzile altora.

Dialog cu subteranul

„Crețerul" intregii activități de sondare și exploatare a apei geotermale din această parte a țării se află la Lovrin, unde-și are sediul **brigada „Timiș"** a Intreprinderii de prospecțiuni și exploatări geologice „Banatul" din Caransebeș. (Pînă la 1 aprilie a.c., colectivul acestei brigăzi era subordonat Intreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale București, care avea un profil mult mai apropiat de ceea ce fac specialiștii de la Lovrin). Prin trecerea la I.P.E.G., un număr de 25 de sonde de producție și abandonabile, cum le numesc cei de aici, au rămas la dispoziția Ministerului Geologiei, statutul lor urmînd să fie clarificat la acest nivel. lovriniștilor rămînîndu-le în grijă 59 de sonde de apă geotermală, din care 31 sînt de producție și au utilizatori asigurați, 16 sînt disponibile (în zonele Lenauheim, Grabăț, Zerind, Sofronea, Pecica ș.a.) iar restul sînt sonde de cercetare sau în probe. Planul brigăzii din Lovrin pentru anul 1984 a fost de 29 120 tcc ; s-au realizat 36 915 tcc, din care s-au folosit 25 219 tcc.

Aceasta fiind, pe scurt, cartea de vizită a unității din Lovrin, am procedat cu o parte din tînărul „stat major" al energiei geotermale din Banat la o inventariere a problemelor concrete pe care le ridică exploatarea acestei resurse energetice naționale.

Beneficiarii. Inițial, toți beneficiarii au fost convinși că apa geotermală este un fel de cadou, și lucrurile cam așa au și stat. Numai că exigența rentabilizării i-a prins din urmă pe geologi prin 1983, cînd s-a pus clar problema recuperării cheltuielilor de săpare și exploatare experimentală. Recuperarea ar urma să se facă de la beneficiari, numai că aceștia nu au nici-o obligație fermă în acest sens, fiecare plătind cam cît și cînd vrea, deși prețul stabilit este de 163 lei/gcal. Dacă s-ar proceda prin analogie cu IDEB-ul, de exemplu, să se închidă apa dacă nu se plătește, ar ieși și scandal și ar apare complicații tehnice, pentru că o sondă nu poate fi oprită precum un contoar electric. De aceea, problema recuperării cheltuielilor trebuie legiferată pînă la ultimul leu, eventual prin implicarea ministerelor cu profil energetic care beneficiază de energia geotermală. **Limita celor 30° C.** Peste un sfert din volumul de apă extras este deversat de beneficiari la temperaturi încă ridicate, la care apa geotermală ar mai putea fi folosită în trepte ulterioatre. Soluția ar fi de dotare a diferiților beneficiari cu schimbătoare de căldură pentru care nu există, deocamdată, un proiectant unic și o tehnologie generalizată. Aceste instalații ar lărgi spectrul utilizărilor (cu implicațiile de eficiență corespunzătoare), dînd posibilitatea fiecărui beneficiar să aibă apă la temperatura pe care o dorește. Un alt utilaj extrem de eficient în acest domeniu este pompa de căldură, care la noi se află într-un stadiu incipient de cercetare, dar care ar putea rezolva creșteri de randament energetic de la 1 al 3 (consumă un kw pentru a produce — sau economisi — trei kw). **Mărimea duratei de exploatare.** În prezent sondele se exploatează în erupție naturală — și este de înțeles și de așteptat că debitul lor va scădea cu timpul. Soluția este a urgentării fabricării pompelor submersibile termorezistente care ar permite oprirea sondei după dorință și ar prelungi durata de exploatare a zăcămîntului. În absența acestor pompe, în 1990 se vor obține doar 45 mii tcc în loc de peste 300 mii tcc cît este planificat. **Returul.** În prezent, apa geotermală care parcurge un traseu de utilizare este deversată în emisari de suprafață ,fapt care conduce la poluare chimică și termică. În Timiș, această poluare este deocamdată acceptată printr-un acord temporar cu Oficiul de gospodărire a apelor. O soluție ar fi acel filtru biologic (care trebuie cercetat însă de ecologi, biologi ș.a.) la care se gîndea primarul din Teremia Mare. O alta, mult mai fezabilă, este a reinjectării apelor geotermale în zăcămînt : ar dispare poluarea și s-ar reface și energia de zăcămînt. Problema este că tipul de colector existent în subteran nu primește apa decît la presiuni foarte mari, fapt ce necesită echipamente care la prima vedere, apar nerentabile. La Lovrin s-a încercat reinjectarea apei cu o pompă de foraj, reușindu-se un debit de 8—9 l/sec (orice cantitate reinjectată este binevenită). Tot aici s-au realizat două sonde de injecție a căror punere în funcțiune așteaptă decizia corespunzătoare. (Folosirea pompelor submersibile ar lungi exploatarea, dar ar și crea răgazul necesar studiilor și experimentelor pentru reinjectare). **Mineralizarea apei.** Apa geotermală, ajungînd în suprafață, își modifică presiunea și temperatura ; ca urmare se produc masive depuneri de săruri, pe echipamente de suprafață și pe conducte. Această depunere a fost pînă acum preîntîmpinată printr-o tratare a apei cu anumite substanțe (tripolifosfat de sodiu) care, însă, sînt pe cale de dispariție. Nefabricarea lor ar avea consecințe fatale pentru instalațiile geotermale. **Gazele naturale.** Apa geotermală este însoțită în proporție aproape dublă de gaze naturale ce ar trebui analizate sistematic de oameni specializați. Exemplul de la Teremia Mare ar trebui institutionalizat, pentru că în prezent, pe oră se pierd în vînt, sute de metri cubi de gaz metan. **Producția.** Activitatea de sondare și exploatare a apei geotermale a înregistrat un recul ce se cere depășit. Numai pe raza brigăzii de la Lovrin există de vreo trei ani 10 sonde avizate, cu documentația în regulă, dar a căror săpare a fost amînată sine die. Mai mult decît atît, nici indicatorii de plan ai acestei unități nu sînt făcuți să stimuleze producția de tcc, adică exact pe dos de cum ar trebui. Aceste aspecte ar trebui reanalizate în spiritul și litera indicațiilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la folosirea noilor surse de energie. După studiile întreprinse de Ministerul Geologiei se apreciază că aprobarea săpării de noi sonde ar conduce pe întreg cincinalul viitor la o economie de combustibil de 1 175 tcc.

Cu alte cuvinte, să aducem apa geotermală la lumina ce-i conferă importanța reală, obiectivă pe care o poate avea pentru balanța energetică a țării.

Nu putem încheia acest grupaj fără a face publice aprecierile unanime de care se bucură colectivul brigăzii de la Lovrin, hărnicia și tenacitatea cu care acești tineri își urmează profesiunea pe coclaurii apelor geotermale, firescul cu care concep izolarea și acest permanent dialog cu subteranul ca pe un veritabil centru de greutate al propriei lor vieți. De aceea, **ingineru Mircea Drancea,** șeful brigăzii, colegilor săi **ing. Mihai Sîrbulescu, ing. Vlad Codrea, ing. Angela Drancea, Mihai Popa** și tuturor celorlalți — gîndul nostru de bine.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

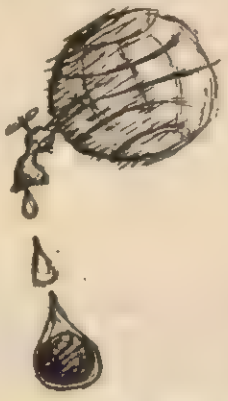

Caricaturi de **SORIN POSTOLACHE** ■

Ca o familie

Din fericire pentru mine, sînt un om cu tact echilibrat, și sînt convins, în continuare, că în ciuda unui secol nervos, vorba dulce aduce mult mai mult decît un pumn zdravăn într-o masă fragilă. De fapt, sîntem colegi, prietene. Așa am fost acum șapte, opt ani, așa am rămas și astăzi. Cred în egalitatea dintre bărbat și femeie, sînt maistru, conduc un colectiv de cîteva zeci de fete, avem rezultate bune și titlul de Erou al Muncii Socialiste, primit se datorează și muncii atelierului nostru de relee. Cînd spun „fetele mele", le am în vedere și pe cele de 22 de ani și pe cele care se apropie de pensie. Neam obișnuit așa, ele îmi spun Tanța, foarte rar, tovarășa maistru Trandafir, eu le spun pe numele mic, fără fasoane, dar și fără să uitam de respectul pe care ni-l datorăm. Cînd am fost numită maistru, în 1978, împlinisem 41 de ani și am avut cele mai grele nopți din viață. Eram din '55 la „Electroaparataj", crescusem odată cu fabrica aici am învățat exact ce înseamnă disciplina muncitorească, aici mi-am întemeiat un cămin, dar să răspund de un întreg colectiv, de realizare a unui plan, să asigur ciștigul constant atîtor zeci de femei, și știți cum e cu femeile, egalitate — egalitate, dar ele sînt cu gospodăria, cu copiii, cu aprovizionarea mi se părea prea mult. M-au ajutat, e drept, și fetele. Ceea ce m-a frapat atunci, în primele zile de cînd primisem funcția, era faptul că oamenii erau conștiincioși, dar parcă nu destul. ci drămuit, atît cît să nu li se reproșeze că n-au făcut destul pentru banii primiți. Și li se reproșa, cînd mergi pe muchie de cuțit, dai și pe de lături. Lucrurile astea nu se declară, ci se simt. Simteam că lucrurile se petrec astfel. Sarcinile erau importante, făceam tot felce termice și aveam mari întîrzieri. Fiecare era cu ale ei. Astăzi sîntem ca o familie. N-am un birou, ci o masă, în bandă, lîngă ele. Nu m-am schimbat deloc. Ca și acum treizeci de ani, cînd am venit la „Electroaparataj" ca și acum șapte ani, cînd am trecut de la CTC, maistru, la relee, vin prima plec ultima, salut și portarul și femeile de servici așa cum îmi salut colegele și conducerea întreprinderii. Educația, dacă vrei s-o faci cuiva, și eu am un băiat în clasa X-a, n-o povestești ,ci o faci comportîndu-te ca un om educat. Astăzi sîntem o familie, muncim împreună, ne odihnim împreună, cînd avem necazuri cu aprovizionarea, rămînem peste program să recuperăm, rămînem fără discuții sau tabel, dacă vrei să știi, și noaptea, dacă ar fi nevoie, am putea conta una pe cealaltă. Mi-am spus de la început că acordul global presupune hărnicie și sinceritate. În paranteză vă spun, primul lucru pe gare-l urăsc este minciuna. La global nu poți să păcălești pe nimeni, ți se string aparatele grămadă. Dacă una dintre ele are ceva urgent, îmi spune și în ziua aceea îi țin locul. Am discutat împreună și am căzut de acord ca cele mai în vîrstă să facă operații mai ușoare. Așa este omenește, toate vom fi bătrîne într-o zi. În luna asta avem de realizat 30.000 de microîntrerupători, pentru „Electrocontact", Botoșani, pentru FEA, pentru Cugir. Știm bine că pentru aceste 30.000 este de tras. Toată ziua sînt în secții de bază după subansamble. Cînd nu reușește dispecerul, îl mai ajut și eu. Am primit și comenzi pentru centrala atomonucleară, și vă spun cinstit sîntem această răspundere altfel. În șapte ani n-a plecat nimeni din atelierul nostru, în afară de fetele care au ieșit la pensie, pe care le-am condus cu flori și chiar cu lacrimi pînă la poartă. Acesta cred că este marele nostru cîștig, prietenia. Și sinceritatea. Fără ele nu poți clădi nimic.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Deci, se poate

A trecut ceva timp de la analiza cu concluzia cea mai cuprinzătoare, pe care am auzit-o vreodată! Au trecut vreo trei luni și expresia din titlu îmi stăruie în memorie. Scurt și cuprinzător, cum se zice!

Am participat la foarte multe analize, plenare cu concluzii și măsuri complexe, de ținută, dar am simțit că această expresie reprezintă totul. (Mi-ar fi mai ușor să zic chintesența, dar parcă nu este destul).

Se poate! reliefează cum nu se poate mai bine (dacă-mi permiteți acest ușor joc de cuvinte) sinteza unor concluzii golite de orice prejudecăți, și capătul unui drum gloduros, la plecare, dar neted acum, încorporînd un imens efort al partidului nostru de perfecționare și autoperfecționare.

Demult, într-o ședință în care se punea problema cu noi, adolescenții utemiști, extrabugetarii (ce onorifică expresie!) comitetului raional, să ne deplasăm cu diverse sarcini prin satele teleormănene, unul a încercat să motiveze lipsa unui mijloc de transport. Unde vă treziți voi, zicea, băi tovarășii? a întrebat cel care ne instruia. Dură pentru moment, expresia avea o notă mobilizatoare de excepție. Nu este ocazie, în care, întîlnindu-ne, unii dintre cei care am participat la instruirea respectivă, să nu ne amintim cu plăcere și să nu aprobăm sincer conduita activistului. Era nevoie de asemenea îndemnuri. Căci, ce era, decît un îndemn hotărît la acțiune? Se poate — înseamnă tot îndemn la acțiune, dar cu găsirea celor mai bune soluții.

Dacă pătrunzi în esența dinamicii intervalului dintre cele două expresii, realizezi devenirea activistului în consens cu epoca luminoasă pe care o parcurgem.

Era o analiză de stadiu, dintre acelea care fac un bilanț preliminar și în care se amintește oamenilor că, în partea a doua a anului, trebuie strînse mai mult rîndurile pentru a îndeplini obiectivele propuse. Secretarul comitetului de partid sigur de sine, prezenta un referat plin de substanță. Despre: combativitatea mihtanta, curajul în dezvăluirea lipsurilor, identificarea (prin jalonarea cauzelor) căilor de eradicare a acestora. Eram puțin îngrijorat! Cum se vor prezenta oamenii? Ei, bine, au fost admirabili! Nimic din vanitatea motivațiilor fals obiective. Ce va spune trimisul eșalonului superior de partid, despre atîtea neajunsuri? Care vor fi întrebările la care va trebui să răspundă? (De ce nu chiar pe loc?) Îl priveam cu coada ochiului. Așteptam verdicte. Și cu o voce caldă, dar fermă a rostit: Deci, se poate! Acesta a fost, în continuare, leit-motivul cuvîntului său, optimist, dătător de încredere.

Am ieșit din sală cu bucuria că participasem la un act de înalt civism. Ședința se înscria în aria evenimentelor cu multiple încărcături; model concret de școală a educației comuniste, înalt reper de referință al devenirii noastre!

MARIAN TEODORESCU ■

Dincolo de aparențe

Bunica... cea bună

La Miliția Județului Mureș am găsit o depeșă cu nr. 14/02 1983, din partea consiliului popular județean, avînd următorul conținut :

„Revenim la adresa noastră nr. 72 233 din 17 sept. 1984 și vă rugăm să dispuneți Postului de Miliție Ibănești ca, în conformitate cu prevederile art. 18 alin. 5 din Legea nr. 3/1970, în termen de 10 zile să execute Hotărîrea nr. 408/1983 a Comisiei județene de ocrotire a minorilor, prin care s-a dispus ca minora Dan Simona-Nicolina, din satul Ibănești Pădure nr. 115, să fie încredințată spre creștere și educare lui Pop Zaharia și Pop Nastasia din aceeași localitate, fiind instituită și tutela în acest sens. Vă rugăm ca, pînă la 1 februarie a.c., să ne informați asupra modului de rezolvare a problemei". Semnat, prim-vicepreședinte, ing. Zsotyori Ernest și secretar, Carol Harșan.

Pe această adresă, citesc următoarea rezoluție : „Tov. col. Leancă, au mai fost primite reclamații și adrese cu privire la această fetiță. Ocupați-vă personal de rezolvarea cazului, în termenul fixat". Semnat, șeful unității.

Pe verso-ul adresei respective, îmi reîn atenția cîteva însemnări :

— La familia unde se află fetița, sînt condiții foarte bune de întreținere.

— La familia Pop nu sînt condiții materiale bune. Au cinci copii, locuiesc în afara comunei, departe de școală.

— Insistă pentru că vor să beneficieze de pensia fetiței. Urmărese să pună mîna pe pensia fetiței, să aibă ce bea...

— Procuratura locală Tg. Mureș, în dosarul 1 423 din 08 1984, cere, la 30.01.1985, prin Postul de Miliție Ibănești, dosarul de cercetare a lui Pop Nastasia, de către Comisia de judecată de pe lîngă Consiliul Popular Comunal Ibănești, întrucît la 1 decembrie a fost prinsă în magazinul nr. 42 din Reghin, cu 4 sticle alcool furate. Valoarea este sub 500 lei

— Proc. Blaj face demersuri de anulare a Hotărîrii Comisiei de tutelă, pentru că soții Pop Zaharia și Nastasia nu se ocupă în mod corespunzător nici de educarea și creșterea celor 5 copii proprii..."

Intrigat de continutul contradictoriu al adresei, rezolutiei și însemnărilor citate, solicit explicații colonelului Ion Leancă, loctitor al comandantului miliției județene.

„Într-adevăr, plutonier-major Vasile Sînă, șeful Postului de Miliție Ibănești, nu a dat curs măsurii de executare silită a stipulării din Hotărîrea Comisiei de ocrotire a minorilor referitoare la fetița Simona-Nicolina Dan, întrucît, a socotit că n-ar fi fost uman să procedeze astfel, convingerea lui, bazată pe cunoașterea temeinică a realității fiind aceea că ancheta socială făcută la nivelul comunei a fost viciată, prin influența negativă exercitată de secretarul consiliului popular comunal, în favoarea familiei Pop..."

Gestul șefului de post părîndu-mi-se deosebit de semnificativ pentru ceea ce înseamnă responsabilitate profesional-umană, atunci cînd, indiferent de raritatea cazurilor, constați că ți se cere să execuți o măsură, chipurile în conformitate cu prevederile unui act normativ, dar în realitate aceasta fiind în contradicție flagrantă cu spiritul legii, al eticii și echității, care trebuie respectat cu strictețe, în orice împrejurare, cer explicații interlocutorului meu.

„Aparent, șeful de post din Ibănești nesocotise o dispoziție legală. În realitate, el s-a dovedit a fi un ostaș competent și responsabil pe frontul soluționării legale a complexelor probleme inter-umane" — este de părere colonel Ion Leancă.

Aflu, astfel, că minora Simona-Nicolina Dan, rămasă orfană de ambii părinți, apoi pierzîndu-i în timp scurt și pe bunicul patern, în locuința căruia creșeuse din primele zile ale venirii ei pe lume, urma să fie despărțită cu forța de bunica Rusalina, care o iubea și o îngrijea ca pe lumina ochilor, fiind nu numai în putere să-i asigure o existență materială corespunzătoare, dar formîndu-se între ele, inclusiv prin tragismul întîmplărilor suportate împreună, o indestructibila afectiune. Convins de această legătură sufletească între bunică și fetiță, șeful de post a raportat superiorilor săi motivul pentru care a considerat să nu execute dispoziția sus-amintitei hotărîri.

Cu frustrarea bunicilor paterni de a-și exprima voința, ancheta socială a stat la baza emiterii Deciziei nr. 6 din 09.04.1983, instituind tutela asupra minorei, numind-o ca tutore pe Pop Nastasia, bunica maternă.

În comună este comentată negativ această măsură, cît și atitudinea secretarului consiliului popular care, fiind rudă cu familia Pop, a prezentat eronat realitatea și nu a relevat faptul că bunicii materni sînt cunoscuți consumatori de băuturi alcoolice, neasigurînd condiții corespunzătoare nici pentru educarea și creșterea proprilor copii...

Cu toate că bunica paternă este, în prezent, văduvă, fiind sănătoasă și aptă de muncă, avînd o gospodărie bună și bucurîndu-se de prestigiu în comună, asigură toate condițiile necesare pentru creșterea și educarea minorei..."

Ca urmare, Comitetul executiv al Consiliului Popular Județean Mureș a anulat Hotărîrea nr. 408/1983 a Comisiei de ocrotire a minorilor referitoare la orfana Simona-Nicolina Dan, aceasta rămînînd, legal, la bunica... cea bună.

MIHAI GROZAVU ■

Așa sînt copiii noștri și la carte, între cei mai buni din lume

Strălucit succes al școlii românești în prestigioase confruntări internaționale

Tinerele talente înseamnă valori pe care se întemeiază speranța unei națiuni. Mai ales cînd este vorba de talente în domeniile matematicii, chimiei sau fizicii. Dacă talentele sportive dau strălucire prezentului în fulgurantă efemeritate, cele dintîi pregătesc străluciri de viitor ale științei și civilizației : șanse de altă adîncime și de altă durată. Olimpicii din prezent au toate șansele să fie virfuri în competiția pe care o vor parcurge, la vremea maturității lor, adică în mileniul al treilea. Succesele loturilor de elevi români care au participat în acest an la Olimpiadele internaționale de Matematică, de Chimie și de Fizică constituie cea mai recentă confirmare a acestui adevăr. Școala românească a perfecționat, ani de-a rîndul, un întreg sistem de creștere a talentelor în mai multe domenii, de dezvoltare a forței lor competitive în cadrul Olimpiadelor naționale. În climatul de profunde transformări înnoitoare, la scara întregii țări, învățămîntul românesc a progresat, pe direcția realizării conceptului generos de armonizare și îmbinare a lui cu cercetarea și producția, urmărit îndeaproape, de două decenii încoace, de însuși tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, genialul cirmaci al destinului nostru național, împreună cu tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Concursurile școlare au fost pregătite din ce în ce mai temeinic, cu tot mai multă dăruire și răspundere. Din unghi organizatoric, poate că la nici o disciplină nu s-a ajuns atît de departe în meticulozitate și eficiență ca la matematică. Explicabil și datorită faptului că, în acest domeniu, se lucrează de mai mult timp, precum și datorită constiinței prestigiului unei anumite intilefăți ce implică obligația valorii ca pe-o datorie de onoare, știut fiind că Olimpiada Internațională de Matematică a apărut, a fost creată ca o inițiativă a matematicienilor români, la insistența lor (România fiind și prima țară gazdă, organizatoare a competiției la cele dintîi ediții) În vara aceasta, toți olimpicii români de la cele trei discipline amintite și-au propus să dedice efortul lor sub culorile patriei aniversării a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului. Și toți participanții noștri la aceste Olimpiade s-au întors cu premii și mențiuni. Echipa României la Olimpiada Internațională de Matematică a obținut, în Finlanda, cel mai strălucitor rezultat de pînă acum. Cei șase tineri au obținut 3 premii I și trei premii II, ocupînd primul loc în clasamentul neoficial pe națiuni, în competiție cu toate echipele din lume considerate „puternice" și în condițiile celui mai greu concurs din istoria celor 38 de ediții ale O.I.M., cu un total de 201 puncte, la distanță de 21 de puncte de a doua clasată, aceasta nefiind alta decît „puternica" echipă a S.U.A. Alți „tari" au găsit onorabile chiar locuri mai modeste. România a fost singura țară cu 3 premii I.

Cea mai redutabilă echipă

Cei ce se ocupă la noi de pregătirea elevilor pentru Olimpiada Internațoinală de Matematică n-au uitat niciodată că aceasta s-a înființat în urma unei inițiative românești. (Lucrul nu l-au uitat de fapt, nici măcar acela la care soarele răsare mai tîrziu și care — poate datorită acestui fapt — scrie prin ziarele lor numind respectiva inițiativă nu românească — așa cum știu și ei că este exact — ci „răsăriteană"). Echipele de elevi români s-au plasat pe locul întîi, în clasamentul neoficial între națiuni, la prima ediție din 1959, la cea de-a 20-a în 1978 și în 1985, cînd, la ediția a 26-a desfășurată la Helsinki, au participat 38 de țări. Lotul nostru a obținut cel mai valoros rezultat din toate edițiile. Au fost 6 elevi. Au obținut premiul I : cu 42 de puncte, **DANIEL IOAN TĂTARU**, clasa a XII-a (de la Liceul „Petru Rareș" din Piatra Neamț, pregătit de profesorul **Gheorghe Dumitrească**), cu 34 de puncte, **RADU NEGULESCU** și **RĂZVAN GELCA**, ambii clasa a XII-a (primul de la Liceul „Vasile Alecsandri" din Galați, avînd-o profesoară pe **Chița Popovici**, iar următorul de la Liceul „C. D. Loga" din Timișoara și îndrumat de profesorul **Titu Andreescu**). Premiul II au obținut doi elevi ai Liceului „Nicolae Bălcescu" din Craiova : **ALEXANDRU MUGUREL BARCĂU**, clasa a X-a și — veche cunoștință a cititorilor revistei FLACĂRA, premiul III în 1983 la Paris și premiul I anul trecut la Praga — **LUCIAN LOUIS FUNAR**, clasa a XII-a (profesori : **Liliana Niculescu** și, respectiv, **Virgil Schneider**), precum și — elev al Liceului „Mihai Viteazul" din București — **ANDREI REMUS PARASCHIVESCU**, clasa a XI-a, pregătit de profesorul **Florin Cornea**.

Rezultatul din acest an are o valoare sporită și prin faptul că de această dată, juriul internațional, format din șefii celor 38 de delegații, de comun acord, a ridicat sensibil nivelul de dificultate al concursului, dînd probleme mai pretențioase. Pe elevii noștri — foarte bine pregătiți — nu i-a dezavantajat acest lucru, ba dimpotrivă, ei s-au putut detașa mai vizibil, nivelul lor foarte bun fiind, astfel, mai bine pus în lumină prin rezolvarea unor probleme mai grele la care au dat soluții originale, probînd inventivitate, mobilitate în gîndire, o deosebită forță de creativitate. Dacă, de pildă, Daniel Ioan Tătaru — care a obținut maximum de puncte la toate cele 6 probleme — a dat o soluție originală la problema nr. 3, punctajul maxim obținut de el pune în evidență forța lui de matematician, mai ales dacă ținem seama că, la această problemă, 153 de concurenți, din totalul de 209, au luat zero puncte și că au fost 13 țări ale căror echipe au luat în întregime zero puncte la această problemă. În situația în care — se știe — acolo erau cei mai tari matematicieni din țările lor ! Toți sînt elevi foarte buni. Dar, între aceștia, copiii noștri s-au distins de departe. Echipa României, pe locul întîi în clasamentul neoficial pe națiuni — neoficial, neoficial, dar îl țin toți și s-a ajuns să fie urmărit cu sufletul la gură de la o zi la alta, de la afișarea rezultatului la o problemă pînă la afișarea următorului rezultat, cu calcule, cu pronosticuri, aproape mai dihai ca la sporturi — echipa noastră, deci, cu un total de 201 puncte, a fost urmată de echipa S.U.A., clasată pe locul al doilea, la distanță de 21 de puncte, apoi de Ungaria (168), Bulgaria (166), Vietnam (144). Echipa U.R.S.S. — care întotdeauna trimite matematicieni foarte tari în acest concurs, echipe temute prin tradiție de concurenți — anul acesta s-a clasat pe locul al șaselea, cu un total de 140 de puncte. Echipa Finlandei a obținut 25 de puncte, mai puțin decît a luat singur concurentul român cu cel mai modest punctaj (28). Au fost 5 concurenți care au luat la toate cele șase probleme zero puncte ; alți 7 cu un singur punct ; 9 au totalizat cîte 2 puncte. Într-un concurs de asemenea grad al dificultății nivelului la care s-au cernut valorile, rezultatul lotului român are o strălucire cu totul particulară. În cartea sa **„Olimpiadele Internaționale de Matematică ale elevilor"** — publicată la Editura Tehnică, în 1984 — prof. univ. dr. Ion Cuculescu — conducător al echipelor care ne-au reprezentat țara la 9 ediții ale O.I.M. — afirmă : „La Olimpiada a 21-a, țara noastră a obținut locul 2 în clasamentul neoficial pe țări, rezultat apreciat drept cel mai valoros dintre toate cele obținute pînă atunci. Este adevărat că la Olimpiada a 20-a obținuse locul 1 în acest clasament, dar, la acea Olimpiadă, lipiseră trei dintre delegațiile «puternice». Ei bine, în 1985 a participat cel mai mare număr de țări din istoria competiției, fiind prezente toate cele cunoscute prin forța competitivă a concurenților pe care îi aduc. Așa stînd lucrurile, rezultatul nostru din acest an depășește tot ce obținusem pînă la această a 26-a ediție.

La întoarcerea din Finlanda, echipa a fost primită la Ministerul Educației și Învățămîntului de tovarășul ministru Ion Teoreanu, care — mărturisindu-și emoția produsă de un astfel de succes în lume al școlii românești — i-a felicitat, în cuvinte calde, pe tinerii învingători și i-a rugat să transmită felicitări, de asemenea, profesorilor lor, ca și părinților care au stiut — împreună, dascăli și familii — să-i crească, să-i educe, să le călăuzească pașii pe drumul vocației probate acum cu atîta strălucire. „Sînt fericit și pentru voi și pentru școala noastră, le-a spus, acum cînd rezultatele obținute de voi au fost și mai bune decît oricînd". „Elevii noștri au fost, evident cei mai buni, dacă la cea mai grea Olimpiadă au obținut rezultatul cel mai strălucitor. Și bucuria noastră e cu atît mai mare cu cît școala românească dobîndește un prestigiu deosebit în lume, prin rezultatul obținut în această vară cînd învățămîntul nostru dedică toate succesele sale sărbătoririi a 20 de ani de la Congresul al IX-lea, de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului." Tovarășul prof. univ. dr. docent Iosif Tripșa, secretar de stat la M.E.I. a stăruit în ideea ca sistemul nostru de selectare și creștere a talentelor, a valorilor în școală să fie completat cu urmărirea sistematică a dezvoltării lor în facultăți, iar apoi cu grija ca fiecare asemenea absolvent să lucreze acolo unde progresul țării are mai mare nevoie de el și el, tînărul specialist, poate da măsura întreagă a capacității sale, acolo unde poate face mai mult pentru dezvoltarea patriei. A fost subliniat faptul că în Craiova, Galați, Timișoara, Piatra Neamț, Roman sînt profesori pasionați care au creat adevărate școli matematice, pepiniere de valori, de unde vin, cu consecvență, performeri de mare forță competitivă la Olimpiadele naționale și în echipa României la O.I.M. Cîștigătorii au fost anunțați că, la 7 august, sînt invitați al C.C. al U.T.C. la Tabăra internațională de tineret de la Costinești.

La aeroport, profesorii Titu Andreescu din Timișoara și Florin Cornea din București își așteptaseră discipolii. A fost acolo și profesorul Tudor Spulber, directorul Liceului „Mihai Viteazul" din Capitală. La sosirea în județele lor, elevii din Craiova, Piatra Neamț, Galați și Timișoara au fost sărbătoriți, prin grija organelor de partid și de stat, a inspectoratelor școlare (ca și la București), așa cum se cuvine la asemenea performanțe. Notăm premiile deja primite de cei doi din Bănie : cîte o mașină de scris. Frumusețea unui asemenea gest este comparabilă doar cu bucuria produsă. Alexandru Mugurel Barcău a plecat într-o tabără în Ungaria, iar Lucian Louis Funar la Festivalul Mondial al Tineretului de la Moscova.

Diamantul de Piatra Neamț

Pe fundalul redutabilului rezultat obținut la Helsinki de echipa României, strălucește în mod deosebit palmaresul competițional al lui Daniel Ioan Tătaru. Așa cum preciza tovarășul Ioan Maftei, inspector în M.E.I., care a însoțit lotul nostru în Finlanda, acest elev — în prezent student al Facultății de matematică din Iași — a obținut la Olimpiada Balcanică de Matematică premiul întîi cu punctaj maxim și în 1984 și în 1985, iar la O.I.M., atît anul trecut cît și anul acesta, a luat tot maximum de puncte. În istoria participării noastre la O.I.M. au mai fost elevi care au luat de două ori premiul întîi. Este suficient dacă îi amintim pe strălucitii olimpici, la vremea lor, Dan Voiculescu (premiul I în 1966 și 1967 ; premiul 2 în 1965 ; azi cercetător științific la Centrul de matematică INCREST ; un nume de prestigiu românesc în literatura internațională de specialitate) și pe Victor Nistor (premiul I la ediția 20 și 21 ale Olimpiadei, azi student în anul V la Facultatea de matematică din București). Ei n-au participat la Bal amadă pentru bunul motiv că aceasta este, în 1985, la a doua ediție. Și nici nu se poate pretinde că, dacă respectiva competiție ar fi existat pe vremea cînd au fost elevi, n-ar fi reușit să fie promovați în loturi și să ia premii și acolo. Dar istoria se alcătuiește din ce s-a petrecut, nu din ce se putea întîmpla. De patru ori cu premiul întîi, și de patru ori cu punctaj maxim în patru competiții internaționale, Daniel Ioan Tătaru este azi un virf, în seria marilor performeri ai acestui domeniu școlar, nu numai de o valoare senzațională, dar și de o formidabilă forță stimulativă pentru elevii care îl vor urma în aceste concursuri. Altfel, băiatul este un tînăr ca toți tinerii de vîrsta lui. Îi place să citească, îi place sportul. Concursul de la Helsinki i s-a părut „dificil". „A fost cel mai greu : cu probleme în genuri pe care nu le-am abordat pînă acum. Este însă un lucru foarte bun pentru O.I.M. Arată mai clar creativitatea concurenților, posibilitățile de a aborda ceva nou". În vara aceasta — ne-a mai spus — în afară de tabăra de la Costinești, îl interesează taberele de matematică, din care dirigiuții învățămîntului nostru au făcut o admirabilă tradiție. Pentru marea sa performanță, a fost premiat în Finlanda și cu un calculator personal, care i-a produs o mare bucurie.

Un Om

Șeful delegației române la O.I.M. a fost lectorul univ. dr. Ioan Tomescu, de la Facultatea de matematică din București. Cu o bogată experiență competițională ca elev matematician, a absolvit facultatea la care profesează în prezent — în 1965 — ca șef de promoție pe țară,

iar în 1971 și-a dat doctoratul la academicianul Grigore Moisil. Actualul universitar Ioan Tomescu a rămas un pasionat al concursurilor școlare și un dăruit îndrumător al celor ce se pregătesc pentru O.I.M. În 1985 a răspuns de toate barajele în vederea selectării celor șase. Este unul din arhitecții — discreți, dar eficienți ! — ai răsunătoarei izbînzi românești din acest an. Cu o extraordinară bucurie povestește cum îl întrebau, cu avidă curiozitate, profesori din alte țări în ce fel, cum se pregătește echipa României pentru Olimpiadă. „Soluția lui Tătaru la problema nr. 3 — ne spunea șeful echipei noastre — a fost originală. Dar n-ați înțelege mai nimic, dacă v-aș spune doar atît. Era originală, deci era, oricum, altă decît soluția discutată în juriu. Dar a fost atît de neașteptată pentru unii profesori, care notau, încît a trebuit să le-o explic de cîteva ori. Cînd au înțeles-o, au răsuflat ușurați. Este o soluție care poate produce mare bucurie unui matematician. Au dat toți maximum : 7 puncte ! La problema nr. 2, fiecare concurent român a dat o soluție diferită de a celorlalți compatrioți ai săi. Asta a lungit la două ore și jumătate timpul de coordonare : există cîte o comisie de coordonare pentru fiecare problemă, pentru a se asigura notarea unitară. Toți românii au luat cîte 7 puncte la problema nr. 2, ca și la prima. La una din problemele de geometrie — problema nr. 5 — ai noștri au dat două soluții diferite de soluția discutată în juriu. Comitetul de organizare mi-a cerut copii în engleză ale acestor soluții, pentru a fi puse la dispoziția comisiei de coordonare de la problema nr. 5. Forța de creativitate probată de copiii români la Helsinki a produs, pe drept, o deosebită impresie. La ceremonia de închidere și înmînare a premiilor, în marea sală a universității din capitala Finlandei, ministrul educației din țara gazdă, doamna Kaarina Suonia, în semn de omagiu pentru țara celor mai buni dintre cei mai buni concurenți, a ținut să pronunțe corect cîteva cuvinte în limba română. Conform unei tradiții, la ceremonie a fost și un moment de muzică. De această dată, s-a audiat o baladă de Frederic Chopin".

Una din cărțile folosite în pregătirea din acest an a lotului nostru pentru O.I.M. se intitulează „Probleme de combinatorică și teoria grafurilor", apărută în 1981. Autor : Ioan Tomescu. (Cartea s-a tipărit în 1985 și la New York, în traducerea profesorului Robert A. Melter). Ioan Tomescu este foarte apropiat de tinerii pe care îi îndrumă. Le împrumută cărți. Una o are de un an la Lucian Louis Funar, „cărulia i-a folosit ca informație pentru elaborarea a două probleme pe care le-a publicat într-o revistă de specialitate din S.U.A., cam cum e «Gazeta matematică» de la noi, doar că a lor este și pentru studenți".

Între atîția performeri și antrenori pasionați Ioan Tomescu rămîne un nume gravat cu dragoste pentru toată viața în sufletele multor copii. Din toate satisfacțiile pe care le poate avea un profesor de matematică, n-o fi cea mai rară. Dar lui îi ajunge. Ei bine, lucrul acesta rămîne rar.

DORIN GHERGHINESCU

Cît a fost de greu și de frumos

A fost greu. Și, deci, cu atît mai frumos. Izbînzile elevilor noștri la cea de a XVII-a ediție a Olimpiadei internaționale de chimie sînt cu atît mai valoroase cu cît la startul acestei ediții s-au prezentat 82 de participanți reprezentînd 22 de țări. A fost greu, spuneam, cu atît mai mult cu cît, spre deosebire de alți ani (cînd concurenții aveau de rezolvat, la proba scrisă, 6 probleme teoretice) acum au avut în față 8 asemenea probleme, din toate domeniile chimiei (anorganică, organică, organică analitică, biochimie și chimie fizică). A mai fost greu pentru că a fost enorm de lucru în cele cinci ore acordate pentru rezolvarea acestor probleme și încă a mai fost greu pentru că lucrarea practică (o probă de laborator, în care se cerea determinarea masei moleculare a unei substanțe necunoscute) a fost însoțită și de un set de 9 întrebări teoretice, dar cu imediate aplicații practice, de alte probleme colaterale, iar tehnica de lucru a fost urmărită cu o exigență mult crescută față de anii anteriori. Și iată, în aceste condiții, toți cei patru reprezentanți ai școlii românești au reușit să obțină distincții : • **mențiune** (prin

SAVANȚII NOȘTRI DE MÎINE

„Voi, dragi prieteni copii și tineri, sînteți aceia care trebuie să faceți totul pentru a vă însuși cele mai noi cunoștințe în toate domeniile de activitate, pentru a putea fi mîine buni constructori ai socialismului, buni muncitori, buni tehnicieni, buni ingineri, buni profesori, buni oameni de știință în toate domeniile".

NICOLAE CEAUȘESCU

Fotografii de PAUL AGARICI ■

OANA PUȘCOIU, fostă elevă a Liceului „C. A. Rosetti" din Capitală, în prezent studentă la Facultatea de medicină generală din București), **un premiu al III-lea (SORIN ARMEANU**, (elev al Liceului „Gh. Șincai" din Baia Mare, student acum la Biochimie, în București), **un premiu al II-lea** (prin mezinul echipei, **DORIN BOGDAN BORZA**, încă elev al Liceului „C.A. Rosetti" — și preformanță cu totul deosebită — **un premiu I și premiul special pentru cea mai bună lucrare teoretică** (prin **DRAGOȘ HORVAT**, student, din această toamnă, la Facultatea de tehnologie chimică organică din Cluj-Napoca, fost elev al Liceului „A. Sever" din Mediaș). Acestea ar fi, deci, rezultatele și, foarte pe scurt, condițiile în care ele au fost obținute, cu mențiunea că „aurul" lui Dragoș Horvat urmează altor premii I obținute de olimpicii noștri la Linz ('80), Burgas ('81) și București ('83), ceea ce spune multe despre valoarea școlii noastre de chimie. Acum însă, cînd emoțiile concursului au trecut, cînd premiile sînt cunoscute și bucuria încă nu s-a șters de pe chipurile elevilor și ale celor ce i-au îndrumat, să încercăm a privi mai de aproape **cum a fost**, în ce condiții de pregătire și de concurs s-au obținut aceste frumoase rezultate.

Ca în fiecare an, selecția lotului olimpic a început odată cu desfășurarea fazei naționale a concursului de chimie. Aici — o primă surpriză : Dragoș Horvat (aflat într-o zi ceva mai rea) nu se clasează printre primii — avînd senzația că subiectele au fost greșite — și numai faptul că s-a numărat și anul trecut printre membrii lotului olimpic îi permite să participe la baraj ! De aici înainte, lucrurile intră în normal. Începînd cu data de 3 mai, cei 17 componenți ai lotului lărgit se reunesc în Capitală (aici se cuvine amintită unda de reproș a prof. Ioan Bănățeanu, inspector de specialitate în M.E.I., unul dintre conducătorii delegației noastre la Bratislava, adresată modului în care a fost asigurată, la Liceul 22, cazarea olimpicilor). Începe un program de muncă de-o intensitate deosebită (opt ore zilnic, împreună cu profesorii, alte ore de studiu individual, ca să nu mai punem la socoteală faptul că, în acest timp, cei din clasele a XII-a au avut de susținut și bacalaureatul și concursul de admitere în facultăți !). Pregătirea s-a realizat cu aportul și sub îndrumarea directă a unor apreciați profesori din învățămîntul superior lectorii doctori Luminița Vlădescu, Ion Baciu, Anca Nicolae, Corneliu Podină și Florica Zălaru), a fostului olimpic Marius Andruc, în prezent asistent universitar, a profesorilor care au predat cursuri speciale (Felicia Cornea și Vicor Șahini) și, mai ales,, a profesoarei Paraschiva Arsene de la Liceul „C.A. Rosetti", preocupată de ani și ani, de descoperirea și pregătirea olimpicilor noștri.

La plecarea spre Bratislava, colega Liana Molnar consemna moralul ridicat al lotului, încrederea componenților lui într-un rezultat de prestigiu, pe măsura celor obținute și pînă acum, dacă nu chiar mai bun. La 30 iunie, ajunși la Bratislava, tinerii chimiști au fost cazați în căminele Universității din oraș, iar juriul internațional s-a deplasat într-o localitate aflată la vreo 120 km de sediul Olimpiadei pentru a alege subiectele și a le traduce apoi în limba fiecăreia dintre țările participante. Ceasuri lungi și încordate de amiază, noapte, dimineață. În fine, pe la ora 10 a zilei de 2 iulie proba scrisă. Pe data de 3 iulie e pauză pentru concurenți, dar nu și pentru juriu, care se deplasează la Bratislava pentru a vedea laboratoarele (unde urmează să se desfășoare a doua zi lucrările practice) și starea de spirit a lotului. După proba practică începe maratonul corectării, încununat — pentru noi — de rezultatele pe care vi le-am făcut cunoscute. Ce-ar mai fi de spus ? Poate numai cele relatate de prof. Ioan Bănățeanu : „Lotul nostru a fost alcătuit din elevi care au debutat cu acest prilej la o întrecere de asemenea nivel. Rezultatele sînt cele așteptate, ele situîndu-ne printre primele țări din lume la această olimpiadă, unde nu s-a alcătuit, ca de obicei, un clasament pe națiuni. Spuneam că rezultatul este cel scontat avînd în vedere numeroasele centre puternice de studiu al chimiei răspîndite în toată țara (la Baia Mare — „Gh. Șincai", la Oradea — Liceul de filologie-istorie, la Mediaș — „A. Sever", la Tîrgu Mureș — Liceul de chimie, la Iași — „Emil Racoviță", la Piatra Neamț — Liceul 3 și, desigur, la București — „C.A. Rosetti").

DAN MUCENIC ■

Planetă de profesor mereu tînăr

Nu mi-aș fi putut închipui (și i-am spus-o dintr-o suflare, chiar dacă n-a fost chiar o delicatețe din parte-mi) că este de 22 de ani profesoară. Are un fel de-a fi extrem de tineresc, de la gesturi la vorbă, dar mai ales un fel scînteietor de-a lega ideile între ele, surprinzîndu-te prin ingeniozitatea asociațiilor, prin felul direct de exprimare a fiecărui gînd. A fost, pe vremea liceului făcut la Pitești, elevă de 10 și tot așa a rămas și în facultatea terminată cu o medie care i-a permis să-și poată alege ca viitor loc de muncă liceul bucureștean „Gh. Lazăr". Ajunsă acolo, între dascăli de înaltă catedră, de largă cuprindere intelectuală, de o finețe comportamentală aparte, tînăra chimistă a învățat, înainte de toate, ce înseamnă să te înfățișezi elevilor ca un adevărat profesor — specialist excelent pregătit, bun pedagog și, nu în ultimul rînd, om de lume.S-a apucat să învețe limbi străine (din școală nu știa bine decît rusa) — engleza, mai întîi, apoi germana și franceza. De zece ani încoace este — așa

cum spun cei care-i cunosc activitatea — sufletul olimpiadelor de fizică, „mama" olimpicilor, omul cu inimă mare și cu multă știință de carte, în jurul căruia se string, cu dragoste, membrii loturilor olimpice. E mîndră de ei, fie că i-au fost elevi la clasă (cum s-a întîmplat, în anii trecuți, cu Radu Straja, premiat în U.R.S.S., acum asistent la facultatea de chimie din Capitală, cu Ștefan Popescu, laureat la Budapesta, absolvent de medicină, cu Valer Pompilian, premiul III la Viena, student la medicină, sau cu Scurei Dragoș, absolvent de Chimie, fost olimpic și el, sau, anul acesta, cu recenții premiați de la Bratislava — Oana Pușcoiu și Bogdan Borza), fie că nu, și doar i-a pregătit în timpul cantonamentelor. Nu-i place să vorbească despre ea, nu se plînge și nici nu se laudă cu faptul că, în timpul vacanțelor, nu face altceva decît să citească și să compună probleme de chimie, sau cu acela că muncește enorm în perioada de pregătire a olimpicilor, fără a-și uita și obligațiile stricte de catedră, și nici nu spune cît se zbate să tot caute cărți din țările unde urmează a avea loc olimpiadele (pentru a vedea care este nivelul de cerințe acolo), cărți pe care le traduce și le oferă apoi în rezumat, concurenților. Vorbește despre toate acestea în treacăt, oprindu-se numai cu dese luciri de bucurie în ochi, la elevii ei, fericită a spune că uneori cîte unul dintre ei găsește soluții mai originale sau mai subtile chiar decît ea. Nu se mai satură vorbind despre Oana Pușcoiu — o fată echilibrată, studioasă și modestă, un om care „gîndește frumos despre alții și de asta poate gîndi frumos și în domeniul chimiei", despre pasiunea Oanei pentru muzică și despre pasiunealui Dorin Bogdan Borza pentru pictură, Bogdan fiind considerat de profesoara lui ca un adevărat tip de savant, profund, serios, exigent mai ales cu el, iubit de colegi și profesori, cel mai bun elev al profesoarei Paraschiva Arsene în ultimii ani. Tot așa, plină de căldură, spune cuvinte de laudă la adresa lui Sorin Armeanu, care a fost pregătit cu competență la Baia Mare de un profesor foarte tînăr, cu care a colaborat frumos și rodnic, dar mai ales despre Dragoș Horvat , acest băiat introvertit, cultivat și spiritual, excelent pregătit profesional, cel mai bun din loturile ultimilor 10 ani, o valoare mondială chiar la ora de față, știind chimie fizică la nivelul absolvenților de facultate și chimie organică la nivelul celui mai mare profesor. Asta e în fond viața ei, a eminentei profesoare care este sufletista Paraschiva Arsene — chimia și tinerii care o studiază și în care vede viitori oameni de știință ce trebuie înconjurați cu grijă, urmăriți cu atenție și propulsați pe orbita celor mai înalte performanțe. O profesoară numai spirit, iubire și trudă încordată. Un nume — **PARASCHIVA ARSENE** — care se cuvine rostit ori de cîte ori vorbim despre marile succese ale școlii noastre de chimie, dovedind că și „un simplu profesor de liceu" poate face — cu voință și pasiune — școală adevărată, de cea mai aleasă calitate.

Acești superbi nemulțumiți

Toată Iugoslavia s-a pregătit, vreme de un an, să găzduiască și să întîmpine, în modul cel mai călduros, pe concurenții la Olimpiada internațională de fizică. S-au organizat, în întreaga țară, concursuri de literatură, de caricaturi sau de probleme, toate avînd ca subiect fizica. Mai mult, pentru a se situa și mai pregnant în centrul atenției, olimpiada a avut loc la Portorož, o localitate situată în plină zonă turistică, în imediata apropiere a Adriaticii. Proba teoretică s-a desfășurat în sala cea mai mare a celui mai mare hotel, „Metropol", premiile s-au înmînat la Auditorium (Casa de cultură), iar posterul olimpiadei putea fi zărit pretutindeni. În această atmosferă, cu adevărat sărbătorească, încercînd parcă să-i facă pe tinerii fizicieni din cele 20 de țări participante să mai uite de emoțiile unui concurs ce s-a dovedit a fi extrem de pretențios — delegația României s-a clasat pe locul 4 (fiind întrecută de U.R.S.S., R.F.G. și Austria), poziție care, chiar și acum, la destulă vreme de la întoarcerea în țară, nemulțumește pe cei care au concurat la Portorož, ca și pe cei care i-au însoțit (profesorii Anatolie Hristev și Alexandru Burciu). Este forte adevărat că rezultatele din acest an (o mențiune — *Cristian Mihail Neacșu* student la Electronica din Iași, fost elev al liceului „Emil Racoviță" din acest oraș, două premii III, obținute de *Cătălin Mălureanu*, de la același liceu ieșean, elev abia în clasa a X-a la data olimpiadei, și de *Ovidiu Cloțea*, actualmente student la Electrotehnica din Brașov, după ce a fost elev al Liceului nr. 8 din acest oraș, și un premiu al II-lea, prin *Dan Pîrjol*, fostul elev al Liceului de matematică-fizică nr. 1 din Pitești, actualul student al Facultății de Fizică tehnologică din Capitală), rezultatele lor, spuneam, s-au situat sub nivelul celor obținute în anii precedenți (chiar anul trecut, de pildă, deci abia în clasa a XI-a, Dan Pîrjol a obținut locul I, iar Cristian Neacșu locul al III-lea la olimpiada din Suedia !). Prof. Alexandru Burciu ne-a spus despre o anume stare de oboseală a concurenților, lesne de observat, poate din pricina eforturilor prea mari din ultima perioadă. S-ar mai putea, ni s-a zis, ca ei să fi fost și puțin cam prea distrați, tocmai datorită atmosferei vesele a locului de desfășurare, deloc în concordanță cu starea de încordare a lor. Dar, trebuie spus foarte clar, acest loc patru nu trebuie privit ca un rezultat slab (țara organizatoare s-a situat pe locul 10 !).

Am avut sentimentul — atunci cînd mi se vorbea despre înversunarea cu care se va începe pregătirea pentru următoarea olimpiadă — că ai noștri s-au întors din Iugoslavia clasați pe unul din ultimele locuri, și nu pe unul fruntaș. Este, zic, superbă această nemulțumire, ea spunînd foarte multe despre resursele școlii noastre de fizică despre îndreptățitele ei pretenții la rezultate și mai bune.

D. M. ALEXANDRU ■

Fotbalul la ora completării efectivelor

Pînă la 4 august, data deschiderii oficiale a sezonului fotbalistic intern, n-a mai rămas decît ceva mai mult de o săptămînă. Aflate încă la munte sau tocmai revenite de-acolo, divizionarele A procedează la ultimele retușuri. Atenția generală e însă captată, ca în fiecare vară, de transferuri. Cine vine, cine pleacă, lumea fotbalului se agită. Federația însăși pare să aibă o agendă încărcată de vreme ce pînă la 24 iulie încă n-a anunțat programul turului diviziei A, ceea ce va crea (se pling chiar cluburile) încurcături echipelor ce vor susține partidele inaugurale în deplasare (rezervări de bilete pe C.F.R., de locuri în hoteluri etc) ! Dar asta e altă poveste. Pînă atunci, din dorința de a vă ține la curent cu noutățile de ultimă oră, vă oferim, stimați cititori, un grupaj de știri furnizate de conducerile cluburilor divizionare, reamintindu-vă că perioada de transferări se încheie chiar în ziua difuzării revistei noastre.

● Remaniere masivă la Rapid : alți antrenori, Nicolae Lupescu și Teofil Codreanu, alt vicepreședinte cu probleme de fotbal, Adrian Rămureanu, portarul de altădată al Giulețiului. Ca achiziții, Miadin de la Piatra Neamț și Crăciunescu (portar) de la Tehnometal. Lîngă Podul Grant se mai comentează despre venirea lui Pușcaș de la Steaua și despre plecarea lui Ion Ion la Pitești. ● Sportul studențesc a depus forme complete în vederea legitimării lui Mircea Popa (fost la Jiul) și a lui Geolgău. Numai că Geolgău se antrena duminică în Poiana Brașov, cu Craiova ! Nădăjduim că, fiind vorba despre un jucător de valoare, încă în vederile lui Lucescu, cele două cluburi „europene" vor ajunge la o înțelegere. ● O nouă conducere tehnică la F.C. Olt : Ion Oblemenco și Nicolae Ivan (fostul secund al lui Ofet la Craiova). Între jucătorii cu care F.C. Olt întreprinde un turneu în R.D.G., Ignat (F.C. Argeș) și Zahiu (F.C. Constanța). ● La telefon Corneliu Costinescu, președintele lui S.C. Bacău : „a plecat Guda, care venise pentru un an de la Dinamo Victoria. Iamandi nu s-a prezentat. Intenționăm un schimb Penof-Togan cu F.C. Argeș. Rămîne de văzut dacă Avasicei va reuși la examenul de admitere în facultate, la Cluj-Napoca". ● Replică de pe Someș: „sîntem în așteptarea rezultatelor de la admitere, pe care le susține Matei de la Sighet, I. Moldovan de la Cugir, Dorobanțu de la Baia Mare, Cîrlan de la Cîmpia Turzii, Avasicei și Tismănaru de la Bacău. I-am dat drumul portarului Ariciu, care s-optat pentru Muscelul Cîmpulung, Mujnai rămîne pe loc" (Remus Cîmpeanu). ● Gigi Multescu s-a reîntors la Petroșani, ca jucător și antrenor principal al Jiului. El va fi ajutat de Gogu Tonca. Jiul mai contează pe Merlă (Aurul Brad) și Neagu (Minerul Deva). ● Ca sigur la Steaua : băimărenții Bălan și Weissenbacher. ● Cornel Dinu a preluat conducerea tehnică a echipei C.S. Tîrgoviște, care va beneficia și de serviciile ex-dinamovistului Custov. ● Universitatea Craiova are ca antrenori pe Mircea Rădulescu (detașat de la F.R.F.) și Silviu Stănescu. Țicleanu, folosit de Sportul studențesc în cîteva meciuri de pregătire, n-are dezlegare, venirea lui în București depinzînd de rămînerea lui Geolgău la Craiova. Reamintim că pentru Geolgău clubul din „Regie" posedă dezlegare de la transferul lui Mănăilă (la schimb). Au mai fost văzuți la Poiană : Racoltea (de la Vîlcea) și Cătoi (de la F.C. Olt). ● Beldeanu urmează să evolueze la Chimia Rîmnicu Vîlcea. La 34 de ani și cu 20 de selecționări în națională, Aurică Beldeanu pare să nu-și fi spus ultimul cuvînt. ● Noutăți la Dinamo : Văidean (de la Brașov), Varga (de la Jiul), Ralea (de la Galați), Bucu și Topolinschi (ambii de la Iași). Au plecat din Ștefan cel Mare, pe lîngă Multescu, Țălnar și Barba la Brașov, Frîncu la Iași. ● Scurtă discuție cu Dobrin : „am fost, 10 zile, la Băile Felix. M-am întors alaltăieri în Pitești și aștept". ● Dialog telefonic cu Florin Halagian, noul (și vechiul !) antrenor al Argeșului : „avem o grămadă de probleme ! Stancu suferă de tendinită, iar Iovănescu de smulgere de ligamente. După ce s-a pregătit, la Poiană, cu Politehnica Timișoara, Nica a reapărut la Pitești, dar Dorel Zamfir și Ignat încă sînt dispăruți. Adusesem un tînăr de la Focșani, Purcăreată, dar se pare că a renunțat ! S-a dus înapoi, acasă. Mă tot gîndesc, în schimb cu Zamfir, la Ion Ion, să încerc, să nu încerc ?". ● La Gloria Buzău (încă) nu se știe nimic despre State. Paveliuc (de la Iași) și Nițu (de la Petroșani) sînt în așteptarea acordurilor de transfer. Sigur : Profir de la Rîmnicu Sărat. Se mai invocă și numele lui Nemteanu (Baia Mare), mutat cu serviciul la Buzău. ● Noua promovată Dinamo Victoria se antrenează de zor la Cîmpina, sub direcția antrenorilor Frățilă și Feodot. ● La testul trecerii probelor tehnice și fizice instituite de F.R.F., marți, la Pitești, au luat parte în lotul Chimiei Rîmnicu Vîlcea, pe lîngă jucătorii mai vechi, Prepelită și Letea de la F.C. Olt. ● Ieșeanul Burdujan, care a avut probleme medicale (cu dantura), a primit aviz favorabil din partea medicilor. Vicepreședintele Politehnicii, Octavian Neagoe, ne-a comunicat că Burdujan e „netransferabil". ● Împrumutat pînă la 1 iulie de Sportul studențesc lui F.C. Bihor, Grosu a trecut la Petrolul Ploiești. ● Alte vești din Ploiești: Cîrlan de la I.U.P.S. Chitila, o revenire, și Caciureac de la C.I.L. Sighet. ● Antrenor nou și la Vîlcea : Marcel Pigulea. El va fi secondat de Lucian Catargiu. ● Să-l ascultăm pe Gelu Simoc, președinte de onoare la Corvinul Hunedoara : „echipa a fost încredințată cuplului de tehnicieni Ion Ionescu — Octavian Cojocaru. Chit că pentru Gabor am purtat discuții cu Steaua, atît el cît și Klein și Mateuț rămîn pe loc. Vom încerca promovarea și titularizarea cîtorva tineri : Bejenaru, Stroia, Costăchescu și Bardac". ● Cristea de la Brașov la Sportul studențesc, în locul lui urmînd să joace, la F.C.M., Terheș (pentru un an).

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Duminică dimineață, la hotelul „Intim" din Poiana Brașov s-a petrecut, o scenă emoționantă : Aurică Beldeanu s-a despărțit după un deceniu de Universitatea Craiova, urmînd să joace, la 34 de ani, sub culorile Chimiei din Rîmnicu Vîlcea. Cea mai puternică amintire lăsată în Bănie : golul antologic din meciul cu Zeleznicear.

„Interzonale"

La Jeleznovodsk (U.R.S.S.), o mică localitate balneo-climaterică în care renumitul poet M. I. Lermontov și-a trăit ultimele clipe după tragicul duel ce i-a curmat viața, s-a desfășurat în condiții improprii performanței sportive turneul interzonal (grupa A) contînd pentru noul ciclu al campionatului mondial feminin. La startul competiției au fost prezente jucătoare din Europa, Asia și America Latină: 6 mari maestre, 6 maestre internaționale și 4 jucătoare fără titlu internațional. De-a lungul celor 15 runde s-a disputat o luptă acerbă pentru primele trei locuri, care ofereau dreptul participării în turneul candidatelor la titlul mondial, sub însemnele ambiției și dăruirii sportive. Numărul partidelor decise a fost neînchipuit de mare, 67%, egalitatea tacită, renumita „remiză de salon", lipsind aproape cu desăvîrșire.

În runda întîia, singurul rezultat neașteptat a fost înfrîngerea Ludmilei Zaițeva de către jucătoarea Wu Ming Ken într-o bună partidă de atac condusă impecabil de maestra chineză și încheiată după numai 31 de mutări. Tot în atac s-a decis soarta întîlnirii dintre A. Brustman și N. Gurieli, în mare criză de timp, mutările de mare finețe alternînd cu inexactități și partida încheindu-se cu mat pe tablă, singurul, de altfel, din tot turneul. În runda a doua, patru partide întrerupte se alătură celor două din prima rundă, iar celelalte patru se termină cu victoria pieselor albe: Zaițeva-Brustman, Gaprindașvili-Iánka, Hoiberg-Liu She Lan și Glas-Lebel. În runda a treia două întîlniri cunosc un deznodămînt neașteptat: Brustman învinge în numai 34 de mutări pe marea maestră sovietică Litinskaia, iar Arbunici, cu negrele, egalează o poziție tăioasă și, profitînd de o inexactitate a adversarei, o învinge pe semnatara acestor rînduri în 50 de mutări.

În runda a patra are loc doar o singură remiză, cinci partide se încheie cu victorie, calitatea jocului lăsînd de dorit datorită tensiunii în care se joacă numai pentru victorie: Arbunici-Gurieli 0—1, Zaițeva-Ferrer 1—0, Hoiberg-Wu 1—0, Glas-Ivanka 0—1, Kadikhar-Liu 1—0 (partidă ce a fost distinsă cu premiul de frumusețe la finalul întrecerii). Întîlnirile „cheie" ale rundei s-au întrerupt: Litinskaia-Matveeva și Gaprindașvili-Brustman, pentru ca mai apoi, la reluarea de după runda a șasea, să fie consemnată victoria jucătoarelor cu piesele albe. În runda următoare, maestra internațională A. Brustman, cu piesele albe, dovedește din nou că este imbatabilă depășind-o pe maestra daneză N. Hoiberg, lidera (de moment) a clasamentului. Alte rezultate: Ferrer-Litinskaia 0—1, Liu-Mureșan 0—1, Matveeva-Gaprindașvili întreruptă cu mare avantaj material (o piesă în plus) pentru maestra sovietică S. Matveeva, revelația ultimului sezon competițional, campioană de junioare și senioare a U.R.S.S. la numai 16 ani (împliniți chiar în timpul „interzonalului"). La reluare, fosta campioană mondială N. Gaprindașvili a cedat. În runda a șasea noi surprize au demonstrat că balanța valorică atîrnă în favoarea tinerei generații: Arbunici-Zaițeva 1—0, Hoiberg-Matveeva 0—1.

La jumătatea turneului fosta candidată la titlul mondial Marta Litinskaia prestează un joc foarte exact și reușește să se instaleze în fruntea plutonului de aspirante la calificare și nu mai cedează nici o clipă conducerea : Litinskaia 6,5 p. (din 9 posibile), Mureșan, Matveeva 6 p., Brustman, Hoiberg 5,5 p., Wu 5 p., etc. Numărul partidelor întrerupte crește înspre finalul competiției, se amînă două partide în runda a XI-a din cauza unei toxiinfecții alimentare suferite de I. Glas și M. Mureșan, adversarele lor (M. Litinskaia și N. Gurieli) fiind nevoite să accepte jocul pentru ziua rezervată partidelor întrerupte.

În ultimele trei runde s-au petrecut cele mai neașteptate răsturnări de situații : Matveeva — Wu 0—1, Gurieli — Liu 1—0, s-au întrerupt partidele Gaprindașvili — Kadikhar și Litiskaia — Mureșan cu avantaj clar de partea negrelor. Înaintea ultimei runde s-au jucat pînă la epuizarea partidelor (și jucătoarelor...) toate confruntările. Cea mai lungă a fost disputa dintre Litinskaia și Mureșan, în care, după nouă ore de joc, marea maestră sovietică a reușit să remizeze. Alte rezultate : Arbunici — Glas 1—0, Kadikhar — Hoiberg 0—1, Gaprindașvili — Mureșan 1—0, Ivánka — Gurieli 0—1.

În ultima rundă au cedat nervii mai multor jucătoare, șapte din opt partide s-au încheiat cu victorie, o singură remiză s-a așternut în partida Litinskaia — Liu, care nu mai putea însă modifica rezultatele. Două partide s-au întrerupt : Zaițeva — Ivanka și Hoiberg — Mureșan, dar ele nu s-au mai reluat fiind consemnată victoria albelor fără joc. Clasamentul final al turneului interzonal de la Jeleznovodsk a fost : Litinskaia 11 p., 2. Wu Ming Ken 10,5 p., 3—4 Brustman, Zaițeva (ce au desfășurat apoi, în continuare, un meci de șase partide pentru a se desemna locul trei și calificarea în turneul candidatelor la titlul suprem) 10 p., 5—6. Gaprindașvili, Matveeva 9,5 p., 7. Gurieli 9 p., 8. Mureșan 8 p., 9. Hoiberg 7,5 p., 10—11. Arbunici, Glas 7 p., 12. Ivánka 5,5 p., 13. Kadikhar 5 p., 14. Liu She Lan 4,5 p., 15—16. Lebel — Arias și Ferrer-Lucas 3 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Uriașul

În fiecare seară autospeciala trebuia să transporte echipa de noapte la punctul de lucru. Cu același autovehicul, cei care ieșeau din schimb, erau transportați în satul de domiciliu, nu departe de instalația de care răspundeau.

„Unde o fi scumpul de Bănică, șeful nostru de coloană, să-mi semneze hîrtiile astea ?" „Ho, ho, să fii tu sănătos de cînd s-a făcut el căruță. Aha, era să uit, a plecat și Cringu. Cum a șesizat dispariția șefului s-a volatilizat și el". „Păi cu ce drept ?". „Parcă tu, cînd pleci, ceri voie cuiva". „Peștele de la cap se împute", vorba aia. „Cînd stăpînul nu-i acasă — adică inginerul care pleacă cu zilele, fiind noi la noi un fel de musafir — șoarecii joacă pe masă".

„A plecat, a plecat, ce mă interesează pe mine, la urma urmei". „Stai să vezi că te interesează, fiindcă trebuie să faci tu transportul echipei operative la instalație". „Păi ce, Cringu îmi dă mie dispoziție ? Eu, la terminarea programului, am plecat. Adio și n-am cuvinte". „Nu uita că ești singurul șofer prezent în unitate și dacă echipa n-ajunge la punctul de lucru, iese scandal". „Cine a avut sarcina asta n-are decît s-o facă. Să răspundă Cringu, care întotdeauna găsește fel de fel de tertipuri s-o șteargă și să-i pună pe alții în fața faptului împlinit". „Tu faci ce vrei, Uriașule" (poreclă dată șoferului Bradu de către colegi pentru statura lui neobișnuit de înaltă), eu n-am fost decît un simplu mesager". „Va să zică eu, după 10 ore de muncă, trebuie să fac 20 de kilometri, în plină noapte, pe niște drumuri, un fel de-a zice drumuri, de fapt niște cărări ceva mai procopsite, pentru ca mîine să fiu prezent aici, la coloană, bineînțeles fără să întîrzii, deoarece cei de la foraje au nevoie de ciment. Și la urma urmei, Simioane dragă, nici nu știu traseul ca lumea. Am fost o dată pînă la instalație, anul trecut, pe timp de zi. Trebuie să mergi printre niște ripe și apoi să te cațeri pe coamele dealurilor. Exact ca la „zidul morții", Dacă te prinde și ploaia, abia atunci să vezi distracție, nu mai ieși de acolo nici tras de cel mai puternic remorcher, care de fapt, pe asemenea vreme, nici nu poate ajunge acolo". „Te descurci tu, doar nu degeaba ești supranumit „Omul pentru care nu există obstacole". Bradu se umflă-n pene. Simion cunoaște lecția. „Uriașul" încetează să spună nu, în momentul cînd cineva începe să-l laude. E foarte sensibil cînd fiatarea se concretizează în formule bombastice ca : „Tu, cel mai bun șofer din Sud-Estul Europei", sau : „Tu, care faci cu mașina ce nu pot realiza veritabilii alpiniști". „Uriașul" e, însă, departe de ce vrea să pară. Are două accidente grave la activ, violent, agresiv, scandalagiu, mare amator de licori. Bradu e cel mai puțin indicat pentru o asemenea cursă periculoasă.

„Hai, stimați pasageri, urcați-vă, se adresează el echipei formată din doi bărbați și o femeie. Tu, păpușică, de unde apărușI ? Nu te-am mai văzut pe la noi, la unitate". „În primul rînd nu sînt, tu, cu dumneavoastră și nici păpușică", îi răspunde femeia calmă, cu demnitate. „Uriașul" n-a fost pus la punct niciodată în acest fel. Rămîne cu gura căscată, neștiind practic ce poziție să adopte. Abia într-un tîrziu apare și replica lui. „Io-te că și pe meleagurile astea au apărut mironositele, măi, măi !" Femeia, o tînără de vreo 25 de ani, cu o față avînd trăsături regulate, bronzată, preferă să nu continue discuția. Intuiește că individul va recurge în continuare la insulte. Întoarce capul în direcția opusă interlocutorului și își apropie punga de plastic, în care se găsește gustarea pentru pauza de la două noaptea.

„Uriașul" se urcă la volan încruntat, nervos. Probabil pentru a-i da o „lecție" femeii, trece cu viteză peste grupile formate în urma recentelor ploi, de către enormele mașini ale șantierului. Cei trei pasageri, aflați în caroserie, sînt aruncați ca niște veritabile mingi în toate direcțiile. Pentru a nu fi trîntiți la podea, ei se ridică în picioare, ținîndu-se de scheletul metalic pe care este întinsă prelata.

Cînd unul dintre bărbați bate cu pumnul în peretele despărțitor al cabinei, Bradu se face că n-aude și continuă să ruleze în același stil. Abia atunci cînd loviturile în perete se amplifică, uriașul oprește, se urcă pe scărița de metal a caroseriei și-i apostrofează pe călători. „Ce bateți, mă, ca niște disperați ? Aici e autostradă ? Astea is condițiile. Dacă merg încet, o să-mi reproșați că ați întîrziat la schimb". Mai reduce ceva din viteză. Și drumul de pămînt e ceva mai neted. „Uriașul" se strecoară cu abilitate prin fundul viroagelor adînci, apoi se cațără pe pantele abrupte spre coama unui deal. Aici cărarea n-are decît maximum patru metri. În stînga și în dreapta ei se zărește, la lumina farurilor, înfricoșătoare, hăurile unor prăpastii adînci. E liniște și în cabină, unde Bradu a început discuția cu pasagerul ocazional, un tînăr îmbrăcat cu ițari, o haină de postav gros, avînd în cap o pălăriuță neagră și boruri mici răsucite, cum poartă ciobanii prin părțile Ardealului. E liniște și-n caroserie. Cei trei pasageri au fețele înghețorate, aidoma pasagerilor navelor aeriene, cînd aparatele sînt scuturate de curenți puternici.

Cînd se zărește luminile instalației, echipa răsuflă ușurată. **Bradu oprește și,** întinzînd mîna spre femeie, i se adresează batjocoritor: „Stimată doamnă, am ajuns. Vă rog să-mi permiteți să vă ajut să coborîți". **Femeia nu-i ia în seamă și coboară iute pe scărița metalică.** Se dau jos și cei doi bărbați, mulțumind șoferului. „Spectacolul nu s-a terminat, nu plecați, priviți felul în care Bradu face o întoarcere, pe această pantă, numai din două mișcări. Tu, tinere, rămîi în cabină, doar noi ne continuăm călătoria". Ambalînd la maximum motorul, „uriașul" imprimă puternicului autovehicul o mișcare de rotație, într-adevăr neobișnuită. Iarba înaltă și plină de apă a transformat însă solul într-o pistă de schiuri. Imensul autovehicul gliseză lateral, pe planul înclinat, din ce în ce mai repede. Degeaba încearcă Bradu să împiedice alunecarea spre prăpastie, în zadar brachează volanul spre stînga pentru a aduce mașina în poziție perpendiculară, cu intenția ca s-o oprească și apoi să încerce a urca panta. Manevra nu-i reușește. Un zgomot infernal care parcă se amplifică, provocat de răsturnarea puternicului autocamion, tulburâ liniștea acelor locuri izolate. Apoi iarăși liniște. Abia dimineața, cu ajutorul fringhiilor, muncitorii au putut cobori la aproape 100 de metri pe fundul prăpastiei. L-au găsit pe Bradu cu pieptul zdrobit de volan. Ciobănașul, proiectat din cabină, întins pe tarbă, cu ochii deschiși, și o față liniștită, de om care a pus capăt frămîntărilor vieții, are pe obraz o dîră subțire de sînge închegat. Degetele mîinii stîngi sînt așezate la tulpina unei Margarete. Parcă ar vrea s-o rupă. Simbol, oare, al unui ultim act de legătură cu natura, pe care a iubit-o atît de mult ?

VICTOR BEDA ■

Dezarmarea, cerință vitală pentru progresul economic

Înarmările masive neliniștesc omenirea atît sub raport militar, al securității, întrucît acumulările uriașe de armament, inclusiv de armament nuclear, pun în pericol însăși existența vieții pe Pămînt, cît și din punct de vedere economic, dat fiind că fondurile alocate pentru scopuri militare înseamnă, automat, sustragerea de resurse necesare vieții oamenilor, înseamnă sărăcie, înfometare. Cum se manifestă acest aspect pe plan mondial ? Țările dezvoltate promotoare a unei intense curse a înarmărilor susțin că eforturile militare pe care le fac, oricît de mari ar fi, le privesc doar pe ele, iar dacă e să se manifeste nemulțumiri, acestea pot veni doar din interiorul țărilor respective.

Într-adevăr, cheltuielile militare duc la scăderea nivelului de trai din chiar țările care le efectuează. Iar această populație și-a manifestat și își manifestă în fel și chip nemulțumirea pentru politica înarmărilor promovată de propriile lor guverne. Dar acesta este doar un aspect al problemei, și poate nu cel mai serios, avînd în vedere efectul compensator al beneficiilor ce se realizează de pe urma exportului de armament. Mai grav este că sus-amintita cursă a înarmărilor impune o povară imensă țărilor în curs de dezvoltare, ale căror griji și nevoi economice sînt dintre cele mai

Comentariul săptămînii

acute. Factura înarmărilor este achitată, în cea mai mare parte, de aceste țări, atît prin sistemul relațiilor economice inechitabile cu țările dezvoltate, cît și prin alte mijloace, care privează țările în curs de dezvoltare de bunurile materiale și culturale de care ele au cea mai mare nevoie, le împiedică să-și accelereze progresul economic și social și contribuie, într-o mare măsură, la creșterea datoriilor lor externe (care, după cum este cunoscut, depășesc enorma cifră de 800 de miliarde de dolari).

Prin urmare, departe de a interesa doar pe promotorii cursei înarmărilor, latura economico-financiară a supraînarmării privește pe toată lumea, și în primul rînd țările în curs de dezvoltare, care sînt cel mai greu lovite. Căci înarmările au un front de înaintare de tip tumoral. Asemenea multiplicării dezordonate și sterile a celulelor canceroase, sporirea abuzivă a armamentelor și a efectivelor militare atacă întregul organism al economiei mondiale. Iată de ce înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială poate avea loc numai în condițiile opririi cursei înarmărilor și ale trecerii la dezarmare. „Nu este posibil, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca să se desfășoare o intensă cursă a înarmărilor, care sustrage fonduri și mijloace materiale uriașe, și, în același timp, să se realizeze programele de creștere a bunăstării popoarelor. De aceea, dezarmarea constituie o cerință vitală pentru existența și pentru viața popoarelor, dar și pentru realizarea programelor lor de dezvoltare economică, de progres, bunăstare și fericire".

ION D. GOIA ■

Coaforul inventiv

Cît de veche o fi frauda în practica socială ? Îmi vine în minte numele lui Konrad Fischer, cel ce punea la dispoziție revistei „Stern" o piesă de succes, care avea să dezumfle repede implicații în afacere : jurnalul, fals, al lui Hitler. Un turist din Colorado era găsit în sala de mese a familiei Reagan, în ziua instalării prezidențiale : se amestecase cu discreție între membrii fanfarei prezidențiale și a pătruns liniștit în Casa Albă unde s-a plimbat în voie, fără a fi măcar observat. „Grand Maurice" confor celebru de pe Champs Elysée s-a dovedit un la fel de celebru dositor de bunuri furate. Opt kilograme de bijuterii și cinci lingouri de aur au fost găsite sub planșeul fals amenajat la locuință. Capitala libaneză a devenit paradisul răufăcătorilor, la capătul celor zece ani de război civil. Atacuri banditești în plină stradă, spargeri la domiciliu, furturi din magazine, mașini oprite pentru ca, sub amenințarea armei proprietarul să predea autoturismul ce-i va dispare de sub priviri pentru totdeauna. Interceptări de persoane în ganguri și în lift pentru a li se pretinde bani. Exigenți, hoți libanezi suportă greu lipsa de onestitate a victimelor lor. Un ziarist străin, prins la înghesuială, a fost obligat să semneze cecuri în valoare de 10 000 dolari, promițîndu-i-se restituirea lor în cîteva zile. A fost condus pînă la marginea orașului, i s-a comandat un taxi și i-a fost plătită cursa pînă la destinație. La despărțire s-a trezit îmbrățișat de sentimentalii răufăcători. Cînd peste o săptămînă a fost căutat de către aceștia, oameni de cuvînt, pentru a-i returna datoria, el părăsise țara grăbindu-se, definitiv, spre casă. Spre nemulțumirea bieților păgubași, care aveau să exclame : „Dar acest domn nu este deloc onest și nu prea are cuvînt !"

În sfîrșit, un raport prezentat Congresului dezvăluie faptul că 10 000 de medici americani profesează ilegal, în baza unor diplome false, cumpărate cu bani grei, mergînd pînă la 25 000 dolari. Petro Domesones, aflat în închisoare, afirmă că ar fi încasat la bursa diplomelor peste un milion și jumătate de dolari, în trei ani, timp în care a „eliberat" peste o sută de diplome false unor indivizi care n-au călcat niciodată culoarele facultății de medicină.

Fraudele, și în teritoriul tehnicii avansează fulgerător. Într-un singur an, în R.F.G. s-au vîndut sau închiriat casete preînregistrate în valoare de 400 milioane dolari. Cercetătorii de caz apreciază că cel puțin jumătate din ele au fost duplicate ilegal și vîndute fără aprobare. Pirateria este evaluată la o treime din valoarea pieței britanice, la peste 40 la sută în Italia, la 70 la sută în R.F.G., Franța și Benelux. Copiile de acest fel se scot la vînzare de regulă în prima săptămînă de la difuzarea în premieră a filmului, frustrînd pe producător de venituri importante. Uneori, chiar înainte de premiera de gală.

Mijloacele de apărare sînt încă în experimentare. Conducerea companiilor de televiziune, de film, a caselor de înregistrare face demersuri pe lîngă guverne pentru a pune ordine. Unele țări membre ale Pieței Comune au și făcut primii pași dar reprezentanții industriilor respective nu-l consideră îndestulători. Franța și R.F.G. pretind drepturi de autor pentru magnetoscoape și se prevede înregistrarea casetelor goale. Danezii impun taxe pentru casetele goale ori preînregistrate. Belgia și Italia, respectiv parlamentele lor, nu sînt încă convinse de necesitatea unui demers în acest sens. În Grecia și Olanda au fost pregătite proiecte de legi în vederea impunerii de taxe copyright. În Anglia s-a pregătit un document dar perceperea de impozite nu a fost agreată. Mai departe au mers suedezii. Impozarea, aplicată, are deja recul : vînzările de casete audio neînregistrate au coborît la jumătate iar cele de video casete s-au redus cu 90 la sută.

Englezii au făcut deocamdată altceva : modificarea legii pedepselor. Amenzile au crescut de la 50 lire la o mie, plutind în aer și posibilitatea de trimitere în judecată pentru o perioadă de pînă la doi ani. Rezultatul : în decursul a doi ani, pirateria s-a diminuat de la 65 la sută la 35 la sută. Va fi, exemplul, molipsitor ?

NEAGU UDROIU ■

Accente la lume

Opera cotizează pentru sănătate

Cine afirmă că opera este un gen desuet se înșală, faptele infirmînd această părere. Palatul omnisporturilor din Bercy a găzduit de curînd treisprezece mii de spectatori care au asistat la un spectacol cu „Turandot", spectacol ce a devenit o mare sărbătoare a artei lirice. Deși este posibil ca mulți dintre spectatori să fi văzut pentru prima dată în existența lor o operă, este imposibil să nu fi fost impresionați de muzica lui Puccini și de vocea lui Mario Rossi, felicitat de primarul orașului pentru forma sa excepțională. În aceeași perioadă Opera din Paris a prezentat „Bal mascat" de Verdi, iar beneficiile au fost destinate cercetărilor împotriva cancerului.

Talent multiplu

„Rockeur" și idol al anilor 60, idol al anilor 80, Johnny Hallyday parcurge nu numai un maraton al cîntecelor și al spectacolelor vădind în aceste împrejurări o rezistență și un profesionalism ieșite din comun, J.H. prezintă publicului și fanilor și o altă fațetă a personalității sale din momentul în care a hotărît să facă și film. El deține rolul principal în filmul „Detectivul" ce a reprezentat Franța la ultimul festival de la Cannes .Deși filmul a fost criticat, talentul lui J.H. n-a fost pus la îndoială. Drept urmare, cîntărețul a fost solicitat să joace în alte două filme. Unul se va numi „Terminus" în regia lui Pierre William Glenn, iar asupra celuilalt se păstrează secretul. Perioada aceasta în care J.H. cochetează cu a șaptea artă, este și cea în care el a scos un nou album. Pentru prima dată muzica și versurile nu-i mai aparțin lui ci talentatului Michel Berger. Se pare că unul din cîntecele albumului caracterizează foarte bine această etapă din viața lui J.H. — „Cîntărețul abandonat".

ELENA GRECESCU ■

Arhivă și document

Istoria României în arhivele și bibliotecile americane (I)

Marile perioade ale evoluției istoriografiei românești au fost marcate, toate, de reînnoirea bazei documentare pe care s-a întemeiat cucerirea trecutului poporului român : la începutul fazei moderne, N. Bălcescu și Al. Treboniu Laurian prin **„Magazin istoric pentru Dacia"** (1845—1847) subliniau necesitatea lărgirii bazei de informație prin descoperirea și editarea surselor istorice ; la sfîrșitul secolului trecut și la începutul secolului XX, N. Iorga a desfășurat o amplă explorare a arhivelor din țară și străinătate, în urma căreia a tipărit zeci de volume (dăm aici un singur exemplu, cunoscuta colecție **Studii și documente cu privire la Istoria Românilor**, 31 de volume, între anii 1901—1916), în paginile cărora au fost editate surse de inestimabilă valoare. După Congresul al IX-lea al P.C.R., care a inaugurat perioada cea mai fecundă de realizări din milenara noastră istorie, cercetarea trecutului național a beneficiat de condiții optime, ceea ce a permis un demers sistematic asupra fondurilor arhivistice din țară și de peste hotare. S-a acumulat astfel, o uriașă cantitate de informații în curs de valorificare. În acest cadru, cercetările întreprinse de istoricii români în arhivele și bibliotecile străine au adus descoperiri neașteptate. Cea mai recentă și cea mai surprinzătoare este desigur descoperirea manuscrisului original al Istoriei Imperiului otoman a lui Dimitrie Cantemir în Biblioteca Houghton a Universității Harvard din S.U.A.

Sînt mulți istorici care cred că un medievist nu poate descoperi în S.U.A. surse istorice românești. Această opinie se bazează, desigur, pe o deducție logică : cum s-ar putea găsi peste Atlantic documente românești din secolele XIV—XVIII, cînd, o știe oricine, coloniștii debarcați în secolul al XVII-lea nu aveau cum să poarte în dosarele lor hrisoavele noastre, iar S.U.A., care și-au proclamat independența la 4 iulie 1776, aveau să intre atît de tîrziu în contact cu lumea românească. Și totuși, există în arhivele americane astfel de izvoare, descoperirea profesorului Virgil Cândea fiind, desigur, proba cea mai concludentă. Dacă cei vechi au spus **Habent sua fata libelli** (cărțile își au soarta lor), se poate spune cu aceeași îndreptățire că și izvoarele istorice își au soarta lor. Așa cum nu a putut fi încă stabilit drumul străbătut de manuscrisul cantemirian de la Petersburg la Harvard, tot astfel nu sîntem în măsură de a înfățișa riguros exact cum au ajuns într-o colecție particulară din New York un important fond de documente românești.

Solicitat, ca medievist român, să mă pronunț asupra unor documente care, redactate multe din ele în paleoslavă și scrise în alfabet chirilic, prezentau serioase dificultăți, am constatat deîndată că era vorba de un însemnat fond de documente din Țara Românească. Cele 180 de piese care îl alcătuiesc datează din perioada 1526 — mijlocul veacului al XIX-lea, și au un conținut de o remarcabilă varietate. Bună parte din acest fond a aparținut lui Ștefan D. Grecianu (1825—1909), om politic și istoric român care, pentru însemnatele sale contribuții în domeniul genealogiei a fost ales, în 1905, membru de onoare al Academiei Române. Chiar dacă ediția pe care el a dat-o cronicii logofătului Radu Greceanu este criticabilă din unghiul de vedere al tehnicilor moderne de editare este incontestabil că acest pasionat scormonitor de documente a îmbogățit medievistica românească cu surse inedite și însemnate observații. Din momentul în care am găsit pe „cămășile" (dosare în care sînt păstrate actele) hrisoavelor numele său, mi-am dat seama că sînt pe drumul cel bun.

Într-adevăr, parcurgînd fiecare document, am încercat marea satisfacție de a constata că mă aflu în fața unor mărturii ale trecutului românesc, un trecut în care dacă vicisitudinile istoriei au fost bogate, tot atît de bogate au fost și faptele de vitejie ale strămoșilor noștri prin care le-am biruit. Cel mai vechi dintre aceste documente datează din 1526 și este emis de Radu de la Afumați pentru a confirma mai multor boieri stăpînirile lor funciare din Mogoșani și Nămăești. În istoria noastră Radu de la Afumați aparține acelor domni pe care N. Iorga i-a numit în ultima sinteză de istorie a românilor „Cavalerii" — Luptători pentru neatîrnarea Țării Românești. Într-un moment cînd Poarta otomană cunoștea apogeul puterii ei, Radu de la Afumați a izbutit, prin bărbăteasca și energica sa rezistență manifestată de-a lungul a numeroase lupte — enumerate pe piatra lui de mormînt — să impună Imperiului otoman recunoașterea statutului de autonomie al țării sale. Cercetările recente au relevat faptul că abandonarea intenției de către sultanul Soliman Magnificul a intenției de a transforma Țara Românească în pașalîc a fost consecință nemijlocită a rezistenței eroice conduse de Radu de la Afumați.

Dintre celelalte documente din fondul Grecianu semnalăm un document de la un alt voievod-luptător pentru neatîrnare : Radu Șerban. Succesor al lui Mihai Viteazul, el a continuat pe plan intern și extern politica marelui său înaintaș, izbutind să consolideze autonomia Țării Românești, a cărei pavăză de nepătruns a fost amintirea faptelor de eroism ale Viteazului. Poarta otomană a fost constrînsă să recunoască incapacitatea ei de a-i supune pe români regimului de pașalîc și, ori de cîte ori ideea a reapărut la Istanbul, ea a fost în cele din urmă părăsită, de teamă că un nou Mihai Viteazul va pune capăt dominației turcești asupra spațiului românesc.

Un document din 15 aprilie 1682, privind satul Allmănești din județul Arges, evocă marele efort antiotoman al lui Mihnea al III-lea, care încercase să refacă fapte de arme ale celui dintîi unificator al pămîntului românesc. Mihnea și-a luat ca domn și numele de Mihai și a colaborat strîns cu Moldova și Transilvania în încercarea de a pune capăt dominației otomane asupra celor trei țări românești. Disproporția forțelor nu i-a îngăduit să-și realizeze măreața aspirație.

În imposibilitatea de a enumera conținutul celor 180 de documente, ne mărginim să spunem că ele oferă date de cel mai mare interes privind regimul stăpînirii funciare, situația țărănimii, clasa care prin munca și lupta ei a constituit temelia societății medievale românești, mutațiile survenite în această societate în faza de tranziție de la feudalism la capitalism. Evident, documentele noastre nu au caracterul spectaculos al descoperirii manuscrisului cantemirian, dar ele nu sînt mai puțin importante pentru reconstituirea structurilor lumii feudale de la noi. Nicolae Iorga a subliniat în repetate rînduri că orice document este important, indiferent de caracterul ori conținutul său pentru că este un crîmpei, o mărturie de viață, istoricul fiind chemat să reconstituie activitatea comunităților umane, orice reflex al vremurilor apuse prezintă interes pentru efortul său de reînviere a unei lumi atît de îndepărtate în timp. Puse la dispoziția cercetătorilor printr-o bună ediție, aceste documente vor sluji incontestabil demersului istoriografiei românești în a lumina un trecut de care avem toate temeiurile să ne mîndrim.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

Un proiect în plină desfășurare

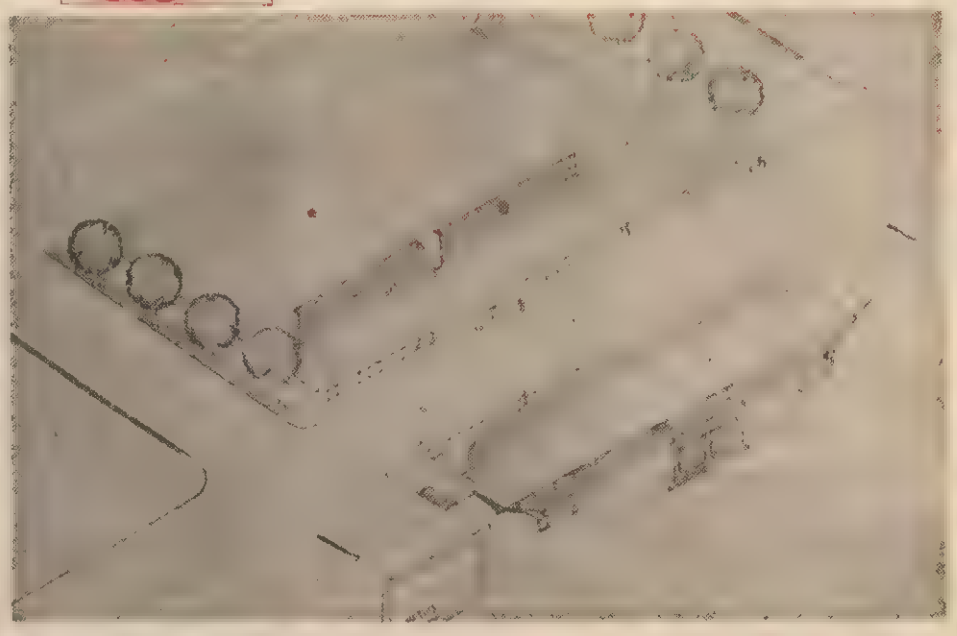

Dîmbovița,
un rîu frumos pentru un oraș frumos

Interviu cu inginerul Costin Georgescu, directorul Întreprinderii pentru amenajarea și exploatarea riului Dîmbovița

— Tovarășe director, de cînd putem vorbi de o istorie mai nouă, a modernizării Dîmboviței, riul fără de care Bucureștiul n-ar fi fost capitala României ?

— După ultima mare inundație, din martie 1865, cînd apele se revărsaseră pe întregul curs al Dîmboviței, de la Grozăvești și pînă la Vitan, uneori înălțimea stratului ajungînd pînă la trei metri, s-a votat Legea pentru desființarea morilor și zăgazurilor de pe apa Dîmboviței. Legea prevedea, printre altele, lărgirea albiei, dărîmarea podurilor cu picioare, studiul canalizării riului pe întreaga sa lungime, domnitorul Ioan Cuza dispunînd expres ca proiectul să fie gata în maximum doi ani. Lucrările au început imediat, dar s-au tărăgănat încă cincisprezece ani, abia în 1880 primăria inaugurîndu-le cu adevărat la bariera Vitan, planurile fiind întocmite de arhitectul român Grigore Cerkez. În următorii trei ani, Dîmbovița a fost canalizată, fiind obligată să curgă pe unde o vedem și azi.

— Planșeul de la Operetă pînă la Piața Natiunii cînd a fost făcut ?

— După 1930 (s-a mai lungit în 1965), întreaga construcție durînd un an. S-a adoptat o soluție pe piloni de stejar care rezistă foarte bine, motiv pentru care actualele lucrări de amenajare a riului, de fapt o adevărat re-naștere a Dîmboviței, nu-i vor afecta decît în măsura în care vor trebui consolidați pe mici portiuni.

— Vorbeați de o nouă naștere a riului. Ca și despre realizarea metroului, după eliberarea țării, s-a vorbit mult despre modernizarea Dîmboviței.

— S-a vorbit, este adevărat, dar în București s-a construit enorm în ultimele două decenii. Capitala a devenit cu totul alta, construindu-se ce era foarte important pentru noi azi. A venit metroul, iar din 1980 se vorbește, se studiază foarte serios viitorul riului. Ca să fim exacți, Bucureștiul își datorează înfățișarea de azi generoaselor proiecte adoptate de la Congresul al IX-lea al partidului încoace, personal secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca și la metrou, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu proiectanții, cu arhitecții, cu toți specialiștii care au gîndit în acești ani diferite variante de amenajare. Domnia sa a privit această problemă în întreaga sa complexitate, în contextul resistematizărilor menite să adauge noi străluciri metropolei. S-au aflat printre variantele prezentate și soluții care propuneau acoperirea riului, care nu mai era rîu, ci doar canal colector. O apă pentru un oraș, pentru o capitală, pentru întreaga sănătate a așezării este un lucru de o importanță excepțională. Sînt orașe care neavînd o asemenea șansă și-au construit canale cu apă limpede. Secretarul general al partidului a subliniat importanța Dîmboviței pentru Capitală, optînd pentru o soluție care păstrează ceea ce are Dîmbovița frumos, o soluție care respectă gîndul bun al înaintașilor și dragostea bucureșteanului pentru tradiție. Este o soluție în care simți riul că este al nostru. Au fost și variante „reci", cu mult beton, moderne, dar străine de spiritul românului. Orice proiectant vă poate spune cu mîna pe inimă că l-a simțit în permanență alături, cu mintea și cu sufletul, pe președintele țării. Cînd am început lucrările la Lacul Morii, a studiat zona împreună cu noi, constructorii. Dîmbovița este o chestiune de istorie, de sănătate și de suflet și președintele Nicolae Ceaușescu ne-a reamintit în permanență acest fapt.

— Potrivit proiectului ales, ce va fi Dîmbovița ?

— O oglindă de apă limpede pentru București, o rezolvare civilizată a canalizării, înlăturarea poluării, o zonă de agrement, un rîu frumos pentru un oraș frumos. Canalele colectoare, două la început și trei în a doua sa jumătate, aflate sub oglinda apei, vor prelua toate reziduurile. Lucrările se întind pe 10 kilometri, de la Ciurel și pînă la Vitan. Este o primă etapă. O serie de lucrări s-au executat sau sînt în curs de execuție : barajele Pecineaga, Văcărești, derivația Brezoaiele etc. Aceste lucrări din amonte, împreună cu acumularea Lacul Morii, constituie un solid sistem de apărare împotriva inundațiilor. Debitul este suficient atît pentru realizarea oglinzii de apă, cît și pentru asigurarea apei potabile.

— Se va modifica actuala albie ?

— Nu. Vom păstra cursul cunoscut al riului, cum a fost el tălat la 1880, lărgimea albiei fiind aceeași, în medie 30 metri, astfel că nu vom modifica nici străzi, nici trotuare.

— Cum se va lucra în zonele în care metroul înseteșie cursul riului ?

— Nu vom deranja, de asemenea, nici traseul metroului. Tunelele trenului electric subteran sînt bine protejate, iar la Piața Unirii, Dîmbovița va trece pe deasupra tunelului, așa cum se întîmplă la întîlnirea cu Șos. Mihai Bravu.

— De fapt, cum veți lucra ?

— Cu cărțile pe masă. La vedere. În condițiile în care vom încerca să deranjăm cît mai puțin circulația. Lucrările se vor executa pe cursul apei, mutînd riul, prin devieri locale, pe o parte sau alta. E un fel de a spune riul, pentru că e vorba, se știe bine, de apele uzate.

— Amenajarea este o chestiune complexă. Un rîu frumos pentru un oraș frumos, spuneați, dar orașul a luat-o mult înaintea riului...

— Amenajarea riului Dîmbovița se încadrează în amplul proces de sistematizare și urbanizare a Capitalei. Apa curată care va împrospăta aerul orașului, malurile amenajate peisagistic, cascadele cu căderi de aproximativ un metru și jumătate în cele patru, cinci noduri hidrotehnice, debarcaderele, plimbările cu bărcile între aceste căderi de apă, pescuitul, pentru că va fi cu siguranță peste în această apă sănătoasă și, desigur, construcțiile care se vor ridica de-o parte și de alta a riului, acolo unde azi nu există nimic, toate acestea vor contura o personalitate puternică Dîmboviței și Capitala va profita din plin de revitalizarea apei pe care este așezată.

— Aceste mici cascade au, desigur, și un alt rol în afara celui estetic.

— Ca orice nod hidrotehnic care folosește la ridicarea nivelului apei, Dîmbovița este un rîu tipic de șes, cu viteză mică, cu un debit constant, chiar și în condiții de secetă, datorită acumulărilor din amonte. La construirea nodurilor hidrotehnice vom folosi elemente metalice ce vor regla nivelul apei. Și ca să completez, vă voi spune că albia este din beton pînă la nivelul oglinzii.

— Care sînt punctele de dificultate ale construcției ?

— Toate, deoarece lucrarea este inedită. Este primă de acest fel din România. Dar cînd spun dificultate aveți în vedere că faptul se datorează, repet inedităului lucrării. Nu ne sperierm de ea, dimpotrivă ne bucurăm că am primit sarcina s-o ducem la bun sfîrșit. O astfel de construcție este o șansă pentru un specialist. Vom avea toate utilajele necesare, utilaje de mare productivitate, vom avea oamenii necesari.

— În ce măsură v-a folosit experiența metroului ?

— Ne-a spus foarte multe despre natura pămîntului, nivelul apelor freatice, intersecția unor conducte, despre canalizările existente. De altfel, noi terminăm lucrări ale metroului, cum ar fi stația Piața Sudului de pe magistrala 2, pe care o facem în întregime, precum și zona de intersecție de la Apărătorii Patriei la Piața Sudului.

— Cine sînt proiectanții ?

— Proiectant general este Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor, institut al Consiliului Național al Apelor. Institutul nostru a colaborat cu Institutul proiect București și cu Institutul de studii și proiectări pentru sistematizarea localităților.

— Unde lucrați acum ?

— La Lacul Morii, în amonte de stăvilarul Ciurel, un lac de acumulare, cu o suprafață de 150 hectare care se va întinde pînă în apropiere de comuna Roșu. Acest lac va asigura apă curată pentru Dîmbovița, va apăra Bucureștiul de inundații și va fi folosit și pentru agrement. Dar am început decolmatările și la Vitan.

— Ce ați găsit pe fundul riului ?

— O grămadă de lucruri : anvelope uzate, betoane, cărămizi, șine de cale ferată și, desigur, traversele cu care este „poditā" Dîmbovița, traverse de stejar care în mediu acvatic rezistă foarte bine. Mai sînt și altele, cîrpe, cabluri și cam tot ce se găsește la o groapă de gunoi, fapt care ar trebui să dea de gîndit multora, și cetățenilor și întreprinderilor riverane. Fără grija fiecăruia nu se poate păstra o apă curată. Dîmbovița este un bun al tuturor și ea va trebui tratată ca atare.

— Tovarășe inginer Costin Georgescu, pe ce alte lucrări v-ați pus numele pînă ați primit numirea de director la Întreprinderea pentru amenajarea și exploatarea riului Dîmbovița care este atît de nouă încît n-are nici firmă și, era să zic, nici sediu, pentru că aici unde ne aflăm, e limpede că e vorba de o improvizație, deși sîntem chiar pe malul riului de al cărui destin vă ocupați?

— Numele nu mi l-am pus pe nici o construcție, pentru că, din păcate, s-a pierdut obicelul. Am făcut barajul de la Tîrlung, barajul Ighiș din Mediaș, apărarea de inundații a Sighișoarei și Albei Iulia etc. Am mai format unități, dar nu de anvergura acestela.

— Unde vă aflați acum 20 de ani ?

— Eram în facultate, în ultimul an. Am intrat în meserie la începutul unei epoci excepțional de fertilă pentru țară, pentru destinele noastre. N-am să vă spun că visam să repun Dîmbovița în drepturi, dar visam să fac lucruri importante. Șansa unei țări a fost și șansa vieții mele, pentru că o asemenea lucrare este una de o viață. M-a impresionat atenția pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat-o revitalizării acestui fir de apă care străbate orașul, grija pentru viitorul Bucureștiului, dragostea pentru locuitorii lui. Un combinat îl construiești azi și aștepți să producă imediat. Aici bătaia este mult mai lungă, frumusețea și sănătatea Capitalei țin de viața oamenilor dintr-un București care se schimbă în permanență spre binele nostru.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXIV
31 (1 572)
VINERI
2 AUGUST
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Argumente de fiecare zi la tulburătoarea realitate

pe care președintele Nicolae Ceaușescu ne-o reamintește mereu

ca pe un inepuizabil izvor de avînt și mîndrie patriotică

Nebiruită este forța creatoare a poporului care își făurește conștient propriul său viitor

Din perimetrul eroic al muncii

BOLINTIN, MAREA CURSĂ PE VERTICALĂ

paginile 4–5

În laboratoarele progresului tehnic

Priviți cum se naște noul!

pagina 8

Democrația ca fapt de viață

Zis și făcut!

paginile 6–7

Pe șantierele bogăției spirituale

VECHI ZIDIRI ÎN LUMINĂ NOUĂ

paginile 12–13

În celelalte pagini:

HELSINKI — temelia pe care trebuie construit

La Costinești, vară teatrală cuceritoare

Peste 48 de ore DIN NOU LA FOTBAL!

Să înscriem, în anii ce vin, noi și strălucite izbînzi în cronica eroicei epopei a construcției socialiste și comuniste în România

din APELUL Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a activului central de partid adresat comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, întrunită în ziua de 24 iulie 1985, a aniversat, într-un cadru solemn, împlinirea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea și de la alegerea, prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului nostru popor, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului. În același timp, în lumina tezelor și orientărilor, de o excepțională însemnătate teoretică și practică, jalonate de istoricul forum din iulie 1965 și pornind de la înfăptuirile, fără precedent, obținute de poporul român în această perioadă — cea mai glorioasă a existenței sale multimilenare — „Epoca Nicolae Ceaușescu" — plenara a dezbătut, într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, revoluționară, sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a mărețului Program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

■

Plenara dă o înaltă apreciere magistralei cuvîntări rostite, la încheierea lucrărilor, de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, care, prin analiza științifică, materialist-dialectică și istorică a procesului revoluționar unic de formare, dezvoltare și afirmare liberă și independentă a poporului român, prin profunzimea aprecierilor și concluziilor desprinse din examinarea temeinică, în spiritul unei înalte exigențe revoluționare, a drumului parcurs în cei douăzeci de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, prin orientările de largă perspectivă desprinse din cunoașterea aprofundată și studierea multilaterală a realităților prezentului și a cerințelor și legităților obiective ale dezvoltării societății românești în noua etapă, constituie un document de excepțională însemnătate pentru întreaga activitate a partidului și statului nostru, de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, de ridicare la un nivel superior a măreței opere istorice de construcție socialistă din România. Cuvîntarea reprezintă, totodată, o nouă și remarcabilă contribuție la îmbogățirea tezaurului gîndirii și practicii revoluționare, un înalt exemplu de aplicare creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la realitățile concrete ale patriei noastre.

Plenara își însușește pe deplin ideile, concluziile și orientările cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și hotărăște ca aceasta să stea la baza activității organelor și organizațiilor de partid, a comuniștilor, a activului de partid, în unirea și desfășurarea largă a muncii și eforturilor întregului popor pentru realizarea neabătută a obiectivelor și sarcinilor stabilite la Congresul al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

■

Hotărîrile și orientările adoptate în urmă cu 20 de ani, drumul glorios, de istorice înfăptuiri, parcurs în perioada care a trecut de atunci, poartă pecetea inconfundabilă a personalității și acțiunii politice revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, strălucit militant comunist și patriot înflăcărat, conducător cu o gîndire dialectică profundă și cuprinzătoare, care a făcut din înflorirea continuă a patriei, a bunăstării și fericirii poporului țelul întregii sale vieți și activități de peste cinci decenii în mișcarea revoluționară, în rîndurile partidului comunist. Promotor neobosit al unui mod original și cutezător de gîndire și inițiativă revoluționară, al concepției științifice, novatoare privind căile de înfăptuire a revoluției și construcției socialiste, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a înscris pentru totdeauna numele alături de marii eroi ai neamului, ca strălucit ctitor de țară nouă socialistă.

Dacă astăzi vorbim, cu legitimă mîndrie, despre minunatele înfăptuiri din perioada 1965—1985, despre epoca celor mai bogate realizări din întreaga istorie a țării, aceasta se datorează tocmai vostei, neobositei și exemplarei activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, stilului său de muncă dinamic, energiei clocotitoare, fermității și clarviziunii revoluționare cu care conduce uriașa și complexa operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. Întregul nostru popor și partid știu că mariile împliniri ale acestor ani, certitudinile prezentului socialist, ale viitorului nostru comunist sînt indisolubil legate de numele și activitatea celui ce a ctitorit această eroică epocă, pe care poporul o numește cu o aleasă satisfacție și profundă recunoștință „Epoca Nicolae Ceaușescu".

■

Strălucitele înfăptuiri din anii care au urmat Congresului al IX-lea au confirmat și confirmă pe deplin realismul și viabilitatea orientărilor stabilite de partid, a liniei politice generale promovate în toate etapele construcției socialiste. Documentele adoptate la congresele și conferințele naționale care au avut loc după anul 1965, Programul partidului de edificare a socialismului și comunismului în România poartă în mod nemijlocit, determinant amprenta gîndirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, bazate pe investigarea științifică a realităților concrete din patria noastră, pe prospectarea atentă și cutezătoare a viitorului, pe aplicarea creatoare a adevărurilor generale, a socialismului științific la condițiile specifice ale României, corespunzător cerințelor și posibilităților concrete ale fiecărei etape de desfășurare a procesului revoluționar.

■

Plenara a subliniat cu tărie că toate mărețele realizări dobîndite în această glorioasă epocă, înălțarea României pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație sînt rodul muncii entuziaste a întregului popor, a unității sale de neclintit în jurul partidului, a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiind indisolubil legate de modul exemplar în care Partidul Comunist Român își exercită rolul său de forță politică conducătoare, de capacitatea sa de a gîndi prezentul și viitorul patriei, de a călăuzi în mod ferm procesul revoluționar al dezvoltării multilaterale a țării și perfecționării noii orînduiri.

■

PLENARA CHEAMĂ ORGANELE ȘI ORGANIZAȚIILE DE PARTID, ACTIVUL DE PARTID, TOȚI COMUNIȘTII, SĂ-ȘI SPOREASCĂ ROLUL CONDUCĂTOR, AFIRMÎNDU-SE, ÎN TOATE ÎMPREJURĂRILE, CA PROMOTORI AI SPIRITULUI REVOLUȚIONAR, ACȚIONÎND CU CEA MAI ÎNALTĂ RĂSPUNDERE PENTRU UNIREA OAMENILOR MUNCII ÎN ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A OBIECTIVELOR ȘI SARCINILOR CE LE REVIN DIN PROGRAMUL GENERAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII, PENTRU PROMOVAREA FERMĂ A NOULUI ÎN TOATE SECTOARELE DE ACTIVITATE, PENTRU PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A METODELOR ȘI STILULUI DE MUNCĂ, PRIN INTEGRAREA ȘI IMPLICAREA TOT MAI PROFUNDĂ ÎN MUNCA ȘI VIAȚA FIECĂRUI COLECTIV.

■

ÎNDATORIREA CEA MAI ÎNALTĂ A FIECĂRUI COMUNIST, A FIECĂRUI OM AL MUNCII, A TUTUROR CETĂȚENILOR PATRIEI ESTE DE A CONTRIBUI ACTIV LA ÎNDEPLINIREA ÎNTEGRALĂ A PROGRAMELOR DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ, LA DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA ECONOMIEI NAȚIONALE, A TUTUROR DOMENIILOR DE ACTIVITATE, CONDIȚIE ESENȚIALĂ PENTRU CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPORULUI, PENTRU RIDICAREA PATRIEI PE NOI TREPTE DE PROGRES ȘI CIVILIZAȚIE.

■

PLENARA ADRESEAZĂ **CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII DIN INDUSTRIE, TRANSPORTURI, CONSTRUCȚII, CLASEI MUNCITOARE ȘI TUTUROR OAMENILOR MUNCII** CHEMAREA DE A ACȚIONA CU ABNEGAȚIE ȘI ÎNALT SPIRIT REVOLUȚIONAR PENTRU ÎNFĂPTUIREA ÎN CELE MAI BUNE CONDIȚII A PLANURILOR DE PRODUCȚIE, PENTRU A ASIGURA RIDICAREA NIVELULUI TEHNIC ȘI CALITATIV AL PRODUSELOR, VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR MATERIALE, CREȘTEREA NECONTENITĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII, REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME, ENERGIE ȘI MATERIALE, RIDICAREA CONTINUĂ A CALITĂȚII PRODUSELOR, ASTFEL ÎNCÎT, LA SFÎRȘITUL CINCINALULUI VIITOR, MAREA MAJORITATE A PRODUSELOR INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI SĂ FIE REALIZATE LA CEL MAI ÎNALT NIVEL MONDIAL, IAR O PARTE DIN ELE SĂ DOBÎNDEASCĂ ÎNTÎIETATE ÎN LUME.

■

PLENARA CHEAMĂ **ORGANELE ȘI ORGANIZAȚIILE DE PARTID DIN AGRICULTURĂ, ȚĂRĂNIMEA COOPERATISTĂ, PE LUCRĂTORII, MECANIZATORII ȘI SPECIALIȘTII DIN TOATE UNITĂȚILE AGRICOLE DE STAT ȘI COOPERATISTE, PE TOȚI OAMENII MUNCII DE LA SATE** SĂ ACȚIONEZE CU CEA MAI MARE HOTĂRÎRE PENTRU ÎNFĂPTUIREA MOBILIZATOARELOR PROGRAME DE CREȘTERE A PRODUCȚIILOR VEGETALE ȘI ANIMALE, PENTRU EXECUTAREA EXEMPLARĂ A FIECĂREI LUCRĂRI AGRICOLE, BUNA ÎNTREȚINERE A CULTURILOR ȘI STRÎNGEREA LA TIMP ȘI ÎN BUNE CONDIȚII A RECOLTEI, PENTRU DESFĂȘURAREA CU SUCCES A NOII REVOLUȚII AGRARE, CARE TREBUIE SĂ-ȘI GĂSEASCĂ EXPRESIE CONCRETĂ ÎN OBȚINEREA UNOR PRODUCȚII SPORITE LA HECTAR, LA TOATE CULTURILE ȘI ÎN TOATE JUDEȚELE ȚĂRII, ÎN RIDICAREA LA UN NIVEL TOT MAI ÎNALT A AGRICULTURII ROMÂNEȘTI.

■

PLENARA ADRESEAZĂ **ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID DIN DOMENIUL ȘTIINȚEI ȘI CERCETĂRII, COMUNIȘTILOR, TUTUROR OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ, CERCETĂTORILOR, ÎNTREGULUI FRONT ȘTIINȚIFIC** CHEMAREA DE A ACȚIONA CU FERMITATE ȘI CONSECVENȚĂ PENTRU DEZVOLTAREA ȘI INTENSIFICAREA CERCETĂRII ORIGINALE, PENTRU AFIRMAREA TOT MAI PUTERNICĂ A POTENȚIALULUI DE CREATIVITATE ROMÂNEASCĂ, PENTRU LEGAREA TOT MAI STRÎNSĂ DE PRODUCȚIE ȘI CREȘTEREA APORTULUI ȘTIINȚEI LA REALIZAREA OBIECTIVELOR VIITORULUI CINCINAL, ALE FĂURIRII NOII ORÎNDUIRI SOCIALISTE PE PĂMÎNTUL SCUMPEI NOASTRE PATRII, ESTE O ÎNALTĂ ÎNDATORIRE DE ONOARE A TUTUROR OAMENILOR MUNCII CARE ȘI DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA PE TĂRÎMUL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DE A FACE TOTUL PENTRU A ASIGURA REALIZAREA ȘI INTRODUCEREA ÎN PRODUCȚIE A NOI TIPURI DE MAȘINI, UTILAJE, APARATE ȘI INSTALAȚII DE ÎNALTĂ PRODUCTIVITATE, PENTRU A CONTRIBUI LA PRODUCEREA DE NOI MATERIALE CU PROPRIETĂȚI TEHNICO-FUNCȚIONALE ÎMBUNĂTĂȚITE, PENTRU ELABORAREA DE TEHNOLOGII PERFECȚIONATE PENTRU REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE, PENTRU VALORIFICAREA MATERIALELOR REFOLOSIBILE, PENTRU RIDICAREA CONTINUĂ A CALITĂȚII PRODUSELOR ROMÂNEȘTI !

■

PLENARA CHEAMĂ **ORGANELE ȘI ORGANIZAȚIILE DE PARTID DIN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI, PE COMUNIȘTII DIN ȘCOLI, DIN INSTITUTELE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR, TOATE CADRELE DIDACTICE, ÎNVĂȚĂTORII, PROFESORII ȘI EDUCATORII** SĂ ACȚIONEZE CU ÎNALTĂ DĂRUIRE ȘI PASIUNE REVOLUȚIONARĂ PENTRU CA, PE BĂNCILE ȘCOLILOR DE TOATE GRADELE, SĂ SE FORMEZE, PENTRU MUNCĂ ȘI VIAȚĂ, UN TINERET SĂNĂTOS, HARNIC, ÎNSETAT DE CULTURĂ ȘI ȘTIINȚĂ, CADRE BINE PREGĂTITE — BUNI SPECIALIȘTI, BUNI REVOLUȚIONARI — PENTRU TOATE DOMENIILE VIEȚII ECONOMICO-SOCIALE DIN PATRIA NOASTRĂ.

■

PLENARA ADRESEAZĂ CHEMAREA **ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID DIN DOMENIUL MUNCII POLITICO-EDUCATIVE, AL CULTURII ȘI ARTEI, TUTUROR COMUNIȘTILOR ȘI LUCRĂTORILOR DIN ACESTE SECTOARE DE ACTIVITATE, TUTUROR CREATORILOR DE VALORI CULTURALE** SĂ ACȚIONEZE NEÎNCETAT PENTRU ÎMBOGĂȚIREA CONTINUĂ A VALOROSULUI PATRIMONIU AL CULTURII NOASTRE SOCIALISTE, PENTRU DESFĂȘURAREA UNEI INTENSE MUNCI POLITICE ȘI EDUCATIVE CONSACRATE LĂRGIRII ORIZONTULUI CULTURAL AL OAMENILOR MUNCII, EDUCĂRII ȘI FORMĂRII LOR SĂNĂTOASE ÎN SPIRITUL CELOR MAI BUNE TRADIȚII PROGRESISTE ALE CULTURII ROMÂNEȘTI, AL DRAGOSTEI NEȚĂRMURITE FAȚĂ DE PARTID, ȚARĂ ȘI POPOR, AL HOTĂRÎRII DE A FACE TOTUL PENTRU ÎNFLORIREA MATERIALĂ ȘI SPIRITUALĂ A PATRIEI SOCIALISTE, PENTRU RIDICAREA EI PE CULMI TOT MAI ÎNALTE DE CIVILIZAȚIE ȘI PROGRES.

■

PLENARA ADRESEAZĂ **ORGANIZAȚIEI REVOLUȚIONARE A TINERETULUI, TUTUROR TINERILOR PATRIEI** CHEMAREA DE A MUNCI ȘI ÎNVĂȚA, ÎN SPIRIT REVOLUȚIONAR, AȘA CUM CERE SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, PRIETEN APROPIAT ȘI ÎNDRUMĂTOR DRAG AL TINERETULUI. TINERI ! MUNCIȚI ȘI ÎNVĂȚAȚI, ÎNVĂȚAȚI ȘI MUNCIȚI, AFIRMAȚI-VĂ CA NEOBOSIȚI ȘI PASIONAȚI PROMOTORI AI NOULUI, CERCETAȚI CU DĂRUIRE TAINELE NATURII, DOVEDIȚI-VĂ DEMNI CONTINUATORI AI ÎNAINTAȘILOR, AI LUMINOASELOR ÎNFĂPTUIRI ALE PREZENTULUI, ACȚIONAȚI CU ENERGIE, COMPETENȚĂ ȘI ELAN REVOLUȚIONAR PENTRU A ÎMBOGĂȚI AVUȚIA NAȚIONALĂ CU NOI VALORI MATERIALE ȘI SPIRITUALE, PENTRU A VĂ ADUCE ÎNTREAGA VOASTRĂ CONTRIBUȚIE LA PROGRESUL NEÎNCETAT AL PATRIEI !

■

PLENARA CHEAMĂ **COMITETELE DE FEMEI, TOATE FEMEILE ȚĂRII** SĂ ADUCĂ O CONTRIBUȚIE TOT MAI MARE LA ÎNFĂPTUIREA EXEMPLARĂ A OBIECTIVELOR DE RIDICARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A PATRIEI SOCIALISTE. FEMEI ALE ROMÂNIEI SOCIALISTE ! MUNCIȚI CU ABNEGAȚIE, CU PASIUNE ȘI SPIRIT DE INIȚIATIVĂ, VALORIFICÎND PLENAR MINUNATELE VOASTRE CALITĂȚI, SPIRITUL GOSPODĂRESC CE VĂ CARACTERIZEAZĂ, ÎN MUNCA ȘI LUPTA PENTRU DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI ȘI A AVUȚIEI NAȚIONALE, PENTRU ÎNFLORIREA TUTUROR LOCALITĂȚILOR PATRIEI, ANGAJÎNDU-VĂ ACTIV ÎN DEZBATEREA ȘI SOLUȚIONAREA CELOR MAI IMPORTANTE PROBLEME ALE VIEȚII NOASTRE ECONOMICO-SOCIALE ! SITUAȚI-VĂ, PERMANENT, PRIN FAPTELE VOASTRE DE MUNCĂ, LA ÎNĂLȚIMEA MARILOR RĂSPUNDERI PE CARE LE AVEȚI ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ, A ÎNCREDERII ȘI PREȚUIRII PE CARE VI LE ACORDĂ ÎNTREGUL NOSTRU POPOR !

■

LA ÎMPLINIREA A DOUĂ DECENII DE LA CONGRESUL AL IX-LEA ȘI DE LA ALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN ÎNALTA FUNCȚIE DE SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI, SUPREMUL LEGĂMÎNT AL TUTUROR COMUNIȘTILOR, AL ÎNTREGULUI PARTID ȘI POPOR ESTE DE A ÎNTĂRI NECONTENIT ACEASTĂ UNITATE, DE A URMA NEABĂTUT PILDUITORUL EXEMPLU DE ÎNFLĂCĂRAT PATRIOT ȘI REVOLUȚIONAR AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ACȚIONÎND CU TOATE FORȚELE ȘI CAPACITĂȚILE CREATOARE PENTRU ÎNFĂPTUIREA EXEMPLARĂ A ÎNTREGII POLITICI INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU, ÎNSCRIIND, ÎN ANII CE VIN, NOI ȘI STRĂLUCITE IZBÎNZI ÎN CRONICA EROICEI EPOPEI A CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE ȘI COMUNISTE ÎN ROMÂNIA.

ÎNALTA CONDUCEREA ÎNCERCATĂ A GLORIOSULUI NOSTRU PARTID COMUNIST, A SECRETARULUI SĂU GENERAL, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, SĂ MUNCIM CU NEȚĂRMURIT DEVOTAMENT, CU ABNEGAȚIE PATRIOTICĂ, SĂ FACEM TOTUL PENTRU A ASIGURA PROGRESUL MULTILATERAL AL PATRIEI SOCIALISTE, PENTRU CA ROMÂNIA SOCIALISTĂ SĂ SE AFIRME TOT MAI PUTERNIC CA O ȚARĂ ÎNFLORITOARE, INDEPENDENTĂ ȘI SUVERANĂ, LIBERĂ ȘI DEMNĂ ÎNTRE NAȚIUNILE LUMII !

ŢARA ÎŞI OMAGIAZĂ CTITORUL NOII SALE ISTORII

În săptămîna care a trecut de la Plenara Comitetului Central și a activului de partid, consacrată aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, din partea tuturor organizațiilor județene de partid, a unor organizații de masă și obștești, ministere și instituții centrale au fost adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu mesaje-angajament în care au fost exprimate vii adeziune la ideile cuprinse în magistrala cuvîntare rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, înalta prețuire și recunoștință a întregului popor, urarea fierbinte ca, sub conducerea îndrăzneață și clarvăzătoare a celui mai iubit fiu al patriei, țara noastră să urce pe culmile cele mai înalte de progres și civilizație. Aceste mesaje-angajament scot în evidență cu pregnanță unitatea întregului popor în jurul Partidului Comunist, a secretarului său general, dorința întregii noastre națiuni de a-și împlini, prin fapte de muncă, prin înalt spirit revoluționar — obiectivele stabilite de istoricul Congres de acum două decenii, ca și de celelalte congrese ale partidului.

În mesajul-angajament al Frontului Democrației și Unității Socialiste, adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, se spune: „Patriot înflăcărat și revoluționar de talie internațională, gînditor profund și om de acțiune cu o viziune de largă perspectivă asupra istoriei, dumneavoastră ați promovat o concepție nouă, științifică, modernă și eficientă, liberă de orice dogme și adînc ancorată în realitatea românească privind strategia, căile și metodele de făurire a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc. În lumina acestei concepții și în strînsă concordanță cu voința suverană a maselor populare, partidul a găsit în fiecare etapă obiectivele și metodele de acțiune cele mai adecvate nevoilor și posibilităților țării, intereselor și aspirațiilor clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, întrunind în jurul lor consensul deplin, voința unanimă și unitatea de simțire și de faptă ale poporului." Evidențiind, în continuare, rolul decisiv al gîndirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu în direcția creării unui sistem politic nou și original, avînd la bază autoconducerea muncitorească, promovînd o largă și permanentă consultare și conlucrare a conducerii de partid și de stat cu producătorii valorilor materiale și spirituale, arătînd că secretarului general al partidului îi revin meritul istoric de a fi gîndit și elaborat cadrul politico-organizatoric al democrației noastre muncitorești revoluționare, cadru în care și-a aflat cristalizarea imaginea plină de dinamism a **Epocii Ceaușescu**, mesajul-angajament subliniază, în continuare, că pentru întreaga țară, pentru națiunea noastră, prezența în fruntea partidului și a patriei a unei personalități politice de prestigiul și prominența tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă o extraordinară șansă, corespunzînd intru totul vremii și idealurilor de viață ale tuturor fiilor României. „În numele tuturor forțelor sociale și politice ale țării — se spune în încheierea mesajului-angajament — vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom face totul în vederea transpunerii în viață a hotărîrilor de importanță istorică ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea mărețelor programe de dezvoltare economico-socială a României în cel de-al VII-lea cincinal și în perspectivă pînă în anul 2000".

Astfel de mesaje-angajament au mai adresat — alături de organizațiile județene de partid — și Uniunea Generală a Sindicatelor, Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști și Organizația Pionierilor, Consiliul Național al Femeilor, Consiliul Național al Oamenilor Muncii din Industrie, Construcții, Transporturi, Circulația Mărfurilor și Finanțe, Consiliul Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Ministerul Educației și Învățămîntului și Academia R.S.R., Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne și Statul Major al Gărzilor Patriotice, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

Pe lîngă aceste mesaje-angajament, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost adresate zeci de mii de mesaje, telegrame și scrisori din partea unor instituții de stat și ministere, organizații de partid, organizații de masă și obștești, unități economice, din partea oamenilor muncii, prin care se dau glas unor înflăcărate angajamente privind sporirea necontenită a eforturilor întregului popor pentru prosperitatea necontenită a țării, pentru transpunerea în viață a tuturor ideilor cuprinse în Cuvîntarea secretarului general al partidului la Plenara Comitetului Central și a activului de partid.

„Alăturîndu-ne cu toată inima gîndurilor și faptelor de cinstire ale întregii națiuni și dînd glas recunoștinței noastre nemărginite față de măreața operă pe care o desăvîrșiți pentru înflorirea fără precedent a României socialiste, pentru traducerea în practică a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, care a deschis noi și luminoase perspective înaintării impetuoase a scumpei noastre patrii pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație — se spune în mesajul adresat de Biroul Marii Adunări Naționale — vă asigurăm, cu adînc respect, mult stimate tovarășe secretar general, că vom milita cu deosebită fermitate, în spirit revoluționar, pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a legilor țării, că vom urma, cu profund devotament, strălucitul dumneavoastră exemplu de muncă și viață și vom acționa fără preget pentru îndeplinirea cu cea mai mare răspundere a sarcinilor ce ne revin".

Din toate mesajele, telegramele și scrisorile adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, prilejuite de împlinirea a două decenii de la inaugurarea celei mai fertile epoci din întreaga istorie multimilenară a patriei — **Epoca Nicolae Ceaușescu** — oamenii muncii din toate colțurile țării, de toate profesiunile și naționalitățile, dau glas sentimentelor de cea mai înaltă cinstire pentru conducătorul partidului și statului, angajamentelor de a urma, neabătut, mărețul exemplu de muncă și neobosită activitate revoluționară al secretarului general al partidului. Se desprind, totodată, via recunoștință pentru prodigioasa activitate a președintelui țării, pentru contribuția sa determinantă la înfăptuirile socialiste fără seamăn atinse în ultimii 20 de ani.

Oamenii muncii de pe întregul cuprins al țării își exprimă profunda satisfacție pentru grandioasele realizări ale **Epocii Ceaușescu**, adevărata măsură a unui timp eroic, de afirmare puternică și plenară a spiritului revoluționar, precum și angajarea fermă, unanimă, de a realiza integral planul pe acest an și pe întregul cincinal, de a înfăptui întocmai hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, de a urma neabătut îndemnurile cuprinse în Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central și a activului de partid.

Expresie edificatoare a dragostei și înaltei aprecieri cu care este înconjurat cel mai iubit fiu al țării, a înaltei conștiințe patriotice și revoluționare a întregului nostru popor, a dorinței fiilor națiunii noastre de a merge în continuare pe drumul luminos deschis de Congresul al IX-lea al partidului, de ideile, indicațiile și îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, mesajele-angajament, celelalte mesaje, telegrame și scrisori adresate secretarului general al partidului oferă o imagine vie a unei țări care, stimîndu-și și admirîndu-și încercatul și luminatul conducător, dorește să muncească și să lupte pe mai departe pentru împlinirea idealurilor sale, pentru izbînda socialismului și comunismului, pentru o viață mereu mai bună și mai fericită, văzînd în Partidul Comunist și în secretarul său general chezășia unor noi și noi victorii, care să facă din România o țară care înaintează neabătut „către comunism în zbor".

DAN MUCENIC ■

O inimă nemuritoare

Poporul român a individualizat de-a lungul istoriei sale, zbuciumată adeseori, bărbați de seamă, inimi viteze, cugete vizionare, în care, ca în piscul cel mai de sus unde se însumează freamătul codrilor seculari, s-au adunat și cristalizat (în minte și sufletul lor) toate aspirațiile unui neam, pe care le-a murmurat, alteori le-a strigat, iar atunci cînd amarul a dat peste margini le-a cucerit cu arma în mînă. Momentele mari, de răspîntie în viața acestui brav popor au născut bărbați mari. Acești bărbați au fost adusi în fruntea nației tocmai fiindcă în ei se întruneau toate virtuțile neamului, ei fiind depozitari ai simțămintelor și visurilor celor mai îndrăznețe. Burebista, Decebal, Basarab I. Mircea, Ștefan, Mihai, Tudor, Bălcescu sau Cuza, să numim doar cîteva din inimile viteze ale românilor, dintre conducătorii vizionari și luminoși ai poporului nostru, luminează drumul devenirii noastre istorice asemenea marilor constelații la lumina cărora poți citi mersul astrelor. Ei, acești neînfricați bărbați, și alții asemenea lor sînt adevărați pulsari pe firmamentul etern al neamului românesc. Ei stau răsădiți asemenea unor falnici stejari nemuritori în pămîntul hrănit cu sînge al țării, în inima neamului, pentru a ne arăta nouă, spre permanenta noastră cunoaștere, drumul croic al istoriei parcurse și culmile către care, în viitor, trebuie să ne îndreptăm.

De douăzeci de ani, de la istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român, alt moment de referință în istoria acestui neam, în fruntea partidului și statului nostru se află, prin supremă și unanimă voință națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu, bărbatul ales, urmaș al marilor eroi, cel dintîi președinte al Republicii române, fiu iubit și credincios neamului său, în inima și cugetul căruia poporul a găsit coexistînd toate virtuțile sale.

O forță nebănuită, latentă parcă pînă atunci, la Congresul al IX-lea al partidului, a izvorît de pe întreg spațiul românesc și și-a găsit albia în noile deschideri ale devenirii noastre. căi de comunicație, de drumuri trainice, dintre care unele, Transfăgărășanul de pildă, construite cu eroism de epopee. În această fertilă epocă, pe care istoria a denumit-o *Epoca Ceaușescu*, românii au transformat în realitate multe dintre visele lor seculare, printre care și Canalul Dunăre — Marea Neagră, a doua ieșire la mare a românilor. Poduri cum n-au existat altădată — Giurgiu — Vadul Oii și Borcea — Cernavodă, leagă malurile celui mai

Poporul se regăsea pe sine în tot ce urma să înfăptuiască. Pe întreg cuprinsul țării, în chip armonios și durabil, au început să se dezvolte toate ramurile industriei, România avînd astăzi o industrie dezvoltată, bine dotată din punct de vedere tehnic, în spațiul căreia se manifestă o inteligență tehnică fără precedent.

Agricultura românească a fost dotată cu o gamă completă de mașini, îngrășăminte chimice, cu specialiști, obținînd producții de cereale și plante tehnice cum nu s-au obținut niciodată în istoria zbuciumată a pămîntului românesc.

S-au dezvoltat, în egală măsură, satele și orașele patriei, forțele de producție au fost amplasate în mod echitabil în toate județele țării, spațiul românesc, tulburătorul spațiu mioritic e întretăiat azi de noi mare fluviu al Europei, altele leagă malurile celor mai mari rîuri interioare. Metroul bucureștean, superbă cale de comunicație, își ramifică de pe acum brațele spre multe puncte din subteranele Capitalei, iar noul Centru civic al Capitalei devine cu fiecare zi o realitate grandioasă. Noile hidrocentrale de pe pînza apelor românești, noile centrale atomo-electrice împing România spre o tot mai sigură, mai reală independență energetică, iar întreaga economie românească se bazează pe un sistem economico-financiar realist, pe o autoconducere muncitorească profund democratică, în care oamenii muncii, făuritorii de bunuri materiale și spirituale sînt deopotrivă proprietari, producători și beneficiari.

Toate aceste realități, esențiale în perspectiva istoriei, mărime. Așezat mereu nouă, ideilor îndrăznețe și cutezătoare, secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că aici, în sfera revoluției tehnico-științifice, este cîmpul de afirmare mai ales al tinerei generații și nu o dată a chemat tineretul să se confrunte cu piscurile cele mai îndrăznețe ale științei și, asemenea unor noi Prometei, să smulgă necunoscutului forțele încă ascunse și să le pună să lucreze în folosul oamenilor, al poporului nostru.

În *Epoca Ceaușescu*, legalitatea, mereu adusă la o deplină concordanță cu realitatea, a putut asigura și asigură cadrul constituțional propice dezvoltării întregii societăți, afirmării fiecărui cetățean, indiferent de naționalitate, afirmării plenare a personalității umane. O nouă etică și echitate au fost așezate la baza convețuirii noastre, norme de viață și de muncă ale unui om nou ce se manifestă într-un cadru nou de civilizație.

În interior, gîndirea creatoare, vizionară, a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a asigurat patriei o dezvoltare economică și social-culturală fără precedent, iar dincolo de granițele patriei, președintele României s-a impus, prin magistrala sa capacitate diplomatică, prin eforturile sale unanim recunoscute în apărarea păcii, a realizării unui echilibru între forțe, a conviețuirii în armonie a indivizilor și popoarelor, ca una dintre cele mai de frunte personalități, eforturile sale fiind recunoscute de popoarele lumii și nu o dată răsplătite cu alese și înalte distincții.

Toate aceste măreațe idei, emanate de gîndirea filosofică revoluționară, profund originală a acestui mare bărbat al românilor, apărut în istoria noastră națională pentru a duce mai departe idealurile și năzuințele noastre, idealurile și năzuințele de pace ale lumii, tezaurizate în numeroase tomuri, toate aceste măreațe idei, această gîndire originală devine o politică specifică românească, o aleasă știință a conducerii unei noi societăți, a societății socialiste românești, în măsură să îmbogățească și să redimensioneze știința conducerii societății în general.

NICOLAE GRIGORE ■

Bolintin,

Resursele combustiei subterane

Brigada 4 din cadrul Schelei de producție petrolieră Videle are cîteva particularități notabile : administrează cel mai mare număr de sonde din întreaga schelă (160 active, dintr-un total de 270) ; are în grijă două parcuri de colectare-separare, un altul aflîndu-se în construcție ; constituie locul unde s-a implementat o tehnologie modernă de exploatare a zăcămîntului (e vorba de combustia subterană, asupra căreia vom reveni) ; este formată din 150 de oameni a căror medie de virstă este în jur de 25 de ani, adică foarte mică în raport cu tradiția meseriei de petrolist și cu marea răspundere a activității tinerilor de aici ; în sfîrșit, zăcămîntul exploatat aici este unul dintre cele mai impure.

Impuritatea zăcămîntului este de fapt problema întregii schele Videle, prin conductele căreia se vehiculează zilnic zeci de mii metri cubi de fluid. Din acest adevărat „Olt care curge zilnic prin țevile întregii schele, doar cîteva procente constituie țițeiul pe care îl produce această unitate a trustului din Bolintin. Se înțelege că eforturile oamenilor de aici sînt orientate în primul rînd spre salvarea la maximum din cît se poate salva a conținutului în țiței. O rază de speranță vine de la o sondă nouă, cam excentrică față de nucleul ariei de secțiune a brigăzii, care a dat de un zăcămînt mult mai pur și care, dacă cercetările o vor confirma, va deveni pilonul unei noi zone de foraj, intensiv și extensiv, deopotrivă.

Tot mari „speranțe se pun și în generalizarea procedeului de combustie subterană care, pe scurt, constă într-o ardere mocnită și întreținută în subteran pentru dilatarea țițeiului vîscos și aducerea sa la gura sondei, în felul acesta creîndu-se o energie proprie de erupție naturală controlabilă. În brigada 4, sînt 7 astfel de sonde de combustie, sub incidența cărora se află 40 de sonde de producție, care au înregistrat astfel un spor zilnic total de 30 tone de țiței.

Pe întreg trustul, în cei aproape doi ani de cînd se folosește combustia subterană, s-au obținut suplimentar peste 100 000 de tone de țiței, prin sonde ce altfel erau compromise și din zăcăminte care erau destinate abandonării. În plus, de reținut faptul că în zona Balaria-Videle combustia subterană se aplică la adîncimi de peste 600—700 de metri, ceea ce reprezintă o performanță mondială în domeniu. „Marea noastră mîndrie, menționează ing. Nicolae Tache, este că toate instalațiile necesare aplicării acestui procedeu sînt de proveniență românească. Este o nouă dovadă a forței industriei noastre de a realiza utilaje și tehnologii de anvergură mondială, prin care România acestor ani se înscrie la loc de frunte în domeniul petrolier. De fapt, o trăsătură importantă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat-o întregii activități din acest domeniu este tocmai strînsa interdependență dintre nevoile energetice ale țării noastre, pe de o parte, și dezvoltarea ramurilor adiacente, care concură la asigurarea acestor nevoi (construcția de mașini, chimia ș.a.), pe de altă parte. Avîntul luat de industria petrolieră în anii Epocii Ceaușescu se bazează tocmai pe această strînsă legătură între forajul și extracția de petrol și succesele științifice și tehnologice obținute în ramuri care acum sprijină efectiv dezvoltarea industriei petroliere".

Tinerii din brigada subinginerului Florentin Zainea produc petrol, dar într-o manieră care a mai conservat foarte puțin din imaginea noastră tradițională despre puțurile cu țiței. Intrucîtva simbolic, subinginera Manda Cernat, de fel din Păcureți, jud. Prahova — un sătuc cu vreo sută de familii în care se zice că a fost pentru prima dată descoperit țițeiul în țara noastră — lucrează acum, la numai un an de la absolvire, cu „sonde aprinse", combustie subterană, compresoare, injecții de aer și alte „concepte" la care bătrînii ei nici nu se putuseră gîndi, dar și fără de care producția de țiței ar fi azi aproape imposibilă în anumite zone.

Întîlnirea de la Poieni

La începutul acelui august 1943, cînd șapte formațiuni de aparate Liberator își luaseră zborul de la Bengazi, din nordul Africii, de pe nisipurile roșii și bîntuite de o imprevizibilă furtună ale Cirenaicei, Vasile Tudorache abia se născuse. Dinspre Ploiești se ridica un val de lumină de parcă răsăriseră o mie de sori. Asupra regiunii petrolifere în cuprinsul căreia se afla, precum s-a zis, cea mai mare concentrare de arme de foc din Europa, un an mai tîrziu s-au abătut alte cîteva zeci de atacuri aeriene iar Vasile Tudorache bineînțeles că nu-și amintește nimic sau mai bine zis își amintește de acele luni ale anului 1944 cu amintirile mamei sale, Floarea, care atunci cînd auzea sirenele dînd alarma îl lua repede în brațe și fugea cu el în pădurea de pe dealul Pleașa, de lîngă Moreni. Taică-său, Ion, era mecanic la Astra Română unde fusese mobilizat pe loc. Era un meșter pe cinste și dacă nu și-ar fi iubit meseria e limpede că nu și-ar fi îndemnat băiatul să intre la școala profesională și să se facă petrolist. E drept, Vasile Tudorache avea să fie petrolist cu vreo sută de kilometri la miazăzi de Moreni, tocmai la Cartojani, unde tot la începutul unei luni august, în 1962, a intrat ca sondor 2. Schela de la Cartojani abia fusese înființată și oamenii ei de nădejde nu puteau fi la început alții, se înțelege, decît aceia care uceniciseră ori lucraseră ca meșteri renumiți în regiunile petrolifere ale Dîmboviței și Prahovei. Asta s-a știut din capul locului, zice Vasile Tudorache, și de aceea el nici nu s-a zbătut să plece înapoi la Moreni, nici măcar după ce absolvise școala de sondori șefi de la Boldești ori școala de maiștri de la Tîrgoviște. Dar casa și-a făcut-o, e adevărat, tot la Moreni, unde nevastă-sa Elena a crescut mai mult singură cinci copii, pentru că ei n-a putut să vină să-i vadă decît o dată la trei săptămîni iar vreme de doi ani, între '73 și '75, nici măcar la trei săptămîni. Atunci a fost în Algeria. Unde anume? îl întreb. La Oran, zice, dar îmi explică mai departe că și pe-acolo făcea naveta, venea la Oran tot la trei săptămîni iar după cîteva zile se întorcea cu avionul înapoi la 1000 de kilometri în inima Saharei, într-un loc numit El-Borma, unde adia mereu un val de aer fierbinte care făcea să-i dogorească obrajii. Era singurul român printre algerienii din acel loc și crede că și-a făcut bine datoria de specialist în asistență tehnică deși fierbea mercurul în termometru. La amiază erau 65 de grade Celsius. Însă acesta n-a fost un motiv nici să nu învețe limba franceză, cum zice el, mai bine decît ar fi învățat-o din dicționar. La fel ca prietenul lui, Radu Mihăilă, care la rîndu-i a fost plecat și el vreo doi ani și jumătate printre străini. Vasile Tudorache a descoperit însă la întoarcere că e destul de dificil să-și ajute copiii să-și facă lecțiile la franceză, mai ales exercițiile de gramatică. Radu Mihăilă este de printr-un sat de-aproape, Vătași. Pînă să apară sondele, zice el, lumea s-a ocupat în satul lui și prin alte zeci de sate din jur tot cu lucrul pămîntului. Aici, în mijlocul unei mări de pămînt, toate orașele par depărtate. Pînă la Pitești și pînă la Rosiorii de Vede sînt vreo 60 de kilometri, tot cam atîția cîți sînt, înspre răsărit, pînă la București. Pînă la Videle, drept înspre sud, ar fi doar 35 de kilometri, ca și pînă la Găiești, drept înspre nord, însă orașele acestea s-au dezvoltat și ele, cum se știe, mai ales în vremea din urmă. De aceea oamenii nu prea se îndemnau să plece din satele lor. Iar după ce-a fost descoperit petrol în această parte a țării, chiar n-ar mai fi avut motiv să plece. Radu Mihăilă este unul dintre petroliștii care au învățat meseria, cum se zice, la locul de muncă. Mai întîi a lucrat la Schela Cartojani iar de doi ani încoace în Schela Poieni, al cărei sediu se află chiar în comuna de' care aparține și satul lui. Altădată, țăranii din Vătași urcau spre munte cu grîu și porumb și printre altele cumpărau de-acolo gaz și păcură. Muntenii de prin zonele petrolifere ale Prahovei și Dîmboviței coborau și ei prin satele de cîmpie. Cum s-ar spune, Radu Mihăilă și Vasile Tudorache ar fi putut să treacă unul pe lîngă altul, fiecare în căruța lui, dar iată că petrolul i-a făcut să se întîlnească și să muncească împreună. Înființarea în urmă cu doi ani și jumătate a Schelei Poieni a coincis cu trecerea la un nou sistem de organizare a muncii petroliștilor, mai eficient, mai productiv. Potrivit orientărilor și indicațiilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, schelele au fost organizate în brigăzi de producție, eliminîndu-se verigile intermediare ale secțiilor și atelierelor. Și ca adjunct de șef de brigadă, Vasile Tudorache spune că fiecărei brigăzi îi revine acum un teritoriu mai mic iar răspunderea e cît se poate de bine precizată, fiecărei formații de lucru cerîndu-i-se să se ingrijească de un număr anumit de sonde. Astfel, brigada poate funcționa pe principiul autogestiunii economice, fiind titulară de plan și primind retribuția în funcție de producția obținută. O consecință a adoptării și aplicării noului sistem de organizare a fost, spune la rîndu-i Radu Mihăilă, creșterea simțitoare a disciplinei în rîndurile celor 1800 de oameni ai Schelei Poieni. Cu vechiul sistem de lucru exista posibilitatea ca o abatere să rămînă neștiută de nimeni și nesancționată. Și chiar dacă ar fi fost sancționată, hotărîrea ar fi aparținut conducerii atelierului, secției sau schelei, pe cînd în noile împrejurări ea poate lua forma, mai greu de îndurat, a opiniei colective, a unei dezaprobări generale față de orice act de indisciplină, fiindcă brigăzile lucrează în acord global și cîștigurile tuturor depind direct de cantitatea de țiței extrasă. Iar această voință colectivă în care se regăsește gîndul tuturor comuniștilor, al utecistilor, al membrilor Organizației Democrației și Unității Socialiste de la Schela Poieni de a da țării cît mai mult țițeiului, este ea însăși, dovada conștiinței muncitorești — caracteristice înfloritoarei Epoci Ceaușescu — a unor oameni care pînă în urmă cu nu prea mult timp se ocupau numai și numai cu lucrul pămîntului.

Măria-sa metrul forat

Forajul este pentru industria petrolieră cum este coborîrea în întrecerile de schi, adică o regină a probelor — și asta din cel puțin două motive : în primul rînd, fără foraj, prospecțiunile geologice ar fi un nonsens, iar exploatarea și producția n-ar fi posibile. În al doilea rînd, în activitatea de foraj, 90 la sută depinde de factorul om, de tenacitatea, voința și dîrzenia celor care pe ploaie sau pe zăpadă, pe secetă sau pe geruri cumplite, singuri în cîmp, numai cu propriile lor gînduri și ambiții reușesc să împingă metru cu metru prăjinile, burlanele și celelalte ustensile spre străfundurile pămîntului, să ajungă la zăcămîntul binecuvîntat, să spună celor de la extracție, gata, l-am găsit, pentru ca apoi să se îmbarce în baraca pe roți, să meargă la o nouă „locație" prescrisă de geologi și să ia totul de la capăt, mereu aplecați spre gaura de pămînt din care iarăși așteaptă să răzbată mirosul de țiței. Este o muncă informală și chiar invizibilă — singura imagine palpabilă și „dinamică" a activității celor de la foraj fiind, de regulă, stiva descrescătoare de țevi care tot dispar în pămînt prin aceleași mișcări sistematice, repetate zilnic de sute și chiar mii de ori, care pentru toată lumea sînt doar niște „etape", important fiind,

Trei reporteri în documentare la izvoarele petrolului, adică în linia întîi

marea cursă pe verticală

Nicolae Tache

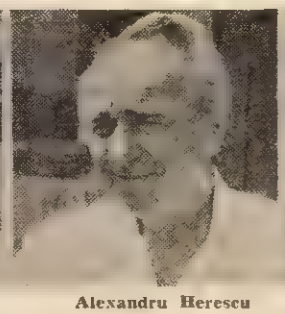

Alexandru Heresc

Florin Petrescu

Florentin Zainea

Vasile Tudorache

Radu Mihăilă

desigur, să se ajungă la zăcămînt.

Forajul din cadrul Trustului de foraj și extracție Bolintin se află, în sensul propriu al cuvîntului, pe mîini bune — ale celor peste 3 200 de oameni care lucrează în schelele de foraj și care sapă lunar peste 70 km „de sonde", la adîncimi între 500 și 5 000 de metri, fiind singurii în ultimii ani, între toți din țară care forează după petrol, care-și fac planu'. Această performanță, de a fora în cadență cu cifrele de plan, a fost și este o ambiție personală a actualului director adjunct cu probleme de foraj al trustului, **ing. Nicolae Tache**, ambiție pe care acesta a urmat-o și a împlinit-o în toate locurile pe unde a lucrat pînă acum. Este o ambiție care pornește, de fapt, dintr-o pasiune nestinsă pentru viața de sondor pe care Nicolae Tache a trăit-o și o trăiește în cel mai practic mod cu putință : a fost sondor la gura puțului, a fost podar pe turlă, a fost sondor șef (responsabil cu întreaga operație de foraj la o sondă), are atestat de ridicat și coborît turle rabatabile, a fost oprit, imediat după absolvirea facultății, în 1962, asistent la catedra — postură cu care nu s-a împăcat, luînd drumul sondelor de la Moreni, apoi a fost promovat la minister, unde, de asemenea, n-a stat decît vreo șase luni, pentru a reveni „la gura sondei", cum se spune, și, în plus, este și acum unul din membrii de elită ai grupului de intervenție organizat de ministerul pentru cazurile de erupție necontrolată. În dulapul biroului său de director se află, la îndemînă precum o umbrelă, întregul echipament de „salamandră" sau de „diavol roșu", cum îi se mai spune celor care se încumetă să potolească flacăra și vuietul torentului de țiței al erupțiilor devastatoare. Are, la acest capitol al erupțiilor, un palmares impresionant, despre care, însă, nu-i place să vorbească, acceptînd acest autentic eroism ca pe ceva firesc. „Sînt printre cei care acceptă riscul — și astfel de evenimente fac parte din meseria noastră ; sînt nedorite, neplăcute, dar se mai petrec, totuși. Și atunci trebuie să intervenim. Pentru asta îți trebuie curaj, îndeminare și prizare la oameni. O erupție te aduce într-o situație limită în care trebuie să faci proba priceperii și a caracterului, iar dintre toți sondorii, cei de la foraj sînt astfel de oameni — pricepuți și de caracter, oameni obișnuiți cu greul, mai închiși, mai dîrji dar care știu întotdeauna ce au de făcut".

Dar dacă erupția constituie excepția, regula în activitatea de foraj o reprezintă preocuparea pentru metru-liniar-forat, pentru atingerea cît mai rapidă a zăcămîntului. Indicatorul suprem este viteza de foraj și, respectiv, dualul său, timpul neproductiv. Asta înseamnă că lupta se duce pentru ore și minute de înaintare a sapei, nimănui nefiindu-i indiferentă o oprire cauzată de lipsa burlanelor (de care e criză mai ales în ultimele două luni) sau a cimentului termic de la Medgidia -sau a prăjinilor fabricate la Roman și la Uzinele „Republica". Ceea ce depinde de oamenii trustului, se face — lucru dovedit chiar în condițiile aprigei ierni trecute, care, dacă a fost „inumană" cu unii oameni, apoi sondorii de la foraj au fost primii dintre aceștia, traversarea acelei perioade fiind pentru fiecare dintre ei un fel de ascensiune spre Everest la care s-au încumetat în numele dorinței de bine pentru întreaga țară, pentru toți cei care așteptau țițeiul de aici ca pe o licoare salvatoare.

Este, acest anonimat, o altă față a superiorității de conștiință cu care oameni din foraj au răspuns chemărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiecare metru forat și fiecare tonă de țiței extras constituind o măsură foarte exactă, prin autenticul eroism pe care l-au presupus, a patriotismului propriu oamenilor formați și crescuți în Epoca Ceaușescu.

Premianții de la Bălăria

Locul I pe țară în activitatea de foraj țiței din anul trecut a fost obținut de oamenii care forează într-o zonă cu nume pitoresc : **Schela de foraj Bălăria**, din cadrul Trustului de foraj și extracție Bolintin. După ce în 1983 — anul înființării schelei — ocupaseră locul trei pe țară, în 1984, oamenii de la Bălăria, deși cu un plan de foraj mai mare cu 37 la sută, au reușit să urce în frunte și au șanse mari să rămînă acolo și la sfîrșitul acestui an, date fiind rezultatele pe primul semestru, adică : din metrii liniari pe care îi au de forat în tot anul '85 (repartizați în 304 sonde), față de planul pe primele șase luni fuseseră realizați 107 la sută ; față de o viteză planificată de 1 807 metri pe lună, la Bălăria se realizează cu 40 metri mai mult, înregistrîndu-se astfel cea mai mare viteză de foraj pe instalație din țară ; coeficientul de utilizare a instalațiilor este, de asemenea, superior celui planificat, aici funcționînd de regulă 15 instalații din 16 (una fiind mereu de rocadă) ; față de 129 de sonde planificate, la Bălăria s-au predat pe primul semestru 150 de sonde. „Toate aceste succese se datorează calității de excepție a oamenilor, afirmă directorul schelei, **ing. geolog Alexandru Heresc**u. Sînt oameni formați pentru această meserie, oameni călîți în munca pe alte schele, buni organizatori ai locurilor de muncă și ai schimburilor, oameni pe care nu trebuie să-i împingi de la spate, care știu foarte bine ce și cum au de făcut. Democrația muncitorească se realizează în fiecare campus, la fiecare instalație, pentru că nimeni nu mai trebuie să-i mai învețe sau să le arate ce au de făcut, de modul în care-și organizează singuri treaba depinzînd propriile veniturI și condiții de muncă și viață. Sînt cca 800 de oameni repartizați în 16 brigăzi — un număr, totuși, mic de muncitori față de planul de producție, de unde și productivitatea mare a muncii noastre. Fiecare această brigadă constituie un nucleu în care se dezbat toate problemele colectivului respectiv, inițiativele luate de comuniști, de membri ai O.D.U.S., vizînd condițiile de viață, condițiile de muncă, scurtarea ciclului tehnologic al forării sondelor. Este vorba de o conștiință muncitorească în cel mai autentic sens al cuvîntului". Reperele acestei reale implicări în viața colectivului sînt date în primul rînd de rezultatele amintite ale întregii schele de foraj. Oameni ca **Fich Ion, Matei Gheorghe, Luca Tudor, Mihai Constantin, Oancă Romeo, Rădulescu Ion** sînt veritabile monumente de abnegație și devotament față de meserie, față de mersul întregii activități, oameni a căror conștiinciozitate este împinsă pînă la scrupul, neinteresîndu-i altceva decît focul continuu al împingerii țevilor în pămînt. Este o mișcare continuă — pe verticală, 300 metri pe zi, într-un ciclu ce se reduce uneori de la 5 zile la o zi și jumătate, după care instalația se mută, „cu arme și bagaje", într-o altă locație, la zeci sau sute de metri distanță pentru a relua totul de la „iarbă", cum spun oamenii forajului. Cele trei schimburi ale unei zile se suprapun între ele, nimeni nu se uită la ceas să vadă cînd începe și cînd termină programul, tot ceea ce contează este metrul forat, ca o izbîndă infinitezimală din care se compun marile lor victorii asupra necunoscutului, asupra adîncurilor pămîntului, din ce în ce mai răscolite în această parte a țării. Resortul concret care a declanșat și menține intactă această impresionantă energie umană îl constituie atenția personală pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o manifestă față de petroliști, față de cei care trudesc pentru prima treaptă a dezvoltării țării — energia. Noul statut social și uman al sondorilor reprezintă una din mutațiile esențiale pe care Epoca Nicolae Ceaușescu le-a operat în viața și conștiința celor legați de un domeniu în care avem o bogată tradiție — domeniul petrolier, mutație vizibilă nu numai în felul de a munci al fiecăruia, ci și în felul de a trăi al fiecăruia.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

O meserie de viitor

Pe la sfîrșitul anilor '50 o adevărată revelație a fost descoperirea unor zăcăminte de petrol pe un spațiu mare în Cîmpia Română, mai întîi la Cartojani, Videle și Hîrlești. În scurt timp s-a înființat, pe la începutul anilor '60, Trustul de foraj-extracție Bolintin Vale pe teritoriul căruia au fost săpate, de vreo 25 de ani încoace, aproape 8 500 de sonde și în acest uriaș efort contribuția inginerului șef geolog Ion Aurel Bucur și a celorlalți 80 de geologi ai trustului a avut greutatea pe care n-o pot avea decît faptele unor oameni întru totul devotați muncii. Maria Nistor și soțul ei Dumitru Nistor în zona Poieni, Ovidiu Dumitrescu în zona Videle, Aurel Georgescu în zona Titu sînt cîțiva dintre acești oameni a căror muncă se întinde pe durata citorva zeci de ani și în urma lor, a geologilor, a deschizătorilor de drum trustul a ajuns să numere astăzi vreo 14 000 de oameni în trei schele de foraj, la Bălăria, Chitila și Ianca și în cinci schele de producție petrolieră, la Videle, Poieni, Clejani, Brăila și Titu. Trustul coordonează activitatea de cercetare geologică și de foraj și extracție de la Olt și pînă spre Galați, între cele șase trusturi petroliere din țară cel de la Bolintinul din Vale fiind cel mai mare și fiind chiar, cum spune inginerul șef geolog, cel mai mare trust din istoria exploatărilor petroliere din țara noastră. Însumată, producția anuală a schelelor aparținătoare de acest trust reprezintă un sfert din producția națională de țiței. Îl întreb pe Ion Aurel Bucur cît de durabilă se întrevede a fi această performanță și el îmi răspunde neted și fără ezitare că nu poate să fie decît optimist în ce privește viitorul. Și-l mai întreb, bineînțeles, care-i sînt argumentele. Va putea trustul să-și mențină la acest nivel și ar fi posibil chiar să-și sporească producția ? „Argumentele, spune geologul, sînt mai multe și chiar pe acest fapt îmi întemeiez credința că noi avem, aici, una și aceeași meserie de viitor. Și geologii care caută zăcăminte noi, și cei care forează, care pregătesc sondele, și cei care vin apoi să extragă petrolul. Între argumente, cel mai important mi se pare a fi că în ultimii ani am primit o dotare tehnică de un volum și de un nivel de calitate la care noi înșine n-am fi putut spera pînă într-o vreme. Și e mai presus de orice îndoială că prin aceste mijloace care ne-au fost puse la dispoziție prin grija conducerii superioare de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, munca noastră a dobîndit perspective și posibilități noi. Am identificat în ultimul timp zăcăminte neștiute pînă acum la Bragadiru și Copăceni, la Dărăști, la Milcovăț, la Botoroaga și, chiar pe 15 iulie în acest an, la Cătrunești. E adevărat că nu mai sîntem răsfățații debitelor spectaculoase ale unor sonde cum se întîmpla la început, cînd în zona Corbii Mari am deschis două sonde care aveau să dea în 18 ani, numai ele amîndouă, un milion și jumătate de tone de petrol, dar pe de altă parte mijloacele pe care le avem acum la îndemînă ne îngăduie să trecem de adîncimile de 500—800 de metri unde e petrolul la Videle, Bălăria, Stăncuța-Giurgeni, de 1 100—1 400 de metri la Cartojani, Glavacioc, Stoienești, de 2 000—2 500 la Corbii Mari, Potlogi, Brîncoveanu, Serdanu. Începînd mai ales din 1980 am săpat ori săpăm la adîncimi mari. Sonda 5045 de la Malu va atinge 5 000 de metri. La Hîrlești am atins 5 300 de metri și mergem la 6 000. Tot la 6 000 vom merge și cu sonda 6016 de la Salcia, unde forajul a început de curînd, pe 15 iulie. Paralel cu forajele de mare adîncime am reluat investigațiile, și nu fără rezultate, ale unor zone cercetate mai demult geologic și geofizic. Așa am identificat surse noi de petrol în zona comunelor Ilcana—Fundulea, la Grădinari, la Cartojani unde am descoperit alte zăcăminte în același cîmp petrolier și chiar la Bălăria și Videle. Acestea sînt fapte prin care punem o temelie solidă înfăptuirii sarcinilor de mare răspundere patriotică ce ne revin din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, sporind contribuția noastră, a petroliștilor, la asigurarea independenței energetice a țării".

Între argumentele pe care se sprijină convingerea lui Ion Aurel Bucur că a fi petrolist e o meserie de viitor nu putem să nu amintim, spune el, procedeele din ce în ce mai eficiente de creștere a proporției țițeiului extras din zăcămînt. E vorba de creșterea așa-numitului factor de recuperare. Petrolul stă în formațiunile geologice subterane ca apa într-un burete iar din depozitele acestea a căror liniște n-a fost clintită de sute de milioane de ani oamenii au izbutit să scoată doar un sfert sau o treime din prețioasa materie. Or unul dintre cele mai spectaculoase procedee de a face ca țițeiul să devină mai fluid și să poată fi extras în proporție mai mare îl oferă astăzi microbiologia. Prin abordarea cu seriozitate a acestei teme coordonate de Consiliul Național de Știință și Tehnologie, un colectiv multidisciplinar condus de dr. Ioan Lazăr de la Institutul de Biologie a ajuns la rezultate ce asigură țării noastre un loc prioritar în direcția acestor cercetări. Pe parcursul muncii lor, cercetători români s-au bucurat întotdeauna de atenția și sprijinul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care cu prilejul unei vizite de lucru la Institutul de biologie i-a îmbărbătat astfel : „Îndrăzniți ! De la natură poți lua mai mult decît se crede !". Cu același prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se intensifica munca de cercetare pentru a se putea trece de la faza de laborator la activitatea de șantier. Chiar în acest an și chiar pe teritoriul Trustului Bolintin Vale, la Grădinari bunăoară, introducerea unor microorganisme de un anumit tip într-un zăcămînt aflat la o adîncime de 950 de metri va prilejui cercetătorilor români anumite clarificări în punerea la punct a unei tehnologii utile pentru noi și, eventual, pentru alții, iar un alt experiment de aceeași natură îl vor întreprinde pe un zăcămînt aflat la 770 de metri, la Bragadiru, împreună cu specialiști de la „Queen Mary College", aparținător de Universitatea din Londra. În lumea specialiștilor, zice Ion Aurel Bucur, se apreciază că tehnologia biologică poate să ducă la creșterea producției unei sonde în proporție de 100 la sută. Adică o sondă poate să-și dubleze producția. Și nu este acesta un motiv cît se poate de temeinic să-l înțelegem și să-i dăm dreptate atunci cînd inginerul șef geolog crede că meseria celor din industria petrolului este o meserie de viitor?

Pagini realizate de
DUMITRU ELIADE
OCTAVIAN STIREANU

Școală a răspunderii civice, Forum al participării la viața cetății

TRIBUNA DEMOCRAȚIEI

Unde-s toți puterea crește

Ceea ce se poate spune cu certitudine despre pitesteni este că nu se formalizează deloc cînd este vorba de democrație. Mai întîi, în ochii cetățenilor, organismele F.D.U.S. celelalte forme instituționalizate de participare la dirigurea treburilor obștești au devenit credibile și viabile, drept pentru care întreg acest cadru democratic este exploatat la maximum, ca să zicem așa, în sensul că reprezintă un veritabil captator al înțelepciunii și inițiativelor populare, al cuvîntului cetățenilor, care se adresează forumului colectiv cu neștirbitul sentiment că vor fi nu numai auziți ci și ascultați. Apoi, nu se formalizează nici primăria, pentru care actul democratic, participarea cetățenilor nu reprezintă un lucru măsurat prin adunări izolate sau acțiuni bifabile în cine știe ce planuri de măsuri, ci un proces continuu, cu un pronunțat caracter de lucru, în cadrul căruia comunicarea dintre organele municipale ale F.D.U.S. și O.D.U.S. și membrii componenți ai respectivelor organizații se face permanent și în ambele sensuri. Că latura formală a lucrurilor este la Pitești clar devansată de cea reală o dovedește însăși situația documentării noastre. În care tematica în discuție s-a dovedit a fi bine stăpînită de doi destoinici activiști ai primăriei — Elena Oțelea Andronescu, jurisconsult și Ioan Vitușinschi, șeful sectorului administrației locale-secretariat, oameni ale căror competență și probitate profesională au suplinit cu brio eventualele intervenții ale președinților organismelor democratice municipale amintite.

Un lucru important de care ne-am putut convinge cu usurință este vocația democratică a locuitorilor, propensiunea lor spre a lua cuvîntul și a-și da cu părerea, în orice prilej — fie sau provocat (prin scrisori, audiențe sau „vizite de lucru" la primărie). Unul dintre acestea l-au constituit întîlnirile dintre alegători și candidații de deputați municipali și județeni, desfășurate în preajma alegerilor de la 17 martie a.c. Sinteza propunerilor formulate de cetățeni cu acele prilejuri este edificatoare pentru încrederea oamenilor în forța organismelor democratice alese de ei, pentru dorința lor de mai bine și mai frumos. S-au făcut propuneri referitoare la : amenajarea unor locuri de joacă pentru copii, forarea de fîntîni cu apă potabilă, amenajarea de parcări, construcția unor noi școli generale în cartierele aglomerate, canalizarea parcului Trivale (un permanent pericol de inundații pentru străzile de la începutul său), construcția unui cinematograf, transformarea unui restaurant în cofetărie, extinderea dispensarului din strada Crinului, asfaltarea aleilor pietonale din majoritatea cartierelor noi, întărirea controlului asupra lucrătorilor din comerț, reparația capitală a unor blocuri mai vechi, plata pensiei în luna următoare pensionării (și nu după cinci-șase luni), înființarea unor noi spații comerciale, a unor centre de pîine și chioșcuri de difuzare a presei — și alte nu chiar o mie și una de propuneri, ci exact 414, de mai mică sau mai mare importanță sau „suprafață" dar, oricum, însuși faptul că au fost reținute denotă o anume greutate specifică a lor pentru bunul mers al urbei. Față de toate aceste propuneri primăria a procedat corect în litera și spiritul reglementărilor în vigoare relative la activitatea consiliilor populare, adică le-a sistematizat și le-a distribuit spre soluționare, în funcție de competențe și atributii, unor instituții și unități specializate. Tovarășul Radu Dumitru, șeful oficiului organizatoric, ne informează că 268 de propuneri au fost rezolvate, restul de 146 fiind în curs de soluționare, între acestea din urmă aflîndu-se amenajarea unor piețe agroalimentare în cartierele Găvana și Petrochimiștilor, amenajarea unui parc de agrement în cartierul Războieni, forarea unor fîntîni de apă potabilă în cartierul Banatului, extinderea spațiilor comerciale în cartierul Trivale, modernizarea stadionului „1 Mai", repararea unor trotuare și alei pietonale din mai toate zonele municipiului etc.

Un alt „val" de idei și propuneri din partea cetățenilor a fost generat nu demult de adunările populare desfășurate în perioada 1—15 iulie, în cadrul cărora deputații au prezentat dări de seamă în fața alegătorilor. Procesele verbale sînt în curs de centralizare, așa încît o sinteză a discuțiilor și opiniilor cetățenilor încă nu a putut fi realizată. (Ar fi de văzut, mai ales, rezultatul colaționării propunerilor făcute în martie cu dările de seamă prezentate acum de deputați). La adunările cetățenești care au urmat în cinci zone ale municipiului pentru prezentarea raportului primarului, natura problemelor ridicate de cetățeni circumscrie preocupări de același tip : piață în cartierul Găvana (Vlad Dumitru), repararea aleilor și înființarea unei piețe agroalimentare (Popescu Silviu), construcția unei școli generale și locuri de joacă pentru copii (Voicu Radu), reparația străzilor (Anghel Marin), activizarea asociațiilor de locatari (Vasilache Ion), reprezentanții consiliului popular să treacă mai des prin cartier (Susnovschi Gheorghe), mașina 8B să circule pînă la ora 24 (Ungureanu Gheorghe), centrele locative să fie dotate cu piese corespunzătoare și să aibă un personal calificat (Voicu Dumitru), în Prundu să se construiască un cinematograf (Croitoru Sebastian), tot acolo să se înființeze o școală generală (cea existentă, nr. 7, singura într-un cartier cu 16 000 de locuitori, funcționează în trei schimburi) ș.a.m.d.

Dincolo de „orizontul" lor tematic — mai mult sau mai puțin apropiat de privirile imediate ale cetățenilor —, astfel de propuneri semnifică interesul real al locuitorilor Piteștiului pentru înfățișarea și viața orașului lor, sub acest aspect nepunîndu-se spune că o propunere sau o sugestie sau o opinie este mai puțin importantă decît alta.

Cam în același spirit s-au desfășurat și „tribunele democrației" organizate periodic, în cursul anului trecut, la Casa de cultură a sindicatelor, pe probleme distincte, cum sînt (pre) starea serviciilor, mica industrie, activitatea din cooperație, situația fondului locativ ș.a.

Mai important ni se pare însă faptul că nici cetățenii și nici primăria nu așteaptă astfel de momente pentru a gîndi la ce este de făcut. Așa cum se arată în amintitul raport al primarului, „pentru realizarea obiectivelor prevăzute în programul de lucru al Comitetului executiv, o contribuție importantă au adus-o F.D.U.S., organizația municipală O.D.U.S., precum și pe circumscripții electorale, întreprinderi și instituții, mobilizînd oamenii muncii și cetățeni din cartiere la rezolvarea tuturor acțiunilor edilitar-gospodărești". Această imprimare a unui stil democratic de viață și de activitate în toate zonele sociale ale municipiului își are epicentrul în însuși stilul de muncă al lucrătorilor primăriei, în chiar receptivitatea cu care aceștia privesc și primesc cetățeanul obișnuit. Elena Oțelea Andronescu, care este jurisconsult aici de 14 ani, de la absolvirea facultății, ilustrează cu prisosință acel tip de activist obștesc la care oamenii vin încredințați că vor fi ascultați cu atenție și că problema lor își va găsi în cele din urmă făgașul spre o soluționare corespunzătoare. Activitatea mereu tinerei jurisconsult excede cu mult cadrului juridic propriu-zis, pentru a acoperi tot felul de probleme cetățenești de care, conform mentalității fiecăruia dintre noi, trebuie să se ocupe „primăria" — spus așa, generic. Similar se petrec lucrurile și cu celălalt veteran al instituției, Ioan Vitușinschi, om care lucrează aici de 23 de ani și pentru care fidelitatea față de problemele, cît de mărunte, ale oamenilor, este o înaltă cauză personală din care se extrage, de fapt, și o „fărîmă" din prestigiul de azi al primăriei Piteștiului. Meritul tovarășului Manole Bivol, actualul primar al acestui pretențios municipiu, este și acela de a fi făcut astfel încît să ridice cuvîntul Consiliului popular la cota de autoritate morală și de credibilitate faptică pe care o poate avea numai cuvîntul unui autentic sfat cetățenesc, al unui consiliu de proportiile unui municipiu. Asta se numește, de fapt, **popularitate** — un lucru care se cîștigă extrem de greu dar care se poate pierde foarte ușor, garanția menținerii ei fiind una singură : forța colectivă dată de gîndirea și munca alături de cetățeni și în slujba cetățenilor. De aici și tenacitatea cu care la primăria din Pitești se numără cîte din cele 414 propuneri, de pildă, au fost realizate, cîte au mai rămas, cîte s-au mai adăugat între timp ș.a.m.d.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Zis și făcut

Am prins zile extrem de încărcate la Oradea. Pe tovarășul Șora Gheorghe, președintele Consiliului municipal F.D.U.S. l-am „vînat" două zile. Cînd, în sfîrșit, l-am prins, în urma unor repetate telefoane și vizite la secretariatul Consiliului popular, abia a avut timp să deschidă un dosar voluminos cu problemele F.D.U.S. și să caute, în grabă, cîteva acțiuni ale „Tribunei democrației". Întîlnirea noastră n-a durat decît cîteva, extrem de scurte, minute. Se anunța o nouă ședință la care trebuia să participe peste un sfert de oră. Așa că tot întreprinderile sînt baza ! Chiar și în problemele complexe ale „Tribunei democrației". Și ale democrației muncitorești în general, ca front mai larg al ofensivei inițiativei de masă și responsabilității comune în fața propriului prezent. Și mai ales în fața zilei de mîine.

La Întreprinderea de confecții aș fi putut să stau de vorbă cu Soos Alice, Fiterău Viorica, Ștef Ecaterina, Telek Ilona, Damșe Elisabeta cît și cu oricare dintre președinții celor 12 organizații O.D.U.S. ale întreprinderii. Muncitorii sînt în atelierele lor, la locul fiecăruia de muncă. Acord global — acord global ! Timpul înseamnă bani. Cuvintele fără mîini lucrătoare dedesubtul lor, sub pînza clipei, costă. Numai în arta literară a vorbi e totul. Cum să fac ca acest reportaj să semene cu un costum de haine confectionate la Întreprinderea de confecții din Oradea ? Simplu, cred : lăsînd muncitorii să-și vadă de ale lor iar noi s-o decupăm pe Fiterău Viorica din fluxul tehnologic, din sala sa de croit II și s-o aducem, aici, în cuvinte, vie, așa cum a apărut în biroul în care îmi pregăteam propriile unelte. Să lăsăm democrația atitudinii ei să insuflețească democrația cuvintelor noastre :

„Am vrea să lucrăm mai modern, mai ușor, mai liniștit. Cînd omul n-are cu ce lucra se enervează. Noi lucrăm uneori toată producția pentru export. Ne trebuie calitate foarte bună. Pot să intru în secție ? Vă rog să mă scuzați, am de lucru..." Vă rog să mă scuzați pe mine că am tulburat o clipă lucrul d-vs cu lucrul meu.

Și Fiterău Viorica s-a întors în secția sa, sala de croit II, alături de colegele Tuduc Florica, Sîrna Maria, Cuc Maria, muncitoarele care au ridicat în fața conducerii toate aceste probleme. Alături de alți muncitori care au ridicat alte probleme care-i frig ca mucul de luminare ajuns lîngă deget.

Muncitorii au cerut îmbunătățirea condițiilor de transport pentru a ajunge la timp, la locul de muncă. Factorii competenți au înființat o stație temporară de tramvai, la intrarea și ieșirea din schimb, chiar lîngă întreprindere. Este doar un simplu exemplu.

Toate problemele ridicate de muncitori în întîlnirile democratice cu reprezentanții lor se centralizează la biroul executiv, devenind sarcini. Se stabilește cui revin responsabilitățile. La prima ședință următoare se dau răspunsurile. Dacă intră în dreptul și în firea democrației noastre ca muncitorii să pună problema lipsei unor auxiliare, problema aprovizionării ritmice cu semifabricate, problema vacuumului aburilor (absorbirea aburului rămas după oresarea stofei la temperaturi înalte) sau chiar problema vopsirii etajului II și III, cineva din ierarhia muncitorească își notează aceste probleme și le urmărește pînă la soluționarea lor, în limita posibilităților, desigur. Totul e ca muncitorii să aibă încredere în reprezentanții lor iar aceștia să vadă în fiecare problemă ridicată de muncitori un argument al identității cu propria conștiință profesională și, desigur, politică. Nici o nevoie reală a omului muncii nu e excentrică sau imposibil de rezolvat atunci cînd ea e exprimată cu cea mai înaltă răspundere în fața colectivului care se face ecoul posibilității realizării ei imediate.

„S-a cerut să se dea sifon în timpul producției, adaugă cît se poate de binevenit Bogdan Miron, secretarul adjunct cu propaganda în Comitetul de partid al întreprinderii. În Ordinul nr. 15 din 1957 se spune că la locuri de muncă ce reclamă condiții deosebite să se distribuie oamenilor sifon. Am reușit să ne cumpărăm un aparat de produs apă carbogazoasă. Apă este din belșug. Nu trebuie schimbate decît tuburile de CO_2. Acum dăm tuturor apă carbogazoasă și distribuim cîte 1/2 l. de lapte la fiecare din cele 40 de locuri de muncă ce reclamă acest antidot.

În cadrul programului de radioamplificare, Minea Maria, jurista întreprinderii, obișnuiește să răspundă la problemele sociale generale care privesc interesele oamenilor. Am avut, de exemplu, unele probleme legate de acordul global. Chiar tovarășul Szutor Mihai, șeful serviciului P.I.R., a dat răspunsurii referitoare la acordul global pentru ambele schimburi. În altă ordine de idei, la noi, 85% sînt femei. Pentru ele s-a prelucrat de către un medic importanța decretului referitor la problemele demografice".

Acestea ar fi cîteva probleme specifice ale vieții sociale și ale producției în Întreprinderea de confecții din Oradea. Numai anul trecut, după cum ține să precizeze tovarășul Șora Gheorghe, președintele Consiliului municipal al F.D.U.S., s-au selecționat în urma întîlnirilor cu oamenii muncii în cadrul „Tribunei democrației", peste 820 de propuneri din care o bună parte s-au rezolvat iar altele sînt în curs de rezolvare. La aceste întîlniri desfășurate sub genericul „AVEȚI CUVÎNTUL" se discută probleme edilitar-gospodărești, diverse aspecte ce țin de înfrumusețarea unităților și orașului. Astfel, în cartierul Iosia de Nord s-a ridicat problema înfrumusețării zonei care era în construcție. Prin aportul organelor de partid și de stat, cu participarea organizațiilor componente ale F.D.U.S. s-au dat în folosință la solicitările și propunerile cetățenilor, șranduri de agrement cu baze sportive. Tot în urma unor dezbateri din cadrul „Tribunei democrației" se organizează săptămînal, în cursul dumnicilor, acțiuni edilitar-gospodărești cu participarea a zeci de mii de oameni : curățarea Crișului Repede, a parcurilor și zonelor de agrement etc.

S-au organizat, de asemenea, întîlniri ale cetățenilor cu deputații Consiliului popular, cu președinții și administratorii Asociațiilor de locatari, întîlniri pe teme de legislație cu participarea unor factori de răspundere de la miliție, procuratură, întîlniri pe teme sanitare etc. Avînd în fața lor reprezentanți competenți ai tuturor sectoarelor de activitate, oamenii ridică probleme și fac propuneri".

820 de propuneri din partea oamenilor muncii ai municipiului Oradea în cadrul „Tribunei democrației" sînt o dovadă palpabilă că ei au avut un cadru optim în care să-și ridice problemele realizînd astfel un fertil dialog de lucru cu reprezentanții lor. Democrația în Oradea lucrează trei schimburi în salopetă muncitorească.

ION ZUBAȘCU ■

Un fapt necesar

Cînd l-am propus să discutăm despre Tribuna democrației a schimbat vorba, ca mai apoi, cînd am revenit, să spună, că ar fi preferat să discutăm despre altceva. Încercînd să aflu cîte ceva din cele petrecute sub acest generic la Năvodari, în județul Constanța, Teodor Văncică, președintele consiliului orășenesc al Frontului Democrației și Unității Socialiste spunea despre Tribuna democrației : „Nu o prea ținem ! Avem o problemă cu apa caldă, și nu știm ce să le spunem oamenilor. Așa că mai bine o ținem mai rar". În loc să o abordeze direct, deschis, într-un dialog onest cu cetățenii iritați de această poveste, factorii de răspundere din oraș găsesc că mai potrivit este să amîne Tribuna democrației. Ceea ce nu înseamnă că absența lor rezolvă problema. În fond despre ce este vorba. La această oră locuitorii orașului Năvodari sînt datori Întreprinderii de termoficare din Constanța cu suma de 3 milioane lei, reprezentînd contravaloarea apei calde livrate în anii trecuți. Cum respectiva întreprindere nu lucrează pe boabe de fasole, ci tot pe bani, și cum banii nu i-au fost plătiți, a purces la o măsură simplă, dar întemeiată și logică. Nu mai livrează apă caldă în majoritatea blocurilor din Năvodari. Luni la rînd, poate chiar ani, mai multe familii nu și-au achitat cotele de întreținere. Încet, încet, sumele au crescut și acum în fiecare bloc sînt cîteva familii care trebuie să achite între 15.000 și 20.000 de lei. Asociațiile de locatari s-au mulțumit să afișeze „datornicii", primăria a mai bătut pe la uși și a solicitat plata întreținerii și, cînd sumele s-au îngroșat, la cele două mari întreprinderi ale orașului, Combinatul petrochimic Năvodari și Combinatul de îngrășăminte chimice, datornicii au fost chemați și li s-a cerut să plătească. Se vede că asta a fost prea puțin pentru că sumele în loc să se reducă, au crescut și cresc în continuare. Evident, dacă s-ar organiza Tribuna democrației, așa cum este normal și legal să se organizeze, ar veni nu datornicii, ci oamenii muncii care și-au plătit în mod corect întreținerea, dar care nu pot beneficia de apă caldă pentru că Întreprinderea de termoficare Constanța trebuie să-și recupereze cele 3 milioane. L-am întrebat pe președintele consiliului orășenesc al

F.D.U.S., care ar fi soluția. A spus că deocamdată nu se întrevede nici una, deși neplatnicii au fost puși la gazetă, discutați, avertizați, criticați în ziarul județean etc. Tot degeaba. De la Constanța nu vine căldură, iar cei care au plătit și sînt corecți pretind ce li se cuvine și abia așteaptă să se organizeze o întîlnire cu autoritățile orașului pentru a vedea ce soluție se poate găsi. „Mai demult cînd am organizat Tribuna democrației am pus în discuție obligațiile cetățenilor și ale unităților socialiste de a participa la înfrumusețarea și gospodărirea orașului. Tot în cadrul Tribunei democrației avem și-o gazetă în care am popularizat tot, participarea unora, exemplele pozitive, cele negative, am mobilizat oameni pentru nevoile orașului. Într-o vreme ne prevedeam Tribuna democrației și în planurile de muncă. Se ținea în prima joie a fiecărei luni, la ora 15,30". Ce probleme ridicau ? „Multe, între ele, așa a spus tovarășul președinte, au ridicat și problema aprovizionări, și cea a ridicării gunoiului, și cea a reparării unor străzi." Din jenă am ocolit să-i spunem tovarășului președinte că oamenii, după ce au ridicat problemele amintite și au observat că nu schimbă mare lucru n-au mai venit cu aceeași convingere.

Mai pe scurt, Tribuna democrației nu s-a ținut la Năvodari de luni și luni, chiar dacă factorii de răspundere au încercat să ne convingă că tot felul de activități desfășurate în diverse domenii ar putea fi socotite ca făcînd parte din această formă de dialog cu cetățenii. La un moment dat ni s-a spus că a fost folosită intens și cu bune rezultate o gazetă de perete aflată în centrul orașului, care gazetă la acea oră s-a dovedit a fi un geam prăfuit, lucind stins la umbră. Trebuie spus că Năvodarii sînt un oraș nou, un oraș industrial, deși tovarășul președinte al Consiliului orășenesc al F.D.U.S. încerca să ne convingă că nu-i vorba decît „de un sat cu nume de oraș". E drept, un oraș care încă mai are în centru o baltă și cîteva arii de stuf verde și foșnitor, dar care are și cartiere noi, frumoase, în care stau chimiștii, muncitorii și constructorii canalului, după cum are și case vechi, țărănești, dobrogene, și blocuri cenușii, solide, în care au stat constructorii primului canal. Are multe străzi umbrite, un centru vechi odihnitor și curat și va avea unul nou, cochet și într-o formulă arhitectonică interesantă. Dar am văzut și-am călcat pe străzi cu asfaltul spart, cu bălți, iar între blocuri în loc de spații verzi erau maidane cu gunoaie în culori papagalicești. Pereții blocurilor purtau inscripții iar în unele locuri rondurile de flori erau mai rare chiar decît blocurile. O fi vina primăriei că nu se bate pentru curățenie, dar în aceeași măsură este și a locatarilor. O fi marea aproape și tentantă, dar un oraș cu atîtea șanse de frumos nu merită atîta lipsă de spirit gospodăresc din partea celor care de bine, de rău îl mănîncă pîinea. E drept. Tribuna democrației nu s-a mai organizat de multă vreme, dar nici familiile Constantin Amarghioalei, Popa Petru, Constantin Ciobanu, Eugen Sidorov, Petre Chirescu, Pavel Godo n-au mai trecut de un car de vreme pe la caseria asociației de locatari.

Ce șanse există ? Doar aceea de a privi adevărul în față, cu toată răspunderea și apoi cetățenii, împreună cu oficialitățile, să se întîlnească pentru a lua taurul de coarne. Altfel se apropie iarna și Întreprinderea de termoficare din Constanța, în locul apei calde, va livra cuburi de gheață și lapoviță fierbinte. E un motiv pentru care Tribuna democrației ar trebui repusă în drepturi. Că o formă obligatorie; ca un fapt necesar.

CORNEL NISTORESCU ■

Din nou Izvoru fără apă

Acum doi ani revista noastră scria despre situația particulară a comunei Izvoru din județul Argeș, pe raza căreia sînt nu mai puțin de 27 de fîntîni arteziene a căror apă se duce pe chiul gîrlei în loc ca, măcar o parte, să ajungă în casele cetățenilor. Cu alte cuvinte, extinderea rețelei de apă a comunei este o veche doleanță a locuitorilor din Izvoru, întrutotul justificată atît de posibilitățile geofizice, să zicem așa, cît și de ambițiile acestei așezări de a se moderniza și chiar urbaniza cît mai repede. De aceea, problema apei este o problemă a tuturor, fapt dovedit de frecventa sa discutare cu toate prilejurile posibile și în toate instanțele decizionale ale comunei, cu implicarea tuturor cetățenilor care, cum e și firesc, nu se mulțumesc cu postura de a aștepta totul de la primărie, ci caută ei înșiși soluții la deloc simplele probleme pe care le presupune aducerea apei din fîntînile de pe lunca Teleormanului în rețeaua de conducte ce urmează să se extindă în mai toate ulițele satului. O decizie colectivă, întărită de argumente și soluții concrete, a fost luată în acest sens cu prilejul unei adunări cetățenești din 28 martie anul acesta — veritabilă tribună a democrației la care s-au dezbătut detaliile de sarcini și responsabilități ce revin fiecăruia în realizarea alimentării cu apă a comunei. Motorul întregii acțiuni îl constituie în primul rînd spiritul de devotiune față de obște al unor cetățeni care au înțeles cum se cuvine virtuțile cadrului democratic creat la nivelul comunei și pe care, de fapt, ei înșiși îl compun, prin interesul, seriozitatea și consecvența pe care le manifestă față de treburile tuturor. Bunea T. Nicolae, Burcea Gheorghe, Marinescu Constantin, Udrescu T. Ilie, Neacșu Cornel, Nenciulescu Stan, Tănase Gheorghe, Trăistaru Gheorghe, Neacșu Maria, Burcea Maria sînt doar cîtiva din oamenii care, prin prestanța și autoritatea lor morală, au cîștigat stima deopotrivă a primăriei și a locuitorilor comunei. Că această „cauză a apei" pe care ei o susțin cu asiduitate este nu atît un capriciu cît o mare necesitate a locuitorilor, o dovedește situația din această vară, una dintre cele mai secetoase cîte s-au cunoscut aici în ultimele decenii. Dacă rețeaua existentă (de 2,2 km) ar fi fost reparată și extinsă cu încă 2 km (cît se are în vedere), grădinile oamenilor, loturile ajutătoare, pășunile pentru animale ar fi beneficiat de apa binecuvîntată și alta ar fi fost, desigur, situația pierderilor produse de secetă. În 5 iulie a fost convocată chiar o adunare cetățenească la care, pe lîngă darea de seamă prezentată în fața alegătorilor de deputatul în Consiliul popular județean, Maria Osiac, și pe lîngă raportul semestrial al primarului, s-au dezbătut tocmai măsurile necesare pentru combaterea secetei excesive din această vară. Apa din acele fîntîni arteziene valorează acum aur, dar aducerea ei în vatra satului ar trebui să se producă în timp util. A fost preluat un castel de apă de la I.A.S., a mai fost schimbată și destinația unei hidrosfere, astfel încît se pare că spațiul de acumulare a fost găsit. S-a încheiat și un contract cu cooperativa „Constructorul" din Pitești pentru executarea instalațiilor aferente. Speranțele primarului, *Alexandru Lăptărețu*, și ale inimosului secretar al Consiliului popular comunal, *Vasile Stretenie* sînt însă tot în cetățeni, adică în beneficiarii care sînt — și trebuie să fie — și producătorii acestei mult discutate rețele de alimentare cu apă. O certitudine pare s-o dea abnegația și priceperea unui veteran al construcțiilor din comună, tehnicianul *Constantin Bratu*, om care a încărunțit pe șantiere și de mintea și mîna căruia sînt „legate" mai toate edificiile construite în Izvoru și în comunele învecinate. Să facă apa să susure în curțile oamenilor — iată un eveniment de mare importanță pentru comună prin care, totodată, oamenii din echipa lui nea Costică Bratu vor să sărbătorească în curînd ieșirea acestuia la pensie.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ei muncesc, ei conduc

E perioada adunărilor generale ale oamenilor muncii, zile de bilanț, de analiză temeinică și responsabilă a felului cum s-a muncit în prima parte a anului, dezbateri asupra măsurilor ce trebuie luate pentru ca jumătatea de an care a mai rămas pînă la sfîrșitul cincinalului să fie folosită din plin, asigurînd îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan.

Luni, 29 iulie, a avut loc Adunarea generală a oamenilor muncii de la Stația de utilaj transport a Trustului de antrepriză generală pentru lucrări hidrotehnice speciale București. Reprezentanții a peste 3 500 de mecanici, care asigură exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor terasiere și a mijloacelor de transport ale celor 7 antreprize de construcții montaj ale trustului care construiește în toată țara regularizări de riuri, acumulări, baraje, canale magistrale pentru irigații, s-au strîns într-o sală fierbinte și la propriu și la figurat, ca să dezbată problemele cu care se confruntă în munca lor de fiecare zi și să le dea de capăt. Înainte de ora 3 după amiază, ora cînd avea să înceapă adunarea, l-am abordat pentru cîteva minute pe inginerul Constantin Plută, directorul secției : „Secția este considerată coloana vertebrală a trustului. La volumul și la ritmul în care se desfășoară, lucrările hidrotehnice nu mai pot fi concepute astăzi fără o mecanizare completă. Lopata, tîrnăcopul și roaba sînt amintiri. Lucrăm cu excavatoare, screpere, tractoare încărcătoare, buldozere, autobasculante, autobetre, pe care încercăm să le depășim. De multe ori avem de rezolvat și alte treburi, care nu sînt ale noastre, pe care ar fi trebuit alții să le rezolve, dar care cad tot în sarcina noastră. O să le auziți în Adunarea generală. Oamenii noștri sînt obișnuiți să spună lucrurilor pe nume". Părăsim halele de reparații ale secției, unde pentru puțin timp o parte din muncitori își vor înceta lucrul la repararea unor utilaje, pe care, trebuie s-o recunoaștem, nu le întîlnim la fiecare pas. Tot aici, în fiecare an, se recondiționează piese și subansambluri, în valoare de peste 20 milioane lei. Viața utilajelor e prelungită prin munca și priceperea oamenilor pe care-i întîlnim în drum spre sala unde în curînd va începe Adunarea generală și unde pe cîțiva dintre ei îi vom cunoaște.

Calitatea scăzută a uleiurilor duce la reglaje dificile. **(Marian Cîrstea)**

Am căutat să răspundem cît mai prompt solicitărilor șanticrului. **(Dumitru Răduiescu)**

Prin înființarea atelierului mobil am reușit să ne încadrăm în planul de revizie și întreținere. **(Vasile Barbu)**

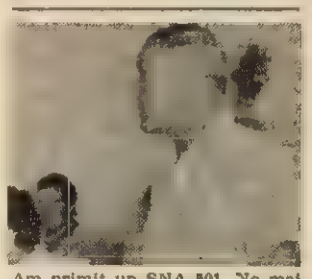

Am primit un SNA 501. Ne mai trebuie 5—6. **(Gheorghe Ciocîea)**

Într-adevăr, oamenii muncii din S.U.T. spun lucrurilor pe nume. Acesta e și scopul pentru care au venit, aici democrația muncitorească e la ea acasă.

S-au analizat cu simț de răspundere și spirit tehnic măsurile cele mai eficiente pentru folosirea integrală a capacităților de producție, valorificarea superioară a materiilor prime, economisirea energiei, calitatea muncii, ordinea și disciplina la locul de muncă. Măsurile de creștere a productivității muncii, recuperarea restanțelor cauzate de iarna grea care a trecut, realizarea planului, la toți indicatorii, mărirea coeficientului de utilizare a parcului de mașini, intensificarea exploatării mijloacelor fixe prin îmbunătățirea activității de reparații, crearea unui fond de piese de schimb, reducerea timpului de imobilizare, implicarea mai accentuată a CTC-ului prin exercitarea controlului pe faze, răspunderea cu promptitudine la apelurile șantierelor în cazul căderii unui utilaj, respectarea programelor zilnice privind efectuarea transporturilor după grafice riguros întocmite.

Pentru ca lucrurile să meargă și mai bine ca pînă acum, în planul de măsuri a fost prevăzută extinderea în toate secțiile de reparații a tehnologiilor de vîrf de reparații și recondiționare a pieselor, înființarea unor echipe specializate în repararea utilajelor hidraulice, lărgirea cursurilor de policalificare, scurtarea timpului de reparare prin schimbarea de agregate complexe.

Nu s-au găsit neapărat scuze pentru unele neîmpliniri, însă s-a relevat necesitatea, sublniată în repetate rînduri de conducerea de partid și de stat, ca fiecare să-și facă datoria la locul de muncă, să-și respecte integral contractele. Deși sînt încheiate contracte ferme cu furnizorii, unele piese de schimb (chiulase, mecanisme de echilibrare, pistoane, cămăși, cuzineți, pentru tractorul S 1500) sosesc cu întîrziere și sînt de o calitate îndoielnică, avînd toleranțe mai mari decît piesele recondiționate în secție, livrarea cotei de motorină nu se face ritmic, calitatea uleiurilor și lubrifianților lasă de dorit, nu s-a rezolvat încă asimilarea furtunurilor de înaltă presiune, ceea ce duce la imobilizări de utilaje și pierderea unor cantități însemnate de uleiuri, beneficiarul nu răspunde întotdeauna de utilajo în perioada de garanție și reparația acestora cade tot în sarcina secțiilor. Întreprinderea mecanică Pipeni nu dă garanție pentru pompele hidraulice care creează necazuri. Tractoarele S 1500 sînt de calitate mai slabă uneori, excavatoarele hidraulice, livrate de Progresul Brăila, au încă neajunsuri.

Pista de rodaj a fost terminată în trimestrul I. Nici o reclamație la escavatoare și tractoare. **(Ion Vasilcan)**

Dar lăsînd la o parte greutățile, inerente uneori, oamenii muncii din S.U.T. se gîndesc înainte de orice că în fața lor stau, în anul care vine, sarcini și mai mari. Planul de construcții montaj se va dubla. Activitatea de mecanizare va căpăta valențe noi. Vor apărea tipuri noi de utilaje, cu productivitate mai mare. Ele sînt în curs de proiectare și omologare. Se cere organizarea unor acțiuni care să permită familiarizarea cu ele încă de pe acum, organizarea unor echipe de specialiști din cei mai buni care să le urmărească în faza de execuție. Se impune ca prin organizațiile de partid, comitetele de sindicat, O.D.U.S. să se întreprindă acțiuni mai hotărîte de propagandă și educație privind schimbarea mentalității unor mecanici care, odată cu terminarea reparațiilor, își consideră sarcina îndeplinită ! Utilajele trebuie urmărite cu mai multă atenție în șantier, cum sînt rodate, întreținute și exploatate. Scrisorile și discuțiile prin care se caută scuze și se aruncă vina de la unul la altul

Nu ne-am deplasat în șantier. Asta înseamnă că reparațiile au fost bune. **(Nicolae Lăptici)**

să fie înlăturate și să se găsească soluția cea mai directă pentru rezolvarea unor neajunsuri.

Concluzia : s-a muncit bine, în unele sectoare s-au obținut rezultate remarcabile, însă colectivul are încă resurse mari, organizatorice și de creativitate, care trebuie puse în valoare.

OPREA GEORGESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Priviți cum se naște noul!

„Să faci tu, că e treaba ta, nu să aștepți de la alții!“

Comunistul Marcel Hașu de la „Balanța“ Sibiu are 47 de ani și, la activ, tot atîtea invenții și inovații. Cum s-ar zice, anul și invenția, numai că lucrurile nu stau, firește, așa, căci doar Hașu n-a început să inventeze încă din leagăn ! Nici în primii ani de muncă, recunoaște el însuși, n-a descoperit nimic, fiind dinsul pe atunci, după 8 iulie 1955, data înrolării la „Balanța“, un matrițer ca oricare altul, plecat dintr-o familie nevoiașă cu 7 copii și trăgînd să arate ce și cît poate. Practic, Marcel Hașu a ieșit la lumină și a ieșit în față după 1965, deceniile de glorie națională ale Epocii Nicolae Ceaușescu oferindu-i cadrul propice de dezvoltare, de afirmare, izvorul ideilor sale novatoare fiind unul singur, necesitatea participării la rezolvarea problemelor generale ale întreprinderii, iar sursa lui tot una, munca de fiecare zi, producția. Cea dintîi dintre invențiile sale a adus „Balanței“ peste o sută de mii de lei pe an, aplicîndu-se timp de 15 ani. Lumea a elogiat-o, dar Marcel Hașu nu s-a declarat mulțumit, ci s-a pornit s-o perfecționeze, sprijinit substanțial și concret de Comisia inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, organizație aparținînd Frontului Democrației și Unității Socialiste. Rezultatele colaborării n-au întîrziat să apară, invențiile 3 și 4, complementare, aducînd în 10 ani o economie de peste 25 de milioane. Nici aceste milioane nu i s-au părut suficiente fostului matrițer, devenit de-acum, după ce va fi absolvit liceul la seral, tehnician principal la Atelierul de proiectare A.M.C., drept pentru care s-a apucat din nou, după vorbele sale, „să caute și să scornească“. În planul tematic al întreprinderii figura, ca soluție pentru mărirea productivității, o temă privind eliminarea utilizării ciocanului la operațiile de îndreptat piese cu suprafețe curbe pentru cîntarele de baie. Operația se făcea, desigur, dar se făcea manual, cheltuind timp și forță de muncă. Cei de la „Balanța“ și-au propus s-o mecanizeze, iar matrița gîndită și realizată de Marcel Hașu s-a dovedit cea mai bună. „Am întors problema, îl auzim, pe toate fețele și pînă la urmă ce mi-am zis ?, dacă piesele se puteau îndrepta cu ciocanul, atunci matrița trebuie să reproducă aidoma lovitura acestuia. N-a fost ușor, precizează, am rămas multe ore după program și am luat-o, de cîteva ori, de la capăt, dar pînă la urmă am reușit. S-or fi mirat unii de cîtă patimă am pus, în privința asta ca și în altele, „ce te omori, nea Hașule, de te-apucă noaptea în atelier ?“, dar eu zic că nu ei ar fi trebuit să se mire de încăpățînarea mea cît ar fi trebuit să mă mir eu de modul lor, ușuratic, de-a privi problema. Păi ce, măi fraților, le-am și spus-o citorva, mă zbat pentru mine ! ?, mă zbat pentru întreprindere, doar n-o să așteptăm de la alții să vină să ne împingă de la spate. Adică noi cu lefurile, iar ei cu ideile, n-ar fi fost rușine ? ! Tovarășul Ceaușescu așa ne-a învățat, să gîndim cu capetele noastre, iar noi, în Comisia inginerilor și tehnicienilor, asta am și făcut : ne-am pus mintea la contribuție ca să scoatem producție de calitate superioară și, totodată, mai ieftină. Concret, și cu asta închei, noul procedeu, destinat inițial cîntarelor de baie, se va generaliza și la cele de bucătărie, aducînd alte zeci și sute de mii de lei economii“.

Inovator și inventator de elită, Marcel Hașu e, se socotește chiar el, un om obișnuit. N-a traversat Canalul Mînecii înot, n-a zburat peste Himalaia și nici n-a descoperit cine știe ce leac miraculos. Nici chiar în plan strict tehnic el n-a răsturnat lumea. A modernizat ici și colo, a revizuit colo și dincolo, modest, meticulos, înțelegînd că rostul lui, de român și de comunist, în acești ani de superbă efervescență creatoare, anii Epocii Nicolae Ceaușescu, e să-și aducă o contribuție, cît de modestă, la mersul înainte al întreprinderii și, implicit, al țării. Marcel Hașu n-a stat cu mîinile în sîn, iar dacă în dreptul inovațiilor și invențiilor sale s-au adunat milioane, el nu se crede cu nimic mai presus decît alții, fiind convins că nu și-a făcut decît datoria. Nici ultima sa invenție, realizată alături de inginerul Mihai Giurgiu, brevet nr. 87 611/1983, nu-i un capăt de țară, de vreme ce ea se referă la un simplu capac. Da, da, la un capac, mai exact la unul din material plastic care, folosit în mod repetat (ani la rînd) la acoperirea borcanelor cu gît profilat, poate spori producția marfă a „Balanței“ cu cîteva milioane de lei pe an ! Mult, cu alte cuvinte, din puțin, dar cu rezultate și beneficii net superioare.

Din experiența comisiilor inginerilor și tehnicienilor

Spre a susține avantajul ideii sale, inventatorul ne-a prezentat două borcane cu conserve : unul pus în 1983 și acoperit cu plastic, celălalt pus în 1954 și acoperit cu tradiționalul celofan. Dacă din ultimul lichidul se evaporase complet, în primul el era intact, perfect conservat, ca o dovadă de necontrazis că plasticul îi asigurase (în condițiile respectării instrucțiunilor de folosire : fierberea în aburi a borcanelor cu capac cu tot timp de cel puțin un minut) o etanșeitate fără cusur. La aceste capace, cu preț de cost de 1,25 lei bucata, cererea e foarte mare, punîndu-se totodată problema extinderii folosirii lor în industria de conserve. Se produc în prezent, la Unitatea agroindustrială Sibiu, 3 000 de bucăți pe zi, Marcel Hașu fiind sprijinit fără rezerve, colegial, de Comisia inginerilor și tehnicienilor de la „Balanța“ (președinte inginer Virgil Benga) în ounerea la punct a unei matrițe cu 4 cuiburi. Capacul e, zice inventatorul, gata, el și-a luat zborul, de-acum altceva mă preocupă, zamacul, pentru că vreau să realizez cît mai repede un pinion din plastic, eliminînd astfel nu doar zamacul, care e un material deficitar, ci și o parte din manoperă. Adaugă că experimentele cu noul tip de pinion sînt în plină desfășurare, fără ca soluția definitivă să fi fost găsită, aplicarea lui garantînd un beneficiu de peste 200 000 de lei anual. Ce va urma ?, întrebăm. Oho, răspunde, mai sînt atîtea și atîtea de făcut, completînd prin aceste vorbe, simple, omenești, imaginea unui om pentru care căutarea și găsirea noului par să fie o vocație și, în același timp, o meserie, imaginea comunistului implicat, cu toate energiile, cu toate disponibilitățile, în bătălia pentru binele și mai binele țării.

Altfel zis, Marcel Hașu nu e decît un om care n-a stat cu mîinile în sîn.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

A căuta și a găsi, sub același acoperiș

Vremurile marilor inventatori solitari au apus, se pare, pentru totdeauna. Invenții sau descoperiri epocale în medicină, mecanică, fizică, chimie, cum au fost cele datorate pînă nu demult unui Fleming, Otto Wankel, Linus Pauling sau pleiadei de atomiști ai începutului și mijlocului de veac, sînt astăzi practic imposibile. Marile creații ale ultimelor decenii nu mai poartă o singură semnătură. Ele aparțin unor colective largi, de multe ori inter și pluridisciplinare, dată fiind complexitatea problemelor cu care se confruntă azi știința, tehnica și tehnologia mondială.

În acest larg context al unei realități prezente și în țara noastră se înscrie și înființarea Consiliilor inginerilor și tehnicienilor, colective patronate de Frontul Democrației și Unității Socialiste, organism profund democratic, înființat din inițiativa și cu aportul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu căruia îi revine, între altele și îndatorirea de a contribui, cu concursul maselor largi de cetățeni, la stimularea mișcării de idei, brănirea talentului virtual, încurajarea inițiativelor valoroase în domeniul cercetării științifice și al ingineriei tehnologice. În exemplificarea noastră vom aduce cîteva mărturii de la Întreprinderea Automatica din Capitală, unitate ce cuprinde și un puternic compartiment de proiectare-cercetare, așa numitul SPC-3. (Slăbiciunea tehnicienilor pentru abreviațiuni este și ea un fapt la ordinea zilei). CIT-ul este alcătuit aici din 280 de membrii, vîrsta medie a acestora fiind de aproximativ 28 de ani. O situație care ne obligă la o nouă constatare : în țara noastră, ca de altfel în întreaga lume, automatica și electronica (în special mașinile de calcul) aparțin celor mai tineri dintre noi. Sînt discipline de dată relativ recentă, mai de curînd introduse în învățămîntul superior, și tehnicieni pe cinci subcomisii sau subgrupe. Iată profilul lor : Inventii și inovații (ing. Paul Săndulescu), Probleme profesionale, simpozioane, școlarizări (ing. Aurelian Stoica), Promovarea produselor (ing. Carmen Pinzaru), Autoutilare (ing. Pavel Mircea), Norme de consum (ing. Ion Mioșanu).

— O colaborare colegială care, bănuim, s-a concretizat în numeroase realizări.

— Mă voi strădui să aduc cîteva exemple. O întreprindere îndeajuns de dificilă dacă e să o fac pentru informarea publicului larg, deoarece produsele noastre reclamă cunoștințe de specialitate pentru a fi înțelese și apreciate. Voi încerca totuși. Un colectiv alcătuit din inginerii Paul Orbesteanu, Emil Studineanu, Nicolae Chivu, Carmen Pinzar, Radu Rusu, Ovidiu Popovici, Marius Ungureanu, Cristian Tomescu și Adrian Curaj au proiectat un echipament de comandă și acționare a roboților industriali de tip Crital-R. Este vorba de un echipament pe 5 axe pentru comanda motoarelor electrice cu disc, testat conform normativelor C.A.E.R., dar care a prezentat performanțe superioare acestora. El a trezit deja interesul unor beneficiari externi. Un alt colectiv, alcătuit de data asta din inginerii Sorin Munteanu, Gelu Popovici, Horia Urdea, Mircea Sturzu, Octavian Drăgășanu, Adrian Georgescu, Carmen Georgescu și Ada Sturzu a realizat un echipament pentru dozare discontinuă tip DD-116, destinat proceselor de dozare în industria chimică și metalurgică. Produsul s-a dovedit competitiv atît în țară cît și în străinătate, înlocuind un echipament similar, extrem de costisitor, adus pînă de curînd din import. În sfîrșit, mai dorese să amintesc realizarea unui echipament electronic pentru cîntar de bandă, foarte solicitat de industria noastră metalurgică. Toate acestea au fost deopotrivă, proiectate și executate de către întreprinderea noastră.

Am mai notat în continuare și realizarea unor invenții de excepțională valoare : **Metodă și circuit de multiplicare-divizare** (cu erori sub 0,05%), **Metodă și circuit de convertor de semne pentru doze tensiometrice** (cu erori sub 1 la mie) și **Adaptor de semnal pentru benzi rulante-cîntăritoare.** Toate trei sînt datorate unui singur autor, dar acesta ne-a rugat să-i trecem numele sub tăcere, considerînd că ele aparțin întregului colectiv de la SPC-3. I-am făcut pe plac, apreciind la rîndul nostru că modestia este singura virtute care dă forță și relief adevăratelor merite și fapte de conștiință.

LIVIU TIMBUȘ ■

O ipostază a muncii de fiecare zi: creația

Joi, 25 iulie, am asistat la Șantierul naval Brăila la lansarea la apă a unui cargou pentru export. După spargerea de bordaj a tradiționalei sticle de șampanie, a fost lansat la apă simplu și fără probleme. Acțiunea, emoționantă ca semnificație, era totuși una de rutină, chiar dacă nu se petrece în fiecare zi. Cei prezenți au aplaudat și, grăbiți, s-au îndreptat spre locurile lor de muncă. Îi așteptau, evident, alte vapoare în construcție. Toate au intrat în obișnuitul de fiecare zi, de fiecare ceas de muncă, pentru fiecare din cei 5 000 de oameni ai muncii de la Șantierul Naval.

Să încercăm acum să subliniem contribuția acelor muncitori, tehnicieni și ingineri care prin munca, priceperea și talentul lor au contribuit la realizarea la care am fost martori și la multe altele asemănătoare, care au făcut ca vapoarele românești să fie din ce în ce mai bune, să-și cîștige un binemeritat renume.

Sîntem în mijlocul proiectanților Atelierului saturare și agregatizări. Aici se proiectează implementarea pe navă a tuturor subansamblelor, elementelor de tubulatură, postamenților și agregatelor. În atelier, la scara 1 : 25, este executată macheta cargoului abia lansat. Proiectarea după machetă are mai multe avantaje. Pînă la folosirea acestei metode, după lansare, nava mai stătea la cheul de armare cel puțin 6 luni. Acum nava este complet armată, avînd posibilitatea să plece în cursă după 2—3 luni, perioadă în care se fac și probele necesare. Pe lîngă scurtarea ciclului de fabricație, metoda duce la o calitate sporită, multe din lucrări făcîndu-se fără reveniriile inerente montajului după planuri. Condițiile de muncă se îmbunătățesc prin transferarea unei cantități de manoperă în ateliere, evitîndu-se astfel munca în spațiu închis. La cargoul care tocmai a fost lansat, pe lîngă avantajele enumerate, s-au economisit 30 tone tablă, 10 tone țeavă și 20 000 ore manoperă. Inginerul Victor Trifan, șeful atelierului, ne atrage atenția asupra caracterului special al acestuia. Noțiunea de proiectant este aici alta decît cea cu care ne-am obișnuit. Mulți din proiectanții atelierului sînt muncitori de înaltă calificare, cu experiență îndelungată, care asigură într-adevăr o colaborare perfectă între proiectare și execuție. Au fost invitați să lucreze aici oameni cunoscuți pentru creativitatea lor : maistrul specialist în tubulatură Nicolae Tatian, muncitorul Neculai Popa, de cîteva luni subinginer, absolvent al Facultății de Mecanică Galați, Secția Brăila. Are 31 de ani, a lucrat pînă nu de mult la Atelierul Sculărie. Este membru O.D.U.S. S-a format ca muncitor învățînd de la mai vîrstnicii săi colegi nu numai secretele meseriei, ci și felul cum trebuie privită munca. A mai învățat că una din datoriile muncitorului este să nu se mulțumească să execute perfect un dispozitiv oarecare, ci să caute și să găsească căi pentru automatizarea și mecanizarea muncii sale, pentru mărirea productivității.

Atelierul Sculărie al Șantierelor Navale este o adevărată școală de creatie tehnică, în care fiecare se simte dator să-și aducă contribuția. Este un fapt cu totul obișnuit ca la S.N.B. muncitorii să fie autorii unor dispozitive cu eficiență deosebită. Noțiunea de colectiv a căpătat aici sensul cel mai larg și generos.

Ion Dima, muncitor categoria a VII-a, lucrează de 31 de ani la șantier. Este membru de partid. Împreună cu echipa pe care o conduce este autorul unor scule combinate care printr-o singură trecere strunjesc tuburile etambou, a mașinii hidraulice pentru frezat postamente de motor la nave. Tot echipa lui Ion Dima a conceput și realizat dispozitive destinate reducerii importului : masina de turnat centrifugal cuzineti navali ; instalația de tracționat ancore — reduce manopera la jumătate, în condiții de siguranță maximă ; pompă de transferat apa prin dezechilibrare, destinată scoaterii apei din santină (o instalație extrem de ingenioasă care poate fi folosită și în agricultură, la trigații) ; instalație hidraulică pentru presarea tubulaturii în atelier cu recuperarea apei în sistem hidrofor — servește la verificarea tubulaturilor, reduce consumul energetic, mărește calitatea, crește productivitatea (operațiunea poate fi efectuată de 2 oameni, în loc de 7) ; mașină pentru autosifon cu care sînt dotate barurile vapoarelor (poate fi folosită, evident, și în restaurante, cantine, cofetării). Întrebat care sînt oamenii de bază ai echipei, Ion Dima a numit fără ezitare trei tineri, comuniștii Ioan Crăciun, Sosilica Roșu și membru al O.D.U.S. Anghel Boldeanu. Nici unul n-a trecut de 25 de ani.

Tot în atelierul de sculărie ne-a atras atenția o instalație de control a etanșeității tablelor cu ajutorul sistemului vidat. Instalația este în probe, depistează fisurile fără a mai fi necesară umplerea cu apă a încintelor. O asemenea instalație poate fi folosită cu același utilitate și pentru verificarea etanșeității bazinelor de beton, a izolațiilor hidrofuge. Cei interesați pot obține date de la fața locului.

Creația tehnică e la ea acasă la Șantierele Navale din Brăila. Ea răspunde în primul rînd unor necesități de primă urgență ale producției și se măsoară în economii de materiale, manoperă și energie, vizează automatizarea, mecanizarea proceselor tehnologice, duce la creșterea productivității muncii. Membrii de partid, tinerii U.T.C.-iști, membri ai O.D.U.S., în colective de o perfectă omogenitate, își unesc eforturile într-o singură direcție — spre mai bine.

OPREA GEORGESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

RADU CÂRNECI:

„Scriitorul nu termină niciodată a învăța de la viață..."

— Să pornim de la poezia de dragoste, Radu Cârneci. Dumneavoastră aduceți ode iubirii, în timp ce alții îi dau cu tifla. Ce se întîmplă ? S-a dus amorul ?

— Oricare întreprindere pe care o vrem neobișnuită ori măcar interesantă este anevoioasă, solicitîndu-ne întreaga ființă interioară, cu atît mai mult cînd e vorba de înfăptuirea lucrului artistic, lucru care, nu l aș fi, trece sau ar trebui să treacă dincolo de obișnuit. Cît privește poezia căreia îi slujesc, cred că are menirea să așeze nu numai pe fruntea poetului dar și pe cea a cititorului adevărat o coroană a frumuseții care să-i îndrăznească să și mai mult întrebările și să-și tot răspundă și mai mult tainele, să i facă deci să-și dovedească încă odată măreția ființei omenești care este și care comunică cu jur-împrejurul cosmic prin rațiunea frumosului. Și, firește, ați început **ex abrupto**, punînd în discuție problema poeziei venind din iubire sau dinspre iubire, gen oarecum ocolit în dezbaterile din presa literară, trebuie să mărturisesc sincer credința că, în pofida marginalizării sale — la noi și aiurea ! — poezia de dragoste, adevărata și marea poezie de dragoste, este la fel de prețuită azi de către publicul bun ca și în vremile lui Petrarca, „ Shakespeare, Hugo, Leopardi, Eminescu, Baudelaire, Blaga. Aceștia și alții au fost și au rămas mari creatori și prin — sau, poate, mai ales prin — poezia iubirii. Ne-am putea imagina, oare, un Shakespeare fără sonetele-i care egalează marile sale tragedii, ori pe Eminescu fără **Lucafărul**, chintesența creației sale ? Indiscutabil, nu ! Fiindcă, în general, opera de artă — cu foarte rare excepții — este un demers al binelui și frumosului care tot din iubire izvorăște și devine putere mereu învingătoare prin umanismul conținut. De la poemele homerice și cele ale Evului Mediu la Dante și Goethe, de la Whitman și Mickiewicz la Pușkin și Gibran, la Arghezi și Seferis, literatura lumii a fost marcată profund și definitiv de această principala trăsătură a omului : de a fi fără de asemănare prin aspirațiile-i către adevăr, bine și frumos. De unde și sublimul — suma acestora ! — care numai omului i se potrivește precum Soarele Cerului !..

— Pe dumneavoastră ce vă deosebește de poeții pe care i-ați amintit ?

— Eu înțeleg poezia de dragoste într-un chip mai complex. Nu pur și simplu a cînta iubirea, ci a **cînta iubirii** ca — iată-l devenirii noastre — sentiment care-i propriu doar ființei umane. Depărtarea, singurătatea, dorul de ființa îndrăgită se contopesc aici cu aspirația spre împlinirea sufletească, cu teama de timpul devorator, cu spaima de clipă, deci, dar și cu speranța în clipa următoare ce poate fi mai bogată, prin trăirea iubirii, decît un secol de clipe obișnuite. A mă adînci în mine, în singele și în duhul meu, a-mi trăi ființa cu toate ale sale pînă la mistuire, a mă identifica momentului, dar depășindu-l, dîndu-i eternitate prin cuvîntul spus, prin rădăcina nevăzută a acestuia, înseamnă pentru mine dăruirea supremă, **arderea de tot**. Fără-ndoială, nu mai este vorba de o simplă poezie de dragoste ce poate fi cîntată ușor sau șoptită pătimaș, ci de o identificare a eului prin sentiment, de o înălțare a acestuia, prin purificare, la o stare ce ține de un ineffabil nu ușor de pătruns. Mai exemplifica dacă vreți citind din cartea mea de Sonete : **„Iubirea este-atotstăpînitoare / domnind pe singe, patimi și eresuri, misterizînd la marile-nțelesuri, / de chip interior dăltuitoare. / Ea mișcă munții, luminează-n soare / destelenind universale șesuri, / chemîndu-ne la cosmice culesuri / pe-ntinderi nesfîrșit unduitoare. / / Iubirea-i axul cerurilor toate, / jur împrejuru-i lumi cu lumi s-adună / în mari nuntiri cu muzici peste poate, / / Idei dansează, cerurile tună, / stele-n ghirlande leagănă-se roate / sub zodiile care le-ncunună...**"

— Ce să zic, îmi place. Cunosc poezia cu prisma ei cristalină de Sonete, apărută nu de mult. Cunosc și celelalte volume în care am observat o schimbare de tonalitate de la lirismul pătimaș (iarba verde, acasă, Grădina în formă de vis. Umbra femeii, Cîntarea cîntăritor) **la acela grav, tulburat de accente dramatice** (Banchetul, Oracol deschis, Temerile lui Orfeu, Timpul judecător). **Ce-a declanșat această schimbare ? Orfeu a început să vadă viața cu alți ochi ?**

— Întrebarea dumneavoastră cuprinde și răspunsul pe jumătate, referindu-mă la trecerea nemiloasă a timpului, la vîrsta care ne strînge mereu mai strîns, de nescăpat. Temerile vin mereu mai multe, mai întunecate, asemenea liliecilor în amurg. Și așa omul mereu adunîndu-se-n sine gîndește mai adînc la ale sale, își privește mai îndurerat chipul și sufletul, devenind cu fiecare zi mai el-însuși, esențializîndu-se, mereu mai pur. Acest mister al esențializării i se dezvăluie artistului mult mai devreme decît altora. Cînd la aceasta se adaugă o îndelungă suferință de suflet, „fenomenul" devine o permanență psihică cu urmările-i de rigoare. Creatorul de frumos trece, în acest caz, vrînd-nevrînd, în acel registru grav, încărcat de puterea meditației elegiace, care nu o dată îl descoperă pe artist în adevărata sa ființă, ori în cea de a doua față a ființei sale. Este, poate, și cazul meu.

— Înțeleg că vă unește și pe dumneavoastră o generație, nu ? Care este aceasta ?

— Noțiunea de generație a fost și rămîne în artă permanent echivocă și relativă. Deosebirea, în chiar cadrul aceleiași generații de vîrstă, există diferențe ale structurilor de creație, ale stărilor de suflet, ale creatorilor respectivi. Aceasta face ca într-o generație, ai cărei componenți au debutat cam în același timp și cam în aceeași linie estetică, în decursul anilor, cu definirea tot mai precisă a personalității fiecărula, aceștia să devină de orientări și atitudini bine distincte, nu o dată opuse. Astfel, în cadrul unei generații de vîrstă (cu o diferență, să zicem, de zece ani între cel mai vîrstnic și cel mai tînăr) pot exista două sau chiar trei „generații estetice". Laurențiu Ulici face în acest sens o interesantă ierarhizare și disociere pe generații, deși uneori cam arbitrară. În această idee, eu aș fi al generației „60" (deoarece am debutat editorial tîrziu, în 1963) ; ca vîrstă aș aparține, însă, acelei generații „50", atît de amorfă și nediferențiată ca orientare și atitudine, rămasă ani lungi la remorca proletcultismului obtuz și uniformizant. (Cînd, în 1955, după terminarea facultății, am încercat să debutez cu o carte cuprinzînd „poeme de dragoste", am fost privit ca o arătare : „...o carte de dragoste !, dar pe ce lume crezi că te afli, băiete ? Noi construim azi o societate nouă..."). Degeaba le-am spus că știu, că fusesem brigadier la Salva-Vișeu ; mi s-a închis ușa în nas ca unui ciumat...) O să-mi spuneți că, totuși, atunci au fost și au rămas niște poeți, unii dintre ei remarcabili (Jebeleanu, Beniuc, Boureanu, Banuș, Cassian, Deșliu, Baconsky, Labiș ș.a., ș.a.) ; da, desigur, iar cîțiva dintre ei au dat chiar și niște cărți importante, dar cu ce preț ! Nu mai spun că o parte dintre aceștia au rămas marcați pentru totdeauna de acel „timp pierdut", nemaiputîndu-se „reabilita" niciicum în fața lor și a istoriei literare...

— **Să nu generalizăm, totuși.**

E adevărat că a existat atunci, în acea perioadă de zbucium în reașezarea socială, un anume **romantism** curat și îndrăzneț, totodată, un romantism al generației care își petrecuse copilăria sub imperiul războiului și al morții și care vedea în perioada care a urmat salvarea și desăvîrșirea forțelor nației prin implantarea unui timp nou, a unei societăți a dreptății și împlinirii tuturor visurilor de libertate. Da, a fost aceea o **generație romantică** și, chiar dacă lipsită de orizontul cel mai clar a ceea ce trebuia să fie și să devină, ea a constituit, cu toate acestea, încercarea unui zbor, zbor în care unii au reușit să se și înalțe... Așa că eu aparțin acelui generații care, începîndu-și activitatea în acel.. obsedant deceniu, s-a constituit într-o conștiință de sine începînd de prin 1960, realizîndu-se plenar în timpul de după Congresul al IX-lea, prin opere care, multe, au intrat în tezaurul culturii naționale.

— Și cum debuta un romantic pe vremea aceea ?

— Eram student în anul II la Institutul de silvicultură din Cîmpulung Moldovenesc (o parte a Facultății de silvicultură din București se mutase la Brașov, cealaltă aici în Bucovina, la inițiativa lui Emil Bodnăraș — fiu al acestor locuri — care ambiționa să facă din această așezare un centru cultural. Se mai înființase un liceu militar, „Ștefan cel Mare", care funcționează excelent și astăzi, exista și o echipă de fotbal — divizionară A — C.S.A. Cîmpulung Moldova — etc. Se mutase aici și capitala regiunii de la Suceava și, odată cu toată administrația, și ziarul regional **Zori noi**, care-l avea ca șef al secției culturale pe admirabilul om și scriitor Dragoș Vicol) cînd s-a înființat aici cenaclul literar „Mihai Eminescu". În afara cîtorva ziariști de real talent — alături de Vicol mai erau George Sadoroviei și Pan Solcan — veneau la ședințele cenaclului amatori de literatură de pe toată valea Moldovei —

(Continuare în pagina 11)

R. G. TEPOSU

Desene pe asfalt

Un crou literar obscdant: București

București sînt un oraș ciudat, nici unul din atributele metropolelor „clasice" nu i se potrivește, nimic din arhitectura sa nu pare a purta sigiliul unicității, istoria nu i-a fost mai săracă în întîmplări decît a altor așezări românești; deopotrivă de atîntat și de suduit în versurile poeților populari ei e totuși unic prin **aerul** său pururi tînăr și devine obsedant prin capacitatea lui de a ne robi inefabilelor sale conture.

Soarta a vrut ca București să fie nu numai pat unei legende ci și „raiul" încendiilor pustiitoare; apa îndeobște puțină, potolită și aiicicind dulce a Dîmboviței i-a înundat în răstimpuri cuprinsul și talpa de lut moale pe care e zidit nu i-a fost pavăza tocmai sigură în calea seismelor.

Și totuși... Și totuși...

Îl iubim și-l vom iubi veșnic.

Scriitorii l-au ținut și ei drag și literatura Bucureștilor e foarte bogată. București au ispitit pana unor Pann, Bolintineanu, Filimon, Macedonski, Arghezi, Sadoveanu (Ion Marin) și încă în vremea noastră un Eugen Barbu povestește cu fast splendorile unui oraș literalmente nemuritor. Bucureștii apar și în cărțile poeților din generațiile sicilor numite '60 sau '70 sau '80 ș.a.m.d., ca și în ale altor autori ce au doar vîrsta pe care le-o conferă scrisa lor, despre care, iarăși s-ar zice, că, bucureșteni fiind, au un fierbinte **dor** de București.

La toate acestea gîndeam după ce am citit de curînd fermecătoarea carte de proze („Destin", Editura Sport-Turism) semnată de Gheorghe Constantinescu.

După un debut în poezie ce n-a trecut neobservat, Gheorghe Constantinescu încearcă, mi se pare cu mai mult succes, ispita prozei și, o spun din capul locului, întîlnirea cu proza sa e stenic-reconfortantă. Surprinzător de stăpîn pe mecanismele subtile ale prozei „simple", o narează nepretențios, incisiv, dînd tot timpul senzația lucrului știut și trăit. Autorul nostru face, cu meșteșugul desenatorului de vitraiuri, o savuroasă icoană, din cioburi disparate, a Bucureștilor interbelici în care, copil fiind, a venit cîndva spre a se statornici.

Cartea se deschide cu o povestire orgolios și derutant intitulată „Curtea din Șoseaua Ștefan cel Mare" și (nu e un sacrilegiu dacă divulg micul mister conținut în titlu) înțelegem repede că nu avem de-a face cu o curte voievodală ci cu gospodăria unor oameni obișnuiți și de treabă, săraci dar neîncovoiați de umilință.

Rînd pe rînd ne apropiem și enigmele altor „curți" orînduite în jurul Oborului somnolînd, oriental, un an întreg spre a se umple de larma tradițională a Tîrgului Moșilor, măcar pentru cîteva zile din an, de nu chiar săptămîni. Scriitorul are harul (și darul) evocării și pana lui ce nu are ambiția compunerilor „frumoase" capătă, tocmai despovărată de obsesia stilului, un stil paradoxal: net, exact, aproape rece.

S-a bătut excesiv monedă pe Bucureștii maidanelor cu sau fără dragoste, teatru ale unor floroase drame pasionale cu crime și violuri, prea mult despre alcool și mizerie spre a nu suspecta violența unor asemenea viziuni de dorința de a opune (ca odiniosră Pelimon) bietele „mistere" ale Bucureștilor, celor ale Parisului să zicem, captînd astfel interesul unui cititor avid de senzațional. Gheorghe Constantinescu corectează curajos această imagine înlocuind-o cu narațiuni nelipsite de pitoresc și totuși credibile. Măcar atît de-ar fi izbutit și „Destine"-le sale merită toată lauda.

Dar merite au și prozele ce nu au neapărat Bucureștii, drept erou literar și din acestea reținem galeria personagiilor ce persecută (cu blîndețe) memoria povestitorului prin frapanta lor originalitate, adevărați Păcală ori Nastratini năstrușnici. Caldă e evocarea tatălui, pline de interes episoadele întoarcerii în satul natal. Se cer extinse cu alt prilej istoriile despre colectivizarea agriculturii, așa cum va fi fost.

Văd în Gheorghe Constantinescu, acum după ce i-am lăudat versurile și scurtele proze, pe **romancierul** ce, sigur, va fi și îi aștept cu încredere cărțile.

(Am scris și voi mai scrie despre autorii despre care îndeobște... nu se scrie, iubite cititorule, nu pentru a „certa" critica literară atentă doar cu valorile omologate ci spre a încerca ipostaza romantică și nu lipsită de absurd a unui solitar împărțitor de dreptate.)

GHEORGHE TOMOZEI

Pururi pace

Iubim, și sufletul curat
se mări curate se desface
iubirea sînceră ne place
și tînjirea nemăsurat
ca bucuria-nir-un palat
cînd floarea darului se coace

Iubim să fie pururi pace
să dea-n mătase dudul cînd
pe borangic trecut prin ace
floarea de mac bobu-și desface
și fetele își trec la rînd
ai vieții har nemăsurînd
canonul vieț cînd se coace

GELLU DORIAN

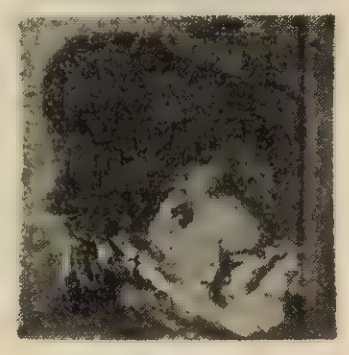

În acest număr, reproduceri după lucrările pictorului NICOLAE BLEI

Argument

Democrația interviului

Interviurile pe care le dau scriitorii sînt, fără îndoială, o formă a democrației literare. Cel care pune întrebări se exprimă pe sine tot atît de mult cît și cel care răspunde. Iar prin textul interviului, care este un articol cu două semnături, intervievatul și intervievatorul dau seama de starea democrației literare la un moment dat, de contextul literar al acelui moment și de problemele interne ale scrisului. Apariția recentă a volumului întîi dintr-o amplă antologie intitulată **Romanul românesc în interviuri (o istorie autobiografică)**, Editura Minerva, 1985, ne dă prilejul să consemnăm, iată, cîteva aspecte semnificative privitoare la chestiunile enumerate mai sus. Istoria interviului românesc ca gen al publicisticii cu subiect literar, imaginile autobiografice ale romanului nostru în oglinda interviurilor date de romancieri, evoluția conștiinței de sine a profesiunii de romancier și mișcarea istorică a contextelor care au constituit mediul înconjurător al romanului la noi — iată, altfel formulate, aspectele care compun mozaicul impresionant de implicații cuprinse în această antologie masivă, exhaustivă a interviurilor date de autorii noștri de romane despre propriile lor romane.

Realizată de Mariana Vartic și Aurel Sasu, antologia la care ne referim aici îi cuprinde pe toți autorii, indiferent de valoarea lor istorico-literară, care au dat măcar un interviu referitor la activitatea lor de romancieri. Volumul întîi îi cuprinde doar pe cei al căror nume este cuprins între literele A și F, ordinea fiind, firește, alfabetică, iar numărul paginilor acordate fiecăruia depinzînd de valoarea autorilor. Evident, însă, că dacă G. Călinescu nu e prezent decît cu șapte pagini aceasta se datorează faptului că nu există de cît șapte pagini de interviu în care Călinescu se referă la romanele sale. Problema respectării reliefului axiologic corect este, în acest caz ori în altele, surclasată de aspectul obiectiv-cantitativ al prezenței romancierilor în interviuri. Secolul al XIX-lea este absent din antologie tocmai pentru că interviul va deveni abia în secolul nostru o modalitate la... modă a dialogului democratic scriitor-public. Dar — surpriză? — iată că nici perioada interbelică nu este întotdeauna atît de bogată, pe cît ne-am aștepta, în asemenea forme publice ale confesiunii literare. Mircea Eliade, însă, e prezent cu cinci interviuri întinse pe 22 de pagini. Cum ne putem explica diferența față de Călinescu? E, credem, diferența între două generații și două mentalități. Generația lui Mircea Eliade descoperise gustul dialogului cu publicul, chiar dacă și în marginea unor proiecte niciodată realizabile așa cum erau confesate, gust ce făcea parte dintr-un nou joc de societate literară, mai autentic, pasionat de mărturia cea mai neconvențională și îndrăgostit de literaturitatea proiectelor, a utopiei lor, la fel de tare ca și de literatura propriu-zisă, gata făcută adică. G. Călinescu vorbește numai despre gata-făcutul romanelor sale, de fapt doar despre **Cartea nunții**, de pe poziția unui superior orgoliu publicitar (interviul chiar fu multă vreme prilejul cel mai nimerit pentru autopublicitate). De altfel, pînă la generația lui Mircea Eliade valoarea de mărturie de

sine creditabilă și cea privitoare la autenticitatea laboratorului intim al creației era minimă. Abia cu această generație punctul de vedere al scriitorului se autoreflectă într-o viziune asupra scrisului. Dacă G. Călinescu își explică romanul recent publicat ca un critic, Eliade își explică romanele ca pe încă-niște-intenții, din interioritatea cea mai profundă a voinței încă nestructurate în formă auctorială: „De mult mă urmărea gîndul unei cărți mari, sau al unei serii de cărți, care să cuprindă experiențele acestei decisive din prima tinerețe: dragostea — nu victorioasă, ci simțită ca un instrument de autoflagelare, de năruire demonică, de pierdere de sine — sexul, foamea, moartea". Să comparăm patosul temei vitale încă necristalizate în dogme de cunoaștere și autocunoaștere al acestei confesiuni cu răceala Călinescului: „Romanul tratează despre dragoste și moarte, în două acte, unul idilic și celălalt sumbru. Totul e încadrat în ritmul vieții moderne, ba chiar modernisto, și cred că prima oară se introduce într-un roman românesc, nu ca element secundar, ci ca senzație dominantă, viața fizică (sportivă), fără ironie, fără aprobare". Cu asemenea formule de certitudine nu simți confesiunea publică drept o necesitate a creației ci ca pe una a explicării ei la ieșirea pe „piață". Or, la Mircea Eliade chiar confesiunea directă, sinceră și confuz-vitală devine inimă, munte și literatură: „«Tinerețea», în literatura românească, este foarte puțin explorată: i se cunosc numai victoriile sau numai experiențele tipice". Și tînărul romancier își mărturisește în continuare neliniștile, căutările, incertitudinile, confuziile. Interviul poate începe atunci cînd cel întrebat nu și-a răspuns încă la toate întrebările și se determină cînd nu mai are nici o întrebare să-și pună.

Antologia pe care o avem în față ne instruiește, însă, și despre acele contexte în care mărturisirea scriitorului nu e decît o pseudo-confesiune așezată fie în clișeele vanității de a ieși pe scenă, fie în cele ale unui anumit moment literar. Referitor la clișeele de gîndire specifice unei conjuncturi, iată un răspuns la o anchetă despre roman din 1957 : „În ceea ce privește analiza psihologică de care se face uneori prea mult zgomot, trebuie să declar că Joyce mi se pare monstruos prin speculație cerebrală și că Proust este, pînă la o anumită limită, adorabil. Că timpul nostru nu a ucis «trestiile care gîndesc» este incontestabil, dar s-ar mi se dea voie să spun că noi gîndim mai repede și că mai ales acționăm și că, fără să ne silim să dăm o literatura delirantă, sîntem datori cititorului cărți neadormitoare". Veacul înaintează!

Cele mai numeroase interviuri nu cuprind (altă surpriză?) chestiuni legate de poetica personală a romancierilor. Nu sînt meditații critice autoreferențiale. Nu au un caracter așazicînd tehnic. Cele mai multe mărturii de atelier sînt sentimentale, publicitare, de atitudine ori pun în discuție problemele generale ale genului romanesc la un moment dat. Să însemne că romancierul nostru nu poate ieși din pielea de artist pentru a intra în cea de (auto) critic? Ar fi însă să nu ținem seama de excepțiile care confirmă regula, un Camil Petrescu, de pildă, absent aici (dar prezent în conștiința noastră). Ar fi să nu ținem seama de Nicolae Breban (datorită alfabetului, prezent), un romancier cu o acută conștiință teoretică și speculativă a propriei sale activități scriitoricești. Despre conștiința de sine a romancierilor noștri vom putea purta, acum, extrem de interesante discuții cu textele pe masă, grație excelentei inițiative bibliografice a autorilor acestei antologii.

IOAN BUDUCA ■

POEZIE

Poezia cochetă

Nu tradiționalismul definește lirica lui Alexandru Andrițoiu, deși exercițiul prozodic se află la mare cinste în această poezie obsedată de frumusețea formei. Chiar cînd se exercită pe teme desuete, care făceau deliciul tradiționaliștilor, poetul disertează săgalnic și galant, nu fără o notă de cabotinism. Gesticulația lui o teatrală și în regia acestcia aflăm o gamă foarte variată a mișcării, de la îngînduratea navetă a lui Grigore Alexandrescu, pînă la exaltarea macedonskiană. Cel mai evident este acest lucru în ultimul volum, **Poeme noi** (Cartea Românească, 1985), în care Alexandru Andrițoiu exersează toate registrele posibile ale modernismului, desfășurînd un repertoriu incredibil prin disponibilitatea nesfîrșită a adaptării. Poetul face aici o sinteză insolită a stilurilor și motivelor consacrate, la limita între improvizația liberă și pastișă, topind totul în pasta cochetăriei livrești și sentimentale. Jubilația neîntreruptă este starea sa genuină și, chiar dacă spiritul pare uneori atițat de mari probleme, tulburarea sfîrșește într-o euforie duioasă : „Să întomnăm ca mărul domnesc. în exultare/ și să primim zăpada ca fețele de munți/ către eternitate, ca-nspre-un magnetic soare,/ cu cîntecul cunună netulburatei frunți !" **(Întomnind)**. Poezia lui Alexandru Andrițoiu reprezintă, așadar, triumful artificiului și al manierei, căci rareori se întîmplă ca percepția să nu fie stimulată de modele. Cultura, în înțelesul de inventar artistic, dublează mereu natura, iar cutare stare sau fragment de realitate sînt văzute ca proiecții livrești. Poetul pare deformat în versul traducerii fiecărei observații într-un limbaj cultural, fie acesta de proveniență mitologică ori literară pur și simplu. Toate poemele lui Alexandru Andrițoiu sfîrșesc în bibliotecă și nu întîmplător autorul laudă această provincie a cărții, închipuind un sfîrșit jumătate trist, jumătate comic : „Voi locui-ntr-o margine de frază, —/ surîsul tău augusț mă-nsoțește încă./ Privește-mă cum mă topese în bură/ și trec, din stradă, în literatură./ eram bătrîn al meșelor rotunde/ ce întrebat, bea vin și nu răspunde./ Mă vor strivi coperțile de carte/ într-o bibliotecă de departe" **(Eu plec...)**. Cu toată cochetăria ei foarte vizibilă, poezia are totuși un farmec indicibil și o grație netrucată prin nota de eleganță a frazării.

Scenariul liric și convenția artistică plutesc așadar la suprafață în poemele lui Andrițoiu, precum vegetația lacustră, și în această exhibare voită a mijloacelor poetice stă și nota pronunțată de manierism. Iată o traducere literară a unei scene de vînătoare, cu vînători languroși, atinși de boala secolului : „Prin jungla nuferilor barca plutește fără nici o țintă,/ iar noi, în barcă, triști și palizi ca-ntr-un poem de Lamartine./ La margine de baltă rațe sălbatece, țipînd, colindă, —/ dorm armele-n banduliere căci vînătorii zac de spleen" **(Restituire)**. Poezia și-a pierdut ingenuitatea percepției naturale, cîștigînd în schimb una a percepției livrești, mutînd adică imaginația cu un etaj mai sus. Senzualismul imprimă însă recuzitei culturale o mare prospețime, în ciuda artificiului foarte pronunțat. Prestidigitația prozodică, ușurința versificării, calofilia incurabilă sînt forme prin care se manifestă obsesia frumuseții artistice, nu o dată tradusă redundant, care lasă la tot pasul senzația de saturație.

Prin poezia lui Alexandru Andrițoiu se perindă aproape întreaga noastră lirică modernă. Dacă nu avem aici o sinteză, măcar un compendiu tot găsim. Nu lipsește, bunăoară, postura euforică a exploratorului rătăcit într-o geografie exotică de obîrșie minulesciană : „Ci, împrejurul sferei, descoperi-vei, poate/ noi Indii, noi Floride, Formose de mărgean" **(Lauda sferei)**. Alteori, versurile sînt presărate cu umor și cu poante lirice, ca la Topîrceanu : „Ca în metempsihoze/ pe-acolo am mai fost/ prin vechi apoteoze./ Păstrez și niște poze/ însă făcute prost". **(Iernînd, un vis mă smulge)**. Cînd creionează peisaje dunărene, desenul are melancolia unui Barbu Nemțeanu din poemele cu pescari : „La țărmul Dunării, peste-arătură/ pescarii-și duc, în spate, barca sură./ Lopețile atîrnă-n drum biegite/ și-neulcă-n negru firele-ncolțite" **(Nu apele)**. În altă parte, dăm peste imaginile arctice și cețoase, ca la M. Cruceanu : „ Ani duși : corăbii albe de vikingi/ alunecînd spre nord cu gheața-n chingi/ pe mările brumoase și saline. —" **(Elegie prelungă)**. Cînd inspirația îl trage înspre interior, poetul laudă veșmintele vaporoase ale femeii, precum un G. Rotică : „Nu-ntoarce capul! Du-te înainte / foșnindu-ți trist ușoarele veșmintele" **(Euforie)**. Un umor superior pune autorul cînd descrie interioarele distinse, cu decoruri aristocrate, ca în poeziile lui N. Budurescu : „Interior distins ca-n vechi picturi/ cu oameni nobili așezați la cină. —/ Le joacă focul roșu pe figuri,/din vin irumpe-o tragică lumină" **(Interior distins ca-n vechi picturi)**. Din Ion Barbu vine sugestia înclestării obscure a forțelor geologice : „Nici abur nu se-nvîlă, nici cîntec Nemișcarea/ se-aduna în cloștare cu ritm neauzit./ Ai crede lumea moartă. Ci vie, respirarea,/ ridică înn luminii ajunsă la zenit" **(Ceas alb)**. Lucrurile promovează rafinamentul celor înfățișate de Minulescu ori Ștefănescu-Est : „Sînt gheață impietrită-a veșmîntului,/ ghețar cristalizat și irizînd./ Am preț înalt și aristocrație,/ reflex al artei rafinate sînt" **(Solilocviul cristalului)**. În fine, nu lipsesc nici decorurile provinciale, cu circiumi și cazarme prăfuite, ca în versurile unor I. M. Rascu, Demostene Botez sau N. Davidescu.

Ceea ce aduce în plus Andrițoiu e spectacolul galant și sentimental, nota de cochetărie și duioșie cu care vorbește despre această recuzită neverosimil de bogată. Însă sunetul propriu al liricii din **Poeme noi** vine din sugestia unei crize a livrescului, înfățișată în imagini ale degradării fastuoase. În această subminare tandră a propriei imaginații avem cele mai notabile reușite care fring gîtul gratuității, dînd la iveală o tînguire secretă, fără gesturi oraculare E aici o tușă din cărți și o sondare a realității cu ochii dilatați : „Inima inimii s-a dăruit,/ mîna din mînă s-o dea mai departe./ Ochiul privește peste sfîrșit,/ ochiul citește dincolo de carte" **(Decis)**. Abandonul livrescului, ca temă lirică, desigur, dă poemelor lui Alexandru Andrițoiu, dacă nu dramatism, cel puțin sugestia lui.

RADU G. ȚEPOSU ■

ESEU

Scrieri de tinerețe

O scriere deosebit de interesantă deschide recentul volum Mircea Eliade — **Contribuții la filosofia Renașterii**, apărut la Editura Academiei R.S.R., ca prim titlu în colecția „Capricorn" (1984), supliment anual al Revistei de istorie și teorie literară. Colecția dă curs unei inițiative călinesciene (de altfel, vigneta de pe pagina de gardă îi aparține marelui critic) și debutează cu publicarea tezei de licență a lui Mircea Eliade, **Contribuții la filosofia Renașterii**, urmată de un interesant grupaj de publicistică intitulat **Itinerar italian**. Volumul — de mici proporții : însumează 170 de pagini format mic — reprezintă nu numai o restituire de istorie literară, ci și o pagină de biografie literară, care deschide în chip oportun noi perspective în cunoașterea personalității cunoscutului istoric al religiilor.

Textele (îngrijite de Constantin Popescu-Cadem și prefațate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, care, de altfel, coordonează întreaga serie) se întregesc reciproc. Dacă lucrarea de licență despre filosofia renascentistă (redactată fragmentar — numai primele trei capitole dintr-un sumar mult mai amplu) reprezintă o dizertație erudită, dar în același timp de o mare supleță a gîndirii, **Itinerarul italian** este un jurnal de călătorie conceput în stilul dezinvolt, acut literar, necanonic al gazetăriei culturale a anilor '27—'28, un jurnal cu valoare mai ales documentară față de studiul de istoria filosofiei care îl precede (aici). Cele două călătorii în Italia întreprinse de tînărul Mircea Eliade devin pretext de observație realistă, de judecată critică asupra mentalităților, de experiențe culturale și de viață. O Italie privită cu ochi deloc idolatri, receptată fără complexe de inferioritate. Refuzul atitudinii turistice la uneori forme incandescente : „A vizita Veneția cu **Guide** în trei zile e stupid. (...) Muzeul prin el însuși au atrage. **Baedeker-ul** îndeamnă să-l consulți înainte, ca să nu pierzi vreun tablou de valoare. Dar cînd ești în fața tabloului, **Baedeker-ul** e inutil. Tablourile nu trebuie citite, ci privite". Dar, în ciuda acestor reflecții, Mircea Eliade împărtășește și ultimul rest de emoție estetică imediată pe care îl mai pot pricinui pinacotecile. De obicei în muzee se admiră tot ce e lăudat în **Baedeker**. În fața oricărui nume ilustru sunt necesare exclamații și comentarii. Dacă tabloul e prea mare — ființa pași înapoi, priviri concentrate, mutenie provizorie, pot face o bună impresie etc". Mircea Eliade e sensibil mai ales la aspectele de viață cotidiană ale orașelor Italiei. Relatarea unui incident banal, petrecut pe via Garibaldi din Veneția devine în **Itinerar italian** o veritabilă pagină de proză. La fel relatarea călătoriei de noapte, de la Viena spre Italia, în compania a doi studenți unguri, în compartimentul unui tren internațional. Două convorbiri, cu **Ernesto Buonaiuti** — pastor și figură celebră în acea epocă a Vaticanului, soi de „guru" neoficial al atîtor tineri —, și cu **Giovanni Gentile**, estetician și profesor universitar, sînt relatate în aceste pagini, revelînd aceeași tinerească dezinvoltură, aceeași candoare eruditâ cu care tînărul Mircea Eliade se apropia de tot ceea ce însemna cultură, spiritualitate, civilizație.

Același spirit liber îl regăsim și în însemnările sale privind filosofia Renașterii. Am lăsat anume la urmă referirile la prima secțiune a volumului de care ne ocupăm, întrucît jurnalul italian (e drept operă numai gazetărească și, eventual, literară) pregătește lectorul contemporan nu atît pentru substanța doctelor pagini de istoric a filosofiei, cît pentru tonul lor, deloc uscat, deloc doctoral, fără nici o urmă din mimetismele academice pe care le vădesc de regulă lucrările tinerilor teoreticieni. Eliade este, la nici douăzeci de ani, un gînditor pe cont propriu, care își ține îngădule cu juvenilă superbie, dar și cu solide întemeieri de subsol, severe puneri la punct. Marsilio Ficino i se pare astfel excesiv îndatorat lui Platon și, de aceea, incapabil de sinteze originale ; dogmatismul medieval e inlocuit, după părerea sa, nu de o concepție înnoitoare, ci de o nouă **retorică**, din care emană umanismul renascentist, despre care Eliade crede că este „imoral", ș.a.m.d.

Nu este locul, într-o astfel de succintă consemnare, să detaliem demersul filosofic eliadesc din aceste pagini. Vom spune numai că, prin acest prim titlu al noii colecții „Capricorn" sînt puse în circulație texte extrem de interesante, care, desigur, întregesc atît bibliografia domeniului, precum și pe cea a autorului.

TANIA RADU ■

FILM

Duelul cu viața

Omul. Omul perfect, înscris în cercul lui Leonardo. Omul, vulnerabil deîndată ce gestul duelului îl scoate din spațiul rotund, ocrotitor. În spatele lui, lumina. În față, bezna lucitoare, înșelătoare a unui coridor, prin care această perfecțiune se leagă de spațiul imperfect, agresiv al realității. Am încercat o descriere (căci de povestire nu poate fi vorba) a primei secvențe din recentul film al lui Dan Pița — **Pas în doi** (scenariul, George Bușecan) și am numit două din planurile de referință aici : **realitatea** și **idealul**. Tinerii din filmul lui Pița locuiesc, pe rînd, cînd una cînd alta din aceste zone, într-o încercare disperată de a le concilia.

Pas în doi este un film de cea mai acută actualitate. Un film despre condiția omului tînăr, despre condiția luptei lui cu viața, despre duritatea acestei lupte, care îl pîndește la imediata ieșire din adolescență, și pentru care **trebuie** să învețe a fi pregătit. Scenariul filmului a ales dintre încercări pe cea mai omenească și mai plină de capcane : dragostea. **Pas în doi** este un film **despre** dragoste, fără a fi însă și unul **de** dragoste. Ecuația ființei umane, aflată la startul vieții sale responsabile, este disecată cu duritatea profund umanistă a chirurgului, în căutarea sensului profund. **Claudiu Bleonțz, Petre Nicolae, Ecaterina Nazare** și **Anda Onesa** încarnează aici patru personaje, care ar putea constitui, firesc, două cupluri. Și, pentru că lecția e dură, pentru că nu se trișează (așa cum niciodată în riturile de inițiere tînărul nu era crutat), din cei patru tineri nu se alege nici măcar **un** cuplu ! A ne cram-

atelier literar

« G. Dumitrescu

L. C. — Olt : E predominant efortul grafic, un soi de manufactură uscată, neinsufleţită, departe de nivelul promiţătoarelor pagini de altă dată. Ceva mai bine, în „Noaptea tîrziu", şi în cîteva din „scuturi" (titlu cam forţat, nesugestiv, neconvingător) : 25, 11, 16, 17.

V. Sima : Dacă n-aţi venit pe lume cu aceasta zestre care se numeşte talent, orice străduinţi şi insistenţe rămîn zadarnice, fără rezultat, pierdere de vreme.

Paul Ioan : Lucruri interesante, în general. Multe, însă, nefiresc, artificial sofisticate, cu minuţie şi insistenţă (uneori, păsălogă) de inventar sau de proces verbal de autopsie (pentru că, între timp, ţinută prea mult de aripi, între „degete", poezia sucombă...). Mai naturale şi cursive, „Alungarea din rai", „Stupine".

Dan Andreea : Sînt semne bune, fără îndoială, chiar dacă debitul verbal e poate prea mare, iar desenul e încă niţel cam inelicit... Să vedem, în continuare.

V. Situru : Aveţi dreptate, de la o vreme ne referim mai des la probleme de gramatică şi ortografie... Ce să facem ? Nivelul şi problematica „Atelierului" sînt determinate, la urma urmei, de clientela lui !... Şi, în ciuda optimiştilor dv. păreri asupra inuzitatului scolilor, adevărul e că ele oferă societăţii, cam de multă vreme, absolvenţi insuficient pregătiţi în ce priveşte limba română. Ne gîndim, deci, uneori, că putem (şi : necesar) să contribuim şi noi, pe cît posibil, la împuţinarea acestor rezultate negative. Că, în definitiv, pentru junele (sau mai puţin junele) agramat care ne trece pragul, descoperirea, de pildă (şi însuşirea, odată pentru totdeauna!) a formei corecte a unui cuvînt (pe care pînă acum îl scrie şi-l rosteşte stîlcit) sau „revelaţia" virgulei dintre subiect şi predicat, etc., etc pot fi nişte cîştiguri reale, practice (oricît de mărunte) cu care va rămîne pe veci (fie că va fi în stare sau nu să-şi urmeze mai departe aspiraţiile sau veleităţile literare...). Se poate discuta, desigur, acest punct de vedere, poate prea concesiv şi prea... pragmatic !... În ce priveşte versurile trimise, n-am găsit nici acum elemente pentru o altă evaluare decît cea care vă e cunoscută.

Radu Nacu Ciosun : Din păcate, lucrurile se orientează spre alternativa superficială (semnalată deja) : a bancurilor ieftine, facile, de gust îndoielnic. Care n-au nimic de-a face cu poezia.

C. S. Aron : Lucruri şterse, lipsite de clorofilă, de pigmenţi, inclusiv piesa „tradusă", al cărei paradox (?) se pierde în nisip...

V. Vosganian : Este o înclinaţie lirică, tînguioasă, de litanie, cu ameninţări de monotonie şi lipsă de relief, de pregnanţă. Nesiguranţe şi aproximaţii în expresie nu fac decît să mărească acest stil senzaţie de vag, de şters, de neartizanat (...să-ţi îngîne pe nări privirea aburită" ? !...). Ceva mai definite şi mai sugestive, „Vino", „Iarnă", „Imagine" (minus citatul, firesc) Să vedem, în continuare.

N. Sacalis : Cîteva lucruri interesante : „Exil poetic", „Ploaie", poate şi „Copacii".

G. Pantelimon, Anailli, Sorin Ionescu, Manuela Nistorescu, Anca Boian, Bogdana D. N. („Concluze"), **A. Enescu — Pucioasa, Cristina Pejan** (mai bine, în „Nesansă" „Motor"), **Kriss :** Încă nu, să mai vedem.

Orlanda Oprea, Iosif Brad, Cr. Coressi, Ana Zed, V. Massaci (ceva, în „Capacul", „Încercare"), **Dan Cristian, Ionel Anghel, E. Vernescu, Laurenţiu Opricau, Gavril B., O. Clanca, Barbu Alexandru, D. Pietraru, Horia Tăru, F. Köllö, Ilie Panait** (ceva, în „Pastel urban"), **Dan Răcăşan** (ortografia !), **Coman Iacob, Mara M., E.-G. Todiraşcu** (ceva, în „Tinereţe"), **Emil Perşa, Blanche, Vasile Mihalcea, Luminiţa Urs, Eugen Zugravu, Gabriela Copu, Gheorghe Dragotă :** Nimic nou !

Ivănescu Rozina Adrian, Ionel Neagu, Carmina Lungu, Cristina Vâlc, Mihail Rujoiu, Nicolae Rodica, Dorin Biscă, Gh. Iulian, Florin Stoian, Petru Iuliu Mirza, Vasile Apetrăchioaie, Cornelia Moise, Dragoş Lăpan, Iulian Pisică, Gh. Hanganu Sever, Florina Valeria Rus, Sanda Braniştе, Adrian Drăghescu, Geta Nicoară, Speranţa Dinescu, Claudiu Crivineanu, C. D. Şoancă, Călin Diaconu, M. Miriţescu, Marna Ianc.

Încercări de nivel modest.

N.B. Manuscrisele nu se înapoiază.

GEO DUMITRESCU ■

CĂ SÎNT FRUCT...

Mă agăţ cu amîndouă mîinile
de creanga
unui pom
şi-mi imaginez
că sînt fruct.
Apoi mă leagăn... mă leagăn...
Din păcate
nu-mi vine în minte
decît
jubilaţia viermelui.

LUCIAN CEŞINA

SUB LUNĂ SFÎŞIAT DE AMINTIRI

Aleargă-mă, din nou, peşte cîmpie
Năluca-nvăluită în amurg ;
Vin ploile cu faţa ta şi-o mie
De cai cu coame care-n spume curg.
Nechezul lor zvîrlit în mine-nfrige
Cuiţitul cu minere de argint,
Mereu acelaşi dor care mă frige
Strigîndu-mă prin nori de mărgărint,
De parcă din adîncul fiinţei mele
O patimă, ca şi un sfredel lung,
De cîntec de izvor cu ochii-n stele
Să dea, tot, taie, repetînd prelung :
Oho, cîtă plăcere să te doară
Rănitul pui de pitpalac din orz,
Să ţi se facă inima vioară
Şi trupul îndoit arcuş pe corzi,
Să nu găseşti ce cauţi numai cucul
Să-ngine glasul care-l ştii pierdut,
De-asupra ta să frunzărească nucul
Albumul unor ani care-au trecut,
Să mai rotească-o mierlă-aceeaşi cpilă
Ce-n tine şi-a prelins întîiul viers,
Să simţi că-n suflet iar ţi se-nfiripă
Crescînd durut zăvoiul dintr-un mers
De boare ca de faţă care-ţi pune
Pe ochi năframa palmelor subţiri,
Să izbucneşti în chiote pe strune
Sub lună sfîşiat de amintiri !...

ION CRAIOVA

RUGĂ

În trupul meu se răsuceşte
un vultur, căutînd hotarele patriei,
eixstă în mine o prietenie cu cerul
unde lumina e limpede, limpede,
vin eu primăvara pe buze
cu ochii ca două oceane de lumină
sînt pămîntul acesta frumos
pe care dourme orizontul
sînt pumnul pe care voi îl ţineţi
ascuns în buzunar,
beau propriul meu vin
lăsat să se învechească la uşa
unei mînăstiri
grîul meu e bogat la pipăit
pielea îmi arde ca o flacără.
Doamne întăreşte acest suflet de copil !

V. PETRESCU MÎRGEAN

Povestiri istorice ardelene

Concomitent cu comemorarea a două sute de ani de la Revolutia lui Horea, Cloşca şi Crişan, cărcia i s-au consacrat numeroase scrieri istorice, beletristice şi dramatice, a apărut la Cluj-Napoca, în editura „Dacia", o nouă carte cu caracter istoric ardelean. Scrierea se intitulează **Tunetele de pe Bobîlna,** şi aduce în fruntea ei evocarea răscoalei tărăneşti din 1437, la care au participat iobagi români, maghiari şi germani din nordul Transilvaniei.

Autorul ei, Valentin Raus, face parte din pleiada de scriitori şi publicişti ardeleni, care în toamna anului 1940, la cedarea Ardealului de Nord, în urma diktatului de la Viena (30 august 1940), a rămas pe meleagurile sale străbune, întrînd în redacţia ziarului „Tribuna Ardealului" de la Cluj, de sub conducerea profesorului Emil Haţieganu, unde a lucrat pînă la eliberarea provinciei robite (23 August 1944).

În anii aceştia şi în cei următori, Valentin Raus a publicat mai multe volume de povestiri şi evocări : **Pe lîngă păcat** (1942), **Fata din pădure** (1962), **Comoara** (1967), **Vopseşte-ţi părul castaniu** (1968) s.a. Contribuţia sa la „Tribuna Ardealului" s-a remarcat îndeosebi prin „pagina culturală", intitulată **Grai şi suflet românesc,** dedicată creatorilor româneşti şi activităţii culturale naţionale.

Noul volum al lui Valentin Raus se inspiră din istoria crîncenă a Transilvaniei, brăzdată de atîtea răscoale şi revoluţii, cu care scrisul autorului se identifică cu atîta conştiinţă. După evocarea „Tunetelor de pe Bobîlna", urmează evocarea unui alt eveniment înregistrat de istorie, Răscoala ţăranilor năsăudeni din 1734, care, prin ţăranul Tănase Tudoran, eroul povestirii, s-au răsculat împotriva dispoziţiilor împărătesei Maria Tereza, de a înfiinţa regimente româneşti de graniţă. Eroul povestirii, moş Tănase Tudoran, a murit moarte de erou, dar moartea sa a fost un strălucit exemplu de independenţă românească şi de eroism tărănesc.

Acelaşi eroism răzbate şi în povestirile: **Destinul luat de coarne, 1943, Toamna, Străinul, Călătoria mea în Nord.**

Înrudit prin creaţiile sale cu scrisul lui Ion Slavici, Ion Agârbiceanu, Pavel Dan şi cu scriitorii ardeleni din ultimul timp (Ion Vlasiu, Ion Brad, I. Lăncrănjan ş.a.), Valentin Raus, care a împlinit recent 65 de ani, reprezintă acolo, la Bistriţa, o tradiţie a literaturii române, un steag de luptă culturală vrednic de luat în seamă.

VASILE NETEA ■

Radu Cârneci

(Urmare din pag. 9)

Vama, Frasin, Gura Humorului, de la Sucevaa dar şi de peste munţi, de la Fălticeni. De aici a venit Nicolae Labiş, care, la arcă dată, nu ştiu dacă avea cincisprezece ani. Cele mai bune lucrări citite în cenaclu se publicau în pagina literară a ziarului ; în prima pagină de acest fel au fost publicaţi pentru întîia oară Nicolae Labiş, Oltea Paşcovici (elevă la Liceul pedagogic din Gura Humorului) şi subsemnatul. Nu reţin cu precizie data apariţiei, oricum era în iarna lui 1951. De atunci a început prietenia mea cu autorul **Primelor iubiri,** al cărui destin s-a frînt atît de devreme...

— Deci aţi studiat silvicultura. De bună seamă e-aţi cutrierat şi păduri, silvicultor fiind. Ce-a trecut în poezie din preocuparile dumneavoastră profesionale ?

— Cred că o anume vitalitate şi o predispoziţie naturistă, foarte vizibile în primele mele cărţi **(Noi şi Soarele** — 1963 şi **Orgă şi iarbă** — 1966, ambele la E.S.P.L.A.) şi încă, poate, o rigoare a expresiei lirice venită din studiul ştiinţelor exacte (matematici, fizică, biologie etc.).

— În 1964 aţi primit însărcinarea să vă ocupaţi, la Bacău, de apariţia revistei Ateneu **al cărei prim redactor şef aţi fost. Cum era Bacăul literar şi artistic în acei ani ? Ce colegi de breaslă aţi avut ?**

— Perioada de la Bacău rămîne pentru mine cea mai bogată în împliniri de spirit. După primii, şi singurii, cinci ani de silvicultură pe care i-am practicat, am trecut în domeniul activităţii culturale. Înfiinţarea revistei **Ateneu** a corespuns unei necesităţi de timp. În acei ani se simţea acut lipsa unor organe de presă într-o serie de centre culturale de primă mărime. Apariţia revistelor **Ateneu** şi **Ramuri** a deschis o poartă prin care au intrat în arena publicisticii naţionale revistele **Familia, Arges, Astra, Convorbiri literare, Tomis, Vatra.** Acestea toate, alături de revistele literare deja existente, au dat vieţii culturale româneşti, în anii imediat următori Congresului al IX-lea, un impuls de excepţie, contribuind la rapida afirmare a literaturii, artelor şi ştiinţei din ţinuturile respective şi participînd la circulaţia naţională a valorilor de spirit. Pe lîngă toate acestea revista **Ateneu** a lansat cu succes şi a promovat cu grijă încă de la început o serie de tineri scriitori care azi sunt de notorietate : Bălăiţă, Genaru, Romanescu, Genolu, Adam, Sorianu, Gane, Octavian Voicu, C. Th. Ciobanu, C. Călin şi alţii din generaţiile care au urmat. Din acest punct de vedere **Ateneul** — seria nouă — are merite incontestabile şi poate servi ca exemplu.

— Ce făcea între timp poetul Radu Cârneci ?

— Între timp sau paralel cu aceste treburi de revistă îmi scriam nişte poeme, încercam nişte traduceri, citeam şi studiam. În această perioadă, dar şi mai apoi, m-am convins că a fi scriitor înseamnă a munci enorm de mult, a-ţi fi ţie însuţi permanent şi necondiţionat, maestru şi învăţăcel, viaţa obligîndu-te cu fermitate la aceasta. Scriitorul este, trebuie să fie oriunde şi oricînd, un mare autodidact. Dacă de pe băncile institutelor de arte ies compozitori, dirijori, actori, regizori, pictori, sculptori etc., nu avem (iar dacă am avut cîndva a fost o eroare !) vreo facultate care să dea diplome de prozatori, poeţi ori dramaturgi. Scriitorul — dacă este să fie — se descoperă singur ori îl descoperă alţii, dar de realizat doar el şi numai el singur, printr-o muncă sisifică, se realizează. **Scriitorul nu termină niciodată a învăţa de la viaţă şi a scrie pentru oameni ; el moare după ce a trăit pentru toţi...**

— Subscriu ! În paralel cu propria poezie, dumneavoastră aţi şi tradus din lirica universală (Senghor, Kosovel, Gibran ş.a.) Cît e de grea această muncă ? Ce are ea specific ?

— Am mai spus-o şi o repet şi acum : cultura unui popor se constituie din ansamblul valorilor spirituale autohtone la care se adaugă, cu necesitate, cele mai reprezentative creaţii ale celorlalte naţiuni. Deci, cît în cultura unui popor sunt transpuse mai multe sau majoritatea operelor de vîrf ale umanităţii, cu atît spiritualitatea acelei naţiuni este mai împlinită, mai complexă. Dacă artele plastice, muzica, diversele ştiinţi ale ştiinţei au fiecare în parte un limbaj unic şi universal, literatura se impune de fiecare dată a fi tălmăcită în celelalte graiuri ale lumii. Dar, în timp ce proza, eseul, teatrul comportă o traducere mai lesnicioasă, mai **sd litteram,** poezia devine un caz special prin însăşi structura expresiei sale. Limbajul metaforic, nuanţele acestuia, se impune a fi perfect descifrate şi turnate într-o echivalenţă de calitate cît mai apropiată de original. Din această cauză traducerea de poezie este, fără nici o îndoială, o chestiune grea ce ţine de creaţia propriu-zisă şi nu de o simplă mişcare de translaţie dintr-o limbă în alta. Şi tot din acest motiv, această muncă dificilă, de înaltă virtuozitate, trebuie făcută de adevăraţii poeţi care să înţeleagă mlezul de taină al limbii din care se traduce şi, desigur, să găsească replica perfectă a limbii în care se traduce, şi nu de traducători „de-a gata". La noi, Heliade, Coşbuc, Şt. O Iosif, Ion Buzdugan, Goga, Pillat, Ioan Ciorănescu şi alţi poeţi de marcă s-au dăruit cu prisosinţă acestei nobile îndeletniciri. În ultimele decenii s-a făcut mult în această direcţie, reuşindu-se a se da doritorilor de frumos din ţara noastră alese echivalenţe ale marii poezii de pe toate meridianele. Aş exemplifica doar cu cîteva nume care susţin ideea : Philippide, Lesnea, Eta Boeriu, Doinaş, Boureanu, Vulpescu, Aurel Rău, C.D. Zeletin, Petre Stoica, Darie Novăceanu. Traducerile acestora se ridică mai întotdeauna la înălţimea originalului egalîndu-l.

— Şi viceversa ?

— Aici nu stăm atît de bine. Dacă Editura „Eminescu" o „Minerva" tradue anual cîteva volume din poeţii clasici sau contemporani, iar Uniunea scriitorilor coordonează unele antologii de poezie românească, nu există un program al unei asemenea traduceri în colaborare fermă cu edituri prestigioase din străinătate. Nu putem spune că poezia românească participă la acest schimb permanent şi cu loc rezervat, la banchetul poeziei lumii, aşa cum ar merita, fiind, după cîte cunosc, una din cele mai interesante de pe mapomond. Dacă Eminescu, poetul naţional, a fost tradus în principalele limbi din Europa(cît de bine, rămînînd un semn de întrebare ?), dacă Nichita Stănescu, Doinaş, Maria Banuş, Nina Cassian, cunosc unele versiuni datorită străduinţilor personale ale acestora, dacă Soresecu — participant la multe întîlniri poetice internaţionale — a reuşit a fi cel mai cunoscut poet român în Europa şi în lume, iar aceasta datorită numai perseverenţei sale, mai departe marea poezie românească dintotdeauna şi de azi e practic foarte puţin cunoscută în plinătatea frumuseţii sale. După opinia mea, pe care am mai exprimat-o cîndva, Festivalul naţional de poezie „Mihai Eminescu" ar trebui să devină internaţional, cu participări prestigioase ale unor mari poeţi din străinătate, ale unor traducători de clasă şi nu în ultimul rînd a unor editori de primă mărime care să propulseze, pe merit, poezia românească pe „piaţa culturală" a lumii. Aş mai adăuga, în legătură cu circulaţia valorilor spirituale ale ţărilor mici şi mijlocii, ca fiind una din şansele de a se impune în faţa celorlalte popoare ; această idee se înscrie perfect în politica externă de mare audienţă pe care o duce cu perseverenţă România. Cazul Iugoslaviei (prin marele festival de poezie de la Struga), Senegalului (organizator al primului festival al artelor popoarelor negre), Belgiei (coordonatoarea festivalului european de poezie), precum şi al altor ţări ce găzduiesc asemenea mari reuniuni permanente întru spirit vorbeşte de la sine.

— Aţi participat la numeroase întîlniri literare internaţionale, aţi cunoscut scriitori de prelutindeni, ştiţi care e gustul publicului din alte părţi. Spuneţi-mi, ce fel de poezie are priză mai mare : cea modernistă, descătuşată de norme restrictive, ori cea care cultivă formele tradiţionale ?

— Aceste tendinţe, după opinia mea, coabitează, nu o dată, armonios şi creator, fapt de reţinut, fiindcă important este, în primul rînd, **ce se spune** şi abia după aceea **cum se spune.** Desigur, un anume modernism, înnoitor al expresiei artistice stă bine poeziei şi nu numai poeziei...

— Dumneavoastră sînteţi printre puţinii care scriu în spiritul canoanelor clasice. Nu vă temeţi de anacronism ?

— Nu sunt un adept al modelor literare, care, ca orice modă, aşa cum spunea Claudel, e tot ce se demodează mai repede ! Cu toate acestea, nu desfid poezia în cauză, am comentat nu o dată admirativ cărţi şi autori care preferă această cale. Şi chiar eu însumi am scris în acest fel o parte din poemele mai subliniat patriotice din volumele mele **Cîntînd într-un arbore** şi **Nobila stirpe.** Acelaşi sentiment de satisfacţie mi l-a procurat poezia neagră din care am tradus (Senghor, Cesaire, Guillen, Brierre, Damas, Rabemananjara, U'Tamsi ş.a.), poezie a expresiei lirice descătuşate de aşa zisele forme rigide, dar pline de ritm şi de o extraordinară muzicalitate. Totul este ca poezia să fie şi să rămînă poezie cu frumuseţile şi tainele-i fără de care, nu ! Dar, referindu-mă la **sonet, rondel, gazel, glossă,** forme fixe ale poeziei în care atîţi poeţi ai lumii au excelat, mărturisesc : sunt unul din acei — nu puţini nici azi — care găsesc în acestea mereu noi şi alese satisfacţii ale creaţiei. Vorbind doar despre sonet, în care am rămas un împătimit, consider că nici o altă expresie poetică nu-ţi dă mai precis starea de poezie, puterea de a face din cuvîntul la îndemîna oricui diamant în rimă sau în contextul versului. A scrie sonet înseamnă a sculpta limba poetică dar şi gîndirea artistică ; nici o altă formă a poeziei nu-ţi dă atît de mult sentimentul creaţiei de excepţie, al puterii de faur şi artizan, totodată, a celui care face, din acel fagure de miere al limbii populare, statuie de lumină şi muzică fără de asemănare. Dacă Verlaine, în plină explozie a surrealismului, putea să-şi scrie poemele de o muzicalitate ce ţine de inefabil, de ce n-am putea noi, azi, servind un umanism mereu proaspăt, să dăm cititorului şi limbii române complexa şi rafinata forţă a cugetului nostru poetic ? ! Anacronic ? Nu ! Mai sigur, un partaer de steag fără de vestejire !...

— Atunci, haideţi să publicăm interviul.

— De acord !

Găina în retortele geneticii

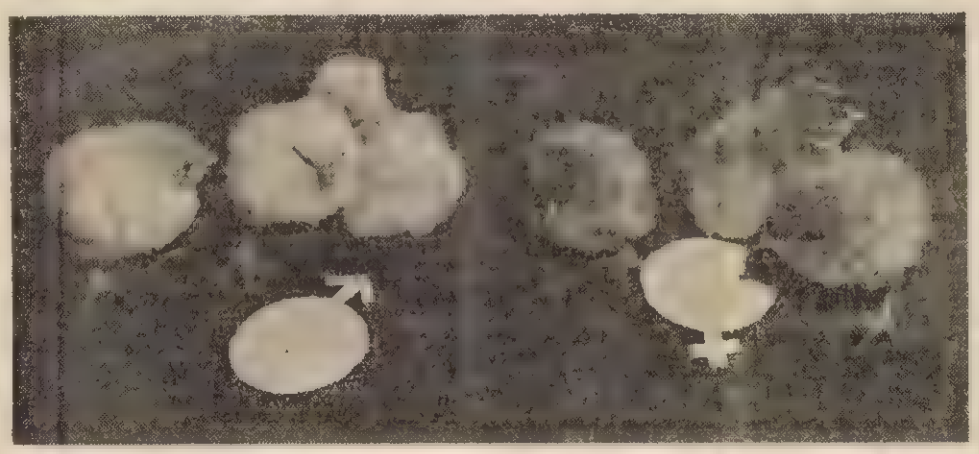

Stop-cadru la Institutul de cercetări și producție pentru păsări și animale mici

Găina, așa cum o știm, o creștem și o mîncăm de mii de ani, face parte din acele cîteva specii de animale domesticite care, pe parcursul aventurii lor genetice, și-au pierdut în anonimat ancestorii originari. La fel ca în cazul pisicii (care nu se trage, cum mai cred unii, din pisica sălbatică), sau al cîinelui (care nu este nici el un urmaș al lupului), traseul paleontologic al bîndei Gallus domestica (găina de curte) stă în continuare sub semnul incertitudinii. Unii ornitologi o consideră descendentă directă din Gallus bankiwa (găina sălbatică), dar problema este controversată. Evident, nu e nici locul și nici menirea noastră să descurcăm această enigmă. Am arătat toate acestea pentru a reaminti că, în evoluția galinaceelor se pot stabili cu precizie două momente ale revoluției biologice. Primul este cel amintit : transformarea speciei sălbatice în pasăre de curte. Cel de-al doilea a avut loc chiar sub ochii noștri, în ultimele decenii, cînd aceeași necuvîntătoare a devenit în mod practic o vietate nouă : găina ameliorată. O specie care, în liniile generale, păstrîndu-și identitatea somatică, poate fi totuși considerată ca o specie **reconditionată**, deci care seamănă și se deosebește în egală măsură de tradiționala pasăre de curte. Vom aduce amănunte pe parcursul relatării noastre, dar nu înainte de a prezenta cititorilor noștri cîteva date de ansamblu privind dezvoltarea aviculturii în România.

Investițiile de specialitate — cuprinse și ele în vastul program de dezvoltare a cercetării științifice naționale, domeniu arătat, după cum se știe, în atenția conducerii de partid și de stat, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal — a beneficiat în ultimii 20 de ani de însemnate fonduri de investiție, de o puternică bază de cercetare, de numeroase contacte cu unități de profil din străinătate. O largă deschidere spre cunoaștere și progres, caracterizată nu numai prin asimilarea și îmbogățirea unor tradiții în ceea ce privește creșterea păsărilor de curte, ci mai ales prin revizuirea întregului material biologic existent, prin crearea unor noi rase și linii cu performanțe greu de imaginat chiar de către un zootehnist al anilor '50. Astfel, producția avicolă a țării a crescut în ultimii 20 de ani de zece ori, sau ceea ce apare cu evidență în consumul de carne și ouă pe cap de locuitor : 270 ouă și 14 kilograme carne, cifre care ne situează pe locuri fruntașe în ierarhia mondială. În prezent, întreaga producție de ouă de consum este asigurată de doi hibrizi (producători de ouă cu coajă albă) : Albo 67 și Albo 70, care, sub supraveghere de specialitate, sînt capabili să producă o producție anuală medie de 250—270 ouă. Producția de carne de pasăre este asigurată și ea de doi hibrizi broiler, Robro 69 și Robro 79, care, în aceleași condiții, au înregistrat în medie un spor mediu zilnic de 35 g și, respectiv, 33 g.

În rîndurile care urmează ne vom ocupa însă de cîteva din cele mai recente realizări ale specialiștilor în materie. În acest scop ne-am adresat colectivului de specialiști de la **Institutul de cercetare și producție pentru creșterea păsărilor și animalelor mici de la Balotești.**

Ei bine, vom nota de la bun început că vizitarea unor ferme profilate pentru creșterea intensivă a păsărilor nu constituie deloc o promenadă reconfortantă. Omul din afară trebuie să constate, nu fără o stringere de inimă, că bietele necuvîntătoare sînt aici sortite să se nască, să trăiască în niște cuști suprapuse, să ajungă vreodată să vadă lumina soarelui, că mediul ambiant, artificializat (căldură și lumină constantă), le obligă să nesocotească succesiunea anotimpurilor și, deci, să devină găini ouătoare în toate cele 365 de zile ale anului. Ele sînt hrănite cu porția și nu au niciodată ocazia să-și ciocănească ouăle.

Acest amestec brutal în viața speciei, în intimitatea naturii, se vor grăbi să ofteze unii, nu poate avea decît consecințe negative. Dar biologii resping asemenea observații pesimiste. Omul se amestecă în treburile naturii din primele momente ale existenței sale ca animal antropoid, iar speciile de plante și animale ce-i asigură continuitatea nu sînt la urma urmei decît organisme recreate prin inteligența sa superioară. Spre deosebire de animalele sălbatice, ajunse în captivitate, galinaceele nu contractează nici stări de claustrofobie și nu sînt nici victimele depresiunilor psihice. Dacă au de mîncare, sînt pe deplin mulțumite. Dar despre toate acestea, cîteva rînduri mai jos.

Abordarea unei metodologii moderne de creștere a găinilor a impus abandonarea treptată a sistemului de întreținere la sol și introducerea sistemului de creștere intensivă în baterii. În această privință, o soluție tehnologică originală, datorată specialiștilor, o constituie proiectarea și utilizarea bateriilor (cuștilor) verticale, procedeu ce prezintă avantaje certe și care, de altfel, a fost introdus și în mai multe centre avicole din străinătate. Pe această cale se obține reducerea în totalitate a silicei și a benzilor transportoare pentru colectarea dejecțiilor, ca urmare a așezării cuștilor pe nivele în scară. Au fost reduse, totodată, numărul de pluguri pentru raclarea dejecțiilor cu 67% pentru fiecare linie de baterii, consumul de metal cu 26%, a crescut spațiul vital al păsărilor cu 25%, a fost îmbunătățită capacitatea de cazare a halelor pentru tineretul de înlocuire. O altă noutate : bateria de reproducție pentru păsările din rasele ușoare. Avantaje mărite ale capacității de cazare, ouă cu calități igienice superioare, procedeu prin care se exclud infecțiile exogene.

În ceea ce privește rasele de păsări existente încă în gospodăriile populației sau în unele ferme de stat, acestea sînt, credem, îndeajuns de cunoscute publicului larg. În afară de „golașa de Transilvania", singura rasă cu adevărat autohtonă, toate celelalte sînt creații ale unor avicultori din străinătate : pasărea pentru ouă (Leghorn), rasele grele, crescute pentru producția de carne (Brahma, Cochinchina, Dorking etc.), rasele mixte, importante atît pentru ouă cît și pentru carne (Rhodeisland, Sussex, Plymouth). Dar pentru specialiștii institutului toate acestea și altele au reprezentat în primul rînd un material biologic de lucru pentru obținerea de linii noi. În avicultură, o linie de păsări înca în agricultură, crearea hibrizilor reprezintă o activitate perpetuă, deoarece aceștia se caracterizează și printr-o mare instabilitate biologică. Dar performanțele lor se dovedesc cu adevărat nemaipomenite : au fost realizate găini recordiste, capabile de a produce peste 300 de ouă pe an. Vom mai nota apoi că un hibrid pentru carne poate atinge în numai 49 de zile o greutate de peste 2 kilograme. Tocmai de aceea, după acest interval, ținerea lui în viață devine nerentabilă. Găinile ouătoare din rasele grele, adulte și tineret, sînt obligate să țină cură de slăbire, furajarea restrictivă, pe bază de rețete științifice, fiind singura capabilă de a menține potențialul productiv ridicat.

În aceeași ordine de idei, deci referindu-ne în continuare la munca de ameliorare, de selecționare a liniilor existente, este locul să pomenim un succes de răsunet al genetiștilor de la ICPCPAM : realizarea **minirock**-ului, linia autohtonă de găini cu virtuți de excepție. La ultimul test internațional, desfășurat în Franța acest hibrid românesc a demonstrat că poate realiza o greutate medie de 2,4 kg în numai 56 de zile. Minirockul, apreciază specialiștii, reprezintă găina viitorului, deoarece el răspunde tendinței economice mondiale de a se obține același produs cu costuri mici (o atenuare a unui consum de furaje redus (cu aproximativ 25 %). Greutatea corporală mai scăzută permite totodată folosirea mai eficientă a spațiului de cazare. Se mai precizează în continuare obținerea unor linii Leghorn cu greutate corporală redusă, a unor linii de cornich cu talie redusă și a unor linii de tip Leghorn, în vederea producerii de hibrizi cu ouă brune.

Deosebit de interesant se dovedește programul de creare a unor linii de găini, capabile de a produce broileri sexabili la vîrsta de numai o zi. Altminteri spus, este vorba de obținerea unor pui, la care, încă din prima zi, culoarea pufului sau dezvoltarea remigenelor, permit departajarea puicuțelor de cocoșei. O asemenea minune a geneticii devine posibilă prin încrucișarea unui cornich roșu cu o femelă rock albă (cu genă silver). Cocoșeii se vor naște cu puf alb, iar puicuțele cu puf roșu-galbui. Acest lucru permite creșterea descendenților pe sexe, efectuîndu-se o furajare dirijată în funcție de cerințele nutriționale diferite, ceea ce va determina o economie de substanțe nutritive, sporuri superioare de creștere, uniformitate mai mare a loturilor. I-am întrebat pe interlocutorii noștri dacă nu cumva prin creșterea separată a cocoșilor, spațiul de cazare al acestora se transformă într-un veritabil cîmp de luptă ? Ni s-a răspuns că natura stabilește și aici o ordine socială. Învinșii cedează locul celor puternici, aceștia tolerînd, condescendenți, existența confraților cu capacitate combatantă mai modestă. Și o nostimadă : cocoșii puternici (la fel ca acei bărbați care uită că organismul este alcătuit nu numai din mușchi ci și din celule nervoase) devin extrem de fudui, de trufași, dovedindu-se indiferenți chiar și față de „sexul slab". De acesta au în schimb grijă cocoșii mijlocii, deci aceia care nu sînt nici războinici înveterați, dar nici supuși umili.

În cadrul activității institutului și al unităților de profil au fost înscrise și teme de cercetare privind ameliorarea unor specii de rațe, gîște, bibilici, curci, și animale pentru blană. Nu ne-am propus să includem în cuprinsul relatării noastre și această latură a investigațiilor de genetică și biologie, dar sîntem tentați să facem o excepție, și anume, să prezentăm cititorilor noștri, în cîteva cuvinte, mai noua preocupare pentru producerea ficatului de gîscă în lume, acest delicios gastronomic trece ca preț de vînzare înaintea icrelor negre. Consumul mondial este de numai circa 3 000 tone, solicitările fiind cel puțin duble. Ei bine, cercetătorii institutului, împreună cu alți specialiști și-au propus să obțină pentru întîia oară în lume o producție de ficat gras în sistem industrial. Îndopărea se face cu o mașină specială (realizată în Institut), dar nu în afara unor cunoștințe de biologie animală. În prezent rezultatele obținute în microtestele efectuate, sînt generalizate în marea producție, la I.Av.S. Mihăilești.

Genetica, știința viitorului care promite omenirii cele mai fabuloase împliniri, va constitui și pentru avicultorii noștri principalul instrument de lucru. Programul Institutului de la Balotești are în vedere realizarea unor cercetări fundamentale care vor duce la modificări considerabile în profilul genetic al găinii. Se va urmări identificarea structurilor moleculare coexistente ale cromozomilor și corelarea acestora cu însușiri comerciale, se va proceda de asemenea la crearea, prin determinări fiziologice și biochimice, a unor diferențe semnificative privind nivelul enzimatic, compoziția chimică a sîngelui în corelație cu performanțele de producție, mecanismul de activare sau regresie a genelor. Găsirea unor noi criterii și corelații va permite scurtarea intervalului dintre generații la păsările în selecție, sau poate chiar la renunțarea testării biologice a capacității combinative dintre linii, care s-ar putea efectua cu rezultate la fel de precise în laborator.

Prin noi căi de cunoaștere, asociate metodelor clasice de genetică, consideră specialiștii institutului, va deveni posibilă crearea păsărilor dorite, adică a unor păsări mai productive, mai economice, mai adaptate nevoilor omului (păsări care vor produce ouă dietetice, carcase cu pondere ridicată a musculaturii, a regiunilor cu valoare comercială ridicată). Un rol deosebit îl va avea tehnologia de însămînțare artificială, care se va extinde în special la populațiile valoroase, în scopul folosirii la maximum a reproducătorilor cu potențial genetic ridicat.

Concomitent cu lucrările de genetică și ameliorare, o atenție particulară se va acorda elaborării și perfecționării unor noi tehnologii de creștere, reproducție, hrănire și exploatare. Totodată se vor întreprinde studii destinate reducerii consumului de energie, prin folosirea unor substituenți mult mai ieftini : energia solară, eoliană, bioguz, căldură biologică. Mai notăm că în cadrul cercetărilor de tehnologie vor fi abordate și problemele de nutriție. Hrănirea păsărilor va trebui să țină seama de nivelul potențialului genetic, de tehnologiile de creștere îmbunătățite și nou create, de gradul de dezvoltare a industriei de prelucrare. La acest capitol se mai are în vedere identificarea și folosirea de noi surse furajere în alimentația păsărilor, surse care nu intră în competiție cu hrana omului : (culturi de alge, reziduuri) de la industria laptelui, uleiului, pielăriei etc.

Interlocutorii noștri ne-au asigurat că ne vor încredința toate amănuntele de îndată ce momentul o va permite. Lărgirea frontului de investigație, dar, deopotrivă, și creșterea eficienței și sporirea productivității în toate fermele de profil din țară — ni s-a spus în continuare — vor fi în măsură să asigure realizarea unui ritm anual de creștere sporit atît la producția de carne cît și la cea de ouă. Pe această bază, în cincinalul 1986—1990, avicultura românească urmează să se situeze la nivelul celor mai dezvoltate din lume.

LIVIU TIMBUS

23 AUGUST 1944 — DOCUMENTE (volumele III, IV)

Cărți — eveniment > cărți de temelie pentru istoriografia națională

În literatura istorică culegerile de documente vor păstra totdeauna un loc aparte. Ele sînt izvoarele cu ajutorul cărora trecutul reînvie, sînt sursele de viață pentru orice istorie, cea mai vie ilustrare a curgerii vremii și mărturia ei de nedezmințit. Dacă istoricul este într-un anume sens el însuși un creator de istorie, cum Vasile Pârvan chiar îi cerea să fie, prin implicarea sa în sensul adevărat al timpului ce s-a dus, creația sa nu durează decît în cuprinsul mărturiilor epocii și prin reala și cinstita lor recvaluare. Destule momente însemnate ale istoriei noastre nu și-au dezvăluit rostul și implicațiile decît numai prin publicarea mărturiei lor documentare : **Revoluția lui Tudor, cea de la 1848—1849, Unirea din 1859 și 1918, Războiul Independenței, cel de reîntregire națională** sau, mai de curînd, **Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan** ș.a. Maturitatea istoriografiei noastre o dau deopotrivă scrierile de interpretare sau cele de relevare a izvoarelor. Un adevăr pe deplin însușit de consacrații istorici Ion Ardeleanu, Mircea Mușat și Vasile Arimia, care au coordonat seria de documente **23 August 1944**, din care au apărut în aceste zile volumele III și IV (perioada august 1944 — august 1945), precedate de un temeinic și documentat **Cuvînt înainte**, semnat de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, o foarte limpede sinteză a ceea ce a însemnat 23 August, cu antecedentele și urmările sale, în istoria poporului român, a valorii acestui act istoric în contextul de dezvoltare românesc și european.

Istoricilor de mai sus și, susținîndu-le efortul, li s-au adăugat alții : Alecsenia Andone, Ileana Chirtu, Anuța Dănilă, Alexandru Duțu, Elena Gheorghe, Viorica Hostiuc, Mihai Retegan, Ioan Talpeș, unii dintre ei cercetători la Centrul de cercetări istorice și teorie militară, alții la Direcția generală a arhivelor statului.

Arhivele interne și presa furnizează marea majoritate a mărturiilor cuprinse în aceste volume. Dar multe sînt originare din arhive străine, americane sau engleze, ori preluate din presa străină și din buletinele transmise de agențiile de presă și radio. Dacă primele două volume au înmagazinat documente privitoare la pregătirea insurecției, și au ilustrat desfășurarea ei, următoarele două fixează remarcabila contribuție a României la înfrîngerea nazismului, eliberarea întregului teritoriu național și participarea la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, în paralel cu prefacerile politice și sociale din țară, refacerea economiei distruse de război, reluarea cursului vieții naționale. Toate marile deschideri puse în evidență de revoluția de eliberare națională și socială din august 1944 sînt conturate și cuprinse în desfășurarea lor cronologică și calitativă. Procesul revoluționar început la 23 August 1944 apare în întreaga sa amploare. Lupta Partidului Comunist Român, a celorlalte partide și organizații democratice din Frontul Național-Democratic pentru cucerirea și impunerea de drepturi și libertăți democratice, pentru înfăptuirea unor reforme economice, politice și sociale apare, cum a și fost de altfel, ca o ridicare a poporului român în întregul lui în a-și orîndui și structura altfel viața socială și națională, în a se înscrie unui nou curs de dezvoltare istorică — singurul în stare să aducă țara cu fața spre un progres real, rapid și multilateral. Acestei lupte forțele burgheze nu i-au putut opune decît o rezistență fără suport în realitatea existentă și mai ales în tendințele ei, fără vigoare și unitate și pînă la urmă fără nici o șansă.

Rămîne istoricului sarcina de a descifra sensurile și nuanțele și a decanta esențele. Multe din faptele și acțiunile din acel timp erau puțin cunoscute pînă la publicarea acestor volume. Așa de pildă, condițiile în care s-a încheiat convenția de armistițiu din septembrie 1944 cu Națiunile Unite, felul în care s-a aplicat armistițiul, discuțiile purtate pe marginea acestuia, pozițiile reprezentanților statelor care făceau parte din Comisia Aliată de Control față de prevederile Convenției sau față de diferitele grupări și partide politice din România. Documentele publicate acum sînt cu adevărat revelatoare și pun în lumină contextul internațional, cu totul altul, de evoluție istorică a statului român în noile condiții de după 23 August.

Revelatoare sînt și documentele ce oglindesc situația economică, politică și socială din nordul Transilvaniei înainte și după 25 octombrie 1944. Și oricît de cunoscută ar fi participarea armatei române la luptele contra nazismului în ultimele nouă luni ale războiului documentele din aceste volume : **comunicate, rapoarte și sinteze, însemnări din jurnale de război, reportaje de pe front, faptele de eroism** nenumărate, toate dau acea impresie de contact nemijlocit, de prezență a unei realități vii și palpitante.

Un indice selectiv, incluzînd problematica celor 4 volume publicate pînă acum din seria **23 August 1944**, un tabel cu comandamentele, marile unități și unitățile armatei române participante la războiul antihitlerist întregesc nouă ediție de documente istorice, așezînd-o alături de cele mai valoroase izbînzi ale istoriografiei românești contemporane. Iată un domeniu al culturii actuale necontenit capabil, prin strădania slujitorilor săi, să rămînă în prim planul spiritualității contemporane.

ION BULEI ■

Reînoirea fundamentală a imaginii unei epoci

În istoriografia română a rămas faimoasă întrebarea lui Dimitrie Onciul, marele nostru istoric, renumit pentru rigoarea spiritului său critic, adresată studenților, care, în lucrările de seminar avansau o interpretare nouă : „Ai documentul ?“ Pentru el, nici o afirmație în sfera istoriei nu putea fi făcută fără un suport documentar. Fără temelia trainică, constituită de sursele de caracter variat — vestigiu arheologic, document, cronică etc. — istoria, ca știință, se poate surpa precum des evocatul castel de cărți de joc.

Ca în toate domeniile de activitate, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a inaugurat o nouă fază și în evoluția istoriografiei noastre. Locul dogmatismului și al aprioriismului, disprețuitori ai surselor tocmai pentru că „teza“ preceda cercetarea, a fost luat de investigația călăuzită de singurul obiectiv al aflării adevărului prin valorificarea critică a datelor oferite de surse. În cei douăzeci de ani ai Epocii Nicolae Ceaușescu, o intensă activitate de explorare și publicare a izvoarelor istorice a dat școlii noastre de istorie, o bază de informație de o largime fără precedent.

Un excelent exemplu în această privință îl oferă seria celor patru volume **23 August 1944, Documente**, tipărite de Direcția Generală a Arhivelor Statului și Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară. Primele două volume, apărute anul trecut, îmbrățișau perioada 1 septembrie 1939 — 26 octombrie 1944 ; acum au văzut lumina tiparului volumele III și IV, ce cuprind aproape 500 de documente din perioada 26 august 1944 — 24 august 1945. Ele sînt rodul efortului desfășurat de un larg colectiv, coordonat de Ion Ardeleanu, Vasile Arimia și Mircea Mușat, al căror nume singure constituie o garanție de noutate curajoasă

în publicarea de documente ca și în interpretarea lor.

Incitat de valoarea excepțională a documentelor din primele două volume, așteptasem cu nerăbdare pe celelalte două, care tocmai au apărut în librării. Oricine citește aceste două volume — care însumează peste 1 000 de pagini — va fi de acord că cel mai potrivit cuvînt pentru a rezuma impresia care stărue după încheierea lecturii este de : „senzațional“. Rareori mi-a fost dat — deși voi avea în curînd trei decenii de cercetare istorică — să găsesc într-o ediție de documente o asemenea abundență de material documentar, care să reînnoiască fundamental imaginea unei epoci.

O epocă de mare complexitate în cursul căreia, pe plan extern, România și-a angajat forțele umane și materiale, alături de coaliția antihitleristă în războiul împotriva Reichului nazist, iar pe plan intern s-au desfășurat mari confruntări politice între forțele democratice, în frunte cu comuniștii, și forțele conservatoare, confruntări în urma cărora la 6 martie 1945 s-a constituit guvernul de largă concentrare democratică, în care clasa muncitoare deținea rolul conducător. Aspectele și momentele esențiale ale acestei perioade sînt analizate, informat și profund, în două texte substanțiale care preced documentele : un **Cuvînt înainte** al generalului-locotenent dr. Ilie Ceaușescu și o **Introducere** semnată de Vasile Arimia și Mircea Mușat. Cititorului i se oferă cu profunzime și claritate cadrul istoric intern și internațional, în care sînt de integrat documentele cuprinse în cele două volume.

Conținutul și caracterul acestor documente este de cea mai mare varietate, cum lesne se poate constata din cîteva exemple : **stenogramele ședințelor Consiliului de miniștri în care s-au discutat clauzele Convenției de armistițiu** (15—16 septembrie 1944) ; **ordin de zi al generalului-locotenent T .M. Managorov**, care elogiază bravura trupelor române conduse de generalul Nicolae Macici (23 septembrie 1944) ; **cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu** care reafirmă angajarea tinerețului democratic român în lupta pentru realizarea Platformei Frontului Național-Democratic (5 noiembrie 1944) ; **studiul confidențial al Biroului pentru informații strategice al S.U.A.** (OSS) privind elaborarea în România a unei noi legislații pentru înlăturarea elementelor fasciste și pedepsirea criminalilor de război (7 februarie 1945) ; **telegrama ambasadorului american la Moscova**, Averell Harriman, privind scrisoarea ce-i fusese adresată de V.M. Molotov referitoare la situația din România (7 martie 1945) ; **raportul generalului american C.V.R. Schuyler** adresat președintelui S.U.A. despre situația politică și economică din România (3 mai 1945) ; **extrase din sinteza întocmită de Marele Stat Major, la sfîrșitul războiului**, privind contribuția militară a României la războiul antihitlerist.

Arhivele din țară și de peste hotare, presa română și străină au fost sistematic explorate pentru a alege piesele cele mai caracteristice orientărilor și opțiunilor politice fundamentale din epocă.

Cele două volume de documente dau o nouă confirmare a drumului de seriozitate științifică și onestitate intelectuală urmat consecvent de istoriografia noastră în ultimele două decenii. Ele vor aduce servicii de neprețuit cercetării istorice și educației patriotice și politice ; ele vor sluji la scrierea întru adevăr a unor pagini glorioase ce se vor adăuga la acea mare carte a neamului, care este multimilenara noastră istorie de lupte pentru libertate și independență.

FL. CONSTANTINIU ■

Istoria României în arhivele și bibliotecile americane

2

Universitatea din Columbus, capitala statului Ohio, acordă un interes deosebit studiului Europei sud-estice sub aspect lingvistic și istoric. Biblioteca acestei mari instituții de învățămînt superior — una dintre cele mai mari universități de stat americane — adăpostește o mare colecție de manuscrise microfilmate de la Muntele Athos și de la alte așezăminte monastice din Orientul Mijlociu. În istoriografia noastră Marcu Beza a stăruit asupra însemnătății manuscriselor românești păstrate la mănăstirile atonite. În anii de după război aceste biblioteci au început să fie supuse unor explorări sistematice, care au dat la iveală numeroase documente și manuscrise românești.

Sînt bine cunoscute strînsele relații pe care domnitorii români le-au întreținut cu Muntele Athos. Încă de la începuturile existenței țărilor române, cei dintîi voievozi au stabilit relații cu lumea atonită. Mai tîrziu, cînd întreaga Peninsulă Balcanică a căzut sub dominație otomană, domnii români au exercitat un adevărat patronaj în întreg Orientul ortodox supus semilunii. Grație statutului lor de autonomie, Moldova și Țara Românească au fost chemate să joace un rol de cea mai mare însemnătate în sprijinirea efortului de emancipare națională a popoarelor din Sud-Estul Europei. În acest context, ajutorul material acordat fundațiilor monastice din Peninsula Balcanică și din Orientul Mijlociu a îndeplinit o importantă funcție în consolidarea rezistenței antiotomane.

La Columbus, Ohio, profesorul Mateja Matejici este conservatorul acestui tezaur de manuscrise microfilmate. Ceea ce inițial se numea Proiectul Hilandar, a devenit prin strădania sa o largă investigație ce s-a extins de la această mănăstire la întreaga arie sud-est europeană și chiar mijlociu orientală. Grație amabilității sale am putut consulta cele cîteva sute de microfilme, dintre care multe cuprind manuscrise românești.

Dintre acestea semnalez aici două apostole redactate în Moldova, unul în vremea domniei lui Ștefan cel Mare (1463), altul în timpul lui Iliaș Rareș, un octoih și un tetraevanghel de la mijlocul veacului al XV-lea, etc. Manuscrise ce au o dublă însemnătate : prin ele însele, ca mărturii ale culturii medievale românești și prin însemnările făcute pe ele de diverși lor copiști sau cititori. Autorii însemnărilor răzbat astfel din negura timpurilor, iar informațiile date de ei aparțin acelei istorii, pe care Nicolae Iorga o numea atît de plastic „istoria prin cei mici“, în înțelesul a nu fi vorba de mari cronicari, ci de oameni obișnuiți, care țîșnesc din anonimat pentru a consemna reacția lor emotivă la un eveniment ce i-a zguduit sau pentru a-și veșnici numele prin simplul fapt de a fi citit acel manuscris. Un amplu repertoriu — exhaustiv, atît cît se poate în astfel de întreprinderi — al tuturor urmelor românești în Orientul ortodox va fi cuprins în lucrarea așteptată cu viu interes, întocmită sub conducerea lui Virgil Cândea, care inventariază prezențele culturale românești sub toate manifestările lor, răspîndite în întreaga lume.

Columbus, Ohio, a găzduit anul acesta reuniunea anuală a Societății americane de studii române. Conferințele anuale ale respectivei societăți oferă un excelent prilej de întîlnire și discuții între specialiștii americani în diversele ramuri și aspecte ale cunoașterii României : lingvistică, literatură, istorie, artă, folclor, economie, politologie etc.

Există în Statele Unite, ca de altminteri în întreaga lume, un interes tot mai mare pentru România, ca urmare a manifestărilor ei viguroase pe plan internațional ca promotoare a ideilor de independență, pace și securitate. Numele Președintelui Nicolae Ceaușescu este asociat în chip indisolubil de toate aceste inițiative care s-au bucurat de un larg răsunet internațional. Este caracteristic de altminteri că deîndată ce-mi declinam identitatea națională, numele Președintelui nostru era imediat rostit de interlocutor, fie el profesor universitar sau simplu șofer de taxi.

În istoriografia americană interesul pentru trecutul românesc s-a manifestat încă din perioada interbelică (lucrarea profesorului T.W. Riker, **The Making of Rumania**, Oxford, 1931, a fost tradusă și la noi iar autorul ei ales membru corespondent al Academiei Române) dar războiul a întrerupt această nouă direcție de cercetare. Anii războiului rece prelungind întreruperea. Manifestarea tot mai puternică a politicii de independență a României după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a atras atenția unui număr tot mai mare de specialiști americani, astfel că, în prezent, se poate vorbi fără exagerare de o „românistică“ americană. Profesorul Keith Hitchins de la Universitatea Illinois editează chiar un periodic intitulat **„Rumanian Studies“**.

La Columbus am avut ocazia să întîlnesc profesori americani care s-au dedicat cercetărilor privind literatura, istoria, cultura românească. Comunicările prezentate în secția consacrată literaturii au analizat aspecte din opera lui Eminescu, Bacovia, Buzura. La secția de istorie participanții americani au evocat aspecte ale politicii externe a lui Ștefan cel Mare și Unirea principatelor din 1859. O secție întreagă a fost dedicată lui Vlad Țepeș. Cunoscut în S.U.A. sub numele de Dracula, care-și trage originea de la romanul lui Bram Stocker, voievodul român sfîrșise prin a deveni erou principal în filmele de groază, gustate de o anumită categorie a publicului american. Grație lucrărilor profesorilor americani Radu Florescu și Raymond McNelly (amîndoi de la Boston College) — **In Search of Dracula** (În căutarea lui Dracula) și **Dracula : a Biography of Vlad the Impaler** (Dracula : o biografie a lui Vlad Țepeș) — publicul american a putut lua cunoștință de adevăratul chip al unuia dintre cei mai energici voievozi români, luptător pentru independența patriei sale. Prezent la dezbateri, Radu Florescu a înfățișat rezultatele cele mai recente ale istoriografiei românești în această problemă. Prin grija lui Aurelian Paraipan (directorul ad-interim al Bibliotecii Române din New York) o expoziție de superbe fotografii ale cetăților medievale din România, organizată chiar într-una din sălile de desfășurare a conferinței, a creat un cadru adecvat discuțiilor. Era de-a dreptul mișcător pentru mine, ca român, să aud un profesor american din New Jersey vorbind despre Ștefan cel Mare alături de imaginile Sucevei și ale celorlalte cetăți ale gloriosului voievod. Mi-am dat seama că pe urmele prestigiului dobîndit de România socialistă, istoria, literatura și arta noastră încep a fi tot mai bine cunoscute în „Lumea Nouă“.

Într-un anumit fel se poate spune că americanii descoperă România, descoperă istoria și faptele de vitejie ale poporului nostru în lupta pentru independență, descoperă comorile civilizației și culturii românești.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

S.O.S. APELE MINERALE

Cuvîntul specialiştilor: la probleme reale, soluţii realiste

Bilbor — un zăcămînt care se cere valorificat

Cititorii paginilor pe care revista noastră le-a dedicat căutării şi formării — în urma unei largi consultări a specialiştilor şi factorilor de răspundere din diferite domenii — de soluţii privind mai buna gospodărire şi valorificare responsabilă a resurselor de ape minerale, au remarcat, cu siguranţă, deselе referiri la zăcămîntul de la Bilbor — zăcămînt intens cercetat, dar încă neexploatat. În dorinţa aflării adevărului în legătură cu acest veritabil **caz** (bine cunoscut de către cei care lucrează în domeniul apelor minerale, dar încă străin marelui public), am căutat să reconstituim istoria eforturilor ce i-au fost dedicate pînă în prezent. Am aflat, din felurite surse documentare, că primele cercetări asupra apei de Bilbor datează încă din 1956 (A. Pricăjan şi E. Davidescu) şi că ele au fost reluate şi continuate, în perioada 1972—1973, de un colectiv al I.M.F.B.R.M., coordonat în mod direct de regretatul prof. dr. doc. Traian Dinculescu, şeful de atunci al institutului, şi avînd, ca responsabil de temă pe geologul Florentin Vulpe. Studiul respectiv („Prospecţiuni hidrogeologice prin foraje în zona Bilbor pentru punerea în evidenţă de surse hidrominerale pentru cură internă şi apă minerală de masă") arăta cu limpezime că apele de Bilbor — bicarbonatate, calcice, magneziene, sodice, carbogazoase — sînt de o calitate cu totul excepţională. „Capacitatea de debitare a sondelor şi mineralizarea adecvată pentru cura internă sau cea de ape de masă — remarcă autorii studiului — îndreptăţesc toate eforturile care se vor face pentru valorificarea lor cît mai urgentă". Spre a afla amănunte legate de caracteristicile apei de Bilbor şi a posibilităţilor reale de exploatare a zăcămîntului de acolo, ne-am adresat geologului **FLORENTIN VULPE**, unul dintre geologii care ştiu cam tot ce se poate şti despre apa de Bilbor, căreia i-a dedicat ani mulţi de studiu atent.

— Este adevărat că apa de Bilbor poate fi socotită una dintre cele mai bune ape minerale naturale de care dispunem ?

— Cu siguranţă. Bilborul se poate alătura, în orice moment, Borsecului, fiind recomandat de calităţile lui deosebite. Această concluzie a fost făcută publică atît cu prilejul sesiunilor de comunicări ştiinţifice, cît şi într-o tipăritură a Universităţii „Al. I. Cuza" din Iaşi, unde, în colaborare cu I. Preda şi V. Todiriţă, arătam, textual, că „prin compoziţia chimică variată şi concentraţia scăzută în săruri, prin conţinutul ridicat de CO_2, apele minerale de la Bilbor sînt apreciate ca ape de masă care pot fi alăturate celor de la Bilbor. Dar lucrul acesta nu mai este demult un secret pentru nimeni dintre cei care se ocupă de apele minerale.

— Vă referiţi, cred, la Documentaţia privind actualizarea situaţiei rezervelor de ape subterane minerale din zona Bilbor, judeţul Harghita, prezentată Comisiei republicane de rezerve geologice în 1976.

— Exact. Această documentaţie era finalizarea unui studiu complex care a urmărit în timp, prin măsurători sistematice, evoluţia parametrilor calitativi ai acestei ape. Concluzia noastră — însuşită şi de Comisia republicană — era că apa de Bilbor este o apă ce nu mai necesită, înaintea îmbutelierii, nici un fel de intervenţie (deferizare sau impregnare cu dioxid de carbon, aşa cum este cazul multor altor ape), că are o bună stabilitate, un gust plăcut, ceea ce ne îndreptăţea — avînd în vedere debitul de 752 metri cubi de apă care putea fi extrasă zilnic — instalarea acolo a unei staţii de îmbuteliere. Dar iată — de la începerea cercetărilor noastre au trecut 13 ani, de la finalizarea lor încă 9 şi apa de la Bilbor tot nu se îmbuteliază !

— Asta înseamnă că s-a pierdut ceva apă, că s-au irosit ceva bani, că întreaga muncă de cercetare depusă n-a fost valorificată...

— Concret, dacă vreţi să facem o socoteală, au curs în van de-a lungul acestei perioade vreo două miliarde şi jumătate de litri de apă. Cam tot atîţia lei, de fapt. Sau, chiar în condiţiile în care nu s-ar fi exploatat decît o parte din zăcămînt, într-o staţie, să zicem, de 50 milioane litri pe an, tot s-au irosit cîteva sute de milioane bune.

Acestea sînt punctele de vedere ale celor care au cercetat zăcămîntul. Însă, de atunci, din 1976, s-au mai întîmplat destule la Bilbor. Una dintre cele două sonde care extrăgeau apă minerală de masă — apă cu care s-ar mîndri oricine în lume ! — s-a deteriorat, ceea ce a reclamat lucrări de reparaţie care au durat şi au costat mult. Unitatea care a efectuat remedierile — I.S.P.I.F. — a avut destul de furcă, a trebuit să se foreze alături de vechea sondă, dar acolo nu era apa căutată ; iar cercetări, iar concentări de forţe pentru a se ajunge la o deschidere corespunzătoare...

Dacă s-ar fi trecut, — încă de la terminarea cercetărilor şi omologarea rezervelor — la îmbuteliere, aceste sonde n-ar fi fost lăsate în părăsire, nu s-ar fi degradat, iar apa de Bilbor şi-ar fi aflat locul acolo unde este aşteptată şi dorită — în sticlele destinate consumului populaţiei. Oare să nu ştie nimeni că este mai costisitor să întreţii o sondă decît să o exploatezi ? Greu de crezut, mai ales în cazul specialiştilor! Şi dacă la capitolul „fonduri irosite şi timp pierdut" mai adăugăm şi un proiect pentru o eventuală staţie de îmbuteliere (realizat, dar învechit la momentul de faţă) sau propunerea făcută de Consiliul popular al judeţului Harghita către C.B.S.A.A.M. (şi refuzată de aceasta) de a pune în funcţiune, la nivel local o staţie de îmbuteliere, înţelegem şi mai bine de ce **Bilborul este un caz** a cărui rezolvare nu mai poate suferi noi amînări. Altfel .de la nivelul Ministrului Minelor se şi preconizează — pentru a nu se pierde zadarnic apă şi a nu se sărăci inutil zăcămîntul — închiderea cu noroi a sondelor existente. Pentru asta s-a muncit şi s-a cercetat pînă acum ?

Neputînd crede că există, în rîndul celor care trebuie să ia iniţiativa îmbutelierii apei de Bilbor, persoane care să dorească şi să determine —prin nepăsare — păgubirea ţării de alte milioane şi stoparea atît de fireştii creşteri a cantităţii de ape minerale destinate consumului sau exportului, aşteptăm, cît mai curînd, veşti privitoare la rezolvarea aşa cum se cuvine — cu simţ civic şi răspundere patriotică — a „cazului Bilbor".

Prima linie de îmbuteliere a apelor plate

În cercurile specialiştilor în economie se ştie foarte bine — şi nu de azi de ieri — că în lume sînt tot mai căutate aşa-numitele ape plate, adică ape minerale lipsite de un conţinut preponderent de gaz carbonic dizolvat, cu alte cuvinte neacidulate : ape curate, deci, de adîncime, conţinînd săruri şi substanţe minerale, ape asupra cărora nu mai este permisă nici o intervenţie chimică menită a-i modifica starea iniţială. Studiile efectuate la noi în ultimii ani au scos la iveală o serie întreagă de asemenea ape — la Slănic-Moldova, la Stina de Vale, la Reghin-Lăpuşa, la Bizuşa etc. Dar, punîndu-se problema exportului acestor ape, s-a căutat şi o soluţie cît mai economică. Şi această soluţie s-a numit, în cele din urmă, Constanta. Astfel, acolo, în chiar incinta Fabricii de bere, s-a trecut la contruirea şi utilarea **celei dintîi linii de îmbuteliere a apelor plate din ţara noastră.** Ambiţia mare a celor care au colaborat la această lucrare a fost de a realiza totul fără a se apela în vreun fel la import, aşa chiar în condiţiile unei evidente lipse de experienţă, care a fost suplinită cu succes de nenumărate studii, încercări, experimente. Şi, pînă la urmă, soluţiile au început să apară.

Cea dintîi problemă, considerată insolubilă o vreme, a fost aceea a confecţionării ambalajelor de plastic. Întîi a foliei alimentare de PVC, apoi a maşinii care să realizeze butoliile din acest produs. Chimiştii din Iaşi şi specialiştii de la „Metalica" Sibiu au avut destul de lucru pînă să găsească cea mai bună cale, dar au găsit-o şi, în aceste momente, la Constanţa se produc butelii de plastic de un litru şi jumătate (considerate, în urma prospectării pieţei internaţionale, a fi cele mai căutate) ! În timp ce se muncea pentru crearea ambalajelor, specialiştii în ape minerale se străduiau să găsească şi să ofere o apă avînd toate calităţile cerute de exigenta piaţă mondială. În urma unor studii serioase şi de durată s-a ajuns şi la o soluţie — sterilizarea cu ultraviolete, admisă ca „tratament" oriunde în lume — care să asigure o puritate deplină a apei ce se îmbuteliază.

În chiar ziua documentării la noua staţie-pilot, în biroul directorului fabricii de bere Constanţa, **Ion Bujoreanu**, era lume multă şi se discuta aprins. Reprezentanta Centralei berii, spirtului, amidonului şi apelor minerale — inginera Maria Ivan —, reprezentantul M.I.C.M. — ing. Dumitru Idoraş — şi al C.I.M.U. — Gheorghe Popa — cercetătorii Mariana Creţu şi Cornel Bercaru de la Institutul de chimie alimentară, inginerul şef al întreprinderii din Sibiu — Gheorghe Dicu — şi şeful secţiei ce constituia centrul discuţiei — inginera Valerica Bejan — stabileau următoarele etape ce mai trebuie parcurse pentru ca, pînă la sfîrşitul lunii august (după opinia inginerului Dumitru Idoraş), apa plată de Constanţa să poată fi oferită oaspeţilor litoralului, prilej cum nu se poate mai bun pentru testarea gustului consumatorilor, pentru a vedea care este impresia lăsată de noul produs.

S-o spunem deschis — sticla este frumoasă, de un albastru pal, rezistentă şi uşoară. Singurul lucru care ne-a derutat puţin a fost denumirea dată apei — „Callatis". De ce, cînd ea se produce la Constanţa, iar pe rezultatele probelor chimice ale cercetătorilor prezenţi acolo am putut citi „apă de Palas" ? Dar, să zicem, acesta e un simplu amănunt, care nu vestejeşte cu nimic valoarea realizării în sine. Apa — la rîndul ei (ca elementul cel mai de seamă) — se prezintă bine, are gust plăcut şi nu ne îndoim că va fi bine apreciată.

Impresionează, apoi, modul în care a fost concepută şi executată staţia de îmbuteliere. Întîi de toate — cu multă grijă pentru fiecare amănunt ce ţine de perfecta igienizare, astfel încît ai impresia că te afli mai degrabă într-o fabrică de medicamente. Fluxul tehnologic este, la rîndul său, bine conceput. Materia primă pentru ambalaje este introdusă în nişte dispozitive care o transformă în pasta ce devine, cu ajutorul matriţelor, butelia dorită. Aceasta merge pe o bandă către hala de stocare, loc de unde ies alte butelii care sînt sterilizate, apoi umplute cu apă, capsulate, verificate, etichetate şi, tot automat, introduse în cutiile de carton ondulat ce se sigilează.

Faza care este parcursă în prezent e aceea a reglajului maşinilor (pentru a nu se rebuta butoliile de plastic), şi mici remedieri aduse modului de capsulare, efectuate de către specialiştii constănţeni. Toţi cei prezenţi la staţia-pilot au găsit de cuviinţă să adreseze cuvinte de laudă şi mulţumire forurilor judeţene şi locale de partid şi de stat pentru sprijinul primit, dorind să răspundă acestor condiţii deosebite printr-un produs de calitate, competitiv, pentru a cărui lansare pe piaţa mondială trebuie căutate din vreme contracte sigure şi de durată.

Iată, la Constanţa s-a făcut un pas, şi încă unul foarte important. Rămîne ca şi pentru alte ape minerale — cu calităţi deosebite — să se găsească tot asemenea soluţii constructive, care să le permită să concureze, aşa cum le recomandă valoarea lor, cu cele mai renumite din lume.

O carte necesară

„Dialog despre apele minerale"

Chimist cu o activitate de aproape două decenii în domeniul apelor minerale, timp în care a fost, la Institutul de chimie alimentară, şef al colectivului de cercetări în domeniul apelor minerale şi şef al programului „Valorificarea superioară a apelor minerale din România", Cornel M. DUMITRESCU este autorul unei cărţi — apărute nu demult la Editura Albatros — de un real interes, carte vorbind cu deplină claritate şi competenţă despre calităţile de exploatare a acestora şi despre utilizarea lor. Aceste atribute ale lucrării lui C.M. Dumitrescu au atras atenţia unora dintre cei mai avizaţi specialişti al domeniului, care se exprimă astfel despre ea :

„În actuala etapă de superspecializare pe subdomenii de cercetare deja foarte vaste, elaborarea unei lucrări cu caracter interdisciplinar devine extrem de dificilă. Prin cartea sa de un volum redus pînă la limitele impuse bilateral de menţinerea cadrului ştiinţific şi de asigurarea interesului public, autorul a realizat o lucrare cu pronunţate trăsături enciclopedice despre geochimia apelor minerale, a cărei abordare a fost evitată mult timp chiar şi de cercetători remarcabili prin erudiţia lor. O astfel de carte era imperios necesară atît pentru specialişti, cît şi pentru marea masă de cititori, în condiţiile de viaţă modernă în care apele minerale încep să devină un invariant în alimentaţia oamenilor, în timp ce restul principiilor alimentare suferă modificări esenţiale cu mutaţii ulterioare încă imprevizibile. Din acest punct de vedere, editarea „Dialogului despre apele minerale" poate fi considerată ca o investiţie a cărei eficienţă va fi măsurată prin numărul de oameni sensibilizaţi în cunoaşterea, valorificarea şi protejarea apelor minerale. ***(Dr. ing. Marius Alău).***

„Apele minerale, aşa cum notează şi autorul cărţii „Dialog despre apele minerale", au constituit obiect de studiu pentru numeroase categorii de specialişti (geologi, hidrologi, geochimişti, geofizicieni, medici balneologi etc.), fiind, prin complexitatea conţinutului, un timp prin excelenţă interdisciplinar. Era firesc ca, în lucrările lor, autorii să fi fost tentaţi şi chiar obligaţi la incursiuni în domeniile conexe propriei lor specialităţi, calitatea şi valoarea acestor incursiuni fiind, fără îndoială, pe măsura informării fiecăruia. Ca în oricare alt cîmp interdisciplinar, şi în cel al apelor minerale au fost parcurşi, în descoperiri, s-au făcut paşi alternativi în cunoaştere, cînd într-un domeniu, cînd în altul, rezultatele armonizîndu-se prin completare şi pregătire spre alţi paşi. Cărţile scrise poartă amprenta acestei situaţii firesti, în fiecare dintre ele predominînd cunoştinţele din pregătirea fundamentală a autorului şi, subordonat, achiziţii din domeniile conexe. Cartea lui Cornel M. Dumitrescu nu face excepţie ; fiind scrisă de un chimist animat de dorinţa de a ne purta paşii în istoria apelor minerale de la formare pînă la utilizarea lor, era aşteptată în ambianţa ultimelor lucrări publicate pe aceeaşi temă. Este motivul pentru care este citită cu atenţie şi interes. Imensa muncă încorporată în analiza hidrochimică din ultimele decenii, rămasă în bună parte închisă în rapoarte greu accesibile sau prezentate savant în unele tratate, se cerea însufleţită într-o sinteză nu prea întinsă, dar expresivă pentru rezultatele deloc neglijabile din domeniul chimiei. Dacă acestea sînt conexate şi relevate prin interrelaţii cu rezultatele disciplinelor conexe, valoarea lor creşte considerabil, iar cititorul acestei cărţi — de la specialist la amator — va fi pe deplin răsplătit pentru timpul ce i-l consacră". ***(Conf. dr. doc. Ştefan Airinei).***

O carte, aşadar, ce popularizează, cu bună ştiinţă, fără a face însă vreun rabat calităţii ştiinţifice a datelor oferite, o carte care prezintă, însă, şi unele noutăţi în materie, cum ar fi acelea legate de studiul apelor oligominerale şi minerale plate, a căror cercetare este, încă, în ţara noastră, la faza pionieratului. Fără a face abuz de erudiţie sau de tehnicism, apelînd la amănunte cu adevărat sugestive, lucrarea lui Cornel M. Dumitrescu (de la care aşteptăm, curînd o „Introducere în chimia apelor minerale", volum predat Editurii Ştiinţifice şi Enciclopedice) nu trebuie să lipsească acelora preocupaţi de apele minerale chiar şi numai din punct de vedere al consumului acestora, căci vor afla într-însa nu numai lucruri interesante, dar şi extrem de utile, imediat aplicabile.

Pagină realizată de
DAN MUCENIC

„Iubirile mele — oamenii și vapoarele"

ION V. CRISTEA este, de la 11 iunie 1948, directorul Șantierului naval din Oltenița. Născut în acest oraș dunărean la 20 ianuarie 1920, fiu al unui muncitor de port, a urmat, tot la Oltenița, cursul inferior al Școlii de arte și meserii, apoi, de la vîrsta de 15 ani, a început să lucreze ca elev practicant. După efectuarea serviciului militar, din toamna lui 1944 muncește în Șantierul naval din orașul său ca șef de brigadă și, apoi, ca maistru la sala de trasaj și atelierul de corp nave. Este numit, la 27 de ani și jumătate, director. În 1971 primește titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Greu de legat o discuție cu Ion V. Cristea, cel mai vechi director de întreprindere din țară, cunoscut de tontă lumea sub numele de „taica", după expresia lui favorită, expresie care circulă, ca indemn la muncă și ordine, de 37 de ani prin Șantierul naval Oltenița. Greu — pentru că directorul Cristea e în permanență ocupat, e foarte mult de lucru pe șantier și prezența lui e reclamată, cel mai adesea, în două-trei locuri deodată. Dar, între niște scurte ședințe de producție, între multe telefoane și hîrtiile ce trebuie neîntîrziat semnate, conversația se înfiripă, pornind, cum e și firesc, de la momentul desemnării sale ca director.

— În ziua de 9 iunie am fost chemat la București. Țin minte perfect, aveam fetița mică, de patru luni, iar soția mea tocmai săpa la floarea soarelui. S-a speriat cînd a auzit. Situația era încă tulbure, se temea să nu înceapă cumva iar războiul. M-am dus și acolo am aflat că urma să fiu pus director. Și, în ziua de 11 iunie '48, la ora 14, a sunat sirena și cei 127 de muncitori ai șantierului s-au adunat la fierărie. Eu m-am sult pe singura nicovală de-acolo, adusă de-acasă de la el de unul Ciupea, și am spus că, începînd de-atunci, noi vom fi stăpînii șantierului, adică ai celor cîtorva meșghine și ateliere prăpădite. Atunci, la Naționalizare, am simțit, am înțeles pentru prima dată ce înseamnă să fii bărbat politic, să porți pe umeri o răspundere mare, să reprezinți o colectivitate.

— Am în față delegația eliberată de Ministerul Industriei. Aici scrie așa : „Dl. Cristea V. Ion se numește pe data intrării în vigoare a Legii pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări miniere și de transport, director al întreprinderii S.A.R.T.A.T. din Oltenița. În baza articolelor 1 și 8 din suszisa lege, dl. Cristea V. Ion preia conducerea întreprinderii, îndeplinind toate atribuțiile ce reveneau, conform normelor comerciale sau statutelor, vechii conduceri. În această calitate, dl. va fi reprezentantul legal al întreprinderii, semnînd valabil pentru aceasta, din momentul intrării în funcțiune. „Așadar, deveniseți un „domn". Ce-a făcut „domnul Cristea V. Ion" în prima lui zi de director ?

— Cînd au aflat de numire, mama a început să plîngă, iar tata a zis — nu-i nimic, dacă o să fie om cinstit și cu gîndul la muncă, o să fie bine. Vă dați seama că mi se învălmășeau în minte fel de fel de gînduri. Voiam să fac multe și repede. În prima zi am încercat să-mi lămuresc ordinea priorităților. Și am hotărît că lucrul cel mai important era asigurarea unor condiții cît mai omenești de viață pentru muncitori. Mi-m amintit ce zicea tata, atunci cînd îi duceam la lucru mîncare, întotdeauna caldă — dă-i omului fiertură, și-ți lucrează cît doi. Așa că mi-am spus — taică, trebuie făcută o cantină. Și am făcut-o. Apoi mi-am zis iar — trebuie să tragem apă. Cu apa asta am avut mari necazuri și n-am uitat cît ne amăream atunci cînd sacagiul întîrzia să vină la ora prînzului. Sacagiul ăsta, Ion Babă, era o mare figură. Avea un măgar care trăgea sacaua și noi chiar așa îl trecusem pe statul de plată — măgarul lui Ion Babă. Dar bătrînul cam avea darul beției și mereu se-ncurca pe undeva tocmai cînd trebuia să aducă apa. Așa că am tras apă, am făcut și o gospodărie anexă, pentru care am fost deseori criticat, zicîndu-se că eu mă ocup de porci și de rațe în loc să-mi fie gîndul la vapoare. Dar mie mi-era gîndul la oameni.

— Și la nave, nu ?

— Păi navele se fac singure ? Știți cum era șantierul la vremea aia, cum îl vedeam eu, de fapt ? Ca o fată cuminte și fără zestre, care trebuie să muncească cinstit și să-și croiască o viață bună. Sigur că am vrut să avem de lucru și am căutat comenzi, dar, repet, oamenii construiesc totul, așa că în ei e toată baza. M-am gîndit, deci, la calificarea lor și, apoi, la creșterea nivelului de cultură, pentru că eram cu toții niște înapoiați, cei mai mulți, copii de țărani, fără prea multă carte și gust pentru artă. Atunci, ne-am hotărît să facem un teatru al nostru și l-am făcut — măricel, cu 750 de locuri, purtînd, pînă azi, numele de Clubul Șantierului. La inaugurare am invitat o trupă de actori bucureșteni în frunte cu marele George Vraca. Să vă zic una bună apropo de inaugurare. I-am strîns pe muncitori și le-am zis că trebuie să vină la spectacol frumos îmbrăcați, cu cămăși albe și cravate, cu costume, ce mai, ca la teatru. Ce credeți că văd în sală ? Unul dintre ei, din Chirnogi parcă, venise cu un ditamai dovleacul sub braț. Ce-i cu dovleacul ăsta ?, l-am întrebat. Păi, zice, ca să am pe ce sta, că pe la noi așa e la spectacole, fiecare vine cu scăunelul sau cu dovleacul de-acasă.

— Am răsfoit, în timpul cînd erați la ședințe de producție, cărțile de onoare ale Șantierului. Scrise în toate limbile pămîntului, cuprinzînd rînduri ale unor oameni politici, ale unor constructori sau navigatori cu mare experiență, români și străini, paginile acestor cărți elogiază, fără rezerve, spectaculoasa creștere a șantierului, nivelul tehnic ridicat, calitatea muncii prestate de muncitori, ingineri și tehnicieni.

Care apreciați că ar fi partea ce vă revine în această spectaculoasă transformare a șantierului ?

— Taică, eu am fost și am rămas muncitor pe acest șantier. Un muncitor cu răspunderi. Un muncitor care a vrut să-și asume răspunderea. Demult de tot, la o lansare, s-au accidentat cîțiva muncitori și am hotărît să mă ocup personal de fiecare lansare, de pregătirea ei îndeosebi. Toți au zis că asta nu-i treabă de director, ci de maistru, dar eu maistru eram atunci cînd am fost numit director și asta nu trebuie uitat. Așa că am lansat peste 1 000 de nave, fără nici un singur accident. Apoi, am căutat să pun cît mai bine în valoare puterea de muncă și inteligența oamenilor din acest șantier. Am trecut împreună prin momente grele, atunci cînd au fost inundații, de pildă, și a trebuit să ne refugiem, pentru a salva instalațiile, tocmai către Curcani ; sau atunci cînd am făcut probele primului spărgător de gheață, la a cărui lansare, la 6 iulie 1967, a participat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului a venit deseori în șantierul nostru și ne-a ajutat în cel mai concret mod cu putință. Așa se explică această creștere pe care ați remarcat-o. Așa se face că de la o producție de șase milioane în 1948 am ajuns acum la una de 1,2 miliarde. Eram atunci, la Naționalizare, 127 de muncitori, iar acum sîntem peste 5 500. Mai mult, în 1980 am primit un important premiu internațional, „Mercurul de aur", fiind prima întreprindere constructoare de mașini din țară care a obținut o asemenea distincție.

Dintre cele mai bine de 1 200 de nave pe care le-am lansat, am exportat peste 450. Aici, la noi, se construiesc acum cele mai complicate nave tehnice, drăgi cu cupe, nave de pasageri, remorchere împingătoare...

— Acum, după o jumătate de secol de muncă, după 37 de ani de cînd sînteți director, nu vă bate gîndul să vă odihniți ?

— Eu, taică, n-am știut ce-i odihna sau ce sînt distracțiile. Dacă mă gîndesc bine, nici n-am avut ceea ce se cheamă viață personală. Nu-i bine, și mă încearcă uneori regretul că n-am găsit timp și pentru sufletul meu, dar de dis de dimineață și pînă noaptea am stat în șantier. De copil s-a ocupat soția și acum, pentru a n-o lăsa tot singură acasă, creștem — adică tot ea crește — o nepoțică, fata fiicei mele. De retras, sigur că am să mă retrag, astea sînt legile naturii și ale lumii. Dar simt că sînt încă util și că am încă multă putere. De fapt, dacă mă gîndesc bine, m-am și distrat în viață, am avut și clipe plăcute. Iată, pe la începuturi, cînd era în toi procesul de colectivizare, am inaugurat toate gospodăriile colective din zone, noi, muncitorii șantierului. Cînd venea ziua în care sărbătoream deschiderea unei noi gospodării, ne suiam în mașini, aveam o fanfară de vreo 60 de oameni, mai luam niște mese și niște scaune, o scroafă cu 5—6 purcei, pe poloboc de vin și o porneam.. Așa că am și petrecut, nu mă pot plînge. Dar de șantier mi-e greu să mă dezlipesc. Am de zile, odată chiar 11 la rînd, nu mi-am luat o zi de concediu, am dorit și am reușit ca munca de aici să se desfășoare cu o precizie și într-un ritm de ceasornic din cele bune. Am fost exigent, poate chiar aspru, excesiv de aspru citeodată, dar n-am jignit oameni și n-am abuzat de puterea pe care mi-o dădea funcția. Nu știau ce-nseamnă să dușmănești pe careva ori să-i porți ranchiună. Cînd am simțit că un om are drag de muncă, l-am și îndrăgit. Astea au fost, taică, toate iubirile mele — oamenii și vapoarele. Și, recunoașteți, înseamnă că am iubit, nu glumă !

DAN MUCENIC

Eforturile unei zile liniștite

Aveți aici salopeta, zice femeia și-mi întinde un braț de haine cam boțite, însă curate. Încep să mă dezbrac, nu tocmai cu elan, nu știu de ce, parcă m-aș interna într-un spital, dar însoțitorul meu, inginerul șef Constantin Tutunea, îmi dă curaj, uite, și șefii îmbracă haine de protecție, în mină haina îl face pe om și nimeni nu se poate abate de la regulă. Așa că string cu nădejde șnurul de la pantaloni, îmi vîr picioarele în cizmele de cauciuc, îmbrac pufoaica și mă încing cu o curea zdravănă, ca la judo, de care atîrnă lampa de mină. Sînt pregătit să intru în șut. Ba nu, îmi lipsește casca, o pun pe cap și o leg bine sub bărbie, acum poate să-mi cadă și-o cărămidă, sînt fericit. Mă uit în oglinda din vestiar, him, sînt miner în toată regula, gata, dom' inginer. Gata, zice și Constantin Tutunea, ne urăm amîndoi noroc bun și ieșim din clădirea Exploatării miniere Cavnic, pentru a ne adînci în galerii.

Întunerlc beznă, singurele lumini care taie ceața neagră din jur sînt lămpile noastre plăpînde aruncate pe umăr. În față, linia pe care vin vagoanele cu minereu și care coboară pînă în măruntaiele pămîntului. Astăzi e o zi mai liniștită, nu e producție adică, însă pentru sectorul mecano-energetic, care intră tot în subordinea inginerului șef Constantin Tutunea, e o zi de vîrf, fiindcă acum au loc tot felul de revizii și reparații. Tot azi se face verificarea sistemului de rețele electrice și a stațiilor principale de ventilație, dar și a sistemului de evacuare a apelor, a stațiilor producătoare de aer comprimat și a rețelelor de transportat aer și apă. În modul cel mai direct și nemijlocit, sectorul electromecanic este condus de inginerul Dumitru Chiș care, împreună cu echipa, trebuie să depună în această zi aparent liniștită sustinute eforturi pentru ca mîine vagonetii să hurube din nou iar minerii din abataje să zgîndăre din nou pămîntul cu perforatoarele lor. Deocamdată e liniște în galeria aceasta pe care, de regulă, se transportă materiale, însă după cîtva timp de mers auzim zgomotul de ciocane, semn că ne apropiem de un punct de lucru. La orizontul 0, oamenii lucrează demult, au transpirat deja și acum par mulțumiți de ceea ce au făcut. E un lucru nou, zice Constantin Tutunea, ce facem noi aici, am modificat sistemul de extracție pentru a ajunge la cel mai adînc nivel. Asta e noua instalație la care am muncit de cîtăva vreme. Văd și eu un mosor uriaș care trage un cablu gros, sigur că nu așa-i spune, dar cam așa arată imensa mașinărie care trage colivia cu minereu. Oamenii sînt trudiți, dar mulțumiți. Și inginerul șef e mulțumit și-l laudă pe inginerul stagiar Gabriel Bindiu care, împreună cu lăcătușul Gheorghe Costeniuc și cu electricianul Emil Bozga, a făcut un lucru bun. Mîine, mosorul va funcționa așa cum s-au gîndit ei, iar cablul gros de oțel va coborî colivia în adînc. Constantin Tutunea vrea să-i mai roage ceva, apoi renunță. Își dă seama că oamenii sînt obosiți. Noi mergem mai departe, abia acum începem coborîrea adevărată și nu oricum, ci pe suitori, fiindcă liftul e în revizie. Mai, dați-vă jos și să nu urce careva pînă nu mă anunță, strigă inginerul. Poate mă trezesc cu colivia în cap, îl mai aud glumind, și deodată ridică un capac, făcîndu-mi semn să-l urmez. Coborîm într-un puț îngust și întunecos, ca într-un gîtlej.

La 100 de metri adîncime încă nu simți apăsarea muntelui, deși lumea din afară ți se pare atît de îndepărtată, că nici nu te mai poți gîndi la ea. Coborîm cu colivia pînă la nivelul 350, în adînc de tot, fiindcă la 400 e ultimul nivel. Se lasă din nou liniște și, cum mergem de-a lungul șinei, Constantin Tutunea începe să-și amintească, așa, ca pentru el, cum a trebuit să lupte cu viața din afară, ca să poată ajunge în mină. Erau mulți frați la părinți, familia o ducea greu acolo lîngă Buzău, unde se născuse, și el nu știa cum să-i spună mamei că vrea să meargă la facultate. Ce-or să zică, mamă, frații tăi, dacă tu te duci la facultate și ei nu, povestește el, or să vrea și ei și eu n-am putere. Bine, mamă, nu mă duc, da' lasă-mă să plec pînă la București, să mă plimb un pic și-apoi mă întorc acasă. Și Constantin Tutunea s-a dus la București, a dat examene fără să știe nimeni și-a reușit și s-a-ntors acasă cu inima strînsă de teamă. Cum să-i spună el mamei c-a reușit ? Într-o zi mi-am luat inima în dinți, se apropia școala, și i-am spus. Mama s-a căinat și pe urmă l-a lăsat să plece, atîta lucru înțelegea ea, dar îi era greu. După facultate, am lucrat o vreme la Băiuț, apoi am venit în Cavnic de unde nu m-am mai dus nicăieri. Mă gîndeam mereu la mama și într-o vară m-am dus s-o văd și-am plecat amîndoi la Herculane, ca să cunoască și ea lumea. Ea pricepea acum că sînt inginer, că sînt altceva decît un om fără școală, dar nu înțelegea nicicum ce fac eu acolo în mină. Cum mă plimbam așa, cu ea la braț, la Herculane, mama a căzut pe gînduri, încerca probabil să-și închipuie cum devine chestia asta, și deodată s-a oprit din mers și m-a întrebat : maică, e mult pămînt peste tine ?

Și Constantin Tutunea tace iar și în liniștea galeriei nu se aud decît cizmele noastre lipăind prin apă. Vine un curent rece, dar deodată aerul se încălzește și pufoaica o simt încinsă, ca o cărămidă fierbinte, și fruntea mi se umple de broboane. Mergem spre un abataj, unde minerii încă n-au terminat de perforat și unde a doua zi vor lepăda salopetele din cauza căldurii și vor relua lupta cu muntele și vor ieși mînjiți și transpirați, fiindcă în abataj e cea mai grea muncă și nu degeaba se spune că aici se duce tot greul. Acum muntele tace și pe linia care taie galeria nu se aud decît niște zgomote de ciocane. Un tren a înțepenit pe șină, fiindcă linia s-a defectat, și nu mai poate înainta. Cine s-o repare ? Păi, tot ei, cei de față, artificierul Cuhar Gábor și maistrul Gheorghe Ninaci, minerul trebuie să facă totul, zice maistrul, și mai izbește o dată cu ciocanul, cu furie și bărbăție, fiindcă linia nu vrea să se supună. Și noi plecăm și în urma noastră ciocanul continuă să bată fierul, doar-doar l-o imblînzi.

Afară ploaia a încetat demult și lumina mă orbește iar eu nu mă mai uit și duc mîna murdară de praf și noroi, la ochi, și deodată îmi reapare în față întunericul galeriilor, lung și inciicit ca un somn năpădit de coșmaruri. Facem un duș, pun salopeta în cui, ca și cînd m-aș fi lepădat de o piele caldă, și împreună cu Constantin Tutunea ne ducem să-i povestim directorului plimbarea noastră. Nu e pentru prima dată cînd bat la ușa asta, am mai fost cîndva, da, am mai fost cînd directorul Exploatării miniere din Cavnic era Nicolae Dicu, acum plecat la Baia Mare pentru a prelua alte munci de răspundere, adică pentru a deveni directorul Centralei miniere maramureșene. Înăuntru, noul director, Stelian Mihalcea, ne așteaptă, curios să afle cum a decurs expediția. Pare bucuros, povestește calm despre istoria minei, face comparații cu trecutul, pentru a pune în lumină marile schimbări. Își amintește și el de începuturile sale, eram proaspăt repartizat la Borșa, deși profesorii mei au vrut să mă oprească la facultate ca asistent, dar eu nu vedeam decît producție, și odată m-am trezit cu vizita unui dascăl de-al meu care ocupase între timp o funcție importantă. Facem noi cunoștință și dascălul mă recunoaște și zice, măi, Mihalcea, te-ai săturat de producție ?, și eu ce era să-i răspund, nu m-am săturat, atunci rămîi aici să te saturi. Veneau apoi zilele de iarnă și noi stăteam într-o baracă, iar vîntul suiera pe sub uși, numai noi, în paturi de campanie, stăteam și ne gîndeam la producție. Dimineața, cînd voiam să ne spălăm, găseam apa înghețată în lighean. Luam bocancul și spărgeam gheața și alungam oboseala de peste noapte, ca să mergem din nou la mină. Stelian Mihalcea, directorul care a mai lucrat și prin alte părți, a revenit însă în Maramureș, de fel eu sînt găzar, a, da, ploieștean, și aici, la Cavnic, a ajuns să conducă o exploatare minieră de prestigiu, singura producătoare de metale neferoase care a obținut titlul „Erou al Muncii Socialiste", în 1983, după ce cîțiva ani la rînd i s-a decernat ordinul Muncii, cl. I, cel dintîi chiar în prezența președintelui țării. De altfel, zice directorul, activitatea a luat cu adevărat amploare după 1965, cînd s-a asfaltat drumul dintre Cavnic și Baia Sprie, pentru ca minereul să poată fi transportat mai lesne, ceea ce a stimulat foarte mult extracția. De atunci, multe lucruri s-au schimbat și astfel s-a ajuns ca minele din Cavnic să producă 35 la sută din cantitatea de plumb și zinc pe centrală și cam 25 la sută cupru. Directorul îmi spune, de pildă, că în 1938 se extrăgeau de alci 36—37 mii tone de minereu pe an, iar în 1985, la finele anului, se vor extrage 865 000 tone. Sigur că diferența e uriașă, comparația nu mai are nici un rost, oricine își poate da seama ce eforturi se depun în abataje, pentru ca hîrtiile să înregistreze asemenea cifre. Cei care stau la suprafață, aici în birouri, au însă o melancolie nesfîrșită și un fel de îngrijorare ascunsă și cum stau așa, aplecați peste hîrtiile de pe masă, parcă ar asculta vuietul vagoanelor și icnetele minerilor din adîncuri.

RADU G. ȚEPOSU

Candidate la glorie

Filmul a exercitat întotdeauna o fascinație și un mister. Fascinația a apărut dintr-o poveste în care ființe omenești au recompus un fragment de realitate, ajungînd să transpună pe alții, milioane, făcîndu-i să sufere împreună cu ei, să iubească, să se îndoiască sau să urască, uneori, pînă la identificare. Misterul a rămas în spatele ecranelor, acolo unde o lume vie a construit o altă lume. Iar odată vraja poveștii terminată nu rămîn decît chipurile, vorbele, gesturile și mișcările celor ce i-au întruchipat pe eroi, ajungînd ei înșiși la fel de celebri ca și personajele. Cine nu și-ar dori să fie în locul lor ? Cine ar refuza gloria ? Și, mai ales, să te știi frumoasă, să fii iubită, la vîrsta cînd încă viața nu te-a conturat, cînd visele mai au acel aer fantastic și pur, cînd iluziile plutesc la tot pasul, iar himerele par atît de aproape de realitate. La anii aceștia dezamăgirile sînt mai mici, lacrimile se zvîntă la prima clipire, iar surîsul plutește ascuns în colțul buzelor. Ceea ce animă fiecare mișcare este speranța. Și atunci, te gîndești, de ce să nu încerci ?

Sînt, probabil, gîndurile multora dintre cele peste o sută de fete care, în urma unui anunț laconic din presă, s-au prezentat la un concurs pentru obținerea unui rol într-un film. Așadar se căuta o viitoare actriță, „zveltă și prezentabilă, între 17—25 de ani". Era o zi încetă de vară și telefoanele au început să sune la Casa de cultură „Mihai Eminescu" încă de dimineață. Majoritatea se interesau de adresă. Cineva a întrebat chiar dacă se primesc candidate cu ochelari. Pe la 14,30 au început să apară cîteva, privind suspicioase una la alta. Pe la 15.00 se adunaseră majoritatea, iar la 15.30 s-a atins punctul maxim. Nu păreau emoționate, mulțimea le dădea într-un fel curaj. Erau chiar vesele și nu e greu de imaginat rumoarea care domnea. Se pare că nimeni nu se pregătise în mod special pentru eveniment. Cîteva veniseră chiar în uniformă, direct de la liceu. Altele, puține, e drept, erau însoțite de părinți. Domnea un aer de naturalețe, de prospețime tinerească. Nu vom intra în amănuntele concursului, nespectaculos dealtfel; ci vom încerca să spicuim cîteva din gîndurile, ideile, resorturile care le-au îndemnat pe aceste fete să vină aici, dorințele, viscle, principiile după care se călăuzesc ele.

Bunăoară s-ar pune întrebarea pentru cine vrea să ajungă actriță dacă a mai avut vreo legătură cu filmul sau cu teatrul. Deși au fost multe răspunsuri categorice : **nu**, altele au fost nuanțate sau au dovedit activități precoce. Astfel, **Ozana O.** (elevă) recunoaște : „doar ca spectator". **Daniela C.** (elevă) e optimistă : „Nu, dar niciodată nu e prea tîrziu să începi". **Eugenia S.** (elevă) : „Cînd eram mai mică (la vîrsta de 4—5—6 ani)." **Virginia M.** (absolventă de liceu) : „Da. În clasa I am interpretat rolul Albei ca Zăpada la serbarea de sfîrșit de an școlar". **Elena U.** (i se poate ghici ușor profesiunea) : „Cu filmul am legătură zilnică, fiindcă de aceea îl montez, nu-i așa ?". **Marilena B.** (elevă) afirmă că : „Există în mine plăcerea romanțioasă a literaturii, a muzicii și a teatrului, unite, nu puțin ciudat sub semnul unui timp al fericirii..." O părere apropiată are și **Mariana F.** (ospătar) : „Simt că această artă face parte din mine și cred că între mine și film există o legătură". Cine știe ?! **Aura S.** (elevă) consideră că : „Viața este o scenă și toți oamenii sînt actori. Numai în această ipostază am jucat teatru". Cam periculos ! **Liana D.** (proiectantă) recunoaște cam ambiguu : „Da, depinde ce fel de legături". **Raluca B.** (studentă) se exprimă mai clar : „Corjos, Dinu Tănase". Alte fete au avut legături colaterale. **Bianca B.** (elevă) : „Am făcut în schimb balet și dans modern aproape 2 ani". **Ozana B.** (elevă) : „Am făcut (și fac) parte din corul «Voces Primavera»".Iar la P.S. notează : „am jucat în Povestea micului Pan și Micul Coșar și Inimă de copil". **Ioana N.** (elevă) : „La stop Opera stop Română stop jucind stop în stop, spectacole stop muzicale stop". Curat telegrafic ! **Andreea M.** (nici student nici inginer — așteptă repartiția) : „Cu opera : corul de copii (acum cred că după zeci de țigări fumate nu mai am voce)" Cîtă nostalgie ! **Mariana V.** (lucrător gestionar — a venit special de la Pitești) : „Direct cu filmul nu, însă am făcut parte din brigada artistică a întreprinderii." **Silvia T.** (inginer mecanic) : „Fac parte din formația de teatru studențesc ALMA a Casei de cultură a studenților „Gr. Preoteasa". Alte fete au avut contacte concrete cu filmul și nu așteaptă decît consacrarea. **Ruxandra M.** (elevă) : „Am participat la filmările Regăsirii". **Iuliana S.** (studentă) : seria Ardelenilor, Serenada la etj XII, Rețeaua S, Promisiuni". Se pare că din ultimul film ați reținut ceva !

Ajungînd aici, mi s-a părut nimerit să întreb dacă o virtuală actriță s-a gîndit la vreo predecesoare, cu cine crede că seamănă, pe cine ar putea înlocui. **Nicoleta C.** : „Chiar dacă am să joc, chiar dacă nu, doresc să rămîn originală. Cred că sînt genul lui Sally Field". **Marioara M.** : „Nu semăn cu nimeni și nici nu-mi doresc". **Andreea M.** : „La ambiție și la ochi cu Scarlet O'Hara. La timiditate cu Tess". **Silvia T.** : „E foarte greu de răspuns mai ales acum într-o astfel de imprejurare". **Adriana S.** : „Presupun că seamăn cu Diana Lupescu". **Manuela Ilinca N.** e chiar revoltată : „Cu cine semăn ! Cu tata ! E stupidă întrebarea". **Daniela T.** : „am o preferință — Valeria Seciu". **Ana A.** (ghid O.N.T.) : „Sophia Loren, Claudia Cardinale". Bănuiesc că nu la vîrsta pe care o au acum ! **Bianca B.** : „Mi s-a spus că sînt ingenuă. Așa este ?" Da ! **Cristina D.** : „Eu semăn cu mine. Sînt unică", **Marilena B.** : „Cîndva aș fi vrut să semăn cu cineva, mai curînd cu ceva frumos. Flori. Poate". **Maricica D.** : „Foarte puțin cu Victoria Principe (?!?) și pot înlocui pe Diana Lupescu". **Elena M.** : „Nu am asemănare". În unele cazuri e preferabil ! **Cristina C.** : „cu bunica". **Daniela Elena V.** : „Cred că semăn într-o oarecare măsură cu Ornella Mutti". Pentru început nu e rău ! **Dana Cristina F.** : „Prieteni îmi spun că am ceva din Romy Schneider". Ce ? **Elisabeta P.** : „Probabil cu Marina Scupra, deoarece am fost luată cu asalt într-o zi". **Ecaterina S.** : „Dv. ce credeți ?" Încă nu mă pronunț. **Mariana S** : „În mare parte cu Stela Popescu". **Amalia D.** : „Sufăr de unicitate". Să știți că nu se tratează ! **Lucia M.** : „Cu Angela Similea". **Alberta O.** (pictor) : „Semăn cu personajul pe care-l căutați și vă trebuie". Lăsați speculațiile !

Să rămînem în același registru optimist. Ce speranți dacă ajungeți mare actriță ? Care sînt visele dv. cele mai îndrăznețe ? **Gabriela B.** : „Dacă ajung mare actriță, ce aș putea să spor... decît Hollywoodul". Și după aceea ce-o să mai vreți ? **Silvia T.** își dorește „afecțiune și zimbet din partea publicului și a regizorilor". **Ozana B.** : „Să joc rolul lui Zoe". **Daniela C.** : „Visul meu cel mai îndrăznet este să intru la facultatea de medicină". **Virginia M.** : „Visez să mă realizez pe plan profesional și sentimental". **Eugenia S.** : „Visul meu cel mai îndrăznet — să joc un rol ca al lui Scharlet din Pe aripile vîntului". **Teodora G.** : „Nu îmi fac astfel de iluzii". **Monica S.** : „Să ajung actriță care să joace în absolut toate filmele". Asta nu s-a mai întîmplat ! **Mariana F.** : „Aș fi prea îndrăzneață dacă vaș spune că nu vi le pot destăinui". Nu-i nici o supărare ! **Anca F** : „Să-l văd în natur pe MARK HAMILL". Alții și-au dorit mai mult ! **Elena N.** : „Să pot să filmez la piramidele egiptene". **Cristina C.** : „Să mă mărit cu Mickael Jacson (relativ)". Totul este relativ ! **Liliana G.** : „Să-l am ca partener pe Anthony Quinn și Peter O'Toole". **Rodica B.** : „Să cînt pe scenele din Anglia (Wilmbledon) sau Australia unde au cîntat și ABBA". **Ecaterina S.** : „Nu cred că mi-ar place, e viață grea". **Violeta D.** : „Nu-mi doresc decît să reușesc la facultate". **Olivia C.** : „Să am bani". **Liliana D.** : „Nu vreau să visez". **Claudia T.** : „Cascadoria". **Raluca B.** : „Să-mi finanțez un șantier arheologic".

Multe răspunsuri au fost pline de modestie, unele chiar pesimiste. Desigur, nu exagerat, cînd dintre atîtea candidate va învinge numai una. Dar și eșecul face parte din viață. De ce e posibil să pierdeți ? Ce veți face în acest caz, cu ce gînduri veți porni mai departe ? **Teodora G.** : „Eșecurile nu mă sperie, așa că voi merge mai departe cu capul sus". **Camelia G.** crede că ar putea pierde : „Din cauza lipsei de experiență și... desigur a frumuseții". **Mariana G.** : „Voi avea puterea s-o iau de la capăt" În caz de înfrîngere se va consola cu „reușită în prietenie, familie, în toate în general". **Ruxandra G.** : „Voi încerca un sentiment de amărăciune poate. Dar în nici un caz nu voi dezarma". **Daniela C.** consideră că „Sînt o mie și o mie de motive mai mult sau mai puțin serioase, dintre care esențialul e să corespund cerințelor acestui film. Totuși ca să nu-mi pierd moralul nu vreau să mă gîndesc la ideea de a pierde". **Crina B.** : „Suport ușor eșecul". **Nicoleta T.** : „Timidă nu sînt decît atît cît să nu pierd din frumusețea interioară a personalității mele. De lipsă de temperament nu duc lipsă". **Iuliana M.** : „Nu sînt de-o frumusețe rară, sînt drăguță, nimic mai mult. Dar o femeie este frumoasă în măsura în care știe să-și valorifice farmecul personal". **Virginia M.** : „Mă voi întreba care este cauza eșecului". **Monica S.** : „Voi face totul ca să ajung ce doresc". **Elena U.** : „Cînd o să văd că m-am zbătut zadarnic pentru a cîștiga, deviza mea va fi : Curaj, mai departe". **Marilena B.** : „Să zicem că m-am imaginat prea mult O'Neill-ismă. O'Neill nu-și iubește personajele sau le iubește în sensul că le „arată" un fel de a trăi viața. Iar, mai jos, ca deviză, două versuri din Rilke. **Elena N.,** în caz de eșec : „Voi pleca la mama". **Cristina C.** : „Voi regreta dar nu mă voi sinucide". Ea mai afirmă că „barca este mai importantă decît echipajul". Cam cinic ! **Ana-Francisca N.** : „Cel mai important pentru mine este să fiu **independentă !**". Avem certitudinea că ați rămas ! **Ileana I.** e ușor iritată : „Trebuie neapărat să pierd ?". **Mariana-Aura S.** : „Mi s-a spus că am șanse 90%... Norocul și-l face fiecare". **Michaela Cristina T.** : „Nu mă dau bătută, în general. În cazul unui eșec voi urma stomatologia". **Ecaterina S.** : „Sînt timidă rareori, foarte rar nu pentru toată lumea, iar lipsa de experiență nu e o problemă. Pot învăța. Eu în fiecare zi îmi formulez alt principiu". Sînteți cam inconsecventă ! **Eugenia U.** : „În cazul eșecului mi-aș spune : Daru spira spero [a - E ceva ! **Olivia C.** : „N-am principii. Mă orientez la fața locului". **Liana D.** : „În caz de înfrîngere : „Cine știe ce dracu mai îmi vine să fac". Periculos ! **Raluca B.** s-ar putea să pierdă : „din lipsă de experiență sau lipsă de pile". **Lucia M.** dacă pierde : „Voi pleca acasă... dar cred că deja interpreta a fost aleasă". **Monica M.** : „Eu nu pierd ! Cel mult renunț ! Dacă pierd, să-mi spuneți și mie DE CE !" Nu pot să vă răspund ! **Alberta O.** : „Ar fi prea frumos să cîștig. Dar dreptatea va învinge și orice șut e un pas înainte". **Gabriela B.** ar putea pierde „din greșeală". A cui ? În continuare își dorește : „Să nu fac niciodată rău mai mult decît este strict necesar". Sînteți o samariteană ! **Marioara M.** aproape strigă : „Nu vreau să pierd". **Manuela N.,** dacă nu reușește : „Motive sînt multe : una dintre ele sînt chiar eu". Cît despre principii : „Pentru asta trebuie discutat mult, într-o pădure frumoasă". **Rodica D.** își dorește : „Să trec din Piatra Craiului în Făgăraș". Asta înseamnă să fii pe piscuri.

Multe dintre voi ar merita să fie pe piscuri. Probabil ați dori, ca mulți cititori, să aflați cine a ajuns sus. La ora la care am scris această anchetă, vă declar sincer, nici regizorul nu era hotărît. Iar scopul nostru e departe de a face publicitate unui film. Am încercat să aflăm niște gînduri, idei, dorințe, speranțe și dacă, uneori, am fost ironici, este pus și simplu din amorul artei. E mai bine să zîmbești la o înfrîngere. Iar gloria se cere mult așteptată și muncită. Surpriza la premieră !

IULIAN COSTANDACHE ■

La Ciolpani persistă o întrebare

„Pînă nu faci foc, nu iese fum", spune „gura lumii". Se întîmplă, uneori, să se mai și exagereze, să se mai arunce vorbe...

Despre Florea Gheorghe, zis „Piețarul", din comuna Ciolpani — Sectorul Agricol Ilfov, începuseră consătenii să discute de la o vreme, adică de cînd ajunsese șeful punctului de lucru „Metalurgia" din localitate, că ceva n-ar fi în regulă în privința corectitudinii sale. Desigur, mai îndeplinea și alții funcții similare sau chiar mai mari, mai au unii posibilități de prosperitate, dar nici așa, să stîrnească nedumerire, ca în cazul lui ! În ciuva ani, vilă cu trei nivele, „Mercedes", „Moskvici-408", basca cîlefuri costisitoare, aproape zilnice. „Păi, de unde, dom'le că n-o fi dat peste vreo comoară?", se întrebau oamenii din sat.

Întrebări care au început să ajungă și la noul șef de post, plutonier-major **Ene Alexandru.** Acesta nu se pripește să le dea răspunsul : alb sau negru. Nu e în firea lui și a colegilor săi să tragă concluzii pripite. Poate fi vorba și de o invidie, poate și de altceva... Cu priceperea și tactul ce-l caracterizează, șeful de post verifică discret afirmațiile cetățenilor referitoare la „Piețaru'", trecînd peste „avertizările" de genul : „Vezi-ți mai de treabă, că ăsta are oameni și scapă basma curată..."

Totuși, începe urmărirea penală. Ofițerii de la Miliția Sectorului Agricol Ilfov, apoi de la eșaloanele superioare, constată Florea Gheorghe confundase unitatea pe care o conducea cu propria feudă, sustrăgînd și ducînd acasă ori vînzînd, în interes personal, **nu mai puțin de 25 tone tablă galvanizată, 20 tone fier cornier, 20 tone bare metalice și alte materiale, în valoare de peste 1.400.000 lei.** Ce-i drept, s-a recuperat o mare cantitate din materialul sustras, dar infractorul a fost condamnat, inițial la 11 ani, în recurs, reducîndu-i-se pedeapsa la 6 ani.

Aflînd că F. Gh. a fost arestat și cercetat pentru delapidare, consătenii acestuia și-au dat seama că „ulciorul necinstei" nu merge de multe ori la apă... și s-au mai liniștit. O întrebare persistă, totuși, „Altre oamenii din Ciolpani : „cum de i-au scăpat vila, „Mercedes-ul" și altele, că la o pagubă de aproape un milion jumătate, produsă de cineva, se mai luau și măsuri... complimentare, parcă așa le spune ?... Și mai există și legea pentru controlul averilor..."

Poate se va găsi cineva să răspundă și la asemenea întrebări !

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

Nea Vanghele

În ierarhia funcțiilor din transporturi, șeful de coloană ocupă un rol modest. Dar cîte nu depind de el. Organizarea la nivel micro, care e treaba lui, dacă e realizată bine, e hotărîtoare pentru rezultatele pe unitate. Cînd nea Vanghele a venit la autobază ca ajutor de șofer, avea 20 de ani, iar acum 60. E cel mai bun șef de coloană din întreprindere. Sînt așa cum sînt, pentru că am avut și eu, la rîndul meu, dascăli buni, de la care am avut de învățat. S-au ocupat de mine cu răbdare, m-au îndrumat, nu m-au iertat niciodată pentru greșelile pe care le-am făcut, chiar dacă pedeapsa a fost cîteodată doar o simplă privire mustrătoare. Lui nea Alecu, fostul meu șef, în prezent pensionar, îi cer și acum sfatul. Am deprins de la el că trebuie să te ocupi nu numai de munca șoferului, ci și de viața lui. Uite, mai dăunăzi, trebuia să trimit un om într-o cursă lungă de vreo 800 de km. Îi aveam la dispoziție doar pe Ilie Răducu, șofer manual, om serios. Alții se bucurau cînd le pică o asemenea cursă, dar Ilie al meu, cînd a auzit de sarcina ce urma să o îndeplinească, s-a posomorît, s-a schimbat la față. „Bine șefu, cînd trebuie să plec ?" „Mîine dimineață", zic eu. „E în regulă, mă duc să pregătesc mașina". „Ba ceva nu-i în regulă. Ești cumva bolnav ?" „Nu șefu, sînt sănătos tun". „Lasă Iliuță, găsesc eu o altă soluție, rămîi pentru transportul de containere". Fața lui Răducu s-a înseninat. Se vedea că i-am luat o piatră de pe inimă. „Vă mulțumesc, șefu". Era gata să-mi sară de gît, să mă sărute. Iliuță e însurat de vreo doi ani. Își iubește nevasta la nebunie, și-i gelos foc. Nu-i place s-o lase pe Aurora, care-i frumoasă de pică, singură acasă. Să trimiți în cursă un om care patru-cinci zile va avea un asemenea cui în suflet, nu-i un lucru înțelept. Noi am avut la autobază un accident din cauza șoferului care a gonit sute de kilometri pentru a ajunge acasă înainte de ora prevăzută, la miezul nopții, pentru a se convinge dacă nu cumva nevastă-sa îl trage pe sfoară.

Tot acum cîteva zile mi s-a propus să-l îndrum pentru a merge la Constanța cu un transport pentru export pe Dragomiroiu, și el șofer bun și la fel de iscusit ca mecanic. Cum mă, fraților, omul ăsta are doi copii în spital, nevastă-sa lucrează în schimburi și eu să-l trimit, tocmai acum, la 500 de kilometri, în loc ca eu, șeful lui să-l ajut cum pot să-și vindece copiii ?

Mai e și problema asta, a vitezei. De cîte ori nu le spun : „Mă minjilor, nu tot ce zboară, se mănîncă. Dacă pe vitezometru scrie 120, tu trebuie să mergi, musai, cu viteza asta, să depășești turismele ? Pe vremea mea, dacă un camion rula cu 60, consideram că zboară, nu alta. Păi, mă, băieți, virtutea voastră e să știți să vă stăpîniți, să fiți prudenți și pentru alții. Ce dacă ai prioritate, înseamnă că dintr-o laterală nu poate apare un nebun, un bețiv, un neatent care să te izbească ? Spuneți-mi, vrea careva din voi să moară, să fie rănit ori să distrugă mașina, cu dreptatea de partea lui ? Bineînțeles că nu !"

Nea Vanghele cunoaște tot, capul lui e un veritabil computer. Cîți copii are fiecare șofer, de unde e de loc, la ce unitate îi lucrează soția, cum învață copiii, cum merg treburile în familiile care e predispus la un pahar în plus, cui îi plac jocurile de noroc etc. Un sfat bun dă fiecăruia cu plăcere. Și oamenii îi se adresează cu încredere. Suprema lui satisfacție e cînd lucrurile care nu mergeau cum trebuie se îndreaptă, cînd problemele se rezolvă.

Ca un diagnostician de înaltă clasă, Vanghele îți spune de ce suferă mașina respectivă și care-i remediul. Cei 40 de ani de meserie n-au trecut pe lîngă el. El i-a trăit, și încă cu pasiune. „Asta-i pistonul unu care bate", „Aici trebuie înlocuit releul", „Vezi că-i o bujie de vină", „Demontează pompa de ulei". E uimitoare precizia și rapiditatea cu care nea Vanghele descoperă defecțiunea, confirmată apoi de aparatele moderne de reglaj și diagnosticare.

„Și felul cum umblă oamenii îmbrăcați contează. Firesc, nu le pretind să vină îmbrăcați în frac, dar să fie cu hainele în ordine și curate, da. Al de reparat ceva, îmbracă-te în șalopetă și apoi spală-te. Adică pentru că ești șofer, trebuie să umbli nebărbierit cu zilele ? M-am convins și m-am para convins. Dacă șoferu-i șlampăt și de pe mașină curg tablele".

„În 40 de ani de cînd lucrați la această coloană, n-ați avut nici un accident grav cu morți, răniți. Care-i secretul ?", îl întreb pe înimosul și simpaticul șef de coloană.

„El, așa, bușituri, tamponări am mai avut eu, dar cazuri din astea la care vă referiți dv., e adevărat, n-am avut. Nu-i vorba de vre-un secret. Simplu, m-am ocupat de oameni și de mașini. A da vina pe ei și pe automobile cînd se întîmplă ceva e cel mai simplu lucru. Cei care gîndesc și procedează așa trebuie să-și pună întrebarea : „Dar eu, șeful lor, de fapt îndrumătorul și educatorul lor, ce-am făcut să previn ajungerea la un asemenea deznodămînt ? Am avut și cazuri, cum se spune, limită, cînd i-am spus o dată, de zece ori ce trebuie să facă, cum să se comporte pe drum, în familie, printre oameni și respectivului pe o ureche i-a intrat și pe alta i-a ieșit. Atunci i-am spus : „Băiețică, tu nu ești bun de șofer, mai devreme sau mai tîrziu te nenorocești și-i păcat de tine, de familia ta și de alții care, poate, vor suferi. Du-te la altă meserie, e mai bine. În orice caz, la coloana mea, nu mai ai ce căuta. Mai trebuie operat și cu bisturiul, n-ai ce-i face".

Să trăiești nea Vanghele, care de curînd ai împlinit 60 de ani și fie ca exemplul dumitale de cinste, pasiune, abnegație și mai ales OMENIE să fie urmat de cît mai mulți oameni ai volanului.

VICTOR BEDA ■

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ „În orașul nostru, la Pucioasa, județul Dîmbovița, s-a dat recent în folosință un modern spital, avînd toate secțiile principale, printre care și un compartiment de anestezie și terapie intensivă. Vă scriu în numele colectivului acestui compartiment. La amenajările și îmbunătățirile aduse secției de anestezie și terapie intensivă, am primit un mare ajutor din partea unor instituții și întreprinderi arondate teritorial spitalului nostru. Prin aceste rînduri, vrem să mulțumim conducerii și oamenilor muncii de la Combinatul de lianți și azbociment Fieni (recent aureolați cu titlul de Erou al muncii socialiste), conducerilor și oamenilor muncii de la întreprinderile textile „Bucegi" și „Trainica" din Pucioasa, de la IPL Pucioasa și autobaza ITA-3 Pucioasa. Mulțumim deasemenea primăriei orașului și direcției sanitare a județului pentru sprijin și deosebita înțelegere arătată" **(Dr. Valeriu Negrea, medic principal la Spitalul orășenesc Pucioasa).**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Vrancea** a analizat cu promptitudine cererea Mărioarei Isac din comuna Fitionești și ne comunică următoarele: În vederea rezolvării cererii sale i s-a oferit încadrarea la întreprinderea de tricotaje Panciu unde are posibilitatea să se califice în meseria de confecționer".

■ „Am vrut să cumpăr de la magazinul Plafar, de pe strada Nicolae Titulescu din localitate, un borcan de miere. Gestionara mi-a pretins să iau și o sticlă de sirop de cătină. Am trecut peste faptul că practica vînzare condiționată și am rugat-o să-mi dea, în loc de cătină, un sirop de măcieș. Spre surprinderea mea, am fost însă refuzată cu fermitate. Mărturisesc că nu înțeleg motivele unei astfel de atitudini" **(Stamata Mărțu din Roman, strada Smirodavu, bl. 6, ap. 21).** Propunem organelor comerciale locale să verifice aspectul relatat și să ia măsurile ce se impun.

■ Analizînd la fața locului cele semnalate în scrisoarea semnată de locatarii blocului B.11 din zona Unirii, reprezentanții **Consiliului popular al municipiului Buzău** au dispus, de comun acord cu conducerea I.J.G.C.I., înlocuirea pompei de la punctul termic 12 cu o pompă de mai mare capacitate, capabilă să ridice apa caldă și la apartamentele situate la etajele superioare ale clădirii. De asemenea, s-a luat măsura racordării micropunctului termic de la subsolul blocului B.11 la rețeaua de termoficare a municipiului. Semnatarii scrisorii s-au declarat mulțumiți de soluția adoptată.

■ „La numai 36 de kilometri, pe șoseaua Oradea — Marghita, în dreptul satului Sarcău, a fost amplasată de mai mulți ani o sondă pentru extracția apei termale. Fusese amenajată aici o ministațiune cu trei bazine unde veneau să-și îngrijească sănătatea mulți locuitori din zonă. Din păcate, încetul cu încetul, locul a fost dat uitării. În bazine a început să crească stuful. Doar apa mai iese din pămînt cu aceeași prosimne și se pierde inutil. E păcat, deoarece aici, la Sarcău, se află una din cele mai bune ape sulfuroase din județ, de care s-ar putea folosi atîția oameni bolnavi de reumatism. Propun celor în drept să reanalizeze situația și să întreprindă cele necesare pentru ca izvoarele de apă termală de la Sarcău să reintre în circuitul izvoarelor dătătoare de sănătate ale țării". **(Stejărel Ionescu din Deva, județul Hunedoara).**

■ **Întreprinderea de transporturi auto Vîlcea** răspunde propunerii trimise, în numele mai multor navetiști din comuna Băbeni, de către Ștefan Tomescu, făcîndu-ne cunoscut că s-au luat măsuri de vînzare a abonamentelor pe traseul Băbeni — Cipa, întrucît, din verificările efectuate, s-a constatat necesitatea reintroducerii lor.

■ Drumul Taberei, unul din cele mai mari și frumoase cartiere ale Bucureștiului, se bucură atît de atenția edililor Capitalei cît și de dragostea locuitorilor lui. Tocmai de aceea primim de la aceștia din urmă propuneri de organizare sau reorganizare a unor spații comerciale menite să contribuie la ridicarea standardului de viață din această zonă. O astfel de propunere este semnată de **Mariana Trifan, Elena Raicu și Doina Bălănescu,** care supun atenției factorilor din comerț faptul că pe Drumul Taberei, la nici 150 de metri unul de celălalt, s-au deschis două restaurante (la nr. 82, la parterul blocului C.16, și la nr. 94, la parterul blocului 519). Semnatarele scrisorii consideră mai nimerit ca unul din cele două spații comerciale să fie afectat fie unei patiserii, fie unor magazine de încălțăminte sau confecții.

■ În 20 aprilie a.c., **Ioan Mureșan din Deva, cartierul Goju bloc O.3., sc. 4, ap. 9,** a cumpărat de la magazinul Automoto, de pe strada 7 Noiembrie, un acumulator. Imediat după ce l-a montat pe autoturism a constatat însă că nu funcționează normal. Revenind la magazin a fost îndrumat să se adreseze Auto-serviciului pentru remedierea defecțiunii. Aici însă, l s-a replicat că unitatea nu asigură repararea în garanție decît pentru acumulatoarele pe care ea însăși le vinde. În cele din urmă, la magazinul Auto-moto a aflat că în legătură cu această situație a fost informată întreprinderea producătoare din Bistrița și a fost asigurat că, în scurt timp, va primi un alt acumulator. După mai multe luni de așteptare, însă, timp în care nu a primit nimic, conducerea magazinului l-a sfătuit să deplaseze personal la Bistrița pentru rezolvarea cazului. Pe bună dreptate, Ioan Mureșan consideră că normal ar fi să se găsească un sistem mai eficient de conlucrare între producători și comerț, pentru ca astfel de situații să poată fi rezolvate în mod operativ, fără așteptări îndelungate și deplasări inutile.

■ **Consiliul popular al orașului Calafat** a verificat cele semnalate de Marioara Zaharia, constatînd că neprimirea drepturilor pentru concediul de boală al acesteia s-a datorat faptului că secția de lichioruri Malnaș-Băi, care ține de Centrala Borii, spirtului și amidonului București, n-a întocmit la timp formele de plată, petiționara suferind accidentul în timp ce se afla detașată la această unitate. În prezent situația este rezolvată, luîndu-se măsuri ca Marioara Zaharia să-și primească banii cuveniți.

■ „Doresc să mulțumesc întreprinderii „Electromureș" din Tîrgu Mureș pentru receptivitatea cu care a răspuns propunerii apărute în numărul 12 din 22 martie a.c. al revistei Flacăra. Întreprinderea susmenționată a pus deja la dispoziția cumpărătorilor plite electrice cu inele ornament, inele care au un dublu avantaj ferește plitele de o deteriorare rapidă și exclud riscul producerii unor accidente prin electrocutare. Aș sugera ca, eventual, să fie livrate comercializat aceste inele și separat, ca piese de schimb, pentru a se putea repara plitele mai vechi". **(Aurel Floran, din Orăștie, strada Cătălui nr. 64, județul Hunedoara).**

■ **Ion Coman,** pădurar din **satul Suța Seacă, comuna Lucieni, județul Dîmbovița,** ne scrie că în ultimii ani nu a putut beneficia de concediu de odihnă, deoarece nu i s-a putut asigura un înlocuitor pentru perioada respectivă. Dacă lucrurile stau așa, rugăm organele comunale locale să analizeze situația și să ia măsuri, pentru ca și semnatarul scrisorii să poată beneficia de zilele de concediu legale, de odihnă, bineînțeles fără a fi afectate nici lucrările care trebuie executate la pădure.

■ Într-o scrisoare trimisă redacției, locatarii blocurilor 67A, 68A și 69, cartierul Traian din Pitești, cereau sprijin pentru clarificarea situației financiare a asociației de locatari nr. 145 din care fac parte. Cererea lor a fost îndrumată către **Consiliul popular al județului Argeș** care, cu promptitudine, a dat mandat revizorilor contabili Vera Ormenișan și Felicia Ionescu să verifice actele gestionare ale asociației. În urma acestui control a rezultat că aspectele sesizate erau întemeiate și că neregulile se datorau neglijenței fostului împuternicit al asociației. Astfel, deși asociația dispunea de un substanțial fond pentru cheltuielile de reparații curente, acestea nu au fost executate. Nu a existat preocupare pentru încasarea debitelor restante. În plus, a fost descoperită și o lipsă în gestiune. Față de toate acestea, au fost luate măsuri ferme pentru ca pe viitor activitatea comitetului asociației să se desfășoare în deplină legalitate, urmînd ca cei vinovați de neregulile descoperite cu ocazia controlului să fie trași la răspundere.

■ „Sub egida Muzeului de literatură din Iași, a fost inaugurată de curînd Expoziția permanentă „George Topîrceanu" în fosta locuință a poetului. La festivitate au luat parte reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, oameni de cultură, numeroși elevi și studenți. Actori de la teatrul din localitate au recitat din versurile lui George Topîrceanu, iar un grup de pionieri și utecriști au prezentat un frumos spectacol literar-artistic. Fermecătorul „chiriaș grăbit" își așteaptă prietenii în trecere prin dulcele tîrg al Ieșilor, în vechea casă din strada Ralet nr. 7". **(Constantin Ostap din Iași, strada Karl Marx nr. 46).**

■ **Ștefan Frînculescu din București, strada Nicolae Iorga nr. 22,** ne relatează următoarea situație: „Cu foaia de vărsămînt nr. 1408269 din 19 martie a.c. am plătit la circumscripția financiară a sectorului 1 impozitul și asigurarea ADAS pentru autoturism, pe întreg anul 1985, precum și prima tranșă a impozitului pentru locuință. Două luni mai tîrziu, cînd am depus o cerere de radiere a autoturismului, am solicitat restituirea diferenței de impozit. Mi s-a indicat o dată cînd trebuia să mă prezint pentru ridicarea banilor. La data respectivă însă mi s-a comunicat că suma fusese trecută în contul impozitului pentru imobil, deși termenul legal afișat pentru achitarea celei de a doua tranșe este 30 septembrie. Aș dori să știu dacă s-a procedat corect, întrucît funcționara de la ghișeu n-a fost în măsură să-mi dea nici o explicație". Credem că normal ar fi fost ca virarea banilor să se facă și cu acordul celui în cauză, cu atît mai mult cu cît el nu era din nici un punct de vedere restanțier.

■ **Andrei Grigorian din București, strada Roma nr 1,** a pornit, ca orice tată fericit de nașterea primului său copil, după cumpărături prin oraș. A găsit toate lucrurile necesare la magazinele Materna, în general foarte bine aprovizionate, cu excepția unui singur lucru: la patul metalic nu i s-a putut furniza și saltelușa necesară. Saltele nu există decît pentru paturile din lemn care au însă alte dimensiuni. Evident, saltelele și paturile au producători diferiți. Corespondentul nostru propune unităților respective să-și coreleze livrările către comerț, astfel încît să se evite situațiile în care, în magazine, găsești fie numai saltele, fie numai paturi.

■ Condițiile pedoclimatice deosebit de favorabile din țara noastră fac posibilă cultura diferitelor specii de măceș, începînd de la malul mării (inclusiv Delta) și pînă la 1200 metri altitudine. Bogăția în zahăr și substanțe pectice a fructelor acestui arbust stă la baza prelucrării lor sub formă de pastă, iar complexul polivitaminic nemaiîntîlnit la alte fructe a determinat folosirea măceșului la prepararea conturilor, sucurilor, nectarurilor și chiar a unor comprimate farmaceutice. Pornind de la aceste considerente, la **Institutul de cercetări și amenajări silvice, filiala Brașov,** — ne scrie dr. inginer **Nicolae Bălăcuță** — s-au inițiat, încă din 1978, cercetări complexe privind ameliorarea, tehnologia de cultură și valorificarea măceșului, cu scopul introducerii lui în cultura pe terenuri nearabile, în pantă, în poieni și liziere de pădure. Au fost înființate plantații mamă producătoare de sămînță, iar în toamna acestui an primele cantități de puieți de măceș fără spini (cîteva mii) vor lua drumul fondului forestier în vederea înființării de plantații specializate pentru fructe. Specialiștii institutului speră ca rezultatele cercetărilor efectuate pe parcursul a aproape 8 ani să contribuie la introducerea și extinderea acestui valoros arbust fructifer în cultură, astfel ca măceșul să nu mai fie doar mărăcinele de lîngă drum.

■ **Ion Popa** locuiește într-o frumoasă comună de munte, **Teișani din județul Prahova.** În urmă cu mai mulți ani, în apropierea gării din localitate a fost ridicată o fabrică de humă, care a funcționat normal pînă de curînd cînd filtrele care împiedicau degajarea în atmosferă a prafului rezultat din procesele de fabricație nu fost înlăturate, motivîndu-se că întreținerea lor este foarte anevoioasă. Corespondentul nostru, în numele celorlalți locuitori din comună, solicită conducerii întreprinderii să revină asupra deciziei, ținînd cont de faptul că, fără filtrele respective, praful de humă se depune peste tot, ceea ce face ca puritatea aerului să fie serios afectată.

■ **Ministerul industriei ușoare:** „Urmare celor relatate în nr. 25 al revistei Flacăra, referitor la încadrarea în producție a absolvenților de școală profesională Gabriela Stelescu și Gabriela Moroșanu, vă facem cunoscut că Întreprinderea de postav Prejmer, județul Brașov, cu adresa nr. 4965 1985, le-a invitat să se prezinte la serviciul personal în vederea întocmirii formelor de angajare".

■ Trenul personal nr. 3126 pornise din stația CFR Almaș, județul Arad. Cînd ultimul vagon a trecut prin fața impiegatului de mișcare Mihai Șandru, acesta a observat că roțile vagonului nu se învîrteau la primul boghiu, ci mergeau trase ca o sanie. Imediat, Mihai Șandru a dat semnalul de oprire a trenului. În timp ce călătorii îngrijorați de fumul produs de frecarea roților de șine erau liniștiți de personalul gării, mecanicul Alexandru Biro a remediat rapid defecțiunea, iar trenul a putut pleca mai departe în deplină siguranță. Întîmplarea ne-a fost relatată de **Ion Coțoi din Bențești, nr. 186, județul Arad,** care dorește să felicite personalul Stației C.F.R. Almaș pentru promptitudinea și simțul de răspundere de care a dat dovadă.

■ „Anul trecut am primit un foarte frumos apartament în blocul 89 de pe strada Blajului nr. 11. Din păcate, în curînd pereții camerelor au început să fie atacați de igrasie. Rog conducerea EGCL-ului să înțeleagă îngrijorarea mea de viitoare mamă și să mă ajute să ies cît mai repede din impas." **(Frosina Zărnescu din Mediaș, strada Blajului nr. 11, bl. 89, sc. A, ap. 1).**

■ Analizînd aspectul semnalat de Alexandrina Musteață din Piatra Neamț, strada Borzești, bl. E. 12, sc. B, ap. 20, **I.C.S. Alimentație publică Piatra Neamț** ne informează: „Petiționara a urmat un curs de calificare în cadrul întreprinderii pentru meseria de vînzător-ospătar, obținînd media 6,75 la examenul de absolvire. S-a stabilit ca toți lucrătorii care au promovat acest curs cu medii peste 6 să beneficieze de certificate de absolvire, document pe care-l va primi și Alexandrina Musteață, urmînd a fi încadrată conform noii sale calificări."

■ „Moldovenii păstrează cu respect amintirea marelui patriot și om de cultură care a fost Veniamin Costache (1768—1846). El a luptat toată viața pentru formarea unei solide culturi românești, înființînd numeroase școli cu limba de predare română, un curs de inginerie hotarnică pe care l-a încredințat lui Gheorghe Asachi, și traducînd multe opere în „frumoasa limbă românească", cum îi plăcea să spună. Considerîndu-l ca pe un fiu al Bîrladului (era născut la Roșiești, în apropierea acestui oraș), mai mulți bîrlădeni, în numele cărora vă scriu, propun edililor ca numele marelui cărturar și patriot să fie dat unela din străzi". **(Teodor Lificiu, din Bîrlad, strada Republicii nr. 50)**

■ „După publicarea doleanței mele în coloanele revistei nr. 24 a.c., lucrătorii Întreprinderii de rețele electrice Tîrgoviște au venit la locuința mea, de pe Calea Cîmpulung nr. 108, și mi-au restabilit racordul cu rețeaua publică. Mulțumesc conducerii Întreprinderii pentru înțelegere și operativitate". **(Constantin Vasilescu).**

■ „Acest parc este îngrijit de elevii școlii...". Cuvintele acestea sînt inscrise pe pancarte așezate la intrarea în zonele verzi din mai toate cartierele Capitalei. Este o utilă inițiativă a edililor municipiului care s-au gîndit să implice pe copii în acțiunea de înfrumusețare a orașului. Păstrînd curățenia în aceste oaze de liniște, reparînd și vopsind băncile în atelierele școlii lor, micii cetățeni învață totodată să iubească și să îngrijească o floare, să respecte locurile amenajate cu destulă trudă pentru jocurile lor și recreerea noastră a tuturor. Subscriem la punctul de vedere de mai sus, exprimat de **M. Margareta** din **Șoș. M. Bravu 295.**

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Poșta redacției

■ **Daniela Cosa** — Racovița (Timiș): Puteți beneficia de alocație de stat pentru copii după o perioadă de 3 luni de la data încadrării pentru prima dată cu contract de muncă pe durată nedeterminată. În acest scop este necesar să vă adresați din timp unității unde aveți calitatea de om al muncii pentru întocmirea dosarului, deoarece alocația se acordă numai începînd cu luna următoare stabilirii acestui drept ■ **Alexandru Fărcaș** — Cluj-Napoca: Cooperatorii care se pensionează păstrează dreptul de folosință asupra lotului în condițiile prevăzute de statut și care poate fi în suprafață de pînă la 15 ari: ■ **Toader Șerban** — Brăila: Dacă aveți 30 de ani de muncă și ați lucrat efectiv 20 de ani în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, aveți dreptul, la cerere, să vi se reducă vîrsta de pensionare în mod proporțional cu anii lucrați în grupa a II-a de muncă ■ **Ștefan Romanu** — Caransebeș: Cursurile organizate de către cluburi, case de cultură, universități populare, cooperative etc., nu pot fi luate în considerare la încadrarea și promovarea în muncă întrucît astfel de cursuri nu fac parte din sistemul de învățămînt prevăzut de lege; ■ **Vasile Popa** — Hunedoara: Comisia de pensii și asigurări sociale din unitatea la care sînteți încadrat în muncă este singura în măsură să vă precizeze cînd puteți cere pensionarea, deoarece această comisie are posibilitatea să verifice carnetul dv. de muncă ■ **Margareta Pripilă** — Brăila: Coeficientul de uzură a blocului se aplică după 15 ani vechime ■ **Elena Benedic** — Faraoani (Bacău): Cu o vechime în muncă numai de 23 de ani nu există posibilitatea pensionării dv. cu reducere de vîrstă, chiar dacă aveți 4 copii ■ **Petre Predescu** — Cotmeana (Argeș): Nu există temei legal ca soția dv. să primească un ajutor bănesc pentru că vă îngrijește ■ **Ana Oprea** — Piatra-Neamț: Alocația de stat se acordă pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani aflați în întreținerea familiei ■ **Paula Tomegea** — Săcele (Brașov): Copilul dv., avînd filiația stabilită față de tatăl lui (situație ce rezultă din obligația de a plăti pensie de întreținere), are dreptul de moștenitor ca și un copil din căsătorie ■ **Constantin Frumuzache** — Ploiești: Alexandrina Tonra este programată pentru consult în data de 7 septembrie 1985, orele 12, la clinica de oftalmologie a Spitalului Militar Central și se va adresa dr. Firicel Adrian.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Un nou sezon fotbalistic e gata de start!

● Se preconizează ca returul diviziei A să înceapă în decembrie ● Meciul cu Finlanda se va disputa la Timişoara ● Luceafărul nu va mai juca în campionat ! ● Centre olimpice de pregătire pentru juniori ● 3 puncte pentru victorie la „speranţe" şi în divizia C ! ● Obiectiv prioritar : calificarea la mondialele din Mexic ●

— Stimate tovarăşe Mircea Paşcu, timpul liber al vicepreşedintelui Federaţiei Române de Fotbal e de regulă puţin şi nu mi-e greu să-mi închipui că el e şi mai drămuit acum, cînd noul sezon oficial stă să înceapă. Din acest motiv, vă şi întreb direct în subiect : ce aşteaptă F.R.F. de la viitorul campionat, al cărui start e prevăzut pentru 4 august ?

— Fără a intra în amănunte, obiectivele noastre majore sînt : o cît mai demnă reprezentare internaţională, înţelegînd prin asta, în primul rînd, calificarea la mondialele din Mexic, educarea tineretului şi, în strînsă legătură cu aceste aspecte, realizarea unor spectacole sportive de calitate, care să ofere oamenilor muncii o satisfacţie, o delectare. Dealtfel, aceste obiective au fost urmărite de F.R.F. şi în sezonul trecut.

— Aş îndrăzni să vă întreb cu ce rezultate ?

— Cîte ceva am făcut, dar nu ne putem declara mulţumiţi. În privinţa disciplinei jucătorilor, de pildă, ca urmare a unei munci de educaţie mai intense în cadrul căreia am primit sprijinul C.N.E.F.S. şi a tuturor celorlalte organisme cu răspunderi pe linie de sport, de fotbal, se poate vorbi de o îmbunătăţire în raport cu sezonul anterior, 1983/84. Aş putea invoca mai multe argumente, dar mă voi limita la unul singur : faţă de 1983/84 în campionatul 1984/85, numărul de etape de suspendare acumulate a scăzut, la nivelul celor 3 divizii, de la 1 358 la 558. Cifra aceasta, 550, înseamnă, nu-i aşa ?, sub 40 la sută din 1 358, dar ea continuă să fie mare şi va trebui să depunem eforturi sporite pentru reducerea ei. Deşi am avut, ca să rezum, un an disciplinar mai bun decît cei dinainte, nu se cuvine să trecem cu vederea că, de exemplu, 42 de conducători de cluburi şi asociaţii au fost, în sezonul trecut, suspendaţi, unii pînă la 2 ani, şi că 30 de antrenori, de aşa-zişi educatori, au fost trimişi în faţa Colegiului central pentru a da socoteală de actele lor nesportive. Mai avem deci mult de lucrat în acest sector. Ajuns aici, aş dori să precizez că vom manifesta, într-o măsură mai mare decît pînă acum, exigenţă şi intransigenţă faţă de orice abatere disciplinară.

— Am notat. Altceva : iniţial s-a anunţat că divizia A va începe pe 11 august, după care s-a revenit şi ca va începe o săptămînă mai devreme, în 4. Ce a decis ?

— Fotbalul românesc vizează, nu e un secret pentru nimeni, calificarea la mondiale, sarcină pe care noi o socotim pe deplin realizabilă. Ca să fiu şi mai exact, contăm pe calificare, aceasta fiind şi unul din motivele pentru care am devansat campionatul : spre a lăsa echipei naţionale un timp mărit de pregătire. Procedînd aşa, am încercat să aplicăm o parte din învăţămintele, nu tocmai fericite, trase după europenele din 1984, competiţie la care fotbaliştii tricolori, tocmai ieşiţi dintr-un campionat intern obositor, nu s-au prezentat la nivelul aşteptat. În această devansare ne-a obligat şi programul naţionalei, care prevede un prim meci, foarte important, la 28 august, cu Finlanda. El se va disputa la Timişoara. Am gîndit şi gîndim că e de datoria campionatului să aducă jucătorii în formă cît mai repede, pentru 28 august, şi să-i menţină acolo, atît pentru 11 septembrie, data partidei cu Anglia, în deplasare, cît şi pentru 18 septembrie, cînd pornesc la drum cupele europene.

— Judecata mi se pare, ca să-mi dau cu părerea, logică, dar nu înţeleg cînd va cîştiga naţionala răgazul necesar pregătirii despre care aminteaţi ?

— Intenţionăm să reluăm returul în decembrie şi să-l împingem cît ne va permite timpul, încheind astfel campionatul mai devreme decît în 1984 şi 1985.

— Acum am înţeles. Nu credeţi însă că o astfel de comprimare a perioadei dintre campionate a împiedicat asupra pregătirii echipelor de club ? E prima vară, ca să dau un exemplu, fără turnee peste hotare.

— Atît naţionala cît şi echipele de club au avut acasă excelente condiţii de pregătire. Cît despre internaţionali, aceştia au revenit la cluburile lor, temeinic antrenaţi, cu 8—10 zile înaintea primei etape de campionat. Nu e mult, de acord, dar e suficient.

— Consideraţi că regulamentul după care s-au condus ele în acest an e mai elastic decît precedentul ?

— Întrebarea nu mi se pare precisă, căci regulamentul a rămas, în linii mari, acelaşi. A dispărut doar articolul care permitea legitimarea jucătorilor de jos în sus tot timpul anului, cu excepţia ultimelor 6 etape. S-au stabilit deci două perioade fixe pentru transferări, una în vară, cealaltă în iarnă, printr-o astfel de măsură Biroul federal urmărind, pe de-o parte, mărirea stabilităţii loturilor şi, pe de alta, stimularea cluburilor pentru creşterea de jucători în pepinierele proprii.

— De la compartimentul respectiv al federaţiei, de la Ion Marinescu, am aflat şi numărul de cereri înregistrate în actuala perioadă : 190 pentru divizia A, 252 pentru B. Sînt ele mai numeroase decît în anul trecut ?

— N-am o evidenţă la îndemînă, dar vă pot spune că, anul acesta, transferările n-au fost nici multe, nici spectaculoase.

— Din cîte cunoaşteţi, o serie de jucători fruntaşi, mă gîndesc numai la Geolgău şi Mujnai, n-au încă situaţia rezolvată, în sensul în care ei sînt buni de legitimat la Sportul studenţesc şi, respectiv, Steaua, dar au refuzat să se prezinte la noile echipe !

— Sînt, e adevărat, cîteva cereri în litigiu. Biroul federal îşi va spune cît mai repede cuvîntul, dar e de aşteptat ca echipele în cauză să găsească, ele însele, soluţii. Prin scoaterea lui Geolgău sau a lui Mujnai din circuit, fotbalul n-ar avea nimic de cîştigat. Dar asta e, în primul rînd treaba cluburilor.

— Tovarăşe Mircea Paşcu, a surprins, şi v-aş minţi dacă aş spune că în bine, faptul că omologînd rezultatele sezonului competiţional trecut F.R.F. a „sărit" peste seriile a II-a şi a XI-a din divizia C, pe care le-a validat abia zilele trecute ! Ce s-a întîmplat ?

Între timp lucrurile s-au clarificat : din seria a II-a a retrogradat Letea Bacău, iar dintr-a XI-a a promovat în B Mecanica Orăştie. În ambele situaţii a hotărît, fără derogări, regulamentul. Letea pierzînd meciul cu Constructorul Focşani Odobeşti cu 0—1 pentru că a folosit un jucător în stare de suspendare, cu două cartonaşe galbene, iar Mecanica cîştigînd cu 3—0 partida cu Soda Ocna Mureş pentru că Soda a comis aceeaşi greşeală. Firesc ca n-a fost simplu să decidem o promovare, Mecanica în dauna Minerului Paroşeni, la „masa verde", dar n-a contat, repet, decît regulamentul. Şi în continuare vom analiza cu simţ de răspundere fiecare situaţie în parte, dar nu vom mai încărca agenda federaţiei şi a organismelor ei cu memorii, şi cu memorii la memorii !, care cer soluţionări în afara regulamentului !

— Foarte corect, unde-i regulament, nu-i tocmeală ! În altă ordine de idei, unul dintre secretarii federaţiei, Constantin Dinulescu, vorbea mai deunăzi despre promovarea cîtorva arbitri în lotul A. Lotul divizionar de „cavaleri ai fluierului" a suferit modificări ?

- Chiar la sfîrşitul acestei săptămîni lotul A de arbitri va fi prezent în Capitală pentru trecerea testelor şi un curs de instruire. El are acum 37 de membri.

— Cine a ieşit, cine a intrat ?

— N-a ieşit nimeni, deşi Colegiul central a făcut o propunere în acest sens, respinsă însă de Biroul federal, care a cerut ca cei 4 vizaţi de Colegiu să fie urmăriţi încă un an, în lotul A. Arbitrii de valoare apar rar şi ei nu trebuie inhibaţi la prima greşeală ! Au intrat, ca arbitri stagiari, Viorel Alexandru şi Vasile Angheloiu din Bucureşti, Iosif Ghergheli din Baia Mare şi Ilie Coţ din Ploieşti.

— Îi aşteptăm cu încredere. Mai departe : care e, stimate tovarăşe Paşcu, situaţia Luceafărului ? Mihai Ionescu, celălalt secretar al F.R.F., spunea că Luceafărul nu va mai juca în campionat. E adevărat ?

— Încă din toamna lui 1981 Luceafărul nu s-a mai identificat cu naţionala de juniori, dar echipele lui au continuat să activeze, cea mică în divizia C, seria a V-a, cea mare în campionatul de speranţe, sub egida Gloriei Buzău. Luceafărul s-a desfiinţat şi a trecut ca secţie în cadrul clubului Viitorul al C.N.E.F.S. Echipele reprezentative de juniori se vor forma, jucătorii fostului Luceafăr plecînd la cluburile de baştină, prin selecţii şi prin convocări periodice. În zilele următoare se va deschide, la Drăgăşani, o tabără centralizată pentru juniori, organizată în colaborare, o colaborare, tot mai fructuoasă, cu Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului.

— În acest context se înscrie, dacă nu greşesc, şi recenta înfiinţare a celor 9 centre olimpice de pregătire pentru juniori. Ce detalii ne puteţi furniza ?

— S-a adoptat o asemenea acţiune (cerii urmînd să facă şcoală şi în paralel, să joace fotbal ! Sperăm ca pe lîngă centrele fixate, Alba Iulia, Braşov, Bacău, Buzău, Craiova, Hunedoara, Piteşti, Oradea şi Timişoara să mai apară cîteva. Capitala bucureşteană în aşa fel încît să putem organiza un campionat cu 12 echipe. El ne-ar oferi posibilitatea urmăririi schimbului de mîine al fotbalului românesc într-o competiţie cu caracter regulat şi de selecţie.

— Am înţeles bine ?, din viitorul sezon, în campionatul speranţelor şi în divizia C se vor acorda 3 puncte pentru victorie ?

— Sistemul funcţionează, se ştie, în unele ţări cu fotbal puternic, în Anglia, de pildă. Am hotărît să-l adoptăm şi noi, cu caracter experimental, trăgînd nădejde că, stimulînd victoria, vom dezvolta spiritul ofensiv. Nu e nici o descoperire, golurile dau farmec fotbalului ! După un an, vom analiza şi vom decide dacă sistemul s-a arătat folositor.

— După cum priviţi, tot mai des, la ceas, înţeleg că a cam venit timpul să încheiem. Ce ne promite federaţia pentru sezonul care se inaugurează duminică ?

— Mai multă muncă, mai multă fermitate şi, ca o consecinţă logică, meciuri mai atractive, desfăşurate într-un spirit de adevărată sportivitate. Cea mai fidelă oglindă a unui fotbal e campionatul lui, iar cel care pleacă duminică la drum are numeroase obligaţii, între care şi pe aceea de a construi o echipă care să-şi croiască, prin devotament, inspiraţie şi sudoare, drum spre mondialele din Mexic.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Bravo, Tamara!

Duminică, la Geneva, în reuniunea finală a campionatelor europene de nataţie pentru juniori, ploieşteanca Tamara Costache a cîştigat titlul continental în cea mai rapidă probă, cea de 100 m liber, stabilind totodată, cu 56,69, un nou record european de junioare ! Iată că, după Cristian Ponta şi Robert Pinter, a venit rîndul unei fete, elevă a Clubului sportiv şcolar „Constantin Dobrogeanu-Gherea" din Ploieşti, să urce pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere la C.E. de juniori confirmînd astfel drumul ascendent pe care se află angajată, cu toate forţele, nataţia românească. Felicitări Tamarei Costache şi, deopotrivă, antrenorului Mihail Gothe (ambii în imaginea de mai sus), cel care a descoperit-o şi lansat-o în aria performanţei pe proaspăta campioană şi recordmană a Europei !

SAH cu Margareta Mureşan

„Interzonale"

La Havana, cea de-a doua grupă a turneelor interzonale contînd pentru calificarea în turneul candidaţilor la titlul mondial a debutat prin lupta pentru realizarea cît mai multor puncte întregi în faţa jucătoarelor mai slabe. Favorite ale întrecerii porneau marile maestre Nana Alexandria, Pia Cramling — deţinătoarea celui mai ridicat Elo din turneu, Elena Ahmilovskaia, fosta candidată la titlul mondial cu două ediţii în urmă ale campionatului mondial, Nana Ioseliani şi Veröci Zsuzsa, cîştigătoarea turneului zonal al ţărilor socialiste. Reprezentanta noastră, maestra internaţională Dana Nuţu, debuta în acest tip de întrecere cu dorinţa şi ambiţia unei mari performanţe. Tragerea la sorţi a făcut ca la începutul competiţiei să se întîlnească în duel direct reprezentantele Uniunii Sovietice. Dana Nuţu, printr-un joc excelent, a depăşit cu mare uşurinţă pe maestrele internaţionale S. Vokralowa şi D. Sawereide deşi nu fără emoţii, iar în continuare a impus un ritm de concurs accelerat obţinînd alte trei victorii consecutive la jucătoarea engleză fără titlu internaţional S.K. Walker, la maestrele internaţionale Y.F. An şi A. de Armas. Un start foarte bun a avut şi fosta vicecampioană mondială Nana Alexandria, care a lăsat în primele runde doar două remize la Nana Ioseliani şi Gulnar Sakhatova, întrecînd-o pe Elena Ahmilovskaia, autoarea unui debut slab în concurs, dar care în finalul întrecerii a reuşit să-şi păstreze singele rece şi să recupereze treptat distanţa ce a separat-o de plutonul aspirantelor la primele trei locuri ce aduceau calificarea în faza superioară a campionatului mondial.

La mijlocul întrecerii maestra internaţională din Timişoara, D. Nuţu are un moment de cădere, de-a lungul a patru runde nereuşind să puncteze în nici una dintre partidele susţinute, chiar dacă a deţinut uneori avantajul. Astfel remizează cu Veröci Zsuzsa, apoi pierde la Pia Cramling, care se apropie la o jumătate de punct de reprezentanta noastră. Ajunsă pe „culoarul jucătoarelor sovietice" şahista de la Asociaţia sportivă A.E.M. Timişoara deţinea avantajul de +4, ceea ce îi înlesnea un final bun în cazul în care ar fi ţinut balanţa deasupra celor 50% din ultimele partide. Turneul nu îngăduia nici un moment de respiro, în fruntea clasamentului pe distanţa unui singur punct erau grupate nu mai mult decît şase jucătoare.

În final de concurs tensiunea nervoasă devenea tot mai mare : cu cît rezultatele normale erau înregistrate pe tabela de concurs, contracandidatele la calificare intrau în „febra finişului" urmărindu-şi cu mare atenţie adversarele. Cu un plus de experienţă şi printr-un joc foarte exact, Nana Alexandria a încheiat turneul fără a fi învinsă. Primul loc ea l-a obţinut printr-un rezultat excepţional : şapte victorii şi şase remize. Dana Nuţu cîştigă la G. Sakhatova după întrerupere, iar apoi o depăşeşte pe N.Shterenberg realizînd +6 înaintea ultimelor două runde. Pia Cramling, jucătoarea care deţine avantaj în scorul partidelor susţinute cu însuşi Victor Korcinoi, nu s-a mai descurcat la fel de bine ca în alte concursuri. La debutul său în campionatul mondial, marea maestră suedeză a cîştigat o singură partidă (cea cu G. Sakhatova) în duelul cu jucătoarele sovietice, în schimb a punctat la jucătoarele mai slabe, cu o singură excepţie : a pierdut la S. Vokralowa, situată în final de turneu pe locul ultim. Tot cu +6 se găsea înaintea ultimelor două runde şi Elena Ahmilovskaia, iar cu +4 era Nana Ioseliani.

Ultimele două partide au decis soarta întregului concurs. Nervii mai multor jucătoare au cedat : Dana Nuţu nu a reuşit să smulgă nici măcar o jumătate de punct, pierzînd la N. Ioseliani şi la Z. Frometa. N. Ioseliani nu s-a descurcat în faţa englezoaicei S.K. Walker şi a pierdut aşteptînd cu înfrigurare deznodămîntul final în celelalte partide-cheie. Pia Cramling nu a înfrînt-o pe Elena Ahmilovskaia, deşi a condus lupta cu multă dibăcie. După întrerupere a fost consemnată remiza. Şi astfel clasamentul final al turneului este următorul : 1. Alexandria (U.R.S.S.) 10 p.. 2. Ahmilovskaia (U.R.S.S.) 9,5 p. (calificată şi ea în turneul candidaţilor la titlul mondial, turneu ce va avea loc anul viitor) 3—4—5. Dana Nuţu (România), . Ioseliani (U.R.S.S.) şi Cramling (Suedia) 8,5 p., 6—7. Sakhatova (U.R.S.S.), Veröci (Ungaria) 7 p., 8—9. Walker (Anglia), An (China), 6,5 p., 10. Savereide (S.U.A.) 5,5 p., 11—12. de Armas, Frometa (ambele Cuba) 4 p., 13. Shterenberg (Canada) 3 p., 14. Vokralowa (R.F.G.) 2,5 p.

Cele trei jucătoare clasate pe locurile 3—5, Dana Nuţu, Nana Ioseliani şi Pia Cramling, vor susţine un meci-turneu pentru desemnarea unei singure sportive ce se va califica în turneul candidatelor. Balanţa atîrnă în favoarea sovieticei N. Ioseliani, care păstrează avantajul celui mai bun rezultat în faţa primelor 8 clasate în turneul interzonal prin +3. D. Nuţu şi Pia Cramling deţin scorul de +2. Departajarea este valabilă numai în cazul în care cele trei şahiste ar fi la egalitate de puncte. Urmîndu-i succes deplin Danei Nuţu în meciul-turneu o felicităm totodată pentru stilul agresiv de joc şi pentru rezultatul de excepţie realizat la prima sa participare la „interzonale".

MARGARETA MUREŞAN ■

Helsinki — o temelie pe care trebuie construit

A trecut un deceniu de la istorica reuniune din capitala Finlandei unde în sala care a devenit atît de familiară europenilor și nu numai lor cei 35 de șefi de state și-au pus semnătura pe un act menit să deschidă continentului nostru perspective calitative noi. Actul final a fost corolarul unor eforturi politice laborioase, îndelungate și complexe, dar nu punctul terminus al unei canonade diplomatice oricît de bine intenționate, ci reperul fundamental al unui proces mult mai îndelungat. Cine a crezut că o dată semnat Actul final va introduce, brusc și global, Europa într-un climat eminamente nou s-a înșelat. Acest document de referință a reprezentat și reprezintă enorm pentru Europa, dar nu totul. Viața însăși demonstrează cu o pertinență pe care nimeni nu o poate contesta că evoluțiile din deceniul care s-a scurs de la etapa Helsinki nu s-au încadrat în spiritul conferinței, că escalada înarmărilor a depășit orice închipuire, că tensiunile s-au accentuat și că pe acest fond a devenit vitală închegarea unei strategii coerente și eficiente de depășire a factorilor negativi și de imprimare a unui curs nou climatului european.

Prezentînd considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind realizarea păcii, dezarmării, securității și colaborării în Europa, ministrul român al afacerilor externe releva în recenta sa alocuțiune din capitala Finlandei : **„Pornind de la realitatea obiectivă a existenței de țări cu sisteme sociale diferite, Actul final — prin principiile și liniile directoare pe care le cuprinde — a definit baza juridică, politică și morală a colaborării acestor țări, un adevărat cod de conduită pentru dezvoltarea raporturilor între cele 35 de state participante, cu respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale."**

Încă la conferință, președintele Republicii Socialiste România atrăgea atenția că aceasta nu era decît o primă etapă a luptei pentru securitate și pace. **„Nu trebuie să se creeze iluzia,** sublinia șeful statului român,**că putem sta liniștiți și în siguranță ; dimpotrivă, trebuie să fim conștienți că urmează o etapă nouă, hotărîtoare pentru viața popoarelor europene, aceea a realizării în fapt a păcii, bunăstării și libertății".**

Acum, trebuie însă să recunoaștem că, după încheierea conferinței, statele participante n-au mai acționat cu aceeași perseverență și hotărîre pentru punerea în aplicare a celor convenite la Helsinki, și în primul rînd pentru luarea unor măsuri efective, care — așa cum se evidențiază în Actul final — **„să constituie pași către realizarea, în final, a dezarmării generale și totale sub un control internațional strict și eficace...".** Dimpotrivă, nu numai că nu s-a trecut la dezarmare, ci cursa înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, a fost accelerată. Pe continentul european s-a trecut la acumularea de noi arme nucleare, la amplasarea rachetelor americane cu rază medie de acțiune și, ca urmare, la contramăsuri nucleare din partea U.R.S.S., la proliferarea armelor nucleare pe teritoriul unor state care nu aveau astfel de arme, ceea ce a dus la agravarea fără precedent a pericolului nuclear.

Continuarea cursei înarmărilor, amplasarea de noi arme nucleare în Europa măresc pericolul unui război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear și ar duce la distrugerea a însăși condițiilor existenței vieții pe planeta noastră. Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor, și în primul rînd, a celor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară, la dezarmarea generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor Uniunii Sovietice, oprirea militarizării Cosmosului.

Țara noastră a subliniat și subliniază în mod constant că popoarele așteaptă să se treacă la măsuri concrete în vederea opririi cursei înarmărilor, a încetării pericolului nuclear. În acest sens de la tribuna recentei Plenare a Comitetului Central și a activului central de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Nu există problemă mai importantă decît aceea de a face totul pentru salvarea omenirii de la o catastrofă nucleară, de la distrugere, de a asigura dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor — la existență, la libertate la viață și pace".**

După cum se știe, România a evidențiat în repetate rînduri necesitatea ca negocierile de dezarmare să fie însoțite de măsuri de încetare a experimentării și desfășurării de noi arme nucleare. Așa cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, tratativele nu trebuie să fie folosite ca un paravan, la adăpostul căruia să continue cursa înarmărilor, ci trebuie să duc

ULTIMA ORĂ

● Pionierii școlii generale din comuna Valea Viilor, județul Sibiu, activează de multă vreme în cadrul unui cerc de arheologie. Strădaniile lor au fost de curînd încununate de succes. În locul numit „Moara cu apă", săpăturile efectuate sub îndrumarea profesoarei Elena Jampa au scos la iveală urmele unei străvechi așezări. Specialiștii au confirmat că această așezare omenească datează din anii 2600—2500 î.e.n. Cercetările micilor arheologi nu s-au oprit aici. În zona comunei ei au descoperit piese ceramice datînd din epoca romană.

● Gheorghe Stănoiu, muncitor petrolist la Schela Țicleni din județul Gorj, a ieșit la pensie. Dar nu apăsat de tristețea omului care se despărte, după ani și ani, de tovarășii lîngă care a trăit împlinirile unei vieți, ci cu bucuria de a fi lăsat pe frontul bătăliei pentru țiței un schimb de nădejde : pe toți cei patru fii ai săi : Dumitru (șondor șef la brigada nr. 1), Gheorghe (mecanic de utilaj petrolier), Ion (tehnician) și Cidin, mezinul (maistru la brigada nr. 2). În aceeași schelă lucrează și toate nurorile prosp. putului pensionar.

PESTE 110 000 VIZITATORI LA „RETROSPECTIVA NICOLAE GRIGORESCU"

● „Deschizînd pieturii românești orizonturi noi, Grigorescu este prin vasta sa creație un strălucit exemplu de artist care a înțeles realitățile țării sale și le-a exprimat cu realism, scoțînd în evidență calitățile specifice ale poporului din care făcea parte. Acest popor pe care pictorul îl iubea și căruia i-a dedicat întreaga sa operă nu încetează să-i admire pînzele și să păstreze un adînc respect amintirii sale." Aceste cuvinte scrise acum mai bine de 20 de ani de cel care a fost criticul de artă George Oprescu

cu au căpătat o nouă confirmare odată cu deschiderea în incinta Muzeului de artă al R.S.R. a „Retrospectivei naționale Nicolae Grigorescu", cea mai cuprinzătoare expoziție de pînă acum consacrată marelui clasic al picturii noastre. Peste 110 000 de oameni ai muncii elevi și studenți au vizitat pînă acum expoziția (numai duminica trecută au fost 2 000), umplîndu-și sufletele cu frumusețea calmă a peisajelor, cu delicatețea luminoasă a portretelor de tinere țărănci, în costumele lor populare — adevărate simfonii cromatice. Vizitatorii au avut de asemenea prilejul să audieze ciclul de conferințe tematice, menit să-i apropie și mai mult de înțelegerea sensului profund al acestor capodopere ale plasticii clasice românești.

MINERALIERUL „BARAOLT" SE ADAUGĂ FLOTEI ROMÂNEȘTI

● La 23 iulie, ora 10, la Șantierul naval Mangalia a fost lansată la apă a doua navă maritimă construită aici în acest an : este vorba de mineralierul de 65 tdw, „Baraolt". Omagiind în acest fel muncitoresc împlinirea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, navaliștii au realizat și un veritabil record al șantierului, nava stînd pe docuri numai 114 zile.

● Edilii municipiului Baia Mare, permanent preocupați de înfrumusețarea orașului lor, au avut în această vară o idee interesantă. În centrul orașului a fost realizat din flori un calendar. În fiecare dimineață, la ora 5, muncitoarea Ana Rat aduce calendarul la zi. În curînd va fi realizat, spre încîntarea tuturor bămărenilor, și un ceas floral.

● Doi membri ai diaclubului comitetului sindicatului din cadrul Combinatului minier Sucoava din Gura Humorului, artiștii fotografi Emil Butnaru și Marcela Ursache, au obținut la Festivalul internațional de imagine și sunet de la Epinol (Franța) Cupa Pierre Marchal și premiul Asociației „3 M — France", clasîndu-se pe primul loc.

● Inginerul Atanasie Popescu de la INCERC și biologul Șerban Ionescu Homoriceanu de la ICITPR descriu într-un interesant articol publicat în revista „Știință și tehnică" lupta pe care cercetătorii români au dus-o cu succes împotriva apariției și dezvoltării microorganismelor pe bercuri, eladiri. Se pare că produsele și tehnologiile elaborate și brevetate de inventații în țara noastră și înregistrate sub marca de fabrică FUNGOSTOP pot concura cu cele mai bune soluții cunoscute în lume. Iată cîteva din avantajele lor : durata protecției variază de la 2 la 3 ani în cazul fungicizării finisajelor clasice, aplicabile prin pensulare și între 5 și 10 ani, în cazul în care se fungicizează și suportul de tencuială sau se utilizează finisaje în strat gros. Pînă acum produsele și tehnologiile FUNGOSTOP s-au aplicat pe suprafețe ce însumează zeci de mii de metri pătrați în unități din industria alimentară sau ușoară, cum ar fi întreprinderi de vinificație, de panificație, de bere și amidon, sau din industria textilă. În ceea ce privește lucrările, experimentările realizate au dat foarte bune rezultate, ceea ce va permite în acest an generalizarea FUNGOSTOP-ului și la această categorie de construcții.

● În dorința de a participa cu toată energia la întrecerea pentru mai mult cărbune, tinerii mineri de la Filipești de Pădure s-au constituit în primul detașament al tineretului de la această exploatare. Ei au și primit sarcina de a pregăti într-un termen cît mai scurt un panou de exploatare a lignitului în sectorul Roșioara care va fi dotat cu un complex mecanizat de abataj.

● Scurtă telegramă : S-a pensionat Lucreția Cristescu, telegrafista la Oficiul P.T.T. Petroșani. Stop. În cei 35 de ani de activitate ea a expediat nu mai puțin de 3 780 000 de telegrame. Stop. Felicitări. Stop.

● O veste care ne-a parvenit de la Gheorgheni : patinoarul artificial cu instalațiile revizuite și reparate a fost pus din nou la dispoziția publicului. Pe calul de fier, chiar dacă nu știi să patinezi, zău că îți vine să dai o fugă pînă la Gheorgheni!

CEL MAI LUNG VIADUCT DIN BETON. PENTRU CALEA FERATĂ DIN ȚARĂ

● Lucrările la noua linie de cale ferată Vîlcele—Rîmnicu Vîlcea, care va scurta cu circa 120 de kilometri ruta de transport de la Pitești la Rîmnicu Vîlcea, sînt în plină desfășurare. O atenție deosebită se acordă lucrărilor inginerești de o tehnicitate ridicată (poduri și tuneluri). Între acestea se numără și viaductul peste valea rîului Topologu, care în final va avea o lungime de 1 350 de metri și va fi cel mai lung viaduct din beton pentru cale ferată de la noi din țară. Infrastructurile — fundația și pilele — sînt integral terminate. Acum întreaga atenție este îndreptată spre executarea suprastructurii din grinzi de beton armat postcomprimate, fiecare avînd o lungime de 30 de metri. Acest gen de suprastructură constituie o soluție tehnică în premieră națională. Asa cum tot o premieră este și tehnologia de montaj a grinzilor. Problema tehnică, extrem de dificilă, era aceea a montării la o înălțime mare — circa 50 de metri — a unei greutăți de 160 de tone, ce cîntărește o grindă. Pentru aceasta specialiștii de la Institutul de proiectări căi ferate, împreună cu cei de la Centrala antreprize construcții căi ferate, au conceput un utilaj special pe care l-au denumit „lansator de grinzi" și care a fost executat la Întreprinderea pentru prefabricate din beton și noduri metalice din Pitești. Din cele 39 de deschideri ale viaductului, cu ajutorul acestui utilaj au fost montate trei, alte grinzi, zilele acestea lucrîndu-se intens pentru montarea celei de-a patra.

SERBĂRILE DUNĂRII

● Luni 29 iulie s-au deschis la Brăila „Serbările Dunării", la care iau parte și reprezentanți ai celorlalte 11 județe riverane Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Constanța, Ialomița, Tulcea și Galați. Parcurgînd lista numeroaselor acțiuni cultural-educative înscrise pe agenda acestei a patra ediții a serbărilor (concursul de creație plastică, festivalul-concurs al formațiilor corale, de teatru scurt și dansuri populare, alaiul zeiței Amphitrite, recitaluri ale artiștilor laureați ai „Cîntării României", excursii de agrement pe Dunăre cu vasul Borcea) ne dăm seama că spectatorii brăileni, și nu numai ei, au pînă spre jumătatea lunii august de unde alege.

● Marele acvariu al Muzeului de științe naturale din Făltîceni a fost transformat într-un adevărat laborator de cercetări. Iată cîteva din rezultatele obținute de specialiștii muzeului : adaptarea sturionilor obișnuiți cu mediul marin (morunul, cega, păstruga, nisetrul) la condițiile apei de consum public ; convietuirea acestora cu anghila de rîu, cu păstrăvul și cu cleanul ; înmulțirea broaștei țestoase de lac în condiții de captivitate. O să vină deci vremea cînd va trebui să-i credem pe pescarii care vor pretinde că au dus acasă un sturion „uite atît de mare !" pescuit într-un lac de unde pînă atunci nu scoseseră nici măcar o roșioară.

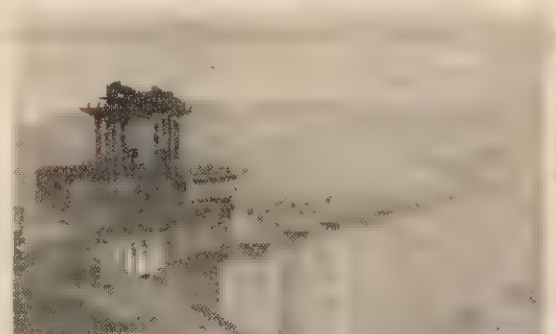

● Acțiunea de recuperare, recondiționare și refolosire se bucură de un larg ajutor al cetățenilor. Iată numai două exemple : la Dorohoi, cooperativa de locatari și-au confecționat din materiale recuperabile coșuri pe care le-au amplasat în blocuri pentru colectarea hîrtiei, iar membrii Organizației Democrației și Unității Socialiste din cartierul nr. 10 din Cîmpina au predat pînă acum în centrele de colectare aproape un milion de sticle și peste 100 000 de borcane.

„ATLAS", O NOUĂ PLATFORMĂ DE FORAJ MARIN

● A cincea platformă de foraj marin „Atlas" a părăsit șantierul naval din Galați și se află la Constanța, unde i se vor monta picioarele pentru ridicare. După care va pleca spre punctul de locație, alăturîndu-se astfel celorlalte patru platforme „Gloria", „Orizont", „Prometeu" și „Fortuna" pentru dezvoltarea în continuare a lucrărilor de cercetare geologică.

● Vara, anotimpul vacanțelor, anotimpul drumeților... Pe marginea drumului, pretutindeni plante care poartă în cămările celulare substanțe otrăvitoare pentru sănătate. Vă propunem să rezervați un colț de rucsac sau din portbagaj unor plante care au momentul optim de recoltare în această perioadă și care vă pot fi utile în „farmacia casei". Iată cîteva din cele mai importante : florile de lumînărică (Flores Verbasci), un foarte bun expectorant, frunzele de conăcaz (Folium Ribi nigri), folosite în tratamentul ateroscleroze, frunzele de frasin și mesteacăn (Folium Fraxini et Betulae), foarte eficace diuretice și adjuvante în tratamentul reumatismului. În locuri umbrite vom întîlni Rostopasca (Herba Chelidonii) ușor de recunoscut după latexul portocaliu ce la locul de rupere, cu efecte bune în regenerarea celulei hepatice. Am mai putea adăuga Sunătoarea (Herba Hyperici) binecunoscută pentru efectele ei în gastrite, colite și dischinezii, precum și galbena sulfină (Herba Melioti), remediu în unele afecțiuni digestive, activatoare a circulației sanguine. Aceste informații ne-au fost furnizate de biologul Mircea Alexan de la Trustul Plafar.

● Nistor Cioc, în vîrstă de 71 de ani, din Oravița este un pasionat numismat. Colecția sa cuprinde printre altele monede din secolul al IX-lea.

OLIMP, LA ORA AFLUENȚEI MAXIME

● Ediția specială a ziarului „Dobrogea nouă", intitulată scurt și sugestiv „Litoral", ne informează că stațiunea Olimp se află la ora afluenței maxime. Joi, 25 iulie, în hotelurile din Olimp erau cazați, în afară de vilegiaturiștii români, peste 5 000 de turiști străini din 30 de țări.

E un exemplu. Plajele celorlalte stațiuni sînt la fel de asediate de cei care se bucură în aceste zile de privilegiile soarelui și ale mării. Să le urăm vreme bună în continuare ca să profite din plin de vacanță.

● Comuna Axente Sever din județul Sibiu și-a îmbogățit zestrea social-edilitară cu un modern complex comercial de nivel citadin. La parter și pe cele două etaje care însumează aproape 500 de metri pătrați funcționează un magazin alimentar, unul de metalochimice, o cofetărie cu terasă de vară, o librărie, un magazin de textile și încălțăminte, precum și puncte destinate prestărilor de servicii : croitorie, frizerie, reparații Radio-Tv.

ATENȚIE, FUMĂTORI !

● Citim următoarea notă, intitulată „Între țigară și esapament" în numărul 7 al revistei „Tehnitum" : Se știe că gazele emise de autovehicule conțin substanțe nocive organismelor vii, cum sînt oxidul de carbon, unele hidrocarburi și oxizii de azot, care au dus la elaborarea unor draconice norme naționale și internaționale privitoare la limitarea poluării. Dar este mai puțin cunoscut că cercetări recente au descoperit că 85% din toate componentele gazelor de esapament se găsesc și în fumul produs de arderea țigărilor ! Mai mult decît atît, noxele emise prin fumat sînt mult mai periculoase, deoarece ele conțin în plus nicotină, arsen, poloniu, rubidiu și cesiu". Și cînd te gîndești că sînt atîția automobiliști care mai și fumează !

● Pe Calea Șerban Vodă din București s-a ridicat și este în stadiu de finisare un modern complex de sănătate pe care bucureștenii îl vor putea frecventa în tot cursul anului, beneficiind individual sau în comun de tratamente balneologice menite să le întrețină starea de sănătate. Se vor putea face aici băi de plante, masaje uscate și sub jet de apă, dușuri subacvale, gimnastică medicală. Pe terasele succesive de lîngă bazinul de înot de 33 de metri lungime, ca și pe cea situată deasupra întregului complex se va putea face helioterapie. Cîteva încăperi sînt dotate pentru saună. Întreaga gamă de proceduri va fi supraveghentă de un personal medical de specialitate. O sală polivalentă prevăzută cu televizor, bufet și tot felul de jocuri va face ca timpul de așteptare să se scurgă mai plăcut. Spațiul verde din jurul complexului cu și cel din curtea sa interioară vor asigura un microclimat ad-hoc.

● Dr. Victor Bădoiu ne avertizează în ziarul „Crișu" împotriva riscului de intoxicație la consumul de ciuperci. Culegerea ciupercilor — așa se spune — trebuie să se facă numai de către persoane care le cunosc foarte bine. O ciupercă otrăvitoare pusă în coș cu cele bune le contaminează și pe acestea ! Și încă un somnal de alarmă : uscarea, fierberea, frigerea unei ciuperci otrăvitoare nu pot distruge toxina din ea. Concluzia doctorului Victor Bădoiu e cît se poate de logică, nu zicem nu. „cumpărarea ciupercilor să se facă numai de persoane care le cunosc foarte bine". Dar zău că apetitul pentru ciuperci ni s-a micșorat parcă în fața atîtor pericole.

● De la I.T.B. : În vederea îmbunătățirii condițiilor de transport pentru locuitorii cartierelor Drumul Taberei și Bucureștii Noi, se lucrează în momentul de față și vor fi date în acest an în exploatare noi linii de troleibuze care vor asigura relații de transport ale acestor cartiere cu zonele Gara de Nord, Piața Unirii și Piața Romană. Noile linii de troleibuze vor prelua o parte a călătorilor care în prezent se deplasează cu autobuzele, ceea ce va face posibilă (în funcție de rezultatele sondajelor ce se vor efectua) reducerea parcului de autobuze și implicit a consumului de motorină cu circa 60 de tone pe lună.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXIV
32 (1 573)
VINERI
9 AUGUST
1985

săptămînal editat de frontul democraţiei şi unităţii socialiste

PATRIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREŞEDINTELUI

Permanentul dialog cu ţara sporeşte rodnicia muncii pentru ţară

În cadrul unor fructuoase vizite de lucru în judeţul Constanţa tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, împreună cu tovarăşa ELENA CEAUŞESCU, s-a întîlnit în aceste zile cu oameni ai muncii, cu specialişti şi cadre de conducere din industrie şi agricultură, din unităţi ale marinei militare

• Pe prim plan în agricultură — strîngerea la timp şi fără pierderi a întregii recolte • Demonstraţie la Cobadin : doar să muncească bine, se pot obţine recolte şi venituri mari • Sarcini majore la Combinatul de Lianţi şi Azbociment din Medgidia : reducerea în continuare a consumurilor energetice şi modernizarea tuturor agregatelor • Filă memorabilă în istoria marinei militare române : inaugurarea crucişătorului „Muntenia" • Exigenţe înalte pentru constructorii de maşini agricole • Un farmec al copilăriei fericite • Epoca marilor ctitorii adaugă alte grandioase repere în noua geografie a patriei: Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari, Combinatul Petrochimic Midia, Terminalul Conductei Submarine •

Joi dimineaţa, la ora cînd revista intra în rotativă,

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A ÎNCEPUT VIZITA DE LUCRU ÎN JUDEŢUL GALAŢI

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI

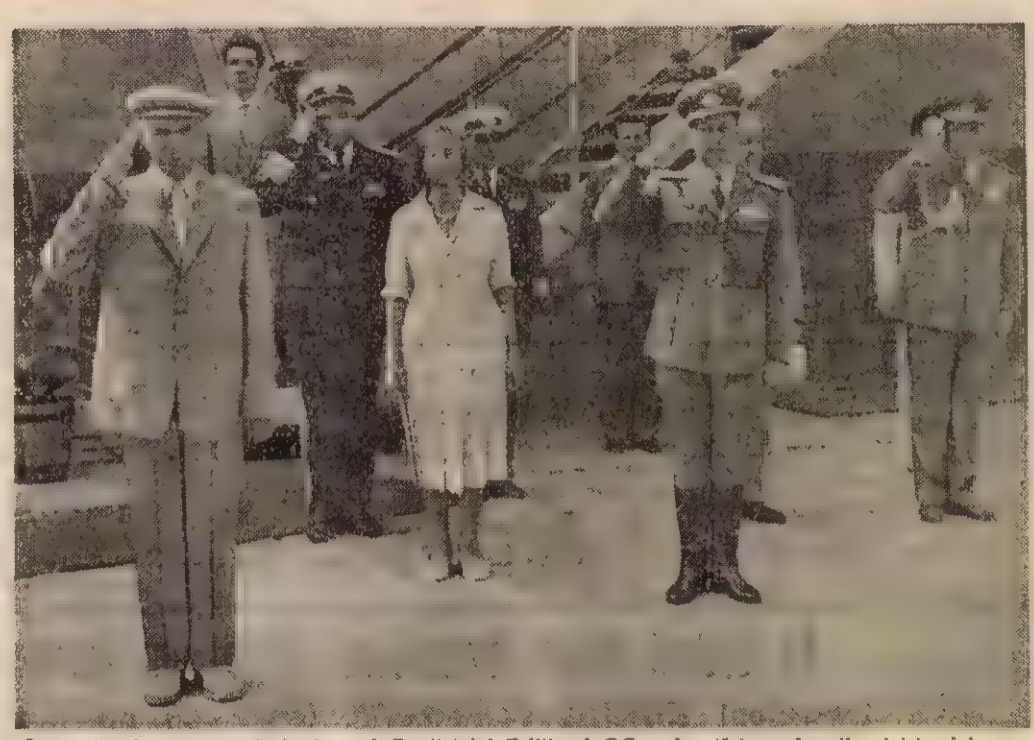

Prin stilul său de muncă revoluționar, comunist, profund democratic de consultare permanentă a activului de partid și de stat, a specialiștilor, a oamenilor muncii, de atragere a maselor la soluționarea tuturor problemelor edificării socialiste în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a însemnat, pe toată durata celor două decenii de cînd se află în fruntea partidului și statului, un strălucit exemplu pentru întregul nostru popor. Activitatea sa la conducerea partidului, a Frontului Democrației și Unității Socialiste, a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, frecventele sale vizite de lucru în județe, pe marile șantiere, în unități economico-sociale, întîlnirile și consfătuirile cu reprezentanți ai oamenilor muncii din toate domeniile de activitate, participarea sa la congrese și conferințe ale organizațiilor de masă și obștești se constituie într-un viu și permanent dialog cu poporul asupra tuturor problemelor care angajează politica internă și externă a României socialiste. În cei 20 de ani de cînd se află la cîrma destinelor patriei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la 227 de congrese, conferințe, consfătuiri, ședințe și întîlniri de lucru la nivel național, care au reunit cadre de conducere și oameni ai muncii din toate domeniile de activitate. În aceeași perioadă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea de partid și de stat, a făcut 617 vizite de lucru, în toate județele țării și în Capitală. Totodată, secretarul general al partidului a efectuat 2 150 de vizite în unități industriale și de transport, în unități agricole, pe șantiere de construcții, în unități social-culturale și de învățămînt, la institute de cercetare științifică și de proiectare, la expoziții economice, de artă și cultură. Prin profunzimea analizelor pe care le-au prilejuit, vizitele în județe au însemnat de fiecare dată momente de referință în viața colectivelor de oameni ai muncii, a unităților și localităților respective, pentru orientarea activității în lumina unor exigențe tot mai înalte, ele întipărindu-se adînc în memoria oamenilor. Indicațiile și cerințele formulate cu aceste ocazii au căpătat valoarea unor adevărate criterii de referință pentru activitatea de zi cu zi. În acest cadru se înscrie și actuala vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice și unități ale marinei militare din județul Constanța.

În cronica de aur a marinei militare românești, zilele acestea s-a scris o nouă și memorabilă filă: Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în unități ale marinei militare din Mangalia. Vizita a prilejuit examinarea unor aspecte importante privind construcția de nave de diferite tipuri, dotarea marinei noastre militare cu mijloacele necesare, corespunzător directivei comandantului suprem. Unitățile vizitate aveau un aspect sărbătoresc. Portretul conducătorului partidului și statului se afla încadrat de drapele roșii și tricolore. Erau marcate cele două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. care, alegînd pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de conducere de partid, a inaugurat Epoca Nicolae Ceaușescu. La sosire general-colonel Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naționale, a prezentat raportul. La chei se afla ancorat un crucișător, avînd arborat, în cinstea sosirii comandantului suprem, marele pavoaz. Înainte de a se urca la bordul crucișătorului, tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu le-au fost prezentate în fața unei machete, caracteristicile tehnice ale acestei noi nave. A urmat un moment emoționant — în aplauzele celor prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a tăiat panglica inaugurală a acestei nave, pe care a denumit-o „Muntenia". În continuare, a fost vizitat crucișătorul, care răspunde, prin concepție și echipament, tuturor cerințelor, numărîndu-se printre cele mai mari și moderne nave ale marinei noastre militare.

La încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat felicitări conducerii ministerului, constructorilor de nave, pentru rezultatele obținute și a cerut să se acționeze în continuare, cu devotament și abnegație, pentru modernizarea neîntreruptă a marinei militare, a forțelor armate ale Republicii Socialiste România, pentru ridicarea permanentă a pregătirii de luptă și politice a tuturor ostașilor țării. Ministrul apărării naționale l-a asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că marinarii împreună cu toți militarii patriei noastre sînt hotărîți să execute întocmai ordinele comandantului suprem să-și îndeplinească integral și calitativ misiunile încredințate, să apere cu fermitate cuceririle revoluționare ale poporului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a României socialiste.

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU i-a fost decernat „Ordinul Olimpic de Aur"

După cum este cunoscut, recent, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmînat „Ordinul Olimpic de Aur", cea mai înaltă distincție olimpică.

Făcînd cunoscută decizia unanimă a Comitetului Internațional Olimpic de a-i decerna președintelui României prestigioasa distincție, în semn de deosebită prețuire a sprijinului susținut al țării noastre al conducătorului ei, față de idealurile olimpice, președintele Comitetului Internațional Olimpic, Juan Antonio Samaranch, a elogiat preocuparea constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea mișcării sportive și olimpice din România. El a arătat că a avut ocazia să cunoască nemijlocit participarea de masă, entuziastă, a tineretului din țara noastră la manifestările sportive din cadrul „Daciadei".

În cuvîntul rostit cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că mișcarea sportivă olimpică are un rol important în promovarea sportului internațional, a spiritului olimpic, de prietenie și colaborare între sportivi, și în primul rînd între tineretul din diferite țări. Relevînd că ne aflăm într-o epocă de încordare deosebită în viața internațională, cînd și sportul, chiar și Jocurile Olimpice, sînt tot mai mult puse în discuție și se fac încercări de a fi folosite în anumite scopuri politice, președintele României a subliniat că mișcarea olimpică, sportul în general, Jocurile Olimpice în mod special, trebuie să-și păstreze în continuare caracterul lor de a servi apropierii și prieteniei între popoare.

Conferirea tovarășului Nicolae Ceaușescu a „Ordinului Olimpic de Aur" reprezintă încă o recunoaștere a meritelor eminente ale președintelui României atît în slujirea cauzei sportului mondial, a idealului olimpic, cît și în promovarea consecventă a cauzei păcii, progresului și înțelegerii între popoare.

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C. C. AL P. C. R.

În ședința din 8 august a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind îndeplinirea planului în industrie, investiții și comerț exterior în perioada 1 ianuarie — 31 iulie și în luna iulie 1985. Cu acest prilej, s-a arătat că deși pe ansamblu s-a realizat un ritm de creștere relativ ridicat, rezultatele obținute în această perioadă în unele sectoare importante ale economiei naționale nu se situează la nivelul prevederilor planului. Pornind de la această situație, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat cu severitate lipsurile manifestate în activitatea unor ministere, lipsuri care au dus la nerealizarea sarcinilor prevăzute în programele de producție; acest fapt a creat o serie de greutăți în buna desfășurare a activității economice. În mod deosebit s-a cerut conducerilor ministerelor petrolului, minelor, energiei electrice, construcției de mașini, industriei materialelor de construcții și industriei ușoare să pună capăt cu cea mai mare fermitate lipsei de răspundere, de ordine și de disciplină care se mai manifestă în aceste sectoare, astfel ca activitatea să reintre într-un timp cît mai scurt în normal, să se asigure realizarea în întregime a sarcinilor stabilite prin plan. Secretarul general al partidului a cerut guvernului, ministerelor, centralelor, întreprinderilor să soluționeze cu operativitate, cu deplină răspundere toate problemele ce privesc îndeplinirea integrală, la nivelul stabilit, a prevederilor privind exportul, subliniind că aceasta este problema esențială a realizării planului. S-a arătat că trebuie să se ia măsuri hotărîte în vederea respectării riguroase a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi, pentru livrarea la termen și în cele mai bune condiții de calitate a tuturor produselor prevăzute. S-a cerut, de asemenea, să se acționeze cu mai multă fermitate și consecvență pentru întărirea controlului de calitate în toate sectoarele de activitate, astfel încît nici un produs să nu poată ieși pe poarta fabricii dacă nu întrunește în modul cel mai riguros condițiile de calitate stabilite. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor forurilor și factorilor de resort să dovedească cea mai înaltă răspundere pentru introducerea unui spirit de bună organizare, de ordine și disciplină, în toate unitățile economice, în vederea realizării planului la nivelul stabilit, în primul rînd a planului de export.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o Informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5—10 iulie, de președintele Republicii Malta, Agatha Barbara. Aprobînd în unanimitate rezultatele noului dialog la nivel înalt româno-maltez — care s-a desfășurat în condițiile favorabile create de înțelegerile și documentele convenite cu prilejul vizitei pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut-o în 1983 în Malta —, Comitetul Politic Executiv a exprimat convingerea că, în spiritul convorbirilor și înțelegerilor convenite cu prilejul noii întîlniri la nivel înalt, România și Malta vor întări și mai mult colaborarea și conlucrarea lor atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, pentru afirmarea politicii de pace și dezarmare, de securitate și destindere în Europa și pe întreg globul.

NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

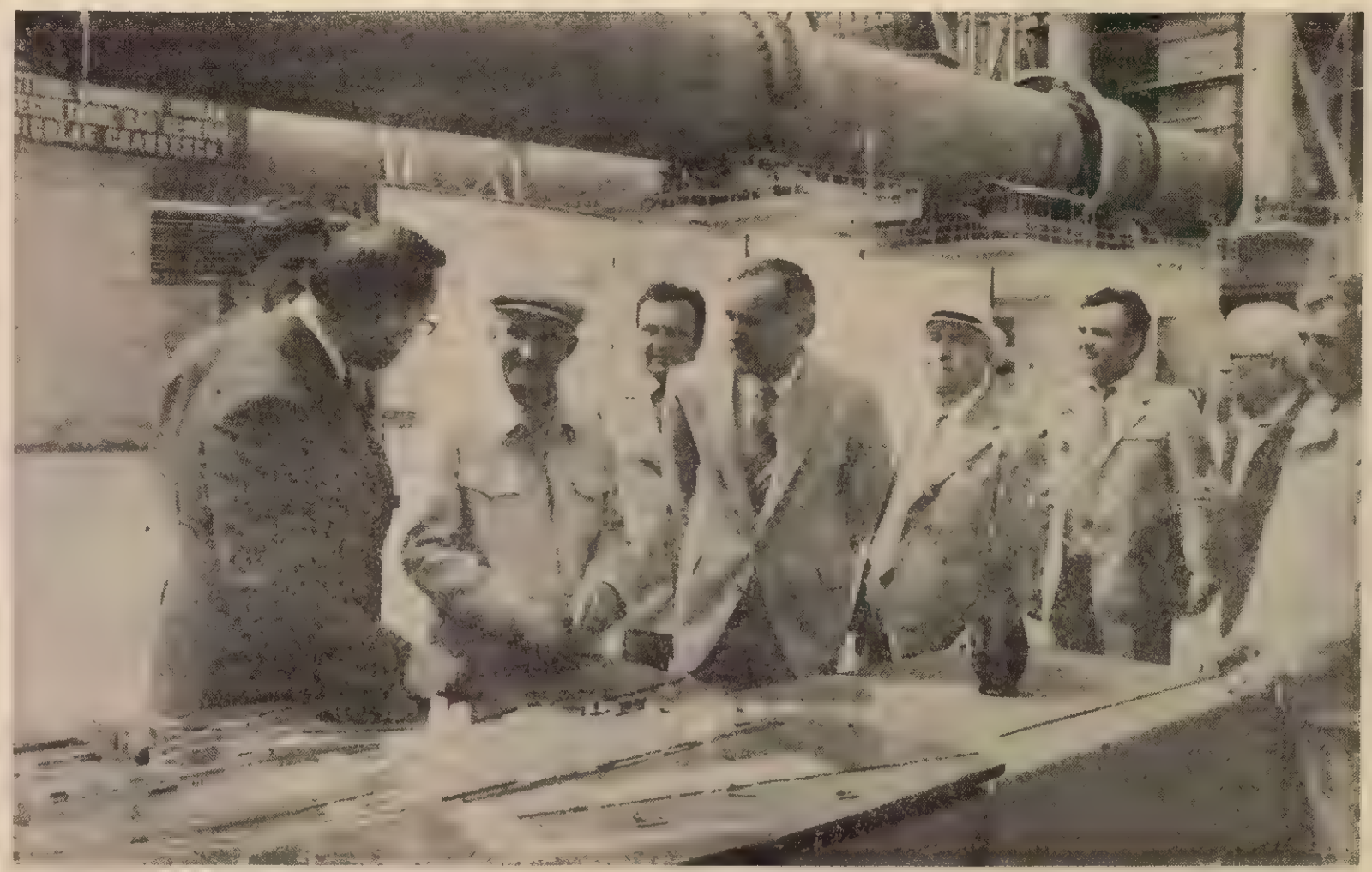

Desfășurată într-o atmosferă entuziastă, de aleasă dragoste și prețuire pentru secretarul general al partidului, sub semnul hotărîrii oamenilor muncii din industrie și agricultură de a înfăptui exemplar sarcinile de plan, noua întîlnire a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu cei ce muncesc din județul Constanța — pe itinerarul vizitei s-au aflat, printre alte obiective, Întreprinderea Agricolă de Stat Albești, Asociația Economică Intercooperatistă Legumicolă Cobadin, Cooperativa Agricolă de Producție Cobadin, Combinatul de Lianți și Azbociment din Medgidia, Întreprinderea Mecanică de Utilaje Medgidia, Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari, Ecluza de la Năvodari, Combinatul Petrochimic Midia, Instalația de Separare, Tratare, Depozitare și Transfer a Hidrocarburilor de la Midia — Năvodari — a avut loc în climatul de puternică angajare patriotică a comuniștilor, a întregului popor pentru a transpune în viață orientările, însuflețitoarele chemări cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. și a activului central de partid. Consacrată împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, de cînd la cîrma destinelor poporului român a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, plenara a subliniat că, prin eforturi neslăbite, România a devenit în ultimii 20 de ani o țară industrial-agrară, cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă avansată, o țară în care au cunoscut o puternică înflorire știința, învățămîntul și cultura. România de azi se înfățișează deopotrivă ca o țară care, în paralel cu înfăptuirea programului dezvoltării proprii, și-a dobîndit un imens prestigiu în lume prin principialitatea cu care a militat și militează pentru cauza păcii și colaborării între popoare, pentru rezolvarea în interesul popoarelor a tuturor problemelor contemporaneității. În cuvîntarea rostită la plenară, făcînd o dată mai mult dovada gîndirii sale cuprinzătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat direcții și sarcini concrete privind dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economice, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, desfășurarea unei largi munci ideologice și politico-educative de formare a omului nou, pentru afirmarea și mai puternică a rolului conducător al partidului.

Asemenea întregii noastre națiuni, cei ce muncesc și trăiesc pe meleaguri constănțene acționează cu dăruire și cu abnegație revoluționară pentru înfăptuirea întocmai a legămîntului solemn exprimat în Mesajul-angajament adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu. Hotărîrea de a răspunde prin noi și semnificative fapte de muncă îndemnurilor conducătorului partidului și statului, izvorîte din preocuparea sa statornică pentru ridicarea țării pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, a fost reafirmată în fiecare moment al vizitei de muncitori, țărani cooperatori, specialiști, de toți cei ce muncesc în unitățile vizitate. Noul dialog de lucru în județul Constanța a prilejuit o profundă analiză a activității din unitățile vizitate în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, asigurîndu-se astfel o temelie trainică pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. Pornindu-se de la condițiile create, de la experiența acumulată, au fost examinate măsurile, căile și modalitățile practice prin care județul Constanța își poate aduce o contribuție sporită la dezvoltarea și modernizarea unor ramuri de bază ale industriei noastre socialiste, la obținerea unor producții agricole tot mai mari, sigure și stabile, la finalizarea unor obiective de cea mai mare însemnătate pentru economia națională.

Exprimînd din toată inima, pe toată durata vizitei, sentimentele lor de aleasă dragoste, prețuire și stimă pentru conducătorul iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivele de oameni ai muncii din unitățile vizitate, toți locuitorii județului Constanța, mîndri de tot ce s-a realizat în ultimii 20 de ani de intensă propășire a patriei, și-au afirmat încă o dată, alături de întregul popor, angajamentul de a da viață însuflețitoarelor îndemnuri și chemări adresate de secretarul general al partidului, voința lor unanimă de a acționa cu dăruire și abnegație revoluționară pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

ION D. GOIA ■

Așa se face politică la Cîmpu lui Neag

O frumusețe de peisaj intrată în circuitul industrial

Un sat care n-a avut șansa să rămînă patriarhal: Cîmpu lui Neag

Cîmpu lui Neag este ultima localitate de pe valea Jiului de Vest ; de-acolo drumul național se destramă în cărări de munte și drumuri forestiere. Este o înfundătură, un fel de depresiune din care, asemenea petalelor unui nufăr, se desfac culmile muntoase ce duc spre Gorj, spre Herculane, spre Hațeg, spre Retezat. Este o așezare pastorală, atestată ca atare de un document datat la 18 ianuarie 1493 și de un altul de prin 1501, dar nimeni nu se îndoiește că această spărtură dintre munți a fost locuită încă din cele mai vechi timpuri, un drum al romanilor spre Sarmisegetuza trecînd nu departe de aici.

Este „Cîmpu" nu numai pentru că înălțimea așezării pare a fi de cîmpie în raport cu piscurile muntoase care o înconjoară, ci și pentru că, datorită climei, aici se pot cultiva cartofi, sfeclă și porumb, cu toată vecinătatea sfidătoare a pădurilor de conifere ; și este al „lui Neag" pentru că, cercetătorii o spun, aici ar fi fost vatra de haiducie a unui țăran oltean răzvrătit, vestit pe aceste meleaguri în secolele XIV—XV.

Multă vreme, satul a aparținut mai degrabă naturii decît oamenilor. La adăpostul munților și al preocupărilor lor ancestrale — păstoritul —, locuitorii suportînd mai ușor vicisitudinile istoriei, ale vremurilor cînd harta țării glisa pe culmile munților dimprejur. Nici vremurile moderne n-au clintit prea mult din obiceiurile momîrlanilor, atîta doar că ei au rămas mai puțini, tinerii plecînd pe vale în jos, spre minele și industria Văii Jiului. Cei care au mai rămas, cîteva sute de suflete, în majoritate trecuți de mult de prima tinerețe, își văd liniștiți de viața lor patriarhală, de creșterea vitelor, de cositul și strînsul fînului, de adunatul zmeurei și al bureților de fag, de sperietoarele pentru ulii și capcanele pentru urșii care le jăfănesc ocoalele de animale, de viața lor care se măsoară în două anotimpuri — iarna și restul timpului. Casele sînt disparate, ajung pînă sub poalele munților. Oamenii se întîlnesc rar, se văd și se salută cînd se mai adună la bufet sau la alimentara, tot acolo aflînd unul de la altul că lui Frățilă i-a luat ursul o oaie, că lui Ionașc i-au venit copiii și nepotii sau că al lui Cîta abia a scăpat din ghearele ursului. Se întorc apoi la treaba lor și la pămîntul lor, ale cărui hotare numai ei le cunosc, după semne din moși strămoși aceleași — stînca aia răsturnată sau copacul ăla cu scorbură sau coverga aia din lemn de fag — și nimeni nu-i învață și nimeni nu-i împiedică să facă ce au de făcut, și ei chiar fac, după un ritual care se măsoară cu viețile de om.

De două ori a fost tulburat ritmul implacabil în care se desfășoară viața la Cîmpu lui Neag. Prima dată, acum vreo zece ani, cînd au venit constructorii barajului de la Valea de Pești, așezat chiar în gura satului. Treaba a durat vreo cîțiva ani, pînă cînd împunătoarea construcție s-a proptit între munți, adunînd în spatele său milioane de metri cubi de apă atît de necesară orașelor din vale. Odată cu terminarea barajului, liniștea de pe oglinda apei s-a răsfrînt asupra întregii așezări și viața oamenilor din Cîmpu lui Neag a reintrat în normal ; pînă într-o zi din iunie 1980 cînd un uruit cu care lumea nu prea era obișnuită pe aici a izbucnit din chiar centrul satului, adunîndu-i pe oameni ca un sunet de trompetă : acolo un excavator își înfigea colții în pămînt, începînd ceea ce astăzi se cheamă Cariera de cărbune Cîmpu lui Neag.

„Livrăm din cărbunele care nu există !"

Geologii descoperiseră în această zonă cărbune de suprafață, mai exact huilă, necesară termocentralei de la Dolcești, de pildă. Și pentru că întotdeauna tinjim după cifre sintetice, după un maximum de informații în minimum de cuprindere, trebuie să spunem că, pînă în prezent la Cîmpu lui Neag a fost vehiculat un volum de 5,6 milioane metri cubi masă minieră, din care s-au obținut 1,737 milioane tone de cărbune, excavîndu-se cu utilaje de suprafață, în trepte relativ concentrice, într-o spirală care coboară de la 856 m pînă la 746 m, cît este cota prezentă a ultimei vetre — deci o „groapă" cu 110 metri diferență de nivel. Din cele patru microcariere se scot zilnic, în medie, circa 4 600—4 800 metri cubi de steril, din care se obțin 2 200 tone de cărbune livrat, așa cum s-au petrecut lucrurile în ziua de 29 iulie a.c.

Despre această carieră se pot spune foarte multe lucruri, între care cel mai important este, desigur, acela că produce cărbunele necesar țării cu un raport de descoperită apreciat ca acceptabil, adică de 2,59 metri cubi de steril pentru o tonă de cărbune. Din cauza lipsei de efectiv (lucrează aici doar 340 de oameni), productivitatea este de peste 140 la sută. Acestea sînt, în viziunea specialiștilor, suficiente argumente pentru extinderea carierei de suprafață și pentru trecerea, în paralel, la exploatarea subterană, începînd cu 1986. Aceste două intenții antrenează însă o mulțime de alte probleme care pun în lumină nouă invocatul aspect al rentabilității.

În primul rînd vor fi expropriate și strămutate din vatra satului aproape o sută de familii — aspect asupra căruia vom reveni.

În al doilea rînd, va fi deviat un piriu, pe o lungime de 200 metri, după ce în prealabil va fi haldată (astupată) o diferență de nivel de 36 m, în care vor fi compactați circa 78 000 metri cubi de steril ; pe acest „pat" va fi trasată noua albie, cea veche urmînd să „dezvăluie" prin excavare o rezervă exploatabilă de circa 280 000 tone de cărbune.

În al treilea rînd, perspectiva exploatării subterane obligă la astuparea tuturor „gropilor" făcute pînă acum, pentru a se evita acumulările de apă care ar face imposibilă săparea galeriilor și orizonturilor miniere ; cu alte cuvinte, mina va fi realizată sub un planșeu de steril a cărui compactare presupune, practic, readucerea înapoi a întregului steril transportat, și încă ceva pe deasupra. Din cîte ne-am putut da seama, problemele de azi ale carierei de la Cîmpu lui Neag se trag din faptul că aici s-a început

Un univers într-o așezare de forma unei flori de nufăr

trebă fără a fi explorată în totalitate și fără a fi prognozată exact multitudinea de aspecte pe care le ridică o asemenea investiție (ca să dăm un singur exemplu : pentru cele aproape două sute de autobasculante de 16 tone care forfotesc zilnic în sus și în jos, transportînd ba cărbune, ba steril, a fost construit, cum e și firesc, un drum solid din beton, de vreo 15 km lungime ; extinderea carierei necesită distrugerea acestuia și construirea altuia, de-a lungul albiei rîului).

Însăși producția carierei se bazează pe prognozări și pregătiri premergătoare, ea hrănindu-se, cu alte cuvinte, din descoperirea acestuia în funcție de evoluția și involuția în volum a straturilor întîlnite de gura excavatoarelor. Această (re)orientare — nu chiar de la o zi la alta — a direcției de săpare ține de oamenii de aici, pentru că, așa cum spun excavatoriștii, „geologia e mai ceva ca meteorologia". „Față de proiectul de execuție, precizează inginerul șef cu producția, tînărul **Nicolae Turdean**, actuala producție de cărbune e dublă, în timp ce prognozele inițiate prevăzuseră că ne vom închide de mult porțile. Prin eforturile noastre, am ajuns să luăm din cărbunele care nu există în documentații ; dar dacă nu-l găseam ? În plus, stratul conține cam 49,2 la sută cenușă, planificată avem 52 la sută iar real putem să scontem, aproape 60 la sută, din cauza adaosului de steril care se face la împușcare și transport. Cu toate acestea, facem ca această cărbune să fie rentabilă, deși mersul din aproape în aproape cumulează probleme complicate, ce ar fi putut fi evitate dacă întreaga lucrare ar fi fost croită corect și în totalitate, inclusiv prin anticiparea și prevederea proporțiilor pe care le are astăzi". Este o opinie la care a subscris, între alții, și primarul orașului Uricani (de care este arondat Cîmpu lui Neag), tovarășul Corneliu Bololoi.

Triumful rațiunii asupra inerției

Locuitorii au primit cu înțelegțiune noua realitate impusă de cariera de cărbune. Simțul proprietății n-a anulat, în cazul lor, simțul ierarhiei, astfel încît au consimțit cu politețe să se intre în zona lor, chiar dacă „formele" respective au venit ulterior. Au acceptat să-și mute gardul pentru a face loc drumului pentru basculante, au acceptat să cedeze suprafață arabilă pentru a se depozita piatră, deși în acest fel a trebuit să-și pună cartofii mai departe, au acceptat să dea o mînă de ajutor, cînd și unde puteau, muncitorilor de la carieră. Această suită de „da"-uri, de afirmații la toate solicitările — unele îndreptățite pentru răspunsuri negative — este întreruptă de un mare semn de mirare : trebuie să ne mutăm ! Orice s-ar spune, nu este ușor să iei totul de la început, de la temelie, după munca a două sau trei generații. Necesitatea strămutării este înțeleasă, totuși, deși o mai judicioasă gîndire inițială ar fi conferit alte perspective acestui gest care, cum se spune, trebuia să fie făcut ieri ; deci graba e mare — și cu atît mai mare este și nedumerirea oamenilor. Noul primar al Uricaniului, **Corneliu Bololoi, este conștient de toate acestea și nu face economie de tact și de înțelepciune discutînd cu fiecare din cei implicați toate aspectele problemei, dar problema, totuși, rămîne : unde punem școala, unde biserica, unde cimitirul, unde așezăm casele — mai în centru, dar cu spatele la soare, sau mai în munte, dar cu fața la soare ? Sociologul Andrei Grip, de la Institutul județean de proiectări Deva, împreună cu ing. Ana Bădulescu, de la un alt institut din Petroșani, și cu sing. Szemenyei Eva, responsabila cu sistematizarea la Consiliul popular Uricani lucrează la trei variante de stramutare, cărora le vor fi detaliate avantajele și dezavantajele, cetățenii fiind cei care vor decide, în cadrul unei adunări populare special organizate, care dintre ele va fi și aplicată în practică. Totul se desfășoară în ritm intens, cariera se grăbește să dea la suprafață cărbunele de sub casele oamenilor, preparația Uricani așteaptă cărbunele de la Cîmp, Doiceștiul așteaptă cărbunele de la Uricani ș.a.m.d. Revoluția cere sacrificii, dar ele trebuie făcute cu cap — iată un lucru de care țin seamă toți cei implicați în această istorică transformare a Cîmpului lui Neag.**

Pentru că nimeni nu se mai împacă acum nici cu praful care înăbușă aici, mai abitir ca în Bărăgan, iarba, copacii, întregul peisaj. La fiecare trei minute trece o basculantă, timp de 20 de ore pe zi, doar între orele 3 și 7 așezarea respirînd în liniște. Este un dans infernal, ca în jocurile mecanice cu fise, numai că aici locul mașinuțelor e luat de basculante de 16 tone : „fisele" sînt băgate de propria noastră nevoie de mai bine, de a avea mai mult cărbune, dar trebuie văzut exact care e prețul lor. Dintr-o posibilă stațiune montană (spargerea spre Herculane ar fi și consacrat-o ca atare), Cîmpu lui Neag devine pe zi ce trece, sub ochii noștri și cu simțul plămînilor noștri, o localitate poluată cu praf — altitudinea, pădurile de brad și fag nemaiavînd forța de absorbție a teribilului praf ce iese de sub șoloșii pe roți. Adăugînd uzura cauciucurilor, a motoarelor, consumul enorm de motorină, tona de cărbune scoasă din carieră poate avea un preț de cost, desigur, încă rentabil. Calculele ar trebui, poate reluate, în contextul în care extinderile de care vorbeam necesită din nou volume impresionante de „masă minieră" vehiculată, cupă de cupă, cu excavatoare și autobasculante care sînt stoarse aici pînă la ultimul șurub. Oameni de bună credință, al căror singur păcat este că nu sînt specialiști, susțin că, față de proporțiile pe care le va lua exploatarea de cărbune la Cîmpu lui Neag, mai potrivit ar fi un funicular sau o cale ferată, adică să se facă așa cum este în toate locurile din Valea Jiului unde se exploatează cărbune — și nu de ieri de azi. O nouă „experiență Căliman" nu este de dorit și ea mai poate fi evitată la Cîmpu lui Neag, deși pitoreasca așezare de odinioară are, într-un loc, o cavernă în care omul se vede cît o furnică și, în alt loc, un piemont de piatră și cenușă, răsărit din mijlocul unei verdeți de toată splendoarea, pe care trudesc fără încetare basculante și compactoare, amenajîndu-l ca pe un teren de aterizare a marțienilor.

Un mecanism se cere analizat din exterior

Privită în amănunt, munca la carieră se desfășoară precum mecanismul unui ceasornic : fiecare mișcare a fiecărui om se desfășoară în fiecare zi pe aceleași trasee, în aceleași coordonate. Un excavatorist se rotește de sute de ori pe schimb cu utilajul său pentru a umple basculantele, un șofer face același traseu zilnic pentru a duce sterilul sau cărbunele în locuri bine precizate, unde face aceleași manevre pentru a descărca și a se întoarce pentru a lua totul de la început. Viața acestei stupine de proporții gigantice o fac „albinuțele" de 16 tone, temerarii șoferi ai „rabelor", pentru care nici-o vreme și nici-o oră nu le este potrivnică în cursa lor tenace pentru tone kilometrice. Barabaș William are 25 de ani și a luat „covrigul în mînă" cum se spune, de la vîrsta de 20 de ani. Suplu, jovial și destins duce „în spate" aproape 30 de tone, cu încărcătură cu tot, cu o lejeritate demnă de o cauză mai bună. Fiind printre cei vechi și cei mai merituoși, a primit de curînd de la Mîrșa o autobasculantă nouă — semnul distinctiv al șoferilor care s-au acoperit de glorie pe serpentinele de la Cîmpu lui Neag. Adesea se oferă să lucreze schimb prelungit, de la 7 dimineața pînă noaptea tîrziu și dacă-l întrebi cum rezistă îți răspunde zîmbind că manevrele sînt aceleași. Totuși, în această permanentă goană, pe trasee și cu mișcări ce frizează automatismul, se mai ivesc și oaze de reflecție, de meditație. Așa a „pățit" șeful brigăzii I, subinginerul Ioan Pleșa, care a găsit o soluție pentru a scurta un drum cu 1,5 km, cu șase curbe în „ac de păr", economisind pentru întreprindere aproape 8 milioane de lei. Vienescu Gheorghe va intra în istoria localității prin eforturile supraomenești făcute pentru a pune „pe picioare" o autostropitoare a cărei prezență pe drumurile din Cîmp este necesară ca aerul. Cînd „rabla" a ieșit pe șosea lăsînd în urma sa stropi de apă, a fost întîmpinată cu urale de parcă s-ar fi lansat o navă cosmică. Băbeanu Ștefan și Pătrașcu Pamfil, pentru că s-au dovedit cei mai inventivi în a-și repara utilajele, fără să mai aștepte intervenția altora, au fost desemnați să răspundă de întreținerea tuturor utilajelor din carieră, fiind coborîți de pe excavatoare la înălțimea răspunderii de mecanici de întreținere. Ritmul imprimat vieții și muncii din carieră este cu adevărat impresionant. Aici trebuie să fii și miner, și constructor de drumuri în viu, și specialist în drenări și foraje, și mecanic, electrician și hidraulician — meseriile nu se pot despărți una de alta, sau, mai exact, toți își dau cu părerea la soluționarea fiecărei probleme ivite. Mașinăria funcționează continuu, prin „simpla" acțiune a rotițelor componente, a fiecărui om care-și știe, cum se spune, locul și rolul său, chiar dacă este ora zece seara și prezența autorității superioare nu se face simțită decît, cel mult, în subconștientul fiecăruia.

Prin zumzetul infernal al mașinilor, prin norii de praf care se potolesc doar două-trei ore pe noapte, locuitorii din Cîmpu lui Neag își fac, totuși, datoria. Cum spunea primarul, „prezența industriei nu i-a demobilizat, i-a determinat să cultive fiecare bucățică de pămînt, să exploateze la maximum golurile alpine". Ei cresc 500 de ovine, aproape 150 de bovine, porci, păsări, livrînd anual la stat 750 kg lînă, 500 kg caș, 200 hl lapte și peste 6 tone carne. Dificultăți de aprovizionare n-au fost pînă acum, fie iarnă, fie vară, chiar dacă, uneori, mașina cu făină de mălai nu ajunge și pînă aici, ca în luna trecută ; baza o reprezintă ce-și cultivă și ce-și crește fiecare, cu toate că pînă acum au fost înghițite de carieră aproape 300 de ha teren arabil, altora 224 de ha fiindu-le rîndul în curînd.

Nicolae Turdean, inginer-șef la carieră : „Geologia e mai ceva ca meteorologia".

Andrei Veceai, excavatorist : „Să duci soarele în cupă"

Șoferul Vienescu Gheorghe : „Eu lupt împotriva prafului".

Fotoreportaj de
OCTAVIAN ȘTIREANU
PAUL AGARICI

Interior și exterior de casă țărănească sau spiritul gospodăresc la scara 1/1

Minerii de la Metrou

Circulăm, alergăm cu viteze mereu sporite pe deasupra, traversăm magistralele sub care ei se luptă cu roca și nu-i vedem. De mai bine de zece ani nu-i vedem! Dacă în momente mai liniștite ale forfotei diurne sau dacă noaptea ne-am lipi urechea de asfalt, am asculta atenți, poate atunci am deslușì gîlceava pîkamerelor, ori fosnetul unui vis.

De ce atîta discreție în toată această încleștare a lor?

Să nu deranjeze!

Metroul, ca toate marile edificii românești, îl construim cu propria minte și sudoare; cu modeștii, marii noștri anonimi, cei care își zidesc anii vieții lor în zidirile contemporane.

Între ei sînt și minerii.

Coborîm la ei într-un lift, un fel de cușcă metalică, și pentru cîteva ore vom scăpa de canicula de afară. Ne strecurăm printre sîrme, cabluri prin care circulă energii, vagoneți încărcați cu steril, ocolim o locomotivă, înaintăm dinspre Piața Unirii către Universitate, și mă străduiesc să reținînformațiile inginerului Ștefan Sevastian:

— Metroul, zice, pe marea majoritate a tronsoanelor s-a realizat și se realizează prin tunele subteran și numai pe anumite porțiuni, unde treaba asta se impune, se folosește metoda casetelor deschise, pornite de la suprafață. Metoda tunelelor e mai ieftină, rapidă, cu implicații mai mici asupra gospodăriilor edilitare: nu deranjează cablurile, rețelele, alte instalații din subsolul orașului. Nu perturbă nici circulația de deasupra.

Acum, tuneliștii înaintează pe ambele sensuri de circulație, către Universitate. Cei din tunelul din stînga, dinspre piață, sînt mai avansați cu 165 de metri față de cei din tunelul unu, dinspre Bărăției. Distanța între ele, în latul magistralei, e de la 13 la 20 de metri. Drumul lor pe sub pămînt se îndeaptă spre stațiile Piața Victoriei — Aviatorilor — Platforma Pipera, magistrală care va fi dată în funcțiune la sfîrșitul anului 1987.

Am ajuns în fața abatajului, acolo unde, pe un fel de schelă înscrisă într-un cerc cu diametrul de 6,5 metri, care e și diametrul tunelului, lucrează, dispuși pe trei etaje, minerii. Mineri ca toți minerii, numai că aici, în subteranele Bucureștiului, munca lor e mai grea decît în oricare mină din țară. Am întrebat și eu: de ce?

„Fiindcă, zice maistrul Nicolae Iriminescu, care răspunde de tunelul doi, în mai toate minele din țară munca în abataje a fost mecanizată. Aici, degajarea rocilor, a pămîntului, se face manual, fiindcă nu s-ar putea altfel. Apoi, una e să sapi cu un munte în spate, care nu-ți ridică nici o problemă mai dificilă, și alta e să lucrezi în spate cu o... capitală!"

Tuneliștii sînt totuși ajutați de o mașină, un scut. Ce e un astfel de scut? O instalație, aș zice, infernală! Cîntărește cît un tren cu 20 de vagoane de cîte 10 tone fiecare: adică 200 de tone! Cuțitul scutului, în forma cozorocului unei șepci (dar ce șapcă!), are 54 de tone. El taie roca.

Cum?

Uite, asist la un salt! Un ansamblu de 32 de prese hidraulice, un fel de caracatiță uriașă cu 32 de brațe, îl împinge cu o putere de peste 4 000 tone-forță-metri! Cuțitul se înfige în pămînt, dar mișcarea e aproape imperceptibilă. Ne confirmă, totuși, înaintarea, roca, pămîntul care începe să se rupă din interiorul tubului și să ne curgă la picioare. Pe măsură ce scutul înaintează, minerii perforează, rup din perete cu pikamerele, evacuează pămîntul cu lopețile, pe trei benzi, în vagoneți. Cînd s-a completat convoiul, o locomotivă cară vagoneții pînă la stație, de unde sînt aduși la suprafață cu macarale puternice. Ajuns astfel la lumină pămîntul e încărcat în basculante și transportat la gropile de... pămînt. În 24 de ore, conform normelor din proiecte, minerii ar trebui să înainteze cu doi metri. În cazurile în care roca e instabilă, viteza de avans se prevede a fi redusă pînă la 1,37 metri. În realitatea subterană a metroului, treburile stau mai altfel: realizările la zi ale minerilor-tuneliști ne demonstrează că au înaintat, în aceleași condiții de securitate prevăzute de proiect, cu trei, pînă la patru, atingîndu-se unele virfuri de pînă la șase metri!

— Cum? tovarășe inginer Ștefan Sevastian.

— Prin exploatarea intensivă a utilajelor din dotare, buna organizare a muncii, asigurarea asistenței tehnice în toate cele trei schimburi, că și în cadrul fiecărei echipe. Adăugați nivelul de calificare al oamenilor, dorința lor de mai mult, de mai bine.

Gheorghe Ciocan

Ștefan Sevastian

Ilie Andronic

Răspunsul, puteți observa, e stas. În cazurile astea îi revine sarcina reporterului să descopere nuanțe, dacă poate. Tunelînd și eu prin conștiințele lor, mi s-au sugerat și alte idei. Gheorghe Sava, de pildă „un miner obișnuit, mi-a sugerat un fel de idee-nestemată, în stare să lumineze spațiul umed și întunecos de la zeci de metri adîncime :

„La chemarea aceea din ziar, la metrou au venit oameni cu bogată experiență în subteran. Știam și eu că aici o să fie mai greu decît în galeria Valea lui Stan, de pe Motru. Am venit, însă, spunîndu-mi că un om nu poate construi două metrouri într-o viață. Eu lucrez la metrou cu toată familia: fiu meu, Gheorghe, e sudor; fiica, Virginia, e izolatoare; ginerele, Dumitru Mihalciuc, e electrician de front. Dar cu toate astea n-o să terminăm noi metroul și nici chiar copiii noștri. Vor trece mulți ani pînă la finalul acestei lucrări, iar eforturile noastre vor întemeia, cred, o tradiție de care se va vorbi".

Gheorghe Sava e născut în Dornești (Botoșani). Viața și-a presărat-o pe marile șantiere: la Lotru a făcut hidrocentrale, a tăiat rocă dintre cea mai dură zece ani; a urmat galeria Galbenu-Mușetoiu, din Gorj; a înălțat castelul de echilibru de la Lotru; de acolo, aici, în subteranele Bucureștiului.

— De la el din sat au plecat toți pe șantiere; pînă și popa. Au rămas acasă doar bătrînele, intervine, cu un fel de ironie dulce, maistrul Iriminescu.

— Nu de la noi, Iriminescule, a plecat și popa pe șantier, ci din altă comună, Mileanca; îăia au venit cu toții la Lotru. Au stat pînă au terminat Lotru și de acolo au plecat pe alte șantiere. Cred că unii s-or fi întors și pe la căsile lor.

După trei ani, Gheorghe Sava, tunelistul, va merge la pensie și se va întoarce acasă, la Dornești. A ruginit broasca de cînd cheia nu s-a mai răsucit în ușă. Strigă pragul după el, prin țară, și el coborît aici, în galeriile metroului, nu-i aude. Simte un fel de gîdilătură în coșul pieptului și crede că i s-au slăbit baierele. După puteri, care încă nu l-au părăsit, n-ar fi ăsta adevărul. Atunci trebuie să fie dorul, care reîncolțește, își spune în gînd. Și dă drumul la cele 32 de brațe ale caracatiței uriașe, să mai înfigă o dată cozorocul în pămîntul trezit din somnuri milenare; să mai facă un salt.

— Cît e un salt? îl întreb pe Marin Postolache, miner, la tunelul unu.

— Nu mai mare de 20—30 cm. Cînd atingem un metru liniar, montăm cercul ăsta mare din beton, format din șase segmente. Segmentele le prindem între ele cu ajutorul buloanelor, echipate în așa fel încît să asigure perfect orificiile de îmbinare ale elementelor prefabricate: să nu mai pătrundă apa în tunel.

Apa e pretutindeni aici, în subteranele Bucureștiului, mai ales în fosta albie a Dîmboviței. Cu apa, care îți iese în cale de îndată ce ai săpat mai jos de trei metri, minerii au avut, au de luptat cel mai mult. Și nu numai minerii, ci toți constructorii, toți cei care lucrează la metrou. Pe tronsonul pe care ne aflăm acum, sînt trei straturi purtătoare de apă: la 6,5, la 16,5 și la 24 metri.

— Cum de nu vă înundă? îl întreb din nou pe Postolache.

— Mai înainte cu 50 sau o sută de zile de a veni noi cu scutul, se forează, în fața frontului, niște puțuri de adîncimi mari. Sînt echipate cu pompe submersibile românești, care împing apa afară de pe traseul viitorului tunel. Cînd, din cauza configurației morfologice a straturilor (acvifere), apa nu poate fi evacuată în totalitate, se practică asecarea și din subteran, cu filtre aciculare.

Inginerul Ion Vișinescu, șeful Șantierului stației de metrou Piața Unirii 2, îmi spunea că numai aici, în jur se află 26 de astfel de puțuri, care împing la suprafață, după un calcul făcut ad-hoc, peste șase milioane litri apă în 24 ore, apă excelentă chiar pentru băut! Ce se întîmplă cu ea? O parte se folosește în procesul tehnologic de la metrou, dar cea mai mare cantitate se scurge... la canalizare. Ar mai putea fi folosită la stropitul străzilor, udatul parcurilor și florilor, la atîtea altele, mai ales vara, cînd, iată, canicula topește aproape și omul!

Sînt servit cu un pahar din această apă. La început am crezut că e de la frigider. Lacrimă, aburea paharul... !

Stau în fața straturilor de rocă (rocă impropriu zis fiindcă e doar pămînt), aici, în subteran, printre tuneliști. Imaginez pentru o clipă acel spațiu de mare sarmatică, pe care e așezat acum Bucureștiul, și parcă aud vuietul valurilor dispărute. Nu e vuietul acelei mări, ci mugetul metropolei, al coloanelor de mașini care, înnebunite, cu motoare ambalate la maximum, încinse pînă la punctul de fierbere al apei din radiatoare, vor să alerge, mereu să alerge. Gîndul mi-a ajuns prea departe, cred, pînă aproape de Facerea lumii! Gîndesc la succesiunea unor realități naturale, a civilizațiilor pe același spațiu, mai corect spus pe acest spațiu. Gîndul aleargă de la vechea mare, la cîmpia care a apărut din mare, la cetatea care a apărut în cîmpie, la omul care a apărut în cetate, gîndul aleargă ca gîndul, mă sperii și-l chem înapoi, aici, lîngă oameni. De la oameni aflu că în curînd tuneliștii vor trece în abatajele din subteranele capitalei.

— Credeți că veți termina metroul pînă la pensie? îl întreb.

Rîde pornit!

— La metrou o să mai aibă treabă și copiii copiilor nostri și alții care vor veni după ei. Sovieticii au dat primul tronson în circulație în 1935, în Moscova, și lucrează la metrou și azi. Englezii au început metroul din Londra în 1864 și lucrează la el și azi. Dacă rămînem la aceste două exemple și e suficient — să credem că lucrurile nu vor sta altfel nici la noi. La metrou e treabă nu joacă! În zece ani, noi, românii, am dat în funcțiune peste 28 de kilometri și ne pregătim, la sfîrșitul anului acesta, să mai dăm un tronson de peste 10 kilometri; deci 38! Dar aceste trasee nu reprezintă nici osatura de bază a viitorului metrou, fără să mai vorbim de inelele circulare care vor uni traseele principale.

Metroul e prima lucrare la adîncimi din istoria Bucureștilor. Ce istorie a scos la suprafață? am întrebat. Peste tot s-au găsit urme. Ceramică foarte multă, care a îmbogățit colecțiile muzeelor; în stația Sălăjan, aflu de la Gheorghe Sava, s-a găsit mandibula unui animal, de mari dimensiuni: poate preistoric? Pe tronsonul dintre Politehnică și Lujerului au fost scoase la suprafață alte rămășițe scheletice de animale, pardoseli din stejar, s-au identificat unele puțuri căptușite cu blănî de lemn. Pînă la adîncimea de 6—7 metri, subteranele Bucureștiului au fost și sînt, poate, o lecție de istorie. Au fost scoase, din letargica lor amenințare și două bombe cu gaze, neexplodate din timpul celui de-al doilea război mondial. Le-au luat geniștii și le-au trimis la... fier vechi. Multe din aceste relicve s-ar fi pierdut poate, s-ar fi neglijat, în lupta cu timpul, cu procentele, dacă nu ar fi existat, aflu, un om de inimă, pasionat de urmele înaintașilor. Prietenii îi zic „arheologul", dar el se numește Ovidiu Roiban, inginer. A amenajat, într-un birou, chiar o vitrină cu aceste relicve. Sigur, toate au fost preluate de specialiști.

În zona Spitalului Colțea, mă informa inginerul Ștefan Sevastian, minerii se așteaptă să se întîlnească și cu alte urme subterane: pe fel de hrube care, cel puțin așa cum se consemnează în literatură, ar fi comunicat cu vechiul palat de la Plumbuita. Prin aceste tunele, se spune, domnița Raluca venea de la Plumbuita, spre Colțea, cu carita. Istorie care așteaptă să fie confirmată, elucidată! Timp prefăcut în istorie! Civilizații așezate în straturi în somnul istoriei, scoase la lumină de lucrările altor civilizații, așa încît stai și te minunezi cum timpul aleargă după el însuși!...

GRIGORE MĂRĂȘANU

N. B. La plecarea din subteran, în ziua de 31 iulie, am extras, din rapoartele ce se pregăteau, următoarele : „Miner'i bucureșteni sînt în avans față de grafice cu lucrările din subteran. Toate tronsoanele de pe magistrala a II-a, între I.M.G.B. și Piața Unirii 2, au fost terminate la 31 iulie 1985. Se creează astfel premise sigure pentru darea în circulație a acestui tronson de peste 10 kilometri la sfîrșitul anului 1985. Se atinge astfel, obiectivul trasat de Congresul al XII-lea, care prevede ca la sfîrșitul anului 1985, Metroul București să însumeze peste 35 de kilometri".

Era un raport muncitoresc, pe care minerii Metroului îl pregăteau să-l dedice Zilei minerului!

Să ne înălțăm (privirile) spre măreția tavanelor din palatul ce adăpostește Muzeul de istorie și artă al Municipiului București

Viața și gloria unui meșteșug

Un ipsosar la masa de lucru : Alexandru Avram

Să învățăm a descoperi Bucureștiul

Pe aici au trecut ipsosarii. Fațada restaurată a Hotelului Bulevard

Fotoreportaj de PAUL AGARICI ■

Meșteșug de artă, iubire de frumos

Sînt doi. Doi pe o schelă într-un patrulater cu bolta ca o cutie de surprize, fremătînd în culori ascunse de patina unui timp indiferent. Între ea și capetele lor nu mai există spațiu și timp. Există doar arabescuri, frunze de laur, basoreliefuri, medalioane, volute rafinate plăsmuite în calda materie a ipsosului. Există arta pe care o redescoperă și o fac să strălucească întocmai ca în vremurile ei de glorie. Există dăruirea la nesfîrșit a unui meșteșug în care puțini se mai încumetă să intre și în care și mai puțini au mai rămas. Fragilă, complicată, în apele ei adînci se afundă doar marii înotători.

Patrulaterul împînzit de schele, ca o Capelă Sixtină pentru un Michelangelo, este una dintre încăperile casei bucureștene de pe strada Oțetari nr. 2. O casă ca numeroasele altele din Capitala noastră ce ilustrează cît de necunoscut este încă Bucureștiul, ce mai trebuie descoperit încă ; pentru a-i afla și descifra superbele valori de arhitectură. O casă ce ilustrează gustul rafinat al locuitorilor săi, desigur, desigur și faptul că chiar le dădea mîna să comande unui Luchian să picteze pentru ei plafoane și pereți de camere pentru locuit, întocmai ca la Versailles ori la Petrodvoreț, să comande vitralii în Italia, să aducă meșteri renumiți pentru a le modela ștucaturi, dantele în fier, basoreliefuri în marmură ori în ceramică. Casa din Oțetari nr. 2 — vila Matilda — a fost redescoperită de cei care au grijă de monumentele noastre, a fost înscrisă pe lista valorilor de patrimoniu și astfel supusă unei atente opere de recuperare și restaurare. O superbă operă de artă murea încet-încet și anonim într-un colț de București, luînd odată cu ea un colț din istoria lui. Dar iată, nu e lăsată să se stingă. În inegalabila operă de reînnoire a urbanismului românesc, operă inițiată și desăvîrșită în Epoca Ceaușescu, se cuprinde, de asemenea, cu cheltuieli însemnate, și acea a revitalizării a tot ceea ce este deosebit și important în fondul de construcții, în zestrea de arhitectură a tuturor localităților țării. Parte din întregul istoriei și sentimentelor noastre, roua sufletelor și simțirii noastre.

Cei doi nu sînt împovărați de ani cum s-ar putea crede, ci doar de iubirea lor de frumos, de patima pentru meșteșugul căruia i s-au dedat. Tiberiu Mircea — ochi de un albastru metalic, barbă și păr stufos ca în vremea „plaine-air"-ului de la Barbizon — răsucește între degete mica sculă de lucru numită lanseta, privind-o de parcă atunci ar descoperi-o — deși tehnician constructor nu se poate despărți de meșteșugul deprins în vacanțele școlare din mîinile, truda și dragostea unui mare slujitor al lui, cumnatul său, pe care-l ajută. Ieșeau din mîinile acestuia sculpturi veritabile, ceea ce îl fascina și-l atrăgea irezistibil. Sînt 20 de ani de cînd noul meșter format îi slujește la rîndu-i, îl oficiază zilnic în uitare de timp și de sine. 20 de ani pe schele, cu lanseta în mînă ori modelînd ipsosul cu vîrful degetelor, lăsînd în urmă viața și gloria unei arte. A făcut parte din echipele de muncitori specializați în restaurări a fostei Direcții a monumentelor care, după reorganizare, s-a destrămat, din păcate, iar astăzi, cînd grija pentru monumente este atît de vie și de necesară, sînt regăsiți anevoie iar cei mai mulți și-au „pierdut mîna". A lăsat în urmă, în urma sa — lucrînd egal între marii virtuoși ai meșteșugului, la recompunerea unor momente de tensiune și de glorie ale istoriei noastre — Monumentul de la Adam Clisi, toată dantelăria în stil renascentist, baroc, ori rococo de la Casa Assan (Parcul Trandafirilor din Calea Dorobanților), Palatul Șuțu (Muzeul de istorie și artă al municipiului București), de la casa Toma Stelian (din Kiseleff 10, fostul sediu al Uniunii Scriitorilor), de la Casa Bradagiru (fostul cinematograf Aida, azi Casa de cultură a sectorului 5), de la Casa Centrală a Armatei, Hotel Bulevard, blocul cu zodiac al lui Prager, Arcul de Triumf și cîte alte locuri, case, monumente ce vorbesc despre splendorile pe care orașul le are și pe care, iată, le așezăm în spiritul respectului pentru trecut, ca piese de muzeu în aerul liber al patriei.

IP SO SA RII

Radu Bacali, abia ieșit din adolescență, a venit special de la Tîrgu Mureș pentru rara meserie. Absolvent al Liceului de arte plastice din orașul său, clasa de sculptură și metaloplastie, era, firește, meseria ce i se potrivea cel mai bine, cum spune, cu înclinațiile, pregătirea și vocația sa. Creația unui restaurator este ca și a unui actor, puterea de pătrundere în „viața personajului", puterea de redare aidoma a ceea ce a făcut cel dinaintea sa. A le face altfel este o trișare a meșteșugului și prin urmare chiar lipsă de talent. Căci nu puține sînt locurile, momentele, situațiile cînd, ca în arheologie, dintr-un ciob refaci o amforă sau un unic vas de cea mai fantastică plăsmuire. Frize, cariatide, capiteluri, volute pe coloane de marmură, cîte nu remodelează și recompune dintr-o frîntură un ipsosar ? ! Lucrează acum alături de un mare meșter, zice meseriașul cu figura subțire, spiritualizată, ca de pe frescele de la Voroneț, încercînd să nu vorbească despre sine ci să-și mărturisească admirația față de veritabilul său mentor, Tiberiu Mircea. Ucenicia și-a făcut-o la două lucrări forte, la două restaurări unde ipsosul a avut rolul vioarei întîi, mai mult chiar, a solistului, în orchestra meseriilor ce le-au reînălțat în autenticitate și în scara monumentalității : casa Toma Stelian și casa din str. Cobălcescu, vizavi de Cișmigiu. Dar nicăieri n-a trăit emoții mai depline, parcă un permanent frison și permanente semne de întrebare ca aici, la casa din Oțetari nr. 2. Fiecare gest, fiecare mișcare a lansetei pe ștucatura aurită de la marginea tavanelor este ca o electrocutare. Brîiele din frize de laur și mirt din majoritatea camerelor cuprind medalioane cu scene de gen, cu compoziții de stil rococo, pictate de Luchian sau, în orice caz, avînd coloritul ales și indicat de acest vîrf inegalabil al coloriștilor români moderni. Copilul educat lîngă artă, copilul trăind în preajma artei e cutie de rezonanță. Un mare meșter se naște.

Este, fără îndoială, meritul și lauda I.C.R.A.L. „Vitan" care l-a reunit pe mulți dintre meseriașii — ipsosari, feronieri, tîmplari, zidari, mozaicari — echipelor de la fosta Direcție a monumentelor, creîndu-și un nucleu propriu de restauratori, singurul din Capitală și, se pare, singurul din țară, asumîndu-și o treabă atît de grea, dar și atît de nobilă. Este meritul și lauda directorului acestuia, Constantin Ploaie, care și-a asumat toată răspunderea unei atari misiuni delicate și întotdeauna controversate, pline de riscuri. Dar, precum românul spune, cine nu riscă nu cîștigă, I.C.R.A.L. „Vitan" odată cu prestigiul său, cîștigă, recîștigă atîtea prețioase valori pentru patrimoniul culturii naționale. Ne restituie case uitate, case degradate, monumente multă vreme ignorate ce se stingeau ireversibil lăsînd în urma lor palidele amintiri ale celor ce le mai știau.

Cine trece azi pe lîngă schelăria ce încorsetează Biblioteca Centrală Universitară din Piața Republicii să știe că acolo, pe schele, lucrează, pentru strălucirea altui monument, meseriașii de artă ai I.C.R.A.L. „Vitan". Ca și la casa din strada Cristian Teii colț cu Biserica Amzei, casa Mița Biciclista, casa primei femei române care a mers pe bicicletă, o temerară, iată, și în gustul pentru lucrurile frumoase, ca și la cea din strada Remus nr. 6, construcție în stil românesc de o rară superbie, ca și pe lîngă cea din Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 25, prima clădire a Senatului, unde se întrunea întîiul Parlament al statului român modern, de la tribuna căruia vorbea pentru viitorul său C.A. Rosetti, ca și la restaurarea construcțiilor din Mîntuleasa 10 și Stelian Spătaru 10, ca și la interioarele Muzeului de istorie al municipiului București, unde se refac fresce și picturi ce rivalizează cu cele mai renumite din palatele Europei. Și de aici mai departe... Mai avem, mai avem monumente de restaurat, unele își așteaptă chiar de cam multă vreme rîndul, cum este Hanul Gabroveni de piidă, asupra căruia timpul a săpat atît de adînc.

Vremea lor a venit, vremea lor este neuitarea. Vremea lor este viitorul ca al tuturor marilor creații ale poporului ce-și regăsesc perenitatea în fapte de glorii ale Epocii Ceaușescu.

CICI IORDACHE-ADAM ■

OAMENI lîngă oameni

Clinica medicală numărul 1 din Cluj-Napoca nu-mi era necunoscută — de ce n-aș mărturisi-o de la bun început ? — atît ca instituție științifică ilustră cît și ca așezămînt de sănătate. Cu șeful ei, una din marile personalități ale lumii medicale de azi, prof. dr. docent **Roman Vlaicu**, avusesem prilejul să realizez o convorbire pentru o publicație studențească încă acum vreo 12 ani cînd nu deținea această funcție. M-a uimit și atunci, cum mă uimește și acum, cultul pentru celebrul său înaintaș la pupitrul de comandă al acestei clinici, inegalabilul profesor Iuliu Hațeganu, prezent pretutindeni din portretul ce domină un perete al cabinetului merituosului său urmaș, la busturile din curtea clinicii.

Și cu toate astea, iată, mă simt obligat să pun mîna pe condei, în urma unei întîmplări nefericite : o criză de anghină pectorală atroce, pentru care a trebuit să recurg și la salvare. Adevărul e că ajunsesem imediat după sosirea mea dintr-o deplasare fulgerătoare dus-întors la Zalău să-l anunț pe profesor de intenția mea de a-l consulta să văd starea insuficienței cardiace, după cele două infarcte pe care le-am suportat. Prevăzător, profesorul, deși îmi anunțasem vizita pentru a doua zi, îl prevenise pe medicul de gardă că s-ar putea să apar în clinică și peste noapte, constrîns de o criză prelungită și de oboseala pe care o suportasem.

Uite-așa medicul **Petru Mircea**, care nu e altul decît fiul scriitorului și prietenului meu din tinerețe, Dumitru Mircea, s-a pomenit cu mine, la miez de noapte, pe patul camerei de gardă, bîntuit de o durere care-mi tăia răsuflarea, scormonindu-mă în piept, în brațul sting și oprindu-mi-se-n gît (să mă ierte profesorul, că poate nu sînt prea exact în anamneză !) Salvatorul meu, care mi-ar putea fi și fiu, deși nu s-a pierdut cu firea, avea broboane de sudoare pe frunte, a făcut mai întîi investigațiile care să indice sau să excludă un posibil infarct (care mă teroriza, fiind al treilea). Totul s-a dovedit a fi numai o criză anghinoasă puternică, și încă una care a cedat abia la două injecții bine alese de iscusitul medic, pe care-l știam și ca unul din cei mai pricepuți în ecografie (Să-mi fie permis să relatez una din marile sale intuiții : la o internare, făcîndu-mi ecografia părții abdominale, mi-a spus că e posibil să am o litiază biliară care nu se vede din pricina gazelor de după masă. La internarea următoare, peste cîteva luni, litiaza mi-a apărut în toată nuditatea ei pe ecranul monitorului ecografic).

Dar aș face o greșeală neiertată dacă nu l-aș aminti pe doi dintre principalii colaboratori ai profesorului, conferențiar dr. în științe medicale **Emilia Macavei** și **Nour Olinic**. Știința de a lecui a acestuia din urmă am avut prilejul să o cunosc pe o afecțiune a mea gravă, un edem pulmonar acut, cînd ore întregi nu m-a slăbit din atenție, înserîndu-i-se în spital, cum se întîmplă în mod curent. Pe conferențiara Emilia Macavei, pe care am urmărit-o o dată conducînd cu știință lucrările unui doctorat în medicină, am remarcat-o și ca simplu medic de gardă, trecînd de la patul unui bolnav la altul, spre a-i ușura suferințele de peste noapte.

Desigur, Clinica Medicală Nr. 1 Hațeganu, cum ar trebui să se cheme fie și din acest an cînd s-a sărbătorit centenarul nașterii multilateralului om de știință, este în același timp și o importantă rampă de lansare a unor noi idei pe orbita medicinei, profesorul dr. docent Roman Vlaicu ilustrîndu-se în mod strălucit în acest domeniu pe tărîm național și universal. Calitatea de a fi cel mai mare veghetor al inimii umane de la noi din țară l-au conferit-o succese uneori incredibile. Dacă cel care subsemnează aceste rînduri n-ar fi beneficiat de clarviziunea sa diagnostică și de terapeutică eficace, aș putea să atribui învestirea profesorului cu asemenea virtuți legendei. Fiindcă acest fiu de moț, tenace și clarvăzător, a devenit legendar pentru mulți din foștii săi pacienți. Ceea ce vrem noi să afirmăm de data aceasta nu e răsunetul internațional al multora dintre descoperirile sale, ci un merit simplu, pe care îl are nu numai dumnealui ci întregul colectiv pe care-l conduce : acela de a face o medicină eficientă, tonică, la patul bolnavului.

NICULAE STOIAN ■

„Totul e să fim încrezători în forțele noastre"

Interviu cu maistrul miner Cornel Rusu, președintele Comitetului orășenesc Vulcan al O.D.U.S.

— Unde lucrați ?

— La sectorul 10 aeraj și rambleu, Întreprinderea minieră Vulcan.

— Din cîte știm, imaginea tradițională despre mineri este a unor oameni vinjoși, înalți, puternici — ceea ce nu prea e cazul cu dumneavoastră.

— Pentru a lucra în mină nu trebuie să fii nu știu cît de mare, munca te formează, pînă la urmă. În plus, în mină, la gradul de mecanizare la care s-a ajuns, se cere din ce în ce mai mult cap, pricepere, cunoștințe de specialitate, să cunoști și să știi ce faci. Altfel, se întîmplă ca în povestea aia cu „degeaba ai aici dacă n-ai aici", și tragi semnalul ! De exemplu, un vagonet deraiat poți să-l repui și de unul singur pe linie, dacă știi cum, nu e nevoie atît de forță cît de pricepere.

— Nu v-a fost niciodată teamă cînd lucrați în subteran ?

— De felul meu sînt mai curajos. Totuși, o singură dată mi-a fost frică să mă mai întorc la locul de muncă. Ce se întîmplase : la o prăbușire controlată, golul nu s-a închis pînă jos, rămăsese o boltă sub care lucram noi. În astfel de cazuri, muntele nu apasă ci lovește, de multe ori cu efecte distrugătoare. Vă imaginați în ce tensiune lucram, cu toate simțurile hipertrofiate, atenți la cele mai mici zgomote ale muntelui, minerii știind să stabilească natura fiecăruia și să distingă pe cele nepericuloase de celelalte.

Cînd am ieșit, m-am dus la doctor și i-am spus că sînt răcit, dar frica se citea pe fața mea de la o poștă. Mi-a dat un calmant, în sfîrșit, m-a liniștit și a doua zi m-am dus la șut fără probleme.

— Nu mă puteți convinge că viața în subteran este frumoasă, că acest sfert de veac de cînd lucrați în mină a trecut pentru dumneavoastră ușor și lin, fără nici-un fel de probleme.

— Am să vă contrazic ; viața în mină este frumoasă, dar și grea, numai că, la fel ca în orice meserie, și pe cea de miner trebuie s-o practici ca s-o înțelegi. Mina noastră, pariul cu viața, de fapt, este să învingem muntele — lucru extrem de greu, dar care îți dă satisfacții deosebite, pe care le poți trăi numai dacă ești în cauză. Mina prezintă la tot pasul pericole și nu puține sînt situațiile mai deosebite, dar totul este să fim încrezători în forțele noastre, altfel nu se poate.

De pildă, a trebuit să stingem un foc în subteran. Un foc în subteran este ca o scamă pe creier — nu poți să-ți vezi de treabă pentru că mereu îți vine în minte. Focul era vechi de vreun an de zile, toată lumea era stresată în ultimul grad de prezența lui. Mi-am asumat răspunderea să supraveghez lucrarea de stingere a lui, cel mai mare pericol prezentîndu-l în astfel de situații contactul cu apa. A fost o operațiune extrem de dificilă și riscantă, dar pînă la urmă am triumfat, am învins noi și nu muntele. Vă imaginați satisfacția și starea de spirit a tuturor în clipa cînd s-a stins ultima pîlpîire de flacără.

— Cum vi se par minerii, vă puteți considera un lider moral al lor ?

— N-aș zice, fiecare are un fel de a vedea lucrurile, eu sînt mai exigent față de mine și mai cumpătat. Dar, la fel, mi se pare nedrept ca, după ce muncesc în subteran, să mă calce cineva pe bătătură la suprafață. Paradoxul este că cei care sînt mai de curînd la mină sînt și cei mai gălăgioși, părîndu-li-se că li se cuvine totul. E vorba de disciplina noastră interioară, care există și trebuie să existe în orice loc de muncă. De aceea, noi, minerii cu experiență în subteran, cu vechi state de serviciu la mină, avem datoria morală să-i înțelegem pe noii veniți, dar și să-i ajutăm să se integreze exigențelor acestei meserii.

— Sînteți membru de partid ?

— Nu, m-am înscris în O.D.U.S. în 1979, văzînd în această organizație o posibilitate reală de a participa la viața politică a țării, chiar nefiind membru de partid. În 1980 am fost ales președinte al Comitetului orășenesc Vulcan al acestei organizații.

— Cîți membri are și cum își desfășoară activitatea organizația pe care o conduceți ?

— În Vulcan sînt 3 160 membri ai O.D.U.S. și 25 de comitete ale acestei organizații. Începutul a fost, desigur, mai greu, întrucît oamenii trebuiau lămuriți despre rosturile acestei organizații și despre posibilitățile de participare pe care ea le oferă tuturor cetățenilor. În consolidarea organizației noastre un mare sprijin am primit din partea organelor locale de partid, a președintelui Consiliului orășenesc al F.D.U.S., tovarășul Vasile Pupăzan, astfel încît acum putem spune că organizația noastră își îndeplinește bine atribuțiunile pentru care a fost înființată.

— Îmi puteți da cîteva exemple, cîteva argumente ale credibilității pe care O.D.U.S. din Vulcan și-a cîștigat-o în ochii cetățenilor ?

— Majoritatea se preocupă de gradul implicării lor în buna desfășurare a activității în orașul nostru. Am umblat în întreprinderi, în cartiere, a trebuit să cunosc oamenii cu care lucrez și am constatat că foarte mulți au înțeles rostul organizației democrației și unității socialiste. Populația orașului este destul de eterogenă, aproape o șesime lucrează efectiv în subteran, la minele din Vulcan și Paroșeni, preocupările agricole ale locuitorilor sînt încă destul de pregnante, deși aproape 90 la sută din populația Vulcanului s-a mutat în case noi — iată cîțiva factori ce impun o acțiune complexă de armonizare a intereselor tuturor locuitorilor. Nu de puține ori, prin intermediul O.D.U.S. au fost formulate și soluționate probleme de larg interes pentru orașul nostru, prezența membrilor O.D.U.S. făcîndu-se simțită îndeosebi la amenajarea spațiilor verzi (cca. 145 000 metri pătrați), a unor terenuri sportive și locuri de joacă pentru copii, la acțiunile de colectare și valorificare a materialelor refolosibile ș.a.m.d.

„Tribuna democrației", pe care o organizăm lunar pe cartiere și întreprinderi, a abordat nu demult probleme de sistematizare (unde plasăm casa de cultură și noua școală generală), de sănătate și legislație medicală (îndeosebi de colectivele de mineri), de exploatarea și întreținerea fondului locativ de stat (care preocupă în foarte mare măsură pe majoritatea locuitorilor).

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Tribuna democrației

Ieri căutam vinovați, azi căutăm soluții

Controlul oamenilor muncii

În urmă cu numai un an și jumătate-doi, șantierul din Mangalia se bucura de tristă faimă a unui spațiu al crasei indiscipline, al muncii în dorul lelii, colectivul de aici fiind considerat — fără drept de apel — incapabil să rezolve într-un mod cît de cît onorabil această neplăcută stare de lucruri. S-a mers pînă acolo încît, cu un aparat de filmat bine ascuns, s-au tras metri buni de peliculă, imortalizîndu-se felul de a se lucra, calificat, la acel moment, ca... incalificabil. Imaginile au fost proiectate la o plenară a Comitetului județean de partid Constanța și au făcut obiectul unei severe analize. S-au căutat tot felul de soluții — de la cele foarte drastice (sancțiuni severe și multe, ajungîndu-se pînă la desfacerii de contracte de muncă) la altele, de-a dreptul fanteziste (aducerea, de la celelalte șantiere navale din țară, de echipe de muncitori coordonate de ingineri-șefi ai unităților de unde proveneau aceste echipe, fapt descris, cu amuzament, de un navalist la modul acesta: „dacă aruncai o piatră în curtea șantierului, loveai cel puțin doi ingineri-șefi!") —, dar situația era încă departe de a se rezolva. S-a luat atunci măsura — inspirată — ca șantierul să fie direct subordonat Întreprinderii de construcții și reparații de nave din Constanța (o unitate recunoscută pentru modul său de lucru — serios și competent). A fost detașat de acolo un nou director și cîțiva specialiști (era în iunie '84), dar nu s-au întrezărit, imediat, mari schimbări, pînă cînd, încetul cu încetul, s-a ajuns ca Șantierul naval din Mangalia să se transforme din oaie neagră în veritabil performer. Dacă în 1983 n-a fost construită aici decît o singură navă — considerîndu-se că aceasta ar fi puterea de execuție a colectivului —, în acest an au ieșit, de pe docuri, pînă în prezent, două; prima dintre ele — „Basarabi" — trecînd cu succes probele de mare și urmînd a fi livrată Navromului, iar cealaltă — „Baraolt" — fiind lansată la apă după nici patru luni de muncă, veritabil record al șantierului și adevărată performanță în sine, în cazul unui vas de 65 000 tdw. Cum s-a ajuns aici? Ce s-a întîmplat cu șantierul și, desigur, cu oamenii lui? Iată ceea ce am încercat să aflu de la cîțiva dintre aceia care sînt recunoscuți de către întregul colectiv ca principali artizani ai unei mari și importante victorii — victoria spiritului muncitoresc autentic.

Momentul de vîrf și, în același timp, momentul în care s-a și spus lucrurilor pe nume a fost cel al ședinței de producție care a urmat lansării navei „Baraolt". Maistrul Constantin Dinculescu a spus atunci simplu: știți cum se explică încrederea pe care am început s-o căpătăm în noi înșine? Prin schimbarea unui anumit mod de a gîndi. Dacă pînă acum căutam vinovați, astăzi am ajuns să căutăm soluții! Este, să recunoaștem, o schimbare plină de semnificații, dar pînă să se ajungă la ea au fost necesare străbaterea a numeroase etape, depășirea multor greutăți pricinuite de acel mod anume de a înțelege munca și răspunderea fiecăruia. Economistul Gheorghe Țuțuianu, șeful comisiei de control al oamenilor muncii, spune, ca în glumă, că această comisie pe care o conduce și-a cam depășit atribuțiile. „Noi am înțeles controlul oamenilor muncii ca pe o formă, și, în același timp, o modalitate eficientă de a ajuta colectivul și de a dovedi că ne preocupă — ca proprietari, producători și beneficiari — tot ce se întîmplă în unitatea noastră. Așadar, achitîndu-ne așa cum se cuvine de sarcinile noastre clare (buna aprovizionare a cantinei și a microcantinelor calitatea servirii, starea de curățenie și de bună funcționare a tuturor instalațiilor din cele cinci cămine de nefamiliști de care dispunem etc.), ne-am îndreptat atenția și spre alte aspecte, ținînd de munca și viața oamenilor noștri, ale tovarășilor noștri. De pildă, una din marile probleme era aplicarea corectă, în baza celei mai stricte legalități, a acordului global. Pentru asta, am făcut numeroase ședințe-școală cu maiștrii, cu toți conducătorii de formații de lucru și, cu creta în mină, în fața tablei, ne-am pus de acord cu prevederile legale. Mai departe — pentru că am mers mai departe — ne-a interesat, așa cum cred că e firesc, și producția. Ce fel de control al oamenilor muncii e acela care nu-și pune, ca principală problemă, problema numărul 1 a întreprinderii — producția ? !" Ajungînd în acest punct al discuției, directorul șantierului, tînărul inginer Gheorghe Chitic, s-a simțit dator să intervină, precizînd că situația care poate fi întîlnită astăzi în unitate se datorează — în chip decisiv — modului în care a știut să colaboreze între ele toate organizațiile politice, de masă și obștești din șantier. Comuniștii, uteciștii, membrii O.D.U.S. — animați de aceeași dorință, de a dovedi că se poate — au determinat o asemenea sudură a colectivului încît, spun muncitorii mai vîrstnici, atunci cînd intrau pe poartă parcă nu-și mai recunoșteau locul de muncă. Altă atmosferă decît pînă atunci — cu oameni destinși, puși pe treabă, rămînînd adeseori, fără să fie solicitați în mod expres, peste program pentru a termina o lucrare sau alta, ce mai, cu totul alți navaliști, adică niște adevărați navaliști.

Șantierul din Mangalia deține cîteva recorduri, deloc de neglijat, între celelalte șantiere similare din țară. Este cel mai întins, deține cele mai mari fonduri fixe (peste două miliarde și jumătate, care vor deveni curînd aproape patru după darea în funcțiune a unui nou doc, foarte mare și modern) și, mai ales, este cel mai tînăr — atît ca dată a înființării, cît și ca vîrstă a celor ce lucrează aici. De aceea, modul în care se realiza integrarea tineretului a fost privit cu un plus de atenție. Paul Hîrțescu, șeful secției I docuri, tînăr și el, povestește despre modul în care unii maiștri căutau mai curînd să-i îndepărteze pe tineri de șantier decît să-i apropie. A fost nevoie, ca, în acordarea calificativului maiștrilor, să se aibă în vedere și criteriul numărului de muncitori crescuți de ei și rămași după aceea în șantier. S-a văzut atunci că, deși la fel de priceput profesional ca și colegii săi Bărăscu, Broască sau Dinulescu, maistrul Osip nu se îngrijește de tinerii aflați sub îndrumarea și, de ce nu, sub obîrșduirea lui. Constatînd, deci, maiștrii că și acest aspect e serios luat în considerație, lucrurile au prins a se schimba în bine, determinînd o stabilizare a forței de muncă și o mai bună pregătire a muncitorilor. Tot comisia de control a oamenilor muncii a întreprinderii a sesizat conducerea că s-au organizat doar foarte rar examene de trecere de la o categorie la alta, muncitori care aveau vechime mare și erau foarte prețuiți, executînd lucrări de categorii superioare celei în care erau încadrați, arătîndu-și nemulțumirea pentru această ignorare a intereselor lor firești. Măsurile au fost luate imediat, acum la Mangalia organizîndu-se lunar asemenea examene. S-a avut în vedere și recompensarea tinerilor merituoși, mai ales a celor care reușesc la examenul care le atestă cunoștințele în domeniul sudurii și le oferă dreptul de a suda pe un vas. Tot o formă de recompensă, de această dată cu tentă sentimentală, a fost și hotărîrea ca fiecare vas să fie botezat de muncitorul care va efectua cele mai multe ore suplimentare, această cinste revenindu-i, pentru nava „Baraolt", foarte tinerei Georgeta Vrînceanu, de numai 18 ani! Da, se poate, e destul loc pentru inițiativă, pentru efort constructiv și chiar pentru gesturi tandre, chiar dacă ele tot muncă înseamnă. Directorul Gh. Chitic povestește cu emoție că, într-o duminică, doar cu două-trei zile înaintea lansării la apă a „Baraoltului", venind pe șantier a văzut sute și sute de luminițe ale aparatelor de sudură împînzind vasul. S-a bucurat, desigur. Dacă spunem adeseori, cu admirație, că un om a știut să primească demn o înfrîngere, să admirăm, de această dată, și modul în care oamenii Șantierului naval din Mangalia au știut să primească o victorie : începînd lucrul la o altă navă, tot de 65 000 tdw, executînd lucrări de reparații (care nu fuseseră inițial prevăzute), gîndind deja spre contractele anului viitor și acționînd așa cum au învățat s-o facă în ultima vreme — cu optimism, luciditate, elan și bărbăție.

DAN MUCENIC ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

POPORUL, ADEVĂRATUL FĂURITOR AL CULTURII SALE

O cultură nu se naște din goluri. Pînă să apară primele forme de manifestare ale creației culte, instinctul creator al poporului a prins contur în forme durabile și semnificative pentru spiritualitatea sa și este o probă evidentă că folclorul nostru, în ciuda anonimității sale, a congulat tot ce are mai reprezentativ și mai vigoros colectivitatea. Pe fondul acesta de creație populară a apărut creatorul individual care nu este altceva decît cristalizarea patosului colectiv în opere particulare. Diversitatea uriașă a culturii noastre se regăsește însă în specificul popular, înțeles desigur ca tipar mental și spiritual, care a stimulat și continuă să stimuleze elanul creator într-o indestructibilă legătură cu etnia.

Între cultura populară, îmbinată de fundamentul nostru arhaic, și formele ei culte nu este, în fond, nici o discrepanță, fiindcă la baza amîndurora stă aceeași spiritualitate și a pretinde că opera individuală e autonomă înseamnă a elimina cadrul autohton din care s-a ivit. Proiecția populară a culturii nu vine, așadar, numai din vechimea acesteia, ci din omogenitatea ei fundamentală, din efortul colectiv al emulației. Astfel trebuie înțelese resorturile creatoare ale poporului, în sensul că individualitatea vine din comunitate, așa cum vegetația își trage seva din pămînt. Cultura unui popor este chiar opera poporului, adevăr fundamental și incontestabil, reafirmat recent chiar de președintele țării, adevăr care poate fi considerat un blazon pentru creația noastră, diversă dar unificată lăuntric de efortul comun al afirmării.

Cînd G. Călinescu a strîns în opera sa fundamentală imaginile reprezentative ale literaturii noastre, el a înțeles foarte bine că varietatea se sprijină pe stratul solid al spiritului nostru popular, aceasta nefiind decît imaginea contemporană, stilizată și rafinată, a vechimii culturale. Evoluția n-a distrus spiritul durabil care dă personalitate culturii, ci l-a intensificat tocmai prin adîncirea individuală, prin explorarea atentă a specificului național în care se regăsește poporul.

Pentru cine pune lealătă toate izbînzile culturii române, iese ușor la iveală fizionomia particulară a creației, fără discrepanțe și malformații, fiindcă nimic din afara voinței de creație a poporului n-a răzbătut în organicitatea lăuntrică a culturii. Chiar cînd formele de înnoire cele mai acute s-au făcut simțite, radicalismul n-a exclus continuitatea, și nici n-ar fi fost cu putință, fiindcă tot ce istoria noastră culturală a înregistrat de-a lungul vremii poartă amprenta inconfundabilă a matricei spirituale. În fond, separația dintre substratul popular și cel cult al creației are doar o rațiune metodologică, diferența fiind la fel de specioasă ca și aceea dintre formă și fond. În adîncul culturii noastre, resursele creatoare ale poporului leagă totul ca o pînză freatică, unificînd și consolidînd imaginea spiritului creator.

Răsfrîngerea voinței de creație a poporului în opere proeminente vine din chiar resursele lui spirituale, din elanul exprimării superioare, vine în fond din necesitatea conturării unei identități inconfundabile. A produce artistic fără ambiția recunoașterii în datele fundamentale ale creației înseamnă a estompa tocmai personalitatea creatoare, și în acest elan spiritual al poporului stă întreaga ambiție istorică a sa. Creatorii de cultură sînt, în fond, expresia particulară a poporului.

Nu există operă de artă, indiferent de înfățișarea ei estetică, în care să nu se fi imprimat și coagulat, în formele cele mai adînci, efortul creator al poporului, idealurile lui esențiale și perene, căci durabilitatea și profunzimea n-au exclus niciodată sensul evolutiv, emanciparea artistică, înnoirea. Ele au dat permanență și originalitate, așa cum limba a menținut nealterată identitatea. Substanța creatoare e a comunității, fiindcă cultura poporul a făcut-o.

VIOREL COSMA:

„Compozitorii români au aflat în Enescu un exemplu excepțional"

— Presupun că lucrați cu o rigoare desăvîrșită, stimate Viorel Cosma, fiindcă văd aici la dumneavoastră un fișier imens, cum n-am văzut decît în biblioteci. Cîtă muzică încape în aceste fișe ?

— De aproape patruzeci de ani, mai precis din 1946, de cînd am început să mă ocup sistematic de muzicologie, mi-am format un sistem de lucru foarte exact pentru a avea la îndemînă informația necesară. La început mi-a fost neînchipuit de greu, fiindcă a trebuit să fișez toată presa muzicală românească, însă pe parcurs, cînd am ajuns la zi cu documentarea, „singura problemă a rămas aceea a disciplinei intelectuale. Așa am ajuns să string în aceste cutii pe care le vedeți tot ce s-a scris despre muzica românească și, dacă-mi cereți acuma, de pildă, să vă ofer cel mai anecdotic amănunt, nu mi-e deloc greu s-o fac. Iată, aici am zece plicuri numai despre Constantin Brăiloiu. Fiecare conține cîte cincizeci de fișe, ceea ce înseamnă, nu-i așa, 500 de fișe în total. Trebuie să vă spun că lucrez după toate regulile biblioteconomiei, căci altfel n-ar fi fost posibil să scriu cincizeci de volume și să redactez alte 15 volume care așteaptă tiparul. Fiindcă vremea trece și nu mai sînt la vîrsta la care pot să aștept, am făcut deja un contract pentru a publica anual cîte un volum din enciclopedia exhaustivă a muzicii românești pe care sper s-o văd încheiată. Am în casă toată informația necesară și nu exagerez deloc dacă vă spun că puțini muzicologi din țară posedă o asemenea documentație. Pe lîngă aceasta însă am un program de muncă foarte ordonat. În fiecare zi, la ora 8.30 sînt la masa de lucru unde întîrzii pînă noaptea tîrziu. Scriu zilnic douăzeci și cinci de pagini, fie cronici muzicale, fie studii și articole.

— Cu foarfeca asta uriașă de pe birou ce faceți ?

— Să nu credeți că-mi tai unghiile ! Eu urmăresc toată presa contemporană și fiecare articol care se referă la muzică îl decupez pentru a fi la zi cu documentarea. Nu-mi scapă nici o publicație, indiferent că e în limba maghiară sau germană. String tot, pentru a avea la îndemînă informația completă. Ca o curiozitate, vă pot spune că am fișat pînă și enormitățile care au apărut în presă și care se referă la muzică. De, pildă, cu cîtva timp în urmă am citit într-unul din cotidiane că la Beirut s-a deschis casa memorială Wagner. Evident că redactorii știrii confundaseră localitatea cu Bayreuth, locul nașterii compozitorului.

— Se apropie Festivalul Enescu,în care sînteți implicat serios. Ce înseamnă acest festival pentru propaganda muzicii românești ?

— Festivalul „Enescu" ajuns la cea de-a zecea ediție reprezintă cea mai eficientă cale de afirmare a muzicii noastre pe mapamond și o modalitate de a-l redescoperi pe Enescu, fiindcă, trebuie să știți, acest creator uriaș mai are și acum destule taine. La moartea lui rămăseseră opere pe care autorul lor nici nu și le auzise interpretate. Azi, toată creația enesciană este înregistrată în numeroase versiuni, iar popularizarea ei este infinit mai ușoară. Enescu a reprezentat enorm și pentru compozitorii noștri, fiindcă au aflat în el un exemplu excepțional care le-a scurtat drumul afirmării. Asta pentru că Enescu a fost continuat în spiritul lui cel mai profund, un spirit de o originalitate uriașă care nu poate fi încadrat în nici un curent propriu-zis. Sînt compozitori care pot fi continuați, cum e cazul lui Enescu, și alții care nu pot fi decît imitați, cum e Bartók, de pildă. Continuitatea aceasta, înțeleasă în sens superior, a propulsat excepțional creația muzicală românească. Deși am unele rezerve față de stadiul pregătirilor, a minimaliza festivalul înseamnă a întoarce pietrele pe partea cealaltă. Problema cea mai importantă care trebuie urmărită cu acest prilej e de a se prezenta creația enesciană în versiuni valoroase, angajînd toate forțele artistice românești și străine pentru a impune definitiv în conștiința lumii această operă de excepție. Eu vreau

(Continuare în pag. 15)

RADU G. ȚEPOSU

Caligrafie

Ce-mi poate alina închipuirea
masa de culoare a plajei
îmblînzită cu ochi somnoroși
utopica linie a unui orizont pictural

semnul misterios din aburul mării
pacea răstălmăcită de înserarea
ce cade mereu ca o rece
densitate absurdă

în suavul pastel devorîndu-mă
cu vise scîndate în coaja strălucitoare
a clipei țesătură de migală
despotică melancolie cu valuri

ce stau la pîndă cu poduri
neliniștite ritmînd armonii de scurtă
durată reveniri și plecări desenate
pe-ntîlnirea unui pămînt de suflet

MARIANA FILIMON

Eveniment

Memoriile lui Octav Onicescu

Doi ani au trecut între apariția primului și, din păcate, ultimului tom al **Memoriilor** lui Octav Onicescu. Doi ani în care, la o vîrstă înaintată ce nu umbrise însă lucidității, distincția și farmecul personalității sale, savantul de multilaterale înzestrări și de largi cuprinderi a trecut pragul neființei. Redactase, în cadrul patriarhal al casei sale din strada Șoimărești nr. 9 unde, de cum pătrundeai pe poartă aveai sentimentul că te cufunzi într-un București de altă dată, o parte a memoriilor sale, pe care, datorită Editurii Științifice și Enciclopedice le avem astăzi tipărite. Și chiar dacă Octav Onicescu nu a mai avut timpul să încheie istoria întregii sale vieți, ceea ce a așternut pe hîrtie cu acea grijă pentru respectarea adevărului și eleganța expresiei ce i-au caracterizat scrisul, definește structura psihologică, morală și intelectuală a unuia din savanții români care, ilustrînd cu strălucire un domeniu al științelor abstracte, a fost un om implicat în fapte, inițiative și opere de un mare și acut interes social în anii dintre cele două războaie mondiale care formează substanța celui de-al doilea volum.

Într-adevăr, citind cele două tomuri ce urmăresc itinerarul formației sale începută în acea străveche matcă de viață și spiritualitate românească din nordul țării, mai precis în Botoșani, pînă tîrziu, în cumpăna împlinirii unei jumătăți de veac de viață, vom înțelege de ce Octav Onicescu, unul dintre marii noștri matematicieni ce și-a înscris prin contribuțiile sale numele pe orbita universalității, a fost unul din intelectualii reprezentativi ai acestei țări, cu o prezență marcată în problemele practice ale vieții științifice, sociale, culturale, economice ale cîtorva decenii din istoria României. Pentru că, ceea ce unii din noi știam din frecventarea presei dintre cele două războaie mondiale, se explică acum, în această sobră, dar plină de farmec retrospectivă : Octav Onicescu a întrunit în ființa sa trei trăsături ce ne fac să îl înscriem în familia de spirite a celor mai reprezentativi oameni de știință români : a trăit într-o lume abstractă, a cifrelor, a formulelor, a teoremelor, pe care a făcut-o să progreseze prin munca sa tenace și meticuloasă, a trăit în același timp ancorat în actualitatea cea mai stringentă a timpului său, participînd efectiv la întemeierea unor instituții, a unor așezăminte științifice, a unor instituții născute din necesi-

(Continuare în pag. 14)

VALERIU RĂPEANU

Argument

Romanul și jurnalul

La începutul secolului, cînd literatura își căuta o nouă fizionomie, jurnalul intim devenise centrul unor dispute atît de aprinse, încît oprobriile și pledoariile patetice nu conteneau să se înmulțească. Nu resurecția acestui gen era așteptată atunci (deși ecloziunea romantică a jurnalului intrase într-o nouă etapă), cît posibilitatea de convertire a jurnalului în literatură propriu-zisă, de subminare a înfățișării sale consacrate, de asimilare a acestuia în noi structuri literare. Discuțiile deveniseră atît de aprinse încît pînă și unele personaje aveau să se facă partizanii unora sau altora dintre atitudini. Swann, din **În căutarea timpului pierdut** a lui Proust, angajat într-o discuție delicată, tine să facă o distincție între „jurnalul admirabil scris", ca cel al lui Saint-Simon, pe care tocmai îl aduce în discuție, și „jurnalele plicticoase". Dezvoltîndu-și argumentația asupra acestora din urmă, subtilul personaj găsește de cuviință să dea o replică savantă unei intervenții anodine a mătușii Céline : „Ceea ce reprosez eu jurnalelor, este că ne obligă să dăm zilnic atenție unor lucruri neinsemnate, pe cită vreme nu citim decît de trei sau de patru ori în viață cărți ce cuprind lucruri esențiale". E limpede că nu formula jurnalieră a literaturii deschise autenticității era infirmată, ci jurnalul ca sumă de notații cu strictă valoare documentară.

Cunoscînd un succes îndelungat, jurnalul avea să se fixeze într-atît în conștiința cititorilor, încît orice operă apleacă spre autentic era suspectată de neputința de a depăși această formulă. Neputința disocierii deveni complex de inferioritate, iar răzbunarea fu trecută pe seama literaturii în care se vedea prea adesea o simplă calchiere a jurnalului. Astfel, tot ce se povestea la persoana întîi era simplu document și cei avizi de „adevăruri" începură documentatia foarte serioasă, confruntarea biograficului cu opera. Rezultatele, în loc să ducă la o concluzie precisă, stîrneau nedumeriri, mari încurcături și ambiții repetate.

Se mai știe însă că tot la începutul secolului literatura declanșase o răzvrătire acerbă împotriva canoanelor clasice, a narațiunii obiective. Relatarea omniscientă începea să fie subminată de o perspectivă inedită care, pînă la impunerea ei definitivă, avu de suferit cîteva obiecții serioase. Romanul balzacian n-a sucombat dar, concurat cu „noua structură", el și-a pierdut creditul pe care l-a avut înainte. Printre intervențiile cele mai spectaculoase ale partizanilor acestei direcții se află, cum bine știm, cea a lui Camil Petrescu cu celebrul discurs despre **Noua structură și opera lui Marcel Proust**, reluat partial într-un articol inedit din 1943. Explicîndu-l pe scriitorul francez, Camil Petrescu se explică de fapt pe sine și noua direcție pe care o reprezenta. Acuzația pe care scriitorul român o aduce literaturii dinaintea lui Proust este aceea de a fi confundat „o propunere de realitate, dodusă, cu realitatea originară". Opțiunea sa, ca

scriitor, era pentru „ceea ce văd, ceea ce aud, ceea ce înregistrează simțurile mele, ceea ce gîndesc eu". Piedind irepros abil pentru „noua structură", autorul motivează autenticitatea ca unică și veritabilă perspectivă tocmai prin această „supremă onestitate de viziune", prin „aplicația de a spune ceea ce e originar în conștiința proprie".

Calea aceasta a literaturii autenticității, realizabilă prin confesiunea nemistificată, au urmat-o mulți prozatori. Opțiunea pentru autenticitate n-a dus însă la identificarea jurnalului cu proza propriu-zisă, ci la asimilarea lui în operă. Pînă la acceptarea unei literaturi a confesiunii nude, lipsite de orice complex, comentatorii au operat distincția transantă între genul minor al jurnalului și literatura de ficțiune, consfințită de tradiție. Tot ce putea fi suspectat de autenticitate, de subiectivitate era adesea discreditat și acuzat de „mărturisire nerușinată". Avu loc astfel și la noi o mică „ceartă" între „trivialii" (partizanii autenticității, reprezentați prin scriitori) și „pudici" (critici cu rezerve, unele foarte întemeiate, mai puțin dispuși să generalizeze această experiență). Oricum, îndîrjirea opozanților, cu toate exagerările inevitabile, a dus, pe de o parte, la eliminarea unor încercări literare periferice, iar pe de alta la consfințirea unei noi orientări. Dacă o încercare ca **Tinerețe a Luciei Demetrius** s-a dovedit „o cunoaștere aproximativă a stărilor sentimentelor periferice", cum o caracteriza cronicarul literar de la **Facla**, romanele lui Camil Petrescu, Anton Holban, ori M. Blecher și-au demonstrat cu prisosință valoarea.

În fapt, controversa purtată în prima jumătate a secolului între autenticitate și ficțiune viza, într-un alt plan, tocmai opoziția dintre jurnal și roman. Negăsindu-se limitele experienței personale în literatură, nu se puteau stabili nici granițele dintre cele două formule epice. Majoritatea intervențiilor pe această temă confundau noul roman, ce conjuga experiența proustiană și cea sidiană, cu structura jurnalului, asimilată de acesta.

Astăzi, astfel de distincții încrîncenate au dispărut, fiindcă romanul s-a democratizat simțitor. Luîndu-și ca scut ironia și umorul, acesta a devenit infinit mai tolerant față de experiențele realității. Foamea de detalii l-a împiedicat să nu fie selectiv cu materia ingerată. Diversitatea, eclectismul, abundența informației sînt topite în pasta parodiei și unificate tocmai prin conștiința de sine a textului. Romanele lui Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olăreanu, Tudor Țopa, Alexandru George, Marin Mincu, dar mai cu seamă ale prozatorilor tineri, pun confesiunea (ironică, e drept) pe primul plan. Diferența față de hărțuielile teoretice de la începutul secolului nu e de materie epică, ci de atitudine. Ceea ce scriitorii dinainte vedeau a fi scopul noului roman, cei de azi consideră a fi doar un mod de a proceda. Romanul de azi (postmodernist) ignoră separația dintre ficțiune și autenticitate, înlocuind-o cu unitatea dintre text și metatext.

Jurnalul nu mai e acum un rival pentru roman, ci un frate siamez.

RADU G. ȚEPOSU ■

DOSAR

Fața și reversul

Mărturiile despre sfîrșitul de veac 19 și începutul de veac 20 pe care le aduce publicistica lui Grigore V. Maniu, precum și corespondența familiei sale (**Veac vechi, veac nou. Mărturii. Publicistică. Corespondență. Memorial.** Selecție, prezentare și aparat critic de Ștefan I. Niculescu, Editura Eminescu, 1985) depășesc indiscutabil valoarea documentului pur și simplu. Cartea alcătuită de Ștefan I. Niculescu (și prefațată de Valeriu Râpeanu) este o cronică a timpului din care se decupează, dar și o cronică de familie, un epos de o factură aparte, elocvent prin obiectivitate, cuceritor prin sinceritate, emoționant prin încărcătura de afectivitate și prin complexitatea relațiilor umane pe care le revelă.

Materialul (ca și inedit, după cum ne avertizează nota asupra ediției, întrucît numai cîteva fragmente de publicistică au apărut în cuprinsul unor antologii) își dobîndește unitatea după principiul „fața și reversul"... unei personalități. Dacă publicistica lui Grigore V. Maniu, profesată în „**Telegraful, Dacia viitoare, Drepturile omului, Românul, Lupta, Dreptul** lămurește natura unui temperament energic, intransigent, a unei conștiințe lucide, incapabile de compromis, a unui redutabil spirit de observație (în special socială), a unui verb polemic de-a dreptul mușcător, în schimb, corespondența familiei Maniu descoperă, în parte, un alt personaj, instalat în vîrsta maturității cu aptitudini de moralist, cu un simț de răspundere dus pînă la exces de conștiinciozitate (de altfel, acest mod de a lua totul „à coeur", cum spune într-o scrisoare, i-a și scurtat pe nedrept existența), permanent preocupat de sănătatea, de educația și de reușita în viață a copiilor săi, atent la respectarea convenienților sociale, dar cu demnitatea necesară.

Aria de interes a tînărului Grigore V. Maniu include în primul rînd aspecte de viață socială și politică. Sarabanda scandalurilor politice din Parisul anilor 1882—1883, acidele schițe de moravuri politice pe care le face în paginile ziarului **Românul**, accentele pamfletar-polemice din **Dacia viitoare (Un individ jignit)**, stilul tăios, colorat în care consemnează știri din categoria senzaționalului (mai ales în **Telegraful**), retorica de tribun al destinelor celor oropsiți (din **Opt scrisori către țărani**), relatarea voit aridă, netă din tulburătoarele sale corespondențe ca trimis de presă la faimosul proces al memorandiștilor, cuprinderea generoasă față despre teoriile progresiste (vezi **Darwinismul sau dizertația de specificul național**) îl apropie pe Grigore V. Maniu (mutatis mutandis) de preocupările lui Eminescu dintr-o epocă nu mult anterioară. Publicistica lui Grigore V. Maniu redă circuitul larg al ideilor românești o semnătură de prim rang.

Ceva din verva scrisului de tinerețe al autorului **Dreptului comercial român** reapare sub condeiul unora dintre copiii săi, în corespondența selectată de Ștefan I. Niculescu în **Veac vechi, veac nou.** Căci, dincolo de o bigrafie de familie, urmărind evident destinul lui Grigore V. Maniu și, de la un punct încolo, configurarea personalității celor cinci copii ai săi, această corespondență propune niște **personaje** interesante. În primul rînd, Grigore V. Maniu însuși — acum bărbat matur, rezistînd cu calm avalanșei de probleme de viață. Apoi Mimi Maniu (Maria, n. Călinescu), soția sa — fire caldă, stenică, extrem de devotată numeroasei sale familii, și, treptat-treptat, copiii : Rodica, moștenind pe cît se pare, echilibrul și eficiența deciziilor de la tată, spre deosebire de Marioara, mezina, mai capricioasă, aflîndu-și mai greu vocația (pe care apoi și-o va sluji în mod strălucit ca medic), dar vădind în scris multă mobilitate intelectuală și simț al umorului ; Adrian (viitorul poet, condei vivace, ironist înnăscut, cu evidentă plasticitate a expresiei (fapt amuzant : într-un loc, mama acuză stilul confuz al scrisorilor fiului său mai mare !) ; în sfîrșit, Horia și Dumitru, prezenți în volum numai ca destinatari, creînd astfel un fel de spațiu de rezonanță dialogului epistolar.

Familia lui Grigore V. Maniu, oferă astfel, prin corespondența selectată în acest volum un admirabil model de intelectualitate și de armonie afectivă.

TANIA RADU ■

PROZA

Povestiri exemplare

Prin natura prozelor din ultimul său volum, **Manualul întîmplărilor** (Cartea Românească, 1984), Ștefan Agopian pare un renascentist întîrziat, cu voluptăți pirote pentru tractate rare și pline de miez, un erudit cu viziuni neoplatonice, în fine, un degustător rafinat al cuvintelor mustoase pe care le scormonește pătimaș în cronici și hrisoave. E limpede însă că prozatorul vede cu alți ochi erudiția fantastă pe care o pune în pagină, fiindcă aceasta n-are decît rolul de recuzită. Gustul pentru cărțile savante (reale ori inventate), din care citează adesea, poate fi o prelungire a unui rafinament decadentist, deși nu sensul manierist al livrescului triumfă aici, cît acela satiric și parabolic, chiar dacă autorul învăluie totul cu abilitate într-o ficțiune cu aparențe insolite. Extrem de rafinate în descriere, de o concizie a relatării aproape neverosimilă, povestirile din **Manualul întîmplărilor** sînt îmbibate de estetism cu un burete de apă, însă unul întors în registru parodic și grotesc, din care se și naște viziunea parabolică.

Două sînt personajele propriu-zise ale **Manualului**, care unifică cele șase proze într-un mic roman : Ioan Geograful, dascăl la școala de la Colția, și Armeanul Zadic. Înfrățiți după modelul cuplului picaresc, cei doi rătăcesc într-o stare de buimăceală continuă, subtilizînd ca niște buni sofiști și visînd la cețoasa Englitera, războindu-se cu lighioane fantastice și cochetînd cu diavolul, pentru a sfîrși, în final, într-un lazaret, deși nici unul nu dădea semne de boală. Totuși, în timpul claustrării sînt năpăditi și ei de ciumă, ca o justificare probabil a încarcerării lor. Parabola e alci destul de clar sugerată, deși autorul se ferește, de regulă, să formuleze străveziu adîncimea subtextului. Alteori, ca în **Arta războiului**, satira răzbate pe tonul cel mai naiv : „Hangiul încearcă să mă ajute și el cum poate mai bine, dîndu-și cu părerea, dar e greu de cap și cam lenevos, așa că mai rău mă încurcă, este totuși un om de-al nostru și plin de zel, iar ăștia sînt prea puțini. Altfel e cinstit și un bun denunțător". Aerul vetust, cronicăresc al povestirii, ca și erudiția abundentă, sînt, deci, niște convenții asumate, fiindcă întreagă atmosfera cărții, stilizată pînă la exces, se întoarce mereu împotriva artificiului, datorită efectului parodic, impecabil insinuat. Metoda nu e a deriziunii fățișe, ci a estetizării ostentative : „După o vreme am adormit. Nu știu cît am dormit sau cît o fi fost ora cînd m-am trezit înfrigurat. O lună ca un vierme gras se ridicase peste cerul acelei nopți". Din această îngroșare a liniilor în registru calofil izbucnește grotescul, care e un estetism răsturnat : „Armeanul luă primul șobolan și unflîndu-se în plămîni îi sufla în fund pînă îl făcu de două ori cu la început, astupă gaura cu un deget și răsufla ușurat. Scoase degetul brusc și trupul animalului fu aruncat afară din piele cu o bufnitură de pușcoci, care îl sperie pe Ioan". Rafinamentul, excepțional, al povestirilor lui Ștefan Agopian e, în chip paradoxal, produsul unei simplități căutate. Din minimum de relatare, autorul obține maximum de expresivitate : „— E prost, bre, cinele ăsta, sau ce dracu are ? zise Armeanul Zadic. — O fi ! zise Ioan, că de aia e cîine". Aici nu avem doar economie a stilului, ci și ironie, ca de altfel în toată cartea, fiindcă Ștefan Agopian știe să ridice banalitatea la solemnitate, pentru a distila umorul pînă la esența lui pură. Sobrietatea erudiției, gravitatea arhaizantă și melancolică sînt deci forme subtile de eufemizare a satirei. Boala, războiul, forțele maligne, totul capătă o înfățișare hieratică în proza din **Manual**, căci autorul nu poate scrie decît frumos, indiferent pe ce se exercită. Ceea ce face Ștefan Agopian aici se numește estetism cinic.

Originalitatea propriu-zisă a autorului prinde contur odată cu răstălmăcirea erudiției pe care o vehiculează, căci, altfel, modelul voltairean al **anecdotei filosofice** ori acela cervantin, al **nuvelei exemplare** nu sînt străine de spiritul **Manualului de întîmplări**. De-ar fi să amintesc doar **Dialog între un ciapon și o găină îndopată** de Voltaire și **Colocviul cîinilor** de Cervantes și am avea în aceștea un posibil reper al dialogurilor cu tîlc pe care Ioan și Zadic le poartă cu dulăul Magog sau cu Păsăro-

CAP LIMPEDE

● **Teatrul copiilor în lumea copiilor** este un Caiet-program al Teatrului Ion Creangă, editat în colaborare cu revista **Teatrul**. Realizatorii săi se numesc **Mariana Ioan, Mihaela Iordache, Virgil Munteanu** (redactori) **Laurențiu Constantinescu** (grafică, tehnoredactare și prezentare artistică). Dincolo de aceste date sumare, pe care ni le-a pus la dispoziție caseta editorială a publicației, se află un snop de pagini vioaie, colorate, care vor să informeze, dar și să formeze spectatori de bună calitate pentru teatrul din Piața Amzei. Între cîteva prezentări (pe alocuri, cam doctе, avînd în vedere vîrsta destinatarilor) grupate sub titlul **Dicționar de teatru**, litera „A" și benzile desenate cu Păcală cel isteț într-o variantă nouă, mai puțin apăsat, rurală, copiii pot găsi excelente jocuri de perspicacitate, anecdote ilustrate despre năzbîtniciile lui Guță, un minitext dramatic (**Acul și barosul**, de Ion Creangă), rezumatul frumos ilustrat și destul de inteligibil al faimoasei și spumoasei feerii shakespeariene **Visul unei nopți de vară**, știri din lumea teatrului pentru copii și cu copii din mai multe țări, reclame (oportune, de această dată — la revistele pentru copii și tineret, la seturile de jocuri ale cooperației, comercializate sub emblema **Jeco**, dar și la revista „adultă **Teatrul**), portrete de actori ai Teatrului Ion Creangă, primul episod al unui interesant serial din istoria filmului de animație, scris de Viorica Bucur, gazda binecunoscută a programelor TV de animație, cuvinte încrucișate, numere (!) încrucișate, fotografii etc. (**Tania Radu**).

● **Enescu inedit.** În tonată muzicologia românească, anul fondării premiului național de compoziție **George Enescu** este socotit 1912. În ziua de 16 octombrie 1913 s-au acordat cele dintîi distincții, primii laureați fiind Ion Nonna Otescu, Dimitrie Cuclin, Alfred Alessandrescu, **Ioan Bohociu** și George Fotino. Premiile și mențiunile **George Enescu** s-au atribuit pînă în 1946, fiind socotite cele mai înalte și prestigioase recompense morale și materiale acordate muzicienilor români.

După aproape o jumătate de veac de unanimă acceptare a datei 1912, un document inedit de la Arhivele Statului din Iași (Fondul Teatrului Național, Dosar, nr. 369, fila 59) ne oferă o precizare referitoare la acel gest istoric de încurajare a compozitorilor noștri : cererea autografă a impresarului Antoine H. Cohen adresată — la 6 decembrie 1911 — directorului Teatrului Național din Iași, Mihail Sadoveanu, de a aproba sala pentru concertele lui George Enescu, în vederea adunării fondurilor de premiere. Deci, hotărîrea marelui muzician de a pune bazele materiale ale unei recompense de creație datează din 1911 !

„Pentru formarea unui fond din care să se acorde premii celor mai distinși compozitori români — scria impresarul Antoine H. Cohen — marele nostru compozitor George Enescu va veni în curînd în țară, spre a da

lui Ulise, desigur fără nota didactică și tendențioasă de acolo. Caracterul fantastic al întîmplărilor e mereu dublat de unul fabulistic, malițios și realist. Ambiguitatea e însă și mai pronunțată prin introducerea în povestire a unei zoologii fantastice (stimfalida, cacodemonul, molosul), cu scopul, desigur, de a spori nota de halucinație a protagoniștilor prinși în jocul confuz al existenței, la limita dintre proiecția onirică și percepția reală.

Ca și cărțile precedente, **Manualul** prelungește voluptatea prozatorului pentru stilul senzual, catifelat. Cuvintele au o încărcătură grea a semnificației, fraza e îmbibată de materialitatea imaginilor, curgerea ei este lentă și vîscoasă, iar efectul e tras cel mai adesea din topică și comparații : „...un soare ca un vierme îi sfredeli creștetul și o aureolă ca un abur se încolăci peste el, batjocorindu-l". Sau : „În lumina aia ca untul, îngrețoțindu-i, Iosif Episcop de Argeș rise". Și : „Ca doi împărați se arătară atunci și triști și despuiați și neîmpăcați. Gravi se îndreptară către apă, păsîră în păienjenișul ei verzui". În mai puțin de o sută de pagini, Ștefan Agopian ne-a dat cîteva povestiri exemplare, niște bijuterii epice în care arta descrierii și parabola se află la limita cea mai de sus.

RADU G. ȚEPOSU ■

ESEU

Shakespeare văzut și altfel

Medicina înălțată la rangul de „cea mai autentică dintre disciplinele antropologice" (avînd „în miezul preocupărilor sale omul, culme a evoluției biologice, implicînd nesfîrșite ignoranțe ale perfecțiunii sale și nedescifrate abisuri ale condiției sale"), medicina ca „act de cultură, în accepția cea mai deschisă a acestui concept", în strîns contact cu toate căutările și descoperirile științe și umanistice" — iată tema [illegible] prea profesional, cum [illegible] autorul recunoaște) **Interferențe medico-culturale**, tipărit de Ed. Scrisul românesc. Un volum incitant, bogat în sugestii, surprinzător în dialectica lui intimă, exersată pe o mare cantitate de fapte. O suită de portrete de personaje celebre (scriitori, artiști, medici-scriitori, medici-artiști, medici-medici), învăluite cu privirea cucernică a unui admirator al personalităților care poartă pe frunte cununa talentului sau a geniului, dar scrutate și prin lentilele unui profesionist al „celei mai autentice dintre disciplinele antropologice", dau substanța acestei cărți deosebite, conferindu-i noutate psihologică și succes de public asigurat. Ipoteze și idei originale, de natură filosofică ori artistică, despre sorgintea sau simbolistica unor opere se împletesc cu radiografia „medico-culturală" a personalității creatorului. „Tema sărutului" la Brâncuși, de exemplu, e demonstrată, cu argumente ce trezesc cel puțin curiozitatea, dacă nu invitația la reflecție, ca descinzînd din „cea mai autentică sursă platoniciană, și anume din cea a «Banchetului»", deci din mitul reîntregirii omului prin iubire. Florile lui Luchian, ne spune autorul, sînt vii și azi, după mai bine de o jumătate de veac, vii ca și atunci cînd au fost afișiate, petală cu petală, din încendiul unei sensibilități torturate, ascuțite de o grea maladie ; vii ca și atunci cînd au fost deduse, printr-o alchimie inventată de artist, din solul secetos al unor realități ce crucificau spiritul, obligîndu-l să comită, ca simbol infailibil și grațios al jertfei, anemone, roze și crizanteme. Rana din care țîșnesc (după cum au observat și alți admiratori ai pictorului) nu e toracică, precum în vechea iconografie a crucificării ; ea se află cu mult mai sus, în cei doi ochi suferinzi, larg deschiși, ai artistului, pe care acesta i-a copiat cu sinceritate și tremur nu numai în acel faimos „Un zugrav", ci și în florile lui.

Autorul acestei cărți, conf. dr. Alexandru Olaru, șeful clinicii de psihiatrie a Universității din Craiova, nu ne este necunoscut. O mai veche carte a domniei sale, **Despre arta psihopatologică**, și o alta, mai nouă, **Shakespeare și psihiatria dramatică**, ne-au relevat un spirit dominat de o impetuoasă neliniște a cunoașterii „abisurilor nedescifrate", de o severă și robustă tensiune cerebrală, colorate de surdina unui lirism grav, atent stăpînit de scriitorul-cercetător. Cartea despre **Shakespeare și psihiatria dramatică** e, după știința noastră, unică în bibliografia genului. Căci dacă investigarea cu metode psihanalitice a dramaturgiei shakespeareene a alimentat o întreagă literatură, aplicarea grilei psihiatrice asupra eroilor marelui Will, a comportamentului lor, rămîne pînă astăzi o întreprindere singulară, cel puțin prin proporții și prin ambiția istovirii temei. Singura carte cu preocupări înrudite, „Shakespeare et la folie", semnată de A. Adnés și tipărită acum cinci decenii, e doar o tatonare a temei, cu caracter mai mult enunțiativ.

Ca și în cazul „interferențelor...", sintagma „psihiatrie dramatică" pare barocă sau protioasă. Al. Olaru o împrumută de la E. Régis, unul din clasicii psihiatriei franceze (mare admirator al „maestrului psihiatru" care a fost autorul lui „Hamlet"), validînd-o printr-o explorare de adîncime și de amploare în lumea lăuntrică a personajelor shakespeareene, și anume, în acea zonă a subconștientului dens și tulburător, afectat adesea de întîmplări și de stări maladive stranii, enigmatice pentru cititor și apocrife pentru exegetul literar. E o zonă în care se află multe din motivațiile de comportament ale personajelor ; sînt întîmplări sau stări surprinse de dramaturg cu o acuitate, cu o finețe, cu o știință a cuceririi nuanțelor necatalogabile care-l fac pe Al. Olaru să-l decreteze pe Shakespeare drept un „psihiatru infailibil", cu mult deasupra cunoștințelor în domeniu ale epocii. Să nu înțelegem că autorul cărții caută cu obstinație, în personajele puse sub lupă, numai stările patologice, dar ignorarea acestora, ne demonstrează el, poate frustra dramaturgia shakespeareană de plafonul ei tragic, cel ce constituie cheia de boltă a inumanei zbateri umane, proprii atîtor personaje, pentru ieșirea din negurile și cețurile ce le apasă existența și cugetul. Sigur, o Ofelie „maniaco-depresivă" sau un Falstaff „psihopat polimorf", în diagnosticul pus de dr. Al. Olaru, pot jigni niște pudori estetice, dar nu-i prima oară cînd astfel de false pudori se transformă în frînă a cunoașterii, în purism ideologic. (Vezi la noi, la români, cazul literaturii populare absurde și onirice, încă atît de puțin cercetată !). Shakespeare, ne mai demonstrează autorul cărții, nu-i un împătimit al căutării maladivului, al „absurdului" (în sensul de aberare de la condiția sau existența umană obișnuită), el nu face altceva decît să releve, în concordanță cu faptele vieții, că între existență și „absurd" nu e o contradicție, că existența cuprinde „absurdul", sau ceea ce noi ne-am obișnuit să numim astfel, în însăși structura ei, că „absurdul" nu-i decît existență, existență hipertrofiată pînă la absurd. Desigur, trebuie amintit aici și gustul, propriu epocii elisabethane, pentru întîmplări (și întrupări literare ale acestora) care țin de coșmar, de groază, de bizar, de grotesc, ca și, spune Al. O., „intuiția" lui Shakespeare că starea de maladie, de maladie mentală în primul rînd, „e mult mai cuprinzătoare de a fi transfigurată scenic decît starea de sănătate, pentru că ea conține o viață mai bogată, mai misterioasă, care permite păsirea spre tărîmuri îngăduite doar geniului". Cu totul incitante, cu alură de mic roman detectivistic, sînt paginile pe care Al. O. le consacră „cazului Hamlet", cercetătorul fiind de părere, în urma unei interesante descuamări a faptelor de paraziții evenimentelor laterale sau ai celor fabulate de imaginația eroului (al cărui diagnostic, de data asta, este „schizofrenie paranoidă"), că învinuirea de fratricid, proferată de tragicul personaj pe seama unchiului său, nu se întemeiază pe probe certe.

Rămîn deschise cel puțin cîteva întrebări. Una, de unde poseda Shakespeare cunoștințele medicale care-l fac pe Al. O. să-l declare drept „psihiatru infailibil". Alta, în ce măsură ne ajută această carte să avansăm în cunoașterea lui Shakespeare. La prima întrebare, autorul ne amintește că în epoca elisabethană boli [illegible] liberi pe străzi, ca cerșetori, dramaturgul putindu-i studia în voie. Shakespeare era la curent și cu cunoștințele în materie ale vremii (în opera lui sînt citați clasici ai medicinei ca Hipocrat, Galen, Celsus), avea informații de natură psihiatrică și din opere filosofice sau literare („Eseurile" lui Montaigne, „Elogiul nebuniei" al lui Erasmus), avea la îndemînă și un ginere, John Hall, renumit medic la Stratford, cunoștea folclorul și medicina populară (din care a ales ce trebuia ales, ironizînd concepția demonopatică a bolilor mentale) ; avea, în sfîrșit, intuiția geniului, pentru care nimic din ce-i omenesc nu e o taină. La a doua întrebare au răspuns, sperăm, măcar în parte aceste rînduri, prea scurte pentru greutatea de idei și de fapte a cărții.

ILIE PURCARU ■

CAP LIMPEDE

o serie de concerte la București și în provincie. Comptind (sic!) cu deosebire pe importantul D-tră oraș, am onoarea a vă ruga să bine voiți a pune la dispoziția noastră sala Teatrului Național, pentru serile de Sim-

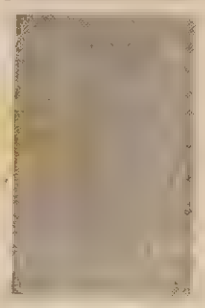

bătă 3 și luni 5 sau marți 6 martie 1912 pentru 2 concerte și a-mi arăta, chiar cu întoarcerea curierului, condițiunile ce-mi veți fixa. Ținînd seama de scopul Național și patriotic ce urmărește genialul nostru artist sîntem convinși că ne veți acorda concursul D-tră cel mai larg pentru ca reușita să fie cît mai completă. Primiți vă rog Domnule Director asigurarea prea distinsei mele stime. A.H. Cohen".

Cereri similare au fost adresate oficialităților din Craiova, Ploiești, Brăila, Galați și Botoșani, turneul artistic de strîngere a fondurilor materiale desfășurîndu-se în lunile februarie — martie 1912.

Enescu avea 30 de ani, cînd a luat inițiativa premiului național de compoziție! Impresarul îl socotea „genialul nostru artist". Aprecierea lui Antoine Cohen avea deplină acoperire, fiindcă termenii de comparație (indicați pe manșeta formularului-tip de la Arhivele Statului) erau Sarah Bernard, Réjane, Gemma Bellincioni, Chaminade, Mounet Sully, Ermette Novelli, Jacques Thibaud, Carl Flesch, Raoul Pugno, Francesco Tamagno, Mayol etc. Din 1898 toți acești „monștri sacri" ai scenei universale lucrau sub aripa ocrotitoare a acestui mare impresar român. Multe din inițiativele lui Enescu s-au materializat prin acest excepțional om de artă, capabil să transforme ideea în faptă de rezonanță națională. Premiul de compoziție **George Enescu** s-a dovedit peste timp o semnificativă operă a marelui nostru muzician. (Viorel Cosma).

● **Semnal.** Editura „Cartea Românească" ne-a obișnuit cu o prezență publicistică demnă de luat în considerație. Buletinul editorial excepțional intocmit, intitulat sugestiv **Semnal**, are din toate cîte ceva. Adică, are informații culturale și editoriale de ultimă oră. Are o grafică plăcută. Este funcțional. Constituie un document. Este scris impecabil și mai are și alte calități cu care nu știm cîte dintre periodice se pot lăuda. Articole scurte și percutante. Pagini de gardă și pagini-semnal. Prefețe și postfețe la cărți care vor apare sau care intre timp au apărut. Într-un cuvînt, un sinoptic al literaturii și publicisticii de azi, în toată desfășurarea lor.

Așadar, un semnal mai mult decît un semnal editorial. O revistă mai mult decît o revistă. (Doina Sălăjan).

Constelația lirei

Sighișoara

Trepte în nerul zilei de vară
Lumină, lumină, lumină
Ochiul începe să doară
Beat de scînteierea fantastică
Acoperișuri, turnuri, ferestre, ogive
Păsări lăsînd urme pe cer
Niciodată n-am fost mai pur și mai viu
Pielea mea simte căzînd fiecare secundă
Desculț în iarbă, în cimitirul cu demoni
Coborînd strada în pantă, printre bătrîni
Și adolescenți, în umbra rarefiată
Care își lasă forma pe ziduri
Privesc geamul deschis, perdeaua plutind
În curentul de aer, mîna pulsînd încet
Obosită.

Moisei

Amiază blîndă pe creștetul vostru de fum
Lumină lină pe trupul vostru de piatră
Ziua își flutură faldul, îmbracă secundele
Aschii strălucitoare, umbre pe cer, culori
Reflexe, forme plutind pe înnemenita apă a zării
Stau lîngă voi în genunchi
Stau lîngă voi în tăcere
Ușoară, pasărea vine în cerc, peste păduri, urcă
Sufletele în imensitate
I se tîrăște doar umbra prin iarbă
Inimi pulsînd, făcînd să sune încet mineralele
Sosea în vale. Acoperișuri ca aripi mari
Libere, purtînd viața pe ele
Nu în moarte stați voi, ci în lumina eternă
Trăiți, mă închin vouă.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU ■

Artă plastică

Trupul meu trebuie să fie
foarte viu.
dacă vreau ca sufletul meu și al altora
să nu se înece.

Mi-am văzut într-o zi cadavrele
pe pereți
și cuvintele moarte, duhnind
din răceala atîtor poeme.
Atîta miasmă traversîndu-ne
din, vai, atîtea cărți ; și căderea
atîtor arbori. Atîta flacără
pentru orgoliul și mila cenușii.

Vinovați de căldură și meschin
în torentul rece al spiritului
va trebui să fiu foarte vie
pentru a putea traversa liniștită
viața,

va trebui să fiu foarte pură
energie strălucitoare și liberă
pentru a avea dreptul că mă uit în ochii
nevinovați ai copiilor
fără teama de a-i vedea înăbușindu-se ;
și pălind.

GABRIELA NEGREANU ■

Nuntă

Albastru pe galben — lumină
minților noastre se nclină
strugure copt lîngă vis
pe viița iubirilor scris —

trei zile pe-o gură de rai
trei nopți cu alb înnodate,
unirea se-neinse-n alai
sub despărțirea de frate.

sub despărțirea de soră
cînd horă cu horă
leagănă bradul în soare
și-n luna din cer călătoare,

sub despărțirea de tată și mumă
o sfîntă lumină se-nsumă,
haide, cerboaico,-n codrii tăi, hai
rodirea făpturii și tu să ți-o dai

izvor să nu sece, culori să nu moară
iubirii de lemn și celei de țară.

ION SOCOL

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

VIAȚA LA BĂI

„Acum trei ani am fost la sapă la cimp și m-a apucat pioaia. M-a udat că simțeam apa și-n cerul gurii și-mi tremurau spatele. Am luat-o tare pe lîngă bicicletă, că era noroi, și am venit încet vreo șapte kilometri. Acasă am dat și cu gaz, am luat și medicamente da' ce-mi ajută, nu puteam mișca. M-au internat de urgență la Calafat, m-am mai desfăcut un pic și am plecat la băi la Olănești. Nu mi-a făcut grozav. Cînd s-a mai dus și vin la Geoagiu Băi. Sînt într-al doilea an. Cînd plec sînt un om normal. Doctorul zice să am grijă, să nu fac efort. Da cum să tai coceni și să prășesc și cum să dau în remorcă fără să mă aplec? Cînd transpir mi se udă spatele și încep să-mi troznească oasele. Atunci mă la dorul de Geoagiu". Această poveste scurtă a lui Gheorghe Rudeanu din Măglavii, județul Dolj, spune că, în ciuda piscinei, a discotecii, a campingului, a videotecii care funcționa în anul trecut, a hotelurilor moderne, în ciuda mașinilor străine pe care lumea ne de prin împrejurimi, venită aici pentru cîteva ore de divertisment, Geoagiu Băi rămîne o stațiune bîtnîță, liniștită, cotropită de un aer domestic, aproape comunal, că ea își păstrează un fel de suflet țărănesc, în cel mai frumos sens al cuvîntului, deși de cițiva ani numele așezării a intrat într-un oarecare circuit european. Cu noscută de bine, deși cu un secol înainte doar principii împeriului veneau aici pentru a încheia tot felul de căsătorii clandestine, iar după 1900 o clădire de lemn, construită de societatea „Ardeleana" din Orăștie, îi găzduia pe cei care voiau să vină la băi. Cu cîteva decenii în urmă, țăranii din împrejurimi se urcau în căruțe, și mai tîrziu în camioane, și veneau la băi, aducînd cu ei merinde și convingerea că venind nici s-au distrat pentru patru sau cinci ani. Adevărul este că de aproape două mii de ani aerul cu totul deosebit, mătăsos și luminat, brîza lină revărsată peste depresiunea căptușită cu tinețe și pădurî de foioase și conifere au atras lume diversă, aproape pestriță, Geoagiu Băi rămînînd un spațiu privilegiat, de natură, curat și plin de nativitate. Lumea vine la băi, mănîncă pe sub brazi, pe iarba curată și tunsă, intră în bazine și se așază cu spatele la tevile prin care curge apa caldă, își înghesuie copiii în bazinul mic, în apa de-un genunchi și povestesc despre diplomatul venit la Geoagiu Băi într-un suflet, dezbrăcat în mașină ca mai apoi, ajuns pe marginea bazinului, să sară în cap în apa de 50 de centimetri ca să fie scos pe brațe și dus inconștient în tabelul. După-amiezile, în intrarea în țtrand, pe marginile de beton și pe locurile goale, țăranii din Geoagiu sat își întind fructele coapte pe bucăți de în cuvat cu panică, așezate pe ziare, de cîte 5—6. Vînd mere și pere, alune și zmeură, afine și piersici și în preajma lor se învîrt băieții de bere și amatorii de aminări. De aproape 20 ani, în fața țtrandului, cînd cu un urs împăiat, cînd cu un rîs, acum cu un Saint Bernard leneș și somnoros, Aurel Nicoară, fotograful stațiunii, face poze pe marginea căreia scrie „Amintire din stațiunea Geoagiu Băi". Clinele urias, Alfa, aparține unui om din Constanța și de atîția ani petrecuți la băi are formate reflexele dorgăite și el. Ivan Petrovici Pavlov, să stea cuminte și să zimbească somnoros și din cînd în cînd să caște lîngă turiștii așezați cu o mînă pe ceafa lui, cu cealaltă în gold. Adevărul este că în orice parte a lumii, cînd vrei să fotografiezi un român și o româncă, femeia se așază pe scaun, iar bărbatul rămîne în picioare, cu o mînă pe umărul neveste-si și cu cealaltă rezemată de curea sau implintată în șold. Așa stau și oamenii veniți la Geoagiu Băi cînd se așază în fața aparatului de fotografiat minuți de Aurel Nicoară. Nevasta pe scaun ocrotită de bratul puternic. În picioare, drept ca un stîlp de beton, bărbatul mîndru și neînfricat. Seara, la cămin cultural al stațiunii, în vestit între timp casă de cultură, are loc un program de discoteca, la care nu de multe ori acesi a mai degrabă de nedeie, decît de rock contemporan. Le-a găzduia pe cei care cer voiau să vină la băi. Cu cîteva decenii în urmă, țăranii din împrejurimi se urcau în căruțe, și mai tîrziu în camioane, și veneau la băi, aducînd cu ei merinde și convingerea că venind nici s-au distrat pentru patru sau cinci ani. Adevărul este că de aproape două mii de ani aerul cu totul deosebit, mătăsos și luminat, brîza lină revărsată peste depresiunea căptușită cu tinețe și pădurî de foioase și conifere au atras lume diversă, aproape pestriță, Geoagiu Băi rămînînd un spațiu privilegiat, de natură, curat și plin de nativitate. Lumea vine la băi, mănîncă pe sub brazi, pe iarba curată și tunsă, intră în bazine și se așază cu spatele la tevile prin care curge apa caldă, își înghesuie copiii în bazinul mic, în apa de-un genunchi și povestesc despre diplomatul venit la Geoagiu Băi într-un suflet, dezbrăcat în mașină ca mai

cediu, la Geoagiu vin mulți oameni simpli și mulți țărani, țărani munciți care găsesc în natural, apa și tratamentul aplicat sînt o cale de îndulcire a durerilor și oboselilor. A trecut mult de pe vremea cînd stațiunea era asaltată de oameni îngheșuiți în căruțe, deși chiar și acum, după cîteva ore de așteptare, mai vezi cîte unii, îmbrăcați în sobrul port de Sălîștea Sibiului, cum urcă serpentinele în căruțe vechi greoase și scîrțîietoare. În ultimii 15 ani Geoagiu Băi și băi la Joaja, cum spuneau bătrînii) s-a dezvoltat și arată ca un crîmpei de oraș, mărginit însă de gospodării în care se văd cîlîie cu fîn, graiduri pentru animale. Bă dimineața, la primele ore, cînd turiștii pleacă la țtrand, se întîlnesc pe drum cu cireada de vite, cu fetele și băieții satului care scot vacile afară la pășune. Și trec nepăsătoare pe lîngă hotelul Diana, pe lîngă complexul Germisara, intră printre magini, prin parcările ticsite, trec pe lîngă discoteci și pe lîngă campingul în gold. Adevărul este că în orice parte a lumii, cînd vrei să fotografiezi un român și o româncă, femeia se așază pe scaun, iar bărbatul rămîne în picioare, cu o mînă pe umărul neveste-si și cu cealaltă rezemată de curea sau implintată în șold. Așa stau și oamenii veniți la Geoagiu Băi cînd se așază în fața aparatului de fotografiat minuți de Aurel Nicoară. Nevasta pe scaun ocrotită de bratul puternic. În picioare, drept ca un stîlp de beton, bărbatul mîndru și neînfricat. Seara, la cămin cultural al stațiunii, în vestit între timp casă de cultură, are loc un program de discoteca, la care nu de multe ori acesi a mai degrabă de nedeie, decît de rock contemporan. Le-a găzduia pe cei care cer voiau să vină la băi. Cu cîteva decenii în urmă, țăranii din împrejurimi se urcau în căruțe, și mai tîrziu în camioane, și veneau la băi, aducînd cu ei merinde și convingerea că venind nici s-au distrat pentru patru sau cinci ani. Adevărul este că de aproape două mii de ani aerul cu totul deosebit, mătăsos și luminat, brîza lină revărsată peste depresiunea căptușită cu tinețe și pădurî de foioase și conifere au atras lume diversă, aproape pestriță, Geoagiu Băi rămînînd un spațiu privilegiat, de natură, curat și plin de nativitate. Lumea vine la băi, mănîncă pe sub brazi, pe iarba curată și tunsă, intră în bazine și se așază cu spatele la tevile prin care curge apa caldă, își înghesuie copiii în bazinul mic, în apa de-un genunchi și povestesc despre diplomatul venit la Geoagiu Băi într-un suflet, dezbrăcat în mașină ca mai

Băi în lumea oamenilor bolnavi. Înainte de a vă povesti cîte ceva despre obișnuiții stațiunii, despre cei care, mai în fiecare an, vin la băi, pentru că tot nu putem ocoli viitorul, el nu este în nici un caz ceva mic și negru, ci chiar o sumă de proiecte, conturate de pe acum. Iată în cuvintele pe care ni le-a dat directorul C.H.R. Geoagiu Băi, Dumitru Cozan : „Îmi doresc și ne dorim foarte mult ca de binefacerile naturii, de apa, terenul și de pădurile de aici să se bucure cît mai multă lume. Și pentru asta vrem să extindem capacitatea de cazare și de tratament, să ridicăm calitatea serviciilor, ne pregătim să atacăm o bază sportivă complexă, ca mai multe terenuri pentru a oferi spații de practicarea sporturilor și pentru a-i putea găzdui pe sportivi în perioada iernii. Ne mai gîndim și la o pîrtie de ski cu lift și facem eforturi să ne dezvoltăm gospodăria anexă, care gospodărie nu exista. Ne este rușine de cum arată lacul și terasa și am vrea ca acolo să aducem ambarcațiuni și să populăm cu pește, să înlăturăm păpurișul și imaginea de paragină care domnește în acel colț de stațiune. Din păcate ne-am izbit de tot felul de opreliști". Am purces și noi în acel loc, odinioară îngrijit și plăcut, și am descoperit o baltă cu stuf, mărginită de o terasă pustie, cu un local ferecat numit „Terasa Lac". Respectivul local aparține C.P.A.D.M.-ului din Orăștie care a folosit-o cu mult elan în a scoate bani, dar nu i-a prea păsat în ce peisaj. A scos berea sub nasul oamenilor și cînd au s-a mai găsit responsabili care să preia afacerea a pus lacătul, hotărîtă fiind să nu cedeze acest avanpost, dar nici să întreprindă ceva pentru a-l readuce, pe vremuri, la viața de altădată. Și, în sfîrșit, la Geoagiu Băi, în afară de cîteva hoteluri, mai sînt cîteva vile, cîteva case particulare, cîteva cabane, un camping, o piață, o bancă, o poștă, un dispensar, o farmacie, un cinematograf, o bibliotecă, un club, un cămin cultural, un magazin universal, o librărie, o cofetărie, un bufet, un restaurant, o cafenea, un bar, o discotecă, un bazar, o frizerie, o videotecă, un bazin de înot, o piscină, un teren de tenis, o sală de jocuri mecanice, un teren de sport, o pîrtie de ski, un lift, un teleschi, un telescaun, o bază sportivă, o bază de tratament, o bază de cazare, o bază de alimentație publică, o bază de agrement, o bază de odihnă, o bază de recuperare, o bază de... Ce mai, Geoagiu Băi este o stațiune în toată regula, cu tot ce trebuie să aibă o stațiune, cu tot ce trebuie să aibă un loc în care oamenii să vină să se odihnească, să se recreeze, să se trateze, să se bucure de ceea ce le oferă natura. Și, în sfîrșit, la Geoagiu Băi, în afară de cîteva hoteluri, mai sînt cîteva vile, cîteva case particulare, cîteva cabane, un camping, o piață, o bancă, o poștă, un dispensar, o farmacie, un cinematograf, o bibliotecă, un club, un cămin cultural, un magazin universal, o librărie, o cofetărie, un bufet, un restaurant, o cafenea, un bar, o discotecă, un bazar, o frizerie, o videotecă, un bazin de înot, o piscină, un teren de tenis, o sală de jocuri mecanice, un teren de sport, o pîrtie de ski, un lift, un teleschi, un telescaun, o bază sportivă, o bază de tratament, o bază de cazare, o bază de alimentație publică, o bază de agrement, o bază de odihnă, o bază de recuperare, o bază de... Ce mai, Geoagiu Băi este o stațiune în toată regula, cu tot ce trebuie să aibă o stațiune, cu tot ce trebuie să aibă un loc în care oamenii să vină să se odihnească, să se recreeze, să se trateze, să se bucure de ceea ce le oferă natura. Și, în sfîrșit, la Geoagiu Băi, în afară de cîteva hoteluri, mai sînt cîteva vile, cîteva case particulare, cîteva cabane, un camping, o piață, o bancă, o poștă, un dispensar, o farmacie, un cinematograf, o bibliotecă, un club, un cămin cultural, un magazin universal, o librărie, o cofetărie, un bufet, un restaurant, o cafenea, un bar, o discotecă, un bazar, o frizerie, o videotecă, un bazin de înot, o piscină, un teren de tenis, o sală de jocuri mecanice, un teren de sport, o pîrtie de ski, un lift, un teleschi, un telescaun, o bază sportivă, o bază de tratament, o bază de cazare, o bază de alimentație publică, o bază de agrement, o bază de odihnă, o bază de recuperare, o bază de... Ce mai, Geoagiu Băi este o stațiune în toată regula, cu tot ce trebuie să aibă o stațiune, cu tot ce trebuie să aibă un loc în care oamenii să vină să se odihnească, să se recreeze, să se trateze, să se bucure de ceea ce le oferă natura.

CORNEL NISTORESCU ■

Generalul pare un țăran bătrîn.

Stăm pe niște scăunele înalte cît o șchioapă în mijlocul unui covor prăfuit de iarbă, la vreo zece metri de-un gard prin dreptul căruia trec din cînd în cînd basculante grele.

Își strînge la gît flanela care nu mai e nouă demult și cum stă aplecat și cu obrazul lipit de bastonul pe care-l ține între genunchi zice : domnilor, nu mă pozați, vă rog !

Mîine o sărbătoare, are să-și pună uniforma și medaliile, mîine se poate, dar acum nu vrea și în lumina care-și trimite peste noi razele ca niște branduri imateriale acceptă ca pe-o fatalitate tăcănitul aparatului de fotografiat așa cum a primit lovitura sorții și-n clipa aceea ulmitor de fierbinte cînd cerul spuzit de stele al unei seri de octombrie s-a prăbușit la picioarele lui și glonțul care îi pătrunsese prin piept s-a oprit drept în șira spinării. Dar asta a fost demult și clipa aceea s-a răcit și ea printre amintiri și e mai bine să nici n-o mai pomenim, zice.

Trecuseră cîțiva ani după război, sănătatea lui se restabilise intrucîtva și atunci s-a întîmplat că într-o bună zi i s-a spus mulțumim pentru servicii, sînteți liber. Dacă el are acum 85 de ani înseamnă că pe-atunci n-avea nici 50. I s-a spus chiar așa, militărește, sînteți liber, nu mai sînteți militar, și n-a avut încotro, a salutat, a făcut stînga-mprejur și-a plecat. Ca și cum sufletul lui ar fi fost declarat inapt să mai răzbată în el soarele, sufletul și năzuințele patriei. Însă nu făcea parte dintre aceia care dacă ar avea un steag în mînă l-ar flutura tot timpul și a trebuit să plece într-adevăr. Îndeobște, în asemenea împrejurări unii bărbați în toată firea devin nervoși ca niște găini speriate. Dar cînd i s-a spus „sînteți liber", cu două gloanțe scăpate dintr-o mitralieră de cuvinte, lui nu i s-a părut că viața s-ar fi întors împotrivă-i mai mult decît atunci cînd ascultase, în clipa aceea fierbinte, cîntecul de moarte al unei mitraliere adevărate, atunci cînd mitraliera cîntase chiar pentru el, într-o toamnă, pe seară, lîngă o pădure aurie, aproape de malul unui fluviu îndepărtat.

Necazul sare peste om cîteodată cu orbirea cîinelui scăpat din lanț și atunci cînd vezi că n-are chiar nici un rost să te mai întrebi de ce, te întrebi măcar ce-ai făcut. I s-a spus atunci că e liber și era într-adevăr liber iar asta era mai important decît toate. E adevărat că altul s-ar fi putut înrăi, cum se zice, lulînd cîne și ție ce hotărîri nebunești. Sau că unora, aflați în aceeași împrejurare, le-ar fi părut mai ușor de îndurat totul dacă băutura, cel puțin, s-ar fi dat gratis. Doar singur putea să aleagă să trăiască mai departe mai bine decît dacă ar fi murit pe front. Cînd vezi că adevărul poate să pară o modă care a trecut, încercî să o iei tiptil, de la rădăcina lucrului care mai țintești nici să le înțelegi și nici să le îndrepți, cel puțin o vreme, ci doar să trăiești pentru a întreține speranța. Și cînd prețuiți acest ispășit muncea onestă, indiferent care muncă, se cheamă că simțul onoarei încă există, în ce te privește. Trebuia să trăiască într-un fel. și-a zis, dar onorabil, nu judecînd rolul victimei. Trebuia să facă o meserie oarecare. Mai rămînea întrebarea : unde ? Un altul mai slab de înger ar fi crezut că e bine să pice cît mai departe de oameni cunoscuți, ca să preintîmpine vreo scenă nepăcută, căci face și asta parte din firea unora, din păcate, nerozocita slăbiciune de a se bucura de necazul altuia sau zimbetul subțiat la suprafață al unei răutăți invincibile, soră cu prostia de nelecuit. Însă el, Gheorghe Teodorescu, a ales să fie pîrît și să se facă birjar chiar în Focșani, orașul lui, unde-l cunoștea toată lumea. În tinerețe fusese un dansator perfect, se spune, iuți fotrot și charleston că focșănenii nici nu-i vedeau tocurile pantofilor. De fel, generalul fiind dintr-o comună de pe-a-proapa, Garoafa, dintr-un sat al acelei comune, Fărcași, unde tăia lui a fost înființat în '22, cînd terminase Școala militară de ofițeri de infanterie și țesise sublocotenent, se insurase tot la Focșani, acolo lui prîmează atunci de la părinți o casă care se vede și azi că arătoasă n-a fost niciodată și care nu avea cum să valoreze mai mult, fără îndoială, nici chiar după ce atașa pe care se găsește ea a început să se cheme altfel. Acum se numește Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Basculante grele trec din cînd în cînd pe-aproape, făcînd să se cutremure gardul vechi, cu uluci înnegrite, și parcă și casa veche, veche de tot, și acaretuțile de prin fundul curții a căror înfățișare te face să crezi că dintr-o clipă în alta or să se desfacă din încheieturi. În mijlocul covorului de iarbă prăfuit, îl întreb despre cai. Avea unul, avea doi ? Și cum se numeau ?

Catinca și Cazacu, zice.

Pe vremea aceea existau la Focșani 21 de birje. El avea birja nr. 2.

Aștepta clienții, îndeobște, în fața gării.

Cei mai buni clienți, cu care a făcut safteaua în meserie, au fost cei străini de oraș. Urcau în birjă și spuneau adresa. Pe urmă plăteau și la revedere.

Focșănenii se purtau altfel. Focșănenii îl iubeau. Îi stimau. Excepțională a fost descoperirea că între ei nu s-a aflat nici măcar unul singur care să se dovedească mărunt la suflet. Descoperirea asta a întrecut orice așteptări. Căci s-ar fi putut bănui ca măcar unui individ să-i vină chefui să-i ia peste picior, peste piciorul lui cel mai lung din patru, cum ar fi zis un mare poet care în același ani trăia vînzînd cireșe. Dar uite că nu s-a găsit chiar nici

Destine umane dintr-o Epocă a omenici

Birje și generali

unul din spița asta la Focșani. Cine ar vrea să laude vreodată orașul acesta, poate să la aminte.

Dar un timp la începutul acelei aventuri ar fi fost de preferat ca focșănenii să-i lubească mai puțin, totuși. Treceau pe lîngă birja lui și își vedeau de drum. Nu îndrăzneau, pur și simplu, să se cațere pe banchetă și să comande „mînă birjar". Dădea să le ajună calea, uneori, exasperat de tot ce se-ntîmpla și lăsînd șfiala deoparte. „Dar pofteți, oameni buni, poftiți-o pe această cale a trecut, bineînțeles că nici argumentele sau intrucîtva nici mai pot apărea decît aidoma mustelor care bîte bucătării și aproape niște stabilimente de prin localele dosnice se duc și ele înapoi, într-o navetă suspectă, pentru a da bucatelor gustul unui condiment după care unii se dau în vînt.

O ușă prin care să lasă din amintirea acelor ani oricum n-ar fi găsit-o, oricît ar fi căutat-o, de acea n-a uitat nimic. Dar există o demnitate anume cu care unii oameni știu să-și poarte amintirile. Întîrn-un singur fel : ridicîndu-și ochii, senini, peste cenușa suferințelor ce pot să pară uitate. Numai în acest fel : nu se să se autocompătimească în oglinda nefericirilor lor trecute ci pentru că, orice s-ar întîmpla, viața e frumoasă și merită să fie trăită pînă la capăt.

La marile sărbători ale anului, cînd îmbracă uniforma de gală, cînd îți oferă flori ca oricărui veteran de război. Dar el este, mai presus de toate, un erou de pace.

În pragul porții, stringîndu-și iar la git flanela lui care nu mai e nouă demult și care-i face să pară, s-ar zice, un țăran bătrîn, mă-ntreb să spună chiar ca unul din satul lui de pe lîngă Focșani : „Ei, taică...". Și să nu mai fie nevoie să mai adauge nimic. Tăcerea avînd un tîrlea și ea, se știe. nu doar ce se macină la moara de cuvinte. Doar numai cînd crezi din întîmplările ei dobîndește și ele vîntul un preț, nu-i așa ? Nu s-a spus oare că la urma urmei cuvîntul ar fi chiar fructul de-corativ al tăcerii ?

DUMITRU ELIADE ■

O zi între cărțile bibliotecilor de cartier

Într-o după amiază deschidem ușa bibliotecii „Alecu Russo". În micuța dar ordonata bibliotecă de pe strada Colței vreo 15 oameni răsfoiau volumele din rafturi sau așteptau la rînd în fața mesei bibliotecarei. Doi adolescenți cu șepci de liceeni scot o listă cu titluri indicate probabil de profesorul de română, unul cere Hohreanu din hîrtia cu bibliografie și 2 cărți din colecția „Aventura", celălalt Sadoveanu și în plus 2 science-fiction și un volum cu electronică aplicată. Li se dau volumele cerute, doar că bibliotecara pretextînd că una din cărțile de aventuri și una din nuvelele științifico-fantastice sînt împrumutate, le recomandă călduros la fiecare cîte un roman istoric. Cu servietele pline băieții pleacă mulțumiți, lăsînd loc unui bărbat care solicită 2 cărți ce fac să se încrunte fruntea pînă atunci zîmbitoarei bibliotecare : „Refugii" și „Arta conversației". I se explică cu tact că din romanul lui Augustin Buzura, biblioteca posedă un singur exemplar și din volumul Ilenei Vulpescu doar două, care circulă nonstop, și că va fi înscris pe niște liste în ordinea de solicitare, pe amîndouă fiind cam al 30-lea. Facem rapid un calcul mintal și ajungem la concluzia cam descurajatoare că le va putea citi cam peste un an. Cu răbdare și competență, bibliotecara îi împrumută alte 2 titluri la fel de citite care întîmplător sînt disponibile în acel moment : un roman mai vechi al lui Buzura și „Femeie, iată fiul tău" de Sorin Titel. Fata cu matricolă care a urmat cere Goza. Teodoreanu și „Cei trei muscheari", demonstrîndu-ne că de totdeauna adolescența a avut nevoie de justitiari și de zarafări înfiorîți ai Medelenilor. I se trec în cartotecă, doar că în locul muschetarilor, care nu mai sînt de mult în fișele bibliotecii, i se oferă un alt Dumas și, în plus, bibliotecara o roagă să citească și „Întunecare". Bătrînelul care cere 2 cărți de călătorii, le obține imediat, dar la volumul „Spitalul Municipal" este înscris și el al 25-lea pe listă. În schimb pleacă mulțumit și cu „Accidentul" lui Sebastian, dat în compensație de bibliotecară pentru soție. Intuim diagnosticul suferinței bibliotecii și pentru un ultim test, cerem și noi „Pumnul și palma", și „Biblioteca din Alexandria". Sîntem acum edificați de necazurile bibliotecii și de chinurile bibliotecarei care ne oferă jenată alte titluri de cărți, deoarece pe lista romanului lui Dumitru al lui Săicudeanu al 23-lea „Numărul mic de exemplare la cărțile solicitate, total insuficient față de avalanșa de cereri, ne provoacă mari greutăți, — ne spune Georgeta Bălașa — dar mai sînt și alte of-uri pe care vi le voi spune după ce termin cu cititorii". Avem timp să constatăm diversitatea de cărți din bibliotecă, perfecta organizare a lor pe categorii social-politice, tehnice, științe, agricultură, industrie, artă, literatură română și străină pe naționalități etc., parcă punîndu-ți în față greaua sarcină de a nu ști ce să alegi mai întîi. Dar plimbîndu-te printre rafturi constați, după fizionomia cărților, că unele mai „ridate", mai șifonate, sînt citite, iar altele, strălucind de nou, că nu prea au amatori să le deschidă. Un raft geme de cîte 3 exemplare din multe titluri ale colecției „Pentru părinți". Luăm una și o cam defrișăm noi, multe pagini fiind încă lipite, semn că părinții nu se prea înghesuie să-și educe copiii după volumele sus-amintite. Citim la întîmplare și găsim fraze stufoase, ostentativ prețioase, cu ideile străbătînd un labirint din care ies greu, gîfîind, și oricum diluate și puțin revelatoare. Ne încolțește firesc întrebarea : de ce același număr de exemplare din acestea și din cărțile cu mare priză la cititor ? Între timp bibliotecara s-a eliberat și ne spune : „Munca noastră nu este doar : poftiți cartea ! — ați adus cartea ?, ci este mai complexă pentru că lucrăm cu sufletul oamenilor, trebuie să-i apropiem, să le cîștigăm increderea, să citim în primul rînd mult pentru a nu ne face de rîs cînd sîntem întrebați : Dumneavoastră ce-mi recomandați să citesc ? În plus, tineretului trebuie să-i modelezi cu subtilitate gustul, să-i dirijezi foamea de citit pentru cartea de valoare. Băieților de adineauri, pe lîngă cărțile de aventuri, pentru care anii tineri au un apetit firesc, le dau și cîte un roman istoric mai dinamic, ca încetîncet să trecem la romanul social și psihologic. De multe ori cu cititorii rămînem prieteni buni, sîntem fericiți cînd îi vedem cum cresc ca gust și cultură, așa cum îmi vine în minte exemplul acum doctoriței Florina Șerbănescu pe care am purtat-o cu drag de mînă de la lecturile ei de elevă pînă acum cînd cere tratate de estetică și critică literară". Ne vorbește de bucuria de a simți că tot mai mulți oameni se apleacă cu dragoste asupra cărților, că zilnic 60—70 de cititori deschid ușa bibliotecii, de manifestările ce le organizează în școli și întreprinderi, unde scriitori, critici, actori prezintă volume chiar „acasă" la public. Dar ne destăinuie că există și multe hopuri, că sînt mulți care nu mai aduc volumele înapoi și munca de recuperare a lor este lungă, împotmolită în meandre birocratice ineficiente, și nu întotdeauna încheiată cu întoarcerea cărții în rafturile bibliotecii, că nu sînt puțini aceia care nu respectă actul nobil al lecturii, încălcînd, să-i zicem o „igienă" a cititului și prezentîndu-se cu cărți deteriorate. Inventariem aceste minusuri dar așteptăm confirmarea lor și în celelalte „stații" ale raidului nostru prin biblioteci. La biblioteca de sector „I.L. Caragiale" aceeași afluență de public, așa că afirmațiile că peste 100 de solicitanți îi trec zilnic pragul iar îndeplinirea planului de 3 500 cititori pe an nu ridică nici un fel de probleme sînt faptic argumentate de atmosfera ce o găsim aici. Doi studenți își găsesc pentru examenele apropiate manualele tehnice ce nu le puteau procura din altă parte, doi muncitori, Gheorghe Lazăr și Iosif Covaci, veniți cu nevestele și copiii, fiecare cu fișele în mînă, își împrumută cărți după preferințele de vîrstă ale fiecăruia, inginerul Stelian Mina Ionescu, sosit la sfîrșit de săptămînă de pe șantierul unde este detașat, își face bagajul cu schimburi noi și cu o nouă provizie de „hrană sufletească", cum numește romanele noi pe care le ia cu el pentru următoarele 2 săptămîni. Și la „I.L. Caragiale" totuși număr mic de exemplare la cărțile de mare penetrație la public. Coadă pe bază de liste la Marin Preda, Radu Tudoran, Augustin Buzura și alții, și alții, la „Procesul de la Nürnberg", „Enola Gay" etc. După ce că sînt doar 1—2 exemplare din aceste titluri, unii cititori nici nu le mai înapoiază. „Cel mai iubit dintre pămînteni" a dispărut chiar din sala de lectură, astfel că atît acest roman, cît și Marin Sorescu etc. se pot citi doar în bibliotecă. Sala de lectură e cochetă, liniștită, frecventată, dar parcă ne-am obișnuit să asociem lectura cu tihna căminului și veloza odihnitoare de acasă ! Este grav că, așa cum ne relatau cu durere toți bibliotecarii vizitați, 15—20% din volumele împrumutate nu se mai înapoiază ! Unii o fac din neglijență, alții premeditat pentru a-și admira egoist volumul dorit și neprocurat din librării în biblioteca din sufragerie. Și mai condamnabil, unii o fac pentru a comercializa cărți neînapoiate bibliotecii pe sub mînă la prețuri piperate. Inimoasa bibliotecară coordonatoare de la „M. Sadoveanu", Doina Guică ne arată o cutie cu numele unor adevărați infractori în cultură, care nu sînt străini de vînzarea în față la Patria sau la talcioc a unor cărți cu ștampilele bibliotecilor, a unor fanteziști ai răului care aduc înapoi alte cărți anonime cărora le lipesc precum abțibildurile însemnele cărții rare împrumutate și pe care și-au oprit-o doar pentru ei. Grav este, că, pe lîngă imoralitatea faptel, egoiștii care-și mobilează biblioteca proprie cu cărți din zestrea noastră, a tuturora, scot practic din circuitul de lectură a mii de oameni cărți ce și așa sînt în exemplare puține. Știți cît de lung și întortochiat e drumul ce trebuie să-l urmeze un bibliotecar pentru recuperarea unei cărți ? Scrie pe rînd 3 cărți poștale și apoi una recomandată „ultucului" (de multe ori banii pentru formalitățile poștale întrecînd prețul cărții), acționează apoi prin notariat și întreprindere, pentru ca în cel mai fericit caz, să recupereze valoarea cărții, dar de fapt să rămînă fără prețiosul volum la dispoziția cititorilor. O altă nedorită, dar din păcate des întîlnită categorie este a acelora care nu respectă cartea, care nu o citesc cu un ritual pe măsura luminii care ne-o aduce în sufulet și minte. După cum ne relatează vechiul bibliotecar Constantin Vișinescu de la biblioteca „B.P. Hașdeu", unii folosesc cartea și ca somnifer, îndoind-o și adormind pe ea, deci aducînd-o într-o stare de plins, pe alte volume copiii fac primele încercări cu penița și carioca, alții nu-și copiază schemele din cărțile de electronică căci este mai comod să rupă pagina respectivă. Pe un exemplar din „Arta conversației" putem descifra meniul unuia din cititori. Conversația este într-adevăr, o artă, dar ea nu se face cu cartea în mînă la bucătărie ! Așa cum ne spunea Ana Chera, șefa bibliotecii „Dobrogeanu Gherea", prin perseverența bibliotecarilor în a educa cititorii în respectul pentru carte, se speră că numărul acelor neglijenți care nu apreciază gratuitatea actului de cultură prin intermediul bibliotecilor, să scadă tot mai mult. Oricum, chiar în condiții ideale de lectură, o carte rulată din mînă în mînă, precum cartea de bibliotecă nu poate rezista 15 ani, viață ce i se impune prin regulamentul ce nu permite casarea ei înaintea acestui termen. Așa cum propuneau majoritatea bibliotecarilor, considerarea ei ca obiect de inventar și nu în categoria mijloacelor fixe, ar preîntîmpina sufocarea bibliotecilor (ce nu au și așa spațiu suficient) cu volume practic neutilizabile care încarcă inutil rafturile, așteptînd resemnate împlinirea celor 15 ani pentru a fi scoase din scripte. Revenim asupra acelui aspect, la fel de important în bunul mers al mecanismului rețelei de biblioteci ca și returnarea cărților și grija afectoasă față de ele, și anume numărul mic, insuficient de exemplare al volumelor cu mare priză la cititori. Fenomenul este cronic, l-am întîlnit peste tot, chiar și la bibliotecile cu profil de tineret și copii. Biblioteca „E. Girleanu", o mică lume de basm pentru vîrstele fragede, de altfel bine dotată și condusă, care poate oferi bibliografia școlară și variate cărți de istorie, tehnică, călătorii, aventuri etc. suferă și ea de prea puține Dumasuri, culegeri de probleme de matematică etc. Plină și vechea noastră prietenă Scufița Roșie nu poate răspunde prezent la atîta puștime ce vrea să-i afle peripețiile. Ba chiar și marile biblioteci, cum sînt cea municipală, „M. Sadoveanu" și „C. Dobrogeanu Gherea", cu localuri monumentale tapetate cu cărți, cu fonduri de carte impresionante de aproape 100 000 care oricum stau mai bine ca număr de exemplare, și pot spune mai rar : nu i cititorilor la volumele de mare audiență, sînt adesea sufocate și ele de cititori. Centrul de Librării și Colectura Bibliotecilor ar trebui să găsească o cheie de repartizare a numărului de exemplare mai aproape de pulsul solicitării cititorilor. La același fond bănesc de achiziție, să fie în rafturi mai multe exemplare, din să zicem, Marin Preda, din arida colecție „Știința pentru toți", ce nu-și atinge menirea de popularizare avînd o abordare prea pretențioasă pentru cititorul neavizat și o ștachetă prea scăzută pentru specialiști, deci ajungînd să nu intereseze pe nimeni. O rezolvare judicioasă se impune de urgență, căci să nu uităm, că prin rețeaua de biblioteci, au acces la cartea de valoare marea masă a iubitorilor de lectură, numărul celor ce și-o pot procura din librării fiind totuși limitat. Nu putem încheia fără să remarcăm că cei care lucrează în acest domeniu au înțeles că biblioteca este de fapt un focar de cultură. Pe lîngă munca cu această adevărată „vitamină de suflet", ei au diversificat activitatea lor. La multe biblioteci, dar în special la „M. Sadoveanu" și „Dobrogeanu Gherea" există secții de muzică, unde se pot împrumuta cele mai diverse benzi și lecții de limbi străine, se pot discuri, se pot audia la cască viziona diafilme și diapozitive. Pentru cei care, cuprinși de mirajul cărților, fac un pas înainte trecînd de la lectura lor la starea de a pune mîna pe condei și a face primele încercări literare există cenacluri conduse de autorități în mtaerie și se organizează concursuri în cadrul bibliotecilor. „Am căutat să ne înțelegem menirea de catalizatori culturali în sensul larg al cuvîntului, — ne spune Gheorghe Ionescu, directorul Bibliotecii Municipale „M. Sadoveanu". Nu am rămas închiși în perimetrul bibliotecilor, am trecut și la ofensivă. Organizăm manifestări în școli și întreprinderi cu specialiști în diverse domenii și le însoțim de expoziții de carte. Am scos din rafturi și cartea tehnică, pe care am ancorat-o în focul producției, regizînd eficiente sfaturi între autori și cei care consultînd-o pot să-și poarte uzinele lor spre mai bine".

Bibliotecile de cartier cu realizările și necazurilor lor, cu foșnet de pagini și miros de carte — una din stațiile noastre importante spre lumină !

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Octav Onicescu

(urmare din pag. 9)

tățile stringente ale vieții sociale și economice ale societății românești, contribuind la statuarea, la dezvoltarea activității lor pe baze științifice moderne și a cuprins în sfera interesului său expresiile gîndului și frumuseții care aparent nu aveau legătura cu sfera acțiunii lui. Era în plasma personalității sale, ca și a altor savanți români, precum N. Iorga, Vasile Pârvan, Ion Cantacuzino, Dimitrie Gusti, Victor Babeș, G. Munteanu-Murgoci și alții, o permanentă nevoie de a participa, de a fi prezent, de a nu rămîne în cadrele unui domeniu strict specializat, de a contribui nu numai de la distanță, ci de a se implica, de a se cheltui chiar, de a nu precupeți nici timp și nici odihnă pentru a deschide drumuri noi în domenii ale vieții sociale, publice, culturale și de a însoți în mod efectiv, eficient gestul unor întemeietori, entuziaști, animatori, dîndu-i o structură rigurnoasă, ce ținea seama de cerințele din acele momente ale vieții sociale românești și de stadiul afirmării științei pe plan universal.

Ceea ce ne istorisește Octav Onicescu în acest al doilea volum al **Memoriilor** sale în cadrul capitolului **Mari instituții**, nu reprezintă doar anecdotice aduceri aminte privitoare la rolul și locul său în întemeierea, funcționarea și dezvoltarea lor, constituie nu doar mărturii ce vor contribui la definirea precisă a istoriei acestora, ci în primul rînd fertile perspective asupra cărora se cuvine să medităm. Cînd se va scrie o istorie a vieții sociale românești, a acelei vieți sociale care cuprinde toate domeniile de afirmare ale existenței unui popor într-o sinteză ce le păstrează fidel identitatea, dar le cuprinde într-o perspectivă integratoare, singura ce poate explica evoluția unei colectivități, nu se va putea face abstracție nici de mărturiile, nici de activitatea lui Octav Onicescu. De aici interesul **Memoriilor** sale : înfățișînd fără emfază natura și esența contribuțiilor sale pe tărîmul specialității, Octav Onicescu trece apoi, în capitolul amintit (și nu numai în cadrul lui) la recapitularea acelor momente ce i-au legat numele și fapta de „mari instituții" precum Institutul Central de Statistică, Asigurările Sociale, Casa Generală de Pensii și altele care, la prima vedere, ne pot părea neconcordante cu locul pe care l-a ocupat el în istoria științei românești. Repet, numai la prima vedere, deoarece Octav Onicescu ne înfățișează în aceste capitole nu numai fragmentele vieții sociale românești ce au căzut sub incidența activității sale, ci ne dă posibilitatea să explicăm anii aceia atît de fecunzi în fapte și atît de denși în idei, caracterizați printr-o extraordinară descătușare a forțelor creatoare în toate domeniile : anii dintre cele două războaie mondiale. Revin la ceea ce spuneam, anume la gîndul alcătuirii acelei **istorii moderne** care să înfățișeze și să explice cauzele care au concurat la crearea unui anume spirit ce a favorizat într-o epocă afirmarea culturală și științifică. Nu numai a unui domeniu sau altul, ci a tot ceea ce definește structurile sociale.

Aportul științei la așezarea pe temelii unei perspective de durată — pe temelii riguroase și nu pe soluții improvizate — a noilor instituții, participarea efectivă a omului de știință la modernizarea unor structuri sau la crearea altora noi, explicarea acelor metode științifice de cercetare, de investigare în funcționarea și dezvoltarea acestora, toate mărturiile precise ale lui Octav Onicescu ne fac să privim dintr-o perspectivă mult mai nuanțată și să ne explicăm ceea ce pentru mulți rămîne un mister : faptul că progresul de atunci al societății românești nu poate fi înțeles fără a se stabili locul și rolul pe care l-a avut în acel moment intelectualul în toate domeniile vieții sociale. Dar încă din primul volum al **Memoriilor** sale, Octav Onicescu se arăta nu numai un om al domeniului său de activitate, ci și un intelectual cu largi deschideri culturale și spirituale. Recitim astăzi cele două cărți și vom vedea cît spor de noutate ne aduc pentru înțelegerea exactă, pentru mai justa situare a contribuției și a rolului jucat în existența culturii noastre, a influenței avute asupra vieții intelectuale din acel timp de personalități precum Constantin Rădulescu-Motru, Vasile Pârvan, Dimitrie Gusti, G. Țițeica și de numeroși alți savanți pe care Octav Onicescu i-a cunoscut, al căror discipol, colaborator sau îndrumător a fost. Citești această carte cu o adevărată încîntare și bucurie spirituală, meditînd asupra pildei de înaltă intelectualitate a acestui savant, pentru care cultura reprezenta un tot, o noțiune ce exclude compartimentări arbitrare și comode. Prietenia cu George Enescu, mărturiile sale despre neuitatele seri ale integralei cvartetelor beethoveniene executate sub conducerea maestrului, atmosfera intelectuală ce domnea la revistele **Ideea europeană** sau **Natura**, la Editura **Cultura Națională**, toate sînt evocate cu o emoționantă căldură, pe care trecerea anilor nu a putut să o șteargă, dar și cu precizie și eleganță a stilului. Am arătat aici doar cîteva din personalitățile vieții științifice pe care Onicescu le evocă în paginile cărții sale. Ele sînt mult mai numeroase și, cu artă de adevărat scriitor, Octav Onicescu le caracterizează în puține dar dense cuvinte, dîndu-ne despre ei imagini cu adevărat memorabile. Cei ce vor scrie despre ei nu vor putea face abstracție de mărturiile lui Octav Onicescu, ce rectifică nu numai o dată păreri arbitrare, interpretări pripite, false, completînd și nuanțînd imaginile pe care le aveam despre unii din marii oameni ai culturii românești.

Portretul lui Octav Onicescu se desăvîrșește cu ceea ce aș numi vocația prieteniei, a apropierii de valorile unei societăți caracterizate nu numai de alese însușiri intelectuale, ci și de o structură etică exemplară. De aceea, spre deosebire de alți memorialiști, care caută să diminueze rolul celor ce le-au fost tovarăși de drum, cartea lui Octav Onicescu reprezintă expresia unei generozități sufletești, pe care vocația prieteniei a metamorfozat-o în pagini care, nesacrificînd nimic din adevăr, restituie cu o mare nobleță adevărata imagine a celor cunoscuți de-a lungul vieții. Om al înălțimilor abstracte, al acțiunii practice, al necontenitei trăiri a frumosului, Octav Onicescu și-a desăvîrșit, prin aceste două volume de memorii, opera sa de o aleasă umanitate.

atelier literar

• G. Dumitrescu

Mirela Martin : Am tot așteptat să descoperiți singură că pluralului de la **poezie** e **poezii** (și nu **poezi**), că tot cu acest misterios i dublu se scrie și **masa tăcerii** (și nu **masa tăcerii**), **al întrebării** (și nu **al întrebări**) și așa mai departe. Dar așteptarea a fost zadarnică: „misterele" ortografiei nu vă atrag de loc, nu vă incită cîtuși de puțin să le dezlegați. Speranța că vă veți putea corecta prin lectură, întîlnind prin cărți, prin reviste (și adoptînd) formele corecte, în locul celor agramate pe care le folosiți cu atîta consecvență și devotament, s-a dovedit și ea iluzorie, căci se pare că dv. nu citiți nimic, nici măcar această rubrică (unde ați fi putut întîlni probabil destul de des forma **poezii**, de pildă...). Ori, dacă nu citiți nimic, nu puteți învăța nimic — nici măcar să vorbiți și să scrieți corect limba maternă (ca să nu mai vorbim de poezie, despre care nu veți putea afla niciodată mai mult decît știți acuma, adică aproape nimic !...).

V. Segal : Continuați studiile începute. (Oricum, în privința literaturii, vrabia e încă pe gard !...).

Em. Bălțianu : Versurile se află pe linia de inflație și rebut jalnic a celor două plicuri precedente. Scrisoarea însoțitoare, și ea în același „zodie" a lipsei de control și de înțelepciune, e cu totul uimitoare, în lumina bunăvoinței, compasiunii, încurajărilor de care ați beneficiat atîta amar de vreme...

G. Apreutesei : Pare să fie ceva mai bine, dar... mai e multă pînă departe !... Continuați și țineți-ne la curent.

Elena Prau : Încă nu se poate afirma cu certitudine că aveți talent. În așteptarea unor manifestări mai concludente, cel mai bun lucru pe care-l aveți de făcut (tocmai în beneficiul acestui ipotetic talent !) e să dedicați cea mai mare parte a timpului dv. școlii, lecturii, studiului individual. Din cînd în cînd, mai trimiteți-ne și nouă cîte-o pagină, două din caietul de exerciții literare.

O. Clanca : Printre bruioane și „jucării" facile și inconsistente (uneori, chiar puerile !...), cîteva ecouri de poezie („Hrană", „Haiku", „Poezie tristă", — aceasta din urmă încheiată cam brusc și convențional). Semnele de progres, de maturizare, de împlinire decisivă, se lasă, în continuare, așteptate.

Anghel Ionel : „Pașii buzelor... răsunători"... (?!), etc., etc. — combinații nefericite, grosiere, de cuvinte, cu care e puțin probabil să vă apropiați de poezie. Lăsați-vă, deci, corectat, ferit de asemenea anomalii și rătăciri, orientat în formarea unui gust artistic personal, de către marii meșteri ai poeziei! Citiți și cercetați și luați aminte !... — numai așa veți învăța ceea ce se poate învăța (adică „meseria", căci talentul — îl aveți sau nu-l aveți, de cînd ați venit pe lume — el nu se poate „învăța" !...).

G. Marian : Un demers spre poezie destul de consistent și de promițător, deși încă nesigur și inegal. Punctele de pleacă par să se afle în „Lentila de contact", „Oameni de sticlă", „Rămă pentru un tablou". Să vedem ce mai urmează.

G.B.-Z. : Rubrica noastră e destinată, în general, începătorilor... Ceea ce nu este, după cîte știm, cazul dv., condiți cu o activitate mai veche și relativ cunoscută.

Emanuel Soare, S.V.-Dunăreanu, P. Baulthy : Încă nu, să mai vedem. **D. Pietraru, N. Poșa, Epigona, Constantin Țigănele, V. Sitaru, Ioan Chirilă, Iosif Brad, Peter Dionisie, J. Francesco, Maria Vidican, Mălina Scinteioară, Renée :** Nimic nou !

Adrian Nicolescu (ceva, în „Ontologie"), **Cristina, M. Iancu, Lilia P.** (ceva, în „Secte", „Vestimentar"), **A. Corina Năstase, C.V.** — medic veterinar, **Medeea, Lia 1985, Daniela Micicoi, Gh. Apetrei, A. Morun, G.R. — Ritorno, Claudiu Dobre, Augustin Ionescu** (ortografia !), **V.A. Gabond, Mădălina Catană, Florin Popescu, Dan Deleanu, I. Teaha, Lucian Roșu, Gelsomina, Diana Jipa, Ionel Munteanu, Marian Nicolae, Mioara Negoi, Benone N., Marinela Șerban, Gore Dinu, Alberi Ciosescu, Manole Dumbrăveanu, Ilie Sasu, Marcela Pordea, Valeriu Sinulescu, Ioan Molnar, Barbu Velicu, Mihaela Dorobanțu, Artemie Comșa, Nina Caciureac, Oliviu Hurdin, Ada Mircescu :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CUVÎNT

Tu
ești un cuvînt
pe care sufletul meu
îl citește : lumină
pasărea : aripă
iarba : rouă
un cuvînt
ce trebuie spus în șoaptă
precum clipocitul
izvorului
sub botul sfios
al căprioarei.

EMIL ACHELĂRIȚEI

SCRIIND CU VERDE

Lumea care dăinuie sub trotuar !
Eu mă plimb cu ochii la ceas
și cu urechea la mașini,
timp pierdut
în marele și singurul meu timp !
Dedesupt colcăie lava și inima
pulsatorie a pămîntului.
Deci scriu cu creionul verde,
parcă semăn fire încîlcite de iarbă
pe pămîntul alb și plat
al hîrtiei.
Întotdeauna în inimă bănuim singele,
îl gîndim chiar, recunoscători,
dar ochii văd, aburiți de somn,
lămpi aspre
și întunericuri solide.
Pămîntul se rotește în beznele din jur
susținînd cu gemete seismice
apăsarea paharelor puse pe tejgheaua
albastră de oceane.
Pămîntenii și-au făcut plinul
și acum pleacă la plimbare
și poate vor filma, cu aparate de
amatori,
copiii lor mult iubiți
culegînd alune în pădurea tînără.

CONSTANTIN BUICIUC

NOAPTEA TÎRZIU

Noaptea tîrziu
se sinucide cîmpul în ierbare
și trec melcii peste asfalt
cu radarul coarnelor
fremătînd pe unde de rouă
noaptea tîrziu
tăcerea doboară sfinți de pe ziduri
și-n visele ciobanului
pămîntul e un uriaș drob de sare
lins de nesfîrșitele turme
noaptea tîrziu
se surpă maluri de dor
și viața își cară neliniștile
subțiind inelele
pe degetele mamelor.

LIVIU CAPȘA

VINO

să rătăcim între pămînt și apă
acolo unde-ncolțește firul de mișir,
pînă cînd pașii se desfac în rădăcini
albastre...
nu te gîndi că mîine, umed, răsăritul
va dezvălui, pe plaja nedormită,
adînci, ca niște cearcăne, urmele noastre...

VARUJAN VOSGANIAN

SFÎRȘIT DE SECOL

O pasăre ca o cicatrice
în visul cotidian
înzăpezind piscopele poeților
un tablou
coagulînd realul
pereții șiroind de coșmaruri
și
o mare penurie de adevăr
pe piețele lumii.

IULIAN BOLDEA

COPACII
Copacii ;
fire de iarbă
înălțate
deasupra condiției,
de vegetație
călcată-n
picioare.

NICOLAE SACALIȘ

MĂRUL

Perfecțiunea acestui măr
Pe care-l rotesc timid în mînă
Mă convinge că-n universul lui zemos
Stă cu sufletul la gură
Binecunoscutul virme alb și mlădios.
Fii liniștit, nu te invidiez
Pentru sănătatea ta nezdruncinată
Căci răsfățîndu-te printre atîtea vitamine
și zaharuri

Te gîndești totuși
La ghilotina unor incisivi
Ce vor ciunti paradisul tău parfumat.
Spune-mi deci de unde să muște
Ca să nu-ți distrug galeriile tale lacome?
(ce greu i-o fi fost și lui Adam
Să-și întemeieze o familie !)

PAUL IOAN

DESCARTES

„O idee este mai importantă
decît o catedrală", spuse profesorul
închinîndu-se pe ascuns,
„Ferește-te să devii victima adevărului",
adaugă șuflndu-și cu putere nasul,
„Dar adevărul creator de iluzii ?",
am întrebat eu naiv ca o gură
de incendii, știind că afectarea
este semnul indiferenței.
Pe bulevard bătea un vînt
mai ușor decît frunza, caselе
păreau solfegii și sonate
solidificate, „există un scop
în toate, pentru a-l înțelege
trebuie să te desfaci de tine",
bălțoacele aurite de soare
ne orbeau, vorbeam și ne certam
în gînd, tăceam ca două
afeturi de tun.

BORIS MARIAN

Viorel Cosma

(Urmare din pag. 9)

să-l aud la București pe Karajan dirijînd **Simfonia nr. 3**, pe Placido Domingo interpretînd rolul **Păstorului** din **Oedip**, pe violoniștii străini cîntîndu-i **Sonatele**. E nevoie ca **Oedip** să fie cîntată și de alții, nu doar de Ohanesian. Procedînd astfel, ajungem să impunem capodopera aceasta printre primele lucrări din lume, alături de **Război și pace** a lui Prokofiev, de **Péléas și Mélisande** a lui Debussy, de **Wozek** a lui Alban Berg. Deci, chestiunea care trebuie să stea în atenție este cum se cîntă Enescu în 1985. Festivalul reprezintă însă și un prilej de afirmare a muzicologiei noastre, prin comunicările științifice care însoțesc această manifestare culturală și putem spune că în ultimii ani acest lucru s-a văzut foarte bine. Anvergura festivalului obligă și muzicologia să se emancipeze și să țină pasul cu noile performanțe din muzică.

— Deși v-ați ocupat și de opera altor compozitori români, am impresia, după felul cum pledați, că Enescu este cel mai apropiat de sufletul dumneavoastră. Așa este ?

— Eu l-am auzit pe Enescu în 1946 la sala „Patria", cîntînd, împreună cu Menuhin, **Concertul dublu** de Bach. De cînd mă ocup de muzică, creația enesciană mi-a fost mereu apropiată și parte din activitatea mea am dedicat-o acesteia. I-am editat corespondența în două volume și am redactat deja, iată, volumul al treilea. Enescu a fost o permanență în activitatea mea și asta s-a putut vedea din tot ce-am scris despre el cu diferite prilejuri. Să știți că am intrat în posesia unor documente numeroase pe care le-am publicat sau urmează să le public, fiindcă nu se cunoaște încă toată arhiva care a rămas de la el. Cam la o jumătate de an, apare cîte o scrisoare de-a lui Enescu. Trebuie să recuperăm aceste documente și să le editățm, căci Enescu merită asta cu prisosință, să evităm pierderea lor. Nici nu pot să vă spun cît de mîhnit am fost cînd am aflat că buchiniștii de pe Sena vînd scrisorile compozitorului pe niște prețuri de nimic. Ele trebuie recuperate și alăturate corpusului de lucrări enesciene care numără azi peste o sută de titluri. Trebuie să acordăm cu toții mai multă atenție operei acestui creator desăvîrșit. Dacă ne mîndrim cu Enescu, de ce să nu-l facem cunoscute documentele ? Am convingerea însă că, odată cu deschiderea Muzeului muzicii românești, lucrurile vor intra în normal și muzicologii își vor putea continua cercetarea.

— Ce nu se știe încă despre Enescu ?

— Nu e cunoscut publicului larg faptul că era de o disponibilitate artistică extraordinară și că uimea auditorii prin diversitatea talentului său. Odată, invitat într-o seară de cineva la New York, i-a eclipsat pe cei prezenți interpretînd un cvartet de Beethoven la patru instrumente : vioara întîi, a doua, violă și violoncel. Este un lucru formidabil ! La 70 de ani deschidea concertul aniversar Bach la orgă și-l încheia dirijînd **Brandenburgheze**.

— Alături de creația muzicală cultă, noi avem și un folclor muzical de excepție. Este el cunoscut cum se cuvine ?

— De peste trei decenii urmăresc vocația universală a folclorului nostru. Poate sună pompos ce spun, dar o să vă convingeți imediat că lucrurile stau chiar așa. Am ținut un ciclu de conferințe pe această temă, conferințe care au fost însoțite de concerte care să ilustreze ideea. Ele sînt deja cunoscute în străinătate, căci s-au făcut cîteva turnee, și chiar eu încerc de fiecare dată să acreditez acest lucru. Cînd plec peste hotare, umblu ca badea Cîrțan cu cărțile de folcor în traistă. De pildă, aici am o colecție de folclor pe care o voi duce lui Vagn Holmboe pentru a scrie piese muzicale pe teme folclorice românești. Piese ample pe melosul nostru au realizat și Cesar Bresgen, și Zlata Tkaki, și Martincek. Folclorul nostru a pătruns demult în creația muzicală cultă și exemplele pe care le voi da vă vor convinge. De pildă, am găsit o cantată de Mozart dedicată unui maramureșan, invitat la Viena să organizeze cabinetul imperial de mineralogie. Brahms a scris chiar o temă cu variațiuni pe o colindă românească, iar partea lentă din **Simfonia 94** de Haydn e compusă pe motivul melodiei **Am un leu și vreau să-l beu.** În caietele de conversație ale lui Beethoven e o mențiune din care deducem că marelui muzician i s-a oferit spre achiziționare o culegere de folclor valah. Ce să mai vorbim de Liszt și Bartók ?

— Există o vocație universală a melosului nostru ? Ce deosebește folclorul muzical românesc de al celorlalte țări ?

— Particularitățile lui stau în valențele ritmice, melodice și polifonice. Fiind mai puțin stereotip decît al altor popoare, folclorul nostru cunoaște unele inflexiuni neîntîlnite la alții. Specificitatea vine din etnie. Aceste particularități s-au răsfrînt însă și în muzica cultă. Enescu, de pildă, folosește foarte mult flautul. Cînd asculți **Oedip**, observi imediat că flautul lui sună teribil de nostalgic. Culoarea e de fluier ciobănesc. Arhaismul culturii noastre a influențat foarte mult arta profesionistă dîndu-i personalitate și distincție. Colecția de colinde românești este unică în lume și asta n-o spun numai eu, ci chiar străinii.

— Dar folclorul nou cum vi se pare ?

— Apreciind ce e de apreciat, trebuie să recunoaștem că s-a restrîns aria de circulație a multor genuri și forme tradiționale, poluarea lui e deseori vizibilă, au proliferat forme și genuri desuete. E însă destul de puternic, viguros și spontan. Au apărut și „genuri" noi, nu din cele mai fericite care nu se caracterizează decît prin imixtiuni bizare, printr-un eclectism îndoielnic. Nu e semnificativ că aceste schimbări sînt mai puțin vizibile în folclorul instrumental ? Cel vocal a fost puternic influențat de muzica ușoară și lăutărească, alterîndu-i puritatea melodiei. Caracterul hibrid e foarte vizibil. Chiar dacă avem mulți profesioniști, cu un succes neverosimil de mare, puțini sînt cei care pot fi considerați artiști adevărați. Doar Sofia Vicoveanca, Gheorghe Zamfir, Dumitru Fărcaș se află la mare „altitudine" artistică. El continuă, în linia autenticității, pe Maria Tănase și Grigoraș Dinicu.

— În afară de activitatea muzicologică și lexicografică, dumneavoastră sînteți și cronicar muzical, și coautor al libretului la operetă. Lăsați-mă să cînt și dascăl care ați instruit ani de zile generații de elevi și studenți. Ce amintiri aveți din cariera didactică ?

— Am predat istoria muzicii multă vreme și am încercat să transmit elevilor și studenților ceva din știința acumulată în atîția ani de cercetare. Din perioada cînd eram dascăl la Școala de muzică nr. 1 îmi amintesc cu plăcere că am fost coleg cu Maria Tănase și Fănică Luca, de la care studenții au avut multe de învățat. Fănică Luca, se știe, nu avea școli înalte, însă era un bun instrumentist, un artist desăvîrșit. El l-a descoperit pe Damian Luca, Gheorghe Zamfir și Radu Simion și nu se poate spune că nu i-a instruit pe deplin.

— Cum a progresat muzicologia în anii aceștia ? Ce s-a făcut pentru restituirea cîntecelor patriotice trecute sub tăcere multă vreme ?

— Nu cred să existe vreun cîntec important care să nu se fi cîntat după 1965. Fiind o perioadă de intense cercetări, muzicologia a readus în conștiința publicului cele mai importante cîntece patriotice pe care generațiile mai noi nu le cunoșteau. Eu însumi m-am străduit să dau o imagine cît mai fidelă asupra acestor creații prin includerea lor completă în lexiconul de care mă ocup. Ediția a treia a lexiconului va tripla fondul de coruri și melodii cu caracter patriotic, fiindcă între timp cercetarea a relevat noi aspecte. Nu demult am descoperit autorul melodiei **Limba noastră**, pe textul lui Alexei Mateevici, autor necunoscut pînă acum. Este vorba de preotul basarabean Alexandru Cristea, mort în 1942. Muzica românească merită în contin care investigații susținute, fiindcă valori autentice au existat în secolele anterioare. Școala de la Putna (sec. XVI—XVII) este doar un exemplu edificator. Relevantă va fi însă multitudinea de piese mici ale așa-zișilor „compozitori mărunți". Lexiconul în curs de apariție la Editura Muzicală va marca — sper — sfîrșitul anonimatului.

Vioara, pasiunea vieții

L-am ascultat în mai multe spectacole. Explorînd folclorul dîmbovițean, aflat dintotdeauna aproape de cel teleormănean și argeșean, Mihai Victor și-a păstrat curiozitatea ineditului și autenticului. Născut la Găești, unde a avut prilejul să străbată și alte sate din împrejurimi, unde a ascultat cîntece vechi pe care nu le-a uitat, debutează în 1969 pe scena Casei de cultură din Pitești,pentru ca apoi să urce de două ori pe podiumul cel mai înalt al festivalului național „Cîntarea României", scenă care aduce noi și valoroase talente spre cunoașterea noastră. De atunci colaborează cu mai multe ansambluri profesioniste, participă la festivaluri de folclor și își formează încet, dar sigur, un repertoriu pe care în curînd îl vom găsi pe un disc.

— Pentru o ascensiune rapidă există tendința de-a imita soliști foarte cunoscuți. Ați avut această „îndrăzneală" ?

— Nu cred că este o îndrăzneală, ci mai degrabă o lipsă de personalitate. Nu m-am gîndit niciodată la un asemenea succes. Dragostea pentru cîntecul instrumental, poate vi se pare curios, m-a făcut să-mi formez un stil. Gîndindu-mă mereu la vioara lui Florea Cioacă, vroiam să cînt ca ea.

— În afara acestor cîntece de inimă, cred că doina e cea mai sublimă înfiorare a sufletului de român. La fel și romanța.

— Despre doină nu se poate vorbi fără a picura o lacrimă. Ea ne exprimă cel mai bine și ne dă un plus de naturalețe atunci cînd îngenunchem în fața acestui altar care este folclorul. Din Dîmbovița vin fluerașii de la Runcu și Petroșița, vin dansurile autentice ale ansamblului „Cununa din Petrești" ce reprezintă adevărata zestre folclorică a zonei dîmbovițene. Nouă, interpreților, nu ne rămîne decît datoria să ducem mai departe, ca o completare, ceea ce ei încarcă de emoție și sensibilitate.

IOANA PROCA ■

Progresul tehnic

Ce fel de prieten al noului sînteți, tovarășe inginer?

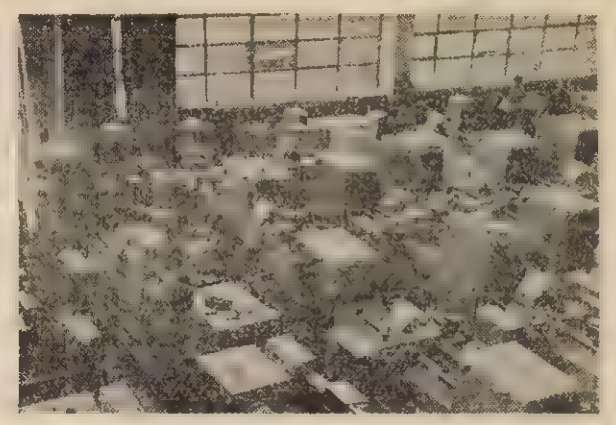

Lucrăm în contratimp

— Tovarășe Constantin Trestioreanu, sînteți inginerul șef al întreprinderii de rulmenți grei Ploiești, singura de acest gen din țară. Răspundeți de producție și de partea tehnică. S-o luăm cu începutul. Ce se înțelege prin rulment greu? Mai exact, care este, în cîteva cuvinte, specificul întreprinderii dumneavoastră?

— Sînt considerați rulmenți grei cei cu diametrul mai mare de 200 milimetri. Întreprinderea a fost înființată din necesitatea ca acești rulmenți să fie fabricați în țară. Fabricăm rulmenți grei, de mare performanță doar de 5 ani. Sînt puține țări, cîteva firme specializate, care au experiență în acest domeniu. Țări cu tradiție industrială nu s-au încumetat să-i abordeze. Rulmenții grei, fiind de cele mai multe ori unicate, sînt scumpi. Prețul crește funcție de termenul de livrare.

— Cum apar problemele în întreprindere? Cum le rezolvați?

— Utilajele din import care funcționează în țară au înglobați rulmenți grei de construcție specială. Nu găsești doi la fel. Cînd un asemenea rulment cedează sau trebuie înlocuit ajunge la noi. Utilajele, instalațiile trebuie repuse în funcțiune în cel mai scurt timp. Lucrăm, deci, contracronometru. În general știm din timp ce avem de făcut dar sînt și situații cînd abia după ce s-a stricat agregatul cunoaștem caracteristicile rulmentului. Problema principală a întreprinderii este să fie pregătită să execute într-un timp cît mai scurt rulmenți care să răspundă parametrilor unei instalații. În cărți și tratate se găsesc elemente de calcul și verificare generale. Tehnologia de fabricare este un secret profesional pe care nimeni nu este dispus să-l divulge. Simpla relevare a unui rulment nu este suficientă. Pentru fiecare tip în parte ești obligat să definitivezi o tehnologie. În luna aceasta (iulie n.n.) am executat circa 200 tipuri de rulmenți între 2 și 100 bucăți fiecare, din care 10 tipuri noi. Fiecare din ei presupune proiect, tehnologie, S.D.V., aparate de măsură și control. După ce rulmentul este realizat, este necesară urmărirea lui în funcțiune, perfecționarea caracteristicilor, menținerea calităților dinamice și statice și a modului cum răspunde la necesitățile pentru care a fost creat. Asta presupune un dialog permanent cu beneficiarul pentru a stabili măsurile cele mai bune pentru ca rulmentul să corespundă utilajului și invers. Colaborăm cu întreaga economie: chimie, electrotehnică, construcții de mașini pentru industria minieră, petrolieră, a lemnului etc.

— Vă rugăm cîteva exemple.

— Laminorul de benzi la cald de la Galați funcționează cu ajutorul unor rulmenți cu role conice pe 4 rînduri. Un rulment costa, funcție de termenul pe care-l ceream fabricantului, între 8 și 12 mii dolari. Dacă ne gîndim că producția laminorului este de cîteva milioane lei pe zi, ne dăm seama ce importanță are înlocuirea rapidă a unui rulment defect. După urmărirea rulmenților în exploatare, după o colaborare fructuoasă cu întreaga conducere a combinatului am reușit să realizăm rulmenți românești competitivi la prețul de 110 000 lei, aproximativ 10 lei dolarul. Rezolvarea problemelor energetice depinde uneori de buna funcționare a unui rulment. Morile de cărbune, agregate cu o greutate de 40 tone, care funcționează pe bază de programare numerică, au în componența lor rulmenți de precizie care cîntăresc 300 kilograme. Mai devreme m-ați auzit vorbind la telefon cu Întreprinderea mecanică Roman. Construiește pentru industria lemnului un agregat care are înglobat un rulment. Prototipul lui costă 250 000 lei. El va costa în producția de serie în jur de 30 000 lei. Ei bine, în fiecare lună avem de rezolvat aproximativ 10 asemenea probleme. Progresul tehnic, tema discuției noastre, se realizează tocmai prin rezolvarea acestor probleme la un nivel competitiv. Deși sîntem o întreprindere tînără, am depășit faza de simplă înlocuire. Ne gîndim și am reușit în numeroase cazuri să aducem îmbunătățiri constructive rulmenților. Progresul tehnic se introduce într-o întreprindere printr-o colaborare strînsă cu alte întreprinderi, cu institute de cercetare și proiectare. Trebuie rezolvate mai multe probleme: materialul (calitatea oțelului), realizarea semifabricatului (se forjează în colaborare cu I. R. Bîrlad sau alte întreprinderi). În ceea ce ne privește, progres tehnic înseamnă rulmenți de calitate, care să răspundă perfect necesităților pentru care au fost creați. La introducerea lui contribuie și tinerii care lucrează pe mașinile de prelucrat mecanice, mulți dintre ei sub 21 de ani, și muncitorii mai virstnici cu experiență și specialiștii grupei de proiectare. O contribuție importantă va avea construirea unei forje proprii care va duce la adaosuri de prelucrare mai mici. Odată cu forja se va construi și o secție proprie. Importantă este munca cu omul în cadrul organizațiilor de partid, U.T.C., sindicat și O.D.U.S. pentru instaurarea unui climat de ordine și disciplină. Personal, contribui cu colectivul de specialiști la stabilirea tehnologiilor pentru fiecare rulment în parte, propun, ca orice specialist, soluții în alegerea S.D.V.-urilor, probleme curente odată cu acumularea unei experiențe corespunzătoare.

— Cît timp dintr-o zi vă rezervați problemelor de producție și cît problemelor tehnice?

— Cam 5—6 ore problemelor de producție. O oră-două problemelor tehnice. De fapt, problemele de producție sînt în cea mai mare parte tehnice. Ieri m-am ocupat vreo trei ore să procur mașini pentru aducerea unor semifabricate. Astăzi trebuie să mă ocup de procurarea unor transcontainere pentru expedierea unor rulmenți la export.

— Și am văzut că v-ați ocupat și de realizarea în întreprindere a unui leagăn pentru un loc de joacă.

— Asta mi-a făcut realmente plăcere. E o relaxare, o plăcere pentru mine.

— Probleme care așteaptă de mult o rezolvare?

— Ni s-a promis că în cazul întreprinderii noastre se va renunța la calculațiile de plan care se fac pentru întreprinderile obișnuite, în tone. Nu se poate vorbi de tone cînd fabrici un unicat de 300 de kilograme. Cînd calculezi aportul unei întreprinderi ca a noastră, implicit fondul de retribuire, calculația trebuie făcută și în tone dar și după numărul de bucăți. Sperăm că problema va fi în curînd rezolvată.

OPREA GEORGESCU ■

Arhivă și document

Noi descoperiri privind anul revoluționar 1821

Majoritatea istoricilor români sînt de acord că revoluția română de la 1821 s-a desfășurat în cadrul complex creat de frămîntările popoarelor din sud-estul Europei și, în primul rînd, de lupta poporului grec pentru independență. Organizația revoluționară „Filiki Eteria" (1814), bazată pe ideile iluminismului și ale revoluției burgheze din Franța, pe programul lui Rigas Velestinlis și pe experiența revoluției sîrbe (1804—1813), se răspîndise printre toți creștinii Peninsulei Balcanice, avînd ca scop, în primul rînd, emanciparea națională. Planurile Eteriei prevedeau o insurecție generală a popoarelor din Balcani, astfel încît forțele otomane să se dispersez între Principatele române, Serbia, Muntenegru, Grecia, Peloponez (inclus în Imperiul otoman de-abia în 1715, prin înlăturarea Veneției) și trupele rebelului Ali pașa din Ianina. Dar chiar și într-o asemenea conjunctură, Eteria miza pe sprijinul unei mari puteri, în cazul de față al Rusiei, ca reușita să fie asigurată.

Îndreptată împotriva exploatării feudale și a jugului otoman, revoluția condusă de către Tudor Vladimirescu, trebuia să constituie semnalul insurecției generale și să creeze la Dunăre o situație care să înlesnească trecerea lui Alexandru Ipsilanti spre Grecia. Istoricul iugoslav D. Djordjević, șeful catedrei de istoria popoarelor balcanice, de la Universitatea Santa Barbara (California), arată că interesele revoluției române concordau, în prima fază, cu interesele Eteriei, dar lucrul cel mai important este faptul **„că insurecția din Principatele române a fost preludiul revoluției grecești din 1821"**. Un alt istoric iugoslav, O. Nakićević, ocupîndu-se de problemă arată **„...meritul poporului român care a ridicat primul steagul răscoalei"**. Revoluția română condusă de Tudor a avut un puternic răsunet peste hotare și mai ales în Balcani, Serbia urmărind cu toată atenția evenimentele. O serie de documente, depistate de autorul acestor rînduri, în arhivele din Belgrad (Državni arhiv Srbije) și unele semnalate încă din 1966 („Revista arhivelor", nr. 2, 1966), dau informații prețioase despre desfășurarea revoluției române: organizarea cetelor de panduri, înrolarea masivă a țăranilor, sosirea lui Tudor în București, măsurile luate împotriva boierilor, represiunea otomană și rezistența opusă de români, care se prelungește și în cursul anului 1822. Piese ce completează valoroasa colecție de documente în 5 volume **„Documente privind istoria României. Răscoala din 1821"** (București, 1959—1960) și volumul **„Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe"** (București, 1980). Informații în plus, despre revoluția română, găsim și în colecția de documente turcești editată de către istoricii de la Skopje **(Turski dokumenti za Makedonskata istorija)**. Ne limităm aici la 2 piese și anume: 1. Armata otomană să lichideze imediat pe rebelul pașă din Ianina „...deoarece ar putea să influențeze mișcarea din Valahia"; 2. Un firman al sultanului, prin care se semnalează că revoluția din Principate la „proporții îngrijorătoare", se răspîndesc manifeste, mișcarea cuprinde Grecia și Peloponezul și trebuie drastic înăbușită. Tot centrul de la Skopje, folosind arhivele britanice, a publicat din fondul **„The Levant Company"**, rapoartele consulului Francis Charnaud (trimise din Salonic), cu informații și despre revoluția română.

Nu trebuie uitat faptul că și

războiul ruso-turc (1806—1812), ruso-suedez (1808—1809), ruso-iranian (1806—1813), s-au răsfrînt negativ asupra economiei țării, provocînd și numeroase pagube umane, în ciuda teritoriilor anexate. Ipsilanti l-a dus în eroare pe Tudor și pe Miloș Obrenović al Serbiei, socotind că, în caz de eșec, Rusia nu-i va abandona. Rusia, după cum știm, a dezavuat mișcarea, dar a acordat azil celor care, urmăriți de trupele otomane, s-au salvat trecîndu-i granița. De altfel, elementele liberale, opinia publică din Rusia, simpatiza cu cauza creștinilor balcanici și credea în victorie. Marele poet Alexandr Pușchin scria: „Am convingerea că grecii vor reuși, iar cei 2 500 000 turci vor remite înfloritoarea Eladă urmașilor legali ai lui Homer și Temistocle".

În iulie 1984, academicianul bulgar Nikolai Todorov a publicat o carte dedicată evenimentelor din 1821, avînd în anexă (p. 129—244), un document ce îngăduie noi aprofundări științifice despre anul revoluționar 1821, devenind o sursă de referință și pentru istoriografia românească. Este un tabel cu date despre cei 1 002 eteriști care au reușit să se salveze după bătălia de la Sculeni, trecînd Prutul, ca apoi să fie internați într-un lagăr lîngă Orhei. Originalul se păstrează în arhivele din Odesa și a fost semnalat lui Todorov de către profesorul sovietic N. I. Kazacov. Din cele 1 002 persoane menționate, pe naționalități sînt: greci — 503; **români — 209**; bulgari — 132; sîrbi — 72; ruși, ucrainenі, albanezi, evrei creștinați, francezi, italieni, germani, cîțiva turci creștinați, un spaniol etc. Majoritatea românilor erau din Moldova; aici aflîndu-se aria principală unde a acționat autoritatea lui Ipsilanti. Apoi trupele otomane invadînd zona Galați, Focșani, Iași, Botoșani etc., unii din locuitori s-au alăturat Eteriei spre a opune o rezistență armată organizată. Dar în afară de moldoveni, au existat printre ei și olteni, munteni, bucovineni, bănățeni etc., din toate provinciile românești. Este cazul deosebit de interesant al românului bănățean Petre Antonio — care a servit în armata austriacă împotriva lui Napoleon, apoi a fost ofiter în unitățile rusești comandate de Kutuzov, servind cu mai mulți români, în regimentul de ulani tătari — ieșit la pensie, s-a stabilit la Iași, iar în 1821 s-a încadrat în Eterie.

Concluzia ce se impune este aceea că nu putem trata izgnit revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, și nu putem exclude colaborarea cu Eteria și restul balcanilor, mai ales că românii și vlahii sud-dunăreni s-au găsit prezenți în acest furaj, de la Padeș și Iași, pînă la Atena și Peloponez.

NICOLAE CIACHIR ■

Planetariul

Într-o concepție proprie, printr-o muncă plină de osîrdie, pe parcursul a peste 15 ani, profesorul Augustin Budai, de la Liceul industrial nr. 6 din Satu Mare, a construit cel mai modern cabinet de geografie dintre cîte ne-a fost dat să întîlnim în țară. Hărți electronice, din care poți distinge coordonate ale țărilor, continentelor lumii. Aparate electronice sofisticate vizualizează mișcările tectonice ale scoarței terestre. Un planetariu vechi ca lumea și altul de-o modernitate frapantă ne trimit cu gîndul (și meditația) în lumea intergalactică. Așadar, cunoștințe de istorie, geografie, astronomie, fizică, economie, politologie ș.a. se însumează în acest nobil demers al cunoașterii. Căruciorul de proiecție cu filmele color și alb-negru parcă a devenit demodat. Albumele cu cele peste 900 de roci adunate de profesorii Augustin Budai și Andrei Barna, de la liceul sătmărean, sînt probe la o activitate laborioasă cu descinderi în teren.

Memoria tînără înregistrează date, localități, altitudini, fluvii, munți, coordonate. Ochiul vede ceea ce este de văzut și transmite vizual, pe aceleași latitudini și longitudini, ceea ce este de înregimentat mental. O adevărată strategie a cunoașterii și învățăturii la drept vorbind. Profesorii acționează de la un pupitru de comandă, ca niște magicieni cu baghetele fermecate. Imaginile se relevă desprinse, parcă din alte lumi decît cele pămintene. Excepțional acest demers al cunoașterii cu toate antenele desfășurate, dacă mă pot exprima așa. Lecțiile sînt, astfel, pe cît de instructive, pe atît de atractive, dar și utile și bine punctate metodic. Lectiile sînt deconcertante în plan spiritual și benefice în plan educațional și metodic-instructiv. Oare la ce vor fi trebăluind în lunga vacanță de vară fierbinte, profesorii sătmăreni? Cabinetul de geografie al liceului din Satu Mare a fost păsit de oaspeți din China, Olanda, U.R.S.S., R.F. Germania, Ungaria, R.D. Germană. Dacă din întîmplare, cititorule, îți vei perinda pașii prin nordul transilvan, treci te rog pragul acestui labirint aspereche.

DORIN SĂLĂJAN ■

Zootehnie

Aventura geneticii embrionare

Viței gemeni produși de părinți diferiți cu mame de împrumut

Mai recenta ofensivă dezlănțuită de nutriționiști împotriva cărnii de porc a impus atenției generale, cum era de așteptat, importanța și valoarea economico-alimentară a bovinelor și păsărilor de curte. Argumentele dieticienilor sînt cele cunoscute, dar, oricum, ultimul cuvînt îl va avea încă multă vreme foamea de proteine. Care sînt speranțele și certitudinile pe o planetă la densitatea celor 6 miliarde de suflete ale anului 2000, ce se va întreprinde pentru ca omenirea, așezîndu-se la masă, să beneficieze de o dietă echilibrată în carne, lactate, legume, fructe și paste făinoase ?

Vă propunem un popas la **Institutul de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor de la Balotești** (Sectorul agricol Ilfov).

Pentru înțelegerea modului în care au debutat și s-au extins cercetările de specialitate — interlocutorii noștri au ținut să ne reamintească pentru început cîteva date privind rasele de bovine (taurine și bubaline) de pe teritoriul României. La început a fost Sura românească, rasă autohtonă, descinsă, după unii, direct din bourul sălbatec, deosebit de rezistentă, perfect adaptată la condițiile de climă ale țării, dar cu producții mai modeste de carne și lapte. Peste ea s-au suprapus pe rînd, rasele Siementhal și Fleckvlech (încrucișări din care a rezultat, în Transilvania, prea bine cunoscută Bălțată românească). Schwitz (din care s-a detașat pe parcurs rasa Brună), Pinzgau (cu răspîndire în nordul țării). Roșia daneză și Holstein-Friza, pe cale de a crea o populație nouă în Muntenia și sudul Moldovei. Interesant că prin diligențele institutului, se află în curs întemeierea unei genoteci prin colectarea și conservarea raselor autohtone pe cale de dispariție : Sura de stepă, Mocănița, Pinzgau roșu și negru. În același timp, asupra materialului biologic existent se desfășoară în permanență o muncă de ameliorare și selecție, în care clasarea animalelor din fermele de elită, nominalizarea imperecherilor, selectarea produșilor și afluirea lor spre așanumitele stațiuni de testare sînt verigi de importanță majoră.

Pentru realizarea unei populații de taurine viguroase, de mare randament (deci care să conserve și rezistența rasei locale și performanțele exemplarelor sosite din import) cercetarea acordă o atenție particulară taurilor reproducători. Materialul seminal colectat este utilizat prin însămînțări artificiale în toate fermele de stat și cooperatiste, ca și în sectorul individual aproape la întregul efectiv de femele din țară. Avantajele sînt evidente : în vreme ce un taur de montă asigură pe an reproducția unui număr de 60—70 vaci, prin însămînțări artificiale, un singur exemplar poate provoca fertilizarea a 5—10 mii de vaci. Descendenții vor împrumuta, firește, caracterele acestui ales între aleși, iar materialul seminal, sterilizat, va fi eliberat de orice boli transmisibile. Selectarea reproducătorilor implică mai multe etape : o primă departajare a taurilor în funcție de dezvoltarea lor biologică (în condiții de furajare identice), urmată de testul de reproducere, și de cercetarea capacității de transmitere ereditară a performanțelor proprii. Descendenții masculi intră apoi într-o nouă competiție (se califică cei mai viguroși, cu dezvoltare mai rapidă), iar femelele își demonstrează calitățile la prima lactație. Știința zootehnică actuală a introdus de asemenea, și două teste de mare precizie și finețe. Vom aminti în primul rînd cercetările de imunogenetică, bazate pe studiul grupelor sanguine. Este un fel de poliție judiciară, capabilă de a stabili cu precizie identitatea individului, dacă el aparține sau nu părinților declarați sau presupuși. Pe această cale, ni s-a spus, sînt descoperite anual sute de inexactități, viței fără pedigriu sau cu pașapoarte false la intrarea în fermele de elită. Mai amintim testele electroforetice (genetică biochimică) asupra diferitelor proteine din sînge și lapte și cercetările de citogenetică prin care se studiază însușirile individuale la nivel celular, stabilindu-se corelația între caracteristicile cromozomilor și expresia fenotipică, sau ceea ce permite profilaxia genetică a unor maladii ereditare (prezența, de pildă, a unui cromozom cu aspect anormal, face necesară îndepărtarea animalului propus inițial pentru reproducere).

Prin munca de selecție, repetată an de an, au fost create pînă în prezent 12 linii de Bălțată românească, 9 de Brună și 7 Friza-Bălțată cu negru. Reamintim că o linie, în zootehnie, înseamnă o populație cu părinți comuni de mare valoare, părinți care au lăsat urmași ce se recomandă prin producții mari de carne și lapte. Ea se obține în minim trei generații, munca de selectare durînd pentru fiecare în parte 4 ani. La ora actuală — ne-au declarat specialiștii de la Balotești — materialul biologic existent, rezultat prin realizarea acestor linii, posedă capacitatea genetică pentru realizarea producțiilor menționate în documentele de partid, deci obținerea pe parcursul viitorului cincinal a unei cantități de 5 000 litri lapte pe cap de vacă furajată în I.A.S. și 3 000 litri în cooperativele de producție. Se au în vedere, evident, producțiile medii, deoarece, dacă ne referim la cazuri izolate, atunci putem nota că, în prezent, avem în țară exemplare recordiste care produc zilnic între 40—50 litri de lapte. Și o altă noutate : pentru întîia oară în lume, la stațiunea de la Sighet, a fost obținută, prin selectări succesive, o brună fără coarne, denumită chiar așa, „Bruna fără coarne", o veritabilă senzație pentru vizitatorii din străinătate și care a început deja să fie răspîndită și în zona Argeșului și Craiovei. Avantaje : mai multe exemplare pe același front de furajare, animale mai blînde, mai docile.

Planul de ameliorare a mai cuprins și încrucișarea în interiorul raselor a unor linii sintetice, anume create pentru obținerea de populații hibride. S-au pus de asemenea, bazele, începînd cu 1981, a unei acțiuni pentru înnobilarea bubalinelor (bivolițele), avîndu-se în vedere că în țară există aproximativ 250 000 de bivolițe. Sînt animale ce valorifică nutreturi inferioare ; e adevărat ele produc cantități mai scăzute de lapte, dar procentul în grăsime al acestuia îi conferă o mare valoare. Mai rămîne de adăugat că întreg procesul de ameliorare pentru toate bovinele, se desfășoară în colaborare cu Centrul republican de selecție și reproducție, că întreaga acțiune este computerizată atît la nivelul institutului cît și la nivel republican.

Ei bine, se poate spune că toate cele de mai sus continuă în linii generale — chiar dacă știința operează cu instrumentele biochimiei, electronicii, sau prin intervenții la nivel celular — o tradiție îndeajuns de largă privind selecționarea și ameliorarea bovinelor. Noutățile absolute — mai puțin accesibile înțelegerii comune — sînt relevate de mai recentele procedee de reproducție și în mod special de către transplantul de embrioni. În fața acestui amestec brutal în intimitatea organismului, de eludare a unor funcții vitale, înnăscute, cetățeanul nostru este tentat să dea cu îndoială din cap și să aprecieze, cu un oftat, că nesocotirea naturii poate produce consecințe imprevizibile și ireparabile. În fapt, așa cum arătam și în precedentul nostru articol, omul intervine de milenii, modificînd viața animală și vegetală a Terrei, că, la urma urmei, plantele și animalele de care se slujește sînt creațiile sale, foarte îndepărtate de ancestorii lor direcți.

Astfel, un procedeu curent îl constituie sincronizarea căldurilor la vacile cu stabulație liberă. În acest scop se utilizează prin injectare, substanțe hormonale de tipul progestagenelor și prostaglandinelor. Însămînțarea concomitentă efectuată la toi efectivul de bovine determină obținerea unor viței uniformi ca vîrstă ceea ce, evident, reprezintă un mare avantaj.

Dar procedeul cel mai șocant (pentru însul neavizat) este transplantul de embrioni. Din uterul unei vaci fecundate natural sau artificial se recoltează, la 7—14 zile, embrionul (sau embrionii, 8—12 la număr, dacă s-a folosit metoda de producere a poliovulației), care se introduce apoi în uterul unei alte vaci, vaca primitoare, și căreia îi revine rolul de a dezvolta, timp de 9 luni, fătul conceput „în vecini". Ea nu reprezintă, în fapt, decît un simplu incubator, deoarece vițelul care se naște nu va împrumuta nici o caracteristică a mamei receptoare, semănînd întrutotul cu genitorii lui adevărați. La fel ca în cazul cucului ce-și lasă ouăle pentru a fi clocite de o mamă adoptivă. Dar glumele geneticii embrionare nu se opresc aici. Cercetările institutului au folosit și alte sinusoide biologice. Există posibilitatea demonstrată de a provoca în uterul vacii receptoare o sarcină gemelară (un embrion propriu și unul transferat de la donatoare). În acest din urmă caz vor vedea lumina zilei doi „gemeni" dar care nu vor semăna între ei. Doi frați, fătați de aceeași vacă, dar care, fiecare în parte, va avea o mamă diferită și un tată diferit. Aceste jocuri ale geneticii sînt folosite destul de puțin în practica curentă, deoarece produșii se dovedesc uneori mai puțin viabili sau pot apărea dificultăți la fătare cu consecințe pentru funcția de reproducție viitoare a mamei.

În sfîrșit, cîteva cuvinte despre zootron, acest ultramodern laborator de climatologie. El poate adăposti pentru studiu șase bovine legate sau 14 dezlegate. Instalația este capabilă să realizeze o variație de temperatură de la minus 35 la plus 45 de grade. Se mai poate produce, la dorință, vînt artificial, luminozitate de la zero absolut pînă la lumina soarelui, iar aparate speciale înregistrează conținutul de amoniac atmosferic, pulsul, ritmul cardiac, funcționarea cordului în general la animalele supuse experienței. Un circuit închis de televiziune oferă posibilitatea supravegherii patrupedelor, iar alte instalații înregistrează consumul voluntar de apă, precum și poziția animalelor. Se poate urmări, astfel, comportamentul patrupedelor în condiții foarte diferite de mediu ambiant, influența acestora asupra producției de lapte, a sporurilor în greutate, pentru stabilirea științifică a microclimatului în care animalele demonstrează un maxim potențial productiv.

Sînt succese care fac cinste Institutului. Nu sînt singurele, deoarece specialiștii de aici abordează un front de investigații mult mai larg. În rîndurile de mai sus ne-am oprit numai asupra unor preocupări de dată mai recentă și de factură mai deosebită. Ele constituie tot atîtea premise științifice pentru realizarea, în viitor, la scară națională, a unui număr de 11 milioane de bovine, cifră prevăzută în documentele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

LIVIU TIMBUS

Să fie frumos și să meargă bine!

Există în fiecare oraș anumiți oameni care parcă sînt implantați în inima urbei, fac parte integrantă din cetate, este imposibil să aduci în discuție viața orașului fără a le pomeni numele. Despre un asemenea om doresc să vorbesc în rîndurile ce urmează. Declinat numai prin nume, omul în cauză nu spune nimic. Se înțelege deci că doresc să vorbesc despre pasiunea sa pentru muncă, despre mintea lui mereu în frămîntare, despre ambițiile lui, despre boala care s-a instalat în el atunci cînd nu trebuia și despre pasiunea lui pentru sport.

Se numește Waldemar Zavadzki și, de puțină vreme, a fost numit directorul unei întreprinderi centenare, întreprindere care în ultimul timp a căpătat o nouă denumire : „Întreprinderea de autoturisme" Timișoara.

Nici nu am ajuns bine în orașul de pe Bega și iată-mă posesorul unei informații care m-a descumpănit : directorul Zavadzki este bolnav, și cine știe dacă va termina cu bine fantastica cursă numită autoturism de foarte mic litraj.

— Sînt într-adevăr bolnav — mi se răspunde — iar „boala" mea se numește pasiune pentru meserie, pentru automobil. Dacă pînă nu demult sfera preocupărilor mele se limitau la conducerea unui service pe care îl doream cît mai complex, iată că, de cîteva luni, automobilul a căpătat în mintea mea cu totul alte dimensiuni. Căci, e limpede, una este un service și alta este o uzină producătoare de autoturisme ! Ați văzut, cred, noua firmă ?

Răspunsul directorului nu mă satisface. Informația mea este totuși exactă. Știu că de puțină vreme s-a îmbolnăvit de un diabet care nu-i dă pace. Iar acum, mai mult ca oricînd, are nevoie de sănătate. Directorul face ce face și abate discuția. Nu-i place să vorbească despre boală, din care motiv sînt nevoit să atac alt domeniu. Care este — îl întreb — stadiul noului produs, cel care a schimbat titulatura uzinei ?

— Niciodată nu mi-a plăcut să vorbesc despre un lucru aflat în faze intermediare. Nu este bine, deoarece un produs nou este, firesc, supus unor anumite metamorfoze în timpul elaborării lui, chiar dacă planurile au fost făcute așa cum scrie la carte. Vă pot spune doar că automobilul rămîne, în continuare, același mijloc de locomoție necesar omului modern. Iată de ce secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, inițiator al atîtor premiere ale gîndirii tehnice românești, a semnat decretul Consiliului de Stat prin care întreprinderea noastră își schimbă profilul, devenind cea de-a patra întreprindere românească care produce autoturisme, nouă revenindu-ne misiunea deosebit de importantă de a fabrica mașini de foarte mic litraj.

— Am văzut fabrica și cred că am înțeles bine. Vechea întreprindere își continuă activitatea, avînd planul ei de producție, dar concomitent, prinde contur noua uzină. Cum s-ar zice, țineți doi pepeni într-o mînă. Bănuiesc că nu vă este prea ușor.

— Ați atins, poate, problema cea mai spinoasă a activității noastre. Situația în care se găsește la ora actuală întreprinderea pare într-adevăr la prima vedere, paradoxală. Fabrica veche, care numără cîteva mii de muncitori, are așa cum ați remarcat, un plan (intern-export) ce trebuie riguros respectat. Nu ne putem juca cu producția și cu soarta oamenilor ! Este, dacă vreți, ca o șosea veche, pe care încă se mai circulă, și care trebuie deci bine întreținută, iar alături de ea o șosea nouă, care își croiește drumul cel anevoios, dar sigur. Această dualitate nu poate continua mult, dar la ora actuală există. Aș spune că, în timp ce nouă își face drum și se împlinește, vechiul, treptat, va dispărea, acționîndu-se după principiul vaselor comunicante.

— Îmi dau seama că munca cea mai grea nu se desfășoară în jurul planurilor, ci în mentalitatea oamenilor. Bănuiesc — dată fiind situația — că lupta contrariilor este aici la ea acasă?

— Așa este. Cu toate că aici mi-am început ucenicia, ca inginer (și desi mai sînt în fabrică colegi din generația mea), n-am izbutit să mă obișnuiesc cu un „cadru dat". Cel mai mult am de luptat cu vechile concepții de muncă. Ideile împietrite mă sufocă. Un bun conducător este cel care își modelează colaboratorii după felul său de muncă. Asta, firește se obține în timp. Iar tocmai acest element îmi lipsește. N-am timp de discuții, de colocvii paripatetice. Din aceste motive îi invidiez pe căpitanii de vas. Înaintea ridicării ancorei, ei singuri își aleg echipajul. Din păcate — dată fiind situația de pe teren — eu trebuie să cîștig bătălia cu echipajul aflat pe vas, să ne ansamblăm din mers, ceea ce e foarte greu.

— Oare de ce oameni devin, la un moment dat, prizonierii propriilor idei ?

— Oare de ce ? Poate că ar trebui să disecăm lucrurile în profunzimea lor, dar nu avem timp. La ora actuală lupta cu timpul, în domeniul muncii mele, se numește concurența mondială, unde mediocritatea este exclusă din start. Am o vorbă privitoare la cei împietriți în gîndire. Îi asemui cu o sfoară pe care o poți trage, dar nu o poți întinde. De mulți ani am renunțat să mai trag oameni. Fiecare să se întindă singur.

— Străbateți un moment greu, de cumpănă. La ora actuală, după cîte îmi dau seama, atenția dv. trebuie să se împartă spre două direcții diferite. Știu că sînteți un om capabil, toată lumea mi-a spus-o, dar cred că, mergînd așa, vă poate paște un pericol. Cel puțin în ce privește sănătatea. Dar spuneți-mi, ce gînduri nutriți pentru viitorul imediat ?

— După ce am fost numit director aici am cerut o perioadă de readaptare. Apoi m-am ocupat de vechea fabrică, care, în ciuda părerii unora mergea prost. Am pus lucrurile la punct, au fost numiți în conducere oameni capabili, care se descurcă bine, întreaga mea sufiare îndreptîndu-se numai și numai spre autoturismul de foarte mic litraj.

— ...Căci, iată, inevitabilul bate la ușă.

— Asta-i viața. Trebuie să privim numai înainte. Peste puțină vreme, în curtea aceasta vor circula numai și numai mașini care, sîntem siguri, vor fi apreciate așa cum trebuie de viitorii posesori. „Tehnometalul" a împlinit 100 de ani. Sarcinile lui vor fi preluate de alte uzine timișorene. În materie de producție, sentimentalismele nu-și au locul. La Timișoara a fost produs primul autoturism electric, aici a fost gîndit și creat motorul diesel cu piston rotativ, deci Timișoara a dovedit că are, în acest domeniu, preocupări și realizări competitive și pe plan mondial. Existau deci condițiile ca în orașul de pe Bega să se fabrice acest nou produs despre care avem încredințarea că, odată pus în circulație, va întruni sufragiile celor mai exigenți specialiști.

— Tovarășe director, alături de mine se află un prieten al redacției, om de meserie, inginerul Pompiliu Teodor, care, cu ochiul omului de specialitate, a privit (și a descompus cu mintea) AFML-ul, așa cum îi ziceți dumneavoastră noului autoturism. Am fi tentați să-l descriem pe larg, dar nu putem trece peste dorința directorului, care ne-a cerut, dintr-o rațiune bine întemeiată, să nu dăm încă amănunte. Vă respectăm dorința, dar gazetari fiind, vă cerem ceva în schimb. Să ne promiteți favoarea primului reportaj, cu noul autoturism românesc de foarte mic litraj.

— Asta depinde de dumneavoastră !

DAN BÎRLĂDEANU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Într-un număr anterior dădeam publicității părerea unor tineri bucureșteni despre moda pentru tineret privind vestimentația. La concret vorbind, tinerii opinau că fabricile de confecții și tricotaje prea nu țin, să mă exprim așa, cont de opțiunile și preferințele tinerilor în privința vestimentelor. Am participat recent la un **test-vizionare făcut de Centrala Industriei Ușoare (C.I.U.) într-o sală din str. Izvor nr. 58 din Capitală,** la chiar vizionarea noilor modele de tricotaje pentru primăvara-vara lui 86. Înclin să cred că tinerii noștri aveau perfectă dreptate. Aceleași pulovăre și taioare arhitradiționale, cu o ținută clasică, greoaie, demodată, desuchiată. Participau 8 din cele 34 de întreprinderi de tricotaje din țară. Nu vă ascund că predomina poliesterul și modelele bătrînești, așadar, întrebînd centrala și ministerul de resort, care negreșit vor trebui să pună atelierele de creație la treabă, pe cînd modele tinerești, aerate, plăcute, ușoare, practice, în sfîrșit, cu gust, vandabile, estetice etc.? Pe cînd?

■ **Angela Leș, din Birsăul de Sus nr. 391, județul Satu Mare,** ne scrie că în ciuda faptului că are două sentințe judecătorești, emise de forul competent din Baia Mare și, respectiv, Satu Mare, cu privire la plata alocației de stat pentru copilul Ioan Dănuț Leș, precum și a pensiei lunare de întreținere a minorului, tatăl copilului, Ioan Dulf, din Baia Mare (bul. Unirii nr. 9/11), de mai bine de 2 ani nu plătește cheltuielile de întreținere pentru Dănuț. Ultimul mandat a fost expediat în maiul anului 1983, cu suma derizorie de 45 de lei (față de 495 lei cît minim-minimorum ar trebui să achite lunar). De la acea dată tatăl fugar nu a mai dat nici un semn de viață, părăsind și serviciul de la E.G.L. Baia Mare. Pe unde-și poartă veacul Ioan Dulf?

■ Într-un periplu informațional semnalam despre două furturi cei puțin ingenioase: mecanizatorii **Vasile Badea** și **Alexandru Sava** au sustras de la **C.A.P. Afumați (județul Dolj)** fasole boabe în buncărele combinelor de recoltat, cică, prezentînd „lovituri mecanice". Dacă fasolea s-ar fi dezghiocat de teci cu îmbîcia, ca la țară, sigur ar fi sustras fasole prezentînd urme de „lovituri manuale"! În cel de-al doilea caz, președintele **CPDAM Dolhasca (Suceava), Vasile Lucilian** a suferit de o amnezie aproape istorică spunînd că 48 de miei „lipsă la apel" au fost hăpăiți de clinii hrăpăreți ai ciobanilor-îngrijitori. Nu cumva or fi fost de din ăia cu două picere, stimabile?! Și într-un caz și în altul noi mai așteptăm răspunsul de la factorii de resort cu măsurile care s-au luat împotriva acelora prea lăcomoși între furtișaguri.

■ Primim de la **I.C.S. Mărfuri Industriale Deva (Hunedoara)**: În nr. 28, din 12 iulie a.c., s-a criticat aspectul vizind magazinul de blănuri și căciuli (deși nu este sezonul lor — n.n.), aparținînd de unitatea noastră. Magazinul respectiv a fost închis pentru o perioadă de 7 zile, în vederea deratizării cu substanțe toxice. Pentru închiderea unității din inițiativa proprie a lucrătoarei gestionare, aceasta a fost sancționată disciplinar conform art. 180, litera „b" din Codul muncii.

■ Tradiționalul **Tîrg de fete de pe Muntele Găina (Țara Moților)** s-a bucurat și în acest an de un apreciabil succes. Numărul participanților, al oaspeților și al invitaților s-a ridicat la impresionanta cifră de 10 000. Manifestare tradițională și obicei străvechi, etalare de port popular, dublate de un peisaj mirific, nepereche, bucurîndu-se de prezența nelipsitelor și frumoaselor fete, bune de măritiș, cum se spune, au constituit punctele forte ale Tîrgului din vara lui '85. Sîntem informați că sub egida Consiliului județean al culturii și educației socialiste Alba au mai participat la manifestările obiceiului din Țara Moților artiști de talent din localitățile Abrud, Albac, Avram Iancu, Zlatna, Cîmpeni, Baia de Arieș, precum și invitați și mesageri ai cîntecului și dansului din județele Cluj, Maramureș, Bihor, Arad, Hunedoara, Vîlcea.

■ Un grup de **cetățeni din satul Bătrîni, comuna Starchiojd, județul Prahova** — printre semnatari reținem pe **Ilie C. Nicolae, Toma I. Petrică, Mihai I. Dumitru, Dumitru I. Voinea** — semnalează că Geantă Constantin, din satul Bătrîni, achiziționează și vinde plante medicinale la suprapreț, făcînd pe tămăduitorul de ocazie și practicînd un empirism vulgar, dînd sfaturi medicale și soluții terapeutice, deși are doar 4 clase! Din **adresa consiliului popular comunal Starchiojd (nr. 1 642, din 2 iulie 1984, semnată de Alexandru I. Nedelcu (președinte, și Gheorghe I. Nedelcu, secretar),** — reiese clar că Geantă Constantin „nu posedă autorizație eliberată de biroul executiv al consiliului popular comunal, pentru achiziționarea de plante medicinale".

■ Casa mea este construită încă din anul 1928. Deci, este o casă veche în care au trăit ai mei și trăim și noi, împreună cu fiica noastră, elevă; trăim în bună pace și înțelegere. Numai că, vecinul nostru, Ion Dumitru Zevelcă are, în vremea din urmă, pretenția asupra unei fîșii de teren de 0,30 m din preajma casei. Mai mult chiar, vrea să mă oblige să-mi dărîm gardul și să-mi bat în cuie ferestrele! Cele două ferestre constituie pentru noi singura sursă de lumină naturală, iar fetițel noastre îi trebuie lumină pentru a învăța. Mă amenință cu relațiile lui și chiar a reușit să aducă doi reprezentanți care mi-au bătut scînduri în ferestre! Să fiu bine înțeles, pe mine nu mă interesează ce face vecinul în curte. Nu am nici bani să umblu să mă judec. Sprijiniți-mă ca măcar lumină naturală să pot primi în propria-mi casă. **(Gheorghe Băiețică, str. Florea Geară nr. 48, Corabia, județul Olt).** Cel puțin măsura cu zidirea ferestrelor de la casă ni se pare abuzivă și absurdă.

■ **Dumitru Păpușoiu** găsește cuvinte frumoase pentru orașul său natal, **Tg. Frumos (Bacău).** De la primul obiectiv industrial dat în folosință în anul 1977 — Fabrica de încălțăminte AURORA, la noul abator de păsări, neomițînd, desigur, noul dispensar uman, ne scrie că s-a schimbat fața tîrgușorului moldovean de altădată. Dar zestrea orașului, cu circa 10 000 de suflete, consistă și în copii. În anul 1984 s-au născut, la Tg. Frumos, 320 de copii, iar în acest an 230 de copii frumoși și sănătoși. Așadar, un oraș tînăr și prosper ca multe alte orașe tinere și prospere ale țării. Așadar, vești bune de la Tg. Frumos!

■ În noiembrie 1983 și cu revenire în ianuarie 1984, un **grup de lucrători agricoli din cadrul I.A.S. Inand (județul Bihor),** ne dezvăluia cîteva din abuzurile și sustragerile comise de către fostul director al I.A.S. Inand, Ioan Bolchiș, de soția acestuia, Ana Bolchiș (șefa cantinei). În aprilie 1985 ne-am deplasat la Oradea, dar cazul se afla pe rol în cercetare și urmărire penală. Recent am primit un telefon de la factorii de resort județeni, care ne-au dat tot concursul, comunicîndu-ni-se că Ioan Bolchiș și Ana Bolchiș, precum și cîțiva acoliți din „clan", în urma emiterii sentinței penale, au fost arestați!

■ **Marius Harliczka din Timișoara (str. 3 Decembrie nr. 62/b)** ne scrie că la A.E.O. Sibiu se cresc dihori pentru blana deosebit de prețioasă. Omul, zelos crescător de animale, dorește pui de dihori pentru a-și încropi o crescătorie. Hîtru și pus pe glume, spune că atunci cînd v-a mîngîia blana de dihor el nu se va gîndi la găina vecinului! Lăsînd însă gluma la o parte, cine-l ajută pe M. Harliczka să-și procure o pereche de pui de dihor care, ajunși la maturitate, se înmulțesc repede?

■ Să nu mi-o luați în nume de rău, primăvara și toamna se fac adevărate campanii de presă despre sucuri și băuturi răcoritoare, cît și despre bere. Acum, cînd canicula atinge 39—40 de grade la București, interesul este scăzut pentru aceste sortimente. Mai mult, unele sucuri calde și zaharicoase, precum și unele sorturi de bere, practic nu se pot bea. Ce e de făcut? **(Viorel Ciobanu, Drumul Taberei, Alcea Pavăț nr. 6, București).**

■ **Nica Viorel din str. Republicii, bl. Delia, ap. 28, Pucioasa, județul Dîmbovița,** s-a prezentat la serviciul de audiențe, pe data de 17 iunie a.c., solicitînd sprijinul în vederea reîncadrării la I.T.A. Pucioasa. Tovarășul Ștefan Tache, director general al I.T.A. Dîmbovița, l-a aprobat reîncadrarea în activitate conform calificării pe care o deține, adică, de conducător auto. Să sperăm că Nica Viorel se va ține de serviciu.

■ **Monica Mădăraș din Hunedoara (str. Viorelelor nr. 9)** ne scrie că a revăzut recent filmele „Cobra se întoarce" (japonez) și „Cîineva ca tine" (american). Peliculele au fost ciopîrțite și rupte, iar vizionarea îți procura iritare. Nu există un serviciu tehnic care se ocupă de gradul de uzură al filmelor redifuzate pe marele ecran? Întreabă M. Monica.

■ Cu sprijinul **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Hunedoara,** Vergica Urita a fost repartizată la întreprinderea „Vidra", Orăștie, secția Hunedoara, iar **Consiliul popular județean Prahova** ne-a sprijinit în reîncadrarea Danielei Corina Corneanu la Întreprinderea de anvelope „Victoria" din Ploiești. Mulțumim celor în drept pentru sprijinul acordat.

■ Minerul **Marian Popescu de la Întreprinderea Minieră IPEG Craiova,** ne atenționează, în numele cîtorva ortaci, anume că la punctul alimentar din coloana minieră Cervenița (comuna Prunișor), de la numirea gestionarului Aurel Chirculescu, zis și Relu, lucrurile nu mai merg ca lumea. Vinde pîinea la suprapreț și în cantități industriale, preferențial (cetățeni turci și virzov, din satul Fîntîna Domnească, sînt printre abonați); în aceleași condiții părtinitoare vinde și arpacașul; uleiul trece cu 30 lei litrul; mezeluri nu aduce cu săptămînile pentru că „îmi ieșe de la pîine". Iar programul său de lucru este de 1—2 ore pe zi. Colac peste pupăză, acest ins a fost condamnat de către Comisia de control la 6 luni închisoare, dar continuă să aibă gestiune! E corect?

Nu e corect! Cînd aceleași păreri sînt împărtășite de Mircea Gheorghe, șef brigadă, Aron Motaianu, maistru, de Gheorghe Simion, Nicolae Căpățînă, Petre Briceag și alți mineri, este cert lucru că un asemenea specimen nu-și merită locul printre mineri.

■ **Serviciul de circulație și mișcare din cadrul I.G.M.B.,** răspunde scrisorii lui Petre Goginschi (str. Caporal Ruică, nr. 5, sector 5, București): În proiectul de modernizare a șoselei Mihai Bravu, aprobat și de comisia de circulație a C.P.M.B., nu a fost prevăzută stația „Caporal Ruică", deoarece aceasta nu se încadrează în valoare minimă de 500 m a intersecției, fiind la numai 350 m distanță de stația din pasajul Muncii. În acest context, nu se consideră oportună reînființarea stației de tramvai „Caporal Ruică", distanța de parcurs pe jos necreînd probleme deosebite călătorilor.

■ **Tinărul scriitor ardelean de limbă maghiară, József Sőtesz,** ne relata că întors dintr-o călătorie din țara vecină și prietenă, R. P. Ungaria, a constatat că în editura „Europa" din Budapesta a fost tradus un volum de poezii din lirica lui Ioan Alexandru, sub titlul „Iubiri imaculate" („Szeplőtelenek Szentelek"), în traducerea lui Kányádi Sándor și cu o prefață semnată de autorul maghiar mai sus menționat. Exemplul traducerii liricii lui Ioan Alexandru nu este singular. La editura budapestană „Europa" au mai apărut în traducere opere semnate de Augustin Buzura, Nichita Stănescu, Marin Preda, D. R. Popescu, Marin Sorescu, A. E. Baconski, Constantin Țoiu, Ștefan Bănulescu etc., precum și culegeri selective din creația prozatorilor și poeților români contemporani.

■ La cimitirul „Reînvierea" din Colentina — ne scrie **Eleonora Tocaci din Șos. Mihai Bravu nr. 3, bl. ALMO-3, ap. 114, sector 2** — am constatat în două-trei rînduri un fenomen deosebit care, cred, trebuie să ne dea puțin de gîndit. Pe aleea principală din cimitir era așezată o masă plină cu bucate și băuturi, iar sub un tei se pregăteau friptane și mici. S-a încins un chef în toată legea. Să-mi fie, vă rog, cu iertare, știu ce înseamnă valoarea tradiției și așa zis-a „pomană a mortului", dar aici era vorba de alteeva. Un loc de veci și de ploase aduceri aminte nu este cazul să fie maculat de astfel de deprinderi oricum bulevardiere.

Sînt zone ale sacrului și pietății prin care nu se umblă decît cu lacrima și cel mult cu o floare.

■ Povestea celor doi frați, **Ioan Anițaș și Dragoș Anițaș din Pojorîta, județul Suceava,** nu este una prea veselă. În goană după bruma de moștenire lăsată de părinți, Ioan Anițaș trece la grăbită socoteală și „cureaua cu mărgele, bundița și căciula" cu care, de fapt, a fost înmormîntat tatăl lor, iar la înmormîntarea mamei trece la neomcnească socoteală „cununa de flori, diverse materiale, panglică neagră, pioneze etc., cheltuieli de transport la înmormîntare de la Cluj-Napoca la Pojorîta", precum și „obol pentru pomenirea morților" etc. etc. Fiind vorba despre părinți, fiind vorba despre copii ajunși ei înșiși părinți, cu stringere de inimă trebuie să le aducem aminte că sînt trepte ale demnității umane sub care nu este permis nici din greșeală să pășești.

■ Primim de la **Uniunea Cooperativelor de Producție a Sectorului Agricol Ilfov:** În perioada martie-septembrie 1982, Ștefana Bodișa, din București, a lucrat în cadrul C.A.P. Bragadiru, la secția PVC, condusă de Viorel Mezei. Din cercetări a rezultat că susnumita a prestat muncă la domiciliu, iar produsele sale au fost valorificate de către C.A.P., cuvenindu-i-se suma de 19 727 lei. Așadar, scrisoarea este întemeiată, iar C.A.P. Bragadiru a depus toate diligențele în vederea plății, întocmind în acest sens borderou de plată cu situația anexă, dar BAIA—SMB a făcut refuzul plății, motivînd prescrierea drepturilor.

N. N. Solicităm ministerului de resort sprijin în elucidarea cazului de la C.A.P. Bragadiru, mai cu seamă că sînt drepturile legale ale Ștefanei Bonișa, pentru care a prestat muncă efectivă.

■ **Marin Simion, M. Ungureanu și Aurel Popescu din str. Th. Speranția nr. 12, sector 3, București,** ne sesizează că încă din toamna anului 1984 în dreptul imobilului nr. 15 din strada mai sus amintită, o conductă de apă potabilă curge în voia soartei. Au anunțat serviciile ICAB în repetate rînduri, dar li s-a răspuns cu „mai așteptați!". Am fi curioși să aflăm cine de la ICAB va plăti sute de metri cubi de apă potabilă irosiți pe apa sîmbetei?...

■ **Consiliul popular al județului Vrancea** răspunde scrisorii lui Sache Lungu, din satul Scînteia, comuna Jariștea, județul Vrancea: Autoritatea tutelară a comunei Jariștea, constatînd că viața familiei Lungu este în primejdie (tatăl și mama fiind stăpîniți de viciul alcoolului), încă din decembrie 1984 a întocmit documentele de internare în unități de ocrotire ale minorilor. Prin hotărîrea nr. 3 și 4 a Comisiei Județene de Ocrotire s-a reglementat internarea celor doi minori, Fănuța și Mariana, la casa de copii școlari fete din orașul Panciu, județul Vrancea unde se află în momentul de față.

■ **Oficiul farmaceutic Craiova** răspunde lui Mircea Constantinescu (Craiova Nouă), bl. 65, ap. 10) cu privire la solicitarea medicamentului CLORFENOXAMINĂ: Furnizorul nostru este Întreprinderea de Medicamente București, subordonată Centralei Industriei de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, care a contractat, în anul 1984, 12 000 flacoane CLORFENOXALINĂ, însă nu au fost livrate. Pentru anul 1985 produsul nu a mai fost contractat de către furnizor.

N. N. Este de necrezut cu cîtă nonșalanță se spală pe mîini factori care ar trebui să vegheze trup și suflet la sănătatea publică, acuzînd vicii de formă.

■ În ziua de 15 iunie a.c., înainte de prînz — ne scrie **Iustin Tătar, din sona Ion Ionescu de la Brad, bl. 27, ap. 2, Timișoara** — am chemat urgent salvarea pentru fetița mea. Avea tuse convulsivă și temperatura urca peste 39 de grade. Medicul de pe salvare, Apostol Ovidiu, în loc să se preocupe de starea gravă a copilei mele m-a luat la trei păzește că de ce n-am dus-o la circă ș.a., grăbindu-se foarte că mai avea un copil cu temperatură în zonă. Nu e omenesc.

■ **Ștefan Cerchez din Cîmpulung Moldovenesc, str. 23 August nr. 75, județul Suceava,** lucrează de 25 de ani în domeniul sanitar în acest orășel din Moldova. Prin natura meseriei, prin vechimea în această profesie umanitară, dar, de ce să nu spunem, și prin numele de frumoasă rezonanță istorică, este cunoscut în Cîmpulung Moldovenesc. O întîmplare nu tocmai banală l-a făcut să ne scrie. Ce anume? A primit din partea Direcției sanitare județene cel de-al 13-lea salariu, sau gratificația, cum i se mai spune. Din grabă ori din greșeală, pe mandat figura o banală greșeală cu privire nu la identitate, ci la domiciliu. Fata de la ghișeu, Aspasia Juncan, deși a fost asistată medical de nenumărate ori de Ștefan Cerchez, refuză să-i dea cei 924 de lei, ba mai mult, se grăbește să expedieze imediat banii la Suceava. Vă dați seama că aici nu poate fi vorba de cine știe ce severe instrucțiuni, ci de o reavoință. Zelul fetei de la ghișeu este demn de o cauză mai bună.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Elena Mocanu — Durnești (Botoșani): Vechimea în muncă utilă la pensie a celor care lucrează în cadrul cooperației de consum — în sectorul de prestări servicii se determină în funcție de veniturile realizate, raportate la retribuția tarifară minimă pe economie corespunzătoare ■ **Neculai Munteanu** — Mărășești: Pe perioada concediilor fără plată nu aveți dreptul la spor de vechime ■ **Irina Ciorcaș** — Satu Mare: Pensie de urmaș s-ar fi putut acorda numai dacă moștenitoarea decedat ar fi dovedit o vechime de cotizare de cel puțin 10 ani și deci ar fi avut dreptul la pensie pentru vechime de cotizare și limită de vîrstă ■ **Ilioria Duma** — Lugoj: În funcția de subinginer principal pot fi încadrați subingineri care au o vechime de cel puțin 8 ani în funcții tehnice ■ **Viorel Coldea** — Cluj-Napoca: Pentru motive temeinice, care vor fi apreciate de către instanța de judecată, bunurile comune se pot împărți prin hotărîre judecătorească și în timpul căsătoriei ■ **Roman Sterp** — Jiana (Sibiu): Au dreptul să călătorească gratuit cu mijloace de transport în comun, urban, în localitățile în care domiciliază, invalizii și accidentații de război în gradul I de invaliditate sau marii mutilați. Dv. fiind pensionar IOVR gr. II nu beneficiați de reglementările menționate ■ **Roily Grumber** — București: Restituirea în numerar a depunerilor din contul curent personal se face titularului sau altei persoane (cel mult două), împuternicite de titular prin clauză ■ **Lucheria Chirilă** — Sarichioi (Tulcea): Pe perioada la care vă referiți nu ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. Legea nr. 4/1977 nu prevede reducerea programului de muncă cu 1/2 normă la invalizii de gr. III. ■ **Lucia Radu** — București: Sumele rămase neîncasate pe luna în care a avut loc decesul se plătesc numai membrilor de familie ■ **Maria Artin** — Letea Nouă (Giurgiu): Adresați-vă cu recomandarea medicului de specialitate la Întreprinderea de protezare din București, str. Negustori nr. 6—8 ■ **Viorica Iușco** — Iași: Dacă ați fi promovat în sesiunea de vară toate examenele și proiectele cu media cel puțin 7, ați fi putut cere transferul la cursurile de zi, la aceeași facultate, în limita locurilor disponibile.

MARGA NEDELEA ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Gestul cît o mie de vorbe

Trecuseră vreo cincisprezece ore de la întîmplarea ce va fi relatată în rîndurile de față și colegul meu de serviciu, Gheorghe Filip, unul dintre martorii oculari, încă mai palpită de emoție. Se aflau în după-amiaza zilei precedente cu copiii în preajma lacului din Parcul I.O.R. Canicula sufocantă din ultima decadă a lunii lui cuptor făcuse ca sute de părinți și copii, bunici și nepoți să se adune în această oază a cartierului Balta Albă, unde aerul era, oricum, ceva mai suportabil. Mișcări lente, evantaie, jocuri improvizate de prichindei, admonestări de genul „Te duc imediat acasă, dacă nu-l dai și lui mașinuța" etc. animau aleile arhipline.

Totul părea firesc. Cînd, din senin se petrece un eveniment fulgerător care pe cei aflați cu totul întîmplător pe „față" îi lasă cu răsuflarea întretăiată. Un zgomot instantaneu și izolat, produs de aruncarea cu viteză în apă a unui om îmbrăcat, a făcut să încremenească de curiozitate și chiar de spaimă și copiii mai receptivi, de pe mal, darmite pe virstnici. De unde apăruse și de ce se aruncase tînărul acela, pare-se în uniformă de militar, nici măcar nu erau siguri, se întrebau cei din apropiere, îngrijorați de soarta celui care plonjase îmbrăcat exact acolo unde apa era mai adîncă, ducîndu-se ca un pietroi la fundul lacului. Cîteva secunde mai tîrziu „scafandrul insolit" reapărea din adînc, dar numai pentru a mai absorbi o gură de aer și iar se cufundă, lăsînd să se înțeleagă, de această dată, că nu era vorba de un gest nesăbuit, ci de o intervenție promptă, reflexă, dictată de un interes major.

Atît cei din apă, cît și cei de pe mal se strîng tot mai mult într-un cerc viu de curioși în jurul punctului de unde trebuie să reapară tînărul militar. Da, îi văzuseră de acum uniforma, știau cu precizie că cel care plonjase ca o nălucă era un militar în termen. De ce o făcuse însă? Cîteva clipe mai tîrziu, salvatorul avea să reapară la suprafață, ridicînd spre mal, spre mirarea celor prezenți, un țînc de nici doi anișori, care căzuse de pe taluz, fără să fie observat de altcineva, în afara tînărului în uniformă, exact acolo unde locul este mai adînc.

O fracțiune de secundă, un gest reflex, care spune mai mult decît o mie de vorbe.

Salvatorul este soldatul în termen *Mircea Besleaga* de la o unitate a Ministerului Forțelor Armate. Cu greu i-am aflat numele, replicînd celor care doreau să-l cunoască: „Dar ce rost are să-mi aflați numele. Oricine, aflat în locul meu ar fi procedat la fel...", ceea ce conturează și mai expresiv profilul moral al tînărului de astăzi.

MIHAI GROZAVU

Răcoritoarea fierbinte

Întîmplător, trebuia să aștept. O oră, dacă nu mai bine, am stat pe marginea trotuarului fierbinte. Căldura făcea asfaltul ca o plastilină și lumea se grăbea înnebunită spre un loc mai umbros. Nu aș fi observat viața secretă a aprozarului dacă m-aș fi oprit pentru cîteva clipe ca să cumpăr ceva. Dar trebuia să aștept, să aștept, în căldura aceea de-a dreptul siderurgică, care teroriza și stîlpii de curent, și copacii, și bordurile de beton. Darămite oamenii. Cînd am văzut tava de aluminiu cu cîteva sticle de răcoritoare înotînd în apa limpede am trăit o senzație odihnitoare de stingere, de plăcere. Și în timp ce mă îndreptam spre tonetă, un bătrînel în cămașă cu mînecă scurtă și cu pălărie s-a oprit și s-a uitat la ceapa deșertată pe tarabă. Nu era nici prea mare, dar nici mărunță. Oricum, l-a întrebat pe vînzător dacă e de anul ăsta. De aici a început totul. Vînzătorul i-a zis, ce bre, ești chior? Bătrînelului, ca la un șoc, i-a căzut pălăria pe ceafă. Nu știu ce i-a apucat, dar i-am auzit cum zice, lasă, lasă, mă pricep și eu că doar sînt de la țară. Atît i-a trebuit. Vînzătorul Valeriu Moraru s-a enervat și a apelat la expresii din cele mai jignitoare. M-am apropiat și am cerut o sticlă cu răcoritoare. Mi-a desfundat-o și mi-a întins-o. Era fierbinte. Am încercat să beau o gură, dar mi-a rămas în gît. Era superfermentată și a trebuit s-o arunc. Abia în clipa aceea vînzătorul a pufnit în rîs. Nu puteai să-mi zici dinainte că e caldă? Păi dacă n-ai întrebat. Cum să întreb, cînd îți sticlele în apă cu gheață! Ala nu e gheață, e numai ce-a rămas din ea. De cînd? De ieri dimineață. Rîde de mine, de parcă el ar fi un marțian, un oarecare căzut din întîmplare lîngă toneta unității 303 din Piața Mihail Kogălniceanu. Nu-i pasă nici de căldură, nici de răcoritoarea fierbinte, nici de cei care se păcăleau. El vinde. Și nici nu pare interesat de cît vinde. Iel ceva, e bine. Nu iel, să fii sănătos. Valeriu Moraru abandonează toneta și intră în magazie cu oameni care au cărat lăzi. În locul lui vine un bărbat în cămașă de nailon, roșie cu dungi albastre. Cînd un trecător cere o răcoritoare îi spune cu regret, e caldă tată. Nu vinde decît roșii și ceapă. Altceva nu are. Cel puțin așa pare. Sosește însă o bucătăreasă de la berărie. Vine cu plasa sub braț. Intră în magazie la Valeriu Moraru și iese cu ea plină. Se văd piersici grase și pufoase. Aveți piersici? Am avut azi dimineață, răspunde omul în bluză albastră cu dungi roșii în timp ce golește cîteva sticle de răcoritoare în termosul unei bătrînici. Evident, nu-i spune că băutura e fermentată. Din cînd în cînd mai face hoz de seama gheții care de ieri dimineață s-a cam încălzit. Între timp, unul din cărătorii de lăzi se îndură să aducă una plină cu piersici. Imediat se așază cîțiva oameni care așteaptă să cumpere. Ușor, ușor, că n-avem decît o ladă, zice vînzătorul. Între timp, oamenii de ajutor își umplu plasele în magazie, plătesc și pleacă pe tăcute. În birou, șeful de unitate completează bilețele, facturi, formulare, în vreme ce soarele fierbe sticlele cu răcoritoare, ceapa și roșiile, iar omul în dungi stă după tarabă de parcă ar fi silit s-o păzească, nu să vîndă ceva.

Am încercat să schimb cîteva cuvinte cu șeful de unitate, Cornel Georgescu. A fost mai degrabă tentația unei aventuri. Omul n-a îndrugat mai mult de 3 cuvinte ca apoi să tacă, să scape alte două vorbe fără nici o legătură. Civilizația în comert uneori e mai rară decît marfa, poate chiar mai prețioasă. Cînd ți-e lumea mai dragă, simți că pe cîte un vînzător sau pe un responsabil îl taie un dispreț și-o lene că dacă ar fi de metal l-ar spinteca stomacul. Și pe Cornel Georgescu, om în toată firea, responsabil în halat, cu pantaloni șifonați și cu șlapi în picioare, l-a apucat mutenia și a ieșit în stradă ca să spele trotuarul, să arate cît de săritor și de bun gospodar este. M-a pufnit rîsul și responsabilul, în timp ce răcorea asfaltul cu o măturăudă, m-a întrebat:

— Ai dumneata vreun martor că moșu' a vîndut piersici?

Am vrut să-i zic că nu, că n-am în acel moment dar pot avea mîine, poimîine, sau în oricare altă zi. Dar m-a izbit seninătatea aproape inconștientă a omului care mințea fără rușinare, a celui care nu se teme de nimic. Și am plecat amărît, zădărît de o mie de întrebări. Oare ce putem face împotriva lipsei de bun simț, a nerușinării și incorectitudinii unor oameni din comerț?

Și cum ne putem apăra de asta, cum să ne ferim nervii? În loc de răspuns m-am depărtat pentru că așteptasem destul iar de la unitatea 303 din Piața Mihail Kogălniceanu nu aveam ce să cumpăr.

CORNEL NISTORESCU

Civilizația berii

Foarte rar am simțit nevoia să mă așez la o masă, ca să beau o bere, deși nu i-am disprețuit niciodată pe cei care, secați de căldură, s-au oprit la prima instituție cu sticle și au golit o halbă dintr-o suflare. Dar de fiecare dată cînd am ajuns într-o gară, autogară, în preajma unui bufet de cartier sau chiar la restaurantele de condiție mai modestă m-a frapat aerul și comportamentul băutorilor de bere. Chiar dacă această băutură face parte dintre miturile lumii moderne, chiar dacă la această oră ea se află într-un impas nu de ordin financiar ci, mai degrabă moral, apa minerală și sucurile deschizînd o modă printre tinerii din multe țări, în special printre rockeri admiratori ai lui Bruce Springsteen cel care cîntă „Sînt pe foc, sînt pe foc, ard după tine", armata băutorilor de bere a rămas enormă și poate că e vremea să discutăm puțin despre civilizația berii. Atît de mulți rezolvă impasul unor timpi morți cu soluția „hai să bem o bere!" încît merită să o băgăm în seamă, mai ales că dincolo de această invitație nevinovată pot începe și se pot afirma atîtea lucruri încît le cuprinde nedumerirea.

Zilele trecute am ajuns cu totul și cu totul întîmplător la un restaurant cu autoservire, aflat pe Bulevardul Armata Poporului, la parterul ultimului bloc din București. Într-un spațiu comercial rezonabil, cu o sală care avea nevoie de niște gospodari adevărați, cu o terasă amplasată pe trotuar, fără umbră, dar terasă, se agita o grămadă de băutori de bere. Era cald, sufocant. Oamenii beau bere la sticlă și-și omorau timpul în așteptarea unui autobuz de la autogara Militari sau a cine știe cărui fapt care nu se mai petrecea. Și beau bere de parcă ar fi înghițit-o cu ciudă, de parcă ar fi fost siliți s-o bea, de parcă nu le-ar fi făcut decît un rău ireparabil. Direct din sticlă, pînă la fund sau pînă la jumătate. Trec la următoarea și nici ea nu rezistă mai mult de cîteva minute. Pe la picioarele meselor e plin de sticle, pe mese, la fel. Mulți Era cald, sufocant. Oamenii beau în picioare, scuturînd scrumul pe unde apucă. Unii o cumpără din spatele alimentarelor și o beau la cîțiva metri de punctele de desfacere, alții se rezemă de garduri și între două înghițituri pun sticlele pe iarbă sau pe asfalt, fac gălăgie, ridă sau povestesc, vrute și nevrute (folclorul născut la o bere abia ar încăpea în cîteva sute de cărți). Adevărul este că nu prea știm să bem bere, să ne bucurăm de răgazul de a ne așeza la un pahar de vorbă. Multe din locurile unde se vinde bere, mai ales acolo unde se consumă imediat, pun bunul gust și civilizația pe un plan secundar sau *sînt* chestiuni tratate cu indiferență și de consumatori și de vînzători. Dacă aceste scene cu oameni și bere, ar fi de întîlnit doar la periferie, în clădiri vechi, în spații înghesuite sau îndoielnice am mai avea o justificare. Dar îndoielnica imagine generată de civilizația berii poate fi descoperită chiar și în locuri plăcute, în unități comerciale noi, abia date în folosință, care inițial arătau impecabil iar acum arată incredibil. Dacă nu ești consumator, e preferabil să ocolești locurile unde se bea bere, această băutură de care nu prea știm să ne bucurăm. La Bacău, într-un restaurant de mina întîi din centrul orașului, am văzut ospătărițe în rochie lungă și ospătari cu frac și papion servind bere la mese aglomerate, la care clienții beau și mîncau semințe. La hanul Mațu vîndutul de bere era o afacere. La fiecare sticlă ospătarul ciupea un leu.

A bea o bere a devenit un reflex modern de om civilizat. Și cu toate acestea unii dintre noi o fac de parcă s-ar teme să nu se termine, de parcă ar urî-o, de parcă le-ar fi indiferent cum arată în chipa în care duc sticla la gură. Dacă multora le este indiferent cum golesc o sticlă, unora dintre comersanți pare a le fi și mai indiferent. Pentru ei contează numai cît vînd și cît încasează. Dar asta nu înseamnă că și-au făcut datoria. În fond noi ar trebui să le cerem să respecte legea, să-i oblige pe băutorii de bere să se poarte civilizat, să transforme acest reflex cu aparență de biologie într-o manifestare de bun simț și gust o omului care nu-și poate domina plăcerile. În fond, unitățile comerciale noi, alimentarele spațioase au fost create nu pentru a vinde în spate din lăzi, nu pentru ca fiecare să bea pe unde apucă, ci pentru a pune la îndemîna tuturor cadrul unui comert civilizat.

Băutul berii e un gest civilizat căruia nu i-aș găsi echivalent decît în expresia despre cei șapte ani de acasă.

BOGDAN NISIPOIU

Cronica șoselei

Un hău al durerii

Mulți dintre cei care vor lectura aceste rînduri vor pune poate la îndoială verosimilitatea scurtei mele povestiri. Alții vor invoca destinul. Indiferent, însă, cum este privit, adevărul rămîne la fel de autentic.

Avem în față doi oameni cu părul complet alb, în ciuda celor 42 de ani pe care îi are sotul, și ai celor 37 de primăveri ale soției. Privirile le sînt împietrite, suferințele au săpat brazde adînci pe chipul lor. Zîmbetul, la fel ca al oamenilor care au pătimit mult, le este trist. Convorbirea se încheagă greu. Îmi este extrem de dificil să ajung la întrebarea cea mai dureroasă. Femeia mi-o ia însă înainte: „Nu-i așa că sîntem un caz unic? Să-ți pierzi toți cei trei copii în accidente de circulație este un fapt nemaiîntîlnit. Și dacă am fi fost niște neglijenți, niște nepăsători. Oare ce rău am făcut, noi, oamenilor de ne-a fost dat să suferim atîta? I-am ajutat pe toți, în limita mijloacelor noastre, hăinuțele rămase mici ale copiilor le dădeam celor lipsiți de mijloace, pe care i-am înțeles întotdeauna, și cînd n-au avut medicamente ori i-au încercat alte nevoi, i-am înțeles pentru că și noi am fost ajutați cînd am plecat de la zero. Eram studenți cînd ne-am căsătorit. Eu la filologie, iar Mircea la mecanică fină. N-aveam locuință, mîncam la cantină, iar singura noastră distracție era să ne plimbăm seara, de două, trei ori pe săptămînă, în parc. Încetul cu încetul, visul nostru de a ne întemeia o familie s-a transformat în realitate. Faptul că ne număram printre cei mai buni studenți, ne-a ajutat să fim împreună chiar de la terminarea facultății. Apoi au urmat copiii: Adriana, Mihăiță și Dănuț. Nu există fericire mai mare pe lume, după opinia mea, decît să ai în jurul tău niște făpturi de care să te bucuri în permanență. Chiar micile lor năzbîtii pentru noi erau fermecătoare". Femeia nu mai poate vorbi, o podidesc lacrimile. Bărbatul, și el cu ochii înlăcrimați, îi strînge cu delicatețe mîinile.

„Pe Dănuț l-am pierdut primul. Îl trimisesem la bunici. Un sat de munte, liniștit. Se simțea minunat. Aer curat, îngrijire bună, lapte proaspăt, bătrînii care îl adorau, animale pe care nu le văzuse la oraș decît în poze. În sfîrșit, totul decît să ai în jurul tău niște făpturi de care să te bucuri în permanență. Chiar micile lor năzbîtii pentru noi erau fermecătoare". Femeia nu mai poate vorbi, o podidesc lacrimile. Bărbatul, și el cu ochii înlăcrimați, îi strînge cu delicatețe mîinile.

„Pe Dănuț l-am pierdut primul. Îl trimisesem la bunici. Un sat de munte, liniștit. Se simțea minunat. Aer curat, îngrijire bună, lapte proaspăt, bătrînii care îl adorau, animale pe care nu le văzuse la oraș decît în poze. În sfîrșit, totul depășea orice închipuire. Ne-am gîndit să-l luăm înapoi, dar ne-am răzgîndit. Ne-am zis că e mai bine așa, că are aer curat, mîncare bună, că se va întări. Ne-am înșelat. Într-o duminică, pe la prînz, am primit telefon să venim urgent, am presimțit că era vorba de o nenorocire. Într-o localitate izolată unde practic nu existau decît cărute și bicicliste, băiețelului meu a fost călcat de un camion abătut în treacăt pe acolo. Șoferul plecase de la unitatea situată la 20 de km să-și ia ceva îmbrăcăminte, sau nu știu ce, de acasă. Copilul avea 6 anișori, în toamnă urma să meargă la școală. Împreună cu o verișoară de aceeași vîrstă, colorau niște desene. Irinuca l-a strigat să vină la ea, să-și continue joaca, iar bietul Dănuț a luat-o la fugă peste drum. Șoferul se baza, probabil, că drumul e absolut necirculat. Nu mult după aceea, mi-am pierdut și părinții. Nu erau prea în vîrstă, tata 65, iar mama 60. „Nu putem să ne împăcăm cu gîndul că sub ochii noștri ți-a fost ucis copilul", spunea tata. Pentru noi, părinții, vă imaginați, durerea era dublă, suferea și pentru pierderea băiatului, dar și din pricina remuscării bătrînilor.

Apoi a venit rîndul lui Mihăiță. Ce minte ageră avea! La început am crezut că-i vorba de superficialitate, de usurință, dar el învăța lecția la perfecție, încă din clasă. Iar acasă, în cel mult o oră își făcea exercițiile. Avea 10 pe toată linia. Ne-am interesat la școală". „Cu băiatul dv. n-avem probleme. Ce bine dacă ar fi toți la fel. Adevărat, trebuie să-l puneți să exerseze mai mult. Nu-i deajuns numai inteligență, trebuie detalii, veniți aici", a fost răspunsul. Spitalul e aproape. Cu mașina noastră am făcut doar cinci minute. „Nu-i puteți vedea, copilul e la reanimare. Tot ce vă putem spune e că băiatul are multiple fracturi și leziuni interne. Vă rugăm să ne înțelegeți. Facem tot ce depinde de noi!" Spre seară, după ce am așteptat pe hol cîteva ceasuri, văzînd fața obosită a chirurgului îndreptîndu-se spre noi, am înțeles că totul e pierdut. Cine să știe că venind de la școală, cîțiva băieți din clasa lui Mihăiță, inventaseră un joc diabolic: cine traversează strada în fugă, cît mai aproape de botul mașinii care se apropie! Îi numeau exercițiu de cascadorie.

Toată dragostea noastră se concentrase asupra Adrianei. An de an se făcea tot mai frumoasă, o fată cu trăsături regulate, cu părul blond, ondulat, înaltă. Important era însă că avea o judecată sănătoasă, iar rezultatele la învățătură o onorau atît pe ea cît și pe noi deopotrivă. Mi-a cerut voie să meargă la o mică petrecere, prima dată cînd îmi solicita un asemenea lucru. Un coleg își serba majoratul. Cunoșteam familia, oameni serioși, de încredere, deși pustiului i se cam împlineau toate dorințele, chiar înainte de a le formula. Cam infatuat, iar la învățătură mediocru, deși era ager la minte. Îmi dădeam seama că o place pe Adriana. Nu eram prea încîntată de această prietenie. Din cele trăite și văzute, pustii ăștia nu ofereau prea mari garanții. Cînd s-a privit pe coridor, în oglindă, înainte de plecare, mi-am aruncat ochii spre ea. La 16 ani, cu circa 1,80 m pe care îi avea, arăta ca o fată de 19—20 de ani. Să nu întîrzii scumpa mea, bine? „Da, mămico, n-ai o grijă". Pierderea fraților lăsase pe chipul ei o undă de permanentă tristețe. Zîmbea, rîdea, dar în ochi îi ghiceai durerea ascunsă. Dacă aș fi știut că zîmbetul de la ușă va fi cel din urmă! „Știți cum se manifestă unii tineri în ambianța creată de adolescentele care îi înconjoară, a dansului, și mai cu seamă a licorilor pe care le sorb, fără să le cam știe măsura? Le-a propus fetelor o plimbare cu mașina părinților, plecați de acasă pentru a nu influența asupra atmosferei de veselie și tinerețe. „N-am încă permis, dar conduc perfect, o să vedeți! De altfel nu vom parcurge decît cîteva sute de metri, pe-aici, pe străzile din jur, le-a asigurat pustiul". Fetei mele i-a rezervat locul de lîngă dînsul. Brava tot timpul, pînă cînd la un viraj, a intrat cu dreapta într-un stîlp metalic. Adriana a murit pe loc. Ceilalți au fost ușor răniți.

Lung timp apoi am fost internată în spital. În zilele de lucru ne luăm cu proiecte, cu studii, rezolvăm probleme. Groaznic e în zilele libere, cînd goiul din jurul nostru e teribil. Atunci plecăm de acasă, chipurile să ne detasăm de orice lucru care ne aminteste de copii. Afară, pe stradă, vedem însă familii cu copii în jurul lor. Așta-i trista noastră poveste. Trei doamne și toți trei în variantă modernă, nu? Nu mai pot nici plînge, vedeți? Mi s-au uscat lacrimile".

VICTOR BEDA

3R

O mină de suprafață ȘPANUL

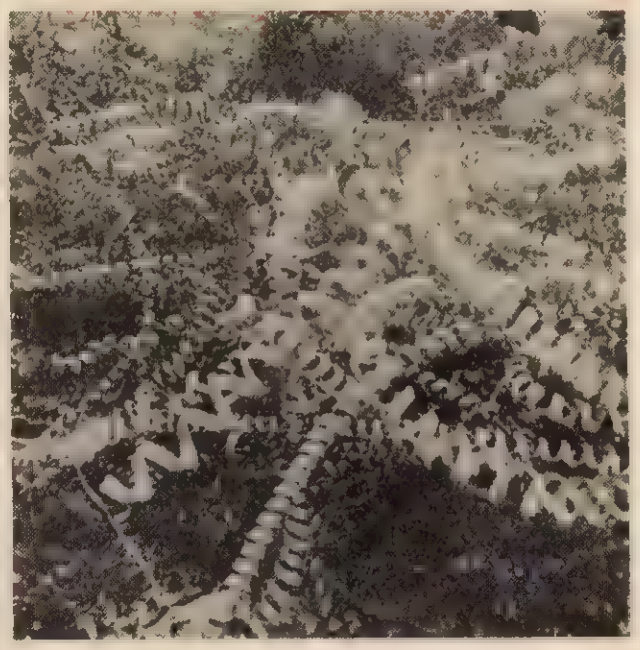

Există șpan. Nu poate să nu existe în industriile prelucrătoare oricît de automatizate și perfecționate ar fi mașinile unelte. În unele uzine, cum sînt cele de rulmenți, ca și în numeroase alte secțoare ale construcțiilor de mașini rezultă chiar în cantități foarte mari. S-a vorbit, se vorbește că sufocă atelierele de producție și locurile de depozitare, că, pentru transportul lui — a celui foios, mai ales, — necesită kilometri și kilometri de vagoane de cale ferată a căror plimbări cu „fulgi" de metal costă incomparabil față de prețul acestora. Realitatea aceasta este. Avem și studii tehnico-economice și balanțe ce o probează. Din datele centralizate la Ministerul Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe și la Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile se estimează o cantitate de așchii rezultată în economia națională, la nivelul anului 1984, de circa 900 000 tone. Se transportă anual, de la unitățile producătoare la cele consumatoare, circa 661 000 tone, pe o distanță medie de transport C.F.R. de 300—350 km, cu un preț mediu de 361,25 lei pentru un vagon. Sînt necesare astfel, anual, circa 190 000 vagoane a 10 tone, însemnînd o cheltuială de circa 68 milioane lei. Miezul problemei pentru unele întreprinderi — cu optici de particulari înguști, preocupați doar de interesele proprii — este de a scăpa de ei, de a-i vedea dincolo de porțile lor. Nu contează cum. Pentru economia națională este însă altul, major și indiscutabil. Indiferent sub ce formă și pe ce treaptă de producție s-ar afla, metalul înseamnă metal. Adică materie primă. Ce înglobează muncă, energie, alte materii prime și alte valori. O materie primă ai naibii de scumpă, la stadiul de azi al industriilor lumii. Deci, o bogăție ce trebuie gospodărită cu cel mai înalt simț de răspundere.

Sistemul cel mai rentabil de recuperare a șpanului este brichetarea lui. Este demonstrat și pe plan mondial. Prin mărunțire și presare numărul de vagoane pentru transport se reduce, de la 190 000, la 66 100 pe an și deci, o economie rezultată din diferența de la 68 milioane lei la 24 milioane. Prin folosirea în oțelării a așchiilor în vrac acestea se ard, se distrug prin oxidare, în timpul topirii, pînă la 30 la sută, în vreme ce sub formă de brichete, pierderile se limitează la maximum 10 la sută. Rezultă și de aici o economie de 150 milioane lei anual. Pentru evaluarea efectelor economice — se arată în studiul respectiv — nu se mai poate folosi și relația 1 tonă de oțel este egală cu 3 tone minereu plus 1 tonă cocs metalurgic, care, raportată la toată cantitatea de șpan poate să conducă la economii de import a 360 000 tone pe an — minereu de fier și 180 000 tone pe an — cocs metalurgic. Plus economiile energetice de aproape 30 milioane Kwh pe an. Plus creșterile de productivitate la încărcarea și descărcarea vagoanelor, ca și la numeroase operații de manipulare impuse de recuperarea și valorificarea în vrac. Desigur însă, pentru acest sistem modern și eficient avem nevoie de tehnologii, de utilaje specifice. Există în țară la diferite întreprinderi de construcții de mașini instalații pentru mărunțit și brichetat șpan ce nu sînt folosite. Fonduri fixe imobilizate, încălcindu-se o întreagă legislație. Printre asemenea întreprinderi ar fi — oșii și boghiuri Baiș, „Vagoane" Arad, „1 Mai" Ploiești, ICNUT Tulcea, utilaj greu Giurgiu, „Vulcan" București, I.M.M.R. București și multe altele.

Ne-am propus, în context, să vedem ce se întîmplă cu șpanul, cît și cum se valorifică el? Cum lucrează aceste instalații de pregătit și brichetat șpanul?

La Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, stau de vorbă cu tovarășul inginer Sorin Buligescu, director tehnic. Aflu că pe data de 15 iulie, la întreprinderea prahoveană din Ploiești a acestei centrale (I.J.R.V.M.R.), a avut loc o analiză a situației create de slaba funcționare a instalațiilor de brichetat șpan. Acolo, „în fața a vreo 40 de persoane" cu funcții de răspundere în ministerele interesate, Dr. Petru Groza și montate „au apărut unele greutăți în ceea ce privește reglarea și sincronizarea utilajelor din flux și întreruperi dese în funcționare datorită fiabilității reduse a aparatajului electric și în special a celui hidraulic" — după cum se exprima, cu delicatețe, inginerul Sorin Buligescu — se propuneau următoarele măsuri 1. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini - pentru proiectantul instalației și fabri

Mașini de brichetat avem, dar unde sînt brichetii?

în institutul bucureștean care a proiectat utilajele și la întreprinderea din Orașul Dr. Petru Groza care le produce (la ora actuală, unitatea bihoreană fiind fabricantul consacrat, ca să zicem așa), inginerul Sorin Buligescu a prezentat un raport în care se spunea: „Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Metalurgice au întocmit, în 1976, «Programul de asimilare a instalațiilor de brichetat șpanul» și, în 1977, «Programul de dotare» a unităților celor două ministere, care prevedea execuția și montarea a circa 200 de instalații. În 1979 s-a constatat că se executase o singură presă de brichetat șpan, la „Progresul" Brăila și s-a trecut la reactualizarea programului pentru perioada 1981—1983. Acest nou program prevedea montarea a 135 de instalații. Pînă la sfîrșitul anului 1982 s-au executat 10. În 1982, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, prin Ordinul nr. 23, a stabilit un program nou — și mai nou — de asimilare și fabricație a sistemei de mașini și utilaje pentru mărunțirea și brichetarea șpanului de oțel, pentru două module de capacități — 1,5 tone pe oră și 3 tone pe oră — utilaje care au fost executate și omologate în Întreprinderea mecanică Oraș Dr. Petru Groza. La sfîrșitul anului 1982, Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu M.I.C.M. și M.I.M., au întocmit programul de dotare pentru anii 1983—1985, program ce prevedea dotarea și punerea în funcțiune a 144 de instalații de mărunțire și brichetare a șpanului de tip Întreprinderea mecanică Oraș Dr. Petru Groza. Pînă la sfîrșitul primului semestru din 1985, s-au pus în funcțiune 41 din aceste instalații. De asemenea, în perioada anilor 1983—1985, s-au mai realizat, la M.I.C.M., 34 capacități de brichetare dotate cu prese tip „Progresul" Brăila, I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe, Întreprinderea de utilaj chimic Griviția Roșie București sau din import. Pentru anul 1985, conform planului de investiții, sînt comandate, în execuție sau în curs de montaj, încă 50 de instalații.".

Intrucît la punerea în funcțiune a instalațiilor livrate de la cantul acesteia — să ia de urgență măsuri pentru punerea în funcțiune la capacitate a tuturor instalațiilor livrate; 2. până la verificarea acestor instalații în exploatare, să se asigureze execuția și livrarea lor; 3. după testarea a cel puțin zece instalații martor în exploatare, pe timp de 3 luni, specialiștii din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să reanalizeze sistema de mașini și concepția instalației în vederea stabilirii unei soluții îmbunătățite de prelucrare a șpanului și a programului de dotare pentru perioada 1986—1990; 4. furnizorul să asigure asistența tehnică la montaj, la punerea în funcțiune și — la cerere — în timpul exploatării, asigurînd cu piese de schimb și specialiști repunerea în funcțiune a instalațiilor defecte; 5. întreprinderile beneficiare care tergiversează punerea în funcțiune și exploatare la capacitate a instalațiilor de brichetat din dotare să fie restricționate la livrare pentru șpanul nebrichetat și să

Un harnic stringător de șpan: electromagnetul

Fotografii de PAUL AGARICI

fie urmărite prin Inspecțiile județene pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe.

Acum, tovarășul director tehnic al Centralei de recuperare ne spune: „Problema principală este că, deși există — atîtea cîte sînt — instalații de brichetare, totuși brichete nu ies. Cauzele importante cred că pot fi următoarele trei: Mai întîi că înșiși beneficiarii nu manifestă tragere de inimă să le facă să funcționeze. O demonstrează multe fapte, dar ca să înțelegeți — vă spun că la Tractorul Brașov, prese de Brăila — din prima generație! — lucrează foarte bine și acum, și funcționează așa-de 10—15 ani, iar asta se întîmplă pentru că sînt acolo meseriași cu dragoste de muncă, oameni care se respectă și care au mîndria de a nu li se rabla un utilaj sub nas, nu sînt dotați cu indiferența altora. Apoi, și concepția acestor instalații a fost cam complicată. Sînt prea sofisticate. Consecința cu efectele cele mai dure: la tot pasul se defectează ceva și nimeni nu poate să repare. Or, ele se cuvin să fie de așa manieră concepute încît întreținerea lor să fie la îndemîna beneficiarilor cărora le sînt destinate. În fine, uzina producătoare nu le-a executat impecabil. Un exemplu: a trimis la Arad, de pildă, un subansamblu al instalației făcute la Petru Groza la care, pur și simplu, se învîrtea inelul superior în carcasa unui rulment. A fost nevoie să fie trimis înapoi, dar au mai trecut 2—3 luni pînă s-a rezolvat. Ei produc de peste doi ani aceste utilaje, dar le livrează fără o schemă! Acum mi s-a spus că, în fine, va fi gata și cartea tehnică. Situația este limpede. La Ploiești, la unitatea noastră, s-a terminat de montat o instalație la 24 decembrie 1984. În condițiile arătate, montarea durase trei luni de zile. Ei bine, la sfîrșitul lui mai 1985, nu dăduse încă nici o brichetă de șpan. Au venit proiectanții; au venit și cei ce au executat-o: nimic! Or, nu se poate admite să se pună în funcțiune în acest mod, în acest „ritm" sute de instalații". Tovarășul director a mai ținut să precizeze că această centrală „e singura care a manifestat interes real pentru dotarea unităților proprii cu instalațiile necesare, pentru a grăbi generalizarea sistemului - mai modern și mai eficient! — de brichetare a șpanului în întreaga economie". Utilajele create se pot pune la punct — susține dînsul — cu forțe proprii: cu materiale românești și cu inteligență românească.

Nu este deloc lipsit de importanță ritmul în care facem lucrurile pe care le putem face. Pînă acum nici unul din autorii atîtor programe care au tot trebuit refăcute — pentru a rămîne iarăși doar pe hîrtie — n-a calculat pierderile generate de nerealizarea utilajelor pe care s-a scontat, pagubele aduse de munca în gol la atîtea mașini slab executate, care nu produc mai nimic deși demult figurează ca date în folosință.

DORIN GHERGHINESCU

Proiectantul

Lanț al slăbiciunilor

Cadrele de conducere ale unora dintre unitățile care au gospodării de șpan, cum ni s-a răspuns și la I.M.M.R. „Griviția Roșie", justifică nefuncționarea prin faptul că respectivele instalații au vicii de concepție sau de fabricație.. Cum apreciem că proiectantul, capul de concepție, este dator să acorde asistență tehnică fabricantului și chiar să-l determine să-i respecte gîndirea și să-i execute bine produsul pentru a nu-l compromite și, mai presus de toate, pentru interesele economiei naționale, ne-am dus în Șoseaua Oltenița 105, la I.C.P.T.C.M Directorul tehnic ing. **Gheorghe Prodan** îl cheamă pe șeful de atelier, ing. **Laurențiu Diaconescu,** acesta convoacă specialiștii implicați — consilier ing. **Iorgu Nedelcovici,** membru în Consiliul tehnico-economic, ing. **Gheorghe Teodorini,** șeful de proiect și tehnician **Valeriu Dulgheru,** persoana care se ocupă de asistența tehnică pentru punerea în funcțiune a sistemelor de gospodărire șpan. Aflăm lucruri îmbucurătoare, dar și ciudate. Cele ciudate constau în faptul că instalațiile pomenite nu sînt de fabricație I.M. Petru Groza și nici de concepție I.C.P.T.C.M.

Un program de asimilare și de fabricație a sistemei de mașini și utilaje pentru gospodărirea șpanului", deci, pentru o modalitate unitară, pe țară, a apărut abia în 1981, prin Ordinul 23 al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Din 1981 pînă în 1983 a decurs — trebuie să recunoaștem, într-un tempo destul de rapid, așa cum îi stă bine unei industrii moderne, precum și cît de presantă este problema — concepția, proiectarea, omologarea și introducerea în fabricație a respectivei sisteme de mașini. Este vorba, cum ne arată documentația inginerul Teodorini, despre niște linii tehnologice în fapt, despre o treabă foarte modernă, bine gîndită, în două variante — după cantitatea de șpan și natura întreprinderilor —, **instalații cu flux continuu** și **instalații cu flux discontinuu,** cu capacități de 3 tone pe oră și, respectiv, 1,5 tone pe oră. E adevărat, utilajele cheie din sistemă sînt presele de brichetat, sfărîmătoarele de șpan și foarfeca de porționat, dar nu sînt singurele. Pentru buna lor funcționare sînt necesare și celelalte anexe ca recipienții de colectare, sistemul de transport de la mașina-unealtă pînă la gospodăria de șpan etc. Toate sînt gîndite numai că, unele întreprinderi, pentru a le costa mai ieftin ori din optica, să o spunem netehnică, nu merită atîta sofisticărie pentru niște resturi tehnologice, nu iau sistemul întreg și atunci instalațiile nu pot funcționa la parametrii normali. Sigur, o recunosc specialiștii de la I.C.P.T.C.M nici fabrica, deși, susțin, ei îi acordă toată asistența tehnică necesară, nu și-a însușit produsul pe deplin, ori mai exact, nu întotdeauna îi acordă maxima atenție pe fluxul de fabricație, nu dă drumul în rețea numai unor instalații bine verificate și probate pe șandurile ei, mai ajungînd și cu deficiențe, mai greu de remediat, la beneficiar. Că știe să le producă, e limpede. Se pot vedea liniile tehnologice montate la întreprinderile de rulmenți din Birlad și Brașov ca și de la I.J.R.V.M.R. Prahova, ca și de la alte întreprinderi, unde șpanul este preluat direct de la mașina-unealtă și condus automat pînă lese brichetă, gata de băgat într-un cuptor metalurgic. Se pot vedea instala-

La Întreprinderea de vagoane Arad orice discuție serioasă despre recuperarea șpanului trebuie să înceapă cu tăierea bălăriilor

Beneficiarul

Săptămîna trecută, la cunoscuta întreprindere de vagoane Arad, dimineața, la o oră cînd nu se năpustise canicula, trei oameni care răspundeau „oarecum" de problema gospodăriilor de șpan, după exprimarea citorva opinii de principiu privind importanța recuperării metalului cu mijloace serioase, industriale, opinii care dovedeau că cel puțin teoretic pricepuseră cum stau lucrurile, încercau să dreagă busuiocul în privința propriilor instalații care, folosind un eufemism îndrăgit de gazde, „încă nu merg toate la capacitatea lor". Să le ascultăm părerea. Adalbert Retezar, subinginer : „Eu nu m-am ocupat de la început de problema asta, dar vă pot spune că am luat măsuri ca în cel mai scurt timp să ne punem instalația la punct. Dacă insistați, desigur, vă pot spune că de cinci ani avem o gospodărie, o moară, o foarfecă și o presă de brichetat. Mai precis, presa ne-a venit de un an și jumătate, doi. Moara o avem de la Întreprinderea mecanică Timișoara. Cînd am primit presa de la Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. „Petru Groza" am observat că aceste două instalații trebuie legate între ele cu două benzi transportoare pe care le-am comandat la Întreprinderea mecanică și de piese de schimb din Rădăuți. O bandă am primit-o, trebuie să mă interesez cînd urmează să vină și a doua și, eventual, să mai luăm legătura cu cei din Rădăuți. Vă repet, ne-am propus să rezolvăm cît mai repede problema. Presa de brichetat am primit-o în 1983, dar din 1984 ne ocupăm foarte serios de ea. Mai trebuie montată o pompă sau un racord, o țeavă din cauciuc, așa ceva".

Dimitrie Fodor, șef depozit : „Deocamdată mărunțim șpanul și astfel e acceptat de combinatele siderurgice. Cu șpanul mărunțit se realizează și greutatea volumetrică pentru vagoanele C.F.R. Noi adunăm pe lună cam 500 tone de șpan, ceea ce fac 6 000 tone pe an. Cam jumătate din cantitatea asta o mărunțim, restul prelucrăm cu moara. Dar cu moara avem necazuri : se rup ciocănelele cînd pătrund bucățele de metal. La Timișoara e altceva, ei au experiență. Am văzut-o. E o curățenie !".

Ion Circotă, inginer șef de secție în cadrul serviciului mecanic șef : „Să vă spun adevărul : moara a venit pe etape începînd cu luna aprilie 1980. În privința presei de brichetat, nu țeava sau racordul de care se vorbea mai înainte sînt de vină, ci faptul că n-avem ulei hidraulic, în jur de o tonă și jumătate. Dacă facem rost de ulei, începem imediat probele în gol, să vedem cum se comportă utilajul. Cît despre transportoare, primul a venit, o să vină și al doilea, nu știu exact cînd, va veni și el, vom interveni să se grăbească Rădăuțiul, sigur, pot să mă interesez la telefon care e termenul pentru cel de al doilea...".

Și prima surpriză. În urma unui simplu telefon aflăm că cel de al doilea transportor era în uzină. Discuția noastră părea acum o glumă proastă, o imensă bătaie de joc. Dincolo de faptul că interlocutorii mei erau foarte aproximativi în ceea ce privește istoricul instalațiilor și foarte preciși în raport cu viitorul. Cuvintele inginerului Gheorghe Chiricescu, directorul Întreprinderii județene de recuperare și valorificare a materialelor recuperabile, martor la întreaga discuție, definesc exact lucrurile: „Programele prioritare de recuperare au dotat marii producători de șpan cu asemenea sisteme de mărunțit și brichetat. Problema e pusă de 5 ani, iar Întreprinderea mecanică din Orașul „Dr. Petru Groza" fabrică gospodării cu o capacitate de 1,5 tone bricheți pe oră și 3 tone bricheți pe oră. Cum se prezintă instalațiile în acest moment e o cu totul altă problemă. Realitatea e că se manifestă, în multe întreprinderi, un slab interes față de gospodăriile de șpan. Se discută mult în ședințe, toată lumea e de acord, dar practic se face extrem de puțin".

Că interesul e manifest doar în vorbe rezultă și din nonșalanța cu care tehnicienii întreprinderii arădene vorbesc despre scurgerea timpului peste instalațiile cu pricina, ca și cum un an, doi sau cinci nu contează nici în viața noastră, nici în aceea a utilajelor, care utilaje, vorba cuiva, nu sînt mai bune cu trecerea anilor, așa cum se întîmplă cu vinul, adevăr dovedit de o a doua surpriză descoperită în spatele întreprinderii.

Ne aflăm în fața instalațiilor de care am tot vorbit mai sus cu specialiștii întreprinderii. Nu ne vine să credem și realizăm încă o dată cît de ridicolă a fost discuția noastră, cît de lipsită de obiect. Descoperim aici, în spatele întreprinderii de vagoane, între bălării de un metru și pînze temeinice de păianjen, acoperite de rugină și intrate într-un proces serios de degradare, utilaje care au costat milioane de lei, adică foarfecele de porționat și moara despre care ni s-a spus că preiucrează jumătate din șpanul rezultat într-un an. Lipită de ele, construcția care adăpostește presa de brichetat de 3 tone, construcție lăsată și ea de izbeliște, deși instalația putea să intre de mult în probe, fără ca punerea ei în funcțiune să aibă vreo legătură cu benzile transportoare de la Rădăuți. Este limpede pentru oricine că pe la gospodăria de șpan atît de des pomenită n-a mai călcat nimeni, nici măcar pentru a cosi bălăriile și pentru a stringe șpanul ruginit în instalație sau în preajma ei de unul, doi sau cinci ani. Este limpede că de gospodăria de șpan de la I.V.A. se vorbește mimîndu-se interesul.

La numai cîțiva pași de „milioanele ruginite" ale Întreprinderii de vagoane, doi oameni de bine, un proiectant și un fabricant se străduiau să pună la punct gospodăria de șpan a Întreprinderii județene de recuperare și valorificare a materialelor recuperabile, beneficiar care își ia sarcinile în serios. Directorul Gheorghe Chiricescu : „Am instalat presa în decembrie 1984, dar din cauza iernii grele, am început probele în mai. Am invitat și proiectantul și constructorul pentru că mai sînt probleme. Vrem ca la 1 august să lucreze la întreaga capacitate". Florian Popa, inginer la Întreprinderea mecanică Oraș „Dr. Petru Groza" : „Adevărul e că am învățat cu toții instalația pe parcurs, date fiind sarcinile urgente de recuperare. Tot ceea ce am regîndit la ea împreună cu proiectantul, unul dintre ei este și tehnicianul Valeriu Dulgheru de la ICTCM, am introdus rapid în fabricația curentă, în vreme ce la instalațiile deja livrate intervenim la beneficiar. Avem și greșeli, de pildă, piesele turnate la noi, primim și subansamble cu fiabilitate slabă, un exemplu este aparatura hidrotelese realizată la „Balanța" Sibiu, dar și beneficiarii trebuie să știe că șpanul nu e fier. Impuritățile defectează moara, și de aici ore întregi pierdute cu reparațiile".

Două secvențe din același oraș, două moduri de a recupera la nivelul industriei. Este clar pentru toată lumea că nu se poate vorbi despre calitatea acestor instalații intrate în dotarea marilor întreprinderi producătoare de șpan (da, producătoare, pentru că șpanul este materie primă), atîta timp cît instalațiile respective nu sînt puse la treabă. Pînă una, alta, la Întreprinderea de vagoane Arad, orice discuție serioasă despre recuperare începe de la tăierea bălăriilor care să permită accesul la instalațiile de mărunțit și brichetat.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Constructorul

Recuperarea cere, și ea, competență profesională

Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza a produs — din 1983 încoace — 23 de utilaje complexe (numite, parcă spre a le evidenția o dată în plus menirea, „gospodărți") pentru recuperarea șpanului. Din discuția purtată cu Octavian Codreanu, inginerul-șef al unității, am reținut că, deși aceste mașini sînt căutate și au reușit să-și probeze eficiența, mulți dintre beneficiari ezită încă să le folosească, nepunîndu-le în funcțiune fie datorită lipsei unor condiții anume de montaj (impuse cu stringență de respectivele utilaje), fie din pricina complexității acestor gospodării, care reclamă un personal foarte bine calificat. „Ne izbim de o serie întreagă de inerții — afirmă inginerul șef. Cea dintîi este aceea că multă vreme s-a considerat, și încă se mai gîndește așa, pe ici, pe colo, că pentru a lucra la o întreprindere de recuperare a materialelor refolosibile nu-ți trebuie cine știe ce pregătire profesională înaltă. Dar iată-că e nevoie de ea, și atunci cînd lipsește, te trezești — ca în fața utilajelor pe care le livrăm noi — că nu știi ce ai de făcut în acest caz — ori strici mașina, ori dai vina pe cel care ți-a livrat-o, acuzîndu-l că a făcut rabat calității."

De la serviciul desfacere al întreprinderii aflăm, prin intermediul economistului Vasile Popa, că asistența tehnică din partea unității producătoare trebuie solicitată de către beneficiari, toți cei care au solicitat-o pînă acum primind-o cu promptitudine. Este cazul întreprinderilor județene de colectare și valorificare a materialelor refolosibile Prahova, Arad, Dîmbovița, Timiș și Neamț, de I.M.U.M. Medgidia, „1 Mai" Ploiești, Întreprinderea de rulmenți Alexandria și Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca. Foarte curînd va primi asistență tehnică și I.C.V.M.R. București. Ni se repetă că este nevoie de oameni extrem de bine pregătiți profesional pentru manevrarea și întreținerea utilajelor, cel mai edificator exemplu fiind acela al I.M.U.M. Medgidia, unde numai după opt ore de funcționare s-a blocat cuplajul de la sfărîmător din cauza uleiului necorespunzător folosit (cauză ce n-a putut fi depistată de către cei ce manevrau instalația). Dar — simplu —, odată cu schimbarea uleiului, mașina a mers fără a mai ridica probleme.

Desigur, în calitate de producător, Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza trebuie să-și pună și probleme legate de service-ul utilajelor livrate, fapt pentru care este în curs de dotare cu o mașină bine echipată, servită de șase specialiști, care se va putea deplasa oriunde ar fi solicitată pentru lucrări de mai mare dificultate. Însă, pînă în prezent — ni se spune — nu pare a fi cazul, cu privire la calitatea gospodăriilor livrate neînregistrîndu-se nici un refuz și nici o reclamație. Problema numărul unu pare să fie — repetăm — pregătirea celor care exploatează utilajele. Doar trăgînd cu ochiul la cei care vin să le monteze și chiar studiind cartea tehnică (trimisă, am fost asigurați, absolut tuturor beneficiarilor) nu se rezolvă totul. Poate că n-ar fi lipsită de interes și, mai ales, de eficiență, o formă de pregătire a celor care urmează să lucreze cu respectivele utilaje, pregătire asigurată, evident, de producător (care, în acest fel, n-ar mai avea prea mult de lucru în direcția reparațiilor, reviziilor și remedierilor). Pe de altă parte, cei care folosesc gospodăriile trebuie să aibă în vedere că acestea sînt proiectate pentru a lucra 24 de ore din 24, ceea ce pune problema asigurării ritmice a cantităților de șpan necesare, pentru a nu porni și opri foarte des utilajul. Oricum — dar cu mai multă solicitudine din partea producătorului (care nu trebuie să-și considere misiunea încheiată odată cu livrarea utilajelor) și cu un plus de atenție din partea beneficiarului (care trebuie să aibă grijă pe mîna cui încredințează aceste complicate gospodării de șpan) — lucrurile par pornite pe un făgaș bun.

DAN MUCENIC ■

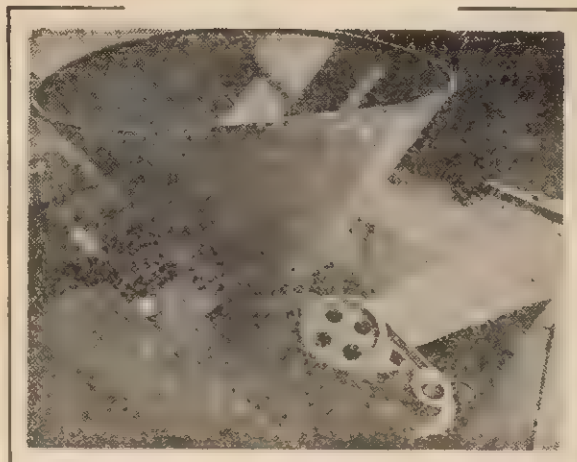

„Sfărmătorul de șpan" instalat în iunie 1972 la I.M.M.R. București a funcționat cu întreruperi. În prezent, nu... Se rupe des șnecul, un fel de melc din metal, ca la mașina de tocat carne. Beneficiarii au încercat asiduu să-l repare. Deja mașina costă acum, prin reparații, mai mult decît la început I.M. Brăila, fabricantul, are ceva de spus ?

Concluzii

Concluziile sînt limpezi. Fără a-și propune să epuizeze subiectul, grupajul nostru scoate în evidență numeroase aspecte legate de recuperarea unei excepționale materii prime, șpanul, mai exact a destinului instalațiilor de brichetat, prin instalații înțelegînd toate utilajele care aduc șpanul în haina convenabilă siderurgiei. Numeroasele programe alcătuite de aproape zece ani, timp care, ținînd seama, pe de o parte, de prefacerile petrecute în industria românească, și, pe de alta, de viteza schimbărilor din industria țărilor dezvoltate, înseamnă foarte mult, nu dau roadele așteptate. Părerea specialiștilor cu muncă de decizie din Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile sintetizează foarte bine situația „deși există instalații de brichetare, brichete nu les". S-au investit bani serioși, milioane, se pierd alte milioane prin metalul care nu ajunge la marile combinate, prin recuperarea cu mijloace rudimentare. Există în acest drum al șpanului de toate, și profesionalism și nepricepere, și interes și nepăsare, și mobilizări prompte dar și prea multe hîrtii, telexuri, telefoane etc. atitudini care, evident, mișcă problema în ritmul cunoscut. Proiectantul spune : avem gospodării bine concepute tehnic, e necesar însă un personal capabil să le manevreze. Constructorul : să învățăm cu toții ce înseamnă șpanul. Beneficiarii sînt de două feluri, cei care vor să facă treabă și reușesc atît cît reușesc, și cei care dau vina pe proiectant, pe constructor, pe viață. În stadiul actual există o singură soluție, aceea propusă de conducerea întreprinderii județene de recuperare din Arad : beneficiarul, proiectantul și constructorul să lucreze efectiv pe utilajele existente, colaborare cu urmări fericite nu numai asupra punerii în funcțiune a instalațiilor, dar și a producției de serie. Pentru că, în primă și ultimă instanță, siderurgia nu poate transforma în oțel multele programe, telexuri, adrese și telefoane.

Fotografie de IORGU BĂNICĂ ■

Toamnă cu balanţe

A reînceput campionatul, superbul nostru bal bărbătesc, cu balerini, atleţi şi domnişoare, cu cavaleri şi doctori de oase, cu patimile noastre după mingea de care ne legăm speranţa ca bucuriile să fie ale noastre şi deznădejdile ale altora, cu convingerea că mai bate o dată ceasul ieşirii noastre pe marile meridiane ale fotbalului. A debutat estival şi sărbătoresc acest campionat mai plin de umor şi de miez decît toate celelalte, cu vedete care au ratat penaltiuri şi cu arbitri care au închis un ochi şi-au scos din careu năzbîtii văzute de toată lumea, mai plin de miez pentru că, în sfîrşit, e un campionat care începe după o vară în care nimeni nu şi-a propus schimbări radicale spre a ajunge de unde a plecat, ci continuarea pe făgaşul firesc al lucrurilor începute cu cîţiva ani în urmă. Vine o toamnă cu balanţe în care trebuie să culegem cîteva din roadele continuităţii la naţională, asta pentru că nu l-am sufocat pe Mircea Lucescu şi federaţia cu tot felul de propuneri de reorganizare, cu tot felul de „îmbunătăţiri" care să nie dea peste cap.

A început toamna hotărîtoare pentru viitorii doi ani ai fotbalului românesc. Vine meciul cu Finlanda, apoi deplasarea în Anglia şi tot atît de importantele meciuri cu Irlanda de Nord şi Turcia, cele care vor hotărî dacă avem sau nu stofă şi obraz de echipă „mondială". Pentru a sta liniştiţi la căldura iernii e nevoie ca acest campionat să-şi afirme bărbăţia luptei în limita celei mai depline sportivităţi, întrecerea să promoveze pe cei mai buni cu ambiţia de-a ieşi spre vîrf nu cu dat din coate, cu telefoane şi cu bani mîncinoşi, strînşi pe la ziua de leafă în stilul „daţi cinci lei pentru echipă". Vine o toamnă încărcată ca un tren de marfă, cu meciuri în cupele europene şi cu încleştări nemiloase între echipe care s-au respectat şi se respectă, dar nu s-au iubit niciodată. Armata de spectatori şi-a anunţat prezenţa încă de duminică, umplînd la refuz tribunele acestui prim episod dintr-un serial care pentru unii va fi fără îndoială cu happy-end iar pentru alţii cu lacrimi de crocodil. Să mizăm pe tribune civilizate şi pe spectacol bărbătesc, pe meciuri în care să uităm de stilul rupere, supranumit ori eu, ori tu, fără a deveni domnişoare şi păpuşi delicate. Fotbalul e un joc de bărbaţi şi încă mai trebuie să învăţăm să murim în arenă, să jucăm mereu cu sentimentul ultimei cărţi, fără a fi disperaţi, să alergăm ca maratonistul care cade cu cîţiva metri înaintea liniei de sosire şi aude ovaţiile mulţimii răsplătindu-l pe cel care primeşte cununa de lauri pregătită pentru altcineva.

Vine o toamnă lungă şi grea ca un turneu final al norocoşilor şi trebuie să ne păstrăm cumpătul şi judecata limpede. Fotbalul nu e noroc în casa prăpăditului, dar poate fi belea în analele echipelor super-cotate. Să pornim cu nădejdea că în această toamnă noi vom fi cei aleşi, că truda acestei veri scurte şi prăjite fără milă de căldura nebună se va vedea în momentele cînd inimile noastre de împătimiţi vor fi gata să plesnească. Pînă atunci să fim încrezători, să păzim jucătorii mari de rupătorii care sînt mîndri că-şi pot scrie în cartea de muncă accidentarea unui internaţional, să fim cu ochii la arbitri respectîndu-le autoritatea şi să ne bucurăm că auzind numele Stelei, al echipei Dinamo, al Sportului studenţesc sau al Universităţii Craiova, destule echipe europene sînt gata să-şi sculpe în sîn şi să viseze urît.

C. NISTOR ■

Cine este sulițașul?

Actualul recordmen şi campion naţional şi balcanic **Dumitru Negoiţă** a început să arunce suliţa în comuna natală, Boldeşti-Scăleni, jud. Prahova, unde, pe timpul şcolii, făcea parte dintr-o grupă de juniori antrenaţi de profesorul de educaţie fizică, cu specializarea în aruncări, Nicolae Vălimăreanu. Recomandat de calităţile sale şi de dorinţa de perfecţionare sportivă, Dumitru Negoiţă este legitimat pe perioada stagiului militar, începînd cu 1982, la Clubul sportiv al armatei „Steaua", unde se pregăteşte sub îndrumarea fostului campion la săritura cu prăjina, Petre Astafei. Anul trecut, după încheierea stagiului militar, este legitimat de clubul Petrolul Ploieşti, al cărui component este şi în prezent, avîndu-l ca antrenor pe acelaşi destoinic profesor Nicolae Vălimăreanu.

Primele semne ale evoluţiei şi maturizării sale sportive sînt date de Dumitru Negoiţă cu prilejul unui concurs din Polonia, de anul trecut, cînd a aruncat suliţa la 84,58 m — nou record naţional, ce avea însă să reziste doar trei zile : la 2 iunie 1984. În cadrul campionatelor internaţionale ale României, Nicu Roată (Clubul I.E.F.S.) a „împins" recordul naţional la suliţă la 85,86 m (acelaşi sportiv nereuşind la recentele Jocuri Balcanice mai mult de 77,20 m, aruncare cu care s-a clasat pe locul şapte). Anul 1985 îi aduce lui Dumitru Negoiţă cîteva titluri importante, chiar dacă n-au fost obţinute cu aruncări-record : campion la finalele „Daciadei" (cu 80,90 m) şi locurile I în campionatele internaţionale ale României (81,64 m) şi Spaniei (82,54 m). La Jocurile Balcanice încheiate acum cîteva zile la Stara Zagora, Dumitru Negoiţă obţine consacrarea definitivă, îmbunătăţind de două ori recordul naţional — cu 88,30 m şi cu 92,42 m, această ultimă cifră (atinsă la a cincea aruncare din concurs) reprezentînd, cum spuneam, un nou record al acestor Jocuri şi, totodată, a cincea performanţă mondială a anului — ca să nu mai vorbim de semnificaţia psihologică a depăşirii graniţei celor 90 de metri de către un aruncător de suliţă român.

Dumitru Negoiţă are 25 de ani (împliniţi la 9 februarie), lucrează la Uzina „1 Mai" din Ploieşti, este căsătorit cu o profesoară de fizică şi, de cîteva zile, a devenit tată. După cum a şi declarat, de altfel, următorul său obiectiv este cucerirea unei medalii la Universiada de vară ce va începe nu peste multă vreme la Kobe, în Japonia — ţară în care s-a mai produs o străluciră (la vremea aceea) izbîndă românească în proba de suliţă, prin Mihaela Penes, la Olimpiada din 1964.

Revenind la acest eveniment al atletismului românesc, ne asociem celor care l-au felicitat deja pe Dumitru Negoiţă, neuitîndu-l, bineînţeles, pe antrenorul său, prof. Nicolae Vălimăreanu, care, aşa cum amabil ne informa vicepreşedintele clubului Petrolul Ploieşti, Liviu Panait, mai pregăteşte destule surprize pe „cîmpia de aruncări" din Boldeşti, numele uneia dintre ele fiind cel al lui Jula Andrei, junior ce pare hotărît să arunce şi să calce pe urmele „înaintaşului" său Dumitru Negoiţă.

S. OCTAV ■

Să fii mic și să fii mare

Ce frumos e să fii mare şi ce greu e să trăieşti între cei mici, să te zbaţi ca să te întorci în vîrful lumii. Pe vremea lui Ilie Năstase şi a lui Ion Ţiriac ştiam toate picanteriile din tenisul planetei iar pe drumurile comunale copiii jucau tenis de cimp cu rachete de scîndură şi cu fileu de sîrmă. Stăteam cu nopţile în preajma arenei Progresul cu speranţa că ne pică inexistentul bilet în plus şi după meci, cînd ne treceau vedetele, ne adunam la intersecţie ca la jongleriile lui Iosefini. Atunci tenisul era sărbătoarea noastră de suflet. Acum, după ce-a trecut şi moda de a te căţăra pe prima bîrnă spre a încerca o execuţie în stilul Nadiei, acum, cei puţin în materie de tenis, trebuie s-o luăm iar de la capăt, să începem cu alfabetul în căutarea şi-n aşteptarea a doi băieţi care să reprezinte toate idealurile noastre de a fi fruntaşi, inteligenţi, celebri şi învingători. Meciul nostru cu Egiptul, încheiat cu o victorie netă, 4—1, e ca o şansă de a ne întoarce la masa strîmtă la care şed echipele mari, la locul pe care l-am ocupat cu atîta cinste. Din păcate, de cîţiva ani încercăm acest lucru cu aceiaşi oameni şi mereu ne oprim pe la jumătatea drumului. E drept, zăpezile de altădată s-au topit şi valurile lor dulci ne mîngîie memoria, dar pe zi ce trece ni se face din ce în ce mai dor de vremea cînd eram mari şi glumeam pe seama altora. E greu să fii mic în tenis după ce-ai stat călare pe elita lumii. Ca jucător, te apasă numele predecesorilor, ca spectator te ricile naivitatea şi te doare sufletul de dorul meciurilor mari. E amarnic să nu mai fii ce-ai fost şi este eroic ca, din starea în care eşti, cu modestie, şi calm, cu ambiţie şi durere, să o iei de la capăt, strîngînd din dinţi, dar gîndind frumos, spre a ajunge tar acolo unde chiar şi cei buni se uită în sus ca să te poată vedea.

BOGDAN NISIPOIU ■

ŞAH

cu Margareta Mureşan

Peripeţii la Taxco

S-au încheiat şi „interzonalele" masculine. Ultimele două turnee, desfăşurate recent, au demonstrat o creştere accentuată a valorii jucătorilor din... „restul lumii", care asaltează acum şi titlul suprem pe lîngă clasamentele individuale Elo. Marii maeştri sovietici — reprezentînd ceva mai mult de un sfert din cei mai buni 100 de şahişti ai lumii — au avut de întîmpinat serioase dificultăţi în calificare, datorită concurenţei unor jucători mai tineri sau colegi de generaţie cu actualul campion mondial.

În Mexic, la Taxco, lupta a fost destul de complicată, deşi a fost singurul turneu unde, la gongul final, s-au cunoscut toţi cei patru candidaţi la titlul suprem. Din start grupa era mai uşoară datorită refuzului de a juca al englezului J. Nunn şi al vest-germanului R. Hübner, refuz explicat prin condiţiile de concurs. Tratativele cu Federaţia internaţională în vederea schimbării repartiţiei de joc nu au dus la un acord comun şi cei doi mari maeştri — favoriţi ai grupei — au renunţat la dreptul cîştigat în turneele anterioare. FIDE l-a înlocuit pe J. Nunn cu americanul W. Browne, dar n-a mai putut face acelaşi lucru şi cu Hübner, deoarece vest-germanul a anunţat neparticiparea sa doar cu o lună înainte de startul competiţiei. De fapt, în loc de 18 participanţi au fost doar 15 şi... jumătate, deoarece sovieticul M. Gurevici nu a mai plecat la Taxco, iar I. Balaşov nu a prea contat în concurs decît la începutul întrecerii, fiind victima climei şi a condiţiilor organizatorice. Grav bolnav de stomac, cunoscutul mare maestru de super-clasă a fost internat în spital, iar pe tabela de concurs el a figurat, ca niciodată, ultimul clasat. Cazul lui I. Balaşov nu a fost unic, nici ceilalţi concurenţi nu au fost scutiţi de probleme de sănătate. Aceasta este o nouă dovadă că FIDE ar trebui să fie mai mult interesată de condiţiile de concurs şi să fie mai exigentă atunci cînd inspectează localităţile propuse pentru organizarea competiţiilor contînd pentru campionatul mondial.

Cei zece mari maeştri au încheiat turneul oarecum în ordine, lăsînd să se infiltreze doar trei maeştri internaţionali : canadianul K. Spraggett, clasat al patrulea, norvegianul (în vîrstă de numai 18 ani) S. Agdestein, clasat al şaselea, şi chinezul Qi Jing Xuan, al 11-lea. Ca o surpriză a turneului a fost comportarea slabă a marelui maestru sovietic O. Romanişin, care a totalizat doar 6,5 puncte. Singurul mare maestru sovietic calificat pentru turneul candidaţilor poartă numele experimentatului fost-campion mondial, M. Tal, clasat de-abia al treilea după evidente eforturi în final. Cubanezul Jesus Nogueras a realizat 10,5 puncte din 15 posibile intrînd pentru prima oară în „cuşca leilor". Cîştigătorul turneului interzonal, Jan Timman, confirmă evoluţia ascendentă a ultimului sezon, ce i-a adus pe poziţia a treia în lista coeficienţilor individuali. A jucat calm şi exact, realizînd partide de înalt nivel tehnic.

În cadrul festivalului de la Biel (Elveţia), s-a desfăşurat al treilea „interzonal". Pînă la jumătatea concursului nici un concurent nu reuşise să se desprindă din plutonul de aspiranţi la calificare. Un debut promiţător a avut A. Sokolov, fost campion mondial de juniori, care din primele cinci partide nu cedase decît o jumătate de punct. Constant şi echilibrat s-a dovedit R. Vaganian, care a cumulat mici avantaje, pe care le-a transformat apoi în puncte preţioase. El s-a impus în final şi a cîştigat turneul cu 12,5 puncte din 17 posibile. Marele maestru american Y. Seirawan a avut un finiş puternic, săltîndu-se la o jumătate de punct în faţa lui A. Sokolov, realizatorul a 11 puncte. Pentru locul al patrulea se va disputa un meci-turneu de baraj între filipinezul E. Torre, olandezul Van der Wiel şi tînărul mare maestru englez M. Short, clasaţi la egalitate cu 10,5 puncte.

Pentru turneul candidaţilor de la Montpellier balanţa atîrnă în favoarea şahiştilor sovietici, deşi pentru prima oară în istoria unei astfel de competiţii reprezentanţii... „restului lumii" vor fi egali ca număr cu marii maeştri sovietici : şase la şase. Vom mai vedea.

MARGARETA MUREŞAN ■

Hiroshima 40

Nu puțini au fost și sînt cei care, de-a lungul a patru decenii, au susținut că prin exploziile nucleare de la Hiroshima și Nagasaki s-ar fi salvat viețile a circa 1 000 000 de militari americani. Astăzi însă tot mai mulți oameni de știință contestă aceste calcule. Ei demonstrează că bombele atomice aruncate asupra celor două orașe nipone la începutul lui august 1945 nu erau necesare pentru a face Japonia să capituleze. Dar indiferent de obținerea sau de neobținerea unor avantaje de moment prin bombardamente atomice, problema de căpetenie constă în faptul că în nici o împrejurare nu a fost, nu este și nu poate fi justificată folosirea acestor teribile mijloace de distrugere în masă, cu atît mai puțin cu cît, în condițiile de acum, un război atomic ar pune în pericol însăși existența vieții pe Pămînt. Iată de ce comemorarea tragediei de la Hiroshima, dincolo de exprimarea ororii față de posibilitatea repetării ei la scară inimaginabilă, reprezintă un prilej de meditație și de acțiune în direcția reducerii și lichidării primejdiei nucleare, pentru sporirea din impas a tratativelor de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Așadar, Hiroshima îndeamnă la luarea în considerare cu toată răspunderea a ideii evidențiate de România că problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, și în primul rînd a celor nucleare. Este meritul istoric al președintelui Nicolae Ceaușescu de a fi arătat că existența armelor nucleare a dus la schimbarea radicală a modului în care se pune astăzi problema războiului, că în zilele noastre un război mondial ar deveni inevitabil o conflagrație termonucleară pustiitoare, fără învingători și învinși, întrucît întreaga omenire ar fi condamnată la dispariție. Strălucita contribuție a președintelui României la cauza înfăptuirii dezarmării a cuprins o multitudine de laturi și aspecte. Astfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în lumină, cu o deosebită forță de convingere, primejdiile excepțional de grave ale cursei înarmărilor, care, ducînd la continua acumulare a unor mijloace de distrugere, nu creează securitate, ci, dimpotrivă, multiplică riscurile declanșării unui holocaust nuclear. Conducătorul partidului și statului nostru a evidențiat relația dintre criza economică mondială și cursa înarmărilor, care implică uriașe poveri suportate de popoare, o teribilă risipă de resurse financiare, materiale și umane ce împiedică însănătoșirea vieții economice, duce la menținerea subdezvoltării și la accentuarea decalajelor. Relevînd că înarmările au o înrîurire nefastă asupra relațiilor internaționale, constituind un generator permanent de tensiune, neîncredere și animozități, că ele alimentează continuu psihoza de război, viciind climatul politic mondial, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, din momentul în care fiecare dintre părți a acumulat un potențial nuclear capabil să distrugă nu numai cealaltă parte, ci și lumea întreagă, echilibrul militar trebuie realizat nu prin sporirea înarmărilor, ci prin reducerea continuă a acestora, ceea ce ar însemna, de fapt, un echilibru al dezarmării.

În conformitate cu această concepție, România a propus un program amplu și cuprinzător care configurează obiectivele imediate și de perspectivă ale luptei pentru dezarmare, de la măsuri colaterale, cum ar fi desființarea bazelor militare de pe teritoriul altor state și retragerea trupelor străine în interiorul granițelor naționale, pînă la măsuri radicale, prevăzînd oprirea cursei înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară și generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor sovietice, oprirea militarizării Cosmosului, încetarea experiențelor cu arme nucleare și lichidarea totală a acestor arme, a tuturor armelor de distrugere în masă. În acest sens, după cum este cunoscut, opinia publică din țara noastră a salutat declarația secretarului general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul Mihail Gorbaciov, cu privire la hotărîrea Uniunii Sovietice de a sista în mod unilateral, cu începere chiar de la 6 august, orice experiențe nucleare, pînă la 1 ianuarie 1986, acest moratoriu putînd-se prelungi dacă și Statele Unite vor lua o măsură similară.

Comemorarea a 40 de ani de la bombardamentele atomice asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki prilejuiește în întreaga lume intensificarea acțiunilor împotriva pericolelor pe care le generează înarmările, în primul rînd înarmările nucleare. Militantă activă pentru pace, participantă activă la mișcarea mondială pentru dezarmare, România cheamă, prin glasul autorizat al președintelui Nicolae Ceaușescu, la unirea eforturilor pentru înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare: „Nu există și nu poate exista problemă mai importantă decît salvarea omenirii de la distrugerea nucleară! Trebuie să facem totul pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor dezvoltarea liberă, independența și pacea! Considerăm mai mult ca oricînd că toate guvernele, toți șefii de state, toate forțele politice trebuie să acționeze, pînă nu este prea tîrziu, pentru a salva omenirea de la catastrofa nucleară".

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

TNF ucide tumorile

Oamenii de știință americani au descoperit o proteină rarisimă care atacă celulele tumorale fără a le distruge pe cele sănătoase. Dacă rezultatele obținute pînă acum în laborator vor fi confirmate de experimentele pe bolnavi, care vor începe în această toamnă, ofensiva împotriva unor tipuri de cancer va înregistra un decisiv pas înainte. Capacitatea deja demonstrată a noii substanțe de a selecționa celulele și de a le ataca doar pe cele bolnave evită inconvenientul fundamental al metodelor de tratament chimic sau prin radiații. Denumită TNF (Tumor Necrosis Factor), proteina este în mod normal produsă în mici cantități de sistemul imunitar uman și are o extraordinară eficacitate. Medicii sînt însă rezervați și atrag atenția că nu trebuie să se entuziasmeze nimeni pînă la definitivarea studiilor. Izolată pentru prima dată cu 10 ani în urmă de medicii centrului anticancer de la Sloan-Kettering din New York pe cînd lucrau cu BCG — una din metodele anticancer promițătoare la început, dar deziluzionante în rezultate — proteina respectivă și-a dovedit surprinzătoarele proprietăți. Dar, pentru a vedea cum acționează, trebuie produse cantități mari printr-o tehnologie specială care urmărește toate fazele fabricării sale pe cale naturală. Factorul necrozant al proteinei este un derivat al monocitelor a căror activitate trebuie stimulată de endotoxină, substanță extrasă la rîndul ei de bacterii. Determinarea secvenței aminoacizilor, adică a structurii chimice a proteinei, s-a realizat în laborator și apoi au început experiențele în vitro. Cercetătorii de la Sloan-Kettering au experimentat-o asupra a 62 de tipuri de tumori umane. În 19 cazuri celulele bolnave au fost ucise, în 21 creșterea lor a fost blocată, iar în 22 nu s-a observat nici un efect. La Cetus, un centru de investigare a bolii canceroase din San Francisco, s-a procedat pe viu. După ce a fost neutralizat sistemul imunitar al unui soarece pentru a se evita fenomenele de respingere, acestuia i-au fost transplantate celule bolnave de cancer la sîn. După o săptămînă, o doză de un microgram de TNF a fost injectată în vena animalului, sub acțiunea proteinei începînd ceea ce medicii numesc o „necroză semnificativă" a celulelor bolnave. TNF a dat bune rezultate în tumorile sînului, colonului, vezicii urinare, rinichilor, precum și în unele tipuri de sarcom și, parțial, în cancerul pulmonar și în leucemie. Deși eficiența sa este variabilă, comportarea rămîne mereu constantă: ea atacă membrana celulei, o rupe și o necrozează. Cercetătorii n-au reușit încă să afle care este secretul TNF-ului, cum anume distinge celulele bolnave de cele sănătoase și în baza cărui mecanism străpunge membrana celulei atacate. În nici unul din experimentele făcute celulele sănătoase n-au fost afectate. Încercînd noi modalități de tratament, specialiștii au combinat TNF cu interferon și au remarcat că acțiunea combinată a acestor două substanțe este mult mai eficientă decît în cazul folosirii proteinei singure. În fond sînt două substanțe extrem de diferite — una din deosebiri este marcantă. Interferonul nu acționează decît asupra speciei din care derivă, pe cînd TNF este în stare să traverseze distanțele dintre specii — și totuși folosite împreună potențează atacul asupra celulelor bolnave. Acest sinergism nu are încă explicații, ca de altfel nici felul în care TNF actionează asupra aceluiași tip de tumoare prelevată de la doi bolnavi diferiți. Este ceea ce se numește eterogenitatea biologică, încă unul din fenomenele căruia încă medicina n-a reușit să-i găsească explicațiile.

IOAN ROȘCA ■

Cafeaua și sănătatea

Cafeaua constituie de mai multă vreme subiect de controverse între specialiști, dar și între profani, deși puțini sînt cei care se dispensează de o ceașcă de cafea cu miros aromat și cu efect reconfortant. Întrebările rămîn însă deschise: În ce mod trebuie să fie preparată cafeaua și ce cantități nu sînt dăunătoare corpului? Constituie oare cafeaua, băută în cantități normale, un factor de risc?

Revista vest-germană „Bunte" își propune, într-un număr recent, să răspundă la cîteva din aceste întrebări, citind opinii dintre cele mai autorizate. Așa-numita cafea neagră, pregătită prin fierbere — se afirmă într-un studiu al Universității din Oslo — nu prezintă riscuri pentru sănătate, în cazul cînd nu se depășesc șase cești pe zi, deși s-ar putea ca prin aceasta procentul de grăsimi în sînge să fie oarecum sporit. Doctorul Leo Kinlen de la Universitatea Oxford a ajuns, în urma unor cercetări îndelungate, la concluzia că boabele prăjite de cafea nu provoacă cancer, inclusiv cancer al pancreasului, așa cum se afirma pînă atunci. Mai mult chiar, dr. Seigfried Heyden de la Centrul de oncologie Durham (S.U.A.) a constatat că cofeina are calități anticanceroase. În fine, așa-numitul „studiu Framinghan", efectuat, începînd din 1950, asupra a o mie de locuitori din localitatea Framinghan, prin care s-au testat posibilele influențe între modul de viață și starea sănătății, ajunge la concluzia că în cantități moderate cafeaua este complet nedăunătoare pentru organism. Profesorul dr. Franz C. Czygan din Würzburg afirmă că consumul de cafea nu este periculos, în mici cantități, nici pentru bolnavii de afecțiuni cardiace, sfătuind totuși, la prudență mai ales în cazul tulburărilor de ritm cardiac.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Roșu de acaju

Despre rolul pădurilor tropicale în menținerea echilibrului ecologic al planetei s-a scris foarte mult. Legat de aceasta, în toată lumea s-a manifestat îngrijorarea pentru exploatarea abuzivă a acestor păduri și s-au lansat apeluri pentru salvarea lor. Este cunoscută, în acest sens, campania inițiată de World Wildlife Fund și de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și a Resurselor ei. Iată că în ultima vreme pădurile tropicale sînt din nou în atenția specialiștilor, problema fiind privită de astă dată sub raport economic. Pentru că, în afară de componente esențiale ale stării de sănătate a Pămîntului, arborii de la tropice sînt, concomitent, și bogății de importantă vitală pentru țările din zonă.

Situația critică de pe piața lemnului tropical rezultă din însăși natura pădurilor respective și din marea valoare a lemnului pe care ele îl produc. Aceste esențe, dintre care cele mai cunoscute sînt acaju, tek-ul și eucaliptul, au fost disponibile pe piață foarte mulți ani, și cu toate că au fost constant supraexploatate, nu s-a intrat în alertă: regenerarea, se pare, se făcea într-un ritm convenabil. În ultimele decenii însă, anumiți factori au modificat situația. Astfel, mecanizarea tăierii pădurilor a făcut ravagii. Un rol și mai important l-a jucat cererea tot mai mare de produse alimentare pentru populația, în continuă creștere, a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce a atras după sine sporirea cererii de produse de export în vederea obținerii de devize. Această situație a provocat distrugerea totală a unor zone imense de pădure tropicală, într-un ritm de opt milioane de hectare anual. În felul acesta, regenerarea spontană a pădurilor n-a mai putut ține pasul cu despăduririle, pericolul distrugerii crescînd foarte mult. Totodată, este știut că numeroase esențe tropicale nu se reproduc decît rar, chiar și în mediul lor natural, și că ele n-au putut fi cultivate în plantații. Avînd în vedere această situație, s-a considerat că problema încheierii unui acord internațional referitor la pădurile tropicale ar avea, din motivele arătate, o importanță și mai mare decît acordurile cu privire la unele produse de bază cum sînt cafeaua sau zahărul. După cum este cunoscut, la Geneva s-a ținut o conferință reunind 63 de țări și un număr de organizații internaționale, care s-a ocupat tocmai de elaborarea unui acord și de crearea unei organizații internaționale cu privire la lemnul tropical — ca instrumente menite să contribuie la reglementarea rațională a exploatării și valorificării pădurilor tropicale, a regenerării fondului forestier, la mai buna informare atît a țărilor direct interesate, cît și a opiniei publice internaționale cu privire la această problemă.

Conjugate cu inițiativele luate pe plan ecologic, eforturile privind reglementarea economică a exploatării acestor valoroase esențe lemnoase au drept scop conservarea pădurilor tropicale, care constituie, simultan, elemente unice în felul lor ale mediului înconjurător și o resursă genetică inestimabilă a viitorului.

ION D. GOIA ■

Accente în lume

„Călătorie pentru pace"

Municipalitatea orașului Hiroshima a organizat un turneu al compozitorului american Leonard Bernstein, turneu ce se desfășoară sub deviza „călătorie pentru pace". Primul concert a avut loc la Atena la 1 august, iar următorul a avut loc la Hiroshima, în 6 august, ziua tristei comemorări a bombardamentului atomic.

Protestînd împotriva războiului, L. Bernstein a spus: „Pentru pace și libertate trebuie să lupți. Eu lupt tot timpul pentru ele prin muzica mea, prin ceea ce scriu, peste tot pe unde merg. Prin acest concert ne exprimăm dorința de a se pune capăt războiului".

Manifestare tradițională

La Lucarno, Elveția, va avea loc între 8 și 18 august al 38-lea festival al filmului. Printre filmele ce se vor prezenta în spectacolele de gală ale festivalului se numără și „Tata în călătorie de afaceri", al iugoslavului Emir Kustrovika, laureat cu Palme d'or la recentul festival de la Cannes, și Heimat, de Edgar Reitz, ce a primit distincția Ursul de aur la festivalul de la Berlin.

Pledoarie pentru anii maturității

Nu demult a apărut în Editura Lafont ultima carte a actriței Jane Fonda, cu titlul **Vîrsta frumoasă a femeii**. Jane Fonda care a împlinit 46 de ani ,aduce argumente multiple, care vin în sprijinul ideii că la această vîrstă, femeia cunoaște perioada deplinei ei înfloriri, a maximului randament pe plan familial sau social. Cartea a izvorît din dorința actriței de a împărtăși femeilor care ating maturitatea convingerea sa fermă că „a înainta în vîrstă nu înseamnă neapărat o involuție, căci dacă altădată eram tînără, astăzi mă simt tînără".

ELENA GRECESCU ■

Racul

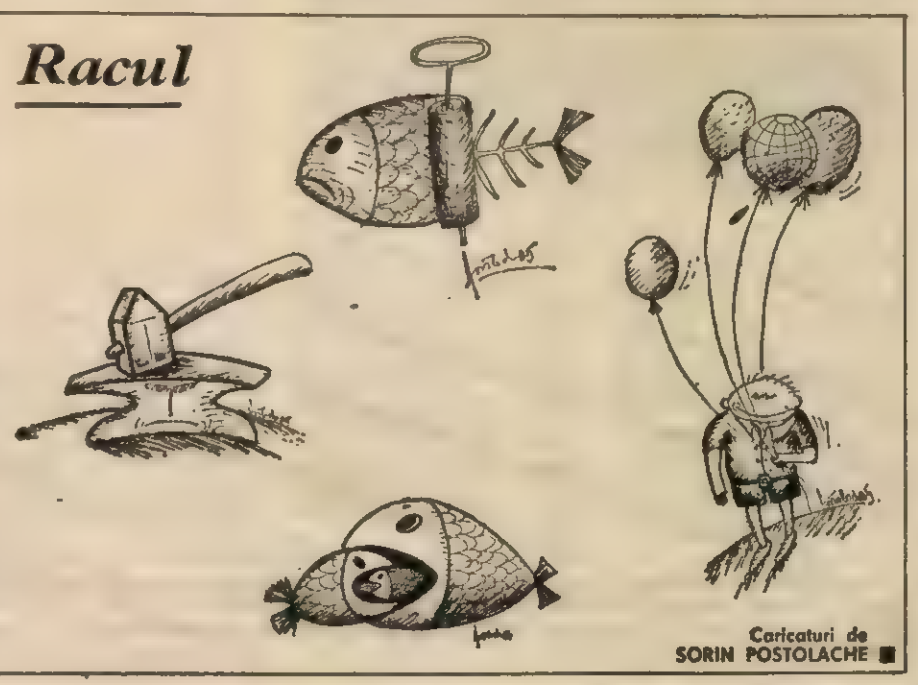

Caricaturi de **SORIN POSTOLACHE** ■

ULTIMA ORĂ

SPECTACOL DE SUNET ŞI LUMINĂ

● În Cismigiu, în fiecare seară la orele 21 (în afară de luni) are loc în Rotonda scriitorilor un frumos spectacol de sunet și lumină, prezentat de Teatrul Mic și intitulat „Ev de lumină, ev de eroism". Scenariul este alcătuit pe versuri de Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Duiliu Zamfirescu, Ioan Alexandru, Nicolae Dragoș, Traian Iancu, George Țărnea, Dragoș Vicol și pe texte din Nicolae Bălcescu, Ion Creangă, Alexandru Vlahuță și Titu Maiorescu. Spectacolul se constituie într-un omagiu adus celor 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului.

LECȚIE PRACTICĂ DE ECOLOGIE

● Între 7 și 17 august, 100 de elevi de la școli și licee din toată țara, care au obținut re-

zultate deosebite la geografie și biologie, își petrec o parte a vacanței în tabăra națională de ecologie de la Sulina. Tabăra, organizată de C.C. al U.T.C. și Comitetul județean Tulcea al U.T.C., va da posibilitatea acestor tineri să facă, îndrumați de cinci specialiști de la Institutul național de ecologie, excursii de studiu la Roșu, Roșulet, Letea etc. În acest fel ei vor reuși să înțeleagă mai bine eforturile ce se fac pentru menținerea sănătății acestui unicat al naturii, care este Delta Dunării.

● Pare o frumoasă poveste. Dar, nu. Este un fapt real pe care îl relatează în revista „Vînătorul și pescarul sportiv". Nicolae Golgotiu. Vînătorul Zoltan Holló, din orașul Sfîntu Gheorghe, a prins acum doi ani un pui de lup pe care l-a dus acasă și l-a îngrijit. Odată cu lupul, Zoltan Holló a crescut și un pui de căprioară cu prezența căreia lupul s-a obișnuit foarte repede, ajungînd chiar să se joace cu ea. În timpul iernii, însă, căprioara s-a îmbolnăvit grav și cu toate îngrijirile medicale nu a mai putut fi salvată. A murit într-o noapte în pragul casei. Gospodarii care dormeau au fost treziți de urletele lupului. Timp de mai multe zile, cînd i se dădea drumul din cușcă, ei căuta peste tot căprioara.

● Cei peste 47 000 de membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste din sectorul 6, împreună cu cetățeni din această zonă a Bucureștiului, participă permanent la amenajarea și cultivarea tuturor terenurilor virane, a spațiilor verzi dintre blocurile de locuințe și din curți. Astfel au fost create 6 000 de grădini totalizînd mai mult de 150 de hectare de teren cultivat cu legume și zarzavaturi. S-au inițiat de asemenea acțiuni de colectare a materialelor refolosibile, pînă în prezent strîngîndu-se 116 tone de fier vechi, 4 tone de hîrtie, precum și importante cantități de metale neferoase, sticlă și textile. Pentru ca aceste acțiuni să se desfășoare în mod ritmic, pe lîngă cele 15 locuri de depozitare existente, sînt în curs de amenajare încă 23.

● Zilele trecute s-a deschis a V-a ediție a taberei de sculptură monumentală în lemn de la Sălistea Sibiului. La sfîrșitul lunii august, lucrările artiștilor veniți din numeroase regiuni ale țării vor fi amplasate, alături de cele realizate în anii anteriori, în parcul natural care poartă un nume atît de frumos: „Poiana soarelui".

● La Tulcea, o premieră: a fost lansat la apă primul hidrobuz fluvial românesc construit din fibră de sticlă. Propulsat de un motor de construcție românească de 154 CP, și avînd o capacitate de 50 de locuri, el este destinat transportului de pasageri spre Delta Dunării.

● La Tîrgu Mureș, ca pretutindeni în țară, se înalță noi cartiere, menite să aducă un plus de confort și frumusețe în viața locuitorilor. Ultimul dintre ele este cartierul Unirii, unde au și fost predate la cheie 200 din cele 822 de apartamente planificate a fi terminate pînă la sfîrșitul acestui an. Lor li se vor adăuga încă 1 700 de apartamente din zona a doua de construcție, unde lucrările vor începe în 1986. Întregul cartier va beneficia de o creșă, o grădiniță, două școli generale cu cîte 16 săli de clasă și ateliere, un dispensar medical și numeroase spații comerciale.

● „Îndemnul inițierii și, apoi, al realizării noului atlas a izvorît dintr-o îndoită îndatorire: pe de o parte satisfacerea dorinței și trebuinței manifestate de tot mai mulți iubitori de istorie, profesori de toate categoriile, elevi, studenți, oameni de cultură în general, pe de altă parte înfățișarea adevărului istoric obiectiv cu privire la trecutul poporului român față de numeroasele interpretări tendențioase, certate cu dictonul vechi de milenii, dar nelnvechit: înfățișarea istoriei fără ură și părtinire (Sine ira et studio)" Am citat din Cuvîntul înainte semnat de academicianul Ștefan Pascu în „Atlasul pentru istoria României", anunțîndu-vă că o nouă serie de 24 000 de exemplare ale acestei lucrări de mare valoare științifică se află în librării.

● Pensionarul Mihai Ungureanu, din Iași, este un pasionat arheolog amator. În dorința de a afla cît mai multe lucruri despre istoria satului său natal Bîcu, el a făcut săpături care au scos la iveală obiecte din secolele VI—V î.e.n. Pe cele mai reprezentative, Mihai Ungureanu le-a predat Muzeului de istorie a Moldovei.

● De curînd, Oficiul de stat pentru invenții și mărci a înregistrat un nou brevet de invenție. Este vorba despre procedeul de preparare a oxitetraciclinei injectabile. Noul medicament, avînd o eficacitate sporită față de cel administrat pe cale orală, scurtează simțitor durata tratamentului. El va fi produs de Întreprinderea de antibiotice din Iași.

● Sfîrșitul de iulie a mărcat pentru navaliștii șantierului din Brăila un nou succes: lansarea la apă, cu 40 de zile mai devreme a primului cargou multifuncțional de 5 000 tdw, dintr-o serie de 12, destinate R.P. Chineze. În diferite faze de lucru se mai află alte 8 nave asemănătoare, dintre care două vor fi lansate la apă pînă la finele acestui an.

● La planetariul din Bacău a fost luată inițiativa organizării unui interesant program de conferințe, însoțite de proiecții de diapozitive, menite să îmbogățească zestrea de cunoaștere a vizitatorilor. Iată cîteva teme: „Luna și eclipsele", „Cometa Halley a revenit", „Timpul și măsurarea lui". Totodată poate fi vizitată și expoziția astronomică permanentă intitulată „Materia în univers".

● Pînă la 20 octombrie, în serii de cîte o sută de tineri din județul Prahova vor participa, alături de o brigadă complexă de la Inspectoratul silvic județean la lucrările de amenajare a platoului Bucegilor. Acțiunea, extinsă de la Cîmpina pînă la Azuga, are drept scop igienizarea pădurilor și valorificarea recoltei de semințe forestiere, fructe de pădure și plante medicinale.

● Știți cîte prăjituri se consumă anual în municipiul Tulcea? Peste 3 milioane! Dulci, tulcenii, dulci!

● Consemnăm o realizare de prestigiu a muncitorilor și inginerilor de la Combinatul de utilaj greu din Iași: moara cu bile, în greutate de 200 de tone, destinată minei de cupru de la Roșia Poieni. Este o lucrare de concepție românească, la care s-au aplicat cele mai moderne tehnologii, un utilaj de mare însemnătate pentru programul național de sporire a producției miniere.

● În zona centrală a orașului Caracal a fost pus în funcțiune primul ceas public. La fiecare 30 de minute, ceasul marchează sonor scurgerea timpului, printr-un fragment din cunoscuta baladă a lui Iancu Jianu.

FRAGMENT DE CĂMAȘĂ ROMANĂ

● Săpăturile arheologice executate în ultimii ani la Turda (Potaissa) au scos la lumină și clădirea comandamentului din castrul legiunii a V-a Macedonica. Într-una din încăperi a fost găsit un fragment de cămașă romană de zale, excelent

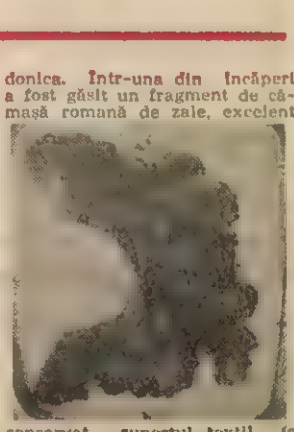

conservat, suportul textil (o țesătură de in) este acoperit cu 3 000 de plăcuțe din bronz. Se pare că un fragment atît de mare (este a cincea parte din cămașă) nu a mai fost găsit nicăieri pe teritoriul fostului imperiu roman. După migăloase operații de restaurare și curățire, această piesă unică a fost expusă în vid la muzeul din Turda.

+ 43° C

● În meteorologie atingerea unor recorduri presupune în mod obligatoriu realizarea unor anumite condiții sinoptice naturale care să faciliteze concentrarea la maximum a unor circulații atmosferice speciale, atît prin densitatea cît și prin persistența manifestărilor respective. Astă iarnă, în noaptea de 13—14 ianuarie, în depresiunile din estul Transilvaniei, ne-am apropiat la 3 zecimi de grad de recordul absolut al frigului în țara noastră, care este de —38,5°C. În această vară, mai precis în ultima zi a lunii lui Cuptor, ne-am apropiat foarte mult de recordul absolut al căldurii din țara noastră (44,5°C. înregistrate la Ion Sion, în județul Brăila, la 10 august 1951). Masa de aer care a invadat cea mai mare parte a sudului continentului nostru a fost de origine sahariană, extrem de caldă și foarte uscată. Pentru a aprecia la adevărata ei valoare temperatura de +43°C, consemnată la 31 iulie anul acesta la Cernavodă, trebuie menționat că de cînd există observații la această stație nu s-a înregistrat niciodată o temperatură care să depășească această valoare. Dealtfel, în această zi, la toate stațiile de observație din zona luncii Dunării — de la Moldova Nouă, Drobeta-Turnu Severin, Calafat și pînă la Oltenița și Călărași, temperaturile maxime diurne au depășit 40°C. La stațiile Băile Herculane, Bicleșu, Bechet, Polovragi, Cernavodă, Adamclisi, s-au depășit recordurile absolute ale localităților respective. La alte stații au fost înregistrate numai depășiri ale lunii iulie (multe din recordurile termice absolute ale localităților din țara noastră sînt consemnate în luna august și nu în iulie) cum ar fi de exemplu la Slatina, Alexandria, Caracal — cu 41°C, București — Băneasa, Videle cu 40°C, Feteești, Grivița, Stolnici, Tîrgu Jiu cu 39°C.

Informațiile ne-au fost furnizate de directorul Institutului de meteorologie și hidrologie, dr. Ion Drăghici.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN
Fotografii de ELENA GHERA

NOUTĂȚI LA „ZOO"

● La Grădina zoologică, în afara activității cotidiene de îngrijire a animalelor, o preocupare permanentă o constituie și completarea și împrospătarea colecțiilor de exponate care cuprind acum 136 de specii cu 1 204 exemplare. Directorul, Mihai Cociu, ne informează că s-a reușit, în cadrul unor schimburi cu alte grădini zoologice din lume, aducerea unei noi serii de animale exotice: o panteră, un tigru siberian, 4 manguste (mamifere mici asemănătoare nevăstuicii și care vînează șerpi veninoși), 2 pecari (porci sălbatici sud-americani), 2 viscacia (rozătoare sălbatice sud-americane), 2 zebre Grant.

În ultimul timp s-au înregistrat și o serie de reproduceri ale unor specii în captivitate, ceea ce reprezintă tot atîtea succese, datorate mai ales îngrijirii lor adecvate. Astfel s-au născut un pui de maimuță de Jawa, unul de maimuță cercopitec, 3 pui de lamă, un pui de cămilă, unul de iac tibetan, 2 pui de tigru siberian 7 pui de struț nandu, 5 pui de muflon. Demnă de menționat este și reușita reproducerii în captivitate a unor specii de păsări din Delta Dunării, cum sînt cormoranul, egreta mică și stîrcul de noapte.

Salutări de la Geoagiu Băi!

Un decupaj din vastul tablou al vacanței estivale într-o liniștită stațiune transilvană — una din multele care împodobesc acum toate punctele cardinale ale României. Odihna binemeritată de muncitorii țării, privită într-un loc, sugestiv pentru ceea ce înseamnă în acești ani „Totul pentru om".
(Reportaj în paginile 12—13)

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Actualitatea politică românească

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în vizita de lucru la Galați

Pagina 3

flacăra

Anul XXXIV 33 (1.979) VINERI 16 AUGUST 1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Președintele țării pune în lumină un adevăr — imperativ al muncii și vieții noastre

Acum e momentul calității și al dezvoltării intensive!

Prin rodnicia fiecărei zile — aleasă cinstire marii sărbători de la 23 August

GLORIA monument plutitor al muncii

Printre înfăptuirile de mare prestigiu ale Epocii Nicolae Ceaușescu se numără și forajul marin al cărui început este această platformă. I-au urmat „Orizont", „Prometeu", „Fortuna". Le urmează „Atlas" iar acum, în aceste zile premergătoare marii sărbători naționale, sînt în stadiu avansat de asamblare platformele 6 și 7

- **La concret, despre lucrul bine făcut**

Oameni, idei, inițiative din cinci întreprinderi sibiene

Paginile 12—13

- **Lehliu o comună ca un oraș**

Paginile 6—7

În livezi, oamenii ca albinele

Nici pădurea nu crește fără aportul științei! Argumente în grupajul:

Aurul verde — aur adevărat

Paginile 16—17

Însemnări de la o adunare generală

POT MAI MULT, VOR FACE MAI MULT

Zilele trecute au avut loc adunările generale ale oamenilor muncii din **Schela de producție petrolieră Poeni** a Trustului de foraj și extracție Bolintin. Numitorul comun al tuturor discuțiilor l-a constituit planul de producție, mai exact — recuperarea restanțelor de pînă acum — și asta pentru că petroliștilor de aici, oameni serioși și pasionați de ceea ce fac, nu le sînt indiferente nici propriile venituri și nici aportul pe care-l au la producția de petrol a țării.

Pentru ca la sfîrșitul anului totul să fie în regulă din ambele puncte de vedere, ar trebui ca de pe acum să se scoată zilnic 200 de tone de țiței peste plan — cifră deloc mare în sine dar enormă în contextul în care la Poeni „obținem țiței cu lingurița", cum plastic se exprima directorul adjunct cu probleme de producție, **ing. Florin Petrescu**. Din cele 20 de zăcăminte care se exploatează aici, 15 sînt cu probleme serioase generate de nisipul care se ridică pînă la 200—300 m pe gura sondei, practic înfundind-o. „La noi e o luptă pe viață și pe moarte pentru combaterea viiturilor de nisip din subteran, adaugă ing. Florin Petrescu. E un nisip ca făina, extrem de fin și imperceptibil la pipăit. De aceea, o bună parte din munca noastră se consumă în operațiuni adiacente, destul de complicate, de consolidare și protejare a stratului de țiței prin filtre succesive injectate de la suprafață. Facem acest lucru la sute de sonde, fapt ce contează enorm în productivitatea și eficiența muncii noastre. Apoi, admițînd că problema viiturilor de nisip e rezolvată, zăcămîntul propriu-zis este el însuși impur în proporție de peste 80 la sută. Cam din motivele astea spuneam că scoatem țiței cu lingurița".

Sînt, desigur, niște cauze obiective care împiedecă asupra desfășurării normale și în pas cu cifrele de plan a activității de extracție a petrolului, dar adunările generale din cele 7 brigăzi de producție (cea pe întreprindere va fi avut loc ieri) au pus, cum se și cuvenea, un mai mare accent pe lucrurile de la suprafață, pe cauzele dependente de oameni care au condus la restanțele înregistrate în prezent.

De pildă, în iarna trecută schela a stat 20 la sută din timp din cauza înghețării conductelor — problemă valabilă cam peste tot, din cîte am înțeles. La Poeni sînt 80 km de conductă la suprafață, a cărei înghețare, oricînd posibilă iarna, conduce la blocarea întregii schele. Desigur că ni se pare firească ingroparea acestei rețele de conducte (și pentru asta ar fi necesare și suficiente doar două săpătoare de șanțuri, care ar realiza zilnic cam 1 km de șanț în care să fie pusă conducta), dar declanșarea acestei operațiuni depășește posibilitățile efective ale schelei.

De asemenea, funcționarea unor sonde cu echipamentul din subteran uzat (a cărui înlocuire presupune, de asemenea, destule avataruri) a făcut și face să se înregistreze pierderi de randament, zilnic de cîte 60—70 tone iarna și 25—30 tone vara. Pe lîngă sondele care funcționează cu echipament uzat mai sînt și sonde care stau pentru că au echipamentele defecte și așteaptă intervenția de depanare. O regulă nescrisă a muncii în domeniul petrolului este ca formația de intervenție să aștepte sonda (să se defectcze) și nu sonda defectă să aștepte formația (care s-o depanceze). Acum nimeni nu-și mai poate permite să constituie formații de intervenție care să aștepte ele defectarea sondelor, lucrurile petrecîndu-se exact invers — după defectarea sondelor se alcătuiesc grupurile de depanare. Or, e sunu pot să funcționeze neasistate și nici nu pot fi reparate cu o șurubelniță purtată în buzunar. În raza schelei Poeni sînt 520 de sonde în exploatare, la care se mai adaugă sonde ajutătoare — de injecție tehnologică, de cercetare și piezometrice. Anul acesta s-au dat în folosință 34 de sonde noi care nu au un metru de drum de acces. La toate aceste sonde este necesară facilitarea accesului utilajelor și instalațiilor de intervenție ca la orice unitate productivă, altfel pierderile în țiței sînt mai mari decît economiile făcute de cei care ar trebui să se îngrijească de aceste probleme și nu o fac.

Presupunînd și că formațiile de lucru sînt în dispozitiv, și că ele au ajuns la sondele defecte, mai rămîne în discuție ultima etapă — calitatea reparațiilor capitale efectuate. Față de numărul de sonde aflate permanent în reparație capitală (în medie, 45 de sonde) și de numărul de zile-lumină cît se lucrează la ele — deci față de timpul neproductiv total înregistrat pe schelă — este de așteptat ca măcar calitatea acestor lucrări, care substituie activitatea productivă propriu-zisă, să fie corespunzătoare, adică să le facă rentabile.

Am concentrat în aceste rînduri gîndurile și preocupările esențiale ale celor peste 1900 de oameni ai muncii din Schela de producție petrolieră Poeni, încercînd satisfacția de a întîlni un colectiv aflat într-o permanentă competiție cu sine însuși, într-o susținută tentativă de autodepășire. Alături de seriozitatea cu care aici au fost analizate, lucid și responsabil, aspectele de fond ale activității schelei, trebuie apreciată și convingerea la care poenarii au ajuns — și anume că speranța stă tot în ceea ce fac ei cu mîna lor și mai puțin în ceea ce așteaptă de la alții, chiar dacă, așa cum s-a văzut, sînt lucruri care le depășesc și atribuțiile și posibilitățile. Nu cunoaștem concluziile finale ale adunării generale de ieri a oamenilor muncii din întreaga schelă (la ora aceea revista noastră se afla în tipar) dar contăm sigur pe faptul că petroliștii de aici vor ști să găsească cele mai bune soluții pentru a gospodări din ce în ce mai bine subteranul așa cum dovedesc că știu să fie gospodari și la suprafață, schela Poeni fiind și la acest capitol fruntașă pe întregul trust.

OCTAVIAN STIREANU ■

Țară de voievozi

Țara aceasta are
voievozi cu spada,
voievozi cu condeiul.
Unii dintre ei
sînt chiar omonimi :
Mihai, Tudor...
Ca să-i deosebim
pe cei doi Mihai,
unuia îi zicem Viteazul,
celuilalt Luceafărul :
Mihai Viteazul,
Mihai Luceafărul...
Vin apoi anonimii,
oștenii lor,
cei care au învins la Călugăreni
și au compus Miorița.
Din rîndul lor
s-au ridicat și se ridică
ei insisi, voievozii...
Fericită ești, țară de voievozi,
prea fericită,
căci izvorul lor
nu seacă niciodată !

ION MUNTEANU ■

Pîine nouă

În satele noastre zilele și nopțile au început să miroase, din ce în ce mai persistent, nu numai a fin proaspăt cosit, ci și a pîine nouă. Pîine albă, pufoasă, înaltă ca roata carului. Pîine ca în Ardeal. Din timpuri imemoriale grîul a fost aliatul de nădejde al omului la bine, ca și la greu. Grîul a constituit prima recoltă și prima bucurie la masa țăranului. Țăranul român iubește grîul și pentru virtuțile sale, să le zic așa, secrete. Îl vezi cum își ciulește urechea și ascultă cum foșnește grîul, ca niște clopote, vălurindu-se, — prevestind starea de bob de lapte și starea de pîrg. Îl vezi, apoi, cum ia în palme spicul cu și fără ariste și-l freacă strașnic, ultindu-se la boabele mirabile cu uimire. Bobul de grîu, ca și fața depărtată a lunii, reproduce fizionomia omului. Să fim, vă rog, ceva mai atenți cu această plantă cerealieră și vom vedea, de asemenea, că din toamnă, cînd boabele se bagă binișor sub brazdă, pînă la marele seceriș din luna lui cuptor, grîul trece printr-o metamorfoză ciudată, care durează nici mai mult, nici mai puțin decît nouă luni, adică, exact atîta răstimp cît îi trebuie puiului de om de la fecundarea ovulului și pînă la naștere.

Am schimbat aceste gînduri și aceste păreri cu inginerul brăilean Constantin David, de la DGAIA Brăila. Companionul meu este plăcut la vorbă și are experiența scriitorilor și a ziariștilor, dacă pot spune astfel. 15 ani la rînd a fost inginer la Grădiștea, locul de bastină al scriitorului Fănus Neagu. Multe întîmplări de neuitat în preajma marelui scriitor care își leagă viața și opera de aceste locuri de sud ale țării mărginind Dunărea și Insula Mare a Brăilei. Nea Ivan, șoferul, pune asistenta TV la drum întins, și, iată-ne, în zi de duminică, pe ogoarele cîtorva unități brăilene. De fapt, sînt ultimele zile și nopți ale grîului. De fapt, sînt ultimele ore ale recoltei '85. Oamenii locului, din satul Cazasu, țărani români, comuniști deprinși cu greul, îmi spun că nu-și aduc aminte să fi fost în vremea din urmă un an chiar într-atîta de capricios. În ce sens ? În vara anului trecut și pînă-n toamnă, la semănat, n-a plouat defel ! Să fim mai corecți : prima precipitație au constituit-o primii fulgi de zăpadă ! În vara aceasta a plouat cu nemiluita ; timp de 27 de zile a plouat într-una. (Paradoxal, în alte județe din sud era secetă). La Brăila o ploaie deasă, mărunță și înnebunitoare încurca vădit mersul normal al lucrărilor agricole din campania de vară. Viorica Popescu, președinta unității agricole din Cazasu, ne spunea că sînt ultimele 30—40 ha de grîu care se recoltează. Locul se cheamă — „Centura", iar combinele lacome înșfăcau, cu fălcile lor urîase, hălci întregi din lan. Spicul este bine dezvoltat, pe cînd paiul a rămas mic. Lanul a fost niște imburuiat. În anul 1984 au realizat 6 500 kg orz și 5 500 kg grîu la ha. Tovarășii de la Direcția agricolă le-au fixat parametri de plan la nivelul acestor cifre-etalon. Dar anii agricoli țin și de vreme. Producția medie la grîu, s-o spunem n-aia dreaptă, nu trece acum de 3 000 kg la ha. Fata de anul care a fost, eu zic și sper că nu greșesc, se pot declara mulțumiți. Porumbul se anunță, în schimb, excepțional. Constantin Rădută, inginerul șef, după ce ne face cîteva explicitări despre loturile semincere, ne vorbește de sămînța „Elită", „Supraelită", „Înmulțirea I-a", care nu sînt niște vorbe abstracte vehiculate de specialiști la Cazasu, ci îmbracă haina realității. În teren, se vede cu ochiul liber că în ciuda faptului că a plouat mult, culturile prăsitoare sînt curate de buruieni. Porumbul, floarea soarelui, cartofii de toamnă, sfecla de zahăr și furajeră, anunță recoltă excelentă, după evaluările de cultură făcute în teren.

Hotarul unității din vecinătate, Tudor Vladimirescu, arată la fel de bine și de curat. S-au făcut trei prașile manuale, ne asigură inginerul șef, Viorel Popescu, un om matur și stăpîn pe meserie. Se vede de departe că s-a făcut treabă bună în speță la porumb. Vreo 150 de oameni lucrează de zor la „castratul" porumbului. Sînt prezenți la această operațiune migăloasă și țăranii din satele Ciprian Porumbescu (Suceava), Bisoca și Dumitrești (Buzău). Lucru sezonier, dar plătit bine. Membrii F.D.U.S., elevii și bătrînii au dat și dau o mînă de ajutor în această campanie de vară care s-a sfîrșit, în această campanie care continuă. Lot semincer și porumb pretențios, dar plătit bine și el, porumbul. În valută forte. Ne interesează dacă grîul este la adăpost și dacă s-a dat grîu țăranilor la ziua de muncă ? Ni se răspunde că da. Erau ultimele 58 de ha de grîu de recoltat din 600 ha aflate deunăzi în cultură. În locurile joase, cu luciu de apă vizibil cu ochiul, au intrat coasele manual. Oamenii de la cositul fînului și a mazării au trecut la grîu. Grîu pentru pîinea noastră cea de toate zilele, atît de necesară traiului și vieții. Dintr-o vorbă în alta aflăm că valoarea normei convenționale se ridică, la unitatea amintind de numele marelui strateg din Vladimiri, la 70—80 lei. Facem un calcul succint cu oamenii care se aflau la coasă. Norma la cosit este de 2 500 mp la zi. E mult ? E puțin ? Un bărbat zdravăn coseste liniștit 5 000 mp într-o zi. Deci, cîștigul este pe măsură ! Deci, bun ! Altfel, vă asigur, nu s-ar îndemna să vină oameni din alte părți să muncească fie și sezonier la unitatea emblematic botezată „Tudor Vladimirescu", din localitatea cu același nume istoric.

La Scorțaru Vechi (există și unul Nou) ne întîmpină Anghelută Moise, președintele unității. S-a numerit că, deși zi de duminică, în unitate să fie prezente două comisii, una pe probleme de zootehnie, alta pe probleme generale de campanie. Soia unde se recoltau ultimele ha de grîu se cheamă „Rest". Iar grîul care a rămas de secerat este, într-adevăr, un rest care se pune firesc la socoteală ale. În alte cîteva locuri au intrat combinele cu senile. Hălci de pămînt mărunțit sub imensele roți. Lucrarea s-a continuat

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Galați

Înfăptuiri măreți, programe cutezătoare

„Întîlnirile cu colectivele de oameni ai muncii din Galați, cu dumneavoastră, ne-au dat posibilitatea de a constata încă o dată că și la Galați — ca de altfel în întreaga țară — oamenii muncii sînt ferm hotărîți de a face totul pentru a-și aduce o contribuție cît mai importantă la dezvoltarea generală a patriei. Toate aceste întîlniri, adunarea aceasta se înscriu în spiritul politicii noastre de dezvoltare a democrației socialiste, de consultare cu clasa muncitoare, cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu masele largi ale oamenilor muncii, cu întregul popor, deoarece numai și numai prin participarea cît mai activă și largă a întregului popor la făurirea conștientă a viitorului comunist, numai prin participarea, în deplină unitate, a întregului popor, sub conducerea partidului nostru comunist, la înfăptuirea programelor de dezvoltare a patriei, avem deplina garanție că țara noastră va merge ferm înainte, că vom realiza și hotărîrile Congresului al XIII-lea și Programul partidului de făurire a comunismului în România". Aceste aprecieri, cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Galați, sintetizează cum nu se poate mai bine trăsăturile fundamentale ale vizitei de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru a făcut-o, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Galați.

Pe de o parte, această vizită a evidențiat încă o dată, cu pregnanță, stilul de muncă revoluționar, comunist, democratic, de consultare permanentă a activului de partid și de stat, a specialiștilor, a oamenilor muncii, de atragere a maselor la soluționarea tuturor problemelor edificării socialiste în țara noastră al secretarului general al partidului, stil de muncă promovat cu consecvență de-a lungul ultimelor două decenii de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află la cîrma destinelor României socialiste. Pe de altă parte, este vorba de îndrumările și indicațiile de inestimabilă valoare pe care secretarul general al partidului le-a dat colectivelor de oameni ai muncii, cadrelor de conducere, specialiștilor din cele două mari unități economice vizitate: Combinatul Siderurgic și Șantierul Naval din Galați, de angajamentele pe care aceste colective și le-au luat.

Se știe că la Galați, ca urmare a politicii economice științifice, de largă perspectivă a partidului nostru comunist, a secretarului său general, s-a făurit cea mai puternică cetate de oțel a țării. Ca urmare a grijii permanente a conducătorului partidului și statului nostru, la Galați se dezvoltă continuu și se modernizează producția de nave fluviale și maritime, cunoscute azi pe toate meridianele globului, se dezvoltă industriile construcțiilor de mașini, ușoară și alimentară. Dezvoltarea puternică a producției de metal, atît de importantă în realizarea progresului în toate ramurile economice, a conferit orașului de pe Dunăre atributele unei adevărate citadele socialiste, determinînd profunde mutații în viața locuitorilor municipiului. Iată de ce noua întîlnire a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu furnaliștii, cu oțelarii, cu laminoriștii celei mai mari și mai moderne cetăți a metalului românesc, cu constructorii de nave a prilejuit o analiză temeinică și multilaterală a modului în care se acționează pentru îndeplinirea planului pe acest an și pe întregul cincinal, la toți indicatorii și cu eficiență ridicată, cum se pregătesc condițiile pentru înfăptuirea, în viitorul cincinal, a mobilizatoarelor obiective ce stau în fața oamenilor muncii gălățeni.

Ca de fiecare dată în asemenea împrejurări, atît la fața locului, în fiecare sector vizitat, cît și în cuvîntarea rostită la marea adunare populară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat sarcini care constituie un adevărat program de activitate pentru toți cei ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri. După ce a subliniat necesitatea îndeplinirii exemplare a prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal 1981—1985, pentru a pune o bază trainică cincinalului 1986—1990, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Este necesar să se depună eforturi mai susținute în vederea reducerii consumurilor materiale și energetice, pentru ridicarea generală a calității producției în toate domeniile, pentru creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice. Trebuie să facem totul pentru reducerea, pe ansamblu, a cheltuielilor materiale și a cheltuielilor la 1 000 de lei producție, în așa fel încît să crească mai puternic producția netă și sporească venitul național și pe această bază să fie create condiții mai bune pentru dezvoltarea generală a patriei și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o făurim cu succes în România".

Factorii de conducere, specialiștii, toți oamenii muncii gălățeni au exprimat și cu acest prilej conducătorului partidului și statului nostru întreaga lor dragoste, stima și recunoștința lor, împreună cu angajamentul solemn de a acționa cu toată priceperea și responsabilitatea pentru înfăptuirea întocmai a prețioaselor indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul acestei vizite, pentru transpunerea în viață a sarcinilor ce revin județului Galați din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului.

ION CODRU

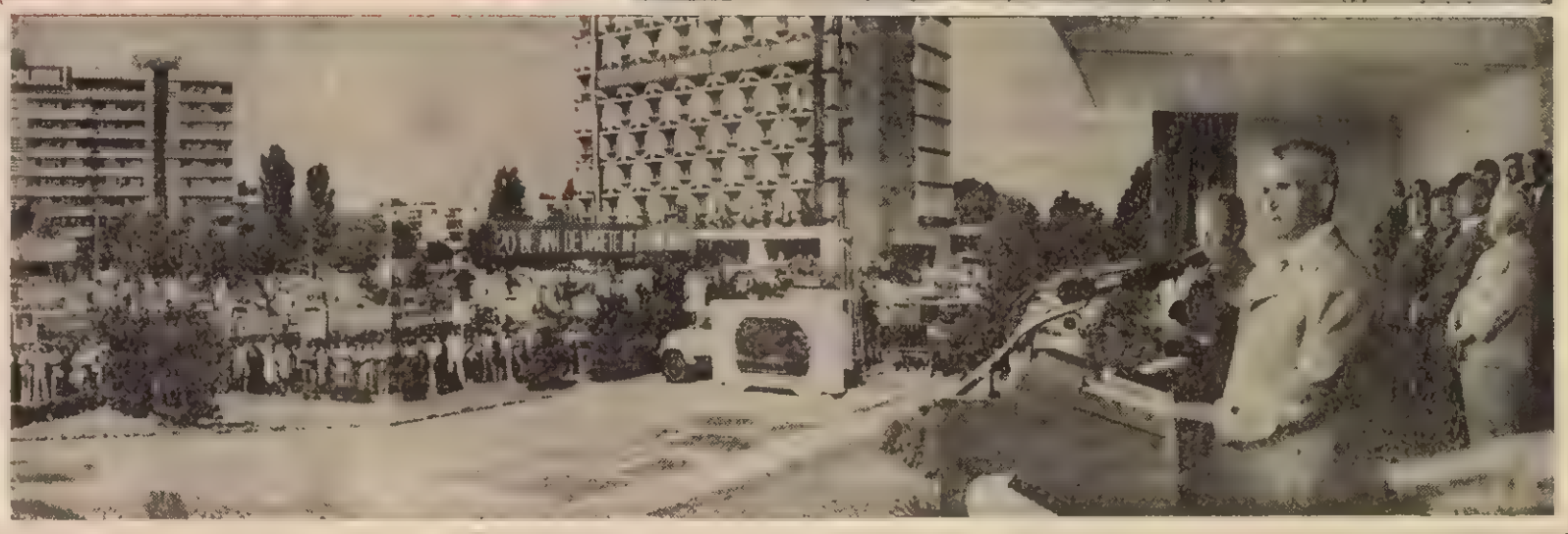

ZIUA MINERULUI

NOROC BUN!

Ce se mai întîmplă sub pămînt

Mi-ar fi fost aproape imposibil — sau, în orice caz, ar fi fost necinstit — să scriu despre mineri fără să intru în subteran. Un sentiment de jenă, de culpă nedefinită m-ar fi stăpînit multă vreme pentru așteptările mele de la suprafață (ca ei să termine șutul), pentru hainele mele, penibil de curate față de costumația celor abia ieșiți din mină cu care stăteam de vorbă, dacă în cele din urmă n-aș fi intrat în subteran, să-i văd (e un fel de a spune) pe mineri la locurile lor de muncă. Nu cred nici o clipă că am făcut un act de eroism, dar de asemenea cred că pentru orice miner fiecare ieșire la suprafață, sfîrșitul fiecărui șut reprezintă un triumf, o victorie subînțeleasă, trăită mereu la aceeași înaltă tensiune, chiar dacă se repetă zilnic.

Drumul spre mină este pavat cu omenești îndemnuri la atenție, la respectarea a ceea ce se numesc norme de protecția muncii, dar mai cred că este pavat și cu foarte multe gînduri, mereu aceleași și identice pentru toți, care-ți vin și-ți trec prin minte cu forța și iuțeala unor lovituri de pichamer ce încetează abia odată cu ajungerea coliviei la orizont (cît de ciudat sună acest cuvînt, orizont, în subteran, deși aici linia unde cerul se întîlnește cu pămîntul nu este deloc imaginară, ba, dimpotrivă, foarte perceptibilă, întinzîndu-se cît lungimea unei galerii, dacă mai ai forța să privești în sus).

Coborîm din colivie la orizontul 360 (asta înseamnă o galerie săpată la 360 m de la nivelul mării și la vreo trei sute și ceva de la suprafață, în cazul minei Paroșeni). Credeam că e un fel de punct terminus, dar undeva, în stînga, dacă această direcție mai are vreo relevanță, în subteran, începea să coboare o altă galerie, ce se sfîrșea după vreun sfert de oră de mers, în chiar peretele muntelui : era orizontul 280, locul cel mai adînc (deocamdată) al minei Paroșeni. Aici se lucrează la deschiderea unor noi galerii, cea pe care coborîserm noi fiind un fel de cale principală din care vor porni lateral, odată cu atingerea zăcămîntului, orizonturile de exploatare. Deocamdată aici este ceea ce se cheamă sectorul de investiții, locul unde muncesc primii cuceritori ai subteranului, oamenii care deschid calea celor care vor exploata cărbunele. Este un sector greu dar foarte important : greu pentru că se sapă în rocă, în stîncă și principal pentru că de truda și inspirația oamenilor de aici depinde rodnicia muncii celor care-i urmează, a minerilor din secțoarele de producție.

Toate aceste orizonturi de pornire, de deschidere a căilor spre zăcămînt au fost săpate în mina Paroșeni de ortacii lui Laszlo Alexandru, care este aici șef de brigadă din 1964, la același sector de investiții. Tunelele săpate de brigada lui în acest răstimp măsoară peste 20 de km, adică un fel de metrou subteran, segmentat în direcții și la adîncimi diferite. La suprafață, relativ la „frumusețea" muncii în subteran, la pasiunea meseriașului, mi se spusese că sînt oameni pentru care mina reprezintă adevărata

după ultimul șut

Pensionarea unui miner este o sărbătoare generală. Este, dacă vreți, un triumf al vieții și al luminii asupra beznei din subteran, asupra agresivității tăcute a muntelui. Oamenii au înțeles de mult acest lucru și, de aceea, la ieșirea din ultimul șut a oricărui miner se string toți ortacii, vin pionierii, se adună și fanfara pentru tradiționalul „mulți ani trăiască" — totul pentru o emoționantă și irepetabilă festivitate. La Paroșeni, eroul unui asemenea eveniment avea să fie, la 30 iulie a.c., *Mihai Cărșmar*, „maistru miner principal specialist, c'așa scrie pe cartea mea de muncă". A venit în Valea Jiului acum treizeci de ani și a început mineritul la Petrila, ca vagonetar. „Eram contabil în Bucovina, în orășelul Siret și am venit aici căutînd mai bincle. Am lăsat creionul și domnia și am venit să muncesc cu palmele". Peste douăzeci de ani a lucrat în sectorul forte al minei — la investiții. „Efectuăm lucrări speciale, sîntem în avanpostul întregii activități, de reușitele noastre depind reușitele întregii întreprinderi". În prima sa zi de pensie („o zi așteptată dar apoi regretată") maistrul Cărșmar vorbește încă la timpul prezent despre munca sa. „Nu-mi vine să cred că nu voi mai intra în șut, că niciodată nu voi mai fi alături de ortacii mei. După treizeci de ani de muncă în subteran, e prea orbitoare lumina soarelui, primită așa, dintr-o dată". Despărțirea de mină este dureroasă pentru nea Mihai pentru că înseamnă despărțire

de oameni. „Am mers pe acest principiu al oamenei, am muncit numai cu oameni și am avut satisfacția să cresc și să formez meseriași buni. Pe Diaconescu Octavian l-am luat de cînd era vagonetar și acum este maistru, la fel Grigorescu Ioan. Am muncit alături de actualul director al minei de pe vremea cînd dumnealui era topograf și apoi mi-a fost șef de sector. În mină oamenii sînt severi, dar răi — nu. Pe toți ne interesează să ne facem datoria". Se hotărăște greu să-mi vorbească de realizările sale. „Am aplicat printre primii modul de extracție a cărbunelui prin puțuri cu schip, amenajările de la mina noastră fiind la vremea respectivă o premieră. Apoi nu pot uita recordurile atinse în săparea de puțuri, la orizontul 360... Era în 1978, 6 noiembrie, o dată pe care n-o pot șterge din memorie. Chibla, un fel de pahar uriaș, era să se răstoarne, norocul a fost că am sărit pe un pod de odihnă, pe marginea unui puț de vreo 160 m adîncime. Ma-m salvat și eu și l-am salvat și pe colegul meu... Sînt, desigur, multe momente grele, dificile într-o viață de miner, dar cine are teamă nu poate fi miner — asta e principala calitate".

Era o impolitețe să-l mai țin de vorbă pe nea Mihai. Îl așteptau ortacii, familia... Îl întreb ce face mîine. „Plec la Căciulata, n-am încotro, e hotărîrea alor mei. Dar mă întorc la mină — și nu ca angajat, dar voi lucra mai ales cînd se va începe noul puț. E imposibil să nu le mai fiu de folos ortacilor cu experiența mea".

I-am urat multă sănătate și ne-am despărțit cu o bucurie care valora cît o imensă strîngere de inimă.

— **Tovarășe Constantin Ciobănoiu, în zilele astea am auzit rostindu-se de cel puțin douăzeci de ori numele dumneavoastră.**

— Se poate.

— **V-am văzut numele și-n ziar.**

— În care ?

— **În cel local, „Steagul roșu".**

— Credeam că-n „Scînteia", c-am apărut și-acolo de vreo două ori, anul trecut și anul ăsta.

— **Acum o să apăreți și-ntr-o revistă. Vă place popularitatea ?**

— Nu, dar n-am încotro. Chiar, mai bine mă lăsați în pace, scrieți acolo trei vorbe și noroc bun !

— **De ce vă grăbiți, aveți ceva probleme ?**

— Am un abataj nou la orizontul 360 și încă nu l-am dat pe făgaș. Sperăm să dăm cărbune, dar deocamdată am sărituri pe strat, adică intercalații de piatră.

— **Am citit că lucrați cu un complex mecanizat care dă un randament foarte mare — cam 16—18 tone pe post cu vîrfuri de pînă la 25 de tone pe post. Prima problemă este ce-nseamnă asta și cum de se calculează „pe post", din moment ce există în brigada dv. un singur complex mecanizat ?**

— Producția acestui complex se împarte la numărul de oameni care-l deservesc, adică la numărul de posturi active, care este în medie de 35. Cum într-o zi producem în jur de 400 tone de cărbune, faceți și dv. socoteala cît revine pe post.

— **A doua problemă : cum alege complexul mecanizat sterilul de cărbune ?**

— Ați ghicit-o, de data asta.

O vedetă a muncii

Într-adevăr, sapa mecanică nu știe să aleagă sterilul de cărbune și asta ne produce greutăți și d-asta eram necăjit. Sărîturile acelea de piatră le exploatăm manual, reușind să mai eliminăm din steril, dar separarea totală se face la suprafață. Stratul din abatajul nostru e, însă, dintre cele mai bune din întreaga mină.

— **Ați avut noroc, deci.**

— E norocul la toți, că de cărbune de-ăsta avem nevoie.

— **De cînd lucrați în mină ?**

— Din 1960. Bineînțeles că atunci se lucra individual, prin procedeul clasic, cu stîlpi, tăiere prin perforare-împușcare și încărcare cu lopata în vagonet. A urmat apoi o perioadă în care tăierea se făcea cu combina, pentru ca acum să lucrăm cu un complex mecanizat.

— **Cum se numește exact funcția pe care o aveți în mînă ?**

— Sînt șef de brigadă la sectorul 4 producție, și asta din 1965.

— **Dar cîți ani aveți ?**

— Cîți îmi dați ?

— **40.**

— N-ați nimerit, mai am un an și ceva pînă la pensie. Îs tînăr, dar sînt făcut de mult !

— **Să vă spun și eu una : vîrsta este la femei după cum arată, la bărbați — după cum se simt. Cum stați cu planul ?**

— Pe primul semestru, brigada mea a dat 11 000 tone de cărbune peste plan, iar anul trecut, cu 27 000 tone peste plan, am ocupat locul II pe combinatul minier din Valea Jiului.

— **Înseamnă că mai mult de jumătate din realizările peste plan pentru care mina Paroșeni a luat locul întîi pe țară și „Ordinul Muncii" se datorese dumneavoastră.**

— Păi, cam așa ceva. Pot să mă retrag ?

— **Nu, eu mă retrag din fața dumneavoastră.**

natură, mediul lor de viață fundamental, că atunci cînd ajung la abataj ochii îi se luminează de o ciudată bucurie lăuntrică. Un astfel de om este și Laszlo Alexandru. Acolo, la talpa muntelui, la peste patru sute de metri de la suprafață, întreaga-i personalitate i se concentrează în strălucirea privirii și în calmul vocii, atunci cînd rostuiește ce e de făcut la cele două puncte de lucru de care răspunde. Brigada sa este de patru ani, deci în acest cincinal, tot pe locul I între așezoarele de investiții din întregul Combinat minier Valea Jiului și după rezultatele de pînă acum sînt sanse să fie tot primul și la sfîrșitul acestui an. Cu alte cuvinte, temelia acelui loc I pe țară obținut de mina Paroșeni în anul trecut (pentru care a și primit Ordinul Muncii clasa I) a pus-o munca ortacilor lui Laszlo Alexandru, minerii de la „investiții" — Butnaru Mihai, Mester Dionisie, Doboș Dumitru, Anescu Gheorghe, Anescu Ilie, Machiuș Ion și ceilalți — pînă la 28, de mîntea și brațele cărora depinde activitatea viitoare a minei.

De mare ajutor îi este lui Laszlo Alexandru o instalație de înaintare universală — mîndria cea mai nouă a întregii mine, după cîte am înțeles — concepută în principal de un maistru al minei, Șinka Iosif. Instalația, ne spune unul din oamenii care pun mult suflet în experimentarea și definitivarea ei, șeful biroului energetic, ing. C. Rădulțoiu, este folosită la săparea galeriilor în steril și în cărbune și are ca menire mecanizarea operațiilor principale și secundare din cadrul tehnologiei de săpare prin perforare-împușcare. Deocamdată instalația este folosită pe planul înclinat (ce va avea în final o lungime de 420 m), de acces spre orizontul 280 dinspre orizontul 360, ea săpînd și transportînd gresia marnoasă și marno-calcarul ce stă în calea oamenilor brigăzii lui Laszlo Alexandru.

La vreo 150 de metri deasupra noastră lucra un alt performer al minei, Liuță Vasile, cel mai tînăr șef de brigadă de la Paroșeni. Priceperea și hărnicia sa au convins conducerea minei să-i formeze și să-i încredințeze spre conducere o brigadă alcătuită în majoritate din tineri sub 30 de ani. Ei se ocupă de pregătirea abatajelor, de deschiderea frontului de lucru, prin metoda numită aici „clasică" — perforare-împușcare. Prin munca lor se avansează cu 80 m liniari pe lună, ritm suficient pentru obținerea unor depășiri de plan cu 20—25 la sută. Moldovean de baștină (s-a născut în februarie 1956 în comuna Plugari, județul Iași), Vasile nu și-a uitat graiul, dar a împrumutat mult din obiceiurile aspre ale minerilor, pentru care contează mai mult cum merg mina și muntea decît vorba, astfel că a putut să se instaleze rapid în fruntea celor mai harnici mineri din sectorul I producție. În plus, a început să țină și cu Minerul Paroșeni („am pierdut pe nedrept promovarea în B, jucătorul ăla de la Mureș avea trei cartonașe galbene și nu două, avea drept de joc..."), ceea ce aici este un adevărat semn de nobilețe.

Ce ponte fi mai important într-o mină decît lumina ? Capătul firelor care duc curent electric la locurile de săpare este purtat nu de puține ori de maistrul Manea Petru, adjunct de șef de sector. Îi văzusem poza la tabloul fruntașilor și nu-i „dădeam" mai mult de 25 de ani. Îmi spune că are 43, că este căsătorit de la vîrsta de 19 ani, cu o fată din Gorj, care atunci avea 16 ani. Părinții bineînțeles că s-au opus (fata era frumoasă dar săracă și, mai ales, prea „crudă"), dar căruța căsniciei lor merge înainte. Băiatul lor, Petrică, s-a însurat și el acum vreo doi ani, tot pe cînd avea 19 ani, și are deja un copil care a împlinit 4 luni și pe care-l cheamă Petrică-Liviu. Petru-senior (bunicul) lucrează la Paroșeni încă de la redeschiderea minei, bună parte din rețeaua electrică din subteran trecîndu-i prin mîinile sale. Petre-junior (tatăl) a absolvit o școală profesională și lucrează de asemenea în mină, iar cînd iese la suprafață își mai face plămînii cu saxofonul, în care suflă cu sîrg, spre „încîntarea" vecinilor. Cît despre Petrică-Liviu — n-ar fi exclus să-l aștepte același destin al mineritului, dacă ar fi să ne luăm după această boală de familie. Manea Aurica, soția lui Petru, mama lui Petrică și bunica lui Petrică-Liviu, lucrează la lămpărie — locul unde se dau și se primesc lămpile de miner, la intrarea și ieșirea din șut (de aceea, lămpăria este un fel de loc de pontaj al minerilor, iar lampa — cartea lor de muncă sau fișă de pontaj). A lucrat multă vreme la cantina minerilor, dar s-a molipsit de la soț și a făcut o școală de electricieni, lucrînd, totuși, în domeniu. N-o sperie și nici n-o intrigă prea tare faptul că la nici 39 de ani a devenit bunică, mai ales că mai are o fetiță, Cristina, în clasa a VIII-a, în care se bazează ca într-un om mare.

Am ieșit la suprafață alt om. Îi stimam pe mineri, dar nu știam mare lucru despre ei, despre munca lor. Porniserm contrariat de ideea că viața în subteran este frumoasă — „cum poate fi frumoasă o muncă sub pămînt ?" —, dar m-am convins că nu aveam întru totul dreptate, sau că, cel puțin, problema nu e corect pusă. Totuși ceva este.

Aveți legătura cu subteranul

— Un fapt de excepție, relatat de chiar eroul său principal.

— Era duminică, 28 iulie. Am intrat în șut la șase fără zece, dimineața. Am preluat schimbul, eram cinci oameni, lucram într-un sector de producție, la peste 100 m sub pămînt — la cota 503 m de unde, printr-un suitor — noi îi zicem secția rostogolului —, dezvelesam cărbunele în jos, pînă la cota 480. Pe la ora 9 și ceva am simțit o lovitură în spate care m-a aruncat pe rostogol, pe acel tunel înclinat. După mine s-a pornit piatra, era ca o avalanșă. M-am aruncat sub un lemn și m-am prins cu mîinile de o grindă. Avalanșa a continuat, simțeam cum mă îngroapă piatra, mă cam pierdusem.. piatra și cărbunele îmi ajunseseră pînă la subțiori... Întreg rostogolul se umpluse, un volum uriaș — faceți socoteala : un tunel lung de vreo 10 m, lat de 2 și înalt de 1,70 m. Deasupra capului mai aveam o zonă liberă de vreo 15 cm... vreo trei sferturi de oră am fost mereu mototolit, mi-am zis că așa ceva, iovil lui sînt și că trebuie să scap cu viață. Cînd totul s-o liniștit, am început să-mi strig ortacii. Primul care a ajuns, a fost șeful de sector, Vasile Buc, care a venit pe un tunel paralel, de care mă despărțea un perete gros de un metru și ceva... Primul lucru pe care i l-am spus a fost să trimită un om cu o secure și-i spun eu ce să facă, îl dirijez eu tot programul ..În liniștea minei ne puteam auzi unul pe celălalt... A venit o echipă formată din brigadierii Mihai Dudescu și Ion Sima și minerul Gheorghe Cojocărașu. Toți mi-or acoperit deasupra capului, să nu mă lovească ceva, apoi or săpat în perete o gaură de vreo 70 cm diametru prin care m-or tras, cizmele or rămas **dincolo**, am ieșit desculț... M-or îmbrățișat, mi-or zis noroc bun, și eu am zis la fel, dar să nu mai fie ca ăsta... ne încurajam reciproc. Am fost la spital, la Vulcan și la Petroșani, iar la trei după amiază eram acasă. A doua zi dimineața am intrat din nou în șut.

— La același loc de muncă, la același post ?

— La același loc de muncă ! Pentru ce să ne speriem ? ! Viața merge mai departe.

— Cum te numești dumneata, Drobotă sau Drobotă ?

— Gheorghe Drobotă, sînt brigadier la sectorul I producție, mina Vulcan.

— Ai familie ?

— Sînt căsătorit de aproape nouă ani, avem patru copii, cel mai mare de 8 ani, cei mai mici de 7 ani.

— Și ai povestit acasă așa cum mi ai povestit și mie ?

— Acasă n-am povestit nimic, soția sufere cu inima, a auzit ca ceva, dar nu știe exact cum s-a întîmplat.

— Lucrezi de mult în mină ?

— De 12 ani. Cînd m-am angajat chiar prima zi de lucru în subteran am zis că în veci n-o să mai intru în mină. Apoi am zis să mai intru și a doua zi, apoi... Să lucrez măcar o lună, după care am zis să mai rămîn încă una, și uite așa s-au adunat anii. Am început de la vatmanul de sol și acum sînt brigadier, abia am împlinit 34 de ani. De vreo patru ani sînt și miner salvator.

— Ce înseamnă asta ?

— Mineri salvatori sînt oameni gata pentru orice sacrificiu, pentru a salva mina sau mineri aflați în situații deosebite, cum am fost eu alaltăieri dimineață. Ne antrenăm în fiecare săptămînă, în condiții care semănează imprejurările critice posibile într-o mină. Un fel de cascadorie în subteran, dar nu așa cum știți dumneavoastră, pentru spectacol... Aici e vorba de vieți omenești... Unul dintre oamenii căruia i-am salvat viața odată este actualul director de la mina Aninoasa, inginerul Ion Dăbulcanu. Era inginer șef la Parîngeni, s-a întîmplat ceva acolo și am fost chemați să intervenim... De data asta a trebuit ca eu să fiu salvat...

— De unde ești de loc ?

— Din comuna Plugari, județul Iași. Soția e tot de acolo, am adus-o aici, apoi ne-am căsătorit. E casnică, stăm la bloc.

— Nu cred că aș mai putea să te întreb ceva sau să mai adaug ceva. Îți doresc multă sănătate.

— Mulțumesc, la fel.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de PAUL AGARICI și OVIDIU PĂRĂIANU

ZIUA BRIGADIERULUI

Fotografie de PAUL AGARICI

Romantismul revoluționar al tinereții

Instituția din inițiativa secretarului general al partidului, **Ziua brigadierului**, pe care am sărbătorit-o duminică, 11 august, a însemnat o strălucitoare manifestare a tinereții, deci, a vitalității și forței țării, a viitorului ei, rodit robust în luminosul prezent al Epocii Ceaușescu. În acest fierbinte anotimp al roadelor, în care am celebrat două decenii de cînd Congresul al IX-lea a instalat la cîrma partidului și a națiunii libertatea, dreptatea, democrația, omenia, progresul, demnitatea, independența, cuprinse sub aura unui singur nume, cel mai iubit din cîte s-au rostit vreodată la Dunăre și Carpați, în aceste zile premergătoare aniversării actului cel mai al istoriei noastre, actului revoluționar din August 1944, **Ziua brigadierului** — expresie a dragostei și atenției cu care sînt veghiate la noi formarea și afirmarea, prin muncă și pentru muncă, a tinerei generații — s-a constituit într-o zi-sinteză, o zi-bilanț a vredniciei de faptă a vîrstei de aur a României socialiste, angajînd, simultan, noi perspective, noi și înflăcărate legăminte ale tinerilor de a fi, ca întotdeauna, în primele rînduri ale efortului pentru țară.

Bilanțul cu care tinerii brigadieri de pe cele 213 șantiere naționale, județene și locale de muncă patriotică s-au prezentat la ziua închinată lor e elocvent. Pe ansamblu, angajamentele lor pe 1985 au fost împlinite în proporție de 71 la sută, urmînd ca pînă la 23 August să atingă 75 la sută. Sectoarele de pe frontul energiei, precum cel al Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II (unde brigadierii au preluat spre execuție integrală centrala română) sau cele din bazinele carbonifere Motru și Rovinari, Șantierul Canalului Poarta Albă-Midia-Năvodari, preluat și el în mare măsură de tineri (aceiași tineri care, la construcția Canalului Dunăre-Marea Neagră, au realizat un tronson de peste 10 km !), ca și cele peste 40 de șantiere de îmbunătățiri funciare încredințate „bluzelor albastre", deschid, prin panoramele ample ale înfăptuirilor constructive ca și prin detaliul cotidian al muncii, stampilat de bărbăție, de eroism, de ardența mereu intensă a muncii, sînt tot atîtea imagini care ne umplu inimile de mîndrie și de încredere. Mîndrie pentru calitatea umană nouă a tineretului nostru, încredere că țara de mîine se va afla, ca și azi, în cele mai bune mîini.

Toate aceste șantiere, plasate în puncte-cheie ale construcției naționale, sînt șantiere ale muncii și, deopotrivă, ale ideii, locuri în care fermentul valorilor afirmate prin vrednicia brațului și a minții, prin dăruire, inteligență și competență, dezvoltă un real climat creator, expresie a civilizației noastre în plină ascensiune, la fel de impresionantă prin concepție ca și prin eforturile care o întrupează expresie a rodnicei ospitalități și reținerii ei permanente, a fluxului impetuos al noului, care trage în aibiile lui tot ceea ce e mai bun din vechile și noile generații ale României socialiste. De decenii, aceste șantiere ale tinereții sînt, prin toate datele lor, niște școli, niște veritabile și înalte școli în care se predă (și se însușește cu pasiune, dar și cu gravitate, cu matură înțelegere) spiritul eroic-revoluționar, fraged chețea crezului patriotic și conștiința datoriei de a-l apăra cu prețul vieții, dacă va fi nevoie, de orice atentat la libertatea și independența patriei, la demnitatea și onoarea ei. Aceste șantiere sînt, prin toate datele lor, niște veritabile și înalte școli în care se predă (și se însușește cu pasiune, dar și cu gravitate, cu matură înțelegere) spiritul eroic-revoluționar, fragheța crezului patriotic și conștiința datoriei de a-l apăra cu prețul vieții, dacă va fi nevoie, de orice atentat la libertatea și independența patriei, la demnitatea și onoarea ei. Aceste șantiere sînt, prin toate datele lor, niște școli

La cîmp

LEHLIU

Un reporter și doi fotoreporteri vă prezintă un oraș în devenire

Mai intîi a fost o gară. I s-a spus, după numele celui mai apropiat sat, Lehliu. Asta se întîmpla în urmă cu o sută de ani. Ceva mai tîrziu, la 1895, cînd într-o zi de joi, pe 14 septembrie, urma să fie inaugurat podul de la Cernavodă construit de Saligny, direcția căilor ferate publicase prin toate ziarele din țară anunțuri că va organiza în acea zi numeroase „trenuri de plăcere", cu prețuri foarte reduse, și lumea dăduse buluc. Numai în București s-au vîndut într-o săptămînă peste 14 000 de bilete. Înainte de a se lumina de ziuă, în ziua evenimentului promis au plecat din Capitală patru trenuri cu cîte treizeci de vagoane fiecare. Unii nu găsiseră loc decît pe scări și pe tampoane. Dar oamenii desprindem dintr-o cronică a acelei zile, erau veseli și comunicativi. Aveți desigur dreptate redactorul „Calendarului pentru toți românii", care descria călătoria aceea, să trag pînă la urmă încheierea că „poporul nostru are o fire binecuvîntată : la nevoie ca și la voie bună el e același : bînat bun, brazdă veselă, fire apropiată și nepretențioasă". Printre gările frumos împodobite în acea zi se afla de bună seamă și Lehliu, în mijlocul unei mări de porumb prin valurile căreia trebuia să înoți vreo opt kilometri ca să ajungi pînă în satul cel mai apropiat. Zeci de ani după aceea, oamenii din satul acela care știau că au o gară cît de cît pe-aproape n-au plecat însă nicăieri, n-aveau nici unde și nici de ce să plece ei înșiși iar călătorii care s-au îmbarcat în gara Lehliu n-au fost decît grîul și porumbul culese aici, în marginea de apus a Bărăganului. Apoi a început să se schimbe ceva în viața acestor locuri, mai cu seamă după primul război mondial unii au hotărît să-și ridice case ceva mai aproape de linia ferată, îndeosebi tinerii însurăței și cei împroprietăriți pe aceste pămînturi. Așa cum pilitura de fier e atrasă irezistibil de puterea unui magnet, casele s-au orînduit de o parte și de alta a ulițelor iar satului nou, roit din matca celui vechi, i s-a spus Lehliu-Gară. Și oricît de nouă ni s-ar părea că e această așezare de oameni, ca a ajuns să aibă bătrînii ei, iar această realitate are și ea fără îndoială o importanță dacă ținem să înțelegem că la Lehliu-Gară vigoarea și entuziasmul alcătuirilor noi se întemeiază tocmai pe o anumită cumințenie și pe o anumită cumpătare, ca să zicem așa, moștenite din satul de baștină, de-alături, unde aceste însușiri au fost exersate îndelung, pe o durată istorică mult mai întinsă. Încît spunem din capul locului : rîndurile de față încearcă să se oprească tocmai asupra acestui fel anume, pe care l-am numi înțelept, de a porni să faci lucruri noi.

A iubi pămîntul

e un semn de inteligență

În primul rînd, cum foarte precis și frumos spune primărița Rada Ștefănescu, a iubi pămîntul a fost și nu poate fi altfel decît un semn de inteligență aici, la Lehliu. Dar acest adevăr rămîne, ca să zicem așa, pitic dacă ci se încheagă numai din evocarea nopților cu lună în Bărăgan, a răsăriturilor și apusurilor de soare ori a ierbii îmbrobonate de rouă, dimineața. Cu exactitatea unei definiții, a iubi pămîntul înseamnă a-l îngriji ca să producă mai mult. Și chiar cu acest gînd se apleacă oamenii la Lehliu asupra celor 12 300 de hectare ale comunei lor, pămînturi irigate în întregime și din care în acest an mai bine de 3 000 au fost semănate cu grîu și orz, 4 000 cu porumb, 650 cu floarea-soarelui, 1 400 cu soia și tot 1 400 fiind cultivate cu legume. Cînd spune dovedind că știe fără nici o ezitare aceste cifre ca și producțiile prin care Lehliu s-a numărat întotdeauna printre fruntașii județului, mă gîndesc că pînă în urmă cu cîțiva ani, cînd a devenit primar în această comună, Rada Ștefănescu o fi lucrat în agricultură, dar mă înșel. De profesie e maistru și a lucrat la secția din Lehliu aparținătoare de întreprinderea „Crinul" din București. De-a lungul anilor secția aceasta a ajuns să fie o fabrică în toată legea și localnicii iau act cu o bucurie neascunsă că producția secției este mai mare, acum, decît a unității din București. În materie de industrie s-a petrecut în anii din urmă, așadar, cam ceea ce s-a petrecut mai demult prin desprinderea satului nou, Lehliu, din satul cel vechi. Pe scurt, cum zice un localnic, Vasile Stancu, copilul a crescut și a ajuns să-și întreacă părinții. Vasile Stancu e președintele Consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste iar importanța creșterii la care se referă el e ușor de sesizat de oricine, chiar fără să fie din partea locului. Cei 1 360 de oameni de la „Crinul" reprezintă un puternic nucleu muncitoresc între cei aproape 6 500 de locuitori din Lehliu iar faptul acesta a avut și are o seamă de consecințe dintre cele mai importante în viața comunei. Fabrica asigură comunei, bunăoară, o producție marfă industrială de aproape 250 milioane pe an. De altă parte, existența acestei fabrici a făcut necesară construirea la Lehliu a 242 de apartamente și 75 de garsoniere, alte cinci blocuri aflîndu-se chiar acum în construcție. Comuna a început să-și schimbe înfățișarea, a început să arate ca un orășel și printre argumentele că Lehliu nu e o comună oarecare cu cîteva blocuri ci chiar o localitate în curs de urbanizare, un oraș în devenire, ar trebui să amintim că statutul acesta și l-a cîștigat și prin atragerea unora de prin satele din jur de a veni să lucreze aici. Lehliu-Gară este, cu o expresie consacrată, un „centru polarizator" al populației din satele vecine. Iar unii, mai ales cei tineri, nu țin să facă naveta la Lehliu-sat, Lupșanu, Vlad Tepeș, Sălcioara sau Dor Mărunt și așa se explică ridicarea blocurilor noi și cererea de locuințe la Lehliu-Gară. Însă în acest an, comuna are planificată o producție industrială marfă de 427 de milioane și din acest fapt se poate înțelege că locurile de muncă sînt, la Lehliu, mai multe decît acelea pe care poate să le asigure „Crinul". La unitatea „Prodprest", al cărei nume îmbină cum se vede cuvintele producție și prestare, numai într-una dintre secții există vreo 14 formații de lucru, care execută în cooperare cu industria republicană o serie de repere și confecții metalice pentru întreprinderile de rețele electrice sau diverse repere din cauciuc, din mase plastice sau din lemn pentru diverși beneficiari din țară. Prin refolosirea și valorificarea superioară a unor materiale care provin, în cea mai mare parte a lor, din recuperări, sînt satisfăcute cerințele economiei naționale cu astfel de produse și se asigură totodată locuitorilor, în primul rînd tinerilor, o îndeletnicire permanentă și pe cît de utilă pe atît de rentabilă.

Dar acesta a fost un gînd mai vechi, la Lehliu, unde paralel cu dezvoltarea fabricii „Crinul" localnicii s-au străduit să dezvolte o rețea de prestări de servicii îndeajuns de amplă și diversificată încît să poată oferi multora dintre ei posibilitatea de a se califica într-o meserie și de a munci tot pe teritoriul comunei, ba chiar, așa cum arătam, să ofere această posibilitate și altora de prin satele din jur. Cert este că 80 la sută din populația activă a comunei muncește chiar la Lehliu, zice președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., iar această ispravă apare cu atît mai meritorie cu cît pe la Lehliu, este știut, trec foarte multe

VICTOR RĂDULESCU

La început n-a fost decît o gară. Apoi au apărut navetiștii

Muncitoarele „Crinului" și produsele lor pentru export Magazinele noi vă așteaptă

La ferma 2 a I.A.S.-ului se muncește

Noii născuți aduc întotdeauna bucurie pe fețele medicilor

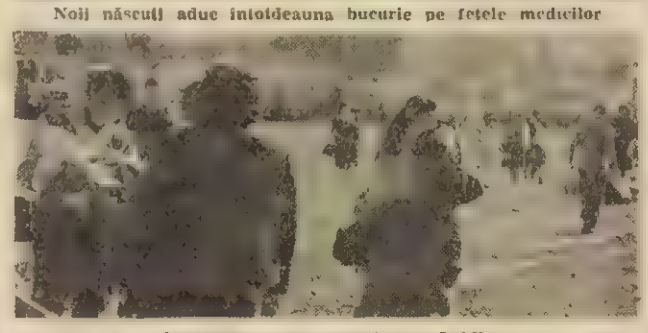

Autogara, o altă poartă spre Lehliu

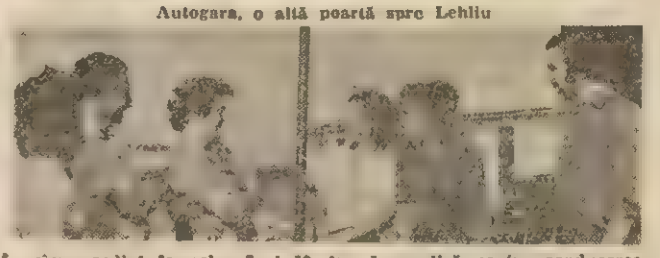

În cîmp, sediul fermelor 8 și 10, loc de analiză pentru conducerea comunei

trenuri și drumul pînă la București nu durează, la o adică, decît o oră. Dar această realitate de astăzi a fost, la început, numai un gînd, e adevărat că unul fundamental, ținînd de ceea ce am numi că era o anume strategie a dezvoltării localității. Întruchiparea acestei strategii fiind chiar dezvoltarea unei rețele de prestări de servicii care reprezintă, cum vom vedea, un record pe țară. Lehliu a trecut demult de vîrsta cînd în forul democratic al obștei satului, la „Tribuna democrației", putea să vină cineva și să spună că dacă tot nu există nici o croitorie, bunăoară, ar fi bine să se înființeze una. Acum, zice Vasile Stancu, viața la Lehliu, cu propunerile oamenilor cu tot, cunoaște „un nivel calitativ superior". Au fost dezbateri de-a dreptul încinse și „Tribuna democrației" a devenit arena unor adevărate înfruntări de opinii atunci cînd s-a propus înființarea unor ateliere de confecții și la „Prodprest" și la cooperativa „Prestarea" și la Cooperativa cu nume lung și greluțu să nu piardă nime din vedere : de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor. Părerea unora : dacă tot avem astfel de ateliere, care satisfac din plin cerințele comunei, de ce să mai înființăm și altele ? Părerea altora : de ce nu ? și de ce trebuie să lucrăm numai pentru noi ? și de ce să nu existe un spirit de întrecere, o competiție între aceste ateliere, astfel încît fiecare să caute să lucreze cît mai bine, mai frumos și mai rentabil și pentru ei și pentru cetățean ? Tot astfel, adaugă președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., s-a discutat în legătură cu înființarea unui al doilea atelier Service, la „Prodprest", după ce fusese deschis primul atelier de acest fel în cadrul cooperativei „Prestarea". Cel de la „Prestarea" se întrebau : de ce mai e nevoie de unul ? Pentru că e bine ca automobilistul din Lehliu și de prin împrejurimi să se poată duce acolo unde i se pare lui că meseriașii sînt mai îndemînatici și mai corecți, îi s-a răspuns, iar altcineva n-a pierdut din vedere că îi se mai putea răspunde și în felul acesta : nu deschiseseră ei, cei de la „Prestarea", un chioșc în care vindeau gogoși, cu toate că mai înaintea lor deschiseseră un astfel de chioșc cei de la cooperație ?

La „Tribuna democrației" — calitatea vieții

Dacă urbanizarea înseamnă — și înseamnă precis ! — nu numai ridicarea zidurilor unor blocuri ci și dezvoltarea cantitativă și calitativă a serviciilor, atunci e limpede că Lehliu a făcut un pas mare în această direcție. Și vorbind astfel, nu adoptăm un fel nehotărît de a vorbi. Căci pasul despre care vorbim poate fi măsurat exact. Există, se știe, un indicator, valoarea prestărilor de servicii pe an și pe locuitor, iar dacă media pe țară a acestui indicator atinge, în mediul rural, aproximativ 4 000 de lei, la Lehliu el este de 22 000. Există însă și o altă latură a acestei realități, și asupra ei ne atrage atenția Mihai Sitaru, președintele cooperației comunale. De-a lungul anilor localnicii au tot propus și conducerea comunei s-a străduit să înființeze tot felul de unități prestatoare de servicii, dar adevărul este că unele dintre ele și-au dus viața în clădiri mai puțin adecvate. Fondul a existat dar forma, ca să spunem așa, a fost citeodată de-a dreptul precară. Din această imprejurare important rămîne în cele din urmă faptul că o mulțime de oameni au avut unde să învețe o meserie și au avut un loc de muncă. Iar de importanța acestui fapt s-a ținut seama, la niveluri care depășesc competența celor din Lehliu, prin alocarea unor importante sume destinate construirii unor clădiri unde unitățile prestatoare de servicii din această comună să-și poată desfășura munca în condiții dintre cele mai bune. Există încă de pe acum proiectul unui complex pentru cooperativa „Prestarea" iar pe șantierele altor două clădiri asemănătoare se lucrează de zor, una aparținînd „Prodprest"-ului iar cealaltă Cooperativei de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor. Numai pentru aceasta din urmă, spune președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., investiția se ridică la aproape 5 milioane. La parterul clădirii vor funcționa o spălătorie chimică și un laborator de cofetărie și carmangerie, la etajul întîi o croitorie și o cizmărie iar la etajul al doilea se va deschide un „mini-hotel". Pe la Lehliu abătîndu-se în ultima vreme destul de mulți delegați, cu treburi fie prin agricultură, fie în industrie. Iar prin industrie localnicii înțeleg nu numai „Crinul" ci și unele dintre unitățile de prestări de servicii, ale căror produse ajung în toată țara. Și dacă unii dintre acești delegați descoperă că Lehliu se cheamă că este încă o comună, cei născuți și crescuți aici nu fac decît să rîdă în sinea lor, mulțumiți. Este și acesta un fel de a primi o laudă meritată. Atît, nu mai mult, căci nu prea par ei oameni cărora lauda, chiar meritată, să le împăienjenească mintea și ochii. La Lehliu s-au făcut multe, o spun ei înșiși, lăsînd deoparte modestia prost înțeleasă, dar încă multe mai sînt de făcut, tot ei o spun. În acest an, plecînd de la o propunere de reamenajare a punctului sanitar dintr-un sat aparținător, au izbutit să ridice, de fapt, un al doilea dispensar al comunei iar o altă propunere, formulată tot în cadrul „Tribunei democrației", prinde viață chiar acum. E vorba de forarea la 150 de metri a 5 fîntîni, ca să poată avea apă la robinet, ca la oraș, toți cei din Lehliu, nu doar jumătate dintre ei, ca pînă acum. După cum se vede, prin năzuința lor de a întemeia aici un centru urban ei nu înțeleg numai schimbarea, posibilă, într-o zi, a plăcii de pe zidul primăriei, ci chiar felul de a ști să fie uniți în rîvna lor de a-și face lor înșile viața frumoasă, lesnicioasă, curată, bogată. De a merge, cum arăta președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., din bine spre mai bine. Și nu pe calea fugii de pămînt se împlinește această năzuință, o știu cu toții. Directorul I.A.S.-ului, inginerul Stan Dragomir, ne spune că pe muncitorii comunei poate conta oricînd e zor mare în campaniile agricole. Și la fel ne încredințează și directorul întreprinderii de producere a legumelor, inginerul Mircea Giuglan. „Nu e om din Lehliu, spune acesta din urmă, care să nu lucreze în acord la noi. Asta înseamnă în medie, pe an, cam 60 de ore de muncă din partea fiecăruia". Într-adevăr, dragostea față de pămînt și vrednicia de a-l lucra sînt, cum spunea primărița, și vor fi întotdeauna aici, la Lehliu, semn de inteligență și simț de onoare cu care se împlinește o datorie. Cît privește alte gînduri și alte fapte ale oamenilor de pe-aici, în primul rînd străduința lor de a împinzi comuna cu o rețea de unități prestatoare de servicii între care unele cu caracter industrial, ni se par cît se poate de nimerite cuvintele lui Vasile Stancu : nici n-am sărit peste cal, încercînd să facem mai mult decît putem, nici n-am lăsat calul să treacă pe lîngă noi ! Au sărit drept în șa, au ridicat privirile ca la un drum lung și orizontul li s-a părut, dintr-odată, mai larg.

DUMITRU ELIADE ■

Lîngă bobul de grîu

Munțele și cîmpia...

Două repere ale naturii fără de care omul însuși nu ar putea fi pe deplin înțeles. Dreptul la înălțime și setea de spațiu își află prin munte și prin cîmpie simbolurile. Firesc îngemănate. Pentru că muntele n-ar putea fi înțeles fără a-l gîndi oglindindu-se, sprijinindu-se în nemărginirea cîmpiei, iar aceasta nu și-ar fi suficientă sieși dacă verticalitatea munților n-ar argumenta și asupra unui alt mod de a gîndi spațiul. Existența, deci...

Mi-a fost dor, în această arșită a verii, de cîmpie. Și am pornit s-o întîlnesc. Încă din dunga soselei, — de unde lanurile de grîu, îngălbenite la țărmul anotimpului, se întindeau ca o pictură monocromă, — începea ceea ce aș numi nu doar cîmpia ci și sentimentul cîmpiei. Din loc în loc, pe vasta-i întindere, cu mișcări monotone, combinele sugerau, văzute de departe, cîte o modestă pată de culoare, pistruind discret fața unitară a peisajului. M-am îndreptat către ele. Spre marginea zării. Pe măsură ce mă apropiam, combinele își mărturiseau tot mai accentuat monumentalitatea metalică, aroganța de stăpîne ale acelei clipe a cîmpiei. Și a culesului. Dar, odată ajuns în apropierea lor, nu combinele mi-au reținut în primul rînd atenția ci mănunchiul de oameni, mai ales femei și copii care, — desfășurați în urma masivelor nave de metal ce lopătau prin valuri de grîu, — în mișcări ritualice, strîngeau cu grijă spicele ce scăpaseră măselelor înfometate și grăbite ale urlaselor secerători. Brusc, timpul m-a chemat într-o altă vîrstă, de demult. De demult, cînd, într-o copilărie de loc ferită de griji, am învățat să prețuiesc pentru totdeauna bobul de grîu. Și bobul de porumb. Și pentru cîteva clipe parcă mi-am citit chipul în chipurile acelor copii care alergau de la un spic la altul pentru a nu se pierde miracolul rodului. Nu știu la cît s-ar fi putut cifra, în kilograme, acele spice strînse de pe urma combinelor, acele spice uitate de combine în marșul lor triumfal și ușor precipitat prin lanuri. Dar știu foarte bine că numai prin acel ritual al muncii, prin acea alergare de la un spic la altul, sub dogoarea soarelui, un copil poate cu adevărat învăța adevărata greutate a bobului de grîu.

Și pentru o clipă, privindu-le și prețuindu-le hărnicia și truda, m-am gîndit că acele spice, culese de pe urma combinelor, pot fi asemănate cu niște cuvinte, cu niște silabe, cu niște litere care, luate disparat, spun poate prea puțin, dar laolaltă se adună spre sens în cuvîntul **„rod"**, în cuvîntul **„recoltă"**. Ne măsurăm oare noi întotdeauna cuvintele în greutatea reală a bobului de grîu ? Știm să nu le uităm stinghere în cîmpul hîrtiei ? Să le abandonăm singuratice, sortite ruginirii sau putrezirii ? Știm să le culegem la timp și să le cîntărim îndelung luminile pentru a nu se risipi zadarnic și neroditor pe întinderea hîrtiei ? Am învățat oare totul de la bobul de grîu ?

Și putem învăța vreodată totul ?

Poate nu, dar cu atît mai mult trebuie să aflî drum mereu spre cîmpie, lîngă inima grîului. Învățîndu-l și înțelegîndu-l în adîncime, bobul de grîu ne poate ajuta să ne învățăm și înțelegem pe noi. Să învățăm adică munțele. Fiindcă nimic nu e mai aproape de simbolul muntelui decît **omul**. Dacă privirea lui știe să măsoare cutezătoare munțele. Iar taina muntelui, pe care îl purtăm ca pe o aspirație cu noi și în noi, nu poate fi cu adevărat înțeleasă decît înțelegînd mai întîi lectia și taina cîmpiei. Ea începe de mult. Din anotimpul cînd bobul de grîu pornește în călătoria către spic. Pe drumul acesta infinit de la bobul de grîu la spicul de grîu poate fi citită viața noastră, viața cîmpiei și viața muntelui. Numai să fie răbdare și conștiința că toate acestea nu sînt, nu pot fi o simplă ori agreabilă lectură de vacanță. Viața nu e doar o lectură, mai mult sau mai puțin captivantă. Nu-i nici măcar numai o meditație, mai mult sau mai puțin adîncă. Viața e drumul lung, citeodată greu de dus pînă la capăt, de la bobul de grîu la spicul de grîu. Orice eroare pe acest drum poate face ca bobul de grîu să rămînă un singuratic, ca spicul de grîu să fie doar o iluzie. Iar viața nu poate, nu are dreptul să fie doar o iluzie. Așa m-a învățat demult cîmpia. Și nu am cum să uit. Și nu pot uita. Ca să nu amăgesc munțele. Viața fiind acest minunat drum între două simboluri — **cîmpia** și **munțele**.

NICOLAE DRAGOȘ ■

ELENA GHERA

„Prodprest" — o întreprindere al cărei oameni știu că și „mărunțișurile" sînt utile

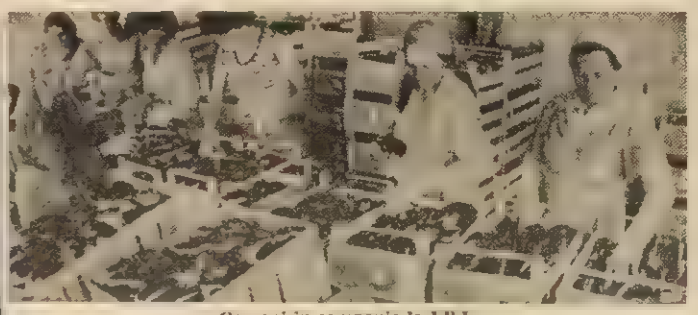

Oameni în campanie la I.P.L.

La „Service" Lehliu se fac reparații de 14 milioane de lei pe an.

Mai sînt căutate uneltele agricole ? Bineînțeles !

„Orașul de oameni vrea să fie o lucrare inteligentă, rațională, o frumusețe"

Ion Vișinescu s-a născut în București, are 49 de ani, a terminat Școala medie tehnică de măsuratori terestre (1955), apoi Facultatea de construcții feroviare de drumuri și poduri (1967). Este membru de partid din 1968 și în prezent este șeful Șantierului stației de metrou Piața Unirii 2.

— Deși biografia dv. nu e deloc spectaculoasă, tovarășe inginer Ion Vișinescu, am aflat, apoi mi s-a confirmat că șantierul pe care îl conduceți, aici, în preajma stației de metrou Unirii 2, a devenit un fel de spațiu al premierelor tehnologice. Nu e așa?

— Întrebarea parcă ar intenționa să succeadă răspunsul, dar de vreme ce ați auzit de unele premiere tehnologice înțeleg că despre ele ați dori să vă vorbesc.

— Întocmai, despre ele!

— Lucrarea de față, stația de metrou Unirii 2, a început în aprilie 1983, cînd am turnat primele panouri de pereți mulați, la o adîncime de 30 metri. Pînă atunci nu se aplicase o astfel de metodă la metrou.

— Era foarte greu?

— Cînd faci un lucru pentru prima dată îți asumi o mare responsabilitate: în primul rînd a ta.

— Adică?

— Dacă dai greș răspunzi pentru munca zadarnică a oamenilor, pentru materialele puse în operă, pentru întîrzierea lucrării și pentru multe altele.

— Și totuși, colectivul dv., cu dv. și cu alți specialiști în frunte, a reușit, nu s-a speriat de toate aceste răspunderi!

— Am reușit tocmai pentru că, așa cum ați remarcat, am fost și sîntem **un colectiv.** Deși, ca totdeauna cînd te zbați să impui un lucru nou, o metodă nouă, o teorie, se găsesc și sceptici care imediat îți pun la îndoială capacitatea profesională, curajul, competența uneori, ba se mai lovește și de vîrstă, că vezi Doamne, ăi fi încă prea tînăr, găsesc ei ceva și mai cîte!

— Cred că scepticismul, să-i zicem așa, într-o anumită doză, cît nu devine stare de spirit, ci numai prudență, e necesar în impunerea noului, îi dă mai multă strălucire!?

— Așa o fi, dar uneori e influent al naibii... !

— Ce e un perete mulat, obiectul premierei?

— Un perete de beton armat turnat într-o tranșee săpată, sub protecție de noroi bentonitic. Am realizat astfel o cutie cu pereți de beton, foarte etanșată, care mă protejă, nu lăsa să vină peste noi malul, nici apele subterane. Cutia era chiar forma nudă a stației, dar din care nu fusese scos pămîntul.

— Care au fost dificultățile?

— Adîncimea: am săpat pînă la limita maximă a posibilității utilajului; apoi etanșeitatea fiecărui perete, pentru a nu pătrunde apa prin el. Metoda ne-a impus un lanț tehnologic care nu admite nici o întrerupere în turnarea betoanelor. Fiindcă o întrerupere în turnare ne crea porozități, unele hiatusuri ca să zic așa, în peretele de beton și pe acolo se infiltra apa.

— Și n-ați avut chiar nici o întrerupere?

— Am avut. Dar atunci trăgeam pînza afară și turnam din nou, o luăm de la început. Apoi notam în carnet peretele, poziția, iar la evacuarea pămîntului din stație aveam grijă să etanșăm peretele mai bine, prin injectări de betoane.

— Am observat aici, pe peretele biroului dv. un „tabel cu teleioanele membrilor echipei de intervenții la pereții mulați". Ați avut multe intervenții?

— Am mai avut și intervenții...

Aici, însă, în loc de alt răspuns, am preferat să reiatez o astfel de intervenție: „Era, zice interlocutorul meu, într-o noapte din ianuarie 1984. Se terminase programul la televizor, gerul mușca puternic, mă pregăteam de somn. Cînd să trag plapuma peste mine aud telefonul. Ridic și în receptor aud vocea sugrumată a lăcătușului de serviciu, Gheorghe Popescu. Era acolo și Constantin Gruia, instalator. Tovarășe inginer, îmi strigă Popescu în telefon, la panoul 120—121 rostul a cedat și în stație pătrunde apă și nisip cu mare presiune". Și inginerul Ion Vișinescu n-a mai tras plapuma pe el, a tras pantalonul, a îmbrăcat pufoaica, a luat casca din cuier, totdeauna la îndemînă, s-a suit în mașina proprie și a alergat la maistrul Ionescu. Într-un timp record au ajuns la stație. Înaintea lor veniseră însă doi oameni de la intervenții: Ion Zidăroiu și Ion Rotariu. Pînă la ziuă apa înghețase și gheața se făcuse de treizeci centimetri. Dar tot pînă la ziuă defecțiunea fusese înlăturată, rostul a fost căptușit cu armocamente și balast, cu profile metalice sudate.

— Ați mai aplicat și alte metode în premieră?

— Da, metoda de „turnare a betonului în cascadă". Betonul e adus de la stația de preparare, cu automalaxoare, pînă la cota planșeului de acoperiș. De aici era transferat într-un alt automalaxor aflat mai adînc, la minus 13,4 metri. Aici, în acest automalaxor betonul era din nou malaxat, pentru a-l asigura din nou omogenitatea corespunzătoare. Era transferat apoi în al treilea automalaxor situat și mai în adîncime, la cota radierului, unde și aici era din nou omogenizat tot prin malaxare, și era transportat la pompa de beton, unde era turnat în operă: turnăm astfel pereții casetei, cuzineții din beton, stîlpi și diafragme etc. Alături de aceste premiere am mai folosit metode de mare randament: cofraje metalice plane, ancorate direct de pereții mulați, manevrate cu maracale grele, lansate și ele la mari adîncimi. Am putut mări, astfel, productivitatea muncii, am redus restanțele, fiindcă stația fusese pusă în lucrare cu o întîrziere substanțială, și o vom da în folosință la termenul stabilit în plan.

— Ce ați învățat din toate aceste încleștări?

— Că oricît de greu ar fi un lucru, forța colectivului străbate greul; că oricît de complexă ar fi o lucrare, inteligența colectivă o limpezește, o definește. Și am mai învățat, poate, lecția curajului: să nu ne mai îndoim de noi înșine în fața altora.

— Sigur, nu ați învățat dv. meserie numai la metrou?

— Ceva mai știam: eu mai proiectasem tehnologia de execuție a velodromului acoperit din Tripoli (Libia)! Inginerul Constantin Petrescu, colegul meu de șantier, a executat acest velodrom cu o echipă de români. Proiectant de specialitate îl avusesem acolo pe tovarășul academician profesor Dan Mateescu, din Timișoara, o somitate internațională în materie de construcții metalice.

— Ați mai lucrat și în R.F. Germania?

— Am făcut și acolo cîte ceva: cea mai înaltă construcție civilă de pe teritoriul R.F.G. și din nordul Europei, Hotelul maritim de la Travemünde, l-am construit noi, românii. La metrou, aș vrea să scrieți despre asta, nimic în proiectare, nimic în tehnologia de execuție și nici în utilaje nu este străin, adus din afară. Totul este rezultat al inteligenței tehnice românești! Așa se face că astăzi ne vizitează mai multe delegații de străini, care vin să se intereseze, poate să și învețe din lecția metroului românesc.

— Știu că unele soluții au fost îmbunătățite, altele schimbate din mers: cum a fost posibil?

— Printr-o colaborare exemplară, aș zice eu, cu proiectanții, colegii noștri, de la metrou: am fost, am rămas și cred că așa vom rămîne, ca un singur **for,** ca o singură echipă, sudată, interesată pînă la amănunt de fiecare problemă a muncii noastre. Unitatea asta ne-a dat forța de care vă mai vorbeam, ne-a ajutat să recuperăm termene, să le depășim și să punem în valoare și în funcțiune obiective, componente ale metroului, frumoase și de calitate. Metroul nu e numai o importantă avere națională, este și o operă de artă.

— Ce faceți cu experiența asta acumulată?

— O folosim mai departe la metrou, o împărtășim altora care mîine ne vor lua locul.

— Dar să o tezaurizați nu v-ați gîndit?

— Adică să scriem cărți?

— Chiar așa, să scrieți cărți.

— Bine ar fi! Așa zice și colegul nostru, inginerul Viorel Popescu, șeful brigăzii: „Să scriem măi, fraților, o carte! Că timpul aleargă, omul îmbătrînește, mai uită din ce a învățat și experiența se subțiază, se pierde!" Ponte o să facem și lucrul ăsta cînd vom merge la pensie. Deocamdată trebuie să dăm în funcțiune, stație după stație. Metroul! Unii dintre noi, cum e inginerul C. Petrescu, au mai scris, mai scriu; au mai mult har sau au și harul cuvîntului. O istorie a metroului însă se scrie.

— Cum va arăta stația Unirii 2?

— După proiect, va fi o stație etalon a **Metroului București,** frumos ornamentată, cu o arhitectură aleasă (vreo 60 de artiști plastici se gîndesc încă cum să-i certifice frumusețea). Va beneficia de finisaje deosebite în piatră, marmură, travertin și granit lustruit. Accesul călătorilor în stație (din fața magazinului Unirea) se va face cu ajutorul scărilor rulante — încă o premieră în construcția de pînă acum a metroului. Tot aici se va realiza și un pasaj pietonal subteran care va face legătura între stația Unirii 1 — în exploatare din 1979 — și stația Unirii 2 — în exploatare la 30 decembrie 1985.

— Nu vreau să vă reții mai mult, aveți treabă, trebuie să vă respectați promisiunea: să puneți în funcțiune la sfîrșitul anului stația Unirii 2!

— Ne vom păstra promisiunea cu siguranță!

GRIGORE MĂRĂȘANU

Succesul îți dă încredere

Aveo, în ziua cînd l-am cunoscut, 39 de ani și 364 de zile împlinite deja, peste 24 de ore, 40 de ani. Așa că fi fost sîmbătă. Își propusese să bea un pahar „cu bancuri" duminică, 11 august, pentru că atunci era ziua tuturor, „Ziua minerului". Din toți anii acestuia lui, poate nu-l interesează decît ultimii 15. La ei s-a referit mereu, indiferent pe unde-i purtai cu întrebările.

Ne-a întîmpinat în costum și cu cravată. Așa, pentru că ne-am întîlnit la ora 8.30. Nu le poartă decît pînă la ora 9 dimineața. De la 9 la 5 după-amiază îl găsești în salopetă și cizme. Și l-am găsit greu — n-ai se spune — pentru că Bazinul Rovinari nu-i chiar o jucărie, iar el, dacă s-ar putea, ar vrea să fie în toate locurile deodată.

Prima impresie pe care ți-o lasă Ion Bercea este că vorbește cam prea mult despre el. Înțelegi mai tîrziu, că nu-i chiar așa, că e doar o impresie pe care ți-o dă faptul că el se pune în situația fiecăruia și încearcă să vadă cum ar reacționa el, ca să-i fie bine, într-un moment sau altul. Pentru inginerul Bercea, Întreprinderea minieră Rovinari înseamnă mai multe unități de exploatare, utilaje, plan, producție, dar mai ales 21 000 de oameni, cu multele lor probleme de muncă și viață: „Buldozerele nu fac nici sport, nici bani, nici dragoste. Ele muncesc și atît. Ca să fii om, trebuie să nu-ți fie străin nimic din ceea ce este uman." Îi place coloana vertebrală dreaptă și-i oprește doar pe aceia care pot dovedi că posedă așa ceva. Cu toate că are nevoie de muncitori, își permite luxul ca, din douăzeci care se prezintă pentru angajare să reție doar șase sau șapte. Vrea oameni, nu personal muncitor. Stă cu fiecare de vorbă, îl cunoaște, vede ce poate picheta. Ca director, n-ai voie să-i lași pe alții să-ți recruteze oameni cu care lucrezi. E ca și cum ți-ai alege obiectiv nevăzut. Intri-o întreprindere fără gard nu aduni, ci alegi forța de muncă. Cînd nu poți vedea dintr-o privire toți oamenii, trebuie să fii sigur de nivelul lor de conștiință. Cariera este o școală, iar peste cincizeci la sută din cei care muncesc acolo sînt tineri. Și cum inginerul Bercea e de părere că lumea n-are nevoie de sfaturi, ci de modele, sînt cîteva echipe de-a dreptul „dracești". Directorul folosește pentru formarea celor noi veniți o întreagă strategie, la care l-a dus experiența proprie și pe care o mîngîie mereu. Au trecut 15 ani de cînd a venit la Rovinari, ca inginer stagiar și n-a uitat impactul cu producția: „În prima zi, portarul nu mi-a dat drumul să intru și mi-am revoltat: Cum este posibil să tratezi așa un absolvent de facultate? Cînd ai diploma proaspătă în buzunar și capul plin de teorii, te crezi un mare inginer și ai impresia că ceilalți sînt niște timpiți. Pe urmă, aveam eu să pricep că adevărata comisie de examinare nu fusese la facultate, ci aceia șapte mii de ochi atîntați asupra mea. Omul ia imediat „pulsul" șefului și-i vai de capul acelui inginer care-i ascultat numai cînd dă ordine. Autoritatea se dobîndește. Pentru asta trebuie ca în orice moment și la orice loc de muncă să poți zice: Da, te la o parte, fac eu treaba asta. Și s-o și faci!"

Tinerii stagiari intră la Rovinari, mai mulți, la niște cursuri. Nu li se predau cunoștințe teoretice, ca la facultate. Nici cursurile nu țin mult pentru că, de ce să nu fim drepți, școala i-a pregătit și la „materia" practică productivă. Învață acum să trăiască viața de mină, care nu-i ușoară. Nouăzeci la sută din unitățile de exploatare ale Rovinarilor sînt la suprafață, în soare sau vînt, sau ploaie și ger. Cineva pomenea de peisaj selenar. Într-adevăr, locurile aduc cu imaginile pe care le-am văzut, luate de pe lună. Nici cîștigurile mari, nici locuințele bune pe care le primesc noii veniți, nici condițiile oferite nu l-ar reține. Există un „ceva" care-i oprește să fugă din calea omului acestui pămînt. Directorul Ion Bercea a înțeles că acel „ceva" se cheamă succes. „Pe cei noi îi repartizăm în cele mai bune și le încredințăm sarcini la nivelul lor, pe care știm bine că le vor duce la bunsfîrșit. Succesul le dă încredere în forțele lor, îi stimulează. Îi ținem, ca să zic așa, din succes în succes, pînă încep să meargă singuri, pe picioarele lor. Încep să aibă inițiative și nu le respingem, îi ascultăm cu răbdare. Oamenii nu se tratează după dispoziția pe care o ai la un moment dat, iar eu, rareori îmi ies „din papuci" și asta, doar așa... ca să le mai aduc aminte ca-s directorul lor. De obicei, îmi impun un calm desăvîrșit, indiferent cît de critică ar fi situația."

Ne-a mai vorbit Ion Bercea și despre familiile minerilor, despre femeile și copiii care-i fac pe oameni să rămînă locului, să se așeze la gospodăriile lor, despre viața spirituală pe care o clădesc la Rovinari — nu e vorba doar de casa de cultură care se înalță acum — despre „acriturile gorjenești", pe care, dacă ajungi să le guști, nu-ți mai trebuie altă mîncare. Ne-a vorbit și despre fotbal. Despre tot ce-i uman, e al omului și, se pare, nu-i este străin. Nu de fisurile apărute în tehnologie se teme, astea se repară. De cele care s-ar putea să se întîmple între oameni se păzește el ca de foc. Cu gîndul acesta s-a așezat în scaunul de director în '81, cînd toată lumea era demoralizată din pricina unor pagube de peste un miliard de lei. Sudura asta migăloasă, între oameni, de care s-a apucat atunci și la care, se pare, se pricepe inginerul Bercea, a adus întreprinderii miniere Rovinari, după numai doi ani, locul I în întrecerea socialistă.

Iarna care a trecut le-a pricinuit și minerilor de nici nenzuri mari, dar sudura dintre oameni a rezistat celor mai cumplite geruri. Au depășit momentul. Vor mai veni și altele, o știu, iernile, chiar blînde, nu pot fi ușoare în carierele de cărbune. Dar fisurile de care se păzește directorul Ion Bercea, nu dau semne că ar putea să apară la Rovinari.

LIANA MOLNAR

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Arta ceramicii

Plastician cu un acut talent de ironist, Costel Badea îndrăznește, în cele mai recente lucrări în teracotă, o nuanță puțin frecventată în gen. De fapt, Costel Badea este și aici artistul care înțelege, cu un ceas mai devreme, motivele autentice de schimbare ale unei arte care a suferit, în anii din urmă, multiple de schimbări. Arta ceramicii ciștigă, prin elementul ironic, prin sarcasm și chiar bufonerie un ce uman, o vibrare cordială. Reacția e firească și vine pendant nevoii, deopotrivă de motivată și de modernă, de monumentalitate. Vasele cu figuri ori cu sugestii antropomorfe și zoomorfe semnate de Costel Badea fac o lume cu legi proprii, cu interese artistice accentuate. Reproducem o pagină recentă a obsesiilor ceramice noi lesnind din atelierul celui mai cunoscut ceramist român în lume, sef de școală în ceramica noastră sculpturală.

TUDOR OCTAVIAN ■

MARIN MINCU:

„Mereu în miezul realului"

— Stimate Marin Mincu, sînteți un critic literar recunoscut pentru inconformismul („inconfortabil") al opiniilor, cu opțiuni necanonice și verdicte surprinzătoare, tranșante. Ați provocat nu de puține ori reacții, semnificații, polemici ; sînteți un „reactiv", adesea binevenit, în creuzetul — foarte încăpător de altfel — al literaturii noastre. Despre critică, valoare, ierarhii în istoria literară și în contextul contemporan al culturii ați scris mult, ați vorbit în interviuri. De această dată sînteți de acord să vorbim despre proză ? Pentru că aceasta este cea mai recentă „trădare" a criticii literare semnate de Marin Mincu : nu demult ați publicat un roman, Intermezzo (Editura „Albatros", 1984), apărut aproape simultan cu alte două romane aparținînd unor critici (eseiști sau istorici) literari : Un burgtheater provincial, de Livius Ciocîrlie și Caiet pentru... de Alexandru George. Coincidența nu a scăpat criticii, ba, dimpotrivă, a generat discuții ample în presă, inclusiv un serial care vă aparține, publicat în Amfiteatru. Această nouă fațetă a scriitorului Marin Mincu este doar un... Intermezzo sau un drum care va fi continuat ?

— Cînd anul trecut, în începutul lui noiembrie, i-am telefonat lui N. Manolescu și i-am spus că vreau să-l întîlnesc ca să-i dau „romanul", acesta s-a mirat întrebat : „ce roman ?" Cert, dacă se gîndea la romanul pe care mai tîrziu, să mă bag și-n literatura românilor în loc să mă ocup de romanele scrise, romanele scrise de alții, Bălăiță, Pardău ce să caut dumneata aici ? În finalul cronicii sale, scrisă N. Manolescu a ținut să-și ia măsuri de precauție, susținînd cu mîna pe inimă că n-ar fi exagerat să afirm că m-a entuziasmat". Nu l-a entuziasmat, dar a scris o cronică despre **romanele criticilor** ! Iată cuiul problemei, de care aș vrea pe cît va fi posibil, să ne „agățăm" în această discuție.

— „Cui" va să zică, probabil, „clou"-ul problemei și nicidecum... „cuiul lui Pepelea", așa-i ?... Continuați, îmi cer scuze pentru întrerupere.

— ...Mai întîi însă trebuie să spun că am publicat acest roman după multe tatonări, răscolit de întrebări și ros de îndoieli, cum nu mi s-a întîmplat în general cînd mai publicasem poezie sau critică ; deci era la mijloc nu o ambiție, ci un pariu dur cu mine însumi, o spaimă aproape metafizică să nu depășesc pragul **virstei de romancier** fără să public Romanul.

— Care ar fi acest prag ?

— Există superstiția cunoscută a celor patruzeci de ani : unele de acest barem, se spune că un romancier nu a trăit destul ca să nu artificializeze, iar după, apare destul de improbabilă trezirea vocației de romancier, cea mai complexă și cea mai dificilă între celelalte manifestări literare. Dar eu m-am salvat : am publicat romanul la timp !

— Indecoșie, o operă literară este considerată un răspuns la o întrebare de profunzime și de anvergură a autorului. În cazul romanului dumneavoastră, care ar fi această întrebare ?

— Da, aici este miezul problemei, dar să o luăm mai pe departe : de ce „molima romanului bîntuie printre criticii literari români de la apariția acestuia ca gen literar la noi ? De această „molimă" se pare că a suferit și Radu Ionescu, primul critic adevărat al nostru, „neselectat" din pricina contemporaneității cu Maiorescu. De ea suferă Ibrăileanu și Călinescu și se lasă contaminați, la modul exterior, E. Lovinescu și Octav Șuluțiu. În 1984 apar, la interval foarte scurt unul față de altul, trei romane semnate de critici. Cum se explică acest fenomen curios ? Cred că atunci cînd un critic își pune problema de a se exprima în alt gen decît în acela **critic**, el are totdeauna în vedere un program estetic conștientizat brusc prin **reacția polemică** la produsele românești (în cazul acesta) care îi le este contemporan. Vreau să zic că, dincolo de o necesară artificială stringentă (în **romanul** cărora nu ar fi posibil actul scrierii romanului), criticul **știe** ce face și nu se lasă traversat de emfatice ambiții scriitoricești. El umple mereu niște „goluri" pe care le vede mai clar decît **autorii de romane** (în care, și prin distanțarea lucrării) construind într-un spațiu interstițial asumat. Nici Călinescu și nici Ibrăileanu n-au scris roman doar pentru a se afla în treabă. Fiecare a făcut din această activitate o preocupare literară de maximă gravitate. Astfel, Călinescu va da un roman modern, comportamentist aproape, în **Cartea nunții** atrăgînd romancierului român atenția asupra posibilităților de investigare epică a unei teme eterne (autorul amintise de tipicitatea în ordinea semnificatului a cunoscutului cuptu din Longos) ; prin **Enigma Otiliei** se grăbește, după ce teoretizase absența romanului de tip balzacian la noi, să introducă o **formulă românească** pentru simplul motiv că aceasta lipsea ; balzacianismul ca atare este o abstracție, dar schema narativă presupusă impunea parcurgerea unui itinerar teoretic și practic pe care nici o literatură serioasă nu trebuie să-l eludeze ; mici, apoi, în **Bietul Ioanide** și **Scrinul negru** Călinescu nu va fi mai puțin polemic, propunînd o altă formulă românească, derivată dintr-o viziune ludică asupra lumii și textului. Dar despre actualitatea romancierului s-a vorbit în permanență în ultimul timp. Rămîne să ne întrebăm de ce această formulă nu a fost continuată sau de ce a fost urmată foarte puțin ? În concluzie, Călinescu a **văzut** mai clar ceea ce lipsea la un moment dat din peisajul romanesc românesc și a încercat, de fiecare dată, să umple un gol. Există deci o **pulsiune compensatorie** în istoria romanului nostru, ilustrată superior ca program estetic odată cu Călinescu.

— Nu credeți că simplificăm exagerat lucrurile reducînd actul creator, impulsul creator, la o simplă chestiune de program ?

— Ba da. Trebuie, este obligatoriu să operăm această restrîngere. În fond, ce înseamnă „impuls creator" cînd este vorba de istoria romanului ? Este suficient să luăm două nume : să meditățm puțin asupra lui Thomas Mann sau James Joyce. Cît program și cît „impuls creator" sînt cuprinse în opera lor ?...

— Bun, și atunci ce facem cu... Balzac ?

— Ceea ce a făcut Călinescu. Este de ajuns să vedem în ce măsură Călinescu a ales din balzacianism programul sau „impulsul creator" ca să căpătăm un răspuns la întrebarea pe care mi-ați pus-o. Impulsul creator netulburat de nici o aderare teoretică nu este decît o formă, o mască a unui veleitarism congenet romancierului român care vrea totdeauna să aibă numai talent. Să nu uităm că, de fapt, avem foarte puțini romancieri. Structurile romanului nostru investigate de N. Manolescu sînt destul de sărace ; este important de semnalat că printre ele, două aparțin lui Călinescu și Ibrăileanu. Altfel, Camil Petrescu avea un program foarte riguros și nici nu se poate spune că i-ar fi lipsit „impulsul creator". Pentru actualitate, un mare romancier, dar cu program estetic, este Nicolae Breban. În mod hotărît, romanul românesc începe să existe cu adevărat abia atunci cînd își impune să răspundă rigorilor unui program. Astfel, faptul că trei critici actuali s-au apucat de roman în momentul de față mi se pare încă o dată foarte semnificativ. Este probabil că ne aflăm într-un moment similar cu acela din deceniul patru. După trecerea a cincizeci de ani, poate că orizontul de așteptare al lectorului s-a modificat în mod esențial, această modificare, importantă, cerînd din partea autorului transformările necesare în planul construcției românești și al scriiturii. Se pare că, deodată, nu mai satisfac vechile categorii ale romanului, cum ar fi de pildă **romanul mimetic.** Este semnificativ faptul că într-o împrejurare — s-o numim „de atelier" (în cadrul unui cenaclu de proză) — Ov. S. Crohmălniceanu a asociat proza tînărului Ioan Groșan cu aceea a sămănătoristului Ioan Al. Brătescu-Voinești, criticul fiind obsedat probabil de tirania modelului prozei mimetice practicate mai ales la noi. Întîmplarea, aceasta m-a făcut să meditez puțin asupra mutațiilor de perspectivă în spațiul scriiturii și a meta-scriiturii pe care criticul, aparținînd altui model de receptare (mai mult psihologic), nu le avea în vedere în urmă cu vreo doi-trei ani.

— Dar ce înțelegeți prin roman mimetic ?

— În nediferențierea estetică, dăinuind cam de multișor la prozatorii actuali, care ițiă repede că marii romancieri de ieri și de azi aveau un **concept romanesc** bine prevăzut, se întrevede această confuzie ce întreține ideea că orice produs „narativ", ce simulează încă o falsă iluzie a vieții prin intermediul unor mijloace epuizate de aproape un secol, poate fi omologat

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

TIMPUL CREAȚIEI, TIMPUL MĂRTURISIRII

Clujul cultural

Clujul este asemeni tuturor orașelor țării. Asemeni și totuși altfel. O nevăzută și nemuritoare rețea de vase comunicante trimite aici, în inima geografică a țării, spirit și cultură românească spre a se împlini și defini și nu de puține ori spre a ieși în lumea largă. A îndrăzni o imaginare măcar a spațiului pe care Cluj-Napoca îl delimitează astăzi în cultura națională este un gest de temeritate și poate de ingratitudine. Temeritate pentru că **valorile contemporane — certe** și numeroase — au o dinamică a lor pe care doar vremea o poate da la iveală, iar ingratitudine pentru că avem a ne raporta la o imensă mare luminoasă ce vine de la sori cu numele Blaga, Pușcariu, Hațieganu, Agârbiceanu, Ladea, D.D. Roșca și alții și alții din ce în ce mai mari și mai strălucitori. Această constelație privește Țara și întîi și întîi Clujul.

Instituții și oameni. Teatre (plural), opere (plural), revistă (plural), filarmonică, editură, asociații profesionale de scriitori, pictori, muzicieni. Universitate și alte instituțe de învățămînt superior. Oameni ai culturii la Cluj însemnînd personalități și climat. O școală istorică puternică urmînd tradiției — acad. David Prodan, acad. Ștefan Pascu, acad. V. Vătășianu, o școală medicală, tot urmînd tradiției — profesorii Roman Vlaicu, Ioan Zăgrean, G. Ionescu, D. Dumitrașcu, I. Bacin. O școală în tot cum este Universitatea. Artiști cu nume și renume internațional, la Cluj-Napoca au fost aduse premii și trofee rivnite oriunde — Cornel Țăranu, Ana Lupaș, Tudor Jarda, Mircea Spătaru, Silvia Ghelan, Dumitru Fărcaș etc., etc.

Iar acum, despre literatură. La urmă, dar nu cea din urmă. Poeți, prozatori, critici și istorici literari alcătuiesc o lume literară specifică, avînd mărimile și scăderile ei dar existînd în evidență. Poeți de diferite vîrste și cu voci lirice „altfel" s-au concentrat cîndva în jurul **Stelei**, revista condusă de A.E. Baconsky. Lumea poetică a crescut și s-a diversificat, pe lîngă Aurel Rău, Aurel Gurghianu și Victor Felea, s-au afirmat alții și alții între care aș aminti pe Adrian Popescu, Horea Bădescu, Vasile Igna, Kenez Ferenc, Balla Zsofia, Franz Hodjak, Nicolae Prelipceanu, Mariana Bojan, mai toți veniți de la **Echinox** — o stare de spirit, o revistă, un fel de a crede în literatură. Prozatorii vin mai greu în lumină, dar vin, și de Cluj rămîne legat numele lui D.R. Popescu, așa cum în Cluj scriu Augustin Buzura și Szilágyi István, și mai scriu Radu Mareș, Vasile Sălăjan, Leonida Neamțu, M.C. Runcanu, Mircea Opriță, Mircea Ghițulescu, Radu Țuculescu, Alexandru Vlad, Tudor Dumitru Savu ș.a.

(Continuare în pag. 11)

EUGEN URICARU ■

Despre ziua de azi

Există în rîndul cititorilor, din cîte pot să-mi dau seama, prejudecata că unui scriitor i-ar fi mult prea greu să scrie despre evenimentele din imediata apropiere. Faptele vin și ele, în parte, în sprijinul acestei opinii. Dovadă numărul nu prea mare de „cărți la zi". Prejudecata și... realitatea trebuie să aibă și explicații !

Cred că o cauză ar consta, în adevăr, în necesitatea ca autorul să se detașeze de întîmplări, de evenimentele ce i se par demne de interesul lui. În acest caz, ce poate fi mai obiectiv decît timpul ? Scurgerea sa are darul să arunce o nouă lumină, uneori chiar un întreg fascicul, asupra unor trăiri retroactive. Scriitorul nu este singurul om care judecă **într-un fel** un eveniment, o întîmplare, o stare de spirit — la un moment dat — și **altfel** după ani sau chiar decenii. Nu văd nimic rău în asta. Arta are menirea de a pune întrebări și una din ele poate fi chiar aceasta, ea însăși sursă de meditație : de ce am gîndit așa atunci, de ce gîndim astfel acum ?

Și totuși, nu este obligatoriu să scrii despre trecut. Aș zice chiar că este necesar să scrii despre ziua de azi. Suprema ambiție a oricărui scriitor a fost, totdeauna, cea a integrării în spațiul și timpul său, în epoca sa, în mentalitatea veacului său.

Cu aceasta ajungem la deziderat major : scriind despre ziua de astăzi, scrii despre oamenii de azi. Cum sînt ei ? Iată o întrebare cu infinite răspunsuri. Eminescu spunea că „lumea este așa cum este și că dînsa sîntem noi". Permițîndu-ne să-l parafrazăm, și oamenii sînt așa cum sînt și noi așa-zișii lor.

(Continuare în pag. 10)

PETRE ANGHEL ■

Festivalul Național „Cîntarea României"

Scena — spațiul de cultivare a înaltelor idealuri ale societății noastre

Un adevărat maraton teatral a avut loc la Slobozia, unde Casa de cultură a sindicatelor a găzduit timp de trei zile reprezentații ale amatorilor de **teatru** din **Buzău, Prahova, Ialomița, Tulcea, Călărași, Constanța** și **Brăila.** Formații multe, unele dintre ele cu vechi tradiții, cu premii la celelalte ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", altele tinere, înființate în ultimii doi ani, al căror membri, mulți dintre ei tineri, au demonstrat că au talent, dar mai ales pasiune pentru arta teatrului, au prezentat un repertoriu mai variat decît alte dăți. Ceea ce dovedește, mai întîi de toate, ridicarea nivelului cultural atît al îndrumătorilor cît și al artiștilor amatori. Cu rare excepții, am văzut același text jucat de echipe diferite, așa cum, cu rare excepții, am văzut piese slabe, aparținînd fie unor nume cunoscute de dramaturgi — cu ani în urmă scriam despre superficialitatea unor texte realizate „special pentru amatori" de dramaturgi cu pretenții — fie unor veleitari. Ba, dimpotrivă, am văzut pe scenă una dintre cele mai bune piese ale lui Paul Everac — **Iancu la Hălmagiu,** în interpretarea deosebit de merituoasă a colectivului **Teatrului muncitoresc al Casei de cultură a sindicatelor din Urziceni** —, am văzut o piesă aproape nejucată de Victor Eftimiu — **Dansul milioanelor,** în interpretarea **Teatrului popular al Casei orășenești de cultură din Medgidia** —, am văzut cu plăcere **Steaua fără nume,** de Mihail Sebastian (formația de teatru a **Casei armatei „Dunărea" din Medgidia**), **Fata morgana,** de Dumitru Solomon (**Teatrul muncitoresc al Întreprinderii de construcții navale Constanța**), **Boul și vițelul,** de Ion Băieșu (**căminul cultural Băneasa,** județul Constanța și **Căminul cultural Cazasu,** Brăila), un colaj bine alcătuit din alte trei piese scrise de Ion Băieșu (**formația Combinatului de fibre, celuloză și hîrtie din Brăila**), **Băiatul cu floarea,** de Tudor Popescu (formația **Casei municipale de cultură din Călărași**), **Primăvara Eroului,** de Emil Poenaru, într-o sobră, frumoasă și bine interpretată montare aparținînd **Teatrului muncitoresc** al **Casei de cultură a sindicatelor din Medgidia.** Unii au fost atît de ambițioși încît s-au prezentat cu **D'ale carnavalului** (formația de teatru a **Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret din Tulcea**), cu **Gaițele** (**Casa de cultură orășenească Feteești**), cu **O sărbătoare princiară,** de Teodor Mazilu (**Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din Tulcea**), ambiții frumoase în sine dar depășind cu mult puterea de gîndire și interpretare scenică a respectivelor colective. Oricum, însă, această aspirație către textul de valoare, această dorință de confruntare cu opere ce au rămas sau care au toate șansele de a rămîne înscrise în dramaturgia noastră națională este o dovadă, cred, atît a ridicării nivelului de cultură al membrilor formațiilor, al îndrumătorilor lor, cît și al exigenței față de sine.

Sigur, au existat diferențe destul de mari între nivelul spectacolelor, ca și între acela al interpreților (în paranteză fie spus, poate că o mai mare exigență în fazele anterioare ale Festivalului național „Cîntarea României" ar fi făcut ca spectacolele slabe sau echipele de-abia în formare să nu fi apărut în faza republicană și ar fi permis, totodată, spectacolelor de calitate să aibă o altă desfășurare, nu „cu sufletul la gură" din cauza lipsei de timp). Dincolo însă de talentul fiecăruia s-au observat cîteva lucruri cu valoare generală. De pildă că acolo unde textul a fost ales în funcție de datele interpreților, rezultatele au fost mai totdeauna bune, iar spectacolele au avut unitate pentru simplul motiv că actorul amator, în mod firesc, trebuie distribuit mai mult decît cel profesionist în funcție de natura talentului său, chiar și de fizicul pe care-l are. Pe de altă parte, s-a dovedit pentru a nu știu cîta oară cît contează flerul, inteligența, pregătirea îndrumătorului formației, ajutorul profesioniștilor fiind adeseori esențial. Spectacole de reală calitate ca **Tache, Ianche și Cadîr** (Teatrul popular din Slobozia), **Iancu la Hălmagiu,** despre care am mai pomenit, **Steaua fără nume** au fost regizate de Valeriu Grama, Constantin Moruzan și, respectiv, Diana Cheregi. Dar, lăsînd de o parte regia spectacolului, s-a mai evidențiat un fapt : că acolo unde există un animator de teatru, că acolo unde instructori, chiar directori ai caselor de cultură, ai cluburilor sînt pasionați de teatru, joacă ei înșiși în spectacole, nivelul întregii echipe este superior, că există o altă dăruire și o altă ardere pentru teatru. Așa au fost **Titi Ioniță,** directorul Teatrului muncitoresc din Urziceni, **Rusu Tiberiu,** director al Teatrului muncitoresc din Medgidia, **Mariana Dragomir,** instructor la Casa armatei „Dunărea", sau **Ileana Crețu,** directoarea Casei orășenești de cultură Medgidia și, sigur, mulți alții, dar i-am numit pe ei și pentru realizarea lor actoricească, și pentru nivelul ridicat al formației conduse, animate de ei.

Fără îndoială, cei mai buni au fost răsplătiți cu premiile fazei republicane și pentru alegerea repertorială, și pentru activitatea de spectacol, și pentru talentul lor. Despre ei vom mai vorbi și cu alte prilejuri. Ceea ce nu trebuie însă să se uite este că Festivalul național „Cîntarea României" nu este numai un concurs menit să-i evidențieze pe cei mai talentați, ci este, mai presus de toate, o amplă acțiune de educare, de formare a omului nou și prin intermediul artei. De aceea contează, în cazul teatrului, și ce piese sînt alese, și cum sînt puse în scenă. Lucru care presupune mai întîi de toate cultivarea limbii române rostite de la rampă, a ideilor înalte, a idealurilor societății noastre, a spiritualității românești. Sînt aspecte care trebuie să preocupe mai îndeaproape pe îndrumători, pe actori, pe toți cei care se ocupă de mișcarea teatrală de amatori.

MIRUNA IONESCU ■

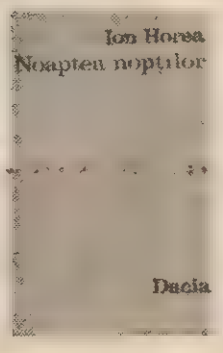

Ipostaze lirice

Cosmicomicării

Nu e prima dată cînd Ion Gheorghe ne dă un volum de versuri după model folcloric. **Și mai joacă jocului** („Albatros", 1985) e însă o probă în plus că avîntul epopeic îl împinge pe poet la exerciții imprevizibile de limbaj, în fapt o prestidigitație ingenioasă care și-a pierdut fondul cultic și ritualic, deși autorul pretinde în subtext că se exersează pe teme mitice fundamentale. Eclectismul motivelor e însă atît de apăsat, încît reconstituirea unui univers poetic distinct devine imposibilă. Poetul amestecă la întîmplare fragmente de folclor infantil, de blestem, de descîntec și invocație, fără un sens spiritual superior și fără foloase poetice evidente. Un cititor atent va observa imediat că poemele abuzează de toate structurile folclorului magic, poetica nefiind alta decît cea populară. Repetițiile, rima interioară, cuvîntul deformat ori inventat, epitetul depreciativ, anadiploza sau paralelismul analogic sînt numai cîteva din stereotipiile consacrate pe care le topește în ritmica impecabilă a poemului. Cu toate acestea, impresia e de variațiune pe o temă dată. Imaginația lingvistică incontestabilă stîrnește într-atît mecanismele improvizației, încît poezia se lasă invadată, precum un iarmaroc, de cuvinte pitorești și zgomotoase. Triumful e al facondei. Similitudinea cu modelul este izbitoare. Iată o colindă, tratată cu deferență candidă: „Ia hai,hai, / Că nu sînteți buhai, / Cît feciori de cai / Pururea bătai, / Cornul v-a răsărit / Dinspre răsărit / Și vi s-a dus / Către apus, / Din miazăzi / Se repezi / În miazănoapte / Cînd mai erați de lapte" **(Raza-soarelui).** Sau invocația, pe ton de lamentație buimacă : „Doamne temple, doamne, / Fă-mă-n tine la perete / Ca o sete de la foame, / Și o foame de la sete / Nu mă-n miezul / Locului, / Ci în crezul / Focului / Și mă însămînța / Locului" **(Afară dinlăuntră).** Ori acest descîntec zoologic : „De-un strigăt / De lup, / De-un cucurigat / Cocoș la trup, / De-un gîgîit / Gîscă la gură / De-o văzătură de ochi zgîit / Și de-o nevăzătură. / De-un cap de taur întoarcere / De-un geamăt facere, / De altul desfacere / Doi mieri oaie, / De minji iapă" **(Gîtul păsării).**

Limbajul dezarticulat, cu aparență de vechime, fizionomia încîlcită a întregului univers reconstituit trimit, desigur, la arhaitate, la virtualitatea substratului cultic, la dinamica magică a ritualului. Sugestia e trasă însă din prozodie și recuzită și tocmai de aceea rezultatul nu e schimbarea registrului liric, ci calchierea celui consacrat. Scenariul liric e convențional și decorativ, limbajul poetic e stufos și incongruent, iar ideatica nebuloasă. Senzația de arheologie e cît se poate de limpede : „A-lunoiu / Muohd / Cel băloiu / Și zmolid. / Apulunus / Unu-s / Zumulu-zunel / Și gusram" **(Ai lui ei).** Sigur că Ion Gheorghe pune aici multă osîrdie ludică și în acest elan jucăuș trebuie să vedem și originea ficțiunilor onomastice care populează poezile. Prin etimologii fanteziste, el împinge arhaitatea noastră în ficțiune, sugerînd cele mai năstrușnice întruchipări ale mitologici. În fondul nostru băștinaș, poetul vede simburele universalității, ca o succesiune de metamorfoze nesfîrșite. Poetic, acestea sînt sugerate prin paralelismul analogic : „Gipilcisis, Gipilei / Dacă este să ne bați; / Dă în noi cu par de tei / Și ne-mpiedicează **pileați**" **(Ghebelcisis).** Cum ar veni, Ion Gheorghe face aici o poezie științifică și populară !

E o inutilitate, așadar, să căutăm în **Și mai joacă jocului** ambiții de arheolog ori de lingvist, fiindcă poemele îngrozește mai degrabă o cosmogonie ludică, fără rigoare și coerență, o fantezie desuheată. În acest sens, nu are nici o importanță că poetul alăturî la întîmplare tiparele folclorului magic, deoarece intenția nu e a unei reconstituiri culturale, ci a unei întemeieri poetice. Obscuritatea voită a limbajului ține de eufonie, nu de semantică. Astfel se explică și unele gratuități ale jocului, care par ale bătutei pe loc. Hazul acestei cosmicomicării vine din insolitul asociațiilor și din deformările voite de limbaj, deși la un moment dat monotonia stilistică pune stăpînire pe poeme. Procedeul se repetă pînă la autopastișă, iar ingeniozitatea e înăbușită de stridențe. Cînd poetul își struneșce însă himerele lingvistice, cum o făcuse în **Zoosophia,** prolixitatea dispare pentru a face loc închipuirii mitologizante, de o incontestabilă frumusețe. Trepidația prozodică se pierde în ritmuri elegiace, iar proiecțiile hiperbolice se rafinează, ca în această poezie străbătută de viziuni psalmice : „Să ne pieptănăm cu pieptenele dinților tăi / Au zis cei alergăi, / Ți-am văzut osul gurii / Cînd rizi de te-nfurii, / Copita de-armăsar-inorog / A risului cel de sus, / Din care l-ai lăsat șontorog / Pe cine n-a rîs. / Ți-am văzut și sfînta strungă / Unde dădeai oile risului / Să n-ajungă / Nici mama ursului. / Măgarii albi ai dinților de la cer / Într-o parte trei, într-alta trei, / Unde e strîmtoarea de fier / A cîte ciți vrei" **(De izbucul rîsului).** Deși jocul e aici vizibil, în astfel de poezii nu avem doar imaginea curată a cuvintelor, ci însăși substanța lor lirică. Ion Gheorghe nu-și trădează naturalețea și consistența talentului nici în **Și mai joacă jocului,** chiar dacă, minat de revelații confuze, a amestecat în acest volum virtuozitatea cu facilitatea.

RADU G. ȚEPOSU ■

Lumea din noi

„Poezia poate fi asemuită cu o rugă într-un dom ; rostită încet ea răsună puternic" — spunea Mihail Sadoveanu, în urmă cu mai multe și frumoase decenii, unui mănunchi de tineri poeți.

Sub acest superb însemn ar înscrie generoasa operă poetică a lui **Ion Horea,** prezență de întîia mărime în poezia românilor. Ardealul are în Horea un cîntăreț pe deplin meritat, așa cum l-a avut la vremea potrivită pe Goga, Coșbuc, Cotruș. Aparent fără nici o preferință tematică, dînd glas celor mai diferite meridiane geografice sau istorice, tropii săi măestriți, în metrică diversă și cu o prospețime, noutate și bogăție rar întîlnite a rimelor, ne apropie lumea din afară dar ne ajută să înțelegem ceea ce adeseori ne rămîne puțin înțeles : lumea din noi.

Și **Noaptea nopților,** ultima sa carte de versuri apărută tot la „Dacia", se înscrie acestui unic destin poetic.

Patria de azi, de ieri, de mîine, pătrunde ca o uriașă și ozonată respirare : „Raiului i-am spune țară, / țara ne-am întoarce-o-n rai, / cu dușmanu dinafară / na-m mai da de nici un bai" sau „Și cînd pustiul și-ar urni cohorta / ca într-un timp de năvăliri și pradă, / desleagă cîinii și închide poarta / și caută-ți de lucru prin ogradă" sau „Din osul sfărîmat sub roată / mi se dezleagă osul frunții, / parcă durerea lumii, toată, / în furci, mai înfioară munții !" **(Și era. De neamul tău, Întreabă-i).** Totul fără grandiloevențele străine și patrici și nouă.

Ion Horea [illegible] un mucenic bărbos, [illegible] tudinea credinței sale : „De astăzi nu mai sunt cuminte, / și nu mai duc sentimental / povara chipurilor sfinte / într-un imperiu bicefal. // Nici pe nebun, și nici prea [illegible], luați aminte ce vă spun : / în umbra Ianculuî mă mistui, / să ard numa-n credința lui ! / În carnea celor trei, tăiată / și ridicată-n furci, la drum, / și fața mea se vede, iată, / prin zarea timpului de fum. / Și de voi fi pedepsei crunte / vîndut în silă și amar, / să-mi pună munții mei pe frunte, / doar ei, coroana lor de jar !" **(De astăzi).**

Doamne, cît de generos este acest pămînt al nostru, parcă toate frumusețile lumii și-au dat întîlnire ! Și cîte generații de mari poeți sînt chemate să-l cînteasscă, în scurta lor trecere !

Ne având îscusința cronicarului literar ne rezumăm doar la această consemnare ca luare aminte pentru iubitorii de poezie înaltă. Altfel ar trebui să citățm în întregime **Noaptea nopților.**

În plină forță creatoare, Ion Horea se autodepășește de la carte la carte, de la strofă la strofă.

Poeta nascitur...

TIBERIU UTAN ■

Despre ziua de azi

(Urmare din pag. 9)

Sînt înalți și frumoși, dar nu numai atît. Sînt cinstiți și demni, dar nu numai atît. Sînt harnici și devotați, dar nici asta nu ajunge. Enumerarea ar putea, desigur, să continue.

În ceea ce mă privește, mărturisesc că am fost, de cînd mă știu, interesat de personajul om. Nimic nu este mai minunat și mai înălțător decît spectacolul oferit de semenii noștri. În jurul meu se mișcă sute și sute de personaje, cu greu aș putea găsi un om care să nu mă intereseze. Să nu mi se ia ca o laudă, dar pot să spun, că practicînd pînă acum cîteva meserii, am cunoscut mulți oameni. Și toți mi-au plăcut, toți m-au interesat. Sigur că da, elogiul cel mai înalt îl merită acel „homo faber", omul constructor, omul înălțărilor, omul care lasă urme adînci la sfîrșitul vieții sale.

Dar nici universul intim nu poate fi disprețuit. Cîte nu se petrec în adîncul conștiinței noastre ! Iată un alt spectacol pentru care merită să trăiești. Cîndva, un mare romancier, credea că romanul este oglinda așezată la marginea drumului. Imaginile reflectate în apele ei devin literatură. E adevărat. În zilele noastre se petrec însă lucruri, pe care, ca romancier le socotesc senzaționale. Eroii acestor întîmplări sînt semenii noștri : muncitori din uzine, dar nu numai cei din uzină, și cei de pe stradă, cei din încăperea lor, cei din familie. Țărani, dar nu doar cei din cooperativele de producție. Există și un țăran plecat la oraș și care n-a devenit încă orășan, ceea ce nu e nici o nenorocire. Eroii pot fi intelectualii distinși, numeroși, pe care-i are țara noastră. Există însă și intelectuali care pot dovedi mărtiile doar cu diploma de absolvire. Merită studiate !

Cu fapta pot însă să-și dovedească existența doar cei ce muncind după puterea firii lor — și gîndind — cu propriul lor cuget își păstrează mlinile curate și gîndul treaz, rămînînd ca o coloană vie a demnității.

Actorul și Timpul

— Ne știm de cînd încă nu vă cunoșteați. Apoi, ne-am văzut doar în fugă urmărindu-ne unul altuia mai degrabă coafura, prea puțin ochii și aproape deloc privirea. Am început să ne căutăm mai cu luare aminte abia din ziua cînd a fost nevoie să vă bărbieriți. De atunci ne-am văzut în fiecare dimineață. Ne-am cercetat unul pe celălalt cu nedisimulată curiozitate fără să ne treacă prin cap că s-ar putea să ne și vorbim. Mult mai tîrziu, pe măsură ce anii se adunau și-și ziceau VREME, am simțit nevoia și unul și celălalt să ne cunoaștem mai bine și așa — oricît ar părea de ciudat — ați început să-mi împărtășiți cîte un gînd fără ca eu să vă întreb, apoi să mă întrebați fără ca eu să îndrăznesc, la început, a vă răspunde. Astăzi putem sta de vorbă fără să mai fie nevoie să ne privim în față unul pe celălalt. Dialogul dintre noi se înfiripă ori de cîte ori viața nu vă oferă un om căruia să-i împărtășiți grijile dumneavoastră, un om care, prin încrederea pe care i-o acordați, să vă poată confirma, într-un anume moment, opțiunea. Iată de ce, astăzi, profitînd de cîteva minute de răgaz, aș încerca să fixez măcar o parte din aceste discuții ale noastre.

Deci, ați vrea să destăinuiți hîrtiei cîteva din preocupările dumneavoastră... destăinuibile?

— În cîte minute să se desfășoare destăinuirea?

— Pentru început, să zicem, cinci!

— Mă rog. „Destăinuirile" unui om a cărui profesiune este „de vitrină", ca aceea a actorilor, nu interesează decît în măsura în care cle (destăinuirile) contrazic fie imaginea general-cunoscută și acceptată a publicului despre „des-tăinuitor", fie contrazic anumite puncte de vedere sociologice, axiologice, psihologice și cîte altele altele mai sînt sau mai pot fi, angajîndu-se în harnice polemici, fie contrazic pur și simplu pentru motive lăsate liber la imaginația nemărginită a lumii.

Imaginea mea despre mine pe care încerc să o scot la lumină fie și numai pentru cinci minute, vă închipuiți lesne, nu poate furniza o ipostază cu mult diferită de imaginea dumneavoastră despre mine, măcar pentru simplul motiv că nu „toată lumea" agreează surprizele.

— Această „prefață" — vă avertizez — a durat, deja, un minut.

— Atunci, să începem! Am să vă mărturisesc din capul locului că mă uit cu un deosebit respect la oamenii care găsesc în ei puterea de a fi mereu nemulțumiți de propria lor muncă, de a considera totul (în primul rînd pe ei înșiși) perfectibil, chiar și prin alte mijloace decît cele care în mod curent le stau la îndemînă. Iată o primă „imagine" în care, după măsura puterilor mele, aș vrea să încap și eu.

Dacă există un factor intens creativ (și asta în toate domeniile de activitate, fără îndoială) ei bine, eu cred — folosesc această atenuare numai pentru că, în consecuție firească cu cele afirmate la începutul acestei convinbiri, nu mă îndoiesc de capacitatea virtuală de a evolua a oricărei opinii — că acest factor este **neliniștea.** În lumina acestui sentiment lumea, încă de la începuturile ei, se destăinuie. Creatorii și receptorii, aceste două categorii atît de arbitrar despărțite aici din nevoia de desfășurare a „logos-ului", se completează reciproc, se influențează și se ajută în încercarea perpetuă de a risipi o neliniște pentru a-și găsi răgazul de a se da cu toată spaima altei neliniști. (De altfel asta ți-am mai spus-o dacă-ți amintești). Mă consider de partea celor care conferă titlul de **creator** atît oamenilor care creează opere originale dar și celor capabili să recepteze în mod creator strădania uriașă a celor dintîi, care au primit încă de multă vreme **numirea** inspirată de „artiști fără operă". Sînt alături de cei care afirmă că cea de a doua dintre aceste categorii are un rol esențial în întreținerea spiritului, dar mai ales al climatului creativ. Cîte minute mai am?

— Trei!

— Bun! Să pornim mai departe? Dar încotro? **Încotro?!** Iată cea de a doua întrebare capitală care stîrnește dintotdeauna neliniștea.

Căutînd să răspundă acestei întrebări, neliniștea omenească descoperă continuu, de mii de ani cu neostentită uimire cum noi lumea, oamenii, evoluăm într-un anumit sens. Sens care întotdeauna este produsul unei opțiuni, indiferent dacă fiecare dintre noi sîntem de acord sau nu cu această opțiune. Sensul există și odată cu el apare ineluctabil și contra-sensul. Într-o discuție referitoare la relațiile dintre generații (consecutive sau nu) de artiști (constatarea suportă extrapolări către orice domeniu de activitate) mi-am permis a postula că: Este o datorie a fiecăruia să mă neg, sub raport axiologic, cu condiția — sine qua non — de a pune în loc **ceva,** cel puțin, la fel de valoros!

Dar să revenim în mataca discuției noastre. Importanța intervenției artistului, prin creația sa, în viața societății nu este **numai** să descrețească frunțile, nu este doar o componentă a „loisir-ului" (opinie din păcate destul de răspîndită) ci, prin modalitățile sale atît de diverse și în același timp de specifice de a scruta lumea, să dea la iveală cu o clipă mai devreme „problemele-cheie" ale timpului său. „Artistul presimte problemele-cheie ale epocii sale chiar dacă nu stă în puterile lui să le rezolve". Am citat din memorie, cu vorbele mele, această opinie formulată de sociologul francez Paul Henry Chombart de Lauwe.

Străduința de căpetenie a oricărui artist este să surprindă lumea „întru devenirea" ei, sensul în care îi sînt orientate eforturile, raportîndu-se la ele printr-o „opțiune deliberată".

— Și totuși timpul liber...

— Timpul liber devine pe zi ce trece o ocupație tot mai serioasă privit prin prisma relației **muncă — repaus.** În condițiile actuale în care verbul **a munci** definește o activitate deosebit de amplă și complexă, de o intensitate mereu crescîndă, antinomul său trebuie să-i fie neapărat pe măsură pentru a nu se deteriora condiția esențială a existenței lumii noastre, **echilibrul.**

Să fiu bine înțeles. Nu privesc distracția — fie ea și (aparent) gratuită — ca pe un timp pierdut. Dimpotrivă! Consider că are calități terapeutice de cele mai multe ori incomparabile și pentru o anumită categorie de oameni fiind chiar unica modalitate de **recuperare** a puterii de muncă.

Dar! Arta este un fapt aparte, singura capabilă să (re)orienteze sensurile majore ale existenței noastre care ne **întovărășesc** munca de fiecare zi. Se poate accepta, deci, că existența noastră în sfera de veghe își numește aversul și reversul: **timp de muncă** și (nimic mai impropriu zis) **timp liber.** În ceea ce mă privește această dihotomie este articulată foarte complex, delimitările putînd fi făcute arar cu evidență.

Și asta pentru că timpul oricum love**ș**te. Depinde de noi să-l orientăm judicios acțiunea! Deci...

— Cît timp am?

— ...Vă mulțumesc.

MIRCEA ALBULESCU ■

Clujul cultural

(Urmare din pag. 9)

Dar, cred, la Cluj-Napoca criticii și istoricii literari înseamnă foarte mult, semn nu doar al „aplicației" ci mai ales al necesității care li solicită. Realizări fundamentale se datorează unor critici și istorici literari clujeni, de ar fi să amintesc doar **Dicționarul scriitorilor români,** sub redacția lui Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, ori **Dicționarul de idei literare** al proaspătului laureat Herder, Adrian Marino, aș da **exemple** de muncă și dăruire intelectuală spre creșterea culturii românești. Dar la Cluj cercetează, studiază, scriu critici de recunoscut prestigiu — Ion Vlad, Ion Pop, Liviu Petrescu, Petru Poantă, Mircea Muthu, Valentin Tașcu, Mircea Vaida, Ion Cocora, alții și alții.

Pînă la urmă o înșiruire de nume, cu ecou prelung în camera de rezonanță a memoriei noastre, nu poate fi decît ceea ce este — un element, important desigur, al vieții culturale de la Cluj-Napoca, dar numai un element. Ca peste tot viața culturală este rezultatul unei arderi interioare într-un fel anume, într-o clipă anume. Cum se realizează nu știm. Cunoaștem doar ce rezultă.

CAP LIMPEDE

● Titlul corect al poeziei Gabrielei Negreanu, apărut în numărul trecut al revistei noastre, este **Artă poetică.** ● **Despre imaginație.** În revista **Argeș,** nr. 7, citim la pagina 8 un articol intitulat **Literatura Argeșului, Argeșul e literaturii.** Cîteva pagini mai încolo, întîlnim un alt articol cu titlul **Laicele Piteștiului, Piteștiul laicelor.** Se poate și altfel, dar merge și... așa! ● În aceeași revistă, Ștefan Găitănaru se ocupă cu mijloace analitice de mare subtilitate de volumul de poezii al Elisavetei Novac, intitulat **Părinții.** Iată cum decurge ingenioasa investigație a universului liric imaginat de poetă: „Orientînd fără rigoare statistică cuvintele în conformitate cu o înfirmată teorie a cîmpului semantic — sferele semantice nu compun un mozaic inginerește organizat — se ajunge la o primă circumscriere tematică, accea a universului rustic. Operația nu este dificilă (cum ar putea fi?, n.n.), deoarece semnele care nu au denotatele în această grupare nu aparțin altei sfere specifice, ci intercîmpurilor". După care mai urmează: „În timp ce nivelul semnului corespunde în semantica logică designatorilor simpli, nivelul expresiei corespunde descripțiilor, propozițiilor sau îmbinărilor de propoziții. Întrucît poezia Elisavetei Novac este o poezie a sincerității (instrumentarul stilistic nu este un scop în sine) ea se concentrează în realizarea unei comunicări directe, pe codul semantic. Esența codului semantic o constituie restricțiile selective (la nivel de clase) și afinitățile selective (la nivel de indivizi). Ele nu au corespondent în semantica logică". E scris adînc, ce să mai vorbim! ● Ultima pagină a **Suplimentului literar-artistic,** așa cum arată în ultimele două numere, poate fi considerată un model de publicistică, fiindcă realizatorii ei știu s-o facă interesantă, dinamică, ingenioasă. Știrile de ultimă oră, microinterviurile, caricaturile fac din această pagină un caleidoscop cultural care se citește cu plăcere. ● Noi nume de critici în presa literară: Z. Cârlugea și Gheorghe Boaghe. ● Două interesante expoziții la Galeriile de artă ale municipiului București: cea de pictură și grafică a lui Andrei Damo și aceea de sculptură în duraluminiu a lui Liviu Tomi. Păcat că din prezentarea pe care Alexandra Titu o face celor doi în programul expoziției cititorul nu poate înțelege mare lucru, fiindcă exegeta, îmbătată de un limbaj prețios, scrie despre arta lor ca și cînd ar vorbi despre fenomenologia experienței estetice. Lung prilej de vorbă! ● Revista **Astra** promovează la cronica literară un tînăr critic, cunoscut deja din articole anterioare, care dovedește precizie în exprimare și temperanță în aprecieri, deși autoarea despre care scrie pare a fi de-a casei. Numele lui este Alexandru Țion.

Cronica literară

O personalitate complexă

Pînă la apariția ediției critice a operei lui N. Iorga, ediție care va da posibilitatea cunoașterii valorii monumentale și unice a scrisului său, ediție cu care încă sîntem datori față de cultura românească și față de osîrdia celui ce a depus timp de o jumătate de secol o muncă pe care să nu ne sfiim să o numim titanică, pentru propășirea tezaurului de gîndire și de sensibilitate al țării sale, editurile noastre publică remarcabile tomuri cuprinzînd selecții reprezentative ale activității sale care, deși s-a răsfrînt în atîtea domenii, ni se înfățișează ca un tot unitar, indestructibil.

Avem în față ultimele două apariții din opera lui N. Iorga, tipărite în ultimele luni de editurile noastre: cea dintîi se intitulează **Studii asupra evului mediu românesc** și a apărut la Editura Științifică și Enciclopedică, cu un bogat aparat de note, comentarii, aduceri la zi și precizări de natură istoriografică aparținînd lui Șerban Papacostea. Tot Șerban Papacostea semnează un dens și judicios studiu care, după opinia noastră, reprezintă una din cele mai de seamă contribuții la înțelegerea lui N. Iorga apărute în ultimele două decenii. Cea de-a doua carte de care ne vom ocupa în această cronică se intitulează **Nicolae Iorga și marea răscoală țărănească din 1907.** A apărut la Editura „Junimea" din Iași, fiind un volum întocmit și îngrijit, cu un studiu introductiv și note, de Nicolae Liu.

Cele două volume privesc direcții esențiale ale personalității lui Nicolae Iorga: cel dintîi pe savantul de riguroasă cercetare, cel de-al doilea pe omul de acțiune al cărui militantism social, ardent și politic s-a făcut simțit în toate momentele cruciale ale istoriei naționale cărora el le-a fost contemporan.

Să ne oprim mai întîi la **Studiile asupra evului mediu românesc.** Așa cum spune editorul, volumul cuprinde „studii referitoare la intervalul dintre retragerea autorităților romane din Dacia și mijlocul secolului XVI, vreme care, potrivit lui N. Iorga, a corespuns „evului mediu românesc propriu-zis". Și tot Șerban Papacostea arată că ediția are la bază un binevenit principiu selectiv, deoarece N. Iorga a acordat, în cadrul activității sale de istoric, o atenție deosebită evului mediu românesc. Împărțit în trei mari capitole care reproduc titlurile primelor volume din monumentala **Istorie a românilor** a lui N. Iorga și anume: **Oamenii pămîntului, Cititorii, Cavalerii,** volumul debutează cu studiul **Problema părăsirii Daciei de către împăratul Aurelian** și se încheie cu cel intitulat **Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Mitropolia Ardealului.** Sînt toate aceste studii doar lucrări de erudiție, de cercetare a izvoarelor și a surselor inedite, a arhivelor românești și străine, a mulțimii documentelor care au fost puse în lumină cu o neistovită pasiune și devotament de tînărul Iorga. Fără îndoială, toate aceste studii reprezintă integral pe omul de știință Iorga care a cercetat nu numai cu fervoare, dar și cu spirit

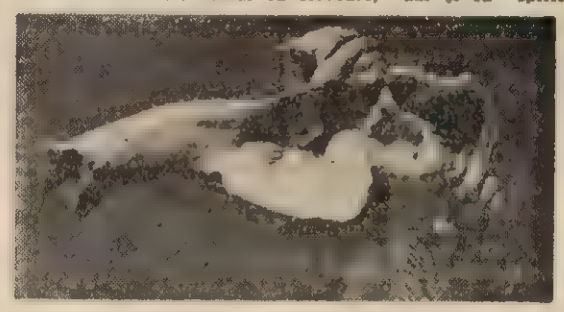

critic, toate documentele ce vorbeau despre viața poporului său. Îl reprezintă și pe istoricul care, ajuns la maturitate, se apleca nu numai cu interes științific, dar și cu dragoste asupra cercetărilor întreprinse de mai tinerii săi confrați, cum ar fi în acest volum istoricul de reputație europeană Gheorghe I. Brătianu, care prin datele noi comunicate și prin concluziile lor proiectau noi perspective asupra problemelor evului mediu. Dar toate aceste studii îl reprezintă pe **istoricul militant** care a fost N. Iorga, pe cel care, nesacrificînd niciodată nimic din litera adevărului istoric, luptînd pentru repunerea în drepturile lui a acestui principiu orideciteori era lezat de o concepție romantică sau de interpretări care nu țineau seama de toate dovezile sau puneau în evidență unele din ele, a făcut din știința istoriei una din acele expresii ale conștiinței naționale. Deosebit de interesante, chiar dacă unele din afirmațiile sale nu erau în stadiul de-atunci al cunoștințelor noastre despre anume perioade istorice decît ipoteze, așa cum le numește și N. Iorga, opiniile sale asupra „aportului de viață țărănească" în aceste părți ale Europei, despre „democrația semițărănească" evidentă și printr-o „viață sufletească foarte simplă cu o poezie nalvă, fixată cu predilecție asupra ocupațiilor și spectacolelor vieții cîmpurilor", insistența asupra faptului că în toată această perioadă de colonizare, de părăsire a Daciei și a migrației popoarelor „vechiul element e cel care persistă". Iar în ceea ce privește formarea statelor românești, N. Iorga afirma în 1915 că „pe la 1300, țara cea nouă se formează după o concepție originală, avîndu-și rădăcinile numai în tradiția proprie. E un caz de cristalizare politică spontanee și pentru întîia oară apare în Răsărit astfel o concepție națională echivalentă cu concepția teritorială". Și N. Iorga conchide cu această formulare memorabilă: „Astfel, față de state care au trăit și au murit în evul mediu, lăsînd o tradiție medievală cu glorie și nenorocire pentru urmași, românii răsar cu ideea statului modern în pragul epocii moderne". Revine asupra acestei idei în finalul studiului dedicat formării statelor românești, subliniind unul din adevărurile pe care le-a pus necontenit în evidență, și anume că „spiritul de aventură n-a fost acceptat niciodată de înaintașii noștri".

Nu vom putea cuprinde aici bogăția de idei a studiilor lui N. Iorga despre evul mediu românesc. Așa cum ni se înfățișează ele cu întregirile lui Șerban Papacostea ele capătă adevărata lor semnificație atît în evoluția istoriografiei noastre cît și a concepției lui N. Iorga. În excelenta prefață la care ne-am referit Șerban Papacostea stabilește larga concordanță între viziunea medievistului și gîndirea luptătorului social politic. Tot Șerban Papacostea arată că „întreaga sa concepție cu privire la societatea românească a zilelor sale s-a întemeiat pe aceste două puncte de rezistență, țărănimea și națiunea". Am relevat aceste puncte de vedere deoarece ele conturează în mod ferm o nouă perspectivă asupra personalității lui N. Iorga și anume aceea a unității ei fundamentale.

VALERIU RĂPEANU ■

La concret, despre lucrul bine făcut

Istoria județului Sibiu coboară cu mult în trecut, însă ceea ce putem observa astăzi în acest ținut este schimbarea radicală a înfățișării lui, fiindcă vestigiilor istorice li s-au alăturat obiective de altă natură, fără care viața contemporană nu s-ar fi putut ridica la cerințele timpului. Tabloul epocii noastre, din care decupăm câteva detalii premergătoare marii sărbători naționale din august, arată altfel decît înainte, și aceasta se datorează în primul rînd impulsului pe care țara l-a primit după Congresul al IX-lea, cînd toate județele s-au bucurat de șansa unei participări egale la viața spirituală și economică a României. Lîngă Sibiu, prin lunci, vorba poetului, peisajul și-a adăugat noi frumuseți, dar cea mai de seamă și mai de netăgăduit frumusețe e cea provenită din nou demnitate a omului, din munca lui, din ritmul lui zilnic. Patina vremii a căpătat astăzi strălucirea prezentului.

Albumul cu fotografii

Lîngă mormanul de dosare îngălbenite se află un album cu poze. Într-una din fotografii dau peste chipurile unui grup de tineri rezemați în hîrlețe. Sînt trei bărbați și o femeie, îmbrăcați în ținută de epocă, pantaloni largi, ca niște salopete, cămașă cu mînecă scurtă, destul de largă ca s-o umfle vîntul. Bărbații poartă șapcă tinerească, de utemist, așa cum purtau tinerii pe șantierele de la Bumbești-Livezeni. Unul din ei este chiar directorul întreprinderii „Emailul Roșu" din Mediaș, care stă acum pe scaunul din dreapta mea, iar celelalt, mai înalt, cu un cap deasupra tuturor, este inginerul Ioan Florea, șeful secției cercetare. Fotografia e destul de veche, de pe vremea cînd cei doi erau tineri, iar întreprinderea arăta cu mult mai modest decît acuma și utilajele erau vechi și cercetarea se afla abia la început. Să nu fie vreun sfîrșit de veac de-astuncl. Directorul Constantin Tatomir era preaspăt absolvent de politehnică și viața întreprinderii începuse să-l prindă. Era vremea reconstrucției, prin Mediaș umblau cărute cu tîrgoveți și

La „Emailul Roșu", rapiditatea mîinii concurează viteza mașinii

teville de esapament emailate și încă altele, toate izvorîte din eforturile secției de cercetare conduse de inginerul Ioan Florea care lucrează aici din 1944. De zece ani a ieșit la pensie, dar el continuă să vină la lucru și să se îngrijească de soarta cercetării. La această masă la care a stat de patruzeci și unu de ani, gîndind și plănuind noi metode de fabricație, așa încît întreprinderea să nu mai importe nimic. Cel mai frumos cadou pe care viața l l-a făcut acestui om e faptul că chiar în anul pensionării tehnologia de la „Emailul Roșu" a ajuns la punctul împlinirii ei și de atunci totul se produce prin eforturi proprii. Ioan Florea a fost coleg de cameră, în studenție, cu Cristofor Simionescu și preocupările lor pentru știință au dat roade, iar pentru a împinge cercetarea și mai departe, a colaborat multă vreme cu Grigore Moisil, ale cărui efecte de logică le-a aplicat în producție, chiar cînd altii nu înțelegeau prea bine rostul acestei inițiative. Acum, după zece ani de la pensionare, Ioan Florea muncește în continuare cu aceeași tragere de inimă, și asta se vede chiar din felul cum răsfoiește teancul de dosare de pe masă. Ca și cînd și-ar căuta propriile memorii.

Un ochi pe față, un ochi pe dos

Între postavurile de odinioară și covoarele plusate care se produc azi la Întreprinderea integrată de lînă „Textila" din Cisnădie e o diferență simțitoare, ca și distanța dintre breasla postăvarilor, înființată în 1513, și întreprinderea propriu-zisă, născută în 1958 prin comasarea fabricilor „Victoria" (producătoare de covoare) „Transilvania" (producătoare de stofe) și „Dacia" (producătoare de fire). Orașul a fost multă vreme împînzit de meșteșugari, locnicieri știu din cîte ori din auzite că, în urmă cu peste o sută de ani, în fiecare curte se aflau trei-patru războaie de țesut, și că activitatea intensă de atunci n-a scăpat oamenilor de afaceri care au defilat prin Cisnădie cu firmele lor, dînd tîrcoale acestor locuri bogate pentru a trage foloase și a duce cu el tot soiul de produse. **Herberi & Company** ori **Paulini** au rămas și acum în memoria cisnădienilor, deși denumirea acestor firme nu le sună deloc bine la ureche, însă trecutul face parte din istoria acestor preocupări și el nu poate fi ignorat, așa cum nu pot fi îndepărtate nodurile de pe spatele unui covor. Pe directoarea Aurica Rumbășan cel mai mult o preocupă însă prezentul, fiindcă sarcina întreprinderii e de a îndruma cît mai bine cei 5 000 de muncitori care lucrează aici și de a gospodări cum se cuvine patrimoniul întreprinderii, în valoare de 600 000 lei milioace fixe. Cele cinci tehnologii de țesături care funcționează la „Textila" (Durchbinder, Axminster, Van de Wielle, Gripper și Tournay) au atuns acum la un stadiu avansat, producția este urmărită prin programe de calculator, iar Oficiul de calcul, condus de Radu Piloiu, supraveghează totul, de la faza de creație, la aceea de finisare. Un programator, cum este și Mariana Piloiu, nu mai operează doar cu abstracțiuni, fiindcă în cartolele pe care le manevrează citește de fapt întreaga producție, toate firele care se leagă într-o țesătură, un ochi pe față, unul pe dos. Sînt patru unități care intră în componența Întreprinderii, dar cea mai interesantă e țesătorna de covoare, unde totul plesacă de la un fir care străbate un drum încîlcit pînă să dea formă covorului, un labirint pe care ochiul nu-l poate urmări și pe care nu-l poți compara decît cu acela din povești, pe unde s-a rătăcut firul Ariadnei. La Cisnădie, războaiele tăcăne neîntrerupt și firele se amestecă unele cu altele în viteză, iar la capătul acestui proces perfecționat țesătura se desface și în fața ochilor se așterne covorul moale, pe care abia îți vine să-l atingi.

Cîntarul viitorului

A trebuit să ajung la Întreprinderea „Balanța" din Sibiu, ca să-mi dau seama că de multă cîntarul cu terezii, balanța și alte aparate mecanice de cîntărit există o aparatură mult mai complicată de măsură și control, pe care n-o întîlnim nici la piață, nici la alimentara. Cele două fabrici care intră în componența întreprinderii produc nenumărate cîntare, ameseeuri, cum le spun specialiștii, dar și aparatură hidraulică, folosită la mașini-unelte. Aparatele de precizie pot cîntări obiecte minuscule, de la 100 g la 0,001 mg, în timp ce un pod basculant pentru vehicule rutiere ori căi ferate rezistă la o greutate de 150 t. Cam între aceste limite se desfășoară activitatea întreprinderii, pe care directorul adjunct Stelian Achim mi-o înfățișează cu precizie, așa cum îi stă bine unui inginer care se îndeletnicește cu aparatele de măsură. Despre viitorul tehnologiei de la „Balanța" poate vorbi însă la fel de bine și inginerul șef cu prestigiosa fabricație, Virgil Benga, și maistrul Nicolae Biran, secretarul comitetului de partid, fiindcă și ei participă la proiectul pentru înlocuirea sistemului clasic de aparate, mecanic adică, cu acela electronic. Deocamdată, lucrurile se află în faza omologărilor și după ce Institutul Central de Metrologie va da aprobările necesare, cîntarele comerciale și industriale vor intra în fabricație și ele vor putea fi conectate și la un calculator pentru a se efectua calcule precise. Sistemul electronic e, neîndoielnic, mai eficient, zice directorul adjunct, fiindcă sporește fiabilitatea. N-am nici o reactie, căci termenul nu mi-e cunoscut, însă inginerul șef Virgil Benga îmi explică clar, ca pentru mine, românește cu românește. Păi, fiabilitate, zice el, înseamnă că scad consumul de metal și manopera iar prețizia este mai mare, adică vom avea o tehnologie superioară. Mie tocmai de cîntarele astea precise mi-e frică, fiindcă am început să iau proporții, așa că pînă atunci prefer să intru într-o fișă în cîntarul de pe stradă și, dacă se poate, să nu funcționeze, ca să nu m-apuce tristețea. Cu proiectele întreprinderii „Balanța" n-am însă nici o șansă, fiindcă produsele acestea sînt tot mai perfecționate și vor ajunge pînă la o precizie de un milion, ceea ce înseamnă că nu mai e mult pînă ne vom cîntări și gîndurile.

Acul „Balanței" indică o mare precizie!

Arta tiparului

După primele fraze schimbate cu inginerul Ion Oprișiu, directorul Întreprinderii poligrafice din Sibiu, am avut impresia că sînt la un curs de literatură română veche. În cîteva minute îmi face istoria tipăriturilor și a tiparului în Sibiu și, încet-încet, îmi dau seama că omul din fața mea de acest oraș se leagă chiar de cuvintele scrisului în limba română, adică prin anul 1495 primăra ar fi plătit un florin unui preot român, ca să redacteze o depeșă în limba română. Directorul Oprișiu știe amănuntul și eruditia lui ma convinge că stau de vorbă nu doar cu un profesionist într-ale tiparului, ci cu un om de cultură. După ce-mi amintește că la Sibiu s-a tipărit cea dintîi carte cu slovă românească, a. știam că da, **Catehismul luteran**, ca Filip Moldoveanul, zis Mahler, a lucrat aici prin 1529, directorul îmi arată ultimele tipărituri, niște albume de artă în condiții grafice irepros abile, calendare, **Istoria culturii și civilizației** a lui Ovidiu Drimba și, pentru divertisment, cărți de bucate. Aici, mai adaugă directorul, a fost o puternică organizație muncitorească, întreprinderea a avut cîndva numerosi legaliști care sprijineau prin tipărirea manifestelor, activitatea comunistilor Citiva dintre ei lucrează încă aici, deși anii s-au cam înghesuit în biografia lor, și în curînd vor părăsi tipografia, fiindcă vîrsta a început să se rotunjească. Eduard Mosciicki are 40 de ani de muncă și, de-a lungul timpului, s-a dovedit un meserias desăvîrșit, asta o spune chiar directorul Oprișiu, lucrînd fie ca tehnoredactor, fie ca grafician și acum, cu puțin vreme înainte de pensionare, ar putea spune că prin mîinile lui a trecut o imensă bibliotecă, una atît de numeroasă, încît n-ar încăpea nici în apartamentul lui pe care l-a primit în urmă cu o săptămînă.

Genți, sacoșe, geamantane

Depozitul Întreprinderii de piele, încălțăminte și marochinărie „13 Decembrie" din Sibiu e atît de mare, încît trebuie să urci cu liftul pînă la ultimul etaj. Despre ce poți vedea aceolo e însă aproape imposibil de scris, fiindcă numai enumerarea tuturor articolelor ar ocupa o pagină de revistă. Mai lămuritoare sînt totuși cuvintele directorului Ioan Botezan care a primit elogii de prestigioase pe undeva și-a promovat în lumea de serviciu. Ultima dată a adus în geantă o plachetă din S.U.A. pe care firma U.S. Leather i-a înmînat-o ca semn de prețuire pentru produsele fabricate la Sibiu. Termenii în care sînt recunoscute meritele întreprinderii „13 Decembrie" nu mai lasă nici un semn de îndoială: **„U. S. Luggage. December 13th.** In Gratitude for Your Outstanding Performance and Your Dedication to Continued Excellence". Din 1965, cînd a început exportul produselor sibiene în Elveția, întreprinderea s-a extins cu o nouă fabrică (1980), o fabrică de marochinărie la Sibiste (1981) și o secție de marochinărie, chiar lîngă clădirea întreprinderii (1982). Tot din clipa extinderii datează și seria de succese (o cupă II și III între 1961—1982 și locul I pe țară din 1981), cărora le vom rîndui chiar în planul următor, cu firmele străine, fiindcă în clipa de față sînt cîteva piese și marochinăria de la Sibiu sînt exportate în peste 26 de țări. Întreprinderea se mîndrește și cu unicate, fiindcă marochinăria din piei de porc fabricată aici este cea mai apreciată în lume. Noi sîntem singurii din lume, zice directorul, care dăm semifabricatul din piele de porc aspect de piele de bovină, ceea ce înseamnă că avem o tehnologie foarte bună. Vă să zică, nu numai lupul își schimbă pielea, ci și porcul! Cu asemenea performanțe recunoscute pe piața externă, întreprinderea a depășit planul de două milioane dolari, în 1981 angajîndu-se ca anul acesta să sporească cu încă o jumătate de milion. Acest lucru e posibil nu doar pentru că produsele sînt de calitate, ci fiindcă și Innovasc întreține un ritm amețitor cam 1 000 de produse noi anual, după toate testele efectuate în țările importatoare. Noi valorificăm toate subproduse de tăbăcărie, așa că dintr-o tonă de piei crude obținem 300 de metri pătrați de piele prelucrată, mai spune directorul Ioan Botezan, ca să mă convingă. Și, ca să fie și mai clar, îmi explică glumind: „Vedeți ce facem noi dintr-o bucată de sorici?"

Covoarele de la Cisnădie, în drum spre casele noastre

RADU ȚEPOSU ■
Fotografii de FRED NUSS ■

Junii Sibiului aplaudați în America

Numai în acești ani țăranul Gheorghe Turda, din nordul țării, a putut să devină artistul Gheorghe Turda.

● Am fost mesagerul cîntecului românesc în 38 de țări. ● În Canada m-am plimbat cu mașina Dacia. ● Cel mai frumos sacou din New York era unul românesc.

— Gheorghe Turda, de foarte multă vreme plănuim această întîlnire. Știu că veniți de departe iar mîine vă aflați într-un juriu la Amara. Stăm de vorbă, cum se spune, între două trenuri...

— Mai exact între un avion și un tren fiindcă, de cîteva zile, m-am reunitors dintr-un turneu, de o lună și jumătate, din America și Canada. Un turneu lung, greu, obositor dar foarte frumos. Exact cum spunea și bătrînul meu tată : „Nimic nu poate fi frumos și plăcut fără muncă".

— Și ce mai spunea tatăl dumneavoastră ?

— Multe. Dar, cînd am plecat de acasă mi-a spus : „Fiule. Oriunde te vei afla și orice vei face să fii bun de bună ziua. Și parcă aceste cuvinte m-au urmărit toată viața

— De unde ați plecat, Gheorghe Turda ?

— Din comuna Săpînța, județul Maramureș. De unde „Cimitirul vesel". Sînt nepotul celui care l-a conceput, Stan Ion Pătraș. Săpînțenii se mîndresc cu arta pe care o fac, cu cruci-gile care au cucerit, vara trecută un fel de exagerare, lumea și, lăsînd modestia la o parte, se mai mîndresc și cu acele cuvinte pe care Gheorghe Turda le culege de acolo, de pe mîna Tisei, și le duce peste tot...

— Unde ați prins timp să vă mai duceți pe acasă ?

În ciuda faptului că sînt de foarte multă vreme în București, cînd spun acasă totdeauna mă gîndesc la Săpînța. Acolo mai, dacă în fiecare zi. Distanța este cea care mă oprește. Dar, în ciuda tuturor solicitărilor îmi găsesc timp să mă duc pînă acolo de cîteva ori pe an. Nu am plăcere mai mare decît să merg la coasă, la strîns sau la iarna fînul și apoi seara, mort de oboseală să le cînt oamenilor din satul meu. De cîte ori vin din Maramureș sînt, parcă, un alt om. Sau, dacă vreți, parcă mă reîntorc cu forțe baterille încărcate.

— De cînd cîntați ?

De cînd mă știu. Din 38. Ai mei spun că țipam frumos chiar de atunci. M-a invitat să dezleg tainele celeri cunoscutul interpret al cîntecului românesc, Gheorghe Cioată. Apoi am plecat la case și în Chicago-Napoca am terminat o emisiune. Mai intîi secția de pedagogie. Am absolvit și secția de canto. Lucrarea de diplomă a fost rolul lui Figaro...

— Ciudat drumul de la folclor la Mozart...

— Asta depinde cum privești. Nu-i o cale atît de lungă cum ar părea la prima vedere. Conservatorul m-a ajutat să-mi slefuiesc cunoștințele primite ca dar de acasă. Mi-a plăcut enorm opera dar m-am simțit mult mai atras de cîntecul popular. N-am renunțat, cum s-ar crede la prima vedere, în totalitate la operă. Mai cînt arii pe scena „Rapsodiei Române" unde am fost repartizat cînd am terminat facultatea. Chiar și într-o emisiune de televiziune, într-un spectacol „Cu mască și fără mască" am interpretat cunoscuta arie a toreadorului.

— Ați terminat facultatea într-un puternic centru cultural care a fost și este orașul Cluj-Napoca. Odată cu dumneavoastră, dacă nu greșesc, s-au lansat foarte mulți artiști și genuini...

— Mărele interpret al cîntecului popular care este Dumitru Fărcaș mi-a fost coleg și îmi rămîne un foarte bun prieten. Am cîntat împreună în același ansamblu studențesc și, trebuie s-o recunosc, am cucerit primele trofee. Este vorba de premiile de la festivalele „Primăvara studențească clujeană", care, nu ca o laudă, au fost vreo șase, două premii naționale de la concursurile studențești cît și cele internaționale de la Istanbul, de la Dijon și, se înțelege, de la Festivalurile naționale „Cîntarea României". Apoi au urmat cele de la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Berlin și Havana. M-am afirmat cam în același timp cu Ghiță Mureșan, l-am cunoscut pe Tudor Jarda, am primit ca dar multe texte uitate de muzicologul clujean Virgil Medan... Am spus toate acestea ca să fie clar pentru toată lumea că numai într-o asemenea atmosferă creatoare m-am putut forma ca artist. Ultimii douăzeci de ani mi-au reprezentat punctul în care tîrnosul din nord, din margine de țară, de pe malul Tisei, țăranul care este Gheorghe Turda s-a putut defini ca artist. De fapt, toate aceste cuvinte le-am spus aproape în fiecare spectacol pe care l-am avut în America și Canada. La ultimul spectacol, la New York, unde biletele costau 15 dolari, le-am mai spus și cîteva versuri dintr-un cîntec popular. **„Foaie verde foi de fin / De ești tînăr sau bătrîn / Pe oriunde ai umbla / și oriunde te-ai afla / Nu uita că ești Român."** Toți cei prezenți, în majoritatea lor români plecați de mulți ani de acasă, nu puteau să nu plîngă. Îmi amintesc că la plecare, un american mi-a luat din gresceală batista mea și și-a șters cu ea ochii. Și apoi, că o sărută mi-a spus „Turda, mîine am să-ți cumpăr o duzină de batiste. Dar, pe astă te rog s-o duci și s-o lași pe pămîntul României..."

— Dumneavoastră ce mai vreți să ne spuneți ?

— Foarte multe lucruri. Mai ales că este pentru prima dată rînd mi se ia un interviu pentru revista „Flacăra". Dar nu știu cu ce să încep. Aș aminti toți de cuvintele pe care mi le-a spus tatăl meu și cu care am început discuția. În ciuda faptului că am mai fost de șase ori în America, nici n-am ajuns bine acasă și am fost din nou invitat să mă duc. Dar asta nu se va întîmpla așa de curînd. Vreau să stau acasă și să lucrez. Am foarte multe de făcut...

— Discuri ?

Nu. De cînci ani n-am fost solicitat. Pesemne că, acolo, nu interesează vocea mea. În orice caz, mă consider încă destul de tînăr și pot să mai aștept. Sonorele să culeg folclor și să-mi ascut coasa pe piatra lui tata...

— Cu cine ați fost la ultimul dumneavoastră turneu...

— Cu Junii Sibiului. Îmi place să colaborez cu acest ansamblu. De la primul dansator, pînă la maestrul coregraf Ion Macrea și conducătorul ansamblului Nicolae Comșa, pe toți îi consider ca pe frații mei. Cu unul a fost și cunoscuta interpretă a cîntecului popular românesc Ciobanu. Cu ea am cucerit multe aplauze. A fost la mare înălțime. Pot să vă spun, asta dovedește să fie la urmă, în Canada, la festivalul folcloric de la Drummondville, un oraș foarte aproape de Montreal, unde au fost invitați reprezentanți din peste 30 de țări, drag mi-a fost cînd auzeam în mai multe limbi și chiar în limba noastră : „Românii numberone", sau „A first class". Și mai mult decît atît. În Canada mi-a fost pusă la dispoziție, pentru drumurile pe care le aveam de făcut, o mașină Dacia 1410 Proprietarul ei, un canadian, nu avea decît cuvinte de laudă. La New York, într-un magazin am văzut un sacou superb. Îmi venea ca turnat, era foarte frumos dar foarte scump. Cam 100 de dolari. Vînzătorul mi-l recomanda și, din cîte înțeleg eu, spunea că este de foarte bună calitate. Cînd m-am uitat mai bine, pe firmă, stătea scris că este confecționat la fabrica de confecții din București. Și, în acel moment, parcă mi-am regăsit toți prietenii de acasă...

— Ce ați recomanda tinerilor, mulți mai tinerilor, interpreți de muzică populară ?

— Un singur lucru. Repertoriu personal. Să nu imite și să muncească să-și facă un repertoriu. Numai așa pot să reziste. Imitațiile nu au valoare și, se înțelege, nici viață lungă. Și apoi costumul. Folclorul este o sumă de elemente pe care noi, interpreții de muzică populară, avem sarcina de a le păstra și de a le dărui oamenilor nealterate. Așa, ca la mama acasă...

SORIN POSTOLACHE ■

Spectacole în plină vară

Viața, pe stradă și pe scenă

Alegîn[ ]entru evocarea lor, din cel[ ]ă sau trei biografii ale artiș[ ] pe aceea scrisă de ea însăși, realizatorii spectacolului de la Sala Majestic a Teatrului Giulești, intitulat **Nu, eu nu regret nimic** (dramatizare: Tania Massalitonova, regia artistică: Tudor Mărăscu) se opresc la momentele pe care le-au socotit esențiale. Iat-o, așadar, pe micuța Edith născîndu-**se pe stradă**, unde mama ei nereușise să aștepte mașina Salvării, care n-a mai apucat decît să constate faptul împlinit, iat-o însoțindu-și tatăl, acrobat ambulant, și făcînd cheta după exhibițiile lui, iat-o apoi cîntînd ea însăși rătăcitoare pe străzi și trăind din mila aleatorie a trecătorilor opriți la priveală, iată-l pe patronul cabaretului „Jarvis" întîlnind-o, rămînînd fermecat de vocea ei și oferindu-i primul ei contract, iat-o în seara debutului, la elegantul local parizian, apărînd pe scenă așa cum fusese literalmente culeasă de pe stradă, într-un pulover fără o mînecă și în pantofi goale, iată-l pe Maurice Chevalier și pe toți clienții localului cuceriți de vocea și de arta ei interpretativă. Erau cei dintîi, urmați curînd de toți aceia care, de-acum înainte, în triumfala ei ascensiune, aveau s-o aplaude la Alhambra, la Bobino, la Olympia sau în turneele din Statele Unite. Ajunsă celebră, Edith Piaff avea să contribuie, la rîndul ei, la lansarea unor personalități artistice de primă mărime, ca Charles Aznavour și Yves Montand, avea să se bucure de prietenia Marlenei Dietrich, a lui Charlie Chaplin și a lui Sacha Guitry, pînă cînd, neizbutind să surmonteze durerea provocată de moartea năprasnică a preaiubitului ei Marcel Cerdan, își începe declinul (spectacolul, spre sfîrșit, pierde și el din vigoare), intervin drogul și prematurul sfîrșit. Aceste momente și încă altele cîteva sînt cu gust și discernămînt punctate de înregistrări curate ale cîntecelor artistei, în interpretarea ei sau în cea a altor „stele" mondiale, ca Yves Montand, Aznavour, Armstrong, Bing Crosby.

Conceput ca un „număr" de cabaret și desfășurîndu-se ca atare în foyer-ul teatrului, unde spectatorii, care ocupă pînă la refuz toate cele nici o sută de fotolii (fotolii de salon, nu de sală) așezate în jurul unor măsuțe, sînt „tratați" de „direcție" cu pahare de ceai rece și țigări, spectacolul se adresează și celor mulți și celor puțini, pe care îi farmecă deopotrivă, celor puțini (vai, din ce în ce mai puțini) care înțeleg și spendidele texte ale cîntecelor și apreciază inspirata lor încrustare în textul vorbit, celor mulți care se lasă fermecați de povestire și de imaginea unui tragic destin, acela al unei mari artiste care, în ciuda succeselor ei, n-a cunoscut „fericirea", alta decît a unor iubiri pe cît de încandescente pe atît de efemere, și pe aceea, trainică și neîntreruptă, a travaliului artistic fără de preget și fără de răpaus.

Unică interpretă: Anca Ledunca. Actrița trebuie să fi studiat temeinic nu atît textul, care se menține la suprafața unei melodrame mai mult sau mai puțin facile, mizînd pe sentimentele iscate de înseși evenimentele narate, trebuie să fi studiat, zic, cu profundă înțelegere cîntecele eroinei pe care le interpretează. Căci gestica și mimica ei, ambele realizate cu o remarcabilă economie de mijloace, ca și, mai ales, inflexiunile vocii, s-au apropiat foarte convingător de pateticul, amplul registru al artei inegalabilei Edith, trecînd de la asprimea brutală sau răceala cinică la accente de duioșie care urcă lacrima în ochi. Prea înaltă, prea blondă și prea chipeșă — dulci păcate — Anca Ledunca a pus, cu interpretarea acestui rol mai grav decît ar părea la prima vedere, un rămășag pe care, după socotința noastră, l-a cîștigat.

Mă opresc la un moment din povestire. Aflată, în culmea gloriei, la un „parc de distracții" din Coney Island, Edith Piaff e recunoscută de mulțime și rugată să cînte. Cîntă „La vie en rose" și tot bilciul amuțește, ascultînd-o. Mă opresc la acest moment și îmi aduc aminte de un vechi jurnal de actualități, pe care am avut prilejul să-l revăd mai zilele trecute. Imaginile înfățișau pe o altă „cîntăreață de local", și ce pepiniere de talente erau aceste „localuri", cîntînd cu un țaraf, la o circiumă, la Moși. La fel ca la Coney Island, sub vraja melodiei, călușei, tribombe, întreg bilciul amuțise. Cîntăreața aceasta deopotrivă de neasemuită, înzestrată cu o voce deopotrivă de răscolitoare, este tulburător de contemporană cu cîntăreața franceză: ea s-a născut în 1913 (cu doi ani înaintea lui Piaff) și a murit, la nici cincizeci de ani, în același an 1963 petrecută pe ultimul ei drum de același fluviu de admiratori. Ea se numește Maria Tănase. Pe cînd o evocare scenică sau cinematografică a neuitatei noastre artiste?

RADU ALBALA ■

• Limba română, ca și cea latină, nu folosește pronumele personal la verb. Din franțuzește, acest pronume, pentru Dumnezeu, nu se traduce! Corect: „Nu regret nimic" sau, și mai bine: „Nimic nu regret". Trec peste alte carențe ale anonimei traduceri.

Gimnastică pe acoperiș

Ceva mai tîrziu decît ne așteptam s-au aprins reflectoarele și la Grădina „Cărăbuș". De cîteva săptămîni, aici se joacă un spectacol estival, în care muzica este la loc de cinste. Dar cum un spectacol mai are nevoie, pe lîngă muzică, și de ceva text, realizatorii s-au gîndit să aducă la rampă cîțiva actori care aveau datoria să ne descrețească puțin fruntile și să ne dea răgazul să respirăm între două melodii. Intenții lăudabile, din păcate pierdute pe drum, din care motiv după peste două ore de spectacol pleci puțin decepționat. Ai impresia că totul a fost improvizat în ultimul moment.

Partea muzicală este susținută de două orchestre. Una mai puțin numeroasă, condusă de Petre Mihăescu, și una „clasică" dirijată de Dan Ardelean. Dacă orchestra condusă de Petre Mihăescu sună bine, beneficiind de o orchestrație modernă, complexă, cea dirijată de Dan Ardelean este lipsită de viață, nu are strălucire, în ciuda faptului că are în componență cam 16 instrumentiști. Din aceste motive, evoluțiile soliștilor suferă, orchestra nereușind totdeauna să-i susțină pe cîntăreți.

În spectacolul „Melodii... melodii!" evoluează mulți interpreți cunoscuți, alături de care apar unele nume noi spre a-și proba talentul și puterile. Lansarea, însă, la un singur spectacol a prea multor tineri mi s-a părut hazardată. Oana Sîrbu, la cei 17 ani, ne-a demonstrat bune calități vocale. Are prospețimea vîrstei, dar se simte lipsa experienței în fața microfonului. În schimb, Luminița Scordaliu și Amalia Ionașcu (în ciuda unui temperament debordant) nu-și justifică prezența pe scena „Cărăbușului". Alexandru Luca este o prezență agreabilă, dar glasul său este încă nelucrat.

Reîntîlnirea cu cîntăreții consacrați ne-a oferit însă aceleași momente plăcute: George Enache, revenit la timbrul care l-a consacrat, George Bunea, același temperament debordant, același animator dibaci, și Luigi Ionescu, care, cunoscîndu-și exact posibilitățile, și-a ales un repertoriu inspirat, onorîndu-și vîrsta și experiența. O mențione specială pentru Jean Păunescu, interpret serios și dăruit scenei. Pe un loc de frunte se situează Nicu Dumitrescu, cîntăreț și dansator de clasă. Fără discuție, el a ridicat nivelul întregului spectacol. Nicu Dumitrescu se mișcă foarte bine în scenă, are condiție fizică, știe să capteze sala. Sînt calități demne de subliniat, atîta timp cît foarte mulți cîntăreți sînt deficitari la acest capitol.

Multe din piesele cîntate au o linie melodică interesantă și, probabil, unele au șansa să devină șlagăre. Dar, socotim noi, că a fost o greșeală să se cînte cu precădere numai doi compozitori (Petre Mihăescu și Dan Ardelean). Oricît de prolific ar fi un compozitor, prea mult cîntat în același spectacol, devine obositor. Plecînd de la „Cărăbuș", ai falsa impresie că secția de muzică ușoară a Uniunii nu numără mai mult de doi membri. Păcat!

În spectacol au evoluat și cîțiva actori care prin monologurile, cupletele sau glumele spuse trebuiau să ridice nivelul artistic al serii. Ciupi Rădulescu este cel ce deschide spectacolul, revine apoi pentru a ne „delecta" cu glumele sale, dacă astfel se pot numi bîlbîielile lipsei de inspirație și de decență elementară. Dacă se oprea la prezentare sau chiar înaintea ei, adică să rămînă în culise, era mult mai bine. Tot ce spune e vechi și arhicunoscut de pe vremea cinematografelor de cartier, cînd cupletele se rosteau cu mai mult har, talent și inteligență. Nae Lăzărescu se menține în nota umorului său sec. Are un gen care i-a creat renumele. Este un actor serios și ce spune, spune bine. Insistăm ceva mai mult asupra Luciei Boga. În urmă cu ani, se anunța drept o mare speranță. La Grădina „Cărăbuș", apariția ei este meteorică, motiv pentru care ne întrebăm, gîndindu-ne la Tănase: „Apoi, pînă cînd?" Artista știe și poate mult mai mult. E, deci, păcat să nu fie distribuită în raport cu talentul ei.

Regizorul Andrei Bredeanu a căutat să rezolve cît mai bine sarcina ce și-a asumat-o. Ideea integrării baletului în spectacol ni se pare reușită, mai puțin evoluțiile gimnastelor de pe acoperiș. În acel loc este un permanent du-te-vino.

Baletul se mișcă bine, beneficiază de costume moderne. O mențione specială pentru Nety Păunescu, dansatoare talentată și dăruită scenei și dansului.

PAUL AGARICI ■

„Dați-vă la o parte, că p-aici trece tovarășa Corina!"

E multă lume la „Boema", scaunele sînt deja ocupate, spectatorii freamătă de nerăbdare și, printre șușoteli, nu se aude decît pietrișul frămîntat de picioarele nelinîștite care nu-și găsesc încă poziția. Așteptarea e spartă de muzică și intervalul se umple brusc de tînci neastîmpărați care dau buzna în față. Mina energică a plasatoarei îi trage însă înapoi cu bărbăție și, ca să fie mai convingătoare, femeia le dă și explicația cuvenită: „Dați-vă la o parte, că p-aici trece tovarășa Corina!"

S-au aprins luminile, a început spectacolul **Boema, bucuria mea**, scena e invadată de veselie, apar vedetele cu mișcări euforice, un fel de amestec între cascadorie și arlechinadă. Stela Popescu, Alex. Arșinel și Corina Chiriac smulg aplauze și zîmbetul de pe fețele lor trece încet pe chipul spectatorilor care privesc magnetizați scena. Numai lîngă mine, pe un scăunel adus de-acasă, mama și copilul se foiesc într-una, probabil fiindcă le-au amorțit picioarele. Actorii au haz, e limpede că sînt niște buni profesioniști, glumele au priză la public, așa că spectacolul are un debut bun, chiar dacă, pe ici, pe colo, textele lui Mihai Maximilian sînt cam lipsite de subtilitate. Nu mai încape nici o îndoială că autorul a avut în vedere și pe cei mai puțini la simțire și, după ce-a făcut apel la ambiguitate și aluzia fină, trîntește o morală pe față, așa, ca să priceapă tot omul, cum se întîmplă în monologul Stelei Popescu, **Despre modă.** Însă actrița făcuse deja proba talentului ei în rolul uituce, cînd chiar textul o sprijinise. Gîrbovă și uituce, pe scenă, desigur, Stela Popescu ne povestește din peripețiile ei citadine („Am fost ieri pe la un **Gostat** / Să vă spun și ce-am pățit / Am venit cu plasa goală / C-am uitat ce n-am găsit") și-și blestemă bătrînețea, storcînd lacrimi unei telenormânence din spatele meu. Ca să aibă culoare, Mihai Maximilian a tras aproape tot spectacolul înspre pitorescul balcanic și nomad, punînd pe tapetul satirei apucăturile bizare ale comersanților de semințe și gumă de mestecat. Oh, les bohémiens!

Între glumele, cupletele și monologurile celor trei actori, balerincle și balerinii (în coregrafia lui Cornel Patrichi și Silviu Găbrie) au dat ritm spectacolului și costumele lor estivale, bluzițe colorate, au umplut scena. Apoi muzica, glumeață și parodică, în interpretarea lui Alex. Arșinel și Stela Popescu, ori patetică și melodioasă, prin cîntecele Corinei Chiriac și Corneliei Vorvoreanu, din nou scenete muzicale, cu Cleopatre autohtone („Eugenia, fata dolce / Care vinde piatra ponce") și mexicani aclimatizați. Cu chitară și mustăți, Stela Popescu a dovedit că poate avea tot atîta haz ca și comicii Anton și Romică, fiindcă vocea a ajutat-o să aducă la „Boema" sunetul muzicii sud-americane, ay, ay, ay, aya, paloma, e drept că adaptat la specificul bucureștean.

Deodată, Alex. Arșinel, deghizat în chivuță, stîrnește furori și, în timp ce zîmbește către sală, trage cu ochiul spre balcon, de unde Mihai Maximilian urmărește reacția publicului și jocul actorilor. El e îngerul păzitor al spectacolului. Acolo trebuie să fie și Vasile Veselovski, autorul muzicii, și Bițu Fălticineanu, regizorul de pe afiș. Se adeverește și cuvintele plasatoarei, tovarășa Corina coboară în grădină, printre spectatori, și oamenii întorc capul ca s-asculte **Vînzătorul de speranțe**, hrana și iluzia amatorilor de spectacole.

RADU G. ȚEPOȘU ■

Ștrandul cultural și artistic

Duminică la prînz Complexul Tei e plin de lume, e peste tot o forfotă și o atmosferă de litoral, muzica ușoară românească se revarsă din difuzoare, „drumurile noastre toate / se vor întîlni odată" și, luat de șuvoi, ajungi acolo unde drumurile noastre chiar se întîlnesc, la noul Teatrul de vară, abia mai prinzi un loc, e clar că urmează un spectacol. E ultima zi din luna numită „Sărbătorile studențești", care a însemnat treizeci de zile una și una, o mulțime de formații laureate în fazele finale ale Festivalului Artei și Creației Studențești, brigăzi și dans modern, formații rock și ansambluri folclorice, demonstrații nautice, colective teatrale profesioniste (Bulandra, Nottara, Comedie, Mic), cinematecă pentru studenți, o lună, deci, cît un an, o vacanță cît o întreaga studențime. Lacul Tei a devenit capitala vacanței studențești, au venit oameni din toate centrele universitare să pună umărul la acest caleidoscop cultural uriaș declanșat numai și numai pentru ca beneficiarii ștrandului să se bronzeze cu oarece profit cultural, cu o muzică bună în auz, cu o replică celebră în minte, cu un dans modern pe retină.

Se face ora cincisprezece și programul zilei e deschis de ansamblul folcloric **Mărțișorul** din Cluj-Napoca, intră orchestra, se instalează, apar dansatorii, se încinge o horă, un briu, sînt reprezentate judicios toate zonele țării, sar scîntei din încălțări, sînt peste treizeci de grade și cei din **Mărțișorul** sînt cu sumane, cămeși, catrințe și caculi. Aria cere sacrificii. Dansurile sînt autentice, nimic nu este contrafăcut sau „îmbunătățit", ci venit direct de la rădăcină. După repriza dansanta intră în scenă soliștii vocali, nici ei nu fac rabat de la calitate, melodiile și textele stau sub semnul aceluiași respect pentru vigoarea folclorului nostru adevărat. Următorul punct al programului de azi e susținut de formația de jazz-rock **Alla Breve** din Timișoara. Trei băieți înarmați cu o chitară, o baterie și o orgă electronică dezlănțuie acorduri plăcute, cînd nostalgice, cînd antrenante, cîntă patru piese (două compoziții și două melodii din repertoriul internațional) și răspund, scurt, foarte scurt, la un **bis**. Cel mai așteptat moment al spectacolului este cel susținut de grupul de umor **Divertis** din Iași (Toni Grecu, Dorin Antonescu, Cristian Grețcu, Silviu Petcu, Darie Valentin, Doru Pîrcălabu) și așteptarea publicului este răsplătită din plin. Un umor de cea mai bună calitate străbate textele grupului, nimic grosier, nimic facil, poantele curg în cascadă, se rîde pe rupte, în hohote, sănătos. Chiar subiectele cele mai „fumate" au cîștigat în acest spectacol noi accente satirice, noi clenciuri, noi rezolvări comice. **Divertis** este de acum un nume serios (oare? !) pe harta umorului românesc, show-urile lor sînt „preluate" de grupuri și brigăzi, sînt povestite și răspovestite, așteptate și răsaplaudate. Pantomima, parabola, cupletul, monologul și sceneta sînt arsenalul de bază al acestui excelent colectiv de umor. Patruzeci de minute spectatorii au rîs încontinuu și ar fi rîs și mai mult dacă **Divertis** nu se grăbea la trenul spre Izvorul Mureșului pentru o tabără cu activul cultural.

Urmează acum un colectiv artistic polivalent autointitulat **Vouă**, colectiv al Institutului Politehnic București, vreo zece băieți care cîntă bine, recită, au haz, din nou cîntă, din nou recită, din nou au haz. Un microspectacol bine articulat, poate puțin cam declamativ dar de vină e soarele care bate în creștetul nostru și al lor, are și șirandul un anume farmec. Spectacolul se apropie de final, intră din nou **Mărțișorul**, e ora șase și costumația e mai ușor de suportat, numărul lor are aceeași vigoare, același aplomb. Final, aplauze, reverențe.

Pe scena goală, acum, intră spectatorii amatori de dans, se dă muzică, se formează cercuri și perechi pentru a sfîrși în forță o zi de plajă cultural-artistică. Intră în vigoare programul de seară în care cei prezenți se lasă atrași de farmecul discret al discotecii.

IOAN T. MORAR ■

atelier literar

« G. Dumitrescu

A. M. Sireteanu : Bunele dv. intenții sînt în afară de orice îndoială, dar textele, îngrijit scrise de altfel, dar foarte telegrafic și sincopat, rămîn de neînțeles, „inexpugnabile", niște strașnice ghicitori fără dezlegare... N-ați vrea să ne divulgați și nouă „cheia"?...

R. N. Ciosun : În general, cam pe același ton greșită, în afara poeziei (culminînd cu „Poezie erotică", „Tăcere", „Othello", etc.). Ceva mai bine, în „Adevărul", „Week-end-2000", „Cotidiana".

Em. Petrescu : Într-adevăr, e de neînțeles ! Încercați o pauză, cu lecturi abundente, variate (mai ales S.F.).

I. D. Comana : O frumoasă întrebuințare a timpului liber !... Cu o vioară, care a aparținut cîndva și lui Ingres. Care Ingres, însă, a rămas celebru prin pictură...

A.-M. Crișan : Cîteva lucruri frumoase (în progres, pare-se) : „Fereastra", „Pe o cenușă fierbinte cu ceară", „Așteptînd vînătoarea", „Suprarealism", poate și „E numai toamnă", încă nefinisată deplin.

Victor A. : Niște pagini ușor deosebite, în șirul de meditații domoale, sfătoase, bonome : „Avem", „Să vedem", „Revizie", „Relații" (cu un final neconvingător, „de serviciu"...).

Ionel Almășan : Cînd condeiul e supravegheat și condus, lucrurile ajung, destul de bine, în zonele poeziei (ca, de pildă, în „Telegrama"). Cînd, însă, nu există un control, o implicație a gîndirii, totul degenerează, ușor și repede, într-un nesfîrșit delir metaforic, fără sens (cu fel de fel de prieteni „care iscă fluturi" ? !... etc., etc.) care pierde treptat contactul cu poezia și cu bunul simț.

M. Gutul : Veți găsi, desigur, că toată lumea, mijloacele de a compensa lucrurile : un adevărat iubitor al poeziei știe să-și cultive nobilul sentiment în intimitatea cărților (în primul rînd !...).

D. Cojan : E adevărat, ne scrieți de mulți ani și n-am avut încă plăcerea de a observa în textele dv. semnele vocației. Lucru pe care, într-un fel sau în altul, vi l-am comunicat de fiecare dată. N-avem, din păcate, nici de data asta, lucruri noi să vă spunem (mai ales că, după cum rezultă și din scrisoarea dv., majoritatea paginilor acestei nejustificat de ample culegeri ne-au mai fost trimise anterior).

Andrei Mălin : .....un vultur / cu tulpina aprinsă / mi-a cosit iarba pîrjolită / de iubire"... etc. — multe asemenea pagini fără sens, moară de vorbe, în doi peri, vorbe care hîu vin de nicăieri și nu duc nicăieri... Pierdere usuratică de vreme ! Cînd poetul are ceva „a spune" (căci ar putea fi vorba, la un moment dat, de un poet !...), simțirea, gîndurile impun un anumit șir la vorbă, o anumită densitate și coerență a expresiei, care începe (expresia desigur !) să se numească poezie : **„Să mergem să furăm niște jăratic / ca să topim zăpada de pe munte / să dezvelim un cer întreg de creste, / să ne iubim cu lux de amănunte".** Etc. (Pe viitor, mai puține pagini, mai exigent alese, dactilografiate).

A. Albu : O pierdere de consistență și de limpezime pare să fie rezultatul acestei nevoite întreruperi. Pagini mai confuze, expresii indecise, șovăitoare (chiar la nivelul gramatical, uneori ! — vezi, d.p., „Casa din amintire"). Ceva mai bine, în „Bănuiesc", „Mai departe" — final confuz —, „Gînd de rămas în urmă", „Casa din amintire" — minus neajunsul semnalat.

Mircea Săfu, Andrada Veronicu Ardelean, Sandi Alechis, Aisa Almosnino : Încă nu, să mai vedem.

Gabriel Huideș, Emil Perșa, Iosif Brad, Dan Cristian, Andra Iacob, Claudiu Dobre, Daniela Micicoi, G. Lucinescu, N. Simona, V. Zgorobete, Dinu Maici : Nimic nou !

Ion Ion, Subo Bindea, M. George-Anonim, M. Michiș-Abrudan, Corina Q., George Mihail, Puiu Luigi, Katy-Roman, Eugenia Dincă, Ion Ceaciru, Mioara Lupu, Florin Buda (mai citeț !), **U. R. Kaurek, Simion Pecheanu, Cristina Surciuc, Sergiu, Roxana, Mihai Doinaru, G. Davenpre, Claudia Cincă, Nico Bart, Cornel Kapa, G. Argintaru, Claudia Chiorpec, Mia Ionescu, Ana Bucur, Daniel Simuleac, Dayana M., L. Crișovan :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

LECȚIA

Frunza
pare a fi
o poartă !
Se închide sau se deschide
după cum îi poruncește
oboseala din suflet.
Datorită ei, frunzei,
ne-am obișnuit
să suferim
în ordine.

LUCIAN CEȘINA

ARPEGII

Gînduri vesele
Sau triste
Se pierd în eter
Ca o ploaie de arpegii
Cînd ne trezim
Din beția sublimă
Privim cu mirare
Căpițele de fîn
Înșirate pe cîmp....

INA BUCULEI

HAI

La fiecare pas
Mi se deschid două drumuri
Tot gîndindu-mă pe care s-o pornesc
Îmi vine să-mi tai gîndul
În două
Cu o sabie
Dar nici asta
N-o pot face
Pentru că și sabia
Chiar și sabia
Are două tăișuri.

OVIDIU CLANCA

FEREASTRA

Stînd în fața ferestrei
și-n fața arborelui din fața ferestrei
și văzînd
o preaînfimă parte din ce vede el
și trăind o vreme ca și el
din creangă-n creangă
gîndurile mele
din frunză-n frunză
m-am trezit
cu păsări zburîndu-mi pe ramuri
Și deodată
în plină bucurie :
toamnă
gol-arbore ce sînt
și-nire noi nu mai era
nici o fereastră.

ANA-MARIA CRIȘAN

DRAGOSTE — IEDERĂ

Dragoste-iederă a trupului meu
te-am chemat
în toate diminețile cu ploi
să mă acoperi atît de strîns
să mă sufoci
și să mă faci să uit
gustul picăturilor ce se lizbesc de pleoapă
cînd plouă.

Dragoste-aventură lacustră a cului meu
m-am înecat
în toate după-amiezile cu ploi
încercînd să deosebesc după culoare
picăturile-lămîi
de lacrimile uscate și arse
ale mele
sau ale lui.

ROXANA MARIN

ALTFEL

am fost trimiși în viață
să deprindem mersul
cuvîntul iubirea

am fost trimiși în viață
să deprindem tăcerea
uitarea zborul

altfel
venim și ne ducem
călăuziți de păsări
și constelații

MARIUS DUMITRESCU

PROASPĂT VOPSIT

Trebuia să ne recunoaștem
după săculețele noastre cu prafuri inutile
trebuia să credem fierbinte în acele
săculețe cu prafuri în rest ce să spun
mîncarea era destul de bună și
mai ales din abundență primeam
și liber pentru nevoia noastră
de exotic deh eu am plecat
am acum pernele mele gamela
mea de argint comandată
la cășafa ce mai așa și pe dincolo
n-am asistat niciodată la
sfîrșitul vreunui film

DAN EMILIAN ROȘCA

MARIN MINCU:

(Urmare din pag. 9)

drept „roman". Este paradoxal, dar aproape orice romancier român tînjește să scrie **Război și pace.** Aici aș vrea să povestesc o întîmplare — pe care de altfel am mai relatat-o — și care ilustrează perfect această stare de lucruri. Acum cîtva timp, avînd treabă pe la edituri, mă întîlnesc pe un coridor labirintic cu un confrate, om „subțire" de altfel, și, pe deasupra, autor de romane. „Ai văzut, îmi spune el, vorbesc în roman despre **narativitate** și alte bazaconii !" „Și ce te supără în asta ?" întreb eu nedumerit. „Păi să scrie, domnule, romanul, nu să-mi arate mie, cititorului, **cum** îl scrie, și aceasta chiar în interiorul textului !" „De ce să nu arate **cum** ? Dar dacă acest lucru este **problema esențială a romancierului de azi,** de ce să-l silim să facă altceva ?" „Nu, domnule, eu deschid un roman ca să caut acolo viață". „Bine, îți răspund, atunci n-ai decît să te duci la Tolstoi, la Balzac, la Rebreanu..." „Pentru mine romanul se confundă cu ceea ce au făcut mari scriitori și, de aceea, de fiecare dată caut **viața**". „Ceea ce au făcut aceștia este irepetabil, iar pentru romancierul sau pentru prozatorul actual poate că **viața** înseamnă cu totul altceva. Poate că aceasta se află chiar în scriitură. De ce să fim rigizi ?" „Nu, domnule, orice mi-ai spune, **romanul e viață** și basta !". Ce era să fac cu un asemenea interlocutor ? Ce să-i mai răspund ? Într-un anumit fel îi chiar dam dreptate. M-am dus și am căutat romanul său, pe care nu-l citisem din lipsă de timp ; hai să vedem ce înseamnă „viață" pentru amicul nostru, mi-am spus. M-am edificat repede. În altă zi am treabă din nou pe la edituri și îl întîlnesc iar : „Ți-am citit romanul", îi spun. „Ei ?" mă întreabă el curios. „Nu înțeleg de unde știi tu cu atîta scrupulozitate ce face personajul tău în fiecare zi : („X. se scoală și se plimbă pe malul mării, gîndindu-se la..."), de unde știi tu la ce se gîndește acest personaj ?". „?", mă privește stupefiat. „Dă-mi voie să nu te cred. Ceea ce faci tu acolo nu este deloc viață, fiindcă iel un erou al antichității și mi-l falsifici bagatelizîndu-l și mototolindu-l. Nu te cred deloc ; dacă vreau să aflu ce este cu acest erou, mă duc mai degrabă la Homer și acolo îl găsesc **cel puțin autentic".**

— Credeți că pentru ultimele două decenii ale epocii noastre, în care romanul românesc a cunoscut o spectaculoasă afirmare, proza tinerilor despre care scrieți în Amfiteatru răspunde acestui deziderat ?

— Desigur, **proza nouă,** cum am numit-o, se înscrie în această **direcție.** Prozatori tineri, precum Vasile Andru, Tudor Octavian, Mircea Nedelciu, Gheorghe Crăciun, Adina Kenereș, Ioan Groșan, Cristian Teodorescu, George Cușnarencu și alții **s-au repliat imediat asupra realului,** aruncînd un ochi infraroșu către **spații insignifiante prin banalitatea lor,** acele spații pe care focalizarea ochiului romanesc tradițional nu le cuprindea sau le considera lipsite de relevanță narativă. Proza aceasta se insinuează în cele mai ascunse zone ale realului și imaginarului, construind acele modele existențiale prin care face concurență vieții nude. (Ar fi de citat aici Ion Iovan cu romanul său **Comisia specială.**) Nimic din ceea ce aparține umanului în ordine existențială sau estetică nu trebuie eludat și atunci procedeele și tehnicile de investigare romanești se nuanțează, devin mai complexe, surprinzînd schemele sistemului de funcționare ale comportamentului și gîndirii individului. Relativismul perspectivei se înscrie în vasta **viziune intertextuală** ce caracterizează **epoca experimentalistă** pe care o traversăm la toate nivelele. De aceea, revenind la discuția cu prietenul meu, autorul unui roman plin de „viață" vom observa imposibilitatea concordanței structurale ; sigur că acum **textul se autoreflectă în permanență, își creează un plan secund de referință,** un **meta-text prin care încearcă să scoată în evidență propriile-i mecanisme de funcționare, mecanisme apte să ilustreze la o scară mai vastă sistemele semiotice ale existenței și gîndirii.** Romancierul acesta, **experimentalist** cum l-am numit, nu mai recurge doar la o singură modalitate narativă ; el schimbă continuu perspectivele și registrele spre a fi mereu în miezul realului și a reuși să-l absoarbă în discursul său. Pulverizarea perspectivei narative are o justificare precisă ; astfel, sondajele devin paradigmatice, capătă adîncime apropîndu-se de rezultatele poeziei. În definitiv, problema este să vedem ce a rămas din vechea retorică narativă și să procedăm la identificarea formelor de expresie prin care noua proză și-a construit o tradiție dinamică mai suplă, apți s-o înlocuiască pe aceea „tradițională". În această direcție, aportul romancierului merită toată atenția.

— Deci, revenind, la ce întrebare a criticului-romancier Marin Mincu răspunde romanul Intermezzo ?

— Există mai multe planuri spre care converg eforturile programate ale criticilor ce au publicat romane în 1984. Unul poate fi acela al **scriiturii,** altul acela al **autenticității** la mai multe nivele și, în primul rînd, al **autenticității scriiturii.** N-aș vrea să repet meta-teoria romanescă ascunsă în paginile romanului meu, mai bine las plăcerea întregă cititorului de a o descoperi. Dar mutația fundamentală din proza nouă, realizată printr-un efort îndelung de meditație și așteptare se află în autenticitatea scriiturii. Procesul autoconștientizării scriiturii nu se confundă nici cu stilul pitoresc-metaforic al lui Fănuș Neagu (și exemplul nu are nici o nuanță peiorativă), dar nici cu intertextualitatea involuntară (atunci cînd dă efecte estetice) sau voluntară (atunci cînd nu dă !) a lui Mircea Horia Simionescu, care postișează metoda borgesiană fără a-i intui dimensiunea metafizică. Problema ofensivei scriiturii în roman devine tot mai complexă și mai enigmatică.

— Și totuși, nu mi-ați răspuns, ce înseamnă Intermezzo pentru dumneavoastră ? Insist numai din... consecvență...

— **Intermezzo** constituie un reper esențial în existența mea : dacă nu l-aș fi scris, n-aș mai fi fost eu. Ar fi fost ca și cum mi-ar fi lipsit oxigenul. M-aș fi înecat în atîta ficțiune fadă și aș fi renunțat să mai fac literatură. Căci, cum bine știm, literatura este capcana cea mai periculoasă. Am plonjat în adîncul scriiturii încercînd să caut **viața** în ceea ce aceasta are mai profund, mai viu. A fost ca o purificare de minciună, de fard. Teoria lui N. Manolescu despre ficțiune/nonficțiune în legătură cu **Intermezzo** și **Un burghiteator provincial** mi se pare foarte inteligentă, dar complet gratuită.

— Fără îndoială, N. Manolescu este criticul cel mai des pomenit în acest dialog...

— Atîta timp cît în singele scriiturii nu pulsează agonia materială a celui care scrie, nu există roman. Pretind că am scris **Intermezzo** cu mai mult talent decît cu program...

— Adică... viceversa ? !

— Nu, în alt sens. Lecturile diverse ce se pot face cărții mele sînt posibile **numai a posteriori** adică mai simplu și cititorul cel mai simplu a decis că are de a face cu un roman adevărat și nu cu un program, care, oricît ar fi de interesant, rămîne o schemă abstractă. Că N. Manolescu a reținut doar schema posibilă, aceasta este o chestiune de gust și de „entuziasm al lecturii".

— În ce măsură jurnalul mai poate fi utilizat în vederea obținerii autenticității românești ? Există o „modă a jurnalului", cum spuneați la un moment dat în coloanele unei reviste ?

— Nu este vorba de o „simplă modă" ci de o metodă a scriiturii autentice spre care s-au îndreptat spontan cei trei romancieri-critici. Desigur nu numai ei, dar gestul lor are și o justificare teoretică ; este aici și o chestiune de continuitate a tradiției reprezentate de Ibrăileanu, Holban și Camil Petrescu. Pariul cu realul al romanului actual (ce fel de **real,** iată o altă problemă pe care o las deschisă) pare că trece neapărat, sau că impune o „modă" a jurnalului ; se înțelege încă greșit noțiunea de **jurnal,** glosîndu-se inutil în legătură cu o falsă autenticitate exterioară a acestuia, dar **autenticitatea jurnalului** nu poate fi căutată dincolo de autenticitatea vieții, înțeleasă ca pulsiune scripturală. Există o experiență directă a scriiturii în care instanța romanescă se scrutează cu fervoare pentru a-și echivala **urma scripturală,** unica expresie controlabilă material a subiectului narant, singurul autentic ; observ odată cu naratorul sau cu instanța auctorială ce se manifestă neconvențional la persoana întîia (acest lucru este posibil numai în **jurnal**) că nu pot să mai accept iluzia **mimesis-ului** românesc practicat de alții cu disimulată ingenuitate. „Sinceritatea" jurnalului se află în implicarea în scriitură a eului narant și nicidecum în banalitatea „documentată" căci acesta nu se preocupă să formuleze pregnant sfîntа banalitate, ci **se are pe sine drept subiect și obiect, fiind totdeauna autoreferențial și auto-reflexiv.**

— Dar în jurnal există în general, un număr redus de personaje, dacă nu cumva unul singur ; poate fi romanul constrîns să opereze doar cu atîta ?

— Nu un număr redus de personaje, ci, într-adevăr, un **singur personaj ;** obținerea autenticității impune această reductibilitate : fluxul scriiturii se modelează numai în funcție de un **eu** dictatorial ce nu admite imixtiunea exterioară a altor martori narativi, sau, în orice caz, admite cît mai puțini. **La Radu Petrescu de exemplu, (mă refer la jurnal),** autenticitatea e dată de trăirea absolută în scriitură, aceasta devenind o diagramă a ritmului biologic mai pronunțat sau mai slab. El, autorul jurnalului trăiește exclusiv în pagină și în timpul scriiturii. Ibrăileanu a intuit aceste lucruri, atunci cînd a recurs la metoda jurnalului pentru a scrie **Adela. Nu** se mai poate scrie roman astăzi, fără a te implica definitiv în scriitură. Cei care se fac că nu înțeleg importanța acestei deplasări de accent (cu repercusiuni radicale la toate nivelele obiectului numit **roman**) sînt sortiți unei fericiri ignorante pentru care îi invidiez.

— Nu vă reproșați nimic în felul în care practicați literatura ?

— O, desigur că îmi reprosez totul. Mai întîi faptul că nu am început prin a fi romancier. Nu am urmat îndemnul lui Marin Preda de acum douăzeci de ani de a publica mai întîi proză și nu poezie sau critică. Aș fi evitat astfel un șir întreg de umilințe și servituți la care te supun romancierii. Pe de altă parte aș fi fost mai cunoscut și nu m-ar confunda lumea cu M. Micu. Un fonem în plus în numele eredităt poate avea adesea o greutate planetară. Altfel, nu-mi mai reprosez decît că sînt prea sociabil și sincer în relațiile personale cu luna și cu soarele.

Aurul verde – aur adevărat

Stejari născuți în eprubete

— Pe continentul nostru, România apare ca o oază de verdeață. Ne-o spun mai-ales cei ce ne vizitează patria, survolîndu-i întinderile după ce în prealabil au parcurs pe calea aerului alte mii de kilometri. E un spectacol tonic, reconfortant, dar pe care îl urmăresc nu fără o umbră de nostalgie toți cei ce sosesc din țări în care pădurile reprezintă doar o amintire sau ocupă suprafețe modeste. România a fost cîndva o țară cu o bogată vegetație silvestră. Astăzi pădurile ocupă doar 27 la sută din teritoriul ei și reprezintă o bogăție de o inestimabilă valoare economică. Cererea mondială de lemn crește anual cu 1—2%. O suprafață împădurită înseamnă deopotrivă un puternic factor antierozional, mijloc de protecție a apei, a centrelor populate, a obiectivelor industriale; ele constituie o sursă permanentă de oxigen, de purificare a aerului, zone turistice, de recreație. O planetă fără păduri este o planetă moartă, ne atenționează ecologii, arătînd că, anual, suprafața împădurită a Terrei se reduce cu 18—20 milioane hectare. Cetăți, civilizații, state prospere altădată au dispărut odată cu pădurile ce le ocroteau, le alimentau viața. În locul lor se întinde acum deșertul. Nu se poate supraviețui fără vegetație forestieră. Sînt tot atîtea motive pentru care, în prezent, în multe țări din lume, lipsite de păduri, se desfășoară replantări masive. O economie prosperă este de neconceput fără resurse forestiere. Memorabile rămîn în această privință cuvintele rostite de secretarul general al partidului nostru, **tovarășul** Nicolae Ceaușescu: „În viitor, cine va avea păduri, acela va avea aur".

Nu e mai puțin adevărat însă că, astăzi, mai mult ca oricînd, silviculturii îi revine dificila misiune de a spori producția de lemn, deci de a obține mult din puțin. Tocmai de aceea — ne declară în continuare cercetătorul **Marian Ianculescu**, director al **Institutului de cercetări și amenajări silvice** — specialiștii sînt nevoiți să opereze cu metode și tehnologii noi. De aceea, este necesar să întreprindem cercetări destinate creșterii productivității pădurilor. În acest scop se acordă și o mare atenție creării unor noi forme genetice, ameliorării celor existente, obținerii de mijloace eficiente în combaterea dăunătorilor, secetării, prin metode de genetică și inginerie genetică, a perioadei de creștere a arborilor, realizării de mașini și utilaje pentru mecanizarea lucrărilor silvice și altele.

— Ce dată marchează în țara noastră începutul unor studii sistematice de silvicultură?

— Cercetarea științifică forestieră din România s-a dezvoltat și diversificat începînd cu sfîrșitul veacului trecut. Curînd, de altfel, vom sărbători o sută de ani de la editarea primului număr al **Revistei Pădurilor**, cea mai veche revistă tehnico-științifică din țară cu apariție continuă. Mai amintesc că, în 1933, a fost înființat, în București, Institutul de cercetări și experimentări forestiere cu baze experimentale la Sinaia și Țigănești—Ilfov. Dar cercetări silvice de anvergură și de înaltă specialitate au avut loc abia după etatizarea, în 1948, a patrimoniului forestier și în mod cu totul deosebit în perioada ultimelor două decenii. Iar aici e locul să reamintesc că în 1976, prin grija expresă și contribuția nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a luat ființă vastul „Program național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010", document programatic ce marchează trecerea la o silvicultură modernă, intensivă, chemată să asigure — pe baze științifice — conservarea și dezvoltarea bogăției forestiere, sursă de materii prime și factor esențial în protejarea mediului înconjurător. În acest cadru, potrivit noilor obiective și planuri de perspectivă, **Institutul de cercetări și amenajări silvice** a fost reorganizat în profil teritorial, în cadrul a șase filiale zonale: Hemeiuș — Bacău pentru Moldova, Ștefănești-Ilfov pentru Cîmpia Română — Dobrogea, Pitești pentru Carpații și Subcarpații sudici, Caransebeș pentru Banat — Mureșul inferior, Brașov pentru Transilvania de sud-est și Bistrița pentru Transilvania de nord-vest. Centrala institutului este gretată pe filiala și stațiunea Ștefănești — Ilfov.

— E momentul, cred, să amintim cititorilor noștri că obiectul muncii dumneavoastră impune obiective îndepărtate, deci cercetări de foarte lungă durată.

— Într-adevăr, spre deosebire de toate celelalte ramuri de producție vegetală, silvicultura are în vedere cicluri de producție foarte mari, unele chiar de peste 120 de ani. Molidul, tagul, stejarul înfloresc și fructifică abia după 50—60 de ani. Cu toate acestea, chiar în asemenea condiții, natură nu mai e lăsată să lucreze la voia întîmplării. Există ca în toate domeniile o luptă cu timpul, o impune istoria grăbită a planetei noastre și colegii mei vă vor arăta că, și în domeniul silviculturii, se întreprind măsuri, grație metodelor de genetică și inginerie genetică, pentru realizarea unor cicluri mai scurte de producție. Nu ne mai declarăm mulțumiți din punct de vedere calitativ, cu ceea ce avem ca dar al naturii. Avem nevoie de arbori mai viguroși, mai productivi, mai rezistenți la intemperii, la atacurile agenților patogeni.

— Care sînt principalele direcții de cercetare?

— În linii generale ne preocupă crearea de noi forme genetice de arbori mai productivi, mai rezistenți la diverși factori biotici și abiotici, tehnologii de producere a puieților forestieri și de împădurire, inclusiv pentru refacerea arboretelor slab productive și ameliorarea terenurilor degradate, se urmărește promovarea speciilor autohtone valoroase și extinderea regenerărilor naturale. În același timp urmărim extinderea în cultură a speciilor forestiere exotice producătoare de materii prime deficitare. Dar nu numai atît. Pădurea este un veritabil magazin universal. Cercetării științifice îi mai revine misiunea de a se ocupa de protejarea și creșterea vînatului, solomonizilor, a faunei în general. Fondul forestier oferă în plus, ciuperci comestibile, fructe de pădure, plante medicinale și aromatice, rășină și altele. De aceea cercetarea științifică stabilește modul de valorificare rațională a acestor resurse. Nu pe ultimul loc se află în continuare lucrările de inginerie tehnologică, prin care se valorifică rezultatele cercetării științifice. Anual se întocmesc amenajamente silvice pentru o suprafață de circa 630 mii hectare de pădure, deci pentru a zecea parte din fondul forestier. Acestea reglementează activitatea de gospodărire a pădurilor din fiecare ocol silvic din țară pentru o perioadă de 10 ani. De asemenea, în ultimii doi ani, s-au întocmit studii de amenajare a pășunilor din zonele de munte și din perimetrul forestier al celorlalte zone, date în gospodărire Ministerului Silviculturii, deci încă vreo 650 mii hectare.

Toate acestea ne îngăduie să apreciem că în țara noastră cercetarea științifică forestieră a devenit o veritabilă forță de producție în silvicultură. E adevărat, așa cum aminteam, țintele noastre sînt îndepărtate, dar în lupta cu timpul am obținut deja rezultate promițătoare. Temele de cercetare finalizate au constituit fundamente științifice pentru ca, în viitoarele decenii, productivitatea pădurilor să crească cu peste 15 la sută.

Lupta cu timpul

— Silvicultura — ne declară inginerul **dr. Valeriu Enescu**, șeful programului de genetică al institutului — nu poate utiliza decît într-o măsură redusă metodele și tehnicile de lucru folosite de agronom sau legumicultor. În pădure nu se poate ara, această operație își demonstrează utilitatea doar la înființarea unui teren forestier. Fertilizarea solului cu îngrășăminte chimice reclamă multă prudență deoarece acestea pot distruge fauna folositoare sau, pot infesta apele curgătoare. Irigațiile sînt posibile doar în pepiniere sau răchitării. Mai amintesc apoi o deosebire de esență: în agricultură, în pomicultură, sămînța, fructele sînt obiectivele principale, în vreme ce la noi, ele slujesc doar ca mijloc pentru producerea masei lemnoase. În general vorbind, preocupările specialiștilor se îndreaptă către metode eficace, ieftine, nepoluante, neconsumatoare de energie și materii prime deficitare: modificarea naturii ereditare a arborilor pentru ca aceștia să devină mai productivi, obținerea unui lemn cu însușiri calitative superioare, realizarea de specii mai rezistente la boli, secetă, insecte, îngheț, obținerea de arbori care să folosească mai intens energia solară, crearea prin instrumentele ingineriei genetice a unor copaci capabili să asimileze azotul atmosferic, folosirea fertilizării biologice prin micorizare (ciuperci care trăiesc în simbioză la rădăcina arborilor). Activitatea de selecție și ameliorare ne-a obligat la o zonare a întinderilor împădurite, mai exact spus la identificarea unor zone ecologice după climă, sol, relief, la compartimentarea unor teritorii cu condiții staționare asemănătoare din punct de vedere climatologic. Altele sînt condițiile naturale în Maramureș, altele în Argeș, altele în Banat și așa mai departe. Din populațiile existente păstrăm pentru reproducere ceea ce poate crea mai valoros. Dar există o selecție și mai exigentă prin care reținem exemplarele cele mai bune din cele mai bune, raportul de selecție fiind de unu la zece mii! Din acest număr (fisați, numerotați, marcați) s-au recoltat semințe funcționează pentru înființarea de semănătă genetic ameliorată. Dispunem în prezent de 850 de hectare de asemenea livezi cultivate cu răsinoase și foioase, izolate de orice polen străin. În prezent o asemenea super selecție are loc în livezile pentru obținerea de sămînță superioară de stejar, gorun, frasin, cireș, paltin, tei, sorbi.

— Un puiet de molid, se înțelege în condițiile arătate că, de pildă, din Bucovina nu poate fi plantat în Argeș?

— Ar fi o acțiune sortită eșecului. Există totuși posibilitatea ca un arbore crescut în condiții mai blînde de climă să fie trecut într-o zonă cu climă mai aspră. Dar nu viceversa. E o curiozitate a naturii. Suedezii cumpără de la noi puieți de molid care la ei, se pare, se dezvoltă minunat. Dar aceste lucruri nu se cunosc decît de puțină vreme. La începutul veacului, cînd genetica era practic necunoscută, în Banat, în zonele Sibiului și Brașovului, în Bucovina au fost plantate mai multe tipuri de rășinoase aduse din Austria. Pe parcurs, a avut loc un așa numit proces de bastardizare. Materialul importat nu s-a adaptat întru totul condițiilor din țara noastră, s-a încrucișat cu tipurile autohtone, și după numai 50—60 de ani a început să se deprecieze. Factorul antropic (intervenția abuzivă a omului) poate aduce și alte prejudicii fondului genetic valoros al pădurilor. Multă vreme, omul a cutreierat zonele împădurite de la munte pentru a căuta lemn de șindrilă și o mai face și astăzi pentru a depista așa numitul lemn de rezonanță destinat instrumentelor muzicale. Prin această selecție se sacrifică în fapt cei mai valoroși copaci.

— Există metode care să scurteze ciclul vegetal al exemplarelor silvestre?

— Genetica modernă a pus la punct metoda rapidă de propagare **in vitro**. Prin semănarea de semințe selecționate în condiții speciale de laborator se obțin plantule. Din arestea se iau fragmente de țesut care se cultivă din nou pe medii de cultură sterile și mereu așa. În acest fel, randamentul de multiplicare este practic nelimitat, se folosește se scurtează procesul de ameliorare. De pildă, la duglas, perioada de 15 ani în care se pot obține semințe produse în plantaje poate fi redusă la 4 ani utilizîndu-se butășirea, prin micropropagarea în vitro se apreciază că procesul de ameliorare poate fi scurtat cu 75%. O altă metodă de viitor este hibridarea somatică prin izolarea și fuzionarea de protoplasti (celule fără membrană care în condiții speciale not fuziona). Sînt ferestre deschise spre ingineria genetică.

— Alte proiecte?

— Să ameliorăm pinul negru și pinul silvestru, astfel încît exemplarele obținute să producă rășină mai multă și mai bună. Să mărim rezistența la boli și dăunători a unor specii ca laricele, duglasul, molidul, ulmul. Se întreprind de asemenea și cercetări privind variabilitatea genetică din interiorul unei specii cu scopul de a se vedea în ce măsură un caracter e transmis ereditar, care este corelația dintre caractere și cum se combină acestea prin încrucișări.

Poluarea nu cunoaște frontiere

În special în ultima jumătate de secol au fost publicate numeroase lucrări științifice cu privire la efectele poluării asupra ecosistemelor forestiere, culminînd în ultimii ani cu numeroase relatări referitoare la așa-zisa „moarte a pădurilor", semnalată în special în centrul și vestul Europei. Ca un paradox, în ultimul deceniu, recunoscut ca perioada cu cele mai multe acțiuni în favoarea protecției mediului ambiant, se constată vătămarea și uscarea pădurilor de pe întinse suprafețe, în diferite țări: R.F. Germania — 2 500 000 hectare; R.D.G. — 325 000 ha; R.P. Polonă — 1 760 000 ha; R.S. Cehoslovacă — 240 000 ha; Austria — 120 000 ha. În ambele părți ale granițelor dintre R.S. Cehoslovacă și R.D.G., la peste 800 metri altitudine, există circa 100 000 hectare rășinoase uscate total.

Fenomenul a luat deci proporții îngrijorătoare. Cauzele „morții pădurilor" nu sînt încă suficient elucidate. Se pare că noua maladie ar fi provocată de o dereglare a ciclurilor biogeochimice care antrenează o acidificare și o sărăcire a solurilor. Această dereglare ar putea fi declanșată de „ploile acide" care se pot forma în timpul transportării la mare distanță a gazelor emanate din coșurile centralelor termice. Majoritatea oamenilor de știință sînt însă de părere că această maladie s-ar putea datora unor cauze multiple, acordîndu-se o importanță mai mare acțiunii directe a unor factori poluanți cum sînt oxizii de sulf și de azot, ozonul, sinergiile posibile dintre aceștia și alți poluanți.

Și în țara noastră (date recente arată că mii de hectare de păduri sînt afectate de poluarea industrială. Cele mai mari suprafețe de păduri uscate, în curs de uscare și puternic afectate de poluare se grupează în județele Sibiu, Maramureș, Brașov, Alba, Hunedoara.

Comparativ cu alte țări, suprafața pădurilor aflate sub influența poluării în țara noastră este încă relativ mică, explicația constînd în faptul că nivelul de industrializare al țării, foarte redus în trecut, a crescut vertiginos abia în ultimii ani, în condițiile unor tehnologii mai puțin poluante. Fondul nostru forestier din zonele poluate este constituit în marea majoritate din foioase autohtone, care manifestă, de regulă, o rezistență superioară rășinoaselor. În zonele industrializate, ponderea monoculturilor de rășinoase este încă redusă. Aceste ultime considerații ar putea constitui principiile premise ale strategiei de gospodărire a fondului forestier. Se explică astfel de ce tocmai țările care în secolul trecut și-au schimbat structura fondului forestier prin extinderea monoculturilor de rășinoase au suprafețe mari de păduri afectate de poluare.

În același timp, în cantități mici, sub formă de microelemente, unii poluanți gazoși, cum sînt compușii sulfului, carbonului, fluorului sînt absorbiți și fixați de ecosistemele forestiere prin metabolism, pădurea constituind astfel o barieră biologică împotriva poluării. Același lucru se poate afirma și în cazul pulberilor

reținute în mari cantități de biomasa supraterană a ecosistemelor forestiere. Acest fenomen duce la purificarea atmosferei de cantități mari de balast.

În zone cu concentrații ridicate de noxe în atmosferă au loc modificări importante în structura ecosistemelor forestiere, care constau în principal în necrozarea și diminuarea suprafeței foliare, urmate de pierderea frunzelor și acelor, rărirea coronamentului, reducerea creșterilor în volum vătămarea cojii, reducerea calității lemnului. Se constată și efecte secundare cum ar fi reducerea rezistenței la atacul insectelor și ciupercilor și a înghețului. Cercetările întreprinse în arboretele afectate de poluare din zonele Copșa Mică, Baia Mare și Bîrsa au pus în evidență, de la o perioadă la alta, pierderi mari de creștere în volum, diferențiate pe specii și grade de vătămare. În perioada 1976—1980 ele au fost de ordinul a 2,5—5,2 metri cubi pe an și hectar.

Așadar este de remarcat că impactul poluării nu ocolește nici pădurile din țara noastră. Este de așteptat ca acest impact să se accentueze în viitor atît datorită efectului global, la scară planetară, al ploilor acide asupra pădurilor, cît și urmărilor obiective ale propriei dezvoltări. Din cauză că poluarea nu cunoaște frontiere, rezultă necesitatea conjugării tuturor eforturilor în așa fel încît protecția mediului natural și restaurarea mediului deteriorat în orice punct de pe planeta noastră să se desfășoare zi de zi cu toată coerența, energia și consecvența necesară.

Umbra deasă a viitorului

Activitatea colectivului de Ameliorarea terenurilor degradate și corectarea torenților din cadrul Institutului de cercetări și amenajări silvice — I.C.A.S. se încadrează în acțiunea de interes național privind grija pentru fiecare metru pătrat de pamînt, pentru conservarea și îmbunătățirea calităților productive ale acestei importante avuții naționale. Se cercetează, se dau soluții cuprinse în normative de proiectare și se lucrează efectiv în stațiuni experimentale pentru ameliorarea terenurilor erodate de apă și vînt sau alunecătoare. Acțiunea e continuă, permanentă. Cercetătorii încearcă cu succes să reconstituie într-un timp scurt procesul natural de formare a solului, desăvîrșit în mii de ani, proces tulburat mai totdeauna de intervenția neinspirată sau negîndită a omului. Prin defrișări necontrolate, pășunat abuziv sau arături, terenurile în pantă mare au fost erodate, pămîntul a fost transportat la vale. Pămînturile degradate puternic, excesiv, aproape de rocă, sînt destinate spre ameliorare sectorului forestier. Fenomene deosebit de intense de degradare s-au constat în zonele Vrancea (Putna, Buzău, Rîmnicu Sărat), Munții Măcin, Valea Prahovei, Porțile de Fier, Valea Chinejii din sudul Moldovei, Valea Bistriței în zona lacului de acumulare, Valea Arieșului.

— În 30 de ani, de cînd a fost înființat colectivul, ne spune **dr. Constantin Traci**, s-a făcut o categorisire pe forme și tipuri specifice a diferitelor zone. S-au experimentat în perimetre de ameliorare caracteristice specialie, formulele și metodele de împădurire cele mai adecvate — peste 60 de specii forestiere, în 15—20 de formule de împădurire cu diverse tehnologii. Experiențele din ultimii 20 de ani au dus la concluzii și rezultate deosebit de importante. După 10—15 ani de la instalarea vegetației forestiere pe versanți, eroziunea a fost adusă la limite admisibile. Dacă înainte volumul de sol erodat, de pe un hectar, era într-un an de 10—50 metri cubi, s-a ajuns la mai puțin de 5 metri cubi, în cele mai multe cazuri chiar la mai puțin. Determinarea speciilor și formulelor celor mai bune a ținut seama și de posibilitățile de instalare a vegetației și de volumul masei lemnoase, aceasta putînd varia între 2 și 6 metri cubi după 15—20 de ani de la instalarea vegetației. Deci, în loc să aducă pagube, cum ar fi colmatarea lacurilor de acumulare, terenurile devin productive. După numai 20—30 de ani se formează un strat de sol de 5—15 centimetri grosime cu un conținut de materii organice de pînă la 3 la sută. Se poate prevedea că într-un viitor apropiat se vor folosi specii mai productive. Pe aceste terenuri, în afară de lemn se mai pot obține și fructe. Cătina albă se cultivă pe cele mai grele terenuri degradate, ea fiind uneori ultimul remediu. Cătina albă reușește să pună stăpînire pe sol în 5—10 ani. După 5—7 ani, dă o producție de fructe de două pînă la 5 tone pe hectar și pe an.

— Terenurile supuse degradării din cauza torenților, completează cercetătorul Radu Gaspar, sînt amplasate, multe din ele, în sectorul agricol. Ele au fost categorisite astfel în urmă cu ani. Între timp situația s-a schimbat. E greu să schimbi destinația terenului și e greu dacă să intervii cu promptitudine și eficiență în aceste cazuri. Torențialitatea apare ca un dezechilibru hidrologic, cauzat de defrișările neurmate de măsuri corespunzătoare de refacere și corectare a solului. Drumurile în pantă maximă se transformau în ogașe, ravene și torenți. Retenția apei în sol devenea foarte mică. Apa transporta în vale cantități mari de pămînt afectînd drumuri, căi ferate, localități, întreprinderi, iar în ultima vreme, de cînd au fost construite lucrări de acumulare, colmatînd barajele, în special parcele mici. Prin aprobarea Programului național de perspectivă de amenajare a bazinelor hidrografice, prin legea 1 din 1976 s-au stabilit categoriile de măsuri ce trebuie luate în aceste cazuri : sistematizare a folosințelor și organizarea lor în funcție de principiile de protecție hidrologică și antierozională (arabil, pășune, fînețe, livadă) ; trecerea efectivă la împăduriri și transformările fondului forestier ; intervenția cu mici lucrări hidrotehnice de consolidare a rețelei de albii torențiale și completarea cu lucrări de vegetație. Este de subliniat că odată produse procesele de degradare, este necesară o perioadă de ordinul decenilor pentru refacere. La unii torenți se lucrează din anul 1900. Costul mare al lucrărilor impune eșalonarea investițiilor în timp, folosirea lucrărilor existente. Cu atît mai imperioasă se dovedește luarea de măsuri preventive. Unele greutăți pornesc de la categorisirea terenurilor, uneori învechită, anchilozantă. Gîndirea specialiștilor se aplică greu și pentru că, doar la prima vedere, lezează interesele unor colectivități sau ale unor proprietari. Sînt terenuri categorisite ca arabile deși n-au fost arate de 50 de ani. Să mai spunem că din toate folosințele, consolidarea unui teren este realizată cel mai bine de pădure. Pădurea reține 20 litri apă pe metru pătrat, în timp ce cea mai bună fineață doar 5—6. În arboretele bine închegate, de 50—70 de ani, pe versanți, eroziunea poate ajunge la 0,05 metri cubi pe an și hectar, o pădure bună 0,25 metri cubi, terenul arabil 3—6 metri cubi. Pe an, această cantitate este catastrofală pentru lacurile de acumulare. Capacitatea de transport a unor torenți ce provin de pe versanți (grosul provine din rețeaua de albii inclusiv malurile) poate ajunge la 500—1 000 metri cubi pe hectarul de albie, ceea ce ar corespunde unui kilometru de rețea. Am dat citeva date pentru a demonstra necesitatea intervenției pentru consolidare în unele cazuri. Proprietarul unui teren arabil, categorisit astfel, este obligat prin lege să-l cultive și să-l amelioreze. N-are voie să-l împădurească ori să-l transforme în pășune sau fineață. Are plan pentru el. Unii sînt dispuși să renunțe la aceste terenuri, alții nu vor : stau animalele pe ele, spun ei. Sînt ripe și prăpăstii trecute la arabil. Structura terenului se schimbă în timp au fost greșeli sau superficialități în etapa de început. Categorisirea trebuie să fie adusă la zi. Uneori, chiar aceste greșeli nu permit trecerea la lucrări de consolidare. În ceea ce privește situația împăduririlor, a lucrărilor hidrotehnice ce vizează ameliorarea terenurilor degradate, țara noastră are o situație mult mai bună decît altele. Numai sectorul forestier a împădurit în ultimii 30—40 de ani 130 000 hectare. La lucrările hidrotehnice se folosesc pe scară din ce în ce mai mare materiale locale, soluții economice și în același timp eficiente.

Grupaj realizat de
LIVIU TIMBUS
OPREA GEORGESCU

Medicina omului sănătos

„Fiecare dintre noi este, în primă instanță, propriul său medic!"

Medicina omului sănătos este, după cum o definesc specialiștii, știința adaptării organismului, uman ființe, la condițiile de existență și activitate. Engels spunea că libertatea este necesitatea înțeleasă. Transferind această gîndire în planul sănătății, am putea spune, parafrazîndu-l pe renumitul filozof, că și sănătatea este tot o necesitate înțeleasă. Numai că, în acest domeniu din urmă necesitatea ni se relevă ca o aprofundare a cunoașterii propriei noastre persoane : ca o înțelegere a predispozițiilor morbide, a factorilor ajutători care pregătesc apariția bolilor, ca și a factorilor care le declanșează.

În acest domeniu, practica medicală, în general, și medicul, în special, stabilesc principii, indicații sau norme care urmează a fi cunoscute și aplicate în viață, de fiecare dintre noi, în raport cu datația și nevoile sale de ordin somatic, biologic și psihic. Aceste principii încearcă deci să ridice individul pe o treaptă superioară de cunoaștere a esenței umane, îl ajută în realizarea personalității sale, îi asigură o fiabilitate mult crescută.

Medicina omului sănătos pune în fața indivizilor date concrete și îndrumări, în scopul evitării la maximum a apariției bolilor, iar în cazul cînd boala nu a putut fi totuși evitată, ea urmărește împiedicarea complicațiilor, a recidivelor. Are în vedere, deci, ridicarea nivelului cultural de masă în domeniul medico-sanitar.

Presupunînd acțiunea nemedicului, medicina omului sănătos ne apare, prin complexul ei de norme, dar mai ales prin necesitatea respectării lor, ca o indestructibilă solidaritate a individului cu sine, în scopul păstrării și conservării în timp a propriei sănătăți.

În dezvoltarea acestor idei, ne-am adresat tovarășului profesor doctor docent **Constantin Gh. Dimitriu**, șeful secției medicale de la Spitalul de urgență București :

— De cînd ar data o astfel de cultură medico-sanitară, tovarășe profesor ?

— Rudimentară la început, cultura medico-sanitară datează din epoca primelor forme de organizare socială. Ea a reprezentat, reprezintă încă o pirghie importantă menită să-i asigure omului realizarea deplină a aptitudinilor sale, în condițiile socio-naturale respective. Dar dezvoltarea practicii medicinei omului sănătos a întîmpinat de-a lungul vremurilor, întîmpină încă unele dificultăți proprii naturii umane.

— Ce aveți în vedere cînd spuneți aceasta ?

— Omul în genere, dar mai ales adolescentul și tînărul care străbat o perioadă biologică, decisivă în fixarea unor reacții, a unor atitudini stereotipe cu mare pondere în starea de sănătate, sînt înclinați ulterior să acorde puțină importanță acestui fond psiho-biologic. Cei mai mulți se consideră „nemuritori" sau „invulnerabili" în fața eventualelor boli. Alții consideră că problemele de sănătate sînt ale statului, ale rețelei sanitare, la care se poate apela la nevoie.

— Se pare că asistăm, în această ipostază a vîrstei, la tinerețe cum s-ar spune, la o ignorare a zestrei genetice, la un fel de deontidizarare față de sine ?

— Dacă săn tinerii ar avea o viață interioară ar putea căpăta complexe de frustrare față de grija de care, bunăoară, sînt înconjurate obiectele mai scumpe, unele de folosință mai îndelungată.

— Automobilul, de pildă ?

— Față de mașină se respectă — uneori sub sancțiuni legale — toate normele de întreținere și control, în timp ce posesorii acestor obiecte, unii dintre ei, ca să nu generalizăm, nu se gîndesc că și ei sînt **agregate** cu anumite cerințe ce se impun respectate.

— Considerați că un astfel de posesor ar trebui avertizat din cînd în cînd asupra stării de sănătate ?

— Trebuie informat, avertizat spre binele lui. Uneori, însă, mijloacele de informare în masă acordă, la partea științifică, atenție mai mare unor probleme generale, foarte departe de existența noastră, neglijînd **omul**, acest „ființă în curs de a fi cunoscută — ca să parafrazăm un om de știință ce sună, prin anii '30, că **omul e o ființă necunoscută !**

— Cum ar putea fi informat și cu ce ar trebui informat omul ?

— Există în noi toți, în aproape toți, o mare sete de cunoaștere : o necesitate de a afla marile descoperiri ale științei și tehnicii. În biologie și medicină se petrec, și aici, descoperiri extraordinare. Cele care pot avea o finalitate în ameliorarea condiției umane, ar merita o mai mare atenție.

— Exemplificați !

— De pildă, felul în care publicul este informat despre descoperirea unui inel în jurul planetei Neptun, cum se pregătește întîmpinarea cometei Halley — ca să rămînem la aceste exemple — poate stîrni invidia cuiva care e convins de necesitatea ridicării nivelului de cultură medico-sanitară.

— Înțeleg că pledați pentru implicarea individului în procesul de apărare a sănătății. Cum vedeți această implicare ?

— Implicarea asta are o importanță mare pentru nivelul stării de sănătate a unei colectivități. Cum o văd posibilă ? Prin transferul de cunoștințe despre biologia umană, pe care le-a acumulat medicina, către fiecare individ dacă e posibil : printr-un proces de inițiere în principii și practici menite să-i asigure omului o funcționalitate optimă, să-l protejeze la maximum de incidente, de boli. Cultura medico-sanitară este chemată să precizeze unele trăsături biologice și psihice, specifice esenței umane, care trebuie știute, apărate, ameliorate. O astfel de acțiune trebuie să pătrundă în conștiința individuală, să-și pledeze necesitatea nu declarativ, ci printr-un, continuu corespunzător, accesibil și atrăgător.

— Ar însemna ca fiecare dintre noi să învețe, să cunoască medicină cît un medic ?

— Exagerați ! În medicina omului sănătos fiecare dintre noi, indiferent de profesie, este — în primă instanță — propriul său medic. Trebuie să precizăm, însă, de la o evaluare profilactică globală : să ne definim riscurile, limitele rezistenței, să ne cunoaștem activitatea optimă în funcție de parametrii proprii existenței noastre.

— Concret !

— Este necesar să avem unele cunoștințe despre ereditate, despre încărcătura genetică. În fond, starea noastră de sănătate este produsul moștenirii ereditare, cît și o experiență vie a evenimentelor trăite. Bolile părinților, fraților, ale rudelor de sînge, urmele unor antecedente heredo-colaterale ne pot avertiza, ne pot arăta unele predispoziții la aceleași boli.

— Tipul constituțional din care facem parte ce ne poate spune despre starea noastră de sănătate ?

— Ne poate da relații asupra unor tendințe sau predispoziții, asupra rezistenței la unele boli, a unei particularități de comportament. Dar mai e un factor deosebit de important : sistemul ecologic și social ! Cuprinde condițiile de muncă, de locuit, socio-culturale ; asupra organismului nostru acționează factori fizici : climă, iradiații ; apoi factori chimici : alimentația, poluarea atmosferică, mediul toxic ; factori biologici : infecții virale și microbiene și, de asemenea, factori sociali, economici, psihologici și culturali. Orice boală impune o strategie, o tactică și ele îi pot atenua sau înlătura manifestările.

— Starea de sănătate reprezintă un echilibru între acești factori de risc și organism. Dar, vă rugăm, vorbiți-ne și mai concret ; să luăm, de pildă, o anume afecțiune !?

— Astmul bronșic (care se manifestă prin sufocație, dispnee paroxistică, cu respirație șuierătoare și apare în crize). Numărul celor ce suferă de această boală se estimează la o sută de mii de persoane. În cazul astmului, ereditatea joacă rolul unui factor **predispozant.** Nu toți descendenții astmaticilor fac astm. Cei vizați ereditar, însă, trebuie să evite acțiunea unor factori adjuvanți, ajutători, care amplifică considerabil riscul de a face astm : fumatul, infecțiile cronice sinusale și amigdaliene, pulberile iritante, solvenții organici, polenul unor plante, unele medicamente etc. Dar pentru apariția crizei de astm bronșic este necesar, însă, și un ultim factor : cel declanșator !

— Vorbiți ca de o armă încărcată !

— Organismul care a reunit existența primelor două grupe de factori este, chiar așa, un fel de armă încărcată. Factorul declanșator este o apăsare pe trăgaci. El poate fi de o imensă varietate : efortul, inspirul de aer rece, infecțiile, stresul, emoțiile etc. Contactul prelungit cu un factor adjuvant sensibilizează, uneori, organismul ; îl face alergic față de acest factor, așa încît, la un nou contact cu el, se declanșează criza de astm alergic.

— Cum se poate apăra o persoană predispusă la astm ?

— Este obligată să-și **conture o atitudine profilactică antiastmatică** : să evite fumatul, dacă e fumător ; să evite inspirarea aerului rece, a băuturilor reci, frigul, statul în ploaie fără o protecție potrivită, infecțiile sinusale și amigdaliene. Focarele infecțioase ale nasului și faringelui se pot, la nevoie, asuna și chirurgical. Nu se recomandă unui bronșitic sau astmatic să lucreze în pulberi iritante, să-și aleagă o meserie care se practică în mediu cu aceme, prieșente aromate, volatile, solvenți organici etc. Blănarii, tapițerii, vopsitorii nu se pot recruta dintre persoanele care au predispoziții astmatice.

— Unele persoane sînt puse în situația de a-și schimba profesia, dar n-o fac. Ce le recomandați ?

— Oricît ar părea de dificilă alegerea unei alte profesii, altei meserii, este mai bine să se ia o hotărîre la începutul bolii, decît tardiv, cînd astmaticul nu mai poate lucra din cauza crizelor. Nu numai în profesia incriminată, dar nici într-o oarecare altă. Suferința se poate oricînd amplifica pînă la sufocație permanentă. Nu există nici un tratament care să permită unui bolnav sau unui virtual bolnav ignorarea factorilor adjuvanți ai astmului.

— Unii bolnavi, din această categorie, se feresc de efort : e bine ?

— Un ansamblu de întîmplări trebuie puse în acțiune : de pildă, se poate ridica simțitor capacitatea de rezistență la efort prin exerciții fizice progresive. Astmaticul nu trebuie să se considere condamnat la o viață sedentară, ci dimpotrivă, trebuie să fie răbdător cu sine, solidar cu sine și să-și crească rezistența.

— Unii bolnavi sînt stresați de maladia de care suferă : ce li se recomandă ?

— Să folosească, la nevoie, medicamente calmante sau sedative naturale, dar în nici un caz să nu abuzeze de iritante : ceaiuri prea tari, excese de cafea, de băuturi alcoolice etc.

— Există vreo posibilitate de desensibilizare ?

— Dacă se pune problema desensibilizării profilactice trebuie spus că rezultatele sînt modeste. Și de această dată e bine să se știe că nu e suficient să afli **cauza** ca să-i înlături **efectele.** Cunoașterea nu înseamnă automat stăpînirea sau controlul unui fenomen. Vechii astmatici nu au o anumită sensibilitate, ci multiple, greu de definit, mai greu de suprimat.

— Se zice că astmaticul, între crize, e un om sănătos !

— Pînă la o anumită treaptă a evoluției bolii. Cu timpul, accesele devin grave, mai des repetate, mai ales în funcțiunile unui aparat respirator degradat. Această credință despre starea de boală este uneori păgubitoare : amină prezentarea bolnavului la medic. Timpul, indolența, orice amînare sînt tot atîția dușmani ai astmului. Niciodată nu e prea devreme pentru profilaxie, cum niciodată nu e prea tîrziu. Orice bolnav trebuie să știe că măsurile profilactice chiar dacă nu pot vindeca astmul, îi pot preveni recidivele, complicațiile uneori redutabile, ceea ce nu e deloc puțin.

NICOLAE GRIGORE

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Citesc și recitesc cu emoție și bucurie cele scrise referitor la marea ispravă a copiilor noștri în capitala Finlandei. O asemenea bucurie nu am mai trăit-o de pe timpul Nadiei... Așadar, din toată inima felicitări olimpicilor noștri și profesorilor care i-au pregătit. Lucrez într-un atelier de proiectare și pot spune că avem nevoie de multă, de foarte multă matematică. Performanțele ce se cer astăzi mașinilor și instalațiilor nu ar putea fi atinse fără cunoașterea și rezolvarea unor ecuații diferențiale și cu derivate parțiale ce redau cu fidelitate fenomenele complexe ale mecanicii, rezistenței materialelor, termodinamicii, etc. ; o ecuație algebrică simplă, care se rezolvă cu ușurință, nu spune NIMIC !... **Ce e frumos și util este și dificil.** Îmi exprim convingerea că acest mare succes al „matematicienilor noștri" va relansa învățământul nostru matematic pe trepte tot mai înalte. Încă o dată, felicitări concurenților și toată stima profesorilor care i-au pregătit ! **(ing. Dumitru Alexandru, uzina „1 Mai", Ploiești).**

■ „Întrucît sînt unul dintre, bănuiesc, sutele de cetățeni a căror cadă de baie s-a învechit pierzîndu-și luciul și chiar vopseaua, și întrucît la ora actuală, din cîte m-am interesat, reînnoirea acestor căzi nu se execută decît foarte rar și în mod arbitrar, vin cu următoarele propuneri pe care vă rog a le publica în atenția celor în drept : 1. — să se înființeze un atelier de „specialiști" vopsitori, în marile orașe, care, cu ajutorul fabricii producătoare de căzi de baie să găsească metoda de reînnobilare la domiciliu, sau, 2. — comerțul, prin magazinele de specialitate, să primească contra cost (ex. 70% din prețul de vînzare) căzile vechi, pentru a putea fi retrimise la uzina producătoare, iar cetățeanul să-și poată cumpăra o cadă nouă în mod convenabil. Este vorba aici și de acel aspect privind economia de materiale". **(Crinu-Apostol Gheorghe, Calea București, bloc 17 — ap. 4, Pitești).**

■ Primim, din partea U.N.C.A.P. :

„În legătură cu scrisoarea numitei **Elena Covlescu,** din București, adresată revistei Flacăra și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : conducerea C.A.P. Popești Leordeni (unde E.C. a lucrat înainte de a-și lua transferul — **N.R.**), a luat măsuri și i-a acordat numitei drepturile totale ce i se cuveneau potrivit Decretelor 46 și 240/1982, în sumă totală de 6 965 lei plătită cu dispoziția de plată nr. 18,1985, de către respectiva cooperativă".

■ **Liviu Crețeanu din București, strada Dumbrăvița nr. 21,** ne roagă să înscrăm în cadrul paginii de față următoarea informație : nu de mult, în Craiova, pe stadionul municipal și în pauza unui meci de fotbal, s-a desfășurat „Testul Cooper" : în fața a circa 40 000 de spectatori, distanța de 2 000 metri a fost parcursă în 9 minute și 10 secunde de către N. Popcov de la Clubul „Voința", care a împlinit de curînd 37 ani. Nota bene : performerul este handicapat fizic ! Sînt tot mai numeroase cazurile — continuă L.C. — cînd oameni loviți de soartă, handicapați fizic, NU abandonează lupta pentru ameliorarea situației lor ci, dimpotrivă, cu voință și perseverență, își apără șansele în circuitul vieții, devenind adesea chiar performeri.

■ **Consiliul popular al municipiului Constanța :** „Referitor la scrisoarea **Luciei Nistor** din Constanța, strada Frigului nr. 11 — care sesizează că respectiva stradă a devenit impracticabilă transportului auto și pietonal — vă facem cunoscut : s-a constatat, în urma verificărilor, că cele sesizate corespund realității și s-a dispus ca, după darea în folosință, pînă la 30.09. a.c. a blocurilor PF 1 și PF 3, să se execute asfaltarea străzii și a trotuarelor".

■ „Mă numesc **Dorel Moluș** și locuiesc în cartierul sucevean „Cuza Vodă I", blocul 11, scara A, apartamentul 13 : prin anul 1983 s-au strîns niște bani de către doi tovarăși pentru a se construi o fîntînă în carcul de blocuri 11, 10, 9, 8, 4. S-a adus piatră, s-au adus și tuburi de beton, dar au trecut doi ani, iată, și fîntîna nu s-a mai construit, piatra a fost împrăștiată de copii iar tuburile s-au transformat în buncăre de gunoi, care infestează aerul. Am făcut diverse demersuri la asociația de locatari nr. 38 de aici, și mai departe, să se facă fîntîna, sau dacă nu să se ridice de aici tuburile de beton — nu ni s-a dat însă nici un răspuns"... Poate că se va găsi, acum, cineva, să o facă !

■ **Din partea A.R.C.O.M. — București :** „În urma scrisorii adresate redacției de către **Tudorița Georgescu din Craiova,** strada Brazda lui Novac, blocul F. 2, apartamentul 11, vă facem cunoscut : cu mandatul nr. 197 211 i s-a expediat suma de 14 776 lei reprezentînd costul biletului de avion pe ruta București — Tripoli — București, cererea fiind astfel rezolvată favorabil ; întîrzierea se datorește reorganizării unității noastre, în urma căreia și angajata care răspundea de soluționarea cererii în cauză a fost redistribuită la o altă unitate din cadrul M.C.I.".

■ „Am 21 de ani și este pentru prima oară cînd scriu unei publicații, o fac cu emoție, mărturisesc : în luna mai am suferit o operație pe cord deschis la spitalul Fundeni, clinica de chirurgie cardiovasculară condusă de prof. dr. doc. Pop D. Popa Ioan. Vreau ca pe această cale să mulțumesc echipei de eminenți chirurgi condusă de dr. Ion Socotescu, celorlalte cadre medicale care au pus atîta suflet în recuperarea și redarea unui om societății. De asemenea vreau să mulțumesc colegilor mei de la I.S.D.V.A. — Costești, Argeș care în frunte cu tov. director Gheorghe Pleșa și tov. inginer Constantin Constantinescu au fost alături de mine, donînd din singele lor, atît de necesar într-o astfel de operație ca cea la care am fost supus. Tuturor acestor OAMENI mîi de mulțumiri și întreaga mea recunoștință. **(Costel Burdușa, Costești, strada Pieții, blocul L 33 A, apartamenul 11, scara B — județul Argeș).**

■ **D.P.M.O.S. București — Oficiul forțe de muncă :**

Urmare scrisorii înregistrate la redacție, prin care numitul **Ionel Fieraru** din comuna Țigănești, județul Teleorman a solicitat sprijin în vederea încadrării sale la una din cooperativele de invalizi din municipiul București, vă facem cunoscut că în scopul soluționării cererii sale s-a discutat cu conducerea cooperativei „Munca" și, obținîndu-se acordul acesteia, I. F. a fost repartizat la data de 18 iulie a.c. pe post de confecționer cartonaje".

■ „Unul dintre cele mai bune romane istorice apărute la noi în ultimul timp este HOREA REX DACIE de I.D. Mușat, roman apărut la 200 ani de la răscoală (vol. I și II) și 200 ani de la supliciul conducătorului ei (vol. III) ; din păcate foarte puțini cititori au reușit să intre în posesia tuturor celor trei volume. De ce ? Pentru că vol. I a apărut la începutul anului 1984 și s-a epuizat rapid ; vol. II și III au apărut la sfîrșitul lui 1984 și, respectiv, începutul lui 1985, deci într-un termen relativ scurt ultimele două și tiraj mare. Fac parte dintre cei din a căror bibliotecă îi lipsește așadar volumul I : poate că printre cititorii acestor rînduri se află cineva care dispune de acest volum I și mi-l poate transmite în schimb de cărți, sau contra alte cărți. I-aș fi recunoscător". **(Vasile Neagu, microraion XI, strada T. Vladimirescu, bloc B 1, 28/B, scara B, apartamentul 26, Tîrgoviște, județul Dîmbovița — cod 0200).**

■ **Consiliul popular al sectorului 2 :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției, prin care **Sanda Munteanu** din București solicită deschiderea grădiniței din strada Viselor nr. 3 : deoarece numărul de locuri nu a fost completat la capacitatea respectivei grădinițe, prin dezafectarea unor alte grădinițe mai mici din zonă se va crea posibilitatea înscrierii la capacitatea necesară, astfel încît grădinița din strada Viselor nr. 3 se va deschide odată cu începerea noului an de învățămînt, în toamna acestui an".

■ „Deși a participat la mai multe expoziții de artă plastică, în grup sau personale — fapt consemnat prin elogioase cronici apărute în presă — profesorul-artist RADU ORAC, născut în Fălticeni, în vîrstă de 40 de ani și lucrînd la liceul de matematică-fizică „Costache Negruzzi" din Iași, este mai puțin cunoscut sub aspectul de constructor de viori. Mitul răspîndit de calitatea viorilor realizate de cei trei lutieri italieni ai școlii din Cremona — Amati, Gesu, Stradivarius — l-a făcut să se intereseze și să-i pasioneze construcția acestui instrument mic dar cu mari posibilități de interpretare. A ajuns să realizeze un număr de 20 de viori, după un model original bazat pe un desen alcătuit din racordări, și folosind lemn de molid pentru fața viorii, paltin pentru spate și git și „limbă" de păr. A făcut cercetări ani și ani de zile, iar presele necesare le-a confecționat din lemn valoros, parte din el procurat din demolările orașului. Ultimele creații de acest gen au întrunit sufragiile specialiștilor, aprecîndu-se că sînt de o valoare cu totul deosebită. V-a scris aceste rînduri **Gheorghe Mocanu, profesor de filozofie la liceul „N. Gane" din Fălticeni,** avînd 60 de ani și fiind entuziasmat de superbele construcții ale colegului meu mai tînăr.

■ **Direcția comercială a județului Prahova :** „În legătură cu scrisoarea tovarășei **Constanța Aligică, din Cîmpina** (N.R. — care ne relata un caz aproape incredibil de atitudine huliganică, anticomercială și antiumană mai ales a unor vînzătoare dintr-un magazin alimentar — nr. 3 — din Cîmpina), vă comunicăm : aspectele sesizate fiind reale, I.C.S. Mixtă Cîmpina a luat măsuri de sancționare împotriva celor vinovați, astfel : retrogradarea din funcție pe trei luni a AURELIEI HODOR și mutarea acesteia într-un alt loc de muncă ; mustrare împotriva ANEI CIUSA. Faptele au fost discutate în colectivul de oameni ai muncii din I.C.S. Cîmpina, care au avut o poziție critică față de comportarea celor două lucrătoare".

■ **Mariana Constantinescu** din București, strada Murguța nr. 6, blocul 9, scara C, ap. 33, sectorul 6 are un necaz : începînd din luna mai a.c., administrația blocului o obligă să plătească întreținere și pentru fiul ei, în vîrstă de 4 ani — care de fapt locuiește la bunica sa, în strada Vulturi 133 sectorul 3, unde este cuprins în cota de întreținere a respectivei locuințe ! — pentru faptul că acesta vine la ea, la mamă, de simbătă după amiază pînă duminică, cînd se întoarce la bunică. Administratorul blocului din strada Murguța îi argumentează că există o lege prin care se menționează că orice membru al familiei care locuiește mai mult de o zi într-un imobil, este obligat să plătească respectiva cotă de întreținere. Și ne întreabă dacă este adevărat acest lucru ? !

Faptul că un copil de patru ani este obligat să plătească întreținere în două locuri, ni se pare cel puțin absurd !...

■ **Tribunalul județean Neamț :** „Vă facem cunoscut că în urma scrisorii adresate de către **Toader I. Epure** din comuna Borca, satul Soci, județul Neamț, redacției — și, trimisă nouă spre rezolvare — executorul judecătoresc a încasat suma de 1 655 lei datorată acestuia de un concetățean ,urmînd ca T.I.E., să se prezinte la Judecătoria Piatra Neamț pentru a o ridica".

■ „În legătură cu scrisoarea mea din 17 iunie a.c. în care vă relatam despre cumpărarea unei mașini de spălat rufe „Automatic" în stare defectă și refuzul reprezentanței I.M. Cugir de a-i asigura repararea, vă aduc la cunoștință următoarele : Direcția comercială județeană Timiș a constituit o comisie — din care au făcut parte și reprezentantul magazinului în cauză și reprezentantul I. M. Cugir — care a verificat starea concretă a mașinii ; în consecință, Direcția comercială, cu nr. 1916/05 mi-a făcut cunoscut că mașina va fi schimbată, ceea ce s-a și făcut, într-adevăr, prin magazinul nr. 3. Totodată s-a luat măsura ca acum, în magazinele de specialitate din Timișoara, mașinile de spălat automate să se vîndă dezambalate, dînd posibilitatea cumpărătorului să-i verifice măcar aspectul. Cu cele mai călduroase mulțumiri — **Cornel Șumegh, Timișoara".**

■ **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca :**

„Urmare scrisorii adresate de un grup de cetățeni, privind starea străzii Tudor Vladimirescu, vă aducem la cunoștință : s-a dispus Administrației parcurilor și străzilor Cluj-Napoca, să întrețină și să niveleze strada în cauză, urmînd ca modernizarea acesteia să se execute în anul 1985, trimestrul III".

■ **Un GRUP de familii din comuna Valceeni, județul Vîlcea,** ne roagă să-i ajutăm — publicîndu-ie rîndurile scrise — în următoarea problemă : cei de la consiliul popular local au avut „bunătatea", după cîte înțelegem, să învoiască în islazul satului un cioban, localnic, care are o turmă de circa 500 oi ; acest islaz era păsunat, prin datină, de vitele oamenilor, și tot prin datină ciobanii mergeau sus la munte, vara. Acum stau pînă la 1 iunie, oamenilor nu le-a mai rămas ce să coseacă din fînețe — acum li s-a dat și islazul respectiv ! este vorba de islazul din punctul Dealul Mare-Frăsinet. O cireadă mare, de 100 capete, nu mai poate fi ținută acum — deși oamenii și-au achitat toate contractele cu statul, și au vitele învoite pe islazul respectiv. Pe care însă nu-l mai pot folosi ! **(scrisoarea este semnată de 69 de persoane).**

N.R. — admițînd varianta că nu ne aflăm în fața unei exerciții de proporții, rugăm organele în drept să analizeze cît mai urgent situația relatată mai sus.

■ **D.P.M.O.S. București — Oficiul forțe de muncă :** „Urmare scrisorii adresate redacției FLACĂRA, prin care **Cristina Micle** din București, strada Pitulici nr. 2 solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă facem cunoscut că la data de 18 iulie a.c. susnumita a fost repartizată pe post de muncitor necalificat la Întreprinderea grupurilor sociale și cantinelor — I.A.G.S.C.".

■ „În anul 1981 am descoperit la ELISOVA o statuie din piatră de calcar a cărei pază o anexez acestor rînduri. I-am spus — poate gîndindu-mă la „pietrele" lui Brîncuși — „Cap de dac". De atunci cercetez cu fascinație locul acela, pentru că este un loc al unei foste comune. Comuna Elisova a dispărut datorită ridicării apelor Dunării prin barajul Porțile de Fier. Din 1981 și pînă în prezent, am

găsit în zonă două statui și o mulțime de figurine al căror loc, firesc, cred că ar fi într-un muzeu. Tot aici am găsit o piatră de cîteva sute de kilograme, pe care se află o inscripție ce s-ar putea să fie tot atît de veche ca aceea de la Tartaria. Este vorba de niște linii și puncte fin încizate. Nefiind specialist, vă solicit publicarea acestor rînduri în scopul de a atrage atenția celor în drept în sensul verificării științifice a documentelor pe care le dețin" **(Petre Cîrstea, comuna Berzasca, județul Caraș-Severin).**

■ **Consiliul popular al sectorului 2 :** „Urmare scrisorii unui **GRUP de cetățeni** în care se arată că parcul din spatele policlinicii industriale „23 August" s-a transformat, din nou, într-o groapă de deversări publice, vă facem cunoscut că, întrucît cele sesizate se confirmă, conducerea Administrației domeniului public a sectorului 2 a luat măsuri de amenajare a acestui parc, lucrarea fiind în curs de finalizare".

■ „Sînt **Ion Titica din Ploiești, strada Aleea metalurgiștilor nr. 9, bloc 56 A, scara B, apartament 36.** Încă din luna iulie 1984 am făcut dosarul fetiței mele Nechifor Claudia Eliza, pentru un cămin-școală. Am primit aprobarea, adică internarea ei în căminul-școală de la Gura Ialomiței la data de 7. 10. 1984. Fetița mea a fost internată la 11. 10. 1984, iar de atunci și pînă în prezent școala nu a primit dosarul ei. M-am interesat în mai multe rînduri de situația dosarului și mi s-a spus să mai aștept. Bine, bine, aștept — dar pînă cînd ?! Dosarul a fost trimis de la Ploiești în data de 1. 01. 1984 cu nr. 20 893, el zăcînd și astăzi cine știe unde. Poate că prin publicarea acestor rînduri îl voi găsi — începe, peste puțin, un nou an școlar și fetița, fără acest dosar, nu mai e primită la școală.

■ **Consiliul popular al municipiului Tecuci :** „Referitor la scrisoarea **Claudiei Coteț,** din comuna Drăgănești, județul Galați, care solicita sprijin pentru încadrarea în cîmpul muncii : Claudia C. este absolventă a Liceului industrial nr. 1 Tecuci — secția electrotehnică — promoția 1984, fără a i se da repartiția în cîmpul muncii. În prezent, începînd cu data de 1 iulie a.c., aceasta lucrează ca muncitoare în calificarea pe care o are la I.U.G.C.C. Galați".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Ana Șelaru — Aninoasa (Gorj) s.a. : Aveți posibilitatea reconstituirii vechimii în muncă în situația în care îndepliniți cumulativ condițiile următoare : să dovediți că sînteți încadrată în muncă ; să prezentați un înscris oficial din care să rezulte că ați fost în raporturi de muncă cu unitatea în perioada respectivă ; să dovediți că nu se găsesc arhive din acea perioadă și motivul lipsei ; să prezentați cel puțin 2 martori care să atestе cu înscrisurile acestora că au lucrat în perioada și la același loc de muncă cu dv. ■ **Vasile Filip** — Pitești : Pentru categoriile de personal : ajutător, administrativ, muncitori, pază, îngrijire etc. din unitățile școlare, numirea, promovarea, transferarea, eliberarea sînt de competența organului de conducere colectivă al unității de învățămînt și a inspectoratului școlar județean ■ **Grup de mecanizatori** — I.A.S. Balaciu (Ialomița) : Mecanizatorii care au trecut în subordinea unităților agricole de stat și nu sînt membri cooperatori, primesc de la unitatea agricolă din care fac parte cîte un lot în folosință în suprafață de pînă la 0,10 ha. Dreptul de folosire a terenului încetează pe data desfacerii contractului de muncă al titularului ■ **Viorica Răducanu** — Căzănești (Ialomița). Fiind absolventă promoția 1984, sînteți obligată să efectuați stagiul în unitatea școlară unde ați fost repartizată ■ **Doina Stoian** — Darabani (Iași) : Alocația de stat pentru copii se poate acorda tatălui cu condiția să fie încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată într-o unitate socialistă de stat ■ **Dumitru Pîrvan** — Ponoarele (Mehedinți) : S-a procedat legal, pentru că obligația de a efectua paza obștească pe timpul nopții revine tuturor locuitorilor din localitățile în care se organizează paza (bărbați între 18—63 ani). Pot fi scutiți de această obligație cei inapți medical, militar, precum și cei care au motive bine întemeiate ■ **Maria Cristescu** — București : Dacă nu dovediți cel puțin 10 ani de căsătorie conf. cerințelor legale nu puteți beneficia de pensie de urmaș ■ **Maria Ioan** — București : Buletinul de identitate este un act netransmisibil și ca urmare nu poate fi folosit de către o altă persoană pentru restituirea sumelor de bani din contul curent personal al unui titular ■ **Maria Isfrate** — Țicleni : Dv., fiind plătită cu sume forfetare, nu aveți calitatea de persoană încadrată în sensul Codului Muncii, iar timpul lucrat și retribuit cu astfel de sume nu constituie vechime în muncă valabilă la pensie ■ **Aglaia Doagă** — Oituz (Bacău) : Alocația de stat pentru copii se acordă cu data de întîi a lunii următoare depunerii dosarului de alocație ■ **Ioan Căruț** — Daia Română (Alba) : În situația dv., avînd calitatea de membru cooperator în cadrul cooperației Unirea, la trecerea la S.G.C.L.-Sebeș, beneficiați de vechime neîntreruptă în muncă, dar nu și în aceeași unitate.

MARGA NEDELEA ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Ce fel de prieten al noului sînteți, tovarășe inginer?

Muncim, adică ne punem mintea la contribuție

— Tovarășe inginer Cristian Dumitru, sînteți director adjunct tehnic și de producție la cea mai mare fabrică de sticlărie din țară, a cărei abreviere e I.A.S.B. Ca să ne facem o imagine asupra capacității unității din Bulevardul Ion Șulea, spuneți-ne cît produce întreprinderea.

— I.A.S.B. este, și ea, una din ctitoriile Epocii Ceaușescu, primele ei puneri în funcțiune datînd din 1968. De atunci, fabrica s-a mărit și modernizat continuu, axată fiind pe sticlărie de ambalaj, flacoane, fiole, butelii etc, și de menaj, pahare, scrumiere, servicii de masă și așa mai departe. Ca să vă răspund la întrebare, încărcăm zilnic 27—30 de vagoane de produse fizice.

— Asta ar duce, după o socoteală simplă cam la un miliard de produse pe an! Și-acum, după ce vom fi încheiat „punerea în cadru", să intrăm în subiect: ce se întreprinde la I.A.S.B., concret, pentru promovarea noului?

— Credeți că e suficient dacă vă spun că numai pe primele 7 luni ale acestui an au intrat în fabricație de serie 75 de produse noi?

— Am notat, dar nu e suficient.

— Căutarea și afirmarea noului a fost și a rămas la I.A.S.B. o preocupare fundamentală. Aceasta nu e, ca să zicem așa, o lozincă, ci o realitate ușor de detectat, susținută între altele și de argumentul că, în prezent, ponderea produselor noi și reproiectate reprezintă 51,4 la sută din totalul marfă. Cu 1,4 la sută peste plan, asta în condițiile în care gradul de înnoire e organic limitat, sticlăria de ambalaj fiind tipizată. Alt exemplu: am asimilat anul acesta 205 modele noi, alte formate, alte decoruri etc, care urmează a fi prezentate la contractările din 1986.

— Clar. Ca să fie însă și mai clar, spuneți-ne ce înseamnă, în bani, cele 75 de produse noi?

— Valoarea lor? Peste 6 milioane și jumătate, rodul căutărilor și frămîntărilor întregului colectiv al întreprinderii, comuniști sau membri O.D.U.S. Noi n-am făcut altceva, fără falsă modestie, decît să aplicăm minunatul îndemn lansat de secretarul general al partidului, care ne-a indicat, cu luciditate și înțelepciune, să nu ne temem de nou, ci de stagnarea în gîndire. În acest cadru al unei puternice activități creatoare, un rol de seamă, de catalizator, l-a jucat și îl joacă zi de zi Comisia inginerilor și tehnicienilor din unitate, condusă de inginera Anica Oprea. Aflată sub egida F.D.U.S. și colaborînd strîns cu toate organizațiile Frontului, această comisie a devenit un redutabil avanpost al bătăliei pentru nou. Analizînd necesitățile tehnico-economice ale întreprinderii pe 1985, C.I.T. a întocmit un plan ferm de acțiune, încredințînd sarcini concrete fiecărui cadru tehnic cu pregătire superioară. Asta l-a stimulat pe oameni, fiecare dorind, nu-i așa?, să arate cît poate, înțelegînd că, făcînd pentru fabrică, face de fapt pentru el și pentru noi toți.

— Ne-ați putea oferi cîteva exemple?

— Cîte doriți! Inginerii Viorel Ionescu și Grigore Ion, ca să încep cu ei, au proiectat și condus realizarea unor mașini de mare randament pentru ambalaje din carton. Totul s-a executat prin autoutilare, ajungînd să fie refolosite o serie de ambalaje care înainte se aruncau. Alături de muncitorii specialiști Despina Ion și Marin Sîrbu, inginerul Gheorghe Stîngă a pus la punct un nou sistem, automatizat, robotizat, de transport interoperațional, care a înlocuit motostivuitoarele. E vorba, în esență, despre mai multe cărucioare pe linie îngustă, care preiau produsele de la benzi și le transportă la ambalajul final și, ulterior, la magazia de produse finite. Avantajele sînt grăitoare: reducerea forței de muncă, 9 oameni mai puțin, și reducerea consumului de carburanți cu 40 de tone pe an.

— Am înțeles. Care este situația, tovarășe director Dumitru, în ceea ce privește tehnologiile din planul de stat?

— Am avut două poziții, la extinderi, și le-am rezolvat. Am izbutit să producem sticlă de ambalaj cu greutate redusă pînă la minimum, făcînd ca o sticlă de bere, de pildă, care cîntărea 400 de grame masă de sticlă să cîntărească 365. Numai din economiile rezultate pe 1985, echivalente cu 6 500 de tone de materie primă, sîntem în măsură să producem 18 milioane de sticle de bere. Adăugînd că, în paralel, am realizat o economie relativă de 2 400 de tone combustibili convenționali. A doua temă privea utilizarea cioburilor din achiziții pentru fabricarea articolelor de ambalaj. N-am să intru în amănunte, am să spun doar atît: folosind pînă acum, în 1985, 13 500 de tone de cioburi, am economisit 17 200 de tone de materie primă.

— Cum? Elaborînd rețete noi?

— Și asta. Am înlocuit, ca să iau un exemplu, soda calcinată și fluorosilicatul de sodiu cu sare și, mai recent, carbonatul de calciu cu calcar filer. Ce e filerul? Un material secundar în industria cimentului, scos la vînzare cu 100 de lei tona.

— Carbonatul de calciu costînd cît?

— De aproape 4 ori mai mult. Mai exact, 388 de lei tona. Acordînd noului o atenție prioritară, închizînd toate robinetele risipei, am ajuns să cheltuim 689 de lei, din care 511 sînt cheltuieli materiale, la 1 000 de lei producție-marfă. Declar însă deschis că nu sîntem mulțumiți pe deplin, avînd convingerea că, ajutați de centrală, ca și de Institutul de cercetări cu profil, I.C.P.T.S.C.F., putem face mai mult. Avem, ca să zic așa, încă destule resurse. Nu toate utilajele noastre sînt ce-ar trebui să fie. Unele dintre ele, cuptoarele de topit în primul rînd, consumă încă exagerat. Numai aici, la cuptoare, mai putem reduce cu 8—10 la sută. Vă asigur că vom reduce. E treaba noastră, e una din sarcinile de bază rezultate din lucrările recentei Plenare comune a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și al Consiliului Superior al Dezvoltării Economice și Sociale, nu trebuie să așteptăm de la nimeni. E de datoria noastră, a fiecăruia dintre noi, să ne punem mintea la contribuție. Cine are, întîi și întîi, interes ca fabrica să meargă tot mai bine? Noi, cei care mîncăm pîine de pe urma ei!

— Aveți dreptate. O ultimă chestiune: există inventatori la I.A.S.B.?

— Firește, mișcarea de invenții și inovații aduce întreprinderii, și nu numai ei, importante beneficii. Numai aici, la I.A.S.B., economisim anual 1 000 de megawați prin aplicarea invenției inginerului Cornel Littera vizînd regulatoarele de debit la cerere atașate compresoarelor de tip „Reșița", dar ideea a fost preluată și în alte unități. O a doua invenție, aparținînd inginerilor Victor Mocanu și Mihai Cerchezu, micșorează consumul de sodă și înlocuiește feldspatul, aducînd economii în costuri de peste 1 milion de lei pe an. Toate aceste idei, altele, au în spate, firește, multă muncă, multe frămîntări, uneori chiar eșecuri de început, dar oamenii simt că e de datoria lor să lupte pentru nou, atitudinea lor fiind, dacă vreți, un mod concret de a fi părtași direcți la marea operă de construcție a României moderne, pe care o conduce, neobosit și vizionar, cel dintîi bărbat al neamului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Înaltelor chemări ale secretarului general al partidului ei le răspund prin fapte, prin sudoare și disciplină.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Un Pionier la 70 de ani

E într-o partidă de pertractări telefonice. Cu glasul cînd moale, moale și dulce, cînd trăznitor și imperativ, încearcă și reușește să obțină o livrare înainte de termen. O chimicală, ceva foarte important după care-i crapă buza. Îl privesc mirat-întrebător gîndindu-mă la instituția contractelor și îmi răspunde cu un zîmbet oltenesc de 34 de măsele lăsîndu-mă să cred ce vreau. Se numește Constantin Badea, e oltean sută la sută și directorul comercial al binecunoscutei și apreciatei întreprinderi bucureștene Pionierul. Am venit aici să verific și să exploatez reportericeste o informație interesantă, cînd portarul m-a siderat cu întrebarea: „care Badea?". Pînă să mă dumiresc a lansat „directorii noștrii se numesc amîndoi Constantin Badea, generalul este la Centrală iar comercialul în birou". Mărturisesc că nu mi s-a mai întîmplat să întîlnesc o asemenea potrivire de nume nici măcar la frați. Dar dacă așta e argumentul în plus al unității în sistemul de conducere a treburilor întreprinderii, cu atît mai bine. Așa am ajuns în fața acestui... negustor, cum îi place să se intituleze și care, sînt convins, cu zîmbetul său fascinant, a „semnat" multe contracte importante. Aflu că e director de 12 ani, de la 1 aprilie 1973 și mă [illegible] scena numirii de ziua păcălelilor. După cum merg treburile, nu s-a păcălit nimeni.

În primăvară, la Dallas, unde în afară de isprăvile familiei Ewing se petrec și lucruri serioase, două modele de pantofi de sport produși la Pionierul au participat la o expoziție-tîrg unde s-au bucurat de succes. Îmi furnizează amănunte în plus ing. Dorin Mihăilescu, șeful atelierului de creație, unul din autorii „minunilor" pe care le-a și prezentat, de altfel, în orașul texan. Sînt două produse exclusiv românești denumite ROSTAR și ROSPRINT care au făcut o serioasă concurență asilor în materie. Acum se produc în serie și se livrează în Anglia și Franța. Sînt curios să aflu ce fermecate încălțări or fi dacă au reușit să se impună în acerba competiție a producătorilor de material sportiv. Într-adevăr, sînt niște pantofi deosebit de frumoși, cu fețele în culori pastelate, cu tălpi flexibile și ergonomice, cu un „ceva" special în design și, mai ales, cu componente în totalitate indigene. Sînt la fel de frumoși ca toate cele 500 de modele pe care le producem anual, precizează directorul Badea, de fapt, în fiecare an alte 500, astfel încît nomenclatorul nostru se reînnoiește la 365 de zile. E un ritm pentru care adjectivul alert pare un eufemism, dar este un ritm fără de care nu s-ar putea face față necesităților exportului, exigențelor beneficiarilor străini care cumpără peste 80 la sută din cele mai bine de 5 milioane de perechi de încălțăminte realizate anual la Pionierul. Și cînd te gîndești, continuă interlocutorul, că în 1920 aici se făceau opinci [illegible] și ha nașamente, iar în 1940, în de „mir" realizări, cizmarii de la „Talpa" (așa se numea fabrica), coseau 500 de perechi de pantofi și cizme cu butoni („americane") pe zi. Azi, dacă ar fi să raportăm producția la numărul de muncitori, fiecăruia îi revin peste 1 800 de perechi pe an. În 1986 producția va crește substanțial odată cu intrarea în funcțiune a unei noi secții unde se vor confecționa 200 000 de perechi anual și care va avea asigurate spații de „lotizare" a mărfii pentru export, depozite de care este mare nevoie.

Am vizitat, pe fluxul de fabricație, secțiile acestei întreprinderi aflată pe strada Tăbăcarilor, în zona unde se găsește o altă unitate reprezentativă a pielăriei românești, Dîmbovița, și am văzut că a face o pereche de pantofi nu e o treabă deloc ușoară. În secțiile de croit, unde predomină mirosul inconfundabil al pieli proaspăt tăbăcite, foile uriașe sînt verificate centimetru cu centimetru sectorizate și croite conform compoziției fibroase, iar apoi repartizate pentru confecția anumitor zone ale pantofului. Nu se pot pune „poale" sau „șiturі" (expresii de specialitate) în zona de flexiune a labei piciorului ci doar la bombeu sau șaif. Îmi explică Nițu Dumitru, croitor în piele, fruntaș pe întreprindere. După croit, meserie de mare finețe și precizie, fețele trec la cusătorie, unde se aplică cătușeala și alte componente. Aici forța de muncă este predominant feminină, muncitoare ca Petre Ioana și Soare Alexandrina fiind considerate maeștre ale lucrului la rapidele mașini cu ace de oțel ce zboară pe fața netedă a pielii. Sînt apoi o mulțime de alte operațiuni, fiecare la rîndul ei de maximă importanță — tras pe calapod, injectat cu ciment special, șlefuit, tălpuit, finisat imperecheat — astfel că p[illegible] să ajungă în vitrinele cumpărătorului o pereche de ROSTAR sau ROSURINT, TONGA sau CENTURY trec prin zeci de mîini de o egală pricepere și exigență. Consecința? Nu există calitatea a 2-a, nu există refuzuri din partea beneficiarilor de peste hotare, iar cooperarea cu firme prestigioase din Franța, R.F.G. și Anglia se desfășoară, de la un an la altul, la cote cantitative mereu mai înalte.

Aceasta este întreprinderea Pionierul, care va aniversa, în 1987, 70 de ani de activitate în domeniul pielăriei și încălțămintei, o activitate în cadrul căreia 3 000 de muncitori și muncitoare realizează adevărate bijuterii. E oare cineva care să nu aprecieze un pantof frumos și comod, mai ales dacă vreodată a murmurat „urări de sănătate" la adresa [illegible] cunui producător a cărui marfă i-a torturat picioarele?

Și numai dacă ținem seama că 5 la sută din achizițiile unui mare importator de încălțăminte — S.U.A. — poartă marca „Made în Romania", aflăm că multă lume în lumea asta mare e mulțumită de pantofii românești.

IOAN ROȘCA ■

Forme noi de viață și cultură

Repere vîlcene

Îmi place să revăd plaiurile, dealurile și munții județului Vîlcea, deoarece, întotdeauna, mi se pare că natura s-a zămislit aici tocmai pentru a da oamenilor bucurie, sătătate, calm și dragoste de viață.

Sînt dornic să revăd, mereu, aceste locuri de veche așezare, ctitorii ale figurilor de legendă din istoria neamului nostru; Cozia, Cetățuia, Govora, Bistrița, Arnota, Frîncești, Horezu, Stănești și altele poartă și astăzi florul tainic de iubire a gliei strămoșești, lăsat aici de Mircea cel Bătrîn, Radu de la Afumați, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu și Stroe Buzescu.

Mă uimește cît de organică este legătura dintre arta veche a meșterilor anonimi, cu artizanatul **real**, ori cu arhitectura așezărilor vîlcene ale timpului nostru; parcă niște fire invizibile fac legătura între făuritorii vechilor picturi de la Cozia (s-au mai găsit și ieri-alaltăieri fresce necunoscute, acoperite și bine conservate de fumul luminărilor, care — prin grija specialiștilor — ies astăzi la iveală, redescoperindu-și splendorile) și mîinile harnice, inegalabile, ale marelui artist olar **Victor Vișoreanu** din Horezu, ori între iconografia de pe aici și pastelul portului popular; iar casele, noile construcții edilitare poartă aceeași pecete a artei vechi, îmbogățită cu paleta contemporanității, continuatoare firească a tradiției.

Salut munca plină de străduință, pe tărîmul **culturii**, a miilor de artiști **amatori** de prin aceste locuri care nu dețin nici o instituție profesionistă, muzicală, teatrală ori coregrafică. Sînt de notorietate publică — și ne facem o datorie de conștiință să le reamintim — foarte numeroasele premii și distincții acordate județului Vîlcea — de-a lungul celor cinci ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", dar mai cu seamă în ultima etapă, finală, care abia s-a încheiat. Progresele culturale și în special muzicale, trebuie spus răspicat, se datoresc, fără doar și poate, acestui festival care aici, ca și în alte locuri, și-a atins țelul pentru care el a fost inițiat: atragerea spre cultură și dezvoltarea inițiativelor culturale, inteligenței și inventivității, pe plan **local**, în corespondență directă, desigur, cu cel **național**. Exemplificînd, voi arăta că vîlcenii n-au atins niciînd **valoarea** cu adevărat **profesionistă** — în înțelesul slujirii artei, așa cum se cuvine — ca acum, prin atîtea și atîtea formații diverse: Corul mixt al Sindicatului învățămînt — Vîlcea, Corul mixt al Căminului cultural din Băicești, Corul de cameră „Eufonia" al Consiliului popular județean, Orchestra de cameră „Concertino" a Casei municipale de cultură Vîlcea, spațiul neîngăduindu-mi a mai continua înșirarea a încă zece mari colective muzicale, revelînd o interpretare ieșită din comun. Aici trebuie să amintesc însă și numele cîtorva specialiști de înaltă clasă, care s-au pus, hotărît, pe treabă, în slujba artei de pe aceste meleaguri: artistul emerit, dirijorul **Mircea Cristescu**, dirijorii de cor **Alexandru Raou** și **Mihai Ștefănescu**.

Sînt pe deplin mulțumit că aici, ca și în alte părți, au luat ființă, prin „Societatea prietenii muzicii și ai teatrului" din Rîmnicu Vîlcea, **Cursurile muzicale de vară**, ajunse în acest an la cea de-a zecea ediție. Într-o atmosferă de vacanță activă, acestea sînt deschise instrumeniștilor de orice vîrstă (pian, vioară, violă, violoncel) urmărindu-se, printr-o tematică judicioasă, dezvoltarea armonioasă a personalității artistice, stimulîndu-se preocupările stilistice și aspirațiile rezonabile către înțelegerea și interpretarea marilor valori, de la Bach, Beethoven, Schubert, Brahms, Ceaikovschi, la Enescu, Jora și pînă la cei mai tineri și valoroși reprezentanți ai creației românești toate aceste învățăminte fiind asigurate prin experiența unor profesori eruditi ca maeștrii **George Manoliu, Serafim Antropov, George Halmoș, Radu Negreanu** și a altor cadre universitare de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București.

Cunosc bucuria vîlcenilor și a A.T.M.-ului de a fi organizat acel unicat care se numește „Festivalul tinerelor talente". Cîte mari valori interpretative, autentice speranțe împlinite — în frunte cu pianistul **Vinicius Moroianu** —, n-au cunoscut întîia mare afirmare la Rîmnicu Vîlcea, în fața celor mai severi și avizați critici ai noștri? Cîte eforturi n-a făcut Comitetul județean de cultură și educație socialistă, în frunte cu președintele său, **Ilie Bădițescu**, ori, la fel, cîtă pricepere și perseverență a pus criticul **Alfred Hoffman**, reprezentantul avizat al A.T.M., pentru ca acest Festival să existe în fiecare an?

Îmi place să revăd „Sinaia Vîlcii" — cum pe drept denumise **Nicolae Iorga**, Călimănești-ul să ascult în celălalt mare festival interjudețean „Cîntecele Oltului", freamătul pădurilor și susurul apei la Olănești, Govora, Drăgășani, Horezu, Băilești și, bineînțeles, Rîmnicu Vîlcea; mă bucur să văd aici — aproape sub ochii mei — noile forme moderne ale vieții, deci și ale conștiinței socialiste.

CLAUDIU NEGULESCU ■

De ce tragem de timp

Inginerul **IULIAN BARBU** (șef de colectiv la Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare) se numără, alături de A. Pricăjan și P. Dănescu, printre specialiștii cei mai apreciați și cu cele mai vechi state de serviciu în domeniul valorificării apelor minerale. Acesta e, de altfel, principalul motiv pentru care dezbaterea noastră, inițiată în rîndul unor specialiști de recunoscută valoare, nu putea să nu-l aibă în vedere și pe ing. I. Barbu. În același timp, se simțea nevoia intervenției unui specialist în probleme de foraj, de aflare și exploatare de noi resurse, fapt pentru care discuția noastră a pornit chiar din acest punct.

— În ce ar consta specificul forajelor pentru depistarea și, apoi, scoaterea la suprafață a rezervelor de ape minerale ?

— Fără nici un fel de exagerare, e o treabă grea, un fel de chirurgie de finețe a pămîntului, necesitînd o echipare deosebită și oferind, atunci cînd te aștepți mai puțin, cele mai felurite surprize. Mi-aduc aminte, la Singeorz-Băi, cînd am forat prima dată am dat de apă, apoi apa a dispărut pentru a reveni ceva mai tîrziu. Cînd lucrezi cu apa minerală nu poți fora și, apoi, pleca liniștit acasă. Munca de cercetare continuă pînă cînd ai siguranța deplină a lucrului bine făcut.

— Știți și dumneavoastră foarte bine, multă apă minerală curge, în chiar clipa cînd stăm de vorbă, în nenumărate locuri din țară, fără a fi băgată în seamă...

— Așa este, din păcate. Și spun din păcate pentru că pămîntul ne-o oferă gratuit și consider că este o problemă de bun simț elementar să o punem în valoare atîta timp cît o avem. Dar realitatea aceasta e — sondele curg, curg, curg, și curg în sanț ! Asta cu atît mai mult cu cît noi, cei care luăm pămîntul la întrebări pentru a da de ape, am tot progresat în ultima vreme, ajungînd să folosim la sondele noastre echipamente speciale, cimenturi speciale, am introdus țevărie de PVC și chiar de inox (la Covasna și Palas), ne-am pus problema valorificării dioxidului de carbon din zăcăminte, gaz care se pierde adesea inutil, dar... atîta timp cît — așa cum s-a subliniat și în alte rînduri de către cei care și-au expus punctele de vedere în paginile revistei „Flacăra" — apa minerală este considerată încă, și chiar de cei în grija cărora se află, o simplă cenușăreasă, va mai fi destul de așteptat pînă cînd ca o să poată atinge stadiul de valorificare la care ne gîndim noi. Trebuie întîi de toate schimbată această optică.

— Practic, ce vă nemulțumește în momentul de față ?

— Modul în care este tratată, de către centrala de resort a apelor minerale, munca noastră, a geologilor. De ce tragem de timp ? De ce, atunci cînd noi evidențiem un zăcămînt, cînd rezerva de apă este omologată de către Comisia națională de rezerve, dosarul respectiv intră în vreun raft sau în vreun birou și nu mai lese de-acolo cu anii ? Atunci cînd o lume întreagă — și noi odată cu ea — luptă pentru găsirea de noi rezerve, de substanțe naturale utile, să ajungem să nu ne intereseze ce se descoperă în subsolul țării ?

— Exemple !

— Vă pot oferi nenumărate. Să începem cu zăcămîntul de la Tîrgu Secuiesc, pe care l-am studiat cîțiva ani buni. Pe parcursul cercetărilor noastre, prin '80, se punea și problema unor zăcăminte de cărbune în acea zonă, fapt pentru care Ministerul Geologiei ne-a cerut ca, în paralel cu munca de depistare a zăcămîntului de apă minerală, să facem și investigații legate de cărbune, pentru că tot eram în zonă și nu era cazul să fie trimisă o altă echipă. Acceptînd, am supărat, se pare, centrala apelor minerale, care nu încetează a ne șicana din acel moment, mergînd pînă la a nu aviza studiul făcut de noi. Acest studiu — „Documentație cu calculul rezervelor de ape subterane minerale și CO_2 din bazinul Tîrgu Secuiesc, județul Covasna" — a fost trimis de noi la Ministerul Geologiei care, cu privire la el, ne-a comunicat că „acesta are un conținut corespunzător Normelor metodologice privind determinarea, clasificarea, confirmarea și evidența rezervelor de ape subterane de adîncime. Conform prevederilor acestor norme pentru omologarea de ape subterane naturale minerale și CO_2 mofetic, este necesar ca documentația să fie însușită și trimisă spre omologare de beneficiar, respectiv Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, care va prezenta și „posibilitățile" de valorificare a rezervelor. Cu toate acestea, nici pînă acum zăcămîntul nu a fost băgat în seamă, deși noi estimam că, într-o primă fază, se putea exploata o cantitate de 376 metri cubi de apă și 280 metri cubi de CO_2 pe zi, mai rămînînd încă peste 500 mc de apă pe zi ce puteau fi exploatați ulterior. Acesta a fost și este finalul unei cercetări începute încă de prin 1976 ! Și, rețineți, e vorba de o apă bună, de tip Biborteni ! Este cam aceeași poveste ca în cazul Bilborului, ba chiar încă mai complicată. Indiferent, zic eu, de disputele dintre C.B.S.A.A.P și I.S.P.I.F., zăcămîntul era primul care trebuia avut în vedere, centralei revenindu-i sarcina să treacă de mult la valorificarea lui. Mai doriți și alte exemple ?

— Dacă mai sînt...

— Cu nemiluita. Iată, făceam studii la Poiana Vinului, studii hidrochimice pentru a testa calitățile apei scoase dintr-o sondă. Dar reprezentantul centralei sistează cercetările și spune că se poate proceda prin similitudine cu apa izvoarelor din zonă. Dar, așa cum ne așteptam, de altfel, la comisia de confirmare a rezervelor, în absența studiului hidrochimic, zăcămîntul n-a fost confirmat ! Acum — alți bani, altă distracție ! Sau la Tușnad... Am făcut două foraje, încă din '83, dar numai acum o lună a fost trimisă documentația pentru confirmarea zăcămîntului ! Mai mult, geologul centralei n-a fost prezent la recepția pompării, fapt pentru care s-a însușit studiul — pe care Comisia națională de rezerve l-a confirmat —, dar a refuzat și refuză să recepționeze sondele. Cui folosesc aceste situații ? Apelor minerale — în nici un caz !

— Care este, în fond, punctul cel mai nevralgic al acestui domeniu ?

— Vă spun dintr-o experiență de peste 30 de ani, cu toată sinceritatea și responsabilitatea : administrarea lor defectuoasă, neglijentă. Cred că am face mult bine acestor ape dacă le-am da spre valorificare industriei mici, județene, unde s-ar bucura, sînt convins, de mult mai multă atenție. Altfel... Dar să vă mai ofer o mostră de comoditate și incompetență. La Boholt, în județul Hunedoara, o sondă funcționa, iar la alta încă cercetam. Am făcut recepția — la care n-a participat (iar !) nimeni de la Centrala berii — în prezența specialiștilor și forurilor locale și am închis-o apoi, pentru conservare. Centrala a refuzat să-și însușească documentația noastră, solicitînd redeschiderea sondei, ceea ce ar fi distrus echilibrul celeilalte sonde, care producea... Sau în legătură cu un zăcămînt de la Tămășel, după obținerea avizului Ministerului Geologiei privind oportunitatea cercetării, centrala mai așteaptă doi ani pînă să dispună începerea finanțării ! Aceeași tragere de timp de care vorbeam mai înainte. Vă spun din toată inima că aceste lucruri mă dor, ca om care am muncit mult pentru apele acestea minerale, pe care le văd curgînd pe apa sîmbetei. Statul investește mulți bani în cercetarea geologică, zeci de milioane pe an

S.O.S. apele minerale

numai în domeniul apelor, iar noi am ajuns ca, la acest moment, să nu mai știm bine nici ce rezerve avem, rezervele confirmate stînd fără a fi exploatate, altele nefiind confirmate etc. Nu te doare sufletul să vezi cum la Covasna, unde avem un zăcămînt dintre cele mai complexe, unde s-au făcut studii serioase și de durată, bioxidul de carbon e nevalorificat, ca și apa clorosodică sau cea și sondele ajunse în pană ? Rentabilizare ? Acum mai bine de zece ani am dus în Siria cîteva sticle de apă minerală, care a primit laude cu toptanul !

Prezenți la discuția noastră, alți doi specialiști de la I.S.P.I.F. au formulat o serie întreagă de propuneri, dintre care supunem atenției celor interesați de mai bunul mers al apelor minerale numai două :

● **Ing. G. Mudura, director tehnic al I.S.P.I.F.** — „Trebuie luate măsuri ferme pentru a se evita aminarea, sine die, a recepțiilor, pentru a se ajunge la o colaborare cît mai fructuoasă între institutul nostru și Centrala berii. Din nefericire, de mai bine de un an (!) încerc să perfectez o întrevedere cu directorul tehnic de acolo, dar mi-a fost imposibil, fiind în permanență aminat ! Dacă e să punem umărul, noi sîntem dispuși s-o facem neîntîrziat, cu toate forțele de care dispunem !"

● **Ing. Anton Papaianopol, inginer-șef** — „Două probleme cred că trebuie să ne rețină atenția. Una dintre ele e aceea a administrării apelor minerale, care interesează mult mai mult județele deținătoare de asemenea ape decît centrala. Iată, colaborăm perfect cu județul Bistrița Năsăud, cu care realizăm un proiect geologic la Ilva Mică, fără nici un fel de probleme de aminări sau de punere a beților în roate. Apoi, cred că ar fi necesară o reglementare legală privind termenul de valorificare, de la data confirmării rezervelor. Nu s-ar mai ajunge în situația ca un zăcămînt confirmat să-și aștepte ani și ani exploatarea, el putînd suferi, în timp, imprevizibile degradări, care ar implica o nouă cercetare, deci alți bani".

Și, în final, o întrebare a inginerului Iulian Barbu, căreia îi vom căuta răspunsuri începînd chiar din această pagină : **„Ce se întîmplă cu toate studiile efectuate din 1977 încoace ? Într-unul din aceste studii, la care am participat și eu, se dovedea că se poate ajunge, încă în acest an, la o producție de 800 milioane de litri de apă minerală îmbuteliată anual. De ce nu se valorifică aceste studii ? Dar zăcămintele omologate ?"**

Acestor probleme, ca și altora care au reieșit din dezbaterea noastră cu specialiștii, vom încerca să le aflăm rezolvări în numerele viitoare ale revistei.

Redeschideți un dosar !

Atunci cînd, în septembrie 1977, la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală era finalizat un volum conținînd **„Studii și cercetări privind posibilitățile de perfecționare a tehnologiei de îmbuteliere și transport a apelor minerale ce se îmbuteliază, în vederea păstrării nealterate a zăcămintelor și a calităților naturale ale acestora"**, colectivul complex care muncise la această lucrare (condus de directorul Institutului din acea vreme, **prof. dr. doc. Traian Dinculescu**) considera că s-a făcut un mare pas, la nivelul cercetării, pentru introducerea, și în domeniul apelor minerale, a progresului tehnic, a noului, în vederea sporirii eficienței economice, a recuperării unor substanțe utile care se iroseau în procesul de îmbuteliere și transport. Studiile au fost trimise tuturor forurilor interesate și s-au așteptat cu interes primele ecouri, primele semne că se va trece la concretizarea ideilor cuprinse în acele studii, semne sosite cu întîrziere, dar nu dintr-acelea, au semnalat.

În prefața volumului de studii scrisă de savantul Traian Dinculescu — se arăta că, la nivelul anului 1977, cele 25 de stații existente în țară îmbuteliau anual aproape 350 mii de metri cubi de apă minerală anual. Urmîndu-se indicațiile cuprinse în studiile ce compuneau volumul, s-ar fi putut ajunge (după numai un an și numai în 10 dintre stațiile reprezentative) la o producție de circa 540 mii metri cubi de apă îmbuteliată, plusul fiind estimat la aproape un sfert de miliard de lei. Tot în această introducere-sinteză se arăta că pierderile de dioxid de carbon s-au ridicat (repetăm, numai în cele 10 mari stații luate în calcul) la peste patru milioane kg într-un singur an, asta însemnînd circa 27 milioane lei. În fine, apa irosită din zăcămintele exploatate ar fi costat, la nivelul aceluiași an 1977, vreo două miliarde și jumătate de lei.

Să recunoaștem, aceste cifre spun mult și, firește, e tentant să vezi că risipei i se pot găsi remedii rapide și eficiente. Aceste remedii se referă, în primul rînd, la **exploatarea rațională a zăcămintelor.** Ideea adusă în discuție de colectivul de specialiști era aceea a utilizării de electropompe centrifuge submersibile, care să poată fi pornite și oprite automat, la două niveluri de adîncime. Acest lucru ar fi ajutat foarte mult zăcămîntul, dar ar fi dus și la controlarea lui. Altfel, prin erupția liberă — doar aparent mai economică — se irosește mult CO_2 și scade, încetul cu încetul, energia de zăcămînt. Pe lîngă asta, nefolosirea dioxidului de carbon la erupția nativă ar fi dus și la dizolvarea acestui gaz în apă (economisind astfel un întreg proces de reîmpregnare), ca și la extragerea numai acelei cantități de apă necesare la un moment dat. Studiul mai prevedea și măsurători permanente la cele mai importante zăcăminte, care să ofere date despre starea acestora, ca și lucrări de prospecțiuni axate pe localități (cum ar fi Bilbor) în care, din analize, se presupune că se găsesc ape minerale care pot fi îmbuteliate direct, fără tratamente industriale (deferizare, impregnare etc.).

(Soluția a fost, cu timul, adoptată la zăcămintele cercetate în ultima vreme — Bilbor și Toșorog, de pildă —, dar care nu sînt încă exploatate !).

La fel s-a întîmplat și cu **deferizarea apelor** realizată în unele locuri — așa cum am mai arătat în paginile noastre — prin sisteme deschise, care, în afară de faptul că nu sînt tocmai igienice, mai conduc și la pierderea inutilă a unei mari cantități de dioxid de carbon. Acum s-au găsit modalități de recuperare a CO_2 dar încă nu se ia în calcul soluția răcirii apei înainte de impregnare (pînă la 4—6 grade), atunci cînd aceasta poate avea circa 2,8 grame de dioxid de carbon la presiunea atmosferică, integrîndu-se, astfel în prevederile stasului.

O altă idee interesantă este aceea a **reconsiderării actualului stas privind apele minerale,** stas ce impune o mare cantitate de dioxid de carbon în apă, pentru a o acidula suplimentar. Colectivul de cercetători — chimiști, biologi etc. — opinează că apele minerale diferă mult între ele și s-a constatat, din studii, că atît deficitul, cît și excesul de CO_2 pot modifica echilibrul fizico-chimic și proprietățile terapeutice ale apelor minerale naturale. Deci, să se păstreze apa în starea în care a fost extrasă, fără a se interveni — decît în cazuri extreme — cu reîmpregnarea, conservîndu-se, astfel, nealterată calitatea fiecărei ape în parte.

Credem că ar fi cum nu se poate mai profitabil ca numeroasele unități, centrale și ministere care dețin dosarul cu studiile amintite să-i răsfoiască puțin, avînd de cîștigat o serie întreagă de idei cum au fost și cele deja valorificate pînă acum. Ca să nu mai vorbim de încă alte și alte studii, de dată mult mai recentă, care — se pling specialiștii care le-au realizat — zac prin dulapuri, neluate în seamă. Timpul nu este trecut. Pentru că o întîrziere înseamnă infinit mai puțin decît o renunțare.

Am fost sesizați de numeroși cititori (și consemnăm cu bucurie acest lucru) că, și în urma repetatelor apeluri ale revistei noastre, în multe locuri din țară — și îndeosebi în Capitală — se găsește, în cantități evident sporite față de verile trecute, apă minerală. Acest lucru spune multe (și bune) despre receptivitatea cu care au fost primite observațiile formulate de noi, dar, în același timp, dovedește și oportunitatea creerii — la București — a unei **stații pilot experimentale de îmbuteliere a apelor minerale,** pe care am avut prilejul să o vedem de curînd.

Stația București — Colentina vine să materializeze o seamă de frumoase intenții legate de tot mai buna aprovizionare cu apă minerală a orașelor mari, dovedind, la nivelul Capitalei, o mare eficiență. Deși de dimensiuni încă reduse — se îmbuteliază aici doar 250 000 litri pe lună — această stație este o dovadă limpede că s-ar putea face încă multe lucruri în domeniul apelor minerale, dacă ar exista pretutindeni mai mult interes. Șeful secției Colentina, Mihai Vasilache, se arăta mulțumit, în primul rînd, de calitatea liniei de îmbuteliere, realizată la „Tehnofrig" Cluj-Napoca, linie care dă un randament bun și nu dă bătăi de cap în legătură cu reparațiile, în afara reviziilor curente. Este, însă, la fel de adevărat că stația dispune și de un maistru și de un mecanic de întreținere care, în condițiile muncii într-un singur schimb de opt ore, reușesc să asigure buna funcționare a agregatului.

Apa s-a adus inițial de la Tușnad (în prezent se colaborează cu Sîncrăienii), în cisterne auto care nu transportă decît apă, cisterne cu o capacitate de 15—17 000 litri la un transport. Dioxidul de carbon vine de la Tușnad, fiind la rîndul natural, iar impregnarea apei se realizează la stația de îmbuteliere. Din cisternele auto — apa trece în cisterne metalice-tampon, unde e depozitată scurtă vreme, intrînd, după maximum două zile, la îmbuteliere.

Încă un semn bun

O grijă aparte este purtată igienizării — atît a autocisternelor, cît și a bazinelor stației. Nici o cisternă nu se întoarce la Sîncrăieni fără a fi fost igienizată la București, așa cum, periodic, bazinele sînt evacuate și curățate. De calitatea impregnării și de cea a igienizării se ocupă o specialistă în biologie, care studiază continuu probe de apă, atît la intrarea acesteia în stație, cît și pe parcursul fluxului tehnologic.

Singurele probleme care mai există sînt cele legate de ambalajele de sticlă, recuperarea lor din rețea făcîndu-se cu dificultate, căci lucrătorii din comerț se arată mult mai interesați de reintroducerea în circuit a ambalajelor de bere sau băuturi alcoolice decît a celor de apă minerală. În ceea ce privește recepția sticlelor noi, care vin direct din fabrici, ea se efectuează avîndu-se în vedere rezistența acestora la șocuri termice și mecanice, măsurîndu-se, prin sondaj, grosimea pereților și a fundului sticlei, operații uitate în multe stații de îmbuteliere din țară. Poate că, în acest moment, spațiile de depozitare sînt încă insuficiente, dar atunci cînd stația va înceta să mai fie pur experimentală și va trece la producția mare, lucrurile se pot îndrepta cu ușurință. Să mai notăm sprijinul substanțial pe care stația-pilot bucureșteană îl primește din partea Centralei berii, spirtului, amidonului și apelor minerale, ajutor constînd mai ales în folosirea box-paleților, ci numai a navetelor, în marea lor majoritate din material plastic.

Este, fără îndoială, încă un semn bun această stație care, alături de aceea de la Constanța (pe care am prezentat-o în pagina trecută), înseamnă un pas înainte pe drumul valorificării superioare a apelor minerale, denotînd un plus de interes, pe care această mare bogăție naturală îl merită cu prisosință.

Pagină realizată de DAN MUCENIC

SAH cu Margareta Mureșan

Pregătiri febrile

Încercații participanți ai celor două „variante" ale meciului pentru titlul mondial de șah, Anatoli Karpov și Garri Kasparov, se pregătesc în vederea susținerii meciului decisiv programat pentru luna septembrie. Primul care s-a aruncat într-o luptă de verificare a fost ambițiosul G. Kasparov, ce devenea învingător cu scorul de 4,5:1,5 în urma realizării următoarelor rezultate : 0—1 (prima rundă Kasparov a avut negrele) 1—0, remiză, 1—0, remiză, remiză, în meciuri cu marele maestru vest-german Robert Hübner. Cele șase partide ale meciului se remarcă printr-o valoare tehnică excepțională. G. Kasparov a abordat cu multă pricepere și inventivitate noi variante. Meciul a fost organizat de cunoscuta revistă „Spiegel". La conferința de presă G. Kasparov a făcut ample declarații privind culisele, capriciile, stările de tensiune excepțională și deznodământul „meciului-maraton". Destăinuirile tînărului mare maestru de super clasă din Baku sînt adesea surprinzătoare prin sinceritatea cu care dezvăluie „tainele" suspendării meciului de la Moscova. Aduce acuzații Federației internaționale care a favorizat un campion mondial epuizat, președintelui FIDE, FL. Campomanes și campionului mondial. Folosește expresia Karpomanes pentru a denumi sprijinul dat campionului mondial de președinte.

După meciul de verificare de la Hamburg, șalangerul la titlul mondial a susținut simultane demonstrative. Un interesant dialog s-a înfiripat cu genialul șahist referitor la valoarea reală a forței de joc a „mașinilor de jucat șah", pe care le-a testat într-un simultan unde, nici măcar una dintre computere nu a reușit să smulgă o jumătate de punct. Marele maestru sovietic a făcut aprecieri asupra modului de gîndire matematică a „mașinilor" și a concluzionat că viitorul competițional al șahului aparține omului și nu „mașinii de jucat șah".

Direct de la Hamburg G. Kasparov a plecat la Belgrad, unde perfectase un meci cu puternicul mare maestru Ulf Andersson. Ca și la meciul cu R. Hübner, G. Kasparov a venit însoțit de secundanți și analizatori, de unul singur. Meciul s-a organizat prin strădania clubului „Partizan" Beograd, club la care joacă două personalități strălucitoare ale șahului iugoslav și mondial : Milunka Lazarevici și Svetozar Gligorici. Întrecerea a fost foarte grea, U. Andersson fiind cunoscut drept un jucător foarte tenace ce pierde foarte rar. S-au jucat din nou 6 partide și în prima confruntare G. Kasparov a avut albele. Rezultatele înregistrate sînt următoarele : remiză, remiză, 1—0, remiză, 1—0, remiză; scor final 4—2 pentru G. Kasparov. Și cu această ocazie G. Kasparov a răspuns în cadrul unei conferințe de presă la numeroase întrebări. În ziarul iugoslav „Sport" s-au publicat cuvintele șalangerului, inclusiv criticile vehemente aduse arbitrului principal al „meciului-maraton", S. Gligorici. Reputatul mare maestru iugoslav, S.G. a răspuns acuzațiilor aduse, dar G.K. a dat noi dovezi ale atitudinii părtinitoare ale lui S.G. în momentul în care s-a luat decizia suspendării meciului.

Campionul mondial, Anatoli Karpov, după o lungă perioadă de refacere, a concurat în meciul-turneu de la Amsterdam. S-au susținut cinci runde turneu și A. Karpov a obținut cel mai bun punctaveraj : 7 din 10 posibile (adică 4+4), surclasîndu-i la o jumătate de punct doar pe Jan Timman, cîștigătorul turneului interzonal de la Taxco. În continuarea clasamentului figurează 3. Nunn (Anglia) 5,5 (+1) p., 4. Miles (Anglia) 4,5 (—1) p., 5. Martinovici (Iugoslavia) 3,5 (—3) p., 6. Neto (Brazilia) 3 (—4) p. Campionul mondial a jucat sigur, preluînd conducerea rapid.

În luna august la Graz (Austria) are loc Congresul FIDE, în lucrările sale stabilindu-se data, locul și condițiile desfășurării meciului pentru titlu. Președintele FIDE are de ales între Marsilia, Londra și Moscova. G.K. nu mai dorește să joace la Moscova unde A. Karpov are avantajul celor mai mulți susținători. G.K. preferă Leningradul. G.K. este împotrivă ca arbitrul propus deja de FIDE să fie tot S. Gligorici. Discuțiile sînt furtunoase. Se anunță o luptă și mai aprigă decît în trecutul meci. Cît va dura ? După cum se știe învinsul ar trebui deja să se cunoască în luna octombrie pentru a fi prezent la startul turneului candidaților de la Montpellier.

MARGARETA MUREȘAN

Mitică Marcu — golgeter?

Calculele care s-au făcut — chiar pozitive — pe seama anilor unor fotbaliști mai vîrstnici sînt puțin forțate. Printre rînduri se simte o nuanță de toleranță. Longevitatea fotbalistică parcă ar fi privită ca o curiozitate ! Modestia, cumpătarea, fidelitatea față de echipă, viața sportivă și mai ales valoarea au format întotdeauna jucători longevivi. Exemplele clasice sînt știute. Îngăduiți-mi să „developez" un cadru mai puțin cunoscut, dar care poate mai alină un pic necazurile alexandrenilor după acest final de sezon nefast. Cei de prin partea locului știu că la Alexandria (centru fotbalistic despre care s-a scris prea puțin) Ilie „Bizon", Nicu „Turcu" (cine le mai știe numele ? sub aceste apelative s-au făcut cunoscuți la vremea lor !) și Lambescu au umplut peste două zeci de ani terenul de lîngă Vedea, cu bănci de lemn și foarte multe locuri în picioare. Au trecut de la Asimb la Victoria ! Și deși aveau timplele albe, oamenii s-au despărțit greu de ei. Sper să nu se înțeleagă că admitînd longevitatea excludem infuzia de tineret. Nici vorbă. Am insistat mai mult pe idee, întrucît cred că Marcu de la Gloria Buzău de exemplu a spus destul în campionatul trecut și încă mai are resurse de virf. Pentru mine, care l-am văzut jucînd, în special, după cea de a „doua etapă Steaua", titlul rîndurilor de față nu are nimic curios. O studentă, de suflet, din A.S.E., dinamovistă, dar solidară cu branșa, făcîndu-se că nu observă semnul întrebării din titlu, mi-a zis cu un ton puțin superior : confuzie de nume. (Gică (HAGI), colega, nu Mitică, este golgeter. N-am contrazis-o ! Așa este. Dovadă elocventă că valoarea n-are vîrstă. Dar... Marcu putea să fie ! Și nu era nici o mirare dacă, pe lîngă cele douăsprezece goluri marcate în sezonul trecut, se transformau în gol și „barele", în număr de opt. Replica e promptă : dacă ! Mai e ceva, încerc să-mi impun „argumentația". Reține că, din cauza accidentărilor, Marcu n-a jucat decît 23 de meciuri întregi, iar uneori n-a avut voie să forțeze. Cred că-n încă 11 parti le semnul întrebării s-ar mai fi subțiat. Aceeași replică.

Desigur, dincolo de acest joc al cifrelor, să reținem ca o reușită o sumedenie de „elemente" fotbalistice de vîrf într-un an competițional, la începutul căruia era tentat să renunțe. Este o performanță frumoasă, rod al valorii, iar valoarea și-o exprimă prin modestie și cumpătare. Îi pare puțin rău pentru pauzele competiționale din divizia A, îmi mărturisește Fănică Banu, un tînăr doldora de fotbal (cu puțină șansă ar fi făcut performanță) prieten al fotbaliștilor, și nu numai. Și adaugă parafrazînd : Mitică se află în căutarea timpului pierdut, pentru că unele pauze se datoresc unor capricii tinerești. Noroc c-au fost învinse de un om cu caracter. Convenim că nu i-ar fi displăcut să fie adulat în Giulești, mai tîrziu cînd a fost solicitat, dar parcă ar fi trădat puțin dragostea tribunei craiovene, unde a primit botezul performanței, și-apoi avea un contract moral cu uzina care l-a adoptat. Modestia și cuvîntul dat l-au ținut la Mecanică Fină și și-a făcut datoria acolo, pe malul lacului Pantelimon, unde vuietul uzinei se prelungește prin bucuria suporterilor. Cu acordul conducerii și al secției de fotbal, l-a urmat pe „profesorul" Constantin, în care crede și încrederea s-a dovedit fastă Nu-l usor să faci două antrenamente pe zi, cînd în tinerețe ți se cerea doar unul, dar la încredere se răspunde cu muncă ! Echipa din Buzău știe jocul și pune suflet în ce face. Îi place cînd aude în joc : du-te ! Și nu se duce degeaba, mingea îi vine la întîlnire și, uneori, și golul. Ceva firesc. Bucuria împlinirii. Fără emfază ! A întîlnit și cîte un trișor care-i striga să se ducă și pasa zbura pe cealaltă extremă. Nu i-a plăcut și n-a stat. Dar nu-i vremea amintirilor. Mitică „trage" și se bucură de clipa de față. Speră să ridice baremul golurilor în noul campionat. Și cine știe, în final s-ar putea să ne obligе să corectăm titlul. I-aș pune bucuros semnul exclamării !

MARIAN TEODORESCU

Dincolo de aparențe

Neobișnuit dar... semnificativ

Am avut deseori prilejul să citesc scrisori de mulțumire adresate conducerii instituției din care fac parte, pentru modul competent și conștiincios, pentru dărnicia cu care au fost soluționate cazuri dificile ce apar în complexitatea vieții noastre cotidiene : scrisori de la păgubași care și-au recăpătat bunurile, de la frați, părinți și copii care s-au regăsit după ani îndelungați, de la tineri care au reintrat pe făgașul normal al vieții, grație tactului, perseverenței, căldurii sufletești cu care au acționat unii ofițeri și subofițeri de miliție sau funcționari civili din formațiunile de evidență a populației, adesea rămași anonimi, dar care dincolo de obligațiile strict profesionale nu-și precupețesc timpul și eforturile pentru a-și ajuta semenii aflați în impas.

Recent, însă, pe adresa Inspectoratului General al Miliției a sosit o scrisoare din comuna Obîrșia, județul Olt, al cărei conținut m-a pus, oarecum, în încurcătură. Se vrea, într-adevăr, a fi o scrisoare de mulțumire : „Vă rugăm să ne permiteți ca de la o distanță de aproape 200 kilometri, de pe meleagurile județului Olt să vă transmitem mulțumirile noastre însoțite de urări numai de bine și de sănătate" etc., etc., Începe scrisoarea semnată de Voinea Visarion, dar parcurgînd conținutul n-am prea înțeles motivația, despre care aminteam mai sus. Ceva, doar că „la întoarcere de la Băile Govora, totul a fost găsit în regulă" și nimic mai mult. Aveam să aflu, mai tîrziu, că neobișnuita scrisoare de mulțumire avea, totuși, o explicație.

Voinea Visarion pusese mîna pe toc și hîrtie, nu de complezență, cum se mai întîmplă, ci dintr-o firească simțire umană. Cu cîteva timp în urmă familia Visarion trebuia să plece neapărat la Băile Govora, așa cum recomandase medicul. Și, uneori, în privința sănătății, nu e bine să stai pe gînduri. „Dar casa ? gospodăria ? Ce se va întîmpla în lipsa noastră ? Nu n-are cine să rămînă..." — se frămînta Voinea Visarion. Cătrănit din cale afară că nu poate respecta recomandarea medicului de teamă să nu-i prădulească cineva casa, a fost întîlnit într-o zi pe ulița satului de către plutonierul adjutant Nicolae Rotunjanu, de la postul de miliție. Cum are obiceiul să asculte păsurile oamenilor, nu l-a ocolit nici pe Voinea Visarion. „Vorbește dumneata cu cineva care să-ți îngrijească păsările și ce mai ai prin curte. De restul nu-ți face probleme. Îți garantez eu că nu se întîmplă nimic... Mergi liniștit și să vii sănătos".

Ce-i drept, asigurarea că „nu se va întîmpla nimic", nu fusese doar așa, o vorbă de încurajare. Adjutantul a discutat cu vecinii familiei Visarion să fie atenți la orice zgomot suspect și să actioneze prompt ca pentru propriile interese. Paza obștească, a fost instruită, de asemenea, să nu scape din vedere gospodăria familiei Visarion. Mai mult, fuseseră avertizați cîțiva consăteni care nu erau în relații tocmai bune cu Visarion, că dacă vor îndrăzni să profite de absența familiei și să-i facă vreun necaz, așa cum îi amenințaseră mai înainte, vor suporta consecințele deloc ușoare.

Și adjutantul Rotunjanu a avut grijă, în toată perioada, în care familia Visarion a fost la tratament, să treacă prin apropierea locuinței acesteia, ori de cîte ori îndeplinea serviciul de patrulare pe timp de noapte. Comentarii sînt de prisos.

MIHAI GROZAVU

Cronica șoselei

O floare veșnic tînără

S-a pripășit pe lîngă fetele de la o stație PECO. Își împart cu ei pachețelele cu gustarea de dimineață. La ora cînd prima dintre ele deschide ușa încăperii, ei, dînd din coadă bucuros, ultîndu-se fix în ochii binefăcătoarei, îi acordă salutul sub forma unui lătrat scurt și răsunător. Potaia, de culoare albă, cu pete gri, nu e mai mare decît un pui de vulpe cu care de altfel seamănă leit mai ales la cap. Pe cît îi însă de mic pe atîta-i de energic. Latră pe absolut oricine trece prin fața stației, indiferent că-i trecător, motociclist, biciclist ori șofer instalat la volan. Pe pietoni îi latră scurt, așa ca un fel de salut simbolic, să nu zică cumva cineva că nu l-a băgat în seamă. Cînd e vorba de mașini îi în stare să fugă după ele kilometri întregi lătrind cu înversunare. Are un stil propriu de a ataca, direct și prin surprindere. Ceva în genul unei alunecări pentru deposedare pe care o practică unii fundași iscusiți. Jăvruța, numită Michiduță, sau cînd e gîlgîiat Miki, ajunge la nivelul roții din față a autoturismului, se lipește de ea și dă senzația că vrea cu tot dinadinsul să schimbe traiectoria mașinii pentru a nu marca gol.

Fiind vorba de o zonă dostul de centrală, prin dreptul stației trec adesea însoțiți sau singuri fel de fel de cîini de rase nobile, Dobermani, Settur, Dogi, Ogari, Afgani, Dalmațieni. Trec mîndri, cu demnitate, serioși. Unii se uită la potaie lătrînd furios după el, exact ca la felul 14, după cum în ochii altora se citește mirarea ori chiar amuzamentul. „Cè-o mai vrea și arătarea asta ?" Nici unul nu i-a răspuns la provocare nici măcar cu un mîrîit. E sub demnitatea lor. Cu un cîine bătrîn de talie mare, tot un fel de corcitură și-a găsit însă Miki „nașul". Se apropia plictisit și nu tocmai sătul de grupul de fete care mîncau, doar, doar de i-o pica și lui ceva. Tocmai atunci, total inoportun și-a găsit potaia să-l atace pe bătrîn în modul cel mai perfid și agresiv. A răbdat el ce a răbdat, pînă cînd pe neașteptate l-a înșfăcat în gură și l-a ridicat ca pe un biet os, pînă la nivelul capului. „Michiduță" a amuțit. Probabil că în fața ochilor i se contura spectrul sfîrșitului vieții lui de cîine. Noroc că au sărit fetele în ajutor și că bătrînul nu prea stătea bine cu dantura, că altfel Miki era terminat. „Domnișoarelor, cînd o să sfîrșiți care cu potaia asta care ne distruge liniștea ? Nu e chip să auzim un minut din pricina lătratului continuu al acestei... javre. În plus poate fi bolnav. Dacă mușcă vreun copil ? Răspundeți dv. ?" „În primul rînd vă rog, doamnă, să nu-l faceți javră, sare sufletistа grupului, ocrotitoarea cea mai înfocată a patrupedului. E și el un biet cîine. Am studiat, nu e o potaie oarecare ci o corcitură cu un cîine de rasă. N-avem cum să-l alungăm, s-a pripășit pe aici și asta e situația ce să-i facem ?" „Dvs. vă distrați și noi tragem consecințele !" „Asta-i bună, ne distrăm ? !"

„Cîinele ăsta parcă are șapte vieți în el, d-le, remarcă un automobilist care locuia pe strada cu pricina. De doi ani face slalom printre mașini și întotdeauna a scăpat nevătămat".

Credeți că Miki s-a cuminții după întîmplarea cu bătrînul dulău ? Nu, nici pomeneală.

Era o după-amiază de simbătă. Arșița acestui neobișnuit cuptor determinase publicul citadin să caute răcoarea parcurilor ori apartamentelor cu storurile trase și cu ventilatoarele în funcțiune. Trecuse de ora 16, cînd locuitorii uliței au auzit lătratul, parcă mai furios ca altădată, al lui Miki. Curios, unii locatari, iubitori de cîini, nutreau un fel de simpatie pentru mica javră, mai cu seamă cînd se dezlănțuia furioasă la culme. De data asta victima era un biciclist tînăr înalt, bronzat, cu o figură a la Franco Nero. Pedala fără să-i pese prea mult de antipatia ce și-o manifesta atît de zgomotos față de el potaia, pînă cînd Miki s-a repezit la piciorul bălaiului apucîndu-l de vîrful pantofului de tenis. Vădit surprins de acest atac neașteptat tînărul și-a îndreptat privirea spre locul vătămat pierzîndu-și echilibrul. Cît era de lung a căzut pe asfalt cu gîtul însă în bara de protecție ascuțită a unei mașini de tip mai vechi. În cîteva secunde o baltă de sînge se formase în apropierea capului tînărului care reușea cu greu să se ridice. Cămașa, din albă, se colorase în purpuriu. Marele noroc al tînărului, după cum s-a stabilit ulterior, student în anul IV la Politehnică, a fost prezența într-un balcon din apropiere a unui medic, om de suflet, care, în cîteva secunde, era în ajutorul tînărului. „Apăsați puternic pe locul unde sîngerați, eu între timp pregătesc „mașina". S-a constatat la spital că fuseseră secționate două vene importante la cîțiva milimetri de carotidă. Unde locuiești tinere ?" „Vreau să anunț pe cei apropiați". „Aveți mare grijă cum o faceți, mama îi hipertensivă. Sînt unicul ei copil și nu mai avem alte rude apropiate".

„Doamnă, să știți că nu-i nimic grav. Să nu vă speriați degeaba. Sînt medic, da, mă aflu chiar lîngă el. În scurt timp se face bine". Femeia în cîteva minute era lîngă patul fiului. Fusese salvat datorită calmului, priceperii, rapidității cu care a acționat medicul, dar mai ales nobleții sale sufletești.

N-a trecut mult timp și doar cicatricea de la gîtul tînărului mai amintică de întîmplarea care putea să-i coste viața.

Cu ochii în lacrimi, emoționată la culme, mama, o femeie simplă, muncită, prematur îmbătrînită, oferea nobilului om, un buchet de trandafiri roșii. „Primiți-i, odată cu întreaga mea recunoștință. Vi l-ați salvat copilul, tot ce e mai scump pe lume. E un băiat bun. Prima pe [illegible] nici o dată [illegible] Să ne alăturăm și noi acestor urări pentru că totul în final se vestejește mai puțin aconită vesnic tînără floare care se cheamă „OMENIA".

VICTOR BEDA

Fotografie de IORGU BĂNICĂ ■

Au fost, au luptat, au învins!

Pînă la 27 de ani, pe care îi va împlini cît de curînd, la 9 septembrie, luptătorul de greco-romane Ștefan Negrișan (cat. 68 kg) nu izbutise nici un... aur. Avusese, e drept, un 1982 mai productiv, dar tot rămăsese în afara medaliilor cele mai strălucitoare, ocupînd locul 2 la europene (Varna) și 3 la mondiale (Katowice). În drum spre loralitatea norvegiană Kolbotn, care a găzduit săptămîna trecută ultima ediție a C.M., stelistul (antrenor Gheorghe Șuteu) trebuie să-și fi spus „acum ori niciodată". Și a fost acum ! Bine pregătit fizic și tactic, luptînd exemplar, Ștefan Negrișan și-a asigurat mai întîi primul loc în grupă, surclasîndu-l (9—0) pe Dudaș (Ungaria), după care a cîștigat la fel de categoric, cu 6—0, și finala, întrecîndu-l pe sovieticul Prokudin și cucerind astfel, pentru prima oară în cariera sa (începută la Constanța cu Constantin Olteanu), titlul de campion al lumii. Spre surpinderea noastră, marți la prînz, cînd delegația luptătorilor români a revenit acasă, la Otopeni, proaspătul laureat nu s-a dovedit prea vorbăreț. Ne-a mărturisit doar că a fost greu, cum putea fi altfel ?, dar că el consideră că și-a făcut datoria, completînd cu aurul său remarcabilul bilanț al echipei (1A+2a+2b), cele 5 medalii permițînd României să se claseze pe locul 3, din 27 de țări participante, în ambele clasamente generale, pe puncte și pe medalii.

Lesne de dedus că, și la Kolbotn, luptătorii noștri s-au arătat la înălțime, făcînd să se vorbească din nou elogios despre școala românească. Realizarea e cu atît mai notabilă cu cît, spre deosebire de edițiile anterioare, colectivul de antrenori (Ion Corneanu, Ion Cernea, Nicolae Stan, Simion Popescu, Nicolae Pavel) a aliniat acum o garnitură mult întinerită, fără Draica (retras din activitate), fără Dolipschi (devenit el însuși antrenor) ș.a. Din „Vechea gardă" a rezistat doar Ștefan Rusu (cat. 74 kg), multiplul nostru campion, un titlu olimpic, două mondiale, cinci europene, dînd și de această dată satisfacție, adjudecîndu-și o prețioasă medalie de argint. La 29 de ani, împliniți în 2 februarie, rădăuțeanul Rusu, în prezent la Dinamo (antrenor Ion Cernea), pare să nu-și fi spus ultimul cuvînt, promițîndu-ne alte și alte succese. Ceilalți 3 medaliați, Ion Grigoraș (argint la cat. 130 kg), Marin Cișmaș (bronz la cat. 52 kg) și Gheorghe Savu (bronz la cat. 62 kg), au fost debutanți la mondiale și, în ciuda tinereții lor (succesoranul Grigoraș are 22 de ani, Cișmaș și Savu 23) și a lipsei de experiență, nu s-au intimidat de adversari, fiecăruia lipsindu-i nu mult spre a urca pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere.

Luptătorii români, ne-am mai lămurit și marți, nu sînt niște guralivi. Sînt mai obișnuiți cu faptele decît cu vorbele, iar victoriile pe care le obțin, și care le-au intrat parcă în obicei, nu li se par isprăvi deosebite. Le socotesc, în modul cel mai normal cu putință, recompense ale unei munci asidue și ale unei seriozități fără cusur. Ei, cei mai puternici, se prezintă în fața microfoanelor și a carnetelor de însemnări sfioși, adesea stînjeniți, lăsînd impresia că n-au făcut nimic ieșit din comun. Doar, ca să-l citîm pe Ștefan Negrișan, datoria, răspunzînd prin fapte, adică simplu, concret încrederii ce li s-a arătat, condițiilor ce li s-au pus la dispoziție. Pentru ei datoria, servită cu patriotism, cu responsabilitate și cu o dăruire împinsă pînă la sacrificiu, e sfîntă. De aceea, văzîndu-i cum coboară la Otopeni, firești în modestia lor, ai senzația că acești bravi muncitori ai saltelelor tocmai ies dintr-un schimb pe poarta unei fabrici. Doar ochii lor trădează sentimentul datoriei împlinite, cel care conferă frumusețe și stabilitate muncii de fiecare zi.

Să-i felicităm, o dată în plus, să le mulțumim și să le urăm, spre gloria sportului românesc și a tricolorului, noi și noi izbînzi.

Fotbal — start lansat

● „Europenele" în ascensiune ● „Explozia" tinerilor ● Se impun soluții urgente pentru Geolgău și Țicleanu ● Noile promovate au păsit cu dreptul ● Tricolorii în așteptarea confruntărilor internaționale .

Dacă privești ordinea în clasamentul adevărului după primele 3 etape ale actualei ediții a diviziei A de fotbal, adică Steaua + 4, Dinamo și Sportul studențesc + 2, Universitatea Craiova + 1, nu ți-e greu să te lămurești că ea seamănă cu cea din finalul campionatului trecut. Vom deveni iarăși martorii unei rupturi, cu 4 „fugari" mult avansați ? E prematur de spus, căci campionatul e, se știe, un maraton și nu un sprint. Cum însă 18 septembrie, ziua celei dintîi ieșiri a celor 4 pe continent, bate la ușă, nu ne rămîne decît să ne bucurăm de ascensiunea „europenelor" noastre, între care Steaua și Dinamo n-au primit încă, în 270 de minute de joc, nici un gol ! E, veți fi de acord, un semn bun, dar marele examen pentru cele 4 (singurele dealtfel cu plus la „adevăr") e cel care urmează, valoarea lor individuală și de ansamblu fiind evident deosebită pentru celeia a restului divizionarelor. Steaua, care l-a cîștigat pe ex-băimărceanul Bălan și l-a pierdut pe Pușcaș (trecut la Rapid), a început în trombă, „cheia" succesului părînd a fi tot în buzunarele lui Stoica și Bölöni. Ea a luat maximum de puncte din două deplasări (Pitești și Slatina), dar abia meciul de duminică, eternul derby cu Dinamo, îi va edifica pe Jenei și Iordănescu dacă și cît a crescut echipa față de sezonul încheiat. Dinamo, deși lider în clasamentul la zi (grație golaverajului), lasă impresia că încă mai caută. Viitorul echipei e legat, dacă nu greșim, nu de turația redusă a lui Dragnea sau Augustin (altfel foarte utili), ci de „explozia" lui Văidean și, de ce nu ?, de atît de așteptata reintrare în fulcu a lui Orac. Sportul, după o partidă excepțională la Brașov, a cedat la Craiova, numai la limită, 1—2, pentru că Irimescu și-a permis să rateze un penalty. Totul s-a decis în 7 minute, cîte au trecut între deschiderea scorului (Coraș) și pecetluirea lui (Ungureanu), după ce Cămătaru egalase. A fost, opina Mircea Lucescu, o confruntare aprigă și de ridicat nivel, puzderia de internaționali dintr-o tabără și din cealaltă dînd satisfacție. Alt semn bun, de data asta și pentru 28 august, cînd e programat (cine nu știe ? !) meciul cu Finlanda, la Timișoara. Sportul a pierdut poate și pentru că oltenii, încurajați de 50 000 de spectatori, n-au uitat „papara" din primăvară, cînd bucureștenii și-au adjudecat victoria în ultimul minut. Un orgoliu e ceva, dar un orgoliu rănit înseamnă și mai mult, da ? Cît despre Universitatea, ea se despovărează treptat, treptat. Pe lîngă Irimescu, a reapărut și Cîrțu (care a avut necazuri cu tiroida), doar Tilihoi (înlocuit cu Săndoi și, ulterior, cu Cățon) mai are probleme. Primenirea vine de la Cioroianu și, mai ales, de la Badea, care și-a lepădat repede toate complexele. L-am văzut jucînd în iarnă la Viareggio și ne-a plăcut. Poate că e încă crud, dar mai normal ni se pare, și Mircea Rădulescu a sesizat, ca el să se călească în teren, nu să îmbătrînească pe banca de rezerve. Acestor ambe echipe, la fel de frumoase și de dătătoare de speranțe ca și Steaua și Dinamo, un repros, legat de neînțelegerile lor privitoare la Geolgău și Țicleanu. Primul a semnat pentru Sportul, dar regretă și e la Craiova. Celălalt, și din motive familiale, a părăsit Craiova, evoluînd sub culorile alb-negrilor în cîteva amicale. Situația e fierbinte încurcată și nu știm, abia întorși din concediu, de partea cui e dreptatea, dacă ea n-o fi, cum se mai întîmplă, la mijloc. Un lucru e însă clar și se impune precizat : rostul jucătorilor e să joace, nu să stea pe margine și să privească. Mai ales că după urma absenței celor 2, foști și, probabil, viitori internaționali, nu pierd doar cluburile în cauză, ci pierde, în general, fotbalul românesc. Stimăm deopotrivă pe Sportul și pe Universitatea, ele și-au dobîndit, prin inspirație și transpirație, stima tuturor iubitorilor balonului rotund, nu le facem nici o favoare afirmînd asta, de aceea le invităm să găsească o soluție urgentă și echitabilă.

În rest, etapa de miercuri, la capătul căreia așternem acest comentariu, a mai încitat prin scorul-fluviu de la Hunedoara, unde Corvinul a surclasat pe Rapid la o diferență rar întîlnită : 9—0 ! Sigur că la Hunedoara se simte mîna profesorului Ion Ionescu, un antrenor harnic și luminat (chiar dacă, uneori, cam „ermetic"), sigur că poate fi vorba și despre un accident, dar 0—9 e cam prea de tot. Nu sîntem dintre aceia care să ceară capul conducerii tehnice după un eșec sau altul, nici nu ne place să turnăm gaz peste foc, dar nici n-am zice că demiterea lui Kraus a fost, în „Giulești", o idee salutară. În plutonul echipelor (deocamdată) fără griji, alături de Gloria Buzău (ai cărei „veterani" se încălzesc mai greu), de Rapid (cu golaverajul grav avariat), de Chimia (care n-a jucat rău o repriză, pe „Dinamo"), de Corvinul (cu Klein, Gabor și Mateuț în mare formă) și de F.C. Bihor (care a adunat două puncte, unul acasă și altul, miercuri, la Pitești fără să fi înscris vreun gol în 3 partide !), apar și noile promovate. „U" Cluj-Napoca, Petrolul și Victoria București par, cel puțin pînă acum, demne de prima scenă fotbalistică a țării, băieții lui Ion Nunweiller, mulți dintre ei debutanți, izbutind să țină în șah „vulpoii" Craiovei, să vină cu un punct de la Oradea și să treacă la pas de S.C. Bacău. Repetăm că e încă prea devreme de dat verdicte, dar nici nu uităm proverbul care spune că ziua bună se cunoaște de dimineață. De-acum la —1, F.C. Olt (cu o traiectorie ciudată, egal acasă, victorie în deplasare, înfringere acasă, e drept, în fața Stelei), F.C.M. Brașov și F.C. Argeș. La Brașov, unde de asemenea „noul val" se anunță promițător (Cadar, Györfi), compensația încă nu s-a produs : a plecat Văidean, dar Țălnar încă nu și-a făcut apariția, trăgînd ponoasele unei întinderi. Minunea de la Pitești, legată (se spera) de revenirea lui Halagian, n-a durat decît 90 de minute, cele de la Tîrgu Mureș, după care Iovănescu și ceilalți au lăsat Stelei și Bihorului, în Trivale, 3 puncte din 4. Criza de efectiv, agravată de accidentarea lui Moiceanu, nu e chiar lesne de depășit. În sfîrșit, campionatul n-a început sub cele mai favorabile auspicii pentru A.S.A. Tîrgu Mureș, „Poli" Timișoara și Sport club Bacău, cu toate la —2. Retrogradarea e însă departe, multe se mai pot întîmpla, așa că să nu ne grăbim cu etichetările. Să mai așteptăm.

Campionatul a pornit la drum, socotim, cu ritm și cu nerv. Atît de invocata accelerare, răsfrîntă în bine și asupra spectacolului, pare mai vizibilă decît în alți ani. Dar și sezonul acesta e, indiscutabil, mai pretențios decît precedentele, campionatul avînd obligația să susțină într-o măsură sporită eforturile naționalei de a obține biletele pentru Mexic. Pe drumul spre El Mundial, pînă la 11 septembrie, data partidei cu Anglia, pe „Wembley", tricolorii mai au de trecut un hop, la fel de dificil : meciul cu Finlanda. Cuvîntul de ordine pentru 28 august e unul singur, victoria, dar despre asta va fi vorba, pe larg, în numărul nostru de săptămîna viitoare.

Lecția unui punct

Simbătă și duminică, la Budapesta, 8 echipe feminine, între care și cea a României, și-au disputat întîietatea în cadrul Cupei Europei la atletism, fiecare din ele vizînd ocuparea locului 1 în clasamentul general, victoria aducînd promovarea în grupa de elită a competiției. Cotate drept favorite, fetele noastre au dominat întrecerea, au cîștigat 8 probe (din 16), s-au clasat de 6 ori pe locul 3 și... au ratat calificarea, obținînd cu un punct mai puțin decît atletele franceze, 101 față de 102! Pe cît de paradoxal, pe atît de adevărat și, totodată, de trist, căci astfel de ocazii, cum a fost cea irosită pe „Nepstadion", nu se ivesc decît o dată la 2 ani. Vor trebui să treacă deci alți 2 ani, de muncă și de strădanii, pentru ca atletismul nostru feminin să îndrepte ce-a greșit la Budapesta, unde părea să nu aibă, dincolo de jumătatea reuniunii, nici o problemă în privința calificării, deținînd după 10 probe (repetăm, din 16!) un avans confortabil: România 72 p, Franța 61 p. A urmat cursa de 100 metri garduri, în care recordmana României, Mihaela Pogăceanu, creditată cu 12,79, al 5-lea rezultat mondial în 1985, n-avea după calculul hîrtiei cum să piardă! Dar ea nu numai că a pierdut cursa, dar a și abandonat, privind astfel echipa fie și de un singur punct (echivalentul ultimului loc, 8), care se va dovedi, vai, decisiv la socoteala finală! Ce s-a întîmplat? Să-l ascultăm pe antrenorul federal Adrian Samungi, unul dintre martorii oculari: „Înaintea gardului 2 finlandeza Lindgren a lovit-o cu brațul pe Mihaela, scoțînd-o de pe culoar și obligînd-o să agațe gardul. Mihaela, dezechilibrată, a agățat și șipca gardului 3, care s-a rupt și i-a produs cîteva zgîrieturi adînci. În momentul imediat următor, derutată, ea a ieșit de pe pistă, deși eu, care mă aflam chiar acolo, aproape că răgușisem țipind „continuă, continuă!" După probă, am vrut să introducem o contestație, abaterea finlandezei fiind evidentă. Am renunțat însă, după ce ni s-a explicat că, și dacă Lindgren va fi descalificată, cursa nu se va realerga. Or finlandezele erau departe în clasament". Un moment de ululială, necunoașterea regulamentului, ce să zicem? Am opta pentru prima variantă, fiind greu de crezut că la 27 de ani, și cu un deceniu de atletism în spate, Mihaela Pogăceanu n-ar fi cunoscut riscurile unei renunțări care va deveni, în contextul întîlnirii, fatală pentru echipă. Nici să nu dăm cu pietre, făcînd din Mihaela Pogăceanu un „caz" (vă aduceți aminte de ratarea acelui 11 de la Tokio și de cît a avut Constantin de tras după urma lui?), dar nici să nu rămînem indiferenți. Cînd e vorba despre apărarea culorilor țării, și la Budapesta a fost, nici un efort nu e prea mare, nici un sacrificiu nu e destul. Credem că tocmai alci a greșit Mihaela, pierzîndu-se cu firea, comportîndu-se ca o începătoare, după cum mai credem că o parte din vină revine, plecînd de la situația concretă petrecută pe „Nepstadion", și antrenorilor. „Cartea de aur" a sportului românesc e plină de exemple superbe, de pilde ale unor performeri, inclusiv atleți, care au înțeles să strîngă din dinți și să-și reprime lacrimile de durere numai pentru a duce pînă la capăt, cu fruntea sus, o cursă sau o întrecere în care au pornit sau în care au ajuns, datorită nenoroculul sau întîmplări, handicapați față de adversarii lor. Ivan Patzaichin a devenit campion olimpic, vă mai amintiți?, cu o pagae zdrențuită. Mihaela Pogăceanu n-a fost la înălțime.

Revenind la Budapesta, să notăm că eșecul de la 100 m. g. a fost, din păcate, urmat repede de un altul, la fel de nescontat. La 10 000 de metri, Doina Pop a plecat ca din pușcă, anticipînd o victorie clară. Bucuria delegației noastre, era a 14-a probă, un succes ne-ar fi asigurat izbînda finală, n-a durat însă decît vreo 2 400 de metri. După 6 ture, Doina a încetinit vizibil, a fost ajunsă și depășită de pluton, terminînd cu chiu cu vai, ținînd piciorul sting, pe locul 8! S-ar zice că, în raport cu Mihaela Pogăceanu, Doina Pop ar merita elogiată, ea refuzînd să abandoneze și aducînd pînă la urmă un punct formației. Profesorul Samungi e însă de altă părere: „Înainte de Cupa Europei, Doina n-a alergat cam o lună, suferind de o inflamație a tendonului peronial. A declarat apoi, iar antrenorul Mărășescu și doctorița Banceu au susținut-o, că e complet restabilită și poate concura. S-a angajat chiar, în scris, că va îndeplini obiectivul fixat pentru Budapesta. Acolo însă, a clacat. Dacă în locul ei am fi apelat la Elena Fidatov, care s-a „jucat" la 3 000, am fi realizat, cu siguranță, un punctaj superior echipei Franței! Dar Doina a ținut să alerge și s-a întîmplat ce s-a întîmplat".

Într-un final dramatic, în care ștafeta noastră de 4x400 m a cîștigat, cu Doina Melinte (în disperare de cauză!) în schimbul 2, meciul a fost totuși pierdut.

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Zonele denuclearizate

Atita vreme cît cursa înarmărilor continuă, atita vreme cît tratativele de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, bat pasul pe loc, se menține intact și pericolul unui război atomic. Ce ar însemna un asemenea război s-a arătat, de către oamenii de știință, în repetate rînduri, evidențiindu-se faptul că scăpare nu există pentru nimeni : dacă se poate presupune că țara care va ataca va scăpa de bombe și de radiații, ea nu va scăpa de iarna nucleară. Concluzia a fost clară — după războiul nuclear nu va mai fi nimic. Avînd acestea în vedere, micșorarea și apoi înlăturarea pericolului nuclear, acțiunile în această direcție capătă o importanță vitală.

România socialistă, președintele ei s-au aflat în permanență în primele rînduri în lupta pentru evitarea catastrofei nucleare. Sînt binecunoscute și larg apreciate în lume propunerile românești, făcute în acest scop, dintre care amintim : încetarea producției de arme nucleare, trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală și interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, ca și a celorlalte arme de distrugere în masă ; oprirea amplasării de

Comentariul săptămînii

noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, retragerea și distrugerea rachetelor existente pe continent.

După cum este cunoscut, la 1 decembrie 1959 s-a semnat Tratatul de la Washington privind Antarctica, document prin care se stipula denuclearizarea continentului de la antipozi. În epocă, Tratatul de la Washington a fost apreciat ca un veritabil „dezgheț pe refrigeratorul globului terestru". A urmat, la 14 februarie 1967, Tratatul de la Tlatelolco privind transformarea în zonă denuclearizată a Americii Latine. Iată că recent, la 7 august a.c., — adică tocmai în zilele cînd în întreaga lume se marca împlinirea a 4 decenii de la bombardamentele de la Hiroshima și Nagasaki, împrejurare ce face ca evenimentul să capete valoare de simbol — la Rarotonga, în Insulele Cook, a fost semnat Tratatul de denuclearizare a Pacificului de Sud. Prin încheierea acestui tratat, zona de pe Pămînt în care producerea, testarea și utilizarea armelor nucleare sînt prohibite se extinde considerabil, ea fiind compusă în prezent din Antarctica, Oceanul Pacific la sud de Ecuator și America Centrală și de Sud.

Se depun eforturi pentru crearea de zone denuclearizate și în alte părți ale globului. Astfel, în ultima vreme, s-au intensificat acțiunile în țările scandinave pentru crearea unei zone denuclearizate în nordul Europei.

De curînd, Consiliul Nordic — forum consultativ în problemele cooperării în care sînt reprezentate parlamentele și guvernele din Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia —, întrunit la Reykjavik s-a ocupat cu prioritate de proiectul creării unei zone denuclearizate în nordul Europei.

Numărindu-se printre pionierii și promotorii cei mai consecvenți ai creării de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, țara noastră a avansat de-a lungul anilor propuneri privind transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, liberă de arme nucleare. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „România acționează cu toată fermitatea și este hotărîtă să facă totul pentru dezvoltarea colaborării și prieteniei cu toate statele din Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a colaborării pașnice, fără arme nucleare și fără baze militare străine. Prin crearea zonelor denuclearizate, care deschid largi perspective de diminuare a pericolului de război și a încordării internaționale, statele pot contribui eficient la progresul dezarmării, la consolidarea păcii și la extinderea colaborării în lume.

ION D. GOIA

3

La Universitatea Illinois din localitatea Champaign-Urbana își desfășoară activitatea unul dintre eminenții specialiști americani în istoria României, profesorul Keith Hitchins. Preocupat de mișcarea de emancipare națională a românilor din Transilvania, el a publicat numeroase studii și articole consacrate acestei probleme pe care le-a reunit, de curînd, în volumul **Studies on Romanian National Consciousness**, pe a cărui copertă este reprodusă cunoscuta litografie de epocă înfățișînd Adunarea de la Blaj (3/15—5/17 mai 1848). Ne vorbește cu vădită plăcere de apropiata lui vizită în țara noastră, unde urmează să vadă în curînd lumina tiparului o nouă lucrare a sa, axată pe același vechi interes : mișcarea de eliberare națională a românilor transilvăneni. Amabil, ne introduce în tehnica minuirii mijloacelor computerizate de informare bibliografică ; avem astfel posibilitatea să aflăm rapid că istoriografia românească este bine reprezentată în biblioteca acestei universități.

Un alt centru universitar american unde istoria României se bucură de o deosebită atenție este Universitatea Colorado din Boulder. Aici se tipărește revista „East-European Quarterly" și marea colecție „East-European Mongraphs", ambele prin grija profesorului Stephen Fischer-Galați. În amintitul periodic, trecutul românesc se reflectă într-un șir de contribuții al căror autori sînt istorici americani și români. Dintre volumele publicate în colecția citată sînt de amintit excelenta culegere de studii apărută cu semnificativul titlu **The Road to Independence**, sub redacția generalului locotenent dr. Ilie Ceaușescu și volumul Corneliei Bodea și al lui Virgil Cândea, **Transylvania in the history of the Romanians**, o sinteză de perfectă informație și obiectivitate, care oferă cititorilor ei istoria adevărată a acestui pămînt românesc și spulberă falsurile pe cît de flagrante, pe atît de primejdioase puse în circulație de cercurile revizioniste și șoviniste interesate să găsească audiență în publicul american.

Celălalt periodic american consacrat Europei de Sud-Est poartă titlul „**Southeastern Europe**" și are ca responsabil al secției românești pe profesorul Frederick Kellogg de la Universitatea Arizona din localitatea Tucson. În anii 1978—1979 au apărut numere speciale consacrate centenarului independenței României și Marii Uniri din 1918. Profesorul Kellogg este un bun cunoscător al istoriografiei noastre și urmărește cu viu interes problemele românești. Într-un articol

Arhivă și document

Istoria României în arhivele și bibliotecile americane

publicat recent, el a relevat însemnătatea politicii de independență promovate statornic și cu curaj de țara noastră în ultimele două decenii.

La celebra „**Hoover Institution on War, Revolution and Peace**", din cadrul Universității Stanford din California se păstrează cea mai bogată arhivă românească din S.U.A. Pe căi și la date diferite au ajuns aici acte, documente și memorii ale unor oameni politici și diplomați români, ce oferă date de cel mai mare interes pentru studiul istoriei contemporane a României. Este suficient să amintim că aici se păstrează o însemnată parte a documentelor lui Nicolae Titulescu (15 cutii din anii 1923—1930), dintre care unele au fost editate de istoricul american Walter Bacon iar altele cercetate și valorificate de istorici români, între care este de amintit în primul rînd Gh. Buzatu de la Institutul „A. D. Xenopol" din Iași. Revista „Flacăra" a publicat întinse fragmente din amintirile lui I. G. Duca, de la care se păstrează la Hoover Institution documente și însemnări din anii 1914—1926 ; ele oferă o mărturie zguduitoare a eforturilor eroice ai poporului român pentru a desăvîrși unitatea sa și a integrității teritoriale, împrejurările tragice ale căderii României sub dominația Reichului nazist (o subliniere pentru relatarea scenei dureroase a impunerii dictatului fascist de la Viena), eforturile de a smulge România din orbita Berlinului, condițiile interne și internaționale ale realizării Actului revoluționar de la 23 August 1944 (între altele o relatare a arestării lui Ion Antonescu, care a marcat începutul revoluției române din august 1944).

Este regretabil că unele fonduri nu sînt acum disponibile cercetătorilor : spre pildă arhiva lui Alexandru Cretzianu (1895—1979), fost secretar general al Ministerului de externe și apoi ministrul român în Turcia (1943—1946) nu va intra în circuitul public decît din anul 2020 ! Pînă atunci sînt de valorificat fondurile accesibile acum, și ele aruncă destule lumini noi asupra unor aspecte esențiale ale istoriei noastre contemporane.

Succinta prezentare încercată aici dă măsura valorii documentelor și lucrărilor privind istoria noastră, păstrate în arhivele și bibliotecile americane ca și a interesului tot mai puternic al specialiștilor din S.U.A. pentru România, pentru istoria și cultura ei. Firește, se întîmplă uneori ca anumite momente sau aspecte să nu fie corect înțelese și tocmai de aceea dialogul informat și onest este necesar pentru atingerea adevărului. În discuțiile purtate cu istorici americani am constatat că în perceperea României („perception" e un cuvînt frecvent folosit în mediile universitare din S.U.A.). trăsătura definitorie este politica sa de independență. Pentru a rezuma imaginea lor despre România ni se pare potrivit să citățm succinta caracterizare dată de fostul secretar de stat, Henry Kissinger în memoriile sale : „a **country as fiercely independent as Romania**" (o țară atît de înverșunat independentă ca România). O caracterizare corectă venită dintr-o țară, Statele Unite ale Americii, în care amintirea propriului război de independență (1775—1783) rămîne mereu vie.

ANDREI BUȘUIOCEANU
FLORIN CONSTANTINIU

Pagube de pe urma ajutoarelor

Nu există an în care în țările industrializate să nu se contabilizeze cu grijă „ajutoarele" oferite, într-o formă sau alta, țărilor în curs de dezvoltare. Fenomenul nu are, în sine, nimic surprinzător. Pe de o parte, orice ajutor dat țărilor lumii a treia, cu deosebire țărilor celor mai sărace, este binevenit. Pe de altă parte, aceste țări sînt cît se poate de îndreptățite să primească sprijin pentru dezvoltarea lor, avînd în vedere lungile perioade cînd s-au aflat sub dominație colonială și cînd au fost deposedate de numeroase bogății. Condiția esențială este însă ca ajutorul să fie autentic. Or, nu de puține ori așa-numitul ajutor se dovedește a fi în cele din urmă în paguba celui ce-l primește. Așa stau lucrurile, între altele, și cu fondurile — date de unele țări bogate chipurile sub formă de ajutor — destinate pregătirii de specialiști pentru țările în curs de dezvoltare.

După cum este firesc, dezvoltarea industrială și socială a acestor țări presupune existența unor cadre naționale de specialiști, condiție indispensabilă pentru organizarea sistemului de conducere a statului, de instruire, de ocrotire a sănătății, se pune în țările în curs de dezvoltare cu toată acuitatea. Dar, după cum observa revista „Asie et Afrique aujourd'hui", tinerele state, cu economia vlăguită mai ales datorită unor secole de stăpînire colonială, nu dispuneau de fondurile necesare calificării specialiștilor ; din aceasta cauză, au apelat la „ajutoarele" pentru învățămînt oferite de țările dezvoltate.

Nu era însă vorba de fonduri destinate pregătirii de cadre naționale în chiar țările în curs de dezvoltare, ci de primirea de studenți din aceste țări în universitățile occidentale. Acestora, odată deveniți specialiști, li se ofereau posturi în economia statelor industrializate. În decurs de 20 de ani, numai în S.U.A. au fost racolați circa 500 000 de specialiști proveniți din țările în curs de dezvoltare. Ponderea acestora în numărul total de specialiști din Statele Unite, Marea Britanie, Canada era în un moment dat de 33 la sută. În felul acesta, așa-zisele ajutoare date țărilor în curs de dezvoltare se dovedesc a fi, în realitate, fonduri destinate pregătirii de specialiști tot pentru țările dezvoltate. Altfel spus, țările industrializate califică o parte dintre specialiștii necesari economiei lor cu „ajutorul" acordat țărilor în curs de dezvoltare.

Fiind vorba, în cazul racolării de specialiști din țările în curs de dezvoltare, nu numai de false ajutoare, de ajutoare inexistente, ci de pagube dintre cele mai serioase, de prejudicii economice însemnate, se multiplică, în mod firesc, și luările de poziție împotriva unor asemenea practici.

ION CODRU

Accente în lume

Inițiative turistice

Autoritățile de resort din Waterloo, Belgia, — au inițiat un nou traseu turistic. Amatorii de istorie au la dispoziție un tren ce face înconjurul celebrului cîmp de bătălie din anul 1815, dintre trupele lui Napoleon și cele ale puterilor aliate. Tot cu acest tren se poate ajunge și la muzeul Wellington. Se scontează deci pe o îmbinare a plăcutului cu utilul, căci organizatorii sînt de părere că „o călătorie în partea de sud a Belgiei înseamnă, în același timp, o călătorie în istorie".

O expoziție minusculă

Numele lui Nikolai Seadristii este cunoscut în lumea întreagă datorită operelor sale de dimensiuni microscopice. Recent, în cadrul Muzeului de istorie și cultură din Kiev s-a deschis o expoziție ce cuprinde și cîteva din miniaturile realizate de artist. Întreaga expoziție ocupă un loc extrem de redus. Ea ar putea fi așezată pe vîrful unui cuțit. Vizitatorii o pot privi doar prin lupa urieșă montată deasupra. Expoziția conține un portret al lui Iuri Gagarin executat dintr-un oscior de porumbel, un compozitor cu balalaica, sculptat într-un bob de mac, iar pe un fir de păr sînt incrustate 12 pagini de poezie ale lui Taras Sevcenko, portretul poetului și cîteva copii ale desenelor acestuia.

Părinte cu copii deosebiți

Profesorul Ichiro Kata de la Universitatea „Waseda" (Tokio) a anunțat „nașterea ultimului său născut". Bebelușul ce-i drept cam dolofan (are greutatea de 84,5 kg și 1,44 m înălțime) și cam năzdrăvan, este un robot cu o alură similară celei a omului. Cei doi frați mai mari sînt deja expuși la Expoziția tehnologică de la Tsukuba. Unul este capabil să meargă, iar celălalt vădește aptitudini pentru muzică fiind în stare să citească note muzicale și să le execute la orgă.

Pe urmele lui Marco Polo

Direcțiunea teatrului Scala din Milano anunță că un grup de artiști ai celebrei scene lirice italiene, vor efectua în luna august un turneu în R.P. Chineză. Printre artiști se află și cunoscuta soprană Katia Ricciarelli. Dacă acum cîteva secole Marco Polo a fost încîntat de arta instrumeniștilor chinezi, a venit rîndul italienilor să-i desfete pe chinezi cu arta lor.

ELENA GRECESCU

Ouă și recorduri

Cotidianul lumii afacerilor de peste ocean, Wall Street Journal, își informează cititorii despre două extreme de rentabile activități economice al căror obiect îl fac ouăle de găină. În esență : două firme americane s-au specializat în prelucrarea simplă a acestor gingașe produse, care le aduce milioane. Prima este o societate de familie, „Papetti Hygrade Egg Product Inc.", înființată în 1908 și instalată în orașul New Jersey, care a devenit primul producător american de ouă sparte. În fiecare zi, 300 de angajați sparg 4 milioane de ouă, separă albușurile de gălbenușuri cu ajutorul unor mașini automate și apoi umplu 16 camioane cisternă cu cele două componente ale enigmei lui Columb pe care le expediază apoi către beneficiarii din toată țara.

„Atlantic Food Inc" este cea de-a doua firmă pentru care ouăle sînt o adevărată mană cerească. Aici se produc și se livrează în fiecare săptămînă 60 000 de duzini de ouă fierte tari și descojite, activitate care reprezintă 40 la sută din cifra de afaceri anuală de 5 milioane de dolari. Firma deține și recordul decorticării cotidiene — 5 lucrători cojesc 10 000 de ouă în 8 ore. Mașinile, cu toate că sînt mai rapide, nu au precizia mîinilor experților, iar restauratorii de pe coasta de est consideră rebut orice ou ciupit sau imperfect descojit. Oricum, piața ouălor descojite artizanal este o tentație a momentului, aprecia ziarul menționat, dar există marele risc de a avea dificultăți în recrutarea unui personal a cărui dexteritate să o poată egala pe cea a cojitorilor de elită de la Atlantic Food. Aici se află și campioana acestei „discipline" de care încă nu s-a ocupat almanahul recordurilor, capabilă să cojească 48 de ouă pe minut.

IOAN ROȘCA

ULTIMA ORĂ

● Gavril Roman, pensionar miner din Borșa, ajutat de cei trei feciori ai săi, Alexandru — miner șef de brigadă, Petru — strungar și Grigore — mecanic a confecționat în curtea gospodăriei sale o instalație simplă dar ingenioasă, cu ajutorul căreia își taie lemnele necesare casei și asigură energia electrică pentru două locuințe. Instalația funcționează datorită unei roți hidraulice, ale cărei palete sînt puse în mișcare de apa Vișeuțului.

● În 1951, cîteva tractoare executate de muncitorii brașoveni erau trimise în Franța. Pe atunci însă nimeni nu întrevedea saltul spectaculos pe care îl va înregistra, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, exportul tractoarelor românești. Înaltele lor performanțe tehnice le-au făcut repede cunoscute în lume, cu atît mai mult cu cît, în nenumărate rînduri, ele au fost încununate cu aurul medaliilor la tîrgurile și expozițiile internaționale. Ultima familie, cea de 85—100 CP este apreciată pretutindeni ca o realizare de vîrf la puterile respective. Dacă s-ar putea pune unul lîngă altul, tractoarele noastre exportate în aproape 90 de țări ale lumii de pe toate continentele ar alcătui un convoi lung de 2 000 de kilometri. Este o cifră, credem, revelatoare.

● Timp de cîteva luni, o seamă de lucrări aparținînd colecției Zambaccian, au lipsit din Muzeul Colecțiilor, unele fiind împrumutate diverselor expoziții organizate în țară, altele supuse unor necesare operații de restaurare. Acum, iubitorii de artă pot din nou admira în sala de artă plastică franceză a colecției Zambaccian, tablourile semnate Delacroix, Cezanne și Renoir.

● Conceput într-o arhitectonică deosebită, care alătură ingenios esteticul funcționalității, se ridică la Tîrgu Jiu, între Lacul I debarcader și albia Jiului, un modern complex sportiv al tineretului. El va cuprinde un stadion de fotbal, 2 terenuri de handbal, 6 terenuri de tenis de cîmp, un hangar pentru ambarcațiuni, un bowling cu instalații mecanice și electronice, un bazin de dimensiuni olimpice, un hotel cu trei etaje și un restaurant cu 100 de locuri.

● La Caracal, luna iulie a fost o adevărată lună record în acțiunea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Exemplar organizată, ea a antrenat oameni ai muncii de la unitățile economice, organizațiile democrației și unității socialiste, comitetele de femei, pe toți locuitorii orașului. Rezultatele sînt semnificative. Au fost recuperate și valorificate : 1 202 tone oțel, 33,88 tone fontă, 4,6 tone cupru, 0,8 tone alamă, 4,8 tone bronz, 10,2 tone plumb 1,7 tone aluminiu, 53,5 tone hîrtie, 23,9 tone textile, 4,7 tone polietilenă, 51,5 tone cioburi de sticlă.

● Filiala județeană a asociației crescătorilor de păsări „Exotica" a deschis la Iași o expoziție permanentă de păsări exotice, cîntătoare și de ornament, care cuprinde diverse specii de papagali, peruși, turturele, canari și pescărași japonezi. Micii vizitatori — și nu numai ei — se întîlnesc în sălile expoziției cu o frîntură dintr-o lume de basm plină de sunet și culoare.

● La Întreprinderea „Acumulatorul"-București, pe standurile de verificare din laborator se află în momentul de față, în probe, prototipurile a două baterii auto (de 12 V/45 Ah și respectiv de 12 V/36 Ah). S-au produs aici numeroase tipuri de baterii și, deci, știrea prezentată astfel n-ar avea prin ea însăși nimic deosebit. Trebuie însă adăugat că, odată cu omologarea lor, se va naște o nouă generație de acumulatoare : acumulatoarele fără întreținere. Și acum, amănuntele : beneficiarii nu vor mai fi nevoiți să adauge apă distilată pentru completare, deoarece nivelul electrolitului nu scade; suportă, fără daune curenți de supraîncărcare mari (peste 14,4 V) ; pot fi depozitate circa 3 luni fără a avea nevoie să fie reîncărcate ; dezvoltă curenți de pornire de 5 ori capacitatea și au o durată de viață cu 30 la sută mai mare decît tipurile clasice, deoarece în construcția lor se utilizează plăcuțe din aliaje cu rezistență sporită la coroziune.

Să le urăm specialiștilor de la Acumulatorul deplin succes.

● Aflăm din ziarul „Secera și ciocanul". Sub egida Institutului național de gerontologie și geriatrie și a Direcției sanitare județene Argeș, la Pitești a luat ființă un centru de cercetări gerontologice. El va funcționa ca „stație pilot" în cadrul Combinatului petrochimic. Planurile tematice își propun, între altele abordarea unor cercetări și studii legate de promovarea medicinii omului sănătos, prelungirea duratei active de viață, reducerea ritmului de îmbătrînire, tratamente cu Gerovital și Aslavital.

● Una din preocupările principale ale cercetătorilor din Institutul de cercetare și proiectare pentru industria liantilor și azbocimentului o constituie valorificarea în industria liantilor a subproduselor provenite din alte industrii. Astfel s-au pus la punct de curînd, două tehnologii de valorificare a fosfoghipsului rezultat ca subprodus la fabricarea acidului fosforic, în cantitate de cca. 2,5 milioane tone pe an. 1) Utilizarea fosfoghipsului ca înlocuitor al rocii de ghips pentru reglarea timpului de priză a cimentului. Această tehnologie este eficientă, deoarece fosfoghipsul are o puritate superioară. Astfel se valorifică un deșeu industrial de cca. 500 000 tone pe an și se elimină utilizarea rocii de ghips, material deficitar în viitor. 2) Tehnologie de obținere a liantului de anhidrit utilizat în lucrări miniere subterane, un produs nou care se folosește cu rezultate mai bune decît cimentul portland utilizat în prezent. Tehnologia prezintă o serie de avantaje cum ar fi : înlocuirea unui material energointensiv (cimentul portland) a lemnului și metalului în lucrările miniere și valorificarea a 150 000 de tone fosfoghips pe an.

La Opera Română. Prima premieră a noii stagiuni lirice, care va fi marcată în acest an și de Centenarul Operei Române din București, va avea loc duminică 18 august ,la orele 18, cu opera **„Inimă de copil"**, muzica aparținînd compozitoarei Carmen Petra Basacopol, iar libretul fiind semnat de Anghel Ionescu-Arbore și Constantin Cîrjan.

Sub conducerea muzicală a dirijorului Claudiu Negulescu, în regia — de debut — a lui Cristian Mihailescu și în scenografia lui Viorel Călinescu, vor evolua printre alții, artiștii Cornelia Angelescu, Gerda Radler-Anca, Lucia Cicoare Drăgan, Adriana Pop, Adina Iurașcu, Ștefan Teodorescu, Adrian Ștefănescu, Ion Grigorescu, Ștefăniță Lascu, Nicolae Bratu etc., precum și valorosul ansamblu cor de copii „Vocea Primăverii".

Coregrafia și mișcarea scenică aparțin Magdalenei Rovinescu.

● La Brașov au fost executate, de curînd, probele tehnologice ale primului jgheab electromagnetic pentru transportul aluminiului topit, conceput și construit în țară. Destinat Întreprinderii de aluminiu Slatina, jgheabul va fi utilizat la golirea cuptoarelor, la turnarea și dozarea în forme a aluminiului. Instalația prezintă multiple avantaje : debitul de metal topit poate fi reglat pe cale electrică, în funcție de nevoi, cuptorul nu mai trebuie să fie rabatabil pentru a evacua masa de metal, zgura și impuritățile, nefiind conductoare de electricitate, rămîn pe jgheab, aluminiul obținut fiind astfel de o puritate foarte mare. Conceput de dr. ing. Ovidiu Pește anu de la Universitatea din Brașov, jgheabul a fost construit de un colectiv de oameni ai muncii de la întreprinderea „Tractorul".

● S-a pus în circulație o nouă emisiune de mărci poștale. Ea este dedicată aniversării a 20 de ani de la proclamarea Republicii Socialiste România. Frumoase imagini grafice simbolizează dezvoltarea fără precedent a industriei, agriculturii și culturii poporului român în Epoca Nicolae Ceaușescu. Cele două mărci poștale ale emisiunii sînt dantelate, tipărite pe hîrtie cromo, în patru culori, sistemul de imprimare fiind tiefdruck, în coli de cîte 25 de mărci.

● Realizările mai deosebite ale concursului de creație organizat de UCECOM sînt prezentate în cadrul unei expoziții din incinta Complexului expozițional din Piața Scînteii. Printre ele se numără un windsurf, un cîntar de perete pentru bucătărie, care furnizează, în afară de greutate și date privind echivalentul caloric al alimentelor, compoziția lor în glucide, lipide și proteine, un stop de bicicletă cu semnalizator, un alimentator pentru calculator care furnizează tensiuni de 3 — 4,5 — 6 — 7,5 și 9 V. Dar ceea ce atrage în mod deosebit atenția vizitatoarelor este noul ansamblu de aparate electronice destinat îngrijirii tenului. Acest din urmă aparat, realizat într-o construcție modulară, poate fi folosit pentru degresarea în profunzime a pielei pentru ionizări cu substanțe hidratante și vitaminizante, tratamente cu galvanopunctură. Prin aplicarea locală a descărcărilor electrice în tuburi cu gaze la presiune redusă se pot de asemenea obține efecte antiinflamatoare și sedare. În concluzie, un aparat care, odată intrat în dotarea saloanelor cosmetice, va fi fără îndoială asaltat.

● *Din paginile de mică publicitate aflăm cu uimire că se pierd foarte multe carnete de marinar. Unde le-or fi rătăcind? Pe apă sau pe uscat ?*

● *În ziua de 31 iulie, la vagonul restaurant al rapidului 22, pe ruta Arad-București, nu te puteai răcori decît cu un pahar de vin. O fi fost el vinul „ghiurghiului" dar la + 40° C parcă tot mai bună era o bere rece ! Sau, hai să nu fim pretențioși, un suc de la gheață !*

CREATORI POPULARI LA MUZEUL SATULUI

● Fie că toarce caierul de lînă, țese în război, ori în tehnica arhaică „pe coș" (cu firele de urzeală întinse pe un coș de răchită), fie că realizează migăloasele cusături ale cămășilor, Maria Spiridon, din Avrig demonstrează stăpînirea exemplară a unui meșteșug transmis în zona Sibiului, din generație în generație. Această talentată creatoare, îmbrăcată în frumosul costum tradițional pe care-l poartă cu mîndrie și noblețe, se bucură de cel mai viu interes din partea iubitorilor de frumos, dornici să-i cunoască neîntrecuta măiestrie, să o privească lucrînd, să o asculte povestind cu har și însuflețire.

Asupra celui ce urmărește pe olar modelînd la roată bulgărele de lut care devine ulcior, spectacolul exercită o adevărată fascinație. Cu atît mai mult atunci cînd mîinile care par numai că mîngîie lutul sînt cele ale lui Gheorghe Iorga din Horezu. Artist de mare sensibilitate, el dă lutului culoare și strălucire, executînd cu tradiționalele unelte — cornul și gaița — compoziții ornamentale de o inepuizabilă diversitate.

Un alt creator popular, Dumitru Vrinceanu, originar din Berzunți, județul Bacău, este cunoscut pentru originalitatea măștilor pe care le face. Confecționate din blană de oaie, cu dinții de fasole, aceste măști se folosesc la jocurile din perioada sărbătorilor de iarnă.

Duceți-vă să-i vedeți lucrînd, la Muzeul satului și de artă populară, și vă veți umple sufletul de bucurie.

AEROIONIZAREA ȘI ALBINELE

● Despre încercările de introducere a progresului tehnic într-o străveche îndeletnicire, apicultura, aflăm din revista Asociației crescătorilor de albine. S-a pornit de la cîteva elemente empirice consemnate în literatura apicolă, după care o stupină aflată în apropierea unei linii de înaltă tensiune, dă o producție de miere mai mare decît cea obișnuită și de la faptul că, în zilele de vară, după ploi, colonia este deosebit de vioaie, zborurile intensificîndu-se vădit. Or, în ambele situații, densitatea ionică are cote mult mai înalte decît în mod normal și influențează în bine viața stupului. Aceste observații, l-au determinat pe inginerul electronist Mircea Alonesei să realizeze un aeroionizator special pentru coloniile de albine. Aparatul miniaturizat, alcătuit numai din piese indigene și consumînd foarte puțină energie, este la ora actuală testat în stupine. Printre primele rezultate : a crescut frecvența zborurilor de culeș și a sporit cantitatea nectarului recoltat. Experimentul lasă să se întrevadă faptul că ionizarea artificială dirijată, care are, iată, confirmat deja, efecte benefice asupra oamenilor, poate fi folosită cu rezultate tot atît de bune și în cazul albinelor.

● *Revista „Femeia" dedică un spațiu amplu cercetărilor reputatului medic Ladislau Ludovic Eithes și ale soției sale Aristina Eithes cărora, de curînd, OSIM le-a acordat brevetul de invenție pentru medicamentul descoperit, medicament care — s-a dovedit — dă foarte bune rezultate în tratamentul bolilor hepatice. Ne bucură cînd se confirmă și alții de adevărurile pe care le-a susținut și revista noastră.*

● *Scînteia din 14 august publică primul reportaj de pe șantierul de la Cernavodă, unde se ridică prima centrală nucleroelectrică din România.*

TELESCHI NAUTIC PE LACUL BĂNEASA

● Întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism a deschis recent pe lacul Băneasa o bază nautică, situată imediat după podul Băneasa, pe strada Madrigalului nr. 20—40. Amatorii pot urma aici, sub îndrumarea unor instructori competenți cursuri de inițiere sau perfecționare în schiul nautic și windsurfing. Baza este dotată și cu o instalație unică în Capitală : telescheiul nautic. Cei care au fost la Mamaia au avut posibilitatea să vadă o astfel de instalație care permite schiorului să se deplaseze cu 30 pînă la 80 de kilometri pe oră. În funcție de abilitatea sa, utilizînd fie două schiuri, fie, unul singur, fie acele ciudate farfurii din lemn cu diametrul de 50 de cm pe care își poți fixa picioarele și executa figuri acrobatice.

● *Zilele toride ale acestei veri pot fi estimate și după marele consum de înghețată. La cofetăria Bucur-Obor, aparținînd de marele magazin cu același nume, cei doi responsabili (Aneta Ion și Mircea Piper), prepară și oferă zilnic aproape 1 000 de înghețate profiterol, după o rețetă care constituie „secretul casei". Dovada că înghețata este excelentă o constituie marea afluență de la mese. Prin jurul Obor ului mai sînt și alte cofetării care însă nu-ți oferă astfel de surprize plăcute. Le lipsește, credem, un pic de „căldură" față de consumatori.*

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Piața Scînteii 1, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Bib... TIRGU-MUR

flacăra

34 ANI DE VINERI 23 AUGUST 1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

23 AUGUST

La marea sărbătoare națională din August, — ca-n toate marile momente ale eroicei sale istorii, întregul popor român — un ideal, o simțire, un cuget

GLORIE PATRIEI! GLORIE PARTIDULUI! GLORIE MARELUI NOSTRU CONDUCĂTOR, PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU!

OMAGIU

Imagini din grandioasa manifestare cultural-artistică dedicată zilei de 23 August și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului

în paginile 2, 3, 12 și 13

Vibrant omagiu adus patriei socialiste,

Încununarea atmosferei sărbătorești care în aceste zile îmbracă asemeni unei haine solemne întreaga noastră țară s-a realizat prin spectacolul omagial consacrat sărbătorii naționale a poporului român — ziua de 23 August — și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și prin deschiderea expoziției organizate cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Aceste două evenimente reprezintă o încununare a unui lung șir de manifestări dedicate celor două decenii de mărețe împliniri pe pămîntul României, ca și marelui act istoric, deschizător de drumuri noi în istoria patriei care a avut loc la 23 August. În toate județele și orașele țării, oamenii muncii de diferite profesii, tineri și vîrstnici, toți cei care vorbesc limba muncii pasionate, după ani de izbînzi au ținut să reafirme, prin viu grai, prin felurite modalități artistice bucuria lor de a trăi un timp eroic, o epocă a împlinirilor. Simpozioanele științifice cu tema „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 — piatră de hotar în istoria României, moment de importanță fundamentală în evoluția societății românești" au scos în evidență, ca și alte manifestări desfășurate sub un asemenea generic, valoarea istorică și consecințele zilei de 23 August, simbol al descătușării energiilor creatoare ale poporului nostru, act deschizător de drumuri și moment crucial — cel în care poporul nostru și-a luat calea socialismului, devenind stăpîn. Cu aceste prilejuri oamenii muncii au subliniat că libertatea țării, a fiecăruia din cetățenii ei a căpătat noi și adevărate dimensiuni după Congresul al IX-lea al partidului, cînd România începea să trăiască o devenire fără precedent, o impetuoasă dezvoltare. Adoptarea în 1965 a Constituției Republicii Socialiste România — cartă a libertății și independenței poporului român — s-a înscris în șirul de evenimente deschizătoare de timp nou. Participanții la aceste manifestări omagiale au ținut să-și exprime, ca și la spectacolul omagial desfășurat în București, sentimentul de dragoste și recunoștință față de întîiul bărbat al țării, omul politic de aleasă clarviziune, comunistul de omenie care, prin modul său de a gîndi și de a acționa, și-a pus amprenta pe tot ce s-a înfăptuit în această perioadă a ctitoriilor nepieritoare, intrată deja în conștiința vremii noastre sub numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu". Înalta vibrație a acestor manifestări, hotărîrea unanimă de a-l urma pe secretarul general al partidului în toate marile bătălii de prefacere a țării se constituie în cea mai grăitoare dovadă a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atît în manifestările omagiale desfășurate în țară cît și în cele petrecute în București, un singur gînd și o singură idee revin ca un fir roșu — dorința de a înfăptui pe mai departe o Românie mai frumoasă, mai demnă, mai fericită. Expoziția organizată cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României" deschisă de tovarășul Nicolae Ceaușescu este o grăitoare mărturie a succeselor artistice, a tezaurului material și spiritual plămădit în această emulație de valori create în România — țara care a dat libertății cel mai concret contur cu putință.

BOGDAN NISIPOIU

Inaugurarea expoziției Festivalului Național „Cîntarea României"

Parte integrantă a măreței înfăptuiri dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimele două decenii în toate domeniile construcției socialiste, realizările de prestigiu obținute în sfera creației, în întreaga activitate științifică și culturală sînt pregnant oglindite de expoziția organizată cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", expoziție consacrată sărbătorii naționale a poporului român și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului. Inaugurată recent în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, această expoziție constituie un vibrant omagiu adus de creatorii de artă și de literatură, de toți cei ce sînt înregimentați în amplul front al științei și culturii noastre socialiste, de milioanele de participanți la Festivalul național „Cîntarea României" conducătorului partidului și statului nostru, care și-a consacrat întreaga viață și activitate revoluționară măreței lupte pentru eliberare socială și națională, prosperității țării, edificării socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, înfăptuirii idealurilor de pace și progres ale tuturor națiunilor.

Organizată la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, expoziția oferă o sinteză revelatoare a realizărilor remarcabile obținute în planul creației literar-artistice și tehnico-științifice în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cînd dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a societății românești în general, s-a împletit strîns cu avîntul susținut al științei, artei și culturii, cu afirmarea plenară a spiritualității naționale. Expoziția confirmă pe deplin adevărul că împlinirile din viața spirituală a țării sînt legate indisolubil, asemenea tuturor izbînzilor acestui timp, de numele conducătorului partidului și statului, care a ridicat știința, arta și cultura la o înaltă demnitate și răspundere, încredințîndu-le un rol de cea mai mare importanță în edificarea socialismului și comunismului în România. În semn de prețuire și recunoștință, în expoziție este reprezentată la loc de cinste impresionanta operă teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinsă într-un număr important de volume, strălucită contribuție la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane. Întreaga expoziție evidențiază faptul că, avînd drept călăuză concepția umanist revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru despre știință, artă și cultură, bucurîndu-se, totodată, de îndrumarea și sprijinul nemijlocit, permanent al tovarășei Elena Ceaușescu, eminentă personalitate politică, strălucit om de știință de reputație internațională, creația literar-artistică și tehnico-științifică românească a cunoscut, în ultimii douăzeci de ani, o deosebită înflorire.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au vizitat secțiunea consacrată Festivalului partidului și statului nostru. Sînt prezentate activitatea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, contribuția sa de o excepțională însemnătate pe care o aduce, în fruntea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, la progresul științei românești, la orientarea acesteia, la introducerea și promovarea susținută în toate domeniile vieții economice și sociale a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. Sînt expuse lucrările tovarășei Elena Ceaușescu în domeniul cercetării și ingineriei chimice, operă științifică vastă, tradusă în numeroase limbi, care îmbogățește literatura de specialitate și sporește prestigiul internațional al științei românești.

Cu deosebit interes au fost vizitate, în continuare, sectoarele consacrate creației tehnico-științifice de masă, creației populare, artelor plastice.

În încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au adresat felicitări pentru reușita acestei expoziții. Factorii de răspundere prezenți au mulțumit din inimă tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, asigurîndu-i, în numele creatorilor, al tuturor participanților la Festivalul național „Cîntarea României", că aprecierile făcute constituie un puternic imbold în munca lor de zi cu zi consacrată îmbogățirii vieții spirituale a națiunii, înfăptuirii civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României socialiste.

ION CODRU

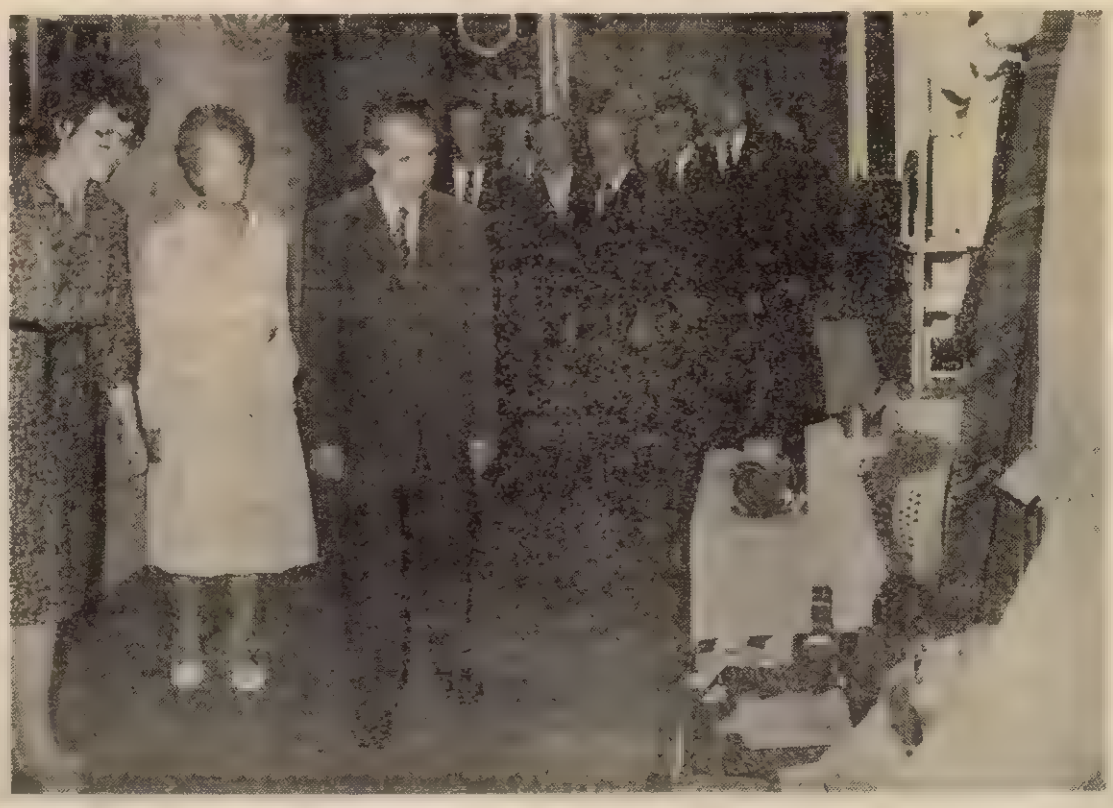

partidului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu

Grandioasa manifestare cultural-artistică de pe Stadionul „23 August"

Mărețe aceste zile de august, luminoase chipurile oamenilor şi frumoasă ţara în prag de sărbătoare cu oamenii pregătiţi să întîmpine unul din cele mai solemne şi mai importante momente din istoria ei : aşezarea cărămizii dintîi a libertăţii noastre, libertate care avea să-şi deschidă larg aripile cu 20 de ani mai tîrziu, cînd în fruntea poporului român avea să fie ales cîrmaciul destinului nostru naţional, bărbatul care dă numele epocii de profunde transformări economice, sociale şi politice — Preşedintele Nicolae Ceauşescu, şi timpul său, timpul nostru numit, Epoca Nicolae Ceauşescu.

Într-un asemenea climat politic, într-un lung şir de manifestări consacrate sărbătorii naţionale a poporului român ca o încununare şi ca o expresie a profundului ataşament al întregii naţiuni faţă de partid, faţă de conducătorul său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, luni, 19 august, s-a desfăşurat spectacolul omagial dedicat zilei de 23 August şi împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului.

Pe marele stadion din parcul ce poartă numele istoricei zile într-o atmosferă de sărbătoare, de adîncă recunoştinţă faţă de conducătorul iubit al partidului, mii şi mii de oameni au întîmpinat cu urale, cu manifestări de dragoste şi entuziasm pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pe tovarăşa Elena Ceauşescu, pe ceilalţi membri ai conducerii partidului. Cei prezenţi au scandat cu însufleţire numele secretarului general, numele partidului, dînd glas sentimentelor de recunoştinţă faţă de bărbatul care a schimbat chipul ţării, de numele căruia se leagă cele mai mari ctitorii din istoria noastră. Pe un stadion arhiplin, în prezenţa reprezentanţilor misiunilor diplomatice, a unui mare număr de ziarişti şi acreditaţi de presă, s-a desfăşurat unul din cele mai grăitoare spectacole artistice, o impresionantă frescă a realizărilor României contemporane, o imagine grăitoare a unităţii întregii naţiuni, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. La sosirea pe stadion, zeci de mii de piepturi scandau numele marelui bărbat şi ctitor de istorie, participanţii exprimîndu-şi astfel starea de bucurie, de satisfacţie de a fi parte la una din cele mai mari prefaceri nu numai din istoria ţării noastre, dar şi din lume. Într-o atmosferă solemnă, de intensă vibraţie patriotică a debutat acest spectacol omagial realizat cu participarea celor mai reprezentative formaţii artistice de amatori, a laureaţilor ultimei ediţii a Festivalului naţional „Cîntarea României" — o strălucită iniţiativă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în domeniul vieţii spirituale, menită să creeze un cadru larg pentru afirmarea talentului şi pentru receptarea valorilor materiale şi spirituale ale naţiunii noastre.

Mii şi mii de tineri, îmbrăcaţi în costume multicolore dau stadionului un aer sărbătoresc. Ei scriu cu trupurile lor „23 August" şi desenează stema Republicii Socialiste România. Întregul tablou este dominat de recitarea unor versuri patriotice închinate marii noastre sărbători şi zilei care a marcat începutul marii deveniri a ţării.

Pe fondul muzical al unor cunoscute şi iubite cîntece revoluţionare, grupuri de tineri reprezentînd diferite categorii profesionale, evoluează într-un impresionant spectacol coregrafic în care sînt sugerate momentele semnificative ale devenirii României în Epoca Nicolae Ceauşescu. Sînt reconstituite imagini grăitoare ale muncii entuziaste, ale marilor realizări care înnobilează astăzi harta ţării. Unul din cele mai impunătoare momente coregrafice ale acestui spectacol omagial a fost cel dedicat timpului de mărețe împliniri, Epoca Nicolae Ceauşescu. Mii şi mii de tineri scriu cu trupurile lor literele Congresului IX, această imagine grăitoare fiind întregită de rostirea versurilor :

Congresul IX — luminoasă treaptă
De vreri şi năzuinţe temerare
Tăind în stînca vremii cale dreaptă
Spre culmi de cutezanţă şi visare.

Congres al faptei nobile şi drepte
Ca ţara să îmbrace nou veşmînt
Urcînd spre comuniste, înalte trepte
Pe românescul roditor pămînt.

Atunci, în forum, din cuvîntul demn,
Cutezătoare drumuri se deschid
Şi încrustat — pentru urmaşi — îndemn
Rostit de fiul unui brav Partid.

În imagini impresionante sînt omagiate marile prefaceri revoluţionare petrecute în România Epocii Nicolae Ceauşescu în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai bogată din întreaga istorie a ţării, strîns legată de activitatea neobosită, clarvăzătoare, desfăşurată cu dăruire şi spirit creator de preşedintele ţării. Tinerii înscriu pe stadion cuvintele „Epoca Nicolae Ceauşescu", încadrate cu lauri iar atmosfera vibrează la cuvintele unor versuri emoţionante :

E Nicolae Ceauşescu ! Omul
Şi comunistul fără de egal,
Prin care, strîns uniţi, în gînd şi faptă
Naltăm zidiri de nobil ideal.

E Nicolae Ceauşescu ! Omul
Prin care-n unitate, un popor
Spre comunism biruitor se-ndreaptă
Increzător, sub steagul tricolor.

Pe stadion sînt rostite şi versuri care cinstesc şi omagiază activitatea tovarăşei Elena Ceauşescu, eminent militant şi om de ştiinţă, care a adus şi aduce o mare contribuţie la înflorirea ştiinţei şi culturii naţionale, la ridicarea României pe noi culmi de progres şi civilizaţie.

Cu inima curată sărbătorind sub soare
O epocă de aur pe care-o ctitorim
Poporu-ntreg cinsteşte, acum, de sărbătoare
Pe fiica României cu care ne mîndrim.

Elena Ceauşescu un nume ce-l rosteşte
Cu stimă întreaga lume, cu-ndreptăţit temei,
O inimă ce bate în toate româneşte
Slujind statornic ţara prin fapte şi idei.

Impresionante sînt momentele dedicate Festivalului naţional „Cîntarea României" marilor obiective economice realizate în Epoca Nicolae Ceauşescu : Metroul bucureştean, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Combinatul siderurgic din Galaţi, Institutul de fizică atomică de la Măgurele, Platforma de foraj marin Gloria etc, după cum în impresionante şi grăitoare tablouri au fost conturate înfăptuirea noii revoluţii agrare, cele dedicate copiilor ţării şi condiţiilor de viaţă create de partid şi grijii secretarului general al partidului pentru a crea tinerelor vlăstare ale ţării o copilărie fericită şi un viitor luminos.

Aspiraţiile poporului român de a trăi în pace, în înţelegere cu toate popoarele lumii sînt de asemenea prezentate în grăitoare imagini artistice derulate sub genericul : „Apel de pace din Carpaţi" înscris de tineri în culori vii şi calde. La tribuna a doua pe un amplu tablou apare înscris în toate limbile pămîntului cuvîntul „Pace".

Finalul spectacolului omagial este marcat de un grandios tablou intitulat „Spre comunism, biruitor!". Miile de artişti amatori şi profesionişti veniţi aici de pe tot cuprinsul ţării desfăşoară o amplă mişcare coregrafică simbolizînd unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Spectacolul ia sfîrşit într-o atmosferă de mare însufleţire, de entuziasm şi dragoste faţă de conducătorul partidului, faţă de patria noastră, Republica Socialistă România. Copiii au oferit flori conducătorilor partidului şi statului iar tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au răspuns cu căldură manifestărilor de dragoste, de stimă şi preţuire.

La plecare, pe aleile stadionului, mii şi mii de oameni au ţinut să-şi exprime sentimentele de dragoste, de aleasă bucurie, de fericire nemărginită, trăind din plin acest moment sărbătoresc, o sărbătoare a ţării, a noastră, a tuturor.

VASILE M. TOMUŞ

Magnificul august

Excepționala însemnătate istorică a zilei de 23 August 1944, ziua sacră a libertății noastre, trecută cu roșul incandescent al jertfei și al speranței, în calendarul neamului, a fost magistral definită de secretarul general al partidului, președintele României socialiste, cîrmaciul și garantul prezentului și al viitorului nostru. Acest act crucial din istoria națiunii „a marcat — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe, la transformarea revoluționară, socialistă a României. Masele populare și-au dobîndit, cu arma în mînă, dreptul de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și făuri destinele potrivit intereselor și aspirațiilor proprii, precum și posibilitatea de a construi pe pămîntul patriei cea mai dreaptă și mai înaintată orînduire socială — orînduirea socialistă și comunistă**".

Nimeni, cu alte cuvinte, nu poate fabrica vreun monopol asupra acestui istoric act, singurul în drept să și-l atribuie e poporul, singurele apte să și-l revendice sînt masele largi, conduse de comuniști. Este, în definiția secretarului general al partidului, o nobilă semnificare a rolului națiunii, factor ignorat o întreagă epocă, o dreaptă supunere a evenimentului la legitatea **popor** sau **timp** Strălucită conjuncție a unor străvechi și năvalnice aspirații populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă precis definită, cristalizată de partidul comuniștilor într-un prielnic moment — cel al degringoladei fasciste, efect al loviturilor nimicitoare date de Armata Roșie, purtătoarea greului războiului antihitlerist, de celelalte forțe ale Națiunilor Unite — actul revoluționar al lui August '44 se înscrie, tocmai prin aportul definitoriu și decisiv al maselor, ca o fericită adecvare la ceea ce se poate numi sensul istoriei, locul și rostul unei generații în curgerea timpilor, raportul acesteia cu o societate a cărei expresie legiuită este.

Ele, aceste mase, n-au intrat întîia oară în istorie atunci. Fără prezența lor modelatoare, demiurgică nu există istorie și nu există țară. Ele au decis în repetate rînduri istoria acestui popor, care este ceea ce este, în ultimă instanță, prin însăși această prezență a lor. Dar 23 August 1944 înseamnă în cronica României cu mult mai mult, înseamnă nu numai prezență, ci asigurarea participării maselor la istorie, ca act creator. Cel ce a asigurat în chip programatic această participare, diriguind-o efectiv, cel ce i-a hotărît caracterul de lege, iar prin aceasta eficiența, a fost Partidul Comunist Român, pe atunci cea mai tînără forță politică a națiunii, dar cea mai capabilă — toate faptele sale, inclusiv pregătirea și conducerea revoluției, o probează ! — să preia pe umerii săi și să ducă la strălucită izbîndă dezlănțuirea populară a acelui impetuos anotimp de foc. Actul revoluționar decis atunci de partid, cu sprijinul nepreconcepțiit al poporului, a luat prin surprindere taberele angajate în conflagrație (vezi documentele epocii, paginile ziarelor și declarațiile comandanților de armate și țări !), contribuind efectiv, într-un moment în care Germania hitleristă era încă departe de a fi înfrîntă, la victoria forțelor antifasciste, la triumful libertății și al păcii.

Întorcînd capul în urmă, găsim azi, după 41 de ani, un drum măsurat de cele mai mari ctitorii din cîte au rodit vreodată pe acest frămîntat pămînt. Un drum măsurat de pietrele kilometrice care sînt uzinele, combinatele, minele, hidrocentralele și termocentralele noastre, configurînd o Românie de 100 de ori mai puternică industrial, un drum care înseamnă noua noastră agricultură.

N-a fost un drum ușor, lin și senin, dimpotrivă. Au fost ani de lupte eroice, de privațiuni și de sacrificii, ani în care un întreg popor, în frunte cu înflăcărata, harnica, răbdătoarea, înverșunata, întreprinsa, miraculoasa noastră muncitorime, a înfruntat cu dîrzenie tot felul de obstacole și potrivnicii, neprimind nimic pe gratis („nimic nu ne-a căzut din cer", cum cu dreptate ne-a reamintit tovarășul Nicolae Ceaușescu), dînd în schimb totul, pînă la ultimul strop de sudoare. Au fost, în etapa de început a revoluției, ani în care eforturile maselor, angajate cu bărbăție și hotărîre pe drumul nou, s-au izbit nu o dată de forțe care îngreunau acest drum, blocînd inițiativa prin dogme și prin șabloane coercitive, opunînd faptei creatoare canonul sloganului, frumos în ramele lui aurite, dar fără eficiență în viața vie. Anul 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, care a adus un val de lumină, de aer proaspăt, în toate celulele societății, fructificînd un capital de daruri și haruri ale acestui neam stăvilit pînă atunci doar în etapa virtualității, an devenit an-istorie prin alegerea în fruntea partidului și a națiunii a tovarășului Nicolae Ceaușescu — patriotul nesovăit și revoluționarul ardent, știutorul ca nimeni altul al realităților și nevoilor țării, vizionarul înarmat cu infailibila știință a prevederii mersului fenomenelor sociale, fiul cel mai iubit al acestui pămînt și cel mai de trebuință ascensiunii sale în progres și civilizație — a dat revoluției aripi, smulgînd-o din inerția unor concepte osificate, nepotrivite spiritului ei și ființei țării, ducînd-o spre orizonturi de nevisat.

Sînt 20 de ani de atunci. O epocă mai scurtă decît cea a lui Ștefan, mai scurtă decît vremea lui Mircea sau a lui Brâncoveanu, dar care ne-a înălțat sub aura celei mai mari demnități și pe culmea celor mai tefere împliniri. O epocă a ctitoriilor fără seamăn la noi, unele fără seamăn în lume, de la Canalul Dunăre-Marea Neagră la Transfăgărășan, de la metrou la noul centru civic, în plină edificare, și București ; o epocă a democrației reale, a cinstei și echității reale, a expresiei libere, a competiției libere a valorilor, a disciplinei muncitorești cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții, a adevărului răspicat cu franchețe, oricît de crud ar fi acesta, a sancționării ferme a lipsurilor și a erorilor, ori de unde ar emana acestea ; o epocă în care aportul maselor populare la dirijarea țării, la elaborarea și la înfăptuirea politicii ei interne și externe, este mai vast și mai eficace decît oricînd ; o epocă în care s-a constituit, pentru prima oară la noi, un model de raporturi partid-popor, mase-conducător, de o inedită și nobilă calitate, ilustrat de marele dialog cu țara, de vizitele de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le face în toate vetrele muncii și ale creației românești, îndrumînd, sprijinind, consultîndu-se cu oamenii muncii, cu specialiștii, în problemele de esență ale producției, ale vieții ; o epocă în care unitatea de interes, de simțire și ideal a tuturor fiilor țării, muncitori, țărani, cărturari, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, strînși în jurul partidului și al luminatului său cîrmaci, a devenit un veritabil factor de echilibru și de sănătate morală al națiunii, un veritabil factor motor al înaintării pe toate planurile ; o epocă a independenței reale, a suveranității reale, o epocă în care, ridicați la un planetar prestigiu, datorat epocalelor noastre realizări, ne spunem, prin vocea președintelui Ceaușescu — confundat în conștiința umanității cu țara de la Dunăre și Carpați și ascultat cu adînc interes, cu aleasa considerație ce se acordă promotorilor unei lumi mai drepte — un cuvînt tot mai greu de agitata arenă a contemporaneității, militînd, prin inițiative și soluții de răsunet, pentru dezarmare și pace, pentru concordie și colaborare, pentru dreptul la existență și la dezvoltare, pentru dreptul popoarelor de a-și decide și făuri după voie destinele, pentru salvarea civilizației și a vieții oamenilor de atentatele împotriva lor.

Am primit, în aceste două decenii, mult. Am și dat mult, fiindcă sîntem apți s-o facem, apți de toate eforturile oricît de grele, atunci cînd ele ni se cer deschis și pe drept. Am primit mult și ni se cere — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna celui de-al XIII-lea Congres al partidului — un lucru care, rostit în puține cuvinte, căci revoluția noastră de azi nu-i a cuvintelor, ci a faptelor, spune mult :

„Perspectiva minunată care stă în fața noastră ne cere să luăm la spirit revoluționar, să facem totul pentru a păstra tradiția și spiritul de luptă al comuniștilor, al partidului, să servim în orice împrejurări poporul, cauza socialismului".

Sub arcul de triumf al lui August, înalt arcuit peste țară, mobilizați de hotărîrile celui de-al XIII-lea forum al comuniștilor, răspundem „prezent !" la chemarea cîrmaciului, care-i chemarea propriilor noastre inimi.

ILIE PURCARU ■

CARTA LIBERTĂȚII

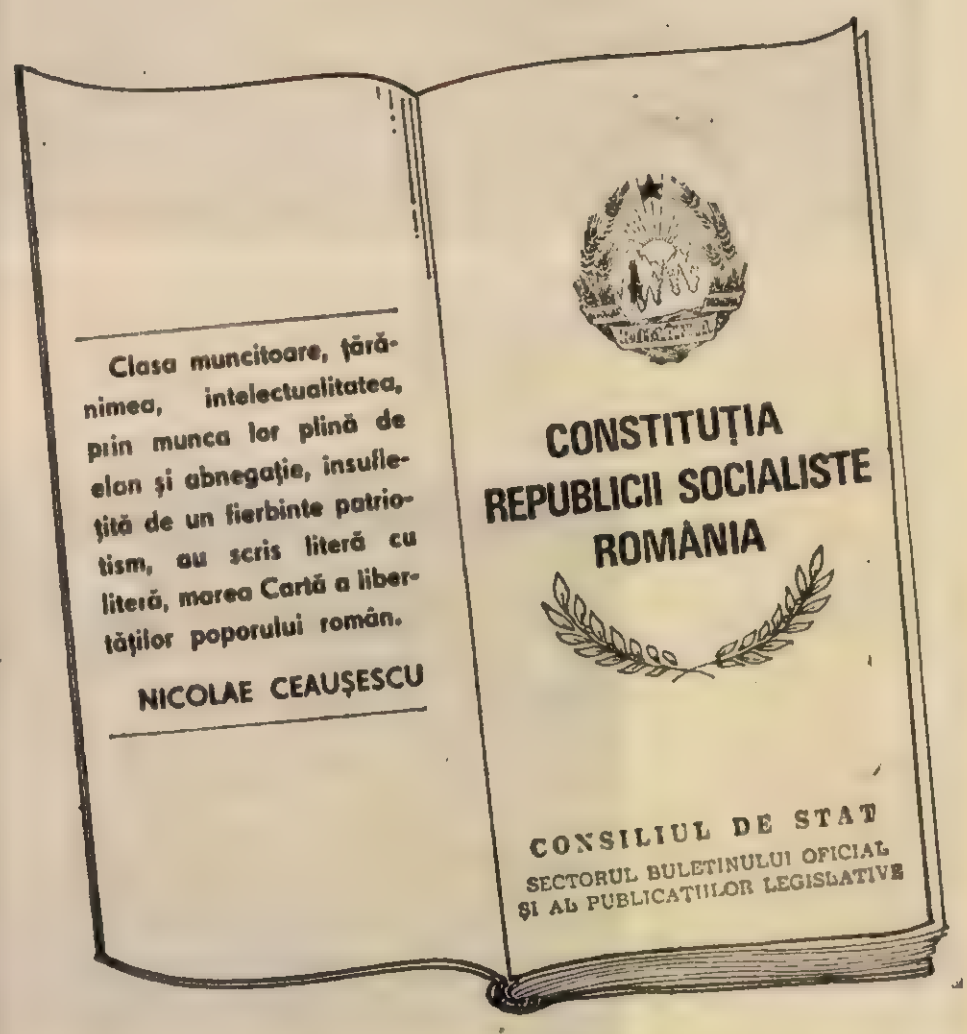

Mereu am avut și vom avea în lucrarea noastră drept regulă dreptatea și drept țintă frăția!

Să ne amintim de cuvintele marelui nostru gînditor și luptător Nicolae Bălcescu ! Spunea : „Patria, această ființă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viața, este identitatea intereselor, a ideilor, pasiunilor ce-i strînge și-i unește în apărarea unui bine comun... Așadar de nevoie e ca românii să se întocmească în republică democratică... Stat în care oamenii adunați îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-și pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă frăția". Într-un spațiu atît de restrîns al scrisului său, Bălcescu definea patria, „această ființă ideală", definea patriotismul și dragostea de țară, recomanda forma statală, „republica democratică", definind-o în același timp, vorbea despre marea lucrare a oamenilor liberați : „drept regulă dreptatea și drept țintă frăția". Se întrevede aici, însă, în statul „în care oamenii adunați îngrijesc singuri de soarta lor" și izvorul unor drepturi și libertăți și nevoia ca ele să fie garantate de o lege fundamentală, de o Constituție. Înainte ca Bălcescu să consacre acest ideal — el a existat. Pînă la revoluția din 1848 și după aceea, românii nu au năzuit către alt fel de stat decît către acela în care să îngrijească singuri de soarta lor, adică să fie adevărați stăpîni. Nu s-a putut un timp, dar idealul lor nestins avea să se întrupeze după 23 August 1944, iar drepturile, libertățile și îndatoririle lor aveau să fie consfințite în marea Cartă a drepturilor și libertăților cetățenești, în Constituție.

Trecuseră, însă, ani de la prima constituție, aceea din 1952 ! România repurtase victoria deplină și definitivă a socialismului. Prima Constituție devenea necorespunzătoare, depășită istoricește. S-a impus, deci, elaborarea unei noi legi fundamentale a statului, în care oamenii de acum îngrijeau singuri de soarta lor, o Constituție nouă care să consacre noile realități politico — sociale și economice ale țării, schimbările din viața poporului, se impunea o lege fundamentală nouă care să asigure cadrul constituțional al desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism. Această nouă Constituție avea să fie adoptată la 21 august 1965, dată de la care s-au scurs, iată, douăzeci de ani. Ea era impusă, însă, și de noile căi de dezvoltare pe care venea să le prefigureze istoricul Congres al IX-lea, congres care avea să ni-l așeze la cîrma partidului și statului nostru, prin voința unanimă, pe unul dintre cei mai străluciți bărbați ai românilor, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui calități de vizionar conducător avea să ni le confirme timpul, aveau să ni le certifice cei douăzeci de ani care s-au scurs pînă acum. Noua Constituție, prin întreg sumum-ul ei de norme, venea să reflecte viața nouă a țării și a poporului român, făurită sub conducerea Partidului Comunist Român. Se înregistrau schimbări esențiale : se schimba denumirea țării, din Republica Populară Română în Republica Socialistă România, stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar, al cărui teritoriu este inalienabil și indivizibil. De atunci și pînă azi, noua Constituție a asigurat condiții de manifestare suverană, independentă a națiunii, care a continuat să aibă un rol de importanță hotărîtoare în întreaga perioadă istorică de pînă azi, în continuarea construcției socialiste, în înaintarea spre comunism. Noua Constituție venea să consfințească, de asemenea, întărirea continuă a rolului conducător al clasei muncitoare — o necesitate obiectivă pentru realizarea cu succes a sarcinilor istorice din întreaga perioadă a construirii socialismului și comunismului. În această consfințire a puterii, alianța muncitorească-țărănească era chemată să reprezinte adevărata bază a puterii poporului nostru, temelia de granit a orînduirii noastre socialiste. Iar forța politică conducătoare a întregii societăți, călăuza încercată a poporului nostru încercat în lupta pentru o viață mai bună, organizatorul tuturor victoriilor oamenilor muncii în măreața lor operă de zidire a societății socialiste este Partidul Comunist Român. Întreaga noastră devenire, în tot acest timp, a fost gîndită și pusă în practică de Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe care poporul nostru l-a urmat, în întreaga sa lucrare, cu dragoste, cu eroism și abnegație, cu devotament și încredere.

S-au întîmplat acestea, pen-

ŞI SUVERANITĂŢII NAŢIONALE

Liberi, uniți, stăpîni pe destinul nostru

tru că întreaga politică a partidului a cuprins în esența sa dezvoltarea multilaterală a personalității umane, obiectiv atins și prin garantarea în marea Cartă a țării a drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale, necesare și indispensabile unei astfel de construcții măreț: Reflectînd poziția nouă a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, precum și grija partidului și statului pentru dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea a ceea ce spuneam, a personalității umane, Constituția proclamă și garantează largi drepturi și libertăți cetățenești : dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la învățătură și alte drepturi și libertăți social-economice și culturale. Li se acordă cetățenilor apoi drepturi și libertăți social-politice — de a alege și a fi ales deputat, libertatea conștiinței, libertatea cuvîntului, libertatea presei etc ; sînt asigurate libertățile personale — inviolabilitatea persoanei și a domiciliului său ; drepturi garanții — de petiționare și dreptul celui vătămat într-un drept al său, de a cere refacerea pagubei și anularea actului prin care a fost vătămat. Toate aceste largi drepturi și libertăți sînt proclamate și garantate pe fundalul **egalității** în drepturi a tuturor cetățenilor români, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie. Egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetățenilor țării exprimă realitatea că toți cetățenii români, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie formează marea familie a României socialiste. Fundamentul social și politic al acestei egalități se găsește în orînduirea socialistă, singura care eliberează omul de asupriri și exploatare, care-l transformă nu numai în stăpîn al mijloacelor de producție, al tuturor bunurilor materiale, ci și în stăpîn și făuritor al propriului său viitor. Se poate lesne observa că în stabilirea catalogului drepturilor cetățenilor, s-a plecat de la necesitatea înscrierii în Constituție, mai întîi a celor mai importante drepturi, care asigură omului condițiile necesare dezvoltării sale materiale și spirituale. De altfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia : „Drepturile omului încep prin dreptul la muncă, dreptul la învățătură, la cultură, dreptul la o viață liberă, dreptul de a lua parte la conducerea statului, fără nici un fel de discriminare, și inclusiv dreptul de a avea orice credință religioasă sau convingere filozofică".

Legea noastră fundamentală, Constituția adoptată la 21 august 1965, nu a preluat pur și simplu reglementările tradiționale în acest domeniu, ci a dat drepturilor și libertăților un conținut mai bogat, complex, a asigurat cadrul legal în care am creat baza materială și spirituală în cadrul căreia aceste drepturi și libertăți pot fi înfăptuite. În noua noastră Constituție sînt, însă, proclamate și unele drepturi cetățenești noi, care nu se regăseau în prevederile constituțiilor anterioare, aici trebuind menționate mai ales dreptul tinerilor la asigurarea din partea statului a condițiilor necesare dezvoltării aptitudinilor lor fizice și intelectuale, dreptul de petiționare, dreptul celui vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal al unui organ de stat, de a cere organelor competente, în condițiile prevăzute de lege, anularea actului și repararea pagubei.

Acestea și multe alte drepturi și libertăți, toate prevederile constituționale exprimă clar superioritatea socialismului în rezolvarea problemelor fundamentale ale maselor populare. De altfel, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului : „Soluționarea acestor drepturi și libertăți fundamentale ale maselor muncitoare constituie în România o cucerire istorică a socialismului și vom face totul ca societatea pe care o edificăm să ofere permanent un înalt exemplu de grijă față de om, de adevărat umanism revoluționar".

De toate aceste drepturi și libertăți se bucură azi, într-o egalitate perfectă și o frăție deplină, toți cetățenii României socialiste, indiferent de naționalitate. Am atins un vis istoric: avem și înfăptuim în lucrarea noastră de azi drept regulă dreptatea și drept țintă frăția.

În contextul marilor evenimente pe care poporul nostru le sărbătorește în acest an, în miezul acestui august fierbinte, cu entuziasm și justificată mîndrie patriotică, se înscrie și adoptarea Constituției Republicii Socialiste România, la 21 august 1965. Cauzele care au determinat adoptarea, semnificațiile politice ale momentului adoptării precum și conținutul său normativ au imprimat Constituției trăsături aparte, ea devenind cadrul juridic fundamental al celei mai rodnice epoci din istoria poporului român — *Epoca Ceaușescu*.

Constituția noastră a fost elaborată în lumina istoricelor hotărîri ale Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, identificîndu-se astfel prin conținut și acțiune cu marile direcții și realizări ale acestor două decenii de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate de recunoscut prestigiu politic, social și uman. Adoptarea Constituției Republicii Socialiste România, acum două decenii, a fost determinată de istoria nouă a poporului român, făurită după victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, ea devenind bilanțul cuceririlor revoluționare ale poporului român.

Un bilanț esențial al noilor cuceriri revoluționare

Pentru a cunoaște mai în profunzime cauzele care au determinat adoptarea Constituției Republicii Socialiste România și pentru a evidenția mai pregnant caracteristicile prevederilor sale, l-am invitat la acest dialog pe tovarășul conferențiar doctor *Ioan Muraru*, de la catedra de drept constituțional a Facultății de Drept din București :

— La cel de al IX-lea Congres al partidului, în țara noastră socialismul învinsese deplin, economia națională devenise o economie socialistă unitară, exploatarea era pentru totdeauna desființată, iar societatea căpătase un caracter omogen, unitar, realizîndu-se unitatea moral-politică a întregului popor în jurul partidului. Toate aceste măreț înfăptuiri au determinat, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „necesitatea elaborării unei noi legi fundamentale a statului, care să consacre actualele realități politico-sociale și economice ale țării, schimbările din viața poporului, să asigure cadrul constituțional al desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată la comunism".

— Ce se consacră în primul rînd ?

— Constituția este prin conținutul său o *constituție socialistă*, deoarece ea organizează societatea românească în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Ea consacră *republica socialistă*, ca tip și formă a statului român, stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar. Chiar în primele sale articole Constituția consacră rolul Partidului Comunist Român de forță politică conducătoare a întregii societăți. Apoi, dispozițiile constituționale stabilesc că economia națională este o economie socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, că repartiția se înfăptuiește după cantitatea și calitatea muncii, că munca este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean. De asemenea Constituția reglementează pe principii socialiste, democratice, întregul aparat de stat, asigurînd rolul decisiv în conducerea statului organelor supreme și anume Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Președintelui Republicii Socialiste România.

— Subliniați, v-am ruga, cîteva caracteristici fundamentale !

— Constituția noastră este real democratică, ea consacrînd faptul că întreaga putere aparține poporului liber și stăpîn pe soarta sa. Prin reglementările ce le dă drepturilor și libertăților cetățenești, face din acestea mijloace eficiente prin care cetățenii participă la conducerea democratică a țării. Sînt semnificative pentru caracterul democratic și dispozițiile privind rolul organizațiilor obștești în sistemul democrației muncitorești revoluționare. Prin prevederile sale Constituția exprimă realitatea că participarea poporului la guvernare este izvorul forței și vitalității societății socialiste românești, chezășia progresului continuu. Apoi, prin conținutul său, este profund umanistă.

— Cum se exprimă acest umanism ?

— Umanismul socialist, revoluționar, este exprimat îndeosebi în articolul 13 care consacră scopul întregii activități statale, precum și prin articolele care reglementează atît *drepturile* cît și *îndatoririle* cetățenilor români. Este interesant de menționat articolul 13 care arată că în Republica Socialistă România întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane. O trăsătură fundamentală a Constituției constă în aceea că este și o constituție a păcii.

— Reliefați, vă rog, acest aspect !

— Prevederile sale consacră voința de pace și prietenie a poporului nostru, dorința sa fierbinte ca toate națiunile și popoarele lumii să se dezvolte în climatul păcii și colaborării. Astfel prin articolul 14, Constituția arată că Republica Socialistă România întreține și dezvoltă relații de prietenie și colaborare frățească cu țările socialiste în spiritul internaționalismului socialist, promovează relații de colaborare cu țările avînd altă orînduire social-politică, activează în organizații internaționale în scopul asigurării păcii și înțelegerii între popoare. Definind relațiile externe ale României socialiste, Constituția arată că acestea se bazează pe principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne.

— Aceste prevederi, se poate constata de întreaga lume, și-au găsit o deosebită aplicare în acțiunile constante ale României pentru pace și dezarmare, în activitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un adevărat erou al păcii, militant neobosit pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, bazată pe înțelegere și colaborare, prietenie și pace !

— Este foarte adevărat ceea ce spuneți, și trebuie, totodată, menționată și forța mobilizatoare a prevederilor constituționale, forță manifestată din plin în participarea tuturor cetățenilor la realizarea acestor prevederi. În același timp, importanța deosebită, identitatea de conținut și trăsături dintre Constituție și epoca pe care o trăim, căreia Constituția îi asigură cadrul juridic suprem de afirmare și manifestare, impun în continuare aplicarea nedebatată în practică a prevederilor constituționale, respectarea Constituției și legilor fiind un principiu fundamental al întregului edificiu social și, bineînțeles, o obligație a tuturor cetățenilor țării. Observăm, de asemenea, că își păstrează actualitatea aprecierea făcută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul cu privire la Proiectul de Constituție : „Constituția României socialiste, realizările măreț ale patriei noastre demonstrează superioritatea orînduirii socialiste asupra celei capitaliste, contribuie la creșterea forței de atracție a ideilor socialiste, constituie un aport al poporului român la măreața cauză a libertății popoarelor și victoriei socialismului în lume".

O democrație economică și socială de tip nou

Sistemul democratic de conducere a societății socialiste românești a cunoscut o dezvoltare fără precedent îndeosebi în acești douăzeci de ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii. Or, Constituția fiind elaborată în spiritul și cu aplicarea hotărîrilor istoricului Congres al IX-lea, în mod firesc a pus în valoare, prin exprimare juridică, tocmai noile direcții privind evoluția statului și a democrației. În țara noastră s-a realizat, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".

— Cum explicați aceasta, într-un cadru mai larg, tovarășe conferențiar doctor Ioan Muraru ?

— Aceasta se explică prin realitățile economice și sociale, prin faptul că întreaga putere aparține poporului român și prin acțiunea marilor direcții ce s-au impus în societatea socialistă românească cu forța legităților obiective și anume conducerea politică de către partid, adîncirea democratismului orînduirii, creșterea rolului și perfecționarea continuă a aparatului de stat.

— Ce se însumă în acest sistem democratic ?

— Sistemul democratic de conducere a țării, caracterizat astăzi ca un sistem muncitoresc și revoluționar, cuprinde Partidul Comunist Român ca forță politică conducătoare, organele statului, organele de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești, formele organizatorice ale autoconducerii muncitorești revoluționare. Acest sistem își găsește consacrarea în dispozițiile constituționale, care stabilesc poziția acestor forme organizatorice în sistemul democratic de conducere, rolul și funcțiile lor, corelațiile dintre ele. Punînd în evidență poziția partidului de centru vital al întregii noastre națiuni, de forță politică conducătoare, de organizator și dinamizator al energiilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, ale întregului popor în lupta pentru construirea socialismului și comunismului, Constituția proclamă în articolul 3 că : „În Republica Socialistă România, forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român". Organizînd aparatul de stat, ca subsistem al sistemului democrației socialiste, Constituția mai consacră realitatea că întreaga putere în țara noastră aparține poporului liber și stăpîn pe soarta sa, și că poporul exercită această putere prin Marea Adunare Națională și consiliile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret, organe ce constituie baza întregului sistem de organe ale statului. Sînt reglementate apoi și celelalte organe de stat, asigurîndu-se rolul decisiv în conducerea statului la cel mai înalt nivel organelor supreme ale puterii și anume Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Președintelui Republicii. Reglementări distincte cuprinde Constituția în ce privește organele și organizațiile de masă și obștești, unite, sub conducerea politică a partidului, în Frontul Democrației și Unității Socialiste.

— Tovarășe conferențiar doctor Ioan Muraru, am asistat în acești douăzeci de ani la apariția a numeroase legi, la apariția unor noi structuri democratice de conducere. Cum se înscriu ele în cadrul constituțional ?

— Profunzimea concepției politice și științifice care a stat la baza elaborării Constituției, i-a imprimat acesteia o incontestabilă eficiență și viabilitate. Dispozițiile constituționale s-au dovedit cadrul juridic care a înlesnit realizarea unor noi structuri democratice de conducere, structuri ce s-au impus în aceste două decenii de împliniri istorice și care sînt rodul aplicării creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la particularitățile sociale și statale ale României, ilustrînd elocvent contribuția pe care partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu au adus-o la îmbogățirea tezaurului mondial al gîndirii și practicii revoluționare.

— Ați putea să fiți și mai concret ?

— Punîndu-se în aplicare hotărîrile de partid s-au creat și funcționează organele de partid și de stat : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc etc., organe care realizează o eficientă îmbinare a politicului și statalului. Valorificîndu-se tezele novatoare, profund revoluționare despre democrație, despre autoconducere muncitorească, s-au instituționalizat structuri organizatorice de conducere de incontestabilă originalitate, precum adunările generale ale oamenilor muncii și consiliile oamenilor muncii din toate unitățile economice, social-culturale, de învățămînt și cercetare. S-au instituționalizat, de asemenea, congresele pe diferite domenii de activitate, ca de exemplu congresul consiliilor populare. Aceste noi forme de conducere, instituționalizate în aceste două decenii, au completat tabloul sistemului democratic de conducere al țării, ele funcționînd și integrîndu-se armonios cu celelalte structuri existente, sub conducerea politică a partidului.

— Dar, în această perioadă istorică, chiar aparatul de stat a cunoscut perfecționări și înnoiri, pe linia adîncirii democratismului și sporirii eficienței sale ?

— Da, și acestea au implicat importante modificări ale Constituției. Menționăm îndeosebi modificările care au privit noua organizare administrativ teritorială a țării, organizarea și funcționarea consiliilor populare — sporindu-se rolul lor în conducerea unităților administrativ teritoriale ; organele județcătorești și procuratura.

— O modificare constituțională cu profunde semnificații politice și statale s-a realizat în anul 1974, cînd s-a instituit înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România, în această supremă funcție fiind ales, ca primul președinte al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului !?

— Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în această înaltă funcție și realegerea sa, succesiv, în anii 1975, 1980 și 1985, exprimă omagiul pe care poporul român îl aduce marelui său conducător, dar și garanția morală și juridică a realizării marilor direcții de dezvoltare economico-socială, culturală, juridică și statală ale României.

Se impune, deci, să constatăm că întreaga dezvoltare a democrației muncitorești revoluționare în aceste două decenii de cînd Constituția este în vigoare, poartă amprenta originalității și spiritului revoluționar al gîndirii politice și filozofice a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Contribuția de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea statului și dreptului, a democrației socialiste, a fost solemn constatată cu prilejul alegerii sale ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, arătîndu-se că „prin întreaga sa activitate teoretică și practică, secretarul general a asigurat unitatea și creșterea rolului conducător al partidului ca centru vital al națiunii, întărirea permanentă a rolului și răspunderilor statului față de întreaga noastră națiune socialistă".

Pagină realizată de NICOLAE GRIGORE

Un drept fundamental,

Zalău sau voința de a dura

Adoptarea în 1965 a Constituției Republicii Socialiste România a avut valoarea unei pietre de hotar în dezvoltarea economică și socială a României, această carte nouă a drepturilor și libertăților consfințind cadrul juridic al înfloririlor fără precedent care aveau să se recunească sub numele celui care le-a impulsionat și devenind o sintagmă atît de cunoscută, Epoca Nicolae Ceaușescu. „Constituția României Socialiste reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta libertății și suveranității naționale", spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la proiectul de Constituție. Articolul 7 din Constituție precizează că „Bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social culturale de stat, aparțin întregului popor". În Republica Socialistă România „muncă este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean al țării". Se realizează astfel cadrul legal pentru unul din cele mai nobile drepturi ale omului: dreptul la muncă. Țara este a tuturor și prin muncă ea devine a fiecăruia. Reportajele din aceste pagini își propun să exemplifice dezvoltarea fără precedent a țării în locuri care au beneficiat din plin de avîntul fără precedent al vieții economice și sociale în Epoca Nicolae Ceaușescu, Constituția Republicii Socialiste România, document de căpătîi adoptat în deschiderea acestui timp, avînd o importanță covîrșitoare în crearea climatului de muncă, de înnobilare a fiecărei palme de pămînt din România.

Ce vor fi simțit, acum 15 ani și mai bine, cei care nici astăzi nu încetează a se mîndri că au fost primii sau printre primii ? Desigur, la început de tot, o undă de derută devenită mirare adîncă la vederea cîmpurilor goale, tivite de dealuri, locuri pe care — li se spusese — va trebui ridicată într-un timp foarte scurt o mare platformă industrială ; poate și grijă, temeri în fața răspunderii ce le revenea ; și, firește, senzația că au în față o șansă aparte — aceea de a întemeia, de a-și înscrie numele și fapta în istoria acestui loc.

Acum se poate spune cu certitudine — folosind' vorbele primarului Ioan Mureșan — că „orașul modern de la poalele Meseșului este una dintre cele mai grăitoare dovezi ale spectaculoaselor prefaceri pe care le-au cunoscut localitățile României socialiste în ultimele două decenii pe care, pe drept cuvînt, le denumim Epoca Ceaușescu. Pentru că, înainte de toate, Zalăul de azi — orașul reședință de județ, cu o intensă viață economică, socială, politică și spirituală — este rezultatul unei opțiuni ferme a secretarului general al partidului privind dezvoltarea armonioasă în profil teritorial a tuturor zonelor țării."

Vom încerca să reconstituim — cunoscînd biografiile unora dintre oamenii acestor meleaguri și rezultatele trudei lor de ani și ani — cîteva file semnificative din devenirea Zalăului, oraș ce reprezintă izbînda unui mod anume — lucid și curajos — de a privi viitorul patriei și de a acționa întru împlinirea lui.

Cînd a venit, în '69, a venit cu gîndul (ce-i drept, nedeclarat) de a pleca după cel mult doi ani. Avea 34 pe-atunci și tot ce făcuse în viață făcuse bine. Fusese apreciat, stimat, promovat. Elev bun, sportiv bun (divizionar A la baschet, junior de perspectivă la tenis de masă și de cîmp), student bun, inginer bun, ba chiar și director bun (cel mai tînăr din țară, la momentul numirii, din cadrul ministerului de resort), director adjunct al unei întreprinderi cu tradiții și prestanță — „Unio" din Satu Mare. Începuse să simtă — pe merit și în timp — gustul așa de plăcut al realizării profesionale. Considera, deci, venirea la Zalău ca pe o probă necesară a capacității sale organizatorice și inginerești, probă ce, odată absolvită cu bine (și nu se putea altfel !), avea să se înscrie ca încă un punct cîștigat în biografia sa de specialist, o dovadă de maturitate etc. Ce putea să-i ofere Zalăul, în acel moment, inginerului **Pompiliu Tămaș** ? Numai posibilitatea de a munci pe rupte și de a arăta ce știe. În rest ? Nici tu un teren de tenis măcar, o locuință ca lumea, ca să nu mai vorbim de teatru, de concerte sau chiar de o echipă de fotbal în B...

Amintindu-și toate acestea, directorul de astăzi al Întreprinderii de armături industriale din fontă și otel din Zalău zîmbește. A împlinit, nu de mult, 50 de ani. Conduce în prezent cea mai mare întreprindere de armături din țară și s-a întors de numai cîteva zile dintr-o călătorie în S.U.A. și Canada, adică acolo unde va expedia, în august, primul lot de armături dintr-un contract de peste trei milioane de dolari. Întreprinderea își realizează și depășește, lună de lună, planul. Marca „Armătura Zalău" a cucerit — după un export constant, de ani, fără nici un repros în privința calității — piețe foarte pretențioase, cum ar fi cele din R.F.G. și Austria. Mai mult, „Armătura" este un veritabil subiect de uimire pentru toți cei ce știu ce înseamnă a produce armături, prin posibilitatea ei (de-a dreptul incredibilă la un colos cu peste 6 000 de oameni ai muncii, cu mari turnătorii de fontă și oțel) de a-și adapta necontenit producția la orice solicitări, de-a nu refuza practic nici o comandă, de-a produce, altfel spus, tot ce se știe și ce se poate în acest domeniu.

Cît despre directorul Tămaș, el n-a fost întotdeauna atît de surîzător și mulțumit cum l-am găsit în acest iunie '85. În urmă cu trei ani, atunci cînd l-am cunoscut, mi s-a părut obosit din cale-afară, morocănos, fără chef de vorbă și cu atît mai puțin de confesiuni. Acum e altceva — zice —, începem să culegem roadele atîtor ore încordate, nervilor întinși la maximum, nopților de nesomn. Colectivul s-a sudat, disciplina de producție e fermă. Am fost nevoit, pentru a ajunge aici, să fiu și dur, atunci cînd această soluție s-a impus. Avem cadre tehnice a căror competență, în materie de armături, e de nivel mondial. De altfel, acesta a fost și motivul pentru care am renunțat la gîndul întoarcerii acasă : nu întîlnești de două ori într-o viață de inginer, norocul de a ridica o întreprindere după ideile și prioperea ta. N-aveam voie să pierd acest tren. Acum, dacă aș mai avea o dată 34 de ani și aș ști ce efort mă așteaptă, aș veni iar la Zalău chiar dacă m-aș afla la capătul lumii.

Dar oboseala, oboseala nu-și spune cuvîntul ? Pentru că — o poate mărturisi oricine muncește la „Armătura" — programul directorului începe la 6,30 (prin controlarea activității din schimbul de noapte) și se încheie seara pe la 8 9, cînd e aproape gata să plece schimbul doi. Și așa, iată, de 16 ani... Nu, rezistența fizică nu e o problemă pentru un fost sportiv de performanță ; dar cea nervoasă ? Despre asta n-a mai [illegible] vorbească inginerul [illegible], dar s-a oferit ca, în schimb, să-mi dea o rețetă pentru nemaipatita luminare a privirii. Zice că îți trebuie un țel pe care să știi că dacă-ți încordezi puterile și voința, îl poți atinge, încredere din partea celor din jur și dorință multă de-a face. La astea toate mai trebuie adăugate cîteva ore bune de activitate adevărată și alte cîteva de studiu și nu vei

---

Destine umane într-o epocă a omeniei

Dobrogean născut în Apuseni

În unele seri grele, încărcate de tensiunea zilei, mă gîndesc adesea la oamenii pe care i-am cunoscut de-a lungul anilor mei, îndelungi și ei, de reporter. Mă străduiesc să-i așez într-o anumită ordine, să-i ierarhizez după criterii pe care le inventez adhoc, dar nu reușesc niciodată. Ei sînt laolaltă, sînt de nedesprins de timpul și destinele lor, ca valurile fără de care ce-ar mai însemna marea ? Unul dintre ei este un mot. Întîlnit în Dobrogea. La început mi s-a părut ciudată forța acestui bărbat cu chipul de piatră și ochii neguroși ca pădurile Zarandului, de a se desprinde din leagănul de goruni și aur al moților — e de fel chiar din satul Vadu Moților, aflat între Albac și comuna Avram Iancu, pe acolo pe unde trecea Cariul Munților să ducă memorandele de libertate spre Alba și Viena —, pentru a prinde rădăcini în pămîntul de cretă și foc al Dobrogei. Biografia sa, de altfel, simplă și senină, explică puterea-i de a se simți acasă, și de a-și așeza căminul oriunde în țară, acolo unde va fi și este nevoie de brațele, de mintea și de sufletul său. E posibil ca însuși țăranul și tăietorul de pădure moț Traian Netotea, părintele său, să fi atins meleagurile Dobrogei, coborînd cu ciuberele sale din stejari și brazi de rezonanță spre patriile calde ale piinii, ca să-și hrănească pruncii ce se adunau, toți șase, în tăcerea sfîntă a mesei rotunde ca Soarele de andezit. El, Trifon Netotea, al doilea născut, născut în anul cicolitor și dramatic, în anul de răspîntii al istoriei românești, 1944, la vîrsta dintre copilărie și adolescență, a plecat de-acasă, ca singurul fiior al părinților, spre singurul orizont cunoscut de fiu moților, spre minerit. Dar n-a mai intrat direct în hăul minei, urmînd să împingă din greu vagonetii pînă să ajungă miner, ci a intrat pe porțile unei școli, a școlii profesionale de la Gura Barza. Așa încît, s-a întors la Baia de Arieș, electrician de mină. Se schimbau multe din firea lucrurilor în mină și, în primul rînd cai. Cai erau trimiși la suprafață la rosturile lor fundamentale, înlocuiți fiind cu mașini și locomotive de zeci și sute de cai putere. Locul unui electromecanic ajunge de prim rang. În 1965, Trifon reintră în bănci, se reîntoarce la Gura Barza pentru a învăța rolul de maistru electromecanic. Nu doar pentru minele străbune de sub cușmele Apusenilor, ci pentru o întreagă și în extindere industrie pe care o vede fantastică tînărul mot. Își face practica la Altîn Tepe și la Somova, îl fascinează Dobrogea minieră, dar nici pe departe nu-i trecea prin minte că ar putea părăsi cuibul natal. În 1969, este detașat însă pentru a ajuta la montarea utilajelor, utilaje folosite pentru prima oară în România, într-un loc despre care nu știa nimic, despre care nu se auzise nimic la Baia de Arieș. Se duce la o librărie tocmai la Cîmpeni să cumpere o hartă. O caută mult pînă descoperă micul punct din Delta Dunării, de pe brațul Sf. Gheorghe. Acolo urma să monteze el utilaje de scos calcar, benzi transportoare de kilometri și kilometri întregi, care să poarte bolovanii pînă într-un port pe care nu l-a mai aflat nici pe hartă, nici în enciclopedii, nici în ghiduri, nici în cărți de geografie, nicăieri pentru simplul motiv că nici nu exista. El urma să fie construit. A ajuns la Tulcea cu trenul, la Mahmudia cu o șalupă. Din pămîntul satului, în zare se înălțau cele șapte coline — Beștepe — ce-i rupeau peisajul arid de stepă și apc. Sat de pescari, cu viața orînduită după legile apei și îndeletnicirilor lui, se minuna moțul cum o să formeze aici mineri. A venit însoțit de Indrei Ioan din Ocna Mureș, de Simion Sabin din Brad, de Pîrcălab Aurel de pe lîngă Oradea, cu toții, vreo 12 transilvăneni, să deschidă o mină. Dreptul la muncă pe care-l garanta Constituția nouă a țării avea, unde creștea munca mîinilor sale. Și o parte din sufletul său. Cea mai mare exploatare de dolomită pentru siderurgia românească. Odată cu carierele de la Mahmudia se înălța Galațiul, Combinatul siderurgic spre care roteau alte mii și zeci de mii de tineri, de bărbați din toată România. Acum crește cel de la Călărași. Crește din nou Mahmudia. În continuare este nevoie de mineri, de electricieni și mecanici,de electroniști și automatiști pentru mine, lucruri care ar fi părut povestiri fantastice băiatului de 14 ani, cînd lua drumul din Vadu Moților spre orizontul adîncurilor... El a devenit profesor, el a format zeci din cele peste 600 de mineri de azi din satul de pescari Mahmudia. Foștii pescari și fii lor și-au lăsat lotcile și năvoadele întocmai cum și fostul fiu de țăran moț a lăsat țapina și eodrii înalți pentru meseria cea mai modernă din străvechea industrie a mineritului. Se caută azi mineri pentru Dobrogea, tot astfel cum se caută chiar și pescari pentru Delta Dunării, căci, iată un temei care îi face inseparabili pe oamenii din carnetele mele de reporter. Este realitatea românească de azi; dreptul la muncă înseamnă chiar să și ai unde să muncești. O cucerire înălțătoare și ireversibilă. Ea naște oameni pe măsură. Unul dintre ei este și moțul statornicit în Dobrogea.

CICI IORDACHE ADAM

o datorie de onoare — munca

mai avea motive (și nici timp) de tristețe. Ascultîndu-l — în timp ce străbăteam întreprinderea și după ce-mi notasem realizările ei — m-am simțit obligat să-l cred și să iau aminte.

★

Am fost invitat la Zalău să văd meciul de fotbal România — Finlanda la un televizor color, nu înainte de a mi se face precizarea că fără aportul celor din acest oraș, fără ingenuitatea și promptitudinea lor, poate că iarba gazonului s-ar vedea pe micul ecran, și azi, tot gri, și nu verde cum e ea. În ziua următoare am mers la Întreprinderea de conductori electrici emailați. Portarul părea pus pe glumă. Vreau să merg la tovarășul director Cornel Micloș — îl zic. Nu-i aici, răspunde el. E plecat cu treburi la Timișoara. Atunci la directorul adjunct Ioan Cioran. Nici dînsul nu-l. Tot plecat. Nu mai avem directori ! — zimbește el într-una. Întreprinderea merge bine, ce nevoie să mai avem de dînșii ? Îi trimitem prin țară să rezolve probleme ! Așa, glumind, am intrat în întreprinderea ce reprezintă unul din furnizorii cei mai importanți ai întregii noastre industrii electronice și electrotehnice, o întreprindere unde cîteva sute de oameni realizează anual un plan de circa patru miliarde, fiecăruia revenindu-i mai bine de două milioane, o întreprindere-etalon, cu realizări tehnice de nivel mondial.

Și aici am întîlnit întemeietori. Unul dintre ei este tînărul inginer-șef **Ioan Sitaru,** venit la Zalău în '72, la numai doi ani după absolvirea facultății. Pe atunci, din întreprinderea de astăzi nu existau decît pilonii (și nici aceștia toți), iar birourile erau într-o baracă, de fapt un adăpost pentru porcii care aveau curînd să vină. Alt Oraș tot era în sufletul și în-ar fi trebuit multă imaginație pentru a întrevedea viitoarea lui înfățișare. În '73, cu numărul de marcă 102, s-a încadrat aici și **Ioan Culda,** actualul secretar al comitetului de partid din întreprindere. Și el, și Sitaru sînt, de fel, din județul Cluj. Inginerul-șef a sosit la Zalău din Craiova, iar secretarul de partid din Buzău. Tot așa, de prin țară, au mai venit încă vreo cîțiva, pentru că de unde electroniști la Zalău ? Dar oriunde s-ar fi născut și oriunde ar fi învățat carte, ei se simt acum — și sînt — ai Zalăului. În jurul lor s-a închegat un colectiv cu o medie de vîrstă — s-ar zice — destul de mare, în jur de 32 de ani (mai mare, oricum, decît a „Armăturii", a Întreprinderii de țevi sau a celei de anvelope, ca să numesc doar unitățile cele mai importante de pe platformă, și poate chiar decît acesa a orașului însuși). Dar această medie de vîrstă spune multe despre stabilitatea oamenilor de la I.C.E.E. În marea lor majoritate absolvenți de liceu sau de facultăți, ei au venit și au rămas aici de la început, adică de mai bine de un deceniu. Iar pregătirea de care vorbeam spune și ea destule despre investiția de inteligență de aici.

Orice lucru nou, surprinzător, dar care se dovedește apoi a avea urmări faste asupra existenței celor din jur capătă, cu vremea, un aer de legendă. Secolul nostru vitezoman își creează legendele mult mai iute decît vesculle precedente. Despre oamenii de la „Emailați" — cum i se zice, la Zalău, întreprinderii la care mă refer — circulă deja istorii cu iz de fantastic. Și, în special, despre cei de la atelierul de cercetare-proiectare, și dintre ei, mai ales despre șeful acestui atelier — inginerul **Deak Francise** — și despre inginera chimistă **Doina Oros.** Se spune — și chiar în cercurile cele mai bine informate, printre confrații mei, de pildă — că niște specialiști străini participau odată la probele laminorului de cupru (unul dintre cele noua care există în lume în acest moment). Lichidul de protecție pentru laminor se importa pe atunci, dar cercetătorii întreprinderii creseră un altul, cu care voiau să-l înlocuiască pe cel adus cu valută. Străinii n-au vrut în ruptul capului să-l folosească, spunînd că nu-i cunosc proprietățile și nu vor să riște. Dar, forțați de împrejurări, au făcut pînă la urmă și acest lucru (la început în secret, într-o noapte) și au fost nevoiți mai apoi să recunoască deschis calitatea deosebită a acestui lichid, ba chiar și superioritatea lui, fiind lipsit de noxele degajate de cel de dinaintea sa. Se mai zice, apoi, că fiind vorba de realizarea conductorului termoaderent autosudabil necesar bobinelor de deflexie (grație căruia s-a grăbit realizarea televizoarelor românești în culori), inginerul Deak (om extrem de studios, citind în cîteva limbi de circulație, umblat prin lume, și nu așa, ca simplu turist) l-ar fi chemat într-o noapte la el acasă pe directorul de atunci al întreprinderii, spunîndu-i că a găsit soluția, dar că aplicarea ei comportă un risc foarte mare : trebuia schimbat întregul flux de producție, mai era nevoie și de dărîmarea unor ziduri dintr-o hală, ce mai, o întreagă tevatură, fără a se putea spune, cu absolută certitudine, că soluția propusă era cea bună. Argumentul suprem adus de inginerul Deak ar fi fost că, dacă se poate calcula cu ușurință ceea ce există, ceea ce știm, nimeni nu poate calcula ceea ce nu știm ; iar ceea ce nu știm, dar putem afla — de cele mai multe ori riscînd — poate fi infinit mai important. Directorul și-ar fi dat acordul, schimbările ar fi fost efectuate, iar rezultatele — cele preconizate de inginerul Deak și așteptate de toată lumea.

Pot exista anumite doze de exagerare în aceste povestiri (mai ales în privința împrejurărilor în care s-au petrecut lucrurile), dar cert este că atît lichidul, cît și conductorul există. Și mai există și alte opt brevete de invenții aparținînd specialiștilor atelierului, cei care sînt și creatori ai tehnologiilor folosite acum, cei datorită cărora laminorul de cupru a ajuns să-și depășească performanțele pentru care a fost proiectat (conductori de 0,05 milimetri), ajungînd să producă acum conductori de 0,04, existînd chiar posibilitatea de a se ajunge la 0,03 și chiar mai jos, adică fire de cupru mai subțiri decît firele din părul (deseori cărunt) al celor care cercetează și creează aici.

Directorul **Dumitru Bojan** și inginerul-șef **Gheorghe Șteța** apar împreună, venind de la una din ferme. Căldură mare ! — le zic pentru a deschide vorba. Dar ei nu par — ardeleni serioși, neagreind flecăreala — să lungească prea mult vorba, așa că ne tragem la umbră și ne punem unii pe explicat și altul pe consemnat. Locul în care mă aflu — Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcinelor — se află pe platforma agroindustrială a Zalăului, platformă mai nouă decît cea industrială. Cei doi sînt aici de la înființarea unității, adică din 1980. După o sumară prezentare a dotărilor existente (trei ferme cu o capacitate de 45 000 de capete, producînd 3 400 tone de carne anual), discuția trece asupra extinderilor (e în construcție o a patra fermă, care va fi gata în noiembrie și grație căreia se va ajunge la un rulaj anual de 85 000 de capete). Notez, notez, dar simt nevoia să mai și conversăm. Zic, așadar : bine, sînteți de la înființare, atunci au fost atîția porci, acum sînt atîția, iar la anul vor fi atîția. Dar dumneavoastră, ca specialiști și conducători ai unității, cu ce idei ați venit ? Ce-au gîndit și ce-au întreprins zootehniștii care sînteți ? Păi — începe directorul Bojan de parcă s-ar fi aflat în încurcătură — am ridicat toți parametrii productivi cu 20 la sută. Asta una la mînă. Stați, îl opresc. Cum așa ? Păi bine. Cu trirasiali. Adică ? Simplu. Am încrucișat Marele Alb cu Landrace, iar scrofițele rezultate cu Duroc. Bun ; asta una la mînă. A doua ? A doua o fi cînd o fi gata instalația de biogaz, adică în trimestrul patru. Vrem să transformăm o parte din biogaz în energie electrică și avem deja comandate la București trei motoare cu compresie care să facă treaba asta. Biogazul care ne rămîne îl folosim la ridicarea temperaturii apei de la 80 la 130 de grade. Și așa, o să avem și apă caldă și curent electric — vreo 402 MW pe an, adică peste 33 pe lună — pentru grajduri. Înlocuim în felul acesta aproape 500 tone de combustibil convențional pe an. Mai există și a treia la mînă ? Există. O instalație solară, comandată la Alexandria, un sistem de captatori pe care-l vom monta cu oamenii noștri. Cu instalația asta vom încălzi apa pentru cantină și grupuri sociale pînă la 40 de grade. După ce-or fi gata toate astea, le dăm în exploatare pe mina unui specialist, bălat pasionat de treburi dintr-astea, subinginerul Gheorghe Tamba. Și sperăm să fie bine, să ajungem la 4 500 de tone anual. Iar ne întorsesem la cifre... Ca s-o dau pe glumă : dar mina asta, numai trei degete are ? Nu-l bine să te apuci de prea multe deodată. Trebuie să faci temeinic ce ți-ai pus în gînd. La noi, știți cum e, dac-ați mai fost po-aici : treabă facem, da' nu prea știm să povestim.

Zalăul apare privitorilor săi — — mai ales celor ce au avut prilejul să-l vadă de-a lungul timpului — ca un oraș în mișcare; mișcarea știi pe orizontală, ținînd de extinderea platformelor industriale, cît și pe verticală, cînd e vorba de orașul propriu-zis, clădit cu grijă și gust. Atunci cînd, în mai 1968, se bătea primul țăruș al celei dintîi, mari întreprinderi din Zalău — cea de produse ceramice, unde trebuia să se producă materia primă pentru case — orașul nu avea nici o unitate industrială de interes republican și nici mai mult de o sută de apartamente. În cîteva blocuri răzlețe, cu unul sau două etaje. Astăzi la Zalău funcționează 14 mari unități industriale, ceea ce a dus la crearea a 32 000 noi locuri de muncă și la o creștere a populației de la 15 000 la 62 000. Producția marfă industrială a crescut, în această perioadă, de 60 de ori și s-au zidit 16 000 de apartamente. Sînt cifre ce definesc — știi cît poi cifrele să o facă — un oraș tînăr, întinerit și de munca brigadierilor de pe șantierul național deschis acum exact șase ani, în iunie 1979.

Ce vă spune un oraș în care se nasc de trei ori mai mulți copii decît acum 15 ani ? Dar un oraș unde se plantează, într-un singur an — 1985 — 16 000 de pomi, cîte unul pentru fiecare apartament nou ? Și ce vă spun, încă, sutele de mii de tone de produse ce pornesc din Zalău spre toate colțurile țării și alte țumii ? Localnicii zic doar că nu se pot face comparații între orașul de acum douăzeci de ani și cel de azi. Iar cînd vorbim, aici, de localnici, nu ne referim doar la cei născuți în Zalău, ci și la toți cei veniți de prin alte părți pentru a pune umărul la înălțarea orașului, stabiliți aici și făcînd din Zalău un loc unde, și la propriu și la figurat, se aude bătînd inima întregii patrii, o așezare traversînd timpul cu fruntea sus.

DAN MUCENIC
Fotografii de
IONEL DAVID

Destine umane într-o epocă a omeniei

Iubind orașele din ilustrate

— V-ați găsit, zău, cele mai acre ore !

Pentru tonul cu care îmi sînt adresate cuvintele respective, s-ar putea folosi foarte bine adjectivul inclus în propoziție. Dacă n-aș fi însoțită de președintele Comitetului de sindicat, Constantin Screciu, care-i făcea semne discrete, că adică nu-i frumos să se poarte așa cu un musafir, teamă mi-e că m-ar fi lăsat baltă. Încerc să încropesc o conversație, simt că mă năpădește un sentiment de jenă, de, i-am deranjat, să mă scuze, nu-i ora potrivită, căldura te împiedică să și respiri, poate se odihnea. Se uită la mine cu ochi mici și răi. Mă face să îndrug cuvinte de parcă bat cîmpii. Mă opresc și-o iau de-a dreptul, adică ce înseamnă „ore acre ?" Păi, ieșirea din schimb. E simbria și mai încearcă cîte unul să-i dea rasol, să treacă vremea. Acum m-am găsit și eu să-l țin ! Stăm în drum, cu soarele-n cap, el se mută de pe un picior pe altul, nu zice, dar gîndește — și se vede —, hai, mă mai ții mult ? Mă uit în dreapta și-n stînga, caut un loc unde să-l mai pot reține cumva, nu știu încă cum, dar vreau s-o fac, nu poate fi așa de „piatră". Haide să stăm, mă decid arătîndu-i bordura, el e în haine de lucru, gîndesc că nu contează, eventual mă murdăresc eu, dar vreau să-i arăt că, uite, nu contează, nu-s o sclifosită, am mai fost pe șantiere. Sare ca ars, cum o să se așeze pe jos, „ca neoamenii", ce-mi închipui eu, el are o meserie curată, lucrează cu lemnul. Găsim cu chiu cu vai o bancă, se așază cam pe o dungă și se foiește mereu, căutînd pe sub șprincene la oricine se încumetă să ne arunce vreo privire. De fapt, asta-i deranjează, că oamenii îl cunosc și nu-i place că tot vin reporteri și îl bat la cap. Ce-i mare scofală c-a trăit numai pe șantier ? Ce, nu-i o viață ca oricare ? Nu mai sînt și alții ? A luat și distincții ? A luat, a luat chiar și Ordinul Muncii cl. I. Dar nu-i un motiv după el, să tot sîcîi omul, să nu-l lași în treaba lui.

Mă gîndesc că așa nu merge, dacă n-am sta pe o bancă, lîngă alee, aș putea zice că nu mai are mult și mă dă pe ușă afară. Trebuie să-l „agăț" cu ceva.

— Am auzit că v-a întrat bătaiul la facultate.

Am nimerit-o ! Fața i se deschide toată într-un zîmbet care urcă pînă la ochi.

— Da, asta-i a mai mare bucurie din viața mea. A întrat la Electrotehnică, la Iași. Mare bucurie am ! N-am muncit eu degeaba în viața asta. A reușit și a mică, la examenul de treaptă, tot la electrotehnică, îl urmează pe frate-su și, pe urmă, m-or urma pe mine, pe șantier. Doar aici au crescut. I-am ținut din scurt, ca pe băieții din echipă, altfel nu se poate, viața pe șantier e aspră.

— Cîți ani de șantier aveți ?

— Destui ! 30 ! Aș putea să mă duc, de acu', la pensie.

Nicolae Ciortan, șeful brigăzii I dulgheri de la Sistemul Hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, are o biografie simplă. Și-a început viața de șantier la Bicaz, unde a stat pînă ce ultima salbă de microhidrocentrale de pe Valea Bistriței a fost gata. La 18 martie 1966 s-a mutat pe șantierul de la Porțile de Fier I. Următorul șantier pe care „l-a luat în primire" a fost Cerna — Motru — Tismana, la 1 septembrie 1972, iar din 15 septembrie 1977, a venit la Porțile de Fier II.

— Țineți minte chiar și zilele ?

— Păi cum ? Astea-s niște date pentru mine ! Atîta lucru să nu știu ? Eu la omul care încep și termin un lucru. Pot să spun la fiecare lucrare, de la cota zero și pînă la ultima, ce s-a făcut, cum s-a făcut și cine a lucrat. Nu pleci așa, la jumătatea treburilor. Am mare bucurie cînd termin un șantier.

— Dacă ar fi să alegeți, unde ați locul ? Mă refer la orașe.

— Păi, toate s-au făcut frumoase, e greu de ales. Și pe urmă, nici n-aș putea să stau în oraș, așa că nu-i vorba de ales. Zic unii că, nici să le dai zece mii pe lună n-ar putea să stea aici, unde stăm noi. Da', cum n-ar pleca unul din comuna lui, așa n-aș pleca eu de pe șantier. Al și necazuri, te mai și certi... ce, parcă acasă nu te mai certi cu vecinul ? Te certi de la macara, că vrei să faci treabă.

— Cu mata, îmi vine să-i zic, nici nu-i greu să se ia omul la harță. Parcă-mi ghicește gîndul.

— Îs cam aspru și rău de gură, că-mi place să fie ordine. Ei înțeleg că vreau bine, nu rău. Și-s atîtea de făcut într-un loc ca ăsta ! Fiecare șantier are un specific al lui. Cel mai bine-i să fie departe de oraș. Organizarea, aprovizionarea, sînt mai bune. Și-i ai pe toți în mînă. Și conducerea. Altfel, se duc seara acasă, la oraș și n-au legătură mereu cu oamenii. Dacă stă aici, vede ce se aduce la alimentară și la aprozar, vede cum o duc oamenii, nu-i cu gîndul tot la drum.

— Nu prea iubiți orașele, ce să mai vorbim !

— Ba da, dar să le văd așa, doar în ilustrate. Aici ne lipsește ceva ? Avem pavilioanele astea cu apartamente de două camere, familiile sînt cu noi, copiii noștri pot învăța să intre la facultate, e școală generală, liceu seral, școală de maiștri, club, de musafiri nu ducem lipsă...

Înțeleg aluzia, destul de străvezie, dar nu comentez, mă uit prin jur. Aș zice că nu prea arată grozav căsuțele din jurul nostru, din 1977, de cînd au început lucrările la Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, timpul n-a trecut doar peste oameni. Sînt și locuințele sărite binișor de prima tinerețe. Parcă mă ghicește iar.

— Aici n-o să rămînă așa cum vedeți acum. Le spun și la ăi tineri, mai, nu plecăm de aici pînă nu se face totul frumos. Punem și iarba și florile. Așa a fost mereu, pe toate șantierele pe care am fost.

LIANA MOLNAR

UN DREPT FUNDAMENTAL, O DATORIE DE ONOARE — MUNCA

Faptele mari din Insula mică

Un mai abrupt și galben, străniu, fără nici un fel de viață vegetală dar ciuruit de prigorii și copcit de ape, ne proiectează dintr-o dată la porțile bălții.

De mai multă vreme avem dorința unui reportaj despre această insulă a Ialomiței, de cîțiva ani chiar, de cînd un inginer proiectant ne-a vorbit în fața unei hărți cu un patos rar și o nostalgie nestăvilită despre prima încintă indiguită din România, smulsă apelor și transformată în grînar. Insula „mică" de azi a Ialomiței, mică față de cea mare a Brăilei care i-a urmat, este într-atît înglobată Bărăganului încît cei mai mulți dintre noi am uitat că doar cu puțin peste 20 de ani în urmă era o împărăție de păpuriș și stufăriș, păduri de sălcii și întinderi de plaur întretăiate de grinduri și limbi de uscat prin care se pierdeau cîrdurile de mistreți și păsări sălbatice, peștii argintii, turmele de oi și vite ca și sălașele hoților de cai. Am pătruns în vasta cîmpie de 10 000 de hectare ale I.A.S. Stelnica din cele peste 30 000 ce aparțin județului Ialomița din balta redată agriculturii (alte mii de hectare aparținînd județului vecin, Călărași), însoțiți de un buzoian. Un buzoian de pe Valea Mizilului, de sus, dinspre Lopătari, coborît spre cîmpie cu mîinile pe o meserie mai potrivită și mai urgentă pentru întinderile de pămînt ale Bărăganului, și cu mîinile pe un volan de tractor. Nu ieșise încă din copilărie, abia avea 16 ani. Și mai avea un nume într-un fel predestinat, îl cheamă Constantin Asanache. Adolescentul cu ciufuț blond și ochii ca frunza de mesteacăn căruia abia îi ajungeau picioarele la pedalele tractorului era o sensibilă cutie de rezonanță a sfaturilor părintești de-acasă, a caselor cu mulți copii unde hărnicia era legea firii și glasul pămîntului. Lucra la I.A.S. Fetești, cînd a fost trimis în baltă, în convoiul de tractoare și buldozere, în convoiul celor veniți mai ales cu cai și căruțe (în 1960 tractoarele erau un lux încă), și mai ales pe jos cu hîrlețe și lopeți în mîini pentru a defrișa și cuceri un nou pămînt. Pe 15 septembrie 1963, își amintește ca pe un eveniment de familie Constantin Asanache, s-a întors prima brazdă de ogor și s-a aruncat în trupul ei prima sămînță, în cele 5 000 de hectare smulse bălții, fără să mai poți recunoaște unde erau fundurile de jepși ori private. Și-l amintește pentru că el însuși minuia acel tractor al primei brazde ce trasa un destin nou al locului dar mai ales al oamenilor și al pîinii. Și astfel, el însuși n-a mai plecat, s-a legat de acest liman al biruinței. Cu fiecare an alte și alte hectare au fost cucerite, balta a devenit un imens bărăgan din care ies anual mii și mii de tone de cereale și de tone de carne ca și de alte roade ale pămîntului și muncii omului. Ne bucurăm să-l prindem acasă pe Constantin Asanache. Mîine pleacă la Ploiești să-și dea examenul pentru diploma de maistru mecanic agricol, școală urmată la „intensiv", între campanii, între 1 noiembrie și 1 martie, cînd viața bălții e mai lentă la suprafața ei. Baltă care, ca atîtea alte bogății ale României, a ispitit cîndva numeroși străini bogați. Ne spune că prin 1927 o societate belgiană propunea guvernului român să-i concesioneze, în vederea asanării, toate bălțile noastre de pe malul Dunării, pînă în jos de Brăila, cu condiția să li se dea dreptul să producă pe ele fără plata oricărui impozit, vreme nu se mai știe cîți ani de secetă grea. Viața în baltă n-a fost niciodată ușoară și și-o asumă liber consimțit oameni cu caractere exemplare, bărbați capabili de sacrificiu. Sînt mai ales mecanizatorii și specialiștii. Aceștia sînt „țăranii" insulelor indiguite. Unul dintre ei este și inginerul șef cu un nume greu de purtat, zice, omonim cu al unui mare om de cultură. Îl cheamă George Enescu. Deși născut și crescut pe asfalt, în capitala țării, a venit și a rămas unde a fost repartizat. Cînd a optat pentru agronomie, n-a optat doar pentru o diplomă, a optat chiar pentru agronomie. Era o vocație înfiripată în familie, tatăl fiind inginer zootehnist. Casa și familia sa pentru rare duminici și mari sărbători se află la București, casa pentru restul timpului, adică pentru tot timpul, se află într-o încăpere din micile și puținele zidiri pentru dormitoare de campanie din inima întinderii de 10 000 de hectare. În vara aceasta a plecat și mai rar spre casa din capitală. Colegul său, inginerul Augustin Grozea, a venit în acest punct fierbinte al agriculturii românești chiar mult mai de departe, a venit de pe băncile Agronomiei de la Cluj-Napoca. A venit și a rămas din moment ce a trecut un deceniu de cînd îl slujește. E un jurămînt făcut sieși, cînd și-a luat diploma. Ca și medicii ori juriștii poate ar fi bine, gîndește, ca și acești profesioniști care se pregătesc să slujească un domeniu social ce solicită la fel de mult integritatea morală, unde trebuie să existe o la fel de înaltă etică profesională, să depună un jurămînt de credință. Dacă un medic salvează un om, ceea ce este datoria sa de serviciu, i se mulțumește în chip deosebit, dacă un inginer agronom ca Augustin Grozea salvează sute de hectare de grîu de la nimicire, umplînd hambarele cu mii și mii de tone de pîine pentru toți — în ferma pe care o conduce s-a obținut grîu ca în anii cei mai buni, atingînd peste 5 000 kilograme la hectar —, nimeni nu remarcă faptul ca pe ceva deosebit. O obligație de serviciu și atît ! Ceea ce n-a dat natura au dat știința și devotamentul său. Ce altceva poate să fie decît devotamentul pentru misiunea lor la tractoriști ca Eugen Petrovici, Dumitru Jalbă, Vasile Axinte, moldoveni împămînteniți la Stelnica, în baltă, deși s-ar putea duce oriunde ar putea fi mai ușor ? ! Ori la atîția alți mecanizatori precum Vasile Dascălu, Aurel Tudose, Gheorghe Gherasim, Gheorghe Vîlsan, Ion Comănescu ale căror vetre sînt fie în Oltenia, fie prin Cîmpia Botoșanilor ori printre obcinele Bucovinei, prinzînd noi rădăcini la locul lor de muncă. Nu s-ar putea spune că i-a adus aci ori că îi păstrează cîștigul. Nu este defel altfel decît al tuturor mecanizatorilor de pe cîmpiile române. Chiar nedrept de egale, deși condițiile lor de muncă și de viață sînt cu mult mai grele, mai vitrege, în parte prin însăși geografia și natura bălții. Inginerul șef George Enescu ne informează că e tot mai dificil să afle printre generațiile tinere asemenea oameni gata să-și împartă viața cu viața dură a insulei, fără a se săpat brazde pe sub culturile dense și dese, muncindu-se din greu ca într-o plantație de bambus la tropice... Pretutindeni să ajungă măcar un bob de rouă, recoltele abia mai respiră, se aprind, se sufocă sub sulițele de foc ale soarelui. N-a plouat aproape deloc nici peste Insula Ialomiței.

Inginerul Gheorghe Călin este un alt împătimit al pămîntului și al agronomiei. Ar fi putut să fie într-o uzină dintr-un mare oraș, ar fi putut să facă politehnica, după ce a lucrat 8 ani ca muncitor într-un șantier naval, unde serile și nopțile urca spre învățătură. Tuturora li s-a părut o excentricitate, cînd s-a înscris la Agronomie. Directorul l-a certat chiar, spera să se întoarcă în șantier ca inginer. „Ca fiu de țăran am avut un crez, se explică. Un crez al pămîntului. Popasul în șantierul naval era doar o bucla necesară pentru a-l împlini. N-am putut, ca mulți din generația mea, să urc lin treptele școlii". S-a născut la răscrucea noii noastre istorii, la 15 august 1945, peste cîteva zile va atinge 40 de ani, pragul maturității depline. A urcat treptele universitare pentru a coborî pe firul Dunării, de la Oltenița unde fusese muncitor, la Făcăieni unde a ajuns inginer șef, director tehnic al uneia dintre cele mai mari întreprinderi de stat din țară. Aici vocația sa este însă tot urcușul. Ia taurul de coarne în fiecare zi, se luptă pentru fiecare dintre cele 10 341 hectare. Să producă pentru ele sămînță elită și superelită, să alcătuiască un nucleu de cercetare și loturi experimentale, deși nu prea are nucleul de specialiști necesari. Din 10 ferme — 8 vegetale și 2 zootehnice — dispune doar de 5 șefi de fermă cu studii superioare. Nu e bine și nu e drept pentru posibilitățile insulei. De curînd și-a asumat curajul să înființeze o întreagă fermă apicolă, cu una din cele mai mari prisăci din țară. Și aici ar avea nevoie de mai mulți specialiști. Gustul mierii nu se face numai cu albine și flori. Mai trebuie și oameni, și competență, și inteligență și multe altele din același capitol spiritual al oamenilor necesari unor atari spații izolate dar atît de fertile.

...Ne-a cuprins noaptea discutînd pe malul lacului unde dudule motopompele. E fericit să le audă. Străbatem drumul înapoi spre sat. Și aici bacul muncește încă, viața e în toi. Îl lăsăm la consiliul popular cu treburi în continuare, ziua de muncă nu i s-a sfîrșit. Campania e în toi, agricultura nu se face cu ceasul la mînă. Poate doar cu el în suflet.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Destine umane într-o epocă a omeniei

Băile romane ale fraților Lăscău

Copil a făcut. Și pomi a săditcu nemiluita, livezi întregi și pîlcuri de pădure. Deci ar fi putut să îmbătrînească liniștit, să moară împăcat că n-a făcut umbră de pomană acestui pămînt atît de trăsnit. Și apoi sînt atîția care se odihnesc, nu la bătrînețe, ci se odihnesc de la naștere, că ar fi avut o sumedenie de exemple ca să facă bătături pe scaun. Dar Iosif cel tînăr a fost un om muncit, căruia viața i-a pus în spinare o sumedenie de necazuri și greutăți, de parcă el ar fi fost un animal de povară. Și cînd i-a fost mai greu s-a așezat în genunchi exact așa cum fac bivolii și a urnit lucrurile înainte. A fost drumar, a lucrat pe un electrocar, a îndeplinit tot felul de slujbe mărunte care lui i s-au părut a fi cele mai importante din lume, și pentru a le îndeplini a trecut Mureșul cu barca în fiecare dimineață și după-amiază, întorcîndu-se mereu la Bobîlna de sub munți. Dincolo de Mureș, Munții Carpați cresc brusc și se string în văi adînci. Satul se întinde frumos pe Valea Mureșului și se strecoară pe văi spre munții împăduriți cu brazi tineri. Toată lumea știa de feredeiele de la Bobîlna. Abia mai nou li se spune și băi. Cînd Ioan și Iosif Lăscău au început să sape la amenajarea izvoarelor de la Bobîlna au găsit tuburi de ceramică, îngropate de pe vremea romanilor. Mult mai tîrziu, cînd munții din preajmă aparțineau unui ministru, acesta avea o casă deasupra termelor. Din bazin, pe o scară interioară, se urca direct în holul mare al clădirii. La o distanță nu prea mare, mai sus, în munți, spre Cepturari, unde acum se află un releu de televiziune care noapte de noapte seamănă cu o flacără aprinsă, ministrul avea o altă casă în pămînt unde stăteau îngrijitorii turmelor de oi și porci. Dar vremea ministrului a trecut, casa s-a dărîmat, băile s-au colmatat și a rămas doar o baltă cu cîteva izvoare și un pîriu înecat de păpuriș.

Facerea de bine a lui Iosif cel tînăr și a lui Ioan cel bătrîn a început cu 30 de ani în urmă. Atunci cei doi frați Lăscău au făcut primele săpături la bazinele termale de la Bobîlna, județul Hunedoara. Au săpat cu cazmaua, i-au chemat pe cei mai tineri să dea o mînă de ajutor și, ani la rînd, după-amieze întregi au lucrat la reconstruirea termelor romane de la Bobîlna. Au cărat piatră, au cumpărat ciment, s-au rugat de unii și de alții și au început să întrebe pe la oameni mai pricepuți, cum se poate turna betonul în apă. Și au construit primul bazin și, la cîțiva ani, rugîndu-se iar de orășenii veniți la petrecere și la baie, în speranța că nimerește poate un om mai cu funcție, au turnat și al doilea bazin. Atît și-au îngăduit, ca pe unul din pereți să scrie, **„Băile romane restaurate de frații Lăscău Ioan, 83 a și Iosif, 60 a în anul 1981".** Ioan cel bătrîn a apucat să vadă amintul de la munte pînă la băi. Curată lăstarii din livadă și are grijă de tot ce se petrece în preajmă. Și cînd vine lumea la băi, vede un bătrînel pașnic și cuminte, gata să dea o mînă de ajutor oricui și încercînd să găsească un adept sau un om care să-l ajute, să-l sprijine în dezvoltarea acestui loc liniștit, cu ape calde, binefăcătoare la tot felul de boli. În fiecare duminică la bazinele fraților Lăscău vin aproape două mii de oameni, localnici sau din orașele apropiate, dar și din alte localități mai depărtate din țară. Sînt bolnavi care nu suportă băile de la Bobîlna, după cum sînt alții asupra cărora au un efect miraculos. Prescrierea lor se face pe cale orală. Localnicii știu. Sînt bune la reumatism, la ateroscleroză, fac minuni la inimă și la tot felul de alte boli. Se spune că s-au luat probe și s-au făcut analize și nu-i exclus ca băile de la Bobîlna să intre într-un plan de perspectivă pentru valorificarea apelor termale. Pînă atunci n-ar fi rău ca rezultatul acelor analize să fie anunțat și pe un mic panou să fie trecute bolile indicate și cele contraindicate pentru băile de la Bobîlna. Oricum, zi de zi, de dimineața pînă seara, Iosif cel tînăr e în preajma bazinelor. A plătit unul om să aducă pietriș cu o basculantă, a pus la cale săparea a încă două bazine și turnarea lor în beton. L-a mai ajutat un om, Ion Finucă, un gospodar din Bobîlna care mai aduce sucuri. Acum Iosif cel tînăr a devenit Iosif cel bătrîn. Lumea îi spunea moș Iosif. Iar Ioan cel tînăr este omul care s-a legat de bazine și-l ajută pe moș în amenajarea celorlalte două. Și-n fiecare zi pe drumul coltos și abrupt care urcă pe munte de-a lungul a 4 kilometri de coastă se încumetă sute și chiar mii de turiști care găsesc într-o splendidă și liniștită livadă de meri și pruni două bazine cu apă termală, ca două oglinzi între acoperișurile verzi ale Munților Carpați.

S-au mai găsit cîte unii care să încerce să-i dea bătrînului ceva pentru această muncă. Le-a împins mîna înapoi. Lui îi ajunge doar că pe peretele unuia din bazine scrie „Băile romane restaurate de frații Lăscău Ioan și Iosif în anul 1981". Și dacă-l întrebi de ce a făcut și mai face această muncă, el, Iosif cel bătrîn, zice simplu, ca să rămînă ceva după mine, ca să fie de pomenire.

CORNEL NISTORESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Redeschiderea orizonturilor

În multe părți ale lumii viața modernă, urbanizarea satelor, formele mereu mai cosmopolite ale felului de a trăi în cotidian și în perspectivă au distrus folclorul. Arta populară se stinge, în satele supercivilizate, văzînd cu ochii; locul ei îl ia kitsch-ul sau artizanatul de serie. Un exemplu dintre cele mai grăitoare și triste este stingerea artei populare flamande, atît de viguroasă și de focoasă altădată, — așa cum ne-o înfățișează picturile, culegerile de folclor sau poemele lui Verhaeren. Astăzi ansambluri citadine, muzee și colecții panoramează în imaginar ceea ce odinioară era viu și tumultuos. „Țările care nu mai au legende / Sînt condamnate să moară de frig!" ofta, într-un poem programatic, poetul francez Patrice de La Tour du Pin.

Nici țara noastră nu a fost (și nu este) scutită de acest proces coroziv dar firesc. S-au stins meserii artistice odată cu multitudinea produselor lor. Cine mai cumpără astăzi pături ca să existe pături, — îmi spunea deunăzi Ion Brad cu pături cîndva în arborele-i genealogic. Dar lăzi de zestre? Las deoparte faptul că etnografia a fost, o vreme, la noi, înainte de Congresul IX, socotită știință subversivă iar produsele artistice populare privite pieziș. Festivalul Național „Cîntarea României" a venit, în acest sens, la timp și a salvat din ceea ce mai rămăsese cît de cît din artele populare, aproape totul. Pentru cine a urmărit presa, imediat după pe președintele țării, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a lansat ideea acestui festival, — a putut constata cum olăritul, de exemplu, neglijat total în multe din vetrele lui celebre, a renăscut, bătrînii olari lăsîndu-și bunătatea de aur a meșteriei uceniciilor tineri, de obicei școlari, învățămîntul devenind din nou apostolat în sensul implicării sale în toate destinele patriei. Televiziunea prezenta exemplele marilor porți de la țară, cioplite artistic de ultimii meșteri maramureșeni, cu o artă lăsată însă testamentar, ca-n poezia lui Arghezi, urmașilor, să o deprindă frumos din cale afară. Tot așa furcile de tors lîna, din Bucovina.

Mofturi! spunea un amic cu aere cosmopolite și cu obiecte colecționate din străinătate: bricheți, pipe, statuete, insigne și alte minuni. Cînd însă a văzut că turiștii străini veniți în România cumpără din belșug produsele noastre de artă populară, s-a apucat și el să cumpere orice; icoane pe sticlă și călcătoare cu mangal, lăi și brîie, talăngi și lămpașe, — iar de la colecționarul Dr. S. Moisica a cumpărat un samovar superb, meșterit în secolul trecut la Predeal. Deci ghiveci, eclectism, alcătuit în disperare. Era oare nevoie să vină turiștii străini să ne învețe valoarea de excepție a artei noastre populare, valoare utilizată și exemplificată emerit de etnografi români de valoare universală?

Ori peste perioada dogmatică anațională, peste cea confuză, în perspectiva menținerii și chiar îmbogățirii unei tradiții folclorice bogate și complexe, Festivalul Național „Cîntarea României" a avut și are caracter de redeschidere a orizonturilor și de catalizator. Un alt exemplu, mai la obiect: la mine, pe Valea Crișului Negru, festivalul a repus în circuit, cu ucenici urmași bine instruiți, — cojocăritul de la Beiuș, sumănăritul de la Sirbești, cusăturile cu alesături de la Pietroasa și Cîmp, olăritul de la Lehecheni și Cristior, facerea lăzilor de zestre de la Badurcasa. Din toate aceste meserii artistice mai trăiau încă ultimii tasmanieni, ca să zicem așa.

Paralel s-au înregistrat ori s-au cules de Institutul de specialitate, de amatori pasionați cîntece străvechi, poezii populare, obiceiuri și datini.

Am insistat cu de-amănuntul în aceste inspicări diferite ale „Cîntării României", pentru că în mintea unora care nu-i înțeleg structura și menirea, festivalul îi se prezintă ciuntit, îngustat, de factură lăutărească, — factură și ea lăudabilă, de altfel, în țara lui Barbu Lăutaru. O asemenea neghiobie e de înțeles și de iertat; de neînțeles și de neiertat sînt însă ironiile și răutățile de care-i cîrora nu le convine, poate, matricea românească, autohtonă, ancestrală a culturii noastre. Că altfel nu-mi dau seama cum un suflet cinstit și iubitor de frumos își poate ironiza tocmai structurile sale primare. Căci dacă Festivalul „Cîntarea României" a fost apropiat, ca vocație și conținut, de o nouă epopee națională el, — cred eu — prin amplonarea lui, devine o mitologie românească adusă dinspre începuturi spre nucleul fierbinte al socialismului și proiectată în viitor.

Dar și această atotcuprindere a speriat spiritele cosmopolite. S-a vehiculat și ideea că s-ar șterge hotarele între arta populară și cultă, între amatori și profesioniști, încercînd să le amestece. Nu înțeleg de ce nu ar exista o bună vecinătate, colaborare și destin comun între cele două pretinse compartimente ale artelor (Țuculescu era, totuși, amator!), cînd ele derivă din aceleași rădăcini istorice ale adevărului și frumosului și înfloresc sub același cer românesc. Pe cine supără această simbioză? Și de ce? Tolstoi, contele și eruditul, nu se știa să stea și să discute creator cu Gorki, proletarul și autodidactul. Nici Rebreanu cu Panait Istrati. Lista de exemple e lungă cît o coadă de cometă.

Să revenim însă la festivalul ce se desfășoară și se va desfășura în măreția simplității sale și în simplitatea bogăției sale, dincolo și peste ciuturile ridicate la rang de semne de întrebare.

Personal, sînt un adept al festivalului. I-am făcut parte din juriu, am început să-l cunosc. Prin participare cu ochii și inima, îl voi cunoaște și mai mult. Este un festival mare, bun și necesar. Și, deocamdată, unic în lume.

AL. ANDRIȚOIU

Soldat a fost și tata

Luptase-n ultimul război,
în șold ducea o schijă.
Și șchiopătă cînd, de nevoi,
trăgea spre fluviu, unu-doi,
piciorul slab, cu grijă.

Uncalta lui, doar o nuia,
o uuditâ se pare;
se așeza pe mal cu ea
și-n val lăsînd-o, aștepta
să muște crapul mare.

Îi urmăream (eram copii)
ca umbra-mbrățișîndu-l
și îl rugam, iubindu-mi-l,
în lungile amieze de-apriI
să-și sune, clopot, gîndul...

Să povestească: cum prin ploi,
la Odorhei, spre seară,
ieșiseră ca morții goi
chemați la ziua-de-apoi,
să moară pentru țară.

Tăcea! Parcă n-ar fi strigat
în șanț, cu carnea ruptă
și glonțul nu l-ar fi arat
și moartea nu s-ar fi-nfrupiat
din cei căzuți în luptă.

Tăcea pescarul... crapul vrut
nu mai mușca din nadă...
El, pipăindu-și șoldul rupt,
gîndea că nu i-ar fi-ncăput
nici fluviul — cu paradă...

Niciînd nu se va bate-n piept
rănitul pentru țară!
Niciînd pe bravul înțelept,
tăcut și nalt ca bradul drept,
trufiile nu-i ară...

Tîrziu, sub plopii tremurați,
mi-a zis, ca pentru sine:
„Nu-i mîngîiere-n piept să bați
cînd morți sînt cei mai bravi bărbați
și moartea lor o-n tine...!"

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU

MIRCEA LERIAN:

„Omul polivalent este garantul unei societăți cu viitor"

— Dv., stimate Mircea Lerian, trăiți la Buzău, dar trăiți, cum s-ar zice, pe picior mare, „de capitală".

— Eu — pe picior mare?!

— Vreau să spun, aveți preocupări multiple și de arie importantă și vastă. Sînteți om de teatru, autorul trilogiei dramatice „Vlad Țepeș", editată de „Cartea românească" și montată pe atîtea scene, ca și al altor piese, v-ați afirmat și ca poet, și ca prozator, și ca eseist, și ca scenarist și regizor de film, v-ați impus — cu contribuții notorii, despre care vom mai vorbi — și în cîmpul cercetării istorice și arheologice, și în cel al etnologiei, și în cel al istoriei limbii... N-am scăpat nimic? Iar recent — ne-am mai mărturisit surpriza asta în „Flacăra"! — v-am descoperit și ca pictor. Și încă un pictor demn de tot interesul. Premiul I pe țară la actuala ediție a „Cîntării României" — ăsta nu-i un lucru de toată ziua!

— Pictura este ultima mea pasiune.

— Nu și cea mai puțin absorbantă, după cum s-ar părea.

— Programul meu zilnic de lucru cuprinde cel puțin cinci ore în fața mesei de scris și cel puțin una în fața șevaletului.

— Cum a văzută pictura la Buzău?

— În general, bine.

— Dar în particular?

— În particular, n-ar mai fi vorba de Buzău.

— De București?

— Să zicem că da.

— „Soarele, pentru toți românii, la București răsare". Lucrăm în provincie, dar cu ochii ațintiți spre București. De acolo vine recunoașterea, nu?

— Aici, cu îngăduința dv., ar fi de spus două lucruri. Sigur că Bucureștiul e cel ce dă girul ultim, suprem, oricărui demers creator din țara asta, nu-i nimic nefiresc aici. Sîntem o națiie omogenă, de o unică și inextricabilă calitate, așa cum strălucit s-a decantat ea prin timp, cu o capitală care e, deopotrivă, politică, administrativă, economică, dar și culturală, științifică și artistică. Ceea ce este însă important, și vă rog să notați acest lucru, este că în anii din urmă, cei pe care-i numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", vechiul „complex provincial" de inferioritate, cu atît de nefaste urmări pentru cultura noastră, a dispărut. Te poți „afirma" — cum ați binevoit dv. să spuneți despre mine — la fel de bine la Buzău ca și la Timișoara sau la București. Sigur, diferențe există. Buzăul, de pildă, nu-i oraș universitar dar nu e singurul oraș din lume în situația asta, nu? Important este că vechiul complex nu mai are nici un suport real. Nu se mai poate vorbi de un „centru" unic al consacrării valorilor, nu se mai poate concepe, în societatea noastră, de azi, o competiție geografică a locurilor de afirmare. În condiția în care există — o vedem și o trăim cu toții — o rațională și armonioasă distribuție națională nu numai a forțelor de producție, dar și a forțelor și a bucuriilor spirituli. Că unii dintre „creatorii locali", cum li se spune, nu se simt „creatori" dacă nu-s validați de „centru", asta-i altă poveste. Care se fortifică, din nefericire, și prin faptul că unii factori de răspundere din provincie își evaluează „creatorii" după același criteriu. Dar astea sînt, cum v-am spus, povești, excepții. Sigur, diferențe există, Buzăul, de pildă, nu-i oraș universitar dar nu e singurul oraș din lume în situația asta, nu? Important este că vechiul complex nu mai are nici un suport real. Nu se mai poate vorbi de un „centru" unic al consacrării valorilor, nu se mai poate concepe, în societatea noastră, de azi, o izolare prin condiția generală a „provinciei" românești de azi.

— Aceasta-i un lucru — și i-am notat precum merită. Dar ne-ați spus că ar fi vorba de două.

— Sîntem, cred eu, încă datori la capitolul încuviințării valorilor, a celor din provincie în primul rînd, dar nu numai a lor. Am luat, după cum ați remarcat, un foarte prețios și măgulitor trofeu, Premiul I pentru pictură la „Cîntarea României"...

— Și, după cîte am aflat, nu singurul. Ați mai luat premii II și III la ediții anterioare ale Festivalului național.

— Exact. Dar care-i soarta noastră, a laureaților? Care-i soarta lucrărilor noastre? În 1981, dacă vă amintiți, tovarășul Nicolae Ceaușescu cerea ca operele de artă cu valoare probată (cum sînt și cele încoronate cu laurii Festivalului) să ajungă la oameni, să le înfrumusețeze viața, să împodobească institutii etc. Or, după expozițiile care încununează Festivalul, aceste opere redevin doar un anonim bun la purtător. Nu le revendică nici un patrimoniu, nici o colecție deschisă publicului.

— Și orgoliul dv. de artist suferă!

— Suferă și orgoliul, dar și un principiu. Cei ce-i conferă artei, după cum bine știți, însăși ratiunea ei de a fi: statornica legătură cu publicul. Persistă încă un mai vechi snobism, un elitism, ăsta-i cuvîntul, în virtutea căruia doar artistul zis „profesionist", nu și cel „amator", are drept în cetate și privilegiu în cunoașterea publică. Personal, cred că noțiunea de „artă amatoare" e caducă. Arta e una și indivizibilă, ea n-are legi estetice divizate exclusiv pe compartimente — „profesioniste" și „amatoare". „Amator", în dictionarul limbii române, e asimilabil cu „pasionat". Asimilabil cu același termen e și „profesionistul", nu? Și atunci?...

— Cereți deci ca noțiunea de „artă amatoare" să fie azvîrlită?

— Ca și cea de „artă populară", la fel de discutabilă, ca să nu zic altfel.

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU

5 oameni de cultură și artă

și crezul lor comun:

Dan Bâncilă | Șerban Cioculescu | Gheorghe Dumitrescu | Francisc Munteanu | Tiberiu Utan

DRAGOSTEA DE PATRIE — DIMENSIUNE ESENȚIALĂ A CREAȚIEI

Un nobil sentiment

Chiar dacă nu sînt poet, adică, vreau să spun, minuitor al cuvintelor, al metaforelor, mi-aș permite, totuși, să fac o anume comparație: dragostea pentru patrie, pentru poporul a cărui limbă o vorbești prin toți străbunii tăi și o vei vorbi prin copiii tăi, dragostea pentru acest pămînt deasupra căruia strălucește un cer cu albastru de Voronet, și arde lacrima purui sfîntă a Luceafărului, tot acest extraordinar sentiment se manifestă, după părerea mea, întrutotul aidoma forței gravitaționale. Știu, firește, forța gravitațională este, pînă una-alta, nu un sentiment, ci o lege universală. Dar și dragostea de patrie este, cred eu, tot un fel de lege, la fel de universală, chiar dacă ea este, în primul rînd, un sentiment. Ceea ce volam eu să spun, să subliniez, este că ne subordonăm lor fără să știm și le sesizăm importanța și valoarea abia în clipa în care aflăm de existența lor, de ciudata și extraordinar de puternica lor manifestare. Fără existența acestor două legi-sentimente viața noastră nici n-ar fi posibilă, la propriu și la figurat. Dar dacă despre legea forței gravitaționale sau, cum i se mai spune, a atracției universale, aflî totul la timpul potrivit, adică în timpul școlii, și-n general alte noi amănunte despre această problemă nu te prea interesează, doar dacă nu cumva ești un specialist, un cercetător în acest domeniu, despre dragostea de patrie afli mereu alte amănunte, unul mai tulburător decît altul, pentru că, în fond, a-ți lămuri cît mai clar acest sentiment înseamnă a te cunoaște cît mai adînc și mai plenar cu putință. Dragostea de patrie este, cu alte cuvinte, un sentiment care lucrează asupra ființei noastre continuu, desăvîrșind-o, înnobilînd-o. În ceea ce privește arta plastică, aș îndrăzni să afirm că dragostea de patrie este nu doar un sentiment expus tematic, ci și unul conținut în structura intimă a conștiinței artistice, un sentiment ce poate fi și chiar este considerat drept puterea motrice numărul unu a oricărui act artistic adevărat.

DAN BÂNCILĂ ■

În centrul atenției — omul

Răspunsul meu, să nu vă surprindă, va fi cît se poate de impersonal și de obiectiv. Cu alte cuvinte, nu vă așteptați la o expunere intimă sau intimistă, de căutată singularizare. Trăim o epocă de transformări radicale, — e o banalitate constatatoare. Într-un mare efort comun, toată obștea muncește ca să facă din țara noastră, pînă în ajun în curs de dezvoltare, o țară industrializată și cu o civilizație înaintată. Sîntem cu toții, muncitori manuali, din industrie și din agricultură, și muncitori intelectuali, încordați într-o tensiune egală, în vederea progresului material și spiritual al României socialiste.

Legat într-o măsură, mai ales ca istoric literar, de tradițiile generoase ale înaintașilor, scrisul meu, calificat de unii mai tineri, ca „factologic", evită ambalarea față de metode și tehnici critice noi, cu tot riscul de a nu fi „actual". Văd altfel pe clasicii noștri, decît aceștia, care țin să-i facă numaidecît și pe ei „actuali".

Actualitatea de împrumut mi se pare caducă însă. De aceea mă țin departe de noile tendințe în critică și chiar în literatură, tendințe care adesea elimină din centrul acesteia omul, cu frămîntările și preocupările lui.

Am însă încredere în vitalitatea literaturii noastre și în viitorul în genere, al culturii naționale, căreia îi rămîn pînă la urmă, cum spun unele necroloage ale Uniunii scriitorilor români, un „devotat slujitor".

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Privire spre viitor

Omul este în primul rînd fiu al planetei și, în același timp, reprezintă spiritualitatea poporului său. Ancorat în realitățile vremii în care muncește și creează, artistul, creatorul în general, nu poate face abstracție de trăsăturile morale și spirituale ale poporului în care s-a născut și s-a format. În straturile ei profunde, orice operă de artă este expresia acestor caracteristici fundamentale și chiar creația mea, mai ales cea lirico-dramatică, de operă, balet și oratoriu reflectă fidel acest lucru. Ea oglindește spiritualitatea întregii omeniri, de fapt, de la formarea Cosmosului și apariția primilor oameni (în opera **Prometheu**), trecînd prin civilizațiile popoarelor străvechi, egipteană, asiro-babiloniană, indiană, nordică, greacă, romană și dacică (în oratoriile dramatice **Marea Trecere** și **Memento mori**), pînă în prezent, cînd omul luptă să salveze planeta amenințată de distrugerea nucleară, cu speranța obținerii păcii și înfrățirii popoarelor lumii (în opera **Marea iubire**). În același timp și paralel cu aceasta, creația mea reflectă spiritualitatea poporului român, de la strămoșii traco-geto-daci (în operele **Orfeu, prințul trac** și tragedia lirică **Decebal**), trecînd prin întreaga sa istorie zbuciumată, pînă în perioada contemporană (în operele și oratoriile **Vlad Țepeș, Ion Vodă cel Cumplit, Tudor Vladimirescu, Pămînt dezrobit, Soarele neatîrnării, Răscoala, Grivița, Fata cu garoafe**), încercînd chiar să arunce o privire spre viitorul strălucit al patriei noastre (în oratoriul **Florile de aur**).

O latură importantă a spiritualității poporului român o constituie „miturile" care reprezintă concepția sa filozofică asupra problemelor existențiale ale omului: viața, moartea, creația, jertfa, iubirea, fericirea etc. Aceste „mituri" stau la baza baletului-oratoriu **Miorița**, a operei **Meșterul Manole** și a oratoriului **Din lumea cu dor în cea fără dor**.

Concepția filozofică a poetului nostru național Mihai Eminescu și-a găsit ecoul în baletul-operă **Luceafărul**, în opera **Geniu pustiu**, în oratoriul **Memento mori**, în ciclul de 25 de madrigale etc. Viziunea populară a lui Ion Creangă despre viață, moarte, iad, rai din povestea **Ivan Turbincă** stă la baza operei filozofice cu același nume. Toate aceste lucrări lirico-dramatice, care oglindesc fondul filozofic și spiritual al omenirii și al poporului nostru, de la origini pînă azi, cu deschidere spre viitor, formează un amplu ciclu unitar, atît din punct de vedere ideatic, cît și ca substanță muzicală specific românească.

Aceleași probleme sînt reflectate și în lucrările simfonice care au avut permanent în vedere izvorul spiritual al poporului nostru: cele cinci simfonii, cinci poeme simfonice, patru suite simfonice, uverturi, concerte etc. și ciclurile de lieduri pe versurile poeților noștri reprezentativi, cărora li se adaugă cele peste patru sute de coruri, cantate și cîntece. Ca orice creație, pentru a fi reprezentativă, și opera mea muzicală poartă pecetea locului și timpului în care ea s-a născut.

GHEORGHE DUMITRESCU ■

Idealurile poporului

A trăi și a crea alături de propriul tău popor nu înseamnă să renunți la personalitatea ta artistică, fiindcă ceea ce e durabil și caracteristic pentru națiune nu face decît să pună într-o lumină și mai puternică gîndurile și sentimentele care animă opera individuală. De cele mai multe ori, legătura dintre creator și spiritul poporului e atît de puternică, încît ea nici nu mai este vizibilă decît la o analiză profundă. Ce artist, ca locuitor al acestei țări, nu este marcat pînă în fondul cel mai adînc, de idealurile, istoria, speranțele și gîndirea poporului? Influențele s-au sedimentat însă în timp, și e greu de deceiat cu rapiditate ceea ce e comun de ceea ce e produsul în exclusivitate al subiectivității. Osmoza e atît de puternică, încît aș putea spune că chiar în felul în care descriu o imagine ori fac portretul unui copil, ceva din afectivitatea specifică propriului meu popor se răsfrînge în maniera mea stilistică. Acesta e un exemplu extrem, de natura nuanței, însă în tot ceea ce un creator produce, el reflectă, sub diferite aspecte, o atitudine fundamentală față de lume și viață, care e, de fapt, a poporului și care se continuă prin sensibilitatea artistică individuală pînă la a deveni profundă, acută, semnificativă.

Nu înseamnă neapărat că cine nu recurge la fresca socială și istorică în creația sa n-are percepția istoriei și socialului. Reflectarea nu e numaidecît reproducere superficială, ci vibrație adîncă, cel mai adesea transfigurată, față de specificul etnic al patriei, față de spiritul poporului care dă continuitate și demnitate unei civilizații pe care creatorul trebuie s-o aducă mereu în contemporaneitate, în toată complexitatea ei luminoasă.

FRANCISC MUNTEANU ■

Pro domo

Și păsările — pare-se — sunt copleșite uneori de cotropitoare porniri.

Privesc acest stol gălăgios care se zbuciumă să-și alunge două surate din cuibul lor, muncit subt ochii mei vreme de multe zile.

Cuibul lor. Casa lor oarecum, pe care pînă la urmă și-au apărat-o. Cu prețul vieții uneia dintre ele pe care, a doua zi, am găsit-o sub cuib.

Singure s-au apărat...

Ci eu gîndesc la încercatul meu neam care de-a-lungul întregii sale istorii a fost mai totdeauna singur.

Fericit cine a spus: Eu patria mi-o iubesc nu pentru că este mare ci pentru că este a mea.

TIBERIU UTAN ■

CAP LIMPEDE

ANALELE BRĂILEI. De aproape 15 ani apare la Brăila, ca supliment al ziarului județean, o interesantă revistă — **Analele Brăilei**, titlu preluat din bogata tradiție publicistică și editorială brăileană. Cel mai recent număr (iulie 1985) mi-a parvenit zilele acestea și, ca brăilean, mi-am încărcat sufletul cu bucurii, nostalgii, imagini neștiute, realități ale acestor eroici douăzeci de ani ciți au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Prezentul, ca și viitorul, se reliefează în articolul „O epocă de glorioase înfăptuiri", semnat de tovarășul Anton Lungu, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean de partid.

Alte pagini despre realitățile implementate de brăileni spațiului lor, scrise cu o aleasă acuratețe, cu nerv, sînt semnate de prozatorul Vasile Rusescu, Emil Petică, Vasile Datcu, Rodica Oană, C. Turtoi, C. Dobre, Stan Munteanu, Chivu Avram, Emilian Dobrescu și alții.

Viața literară de la an la an, mai bogată la Brăila, este ilustrată pe măsură: aflat la a IV-a ediție, s-a desfășurat anul acesta Festivalul de poezie patriotică revoluționară **Mihu Dragomir — Odă pămîntului meu**, dedicat recentei glorioase aniversări. Alte două pagini, semnate de tînărul și talentatul critic și istoric literar Lucian Chișu, ne informează despre comemorarea scriitorului brăilean care a cucerit lumea, Panait Istrati, la care au participat mulți scriitori, istorici și critici literari, unii direct interesați de viața și opera scriitorului. **Oaspeți brăileni despre Brăila** — se intitulează o altă rubrică, semnată de Candiano Priceputu, la care participă poetul Ioan Alexandru, prof. dr. Petre Firu, regizorul Pompiliu Gilmeanu. **O lume în cîteva sentimente** (firește tot brăileană) este conturată de un alt critic tînăr, Artur Silvestri. Profesorul Ștefan Mircescu, un vechi și valoros cercetător și istoric al vieții literare a acestui spațiu, semnează două articole omagiale despre Liviu Rebreanu și Victor Vîlcovici — un fiu ilustru al Brăilei. Mihail Crama semnează două superbe poeme (**Plopul și Oul**). Viața teatrală e înfățișată prin cîteva discuții cu interlocutori avizați, semnate de Laurențiu Nicolau și de interviul cu tenorul Ionel Voineag, de la Opera Română, semnat de prof. Dumitru Anghel. Fănuș Neagu, îndrăgostit de toate... sălciile de pe malul Dunării, e prezent în revistă în două ipostaze: ca vrăjitor al cuvîntului și ca președinte de onoare al echipei de fotbal F.C.M. Progresul, pe care ar dori, după cum mărturisește, s-o vadă „acolo unde ne e locul", adică în Divizia A. Semnează poezii: Gheorghe Lupașcu, Aurel M. Buricea, Alfred Basarab Tibereanu, Ion Mustață, Vasile Datcu, Petre Drăghici, Victor Ianculescu, Adriana Șitaru și alții.

Prin structurare, importanța domeniilor abordate, nivelul de tratare publicistică, prin ștacheta ridicată a valorilor discutate, ca și prin realul talent al celor care semnează, **Analele Brăilei** se înscrie într-o concurență posibilă cu cele mai reușite reviste de profil economic-social-cultural din țară. **(N. Grigore Mărășanu).**

Un Mărțișor pentru August. Dincolo de Mărțișorul lui Arghezi, aflat cîndva în marginea Bucureștiului, orașul și-a zidit noi orașe, într-atît sînt de întinse cartierele ridicate în ultimele decenii: o reînălțare a Capitalei noastre odată cu întreaga țară.

Valori ale literaturii române de azi

Proba unei poezii exemplare

Ion Gheorghe este „poetul cu care m-am certat și m-am împăcat cel mai bine", îmi zice el într-o dedicație pe o carte de tinerețe. Poate de aceea mă și simt dator să-i salut împlinirea celor 50 de ani, eveniment în care personal văd o veritabilă și generală sărbătoare a poeziei românești. Alături de Labiș și Nichita Stănescu, Ion Gheorghe este port-drapelul liric al unei generații care a făcut atît de mult pentru orientarea poeziei noastre pe făgașul rodnic al înaintașilor, în nu puține direcții imprimînd liniI noi. Cercetătorul atît de asiduu al folcloristicei românești (cine nu și-l amintește în anii Școlii de literatură umblînd zilnic sub braț cu tomurile lui G. Dem. Teodorescu și Gr. Tocilescu ?), al marilor eposuri populare și al filosofiilor clasice avea să încerce și nu o dată să izbutească reconstituirea mitologiei românești, revigorînd preocupări de-ale lui Eminescu și Coșbuc. **Antologia Proba logosului** din colecția „Biblioteca pentru toți" reține cîteva din aceste piese monumentale de la **Zoosophia** și **Mai mult ca plînsul** la **Cavalerul trac** și **Megalitice**.

Prea bine relevă cel mai bun exeget al scrisului său, C. Stănescu, semnificația acestor noi cîștiguri pentru spiritualitatea românească : „Sondînd cu o neliniște hasdeiană straturile adînci ale memoriei colective și adoptîndu-i chiar formele de expresie, de la legendă și mit, descîntece și, în genere universul riturilor și ceremonialelor românești, pînă la icoanele pe sticlă sau jocurile de copii, creația lui Ion Gheorghe mărturisește constant o obsesie unificatoare, aceea a angajării în istorie, față de care se simte responsabil împreună cu o întreagă generație poetică". De remarcat, am adăuga noi că întreagă această materie poetică ancestrală nu ne este expusă didactic, uscat, ci cu sentimentul implicării vii în desfășurarea ei. Ion Gheorghe — și pentru aceasta trebuie să-i fim recunoscători — ne-a pus în față o oglindă în care poporul român ne apare în toată monumentalitatea lui spirituală, de neam străvechi, alături de greci, de chinezi, de alte popoare cu o civilizație milenară. Din păcate critica și istoria noastră literară a fost prea puțin atentă față de evoluția acestui poet.

Dar, să mă ierte poetul, oricît de întinsă și prioritară ar fi contribuția sa lirică în această direcție, pentru mine, militantul politic care am încercat să fiu și cu verbul poetic și cu cel gazetăresc sau activist, Ion Gheorghe este înainte de toate autorul **Elegiilor politice** una din cărțile de căpetenie ale acestei epoci, carte solidă, trăită, nu o istorioară mai mult sau mai puțin inventată despre un încert subiect la modă. Îndrăznesc să afirm că dacă Ion Gheorghe ar fi scris în toți acești 50 de ani numai această gravă dare de seamă despre timpul său și încă ar exista toate motivele ca numele lui să fie respectat în istoria literaturii contemporane, ca și în istoria cea mare, social-politică, a țării. Cine vrea să vadă triumful viziunii poetice care a permis autorilor în ultimii 20 de ani să înfățișeze adevărurile aspre ale revoluției noastre, dureroase chiar uneori, într-o amintită epocă de începuturi, să răsfoiască paginile cărții lui Ion Gheorghe. Versul său e uneori greoi, dificil de urmărit pentru un cititor fără experiență politică și literară. Ei și ! Eu aș răspunde acelor critici care uită (vezi **Zoosophia**) că Ion Gheorghe e unul din cei mai experimentați minuitori ai tehnicii și limbajului poetic cu versurile vizionare ale unui alt mare poet revoluționar : „Versul meu prin mormanul anilor va apare distinct, greoi, grosolan, ca apeductul construit de robii Romei".

Altfel despre omul și redactorul de poezie Ion Gheorghe, numai bine. Cu viața sa exemplară, sacrificată numai creației și muncii, nu mă mirăm deloc că la cei 50 de ani ciți a împlinit la 18 august, se prezintă ca un om de viitor : scrie poșta redacției, conduce un cenaclu în care toți cei acceptați pot fi siguri că dacă își vor asculta maestrul vor progresa, face dese deplasări cu șezători literare din Maramureș în miezul Bărăganului, este pe scurt, un scriitor care impune respect la zenitul vîrstei sale.

Poate tocmai de aceea urarea mai potrivită să-i adresez nu găsesc decît o parafrază eminesciană :

Tu din tînăr precum ești
Tot mereu să-nfloreșți !

NICULAE STOIAN ■

Pe podul de lemn sculptat

D.R. Popescu este leul albastru care bea apă din fluviul leoparzilor și, căutînd veșnic ceartă literei scapără orgolii. Scriitorul **Vînătorii regale**, al cîtorva povestiri de geniu și al cel puțin trei piese de teatru care tind să se întrupeze mitologiei acestui timp, e un spirit independent, domol și parcă nerezistent în vocația puterii, care lucrează în complicitate cu Timpul celei de-a treisprezecea zodii, se hrănește-n secret numai cu aer proaspăt, culeș din despicătura trăsnetului sau de pe grindina favorizînd blestemul și trece prin lume fermecat de trădări și deopotrivă de singurătatea prieteniilor interesate. De la el am învățat să număr nisipul cîmpiei de lîngă Olt, mersul de excepție al melancoliei (ce duios Anastasia trece mereu spre începutul de moarte al mileniilor închinate iubirii) untdelemnul teilor vărsîndu-se-n lemnul de aprilie al mestecenilor, suferința fericirii de-a pierde înălțarea drumurilor în inimile altora. Îmbrăcat pe dinăuntru în odăjdiile tăcerii, D.R.-ul culege păsări repetate, dar și povara unui mare stilist.

La cincizeci de ani, pe care-i împlinește în mijlocul vieții (nopțile ce se alintă-n cîntec), l-aș duce să-i arăt un măr înflorit roșu a doua oară-n acest an, la malul Dunării sau doi pini ce-mi sînt prieteni de pe o colină dintre Trieste și Veneția. Oricum, astăzi, cînd urcă pe poduri de lemn sculptat, acolo unde ia ființă, neîndurător, lacom și ireversibil, vîntul minții, unde zăpada întrece unduirea ierbii și se aud sunînd alunii (ce arcuri am făcut noi din nuielele lor), Leul albastru își luminează drumul cu imense virtejuri de fluturi. Și chiar dacă viața mai turbează uneori în jurul lui, el poartă vînătoarea regală spre Muntele Iluziei — cel ce nu poate fi urcat decît cu labe de leu, cu sufletul însîngerat, cu credința că dușmanii, ca să nu-i uiți, trebuie să faci un nod la batistă și să pui înăuntru un bou de aur, Muntele Iluziei fiind catapeteasma neamului românesc.

D.R.-ule, în sănătatea ta am scris acestea cu pană de păun, mulată-n piatră rară de pe jungherul Văcărești. La mulți ani în răsărituri pe Olt și-n mireasma viilor de la Drăgășani, Segarcea, Dăbuleni.

FANUȘ NEAGU ■

Fotografii de **VASILE BLENDEA** și **ION CUCU** ■

Împlinire în lumină

Înscrise în ample cîmpuri roșii — un roșu parcă ars vreme îndelungată, aidoma lutului, în chiar miezul de foc al bătrînelor cuptoare — construcțiile lui Corneliu Sever Mermeze alcătuiesc un imn grav și patetic adus timpului și deopotrivă vieții acestui pămînt încărcat de istorie, de durere și amare jertfe, dar, totodată, de luminoase împliniri. Dramatice, reduse la confruntarea contorsionată a planurilor ,a liniilor, a culorilor ce se învălmășesc sub aripa unor abia închipuite viscole, sau dimpotrivă, structurate maiestuos, apoteotic, compozițiile sale continuă, în fapt, o mult veche străduință, aceea de-a plăsmui inima însăși a istoriei acestui mult frămîntat pămînt românesc. Unghiurile frînte, treptele abrupte, arcurile largi, ca de curcubeu, în mijlocul cărora arde incandescent soarele, așa cum deasupra ciudatelor blocuri de piatră închipuind străvechi coloane dacice arde același soare incandescent, toate acestea alcătuiesc un sistem de simboluri ce emană un autentic mister, o sacră inițiere în deslușirea vieții ce s-a scurs și palpită încă pe aceste bătrîne meleaguri. În înțelegerea deplină a jertfei și-a victoriei, a durerii și-a luminii, a luptei și-a împlinirii. Poet în gîndire, dar pictor în faptă, Corneliu Sever Mermeze a găsit, cu alte cuvinte, după vremelnice căutări, mai mult sau mai puțin îndelungi, acea expresie grafică apță să transcrie emoția și meditația, însingurarea de sine și bucuria trăirilor plenare, colective. Este o reușită pe care o semnalăm și o subliniem și nu credem a greși dacă vom adăuga că pictura sa, dincolo de această evidentă tematică istorică, reușește să-i dezvăluie omului contemporan neliniștile ce-l bîntuie, gravele conflicte interioare, pericolele ce pîndesc de pretutindeni viața fragilă a planetei. Din acest punct de vedere, setea sa de rotund, construcțiile sale apoteotice, echilibrul intern al compozițiilor vor și reușesc să ilustreze un optimism robust, o încredere nestrămutată în puterile omului, în inteligența sa, în dorința sa de echilibru, de frumos, de adevăr.

VICTOR NIȚĂ ■

Picturi de **CORNELIU SEVER MERMEZE** ■

CAP LIMPEDE

A rămas simbolic, nestricat, Mărțișorul, cu livada și casa în care în plin război Tudor Arghezi și-a scris teribilul pamflet antihitlerist **Baroane**. Cum putea în definitiv cel mai mare poet al nostru de după Eminescu să suporte boncănitul de ginsaci al prusacilor cîtă vreme, din nestiute vremuri, românul nu poate îndura pe pămînturile sale cizma nici unei armate străine ! Iar generațiile viitoare nici o clipită nu vor gîndi altfel.

Vineri, 16 august, poeți, actori, cadre didactice, militari și tineret ne-am strîns sub arborii Mărțișorului să-l invocăm, acasă la el, pe Tudor Arghezi, cel căruia pamfletul **Baroane** i-a adus internarea în lagărul antihitleriștilor de la Tîrgu Jiu. De altfel acum se știe că însuși colonelul ce comanda lagărul ținea la îndemînă, decupat din jurnal, acel pamflet, pe care îl citiseră și alți militari sau deținuți. După ce revoluționase literele române, Arghezi, această forță a naturii noastre, răscolise din temelii și toată șandramaua instalată de către ocupantul fascist în România. Poate numai cunoscutul film-pamflet „Dictatorul" al lui Chaplin, din tot ce s-a scris și făcut în acei ani de sîngerare a umanității, spunea atîta cît spunea tableta arghezian **Baroane**.

Reușită manifestație, organizată de Muzeul literaturii române, chiar dacă cei prezenți acolo nu ne număram cu sutele ci doar cu zecile ! Cîteva poezii ale lui Tudor Arghezi, spuse cu mult har de către actori ai Naționalului, ca și **Baroane** de altfel, au întregit fericit evocările scriitorilor prezenți.

Un binemeritat Mărțișor pentru August... **(T. U.)**

● **Serbările mării și ale tinereții**, Costinești, 3—4 august 1985. Cea de-a șasea ediție a acestor **Serbări** organizate de Stațiunea tineretului nu a ieșit din tiparele consacrate de manifestările anterioare. Umorul, fantezia, sportivitatea, buna dispoziție s-au regăsit într-o lume cu decor de basm... estival, în compania unui public generos care a adoptat deviza „Cine nu se distrează cu noi, se distrează împotriva noastră !" Deschiderea oficială a manifestărilor a avut loc în prima zi la ora 6,00 printr-un spectacol-gală de rock **(Compact, Cristal, Iris, Revox, Celelalte cuvinte, Progresiv TM)** la care și-au dat concursul și grupurile de umor **Divertis** și **Ars Amatoria**. Sosirea lui Neptun, zeul mărilor și „patronul" **Sebărilor**, a prilejuit și startul în probele sportive de rezistență **(Maratonul tablelor, Să învingem verticala, Intuiție și fidelitate)** și a celor de măiestrie **(Fotbal conjugal, Canotaj economic** — probă cu participarea lui Ivan Patzaichin și Dragomir Cioroslan). O ploaie neașteptată, la figurat, a gonit participanții, la propriu, pe la casele lor pînă a doua zi cînd au fost reprogramate jocurile restantă : **Multition, Să ne cunoaștem înainte de a ne vedea, Lupta cu reumatismul, Fotbal feminin, Raliul Costineștiului, Canotaj neacademic, Trasul parimei, Cupa salvamarului**, pentru a nota doar cîteva din jocurile cele mai apreciate. O știre, fie ea și telegrafică, n-ar putea omite preocupările **Agenției matrimoniale** de a-l căsători pe Neptun cu prima vestală sau insolitul **Oroi semifilantropului, Superdiscotecii** (la care a participat întreaga plajă), **Menajerici serbărilor** și **Cărții recordurilor**. Și în acest an s-a dovedit că **Teatrul de vară** este neîncăpător pentru toți cei care au dorit să urmărească spectacolul-concurs **Miss Serbări**, un spectacol excepțional, distins și spumos în același timp. **Radiovacanța Costinești** a fost mereu „pe față", realizînd emisiuni ingenioase, transmisiuni directe, interviuri, instantanee realizate de grupurile **Ars Amatoria** și **Divertis** cărora li s-a alăturat ilustratorul muzical al **Serbărilor** (și nu numai), Andrei Partoș. Întregul scenariu al spectacolului a fost povestea magnifică a două zile superbe din vacanțele Costineștiului. **(Ioan T. Morar).**

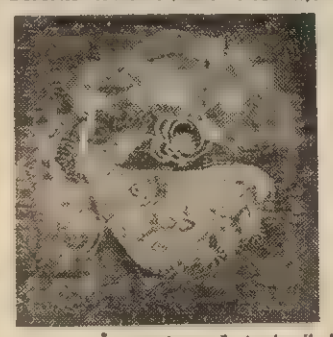

În acest număr tapiserii de **TITIANA COMȘA** ■

Sînt douăzeci de ani! Un timp de aur,
Un timp fără de seamăn în istorii,
O epocă, ce-i spunem Ceaușescu,
De libertate, pace și de glorii.

ODĂ BUCURIEI

Sărbătorile neamului de la Dunăre și Carpați, al căror pisc de largă iradiere în timp și spațiu e marea zi a Augustului revoluției, aduc pe ecranul privirii — vast cît și țara — năvalnica, impetuoasa revărsare a bucuriei populare, născută din satisfacția epocalelor noastre izbînzi și din certitudinea neasemuitelor împliniri ale viitorului. Sîntem un neam care știe ce-i truda, știe prețul efortului constructiv de excepție, asumat cu dăruire, cu eroism, cu spirit revoluționar și patriotic, sîntem, în același timp, un neam cald și senin, deschis și curat la cuget, care știe și să se bucure, și să petreacă, dăruind sărbătorească lumină clipelor de sinteză și de bilanț ale muncii sale. Imaginea de mai sus, surprinsă la spectacolul omagial consacrat zilei noastre naționale, e doar un fragment din fastuosul tablou al României în sărbătoare. Ne-am manifestat în această zi, trecută cu roșu în calendarele inimii, nețărmurita mîndrie pentru tot ce am cucerit în anii socialismului și, cu deosebire, în cele două decenii de supremă glorie a istoriei noastre care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Ne-am manifestat, noi toți, cei 23 de milioane de fii ai acestui pămînt, ca un singur om, ardenta dragoste și recunoștință, unitatea de neclintit, ca și stînca bătrînilor noștri Carpați, în jurul cîrmaciului destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

August 1985 — o odă a bucuriei înălțată din milioane de piepturi spre slăvile viitorului nostru de aur.

Povestea unui contrabas

Cîte nu știe să facă un contrabas, adică acel instrument înalt și masiv, construit din lemn, care călătorește în lăzi grele, nu în cutiuțe ca gingașii flăuți, care emite sunete foarte

grave, nu ca diafanele viori, care are un gît lung și puternic, nu prea frumos, de care sînt prinse cele patru corzi, în fine, terminînd cu descrierea, de cîte isprăvi nu este el în stare? Să arătăm că, în primul rînd, are rolul de a susține **temelia casei orchestrei simfonice**, căci cu greu s-ar putea concepe marile lucrări instrumentale fără sprijinul unei bune partide de contrabași; apoi, ei participă din plin la **ritmul** cerut de creația respectivă, fie prin arcușul său scurt și gros, fie prin ciupirea corzilor, acele **pizzicate** pline de un efect inconfundabil. Păcat, însă, arareori acestui instrument i s-au dedicat opuri importante, compozitorii din toate vremurile privindu-l fără o simpatie deosebită. Cu toate acestea, el știe să povestească; și, ascultînd murmurul unui contrabas, vom încerca să istorisim povestea sa, pe cît de adevărată, pe atît de minunată și actuală.

A fost odată, e drept, doar în urmă cu cîteva decenii, în București, la Filarmonică, un artist de talie mondială, pe numele său **Iosif Prunner**. Cînta la contrabas, mai bine zis îl mîngîia, se unduia în ritm spre dreapta sau spre stînga, îl strîngea la piept și, făcînd corp comun cu el, se dărula în întregime Muzicii, actului interpretativ. Era, după spusele neuitatului dirijor **George Georgescu**, unul dintre pilonii principali pe care se bizuia întregul eșafodaj al orchestrei. Știa pe dinafară un întreg repertoriu simfonic; și cînd îl vedeai legănîndu-se și sorbind gestica Maestrului, din „Eroica", „Destinul" sau preludiind „Oda Bucuriei", simțeai că te cuprinde adevăratul fior al desfătării artistice. Dar vremurile au trecut și în 1969 Iosif Prunner a păsit în eternitate, nu înainte însă de a lăsa și urmași străluciți, unul dintre aceștia fiind **Ion Cheptea**. Asemeni ilustrului său predecesor, el a urmat calea **interpretativă**, dar și pe cea **didactică**; și astăzi, la vîrsta părului argintiu, conferențiarul universitar Ion Cheptea, de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, se poate mîndri cu un mănunchi de studenți care au adus țării noastre, într-un timp relativ scurt, **douăsprezece premii internaționale** obținute în marile concursuri dedicate contrabasului. Să fim drepți, România a cucerit în ultimii douăzeci de ani, sute și mii de distincții artistice, în marile confruntări de peste hotare; dar cîntăreți, violoniști, pianiști și alți instrumentiști sînt mulți, pe cînd foarte rar găsești tineri talentați care în loc să fie atrași de un instrument polivalent, **preferat**, au optat pentru contrabas, care — așa cum s-a văzut — nu poate oferi, în nici un fel, prilejul unei depline cariere solistice, de altfel, nicăieri în lume nu există posturi pentru soliști contrabasiști! Se cuvine, deci, cu atît mai mult, să cunoaștem pe acești laureați: **Dorin Marc** (Geneva 1978, München 1979, Marknenkirchen — R.D.G. — 1979 și 1981, iar din nou de două ori, la Geneva în 1983); **Botond Kostyac** (Marknenkirchen —1979 și 1981); **Lucian Cioriță** (Marknenkirchen — 1983); și **Ovidiu Bădilă** (Marknenkirchen 1985, iar ultimul mare premiu, Moscova — iulie 1985). Să adăugăm acestor nume și pe strălucitii artiști **Ștefan Thomasz, Cornel Racu** și **Ion Ghiță**, avînd drept rezultat un buchet de interpreți pe care orice orchestră simfonică din Europa și l-ar dori în partida contrabasiștilor, așa cum Filarmonica „George Enescu", orchestra simfonică a Radioteleviziunii, ca și filarmonicile din Cluj-Napoca, Craiova și Brașov se bucură de aportul și splendidele rezultate ale muncii lor.

Îmi mai povestea prietenul meu, contrabasul, că... **„Dorin Marc are o fineță inegalabilă" „Ovidiu Bădilă relevă o muzicalitate ieșită din comun"; „Botond Kostyac are un arcuș cu** adevărat fermecat"; **„Lucian Cioriță** a arătat, pe lîngă talent, o înțelegere perfectă a stilului și epocii lucrării"; acestea fiind doar cîteva „confesiuni" ale unor mari cotidiane din Elveția și R.D. Germană, la care se pot adăuga și cronicile apărute în presa autohtonă". „Sigur", îmi murmura contrabasul, „drumul n-a fost pavat cu flori, în fiecare concurs ei s-au confruntat cu cîte 28—35 de alți tineri talentați, din alte părți ale mapamondului, dar, iată, au izbîndit; au avut de înfruntat chiar și **adversități**, pe mai multe planuri, totuși, talentul românesc și-a spus cuvîntul, pînă în cele din urmă, numele **României** răsunînd răspicat și în lumea largă a artei".

„Aceasta este povestea mea" și-a încheiat contrabasul spusele sale, adăugînd: „ferice de acești tineri care — laolaltă cu atîtea talente — au avut asemenea profesori; ferice de noi care avem destui contrabasiști **amatori**, din care, iată, se formează atîtea valori ale artei **profesioniste**; ferice de această țară care iubește frumosul, cultura și arta angajată în nobilele idealuri ale păcii"!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Festivalul național „Cîntarea României"

„La Tismana într-o grădină"

La a 18-a ediție

Inițiat imediat după Congresul al IX-lea al partidului, festivalul concurs al cîntecului, jocului și portului popular din Gorj a ajuns, în acest an, la a 18-a ediție. Organizat de către Uniunea Tineretului Comunist — Comitetul județean Gorj, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă Gorj, în Anul Internațional al Tineretului, festivalul a fost marcat de o serie de manifestări grupate sub genericul: „Zilele culturii și educației patriotice pentru tineret". Tismana '85, intrată deja în tradiție, încununează șirul unei adevărate competiții care a antrenat, în fazele de preselecție, un număr de circa 400 artiști amatori, precum și o serie de prestigioase formații ale tinerilor. Asta demonstrează încă o dată, dorința tinerilor din satele și orașele Gorjului, din centrele muncitorești, de a se afirma atît în muncă cît și în planul creației spirituale, de a evoca, prin intermediul diferitelor genuri artistice, minunatele înfăptuiri socialiste, de a cînta patria și partidul, pe destoinicul cîrmaci al destinelor românești, părintele iubit al tinerei generații, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Desfășurată în cadrul generosului Festival național „Cîntarea României", Tismana '85 a oferit un bun prilej de constituire a unor valoroase formații artistice, de afirmare a talentelor și aptitudinilor tinerilor gorjeni. Sîntem convinși că mulți dintre premianții de astăzi, mulți dintre ei necunoscuți, vor reprezenta, nu peste multă vreme, nume de referință în muzica și dansul popular, ducînd mai departe tradiția din părțile noastre...

MARILENA PIRTEA ■

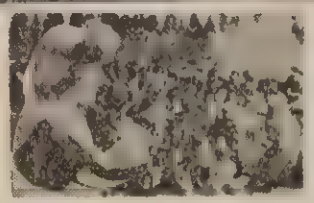

Lada cu zestre...

Tismana, în zilele călduroase de mijloc de august, parcă își deschide porțile unei imense lăzi cu zestre, către tot Gorjul, către toată țara. Vin, ca o chemare, de ani și ani de zile, tineri ai județului ducînd pe umeri întregul port al Gorjului, iar în glasuri cîntecele noastre românești ale tuturor vîrstelor cît și ale timpului nostru. Și coboară din toți munții și urcă din toate văile la Tismana oameni îmbrăcați în costume frămîntate de generații, spălate în apele și uscate la soarele Gorjului. Și aceste zile de august sînt adevărate sărbători ale ochiului și ale glasului. Vin și copiii, chiar și cei de-o șchioapă, și, parcă, acolo, la Tismana, pe un platou frumos, înalt și mai aproape de soare, străjuit și mîngîiat de umbrele stejarilor, primesc în dar zestrea cea mai de preț. Cea moștenită din tată-n fiu. Folclorul. Prin tot ceea ce are mai frumos. Prin port, prin cîntec și dans. Și totul are iz de poveste și legendă. Pare gravat pe imense fresce.. Au venit și au cîntat, lîngă cei care poate pentru prima dată doineau la Tismana, pe o buză ce mirosea a lemn proaspăt, și cîțiva profesioniști ai genului plecați cîndva, tot de prin aceste locuri, către toată lumea ca s-o învețe a doinii gorjenește. Trompeta lui Constantin Gherghina a cucerit o lume dar niciodată n-a uitat că sunetele ei

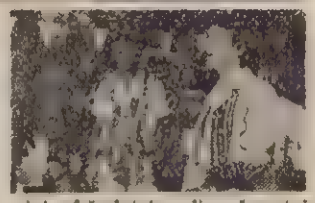

sînt frămîntate din fosnetul frunzelor de stejar de aici, vocea lui Gheorghe Roșoga plămădește întregul descîntec al Motrului, formația „Doina Motrului" prin acordurile lui Doru Căpastrau brodează parcă toate cîntecele, iar ansamblul Rovinari coordonat de Stelian Ghiocel a îmbrățișat pe toți care au îndrăznit să cînte la Tismana. Cei doi premianți ai acestei ediții, muncitorul Vasile Tufiș și țăranca Rodica Zgripcea sînt la un pas de a deveni chiar ei vedete. Și toate acestea s-au realizat și au putut fi realizate sub generoasa scenă care o reprezintă de fapt toată țara și se numește „Cîntarea României".

SORIN POSTOLACHE ■

„Omul polivalent..."

(Urmare din pag. 9)

— Și ce propuneți în locul ultimei?

— „Artă națională". De ce să nu-i spunem așa, odată ce poporul e națiunea?

— E interesant ce spuneți, cred că le-ați dat un subiect de reflecție celor în drept. Deci — ca să revenim — ați cucerit nu unul, ci trei premii naționale pentru pictură.

— Și am avut și trei expoziții personale. Și mai multe participări la expoziții de grup.

— Și nu sînteți — presimt — membru al U.A.P...

— Nu sînt și mi s-a spus că nu pot fi. N-am calificarea necesară.

— Calificare?! Un fel de diplomă de talent, sau ce?

— N-am facultatea de arte plastice. Vă văd cam mirat. Vă gîndiți probabil că e ca și cum le-ai pretinde membrilor Uniunii Scriitorilor, să posede, obligatoriu, certificate de absolvenți ai Filologiei. În cazul ăsta, Eugen Barbu n-ar mai fi membru. Nici Augustin Buzura, care-i medic, nici Radu Cârneci, care-i silvicultor, nici inginerul O. S. Crohmălniceanu. Un Brâncuși sau un Tuculescu, cu „calificarea" lor, n-ar avea azi nici o șansă să intre în U.A.P.!

— Dar membru al Uniunii Scriitorilor, după cîte știm, sînteți. Ca poet, ca prozator, ca traducător, ca dramaturg. Vorbiți-ne, vă rugăm, despre dramaturgul Mircea Lerian și despre trilogia care l-a consacrat, „Vlad Țepeș".

— Aș prefera să n-o fac eu. E mai degrabă treaba criticilor.

— Criticii s-au pronunțat. Unul din ei, citățm, vedea în trilogia dv. (prima de la Dela-vrancea încoace) „portretul posibil al domnitorului de geniu, Bonaparte român în conjunctura Evului Mediu". Alt om de condei, de regulă extrem de parcimonios cu laudele, nu ezita să decreteze opera dv. drept „remarcabilă". Ultimul e poetul Ion Horea.

— N-am făcut decît să încerc să restaurez — și să restitui — icoana exactă a marelui voievod, eliberînd-o de cruzimea impusă la paroxism, ca în atîtea proiecții istorico-literare, în favoarea spiritului integru și nesovăit de dreptate, definitoriu pentru Țepeș. Documentul real de istorie așa ni-l arată.

— Istoria, ca și arheologia, este o veche pasiune a dv. Ați făcut ample cercetări pe acest tărîm, cu rezultate care au stîrnit adesea surpriză, dacă nu deruta cercetătorilor. Ne amintim de un film de vreo oră, transmis pe micul ecran, dedicat investigațiilor dv. asupra Vicinei antice, pe care, primul, ați localizat-o la Somova, cu argumente ce par de necombătut. Și mai frișonante ni s-au părut comunicările dv. referitoare la grupul statuar de bronz de la Năeni, de lîngă Pietroasele Buzăului. Dv. demonstrați că acest grup le reprezintă pe regina băstinașă Agatha sau Gaata și pe fiica sa Dulcilla. Vasile Pârvan era de altă părere, el vedea în grupul de la Năeni o personificare a zeiței Anaitis. Îl combateți pe Pârvan?

— Nu-l combat. Pârvan este unul din idolii mei. Descoperirile și intuițiile lui au fost geniale, dar uneori (nu-i numai cazul lui!) stadiul cunoașterii, în epocă, n-a permis o interpretare exhaustivă a realităților arheologice cercetate. Am avut șansa să intru în posesia unor date necunoscute lui Pârvan, asta-i tot.

— Sînteți un modest. Știm că în cercetările dv. consacrate Năienilor, Tezaurului de la Pietroasele etc. ați purtat o intensă corespondență cu instituții științifice din străinătate (Biblioteca națională din Paris, Biblioteca din Amsterdam, Academia regală din Stockholm etc.), ați procurat și ați coroborat documente rare, extrem de semnificative, dar peste care alți comparați scrieri vechi, de mult dispărute, precum cea runică și cea oganică; așa, ca să nu mai vorbim de cercetările dv. pe teren, întreprinse stăruitor și prin toate mijloacele, de la vechea sapă a arheologului la fotograma aeriană.

— Am făcut ceea ce e dator să facă un om care vrea să înfățișeze istoria „așa cum a fost". Adică așa cum ne cere președintele Nicolae Ceaușescu.

— Despre publicistica dv. ce ne puteți spune?

— O cifră: peste 1 000 de articole și de reportaje risipite prin ziarele și revistele anilor, sub vreo 50 de pseudonime. În rest...

— În rest, știm, e literatură. Și istorie, și pictură, și... Chiar le puteți face pe toate astea la Buzău?

— V-am mai spus-o și adineaori, condiția culturală a „provinciei", cu mici excepții, este astăzi cu totul alta.

— La ce lucrați în prezent?

— Isprăvesc un roman de vreo 2 000 de pagini, în trei volume, cu caracter aproximativ autobiografic. Am gata și o nouă expoziție personală cu 40 de tablouri.

— Ca să tragem o linie de bilanț — am numărat — la exact 8 domenii: literatură, pictură, film (peste 100 de pelicule documentar-artistice, reportaje și emisiuni TV. !), publicistică, istorie, arheologie, filologie, etnologie. O activitate intelectuală — cum să-i zicem? — „octogonală"! Vă place termenul?

— Nu-mi displace.

— Dar dv., Mircea Lerian, ce vă considerați în primul rînd? Scriitor, pictor, istoric?...

— Mă consider doar — să n-o luați ca o falsă modestie — un intelectual român. M-am străduit să fac totul ca să-mi respect această condiție.

— Polivalența, demersul creator, pe multiple planuri — iată una dintre tradițiile intelectualității noastre.

— O tradiție care astăzi, mai mult ca oricînd, se cere continuată și dusă la expresia ei supremă. Nu „omul unidimensional" al lui Marcuse, ci omul stăpîn pe un cît mai vast arsenal al cunoașterii reprezintă garantul unei societăți cu viitor. Iar societatea noastră — o societate prin excelență a viitorului — de un astfel de om are nevoie.

— Vă mulțumim.

atelier literar

« G. Dumitrescu

Angela Filip : Problematică minoră, lucruri mărunte, în compuneri relativ îngrijite, dar monotone, standardizate, de un nivel mai degrabă modest. (Ceva, în „Science fiction"). Pe de altă parte, pseudonimul dv. feminin a devenit cel puțin inadecvat (în spatele lui se văd alte urechi...) — eroul dv. liric a început să se comporte și să se exprime ca un... bărbat în toată firea („ești o fotografie în mers, iubito"? !...), ba chiar să se „uite" după fete ! (...„dinspre celălalt trotuar / vin picioarele adolescentelor"... ? !) mai știți vechea vorbă ...N-ați observat ?... (Și nu mai știți vechea vorbă despre „fete cu băieți"?...). Oricum, e necesară o decisivă opțiune (la nevoie, chiar cu ajutorul medicului !...)

I. Craiova : „Blestem dulce", „Mai bine", „La Alba Iulia".

M. Dir. : Avem impresia că vă pierdeți timpul (și nu numai timpul) încercînd să „remaniați" niște texte vechi, eșuate (cu care deja ați pierdut prea multă vreme !) — operație pe care trebuia s-o lăsați (dacă socotiți că ar fi totuși un lucru atît de important, de necesar), pentru **mult mai tîrziu**, adică pentru o perioadă în care vă veți fi desprins de mult de atmosfera și de „lumea" acestor texte de început, neinspirate formale, mediocre etc., o perioadă în care riscul de a recădea sub influența și în maniera lor va fi fost cu totul înlăturată etc. Oricum, paginile din acest plic ilustrează epoca, maniera și nivelul de care vorbeam (fie că e vorba chiar de o asemenea recădere și nu numai de încercarea — iluzorie — de a „cîrpi" niște texte vechi !...). Ceva, în „Opțiune", mult lungită, discursivă și „statistică", „Inscripție pe o frunză", „Ah voi baruri muzică alcool" (dar, atenție la sonorități similare, prin care alunecă și „sănilile" lui Escnia și care, uneori, se pot înscrie printre farsele culpabile ale memoriei — după cum bine știți !...) E de neînțeles ce a putut să vă facă să părăsiți filonul, atît de adecvat puterilor, firii și anvergurii dv., pe care l-ați descoperit nu de mult și care v-a prilejuit o serie de reale succese.

Felicia : Zicea un mare „clasic în viață" : „Inhibiția strică amiciția !" Am primit „coletul", adică plicul dv. (nu atît de voluminos încît să merite numele de colet — n-am înțeles de ce-i ziceți așa...). Citim și recitim paginile și nu prea reușim să înțelegem mare lucru... Sperăm să reveniți cu amănunte, cu explicații, în „coletele" viitoare.

A. Valoni : Încet, încet, vă îndepărtați de poezie, de lirism, către un fel de aforistică metaforică (ce-i drept, nu e chiar lesne de trasat o graniță între cele două domenii...), pierzînd, chiar, nu o dată, măsura debitului și a coerenței (ex. : „Albastru de octombrie"). Lucruri rotunde, în schimb, în „Totul", „Deliberat", „Încă o fereastră", „Poeziei îi trebuie". Așteptăm cu mult interes scrisoarea promisă.

R. Popel : Mulțumiri pentru amabilul gest.

D. Ionand : Povestea, deși cu totul extravagantă, trăznită, e înscenată cu atîta seriozitate, cu atîta minuție și meticulozitate gravă, încît rămîne, pînă la urmă, lipsită total de „sare", seacă, trasă de păr. Se știe, de altfel, de mult, că (și) umorul „e un lucru foarte mare" !...

Liliana A. : Încă nu e clar — s-ar putea să fie ceva, mai ales atunci cînd vorbele sînt puse la locul lor și capătă un rost, o misiune. Cînd însă sînt agitate aiurea, la voia întîmplării (ex. : „un cer de ram"... — cam ce-o fi vrînd să însemne una ca asta ?...), lucrurile rămîn în afara poeziei, fără nici o perspectivă. Vom vedea, poate, mai clar, în textele viitoare, spre care variantă se îndreaptă alegerea dv.

V. Soare : Notații de jurnal (de amănunte vizuale, mai ales), în general cam uscate, cu poante cam șterse și fără reverberație. Scrise, probabil, înainte de răstimpul necesar așezării impresiilor etc.

V.M. Utoplin : S-ar părea că există un oarecare zvon liric, printre nesiguranțe (sau chiar anomalii) de limbă, printre dezlănțuiri delirante (care fac necesară suprimarea definitivă a negației din distihul dv. „nu te lăsa pradă / înțelesului" !... Să vedem, în continuare.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DEOPOTRIVĂ

S-ar putea spune
că mi-am pus unele lucruri
la locurile lor
firește
mi-au mai rămas încă destule
în primul rînd să mă feresc
de cuvintele mioape
și să mă strecor în sufletul lumii
să-mi pun la cale hulubul
și-n rest
tot ce știu pe de rost :
urcuș-coborîș-urcuș
privighetoarea
cîntă și pe țeava tunului
și pe creanga înfiorată
ca trupul viorii
sub arcuș.

EMIL ACHELĂRIȚEI

FOTOGRAFIE

Toamnă cît vezi cu ochii...
tată întră în curte
cu cimpia în spinare
mama spală cămașa lunii
într-un ciob de oglindă
într-un colț al clipei
eu ciopîrțesc grinzile
unui nou poem.

GIREL BARBU

ÎN DELTĂ

Sălciile pîn-la brîu în valuri
Harnice neveste de pescari —
Spală pînza norilor pe dealuri,
Cerul agățat în plase mari.
Fierbe-adîncul mării în năvoade
Ca oțelul în lingouri noi ;
Plaurul întinde verzi plocade,
Lipovenii lopătează ploi.
Neguri de furtună sfîșiate
Cad potpoi pe pîlcele cu flori ;
Ninge depărtarea pe-nserate
Pescărușii cu aripi de flori.
Ard stîrnite focuri, stele încă
Bărcile la maluri picotesc :
Pentr-un drum pe ape-n noapte-adîncă
E minune borșul pescăresc.
Casa albă, tihna-n ochi răsfrîntă,
Cuib de cormoran făcut din puf,
Vîntul, fecioraș zglobiu ce cîntă
Din atîtea fluiere de stuf.
Liniștea, fecioară peste lacuri
Despletindu-și părul mătăsos ;
Lîngă vatra-acestui țărm de veacuri,
Visul are chip de albatros.
Luna, zîmbet fericit de mamă,
Zarea, lung covor de mărgărint,
Pe cînd Brațul Sfîntul Gheorghe cheamă
Lebedele vaselor albind !

ION CRAIOVA

SCUTURI DE ROUĂ

O vietate alergînd
cu panglica șinghelui
fluturîndu-i pe piept.

Vîntul punîndu-și mîna pe ochi
și mirîndu-se
că nu-l mai recunoști imediat.

Fluturii pîlpîind în aerul verii
ca niște petale
ce-și caută floarea.

Un copil se întoarce acasă
cu genunchii zgîriați
de cîntecul greierilor.

LIVIU CAPȘA

RONDEL

Cioara albă nu e porumbel
Nici poetul simplă întîmplare
Sînt prea multe păsări de oțel
Cu atomi neîmbinziți în gheare
De la pix cu pastă la pastel
De la fier de plug la luminare
Cioara albă nu e porumbel
Nici poetul simplă întîmplare
Se ajunge uneori la țel
Cu răbdare sau cu nerăbdare
Dar să punem capăt într-un fel
Armei cu focoase nucleare

Cioara albă nu e porumbel...

VIOREL MUNTEANU

EXPEDIȚIE

Simt prin somn cum calsul din curte a înfiorat
Și brațele mi se întind ireal de lungi înspre el
Simt prin somn cum pe fruntea calsului meu,
Din fluturi albi s-a ridicat un castel.

Va zbura bineînțeles mi-am zis
Desigur Luna nu-i atît de departe
Și dacă n-o să-i placă acolo
Ar putea ajunge pe Venus sau poate pe Marte.

Nici n-ai fi zis cînd îl vedeai atît de cuminte
Că va fi primul cais cosmonaut
Și pînă mîine seară în mod sigur
Florile au să înconjoare universul ca un scut.

Astfel încît astăzi dis-de-dimineață
Am tresărit trezindu-mă cu calsul fată în față

ILEANA BÎJA

Odă

Cu toată istoria patria privește
în față viitorul semănind
a om ce urcă drept și omenește
cu viitorul patriei în gînd

din cîte-au fost adevărate zile
atîtea zile lui i-am închinat
acestui viitor cu mîini utile
și mîini frumoase de frumos bărbat

la timpul viitor răspundem toți
în libertate pentru libertate
cu doinele și plopii fără soț
și adevărul devenindu-ți frate.

ION NICOLESCU ■

Luptătorii

Noi știm că și astăzi datori
am rămas
și, cît vom trăi, mai rămînem
datori
acelor pieriți sub stindard
tricolor
ca țara să albă un nume și-un
glas.

Noi știm că urmăm unor mari
luptători
ce-au vrut să n-ajungem popor
de pripas,
mai știm că dorim, pe al lumii
atlas,
să fim un hotar de cinstiți
muncitori.

Noi știm că avem de-mplinit o
poruncă
venită din scoarța istoriei dace:
așa cum am fost din trecuturi
încoace
ostași în armata de pace prin
muncă,

Tot astfel urmașii să fie-a
se face
ostași în armata de muncă în
pace!

SANDU ȘTEFANESCU ■

Astăzi...

Prietene, libere înfloresc astăzi
clipele,
Păsărilor le sînt mai ușoare
aripele,
Copacii dăinuiesc mai semeți
în furtună,
Pîinea-i mai dulce, mai coaptă,
mai bună.

Prietene, liberă ne este astăzi
viața,
Mai curat e soarele pe cer,
dimineața,
Pomii rodesc mai cu spor
în livezi
Și brazii-s mai-nalți în munți,
și mai verzi.

Prietene, liber ne este astăzi
cuvîntul,
Cu roade bogate ne hrănește
pămîntul,
Am învățat ce este iubirea
de-aproapele,
Am descătușat energii, ferecînd
apele.

Prietene, liberă ne este astăzi
țara
Zîmbind și fericiți ne-adorm
copiii seara,
Oamenii pășesc mai demn, mai
bărbați
Stăpîni pe OH, pe Mureș,
pe Carpați.

SORIN TEODORESCU ■

Desene pe asfalt

Nürenberg

Nu mai știu clipa în care am citit pentru întîia oară numele acestui oraș, numele Nürenbergului. Poate la Tîrgoviște, într-un An Nou ce nu va fi fost atît de sărac pentru mine dacă am putut primi, copil, o jucărie pe care numele Nürenberg era gravat cu litere gotice, încîlcite, ușor nedumeritoare, ușor înspăimîntătoare...

Apoi, la Cinema „Popular" am văzut un film documentar despre Nürenbergul în care s-a judecat cel mai mare proces din istorie, avîndu-i în boxa acuzării pe (din păcate numai cîțiva) dintre „arhitecții" ororilor celui de al doilea război mondial.

Mai tîrziu, mult mai tîrziu, drumurile mele prin Germania au ocolit Nürenbergul. Orașul ce era în vechiul film doar un morman de ruine și-a recăpătat splendorile. O știm din cărți și albume voloase. Tîrgul de jucării, ființînd încă din Evul Mediu îi face iar capitală a visului, a copilăriei...

Dar să lăsăm jucăriile.

Să ne reamintim Nürenbergul procesului (proceselor) așa cum ni-i povestesc istoricii.

Deci, linie de total. Procesul verbal al întîiului proces a umplut 16.000 de pagini cu ceva mai mult de 4 milioane de cuvinte.

Acuzarea a prezentat 2.630 de dovezi. Apărarea, 2.700. Au fost efectuate 300.000 de declarații sub prestare de jurămînt.

5 milioane de file de hîrtie (20 de tone !) au fost necesare pentru a consemna (și conserva) grefierește, tot ce s-a rostit în sala ce avea să devină muzeu.

S-au cheltuit 27.000 de metri de bandă magnetică.

S-au tras 7.000 de discuri de ebonită.

S-au „colecționat" 780 000 de fotografii.

Jurnaliștii au telegrafiat presei 14 milioane de cuvinte. (Cîte cuvinte or fi compunînd **Divina Comedie** ?)

Stenografii au tocit 22.000 de creioane. (Cu cîte creioane s-ar putea scrie ori transcrie **Faust** ?)

Criminalii au avut la dispoziție spre a se apăra (!) 27 de apărători principali, 54 de asistenți și 67 de secretare...

Verdictul s-a dat cum s-a dat. Și n-a fost ușor de dat. S-au găsit voci în stare să conteste nu doar legitimitatea tribunalului ci și pe aceea a procesului.

Dar a venit, pentru condamnații la moarte, și o zi de apoi.

Să vedem cum și-au petrecut ei această zi. Citind. Mai ales citind. Ce citeau ?

Jodl : Pagini de Wilhelm Raabe.

Goering : „Effi Briest" de Fontane.

Ribbentrop : Un roman de Gustav Freyling.

Rosenberg : O nuvelă („Die Geige") de Binding.

Frank : O poezie (!!!) și anume „Heilige Nacht" de Thoma.

Sauckel : O carte despre tinerețea marilor germani.

Frick : Romanul „Hannibal" de Jelusich.

Seyss-Inquart : Convorbirile cu Goethe ale lui Eckermann.

Și au avut și criminalii o **Ultima Cena.** Nici unul n-a refuzat-o. Ba, Frick a avut chiar umorul de a-și freca mîinile, la sosirea servanților cu vasele de bucătărie, interpelîndu-i malițios : „Ei, ia să vedem ce bunătăți primim azi !"

Bunătățile au fost :

Salată de cartofi cu cîrnat.
Pîine neagră.
Ceai.

Goering a scăpat de streang. Cineva (romantic, nu ?) i-a strecurat în celulă o salvatoare fiolă de cianură și mareșalul aerului a zburat (sau a plonjat ?) cu cîteva ore mai devreme în neființă.

Își pierduse aroganța afișată în primele zile de detenție.

Iată un fragment dintr-o anchetă („interviu") ce-i probează cinismul. Întrebările i-au fost puse de Werner Bross, asistent temporar al apărării (din oficiu) în procesul încă neîncheiat.

Bross : „Care era activitatea dumneavoastră ?"

Goering : „Ofițer și comandant de aviație, ministru al aviației, prim-ministru al Prusiei, președinte al Reichstagului, ministru al silviculturii, mareșal al Reichului."

Bross : „Cît de mare era venitul dumneavoastră anual ?"

Goering : „20.000 mărci ca mareșal al Reichului, 43.200 ca... comandant al aviației, scăzînd impozitele și 19.200 ca președinte al Reichstagului."

În total, e lesne de calculat, e vorba de 82.400 de mărci. Cifra reală era, bineînțeles, alta. După ce a menționat în treacăt că somptuoasele sale reședințe din Berlin și Karinhall erau întreținute de către stat, Goering a adăugat, lenes.

Goering : „...Apoi aveam activitatea scriitoricească. Pentru toate cărțile ajungeam la un venit de aproape un milion de mărci."

Deci asta era... Aproape că îți se face lehamite să-ți mai spui scriitor. Aproape că-l urăști pe bunul Gutenberg...

Filmul documentar mai înainte evocat („Judecata popoarelor", pare-mi-se) n-a fost, se știe abia acum, întru totul fidel realității. De pildă, pelicula pretindea că după incinerarea cadavrelor ilustre, cenușa lor a fost azvîrlită în mare. În realitate ea a fost depusă într-un biet pîrîiaș ce străbate Münchenul. Pe atunci încă nu se vorbea de poluare...

Cei ce n-au cunoscut streangul, dintre „eroii" Nürenbergului s-au bucurat, prin timp, de bizare amnistii și au expiat în castele de vis.

Sînt bestiile longevive ? Așa se pare...

Funk a murit la 69 de ani.
Neurath a murit la 83 de ani.
Raeder a murit la 84 de ani.
Von Papen a murit la 89 de ani.
Schacht a murit la 93 de ani.
Hess trăiește și are 91 de ani.
Doenitz trăiește și are 94 de ani !

De unde se vede că bestiile se bucură de o sănătate perfectă. Că au un somn bun. O și mai bună digestie.

Că nu suferă de remușcări...

Nürenberg — un tîrg de jucării și o sală (dezafectată) de tribunal. Nu cred că vreau să văd Nürenbergul dar vreau ca el să existe. Să avertizeze. Vreau ca el să rămînă un simbol al !minentei judecăți a tuturor declanșatorilor și purtătorilor de războaie, a călăilor democrației și libertății, a asasinilor de cultură.

Noi sîntem Veghea.

Sîntem Credința în oameni, în munca inspirată, în bucurie.

Sîntem Dorul de poezie și muzică. De dragoste.

Sîntem Speranța...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Studii româneşti pentru Congresul internaţional de istorie şi arheologie

Se apropie al 16-lea congres de istorie şi arheologie. Congresul anterior s-a ţinut la Bucureşti şi a fost un mare succes ştiinţific. Cel de acum se va ţine la Stuttgart. Istoricii români, alături de cei ai lumii largi, îl întîmpină cu roadele muncii lor de zi cu zi sau cu lucrări anume destinate evenimentului. La una dintre ele ne-am propus să ne referim mai jos : **Culture and society. Structures interferences, analogies in the modern Romanian history,** o culegere de studii apărută sub îngrijirea lui **Alexandru Zub,** binecunoscutul istoric ieşean. Volumul este al 6-lea supliment al foarte valoroasei reviste : Anuarul Institutului de istorie şi arheologie „A.D. Xenopol" de la Iaşi. Cei mai mulţi din cei care semnează sînt istorici ieşeni. O dată în plus e de remarcat valoarea şcolii istorice de la Iaşi, una dintre cele mai active ale istoriografiei româneşti contemporane. Dăruire profesională, temeinică pregătire, ştiinţa de a îmbrăţişa faptul istoric şi dincolo de toate o deschidere cuprinzătoare spre noile metode de cercetare istoriografice sînt trăsături ce caracterizează cu deosebire pe cercetătorii ieşeni. Acea adîncă şi totdeauna fertilă bucurie a scrisului şi o atotcuprinzătoare trăire a timpului istoric actual se revarsă din scrierile celor mai mulţi dintre ei. Ne gîndim la toate acestea o dată în plus citind volumul de faţă — o foarte izbutită operă istoriografică. În primul rînd o operă de interpretare ce ne propune regîndirea unor momente din trecut, reconsiderarea unor reprezentări, unele justificate la vremea lor, altele privite dintr-un unghi mult prea îngust pentru a mai putea rezista, prea unilaterale. În două feluri reuşesc cercetătorii cuprinşi în acest volum să-şi atingă obiectivul. Mai întîi că autorii provin din domenii diverse de preocupări. O temă poate fi deci privită din unghiuri diferite şi efectul în planul cercetării este neaşteptat de folositor. În al doilea rînd prin întrebuinţarea unor metode noi de investigare. Autorii au căutat realizarea unor **modele,** a unor scheme de gîndire care au prins această formă, a unor **tipologii şi strategii** româneşti în cultură, în iniţiativele diplomatice şi politice, în manifestarea rostului românesc în lume. Interpretările mai vechi sînt cercetate critic cu observarea valorii lor dar şi a subiectivismului şi erorii în care au căzut.

Aria de cuprindere tematică a volumului este civilizaţia românească în epoca ei de modernizare, adică din sec. al XVIII-lea şi pînă aproape de zilele noastre. Nu întîmplător, pentru că este epoca în care românii intră din ce în ce mai adînc în consonanţă cu dezvoltarea Europei apusene, redescoperindu-se şi acomodîndu-se, păstrîndu-şi specificul, noului timp istoric. Este vremea în care căile noi şi tradiţiile de dezvoltare îşi dau mîna şi fixează cadrele unei evoluţii capitaliste şi în spaţiul românesc. În numeroase privinţe prezentînd asemănări cu modelul „clasic" de evoluţie occidental-europeană, epoca aceasta se pretează la cercetări comparatiste ca şi la evidenţierea unui tradiţionalism în mişcare. O cercetare cu substrat filozofic, infuzată de noi metode, găseşte un teren prielnic de manifestare. „Studiile se caracterizează prin observarea concretă, respingînd în egală măsură simpla îngrămădire de fapte şi excesul de abstractizare" — constată Al. Zub în Cuvîntul său înainte. Şi toate respectă această regulă şi fac din această culegere nu doar o simplă evaluare a unei perioade mai neglijate, ci o reluare a ei pe planul unei înţelegeri superioare şi multilaterale.

Leonid Boicu, cunoscut prin contribuţiile sale asupra Principatelor Române la mijlocul veacului al XIX-lea, pe propune de această dată o cercetare asupra modului juridico-politic al Principatelor în secolul anterior, cel mai detestat de istoricii români mai vechi. Imaginea pe care ne-o dă L. Boicu, în contextul unei subtile analize a chestiunii orientale, a intereselor Rusiei în Balcani, a jocului altor puteri europene şi, firească, cu o bună cunoaştere a realităţilor interne româneşti este o imagine în comparaţie cu statutul Dubrovnicului şi al Curlandei. Nu un secol de scufundare în întuneric, ci unul de căutări. Tot asupra epocii fanariote se opreşte şi Ştefan Lemny surprinzînd clişeele mentale din istoriografia romantică românească privitoare la această epocă : iniţial — reacţie violentă, ulterior — o cercetare mai detaşată, dar nici azi chiar o detaşare absolută, practic, existînd un vădit dezacord între istoricii spaţiului românesc în aprecierea secolului fanariot. Victor Neumann precizează contribuţia adusă de publicaţia „Temeswarer Nachrichten", apărută la Timişoara în 1771, la răspîndirea iluminismului în Transilvania. Activitatea periodicului timişorean este analizată în contextul politicii curţii imperiale vieneze, promotoare a unui aşa numit „patriotism organizat" care nu coincidea decît rareori cu „patriotismul organic", al intelectualilor transilvăneni, legat de realităţile existente şi subordonat acestora. Cîteva jaloane ale afirmării statelor naţionale europene în prima jumătate a secolului al XIX-lea ne oferă Dinu C. Giurescu. Studiul său este cu deosebire pilduitor pentru necesitatea de a se trata o problemă specifică într-un context general, afirmarea naţiunii române fiind aici strîns încadrată fenomenului similar european. Continuînd preocupări anterioare, profesorul de la Universitatea ieşeană, Gheorghe Platon, analizează cu competenţă liberalismul român, apariţia, etapele şi formele sale de expresie. Analiza sa se aplică nu numai liberalismului ca doctrină politică sau ca idee filozofică, ci şi a curentului care se confundă cu istoria burgheziei româneşti. Liberalismul e doctrina acceptată şi organizată, e o puternică legătură de integrare a societăţii româneşti în ansamblul european, e curentul care a jucat un rol important ca factor de progres ce a organizat şi stimulat dezvoltarea României moderne. Studiul lui Gh. Platon e o binevenită deschidere către înţelegerea mai adîncă şi nuanţată a istoriei modernităţii româneşti. O abordare pe aceleaşi coordonate a conservatorismului (nu doar ca o replică a liberalismului, ci ca o completare a acestuia cu un specific naţional şi social) şi a social-democratismului (cu exprimarea relaţiei de interferenţă ideologie-realitate concretă) ar fi de bun augur lărgind mult cîmpul cercetării. Sorin Antohi discută „modelul utopic" propus de Ioan Heliade Rădulescu reconsiderîndu-l dintr-un unghi cultural foarte larg. În contextul unei rapide circulaţii a ideilor de la vest la est din prima jumătate a veacului trecut. Asupra aşa numitei „influenţe germane" de la Junimea se opreşte Andrei Corbea, definind o altă latură a activităţii renumitei societăţi în cultura română. Al. Zub dă din nou expresie preocupărilor sale foarte serioase şi de indiscutabilă ţinută ştiinţifică privind „istoria istoriei", urmărind de data aceasta strategia şi modelul şcolii critice istoriografice româneşti ilustrată de Ion Bogdan, D. Onciul şi N. Iorga, care au imprimat o nouă direcţie culturii istorice din România. Un pătrunzător studiu ne oferă Mihai Dinu Gheorghiu ocupîndu-se de strategia critică a „Vieţii Româneşti". Locul şi rolul cunoscutei reviste apar foarte bine puse în relief în ansamblul culturii naţionale şi în mişcarea de idei europeană. Ştefan Afloroaei readuce în discuţie personalitatea lui C. Radulescu-Motru prin două aspecte ale operei sale : timpul istoric şi critica culturii, analizate cu o largă înţelegere.

Încă un model, de data aceasta de acţiune culturală, propune Liviu Antonesei, analizînd revista interbelică „Criterion" care grupase în jurul ei intelectualii de talia lui Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Constantin Noica, Mircea Vulcănescu ş.a. „Criterion" a fost într-adevăr nu numai o violentă reacţie împotriva sensului dat culturii române pe predecesori (folclor, etnografie, influenţă franceză) dar şi o mare deschidere pentru toate culturile lumii şi o redescoperire a universului românesc în multitudinea lor. Alegerea lui Liviu Antonesei şi avizata sa analiză sînt cu adevărat binevenite.

Ce apropiere se poate face între atitudinea statului român în anii neutralităţii din primul război mondial şi aceea din anii celui de-al doilea război ? Este ceea ce îşi propune Valeriu Florin Dobrinescu într-o foarte sugestivă comparare. Între ele au existat desigur deosebiri, apropierile sînt însă mult mai relevante. Şi într-un caz şi în celălalt ceea ce au dominat deciziile politice au fost necesităţile obiective şi păzirea interesului naţional. Un alt istoric ieşean, I. Saizu, pune în relief efortul românesc din anii interbelici pentru a găsi un model economic de dezvoltare care să corespundă resurselor şi specificului statului reîntregit în graniţele sale etnice şi teritoriale ; efort încununat în mare măsură de succes, modelul realizat fiind, crede autorul, unic, încadrat particularităţilor româneşti, modern, eficient, dar şi supus conjuncturilor internaţionale şi, adăugăm noi, cu destule contradicţii interioare încă nerezolvate. Despre un alt model, modelul Titulescu în organizarea păcii, scrie Gh. Buzatu, un foarte bun cunoscător al acestui subiect cum a dovedit-o între altele în volumul **Titulescu şi strategia păcii,** apărut în 1982. Pe baza ideilor lui Titulescu din scrierile şi discursurile sale Gh. Buzatu încheagă modelul propus de marele diplomat român cu primordialităţile păcii (condiţiile unei păci indivizibile şi mijloacele de menţinere a ei), cu acţiunile pe care trebuie să le întreprindă diplomaţii. Modelul propus de Titulescu a stat la baza activităţii sale pe arena europeană ca lider al diplomaţiei române interbelice şi are azi o însemnată valoare nu numai pur ştiinţifică, dar şi cu aplicaţii concrete în politica internaţională. Acesta-i sumarul volumului. Lectura lui este deosebit de instructivă pentru oricine. Cititorul român îşi poate revizui părerile sale despre momente ale culturii şi istoriei proprii, cunoscute lui dar care îi devin dintr-o dată mult mai încărcate de substanţă şi semnificaţii. Cititorul străin (studiile sînt unele în limba engleză, altele în germană sau franceză) îa un contact avizat cu stări de lucruri româneşti care îi devin lesne de înţeles şi asimilat prin raportarea şi încadrarea lor continuă şi bine informată în contextul european şi internaţional. Istoriografia rămîne unul din cele mai vii şi dinamice domenii ale culturii româneşti actuale. Mereu redescoperind trecutul, îmbogăţindu-i cunoaşterea şi receptarea, istoricii din ţara noastră — cărora le dorim mult succes în congresul mondial la care vor participa în această lună — contribuie cu mijloacele lor specifice, tot mai diversificate, la o mai bună înţelegere a lumii în care trăim, la înălţarea spirituală a patriei şi a oamenilor ei.

ION BULEI

Mărturii străine despre 23 August 1944

Există în istoria poporului român evenimente care prin conţinutul sau consecinţele lor au depăşit cadrul naţional, şi-au exercitat efectele asupra unor zone întinse ale continentului şi au căpătat astfel o semnificaţie europeană sau universală. În rîndul unor astfel de evenimente se integrează şi revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din august 1944, expresie a acţiunii solidare a tuturor forţelor social-politice ale ţării organizate şi conduse de Partidul Comunist Român, în vederea salvării naţiunii române prin forţele ei proprii, a redobîndirii independenţei naţionale, încălcate grav de Reichul nazist şi a luptei împotriva fascismului, care îşi găsise în Germania hitleristă exponentul cel mai agresiv şi mai primejdios.

Insurecţia română din august 1944 nu a fost numai o pagină glorioasă în marea carte a istoriei româneşti, ci şi unul din momentele de cea mai mare însemnătate ale celui de-al doilea război mondial. Prin dimensiunile ei internaţionale, insurecţia s-a reflectat într-un lung şir de consemnări în surse documentare ale timpului şi de aprecieri în lucrările specialiştilor — istorici, în primul rînd — care au reconstituit desfăşurarea sîngeroasei încleştări din anii 1939—1945. Şi unele, şi altele vădesc excepţionala importanţă a contribuţiei poporului român la înfrîngerea Germaniei naziste. Venite din medii străine, în nici un chip părtinitoare în beneficiul nostru, ele sînt adevărate „certificate" ale patriotismului, curajului politic şi bărbăţiei de arme care au însoţit trecutul nostru, de la originile lui cele mai îndepărtate pînă la epoca celei mai fecunde zidiri de ţară, căreia i-am dat într-un singur glas numele bravului conducător : Nicolae Ceauşescu.

„Unul din evenimentele decisive ale celui de al doilea război mondial"

În lucrările unor specialişti străini de mare autoritate actul de la 23 August 1944 este numărat — pentru consecinţele sale strategice, politice şi economice — printre marile evenimente ale războiului. Astfel, profesorul britanic Hugh Seton-Watson, unul dintre specialiştii eminenţi ai istoriei Europei de răsărit (lucrarea lui, **Eastern Europe between the Wars, 1918—1941,** a cunoscut mai multe ediţii şi o sfîrşit prin a fi considerată drept clasică), scrie, referindu-se la destrămarea întregului dispozitiv militar german din Europa de sud-est, ca urmare a insurecţiei „Acţiunea de la 23 august 1944 a fost unul din evenimentele decisive ale celui de al doilea război mondial. Ea a deschis întreaga Europă sud-estică în faţa Armatei Roşii". Această parte a continentului prezenta prin resursele ei (petrol, bauxită, antimoniu, crom etc.) ca şi prin poziţia sa strategică un interes acut pentru Germania hitleristă, pentru economia ei de război şi pentru înaltul ei comandament militar ; pierderea acestei întinse zone climina orice şansă a Reichului de a încheia războiul în condiţii favorabile pentru el. Insurecţia a declanşat o adevărată reacţie politică în lanţ, care a afectat Ungaria, Bulgaria, Croaţia (pe atunci stat independent) şi Finlanda, zguduind sau aducînd căderea regimurilor favorabile Axei. Şocul loviturii date de români a surpat edificiul militar destinat să asigure controlul german asupra părţii de sud-est a ceea ce Hitler numea „Festung Europa" (fortăreaţa Europa). Prin deschiderea porţii Focşanilor, altfel spus a aliniamentului puternic fortificat Focşani-Nămoloasa-Galaţi, care ar fi blocat dezvoltarea operaţiunii Iaşi-Chişinău, desfăşurată cu succes de forţele armate sovietice, insurecţia română a creat în dispozitivul german „cel mai larg flanc deschis, cunoscut vreodată în războiul modern". Superlativul citat îi aparţine — şi din nou un superlativ este de rigoare — unuia dintre cei mai de seamă gînditori militari al secolului nostru, Basil Liddell-Hart (1895—1970), care se numără printre teoreticienii războiului mecanizat, printre „părinţii" războiului fulger. Este opinia unui expert de înaltă clasă, care este evocată pentru a evalua corect acţiunea săvîrşită de armata română, de formaţiunile de luptă patriotice, de poporul român, în frunte cu comuniştii. Am înscris şi ne-am înscris, aşadar, în desfăşurarea celui de-al doilea război mondial cu o performanţă cu care avem a ne mîndri — o mîndrie patriotică — pentru că ea ilustrează încă o dată virtuţile poporului nostru, contribuţia de atitea ori adusă lui la apărarea marilor valori ale umanităţii şi a demnităţii omului.

În sfîrşit, un participant direct la evenimentele desfăşurate în august 1944 pe teritoriul României, fostul general german Hans Kissel, scrie în cartea sa, intitulată semnificativ **Die Katastrophe in Rumänien 1944** (Catrastrofa din România din 1944), că „amploarea şi consecinţele militare şi politice ale acestei înfrîngeri germane n-au fost mai puţin grave ca cele ale bătăliei de la Stalingrad", opinie care se întîlneşte şi în celebra **History of the Second World War** (Istoria celui de-al doilea război mondial) a nu mai puţin celebrului B. H. Liddell-Hart.

Trei mari crize

Aflat la Cartierul său de la Rastenburg în faţa unei cešti cu ceai, Hitler a fost informat de adjunctul său, lt. col. Erik von Amsberg, că o comunicare urgentă îl solicită la telefon. Führerul a luat aparatul în mînă şi după ce a ascultat primele cuvinte, Amsberg l-a auzit spunînd : „De ce naiba nu m-a ascultat ; ştiam că o să se întîmple asta !" De la celălalt capăt al firului i se transmisese informaţia că mareşalul Ion Antonescu fusese arestat în cursul unei audienţe la palat. Începuse insurecţia, se declanşa o acţiune temeinic pregătită de Partidul Comunist Român, se descătuşa energia unui popor aruncat de tragicele evenimente din vara anului 1940 în braţele de fier ale unui „aliat" nedorit, devenit în fapt un ocupant. Documentele date la iveală de investigarea arhivelor ca şi de literatura memorialistică au permis istoricilor să reconstituie reacţia germană : în istoriografia noastră contribuţii de valoare au adus în circuitul ştiinţific imaginea desfăşurărilor politice şi militare din acele zile, cînd fiecare clipă înregistra un fapt memorabil.

Însemnările unui general german redau fidel atmosfera de la Cartierul general al führerului în primele 48 de ore ale insurecţiei : la 24 august, el notează : „Conferinţa cu führerul asupra situaţiei militare. Fiecare este preocupat de situaţia din România, Hitler foarte optimist, e numai ocări la adresa serviciului de informaţii şi a ministerului de externe, îl imită pe Ribbentrop (ministrul de externe al Reichului — n.n.), Goebbels şi Bormann (ministrul propagandei şi, respectiv, secretarul

Scrisori de dragoste, scrisori din război

„Drăgălașel domnișoare Clari Clara. Aici îți trimit o fotografie de suvenire despre o zburătoare taliană cari după ce au pușcat ai noștri a fost silită să se scoboare. Cred că acum ești îndestulată cu mine căci acum poți vedea cît de sincer tot la tine mă gîndesc. Te sărută cu drag, Ioan". Și era 27 februarie, anul 1914 și vederea cu zburătoarea taliană nu era decît un avion doborît în fața căruia Ioan se fotografiase împreună cu alți soldați români. Abia începuse întîiul război mondial și nimeni nu știe ce infern a trăit Ioan și dacă s-a mai întors la drăgălașa domnișoară Clari Clara. Oricum, Ioan și ceilalți scriau și mureau și scrisorile au rămas și s-au pierdut. Doar în muzee și în arhive personale au mai rămas cîteva, candide mesaje din infern, mici poștalioane de dor și dragoste, ruginite de timp, cu scrisul supt de hîrtia peste care se așterne neantul, acum stăpînit de pace. Un om de bine, un ardelean din Băcia, a avut răgazul să adune cîteva din aceste scrisori din război. Tot el a pornit în căutarea unui geamantan al bătrînului Ivonici din satul Petreni. Veți afla mai tîrziu de ce. Prin anii 60 se aniversau niște ani de la sfîrșitul războiului. Vasile Petruțescu era primar. Într-o bună zi a venit o mașină cu doi ofițeri superiori. Îl căutau pe un mare erou al primului război mondial. Aduceau cu ei, într-o casetă cu perinițe, o medalie iar într-un dosar o diplomă care preciza că Aurel Ivonici din Petreni a participat ca voluntar la marele război care a adus românilor o Românie întregită. Ivonici era din Petreni. Ca să poată lupta în război a trecut munții și granița în mod fraudulos. Grănicerii l-ar fi descoperit și-ar fi tras după el. La Mărășești și el a fost un soldat român. Și-a făcut datoria și cînd i s-a spus, gata, războiul s-a terminat, acum poți să te duci acasă, el, soldatul Aurel Ivonici, n-a mai trebuit să treacă granița în mod fraudulos pentru ei între cele două provincii românești nu mai era nici o graniță.

În 1967, cînd Vasile Petruțescu era primar și stătea în fața celor doi ofițeri care aduceau medalia și brevetul nu știa că în comuna sa locuiește un om mare care a traversat munții în mod clandestin pentru a putea lupta alături de frații săi, drept pentru care stătea pe gînduri și se întreba care dintre veteranii satului ar putea fi omul căutat. Aproape că nu știa de existența lui. Au întrebat la cei mai bătrîni. Îl cunoșteau toți. Lumea spune că primarul și cei doi ofițeri au plecat la Petreni cu mașina și l-au găsit pe bătrînul soldat într-o casă veche cu pereți de lut, bătrîn, chiar prea bătrîn și singur, fără urmași, fără rude. Nu avea nici cîine. Doar o vacă de lapte pe care o păștea prin preajma casei. O îngrijea ca pe lumina ochilor. Bătrînul Ivonici purta barbă, o barbă mare și albă și în loc de ochelari, purta două lupe de lanternă, legate cu sîrmă petrecută pe după ceafă. Cînd au intrat în curtea lui, primul lucru a fost să se plîngă că vede rău, că privirea i se zbate într-un fel de ceață și nu înțelege nimic din ce se întîmplă în jurul său. L-au întrebat dacă el este Ivonici, cel care a trecut granița în mod fraudulos spre a se înrola ca voluntar în armata română ? A dus mîna în dreptul geamurilor de lanternă și a îngăimat un fel de prezent din memorie, dar mult mai stins, mai fără vlagă. Am venit să-ți aducem o medalie, să te cunoaștem și să-ți mulțumim ! De sub sticlele cețoase legate cu sîrmă, li priveau doi ochi de învingător, învins de ani. A intrat în casă și a adus cu el un geamantan, un fel de cufăr de campanie, o lădățuie de scîndură subțire în care avea o sumedenie de medalii. A ridicat capacul și a zis, e bună medalia, dar mie mi-ar trebui o pereche de ochelari. N-ați putea să mă ajutați să-mi găsesc una ? Toți s-au oferit și i-au promis. Dar într-o zi bătrînul s-a îmbolnăvit. N-a mai putut îngriji vaca și, sfătuit de săteni, a plecat la căminul de bătrîni. Și-a prins în piept cele mai bune haine toate medaliile sale de erou și a plecat la azil, lăsînd vorbă că, dacă i-or veni ochelarii, să i-i trimită acolo. Au trecut niște ani de cînd bătrînul Ivonici a plecat cu pieptul încărcat de decorații și cu cufărul în mîna lui vineție și acum, cel care îl caută, deși întreabă peste tot, nu află decît amintiri vagi. Unii îi arată scrisorile lor către soldații de pe front, alții îi pun înainte scrisorile pe care le-au scris ei în vreme de război, cărțile poștale sau vederile pe care le-au trimis acasă. Dar de cufărul cu medalii nu știu nimic. Căutîndu-l mereu, s-a înfiripat o sublimă colecție de scrisori din război. „Dragi părinți și soră. Aflați despre mine că sunt sănătos și o duc Bine pînă în Prezent mai departe veți ști despre mine că am primit banii pe care mi-ați trimes și mi-a prins foarte bine căci nu mai aveam nici un leu. Părinți. vă rog să-mi scrieți cum vă merge pe acasă, ați putut semăna Porumbul. Și vitele, le mai țineți pe toate și v-au ajuns fînul pentru ele ? Mai aflați despre mine că am primit în ziua de 5 mai o injecție și mi-au fost rău vreo 3 zile. Dar acum iar me bine, am primit pînă acum 4 injecții și o arsură pe mîna dreaptă. Mai avem 2 și am terminat cu ele. Mai scrieți pe unde ați mai fost și la noi care a mai venit. Terminînd această scrisoare vă salut cu dor. Al vostru care vă doresc, Nicolae". Această scrisoare a soldatului Nicolae Moise, din Brigada 6 Cavalerie adresată părinților săi din comuna Nojag, județul Hunedoara, poartă pe margine o inscripție: „Această carte poștală se va utiliza numai de Militari de grade inferioare, încorporați". Pe cealaltă parte scrie „Atenție, Nu scrie nimic în legătură cu armata. Nu se pune localitatea". Lîngă inscripție se vede o ștampilă

dreptunghiulară cu inscripția „Poșta Militară Censurat". Și scrisorile, niște cărți poștale din carton prăpădit, aduceau cu ele întrebările naive ale celor plecați pe front, purtînd pe alocuri șirul lung de x cu care cenzura militară tăia informațiile așazise secrete. Niciodată nu puteai să afli de unde îți vine cartea poștală, și cînd nu mai venea nu aveai cum să știi care a fost ultimul loc de unde fiul nu ți-a mai scris. Oricum, cenzurată la singe, toată această corespondență între război și pace, între front și acasă nu e decît un cîntec naiv, un schimb de vești care pot stîrni zîmbetul orășeanului. „Vă rog se poate să faceți cum puteți și să mai trimiteți niște bani dară să-l trimiteți acuma pînă la întăi ca să-i primesc pînă luna viitoare că de la întîi nu știu ce o mai fi". Dată la 14 VI 1941 și soldat de cavalerie Nicolae semnează cu mîna lui sau a soldatului care a redactat scrisoarea, presimțind ceva în clipa în care a scris că „de la întîi nu știu ce o mai fi" și a fost, pentru că zece zile mai tîrziu începea să tragă cu pușca, începea și pentru el infernul. Trecuse destul de mult timp de la începutul războiului și ei scriau despre aceleași lucruri și primeau vești despre aceleași neînsemnate amănunte din viața satelor lor. Iosif Ghilea din Băcia primea pe front o scrisoare de acasă, scrisă de unul de știutorii de carte din sat. „Dragul și iubitul nostru fiu, toată bucuria mi-ai făcut-o că am primit o carte de la tine, ahaia din 30, dară aia din 25 n-am primit-o dară vei ști că și noi suntem sănătoși și foarte bine pînă în prezent și pe acas am gătat cu căratul griului și de toate nutrețu l-am cărat la casa haialaltă tot. Aicia îi numai griu și ovăzu acu îl tăiem l-am dat să îl taie Ianoș, o și tăiet pînă astăzi 11 căi și mai are de vo 9—10 apoi să-l aduc și acela și să-l îmblătim odată cu griu și să știi că vremea bună o umblat la toate dar a fost și cam răcoroasă vreme că o fost tot cam ploioasă, brozbe (dovleci — n.n.) nu-s așa acătări ca în alți ani, dar tot avem de toate destul de binișor și vitele sănătoase, Vireana e de-a făta de 7 luni. Ți-am mai scris că Ferenți Joji, Cis Albert și Terente Șuștărul (pantofarul — n.n.) la duși și el cătă Bulgaria la lucru și Ioji lu primariu îi chemat telegrafic să se ducă iară la front. Alte noutăți nu avem decît că stăm seara la mine pe pod, că stăm și pînă la 12 și pe la 1 noaptea mai facem cîte o probă de dans și de tiatru. Măi vecine, te tot așteptăm să vini acas' să vini să prinzi junincile la jug că bătrînu nu cutează că se teme să nu-l facă fără izmene. Lui T. Lati spune-i că a înflorit pe la grădina verde de porumbei și e binișor, pe cum a fost în primăvară". La început scrisoarea e în numele familiei dar după cîteva rînduri Petru Laszlo a uitat că trebuie să transmită rugăminților bătrînilor și a trecut la ce avea el de transmis prietenului său din copilărie. Cam în același timp, de pe front, Moise Nicolae din Nojag, din prima linie a războiului trimitea spre casă întrebări neliniștite. „Vă rog scrieți-mi mai des ca să mai știu și eu de voi. Scrieți cum ați mai dus-o cu lucru și ce fructe sînt pe la noi". Un an mai tîrziu, tot el scria părinților „am înțeles că ați fost cu Joiana la tîrg la Baișa. Degeaba mi-ați scris că v-ați dus cu Joiana la Tîrg. Dară eu parcă le mai cunosc, pe care o cheamă Joiana sau altcumva. Nu le mai cunosc deloc". Războiul începuse demult și soldații primeau pe front și trimiteau de acolo cele mai naive vești. Europa se zguduia, România intra în revoluție și ei tot despre grîu, despre fructe, despre vacile de acasă, de parcă s-ar fi făcut că plouă, că nu le pasă de ceea ce se întîmplă în jurul lor. Dar după ce parcurgi scrisorile descoperi cu uimire că preocuparea lor pentru soarta Europei era grîul, animalele de acasă, fructele și pămîntul. Pentru ei toate acestea erau țara. Politică nu prea știau. În linia întîi nu era decît un război al țăranilor care luptau pentru fructele, pentru ovăzul, vacile și dovlecii lor de acasă. La un moment dat, printre kilogramele și kilogramele de scrisori s-a strecurat una de culoare cenușie. Pe-o parte era albă ca spuma laptelui și purta marca și ștampila, avînd scrisă o adresă cu literă tremurată. Pe verso, maronie și ondulată coaja de mesteacăn purta scrisul soldatului către părinți. Nu mai avusese cărți poștale, nu mai avusese hîrtie și scosese buiecagul și căutase un mesteacăn pe care îl cojise cu dragoste și amărăciune. „Eu scriu la părinții mei și de 3 ori pe saptamina ca să-și mai stimpere dorul de noi". Și soarta războiului se schimbase și cei mai mulți tăceau în tarba țarii sau a altora, sub stinghere semne de lemn pe care se mișca în vînt o casca verde. Și în acei ani în care se schimba lumea, de pe front soseau din ce în ce mai puține scrisori și printre ele erau unele care veneau din prizonierat. „Dragi părinți, tată, mamă și soție și scumpul meu odor. Aurora care este departe de mine și în tot timpul mă gîndesc la ea, mă aflu sănătos, care sănătate vă poftesc și vouă". Ei erau departe, războiul se sfîrșise și copiii creșcuseră mari și din numele morților și din triumful celor vii venea din ce în ce mai multă liniște, mai multă pace. Iar cărțile poștale se împuținau și încă mai purtau pe ele ștampila cu „Poșta militară Cenzurat". Se luminau pe neașteptate, încercau să înțeleagă că se apropie schimbarea lumii și uneori ștampila se punea și pe scrisori care nu mai aduceau nici o veste dar conțineau cîte o poezie ca aceasta, trimisă de Riposan Aurel, compania anticar, către părinții săi din satul Petreni, județul Hunedoara „Păsărică mititică / Ce-aduci mică scrisorică / Vine tare prin văzduh / La mine unde mă duc / / Să-ți mai dau cîte-o scrisoare / De aici din depărtare / Către satul meu iubit / Unde am copilărit / / Iar de-ar fi cumva să mor / Astă veste du-o lor / Că pe tine te-or uri / Și pe mine m-ar jeli". Sînt scrisori de dragoste, scrisori de război. Dar mai ales sînt sublime monumente ale speranței.

CORNEL NISTORESCU ■

---

führerului), de asemenea prezenți".

A doua zi, schimbarea de atmosferă este vizibilă : discuțiile se prelungeau, tonul este violent : „Ribbentrop invocă circumstanțe atenuante, este sigur că Kilinger (ministrul Germaniei la București — n.n.) și Gerstenber (atașatul militar al aerului, însărcinat cu paza zonei petrolifere) vor restabili situația. Hitler acceptă această opinie". Realitatea avea însă să dezmintă așteptările. Forțele insurecționale române au lichidat — metodic și eroic — tentativele Wehrmacht-ului de a înăbuși insurecția.

Evaluarea însemnătății strategice a acțiunii militare românești este dată de Hitler însuși. În același cartier de la Rastenburg, el s-a întîlnit la 18 septembrie 1944 cu „poglavnikul" (conducătorul) fascist al Croației, Ante Pavelić, căruia i-a făcut un expozeu asupra situației militare. Hitler a spus că în acel an Germania a fost confruntată cu trei crize : prăbușirea grupului de armate „Centru" în Bielorusia (22 iunie-3 iulie), acțiunea României și debarcarea anglo-americană în Franța (6 iunie), urmată de străpungerea frontului la Avranches (31 iulie). Pentru a înțelege mai bine celelalte două crize, alături de care este pus actul de la 23 August 1944, să amintim că înfrîngerea din Bielorusia a avut drept rezultat distrugerea a 28 divizii germane — ceea ce îl face pe un istoric vest-german să vorbească de „un dublu Stalingrad" — iar debarcarea anglo-americană din Normandia a însemnat deschiderea celui de al doilea front. Alături de principalii parteneri ai coaliției antihitleriste, România a jucat, așadar, un rol de seamă în zdrobirea Germaniei hitleriste. Desprins din realitatea militară care îl condamna la un sigur faliment, Hitler a elaborat în toamna și iarna anului 1944 planuri pentru a readuce România sub autoritatea sa. Este mai puțin cunoscut că ultima ofensivă germană din timpul celui de al doilea război mondial — cea declanșată la lacul Balaton (Ungaria) la 6 martie 1945 — viza ca obiectiv final pămîntul țării noastre. „Să facețî fuhrerului cadou de ziua lui — 20 aprilie — petrolul de la Ploiești !" li s-a spus soldaților germani în ajunul atacului. Vom arăta cu alt prilej împrejurările în care s-a pregătit această ofensivă. Deocamdată să reținem că pînă în ultima fază a existenței Reichului său, Hitler a simțit lovitura pe care i-a dat-o poporul român în august 1944. În realismul planurilor sale se citește dimensiunea internațională a insurecției noastre.

FL. CONSTANTINIU ■

Noutăți la Editura Militară

În vederea importantelor reuniuni științifice organizate la Stuttgart (R.F. Germania) — Conferința internațională de istorie militară (19—24 august 1985) și cel de-al XVI-lea Congres internațional de științe istorice (25 august — 1 septembrie 1985) prin grija Comisiei Române de Istorie Militară au văzut lumina tiparului în Editura Militară volumele : **„De la statul dac la România socialistă. 2000 de ani de statalitate"** (în limbile engleză și germană) de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu ; **„România în primul război mondial. O schiță de istorie militară"** (în limba engleză) de colonel dr. V. Vasile Alexandrescu ; **Confirmarea internațională a făuririi statului național unitar român"** (în limba engleză) de conf. dr. Mircea Mușat și conf. dr. Ion Ardeleanu. Totodată a fost tipărită **„Bibliografie militară românească. 1944—1984"** (în limbile engleză, rusă, franceză și germană).

Prin problematica lor aceste lucrări sînt menite să ajute participanții la cele două reuniuni internaționale, pe toți cei preocupați de cunoașterea unor adevăruri, validate de istorie, privind formarea și dezvoltarea poporului nostru în spațiul carpato-danubiano-pontic, principalele momente din lupta sa pentru libertate, independență și unitate națională.

Puterea e a oamenilor,

Dreptul la viață, la o copilărie lără griji

Cînd controlul e făcut cu inimă

Zestre de viață pentru o sută de fete și o sută de băieți

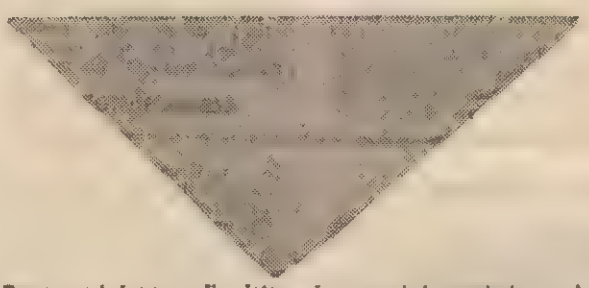

Proces verbal nr.... din data de... alcătuit... Răsfoiesc „Registrul unic de control" al Căminului de nefamiliști I.L.V. Policolor. Pe multe pagini, fraze aproape stereotip, fraze seci, de proces-verbal. Totul este în ordine. Diferă scrisul, culoarea cernelii, data și, încă ceva : constatarea finală. De aici poți să deduci cum a ajuns căminul, considerat, nu cu mulți ani în urmă „un balast" — este caracterizarea Tudorei Stoica, membru al biroului executiv al Consiliului Sindicatelor, sector 3, — și „un dezastru", cum l-a luat în primire prin 1980 administratoarea Ana Ciornei, cel mai bun cămin de nefamiliști al capitalei, în 1985.

— Curat a fost întotdeauna în cămin, îmi relatează Ana Ciornei, dar nu aveau de nici unele.

Constatările proceselor verbale arată, lapidar, cum a crescut mereu, de atunci, zestrea celor 100 de fete și 100 de băieți. Vorbele președintei comitetului de cămin, Florica Stoica, adaugă și încărcătura de sentiment, absentă în paginile „Registrului unic de control". Locuiește aici de șase ani și povestește cu mîndria omului care a agonisit, cu încetul, o gospodărie frumoasă :

— Echipa de control a oamenilor muncii a constatat că trebuie renovat căminul și placați pereții exteriori. Lucrările s-au făcut și a dispărut condensul. A urmat un nou control al oamenilor muncii. A fost schimbat mobilierul. Tot așa, au apărut frigiderele, aragazurile, buteliile, apoi televizoarele și magnetofonul, camera de oaspeți pentru părinții veniți în vizită, mochetele, care au înlocuit preșurile aduse de fiecare dintre noi, de la țară. Acum vreo două luni, un control al oamenilor muncii a constatat că ar fi necesare module de bucătărie în care să ne așezăm vesela. S-a făcut comanda la o fabrică de mobilă și sînt gata, trebuie să ne sosească zilele astea.

Ultimul proces-verbal. Data : 16 iulie 1985. „S-a constatat că biblioteca trebuie îmbogățită cu noi volume." S-a făcut ? Bineînțeles! Au fost aduse 60 de cărți de beletristică.

— Deci, de cîte ori vă vizitează echipa de control a oamenilor muncii, primiți cîte ceva. Parcă ar fi Moș Gerilă ! Zău, glumesc eu, mai că-mi vine să-i rog să vină și pe la mine pe acasă. (Gazdele rîd, înveselite.)

— Asta le este și menirea, să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață a noastră, a tuturor. Dacă ai confort și te simți bine la tine acasă, după orele de muncă, rezultatele pe care le ai în producție nu pot fi, nici ele, decît bune. „Căminul nostru, casa noastră" nu este doar așa, o lozincă afișată la intrare. Sîntem și ne simțim aici, într-adevăr „acasă".

— Un control, rămîne totuși, un control. Sînt toate, mereu, bune și frumoase ?

— Din moment ce totul strălucește ca un pahar, ce ni s-ar putea reproșa ? Știm să prețuim zestrea pe care ne-a dat-o întreprinderea în anii aceștia. Cuvintele nu exagerează cu nimic realitatea. N-aș zice că am văzut în nici un bloc de locatari un hol atît de plăcut și primitor, cu aerul pe care-l degajează recepțiile marilor hoteluri de lux. Unica încăpere ce păstrează o notă impersonală este camera de oaspeți. În rest, fantezia tinerești își spune cuvîntul. Mobilierul este așezat după gustul „proprietarului", iar personalitatea căminiștilor marchează fiecare încăpere. Numărul mare de păpuși din camera 215 se potrivește perfect cu trăsăturile, încă nedesprinse de lumea copilăriei, ale Elisabetei Drăghici, iar cărțile înghesuite peste tot la 205, trădează înclinația spre studiu a ingineriei Antoaneta Papa.

— Aici a devenit inginer, spune Florica Stoica. Avem mai mulți studenți. Lucica Zamfir de la 204 a reușit acum, în sesiunea asta, la facultate, la seral. Vă dați seama, dacă n-ar fi avut condiții să învețe în cămin, n-ar fi reușit !

— Sînt copii buni, intervine administratoarea. De aceea se și străduiește toată lumea să-i ajute. Iar dacă e vorba de ajutor, controlul oamenilor muncii, fie că vine de la întreprindere, de la sector sau de la municipiu, ne dă întotdeauna acest ajutor. Îi zicem „control", dar, de fapt, o considerăm întotdeauna o vizită care ne bucură, pentru că, în ceea ce-i privește pe nefamiliștii noștri, n-au niciodată nimic de ascuns sau, cu ce să se rușineze. Vin cîte patru-cinci tovarăși, ne întreabă cum ne descurcăm, verifică modul cum întreținem căminul, ce acțiuni culturale, educative sau sportive am programat...

— Și, de fiecare dată, înțeleg din procesele verbale, se mai gîndesc și la un nou „cadou".

— Ținînd seama și de bugetul afectat căminului de nefamiliști, dar și de faptul că tinerii noștri, prin rezultatele pe care le au merită să aibă o casă ca lumea, conducerea întreprinderii nu uită că ne trebuie ba una, ba alta, ca la fiecare casă, nu ? Din „casa" aceasta se mută un inginer. Probabil, nu mai putea fi numit nefamilist. Nu l-am întrebat. L-am urmărit însă, cu privirea. Pachete mari îi încărcau brațele. S-a uitat instinctiv în oglinda uriașă, acoperind un întreg perete al holului. De cîte ori s-o fi examinat așa, la luteală, la venire sau la plecarea de acasă ? A străbătut, apoi, grădinița din fața blocului, cu ochii la florile ce te făceau să uiți că mercurul termometrelor se apropie de cifra 40. S-a urcat în mașină și a mai privit o dată spre ceea ce, pentru el devenise „fosta locuință". Așa te mută doar dintr-o casă de care ți-ai legat amintiri frumoase și, la care, știi sigur, te vei gîndi mereu, cu nostalgie.

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR

Ochii și brațele unui mare oraș

„Un bun gospodar nu zice niciodată că treaba-i gata, găsește mereu că ar mai fi de făcut ceva pe lîngă casă." Vorbele astea le-am auzit odată, de la o femeie dintr-un sat de munte. Casa ei era ca un pahar iar gospodăria, vrednică de toată lauda. Se glumea despre ea că parcă ar avea zece ochi și douăzeci de mîini, așa le vedea și le făcea pe toate. În glasul vecinelor simțeai chiar o undă de invidie. Era harnică femeia aceea, fără doar și poate, dar mai avea ea o calitate : era, cum se zice, bună organizatoare. Ochi n-avea decît doi, ca toată lumea, dar știa să-i mai folosească și pe ai celorlalți din casă. Cît despre mîini, erau cu totul zece, căci în casa aceea, de la mic la mare, purtau greutatea după vîrstă și posibilități. Hotărîrile despre ce și cum să se facă le luau împreună, " tot de la mic la mare, chiar dacă, de fapt, ideea fusese doar a unuia dintre ei. Își învățase copiii și bărbatul să gîndească la gospodărie ca fiind în egală măsură o sarcină a tuturor, așa cum și de roadele ei se bucurau la fel.

N-ar fi priceput ea la ruptul capului ca vreunul dintre ai ei să gîndească „Asta-i treaba mamei, nu mă interesează."

N-am uitat familia aceea și ori de cîte ori aveam ocazia să văd cîte ceva din organizarea vieții unei așezări, fie ea mare sau mică, aveam să-mi amintesc de femeia harnică și înțeleaptă cu gospodăria ei. Grijile pe care le dă un mare oraș nu se pot compara, prin dimensiuni, cu micuța gospodărie de munte și totuși, la fel de necesare sînt și inițiativa, și buna organizare, și ochii ageri, și mîinile harnice.

Cîți ochi și cîte brațe are un oraș de dimensiunile Capitalei, ar fi mai greu de spus, așa, dintr-o dată. Ceea ce se poate afirma însă, fără nici o ezitare, este că sînt gata, mereu, să dea de capăt tuturor grijilor pe care le poate aduce o asemenea „gospodărie" cum este cea a Bucureștiului. Mîile de cetățeni ai marelui oraș vin cu întrebările, răspunsurile și soluțiile lor în dialogul pe care l-au împămîntenit cu concetățenii lor investiți cu puterea autorității. Ochii lor de buni gospodari văd ce nu e bine, iar „Tribuna democrației" le oferă cadrul în care ei să zică : „Iată, așa trebuie făcut." Și propunerile, analizate, discutate, se transformă în plan de muncă. Înfrumusețarea unui cartier sau altul, mai buna aprovizionare prin unitățile comerciale, îmbunătățirea activității de transport în comun, respectarea ordinei și disciplinei publice, a normelor de conviețuire socială, tot ceea ce înseamnă viața noastră de zi cu zi, trăită în marele oraș, înseamnă tot atîtea preocupări pentru Organizația Democrației și Unității Socialiste. Ele reflectă necesitățile resimțite de membrii ei. Un exemplu : în sectorul 3 al Capitalei, în perioada trimestrului II al acestui an, au fost înregistrate 158 de propuneri. 112 au fost deja rezolvate iar 31 sînt în curs de soluționare. Și tot așa, 98 din cele 107 soluții oferite în ședințele din cadrul „Tribunei democrației" au fost preluate de către Comitetul ODUS al sectorului 6. Iar la aceste întîlniri sînt prezenți oameni cu specialități foarte diferite, pentru că și propunerile cetățenilor sînt de o mare diversitate. Este reprezentat și ITB-ul, și ICAB-ul, și ICRALUL, și Spitalul municipal. Sugestia omului este notată cu grijă, cîntărită bine și, peste nu mult timp, ea devine fapt împlinit. Sigur, nu este suficient să propui, pentru că nici spațiile verzi, nici parcurile sau locurile de joacă pentru copii, nici spațiile comerciale — plănuite în timpul discuțiilor — nu apar așa, de la sine. E nevoie de muncă și oamenii o știu și o fac cu plăcere pentru că știu că muncesc pentru înfrumusețarea sau ușurarea vieții lor. Numai în cadrul ODUS sector 5 au fost efectuate în trimestrul II 408 000 ore de muncă patriotică, cu participarea membrilor ODUS de la întreprinderile Vulcan, Autobuzul, Aurora, Tînăra Gardă, Metrou. Sînt doar cîteva exemple.

Cetățenii Capitalei nu se gîndesc doar la înfrumusețarea orașului pe care-l visează la cota celor mai înalte exigențe. Organizația Democrației și Unității Socialiste și-a luat în sarcină și colectarea și predarea materialelor refolosibile. În sectorul 5 al Capitalei au fost predate pînă la ora actuală 129,5 tone de fier vechi și 3 800 kg. hîrtie. În sectorul 6, Comitetul ODUS a dezbătut pe larg, în toate cartierele, importanța acestei vaste acțiuni, explicînd concret ce înseamnă recuperarea oricărui material refolosibil și ce importanță are pentru economia noastră națională. Pe lîngă cele 20 de locuri de depozitare existente, s-a trecut la amenajarea a încă 28 de puncte de colectare. Rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Într-o singură lună, cei 5 800 de membri ODUS din cartiere au colectat și predat la IVRMR peste 105 000 kg fier vechi și 3 tone hîrtie. În paralel, s-a acționat pentru valorificarea materialelor refolosibile în unitățile economice. Întreprinderi ca Tricodava, ICTB, Victoria, IREMOAS sau INCREST, prin rezultatele obținute, demonstrează că fiecare cetățean, membru ODUS, a înțeles că vasta acțiune, pe care ne-am obișnuit s-o numim a celor „3 R", este, în final, o îndatorire patriotică așa cum sînt îndeplinirea sarcinilor de plan, respectarea tehnologiilor de fabricație și a calității produselor, întărirea disciplinei în muncă, economisirea energiei și combustibilului. Exemplul se impune din nou. Alături de celelalte organizații, Comitetul ODUS din sectorul 1 și-a alcătuit un vast program de acțiune în domeniul economic. Spațiul nu îngăduie decît spicuiri din acest program. Așa de pildă, pentru gospodărirea rațională a energiei și a combustibilului la fiecare loc de muncă au fost organizate la IDEB „Săptămîni record", în care au fost reparate cablurile defecte și s-au verificat sau montat un mare număr de contoare. Membrii ODUS de la ICSIM, Complex Grivița, IMMR, au înscris printre preocupările lor și urmărirea aprovizionării ritmice cu materiale, pentru evitarea formării unor stocuri supranormative.

Și tot ei, oamenii acestia, adunați în organizația lor de cartier, se string seara și țin un „Sfat al oamenilor". După o zi de muncă în care, fie că au avut 8 ore „pline", fie că au bucuria sădirii unui pom, stau de vorbă cu acela — atît de puțini — care au mai rămas fără vreun rost, la marginea societății. Și rareori se întîmplă ca întîlnirile acestea să nu se soldeze cu acceptarea de către cei în cauză, a unui loc de muncă, în vederea însușirii unei profesiuni.

Tinerețea trebuie îndrumată și oamenii aceștia o fac cu plăcere. Timpul liber nu trebuie să treacă — și atît. Actuala stagiune estivală a dovedit preocuparea Comitetelor ODUS din toate sectoarele pentru a răspunde tuturor solicitărilor oamenilor muncii. Parcurile și grădinile de vară au găzduit pînă acum sute de formații artistice. Amatorii „și-au împărțit" zonele de acțiune pe sectoare, spectatorii numărîndu-se, peste tot cu miile. În parcul Drumul Taberei, spre exemplu, îi poți aplauda în fiecare duminică după-amiază pe artiștii amatori din sectorul 6, aduși de la Semănătoarea, IREMOAS, ICTB, IMEB, ca și de la alte instituții din sector.

Simpozioane, conferințe, vizite la muzee, acțiuni de propagandă cu cartea au loc săptămînal, prin grija Comitetului ODUS și în sectorul 1. În sectorul 5, răspunzînd chemării Consiliului Național al FDUS, 14 organizații ale marilor întreprinderi au organizat nu de mult, mese rotunde și dezbateri cu privire la inițiativele de pace ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acțiuni la care au participat peste 5 000 de membri.

O serioasă preocupare, ne mărturisesc președinții ODUS din toate sectoarele Capitalei, este îndreptată în sensul organizării vieții de organizație. Numărul membrilor sporește mereu. Cetățenii Capitalei au văzut în rezultatele de pînă acum semnele rodniciei dialogului larg, de masă. Oamenii știu că sînt ascultați, iar înțelepciunea lor, ca și dorința lor de bine și de frumos este folositoare.

puterea e în oameni

Despre „Poftiți, vă ascultăm" și mai mult despre ce urmează

Viață limpede la Periș

Periș este o comună mare, cu mai bine de 8 000 de locuitori și printre aceștia trăiește undeva, pe-o uliță, un bărbat cu o înclinație specială pentru scoaterea la plimbare a plaivazului pe întinsul hîrtiei albe. Cînd se zice despre el că e scriitor se are în vedere tocmai această înclinație a lui de-a compune diverse sesizări. Într-adevăr, el își plimbă creionul pe hîrtie cum își plimbă alții cîinii pe stradă. Pe el nu-l intimidează deloc nămeții albi ai colii de scris, rece prin ei spulberîndu-i cu plugul frazelor lui esențiale pentru mersul înainte al lumii și pare inspirat de orice, că o frunză dintr-un copac al vecinului a căzut pe străfurile lui de verză sau că, fără a se ști cine e de vină, a plouat în toată comuna și numai în curtea lui, vezi bine, n-a picat un strop de apă. Însă e adevărat că de la o vreme el nu mai e atît de productiv. Simțind nevoia să predea ștafeta l-a instruit în arta scrisului pe un fin al său, mai tînăr. Și s-a întîmplat că ucenicul s-a întors împotriva maestrului scriind o scrisoare care a ajuns cu cîtva timp în urmă în mîna primarului. Era o poveste încurcată, ceva cu niște bani de împrumut. Primarul Ion Șimonescu l-a chemat la Căminul cultural din satul Burlaș, cu familiile lor, și le-a dat cuvîntul pe rînd. Bineînțeles că ei n-au respectat rîndul și cuvintele lor s-au încălcerat acolo de au sărit fulgii din ele ca din cocoșii îndîrjiți în luptă. După un timp a ieșit de după cortină un funcționar al primăriei și a pus pe masă un magnetofon. Primarul l-a rugat să aibă curiozitatea să se asculte, să se obiectiveze puțin, ca să zicem așa, și să vadă și ei cum apar atunci cînd sînt văzuți din afară. Și trebuie spus că spre cinstea lor, în cele din urmă, încă nu se derulase jumătate din partida de mahalagism cînd ei au hotărît să se împace. Așa s-a rezolvat una dintre cele trei sesizări trimise anul trecut din Periș. Anul acesta n-a fost trimisă decît una și vom vedea că ea putea foarte bine să nici nu mai fie scrisă. În orice caz, numărul de-a dreptul insignifiant al acestor tentative de-a ocoli autoritățile comunei și de-a cere sprijinul unor foruri superioare dovedește tocmai încrederea cu care cetățenii știu că pot să se adreseze primarului însuși. Grijuliu să nu rezulte de aici o laudă la adresa lui, Ion Șimonescu crede că lauda s-ar cuveni să fie mai degrabă la adresa oamenilor acestei comune mari, cu aproape 3 000 de familii. La Periș vreo 900 de oameni trăiesc numai de pe urma agriculturii iar alți 1 900 muncesc în diverse instituții și întreprinderi. În fiecare an valoarea producției agricole se ridică la vreo 200 de milioane iar producția marfă industrială trece de 400 milioane de lei. Comuna se află în curs de urbanizare și primarul știe el ce știe atunci cînd spune că standardul de viață este aici „mai altfel", vrea să zică mai bun, argumentele acestei realități fiind nu numai ridicarea în ultimii ani a 40 de case cu etaj sau că locuitorii din Periș au 260 de autoturisme. Mai e vorba și despre nivelul cultural al acestora, zice primarul, iar asta înseamnă că îndeobște nu este nevoie să le deruleze cineva o bandă de magnetofon ca să se asculte singuri. Aceasta, nu alta, este explicația faptului că în '84 s-au înscris la audiențe 108 iar în acest an, pînă la începutul lunii august, doar 27. Numărul împrejurărilor cînd cetățenii s-au adresat primarului este, de bună seamă, mai mare, dar multe probleme au fost rezolvate din mers, fără formalități, primarul fiind o fire de om care nu se simte bine dacă nu străbate comuna în lung și în lat, cît e ziua de mare. Merge numai pe bicicletă și nu pedalează numai pe șoselele asfaltate ci intră uneori pe drumuri de cîmp prin toate cotloanele celor 40 de kilometri pătrați ai comunei. Un primar care nu calcă terenul este un om mort din punctul de vedere al agriculturii, cum zice Ion Șimonescu, și în ce privește legătura cu oamenii. Iar pe unde trece, el nu lasă problemele să fie rezolvate de alții. De acest lucru cei din Periș s-au convins demult. Acest muntean de la Aninoasa, din Argeș, venit la Periș în urmă cu 35 de ani ca tehnician mecanic la S.M.A., a făcut dovada nu numai de 10 ani încoace, de cînd este primar, că atunci cînd adevărul și munca și cinstea merg mînă în mînă viața omului nu poate să fie decît limpede și curată. El așa s-a străduit să trăiască, însurîndu-se aici, la Periș, ridicînd o casă și crescînd trei copii. Băieților lui le-a spus limpede : dacă învățați, bine, dacă nu, nu ! Cînd unul dintre ei s-a dus să dea admiterea la silvicultură, la Brașov, l-a dat 500 de lei și l-a urcat în tren. Fără meditații și fără pile băiatul a luat admiterea. Cu acest fel simplu de a se purta Ion Șimonescu a trecut peste o încercare ce prezintă pentru alții tot felul de complicații. Și același fel de om este și atunci cînd vin la audiențe ba unul, ba altul, marțea și vinerea după ora 18. Dacă se poate rezolva ceva, dacă e legal, se rezolvă, dacă nu, i se explică de ce nu se poate. Autorul singularei sesizări de anul acesta e un om cam certăreț, fără să fie din Periș a cumpărat aici o casă și tocmai pentru că nu părea a fi un viitor cetățean de nădejde al comunei miliția a refuzat să-i facă buletin pentru noul domiciliu. Ca să se stingă odată discuția, primarul l-a luat pe spezele lui, cum se zice, și sub această garanție de încredere cetățeanului i s-au făcut acte pentru Periș și i s-a oferit și un loc de muncă la I.L.F. Un altul, autor al uneia dintre cele trei sesizări de anul trecut, se cheamă Dumitru V. Nicolae, are 70 de ani, a trăit o viață întreagă din cărăușie și acum, la bătrînețe, s-a gîndit să ceară o pensie de la stat pentru că în urmă cu mai multe zeci de ani, pe cînd se întorcea acasă din armată a sărit în dreptul gării Periș dintr-un marfar și a trebuit să i se amputeze un picior. I s-a explicat că, în ciuda oricăror regrete, pensie nu se poate da. Și primarul mai citește din registru : Gheorghe Gheorghe a venit numai să se intereseze ce acte îi trebuie ca să încaseze prima de 400 de lei ce i se cuvine după predarea la contract a unui tăuraș. Stan Aurel a cerut să fie ajutat să-și cumpere materiale pentru a-și repara grajdul. Bineînțeles că a fost ajutat, fiindcă omul predă cîte 10—11 tăurași în fiecare an. La fel și Emil Bloj, care contractează 5 000 litri de lapte pe an. Nicolae Neagu a venit cu aceeași cerere, aprobată pe loc, fiindcă dă și el pe an 3 000 litri de lapte, 2 tăurași și un porc. Dar Samuel Șușpanov a venit să spună că fiul lui, șofer de meserie, se poartă cam violent. Din aceeași pricină Safta Dragomir a vrut să vadă dacă nu poate să-și desfiece fiica adoptivă, Adriana Șerban. Și a văzut că nu se poate. În asemenea cazuri, mai mult de-o vorbă bună nu e nimic de făcut. Însă nu e deloc mare, la Periș, numărul celor ce țin să treacă pragul primăriei ca să-și spele acolo rufele din familie. Un alt țăran de 70 de ani, Vasile Cristudor, a venit numai să-l roage pe primar să-l ajute să găsească un zidar care să ceară o plată ceva mai mică pentru repararea unui zid al casei. Și primarul a rugat la rîndu-i un zidar, Marin Iordan, să facă o asemenea faptă bună, Cu aceeași înțelegere și fără vorbă multă s-a găsit o rezolvare și pentru cererea lui Gheorghe Marcu, țăran pricopsit cu norocul de-a fi contractat un porc care toată ziua minca și nu punea deloc carne pe el. După 13 luni de aprigă poftă de mîncare nu cîntărea decît 70 de kilograme. Oricît de dificilă ar fi părut și această problemă ea și-a găsit o soluție, cum spuneam, pe aceeași cale simplă a bunului simț și a respectului față de lege și cu aceeași lipsă de preget cu care viața comunei se limpezește zilnic prin sesizarea diferenței dintre ceea ce este și ceea ce nu este adevărat, dintre ceea ce este și ceea ce nu este important, dintre ceea ce este și ceea ce nu este drept.

DUMITRU ELIADE

Încredere și omenie

Programul unei zile obișnuite de joi a început pentru Gheorghe Radu, primarul orașului Rîmnicu Sărat, pe la ora șase de dimineață, printr-un drum făcut în cartierul Gării, spre a verifica starea de curățenie a zonei, unde sînt amplasate și multe puncte comerciale. După ce trecuse de șapte, l-am aflat în biroul său și, spunîndu-i cu ce intenții ajunsesem la Rîmnicu Sărat, mi-a zis — asta e bine, iată, chiar acum, eu, cetățeanul Gheorghe Radu mă aflu în audiență la primarul cu același nume, plîngîndu-mă de modul în care unii lucrători din comerț își fac datoria față de aspectul zonei în care își desfășoară activitatea. Este — și aceasta — una din sutele, poate miile de audiențe neînregistrate în vreun registru, dar deosebit de importantă atît pentru înformarea mea, cît și pentru luarea grabnică a măsurilor ce se impun.

Trecînd peste această, să-i zicem, autoaudiență, dar fără a părăsi același ton deschis, aceeași limpezime a explicațiilor, primarul acestui oraș încă mic, dar frumos și promițînd a se înfrumusețea și pe mai departe, îmi mărturisește că — lucru pentru el deloc neobișnuit — numărul audiențelor n-a scăzut în ultimii ani, dar nici n-a crescut prea mult. De ce i se pare normală această stare de lucruri ? În primul rînd pentru că Rîmnicu Sărat de astăzi numără peste 35 000 de locuitori și, prin creșterea potențialului său industrial, a ajuns să aibă aproape 20 000 de oameni ai muncii, față de 5 000—6 000 cîți erau în deceniul trecut. Dacă numărul de audiențe n-a crescut, asta demonstrează că numărul de solicitări la suta de locuitori, spre exemplu, este în continuă scădere.

Încercînd să detaliem puțin, ajungem să discutăm despre psihologia celui ce vine în audiență. El vine, nu-i așa ?, mînat de o speranță și plin de încredere că problema pe care o va supune atenției unuia sau altuia dintre cei aleși în fruntea obștii își va afla fireasca soluționare. Și oamenii mai gîndesc și așa: dacă ne-am dus pentru probleme mari și s-au rezolvat, de ce nu s-ar rezolva și cele mai mici ? Uite, am zis că avem nevoie de o cantină în zona industrială și cantina s-a făcut ; am mai spus că vrem un club muncitoresc și, pe lîngă Întreprinderea de confecții, el s-a înființat. Cum să n-avem încredere ? Ce solicită oamenii ? Ar fi, într-o clasificare cam rigidă, dar necesară din considerente didactice, patru categorii de cereri — de interes social, de interes personal justificat, capricii și imposibilități. Despre cele de ordin social am amintit cîte ceva. Despre cele personale ne-a spus, mai în amănunt un altul din oamenii aflați în fruntea obștii, tovarășul Gheorghe Papuc : „Am acordat și continuăm să acordăm prioritate cererilor de casă, butelie și loc de muncă — acestea sînt cele mai frecvente, de altfel — acelora de care orașul, industria acestuia au absolută nevoie. E vorba, ați înțeles, de specialiști. Mulți dintre ei sînt fii ai orașului și au revenit pentru a se stabili aici. Alții sînt repartizați după terminarea studiilor. A nu răspunde solicitărilor acestora înseamnă a-i îndepărta. Și nu este deloc în interesul nostru. La fel cum ne interesează în cel mai înalt grad rezolvarea cît mai judicioasă a problemei navetiștilor, o bună parte din forța de muncă a orașului provenind din comunele înconjurătoare. Chiar în condițiile binecunoscute, ale raționalizării combustibilului, am făcut și facem eforturi pentru a corela orarul curselor I.T.A. cu orarele întreprinderilor, spre a preîntîmpina întîrzierile la venirea oamenilor și, desigur, și la plecare".

Dar, ca în orice colectivitate umană, pe lîngă cei care au probleme reale, serioase, mai există și capricioșii, cei ce solicită și de dragul de-a solicita. Iată o întîmplare, cam de aceeași natură, cu prilejul unei „Tribune a democrației" organizată într-un nou cartier (formă cu adevărat democratică de dialog al edililor cu populația orașului, modalitate ce a prins bine la Rîmnicu Sărat). Se discutau problemele economiei de energie electrică și carburanți. Cetățenii înțelegeau foarte bine imperativele momentului, iar cel care asigura audiența și-a aflat un sprijinitor plin de argumente și soluții operative în persoana unui profesor pensionar, apreciat de cei din cartier pentru spiritul său gospodăresc și pentru cinstea sa deosebită. Totul părea să se fi sfîrșit cu bine cînd, în finalul audienței, profesorul — cel ce explicase rațiunile, măsurile ce urmau a fi luate — solicită, nici mai mult, nici mai puțin să i se tragă în apartament o țeavă proprie, pentru a avea mai multă căldură. Am bani, plătesc ! — spunea omul. Dar intervenția lui a stîrnit indignarea celorlalți, care au sesizat imediat marea distanță dintre vorbele și dorințele fostului profesor. Ceva mai tîrziu, acesta a mărturisit că a avut un moment de inspirație nefericită, crezînd că o țeavă n-ar fi o mare problemă, chiar dacă el se gîndise atunci numai la binele său.

Se pot da, astfel, nenumărate exemple de modul în care decurge acest dialog deschis dintre cetățeni și oficialități. Dialog bazat cum mai spuneam, pe încrederea celor ce solicită și pe profunda receptivitate a celor ce ascultă și caută soluții. Vine, iată, un muncitor care se consideră persecutat de maistrul său ; primarul (sau unul dintre vicepreședinții Consiliului popular) pune mîna pe telefon și discută la întreprindere cu directorul care, cunoscîndu-și mai bine oamenii, propune ca muncitorul să fie mutat într-o altă echipă, ceea ce a dus, în final, la rezolvarea fericită a cazului. Sau — vine o femeie, gravidă în luna a șasea, solicitînd o muncă mai ușoară în această perioadă ; unde ?, la ambalaje ; dar acolo nu prea mai sînt locuri ; iarăși o discuție cu directorul întreprinderii și se ajunge și la rezolvarea problemei. E vorba — spune primarul Gh. Radu — de o firească solicitudine a noastră, ca oameni și ca aleși ai oamenilor, față de cererile cu adevărat îndreptățite, pentru a căror corectă soluționare căutăm și găsim rezolvările care să mulțumească pe toată lumea. Dialogul acesta este, trebuie subliniat, unul real, omul care părăsește camera unde a stat de vorbă cu acela care asigura audiențele fiind ferm convins că tot ce s-a putut face, s-a făcut. La Rîmnicu Sărat, oraș unde s-a construit și se construiește într-un ritm extrem de rapid, audiențele reprezintă — lucru deloc de ignorat — o modalitate de autoconstrucție atît pentru cel ce vin în audiențe, cît și pentru cei ce-i primesc. Rezultatele concrete ? Noile construcții destinate oamenilor orașului, construcții care parcă împrumută ceva din zîmbetul trecătorilor — adică al constructorilor și beneficiarilor acestor zidiri, din încrederea și omenia lor.

DAN MUCENIC

Ca într-un film cu și despre țărani

Audiențele la un U.J.C.A.P. îți dau senzația participării la un film cu și despre țărani, în care rosturile vieții satului de azi pot fi decupate și înglobate în secvențe ce țin de problematica complexa a satului contemporan. Cei vreo 10 țărani pe care i-am ascultat și noi împreună cu cei doi activiști ai U.J.C.A.P. Teleorman, care țineau în ziua de simbătă audiențele — Florica Slăvescu și Gheorghe Ciurea — porniseră să bată drumul pînă la Alexandria cu convingerea că mai marii C.A.P.-urilor vor ști să pună la punct unele treburi care zac cam de multișor prin satele lor. Alexandru Diaconu din Balta Sărată, pensionar de stat fiind, „dar tot țăran de meserie", venise pentru drepturile copiilor. Soția îi lucra la complexul A.E.I. Balta Sărată. Ea primise produsele de drept de la C.A.P. dar cei 3 copii nu și doar și ei fuseseră aprobați de adunarea generală. Bine ar fi, zice, să li se dea și pe anii din urmă. Nu se poate, i se explică, și într-un C.A.P. lucrurile sînt stabilite cu precizie, altfel unde s-ar ajunge. Pentru situația la zi se verifică pe loc. Printr-o comandă telefonică. De la capăt de fir președintele C.A.P. Balta Sărată, Ilie Cotîrnel, confirmă că lucrurile stau așa dar că deja s-au întocmit listele urmînd ca în următoarea săptămînă să-și ridice drepturile în produse și cei care nu le primiseră încă, problemă creată de graba campaniei și a unor urgențe ivite.

În viața unui sat nu pot lipsi micile frecușuri care uneori iau calea instanțelor de judecată. Maria Vochița este membră a C.A.P. Drăgănești Vlașca, Soțul ei, Radu, este mecanizator. Cu ani în urmă, prin '67—'68, C.A.P.-ul, prin hotărîrea adunării generale, le-a dat un lot de casă de 5 ari. Și-au ridicat casa, au lăsat și un drumeag de 3 m — pe care să intre căruța și pentru ei (care aveau intrarea printr-o stradă) și pentru Victoria Pătrașcu — cea care deținuse înainte acest teren (și care avea intrarea principală printr-o altă stradă) — la intrarea căruia au ridicat o poartă pentru a nu avea acces oricine înspre gospodăriile lor. Numai că bătrîna Victoria i-a tot purtat pe drumul judecăților pentru a dărîma poarta. Acum, cînd hotărîrea rămăsese definitivă în favoarea ei, fuseseră anunțați că luni urma să vină executorul să o dea jos. Maria Vochiță e trimisă la tribunal să ia legătura cu juristul UJCAP-ului și președintele tribunalului pentru a încerca o aminare de executare a sentinței pînă la lămurirea cazului de către Procuratura Generală.

Teodora Stîngă, membră cooperatoare a C.A.P. Balta Sărată, femeie cu 4 copii — doi intrați în muncă, doi la școală — își propusese, cu un an în urmă, să vină să mulțumească pentru biletul de tratament primit pentru Amara ; că nu-și făcuse vreme anul trecut dar acum, de cum s-a întors, tot de la Amara, și-a făcut musai timp, că iată, și-a lăsat toate bolile pe acolo, și-i tar sănătoasă și bună de muncă. (Aflăm că în acest an pentru țărani și pensionari C.A.P. au fost date 2 600 bilete în județ din care 1 888 repartizate la complexele proprii ale U.N.C.A.P.-ului).

Lucan Stelian, pe al cărui chip se citea suferința bolii, ieșise de o săptămînă din spital. Fusese operat, zăcuse luni de zile prin spitalele Bucureștiului. Acum că revenise printre ai lui pornise să-și caute dreptul. Lucrase, împreună cu fiul cărămidă pentru C.A.P. Conțești. I se făcuse în toamnă recepția la verde pentru că neavînd combustibil solid nu o putuseră arde. Între timp venise peste el boala. Nici acum C.A.P.-ul nu și-a procurat combustibilul — în schimb, le-a oprit lor 7 000 lei. Se dă telefon la Conțești. Contabilul șef transmite că și-au procurat combustibilul, deci că se poate termina lucrarea și că în cîteva zile își vor putea ridica banii. Omul pleacă mulțumit. Mai intră doi bătrîni din Bujoreni a căror problemă era deja rezolvată, încă un țăran avînd probleme cu lotul ajutător, un altul pentru pensie, cu toate că mai fugese și i se explicase că nu poate primi legal pensie... Lărgim discuția despre audiențe cu cei doi activiști ai U.J.C.A.P.-ului. Aflăm, printre altele, că numărul audiențelor în acest an a scăzut și acest lucru se explică prin faptul că tot din acest an s-a luat măsura introducerii audiențelor și la C.A.P.-uri, cu registre de audiențe în care să fie urmărite probleme ridicate de membrii cooperatori. Multe dintre ele deci se rezolvă direct acolo, la fața locului, de către reprezentanții locali ai obștei, după cum, și de aici, de la județ, tot la fața locului s-au rezolvat cele mai multe.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Ancheta noastră:

Ce fel de prieten al noului sînteţi, tovarăşe inginer?

Nu ne temem de lipsă de probleme

Intreprinderea Mecanică fină Sinaia este singura din ţară specializată în fabricarea aparaturii de injecţie — pompe şi injectoare — pentru motoare Diesel. Aici se realizează pompe de injecţie care echipează motoare cu puteri între 20 şi 4 000 cai putere pentru tractoare, maşini, locomotive şi nave. Inginerului Gheorghe Trimoiu, directorul tehnic al întreprinderii, i-am pus o singură întrebare : Ce aspecte concrete prezintă noţiunea de progres tehnic în întreprinderea dumneavoastră ?

Iată, în rezumat, răspunsul :

— Vedeţi dumneavoastră, eu lucrez aici din anul 1956. Pompele de injecţie se fabrică din anul 1954. Fiecare etapă prin care a trecut întreprinderea a constituit un progres. Pompa de injecţie pentru tractoarele din perioada de început era destul de rudimentară. Tractoarele se porneau cu ajutorul unui motoraş ce funcţiona cu benzină. Acum pornirea se face la cheie. Pompa însăşi este măsura evoluţiei tehnice prin care a trecut întreprinderea. Ea a evoluat ca performanţe (poluare, zgomot, vibraţii). Au apărut dispozitive pentru corectarea automată a influenţei presiunii atmosferice — una este funcţionarea unei pompe pe Transfăgărăşan şi alta pe malul mării — care asigură amestecul necesar la pornire. Au apărut diferite soluţii constructive care să asigure motoarelor putere mai mare, consum redus de combustibil, poluare mai mică, fiabilitate corespunzătoare. De la cîteva tipuri de pompe de injecţie pentru tractoare, s-a trecut la pompe în linie, rotative, cu acţionare din afară sau pentru fiecare cilindru în parte. Am ajuns să realizăm pompe de injecţie cu jocuri la piston sub un micron, care să lucreze la presiuni între 150 şi 300 atmosfere. În întreprindere, în cadrul Laboratorului de cercetare, se derulează aplicaţii pentru diverse motoare (pentru camioane, motor Saviem de 135 CP ; pompe în linie sau rotative pentru motoare Perkins, destinate autoturismului de teren ARO-L-27 fabricat la Cîmpulung ; pentru Dacia Diesel). Întreprinderea asigură proiectele pompelor de injecţie. Asigurăm cooperarea cu I.N.M.T. şi diverse centre de cercetare din industria de motoare pentru autoturisme, tractoare, locomotive şi nave. Aplicaţiile, testarea pompelor se face de asemenea la noi. Aşadar, în lume sînt două tendinţe mari şi mă refer bineînţeles la pompele de injecţie : sisteme complicate şi extrem de perfecţionate ; sisteme ieftine şi uşor de întreţinut, cu repercusiuni asupra performanţelor dar şi cu avantaje în exploatare. Rolul nostru principal este fabricaţia, perfecţionarea tehnologiei care are repercusiuni asupra numărului de ore manoperă pe produs sau piesă, consumul redus de materiale şi energie, înlocuirea materialelor deficitare cu altele care să asigure aceleaşi servituţi însă să fie mai ieftine şi mai uşor de procurat pentru economia naţională. Sîntem deci obligaţi să găsim metode şi mijloace care să ducă la îndeplinirea acestor deziderate. Pînă nu demult, pentru o pompă erau necesare 30 de ore manoperă. Astăzi ea se realizează în 8—10 ore. Asta în paralel cu diversificarea producţiei. Producem peste 40 de tipuri de pompe cu cîte 200—300 de repere fiecare. Au apărut noi produse de serie care au tendinţa să se transforme în producţie de masă, 5—6 milioane pe an. Una este tehnologia pentru o serie de 1 000 bucăţi şi alta pentru 100 000 bucăţi. S-a trecut de la maşinile universale la maşini specializate, apoi la maşini agregat. Acum, odată cu noua dezvoltare a întreprinderii se va trece la o nouă tehnologie — linii de transfer — care va duce la o creştere spectaculoasă a productivităţii. S-au adoptat procedee moderne de obţinere a semifabricatelor, de la strunjire la extrudare şi diferite tipuri de forjări. O întreprindere trebuie imaginată în mod obligatoriu ca făcînd parte dintr-un lanţ foarte strîns de colaborări. Pe linia progresului tehnic, ea poate fi propulsată de alte întreprinderi sau poate ea la rîndul ei să facă asta, să creeze probleme constructive altor întreprinderi. Corpul hidraulic al pompei rotative se executa la asimilare dintr-un aliaj de aluminiu şi plumb din import. La cererea noastră şi prin colaborare, Combinatul de oţeluri speciale Tîrgovişte a asimilat un oţel special care-l înlocuieşte. Combinatul din Cîmpia Turzii a asimilat pentru noi un material pentru extrudare din care se execută acum corpul duzei. Am fost printre primii care am folosit procedeul de prelucrare prin extrudare. Am asimilat cu diferite întreprinderi repere din cauciuc sau mase plastice, care au redus consumul de cupru şi aluminiu, materiale deficitare. Sarcinile şi indicatorii de plan te obligă la găsirea unor soluţii din ce în ce mai eficiente, care să reducă consumurile de materiale şi manoperă, să reducă cheltuielile la mia de lei producţie marfă, care să influenţeze costurile totale, beneficiul. Prin profilul nostru, sîntem o unitate cu tehnicitate mare. Şi pretenţiile noastre sînt mari. Sîntem în aceeaşi măsură clienţi dificili. Am reuşit să reducem aproape în totalitate importul. Trebuie subliniat faptul că odată cu întreaga economie, I.M.F. Sinaia s-a aliniat cu toate forţele indicaţiilor majore trasate de conducerea partidului şi statului, personal de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind asimilarea de noi materiale, reducerea importului, creşterea mai accentuată a productivităţii muncii, creşterea calităţii, realizarea unei competitivităţi corespunzătoare pentru produsele noastre. Sarcinile de plan sînt realiste şi în acelaşi timp mobilizatoare. Putem să ne temem de orice, numai de lipsă de probleme sau de pericolul stagnării nu. Admiţînd prin absurd că o întreprindere oarecare s-ar complace într-o atitudine de minimă rezistenţă, ea n-ar fi lăsată în această postură de viaţa din jurul ei.

Vă prezentăm experienţa Laromet

UN CERC AL INOVATORILOR CÎT O UZINĂ

În 15 ani o uzină şi-a schimbat înfăţişarea ● În fiecare an un sfert din producţie se înnoieşte ● O nouă atribuţie a uzinei : cercetarea ● Eficienţa produselor se măsoară în milioane ● Creaţia şi ştiinţa, veritabile forţe de producţie ● Furnizorii şi beneficiarii au interese comune ● O masă rotundă înseamnă schimb de idei

Pentru a te întîlni cu noul în tehnică nu trebuie să cauţi în mod special o întreprindere anume. E suficient să intri pe poarta unei uzine, chiar cu nume mai puţin răsunător sau a unui institut oarecare. Noul a devenit o problemă de înaltă conştiinţă profesională şi politică. Introducerea noului în producţie este programată riguros. Acest termen este în multe cazuri stabilit de o necesitate stringentă. Şi dacă o problemă n-a fost rezolvată ieri trebuie rezolvată astăzi sau cel mai tîrziu mîine. Poimîine va apare cu siguranţă alta.

Într-o întreprindere, cu problema noului se ocupă foarte mulţi. Acest foarte mulţi înseamnă de fapt întregul colectiv. Că nu toţi oamenii contribuie în mod egal la apariţia noului este iarăşi adevărat. Să receptezi noul, să-l însuşeşti şi să-l aplici cu maximă rapiditate este însă o contribuţie deloc neglijabilă.

Intrăm deci pe poarta Întreprinderii Laromet din Bucureşti şi după scurt timp ajungem în biroul inginerului Paul Kasprovschi, preşedintele Comisiei inginerilor şi tehnicienilor din întreprindere, şeful Biroului P.P.U.P. (pregătire, programare şi urmărire a producţiei) sau mai uşor de scris şi de vorbit, Birou tehnic. Întreprindorea Laromet a fost înfiinţată în anul 1938. Este specializată în producerea de semifabricate din cupru şi aliaje de cupru. Se lucrează cu cupru, zinc şi argint, materiale deficitare, adică scumpe. Se produc din aliajul amintit table, bare, ţevi, sîrmă de diferite forme şi mărimi, solicitate de ramuri prioritare ale economiei noastre : electrotehnică, construcţii de maşini, energetică. Din anul 1970, întreprinderea a trecut prin 6 dezvoltări succesive. În aceeaşi incintă se găsesc acum hala veche şi cea nouă. Hala veche a fost la rîndul ei modernizată. E lesne de înţeles că în ultimii 15 ani s-a schimbat aici aproape totul : clădiri, utilaje, tehnologii. Oamenii, chiar dacă mulţi din ei sînt aceiaşi, s-au schimbat şi ei. Firesc, totul a mers înainte, în ritmuri pe care nu le-ar fi putut bănui nici chiar cei care au contribuit la ele.

— Acţiunea de asimilare a produselor din import, acţiune de amploare, desfăşurată la nivelul întregii economii, iniţiată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a scos la iveală nebănuite valenţe creatoare ale specialiştilor din diferite sectoare de activitate, ne spune tovarăşul Kasprovschi. Eficienţa acestei acţiuni, necesitatea ei nu mai au nevoie de comentarii. Dacă în anul 1981 ponderea produselor noi şi modernizate în Laromet era de 1 la sută, astăzi aceasta reprezintă un sfert din valoarea producţiei marfă. Acest ritm a fost posibil şi pentru că s-a cîştigat experienţa necesară realizării unor tehnologii perfecţionate dar în aceeaşi măsură au crescut şi solicitările beneficiarilor noştri pe linia asimilării a introducerii noului. An de an avem de rezolvat 10—15 teme majore prevăzute în programe şi tematici pe minister şi pe întreaga economie naţională. Dacă nu te aliniezi liniei generale, dacă nu faci toate eforturile pentru perfecţionarea întregii activităţi pierzi comenzi, nu îndeplineşti sarcinile de plan, nu ai ce să dai de lucru oamenilor sau, într-un cuvînt, încetezi să devii util. Fiind singura întreprindere de acest profil din ţară ni se comandă anumite repere care cad exclusiv în sarcina noastră. Trebuie să le realizăm. Altă soluţie nu există. Poate că unele din produsele noastre nu sînt cunoscute decît de specialiştii dintr-un domeniu sau altul, însă eficienţa lor, scutirea ţării de eforturi valutare importante interesează, credem noi, pe toată lumea. Numai în ultimul timp am asimilat cîteva repere care au dus la economii substanţiale. Barele trapezoidale dintr-un aliaj cupru-argint, folosite la colectoarele motoarelor electrice de mare putere pentru locomotive electrice, Diesel-electrice sau laminoare din industria metalurgică au adus o economie de peste 3 milioane dolari pe an. Barele profilate din cupru-argint pentru confecţionarea demarorarelor autoturismelor, autocamioanelor şi tractoarelor se importau pînă nu demult. Reducerea importului a însemnat o economie de circa 2 milioane dolari. Ultima realizare a fost posibilă ca urmare a colaborării cu Întreprinderea Mecanică fină din Bucureşti care a realizat pentru prima oară în ţară filiere cu segmenţi reglabili din carburi metalice sinterizate. Nu mai se importă ţevi cu pereţi subţiri, de pînă la 0,5 milimetri, folosite de Întreprinderea de radiatoare Braşov, ţevi de alamă specială folosite pentru condensatoare utilizate în industria termoenergetică şi navală. Barele din alamă specială, necesare confecţionării pompelor şi hidromotoarelor cu pistoane axiale, un necesar de aproximativ 500 tone pe an, cu o valoare de circa 3 milioane dolari, se realizează tot la Laromet. Întreprinderea mecanică Ploieşti confecţionează cu ajutorul lor pompe, pentru toată ţara.

S-au introdus tehnologii noi. Vechea tehnologie de turnare în cochile răcite cu apă a fost înlocuită cu turnarea continuă şi semicontinuă. Aceasta a dus la o calitate mai bună a produselor, mărirea productivităţii muncii şi consumuri reduse de energie. Necesitatea unor repere noi apare uneori de la o zi la alta. Trebuie să fim pregătiţi să facem faţă tuturor problemelor care ţin de tehnologia SDV-istică. Colaborarea cu beneficiarii este întotdeauna din cele mai bune. Interesele noastre coincid. Multe din produsele noastre au apărut ca urmare a cererilor beneficiarilor, a unei bune colaborări cu aceştia. Unele din temele noastre au ca sursă de inspiraţie planul tehnic prin care ni se solicită realizarea unor produse necesare economiei naţionale. Avem o dotare materială de cel mai înalt nivel. Specialiştii sînt şi ei pe măsura acestei dotări. E firesc deci să ni se ceară realizări pe măsură.

La Laromet, în cercul inovatorilor au fost cooptaţi muncitori, maiştri şi ingineri de diverse specialităţi, care prin funcţiile lor pot ajuta efectiv la realizarea unor dispozitive şi prototipuri-proiectanţi, tehnologi, mecanici, oameni cu idei, pasionaţi pentru nou, inovatori cu rezultate deosebite : muncitorii Marin Iordan, Gheorghe Spălăţelu, tehnicianul Ion Corcodel, subinginerul Dumitru Golcea şi inginerii Constantin Neagu şi Nicolae Stoica. Cînd apare o problemă deosebită care-şi cere rezolvarea la aceştia se mai adaugă şi alţi specialişti. Deşi în Întreprinderea Laromet nu există o masă rotundă propriu-zisă, constatarea tehnică în care fiecare din invitaţi îşi comunică părerea într-o rezolvarea problemei se numeşte astfel. Pînă la urmă se găseşte o soluţie. Dovadă stau realizările amintite mai înainte. De altfel, la concursurile anuale de inovaţii ale Ministerului Industriei Metalurgice, Laromet ocupă an de an locul II. Nu cu multe inovaţii, doar 7—8 dar cu eficienţă ridicată. E drept, înainte cu cîţiva ani, se înregistrau inovaţii cu zecile. Multe din ideile bune care apar în procesul de producţie nici nu se mai înregistrează. Rămîne tehnologia în întreprindere care se transmite mai departe oarecum prin metodele folclorului, ne spune inginerul Paul Kasprovschi. Unele din ele sînt bune şi ar merita generalizarea sau o eventuală îmbunătăţire dacă ar fi cunoscute şi de alţi specialişti.

Dacă la numele pe care le-am transcris ceva mai înainte le adăugăm pe cele ale muncitorului Nicolae Vasile, maiştrilor Constantin Ioja, Marin Costea, tehnicianului Ion Dumitraşcu şi inginerei Maria Tătaru avem o listă aproape completă a specialiştilor din întreprindere cu idei din cele mai noi şi eficiente.

Pentru a fi cît mai convingători cînd afirmăm că problemele noului sînt permanente şi că introducerea progresului tehnic este o acţiune continuă, fără răgaz şi vacanţe, să spunem că chiar în ziua în care a avut loc discuţia noastră cu inginerul Kasprovschi era în probe tehnologice un produs nou, necesar Întreprinderii de maşini grele Bucureşti, o ţeavă cu un profil special destinată turbogeneratoarelor de 160 şi 330 MW. În primă urgenţă e nevoie de 5 tone de ţeavă. Necesarul se estimează la 20 de tone. Deci, încă un produs nou, importat pînă acum realizat din colaborarea celor două întreprinderi.

— Cum sînt probele ? îl întrebăm pe inginerul Kasprovschi.

— Tot ce ne-am propus pînă acum să asimilăm am reuşit. Avem experienţă şi ştim ce putem şi ce nu. Şi de data aceasta vom reuşi.

Pagină realizată de OPREA GEORGESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Primim de la Direcția Generală Comercială, Întreprinderea de Alimentație Publică Locală „Bistrița“ :** Urmare articolului apărut în revistă și intitulat „Poftă bună“, vă informăm că deficiențele semnalate au fost tratate cu toată exigența și s-au luat următoarele măsuri : sancționarea șefului cantinei-restaurant, Vasile Răscol, cu avertisment ; retrogradarea în funcție a vînzătoarei Nela Nica și mutarea sa disciplinară într-un alt colectiv. Conducerea I.A.P.L. „Bistrița“ (sector 2 București) vă mulțumește pentru sprijinul acordat.

N.N. Mulțumim pentru promptitudine. Numai că problema era alta. Nu erau vinovați ei că întreprinderea îi obliga să vîndă conservele. În ochii conducerii cei sancționați au cei mult „culpa“ că au spus adevărul. Repetăm conducerii întreprinderii: problema e cu totul alta.

■ Fabrica de tricotaje „Crinul“ din București a scos pe piață un sort de bluzițe bărbătești deosebit de plăcute ca aspect, pe cupon fiind trecute indicațiile pentru țesăturile din în. Vă înaintez astfel de cupoane. Este vorba de articolul 17 421. Aceste bluzițe se vînd la prețuri diferite în magazinele din bulevardele Magheru și Victoriei, decît în Lipscani, de pildă, ori în Calea 13 Septembrie. Mai mult chiar, veți putea observa că pe cupon sînt trecute marca, mărimea, calitatea, data fabricației, viza C.T.C., dar lipsește cu desăvîrșire prețul ! Nu ar fi cazul, pentru a evita interpretările, ca prețul să fie trecut distinct, după denumirea și marca articolului ? întreabă **Raluca S. Cucerzan, str. Ion Creangă, nr. 7, București.**

■ **Primim de la Consiliul popular județean Galați** răspuns la scrisoarea Vasilicăi Halaşag, care a solicitat, în numele colocatarilor, racordarea blocului D-5-B la gazele naturale : Trustul de antrepriză generală și construcții montaj Galați este pe punctul să finalizeze, împreună cu Întreprinderea comunală și locativă Galați, lucrările de racordare a blocului amintit la rețeaua de gaze naturale.

■ **Alexandru Virzob, din comuna Prunișor, județul Mehedinți,** ne aduce cu bucurie la cunoștință că în urmă cu trei ani — după prospectări geologice de durată — s-au deschis două guri de mină de lignit la Prunișor-Vest și, respectiv, Prunișor-Est. Filonul de cărbune este zdravăn, avînd 4—6 m. Mina din Prunișor-Vest a și fost dată, de altfel, în folosință. Deși are lignit de mai bună calitate, situat însă la mai mare adîncime, mina din Prunișor-Est nu a fost dată încă în exploatare. Semnatarii acestor rînduri, împreună cu Alexandru Virzob, întreabă I.P.E.G. Mehedinți, centrala și ministerul de resort, pe cînd se va da în folosință și cea de-a doua mină de lignit de la Prunișor-Est ?

■ La distanță de 21 de km de Miercurea-Ciuc se află stațiunea Sîntimbru-Băi. Stațiunea balneară are circa 500 de căsuțe locuite din 1 aprilie la 1 septembrie a fiecărui an de oameni, să zic așa, mai simpli la vorbă și la port. Mai concret, bătrînii, de prin toate colțurile țării vin la Sîntimbru-Băi. **Emilia Păunescu din str. Grindului nr. 1, bl. C-2, ap. 59, Ploiești,** ne semnează rîndurile de față prin care anunță că deși pînă mai ieri funcționau cu regularitate două autobuze pe ruta Sîntimbru-Băi — Miercurea-Ciuc („colectind“ și călătorii din comunele apropiate), I.T.A. Miercurea-Ciuc refuză să pună mijloacele de transport la dispoziție, pentru că este prost drumul spre Sîntimbru ! Consiliul popular al comunei Siueni, am aflat că s-a angajat să repare și să întrețină acest drum, dar nu s-a depășit faza promisiunilor, iar bătrînii bat km întregi pe jos în condiții precare de vreme și sănătate.

■ **Consiliul popular județean Buzău** răspunde Mariei Paraschiv care, avînd o familie numeroasă, solicitase sprijin în obținerea unei necesare butelii de aragaz : Comitetul Executiv al Consiliului Popular Municipal Buzău, analizînd situația familiei Paraschiv, în ședința din luna iulie 1985, a aprobat atribuirea unei butelii de aragaz familiei Paraschiv.

■ În blocul în care locuiesc — scrie **Niculae Vasile, Aleea Posada nr. 2, bl. 34, ap. 22, sector 5, București** — Xenia Vergalui deține un gherghef mecanic de confecționat covoare, care constituie o sursă de poluare sonoră insuportabilă și inadmisibilă. Centrul sanitar antiepidemic București a constatat, de exemplu, o depășire totală de 12 dBa și 3-17 dB cu game de frecvență față de nivelul legal admis de lege. Respectivul centru a hotărît suspendarea acestei surse infernale de zgomot pînă la luarea măsurilor de izolare fonică și insonorizare. Contrar acestei decizii scrise, vecina noastră își vede mai departe de gherghef și de treburi, lucrînd, seara și noaptea, parcă pentru a ne toca nervii.

La memoriu sînt anexate hotărîrea Asociației de locatari a blocului 34 din Aleea Posada 2, precum și actul oficial emis de Centrul sanitar-antiepidemic al Municipiului București. Așteptăm răspunsul Cooperativei „Arta Populară“.

■ **Direcția sanitară a județului Satu Mare** răspunde scrisorii lui Cornel Sălăjan, din str. Avîntului nr. 14, cu privire la unele probleme legate de starea sănătății soției sale, Aurelia Sălăjan : Analizînd actele medicale de care dispune soția petentului, rezultă că a fost internată din data de 15 iulie 1985. Urmează să fie reexpertizată de către Comisia de expertiză a capacității de muncă spre a decide corect asupra capacității ori incapacității sale de muncă.

■ **Maria Savu din București, Aleea Cîmpul cu Flori (Drumul Taberei) bl. a-43, ap. 49,** revine la o scrisoare mai veche, pe care am expediat-o la I.C.R.A.L. Giulești, de unde, din nefericire, nu am primit nici un răspuns. **Despre ce anume ar fi vorba ?** I.C.R.A.L. Giulești a încasat cu 1 478 lei mai mult decît se cuvenea, pentru manopera de dubiare a ferestrelor. Din această sumă i s-au returnat Mariei Savu doar 339 de lei.

Într-o situație similară se află, de fapt, și Gheorghe Găvan str. Secului nr. 26, bl. M-15, ap. 80, sector 2, București care, în schimb, a achitat cu devizul nr. 15 735 suma de 1 679 lei pentru triplarea ferestrelor, la I.C.R.A.L. Colentina-Ș.G.L.-2, în vederea efectuării lucrării amintite. Omul dă telefoane din luna mai și s-a făcut, iată, luna august, iar meșterii nu se arată.

■ Cu vreme în urmă publicam o informație despre **Tabăra internațională de la Năvodari.** Iată că veștile de ultimă oră ne obligă să revenim. Complexul de odihnă și agrement pentru tineret Năvodari (Constanța) găzduiește, anual, circa 60 000 de copii și tineri — circa 6 000 sînt prezenți și acum pe serie. Ca mărime și capacitate el este al treilea în lume. Tovarășul **Nicolae Predescu, de la Consiliul Național al Pionierilor** ne relata că anual se desfășoară la Năvodari fazele republicane ale unor izbutite concursuri cultural-educative, tehnico-aplicative și sportive. Vreo 4 000 de tineri cîștigători ai acestor manifestări îndrăgite de tineret se bucură de găzduire gratuită la Năvodari. În același context trebuie amintit că în Tabăra internațională de pe litoralul românesc a avut loc Festivalul internațional „Copiii lumii doresc pacea“, manifestare de real prestigiu internațional, la care au participat 250 de artiști pionieri români, precum și 150 de reprezentanți ai celei mai tinere generații din 16 țări din Europa, America, Africa și Asia.

■ **Uniunea Județeană a Cooperativelor Agricole de Producție Argeș** răspunde scrisorii lui Dumitru Neamțu, din satul Glîmbocata, comuna Leordeni : Din cercetările efectuate reiese că petiționarul este pensionar C.A.P. pentru limită de vîrstă, iar soția sa este pensionară pe caz de boală, dar tot de la C.A.P. Conform Statutului C.A.P. pensionarii de C.A.P. își mențin intacte drepturile de lot în folosință. Prin urmare, adunarea generală i-a acordat lotul în folosință și cei 1 780 m.p. pe nedrept luați din lotul în folosință avut anterior.

N.N. Punem întrebarea : Oare conducerea C.A.P. nu cunoaște Statutul C.A.P. ?

■ **Adrian Spiru și Paula Spiru** au fost, pînă mai ieri, o tînără pereche fericită. Au doi copii minunați și mulți dintre săteni îi invidiau în secret. Copiii au crecut și nevoile familiei au sporit, tinerii soți au căzut de acord că Paula Spiru trebuie să lucreze și femeia s-a angajat la **Întreprinderea Avicolă Mihăilești (Județul Giurgiu).** E greu de spus ce s-a întîmplat dar Paula Spiru,. din 10 iunie a.c. n-a mai trecut pragul casei. Copiii minori, obișnuiți cu mama lor, refuză mîncarea și somnul. Oameni de omenie, Alexandru Dinu, Constantin Vintilă, Margareta Mihai, Florica Rădulescu, din Mihăilești ne roagă să intervenim în acest ceas tîrziu ce bate a pedeapsă, pentru a salva și ocroti pui de om.

■ Primim de la **Consiliul popular județean Iași** răspuns la scrisoarea lui Dumitru Pascaru, din comuna Erbiceni : În urma verificărilor întreprinse în comuna Erbiceni a rezultat că bună parte dintre cele semnalate se confirmă. Astfel că, în iazul comunei au murit 825 kg de pește (n.n. — ni se aduce ca argument iarna năpraznică, deși în scrisoare era vorba de o altfel de „iarnă“). În ce privește oile din microferma consiliului popular, este adevărat că în toampa anului 1984 au fost vîndute C.A.P.-ului din localitate. Dar C.A.P.-ul, neavînd bani în cont să le plătească, în primăvara acestui an, consiliul popular comunal și-a luat oile înapoi. Referitor la retribuția neplătită 6 luni petiționarului, s-a constatat că a fost nedreptățit și s-a hotărît prin decizia biroului executiv să i se plătească suma restantă.

N.N. Tot luîndu-se cu vorba și cu peștele din iaz, semnatarii nu suflă nici o vorbuliță despre desfacerea contractului de muncă ! (?). Așteptăm răspunsul întreg pentru Dumitru Pascaru din Erbiceni !

■ Numele meu este **Ioan Covaci** și domiciliez în **București str. Uiștea Gh. nr. 31, sector 5.** Am citit despre dispozitivul de magnetoterapie LUCAB, fabricat la Urziceni. Sînt bolnav de spondiloză, iar semenii mei întru suferință, să mă exprim astfel, mi-au spus că acest tip de aparat le-a făcut foarte bine, ameliorîndu-le boala păcătoasă. Aparatul, însă, nu poate fi găsit în magazinele Tehnofarm și nici în farmacii. Mă adresez prin dv. Întreprinderii de ferite din Urziceni (Ialomița) pentru a intra în posesia unui astfel de aparat, firește, contracost.

■ **Centrala de Transporturi auto București** a aprobat transferul lui Ivan Nicolae la Întreprinderea de conserve București, conform deciziei nr. 4/368/1985.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Cluj** răspunde că Eugenia Monica Bălan a fost încadrată în muncă la Salina Ocna-Dej.

■ **Consiliul Popular județean Bihor,** analizînd situația tînărului de 21 de ani, Augustin Hălboc, din comuna Curățele, sat Pocloveliște, ne trimite răspunsul de la D.P.M.O.S. Bihor, din care rezultă că tînărul Augustin Hălboc a fost încadrat în muncă.

■ **Lincă Stancu este om al muncii la Antrepriza Construcții-Montaj nr. 6, cu sediul în str. Lucaci, nr. 35, sector 2 București.** Avînd nevoie de o sumă de bani, s-a înscris la C.A.R.-ul întreprinderii. Conform planificării, pe luna ianuarie curent trebuia să ridice suma de 12 000 lei. Din considerente misterioase este reprogramat pe luna aprilie curent. În 21 mai 1985 i se răspunde, la cererea din noiembrie 1984, cu eternul mai așteptați ! Mai așteaptă și azi.

■ Primim de la **Ministerul Muncii, Direcția Generală Asigurări Sociale și Asistență Socială** răspuns la scrisoarea lui Traian Șoiman, Aleea Lalelelor nr. 11, bl. 107, ap. 10, Suceava : Vă facem cunoscut că ați fost comunicat la Întreprinderea de difuzare a materialelor sportive București, prin tabelul nr. 78382, din 16 iulie 1985, la poziția 11, pentru a vă livra un autoturism Trabant hycomat. Mulțumim, la rîndul nostru, pentru promptitudine.

■ Emilia Felicia Macovei, de la Centrul de confecții și desfacerea jaluzelelor și ruletelor Oradea, s-a prezentat la domiciliul meu în vederea încheierii unei comenzi pentru jaluzele. Avea legitimația emisă de unitatea orădeană și mi-am gîndit că un avans de 400 lei nu e mult pentru patru jaluzele (comanda nr. 168 din luna aprilie 1985). A trecut timpul și nici tu bani, nici tu jaluzele ! Am luat legătura cu respectivul centru din str. Transilvaniei din orașul celor trei Crișuri — ne scrie **Elvira Stanciu, lucrătoare la Întreprinderea U.T.A. domiciliată în Aleea Saturn, bl. A — 11, ap. 14, în Arad** — și, după bani și nervi cheltuiți, ne sînt trimise jaluzele prin poștă. Nu erau nici modelul și nici de calitatea solicitată. Șeful acestui centru, Victor Borz, ne-a amenințat că dacă nu returnăm diferența de bani, ne aranjează el. Am achitat banii, dar doresc să faceți public acest caz, pentru a nu se păcăli și alții.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Alertă la Miliția gării

Nu. Nu va fi vorba de ceea ce sîntem tentați să anticipăm citind un asemenea titlu. Altceva, decît vreunul din evenimentele spre care ne duce gîndul, a stîrnit în seara zilei de 8 august a.c. emoție printre oamenii în uniformă care asigură ordinea și liniștea publică, apără avutul obștesc și personal acolo unde se află cea mai mare poartă „a Bucureștiului — Gara de Nord“.... Dispăruse o... bătrînică — Dumitra Răducanu în vîrstă de 83 ani...

„Trebuia să sosească de la Brăila cu trenul 7002 — se adresează stupefiată de neplăcuta surpriză sora dispărutei, Stana Tudor, ofițerului Dumitru Velicu ce se afla încă la serviciu pe la orele 21,00. Sînt sigură că a urcat în tren. Am vorbit la telefon cu rudele care au condus-o la gară“.

Încercînd s-o liniștească pe femeie, ofițerul de miliție simte el însuși cum îl cuprinde senzația îngrijorării pentru soarta bătrînei. La o asemenea vîrstă, cu sănătatea șubredă, cîte nu se pot întîmpla. Omenesc este să fii alături cu vorba și fapta de cel care îți imploră ajutor, dar în același timp să faci și tot ce este posibil pentru dezlegarea enigmei unei astfel de dispariții ciudate.

Sînt alertate toate cadrele Miliției Gării de Nord, aflate în serviciu, la sediu ori prin sălile de așteptare și peroanele gării. Li se transmite numele, prenumele și semnalmentele aproximative — sora nu știa să descrie îmbrăcămintea celei care trebuia să sosească, și cu puținele date, însă cu toată bunăvoința ce se degajă în asemenea împrejurări, ofițerii și subofițerii prezenți pornesc în căutarea bătrînei. În plus, se raportează, evenimentul eșalonului superior, se ia legătura cu toate stațiile C.F.R. de la Brăila și pînă la cea mai apropiată oprire de București.

De peste tot se primesc răspunsuri negative, ceea ce neliniștea și mai mult pe cei aflați în alertă. Se putea deduce că bătrînica ajunsese totuși la București.

Dar unde putea să se afle dacă nu se întîlnise cu sora și nici nu era găsită prin sălile de așteptare ori în împrejurimile gării ? Căutările au continuat, fără întrerupere pînă a doua zi cînd urma ca evenimentul să fie adus la cunoștința întregului efectiv și stabilite noi măsuri.

Dar, în sfîrșit, unul dintre subofițeri observă cum se apropie de gară o bătrînică, ce corespundea oarecum la înfățișare cu cea căutată. O întîmpină cu întrebarea : „Vă numiți cumva Dumitra Răducanu ?“ Femeia confirmă prin cîteva aplecări ale capului. I se oferă brațul pentru a se putea deplasa pînă la sediul miliției gării. Acolo avea să se dezlege „misterul“, spre satisfacția tuturor.

Din cauza aglomerației, bătrîna nu se întîlnise cu sora la peron și acceptase invitația unei femei cu suflet de a dormi în noaptea aceea la dînsa.

Ce bine, cînd totul se termină cu bine !

MIHAI GROZAVU ■

Poșta redacției

Ion Solomon — Arpașul de Sus (Sibiu) : În situația dv., la vechimea totală se adaugă și anul în care ați fost muncitor necalificat, precum și sporul de vechime prevăzut pentru grupa de muncă în care sînteți încadrat, adică la fiecare an lucrat efectiv în grupa a II-a cîte 3 luni spor ■ **Ioan Bunica — Racoș (Brașov) :** Conform programului unic, toți deținătorii de terenuri agricole au obligația de a cultiva terenul și de a crește animale mari sau mici ■ **Ioana Tranciuc — Brașov :** Chiriașii sînt obligați în afara plății chiriei și la întreținerea și repararea elementelor de construcții și instalații din interiorul locuinței și ale părților de folosință comună ale clădirii și anexele acesteia ■ **Mircea Bonta — Castelu (Constanța) :** Pentru cei care, fiind încadrați în muncă, sînt chemați să-și satisfacă serviciul militar (cazul dv.), contractul de muncă se menține, iar această perioadă de satisfacere a serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, cu obligația să se revină la locul de muncă în termen de 15 zile de la terminarea serviciului militar ■ **Pavel Oțet — Cluj-Napoca :** Întrucît dv. nu ați cerut anularea deciziei de pensionare în termen de 30 de zile, decizia a rămas definitivă, fiind suspendată doar plata pensiei pînă la încetarea activității ■ **Steluța Rudeanu — București :** Cînd unul dintre urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată ■ **Ion Pîrvu — Stoenești (Argeș) :** În cazul în care v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile de la data depensionării, această mutație intervenită în executarea contractului de muncă vă asigură continuitatea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate și beneficiul sporului pentru vechime neîntreruptă ■ **Alexandru Braiu — Brăila :** Pentru lucrările de întreținere și reparații a părților și instalațiilor comune — inclusiv a ascensoarelor — cheltuielile se repartizează pentru toate apartamentele (și a celor de la parter) proporțional cu numărul persoanelor locatare ■ **Selma Kirr — Dumbrăveni (Sibiu) :** Cei încadrați cu contract de muncă pe perioadă determinată, după încetarea activității, nu pot beneficia de indemnizație din fondurile de asigurări sociale ■ **Teodor Ilioiu — București :** Faptul că asigurați locuință nepotului dv. nu constituie motiv de aprobare a stabilirii domiciliului acestuia în Capitală.

MARGA NEDELEA ■

• „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Miercuri, la Timișoara, ROMÂNIA – FINLANDA în preliminariile C.M.

NICI NU POATE FI VORBA DESPRE ALTCEVA DECÎT DESPRE VICTORIE !

Credem că nu greșim afirmînd că meciul de la Timișoara are un rol extrem de important în cadrul grupei a III-a preliminare a Mondialului 1986, grupă în care bătălia pare să se dea mai ales pentru locul al doilea (care asigură, și el, calificarea). Anglia, cu 8 puncte din 5 partide (+6 la „adevăr") și cu un golaveraj excelent (+14) lăsînd impresia că a scăpat în cîștigătoare. România și Finlanda se găsesc înaintea confruntării directe de miercuri la zero, dar dacă tricolorii ar mai putea repara pe parcurs un eventual „accident" (pe cît de nedorit, pe atît de greu de anticipat), nordicii n-ar mai avea această posibilitate, deplasarea de la Timișoara fiind ultima pentru ei. E și motivul pentru care bănuim că elevii lui Kuusela, obligați să joace la cîștig (nici la meci egal ei n-ar avea cine știe ce perspective, în condițiile unui golaveraj negativ), vor ataca mai mult și vor deveni o pradă mai ușoară pentru fotbaliștii noștri. E, firește, o prezumție, dar ca pare cea mai plauzibilă. În ceea ce-i privește pe tricolori ei au de partea lor nu doar palmaresul, trei victorii (între care una, înregistrată la 14 octombrie 1973, la București, cu 9—0), două egalități (ambele la Helsinki, ambele 1—1, ultima în 6 iunie a.c.), golaveraj 18—2, ci și calitatea de gazdă, care presupune, pe lîngă alte avantaje, și încurajările publicului. Lăsînd însă comentariile pentru mai tîrziu, să reamintim situația la zi în grupă :

1. Anglia	5 3 2 0 15— 1	8 p. (+6)
2. Irld. de N.	5 3 0 2 7— 5	6 (—2)
3. Finlanda	6 2 2 2 6—10	6 (0)
4. România	4 1 2 1 6— 4	4 (0)
5. Turcia	4 0 0 4 1—15	0 (—4)

Ar mai rămîne de jucat Turcia — Irlanda de Nord, Anglia — România, (amîndouă în 11 septembrie), Finlanda — Turcia (25 septembrie), România — Irlanda de Nord, Anglia — Turcia (ambele în 16 octombrie), Anglia — Irlanda de Nord (13 noiembrie) și Turcia — România (14 noiembrie).

ULTIMUL MECI DIRECT

dintre reprezentativele de fotbal ale României și Finlandei s-a disputat, cum ziceam, la 6 iunie 1985 pe stadionul olimpic din Helsinki și s-a terminat nedecis : 1—1. Au marcat Hagi (min. 7) și Lipponen (min. 26). Partida a avut două reprize total diferite, prima aparținînd gazdelor, iar cea de a doua oaspeților. Nu ne face plăcere să reamintim, dar pînă la pauză, deși au deschis scorul printr-un gol superb (la care, cum declara a doua zi în ziarul „Ilta Lehti", portarul Huttunen „a rămas ca o statuie"), jucătorii români au avut una dintre cele mai modeste prestații ale lor din ultimul timp. Fotbalul avîntat și „la grămadă" al nordicilor, axat pe aglomerări și datorînd mult repunerilor de la margine (adevărate cornere !), nu le-a convenit băieților lui Lucescu. În partea a doua, echipa noastră a dominat adesea copios, a construit mai gîndit și mai repede, dar a și ratat enorm, drept pentru care, în ansamblul ei, partida a lăsat un sentiment de insatisfacție. Punctul însă, cel cîștigat, nu cel pierdut, a rămas și el poate fi prețios în cursa cu adițiune pentru Mexic. Miercuri însă, tricolorii nu pot, n-au cum, să se mai mulțumească cu o jumătate de măsură, victoria fiind singurul cuvînt de ordine ! Oricum am întoarce lucrurile, oricum am calcula, valoarea lor e evident superioară, iar ea, întîrită de abordarea cu maximă responsabilitate a meciului, trebuie să conducă, obligatoriu, la succes. Aceasta e, să nu ne sfiim s-o spunem, singura alternativă valabilă pentru Mundialul 1986, și nu ne îndoim că, bucurîndu-se de încrederea milioanelor de iubitori ai fotbalului românesc, ca și de excelente condiții de pregătire, jucătorii noștri nu vor precupeți nici un efort, nu se vor da în lături de la nici un sacrificiu, pentru a o materializa. Să le urăm succes !

Un rol de seamă în susținerea echipei va revenl publicului timișorean. Din cîte cunoaștem pînă la această oră, tribunele cochetului stadion „1 Mai" (întinerit în vederea partidei din 28) vor fi arhipline. Timișoarei i s-a făcut, după București, Craiova și Hunedoara, cinstea de a organiza un meci intertări oficial, cu mare miză, și sîntem convinși că spectatorii de pe malurile Begăi, cu tradiție în materie, vor ști să dea aripi tricolorilor, fiind (chiar dacă formula e cam uzată) al 12-lea jucător al echipei. Spre lauda el, Timișoara sportivă, sprijinită consistent de organele de partid și de stat, a întreprins totul, organizatoric vorbind, ca întîlnirea România — Finlanda să se desfășoare în cele mai bune condiții. Și din acest punct de vedere, meciul poate începe !

VOR SCHIMBA CEVA FINLANDEZII ?

Nu deținem, din păcate, cine știe ce informații proaspete despre viitorii noștri oaspeți. Fiind vorba despre o forță din eșalonul 3 (dacă nu 4) al fotbalului internațional (Finlanda participă din 1938 la preliminariile C.M., dar n-a ajuns niciodată în turneul final !), știrile din țara celor 1 000 de lacuri, referitoare la campionatul intern, la transferări etc., parvin rareori în circuitul ziarelor, al agenților de presă. Analizînd însă meciul pe care naționala finlandeză (fără jucătorii din străinătate) l-a susținut și cîștigat recent, în 6 august, în fața lui Botafogo (2—1), e aproape sigur că Kuusela nu va opera, raportînd la lotul anunțat pentru 6 iunie, decît cel mult o schimbare, două. Mircea Lucescu, care a urmărit îndeaproape evenimentele fotbalistice din Finlanda, opina că nordicii vor veni la Timișoara fără „libero"-ul Kymalainen (35 de ani), pe postul căruia Kuusela l-a preferat (cel puțin pentru partida cu Botafogo) pe tînărul Europaeus, care evoluează în Suedia. În rest, ar fi portarii Olavi Huttunen (24 de ani, 30 A) și Olli Isoaho (29, 18 A), apărătorii Esa Pekonen (23, 37 A), Erkka Petaja (21, 20 A), Jyrki Nieminen (34, 40 A), Jukka Ikalainen (28, 35 A) și Aki Lahtinen (28, 37 A), mijlocașii Kari Ukkonen (24, 18 A), Pasi Rautiainen (23, 23 A), Leo Houtsonen (28, 34 A) și Hannu Turunen (28, 54 A), atacanții Jari Rantanen (23, 14 A), Ari Valvee (24, 29 A) și Mika Lipponen (21, 20 A). Dintre aceștia, 4 joacă în prezent în străinătate : Lahtinen în Anglia, la Notts County, Ukkonen în Belgia, la Cercle Bruges, Rautiainen în R.F.G., la Arminia Bielefeld, Lipponen în Spania, din vară, la Real Palma de Mallorca.

Stilul finlandezilor, dacă se poate vorbi despre așa ceva, e mai degrabă britanic, axat pe efort fizic și pe angajament, cu observația că, excepțînd un jucător, doi, li lipsește rafinamentul insular. În mod normal, intrînd în discuție amintita diferență de valoare, nordicii n-ar trebui să pună mari probleme unei echipe ca a României, mai ales în deplasare. Numai că meciul de miercuri, atenție tricolori !, nu se cuvine tratat ca o „floare la ureche", ci dimpotrivă. E absolut obligatoriu ca el să fie abordat cu maximum de atenție, Kuusela venind să-și apere în 28 august ultima șansă. Teoretic minimă, dar șansă ! În sfîrșit, finlandezii și-au anunțat sosirea la Timișoara, cu un avion charter, pentru duminică la prînz, urmînd să facă, pînă la destinație, o scurtă escală la Constanța, pentru debarcarea echipei de tineret. Oaspeții vor locui la hotelul „Continental", delegația lor avîndu-l în frunte pe Lauri Povhonen, președintele lui Suomen Palloliitto (Federația finlandeză).

UN SINGUR GÎND : ÎNVINGEM !

Reunit luni seara, în Capitală, lotul nostru reprezentativ (cu cei 17 „posibili" : Lung, Moraru, Negrilă, Ștefănescu, Iorgulescu, Iovan, Rednic, Ungureanu, Zare, Bölöni, Klein, Mateuț, Lăcătuș, Gabor, Coraș, Cămătaru, Hagi) a fost supus, în dimineața următoare, unui exigent control medical, care a evidențiat o serie de traumatisme minore, ușor de refăcut pe parcurs. De marți, fotbaliștii tricolori și-au mutat „cartierul general" la Bistrița, de unde vor pleca spre Timișoara (via Cluj-Napoca) luni la amiază. Au fost și sînt ceasuri (multe !) de pregătire asiduă, conștiincioasă, cărora jucătorii le-au răspuns cu seriozitate și ambiție. Ei realizează că miza partidei cu Finlanda e uriașă și sînt decișl, ne spunea Ștefănescu la telefon, să lupte fără menajamente pentru a încheia meciul victorioși, continuînd (cu șanse sporite) campania pentru Mexic. Avem, l-am auzit pe căpitanul tricolorilor exprimînd starea de spirit a tuturor coechipierilor, un singur gînd : învingem !

Pentru ce formulă vor opta antrenorii Lucescu și Rădulescu? Dificil de dat un răspuns, mai ales acum, cînd cei 2, conectați la febra partidei, par mai interiorizați ca oricînd. Au în vedere însă, din cîte am înțeles, și posibilitatea folosirii lui Moraru, care are un început de sezon excepțional, dar hotărirea (ținînd, precizia Lucescu, de condiția psihică) va fi luată în ziua meciului. N-ar fi exclus, și nu scriem ca să ne aflăm în treabă, ca finlandezilor să le fie opus, din primul moment, hunedoreanul Mateuț, și el în creștere de formă. După renunțarea (se pare definitivă) la Stoica, titularizarea lui Mateuț, care urmează celeia a lui Hagi, ar putea fi o soluție pentru Timișoara (și nu numai). De ce credem așa ? Pentru că, fără a ignora aportul celor doi „pivoți" care sînt Cămătaru și Coraș socotim că se impune (și meciul de la Moscova a arătat-o) o ieșire a jocului tricolorilor. Să ne oprim însă aici cu sugestiile, continuînd să apreciem că Lucescu și Rădulescu vor ști să discearnă și să aleagă cea mai eficace variantă, cea cîștigătoare. Atît ei cît și jucătorii sînt încunoștințați, pînă la cel mai mic amănunt, asupra manierei de joc a finlandezilor, cu care s-au confruntat în primăvară și pe care i-au văzut și răsvăzut la videomagnetoscop.

Avem certitudinea că stă în puterea tricolorilor, și în capacitatea lor de concentrare, și în dîrzenia lor, și în devotamentul lor față de culorile țării, să obțină miercuri victoria, poate chiar la o diferență de scor confortabilă. Nu ne rămîne decît să le urăm, făcîndu-ne purtătorii de cuvînt ai tuturor suporterilor fotbalului românesc, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Așteptînd vești bune din „patria lanternelor"

În ciuda celor 23 de goluri înscrise etapa a IV-a s-a arătat a fi lipsită de virtuți. Golurile, e drept, n-au fost puține, dar faptul nu s-a datorat vioiciunii atacanților, cît gafelor din apărare, ceea ce înseamnă (chestiune confirmată și de jocurile de miercurea trecută) că pe lîngă durerile de cap datorate virfurilor fără vocație, s-au înmulțit și apărările-șvaițer din preajma portarilor fără noroc.

În cîteva cuvinte, duminică s-a desfășurat o etapă în care Rapidul a încercat să-și cîrpească demnitatea zdrențuită în meciul trecut, iar Bacăul și-a sărbătorit decent primele puncte; o etapă în care, la Rm. Vîlcea, doi „bătrîni" în mare vervă, i-am numit pe Beldeanu și pe Carabageac, au bucurat un întreg stadion, iar Petrolul, la Oradea, și-a reafirmat voința de a face parte măcar doi ani consecutiv din prima divizie ; o etapă în care Craiova a confirmat nașterea unei noi echipe „europene", iar Sportul a ajuns Corvinul, mai puțin ambițios duminică, la numărul de goluri marcate.

În sfîrșit, a fost o etapă în care de la pomul lăudat ne-am întors cu sacul gol, deși n-am avut nici o vină. Mai mult chiar, ne-am străduit să umplem un stadion care anunța cu o zi înainte că nu mai sînt bilete, deși băncile goale s-au văzut cu ochiul liber din cele mai îndepărtate colțuri de țară (grație surprizei făcute de televiziune, al cărui program n-a suflat, ca de obicei, nici o vorbă despre transmisie), strădanie depusă cu gîndul curat că un derbi de prima mînă merită o asistență pe măsură. N-a fost să fie fiindcă nici Steaua, nici Dinamo nu s-au prea omorît cu fîrea, dar nici „arbitrul anului", Crăciunescu Ion, nu le-a prea lăsat s-o facă. În treacăt fie zis, nu sîntem de părerea celor care au afirmat că terenul a fost plin de bătăuși. Meciul a avut faulturi de joc, a avut și cîteva polițe plătite, dar toate acestea n-au făcut din partida Steaua — Dinamo ceea ce a vrut Crăciunescu Ion să se creadă, împărțind cartonașe cu nemiluita. Excesul lui de zel ține mai mult de titlul primit anul trecut și mai puțin de cele petrecute pe teren. Am vorbit mai mult despre aceste lucruri, deoarece recitalul arbitrului a fost „clou"-ul unui derbi sărac.

Așa cum stau treburile pînă în prezent, apare limpede că cele patru europene se desprind încet dar sigur (potrivit așteptărilor), urmate mai mult sau mai puțin consecvent de alte trei, patru echipe, care nu vor să piardă trena, în vreme ce a doua jumătate a clasamentului se pregătește temeinic pentru evitarea retrogradării. Deci, nimic nou sub soare (canicula), istoria repetîndu-se în fiecare an după declarațiile glumețe din timpul frumoaselor vacanțe.

Deocamdată, de la Timișoara, „patria lanternelor" (evident, ne gîndim la cunoscutele produse ale Întreprinderii „Electrotimiș"), așteptăm exact ceea ce lipsește proprietarilor stadionului : două puncte. Două puncte pentru Mexic.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Cronica șoselei

La mare

Pe artera soarelui, după cum se mai numește șoseaua ce duce către țărmurile Mării Negre, vehicule de tot felul, dar mai ales automobile, mișună într-un du-te-vino neîntrerupt, formînd un lanț cu mii de zale, într-o varietate bogată de culori, forme și dimensiuni. E bine, e plăcut să mergi cu mașina la mare ! Pregătirile pentru această călătorie își pun amprenta pe viața familiei cu mult timp înainte de plecare, însă pe măsură ce se apropie ziua mult așteptată, febra preparativelor crește în proporție geometrică. Nimeni nu este scutit de griji : tăticu, cu aranjarea mașinii ; mămica, cu tot ce ține de treburile gospodărești, adică îmbrăcăminte, încălțăminte adecvate, hrană pentru drum și cîte și mai cîte ; copiii, cu jucăriile ce trebuie neapărat luate și cu adresele prietenilor cărora le vor trimite ilustrate. Singura persoană care își păstrează calmul și poate chiar veselia, dar asta mai pe-ascuns, este bunica. „Se pregătesc de parcă ar pori într-o expediție la Polul Nord !, meditează ea în sine. Ce de-a bagaje, de tot felul, telefoane, notițe despre lucruri ce trebuie ținute minte. Mă rog, treaba lor. În ce mă privește, voi avea și eu cîteva zile liniștite. Și fără să mă coste..."

Pînă în Capitală, deplasarea n-a ridicat probleme deosebite, cu toată animația vie de vehicule pe șosele. Cînd vezi că cei cu care împarți fîșia de asfalt te respectă, ba chiar îți facilitează mersul, și te scutesc de trombele de fum înnecăcios, cum a fost cazul cu șoferul unui trailer cît toate zilele care, pe Dealul Negru, a făcut semn cu brațul că drumul este liber și se poate depăși, parcă te gîtuie emoția și-ți pare rău că nu-l cunoști și n-ai cum să-i mulțumești pentru gestul lui spontan și frumos.

Pentru trecerea mai rapidă a timpului, dar și în scop educativ, tăticu propune copiilor un test : să numere, pe parcursul a cinci sate, cîți dintre pietonii întîlniți în cale circulă pe stînga și cîți pe dreapta. Scorul a fost net superior în favoarea adepților mersului pe stînga, exemplul acestora constituind una dintre cărțile de vizită ale civilizației rutiere. O carte de vizită al cărei blazon este cu atît mai valoros cu cît este expresia conduitei în circulație a locuitorilor din mediul rural, unde și automobilul, ca și cultura și educația, au pătruns abia în anii noștri, dar mai ales în acești ultimi douăzeci, producînd prefaceri pozitive în fizionomia și sufletul oamenilor de pe meleagurile românești.

Dincolo de București, intrată în șuvoiul traficului specific lunilor calde, familia ce se îndreaptă către litoral are nevoie de o perioadă de acomodare, pentru că, la drept vorbind, nu este ușor să conduci kilometri întregi în spatele aceluiași automobil, aflat și el într-o coloană destul de lungă, ce se îndreaptă, formînd un bloc monolit, către aceeași țintă. Monotonia, căldura, tentează la somnolență. O scurtă oprire este binevenită nu numai pentru șofer. Tocmai se difuzează la radio recomandări care îndeamnă pe cei aflați la volan la cumpătare și evitarea excesiior.

Pădurea, unde se găsește locul de parcare, oferă umbră și răcoare. Dintr-o Dacie oprită alături sare un cățel, vesel nevoie mare că are pe-unde să alerge și să-și consume energia. Fuge în dreapta și în stînga, exuberant, dar are grijă să revină din cînd în cînd la mașină, dînd de înțeles că face și el parte din echipaj. Prezența patrupedului naște o discuție dacă este bine sau nu luarea ciinilor în automobil. Se emit păreri pro și contra, schimbul de opinii rămînînd deschis fără să se ajungă la un consens. Ceea ce, uneori, se întîmplă și în legătură cu probleme mai mari.

Pe parcurs, este ajunsă o Skodiță, pe cît de veche, pe atît de încărcată. Înaintează, sărmana, gîfîind sub povara greutății, căutînd, fără mulți sorți de izbîndă, să se mențină în rînd. La un moment dat, o frînă cam bruscă, și un bagaj voluminos de pe acoperiș aterizează drept în mijlocul șoselei. Noroc că automobilistul din urmă a fost atent și nu s-a pierdut cu firea, reușind să ocolească cu dibăcie obstacolul apărut literalmente instantaneu. Emoțiile inerente unei asemenea peripeții sînt urmate de comentariile de rigoare la adresa celui care putea strica călătoria de vacanță, pentru ca, în final, să se aducă laudele firești tăticului, care a salvat totul.

Numeroasele automobile ce vin din sens opus sugerează celor mici ai familiei un subiect distractiv : în cîte mașini sînt copii pe bancheta din față. Rezultatul este aproape de nerezut : un singur caz dintr-o sută !

„De ce tăticule, se întreabă Viorica, nu folosesc toți centura de siguranță, cum faci tu și cu mămica ? Știu eu de la Andrei, colegul meu de clasă, că astă iarnă putea rămîne orfan dacă părinții lui n-ar fi purtat centura de siguranță pe cînd mergeau la țară și mașina lor s-a lovit tare de un copac din cauză că a derapat". „Ei, fetița mea, vine răspunsul, nu toți s-au obișnuit încă cu ea, apoi mai sînt oameni care trăiesc cu impresia că lor nu li se poate întîmpla nimic cît timp circulă corect. Ceea ce este adevărat, dar numai pînă la un punct. Dovadă, pățania părinților lui Andrei". „Eu, cînd o să am mașină, medită Viorica, îmi voi pune centura de aceeași culoare cu rochia. Ca să se asorteze". „Dar cum o să schimbi centurile ?, intervine Marian, fratele Vioricăi". „Mare lucru. Nu voi schimba centurile, ci numai învelișul din față. Și gata !"

Pe nesimțite, se apropie litoralul. La orizont se profilează acoperișurile clădirilor ce străjuiesc solemn malul Mării. Șoseaua s-a lărgit, dar se pierde rapid sub roți. Mașinile, înșiruite pe două rînduri, înaintează în cadență. De undeva, de aproape, marea își trimite briza răcoritoare, ospitalieră, în semn de bun venit tuturor celor care, după sute de kilometri, i-au dat rendez-vous în vara lui '85.

VICTOR BEDA ■

Dincolo de vitrina strălucitoare a societății occidentale

Problematica drepturilor omului este astăzi deosebit de actuală și ea vizează asigurarea afirmării reale a personalității umane, participarea maselor la rezolvarea problemelor lumii contemporane, cît și la soluționarea problemelor sociale, economice și politice ale fiecărei țări. În contextul luptei ideologice din lumea contemporană, se poate constata că unii ideologi și oameni politici occidentali se erijează în instanțe, chipurile de „apărare" a drepturilor omului. Dar aceste tentative, oricît de sofisticate, nu pot înșela opinia publică, nu pot să ascundă racilele structurale ale capitalismului, adevărata față a drepturilor omului în această societate a exploatării și inechității, dincolo de strălucitoarea fațadă a societății capitaliste ascunzindu-se o lume în care banul și nu omul constituie suprema valoare, o lume marcată de profunde inegalități sociale, de uriașe decalaje între bogați și săraci, o lume în care nu sînt asigurate drepturi fundamentale cum ar fi dreptul la muncă, la învățătură, la sănătate, la educație și cultură.

Înrăutățirea situației social-economice a țărilor occidentale grav afectate de criza economică mondială, a făcut să apară și mai pregnant nedreapta alcătuire a societății burgheze, incapacitatea ei de a asigura drepturile fundamentale ale omului. Amploarea și acuitatea fenomenelor șomajului, criminalității, toxicomaniei, discriminării sociale și rasiale etc au făcut ca pînă și în presa occidentală, inclusiv în cea de tendință conservatoare, să apară relatări și comentarii care pun sub un mare semn de întrebare imaginea în culori roz a societății capitaliste, relevă racilele de fond ale acesteia, lasă să se întrevadă o realitate cu consecințe dezastruoase pentru condiția umană. Redăm în continuare cîteva extrase din presa din Occident revelatoare în această privință :

S.U.A. : Foametea a luat proporții endemice („Vorwärts")

„Potrivit opiniei unei organizații de medici americani, în Statele Unite foametea a luat proporții endemice. «Comisia specială pentru problemele foametei în America» apreciază într-un raport că aproximativ 20 de milioane de americani din cei 236 de milioane de locuitori ai țării nu-și pot asigura hrană suficientă. După statisticile guvernului, peste 35 de milioane de americani trăiesc sub «pragul sărăciei». Aproximativ 15 milioane dintre aceștia nu beneficiază de cartele pentru procurarea unor alimente mai ieftine. Raportul, realizat la renumita universitate Harvard, consideră că răspunzător de această situație este guvernul, care refuză să ia măsuri pentru ameliorarea ei. Astfel, s-a ajuns ca foametea să fie mult mai răspîndită decît în urmă cu 10—15 ani. Guvernul a recunoscut că sărăcia a atins un nivel record în S.U.A. și cu toate acestea a redus programele de asistență socială. Acest lucru a făcut ca America să devină «o societate a cantinelor sociale», «fantome» din perioada Marii Crize, cînd oamenii stăteau la rînd pentru o bucată de pîine..."

Franța : Oameni mai puțini egali decît alții („L'Humanite")

„Se afirmă că oamenii se nasc liberi și egali în drepturi. Să fie, oare, adevărat în societatea noastră ? Un om fără slujbă are drepturi ? Firește. De pildă, pe cel de a privi la cei care pleacă și se întorc de la lucru. Pe cel de a primi o infimă indemnizație de șomaj, pentru a putea supraviețui. Pe cel de a-și căuta un nou loc de muncă. Dar cît valorează toate aceste libertăți, cînd predomină cea de a muri de foame ? Mai demult, cînd șomajul nu ajunsese să depășească în Franța trei milioane, Biroul Internațional al Muncii formula definiția sindromului șomajului, potrivit căreia la fiecare un milion de șomeri în plus, pe o perioadă mai îndelungată cresc într-o proporție considerabilă maladiile cardiace, bolile nervoase, maladiile în general. Sindromul șomajului reprezintă, în realitate, neliniștea reînnoită zi de zi de durerea, de sentimentul umilitor de a fi nevoit să taci, atunci cînd ai simți nevoia să strigi, împotmolirea într-o slujbă care nu te interesează și în care nu ai nici un viitor, pentru că ceva cît de cît este mai bine decît nimic. Există și alte drepturi ce sînt și mai mult limitate, drămuite : dreptul la concedii, la petrecerea timpului liber, la educație, la cultură, dreptul de a fi ascultat, respectat, consultat, dreptul adevărului. Iată un capitol al drepturilor omului care trebuie completat și care își cere locul în rîndul celor aparent recunoscute".

R.F.G. : Discriminarea femeilor (Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt")

„În R.F. Germania sărăcia a devenit un fenomen obișnuit. Aceasta este concluzia la care a ajuns un grup de specialiști în cercetarea problemelor sociale. «La capătul a 10 ani de șomaj masiv, numărul persoanelor care se găsesc la marginea pieței forței de muncă și a sistemelor de asigurare este din ce în ce mai numeros», constată specialiștii. În opinia lor, în următorul deceniu această polarizare a păturilor pauperizate se va accentua și mai mult. Victimele acestei evoluții sînt, în primul rînd, femeile ; din acest punct de vedere se va produce un fenomen de «feminizare a sărăciei». Există o diferență mereu crescîndă între salariile bărbaților și cele ale femeilor : în 1979, în industrie, diferența era de 3,6 mărci pe oră ; doi ani mai tîrziu diferența ajunsese la 4,11 mărci..."

Spania : Toxicomania la nivel de alertă (Agenția DPA)

„Diego Maradona, asul fotbalului a apărut, recent, pe micile ecrane din Spania, dar nu pentru a-i uimi pe telespectatori cu șuturile lui artistice, ci pentru a-i avertiza pe tinerii spanioli să nu consume droguri — hașiș, cocaină, heroină. «Bucură-te de viață și uită de droguri. Dacă drogurile te atrag, spune pur și simplu Nu !», îi sfătuiește Maradona pe tineri. Cît de mult a crescut, în ultimii ani, negoțul și consumul de droguri în Spania, devenind un pericol pentru viața multor oameni și pentru securitatea internă, au putut vedea spaniolii la buletinul de știri al televiziunii. Doi toxicomani au luat ostatici funcționarii unei bănci din San Sebastian, au procedat la schimburi de focuri cu poliția și au constrîns autoritățile să le acorde cel puțin un surogat de drog — Metaserine. Atacul s-a sfîrșit cu sinuciderea unuia dintre toxicomani, în vîrstă de numai 22 de ani..."

Sărăcie, șomaj, droguri, violență — iată aspecte care constituie prin ele însele, nesocotiri flagrante ale drepturilor fundamentale ale omului. Chiar și numai din cele cîteva extrase de presă prezentate se impune concluzia că în societățile bazate pe exploatare și asuprire, omul se confruntă zi de zi cu probleme dintre cele mai grele, că drepturile lui sînt în permanență încălcate.

Grupaj realizat de ROMEO NĂDĂȘAN

O imagine ce nu mai surprinde pe nimeni: un om lipsit de locuință dormind direct pe caldarîm în plin centrul New Yorkului

Mizeria, iată soarta acestor francezi, nevoiți să trăiască la marginea societății, să-și caute mijloace de subzistență în resturile aruncate la gunoi

O imagine tipică pentru America zilelor noastre : 900 de persoane la coadă pentru a obține una din cele... 30 de slujbe oferite

Siderurgiștii din orașul vest-german Dortmund cer să se pună capăt concedierilor. O revendicare legitimă în condițiile în care 200 000 de siderurgiști vest-germani și-au pierdut locurile de muncă

Comentariul săptămînii

Datoriile externe

Datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare continuă să se situeze printre cele mai acute probleme ale zilelor noastre, de a cărei rezolvare depind în mare măsură atît propășirea țărilor respective, cît și echilibrul economic pe mapamond, însănătoșirea relațiilor economice internaționale.

După cum este cunoscut, volumul total al acestor datorii este în momentul de față de 970 de miliarde de dolari. La această sumă exorbitantă, ca și la lipsa de mijloace de rambursare s-a ajuns datorită sistemului economico-financiar în vigoare în prezent pe plan internațional, datorită majorării ratei dobînzilor, a politicii economice protecționiste practicate de țările dezvoltate, cu deosebire de Statele Unite. Această situație a dus la rate deosebit de ridicate ale datoriei externe (prin rată a datoriei externe se înțelege procentul din încasările provenite din exporturi care se alocă pentru plata dobînzilor și pentru rambursarea datoriilor scadente) : în Brazilia — 89 la sută, în Argentina — 63 la sută, în Mexic — 57 la sută s.a.m.d. Recurgerea la protecționism, fapt care a dus la împiedicarea țărilor în curs de dezvoltare de a obține din exporturi veniturile necesare pentru a acoperi datoria externă, precum și majorarea la cote cămătărești a dobînzilor pe piața internațională a creditului au dus la creșterea, într-un termen foarte scurt, atît a volumului plăților pentru achitarea datoriei externe ajunse la scadență (dobînzi și rate), cît și a proporției dobînzilor în comparație cu ratele. Așa, de pildă, dacă în 1977 valoarea plăților făcute de țările în curs de dezvoltare pentru acoperirea datoriei externe scadente era de 39,5 miliarde de dolari, din care dobînzi 15,3 miliarde iar amortismentele anuale 24,2 miliarde, în 1985 aceste cifre sînt de, respectiv, 134,5 miliarde de dolari, 74 de miliarde și 60,5 de miliarde de dolari.

De o mare importanță este, legat de aceasta, crearea de posibilități de a rambursa datoriile în raport cu sumele obținute de pe urma exporturilor. În acest sens, țările industrializate creditoare ar trebui să faciliteze exporturile țărilor în curs de dezvoltare, deoarece de acest export depinde solvabilitatea lor. „Noi vrem să rambursăm datoriile, dar mai întîi trebuie să ni se permită să obținem devize" — a spus președintele Argentinei. Dar pentru a avea eficacitatea necesară, orice măsuri menite să faciliteze țărilor în curs de dezvoltare rambursarea datoriilor lor externe trebuie să pornească de la realitatea că problema datoriilor este o problemă globală, iar rezolvarea ei implică soluții globale, la care se poate ajunge prin tratative reale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, ținînd seama de evoluția pe termen lung a economiei mondiale. Avînd acestea în vedere, România consideră că o soluționare temeinică și justă a problemei datoriilor externe presupune anularea datoriilor țărilor celor mai sărace, cu un venit anual pe locuitor mai mic de 500—600 de dolari, reducerea considerabilă a datoriei pentru țările cu venituri anuale de pînă la 1 000—1 200 de dolari pe locuitor, astfel încît ansamblul datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare să se reducă cu 30—50 la sută. În același timp, țara noastră consideră necesar să se stabilească limite maxime ale dobînzii de 7—8 la sută pentru credite vechi și de 5 la sută pentru credite noi, să se convină un plafon pentru plățile anuale în contul datoriei externe care să nu depășească 10—15 la sută din încasările anuale din exporturi, iar Fondul Monetar Internațional să renunțe la a impune condiții economice și politice țărilor în curs de dezvoltare, la forme de amestec în treburile interne ale statelor în curs de dezvoltare, să aibă loc o restructurare a sistemului valutar-financiar internațional, care să permită participarea cu drepturi egale a tuturor țărilor lumii la activitatea organelor financiar valutare internaționale. „Vom acționa — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu toată hotărîrea pentru a contribui la soluționarea problemelor subdezvoltării, inclusiv a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare, pentru o nouă ordine economică mondială". Pentru că instaurarea unei noi ordini economice internaționale ar creș, fără îndoială, și condițiile necesare pentru rezolvarea justă a problemei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare.

ION D. GOIA

Suferințele alfabetului

Într-un raport publicat recent la sediul O.N.U. se apreciază că în lume există circa 850 de milioane de nestiutori de carte, la care se adaugă un număr imens de semianalfabeți. Din raport rezultă că scăderea sau creșterea analfabetismului se află în strînsă legătură cu nivelul de dezvoltare a țărilor respective ; prin urmare, acest flagel este mult mai răspîndit în țările în curs de dezvoltare, mai ales în Africa și Asia. Potrivit estimărilor făcute de forurile de specialitate, în aceste țări se va înregistra pînă la sfîrșitul secolului un spor de 61 de milioane de analfabeți.

Cum stau însă lucrurile în țările industrializate în ceea ce privește știința de carte ? Firește, ele stau mai bine decît în țările sărace, dar nici pe departe la nivelul pe care l-ar indica gradul de dezvoltare a acestor țări. Să luăm, de pildă, Statele Unite. Iată, ce scria, nu demult, **Associated Press** : „Statele Unite au trimis deja oameni în lună și ele ar dori să treacă drept prima națiune a lumii. Dar dacă e să privim lucrurile prin prizma cetățeanului american mediu, S.U.A. trebuie să renunțe rapid la această pretenție. Căci peste 23 000 000 de americani adulți — aproape fiecare al zecilea cetățean — nu pot citi sau scrie". Într-un studiu publicat de Congresul S.U.A., se arată că aproape 40 la sută dintre americanii de 17 ani nu înțeleg cuvîntul scris. În cartea sa „America analfabetă", Jonathan Kozol prezintă și alte cifre edificatoare : 44 la sută dintre negrii din Statele Unite sînt total sau parțial incapabili să descifreze un text scris, 56 la sută din populația hispanică — care reprezintă 20 la sută din populația americană — este în aceeași situație. Potrivit statisticilor UNESCO, Statele Unite sînt pe locul 49 (din 158 de țări) pe scara statelor analfabetizate. Dar analfabetismul, această adevărată „dramă socială a Americii", cum l-a caracterizat un fost secretar de stat al educației, a devenit și o plagă economică. Din 8 milioane de someri, 4—6 milioane nu au de lucru pentru că nu posedă pregătirea minimă necesară. Multe pagube și situații periculoase sînt provocate datorită nestiinței de carte. Așa, de exemplu, „U.S. Navy" a raportat că a pierdut echipamente în valoare de 250 000 de dolari pentru că un recrut nu a fost în stare să citească modul de întrebuințare. Deficitul industriei americane datorat incapacității funcționarilor săi de a descifra un text este estimat la 20 de miliarde de dolari.

Că se află analfabeți în țările rămase în urmă este regretabil, dar fenomenul nu stîrnește mirare ; însă existența unor contingente compacte de nestiutori de carte în țări puternic dezvoltate constituie, fără îndoială, una din marile suferințe ale alfabetului în zilele noastre.

ION CODRU

23 AUGUST

Fotoreportaj înainte de tăierea panglicii inaugurale

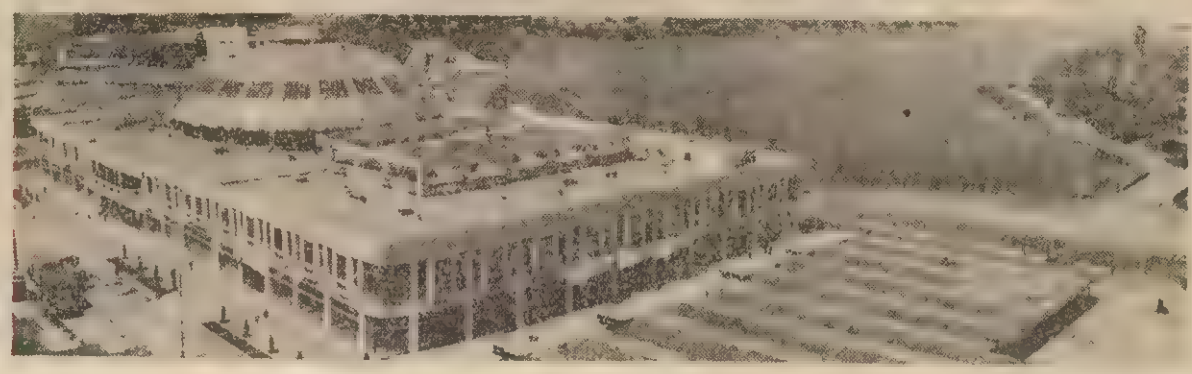

Detalii dintr-o mare ctitorie

Totul pentru om

Complexul de sănătate Pantelimon-Socului

● Suprafața 5 000 metri pătrați ● Tratarea simultană a 400 de persoane ● 500 de proceduri de fizioterapie, balneologie, gimnastică medicală.

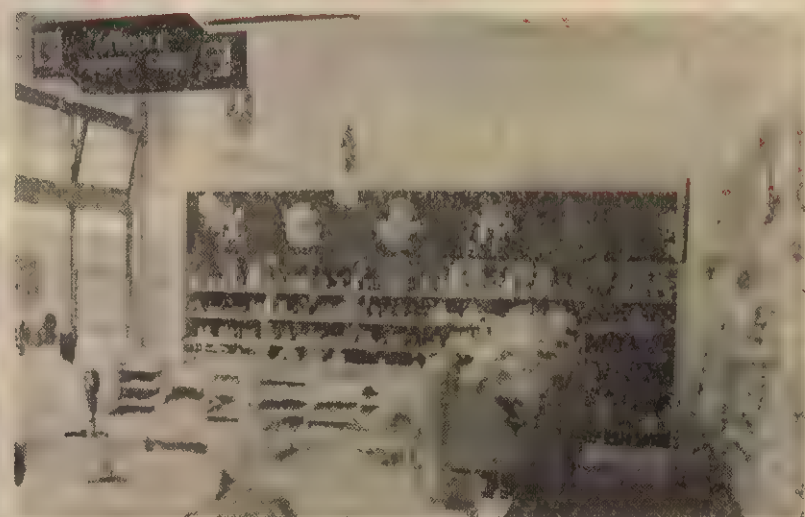

Complexul comercial agroindustrial și piața multifuncțională Pantelimon-Delfinului

● Cel mai mare complex cu asemenea destinație din țară ● 21 de magazine ● O hală de 16 000 metri pătrați ● 600 de locuri pentru producătorii individuali.

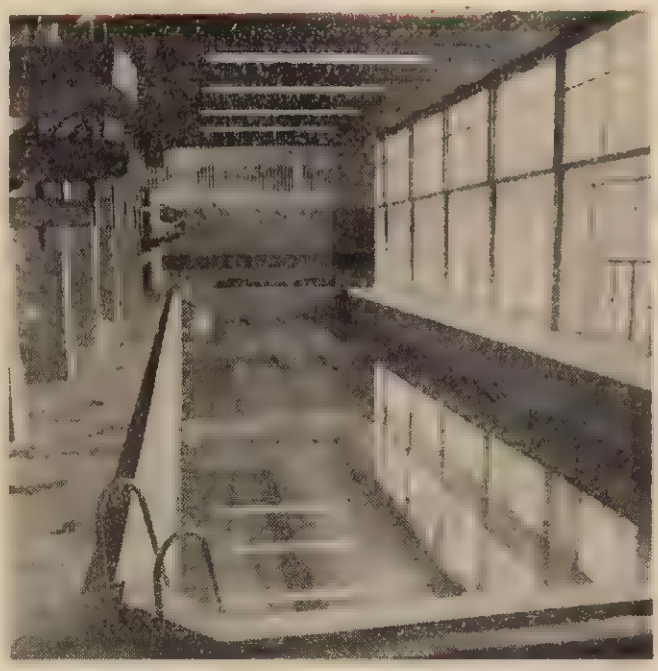

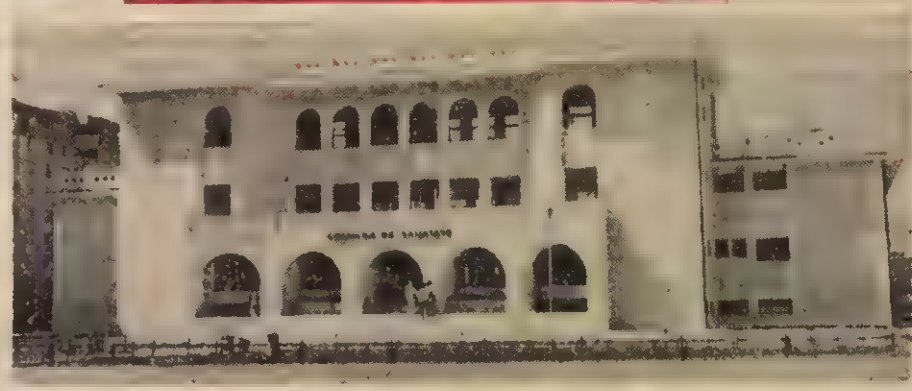

Fotoreportaj de VICTOR RADULESCU

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa S... Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export- import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXIV
35
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Astfel a sărbătorit poporul român, unit, trup și suflet, în jurul partidului său comunist, al conducătorului iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu

ZIUA LIBERTĂȚII

Prin noi, iubita Românie
Liberă-n veci va înflori

În întîmpinarea unui important eveniment politic

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

(reportaje și anchete în paginile 4—7)

Remarcabil eveniment cultural

MUZEUL CERAMICII ȘI STICLEI

(fotoreportaj în paginile 12—13)

23 August – marea sărbătoare

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, la Adunarea festivă din Capitală, consacrată celei de a 41-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

CEAUȘESCU ȘI POPORUL

Sentimentul prin care trăiesc sărbătorile este bucuria iar bucuria se cere împărtășită. Celebrarea zilei de 23 August, a zilei libertății noastre, a întruchipat întocmai acest adevăr. În urmă cu 41 de ani, în această zi de august în România era inițiată o acțiune politică și militară de excepțională însemnătate, cu un rol distinct, după cum dovedesc istoricii, în desfășurarea războiului al doilea mondial, grăbind ziua victoriei. Aceeași acțiune inaugura un vast proces revoluționar care pe durata celor 41 de ani ce au trecut de atunci a schimbat din temelii înfățișarea țării, societatea românească intrînd mai ales după Congresul al IX-lea al partidului într-o etapă de o fertilitate fără seamăn în istoria sa. Și dacă un alt incontestabil și tonic adevăr este că dovada supremă a libertății constă în chiar capacitatea oamenilor de a-și așeza munca sub semnul fertil al stării de inspirație, atunci în ziua de 23 August 1985, cînd spre Piața Aviatorilor din Capitală s-au îndreptat coloanele de bucureșteni pentru a lua parte la tradiționala demonstrație în cinstea sărbătorii noastre naționale, din trecerea în revistă a succeselor cu care ei s-au prezentat în pragul acestei zile a bucuriei s-au putut desprinde în primul rînd garanțiile în temeiul cărora românii se simt liberi și stăpîni pe ei înșiși, liberi și stăpîni în țara lor. Și atunci, în zi de celebrare a 41 de ani de istorie nouă, actul revoluționar de la 23 August a iluminat conștiința comună a națiunii și a reafirmat în cugetul tuturor celor ce trăiesc pe pămîntul românesc semnificația sa de întemeiere în fapt și simbol al acestei stări de inspirație ce a descătușat energiile unui întreg popor dedicat muncii pașnice și împlinirii proiectelor sale de progres.

București, Piața Aviatorilor, 23 August 1985... A 41-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, reliefează reperul durabil al istoriei socialiste a țării, unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiator și ctitor de epocă nouă în istoria României. „Epoca Ceaușescu — epocă de aur", acesta este genericul sub care coloanele sărbătorești ale lui August prezintă raportul remarcabilelor succese ce întruchipează opera constructivă de o substanță și de o amploare fără precedent ce s-a desfășurat în țara noastră în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Declanșînd un proces continuu de aprofundare revoluționară, de cuprindere tot mai largă a colectivității românești în universul acestei revoluții, Congresul al IX-lea a întronat cultul adevărului în viața publică românească și, afirmînd un spirit lucid față de realitățile obiective, a deschis cale liberă gîndirii vii, originale și fecunde. Aceste două decenii ce au trecut de la istorica vară a Congresului al IX-lea au însemnat mers înainte în sensul aspirațiilor noastre ilustrate de Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ele au însemnat suiș întru prosperitate și civilizație, înspre omenie, dreptate și egalitate, înspre demnitatea omului și a țării deopotrivă. În cursul acestei perioade, ca răspuns la nobilele îndemnuri ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga națiune s-a angajat într-o bătălie decisivă, avînd ca obiectiv strategic trecerea României în rîndul țărilor cu un nivel superior de dezvoltare. Încît astăzi, cînd laturi de însemnătate esențială ale acestui obiectiv fundamental pentru istoria viitoare a țării au și fost îndeplinite, cînd cursa pentru dezvoltare în care ne-am angajat și-a dovedit sensul ei pozitiv, cînd ceea ce înainte era doar năzuință și mai apoi program de acțiune a devenit acum, aievea, viață a oamenilor și viață a țării, cu dreaptă mîndrie luăm act de faptele de muncă ale concetățenilor noștri, de aceste fapte ce reprezintă tot atîtea eforturi încununate de succes. Înălțătoare fiind însemnele patriotismului și ale devotamentului comunist probate de șirul strălucit al acestor izbînzi ce stau, întruchipînd spiritul și puterea muncitorească, la temeliile libertății și progresului acestei țări, ale independenței și suveranității ei.

Piața Aviatorilor, 23 August 1985... Potrivit tradiției, marea demonstrație a fost deschisă de detașamentele gărzilor patriotice, urmate de detașamentele de apărare civilă, ale celor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei. Veniți de la strung, de lîngă vetrele incandescente ale oțelului, de pe ogoarele pe care îngrijesc recoltele sau din laboratoarele institutelor de cercetare științifică, din amfiteatrele universitare sau de pe șantierele naționale ale tineretului, membrii acestor formațiuni raportează tovarășului Nicolae Ceaușescu neclintita lor voință de a fi gata în orice împrejurare să apere cu bărbăție patria socialistă și cuceririle ei revoluționare. Semnalul trompetelor prefațează un moment emoționant : cu puritatea lor parcă de lujere de flori țesute din lumină copiii invadează vasta incintă a Pieței Aviatorilor. Grupuri de pionieri și șoimi ai patriei urcă la tribuna oficială și oferă buchete de flori tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat. Își fac apariția, apoi, coloanele compacte ale unor mari colective muncitorești bucureștene. O hartă de mari dimensiuni înfățișează România Epocii Nicolae Ceaușescu în ipostazele ei cotidiene, imaginile succedîndu-se ca pe ecranul unui cinematograf și adeverind progresele fără precedent ce-au fost obținute prin travaliul uriaș al țării întregi în domeniile economiei, științei, învățămîntului și culturii. Sugestive grafice redau creșterile realizate în anii de după Congresul al IX-lea : de 6,3 ori producția industrială ; de 4,5 ori venitul național ; de 5,6 ori fondurile fixe ; de 2,3 ori producția globală agricolă ; de 16 ori suprafețele irigate. Între aceste cifre reprezentative pentru întreaga țară oamenii muncii din Capitală au înscris și succesele obținute de ei : creșterea de 5,5 ori a producției industriale, de 4,6 ori a fondurilor fixe, construirea a 470 de mii de apartamente. Și sute și mii de alte argumente irump din freamătul sărbătoresc al zilei de sărbătoare, din uriașul fluviu de oameni, în Piața Aviatorilor din București, unde prezența în tribune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, imprimă coloanelor o puternică emulație și superbă decizie de a urma într-o unanimă expresie de voință partidul și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de gîndirea și fapta căruia se leagă strălucirea perioadei celei mai rodnice din istoria națională. Coloanele înstăpînesc spațiul solemn al sărbătorii cu vigoarea constructorilor de lume nouă. Iar dincolo de faptele muncii și împlinirile creației, încorporîndu-le pe toate și făcîndu-și simțită prezența în bucuria de recunoscut și în glas, și în gest, și în spiritul tînăr și avîntat al coloanelor de demonstranți, se străvede în adîncuri de conștiință și se înalță ca o prezență tutelară a vieții noastre politice cucerirea de temelie a socialismului românesc. Aceasta fiind democrația societății noastre noi, înfrățire a destinului comun și statură nouă a demnității oamenilor, respectul de sine al omului de la care începe respectul de sine al unui popor și sentimentul libertății ce însuflețește inimile tuturor în acea stare de inspirație ce fertilizează munca și dă gîndului putere vizionară.

23 August 1985 a fost ziua în care a strălucit întreaga și teafără și curată splendoarea sărbătorii libertății noastre.

DUMITRU ELIADE ■

națională a poporului român

MAREA DEMONSTRAȚIE DIN PIAȚA AVIATORILOR

PATRIA ȘI TRICOLORUL

Tineri și virstnici, muncitori, specialiști, țărani, sportivi, formații artistice și tineri din gărzile patriotice, sub faldurile mindre ale drapelelor patriei și partidului, purtînd portretele tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale tovarășei Elena Ceaușescu, panouri și grafice sugestive înfățișînd marile împliniri ale ultimelor două decenii, și-au manifestat bucuria de a trăi libertatea din plin, de a aduce încă un fierbinte omagiu garantului libertății noastre, președintele Nicolae Ceaușescu

PUTEREA E A OAMENILOR,

UN ORAȘ DE LOCUL ÎNTÎI

— M-ați invitat să stăm de vorbă la ora șase după amiaza și, iată, este aproape opt, cînd reveniți la sediu, credeam că m-ați uitat. Ce s-a petrecut în spațiul acestei zile de muncă din 25 august, a primarului municipiului Pitești, stimate tovarășe Manole Bivol ?

— Întîi să facem rost de niște apă, mi-e sete, am vorbit mult azi. Aveam pe-aici niște suc și niște ceai. Ce vreți să se întîmple ? Eu am lucrat și ieri și alaltăieri și răsalaltăieri... Am venit la șapte la serviciu, mai întîi ne-am preocupat de cîteva probleme firești după asemenea zile de sărbătoare, cînd unele unități au avut încetată activitatea, și am stabilit, fiind luni, coordonatele acestei săptămîni, avînd în vedere că este foarte încărcată. E și sfîrșitul lunii de plan de producție, dar și începutul celui din septembrie. Tot în săptămîna asta avem și ședința Comitetului executiv, unde o să analizăm realizările planului pe 8 luni, totodată, vom vedea — după lege — și raportul asupra scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii, cîteva probleme ale aprovizionării tehnico-materiale în industrie, ca și ale aprovizionării pentru iarnă a populației cu produse agroalimentare, obiectivele edilitare în curs de realizare, un întreg borderou de probleme. Nu vi le pot enumera pe toate, nu se poate, ne iau prea mult timp, este activitatea curentă a unui consiliu popular. Ca organe ale puterii de stat, consiliile populare sînt responsabile de absolut tot ce se petrece în teritoriul lor, de la investiții și plan de producție la curățenia străzilor, de la prestările de servicii la viața fiecărui cetățean. Și dacă s-a uscat un copac ori a murit o floare, intră tot în datoriile și grijile noastre. Tot în această săptămînă avem și Conferința deputaților și o adunare cu reprezentanți cetățenilor, cu peste 800 de cetățeni membri ai organizațiilor Frontului Democrației și Unității Socialiste, în fața cărora prezint Raportul primarului, iată-l aici, e gata. Puterea cu care sîntem investiți este în fapt, puterea obștii întregului oraș. Fără harnicii oameni ai muncii pitești, fără aportul lor la toate treburile economice, sociale, edilitare, obștești la modul atotcuprinzător, n-am fi putut să ne situăm, în 1984, pe locul întîi pe țară, între municipiile cu peste 150 000 de locuitori, în întrecerea socialistă dintre consiliile populare și să fim distinși cu Ordinul Muncii clasa I, după ce, în 1983, ne situasem pe locul al III-lea.

— Așa de mulți locuitori are Piteștiul la ora actuală ?

— 170 000 cu buletin de municipiu, flotanți mai sînt și ei vreo 3 000, plus locuitorii celor 5 comune suburbane, cu vreo 35 000. Este, fără îndoială, o explozie demografică petrecută în ultimii 20 de ani, comparînd cu cifra de 61 000 locuitori cît avea în 1965. Este, o știm cu toții, una din consecințele logice și dialectice ale politicii partidului nostru, inițiate și promovate cu consecvență de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, începînd de la Congresul al IX-lea, de dezvoltare puternică a industriei, de amplasare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, dînd șanse și drepturi egale la civilizație tuturor localităților. Piteștiul a ajuns pe locul trei în ierarhia orașelor industriale ale României, după Capitală și municipiul Ploiești, mi se pare. Deținem 45 de miliarde lei producție. S-au pus în funcțiune în glorioasa Epocă Ceaușescu repute platforme industriale cum sînt Combinatul petrochimic, Întreprinderea de autoturisme, zona industrială nord, unde sînt grupate Combinatul de prelucrare a lemnului, Combinatul de articole tehnice din cauciuc, Întreprinderea textilă, Întreprinderea de stofe „Argeșana", unități reprezentative ale economiei naționale. Astăseară, la Autoturisme am întîrziat. Am participat la o adunare de partid deschisă a organizației nr. 4 de la secția de montaj. Am discutat nu numai cu membrii de partid, cu toți muncitorii, cu organizația lor a democrației și unității socialiste — am mai dat noi chiar și cîteva sancțiuni, căci democrația muncitorească și civică înseamnă responsabilitate și implicare, înseamnă și obligații și îndatoriri alături de drepturi — problema calității autoturismelor.

— În așteptarea acestei ore, am umblat prin oraș, tovarășe primar. Nu vă ascund, cu ochi de ziarist. Am văzut piața centrală a Piteștiului și impresia nu mi se va șterge multă vreme din minte. Cînd s-au retras vînzătorii și producătorii, după închidere, lucrătorii comerciali au început să spele totul, tonete pardoseli, pavaj, cu apă și detergent. Apoi au aranjat lăzile și expozițiile cu marfă pentru a doua zi, au întins cîte o sfoară în jurul lor, după care au plecat în liniște. O civilizație a comerțului, o civilizație a pieței pe care mulți o pot invidia, dar și prelua. Cum ați reușit ?

— Așa ne-au întrebat și oaspeții noștri pe care i-am găzduit în zilele acestea de sărbătoare, reprezentanți ai municipalității unui oraș din Iugoslavia cu care sîntem înfrățiți. I-am condus prin toate zonele, prin cele mai îndepărtate străzi ale orașului să vadă și să se convingă, așa cum vă invităm și pe dumneavoastră, dacă doriți. Am să vă spun și cum reușim. Tot așa cum ați văzut în Piața centrală. Cu cetățenii. Problema înfrumusețării și menținerii curățeniei a reprezentat și reprezintă pentru noi una din preocupările esențiale. Munca permanentă de educație cetățenească, de creștere a combativității și opiniei de masă, avîndu-și rolul ei pe lîngă măsurile administrative. Sigur, acestea o completează, dar nu o pot niciodată înlocui. Pot să-i pun eu coș lîngă coș și să-i aplic eu amendă după amendă, el tot va murdări strada, cînd nu a participat la curățirea și înfrumusețarea ei, cînd nu simte că este acolo și munca lui. Pe baza Legii 10, pe baza Deciziei Comitetului executiv am stabilit sectoare pentru fiecare întreprindere, pentru fiecare unitate economică, instituție, pentru fiecare asociație de locatari, pentru fiecare organizație O.D.U.S. din cartiere și comitet de cetățeni care să asigure curățenia. Să rețineți că numai 27 la sută din necesarul pentru salubrizarea orașului se asigură de la buget, în rest, totul este efectuat prin munca și devotamentul locuitorilor săi.

— Deci, se autofinanțează. Cum se și autoaprovizionează ?

— Nici nu vă închipuiți cîte resurse și posibilități am descoperit și cîte mai avem de valorificat ?! Pe baza planului de autoaprovizionare ce revine județului am repartizat fiecărei întreprinderi suprafețe agricole din unitățile de pe raza municipiului, din centura lui agricolă, pe care le lucrează cu oamenii muncii în timpul lor liber. Nu există întreprindere care să nu aibă de la 20—25 de hectare în sus. În același timp, cu sprijinul statului — am primit bani, fonduri de la buget pentru asta — am construit sectoare zootehnice, grajduri și finare în valoare de peste 6 milioane lei. Avem o bază legumicolă și pomicolă destul de bine pusă la punct, precum și o seră de 36 hectare, 60 de hectare de solarii, 500 ha. cartofi, am avut pînă și cereale. Bazinul nostru legumicol asigură 7 000 tone anual. Dacă ai piețe trebuie să ai și marfă ca să bagi în ele, nu ?! Am încurajat mult și sectorul individual, în toate curțile, pe toate terenurile virane, chiar de pe lîngă blocuri, apte să producă. Am repartizat cetățenilor, prin Decizie a Comitetului executiv — cu un leu pe metru pătrat, procurîndu-ne astfel și fonduri la bugetul consiliului popular — toate aceste suprafețe, pe care ei le-au lucrat, le-au cultivat cu legume și zarzavaturi, asigurîndu-și-le pentru consumul familiei, dar și destinzîndu-se, totodată, după orele muncii profesionale. Am dezvoltat și gospodăriile anexe de pe lîngă marile întreprinderi, am dezvoltat ciupercăriile — se produc la nivelul Piteștiului 150 tone de ciuperci pe an —, crescătoriile de iepuri de casă, avem chiar un număr mare de crescători de iepuri, și mai ales de albine. Sîntem municipiul cu cea mai mare producție de miere din țară, avem numeroși pensionari pasionați de albinărit și asigurăm aproape 2 tone miere pentru fondul de stat și pentru autoaprovizionarea orașului. Preocupările pe această linie a celor trei A să le zicem — autoaprovizionare, autofinanțare, autogospodărire — sînt mult mai mari și nu le putem epuiza acum.

— Tovarășe primar, cum își trăiește viața la Pitești „Tribuna democrației" ? Ce probleme mai ridică cetățenii acolo ? Vin, nu vin, sînt activi ?

— Sînt chiar foarte activi. Municipiul ajungînd atît de mare, firește că nu o putem organiza la nivelul întregului oraș. Este împărțit în 6 sectoare și astfel cuprinderea cetățenilor este foarte largă la dezbaterile ce au loc cu regularitate. Dacă la începutul anului se discută și se aprobă planul de măsuri pentru activitatea întregului oraș, se defalcă apoi pentru fiecare sector planul de lucrări edilitar-gospodărești ce i se cuvin și se discută măsurile și modalitățile proprii de aducere la îndeplinire de către beneficiarii înșiși, locuitorii cartierului respectiv. Realizăm în cadrul acestor întîlniri cetățenești rapoarte trimestriale, dar le organizăm și ori de cîte ori se ivesc probleme deosebite, cînd organizațiile F.D.U.S. ori comitetele de cetățeni le propun. Recent, în cadrul unor asemenea întîlniri sub egida „Tribunei democrației", s-a dezbătut contribuția cetățenilor la recuperarea și valorificarea unor materiale refolosibile din gospodăriile proprii, sticlă, hîrtie, textile. De asemenea, contribuția organizațiilor O.D.U.S. din cartiere la bunul mers al asociațiilor de locatari. Avem multe asociații de locatari, peste 380, și ele ridică probleme atît sub aspect juridic cît și al educației unor cetățeni care nu-și achită obligațiile bănești. Ele vin și ne ridică, la primărie multe aspecte, căci iată, o nouă realitate a apărut și se dezvoltă în plurivalenta relație cetățean-organele puterii de stat, ce impun, socotim, îmbunătățirea legislației în cadrul acesteia.

— Concret la ce vă referiți și ce propuneți ?

— Completarea Legii nr. 8 care să formuleze mai exact regimul juridic al cetățenilor evacuați prin hotărîre judecătorească, ca urmare a neachitării obligațiilor bănești față de stat și asociațiile de locatari. Lărgirea competențelor comisiilor de judecată — tocmai datorită dezvoltării conștiinței civice a cetățenilor patriei noastre —, prin acordarea dreptului de a judeca unele infracțiuni simple, ca și acordarea unor îndemnizații trimestriale sau anuale președinților și secretarilor acestora. Perfecționarea Legii 20/1971 prin lărgirea gamei obiectivelor și lucrărilor ce urmează să fie realizate din contribuția bănească a cetățenilor, să fie lăsate la aprecierea organelor locale, care să fie incluse în rolul financiar, încasarea să se efectueze prin unitățile socialiste unde lucrează fiecare.

— Cu alte cuvinte, din experiența dumneavoastră de primar al unuia din marile municipii ale țării, din experiența activului Consiliului popular al orașului Pitești, se conturează necesitatea lărgirii competențelor consiliilor populare tocmai datorită rolului lor în mobilizarea și atragerea maselor la rezolvarea tuturor problemelor din profil teritorial.

CICI IORDACHE-ADAM

Din respect pentru firul de apă

Vestea despre „omul cu hidrocentrală în curte" a circulat și nu contenește să circule prin zona Codlei. Ajuns la Tîrlungeni — unde fusesem îndrumați să-l aflăm —, am intrat la primărie și am întrebat dacă trăiește în această comună un om așa și așa — care și-a făcut singur propria-i hidrocentrală și nu mai duce grija și dorul curentului electric. Nu-l veți găsi aici, ne-a răspuns primăria, ci la cîțiva kilometri mai sus, la Budila. Întrebați acolo de nea Ion Olteanu și toți vă vor îndruma. Cine să nu-l cunoască ?! Om bogat, gospodar falnic, îmbogățit de mintea lui ageră și de puterea sa de a întreprinde.

Pe scurt, pe foarte scurt chiar, Ion Olteanu s-a născut la Budila acum 57 de ani. I-a plăcut dintotdeauna munca și a înțeles, chiar de foarte tînăr, că energia electrică este aceea care poate propulsa o gospodărie. De aceea, de cum s-a însurat (în 1951) n-a avut alt gînd decît „să aibă lumina lui". Soția sa povestește frumos toate frămîntările bărbatului ei, toate proiectele, toate socotelile făcute pentru a se convinge dacă este sau nu rentabil să facă „o uzină pe apă". I-a trebuit ceva vreme pînă cînd să se decidă. A luat-o încet, gospodărește, și-a făcut întîi toate cele trebuincioase pe lîngă casă și a lăsat ceva mai la urmă energia electrică, pe care cei din jur o considerau un lux. A trudit mult Ion Olteanu și i-a pus și pe cei ai lui la treabă, fără menajamente. Toate cele trei fiice ale lui, ca să nu mai vorbim de nevastă, n-au prea cunoscut odihna. Dar asta nu le-a împiedicat să rămînă frumoase și să ajungă, încetul cu încetul, să considere treburile (multe, foarte multe) ale casei drept o firească și plăcută îndatorire. Au clădit grajduri și le-au populat cu animale îngrijite cu multă atenție, au sădit pomi, au săpat o fîntînă pînă la 14 metri adîncime, au pus pe picioare, dacă se poate zice așa, grădina de legume. Cînd totul a fost gata, cînd toată lumea credea că rosturile gospodăriei sînt împlinite și nu mai sînt de cules decît roadele, Ion Olteanu s-a apucat de microhidrocentrală. A cerut în dreapta și-n stînga sfaturi, păreri, a mers pe la specialiști și s-a hotărît, acum vreo trei ani — e rentabil ! Și, așa cum s-a dovedit de atunci încoace, este. „Era păcat — susține fiica mijlocie a lui Ion Olteanu, Zorica, aceea care ne-a condus prin vasta gospodărie a familiei sale — să curgă pîriul prin dreptul casei și noi să ne uităm la el cum curge, fără a ne ajuta în vreun fel de forța lui". Principiul de construcție s-a dovedit a fi extrem de simplu. Eficiența — maximă ! Tot ceea ce se produce, se consumă. Pentru asta, Ion Olteanu a mai realizat — deasupra casei ! — o seră încălzită de energia microhidrocentralei sale, a tras lumină în grajduri, și-a făcut baie și instalație de încălzire a casei. Condițiile în care locuiește în prezent familia Olteanu din Budila sînt demne de invidiat chiar și de cel mai pretențios orășean. Inteligența a cîștigat în fața tuturor îndoielilor. Întreținerea microhidrocentralei este cum nu se poate mai simplă, funcționarea sa fiind automată. Tot pe baza căldurii obținute așa de ușor, gospodarul nostru și-a făcut și un alambic — altă sursă sigură și legală de cîștiguri.

Da, Ion Olteanu, membru al O.D.U.S., este un om bogat. Și, o spun cei din familia sa cu care am stat de vorbă, această bogăție își are simburele în lumina dobîndită prin curajul de a întreprinde, prin ingeniozitatea unui sătean care n-a uitat că au existat mori de apă, jongăre mișcate de puterea apei, care n-a uitat că pentru a cîștiga trebuie să ai cap și inițiativă. Au trecut mulți să vadă năstrușnica sursă de lumină și căldură. Mulți au admirat-o și, probabil, cîțiva dintre cei care au trecut pe acolo vor urma exemplul lui Ion Olteanu, exemplu ce este încurajat chiar de către stat, care îl sprijină pe cei dornici să obțină energie electrică din sursa naturală și atît de răsplătită cum e apa prin procurarea de agregate, prin efectuarea proiectelor, prin montarea și chiar întreținerea agregatelor.

Într-un colț de țară, la Budila brașoveană, un gospodar harnic și inteligent a ajuns producătorul și unicul consumator al energiei electrice produse de pîriul care trece, de cînd lumea, prin vecinătatea casei sale. E simplu, nu ? Atît de simplu încît, din cele aflate în drumurile prin această zonă, am aflat că, peste nu foarte multă vreme, încă alte și alte gospodării vor beneficia de ideea lui Ion Olteanu și de ajutorul pe care consiliile populare și I.R.E. sînt dispuși să li-l acorde. Ceea ce nu poate duce decît la creșterea belșugului și confortului acelora care vor ști să procedeze — cum frumos spunea Zorica Olteanu — „cu respect pentru firul de apă".

D. M. ALEXANDRU

PUTEREA E ÎN OAMENI

Reper românesc în turismul lumii

Un tablou arhitectural din Timișoara ultimilor ani. Dar asemenea imagini au intrat, cu aer de spectaculos devenit repede familiar, în fiecare oraș al țării, în fiecare centru de comună. Sînt liniile definitorii pentru o epocă în care s-a construit ca niciodată, în care casa nouă este unul din lucrurile obișnuite pentru mai toți locuitorii țării.

Fiecare zi pe care o trăim confirmă cu strălucire teza tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia „progresul continuu al țării, întărirea și dezvoltarea bazei economice a societății, științei și culturii, ridicarea nivelului de viață materială și culturală a întregului popor consolidează și lărgesc drepturile și libertățile celor ce muncesc, asigură dezvoltarea democrației socialiste". În acest cadru, al dezvoltării democrației socialiste, se înscriu și măsurile cuprinse în proiectul de **Lege**, recent publicat, **privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale.**

După cum se subliniază în preambulul documentului menționat, înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, precum și a sarcinilor cuprinse în hotărîrile Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român impun perfecționarea conducerii și a organizării economico-sociale în toate sectoarele de activitate, corespunzător noii etape de dezvoltare a societății noastre, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare. Avînd acestea în vedere, apare ca deosebit de necesară perfecționarea activității consiliilor populare în conducerea întregii vieți economice și sociale, pentru buna gospodărire și folosire a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate și pentru sporirea continuă a veniturilor proprii prin dezvoltarea industriei, a agriculturii, a prestărilor de servicii, a activităților de gospodărie comunală, social-culturale și a altor activități producătoare de venituri, precum și prin participarea cetățenilor la realizarea unor obiective social-culturale, economice și edilitar-gospodărești.

Pornind de aici, în proiectul de **Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale** se arată că în unitățile administrativ-teritoriale întreaga activitate economică, social-culturală și edilitar gospodărească a consiliilor populare și a unităților subordonate acestora se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești, ale autogestiunii economico-financiare și ale autofinanțării, pe baza cărora se realizează participarea largă și nemijlocită a tuturor cetățenilor, în calitatea lor de proprietari, de producători și de beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și a statului de dezvoltare armonioasă și multilaterală a județelor și a localităților. Prin autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, trebuie să se asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție și a economiei locale, valorificarea deplină a resurselor existente, întărirea răspunderii, a ordinii și a disciplinei în înfăptuirea sarcinilor de plan, mobilizarea oamenilor muncii la realizarea acțiunilor privind progresul economico-social al localităților, sistematizarea și gospodărirea acestora, creșterea permanentă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor, ridicarea calității vieții. Practic, fiecare unitate administrativ-teritorială — comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ și municipiul București — urmează ca, potrivit proiectului de lege amintit, să-și desfășoare activitatea pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a planului economico-social propriu și a bugetului local care se adoptă, în condițiile legii, de consiliul popular al unității administrativ-teritoriale respective, în strictă concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială. Potrivit proiectului, consiliile populare vor promova cu fermitate, în întreaga activitate a unităților economice și social-culturale de subordonare locală, precum și a tuturor celorlalte unități din raza teritorială a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, principiile mecanismului economico-financiar, asigurînd îmbinarea conducerii unitare a vieții economico-sociale pe baza planului național unic cu larga inițiativă și cu cointeresarea materială a oamenilor muncii, integrarea organică a maselor în activitatea de organizare și de conducere a producției, întărirea disciplinei și a responsabilității sociale a fiecărui cetățean.

SPRE BINELE TUTUROR, CU PARTICIPAREA FIECĂRUIA

Documentul de care ne ocupăm prevede, de asemenea, că locuitorii comunelor, ai orașelor, ai municipiilor și ai sectoarelor municipiului București vor contribui cu bani și prin muncă la efectuarea unor lucrări de interes obștesc cu caracter local, precum și la efectuarea unor lucrări de interes județean și republican prevăzute în planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial ale județelor și în planul național unic.

Unul din meritele esențiale ale proiectului constă în faptul că el stabilește cadrul unitar în care urmează să se desfășoare participarea cetățenilor, contribuția lor la autofinanțarea **integrală** a activității unităților administrativ-teritoriale, la dezvoltarea și înfrumusețarea tuturor localităților. Sînt de evidențiat, în acest sens, precizările cuprinse în Anexa la proiectul de lege cu privire la lucrările de interes obștesc ce se pot realiza prin contribuția bănească și în muncă a cetățenilor. Expresie clară a democratismului orînduirii noastre, un rol important în îndeplinirea prevederilor proiectului de Lege la care ne referim va reveni deputaților, comisiilor permanente ale consiliilor populare, unităților socialiste sau organizațiilor obștești, adunărilor locuitorilor pe circumscripții electorale.

Din citirea proiectului de Lege se desprinde cu limpezime concluzia că acest document vine în sprijinul tuturor oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor, răspunde intereselor lor, întrucît ei, cetățenii, vor fi primii și nemijlocit beneficiarii lucrărilor efectuate, ai noilor obiective de interes obștesc, la realizarea cărora ei își vor aduce contribuția în bani și muncă.

Prin perspectivele largi pe care le deschid, prevederile proiectului de Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale sînt de o importanță excepțională pentru progresul general al României socialiste, pentru înflorirea continuă a patriei. În virtutea acestor prevederi, consiliile populare sînt ținute să acționeze cu toată răspunderea pentru buna gospodărire și dezvoltare a fiecărei localități, pentru a asigura cetățenilor condiții de viață și de muncă, de învățămînt, de cultură și de sănătate cît mai bune, în conformitate cu prevederile planului, cu politica partidului și a statului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

ION CODRU ■

Nucul la care ne întoarcem fiecare

— Într-o zi a venit la mine un bătrîn și mi-a zis: „Măi, taică, să nu tăiați nucul ăsta". Era un nuc mare, chiar în mijlocul șantierului. „Cum o să-l tăiem, tataie, am zis eu, ăsta-i nuc de peste 40 de ani". „Are 52 de ani" — mi-a răspuns moșul. „Dar de unde știi mata așa sigur cîți ani are?", „Păi, eu l-am pus, taică, în tinerețe și viu mereu să-l văz. Numa' acu', cu construcția, să nu-l tăiați". „Îl ocolim, tataie, nu-ți face griji. Doar să nu se usuce". „Nu se usucă, n-ai teamă". „Atunci, mai vin să-l văz". Și venea moșu, să-și vadă nucul sădit în tinerețe. Noi nu l-am tălat, că de tălat e ușor, mai greu e să-l sădești și să-l îngrijești. Construcția e gata și, poate ați observat, nucul, e tot acolo.

Pentru constructorul Constantin Nițescu, nucul acesta a devenit puțin și al lui. Bătrînul l-a sădit, l-a dat demult viață, iar el a salvat, acum, această viață. Tot așa mai are Constantin Nițescu și „plopii lui", pe strada Socului, ale căror coroane le-a legat cu sîrmă, să poată lucra macaraua nestingherită, mai are „hortensia lui", pe lîngă Arcul de Triumf, sau „dudul lui". Trece și el din cînd în cînd să le vadă. De fapt, nici nu se știe bine dacă se duce să se uite la pom, sau la construcția pe care a „sădit-o" alături. Nu umblă prea des pe urmele pașilor săi. Ar avea mult de umblat. Cînd ai ridicat cam 40 000 de apartamente în Pantelimon, Colentina sau Militari, cînd ai făcut „artere de la cap la cap", nu-ți poți pune mintea să te tot duci să le vezi, ar însemna să colinzi tot Bucureștiul și să nu mai ai vreme de altceva. Or, constructorul Constantin Nițescu n-are timp, el își măsoară munca cu ziua-lumină, nu neapărat pentru a-și îmbogăți „palmaresul", ci pur și simplu pentru că asta-i e meseria și cînd și-a ales-o a știut bine ce vrea să facă.

Sigur, n-are cum să-și plimbe mereu privirile peste ceea ce a construit în toți anii lui de șantier, dar „a mai făcut și excepții".

În noaptea aceea de martie 1977 pe care n-o vom uita, s-a urcat în mașină și a văzut pînă dimineață toate blocurile pe care le zidise, așa cum ne-am repezit cu toții la rude și prieteni. Sînteți bine, sănătoase, întregi? Da! Toate? Toate. A respirat ușurat și a fost, poate, singura dată în viață cînd și-a pus nota maximă la capitolul „meserie". De la alții, a primit de multe ori notări maxime. O dată, pe stradă, în fața șantierului unde lucra, o siluetă impozantă mergea „ca un general". Era omul care-i pusese condeiul în mînă. A alergat după el. „Mă mai țineți minte, dom' profesor?". Bătrînul marțial l-a privit cu aceeași ochi din 1947. „Cum să nu te țin minte, Nițescule? Ce faci tu aici?" „Fac o casă, dom' profesor. Sînt constructor". Profesorul o examinal clădirea cu o severitate nestirbită de trecerea anilor și a murmurat „Bravo, băiete!". Îi punea o ultimă notă de zece, după mai bine de 30 de ani. Se mai mîndrește Constantin Nițescu, deși n-o spune de-a dreptul, cu încă o notare venită peste ani. Era o iarnă cumplit de geroasă. Întîlnindu-l în stația de tramvai, conducătorul lucrării de diplomă de pe vremea studenției l-a întrebat și el. „Ce faci, Nițescu?" „Torn betoane". „Pe vremea asta? Ești nebun?". „Nu, sînt constructor. Dumneavoastră m-ați făcut!" Omului nu i-a venit a crede și s-a dus pe șantier. A văzut lucrarea, impecabilă, și-a murmurat și el „Bravo!". O notă mare ar primi, poate, și de la locuitorii impunătoarei artere care leagă astăzi Pantelimonul de cartierul Titan. Doar că aceștia nu știu că inginerul Constantin Nițescu este cel care a înfipt prima cazma în strada Socului.

— Nu-i știți niciodată pe cei pentru care construiți?

— Ba da. Unii vin și ne caută cu mult timp înainte de terminarea lucrărilor, sînt curioși cum vor fi casele lor, ne pun întrebări. Mai mult, am construit un bloc în 1974 pe strada Vergului. Ceva uriaș, 11 scări, sute de apartamente. Trei dintre locatari erau foști colegi de-ai mei. Eu le-am predat cheile apartamentelor. După cîteva zile, primesc un telefon: „Veniți repede, s-a dărîmat un perete". Vă dați seama, am alergat ca disperații. Am intrat în casă, mobila era frumos aranjată și-n mijloc trona o masă încărcată cu de toate. „Care-i peretele?". „Colo!" Ne-a arătat spre masa întinsă. Așa era Nițu, glumeț, de pe cînd eram tovarăși de ucenicie.

Ucenicie? Nu înțeleg și-mi dă explicații: „Am uitat să vă spun, blocul era pentru oamenii muncii de la Uzinele 23 August. Acolo am lucrat și eu, de mult. Povestea e mai lungă".

Pe scurt, lucrurile s-au petrecut cam așa. La terminarea liceului, Constantin Nițescu a intrat în producție. Din 1956 și pînă-n 1961 a trăit viața de uzină. Acolo, la „23 August" s-a calificat, după o ucenicie de 6 luni, în meseria de modelor în lemn. Serios, muncitor, cu inclinație spre învățătură, oamenii au pus ochii pe el. „Vrei să înveți mai departe?" „Vreau". A căpătat de la întreprindere o bursă echivalentă cu retribuția pe care o cîștiga și a devenit student al Institutului de construcții din București. Cum s-ar spune, uzina l-a ținut la facultate și nu l-a ținut degeaba.

De 18 ani și mai bine, Constantin Nițescu muncește la ceea ce astăzi se numește Antrepriza de Construcții-Montaj nr. 3. Nu-i omul care să se plimbe de colo-colo, dintr-un loc în altul de muncă. „E foarte important să-ți cunoști bine oamenii cu care lucrezi, să știi pe cine te poți bizui".

LIANA MOLNAR ■

Acesta este constructorul Constantin Nițescu, omul cu o biografie marcată de semne răspîndite pe toată harta Capitalei. Dar cea mai mare bucurie a fostului muncitor al Uzinelor „23 August", azi inginer constructor, este aceea de a fi unul dintre autorii Complexului comercial „23 August", destinat foștilor săi colegi de muncă.

Alte cîteva idei despre ideea de nou

Simple sînt numai lucrurile complicate

Un inconvenient al gîndirii ajunsă aforism este acela că oricărei propoziții, oricît de interesantă și definitivă ar părea ea, îi corespunde o propoziție, care susține îndeobște contrariul și care, după ce trecem șocul, ne pare tot atît de interesantă și de definitivă. Circulă, spre exemplu, ideea că lucrurile încep, bine sau rău, de la cap. Deși tot atît de întemeiată e și ideea că deciziile și inițiativele pornind de la mijloc fac importanța ori nonsensul lucrurilor. Pentru cei mai mulți dintre noi, un inventator e neapărat inginer, iar invenția ceva ce nu se întîmplă zilnic. Destule locuri însă au ca sarcină de serviciu invenția, chiar dacă poartă alte nume. În aceste locuri, numărul inginerilor rămîne constant, ca dealtfel și numărul intuițiilor de natură a revoluționa domeniul muncii lor.

Atelierul APITAH al Întreprinderii de utilaj greu „Progresul" din Brăila este unul din locurile unde se inventează permanent, cu toate că primii prudenți cu această afirmație sînt însăși inventatorii. Unei asimilări ei nu-i zic invenție, dar dacă privim cum se cuvine chestiunea asimilării unui „motor" sau a unei „instalații hidraulice pentru acțiuni navale" — instalație la a cărei asimilare străduiește acum APITAH-ul — vedem că mai toate problemele care se pun seamănă cu problemele ivite la o mașinărie ce are întreg dreptul să se cheme invenție și să fie brevetată ca atare.

Radu Surdeanu este tehnician și proiectant principal în atelierul condus de inginerul Ștefan Aramă și-i are colegi și tovarăși de muncă și gîndire pe dr. ing. Gavril Axinte, pe ing. Gheorghe Sboica, pe matematicianul Ionel Drăghici. La APITAH, nu poate să vină să muncească oricine poftește întrucît treburile ce se rezolvă în atelier pretind nu numai o calificare excepțională ci și o excepțională promptitudine a gîndirii, a intuiției. APITAH înseamnă Atelierul de proiectare și inginerie tehnologică pentru aparatură hidraulică și întrebarea care a stat la baza alcătuirii echipei este „ce știi să faci ?", nu „ce studii ai ?". Radu Surdeanu e „în proiectare" de 35 de ani și în colectivul inginerului Aramă de aproape 6 ani. La „Progresul", a lucra cu Ștefan Aramă înseamnă ceva. Înseamnă a concepe și a produce niște lucruri, pe care puțini sînt capabili să le conceapă și să le producă. O invenție, la urma urmei, nu se definește altfel.

Mi s-a părut util să discut cu Radu Surdeanu cîteva din motivele eforturilor sale. Și nu doar pentru că tot ce-i altfel e și cu regim aparte. Dacă obiectul muncii trebuie aparat de îndoielnici de tot soiul, mersul gîndirii merită întotdeauna a fi cunoscut. L-am întrebat pe Radu Surdeanu la ce lucrează. Mi-a răspuns că „a trebuit să vadă o instalație hidraulică nouă, dar care nu mergea". De fapt, mergea ea, însă atît de rău, atît de aventuros încît s-ar fi distrus în primele ceasuri de exploatare. Pricina era simplă : proiectantul săvîrșise o eroare. „În toată literatura tehnică — spune Radu Surdeanu — viteza de circulație la aspirația pompei este de 2 m/sec. maximum. Aici, din cauza proiectării greșite a unei conducte, viteza era de 5 m/sec. și instalația cavita.

Am întrebat ce-i aceea „cavitație". „Sărea din locul ei, îți dădeai seama că se petrece în ea o grozăvie și că n-o să țină prea mult. Părerea mea e că era vorba atît de o greșeală de proiectare, dar și de morală a meseriei. Personal nu cred că unele lucruri trebuie rezolvate peraici e greul. Unii oameni sînt convinși că au studiat în școală și în facultate și asta e suficient. Aș merge cu ideea pînă acolo încît să afirm că un proiectant e bun cînd învață și înainte de a se apuca de o treabă, și în vreme ce o pune pe planșetă, și după ce a încheiat-o."

Radu Surdeanu a proiectat părți din escavatorul hidraulic de 8—10 m.c. (reductorul de deplasare, suspensia cupei, cabina, etc.), din draglina hidraulică și din alte utilaje care „se fabrică atunci cînd apare nevoia". (O astfel de instalație — ivită „la nevoie" — este sortită să înlocuiască, la Călărași, un „Demag" de import, adică o „instalație hidraulică a fierăstraielor de debitat metal la cald". Povestea începe să fie și mai interesantă dacă precizăm că, proiectată de tată, respectiva mașinărie a fost pusă în funcțiune, la Combinatul siderurgic din Călărași, de către fiu, inginerul Adrian Surdeanu. Adrian a absolvit T.C.M.-ul, după ce a trecut proba dificilă a îndemnurilor de a se face altceva. În familia Surdeanu toată lumea, de cîteva generații, bărbați și femei, muncește „la metal". „M-au întrebat odată, la cadre, ce vechime am în uzină. Am spus : 120 de ani. I-am zis băiatului : eu îți sînt tată, dar și prieten. Dacă nu poți altfel, fă-te și tu „hierar" ca mine și ca tata. Acum lucrăm în același atelier. La Călărași, condiția era ca instalația proiectată de noi să funcționeze 72 de ori neîntrerupt, în paralel cu „Demag"-ul pe care urma să-l înlocuiască. A funcționat 120 de ore, cu cîte două pauze de 4 ore fiecare. N-a avut ce tăia în cele 4 ore ! Pînă acum s-au produs 8 astfel de instalații, care sînt și nu sînt la fel ca aceea pe care am asimilat-o. În principiu, ar trebui să fie identică, în fapt nu e, pentru că nu are cum să fie. Fiecare piesă e regîndită, iar o modificare, se știe, atrage după sine o mulțime de alte modificări. Și se ajunge, pe toate căile, în punctul de unde am plecat : la necesitatea de a învăța. Cinstit ar fi ca în ziua în care descoperi că nu mai avansezi în profesie, să lași loc altuia. Paradoxul e că simt că nu mai avansează tot cel care învață și care, deci, avansează. Soluția, după umila părere a unuia care nu mai are mult pînă la pensie și care a depășit de mult supărarea de a i se aminti că e doar proiectant, și nu inginer — și asta numai de către un anume gen de ingineri, pe care nu l-aș îngădui în atelier fiindcă au uitat și învățătura elementară — soluția, cred, în cazurile cînd se observă o deteriorare a procesului de concepție e una : să dăm examene. Dacă proiectantul, de care aminteam mai înainte nu uita lecția elementară cu privire la relația dintre presiune și viteza de circulație la fluide, ar fi pus în instalația respectivă un furtun mai mare și pompa n-ar fi riscat să cavitеze. Orice lucru mare, orice invenție mare nu-i, pînă la urmă, decît un ansamblu de elementarități bine găsite, bine simțite".

TUDOR OCTAVIAN ■

„Folosiți bine, niciodată specialiștii nu devin prea numeroși"

În cele aproape două ore cît a durat discuția noastră, Dumitru Niculescu, inginer șef cu pregătirea producției al Întreprinderii Steaua Roșie din București, a folosit printre altele o expresie care ne-a atras atenția : un inginer care se respectă. Deci, ce face un inginer care se respectă ?

— Înainte de a lua o hotărîre, face în cîteva variante un calcul tehnico-economic al noii tehnologii pe care urmează s-o adopte. El trebuie să țină seama de mărimea seriei, adică de numărul de repere pe care le are de realizat, de timpul impus de anumite necesități, de materializare în producția de serie. Sînt numeroase situațiile cînd o tehnologie nouă aduce după sine mașini noi, care trebuie proiectate, omologate, executate, o investiție costisitoare. De la ce punct încolo această investiție devine rentabilă ? Mai este obligat să se gîndească dacă tehnologia pe care o adoptă nu creează un loc îngust într-un punct oarecare al fluxului existent, la experiența și posibilitățile întreprinderii, priorități, termene, indicatori de plan etc. O decizie, îndeosebi în problemele majore de adoptare a unei tehnologii noi, se ia, deci, după un studiu aprofundat, ingineresc. Nu poți deveni competitiv fără o tehnologie corespunzătoare. Lupta sau concurența, cum vrem să-i spunem, care se dă pe plan mondial tocmai în acest domeniu se decide. Să produci e simplu. Mai dificil este s-o faci cu un preț de cost cît mai scăzut. Numai așa poți vinde. Pentru nevoile economiei noastre putem produce la ora asta orice. Reducem importul, e un pas important cîștigat, însă totul e să realizezi un produs cu care din punct de vedere al calității și al prețului de cost să poți ieși la export. Scopul este să produci cît mai ieftin. Aici trebuie urmărită problema noului și cum am mai spus lupta se decide la nivelul tehnologiilor

— Spuneați că alegerea unei tehnologii este influențată în mare măsură de mărimea seriei.

— O tehnologie devine rentabilă începînd cu o serie. Una e să realizezi o mie de dispozitive și alta 100 000. Amortizarea investiției se face altfel, influența ei se face diferit simțită. Avantajul țărilor mari, dezvoltate, al firmelor specializate în anumite produse este tocmai aceasta : își permit luxul unor tehnologii sofisticate, de vîrf, costisitoare, însă rentabile pentru un număr mare de repere. Sînt țări care-și permit să construiască o uzină pentru o șaibă sau un subansamblu oarecare. O producție industrială, de masă este întotdeauna mai rentabilă. Uneori, pentru anumiți producători din țările capitaliste abordarea unei tehnologii este cauza unor falimente. Își calculează tehnologia pentru o anumită serie, fac investiții și constată că piața nu mai absoarbe producția sau între timp o firmă concurentă a reușit să lase pe piață cu același produs la un preț de cost redus. Într-o economie planificată ca a noastră aceste cataclisme nu sînt posibile. În orice caz, fluctuațiile între seria luată în calcul și cea reală sînt mult mai mici. Politica de introducere a noului în țara noastră a fost perfect înțeleasă și aplicată cu înțelepciune. S-a acționat exact în direcția cea mai importantă, cea a tehnologiilor de vîrf. Istoricul întreprinderii noastre ilustrează elocvent cele afirmate mai înainte. Pînă în anul 1971, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în întreprindere, produceam vinciuri, palane, troliu, mașini pentru construcții rutiere, cum ar fi betonierele și malaxoarele. Erau produse cu tehnicitate redusă. Prețul kilogramului marfă era de 35 lei. Astăzi, prețul produselor noastre este între 500 și 800 lei kilogramul. S-a indicat cu ocazia acelei vizite de lucru ca întreprinderea să se reprofileze pe aparatură hidraulică. Dintr-o întreprindere de construcții metalice, modestă și de tehnicitate redusă, ne-am transformat într-una de vîrf pe plan mondial. Eforturile materiale necesare unei asemenea transformări au fost uriașe. Evident, rezultatele ei nu au putut apărea imediat. Investițiile necesare schimbării tehnologiilor, asimilările, schimbarea structurii în primul rînd ca personal și calificare, pregătirea cadrelor nu se pot face de la o zi la alta. În anul 1982, producția veche a fost transmisă altei întreprinderi, pentru care ceea ce făceam noi constituia un progres. În anul 1980, prin decret prezidențial s-a hotărît continuarea dezvoltării : construirea unei noi hale și extinderea celei existente, realizate în etapa întîi. Am început cu pompe cu roți dințate de joasă presiune, cu o tehnicitate mai ridicată dar totuși modestă. S-au realizat asimilări care implicau tehnologii ridicate. Am început să producem servodirecții hidraulice și hidromotoare lente. Astăzi, printre produsele noastre de bază se numără pompe cu roți dințate de înaltă presiune, stații pentru acționarea mașinilor unelte, prese hidraulice, și a mașinilor pentru construcții, instalații complexe hidraulice, cu caracter de unicat pentru chimie, sectoare calde, platforme de extracție. Au intrat în producția de serie pompele de vid și previd folosite în industria chimică, alimentară, cinescoape, regulatoare de turație pentru locomotiva Diesel hidraulică, familii de supape. Realizăm 200 de tipuri de pompe. Dezvoltarea înseamnă în primul rînd rafinament tehnic, tehnologic, calitate, acuratețe, productivitate. Toate acestea sînt posibile prin apariția unor mașini și agregate, a unor tehnologii de vîrf : mașini agregat, executate la temă pentru anumite procese, linii de prelucrare automată și linii de prelucrare cu transfer, cu automat programabil, tablou de comandă, calculator de proces. În privința calității, folosim procedee de finisare și superfinisare care ne permit precizii de ordinul micronilor. Am fost dotați cu aparatură de control și instalații de măsură automate cu afișaj și tablouri electronice, standuri de probă pentru verificarea produselor. Se lucra în urmă cu 10 ani cu 40—50 de utilaje. Acum folosim circa o mie. Singuri ne-am creat cadrele. Astăzi nu mai poți să cumperi specialiști de la o întreprindere sau alta. Într-un cuvînt, totul e nou de la muncitorul operator pînă la proiectant de tehnologie sau scule. Pe lîngă Institutul nostru de profil, avem în întreprindere 3 ateliere de proiectare tehnologică, cîte unul pentru fiecare din cele 3 secții importante : instalații, pompe și produse hidraulice. În fiecare compartiment de proiectare se găsesc 2-3 ingineri de vîrf, specialiști pentru tehnologii specifice. Problemele de complexitate mai mică se rezolvă la nivelul șefilor de ateliere sau al inginerului șef. Cele de complexitate deosebită la nivelul C.T.E. Acțiunile de amploare implică coordonări între întreprinderi. Astăzi e foarte greu să mai faci o inovație, în sensul obișnuit pînă nu de mult. Tehnica a ajuns la un asemenea nivel încît contribuția solitară a unuia sau altuia, muncitor sau inginer, nu mai este posibilă. Dacă lucrul iese bine din proiectare, o modificare substanțială nu mai este posibilă. Înainte cu cîțiva ani, cînd inovațiile erau la mare modă, apărea un proiect. Să zicem că folosea o șaibă de aluminiu sau cupru. Venea cineva și propunea înlocuirea ei cu una de oțel. Proiectantul aviza. Ce înseamnă asta ? Neglijență din partea lui. Acum proiectele prevăd exact șaiba cea mai bună și mai ieftină. Ești obligat să te compari numai cu realizările de vîrf.

— Totuși, la dumneavoastră, ca și în altă parte, apar multe idei, rezolvări ale unor probleme. La noi o idee intră în patrimoniul național. Deși sînteți singura întreprindere profilată pe aparatură hidraulică, puteți să preluați sau să oferiți idei. Cum se face acest schimb ?

— Realitatea este că apar atîtea idei noi și valoroase că este aproape imposibil să afli despre toate. Poate că aici s-ar mai putea face ceva. Obținem informații din presă, prin cursurile de perfecționare, prin oficiul de documentare tehnică al M.I.C.M., prin expozițiile de produse noi. Unele institute politehnice ne trimit buletine informative cu ce au realizat în ultima vreme. De la Institutul de documentare tehnică primim un sumar de probleme care nu ne spune prea mult. În domeniul nostru, al instalațiilor hidraulice, domeniu de vîrf, informațiile pătrund greu. Conlucrăm bine cu Institutul nostru de profil : C.S.I.T.M.F.S.-S.H.P., secția hidraulică pneumatică. Sîntem la nivelul firmelor de renume din Europa. Noi știm că trebuie să mergem înainte într-un ritm cît mai ridicat. Cam așa trebuie să fie deviza noastră și nu numai a noastră. De multe ori problemele de producție, zilnice sînt atît de numeroase încît un specialist nu se poate ocupa timp mai îndelungat de rezolvarea unei probleme. Am reușit o experiență, să-i spun astfel. Aveam probleme cu o pompă cu roți dințate de înaltă presiune, necesar 10 000 bucăți pe an. Se folosește la basculante de 55 tone, screpere, buldozere. Datorită condițiilor dificile de exploatare — ulei nefiltrat, regim necorespunzător de lucru — avea o fiabilitate care nu ne mulțumea. Ei bine, am dat ca temă de lucru îmbunătățirea ei, la doi ingineri, un proiectant și un șef de atelier. Trei luni nu te întreb ce faci, i-am spus inginerului proiectant. Fă-o mai bună ! Dacă nu reușești nu-ți tai capul. Ieri am făcut probele prototipului. Garantez că este cel puțin la nivel mondial. Am văzut că a mers, am dat altă temă : transformarea carcasei de aluminiu în fontă. Ne putem trezi oricînd că nu mai avem aluminiu sau nu ni se mai dă. Ei bine, să ne prindă această eventuală situație cu pompa în sertar, cum se zice. O să mă întrebați de ce n-am dat tema asta institutului. N-au timp. Apar mereu alte probleme. E bine să ai posibilitatea să folosești oamenii cu o creativitate deosebită, pasionați pentru probleme de vîrf, tocmai pentru aceste probleme. Din păcate, nu poți s-o faci întotdeauna. Problemele noi apar într-un ritm atît de accelerat încît nu ai timp să le rezolvi pe acestea, dar să mai prevezi și pe cele care ar putea să apară. În ultimii cinci ani, producția noastră s-a înnoit în proporție de 95 la sută. Numai de la începutul anului am omologat 8 prototipuri și 14 serii zero. Folosiți bine, niciodată specialiștii nu devin prea numeroși.

Într-adevăr, niciodată nu ne ajunge timpul. Și atunci sîntem obligați să ne grăbim.

OPREA GEORGESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Corespondențe semnificative

Se poate situa actorul, fie și numai prin simpla lui prezență psiho-fizică, deasupra rolului care i se atribuie, de **interpret** al creației altora, a dramaturgului și regizorului? Poate contribui el la elaborarea actului de creație, este el oare un creator? Dar creația teatrală sau cinematografică se afirmă pînă în cele din urmă ca un act de creație colectivă, cu rezultatele unor „necunoscute", în care doar gradul de afinitate spirituală ori cel al profesionalismului superior asigură în final cota valorică, calitatea scontată.

Dacă este așa, și eu cred că este așa, ideea de spiritualitate o implică atunci și pe cea de **atitudine**, de **opinie** în cultură, ca și pe cea de **interes cultural maxim și unanim**, interes care va duce întotdeauna la osmoza artei cu publicul consumator de artă. Căci prin ce am defini mai bine spiritualitatea unui popor dacă nu tocmai prin ceea ce poate să unească un popor, ca specificități și năzuințe în strădania de afirmare națională, prin acumulările tradiționale și progresive de la o epocă la alta, de la un secol la altul, de la un mileniu la altul — de aici și ideea de **permanență**, de **autentic românesc** ce vine să sintetizeze tocmai aspirația, vocația, munca unui întreg popor. (Nimic nu cred că ar fi mai nociv ca indiferentismul unei generații în această spirală.)

Referindu-mă la cele mai importante personaje pe care le-am avut de întruchipat de-a lungul anilor în teatru sau în film aș spune că atunci cînd jucam, de pildă, în **Caligula** una din cele mai importante scene și anume aceea în care imperatorul cere să i se aducă Luna, îmi anima creația, combustia jocului, nu doar impulsul dragostei față de o iubită imaginară, ideală, neîntîlnită încă pe pămînt (așa cum însuși Camus concepuse scena la vremea cînd scrisese piesa), ci și obsesia lumii, a timpului în care trăim, fascinația cuceririi spațiului cosmic (pe vremea cînd îl jucam eu pe Caligula Gagarin efectuase deja primul zbor în cosmos, vestea aceasta zguduind întreg mapamondul :) Așa cum în filmul Malvina Urșianu **Întoarcerea lui vodă Lăpușneanu** am optat, împreună cu autoarea acestui film, nu doar pentru o portretizare a „domnitorului cruzimii", culeasă de prin manualele școlare de istorie, ci mai mult pentru încercarea de a descifra complicatul mecanism politic, și de aici pe cel psihologic în evoluția eroului, de-a lungul celor două domnii și într-un moment de apogeu al puterii otomane vizavi de o țară mică precum Moldova acelui secol — raportul acesta de forțe dovedindu-se extrem de complex, de semnificativ și pentru unele zone ale lumii de azi aflate încă sub tensiunea neîncrederii și neînțelegerilor.

Nu cred să fi existat rol, mare sau mic, din literatura clasică sau contemporană, de aici ori de aiurea, căruia să nu-i fi căutat, încă de la primele descifrări, corespondențe semnificative cu ceea ce, la un moment dat, vine să domine intens conștiința publicului (factorul **timp** în artă, după cum se știe, nu doar cultivă, ci și răstoarnă și produce valori). În aceasta și constă adevărata implicare a artei **în** și **prin** spiritualitatea poporului în mijlocul căruia trăim.

Fără aceste determinări, reciproce, arta în general ar fi cred un lucru de nimic, ce s-ar trage din nimic și nu s-ar adresa nimănui, ecoul ei rămînînd surd sau în sine, inexpresiv și anemic, hibrid al indiferenței „altoit" la întîmplare, de te miri ce coincidențe...

GEORGE MOTOI ■

Mihail Diaconescu:

„Romanul este o formă de comunicare și comuniune cu lumea"

— Faceți parte din ceea ce ne-am obișnuit să numim „generația Labiș". Ce cîștig moral, intelectual și artistic v-a adus — dacă v-a adus! — apartenența la această generație?

— Am fost admis la Facultatea de filologie a Universității din București în anul 1955. Între studenți, Labiș era cunoscut ca poet consacrat. El figurează în registrele Facultății de filologie tot din anul 1955. Viața studențească la filologie era atunci consecvent marcată de preocupările literare sau critico-literare ale unor tineri din anul nostru sau din anii mai mari, ca Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Eugen Simion, Vasile Rebreanu, Șerin Titel, Fănuș Neagu, Nicolae Velea, Nicolae Dragoș, Dumitru Matală și alte multor altora. Succesele publicistice ale unor colegi pe care noi, ceilalți, nedebutați încă, îi priveam cu uimire și admirație; cărțile pe care le citeam și care, de regulă, nu figurau în bibliografiile obligatorii, erau motivele unor stăruitoare dezbateri.

— În anii aceia nimeni nu bănuia, firește, că se va vorbi odată de „generația Labiș"...

— Această generație este însă o realitate. Ea s-a impus definitiv în evoluția vieții noastre literare. E o generație a cărei copilărie stă sub semnul tragic al marilor dezastre provocate de ultimul război mondial și a cărei evoluție s-a realizat în cadrul social-istoric și spiritual generat de Revoluție. „Generația Labiș" are o contribuție majoră, decisivă aș zice, la impunerea în viața literară a unui climat nou, deschis inovațiilor și prefacerilor, antidogmatic, receptiv la lumea valorilor autentice, credincios demnității estetice a artei. Este o generație dominată de cultul adevărului și de înțelegerea gravă a vieții.

— O generație care a descoperit pe cont propriu, înfruntînd adesea numeroase și dramatice dificultăți, valorile noastre autentice și reprezentative.

— Și care s-a format sub influența unor maeștri spirituali atît de diverși ca Eminescu (cel din publicistică și postume), Maiorescu, Iorga, Pârvan, D. Gusti, Rădulescu-Motru, Simion Mehedinți, Petre Andrei, Lucian Blaga, Anton Dumitriu, Constantin C. Giurescu, Sextil Pușcariu, Ion Pillat, V. Voiculescu, Ion Barbu, G. Bacovia, G. Călinescu și alții, însușiți haotic, pe apucate, în afara și în pofida programelor oficiale de studii. Ulterior, cînd a avut posibilitatea s-o facă, afirmîndu-și treptat forțele sale manifeste sau latente „generația Labiș" și-a revendicat cu orgoliu și stăruință descendența spirituală din acești mari maeștri, aducîndu-și propria ei contribuție la impunerea valorilor în care a crezut și crede. Ideea de **valoare** ca acțiune și contemplație, ca împlinire a existenței noastre, constitutive, ca datorie etică, a marcat adînc afirmarea „generației Labiș". Principalul cîștig moral, intelectual și artistic pe care mi l-a adus apartenența mea la această generație este o situare fermă în timpul istoric pe care-l trăim, în coordonatele complexe generate de *acum* și *aici* și totodată o conștiință clară a relației indestructibile cu tradiția noastră, cu lumea originilor, cu valorile românești eterne, cu destinul etnico-spiritual în care ne înscriem.

— Ce a însemnat pentru dv., pe timpul cînd erați începător în literatură, întîlnirea cu Marin Preda, care nu numai că v-a publicat la „Cartea Românească", dar v-a făcut și o stăruitoare „presă vorbită" — tocmai el, atît de parcimonios cu laudele?

— Debutul meu editorial, în 1963, cu romanul **Visele au contururi precise**, datorită recomandării exprese a profesorului D. Micu (care dealtfel m-a ajutat să debutez și publicistic în 1960, cu un articol de critică), a fost definitiv umbrit de modul în care cartea a fost prefăcută în redacția fostei Edituri pentru Literatură sub imperiul drastic al unor absurde criterii tematice și conținutiste. O lungă perioadă de timp n-am mai fost în stare să scriu proză decît în mod cu totul sporadic. După cîțiva ani de la debutul editorial am reluat totuși preocupările epice de amploare. Romanul **Culorile singelui**, prezentat la Cartea Românească la începutul anului 1972, a cîștigat imediat adeziunea lui Marin Preda. Prin Cornel Popescu, colaborator extern și redactor al cărții, un devotat al prozei mele, directorul editurii mi-a transmis invitația de a veni la București, ca să ne cunoaștem personal.

— V-ați prezentat, desigur!

— M-am prezentat, desigur! Și am aflat că Marin Preda însuși a ținut să supravegheze forma definitivă a unor capitole ale cărții mele, solicitînd cu multă delicatețe îndreptarea unor amănunte stilistice. M-a întrebat dacă fondul documentar al cărții este suficient de solid. I-am spus că în privința aspectului documentar garantez cu toată autoritatea mea de cadru didactic universitar, doctor în filologie. „Aoleu, ești și doctor?!" a exclamat el, de parcă aș fi spus ceva nepotrivit. Am adăugat însă îndată că pe mine nu fondul documentar al cărții, ușor de verificat oricînd, mă preocupă, ci îndoielile cu privire la propria mea vocație narativă. Marin Preda m-a privit rece și m-a întrebat: „Știi cheștiile alea din parabola cu talanții?" I-am răspuns că știu foarte bine parabola cu talanții. „Vezi ce faci cu talantul dumitale!" a rostit el moale, aparent indiferent. Întîlnirea cu Marin Preda, apariția în 1973 a **Culorilor singelui** precum și ecoul provocat de roman au avut o contribuție importantă în decizia mea dominată de voința și de efortul de a rămîne credincios preocupărilor legate de proză. Cred că în romanul istoric mi-am descoperit adevărata vocație.

— Ați scris, după cum arată raftul bibliotecii, doar două romane pe teme actuale. Celelalte — și nu puține — sînt, într-adevăr, de inspirație istorică. Cu ce v-a sedus romanul istoric de i-ați rămas credincios?

— Întreaga mea formație spirituală, începînd cu anii copilăriei, cu lecțiile, povestirile și învățăturile auzite de la părinți m-au îndreptat spre istorie. Optimismul lucid, orientarea raționalist-voluntară a firii mele, echilibrul intern pe care îl poate oferi conștiința de a-ți fi găsit propria vocație, chiar și o anumită înclinare spre scepticism se întregesc prin pasiunea pentru istorie.

— Pârvan considera, pe bună dreptate, preocuparea pentru

ILIE PURCARU ■

(Continuare în pag. 15)

Festivalul național „Cîntarea României"

MARIUS CILIEVICI
„Adolescentă"

Constelație de frumusețe

Un incorigibil împătimit de mișcarea artistică a talentelor din rîndurile maselor populare, cînd ediția actuală a Festivalului național „Cîntarea României" s-a încheiat, nu poate să nu exulte, să nu-și găsească o sută de aspecte pentru a le revela.

Va fi înainte de toate entuziasmat de „izvorul pururea reîntineritor al poeziei populare" care a țîșnit și s-a revărsat încă o dată din tarafurile Maramureșului și ale Mureșului, ale Sucevei și Dîmboviței, ale Botoșanilor și Doljului ca și din cîntecul doinit cu sensibilitate fenomenală de Sava Negrean. Și fiind la capitolul impresii auditive — deși numai la aceasta nu se reduce o încîntare a ființei! — va rememora armoniile inefabile ale coralei din Baia Mare, nu demult premiantă I la un concurs de specialitate din Bulgaria sau zborul de neatins al sunetului datorat întreprinderii de Avioane din Bacău.

Sau va zăbovi fie și cîteva clipe în compania echipei de teatru din Urziceni cu al său Iancu de Halmagiu despre care prietenul meu dramaturgul Tudor Popescu avea numai cuvinte de laudă. Pe mine personal mă tulburâ cu atît mai mult cu cît în copilărie, în primele clase de la școala noastră din Bărăgan obișnuiam să nu încheiem nici o lecție decît cu „Marșul Iancului":

Iancule mare,
Iancule tare,
Cu noi să fii

M-aș mai opri la „Poienița Brașovului" în compania căreia aș admira acea „fecioreasca a fetelor" care e energicul dans Crihalna. După cum aș bate și pașii străvechiului haideu de prin partea Albei Iulii, dans care se crede că e moștenire directă de la Daci sau aș urmări fascinat șirul Căpîlnei, cu contratimpii săi, tot de prin aceleași locuri.

Mi-aș camufla figura în întuneric, cum am mai făcut-o cu cîțiva ani în urmă, pentru a viziona producțiile cineamatorilor, pe adevărații maeștri din Timiș, Caraș-Severin, Arad ca și pe acest unic rapsod din Țara de sus a Bucovinei, Ferdinand Michitovici cu semnificativul său „Lemnu-i frate cu românul" de la Spitalul de urgență din Brăila, a lui Gh. Mușat din același oraș, cum nu l-aș ocoli pe mai tînărul Radu Gabriel de la Contactoare-Buzău care ne-a dat sentimentul că formațiile de satiră și umor nu dispar în marginea celor trei pași la stînga și la dreapta.

Dar poate că și mai înțelept ar fi să zăbovesc puțin pe paginile concursului de creație satirico-umoristică de care s-a ocupat, prin însărcinarea forurilor superioare colectivul de la „Urzica" de care am răspuns. Deși tratat cu o oarecare indiferență de cei în drept să-l susțină, concursul acesta de creație satirico-umoristică relevă și de data aceasta cîteva valori remarcabile provenite în special de la cenaclurile din Galați, Ploiești, Craiova, Timișoara. De la mai experimentații Mircea Ionescu Quintus și Dimitrie Jega, la Florin Cristea și Valentin Smarand Popescu pleiada premianților se restrînge la un număr de tineri al căror viitor literar e sigur. Îi numim astfel pe inginerul Dan Căpruciu, cu o carte în tergiversări pe la o editură sau pe colegul său, tot prozator, Paul Negulescu, extrem de percutant în schițe scurte pline de haz și finaluri neașteptate. Trebuie să enumerăm mai apoi o lungă listă de epigramiști în capul căreia am pune „Eterna epigramă", culegere a cenaclului Satyricon din Cluj-Napoca pentru a-i adăuga pe dezinvoltul Laurian Ionică, asistent medical de la Craiova, pe tipografu Constantin Cristian de la Galați, pe Ionel Iacob-Beucel, nădejdea actuală a epigramei timișorene ca și pe Nelu Ionescu Quintus, Aurelian Ghelas, Ion Manea. Juriul a hotărît să acorde un premiu special foii umoristice volante „Țînțarul" editată de cenaclul de specialitate din Rm. Vîlcea.

Cam acestea ar fi rezultatele mai marcante ale concursului de creație umoristică, puține dar bune, unele din lucrări de pe acum publicate.

Spre a încheia, chiar cu acest tur de orizont cu o rază mică, trebuie să spun că și la această ediție am retrăit emoționant sentimentul că participăm la o mișcare spirituală de rang național, pentru care sîntem recunoscători celui ce a inițiat-o, secretarului general al partidului și președintele Republicii, Nicolae Ceaușescu. Dar cum tot înaltul și clarvăzătorul conducător ne învață ne-am dat seama că resursele creatoare sînt practic inepuizabile cu atît mai mult cu cît ele sălășluiesc în om, în noua sa alcătuire sufletească.

NICULAE STOIAN ■

Cronica literară

Joc și poezie

Jocul poeziei (Cartea Românească, 1985) de Ion Pop nu este o scriere teoretică, ci o analiză a principalilor poeți români moderni, de la Bacovia la Mircea Cărtărescu, care „sub semnul libertății neîngrădite a spiritului uman de a se cunoaște și recunoaște mereu, de-a lungul istoriei, în roluri mereu schimbate, reluate mereu" au ca obiect acel real imaginar rezultat din jocul lumii, jocul în lume și jocul ca lume. Cărțile consultate sînt **Homo ludens** (1939) de J. Huizinga, **Les jeux et les hommes** (1958) de Roger Caillois, **Dichtung als Spiel** (1963) de A. Liede, **Spiel als Weltsymbol** (tr. frc., 1966) de E. Fink și **Portrait de l'artiste en saltimbanque** (1970) de Jean Starobinski. Nu intră în vederile autorului filosofii care explică originile artei prin joc ca E. Grosse sau care consideră contemplarea estetică drept „cel mai nobil joc al omului" precum K. Groos. Ca în orice vocabular, jocul este înțeles drept activitate fizică sau mentală care n-are un scop imediat util, nici chiar scop definit și a cărui simplă rațiune de a fi pentru conștiința celui care-l practică este plăcerea însăși pe care o găsește în el. La aceasta trebuie adăugată o opinie a lui G. Liiceanu, prefațatorul român al traducerii lui **Homo ludens** : „jocul nu devine creator de cultură decît atunci cînd în ființa omului rolul social (ești jucat) și cel cultural (te joci) s-au orînduit antagonic". Definițiile jocului utilizate de Ion Pop au drept criteriu fundamental opoziția acestuia față de seriosul existenței. Jocul este gratuit, își are finalitatea în el însuși. Acomodarea lui la real este depășită, spune Piaget, de asimilare. Prin actul ludic se construiește o lume a lui **als ob** (ca și cum) funciar fictivă (aluzie la fictionalismul lui Vaihinger, **Die Philosophie des Als-Ob**, 1911).

În locul unei prezentări sintetice a poeziei ludice moderne românești, Ion Pop alege expunerea diacronică și cercetează jocul lui Bacovia, pe Ion Minulescu în jocul poeziei, tulburarea ceremoniei lirice la Adrian Maniu, cîteva atitudini lirice în mișcarea de avangardă (la Tzara, Vinea, Voronca, Roll, Gellu Naum), meșteșugul și jocul la Arghezi, jocul secund al lui Ion Barbu, pe Emil Botta în marele teatru al lumii, non-conformismul spectacular la Geo Dumitrescu, Constant Tonegaru și Dimitrie Stelaru, spațiul scenic al baladei la Radu Stanca, ora de joc a Ninei Cassian, ludicul în poezia lui Nichita Stănescu, parodicul ludic la Marin Sorescu, iconoclasmul iconarului Ion Gheorghe, replica onirică la jocul lumii în poezia lui Leonid Dimov, înscenarea ludică a poemului la Mircea Ivănescu, cîntecul naiv al lui Emil Brumaru, inițiativa literei la Șerban Foartă și resurecția ludicului la

1877 C. PILIUȚĂ ■

generația anilor '80 în frunte cu Mircea Cărtărescu .Se poate obiecta încadrarea la poezia ludică a lui Bacovia, Emil Botta, Dimitrie Stelaru, Radu Stanca și absența unor alți poeți, precum Cezar Baltag, Sorin Mărculescu, Cezar Ivănescu, Ion Nicolescu, Mircea Dinescu.

Majorității poeților analizați Ion Pop li acordă o artă combinatorie, o manevrare a unei mașinării sau recuzite de stil baroc sau manierist. Astfel la Bacovia se descoperă o deschidere spre baroc, un hedonism al artificialului (după Marian Papahagi), la Minulescu o predilecție pentru artificialul somptuos, baroc și decadent, la Adrian Maniu replici de o extremă prețiozitate manieristă, la Radu Stanca instabilitatea lucrurilor prinse în jocul mereu reluat al aparențelor de care e conștient ca toți barochiștii, la Nichita Stănescu sofisme lirice (paralogisme, **false silogisme**), tipice pentru arta combinatorie manieristă, la Marin Sorescu o acumulare barocă de detalii speculate de fantezie, la Dimov aglomerări baroce, caleidoscopice, de obiecte eteroclite, la Mircea Ivănescu imagini cliseu de o caligrafie estetă, cvasimanieristă, la Emil Brumaru o fantezie barocă, mai degrabă rococo în măsura în care se supune unei estetici a grațiosului, la Șerban Foarță experiențe din aria manierismului cu ale sale **ingegno** și ars **combinatoria** (reluate azi de grupul parizian **OuLiPo**, prin Raymond Queneau ori François Le Lyonnais), volute rococo. Trebuie spus că Ion Pop nu apreciază niciodată excesul poeților, fie ei Nichita Stănescu (la acesta „pretextele de joc înmulțindu-se peste măsură, poemele se... diluează într-o acumulare neglijentă și superficială de aluviuni ieșite de sub orice supraveghere și a căror gratuitate încetează să mai fie semnificativă), Marin Sorescu (care nu se distanțează întotdeauna și în suficientă măsură în **Descintoteca de kitsch liric** pe care-l construiește) ori Emil Brumaru (dinamica textului poetic înaintînd prin necontenita reluare, exploatare, rafinare a acelorași gesturi și atitudini ating evanescența și destructurarea: poezia se vede murind de prea-poezie). Se poate reține pertinența unor caracterizări, indiferent de subsumarea formulei lirice categoriei ludicului, de exemplu : „Construindu-și universul ca spațiu al unui joc mecanic, în care eul poartă în permanență masca celui jucat, a prizonierului veșnic manipulat de forțe obscure și violent-ostile, Bacovia realizează, în ultimă instanță, o tulburătoare viziune tragică și grotescă, foarte apropiată, în fond, de sensibilitatea actuală". O definiție a regulei jocului la Ion Barbu : „Transcenderea realului, chiar dacă marcată adesea de culorile limbajului mitico-biblic, nu vizează asceza, radicala rupturăde universul concretului senzorial, cît un fel de transmutare, de simbolică nimicire a materiei prin formă — **polesis** împotriva **mimesis**-ului, împins pînă în pragul depășirii funcției expresive a limbajului spre autoreferențialitate". Despre teatralitatea poeziei lui Emil Botta : „Ca la toți manieriștii, și lumea lui Emil Botta este una a tragicului refuzat, a deturnării fundamentalei gravități dramatice a existenței în deriziune. Obligat la un joc al măștilor, eul nu poate trăi decît în ficțiunea mereu reînnoită, încît între existența autentică și cea imitată confuzia e inevitabilă și are adesea urmări tragice". Mircea Ivănescu ca exponent al devalorizării metafizice a jocului (teoretizată de Eugen Fink) : „...Fiind conștient de precaritatea jocului său (și a jocului lumii), poetul nu are, totuși, altă soluție decît aceea de a-l continua : a rămîne deci în minciuna literaturii sau a se mulțumi cu foarte relativele adevăruri ale vorbelor. Jocul poetic apare, deci, ca un succedaneu al realului, substitut menit să acopere un deficit de existență". În sfîrșit, Șerban Foarță este un exponent al fenomenului dispariției elocutorii a poetului care (ca Mallarmé) cedează inițiativa cuvintelor : „Poezia renunță la orice ambiție confesivă, la orice afirmare a unui subiect liric ; cel ce se ilustrează și afirmă este însuși discursul, textul, născut și mișcîndu-se în virtutea unui joc combinatoriu, alimentat de energia fonică".

Nu citim astfel de cărți în fiecare zi !

AL. PIRU ■

PROZA

Marșul cormoranilor

Într-o galerie de autori de romane polițiste în care numele de prestanță nu lipsesc (Rodica Ojog-Brașoveanu, Constantin Chiriță, Teodor Constantin, Nicolae Mărgineanu, Petre Sălcudeanu, Ilie Tănăsache, Haralamb Zincă etc.) Ion Bodunescu își are locul lui. Un loc, într-un fel, aparte. Nu urmărește doar „cazul" detectivistic în sine ,oricît de palpitant ar fi acesta, ci în tainică (sau, după împrejurări, afișată) legătură cu contextul social din care cazul emană sau pe care se proiectează. Ba chiar am zice că uneori sacrifică deliberat din senzațional, cînd acesta parazitează sau adumbrește contextul. Deci nu numai modul în care polițistul cel perspicace îl descoperă pe „criminalul perfect" sau pe spionul de har și de școală înaltă, ci și în contextul (sau subtextul) de implicațiе largă, purtînd marca epocii, în care se produce descoperirea — aceasta pare a fi ideea sub care Ion Bodunescu își așază densele și captivantele sale pagini. După un serial de trei „polițiere" intitulat „Inspectorul șef", ultima carte a autorului nostru, „Marșul cormoranilor" (al cărei erou principal este tot „inspectorul șef", infatigabilul colonel Banu), o demonstrează o dată în plus.

Seducător acest Banu, care are toate calitățile polițistului sau detectivului consacrat de literatură, începînd cu „micile sale celule cenușii", cum spunea Hercule Poirot, care are inteligență, farmec, umor, nepriceapă, cinism dozat (nimeni nu scapă de cinism într-o asemenea meserie !), arta subtilă de a-și face din subalterni colaboratori-prieteni, cedîndu-le descoperi inițiativa, și, în rimă cu ideea de care vorbeam mai sus, știința de a-și asocia, pentru rezolvarea unui „caz", un întreg cadru social, reprezentat prin oameni și fapte ce aparent n-au nici o atingere cu problema în cauză, dar care îi pot oferi o perspectivă revelatorie sau un reper de reflecție. Un polițist exemplar și un om viu, la fel de credibil și cînd dejoacă, parcă jucîndu-se, infracțiuni complicate, și cînd discută cu „Tetea", primul secretar al județenei de partid, ori cu pescarii de pe Dunăre. Un personaj pe care avem impresia că-l cunoaștem, că nu o dată i-am strîns mîna. Se pare că Ion Bodunescu, ca și alți autori de marcă ai genului, a înțeles lecția maestrului Hitchcock : complicitatea imediată cu publicul, căruia să-i oferi iluzia că ia el însuși parte la acțiune.

În cazul „Marșului cormoranilor", acțiunea, aparent simplă (prinderea unui grup de transfugi, de mult intrați în solde străine, întorși în România ca să dezgroape, din fundul Dunării, un tezaur ascuns acolo la sfîrșitul războiului, prilej de a mai captura, că tot veniseră pînă aici, și alte lucruri care-i interesau pe stăpînii lor), dar cu suspense, cu neprevăzut, cu capcane deschise atît încît lectorul să nu cadă de tot în ele, lăsîndu-i-se plăcerea de a depista și el singur unele, se complică prin traiectul psihologic al unor personaje (frumoasa Helga, din grupul bandiților, și inginerul Urdeanu, sedus de ea și de ispita unei vieți de huzur promisă „dincolo") cu sinuozități în care semnele bune și cele rele își schimbă mereu și capricios poziția. Pînă la urmă, firește, totul se sfîrșește cu bine și-n cazul lor. Helga și pocitul ei iubit rămîn în țară, decît de propriile lor procese de conștiință. Pitorești, vii și calzi sînt pescarii care-l ajută pe lucrătorii securității, plăcîndu-le copilărește joaca de-a „hoții și vardiștii", dar conștienți că rolul lor în scenariul lui Bodunescu nu reprezintă o joacă, ci o datorie față de țară.

Toate acestea, autorul le narează cu simplitate, cu calmă stăpînire de sine, aceeași și cînd are de-a face cu situații extreme sau lovituri de teatru, și cînd Banu și oamenii lui își mai dezbumbă tunicile de severi polițiști, lăsîndu-se furați de un crepuscul pe Dunăre sau de halucinantul marș peste fluviu al cormoranilor. Ion Bodunescu nu-ți dă deloc impresia că „se privește cum scrie", admirativ și pulsînd mereu, nu face (cum fac atîția !) false mistere din banale detalii de viață, nu umblă cu sofisticate problematizări analitice și psihanalitice, ca să epateze pe cine ? Pe critici ? El a mai învățat, se pare, o lecție, și anume aceea că genul în care se exersează se poate numi literatură populară.

Ion Bodunescu : un scriitor care se citește cu interes și cu plăcere.

ILIE PURCARU ■

FILM

Cai, pistoale, lăutari

Povestea pe care au imaginat-o Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail pentru filmul **Masca de argint** (Casa de filme nr. 5) poate fi considerată o variațiune la întîmplările lui Mărgelatu, pe care am mai avut prilejul să le urmărim și pe alte pelicule. Se pare că acest personaj, o combinație între Winnetou și Gruia lui Novac, are suficiente disponibilități epice, pentru ca autorii scenariului să continue șirul isprăvilor, ceea ce n-ar fi nici rău, nici bine, fiindcă vitejia protagonistului, întruchipată de Florin Piersic, a devenit cam monotonă și nu prea mai impresionează nici tornada de lovituri mălestre, în felul lui Bud Spencer, nici abilitatea de haiduc. Pe fundalul revoluției de la pa'ș opt, unde apar Golescu, Bolliac, Bălcescu, faptele de vitejie ale lui Mărgelatu și urmăririle înverșunate ca-n filmele **western** par destul de romanțioase și de mimetice, iar petrecerile cu lăutari, suficient de stereotipe, ca să creeze în mintea spectatorului impresia de schemă, de cliseu.

Urmînd probabil linia scenariului, regia lui Gheorghe Vitanidis a accentuat latura epică a filmului, mizînd mult pe dinamismul confruntării și pe suspans, aducînd adică în față latura spectaculoasă a întîmplărilor încheiate mereu cu bine, căci Mărgelatu trebuia să îmbine deopotrivă robustețea eroului de basm și misionarismul social. După ce Troianov, pretinsul trimis al împăratului rus, escrochează pe boierul Vilcu, ajutat de Agatha Slătineanu, Mărgelatu are de luptat și cu urmăritorii oficiali, căci ei lucra în conspirație, dar și cu cei doi, pentru a captura aurul furat și pentru a sprijini, în acest chip, revoluția. Astfel ticluită, povestea sporește în tensiune, iar agilitatea eroului face furori. Florin Piersic, Marga Barbu, Alexandru Repan, Traian Stănescu, Vasile Nițulescu, substituții reali ai protagoniștilor, au dovedit, prin urmare, toate calitățile solicitate de regie și scenariu : dexteritate, ingeniozitate, curaj și mai ales rapiditate. Ei au fost actori de acțiune într-un film de acțiune, combinînd iuțeala de mînă și de picior cu nesfîrșită dibăcie.

Totuși, în cavalcada întîmplărilor se distinge și un moment de radiografie a unei mentalități maniacale, aceea prilejuită de boierul Vilcu, solitar obsedat de himera înscăunării. Jucat admirabil de Marin Moraru, senectul boier strînge cantități imense de aur, pentru a-și cumpăra tronul, și imaginează o descendență fabuloasă, pentru a cădea victimă tocmai unei asemenea utopii. Cunoscînd obsesiile genealogice ale boierului care se considera descendentul lui Tihomir, Troianov și Agatha Slătineanu ticluiesc un zapis ce-ar fi probat, chipurile, convingerile smintite ale bătrînului, îl tîlhăresc și-l deposedează de avere, pentru a fi depistați, la rîndul lor, de bravul Mărgelatu. Euforia demență a lui Vilcu, ticurile sale deșuchcate, însingurarea maladivă, anxietățile sînt evidențiate impecabil de Marin Moraru, singurul actor al filmului care face un rol de creație, favorizat, desigur, și de scenariu.

Nu se poate spune că filmul nu e produsul unor buni profesioniști, pînă și muzica lui George Grigoriu a sugerat fidel atmosfera de încleștare, însă cliseele, schemele deja văzute, stereotipiile îi angajează atît de puțin pe autori, încît senzația de facilitate și de rutină e mult prea puternică, pentru a nu deslușî în spatele ei lipsa exigenței. Ca film de consum, **Masca de argint** ilustrează întocmai viciile genului, iar complacerea cu bună știință în asemenea întreprinderi artistice dovedește un dispreț eufemistic față de spectator. Rețeta poate continua.

RADU G. ȚEPOSU ■

PLASTICA

Două expoziții

Ceea ce-i unește pe cei doi tineri pictori, **Serghei Niculescu-Mizil** și **Petre Velicu**, cu generozitate găzduiți în aceste zile de galeria Simeza, n[illegible] doar biografia lor artistic[illegible] trucitva asemănătoare (au absolvit institutul în ac[illegible], au devenit membri ai U.A.P. în același an, au parti[illegible] aproximativ aceleași [illegible] de grup, republicane etc.), [illegible] mai ales aplombul investigației plastice și tenacitatea cu care amîndoi, parcur[illegible] muri diferite, fiecare, se-ndreaptă spre aceeași țintă, mărturisirea de sine prin culoare.

CAP LIMPEDE

● **Traduceri.** La Editura „Kriterion", în colecția „Poeți români", a apărut un volum de versuri de Dimitrie Stelaru, intitulat **Csavargó angyal (Înger vagabond)**, care cuprinde 75 de poezii din diferite perioade de creație ale poetului. Antologia, tălmăcirea versurilor și prezentarea aparțin lui Balogh Jozsef. Fiind prima apariție în această limbă, volumul poate fi considerat un punct de plecare pentru cunoașterea poeziei lui Stelaru de către cititorii maghiari.

● **Opere incomplete.** Răspunzînd unei anchete inițiate de revista **Orizont**, privind reeditarea clasicilor, Simion Mioc răstălmăcește cu tîlc una din întrebări, pentru a constata că nici unul din scriitorii noștri nu se bucură de o ediție critică completă. Noutățile editoriale continuă să întregească eforturile începute de-a lungul anilor, fără ca, deocamdată, să așeze și ultima cărămidă. E bine că opinentul nu se amăgește cu lucrurile făcute pe jumătate, spunîndu-le pe nume și atrăgînd atenția celor datori să completeze odată biblioteca literaturii române.

● **Joc de idei.** În aceeași revistă, Șerban Foarță se străduiește să dea o imagine semantică fidelă activității creatoare, care să sugereze deopotrivă inspirația și efortul : „Cum să-l împaci pe **a lucra**, cu **a crea** ? Poate că, numai **lucreînd** !". Chiar și ca joc, trebuie să concedem că **lucreatura** lui Foarță e inspirată și ingenioasă.

● **Umor.** Ca și celelalte ediții, almanahul **Perpetuum comic'85**, editat de revista **Urzica**, e o veritabilă antologie de umor, de la nenea Iancu la Valentin Silvestru, care conține tot ce-i trebuie unei publicații puse pe ris. Caricaturile, traducerile din literatura umoristică străină, comicăriile în versuri și proză dau acestui almanah prospețime și haz, fără de care, pentru ca să zicem așa, nici nu se poate pe o asemenea căldură mare !

● **Literatură moartă ?** Într-o cronică publicată în revista **Luceafărul** (nr. 34), Nicolae Georgescu manifestă oarece dubii în privința existenței literaturii noastre vechi : „Literatura română veche este un domeniu cercetat fără întrerupere, într-un ritm relativ constant, de mai bine de un secol și jumătate ; într-un anume sens, de cum a încetat de a mai exista, ea a început a fi studiată". Dacă n-ar exista, nu s-ar mai cerceta ! **(Radu G. Țeposu).**

● **Noi apariții.** Editura **Albatros** : o carte insolită e cea a lui Aristide N. Ponescu, intitulată **Zoocalomnii.** În fapt o istorie *sui generis* a întruchipărilor zoomorfe în artă și mitologie, cu o analiză aplicată a substratului simbolic și ritualic ; Antoaneta Tănăsescu îngrijește o nouă ediție a **Poeziilor**

Oaspeți dragi ION BIȚAN ■

Luminoasă epopee

Ca de fiecare dată cînd poporul nostru își trăiește marile sărbători ale devenirii sale, sala Dalles se pune la dispoziția picturii, sculpturii și graficii, reprezentanții artelor plastice din țara noastră beneficiind astfel de cel mai prestigios spațiu expozițional pentru a-și manifesta concret, prin însăși munca lor, adeziunea la eroicul timp de lumină împlinire pe care-l trăiește țara. Albul imaculat al marmurei, fibra caldă a lemnului, verdele întunecat al bronzului, perspectiva amplă a pînzelor, sau ritmul dinamic al compozițiilor grafice au fost puse în slujba unor lucrări de anvergură, toate la un loc constituindu-se într-o cronică vie și exuberantă, alertă și energică, frenetică, viguroasă, încărcată de sugestiile majore ale timpului pe care cu mîndrie îl numim Epoca Nicolae Ceaușescu. Eternizînd mutațiile profunde ce s-au înfăptuit în peisajul cotidian al țării, glorificînd marile cîștiguri ce-au dăruit țării tot atîtea arcuri de triumf contemporan, descoperind în apoteoză elementul comun, simbolic, al epocii noastre, conferindu-i omului zilelor noastre o lumină aparte, o demnitate pe care numai munca și dragostea de patrie le pot naște, artiștii plastici au probat încă o dată talentul lor, calitatea de excepție a picturii, sculpturii și graficii românești, au continuat, într-un plan nou, major, valențele primare și de nestăvilită forță ale unei școli artistice ce-și dovedește, iată, necurmata sa perenitate, neostoita sa capacitate de-a ilustra, sensibil și adevărat, hiperbolic și maiestuos, lumea înconjurătoare. O lume tînără, o lume cu vocația păcii, a muncii, a edificării vieții, o lume întrutotul aidoma celei ce-au visat-o înaintașii noștri, o lume albă, curată, o lume dominată de împlinire pentru frumos. Deslușim astfel, în lucrările artiștilor ce-au ținut să expună pe simezele sălii Dalles, nu doar o prezență omagială, semnificativă prin ea însăși, ci și un profund mesaj pe care artiștii români contemporani, de la cei mai în vîrstă, unanim recunoscuți și apreciați, și pînă la cei mai tineri, abia porniți pe drumul afirmării, îl adresează tuturor artiștilor lumii, tuturor popoarelor lumii. Adăugată altor expoziții de acest gen, ilustrînd cu precădere luminoasa epopee a celor 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea, actuala manifestare găzduită generos de sala Dalles vine să transforme în fapt de artă o anume perioadă din biografia întregii noastre țări, o biografie în care sîntem inclusi cu gîndul, cu munca, cu viața noastră de zi cu zi.

N. VICTOR ■

Extazîndu-se în fața unui vas de flori fragile ce se decupează superb pe un fond de galben intens, ori în dreptul unei ulicioare în mijlocul căreia a apărut, straniu, o pată prelungă de roșu ce arde pe albul imaculat al zăpezii, aceleași neliniștite senzații emanînd dintr-o sumedenie de alte compoziții cu deșluri tăiate, secționate, sau coloane calcinate de lumina puternică a soarelui torid. **Serghei Niculescu-Mizil** se dovedește a fi un subtil observator al spectacolului de taină pe care lumea îl naște continuu în jurul nostru. Fascinația sa, transmisă nouă, este provocată de jocul rafinat al petelor mari de culoare, de lumina pe care o răspîndesc obiectele, de ritmul alert al compozițiilor ce se alcătuiesc după legi interioare riguroase, geometrizante. Deși sever elaborată, cu o prețioasă migală, pictura sa găsește totuși suficiente resurse pentru a ne oferi senzația unei alcătuiri frenetice, explozive. Celălalt pictor, **Petre Velicu**, se-arată a fi mai interiorizat, universul său constituindu-se dintr-o sumedenie de obiecte, mai mult sau mai puțin familiare, supuse unor incitante observații metodice. Înscrise într-un spațiu uneori rotund, alteori oval, de parcă pictorul și-ar studia compozițiile la microscop, într-o picătură de apă, lucrările sale par să reproducă la dimensiuni uriașe fantastica viață din perimetrul, să zicem, al unei celule, al unui punct originar. Cît de intensă poate fi emoția în fața unor astfel de radioscopii, ca să le numim așa, rămîne de văzut. Cert și lăudabil este efortul și, pe alocuri, reușita sa în a lectura, cu mijloace plastice proprii, o lume ce se oferă mai mult gîndului decît ochiului. Altfel spus, dat fiind faptul că-n expoziția sa sînt prezente și lucrări figurative, sensibile și delicate lieduri dedicate obiectelor, ciudatelor lor forme, sau culorilor ce li s-au adăugat odată cu trecerea timpului. **Petre Velicu** pendulează de-o parte și alta a unei linii, atît de greu de tras, ce marchează trecerea de la real spre imaginar, sau invers.

VICTOR NIȚĂ ■

Vorbiți și scrieți românește

Falsc sinonime

Una dintre cele mai frecvente greșeli de limbă, întîlnită chiar și în scrisul unor persoane foarte erudite, chiar filologi unii, este folosirea de-a valma a expresiilor **datorită, din cauză, din pricina**, fără nici o distincție între ele, ca și cînd ar fi pe deplin sinonime. E drept, ele exprimă toate un raport de cauzalitate, dar limba română face o distincție, o subtilă distincție, pe care sîntem datori s-o respectăm, între cauze cu efect bun, și cauze cu efect rău, între **datorită, mulțumită, grație**, pe de-o parte, și **din cauza, din pricina**, pe de alta. Poate n-aș fi scris aceste rînduri dacă n-aș fi auzit pe cineva spunînd deunăzi, despre cutare, că a **murit datorită doctorilor...** Exact așa! Iată, aceeași greșeală, și într-un text academic : „părerile asupra celorlalte opere lingvistice și filologice sînt împărțite, uneori, **datorită insuficienței lor cunoașteri**". În amîndouă situațiile, corect era să se spună **din cauza** ori **din pricina doctorilor** sau **a insuficienței cunoașteri**. Căci nu rămînem cu nimic **datori** celui ce ne pricinuiește moartea, oricît ar fi de doctor!

Așijderea, nu sună românește să spui că **m-am făcut bine din pricina doctorilor** sau **am luat examenul din cauza bunei mele pregătiri**. Corect : **m-am făcut bine datorită doctorilor** și **am luat examenul mulțumită (datorită, grație) bunei mele pregătiri**.

Cuvintele mai sus puse în discuție, ca toate celelalte cuvinte, nu există singure, de capul lor, în structura și sistemul limbii române, ci se află în legătură cu o mulțime de alte cuvinte. Aceste legături vorbitorul atent le simte și le respectă. Astfel, prepoziția **datorită** vine de la verbul **a datori**, este din aceeași familie cu **a da, dator, a datora** etc., și mai ales cu **datorie**. De aceea, cînd spun că **datorită cuiva** s-a petrecut **ceva**, acest ceva este un efect care-mi convine și mă simt, de aceea, îndatorat față de cauza respectivă, drept care voi spune **datorită părinților mei am ajuns ce-am ajuns**. Cu totul altceva s-ar înțelege dacă aș spune **din pricina (sau din cauza) părinților mei am ajuns ce-am ajuns**. Și asta pentru că locuțiunea prepozițională **din pricina** este în legătură cu cuvintele **pricină, a căuta pricină, împricinat** și mai ales **a pricinui**, care o fac să exprime, cu subînțeles, ideea de efect neplăcut. **Din cauza** este o locuțiune nouă în limba română, cuvîntul **cauză** fiind neologism. Spiritul limbii române și-a pus pecetea asupra acestui cuvînt care a trebuit astfel să treacă de-o parte sau de alta, să exprime ori ideea de cauză cu efect bun, ori pe cea de cauză cu efect rău, negativ. A căpătat ulumul sens atunci cînd a intrat în locuțiunea **din cauza**. Cu același sens participă la formarea derivatului **a cauza**, care ajunge, în ciuda opoziției specialiștilor, să fie tot mai des folosit cu sensul „a determina efecte negative, neplăcute" : **nu mănînc carne pentru că-mi cauzează**, zic unii.

Neglijența în folosirea cuvintelor de mai sus este de neacceptat, căci tinde să șteargă distincția atît de răspîndită pe care limba română o face astfel între **bine** și **rău**, între cauze benefice și cauze malefice. Copiii noștri, învățînd să vorbească, învață, obligați de structurile lingvistice, să înțeleagă raporturile de cauzalitate. Limba română ne învață și ceva în plus : să distingem între cele două feluri de cauze. De aceea, atunci cînd copiii dumneavoastră încep, de pe la 2—3 anișori, să vă întrebe **de ce?**, exasperantul **de ce**, cu care ar merge pînă la capătul lumii și mult dincolo de puterile noastre de-a explica această lume, se cade să nu vă pierdeți cu firea, să dați de fiecare dată un răspuns, cît mai logic, și să aveți mare grijă cînd spuneți **din pricina, din cauza**, și cînd spuneți **datorită, mulțumită, grație**. Atunci însă cînd cauza nu e nici de bine, nici de rău, încercați să folosiți conjuncțiile **pentru că, deoarece, întrucît, căci** etc. Ele au o valoare neutră din punctul de vedere de mai sus. Adică nu au nici un subînțeles.

ION COJA ■

Însemnări de lectură

Intensitate armonioasă

Nicolae Dragoș este, la noi, un poet demult cunoscut și apreciat. Actuala sa culegere, **De veghe la anotimpuri** (Editura „Eminescu", 1985), ni-l precizează, însă, în tot ansamblul fizionomiei sale artistice și umane. Poetul relevă o constituție ultrasensibilă, asociată cu o înaltă demnitate a ținutei morale. Această trăsătură complexă — conjugată tocmai din acei termeni care fac să rezulte ceea ce Schiller ar fi numit un „suflet frumos" — se desenează acum cu un relief izbitor la Nicolae Dragoș. Faptul se desprinde din toate temele pe care le instrunează liric poetul : patriotismul, natura, arta, civilizația.

Ceea ce am surprins pînă acum rămîne, însă, prea general și necircumstanțiat. Urmărind mai îndeaproape obiectul, în cuprinsul unei definiții adecvate, descoperim că Nicolae Dragoș ni se prezintă ca un adevărat maestru în modelarea și modularea noțiunii de **timp**. În mîinile sale ideea temporală își pierde rigiditatea implacabilă, devenind acum plastică, flexibilă, de o nebănuită elasticitate. Ea încape în orice, se stringe, se comprimă sau, dimpotrivă, se lasă întinsă în fire infinite, care pot fi, totuși, răsucite și adunate în ghemuri de **timp**. Astfel, orice expresie concretă a vieții se vede scrutată și apoi proiectată într-o neașteptată deschidere temporală — în temporalitatea sa.

Să luăm, bunăoară, din ciclul său patriotic — un patriotism discret, lipsit de emfază, dar puternic — poemul **Statornicie**. Aci, **cuvintele** se constituie în căi deschise, pe care circulă vehiculele **vocilor** către o țintă mereu aceeași, în speță **viitorul**. Această inspirată incursiune în umbrita temporalitate a lucrurilor se repetă în diferite variante, și pe diferite portative de sensibilitate.

Astfel, în registrul naturii, o natură legată, mai cu seamă, de schimbarea orelor, a zilelor, a anotimpurilor, care o îmbracă, pe rînd, cu vestigiile lor, ni se pare deosebit de grăitoare poema **Frunze-n așteptare**. Să privim, pentru moment, următorul vers : **„Cînd clipele se scriu cu mere roșii"**. Aceste mere, păstrîndu-și, strălucitoare, inerentele calități senzoriale, capătă și funcțiunea de semne pentru altceva decît ele ; devin, ou alte cuvinte, litere pictografice, care anunță **temporal** începutul toamnei. Cu aceeași semnificație a timpului se desfășoară și un alt minunat vers al respectivei poeme : **„Culege vremea merele din arbori"**, care continuă, însă, să-și mențină conținutul intuitiv, dat fiind că sînt culese, ca niște afluenți, de fluviul timpului, ce înaintează în toamnă.

Sub aspectul artei, ni se oferă exemple proeminente. Oricît ne-am grăbi, nu putem trece peste lapidarul catren intitulat **Atîta timp**. În muzeul Luvru poetul rămîne uimit de faptul că poate să încapă în **secunda** privirii minunile **secolelor**. Cum pot să încapă toate timpurile într-un atom de timp ? Ne răsună încă mereu în auz primele două versuri ale catrenului : **„Atîta timp, ascuns într-o secundă, / ne fulgeră cu nesfîrșirea lui"**. Nesfîrșirea se comprimă în cuprinsul clipei, singura care poate să fulgere, fie și necuprinsul temporal al veacurilor.

În sfîrșit, **omul** ca factor civilizator, prin **cîmpiile mileniilor**, îi provoacă poetului o exclamație de-o tulburătoare măreție : **„Tu, omule, cariatidă a tuturor timpurilor..."**. Apologia omului, creator al civilizațiilor, apologie înălțată de Sofocle în Antigona, își scutură ecoul în conștiința poetului român vizitînd patria marelui dramaturg. Într-adevăr, citatele de mai sus sînt luate din **Drum în Elada** și din **Dialog cu sfinxul**. Ultima dintre aceste două poeme constituie chiar glosarea pe marginea unui esențial motiv al operei sofocleene.

Așa cum am mai amintit, categoria timpului se convertește pretutindeni aici în expresii plastice, am spune chiar intens senzoriale. Ele există, totuși, în plina lor realitate temporală. Pe lîngă acestea poetul mai evocă, așa cum face în poema **Străbunii**, și ceea ce am numi **fantome de timp**. Umbrele dragi ale celor defuncți defilează încet, cu sfială, cu teamă, cu regrete, pe platourile visului sau ale amintirii. Iată accentele atît de atingătoare ale ultimei strofe : **„Veneau încet bătrînii plecați de mult la stele / Ori poate-n rădăcina vreunui arbor falnic, / Urcînd umbriți și tainici în lacrimile mele... / Dam să le mîngîi chipul și nu-l aflam... Zadarnic"**. Fantoma inatingibilă a timpului, cu golul dorului pe care-l lasă în urma sa, descoperă aci natura afectivă, de-o nobilă umanitate, a poetului.

Atașat timpului, poetul este implicit și un adept al muzicii, al succesiunii de acorduri. Ele răsună atît de clar și de melodios în versurile sale. Dar, altă dată, ei evocă și direct motivul muzical, așa cum se descoperă în concentratul său **Pastel : „În orgi de trestii vîntul / Șoptește-un psalm profund"**. Amploarea solemn surdinizată a vîntului printre acele trunchiuri subțiri, precum și dispoziția verticală și paralelă a acestora, asemenea tuburilor de orgă, potențează în larg faiduri sonore sugestia muzicală a poetului.

Negresit că se mai pot spune încă multe despre această lirică, dar în cadrul de față, ne mulțumim numai cu succintele observații de pînă acum. În concluzie, Nicolae Dragoș este un poet curat, tonic, luminos, lipsit de orice componentă dizolvantă. În bună tradiție românească, subtilitatea și adîncimea sa nu ating niciodată mîlul neptunian. Se situează printre exponenții acelei permanențe stenice, pe care o aduce poporul nostru în lume. Ca atare, le-am recomanda tinerilor aspiranți la creație să guste și ei din apa vie a poeziei lui Nicolae Dragoș.

EDOAR PAPU ■

CAP LIMPEDE

lui **Labiș**, selecție din volumele anterioare, cărcia îi adaugă cîteva antume și postume mai puțin cunoscute ; o pledoarie pentru vitalitate și renaștere spirituală, văzute în termeni simbolici, este romanul lui **Ștefan Pîrvu, Casa dintre spini** ; **În Oul lui Columb**, **Mihai Vasilescu** se exersează în registru jovial asupra virtuților sinonimice ale limbajului, uneori cu haz, alteori facil și inexpresiv ; Povestirile lui **Dumitru Trancă** din **Caietele roz** investighează banalitatea cotidianului, în linia psihologică și morală. ● Editura **Eminescu** : în cel de-al doilea volum de versuri, intitulat **Tirania visului**, **Carolina Ilica** erotizează euforic și naturist, cu deose accente dramatice ivite din presimțirea morții ; un roman al artistului, cu evidente intruziuni autobiografice, este cartea lui **Ion Vlasiu, Succes moral** ; din diferitele comentarii critice adunate în volumul **Cînd sensul acoperă semnul**, **Mircea Braga** încearcă să închege o estetică a creației, văzută ca dialectică a semnificării ; un frumos volum de poezii este **Undeva, toamna, cîndva...** de **George Macovescu**, evocare nostalgică a unei biografii afective : melancolice și cantabile sînt versurile lui **Vasile Zamfir** din volumul **Mireie nopții** ; **Mircea Florin Șandru** continuă să investigheze realitatea la microscop în volumul **Viața în infraroșu**, cu o mai apăsată notă confesivă și dramatică ; continuă seria „Bibliotecă critică" a editurii cu antologia lui **Alexandru George** dedicată lui **Mateiu Caragiale** ; **Orizontul rustic în literatura română** de **Sultana Craia** se apleacă asupra producției literare de inspirație rustică, pe care o urmărește cronologic și tipologic ; **George Chirilă** antologhează, **În Nu ucideți pasărea albă**, cele mai frumoase poezii contemporane dedicate păcii, de la **Tudor Arghezi** la generația '80 ● Editura **Cartea Românească** : amintiri zglobii din lumea artistică sînt cele **1001 de zîmbete** de **H. Nicolaide** ; tot amintiri și evocări, de astă dată literare, adună și **Sergiu Filerot** în **Reîntîlniri**, predominante fiind însemnările despre grupul **Albatros**, al cărui membru s-a considerat, alături de **Marin Preda** și **Geo Dumitrescu** ; **Ștefan M. Gărbian** publică un nou volum de proză scurtă, intitulat **Garduri și leoparzi**. În același stil satiric, persiflant, incisiv ; **Pietre pentru templul lor** de **Ion Dodu Bălan** e o culegere de evocări, studii literare, articole de fond și eseuri, la limita dintre expunerea didactică și rezumatul patetic ; al doilea volum al lui **Ion Ianoși** din **Aria-neartă** continuă să disocieze între creație și gîndire, între resorturile artistice și științifice ale filosofiei. (R.G.T.).

Printr-o generoasă inițiativă izvorîtă din patriotism și dragoste de frumos

Capitala țării s-a îmbogățit cu un nou lăcaș de cultură și educație

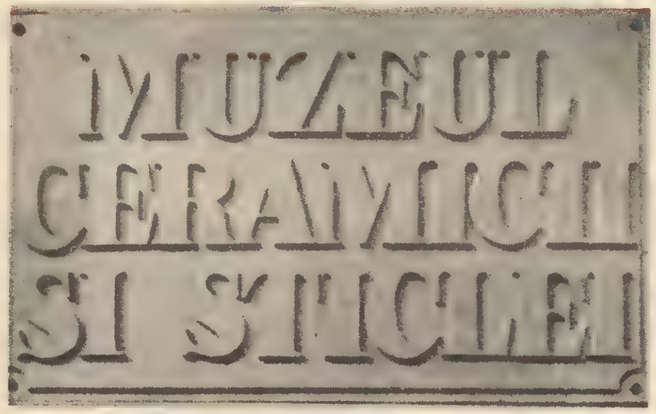

Un dialog de peste veacuri între ceramica dacică și sticla romanică, română

mărturie a civilizației și culturii poporului

Inaugurat acum cîteva zile, mai exact spus joi, 22 august, **Muzeul sticlei și ceramicii**, inițiație culturală de excepție, inițiată și sprijinită direct, cu căldură și dragoste pentru frumos, de către tovarășa **Elena Ceaușescu**, a demarat, dacă ne-întoarcem în timp, acum aproximativ cinci ani, cînd un exigent grup de specialiști ai **Muzeului de Artă** a început să bată țara în lung și-n lat pentru a depista, inventaria, clasifica și a supune studiului și cercetării cele mai valoroase, cele mai reprezentative piese ce pot ilustra istoria și evoluția prelucrării sticlei și-a ceramicii pe teritoriul patriei noastre. S-au adunat, după cîte am fost informați, nu doar 2 000 de exponate, cîte impodobesc fabulos, acesta este cuvîntul, la ora actuală vitrinele recent inițiatului muzeu, ci de-aproape cinci ori mai mult, piese ce vor fi expuse pe parcurs și cărora li se vor adăuga, firește, noi și noi achiziții. Acestea fiind spuse, să mai precizăm, fără a intra în zeci și zeci de alte amănunte, că acest cu-adevărat fantastic dar făcut tuturor iubitorilor de artă din țara noastră și, de ce nu, celor ce ne vor vizita țara, se-alcătuiește din două mari secțiuni : la parterul clădirii sînt expuse obiectele de sticlă și ceramică de pe teritoriul țării noastre, din cele mai vechi timpuri și pînă la produsele de design contemporan, iar la etaj pot fi admirate piese de-o inestimabilă valoare artistică provenite din toată lumea. Se pot deslușI, credem noi, din rîndurile de pînă acum, emoția și profunda impresie ce încă ne stăpînesc după ce-am parcurs cele 16 săli ale muzeului, una mai tulburătoare decît alta, veritabile oaze de istorie, cultură, frumusețe. S-ar cuveni, în încheierea acestei succinte prezentări să adăugăm că muzeul se află situat pe Calea Victoriei, colț cu Calea Griviței, în apropierea unui alt mare lăcaș de cultură, Muzeul Colecțiilor.

Deci, peripluI nostru, ca al oricărui alt vizitator, a început în sălile ce adăpostesc excepționale piese aparținînd culturii Cucuteni, piese provenind din cele mai recente săpături arheologice, piese care n-au fost expuse pînă-n clipa de față nicăieri, niciodată. Nu doar formele, elegante și odihnitoare prin rotunjimea lor molcomă, sau ornamentația stranie a urieșelor vase ce-au înfruntat mileniI și mileniI pînă să ajungă la noi și să ne uimească prin arta olarilor din neolitic, ne-au emoționat profund, cît mai ales semnificația lor, dovada concretă a faptului că arta ceramicii are pe teritoriul patriei noastre un impresionant trecut din care au luat, pînă-n zilele noastre seve mereu proaspete. Alături de-aceste exponate ce ne-am simțit realmente cu răsuflarea tăiată, pot fi admirate sutele de ceramică dacică în prelungirea cărora zărim cîteva superbe piese de sticlă și ceramică romană, dimpreună cu ceramica greacă, a cărei datare, secolele I—IV era noastră, înc din plin dovadă unui dialog continuu între ceramica autohtonă și cea de inspirație mediteraneană. Tot grație săpăturilor arheologice au fost aduse la lumină, din străfundurile pămîntului, unde timpul le-a îngropat ca într-un sipet, obiecte de sticlă și ceramică din prima parte a evului mediu, sau, cum i se mai spune, evul mediu timpuriu. Făurite parcă acum cîțiva ani doar, atît de bine s-au păstrat, ne întîmpină vasele provenind din străvechi centre de olărit precum Tanaa (județul Iași), Rădăuți (județul Suceava), Vama (județul Satu Mare), Hurezu și Oboga, din Cîmpia Dunării etc. Lî se adaugă acestora, cîteva sute de ani mai tîrziu, piesele de faianță și porțelan, dar mai ales de sticlă din vechi centre precum Cîrțișoara, Pădurea Neagră, Azuga, Bixad. Zărim între aceste exponate chiar și un gallé provenit de la fabrica de sticlă din Azuga, poate primul gallé fabricat în țara noastră. În imediata apropiere a acestor exponate ce refac, fiecare în parte, istoria atît de puțin cunoscută dar extrem de interesantă a sticlei și ceramicii pe teritoriul patriei noastre, o sală găzduind cele mai frumoase obiecte lucrate de mîinile de aur ale meșterilor contemporani, piese ce continuă uriașa tradiție a olăritului din țara noastră, drept pentru care, în urma girului specialiștilor, au fost încununate cu laurii supremi ai Festivalului național „Cîntarea României". Am parcurs, cu alte cuvinte, într-un timp relativ scurt, un uriaș drum, de cîteva mii de ani, de la cultura Cucuteni, din neolitic, și pînă-n zilele noastre grație unor meșteșuguri ce s-au perpetuat cu o uimitoare fidelitate față de linia tradițională, față de motivele și simbolurile tradiționale, vădind și pe această cale continuitatea culturală a civilizației ce s-a născut pe acest pămînt. În următoarele săli ale parterului am putut constata saltul uriaș pe care l-au făcut în țara noastră industriile sticlei și-ale ceramicii reprezentate de superbe piese semnate de meșterii de la **Iris-Cluj-Napoca, Stîpo-Dorohoi, Arpo-Curtea de Argeș, Porțelanul-Aiba Iulia**, întreprinderile de profil din **Baia Mare, Sighișoara, Turda, Avrig, Vitrometan-Mediaș, Bereа-Buzău, Bistrița, Poiana Codrului, Tomești, Pădurea Neagră, Gheria și Tîrgu Jiu**. Și este, fără doar și poate, momentul [illegible] prin aceste întrop[illegible]se

De la multimilenara ceramică de Cucuteni, prestigios reper al istoriei și culturii universale, la Cocoșul de Hurezu, deună simboluri ale străvechimii artei ceramice pe teritoriul patriei noastre.

bucură de un prestigios renume, în țară și în străinătate, o contribuție importantă la realizarea muzeului și-a adus-o Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, sub a cărui directă coordonare se află toate aceste unități.

Ceea ce ne-a impresionat în spațiul rezervat sticlei și ceramicii europene, căreia îi s-au adăugat excepționale obiecte provenind din Turcia, Iran, China și Japonia, țări în care se spune că arta ceramicii a atins însăși perfecțiunea, a fost nu doar extraordinara bogăție a pieselor ilustrînd toate celebrele centre de sticlă și ceramică din Europa evului mediu, cît mai ales înaltul rafinament al acestor piese ce-ar face cinste oricărui alt mare muzeu de-acest gen din lume. Superbe obiecte din porțelan, faianță și sticlă din Delft, sau din manufacturile franceze precum Nevers, Rouen, Marsilia, Strasbourg, Moustiers, Sévres, Fontainbleau, Nancy, ori cele germane, precum Aspauch, Bayreuth, Nürenberg, Ludwigsburg și Meissen, ca să nu mai vorbim de celebrele cristaluri de Murano și Boemia, ori de extravagantele oglinzi venețiene sînt fericit completate cu largi serii de cristaluri și porțelanuri engleze, muscești, austriece, daneze sau cehești. Am zăbovit în fața lor, ca în fața tuturor celorlalte exponate ale muzeului, cu sentimentul că privim însăși inima unui fulg de zăpadă colorată, ori inima unui strop de rouă, limpede ca o lacrimă sau ca un rîs zglobiu de copil, așa cum, pe de altă parte, am trăit și emoția profundă că ne-am întîlnit cu o bună parte din istoria poporului nostru, a civilizației sale, a nețărmuritei lui înzestrări întru frumos, întru artă.

VICTOR NIȚĂ ■

Între valorile de preț ale recentului muzeu, admirăm și lucrările în care talentul și inspirația artiștilor contemporani au dat glas sentimentului de aleasă dragoste pe care țara îl nutrește pentru conducătorul ei iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tovarășa Elena Ceaușescu.

Noi frumusefi pe care artiștii contemporani le-au adăugat unei tradiții ce cunoaște în zilele noastre o superbă înflorire

... De-a lungul nesfîrșitelor ei drumuri, arta lumii le-a bătut și pe cele din țara noastră unde a fost binevenită și apreciată ca de adevărați iubitori ai frumosului

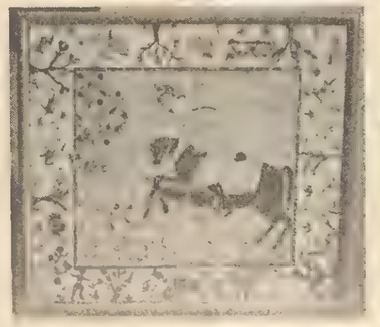

Lecție de artă, lecție de viață

Sigur, ne-am putea închipui, ca să ne fie mai ușor, cînd ne despărțim de ei, că artiștii, de fapt, nici nu există, că ei nu trăiesc decît acolo, în tulburătoarele ambianțe create pe scenă sau pe peliculele de celuloid ale filmelor, și că, odată lăsată cortina, ei rămîn protejați de spațiul acela magic al teatrului, sau, odată terminat filmul, ei se ascund cuminți în cutiile acelea metalice așteptînd clipa în care cineva i-ar invita din nou să apară în fața noastră pentru a ne încînta cu măestria lor. Din păcate, nu e așa. Sau, mai bine zis, din fericire. Fiindcă ei, actorii sînt oameni ca și noi, care au însă generozitatea de a uita de ei înșiși, pentru a da viață unor personaje pe care altfel nu le-am cunoaște. De fapt, e și imposibil să ți-i închipui doar într-un teritoriu doar al lor, necatadicsind să descindă printre noi. Iar un actor, cu cît este mai mare, cu cît are mai mult har, cu atît este mai prezent lîngă contemporanii săi, fără nici o trufie, convins că gloria e o povară și nu un cadou căzut din cer.

Un astfel de actor a fost Octavian Cotescu care spunea : „Niciodată arta nu va fi un teritoriu independent de realitate, un tărîm al unor privilegiați care păsesc printre himere sau își demonstrează virtuozitatea încintindu-se de ei înșiși".

Într-adevăr, spectacolele în care a jucat cu o totală dăruire, filmele în care a interpretat roluri de neuitat nu erau doar simple demonstrații de virtuozitate artistică, ci, în primul rînd, lecții de viață, la care eram chemați să participăm potrivit sensibilității și pregătirii noastre. Vocația sa de profesor, și-o exercita însă fără emfază și pedanterie, ci ca un prieten mai mare care ne povățuia cînd eram în derută.

Avea nu numai un talent ieșit din comun, dar și darul de a putea da chip, unor personaje uimitor de diferite între ele. De fiecare dată era altul fără nici un efort vizibil, stîrnindu-ne hohotele de rîs sau aducîndu-ne lacrimile în ochi. De cum apărea în fața noastră atrăgea privirile ca un magnet, puternica sa personalitate neavînd cum să nu fie imediat remarcată. De aceea, memoria noastră va păstra multă vreme marile lui creații din filme ca **Puterea și Adevărul, Sosesc păsările călătoare, O lebădă iarna, Operațiunea „Monstru", Buletin de București, Bariera, Miezul fierbinte al piinii, Secretul lui Bachus**, sau din piese ca **Passacaglia** de Titus Popovici, **Tartuffe** de Molière, **Cabala bigoților** de Bulgakov, **Minetti** de Thomas Bernhard, **Anecdote provinciale** de Vampilov. Interpret strălucit al lucrărilor lui Teodor Mazilu și Ion Băieșu, el a fost o prezență mult îndrăgită și la teatrul TV în montări ca **Bălcescu** de Camil Petrescu, **Surorile Boga** de Horia Lovinescu, **Pescărușul** de A.P. Cehov, **Femeia fericită** de Corneliu Leu, **Sanda** de Dumitru Radu Popescu.

Orice rol era o tentativă de a se cunoaște mai bine pe sine însuși și deci de a afla ceva în plus despre om, din dorința nobilă de a aduce vești despre noi, despre menirea noastră. Și dacă, printr-un miracol, personajele întruchipate de el ar prinde viață și s-ar stringe laolaltă, s-ar naște o lume plină de atracție, cu ființe fermecătoare sau altele dizgrațioase, dar toate avînd capacitatea de a stîrni interesul celui care le cunoaște. Uneori, nici nu-ți vine să crezi că ele se datoresc unui singur om care nu s-a lăsat niciodată cuprins de rutină și de oboseală și n-a abdicat de la înaltele idealuri ale artei pe care a slujit-o cu devotamentul marilor înzestrați și cu o rară bogăție de mijloace actoricești de cel mai înalt nivel. Dar, chiar dacă a fost pe scenă și pe ecran, în atîtea ipostaze, Octavian Cotescu și-a păstrat identitatea care l-a consacrat nu numai în fața publicului dar și a celor apropiați lui: **o conștiință artistică de prim rang.** Și astfel va rămîne pentru totdeauna în galeria marilor slujitori români ai Thaliei.

GEORGE ARION ■

Crezul unui mare artist – Octavian Cotescu

„Niciodată arta nu va fi un teritoriu independent de realitate, un tărîm al unor privilegiați care păsesc printre himere sau își demonstrează virtuozitatea încintindu-se de ei înșiși".

„Am un respect foarte mare pentru celelalte meserii, profesiuni. Și sînt tulburat cînd oameni din afara artei au un respect pentru munca mea. Cînd înțeleg că ea nu înseamnă numai aplauze, ci și trudă. Ca în orice alt domeniu de activitate, și în artă se poate trăi mai ușor sau mai greu. Personal, îmi propun să trăiesc greu. Și trăiesc într-un teatru care își propune să trăiască greu. În sensul unui chin zilnic spre desăvîrșire profesională."

„Multă vreme istoria nu a fost decît un obiect de studiu oarecare pentru mine. De-abia mult mai tîrziu am înțeles că și istoria este viață. Mă emoționează, de pildă, gîndul că în ținuturile românești s-a păstrat unitatea limbii în ciuda faptului că românii au trăit perioade întregi despărțiți unii de alții. La popoare care nu au cunoscut astfel de vicisitudini se mai întîmplă ca un om din nordul țării să nu se înțeleagă cu unul din sud. Extraordinarul miracol al păstrării limbii române este un semn al dorinței poporului nostru de a trăi liber și unit pe teritoriul pe care au muncit și au luptat strămoșii noștri."

„Generația mea e prima generație ajunsă la maturitate ca rodul acestei lumi postbelice de la noi din țară. Cu recunoștință trebuie să mărturisesc că am făcut teatru numai datorită acestui sistem al nostru. Am fost aproape invitați să intrăm în viața socială. De aici derivă și marile responsabilități pe care le avem. Țin să declar fără nici un fel de emfază : nu mă văd împlinit în nici o altă parte și în nici o altă epocă. Numai aici, acum, laolaltă cu ceilalți contemporani ai mei, părtași la o revoluție care după ce a schimbat o orînduire își propune să elibereze pe om și de poverile lui interioare."

„Prezența unui actor în Marea Adunare Națională este demonstrația clară a adevăratei democrații de care ne bucurăm. O dovadă că omul de teatru este pus în rînd cu ceilalți semeni ai săi și că societatea îi încredințează o responsabilitate clară și precisă."

„Eu mă exprim simplu. Cred că noi, românii, dorim ca oamenii de pe această planetă să ajungă să se uite unul la altul cu privirea limpede. Să ajungem deci să nu ne mai fie rușine de candoare. Și să transformăm propria noastră candoare în unica noastră armă de luptă."

„...orice artist este un cetățean al României cu drepturi egale cu ale celorlalți semeni ai săi. Aș dori însă să menționez un lucru, un fapt de o mare importanță : desființarea în țara noastră a cenzurii, consecință firească a faptului că societatea noastră este puternică. Expresie a evoluției conștiinței umane de la noi, care exclude controlul exagerat, de tip oarecum administrativ, al membrilor societății între ei."

„Teatrul contemporan nu mai poate fi conceput fără participarea activă a gîndirii făuritorilor de spectacol. Din simplul motiv că astăzi teatrul nu poate exista ca un reflex al actualității decît ca un teatru de **atitudine.** Pasivitatea este incompatibilă cu arta modernă."

UN NUME

Adriana Sitaru este o salcie de la malul Dunării — lîngă ea, lebedele lunecă-n ocoale de aur, dropiile aduc iarbă fermecată și cîmpia deschide loc pentru dansul lumii și al iubirii. Vreau să spun că Adriana Sitaru e o vrăjitoare. Arde pe rugul credinței în poezie, vis alegoric, culori de noapte bîntuită de pelin, lunecare-n tărîmul magiei.

FĂNUȘ NEAGU

Visle

Focuri de visle rotunde
Dansează cu trup de idee
Uimirea îmi fuge sub pleoape
Profetizată-n femeie

Focuri de visle rotunde
Sărută hoții de cai
Și fac dragoste coaptă pe-un [trăsnet
Răstrînt din mireasmă de mai

Focuri de visle rotunde
Năluci pe o baltă cu sinf
Pe care o grotă plutește
Adunată-ntr-o labă de duh

Focuri de visle rotunde
Mă ard într-o barcă de lut...

În lampadare de pelin

În lampadare de pelin
Iubirea noastră reînvie
Un fîntînar își sapă-n frunte
Fîntîni cu apă argintie.
În lampadare de pelin
Avem putere să iubim
Să ne sculptăm pentru veșnic
În forme de lumini și vin.

În lampadare de pelin
Țigănci hiite în destrîu
Tremurătoare și buimace
Descîntă spicele de grîu.

Vînt buimac

Volbură de aur și de liliac
Sfîșiindu-și umbra trupului [buimac
Cu un ochi de pește și de [pervers
Cu cercei de apă nemuriți în [sîcu.

Dans de fosfor galben și [nămol uscat
Joc de fuste crețe pe un val [sălbatic
Salbe de argint și de seu de [drac
Tremurînd pe carnea trupului [buimac.

Sîn cu sfîrc de laur mirosind a [fin
Glas urlîndu-și setea gîndului [pîrjolit
Trup ce-și adumbrește sedițiile-n [spor
În vitraliu roșii sparte între [pleoape.

Volbură de aur și de liliac
Dansînd țigănește ca un vînt [buimac.

ADRIANA SITARU ■

România

Palma ta e o hartă cu desfșuri, [cu munți
cu plopi, cu livezi, cu izvoare
cardinale cu care busolă mă [confrunți
țărm cu ieșire la mare.

Palma ta de pămînt și de ape
sărut la scară infinită,
zestrea munților de foarte [bogată
mie țară iubită.

FLOREA FLORESCU ■

atelier literar

de Geo Dumitrescu

N. Sergiu: Același delir verbal, aceeași bătaie de cîmpi, care dezmint categoric afirmațiile din scrisoare (despre sfaturi care v-au „deschis ochii", etc.). Un drum greșit.

E. Vernescu: Vă apropiați de poezie („Cum", întrucîtva și „Incursiune în firesc") numai atunci cînd, și pe măsură ce vă îndepărtați de „brambureală" și „dodii" (de multe ori, facile și ieftine!...). Încercați o verificare mai amplă, mai susținută, a acestei observații (poate veți avea surprize...).

Cristina, Diana Dunăreanu: Am anunțat în repetate rînduri, în această coloană: lucrările de proză trebuiesc adresate revistelor care publică asemenea lucrări.

Icar: „Încercări de nivel modest", este o categorie mai largă, în care se caracterizează în linii mari stadiul actual al textelor și autorilor (nu și perspectivă!). Autori care, ulterior, pot înregistra schimbări în bine, progrese, etc. Sau, dimpotrivă, pot oferi, la un moment dat, certitudinea deplină a lipsei de vocație. (În care caz, răspunsul se mută la categoria „nu se văd semne de talent").

L. Girțu: În ultimul plic, s-au ivit unele semne noi care ar trebui urmărite în continuare. Oricum, ar trebui să scrieți mai puțin și să citiți mai mult! Din cînd în cînd, trimiteți-ne cele mai reușite pagini realizate în răstimp (nu mai mult de 10—15). Vom vedea.

Oreste: Pagini în regres, greoaie și îmbîcsite, fără fluență și vibrație. Ceva mai bine, în „Singura lumină", „Sălbăticiune" (cu un final neașteptat, în care „animalele disperării" e și vag și grosier).

Anaiili: Așteptam semne mai clare, prin renunțarea la falsele mistere (inclusiv pseudonimul, atît de pueril cusut cu ață albă, de care faceți prea mult caz...), prin dezlegarea expresiei din prețiozitate și afectare, printr-o mai decisă opțiune pentru coerență și comunicare. Nu s-a ivit, din păcate, nimic nou!

Mihail Narcis: Scrieți-vă textele (inclusiv scrisoarea) îngrijit, citeț, ca să poată fi descifrate.

Lia 85: Alegeți 10—15 pagini din scrierile dv., semnați-le cîteț (cu numele real) și trimiteți-le, să vedem despre ce e vorba (adăugați, firește, o scurtă notă de prezentare a autorului).

Cristina Popescu, Mariana Pricopescu, Gheorghiță Moraru, Gabriela Gabrian, Aida Dimoiu, Maria Maxim, Radu Neculai, Ion Mihalcea, Claudia Stroe, D. Croitoru, Paul Mihai, Monica Mircea, Solange, Dan Cristian, Savin P. Manu, Iosif Brad, Victor Sima, Haralamb Petru, Ilinca Ștef (?), Daniela Micicoi, Trandafir Simpetru, Olivia Radu: Nimic nou!!

G.M. Bari, Marian D. Marian, Mioara Iosif, Ioan Iftimie, Ovidiu Apostol, Rodica Timpa, Pompiliu Petrovici, George Tel, Blanche, Viorel Cojocaru, Nicolae R., Sandi Alechis, Al. Nicolescu, M. Gutui (amîndoua!), **Leonhard Riași, G.A. Băcăuanu** (ceva, în „Scrisoarea 2"): Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PROIECT

La început să construim o casă
Cu două uși și trei ferestre mici
S-avem un pat, un scaun și o masă
Și pe pereți portrete de bunici
Cămara să mirosă-a miez de nucă
Și-n dormitor diseară a lemn de fagi
Din cînd în cînd poștașul să ne-aducă
Vești bune de la cei care ni-s dragi
Să nu-l intereseze pe cutare
Dacă avem sau n-avem frigider
Și să primim cu pîine și cu sare
Pe cel cu suflet ospitalier
S-avem un pat, un scaun și o masă
Patru pereți, plafon și dușumea —
La început să construim o casă
Apoi ce vom mai face vom vedea...

VIOREL MUNTEANU

ESENȚĂ

Învățam să nu cheltuiesc
roua
pe fleacuri
dar ca s-o spun pe cea dreaptă
mama mi-a deschis cartea :
„măi băiețe ține minte
noi mai mult decît un pogon
de mei
nu avem"
și pe bună dreptate
din atîta sînge
nu am scos decît
un poem.

EMIL ACHELĂRIȚEI

ETERNITATE

Există un desert
Adunat din toate
Clepsidrele răsturnate.
Acolo nimeni
Nu și-a clădit piramidă.
Acolo, numai
Se trăiește.

OVIDIU CLANCA

AȘTEPTÎND VÎNĂTOAREA

As vrea să văd caravane și serpi
tulburîndu-ți pustia
numele tău nestrigat de iubire
cînd de rațe sălbatice
visîndu-se în bătaia puștii
ogari lingîndu-ți rănile
singurul glonte bătîndu-ți în piept
în loc de inimă.

ANA-MARIA CRIȘAN

FALSE HAIKU-URI

Asmut poemul în căutarea
cuvintelor.
Poemul vine — ca un ogar —
aducînd în gură
cuvintele ucise.

Ființele noastre ca niște
vase comunicante
Unde sfîrșim noi începe
cerul.

Cînd picioarele mele
ating brusc gîtul luminii
întreaga lume
dispare în vîrful picioarelor.

Între noi era o despărțire
pe care o tot aminam mereu
Și un sărut pe care nicicum
nu izbuteam să-l împărțim
în două.

IULIAN BOLDEA

DELIBERAT

Las
deliberat
semnul de carte
acolo unde
nu
■
mai poate întîmpla
nimic.

A. VALONI

„Romanul este o formă de comunicare cu lumea"

(Urmare din pag. 9)

Istorie ca o atitudine în fața vieții !

— Iar istoria este, apoi, elementul cel mai important al culturii.

— În ce fel ?

— Percepția și intuiția istoricii ne ajută să ne situăm într-o justă perspectivă temporală. Cînd judec propriile mele fapte sau faptele altora în perspectiva timpului, ele capătă dintr-o dată dimensiuni și semnificații pe care altfel nu le pot avea. Sîntem ai timpului, ai duratei în care ne înscriem. Este știut apoi că reprezentarea artistică a duratei și a istoriei, altfel spus — remodelarea estetică a vieții — este mai profundă și mai cuprinzătoare decît istoria însăși tocmai pentru că ea vizează esența fenomenelor socio-umane, legile lor, adevărul de dincolo de evenimente, de evidența sensibilă. Fiecare din romanele mele încearcă să fie o autodefinire prin artă și totodată o treaptă spre sesizarea propriei noastre ientități spirituale. Ele sînt o mărturie despre modul în care eu îmi reprezint existența noastră spirituală în timp.

— Dintre cărțile dv. cu subiecte istorice — și mă gîndesc la „Culorile curcubeului", „Adevărul retorului Lucaci", „Marele cinteo", „Călătoria spre zei", „Speranța" — care vă este cea mai dragă ?

— Îmi iubesc toate cărțile la fel de mult. Romanul, ca specie narativă, ca act demiurgic, ca formă de comunicare și comuniune cu lumea, ca spiritualitate imaginativă dar mai ales ca adevăr al vieții și adevăr al artei, este una din cele mai complexe modalități de cunoaștere și autocunoaștere a omului. Fiecare din romanele pe care le-am scris este o esențializare simbolică și o acumulare tenace de experiență artistică. Stăruința mea pe drumul înțelegerii propriei noastre esențe, trecerea mereu reluată de la concretul empiric la generalul abstract își găsesc un obiect de susținută dezbatere tocmai. În epocile și eroii pe care i-am evocat epic. Cărțile mele comunică strîns între ele. Din această stăruință și din acest drum, din relația între cărțile pe care le scriu și din ansamblul la care visez eu am făcut un mod de viață.

— Romanele dv., concepute astfel încît — credem noi —, să poată răspunde unor gusturi cu totul diferite, unor variate criterii ale sensibilității estetice, se remarcă, așa cum i-ați spus și lui Marin Preda, printr-o documentație „garantată" ; o documentație de excepție, consemnată ca stare în comentariile avizate ale unor istorici precum Șerban Papacostea, Virgil Cândea, Camil Mureșan, Vasile Netea, Dumitru Almaș, Leonid Boicu, Manole Neagoe și alții. Dincolo de datele stricte ale documentației, romanele dv. oferă, ni se pare nouă, și o viziune inedită asupra epocilor spre care vă îndreptați. Epoca feudală românească, de exemplu, ni se înfățișează, în viziunea dv., mai puțin „rurală", mai puțin închistată în forme de viață autarhice și arhaice, mai „intelectuală" și mai subtilă, mai rafinată, aș zice, decît în alte cărți consacrate aceleiași vremi. Pe ce vă bazați cînd ne propuneți o astfel de viziune ?

— Pe documente, așa cum s-a observat. Pe destinul creatorilor de valori intelectuale, așa cum îl putem cunoaște. Pe evaluarea drumurilor trasate în timp, pînă în zilele noastre, de aceste valori. Pe realitatea strictă a faptelor, interpretată epic în sensul sesizării esențelor noastre spirituale. Contemplarea ideilor și scrisul, efortul meu de transpunere înlăuntrul formei epice, sînt provocate și întreținute de documente. De altfel eu nu sînt singurul care oferă o asemenea interpretare a trecutului nostru. Studiile de sinteză și repertoriile de documente dedicate dinamicii mentalităților, instituțiilor, inițiativelor și realizărilor intelectuale, modulul de viață, curentelor de idei, dominantele stilistice și tematice din cadrul Renașterii, Barocului și Iluminismului (vă reamintesc că în ultimele două decenii s-au publicat despre aceste epoci din cultura română numeroase studii de referință și mari lucrări de sinteză), așa cum se manifestă ele în cadrul spațiului nostru etnic, arată clar cît de întinse, de strălucitoare și de pline de putere de seducție sînt realitățile spirituale din aceste epoci.

— A ne raporta consecvent la ele este deci un fapt de la sine înțeles.

— Cultura românească feudală, de pildă, acel Bizanț, după Bizanț, cum s-a spus, o sinteză profund originală de spiritualitate autohtonă și influențe venite din Orient și Occident, reprezintă unul din momentele profund semnificative ale istoriei culturale a lumii. Trecînd de la feudalism la cultura și civilizația Daciei, la epoca străromână sau la epoca romantică, aceleași accente puse pe aspectele vieții noastre spirituale marchează adînc structura romanelor mele. Îmi permit să afirm că intuiția și valorizarea estetică a documentelor au în cazul acestor romane, o determinare strict obiectivă.

— Vorbind de faptul că romanele dv. comunică strîns între ele, ni se conturează ideea unui ciclu, urmărind o unică și mare demonstrație. Care este, de fapt, semnificația acestui ciclu ?

— Tentativa mereu reluată de a sesiza și semnifica narativ esența, ca structură unitară, necesară, generală și stabilă, a fenomenului spiritual românesc, specificitatea și legile sale, mă ajută să înțeleg mai bine propria noastră ființare. Fiecare roman pe care îl dau la iveală, fiecare transpunere afectivă a lumii în pagină, susținută de o anumită capacitate de obiectivare, este o cale de acces spre fondul nostru originar care, departe de a rămîne haotic, se structurează pentru mine într-o anume formă stabilă. Durata funtării românești ca realitate absolută, aceeași, dincolo de schimbările aparente, ca parte a unei existențe larg cuprinzătoare dar și ca sursă a existențelor noastre individuale într-un anume spațiu cultural și etnico-geografic, îmi revelează realități permanente și dominante. Așa cum am mai spus adesea, eu scriu o literatură cu program. Orice program semnifică un cadru de afirmare pentru o intenționalitate structurantă, activă, generatoare de forme și sensuri. Fenomenologia epică a spiritului românesc în dezvoltarea sa istorică, la care aspir, este menită să ilustreze aceste trăsături etnice sau altele asemănătoare subsumate lor. Cred că Octavian Goga avea deplină dreptate cînd spunea : „Literatura apare și azi ca izvorul de căpetenie al ideii naționale". În acest sens, romanul poate fi un act constitutiv și o participare la destinele neamului.

— Să ne întoarcem, cu voia dv., la niște ani cînd erați foarte tînăr. Ați fost inițiul redactor șef al revistei „Argeș", al cărui prim număr a apărut în iunie 1966. Practic, la Pitești v-ați petrecut o viață de om. Pînă de curînd ați predat teorie literară și literatură română la Institutul de învățămînt superior Pitești (așa cum ați făcut-o, de altfel, cîțiva ani, și la Universitatea Humboldt-Berlin). Vorbiți-ne, vă rugăm, despre condiția creatorului din provincie. Mai dăinuie complexul cultural de inferioritate față de capitală ?

— N-am suferit niciodată de acest complex, care este, de fapt, o stare de umilință. Umilința n-are nimic comun cu îndrăzneala creatoare în artă și literatură. Eu îmi petrec o bună parte din timp la masa de scris, în casa părinților mei din Vulturești Muscelului, un sat arătos ca oricare altul. Mă simt foarte bine acolo. Asta — pe de o parte. Pe de alta — sub ochii noștri, în ultimele două decenii, străvechiul Pitești s-a transformat din temelii, devenind unul din cele mai frumoase orașe ale țării. Îmi permit să cred că autorii grupați în jurul **Argeșului**, ca de altfel și tovarășii lor de idealuri literare din jurul celorlalte publicații din țară, au avut și au o contribuție majoră în procesul firesc al demetropolizării culturale, al afirmării spirituale a localismului creator.

— Să discutăm atunci și despre complexul, tot provincial, de inferioritate a culturii române în fața culturilor zise „mari". Ce părere aveți ? Iată, a apărut recent cartea lui Mihai Ungheanu „Exactitatea admirației", care include în anexă discuțiile despre protocronism în cultura română organizate în 1977 de revista „Luceafărul". S-a încercat, după cum bine știți, ca ideea de protocronism românesc să fie persiflată, marginalizată, denaturată. Credeți că după apariția cărții lui Mihai Ungheanu mai e posibilă o astfel de atitudine ?

— Faptul că anumite realizări spirituale românești sînt anterioare și că, în unele cazuri, au și o valoare de model în raport cu realizările similare din alte spații culturale a fost de mult observat și este în ordinea firească a lucrurilor. Discuția pe care ați amintit-o are meritul incontestabil de a fi făcut din acest fapt obiectul unei ample dezbateri în cadrul unei riguroase concepții organice, decis și consecvent afirmate, despre dezvoltarea noastră spirituală și totodată în acela, mai larg, al noii conștiințe de sine a culturii române. Este recunoscut faptul că nici o cultură nu se poate dezvolta perfect autarhic, fără riscul de a se anula. Observația este valabilă pentru orice epocă istorică dar mai ales azi, cînd lumea, datorită evoluției tehnicii, devine din ce în ce mai mică. Sîntem înșelați de realizările culturale de valoare din lumea întreagă, așa cum alții sînt înșelați de propriile noastre realizări. Sîntem în permanență și în egală măsură receptori și difuzori de cultură. În cadrul acestui amplu proces desfășurat în ambele sensuri, o parte din realizările noastre au valoarea unor modele pline de consecințe benefice pentru realizări similare din alte spații culturale.

— Ne-ați putea da cîteva exemple ?

— Cine ar putea contesta caracterul protocronic al calculelor calendaristice ale lui Dionysius Exiguus, în plină epocă străromână, în raport cu realizările asemănătoare ulterioare din Europa și din lumea întreagă ? Sau valoarea de model a unor realizări din cadrul Școlii muzicale de la Putna pentru imnografii ruși de pe timpul lui Ivan cel Groaznic ? Sau influența masivă și decisivă a operei lui Mihai Eminescu asupra marelui poet slovac Ivan Krasko ? Sau valoarea protocronică a reformei artistice a lui Brâncuși în raport cu evoluția ulterioară a sculpturii universale, pe care a influențat-o definitiv și atît de adînc ? Sau rolul de premergător al lui Mircea Eliade în cultura universală de azi ? Sau modul în care marile tradiții ale regiei teatrale românești influențează chiar în zilele noastre anumite aspecte ale artei teatrale din Statele Unite ? Sau multe alte realizări artistice, științifice și literare românești aviînd aceeași funcție catalizatoare, declanșatoare de noi energii spirituale, în spațiile culturale extraromânești ? Contestarea ideii protocronice n-a fost niciodată suficient de serioasă.

— Nu am zice — nici nu putea fi. Îi lipseau argumentele.

— Exact. Ideea unora că între receptarea și difuziunea culturală este o contradicție irreconciliabilă, că sîntem doar debitori, și încă debitori în perpetuitate, cîtorva culturi europene, indiferent din ce punct cardinal ar acționa ele asupra noastră, este pe cît de puțin fondată, pe atît de aberantă.

— Ați amintit de Dionysius Exiguus și de epoca străromână, despre care ați scris romanul „Depărtarea și timpul", pe care l-ați anunțat în alte interviuri. Fragmentele din „Depărtarea și timpul" apărute pînă acum în „România literară", „Argeș", „Steaua", „Suplimentul literar artistic al Scînteii tineretului" și „Convorbiri literare" sugerează, dincolo de eleganța și rigoarea austeră a construcției epice, o schimbare de ton și de atmosferă. După cum rezultă din planul Editurii Eminescu, romanul e programat să apară anul acesta. Ce ne puteți spune despre el ?

— Forma definitivă a romanului a fost predată de curînd. Poate de aceea mi-e foarte greu să vorbesc despre el. **Depărtarea și timpul** este rezultatul unor acumulări documentare întinse pe mai bine de zece ani. Acțiunea lui se desfășoară în Dacia Pontică, în epoca străromână, la finele secolului V și începutul secolului VI. **Depărtarea și timpul** aspiră să fie în egală măsură un roman istoric, un roman filozofic și o paraboiă erotică.

— La ce lucrați în prezent ?

— Definitivez un roman inspirat de realitățile politico-diplomatice care au premers și au însoțit primul război mondial iar apoi realizarea marii noastre Uniri de la 1 decembrie 1918. Tragicul apare aici corelat cu violența istoriei și cu marile conflicte sociale. Acțiunea sa se desfășoară în Bihor, pe Valea Crișului Negru, la Oradea, la București, la Iași și în unele capitale europene. Eroii săi, căzuți în luptă, sînt intelectuali și martiri, simboluri sublime ale cauzei noastre naționale. Romanul va fi, ca și celelalte, un alt moment din fenomenologia narativă a spiritului românesc în dezvoltarea sa istorică. Romanul este programat să apară anul viitor la **Cartea Românească.**

Viața eternă a monumentelor

Mărturii ale civilizației daco-romane puse, sub ocrotirea științei și a răspunderii patriotice, la îndemîna drumurilor noastre de suflet

Îmbogățit cu osemintele de-argint ale strămoșilor noștri ca de o sacră comoară ce va arde pururi deasupra sa, pămîntul patriei noastre este totodată o uriașă carte cu mii și mii de pagini în bronzul cărora istoria s-a scris cu litere de sînge și foc. Și-ntrucît nu poate fi laudă mai mare pentru oricare dintre fiii acestui pămînt decît aceea de-a ne apleca deasupra acestor litere, așa cum au făcut-o dintotdeauna înaintașii și înaintașii înaintașilor noștri, pildă ce cu neprecupețită osîrdie o urmăm, procedăm ca atare, deslușind, după putința noastră acel adînc înțeles al slovelor de sînge și foc, întărînd astfel, tot mai convingător și cu probe din ce în ce mai evidente, un adevăr ce nu s-a clintit și nu se va clinti niciodată din adîncul său temei : sîntem, de mii și mii de ani, locuitorii pămîntului nostru, sîntem totuna cu el, în pofida tuturor furtunilor ce ne-au încercat de dinăuntrul său de dinafara hotarelor noastre.

Între aceste semne asupra cărora cu justificată mîndrie ne aplecăm, trăind plenar sentimentul că ne aplecăm asupra certificatului de nastere a poporului nostru, monumentele antichității daco-romane se înscriu la loc de cinste, de neîntinată prețuire. Este destul să rostim numele davelor peste ruinele cărora, metaforic vorbind, s-au ridicat castrele romane, adică Sarmizegetusa Regia, sau Sarmizegetusa Ulpia Traiana, Sucidava, sau Porolissum și Tibiscum, ori Tropaeum Traiani, și gîndul nostru se încarcă de adînci rezonanțe. Înfruntînd mileniile, tezaurizînd uimitoare probe ce fac dovada unei culturi și civilizații antice, Sarmizegetusa Regia este supusă unui asalt științific concentrat, multidisciplinar, dezvăluind noi și noi argumente ce vorbesc despre cei despre care strălucitii istorici ai antichității afirmau că sînt cei mai viteji dintre traci, adică despre daci. Începute de academicianul Constantin Daicoviciu, continuate de fiul său, profesorul Hadrian Daicoviciu, iar în zilele noastre de profesorul clujean Ion Glodariu, săpăturile arheologice de la Sarmizegetusa Regia, desfășurîndu-se cu o maximă probitate științifică, au elucidat în bună parte caracterul cu totul și cu totul excepțional al acestei așezări de extremă importanță pentru istoria poporului nostru. O situație întrucîtva asemănătoare, ca evoluție în timp a săpăturilor arheologice, o întîlnim și în cealaltă Sarmizegetusă, cea care, sub numele de Sarmizegetusa Ulpia Traiana, era menită să devină noua capitală a Daciei, cu deosebirea că lucrările aici se desfășurau pe tot cuprinsul comunei cu același nume, întrucît comuna s-a ridicat exact pe perimetrul străvechiului municipiu. Deși, datorită unor condiții obiective, săpăturile înaintează greu, au fost scoase, totuși la lumină cîteva edificii impunătoare, precum marele amfiteatru, școala de gladiatori, palatul Augustalilor, inclusiv cîteva principale elemente ce alcătuiau sistemul de canalizare al municipiului. Caracteristic pentru săpăturile ce se efectuează la cele două Sarmizegetuse, inclusiv pentru cele de la termele romane de la Micia, o altă mare descoperire arheologică din județul Hunedoara, este faptul că lucrările de consolidare și restaurare sînt efectuate cît mai repede posibil, astfel încît, scoase la lumină, vestigiile să aibă cît mai puțin de suferit. Dacă despre cele două mari monumente ale antichității daco-romane, la care săpăturile au început, mai mult sau mai puțin organizat, încă de la începutul acestui secol, cle transformîndu-se, cum am mai spus, în veritabile acțiuni științifice abia în ultimii ani, reușindu-se a se salva ceea ce mai era de salvat, trebuie să recunoaștem că mai sînt încă destule lucruri de îndreptat, termele romane de la Micia au avut, ca să zicem așa, o soartă mai bună grație în primul rînd faptului că ele au fost de curînd descoperite, că săpăturile și consolidările au început doar acum 6—8 ani, inclusiv grație faptului că s-a procedat cu o prevedere sporită, așa cum s-ar fi cuvenit să se procedeze prețuindeni. Considerate a fi cele mai mari terme romane din Dacia romană, întrutotul egale celebrelor terme aflate în imediata apropiere a Romei, săpăturile de la Micia au dat la iveală nu doar elementele decorative, de neînțsit din ambianța unor astfel de edificii, cît mai ales ingenioasele sisteme de aducțiune a apei calde prin zeci și zeci de tuburi ceramice. Mai la sud, pe malul drept al rîului Timiș, în apropierea satului Jupa, lîngă Caransebeș, a fost mai demult, descoperită o importantă așezare romană (un castru și o localitate aflată în afara zidului de incintă). Tibiscum, a cărui cercetare începută prin săpăturile demarate în anul 1964, dovedește, prin obiectele găsite în interiorul castrului, precum și în preajma locuințelor, că viața acestei localități nu a încetat odată cu retragerea aureliană, ci a continuat, în pofida valurilor migratoare, pînă dincolo de secolul al IV-lea. Muzeul, amenajat chiar în apropierea castrului, conține o sumedenie de obiecte a căror datare transformă afirmația specialiștilor într-un adevăr indubitabil. O altă așezare romană, Porolissum, cea mai nordică pe pămîntul Daciei romane, a fost descoperită în județul Sălaj, iar săpăturile de pînă acum au evidențiat un admirabil castru (au fost recuperate elementele turnului de la poarta principală) iar în afara zidului de incintă a fost scos la iveală un uriaș amfiteatru, al doilea ca mărime după cel de la Sarmizegetusa Ulpia Traiana, plus o sumedenie de obiecte provenind de la familiile ce au locuit în preajma castrului.. Ca pretutindeni, unde au fost scoase la lumină, și aceste obiecte ne îndreptățesc să spunem, fără drept de tăgadă, că viața Daciei romane a continuat cu aceeași intensitate mult dincolo de secolele II—III. De-aici, din nordul Daciei romane, facem un salt spre sud, tocmai la Tomis, unde au fost descoperite și conservate în situ poarta de nord cu turnuri, edificiul cu mozaic, depozitele dinspre port, inclusiv (o cercetare mai recentă), termele romane. Dar pămîntul Dobrogei, acest uriaș șantier arheologic se poate mîndri cu o sumedenie de alte descoperiri, între acestea la loc de cinste înscriindu-se monumentul și cetatea de la Adamclisi, cărora li se adaugă Histria, Capidava, Callatis și nu mai puțin celebrul municipiu Troesmis, sediul Legiunii a V-a Macedonica, oraș locuit pînă-n secolul al IV-lea și, după cum atestă cercetările efectuate în afara zidurilor, pînă-n secolele XIII-XIV. N-am trecut în revistă decît doar cîteva din cele mai de seamă descoperiri arheologice pentru a căror cercetare, consolidare și punere în circuitul istoric și turistic s-au depus și se vor depune în continuare eforturi considerabile, întrucît ele sînt, cum spuneam argumentele certificatului de naștere a poporului nostru, inestimabile valori ale permanenței noastre pe acest pămînt hrănit cu sîngele nepieritor al strămoșilor noștri.

VICTOR NIȚĂ ■

Rezervația istorică de la Cetățeni-Argeș

Ținutul care a adăpostit primele capitale ale Țării Românești este tulburător împesurat de monumente, vestigii, zidiri și ctitorii, povești și legende, cronici și hrisoave care aduc pînă la noi și duc mai departe ecoul străvechii sale istorii. Un astfel de monument este importanta rezervație de la Cetățeni care, deși de mulți ani abordată de arheologi și cercetători, continuă să fascineze și să dea la iveală alte și alte mărturii despre continuitatea de locuire a acestui suav spațiu românesc de dincoace de Carpați.

Șantierul arheologic inaugurat aici de către reputatul nostru istoric Dinu V. Rosetti, prin 1940—1941 și cercetat cu intermitențe pînă prin 1969, este revitalizat prin cercetări sistematice în ultimii cinci ani. Nu mai este doar locul specialiștilor în istorie medievală, este locul de întîlnire, de muncă și de studiu, de colaborare și descifrare al celor din toate epocile istorice din preistorie și pînă aproape de epoca modernă. Medievistul Lucian Chițescu de la Muzeul național de istorie, elev, colaborator și continuator al lui Dinu V. Rosetti, a atras în colectivul de cercetări pe care îl conduce numeroși alți specialiști pe perioade ale epocii feudale, dar deopotrivă în istorie veche și străveche printre care doi mari pasionați de la Muzeul județean din Pitești, Eugenia Popescu și Spiridon Cristocea, dăruindu-și vocația cu o nestăvilită cheltuială de sine acestei rezervații absolut monumentale. Firește, ca medievist, Spiridon Cristocea ne propune demersul de sus în jos pe etajele timpului. Dacă prima atestare documentară a comunei Cetățeni datează din vremea voievodului Vlad Înecatul, domn al Țării Românești între 1532—1535, mărturiile arheologice vorbesc despre existența în preajma lui, pe terasa stîngă a rîului Dimbovița, între Valea Chiliilor și Valea lui Coman, a unui centru feudal ce a durat din secolul al XIII-lea și pînă în secolul al XVIII-lea, descoperindu-se vestigiile a trei edificii construite între aceste veacuri. Și mai sus, pe monticolul care a traversat timpul sub numele „Cetățuiei lui Negru Vodă" aflîndu-se urmele reale ale unei cetăți feudale înălțate pe trupul ruinat dar încă invincibil al unei strălucite și importante cetăți geto-dacice. Fascinația acestor locuri n-a pornit totuși de la legende ci de la mărturii scrise. Fie ale călătorului francez Jacques Bongars care menționa la 1585 „Castelul lui Negru Vodă", fie ale unor izvoare cu mult mai vechi, ori mai demne de crezare printre care cronicele lui Teodosie Rudeanu, Balthazar Walther, Nicolae Istvánffy, Radu Greceanu, scrisoarea Stolnicului Constantin Cantacuzino către I.F. de Marsigli (din 1694), ca și relatarea lui Edmund Chisthull din prima jumătate a secolului al XVIII-lea ori lucrarea lui Fr. J. Sulzar din 1781. La 1890, cu ocazia construirii șoselei de pe Dîmbovița, se consemnează că „s-au găsit coifuri, zale, spade", însemnele unei înfloritoare cetăți feudale princiare. Cercetat atent, micul platou din vîrful munticolului stîncos a dat la iveală cea mai veche cetate geto-dacică de zid cunoscută pînă acum la sud de Carpați. Forma și zidurile ei îndreptățesc pe cercetători s-o dateze în cursul secolului II î.e.n. și începutul celui următor, deci înainte de formarea statului dac al lui Burebista. Și ca una dintre acele cetăți despre care Dio Cassius scria, în Roma timpului său, a fi adevărați „munți de piatră". La poalele munticolului, pe platoul mai mic din stînga Dîmboviței fiind identificate urmele unei așezări geto-dacice din secolele III-I î.e.n. a cărei viață era, desigur, protejată de cetatea de pe înălțime. Se confirmă iată, încă o dată ce mari strategi și constructori au fost vajnicii noștri străbuni.

CICI ORDACHE ADAM ■

Oameni și copaci

Cobor dinspre Păltiniș către Gura Riului și pădurile care străjuiesc golurile alpine îmi par niște desene din cărți cu povești. Nu mă pot gîndi la aceste imense bogății altfel decît ca la niște locuri frumoase și înfricoșătoare totodată, unde codanele pot fi înghițite în orice clipă de uriașul Periferigerilerimini. Nu-mi pot imagina copacii sub formă de cherestea, plăci fibrolemnoase și mobilă, nu fiindcă mi-e greu să pricep drumul lemnului prin marile combinate, ci fiindcă aici, în vîrful muntelui, îmi trec prin minte alte imagini ale pădurii, pline de farmecul și drăcăriile copilăriei, decît procesele tehnologice prin care copacul ajunge să-și schimbe înfățișarea. Abia tîrziu, după ce ajung la Inspectoratul silvic județean Sibiu, gîndurile dulcege și romanțioase se împrăștie și, din drumețul nostalgic de mai înainte, devin brusc un elev docil care notează o mulțime de date și informații despre silvicultura județului, aflată în ultima vreme în plină dezvoltare. Inspectorul șef, inginerul Ioan Cotârlea, are gesturi repezi și vorbește ca din carte, repetă aceste lucruri pentru a nu știu cîta oară, de altfel a și colaborat la publicația de specialitate cu diferite articole. **Silvicultorul sibian** e o foaie volantă editată de inspectorat, în fapt un ziar în toată regula, cu articole de profil, cu informații interesante și cu fotografii din domeniu, o publicație deci pe care o citești cu interes, chiar dacă nu ești silvicultor de profesie. Conlocutorul pune pe tapet întîi problemele de interes general, are o metodă a sa de a face demonstrația plauzibilă, „știți, dezvoltarea silviculturii în județul nostru, care e o chestiune sezonieră, a fi silvicultor nu înseamnă a hălădui toată ziua prin păduri fluierînd, așa, dezvoltarea silviculturii deci trebuie pusă în legătură cu crearea Ministerului Silviculturii, în 1982, și cu mai recentul Consiliu al Silviculturii, organ deliberativ care controlează și îndrumă activitatea Ministerului Silviculturii cu privire la conservarea și dezvoltarea fondului forestier ; or fi fiind pădurile niște locuri sălbatice, dar ele reprezintă un punct important în economia națională și tocmai de aceea silvicultura e tratată cu cea mai mare atenție, după cum v-am explicat". Acum am început să mă dezmeticesc de-a binelea și imaginile fugoase care-mi veniseră în minte pe drumul dinspre Păltiniș încep să fie înlocuite de o chestiune clară : rolul pădurii în viața economică a județului Sibiu. Din pădurea de fagi am trecut la pădurea de simboluri.

Pădurile, aflu de la inspectorul șef adjunct, inginerul Andrei Talabă, reprezintă a treia parte din suprafața județului. Clima echilibrată (noaptea plouă, ziua dă soarele) a stimulat dezvoltarea și extinderea fondului forestier, așa că, mai precis, 34% din întinderea județului Sibiu înseamnă copaci de diferite specii : cel mai răspîndit este fagul, apoi rășinoasele, stejarul, carpenul, frasinul, jugastrul, oho, jugastru sfiala, vorba unei poete. Lemnul se industrializează masiv, dar chibzuit, zona are tradiție, mai ales că pe la 1930 la Tălmaciu funcționa cea mai mare fabrică de cherestea din lume, chiar așa, din lume, unde acționau 27 de gatere. Dar lemnul nu ajunge în întregime în gurile flămînde ale combinatelor, el ajunge și în mîinile gospodarilor care trebuie să-și întemeieze case. Din igienizarea fondului lemnos, care nu intră deci în producția industrială, se acordă cîte 3 metri cubi fiecărei familii, pentru încălzire, cîte 5 metri cubi pentru construcții și cîte 2 metri cubi pentru reparații.

Înainte de a fi tăiate, pădurile trebuie însă îngrijite pentru evitarea golurilor și pentru salvarea ecosistemului. Din 1974, conducerea inspectoratului a luat hotărîrea să producă puieți de rășinoase în solarii pentru scurtarea ciclului de producție și, deci, pentru accelerarea ritmului de exploatare. Criza ecologică din ultima vreme nu i-a lăsat totuși indiferenți nici pe silvicultorii sibieni și, alături de regenerarea intensivă, artificială, aceștia sînt preocupați, în egală măsură, de regenerarea naturală a pădurilor. Sînt stabilite deja numeroase măsuri silvotehnice complexe pentru stimularea refacerii naturale, mult mai eficientă la drept vorbind, căci astfel se asigură o mai consistentă protecție a mediului prin conservarea solului, se echilibrează regimul apelor, în fine, se conservă ecosisteme naturale de mare rezistență. Dacă e adevărat că într-o ghindă se ascunde stejarul, tot la fel de adevărat e și faptul că în capul silvicultorilor sălășluiește pădurea. Nu întîmplător hrisoavele menționează în 1817 existența primei școli silvice la Sibiu. Știința pădurii se învață.

Fiindcă lucrurile trebuie privite într-o relație strînsă, să mai spun că tot silvicultorilor le revine și sarcina facilitării turismului, pentru a expune pădurea cît mai puțin degradării. În munții Cindrel, Lotru și, în parte, Făgăraș sînt numeroase zone de agrement, iar zonele împădurite cuprind cam 1 000 km de poteci turistice marcate. Inspectoratul silvic se ocupă, prin lucrătorii săi, de amenajarea unor locuri de popas, de eliberarea potecilor atunci cînd se produc căderi de arbori, de delimitarea și protejarea zonelor de liniște pentru vînat, cum ar fi Iezerele (Cindrel) și Căldarea Bilii (Făgăraș). La aceasta trebuie alăturată preocuparea pentru îngrijirea pășunilor montane care, în județul Sibiu, ating suprafața de 27 430 ha. Se fac anual suprainsămînțări cu amestec de graminee, se fertilizează terenurile cu îngrășăminte chimice, cu sprijinul aviației utilitare, și se supraveghează îndeaproape golurile alpine unde turmele de oi dau farmec, însă uneori dau și iama prin plantații. Dar aceasta este o problemă mai degrabă economică, deloc străină inspectoratelor silvice care au și sarcina de a recolta fructe de pădure, de a crește păstrăvi, viermi de mătase și chiar tăurași. Probabil în amintirea zimbrilor de odinioară.

Pădurea are probleme serioase, „vedeți că nu e așa simplu să fii silvicultor," zice inspectorul șef, pînă ajungi să dărîmi copacul din cîteva lovituri de topor trebuie să-l îngrijești ani de zile, pădurea crește greu și cade iute". Văd, sigur că văd, ce greu e să lucrezi cu pădurea și tocmai de aceea s-a elaborat un **Program național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, în perioada 1976—2010** document important pentru silvicultori și, desigur, chiar pentru soarta copacului bătut de ploi.

RADU G. ȚEPOSU ■

Starea de performanță a omeniei

Adevărul acesta e : l-am găsit dormind. Și este la fel de adevărat că treaba asta m-a necăjit grozav ; ar fi putut și el să fie la dispensar ori pe undeva, pe la vreun bolnav, printr-unul din satele din preajmă, sau măcar să fi lucrat prin curte sau să fi stat de vorbă la poartă cu un vecin și tot era o chestie. Dar el dormea. Și ceasul nu era decît patru după-amiază. Mi-a mai venit inima la loc atunci cînd a ieșit din casă și nu s-a mirat de fel că-l caută cineva pe care nu-l mai văzuse vreodată, m-a poftit în casă și m-a întrebat ce mă doare, ca pe orice pacient. Mă doare de oamenii comunei, i-am răspuns înțepat, oameni care au poate chiar acum nevoie de un medic, iar el doarme liniștit. A zîmbit, și-a trecut mîna peste față și ochii cu vizibile semne de oboseală, era neras de două-trei zile, s-a scuzat un moment și s-a întors cu două cafele — una potrivită pentru mine și una foarte mare pentru el. Ne-am prezentat unul altuia, observînd în treacăt că amîndoi ne numim Dan, doar că la el acesta e numele de familie, apoi ne-am băut cafelele fără să mai schimbăm multe vorbe. A ieșit iar și m-am auzit strigat, scosese mașina din garaj (o Dacie cu mult peste suta de mii la bord) și am pornit-o spre dispensar. Acolo, în cabinetul său, medicul Radu Dan deveni alt om ; volubil, în continuă mișcare. M-a plimbat prin toate încăperile, mi-a dat o mulțime de explicații de specialitate, apoi s-a oprit brusc, de parcă și-ar fi adus aminte de ceva ce-l frămînta de mult, ce-i stătuse pînă atunci pe inimă și pe limbă, s-a proptit în fața mea și, privindu-mă drept, m-a întrebat — dar de ce-ați urcat tocmai pînă aici, la Tătaru, țara e plină de medici, cum de v-ați oprit taman la mine ? A trebuit să-i spun că nu venisem acolo doar de dragul de-a călători de la Ploiești, vreme de două ceasuri, într-o mașină arhiplină și într-o căldură greu, greu de suportat, numai pentru a ajunge la capăt de linie și a încerca să-l aflu, într-o după amiază de simbătă, pe medicul satului, pe care, după una și alta, l-am găsit dormind. Nu, venisem la fix, cum se zice, auzisem vorbindu-se mult despre el cu cîtva timp înainte, atunci cînd fusesem într-o comună din apropiere, aflată peste deal, la Călugăreni, unde oamenii, și mai ales cei vîrstnici, spuneau despre el numai cuvinte de laudă, cum că ar fi un medic tare priceput și plin de suflet, de bunăvoință și de grijă, tămăduitor al multora, foarte multora dintre ei și speranța de viață a altora, mulți și ei. Culmea era că el, Radu Dan, nu e medicul acelei comune, dar știndu-l de-ai lor, de-aici, din partea locului, oamenii spuneau că numai el poate fi considerat Medicul, ceilalți, navetiștii, cu orarele lor bizare, în contratimp cu nevoile oamenilor, nefiind luați în calcul. Dar, aflu cu surpriză, nici medicul Dan nu e localnic, ci-i turdean, cu copilărie și adolescență trăite la oraș și venit aici după terminarea Facultății de medicină din București, acum 16 ani. S-a căsătorit cu o fată din Tătaru, cu Roza, și nu s-a mai dat dus din coltul ăsta de țară. Nu s-a adaptat prea lesne. Nu știe ce-nseamnă viața într-un sat, nu tăiase lemne în viața lui, nu dăduse cu sapa și nici nu scosese apă din fîntînă, avea obiceiuri de orășean, obiceiuri statornicite într-un sfert de veac trăit numai în mediul urban, în condiții de bloc. Dar el avusese de gînd, chiar de la intrarea în facultate, să atingă starea de performanță, ceea ce însemna sau să ajungă doctor de țară, sau să lucreze într-o mare clinică. Acestea ar fi, după el, vîrfurile profesiei pe care și-a ales-o. S-a întîmplat ca soarta să-i ofere prima dintre cele două șanse, iar el nu s-a gîndit nici o clipă s-o irosească. A început munca plin de elan, dar simțea că are nevoie de încă multă experiență, de condiții adecvate de lucru, ba chiar și de încă o serie de cunoștințe teoretice. Tot răul spre bine, zic bătrînii, și s-a adeverit a fi așa în '72, cînd apele au luat vechiul dispensar și s-a ivit imperios nevoia ridicării unuia nou. Așa, pornind de la o calamitate naturală, a ajuns Radu Dan să-și poată clădi un loc de muncă după cum și-a dorit. Dar, tot bătrînii zic, pofta vine mîncînd, așa că medicul nostru s-a gîndit că i-ar trebui și un laborator, măcar pentru cîteva analize, cele de maximă urgență, a gîndit asta, apoi a pus mîna, a umblat încoace și-ncolo și, iată, laboratorul există. Mulți au comentat, ba l-au și spus în față — ce-ți trebuie ție laborator la Tătaru, în creierul dealurilor ?, doar nu te-oi apuca să cercetezi ! Vrei să ajungi celebru ? Dar, ca de obicei, ardelean tăcut, medicul Dan și-a văzut de treabă, fără comentarii și fără a pierde vremea cu explicațiile pe care ar fi trebuit poate să le dea unora care știau și singuri — doar erau de meserie ! — că un asemenea laborator înseamnă o imensă economie de timp, ceea ce pentru bolnavi este extrem de important, putînd însemna chiar viața. De ce — și-a zis — după consult, să-l trimit pe omul suferind tocmai la Urlați, unde trebuie să mai aștepte cel puțin o zi rezultatele, și să pun diagnosticul abia peste trei zile, în loc să fac eu, medic, analizele, atent, și să dau diagnosticul de îndată ? Acum, medicul Radu Dan e aproape gata și cu dotarea unei camere de reanimare, la fel de necesară ca și laboratorul, dacă nu și mai necesară pentru cazurile de mare urgență, bolnavii fiind în siguranță pînă la venirea salvării.

Marea șansă a medicului de țară adevărat, îmi explică Radu Dan, este aceea de a putea urmări în timp exactitatea deciziei și efectele tratamentului său, de a depista, tot la timp, afecțiunile caracteristice zonei, astfel încît, pe baza observațiilor și a datelor statistice, să poată descoperi mai repede o boală, s-o poată preveni. În consecință, cei care au suferit de o afecțiune anume sînt urmăriți în continuare, pe fișe scrise cu multă îngrijire (contrazicînd flagrant prejudecata scrisului urît, indescifrabil, „de doctor"). Pe asemenea fișe poți afla frecvența controalelor efectuate, rezultatele analizelor periodice, planurile de recuperare, evoluția (sau involuția) bolii etc. Începînd din '81 și pînă acum, Floarea Șerban, de pildă, a fost consultată de 43 de ori, Ion Rădulescu, Eugen Corbu sau bătrînul de 80 de ani Dumitru Păieșu — la fel. Se simt în întregul dispensar — obiectele par să o spună, încăperile — seriozitatea și devotamentul pentru profesie ale medicului Dan. Pereții sînt albi, proaspăt spoiți (de un om al satului, firește), vopsiți cu grijă (de către medic și copiii lui), fișele sînt ordonate, registrele de analize sau consultații asijderea, așezate pe categorii — copii, gravide, adulți —, e o ordine perfectă pretutindeni, de la intrarea în curte — printr-o alee străjuită de brazi tineri — totul respirînd grijă și respect pentru vizitator.

Mulți oameni a scăpat de la moarte acest om de numai 42 de ani, pe mulți — mai ales atunci cînd iernile au fost grele și ambulanțele nu puteau urca pînă acolo — i-a ajutat să vină pe lume.

Citește mult și în fiecare seară, are biblioteca plină nu numai de lucrări la zi, ci și de rarități bibliofile de specialitate, manuale sau tratate apărute acum mai bine de 120 de ani, la noi și în străinătate. Își respectă meseria, își respectă nobilul titlu — pe care singur și l-a dat — de țăran cu înaltă calificare și respectă, mai ales, starea de performanță în care trăiește continuu. În noaptea de dinaintea venirii mele la Tătaru a avut de făcut trei vizite, trei urgențe. Acesta e motivul pentru care dormea la acel ceas de amiază. Dar și de obicei tot doarme o oră în timpul zilei pentru a fi apt de muncă noaptea, căci greul meseriei de doctor de țară abia noaptea se face simțit cu adevărat, atunci cînd trebuie să te urci în șaretă sau în mașină — cunoscută de toate satele din preajmă ca o veritabilă salvare, numai sirena îi lipsește — și să mergi unde te cheamă suferința omului. Același e motivul pentru care medicul Dan gustă numai rareori, la cine știe ce eveniment, cîteva picături de vin. În rest, nu se atinge de băutură (deși trăiește într-o zonă unde via e la mare cinste), nu-i dau dreptul la asta marile exigențe pe care singur și le-a impus, într-o conștiință profesională admirată unanim. La Tătaru se practică intens spitalizarea la domiciliu, ceea ce implică multă alergătură pentru doctor, dar și disciplină a tratamentului din partea bolnavului. El trebuie educat în acest spirit, iar medicul Dan a făcut multe în direcția asta, începînd cu elevii de școală și cu viitoarele mame și terminînd cu bătrînii. Ba, mai mult, același lucru îl face și cu oamenii din alte sate, care-l vizitează frecvent la dispensar (numai într-o singură lună a acestui an au venit la Tătaru 200 de bolnavi din comunele din preajmă, acolo unde există medici — dar navetiști —, adică nu prea există, dar se mai și supără și mai și reclamă că medicul Dan „le fură" pacienții, pacienți care fac destul kilometri, pe drumuri grele, pentru a fi văzuți de cel în care au toată încrederea, atît ca specialist, dar și ca persoană fizică, pe care o pot găsi oricînd).

Se cunoaște, în felul de-a vorbi al medicului din acest sat suspendat între dealuri, că a meditat mult la profesia lui, la privațiunile pe care aceasta le impune, la marile ei cerințe de ordin științific și moral. Știe foarte bine că omul de la țară — ca orice om bolnav, de altfel — te simte dacă știi meserie sau nu, deoarece o simte pe propria-i piele. Dacă nu ești bun, te consideră ca pe-o unealtă de care nu are cum se folosi, o ține prin cămară sau prin pătul, dar nu se atinge de ea. Țăranul vrea să te știe pe tine, ca medic, mereu alături de el, mereu în slujba sănătății lui, după cum și el este permanent în slujba cîmpului care-ți dă și ție, medic, de mîncare. Nu suportă să fii un simplu obiect de inventar, inexistent atunci cînd ți se face inventarul faptelor. Și te mai știe ca pe-un intelectual și are pretenții de la tine, cea dintîi fiind aceea de a-i lumina. Or, medicul Dan a început să lumineze satul nu doar la figurat, ci și la propriu, zbătîndu-se să fie aduși primii stîlpi pentru instalarea luminii electrice pe ulițele comunei, ceea ce consătenii lui nu uită și apreciază așa cum se cuvine. Și mai spune medicul Dan că una e să repari o mașină oarecare, adusă de cine știe cine, și cu totul altceva să repari mașina pe care o conduci chiar tu, adică să fii mereu în preajma ei, să-i știi toate secretele, fie că-l vorba de o mașinărie de fier sau de una umană. Apoi, se și teme de ceva, de o imagine care i-a venit odată în minte sau poate în vis : un avion trecea pe deasupra satelor și ridica, într-un cîrlig imens, toate dispensarele unde nu existau medicii la program. Vrea să fie (și este) liniștit că, pe o rază din păcate destul de mare, singur dispensarul său va rămîne pe loc. Ține, așadar, cum nu se poate mai tare la prezența continuă în mijlocul oamenilor, vrea să figureze nu numai pe statul de plată, ci mai ales pe acela de acțiuni, și nu se împacă deloc cu abandonarea studiului căci — nu încetează a face comparații — un medic ce-și uită sau nu-și improspătează cunoștințele e ca astronomul care privește cerul, dar nu (mai) știe cu exactitate locul fiecărei stele în fiece moment. Îl miră și-l deranjează un lucru : de ce pe la emisiunile de radio și televiziune dedicate vieții satului nu sînt prezentați și medicii de țară și profesorii ? Ei nu sînt oameni ai satului ?

S-a făcut noapte și medicul Dan își amintește că are de mers într-un sat pentru o infiltrație cu Boicil, așa că-mi iau rămas bun de la el spunîndu-i, așa cum am auzit făcînd-o pe sătenii așezați la porți, în acea seară de simbătă — să ne trăiești, doctore. În rata care mă ducea spre Urlați, două bătrîne povesteau despre medicul de la Tătaru în termeni pe care, dacă i-aș reda întocmai, aș putea fi bănuit de încercarea de-a lăuda într-un mod aproape indecent. Atît voi reproduce — „un om care nu-și primește un ou, maică, și te-ngrijește de parcă i-ai fi neam", expresia din urmă părîndu-mi-se cum nu se poate mai fericită, medicul Radu Dan fiind, într-adevăr, neam cu toți pacienții săi. Neam de suflet, de pămînt și de oameni.

DAN MUCENIC ■

Pe acoperișul lumii, la Dichiu

În urmă cu vreo cîțiva ani a avut stînă pe muntele Nucet, din Bucegi, o fermă de la Vadu Stanchii.

Vadu Stanchii e un sat din partea de miazăzi a județului Dîmbovița. E un sat de cîmpie. Iar ciobanii erau chiar din satul acela. Erau oameni care nu prea călcaseră pe la munte.

Odată au intrat pe pășunea lor. Ei țin la pășunea lor ca la ochii din cap dar nu s-au supărat. Străinii călcaseră strîmb din neștiință, nu din altă pricină. Atunci oamenii aceia de la cîmpie au aflat cu uimire că munții și pășunile stîncilor au hotare tot atît de limpezi de parcă ar fi trase pe-o bucată de hîrtie cu creionul. Ei credeau că muntele de aceea-i munte, că poți să urci ori să cobori încotro îți alunecă privirea. Tot atunci au mai învățat că nu e bine să scoți turma grămadă la pășunat. Ea trebuie împărțită în cîrduri. Între altele și pentru că e adevărat că dacă o oaie cade în ripa, nimic nu le mai poate opri pe celelalte să se arunce după ea. Un siggur lucru n-au putut să-i deprindă : să iasă în fața ursului și să-l alunge. Cînd apărea ursul, lăsau turma de izbeliște și fugeau în stînă cu toții. E și asta o meserie, să știi ciobănitul la munte, care se învață greu și cel mai bine se învață de mic, zice Stan Gheorghe.

El se cheamă, oficial, responsabil de stînă. Altfel, cu un cuvînt vechi și pe care e greu să-l clintească altul, el este baciul, mai marele peste stîna de pe Dichiu. Nu este însă și cel mai bătrîn dintre toți ciobanii. Ani de zile s-a vorbit despre această meserie rămasă pe mîinile mai slabe ale bătrînilor pînă cînd au apărut, iată, ceea ce literații ar discuta mult și bine dacă asta e o nouă promoție sau o nouă generație. De ciobani, se înțelege. Aici sînt zece cu toții, și toți sînt din Riul Alb, sat de sub muntele Leaota. De 13 ani s-au tocmit să muncească la un C.A.P. dintr-o comună de șes, Bălenii. Au carte de muncă și plătesc darea cuvenită ca la bătrînețe să primească o pensie. Sînt plătiți, pe lună, cu cîte 1900 de lei și fiecare are dreptul să-și țină în turmă 10 oi și 3 miei. Peste acestea, fiecăruia i s-a mai dat dreptul să cumpere toamna la preț oficial cîteva sute de kilograme de porumb și C.A.P.-ul îi ajută să-l transporte pînă la Riul Alb, unde porumbului nu-i prește să crească decît prin manualele de botanică. Învoielile acestea sînt curate și mulțumitoare și pentru unii și pentru alții, C.A.P.-ul știe că de primăvara pînă toamna scapă de grija celor 1900 de oi iar ciobanii știu la rîndul lor că șefii de la cîmpie le apreciază munca și o dovadă în această privință ar fi chiar aceea că la stînă mălaiul se găsește întotdeauna în cantități îndestulătoare și că nimeni nu stă să le măsoare dumicatul.

Anul acesta, la vreo cîteva săptămîni după ce ajunseseră pe munte s-a pornit un viscol care a ținut trei zile și-a așternut zăpada pînă aproape de genunchi. În asemenea împrejurări există o regulă, nu lași oile în bătaia vîntului și-a nînsorii, să se înalțe peste ele nămeții, ci le duci degrabă în pădure. La munte, pădurea fiind întotdeauna aproape. Acolo n-ai decît să aștepți să treacă urgia. Dar este adevărat că uneori poți să fii ajutat ca așteptarea să treacă mai ușor. Viscolul a început pe 17 iunie și-a ținut trei zile încheiate dar încă de-a doua zi, la ora 9 dimineața, la stîna de pe Dichiu a ajuns un camion cu fîn căruia toată noaptea șeful fermei de la Bălenl, medicul veterinar Florin Mușat, împreună cu alți cîțiva îi deschisese drum cu lopețile, pînă aici, la 10 kilometri de Babele.

Partea asta a muntelui, chiar pe vîrful Dichiului, e a întreprinderii de pajiști din Tîrgoviște, adică a Inspectoratului silvic județean, iar împrejurarea că de mulți ani încoace e închiriată numai C.A.P.-ului Bălenl explică întru totul de ce Stan Gheorghe zice convins : e unul dintre munții buni ! În fiecare primăvară Întreprinderea de pajiști aduce îngrășăminte chimice iar țăranii din Bălenl, cîți încap într-un camion, împreună cu elevii de la liceele din Pucioasa și Fieni, care țin să dea o mînă de ajutor dezvoltării zootehniei locale, reușesc să fertilizeze pășunea de 136 de hectare într-o singură zi. Apoi grija muntelui rămîne în seama ciobanilor care știu ei prea bine că azotatul se duce la vale, spălat de ploaie, dacă locul n-ar fi îngrășat mai temeinic pe calea știută de cînd lumea, a tîrîtului. Aliniază stîlpii și întind plasa de sîrmă mereu în alt loc, la nouă zile, mutînd de colo pînă colo tîrla ca și cum ar plimba o pleșă pe o tablă de șah, iar pe locurile îngrășate în felul acesta coasta muntelui se înfășoară după o vreme în culoarea vie și strălucitoare a ierbii. De aceea, dacă le-ar spune cuiva că la anul n-o să li se mai închirieze aceeași pășune, Stan Gheorghe și oamenii lui, Gheorghe Marcu, Mihail Jianu, Anton Savu, Ion Tîncu, Vasile Nicolaescu, Ariton Cîrstei, Victor Mircea, Alexandru Savu și Ion Pavel ar tăia vorba din scurt : cu asta nu se glumește ! Pășunea de-aici este în bună parte munca lor și nu se cade în nici un fel să vină alții aici o vară sau două și după aceea să nu mai vrea să vină iarăși nimeni, căci fără tîrlire, orice-ai face, muntele se sălbăticește și nu peste mult timp verdele curat și proaspăt al ierbii adevărate e înecat de valul unei ierbi fără nici un folos, un fel de iarbă cu tulpină înaltă și albă, tarbă aspră, căreia ciobanii îi zic părul porcului și pe care vițele o ocolesc.

O pășune bună se face mai greu decît o casă

O pășune bună, zice Stan Gheorghe, se face mai greu decît o casă și dacă n-ai grijă de ea se ruinează mai repede decît o casă. Bineînțeles că ar mai trebui ca măcar din cînd în cînd să vină cineva și să mai arunce în cuprinsul ei cîteva căciuli pline cu semințe dintre cele bune, dar ioturile semincere ale Întreprinderii de pajiști abia se întind pe-un afert din suprafața care ar fi necesară și de vreme ce asta-i situația nu ne rămîne decît să spunem că muntele este desigur frumos acum, la intrarea în toamnă, și turiști motorizați ori pedeștri circulă între Pietroșița și Sinaia admirînd peisajul. Unii dintre ei, firi romantioase și doritoare de suvenire, dintre aceia în stare să pastreze spre contemplare în momente de reverie o șuviță din frizura iubitei alături, de, eventual, portretul ei, probabil că ar fi mirați să afle că, la predarea tîrlii din care sînt făcute pulloverele cu care ei se apără de răcoarea muntelui, pentru a se stabili calitatea mărfii și prețul cuvenit se la prin sondaj cîte un fir din grămadă și se analizează la microscop. Abia atunci se vede cînd a mîncat oaia pe sătule și cînd nu, după cum firul este mai gros ori mai subțire. Cu o colecție de asemenea fire de lînă poți să scrii istoria oricărei turme și să afli perioadele ei de strălucire și cele de restriște. Istoria turmei C.A.P.-ului din Bălenl ar duce însă, cu siguranță, la observații dintre cele mai îmbucurătoare. Cît privește vara aceasta, chiar dacă n-a plouat și nu plouă și e secetă și în munți, se zice, oile țăranilor din Bălenl au dat lapte ca-ntr-un an bun. E drept că mașina I.C.I.L.-ului n-a mai venit să-l ia în fiecare zi, cum venea într-un timp. Mașina asta umbla altădată ca un bărzăune din stînă în stînă și i se auzea de departe motorul urlînd pînă a potolit-o motorina care nu prea mai e și ciobanii s-au apucat să închege brînza chiar ei, după metode cărora n-a fost nevoie să le mai aducă nici o îmbunătățire pentru că s-au arătat tot atît de sigure pe cît sînt de vechi. Da, zice baciul, el crede că a fost un an bun și asta o să se vadă și mai limpede cînd se vor face socotelile, la Bălenl, în jumătatea a doua a lunii septembrie.

A vrut, mai zice Stan Gheorghe, ca printre ei să se afle și-un localnic, un flăcău născut și crescut la cîmpie. I-au primit între ei ca pe unul de-al lor dar cum au urcat pe munte, în prima duminică, ciobanul stagiar a cerut voie să coboare pînă la Tîrgoviște la meci și asta, cum s-ar zice, i-a lăsat pe toți cu gura căscată. Nici vorbă ca baciul să-l învoiască. Atunci flăcăul a prins momentul nimerit, a ras patru kilograme de brînză și și-a luat tălpașita pe munte în jos. Poate că a folosit brînza ca mijloc de plată pentru vreun automobilist mai dornic de aperitive și ca să deschidă poarta stadionului. E și asta o meserie, zice din nou baciul, iar răbdarea și dragostea pe care se cuvine să le ai ca s-o înveți și pe urmă să nu te mai lași de ea nu pot să le aibă, deopotrivă, toți cei cărora le place să asculte „Ciobănaș la oi am fost".

Munca asta, văzută din afară, poate să fie ca o romanță.

Sigur că ea este și frumoasă, uneori, și bănoasă în linii mari. Dar văzută dinăuntru e mai ales grea.

DUMITRU ELIADE

Sculpturi și miei

Mie îmi place mai mult ca artist, chiar dacă nu mai are decît cîteva din cele cîteva sute de statui lucrate în lut și marmură. Uneori se mai duce pe malul Streiului ca să aducă lut. E un pămînt albastru și argilos, ușor de lucrat care, după cîțiva ani, se face tare ca marmura. Dar se duce din ce în ce mai rar. Unii îl stimează chiar dacă nu știu nimic despre statuile sale. Au considerație pentru cît de bun crescător de animale este. Zic mereu „le are pe astea", fără să știe că, în secret, Romulus Tot face sculptură, grafică, pictură și desen, iar miza vieții lui, oricît ar părea de ciudat, nu sînt aceste lucrări de artă, ci creșterea animalelor. Romulus face parte dintr-o familie de artiști, de structuri melancolico-ironice. Bunicul său era un personaj. Se numea Popovici. Avea batoză. Era singurul om care se pricepea la mecanică, pe teritoriul cîtorva comune fiind „number 1". Nu credea în sfinți, dar duminica obișnuia să cînte în biserică și cînd era lumea mai îngîndurată, mecanicul trăgea în gura ,mare o înjurătură că nu găsește nu știu ce carte. El a fost unul dintre cei cu care a început mecanizarea agriculturii. Mecanicul ăteu a avut copii. Unul dintre ei a fost scriitor. A murit de tînăr, înainte de-a apuca să scoată o carte. Acesta a fost cel mai apropiat de sufletul viitorului inginer zootehnist. El l-a descoperit că are ochi și mînă de artist, că toate lucrările sale nu sînt nici reproduceri, nici semnul unui curent adjudecat în totalitate. Și în ciuda strădaniilor lui Ioan Popovici, Romulus Tot a rămas fidel animalelor, chiar dacă, în primăverile timpurii, cînd padocurile crescătoriei la care lucrează se umplu de miș și mii de miei care zbiară disperați după mamele părăsite, chiar daca atunci îl apucă disperarea și simte că și în zootehnie este ceva pentru care ți se rupe sufletul. Romulus Tot din Sumeria este un om „cu două fețe". Pe de o parte, artistul, cel care nu se poate opri din căutarea formelor, omul singur și melancolic, de cealaltă parte fiind inginerul zootehnic, omul practic, organizatorul. Adică meseriașul, un meseriaș care a crescut la Simeria dar s-a instruit teoretic la Timișoara iar practic, la Dulcești, județul Constanța. Acolo, în 1977, a început meseria în niște grajduri în care se aduceau exemplare din cea mai frumoasă vacă din lume, Holstein. Tuturor le era frică pentru că fiecare animal valora aur iar experiența lui în zootehnie nu trecea cu mult de copertele cărților citite în facultate. „Luni de zile am dormit în fermă. Oamenii știau ce să facă dar nu aveau curaj. Eu aveam curaj dar nu mă prea pricepeam. Era un complex nou, dotat impecabil, în care i-au intrat 600 de vaci ca niște statui. Cel mai crunt a fost din momentul în care au început să nască. Mediul veterinar era în concediu. Cîteva luni am făcut doping de meserie. Cu o mînă eram în vacă și cu cealaltă răsfoiam filele cărților pe care mi le ținea un îngrijitor. După doi ani eram deja un om trecut prin foc. Din păcate, a trebuit să plec. Mama mea se îmbolnăvise grav, foarte grav și, fiind singurul fiu, a trebuit să mă întorc acasă. Așa am ajuns la A.E.I.C.I.O.", adică, mai simplu, un complex de îngrășarea mieilor din Simeria. Aici sînt aduși mieii de la toate unitățile agricole din județ. Și mieii de rasă țurcană sînt din ce în ce mai mici. Scad în talie și un mieluțele și să vîndă berbecuții, au început să procedeze invers. Păstrează berbecuții pe care îi taie după un timp și livrează mieluțele la fondul de stat. E un prim semn că în psihologia oamenilor s-a petrecut ceva nedrept, că țăranii au început să se lepede de cele cîteva oi pe care le țineau pe lîngă casă. Dintre mieii bine dezvoltați, Romulus Tot îl selectează pe cel ideali pentru reproducție. Îi crește și-i livrează Oficiului județean pentru reproducerea și selecția animalelor, de unde sînt redistribuiți în unități. La această oră în județul Hunedoara există deja o preocupare constantă pentru îmbunătățirea rasei locale de oi. Iar la Complexul de îngrășare a mieilor Romulus Tot a adunat oameni statornici. „M-am ferit de trecători, de călători. Am încercat să-i leg pe oamenii de animale. am amenajat curtea și le-am creat spații pentru legumicultură. În loc să plece cu trenul de navetă, sau ca funcționarii, la ora 15, ei rămîn în complex pînă seara tîrziu. Ca să obținem o rată sporită de creștere, am extins culturile de trifoi și lucernă. Proteina e cărămida țesutului viu. Și dintre toate culturile, cele de trifoi și lucernă conțin cea mai multă proteină". Cu această descoperire veche de cînd lumea Romulus Tot a obținut creșteri de trei ori mai mari în aceeași perioadă. Animalele au nevoie de furaje și de oameni. Iar la Simeria oamenii s-au adunat într-o echipă care-și are pivoții ei de încredere. Și acestia ar putea fi Mihai Nichita, șeful fermei vegetale, Ioan Bencamin, șeful echipei de furajare, morarul de la moara de furaje Ion Enache și cîteva femei, îngrijitoare de nădejde. Ele semnează știatele de plată în dreptul numelor Vlad Dorina, Cutaș Elena, Gocse Elisabeta și simt cel mai bine bătăliа care se duce pe cîmp, cea purtată între suprafețele pentru cereale și cele destinate furajării animalelor.

Chiar dacă sculptează din ce în ce mai rar, inginerul Romulus Tot rămîne adeptul calității. În artă și în zootehnie, o alăturare oricum ciudată, forma rămîne o chestiune esențială. Iar Romulus Tot spune, decît să ai o sută de animale slabe și jegărite, mai bine crești 30 grase și frumoase.Ești mai cîștigat și la carne, și la lapte, și la muncă. E mai bine să mănînci laptele de la 30 de oi sătule decît cel de la 100 de oi flămînde. Aceasta este judecata unui inginer care vede în fiecare animal o formă de studiat, un model pentru o statuie și care, desi a absolvit în 1977, este directorul unui complex de îngrășarea mieilor. Un complex cu oameni muncitori, serioși, care nu știu că directorul, în după-amiezele sale libere, lucrează statui în marmură și picturi în ulei.

BOGDAN NISIPOIU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Doresc ca prin publicarea acestor rînduri să aduc mulțumiri întregului colectiv de oameni ai muncii de la Întreprinderea Acumulatorul din Bistrița, care, la solicitarea mea de a-mi schimba un acumulator defect, aflat în stare de garanție, mi-a trimis un acumulator nou în timp de numai 15 zile. Promptitudinea cu care acești oameni mi-au rezolvat cererea merită, cred, a fi cunoscută publicˮ (**Aurel Mag, str. Bejan bl. Z 1, scara I — Deva.**

■ **Primim, din partea Consiliului popular al județului Hunedoara :**

„Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Farcaș Sandor**, din orașul Petrila, strada „Republicii", bloc 55, ap. 74, prin care acesta solicită mutarea într-un apartament corespunzător, Conducerea unității „Preparația cărbunelui — serviciul CFC Petrila", reanalizînd cererea petiționarului, i-a aprobat un apartament cu 4 camere, în blocul 108 pe strada Minerului, bloc ce se află într-o stare avansată de construcție și care va fi dat în folosință pînă la sfîrșitul lunii augustˮ.

■ Interesantă (și veți vedea imediat de ce !?), scrisoarea primită de la **Costel Pîrvu** din Brașov, bd. Alexandru Vlahuță nr. 48, bloc 123 A, ap. 27 — telefon 25 539 : „Propun, celor în drept, construcția unui complex hotelier balneo-climateric, cu terasă spre lac, amenajări plaje, ștrand cu apă dulce, apă sărată, bazin acoperit cu apă sărată, băi de apă caldă sărată la vară, băi de plante, impachetări, sala de gimnastică, masaje, parafină, magnetizări, fizioterapii, vibratoare, saune, nămol, plimbări pe lac cu bărcile, concursuri de pescuit, excursii în jurul comunei la cheile Doftanei, V. Doftanei, Paltinul, Muzeul Doftana, Pietriceaua, Slănic-Prahova și pădurile din jurul comunei... în comuna Brebu. Se află la circa 12 km distanță de Cîmpina, este așezată — ca și Breaza! — pe un platou aflat pe partea dreaptă a rîului Doftana ; drum asfaltat, soare mult în timpul anului, aer ozonat, mulți pomi fructiferi, pădure de stejari — un mare lac cu apă dulce aflat în centru și înconjurat de brazi, lac de peste 20 000 m.p. — conductă de apă sărată aflată la circa 800 metri, cu o foarte mare concentrație de sare, care își păstrează temperatura la 16°C, indiferent de anotimp...".

■ **Consiliul popular al municipiului București :**

„Referitor la scrisoarea **GRUPULUI DE LOCATARI din șoseaua Olteniței nr. 63, blocul 3, sectorul 4**, vă comunicăm : din verificările efectuate a rezultat că, într-adevăr, punctul de colectare a fierului vechi a fost necorespunzător amenajat, că datorită acestuia au avut loc unele accidente, ceea ce a dus la discuții și neînțelegeri în rîndul locatarilor. Analizînd situația creată cu factorii de răspundere de la nivelul Consiliului popular al sectorului 4, acest punct de colectare a fost desființat și reamplasat într-un spațiu adecvat, iar pe spațiul respectiv urmează să se amenajeze un teren de joacă pentru copiiˮ.

■ „Mă numesc **Sándor Czirják, din municipiul Satu Mare, strada Dobrogeanu Gherea nr. 1, scara E, etajul 3, apartamentul 59** ; sînt pensionar și m-am stabilit aici, în Satu Mare, din decembrie 1984, venind din județul Bihor. Am 83 de ani, o soție paralizată căreia îi trebuie medicamente, economiile noastre sînt pe sfîrșite : de la Oficiul de asigurări și pensii Oradea am primit drepturile de pensie pînă în decembrie 1984 inclusiv. Dar de la stabilirea mea la noua reședință încă nu am primit nici un ban— deși dosarul a fost trimis de către Oficiul de pensii Bihor pe data de 12 decembrie 1984 către Oficiul similar Satu Mare. M-am interesat la Oficiul de asigurări sociale și pensii Satu Mare, unde mi s-a spus că dosarul meu de pensie a fost trimis cu adresa nr. 1588/20 aprilie 1985 la Direcția Generală de Asigurări Sociale și Pensii București, de unde, pînă la data cînd vă scriu (16 august a.c. — N.R.), nu a ajuns la Oficiul de pensii Satu Mare ! Sînt aproape 8 luni de zile, de la începutul lui decembrie, de cînd mă zbat... nu știu ce să mai cred ! Unii spun că să mai aștept ; le-aș răspunde : cît ? ! — la vîrsta mea?".

■ **Consiliul popular al județului Bihor :**

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ioan Chiș** din Oradea, strada Borsecului nr. 16, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : Ioan Mateiaș, responsabilul unității nr. 61 din cadrul I.C.S. Alimentara, a fost chemat la conducerea întreprinderii și atenționată pentru abaterile de la regulile generale de comerț. De asemenea, cazul va fi prelucrat și la ședința cu toți gestionarii și lucrătorii comerciali din cadrul unităților noastre, în cursul acestei luniˮ.

■ **Consiliul popular al sectorului 2 :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către un **GRUP de cetățeni din strada Mateor Coravu nr. 30**, sesizînd că programul de la Teatrul de vară „23 August" le deranjează odihna, vă facem cunoscut că la acest teatru, de la orele 17,30 și pînă la ora 21, va avea program de discotecă, urmat de film artistic ; s-au luat de asemenea măsuri ca stația de amplificare să funcționeze la parametri fonici normaliˮ.

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău :**

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Zoia Chifu** din Buzău : pentru rezolvarea acesteia, Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a repartizat I.V.V. Buzău — unde este încadrat soțul petiționarei — apartamentul 16 din blocul B.1, pentru a fi repartizat familiei Chifuˮ.

■ Un bucureștean (**Daniel Russu, strada Stupinei 23**), ne relatează un caz, după părerea domniei sale, cel puțin ciudat : „Sîmbătă 3 august, în jurul orei 13,45 — pe o ploaie torențială ! — autocisterna 31-B-3421 stropea cu șirg peluza cu iarbă din jurul statuii Mihai Viteazul din fața Universității. Motorul mașinii mergea din plin, pompînd jetul de apă dirijat de șofer la cca. 10 m. înălțime, făcînd astfel o aprigă concurență torentelor picate din cer pe cale naturală. Incredibilul fenomen s-a desfășurat pe durata a 10 minute — cît am așteptat troleibuzul în stație — martori fiind zeci de cetățeni ce se aflu în preajmă. În afara gestului de risipă, care nu poate fi neinsemnat, rămîne absurdul situației și un mare semn de întrebare asupra mentalității celor care l-au provocatˮ.

■ **Consiliul popular al județului Dîmbovița :**

„Referitor la scrisoarea lui **Ion Gh. Constantin** din satul Iazu, comuna Cojasca : căsătorit cu Ioana, în vîrstă de 37 ani, casnică, mamă a 11 copii din care 10 sînt în prezent sub vîrsta de 18 ani — și privind majorarea cuantumului ajutorului pentru mamele cu mai mulți copii — s-a procedat la majorarea acestuia, de la 350 la 500 lei, prin decizia nr. 78/24.04.1985 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Dîmbovița. Drepturile au fost plătite retroactiv de la data cînd respectiva a fost îndreptățită la majorarea ajutoruluiˮ.

■ **Consiliul popular al municipiului Buzău :**

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Zoia Chifu** din Buzău : pentru rezolvarea acesteia, Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a repartizat I.V.V. Buzău — unde este încadrat soțul petiționarei — apartamentul 16 din blocul B.1, pentru a fi repartizat familiei Chifuˮ.

■ Un bucureștean (**Daniel Russu, strada Stupinei 23**), ne relatează un caz, după părerea domniei sale, cel puțin ciudat : „Sîmbătă 3 august, în jurul orei 13,45 — pe o ploaie torențială ! — autocisterna 31-B-3421 stropea cu șirg peluza cu iarbă din jurul statuii Mihai Viteazul din fața Universității. Motorul mașinii mergea din plin, pompînd jetul de apă dirijat de șofer la cca. 10 m. înălțime, făcînd astfel o aprigă concurență torentelor picate din cer pe cale naturală. Incredibilul fenomen s-a desfășurat pe durata a 10 minute — cît am așteptat troleibuzul în stație — martori fiind zeci de cetățeni ce se aflu în preajmă. În afara gestului de risipă, care nu poate fi neinsemnat, rămîne absurdul situației și un mare semn de întrebare asupra mentalității celor care l-au provocatˮ.

■ **Consiliul popular al județului Dîmbovița :**

„Referitor la scrisoarea lui **Ion Gh. Constantin** din satul Iazu, comuna Cojasca : căsătorit cu Ioana, în vîrstă de 37 ani, casnică, mamă a 11 copii din care 10 sînt în prezent sub vîrsta de 18 ani — și privind majorarea cuantumului ajutorului pentru mamele cu mai mulți copii — s-a procedat la majorarea acestuia, de la 350 la 500 lei, prin decizia nr. 78/24.04.1985 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Dîmbovița. Drepturile au fost plătite retroactiv de la data cînd respectiva a fost îndreptățită la majorarea ajutoruluiˮ.

■ **Oficiul național de turism — Centrala LITORAL :**

„Cu privire la scrisoarea prin care **Nicolae Neacșu**, om al muncii la brigada de construcții a Centralei de Turism O.N.T. „Litoral" Mamaia s-a adresat redacției dumneavoastră... ...Conform noilor tarife, tov. Neacșu are de plătit pentru perioada la care se referă suma de 1 209 lei ; diferența de 1 471 lei plătită în plus urmează să i se restituie ; de asemenea s-au refăcut calculele și pentru celelalte persoane nominalizate în scrisoare și care locuiesc tot la căminul din cadrul I.H.R. Eforie Nordˮ.

■ **I.F.E.T. — Arad :**

„Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate redacției de către **Ioan Iergoșan**, muncitor la secția de industrializare a lemnului din Bocsig : la data de 1 august a.c., cazul tovarășului I.I. a fost rezolvat favorabil : unul dintre electricienții noștri plecînd prin transfer, tovarășul mai sus amintit a fost reîncadrat în funcția de electricianˮ.

■ „Vă rog foarte mult să mă ajutați să obțin o adeverință prin care să se certifice faptul că am fost angajat la **Întreprinderea minieră Aninoasa** — localitatea Aninoasa, județul Hunedoara — în timpul practicii studențești din anul 1980, perioada iunie—iulie. Menționez că pînă în prezent am făcut două scrisori recomandate întreprinderii în acest sens, neprimind răspuns. Respectiva adeverință îmi este necesară pentru completarea cărții de muncăˮ. (**Cristian Bălan sat Brădet bloc 55 A, camera 12, comuna Brăduleț, județul Argeș, cod 0464**).

■ **Consiliul popular al județului Hunedoara :**

„Privind modul de soluționare a scrisorii adresate redacției de către **Marius Vasilov**, din Hunedoara, strada Batiz nr. 9, prin care acesta solicită sprijin pentru încadrarea în muncă, vă comunicăm : cele semnalate în scrisoare au fost discutate în comisia de repartizare a forței de muncă a municipiului Hunedoara, cu care ocazie s-a stabilit ca M.V. să fie repartizat la Ocolul silvic Hunedoara, petentul fiind mulțumit de rezolvarea sesizării saleˮ.

■ Între zecile de scrisori ce ne sosesc zilnic, iată și o vedere „Către redacția Flacăra — București, Piața Scînteii nr. 1

Salutări de la Năvodari, vă transmite delegația de elevi și profesori a municipiului Cluj-Napoca !" Atît. Bucuria n-are nevoie de multe cuvinte.

■ „Dacă din întîmplare te afli la Bacău, și dorești să călătorești cu autobuzele I.T.A. pe ruta Bacău — Comănești — dorind însă să cobori în stațiile Grigoreni, Tescani sau Scorțeni etc. — casiera de la ghișeu îți spune răspicat : „Nu eliberăm bilete decît pentru Moinești !" În această situație călătorii din aceste sate sînt nevoiți să plătească biletul pînă în Moinești, cheltuind peste 100% din tarif, pentru a putea ajunge acasă. Întrucît faptul reprezintă o curiozitate pe care călătorii o suportă pe banii lor proprii, vă rugăm să publicați aceste rînduriˮ. (**Popa C., comuna Scorțeni, județul Bacău**).

■ Redăm textul unei minuscule etichete, conținînd ambalajul unei gume de mestecat, întrucît reproducerea-foto ar fi imposibilă : „**Hallet die Schweiz sauber / Maintenez propre la Suisse / Mantenete pulita la Svizzera / Chocolat frey AG Buchs / AG SCHWEIZ/LUCKY / PEPPERMINT / chewing gum**ˮ. Eticheta a fost atașată scrisorii ce urmează : „Subsemnatul **Florin Mihăescu**, de profesiune arhitect, vă ofer spre analiză următoarea propunere : lucrînd în domeniul comunicațiilor vizuale am apreciat întotdeauna inițiativele luate în diverse țări pentru menținerea curățeniei prin diverse sloganuri tipărite pe ambalaje, dar nimic nu m-a impresionat mai mult ca inițiativa luată de Elveția, în a tipări, pe orice ambalaj, emoționanta deviză : păstrați Elveția curată ! (formulă enunțată în prima parte a textului de mai sus). Iată o idee interesantă la care am putea subscrie introducînd obligația de a se imprima pe orice obiect ce se aruncă după folosire (după folosire) și care are deja tipăritură (deci fără implicații asupra costurilor), din hîrtie, metal sau mase plastice (precum tichete, prospecte, pliante, ambalaje de orice fel), deviza : „Păstrați România curată", sau „Păstrați orașul nostru curat!" — desigur, fără a impieta asupra aspectului general al produsului respectiv, al grafiei în ansamblu. E o propunere". (**arhitect Florin Mihăescu, șos. Pantelimon nr. 256, bloc 53, scara B, ap. 132, sectorul 2, București — telefon acasă : 28 36 24**).

■ În numele cîtorva sute de navetiști de pe ruta feroviară Balota—Drobeta-Tr. Severin, ne scriu **abonații C.F.R. Gheorghe Hoancă și Guță Dincea din satul Alunișˮ, județul Mehedinți.** Întrucît — spun ei, printre altele — întîmpinăm serioase greutăți cu coboritul și urcatul în tren în stația Girnița, datorită lipsei unui peron adecvat, solicităm Direcției regionale C.F.R. Craiova să dispună amenajarea unui astfel de peron în stația Girnița. Dacă va fi nevoie — adaugă ei în încheiere — noi, locuitorii satelor Girnița, Prunișor, Ghelmegioala, Guțu, Prunar, Valea Oâților, Alunișu, Bădeștești și Balota, vom fi gata să dăm o mînă de ajutor la executarea lucrărilor.

■ Vești bune și pentru : **Georgeta Toi din București, str. Sold. Stelian Mihale nr. 3 : Marioara Iamandi, București, șos. Mihai Bravu nr. 39 : Gheorghe Roman din Făgăraș, str. Tudor Vladimirescu bl. 4, ap. 3 ; Nicolița Raița din București, str. Zambilelor nr. 4, și Mihail Cîmpeanu din București, str. Barajul Dunării nr. 3, bl. M 35, sc. 7, ap. 295.** Scrisorile dumnealor, prin care solicitau sprijin pentru încadrarea în muncă, au fost trimise organelor locale ale puterii de stat din localitățile de domiciliu spre competentă rezolvare. Urmare a grijii și atenției cu care au fost tratate sîntem în măsură să anunțăm, în baza răspunsurilor oficiale primite, că : Georgeta Toi a fost repartizată la I.C.T.B. ca muncitoare necalificată în vederea calificării în meseria de confecționer ; Marioara Iamandi la I.T.B. ; Ana Roman la Întreprinderea de prelucrare și industrializarea cartofului Făgăraș ; Nicolița Raița la Întreprinderea „Tricodava" București ; Mihail Cîmpeanu, tipăritor tipar înalt la Întreprinderea poligrafică „Filaret".

■ Eu nu fumez, dar asta nu înseamnă că nu pot sau nu am voie să intru în unitățile ce se găsesc în Capitală și depind de I.C.L. Tutunul, pentru că în aceste unități mai găsim uneori și alte articole trebuitoare. Ba unele unități de acest fel se intitulează cu litere mari „A.B.C." Nu știu prea bine ce semnifică o astfel de firmă, dar în A.B.C.-ul ce se află într-o nișă de zid din Piața Ghencea n-am putut intra deoarece mai totdeauna este fercat în lacăte. La fel stau lucrurile și cu ABC-ul din Complexul comercial ce se află lîngă Fabrica „ADESGO", pe Șerban Vodă. Gestionara de aici are un program strict personal care vine în totală contradicție cu cel afișat ; ba e plecată la piață, ba e în inventar sau dusă la ICRAL sau în concediu medical. Poate se găsește cineva să se ocupe și de aceste ABC-uri, învățîndu-le mai întîi alfabetul respectării unui program legal de lucru. (**Ion Minghera, București, str. M. Eminescu nr. 218**).

■ **Ministerul Minelor** răspunde scrisorii lui Constantin Giosan, din comuna Dorna Arini, str. Gura Negri nr. 324, județul Suceava : Combinatul miner Suceava v-a comunicat că are posibilitatea să vă încadreze în meseria pentru care sînteți pregătit la E. M. Călimani. Rugăm a vă adresa C. M. Suceava pentru întocmirea formelor legale de încadrare în muncă.

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Răspuns la o... anonimă

În pofida precizării constante din revistă că „nu sînt luate în considerare scrisorile anonime...", vom face, de data aceasta, o excepție, răspunzînd unui „Stan Pățitu" din Timișoara, cum se autocaracterizează cel care omite semnătura.

Este vorba de cîteva observații, bine intenționate în fond, pe care timișoreanul anonim le așterne pe hîrtie, cu indignarea justificată pe care o provoacă elementele infractoare oricărui om corect, indiferent dacă ajunge sau nu în postura de păgubaș. Autorul anonimei are multă dreptate, în principiu, susținînd că hoții, borfașii de toate categoriile aduc un mare rău semenilor societății, dar nu este realist atunci cînd reproșează că „de ce îi criticăm prin articole pe naivii care se lasă induși în eroare de escroci ?" Ei sînt, vezi Doamne, oameni de bună credință. De vină sînt cei care îi înșală. Perfect adevărat, pînă la un punct. Dar cîtă vreme această mostenire a trecutului, pentru eradicarea căreia mai avem multă vreme de acționat nu este oare imperios necesar ca să fim noi, ceilalți și mulți de altfel, mai vigilenți, mai combativi față de cei care ne lezează interesele ? Față de acele elemente infractoare care poartă uneori masca unor indivizi „binevoitori", cu relații și posibilități aproape nelimitate de a face și a drege, ceea ce, de altfel, miroase de la o poștă a escrocherie !

Dar să nu ne pierdem cu prea multă teorie, cînd avem, din păcate, exemple edificatoare care ar trebui să pună pe atîția alții pe gînduri, atunci cînd ajung în împrejurări similare.

Astfel, Petre Manciu din comuna Vărăști, județul Giurgiu, avea să devină, în ziua de 28 iulie a.c., victima a unei inșelăciuni, oferind cu usurință suma de 13 800 lei numitilor Radu Chițu, **fără ocupație**, din București, str. Lipova nr. 14, și Dumitru Stan, din aceeași localitate, str. Suhaia nr. 12, instalator la o secție anexă a Consiliului Popular al Comunei Belciugatele, județul Călărași — **amîndoi cunoscuți cu antecedente penale**, care au „promis" că pot procura folie de polietilenă pentru solarii, în realitate neavînd asemenea posibilități, dar nici intenția de a da curs promisiunii.

Sansa lui Petre Manciu de a-și recupera banii a fost că, sesizate la timp, cadrele din Circumscripția II miliție au acționat operativ, reținîndu-i pe escroci și recuperînd prejudiciul.

Mai greu a fost însă pentru soluționarea reclamațiilor cooperatorilor Ștefan Baciu și Dumitru Baciu, din comuna Izbiceni, județul Olt, care au reclamat la miliție că au fost înșelați de către Neculai Andrei, din comuna Clinceni, județul Giurgiu și Ilie Udrea, comuna Grădinari, același județ, cărora le-au încredințat suma de 240 000 lei (!) pentru a le procura, chipurile autoturisme „ARO", acestia dînd birul cu fugiții, imediat după ce au pus mîna pe o sumă atît de frumușică.

Dacă înțelepciunea populară a creat acest binecunoscut personaj „Stan Pățitu", de ce să nu ne gîndim măcar puțin la el înainte de a băga mîna în buzunar ?

MIHAI GROZAVU ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Dialoguri despre alimentația rațională

Ce loc ocupă LEGUMELE în meniurile alimentației publice?

Raid în căutarea unei salate

Deocamdată decor! De ce nu și aliment de bază?

Am început ancheta de față pornind de la gestul cel mai firesc : ne-am așezat la masă, firește într-un restaurant, și, pe lîngă porția de carne care ne-a fost servită, am mai solicitat, cu gîndul la o alimentație mai completă, și **ceva** legume : o salată de vinete cu ardei copți, de pildă, o cremă de legume, **altceva** care să ne asigure vitaminele necesare într-atît vieții. Nu ceream, deci, **marea cu sarea**, ci un aliment la îndemînă, mai ales acum, în toiul verii, în plin sezon legumicol.

„Nu avem decît salată de vinete ; ardei copt nu avem !" ne dezarmează de la început ospătara Maria Popescu, femeie destul de harnică, după alergătura ei, destul de amabilă, după felul în care ni se adresează și după cum ar vrea să satisfacă solicitările fiecăruia. La masa de alături, un bărbat și o femeie consumă, la friptură, și cîte o salată **asortată**. Nu-mi stă în obicei să trag cu urechea, dar cum ne aflăm atît de aproape, și cum expresia femeii se distinge prin plasticitate sînt tentat s-o rețin : „Ștefane, castraveții ăștia au cam albit ; sînt bătrîni, dragă !" Cîteva vrăbii se ospătează cu boabele de orez rămase pe o farfurie, fapt ce se încadrează plăcut în decorul natural din jur. Consumăm, deci, plătim și-l căutăm pe bucătar. Îl întîlnim, cum era de așteptat, la bucătărie. Ce mîncăruri, preparate din legume aveți azi ? întrebăm. Privirile bucătarului ascund un zîmbet indulgent și ne mărturisește că, în afara unei ciorbe de legume, nu mai are nici un fel de altă mîncare din legume. „Nu prea se consumă, aici, la noi la Restaurantul **Băneasa** ; am gătit ghiveci, dar nu-l puteam păstra de la o zi la alta, se strica. Apoi, sincer să fim, ni se confesează bucătarul Aurel Ivașcu, nici nu prea primim cine știe ce cantități de legume". Și, într-adevăr, realitatea din bucătărie confirmă afirmațiile : cîțiva ardei copți (totuși !), salata de vinete, legumele pentru garnituri — roșii, mazăre și fasole, castraveți și ardei iuți — sînt toate alimentele legumicole de la restaurantul **Băneasa**. Cu toate acestea, șeful unității, tovarășul Paritenie Pasitoniu, om cu destulă experiență în comerț, plecat de la ospătar și ajuns șef de unitate, ne spune că planul minimal, de 5 kilograme de legume la un kilogram de carne, se realizează totuși. Cum ? îl întreb, sceptic oarecum. „La mesele organizate pe care le oferim grupurilor de turiști, ne răspunde dînsul ; din două sute de turiști, cîți ne vin la o masă, 50 măcar sînt vegetarieni. Știm lucrul ăsta dinainte. Astfel stînd lucrurile, ne aprovizionăm cu cele necesare. Pentru ceilalți consumatori, însă, nu prea avem ce oferi. Serviciul comercial, care ne aprovizionează, ne aduce ce găsește".

— Dacă vă pomeniți acum cu un grup de turiști, ce le oferiți ?

— Le oferim ceea ce avem .. Cu vegetarienii ne-am descurca mai greu, e adevărat.

Deși unele păreri sînt contradictorii, atunci cînd bucătarul ne spune că nu sînt prea solicitate legumele, iar șeful de unitate ne spune că se realizează planul minimal, reținem totuși un punct de vedere comun : cel puțin aici ,unde am debutat cu această anchetă, ar fi vorba de o deficiență în aprovizionare. Mai este însă vorba și de altceva : de o neconcordanță între ceea ce există în bucătărie și ceea ce știe ospătarul că există. Înlăturată și această defecțiune lucrurile se mai pot încă îmbunătăți...

Ne continuăm ancheta într-o unitate în care legumele ar putea deține un loc important în alimentație, unde poate îl și dețin, dat fiind afluxul mare de consumatori : restaurantul cu autoservire **Gastronom**, situat la intersecția străzilor Știrbei Vodă și 13 Decembrie. E ora prînzului, oră de vîrf. Ce se află în vitrine ? Pînă a intra mai în amănunt, la o primă privire legumele sînt prezente : ciorbe, vreo cinci feluri, toate conțin legume ; garniturile, la marea majoritate a sortimentelor, multe aflate în vitrine acum, sînt din legume : dovlecei, mazăre, fasole, varză, spanac, ciuperci, cartofi, vinete, ardei. „Nu avem, ne spune tovarășul Ștefan Pochio, unul din cei doi șefi de unitate, cantități suficiente de morcov, verdețuri, **albituri** în speciali, conopidă, care se găsește, pentru noi la un preț neabordabil, nu avem în cantități suficiente dovlecei, ardei gras, varză albă, alte legume mai rare. Din această cauză n-am putut atinge baremul minimal de 5 kilograme de legume la un kilogram de carne ; și mai contribuie, la această nerealizare, și punctul **Gospodina**, organizat tot în interiorul unității, unde semipreparatele, majoritatea din carne, se vînd fără legume. Sîntem, însă, foarte aproape de acest barem, am ajuns la 4,8 kilograme de legume". Șeful de unitate are dreptate : există legume suficiente, dar din cele de bază. Unele, pentru care trebuie să umbli mai mult, probabil lipsesc. Cercetînd nota de comandă din ziua raidului nostru rezultă următoarele : din 70 de kilograme de vinete solicitate nu se primise nici măcar un kilogram ; din 120 kilograme de castraveți, nimic, iar din 120 kilograme varză albă, tot nimic! Ce faceți în situația în care nu aveți aceste legume ? am întrebat. „Raminem la legumele de bază, din care avem, cum vă spuneam, cantități suficiente, în stoc". Dar și din acestea, am văzut, multe sînt conservate, de anul trecut, cum e mazărea, ghiveciul, fasolea verde și altele. Sigur, sînt legume bune, dar ele se pot folosi în timpul iernii, cînd cele proaspete lipsesc, iar serviciile comerciale ale întreprinderilor, complexelor de alimentație publică ar putea să se **zbată** ceva mai mult, să asigure o mai bună aprovizionare a subunităților.

Aici, la restaurantul **Gastronom**, bucătarul-șef, Cornel Toanță, ne-a vorbit despre o preocupare lăudabilă a colectivului de bucătari : aceea a calității preparatelor. „Nu există, crede el, **linie** mai bună, mai completă, ca la **Gastronom** ! Am avut în vedere și o categorie mai **specială** de consumatori : bătrînii singuri, cei cărora nu are cine să le prepare, să le gătească mîncărurile de care ei au nevoie, uneori îl se impun. Avem clienți, din această categorie, care s-au obișnuit cu nelipsita cremă de legume, cu ciorba **Gastronom**, numai din legume, specialitate a noastră. Tot pentru el, și nu numai pentru ei, servim dimineața ouă la pahar, orez cu lapte, alte preparate adecvate, budinci din legume. Am ajuns să le oferim consumatorilor pînă la 80—90 de sortimente pe zi". Bucătarul-șef Cornel Toanță are dreptate, dar tot de la el am reținut că munca lor, a celor de la **subsol**, adică din bucătărie, depinde foarte mult de munca oamenilor de la **suprafață** : a ospătarilor, a bufetierelor; de felul în care aceștia se comportă cu clienții, de felul în care sînt informați cu realitatea de la bucătărie. „Noi, zice, adică unitatea noastră este o adevărată **uzină de mîncare**, avem un plan de aproape 75 000 lei pe zi. Contează foarte mult dacă masa e curată, debarasarea se face continuu, dacă bufetiera e amabilă. E bine, cred eu, să-i mai zici clientului și : „poftă bună!" și „dacă nu vă place, poftiți altceva !"

— La dv. se întîmplă astfel de amabilități ? întreb...

— Am văzut clienți care au mers direct la bufetieră și i-au zis : „vă rog să-mi dați o ciorbă direct din oală !" Și bufetiera le-a dat. Sau am văzut clienți cărora nu le-a convenit prețul, după ce luaseră mîncarea, și au venit la bufetieră, au rugat-o să le-o schimbe. Și ea le-a schimbat-o. Așa se face că avem clienții noștri, unii de ani de zile.

Dialogul de mai sus nu face altceva decît să subliniieze starea normală a unui comerț civilizat, normele firești care ar trebui să fie respectate la fiecare astfel de loc de muncă, aleasa conduită a lucrătorului din comerț. Că nu peste tot este la fel, e tot o realitate, dar una care trebuie asanată radical.

Să ne continuăm însă raidul nostru, pentru a mai cunoaște cîte ceva despre starea de fapt, în alimentația publică, a Măriei Sale, Legumă. Fiindcă pînă acum am reținut că, pe ici, pe colo, ea mai are de înfruntat mentalități, comodități, că **soarta** ei trebuie gîndită începînd chiar de la terenul pe care e semănată. Poposim deci la restaurantul **București**, o unitate model a comerțului bucureștean, care dispune de o bază materială de o eleganță rar întîlnită. Încă de la intrare observăm o expoziție de preparate din legume, precum și din carne și legume : sulate de mai multe feluri, de combinații inedite, cocktailuri de crudități, ciuperci simple cu brînză rasă pe deasupra, altele cu usturoi, roșii umplute cu salată de vinete, chiar și vinete imambaialdi, pește cu legume etc. Aici, se poate constata, legumă e cu adevărat înnobilată. Expoziția, aflăm de la tovarășul Gheorghe Petrache, șeful unității, e zilnică, nu ocazională. Preparatele se aduc la masă cu cărucioruL, iar clientul alege ce dorește. În felul acesta legumele se consumă, sînt solicitate. În plus, servind imediat acest antre, clientul nu este nevoit să aștepte pînă l se servesc și celelalte feluri de preparate. La rîndul său, lucrătorul din comerț, ospătarul, are timp să-și facă mai bine meseria.

— Cum e aprovizionarea cu legume? întreb eu șeful unității.

— Dacă ne preocupăm de acest lucru, avem ; dacă nu, nimeni nu zice : „poftim !", spune la rîndul său șeful de unitate.

Și, preocupîndu-se, în magazie există la ora asta 300 kilograme de vinete, 200 kilograme de morcov, 150 kilograme dovlecei, 100 kilograme varză albă, 100 kilograme de pepeni, cantități însemnate de struguri, mere și pere, prune, piersici și caise. Cu alte cuvinte, **vitamina** este asigurată. Chiar și prepararea unor legume este mai altfel decît am văzut noi în alte unități : „printr-un procedeu tehnic adecvat, zice bucătarul-șef Lucian Postelnicu : prin înăbușire sau sotare, alteori prin fierbere sub presiune. Evităm pe cît se poate componența sosurilor care conțin făină. Vinetele, dovleceii, de pildă, se curăță de coajă, se taie în cubulețe, le punem într-un vas cu unt topit și, astfel, le sotăm. Le adăugăm sare, piper, zahăr și pregătite în felul ăsta le servim. Devin adevărate delicii ! Preparăm, zilnic, între 105 și 142 de sortimente, firește nu numai din legume. Așa se face că avem o solicitare suficient de mare, avem clienți care vin la noi să servească ciorba **București** sau soteul **național**. Apoi, toate **minuturile**, la noi, au o garnitură, de 12 lei, din patru feluri de legume — obligatoriu".

Aici ni se ridică, însă, și o altă problemă, pe lîngă celelalte de pînă acum : semiindustrializarea unor legume, cum și conservarea lor. Legat de acestea, șeful unității, Gheorghe Petrache, spunea următoarele: „Pentru noi, unitățile de alimentație publică, ar fi bine ca furnizorii, adică **ilefeurile**, să conserve legumele în recipienți mai mari, de 3 pînă la 5 kilograme, chiar mai mari. Cartofii, de pildă, ar fi bine și ar putea să ne fie livrați curățați, tăiați, gata pentru a fi pregătiți. Să fie **semifabricați** și, desigur, să se includă în preț costul acestor manopere. Am putea evita, astfel, lucrătorii intermediari, nu puțini în unitățile noastre, am diminua consumul de energie prin evitarea robotilor, am asigura o mai bună calitate produselor și, nu în ultimul rînd, am realiza importante economii de legume și zarzavaturi, știut fiind că mai în fiecare iarnă ne trezim cu cartofi, morcovi, țelină și alte legume stricate. Este un deziderat mai vechi al furnizorilor noștri".

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Trei opinii de la Capșa

Vara și toamna, „sarea în bucate" ne-o oferă grădina!

„Casa Capșa" nu se dezminte. Aceeași ospitalitate, aceleași mîncăruri care-ți lasă gura apă. Verdețurile și legumele sînt la mare cinste, ele decorează, dau gust, întregesc mîncărurile, colorează meniurile, grație imaginației și hărniciei unor bucătari care ar face cinste oricărui mare restaurant din lume, ele, crudițățile, reprezintă cam 70 la sută din alcătuirea preparatelor care fac renumele firmei. „Este un procent, afirmă Dima Agop, unul dintre responsabilii restaurantului, care ne apropie și din acest punct de vedere de marile restaurante din străinătate. Nu poți asigura o calitate deosebită mîncărurilor dacă nu le asiguri și bogăția de vitamine, dacă nu le ornezi atrăgător. Unitatea noastră are un plan de 100 000 lei pe zi, producția culinară proprie reprezentînd 75 la sută, restul fiind realizat din băuturi. Pentru o bună aprovizionare trebuie să te zbați tot timpul anului, nu numai în sezonul trufandalelor sau vara. Toamna bate la ușă și cămările noastre trebuie să fie la fel de pline cu verdețuri și legume pentru că în orice zi a anului trebuie să oferim consumatorilor mese complete".

Cei doi bucătari șefi ai „Capșei" sînt Ion Samoilă și Zenovie Zamfir. Ion Samoilă, maistru bucătar, a participat la două olimpiade internaționale, la numeroase concursuri europene și a lucrat ani buni în străinătate ducînd faima artei culinare românești în numeroase țări. A obținut 13 distincții cu echipa și trei medalii de aur personale. Bucureștean, ardelean după părinți, își iubește meseria ca orice ardelean care își ia viața în serios. Ne arată ce a gătit în acea zi, „nu este mîncare, nu există preparat care să nu fie îmbogățit, înnobilat" cu legume, ne arată borcanele, borcănelele, canistrele puse gospodărește, pentru toamnă, pentru iarnă, cînd nu va fi nevoie să apeleze doar la industria de conserve. „Am lucrat mult în străinătate, străduindu-mă să fac cunoscute preparatele noastre tradiționale. Și în Italia, și în R.D.G., și în Austria sînt foarte apreciate salatele. Mi-a plăcut întotdeauna ca un platou să arate frumos. Pînă să guste, cumpărătorul trebuie să fie atras, trebuie să fie curios. Cu verdețuri și legume se pot pregăti nebănuit de multe preparate, antreuri, salate, garnituri. Avem acum salate cu roșii cu vinete, vinete cu legume, pește cu legume, pește umplut cu spanac, pentru că ne-am păstrat spanac și ne-am conservat. Nu te îngrijești, nu poți să faci o masă ca lumea. Toamna, congelăm toate zarzavaturile, conopidă, tarhon, mărar, pătrunjel etc., crude, nu uscate. Acum, vara, este, firește, mult mai simplu, aproape că nu este legumă care să nu existe în preparatele noastre. Avem, azi, creme de ciuperci, de legume, iar castronașele pe care le vedeți, zece la număr, cu roșii, ardei gras, ciuperci, verdeață, salată verde, castraveți, hrean sînt pregătite pentru decorul mîncărurilor. Am pregătit șase feluri de garnituri, de dovlecei, de morcovi, de conopidă, fiecare combinată altfel, pentru prepa-

ratele cu miel, cu pui, cu pește etc. Se pot face o mîncare și una de preparate cu legume și verdețuri iar de învățat, înveți tot timpul și de la oricine. Sînt delicioase, de pildă, roșiile umplute cu salată de cruditați (vinete, țelină), cu ciuperci, ouă umplut cu pastă de morcovi, cu piure de mazăre, cu pastă de țelină, de conopidă sau de spanac. Orice cruditate poate fi combinată în foarte multe feluri, șeful bucătar se orientează în funcție de sezon, de piață, el poate și trebuie să inventeze, să creeze cît mai multe preparate. Omul intră în restaurantul tău cînd îl cîștigi cu ceva, nu-i place una, îi oferi altceva, fiecăruia după gust, dar trebuie să fii mereu atent, cum merge o mîncare, o salată, un antreu. Vi-o spune un meșter care este de 31 de ani la „Capșa".

Ștefan Lăzărescu, „capșist" din fragedă tinerețe care a luptat în permanență ca localul să nu-și piardă personalitatea și strălucirea, este de părere că un aport important revine și industriei noastre de conserve. „Vara spune el, și în general în perioada cînd se găsesc cruditați, lucrurile sînt mai simple pentru un șef de unitate muncitor și pentru un șef bucătar priceput. Iarna, însă, fabricile de conserve trebuie să fie piața tuturor. Sortimentele sînt foarte sărace la ora actuală. Priviți în alimentare, cîteva feluri de legume conservate și cîteva gemuri. Sînt convins că industria noastră de conserve poate face mult mai mult. Iată cîteva produse care n-ar trebui să lipsească iarna din magazine : bame în ulei sau bulion, vinete în ulei sau bulion, dovlecei, morcovi, tarhon, arpagic în saramură, zarzavat asortat la borcane, morcovi în apă, mazăre extrafină, fasole extrafină, spanac, dulceață de trandafiri, de coacăze, de vișine etc. Sigur că da, acestea se fac, dar unele dintre ele în cantități prea mici. Nu găsești tarhon, nu pui, nu primești dulceață de coacăze, folosești gem de caise, dar va ieși altceva și preparatele vor semăna între ele. Lipsindu-ți sfecla sau morcovii, cireșele sau pepenii confiați, produse atît de necesare laboratorului de cofetărie, produsele tale vor arăta în consecință. Repet, baza sînt fabricile de conserve pentru că aproape jumătate de an ele trebuie să asigure verdețurile și legumele oricărei gospodării, deci și a restaurantelor".

RĂZVAN BĂRBULESCU

Ce ne spune un maistru bucătar

Doar în expoziții se poate

Două zile la rînd, pe 12 și 13 august, am pătruns incognito prin mai multe unități de alimentație publică bucureștene de diferite tipuri și categorii : „Gospodina" (aferentă restaurantului „Ovidiu", cea de pe str. Academiei, cea de la Sala Palatului), cu autoservire („Ovidiu", „Simplon", „Lido"), lacto și lacto-vegetariene (de pe Șoseaua Ștefan cel Mare, de pe bd. Magheru, fost Lacto-Dorna, de pe bd. Gh. Gheorghiu-Dej) și restaurante („Ovidiu", „Trocadero", „Havana"). Cu precizarea că la ultimele două nu ne-am mai prezentat ca un anonim consumator ci chiar ca ziarist, însoțită fiind de tovarășul Sebastian Moraru de la M.C.I. La „Gospodina", în afară de salată orientală, nici un alt preparat din sau cu legume. O lipsă de diversificare dezarmantă care te face să nu mai intri a doua oară. Presupunînd că nu ai nimic acasă de mîncare și ești o femeie ocupată profesional, cum sîntem majoritatea dintre noi, femeile din țara noastră, și care mai aspirăm și la timp liber pentru a-l dărui copiilor noștri, soților, odihnei, lecturii, lărgirii orizontului de cultură și cunoaștere, — în fond aceasta este rațiunea pentru care au fost create asemenea unități, pentru degrevarea femeii de o serie de servituți casnice —, n-ai prea avea cu ce să încropești un prînz gustos pentru ai tăi din ceea ce îți oferă galantarele celor trei unități vizitate. Ce se găsea totuși ? Pește. Pește prăjit și pane, adică tot prăjit. Pirjoale semipreparate suprasaturate de pesmet. Niște crochete, cică de creier — ne anunța eticheta — la fel de garnisite cu respectivul făinos. În vitrina frigorifică a unității „Ovidiu" tronau borcane peste borcane cu conserva de iahnie de fasole ! ? Ce i-or fi împiedicat pe bucătari s-o prezinte chiar proaspăt gătită de ei, cu adaosuri de zarzavaturi din plin acum în grădini și pe piață, ardei, morcov, roșii și multă verdeață, ceea ce te-ar fi îmbiat irezistibil s-o cumperi? Sortimentul „maximal" și cel „minimal", nu din hîrtii și rețetare ci concret, din rafturi, cam acesta a ajuns să fie — pui la cuptor, pește prăjit, șnițel semipreparat, pastă de chiftele, pirjoale și, din cînd în cînd, iarna, maioneză și clătite. Cam atît. De calitate să nu mai vorbim... Deși, ani de zile asemenea unități au etalat și propus de toate „ca la mama acasă" atît produse gata preparate, cît și semipreparate. Sarmale, ardei și dovlecei umpluți, musacale, ardei și roșii umplute cu orez și sos de tomate, cartofi parizieni, vinete împănate cu usturoi și sos tomat, dar cîte nu vindea, spre renumele ei, acum vreo cîțiva ani unitatea de la Sala Palatului, de pildă, unde veneau consumatori din tot Bucureștiul să le cumpere. Semnatara acestor rînduri a fost ani și ani clienta magazinului. A scăzut într-atîta diversificarea și mai ales calitatea preparatelor încît astăzi și ceea ce mai ne propune nu se vinde. Unde este brеșa ? „Gospodina" din str. Clucerului, culmea, privește chiar spre o piață agroalimentară, are un perete întreg virtat și însăși ușa spre Piața 1 Mai, putînd să înregistreze zilnic „pulsul" legumelor. Le bate în fercstrele bucătarilor de la „Ovidiu", tonetele cu legume pe care nu le-am prea văzut (în afara unor ardei umpluți ce pluteau în grăsime) nici la linia de autoservire a restaurantului. De vad nu se pot plînge, fiind amplasat chiar într-o piață și, în plus, cu numeroase șantiere, spitale, instituții în jur. E vară, e cald dar preparatele ce se pot servi reci, deci fără carne, tradiționale ale bucătăriei românești, ca și din bucătăria internațională pe bază de ardei, vinete, tomate, rădăcinoase, orez, ouă, brînzeturi, lactate, nu există nici la „Simplon", nici la bufetul „Lido". Bucătarii, șefii de unități și chiar cadre de conducere ale organelor comerciale justifică prea adesea cum că „domnule, românul s-a învățat să mănînce numai carne". Cine cunoaște atît de bine acest consumator, în numele căruia se vorbește și se decide ? În cazul cînd ar fi așa nu și-au pus și întrebarea de ce ? Cîte preparate gustoase, aspectuoase și complete din punct de vedere nutritiv îi oferă din sortimentele și rețetele cu și din legume ? De ce cînd facem expoziții culinare „se poate" !? Le cumpără și le mănîncă cu plăcere ? Ani de zile le-am urmărit, fie profesional, fie ca și cumpărător, fără a conteni să mă înclnte cu varietatea preparatelor, cu ingeniozitatea și fantezia bucătarilor noștri, cu aspectul și gustul excepțional pe care îl puteau oferi la cele mai banale produse. Tot felul de legume gratinate, tot felul de sufleuri, de budinci, de torturi de legume, tot soiul de rețete în care un ou, puțină brînză sau un strop de cașcaval ori de smîntînă completau într-un adevărat regal gastronomic o „biată" legumă, o fasole, o andivă, un dovlecel, un spanac, o ceapă... Deci știm să facem! Atunci ? Încerc să aflu un răspuns de la maistra în arta culinară, de 30 de ani în această meserie, Eugenia Radu, bucătăreasa șefă a restaurantului „Havana". (Provine de la „Cișmigiu", unde făcuse vad, mai mult, unde încetățenise o tradiție și un renume pentru preparatele cu legume.) Răspunsul e prompt și, zice, curajos. „Deoarece pentru expozițiî sîntem lăsați să ne abatem de la „Rețetarul-tip" și, se dau întreprinderilor noastre I.A.P.L.-urilor, competențe de prețuri. Deoarece atunci toată lumea se zbate pentru aprovizionare". Atunci se vînd, și chiar nu ajung, atunci se îndeplinește și planul la încasări. Atunci se ignoră, în fine, mentalitatea și prejudecata cum că nu venim la restaurant să mîncăm legume, ci să ne îndopăm de fripturi.

Prin urmare, cum să facem din moment ce cheia succesului se cunoaște, ca „Luna preparatelor culinare" și expozițiile să dureze, cum ar fi normal și actual, 12 luni pe an ?

CICI IORDACHE-ADAM

Pe Valea Mureșului, spre Spini și mai sus, pe la Aurel Vlaicu se întinde un pămînt nisipos, dar nu atît de nisipos ca să nu mai poată fi folosit la agricultură. Dimpotrivă, oamenii spun că aici se obțineau cele mai bune recolte, chiar și în anii în care apele Mureșului mai dădeau cîte puțin peste maluri. Dar asta este o imagine trecută, de altădată, revenită mereu în mintea celor care trec pe șosea și văd jeturile groase de apă, aruncate în bazinele piscicole de niște pompe puternice. De doi ani tot pompează și pompează la apă din Mureș și crescătoria de pește tot nu se umple. Ba nici peștii nu se satură, nici cu apă, nici cu mîncare. Și ce este pompat din Mureș cu prețul a mii de vați se infiltrează în sol și se reîntoarce în matca rîului. Și oamenii de prin împrejurimi se uită la acest miracol al tehnicii, se miră și rîd și își văd de drum. Am încercat să limpezim o parte din miracolul bazinelor cu „pești electrici". La această oră, ferma piscicolă aparține I.A.S. Simeria. În momentul în care descindeam la sediul acestei instituții se făceau formalitățile de rigoare pentru transferarea ei de la întreprinderea piscicolă Timișoara. „În cel mult două zile, spunea inginerul șef George Băbuță, ferma va fi preluată de I.A.S. și vom trece la o exploatare judicioasă, la înlăturarea deficiențelor care se pot înlătura pentru a aduce această investiție la productivitatea pe care trebuie să o aibă". Am mai aflat că suprafața totală a fermei piscicole este de 120 de hectare, din care 80 lîngă satul Spini și 40 lîngă satul Aurel Vlaicu. Prima inundație a bazinelor s-a făcut în anul 1983, ca un an mai tîrziu să se obțină și un fel de primă recoltă. În acea febră a schimbării de stăpîn, l-am întîlnit și pe inginerul Ionel Neacșu, șeful fermei și specialist în piscicultură. El „a preluat-o așa cum este nu cu mult timp în urmă. Oricum, necazurile pe care le-a avut în cîteva luni au fost destule pentru a-l scoate peri albi, pentru a-l ameți de cap pînă și pe peștii care nu prea înțeleg ce se întîmplă.

În fiecare zi la Spini se pompează din Mureș 1 350 de metri cubi de apă. Dar apa nu ajunge, în ciuda celor 10 ore de funcționare a pompelor. Inițial era prevăzut ca ele să funcționeze 20 de ore zilnic. Dar pentru asta era nevoie de electropompiști mai mulți, de mai mult curent și, bineînțeles, de pompe foarte bune. Și totuși, deși e la cîțiva pași de unul din marile riuri ale țării, ferma piscicolă de la Simeria s-a chinuit mai multă vreme să-și umple bazinele cu apă. „Pompele au mers foarte greu. N-am reușit să atingem adîncimea necesară a apei pentru că se infiltra înapoi în Mureș. Au fost pierderi în subteran, apa a ieșit și-n preajmă, pe terenurile agricole". Nici acum bazinele destinate creșterii peștelui, deși se pompează de doi ani, nu au putut fi umplute cu apă. „Am avut în continuare probleme cu stația de pompe", spunea șeful de fermă. A încerca să faci o pescărie pe o margine nisipoasă a unui riu este echivalent cu a încerca să faci un lac pe nisipul deșertului. Cîtă vine, atîta se duce, iar peștii trebuie să trăiască și să se hrănească în apa care mai rămîne. Mai mult, la Spini, spunea șeful de fermă, „nu avem bazine de iernat. Ambele bazine sînt la Aurel Vlaicu. Normal ar fi fost să iernăm peștele acolo și să-l readucem primăvara la Spini. Ca să-l lăsăm aici ar trebui refăcut devizul, ar fi necesare lucrări suplimentare. Dar toate acestea ar însemna bani. Am încercat să iernăm totuși la Spini. Pierderile au fost foarte mari. Pompele n-au mers mai bine de o lună de zile și în momentele cele mai crunte s-au spart cîteva vane. Gheața s-a lăsat iar nivelul apei a scăzut. Din aceste cauze ne-au murit 20 de tone din puietul de vară I. Dacă stația de pompare ar fi mers am fi avut pierderi mult mai mici, minime chiar. Dar fără ea a trebuit să aducem compresoare, să pompăm oxigenul sub gheață, să facem copci".

După atîtea peripeții într-o perioadă scurtă, șeful de fermă, inginerul Ionel Neacșu trăia o mică bucurie. La noul „stăpîn" a găsit înțelegere, interes și sprijin. Într-un timp apropiat vor încerca să rezolve toate aceste necazuri. Cu toate acestea, ferma piscicolă mai are încă destule belele. Pepiniera nu este nici acum inundată din cauza stației de pompe și a infiltrațiilor. Cît privește acestea din urmă, specialiștii și autorii proiectului susțin că în anii următori fundul cu nisip al iazurilor se va colmata și nu va mai fi nevoie de pompat atîta apă. Cu alte cuvinte, circuitul apei în natură se va întrerupe". Pînă atunci la Aurel Vlaicu se pompează 1 100 de metri cubi pe oră, iar la Spini 1 350 de metri cubi. Deci într-o zi la cele două ferme se pompează aproape 25 000 metri cubi de apă. Pe lîngă hrana zilnică, peștii de la Spini și de la Aurel Vlaicu sînt și mari consumatori de curent, fără a fi pești electrici. Pe luna iulie ferma piscicolă a consumat în jur de 25 000 de kilovați pentru a scoate apa din Mureșul care curge la cîteva zeci de metri și pentru a crește peștele care, fără să consume curent, crește liber în albia rîului și prin bălțile apropiate. Peștele de creșcătorie este mai bun în primul rînd pentru că este mai scump. Ba chiar este mai gustos pentru că are în carnea sa ceva din gustul buzunarului spart pe care se scurg banii. Chiar dacă prima recoltă a fost livrată și investiția pare rentabilă, ideea de a construi o creșcătorie pe malul Mureșului cu apă pompată zilnic din riu rămîne o idee de crap sau mai degrabă de somn. Asta în contextul în care fiecare strop de energie contează și fiecare pește, că să trăiască și să comutat la un transformator de tensiune.

CORNEL NISTORESCU

Pești la curent!

Cronica șoselei

Ce vină ai avut tu, bietule căluț

Am văzut cu ani în urmă, la televizor, un film de-a dreptul uluitor, fascinant. Era vorba de un poem despre cai, mai bine zis despre îmblînzirea cailor. Descoperitorii lui, indienii, numeau calul „Marele cîine". De atunci încolo, acest patruped avea să aducă omenirii inestimabile servicii. În cele mai teribile confruntări, în momentele de restriște, calul, acest nobil și frumos patruped, a fost întotdeauna alături de om, a fost prietenul lui credincios. A murit adesea tot alături de el, fără a se putea apăra de săbii, de lance, săgeți, sulițe, glonțele mitralierelor sau bombe. Singura lui speranță de viață era iscusința și priceperea ostașului care îl călărea. De cîte ori moartea calului n-a însemnat salvarea omului !

Mi-a rămas întipărită în minte pentru toată viața și o altă imagine cu cai înnebuniți de spaimă : orbitele dilatate la maximum de groaza gloanțelor care se înfigeau în trupurile lor și ale cavaleriștilor atunci cînd un escadron de sacrificiu s-a năpustit asupra mitralierelor nemțești, pentru a acoperi retragerea unor unități aflate în iminent pericol de încercuire. Era pe timpul luptelor crîncene duse în primul război de armata română pentru apărarea Bucureștiului.

Maltratarea animalelor, a oricăror animale, este în accepțiunea tuturor oamenilor civilizați, un act de bestialitate, de primitivism. Peste tot în lume, asemenea brutalități sînt considerate nu numai fapte care contravin normelor de etică socială, dar și ca flagrante încălcări de lege, care protejează nu numai oamenii, dar și animalele. Cel ce lovește, ce brutalizează un animal care, paradoxal, îi întoarce răul cu binele, servindu-l cu credință, devotament, făcînd eforturi deseori peste puterile lui, care rabdă ploaia, gerul, arșița, neputînd niciodată să ceară, să se plîngă, să protesteze, nu poate fi numit în nici un caz, om.

Cine cunoaște și iubește animalele distinge cu ușurință în privirile credincîosului patruped, mulțumirea, satisfacția, chiar buna lui dispoziție, după cum, la fel citești în ochii căluțului suferința, implorarea ajutorului. Cît de trist e geamătul de durere al calului și de sinistre sînt sunetele pe care le scoate cînd viața îi e pusă în grav pericol. Scenele din ecranizarea romanului „Nimic nou pe frontul de vest", de E. M. Remarque, unde o unitate de cavalerie cantonată într-un oraș din Franța este prinsă în cleștele necruțător al bombardamentului de artilerie, sînt edificatoare.

Românii noștri, prin tradiție, iubesc caii. Întotdeauna îi înconjoară cu atenție și grijă. Cît de impresionant este gestul țăranului care acoperă cu pătura calul transpirat, ori înfrigurat, îl ferește de căldura toridă a soarelui, ori îl mîngîie drept mulțumire după o zi de muncă. Dar mai sînt și excepții.

„Porumb", așa îl chema pe modestul patruped care de patru ani se afla în slujba familiei Darosi, dintr-o comună de lîngă Bistrița Năsăud. Proprietarul calului, împreună cu încă trei bărbați, rude apropiate, extrem de bine dispuși după o „staționare" ceva mai îndelungată la un bufet, se deplasa la „volanul" căruții spre o comună din apropiere, unde avea de rezolvat niște probleme de familie. Palinca băută în cantități deloc modeste, deșteptase în „conducătorul hipo" și în pasageri, o poftă teribilă de cîntat. Nimic rău pînă aici. Cîntau, ce-i drept. fiecare în legea lui, după cum știa textul și melodia.

Parcă lipsea ceva, stăpînul căluțului era nemulțumit, se încruntase, în ciuda atmosferei de veselie excesivă. Da, calul nu mergea pe placul lui. „Tocmai cînd eu îs vesel, tu mergi ca la mort. Las' că-ți dau eu ție mîntenaș". Tucturiul căruțaș pune mîna pe un fel de scîndură, leat, așa ceva, și începe să-l lovească fără încetare pe Porumb, care, îngrozit de spaimă, trece de la trap la un galop delirant, comparabil doar cu cel practicat pe ultima sută de metri al unui derby de prim rang.

Zbuciumul calului, durerea provocată pe pielea plesnită la sînge, mersul lui dezordonat, provoacă desfacerea banalului orcic de la ham care, lovind patrupedul peste picioare, îi amplifică durerea și spaima.

Căruța se apropie de drumul de fier. Semibarierele sînt închise, iar la vreo doi kilometri se zărește trenul.

În această secvență, tucturiul se trezește parcă din beție. Imineța gravului pericol îl determină la măsuri. Trage puternic de hățuri. Calul, însă, nu mai ascultă de comenzi. Este exact situația ca atunci cînd o mașină rămîne fără frîne. Animalul dezlănțuit nu mai poate fi oprit nici de încercarea cantonierului de a stăvili înaintarea patrupedului. Ceferistul se retrage iute pentru a nu fi lovit. Calul trece printre semibariere și-și continuă înaintarea. Poate că impactul ar fi fost evitat în ultima secundă, dacă bietul Porumb nu s-ar fi împiedicat căzînd în genunchi pe calea ferată. Strigătele oamenilor din căruță, alc cantonierului, loviturile primite peste picioare de orcicul desfăcut, șuieratul disperat al locomotivei, toate acestea l-au îngrozit, provocînd căderea lui în cel mai periculos loc. Au urmat secunde de groază, cînd trenul a spulberat tot ce se găsea pe linie. Cîteva date semnificative : au murit pasagerii. Căruțașul a rămas în viață. Are 7 copii. Cei trei decedați erau singurii din numeroasele lor familii care ciștigau.

Rămîi înmărmurit, parcă nu-ți vine a crede că în zilele noastre se poate manifesta la un om, tată a șapte copii, asemenea primitivism, sălbăticie, agresivitate animalică, tolerată și chiar încurajată de cei trei care au plătit cu viața gestul lor nesăbuit.

Și în final. Ce vină ai avut tu, bietule căluț, botezat atît de caraghios, „Porumb" ?

VICTOR BEDA

O zi la cabana Muntele Roșu

Comentariul săptămînii

Iulie și august, cele mai călduroase luni ale anului, marchează la noi apogeul verii, al celui mai viguros anotimp, cînd natura este, toată, în plenitudinea forțelor sale, cînd rodnicia pămîntului se arată în inegalabila ei splendoare. O coincidență care a dobîndit valoare de simbol a făcut ca tocmai în aceste luni să aibă loc și cele două evenimente epocale din istoria noastră : revoluția de eliberare din august 1944 și, în iulie 1965, Congresul al IX-lea al partidului, care avea să aducă la cîrma destinelor țării, ale poporului nostru, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne.

Se știe ce-a însemnat 23 August 1944 atît pentru români, cît și pentru alte popoare. Încununare a unui trecut glorios de luptă purtată de-a lungul vremurilor pentru libertate națională și progres social, revoluția din august 1944 a reprezentat un energic și determinant act de voință al întregii noastre națiuni, o strălucită afirmare a hotărîrii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur viitorul. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea revoluției din august 1944 a constituit rezultatul luptei Partidului Comunist Român, de unire a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor forțelor naționale pentru apărarea intereselor întregului

Miezul verii eterne

popor, a integrității și independenței patriei noastre. Realizînd răsturnarea regimului antonescian, întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste și eliberarea întregului teritoriu național, actul revoluționar din august 1944 a însemnat, totodată, un pas hotărîtor pe calea înfăptuirii unor profunde reforme social-politice și economice.

În același timp, 23 August 1944 a determinat — după cum au apreciat oameni politici de seamă, reputați specialiști și istorici și după cum s-a consemnat și anul acesta, cu prilejul aniversării marelui eveniment — o contribuție excepțională a României la înfrîngerea Germaniei naziste, scurtarea războiului cu mai multe luni, precum și un aport însemnat al țării noastre la eliberarea altor popoare de sub dominația fascistă.

Cea mai rodnică, cea mai înfloritoare perioadă a dezvoltării noastre a fost inaugurată, după cum am remarcat la început, tot în miezul verii, în iulie 1965, de către Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Datorită spiritului profund înnoitor și dinamizator pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a promovat și îl promovează în întreaga societate românească, cei 20 de ani glorioși care au trecut de la Congresul al IX-lea au cunoscut mari înfăptuiri revoluționare, remarcabile realizări economico-sociale în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Prin larga deschidere spre înnoiri și perfecționări pe care a declanșat-o în toate domeniile de activitate, Epoca Ceaușescu a generat un nou și eficient stil de muncă, descătușînd toate energiile națiunii, punînd puternic în valoare capacitatea de creație a întregului popor, astfel a fost posibil ca într-un număr relativ mic de ani, țara noastră să înregistreze un spectaculos salt în dezvoltarea sa.

Cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea au însemnat, totodată, o epocă de puternică afirmare a României pe plan internațional, de creștere fără precedent a prestigiului țării noastre în lume, tovarășul Nicolae Ceaușescu fiind pretutindeni apreciat și cinstit ca erou al păcii planetare.

Marcarea anul acesta, în țară și peste hotare, a celor două evenimente — pietre-de-hotar ale istoriei României, 23 August și Congresul al IX-lea al P.C.R., ne-a întărit și mai mult sentimentul că ele, petrecute în miezul verii, ne-au condus pe noi toți într-o vară fără de sfîrșit a existenței și devenirii noastre.

ION CODRU ■

Speranțe pentru hipertensivi

Despre circulația sanguină, despre tensiunea arterială și, implicit, despre hipertensiune s-au scris tratate groase, care umplu biblioteci întregi. Ca să nu mai vorbim de miile de articole apărute în revistele de specialitate sau în alte publicații. Se va înțelege, prin urmare, de ce nu putem, în spațiul foarte limitat al unui articol, să reamintim tot ce se știe în momentul de față despre hipertensiune. Vom apela doar la elementele necesare înțelegerii unei descoperiri — despre care a relatat nu demult revista **Science et vie** — de importanță excepțională, dătătoare de mari nădejdi pentru hipertensivi.

Mecanismele de reglare a tensiunii arteriale

Printre substanțele absolut necesare vieții se numără și sodiul, calciul și potasiul. Fără ele, organismul uman — ca și organismul altor ființe vii — n-ar putea supraviețui. De prezența acestor substanțe, și în primul rînd a sodiului, este legată, printre altele, tensiunea arterială. Se știe că această tensiune, adică presiunea sîngelui asupra pereților arterelor, este normală dacă în timpul sistolei (al pusului, cînd inima își micșorează volumul) nu depășește 160 de milimetri pe coloana de mercur și dacă în timpul diastolei (cînd mușchiul cardiac se relaxează) nu trece de 95 de milimetri.

La oamenii sănătoși tensiunea este, în limitele arătate, stabilă. Stabilitatea se realizează, paralel, în două compartimente distincte : în lichidul interstițial (care cuprinde sîngele, lichidul măduvei spinale și umoarea sticloasă a ochiului) și în lichidul intracelular din mușchii vaselor sanguine, prin mecanisme foarte fine de reglare a concentrației sodiului și a celorlalte substanțe menționate. În lichidul interstițial, și în primul rînd în sînge, cînd conținutul în sodiu este insuficient, rinichii, ca rezultat al interacțiunii consecvente a doi hormoni (despre care vom mai vorbi în cele ce urmează), rețin sarea în organism, împiedicînd eliminarea ei prin urină. Și invers, cînd cantitatea de sare crește, rinichii împiedică eliminarea apei, pentru ca în sînge să se mențină aceeași concentrație de sare.

Reglarea se petrece, tot cu ajutorul secrețiilor hormonale, și în lichidul intracelular din mușchii vaselor sanguine. Membranele celulelor acestor mușchi sînt vulnerabile. Ionii de sodiu și de calciu au tendința de a pătrunde în interiorul celulei, în timp ce ionii de potasiu (potasiul are asupra organismului efect hipotensiv), dimpotrivă, tind să părăsească celula. Celula trebuie să se debaraseze în permanență de substanțele de prisos, pentru a-și asigura o corelare permanentă a concentrațiilor ; aceasta se realizează cu ajutorul a două „pompe" din membrană, care folosesc drept „carburant biologic" acidul adenozintrifosforic (ATF). Una din „pompe" extrage din celulă surplusul de natriu, și atunci în interiorul celulei intră potasiul ; cealaltă pompă extrage excedentul de calciu. În consecință, datorită menținerii echilibrului ionic, țesuturile contracționate ale celulelor musculare se relaxează, mușchii începînd să mai apese asupra pereților vaselor. Sîngele poate să circule normal.

Din păcate, acest echilibru, ca urmare a îmbolnăvirii, deseori se frînge. Atunci apare hipertensiunea. Precizăm că deși în toate îmbolnăvirile de hipertensiune stresul joacă, în zilele noastre, un rol de seamă, de foarte multe ori rolul principal, în articolul de față nu ne propunem să ne ocupăm de contribuția stresului la apariția hipertensiunii — o vom face, poate, cu alt prilej —, ci doar de acele aspecte ale bolii a căror cunoaștere, fie și sumară, poate înlesni înțelegerea descoperirii la care ne-am referit la început.

Hipertensiunea noastră cea de toate zilele

Studii îndelungate și numeroase experiențe au dovedit fără dubiu că există persoane predispuse la hipertensiune și persoane care nu au acest cusur. Pentru acestea din urmă lucrurile sînt limpezi : surplusul de sare se elimină automat prin mecanismele arătate iar tensiunea arterială se menține în limitele normale. Ce se întîmplă însă cu oamenii predispuși la hipertensiune ? Dacă hrana lor este săracă în sodiu, nu se întîmplă nimic. Dar dacă hrana conține multă sare, aceasta este reținută în organism, cantitatea de sînge (lichid interstițial) aflat în circulație crește și, ca urmare, crește și presiunea sîngelui asupra vaselor. Spre deosebire de această formă de hipertensiune, care se datorează, după cum am văzut, măririi volumului sîngelui, hipertensiunea esențială se produce invers : cantitatea de sînge poate să rămînă cea normală dar, din cauza contracției — ca rezultat al excesului de sodiu și de calciu — mușchilor, care apasă asupra pereților arterelor, circumferința acestora se micșorează, arterele se îngustează iar sîngele, chiar dacă nu și-a sporit volumul, circulă cu o tensiune anormală.

Dintre hipertensivi, circa două treimi suferă de hipertensiune esențială (care este, adesea, ereditară) și numai o treime de cealaltă formă, provocată de cele mai multe ori de insuficiență renală sau de dereglarea secreției hormonale. Pentru această din urmă formă, cu numeroase variante, medicina dispune de un arsenal destul de eficient de mijloace : dietă fără sare, diuretice, vasodilatatoare și alte medicamente. Ele au în primul rînd rolul de a micșora cantitatea de lichid interstițial, în speță cantitatea de sînge, după care tensiunea revine automat la normal. Mult mai greu este cu tensiunea esențială (sau idiopată), despre care se spune că trebuie să te obișnuiești cu ea și s-o duci în circă pînă la moarte, tratamentul ce se prescrie de obicei ținînd de empirism. Cum se poate totuși trata și vindeca hipertensiunea esențială ?

Hormonul miraculos

Aminteam mai înainte de existența a doi hormoni care concură la reglarea tensiunii arteriale. Unul din ei este produs în hipotalamus. Pe de o parte, acest hormon, favorizînd eliminarea sodiului de către rinichi, determină micșorarea volumului lichidului interstițial și, ca urmare, scăderea tensiunii neesențiale. Pe de altă parte însă, același hormon acționează și asupra celulelor din mușchii vaselor sanguine. El blochează „pompele" din membrana celulară și permite astfel pătrunderea în interiorul celulei a ionilor de natriu și ieșirea din ea a potasiului, facilitînd în același timp și intrarea de ioni de calciu, care este „carburantul" celulelor musculoase. Prin aceasta mușchii se contractă și canalul arterelor se îngustează. Urmarea — sîngele lovește mai puternic în pereții vaselor. Și iată că se ajunge la tensiunea esențială. Pentru specialiști era limpede că antidotul, deci contracararea acțiunii hormonului hipotalamic în mușchii arterelor trebuia să fie tot un hormon, care să acționeze însă în sens invers. După îndelungi căutări, el a fost descoperit : e vorba de un hormon — o proteină formată din 24 de aminoacizi — produs de inimă. El acționează în sensul eliminării sodiului din organism, atît din sînge, cît și din mușchi. S-a dovedit astfel că inima noastră este, pe lîngă ceea ce știm deja despre ea, și glandă endocrină.

Dar dacă remediul există chiar în corpul nostru, de ce totuși apare hipertensiunea ? La persoanele fără predispoziție către această boală, cei doi hormoni realizează, într-adevăr, echilibrul necesar, tensiunea menținîndu-se normală. La celelalte persoane însă, în competiția dintre hormonul hipotalamic și cel cardiac asupra celulelor musculaturii vaselor, primul acționează cu mai multă forță și ca urmare, apare hipertensiunea.

Pentru a micșora acest efect (al acțiunii mai puternice a hormonului hipotalamic), este de-ajuns să inoculăm bolnavilor hormonul cardiac. Exact în acest tratament își pun oamenii de știință speranțele. Ca toate proteinele, și hormonul cardiac este produs cu ajutorul unei gene active, unice pentru celulele endocrine ale auriculului. Savanții au reușit să depisteze această genă și apoi s-o reproducă în cantități suficiente pentru a putea fi studiată amănunțit. Există convingerea că pe viitor, utilizînd tehnica ingineriei genetice, prețiosul hormon va putea fi produs pe scară industrială. Procedeul este următorul : pe de o parte, din celula secretată de inimă va fi extrasă gena, pe de altă parte va fi utilizată o bacterie care, urmînd gena, va produce proteina necesară. E posibil ca producția pe scară largă a noului hormon să înceapă într-un viitor apropiat, spre mulțumirea milioanelor de hipertensivi de pe mapamond.

ION D. GOIA ■

In memoriam

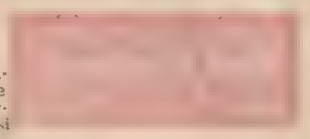

În cadrul vastei mișcări mondiale pentru pace și dezarmare în primul rînd pentru dezarmare nucleară — se înscrie și propunerea „Cubului prietenilor UNESCO" din Venezuela. Este vorba de realizarea unei picturi murale în orașul Hiroshima, în memoria victimelor primului bombardament atomic de la 6 august 1945. La realizarea acestei frescе își vor da concursul artiști din cinci continente sub conducerea pictorului venezuelean Carlos Cruz Diaz.

„Spălați-vă pe dinți !"

Toată lumea știe cît repede „uită" copiii să-și facă toaleta zilnică, mai ales obligația de a-și spăla dinții, ultare care generează vesnice discuții. O firmă specializată vine în ajutorul părinților propunînd un suport vorbitor pentru perii de dinți. Într-o formă originală și atrăgătoare, suportul dă sfaturi despre periatul corect al dinților. Suportul are bineînțeles și periuțe care de care mai neobișnuite, stîrnind parcă dorința copiilor de-a le utiliza. Iată o modalitate care permite formarea la copii a reflexului de igienă dentară.

Scrumiere pentru toată lumea

Fumătorii uită adesea de semenii lor nefumători, trecînd cu vederea faptul că fumul țigărilor lor este mai dăunător pentru ceilalți decît fumatul în sine.

Din grija față de nefumători, dar gîndindu-se și la „viciul" celorlalți a apărut o nouă scrumieră. Ea seamănă cu cea clasică, doar că mai este înzestrată cu un mic ventilator capabil să recupereze și să purifice fumul țigărilor. Fumul este aspirat printr-un filtru care oprește impuritățile și lasă să iasă deasupra scrumierei doar aerul pur.

Mina din Pamir

În localitatea Bazar-Dare, din podișul Pamir, situată la 4 000 de metri altitudine, un grup de geologi sovietici au descoperit o mină de argint ce datează din sec. X. Faptul că mina este situată la o așa de mare înălțime se datorează așa-numitei „crize a argintului" care s-a făcut simțită în această zonă în perioada evului mediu timpuriu. Arheologii au descoperit resturi de cuptoare de topit, unelte de mînerit și un număr mare de obiecte casnice.

Șofer conșecvent

Augusto Macedo, șofer de taxi din Lisabona, continuă să lucreze și la cei 81 de ani ai săi, nedespărțindu-se de vechea sa mașină, un Oldsmobil care i-a slujit cu credință timp de aproape șaizeci de ani. La volanul mașinii sale, Augusto Macedo a parcurs peste două milioane de kilometri fără o reparație capitală. El nu se poate plînge de lipsă de clienți avînd în vedere că turiștii apreciază moda „retro".

ELENA GRECESCU ■

„Corida nefumătorilor"

Nefumătorii spanioli au pornit o coridă împotriva adepților zeului Tutun. Revendicările lor acoperă un larg spectru de la asigurarea respectării legilor privind consumul de ...nicotină pînă la respectarea drepturilor minorității... nefumătoare. Publicația săptămînală „Tiempo" arăta într-o relatare consacrată campaniei împotriva fumatului că această plăcere cu urmări atît de grave constituie în prezent un adevărat flagel al societății spaniole, fiecare al doilea locuitor al țării fiind consumator de țigări. Prin aceasta Spania ocupă locul unu între țările vest-europene, cu cei mai mulți fumători. Statisticile arată că în medie fiecare locuitor aspiră anual în plămînii săi fumul a nu mai puțin de 3000 de țigări.

Lumea se amuză

Firește că aproape nimeni nu este atît de naiv încît să creadă că tutunul nu este nociv. Potrivit săptămînalului „Tiempo", consumul exagerat de produse ce conțin nicotină va produce numai anul acesta peste 30 000 de victime. Însă în pofida faptului că sînt conștienți de urmările acestui adevărat viciu social care este fumatul, majoritatea fumătorilor plutesc încă într-o dulce nepăsare, dar cu atît mai periculoasă. Faptul că în prezent se înregistrează o oarecare modificare a atitudinii lor se datorează nu în ultimul rînd relatărilor de presă, în care, printre altele, se arată că fumul de țigară conține peste 30 de substanțe cancerigene și alte substanțe nocive cu efect dezastruos pentru sănătate.

Prima asociație spaniolă „Uniunea împotriva tutunului și pentru sănătate" (ACTAS) numără deja peste o mie de membri, printre care mulți medici și sportivi de renume. Se militează în special pentru respectarea unui decret regal din anul 1982 care stipulează înființarea în trenuri de compartimente de nefumători, interzicerea fumatului pe mijloacele de transport în comun și a vînzării de tutun persoanelor sub 17 ani. Pînă în prezent nu erau respectate nici măcar aceste cerințe minime. Ministerul spaniol al sănătății a reacționat la „corida nefumătorilor" elaborînd o serie de măsuri împotriva consumatorilor de tutun. În clădirile publice de pildă vor fi create zone speciale pentru nefumători. De asemenea în instituțiile sanitare va fi interzis accesul cu țigara aprinsă. În plus vor fi amplasate în cît mai multe locuri cu circulație intensă placarte cu avertismente asupra pericolelor reprezentate de fumat pentru sănătate. Cu toate acestea, medicul Carlos Ferreira, președintele ACTAS, sublinia că aceste măsuri sînt total insuficiente, apreciind că nefumătorii trebuie să acționeze cu și mai mare energie pentru a-și apăra dreptul la aer curat.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Tradiția și noul

„Pe bolta cerului senin
Se anin'aceleași stele
Și-aceleași flori răsar și azi
La noi în Copăcele".

scria Goga. „Copăcele" a devenit în ultimii ani dintr-o „parte de sat" (e vorba de Răşinari, bineînțeles, satul natal al poetului) un adevărat cartier nou. Căci se construieşte mult în Răşinarii Sibiului. 30—40 de case anual. Dealtfel și populația e în creştere. Aflăm că în această lună Răşinarii au ajuns la 6 274 de locuitori.

„În vaduri, ape repezi curg
Și vuiet dau în cale..."

Versurile lui Coşbuc ne poartă în nordul Transilvaniei, la Hordou, satul unde s-a născut poetul „Baladelor și idilelor". Mitul și civilizația, tradiția și noul se întîlnesc aici pe aceleași ulițe. Cifra caselor noi a trecut în această lună de 500. Cele mai multe — 300 — au două nivele, parter și etaj. S-a construit și un bloc cu 12 apartamente, pentru specialiști. Numai Sălăuța curge la fel. Și dealurile sînt la fel de molcome în jurul satului.

● La Întreprinderea de vagoane Arad a fost recepționată rama de metrou cu numărul 100. Ea îmbină, ca și celelalte dinaintea sa, înalte performanțe tehnico-funcționale cu un ridicat grad de fiabilitate în exploatare.

De ce ?

● Mai trebuie oare explicat că muntele are și el legile lui și că marcajele sînt făcute în folosul turiștilor ? Se pare că da. Arhitectul Cristian Maimaduc ne-a relatat că o echipă Salvamont din Sinaia a supravegheat, într-una din duminicile acestei luni, circulația turiștilor în vecinătatea văii Carp din Bucegi. Salvamontiștii au observat că foarte mulți drumeți erau imprudenți, urcau prin locuri primejdioase, expunîndu-se inutil la accidente, în timp ce poteca marcată se afla la numai cîteva sute de metri depărtare. Un profesor, care însoțea un grup de copii pe un drum neamenajat, plin de riscuri, le-a ripostat salvamontiștilor : „De ce să mergem pe poteca marcată ?" De ce ? Păi, dintr-o mie de motive, tovarăşe profesor. Vremea se schimbă rapid pe munte, vă puteți rătăci, sau puteți nimeri pe poteci false ș.a.m.d. dar ar fi de ajuns, credem, un singur motiv : ca să nu puneți în pericol viața copiilor, tovarăşe profesor !

● Minerii din Barza, județul Hunedoara, dau o atenție majoră recuperării și valorificării materialelor refolosibile. În urma acțiunilor organizate atît în subteran cît și la suprafață, au fost recuperate 540 tone oțel, 14 tone fontă, 5,5 tone cupru, 15,5 tone cenușă de plumb, 1,7 tone corpuri abrazive, 450 mc lemn de mină, 950 traverse, 2 000 armături metalice pentru abataje.

Un meci inedit

Ca de obicei, vara în Cișmigiu se joacă șah. Ca deobicei, disputele, în ciuda vîrstei, adesea, venerabile a adversarilor, sînt aprige. Ca de obicei, în jurul celor care se luptă în arena cu 64 de pătrate, nu lipsesc suporterii. Ca de obicei, aceştia nu tac, nu se pot abține, propun mutări și dau sfaturi. Dar printre ei se poate ascunde un viitor campion. N-a fost marele maestru Mihai Şubă descoperit în aceste pitorești confruntări la care participă mai ales pensionari, dar și elevi aflați în vacanță ? Revista Șah a anunțat un eveniment insolit : se preconizează organizarea în această vară a primului meci de șah la 10 table între selecționatele parcurilor „Cișmigiu" și „23 August". Am trecut ieri pe aleile unde se „antrenează" cei care vor apăra onoarea Cișmigiului în această competiție. Ca de obicei, aglomerație, replici colorate, ambiții și zîmbete. Ca de obicei mai mulți combatanți decît table de șah, unii fiind obligați să se consoleze cu rolul de spectatori... activi. Despre „meciul verii" n-am aflat nimic sigur, dar nu mă îndoiesc că el va fi la înălțimea pasiunii protagoniștilor care înfruntau cu stoicism căldura, cînd uitau să se mute la umbră. Și era, vorba lui Caragiale, căldură mare.

Premieră muzeistică

În patrimoniul Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa" au intrat de curînd cîteva exponate de o importanță deosebită. Este vorba de 10 specii din vietățile marine descoperite de o expediție oceanografică internațională, la 2 600 de metri adîncime, în dorsala Galapagosului, pe sau în jurul conurilor de unde țîșnesc izvoare hidrotermale de 300—360°C. Dr. doc. Mihai Băcescu, directorul muzeului, ne-a spus că a fost o mare surpriză pentru cercetători numărul impresionant de animale găsite acolo, unele uriașe, nelntîlnite încă nicăieri în oceanul planetar (scoici de dimensiuni neobișnuite, avînd pînă la 30 de centimetri lungime, crabi mari de 15 centimetri lățime, pești orbi sau un ciudat animal de peste un metru lungime și 5 cm diametru, care s-a dovedit a fi un pogonofor — animal superior, așezat pe scara zoologică lîngă echinoderme, deci aproape de vertebrate — cu mult mai mare însă decît cei cunoscuți pînă acum. Cu această ocazie biologii și oceanografii au descoperit de fapt un ecosistem cu animale mari, la o adîncime unde nu este posibilă fotosinteza. S-a pus întrebarea cum s-au putut dezvolta acolo ? Analiza apei a scos în evidență o cantitate uriașă de bacterii, cum nu există în nici un alt biotop al oceanelor, bacterii care se reproduc extrem de rapid la +260°C și care alcătuiesc hrana acestor animale.

Cele 10 exemplare (un pogonofor uriaș, o scoică uriașă, o scoică modiolus de dimensiuni neobișnuite, un melc, un crab orb, etc.) aduse la Muzeul Antipa de la centrul de cercetări din Brest, constituie o premieră muzeistică mondială. Se lucrează la o vitrină specială care va prezenta fauna din jurul izvoarelor hidrotermale oceanice, vitrină cu care nu se poate mîndri încă nici un muzeu din lume.

● Columbofilul I. Severeanu ne-a relatat următoarea întîmplare ieșită din comun. Mutîndu-se în București, un crescător și-a adus la noul domiciliu și cei 30 de pui de porumbel, în vîrstă doar de două luni și jumătate, care au zburaseră încă niciodată. După 7—8 zile de la sosirea în Capitală li s-a dat drumul pentru primul zbor din viața lor. Puii, după un joc liber, s-au reîntors în volieră. Lipsea doar o porumbiță obținută din părinți de înaltă clasă. La primul său zbor, ea s-a îndreptat direct spre Ploiești unde a izbutit să-și găsească voliera în care crescuse, aflată pe unul din sutele de blocuri ale orașului.

● La tonetele de răcoritoare au apărut sticle de Quick-Cola de 1 (un) litru. Pentru cine or fi fost puse ele în vînzare ? Pentru excursioniști în grup ? Sigur, altceva ar fi să le găsim în magazine cu vînzare pentru acasă.

● Ziarul „Informația Harghitei" anunță că vremea frumoasă, cu soare iradiind o mare cantitate de căldură, a favorizat realizări noi în funcționarea instalațiilor cu panouri solare. La secția minieră Harghita Băi, panourile solare, montate pe o platformă de beton, asigură 5 000 litri apă încălzită la 45—55 grade Celsius pentru băile minerilor.

● Preocuparea pentru economisirea energiei e confirmată și de o premieră tehnică din județul Gorj, anunțată de „Gazeta Gorjului". Un absolvent din promoția '85, care a urmat cursurile secției de maiștri la Liceul de mașini-unelte, a imaginat o instalație care convertește energia eoliană în curent electric. Instalația respectivă poate fi văzută acum la lucru pe acoperișul liceului.

● S-a calculat că un fag produce în o sută de ani 20 000 de kilograme de oxigen. Dacă raportăm acest exemplu la faptul că în fiecare zi plămînii noștri filtrează circa 15 kg aer atmosferic și că un autoturism consumă cantitatea de oxigen necesară unui om pentru un an — circa 8 tone — la fiecare 1 000 de km, e lesne de înțeles că amatorii de „inscripții" săpate cu cuțitul pe copaci nu se gîndesc deloc la plămînii lor.

● Tehnicianul Emil Braharu de la Întreprinderea de materiale de construcții Iași a conceput și construit cu ajutorul colegilor săi de muncă primul trimaran românesc. Echipată cu un motor diesel, unul eolian și cu vele, ambarcațiunea este capabilă — cel puțin așa susține constructorul ei — să facă înconjurul lumii.

La zi, în astronomie

● Un important eveniment astronomic, către care se îndreaptă acum atenția specialiștilor, este cometa Halley. Această cometă, una dintre cele mai spectaculoase văzute pe bolta cerească, va fi studiată atît prin mijloacele existente la sol, cît și cu ajutorul sondelor spațiale, care deja navighează pentru a ajunge în apropierea ei. Astronomii români se pregătesc și ei pentru a face, cu ajutorul lunetelor, observații fotografice, fotometrice și astrometrice asupra cometei. Nu le-a rămas timp de pregătire prea mult, deoarece cometa va deveni accesibilă lunetelor începînd cu luna octombrie cînd se va afla la o distanță de aproximativ 150 milioane km față de Pămînt. Urmărirea ei se va putea face pînă în lunile iunie — iulie 1986. Distanța cea mai mică, rezultată din calcule, la care se va afla față de Pămînt este de 67 milioane km, în luna aprilie 1986, iar strălucirea cea mai puternică o va avea în luna februarie a anului viitor.

O altă problemă care stă în atenția astronomilor se referă la stelele duble, în care se produc fenomene cataclismice, cu eliberare de mari energii. Este vorba de studiile care se fac în prezent asupra sistemului dublu TT din constelația Berbecul, în care una din stele este pitică albă. Aceste studii se realizează cu ajutorul lunetelor instalate la sol și cu satelitul EXOSAT, într-o campanie internațională la care participă și astronomii români.

În lunile care urmează pînă la sfîrșitul anului, continuă să se vadă pe bolta cerească cea mai mare planetă a sistemului solar, Jupiter, la început aproape toată noaptea, iar mai apoi numai în prima parte. Saturn, a doua planetă ca mărime a sistemului nostru solar, este pe punctul să părăsească bolta nocturnă, dîndu-ne întîlnire în anul 1986. (Informațiile ne-au fost furnizate de cercetătorul Victor Ionescu de la Observatorul Astronomic).

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN

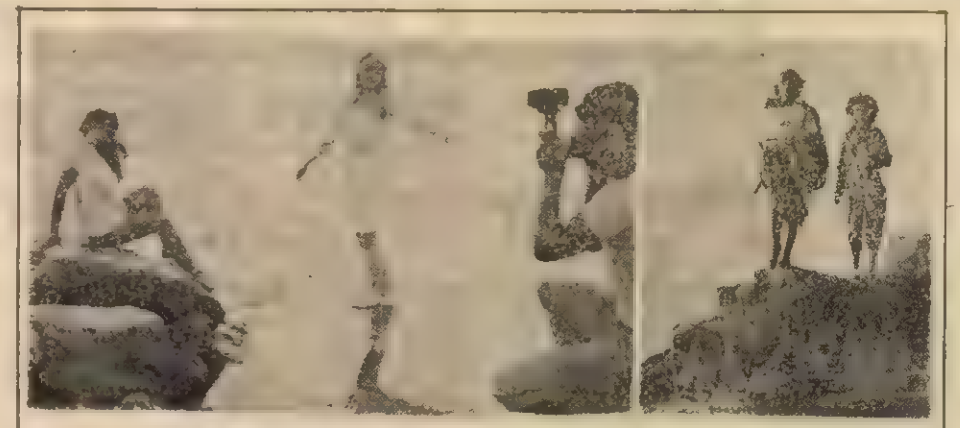

Două organizații din F.D.U.S. și o inițiativă plină de farmec

„Mama poate fi făloasă Că mă are" ·

A mai rămas ceva din mitul Marilyn Monroe, din cel al Claudiei Cardinale, Brigitte Bardot este mamă, Sophia Loren — o distinsă doamnă, Ingrid Bergman a murit. Au mai rămas numele și mitul frumuseții, al corpului desenat în linii sublime, în vecinătatea absolutului. Automobilul, corpul, televizorul, calculatorul, bulversează lumea modernă, o întorc pe dos și o reașază de fiecare dată pe temeliile aceleiași obsesii-viteză, frumusețe, comunicare, sănătate, ordine. Dar toate aceste aspirații se amină în infinit. Oricum, corpul își are modelele sale trecătoare. La bărbați mușchii lui Silvester Stallone sînt un vis aproape terorizant. În materie de frumusețe feminină, totul e dominat de manechinele „superlong", de la Brook Shields pînă la Paulina Porizkova. Dar frumusețea fizică, un ideal al fiecăruia, creator de ființi și complexe, nu înseamnă nimic. Un corp impecabil, dezvoltat numai pînă la gît, pe care capul nu face decît o cioapă degerată, e la fel de puțin ca o minte sclipitoare într-un dovleac zbîrcit. Deci frumusețea în sine e o speranță amăgitoare, o podoabă inutilă care te poate bucura o clipă, cel mult două. Frumusețea din afară, fără cea dinăuntru e un nonsens, un spectacol al biologiei. Or, tocmai o corelare între cele două a încercat concursul „Muncă, tinerețe, frumusețe", organizat de C.C. al U.T.C. și Consiliul Național al Femeilor, privit prin ochii artistului fotograf Dinu Lazăr. Au participat cele frumoase la propriu, frumoase și-n muncă, frumoase chiar și-n probele artistice susținute preț de două zile la Costinești. Au fost 45 de participante privite, alese și interogate în fața a 2000 de tineri care erau și ei sau se visau la fel de frumoși. A cîștigat Angela Rusu de la Întreprinderea Căprioara din Sebeș, urmată de Camelia Carmen Neagoe de la I.C.T. București și de Gianina Crăciun din Iași. Alte premii, tot dovezi certe de frumusețe au primit Mariana Dana Rus — Satu Mare, Agneta Nagy — Cehu Silvaniei, Gabriela Hădîlă — Galați, Victoria Plai — Vîlcea, Eniko Lakatos — Miercurea Ciuc, Sevinci Ibraim — Constanța și Daniela Marinela Pfandl — Oradea. Ca să cîștige cu adevărat le mai rămîne de trecut o probă, aceea de a-și purta frumusețea prin viață de fiecare zi.

CORNEL NISTORESCU

Poftiți la Scala, se servește tortul

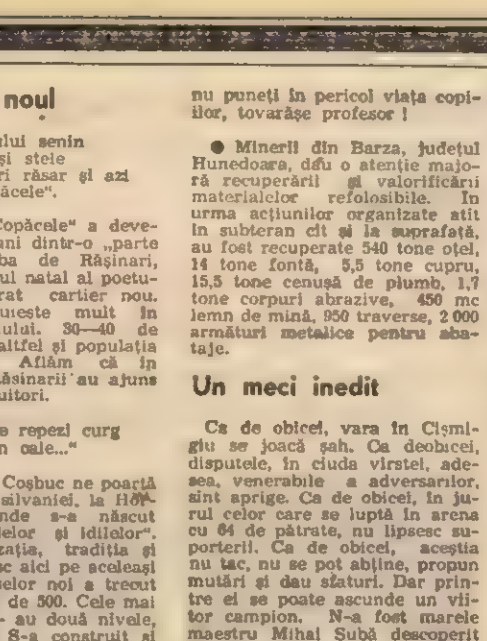

După o pauză determinată de unele amenajări — zugrăvit, schimbarea tapițeriei și alte îmbunătățiri —, Cofetăria Scala din Capitală și-a redeschis zilele trecute porțile îmbrăcată în haine noi. Produse de calitate excelentă, o servire exemplară, un desăvîrșit bun-gust și o curățenie fără cusur, iată caracteristicile de căpetenie, intrate deja în tradiție, ale prestației acestei unități. Stau mărturie în acest sens numeroasele diplome și alte distincții pe care Cofetăria Scala le-a obținut la prestigioase concursuri și expoziții. După cum ne-au informat Florica Ionescu, conducătoarea unității, și Dumitru Temciuc, șeful laboratorului cofetăriei, cu un colectiv mic — 28 de meșteri, care lucrează în 2 sau în 3 schimburi, în laborator și 35 de angajați în celelalte sectoare, în primul rînd vînzători —, unitatea realizează în fiecare zi o producție în valoare de 40 000 de lei și vînzări de 50 000 de lei, servind 6 000—7 000 de consumatori. Cu prilejul redeschiderii, în incinta cofetăriei a fost amenajată o expoziție cu specialități ale casei, din care fotografia noastră surprinde un aspect.

Învingîndu-i, la Timişoara, pe finlandezi cu 2-0 (1-0), fotbaliştii români au făcut

ÎNCĂ UN PAS SPRE MEXIC

Prin telefon de la trimisul nostru special

După un meci tipic de calificare, deci nespectaculos şi pus sub semnul mizei, reprezentativa de fotbal a României a întrecut astăzi aici, la Timişoara, pe cea a Finlandei, luînd o opţiune importantă în tentativa ei de a ajunge la Campionatul Mondial din 1986. Am putea fi tentaţi să credem că un 2—0 în faţa finlandezilor, mai degrabă schiori şi fondişti decît jucători de fotbal, e oarecare. Dar lucrurile nu stau aşa şi acum, cînd Cehoslovacia trebuie să se mulţumească cu 0—0 în Malta, cînd Belgia pierde fără drept de apel în Albania etc., într-un moment adică în care raportul de forţe în fotbalul european pare să se echilibreze, rezultatul este preţios. Cu atît mai mult cu cît nordicii au venit la Timişoara agăţaţi de ultima nădejde spre Mexic şi au prestat, ca o consecinţă logică a intenţiilor lor, un fotbal pe care un martor neutru, antrenorul englez Robson, l-a numit „obstrucţionist şi agresiv". Lui i-au căzut victime, sub ochii unui arbitru corect, dar prea îngăduitor, Iorgulescu şi Bölöni, primul cu o gleznă cît o căciulă, celălalt cu o ruptură fibrilară. S-ar cuveni să adăugăm că la pauză Ungureanu a solicitat să fie înlocuit, resimţindu-se şi el de pe urma contactelor dure cu finlandezii. În general, ca să rezumăm, echipa noastră a controlat jocul şi nu ne-am feri să spunem că numai din cauza ei, a pripelii în atac, nu s-a detaşat mai devreme. Tricolorii au început în trombă impetuos, au deschis scorul prin Hagi (min. 6), după care însă şi-au permis să iroseacă, mai ales prin Coraş, ocazie după ocazie. Cele din min. 21 şi 35, cînd Coraş s-a bîlbîit, la cîţiva metri de poartă, au fost cît roata carului. Şi aşa, cu un avantaj minim pe tabela de marcaj, fotbaliştii români s-au văzut nevoiţi să cedeze multe acţiuni, jocul lor păcînd mai degrabă unul de aşteptare (pe care, surprinzător, Robson îl aprecia !) decît de atac. Pînă la 2—0, gol marcat de Mateuţ în min. 57, tricolorii n-au arătat decît o armă foarte redutabilă, pe Hagi, alături de care numai Cămătaru a ameninţat poarta finlandeză. S-a petrecut un abuz de pase laterale, de genul „treisferturilor" de la rugby, mingea circulînd pe trasee întortocheate şi incetinite, fără ruperile de ritm necesare pentru a pune pe picior greşit o apărare masivă şi aglomerată. Fără să-i putem reproşa angajamentului în joc, l-am acuza pe Bölöni de [illegible] prea multor baloane. O ritşipă de mişcare [illegible] ngerată pentru o eventuală pasă (şi aceea de regulă laterală) le-a permis nordicilor să se regrupeze şi să „închidă". Dacă în repriza secundă tricolorii ar putea invoca dezavantajul vîntului, care a bătut cu rigoare, pînă la pauză, ei n-ar putea introduce în discuţie acest argument. În aceste condiţii, a surprins predilecţia pentru mingi pe sus către zona centrală a terenului, cînd era limpede că tocmai fundaşii laterali ai echipei Finlandei, greoi şi vulnerabili, trebuiau dizlocaţi. Înlocuirea lui Coraş cu Gabor, survenită la jumătatea meciului, n-a însemnat revirimentul scontat de Lucescu şi Rădulescu. Un jucător prea lent a cedat locul unuia prea fragil, lipsa de vînă neputînd suplini lipsa de inspiraţie. Pe lîngă Ştefănescu, care a adus calmul şi luciditatea cu care ne-a obişnuit, Hagi ni s-a părut jucătorul cel mai strălucitor din echipa noastră. El a împăcat cele două antiteze, excesul şi măsura, făcîndu-ne uneori să nu regretăm lipsa orchestrei. Nou venit, Mateuţ, a luţit jocul, dovedindu-se capabil să grăbească ceea ce Bölöni şi chiar Klein încetineau.

S-ar părea că pentru o victorie sîntem prea aspri. Mai ales, că ea, cum ziceam, nu mai e una facilă, fotbalul finlandez de astăzi, în evident progres, nemaifiind cel de acum 10—15 ani, cînd nordicii erau ridiculizaţi la Bucureşti, în 1973 (scor 9-0), sau chiar la Helsinki, în 1971 (scor 4-0). Dacă ne permitem să dezvăluim cîteva dintre punctele mai slabe ale tricolorilor, o facem cu gîndul la partidele care urmează şi care se anunţă nu numai decisive, dar şi mult mai dificile. Dacă o izbîndă rămîne o izbîndă, pentru care atît jucătorii, cît şi antrenorii Lucescu şi Rădulescu merită felicitaţi, nu-i mai puţin adevărat că greul abia urmează şi că în meciurile cu Anglia, cu Irlanda de Nord şi cu Turcia, primul şi ultimul în deplasare, fotbaliştii români vor trebui să joace la o cotă superioară celei demonstrată astăzi la Timişoara. Unde, repetăm, n-au avut probleme decît în măsura în care s-au complicat să şi le facă, adversarul nearătînd mare lucru în afara unei ambiţii duse pînă la marginea regulamentului. Nu putem însă uita că deşi tricolorii au dominat meciul, uneori copios, raportul de cornere a fost egal (4-4), că în repriza secundă oaspeţii au avut cam tot atîtea acţiuni ofensive şi că ei, o echipă venită la Timişoara, mai degrabă cu iluzii, au ratat două mari ocazii, una prin Ukkonen (min. 18) şi alta prin Rantanen (min. 35).

În fotbal însă, se ştie, impresiile se şterg şi pînă la urmă rezultatul e cel care contează. Din acest punct de vedere, jucătorii noştri şi-au îndeplinit obiectivul şi au trecut, cu şase puncte şi golaveraj 8-4, pe locul doi în clasamentul grupei, părînd să albă, alături de Anglia, cele mai mari şanse de a evolua în Mexic. Ei se găsesc pe un drum bun, dar acest drum e încă lung şi va mai fi nevoie pe el de multă inspiraţie şi de multă sudoare. Ora la care transmitem fiind întîrziată, vom reveni săptămîna viitoare. Nu putem însă încheia fără a aduce, fie şi în treacăt, un elogiu Timişoarei fotbalistice, care s-a străduit şi a reuşit să asigure partidei de astăzi, prima oficială la nivelul echipei naţionale în oraşul de pe Bega, un cadru adecvat de desfăşurare. Deşi a plouat pînă cu jumătate de oră înainte de meci, gazonul a fost fără cusur, iar publicul, venit în număr mare la stadion, a găsit resurse să-i încurajeze pe tricolori chiar şi de sub umbrele. Dacă fotbaliştii noştri au trecut astăzi un examen exigent, la fel se poate spune şi despre spectatorii timişoreni.

CLASAMENTUL GRUPEI

1. Anglia	5	1 2 0	15—1	8 p
2. România	5	2 2 1	8—4	6 p
3. Irlanda de N.	5	3 0 2	7—5	6
4. Finlanda	7	2 2 3	6—12	6
5. Turcia	4	0 0 4	1—15	0

Următoarele meciuri din grupă sînt programate la 11 septembrie : Anglia — România şi Turcia — Irlanda de Nord.

Autorii celor două goluri

Gheorghe Hagi, min. 6

Dorin Mateuţ, min. 57

Cum au văzut jocul

Mircea Lucescu : „A fost un meci foarte greu, tipic de calificare. Echipele s-au angajat cu toate forţele, dar angajamentul finlandezilor a ieşit uneori din cadrul regulamentar, ceea ce a dus la accidentarea cîtorva dintre jucătorii noştri. Aceste accidentări au marcat finalul, care n-a mai avut, din punctul nostru de vedere ritmul de pînă atunci. Puteam să ne detaşăm mai devreme, dar am ratat cîteva ocazii rarisime".

Mircea Rădulescu : „Consider rezultatul drept bun. Calitatea jocului a lăsat uneori de dorit atît datorită mizei, care a condus la crisparea jucătorilor, cît şi datorită jocului obstrucţionist al finlandezilor. Aş remarca pe Ştefănescu, pe Hagi, pe Mateuţ şi pe Cămătaru, cu observaţia că Hagi şi Mateuţ au adus o notă aparte de tehnicitate".

Martti Kuusela : „Echipa dumneavoastră a dominat, dar consider că ea a avut şi un pic de şansă. Jucătorii mei au fost inhibaţi de prima lor şansă reală de a ajunge la un turneu final, de aceea au şi ratat două mari ocazii. Pentru noi de-acum totul s-a sfîrşit. Nu ne-am aşteptat să cîştigăm la Timişoara, dar aş minţi dacă aş spune că n-am sperat pînă în ultimul moment".

Bobby Robson : „A cîştigat echipa evident mai bună. După pauză, împotriva vîntului, jucătorii lui Lucescu au adoptat o tactică de aşteptare şi de păstrare a balonului pe care am găsit-o judicioasă în condiţiile jocului obstrucţionist şi agresiv al finlandezilor. Mi-a plăcut ca totdeauna Hagi. Ştefănescu a dat siguranţă apărării şi l-aş nota cu +, alături de ei, şi pe Bölöni".

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Andrei Socaci — campion mondial

Nu prea ne-am omorît după haltere. Ni se părea un sport înrudit sărac în spectacol, cu multă putere şi fără jocuri psihologice. Dintr-o prejudecată păguboasă nu ne-am prea întors privirea spre aceşti bărbaţi, drept pentru care, într-o linişte binecuvîntată, de ani şi ani, ei au lucrat cu sîrg. Şi acum se vede. Mai întîi l-am descoperit pe Nicu Vlad. A trebuit să vină succesul de la Los Angeles, cu acea uluitoare scenă în care campionul nostru ridica o greutate de parcă ar fi forţat limitele condiţiei umane. De atunci a început să ne placă acest sport, să ne pasionăm, să palpităm în tensiunea de cîteva zeci de secunde în care halterofilul se apropie de bară, încercînd o concentrare pînă la singurătate interioară, o înşfacă, îcneşte, o ridică, stă cu ea deasupra capului într-un îremur victoria, o aruncă fericit şi apoi, cu multă eleganţă, ridică braţele şi se apleacă aproape ceremonios spre lume. A ridicat o greutate în numele tuturor. În numele nostru el a fost Hercule, în numele nostru el a fost Sisif. Şi iată cum după [illegible] succes rămas între imaginile de antologie, cu Nicu Vlad învingător la un fir de păr peste puterea lui, un alt român îşi înscrie numele pe lista marilor campioni ai halterei. În sala „Skamarinken" din Södertalje (Suedia), Andrei Socaci a devenit campion mondial la stilul smuls, categoria 75 de kilograme. A ridicat 160 de kilograme şi are 19 ani. S-a născut la Alba Iulia şi a crescut sub privirile antrenorilor Mihai Constantinescu şi Ştefan Achim. A cîştigat medalia de argint la Jocurile Olimpice de vară de la Los Angeles şi este campion mondial la Juniori (Edinburg, 1985). O zi mai tîrziu, cununa de lauri i-a zîmbit încă de două ori. Andrei Socaci a mai cîştigat două medalii de bronz la aruncat şi total. Agenţiile de presă transmit surprinderea comentatorilor : „Un caz rar în ultimii ani să poseezi trei medalii, dintre care una de aur în faţa bulgarilor", „Va fi un mare campion", „Nu ne aşteptam ca Andrei Socaci să cucerească aurul la smuls".

Lumea sportului s-a lărgit. Din aceste zile ea face loc unei noi vedete : Andrei Socaci — România. La haltere, cei mai puternici sînt cei mai buni. Cei mai buni sînt cei mai modeşti. Forţa uimitoare a acestor oameni le dă şi o discreţie cu totul deosebită. Ponte că ea vine din truda îndelungată, din unicitatea efortului dar şi din sentimentul că în haltere înfruntarea e numai cu tine. Lupta omului cu greutatea dă frumuseţe şi singurătate, e un spectacol al naturii, al voinţei, al onestităţii. De fiecare dată cînd vedem un halterofil, în fiecare dintre noi se naşte sentimentul că el luptă cu greutatea în numele nostru, că numai el are puterea de care am avea nevoie. Să spunem deci bun venit între vedetele noastre de suflet tînărului halterofil Andrei Socaci.

La ora închiderii ediţiei, departe de noi, Nicu Vlad îşi freca palmele cu hotărîre.

CORNEL NISTORESCU ■

Jocurile Mondiale Universitare de vară

România, la a treia medalie de aur

Cînd toată lumea doarme, de pe cealaltă parte a globului, de la răsăritul lumii, continuă să [illegible] vestile despre succesele sportivilor noştri la Universiada. În ziua a treia a întrecerilor, într-un bazin în care au [illegible] recordurile mondiale şi campioni olimpici, Carmen Bunaciu a cîştigat o finală palpitantă, dovedindu-se cea mai rapidă înotătoare la 100 de metri spate. Ea continuă astfel şirul succeselor obţinute în ultimii ani, dovedindu-se o sportivă care, pe lîngă talent, a transpirat cîteva bazine olimpice, fiind înotătoarea noastră cu cele mai mari performanţe în acest domeniu.

După succesul înotătoarei Carmen Bunaciu, în ziua a patra a întrecerilor, gimnastica românească şi-a făcut datoria, fiind pe măsura „firmei". Ecaterina Szabo a cucerit două medalii de aur şi două de argint. Ea a participat la toate finalele pe aparate, fiind inegalabilă la sărituri şi la bîrnă. Dacă luăm în considerare şi faptul că adversarele ei au fost în mai toate finalele sportive de mare valoare, între care şi Natalia Iurcenko, succesul Ecaterinei Szabo e cu atît mai valoros. Chiar dacă numele celorlalte componente ale campioanei de la Kobe nu mai au rezonanţa de altădată, cînd Nadia Comăneci era secondată de valori pregnante, cele două medalii de aur obţinute de Ecaterina Szabo şi patru de argint sînt dovada continuării unei şcoli de gimnastică ajunsă în faza unor tradiţii şi performanţe care impun o ştachetă, un respect.

Veşti bune ne vin de la Kobe şi din tenis, de la Florin Segărceanu şi Andrei Dîrzu, de la floretiste şi de la ceilalţi sportivi. Acolo, fiecare îşi doreşte o victorie despre care noi vom afla totdeauna ceva mai tîrziu. De aceea telexurile continuă să bată.

VASILE M. TOMUŞ ■

Redacţia şi Administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic [illegible]
Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir [illegible]
Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66

Biblioteca județeană
TÎRGU-MUREȘ

• dăruire
• răspundere
• organizare !

flacăra

anul XXXIV
36
VINERI 6 SEPTEMBRIE 1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

MAREA BĂTĂLIE A TOAMNEI: PORUMBUL

(Fotoreportaj în pagina 2)

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

Cel mai democratic și mai reprezentativ forum al poporului

Peste cîteva zile alegătorii obștilor țării se vor întîlni, pentru a treia oară, la Congresul consiliilor populare, eveniment al noii noastre democrații, instituit și instituționalizat — ca atîtea alte înalte și eficace forme ale conducerii poporului prin popor — de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un congres care — în viziunea cîrmaciului destinului național — „reprezintă nu numai cel mai democratic și mai reprezentativ forum al poporului, dar și o formă nouă a puterii politice a oamenilor muncii în care reprezentanții desemnați de muncitori, de țărani, de intelectuali, de toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, participă direct la dezbaterea și hotărîrea destinelor patriei noastre socialiste".

Agenda de lucru a congresului e semnificativă pentru țelurile fixate de președintele

(Continuare în pag. 3)

ILIE PURCARU ■

Priviți-l, poate fi chiar orașul în care trăiți și munciți! A crescut cum cresc toate așezările țării, nu doar sub ochii noștri, ci prin truda și dragostea ce le-o dăruim fiecare

Valorificarea resurselor locale — proba bunei gospodăriri
(Paginile 4—5)

O bogăție inepuizabilă: inițiativa oamenilor. Cum o folosiți?
(Paginile 6—7)

Fiecare palmă de pămînt să rodească!
(Paginile 18—19)

Ceasul porumbului

În marginea șoselei porumbul e trecut de creștet. Spre mijlocul lanului, ca niște corăbii, combinele alunecă ușor în aburul tremurător al înserării. E ceasul porumbului...

Ne aflăm pe roditorul pămînt al județului Teleorman, dar știuleții nu sînt nici prea deși și nici prea mari. Însoțitorul nostru, directorul S.M.A.-ului Conțești, inginerul Sandu Stan, tace un timp, mai mult decît firesc, apoi zice : „Am avut cel mai frumos porumb din județ și nimeni nu-și poate închipui cîtă amărăciune a adunat în noi vara asta nemilos de secetoasă. Într-o săptămînă, porumbul s-a sufocat și a rămas la starea de vegetație de-atunci, din iunie. Crescînd lipsit de apă nu putem spune că s-a copt. S-a uscat din secetă". Din vorbele scurte și sacadate răzbătea nu numai regret, ci și multă ciudă. Avea, pe de-o parte, în fața ochilor eforturile făcute cu semănatul și cu reparatul utilajelor, muncă anevoioasă și de migală, dar și, probabil stingherul știulete de porumb pe care-l depănusase în marginea lanului. Acestei nemulțumiri, care e aproape o durere, nu-i poți opune decît forță. Și i-au opus-o : forța muncii bine organizate în continuare, pentru strîngerea porumbului bob cu bob, ca nimic, dar nimic să nu se piardă !

Ajunși la fața locului angajamentele prind contur : se lucrează din plin, ritmul de muncă e reconfortant : se schimbă remorcile, se ung angrenajele, se desfundă depănușătoarele. Primii care s-au grăbit la cules au fost cooperatorii din Bragadiru. Pe 25 august erau în lan, adunînd știulete cu știulete, combinele fiind mai necesare la strînsul florii-soarelui care se scutură la prima adiere. Exemplul l-au urmat, a doua zi, cei din Bujoru și Conțești, astfel că marțea trecută S.M.A.-ul înregistra recoltarea porumbului pe 300 de hectare. Aflăm că oamenii și-ar fi dorit să-i țină culesul pînă în decembrie, dar să culeagă dublu. Pentru o astfel de treabă, de plin efort s-a pregătit și mecanizatorul Ion Dude, care și-a revizuit combina ca la carte, piesă cu piesă. Lanțurile le-a fiert în vaselină ! Combina lui merge, de doi ani, ca unsă ! Asemenea lui au procedat și Ion Pintilie și Florea Crăciun. Combinele a cel puțin o duzină de mecanizatori sînt adevărate bijuterii pe care poți conta la orice oră din zi și din noapte. Revenim, cu această ocazie, cu o remarcă a directorului S.M.A.-ului : „După mine, mecanizatorii sînt o categorie de muncitori dintre cele mai cuminți, mai serioase : legați de pămînt, de familie și de tractor".

E trecut de șapte jumătate, ziua s-a scurtat și se înserează. În două căruțe s-au urcat femei ca într-un furnicar. Ele încheie o zi de muncă. Bărbații de pe combine mai rămîn. În curtea S.M.A.-ului descoperim o baterie de panouri solare care folosește la încălzirea apei pentru dușurile tractoriștilor. Fără îndoială că după atîtea ceasuri de încordare și rîvnă, un duș cu apă caldă poate însemna o autentică bucurie.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu miercuri a avut loc

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de miercuri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost analizat Raportul privind îndeplinirea planului la principalele produse industriale, în perioada 1 ianuarie — 31 august 1985, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1984. Comitetul Politic Executiv a aprobat măsurile stabilite de conducerea de partid și de stat pentru recuperarea în cel mai scurt timp, în prima parte a lunii septembrie, a nerealizărilor și rămânerilor în urmă în perioada menționată și a cerut guvernului, conducerilor ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor să acționeze cu cea mai mare fermitate pentru transpunerea în viață a acestor măsuri, astfel încît să se asigure îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a sarcinilor de plan stabilite pentru acest an.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat proiectul Decretului privind noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și pentru creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de alte specialități în realizarea planului de producție pentru export, precum și planul de producție în industria extractivă. În conformitate cu prevederile acestui document, personalul de conducere din unitățile economice, centrale, ministere, din celelalte organe centrale și consiliile populare, precum și personalul tehnic, economic și de alte specialități au atribuții în realizarea planului la export și a exportului din aceste unități. Sînt prevăzute stimulente pentru depășirile realizate, precum și penalizări în caz de neîndeplinire a planului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se stabilească măsuri concrete cu privire la întărirea răspunderii întreprinderilor pentru asigurarea producției cu contracte, atît pe piața internă, cît și pentru export. Secretarul general al partidului a cerut, de asemenea, să se perfecționeze sistemul de stimulare pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie, precum și pentru introducerea de tehnologii noi, de mare eficiență în producție, precizîndu-se că întreprinderile care nu se încadrează în consumurile stabilite și le depășesc, urmează să suporte aceste depășiri prin diminuarea fondului de participare la beneficii.

Un alt document dezbătut și aprobat de Comitetul Politic Executiv a fost Programul privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial pe anii 1986—1990. Prin măsurile cuprinse în acest program, se asigură înfăptuirea în continuare a sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, continuarea procesului de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. În legătură cu prevederile din acest document privind creșterea gradului de urbanizare a populației, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca aceasta să se realizeze nu pe seama concentrării și aglomerării populației în mari aglomerări urbane, ci prin ridicarea generală a nivelului de urbanizare a comunelor și centrelor agroindustriale, prin dotarea acestora cu tot ce este necesar pentru [illegible] condiții de muncă și de viață cît mai apropiate de cele de la oraș.

Bazat pe orientările și sarcinile ce decurg din hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al partidului, din indicațiile secretarului general al partidului, Programul privind dezvoltarea industriei mici în anii 1986-1990 — următorul punct de pe ordinea de zi a ședinței de miercuri a Comitetului Politic Executiv — stabilește ca, în scopul mai bunei aprovizionări a populației, industria mică să-și dubleze pînă în 1990 volumul producției marfă industriale, asigurînd astfel în fiecare județ cel puțin 8 000 de lei pe cap de locuitor. Pentru înfăptuirea acestor obiective, în perioada următorului cincinal se va acționa cu mai multă fermitate pentru dezvoltarea resurselor energetice și a combustibililor locali — microhidrocentrale, biogaz, energie solară și a vîntului —, economisirea și refolosirea energiei secundare, dezvoltarea bazei de materii prime locale, creșterea și diversificarea producției de obiecte de uz casnic, unelte pentru agricultură și grădinărit, a producției artizanale. O atenție sporită se va acorda sporirii rețelei unităților și atelierelor pentru prelucrarea și confecționarea articolelor de piele, blănuri și țesături, pentru creșterea și diversificarea producției de conserve și de alte produse care valorifică superior sursele de materii prime locale. În mod firesc, alături de problemele privind industria mică, a fost dezbătut și un Program special privind prestările de servicii pentru populație în cincinalul 1986—1990, program care asigură, prin prevederile sale, ridicarea pe o treaptă superioară a acestei activități. În scopul satisfacerii în condiții mai bune a cerințelor oamenilor muncii. Conform prevederilor acestui document, volumul prestărilor de servicii către populație urmează să crească, în 1990, de 2,3 ori față de nivelul prevăzut pe acest an, cu un ritm mediu anual superior celui stabilit anterior.

Dezbătînd Raportul privind îmbunătățirea activității de transport maritim, Comitetul Politic Executiv a apreciat ca nesatisfăcătoare activitatea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, a conducerii acestuia și a cerut să se ia de urgență măsuri care să asigure îmbunătățirea radicală a muncii și îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce revin acestui sector. Măsurile ce urmează a fi luate trebuie să ducă la îmbunătățirea organizării și conducerii flotei noastre maritime, a normelor de operare a navelor în porturile românești, la reducerea duratei de staționare a vaselor la operațiunile de încărcare-descărcare, prin efectuarea acestor lucrări într-un timp care să se situeze la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, asigurarea folosirii la maximum a capacității flotei naționale. Măsurile stabilite au în vedere crearea condițiilor care să asigure pînă în 1990, potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea, transportul cu nave românești a circa 80 la sută din volumul mărfurilor de comerț exterior ce se vor derula în traficul maritim.

A fost examinat și aprobat, în continuare, Raportul privind evoluția prețurilor și a tarifelor în semestrul I 1985 Pentru asigurarea, în continuare, a stabilității prețurilor, s-a cerut intensificarea acțiunilor pentru aplicarea măsurilor stabilite și pentru găsirea de noi căi de reducere a costurilor în vederea realizării prevederilor de plan.

Tot în cadrul acestei ședințe, Comitetul Politic Executiv a aprobat componența și mandatul delegației Republicii Socialiste România la cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

P. NICOARĂ

Conferința mondială a comitetelor naționale pentru Anul Internațional al Tineretului

Viitorul tineretului, tineretul viitorului

„În lumea de azi, tineretul reprezintă o uriașă forță socială a progresului și păcii care trebuie să-și spună în mod hotărît cuvîntul în toate problemele vieții internaționale. El trebuie să acționeze cu cea mai mare fermitate pentru relații noi între state, bazate pe principii de deplină egalitate, de independență și suveranitate națională, de neamestec în treburile interne, de renunțare la forță și la amenințarea cu folosirea forței, de respect al dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, calea dezvoltării sale economice și sociale, fără nici un amestec din afară", afirmă tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților la Conferința mondială a comitetelor naționale pentru Anul Internațional al Tineretului care se desfășoară în București între 3—6 septembrie. În Mesajul adresat reprezentanților tinerei generații de pe glob, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat voința nestrămutată de pace a poporului român, prezentă în toate acțiunile politice ale României, relevînd importanta misiune ce revine tinerei generații în crearea unei lumi a păcii. Conferința mondială a Comitetelor naționale pentru A.I.T. cu tema „Participare-Dezvoltare-Pace" reprezintă o importantă manifestare înscrisă în contextul marcării, la diferite nivele, a Anului Internațional al Tineretului și se bucură de amplă participare, de la comitetele naționale pentru A.I.T. pînă la instituții și agenții specializate din sistemul Organizației Națiunilor Unite. Ea prilejuiește efectuarea unui larg schimb de opinii, informații și experiență referitoare la rezultatele privind Anul Internațional al Tineretului.

Tineretul lumii nu poate fi străin și nu poate sta departe de marile probleme care frămîntă viața politică internațională. Dimpotrivă, există o multitudine de căi, de posibilități prin care tînăra generație a planetei să-și aducă o contribuție nemijlocită la progresul social, la dezarmare, la apărarea păcii. „Avînd în vedere că tineretul constituie și va fi întotdeauna un subiect activ al istoriei, este pe deplin firesc ca tînăra generație să dorească să-și spună cuvîntul și să se implice activ și responsabil în ansamblul eforturilor popoarelor de modelare a viitorului omenirii, ca și a propriului viitor. O asemenea cerință este cu atît mai stringentă cu cît, după cum este cunoscut, tineretul de azi pășește în viață într-o epocă extrem de complexă, în care este pus sub semnul întrebării însuși dreptul său fundamental — dreptul la viață, la existență pașnică", a spus în cuvîntul său tovarășul Nicu Ceaușescu, prim secretar al C.C. al U.T.C., ministru cu problemele tineretului și Președinte al Comitetului O.N.U. pentru A.I.T. Or, în aceste zile, în Capitala României, reprezentanții tineretului de pretutindeni discută modalitățile concrete prin care rolul tinerei generații poate deveni concret, eficient, benefic, avînd la îndemînă exemplul concret al tinerei generații din România, formate în spiritul educației prin muncă și pentru muncă. Harta țării noastre poartă ca pe o pecete a dăruirii revoluționare mari obiective economice și social-culturale realizate în exclusivitate de tineri. Dar acestea nu sînt singurele dovezi ale elanului creator al tinerei generații. În România tineretul este un factor activ al dezvoltării și progresului, al luptei pentru pace, pentru un viitor luminos și, din acest punct de vedere, România oferă un strălucit exemplu de materializare a devizei Anului Internațional al Tineretului", „Participare, Dezvoltare, Pace".

În intervențiile delegaților, în interviurile acordate presei, aceștia și-au exprimat interesul pentru bogatul conținut de idei conținut de Mesajul adresat de președintele României participanților la Conferință, subliniind în același timp respectul pentru politica de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru inițiativele și mesajele de pace ale poporului român, rostite cu toate prilejurile, implicit și de reprezentanții tinerei generații din țara noastră.

„Ca și pînă acum, tineretul României, întregul nostru popor vor participa cu toate forțele la lupta pentru pace, pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru o lume fără arme și fără războaie, a înțelegerii și conlucrării pașnice între națiuni", afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților la Conferință, dînd expresie voinței unanime a poporului nostru de a clădi prin muncă pașnică toate valorile materiale și spirituale necesare pentru viitorul tineretului, pentru tineretul viitorului.

CORNEL NISTORESCU

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

(Urmare din pag. 1)

României în fața importantului for. De la dezbaterea problemelor legate de intensificarea aportului consiliilor populare — pe liniile de sens și de forță decise de Congresul al XIII-lea al partidului — la înfăptuirea în profil teritorial a planului de dezvoltare economico-socială prevăzut pentru anul în curs și pentru cincinalul pe care-l străbatem, ca și a obiectivelor viitorului cincinal; de la analizarea modului în care organele locale ale puterii și administrației de stat își asumă și își realizează sarcinile privind aprovizionarea, fructificarea tot mai deplină a resurselor agriculturii; de la examinarea în profunzime și cu răspundere a chestiunilor referitoare la asigurarea autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților administrativ-teritoriale — cu importantele precizări pe care le-a adus la acest capitol Proiectul de lege supus recent dezbaterii naționale — și pînă la probleme, nu mai puțin stringente, încercînd domeniul investițiilor, al sistematizării orașelor și comunelor, al dezvoltării micii industrii, al transformării potențialului de materii prime locale în potențial dinamic, al învățămîntului, culturii, sănătății, transportului, comerțului etc., ordinea de zi a congresului se constituie ca un amplu schimb de experiență, desfășurat într-un autentic și riguros climat de lucru. Un schimb de experiență cu rezultate care, răsfrînte în muncă și existența tuturor așezărilor românești, va contribui la instaurarea și mai deplină a acelei **noi calități**, fixată de cîrmaciul partidului și al națiunii drept cotă de ideal și de faptă, în acest ceas istoric al deveniri noastre.

Un important document, între importantele documente de pe masa de lucru a congresului, este cel care se referă la autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. Sarcinile consiliilor populare sînt aici cu totul deosebite, reflex al substanțialei sporiri a rolului și a atribuțiilor lor în dirijarea activităților economico-sociale și reflex, în același timp, al unor exigențe izvorîte din viață, din necesități, și din interese presante, din legile și legitățile dezvoltării noastre. Așa cum specifică și amintitul Proiect de lege, consiliile populare sînt chemate „să asigure dezvoltarea întregii activități economice și sociale, creșterea eficienței acesteia, realizarea unei rentabilități sporite de către toate unitățile economice, creșterea continuă a veniturilor proprii, în vederea participării la fondul de dezvoltare generală al întregii societăți, acoperirii tuturor cheltuielilor din veniturile proprii, autofinanțarea integrală a fiecărei unități administrativ-teritoriale". Sarcini deloc ușoare, sarcini care, pe ici, pe colo, pot încovoia niște umeri, dar toți ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara, fiindcă cine muncește trebuie să știe pe ce și pe cît se bizuie, cît și cum trebuie să muncească astfel ca nici un strop de efort să nu se piardă, astfel ca nici o picătură de sudoare căzută pe acest pămînt să nu rodească. Trebuie, cu alte cuvinte, să ne bizuim, în tot ceea ce întreprindem, visăm, plănuim, rîvnim, pe munca noastră, ca unic și suveran izvor al răspîntiei, al bunăstării, oricît de greu ar fi de săpat pînă la apa vie a acestui izvor. Cînd vom alinia, în anii ce vin, balanța trudei și cea a victoriilor vom vedea că, oricît de greu au apăsat pe umerii noștri poverile unor sarcini, darul izbînzilor va atîrna și mai greu.

Astfel de socoteli nu le facem de azi, de ieri. Un program complex al dezvoltării vii și armonioase, cuprinzînd într-un unic fascicol de raze, cu largă iradiere în timp și spațiu, nu numai întregul, ci și partea, nu numai țara în ansamblul ei, ci și vetrele vii de muncă și viață care-i compun și-i mențin structura, aduse la unisonul evoluției generale, se înfăptuiește, la noi, de două decenii, decis de Congresul al IX-lea al partidului și, după puțină vreme, de hotărîrile Conferinței naționale din 1967, care a statuat noul sistem teritorial-administrativ, aplicat deopotrivă tradiției și comandamentelor zilei de azi și de mîine. Vase comunicante ale aceluiași robust organism social, orașele, satele și județele României socialiste trebuie să se hrănească, în concepția de azi a partidului, a secretarului său general, din substanța lor proprie ca și din permanenta circulație a bunurilor, din transferul de cuceriri materiale și spirituale care îmbogățesc tezaurul comun al națiunii. Efortul statului, în anii **Epocii Ceaușescu**, a fost, în această privință, gigantic, noua și rațională distribuție a valorilor noului ducînd la crearea, în fiecare județ, a unor capacități industriale cu peste 10 miliarde lei producție anuală, la sporirea producțiilor agricole pînă la cel puțin 2 miliarde lei, la întemeieri de cultură și de civilizație inedite în peisajul nostru istoric. Este timpul, acum, ca acest efort să-și primească din plin răspunsul, replica faptei, a gestului de creație teafăr și eficace. Nici statul nostru, ca nici un stat al acestei lumi, nu e o veșnică „gură de rai", cum ne-au deprins să credem cîndva niște legende romantice, nu e o visterie de dimensiuni infinite, din care numai să iei, fără să dai. Într-o epocă în care parazitismul, sub orice formă, a fost, la noi, rezolut denunțat, ca înfirmitate istorică cu nefaste urmări în destinul nației, nimeni nu poate trăi pe spinarea altuia fiecare unitate de producție și fiecare vatră de viață trebuind să pășească spre viitor pe picioare proprii, prin eforturi proprii.

Problemele cu care se confruntă astăzi obștile țării, și pe care apropiatul congres le va dezbate în întreaga lor complexitate și la întreaga lor amplă scară, nu sînt soluționabile decît prin acea conlucrare strînsă — devenită fundamentală lege a existenței și activității organelor puterii la români — cu masele largi de oameni ai muncii, a căror hărnicie și forță de dăruire, a căror constiință patriotică și revoluționară, strălucit probate în acești ani, pot oferi — în condiția unei eficiente mobilizări de către organizațiile de partid, de O.D.U.S. — temeiuri sigure pentru apropierea de rîvnitele noastre ținte. Recentele conferințe județene ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale au raportat în acest sens, experiențe de viu interes, realizări din care, ca și din lipsurile ce mai persistă, se poate din plin învăța.

La apropiatul Congres al consiliilor populare — eveniment de rezonanță în viața noastră social-politică — ne prezentăm cu noi succese în muncă și cu voința de a înfăptui exemplar comandamentele viitorului, scrise sub însăși dictarea țării, sub înalta poruncă a intereselor ei.

A scoate bani din piatră seacă vrea să zică să găsești soluții, să te descurci. În sensul bun al expresiei, adică să nu aștepți de la alții, ci să-ți pui mintea la contribuție, să faci din ce ai și să faci bine și, dacă se poate, repede. E exact ceea ce au încercat să surprindă și reporterii noștri în aceste pagini : frumoase realizări la capătul căutărilor, al strădaniilor, al inventivității.

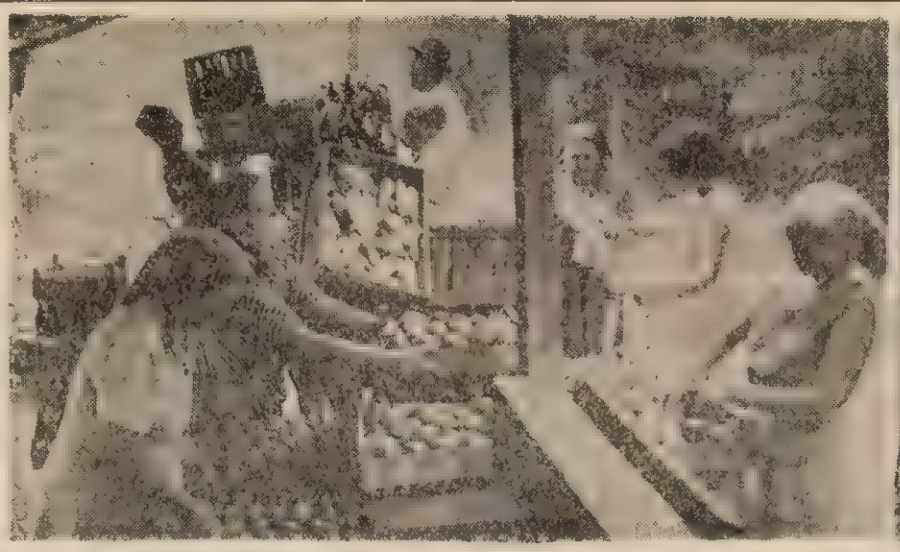

VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE

Cei ce îngrijesc lumina

Privisem în zori Măgura Codlei, îi văzusem căciula de nori parcă zăpezii, așa că era firesc să plouă. Viorel Arhiriade se uită și el la cerul înnourat, dar cu o mulțumire pe care nu caută să și-o ascundă. Asta mă irită puțin, dar el își ține basca în mină și se copilărește înainte, zîmbind. E bună ploaia asta, zice, dac-o să vină, că o să se umple mai repede lacul și mașina mea n-o să se mai audă bătînd în gol, de parcă-ar trece vîntul printr-o colibă pustie. Chestia cu coliba pustie n-a zis-o el, dar cred că a gîndit-o, pentru că, într-adevăr, generatorul sună a talangă bezmetică și a neputință, degeaba se tot uită Viorel la acul indicator, nu-l putea împinge peste 120. E păcat, zice iar, asta-i centrală de 600, dar nu-i încă apă destulă, lacul a fost gata să se aleiască în cîteva rînduri, de trei ani și cu ăsta patru ne tot luptăm cu secetа, da' ploaia de azi, că tot trebuie să vină ea, ne mai dă curaj. E de 31 de ani prin uzine și stații electrice Viorel, și taică-său tot asta a făcut o viață-ntreagă.

De fapt bărbatul acesta — înalt, cu fața în bătaia unei ploi numai de el simțită — s-a născut chiar într-o uzină electrică, și chiar pe locurile astea, în Țara Bîrsei. Aici, unde lucrează acum — la microhidrocentrala Tîrlung I —, face tot ce știe de copil : privește lacul, căderea de apă, butoanele, ascultă motorul, îl ascultă în fiecare zi cîte 12 ore, și dacă-l întrebi ce-s alea singurătate, monotonie sau plictiseală, ridică din umeri și zîmbește, cu basca în mînă ținută într-o parte, la distanță de corp, pentru a simți mai bine atingerea apei atunci cînd va începe să plouă, pentru că de plouat va ploua, știe el asta.

★

Despre hidrocentrala de la Tîrlung știam de la Consiliul popular al județului Brașov și am aflat apoi încă multe de la Temistocle Teodorescu, directorul Oficiului județean de gospodărire a apelor, care, într-o lungă punere în temă, mi-a prezentat-o ca pe una dintre cele mai importante lucrări de acest gen, cu o putere instalată superioară microhidrocentralelor de la Tohani sau Codlea, ca să nu mai vorbim de Partizanul și Republica (aflate chiar în municipiul Brașov) sau de mica turbină ce se învîrtește la Plaiul Foii, asigurînd numai consumul de curent electric al cabanei de acolo — utile cu toatele, nu-i vorbă, doar că mai puțin spectaculoase la privit, ca să zicem așa. E o treabă serioasă, mi s-a spus, la care contribuie — sub directa îndrumare și coordonare a Consiliului popular județean — toți factorii ce pot determina creșterea, într-un timp cît mai scurt, a potențialului energetic al Brașovului. De aici — de la căutarea unui răspuns exact la această problemă a început dialogul cu Mihail Zîsu, inginer-șef al I.R.E. Brașov, dialog întrerupt cînd și cînd, de vreun popas la un punct de lucru sau la un baraj, convingîndu-mă, de fiecare dată, pe viu, de realismul spuselor interlocutorului meu : „vrem să construim temeinic, considerînd că este mult mai economic să gîndești și să realizezi o investiție sigură, rentabilă — în cazul nostru o centrală cu o putere de aproape sau peste un megawatt —, decît să încropim, în grabă, doar de dragul de-a zice că am făcut și noi ceva, niște centrale de cîțiva kW, la cheremul capriciilor oricărui anotimp".

Județul Brașov — continuă Mihail Zîsu — dispune de un potențial hidrologic foarte bogat, ceea ce explică și interesul arătat de Consiliul popular construirii de microhidrocentrale în aceste locuri. Au fost preluate și modernizate chiar vechile dotări, cărora li s-au adăugat și construcții noi, cum ar fi cele de la Sebeș, Codlea II, Bran I și Tîrlung II. Ultima dintre acestea era, la data aceleia discuții, gata să intre în probe, imediat ce apa din lacul de acumulare va deversa, punînd în mișcare trei turbine cu o putere totală de 2,4 MW. Centrala de la Bran I, de 630 kW, era și ea aproape gata, generatoarele fiind în așteptarea probelor electrice „de casă", iar bazinul compensator și prizele de la piraiele Poarta și Turcu în stadiul de finalizare.

Că hidrocentralele construite pînă acum funcționează în bune condiții, m-am convins văzîndu-le — la Tohanu sau pe Bîrsa — producînd foarte aproape de parametrii proiectați. Și tot în aceste locuri am înțeles (sau măcar am încercat) — de aproape — ce înseamnă meseria de barajist, cuvînt cu sonoritate nu tocmai plăcută, dar încărcat de aspra poezie a unor existențe umane cel puțin ciudate din punct de vedere orășenesc, dacă există (și există) așa ceva. Nu poți pricepe cum se cuvine asta decît văzînd cum trăiește Petre Igrișan, în zgomotul neîntrerupt al căderii de apă, într-o casă așezată (singuratică) în hamacul unei văi, unde descinderile nocturne ale lupilor și urșilor sînt, iarna, ca și primăvara, la fel de frecvente ca, la radio, buletinele de știri. Nu poți pricepe cum vine asta, să fii barajist, decît dacă te trezești în cap de noapte, ca Nicușor Voinescu din Tohanu, de grijă ca nu cumva vreun trunchi de copac adus de apa dinspre munte să rupă grilajele. E o viață aspră ca poezia pe care ne închipuim că o conține. Dar ceea ce rămîne mai important decît orice calificativ e faptul că viața aceasta există și că este trăită cu adevărat de niște oameni pe măsura ei, oameni a căror indiferență este de a îngriji lumina.

Brașovenii privesc la modul cel mai serios cu putință această nouă zidire a lumnii care este redescoperirea apei. Felul în care — la nivelul Consiliului popular județean și, implicit, la cel al O.G.A. și I.R.E. — sînt gîndite a fi exploatate resursele energetice ale locului este cel dintîi semn că, nu peste multă vreme, Țara Bîrsei și ținuturile din jurul ei își vor asigura necesarul de energie electrică din valorificarea resurselor de care dispun nenumăratele rîuri și piraie pe care am fost învățați, pînă acum, să le privim doar ca pe niște pitorești colțuri de natură. N-aș vrea să se înțeleagă din asta că farmecul natural al locurilor are ceva de suferit de pe urma construirii de microhidrocentrale. Așa cum sînt concepute și clădite acum — atent și durabil, ba chiar și cu o undă de cochetărie —, ele vin să aducă un dram de omenesc peisajului care — spunea un turist întîlnit pe valea Tîrlungului — poate chiar exaspera prin plasticitatea sa prea deloc maculată. Iarăși gînduri de orășean, veți spune, și vă voi da dreptate pentru că am înțeles aici că țăranii brașoveni n-au nici cel mai mic gînd de a refuza avantajele civilizației urbane. Iar microhidrocentralele nu sînt altceva decît necesarul fascicol de lumină ce se cere îndreptat spre un tablou pentru a-i pune în valoare, în toate amănuntele, frumusețea. Și în preajma acestor mici centrale vom întîlni tot mai des oameni, un soi aparte de oameni — cei care îngrijesc lumina, pentru care atît de cîntata logodnă a românului cu natura nu este nici slogan și nici metaforă, ci mod de existență, și încă prosperă.

D. M. ALEXANDRU

Celebrități de provincie

Să tot fi trecut vreo treizeci de ani de cînd pe sub umbra groasă a castanilor din centrul orașului un bătrînel îmbrăcat în haine de modă veche, cu papion și ochelari trăgea după el un cărucior cu roți de gumă și făcea în fiecare zi drumul pînă la poștă, de unde expedia pachetele spre toate zonele țării și spre multe metropole europene. Era absolvent al facultății de farmacie de la Viena, își dăduse și doctoratul și se bucura de o faimă teribilă. I se spunea doctorul Farago și produsele sale pe bază de plante urmau cele mai ciudate trasee poștale cu putință. Oricum, erau singurele pachete care plecau din Orăștie spre alte țări ale lumii și notorietatea bătrînului Farago părea inegalabilă. Oricum, la demolările care s-au făcut pentru noul cartier al orașului și pentru un bulevard care va fi străjuit de clădiri într-o arhitectură inspirată, au fost descoperite ultimele sticle cu ștampila farmacistului Farago și ale altui farmacist celebru al orașului, Graffyus, fiind în această semnul stingerii acelei lumi care și-a luat oamenii cu ea. Oricum, nimeni nu-și imagina că vremea va aduce în locul lui Farago și Graffyus oameni care să rivalizeze în materie de notorietate și prestigiu, ceea ce totuși s-a petrecut neașteptat de repede, cînd mulți se așteptau mai puțin. După ce castanii din centrul orașului au căzut sub lamele ferăstraielor și casele vechi, de burg medieval, au fost silite să lase în soare, după ce o firmă mică, numită pe vremuri cu ironie „ciciuriciu" pentru că producea grătare de sobă, mărături și vindea plăcinte în centrul orașului, a devenit o întreprindere mecanică de primă mînă, cu meseriași cum nu prea mai sînt în domeniul mecanicii în tot județul Hunedoara, după ce întreprinderea de plante medicinale, fondată de bătrînul doctor Farago, s-a mai extins, după ce Vidra, un fel de atelier pentru prelucrat pielile de pe oile pierdute a devenit firmă și-a început să înghită pielile de pe sute de turme, Orăștia și-a schimbat statutul A dezbrăcat hainele sale de așezare medievală, încă vizibile pe anumite străzi în zona centrală, mai ales în preajma vechii cetăți, și și-a croit altele noi. Iar în locul lui Farago și Graffyus a așezat alți doi chimiști de prestigiu ale căror pachete nu mai încap într-un cărucior cu roți de gumă, ci în vagoane de marfă, în camioane de TIR și în containere bine închise și sigilate. Ei se numesc Traian Cadariu, cel care a dat întreprinderii de plante medicinale proporțiile și activitatea unei instituții complexe, de mare putere și cu enorme șanse de a intra ceva mai repede în mileniul următor. A doua personalitate e tot un chimist, Ion Cocrean, un inginer care dintr-un simplu proiect de cercetare a ajuns la un brevet de invenție, rapid intrat în circulația internațională și aplicat tot la Orăștie, unde ideea a luat proporțiile unei fabrici dé produs lanolină din apa cu care se spală pielile. Deci doi oameni, amîndoi tineri, care scot, unul din plante, celălalt din apa murdară rămasă de la spălatul pieilor produse de o valoare inestimabilă. Dar Orăștia nu este numai una sau cealaltă, sau numai cele două idei devenite fapte de industrie. Este și bătrîna întreprindere chimică, și Întreprinderea „11 Iunie", profilată pe exploatarea și prelucrarea lemnului, și mai ales inima acestor periferii industriale sau agricole, adică orașul însuși schimbat și el în acești ani. Primarul așezării este o femeie. Se numește Florica Dirvan. Fiind de aici, spun oamenii, ea trebuie să dovedească faptul că este atașată de oraș cum ar fi de propria sa casă. Dar pentru asta fiecare instituție trebuie să fie la înălțime, mai ales Întreprinderea de gospodărire orășenească. Orăștia, una din cele șapte oppidum regale ale Transilvaniei, a fost cunoscută ca un cochet și curat oraș de breslași și tîrgoveți. Or, acum, cînd peste micul tîrg a năvălit lume de prin toate părțile, cînd se dărîmă și se construiește pentru a-i putea primi pe toți, orașul nu mai este nici atît de liniștit, nici atît de curat ca odinioară. Oricum, o altă față se adaugă celei vechi, asimilînd-o, dîndu-i un nou sens.

Inginer mecanic de profesie, școlit la Timișoara și mai apoi specialist la Cugir și la Întreprinderea mecanică, Silviu Oproescu a devenit directorul Întreprinderii de gospodărire orășenească în anul 1981, la 30 de ani. Trei ani mai tîrziu, în toate comunicatele despre rezultatele întrecerii socialiste pe primele luni sau pe ultimele luni ale anului, întreprinderea sa a apărut pe primele locuri. „Ca gospodar nu mai ai nici o politehnică, trebuie să ai inițiativă, să te bați pentru orice. În primele zile nu înțelegeam aproape nimic. Nu reușeam să fac nici o planificare. Ziceam una și realitatea mă obliga să fac cu totul altceva. Dar mă mira un lucru, că peste tot pe unde mergeam, meseriașii de la Orăștie erau solicitați și la Deva, și la Petroșani, și la Călan. Trăiesc cu sentimentul că la o întreprindere de gospodărire orășenească lucrează cei mai slabi oameni. Dar nu era așa. Era nevoie doar de o planificare. Și de o selecție a celor care veneau să completeze locurile libere. Așa am ajuns ca strungarul de la noi să cîștige concursul județean, să fie number one pe județ. Atunci mi-am spus, nu mai semnez fișe de angajare decît pentru meseriași de elită. S-a terminat cu cei care nu încăpeau nicăieri și veneau la noi Acum, cu meseriașii de pe sate și cu o echipă de sași dulgheri și zidari, întreprinderea din Orăștie a luat în brațe cu repeziciune o sumedenie de lucrări pe toată aria județului Hunedoara. Dulgherii și zidarii provoacă uimire. Încă nu s-a găsit nimeni care să pretindă că ar putea să le facă față. Șeful lor, maistrul Ioan Oancea, le spune doar termenul. „Nu dai la noi un leu dacă nu e gata". Și Kerst Ioan I, Kerst Ioan II, Kerst Ioan III, împreună cu Klein P. Ioan și Klein D. Ioan pun mîna pe tesle și într-o tăcere mormîntală pun la cale un hei-rup care îi lasă căscați pe cei mai mulți prieepuți și nepricepuți. În anii de cînd Silviu Oproescu a preluat întreprinderea din Orăștie, aceasta a construit o aducțiune cu apă de la Sibișel, a construit o centrală de zonă care va fi extinsă cu încă două cazane și astfel va rezolva problema încălzirii pînă la mileniul următor. A restaurat o serie de clădiri de epocă și a construit o bază de producție la Lupeni, un bloc de locuințe la Băcîia, un bloc și un sediu administrativ la Romos, a reparat blocuri la Uricani și a construit o aducțiune de apă la Riul Mare-Retezat. Un oraș care crește creează destule necazuri. „Anul trecut pe strada Barițiu am sădit 26 de tei. Acum nu mai este nici unul" spunea inginerul Silviu Oproescu. „Toată lumea vrea ca ordinea, curățenia, liniștea să fie impecabile, dar foarte puțini sînt dispuși la un minimum de efort. Civilizația și confortul nu sînt neapărat un cadou din partea unei întreprinderi de gospodărire a orașului ci chiar rezultatul eforturilor fiecărui cetățean". I.G.O. Orăștie are în administrație peste 3 750 de apartamente. În fiecare an se mai construiesc circa 300. Dar orașul crește mereu cu cîteva mii de oameni. Ei vin cu sentimentul că nu-i datorează nimic, dimpotrivă, trebuie să ia cît mai mult. În schimb vechii orășeni, acum pensionari, de îndată ce un om de la I.G.O. sună „adunarea regimentului", ei vin și dau o mînă de ajutor la tot ce este nevoie. Alături de ei, meseriașii din satele învecinate, recunoscuți ca tîmplari, zugravi, zidari și instalatori de nădejde, după ce își fac datoria lor de țărani, încearcă să dea orașului hainele sale solemne. E o echipă la această întreprindere, un grup de oameni care vin dimineață de dimineață de la 10—20 de kilometri pentru o leafă care le trebuie la școlitul copiilor. Și ei se străduiesc să o merite și lumea îi cunoaște sub numele de Laurian Dăncescu din Tămășasa, Ioan Nedel din Vaidei, Ioan Picu din Vaidei, Petru Andreșoi din Căstău, Petru Ștefănie din Beriu, Laurean Pașolea din Orăstioara de Jos și ei numesc această slujbă „plinea noastră aspră de la oraș". Dacă socotim că la conducerea acestei firme care demult nu mai este locală, pe lîngă inginerul Silviu Oproescu se află numai tineri (Gean Predulescu, Ovidiu Trif, Mircea Vlaicu, Gabriela Furtună, Nicolae Jeler) atunci chiar are sens afirmația directorului care spunea „încercăm să le facem pe toate, poate că nu reușim să-i mulțumim pe toți, dar am încercat să gîndim mai exact viitorul orașului și să ne apropiem de el cu idei limpezi, cu lucruri importante".

BOGDAN NISIPOIU

PROBA BUNEI GOSPODĂRIRI

Răchită de milioane

Cu ochii roată în spațiul orașului, te întrebi — și nu prea găsești răspuns —ce resurse locale ar putea valorifica Slobozia, acest oraș de soare și de cîmpie ? ! Poate doar soarele (pentru care există încă prea timide proiecte privind utilizarea lui ca sursă de energie). Și totuși, cîmpia rămîne o perpetuă „mină de aur" pentru cine știe s-o descopere și s-o exploreze cu răbdare și pricepere.. Fertila noastră politică de stat privind autogospodărirea și autofinanțarea fiecărei localități a impulsionat și impulsionează tocmai această emulație de idei și inițiative ale locuitorilor în depistarea și valorificarea oricărei resurse locale ce poate deveni o materie primă pentru bunuri utile, pentru bunuri de consum, prea costisitoare în a fi introdusă în circuitul marii industrii, ce poate fi, în schimb, foarte ieftină și rentabilă pentru ceea ce numim „mica industrie" sau „industria locală", aducătoare de importante fonduri și beneficii în zestrea și bugetul localității, dar și în bugetul locuitorilor înșiși. Poate valorifica, în primul rînd, forța de muncă disponibilă și materii prime secundare rezultate din diverse sectoare economice, locuri, spații și terenuri altădată neluate în seamă. Așa s-a născut la Slobozia „concurența răchitei", concurența împletiturilor din răchită care cuceresc tot mai mult piața internă și internațională. Vin la Slobozia pentru ingenioasele coșuri și coșulețe de toate formele, mărimile și destinațiile, firme comerciale de peste mări și țări, din Canada și R.F.G., din Statele Unite și Franța pentru a le achiziționa. Sînt adevărate opere de artă ce revitalizează un meșteșug tradițional și, mai cu seamă, numeroase terenuri improprii pentru agricultură și pămînturi bălțite prin plantații de răchită. Ocolul silvic, cooperația meșteșugărească, cooperația de achiziții, producție și desfacere a mărfurilor, pînă și c.a.p.-ul își dispută inițiatea, își dispută terenurile apte pentru a fi transformate în răchitării, își dispută spații de producție, forța de muncă (în special cu munca la domiciliu) și chiar beneficiarii. Se întrec în creația de modele, încît creatorul în obiecte de răchită începe să-și ocupe un loc distinct între creatorii și designerii industriali. Mănușa le-a aruncat-o Consiliul popular municipal, cum ne informează primarul Constantin Paghici. Primii care au ridicat-o au fost lucrătorii Ocolului silvic, în fapt, cei mai îndreptățiți, deținînd pe malul Ialomiței și în spațiile de protecție a Bălții Ialomiței suprafețe propice pentru culturi de răchită. Secția proprie de prestări servicii cu profil de împletituri din nuiele prosperează de la an la an. Au debutat modest, cu coșuri pentru agricultură. Ideea a prins însă repede rădăcini ca și plantele de răchită în solurile nisipoase de pe malul riului. Are acum peste 200 de muncitori care înregistrează anual milioane de lei venituri. Producția lor a depășit stricta arie utilitară, a obiectelor pentru agricultură, intrînd în zonele obiectelor de artă, ale micului mobilier, ale coșulețelor-bibelou cu folosințe casnice tot mai diversificate (articole de menaj, coșuri pentru rufe și pentru lucru manual, coșuri-leagăne pentru sugari, pentru animalele de apartament etc. etc.) Ideea s-a extins spre întreg sectorul cooperatist așa încît noi terenuri improprii agriculturii sînt transformate în răchitării, aducînd astfel și un alt beneficiu zonei : contribuie la înfrumusețarea cadrului natural cît și la igienizarea mediului ecologic. Iată o mare afacere a industriei mici.

CICI IORDACHE-ADAM ■

De la locul 37 la locul 1

— Tovarășe Ilie Dan Morega, sînteți președintele Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și credit din județul Gorj. Saltul, să spunem așa, al unității dumneavoastră, într-un timp relativ scurt, este de-a dreptul spectaculos. Dacă ar fi să amintim, în anul 1980, în clasamentul întocmit pe țară, vă aflați pe locul 37. La numai un an, în 1982, pe locul doi. Anii care au urmat, trei consecutiv, v-ați aflat pe primul loc. Pentru aceasta U.J. Coop-ul Gorj a fost distins de trei ori cu „Ordinul Muncii" clasa I. Bănuiți care ar fi întrebarea pe care ar pune-o un reporter : cum se explică și cum explicați toate aceste rezultate ?

— Aș începe cu o paranteză explicînd, în cîteva cuvinte, ce își propune și ce este de fapt unitatea noastră. În primul rînd desfășurăm o complexă activitate de producție și de servicii pentru populație. Cînd spun producție este vorba despre mica industrie. Numărul total al unităților de acest fel este 632 în care se execută peste 80 de profile. Dacă ar fi să enumăr cîteva dintre ele, aș începe cu secțiile noastre de artizanat care duc faima artei populare gorjene pe multe meridiane ale planetei, aș continua cu cele din domeniul alimentar pentru diversitatea serviciilor pe care le oferă. Folosind o metaforă, pătrundem, prin ceea ce facem, în universul intim al fiecărei familii, în viața fiecărui individ. Acesta-i motivul pentru care munca pe care o prestează cei circa 4 000 de oameni ai noștri este delicată și . diversă. Al doilea aspect al activității noastre îl reprezintă preluarea de produse agroalimentare de la gospodăriile populației și livrarea acestora către fondul centralizat al statului. Se înțelege, de la sine, că acest lucru se realizează numai în directă legătură cu toate consiliile populare ale județului. Multe dintre produse sînt destinate exportului. Preluăm în cantități foarte mari plante medicinale, fructe de pădure pe care le și prelucrăm sub forma diferitelor sucuri, mult căutate și apreciate în lume. Mai achiziționăm și valorificăm carne, ouă, miere, iepuri de casă, legume... etc. Paralel cu această muncă livrăm, prin unitățile noastre, celor interesați răsaduri, pomi fructiferi, pui de-o zi, îngrășăminte chimice. Al treilea capitol al activității noastre îl reprezintă desfacerea de mărfuri pentru populație. Sîntem prezenți, prin cele 752 de unități comerciale în toate localitățile județului. O atenție deosebită o acordăm importantelor centre miniere, petrolifere, energetice, forestiere, puncte cheie ale județului, în care funcționează mai mult de zece la sută din unități cu un întreg fond de marfă necesar localităților respective. Cam asta-i, pe scurt, o radiografie a activității noastre...

— Din întîmplare am trecut prin Drăgușești. O comună mare și frumoasă, foarte aproape de Tîrgu Jiu, pe șoseaua Filiașului. Am oprit, preț de cîteva minute, într-un loc care parcă te obligă să oprești...

— Este vorba de un complex turistic. La Drăgușești, pînă nu demult, era o mlaștină. Doar o casă foarte frumoasă, cu o arhitectură specifică Gorjului, spărgea, ca să zic așa, decorul. Dar și casa era într-o paragină de neînchipuit. Uitarea și neglijența puseseră stăpînire pe acest colț. După multe insistențe acest loc ne-a fost repartizat. Și fiindcă tot vorbim despre valorificarea resurselor și de inițiativa oamenilor, în cel mai scurt timp, cu ajutorul organizațiilor F.D.U.S., locul de la Drăgușești s-a transformat într-un punct de agrement de toată frumusețea. Am vrut să demonstrăm că turism se poate face chiar și în cîmpie doar cu o singură condiție : să existe inițiativă. Și, fără să mai lungesc vorba, în cîteva luni, aici, la Drăgușești, lîngă vechea mlaștină s-a construit un complex turistic format dintr-un restaurant și o terasă de peste 400 de locuri, un strand cu plajă, cu trambulină, terenuri de sport, locuri de joacă pentru copii, iar 60 spații de cazare, în căsuțe cu o arhitectură aparte, fac ca foarte mulți gorjeni, în aceste zile de caniculă, să-și petreacă chiar și concediul lîngă casă. Dar Drăgușștiul nu este un caz singular. Și la Tîrgu Cărbunești, și la Arcani mai avem asemenea locuri unde facem turism.

— Spuneați de căsuțele de la Drăgușești că au o arhitectură aparte. Le-am văzut. Le-am văzut și pe cele de la Arcani. Așa stau lucrurile. Sînt făcute din lemn, cu o fercastră mare și se deosebesc de cele din alte locuri...

— Sînt făcute din lemn recuperat. La atelierele noastre din Arcani. Proiectul ne aparține. Spațiul este mult mai bine folosit, fiind posibil a se caza trei și chiar patru persoane.

— Și fiindcă tot ați amintit despre valorificarea diferitelor resurse, vorbiți-ne și despre grădina dv.

— Da. La fondul centralizat al statului mai predăm și produsele pe care le obținem de pe o suprafață de 256 de hectare. Nu este mult, dar gospodărit cum trebuie, de pe el, se pot obține importante cantități de legume și zarzavat. Mai trebuie să spun că acest teren se află aproape în întregime chiar în oraș. Altfel spus cu ajutorul oamenilor s-a creat chiar o fermă în mijlocul orașului. Mai mult decît atît. De pe acest teren obținem și o mare cantitate de furaje necesare efectivului nostru zootehnic. Este vorba de peste 1 500 de porcine, 2 000 de ovine, 116 vaci cu lapte, 4 500 iepuri matcă și peste 5 000 de păsări ouătoare.

— Și ciupercile de pădure...

— Tot primii am fost. În ce sens ? Să le valorificăm industrial, adică în cantități mari. Sînt foarte căutate, investițiile aproape că nici nu există, și exportăm mari cantități în Elveția...

— Și pe unde mai ajung produsele dumneavoastră ?

— În foarte multe țări. Pot să vă spun doar atît : dacă în urmă cu cinci ani planul nostru valutar era doar de circa un milion, în momentul de față el a ajuns la peste 15 milioane lei valută. Cred că această cifră vorbește de la sine...

— Mai aveți și alte cifre care vorbesc, cum ați mai spus, de la sine ?

— Nu-mi prea plac cifrele să le tot spun. Uneori miros a laudă. Doresc doar să amintesc că am ajuns ca aproape 200 000 de locuitori ai județului să devină membri cooperatori cu părți sociale depuse sub girul nostru. Asta demonstrează, încă o dată, încrederea pe care au căpătat-o oamenii în unitățile noastre. Altceva ? Ritmul de creștere a beneficiului, în anul care a trecut, este de 213 la sută. Cred că orice comentariu este de prisos...

SORIN POSTOLACHE ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE și VICTOR RĂDULESCU ■

Anchetă la primărie

O bogăţie inepuizabilă: iniţiativa oamenilor. Cum o folosiţi?

O grădină în inima Bărăganului

Nu ştiu dacă mai este, dar cînd a fost ales, acum cinci ani, primarul Ţăndăreilor, Alexandru Culina, era cel mai tînăr primar din ţară. Îl asaltaseră presa, radioul şi televiziunea. I se luau interviuri, era întrebat despre ambiţii şi proiecte, gînduri şi sentimente... Deşi tăcut şi calm din fire, bărbatul de 32 de ani era cam iritat de toate acestea, i se părea absolut firesc ca un oraş tînăr, atît de tînăr, cel mai tînăr din ţară rămas chiar pînă azi, să aibă în frunte oameni tineri. Să-l croiască după visele şi cutezanţele lor, să aibă forţa de a învinge timpul şi greutăţile pentru a înălţa fosta aşezare de pămînt de pe firul Ialomiţei, un sat de Bărăgan, în rînduielile civilizaţiei urbane. Ce-i drept, privită din perspectiva timpului, a timpului trecut dar şi a celui viitor, lucrarea are dimensiuni istorice. Dar, dacă stăm cu toţii doar să privim, cum spune primarul, să contemplăm, să filozofăm, cine mai construieşte oraşul ? ! El cere muncă, forţă şi dăruire, uitare de sine şi renunţări, şi mai ales să nu te uiţi la ceas, cu gîndul la plecare, să-l laşi mereu pe ora de alarmă. În 1965, Ţăndărenii aveau 5 000 de locuitori, cît numără astăzi oamenii muncii ocupaţi în industria oraşului, populaţia depăşind 15 000. O mişcare demografică fantastică. În satul de unde porneau anual, verile şi toamnele, şiruri de vagoane, încît ai fi putut să înconjori ţara cu ele, gemînd de cereale, poposesc vagoane din toate zările Bărăganului şi ale judeţelor vecine. Aduc cereale şi plante tehnice pentru industriile lui. Şi-a ridicat fruntea din pămînt, o ultramodernă platformă industrială de chimie alimentară. Se fabrică la Ţăndărei zahăr — 800 tone în 24 de ore — drojdie de bere de panificaţie — pentru pîinea a 7 judeţe —, uleiuri din soia şi in — se prelucrează 240 tone soia şi 180 tone sămînţă de in pe zi —, făinuri proteice pentru industria cărnii şi în curînd texturi proteice, veritabili înlocuitori de carne —, amidon, glucoză şi dextrină, precum şi un concentrat de porumb folositor industriei medicamentelor... Ultramoderna întreprindere de produse ceramice pentru construcţii, mai nou profilată şi pentru prefabricate din beton realizează un simbol. Al tradiţiei, al singurei industrii, dacă se poate spune astfel, ce a existat în Ţăndărei de altădată, dar mai cu seamă al zidirii de azi, al trăiniciei şi al duratei. Dacă un decret l-a înălţat la statutul de oraş, — în 1968, anul-reper al actului politic al noii împărţiri administrativ-teritoriale, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor localităţilor — spre viaţa şi civilizaţia urbană nu-i pot înălţa decît cei care îl locuiesc. Rotind dinspre alte comune ale Bărăganului, acesti noi şi tineri locuitori ai celui mai nou şi tînăr oraş românesc au luat dintr-o dată în stăpînire viaţa pe verticală. Blocurile din beton şi sticlă, civilizaţia asfaltului, apoi la robinet, a magazinelor elegante, un întreg inventar de dotări şi de obişnuinţe ce definesc orăşeanul, un mod de a trăi, un mod de a convieţui. Mentorii lor civici, deputaţii, sînt, fireste, tineri ca şi ei. Dacă media de vîrstă a locuitorilor nu depăşeşte 25 de ani în zona nouă a oraşului, în zona blocurilor, media de vîrstă a deputaţilor nu depăşeşte 35 de ani. Minţile le ard de idei, entuziasmul lor naşte şi menţine entuziasmul cetăţenilor care i-au ales, entuziasm cu chipul concret al participării, cu chipul concret al atîtor achiziţii edilitar-urbane din ultimii cinci ani realizate de mîinile lor.

Emilia Nistorenco este un asemenea mentor nu numai pentru circumscripţia „nr. 12 din zona blocuri", ci aproape pentru locuitorii întregului oraş. Este aici din 1969, a fost mai întîi cadru didactic apoi la serviciul de stare civilă al primăriei, aşa încît de la nou-născuţi la părinţii acestora o cunoaşte. Mişcarea demografică, precum şi cea a mentalităţilor, a schimbărilor din sufletul şi înfăţişarea fiecăruia o înregistrează dar o şi foloseşte cu inteligenţă şi diplomaţie această fată deşteaptă şi ambiţioasă, a cărei unică ambiţie este de a vedea localitatea pe care şi-a ales-o drept spaţiu de viaţă „ca pe un oraş modern, viu, tînăr, colorat, plin de mişcare, cu oameni civilizaţi care şi-au asimilat întru totul şi pentru totdeauna urbanismul". Urbea ridicată pe structura unui sat a moştenit străzi de pămînt iar marea ambiţie a tăndăreanului de azi este pavajul, este canalizarea, este alimentarea cu apă, este parcajul pentru autoturisme, locul de joacă pentru copii, strandul (în locul vadului de gîrlă pe Ialomiţa), este jardiniera de flori din balcon, toate entităţile civilizaţiei orăşeneşti. „În timpul liber, după program, nu rămîne nimeni în casă, pînă nu ne punem oraşul la punct", spune deputata, iar aceasta nu este o afirmaţie în gol. Cifrele de la primărie şi realitatea de pe străzi o confirmă. Numai anul acesta s-au asfaltat străzi pe o lungime de 7,5 km, s-au amenajat peste 192 000 metri pătraţi spaţii verzi, s-au plantat 22 000 arbuşti, 4 280 pomi fructiferi, s-a amenajat o seră pentru garoafe — pentru că tăndărenii au cerut şi au propus în adunările «Tribunei democraţiei» să aibă florării, ca să-şi poată face daruri, iar ei, ca toţi românii, iubesc, dintre florile de seră, mai ales garoafele —, un parc de 7,5 hectare, în locul unui fost maidan de sub digul de protecţie a malului de riu. Emilia Nistorenco a fost sufletul multora din aceste propuneri, a fost sufletul chemării cetăţenilor pe şantiere pentru a le realiza. Referindu-ne strict la circumscripţia sa, „din zona blocurilor", este autoarea morală a parcajului pentru autoturisme, a spaţiului verde dintre blocuri, a unui teren de joacă pentru copii. Nu ştim cum şi-or fi imaginat indienii oraşul Tăndărei după desenele fetiţei Corina Anghel, desene încununate cu premiul al II-lea şi Placheta de argint, alese dintre milioanele de desene ale copiilor lumii, nu ştim dacă l-or fi putut descoperi pe vreo hartă, dar cu siguranţă au înţeles cît soare şi cîtă lumină există în viaţa locuitorilor săi. „Nu de idei ducem lipsă, şi nici de ambiţia de a le realiza, ne trebuie mai curînd forţa de a aştepta ca unora care cer mai mulţi bani, să le vină rîndul. Emilia Nistorenco visează astfel — şi ele sînt trecute în planul de perspectivă — casa de cultură cu săli de concerte, cu biblioteci pentru toate vîrstele, un strand cu bazin olimpic şi cîte altele... Un profesor a avut ideea să creeze un cerc de judo pentru copiii ţăndărenilor, copii care s-au dovedit foarte talentaţi pentru un sport nemaiauzit pînă acum la Ţăndărei, şi au ajuns în competiţii pe ţară. Un deputat, „cea mai tînără deputată a noastră, aleasă abia în această legislatură, colega mea Felicia Grosaru", a avut ideea amenajării în circumscripţia sa, nr. 11-blocuri, pe lîngă un teren de joacă destinat preşcolarilor, terenuri de sport, pentru aşa-numitele „sporturi nobile", destinate copiilor şcolari, de la 7—8 ani la 18. Pentru tenis de cîmp şi de masă, pentru baschet, pentru volei, pentru handbal. Tot astfel cum a avut iniţiativa parculeţului dintre blocuri şi şoseaua naţională pe un teren lăsat de constructor, după organizarea de şantier „ca pe un maidan părăsit. Un parculeţ de 300 metri pătraţi, gravitînd în jurul unui punct central de interes, o fîntînă arteziană, proiectată tot de ea şi realizată prin munca obştească a cetăţenilor din circumscripţie. Un oraş are nevoie de fîntîni, ele sînt un simbol al urbanităţii, al dorului de monumente, al curăţeniei, al frumuseţii". Oraşul Ţăndărei, cu toată secetа aspră din Bărăgan, este plin de flori, dar nu la întîmplare ci savant plantate, ca în marile grădini ale lumii. Talia şi culorile sînt alese cu grijă, după talia şi geografia localităţii. E un pastel de vară. Felicia Grosaru nu este arhitect peisagist, este tehnician constructor de profesie, dar îşi cultivă această pasiune din dragoste pentru oraş şi, cum spune, din obligaţia de deputat. Deputatul care nu are iniţiative şi nu lasă ceva după el, nu şi-a îndeplinit rolul şi nu-l va respecta nimeni". S-o credem.

CICI IORDACHE ADAM ■

Competiţia valorilor la Dorna

Încă de pe la 1680 dornenii s-au gîndit că cei pe care-i aleg să-i reprezinte şi să vadă de binele obştii trebuie să dea socoteală, cuvînd. Aşa că, au întocmit ei, atunci, un catastif mare, pe care l-au numit „Analele primarilor". Cel dintîi înscris acolo, cu tot ce a făcut el bun pentru semenii lui, a fost Petre Vătăman de Dorna. Au trecut de atunci sute de ani, s-au perindat zeci de primari şi s-a scris mereu în catastif ce şi cum a făcut fiecare pentru ca vatra lor să fie, măcar pe măsura frumuseţii şi bogăţiei pe care i-a hărăzit-o natura. Se vede treaba că, dacă nu toţi, în orice caz mulţi dintre ei au fost oameni de mare ispravă, de vreme ce primăria din Vatra Dornei este considerată monument arhitectonic, clădită fiind în anii 1896—1897, pe cînd era primar Vasile Deac, construcţii cu creneluri de cetăţuie medievală, adăpostind izvoare tămăduitoare, dăinuiesc tot de pe atunci, Cazinoul este şi astăzi mîndria dornenilor, pîrtia de schi are dimensiuni olimpice, iar trenul opreşte la Vatra Dornei într-o gară „castel".

Petru Ţăranu, actualul primar al oraşului, cunoaşte „Analele" din scoarţă-n scoarţă, au doar pentru că ar fi de datoria sa de a şti cam ce-au făcut predecesorii, ci mai ales pentru că este un împătimit de istorie şi-ţi vorbeşte cu veneraţie despre „un pămînt sfînt cu oameni aprigi — Ţara Dornelor".

E greu să reziştî tentaţiei de a întreba un primar, aflat în faţa „Analelor primarilor" : „Ce-aţi vrea să se scrie despre dumneavoastră ?" Eu una n-am rezistat în primăvară, cînd l-am întîlnit pe Petru Ţăranu, „Am rugat pe cei ce vor scrie să fie «dur» de obiectivi". Atît. Apoi mi-a vorbit despre oameni, despre cei 19 000 de locuitori ai Dornei. Consideră că dacă s-a făcut ceva de cînd se află înscris pe lista celor ce rămîn în „Analele" lor, nu atît el, ci concetăţenii săi au făcut.

— Sînt oameni de mare acţiune, muncesc cu dăruire şi au făcut o tradiţie din realizări exemplare. S-au dovedit capabili să păstreze tradiţia şi să se integreze armonios în noile cerinţe. Asta nu mi se pare a fi puţin ! De fapt, în toate domeniile de activitate am putea vorbi de „marca Dorna" de la tradiţie la actualitate : în minerit, în balneologie, în construcţia de maşini de înaltă tehnicitate pentru industria lemnului, în creşterea animalelor, ca şi în folclorul nostru care şi-a păstrat autenticitatea. Pentru că, dacă industria şi agricultura ne dau pîine, viaţa cultural-artistică ne asigură hrana spirituală. Cît despre oraş, are o arhitectură care arată că aici e Dorna. Ne străduim s-o păstrăm, pentru noi şi pentru cei care vin să se tămăduiască cu apele noastre. Vatra Dornei a crescut sub zodia turismului. Vatra Dornei trebuie să rămînă în primul rînd o staţiune balneoclimaterică, adică să rămînă nepoluată.

Ajungînd la acest punct al discuţiei, aveam să aflu atunci, în primăvară, că Petru Ţăranu nu se poate bucura de ceea ce s-a realizat în ultimul timp, din cauza a... ceea ce nu s-a realizat. Îi necăjea vechea bază de tratament în care se aplică — vară şi iarnă nămolul de turbă. Odată cu construirea celor două noi baze, clădirea cea veche a căzut în paragină. Efectele terapeutice ale acestui nămol de turbă se dovediseră de-a lungul anilor „nemaipomenite". El, însă, trebuie preparat, iar bazele cele noi n-au fost prevăzute cu „bucătăriile" necesare, pentru că pe vremea întocmirii proiectelor, baza veche mai funcţiona. Oful acesta nu era numai al primarului. La fel de cătrăniţi mi-au părut a fi şi Viorel Nichifor, directorul staţiunii, el însuşi vindecat — în urmă cu ani — de nămolul acesta, precum şi medicul şef Ioan Mîndrilă. Degeaba mi-am exprimat admiraţia pentru bazele cele noi, moderne şi bine utilate, ei o ţineau pe-a lor : „Avem nevoie de baza veche de tratament. Ne trebuie nămolul de turbă. Nu că vrea Nichifor sau Mîndrilă, ci pentru că n-are nimeni nămolul acesta şi cu el vindecăm oameni. Discuţiile cu Ministerul Turismului durează de vreo trei ani şi bolnavii ne scriu ca să reîncepem tratamentul".

Văzînd clădirea cea veche, nu puteai decît să le dai oamenilor dreptate. Construcţia, deşi solidă, se arăta depăşită de vremuri. Avea de ce să fie mîhnit, în primăvară, Petru Ţăranu. La noua discuţie pe care am purtat-o acum, după cîteva luni, în glasul primarului se ghicea bucuria şi un soi de nerăbdare de a spune totul, deodată, pe nerăsuflate.

— Azi, 29 august, raportăm realizarea planului cincinal la principalii indicatori şi dorim să dedicăm această reuşită a noastră apropiatului Congres al consiliilor populare. Zilele trecute a avut loc o adunare a reprezentanţilor cetăţenilor, ocazie cu care am calculat valoarea lucrărilor efectuate anul acesta prin muncă patriotică : e vorba de 15 milioane de lei. Nu există stradă pe care să nu se fi făcut cîte ceva pentru înfrumuseţarea ei. La reparaţia clădirilor atinse de scurgerea vremii, elementul de arhitectură veche a fost mereu pus în valoare, pentru ca Vatra Dornei să-şi păstreze specificul ei. Au fost refăcute „Pavilionul Muzicii" şi parcul staţiunii, aleile parcului central, zona de agrement Pădurea Runc. Se lucrează acum la repunerea în valoare a două izvoare de apă minerală. Adunarea cetăţenească din 21 august, premergătoare Conferinţei judeţene, a fost o adevărată furtună de idei şi propuneri, ceea ce pune încă o dată în lumină valoarea „Tribunei democraţiei". Dar vestea „cea mare" este că nu veţi mai recunoaşte jalnica bază de tratament de care ne plîngeam în primăvară. Exteriorul a fost refăcut în întregime şi urmează să se înceapă lucrările de modernizare în interior, aşa că vom avea, din nou, nămol de turbă. Iniţiativa şi puterea de muncă ale oamenilor sînt de neimaginat !

— Aţi putea evidenţia pe cineva anume ?

— Dacă am merge „la om", am supăra. Sînt mii cetăţeni care au muncit şi muncesc pentru Dorna lor. Pot da, eventual, exemple de întreprinderi care, prin oamenii lor, au avut o participare de anvergură. U.C.R.U.P., Exploatarea minieră, Întreprinderea balneară, Unitatea forestieră de exploatare şi transport, Fabrica de brînzeturi. Cît despre lucrătorii Întreprinderii Comerciale de Stat, ei dovedesc un spirit gospodăresc cu totul deosebit şi cred că toţi oamenii muncii, din întreaga ţară, care ne-au vizitat vara aceasta au observat şi nu mă vor contrazice.

Era bucurie şi mîndrie în glasul primarului de la Vatra Dornei — mîndrie pentru puterea şi vrednicia dornenilor.

— Competiţia valorilor este foarte mare la noi şi numai luptînd pentru mai bine ne putem înscrie pe coordonatele cerute de ziua de astăzi. Fiecare clipă este o filă de istorie. Cine este indiferent de felul în care se scrie această filă greşeşte nu numai faţă de sine, ci şi faţă de naţiune şi de istorie.

Acestea sînt gîndurile lui Petru Ţăranu. Cînd un om învestit de ai săi cu puterea deciziei judecă astfel, sigur, despre el şi cei care l-au fost alături nu se va scrie în „Analele primarilor" din obştea sa, decît de bine !

LIANA MOLNAR ■

A doua zidire, dacă nu chiar prima

Cînd s-a întors acasă, la Bolintin, în '35, Marin Calofir era — deşi foarte tînăr — un om trecut bine prin viaţă. Făcuse cam de toate — muncise la stăpîn, fiind cel mai mare dintre cei şapte copii ai unei văduve de război, vînduse ziare, lucrase pe şantiere de construcţie din toate colţurile ţării, în comerţ, dar cîte nu făcuse... A fost ales secretar al comitetului comunal U.T.C., apoi a devenit secretar al comitetului comunal de partid şi, din toamna lui 1960, deci de-acum un sfert de secol, e primarul comunei. Treburile s-au urnit greu, şi asta nu pentru că ei şi cei din preajmă n-ar fi vrut să facă multe, ci pentru că nu prea aveau cu cine. Sat mîndrindu-se cu cei mai buni constructori din ţară, care deprind meseria din tată-n fiu, Bolintinul din Deal era o aşezare urîtă şi sărmană, cu oamenii zburătăciţi care încotro, mergînd pe unde puteau găsi ceva mai acătării de lucru, în condiţiile în care ritmul construcţiilor nu era, nici pe departe, cel de azi. Comuna părea a fi pe ducă, lipsită de forţă de muncă bărbătească. Dar iată că, odată cu 1965, odată deci cu cei dintîi an ai marii primăveri a patriei, cu avîntul luat de industrializare şi de clădirea de locuinţe, soarta bolintinenilor şi a comunei lor s-a schimbat radical. Era nevoie de zi-

dari buni, și unde să găsești alții mai pricepuți decît la Bolintin ? Solicitați pretutindeni, ei n-au uitat să vină și pe-acasă, apoi, încetul cu încetul, să se re-statornicească aici, să-și dureze case noi și frumoase, cum le stă bine unor artiști într-ale mistriei, așa că acum, în 1985, se poate spune că, practic, nu mai există casă veche în Bolintin, adică din 735 de familii au tot atîtea locuințe care, cum zic cei de-aici, se uită după soare. Odată cu trecerea timpului, au început să se arate și semnele de recunoaștere a meritelor oamenilor. Comuna a ocupat, cu regularitate, unul dintre primele locuri la nivelul județului în privința autogospodăririi și înfrumusețării, ajungînd pînă la a obține locul III pe țară. Or, asta — pentru un sat de cîmpie — nu e puțin lucru, dacă ne gîndim numai la starea drumurilor și la zestrea economică de la care s-a plecat. Atunci cînd veneau ploile

cele mari ale toamnei sau dezghețurile de martie-aprilie, nici cu carul n-ai fi putut intra pe ulițe. A face, ca acum, toate străzile (pentru că asta sînt — străzi) practicabile, a costat ceva muncă și nici un ban din fondurile statului; așa cum n-au costat nici căminul cultural și nici cele două școli de zece ani, rivalizînd, ca aspect și dotare, cu acelea din centrul Capitalei.

Ce însemna, din punct de vedere economic, Bolintinul din Deal în '61 ? Mai nimic — un plan economic de vreo trei milioane, plan ce a crescut de atunci de zece ori, fiind în mod constant depășit. Mai însemna un zero uriaș la capitolul industrie mică și prestări de servicii, pe cînd acum înseamnă vreo 12 milioane și mai înseamnă și export, costumașele de copii lucrate aici mergînd în U.R.S.S. sau Kuweit, iar împletiturile din răchită în alte țări, de care bolintinenii nici nu prea auziseră acum 20 de ani. Astăzi nu numai că au auzit de ele, dar foarte mulți au și fost pe-acolo (cîteva sute) lucrînd pe șantiere de construcții și întorcîndu-se mîndri că n-au avut adversari, pe măsura talentului și hărniciei lor, nici pe-acolo.

Bolintinul Deal nu aspiră — încă — la statutul de oraș, dar viața lui se desfășoară după tot tipicul unui centru urban. Nimic din gama dotărilor de prestări de servicii nu lipsește, de la croitoria de serie mică și pînă la coafură. Sînt și cîteva blocuri și, de curînd, a fost isprăvit și cel al specialiștilor, dar pînă la a te declara mulțumit de modul în care a fost sistematizată comuna m[illegible]

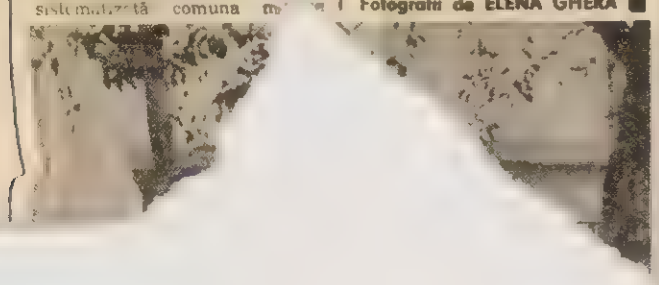

ceva drum de parcurs. Ceea ce l-a pus cel mai tare pe gînduri, la un moment dat, pe cel de la consiliul popular, a fost că sătenii începuseră să devină mai mult consumatori decît producători. Cîștigînd bine prin alte părți, bolintinenii nu se mai omorau cu firea atunci cînd era vorba de grădinile lor sau de munca la cîmp. Era destulă risipă de teren cînd, se știe, pămîntul nu poate fi bătut cu ciocanul ca să se întindă. La remedierea acestei stări de lucruri, marele merit revine consiliului popular, deputaților săi, care i-au făcut să înțeleagă pe consătenii că vorba aceea, cu satul bogat care nu există în afara oamenilor bogați, nu e valabilă decît atunci cînd acea bogăție e vizibilă și la nivelul localității și nu doar la al cărei case în parte, al fiecă[illegible] camere. Poți tu să ai și video și nu mai știu ce aparate de-astea noi, dacă n-ai o roșie în curte și dacă nu crești un pore. Nu poți cumpăra la infinit, pentru că nu se poate produce atît cît să se liniștească nevoile celor care au uitat să mai dea cu sapa și cu grebla. Și-așa, înconjurat de oameni tineri — vicepreședintele consiliului, Dan Iorgov, secretarul biroului executiv, Sorin Nuță, secretarul adjunct Floarea Vasile, de ceilalți deputați — Marin Calofir a dus la bun sfîrșit și treaba asta. Sigur că au mai rămas lucruri destule de făcut, e nevoie de o potcovărie mai mare și de confecționat caiele, trebuie diversificate pe mai departe prestările de servicii, trebuie avută în atenție salubritatea comunei, dar toate acestea par — și sînt — acum mult mai ușor de făcut, în condițiile în care Bolintinul este o așezare care a întinerit continuu, avînd acum vreo 1 000 de elevi, mulți alți tineri școliți, stabiliți aici, și care nu se împacă deloc cu unele minusuri de civilizație. Deputații s-au pus la treabă, dar au și fost puși la treabă de cei care i-au ales și care li s-au alăturat de cîte ori a fost nevoie. Resurse există, pămîntul e bun, de constructori e nevoie și va mai fi, un cheag există, așa că n-ai cum să nu fii optimist, chiar dacă nu peste multă vreme, ca Marin Calofir, te vei pensiona și vei privi lumea și viața nu de la înălțimea statutului de primar, ci de la aceea al simplului gospodar, care, după toate cîte a făcut în viață, după felul cum cunoaște comuna și fiii ei, poate spune că marea avuție și speranța Bolintinului sînt oamenii acestia harnici, care — contribuind foarte serios la urbanizarea întregii țări — n-au uitat de propriile case și n-au uitat, mai ales, că sînt și vor rămîne țărani, în înțelesul cel nobil, de slujitori devotați și competenți ai pămîntului care se știe arăta mereu generos cu aceia ce-i deprind și-l respectă rosturile. La Bolintin, așadar — comună tînără și bogată —, viitorul are temelii puternice și, mai cu seamă, oameni care știu să zidească, și nu numai case, ci și propriile vieți, în beișug, muncă și cinste.

DAN MUCENIC ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

Cum s-au soluționat problemele „de nesoluționat" !

Vîntul uscat și bezmetic învăluie orașul din toate părțile. Dar orașul, aruncat de hazard ori impus de necesitate aici, în inima de foc mocnit a Bărăganului ,continuă să rămînă neclătinat pe vatra lui veche, să rămînă cald ca un cuib de dropie. Într-o oră, cel mult, îi bați toate laturile, pe jos, și după ce te așezi pe o bancă, să-ți mai tragi sufletul, îți dai seama că [illegible] o cămașă de duminică, trotuarele sînt [illegible] sînt [illegible] fără pra[illegible] în pofida vîntului care uneori suflă și urlă ca o haită de lupi [illegible] înconjoară din toate părțile. Zece sau douăsprezece linii de cale ferată îl taie în două ca să-i confere personalitate : nod de cale ferată ! Despicat astfel, ca un pepene cu miezul aprins, ai impresia că prin inima orașului curge un riu sau un fluviu și că, firește ca peste tot unde curge o apă, și aici trebuie să existe două maluri. Apoi, dacă știi pe unde să le cauți, ele, cele două maluri chiar există ! Le poți observa de pe pasarelă, un fel de Grand care leagă ca un arc metalic cele două zări ale orașului. Încolo, multe flori, trandafiri mai ales, foarte roșii și foarte mulți pe o singură tulpină, arbuști, pomi fructiferi, fiecare palmă de pămînt cultivată cu legume, de obicei cu cartofi, case îngrijite, garduri vopsite proaspăt, acolo unde mai sînt garduri, copii cuminți și politicoși, părinți harnici și serioși. Oamenii acestui mic oraș care, iată, avem veste că se situează între primele trei locuri în întrecerea socialistă între orașele sub zece mii de locuitori, oamenii spuneam, nu sînt complexați de prejudecăți. Își văd de treburile lor și ale orașului, ale cîmpului și ale întregii lor economii, fără invidie. Ba sînt chiar orgolioși, întrevăd eu, fiindcă atunci cînd se întorc de la Brăila, urbe cu faimă și îndestul dezmierdată de multe condeie, au nedezmințita senzație, pe care o și mărturisesc chiar, că întorcîndu-se în Făurei se întorc chiar într-un oraș ! Fiindcă, într-adevăr, Făureiul a început de cîțiva ani să devină un oraș important.

Radu Vasile Georgescu e primar la Făurei de cinci ani. Abia terminase Academia „Ștefan Gheorghiu" și întors la județ, un tovarăș secretar i-a zis după cîteva zile : „Radule, să-ți cumperi o mapă diplomat, că al să ajungi primar de Făurei !" Georgescu, luînd îndemnul ăsta la mapă în serios, poate fără să-i înțeleagă țîlcul mai adînc de la prima audiție, într-o jumătate de oră și-a cumpărat mapă. Apoi a venit în fața secretarului de la județ și a raportat îndeplinită prima lui misiune : „am cumpărat diplomatu !" Secretarul l-a privit cu un zîmbet deschis și nu i-a dezvăluit țîlcul nici atunci. L-a lăsat să înțeleagă singur cîtă nevoie va avea de diplomat !

Noul primar a părăsit apartamentul de la Brăila, a venit la Făurei, soția, ca orice soție înțeleaptă l-a urmat, și în mapa diplomat au adus doar cartea de imobil. De atunci, mapa n-a mai folosit-o. Stă prăfuită pe un dulap ascunzînd și acum o aluzie la cea mai concretă muncă pe care avea s-o desfășoare viitorul primar al Făureiului.

„Am venit, zice acum Radu Vasile Georgescu, și nu-mi pare [illegible]. Tot ce am făcut în acești [illegible] ani de zile am făcut pentru oameni".

Într-adevăr, pentru oameni a venit primarul aici : să-i ajute, să-i înțeleagă, să-i mobilizeze la acțiunile cele mai îndrăznețe, care pînă atunci li se păreau, mai bine-zis le categoriseau unii „de nesoluționat !" O astfel de problemă devenise apa potabilă a orașului. Făureiul se alimenta din Buzău, rîul aflîndu-se la patru sau șase kilometri. Un alt riuleț, Buzoelul, înconjoară și acum orașul, dar e cu albia [illegible] Apa era insuficientă, [illegible] mai tot timpul [illegible] deficitar. Oamenii cărau apa cu căldarea pînă la etajul al patrulea, la bloc. „Odată, zice primarul, a venit la mine un cetățean și mi-a declarat așa, într-un mod mai solemn, că i s-au lungit mîinile. I-am privit mîinile omului, l-am cîntărit cu privirea și pe el și mi s-a părut totul în regulă. Omul era normal ! Și atunci l-am întrebat : de ce spui că ți s-au lungit mîinile ? La care întrebare, recunosc, cam naivă, omul mi-a răspuns : «Tovarășe primar, de cîte ori vin acasă de la serviciu, găsesc patru căldări goale la ușă : mi le așază acolo soția mea, să nu cumva să uit să le aduc pe toate patru pline cu apă. Și apa asta o car de la parter la etajul patru, la care locuiesc eu !» L-am înțeles și-am hotărît să ne apucăm de treabă. La prima adunare cetățenească am discutat felul în care am putea rezolva alimentarea cu apă potabilă, suficientă, a orașului. Am găsit și soluția : am forat, în apropierea comunei Jirlău, situată la vreo șapte-opt kilometri, trei puțuri. De acolo am adus apa pe conducte și am mărit debitul apei potabile de la 40 de metri cubi la o sută de metri cubi pe secundă. Întreaga lucrare am făcut-o cu oamenii, prin acțiuni de muncă patriotică și cu contribuția bănească a lor".

Sigur, de acum cinci ani orașul s-a mărit și apa iar începe să redevină o problemă. Dar primarul, împreună cu toți cei care îl înconjoară, se gîndesc încă de pe acum la rezolvarea definitivă a alimentării cu apă, la forarea altor puțuri la mare adîncime. Mai ales că, în viitorii ani, Făureiul va cunoaște o dezvoltare importantă, multe unități economice, cu profil agroalimentar, se vor concretiza aici.

În acești ani, primarul Radu Vasile Georgescu, împreună cu cei din jurul lui, cu toți cetățenii, au mai rezolvat o așa-zisă problemă : baia comunală. Făureiul nu avea încă o baie comunală. Se încercase o soluție, dar se abandonase pe drum. Au sărit din nou oamenii, au pus umărul și baia a început să prindă contur. Devenise o frumoasă obsesie și pentru primar, așa încît și de aici a rămas o amintire cu țîle : „într-o zi, ne relata el, contabilul-șef a venit la mine cu niște hîrtii. Pe unele dintre ele, niște facturi mi se pare, scria «BAIA». Facturile astea conțineau niște sume cam măricele, raportate la nevoile orașului nostru ,ale lucrării la care eram cu toții angajați. Și atunci am găsit că trebuie să-l atenționez pe contabilul-șef, spunîndu-i : tovarășe, de ce e nevoie de atîția bani cînd noi construim baia asta cu cetățenii? Și apoi nu o mai terminăm odată ? La care contabilul-șef, schițînd și el un zîmbet, tot îndulgent, mi-a demonstrat că nu e vorba de baia comunală, ci de Banca pentru agricultură și industrie alimentară (B.A.I.A.)".

Așa au prins să se rezolve pe rînd mai toate problemele „nesoluționabile" ale orașului. A urmat cinematograful, care a fost mutat la Casa de cultură, la care cetățenii vin acum cu soțiile îmbrăcați frumos, au urmat atelierele școală, care au fost amenajate în apropierea liceului industrial, pe unde primarul trece aproape zilnic, să vadă cum sînt instruiți elevii, „pentru că, zice, și noi am fost elevi", iar în paralel cu toate aceste realizări edilitar-gospodărești primarul s-a interesat îndeaproape de educația oamenilor.

— Cum ? l-am întrebat.

— Am format un cor muncitoresc ,a fost apreciat, a cîștigat locul doi pe județ la Festivalul național „Cîntarea României", am mai înființat și cîteva brigăzi artistice, o formație de dansuri, un grup vocal, și avînd un director de casă de cultură priceput, vrednic și talentat, le-am permanentizat programele : aproape săptămînal dau spectacole în fața oamenilor, contribuie adică la educarea lor.

— Cum se reflectă această educație de care vorbiți în comportarea cetățenilor ?

— Se reflectă în primul rînd în muncă, dovadă că toți indicatorii de plan, din toți anii de pînă acum ai cincinalului, i-am depășit, mai ales la prestări de servicii către populație. Orașul nostru are o rețea importantă de ateliere meșteșugărești, în care prelucrăm mai ales materialele și resursele locale : piei de animale, răchita, cărămizile de diferite tipuri, recuperăm piesele de la aparatele de radio și televizoare, toate piesele bune de la mașinile și agregatele agricole, folosim energia vîntului. Și pentru că de vînt nu ducem lipsă aici, în centrul Bărăganului, vrem să mărim numărul stațiilor eoliene pentru producerea energiei electrice în gospodăriile populației. Ne gîndim, de asemenea, să debutăm cu cîteva stații de producere a biogazului. Apoi, am depășit planul valoric la lucrările de gospodărire și înfrumusețare a orașului, rezultat pe care îl dedicăm recentului Congres al consiliilor populare. Am asfaltat și pietruit mai multe străzi, am plantat peste 5 000 de pomi ornamentali, am amenajat un parc de agrement, stadionul, două baze sportive, locuri de joacă pentru copii și am redat agriculturii peste trei hectare de terenuri.

În Făurei, aveam să aflăm, nu există un om care să nu muncească, în afara celor inapți pentru muncă, firește. În cinci ani, primarul a semnat o singură amendă și asta nu din indulgență, ci pentru că nu a fost nevoie. „Ne-am simți neputincioși, ne mărturisea Radu Vasile Georgescu, primul gospodar al orașului, dacă am face educație cu amenzi. E umilitor nu numai pentru cetățean, dar și pentru noi, amenda reflectînd și un revers, acela al unei insuficiențe în munca de educare a oamenilor". Primăria din Făurei este, astfel, și un factor de educare a cetățenilor prin muncă, prin organizarea acțiunilor, prin mobilizarea lor la realizarea celor mai dificile obiective. Cu astfel de oameni, viitorul orașului nu poate fi decît optimist : în viitorul cincinal se vor construi în Făurei o fabrică de conserve din legume și carne, un complex de panificație, o fabrică de ulei, alta de îmbuteliat vinuri, o alta de nutrețuri concentrate și alte obiective. Din primăvară vor fi irigate peste zece mii de hectare. Orașul, însă după cum se poate observa din profilul noilor unități, va rămîne și se va dezvolta ca un oraș agroindustrial.

Chiar dacă blocurile au început să se înșire pe străzi ca niște exclamații ale cîmpiei... !

GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„Respect munca altora și mă gîndesc, în fiecare clipă, că poate fi mai bună decît a mea"

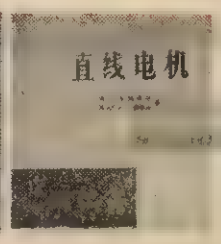

Interlocutorul nostru: ION BOLDEA

Născut la 7 ianuarie 1945, în Lugoj ; conferențiar doctor inginer ; prodecan al Facultății de electrotehnică a Institutului politehnic Timișoara ; cărți (4), dintre care „Linear Motion Electric Machines", John Wiley Ed., New York, 1976, colaborare cu profesorul american Sayde Nasar, a fost tradusă în rusă (1981) și chineză (1982) ; brevete de invenție (9) ; Premiul „Aurel Vlaicu" al Academiei R.S.R. (1976) pentru „contribuții la teoria și aplicarea mașinilor electrice liniare" ; senior member al I.E.E.E., Statele Unite, membru în Colegiul de redacție al revistei internaționale „Electric Machines and Power Systems" etc.

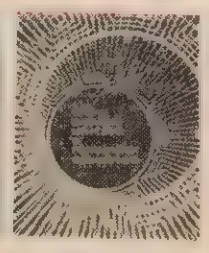

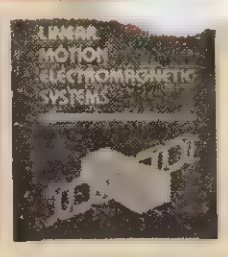

— Sînteți un om atît de tînăr, pentru știință cel puțin, și aveți atîtea cărți, atîtea invenții, atîtea onoruri! Cum a fost posibil, cum e ?

— Știți cum se zice, dacă pînă la 40 de ani nu ți-ai scris romanul, riști să nu-l mai scrii. Sînt însă destule exemple împotrivă, așa că n-are rost să discutăm, poate altă dată. Mă consider un om obișnuit, a cărui contribuție științifică e modestă, dar care a avut norocul unui climat extraordinar. Cît despre cărți, n-am scos decît 4.

— De acord, dar ce cărți! Prima dintre ele premiată de Academie pe cînd aveați 31 de ani, iar ultima, tipărită acum cîteva săptămîni la New York, făcînd și ea senzație. Credeți că ați fost, cum să mă exprim ?, un copil minune ?

— Glumiți ?

— Nu glumesc deloc. Să vă reamintesc că, întocmindu-vă prefața la una dintre cărți, academicianul Remus Rădulet nota că aduceți „o contribuție de excepțională originalitate și neobișnuit de mare" ?

— O amabilitate, dacă nu cumva chiar o exagerare. Succesul meu, cît e, ține de muncă și de control. Pînă să devin prodecan, în 1983, m-am ocupat numai de meserie, trăgînd cu dinții. Poate că ăsta și e aspectul crucial al educației: 20 de ani, primii 20, de regulă decisivi, să muncești cu sîrguință chiar dacă cei din jur lenevesc. Și să clădești totul pe caracter, altfel edificiul, cît de poleit, se năruie. Profesorul meu a fost Socrate, modelul lui e ideal. Dar nu vă luați după mine, zău așa, nu sînt un orator, probabil că am și spus 10 inepții !

— Vă asigur că n-ați spus nici una. Modestia e o haină care vă prinde bine.

— Există aici, în Politehnică, un savant a cărui părere mă interesează în cel mai înalt grad, academicianul Ion Anton. E un om profund serios, pe care, nu mă ascund, am încercat și încerc să-l urmez. Opera ca opera, dar omul contează enorm, el poate influența concret și imediat. Vă place una din devizele favorite ale profesorului Anton, să discuți, în știință, unii cu alții, nu unii despre alții ?

— Îmi place, Tovarășe Boldea, care au fost ceilalți magiștri ai dumneavoastră ?

— Mă trag, fără îndoială, din școala de inginerie timișoreană, deosebit de redutabilă, dar un mastru în adevăratul sens al cuvîntului n-am avut. Nu zic că e bine că s-a întîmplat așa, dar așa s-a întîmplat. La Lugoj, ca elev, am făcut matematica, în ultimii ani, cu Mircea Băleanu care a murit, săracul, orb. M-a chemat o dată, printr-a zecea, și mi-a zis „ești bun, ai talent, ocupă-te singur !". M-am consumat atunci, văzînd că profesorul de la clasele paralele, Gheorghe Popescu, se ocupa în mod special de elevii dotați. Mai tîrziu însă n-am mai regretat și i-am păstrat lui Mircea Băleanu o amintire duioasă. Din America, unde am fost la specializare 2 ani, ca bursier la Kentucky University, i-am trimis o vedere. Cîteva rînduri. L-au bucurat enorm, le-a arătat tuturor.

— N-am înțeles de ce, mai tîrziu, n-ați mai regretat.

— O fi vorba mare, dar e reală: neavînd maeștri, m-am confruntat numai cu greșelile mele și mi-a fost mai ușor. Situația ar fi fost mult mai încurcată dacă aș mai fi avut și erori mostenite, cum se mai întîmplă. Ar fi trebuit să le îndrept și asta mi-ar fi luat timp și energie. Ajuns la facultate, m-a urmărit aceeași șansă. În anul III, am cîștigat un concurs național de fizică și profesorul Toma Dordea, actualul șef de catedră, a crezut că e ceva. Mă îndoiesc că era, dar dînsul m-a chemat și m-a orientat către mașinile electrice liniare, atunci și acum un domeniu nou, cu multe secrete. Aveam 20 de ani și am intrat pe un drum. Profesorul nu s-a amestecat nici o clipă, dar m-a sprijinit prin girul său de încredere. A contat imens.

— Ați colaborat, colaboratî ?

— N-avem împreună decît un articol, la care mai degrabă l-am ajutat. La sfîrșit, fără să știu, m-a trecut coautor. Generozitatea spune multe, mai ales cînd vine de la un om cu nume, cazul în speță, la unul care abia încearcă să și-l creeze. Îndrăznesc să afirm că, cel mai adesea, la înclinații egale, cea care poate juca un rol decisiv e atmosfera, care favorizează sau împiedică. Și din acest punct de vedere, repet, am fost un norocos. Am prins din plin toți acești ani de după 1965; care sînt cei mai fertili și mai eliberați de prejudecăți din întreaga istorie a patriei, Epoca Nicolae Ceaușescu. În plus, rețineți, nu sînt o excepție. De aceeași vîrstă cu mine, fostă colegă, Drăgulescu e profesor emerit. E limpede : [illegible] unei generații.

— Citiți mult ? Studiați mult ?

— Nu cred în volum, ci în intensitate continuă. Acasă, unde am 3 fete, Monica de 10 ani, Otilia de 6 și Ioana de 3, am un cadru propice și, în plus, o motivație. Alții zic că o familie numeroasă îl stînjenește, pe mine mă stimulează. Așa am crescut și eu, în cultul muncii, așa vor crește și ele, deprinse întîi să dea și apoi, după merite, să primească.

— E vorba despre părinții dumneavoastră ?

— M-aș feri să discutăm despre asta.

— De ce? Poate că le-ați face o bucurie.

— Mama s-a prăpădit, dar tata trăiește și, la 73 de ani, are una dintre cele mai frumoase grădini din Lugoj. Nu că nu s-ar ajunge, a ieșit la pensie ca muncitor, dar nu poate sta. Sîntem 4 frați, 3 ingineri și un medic, tata n-a avut cine știe ce mijloace, dar ne-a educat fără să ne fi dat măcar o palmă. El e, sînt fericit s-o spun, cel mai bun dintre noi. Grădina lui, cu 6 000 de araci, e o pildă. Din zori și pînă noaptea trebăluiește. L-am întrebat nu demult de ce-o face, bani are, mai sîntem și noi, copiii. M-a privit mirat și mi-a zis „tu te-ai prostit de la mașinăriile alea, cum de ce ? !, ca să trăiesc!". Mi-am dat seama atunci, rușinat, că tata, om cu 7 clase primare, nici nu-și pusese vreodată o astfel de întrebare. Pentru el munca fusese totdeauna o chestiune subînțeleasă. Parte componentă a vieții.

— Cum e cu mașinile electrice liniare, tovarășe Boldea ?

— Jumătate din energia folosită de omenire trece prin tot felul de mașini electrice. Ele convertesc tot și consumă cam 70 la sută. Aceste mașini, din industrie, dezvoltă de regulă o mișcare rotativă. Cele la care lucrez eu au o mișcare liniară și, de aici, avantaje uriașe pentru transportul urban și interurban de mare viteză.

— Așa-zisele vehicule neconvenționale, da ?

— Exact. „Romulimul", despre care s-a tot scris, și „Magnibusul", care nu mai are roți, ca celălalt, ci funcționează pe pernă magnetică. Ambele au fost și sînt subvenționate, în cadrul unui amplu program românesc, de „Electroputere" Craiova și reprezintă, chiar dacă formula începe să se tocească, vehiculele viitorului. „Magnibusul", care are la bază brevetul meu intitulat „Vehicul electric terestru", 75 860 din 1980, poate prinde și 500 de kilometri pe oră !

— Oho, vom ajunge deci de la București la Timișoara în ceva mai mult de un ceas !

— Peste cîțiva ani, cu siguranță. Deocamdată nimeni în [illegible] nu vinde astfel de vehicule. Ele sînt, ca și la noi; experimentale. Dar într-o bună zi vor circula și totul va fi mult mai ieftin și mai plăcut. Energie mai puțină, costuri reduse pentru întreținerea căii de rulare, poluare sonoră mai mică, precum și, cealaltă față a monedei, viteză și confort sporite.

— Se justifică atîtea eforturi, materiale mai ales, în numele zilei de mîine, dacă nu cumva de poimîine ?

— Integral. Blaga scria undeva că omul adevărat se cuvine să trăiască nu doar în orizontul realității, ci și în acela al misterului. Să fie, cu alte cuvinte, deasupra zilei. Dar nu numai despre asta e vorba. Cînd va veni momentul, și va veni curînd, el nu trebuie să ne prindă nepregătiți. Faptul că noi, în România de azi, am conceput și realizat, fie și experimental, un vehicul pe pernă magnetică e încă o dovadă, dintre atîtea altele, că sîntem în pas cu cele mai noi cerințe ale tehnicii și tehnologiei mondiale. Că avem, și mai concret discutînd, idei originale să facem un asemenea vehicul și posibilități să-l facem. Ca și americanii, ca și japonezii, că prea mulți nu sînt! Dealtfel, pot invoca și unele utilizări imediate: sistemul de control automat și de alimentare tiristorizată de la „Romulin", bunăoară, se experimentează pentru viitoarea generație de metrou, cu motoare asincrone.

— Aș dori să vă întreb altceva, tovarășe Boldea : există în viața universitară timișoreană vreun complex față de Capitală ?

— Nici unul. O fi fost cîndva, azi nu mai e. Și-apoi să nu vă fie cu supărare, am văzut oameni cu complexe provinciale și în București! Personal, am mare respect pentru colegii deștepți, de oriunde ar fi ei.

— Vă presează timpul ?

— Eu zic că e bine să te preseze. Să ai plan și obiectiv imediat. Atunci cauți și alegi, n-ai vreme să pritocești. Uneori, primele soluții sînt și cele mai bun. Dar nu totdeauna. Cînd nu-ți iese, poți să iei tema și de zece ori de la capăt. Trebuie s-o iei. Pe mine mă ajută foarte mult grădina.

— Cine vă ajută ?

— Ați auzit bine : grădina. Am roșiile mele, castraveții mei, merele mele, de mult n-am mai cumpărat legume sau fructe din piață. Intru în grădină, lucrez, tac și mă gîndesc. Apoi, după două ore de muncă, odihnit mental, citesc cu înfrigurare.

— Ce citiți? Văd aici o mulțime de reviste străine.

— Cît am fost în America, am mîncat cum am putut și am făcut abonamente, unele pe 7 ani. Sînt la îndemîna tuturor, și a studenților, am considerat asta drept o obligație elementară. Condițiile sînt astfel egale și oricine poate avea o idee. Să nu mă înțelegeți greșit. Nu-s un binefăcător, sînt un lucid : cine nu e la curent cu ce-i mai nou, cine pierde pasul, acela rezistă greu sau deloc. Intuiția ajută, dar nu salvează.

— Cadru didactic fiind, ați rămas fidel principiilor profesorului Băleanu ?

— Nu. Ce mi s-a potrivit mie s-ar putea să nu se potrivească și altora. Caut acum, o iluzie a mea, un mod de a preda simplu și intuitiv lucruri complicate. Adică, mai pe românește vorbind, electrotehnică. Numai acele domenii sînt mature în care s-a cristalizat o teorie unitară, din care diferitele aspecte rezultă ca și cazuri particulare. E greu însă, e foarte greu, să fii simplu, dar rămîn un optimist și sînt convins că se poate. Rezolv numai ce pot rezolva. Ca intelectual, consider că asta e treaba mea, să fiu cît mai bun în domeniul în care activez. Societatea a făcut pentru mine, grație ei sînt ce sînt, e datoria mea să-mi plătesc măcar o parte din datorii.

— Vă socotiți un creator ?

— Poate că, într-un fel, și sînt, dar nu mă socotesc decît un om obișnuit. Cu calități și cu defecte. Creatorii, fie ei din artă, fie ei din tehnică, se aseamănă. Tehnica nu-ți oferă sensul vieții, dar ea îți mijlocește o înțelegere mai cuprinzătoare și, ceea ce nu-i de neglijat, un cadru superior ca să creezi. Sensurile cele mai adînci vin însă, cred eu, tot din artă.

— De fapt, și matematica e tot poezie, nu ?

— Cum, nu înțeleg !

— Începutul și sfîrșitul ei, adică minus și plus infinit, nu există, ele se imaginează, deci sînt poezie ! Greșesc ?

— Doar speculații. Lui Noica îi ajungeau capodoperele. Mie, dincolo de riscul unei apropieri forțate, îmi ajung numai în timpul liber. În rest, am „capodopera" mea : vehiculele electrice liniare. Ați pus ghilimele?

— Aveți timp liber ?

— Niciodată. În concediu, pînă zilele trecute, mi-am aranjat baia. Am cărat cu circa și nu mi-a căzut rangul. Dar asta vă rog să n-o scrieți !

— Care credeți că e cea mai prețioasă dintre calitățile dumneavoastră?

— Nu, vă rog, iarăși vorbim despre mine ! ?

— Vrînd, nevrînd, asta tot facem de vreo două ore !

— Respect munca altora și mă gîndesc, în orice clipă, că poate fi mai bună decît a mea. Mă străduiesc să nu fie, pentru că sînt un ambițios, dar de multe ori e. Și învăț de la toți.

— O ultimă chestiune. V-am văzut venind la facultate pe bicicletă! Cum se împacă asta cu calitatea de prodecan ?

— E un șiretlic la care apelez cît mai e vacanță: pe bicicletă nu poți merge cu cravată, ai fi caraghios ! Și fără cravată, mai puțin încliftat, poate fi o copilărie, îi apropii mai ușor pe studenți. Devii colegul lor mai mare. Ce vreți, e viciul meu, mă simt încă tînăr !

— Glumiți ?

— Nu glumesc deloc.

— Sînteți chiar mai tînăr de 40 de ani, tovarășe Boldea ! Vă mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Prezentat inițial la Craiova (1981) și ulterior la Birmingham „Magnibusul" a stîrnit un deosebit interes
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Doar toamna glas să dea

Septembrie începe să rupă din ceasul arborilor orele de clorofilă, aràtîndu-ne în golul dintre ramuri rulburile, goale și ele, alături de cuvîntul ieri. Mai întîi, plopii. Probabil, unde sînt arborii cei mai nervoși : tot timpul se agită, tremură și-și bat frunzele, reușind atît de bine să imite foșnetul ploii absente. În curînd vor fi cărunți, adică galbeni, până în vîrful creștetului. După ei, cireșii. Ei preiau galbenul de la plopi și, amintindu-și de lumina fructelor din mai, îl preschimbă într-un boccel absolut roșu. De fapt, într-o împăcare senină. Triumf al grădinii care devine cosmos.

Pîndesc din fereastră această cupere a orelor și-mi las privirile să urce ușor poste piciorul de plai al Crasnei, acolo unde

fagii strecurați printre verdele de mucava prăfuită ai pinilor inutili își incendiază coroanele ca niște regi cărora nu le mai pasă de nimic. Prisaca, Măgura, Curmătura, Chicitura, Zgurile. Toponimii definind un spațiu cît palma se transformă în metafore autumnale pe care le ignor pentru că închid în ele mari și pierdute fragmente de suflet și iluzie.

Mai sus, la **gol**, cum se spune pe aici, spațiul mioritic, divizat și el în alte toponimii : Piciorul, Florile Albe, Picleșea, Mîndra (cu ochiul atavic din glaciar al Cîlcescului), Tărtărăul și tot așa, pînă cobori dincolo, în Transilvania.

Aici, la **gol**, vrolam să ajung : orizontul sunetelor de bronz, întreținut toată vara de clopotele turmelor, se micșorează treptat, cu fiecare zi de septembrie și poate de aceea, în fiecare septembrie, oriunde m-aș afla, urc și cobor cu gîndul locurile acestea, retrăind mereu altfel crîmpeie de baladă. Căci pentru mine aici e piciorul de plai și gura de rai și ciobănelul tras prin inel. De altfel, ciobanii din geografia aceasta și-au spus și-și mai spun încă ungureni și există chiar și cîteva drumuri și sate cu același nume.

Acum ungurenii coboară (pas lent, de transhumanță) și sunetele de bronz se sting definitiv, ca un izvor care seacă.

Încep să cred că tot într-un septembrie au coborît și cei trei ciobani din baladă pentru a ne lăsa una din cele mai mari moșteniri ale sufletului nostru, acest triumf hiperbolic al vieții asupra sfîrșitului provocat artificial și vremelnic.

Nu știu încotro vor transhuma în acest septembrie turmele de aici, din Paring. Pentru că în fiecare an au ajuns unde n-au dorit și s-au întors cum n-au

(Continuare în pag. 11)

DARIE NOVACEANU ■

GHEORGHE SCHWARTZ

„Am fost întotdeauna convins că stilul te alege pe tine și nu tu pe el"

— Pentru început, vă rugăm să vă referiți la cîteva date personale.

— M-am născut la 16 septembrie 1945 la Lugoj, județul Timiș. După terminarea liceului am urmat Facultatea de istorie-filozofie a Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, pe care am absolvit-o în anul 1968, fiind repartizat profesor defectolog la Școala generală ajutătoare din Arad, loc de muncă unde îmi desfășor activitatea și în prezent. Adică de aproape șaptesprezece ani mă întîlnesc zi de zi cu o colectivitate de copii cu grave probleme psihice, sociale, de comportament etc., după care particip la viața culturală a cetății în care muncesc și trăiesc — Orașul de pe Mureș. Mai am și familie..., iar restul timpului (care rest ?) îmi scriu cărțile. De multe ori, adunînd orele unei zile, ajung una peste alta la treizeci de ore ! Personal nici nu cred că o zi are numai douăzeci și patru de ore ! Oricum, cît timp voi rămîne la Școala ajutătoare, aceasta este modul în care mă amăgesc cu calcularea orelor de muncă și creație.

— Ce ne puteți spune despre primele dvs. preocupări literare?

— Prima mea încercare literară datează din perioada școlii generale, cînd am scris, printre altele, și o piesă de teatru pentru copii, ce s-a prezentat apoi la studioul de radioficare din orașul Lugoj, fapt ce a satisfăcut cel mai mult orgoliile celor apropiați. După această experiență nu am mai scris o perioadă de timp, pînă prin 1966, pe cînd eram student. Am debutat în 1969 în revista **Familia** din Oradea cu două proze scurte, după ce am „asaltat" timp de aproape trei ani revistele literare cu numeroase încercări, fără să primesc de cele mai multe ori nici un răspuns sau, în cel mai bun caz, cu promisiuni nicidodată onorate. Pe urmă, încetul cu încetul am început să public și aș fi nedrept dacă n-aș recunoaște că am publicat destul de mult. Doar că, cel puțin în primii ani, zecile de scrisori, telefoane și drumuri făcute între Arad și diferitele redacții din țară îmi luau mai mult timp decît scrisul propriu-zis. Aveam pe vremea aceea o „medie de aur" : dacă din zece materiale oferite spre publicare îmi apăreau două, speranțele mele erau pe deplin satisfăcute.

— Cînd ați debutat editorial ?

— În 1972, cînd am publicat romanul **Martorul** la Editura „Facla" din Timișoara, roman care a obținut premiul pentru proză al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, inaugurînd împreună cu poetul Ilie Măduța (care a obținut în acel an premiul Asociației scriitorilor din Timișoara) o lungă listă de distincții literare ce va marca o nouă generație de scriitori arădeni, generație care între timp a devenit competitivă pe plan național. În acest sens se înscriu numeroasele premii de debut obținute la diferitele edituri din țară (Carolina Ilica, Florin Bănescu, Horia Ungureanu la Editura „Eminescu", Vasile Dan, Francisc Vinganu, Ioan Morar, Lucilla Dinescu Ban la Editura „Facla", Mihai Tratnu și Gligos Sava la Editura „Dacia", Romulus Bucur la Editura „Albatros"), precum și o lungă listă de laureați ai diferitelor reviste literare și concursuri organizate în țară. Au fost apoi premiile Asociației scriitorilor din Timișoara (Florin Bănescu și Vasile Dan, pe lîngă cele deja menționate), cele ale Uniunii Scriitorilor (Ilie Măduța — 1983 — și Ondrej Ștefanko —1984). Toate împreună dovedesc cu prisosință că perioada așa-zisă a promisiunilor arădene a intrat într-un timp al certitudinilor. Dacă mai adăugăm și faptul că în județul Arad există scriitori de expresie română, maghiară, germană și slovacă, aceștia din urmă formînd, la Nădlac, o grupare deosebit de originală, vedem limpede că pe aceste meleaguri nu lipsesc forțe pentru a ilustra o vie mișcare literară.

— Să revenim la activitatea dumneavoastră.

— După romanul **Martorul** am publicat la Editura „Cartea românească" un volum de proză scurtă **(Ucenicul vrăjitor)**, ca în anii următori să încep o colaborare deosebit de fructuoasă cu excelenta Editură „Eminescu", unde am tipărit mai multe cărți, printre care și primele trei romane dintr-un ciclu mai larg pe care intenționez să-l consacru unei spiritualități care mie mi se pare cu totul deosebită, spiritualitatea orașului din care mă revendic, Lugojul, în care m-am născut. Acestor apariții le-a urmat volumul de proză scurtă **Maximele-minimele** (Editura „Dacia" — 1984).

— Care ar fi universul tematic al cărților dvs ?

— Am fost întotdeauna obsedat de faptul că fiecare autor trebuie să aibă o privire personală asupra lumii. Am și eu așa ceva ? Important este ca și cititorul să o descopere. Nefiind discurs de la catedră, literatura nu impune idei, ci se autoimpune — dacă o face — prin ideile pe care le conține. De aceea mi s-ar părea nepoliticos să încep să înșir aici, în mod teoretic, ce cred eu despre viață, moarte, fericire, comportament etc. Îndrăznesc totuși să afirm că am un număr de idei directoare care îmi străbat toate romanele și prozele scurte. Una dintre ele — veche de cînd lumea — este aceea că prezentul este o rezultantă a-unor fenomene petrecute în vreme. De aceea există în cărțile mele foarte multe „căderi" în timp, „căderi" care au însă reflectări în contemporaneitate. Las întotdeauna deschise niște ferestre pentru perioade mai vechi din istoria omenirii și culturii, perioade care confirmă, în mod simbolic — și nu numai — cele ce se petrec astăzi.

— Prin cărțile pe care le-ați publicat pînă în prezent etalați o vocație de luptător pentru idealurile timpului nostru, pentru idealurile prezentului nostru socialist. Cui „ați declarat război" și ce valori umane doriți să impuneți cititorilor cărților dvs. ?

— După părerea mea, nu există dușman mai mare ca prostia și ignoranța. Spun prostia și ignoranța pentru că acestea au fost cele care au declanșat cele mai mari catastrofe atît la nivelul individului, cît și al umanității. Consider că idealul cel mai înalt este acela ca omul, acest om pe care-l cunoaștem și

(Continuare în pag. 15)

EMIL ȘIMĂNDAN ■

Despre claritate

Opera literară tinde întotdeauna, prin natura ei, să fie simbolică, semnificînd indirect valorile, cultivă subtextul și plasează adevărul dincolo de orizontul imediat perceptibil, făcîndu-i să pluteacă în aura unui mister a cărui sondare fascinează și neliniștește. „Totdeauna — scrie G. Călinescu — poetul a avut înclinare către formula obscură, sibilinică, din care să țasă sentimentul că este inițiat într-o lume care transcende realitatea". O „transcende" dar n-o ocolește, din contră, marile opere „misterizează" cu claritate folosind de cele mai multe ori suprafețele accesibile, adevărurile evidente pentru toată lumea. Claritatea, calitate atît de des invocată, mai cu seamă în numele unei estetici clasice ori clasicizante este în literatură o noțiune ambiguă. Ce poem mai clar decît acest vers inaccesibil : „nu credeam să învăț a muri vreodată ?" Numai un cititor inocent ori naiv crede că poate înota în apele „clare" ale unei oglinzi : Narcis este înspăimîntat tocmai de claritatea insondabilă a propriului chip reflectat în unda senină a apei. Oglindind cu claritate halucinantă, literatura adevărată sfîrșește prin a neliniști profund spiritul nostru aidoma acelei ființe din savana Alachua despre care scrie Chateaubriand: „Inima cea mai senină în aparență, seamănă cu ființa naturală din savana Alachua : suprafața pare calmă și pură, dar cînd privești în fundul bazinului zărești un crocodil, pe care puțul îl hrănește cu apele lui" **(Atala)**. Am putea presupune că adevăratul cititor este un Narcis care, aplecat deasupra ochiului calm, limpede și clar al apei interioare a poemului, zărește acolo ceea ce ne spune Chateaubriand : un adevăr al ființei lui adînci care tulbură aparența senină și clară de la suprafață. Depinde de puterea ochiului care privește să străpungă ori nu claritatea suprafeței spre a descoperi adevărul profund al apei. Într-o frumoasă povestire, care poate fi citită și ca o parabolă a lecturii („Țesătorul și moartea", România literară nr. 35/1965), Gh. Schwartz imaginează un covor fermecat a cărui suprafață poate fi privită în două feluri, după cum piepteni firele : în stînga, o scenă de gen, o vînătoare cu zeci de personaje, hăituitori, cai, ogari, animale fugărite, și ucise ori, spre dreapta, un labirint complicat, cu minotaurul în centru. Cititorul poate sau nu să vadă dincolo de scena de gen simbolul ascuns în aceeași țesătură a covorului miraculos : rătăcirea în labirint, minotaurul. Firește, în orice operă adevărată, rătăcirea este răsplătită de ideea, de adevărul cu care te întorci de acolo. Poți veni și cu mîinile zdrelite dar goale, și nu din pricina ascuțimii obstacolelor puse în calea adevărului ci fiindcă, pur și simplu, împăratul e gol ! Nu puține sînt aceste incursiuni promițătoare dar, vai, dezamăgitoare prin puținătatea ori inexistența adevărului de la capătul drumului pe care orice operă ne cheamă să pășim. Desigur, este necesar să se înțeleagă faptul că mult rîvnita claritate — condiție indispensabilă a unei minime accesibilități — este, în ultimă analiză, consecința unei relații : între text și cititor. Obscuritatea, nici vorbă, este efectul unei caducități. Sînt, cum spune Tudor Vianu, poeți banali și obscuri și renunțăm să le cercetăm miezul care ni se ascunde, pentru că nu există... Pe de altă parte, arta de a citi depinde de percepția lirică a cititorului. Poezia lui Arghezi a părut unora o poezie obscură iar mesajul ei s-a putut revela cu relativă claritate unui cititor evoluat, altul decît acela hrănit cu normele rigide ale esteticii și poeziei clasiciste. Ba chiar și vestita claritate a poeziei clasice — cum demonstrează Edgar Papu în admirabila sa carte recentă „Apolo sau ontologia clasicismului" — nu este atît de accesibilă pe cît pare. „O privire superficială și comodă nu vede în arta clasică decît claritate" — notează E. Papu, atrăgînd pe drept cuvînt atenția asupra acelor valori „insesizabile" care îl fac să conchidă că este vorba despre o „claritate concentrată". O asemenea claritate atacă „senzațiunile somnolente" (T. Arghezi), „obscuritatea" el fiind „efectul de perspectivă a cititorului, neadaptat la climatul liric și la pelajul sufletesc al poetului" (Ș. Cioculescu). Deprinderile unui anumit confort spiritual sînt însă greu de învins, cu atît mai mult în cazul unor creații cu adevărat dificile (Ion Barbu). „Facilitatea lecturii — scria Paul Valéry — a devenit o regulă în literatură de cînd cu domnia grabei generale și a gazetelor care provoacă și excită această dispoziție. Toată lumea tinde astăzi să citească numai ceea ce toată lumea ar fi putut scrie". Din păcate, există destui scriitori care se conformează și se supun de dragul succesului și al popularității ieftine unei astfel de dispoziții ce îndrumă literatura spre balta netedă a unei claritățI în mîlul căreia nu este îngropat nici un adevăr durabil. „Micile adevăruri — observa Aldous Huxley — populează jumătate din romanele, povestirile și filmele contemporane. Marele public extrage o extraordinară satisfacție din simpla recunoaștere a obiectelor și circumstanțelor familiare. În timp ce operele de pură fantezie, al căror subiect e plasat în alte lumi decît cea în care marele public trăiește, se mișcă, își duce existența cotidiană, îl neliniștește. Filmele trebuie să-i prezinte mașini Ford autentice, polițiști autentici, trenuri reale. Romanele trebuie să conțină minuțioase descrieri ale acelor încăperi, acelor străzi, acelor restaurante și magazine și birouri cu care-i familiarizat bărbatul sau femeia de mijloc". Primejdia claritățII oarbe și mate a acestui „mic realism" nu constă atît în ei înșiși cît în mrejele întinse marilor adevăruri care, căzute în plasa lui, sînt afirmate cu o „emfază respingătoare, în tonuri care le fac să apară — căci aceasta este puterea cvasi-magică a incompetenței artistice — nu mari adevăruri ci mari minciuni înfricoșătoare". Incompetența artistică nu numai compromite adevărurile de care se apropie, dar îi și poate îndepărta de ele pe artiștii autentici. Cititorii uită de existența lor dar și a adevărurilor ocolite de aceia. În fine, trebuie adăugat că, revers al claritățII banale și superficiale, „obscuritatea" poeților și artiștilor mistificatori, adică falși, este nu mai puțin o sursă profitabilă de scandal și mică glorie literară.

C. STĂNESCU ■

Cronica literară

O personalitate complexă

Deși, la prima vedere volumul de studii dedicate evului mediu românesc, a căror semnificație am încercat să o prezint într-unul din numerele trecute ale revistei **Flacăra**, nu pare a avea o legătură cu pasionanta culegere intitulată **N. Iorga și marea răscoală din 1907**, publicată sub îngrijirea lui N. Liu la Editura „Junimea", totuși aceste cărți dovedesc ceea ce am căutat să demonstrăm în anii din urmă : unitatea fundamentală a operei acestei incomparabile, unice personalități a culturii noastre. Ediția N. Iorga, la care aspirăm și pe care sîntem îndreptățiți să o așteptăm după nu puținele ediții de o certă valoare apărute pînă acum, va releva faptul că opera lui N. Iorga nu reprezintă un mozaic de idei, o sultă de contradicții și de negări, ci un tot organic, unitar. Fără îndoială, în această uriașă construcție, unică în cultura noastră nu numai prin dimensiunile ei, ci în primul rînd prin calitatea actului de cunoaștere, de investigație, de meditație, de asociere și de disociere și prin valori artistice neîntrecute, se află contraziceri, retractări, retrageri ale unor aprecieri pozitive sau negative la adresa oamenilor, operelor sau chiar a unor fenomene istorice. Dar nici una din acestea nu atentează la substanța gîndirii sale, a concepției sale, a credințelor sale la care nici nu a renunțat, pe care nici nu le-a abjurat sau renegat. De aceea, putem spune că între **istoricul** N. Iorga și **militantul social** N. Iorga nu există deosebiri și oricît de depărtate ni s-ar părea în timp investigațiile sale în prima ipostază și oricît de imediat actuale, aș zice chiar instantanee actuale, în cea de-a doua ipostază pentru el, problema esențială a societății românești a fost aceea a țărănimii.

Se cunoaște, fiind evidențiată mai ales cu prilejuri comemorative, atitudinea lui N. Iorga înaintea, în timpul și după răscoalele țărănești. Dacă antologiile dedicate lui 1907 au în ele, de bine de rău, și anumite texte ale lui N. Iorga, dacă retipărirea articolelor din **Sămănătorul** a risipit inepta aserțiune a „diversionismului" său și a statornicit fără posibilitate de tăgadă imaginea unui N. Iorga vizionar, a celui ce încă din 1904 prevestea răscoalele țărănești drept **unica** alternativă în cazul neînfăptuirii unor reforme, mai puțin ne era cunoscută, fiind doar afirmată și susținută cu unele citate, atitudinea sa de după așa-zisa „pacificare". Antologia lui N. Liu vine pentru prima dată să ne ofere o imagine a acestei **lupte**. Aș putea spune că dacă perioada **Sămănătorului** (între 1903—1906) a constituit pentru N. Iorga o **luptă literară**, cum însuși a denumit această epocă, ceea ce a urmat lui 1907, a reprezentat o **luptă socială**. Bineînțeles și o **luptă literară**, și o **luptă socială**, ambele fiind în concepția lui N. Iorga și în practica gîndirii sale fenomene care se întrepătrund, se înfruntă și se intercondiționează. Antologia lui N. Liu aduce pentru toate perioadele probe concludente ce infirmă și opiniile mai vechi ale unor istorici români care, pe baza unei lecturi grăbite sau a unor fișe date de alții, au ajuns la concluzia că N. Iorga nu cunoștea pînă în 1907 viața țăranului român. Ceea ce este profund falș și infirmat de opera și acțiunea lui. Acuzația de „instigator" care îl s-a adus lui G. Cosbuc și lui Vasile M. Kogălniceanu, dacă n-a putut să fie probată juridic și încadrată ca atare în incidența unor legi penale, reprezenta totuși un adevăr, dacă o înțelegem ca expresia unei atitudini de o nobilă și curajoasă denunțare a răului social în care se zbătea clasa cea mai numeroasă a țării. Dacă n-ar fi decît acea nestemată a scrisului românesc și anume **Procesul unei răscoale de țărani**, publicat în paginile **Sămănătorului**, și am avea cea mai elocventă dovadă a faptului că N. Iorga, departe de a fi un diversionist, a fost un înaintemergător, cel care a diagnosticat cu o acuitate ieșită din comun răul de care suferea atunci organismul social românesc.

Nicolae Liu și-a împărțit selecția în trei mari capitole : **Din paginile de luptă ale lui N. Iorga, interpelări parlamentare, Din corespondența primită de N. Iorga și de redacția revistei Neamul Românesc.** Toate dau imaginea unei lupte pe care, cu o demnitate și un curaj exemplare, cu o neînfricare ce n-a cunoscut nici un considerent de natură să-l oprească, să-l facă să ezite, să-l deturneze, N. Iorga a dus-o imediat după răscoala din 1907, lupta împotriva represiunii, a abuzurilor comise de autorități și pentru ajutorarea familiilor celor uciși și pentru cei răniți. Se alcătuiește, așa cum a alcătuit N. Liu, un adevărat dosar de o elocvență care întrece orice imaginație, deoarece nu numai discursurile lui N. Iorga, de un patetism și de o elocvență exemplare, nu numai articolele lui vădesc aceeași situare fermă de partea țărănimii, dar și faptul tot atît de important că publicația sa devine un factor catalizator prin intermediul căruia se releva tot ceea ce s-a întîmplat în zilele răscoalelor. Așa cum în 1906 el devenise un simbol al luptei pentru drepturile limbii naționale în statul modern, acum, în lunile imediat următoare, el coalizează posibilitatea relevării a tot ceea ce s-a întîmplat în timpul și după răscoale. Tot acest impresionant „dosar" pe care în mod selectiv N. Liu ni-l înfățișează în cartea tipărită de Editura „Junimea" ne dă dreptul să-l socotim pe N. Iorga unul din principalii reprezentanți ai radicalismului social în primele două decenii ale secolului nostru, în ceea ce privește răscoalele țărănești, dimensiunea acțiunii lui avînd un rol de prim plan. Așa se și explică de ce în această perioadă spre el vin tineri aflați unii pe băncile școlii, alții la începutul activității lor profesionale, precum Virgil Madgearu, Ion Mihalache, al cărui articol **Învățător — „instigator"**, publicat în **Neamul Românesc** din 13 mai 1907, reprezintă un document de o elocventă vibrație sufletească și de o exemplară solidaritate cu cauza țărănimii, Ion Răducanu și alții care vor statua nu mult mai tîrziu o doctrină țărănească. Chiar lista de subscripție amintită are o semnificație care nu aș vrea să ne scape : analiza numelor celor ce au trimis chiar „banul săracului" e cît se poate de grăitoare. Aș spune că în acel moment N. Iorga a reușit să coalizeze pe această cale oameni de cele mai diferite categorii sociale, profesiuni, vîrste, de la Nicolae Grigorescu, aflat în ultimele luni ale vieții sale, pînă la oameni de condiție modestă, un exemplu în acest sens fiind lista de subscripție de la Turnu Severin. Dar ceea ce ni se pare cu deosebire importantă este solidaritatea pe care o manifestă pe diferite căi cu acțiunea lui N. Iorga **tineretul**, de la elevi pînă la studenții români aflați la studii în străinătate. Toate aceste fapte ne dau dreptul să afirmăm că, în perioada la care ne referim, N. Iorga a avut o înrîurire măreață asupra formării conștiinței democratice din România. Imaginea unui cărturar izolat, care a mers împotriva curentului, trebuie corectată pentru ceea ce s-a întîmplat pînă la declanșarea primului război mondial. Lupta sa pentru idealul unității naționale a fost indisolubil legată de lupta pentru îmbunătățirea stării materiale a țărănimii, de ridicare pe o nouă treaptă a conștiinței drepturilor sale în stat.

Ceea ce ne demonstrează această nouă antologie din opera sa, antologie ce conferă dimensiunea adevărată a personalității lui N. Iorga și îl situează într-o lume de o patetică expresivitate morală.

VALERIU RĂPEANU ■

Un recital de prestigiu. Ileana Iliescu este socotită, pe drept cuvînt, unul din marile talente ale baletului românesc. Cunoscută și apreciată nu numai ca dansatoare dar și ca profesoară de balet, Ileana Iliescu susține azi, ora 18, pe scena Operei Române, un amplu recital.

În program se înscriu, alături de balete prezentate integral (**Bolero** de Ravel) sau de ample fragmente (actul II din **Lacul lebedelor**), și numere coregrafice variate : pas de deux, adagii din baletele clasice, valsuri, romanțe dansate etc.

La acest eveniment artistic, distinsei lor colege îi dau concursul : Elena Dacian, Aglaia Gheorghe, Ioan Tugearu, Ștefan Bănică, Carmen Anghelus, Anne Marie Vretos, Cristina Teodorescu, Florin Brândușă, George Bodnarciuc, Cristian Crăciun, Laurențiu Guinea precum și întreg ansamblul de balet al Operei bucureștene.

PLASTICA

Prețul victoriei

Un toboșar, cum erau cei ce altădată strigau în gura mare, pe ulița satului, cine știe ce știre importantă, dar care, acum, parcă a ultat textul, un trompetist cu obrajii umflați de efort, cîteva cărți cu coperți galbene și roșii și o vioară peste care se odihnește un arcuș, un om pregătindu-se să cînte la flaut, păsări și pești, o altă vioară, cu același arcuș în odihnă, așezată de astă dată peste o carte închisă, o familie în jurul unei mese, pregătindu-se de cină, după o obositoare zi de muncă, o tînără femeie cu un prunc în brațe, compoziție în care lumina cade pe frunțea și obrazul tinerei femei, înnobilîndu-i chipul cu o puternică simțire interioară, cîteva excelente portrete, lucru mai rar întîlnit în clipa de față prin expoziții, trei ample compoziții în care mai mulți bărbați poartă pe brațe cu nemărginită durere trupul dezgolit al unui tînăr bărbat rănit, sau poate chiar mort, și cîteva peisaje, păduri bîntuite de viscole și furtuni, sau înceremenite într-un ger ce emană parcă din pînze. Am inventariat, ca să zicem așa, cîteva din lucrările expoziției pe care **Virgil Făciu** a deschis-o la Galeria Eforie, o expoziție care dă măsura întreagă nu numai a talentului său, cît mai ales a explozîilor sale interioare. Oricît de blînd ar fi crîmpeiul de lume asupra căruia se apleacă, pictorul descoperă, totuși, printr-un dat înnăscut, sălbatice energii ce dau personalității pînă și clipelor de calmă reverie. Parcă sculptînd în culoarea așternută-n straturi dense, contorsionate, Virgil Făciu proiectează, pe suprafețe întunecate și netede, halucinante imagini în relief, viguroase și, pe-alocurea, brutale adjudecări ale realului. Lumea sa este cea a unui strigăt imens, a unei dureri ce răzbate fără opreliști, o pădure al cărei arbori înfruntă furtunile și gerurile, un viteaz năucitor. Prețul de-a fi dincolo de-aceste puternice conflicte, prețul victoriei, cum îl numește chiar pictorul printr-o lucrare, se plătește prin aruncarea în luptă a tuturor energiilor, a tuturor puterilor. Uneori, ca în amplul triptic în care cei cîțiva bărbați poartă pe brațe trupul învinsului, prețul este total, este însăși viața. Ceea ce însă nu exclude, niciodată, măreția și demnitatea cu care celelalte personaje trăiesc momentele de după luptă, momente în care plutește în aer, ca o caldă lumină, o apuizare totală, pentru că pădurile, ca și oamenii, chiar și după năpraznice furtuni, rămîn, totuși, în picioare. Cu alte cuvinte, o expoziție în care, de pe poziția unui expresionism inteligent cu talent și profesionalitate condiția umană este supusă unor profunde investigații, fără ca pictorul să literaturizeze sau să filozofeze, adică fără a-și trăda limbajul său mijloacele strict plastice.

Gramoloane și călimări

Fonoteiro se intitulează expoziția găzduită în aceste zile de **Muzeul județean de istorie din Piatra Neamț**. În fapt este vorba de o impresionantă colecție de fonografe, gramofoane, patefoane, discuri și partituri vechi aparținînd unui tînăr operator chimist de la Săvinești, **Ion Cârnu**. Am admirat piesele expuse, dar mai ales am audiat, grație acelor ciudate aparate, vocile lui **Enrico Caruso, Elsa Blanc, Tita Ruffo, Nicolae Leonard, George Folescu, Constantin Tănase, Grigoraș Dinicu, Selma Kurz, Fritz Kreisler, George Enescu, Sarah Bernhardt**, precum și numeroase discuri, mai exact spus plăci de patefon, cuprinzînd recitalurile unor celebre tarafuri lăutărești din România anilor '20—'30. Totodată expoziția, alcătuită din peste 2 000 de obiecte, se constituie într-o ilustrare vie a tehnicilor de imprimare și redare a sunetelor, inclusiv într-o istorie a fenomenului cultural ce-a început acum un secol și care a ajuns astăzi la performanțe pe care abia dacă îndrăzneau să le viseze inventatorii străbunicelor fonografe și patefoane. Este de mirare și de laudă, în același timp, cum un tînăr a reușit, de-a lungul a 20 de ani de cînd a devenit colecționar, să adune, printr-o pasiune ieșită din comun, atîtea și-atîtea tulburătoare piese care, iată, stîrnesc nu numai curiozitatea, dar au și meritul de-a furniza zeci și sute de prețioase informații tehnice și culturale. Firește, Muzeul județean de istorie din Piatra Neamț merită toate felicitările pentru organizarea acestei expoziții, dar ele vor fi complete abia în clipa cînd colecționarului Ion Cârnu, între altele și un talentat poet, i se vor solicita, pentru a fi puse la dispoziția marelui public, și celelalte colecții. Ne gîndim la colecția sa de vederi ilustrînd atît istoria orașului Piatra Neamț, cît și cele ce vorbesc despre stațiunile balneare ale Moldovei de-acum un secol. Dincolo de frumusețea lor, aceste vederi, prin comunicările expeditorilor, au un parfum aparte, plin de candoare și naivitate. Dar mai ales ne gîndim la colecția de monede, una mai prețioasă decît alta, între acestea aflîndu-se și o monedă de la care a pornit pasiunea de colecționar a copilului de-acum 20 de ani, Ion Cârnu. Este vorba de-o monedă pe care tatăl colecționarului a scos-o cu plugul din grădina casei, emisă pe timpul Ecaterinei a II-a pentru a circula în Țara Românească și Moldova. „Nu știu cît de mult a circulat această monedă datată 1772 și-având stemele țărilor românești, iar deasupra lor stema imperiului țarist, dar ea este o replică la o altă monedă pe care Maria Thereza a emis-o pentru Transilvania. Țin foarte mult la această monedă, pentru că de la ea am început să [illegible] nar, dar cea mai de seamă piesă a mea este un gros bătut pe timpul lui Petru Mușat, în secolul XIV, una din primele monede bătute în Moldova. Apoi, de ce nu, mîndria mea este încă o piesă, un denar roman emis de scriitorul Marcus Porcius Cato, zis Cato cel Bătrîn, bunicul poetului Catul. Vedeți, eu sînt un simplu operator chimist, dar prin piesele pe care le adun, într-un mai totdă istoria lumii, inclusiv în cea privind țara noastră. Dincolo de frumusețea lor, piesele au o anume însemnătate, mă introduc într-o lume pe care, grație lor încep să o cunosc, să o deslușesc". O altă colecți[illegible] tot lui Ion Cârnu [illegible] care ar putea face obiectul unei noi ex-

CAP LIMPEDE

Viitoare premiere bucureștene. La Teatrul Național se repetă în aceste zile trei piese : **Jocul lelelor** de Camil Petrescu (regia : Sanda Manu ; interpreți : Ovidiu Iuliu Moldovan, Mircea Albulescu, George Motoi, Tamara Crețulescu, Constantin Dinulescu), **Arheologia dragostei** de Ion Brad (cu participarea Valeriu Gagealov, Ilenei Stana Ionescu și a Cezarei Dafinescu, precum și a lui N. Gr. Bălănescu, Matei Alexandru, Tudor Stănescu, Stelian Nistor) și **Faleza** aparținînd dramaturgului sovietic Iulius Edlis (printre interpreți : Coca Andronescu, Rodica Popescu-Bitănescu, Olga Delia Matescu, Viviana Alivizache). Piesele vor fi puse în scenă de Anca Ovanez-Doroșenco ● La Teatrul Giulești, regizorul Dinu Cernescu repetă împreună cu actorii Geo Costiniu, Sebastian Papaiani, Radu Panamarenco, Jorj Voicu **Bărbierul din Sevilla** de Beaumarchais, iar Tudor Mărăscu montează **Visul unei nopți de vară** de Shakespeare cu actorii Răzvan Vasilescu, Rodica Mandache, Gelu Nițu, Jeanine Stavarache. ● Piesa lui Tudor Mușatescu, **Trenurile mele**, va vedea lumina rampei într-o distribuție care va cuprinde, printre alții, pe Mihai Mereuță, Rodica Tapalagă, Valeria Ogășanu, Dan Damian, Mihaela Gagiu, aflați sub conducerea de scenă a lui Petre Popescu. La același teatru, o nouă versiune scenică a lui **Hamlet** de Shakespeare. Ea i se datorează lui Alexandru Tocilescu și colaboratorilor săi Ion Caramitru, Ileana Predescu, Ion Besoiu, Florian Pittiș, Maria Buruiană. ● **Argumente pentru neuitare.** Grație unui aparat de fotografiat, **Adrian Encim**, un tînăr tehnician din Hunedoara, reușește performanța, demnă chiar și de un fotoreporter profesionist, de-a surprinde nu doar imaginea unui sat ce s-a pustiit din motive pe care le vom explica mai la vale, ci de-a se mărturisi pe sine de-a lungul unor uliți peste care soarele, răsărind, nu mai trezea la viață lumea obișnuită a satului, ci doar natura aproape sălbăticită a acestuia. Ni-l imaginăm, deci, pe Adrian Enciu intrat într-o casă cu geamurile sparte și zărind un scaun peste care zăpada, urîașă cît o pernă, s-a așternut în straturi succesive, sau într-o altă cameră, unde zărește tot un scaun ale cărui picioare au cedat sub greutatea unor cărămizi ce s-au prăbușit din zid sau din tavan. Un tron al iernii, deci, într-o casă pustie dintr-un sat pustiu, sau, de ce nu, o singurătate gîtuită de copleșitoare linciți pînă și neînsuflețitul scaun a resimțit-o ! Și metaforele ar putea continua, fiecare fotografie din cele aproximativ 30 de imagini ce alcătuiesc expoziția găzduită de **Turnul Tobosarilor**, unul din cele mai cochete bastioane ale **Castelului Corvinești**lor din Hu-

poziții ar fi cea a călimărilor. Da, da, călimări. Puțini știu că astfel de obiecte ieșeau de sub mîna unor meșteri cu nimic mai prejos decît marii artiști ai prelucrării sticlei. Între aceste veritabile opere de artă la loc de cinste se înscrie o călimară de tipul celor folosite la Divanul ad hoc din Moldova. „Au fost fabricate aceste călimări, ne declară Ion Cârnu, într-o serie foarte mică, una pentru fiecare județ, sau plasă, cum li se spunea pe-atunci județelor, iar una dintre ele, iată, printr-o fericită întîmplare pentru mine, o posed eu. Nu știu cîte alte exemplare mai sînt la ora actuală, dar am mai văzut una la Muzeul de istorie al R.S.R. Ciudat este faptul că la muzeul din Iași am văzut călimara fabricată special pentru Țara Românească, dar este o copie, nu o piesă originală. Firește, aceasta este călimara la care țin cel mai mult, dar am altele, de o frumusețe, zic eu, tulburătoare, cum ar fi o călimară din aragonit, pe care am botezat-o Annabel Lee, după celebrul poem al lui Edgar Allan Poe, sau o altă călimară, de proveniență orientală, pe care, pentru frumusețea ei, am numit-o Miss Orient. Și cîte altele n-ar mai fi de spus...“ Punem punct acestor relatări suscitate de expoziția găzduită în aceste zile de Muzeul din Piatra Neamț și ne gîndim că vom reveni cu interes la celelalte viitoare și posibile expoziții. Mai mult decît atît ne gîndim că o expoziție judicios întocmită din toate colecțiile lui Ion Cârnu ar putea poposi și în alte orașe din Moldova și, de ce nu, din toată țara, inclusiv București.

VICTOR NIȚĂ ■

POEZIE

Contemplații

Cu noul său volum, **Planta Memoria** („Cartea Românească“, 1985), Constanța Buzea a pus capăt confesiunii agitate și contorsionate, întorcînd poezia către reflecția calmă și detașată. Discursul liric a împrumutat o nouă sintaxă care e una a simplității esențiale, a conciziei. Imaginile au cristalinitate și rafinament, iar tonalitatea e de resemnare blîndă, despovărată de virulență și de aerul vindicativ. Efluviile existenței s-au strîns, ca într-un buchet, în contemplația densă și liniștită, în care putem descifra voința gravității și maturității deferente. Viața e acum studiată, nu confesată. Autoscopia lirică are tristețea unei litanii : „uiți să respiri / refuzi să te miști / aștepți durerea ca vine // o privești intens / ca din abisul unei săli / și ea îți caută ochii“ **(odaia la pîndă)**. Îmblînzirea suferinței, proiectarea ei în stări interogative ridică poezia la viziuni metaforice în care tandrețea gestului capătă valoarea unei superioare condescendențe : „l-am apăsat fără să-l ating / vrînd numai tremurînd / cu mîna mea / să-i mîngîi crucea“ **(pălanjenul)**. Revolta s-a stins, suferința s-a distilat, iar convulsia s-a prefăcut într-un murmur vital : „blîndețea / însoțită de îngeri răniți / nu către noi vine / ci către bolnavii care / vom fi“ **(golf)**. Acceptarea ascunde mereu o boală înfrîntă.

Nu trebuie să vedem o abdicare în această cedare afectivă, ci mai degrabă o schimbare de perspectivă, o intensificare a confesiei prin apelul la simbol. Poeta sondează acum existența ignorată, resorturile latente ale trăirii. Experiența e rememorată și postulată prin sentințe nete, incisive, ca în excepționala poezie care dă titlul volumului : „șerpi plini de ghimpi / umbra planta memoria / într-un loc secetos din trecut // cu limbă de greață se moare / puțin cîte puțin / în vreme ce taci // în timp ce plîngi în somn / prăpastia se gîndește la tine“. Sentimentul insecurității, anxietatea confuză, retractilitatea sînt semnele unei biografii prin excelență spirituale și în această metamorfoză lirică stă întreaga substanță a volumului. Constanța Buzea a atins aici intensitatea maximă a poeziei sale, căci freamătul vital a căpătat accente de dramă, desigur estompate în aburul nostalgiei. La limita dintre dorință și închipuire, poeta recuperează timpul trăirii pentru a-i imprima pe retina ochiului însingurat. Poemele au ceva din frumusețea tristă a plantelor din grădina botanică : „trup închis în trup / perfecțiunea pură / ca moartea // plins paradis / gura ta albă / între sprîncenele mele // și în genunchi cariul / sămînță lăsată / de dumnezeu“ **(punct)**.

Sub aparența resemnării și a interiorizării, Constanța Buzea scrie, de fapt, o foarte frumoasă poezie de dragoste, văzută ca experiență a spiritului în cumpăna vremii. După ce-a practicat confesiunea ca terapeutică, poeta a trecut într-o stare de convalescență, care e contemplația. Dragostea e privită cu înfrigurarea celui care presimte forțele malefice. Himera e seducătoare și agresivă totodată : „ochii tăi ard / în liniștea ardorii / ei au puterea unui dublu sorb // și este totul dacă vrei acum / în vocea ta și liberă / și tristă // totul în mîna ta deschisă / cenușă speriată pe mîna mea / deschisă“ **(rug dormînd)**. Impersonalizarea emoției, nicidecum împinsă pînă la neutralitatea deplină, lasă suficient loc pentru ambiguitate și tensiune, iar în gestul dedublării avem, de fapt, imaginea unei agonii, semnele unei crize numenale, tradusă impecabil în poezia cu alta : „stau în oglindă / eu alta // numele își imaginează / trupul de care are / trebuință“.

Planta Memoria e volumul unei poete care, în plină maturitate a creației, a ridicat ștacheta propriei poezii peste limita cu care ne obișnuise.

RADU G. ȚEPOSU ■

Fata cu floare
ION IRIMESCU ■

Doar toamna glas să dea

(Urmare din pag. 9)

vrut, mereu mai puține, obligate să traverseze balada contemporană a birocrației care umflă golul și golește plinul. Mă întorc de aceea la balada cea veche și, involuntar, de la picioruș de plai ajung la țărmul mării : „...să mă lăsați să mor / la marginea mării“. Suprapunerea textului mi se pare perfectă. Pînă și silabele investite cu demnitatea rimei din vechea baladă („... să mă îngroape / alce, pe-aproape...“) par să-l fi dus pe marele poet spre țărmul cu ape. Mai departe construirea emoției făcîndu-se cu obiecte asemănătoare, iar uneori identice : codrul, cerul, luna, vîntul, bradul, talanga, lucefării... Doar strunga a fost înlocuită prin patul din tinere ramuri, iar fluieraşul de fag prin „toamna glas să dea / frunzișului veșted...“

O bănuială tot mă mai încearcă : plopii și cireșii pe care îi pîndește din rama ferestrei nu fac decît să retranscrie, ca în fiecare septembrie, una și mereu aceeași baladă. Fără cuvinte. Pentru că nu au glas. Dar au culoare și sunete. Instrumente suficiente pentru ca sugestia poetică să fie deplină, transmițîndu-ne aceeași idee a finitului fizic înțeles ca triumf al infinitului, cuvînt care nu este sinonim decît cu viața.

Închid fereastra și mă întorc la ceea ce trebuia să fac atunci cînd am deschis-o : traducerea unor poeme din Federico García Lorca. Mă opresc la **Memento** : „Cînd va fi să mor, / îngropați-mă cu ghitara / sub nisipuri. // Cînd va fi să mor, între portocali / și izmă. // Cînd va fi să mor, / îngropați-mă, dacă vreți, / într-o giruetă“...

Nu-mi amintesc cine spune atît de frumos : „Acolo unde sufletul se întîlnește cu natura se naște arta“. E frumos și e și adevărat. Numai dacă nu cumva am uitat să citim.

Însemnări de lectură

Măsură pentru măsură

O lucrare ce își propune trecerea în revistă a concepțiilor privitoare la timp elaborate de-a lungul secolelor, date fiind diferențele marcate de înțelegere, este o întreprindere anevoioasă și cu sorți nesiguri de izbîndă. Mai ales în ultimii vreo sută cincizeci de ani cîștigurile din planurile cunoașterii, odată cu elaborarea geometriilor neeuclidiene, au dus la o multiplicare rapidă a unghiurilor de cuprindere, și la o defalcare riguroasă a domeniilor în care operează diferite tipuri de timp. Astfel, treptat, se configurează — și autorul surprinde cu minuție acest aspect — în termeni din ce în ce mai preciși, cu un aparat conceptual tot mai elaborat, pentru nivelurile existenței proprietăți temporale specifice. În noul său volum, **Timpul** (Editura „Albatros“, 1985), profesorul Solomon Marcus analizează în adîncime acest proces de apariție și modul de manifestare și raportare a ființei umane față de noile moduri de timp relevate : timpul atomic și astronomic, timpul cuantic și relativist, timpul biologic, timpul geologic și lingvistic, timpul istoric etc. Trăim după mai multe ceasuri, ne înserăm simultan sau succesiv în diferite fragmente de timp. Și demersul autorului este întrutotul convingător. Stăpînind o documentație și informație la zi, surprinzîndu-ne mereu prin amploarea și rigoarea referințelor, prin elasticitatea și măsura raționamentelor sale, cartea este sinteza așteptată a acestei dificile problematici cu care de multe decenii filosofi, fizicieni, matematicieni etc. se confruntă, căci : „Timpul face parte din acea stranie categorie de entități pe cît de familiare pe atît de impenetrabile.“

Nimic esențial nu trece neobservat, necomentat cu pătrundere. În stilul său limpede, cele mai complicate și obscure chestiuni devin transparente și lesne de înțeles, fără ca autorul să fi simplificat sau vulgarizat cît de puțin datele problemei. Odiseea parcurgerii acestui teritoriu plin de capcane, pete albe, încrucișări suprapopulate și ascunzișuri face din lectura acestei remarcabile cărți o aventură a cunoașterii, fără să-și piardă ceva din atributele de suspans ale descifrării unei mari enigme. Solomon Marcus știe să întrebe, să surprindă, ceea ce este holăritor, constant într-un domeniu sau altul, și lasă de-o parte aspectele întîmplătoare, pretins spectaculoase. Expunerea pare astfel rece este în fapt desfășurarea în timp a unei gîndiri autentice care nu se mulțumește să înregistreze și să selecteze din fluxul de informații teoriile recent apărute, informațiile de laborator abia publicate. Măsura caracterizează deplin dezbaterile sale interioare asupra : istoriei universului și ruperilor de simetrie, proceselor ireversibile, conflictului dintre energii antagoniste, statutul evenimentelor viitoare etc., probleme pasionante care au stîrnit pasiuni surprinzătoare pentru cei ce văd în savant un fel de aisberg dotat cu logică. De la timpul cosmogoniei la timpul istoric și psihologic atît de greu de surprins, descoperire tîrzie a spiritului uman, de la ceasurile biologice și duratele lor diferențiate, purtîndu-ne prin diferite modele și construcții deductive (Swadesh, Brained, axiomele lui Eisler, dezvotarea stadială după Mallman sau Erikson), autorul trece cu aceeași minuție, i-aș spune didactică, dar și de ceasornicar cu privirea dilatată pe mecanismele lui minuscule (doar ne ocupăm de timp...), la alte aspecte fascinante, înfrîngînd mereu ariditatea subiectului : călătoria în timp, cronosofia, antinomii ale temporalității actuale, timpul fiziologic. Domeniile cunoașterii și practicii omenești la un anumit nivel de elaborare se înfruntă cu nenumărate obstacole, toate depinzînd de configurația la acel moment a proprilor teorii asupra timpului și/sau capacității de a transfera cu minimum de pierderi epistemice a unor teorii și practici din alte domenii. Această specificitate tot mai acentuată a dus treptat la pulverizarea unei zone ce părea ancorată în eternitate, rezolvată odată pentru totdeauna de cronologia rezultată din geometria lui Euclid, timpul exterior, obiectiv, receptacul încă „valabil“ pentru un fizician ca Newton, ori un filosof ca Immanuel Kant. Secolul al XIX-lea, vinovat de atîtea alte răsturnări, modifică ce părea definitiv statuat, chiar dacă prin Hume, de pildă, sau Leibnitz bănuise în turbulentul secol al XVIII-lea că însuși timpul este tot atît de instabil și ambiguu, ca energia de pildă. Surprins din atîtea unghiuri, după desprinderea din corpul comun, timpul capătă diferite chipuri după zona în care operează, astfel încît s-ar putea crede, la o privire superficială și grăbită, că avem de a face cu „naturi“ diferite, cu probleme separate. Un biolog își va înfățișa duratele în funcție de cu totul alte criterii decît un astronom, pentru scriitor rezolvarea chestiunii temporalității înseamnă rezolvarea celei mai dificile probleme a strategiei narative, pentru un fizician stabilirea convenției de timp cuprinde în ea însăși axiome etc., etc. Solomon Marcus încearcă să unifice într-o viziune coerentă, pornind de la o largă comprehensiune a problematicii și o stăpînire fără egal a materialului, a tuturor acestor zone disparate, iar demersul, aflat la început abia, îi reușește în mare parte. După apariția celuilalt volum ce va lua în posesie o seamă de aspecte extrem de interesante, anunțate de autor și în prefață, vom putea măsura mai exact amploarea și armonia edificiului. Oricum, apare tot mai evident că problematica legată de timp, atîta vreme ignorată (și din lipsa mijloacelor de cuantificare), se află tot mai mult în centrul preocupărilor ; matematicieni, lingviști, filosofi, critici literari, psihologi, biologi, la un nivel sau altul al demersului lor cognitiv, înfruntă capcanele, returnările, obscuritățile timpului. În acest sens, sinteza începută acum de Solomon Marcus cu o îndrăzneală enciclopedistă este o dovadă. Constituindu-se, în preliminarii ale unor tratări viitoare, **Timpul** este sinteza așteptată, o întreprindere curajoasă, un itinerariu parcurs cu dezinvoltură de un spirit deschis, pătrunzător și informat, cu o strategie suplă și eficace.

STELIAN TĂNASE ■

CAP LIMPEDE

nedoara, fiind, așa cum spuneam, nu doar o imagine în sine, ci un veritabil poem despre sătucul ce s-a numit, așa cum ne arată un indicator căzut în zăpadă, **Curpeni**, un sătuc din Munții Poiana Ruscăi, un sat ale cărui vitrege condiții de viață (ne și mirăm cum de-au trăit acești oameni atît amar de vreme fără apă, fără drumuri care să-i lege de satele dimprejur etc !) i-au îndemnat pe oameni să se răspîndească în satele și orașele din apropiere, adică înspre Topliță, Ghelari, Haței sau Hunedoara, localități în care au găsit un loc de muncă o casă de locuit s. n care, la urma urmelor, se simt ca la ei acasă. Întrucît ultimii locuitori ai Curpenilor aveau în aceste așezări zeci și zeci de rude și consăteni. În ceea ce privește expoziția tînărului Adrian Enciu, ajutat de prietenul său Thomas Votsch, de meserie decorator, care a oferit imaginilor o prezentare de excepție, aceasta s-a dovedit a fi, datorită calităților ei artistice, inclusiv poetice, un inedit punct de atracție pentru sutele și chiar miile de vizitatori ai impunătorului Castel al Corvineștilor din Hunedoara. **(Victor Nițâ)**

● **Dialoguri despre știință.** Nu e întîia [illegible] cînd poetul Ion Vădu[illegible]va-Poenaru se ocupă de implicațiile morale, sociale și filosofice ale științei, căci în volumul **La poarta necunoscutului** (1983) autorul investigase deja orizonturile cunoașterii, într-o formulă accesibilă fără didacticism, competentă, fără specializare excesivă. **Omul în fața științei** (Editura Politică, 1985) e o carte întrucîtva asemănătoare care apelează la formula dialogului, formulă cu atît mai eficientă, cu cît impresia de spontaneitate, de conversație colocvială inițiază și face cu adevărat palpitant volumul. Dialogurile pe care autorul le-a purtat cu numeroase personalități ale științei au distincție și stîrnesc interesul, căci Ion Vădu[illegible]va-Poenaru știe [illegible] dreapta [illegible] Între [illegible] [illegible] [illegible]

Orașul de ieri renaște prin grija fiilor săi de azi, spre a depune și-n vremea ce vine mărturie durabilă despre inspirație și iscusință, despre dragostea de frumos a unui popor

Un „fluture" măiastru bate la geam !

TIMIȘOARA — Piața Unirii

Într-o latură a pieții, fîntîna cu apă curativă

Un zîmbet care provine de la fumătatea secolului 18

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Aflată în curs de finalizare, Piața Unirii din Timișoara oferă azi o priveliște coborîtă parcă din vechi stampe și nu credem că exagerăm afirmînd, după ce vom fi umblat noi destul, că poate rivaliza cu multe astfel de „rezervații" de arhitectură ce sporesc, de la Roma la Varșovia, de la Florența la Praga etc., farmecul unor orașe insistent căutate de turiști. Cum clădirile ei, în mare parte reîntregite acum, datează din jurul anului 1750, ne gîndim că timișorenii n-au descoperit piața aici ieri și nici alaltăieri și că, iarăși, vor mai fi dorit ei să reașeze bătrînele ziduri într-o lumină proaspătă. Ștefan Sturdza, un arhitect de numai 37 de ani, dar care, în calitate de șef de proiect la Iprotim, cunoaște istoria pieței ca pe aceea a propriei case, de-o confirmă. Numai că și în materie de restaurări, mai ales în acțiuni de asemenea ampioare, una e să vrei și alta e să poți. Se-zînd, nici nu era greu, ce formidabil vad turistic și comercial ar putea ajunge Piața Unirii, edilii de pe Bega au vrut adesea, dar n-au putut niciodată. Abia acum, în anii de glorioase împliniri ai Epocii Ceaușescu, cînd restituirea tezaurului material și spiritual al poporului a devenit o componentă majoră a politicii culturale a țării, s-au găsit, pe lîngă disponibilități, și fondurile necesare refacerii Pieței Unirii într-un spirit arhitectonic cît mai apropiat, dacă nu chiar identic, de cel care a fost. Astfel, unul dintre „centrele vitale" ale orașului s-a transformat, sub directa îndrumare a autorităților județene și municipale de partid și de stat, într-un vast șantier, eficient și totuși, pentru ca viața să-și urmeze nestingherită cursul, discret.

Mîini măiestre au preluat un trecut valoros, hotărînd să-l traverse un viitor temeinic și demn. Nu s-a dărîmat nimic, s-au eșanat fațade și interioare, dezvăluindu-se, uneori din straturi groase de tencuială, sensul baroc de altădată, s-a reparat și, pe suprafețe întinse, s-a refăcut și completat. Toate clădirile, între care și domul, monument istoric datorat lui Fischer von Erlach (cel care a făcut și domul din Viena), au lesti treptat, treptat de sub povara timpului, renăscînd, înfățișîndu-se ochiului ca niște inestimabile caligrafii în piatră, dispuse să depună mărturie fidelă despre Timișoara din urmă cu două secole. Se lucrează în prezent, intens, la așa-zisul palat baroc, fostă casă a guvernatorului și, mai tîrziu, trezorerie, în care va fi găzduită, cît de curînd, secția de artă a prestigiosului Muzeu al Banatului. Alături de el, o ultimă construcție a rămas neîntregită ansamblului, gospodarii Timișoarei intenționînd ca localul elasefor I—IV ale Liceului „Nikolaus Lenau" să-și recapete destinația inițială, de han. Se știe că romînul, cînd se apucă de-o treabă, o face bine, iar această afirmație e, în Piața Unirii din Timișoara, acoperită la orice pas. Nimic nu s-a lăsat la voia întîmplării sau a improvizației. De fiecare dată, s-a apelat la documente, la elanul restaurării, și în competența ei, și în scrupulozitatea ei, timișorenii punînd mult suflet, pe care l-au zidit cu mistria dintr-un motiv ușor de detectat : pentru ca orașul lor să fie cît mai frumos, cît mai atractiv.

Nici nu e de mirare că, la o astfel de muncă susținută, proiectele sînt de anvergură. Fîntîna cu ape curative, plasată în fața domului, își va spori debitul în urma lucrărilor de foraj ce sînt să înceapă. Va primi o haină nouă monumentul baroc, și el din secolul 18, ce simbolizează salvarea urbei, petrecută cîndva, de grozăviile epidemiei de ciumă etc. Se zămislește aici, în chiar inima Timișoarei moderne, o întinsă zonă pietonală (95 de metri pe 145) rezervată turismului și comerțului, un fragment viu, și de aceea tulburător, din Timișoara de acum două veacuri.

Întreg acest demers, și cu atît mai încheiem, s-a făcut cu pulină cheltuială și cu mult amor propriu. Dacă vreți, și cu orgoliul unui oraș care, exprimînd starea de spirit a întregii țări, a dat dovadă că știe să-și prețuiască și reconstituie trecutul, aducîndu-l științific și cu măsura perspectivei, fără inflorituri sau renunțări, lîngă un prezent fără egal ca rodnicie.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Bijuterii arhitectonice scoase de sub patina vremii

Piața Unirii — un loc de plimbare pentru toate generațiile

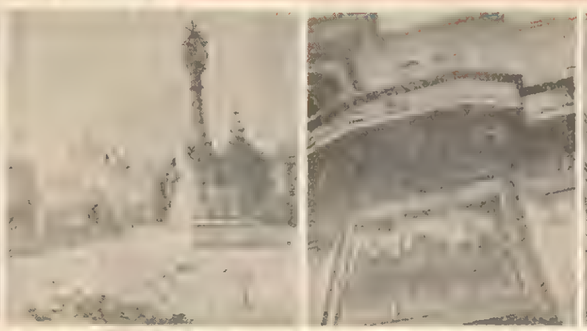

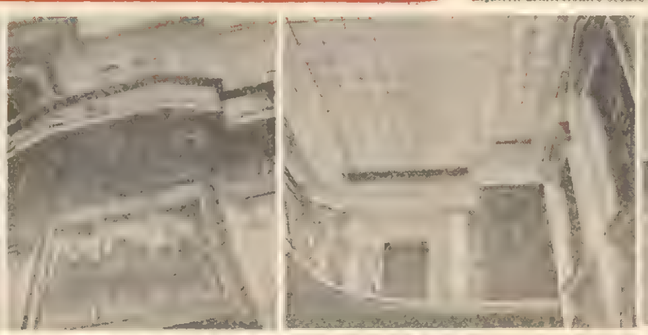

În restaurarea exteriorelor și, deopotrivă, a interioarelor nimic nu s-a lăsat la voia întîmplării sau a improvizației. Totul s-a refăcut după litera documentelor ingăduinte de timp

Să vină toamna !

Să vină toamna !
Cum, a și venit ? Nu știam.
Eu mereu aflu ultimul. Totdeauna sînt luat pe nepregătite, totdeauna am crezut că timpul cireșelor ar putea fi și al prunelor gîriane ori al nucilor fărîmate cu pumnul. Și cu, i-ar sta rău ghiocelului lîngă dalia înfoiată în ogradă ca unui grenadir (alb !) lîngă o dropie ?
Anotimpul visat, anotimpul unde, rămîne printre proiectele mele nerealizate (deocamdată !) ca tăblările și lemnișoarele din care, copil, credeam că poți face o corabie...
Patru anotimpuri, ce desfrîu ! Dar fie și așa. Care-z ventricole și care auricole ? Mister.
Din această dilemă nu puteți ieși ! (Cuvintele din urmă parcă nu eu le-am tencuit.)
Chiar pentru asta am venit să-ți spun...
(Nici acestea ?)
Să stai visînd la foc, de somn să picuri...
(Parcă... Dar nu... Nici).
Atunci mie ce-mi mai rămîne să spun cînd poeții au spus înaintea mea, totul ?
Că mă visez în Cimpulungul Muscelului, sub un măr cu candele galbene, împărțind tihna cu o iubită. Cum să fie ea, iubita ? Mică, binențeles. Eu am rămas cu obsesiile copilului sărac ce-am fost. O iubită mică. Gazetarul Eminescu (ăla de scrie și poezii), zice, undeva, „micuță" și nu „uriașă" ca în pohvalele ce-au pohtit carnasierul Baudelaire, imperialistul metaforic visînd o femeie fabulos-confortabilă, munte prevăzut cu păduri și rîuri, cu stînci și, mă ia cu frig, cu dinăuntru...
...Care intrînd noi, eu cu ea, în casa și ea micuță s-ar cuveni să aprindem lampa, ori baremi o gutuie. Să aprindem focul, să ni se facă milă de hărîneața unui vin (roșu), să contemplăm cărțile vechi și ele, cesul de masă, tîrguit pentru mine dintr-o dugheană budapestană de Zaharia Stancu, modelele de biplan aduse mie de la Roma de Nichita, havana în lăcră de aluminiu, ca un cartuș, dăruită de Eugen Jebeleanu, scrisorile cu plopi desenați, ale lui Geo Bogza, ba chiar cupele desperecheate de cutremur, cestle fisurate și tot, tot ce a fost tremur și cutremur, arsură și fisură într-o viață de om decît toamnei ca alții, ticăloșilor caste ale iubirii.

Un horn cu fum scăzut. Focul ?
O mînă de frunze.
O muriscă așezată.
Cuvinte ce tac.
Culori blînde
...Și o iubită mică.

Oare cer prea mult ?

GHEORGHE TOMOZEI ■

Democrație și faptă

Cu ochii minții

Cunoscusem, în urmă cu niște ani, un bărbat care nu-și găsea locul în timpul discuției ce o purtam, renezindu-ne, la un moment dat, printr-o prezentare dincolo de care, ne da a înțelege, nu ar mai fi fost nimic de adăugat : „Eu sînt nea Voicilă, constructorul". A tăcut un moment după care a continuat. „Tot ce vedeți bloc nou — și aveți ce vedea la fiecare pas în Constanța noastră — înseamnă și o parte din sufletul nostru sădit la temelia lui. Și în munca asta, ca peste tot, dacă nu ai inițiativă, dacă nu-ți pui mintea la contribuție, faci lucru de mîntuială care, mai devreme sau mai tîrziu, lasă urme. A intra cu buldozerul într-o clădire, nu înseamnă a intra oțova, fără să știi cont ca trebuie să alegi, să pui deoparte, să recuperezi materialele refolosibile, să vezi cu ochii minții ce va urma să se construiască după tine".

Să vezi cu ochii minții ! A fost starea pe care am trăit-o ascultîndu-i pe vorbitorii de la Conferința județeană a deputaților — Constanța. Stare de luciditate, de angajare, de dăruire sub vegnea căreia s-a ajuns la marile înfăptuiri ale epocii pe care cu mîndrie și adînc respect o denumim „Epoca Nicolae Ceaușescu". Nenumărate sînt mărturiile măreților realizate în județul Constanța : Canalul Dunăre—Marea Neagră, grandioasă operă ce va dăinui peste veacuri, platformele de foraj marin destinate exploatării țițeiului de pe platoul continental al Mării Negre, Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă, în curs de execuție, Combinatul petrochimic Midia, de îngrășăminte chimice Năvodari, de lianți și azbociment Medgidia, șantierele navale Constanța și Mangalia, stațiunile balneo-climaterice și turistice din lungul litoralului, cele peste 100 000 de apartamente amplasate în ansamblurile de locuințe, obiectivele social-culturale din fiecare localitate... O dezvoltare deosebită a cunoscut-o și portul Constanța care prin traficul ce-l realizează, prin moderna sa dotare se situează printre marile porturi ale lumii, asigurînd derularea a 2/3 din volumul comerțului exterior al țării. Și mai ales, au fost ani în care s-a adîncit continuu democrația socialistă, ani în care s-au lărgit drepturile și libertățile cetățenești.

Reținem cîteva din numeroasele acțiuni cetățenești care vizează, pe lîngă sprijinul acordat de organele puterii locale, și o largă participare : asfaltarea și canalizarea unor străzi, amenajarea unor locuri de parcare, a locurilor de joacă pentru copii, a unor noi parcuri, organizarea de noi piețe, asigurarea transportului în unele zone cu mare trafic, întreținerea monumentelor... propuneri dezbătute și în adunările cetățenești și în ședințe ale consiliilor populare, propuneri care au prins viață, altele ce urmează să-și găsi în curînd suport real. Tot așa, cetățenii unui cartier sau a altuia sînt oameni ai muncii în puternicele întreprinderi născute la poarta albastră a țării ! „Realizăm astăzi, prin punerea în aplicare a programului național de construcții navale, 60 la sută din producția anuală de nave a țării — remarca în cuvîntul său directorul tehnic al Întreprinderii de construcții navale Constanța, Adrian Sabău. Producem nave de mare tonaj, la cele mai înalte cote ale performanțelor și competitivității care situează România printre țările cu tradiție în construcții navale de mare tonaj". Nu-i de colo să afli că toate produsele acestui an și ale cincinalului următor sînt și vor fi noi : petroliere de 25 mii tdw, ferry-boat de 12 mii tdw, doc plutitor de 20 de mii t.f., mineraliere de 25 mii tdw și 165 mii tdw, petroliere de 150 tdw, echipamente pentru extracție țiței în exploatare marină, macara plutitoare de la 400 la 800 t.f... Ca să se ajungă aici a fost nevoie de muncă, inițiativă, dăruire. Propunerile de îmbunătățire a muncii au s-au lăsat așteptate, ci au se adunaseră la această conferință județeană doar ca să raporteze realizările, ci și piedicile pe care le întîmpină. „Pentru produsele cu ciclu lung (cazul navelor) propunem să se completeze Legea calității (Legea 7/1977) privind prelungirea termenului de garanție la echipamentele și instalațiile din dotarea navelor, avînd în vedere că navele au ciclu de execuție între 20—24 de luni, iar echipamentele au termen de garanție de un an de la livrare și pînă în momentul cînd sînt montate pe navă și puse în funcțiune — acestea fiind deja lezite din garanție."

Ana Răducanu, secretara organizației P.C.R. nr. 28 din circumscripția electorală nr. 28 Constanța a subliniat faptul că la obținerea înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste de către Consiliul popular Constanța a contribuție de seamă au adus-o toți cetățenii, organizațiile O.D.U.S., celelalte organizații de masă și obștești care au lansat întrecerea pe municipiu pentru cea mai frumoasă stradă, cartier, mobilizînd cetățenii la toate acțiunile de muncă patriotică. Cartierul Medeea, unde este deputată, și-a schimbat necontenit fața avînd azi străzi asfaltate, canalizare, telefoane iar mai nou, o linie de tramvai. Ca purtătoare de cuvînt a cetățenilor cartierului, propune : Înființarea unei piețe organizate în cartierul Medeea, extinderea grădiniței de copii existentă.

În același spirit, de înaltă ținută responsabilă au continuat discuțiile deputaților, fiind aduse în discuție și viitorul, cu ochii minții rostuindu-se tot ce vor urma să facă, hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru traducerea lui în fapt.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

6 reporteri ai revistei „Flacăra" despre

6 cărți de reportaj

Tulburătoarca Siberie

Mi-a fost dat să întîlnesc, în doar cîteva rînduri, cîțiva oameni, îndeobște tineri cercetători români, oameni de știință și savanți în devenire, care, cu diverse treburi privind domeniul lor de activitate, au bătut lumea în lung și-n lat inclusiv fabulosul ținut al Siberiei. Toți, dar absolut toți interlocutorii mei, aproximativ 7—8 ca număr, mi-au declarat cu mîna pe inimă, cum se spune, că nu poate să existe pe pămînt o zonă mai stranie, mai tulburătoare, mai vastă, mai bogată, mai plină de taină și de frumusețe, mai necunoscută, mai dramatică și mai eroică decît uriașa stepă baikală. Mărturisesc că opiniile lor plus numeroasele descrieri și povestiri, m-au emoționat, m-au incitat, m-au pus pe gînduri, mai ales că toți, dar absolut toți, mi-au tărăgănat un sfîșietor cîntec ale cărui versuri, inclusiv linie melodică, mi-au rămas întipărite în memorie : „Sălbatică-i stepa baikală, / Sînt mîne de aur în ea ; / Și-un om, blestemîndu-și ursita, / Cu traista pe umeri mergea...". Și iată, grație unui reporter, apreciatul publicist Florea Ceausescu, pe care l-aș numi fără tăgadă reporter frenetic, ciudatele povestiri ale acelor tineri cercetători români, au început să se adeverească, cu atît mai mult cu cît volumul **Magistrala Baikal-Amur**, apărută în acest an la **Editura Sport-Turism**, începe cu aceleași memorabile versuri: „Sălbatică-i stepa baikală...". Este o impresionantă carte de reportaje, autorul minuind cu precizie de bisturiu unelteie specifice acestui gen publicistic, dar este, în același timp, o amplă perspectivă asupra a ceea ce este și asupra a ceea ce va fi, în contextul economiei Uniunii Sovietice, uriașul spațiu ce se numește Siberia. Totodată, mulțumită inteligenței cu care autorul și-a construit întregul discurs, aidoma unui poet de largă respirație lirică și epică, volumul este un omagiu adus celor ce transformă sălbaticul și fastuosul ținut al Siberiei într-un spațiu de viață, de muncă. Autorul însuși ține să precizeze că a dedicat cartea sa tuturor siberienilor, „celor care au știut să lupte cu bărbăție și să supraviețuiască în pofida grelelor vicisitudini ale istoriei și asprei vicleni a naturii ; celor care au dăinuit peste veacuri și mileni, pentru ca acum, în anii socialismului, să făurească o viață nouă, prosperă, pentru ei și pentru urmașii lor".

Alternînd informația generală de ansamblu, cu amănunte relevante, prospectînd ca un veritabil sociolog atent la semnificația economică a realității, sau transcrînd, cu emoție, devenirea însăși a oamenilor în luptă cu natura vitregă, dar măiestuoasă și darnică, Florea Ceausescu transformă suita reportajelor sale într-un captivant jurnal de călătorie. Interlocutorii săi, indiferent de profesie, sînt veritabile reprezentări ale omului ce și-a descoperit în Siberia, de-a lungul fantasticei magistrale Baikal-Amur, o nouă vocație, o nouă dragoste. Impresionantă este capacitatea cu care mirifica Siberie își cucerește, copleșitor și definitiv, noii locuitori, oameni care, pînă la întîlnirea lor cu Siberia, nici nu se gîndeau că vor ajunge în această fascinantă lume. Înțelegem din cartea lui Florea Ceausescu că prima omului venit să construiască aici, la minus 50 de grade, rămîne purul caldă și este la fel de mare ca și acest tărîm în care totul este uriășesc. Cu alte cuvinte, autorul face nenumărate incursiuni în conștiința celor ce, dominați de un spirit romantic nou, schimbă fața străvechii Siberii. Astfel, vorbind despre trei pini rămași în urma trecerii buldozerului, reporterul află de la un interlocutor că pinii se vor prăbuși de la sine, întrucît în taiga pinii trăiesc doar dacă se sprijină unul pe altul. „Ca și oamenii" gîndește reporterul. Mai tîrziu, părăsind Bratskul, reporterului i se pare că, de sus, din avion, orașul luminează ca un uriaș rug de flăcări. „Un rug de flăcări din inimile oamenilor. Lumina prezentului și viitorului... Siberia își scrie o nouă baladă". Și cele aproape 250 de pagini dedicate acestui unic tărîm al lumii se-ncheie cu acest gînd, că Siberia își scrie o nouă baladă. După o lectură captivantă, instructivă, pe măsura căldurii și convingerii cu care a fost scrisă această carte, prin fața ochilor mi se perindă, ca un film, zeci și zeci de imagini și oameni din această cu adevărat tulburătoare Siberie.

VICTOR NIȚA

Narațiune pasionantă

Balzac reușea să povestească înfățișarea unui jilț pe mai multe pagini și cititorii lui Balzac căpătau ori își închipuiau că dobîndesc o mulțime de informații utile în sfera mobilierului de artă. Odată cu nașterea fotografiei și cu posibilitatea de a da într-o imagine informații complexe — bunăoară și despre jilțuri nobiliare — descrierea lucrurilor și a locurilor a consumat cuvinte mai puține. Aceasta numai un timp, însă, pînă ce și scriitorii, și teoreticienii scrisului s-au emancipat de profețiile entuziaștilor fotografiei. Fiindcă un mijloc nou de comunicare nu dovedește neapărat perimarea altuia. Cel mult, îl modifică ; un tip de modificare ce echivalează cu o resurecție a scopurilor și mijloacelor. Iată un exemplu : făcîndu-se din ce în ce mai multe filme de călătorii, ar fi să diminueze numărul jurnalelor de călătorie or genul, cum ușor ne dăm seama, prosperă și chiar dacă fiecare memorial vrea să fie altceva, el puterile genului, argumentele lui le sporește și le consolidează. Ba am putea spune că, paradoxal, genul impresiilor de călătorie își precizează identitatea numai prin cărțile care se străduiesc să fie altceva, să iasă din gen. O specie bine frecventată de povestitorii călătoriilor de la o vreme încoace este jurnalul fenomenelor și al cauzelor lor. Viorel Sălăgean a scris un astfel de jurnal, de cercetare, la fața locului, a unor fenomene : **Meridianul Mississippi** (Editura Sport-Turism) și vom recunoaște cinstit că narațiunea e pasionantă.

Ziaristul bun n-are alte curiozități decît ceilalți cetățeni. El tocmai curiozitățile cetățeanului obișnuit le are, numai că într-un chip mai precis, mai acut. Cartea lui Viorel Sălăgean e un cumul de curiozități precipitate și de răspunsuri ce nu suferă amînare. Cartea are „descrieri", uneori, ca în povestirea tradițională (balzaciană ?), descrierea merge pe cîteva pagini, dar ea nu mai spune ceea ce ar putea să vadă oricine, dacă ar avea ocazia, ci îndeosebi ceea ce puțini pot să vadă, întrucît ori nu au ocazia, ori nu au cum s-o aibă..

Nici un turist, oricît de competentă i-ar fi curiozitatea și oricît de exersată privirea, nu va ajunge într-o secție de poliție americană, fiindcă turistul nu figurează pe nici un protocol polițienesc. Ziaristul, da. Viorel Sălăgean a îndrăznit lucrul pe care ar fi putut să-l îndrăznească și alți meseriași ai gazetelor noastre în drumurile lor — să fie, adică, în America ziarist în felul ziaristului american : insistent și cu subtil arțag, veșnic pus pe idee, circumspect cu aheii, cum zice vechiul vers, și cînd ne fac daruri, maliții (fiindcă maliția stîrnește la adevăr pe interlocutori), cuviincios și cumsecade cu oamenii cumsecade, indiferent de stratul social unde-i întîlnești.

Viorel Sălăgean e un condeier specializat în comentariul economic și asta se simte în carte. El este, cu siguranță, primul ziarist român de profil economic care povestește situații și motive din economia unei alte țări, cu talent de eseist, astfel că documentările sale în învățămîntul superior — pe tema selecției eminențelor studențești — în industria computerelor sau la producătorii de energie prin mijloace neconvenționale sînt tot atît de pasionante ca și atît de neconvenționala documentare într-un „muzeu al lucrurilor inutile".

Mai are o calitate cartea lui Viorel Sălăgean : patetismul. Autorul are un gînd al lui cu America, e urmărit de un fapt din copilărie, omul e dintr-un loc ardelenesc de unde, la începutul veacului, se pleca în „lumea nouă", gazetarul luptă să se mîntuie de un gînd, să achite o poliță sentimentală aproape uitată de toți și asta îl face simpatic, fiindcă patetismul nu-i ferit de inocență și de dinadins, de slăbiciuni ce dau căldură oricărei demonstrații. Fiindcă sînt umane și cu marcă individuală.

TUDOR OCTAVIAN

Simplu, despre eroism

Limpede și generoasă, spunînd de-a dreptul tot ce are de spus, neîncorsetat de teama de-a roti iar lucruri ce par bine cunoscute de toată lumea, dar și lipsită de prejudecata scrisului volt-artist, „Cartea faptelor", semnată de Constantin Priescu și apărută recent la Editura Scrisul românesc, este exact ceea ce titlul nu sugerează, ci chiar spune cu claritate : un mănunchi de fapte, descrise cu precizie și caracterizînd un anume mod de a acționa al oamenilor timpului nostru, al comuniștilor. Pentru că, în chip declarat, aceasta este o carte despre comuniști, o carte ce caută să pună în lumină modul exemplar în care aceștia înțeleg să clădească, să se implice — mereu în primele rînduri — în marele efort de necontenită înnoire a țării. Eroi ai Muncii Socialiste, mineri, oțelari, agricultori, medici, navaliști — eroii lui Constantin Priescu apar vii în pagina de carte, vorbesc firesc și se comportă la fel. Reporterul are știința scrierii pe spații restrînse, reușind să fie concis și, în același timp, convingător. Cele trei capitole ale volumului — „Oameni ai curajului", „Oameni ai noului" și „Oameni ai adevărului" — spun despre un drum, deloc ușor, al îndrăznelii adevărate de gînd și de faptă, al inițiativei muncitorești și al pasiunii puse în fiecare nouă zidire, fie că e vorba de o simplă piesă metalică sau o construcție de proporțiile Metroului bucureștean.

Vorbind despre încrederea în tineri, despre multele „nopți albe" ale celor ce doresc să dureze ceva, reporterul are știința depistării amănuntului cu adevărat semnificativ, a cuvîntului potrivit, deschizător de sensuri. În fond, o impresionantă economie de mijloace literare, absența totală a așa-zișelor trucuri reportericești și o dezarmantă simplitate a structurării materialului faptic sînt cele mai de seamă caracteristici ale scrisului acestui reporter ce-și abordează direct, fără mari preparative, interlocutorii și nu ezită să-i caracterizeze dintr-o singură trăsătură de condei. Despre modul în care povestește un șef de fermă de la Jegălia se zice — „și frumos spus, și adevărat", un reportaj se încheie astfel : „Cum să nu-i crezi pe acest om care cunoaște atît de bine oamenii !", alteori fraza, chiar simplă, are poezie („Ciobanul e alci de cînd lumea și face parte și din stema țării"), în totul însă, discursul reporterului e echilibrat, vorbele sînt atent vegheate, iar pagina cărții mustește de viață. Unele reportaje sînt, de fapt, însemnări de numai o filă, altele sînt ceva mai ample, fără a depăși 6—7 pagini, astfel încît ai în permanență sentimenul grabei cu care autorul se deplasează de la un subiect la altul, fără a trece pe deasupra lucrurilor, ci aflînd, parcă dintr-o ochire, miezul lucrurilor.

Probă de gazetărie angajată și de serios profesionalism, cartea lui Constantin Priescu este — așa cum remarcă, în prezentarea tipărită pe ultima copertă a volumului, Nicolae Dragoș — „în spiritul luminoasei epoci pe care o trăiește și o înfăptuiește omul muncii din România de azi". Fără a căuta să șocheze prin orice mijloace, cenzurîndu-și la maximum orice porniri spre romanțiozitate, spre entuziasme gratuite, fără acoperire, Constantin Priescu este adeptul unei publicistici sobre, riguroase în exprimare și exacte în informații, poate nu atît pasionantă, cît necesară, putînd stîrni interesul mai ales prin calitatea oamenilor pe care îi prezintă în cele mai reprezentative ipostaze ale muncii lor. Scrisă de un om adînc implicat în problematica acestui prezent — „Cartea faptelor" este o caldă piedoarie pentru cinstirea eroilor vieții de fiecare zi, devenirea lor ca eroi de carte neînsemnînd decît transcrirea precisă și nesofisticată a traiectoriei unor existențe așezate sub semnul eroismului și durabilului.

DAN MUCENIC

Un ziarist care nu va îmbătrîni

Editura „Dacia" a trimis anul acesta în librării volumul „Dimineți silvane" de Ioan Mureșan-Bulgăreanu. Este frumoasă graba cu care l-a tipărit, după dispariția tragică a autorului încă tînăr. Mai ales că era vorba de un gazetar, iar pe jurnaliști lumea știe să-i uite — printr-o similitudine involuntară — cu dezinvoltura cu care se desparte de o gazetă răsfoită. Ziaristul de la Zalău — cunoscut de mulți mai ales în calitate de corespondent al „Scînteii" pentru Sălaj — semna Ioan Mureșan. Adaosul de nume vine, evident, de la satul Bulgari (același județ), în care se născuse și pare să fi fost adăugat, poate la dorința cunoscută a autorului, de cei ce i-au definitivat pentru tipar acest volum. Cartea este mai ales o mărturisire — emoționantă acum cu atît mai mult cu cît vine de la omul pe care nu-l mai putem reîntîlni — a dragostei lui extraordinare pentru oamenii acestui tărîm românesc și pentru istoria lor. N-a vrut să-și rediteze reportaje publicate; cartea nu conține text pentru ziar, ci scris anume pentru oferta făcută de ei edituri clujene. Acolo unde o nestăvilită ploaie metaforică te-ai aștepta — cum se întîmplă la mulți — să înceapă emoția într-o mlaștină de cuvinte, la Ion Mureșan lasă un drum secret și fermecător unei vibrații de suflet care, nu o dată, clatină lacrima.

Prefața ne spune că, după ce se înțelesese cu editura, reporterul s-a apucat cu toată ardoarea de redactarea și finisarea volumului, dar a fost nevoit să-și întrerupă activitatea fără să-și poată astfel definitiva manuscrisul cu exigența la care ar fi dorit. Cine a făcut acest lucru pe baza proiectului de volum și a reportajelor redactate nu ni se spune. Sîntem lăsați să credem că din modestie. Nu credem. Titlurile grupajelor nu le-ar accepta nici o gazetă sindicală. Cele ale pieselor propriu-zise care alcătuiesc volumul nu ating, e drept, accastă adîncime : rămîn totuși mai sus. Așa cum sînt. Neglijențe și greșeli, poate începînd de la dactilografiere și ajungînd pînă la corectură, probează iarăși același gen de indiferență în îndeplinirea unei sarcini la care unii — cum spuncam la început — au participat și cu sufletul, iar alții nici măcar cu o minimă onestitate de meseriaș.

Povestirea intitulată „Împărțeala" face unul din cele mai izbutite tablouri de datini ce este, cred, printre punctele de rezistență ale cărții. „Măsurișul" este un reportaj admirabil care dezvăluie altă fascinantă tradiție locală.

Cîteva din aceste reportaje-povestiri conțin zvîcnirea vîrstei, o nervozitate de arc inoxidabil care dau forță paginii gazetărești. Așa mi se par a fi cele intitulate „Aterițele, șantier în lucru" (finalul), „Moarte brazilor" și ultima din volum, după care n-ar fi exclus să facă odată cîneva un film despre extraordinara poveste a grădinii botanice din Jibou și a autorului ei, acuzat, la un moment dat, cu violența unică a impostorilor, tocmai pentru că făcea acel lucru ieșit din ordinar.

DORIN GHERGHINESCU

Căldură de dincolo de cuvînt

„...Nădăjduiesc ca, armărindu-mă, cititorul să adere la acest itinerar sentimental mai ales că — trebuie să-i mărturisesc ! — tentația dialogului m-a încîntat constant. Și dacă nu propun altceva decît i-au mărturisit altii înaintea mea, îl asigur că am încercat orgoliul de a-i destăinui astfel eventualele lucruri știute" — afirmă, cu modestie, tînărul critic de artă **Valentin Ciuca** în „Argumentul" volumului **„Urme sub cupola lumii"**, apărut recent la Editura **Junimea** din Iași, în cadrul prestigioasei colecții **„Reporter XX"**.

O mare căldură a scrisului, însoțită de o la fel de mare bucurie de a transmite — esafodate pe un solid postament cultural, în care formația plastică (și nu doar plastică, ci și muzicală, însoțite de o autentică vocație a istoriei mai vechi sau mai recente) — ies în evidență, fac din cartea lui Valentin Ciucă prilejul unei lecturi pasionante. Drumurile autorului atît prin țară, cît și peste hotare, popasurile sale prelungite în fața marilor monumente ale artei sau civilizației în genere — profundele sale meditații asupra destinului uman, asupra violenței și speranței, asupra capacității de depășire caracteristică omului dintotdeauna — oferă, într-adevăr, satisfacția unui **dialog**, așa cum el și l-a și propus de fapt în rîndurile reproduse mai sus.

Cutremurător uneori prin concentrația viziunii (vezi, de pildă, „Toamna la Iasnaia Poliana"), captivant fără a abuza niciodată de spectaculosul „în sine" („Tașkentul lui Alișer Navoi", sau „Goethe, Schiller — o stare de spirit"), Valentin Ciucă ne plimbă cu o senină profunzime pe chiar drumurile sale sentimentale, de cele mai multe ori obiectul sau fapta vizată fiind doar pretextul unor speculații proprii, dar cu mare putere de generalizare.

Aparent, călătoriile propuse de el par compuse din culori pastelate, un fel de liniște imperială pare a domni peste locurile străbătute — dar numai aparent ; pentru că, iată, de pildă (în reportajul „Meisseh și Dresda"), două scurte amănunte, vizuale, fireșie, nasc faptul cumplit, nasc drama : „Din turnul orașului, clopotele de porțelan înginău melodii vechi și atmosfera invită la reverie"... pentru ca, imediat apoi : „Într-o singură noapte de februarie, Dresda pierdea peste 33 000 de locuitori (...) sute de indicatoare arată de fapt dimensiunile de-

zastrului. Și totuși oamenii nu au uitat să zîmbească... !"

„Îngîndurat de frumos" (despre Iași), sau „În Moldova ninge..." — titluri care vorbesc de la sine ; dar chiar și atunci cînd autorul se află departe de patrie, la sute și sute de kilometri, gîndurile sale se întorc mereu și mereu aici : „La Atena mi-am adus aminte de vorbele lui Brîncuși adresate unor necunoscuți adunați în jurul lucrărilor sale : „priviți-le pînă le veți vedea !" ; în peisajul statlunii Karlovy Vary, Valentin Ciucă descoperă similitudini cu Băile Herculane ; ajuns în Armenia, el ni-l readuce memoriei pe Zambaccian etc.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Un document

„Vei vedea un rîu pe care se navighează și, obișnuit cu existența sa din atîtea relatări scrise sau orale, nu te vei minuna cum am dori noi. E bine și așa. Cine-i mulțumește oare unui rîu pentru că se află pe lume ? Ba îl și mai criticăm construindu-l, reproș cert, poduri sau baraje, ascunzîndu-i între maluri înalte, pentru a ne feri de năzdrăvăniile sale primăvăratice. Pe al nostru l-am făcut de la început cu tot ce-i trebuie unui rîu nou să intre într-un țînut ; are și nivel care se poate păstra constant, adîncime pentru plutirea vapoarelor, poduri, stații de pompare... Privește-le doar cu atenție și puțină răbdare, sînt sufletele noastre"... Așa își încheie cartea de reportaje Petre Domșa-alias inginerul Ilie Stan — cartea sa de reportaje **Corăbii în inimă Dobrogei** apărută la Editura „Albatros". Nu știu dacă atunci cînd s-au deschis lucrările Canalului Dunăre-Marea Neagră (și s-a decis să coboare de pe șantierele de pe Someș) tînărul inginer Ilie Stan se gîndea să scrie și chiar să aibă curajul de a debuta cu o asemenea carte de reportaje. Important este faptul că în acești ani în care orice tînăr se poate afirma în toate domeniile, inginerul Ilie Stan a avut ideea de a scrie. Și astfel colecția de reportaje s-a îmbogățit cu o carte, reportajul românesc a cîștigat un nume : Petre Domșa. S-a dus pe șantierele Canalului Dunăre-Marea Neagră nu cu ifosele, să spun așa, ale unui scriitor care dorește să scrie un reportaj pe care să-l predea imediat unei edituri sau unei gazete interesate în a-l publica. Tînărul inginer a plecat, cum am mai spus, pe șantierele canalului să învețe și să împărtășească, la rîndul lui, cunoștințele cîpătate în școală. Și numai după ce își închela treburile zilnice într-un apartament din Cernavodă sub al cărui plafon se odihneau mai mulți, inginerul își lăsa rigla de calcul, proiectele, devizele și scria. Punea pe hîrtie istoria zilei respective. Și, așa, în timp, acele însemnări transformate în reportaje au devenit corăbii venite către noi din inima Dobrogei. L-am întîlnit, în acești ani, pe șantierele canalului și, de fiecare dată, vorbea despre oamenii de acolo. L am întîlnit și pe străzile Capitalei și, mereu, tot despre ei vorbea. Dar acum, după ce a trecut o bună perioadă de timp de atunci, după ce totul a devenit poveste, Petre Domșa tot despre acea perioadă a vieții sale vorbește. Sînt probabil cei mai frumoși ani și aceștia nu se pot uita niciodată. Important pentru noi este faptul că aceste povești, cum am mai spus, au rămas în coperțile unei cărți care, pînă una alta, reprezintă un document. Un reportaj document al vremurilor eroice în care am avut curajul de a face de toate. Fiecare reportaj își are eroii săi și reprezintă adevărate lecții de viață. I-am citit cartea atunci cînd a apărut. I-am recitit-o acum și, mărturisesc, pe nerăsuflate. Cartea se citește (s-a și epuizat repede din librării) fiindcă este scrisă acolo unde a pulsat viața, fără sofisticări de tot genul, este scrisă direct, bărbătește, și poți ghici că, de cele mai multe ori, reporterul și-a notat ideile îmbrăcat în salopetă, în cizme de cauciuc, în ploaie sau vînt sau în căldurile toride ale Dobrogei. Și Petre Domșa ne readuce fără artificii o lume. O lume care, trebuie s-o recunoaștem, există și care va continua să existe cît va exista viață pe planeta pămînt, o lume care ne înfrumusețează și care dă sens vieții ai cărei oameni se numesc pe scurt: Constructori. Și fiecare constructor din cartea lui Domșa și-a lăsat parcă acolo lîngă marele fluviu sufletul care acum, după ani, s-a transformat în multe corăbii albe, frumos de albe, care vin către sufletul nostru.

SORIN POSTOLACHE ■

atelier literar

de Geo Dumitrescu

V. O. : În general, versificări curate și cursive, din care răzbate și o undă de lirism (mai ales în versurile de dragoste, ceva mai reușite), în ciuda naivităților și stîngăciilor, nu puține. Reveniți (și cu o notă de prezentă autobiografică).

Ileana B. : Participăm la tristețe, dar mai ales la certitudinea succesului viitor ! (Bună ideea de a lucra „între oameni", dar precar citatul-pastișă cu „vom fi poeți toată moartea" — după ce Gheorghe Dinu a deschis strălucit seria cu „vom muri și vom vedea" !...). Întrebarea din P.S. se referă la răspunsul adresat cuiva care are ciudata deprindere de a decupa din paginile dactilografiate doar mijlocul (cu textul), obținînd astfel o serie de „timbre" și „etichete" minuscule, numai bune de pierdut printre degete... În versuri, din păcate, am găsit mai mult motive de dezamăgire : niște versificări surprinzător de neglijente, pline de hîrtoape, etc., lipsite de rigoare estetică (de p., „Naivă"). Trebuie subliniat faptul că nimeni nu vă obligă să folosiți prozodia clasică, ritm și rimă, dar dacă ați abordat-o, trebuie s-o duceți la bun sfîrșit cu toată scrupulozitatea artistică !... Mai sînt de regretat apoi și unele frecvente aluncări în obscuritate, în incoerență, pagini expediate în grabă, lăsate la jumătatea drumului (de p., „Punte", unde terțina finală, interesantă, merita o valorificare de altă amplitudine, finețe, vibrație). Se pot evidenția doar cîteva titluri (care nici ele, nu corespund, la drept vorbind, unui nivel deosebit de inspirație și elaborare) : „Anatomie", „Exorcism" (cu un final îndoielnic), „Travesti" (idem), și, oarecum, „Jumătate". Așteptăm vești mult mai bune (în toate privințele !).

V. Soare : Dintre atîtea compuneri de salon, de album, ocazionale, etc., diligente manuscrise de reală virtuozitate prozodică, compoziții de inspirație religioasă (pare-se, mai recente), etc., puține pătrund dincolo de marginile convenționalismului, ale meșteșugului formal, ale acurateței lucioase, spre a se institui în vibrație lirică, în poezie. Aceste pagini ni s-au părut a fi : „Salcîmi în Bărăgan", „Floralii", „Ecce homo", „Postumă". Vă mulțumim pentru vorbele bune și așteptăm telefonul dv.

R. M. — Lugoj : Lucruri interesante, în general, cu un spor de substanță și cu unele diversificări de mijloace și formule : „Oul", „Ninge", „Ceață", „Albie", „Pasărea", „Grîu", „Cuvîntul" (parcă prea materială, groasă, expresia „teamă de măcel"), „Spulberare", „Într-o pace". Ar fi de semnalat apoi și unele primejdii de împuținare a acvei spontane, de înlocuire a ei prin încantații mecanice, prin confecție manieristă, decorativă. De asemenea, unele tendințe de descompunere a expresiei, a înțelesurilor (care, de altfel, par să se extindă în poezia actuală, îndepărtînd-o de cititor). Sperăm că bilanțul bucureștean a fost pozitiv, în ultimă instanță, și vă dorim succes.

Felicia : Nimic nou ! Aceeași tristă, uriașă irosire de timp, adică de viață !...

Victor A. : Mai puțin consistente, în general (ca în preajma vacanței..), cîteva rămînînd totuși „în altă" pentru unele, semnificații : „Adaos la testament", „Miliarde de clopote", „Lacrimogenă". Mulțumiri pentru semnele din depărtare, — la întoarcere, dați-ne un telefon.

Lilia P. : Un început promițător, încă inegal și nesigur, dar lăsînd deschisă perspectiva unor reușite viitoare („Despărțire", „Scrisoare", „Trubadur"). Reveniți (și cu o mică notă autobiografică, cu o semnătură întreagă și cu textele dactilografiate).

Răzvan Codreanu : Nu e nici acum, din păcate, un act de prezență al poeziei... Vă putem încredința, de asemenea, că — dimpotrivă ! — cel mai mare poet al românilor continuă să fie Măria Sa Mihai Eminescu ! (Așteptînd dv. fiind de domeniul aberației și al impostului — juma/juma !...).

Cristina Popescu, Mariana Pricopescu, Gheorghiță Moraru, Gabriela Gabrian, Aida Dimoiu, Maria Maxim, Radu Necula, Ion Mihalcea, Claudia Stroe, D. Croitoru, Paul Mihai, Monica Mircea, Solange, Nina Dumitrescu, Mona M. Alexandru, Elena Grigorie, Dan Răzvan, Dan Ana (mai citeți !), **Ioana D., Stoica Ioan, Soare Emanuel, Mariana Dinu, Mădălina — București :** Încă nu, să mai vedem. (În numărul trecut, dintr-o eroare de paginație, o serie din aceste nume au apărut în dreptul unui răspuns necorespunzător).

GEO DUMITRESCU ■

N R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ANATOMIE

Atît de frig e sub pioala de raze
Care așează între noi orbitoare vitralii
de gheață
Pe care nici măcar țipătul nu le-ar putea
sparge
Deși eu aștept să le văd căzînd
cu zgomot de cochilie spartă
Doar tristețea răsare
sub fiecare gest al meu indecentă
ca o venă subțire și albăstruie
sub pielea transparentă.

ILEANA BÎJA

UN VERS

Mă agăț de orice,
mă ridic,
(deciar podeaua obiect de adorație)
îmi amintesc de tabloul lui Van Gogh
„La poarta eternității",
ard în această noapte nesfîrșită, disperată
și stearpă,
ca un Giordano Bruno anonim,
viața îmi pîlpîie
pe foaia albă de hîrtie
ca o lampă
pe vreme rea,
și, deodată,
după atîtea tăcute așteptări,
nesperat,
se naște,
ca într-o iesle
un vers !

PAUL SÎRBU

LIBER

O brumă ploaie,
o zi cînd îți place să crezi
că ceea ce-auzi e o enigmă.
Paharul s-a răsturnat.
Stingele a inundat titluri
și muze modificabile.
Ca pietrele din acvarii
sînt liber în abisul cuvîntului.

FILIP KÖLLÖ

INSCRIPȚIE PE O FRUNZĂ

prin sufletul pămîntului
a trecut o stea căzătoare
lumină tîrzie duioasă
ce renunță și moare

prin sufletul salcîmilor
a trecut întîi un parfum otrăvit
pe urmă o toamnă cu păr de rugină
lung despletit

prin sufletul meu
a trecut un stol ascuțit de cocoare
de atunci zborul oricărei păsări
a plecare mă doare

și simt ca o pedeapsă
că urmele mele pe drumuri s-au șters
e seară din nou
și parcă sînt singur în Univers

MARIUS DUMITRESCU

GHEORGHE SCHWARTZ

(Urmare din pag. 9)

iubim cu toții, să se poată opune unei soarte atunci cînd această soartă este nedreaptă. Aș spune chiar mai mult : poate că este mai puțin important pentru condiția umană să învingi, pe cît de esențial este să îndrăznești. Pentru că omul este singura ființă de pe pămînt care este capabilă să lupte efectiv împotriva soartei, ameliorînd nu numai natura înconjurătoare, ci și propria sa ființă.

— În cărțile pe care le-ați publicat pînă în prezent, abordați, alături de o viziune gravă asupra unor probleme majore ale umanității și contemporaneității, cum este, de pildă, lupta împotriva fascismului condamnat de istorie (romanele A treia zi și Spitalul), și o viziune ironică, satirică față de unele fenomene și aspecte anacronice. Care este rolul pe care-l acordați ironiei, satirei, ca modalități de expresie literară în proza dvs. scurtă, cunoscînd că în cazul romanului preferați mai ales parabola ?

— Nu cred că în romanele mele ar exista numai parabolă, iar în proza scurtă numai ironie. Am fost întotdeauna convins că stilul te alege pe tine și nu tu pe el. O modalitate „căutată" ține cel mult de modă. Nu cred și nu am crezut niciodată în modă. Moda este trecătoare. , chiar dacă ar fi nefiresc să nu mai întorci ochii după exponenții ei cei mai remarcabili. Dar, sînt încredințat, „se poate biciui" mult mai eficient cu zîmbetul pe buze, decît lamentîndu-te, deși, pînă la urmă, „randamentul" este dat tot de valoarea operei. Să rîzi grav și să nu-ți părăsești idealurile niciodată, nici măcar atunci cînd pari că nu faci decît cozerie, iată un ideal la care nu pot decît să aspir...

— Nu ne-ați spus încă nimic despre romanul Efectul P, pentru care Asociația scriitorilor din Timișoara (din care faceți și dvs. parte) v-a acordat un premiu pentru 1984.

— Spre deosebire de alte cărți, **Efectul P** s-a „născut" foarte greu și atunci cînd afirm acest lucru, îmi amintesc că am încercat să scriu de mai multe ori acest roman. Inițial mă gîndeam la un volum de proză scurtă, dar acesta nu mi-a ieșit, motiv pentru care am lăsat mai mulți ani manuscrisul în sertar, ocupîndu-mă de alte proiecte, o parte dintre ele materializate între timp în cărțile apărute. Apoi, după mai mulți ani, am reluat această idee a omului care se luptă cu destinul și cu moartea — deci vechiul motiv faustian — și, încetul cu încetul, ceea ce trebuia să fie inițial un grupaj de proze scurte s-a concentrat într-un roman. Un roman care reprezintă pe de o parte speranța în nemurire (nu neapărat a scriitorului, ci a oricărui individ), iar pe de altă parte înțelegerea că tot ciclul biologic (așa cum este el, cu nașterea, viața și moartea) e un ciclu firesc al devenirii umane, că numai în limitele acestui ciclu se întîmplă tot ceea ce se întîmplă în civilizația pe care am conceput-o.

— Și mesajul ?

— Dacă ar fi să vorbim despre un mesaj, acesta ar fi tocmai faptul că este bine să se înțeleagă că tot ciclul nostru biologic (așa cum există el în mod obiectiv) este un ciclu dacă nu ideal, oricum singurul în consonanță cu civilizația noastră, iar moartea omului nu înseamnă o catastrofă, ci o trecere firească din ființă în neființă. Fără această viață — urmată de moarte — limitele, speranțele și aspirațiile noastre ar fi altele. Exemplul nu cel mai edificator, dar cel mai la îndemînă : gîndiți-vă că, fără moarte, omul din civilizația noastră n-ar cunoaște opreliști. El n-ar putea fi sancționat de nici o lege penală. Ce înseamnă o claustrare de cinci, zece, o sută de ani într-o viață infinită ? Infinitul fără cinci, zece, o sută de ani rămîne tot infinit. Repet, nu este exemplul cel mai caracteristic, dar este un exemplu. Ceea ce vreau să spun este că fără moarte, am avea o altă civilizație, construită pe alte constante. Acum, însă, omul lasă în urma sa opera pe care a realizat-o, dăruind-o astfel urmașilor, care la rîndul lor vor duce mai departe civilizația începută de înaintașii noștri.

— Cunoașteți că alături de activitatea dumneavoastră de prozator, aveți și o pasionantă preocupare pentru teatru.

— Am scris vreo zece piese, am fost de cîteva ori prezent în proiectele de repertoriu ale mai multor teatre — după cîte am fost asigurat la vremea respectivă —, dar de fiecare dată a intervenit un „ceva"... Între timp am primit „certificat de bună purtare" din partea unor personalități ale lumii noastre dramatice. Cred că aș putea constitui din aceste documente un dosar frumos pe care să-l țin acasă în vitrină și, din cînd în cînd, să-mi „clătesc" orgoliul cu el... De multe ori cînd un lucru se amînă prea multă vreme, el nu mai produce cine știe ce mare bucurie... Mă consolez că scrisul depinde de mine, punerea pe scenă de prea mulți... Nu pot face pronosticuri nici măcar în privința mea, dar deocamdată nu mă gîndesc să mă întorc la o dragoste care prea mi-a întors spatele. Scrisul este o fericire, lupta pentru valorificarea acestui scris nu reprezintă întotdeauna o bucurie prea mare.

— Ce rol acordați literaturii în opera de formare a omului nou, în a-i face pe cititori mai buni, mai omenoși, ca ei să devină promotori ai înțelegerii umane, ai păcii ?

— Întrebarea este cît se poate de dificilă : repet, demersul meu de profesor la Școala specială din Arad mi se pare cu totul altceva decît demersul meu literar. Ca profesor nu transmit numai cunoștințe, dar încerc să și educ. Ca artist, exprim sufletul și experiența mea într-un act de exteriorizare. Modul în care reușesc să o fac reprezintă demersul artistic despre care vorbeam. Nu cred că omul de artă, dacă vrea să fie el însuși, poate să dea lecții. Dar el poate să ofere opere care ele însele să constituie lecțiile menite să ducă (și) la deziderateie despre care vorbeați.

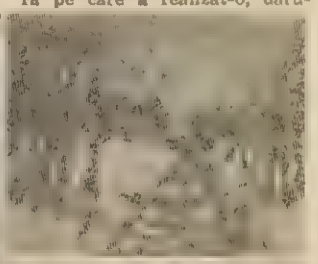

Ilustrăm acest număr cu lucrările pictorului VIRGIL FĂCIU ■

Viața eternă a monumentelor

Vedere din cetate

Un popor care nu-și mai poate contempla istoria decît în fotografii are despre trecutul său o imagine abstractă și evanescentă și, oricît de abilă ar fi închipuirea, în absența argumentelor concrete simțul duratei și al permanenței se estompează, iar existența înaintașilor încetează să mai vorbească viu și convingător despre spiritualitatea care a animat-o. Despre istoria noastră aflăm dovezi nu doar din hrisoave și mărturii, ci chiar din monumentele nenumărate care au fost presărate în toate colțurile țării și care continuă să rămînă acolo, ca niște slujitori credincioși ai trecutului. Pentru a fi eterne și pentru a dovedi și viitorimii avatarurile prin care a trecut poporul nostru pînă să-și împlinească toate idealurile, castrele, bastioanele, cetățile și castelele au nevoie însă de o îngrijire permanentă, de consolidări și restaurări, căci, așa cum veacul înaintează, și natura lucrează lent și perfid împotriva istoriei. După ce istoricii și arheologii au cercetat actele de naștere ale acestor vestigii arhitectonice, a venit rîndul altor factori de răspundere să contribuie la menținerea lor într-o stare de sănătate istorică. De cîțiva ani buni, monumentele noastre au început să-și recapete demnitatea și trăinicia lor inițiale și acest lucru a fost posibil prin intervenția organizată a oamenilor de știință, în colaborare cu Oficiile județene pentru patrimoniul cultural național, cu Muzeele județene de istorie și cu Secțiile de sistematizare ale consiliilor populare județene. Fiind o acțiune de real interes patriotic, conservarea monumentelor istorice a devenit azi o necesitate istorică națională, fiindcă mărturia pietrei a devenit mai importantă decît cea a cărții.

În județul Brașov, aflat la răscrucea marilor drumuri istorice, o atenție cu totul deosebită a fost acordată de cîțiva ani buni restaurării și consolidării cetăților țărănești, adevărate tipare ale civilizației noastre vechi, parte din ele construite pe foste așezări dacice. O astfel de cetate e cea de la Rișnov, datînd din secolul al XIV-lea, care reproduce o așezare țărănească și care a fost adaptată mai tîrziu după necesități, ori fortificată treptat pentru a proteja avutul obștesc. Cercetătorii au găsit în curtea cetății urmele unei dave străvechi și fundația unei basilici, ceea ce vorbește suficient despre permanența locuitorilor din Țara Bîrsei. De altfel, pe malul Bîrsei s-a descoperit un castru roman, în fapt o așezare dacică pe care Ptolemeu o fixase pe harta sa sub denumirea Cumidava. Romanii preluaseră termenul de la daci și inscripția găsită aici e una din probele elocvente privitoare la simbioza daco-romană. Știind cel mai bine rosturile și semnificația acestei cetăți, directorul Muzeului județean Brașov, istoricul Titus Hașdeu, coordonează de cîțiva ani acțiunea de consolidare a zidurilor celor două incinte, mai cu seamă în partea de vest și nord, unde deteriorarea a fost mai accentuată. După ce au fost încheiate cele mai importante lucrări, Muzeul județean continuă să întrețină, prin reprezentanții săi, întregul ansamblu arhitectonic, pentru a pune la dispoziția vizitatorilor toate detaliile cetății devenite astăzi muzeu.

De aceeași factură este și cetatea țărănească din Prejmer (sec. XIV), specifică șesului, care a cunoscut și ea mai multe etape de fortificare. Acum, totul a fost restaurat și cine vizitează această construcție are bucuria de a întîlni aici un adevărat spectacol al arhitecturii medievale, cu o biserică în stil romanic în care au loc concerte de muzică de cameră. Întreținută impecabil de obștea satului, cetatea dispune de superbe colecții de etnografie, artă populară și obiecte descoperite cu prilejul săpăturilor, care stîrnesc interesul turiștilor, atrași în număr tot mai mare din 1973 încoace, cînd s-au terminat lucrările de restaurare. Dacă intri în curtea cetății din Prejmer, zice directorul Muzeului județean, ai sentimentul că te afli într-un teatru elisabetan.

Cetatea țărănească de la Hărman datează din același secol, însă e mai mică și mai puțin cunoscută decît celelalte. Totuși, punctele de interes sînt și aici numeroase, iar dacă punem la socoteală doar fresca medievală, foarte rară, cu care sînt ornați pereții, avem deja un argument pentru importanța artistică a cetății. În curînd va începe restaurarea acestei fresce, cu sprijinul Institutului „Grigorescu" și, cînd acest lucru va fi terminat, vizitatorii vor avea o imagine completă și fidelă a monumentului, căci curtinele, zidurile de incintă adică, sînt deja consolidate, iar acoperișurile conservate. Tot din inițiativa Muzeului județean, aceste puncte de interes istoric și turistic au fost marcate cu ecusoane prin care vizitatorilor li se oferă posibilitatea informării, în cîteva limbi de circulație, asupra istoricului monumentelor. Privirea turistului e astfel dublată de exercițiul memoriei, iar popularizarea devine mai eficientă și mai ușoară.

Cele mai intense lucrări de restaurare s-au făcut în cetatea Făgăraș, construită în secolul al XIII-lea pe locul unei cetăți mai vechi, din lemn. Corpul de gardă, înălțat cu trei veacuri mai tîrziu și care avea menirea de a dubla castelul renascentist, specific Transilvaniei din prima jumătate a secolului al XVII-lea, a devenit acum, din fosta reședință nobiliară, o clădire de interes civic, cu bibliotecă, muzeu și alte unități economice. Pe latura estică a corpului și pe cea nord-estică a bastionului s-a construit un hotel cu terasă, un punct de interes turistic și economic, așadar, în care aerul medieval și eleganța modernă fac casă bună, fiindcă restaurarea n-a afectat specificul construcției. În subsolul castelului din incintă s-a deschis o foarte atrăgătoare cramă și, pentru ca agrementul să fie deplin, s-a curățat și șanțul de apă pe care acum plutesc bărci lenețe, legănate de valuri. Întreaga acțiune a avut loc sub supravegherea atentă a arhitecților, căci cetatea se va integra noului centru civic al orașului și chiar primarul, un pasionat de istorie, ține ca nobile construcții să asimileze în ansamblul lor vechea cetate a Făgărașului. În localul elegant înființat în fostul corp de gardă s-a introdus și încălzirea centrală, și apa, castelul a restaurat în întregime, portalurile, pavimentul și ancadramentele și-au recăpătat prospețimea de odinioară, așa încît trecătorii

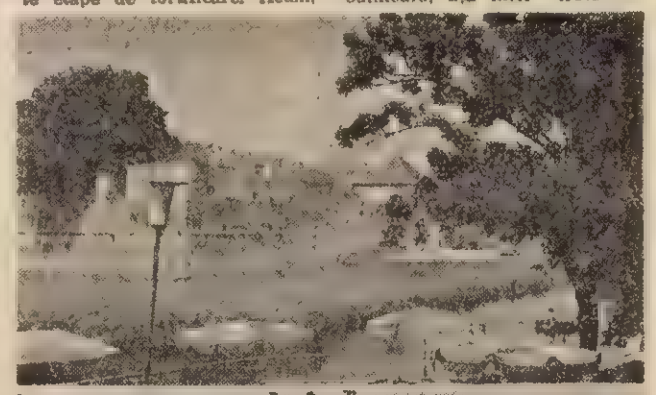

prin Făgăraș simt istoria nu numai ca un document inert și îmbătrînit, ci ca pe unul viu, contemporan cu ei, întîlnirea bruscă prin intervenția dibace a constructorilor. Ca și în celelalte cetăți țărănești ale județului Brașov, aici, la Făgăraș, istoria a început să pătrundă în viața zilnică a oamenilor, familiarizîndu-i cu secretele rămase multă vreme necunoscute și îndemnîndu-i să participe la viața eternă a monumentelor, adică la biografia spiritualității noastre.

RADU G. ȚEPOSU ■

Sculptură de JUSTIN NĂSTASE

Capul

Un cap tăiat îmi iese înainte,
rostogolit ca roata dintr-un deal.
Al cui e capul, privegheat de flinte,
ce cap coboară munții din Ardeal ?

Pietros e capul, barbă voivodală,
frunte înaltă ca de sfînt în post.
Ce caută, în tragica lui față,
de știe drumul țării pe de rost ?

Aleargă-ntrebător din munți la mare :
își caută cumva calul pierdut ?
Ce cap e ăsta de odihnă n-are,
pe cîți arginți trupul i-a fost vîndut ?

În urma lui mai vin capete, alte,
ca butii pline s-au pornit din deal !
Rup porți de fier, sparg ziduri, bolți înalte !
De ce coboară toate din Ardeal ?

Acolo e coroana sfintei Dacii,
încoronate-au fost de zei pe rînd.
Ca stele curg din Sarmizegetusa,
fără de trup ; ca spicul tremurînd...

Privim, azi, capul lui Mihai Viteazul,
cu ochiul treaz, cu cerul drept potcap.
Credeau dușmanii că ne taie capul,
dar noi, nemuritori, creșteam cu-n cap !

Trup viu, zămislitor ne este Neamul,
pădure clătinată sub zăpezi...
Mai cade frunza, se mai rupe ramul,
dar nu poți codrul să-l decapitezi !

Un cap viteaz oricînd plătește sorții —
moartea la brîu să-l poarte ca breloc.
De ne-ar muri o dată oară morții
și tot ne-ar crește capete la loc... !

GRIGORE MĂRĂȘANU ■

● **Consiliul popular al județului Caraș-Severin — D.P.M.O.S.:** „În legătură cu scrisoarea lui **Constantin Istudor**, vă comunicăm : în urma cercetărilor efectuate, I.C. este în curs de reîncadrare în muncă la aceeași întreprindere, Întreprinderea Oțelul Roșu".

● **Consiliul popular județean Buzău — Direcția Comercială :** „Vă comunicăm că am cercetat cele sesizate privind situația din depozitul de combustibil nr. 3 Rm. Sărat. Am dispus conducerii întreprinderii să fie schimbat prafuI cu cărbuni corespunzători, lucru realizat în data de 5 august a.c. S-a atras totodată atenția personalului depozitului de combustibil nr. 3 să dea dovadă de mai multă solicitudine și calm în raporturile cu cumpărătorii. De asemenea, a fost atenționată conducerea I.C.S.M.I. Buzău să urmărească mai atent prelucrarea combustibililor solizi și să informeze din timp cumpărătorii asupra condițiilor de calitate și preț a acestora."

● „Am cumpărat în luna mai 1985 — de la Cooperativa va MUREȘUL (Auto-Service — Deva) un acumulator produs de Fabrica de acumulatoare Bistrița, având termen de garanție 6 luni de zile ; după exact două zile însă, bateria respectivă a încetat să mai funcționeze, fiind defectă din fabricație. Am predat acumulatorul, așa cum mi s-a spus, la stația Auto-Service, având promisiunea că voi primi altul cît de curînd. Sîntem la sfîrșitul lui august, n-am primit nimic." **(Alexandru Tamișa, strada Zarandului, bloc P 3, scara 2, apartamentul 29 — Deva).**

● **Din partea I.C.R.A.L. — HERĂSTRĂU :** „Urmare scrisorii adresate de către **Cornel Caraniani** — șoseaua Pipera nr. 27, blocul IV A, scara 3, ap. 43, vă facem cunoscut : conform procesului verbal încheiat cu constructorul A.C.M. 7, s-a stabilit ca pînă la data de 30 octombrie a.c. acesta să ia măsuri de eliminare a condensului apărut în apartamentul respectiv, conform soluțiilor aprobate de INCERC".

● „Deși locuiesc într-un frumos municipiu așezat în zonă montană, cu aer curat și apă rece, nu mă pot bucura de aceste frumuseți ale naturii, deoarece sînt nevoit să trăiesc în condițiile unui adevărat iad. Este vorba de poluarea produsă de un coș de fum al Spitalului județean Bistrița. Nici măcar vara nu putem deschide ferestrele, funinginea se strecoară chiar și prin sitele puse la geamuri, pătrunde în locuințe, zi și noapte. O soluție ar fi înălțarea acestui coș cu cîțiva metri, blocurile noastre s-au construit în urma spitalului, nu s-a prevăzut că înălțimea coșului acestuia va fi pînă la etajele patru ale blocurilor. Ne-am adresat edililor orașului în mai multe rînduri și totuși suferim mai departe, fără a fi auziți de nimeni."

● **De la „CENTROCOOP" :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Iuliana Căploiu din Tg. Jiu** care solicita sprijin în obținerea unui loc de muncă, vă informăm că aceasta a fost încadrată în funcția de lucrător gestionar la bufetul „Frumușei", din cadrul cooperativei „Licurici".

● Considerîndu-l de un interes mai general, reproducem integral răspunsul dat cititorului nostru **Constantin Patrolea** din Tg. Neamț, de către **D.P.M.O.S. — Neamț, Oficiul asigurări sociale și pensii de stat :**

„În scrisoarea dv. prin care solicitați relații cu privire la încadrarea în muncă, vă comunicăm că, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 101/1980, unitățile prestatoare de servicii către populație pot încheia contracte cu pensionarii care au împlinit vîrsta la care unitățile pot cere pensionarea. Pensionarii cu care s-au încheiat contracte în condițiile decretului sus menționat au dreptul să cumuleze pensia, inclusiv pensia suplimentară, cu drepturile bănești pentru munca prestată."

● **Consiliul popular municipal Roman :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Vasile Talpeș**, om al muncii în cadrul I.T.U.C. Motru, care solicita sprijin în obținerea transferului la Autobaza Baia Mare ; avîndu-se în vedere situația familială a acestuia, s-a intervenit la conducerea I.T.U.C. Motru care i-a acordat transferul solicitat începînd cu data de 5 august 1985."

● Încurcate sînt căile tale, birocrație ! O dovedește și scrisoarea (însoțită de acte (**doveditoare**) adresată de către **Dumitru Pahonie din satul Zazlavăț nr. 620, comuna Emil Bodnăraș, județul Suceava** ; om în etate de 72 de ani : fiul acestuia, Gheorghe Pahonie, nerespectîndu-și contractul de școlarizare pe care l-a avut cu Întreprinderea „6 Martie" — Zărnești, bătrînul său tată este avizat să plătească cheltuielile de școlarizare respective, în sumă de 3 761 lei — sumă pe care acesta o achită imediat după avizare, adică acum trei ani de zile ; cineva încurcă iețele însă, inițial întreprinderea susține că omul nu a plătit, este acționat deci în judecată la Tribunalul județean Brașov, apoi întreprinderea recunoaște plata, bătrînului i se promite că va fi lăsat în pace și totuși, tribunalul județean Brașov îl cheamă din nou în judecată — ultima înștiințare de a se prezenta, a treia, indicînd data de 30 august a.c... !?

● „Vă cerem sprijinul în a soluționa o problemă aparent fără soluție, cel puțin din punct de vedere al bunei convețuiri în comun, și asta informîndu-vă de situația deosebit de gravă în care ne găsim, eu și ceilalți locatari ai blocului PM-79 din b-dul „1 Decembrie 1918", nr. 29 B : conform programului de consum al apei calde și reci, precum și a gazelor și energiei electrice ne încadrăm în cotele prevăzute ; dar asta nu include folosirea nejudicioasă a fondurilor bănești pe care le administrează Asociația locatarilor din imobilul cu adresa de mai sus, astfel că : din aprilie 1984 nu avem apă caldă fiind închisă ca urmare a neachitării taxelor către furnizor, sîntem amenințați prin diverse note că ne vor fi închise și gazele și apa rece, precum și că se vor lua măsuri de evacuare a familiilor care nu sînt la zi cu plata cotelor de întreținere. În aceste condiții se complac peste 50 de familii, din cauza unora care uită că, locuind în comun, este normal, omenește și mai ales civilizat să te achiți de îndatoririle presupuse de acest mod de trai. Solicităm o expertiză de la Consiliul popular al sectorului 3, prin organele sale competente, pentru a pune capăt acestei stări de lucruri ajunse de nesuportat." **(Ionica Dina, ap. 40).**

● **Florica Mihailovici,** contabil șef la C.A.P. Radimna, deputată în Consiliul popular județean Caraș-Severin, ne relatează că de luni de zile autobuzele aparținînd de Autobaza T.A. Moldova Nouă, județul Caraș-Severin, care circulă pe rutele Moldova Nouă — Reșița și Moldova Nouă — Timișoara, sar peste stația din satul Radimna. „Pe această distanță de 120 km nu avem alt mijloc de transport, neexistînd cale ferată, socotesc deci purtarea acestor șoferi inadmisibilă, sîntem chemați în interes de serviciu și nu pentru plimbări de agrement ! Sperăm că prin publicarea acestor rînduri susnumita unitate să reglementeze măcar cît de cît această problemă."

● **Direcția sanitară județeană Galați :** „La scrisoarea **Cristinei Bratosin** din municipiul Galați, prin care solicită sprijin pentru tratament de specialitate, vă facem cunoscut că ea a fost examinată de specialiști ai Spitalului județean Galați, stabilindu-se că are indicație de intervenție chirurgicală. De comun acord, s-a hotărît internarea în spitalul județean, în vederea efectuării acestei intervenții."

● „Subsemnatul **Stoica Gheorghe,** pensionar, din București, strada Năvodari, nr. 20, sect. 1, vă rog să binevoiți a-mi da o povață. Eu am în fundul curții un nuc mare. În urma facerii actului de partaj între frați 1/2 din coama nucului a căzut la unul dintre frați din care nu-mi dă voie să-i culeg. Ce trebuie să fac ? Vă rog, dați-mi o îndrumare prin juridicul dumneavoastră. Cu stimă." Cereți partajul nucului, chemați un vecin să-i culeagă sau și mai bine... aveți-vă ca frații !

● **UJECOOP Prahova :** „Privind scrisoarea adresată de către **Taniușa Nehoianu din comuna Măneciu :** se confirmă condiționarea unor mărfuri alimentare, fapt pentru care lucrătorii gestionari ai magazinelor alimentare care practicau această metodă au fost sancționați conform Codului Muncii art. 100, lit. a."

● **Romeo Teriasu (sau Terianu ? !)** — în orice caz : domiciliat în Iași, strada Dreptății 21, bloc O 6, etaj 1, apartament 3 — ne aduce la cunoștință faptul că în magazinele ieșene, în acest timp călduros, nu se găsesc șosete bărbătești — găsindu-se în schimb ciorapi flaușați „cît vrei să cumperi" ; prin urmare, susține dînsul, „fabrica de ciorapi flaușați din Timișoara ne învață să umblăm, vara, cu aceștia, iar fabrica **Adesgo** din Capitală, ne recomandă larna, pe frig, să purtăm, șosete subțiri !"

Nu știm de aceeași părere cu corespondentul nostru : cele două întreprinderi menționate — și nu numai ele, ne-am informat ! — produc, pe întreg parcursul anului, ambele sortimente. Pesemne însă că cineva, acolo, în Iași — niscaiva responsabili cu dirijarea aprovizionării comerțului local — au transformat un vechi proverb român, dîndu-i destinație inversă, adică : „să-ți faci vara — car, iar larna sanie" !

● Nu întotdeauna cei care ni se adresează își păstrează un comportament civic încadrat normelor de etică și echitate socialistă (ca să nu spunem altfel !), punînd oameni pe drumuri, aiurea, oameni care altfel ar fi avut timp să verifice cauze majore, de adevărat interes obștesc. O astfel de scrisoare ne-a trimis, se pare, **Gheorghe Panait din Buzău, strada Dobrogeanu Gherea, raion Micro V, blocul 7, scara A, apartamentul 2,** pentru că, în legătură cu cele reclamate de el, iată ce precizări face **Trustul pentru mecanizarea agriculturii — județul Timiș :** referitor la scrisorile dv. prin care sesizați că S.M.A. Cenei v-a schimbat din funcție și v-a obligat să plecați înapoi la Buzău de unde ați venit prin transfer, vă facem cunoscut următoarele : din verificarea făcută la S.M.A. Cenei rezultă că afirmațiile făcute de dv. în scrisoare nu corespund realității. Contractul dv. de muncă nu a fost desfăcut și nici la ora actuală nu este desfăcut, ați plecat de la unitate din inițiativă proprie, părăsindu-vă familia, soția și doi copii au rămas în Otelec. Nu este cazul să scrieți scrisori la diferite organe, dacă manifestați atîta dragoste de muncă în agricultură nu aveți decît să vă prezentați la locul de muncă și să munciți acolo unde vă pricepeți și corespundeți din punct de vedere profesional. Șef de secție nu puteți să fiți încadrat în primul rînd că ați fost condamnat, deci aveți antecedente penale și în al doilea rînd în timp ce ați fost șef de secție v-ați compromis fiind găsit în timpul serviciului de mai multe ori în stare de ebrietate. În concluzie considerăm scrisoarea dv. neîntemeiată și nejustificată, nu v-a obligat nimeni să plecați la Buzău, după cum declară și soția dv., ați plecat din inițiativă proprie, nu corespunde nici faptul cu asigurarea locuinței, nu ați fost în stare să puneți la punct locuința atribuită de Consiliul Popular. **Director :** Nicolae Deggendorf ; **întocmit, ing. principal :** Ioan Dragomir."

● **Direcția județeană P.T.T.C. — Suceava :** „În numărul 23 al revistei la rubrica „Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități", a fost inserat un articol critic privind neplăcerile provocate cetățeanului **Ștefan Cerchez,** de către oficiantele de la Oficiul P.T.T.R. Cîmpulung Moldovenesc, în legătură cu care precizăm următoarele : incidentul petrecut în ziua de 28 06 a.c. a fost adus la cunoștință șefului oficiului, care a luat măsuri solicitînd expediera mandatului respectiv și achitarea sumei de 924 lei în ziua de 2 07 85 ; pentru nerespectarea instrucțiunilor privind executarea serviciului de mandate cît și lipsei de solicitudine manifestată, oficianta Aspasia Jucan a fost sancționată cu „mustrare", cazul fiind prelucrat cu întreg colectivul de muncă. Regretăm sincer neplăcerile provocate tov. Cerchez și considerăm că pe viitor astfel situații nu se vor mai ocaziona."

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Nesperate regăsiri

Vine, pentru cei mai mulți dintre oameni, o vreme a nostalgiei. „Pe unde o mai fi X ? Ce-o mai fi făcînd Y ? Am fost cîndva prieteni..." Vine pentru unii o vreme a remușcărilor. „Vai ! Cum am putut să fac așa ceva ? Ce n-aș da acum să pot repara totul..."

Valurile vieții rup uneori orice legătură dintre ființe umane care au fost un timp apropiate, chiar dintre unele care, în mod firesc ar fi trebuit să rămînă apropiate pentru totdeauna.

Răscolitoare aduceri aminte, desnădejdi și speranțe...

Pe adresa Miliției județului Vaslui au sosit cu cîtva timp în urmă cîteva scrisori oarecum ieșite din comun, al căror conținut avea să stîrnească nu doar curiozitate, ci și emoții.

Constantin Bularda din Galați str. Științei nr. 59 dorea să afle domiciliile foștilor săi colegi și prieteni Dumitru Crăciun și Traian Idriceanu despre care nu mai știa nimic de... peste 60 de ani (? !) Își amintea, doar, că ambii fuseseră născuți în județul Vaslui alteeva nimic... În paranteză fie spus, dacă socotim chiar cu aproximație, solicitantul și cei căutați de el trebuie să fi venit pe lume cam... acum vreo 80 de ani, iar despărțirea să se fi produs, probabil, prin deceniul care a urmat primului război mondial. Își poate închipui cineva că este chiar așa de simplu să încerce satisfacerea unei asemenea dorințe ? Și totuși, ofițerul Ovidiu Grama, șeful formațiunii evidența populației și subofițerul Neculai Popa din aceeași formațiune, cărora li se repartizase scrisoarea lui C.B. cu rezoluție din partea conducerii miliției județene : „Faceți tot ce este posibil pentru stabilirea celor solicitate și răspundeți petiționarului" și-au asumat sarcina de a iniția o amplă acțiune de verificare în evidențele locale și centrale a persoanelor cu nume și prenume identice cu cele menționate de autorul scrisorii ca, după aceea, să înceapă trierea, pentru că alte date de stare civilă nu se cunoșteau.

La eforturile celor doi adăugîndu-se cele ale șefului de post din comuna Suletea, plutonier Mircea Scripcaru apoi ale altor colegi din județele Iași și Buzău s-a putut stabili, în cele din urmă, că Dumitru Crăciun se află în orașul Rm. Sărat str. Lalelelor nr. 4, iar Traian Idriceanu în municipiul Iași str. Spiai Bahlui bloc 33, spre satisfacția celor care au contribuit la această mult dorită regăsire de către octogenarul gălățean.

Cu sufletul împovărat de tristețea unor împrejurări, despre care autorul acestor însemnări apreciază că este mai nimerit să fie trecute sub tăcere, o femeie din Lupeni a pus mîna pe toc și hîrtie adresîndu-se tot Miliției județului Vaslui. „Vă implor să mă ajutați... Cu douăzeci și opt de ani în urmă am fost nevoită să... Copilul meu cu numele și prenumele.., a rămas undeva prin județul Vaslui. Nu avea decît un an... Mă mistuie regretul și dorul... Aș vrea să-l regăsesc...".

Și în acest caz — mai presus de orice prejudecată despre cei care își aduc prea tîrziu aminte că au adus pe lume copii — a predominat dorința de a da neîntîrziat curs celor solicitate Ofițerii Eugeniu Tănase și Filip Sofian, lucrătoarele Maria Tizu și Elena Bujor, ca să amintim doar cîtiva dintre cei care n-au precupețit timpul și eforturile pentru executarea notanului de verificări, adrese, convorbiri telefonice, au reușit în cele din urmă să-l găsească pe cel căutat, dar care avea alt prenume decît cel indicat de cea care îi dăduse viață, deoarece la vîrsta de 10 ani copilul fusese înfiat de o femeie cu suflet, purtînd de aci înainte prenumele acesteia.

Nesperată a fost pentru autoarea scrisorii din Lupeni vestea primită de la miliție că cel pe care l-a adus pe lume cu douăzeci și nouă de ani în urmă, acum el însuși tată a patru copii, dorește s-o vadă pe cea care i-a dat viață.

MIHAI GROZAVU

Poșta redacției

Marin Mavrodin — Curcani (Călărași) : În situația în care vă calificați în altă meserie conf. legislației în vigoare, puteți fi încadrat, după absolvirea cursurilor de calificare, pînă la categoria și treapta avute, pe bază de probă practică și verificarea cunoștințelor de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor. La determinarea vechimii în meserie vi se poate lua în calcul și perioada lucrată ca muncitor calificat în meseria de timplar pe care o aveți în prezent ■ **Anica Vasile** — Vasilați (Călărași) : Timpul cît ați lucrat la școala generală din comună, fiind plătită din sume forfetare, nu constituie vechime utilă pentru calculul pensiei ■ **Stan Nedelcu** — București : Întrucît promovarea dv. în funcția de analist principal a avut loc după majorarea retribuției, depășind 4 000 lei, nu puteți beneficia de prevederile la care vă referiți ■ **Ioana Marin** — București : Se poate aproba numai în cazul în care C.O.M. al întreprinderii unde sînteți încadrată, consideră că este îndreptățită cererea dv. pentru concediu fără plată ■ **Dumitru Oncescu** — Moinești (Dîmbovița) : Verificarea legalității și temeiniciei hotărîrilor la care vă referiți este de competența Procuraturii Generale și poate fi efectuată în cadrul termenului de un an de la rămînerea definitivă a hotărîrii ■ **Gherghina Florea** — Plătărești : Faptul că vă îngrijiți soțul nu vă îndreptățește să primiți pensie, dar după decesul acestuia, puteți primi pensie de urmaș dacă îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 3/1977 ■ **Marian Barbu** — Craiova : Nu poate fi considerată vechime în învățămînt perioada studenției, întrucît ați plecat la studii după 1 august 1958 și nu ați exercitat o funcție didactică de cel puțin 3 ani, anterior plecării la studii ■ **Maria Nicolau** — Biriad : Deoarece nu aveți cel puțin 10 ani de căsătorie cu defunctul nu vi se poate acorda pensie de urmaș ■ **Ileana Trombitaș** — Branișteа (Bistrița-Năsăud) : Numărul personalului încadrat la ultima gradație nu va depăși 6% din totalul personalului didactic din cadrul fiecărei unități școlare ■ **Marin Opriș** — București : Adresați-vă cererea consiliului întreprinderii unde lucrați, pentru că locuințele se repartizează pe baza propunerilor colectivelor de muncă, aprobate de consiliile oamenilor muncii și de organele sindicale ■ **Gheorghe Goflează** — Călărași : Membrii cooperativelor agricole de producție sau producătorii particulari care nu predau cantitățile de produse prevăzute în contractele încheiate sau în obligația de predare la fondul de autoaprovizionare și la fondul de stat, vor fi obligați să plătească de două ori valoarea produselor respective calculată la prețul de contractare.

MARGA NEDELEA

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

**O problemă a țării,
o problemă a primăriei,
o problemă a oricărui cetățean:**

Fiecare palmă

Să bine-folosești terenul, dar să nu-i iei șapte piei, fără să-ți pese!

La Chiselet, în Bărăganul Călărașilor, viața pămîntului, în aceste zile, se petrece cum, desigur, se petrece la ceasul de față în întreaga Cîmpie Română. Comună veche, atestată de prin veacul al IV-lea, tot de pe-atunci tîrg vestit, străjuit și de bunăvoințe voievodale (ctitoria lui Brâncoveanu, durată în 1640, e în picioare și azi, monument nepereche între cele din jur), împărăție de grîie frămîntată de cînd se știe de pluguri, de copitele cailor și de șinele de lemn ale carelor. Neam de oameni care și-au creat vatra, viața și țara prin cultura pămîntului. O cultură ce s-a constituit, prin timp, ca o robustă civilizație, făcînd deci ca această țărînă să capete respirație culturală. N-a fost ușor de păstrat, ca matrice de viață, de civilizație și cultură, pămîntul ăsta, l-au înecat în lungul timpului multe valuri, l-au pîrjolit, l-au ars, l-au frămîntat nenumărate zguduiri ale istoriei și ale vremurilor.

Vremuri cu geruri mari peste iarnă (minus 18—20 de grade), cu secetă cruntă, cu un val de căldură toridă năpustindu-se spre sfîrșit de iulie peste porumbul înalt de 3—4 metri, l-au pus la grea încercare pe oameni și în anul acesta. Dar oamenii, ca totdeauna, s-au bătut. S-au bătut cu înverșunare pentru viața pămîntului, știind că trebuie să se bată, știind ce pierd dacă nu se bat. De sub geruri și colburi pustiitoare aduse din cele patru vînturi, efigia vie a acestui loc, trup teafăr din trupul Cîmpiei Române, a ieșit la lumină, chiar dacă nu atît de strălucitoare ca altădată, dar nici pe departe atît de sumbră cum o prevestea scepticismul unora.

Deci faptele, în aceste zile, se petrec pe aici ca în pretutindenea Bărăganului. S-a încheiat recoltarea florii-soarelui, de prin grădini se string în grabă legumele, iar pe ici, pe colo, unde soarele cu intensități africane a și aurit porumbul, combinele au început să cutrelere și să treiere. Apropiatul congres al consiliilor populare, cu măsurile de larg interes ce se vestesc pentru viața civică a așezărilor noastre, a născut și aici o vie efervescență a muncii, stimulînd vreodnicia și inițiativa gospodărească, reevaluînd la o nouă scară toate sursele și resursele mai bine-lui pentru traiul omului.

Comuna are 7 760 de locuitori și o suprafață agricolă de 13 000 de hectare. S.M.A.-ul, cu cele 232 de tractoare și vreo 90 de combine pentru păioase, porumb și furaje pe care le are în scripte și le ține bine în viață, păstorește vreo 20 000 de hectare (cam cît pămîntul arabil al unui întreg județ de sub dealuri și munți !), și le păstorește bine. Aruncă în balanța națională a recoltei vagoane întregi de grîu și porumb (chiar și în anul acesta porumbul, deși trăsnit năprasnic în creștet de torentul solar, sub un cer cinic, care n-a vărsat pentru ei nici o lacrimă, nici o ploaie ca lumea, tot va da, ni se spune, cîteva tone bune de pe fiecare hectar), iar de vreo patru ani încoace raportează constant beneficii. În '84 a fost, se pare, singurul S.M.A. care a pus pe masa județului un asemenea raport, încercuind 1 144 000 lei. Așa cum și comuna, la rîndu-i, dă aur bun vistieriei de grîu și porumb a țării și trăiește pe propriile-i picioare ; chestiunea autofinanțării, de pildă, element de esență al Proiectului de Lege de curînd dat publicității, e rezolvată aici de vreo șapte ani, trecută deci la pasivul unor realizări despre care vom mai vorbi.

Cu primărița Dumitra Dragomir, tehnician agricol „la bază", am făcut cunoștință în aceste zile. Pe directorul S.M.A.-ului, A. Damian, îl cunoaștem mai de mult, e un mai vechi erou al reportajelor noastre, și acum, cînd îi stăm alături în ARO-ul pe care îl conduce spre cîmp, îl privim cu coada ochiului — să nu zicem chiar ca pe un fenomen, dar, oricum, ca pe un personaj ce scapă din granițele reperelor comune. Au trecut peste el vreo 36 de campanii agricole și, în afara unui blajin argint care-i aureolează fruntea înaltă, ai zice că-i încă junele care, prin anii '49, se deda la conducerea unuia din cele dintîi tractoare „made in Romania". Voinic, aproape masiv, dar cu mușchi fermi („își menține forma" nu iscălind hîrtii și arătînd cu degetul ce și cum trebuie să se facă, ci mai trăgînd și „la șaibă", adică virîndu-se sub tractoare și sub combine cînd acestea ascund secrete impenetrabile ochilor altora) și cu o față rotundă, tînără încă, deși cu trăsături puternic marcate, ca la unul care de-o viață trăiește sub soarele și sub viforele cîmpiei, își poartă vîrsta și campaniile fără nici un efort vizibil. A început, cum spuneam, ca tractorist, a și învățat, a ajuns tehnician, a perforat apoi — într-o profesie în care ierarhiile sînt severe, draconice chiar, căci nu poți da „pe mîna oricui răspunderea vieții — toate treptele, pînă la cea de director al unuia din marile S.M.A.-uri ale Bărăganului și ale țării.

Gîndurile îmi sînt mereu întrerupte de apelurile radio-telefonului instalat la bordul mașinii. A. Damian e căutat în toată clipa (ba de „asistența" călărită de tînărul inginer șef Valeriu Lazăr, și ea echipată cu stație de radio, ba de tractorul, în fel echipat, care face aprovizionarea cu plese a utilajelor răspîndite în teritoriu, ba de stațiile-radio ale secțiilor de mecanizare sau ale celor de la taberele-dormitoare instalate în cîmp). Ascultă și cheamă la rîndu-i fel de fel de rapoarte, ordine, contraordine, indicații încrucișîndu-se în eter ca pe linia unui front. (Și sîntem, desigur, pe linia unui front !) Întreg acest sistem informațional, cuprinzînd punctele-cheie ale celor 20 000 de hectare de front ai pîinii, are, ne spune interlocutorul, scopul unic, firesc, al veghei perpetue asupra vieții pămîntului.

Care-i viața pămîntului în Chiselet, cum este el folosit ?

Cu pămîntul, zice directorul Damian, socotelile le par unora cam încurcate, mai cu seamă în ani ca aceștia, dar de fapt (zîmbet fugar, acum chiar că trăsăturile i-s foarte tinere !) ele sînt totuși simple : îi dai, îți dă. Îi smulgi șapte piei, fără să-ți pese — devine uituc și zgîrcit, ca și un om hrănit doar cu iluzii. Îi dăm deci pămîntului, continuă directorul, fiindcă de el depindem. Fiind deocamdată doar un intermediar între natură și vitor, omul trebuie să știe nu numai cum să scurteze distanța între cîmpii și cîmpiile elizee, ci și între ei, cei de azi, și cei de mîine, într-un efort de continuă perfecționare a muncii, astfel încît între deziderat și împlinire să nu se interpună prea multă abstracțiune. Deci nu hîrtii, nu jalbe și „referate" potrivit cărora „nu se poate", nu lacrimi cînd cerul nu varsă lacrimi, ci rodnică luptă în care să-i dai pămîntului tot ce poți și ce știi, pentru a-i înteți forța de a produce. Sau, cum cu cele mai potrivite cuvinte a spus-o însuși secretarul general al partidului, acum vreo două veri, la Arad : „Nu e, într-adevăr, ușor să fii un bun constructor de vagoane sau de mașini-unelte, dar e mai greu să fii un bun agricultor, pentru că se cere să lucrezi permanent, în toate condițiile, se cere să cunoști ce dorește planta, ce trebuie să-i asiguri animalului". Oamenii S.M.A.-ului au înțeles acest adevăr, drept care amarnica iarnă a fost îndulcită cu masive fertilizări, seceta primăverii și-a verii a fost, pe cît s-a putut, subînțită prin lucrări de întreținere (pe cît s-a putut, căci sistemul de irigații al locului n-a prea fost răsfățat cu energie, dimpotrivă !). Cu un cuvînt, oamenii au făcut din campania anului o lungă și aprigă „zi-lumină", n-au prea știut ce sînt nopțile, nici duminicile. Mecanizatori și mecanici ca Alexe Buciu, Vasile Floarea, Marin Culea și mulți alții (din păcate nu-i putem cita pe toți, zelul reporterului de a transcrie nume dizolvîndu-se într-o adevărată listă onomastică) au stat ca și lipiți de pămînt, cu respirația suspendată de fiecare respirație a acestuia. Cei numiți au și frumoase gospodării personale, gospodării-expoziții de legume și de zarzavaturi. Nevasta lui Alexe Buciu, deși are cinci copii și în curînd o să-i nască pe-al șaselea, trudește și la C.A.P., și acasă, și-a făcut din lotul în folosință și din ogradă un C.A.P. în miniatură (ca suprafață, nu ca producții !), totul o cizelură de brazde, migălite cu insistența cu care ai șlefui o bijuterie. Toate gospodăriile locului arată la fel. Aratul și însămînțatul loturilor în folosință, care adună 1 192 ha, sînt în seama S.M.A.-ului.

Primărița Dumitra Dragomir, pe care o reîntîlnim în cîmp, într-un lan de porumb vînturat de combine, ne confirmă cele spuse de director. O face cu o mîndrie pe care nu și-o ascunde, sumețindu-și făptura firavă (e o femeie micuță, pare un copil pe lîngă Damian), parcă într-un efort de apropiere la măsurile mari ale locului. Da, Chiseletul lucrează cu „măsuri mari", care înseamnă de fapt cuprinderea pămîntului lui pînă la „infinitul mic" — al brazdei, al bobului și al firului de țărînă. Cele două C.A.P.-uri, I.A.S.-ul și Asociația intercooperatistă, ca și gospodăriile personale ale localnicilor, aduc pămîntul — întregul pămînt ! — sub semn vădit de vrednicie și scumpătate, într-o economie strînsă, avară, de formă. Ispita orașului e mare și-aici, Oltenița cu industriile ei e la cîțiva pași, dar destul preferă să rămînă lîngă pămîntul din care nici o bucată nu-i prisoselnică ori transferabilă unor incerte planuri de viitor. Comuna adună vreo 2 000 ha cu legume, risipite pe tot cuprinsul, care ocupă 1 500 de oameni, terenurile dintre construcții (numai la I.A.S., vreo 10 hectare) sînt și ele grădini de legume. O legumă căutată pe preț bun e arpagicul, pe care cei din satul aparținător Coconi, ca și alții, îl cultivă cu precădere în curți, după buna socoteală care zice că e păcat să pui lîngă zidul casei porumb, cînd el stă mai bine în cîmp, unde-i spornic lucrat de soare, de ploaie și de tractoare. Se mai găsește, în curți și pe loturile în folosință, și loc pentru altele, pentru lucerna vacii, pentru salata zilnică, pentru fasolea de vineri, pentru butucul de vie, adică pentru vinul măcar duminical. Se mai găsește loc și pentru pomi, toți inventariați și îngrijiți pe cinste ; sînt la ele acasă și culturile duble, după orz se pune porumb ori masă verde care explodează (mă rog, cînd plouă !) la dimensiuni de vegetație tropicală. N-au fost lăsate în pace nici răchițișurile, de ce să facă degeaba umbră pămîntului ? Le valorifică un atelier de împletituri, ale cărui mărfuri se duc în străinătate, așa cum lîna oilor și dibăcia femeilor, după ce poposesc într-un atelier de țesut covoare, pleacă și ele peste țări și mări. Ce-a mai rămas nefructificat ? A, da, zice primărița, au mai rămas ciocălăii de porumb, dar nu pentru multă vreme. E în construcție o fabrică de nutrețuri combinate, către se va hrăni cu ei.

Chiselet, o așezare din Bărăgan. O așezare care în cincinalul ce vine va fi oraș. O așezare care-și rostuiește pămîntul, chiar și întemeierile citadine ce prind s-o înconiușească de pretutindeni, cu țărănească trudă și țărănească inteligență. Noile blocuri „merg pe combustibil solid", adică pe sobe cu lemne, vatra locuibilă se restrînge la cît îi trebuie și la cît e bine (un sat ca Sultana va fi „dezafectat", gospodăriile lui fiind risipite haotic, la mari distanțe una de alta, ca niște materiale de construcție svîrlite din avion, deci neîntegrabile rigorii și ordinii impuse de civilizația vremii noastre), dotările economice și social-culturale sporesc mereu în ampioare și în modernitate. Drept care nu numai țăranii, dar nici specialiștii nu pleacă aiurea, toți sînt și rămîn de-ai locului. Din cele 60 de cadre didactice au-i navetistă decît o tînără profesoară, abia venită aici de pe băncile facultății.

Chiselet, o așezare din Bărăgan, o așezare ca atîtea altele. O așezare în care peste 7 000 de locuitori, mobilizați de organizațiile de partid, de O.D.U.S., fac treabă bună pentru ei și pentru țară.

ILIE PURCARU ■

O „familie" din Bărăgan : brigada lui Manta.

Socotelile unui negospodar

Aglomerația de la periferia Bucureștilor este un adevăr dar și o iluzie. Pe cît de înghesuite sînt unele case, pe atît de mare este pe alocuri spațiul liber, cu aer de tăpșan, care le desparte. Oricît ar părea de neverosimil, în ciuda faptului că vorbim mereu de cultivarea fiecărei palme de pămînt, la periferia Capitalei sînt sute de hectare de pămînt arabil care nu dau nimic sau dau foarte puțin, în contextul în care lumea modernă e obsedată de criza de apă, de pămînt și aer curat, risipa de hectare necultivate este cel puțin un lux, dacă nu o neglijență pe care ar trebui s-o curmăm. Or, o metropolă ca Bucureștii, aflată mereu într-o goană după legume și fructe, după flori, spații verzi și chiar după culturi, mai are de făcut cîte ceva pentru a valorifica aceste suprafețe. Dacă în alte mari orașe ale lumii periferia și-a schimbat sensul, ea fiind un fel de guler de liniște în care se așază lumea bună, Bucureștii au un guler de pămînt cu insule și maidane care așteaptă culturi și livezi, care așteaptă spiritul de gospodar.

Trecînd de prelungirea Ghencea, pe strada Ghidiceni, în sectorul 6, am dat peste o suprafață de cîteva hectare. În fiecare an, primăvara și toamna, tractoarele vin și ară. În fiecare an cineva seamănă dar nu vine să mai recolteze, lăsă totul în grija buruienilor și scaieților. Toamna, o fabuloasă cultură de ciulini și scaieți se întinde pe această suprafață. E drept că este un pămînt mai umed. Dar dacă cineva s-ar fi gîndit să sape canale, să purceadă la niște lucrări de îmbunătățiri funciare, atunci cu siguranță că toamna ar fi fost ceva de cules, ar fi ieșit măcar prețul muncii din primăvară. Dar așa locul e un fel de refugiu al sălbăticiunilor care se încumetă pînă la periferie, al cîinilor vagabonzi și al porcilor pierduți. Mai mult, apa infiltrată peste tot menține solul într-o continuă stare de umezeală, umezeală care se întinde și spre curțile și grădinile oamenilor din împrejurimi, împiedicîndu-i să-și cultive cele cîteva straturi necesare. Întrebîndu-i pe locuitorii străzilor mai apropiate, aceștia ne-au spus că respectiva suprafață ar aparține C.A.P. Măgurele. După ce-am mai văzut încă o suprafață apreciabilă ca întindere, cultivată e greu de spus cu ce. În imediata apropiere a străzii Valea Cascadelor, am pornit spre cooperativa din Măgurele. Inginerul șef, Florian Ciurel, spunea că în anul trecut cooperativa a avut circa 50 de hectare semănate cu grîu pe terenuri întravilane. „Animalele și oamenii din preajma lor au distrus recolta și astfel am obținut o producție medie de 650—700 de kilograme de grîu la hectar. Dacă luăm în calcul faptul că la un hectar de grîu se seamănă 300 de kilograme de boabe, la care se mai adaugă aratul, discuitul, semănatul, seceratul și cele 300 de kilograme de îngrășăminte, ajungem ușor la concluzia că, la o asemenea producție, cooperativa cheltuiește mult mai mult decît cîștigă, adică se străduiește în fiecare an să aibă o pierdere sigură. Evident, ea ar cîștiga ceva mai mult dacă ar lăsa acel pămînt în plata domnului și și-ar vedea de alte treburi. N-ar mai risipi sămînța, nici îngrășămintele, nu ar risipi nici forța de muncă de care și așa cam duce lipsă. Dar cum asemenea suprafețe care însumate dau o cifră impresionantă nu pot rămîne necultivate, această trudă în van se repetă în fiecare an. Pămîntul acesta nu e rău. E un sol brun roșcat de pădure, inclus în categoria a III-a de productivitate, de pe care, în condiții normale, s-ar obține o recoltă în jur de 4000 de kilograme de grîu la hectar. Un vis frumos. De pe suprafețele întravilane ale Bucureștilor nimeni n-a reușit să sară peste o mie de kilograme de grîu. „O soluție, spunea inginerul șef, ar fi împrejmuirea cu gard a acestor culturi. Dar cooperativa nu are bani să suporte o asemenea lucrare". Cei de la Măgurele sînt oricum mai bucuroși. Avem aproape 120 de hectare pe suprafața Capitalei dar au reușit să predea din ele. C.A.P.-ului din Bragadiru. Acesta a preluat 60 de hectare și a dat în schimb un pămînt mai bun, urmînd să se descurce și el cum o ști cu suprafețele bucureștene. Numai că situația celor de la Măgurele nu este unică. Aceeași soartă o au și recoltele de pe suprafețele din Capitală aparținînd cooperativelor Dudești, Chiajna, Chitila, Roșu. Însumate, aceste culturi compromiso dau o suprafață de aproape 1000 de hectare. Deci pămînt este. O soluție de folosire rațională, de gospodărire eficientă lipsește mai degrabă.

Compromiterea recoltelor de animalele bucureștenilor de la periferie ca și neglijența locuitorilor în a-și tăia cărări și drumuri pe unde le vine pot fi socotite cauze ale acestor recolte în pagubă. Numai că această stare de lucruri nu mai poate continua. În primul rînd din punctul de vedere al cooperativelor. Cultivarea în acest regim le obligă la pierderi, la eforturi inutile, la muncă de pomană. O soluție nu este nici cultivarea furajelor. Președintele Dumitru Nită spunea „am încercat să repartizăm și alte culturi, în speranța că ele vor avea o soartă mai bună. Dar și soia ne-a creat probleme. Au luat păstăile și le-au dat la animale". Care ar fi soluția ? Cei de la Măgurele au mai recurs la una. O suprafață de 27 de hectare au dat-o în folosință diferitelor întreprinderi din zonă și acestea au îngrădit-o și au transformat-o în

de pămînt să rodească!

rentabile grădini de legume. O altă soluție, costisitoare, ar fi îngrădirea. Cum buzunarul nu îngăduie, președintele și inginerul șef de la cooperativa din Măgurele propuneau sistematizarea. Adică demolarea tuturor celor care locuiesc în preajma acestor culturi și care le subtilizează, le distrug cu animalele sau le transformă în locuri pentru aruncarea gunoaielor. Este aceasta o soluție ? Poate că supravegherea atentă a acestor culturi ar fi o altă variantă pentru supraviețuirea lor. Oricum, la Măgurele am aflat că suprafața de cîteva hectare, necultivată de 15 ani și acoperită cu ciulini de pe strada Ghidiani ar aparține I.C.A.B.-ului. Ba mai mult, cei din Măgurele s-au oferit la un moment dat să o cultive, dar I.C.A.B.-ul a refuzat categoric, spunînd că ar fi zonă de protecție. E greu de crezut că o suprafață de cîteva hectare, chiar dacă ar fi traversată pe dedesubt de o conductă de apă, poate și merită să fie protejată cu o cultură de ciulini. Am încercat să aflăm la I.C.A.B. dacă respectiva suprafață le aparține. Acolo am primit răspuns negativ. Deci suprafața nu este nici a unora, nici a altora. Dar a cui ? Probabil măcar acum, în pragul toamnei se va găsi stăpînul care să o revendice, cel puțin pentru recoltarea scaieților și repunerea respectivului pămînt în drepturile sale firești. Căci înainte de a avea nevoie de alte suprafețe, cele existente trebuie gospodărite cu grijă. Altfel, la ce ar folosi suprafețe mai mari de pe care să pierdem în aceeași măsură. Căci, la un calcul simplu, socotind băbește, cît investești, cît cîștigi și ce rămîne descoperit din primul foc că operațiunea iese cu pagubă.

CORNEL NISTORESCU ■

Uliță-grădini

...Casa părintească era mai încolo. De-aici și pînă dincolo de trei case, tata semăna — era lotul lui — primăvara orz și băga cîrlanii pe el. Apoi creșteau bălării, în voia lor, pînă iarna. Dacă așa am pomenit, așa am pomenit, cum să zic că a fost altfel. Primăria nu se interesa ce face omul după gardu' lui...

Sub gutuiul cu poame în culcușuri de puf, omul ușor gîrbovit de pe scăunelul cu picioarele sprijinite în două bețe de salcîm, aprinde imagini dintr-un veac netrăit de noi chiar el aievea mai știindu-l. Să ținem cont că Moș Niculae Turtoi are 71 de ani iar părintele său avea cam vîrsta sa, cînd mai dădea drumul cîrlanilor să pască în voie, atîta vreme cît primăvara îi tinea verde, orzul semănat pe loturile de casă. Apoi, lăsa natura să lucreze, ei erau prinși cu treburile cîmpului. Acum curtea lui Niculae Turtoi este o savantă grădină de legume. Pe care o muncește singur. După toate regulile horticole. Un solar în care a semănat cultura a doua și chiar a treia. Parcele cu ardei, cu densități intensive și soiuri felurite — gogoșari, capia, ardei gras, ardei iute. Vinete și varză, varză timpurie și varză de toamnă tîrzie, varză roșie, hrean, fasole verde de toamnă, dar și sfeclă furajeră. Porumb, viță de vie, printre vie, lucernă. Curtea e semănată aproape pînă în pragul casei. Pe sub pomi, altă verdeață pentru păsări, doar poteca pînă la poartă e din pămînt bătătorit, din pămîntul întărit de secetă ieșit a acestei veri.

Arta de a transforma curțile gospodăriilor, și mai ales parte din ulițele satului, în grădini datează în comuna Griviția din județul Ialomița de circa 10 ani, ne informează destoinica primăriță Paraschiva Popescu. De profesie educatoare, născută și crescută în comuna pe care a ajuns s-o conducă tocmai datorită destoiniciei sale, a știut să-și îmalțe pedagogia ca și tactul de educator de la nivelul copiilor la nivelul adulților, de la nivelul unei grădinițe la nivelul unei obști formate din 3 sate celebre, cu mari și celebre cooperative agricole de producție — Smîrna, Griviția și Traian —, cu 2 668 de gospodării în care trăiesc 7 644 de locuitori, aproape cît populația unui oraș. Socoteala a fost simplă : dacă acești oameni și acești țărani pot să respecte într-atîta pămîntul și noile lui orînduiri, să respecte și să muncească conform tuturor legilor agrotehnicii moderne, pot, desigur, să-și transfere voința și știința de pe întinderile cîmpului în perimetrele propriilor gospodării. E adevărat, tradițiile ajutau cîmpul și defavorizau curtea casei, loc și moment unde a intervenit tactul pedagogic și vocația de educator și apostol a tinerei primărițe. Cînd, la o adunare populară, le-a spus că e bine, mai mult, le-a spus că trebuie să-și cultive fiecare grădina, dar și partea ce-i aparține din fața casei, să scoată grădina în uliță, pe o anumită porțiune, fixată de primărie, unii s-au scărpinat după ceafă, sub pălărie și au rîs cam într-o dungă, ca Moromete. A reușit să-i captiveze pe unii mai tineri, dintre chiar foștii săi elevi de grădiniță, vreo 10 în total, apoi pe deputați, apoi s-a molipsit tot satul. A dat și o Decizie a Comitetului executiv pentru amenajarea și cultivarea ulițelor, de care însă toată lumea a uitat, deoarece în 2-3 ani fantul a devenit obișnuință. Ulițele au devenit grădini. Probleme au apărut din partea celor din centrul civic, unde, oricum, estetica satului avea de suferit cînd cartofului i se usca vrejul ori fasolii frunza. A-i obliga să pună doar flori îi dezavantaja față de ceilalți locuitori care obțin între 100 și 300 kilograme de cartofi de pe un ar de pămînt de dincolo de poarta casei. În dialogul firesc dintre primărie și locuitori, pentru a nu suferi nici înfățișarea satului, nici gospodăria cetățeanului s-au găsit și idei și soluții. Se cultivă flori cu valoare de plante medicinale, mai cu seamă solarele gălbenele care sînt predate, la prețuri avantajoase, PLAFAR-ului, ca și plante furajere perene, în special lucernă. La Griviția, au apărut astfel, în circuitul arabil al comunei, 47 de hectare pe care altădată nu se semăna nici măcar primăvara orz pentru cîrlani. Suma parcelelor din fața curților, îngrijite și cultivate tot mai ingenios. De aici și o altă civilizație a uliței. Lîngă gard — trotuarul din beton, dincolo de el — grădina și ea împrejmuită la scară mică, dincolo de ea — ulița propriu-zisă. Curată, liniștită, netulburată. Păsările și animalele sînt ținute cu grijă în oboale și curticele special amenajate, în primul rînd pentru protecția propriei grădini. Toate cele 2 668 de gospodării își au, fără excepție, grădinile lor de legume și zarzavaturi. Întrecerea și ambițiile sînt permanente. Cine obține mai mult, care cultivă soiurile cele mai deosebite. O întrecere stimulată și întreținută de primărie cu ajutorul deputaților și al organizației Frontului Democrației și Unității Socialiste. Trecînd prin cele trei sate, oricine poate constata adevărul acestor fapte — va observa din loc în loc trofeul întrecerii. O tăbliță pe care este caligrafiat cu grijă, acest text simplu, dar elocvent peste veacul acestui sat, împînzit, din primăvară pînă'n toamnă de flori și grădini: **„Gospodărie fruntașă"**. La gospodari ca Vasile Nica, Gheorghe Cojocaru, Nicolae Sandu, Octavian Buchner, Ion Moise, Neculae Matei, Stan Ștefan, Dobre David, Constantin Vasilescu, Bratu Munteanu, Aurel Bonciu... El valorifică la nivelul civilizației de azi a pămîntului și satului cele 152 de hectare cît reprezintă curțile din perimetrul construit al comunei. Mai rămîne de spus neapărat că sînt ajutați și de o altă realitate definitorie a acestei civilizații, satul Griviția dispune de conducte de apă potabilă pentru toți locuitorii săi. Fiecare țăran își are cișmeaua de apă în curte. Cine n-a renunțat la fîntîna lui tradițională, nu mai trage în orice caz apa cu ciutura, ci cu pompa „Kama" așa încît aproape toți își irigă grădinile din miezul fierbinte al Bărăganului. Lucrare săvîrșită prin munca lor obștească, la propunerile cetățenilor spre care primăria este seismograful cel mai sensibil.

CICI IORDACHE ADAM ■

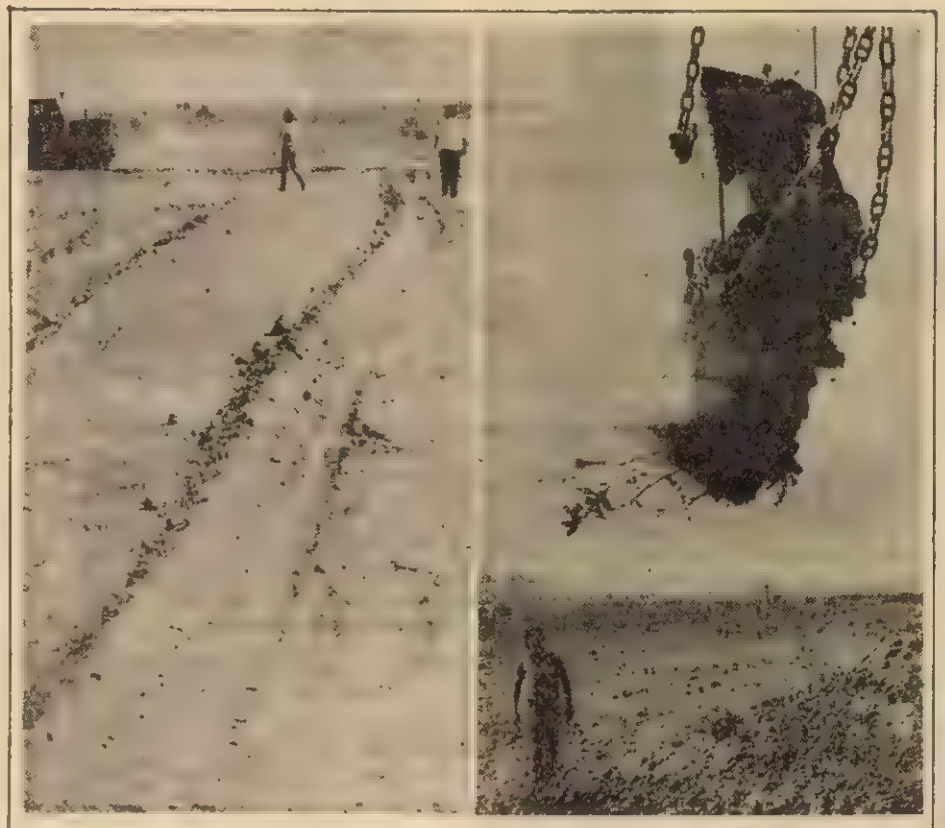

Pămîntul nostru sau acoperișul conductelor de apă...

5 ani de tinerețe

Cel mai frumos drept al pămîntului este acela de a rodi. Pe locuri întinse cît vezi cu ochii în nordul Capitalei, mușchii cîmpului și-au întrat în rosturile lor. Balta a dispărut, acolo unde dintotdeauna domnea și nici buza pămîntului nu mai este crăpată în zile de arșiță.

„La Balotești", cum mai scurt numim „Șantierul național al tineretului de la sistemul de îmbunătățiri funciare București-Nord" ți se spunea, ori de cîte ori îi vizitai pe băieți : „Asta este familia noastră și pînă ne îndeplinim toate sarcinile, aici ne găsiți". Nimeni nu s-a temut de tinerețea lor, iar ei, în ciuda nutinilor ani, au știut să dea sănătate pămîntului bolnav.

Constituit la indicația secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Șantierul național al tineretului de la sistemul de îmbunătățiri funciare București-Nord" se apropie de finalizarea lucrărilor. După cinci ani de muncă, ora bilanțului este aproape. În expresie fizică, tinerii au realizat aici 6,5 milioane excavații pămînt, 9,7 milioane metri cubi nivelări și modelări cu buldozere și screpere, s-au executat 348 km dren și 237 construcții hidrotehnice. A fost predată beneficiarilor pe teren o suprafață amenajată prin desecări de 29 000 ha, cuprinzînd sistemele Valea Vlăsiei — Săftica — Tamaș Corbeanca, Balotești — Moara Vlăsiei, Afumați — Ștefănești de Sus, Moara Vlăsiei — Grădiștea, Săftica — Fierbinți. Pămîntul amenajat prin modelare și drenaj se întinde pe o suprafață de 3 778 ha, iar cel irigat are 6 500 ha.

Șuvoi de metal — șuvoi de ape

De felul cum au muncit băieții te poți lămuri lăsîndu-ți privirile să alunece pe întinderile molatice ale cîmpurilor, sau privind peretele încărcat de diplome din biroul comandantului Filat Amelian. Au tras cu dinții într-o aprigă întrecere cu îndărătnicia pămîntului, dar și cu ambițiile tineretului din întreaga țară, decși să nu le-o ia mulți înainte în întrecerea lor tinerească. N-au fost prea numeroși aici, la Balotești, dacă ne gîndim la o comparație cu marile șantiere ale tineretului din țară, nu, n-au fost mulți dar au făcut mult. 2 776 brigadieri, constructori, mecanici utilaje, conducători auto și rutieriști, elevi, studenți, au venit pe rînd, au stat un an sau doi, sau cinci. Au învățat școala dură a vieții de șantier, s-au cunoscut, s-au iubit și și-au întemeiat și familii, au așezat, poate, o primă brazdă pe fruntea lor netedă, căci vîntul și ploaia, gerul și arșița nu iartă. Au înțeles și ce înseamnă responsabilitatea apăsîndu-ți umerii și au luptat să nu înșele încrederea ce le-a fost acordată. Au învins și, o dată cu ei au trecut și pămîntul pe care l-au răscolit dincolo de hotarele capriciilor naturii. Mulți dintre ei au fost eroi cunoscuți ai reportajelor, ca acel Ion Dumitru care a înfipt primul gheara excavatorului său în pămîntul bolnav de acum cinci ani. Dar cei mai mulți, adică 2 776, au fost eroii necunoscuți ai bătăliei pentru culoarea verde a cîmpului. Lor le datorează pămîntul, întins cît vezi cu ochii în nordul Capitalei, dreptul său cel mai frumos : dreptul de a rodi.

LIANA MOLNAR ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Generația izvoarelor artificiale : Gheorghe Stan, Alexandru Păun și Grigore Mirițescu.

Dialoguri despre alimentația rațională

Ce loc ocupă LEGUMELE în meniurile alimentației publice?

Cum ne hrănim nu este o chestiune de ordin personal, a fiecărui individ. Cum ne hrănim este o importantă problemă de ordin general, de ordin social, fiind o latură de fond în asigurarea stării de sănătate a populației, așa cum se înscrie cu claritate în Programul alimentației raționale și științifice elaborat de conducerea superioară de partid. Civilizația hranei este abecedarul profilaxiei, prevenirii îmbolnăvirilor, este cea care asigură echilibrul organismului, robustețea fizică și intelectuală. În conformitate cu aceste imperative, continuăm dezbaterea inițiată de redacția noastră pentru o alimentație științifică, în care rolul legumelor este esențial.

Ce ne spune direcția de resort din M.C.I.

„Luăm poziție, îi sancționăm, îi instruim, îi controlăm"

La capătul raidului nostru prin numeroase unități de alimentație publică, de la bufete și linii de autoservire, la pensiuni, de la „Gospodina" la marile restaurante concluzia este indubitabilă : preparatele cu și din legume sînt încă o cenușăreasă, dețin o pondere foarte mică în meniurile zilnice și cu atît mai puțin, și mai paradoxal, cele în plin sezon, cele proaspete, lipsind aproape cu desăvîrșire cruditățile. (Este perpetuu la modă salata din castraveți murați și mai puțin din varză albă, din legume asortate, din ardei copți, dovlecei, vinete, fasole verde, etc., etc.). Cu aceste constatări pe o foaie de hîrtie, ne-am adresat tovarășului **EMILIAN DOBRESCU**, director adjunct al Direcției alimentației publice din Ministerul Comerțului Interior. Iată răspunsul :

— În această problemă sînt trei direcții în care noi acționăm. Prima, de a elabora acte normative prin care legiferăm modalitățile de lucru în teritoriu de către organele noastre de specialitate. Așa cum știți și dumneavoastră, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a indicat, în conformitate cu Programul alimentației științifice a populației, elaborat la inițiativa sa, creșterea ponderii preparatelor culinare pe bază de legume, de pește, de cartofi, de fructe. În context, noi am elaborat mai multe acte normative și programe, printre care cele ce aprobă peste 2 000 de rețete în plus față de **Rețetarul tip pentru preparate culinare** întocmit și avizat prin Ordinul 19/1982 și revizuit prin Ordinul 50/1983 al Ministrului Comerțului Interior. Au fost puse la punct și alte noi rețete pentru preparate din iepure de casă, din pește oceanic și tocături din carne de pește, pentru băuturi răcoritoare. Revizuim acum rețetele pentru produse de cofetărie. În afară de rețete, conducerea ministerului a întocmit o serie de programe privind aprovizionarea de toamnă-iarnă și de însilozări ce urmăresc aprovizionarea cantinelor și restaurantelor, a consumurilor colective, cartofi, produse semiindustrializate (murăturile). Toate acestea trebuind să conducă la realizarea raportului între consumul de legume și carne prevăzut de la 4 ori 5 la 6. Anul trecut a fost de peste 1 la 5, adică la 1 kg de carne peste 5 de legume. Desigur, acest raport este mediu anual și este uniform pentru toate județele, urmînd ca direcțiile comerciale, respectiv comitetele executive ale consiliilor populare să-l repartizeze diferențiat în funcție de specificul consumului.

A doua privește acțiunea de îndrumare, control și sprijin prin personalul nostru de specialitate pe bază de grafice, în toată țara. Urmărim cum se aplică toate reglementările date, luăm măsuri operative pentru a-i ajuta și pentru înlăturarea deficiențelor constatate. După fiecare acțiune se prezintă **note de constatări** unde sînt consemnate și măsurile luate în cursul desfășurării acțiunii, note pe care le discutăm în colectivul de direcție și chiar la nivelul conducerii ministerului.

Rugăm să vedem și noi asemenea „note de constatări" în urma controalelor efectuate prin restaurante și I.A.P.L.-urile bucureștene, ce s-a reținut cu privire la consumul de legume. Este solicitat tovarășul Sebastian Moraru, șeful compartimentului îndrumare comercială care sosește cu un dosar, ce-i drept, foarte voluminos. Se fac deci destule controale, dar nu găsim nici unul care să se refere la subiectul în discuție.

— Nu am avut în tematica de îndrumare și control a anului 1985 acest aspect, ni se argumentează. Am urmărit utilizarea peștelui oceanic în consum.

Sîntem surprinși că îndrumarea și controlul din partea forului superior al alimentației publice se face... tematic. În context, se pare că va trebui să așteptăm „anul legumelor" pentru a le putea chiar găsi în meniurile restaurantelor, căci, într-adevăr preparatele din pește le-am întîlnit la toate tipurile și gradele de unități. Noi credeam că specialiștii de la acest etaj ierarhic urmăresc absolut toate problemele din profilul sectorului, cu atît mai mult cu cît programul alimentației științifice este unic și unitar, necesarul celor șapte grupe de alimente fiind de asemenea pentru organism unic și cotidian pe toată durata vieții omului. Dar, să urmărim mai departe răspunsul.

— O a treia direcție în care acționăm este aceea de a instrui și perfecționa lucrătorii, de la conducere la ultimul bucătar. Și aceasta se desfășoară tot pe baza unor programe și grafice, îmbrăcînd diferite forme — schimburi de experiență între unitățile cu cele mai bune rezultate și cele mai slabe, demonstrații practice, folosind în principal maiștri în arta culinară și membri ai Consiliului bucătarilor și cofetarilor. Expoziții de preparate cu vînzare însoțite de demonstrații practice în fața publicului, în fața gospodinelor, de regulă, organizate în colaborare cu comitetele și comisiile femeilor, cu organizațiile de tineret. Consfătuiri de lucru organizate fie zonal, fie pe întreprinderi și la care participă cadre de conducere, cadre de răspundere, personal cu experiență, unde se dezbat diferite probleme de la organizare și aprovizionare cu materii prime alimentare, la rețetare, prețuri, plan de încasări etc. etc. O altă formă sînt instruirile pe lîngă centrele de perfecționare ale noastre, ale M.C.I., ale Ministerului Turismului, CENTROCOOP, unde căutăm să pregătim instructorii recrutați din personalul întreprinderilor care, întorși în unități, să-i pregătească pe cellalți. Zicem noi că prin aceste trei direcții urmărim aplicarea Programului alimentației științifice a populației din țara noastră, așa cum ne revin sarcinile din indicațiile superioare de partid.

Iată că paradoxul se amplifică pentru noi. Cu toate aceste măsuri și acțiuni în planul de producție (adică în lista cu preparatele zilnice oferite consumatorilor) pe luna august (de la 1 la 13, cînd am efectuat raidul), în unele unități nu am găsit nu sortimentul minimal, obligatoriu, de preparate cu legume de sezon, nici măcar unul, căci supranumita „ciorbă de zarzavat" era mai ales cu rădăcinoase, putînd fi pregătită, în mod egal, și iarna. Mărturisim acest fapt tovarășului director adjunct.

— Ce-aș putea să vă spun ?! Ne izbim și noi de aceeași situație. Luăm poziție, îi sancționăm, îi instruim, îi controlăm. Pe plan local, organele noastre comerciale — la fel, și tot nu se învață minte. Urmăresc să muncească mai ușor ; pregătirea legumelor proaspete în vederea gătitului este mai laborioasă, cere timp, conserva o desfaci și o pui în oală. Sînt și asemenea cazuri, cînd, acum în plină vară, utilizează tot conservele de legume.

Noi ținem să precizăm că unii bucătari și șefi de unități, cum am întîlnit și la „Trocadero", într-o zi de canicula (și de pește) nu le folosesc nici pe acestea.

— S-o spunem deschis, mulți se feresc să ia legume din cauza calității necorespunzătoare în care li se livrează de la depozitele I.L.F.-urilor. La sortat și curățat se pierde o mare cantitate, sînt nevoiți să arunce foarte mult iar aruncînd, bucătarii nu mai ajung la prețurile admise pe rețetă. Trebuie să-i găsim odată rezolvarea la această serioasă problemă ce îngreunează în mod inadmisibil diversificarea meniurilor și ponderea legumelor la alimentația publică. Ori recoltarea nu se face în concordanță cu transportul, ori sistemul de manipulare-depozitare este defectuos, dar ajung în depozitele și unitățile noastre vestejite, bătute, perforate și atunci încărcăm celuloză și nu vitamine. Acum cîțiva ani am făcut un plan cu Ministerul Agriculturii pentru legumele mai deosebite, pe care e firesc să le afli măcar în marile restaurante, ce ar putea să constituie pentru multe „specialitatea casei" — cum ar fi bamele, andivele, verzișoarele de Bruxelles, sparanghelul, fasolea fideluță, gulioarele, cresonul, conopida și altele. În hîrtii a rămas, nu ni s-a livrat nimic sau aproape nimic. De aceea se pierd și niște rețete ale unor mari restaurante și mari bucătari ca și ale bucătăriei naționale tradiționale.

N-am văzut nicăieri în vitrina unui restaurant bucureștean în recentul periplu să se facă reclamă unei specialități a casei pe bază de legume. Tînăra bucătăreasă șefă de la „Trocadero", Rodica Mureșan, ne-a promis, și ne-a invitat peste două săptămîni, că va promova drept deliciul meselor în unitatea sa o celebră mîncare orientală din vinete înpănate.

— **Deși există indicații speciale, un program de stat privind alimentația științifică a populației, recentul nostru raid constata că în numeroase dintre asemenea unități aportul legumelor și fructelor proaspete, acum în plină vară, în plin sezon, este destul de redus.**

— Și noi mergem prin țară și nu prea întîlnim în alimentația publică un sortiment prea variat de preparate cu legume proaspete. Chiar și acum, în sezonul de vîrf, ți se oferă tot fasolea „clasică" din conservă. Cei care sînt suferinzi nici nu pot să intre în restaurant ! A mai fost cu ani în urmă o pilpîire de interes de a introduce chiar și produse de cofetărie cu legume, dar ce repede s-a stins entuziasmul. Ca igienist, trebuie să vă spun că unii au și condiții obiective, mai exact nu au condiții, nu au spații corespunzătoare de depozitare și de prelucrare, și astfel mai rău polueaza preparatele în loc să fie cît mai bogate și mai complete nutritiv. Totul este nu să îngurgitezi o cantitate anume de legume, totul e ca ratia normală să păstreze cît mai mult din conținuturile în vitamine și elemente valoroase de care vorbeam. Din păcate, chiar pentru unitățile noi, proiectanții acordă cea mai mare atenție, precum și spațiile cuvenite sălilor de consumație, celе de prelucrare-depozitare sînt ori tratate superficial, fără gîndirea temeinică a circuitelor corespunzătoare, ori sînt lăsate la mîna celor ce vor veni să conducă și să administreze restaurantul. Mai mult chiar decît despre prezența legumelor în meniurile din alimentația publică, și nu numai din alimentația publică, dar și a celor din familie, ar fi de spus despre felul cum sînt preparate. Cantitatea de vitamine depinde esențial de modul de prelucrare a legumelor.

— **Și așa nu se învață în școlile de alimentație publică, unde sînt pregătiți bucătarii ?**

— Cred că se învață, dar nu știu cît se respectă. Mergeți prin bucătăriile restaurantelor și o să vedeți. O să vedeți cartofii curățați și tăiați cum zac cu ceasurile în apă pentru a nu se înnegri, cum este ținută verdeața pentru consumul imediat la mese, cum sînt pregătite și păstrate legumele pînă se pun în oală și după aceea. Se știe că mai bogate în vitamine sînt părțile exterioare, ori, curățitul are un rol foarte important. De pildă, foile verzi de varză au de 20 de ori mai mult caroten decît cele albe din interior, dar tocmai acestea sînt îndepărtate.

— **Se spune că nu le agreează cumpărătorii. Ține și de educația și de cultura pentru o alimentație științifică a consumatorului.**

— Dacă sînt gătite gustos nu cred că le-ar respinge. Prin îndepărtarea acelor foi, pentru a reveni la o importantă legumă cum e varza, se pierd cam 15—20 la sută din conținutul de vitamine. De preferat este să se renunțe la această practică atunci cînd frunzele sînt sănătoase, numai că arareori sînt. Transportul, manipularea, depozitarea le depreciază cel mai adesea și atunci trebuie să le arunci. La fel se întîmplă cu salata, cu majoritatea legumelor. O altă parte din vitamine se solubilizează în apa de fierbere care, la noi, se obișnuiește să se arunce în loc să fie folosită la prepararea de supe, ciorbe, sosuri, piureuri. Cu cît fierberea este mai rapidă și în apă cît mai puțină, cu atît păstrăm mai mult din calitățile legumei. De preferat este cea realizată în abur, în vasele sub presiune cu care, de regulă, bucătăriile din alimentația publică sînt înzestrate. Totul e să fie folosite și corect folosite. În final, prin prelucrarea cunoscută, tradițională, se pierde cam 30 pînă la 70 la sută din vitamina C și pînă la 50 la sută din elementele minerale. Un corectiv al bucătăriei românești în această privință este adaosul, cînd preparatele sînt gata, de verdețuri proaspete. În bucătăria mai modernă internațională — procedeu ce s-ar putea extinde și la noi, putînd ușor să dispunem de asemenea utilaje — se practică adaosurile de sucuri, de nectaruri obținute prin presarea de legume crude, proaspete. Pentru a nu complica sistemul de control Inspecția comercială poate fi pe primul plan și în această privință. Știu și eu cum ar putea să-i verifice?! Așa cum există norme de consum la legume, ca și norme pentru verificarea unor tehnici culinare de risc pentru populație (cum ar fi la maioneze, de pildă), se pot găsi și norme pentru asigurarea calității produsului finit.

Ce ne spune medicul, specialist în igiena alimentației

„Ar fi de discutat multe despre cum le preparăm"

— De ce trebuie să mîncăm legume, ceva mai multe legume decît am ajuns s-o facem în mod obișnuit, pierzînd, în fond, o bună tradiție a bucătăriei românești, a modului de a se hrăni al poporului nostru, tovarășe doctor NICOLAE ORZA ? Ca specialist în laboratorul de igienă a alimentației din Institutul de igienă și sănătate publică ne puteți furniza argumentele științifice necesare.

— Mi se pare că argumentele se cunosc prea bine, încît, tot repetîndu-le, riscăm să fim banali. Toată lumea știe că legumele și fructele sînt principalele surse de vitamine și de elemente minerale absolut necesare organismului. Orice carență, ca și orice dezechilibru în necesarul tuturor grupelor alimentare, duce la tot soiul de îmbolnăviri sau la întreținerea unor suferințe. Sînt principalele surse de vitamine hidrosolubile — C, K, provitamina A, acid folic. O rație normală de legume și fructe furnizează pînă la 90 la sută din necesarul de vitamină C și cam 60—65, chiar pînă la 80 la sută, din necesarul de provitamina A. Ca principală sursă de săruri minerale alcaline — potasiu, calciu, magneziu..., — și oligoelemente — fier, cupru, iod, zinc, intră în echilibru cu celelalte provenite de la restul grupelor alimentare, proteine, grăsimi și glucide, care sînt acidifiante, protejînd astfel tractul digestiv. Furnizează, de asemenea, celuloza absolut indispensabilă proceselor digestive cu rol mecanic important în eliminarea reziduilor. Statisticile mondiale indică drept una dintre bolile moderne cu o frecvență extraordinară, constipația, care, la rîndul ei, determină alte boli, pînă la cancerul de colon cu o arie tot mai largă. Se constată de către cercetători și clinicieni că o cauză importantă este consumul de produse rafinate în dauna aportului de legume și fructe, în special proaspete și în stare crudă. În plus, legumele au avantajul de a avea valoare calorică mică ; de alimente bogate în calorii nu ducem lipsă, avem poate prea multe, cum sînt făinoasele și îndeosebi pîinea albă, dulciurile și grăsimile. Sărace în proteine — rămînînd să le completeze celelalte grupe, lactatele, ouăle, carnea — unele dintre specii conțin veritabile remedii naturale ale unor boli. De pildă, varza albă, verzișoarele de Bruxelles au substanțe antitiroidiene...

— ...Cea ce le-ar îndreptăți să fie „legumele tradiționale" ale zonelor unde condițiile naturale predispun la boli ale tiroidei.

— Exact, în zonele gușogene, cum le numim, în general în cele cu calcar, cum avem în perimetrul Cîmpulungului Moldovenesc și Măneciu-Vălenii... Nu cred că este cazul să intrăm în amănunte privind efectele negative multiple asupra organismului pe care le provoacă deficitul de vitamine A și C. Apar manifestări carențiale uneori deosebit de grave. Cele mai cunoscute și pe care le resimțim frecvent aproape cu toții în anumite perioade ale anului, prin lipsa vitaminei C, fiind astenia și constipațiile. Cu rolul ei important în toate procesele oxidative, vitamina C este implicată în totalitatea metabolismului și prin urmare în protecția organismului.

CICI IORDACHE-ADAM

Un om ceva mai căutat

Destinul l-a fost marcat încă de la naștere : era al 14-lea copil din cei 15 ai unei familii de agricultori din comuna Teremia Mare, județul Timiș. Singura soluție era să-și poarte singur de grijă, să-și vadă singur de propriul drum, mai ales că tatăl lor murise cînd el abia împlinise 13 ani. Se înscrie la o școală de mecanici agricoli din Bield, dar nu se împacă prea multă vreme cu meseria de tractorist și se înscrie la o altă școală, de tehnicieni veterinari. Lucrează ca veterinar vreo patru ani, dar își dă din ce în ce mai bine seama că singura șansă de a fi mulțumit de el însuși este învățătura. Pleacă în Bărăgan, la Călărași, se angajează la un complex de porci, iar seara urmează cursurile liceului. În ultimul an de liceu renunță din nou la meserie (se lucra în ture și nu mai putea merge seara la cursuri) și se angajează la Fabrica de confecții unde se califică, la locul de muncă, pentru a treia oară — croitor, meserie pe care o și practică aproape doi ani.

În 1972 începe marea traversare : „Făcusem cu mine însumi un pariu — penibil, în rele din urmă — de a deveni medic, de a fi singurul dintre toți frații cu această profesie. Candidez la Cluj și obțin media 8,08 față de 8,09 cît era a ultimului intrat". Pînă la admiterea viitoare, caută un nou loc de muncă, pentru un an de zile. Află de o circulară prin care erau solicitați oameni pentru controlul produselor de origine animală. Se înscrie la cursul respectiv, după care lucrează în cadrul Inspectoratului veterinar județean Hunedoara pînă în vara lui '73, cînd se înscrie din nou la medicină și tot la Cluj. „Am căzut iar ca dintr-un vis, eram prea sigur pe mine. La fizică am luat notele 10, 10, 0 — la ultimul subiect tratînd legile deplasării în loc de legile dezintegrării. Dar chiar și cu această notă de zero, mi-au lipsit doar două sutimi pentru a reuși". Era din nou fără servici, pentru că nu i se aprobase concediu fără plată pe perioada admiterii. Se angajează pe un șantier de prefabricate, la Bircea, unde se lucra în trei schimburi. Pentru prima oară soarta îi suride : în toamnă se organizează un nou concurs de admitere pentru ocuparea locurilor rămase libere prin plecarea în armată a reușiților încorporabili (era primul an în care s-a aplicat acest sistem). La o concurență de 21 de candidați pe un loc, intră fără probleme, printre primii. „Nici n-am mai avut forța să mă pot bucura de acest succes. Începea chinul facultății ; unica sursă de subzistență — bursa".

Proaspătului student Dinu Mihai îi vine ideea creșterii peștilor exotici, acolo, în camera de cămin pe care o primise. „Am intrat greu în circuitul crescătorilor de pești. Am început cu un acvariu modest și am ajuns să am peste 10 000 de exemplare din aproape 180 de specii. În acea vreme, era prin '76, am fost chiar criticat în «Viața studențească» pentru că mi-am transformat camera în colecție de acvarii. Peștii îi vindeam la prima mînă, cu sume mici. Cu banii luați îmi cumpăram tot ce apărea în medicină și mai trimiteam și acasă. Am reușit să obțin, prin încrucișări genetice, patru noi varietăți de pești. Făceam de fapt muncă științifică, din 1 000 de varietăți separam și selectam trei, restul le abandonam... Sigur că mi-a luat foarte mult timp, dar în șase ani de studii am lipsit o singură dată, la o lucrare practică, chiar dacă, în virtutea funcțiilor obștești pe care le aveam, trebuia să particip și la cîte opt ședințe pe lună. De pești mă îngrijeam noaptea și duminica, mă deconectam psihic adunîndu-le dafnii ciclopi, grindari și alți viermișori pentru hrană. Episodul piscicol din studenție îmi rămîne ca unul dintre cele mai dragi și mai pitorești între amintirile mele".

„Am învățat medicină în atmosfera marilor înaintași — Hațieganu, Fodor, Goia. Am urmărit o medicină a omului sănătos și am învățat ce înseamnă un om sănătos. O definiție completă a sănătății nu există, dar am reușit să înțeleg ce înseamnă abaterea de la starea de sănătate — și asta o poți afla numai avînd răbdarea de a examina și a trata bolnavul și nu boala, principiu căruia școala clujană i-a rămas în general fidelă. De aceea m-am și dus la Cluj — să învăț o medicină a contactului direct cu bolnavul, fără medierea aparatelor și a electronicii. Am citit în manuscris cursurile profesorului Hațieganu, am răscolit în acești ani toată cultura medicală a Clujului. Am rămas cu un beneficiu imens. În clinica din Timișoara, unde mi-am făcut stagiul după absolvire, am fost acceptat, dîndu-mi-se mult de lucru, tocmai pentru că veneam de pe o altă orientare medicală. Veneam primul și plecam ultimul, mi-am dat seama că n-am voie să greșesc, pentru fiecare bolnav redeschideam acasă cartea de medicină pentru că fiecare avea particularitățile lui, chiar dacă bolile erau aceleași.

După un scurt popas în comuna Știuca, doctorul Dinu Mihai este chemat acasă, în Teremia Mare. Un primar înțelept îi știa biografia ca în palmă, îi urmărise întreaga odisee, se interesase peste tot de el, unde e și ce face, l-a lăsat să se zbată cu viața și cu greutățile, dar să și acumuleze experiență profesională și de viață și cînd i s-a părut că fiul satului este „copt" din toate punctele de vedere a zis, gata, trebuie să vină acasă că avem aici mai multă treabă de făcut. „În toamna lui '84 am revenit la Teremia Mare, mi-am adus și soția, care era ingineră în Timișoara și acum lucrează aici, și copiii. Am înțeles bine ce-a vrut primarul nostru, Vili Heinz, cînd mi-a spus că trebuie să ne-adunăm copiii în satul de baștină, și n-am venit să cer ci să creez condiții. Băile termale de aici sînt suficiente pentru ceea ce vreau eu să fac".

„Vedeți dumneavoastră, în medicină trebuie să acceptăm și insuccesul dar eu nu pot da un verdict definitiv de vindecare decît după 20 de ani, să zicem, pentru că trebuie să văd ce se întîmplă cu toate aspectele bolii și ale bolnavului. Poate că și eu am să mă las bătut dacă o să am, să zicem, 50 la sută eșecuri, dar, indiferent de asta, cel mai important lucru este luciditatea medicului. Eu nu sînt vraci, sînt medic, tratez bolnavi, nu boli, merg pe tratamente individuale nu pe o rețetă unică. Eu nu dau medicamente ci prescriu rețete, tratez la vedere, numai că prepararea medicamentelor se face cu niște substanțe care se reunesc din mai multe farmacii și care se combină după prescripția mea pe care o poate verifica și realiza orice farmacist".

La cei 37 de ani ai săi doctorul Dinu Mihai este răscolit de același neastîmpăr care i-a dinamitat și pînă acum întreaga existență pe care nici-o clipă nu și-o poate imagina în afara muncii cu propriile mîini. Aceleași mîini care răsfoiesc tratate de medicină („am peste 1 800 de volume de specialitate, oamenii văd că citesc și-mi aduc cîte-o carte veche"), care îngrijesc iepuri de rasă („la rasa aceasta originală am ajuns după 16 tipuri de încrucișări genetice"), care gospodăresc o fermă în toată regula și mai ales care mîngîie, cu scrisul dar și cu fapta lor, suferințele bolnavilor. „În viață oamenii au o singură calitate : unii dintre ei mai au puterea să spună că sînt creatori. Am reușit să mă epuizez de medicină, între sufletul omului, carte și dragostea de viață."

N-ai reușit, doctore Dinu.

OCTAVIAN ȘTIREANU

S.O.S. apele minerale ● S.O.S. apele minerale ●

Un vagon numit... dorință

S-ar părea că una dintre modalitățile de a înlătura lipsa de apă minerală în marile orase ar fi îmbuteliorea ei — nu la surse, ci aproape de consumator. Ar fi eliminată astfel întreaga tevatură cu transportul sticlelor, al navetelor, box-paleților și aproape tot ceea ce mai împiedică la ora actuală bunul mers al apei de la sursă spre piața de desfacere. Apa trebuie, însă, transportată cumva și, mai ales, în ceva. La Constanța ni se spunea de curînd, că ar fi necesar un vagon-cisternă, care să ducă apa minerală pînă la stația de îmbuteliere, transportul pe C.F.R. fiind cel mai convenabil. S-a și comandat — mai aflăm de la Constanța — un vagon-cisternă, Întreprinderii de vagoane din Drobeta-Turnu Severin. Dorind să aflăm care este stadiul lucrărilor, ne-am deplasat în orașul de pe Dunăre. Dintr-un prim contact cu directorul Întreprinderii de vagoane, inginerul Vasile Bacalu aflăm că lucrurile nu sînt chiar simplu de lămurit și înțelegem că, în orice caz, vagonul-cisternă nu s-a executat. Mai tîrziu, în fața unui dosar și după lungi explicații oferite cu bunăvoință de inginerul-șef Helmut Bendl și inginerul Victor Turturea, șeful de proiect al vagonului cu pricina, ne lămurim. Situația se prezintă astfel. Vagonul-cisternă poate fi executat la Drobeta-Turnu Severin în circa patru săptămîni, cu condiția să fie asigurat recipientul de la furnizor, adică I.U.C. Griviția Roșie.

„Am fi și noi bucuroși să scăpăm de această comandă neonorată pînă acum". Proiectul a fost executat acum doi ani la Drobeta-Turnu Severin, documentația a fost predată și avizată la C.T.E. București, după care s-a obținut repartiția și s-a făcut comanda pentru un vagon. Apoi, s-a încheiat un contract cu I.U.C. Griviția Roșie, care inițial, n-a ridicat nici un fel de obiecțiune, urmînd a executa și livra recipientul. Proiectantul prevăzuse folosirea materialului W 1-4541, oțel inoxidabil, adus din import. „Comisia de raționalizare a consumului de oțeluri aliate și feroaliaje" din cadrul M.A.G.F. avizează însă, materialul 2 Ti Mo Cr-180, sau a mărcii de oțel 12 Ni Mo Cr-180, alte materiale punînd serioase probleme tehnologice de execuție. Mărcile recomandate pentru executarea recipientului se pare că nu pot intra deocamdată, în discuție, datorită faptului că prima (2 Ti Mo Cr-180) nu este încă omologată, iar cea de-a doua (12 Ni Mo Cr-180) lipsește din stocul întreprinderii bucureștene însărcinate cu executarea recipientului pentru apa minerală.

În ce stadiu se află acum rezolvarea acestei probleme? Greu de spus. Avem, deocamdată, la dispoziție doar un dosar, în care a fost introdusă și ultima adresă trimisă de M.A.G.F. adresa cu numărul 3004 din 19.06.1985, în care citim: „Marca de oțel 2 Ti Mo Cr-180 nu este omologată încă, dar această situație nu este de natură să determine modificarea avizului în sensul utilizării unei mărci de oțel mult mai scumpă, care antrenează un efort valutar sensibil mai ridicat pe devize libere pentru procurarea elementelor de aliere necesare. În consecință, trebuie insistat pentru obținerea tablelor din calitatea avizată și executarea cisternei în cauză, din oțelul inoxidabil 2 Ti Mo Cr-180".

Mai aflăm, din aceeași adresă că marca 2 Ti Mo Cr-180 este un oțel inoxidabil cu o excelentă deformabilitate la rece și o sudabilitate bună, cu condiția respectării stricte a prescripțiilor tehnologice de sudare.

Sîntem perfect de acord cu faptul că nu există nici un motiv pentru care să se folosească un oțel scump, care necesită efort valutar, din moment ce se poate utiliza cu aceleași rezultate, oțelul obținut de siderurgia românească. Nu vedem de ce nu s-ar respecta cu strictețe prescripțiile tehnologice de sudare. Numai că, această impersonală exprimare „trebuie, insistat" nu ne-a prea lămurit de datoria cui este să obțină omologarea unei mărci de oțel, extrem de utilă, după părerea celor în măsură să se pronunțe.

Și, ca să fim sinceri, am vrea să mai aflăm și pe cînd, omologarea? Dacă am cunoaște data, ne-am interesa și la I.U.C. Griviția Roșie de cît timp este nevoie pentru executarea recipientului, după care am adăuga la socoteală cele patru săptămîni pe care le pretinde Întreprinderea de vagoane din Drobeta-Turnu Severin. Astfel, am putea afla, cu aproximație, cînd va putea fi îmbuteliată apa minerală la Constanța. Așa, nu știm decît că vara a zam trecut și vagonul nostru nu este decît o... dorință.

LIANA MOLNAR

Cronica șoselei

Voința, lege a vieții

Tînărul inginer îndrăgise judo din copilărie. Loviturile rapide, aplicate cu măiestrie și curaj exact acolo unde adversarul este mai vulnerabil, îl fascinau prin eficiența lor ieșită din comun. Era avid după orice amănunt din acest sport, studia cărți, viziona filme, diapozitive, exersa de sute, de mii de ori aceeași lovitură. „Nu mai aveți mult și veți susține prima dv. întîlnire oficială, îi spuse într-o zi profesorul. Nu vă taceți probleme, sînteți bine pregătit, iar fantezia și intuiția dv. în luptă vor fi hotărîtoare. Nu vă înhibați, alungați emoția, teama. Adversarilor să le fie frică de dv.".

Era la ultimul antrenament. Așa cum se obișnuiește, în ajunul meciurilor nu se fac antrenamente de mare intensitate. Inginerul era încrezător în forțele sale, dar emoționat. Firesc, a doua zi urma să apară pentru prima dată în fața publicului. Măcar dacă întîlnirea ar fi avut loc în localitatea unde trăia, muncea, unde, cît de cît, era cunoscut de oameni. De ce oare antrenorii îl băgaseră pe el, un începător, în echipa care trebuia să se deplaseze la 100 de km ?

În timp ce se antrena, medita la toate acestea. Se gîndea și la discuția cam aprinsă pe care o avusese cu o seară înainte cu soția, și ea ingineră în aceeași uzină. Fuseseră colegi de an, de grupă. Îl îndrăgise pentru atitudinea lui onestă, curajoasă, cu care întotdeauna îi susținea pe cei fără apărare, pentru francheța cu care își exprima opiniile și logica lui sănătoasă. Înainte de căsătorie și imediat după aceea, era încîntată de sportul pe care îl practica. Îl încuraja, participa la antrenamente, la întîlnirile neoficiale. Acum era însă de altă părere. „Vadime, ai răspunderi ! Ce a fost, a fost, ce se potrivea altă dată, nu se mai potrivește acum. Nu uita, ești tată de copii. Ei au nevoie de tine sănătos, nu cu oasele zdrobite în vreun accident". „Și tu, Denisa, parcă înainte vreme nu eral așa prăpăstioasă". „M-am mai copt și eu la minte, așa-i cînd ești mamă și ai doi copii", răspunse ea cu un aer ușor malițios.

Adversarul cu care se antrena era unul dintre cei care veniseră odată cu el la judo. Simțea în mișcările, în felul lui de a fi, o încercare de a forța nota, de a depăși limitele unui antrenament ușor, așa cum le recomandase antrenorul. După momentul cînd a căzut cu șoldul în afara saltelei pe pardoseala dură de ciment, a urmat o durere insuportabilă și probabil a leșinat. S-a trezit apoi la spital. În jurul patului, pe scaune, cu fețe serioase, antrenorul, Denisa (care se vedea că face eforturi să-și rețină lacrimile) și copiii, care se uitau la el cu ochii lor serioși și mirați în același timp. A început el vorba. „De ce să dau vina pe băiatul ăla ? Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două. Așa, s-ar putea face multe supoziții. Că era invidios pe mine pentru că eu am fost selecționat și el nu. Că voia să demonstreze antrenorului în ajunul unei întîlniri atît de importante greșeala pe care o făcuse prin includerea mea în echipă. Cert e că eu nu eram prea concentrat. Mă gîndeam ce va fi a doua zi, mă mustra parcă conștiința că îi cam neglijasem pe ai mei în ultimul timp... știu eu ce să mai spun ? Necazul e că nu-mi simt deloc picioarele. Și doctorii ăștia sînt așa de misterioși. Au tot șușotit între ei. Apoi a rămas doar unul. Mi-a răspuns foarte evaziv, ciudat. „Se pare că e vorba de nervul sciatic". Vouă v-a spus mai mult ?" „Nu, nu... doar că va fi nevoie de un tratament mai îndelungat", i-a răspuns Denisa, cu o voce tremurată, tristă. Așa a fost. Vadim a cutreierat spitalele doi ani în șir. A fost nevoie de un tratament greu, de numeroase exerciții pentru recuperare. Cînd a reușit să calce cît de cît pe piciorul sting, în familia inginerului a fost o adevărată sărbătoare. Între timp s-a pensionat. Tînăr fiind, pensia nu era prea mare. N-o duceau deloc ușor. După ce s-a mai înzdrăvenit, i s-a permis să conducă un automobil cu comenzi la mînă. Călătoriile scurte cu mașina erau singura bucurie a familiei, iar lui Vadim îi dădeau sentimentul că n-a rămas un neputincios, un infirm. Firea lui voluntară, energică îl împingea înainte ca un resort. Voia să știe, să facă mai mult. „Cine spune că un seminfirm ca mine e un om pierdut, se înșală. Uite, nu-mi ajunge ziua, citesc, scriu, îi ajut pe băieții de la uzină la proiecte, spun povești inventate de mine copiilor". Anii din urmă, suferințele de tot felul își puseseră pecetea nu numai pe chipul, dar și pe felul de a fi al Denisei. Din veselă, optimistă, devenise taciturnă, afișînd un gen de bună dispoziție mai mult pentru a nu submina moralul lui Vadim. „La 26 de ani să ai un soț de aceeași virstă cu tine, care toată viața va merge în cîrje, nu-i o perspectivă deloc încurajatoare", îi destăinuise ea unei bune prietene, fostă colegă de liceu. „Marele nostru noroc, al meu și al copiilor, e că Vadim ne insuflă fantastica lui voință și uluitorul lui optimism. După ce ne-a ținut un logos, pentru întărirea „moralului", cum zice el, a terminat cu vorbele nu știu cărui filozof : „Suferința, copii, zice el, e marele educator și binefăcătorul omenirii". Ce ne-am face fără ea, cum ne-am căli pentru viață, cum ne-am pregăti pentru ea ? Am rămîne niște bicisnici, niște oameni de nimic".

„Exact așa s-au petrecut lucrurile înainte de a pleca în acea nefastă călătorie. După ce-a terminat cuvîntarea, numai că-l auzim : „Și acum, surpriza zilei. Peste o oră plecăm la drum, dar... nu văd efectul surprizei pe fețele voastre". Rosti încă o dată apăsat acel dar... cu Trabantul avînd comenzile normale, la picioare, nu ca pentru invalizi Am rămas surprinsă. „Cum adică. Vadime, doctorii au încuviințat ?" „Ce am eu cu doctorii ? Principalul e că mă simt strașnic. Uite, pot folosi amîndouă picioarele". Se mai sprijinea încă în cîrje, dar, într-adevăr, mișca în voie picioarele. „Cînd s-a urcat la volan, nu știam ce să cred, ce să spun. Să fi insistat să nu plecăm, ar fi fost o lovitură de moarte pentru el. În sufletul meu era un zbucium cumplit. Cînd l-am văzut ce dezinvolt și sigur conduce, m-am mai liniștit. Al mei s-au bucurat nespus. Își exprimau speranța că în curînd va putea din nou munci la uzină, în laboratorul care îi era atît de drag. Se înnoptase, mă gîndeam că nu e bine ce facem. Vadim nu condusese de ani de zile cu asemenea comenzi, și, în plus, cred că drumul îl cam obosise. Noaptea, dacă pilotase de cîteva ori. Nu era însă înhibat, dimpotrivă, bine dispus ca întotdeauna. Betivul a apărut brusc pe bicicletă. Nu l-a putut evita. Îndrăznesc să afirm că și un șofer perfect valid n-ar fi reușit să-l ferească. L-au condamnat la doi ani. Cu suspendare, bineînțeles. S-a invocat că medicii nu avizaseră trecerea la comenzi normale și că picioarele nu-l ajutaseră pe Vadim să reacționeze prompt asupra frînei. Știu eu? O fi așa, se poate. Oricum, viața i-a smuls soțului meu și această mică bucurie, conducerea mașinii. După cele întîmplate, starea sănătății lui Vadim s-a înrăutățit mult. Credeți, însă, că s-a lăsat doborît ? Nu, niciodecum" „Reîncep cu exercițiile. Nu mă doboară ea, viața, pe mine, și nici doamna cu coasa. Da, voința e legea vieții !", îi place lui să sublinieze.

VICTOR BEDA

RADU IULIAN SORIN POSTOLACHE

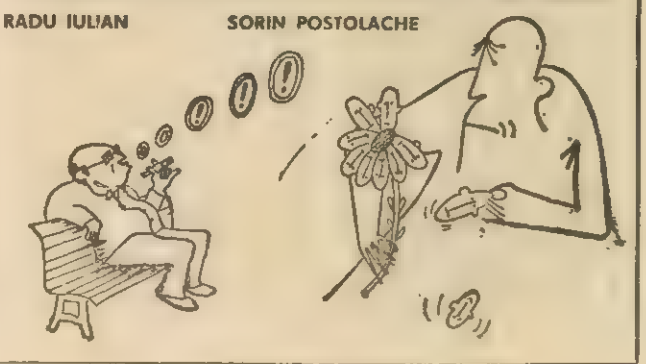

„Mondialele" de box pentru tineret

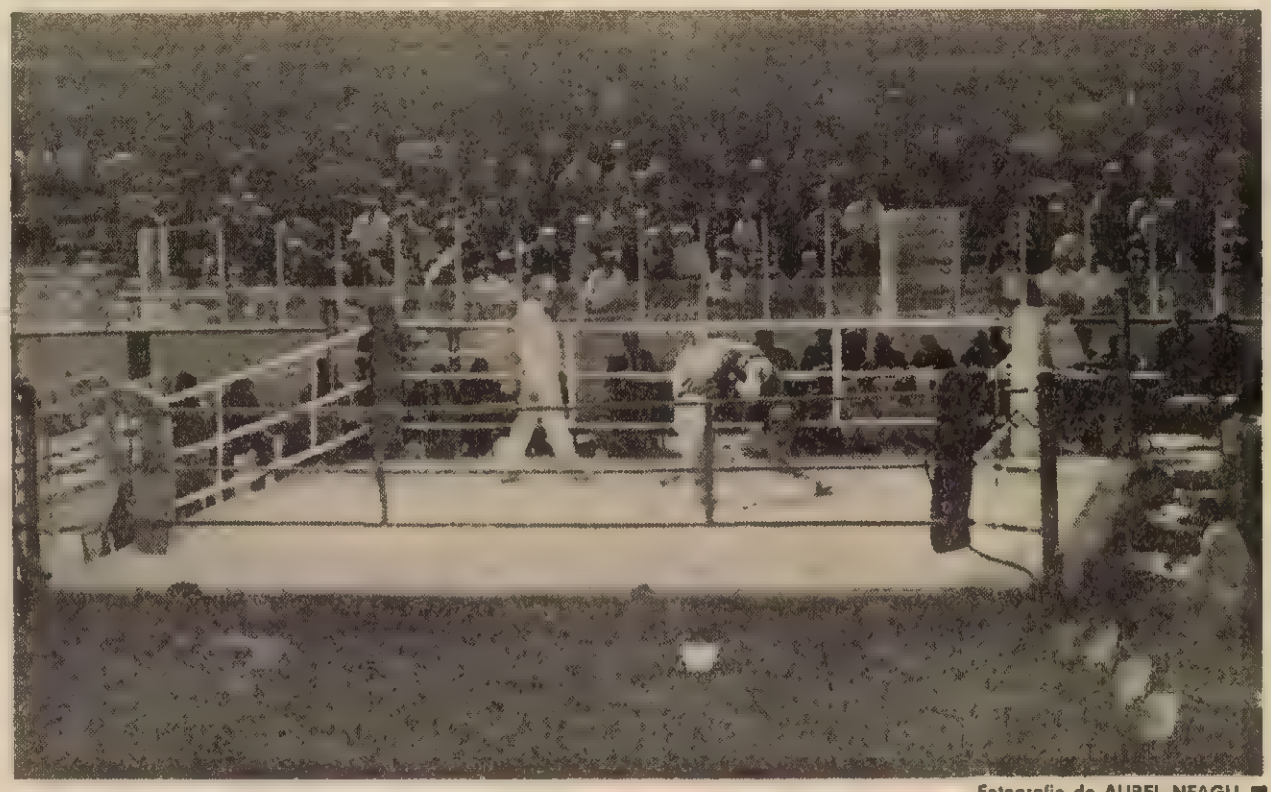

Fotografie de AUREL NEAGU ■

Frumoasa luptă pentru medalii

Începute duminică, 1 septembrie, pe ringul instalat în sala Patinoarului 23 August, meciurile de pînă acum ale „mondialelor" de box pentru tineret (încredințăm tiparului rîndurile de față după consumarea primelor șase gale) au etalat nu numai ardoarea combatanților în drumul lor spre laurii supremi, cît mai ales un box de ridicat nivel tehnic, dublat de-o excelentă pregătire fizică și de-o nebănuită forță a loviturilor. Între boxerii ce au făcut din plin dovada acestor trei calități se numără și tinerii noștri pugiliști care, în compania unor adversari redutabili, cum ar fi boxerii cubanezi și americani, nu s-au lăsat intimidați, evoluînd cu mult aplomb : Marian Popa (semimuscă), Daniel Măeran (pană) și Vasile Damian (semigrea) au făcut fiecare în parte meciuri de mare spectacol, în luptă cu cubanezii Pedro Boza, Rafael Perez și Jorge Camejo. Cu atît mai prețioase sînt aceste victorii cu cît, repetăm, adversarii au demonstrat la rîndul lor calitățile specifice boxului cubanez. Același Marian Popa avea să se remarce într-un nou meci la fel de greu ca și cel anterior, în compania americanului Gary Harvey, așa cum, la categoria imediat următoare, la muscă, Marcelică Tudor avea să realizeze un meci incendiar în fața unui alt boxer american, Carlos Valdez după ce, în prima gală, îl învinsese pe portoricanul Santiago Jose. Excelent au boxat pînă acum, promițînd evoluții de excepție, și ceilalți boxeri români ce s-au impus net în fața adversarilor lor : Daniel Dumitrescu (cocoș), Ion Pal (ușoară), Marian Gavrilă (mijlocie mică) și Ștefan Drișcu (semimijlocie). Nu ne rămîne decît să sperăm că Gianl Gogol (semiușoară), înlocuitorul de ultim moment al lui Mihai Leu, a cărui accidentare în timpul pregătirilor antrenorul Eustațiu Mărgărit o regretă nespus, Ion Beșliu (mijlocie mare) și Vasile Drăghici (super grea), se vor dovedi la înălțimea colegilor lor. Lipsește, după cum se vede, reprezentantul nostru la grea, Ilie Corbu, care a pierdut în prima repriza la Felix Savon, despre care antrenorii săi afirmă că este un demn urmaș al lui Teofilo Stevenson, cea mai proeminentă figură de pînă acum a boxului cubanez. Indiferent de rezultatele confruntărilor extrem de grele ce se anunță pentru reprezentanții noștri în drumul lor spre medalii, ne face o mare plăcere să constatăm și să afirmăm că antrenorul Eustațiu Mărgărit a pregătit o adevărată echipă, un lot valoros, apt să crească-n tehnicitate și forță, cu nimic mai prejos decît viitoarele stele ale boxului amator mondial. Cu alte cuvinte, se poate miza în continuare pe acești tineri a căror prestație a demonstrat o inteligentă deplasare în ring, printr-un susținut joc de picioare, o tactică mobilă în funcție de replica adversarului, o corectă însușire a procedeelor tehnice (serii de lovituri legate, eschive și riposte spectaculoase, clinchiuri atent și lucid supravegheate, o apreciere adecvată a distanței față de adversar etc.), o bună mobilizare volitivă, un tonus fizic ridicat, calități indispensabile unui boxer ce vrea să urce treptele ierarhiei mondiale, fie ele chiar și la o vîrstă timpurie. Între boxerii străini, o impresie deosebită au lăsat reprezentanții Cubei, S.U.A., Uniunii Sovietice, R.D.G., Bulgaria, Ungaria, Porto Rico, Japonia, Coreea. Merită a fi menționate, pentru calitatea lor, pentru incandescența lor, meciurile dintre semimijlocii Kenneth Gould (S.U.A.) și Serghei Brajnikov (U.R.S.S.), în care primul, o autentică speranță olimpică, învingător, a oferit o veritabilă lecție deschisă de box, sau aprига confruntare dintre ușorii Radames Castilo (Cuba) și Mario Munoz (S.U.A.), un meci în care ambii boxeri, din primul și pînă în ultimul minut, s-au înclestat într-o continuă și epuizantă luptă corp la corp, victoria revenindu-i, cu 3—2, cubanezului, ea putînd fi însă acordată la fel de bine și adversarului. Două meciuri care, ca și altele disputate pînă acum, puteau fi tot atîtea finale sau, cel puțin, semifinale. Dar sorții au vrut altfel, ceea ce nu înseamnă, desigur, să meciurile care urmează vor fi lipsite de spectaculozitate. Să sperăm că ele vor confirma valoarea galelor de pînă acum și că printre învingători se vor număra și boxerii români. Care, nu numai în calitate de gazde, ci și de îndreptățiți pretendenți la medalii, întrunesc aprecierile și elogiile specialiștilor prezenți la acest turneu de anvergură, referință pentru viitoarele mari competiții pugilistice, campionatele lumii pentru tineret organizîndu-se, reamintim, la ideea federației noastre.

VICTOR NIȚA ■

Bilanț remarcabil

La ora la care revista noastră se îndrepta spre tipar, miercuri seară, în îndepărtata Japonie cădea cortina peste întrecerile celei de a 13-a ediții a Jocurilor Mondiale Universitare de vară. Din cauza diferenței de fus orar, nu ne-au parvenit prea multe știri din ultima zi a competiției, dar am aflat, cu satisfacție, că sportivii români și-au trecut în cont o nouă medalie. Sărind 6,61 la lungime, Marieta Ilcu a intrat în posesia bronzului, ridicînd astfel la 21 (5 de aur, 10 de argint, 6 de bronz) zestrea de medalii a delegației studenților noștri.

Deși n-au participat decît la 6 din cele 11 discipline prevăzute în program, reprezentanții mișcării sportive universitare din România s-au numărat printre protagoniștii întrecerilor de la Kobe, lăsînd o frumoasă impresie prin talent, dăruire și ținută, ocupînd în final un prestigios loc 4 în clasamentul general pe națiuni. Ba mai mult, Ecaterina Szabo (cu aur la bîrnă și sărituri, cîte 4 medalii de argint), Florin Segărceanu (și el cu 3 medalii, între care una de aur), Carmen Bunaciu (medaliată cu aur la 100 m spate și cu argint la 200 m), Dumitru Negoiță (imbatabil la sulițâ) s-au numărat printre „eroii" Universiadei '85, competiție de anvergură ce a adunat la start peste 4 000 de sportivi din 106 țări ale lumii. Dincolo de evoluțiile lor măiestre, care au cules aplauzele spectatorilor și elogiile specialiștilor, reprezentanții sportului nostru au transmis mesajul de pace și prietenie al unui popor liber și stăpîn pe destinele sale.

Miercuri, la Londra, Anglia — România în preliminariile C.M.

N-am pierdut niciodată pe „Wembley" !

Am scris, și în transmisia efectuată imediat după meci, că victoria în fața finlandezilor nu ni se pare una oarecare. De duzină. I-am dezamăgit, probabil, pe cei mai optimiști (sau mai neavizați!) dintre noi, care nu puteau uita că în 1973, la București, le-am administrat nordicilor un fulminant 9—0. Numai că, vrem, nu vrem, trebuie în fotbal s-au mai schimbat : valorile sînt mai echilibrate (ce zic eu de recentul 0—0 al Turciei în Elveția ? !), iar finlandezii, au probat-o și la Timișoara, se găsesc (cel puțin față de 1973) într-un real progres. Jocul lor de miercurea trecută, îndîrjit pînă la agresivitate, urmărind valorificarea ultimei șanse, nu l-a putut însă împiedica pe tricolori să obțină o victorie fără echivoc, pe care am aprecia-o, în contextul calificării, ca deosebit de prețioasă. Ea a însemnat pentru tricolori încă un pas spre Mexic, iar pentru elevii lui Kuusela sfîrșitul iluziilor. Cu zero la „adevăr", cu golaveraj negativ (—6) și fără nici un alt meci în deplasare, nordicii sînt practic ieșiți din cursă, iar această simplificare a luptei, ce rămîne să se ducă de-acum în 3 (Anglia, România, Irlanda de Nord), ni se dezvăluie ca cel dintîi element pozitiv (din punctul nostru de vedere) al partidei de la Timișoara. Al doilea ar merita legat, opinăm, de faptul, și el îmbucurător, că izbinda fotbaliștilor români s-a realizat prin golurile înscrise de Hagi și Mateuț, amîndoi jucători de numai 20 de ani. Ba încă mai mult. Hagi și Mateuț au fost, după păreri unanime, între cei mai buni componenți ai echipei lui Lucescu și Rădulescu, ca angajament și ca eficiență. Cîștigarea unui jucător nou, Mateuț, în „familia" tricolorilor merită să fie subliniată, atît în ceea ce privește folosirea lui imediată, cît și în idcea perspectivei. Sigur că, privind în ansamblu, evoluția fotbaliștilor noștri n-a strălucit. Ritmul n-a fost totdeauna cel așteptat, iar cîțiva jucători, unii cu scuza accidentărilor, n-au prins ziua cea mai fastă. Dar ce-a fost, a fost, istoria fotbalului se compune, oricît n-ar dori-o „esteții", tot din rezultate. Cum nici un meci nu seamănă cu altul, lege veche de cînd fotbalul, se cuvine să nădăjduim că învățînd și din greșelile comise la Timișoara, tricolorii vor fi în ca o mașină puternică avînd frîna de mînă trasă, Bölöni (despre care noi nu împărtășim părerea, tot mai des auzită, c-ar fi un jucător „pe ultima sută de metri") ar urma să dețină în Anglia un rol-cheie, de „închizător" în fața liniei de fundași. E rolul, ne place să credem, care i se potrivește ca o mănușă și, dacă n-am fi regretat prea tare absența lui la Timișoara, unde jocul se pretă mai ales la construcție, am regreta-o imens pe „Wembley". Firește, dacă nu se va putea și nu se va putea, se vor găsi soluții. Poate Andone, parșiv. Adică, ne-a lăsat să înțelegem, nimic nu e încă tranșat în grupă și orice, chiar răsturnarea Angliei de pe locul 1, e posibil. Să fi fost el, lăudînd echipa noastră, numai diplomat ? Mai degrabă nu, managerul formației britanice intuind că nu-i va fi ușor la 11 septembrie.

Socotim că am fostul destul de expliciți. Ar fi o greșeală elementară. și tocmai de aceea penibilă, tratarea meciului cu Anglia fără veleități, calculînd că am putea realiza calificarea și fără a lua puncte (punct) de la Londra. Egalul din 1969 a însemnat „actul de naștere" al generației de la Guadalajara, fotbalul insular fiind, cu toate scăderile lui, unul de referință pe plan mondial. În fața Angliei, nu a Finlandei, și cu atît mai mult pe „Wembley", își verifică potențialul o echipă sau alta. Nici un examen adevărat nu-i ușor, iar cel de miercuri nu se anunță altfel. N-am pierdut însă niciodată pe „Wembley" și e de datoria jucătorilor noștri să facă totul ca, prin rîvnă, prin devotament, prin dăruire dusă pînă la sacrificiu, prin abordarea întîlnirii fără complexe, să consolideze tradiția. Le stă în puteri, nu ne îndoim.

Mult succes, tricolori !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Balet aerian la Timișoara : Cămătaru în luptă cu Europaeus

Un drum peste „Podul Prieteniei"

Intrăm pe teritoriul Bulgariei pe arcul de oțel și beton denumit „Podul prieteniei". Ne îndreptăm spre Sofia cu imaginea uzinei constructoare de mașini de la Ruse, dispusă în vecinătate cu cea de la Giurgiu. Două forțuri ale tehnicii moderne, două citadele ale muncii ce conlucrează spre binele celor două popoare și întru prestigiul socialismului în lume. Cei doi piloni industriali riverani bătrînului Dunăriu se constituie într-un autentic atestat al capacității creatoare ale popoarelor român și bulgar care dintotdeauna s-au ajutat și sprijinit în efortul lor pentru progres și libertate.

Dispusă într-o frumoasă depresiune, capitala Bulgariei poate fi admirată atît în răsărit, cît și în apus de soare, de pe Muntele Vitoșa. Edificii ce poartă patina vremii impodobite cu medalioane ale unor revoluționari, oameni de știință și litere se încadrează armonios, în peisajul urbanistic dominat de bildinguri semețe. Impătimit de istorie, om de aleasă cultură, editorul Dimitri Ștefanov își cunoaște capitala ca pe propriul cartier. Cu amabilitate și rigurozitate prezintă situația orașului imediat după revoluția din urmă cu 41 de ani. Peste 12 600 de edificii erau transformate în ruine. Rănile războiului se vedeau pe fiecare stradă în parcurile și grădinile publice. De pe muntele Vitoșa ne sînt fixate modernele edificii hoteliere „Balcan", „Europa", „Rodina", „Hemus", „Moskova", „Vitoșa New Otaniu", care depășesc 20 de nivele. În jurul acestor construcții gravitează astăzi adevărate microraioane.

Mutațiile urbanistice intervenite în capitala bulgară sînt determinate de avîntul și extensia vieții economice. În anii revoluției și construcției socialiste au fost durate importante obiective industriale care sporesc avuția țării și îi asigură progresul. Sînt edificatoare cîteva procente : astăzi industria din Sofia participă cu peste 16 la sută la formarea venitului național și realizează aproape 17 la sută din producția globală. Acest ultim procent este dimensionat de ponderea pe care o au unele ramuri industriale de vîrf — radioelectronica și telecomunicațiile, aparatura de calcul electronic, industria constructoare de mașini și cea metalurgică. Rolul acestor obiective industriale este hotărîtor în dezvoltarea socialistă a țării.

În peisajul înnoirilor orașului Sofia se impune prin inedit și funcționalitate Palatul Național al Culturii. Avînd o frumoasă deschidere către Muntele Vitoșa, monumentala creație arhitecturală reprezintă centrul de atracție pentru sofioți, pentru turiștii din țară și străinătate. În spațiul ce măsoară 17 000 metri pătrați se găsesc săli cu felurite destinații — conferințe, spectacole, expoziții, bibliotecă, discoteci, expoziții de carte, amenajări pentru distracții.

Se poate spune că Palatul Național al Culturii reprezintă azi sufletul spiritualității unei capitale aflat în plin proces de modernizare.

Capitala țării — Sofia — are drept „concurent" în planul dezvoltării și al aportului economic orașul Plovdiv. Produsele industriei constructoare de mașini și alimentare se bucură de alese aprecieri. Patru instituții de învățămînt superior sînt frecventate de mii și mii de tineri. Institutele de cercetări pentru horticultură, legumicultură și cultura tutunului se impun prin realizări de prestigiu, concretizate în sporirea rodniciei ogoarelor și ridicarea producțiilor la hectar. Pătrundem în oraș pe magistrala ce străbate Cîmpia tracică. La intrare pe o suprafață de sute de metri pătrați se întind pavilioanele care găzduiesc cunoscutele tîrguri internaționale. Centrul dominat de Hotelul „Trimont" adună într-o simetrie armonioasă construcțiile durate în ultimii ani.

Însemnele noului se întîlnesc în toate orașele și satele Bulgariei vecine și prietene. În centrul de raion Lovici, construcțiile ultimilor ani conferă așezării imaginea unui oraș cu o personalitate distinctă. Partea lui estică este apărată de un adevărat contrafort, de forma unui camion. La sud un pinten de piatră ține pe umeri o impresionantă statuie, înconjurată de frumoși arbuști de liliac. Este statuia marelui revoluționar Vasil Levski — unul din cei mai de seamă organizatori și luptători împotriva dominației otomane (1837—1873). Deviza din care el a făcut crezul de luptă care l-a dus la sacrificiul suprem a fost „Dacă ciștig, ciștigă întregul popor, dacă pierd, mă pierd numai pe mine". Vasil Levski a căzut ucis de către turci. Idealul pentru care a luptat este astăzi minunat ilustrat în noua înfățișare a acestor meleaguri al cărui fiu a fost.

Impresii deosebite reținem vizitînd mica așezare Grivița, situată în imediata apropiere a orașului Plevna. Într-un mic muzeu întîlnim documente de arhivă, picturi de Nicolae Grigorescu, grafică de Carol Satmari, fragmente din opera lui Mihail Sadoveanu care vorbesc convingător despre sacrificiile armatei române și sprijinul dat poporului bulgar pentru a înlătura asuprirea otomană. În așezămîntul muzeistic de aici deslușim un text: „Cine luptă viteje ște, nemuritor îi rămîne numele"..Nu poartă nici o semnătură. Aserțiunea, care exprimă un mare adevăr, aparține, desigur, geniului anonim popular. Ne bucură că peste un secol fiii poporului bulgar păstrează vii în memorie numele sergentului Ion Grigore, ale căpitanului Valter Mărăcineanu, ale maiorilor Sonțu sau Ene... ale atîtor alt or eroi căzuți la datorie în numele unui ideal — libertatea țării lor și nu numai a lor. Piața din care pornesc principalele străzi ce definesc istorica așezare se cheamă București. De aici se ramifică străzile care, simbolic, pentru istorie, poartă numele de eroi-ostași ai României. Generat de sentimentele revoluționarilor bulgari care au găsit adăpost și un generos sprijin din partea poporului român, acest gest al recunoștinței cu profunde reverberații în inimi și conștiințe s-a transmis pînă azi. Și noi, generațiile prezente, receptăm cu toată căldura inimilor acest mesaj al istoriei. Ne bucurăm că jertfele și tradițiile făurite de poporeale român și bulgar capătă în anii socialismului noi dimensiuni umane.

Imaginile și impresiile adunate în acest reportaj se vor un cald omagiu adus Bulgariei socialiste, vecină și prietenă, înnoirilor și oamenilor ce le-au plămădit în epoca de libertate inaugurată de revoluția din septembrie 1944. În emblematica noului tablou geografic al spațiului de la sud de Dunăre se impun ca un simbol al progresului înnoirile socialiste.

CONSTANTIN ZAMFIR ■

Frumoasa adormită și șacalii

Decembrie 1979. Sunny von Below, 48 de ani, miliardară americană, sănătoasă și vioaie, se trezește din somn pradă unui rău inexplicabil. Respiră greu, începe să delireze, își pierde cunoștința. Devotata Maria, camerista, cheamă disperată pe domnul și stăpînul care, moleșit după o noapte de chef, citea ziarele. Calm, Claus decretează „azi noapte a băut prea mult, las-o să se odihnească" în timp ce bolnava era cît pe ce să treacă în repaosul de veci. La spital, unde a fost dusă la insistentele devotatei Maria, a fost injectată glucoză, pentru reanimare, dar fără nici un efect. Alarmați, medicii au constatat scăderea rapidă a zahărului din sînge pînă la 20 de miligrame. Sunny a fost salvată, adică n-a murit, dar de peste 4 ani se află în spitalul Columbia Presbiterian din New York în stare de inconștiență, este hrănită artificial și respiră prin tub de oxigen. Văzînd starea în care a ajuns soția sa neprețuită, Claus a hotărît că, decît să trăiască vegetativ, e mai bine să fie lăsată să moară în pace. Alexander și Ala, copiii doamnei din prima căsătorie, s-au opus „asasinatului" și plătesc o gardă permanentă pentru a o menține în viață. Dacă ar muri, ea ar lăsa, conform testamentului, „doar" 75 milioane dolari bani lichizi plus multe proprietăți imobiliare în valoare de alte milioane. Cui credeți ? Lui Claus. Dacă nu moare, copiii pot toca în liniște contul bancar la care au acces. Deci, care pe care. Așa că domnul Claus a fost acuzat de tentativă de uxoricid — încercarea de ucidere a soției — și a fost recunoscut vinovat de un juriu popular al tribunalului din Newport, urmînd ca judecătorul să-i stabilească pedeapsa. Dar, în urma unei obiecții procedurale ridicată de apărătorii din instanță ai acuzatului, verdictul a fost anulat. Reclamanții au adus ca probă înatacabilă a vinovăției tatălui vitreg o borsetă cu cîteva medicamente și o seringă în care s-au găsit urme de insulină. Medicii, hotărînd că Sunny este victima unei supradoze de insulină, au produs proba materială, martor fiind devotata Maria, încarnarea domnișoarei Denvers din „Rebecca". Obiecția apărării — proba a fost adusă prin efracție — procedeu neconform cu jurisdicția americană și deci verdictul a căzut. În plus, unul din prietenii de familie, cunoscutul romancier Truman Capote, confirma într-o mărturisire înregistrată cu puțină vreme înainte de a muri că Sunny bea și se droga zdravăn. Cum stăm cu vinovatul ? În literatura criminală insulina era considerată pînă de curînd ca instrumentul crimei perfecte. Dar medicina a reușit să descarnă care este insulina produsă de pancreas și care cea injectată. La asta probabil nu s-a gîndit Claus. A apărut însă un nou element relevant : Sunny își făcea injecții cu insulină pentru a slăbi... Și, după revelațiile lui Truman Capote, lucrurile se complică fiind foarte posibil ca într-o stare pronunțat euforică Sunny să confunde fiolele de drog cu cele de insulină. Așa că în jurul frumoasei adormite de la spitalul din New York bătălia continuă acerb. Cu rezultate imprevizibile. Credem că totuși moștenitorii se vor împăca făcînd fifty-fifty și vor lăsa obiectul disputei să se odihnească de drept. Orice este posibil în „lumea bună" sau, cum spun americanii, în „high society".

IOAN ROȘCA ■

Nici un deget pe trăgaci

Se înțelege de la sine că ideea neproliferării armelor atomice nu putea să nu convină, acum mai bine de un deceniu și jumătate, puterilor nucleare, întrucît ele rămîneau cu bombele și cu rachetele, în timp ce țările celelalte urmau să se abțină. De aceea, statele deținătoare de armament nuclear, în frunte cu cele două superputeri, au pus atunci în circulație sloganul avantajului care ar decurge din faptul că ar rămînea „mai puține degete pe trăgaci". Dar țările neposesoare de arme atomice, în număr de peste 125, nu înțelegeau chestiunea în acest mod. La gestul lor de renunțare trebuia să li se răspundă, din partea puterilor nucleare, cu gesturi asemănătoare, cu renunțări. Și nu doar de dragul simetriei, ori pentru a se respecta regula reciprocității, ci pentru că numai astfel se putea ajunge la o înlăturare reală a pericolului atomic — țelul însuși al inițiativelor privind neproliferarea armelor nucleare. În cele din urmă, Tratatul de neproliferare încheiat și intrat în vigoare cu 15 ani în urmă a prevăzut atît angajamentul țărilor neposesoare de arme atomice de a nu produce sau procura asemenea arme, cît și obligații ale puterilor nucleare privind încetarea cursei înarmărilor atomice și luarea de măsuri efective în direcția dezarmării nucleare. Se poate spune deci cu deplin temei că tratatul amintit a fost încheiat ca un instrument de frînare și de oprire a competiției pe planul înarmărilor nucleare, ca un punct de pornire pentru măsuri de diminuare și de eliminare a armelor nucleare din arsenalul statelor.

Ce s-a întîmplat din 1970 încoace, cum a fost pus în practică Tratatul de neproliferare a armelor nucleare ? Din păcate, cursa înarmărilor a continuat și

Comentariul săptămînii

continuă în ritmuri tot mai accentuate. Nesocotindu-se prevederile Tratatului, obligațiile asumate, armele nucleare au proliferat foarte mult, atît prin creșterea stocurilor, cît și prin sporirea numărului de state care dețin și perfecționează tehnica de producere a armelor atomice. În ceea ce privește negocierile de dezarmare nucleară și de control al armamentelor, ca și negocierile de dezarmare în general, ele n-au dus pînă în prezent la nici un rezultat. Așa se prezintă deci situația în momentul cînd la Geneva are loc cea de-a treia conferință a statelor semnatare ale Tratatului, pentru examinarea modului de îndeplinire a obligațiilor asumate prin acest document.

Pornind de la situația existentă, țara noastră, președintele ei s-au pronunțat și se pronunță cu consecvență pentru urgentarea măsurilor necesare înlăturării pericolului unei conflagrații atomice pustiitoare, asigurării unui viitor de pace și de colaborare între popoare. „Nu există și nu poate exista — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — problemă mai importantă decît salvarea omenirii de la distrugerea nucleară ! Trebuie să facem totul pentru dezarmare, pentru a asigura popoarelor dezvoltarea liberă, independența și pacea ! Considerînd mai mult ca oricînd că toate guvernele, toți șefii de state, toate forțele politice trebuie să acționeze, pînă nu este prea tîrziu, pentru a salva omenirea de la catastrofa nucleară". În acest sens, un rol de seamă l-ar avea luarea, în cadrul amintitei conferințe de la Geneva, a unor hotăriri referitoare la înghețarea tuturor armamentelor nucleare : încetarea tuturor experiențelor cu arma nucleară, oprirea fabricării de noi arme atomice și a amplasării lor în Europa și în alte regiuni ale lumii etc. În același timp, o problemă deosebită o constituie garanțiile de securitate pe care statele posesoare de arme nucleare trebuie să le ofere statelor neposesoare. Finalmente, prin măsuri de dezarmare nucleară, de lichidare a stocurilor de armament atomic existente, trebuie să se ajungă la situația în care pe trăgaciul atomic să nu se mai afle nici măcar un singur deget.

ION D. GOIA ■

Accente în lume

„Lupi de mare" la feminin

Cei ce visează în copilărie la nesfîrșitele întinderi albastre, la aventuri pe tărmuri necunoscute, reușesc cîteodată să-și vadă visul împlinit, îmbrățișînd cariera marinărească. Încă din timpul lui Ulise, bărbații erau cei care navigau, iar frumoasele sirene îi ademeneau pe țărm. Se vede treaba că, săturîndu-se de rolul acesta, mai multe fete s-au înscris anul trecut la Școala de marină din Tallin, unde pentru prima oară a fost primit și „sexul slab" la secțiile de radiocomunicații, electronavigație și tehnologie a produselor piscicole. Peste trei ani, pe navele de pescuit, îmbrăcate în uniforma de marinar, își vor face apariția primele marinărese.

Vai de pirații ce le vor ieși în cale !

Păsări — pescari

Lacul Dojran, situat în sud-estul Republicii Socialiste Macedonia, la frontiera iugoslavo-greacă, la altitudinea de 148 de metri, este renumit prin marea sa bogăție în pește, ce-i conferă primul loc între lacurile din Balcani. Ca să poată prididi, pescarii „solicită" ajutorul păsărilor. Pescuitul cu ajutorul păsărilor este un obicei vechi datînd dinaintea erei noastre și s-a transmis din generație în generație. Acest mod de-a pescui durează din noiembrie pînă în martie cînd numeroase păsări migratoare poposesc aici să-și petreacă iarna. Păsările cărora li se taie aripile duc peștii spre țărm drept în plasele pescarilor.

Bolidul șic

Dintre mărcile de automobile de prestigiu din lume nu poate fi omisă cea numită Porsche, bilanțul succeselor ei fiind mai mult decît convingător. Cel care a dat numele acestei întreprinderi prestigioase se numea Ferdinand Porsche, una din personalitățile cele mai talentate printre constructorii erei automobilului. Fiul său Ferry continuă seria succeselor obținute de către părintele său prin anii '30. Astăzi, Porsche poate fi întîlnit pe drumurile a 140 de țări și numele său este sinonim nu numai cu cel al bolizilor care poartă pe capotă emblema orașului Stuttgart în care ei se construiesc, ci și cu performantele tehnice remarcabile.

Cele două uzine Porsche din Stuttgart — Zuffenhausen și din orașul apropiat Neckarsulm produc în fiecare zi cam 210 mașini de sport, iar într-o lună se construiesc cel mult două modele identice.

ELENA GRECESCU ■

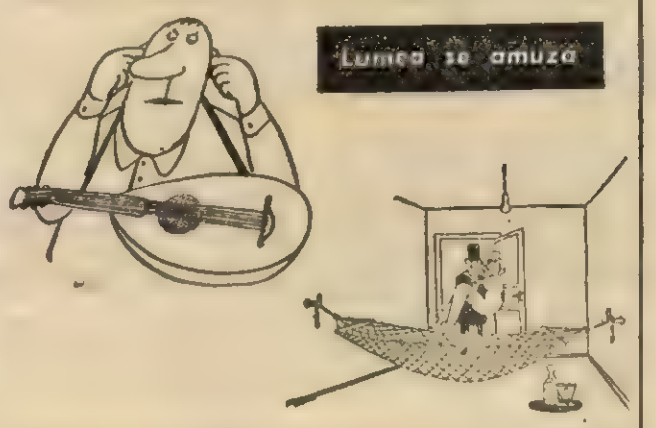

ULTIMA ORĂ

Două într-o barcă

Le aveți în imagine, stimați cititori, pe Elena Florea și Rodica Arba, cele mai proaspete campioane mondiale ale canotajului nostru. În Belgia, la Hazelwinkel, în proba de 2 rame, Elena și Rodica au făcut o cursă irezistibilă, completîndu-și palmaresul cu singurul titlu care le lipsea, ele fiind, reamintim, campioane olimpice la Los Angeles. Într-un recent interviu, tinerele laureate, Elena membră a clubului Steaua, Rodica aparținînd clubului Dinamo, puneau la temelia izbînzii lor munca și spiritul de echipă. Bravo, fetelor, felicitări pentru succes și, totodată, pentru modestie!

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Invitații Festivalului „George Enescu"

A.R.I.A. a purtat tratative cu o serie de personalități ale muzicii contemporane spre a participa la Festivalul „George Enescu", organizat la București între 17 și 27 septembrie. În aceste zile a cerută participarea baletului contemporan din Leningrad, a violonistului sovietic Victor Tretiakov, a Quartetului Brodski din Anglia, a dirijorului Jun Ichi Hirokami din Japonia, a tenorului sovietic Vladimir Piavkov, a Quartetului Dolezal din R.S. Cehoslovacă, a balerinilor Ala Mihalcenko și Nicolai Feodorov de la Bolsoi Teatr, care vor apărea în Giselle și Lacul lebedelor, a pianistului chinez Wu Ying și a chitaristului spaniol Josè Miguel Moreno Aguada. Acestora li se vor alătura cei mai străluciți interpreți ai muzicii românești contemporane.

★

Au trecut 100 de ani și peste bătrîna noastră Operă. Evenimentul aniversar va fi sărbătorit cu un șir de spectacole, primul însemnînd și deschiderea stagiunii și a Festivalului George Enescu. În 17 septembrie, cu Oedip — David Ohanesian în rolul principal. Apoi, în 18 septembrie — Rigoletto, în 19 — Faust, în 20 — Lacul lebedelor, în 22 — Balet românesc și, seara, Baletul din Leningrad. În ziua de 24 septembrie este programat spectacolul Giselle, în 25 — Aida, în 26 — Hamlet, în 27 — Othelo, în 28 — Lakmè iar, în 29, un concert extraordinar de închidere. Și Lotuși Opera se luptă pentru tinerețea spectacolelor sale. În această stagiune veți putea vedea în premieră absolută opera pentru copii Pinochio, de Corneliu Cezar, baletul Albă ca zăpada de Cornel Trăilescu și baletul Peer Gynt pe muzică de Edward Grieg în coregrafia unei tinere maestre: Mihaela Atasiu. La Operă, deci, ar fi destule de văzut și de auzit.

Români pe Nil

La 400 de kilometri de Cairo, în amonte pe Nil, a intrat în vigoare contractul pentru lucrările de construcții montaj aferente fabricii de ciment de la Asiut II. Lucrările vor fi executate de oameni ai muncii de la ARCOM cu echipament tehnologic livrat de Uniminport-export. Lucrările sînt prevăzute să dureze 30 de luni și, de la tăierea panglicii inaugurale, fabrica va produce 1 milion de tone de ciment pe an. Inginerul Grigore Ioniță, șeful serviciului de ofertare de la ARCOM, spunea: „În 30 de luni vom construi o fabrică pe cinste".

★

În județul Argeș, în cadrul rezervației istorice de la Cetățeni, se află și cel mai vechi monument rupestru cu pictură, de o incomparabilă valoare și inedit. Numai că starea în care se află ar solicita mai mult interes din partea cercetătorilor și mai ales a restauratorilor.

★

Piața „1 Mai" din Capitală beneficiază în aprovizionarea sa de aportul legumelor de la C.A.P. Otopeni, dar și de un vînzător care confundă taraba cooperativei cu proprietatea sa. Vinde cum vrea și cui vrea, cui nu-i convine este poftit să lasă din rînd ori să-i ia locul „dacă e în stare". Dar cine e în stare să ia locul unui necunoscut vînzător de zarzavat; el nu poartă niciodată ecuson. Are în jur și „ciracii" lui, parfumați cu „o bătrînă" care îi ține isonul în fața cumpărătorilor.

Un nou spital

La Negolu, în județul Buzău, s-a terminat construcția unui modern spital, cu 240 de paturi. Cînd zicem modern, n-avem în vedere doar faptul că noua clădire poate rivaliza prin frumusețe și funcționalitate cu cele ale multor așezăminte medicale din capitalele de județ, ci și pe acela că secția de radiologie a Spitalului comunal Negolu este dotată cu circuit intern de televiziune!

Proiectele unui scriitor

Luni seara, l-am sunat la Cluj-Napoca pe cunoscutul romancier Augustin Buzura. Ne-a spus că este ultimul telefon pe care îl primește în vechea sa locuință unde și-a scris majoritatea romanelor. De a doua zi urma să se mute într-un apartament nou aflat între străzile Andrei Mureșeanu și Calea Turzii. La ce lucrează Augustin Buzura? Continuă redactarea volumului doi din romanul **Zidul morții** (primul s-a numit **Refugii**) și se pregătește de volumul al treilea, pentru al cărui titlu încă mai ezită între **Drumul cenușii** și **Sălbaticii**. A produs la Casa de filme nr. 4 un scenariu după nuvela „Pădureanca" de Ion Slavici, o Pădureancă într-o accepțiune modernă, încredințată regizorului Nicolae Mărgineanu. În același timp, e ispitit de ideea unui scenariu despre viața salvatorilor din mine, un scenariu în care și-l imaginează ca protagonist pe actorul Ion Georgescu de la Teatrul dramatic din Brașov, „cea mai mare surpriză a scenei, un om cu un talent extraordinar" spunea romancierul.

☆

De la Vasile Ihora, directorul Centrului de calcul al Casei de Economii și Consemnațiuni, aflăm că la unitatea C.E.C. de pe Calea Victoriei nr. 13 (filiala sectorului 5) a fost pus în funcțiune un terminal de calculator. Posesorii libretelor cu cîștiguri în autoturisme bat seria pe terminal și calculatorul le răspunde dacă la ultima tragere au avut noroc sau nu. Despre bafta posesorilor de obligațiuni C.E.C. răspunde același calculator la o simplă interpelare, pe baza programei realizate de Enache Gurău. Cît privește faptul că respectivul calculator răspunde corect, nu-i minte și nu-i încurcă pe cei care se așteaptă să cîștige un autoturism, aceasta se datorează lui Nicolae Ioniță și lui Lucian Pătă, autorii programei.

Încă o moară de vînt

În comuna C.A. Rosetti din județul Tulcea era și este destul vînt, după cum mai era și scheletul unei mori străvechi, pe care puțini și-o mai aminteau funcționînd. Cînd s-au gîndit s-o repare, sătenii au descoperit că toți tehnicienii, inginerii și specialiștii se pricepeau la toate, de la mecanica fluidelor pînă la teoria relativității, dar despre morile de vînt nu prea știau multe. Doar că auziseră. Noroc că unuia i-a venit ideea, să dea sfoară în țară printre bătrîni. Și a venit un moș de la Sulina, Ion Știștenco, om cu școală mai puțină și cu mîini de artist. Și fără nici un cui a ridicat o moară înaltă de 30 metri, cu 6 elici de cîte 10 metri. Și merge ca un ceasornic. Chiar dacă privită de departe, în lumea deltei, construcția are un aer ciudat, oricum, în 8 ore ea macină 2 tone de cereale și nu sufcră de „foame de energie".

★

Bucureștenii aproape că s-au obișnuit ca în zona Covaci comerțul clandestin să-și înverșă mărunțișurile sale spectaculoase, zise și nimicuri, și vînătorii de iluzii să mai încerce pe această stradă o mică ciupeală, o mică „bombă" care, de obicei, se dezumorsa cu o pedeapsă. Iată însă că în loc să dispară acest vad al comersanților fără căpătîi, ei și-a deschis o filială și-n Piața Unirii, în preajma ieșirii de la stația de metrou. Poate că pe lîngă curățenia străzii, puțină curățenie morală n-ar strica și prin aceste locuri.

Lumină, mai multă lumină!

În sala de hidrocentrale din Munții Apuseni, fotoreporterul Virgil Pavel a realizat o imagine într-un moment de referință.

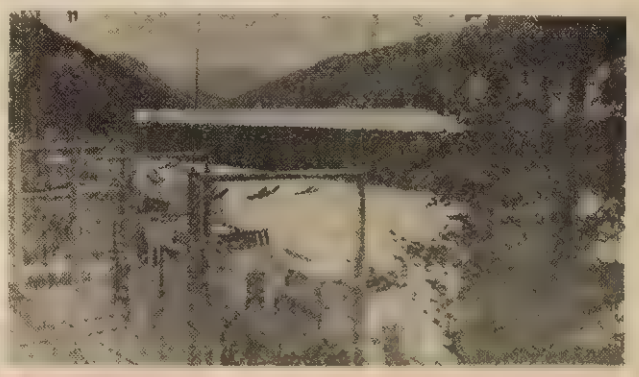

La Romeți se aflau în probe tehnologice de 72 de ore două grupuri generatoare de cîte 50 de MW fiecare.

Există aparate pentru detectarea acestei energii, dar cine le-a izbutit nu a prea fost interesat să le vîndă. După cîțiva ani de cercetări asidue, fizicianul Aurel Subescu și inginerul Mircea Vasiliu, cercetători la Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii din Capitală, au realizat un aparat în dimensiuni miniaturale cu care se poate detecta de la distanță orice încărcare electrostatică.

Realizat în premieră națională, aparatul a și fost multiplicat și „pîrăște" cu promptitudine orice apariție a încărcăturii electrostatice.

★

Editura Cartea Românească a înaintat spre tipărire, în aceste zile, mai multe titluri, dintre care unele sîntem siguri că vor stîrni interesul cititorilor. Se află astfel sub tipar, un volum de versuri de **Nichita Stănescu — Ordinea cuvintelor.** Cuprins în seria „Mari scriitori români", ediția este îngrijită de Alexandru Condeescu. De asemenea, iubitorii de poezie se vor reîntîlni în săptămînile care urmează cu versurile **Anei Blandiana,** în volumul **Stea de pradă.** O surpriză — plăcută, cred editorii — o va constitui desigur prezența în librării a unui nume atît de cunoscut cum este cel al actorului **Mircea Albulescu** (de altfel, M. Albulescu nu se află la prima „trădare"), pe coperta volumului de versuri intitulat **Vizite.** Din lirica universală, Mira și Constantin Ciopeanu traduc din versurile poetului chinez **Lang Ling** o selecție, intitulată **Lotus de aur.** Autorul este unul dintre cei mai reprezentativi scriitori contemporani, fiind de altfel și președinte al Uniunii scriitorilor chinezi. Pentru cei interesați de critica literară, se anunță un singur titlu, probabil de real interes: cartea lui **Marian Papahagi, Intelectualitate și poezie.**

★

Tot în domeniul artei: Muzeul colecțiilor de pe Calea Victoriei a redeschis cu începere de la 1 septembrie studioul de creație pentru copii și tineret. Pe parcursul anului trecut 700 de copii au frecventat aceste cursuri care s-au reluat acum săptămînal, joia și sîmbăta de la 16 la 18. Doi specialiști ai muzeului predau copiilor și tinerilor lecții de desen și culoare și le supraveghează primii pași în lumea artelor plastice. Pînă acum au fost organizate deja două expoziții cu lucrările tinerilor participanți. Și chiar dacă nu toți au vocație și nu toți vor deveni artiști, frecventarea acestui curs are un alt mare beneficiu: cînd vor fi mari copiii de acum nu se vor uita la capodopere ca pisica în calendar, sau ca un alt animal care privea o poartă nouă.

Între primii 10 din lume

Știați că România este una din primele 10 țări exportatoare de vinuri din lume? Dacă nu, atunci aflați că numai stațiunea Murfatlar deține peste 400 de medalii de aur, de argint, diplome și premii internaționale (nici n-ar încăpea toate pe sticlele pe care le găsim în alimentara). Pînă și celebrul critic de gastronomie Jacques Bougot, cea mai mare autoritate de vinuri de pe glob, a avut cuvinte de laudă despre aceste vinuri. La această oră, la Murfatlar, două lucruri se repetă în fiecare zi: preocuparea pentru soluri și tipuri de vin și struguri cu eficiență economică maximă. Al doilea este legat de vinul roșu. Cum să fie mai bun și mai mult?

La loc potrivit

N-are rost să-i căutați pe: Ioan Lazăr, Stelian Oksatih, Al. Gali, Dănuț Ban din Lupeni pentru parazitism, Vasile Balcu din Livezeni (jud. Hunedoara) pentru sustragerea pieselor de la magazin la care lucra, Constantin Silvia de la Alimentara nr. 3 din Tulcea pentru că amesteca laptele stricat cu brînză și-l vindea drept brînză, Marian Petcu din județul Ialomița, pentru că a furat hainele unui cetățean de pe plaja lacului Amara, Ioana Petre de la Popasul Malu (jud. Ialomița) pentru că din 140 de porții de ciorbă a făcut 200, dar mult mai limpezi, Constantin Miton de 20 de ani, din Iași, pentru că și-a vizitat o vecină pe geam și a plecat tot pe acolo, dar cu bani, Dumitru Neferu din Tîrgu Jiu pentru escrocherie („dă-mi 400 de lei și-ți fac eu plinul la mașină"), Marian Drăgan din Brașov pentru comerț cu anticoncepționale, ceasuri electronice și țigări, Mircea Burulană din Iași (măcelar la unitatea 214) pentru dosirea a 50 de kilograme de carne. Pe toți aceștia nu merită să-i căutați, cel puțin o vreme.

★

La Țăndărei (Ialomița) se editează de cîțiva ani o foaie trimestrială, „Viitorul", jurnal chiar foarte bine scris și frumos tipărit. Ultimul număr își informează localnicii despre un fapt ce ne aparține tuturor. La fabrica de ulei va intra curînd în producție o ultramodernă secție de texturate proteice, singura de acest gen din țară. Texturate ce nu sînt altceva decît un înlocuitor vegetal al cărnii, produs despre care, dacă ne mai amintim, citeam, acum cîțiva ani prin publicațiile americane.

Turul ciclist al României

Pentru a 23-a oară, Turul ciclist al României s-a pus în mișcare duminică, la Cîmpulung Muscel, rutieri din 4 țări (R.D.G., Polonia, Turcia și, firește, România) având să parcurgă aproape 1 200 de kilometri pentru a ajunge, la 8 septembrie, la București. Imediat după start, moment la care a asistat și fotoreporterul nostru Victor Rădulescu, caravana multicoloră s-a așternut la drum cu multă ambiție, trecerea ei pe prima parte a traseului fiind salutată, cu entuziasm, de mii și mii de spectatori. În ceea ce privește clasamentul, liderul alergătorilor români, Mircea Romașcanu, este (la ora la care închidem ediția) purtătorul tricoului galben visat de alți peste 80 de ciclești. Amănunte despre desfășurarea „micii bucle", în numărul viitor al revistei.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
TIRGU-MURES

flacăra

anul XXXIV
37
VINERI
13 SEPTEMBRIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Și-a încheiat lucrările cel mai larg forum al democrației românești

Congresul consiliilor populare

„Dezvoltarea armonioasă și puternică a fiecărei localități va asigura cu adevărat dezvoltarea generală a țării, va crea condiții ca patria noastră să fie un stat puternic din punct de vedere economic, al științei, al culturii"

NICOLAE CEAUȘESCU

O PERSPECTIVĂ MĂREAȚĂ DEZVOLTĂRII TUTUROR LOCALITĂȚILOR PATRIEI NOASTRE

Eveniment al democraţiei româneşti:

Poporul — făuritorul viitorului socialist şi comunist al ţării

Pe ordinea de zi a celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, oraşeneşti şi comunale, ţinut sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, s-au aflat probleme de mare importanţă pentru dezvoltarea patriei, cuprinse în documentele dezbătute şi aprobate, dintre care amintim : Raportul cu privire la sarcinile ce revin consiliilor populare în lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a indicaţiilor şi orientărilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu pentru înfăptuirea în profil teritorial a planului de dezvoltare economică şi socială a ţării pe anul 1985 şi pe cincinalul actual, precum şi pentru asigurarea tuturor condiţiilor realizării obiectivelor cincinalului 1986—1990 ; Raport privind activitatea desfăşurată de consiliile populare pentru perfecţionarea stilului şi metodelor de muncă, pentru dezvoltarea democraţiei socialiste, pentru asigurarea participării maselor de cetăţeni la întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a tuturor localităţilor şi unităţilor administrativ-teritoriale ; Program privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial în perioada 1986—1990 ; Program privind dezvoltarea industriei mici în perioada 1986—1990 ; Program privind dezvoltarea prestărilor de servicii pentru populaţie în perioada 1986—1990 ; Program privind întărirea autoconducerii şi autogestiunii şi asigurarea autofinanţării integrale a localităţilor şi unităţilor administrativ-teritoriale ; Program privind sistematizarea localităţilor urbane şi rurale în vederea folosirii cu maximă eficienţă a terenurilor şi restrîngerea perimetrelor constructibile.

Desfăşurate într-o atmosferă de puternică unitate în jurul partidului, al secretarului său general, exprimînd voinţa cetăţenilor ţării de a înfăptui în mod exemplar hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru Înflorirea continuă a tuturor judeţelor şi localităţilor patriei, lucrările celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare au avut ca fundament magistrala cuvîntare rostită în cadrul acestui forum de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, document programatic de excepţională valoare care pune în evidenţă cu claritate rolul consiliilor populare, precum şi răspunderile sporite ce le revin în activitatea generală de înfăptuire a programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism. „Doresc să subliniez — a spus tovarăşul Nicolae Ceauşescu — că dezvoltarea generală a ţării, înfăptuirea Programului partidului, presupun dezvoltarea şi înflorirea fiecărei localităţi. Nu putem vorbi de realizarea condiţiilor pentru aplicarea principiilor comuniste de muncă şi viaţă numai prin dezvoltarea unor centre industriale sau oraşeneşti ! Comunismul presupune ca fiecare localitate, cetăţenii din fiecare oraş sau comună să-şi organizeze o viaţă proprie economică, culturală, pe principiile autoconducerii şi autoaprovizionării, autogestiunii. Numai dezvoltarea armonioasă şi puternică a fiecărei localităţi va asigura cu adevărat dezvoltarea generală a ţării, va crea condiţii ca patria noastră să fie un stat puternic din punct de vedere economic, al ştiinţei, al culturii ! Numai astfel vor exista toate condiţiile pentru aplicarea cerinţelor de viaţă şi de muncă ale societăţii comuniste !". Trecînd în revistă sarcinile din industrie, din agricultură, din alte sectoare importante, secretarul general al partidului a arătat că înfăptuirea neabătută a programelor de dezvoltare generală, precum şi a programelor de autoconducere, autoaprovizionare, autogestiune şi autofinanţare a localităţilor, a judeţelor impune perfecţionarea continuă a activităţii consiliilor populare, ridicarea răspunderii lor în buna organizare şi conducere a întregii activităţi. Fiecare consiliu popular, se arată în cuvîntare, trebuie să acţioneze cu toată răspunderea pentru ca întreaga viaţă şi activitate de pe teritoriul comunei, al oraşului sau al judeţului să se desfăşoare cu maximum de răspundere şi de eficienţă, potrivit hotărîrilor partidului legilor ţării. În cuvîntare se dă o înaltă apreciere hotărîrilor celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare, care trebuie să determine o schimbare radicală în stilul şi metodele de muncă, astfel încît să ducă la întărirea legăturilor consiliilor populare cu masele largi de oameni ai muncii la întărirea unităţii întregului popor în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, sub conducerea partidului.

Ţinut într-o atmosferă de puternică efervescenţă creatoare, generată de împlinirea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a inaugurat rodnica Epocă Ceauşescu, recentul congres al consiliilor populare constituie o nouă şi edificatoare expresie a preocupării constante a partidului nostru, a secretarului său general pentru perfecţionarea continuă a statului nostru socialist, pentru lărgirea şi dezvoltarea democraţiei prin participarea tot mai activă a maselor la conducerea tuturor sectoarelor vieţii politice, economice şi sociale, pentru înflorirea continuă a României socialiste. Cei care au luat cuvîntul la congres au adus un vibrant omagiu tovarăşului Nicolae Ceauşescu, revoluţionarul patriot de numele căruia sînt legate toate marile victorii obţinute de naţiunea noastră socialistă în Epoca Ceauşescu. În acelaşi timp, s-a dat o înaltă apreciere activităţii prodigioase a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, eminentă personalitate a Partidului Comunist Român, exponent strălucit al ştiinţei româneşti, savant de reputaţie internaţională.

Dezbaterile în plen şi pe secţiuni în care au luat cuvîntul 327 de participanţi au scos în evidenţă hotărîrea nestrămutată de a duce la îndeplinire hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, de a transpune în viaţă preţioasele indicaţii ale preşedintelui ţării, de a da strălucitei cuvîntări a secretarului general al partidului, rostită în deschiderea lucrărilor caracterul de document de lucru în spiritul căruia să acţioneze în permanenţă. În cadrul lucrărilor a fost constituită Camera legislativă a consiliilor populare, organism alcătuit din 767 deputaţi, membri ai comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti. A fost desemnat, de asemenea, Comitetul pentru Problemele Consiliilor populare, format din 125 de membri şi Biroul Executiv al acestuia. A fost adoptată Hotărîrea Congresului al III-lea al consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, oraşeneşti şi comunale, hotărîre care dă o înaltă apreciere magistralei expuneri a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Voinţa fermă a participanţilor a fost ca expunerea să devină program al întregii activităţi pe care consiliile populare, judeţene, municipale, oraşeneşti şi comunale, comitetele şi birourile executive ale acestora, deputaţii toţi cetăţenii ţării o vor desfăşura pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, în vederea edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism.

În încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, exprimînd convingerea că acest forum al democraţiei muncitoreşti revoluţionare a evidenţiat cu putere caracterul larg, democratic, al organelor puterii de stat locale, al participării întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, adresînd participanţilor îndemnul de a face totul pentru transpunerea în viaţă a programelor adoptate, care dau o perspectivă măreaţă tuturor localităţilor patriei noastre, ridicării României pe noi culmi de civilizaţie, înaintării ei spre comunism.

ION D. GOIA ■

Congresul consiliilor populare

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Un document de excepțională valoare teoretică și practică, un amplu program de muncă revoluționară pentru progresul multilateral al tuturor localităților țării, pentru creșterea continuă a nivelului de civilizație și bunăstare

● Astfel, în sistemul democrației muncitorești, revoluționare, Congresul consiliilor populare și Camera legislativă ocupă un loc de însemnătate deosebită, asigurînd dezbaterea tuturor legilor și hotărîrilor privind dezvoltarea economico-socială a patriei, a tuturor localităților, de către reprezentanții cei mai autorizați ai maselor largi populare.

● Se poate afirma cu deplin temei că am realizat cel mai larg cadru democratic de participare a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său viitor.

● Dacă am compara sistemul democrației noastre muncitorești – Congresul consiliilor populare – cu situația din alte state ale lumii, am putea spune că democrația noastră muncitorească, revoluționară este superioară oricăror forme ale democrației burgheze, că prin sistemul larg democratic pe care l-am realizat asigurăm ca toate clasele și categoriile sociale și, în primul rînd, muncitorii, țăranii, intelectualii, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor, să participe activ la elaborarea și înfăptuirea politicii generale, la făurirea conștientă a propriului viitor liber, a viitorului socialist și comunist.

● În toate unitățile economico-sociale, în activitatea consiliilor populare este necesar să se pună un accent deosebit pe creșterea rentabilității și eficienței economice. Trebuie să se acționeze pentru reducerea cheltuielilor materiale și de producție, pentru creșterea mai puternică a beneficiilor, a venitului național, singura cale pentru asigurarea condițiilor reproducției socialiste lărgite, a mijloacelor necesare pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare.

● În activitatea consiliilor populare, agricultura trebuie să ocupe permanent un loc principal. Hotărîrile Congresului al XIII-lea privind agricultura, prevederile planului cincinal 1986–1990 pentru agricultură pun în centrul activității realizarea unei agriculturi intensive, înfăptuirea noii revoluții agrare, care să ducă la creșterea puternică a producției agricole, la transformarea condițiilor de muncă, de viață ale țărănimii, precum și a modului de a gîndi și de a acționa al întregii țărănimi.

● Înfăptuirea unei agriculturi intensive, de mare productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei agricole, impune, în primul rînd, folosirea rațională și integrală a pămîntului – factor hotărîtor pentru producția agricolă.

● Problemele agriculturii constituie problema fundamentală a activității consiliilor populare și trebuie ca toate consiliile populare să tragă toate concluziile, toate învățămintele și să aplice ferm prevederile legii, să asigure executarea la timp, în termen, a lucrărilor stabilite, executarea tuturor lucrărilor de întreținere și îngrijire.

● Trebuie să discutăm deschis cu întreaga țărănime, cu întregul popor, să luăm toate măsurile ca toate consiliile populare să-și îndeplinească obligațiile pe care le au conform legilor, conform însărcinărilor date de masele populare, de întregul popor, cînd le-au dat votul la alegerile din martie. Acesta a fost votul pentru a conduce activitatea de construcție socialistă, pentru revoluția agrară, pentru noua dezvoltare intensivă a industriei, pentru ridicarea bunăstării poporului! Fiecare, luîndu-și angajamentul în fața cetățenilor, în martie, trebuie să înțeleagă că tot în fața poporului va trebui să dea socoteală de felul cum își îndeplinește datoria.

● Consiliile populare poartă o răspundere directă pentru buna realizare a programelor generale – și înfăptuirea lor asigură și ridicarea nivelului de dezvoltare a fiecărui județ și localități a patriei noastre.

● Pentru realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare, trebuie să se asigure creșterea corespunzătoare a producției agricole, a producției industriale, a micii industrii.

● Este necesar să pornim de la faptul că fiecare localitate, comună, oraș, fiecare județ trebuie să asigure o contribuție importantă la fondul general de dezvoltare a țării și, în același timp, veniturile pentru întreaga activitate de dezvoltare proprie economică-socială, de administrare și gospodărire a localităților și județelor.

● Consider necesar ca, încă din 1986, toate localitățile și județele să funcționeze pe principiul autoconducerii și autofinanțării. Nici o localitate și nici un județ nu trebuie să cheltuiască mai mult decît mijloacele pe care le realizează. Dar, așa cum am menționat și în alte împrejurări, nu se poate cheltui sau mînca tot ce se produce. Deci, este absolut necesar ca în fiecare localitate, în fiecare județ să se asigure și fondurile pentru participarea la fondul general de dezvoltare, pentru acumulare și reproducție lărgită.

● Trebuie să revedem, în spiritul legii, programele de organizare și sistematizare teritorială și a localităților. Să acționăm pentru mai buna organizare a terenurilor, pentru reducerea suprafețelor neproductive, a drumurilor inutile, pentru buna organizare și folosire a pămîntului, a apelor, a întregii suprafețe a țării.

● Trebuie să avem în vedere că apropierea condițiilor de muncă și viață ale populației de la sate de cele ale populației de la orașe trebuie să se realizeze pe seama ridicării nivelului de viață al satelor. Urbanizarea nu trebuie să însemne concentrarea unui număr mai mare de populație în orașele existente, ci ridicarea condițiilor de viață ale comunelor, ale localităților sătești la nivelul celor din localitățile urbane.

● Trebuie să dezvoltăm puternic sectoarele de conserve, de industrializare a produselor agricole în unitățile cooperației de producție agricolă și în alte unități cooperatiste, să trecem la organizarea, de către consiliile populare, de centre pentru pregătirea hranei pentru populație, reducînd substanțial vînzarea de produse neprelucrate și mărind desfacerea de produse culinare preparate care să ușureze munca, condițiile de viață ale oamenilor.

● Aș dori ca actualul Congres al consiliilor populare să marcheze o etapă nouă în activitatea consiliilor populare, în buna gospodărire a localităților, în a face astfel încît consiliile populare să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul important pe care îl au în conducerea localităților, în asigurarea dezvoltării generale a patriei noastre.

● Fiecare consiliu popular trebuie să acționeze cu toată răspunderea pentru ca întreaga viață și activitate de pe teritoriul comunei, orașului sau județului să se desfășoare în conformitate cu legile țării, cu hotărîrile partidului.

● Întărirea legăturilor între consiliile populare și cetățenii din fiecare localitate constituie factorul hotărîtor pentru buna gospodărire, pentru dezvoltarea puternică, democratică a fiecărei localități.

● Comunismul presupune ca fiecare localitate, cetățenii din fiecare oraș și comună să-și organizeze o viață proprie economică, culturală, pe principiile autoconducerii și autoaprovizionării, autogestiunii.

● Să acționăm cu toată hotărîrea pentru lărgirea orizontului cunoașterii științifice, a nivelului de cunoștințe generale, deoarece numai astfel constructorii socialismului din țara noastră vor putea să se angajeze cu toate forțele în lupta pentru cunoașterea de noi și noi taine ale naturii și universului, în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, pentru ridicarea României pe cele mai înalte culmi de civilizație, spre comunism!

● La baza relațiilor internaționale cu toate statele lumii așezăm, cu toată fermitatea, principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectarea dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării libere și independente, fără nici un amestec din afară.

● Problema demonstrării superiorității unei orînduiri sociale sau alteia trebuie realizată nu pe calea conflictelor, pe calea militară, ci pe calea întrecerii pașnice în dezvoltarea economică și socială, în folosirea științei, culturii, a tuturor cuceririlor civilizației, în interesul ridicării continue a nivelului de viață material și spiritual al popoarelor. Superioritatea unei orînduiri sociale nu se poate demonstra pe calea armelor; ea poate fi demonstrată numai și numai prin felul cum se asigură dezvoltarea economică și socială, progresul, libertatea, bunăstarea popoarelor și pacea!

Fiecare localitate — un centru puternic

Ne-am străduit mereu să fim la înălțimea încrederii acordate de președintele țării

Așternută cu cele patru sate ale sale pe Valea Bistriței, comuna Iacobeni avea, cu mai mult de două decenii în urmă, o istorie bogată în fapte de vrednicie și un prezent în care ghiceai dorința oamenilor, aflați cu casele lor la o azvîrlitură de băț de Vatra Dornei, de a-și sălta așezarea pe măsura hărniciei și ambiției pe care le tot dovediseră de-a lungul timpului. Industrie însemna să numeri pe degete cîteva ateliere mici care nu reușeau să țină tinerii pe loc, să-i țină acasă, să-și facă alte case la fel de frumoase ca ale bătrînilor, dar mai tranice, să-și vadă, printre altele, de creșterea animalelor. Mineri, forestieri, țărani, iacobenii, așa cum mărturisea într-un reportaj apărut în Flacăra, cu mai bine de un an în urmă, primarul Ioan Cornețchi, își aduceau pîinea de la Vatra Dornei, de la Cîmpulung, Suceava ori Cîmpulung, drumul acesta al pîinii coapte în alte părți costîndu-i. În aproape zece ani, două milioane de lei, două milioane bune mai puțin în buzunarele bărbaților care dau țării 90 la sută din producția de mangan a țării și lemnul de cea mai curată esență fabricilor de mobilă. Au trecut anii, Ioan Cornețchi s-a arătat vrednic de încrederea lor, nu se întorsese degeaba acasă, și comuna începu să-și vadă roadele muncii de la an la an. Fuseseră revitalizate pășunile și marile suprafețe de pe obcinele și muntii din împrejurimi, iar crescătorii de animale își sporiseră faima cu cele peste 2 300 de taurine, Pinzgau de Dorna, cu turmele de oi, peste 1 800 în vara trecută, toate aceste animale aparținînd gospodarilor care, cu nu prea mulți ani în urmă, își frămîntau mintea cu două probleme : navetismul și stricatul pășunilor.

L-am întîlnit pe Ioan Cornețchi în imensa sală a Expoziției, în pauza Congresului consiliilor populare, imediat după ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit magistrala cuvîntare, excepțional document de lucru pentru gospodăriile orașelor și satelor noastre, primari și deputați, peste opt mii cîți se aflau aici, în Sala mare a Complexului expozițional. „Ascultînd îndemnurile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu rostite de la înalta tribună a Congresului, îmi spunea primarul din Iacobeni, m-a impresionat, ca de fiecare dată cînd ni s-a adresat, încrederea pe care dînsul o are în noi. Ne-am străduit de-a lungul anilor să fim mereu la înălțimea acestei încrederi și înfăptuirea Iacobeniului de azi este răspunsul nostru la patriotismul președintelui. Spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în acest înalt forum că numai dezvoltarea armonioasă a fiecărei localități asigură dezvoltarea generală a țării. Iată, eu vreau să spun că a trecut doar un an de cînd a apărut acel reportaj de care v-am amintit, și multe lucruri nu mai seamănă cu cele din vara trecută. Iacobeștamente, atelierele mecanice nul numără acum 60 de apartamente, atelierele sînt. o adevărată întreprindere mecanică, avem două cantine moderne și a început construcția unei uzine de mangan. Comuna se autofinanțează de peste șase ani, anual virîndu-se la fondul de stat aproximativ 3 milioane lei. Ne-am refăcut pășunile, nu într-un an, ci în mai mulți, ca să putem munci și dormi liniștiți, și mai avem o sumedenie de lucruri în gînd materializarea unor investiții care vor face din Iacobeni oraș agroindustrial. Programul de autoconducere și autofinanțare prin contribuția cetățenilor ne dă posibilitatea să ne realizăm tot ceea ce ne-am propus pentru următorii cinci ani".

Gospodarii din Iacobeni s-au tras înapoi către casă pentru că naveta le mănîna puterile, dar și pentru că, prin eforturile lor, și-au adus civilizația orașului în comună. Fac industrie și cresc animale, își ridică locuințe noi și vor să reînvie turismul, își schimbă de la an la an satele pentru ca, așa cum spunea primarul în 1984, buletinul de Iacobeni să devină nu numai un drept, ci un veritabil blazon.

Lupșa — o așezare pe măsura vredniciei oamenilor

Cum poate schimba industria soarta unei așezări, chiar așa risipită cum este comuna Lupșa din județul Alba, este lesne de demonstrat. Tinerii rămîn, ei pontează dimineața la combinat și după-amiaza în gospodăria proprie, gospodărie care nu este doar ograda personală cum s-ar putea crede la prima vedere, ci a întregii obști, activități care au darul să le schimbe viața, locul. Astfel, combinatul cuprifer de la Roșia Poeni ocupă cam trei sferturi din suprafața Lupșei, comună cu 1 200 de familii oameni pricepuți din tată în fiu la creșterea animalelor dar, în același timp, deschiși la nou, cu dragoste de carte, fapt care dă roade în fabricile de industrie ușoară, ridicate aici, în Apuseni, la Abrud, la Baia de Aramă, la Cîmpeni, mai peste tot unde era mînă de lucru harnică, la indicația secretarului general al partidului, în urma vizitei din octombrie 1976.

Primărița Paraschiva Inocan, de șase ani în fruntea comunei, spune că nivelul de trai al lupșenilor se poate vedea în fiecare casă, pe fiecare stradă pietruită, dar și mai simplu observînd că volumul desfacerilor de mărfuri a crescut în cîțiva ani de la 10 la 20 de milioane. Adică oamenii cumpără mai mult, cîștigă mai bine și au de unde cumpăra. „Ascultînd cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, la marele forum al primarilor și deputaților, mi-am reamintit de cuvintele dînsului rostite la vizita făcută în urmă cu nouă ani, vizită care a însemnat renașterea acelor meleaguri, deci și ale comunei noastre, vorbe izvorîte dintr-un adînc patriotism, din dragostea fierbinte pentru fiecare om și fiecare loc din țară. Am depus toate eforturile pentru ca spiritul de inițiativă al tuturor cetățenilor obștei, participarea la autoconducere, să se oglindească în viața comunei, în frumusețea ei. Fiecare așezare de aici, din Apuseni, are posibilitatea să se autofinanțeze, să aibă un buget propriu și cînd spun asta mă gîndesc la ambiția și puterea de muncă a oamenilor. Pe anul 1985, pînă în septembrie, comuna noastră a contribuit, cu 180 tone carne la fondul de stat media pe gospodărie fiind de 4 bovine și 5 oi. În cincinalul următor ne vom construi 2 blocuri pentru specialiști, o școală de 8 ani în satul Mușca, printre elevi numărîndu-se mulți copii ai muncitorilor de la Roșia Poeni. De asemenea, cu contribuția cetățenilor vom reuși să introducem apa potabilă în aproape toată comuna, pînă acum avînd conductă doar în Valea Lupșei, instalată tot prin contribuție proprie. Adevărurile cuprinse în magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită de la tribuna Congresului al III-lea al Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, sînt confirmate de fiecare comună, de fiecare oraș, de noua înfățișare a României. Și Lupșa va arăta pe măsura vredniciei noastre. A hărniciei și a iubirii față de aceste locuri pline de istorie. Media de vîrstă a populației este cam de 25 de ani. Asta înseamnă foarte mult pentru viitorul comunei. Tinerii s-au întors, i-a întors industria, și continuă, în același timp, străvechea îndeletnicire a acestor locuri, creșterea animalelor, înfrumusețîndu-și locurile, aducîndu-și confortul orașului la sat.

Spiritul de inițiativă

În tabloul efervescent al vieții social-politice a patriei noastre, cel de-al III-lea Congres al Consiliilor populare — larg, reprezentativ și democratic forum al poporului — se înscrie ca o nouă și viguroasă expresie a consecvenței cu care partidul și statul nostru acționează pentru perfecționarea continuă a conducerii și organizării societății. S-a creat, astfel, o autentică democrație politică, economică și socială de tip nou, în cadrul căreia se desfășoară plenar inițiativa cetățenească, experiența și capacitatea creatoare a tuturor oamenilor muncii.

În cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită în fața aleșilor obștii, s-a subliniat cu pregnanță necesitatea implicării active și responsabile a consiliilor populare, a organelor puterii și administrației de stat în rezolvarea problemelor economice, în aplicarea măsurilor de creștere a producției vegetale și animaliere, în întărirea spiritului de ordine și disciplină, în sporirea răspunderilor și competențelor în toate domeniile de activitate. În acest spirit, consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale vor trebui să acționeze în vederea aplicării întocmai a prevederilor proiectului de Lege privind autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea. Începînd cu chiar primul an al celui de-al optulea cincinal fiecare unitate administrativ-teritorială va trebui să dispună de un plan propriu de dezvoltare, și implicit de un plan propriu de venituri și cheltuieli. S-a înțeles, o dată în plus, din spiritul dezbaterilor deputaților, că unitățile administrativ-teritoriale trebuie să contribuie la necesitățile generale ale fondului de stat, cît și la producerea fondului propriu. De asemenea, se cere și o participare mai susținută la fondul general de dezvoltare, pentru acumulare și reproducție lărgită.

Aurelia Tecușan, primarul orașului Vișeu de Sus (Maramureș), spunea, pe bună dreptate, că este vorba de un timp istoric ale cărui carate le vom putea prețui la justa valoare abia avînd o anumită detașare în timp și perspectiva faptei. Fostul tîrgușor de altădată, urbea sordidă, cu căscioare dărăpănate, locul unde nu se întîmpla nimic, în afară, doar, de unele răzbunări între familii a cunoscut prefaceri înnoitoare, care au schimbat hotărît fața Vișeului. Alături de zăcămintele tradiționale — minereul exploatarea și valorificarea lemnului — au luat ființă și s-au dezvoltat în ritm înalt secții ale industriei constructoare de mașini, ale industriei textile, de construcții și alimentară. Ce mai la deal, la vale, pe harta economică a orășelului cochet Vișeu au apărut 26 de noi unități economice. Oricît ar dori reporterul să canalizeze discuția pe o temă dată, primul lucru pe care ți-l spun vișeuanii este un lucru spus în genere de toată lumea. Că au dat pe primele 8 luni producție suplimentară în valoare de peste 200 milioane lei. E mult ? E puțin ? Prin reducerea consumurilor normate s-au economisit 2 000 tone de metal, 20 000 tone combustibil convențional și aproape 10 000 megawați ore energie electrică. Colectivele de geologi și forestieri raportează că și-au depășit categoric sarcinile de plan și că sînt pregătiți să păsească, cum se spune, cu dreptul, în noul cincinal.

Am înțeles din cele spuse de primărița Aurelia Tecușan că există preocupare, la poalele munților Maramureșului, pentru sporirea producției în ramurile aducătoare de progres tehnic. Am înțeles că există în spiritul de dăruire a moroșenilor capacitatea și dorința de a învinge orice fel de greu. Greutățile pricinuite de condițiile climaterice din toamna anului trecut și din vara anului agricol curent, constituind un adevărat examen. În planul viitor de autofinanțare, am reținut, de asemenea, că există preocupări pentru valorificarea tuturor resurselor locale, fie că este vorba de resturi din lemn și cherestea, fie că este vorba de resturi vegetale ș.a. Primăria s-a gîndit ceva mai departe. Există 50 de izvoare de apă minerală, cu o capacitate de circa 150 000 litri debit pe zi. Apă de consum și apă pentru cură. O stație de captare și îmbuteliere ține nu de visul vișeuanilor, ci de o realitate imediată, care poate îmbrăca haina faptei.

și civilizat al construcției socialiste și comuniste

Un pas mare al industriei mici

Autogestiunea economică — ne spunea tovarășul Ioan Dit, primarul municipiului Satu Mare — este o treaptă calitativ nouă în evoluția gestiunii economice. Trecerea de la gestiunea economică la autogestiunea financiară incumbă, pe de o parte, introducerea autofinanțării unităților, ca o trăsătură specifică a autogestiunii, iar pe de altă parte, atrage după sine consolidarea autonomiei și a răspunderii fiecărei unități economice, administrativ-teritoriale, a cointeresării implicite a acestora, prin chiar intensificarea controlului și răspunderilor proprii. În acest sens, prevederile Proiectului de Lege privind autoconducerea și autogestiunea economico-financiară sînt cerințe izvorîte din chiar necesitățile curente, din imperativul vremii pe care o trăim. Măsurile vor da un impuls sporit perfecționării activității consiliilor populare, cu efecte mai directe asupra bunei gospodăriri și folosiri mai raționale a mijloacelor materiale, financiare, umane. Ele vor avea un efect imediat și asupra veniturilor proprii, prin rapida dezvoltare a industriei mici, a diversificării serviciilor, a îmbunătățirii prestațiilor de servicii către și pentru populație.

Primarul municipiului de pe Someș ne relata că deși gama ramurilor mici este relativ bine pusă la punct, deși cooperația meșteșugărească se implică, de bună seamă, cu bune rezultate în prestarea serviciilor către populație, așa cum sublinia secretarul general al partidului, se simte nevoia cooperării industriei mici cu întreprinderile de importanță republicană (Unio, Mondiala, Întreprinderea de aragaze „23 August", Întreprinderea de prelucrare a lemnului, Fabrica de tricotaje „Tricolex" și altele). Sînt folosite gospodărește resursele locale — inclusiv nisipul și pietrișul din rîul Someș — ; este și normal că în acest moment industria mică trebuie să-și sporească contribuția la asigurarea corespunzătoare a populației cu bunuri și servicii. De asemenea, trebuie să crească rolul industriei mici în chiar ridicarea calității serviciilor pentru populație. Sătmărenii sînt hotărîți, ne asigura primarul Ioan Dit, să valorifice din plin fiecare prevedere a proiectului de Lege privind autoconducerea, autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, menită să contribuie și la soluționarea concretă a unor propuneri și doleanțe ale locuitorilor din municipiul și județul sătmărean, situat la periferia geografică a țării, dar nu la periferia interesului și sprijinului susținut ale ministerelor și centralelor de resort. Exemplificarea noastră pontează și de creșterea fondurilor fixe de 6,4 ori și a producției industriale de 8,1 ori, în ultimele două decenii. Așadar, avem destule temeiuri să adăugăm imediat că ridicarea necontenită a calității vieții materiale și spirituale, a calității vieții sătmărenilor se poate autentifica și prin darea în folosință, în acest arc de timp istoric, a peste 50 000 apartamente noi, a 4 160 locuri în cămine de nefamiliști, a 500 săli de clasă, 2 000 de locuri în internate, 1 370 paturi spitalicești, 5 466 locuri în creșe și grădinițe. Faptul că în prezent se obține un volum de producție economică totală de 71 177 lei pe locuitor demonstrează, dacă mai este necesar, resursele existente, fondul material și uman bun din nordul transilvan.

La Topolovățu Mare, valoarea pămîntului crește

Avea perfectă dreptate Ion Josu, președintele cooperativei agricole din Topolovățu Mare (județul Timiș) cînd afirma că nu poate fi vorba de autogestiune economico-financiară, dacă nu ai bune rezultate economice. Acest gospodar între gospodari obține, de cîțiva ani buni, producții substanțiale la porumb în special, dar nu numai. Și nu le obține numai pe terenuri cum din pacate se mai întîmplă. Nu am văzut nicăieri în țară lanuri de porumb, ca o pădure imensă de mesteceni, cum am văzut la Topolovățu Mare. Iar unitatea nici nărcar nu este situată pe așa-zisa „Șosea a milionarilor". Nu putem trece, așadar, impasibili, peste aceste rezultate excepționale, obținute în agricultură, care vor constitui „problema fundamentală" a preocupărilor consiliilor populare. Iată și cîteva rezultate constante ale unității timișene : 8 000 kg grîu la ha, 8 500 kg orz la ha, 3 000 kg soia la ha, 11 000 kg porumb la aceeași unitate de suprafață. Ilustrativ este și faptul că în chiar anul în curs unitatea condusă cu competență de Ioan Josu a dat suplimentar la fondul de stat 6 500 tone de cereale și legume, 1 000 tone de carne. Iar exemple în acest context am putea da și altele. Autofinanțarea și autogestiunea mai-înseamnă, la Topolovățu Mare, punerea în valoare a potențialului pămîntului, exploatarea lui rațională, în fapt, lar nu ca un dezideral pentru viitorime. Se aplică amendamentele pe solele puternic podzolite. De exemplu, chiar și pe aceste sole s-au obținut 5 000 kg orz la ha. De asemenea, îngrășămintele naturale sînt ca la elc acasă, să zicem așa. Ele își urmează destinația pămîntului. Sute de hectare se fertilizează cu îngrășămîntul natural, nepereche, anual, prin rotație. Pe circa 500 ha s-a aplicat arătură adîncă și de scarificate a terenului. Stratul afînat pare uneori „obosit" și atunci este nevoie de această categorie de lucrări, însoțită de cea de nivelare. Noile sisteme de irigații, cuprinse în sistemul Șag—Topolovăț, au înlăturat, practic, efectele nedorite ale secetei din toamna anului trecut și din vara anului curent. Avea perfectă dreptate inginerul Josu, dacă unitatea cea mai puternică, economic vorbind, de pe raza comunei — notați, vă rog — este vorba despre unitatea agricolă cooperatistă ! — este bogată și se prezintă cu o astfel de zestre economică, bogată este și comuna, bogați sînt și cetățeni ei.

Dacă, totuși, mai sînt resurse nevalorificate pe raza comunei ? îl întreb pe președintele Ioan Josu. Se uită la mine cu ultătara omului numit de o altă întrebare. Cum, oare, el nu s-a gîndit la așa-ceva ? Și, totuși, dacă ministerul de resort și celelalte organisme centrale ar veni mai susținut în sprijinul valorificării chiar a resurselor locale, conducerea unității agricole vegetale și animaliere se referă, deopotrivă, la o linie de îmbuteliere a sucurilor din fructe la Topolovățu Mare, întrucît există peste 400 ha livadă pe rod, iar cetățenii dispun de importante cantități de fructe. Ioan Josu ne spunea că este excepțională ideea secretarului general al partidului, cu privire la industrializarea produselor agricole vegetale și animale. Se lasă astfel larg cîmp inițiativei locale și cetățenești. El ne mai confirmă că ambiționează într-o scurtă perspectivă să utilizeze corespunzător utilizarea energiei apelor Begăi, care au o cădere dirijată și unde se poate instala liniștit un generator de curent electric, menit să asigure necesarul de energie pentru unitatea agricolă, cît și pentru iluminatul comunei.

Așadar, într-un cadru larg, democratic, existent în patria noastră — liantul, fermentul energiilor creatoare descătușate ale națiunii —, se oferă cu generozitate un cîmp fructuos în halele valorosse Să folosim cu îndreptățit temei.

Grupaj realizat de
RĂZVAN BĂRBULESCU
DORIN SĂLĂJAN

Angajament pentru înflorirea agriculturii

Recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, ținută pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a analizat și dezbătut, în lumina obiectivelor și a orientărilor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, a sarcinilor și indicațiilor prețioase date de conducătorul partidului și statului nostru, activitatea desfășurată și rezultatele obținute la cerealele păioase în anul agricol 1984—1985, livrările la fondul de stat. Totodată, plenara a dezbătut și adoptat programul de măsuri cu privire la pregătirea și desfășurarea campaniei de recoltare a culturilor de toamnă, la însămînțarea cerealelor păioase și la alte acțiuni de creștere a capacității de producție a solului, a analizat modul de îndeplinire a Programului național privind obținerea unor producții agricole sigure și stabile, realizarea irigațiilor, a lucrărilor de desecare și de combatere a eroziunii solului, privind dezvoltarea pisciculturii și pescuitului.

În cadrul plenarei, care a avut loc în atmosfera de entuziasm creată de împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, s-a evidențiat faptul că în perioada inaugurată de acest congres agricultura a cunoscut profunde transformări, o continuă dezvoltare și modernizare. S-a relevat că în acești 20 de ani, ca urmare a sprijinului multilateral acordat agriculturii, s-a dezvoltat puternic baza tehnico-materială, s-a intensificat activitatea de cercetare științifică, a crescut numărul specialiștilor, s-a acumulat o valoroasă experiență în obținerea de producții sigure și stabile. Vorbitorii au subliniat că orientările de dezvoltare a agriculturii, dă înfăptuire a noii revoluții agrare, programele elaborate, acțiunile întreprinse în această direcție sînt expresia concepției novatoare profund științifice a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind realizarea unei agriculturi moderne și de înaltă productivitate, creșterea rolului și contribuției acestei ramuri de bază a economiei naționale la progresul general al țării. Analizînd modul de înfăptuire a programelor de îmbunătățiri funciare, plenara a subliniat că principala sarcină [illegible] este de a-și concentra eforturile, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru folosirea completă și eficientă a utilajelor și mașinilor din dotare, a materialelor specifice. Cu privire la activitatea desfășurată în zootehnie, plenara a apreciat că în acest an, acționîndu-se cu mai multă fermitate s-a reușit obținerea unor rezultate bune în ce privește creșterea efectivelor și a producțiilor animaliere.

În numele tuturor oamenilor muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, participanții la plenară au dat glas, prin telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, angajamentului lor de a face totul pentru dezvoltarea și înflorirea importantelor sectoare ale economiei naționale în care lucrează. Țăranimea, mecanizatorii, specialiștii din agricultură — se spune în telegramă — se angajează solemn să acționeze cu toată hotărîrea, cu răspunderea și cu dăruirea ce-i caracterizează pe slujitorii gliei românești în vederea punerii în valoare a tuturor rezervelor de care dispune agricultura noastră. O atenție deosebită va fi acordată, se arată în continuare în telegramă, folosirii cu randament maxim a fiecărei palme de pămînt, bunei gospodăriri și utilizări a tractoarelor, mașinilor agricole, îngrășămintelor naturale și chimice, amenajărilor hidroameliorative, întregii baze tehnico-materiale și umane de care dispune agricultura românească. De asemenea, este exprimat angajamentul celor ce lucrează în agricultură de a se ocupa stăruitor de îmbunătățirea organizării producției și a muncii, de aplicarea cu strictețe a tehnologiilor de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor, de introducerea, în mare producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de ridicare a nivelului de pregătire profesională și a conștiinței socialiste a tuturor lucrătorilor din agricultură, a tuturor lucrătorilor satelor, astfel încît să crească considerabil contribuția acestei ramuri de bază a economiei naționale la înflorirea României socialiste. Plenara a adoptat, de asemenea, o Hotărîre-Apel.

Desfășurîndu-și lucrările într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, plenara a dat expresie hotăririi ferme a tuturor oamenilor muncii din agricultură, silvicultură și gospodărirea apelor de a acționa cu înaltă răspundere și dăruire pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, în vederea realizării exemplare a sarcinilor ce revin acestei ramuri din documentele

ION CODRU

Una din emblemele de strălucire și forță ale noii Drobete : Întreprinderea de vagoane

NOUA DROBETA „o adevărată cetate economico-socială"

Orașul Drobeta-Turnu Severin a fost bombardat de 11 ori în ultimul război mondial. Într-o noapte de paști, o bombă s-a înfipt în turla celei mai mari biserici din oraș, prăbușind-o peste adunarea credincioșilor. În 1943, cînd orașul împlinea 110 ani de existență, un grup de elevi și profesori, care celebrau evenimentul lîngă castrul Drobeta a fost mitraliat din cer în plină amiază. Orașul n-a suferit, în acei ani, chiar ca Ploieștiul, dar, raportat la proporțiile locului, nici cu mult mai puțin. O treime din clădiri, spun statisticile anului '44, au fost avariate, arse, distruse.

Oraș, în epocă, de suave proporții și de tandre priveliști, oraș al trandafirilor, încendiind țărmul Dunării ca niște altfel de explozii, oraș îmbiind la vacanță, la visare și reverie ; dar nu un oraș static, pentru vecie zidit în fruntariile sale geografice și istorice, dimpotrivă. Oraș care, trasat cu rigla, geometric, de arhitectul statului, Xavier Villacroz, la porunca generalului Kiselef, în 1833, ajunsese după doar șapte ani capitala județului (reeditînd povestea anticei Drobete, care la numai două decenii de la întemeiere se ridicase la rangul de municipiu !) și care, după altă scurtă vreme, între anii 1851 și 58, devenise sediul Agenției vapoarelor de pe Dunăre și al Șantierului naval, cel mai important de la Dunărea de Jos. O climă dulce, cu dulceți de Mediterană (în medie, 2 grade Celsius în plin decembrie !), favorizînd adevărate orgii vegetale (nu numai trandafiri, dar și oleandri, smochini, migdali, ținuși moșmoni, liliac sălbatic, alun turcesc), cu un soare care, din primăvară și pînă în toamna, se insinuează în fiecare atom al văzduhului, al unui văzduh scăldat și spălat de boarea fluviului, au făcut locul un refugiu ideal pentru pensionari. „Oraș al florilor" și „oraș al pensionarilor" — acesta a fost Severinul, acestea i-au fost embiemele.

Dar și un oraș al luptei.

În zilele de foc ale lui August 1944 s-a consumat aici unul dintre cele mai patetice episoade ale revoluției. La 24 august, organizația de partid a orașului își convoacă activul. Se anunțase că un val de fasciști în retragere voia să-și croiască drum prin Severin, invadînd orașul. Se pun la punct planurile de luptă, se împart arme muncitorilor. Garnizoana locală avea efective puține și slab pregătite (recruți ai contigentului '45, deci băiețandri care abia îmbrăcaseră haina luptei), greul bătăliei urma să cadă pe umerii forțelor patriotice. În seara zilei de 24 august, două coloane germane, cuprinzînd 1 550 de militari, însoțiți de 80 de mașini blindate și 10 tunuri, se masează la ieșiera de est a orașului, lîngă apa Topolniței. Colonelul Ion Gaspar, comandantul garnizoanei locale, îi somează să lepede armele. Fasciștii răspund cu un foc nimicitor. Muncitorii și militarii resping atacul, contraatacă, iau 1 500 de prizonieri, capturează întregul material de luptă al inamicului.

Lucrurile, sînt de părere localnicii, nu se puteau întîmpla decît astfel. E prea saturat de istorie, de mare și vrednică istorie, acest oraș, reședința anticei Drobete daco-romane (a cărei stea avea să strălucească mai bine de două veacuri după retragerea aureliană !), „Țară a Severinului" în Diploma lui Bela al IV-lea, apoi „Banat de Severin" (...„și al Banatului de Severin domn" se intitula Mircea cel Bătrîn), avîndu-l printre Bani și pe Mihai Viteazul, e prea bogat în tradiții de luptă (înainte de ultimul război, grevele muncitorilor severineni au făcut epocă prin amploarea și prin intensitatea lor), pentru ca locul și oamenii lui să se tocmească vreodată la jertfe, necum să rabde umilința vreunui jug, indiferent ce nume ar fi purtat acesta și cîne ar fi încercat să li-l atîrne pe grumaz. Toate acestea au făcut ca pentru severineni, ca pentru toți oamenii acestei țări, ziua de 23 August să fie o zi sfîntă. Este un memento, adică acel tulburător „amintește-ți !", prin care omul locului își învață copiii că

Vînt bun la pupa cargoboturilor făurite de noile Șantiere navale !
Fotografii de LAZĂR SCHINDERMAN ■

Una din „periferiile" Severinului, azi

Bun venit la modernul hotel „Traian"

libertatea, independența și demnitatea de azi a țării au însemnat sîngele strămoșilor, curgînd prin arterele istoriei din străvechime și pînă la bătălia de pe apa Topolniței.

Anii de după război au fost ani de eforturi aprige pentru refacerea orașului, a industriilor sale (restrînse în peisajul urbei, dar vitale pentru forța și devenirea ei), a edificiilor, străzilor și piețelor transformate în ruine și în cenușă, pentru clintirea, pe ici, pe colo, uneori în proporții de masă, a unui anume „plîns al ruinurilor", a unui anume paseism, a unei anume melancolii a stagnării, proprii „orașului pensionarilor". A trebuit demolat sentimentul fatidicului „a fost odată", ca să se

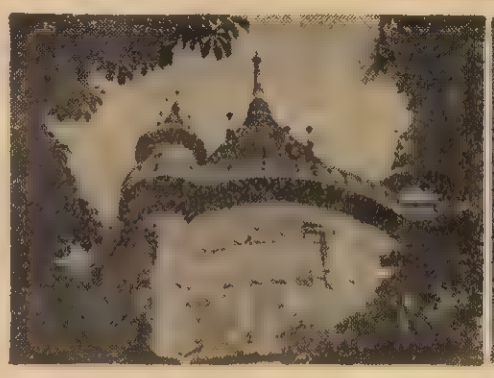

„Castelul de apă" — sau pitorescul în stare de veghe

Vedere spre „Parcul rozelor", vedere spre frumusețe și spre istorie

Cine spunea, cîndva, că Severinul e „un oraș al bătrînilor"?

edifice certitudinea lui „va fi". O politică a investițiilor care viza cu precădere orașele-reședințe de regiuni (în cazul de față, Craiova), lăsînd restul localităților „să se descurce cum or putea", a constituit însă, și pentru frumosul oraș de pe Dunăre, o frînă a dezvoltării, blocînd truda oamenilor și împlinirea unor arzătoare nevoi. A trebuit să vină Congresul al IX-lea al partidului, cu larga sa deschidere către țară și către imperativele vitale ale dezvoltării pe toate planurile și pe tot spațiul de la Dunăre și Carpați, pentru ca suflul nou, pînă atunci sfielnic, dacă nu deturnat spre alte zări, să ia în impetuoasa sa stăpînire orașul cu mulți trandafiri, mulți pensionari și multă, incredibil de multă, istorie.

Abia acum, spun severinenii, această istorie a fost, în sfîrșit, repusă în drepturi. I-au fost date orașului nu niște privilegii (deși actuala sa dezvoltare te ispitește spre un astfel de termen), i-au fost redate niște legitime, niște sacre drepturi, din care silnic fusese detronat. La 15 mai 1972, la aniversarea a 1850 de ani de atestare documentară ca municipiu, Turnu Severin a devenit — prin înalt Decret al Consiliului de Stat, semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu — **Drobeta**-Turnu Severin. Prezent la adunarea populară prilejuită de atribuirea simbolicei denumiri, a cărei nobiliară deschidere înaltă mîndria locuitorilor, cîrmaciul destinului național a dezvelit atunci, în parcul din inima municipiului, bustul lui Decebal, înălțat lîngă cel al învingătorului venit de pe Tibru. A inaugurat tot atunci și „Muzeul regiunii Porțile de Fier", amonajat într-o formulă modernă, a inaugurat și Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, monument-simbol al erei socialiste a Severinului, încoronat recent cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Nu era prima vizită la Severin a secretarului general al partidului, nu avea să fie nici ultima, dar acel mai 1972 s-a înscris în memoria locului ca un eveniment de excepție. Ca un moment în care, sub veghea și din îndemnul președintelui României, istoria și prezentul Drobetei și-au dat mîna, timpul vechi legîndu-se de cel tînăr într-o aceeași tumultuoasă bătaie de artere. Bătrînii Severinului au lăcrimat (nu trecuse prea multă vreme de cînd la Dunăre și Carpați istoria părea a avea un statut subaltern, dacă nu subversiv!), iar tinerii, pătrunși și ei de fiorul istoriei, și-au aruncat și mai adînc privirile în viitor.

Astăzi, la două decenii de nouă și amplă deschidere spre fapte de seamă a cărții neamului, deceniile **Epocii Ceaușescu**, deceniile-corolar ale revoluției noastre din August, Drobeta-Turnu Severin e același oraș pe care-l știm dintotdeauna, așezat în același arhipelag de verde și floare (cam 100 de hectare de parcuri!), adiat de aceeași briză cu blîndeți de Mediterană, păstrînd încă străduțe umbrite de tei bătrîni, cu căsuțe idilice, colorate, romantice, cu parfum de „début de siecle". Secolele și-au păstrat aici intactă poezia, căci ea s-a constituit în timp, ca și privelîștile, ca și vechea arhitectură, ca și omul care calcă asfaltul cotidian cu un pas istoric. E același oraș, și totuși altul, ca o fotografie veche pusă în altă ramă. Drobeta-Turnu Severin e un oraș care, în noua epocă a revoluției românești, și-a construit unele din cele mai mari industrii ale Olteniei și ale țării, precum Combinatul de prelucrare a lemnului, îmbogățit recent cu o fabrică de mobilier de artă, Combinatul de celuloză și hîrtie, unicul din țară ce prelucrează nu rășinoase scumpe, ci foioase, devenite scumpe prin calitatea muncii și a inteligenței investite în ele, Întreprinderea de „anvelope-gigant", care ne așază între primele cinci state din lume ce-și pun ștampila pe asemenea pneuri, Fabrica de aparate de măsură și control, Întreprinderea de confecții „Portile de Fier" (cîndva un minuscul atelier pierdut printre smochinii Ada-Kaleh-ului, insula scufundată în Dunărea transformată în lac de acumulare, azi unitate-etalon a branșei, cu produsele răspîndite în 17 țări ale lumii). E un oraș care, din 1945 încoace, și-a sporit producția industrială de 100 de ori, făcîndu-o vestită în toată țara și în alte peste 40 de țări. E un oraș care continuă să se fortifice industrial, edificînd la ceasul de față o mare termocentrală și un mare „ciocan de forjă", de 63 tone-forță, cel mai mare din Europa. E un oraș care, asimilînd cucerirea extremă a tehnicii veacului în progresul ei într-un tempo ce fac dovada unui organism sănătos, avid și apt să-și schimbe din temelii formele închistate de viață, transformă chiar și „vechiul" în „nou", aducînd totul la un unison de armonie și forță (cazul vechiului Șantier de reparații navale, azi Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald, autoare de tancuri maritime de 7 000 tdw și de alte nave cu preț înalt la export).

Noua condiție, industrială a orașului, echivalentă cu o veritabilă explozie, a făcut să se ivească peste noapte cîteva contradicții presante: orașul s-a trezit dintr-o dată parcă prea mic, prea strîmt. De la 42 000 de locuitori în 1968 s-a ajuns astăzi la 100 000. E inutil să mai spunem cît de preocupați sînt edilii de rezolvarea a multe și presante probleme ale traiului citadin (aprovizionare, transport în comun etc.), soluționabile însă în viitor, prin dezvoltarea progresivă a orașului. Rama veche a fost înlocuită (s-au construit în acești ani mari cvartale de blocuri, cu peste 20 000 de apartamente), dar și noua ramă va trebui în curînd schimbată.

La Congresul consiliilor populare orașul s-a prezentat, ca toate așezările României, ca o vatră înfloritoare, ca o obște puternică, a cărei ființă a devenit una cu munca și cu creația închinate noului. Planul economico-social în profil teritorial raportează valori de primă mărime (anul trecut, o producție globală industrială de peste 13 miliarde lei, anul acesta, pînă la ceasul de față, de aproximativ 11 miliarde lei), veniturile propriu ale Drobetei au depășit și depășesc prevederile (anul trecut, cu cca. 13 milioane lei, anul acesta cu 6,5 milioane lei). După apariția Proiectului de lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a estimat cifra fondurilor ce se vor realiza prin contribuții la 14—16 milioane lei. Cifre ce țin de matematica măsurilor mari, a împlinirilor mari, a ambițiilor mari, dar — după cum ne spune tov. Ion Cazacu, primarul orașului — magistralul cuvînt al secretarului general al partidului la congresul aleșilor obștii, cu profunda sa analiză a nevoilor țării și ale ceasului și cu întemeiata subliniere a vitalelor noastre imperative de viitor, face ca și aici, în noua și mereu înnoita Drobetă, efortul înaintării să capete inedite ritmuri, orizonturile spre care tinde să se desfacă mai larg ca oricînd.

S-a construit și se construiește, în continuare, cu simțul durabilului, dar și al esteticului, fără risipă, fără opulență ornamentală, ci impunînd admirația față de prospețimea și eleganța materialului îmbinat în forme, motive, ritmuri, polifonie, ca și dealurile și munții din jur, cu poverile lor policrome de vii, livezi și păduri. S-a construit într-o fericită logodnă a noului cu tradiția, a edificiului contemporan cu momentul străvechi (el însuși restaurat, vezi piciorul podului lui Apollodor sau castrul Drobeta!), astfel ca primul să capete, ca și ultimul, cetățenie în peisaj, într-o relație de reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași file. Noul centru civic al municipiului, realizat pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, se constituie, în acest sens, ca un model. Dar nu numai centrul, dominat de spectaculoasa unei monumentale fîntîni, operă a sculptorului Constantin Lucaci, ci toate cartierele, inclusiv cele de margine, devenite și ele „centre" (căci în concepția edililor de azi „centru", adică bun gust, civilizație și confort, trebuie să domnească preîntîndeni), își ritmează liniile într-o unică armonie, simplă și grațioasă, încîntătoare pentru ochi. O vastă rețea de magazine și de servicii, de sedii ale învățămîntului, științei și artelor, de hoteluri și baze de agrement întregesc un tablou citadin a cărui compoziție, ni se spune, „e încă în lucru", pe șevaletele arhitecților fiind încă destule culori și linii care-și așteaptă majore întruchipări în piatră.

Drobeta-Turnu Severin: antichitatea reînvie, din nou la dimensiuni de monumental.

Drept pentru care în ochii noștri, ai cronicarilor ei, istoria bimilenarei așezări se află încă la început.

ILIE PURCARU

Aici se confecționează acele „anvelope-gigant" care ne situează între primele cinci țări din lume autoare de asemenea performanțe

Întîmplări cu și fără macara

Dacă ai puțină răbdare și un dram de noroc (norocul de-a fi pe față) poți afla, în biroul inginerului Vasile Baciu, directorul Fabricii de zahăr din Oltenița, întîmplări care de care mai pilduitoare și mai pline de haz. Copioasa doză de umor de care ai parte este și de calitate neîndoielnică, pentru că respectivul umor e involuntar. Iată, intră pe ușă cîțiva bărbați și se încinge o discuție aprinsă în care se învîrtesc sume de bani de nivelul milioanelor. Este vorba de finisarea fabricii, de vopsirea ei, mai exact. Directorul — din dorința ca aspectul întreprinderii sale să fie cît mai dichisit — a solicitat celor ce executau vopsitul să respecte întru totul indicațiile proiectantului. De acord, au spus vopsitorii, o facem în ce culori vreți, dar n-avem decît una singură — bronz-aluminiu. Și s-au apucat de lucru. Directorul, nemulțumit, a cerut în continuare respectarea proiectului. Executantul a replicat că nu găsește culorile cîte i-au fost solicitate și a continuat să dea mai departe cu singura culoare de care dispunea. Și, ca să curme discuțiile, a făcut și o adresă, către un for de decizie, cerînd aprobare pentru vopsirea într-o singură culoare. De acolo s-a răspuns că nimeni n-are nimic împotriva monocromiei, cu condiția ca și proiectantul să se declare de acord. Șeful proiectului a răspuns și el cam același lucru, specificînd însă că alegerea culorilor e treaba beneficiarului, așa că numai el hotărăște. Și totul a revenit la directorul Baciu, care cere și pe mai departe respectarea riguroasă a celor precizate în proiect. Dar fabrica devine, pe zi ce trece, tot mai... bronz-aluminiu. Așa încît directorul face apel la un alt executant. Acesta sosește, declară că are toate culorile inventate pînă acum pe lume, dar solicită plata integrală a vopsitului. Însă banii au fost, în parte, cheltuiți cu vopsitul într-o singură culoare. Verdictul: mai vedem noi.

După ce reprezentanții vopsitorilor părăsesc biroul, inginerul Vasile Baciu mi se plînge de faptul că are nevoie urgentă de o macara, că are acea macara, dar... n-o mai are. I-a fost solicitată de primărie pentru a ajuta la lucrările de termoficare. S-a opus el la început, a mîrîit un timp, dar a fost nevoit să cedeze în fața argumentelor și forței de convingere ale primarului. Dar nevoie de macara tot are și asta-l necăjește groaznic. Sună telefonul. La capătul celălalt al firului, directorul de la I.G.O. cere cu împrumut, cîteva ore, macaraua. Nu-i la mine — i se răspunde, a luat-o primăria. Se pare că cel de la I.G.O. e mulțumit de răspuns, pentru că directorul Baciu începe să se roage el de data asta. Dacă poți s-o iei pentru tine, împrumută-mi și mie pentru o jumătate de zi... macaraua mea! Bucuros că a primit o promisiune în acest sens, Vasile Baciu se mai însenînează. Și devine vesel de-a binelea atunci cînd primește un al doilea telefon, din partea celui care conduce lucrările de termoficare. I se solicită motorină pentru aceeași macara a fabricii, care lucrează pe șantierul din oraș. Îți dau cu dragă inimă, spune directorul, dar împrumută-mi și mie macaraua mea pentru o zi. Nu pot — soșește răspunsul. Primarul s-ar face foc dacă ar auzi că ți-am dat-o înapoi. Dar putem rezolva altfel. Îți dau una din macaralele mele, tu îmi trimiți motorină, eu lucrez cu macaraua ta și tu cu a mea, O.K.? Perfect. Și tîrgul s-a făcut îndată, spre satisfacția părților.

Ar mai fi fost de stat și ascultat, dar timpul nu-mi mai permitea. Am plecat lăsînd un director fericit, care va avea la lucru o macara și visează continuu la vopsirea fabricii așa cum a hotărît inițial proiectantul.

DAN MUCENIC

Interlocutorul nostru: DAN GAVRILIU

„Cel mai bun azi nu înseamnă, în afara muncii asidue, și cel mai bun mîine!"

Născut la 26 aprilie 1915, la Brăila; profesor doctor docent, pînă la 14 septembrie 1985, șef al Clinicii II chirurgie de la Spitalul Municipal București; comunicări științifice, tratate, cărți, între care „Chirurgia esofagului", 1957, „Patologia esofagului", 1971 ambele în Editura Medicală; 1 brevete de invenție; membru al Societății internaționale de chirurgie, al Colegiului internațional de chirurgie digestivă al Academiei de chirurgie din Paris etc.; membru în Colegiul de redacție al revistelor „Chirurgia" (București), „World Journal of Surgery" (San Diego), „Italian Journal of Surgical Sciences" (Milano); vicepreședinte și chairman la congresele internaționale de chirurgie de la Davos (1976), Amsterdam (1984), Ierusalim (1986); profesor la cursurile postuniversitare ale C.I.C.D. de la Barcelona (1974), Bahia Blanca (1978), Sao Paolo (1978) Paris (1979), Madrid (1981); distins cu ordine și medalii între care Ordinul Meritul Sanitar clasa I; Cavaler al Republicii Italiene (1983).

— Cum vă simțiți la ora pensionării, tovarășe profesor?

— Odată și odată trebuia să vină și asta, nu-i așa? Totul are un sfîrșit pe lume, deci și profesia. Voi continua însă, în calitate de profesor consultant să activez, căci eu cred că nu sînt altceva decît un tînăr în vîrstă de 70 de ani!"

— Rezistați la un compliment? Arătați de 50!

— Ești dumneata drăguț, dar ceva adevăr e în ce spui. Munca și sportul m-au întreținut. Eu am îmbătrînit în sala de operație și pe terenul de tenis, cu convingerea că cele două se leagă între ele. Tenisul, schiul și înotul, la care n-am renunțat niciodată, m-au ajutat să depășesc fantasticul stres dat de chirurgie. N-a fost ușor să lucrez, atîția ani, cu vieți omenești și, după aprecierile altora, să lucrez bine. Sportul a fost, ca să zic așa, morfina mea.

— Cînd l-ați descoperit?

— Bietul tata m-a visat diplomat și, cum el considera că un viitor ambasador n-ar putea fi altfel decît suplu, m-a obligat de mic să fac gimnastică. La 12 ani, pe lîngă franceză, engleză și germană, eram capabil și de 400 de flotări! Am trecut apoi la tir, la scrimă, la înot, la schi și la tenis, dar n-am rămas, cu timpul, decît la ultimele trei.

— Tovarășe profesor, au trecut repede acești 40 de ani de medicină?

— Sînt chiar mai mulți, sînt 49, pentru că prima operație mi-am făcut-o în 1936. O apendicită, pe cînd eram extern al Spitalelor Elene Civile din București. Dacă au trecut repede? Vezi dumneata, eu n-am fost niciodată un ginditor, am fost un practician, așa că mi-e greu să găsesc un răspuns care să tulbure. Întreaga viață, și-o spune un om de 70 de ani, trece repede. Abia dacă ai timp să te dumirești.

— Cîte operații l-au urmat oelei dintîi?

— Cine a stat să le numere? Vreo 30 000, din cele mari, poate mai multe. Numai pe esofag și pe polul superior al stomacului să tot fie peste 4 000. Fiecare cu povestea ei, fiecare cu lupta ei și, mai presus de orice, fiecare cu răspunderea ei, uriașă pentru chirurg. Dîndu-i dreptate lui Turner, care spunea despre chirurgie că e cea care dă ani vieții și viață anilor, am încercat să mă conformez. Repet, am încercat. Nu zic vorbe mari, dar în toată activitatea mea n-am avut decît un stăpîn: bolnavul. Dumneata știi de ce n-am familie, de ce n-am copii? Pentru că, în urmă cu vreo 35 de ani, m-a lăsat nevasta. Crezi că e rușinos ce spun? Nu e. Mi-a zis, dragă, pentru a putea să stau cu tine ar trebui să fiu bolnavă și să mă operezi. Cum au sînt, plec. Și-a plecat.

— Ați încercat, ați și reușit?

— De ce să te mint, nu totdeauna. Socotind însă că, în 1976, am fost declarat, în Anuarul internațional al chirurgilor, numărul 1 în lume, cred că pot afirma că am și reușit. Fără să fiu un vanitos, cu ies la pensie, dragul meu, cu fruntea sus.

— Care Turner, pictorul?

— Nu, un mare anatomist englez.

— Să nu vă supărați, dar eu știu altă vorbă despre chirurgi. Că medicii se împart în 3 categorii: interniștii care știu tot și nu fac nimic, chirurgii care...

— Nu știu nimic, dar fac tot! Iartă-mă, e o stupizenie. Poate că pe vremea lui Nabucodonosor ar fi mers, dar în epoca noastră? Actul decisiv se petrece, de acord, în sală acolo e verdictul, dar și acolo e numai o, recuperarea, însănătoșirea rămîne la fel de importantă de ce, mai ales după Congresul mondial de risc din 1980, de la Bruxelles, care a stabilit că mortalitatea operatorie nu e cea de pe masă, ci ca vizează tot intervalul în care bolnavul stă în spital. Iarăși trebuie să fie multilateral. Să fie, mai corect zis, un doctor competent, capabil să vadă și dincolo de bisturiu. Și să mai știe ceva: să colaboreze cu toate celelalte discipline și cu natura.

— Și cu natura?

— Firește, ea face suturile, ea cicatrizează. E o prejudecată expresia că omul stăpînește natura, el doar se servește de ea și totul, marele secret, e să știe cum să procedeze.

— Ce e de bază în chirurgie, tovarășe profesor?

— Multe sînt de bază. Anatomia întîi și întîi. Apoi fiziologia. Pentru mine, „Fulton" pe de-o parte, „Best și Taylor" pe de alta sînt și azi tot cărți de căpătîi. Regula e simplă: oricît ai ști, nu știi destul. Ar mai fi talentul și dragostea, fără de care nu ajungi pe culmi. Fără dragoste, nu uita asta, nimic de preț nu se face pe lume.

— Ce înțelegeți prin talent în chirurgie?

— Spune-i îndemînare, dacă vrei, dar tot ala e. Poți înlocui cu manualitate, parcă termenul contrazice? Pentru mine, după atîția și atîția ani, e suficient să văd un chirurg la noduri ca să-i spun cine pe de fașe. Chirurgia o ai sau n-o ai, restul e poezie. După cum și exercițiul e altă piatră de hotar. Cînd îl lași, te lasă.

— Dacă n-ați fi fost chirurg, ce-ați fi putut fi?

— Probabil un bun inginer. Dealtfel și am mai multe brevete de inventator. Omul nu e decît ceea ce dreptul să mă contrazici, decît o masă. Biologia foarte complicată a omului, anatomia, dar și fiziologia, de fapt arta de a ști să-l ajuți pe om să trăiască. Care însă nu poate fi niciodată oprită. Aici e tot spiul, s-o fac să meargă cît mai mult și cît mai bine. Să-i cunoști decît mai în profunzimi.

— Cunoașterea ajunge?

Nu, dar e obligatorie. Restul se clădește mai ușor.

— Am în față celebrul tratat „The Craft of Surgery", scos la New York, un fel de „biblie" a chirurgiei moderne. Operația dumneavoastră, numită de noi „Esofagoplastia Gavriliu" și de americani „Procedure for Replacement of the Esophagus", ocupă multe pagini, de la 454 la 463, e o recunoaștere internațională fără echivoc și, în plus, onorantă pentru întreaga medicină românească, v-aș ruga să vorbiți despre ea. Cum v-a venit ideea?

— E o poveste veche și lungă. Apucat însă să facă cine știe ce boacă, ne-am apucat de treabă, dar mai înainte am încuiat ușa cu cheia! Totul a fost normal pînă cînd am scos splina. Atunci Gerota, nerecunoscînd nici un procedeu știut, s-a alarmat și l-a alarmat și pe Mandache. Au încercat să intre, dar pe unde? Cînd le-am dat drumul, de teamă să nu spargă ușa. Mandache s-a uitat la mine ca la un nebun! I-am explicat că esofagul e stenozat pînă în gură și că voi proceda așa și așa. Nu și-a revenit: a cui e treaba? A mea. Fără șpriț a făcut-o mai murmurat. Fără să se fi întîmplat nimic. A plecat clătinînd din cap, parcă ambalat! Ar fi vrut să intervină dar nu mai avea cum: bolnavul era deschis, zarurile aruncate!

— Și?

Mai tîrziu, studii dintre cele mai competente [illegible] lucrări de doctorat [illegible] temă.

— Ne reîntoarcem la bolnav.

Îl hrănim în B. [illegible] cu 14 ani și nanism esofagian. Venise de undeva din Oltenia, nu mai știu exact de unde. M-a vizitat acum vreo 3 ani: bine mersi, sobăr într-o comună, cu doi copii. Trebuie să recunosc că nu l-am crezut și i-am cerut buletinul. El era, Ion Bică Vaduva, solid cît un munte.

— Cînd a devenit „Esofagoplastia Gavriliu" prioritate mondială?

— Imediat. Cu 3 zile înainte de operație m-am dus la revista „Chirurgia", unde aveam un prieten căruia i-am încredințat articolul despre metodă. Mi-a zis că nu mai poate aștepta, că joi e ultima zi cînd textul meu ar mai putea ajunge la tipar. Joi am operat și; cum am ieșit din sală, i-am telefonat. Mi-aduc aminte că eram încă stresat, toți mă priveau cu ? ochi, nu i-am spus decît „dă-i drumul!" Și i-a dat. Peste o săptămînă eram pe piață. Făceam senzație.

— Am impresia că nu realizăm doar un interviu, ci scriem împreună un capitol de istorie a medicinei!

— Cu izbînda aceea, azi unanim recunoscută, au început și necazurile. Din cauza esofagoplastiei, am fost de 3 ori asistent și de tot atîtea ori șef de lucrări, ajungînd profesor abia la 58 de ani! Dar, ca să fiu cinstit, nu doar din cauza ei.

— Care a fost, din punct de vedere profesional, cea mai mare dintre satisfacțiile dumneavoastră?

— Faptul că în 1976 am fost invitat să deschid, la Leeds, Congresul anual al Colegiului regal de chirurgie al Angliei, onoare care i se face numai din an în paște unui străin. N-a fost aceea o onoare adresată lui Dan Gavriliu, ci întregii școli românești de medicină, pe care m-am străduit s-o reprezint cu cinste pe unde am umblat. Neuitînd nici o clipă, notează, cît datorez înaintașilor și contemporanilor mei.

— Apropo, care dintre maeștrii dumneavoastră v-au marcat în chip decisiv cariera?

Toți și nici unul. De la Amza Jianu am deprins îndrăzneala, dar au avut alții grijă să ne îndepărteze, afirmînd că i-am preluat tehnica.

— Și nu l-ați preluat-o?

— Numai în măsura în care o vestă, ce făcea el, seamănă cu un palton, ce fac eu! Culmea e că tocmai Amza Jianu, acela primul implicat, n-a revendicat niciodată nimic! Delatorii au fost alții, dar nu le-a ajutat la nimic. Nici n-ar fi avut cum, pentru că poți trișa în rummy sau pocker, dar în știință nu. Știința, deci și chirurgia, e limpede ca apa de munte, se vede prin ea pînă la fund.

— Ce rămîne după dumneavoastră?

— Sper că o școală, Alexandru Grom, Marius Stoian, Mihai Voznezenschi, Constantin Florea, Corneliu Dragomir, Al[illegible] Nicolau, alții, care voi fi în stare într-o bună zi să lucrez la fel de curat și de repede ca mine.

— Altceva, tovarășe profesor: faceți parte, fie că acceptați, fie că nu, dintr-o generație de mari profesori de chirurgie, ilustrată de Juvara, de Burlui, de Setlacek, de Sîrbu, de Alexandrescu. Care au fost cu sinceritate, relațiile dintre acești corifei ai bisturiului, dintre care unii, Burlui sau Sîrbu, nici nu mai sînt?

— Personal, am avut afinități cu profesorul Juvara, om cu o vastă cultură medicală, dar n-am fost și nici nu sîntem prieteni. Cînd s-a prăpădit Mitică Burlui, m-am cutremurat dîndu-mi seama că nu l-am văzut niciodată, absolut niciodată, operînd! Adevărul e că n-am avut timp unii de ceilalți, ocupați fiecare cu ale lui. Dacă a fost bine? Nu cred că a fost. Am putea să ne reproșăm, că nu ne-am iubit destul. Ne-am stimat, ca profesioniști, asta da, dar a fost suficient? A trebuit să îmbătrînim ca să ne dăm seama că ar fi fost loc pentru toată lumea. Mintea românului de pe urmă, nu?

— Care credeți că a fost cel mai mare dintre ei?

— Cel mai mare, cel mai mare, ce sîntem la atletism?! Fiecare a fost mare în măsura în care a fost util oamenilor, societății. Bincle public e cel care cîntărește într-un bilanț. Noi toți am întreținut o torță și ea se găsește azi, după opinia mea, pe mîini bune.

— Ați fost, în 1975, „visiting professor" în Statele Unite, prilej cu care ați conferențiat și operat în 4 state, New York, Minnesota, California și Pennsylvania. Îmi spuneați că v-ați simțit mîndru atunci, de ce?

— N-as dori ca tocmai acum la sfîrșitul discuției, să par lipsit de modestie.

— Nu vă temeți, poftiți.

— La capătul șederii în Statele Unite, am fost invitat la Congresul anual al chirurgilor americani, la San Francisco. Vreo 4 000 de participanți din toată lumea. Numai că eu, din cauza avionului, am intrat în sala „War Auditorium", ajungînd după începerea reuniunii. Cum eram curios să aflu ce se dezbate, n-am mai așteptat pauza, am intrat. Împotriva obișnuinței, profesorul Wangensteen de la Universitatea Mayo, care conducea ședința, l-a întrerupt pe vorbitor pentru a anunța sosirea mea! După care, văzîndu-mă un pic fistichi, cu mîi de ochi ațintiți asupra mea, m-a poftit în prezidiu. Tocmai își începuse comunicarea Jun-ezul Akiyama, unul din profesorii renumiți din Tokio, posesor al unor cazuistici fabuloase în materie de cancere esofagiene. Prezenta o metodă nouă, de „pull-through", experimentată pe 60 de pacienți, mai degrabă o fantezie, care era însă, m-am lămurit, foarte bine primită. Cînd a terminat, Wangensteen mi-a cerut să-mi spun și eu părerea și, deși politicos, am fost foarte ferm împotriva metodei, demonstrîndu-i cusururile. Sala înlemnise. Conform protocolului, după ce m-am așezat, chairmanul l-a invitat pe Akiyama să răspundă obiecțiilor. Japonezul s-a ridicat și, evident stînjenit, a zis doar „I am sorry professor Gavrilîu is the best". După care, ca la o comandă, asistența s-a pornit să aplaude.

— O ultimă chestiune, tovarășe profesor: care e profesiunea dumneavoastră de credință după aproape 50 de ani închinați chirurgiei?

— Ce le-aș recomanda celor mai tineri?

— Exact.

— Să nu creadă niciodată că știu totul, ci să muncească necontenit și să învețe, respectîndu-i pe alții. Cel mai bun nu înseamnă, în afara muncii asidue, și cel mai bun mîine! Și să fie credincioși bolnavilor și lor înșile.

— Shakespeare adică?

— Da, da, „mai presus de orice cinstea [illegible] ție însuți și astfel precum ziua urmează noaptea, nu vei putea înșela pe nimeni". Shakespeare e numai viață, s-o știi de la mine. Dacă vrei, e esență.

— Vă mulțumesc, tovarășe profesor Gavriliu, la mulți ani!

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fotografii de VICTOR RADULESCU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Gh. N. Dumitrescu-Bistrița

„Revista mea, «Izvorașul», a fost tipărită de trei țărani"...

— La 15 septembrie veți împlini 90 de ani. Frumoasă vîrstă !

— Toate vîrstele sînt frumoase. Cu condiția — o știți prea bine și dv. — să știi să le folosești.

— Dv. le-ați folosit.

— M-am străduit.

— Dați-ne voie, stimate Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, să vă prezentăm pe scurt cititorilor noștri. Celor tineri în special, care nu vă cunosc sau nu vă cunosc îndeajuns. De peste 65 de ani culegeți folclor, obiceiuri și datini ale românilor, dezgropați comori cu atît mai prețioase cu cît au fost apăsate de timp, de istorie, de memorie, restituindu-ne, într-un continuu festin de artă, bucurii ale spiritului pe care nu le-am știut sau nu le-am știut astfel. Numele dv. e legat de o revistă care a făcut epocă în folcloristica românească. Este vorba de „revista de muzică, artă națională și folclor «Izvorașul»", pe care ați fondat-o și ați scos-o, aici, în satul Bistrița, din Mehedinți, vreme de 21 de ani, din 1919 în 1940. Pentru epocă, un record de longevitate ! (Doar „Șezătoarea" lui Artur Gorovei a trăit niște ani mai mulți.) Ați mai scos între timp alte două „foi pentru popor", „Alarma satelor" și „Opaițul satelor", suspendate de stăpînire, ca și mai tîrziu „Izvorașul", pentru „refuz de integrare în ordinea politică". Ați scris și vreo 20 de cărți, ultima dintre ele, „Cîntece populare din Mehedinți", a apărut acum trei ani. Nu mai vorbim de articole pe care le-ați risipit prin revistele anilor. Ați adunat tot aici, în Bistrița, o arhivă folclorică fabuloasă, ajunsă astăzi la peste 50 000 de piese. „Un adevărat Institut de Folclor în miniatură" — parcă așa scria despre acest tezaur Sabin Drăgoi.

— Da, mi-a făcut cinstea să spună asemenea vorbe, prea mari pentru puținătatea trudei mele.

— Adică exagera ?

— Firește.

— Exagera și Nicolae Iorga, cînd scria în „Neamul românesc" despre „haina din ce în ce mai alcătuită" a „Izvorașului" ? Exagera și Ramiro Ortiz, cînd vorbea despre dv. ca despre cîntărețul unei mari „opere naționale, artistice și științifice" ? Exagerau și Sadoveanu, și Blaga, și Goga, și Arghezi, și toți cei care au salutat opera dv.? Au exagerat toți cei peste 800 de cronicari și recenzenți ai „Izvorașului" și ai scrierilor dv.? Noi credem că n-a exagerat nici unul. Cît privește „exagerarea" lui Sabin Drăgoi, am zice că era o exagerare în minus. „Institutul" dv., sau „Academia de la Bistrița", cum fericit l-a spus un confrate, nu era un „institut în miniatură" !

— Ceea ce spuneți e foarte măgulitor pentru mine, dar, vă rog să mă iertați, tot o exagerare rămîne.

— Dar haidem să facem o socoteală ! Institutul bucureștean care se numea pînă mai ieri „de folclor și etnografie" a adunat doar de vreo trei ori mai multe piese ca dv. Institutul dispune, de niște decenii bune, de zeci de cercetători și de instrumente de lucru din ce în ce mai perfecționate. Dv. ați fost singur, în satul ăsta micuț, pierdut printre dealuri și ripi. Chiar, cum ați scos alei „Izvorașul" ? Cine v-au fost redactorii, corectorii, tipografii ?

— Redactori eram eu și soția mea, Olimpia. Tot ea făcea și slujba de corectoare și tot ea desena și motivele — inedite sau doar cu anume semnificații mai apăsate — de pe ii, catrințe și fote, pe care le reproduceam în revistă. Tipografii erau trei țărani.

— Trei țărani ?

— Trei țărani care se improvizau astfel între două munci ale cîmpului. Tipografia, o mică rișniță de măcinat cerneală, era acolo, uitați-vă, în fundul curții, sub un pîlc de gutui.

— Era greu ?

— Era, că n-aveam bani. Revista o scoteam din leafa mea de dascăl, care nu prisosea, dimpotrivă. Știți cum era în vremea aceea, erai silit, ca să scoți o publicație de cultură, să umbli cu pantahuza, cu cerșitul, să tot bați la cap pe abonați ca tuturi, care citeau cu plăcere revista dar treceau repede peste bietul ei preț. Nu numai eu păteam așa. Amintiți-vă de listele cu „abonați uituci" pe care profesorul C.D. Fortunescu, directorul marii reviste care a fost „Arhivele Olteniei", le publica mereu în tipăritura domniei-sale.

— Se spune (n-o spunem noi, ci un expert în materie care a dedicat „Izvorașului" o teză de doctorat) că sînteți cel mai mare specialist al folclorului oltenesc. Cum ați defini acest folclor ?

— Îl definește Arghezi, cînd spune că Doina Oltului, cu trilurile ei atît de categoric individuale, se asociază cu privelișitea („exotică", o numește poetul) și n-ar fi putut ieși din alt colț de țară.

— Vă mulțumește definiția ?

— Vedeți dv., eu nu sînt decît un practician.

— Dar ați scris mult despre folclor !

— Cu permisiunea dv., nu sînt, repet, decît un practician, mai mult un practician. Culeg folclor, ofer folclor, ofer documente — nu numai folclorice, ci și etnografice, istorice, arheologice — despre cultura acestui neam, despre bogăția, forța și originalitatea ei. E treaba altora, a oamenilor de teorie, să le interpreteze, să dea definiții. Deocamdată, după credința și știința mea, încă n-am istovit toate sursele, încă mai sînt fenomene și fapte folclorice ce trebuie cercetate. Eu încă mai am de lucru, încă mai string folclor (vreau să mai tipăresc o carte de cîntece oltenești), încă mai am pînă la definiții și la sinteze.

— Ziceți că stringeți folclor, dar, iertați-ne, ce mai stringeți? Se spune (iarăși n-o spunem noi, ci specialiștii) că folclorul, creația populară vie, și-a încetat existența, el avînd astăzi mai mult un caracter muzeal sau relicțar. Folclorul nostru, în totalitatea lui, se află conservat în marile colecții, editate sau parțial editate, înregistrat pe benzi și pe discuri, în instituții specializate sau în arhive cum e cea a dv. Folcloriștii noștri se plîng că, în ultimele vreo șapte decenii, n-au mai reușit să descopere, pe întreaga arie a țării, o singură piesă nouă, ci numai noi variante la cele clasice.

— Așa s-a spus despre balada populară : că a agonizat cîteva decenii, după începutul veacului, apoi s-a stins, odată cu ultimii ei purtători. Dar dacă ați ști cîte balade noi — noi,nu variații pe teme clasice — am strîns eu în ultimii ani ! Un adevăr există, desigur, în cele spuse de dv.

— De folcloriști.

— De folcloriști. Nu se mai nasc, la ceasul de față, nici basme, nici bocete, nici descîntece, nici teatru folcloric — de păpușari, de haiduci, de misterii religioase. Dar pentru cine are răbdare să caute și știe unde și cum să caute, neștiute izvoare, de cîntec popular mai cu seamă, răsar încă în chip surprinzător. Oricum însă, folclorul, în formele sale clasice, consacrate de vechime, nu mai există. E și firesc. El era, cum spunea cineva, o artă a iliteraților, care s-a stins odată cu ei.

— O spuneți calm, fără cea mai mică tristețe...

— De ce să plîngem folclorul, odată ce nu-l plîng nici vechii lui creatori, țăranii? Ei înșiși au renunțat, și încă bucuroși, la existența etnografică, intrînd grăbiți în era unei noi civilizații. Ascultă omul cîntece la radio, vede teatru la televizor și, așa cum rar mai torc lînă, femeile nu mai torc nici povești, le cumpără de la librărie. Aici, poate, exagerez și eu un pic. Femeia, adică țărancă noastră, e singura care, la ceasul ăsta, mai face ceva pentru supraviețuirea folclorului, a portului național, a datinilor și obiceiurilor. Ele au rămas pe umerii ei, cum a rămas și agricultura.

— „Unii învățați — scrie Mircea Eliade în «Mitul reintegrării» — afirmă că descoperi-

(Continuare în pagina 15)

ILIE PURCARU

Vorbiți și scrieți românește

Regisor, sau regizor?

În mai multe rînduri am pledat pentru forma **regisor**, că și pentru verbul a **regisa**, nu **regizor** și **regiza**, deși acestea din urmă erau acceptate de **Îndreptarul Ortoepic** și **Ortografic** și, mai de curînd, de **Dicționarul Ortografic, Ortoepic și Morfologic**. Argumentul pe care mă bazam era faptul că în franțuzește verbul este **régir** ; în principiu, cînd adoptăm un verb francez cu infinitivul terminat în **-ir**, îl trecem la conjugarea I, cu infinitivul în **-isa**. Astfel francezul **finir** devine în românește a **finisa**.

Fiindcă cu **s** dublu (pronunțat **s**) apare în franțuzește, de exemplu la imperfect (je **régissais**), iar numele de agent, adică cel care face acțiunea verbului, este **régisseur**.

Este adevărat că franceza cunoaște verbe terminate la infinitiv în **-iser** (pronunțat **-izé**) : **monopoliser, styliser** și multe altele : cei care face acțiunea acestor verbe este numit cu un cuvînt terminat în **-iseur**: **économiseur, électrolyseur**, împrumutate în românește sub forma **economizor, electrolizor**, corect. Dar aceste cuvinte sînt de origine grecească, pe cînd **régir** este de origine latină și nu are nimic de-a face cu sufixul **-iser**. Deci concluzia pe care o trăgeam eră că trebuie să spunem **a regisa, regisor.**

Aceasta am susținut-o pînă nu demult, și anume pînă cînd mi-am dat seama că există alte neologisme românești, tratate în același mod ca **a regiza**. De exemplu **a avertiza, a furniza** reproduc verbele franceze **avertir, fournir**, iar **avertizor, furnizor** sînt formate după numele de agent franceze **avertisseur, fournisseur**. În cazuri ca acestea toată lumea la noi pronunță și scrie cu **z**, deci nu mai e nimic de făcut. Aceasta m-a decis să renunț la încercarea de a corecta pronunțarea greșită din punctul de vedere istoric, deci și eu voi spune și voi scrie de aici înainte, **a regiza, regizor.**

Cele spuse pînă aici mă fac să mă gîndesc la alt exemplu, contra căruia am protestat în repetate rînduri (deși și aceasta era acceptat în **Îndreptarul Ortografic și Ortoepic** și în **Dicționarul Ortografic, Ortoepic și Morfologic**) : a sesiza, în loc de **a sezisa**. În franțuzește se zice **saisir**, deci noi ar fi trebuit să formăm echivalentul nostru a **sezisa**. Aici sînt două sunete [...] ultimul s-a fost înlocuit cu **z** (sub influența sufixului **-iza**), **z** interior a fost schimbat în **s**, nu ca o compensare, ci prin disimilare : era prea mult să fie doi **z** la atît de mică distanță. Analogia cu cazul lui **regiza** mă îndeamnă să renunț și la protestele împotriva lui **a sesiza**.

AL. GRAUR

Cîntarea României

Diversitatea creației

Festivalul național „Cîntarea României" — această amplă manifestare a muncii și creației întregului popor —, inițiativă originală, remarcabilă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie în peisajul spiritual al României contemporane, din ultimele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, drept una dintre cele mai strălucite cîtiorii ale acestei perioade glorioase.

Pe parcursul celor cinci ediții ale sale — 1976—1985 — festivalul a demonstrat marea sa forță de emulație a capacităților și energiilor creatoare ale maselor în toate domeniile, de permanentă descoperire și antrenare a talentelor autentice din rîndul muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, elevilor, studenților, militarilor și al altor categorii socio-profesionale, români, maghiari, germani și de alte naționalități, la creșterea și receptarea valorilor spirituale ale națiunii noastre, punînd cu putere în evidență, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„geniul creator al poporului nostru, care a fost întotdeauna adevăratul purtător al celor mai înalte năzuințe sociale și spirituale, creatorul culturii înaintate, făuritorul civilizației materiale și spirituale în România"**.

Îmbinînd organic, într-o concepție unitară, armonioasă, munca în producție cu activitatea politico-educativă și cultural-artistică, festivalul a stimulat disponibilitățile de talent și inventivitate ale maselor în domeniul creației tehnico-științifice. Semnificative în acest sens sînt rezultatele remarcabile obținute de cei aproape două milioane de muncitori, tehnicieni, ingineri, tineri, elevi și studenți cercetători, participanți la impulsionarea mișcării de invenții și inovații, la promovarea unor procedee și tehnologii noi de fabricație, asigurînd un cadru mai larg și fertil de informare privind noutățile științifice și tehnice pe plan național și universal și aplicarea acestora în producție.

Paralel cu creșterile cantitative ale potențialului artistic, s-a produs în această perioadă o mai mare diversificare a mișcării artistice de amatori, dezvoltîndu-se genurile cu un pronunțat caracter patriotic, militant, cum sînt : teatrul politic, de actualitate socială, muzica patriotică și revoluționară, brigăzile artistice, recitalurile și montajele literar-muzicale, dansul tematic.

O puternică afirmare au demonstrat-o zecile de mii de formații și ansambluri folclorice, de cîntece și dansuri, de obiceiuri și datini populare străvechi, scena festivalului confirmînd o adevărată explozie a talentelor inepuizabile, existente în acest domeniu, și în același timp modalitățile diverse de integrare a valorilor tradiționale în cultura populară contemporană.

S-au produs o înnoire și o îmbogățire permanente ale repertoriului, în sensul promovării în programele formațiilor a unor noi lucrări dramatice, muzicale, literare, inspirate din realitățile, sarcinile și preocupările social-politice și economice ale colectivelor de oameni ai muncii, ale tineretului, din marile evenimente istorice ale poporului nostru și realizările remarcabile ale socialismului, ale „Epocii Ceaușescu".

Un nou salt calitativ s-a realizat pe linia stimulării creației artistice de masă, a activității cercurilor și cenaclurilor literar artistice în domeniul artelor plastice, al creației populare, literare, muzicale, al artei fotografice și filmului de amatori.

Au fost revitalizate centre cu vechi tradiții în arta populară, afirmîndu-se noi nuclee de creatori populari, prin [...] transmiterea și valorificarea contemporaneității a unor meșteșuguri artistice în domeniul ceramicii, cusăturilor, țesăturilor, cojocăritului, împletiturii, sculpturii, picturii populare și altele.

Eveniment cu adînci rezonanțe în inima și conștiința întregii națiuni, Congresul al IX-lea al partidului a deschis o eră nouă în istoria patriei noastre, dezlănțuind într-un puternic torent, calitățile și virtuțile specifice poporului român, capacitățile și energiile sale creatoare, încorporate în [...] „Cîntarea României", mobilizînd permanent [...] adus patriei socialiste.

GHEORGHE MILCA

Eu mi-am servit țara decît cu sufletul

Viața mea toată mi-am pus-o fără preget în serviciul artei ; iar arta mea e pusă la dispoziția lumii întregi. Lumea însă trebuie să cunoască țara mea așa cum e. Peste tot unde mă duc, eu nu uit că aceasta e prima mea datorie.

Cuvîntul pe care nu l repet zi de zi, de cînd mă știu , îndeplinirea datoriei în realizarea acestui lucru se cuprinde și bunătatea și loialitatea, cinstea și cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toții datoria și lumea își va recăpăta sensul ei suprem.

Artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie, care e fericire și pace.

Tinerei generații îi recomand muncă, cinste și altruism și aș mai adăuga și modestie, cît mai multă modestie.

Folclorul nostru... nu numai că e sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant decît toată muzica așa-zisă savantă, și asta într-un fel cu totul inconștient, e mai melodic decît orice melodie, dar asta fără să vrea, e duios, ironic, vesel, grav.

Eu lucrez mereu, viața fără muncă nu-și are rațiunea.

Menirea sfîntă a muzicii este să stingă urile, să potolească patimile și e-apropie inimile într-o caldă-nfrățire, așa precum a-nțeles-o măreața antichitate, creînd mitul lui Orfeu.

...Nu este înțelept să distrugi, pînă cînd nu ai învățat să clădești ; și singurul progres care poate influența profund viitorul este cel care crește din trecut, nu cel impus în mod artificial.

Țăranul român pentru muzica în el. Ea este ovăzăsa lui în singurătatea munților și cîmpiilor ; ea îi liniștește spaimele, îl ajută să-și spună dorul, nostalgia inexprimabilă care îi umple sufletul.

Opera Română ! Visul meu de demult ? O operă unde să auzi în limba noastră, cu cîntăreții și muzicienii noștri, marile capodopere ale lui Gluck, Mozart, Beethoven, Weber, ale supraomenescului Wagner, apoi opere moderne frumoase ca *Pelléas și Mélisande* de Debussy, *Ariana și Barbă-Albastră* de Paul Dukas, *Boris Godunov* de Musorgski, *Salomeea* de Strauss, și mai tîrziu lucrări lirice românești.

La mine n-au existat niciodată granițe între viață și muzică. A trăi, a respira, totul am exprimat întotdeauna în muzică.

Mă gîndesc întruna la țara mea, sînt din toată inima, în fiecare clipă alături de poporul nostru. Imediat ce mă voi restabili vreau să mă întorc în țară.

La fel îmi iubesc pămîntul natal, nu pot sta nicăieri, prin străini, mai mult de două luni, pașii mei pornesc singuri înapoi spre țara mea de care mi-e dor, mi-e dor...

Influențe, muzica românească a primit numeroase, dar asemenea organismelor puternice care asimilează principii străine, ea nu și-a pierdut personalitatea prin faptul că a făcut împrumuturi.

Pacea nu va putea fi asigurată decît atunci cînd toate națiunile vor fi călăuzite de principiul de cinste, moralitate și sinceritate în raporturile lor cu celelalte națiuni care le înconjoară. Viitorul este, ca și în viață, al națiunilor cinstite care pot privi în jurul lor cu capul sus.

Acel carl cred în artă îmi sînt frați, indiferent de rasă, naționalitate, confesiune.

GEORGE ENESCU

Al X-lea Festival internațional „George Enescu" — București 1985

În 8 mai 1955, a doua zi după trecerea în neființă a luceafărului muzicii românești, Marea Adunare Națională a Republicii Populare Române și Consiliul de Miniștri hotărau cinstirea memoriei lui George Enescu, instituind — printre altele — Festivalul Internațional „George Enescu". De-a lungul vremii, timp de trei decenii, această sărbătoare a muzicii românești a intrat în agenda marilor manifestări muzicale europene, ea constituind și o fereastră, necesară, deschisă către afirmarea universală a valorilor culturii autohtone. În anul 1981 — devansat cu un an — Festivalul a avut gravată pe frontispiciul său aniversarea centenarului nașterii lui George Enescu. Ediția jubiliară, a zecea, care va debuta peste cîteva zile, adică la 17 septembrie, este marcată de un alt eveniment de o maximă importanță în viața culturală a României și anume împlinirea „unui veac de la prezentarea primului spectacol de operă în limba română, în fapt, aniversarea centenarului Operei Române din București. Așadar, din nou, Capitala țării noastre devine — pentru zece zile — cetatea europeană a Muzicii, căci întreg Festivalul, cu toată suita sa de manifestări, se va desfășura sub două sceptre universale, inspiratoare — amîndouă — ale unui profund respect pentru umanitate : Anul Internațional al Muzicii și Anul Internațional al Tineretului. Este, și în aceasta, șansa muzicii românești, de a-și dovedi valoarea și personalitatea națională și universală, ca și angajarea sa perpetuă în slujba înțelegerii între popoare !

Vraja enesciană sau magia cîntului tracului Orfeu

Moștenirea enesciană se constituie pe două domenii de creație : **creația** componistică și **creația** interpretativă. Sînt cele două componente ale universului enescian, interferente și complementare, de o unitate dialectică indestructibilă, pentru că ele se condiționează reciproc. Această corelație între Enescu -interpret și Enescu-compozitor își așteaptă încă cercetătorii.

Dacă pentru cunoașterea și înțelegerea creației componistice enesciene s-au elaborat în ultima vreme numeroase studii pertinente, analize și sinteze tehnologice și estetice cu privire la aproape toate cele 33 de opusuri ale maestrului (și chiar la unele lucrări fără număr de opus), nu același lucru s-a întreprins pentru cunoașterea și înțelegerea creației sale interpretative. Dificultatea unei asemenea întreprinderi decurge, pe de o parte, din vastitatea și diversitatea acestei creații (violonist, concertist și cameral, pianist, cvartetist și dirijor) poate unice în întreaga istorie a muzicii, iar pe de alta, din puținătatea și imperfecțiunea documentelor sonore rămase, mărturie palidă a celui mai complex muzician interpret al tuturor timpurilor.

Încercarea de față, de a desluși în cîteva pagini, chiar și numai parțial, rezonanța specifică enesciană, inefabilul creației sale interpretative, trebuie să apară nu numai ca un demers estetic ambițios, dar și plin de promisiuni viitoare. Pentru că, în planul creației interpretative, universul enescian este inepuizabil.

Deslușesc trei stadii-ipostaze de creație, în procesul de dezvăluire a conținutului ideilor muzicale, în concepția interpretativă enesciană : **forma sonoră. forma arhitectonică și forma artistică.**

Enescu spunea : „A reda numai notele și a cînta textul scris (adică numai forma sonoră — n.n.) ...înseamnă a te mulțumi cu prea puțin..."

Forma sonoră este stadiul primar al succesiunii microstructurilor materiei sonore în planul înălțimilor, duratelor, intensităților și timbrurilor. A stăpîni forma sonoră înseamnă deci a învinge inerția materiei; a da viață sonoră materiei intervalelor, ritmurilor, nuanțelor și timbrurilor ca fenomene fizico-acustice. Dar muzicianul Enescu nu se putea mulțumi cu atît de puțin, de aceea recomanda : „...învață legile compoziției... construiește compoziția așa cum ai construi un monument, care are o fundație, un corp și un acoperiș, care încoronează totul... construcția operelor cere un echilibru necesar, o relație logică între fragmente, care trebuie să formeze un tot rațional".

Așadar, Enescu recomandă cunoașterea și stăpînirea formei sonore și a formei arhitectonice ca stadii-ipostaze ale rigorii proporțiilor, a relațiilor dintre părți și tot, între microstructuri și macrostructuri. Dar muzicianul complex nu se putea opri nici la ipostaza arhitectonică a formei sonore.

Enescu stabilește relații specifice, proprii fiecărei lucrări și fiecărui stil, între latura obiectivă și cea subiectivă a creației interpretative, între rigorile tradiției și mutațiile tehnologice, psihologice și estetice ale contemporaneității, al cărei genial mesager era. El nu socotea interpretarea drept o simplă reconstituire muzeistică a creației muzicale din trecut, ci ca dezvăluire contemporană a infinitelor valențe estetice pe care le poartă ascunse forma sonoră și forma arhitectonică. De aceea Enescu nu cînta niciodată o piesă muzicală perfect identic, ci crea de fiecare dată **variante interpretative.** Astfel este dezvăluit caracterul de unicitate într-o infinită diversitate.

La Enescu, nevoia de a cînta era funciară, asemenea nevoii de a cînta a lui Orfeu, păstorului sau a țăranului român. De aceea, maestrul topea rigoarea materială a formei sonore și formei arhitectonice prin fantezia cvasiimprovizatorică a spontaneității creatoare, în procesul de dezvăluire a formei artistice.

Desigur, nu trebuie să se înțeleagă prin aceasta că actul creator al interpretării enesciene, în infinita diversitate a ipostazelor expresive, se desfășura anarhic, în afara oricăror coordonate stilistice, în afara oricăror principii tehnologice și estetice. Enescu îmbogățea forma sonoră și pe cea arhitectonică prin mijloace decantatorii orfice, de dematerializare, de transfigurare umanizată a sunetului fizic, mijloace pe care le găsim și în practica improvizatorică a instrumeniștilor noștri populari. Care sînt aceste mijloace ? Mai întîi, **umanizarea sunetului viorii,** prin apropierea lui de cîntul vocal, de vocea omenească. (Să nu uităm că în limba română nu există decît un singur verb „a cînta" de origine latină, atît pentru cîntarea vocală, cît și pentru cea instrumentală, spre deosebire de majoritatea celorlalte limbi europene). Menuhin a fost primul care a făcut constatarea „vocii umane" a viorii „cîntate" de Enescu. Datorită acestui **vocalism „parlando" instrumental** — de asemenea caracteristic instrumentalismului folcloric (în limbajul căruia lăutarul „îi zice", adică povestește) — Enescu și-a făurit o extraordinar de bogată paletă coloristică timbrală, nemaicunoscută pînă la dînsul în violonistica epocii.

Toate aceste imponderabile ale inefabilului enescian își au sursa primordială în caracterul aleatoric — și totuși, controlat — al procesului improvizatoric al creației folclorice, simultan componistică și interpretativă, asemenea magiei cîntului tracului Orfeu.

Spre deosebire de „vastul proces de confluențe" sesizat în formația sa de compozitor, Enescu-interpret este un deschizător de drumuri în violonistica contemporană. „Nimeni nu m-a călăuzit în interpretarea lui Bach, ne spune maestrul. Mergeam înainte dibuind prin întuneric..."

Enescu a făcut lumină în universul muzicii lui Bach, în universul muzicii lui Beethoven, în universul Muzicii din toate timpurile. De aceea se impune o vastă acțiune teoretică și practică de reconstituire a concepției sale interpretative.

OVIDIU VARGA

O sută de ani de teatru liric

Nemuritoare, OPERA ROMÂNĂ

Iubitorul de operă care păşeşte în sala din Cotroceni îşi vede de treburile sale. Comentează în bine, sau în rău, spectacolul, soliştii, orchestra, regizorul ori dirijorul, îşi promite să revină, sau să facă o pauză mai îndelungată, mă rog, fiecare după înţelepciunea şi sensibilitatea sa. Dorinţa spectatorului, ca manifestarea la care asistă să atingă o cotă valorică de indice internaţional este legitimă, el comparînd interpretarea dată, cu altele similare, văzute direct, sau audiate pe discuri. Oh, ce fericit este acest meloman, faţă de strămoşul său de acum doar o sută de ani, care nu avea nici măcar posibilitatea audierii unui fonograf, căci de spectacol de operă, ce să mai vorbim... Dar, lucrurile acestea se uită, sau se cunosc de prea puţini dintre aceia care se laudă că ştiu totul despre operă ! În beneficiul lor, ca şi al publicului larg, iubitor de frumos şi de adevăruri artistice, să întoarcem, deci, cu un veac şi mai bine în urmă filele calendarului împătimit de atîta zbucium de luptă, din partea marilor noştri artişti-patrioţi, pentru a şti că Opera Română nu este chiar atît de „bătrînă" precum se afirmă deseori ; ci, faptul că, în contextul internaţional, al instituţiilor surori, este chiar destul de „tînără", meritele sale — subliniate deseori — fiind astfel cu atît mai elocvente.

Muzica de operă românească îşi are sorgintea încă înainte de 1848. Lucrările dramatice ale lui **Gheorghe Asachi, Timotei Cipariu, Iordache Golescu** şi mulţi alţii, fie că erau drame patriotice, ori comedii, aveau drept însoţitor **muzica de scenă**, care se executa în antracte, sau în cîteva momente culminante ale acţiunii. Treptat, odată cu apariţia „comediilor cu cîntece", a vodevilurilor, necesitatea muzicii de scenă s-a făcut tot mai simţită şi ca a ocupat un loc tot mai important în întregul desfăşurării teatrale. Mai mult, în afara introducerilor şi a sublinierilor orchestrale, s-au ivit „cîntecele", adică arii scurte asemănătoare aceloru din operele comice, în mare vogă, în Europa, la acel timp. Hotărîtoare pentru acest gen, s-au dovedit vodevilurile lui **Alexandru Flechtenmacher** (Iaşii în carnaval — 1845, Piatra din casă — 1847, seria „Chiriţelor", Coana Chiriţa — 1850, Coana Chiriţa la Iaşi — 1850, Coana Chiriţa în provincie — 1852, Cinel — Cinel — 1854 etc.), **Tudor Flondor** (Millo director, Florin şi Florica), **Iacob Mureşianu** (Nuntă ţărănească, Drumul de fier), **Eduard Wachmann** (Spoitele Bucureştilor, Ciobanul român), **Ion Wachmann** (Triumful amorului), **Teodor K. Wagner** (Soldatul român), **Ludovic Wiest** (Haimanalele) şi alţii, scrise pe libretele unor mari scriitori revoluţionari, ca **Vasile Alecsandri, Cezar Bolliac, Costache Negruzzi, Nicolae Bălcescu, Costache Caragiale, Matei Millo, C. Aristia** şi **M. Pascaly**, toţi aceştia fiind socotiţi a fi pus bazele creaţiei realiste în teatrul românesc.

Ideea înfiinţării unui **Teatru Naţional** era firească în acea vreme, deoarece dezvoltarea literaturii şi artei, care reflectau avîntul mişcării de eliberare naţională, se făcea tot mai mult simţită în cultura Ţării Româneşti, ca şi a Transilvaniei. Dar, pentru ca piesele să fie jucate pe scenă, ori pentru ca muzica să răsune pe estrada de concert, trebuia să fie formaţi artişti dramatici şi lirici, capabili să se confrunte cu arta interpreţilor străini, care — în căutare de noi pieţe — se afirmau tot mai mult, în România, prin diverse drame ori opere. Urmare acestor năzuinţi, exprimate cel mai clar de primul nostru critic muzical, **Nicolae Filimon**, care scria : „de la dobîndirea de solişti români depinde în mare parte realizarea visului nostru de aur, care este gonirea muzicii turceşti din societatea noastră", urmarea firească, deci, a constituit-o formarea **Societăţii Filarmonice din Bucureşti, 1833**, creatorii ei, **Ion Eliade-I. Câmpineanu** şi **C. Aristia**, avînd declarat drept nobil scop „cultura limbii româneşti şi înaintarea literaturii. Întinderea muzicii vocale şi instrumentale în Principat şi spre aceasta formarea unui teatru naţional" ! În 1835, elevii acestei societăţi reprezintă **primul vodevil românesc şi interpretează, pentru prima oară în limba română**, opera Semiramida, de **Rossini**. Eram, deci, în 1835 ; melodioasa limbă română a răsunat în partitura unei opere italiene ; interpreţii au tăcut dovada integrării limbii noastre în genul operei ; cîntăreţii au afirmat posibilitatea existenţei unei şcoli naţionale de cînt, cel puţin de aceeaşi valoare cu cele străine ; a început să se înţeleagă, în sfîrşit, necesitatea şi importanţa creării unor instituţii de învăţămînt, profilate pe artă ; care vor trebui să formeze, necontenit, tineri interpreţi lirici ; creatorii au priceput şi au simţit dorinţa fierbinte a publicului de a viziona şi asculta noi vodeviluri, văzînd în acestea forma primară a manifestărilor de operă ; prin urmare, firava activitate muzical-dramatică a început să crească şi să atîţe necontenit curiozitatea ascultătorilor, formîndu-le — în acelaşi timp — un gust artistic spre o mai deplină înţelegere a artei sunetelor ; iar inaugurarea, la Bucureşti, în 1852, a clădirii **Teatrului cel Mare** (înainte de 1848 avea denumirea de **Teatru Naţional**, pe care o va recăpăta abia după Războiul pentru Independenţă din 1877), a oferit posibilitatea reprezentării lucrărilor dramatice şi muzicale, în mod alternativ. (Stimate spectator contemporan, la deci seama, cît de fericit era acel public care avea posibilitatea să asiste, în sfîrşit, la spectacolele de operă, din Bucureştii jumătăţii secolului trecut. Aminteşte-ţi că genul operei **apăruse în Italia în urmă cu 250 de ani** şi că în acest timp se scriseseră destule capodopere. Gîndeşte-te că în acea vreme se formaseră multe teatre muzicale pe mapamond, cu experienţă şi tradiţie, iar la noi de abia se făceau primii paşi, pentru ca doar cinci decenii mai tîrziu să se treacă la o afirmare continentală. E grăitor, nu-i aşa ?

Timp îndelungat, pînă în 1921, în Bucureşti au coexistat trupe străine şi româneşti de operă, la început trupele italiene fiind singurele care susţineau spectacolele de gen, aducînd însă cu ele, experienţa şi tradiţia din care şi creatorii şi interpreţii români au avut multe de învăţat. Ele aveau diverse titulaturi, înfăţişări şi conduceri, care, la un loc, îşi disputau supremaţia reprezentaţiilor în teatrul liric. Guvernele din acele vremuri acordau subsidii importante unor impresari străini, care se încumetau să vină în turneu, cu tot necesarul unui spectacol operistic. Moda pariziană a operei era în centrul atenţiei guvernanţilor şi ei nu abdicau de la tot ce putea imita Parisul ; „Micul Paris", adică Bucureştiul, trebuia să se conformeze. **Neîncrederea** unora în forţele autohtone era specifică în toate, deci şi în artă. Pe de altă parte, cerinţa crescîndă a publicului, care dorea spectacole de operă, făcea necesară — obligatorie, am spune, — alternarea pieselor de teatru cu acelea din genul muzical-dramatic. În aceste condiţii vitrege, cînd străinii beneficiau de tot sprijinul, artiştii români au luptat, în continuare, pentru făurirea unei opere naţionale, în creaţie şi în interpretare. Un act hotărîtor, în acest sens, l-a constituit decretul domnitorului **Alexandru Ioan Cuza**, care, în 1864, a pus bazele învăţămîntului artistic, înfiinţînd Conservatoarele din Bucureşti şi Iaşi. Aici urmau să se pregătească viitorii compozitori şi interpreţi, care aveau să formeze baza activităţii muzicale româneşti. Şi rezultatele n-au întîrziat să se arate. Stele de primă mărime în arta vocală europeană, ca **Elena Teodorini, Zina de Nori, Haricleia Darclée**, Nuovina (**Margareta Iamandi**), **Ion Băjenaru, Dumitru Popovici-Bayreuth Gabrieleseu** şi alţii, debutează strălucit fie în trupele italiene, fie în cele româneşti, dar neavînd unde să cînte permanent iau drumul străinătăţii, obţin succese extraordinare pe marile scene din Milano, Paris, Petersburg, Moscova, Berlin, Roma, Buenos Aires, Varşovia, Bayreuth, făcînd prin aceasta să se vorbească din ce în ce mai insistent de **existenţa şi valoarea artei interpretative româneşti**, implicit, deci, despre ţara noastră, care, din păcate, nu era prea cunoscută, încă, în multe colţuri ale lumii. Unii dintre ei, de fapt cei mai mulţi, după ce ating apogeul carierei solistice, cu bruma de avere strînsă în decursul anilor, se întorc în ţară şi îşi înghebează trupe proprii de operă. Străduinţile compozitorilor români încep a-şi arăta roadele. De la vodeviluri, ei încep să abordeze genuri mai dificile, ca **melodrama**, din care cea mai semnificativă pare a fi fost „Sentinela Română" de **George Stephănescu**, pe versurile lui Vasile Alecsandri, reprezentată la 19 octombrie 1869 la Teatrul Naţional. Acest compozitor, creator al primei simfonii româneşti (1869) şi de care se va lega, indisolubil, înfiinţarea Operei Române, aducea, pentru întîia oară în literatura noastră lirică, o **tratare simfonică**, stil care va duce, neîndoios, mai tîrziu, la scrierea unei opere autohtone cu adevărat valoroasă, apropiată de limbajul contemporan, materializată prin creaţia lui **Eduard Caudella**, opera „Petru Rareş", finalizată în 1889.

Atitudinea vădit negativă a supra valorilor muzicii de pe plaiurile Mioriţei, afişată de clasele conducătoare, nu descurajează nici compozitorii şi nici interpreţii, care au început lupta pentru înfiinţarea unei trupe stabile, româneşti, de operă. Între 1880—1885, după formaţiile din anii anteriori conduse de **Matei Millo** şi **Mihail Pascaly**, conviefuiesc cu trupele italiene şi franceze de operă, cu preţul unor mari eforturi, „Societatea dramatică a Teatrului Naţional" condusă de **C. Cornescu** (1880—1882) şi apoi de **A. C. Caniacuzino** (1882—1884), pentru ca în final să ia fiinţă „Trupa română de operă" a lui **George Stephănescu**, înconjurat de străluciţii săi elevi de la conservatorul bucureştean. Încă în 1871, în ziarul „Telegraphul" se putea citi : „Opera naţională ? Ştiu că se găsesc mulţi care vor zîmbi cu naivitate la acest cuvînt şi poate că vor crede că este vorba de o croare de tipografie, strecurată în aceste rînduri. Da, operă românească !", **Stephănescu** este numit, puţin mai tîrziu, în funcţia de **compozitor al Teatrului Naţional**, fiind sprijinit în lupta sa, fără rezerve, de către **Ion Ghica**, ce devenise director al teatrului, acesta avînd drept laitmotiv „făurirea culturii dramatice în toate ramurile ei". Compozitorul **Stephănescu** adresează memorii după memorii forurilor conducătoare ale învăţămîntului, far profesorul „scoate" serii întregi de elevi, care vor deveni, mîine, interpreţi străluciţi, mulţi dintre aceştia urmîndu-l în eforturile sale neobosite, puse în slujba ideii naţionale în arta lirică. Şi iată, **în memorabila seară de 6 mai 1885, trupa lirică aflată sub conducerea lui George Stephănescu, a prezentat la Teatrul Naţional din Bucureşti, pentru prima oară în LIMBA ROMÂNĂ, opera „Linda di Chamonix" a compozitorului italian Gaetano Donizetti, în traducerea lui A. Bogra, din distribuţie făcînd parte Ştefan Iulian, Grigore Gabrielescu, Dimitrie Teodorescu, Constantin Caireffi, Alexandrina Ştefănescu, Al. Calopol, Ana Dăneseu şi Charlotta Leria**, direcţia de scenă fiind asigurată de **Theodor Asslan**. Cadrul organizat în care a avut loc această manifestare, Teatrul Naţional, trupa stabilă subvenţionată de stat, profesionalismul ei, înseamnă — în fapt — **actul de naştere al Operei Române din Bucureşti**. Drumul pînă la adevărata instituţionalizare a Operei va fi însă lung şi presărat cu multe amărăciuni, deoarece — deşi succesul extraordinar obţinut în mai 1885 obligase guvernul să acorde trupei lui **Stephănescu** concesiunea întregii stagiuni 1885/1886, deşi **Adelina Patti**, celebra soprană de la Covent Garden, cîntînd în Traviata, cu aceeaşi trupă, în 1886, declara că valoarea românilor nu este cu nimic mai joasă, ea fiind la fel de ridicată ca a altor trupe ultracunoscute — neîncrederea în arta autohtonă a continuat să domnească în cadrul oficialităţilor, reacţionare la tot ce era **naţional**, indiferent care era „culoarea" guvernanţilor ce se succedau la cîrma treburilor ţării. Va mai trece multă vreme, **Stephănescu** — împreună cu **A. P. Marinescu, Eduard Wachmann, N. Poenaru, C.A. Grigoriu, Al. C. Bărcănescu, Al. Demetrescu-Dan, Leon Popescu, V. Maximilian, N. Leonard, Edgar Istraty, Romulus Vrăbiescu, Jean Athanasiu, Nicu Corfescu** şi **Ion Nona Otteseu**, conducători ai trupelor muzicale care au susţinut facla artei lirice româneşti între anii 1887—1920 — vor face nenumărate sacrificii, dar lupta lor şi a multor generaţii de compozitori şi interpreţi va duce la o izbîndă finală ; la 4 septembrie 1919 s-a înfiinţat, în Bucureşti, asociaţia „Opera — Artiştii Asociaţi", care — mai tîrziu — s-a transformat în „Societatea lirică română" ; **la 1 aprilie 1921, aceasta a luat titulatura „OPERA ROMÂNĂ", ca instituţie de stat, ce-şi deschide larg porţile la 8 decembrie 1921, cu opera „Lohengrin", de Richard Wagner, la pupitrul dirijoral aflîndu-se GEORGE ENESCU !** Drumul Operei Române, vis al înaintaşilor muzicii româneşti, va căpăta însă cea mai deplină strălucire abia după actul Eliberării, de la 23 August 1944, ca şi în aceşti ultimi 20 de ani, cînd **România a devenit a treia forţă a lumii, pe podiumul interpretării artei lirice.**

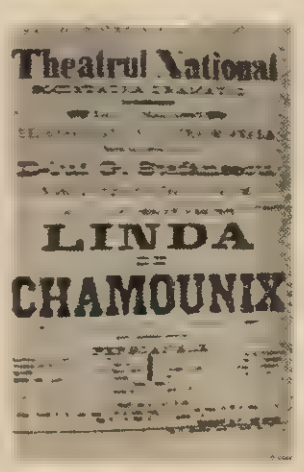

Iată deci, stimate spectator de operă, cît adevăr conţine spusele noastre, în afirmaţia vîrstei tinere a Operei Române din Bucureşti, privită — bineînţeles — în contextul şi conjunctura artistică europeană. Drumul ei intru afirmare a fost presărat de lupte îndîrjite, la baza cărora a stat cel mai fierbinte patriotism. În 300 de ani de operă europeană, ţara noastră aproape că n-a existat printre şcolile de mare, sau chiar de mai mică tradiţie. În primii 50 de ani ai secolului nostru, arta lirică autohtonă a început să se afirme, un rol de maximă importanţă avîndu-l creaţia, care în frunte cu geniala capodoperă enesciană „Oedip" (1932) şi-a spus, cu tărie, crezul în marea familie a artei lirice. În ultimii 35 de ani, strălucirea scenelor lirice româneşti, cerute tot mai insistent de marii impresari ai celor mai celebre scene ale lumii, este de necontestat. Cîtă dragoste în tot ce s-a înfăptuit şi cîtă preţuire a societăţii noastre socialiste, pentru artă ! Să ne amintim, aşadar, astăzi, după o sută de ani în slujba scenei lirice, de sacrificiile înaintaşilor şi să înălţăm un imn de iubire către aceia care, în zilele noastre, respectă, preţuiesc şi se dăruiesc, susţinînd eforturile şi activitatea generală a Operei Române din Bucureşti!

CLAUDIU NEGULESCU ■

N. B. Bibliografia diversă a acestui studiu foloseşte — în cea mai mare parte — lucrările muzicologului dr. **Octavian Lazăr** „Hronicul Muzicii Româneşti", vol. IV şi „Opera Românească" vol. I—II.

Un perimetru romantic şi eroic al bătăliei pentru resurse

LESPEZI

Urcăm spre „Senin". Străbatem drumul calcarului. Dar nu în coborîrea lui lină, la vale. O luăm pieptiş, de jos către culme. E drumul născut din foamea cuptorului : foame de calcar. Acolo, sus, la Lespezi începe prepararea „hranei zilnice" a gigantului de 3 000 tone clincher, din Combinatul de lianţi şi azbociment Fieni. Şi dacă Lespezi n-ar exista, nimic n-ar exista. Nici pulberea ce se dovedeşte mai răzbătătoare decît apa prin cea mai fină sită, nici mîndria oamenilor care o fac, nici titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Drumul calcarului n-a fost mereu lin în coborîrea lui, la vale. I-a dat netezimea de astăzi acea „spectaculoasă lucrare", cum o cataloghează monografia întreprinderii, banda transportoare, „o capodoperă a gîndirii tehnice şi o perfecţiune a realizării efective a unui traseu ce stîrneşte admiraţia oricui, unic în Europa şi în primele trei din lume pe un astfel de relief".

Acesta e vîrful Senin, înseninat de truda oamenilor

O soluţie tehnică îndrăzneaţă, o soluţie a eficienţei economice : banda transportoare

Fotografii de ELENA GHERA ■

Cuvintele se dovedesc sărace în descriere, iar încercarea lor de a zugrăvi realitatea, palidă. Nu poţi înţelege mărcia omului care a gîndit şi a zidit, decît luînd pieptiş drumul calcarului, pe cursul talomiţei, pe unde o apucă şi banda. Stîlpii de susţinere cresc din chiar albia rîului, şi nu o dată, torentul sălbatic de acum mai bine de zece ani, a zădărnicit munca oamenilor. Dar, combinatul avea nevoie de calcar, mai mult calcar decît cele 3 000 de tone pe care, abia le putea trimite la vale batrînul funicular, dcpăşit de vreme şi nevoi. Asa că oamenii nu s-au lăsat, au săpat o dată şi încă o dată, de cîte ori a fost nevoie, la fiecare fundaţie, pînă ce au reuşit să stăpînească furia apelor. Au înfipt cu străşnicie stîlpii de susţinere acolo unde au crezut ei de cuviinţă. Au supus, apoi, stînca, prin care şi-au deschis drum, pe lîngă rîu. Măcarauia de 81,5 t., ce-şi întinde braţul pînă la 72 de metri, a „tras pe dreapta", a cedat în lupta cu muntele. Oamenii însă au mers mai departe, prin chiar inima lui. Şi n-au făcut-o ca nişte cîrtiţe, au ieşit iar la lumină şi au continuat drumul. Trăgeau după ei materiale. Trebuia întins „covorul negeului" din cauciuc. Au trecut prin locuri la care nu se încumeta a gîndi decît un încercat alpinist. S-au pomenit şi în momente de impas, cînd oricine ar fi judecat : pe aici nu se trece. Şi-au scormonit mintea şi au găsit rezolvări care au stîrnit uimirea, nu doar alor noştri, ci şi a specialiştilor firmei engleze „Dunlop" care livrase covorul de cauciuc cu inserţie metalică. Nu murmurul de respect sau laudele îi interesau pe ei, ci îmbinarea benzii. Nu ştiau oamenii cimentului cum se face o vulcanizare şi trebuiau făcute zeci pentru a-i întinde calcarului, covorul la picioare. Au învăţat, au privit la englezul care le arăta şi au făcut-o şi pe aceasta. Şi, din nou s-a mirat specialistul venit de departe cît de repede au terminat treaba. Au înaintat, nu pas cu pas, ci centimetru cu centimetru, pe drumul imposibil, pe care aveau să-l măsoare la sfîrşit, cînd primul bulgăre de calcar lua drumul benzii transportoare : 9,2 km, pe o diferenţă de nivel de 600 metri. Mergi acum pe drumul care străbate natura ce şi-a păstrat, acolo unde i s-a permis, sălbăticia.

Urmăreşti banda, o panglică albă, spintecînd verdele crud al văilor. Dispare la un moment dat, o iarnă din cînd, s-a ascuns sub munte, o regăseşti mai tîrziu, dar nu în dreapta ta, unde ai lăsat-o, ci de cealaltă parte, scrpuind mai departe. Imaginile se clădeau cu repeziciune, ca-ntr-un film dat „pe repede înainte", impresiile se adunau, ai vrea să reţii totul şi nu rămîi decît cu sentimentul grandorii. O frînă brutală te trezeşte din reverie. Bucăţi de rocă, lăsînd o rană proaspătă în stînca ce străjuieşte drumul, stau prăvălite în calea maşinii. Lupta pentru drumul acesta notează ca pe Calea Victoriei, nu s-a încheiat acum zece ani, se duce mereu. Natura îşi arată colţii, nu se lasă, cum nu s-a lăsat nici atunci, în 75, cînd muntele, din „senin" s-a năpustit asupra oamenilor, pentru a-i îngropa sub stînci. Era o bătălie pe viaţă şi pe moarte şi care front este lipsit de jertfe ? Oamenii ştiau că dacă lupta la Lespezi încetează, totul încetează. Ofensiva lor a continuat, trecînd peste umanul sentiment de teamă. Era nevoie de calcar şi calcarul însemna pentru Fieni viaţă. Este singurul mod de a judeca faptele, care te poate face să înţelegi hotărîrea electricianului Ion Sitărus. Scăpat ca prin minune cu viaţă, la adăpostul cupei excavatorului, dar martor lucid al dezastrului şi-a continuat munca la cariera Lespezi, învingînd instinctul de conservare. Iar alături de el au fost şi alţii, minori veniţi din alte cariere ale fabricii, spre a întinde mîini de ajutor în înţelegerea un nou şi statornic front al muncii, la Lespezi. În lupta cu calcarul, oamenii au dovedit tăria lor de granit. Cantitatea tot mai mare de rocă desprinsă din muntele „Senin" a cerut din ce în ce mai multe utilaje şi tot mai mari. S-a început execuţia lucrărilor de construcţii şi montaj pentru concursul care să înghită, doar într-o singură oră, 1000 tone de calcar, numit de cimentişti astăzi, „uriaşul sfărmă-piatră". Au mai adus foreze, excavatoare, moto şi electrocompresoare. Pentru oamenii muntelui, autobasculantele de 16 tone nu mai erau decît nişte jucării. Aflînd ei că la Tîrgu Jiu sînt date la casat 16 maşini de 27 de tone fiecare, s-au gîndit la recuperare. Piesele şi subansamblele obţinute au întregit cinci autobasculante cu care au demonstrat la Lespezi că se poate face treabă bună. Au economisit astfel 3.500.000 lei, cea ce a însemnat contravaloarea a două autobasculante de 40 tone achiziţionate ulterior.

Frontul de lucru a fost atacat în trepte descendente, aşa că, „Seninul" care-şi întinde fruntea spre cer pînă la 1490 metri, a început să se împuţineze ca o haină intrată în apă. Pe cel mai înalt vîrf al său nu ne aflăm astăzi, decît la cota 1436. Ajungem aici, nu cu micuţa Dacie, căci drumul în se isprăveşte pe platoul de la Lespezi, ci cu autobasculanta cît o casă, în a cărei cabină, cinci oameni stăm confortabili, fără a stînjeni cu nimic mişcarea volanului cît roata unui car. Numai noi, cei veniţi „să vedem", sîntem impresionaţi de munţele sfîşiaţi, în falii, de fisurile ce ne par periculoase, amenităioare, de uliţele de 40 de tone care, integrate în peisaj, nu par mai mari decît o cutie de chibrituri. Cei „de-ai casei" îşi văd liniştiţi de ale lor, se pregătesc să „împuste pe Senin" şi nu par a avea habar de cele ce stau scrise la intrarea în Casa lor de odihnă de la Lespezi : „Omule, nu uita că nu te-ai născut cu pleoape de schimb !" Nicăieri nu mi s-a părut mai adevărat acest adevăr... Nu înseamnă această nepăsare a lor că se aruncă orbeşte în treaba pe care o pun la cale, îşi iau toate măsurile de precauţie, dar e sigur, se vede pe figurile lor, că nu îl se strînge sufletul în fiece clipă.

N-ar mai fi mult pînă sînt gata pregătirile pentru explozie şi, parcă simţim că am devenit indezirabili, cu mutrele noastre, probabil tematoare, deşi, în faţa acestor oameni n-am resimţite-o pentru nimic în lume. Sîntem, însă rugaţi, cu mult tact, să părăsim locul, să coborîm pe platou, avem şi acolo ce să vedem, Casa de odihnă merită vizitată. E nouă, a fost construită de el anul trecut, prin muncă patriotică. Ne conduce inginera Maria Frăţilă, gazdă perfectă, ne povesteşte de una, de alta, cu gîndul, poate, să nu ne supere îndepărtarea grabnică din locurile unde am mai fi zăbovit. Sigur, nu poate fi vorba de supărare, o explozie nu-i jucărie şi dacă toată lumea se supune unei discipline de fier, instituită de însăşi necesitatea protejării unor vieţi omeneşti, nu vedem de ce n-am face-o noi, cei străini de munte. O ascultăm cu plăcere pe Maria Frăţilă, se cam plînge că-n locurile astea au „puţină vară, un pic de toamnă şi în rest iarnă." Gîndim că ar fi multe altele care ar putea să înspăimînte aici o femeie. Numai că ea nu vede să poată trăi o altfel de viaţă, decît aceasta, de la Lespezi. De oraş, unde are fireşte o casă, doar e din Fieni, nici nu vrea să audă. Acum putru ani era cît pe ce să nască în maşină, n-a vrut să plece, se şi confase în dimineaţa aceea, era sărbătoare pentru ei, îi se aducea drapelul de fruntaşi. De opt ani trăieşte printre oamenii aceştia care-i plac fiindcă-s aspri şi muţi munţii din loc. Bărbatul ei e şi el unul din aceia. Îi întîlneşte pe drum şi-i spune scurt : „Vezi, colo sus, e gata !", cu acrul sotiei care transmite banale noutăţi ale gospodăriei. Se întoarce, apoi, din nou la noi, gazdă drăguţă, îşi potriveşte instinctiv casca de protecţie, cu gestul cu care, orice femeie şi-ar îndrepta pe cap ultimul model de pălărie. Intrăm, la invitaţia ei, în magazinul deschis pentru oamenii Lespezilor. O facem numai aşa, ca să n-o dezamăgim, întrebîndu-ne cam ce-am putea să găsim în creierul munţilor. Dar, găsim de toate, chiar şi perechee de ciorapi albi, zadarnic căutaţi în Bucureşti. „Probabil aici albul nu se prea poartă, s-ar murdări repede." „Dar ce credeţi, primesc imediat replica, noi umblăm mereu doar în cizme şi salopetă ? Sîntem bine aprovizionaţi de jos, din oraş, aşa e ! Şi dacă aţi găsit la noi ceva de cumpărat, păi să ştiţi că ne bucurăm !" Ne invită apoi cu un gest larg spre schiile de piatră albă ale Casei de odihnă. Pare, într-adevăr, o casă de odihnă, adică un loc în care vii destul de rar, în clipele de răgaz. Totul este atît de bine pus la punct şi de curat, încît n-ai zice că aici locuiesc mereu oameni.

De pe terasa largă poţi admira un peisaj care te face să renunţi la ideea unui concediu pe Valea Prahovei. Mai privim, în goană, mochetele, ni se explică, pe fugă, că sînt din material recuperat, cauciuc sau cam aşa ceva, nu înţelegem bine, dar par mochete cumte mochetele, nu mai cerem amănunte, am auzit că se apropie momentul exploziei, nu vrem să-i pierdem şi ni s-a spus că cei mai bine se poate vedea, fără pericol pentru securitatea noastră, cam pe la cota 1 100. Aşa că ne grăbim într-acolo. Dacia ne duce repede pe şoseaua lină, de data aceasta pe drumul de coborîre al calcarului. Respirăm uşurati cînd ajungem la locul indicat pentru că n-am fi vrut cu nici un chip să pierdem momentul important al unei zile a cimentiştilor. Ne oprim şi aşteptăm. În încordarea care ne stăpîneşte tăcerea muntelui pare apăsătoare. Se aud doar ciripitul păsărelelor şi susurul apei, pare grozav de poetic şi ne întrebăm cum poate fi natura şi rea. Liniştea este literalmente sfîşiată de o sirenă care străbate pieptiş, umple văile, îţi încrîncenează carnea pe tine. Şi durează, durează, creşte în intensitate, te cutremură. Parcă muntele însuşi se vaită în preajmirea că o nouă rană i se va face în trup. Este primul semnal „Atenţie, explozie !". Apoi, tăcere, mai grea parcă şi din nou vaietul sirenei. Al doilea si, în sfîrşit, al treilea semnal. Aşteptăm. Cu sufletul la gură şi cu ochii ştiuţi în munte. Deodată, ceea ce vedem acolo sus, ne aminteşte de imaginile despre ciuperca bombei nucleare. Nici un zgomot — şi ne mirăm pe moment. Emoţia ne-a făcut să uităm că sunetul are, şi el, legile lui de propagare. Trosnitura care zguduie valea ne reaminteşte că legile acestea există şi pentru Lespezi. S-a împuşcat pe „Senin". Combinatul „erou" îşi astîmpără iar foamea lui de calcar. Pentru a trăi. Iar pe „Senin" s-a făcut, din nou, senin !

LIANA MOLNAR ■

Înainte de înfruntarea cu roca

Autobasculante de 40 de tone, uncite de fiecare zi

Casă de odihnă ? Nu. Locuinţă pentru mineri

Inginera Maria Frăţilă dovedeşte că bărbăţia nu-i un atribut doar al bărbaţilor

PROZA

Resorturile unei lumi

Ceea ce caracterizează volumul de proze scurte al lui Marin Almăjan, **Întoarcerea spre astințituri** (Editura Facla), este manevrarea actului narativ spre confruntare. Confruntare în sensul în care două ori mai multe personaje sînt puse față în față și, cel mai adesea, timpul le-a modificat inexorabil atitudinile sau un individ se află în dezacord cu propria sa conștiință sau o situație extraordinară pune în contradicție un om cu mersul cotidian al vieții sale. Acuitatea conflictelor nu exclude umorul, dar nota dominantă este în general gravă, iar persiflarea încearcă să coloreze ceea ce se numește de fapt dramă. Un joc subtil al autorului de a eluda înfringerile existenței, de a nu le da un sens iremediabil, violent, de a-și pune personajele să le depășească surîzător, evident neputînd ulta gustul lor amar. Viziunea aceasta de bagatelizare nu înseamnă nicidecum superficialitate pentru că, în spatele unui aparent cinism, finalurile frustre nu lasă să se întrevadă soluții disperate.

Revederea fostilor parteneri de viață constituie pretextul mai multor povestiri. În **De partea cui a fost iubirea ?** personajul masculin face radiografia fostei iubiri. Calcule ipocrite, mișcări controlate, efecte previzibile lasă să se zărească același dispreț și dezinteres pentru femeia altădată frumoasă, pe care timpul a marcat-o vizibil. În **O zi de audiență** se reconstituie o poveste pasională pe care bărbatul o consideră acum aproape ridicolă. Interesante schimbări de stări psihologice, contorsionări gesticulare, justificări sterile, vanități iau acum locul căutărilor sincere dintr-un alt segment de viață. Aceeași atmosferă tensionată se derulează în **Întoarcerea spre astințituri**. Cuplul de intelectuali realizați, la vîrsta ultimelor orgolii, măcerați de conviețuirea prea îndelungată aproape nu mai comunică. Îngrată e și situația bătrînei mame nevoită să asiste la certuri interminabile și reproșuri inutile. O patetică poveste de iubire, privită retrospectiv, se desfășoară în **Poveste neterminată**, unde cei doi parteneri găsindu-se la vîrsta cînd sunt ancorați de familii și obligații sociale trăiesc cu frenezie o ultimă convulsie. Duioșia este zdrobită brutal de imposibilitatea de a dezerta. Toate aceste povești freamătă de incendii sufletești, tensiuni paroxistice și ratări. Că mai toți autorii de o anumită vîrstă, Ion Marin Almăjan nu poate evita tentația „obsedantului deceniu". În **Martorul**, un individ adus să înculpe niște nevinovați nu găsește altceva mai bun de făcut decît să demaste caracterul imoral al fostului coleg de liceu aflat într-o funcție importantă. Vasile Lăucanu din **Musafirul**, bolnav de cancer, privește cu aversiune, teamă și speranță corpul medical de unde îi poate veni miraculoasa salvare. Colegul său Achim îi va oferi chiar pe patul de suferință revelația micimii sale sufletești, a intransigenței oarbe, inumane care l-a călăuzit în acțiunile sale. Cîteva povestiri din acest volum, adaptînd întîmplări despre care s-a mai auzit, bazate exclusiv pe un umor burlesc, nu ni s-au părut tocmai reușite. În schimb, cînd are o idee originală, autorul știe s-o exploateze. Așa este utopia lui Doru Crișovan, profesor, eșuat într-un sat oarecare. Cînd nesperat i se împlinește visul de a cutreiera lumea și se întoarce căsătorit cu o străină, tot satul se coalizează împotriva ei. **Basm oriental** este o sclipitoare satiră la adresa subteranelor lumii scriitoricești. În sfîrșit, două dintre povestiri ating cotele cele mai înalte ale dramatismului. În **Moartea ca o mireasă hoată**, minerul Izgan, prins în galeriile de o inundație, își derulează cu viteză halucinantă biografia sa și a ortacului, al cărui cadavru filfîie macabru, vestind apropierea morții. În **Dilema**, șvabul Francisc Remél, la retragerea trupelor germane, nu există să-și ascundă consătenii români în propria casă, evident cu riscul vieții sale.

În general personajele lui Ion Marin Almăjan pornesc din mediul rural și vor să cucerească orașul. Unele chiar reușesc. Dar vechi amintiri, cutume, reflexe, le dezvăluie mentalitatea de cetățeni travestiți. Mărunte observații de viață, detalii psihologice semnificative revendică un particularism bănățean pe care autorul îl afișează ca pe un stindard. Scrise cu nerv, aflate pe deplin sub suveranitatea realului, prozele lui Ion Marin Almăjan decodează resorturile intime ale unei lumi.

IULIAN CO STANDACHE ■

POEZIE

Activitatea vulcanilor stinși

O rostire curată, limpede, alcătuind portretul subtil, diafan pe-alocuri, dar mai ales dramatic al unor ginduri ce-au devenit, printr-o adîncă cercetare a lor, trăiri pure, aproape nevinovate, ca niște răni a căror cicatrice par să semene cu craterul unor vulcani despre care se spune că ar fi stinși, dar... Cu alte cuvinte, poezia lui **Horia Bădescu**, cuprinsă în volumul **Apărarea lui Socrate** (Editura Eminescu, 1985), este relatarea senină și blîndă, la prima lectură, a unui univers liric așezat în rosturile sale, constituit și delimitat ca atare, configurînd o structură apolinică, meditativă. Dar sub aceste ape domoale se simt curenții puternici pe care poetul îi taie energic și sigur, efortul său fiind, după lungi exerciții de insingurare, de durere asumată fără nici o urmă de emfază, aproape inexistentă. Mărturisirea de sine a poetului poate porni de la cele mai mărunte și insignifiante priveliști : „Iarăși stai între aglice / sălbatice, / iarăși te dedai ticăloasei plăceri / a contemplației, / în timp ce alături / nevinovatele ierburi / se sugrumă cu voluptate pentru un pumn / de țărînă" (**Între aglice sălbatice**), dar și de la orbitoarea viață a fulgerului : „Cît de greu învățăm / viața fulgerului ! / Cît de încet, cît de tîrziu! / Atunci cînd nu mai e / decît cenușă și sunet, / atunci cînd cenușa însăși / nu mai e decît / amintirea cenușii !" Cît de fără durere sînt cicatricele, pe care le-am asemuit așa zișilor vulcani stinși, cît de calmă este poezia sa, autorul însuși o spune : „Acolo unde ceva a fost smuls, / aruncat, / ulcare a spaimei și tipătului, / țărm / pentru singele care nu se va mai întoarce, / față văzută a timpului, / urma eternității" (**Cicatrice**). Chiar dacă se-ntoarce în timp, într-o zi de octombrie, de exemplu, cînd el și prietenul său erau „doi orbi bîjbîind la marginea / cuvintelor / doi orbi sprijiniți într-o cîrjă / de sunete / într-o zi de octombrie", sau privește clipa prezentă a ninsorii „Cade zăpada fumegînd / de ieri, de-nalaltăieri, de cînd ? // Cade zăpada, cade-ntruna ; /, unde ne-om opri de-acuma ? // Cade zăpada, doamne, cade, / nici tu nu știi cine ne scade !", poezia sa nu se oprește doar la ceea ce s-ar numi fixarea cadrului, a descrierii în sine, cum o făceau pasteliștii de-altădată, ci forează într-un teritoriu aflat mult sub liniștea apelor de la suprafață. Acolo, în adîncuri, trecutul și prezentul se contopesc într-o perpetuă contorsionare senzorială a cărei deschidere spre noi și surprinzătoare semnificații dau poeziilor un aer de frumusețe aparte. Precizînd că poezia lui Horia Bădescu se mai bucură și de calitatea, nu prea des întîlnită la mai tinerii poeți, de-a renunța la metaforismul baroc, excesiv și agresiv pînă la saturație, că enunțul său se străduie între limpezirea imaginii, inclusiv a sintaxei poetice, că emoția rezidă din căldura și simplitatea unei confesiuni a cărei esențială marcă este sinceritatea discursului, nu facem altceva decît să înscriem acest volum în perimetrul acelor cărți de poezie ce fac dovada că mai întîi și-ntîi au fost trăite și-abia mai apoi scrise.

VICTOR NIȚA ■

PLASTICA

Liniște blîndă

Între atîtea și-atîtea experimente, împotriva cărora n-avem, la urma urmelor, nici o obiecție, întrucît orice experiment, pornit dintr-o sinceră și autentică investigație plastică, poate fi, fără tăgadă, un cîștig pentru devenirea oricărui artist, expoziția pe care **Radu Dărîngă** a deschis-o recent la galeriile **Orizont** are, între alte calități, și meritul de-a emana o liniște blîndă, o bucurie a culorii, o plăcere de-a privi și descoperi alcătuirea lumii. Ochiul celui ce se-apleacă asupra picturii sale se luminează pe dinăuntru, se cuprinde de-o reverie calmă, tăcută. Peisajele sale, cu cerur înalte și vaste, tulburate doar pentru a sugera lumina de după furtună, sau portretele, ori naturile statice, inclusiv compozițiile sale sînt exact ceea ce pictorul le-a voit, adică fidele reprezentări ale realului, ipostaze decantate ale lumii înconjurătoare. O ulcică și un măr, de exemplu, sau un elegant și rafinat ceainic, o tabachere și-o pipă, ori un vas butucănos încărcat de flori mărunte și fragile, sînt pictate cu o minuție academică, amintind de școala flamandă de-acum trei secole, dar și de lecțiile unor pictori români, Andreescu sau, mai curînd, Petrașcu, toate acestea nu vor să fie altceva, cine știe ce sofisticată și introvertită imagine a unei anume stări de spirit, ci însăși expresia plastică, picturală, a acelor obiecte. Radu Dărîngă nu filozofează, precum atîția alții, ultramodern și excesiv de complicat, ci pictează cu o trăită asumată percepție poetică dublată de un acut simț cromatic și o îndelung elaborată construcție a compoziției. Chiar dacă se lasă pradă reveriei, în fața unor peisaje mai degrabă umile decît simple, cum ar fi un drum de țară, o potecă urcînd spre o căsuță având în prim plan un gard mărunt, sau în fața unui riuleț, sau pe malul unui lac cît o palmă, pictorul paginează cu acuratețe, ritmîndu-și compozițiile cu tușe luminoase, calde și energice în același timp, astfel încît decuparea din real capătă personalitate. Nu credem a greși afirmînd că există un oarecare decalaj între aceste peisaje și cele, foarte în vogă în ultima vreme, ce se chinuie a concura ilustratele turistice, ca să numim astfel avalanșa unor lucrări, în tot felul de expoziții, inclusiv la Radu Dărîngă, a căror firavă personalitate derivă din aerul insolit-romantic al unor străzi din Amsterdam, Iași, Veneția etc. Obiect de studiu pentru pictură, arhitectura a urcat în prim plan grație unor maeștri ce-au știut să descopere sugestii cromatice și sensuri multiple, în primul rînd afective, în „portretul" unui zid, mai mult sau mai puțin celebru, ori în ansamblul unui monument arhitectonic. Dar se manifestă și un exces în această direcție și din păcate sînt prea puțini cei ce meditează asupra valorii artistice în sine a acestor „vederi ilustrate". A nu se înțelege că refuzăm în totalitate lucrările lui Radu Dărîngă pe această temă, ci doar pe cele care, dincolo de culoare și echilibru compozițional, n-au o suficientă încărcătură emoțională, aidoma celei ce-am sesizat-o în peisajele aparent insignifiante, dar atît de personale, totuși, ale unor comune și mărunte crîmpeie de lume. În fața lor, ca să fim mai expliciți, gîndul e parcă mai liber și mai profund, taina e mai densă, visarea e mai lungă, mai diversă, mai interiorizată, calități și cîștiguri pe care pictura lui Radu Dărîngă le manifestă din plin.

N. VICTOR ■

Valea Doftanei — un sat care-și rescrie desenul sub dictarea artei

Există momente, precum acel de curînd petrecut la Valea Doftanei, comună de frunte a județului Prahova, momente deci, în care complexitatea legăturilor unor fapte culturale și sociologice, tratate adesea izolat de către culturologi sau etnosociologi, își dezvăluie, dintr-o dată, cu precizia unei demonstrații de caz, conturul precis al volutei lor dialectice, cristalizînd într-o formă de nobilă exactitate multitudinea constatărilor și impresiilor anterioare. Să concretizăm, așadar, ideea din enunțul precedent. Cu deosebire în ultimul deceniu, cercetătorii dinamicii sociale, în primul rînd experții în civilizația rurală și în arta tradițională, manifestă anume rezerve, îngrijorare chiar, față de mutațiile în estetica rurală, în arhitectură și în organizarea mediului ambiant, care odată cu implantarea puternică a confortului orășenesc în case cu etaj — aici, la Valea Doftanei, există chiar numeroase case cu două etaje, dovadă că bunăstarea unei hărnicii și priceperi admirabile a poposit mai din plin decît pe alte meleaguri. Iar dacă ne uităm în registrul primăriei și aflăm că există în aria acestei comune mai mult de două capete de taurine pe locuitor (mi-e peste putință să număr cu zecimale aceste grigorești intruchipări), ni se conturează, cu evidență, secretul belșugului acestor oameni a căror principală ocupație este, evident, creșterea vitelor. Așadar, din chiverniseala zdravănă a unei munci pentru care, cel mai adesea, ziua-lumină e o unitate de măsură cu totul necorespunzătoare, sătenii din Valea Doftanei și-au durat case ca la oraș, așa ca să le poți vedea de departe (pentru că **aceiași etnologi la care mă refeream anterior** sînt unanimi în a aprecia năzuința de „a fi gospodar de față" drept o stare de spirit tradițională a țăranului,ce a trecut nealterată prin toate transformările de structură și de mentalități pe care apropierea de oraș, noile închegări economice și sociale le-au adus în viața satului). Casele sînt arătoase fără doar și poate, strălucind de curățenie, arătînd permanent a nou, cu zidurile fără o zgîrietură. Dar fie rutina îmbinată cu ignorarea specificului local dovedite de arhitecții autori ai proiectelor, fie limitele de măiestrie și de imaginație ale meșteșugarilor care le-au înălțat, fie ambele aceste cauze la un loc, au făcut să se piardă grația și echilibrul estetic al modestelor dar incomparabilelor case țărănești de deal, sursă de inspirație a marilor arhitecți din trecut, care au făurit stilul construcției tradiționale românești. În plus, o modă adusă de meșteri dinspre margini de oraș — o idee nepotrivită despre cum să-ți pui în evidență bunăstarea, cine știe ? — a făcut ca aici, la Valea Doftanei, într-o zonă de tradiție pentru civilizația lemnului, să cîștige teren acel lipsit de har artistic și costisitor stil al fierului forjat pe care-l întîlnim lăfăindu-se cu obositoare prisosință și în construcția gardurilor, în grilajele cerdacurilor devenite „verande" și, chiar fără nici o noimă, la ferestre.

A venit însă, cu patru ani în urmă, fericita inițiativă a forurilor de partid și culturale ale județului, zbaterea de om dăruit artei dar și de mare „suflетist" a președintelui filialei locale a Uniunii Artiștilor Plastici, Nicolae Kruch, sprijinul generos al întreprinderii forestiere (care a oferit spre folosință o cabană-vilă) și al unei întreprinderi din Cîmpina, de a organiza pe aceste meleaguri o tabără pentru artiști. Primul gospodar din Valea Doftanei, primarul Emil Cojocărescu, cu bunul simț de vechi tehnician forestier, poate mai întîi din același sentiment de a face ceva „spre fala comunei", s-a dedicat cu trup și suflet noii inițiative ; și astfel s-a născut Tabăra națională de arte plastice de la Valea Doftanei. În fapt, tabăra se află mai sus de comună, într-un loc denumit, din vechi, de localnici Valea Neagră și care a început să fie cunoscut acum, de aceiași localnici, drept „Valea artiștilor". Deschisă tuturor categoriilor de artiști plastici, tabăra a cunoscut, în cele patru ediții ale sale de pînă acum, cîteva zeci de talenți creatori în domeniul sculpturii în primul rînd (civilizația lemnului reintră în drepturi), dar și pictori, graficieni, artiști decoratori din întreaga țară ; la ultima ediție au participat și plasticieni din Torun (R.P. Polonă) și Magdeburg (R.D. Germană). Fiecare dintre aceștia a lăsat, la încheierea stagiului de lucru, cel puțin o lucrare în zestrea taberei. Simbăta trecută, deci la puțin timp înainte de plecarea delegaților la marele forum democratic al Consiliilor populare, s-a inaugurat, la Galeriile de artă din Ploiești, expoziția creațiilor realizate în Tabăra de la Valea Doftanei. Este, categoric, o expoziție apropiată de valoarea unei bienale republicane. Pe care, atunci cînd Em.I Cojocărescu le va relata colegilor săi într-o gospodărirea comunelor țării realizările de frunte ale consătenilor săi, o va menționa, sînt sigur, cu justificată mîndrie. Pentru că, pe parcursul celor cîțiva ani de cînd există Tabăra de arte plastice, primarul din Valea Doftanei a trecut de la sentimentul că „face ceva spre fala comunei" la **conștiința** faptei de **Cultură** (cu inițială majusculă) pe care o întreprinde. Dovadă și următorul dialog : „— Am auzit că anul acesta se încheie lucrul la tabăra de la Măgura Bazăului. — Da, devine doar muzeu în aer liber. — Atunci, de la anul vom aduce aici și piatră, marmură, solicitîndu-i pe artiști să ne făurească statul pentru locurile de vază ale satului."

Desigur, suita acestor demersuri este, prin ea însăși, demnă de consemnat. Dar ceea ce ține să subliniez, ceea ce face obiectul esențial al acestor însemnări sînt două semnificații de profunzime în cîmpul de forțe al culturii contemporane. Prima — a experienței originale, cred, chiar pe plan mondial, în cadrul cărcia un sat devine susținătorul permanent al unei tabere de creație artistică (termen de comparație, se află doar tot la noi, în nordul Transilvaniei, la Căsoaia). Cea de-a doua semnificație — închiderea strălucită a buclei dialectice la care mă refeream la început : prin apropierea de arta cultă și de slujitorii ei, satul își modelează adesea gustul frumosului și își regăsește valorile culturii sale tradiționale.

MIRCEA HERIVAN ■

CAP LIMPEDE

● **Jazz. Costinești '85.** S-a încheiat și ediția de vară a Festivalului de jazz. Patru zile și patru seri, scena Teatrului de vară din Costinești a găzduit cea mai reușită dintre edițiile estivale ale jazzului, care a dovedit încă o dată că această muzică poate fi receptată în egală măsură de tineri și maturi. În fața unui public numeros, trupele prezente au arătat noi achiziții muzicale, obținute mai cu seamă din rafinarea împrumuturilor din muzica populară românească, ceea ce înseamnă că formațiile noastre se află într-o continuă căutare a celor mai inspirate formule. Pe scena de la Costinești au evoluat trupe din toate colțurile țării, semn că această muzică a devenit de acum prețuită și acceptată unanim, printre participanți numărîndu-se Liviu Butoi, Mircea Tiberian, Radu Marius — trio (Timișoara), Silex Quartet (Sibiu), Triptic (Cluj-Napoca), Studio (Iași), Creativ (Constanța), Opus — 4 (București), Trio Dan Iancu, Ionel Bota, Eugen Gondi (Timișoara), Vocal Jazz Quartet (Sibiu), Ioan Baciu jr., Anca Parghel (Suceava), Ionel Bota, Béla Kamocsa-duo (Timișoara) și neobositul Johnny Răducanu. Culegînd, la încheierea festivalului cîteva opinii ale organizatorilor, am aflat printre altele de la directorul cultural al stațiunii, Cornel Gogoașă, că aceasta „a fost cea mai reușită ediție de pînă acum atît în ceea ce privește numărul participanților, cît și în privința desfășurării artistice". Majoritatea participanților au fost de acord că prezențele în festival au atins o înaltă cotă de profesionalism, ceea ce a sporit prestigiul acestei acțiuni devenite de acum tradiționale. Nu întîmplător, un autorizat în materie, Mihai Berindei, propunea ca asemenea inițiative să fie adoptate și de alte stațiuni, întrucît jazzul românesc a ajuns astăzi să fie apreciat nu doar la noi, ci și peste hotare, propunere pe care o considerăm și noi oportună și care merită să stea în atenția celorlalți organizatori. Festivalul de la Costinești a arătat că formațiile noastre de jazz au trecut de mult peste faza experimentului, aflîndu-se deja în linia celor mai de seamă reprezentanți internaționali ai genului". **(Elena Ștefănescu).**

atelier literar

de Q. Dumitrescu

Adiana Pop: Deocamdată, e mai vizibilă o anumită uşurinţă în versificare, aptitudine preţioasă, firească, care trebuie luată în serios, cultivată cu grijă, perfecţionată etc. Intenţiile din scrisoare minus cea cu... balonul rotund — care e neserioasă, puerila, mai prejos de idealul la care, îndreptăţit, aspiră cordeiul dv.!...) par să fie bine orientate, lăudabile, şi nu depinde decît de străduinţă şi consecvenţa dv. în materie de şcoală, lectură, studiu şi pregătire multilaterală, ca ele să fie încununate de succes.

Dana Avramescu: Ceva, în „Primăvara", „Tacit". Dar, faţă de aspiraţiile pe care le nutriţi, ştiţi încă mult prea puţin despre poezie, despre istoria ei, despre evoluţia meşteşugului liric, despre marii poeţi ai lumii, etc. Într-o asemenea situaţie, progresele pe care le aşteptaţi nu vor veni, nu pot veni... (iar schimbarea fără rost a pseudonimelor nu face decît să anuleze sau să întîrzie la infinit posibilitatea de a vă urmări şi aprecia corect evoluţia!...).

Filip K.: Urmărim cu stringere de inimă refuzul dv. de a lua lucrurile în serios, de a încerca să puneţi în valoare talentul şi experienţa de care dispuneţi. Nu e de semnalat decît o singură pagină care tinde să se ridice în planul semnificaţiei („Liber"), printre numeroasele pagini de expirată şi conservatoare „avangardă"...

Goetz: O neînsemnată sperietură, care nu justifică nici un fel de neliniştI ori spaime viitoare... Important (esenţial) este că aţi reuşit la admitere!...

Fl. Buda Szatmary: E inutil să ne cereţi scuze pentru scrisul neciteţ (chiar dacă vă scuzăm, tot nu-l putem descifra!...) Iar dacă ziceţi că vă e „perfect accesibil" să scrieţi în aşa fel încît să înţelegeţi numai dv. şi grafologul ce-aţi scris, atunci bineînţeles că e preferabil să trimiteţi textele direct grafologului şi nu nouă!...

Paul Sirbu: O frîntură de poezie, în 4 („Mă agăţ de orice").

Graţiela Saucă: La revistele pentru copii.

Prof. Nicolae Mihai: E ceva, desigur, un început, cu mare apetit pentru extravaganţe ostentative şi epatare, nejustificînd, deocadată, nici publicarea, nici (mai ales!) opţiunea gravă de care vorbiţi (care ar pretinde o mai îndelungată şi mai profundă reflecţie). Să mai vedem şi alte pagini.

Aurora (Galaţi): E greu de tras o concluzie, în clipa de faţă; trebuie să ne trimiteţi mai multe pagini. Pînă una-alta, se poate observa că scrisul (mai ales în scrisoare) e îngrijit şi sensibil, dar cunoştinţele în materie de literatură, lecturile, etc. par să fie încă destul de modeste. Vom vedea, în continuare. (Ca să fiţi sigură că plicurile ajung unde trebuie, menţionaţi: „Pentru Atelier literar". Scrisorile şi manuscrisele trebuiesc semnate, firește).

V. Sitaru: Un sfat bun nu e niciodată de prisos, cum se zice, — iar în privinţa cunoştinţelor de limbă ne rămîne întotdeauna cîte ceva de învăţat, de descoperit... Dv., bunăoară, vă e sortit să aflaţi (abia acum) că **diurn** nu înseamnă **zilnic (cotidian)**, nici **la ordinea zilei** (ca în exemplul dv. „probleme stringente, contemporane, **diurne** aş zice"), ci înseamnă **de zi**, în opoziţie cu **nocturn** (de noapte). Deocamdată atît. În ce priveşte versurile, n-am găsit nici acum ceva nou: aceleaşi înghebări mediocre, convenţionale, în marginea banalităţii.

Mihaela Andreescu: Există, fără doar şi poate, o dispoziţie lirică, ale cărei manifestări grafice sînt, însă, deocamdată, foarte tulburi, învălmăşite, insuficient decantate. E cazul să continuaţi, mărind efortul de limpezire, de eliberare a textului de sub povara elementelor supra-adăugate, parazitare, de tot felul. Reveniţi (şi cu o scurtă prezentare).

Giuseppina R.R., Daniela Micicoi, Trandafir Simpetru, D.E.R., Iosif Brad, E. Vinski, Gh. Dragotă, N.A.-Severin, Iacob Coman, Maria Bucur, Mara M., Cosma Georgescu: Nimic nou!

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

VIRTUTE

Imprevizibil şi profund
te deseompui,
virtute !
Asemeni lui Sisif,
îţi ridic în van
chipul tău
de început...

LUCIAN CESINA

POEZIA FERESTREI

Cuvintele cînd se string
trebuie vărsate pe pămînt
sau în mare.
Rămîne în locul lor o linişte,
altfel, pentru fiecare.

Liniştile cînd se adună
se clădesc blocuri mari, translucide,
imune la furtună.
Lumina e un cub
văzut oriunde te-ai uita.
Pe o pernă elastică
doarme presată
floarea amară de nu-mă-uita.

Copiii vin încet
spre leciile grele, apoase ;
ei au timp berechet,
pierd ceasuri lungi prin clase.
Pomii înfloresc nevăzut,
ora are o deschidere ca o plinie
spre cer
prin care cad boabe de piper,
aripi negre, pene lucioase.
Pînă scriu aceste mici bucăţi de oase,
copiii sînt înghiţiţi plictisit
de năsăţioasele clase.

CONSTANTIN BUICIUC

SUPRAREALISM

A treia oară
trupul îmi era ca fluturii
uitasem cîţi ani am şi cîte stele
încremenisem într-un gest botticellian
nepiciat încă
dar aparţinînd cu siguranţă
Primăverii

ANA MARIA CRIŞAN

CASA DIN AMINTIRE

Casa,
între legănat de salcimi...
Atîta liniştc o învăluie
dinspre amintire
că s-ar putea asculta
mirarea lucrurilor
cum o macină între pereţi
şi se depune
pe adînc-îngropata fiinţă a nemişcării
colbul lor alb
prin care doar umbra şi lumina
s-au ţirit nepăsătoare
asemeni mareelor
pe ţărmuri ocolite de întîmplare

AUREL ALBU

VÎNATUL DINTII

Seara pe care stai
nici prea jos, nici prea sus

încercînd să urci încercînd să cobori
încercînd să ţipi încercînd să te zbaţi

Nimeni nu credea nimeni nu ştia
cîta tristeţe în inima mea

Făcută publică, durerea devenea zorzoană,
sfîrşită şi sonoră — sentiment în goană.

În lumea de fier în care eram călcîi
vulnerabilă toată — vînatul dintîi.

CELIA BĂNUŢ

FLUTURELE

El zboară
lăsînd în urmă
fin rumeguş de aer

Dincolo de fluture
începe
închipuirea

E străveziu
ca o lăcrimă
peste care ar trece
trenuri de marfă

E asemeni
unui sărut
care-şi caută buzele

El moare
singur
în zbor

IULIAN BOLDEA

„Mamă bună, mamă mică..."

Ce ciudat : una dintre cele mai obsedante „teme" ale poeziei lumii (şi poate ale poeziei româneşti în special), încantarea Mamei, nu şi-a găsit poetul care s-o abordeze şi el obsedant, între coperţile unei **singure** cărţi !

De la exemplele copleşitoare (Eminescu, Arghezi, Labiş) şi pînă la cei mai buni poeţi ai momentului de poezie actual ne întîlnim cu numeroase poezii risipite în volume în care magicul simbol al Mamei e solicitat să sune şi să consune cu tot ce e mai pur în sufletele dăruitilor versului.

Un îndeajuns de ciudat autor (vom vedea de ce) ne oferă acum, de nu Cartea, o asemenea carte, dedicată în totalitatea alcătuirilor ei, Mamei şi numită chiar aşa, cu simplitate orgolioasă „Poeme pentru Mama". Eu unul, o aşteptam. Pot zice chiar că i-am repetat stăruitor acestui autor că trebuie s-o scrie şi să ne-o ofere. Citindu-o, acum, mă simt emoţionat. Mircea Micu, despre truda căruia scriu, întîrzie de ani buni să ne dea continuarea prozelor („Patima" şi „Semnul şarpelui") ce i-au conferit toate datele unui debut strălucit, se iroseşte într-o publicistică voioasă şi comodă ce povesteşte (reale şi imaginare) „întîmplări cu scriitori" şi, mai ales, produce în ritm manufacturier un neverosimil număr de parodii vădind, desigur, vervă şi meşteşug dar diminuîndu-i fiorul liric, capacitatea de obiectivare, într-un cuvînt, personalitatea. Tot astfel, excapada sa mircea-eliadescă în domeniul prozei fantastice, cu orice chip, nu „rimează" cu propriile-i, stenice, promisiuni. Şi iată-l, poetul izbuteşte să se ia în serios. El ne dă o carte de greutate. El se reinstalează în speranţele noastre. Cea mai frumoasă, cea mai durabilă „întîmplare" cu un scriitor e chiar aceasta : scrierea de cărţi bune. Restul aparţine anecdoticii.

„Poeme pentru Mama" (cartea e împodobită de excepţionala copertă semnată de Mircea Dumitrescu, din care, ca dintr-un vitrai iernatic se desprinde chiar chipul Mamei poetului, întrat şi el în iarnă) sînt, pînă acum, punctul cel mai înalt atins de Mircea Micu în literatura sa. Virtuosul într-ale parodiei (cu cîtă stăruinţă încerca Nichita Stănescu să-l deturneze pe Mircea Micu de la confecţionarea lor !) izbuteşte să „uite" tot ce a „învăţat" scrîind ca alţii, de nu chiar poeziile altora şi, iată, ajunge să scrie singur şi cu **sine** în chip de unealtă. Ca toţi buni poeţi ai Transilvaniei el renunţă la versul „dulce", cîntat, neapărat melodios şi, amendînd „muzica" o înlocuieşte, superb, cu o **spunere** sincopată, dramatică. E căutat miezul lucrurilor, rostirea e netă, vorbele par rupte de pe gură şi de(din) inimă. Pornind de la motive ce doar par a fi strict autobiografice, Mircea Micu ajunge să dea trup unor simboluri fundamentale ale fiinţei, Mama devenind un concentrat de flor cosmogonic (de frig galactic — convertit în energie vitală) modelat de traume şi drame şi ele abisale ; Mama devine **cuvînt**, inventatoare şi purtătoare de cuvînt, Mama sublimează toate înaltele haruri ale spiritului ; ea e, pe rînd, depozitara a Memoriei colective, cronicar sever şi imparţial, caligraf cu lacrima, zidar mişcînd cărămizi transparente, morar ce plămădeşte plinea iubirii, ea e certitudinea **duratei**, o casă alcătuită din temeiuri friabile a dorului, ea e visul, transcederea în real a proiecţiilor mitice ; e statornicia, e **speranţa** :

„Mamă, eu te-am visat trecînd / pe-un fir de nor, pe-un fir de zare, / firavu-ţi trup amestecînd / cu zbor de paseri călătoare. / Mamă eu te-am strigat să stai, era un drum ciudat, de spume ; / unde plecai ? de ce plecai ? / spre care început de lume ? // Erai frumoasă şi aveai / aripi de înger albe, mamă. / şi te strigam şi n-auzeai, / sau nu vroiai şi mi-era teamă. / Acele păsări argintii / mi te duceau în vis, uşoare, / în zborul lor de veşnicii / tăcute şi nepăsătoare„."

„Nepăsător", implacabil e şi pasul, prin lume, al Mamei şi(şi) acest ritm ţine de mecanica trecerii pe cer a stelelor şi a Lunii... **Starea** Mamei (făptură care nu **stă** niciodată) e astfel veşnică plecare, înnebunind cu abur grav, memoria fiului ce nu poate crede că acest mers ar putea fi cîndva întrerupt. Toţi poeţii au cruzimea de a se imagina lunecînd în moarte înaintea mamelor, lăsîndu-le lor, cele roase de aşteptare şi îngenunchere şi smerenie, grozăviile solitudinii, lăsîndu-le (perpetuuă facerea şi des-facere) toate durerile şi disperările, purtate demn, printre oameni şi arbori precum purtau cariatidele pietrarilor greci, frizele de templu...

„Se risipeşte mama, bătrînii meri îngheaţă, / tot mai atent stau noaptea cînd luna mă răsfaţă, / aştept din depărtare o pasăre să vină, / o pasăre de taină păstrată pe retină. // Şi nu am somn de-o vreme şi tema mea respiră / în crinul tremurînd precum o lră. / Ea va veni odată, spre dimineaţă, cînd, / voi fi tăcut şi rece şi gol ca un mormînt. / Ea va intra, firește, prin geamurile groase, / cu ciocul ca o spadă, cu ghearele întoarse. / Şi stînd pe-o etajeră, cu trupul ei diform / va aştepta zburlită şi mută să adorm. // Se risipeşte mama, simt asta după cum / bătrînii mei îngheaţă în nopţile de scrum..."

Mama spală, în vis, cămăşile fiului cojite odată cu pielea copilăriei „cu spumă de stamine", apă cu hîrleţul „grădina lată cît o batistă", cercetează cu ochi gol drumul prăfuit pe care întîrzie să vină cu scrisori „beţivul de postaş" ; Mama face „compot de vişini şi gutui" dar şi un mormînt întocmit, ţeapăn, cu gîrduţ de fier şi cu beton, momîndu-l (şi astfel !) pe fiul înstrăinat într-un oraş unde şi mormintele sînt precare ; ea deschide dulapurile casei vechi cu gesturi cu care ar putea deschide Timpul...

„Poemele" acestea, sînt, în totul, memorabile. Autorul lor îşi vădeşte înzestrarea ce i-a adus pînă acum îndeajuns alint literar spre a-l mai căuta cu orice preţ ori cu preţ mic, ei are capacitatea de a-şi construi emoţional, delicatele carcase lirice în care închide duhurile eternei Transilvanii. Hirsut şi vulnerabil, „pe jumătate intrat în pămînt" (deci în bătrineţe) Mircea Micu anulează cu un gest fericit „jovialitatea" balcanică şi nu **carpatică** a unor producte ce nu-l reprezentau.

Cu cartea despre care scriu şi din care am desprins, lăsîndu-i să zboare, citiva fluturi aţipiţi, ei „complică" jocurile generaţiilor şi promoţiilor poetice fiind, acceptat sau nu, un competitor redutabil, cu care, de nu va mai glumi prea mult, nu e de glumit.

O carte frumoasă.
O inimă frumoasă...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Revista mea „Izvorașul" a fost tipărită de trei țărani

(Urmare din pag. 9)

rea agriculturii este o invenţie feminină. Numai o femeie a avut timp şi curiozitatea să observe că din seminţele anumitor plante păioase sălbatice cresc altele, în acelaşi loc unde au căzut". Deci şi pe planul culturii, cum spuneţi dv., ca şi pe cel al agriculturii, cum spune Eliade, la început a fost femeia.

— A fost şi a rămas.

— Şi cu ea, punem punct folclorului?

— N-am zis asta. Anii din urmă, cei care ne-au redat demnitatea naţiei şi dreptul de a avea o istorie, o civilizaţie, o cultură, nu numai străvechi, dar şi bogăţie, au dus la reevaluarea folclorului, şi nu prin iniţiativa sporadică a amatorului, ci prin înalta grijă a statului. Folclorul ne înconjoară de pretutindeni, e mai mult decît ieri la îndemîna mulţimilor! Festivalul naţional „Cîntarea României" şi l-a asumat ca pe o dimensiune de esenţă, iar cercetările de folcloristică sînt astăzi la apogeul lor.

— Ştim că aţi purtat, prin ani, o vastă corespondenţă, cu cercetători români şi străini al folclorului nostru.

— Am adunat în arhiva mea vreo 52 000 de scrisori.

— N-aţi vrea să ne arătaţi cîteva? Dintre cele venite de peste hotare, de pildă? Poate că decupăm din ele nişte rînduri interesante pentru cititorii noştri.

— Toate colecţiile, toate documentele mele le-am donat nu demult Arhivelor Statului. De ce să zacă aici, într-o casă pustie de om bătrîn? Cercetătorii interesaţi de hîrtiile mele le-au răscolit de multă vreme şi pe de-a-ntregul. Alţi oaspeţi n-am, deşi e unii din ei mi i-am dorit foarte mult.

— Ce fel de oaspeţi?

— De pildă, şcolarii din Bistriţa. Mi-ar fi plăcut ca dascălii lor să-i fi luat de mînă şi să-i fi adus din cînd în cînd pe la mine. Ca să-mi asculte bătrîneştile cîntece, să răsfoiască „Izvorașul" şi alte reviste (vreo 200 de colecţii complete de periodice româneşti), să-mi umble prin bibliotecă, prin cele peste 4 000 de volume, despre români, despre istoria şi cultura lor, să-mi privească tablourile (cu semnături de maeştri), să-mi cerceteze micul muzeu arheologic şi etnografic pe care l-am întocmit cu piese culese din zonă. Cred că nişte lucruri de învăţat ar fi avut aceşti copii.

— Chiar şi dascălii lor.

— Mi-au călcat pragul oameni de pretutindeni, mii de oameni, dar cei de-aici — prea puţin.

— Nimeni nu-i profet în satul lui.

— Aşa-i.

— În satul ăsta în care n-aţi fost profet aţi înfăptuit totuşi incredibil de multe. Aţi adunat documente de mare preţ şi aţi pus în mişcare o maşină pentru produs cultură, inventată de dv., care s-a numit „Izvorașul" şi care a funcţionat neîntrerupt peste două decenii. O miraculoasă, modernă maşină, într-o Românie „eminamente agricolă"!

— Vă rog... Iarăşi începem să exagerăm?

— Bine, să vorbim atunci despre altceva. Cînd v-am găsit adineaori aici, pe banca din curte, eraţi cu o carte în mînă. Citeaţi fără ochelari. Asta nu mai e o exagerare, am văzut-o cu ochii mei, prin ochelarii mei.

— Da, citesc încă fără ochelari.

— Imaginea dv., aici, singur în curtea pustie, lîngă casa pustie, mi s-a părut însă — iertaţi-mă — deprimantă. Nu vă apasă singurătatea?

— Nu, de ce? Mai citesc, mai scriu, mai umblu de colo-colo, mai poposesc pe la porţi bătrîne, pe la strane de cîntec ce încă grăiesc, încercînd să regăsesc voci şoptite, fire melodice rupte sau subţiate, ca să le ţes din nou şi să le fac să sune. În rest, nu vă faceţi griji, îi port singur de grijă. Încă mai sînt în stare să-mi sap grădina, să tai lemne de foc şi să-mi fac o ciorbă.

— Care-i secretul tinereţii fără bătrîneţe?

— E acolo, în basm.

— La mulţi ani!

— La mulţi ani!

Spor la muncă, spor la învățătură!

Țara e casa unui popor. O casă în care fiecare generație mai adaugă ceva. Muncește la ea fiecare om care o iubește. România de azi e patria, e casa pe care au clădit-o și au apărat-o toți ai noștri care au iubit-o, de la începutul ei mii până acum. Și cultura poporului, și povestea lui numită Istorie se află în casa cea mare a neamului tău. Ea le cuprinde pe toate, alături de casa în care te-ai născut, de lumina ochilor părinților tăi, de mîna celui dintîi învățător al primelor litere pe care le-ai scris, alături de tot ce înseamnă sufletul tău și speranțele tale. Iar, între toate armele cu care se apără și între toate uneltele cu care se clădește casa unui popor, cea mai nebiruită este inteligența lui. Așa încît, pentru lucrarea de peste veacuri de care vorbim, școala a fost și va rămîne ucenicia marelui meșteșug. Lumea modernă, care pune la întrecere popoarele pentru prosperitatea casei celei mari, recunoaște deja sediul marilor șanse ale fiecăruia în competiția dură a mileniului ce va începe peste 15 ani. Secolul al XXI-lea ne avertizează, de pe acum, că singurul înțeles de circulație universală pe care îl va accepta pentru cuvîntul șansă va fi acela de **competență**. Or, competențele cu care poporul nostru se va prezenta în competiția lui se află încă în școli — din clasa întîi, pînă în ultimu. an de facultate — dacă nu chiar la porțile lor. Atenția acordată deci școlii de către partid și de către stat în România rămîne dovada lucidității cu care este gîndit viitorul. Dovadă, poate, mai puțin destinată nouă, cît copiilor noștri și copiilor copiilor noștri : ne vor măsura valoarea și competența după reguli pe care nu le putem face noi, dar, oricum, după deschiderea ce o vom fi pregătit țării din vremea lor la competiția pe care o vor purta ei.

Copiii și tinerii pentru care începe un nou an școlar se duc la muncă. Aceasta este munca lor. Și nu e ușoară. Viața pentru care se pregătesc le cere efortul de ucenici ai marelui meșteșug dedicat țării. Au însă avantajul fundamental, creat de partidul și statul nostru, de a învăța nu doar din cărți, ci și din activități practice. Nu este o noutate că acestea dau cea mai de neuitat învățătură. Nou este doar faptul că, la insistențele și prin grija permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, îmbinarea învățămîntului cu practica a devenit în România — se poate spune — politică

de stat. Generoasa idee de a îmbina într-un proces unitar de învățămînt-cercetare-producție toate eforturile consacrate formării tineretului rămîne una din cele mai mari idei ale acestei epoci, pentru că pretinde și ce s-a obținut deja pînă acum, dar nu numai atît. Conceptul maximei întrepătrunderi propulsatoare a tuturor factorilor de educație și instruire — cu încorporarea și utilizarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cercetărilor de valoare din toate domeniile, de la cibernetică și mecanismele genetice, pînă la istorie și lingvistică — servește deja și va sluji în tot mai mare măsură cerințele cele mai acute ale societății de azi și de mîine. S-au făcut destule lucruri bune ; mai este, însă, de făcut enorm, pentru a da funcționalitate riguroasă și eficiență posibilă triadei învățămînt-cercetare-producție. Să nu ne amăgim cu faptul că, atît de mult discutată, ea tinde să ne sune în urechi cu rezonanța lucrurilor deja clasice. Mai sînt destule școli în care practica de producție a elevilor este o expresie care acoperă nu ceea ce ar trebui, ci trosirea mascată a timpului. Nici în facultăți nu se petrec, peste tot, lucrurile cum ar trebui și cum — să fim iertați — ar fi posibil. Încă nu s-a ajuns la perfecțiunea practică a aplicării marelui concept de care vorbim, dar s-au și găsit, pe ici pe colo, subterfugii, unele destul de alambicate, uzînd de alte imperfecțiuni : ale relațiilor dintre întreprinderi și institute de cercetare, de pildă. Trebuie examinat mai în profunzime ce înseamnă, de fapt, fiecare contract al fiecărei catedre, pe cine servește el, dar și ce dificultăți nefiresti trebuie să escaladeze. Atunci se va vedea că multe mai sînt de pus la punct. Rămîn mai fără șirbire și frumusețea, și generozitatea, și luciditatea, și patriotismul încorporate în acest concept-cheie al ozonării învățămîntului nostru. Cînd ideea va funcționa peste tot impecabil, fructele ei vor fi extraordinare. Să [illegible] în care parcurge traseul pînă [illegible] controlate și de articulații organ[illegible] înțelegerea adîncă a ideii de către fiecare — și dascăli, și părinți, nu numai inspectori ! —, de sinceritatea și inteligența cu care o sprijinim. Nici un mecanism de asemenea proporții și cu asemenea implicații nu poate funcționa instantaneu și, încă, impecabil. Imperfecțiunile primelor motoare n-au împiedicat însă lumea să ajungă la navete spațiale.

Și fiindcă toți cei ce vor începe în acest septembrie un nou an școlar, deși sînt copiii țării, rămîn totuși copiii noștri, să le urăm din toată inima, părintește : **Spor la muncă, spor la învățătură !**

Universitatea Galați

Ucenicia marelui meșteșug

Tovarășul rector Florea Oprea stăruie asupra adevărului că învățămîntul superior de aici are o tradiție de 37 de ani, el nemaifiind de mult **tînărul învățămînt superior gălățean**, cum i se mai spune, uneori, uitîndu-se că a fost creat în 1948, la reforma învățămîntului, și că, de atunci, s-au întîmplat multe : între altele, s-a scurs cam multișoară vreme. Universitatea actuală, înființată prin decret în 1974, este continuatoarea fostelor institute — pedagogic și politehnic — de aici. Oricum, doar în ultimele două decenii, învățămîntul superior din Galați a dat 1 500 de absolvenți, între care se includ și specialiști din 20 de țări străine. Tot aici s-au obținut 110 doctorate. În vara acestui an s-a primit un nou echipament de calcul, de fabricație românească. Universitatea are un centru de calcul propriu, pentru scopuri didactice și pentru realizarea unor programe de cercetare, în special vizînd proiectarea asistată de calculator. La Galați există cîteva profiluri și specializări unice în țară, pentru care cercetarea fundamentală, la nivel național, este direcționată de specialiștii acestei universități. În construcții navale, de pildă, [illegible] se pregătesc specia[illegible] S-a întemeiat și funcțio[illegible] foarte bine o colaborare [illegible]entă cu Institutul de cer[illegible] și proiectări navale (ICEPRONAV), fără supr[illegible]neri de atribut[illegible] toare în cercet[illegible] tală fiind date de unive[illegible] unde se pregă[illegible] nu[illegible] ingineri, ci și cercet[illegible] Aceeași înțelegere există și în domeniul industriei alimentare, și în tehnica pisicolă : numai aici se formează specialiști, doctoratele numai aici se conduc. Studenții fac atît cercetare de întîmpinare cît și efectiv contractuală. La catedra de construcții navale, de pildă, studenții au realizat două contracte. Sigur, îndrumați. Dar au proiectat ei, efectiv, două nave tehnice : un spărgător de gheață pentru lacul de acumulare de la Porțile de Fier I și o navă pentru scafandri.

Profesorul universitar dr. ing. Liviu Stoicescu, șeful catedrei de construcții navale și mecanică, pare pur și simplu un tînăr inginer, și, încă, timid. Redutabila competență profesională și eficacitatea sa organizatorică sînt probate însă bine de rezultatele catedrei și de înzestrarea acesteia. Există, spre exemplu, aici, un bazin special amenajat, în care s-au realizat încercările a 60 de modele de nave ce s-au construit ulterior în țară. Specialiștii catedrei și studenții lor sînt implicați în întreaga cercetare de hidrodinamică navală de la ICEPRONAV. Toate programele de calculator, după care acolo se face proiectarea elicelor navale, se realizează la universitate. Sînt în curs de desfășurare — în cadrul acestei colaborări — studii ce urmăresc îmbunătățirea calităților navelor românești, pentru micșorarea oscilațiilor navei, sau privind stabilitatea remorcherelor. S-a lucrat insistent în cadrul catedrei pentru introducerea metodelor moderne de calcul al structurilor, vizîndu-se, mai ales, ceea ce se numește **metoda elementului finit**. Menționam că prima carte publicată în țara noastră despre această metodă modernă de calcul a publicat-o profesorul Liviu Stoicescu, împreună cu confe[illegible]ențiarul Mircea Modiga. A[illegible] elementul finit se face în facultate. Multe programe de calculator au fost realizate cu studenți care, între timp, au ajuns ingineri și folosesc, aplică rezultatele în care sînt încorporate și eforturile lor din facultate. Munca oamenilor de la catedră este o activitate complexă în care domină competența cu care se îmbină finețea resorturilor didactice cu partea practică de creație cerută de industrie. Împreună cu catedra de automatică și electrotehnică, se mai lucrează la proiectarea grafică interactivă a formelor navei, utilizînd ca echipament de calcul sistemul românesc **DIAGRAM 2030** (realizat la Întreprinderea de echipamente periferice București, proiectat la Facultatea de electronică a politehnicii din Capitală). „Noi căutăm să-i dăm **inteligența** de a proiecta nave", precizează profesorul Liviu Stoicescu. „Pachetul de programe pentru nave vinde calculatorul românesc respectiv, pe piața externă", adaugă interlocutorul. Profesorul Liviu Stoicescu s-a format ca o sinteză a două școli : cea de construcții navale din Facultatea de mecanică de la Institutul politehnic Galați, pe care a absolvit-o, și a politehnicii bucureștene, unde și-a luat doctoratul, sub conducerea personalității deosebite a profesorului Gheorghe Buzdugan. În vara lui 1982, pentru finalizarea unor cercetări privind vibrațiile navelor, Liviu Stoicescu s-a îmbarcat două luni (la dus, pe nava „Horezu", pînă la Rotterdam ; la venire pe „Tîrgu Bujor"), împreună cu încă trei cercetători de la politehnica bucureșteană, ca să facă măsurători de vibrație și de solicitări ale corpului navei, pe vapoare românești aflate în exploatare pe mare, în furtună. Obținerea carnetului de marinar necesar pentru îmbarcare — după susținerea multor probe, nu tocmai ușoare, inclusiv de înot — are, fără îndoială, farmecul ei, dar impune și solicitări către care nu se prea grăbește, de regulă, un profesor universitar.

Emil Ceangă, profesor universitar dr. ing., unul din cei mai tineri profesori și azi — în 1975, la 36 de ani, deținea deja acest titlu — a fost, pînă în februarie 1985 șeful catedrei de electrotehnică și automatizări a Facultă[illegible] de mecanică, iar în prezent este secretarul [illegible]ntific al senatului universității. Este gălățean. După absolvirea Facultății de electronică din București, s-a orientat spre automatizări. A participat la punerea în funcțiune a primului laminor de cel mai înalt nivel de automatizări (pentru acel an : 1961), la Hunedoara. A făcut, la Timișoara, primele

programe românești pentru realizarea sistemelor instruibile, pe un calculator din generația întîi. La București, fusese format de profesorul Gheorghe Cartianu și beneficiase de sprijinul ilustrului profesor Grigore Moisil, „care pe mulți ne-a sprijinit — zice — dîndu-ne tot felul de obligații de care noi le considerăm o mare cinste". În 1964, la doctorat, a ales domeniul sistemelor instruibile — care au capacitatea de a generaliza, pe baza învățării — pentru conducerea automată a proceselor tehnologice cu caracteristici necunoscute. „Atunci eram într-o dezvoltare explozivă în plan teoretic — acum sînt într-o explozie a aplicațiilor", mai furnizează Este aici din 1963 Cele mai multe lucrări de cercetare le-a realizat împreună cu conf. dr. ing. Severin Bumbaru și șeful de lucrări dr. ing. Ion Bivol. „În prezent ne ocupăm de conducerea numerică a proceselor tehnologice, inclusiv prin sisteme instruibile și adaptive. Colectivul catedrei de electrotehnică și automatizări, împreună cu studenții, a realizat o serie de lucrări prioritare, unele - extrem de interesante, privind **mașinile electrice liniare** (actualul decan al Facultății de mecanică, Dumitru Căluianu, a abordat prima oară în România problematica acestui gen de mașini, a făcut primul model de mașină liniară și și-a luat doctoratul în același domeniu) **și acționările reglabile de mare putere** (în legătură cu care, două nume se cuvine să fie reținute, nume foarte - cunoscute între specialiști : dr. ing. Ion Bivol și dr. ing. Emil Roșu). Una din preocupările actuale ale catedrei este comanda automată cu microcalculatoare (microprocesoare) a acționărilor electrice inclusiv pas cu pas".

La catedra de metalurgie fizică (deformări plastice și tratamente termice) ne întîmpină, la un ceas ți ziu al zilei, un bărbat cu părul aproape în întregime alb, dar de o rară vioiciune spirituală. Este șeful catedrei, profesorul universitar dr. ing. Traian Dumitrescu. Ne vorbește cu bucurie despre lucrul cel mai apropiat de inima lui. „Cercetarea noastră este axată pe două direcții principale : a cercetării fundamentale și a cercetării tehnologice pentru îmbunătățirea calității produselor, sau asimilarea de noi produse. Colaborăm cu Institutul de sectoare calde București, cu Institutul de cercetări pentru produse plate și acoperiri, metalice Galați (ICPPAM) și cu Institutul de cercetări metalurgice București, dar și cu întreprinderi din Galați și din alte orașe. Întreprinderea de utilaj chimic „Gheorghe Iosif" București, de pildă, finanțează la noi, o temă de cercetare fundamentală : fragilizarea oțelurilor prin hidrogen. Fenomenul este puțin cunoscut la ora aceasta în lume și, datorită necunoașterii lui, în Europa au sărit în aer 70 de instalații, în ultimii zece ani. Cu ajutorul studenților am făcut două instalații pentru acest studiu. Aceste instalații au fost utilizate și la realizarea a trei proiecte de diplomă. Am reușit să facem primii pași în cunoașterea fenomenului sub aspect cantitativ. Scopul : să stabilim o metodă de selecționare a oțelurilor înainte de a intra în fabricația recipienților de înaltă presiune. Cu doi studenți, unul de la seral, am mai realizat o instalație de topire și purificare a metalelor cu temperaturi ridicate de topire. Instalația aceasta ne permite să deschidem un nou drum de cercetare cu studenții a proprietății metalelor de înaltă puritate, ca și în cercetări pentru creșterea de monocristale metalice. Și tot cu studenții am realizat o instalație pentru studiul răcirii pieselor prin stropire cu presiune variabilă în vederea călirii, astfel încît să se obțină valori maxime de duritate, dar cu evitarea fisurării. În anul universitar care începe vom pune procesul pe calculator și vom proiecta instalații industriale pentru răcirea cilindrilor de laminor la laminoarele de benzi la rece. Avem contracte de milioane. Toți cu studenții a realizat instalații pentru studiul recoacerii oțelului, sîrmelor și benzilor de oțel, prin încălzire electrică, folosind rezistivitatea proprie. Cercetările pe sîrme și benzi de oțel, efectuate în cadrul a două proiecte de diplomă, au demonstrat posibilitatea folosirii la scară industrială a acestei tehnologii prin care scade mult consumul de energie electrică și crește productivitatea. O altă tehnologie pusă la punct aici este cea de acoperire a benzilor de oțel cu aluminiu prin vaporizare și sublimare în vid, acoperirea realizîndu-se în flux continuu, la presiuni foarte scăzute. Aceste benzi vor înlocui benzile de aluminiu folosite pentru cutiile de conserve. Procedeul este foarte productiv. În colaborare cu Institutul de sectoare calde din București, catedra mai întreprinde cercetări pentru realizarea unor segmenți de piston care se importă, segmenți cu diametre de 500—900 de milimetri, pentru motoare navale. Universitatea din Galați experimentează o soluție proprie : segmenți din fontă cu grafit nodular cu structură feritică, caracterizați printr-o foarte bună stabilitate termică și rezistență la coroziune. Este folosit un brevet românesc din 1956. Autori : Traian Dumitrescu și Pascal Popescu. „Procedeul este aplicat în S.U.A. și a fost recomandat de francezi pentru motoarele Olticit. Acum caut să introduc utilizarea lui la motoarele navale, cu un regim termic foarte ridicat, care folosesc combustibili inferioși foarte corozivi." Catedra colaborează excelent cu Institutul pentru sectoare calde și pentru introducerea în practică a unor tehnologii originale de obținere a oțelurilor de înaltă puritate „Cu CSG și I.M.G.B., avem în derulare cercetări pentru realizarea și reconditionarea cilindrilor de sprijin la laminoarele de tablă" Profesorul Traian Dumitrescu are peste 150 de lucrări elaborate — multe publicate în țară și în străinătate, în reviste de mare circulație — cu caracter fundamental și, îndeosebi, tehnologice. Menționăm că lucrarea „Segmenți din fontă cu grafit nodular cu structură feritică" a fost publicată în 1959 de o revistă engleză care avertiza asupra originalității procedeului. Multe din cercetările sale, intrate în circuitul internațional, sînt citate, sînt comentate și folosite. Iată unul din momentele de mare satisfacție pe care l-a trăit chiar anul acesta. Sub îndrumarea sa, studentul Radu Vîrlan de la seral, (acum absolvent) a făcut o instalație de lustruire metalografică a probelor pentru studiu în microscop, complet automatizată, împreună cu Radu Burlan de la cursul de zi (absolvent și el, tot în vara aceasta), care a realizat automatizarea. Cum lucrarea este excepțională ca design, profesorul a prezentat-o colegilor săi și le-a spus, cu indiferență, că e americană. „Ei bine, nimeni nu s-a îndoit. Este o probă extraordinară că muncitorul român poate să facă — el, cu mintea și cu mîinile lui — lucruri formidabile, de care lumea era deprinsă să-i creadă în stare numai pe cei din țările puternic "industrializate" ne spune acum, încîntat, profesorul. „Vreau s-o introduc în fabricație de mică producție. La noi la universitate", încheie radios.

La catedra de termotehnică a Facultății de mecanică, îl găsim pe profesorul universitar dr. ing. Alexandru Vasilescu, pînă de curînd șef de catedră, funcție pe care deținut-o două legislaturi. Între alte preocupări, de mulți ani, distinsul profesor studiază fenomenul și teoria gravitației, teorie care, datorită cercetărilor sale, în prezent beneficiază de o completare, de o corectare românească. Mai nou, la aceste cercetări s-au asociat dr. ing. Viorel Andrei, și tehnicianul Vasile Sușăea de la aceeași catedră, precum și fiul său, Mihail Vasilescu (23 de ani, student în București, anul IV, la Facultatea de mecanică fină), coautor la cinci lucrări despre gravitație alături de tatăl lui. Cele cinci lucrări ale celor doi Vasilești au fost publicate în buletinul universității gălățene, care face schimb de asemenea publicații cu peste 200 de universități și centre de cercetare de pe toate continentele. „Este o realizare de vîrf această publicație, stărui profesorul. La noi în țară sîntem singura universitate care tipărește un buletin numai în limbi străine cerută la schimb în toate părțile lumii." Lucrările sale despre gravitație sînt citate în multe volume de prezentare a realizărilor inedite pe plan mondial. „Acum, căutăm cauza gravitației. Nu trebuie uitat că Newton spunea : **Admit existența gravitației, dar renunț să caut cauza ei.** Este o problemă fundamentală această cauză. Am obținut unele rezultate, dar nu vi le pot spune, pentru că nu le-am publicat. Studiul nostru se bazează pe o analogie electro-magneto-gravitațională. Sînt în curs verificări experimentale. Lucrările publicate sînt, desigur, verificate. Ideile moderne sînt mult mai greu de imaginat și, așa cum spunea Feyman, laureat al Premiului Nobel, astăzi înțelegem mai bine că, în fond, ceea ce conținea sînt ecuațiile inoși, iar nu modelul folosit pentru a le obține. Noi putem întreba doar dacă relațiile matematice folosite sînt adevărate sau false. Corecția legii gravitației este un fapt recunoscut pe plan mondial. Noi am arătat că legea gravitației universale a lui Newton nu este riguros exactă și că ea poate să exprime în acest mod fenomenul numai dacă se adaugă în calcul încă o forță, pe care am determinat-o în expresie matematică. În cele nouă privește pe noi, pe noi, românii, vreau să zic, aș relua o idee a profesorului Constantin Arseni, care, cu înțelepciunea omului de știință ajuns la vîrsta lui, spunea, într-un interviu publicat în Flacăra : ca să se cuvine să fim și mai conștienți de faptul că avem ce arăta lumii." Profesorul Alexandru Vasilescu, autor a două cărți despre teoria similitudinii — publicate în 1969 și 1971 la Editura Academiei — și care are deja material pentru încă o carte despre teoria analogiilor, face cu studenții săi stăruitor acolo probleme, deși încă cele două teorii nu sînt în programa nici unei facultăți din lume. El însă îi învață pe studenți să le folosească în cercetările contractuale la care participă. Nu este deci de mirare că, pentru prima oară în lume s-a realizat aici — la Galați, în România — un model de navă, pe baza teoriei similitudinii, construit la două scări diferite. Pînă acum, la toate bazinele de încercări de modele de pe mapamond s-au folosit modele realizate la o singură scară. „În acest fel, nu se putea realiza similitudinea turbulenței la model și prototip. Noua noastră metodă permite ținerea sub control a mai multor detalii de construcție a navei".

Altă personalitate de marcă a universității este profesorul dr. ing. Ion Crudu, de 35 de ani în învățămîntul superior, șeful catedrei de organe de mașini și mecanisme, fost rector, două legislaturi, al universității gălățene. Originar din Iași — spre care întoarce vorba, cu dragoste, apropape la fiecare frază, pasionat de istorie — ca și profesorul Emil Ceangă — a dezvoltat aici o cercetare fundamentală în domeniul tribologiei — „care nu înseamnă o știință a tribunilor, ne explică glumind, ci se leagă de frecare, ungere, uzură la mașini" domeniu în care s-au făcut și patru teze de doctorat și pentru cercetarea căruia a realizat o bază materială cu care se mîndrește, numind-o „de performanță mondială". În 3 iulie 1985 la un simpozion internațional desfășurat la București profesorul a prezentat o comunicare din domeniul sistematicii în tribologie, avînd încă una, din același domeniu, înscrisă la EUROTRIB, adică la Congresul internațional de tribologie care se desfășoară în luna aceasta la Lyon. „Cercetarea fundamentală, zice, am gîndit-o mereu legată de nevoile practice. Am inițiat și organizat un centru de tribotehnică în Combinatul siderurgic Galați, care funcționează din 1978 și datorită căruia s-au făcut economii importante de materiale de ungere, a crescut sensibil fiabilitatea utilajelor siderurgice. În acciași combinat am desfășurat o serie întreagă de acțiuni cu studenții, pentru nevoile producției. Cea mai recentă este în lucru : un contract de cercetare de un milion. E vorba de folosirea unor lagăre de lemn la laminorul Siebing. Lagărele acestea din lemn densificat — se produc la Rîmnicu Vîlcea — sînt o noutate la noi. Oricum, nu le vom mai importa pe cele de pînă acum. Facem cîte ceva și noi, aici la Galați".

Datorită rezultatelor lor, specialiștii Facultății de tehnologia și chimia produselor alimentare și tehnică pescărească dau încă unul din reperele prestigiului Universității gălățene. Profesorul universitar dr. Brad Segal — veche cunoștință a cititorilor revistei Flacăra — este una dintre personalitățile cercetării în acest domeniu. Vechi și loiali colaboratori ai dr. Ioan Păsescu, profesorul Brad Segal a introdus între temele de cercetare conduse de el ma întîi tatăl „Rolul alimentației în etiopatologia gastrică", ale cărui rezultate a fost invitat să le prezinte la Simpozionul internațional de gastroenterologie (1—6 septembrie 1985) de la Baile Felix Cercetările colectivului condus de profesorul galatean sînt axate mai ales pe realizarea produselor alimentare de protecție. Multe se desfășoară în cadrul unui contract pe cinci ani (valoare : 2,5 milioane lei) cu Departamentul industriei alimentare și al unei convenții de cercetare cu I.M.F. Iași (care verifică efectul, toleranța produselor în condiții de clinică). Sînt produse bogate în factori biologici activi, vitamine, macro și microelemente, aminoacizi esențiali și acizi grași esențiali. Potențează efectul unor medicamente, unele au chiar efecte terapeutice. La 20 iunie a.c. a fost predat Institutului de cercetări pentru protecție în industria chimică cel mai nou produs. El este destinat muncitorilor care lucrează în condiții de noxe cu plumb. Profesorul ni-i arată și ne îndeamnă să-l gustăm. „E o pastă bogată în substanțe pectice, care determină eliminarea plumbului din organism, ne spune. Efectele plumbului se constată dramatic la generația următoare. În S.U.A. s-a interzis utilizarea tetractilului de plumb în benzina de automobil pentru a evita poluarea atmosferei". Are aspectul unei paste consistente de fructe, cu gust plăcut, parcă de mere, deși aflăm că este din morcovi și are un conținut mare de beta caroten (provitamina A). „Cercetarea medicală de pînă acum, ne mai spune profesorul, arată o legătură între lipsa acestei vitamine și frecvența cancerului. Este lucrul pentru care, în S.U.A. în cadrul unui program pe cinci ani, 50 000 de medici iau zilnic o pastilă de beta caroten, iar alți 50 000 iau o pastilă fără beta caroten (proba oarbă : nu știu ce iau), urmînd ca, după cei cinci ani, să se măsoare rezultatele". Institutul nostru va testa pasta de morcovi cu gust de mere în 1985 la fabricile de acumulatoare din Bistrița și București. În momentul în care se va solicita, fabrica de conserve din Tecuci e pregătită să producă orice cantitate.

Lucrînd la aceeași catedră conf. dr. ing. Valentina Dan proiector, catalizează de asemenea, cu o rară pasiune, cercetarea științifică, în care sînt angrenați studenții și care cercetare urmărește selecționarea unor microorganisme prin a căror utilizare să sporească eficiența proceselor tehnologice specifice. Rezultatele acestor studii se traduc prin îmbunătățirea multor rețete de industrie alimentară. „Din microprodusele noastră, ne spune tovarășa profesor, am livrat întreprinderilor culturi de bacterii lactice selecționate, cu capacitate acidifiantă drept cultură starter pentru fabricarea unor preparate din carne. Pentru salamuri crude tip „Sibiu" s-au livrat suspensii de spori în cultură pură, aparținînd lui Penicillium nalgiovensis. Întreaga noastră cercetare se subordonează cerințelor industriei alimentare și stă în serviciul sănătății populației".

O mențiune cu totul deosebită merită munca urmașă și de mare competență a prof. dr. ing. Gheorghe Miron Cosfil, care răspunde de domeniul industriei laptelui și care conduce cercetările pentru realizarea unor produse destinate alimentației speciale (pentru sugari și copii, pentru persoane ce depun efort fizic intens, pentru recuperarea convalescenților după boli digestive). Așa și cum ne-am obișnuit deja, cu un concept propriu și MATERNA (destinat sugarilor sănătoși) și LACTOFORT (pentru sugari cu modificări la bază) alimente de valoare care sînt deja pe piață. Pentru cei ce depun efort fizic intens, s-a realizat un produs ce se anunță de mare căutare : ENERGOFORT" (e omologat și se fabrică, urmînd să mai intre în curînd). Microprodusul catedrei a dat deja la toate. De curînd, primul beneficiar foarte interesat : C.N.E.F.S. De menționat că toate aceste produse, în variante similare, se importau pe valută. Instalațiile pentru producerea acestor noutăți au fost realizate mai întîi de cadrele didactice cu o contribuție remarcabilă Inscriindu-se conf. dr. ing. Cornel Popa și conf. dr. ing. Vasile Jăscanu. Mai amintim că prima fabrică de produse pentru sugari din țară, care urmează să fie construită la Piatra Neamț, va utiliza tehnologii de fabricație elaborate la Galați de colectivul disciplinei de „Instalații și utilaje pentru industria alimentară".

Țara e casa unui popor. O casă la care fiecare generație mai adaugă ceva. Iar pentru lucrarea de care vorbim, școala a fost și rămîne ucenicia marelui meșteșug. Învățămîntul românesc de azi, întemeiat pe grija partidului și pe competența marilor pasionați ai catedrei, este pepiniera marilor competențe de mîine, izvorul șanselor țării în competiția veacului care vine.

DORIN GHERGHINESCU

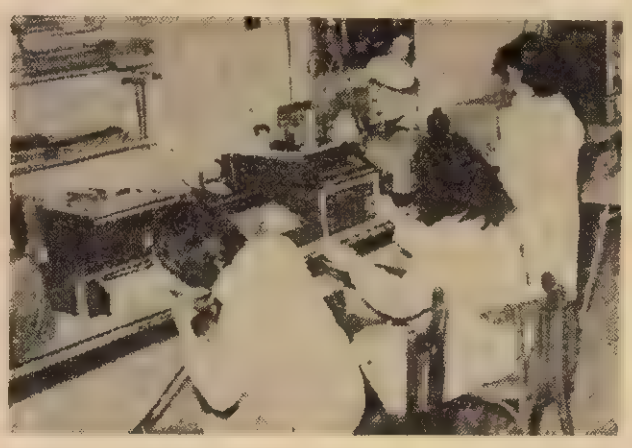

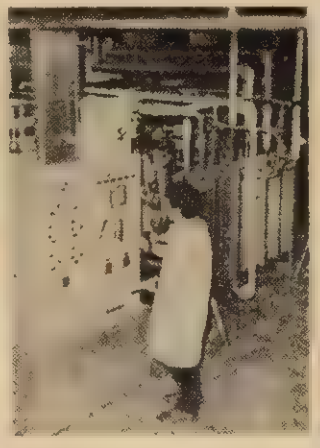

Dialoguri despre alimentația rațională

Ce loc ocupă LEGUMELE în meniurile alimentației publice?

În capitolele de pînă acum ale anchetei noastre, mulți lucrători din unitățile de alimentație publică au impins, uneori justificat, alteori mai puțin, unele lipsuri constatate în aprovizionarea cu legume, către verigile situate mai sus, către cei de la serviciile comerciale, alteori către furnizori. Au și dinșii, e adevărat, libertatea de a se aproviziona direct de la producători, de la ilefeuri chiar, dar, ne spuneau unii dintre ei așa, între 4 ochi : „noi trebuie să mergem pregătiți ; că dacă mergem nepregătiți, degeaba mai mergem !" Mărturisesc, n-am prea înțeles de la început enigmistica, hermeneutica unui astfel de cuvînt. Insistînd, însă, am descoperit : pregătit, în argoul adecvat înseamnă să ai la îndemînă, așa ca mică atenție pentru omul de care ai nevoie, niște țigări din cele bune sau o sticlă de tărie aleasă. Lăsînd la o parte acest amănunt, am ținut să aflăm și opinia unor lucrători din amintitele servicii comerciale, responsabile de buna aprovizionare a unităților din subordine.

Între producător — consumator, un circuit cu prea multe întreruperi

Ne-am adresat tovarășului **Constantin Bălănescu**, director comercial, la C.H.R. Athénée Palace.

„E adevărat că avem un plan minimal de 5 kilograme de legume la un kilogram de carne. În unele unități îl realizăm, în altele, nu. Nu, pentru că nici cei din agricultură nu prea ne ajută. Numai în C.H.R. Athénée Palace se consumă, zilnic, o tonă și jumătate de legume. Dacă te zbați, le procuri, dacă aștepți de la altul — nu ai. Legumele de care ducem dorul sînt legumele mai rare : sparanghelul, varza de Bruxelles, andivele, bamele, fasolea chinezească, conopida, dovleceii chiar, prazul deasemenea și altele. Pentru unele din aceste legume am merș direct la producători, la C.A.P.-uri ; pentru bame, de pildă, am mers pînă la Feteși. Dacă ni s-ar asigura un minimum din aceste legume, situația ar fi alta și în unitățile noastre: s-ar putea servi, de pildă, o cremă de sparanghel, alte mîncăruri alese, foarte solicitate. Așa, numai cu rosti și vinete, numai cu ardei nu poți face mare lucru. Chiar și cu astea avem multe reușite : noi am experimentat vinetele umplute, care se vînd destul de bine ; mai avem o specialitate : **Turnedos Benjamin**, un preparat cu mai multe legume (fasole, arpagic, roșii, mazăre, cartof, morcov), foarte apreciat de consumatori. Dacă am avea o gamă mai variată de legume, am asigura și noi o gamă mult mai variată de preparate culinare. E un lucru care nu depinde, însă, numai de noi. Eu nu sînt agronom, nu-s deci autorizat să vă spun ce se impune în acest sector, dar pot să spun că în unele situații cultivarea unor astfel de legume devine chiar destul de rentabilă. Să luăm, de exemplu, un hectar de sparanghel : în primul an nu recoltezi, e adevărat, nimic de pe el, dar pe urmă 3 sau 4 ani numai recoltezi ! Lipsind cu desăvîrșire, îl cultivă cîte un producător particular și ne cere 50 de lei pe citeva fire..."

Am mai reținut și alte aspecte, mai puțin interesante pentru cititorul nostru, dar pe care nu le-am lăsat deoparte, ci în continuarea anchetei noastre, la furnizorii de legume, le vom discuta cu cei responsabili. Să vedem, însă, dacă șefii unităților de alimentație publică, în baza dreptului lor de a se aproviziona și de pe piață, o și fac. Să aflăm un răspuns concret, fie și parțial, ne-am adresat tovarășului Ion Hâldan, șeful unității Fortuna nr. 16, unitate, constatăm noi, bine aprovizionată, în care sînt expuse spre vînzare cantități însemnate de legume și fructe :

„Într-adevăr, sînt șefi de unități de alimentație publică, de unități **gospodine**, care se aprovizionează și de pe piață. De la noi se aprovizionează restaurantele Capșa, Cina, Nord Hotel, Athénée Palace și altele. Azi, de pildă, am vîndut restaurantului Aluniș o mie kilograme de ceapă, o mie kilograme de varză albă, o mie kilograme de cartofi și alte produse. Vă rog, însă, să rețineți : aceste vînzări le aprobăm doar atunci cînd avem în unitate cantități însemnate, excedentare din aceste produse și după ce în prealabil am asigurat necesarul pieței. Niciodată nu practicăm acest lucru în detrimentul bunei aprovizionări a cetățenilor.

— Să ne demonstrați că așa stau lucrurile, ce cantități din aceste produse, livrate restaurantelor, aveți azi în stoc ?

— La ora actuală avem expuse spre vînzare și în stoc : 35 tone de cartofi, 4 tone de ceapă, 5 tone de fructe (mere, pere, prune, struguri), în total cam 400 de sortimente. În acest început de toamnă sîntem bine aprovizionați !

Așadar, cînd există marfă, lucrătorii din alimentația publică se pot aproviziona și de pe piață. Acest drept li s-a conferit tocmai pentru a li se da posibilitatea să ne ofere, pe tot cursul anului, o gamă cît mai variată, diversificată de produse culinare din carne și legume. Este vorba de o reală independență operativă care, fructificată, acolo unde a fost fructificată mai bine-zis a condus la îmbunătățirea substanțială a lucrurilor. Unii responsabili de restaurante, de unități gospodine, am văzut, se folosesc de acest drept, de această independență operativă și au în restaurante preparate diverse. Alții, lor am văzut, nu se deranjează. Invocînd nu o diversitate de preparate, ci de motive ! O parte dintre aceștia ar fi în stare să aștepte pînă cînd le-ar veni singură legumă la bucătărie. Cine nu se ocupă de bunul mers al treburilor, de o bună aprovizionare, nu o vor avea. Vor avea în schimb suficiente scuze și acuze, eventual chiar propuneri și recomandări pentru îmbunătățirea muncii... altora.

Dar, pentru a nu greși, a nu trage concluzii eventual pripite, **împingem** și noi ancheta mai departe, la Întreprinderea de legume și fructe Berceni. Aici, stăm de vorbă cu doi tovarăși directori : Nicoleta Ardelean, director tehnic, și Marin Militaru, director comercial.

„Eu cred că toată problema legumelor mai rare pleacă și de la planul de culturi. Ele, aceste legume mai căutate (varza de Bruxelles, tarhonul, andivele, țelina, bamele etc.) cer, în cultură, o îngrijire și o întreținere a lucrărilor mai speciale, e nevoie pentru îngrijirea lor de mai multă muncă, de terenuri irigate, care să le ofere apă la discreție. Apoi, ele nu oferă producții prea mari în raport cu alte culturi. Aceste inconveniente îi determină, credem noi, pe unii cultivatori de legume din C.A.P.-uri să le ocolească, să nu le prindă în planul de culturi sau, dacă le prind, fiindcă îl s-a comunicat astfel planul, nu le realizează ! Cel puțin așa îmi explic eu faptul că în contracte ele figurează în cantități corespunzătoare, dar cînd e vorba să primim aceste produse le primim în cantități foarte mici sau deloc !

— Cine sînt acești furnizori care nu vă onorează contractele?

— Noi avem contracte încheiate cu **ilefeurile** și centrele din sectorul Ilfov și din județele Călărași, Ialomița, Giurgiu și altele, unități care, la rîndul lor, au contracte cu C.A.P.-urile din județele respective. Să aveți o imagine mai exactă a faptelor ar fi bine, cred eu, să stați de vorbă și cu producătorii.

— Dar dvs. ați avut o oarecare experiență în cultivarea bamelor ? Cum s-a soluționat ?

— Noi nu am vîndut niciodată bame, nici alte legume rare ; dacă au existat unele cantități, ele au fost preluate de fabricile de conserve.

De la tovarășa Nicoleta Ardelean, director tehnic, aveam să aflăm că Asociația economică horticolă Popești-Leordeni, de pildă, a cultivat trei hectare cu bame, de pe care trebuia să livreze, pe bază de contract, zece tone, dar din care nu a livrat nici un kilogram ! De ce ? Beneficiarii acestor produse, cei cu care stăm acum de vorbă, cred că s-au depreciat culturile. Așa o fi, nu-i contrazicem, dar mai adăugăm o întrebare :

— Dar celelalte legume de unde le procurați ?

— Tarhon, ne răspunde tovarășa Nicoleta Ardelean, am mai procurat de la gospodarii individuali din sectoarele 3 și 4 ale Capitalei, care dețin terenuri în folosință, vechi membrii cooperatori ai **ceapeurilor** Dudești și Popești-Leordeni. De la ei am preluat circa 200 tone de verdețuri (mărar, pătrunjel, leuștean, tarhon, cimbru, lobodă și ceva știevie).

— Ce credeți că ar trebui întreprins pentru îndreptarea lucrurilor ?

— Să se cultive pe suprafețe mai mari, de către producătorii direcți, **ceapeuri**, și să se respecte contractele. Știm și noi că sînt mai dificile, mai pretențioase în cultură, dar asta nu înseamnă că trebuie să fugim de astfel de legume, să dispară din lista de bucate. Trebuie să se găsească soluții ! Dorim, însă, să mai rețineți și alt aspect : I.A.P.L.-urile trebuie să acorde atenție mai mare diversificării preparatelor culinare din legume, chiar și din legume semiindustrializate și industrializate (roșii în bulion, tocană de legume, ghiveciuri, vinete în bulion și în ulei, o serie de salate de varză albă și roșie, sfeclă roșie etc), pe care le preparăm la fabricile noastre, dar cu care de multe ori rămînem în stoc. De ce ? Pentru că marea majoritate a comercianților ne solicită cu precădere mazăre și fasole verde doar pentru garnituri, adică, așa cum ați constatat și dvs. în raidurile anterioare, doar pentru ucor. Cu asta ne omoară ! În rest, solicitările sînt mici și sporadice. Or, alimentația publică trebuie să ne ofere preparate în sortimente diverse !

— Ni s-a spus că nu le livrați în recipienți adecvați !?

— Le livrăm în recipienți mari, în butoaie, dar avem unități de industrializare, Brănești și Flora, care oferă preparatele în borcane și în cutii. Cînd e vorba de scuze, le găsim fiecare !

Deocamdată, cam ăsta e adevărul : scuze găsim fiecare ! Iar ce mai trebuie făcut, fiecare crede că e de competența celuilalt ; că la el nu mai încape bineînțeles ! Cu un astfel de gînd, de concluzie amară ne continuăm ancheta la un for și mai sus, la Direcția generală economică a horticulturii din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Stăm de vorbă cu tovarășul Petre Mocanu, director comercial :

„În primul rînd, legumele nu au o periodicitate de apariție, iar lumea dorește tot timpul să consume legume. Acestei situații noi, de multe ori, nu-i facem față. Începînd, însă, cu luna septembrie, situația se va reglementa și mă refer în special la legumele de producție curentă și de consum curent : am stabilit măsuri concrete, pentru unități, pentru a prelua legumele de la furnizori. În principal, lipsa unor specii de legume, printre care și cele așa-zise rare, e legată de modul încă defectuos de organizare al producției și desfacerii. Unele dintre aceste legume, bamele, conopida, sparanghelul, rădăcinoasele, avînd o pondere mică în suprafața afectată lor, nu sînt nici urmărite de cei care au în responsabilitate programele speciale.

— Cine are această responsabilitate ?

— Fiecare grupă de legume are un program și un șef de program care are în subordine chiar și șefii de ferme producătoare. La grupa verzoase, de pildă, apare lipsa conopidei, a verzei de Bruxelles și a verzei de vară. Cauza : nu s-a urmărit îndeaproape de către șeful de program, planificarea suprafețelor necesare, realizarea, adică cultivarea acestor suprafețe cu legumele respective, și nici respectarea tehnologiilor de producție, a recoltării, în situațiile în care unele suprafețe ar fi fost totuși cultivate, a recoltării eșalonate. Același lucru se întîmplă cu programele altor responsabili.

— Și ce e de făcut cu acești responsabili... ?

— Începînd cu anul 1986, se iau următoarele măsuri : aprovizionarea Capitalei se va face direct de către unități producătoare specializate. Pentru aceasta s-au stabilit 6 unități mari producătoare de legume : I.P.L. Urziceni, Lehliu, Uzunu, Zimnicea, Asociația economică horticolă Popești-Leordeni, Sectorul agricol Ilfov și altele, mai mici, care vor primi indicatorii de plan și structura legumelor, în raport de necesarul de consum al populației Capitalei. Cantitățile care se vor produce se ridică la circa 170—180 mii tone de legume. Aceste unități vor fi dotate cu baza materială necesară : răsaduri, utilaje și mașini agricole adecvate, sere și solarii pentru producțiile timpurii, pentru asigurarea unei prezențe continue a legumelor pe piață, forță de muncă necesară, spații de cazare și masă pentru muncitorii agricoli, mijloace de transport proprii unităților. Deasemenea, pentru livrarea unor mărfuri sortate și condiționate, în cincinalul următor vom realiza, în marile bazine legumicole, prin concentrarea și specializarea unităților, vom realiza spuneam, direct la producători centre de sortare și condiționare. Acest flux nou va elimina deficiențele legate de amestecurile de calități, de stare a producției, de timpul de transport. Tehnologiile moderne privesc o serie de procedee noi în condiționarea, ambalarea și congelarea, precum și păstrarea legumelor : produsele de calitatea extra vor fi transportate la temperaturi constante, congelarea va menține calitățile organoleptice ale produselor și va asigura consumul în stare proaspătă a legumelor pe piață.

— Dar, tovarășe director, uneori se mai întîmplă și astfel : în timp ce în unele piețe unele legume lipsesc, în altele, mai corect spus în unele depozite aceleași legume se depreciază. Cine încurcă treburile ?

— I.L.F.-urile, prin serviciile lor de desfacere : nu respectă comenzile primite de la unitățile de desfacere, nu le urmăresc necesarul.

— Aceste unități nu vă sînt subordonate ?

— Ba, da ! Și am dispus că planurile de desfacere ale unităților să fie acoperite în structura cerută de populație, iar verificarea modului în care acestea se realizează să se facă de către merceologii de rețea.

— Dar cînd legumele nu se găsesc, cum procedați ?

— În condițiile în care un produs este supralicitat (lipsește, devine insuficient), Direcția generală economică a horticulturii asigură repartiții suplimentare din acel produs, din alte zone, și evită astfel supralicitarea lui. Dintre măsurile pe care le-am luat în prezent, pentru aprovizionarea îndestulătoare a populației cu legume, se numără și aceea prin care am organizat, în Capitală, 18 piețe model, printre care Unirii, Berceni, Big, Obor, 23 August, Drumul Taberei, Reșița și altele, toate sînt bine aprovizionate cu mărfuri sortate, preambalate într-un depozit specializat în acest scop.

Așadar, alimentația rațională, obiectiv important și prioritar în programele noastre, nu este o problemă nici simplă și nici dependentă de un singur factor. La ea, după cum am văzut, concură și trebuie să concure tot mai fructuos, să colaboreze toți cei care sînt implicați în producerea, industrializarea, livrarea, prepararea și servirea către marele public, a hranei noastre cea de toate zilele. De aceea într-o concepție mai nouă, restaurantul nu mai trebuie privit drept o circiumă, o bodegă acolo, în care omul vine să bea o bere, eventual să mai servească și o gustare și să plece. El a devenit altceva, i s-a conferit azi o mai delicată, mai responsabilă menire : să pregătească și să servească, în modul cel mai civilizat cu putință, hrana unui foarte mare număr de oameni, să ne asigure cu alte cuvinte **masa publică** ! Iar acest lucru, această nouă menire nu trebuie să se facă oricum, la întîmplare, de pe linia minimei rezistențe, a minimei posibilități. Trebuie să se facă în mod științific, îndestulător, la un înalt nivel calitativ, de această generoasă îndeletnicire deținînd în ultimă instanță și sănătatea publică !

GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Uimirea ca mentalitate

Ca în orice domeniu, și în alimentația publică oamenii se deosebesc între ei, în primul rînd, prin ceea ce fac. Prin ceea ce își propun să facă și, continuînd pe această logică, dacă totuși își propun, ce reușesc să realizeze. Totul pleacă de la bunele intenții, fiind lesne să te convingi că interesul și priceperea în de pildă firma restaurantului „Codrii Cosminului", după cum indiferența și lipsa de har mențin unități care au condiții suficiente să fie prestigioase, în stare de circiumi, așa cum este „Tismana", aflată la numai cîțiva pași de primul. Sînt doar două exemple, și asupra lor vom reveni, dar ele susțin ideea că nu putem aborda cu seriozitate destinul crudităților, al preparatelor pe bază de legume proaspete în alimentația publică, despre bucuria consumatorilor de a beneficia de ele, despre urmările pe care acestea le au asupra sănătății noastre, decît plecînd de la un anume nivel de bună credință și competență al celor ce pregătesc mîncărurile respective.

Am văzut o sumedenie de liste cuprinzînd meniuri, am intrat în bucătării, am stat de vorbă cu bucătari și responsabili de unități. Dacă s-ar trage o linie și toți ar lua startul ca la atletism, fiecare ar reuși pe măsura priceperii, pasiunii și muncii pe care o depun, pentru că, în ciuda vorbelor, prejudecăților, invidiilor, condițiile sînt egale, din plecare, atît în ceea ce privește facilitățile, cît și neajunsurile în aprovizionare, calul de bătaie al multora dintre interlocutori. Că lucrurile stau astfel, vă pot convinge secvențele de mai jos.

Restaurantul „Ialomița". Trei salate, trei feluri de salată — de roșii, ardei graș, și vinete înecarcă să „salveze" un rețetar cu 25 de preparate pe bază de legume. E „zi de poște", cîteva preparate cu staviid își așteaptă clienții care, de fapt, nu se prea înghesuie decît la bere. Dar nu despre asta e vorba, ci despre salate, garnituri și multele preparate cu legume în stare să-ți vorbească despre talentul bucătarului. „Eu vă spun cum stau lucrurile, explică Nicoleta Robu, sînt bucătăreasă, dar fac și piața. Cumpăr legume de unde găsesc, vizavi, la I.L.F., de la

Obor, mai stau și la rînd, dar nu pot lăsa mereu mîncarea pe foc, ce găsesc, bag în bucătărie. Vă spun însă ceva, aici nu au succes mîncărurile astea".

La **„Tismana"**, local de categoria a II-a, se bea bere și votcă. E, de asemenea, „zi de pește", dar din vitrina bufetului nu reiese nici măcar atît. Toată lumea bea. Ospătarul Nicolae Plută, care ține locul responsabilului de unitate, ne precizează că specificul localului este de zahana, dar admite că sortimentul minimal trebuie respectat. Bufetiera cînd aude de sortiment minimal rămîne perplexă. În paranteză fie spus, am constatat în destule locuri, că, vorbind despre preparate din legume, în genere despre cruditați, ululaia este o stare de spirit. Dumitrița Bumbaru : „Eu sînt bufetieră aici de cîteva luni, dar nu se mai ține cont de mult de sortimentul minimal". Inutil să adaug că respectivul „sortiment" cuprinde obligativitatea fecărei unități de a prepara și acele mîncăruri de care ne ocupăm. „Legume la șeful din piață, continuă bufetiera, iar roșii, ardei iuți și ardei grași, avem și acum, dar la pește nu merg".

„Codrii Cosminului" aparține ca și „Tismana" de I.A.P.L. Amzei. Dar e o mare diferență între ele și ca să înțelegeți mai bine cum stau lucrurile, vom spune că n-am pomenit nimic de „sortimentul minimal" pentru simplul motiv că lista cuprinde numeroase preparate din legume începînd cu ciorbele și terminînd cu șoteul de ciuperci, numeroasele salate sau garnituri. Diferența este de mentalitate. Oamenii nu fac pentru că îi obligă o hîrtie, ci pentru că înțeleg bucătăria astfel, „ca o sursă de hrană și de sănătate", după aprecierea lui Teodor Mereță, responsabilul unității. Zilnic sînt consumate aici 400 kg cartofi, 100 kg roșii, 200 kg castraveciori și alte importante cantități de legume, verdețuri.

Autoservirea „Budești", secția de semipreparate **„Gospodina"**, are în vitrina frigorifică două preparate cu pește, un vas cu icre și foarte multe borcane cu murături. Responsabilul Ion Dumitrache, om cu aproape patruzeci de ani în comerț, spune : „Cruditați ? Legume ? Ce, gospodinele vin la mine să cumpere roșii umplute cu vinete ? Dar vinete nici nu sînt (erau, chiar la cîțiva pași, la I.L.F.-ul din colțul străzii, n.n.). După legume mă duc personal, dimineața". Din foarte multele preparate aflate în rețetar, document care se află în toate unitățile de alimentație publică, document din ce în ce mai rar consultat de către cei obligați s-o facă, cîteva se află la linia de autoservire. „La „Gospodina" nu sînt căutate, continuă Ion Dumitrache. Nu le ia nimeni și le plătește vînzătoarea. Am făcut o expoziție cu sortimente din nomenclator și conducerea le-a imputat vînzătoarei, pentru că nu s-au vîndut, așa că femeia nu mai are curaj să ceară".

La restaurantul „Hora", de categoria I, ca și „Ialomița", găsești un sortiment ceva mai bogat de salate și garnituri (fasolea verde și mazărea sînt însă de la borcan), de dovlecei, vinete pane, ciuperci, cartofi. Bucătarul Gheorghe Oprea : „Facem destul de des și salate de cruditați, adică adăugăm și morcov ras și ardei și altele, și merg destul de bine la vînzare". „Hora" este la doi pași de „Budești" și „Ialomița" unde nu merge mai nimic. Ușor de observat, nepriceperea merge mînă în mînă cu lamentările.

Spuneam la început că problema presupune un nivel ridicat de responsabilitate și profesionalism, pentru că, iată, este absurd să vorbești cu bufetiera de la „Tismana", despre importanța cruditaților, despre calitățile deosebite ale legumelor, ale verdețurilor, despre vitaminele pe care le conțin, despre gustul a numeroase preparate, salate, antreuri, garnituri. Folosirea lor în multe mîncăruri pe care orice carte de bucate le poate oferi ține de talent și pasiune dar și de străduințe zilnică, de interes. Nu este important să intri în acord cu un rețetar sau sortimentul minimal, aici se despart marii meștri ai artei culinare de înșiși ajunși întîmplător într-o meserie de care depinde la modul cel mai direct sănătatea noastră. Nu credem citusi de puțin că o salată de fructe făcută la „București" sau „Capșa" nu ar „prinde" la „Ialomița" sau „Tismana". Credem că vălcălelile unora ascund nepăsare și nepricepere și mai credem că starea de uimire de care aminteam este păguboasă în primul rînd pentru consumator.

Dar dincolo de toate acestea se mai pune o întrebare : în ce măsură se implică întreprinderile de alimentație publică în această problemă ? Libertatea fiecărui bucătar de a se descurca este o chestiune internă a I.A.P.L.-urilor, în general. O modalitate de lucru. Și vedem bine, unii se descurcă, alții nu, unii își bat cît de cît capul, alții iau viața așa cum e. Dar ce vină are consumatorul care trece pragul unui restaurant nu pentru a auzi justificări, printre altele, și pentru a mînca în condiții civilizate un anume fel de mîncare. Faptul că în unele unități de alimentație publică personalul nu-și realizează planul și implicit retribuția, presupune și realitatea că niște oameni care le-au trecut pragul au plecat nemulțumiți. Acordînd această libertate de aprovizionare sau altfel spus, pentru că lucrurile sînt privite așa, obligînd unitățile să se aprovizioneze singure, de la piață. — I.L.F. sau producători — în limitele mercurialului, conducerile întreprinderilor de alimentație consideră, poate, rezolvată problema aprovizionării cu legume. Dar nu e.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Asprul drum al legumelor

Scurtă călătorie prin „centura verde" a Capitalei, prin grădinile și fermele de legume și zarzavaturi ale Sectorului agricol Ilfov. E o dimineață urîtă, o ploaie ca de Transilvanie, mocănească, bate îndesat București și bărăganele din preajmă. O ploaie prisoselnică deacum porumbului și legumelor. Ba chiar potrivnică recoltării lor. Să nu dai un cîine afară din casă, necum un om.

Dar la primul popas, la C.A.P. Jilava, sute (da, sute !) de oameni, lungi procesiuni de mogîldețe negre, cu capetele ascunse sub glugi de sac sau de nailon, cutreierînd cîmpul, culegînd porumbul (îl culeg cu mîinile, nu cu combinele, și o să vedem mai jos de ce), sau, în grădini, cocîrjați peste roșii, ardei și verze, le smulg din ape și mîl și le încarcă în coșuri și lăzi. Șiruri de autobuze și tractoare cu remorci, disparate sau în serii compacte, stau la rînd, cu motorul sub tensiune, primesc ofranda pămîntului și zboară cu ea. Ne gîndim la munții de legume care în alte părți putrezesc în ploaie (vom vorbi și despre ei !), ca și munții răbdării din omul care așteaptă (mă rog, poate că ei sub umbrelă) în niște piețe cu tarabele uneori cam golașe. Ceva ni se citește pe față, o plăcută surpriză, firește, de care Vasile Voicu, președintele C.A.P.-ului, pare la rîndu-i surprins. Nu-i cazul să ne mirăm, ne spune el rar, cu pauze lungi între vorbe, nu-i cazul, căci „așa e organizată treaba". Ceea ce înseamnă că atunci cînd mașinile IFL-ului nu se zoresc spre Jilava se zorește, și încă strașnic, Jilava, punînd la bătaie cele 15 autocamioane și 7 tractoare cu remorci ale unității. Cînd e cazul, zurule spre grădini și căruțele cu cai ale gospodarilor, zdravăn întărite în loitre, ca să poată primi cît mai mult. Pe fața nălțată de ploaie a interlocutorului nostru (47 de ani, de la 30 de ani președintele obștii cooperatorilor din Jilava) trece un fel de zîmbet, lung, dar nesigur, parcă protectat cu încetinitorul, ca și cuvintele. E ostenit, ca și toți cei ai locului, zorul culesului împovărează de multe zile umeri, spinări, brațe, cuvinte. Îl poftim pe bancheta mașinii noastre, dar nu vrea. E prea ostenit, trebuie să stea în picioare ca să poată ține cuvintele drepte. Și cuvintele pe care ni le spune sînt drepte. A luat parte, cu cîteva zile în urmă, la Plenara Consiliului național al agriculturii, apoi la Congresul consiliilor populare, și, ascultînd cuvintele secretarului general al partidului adresate truditorilor plinii, a înțeles, o dată mai mult că, așa cum fiecare strop de sudoare căzut pe țărîna acestei țări trebuie să rodească, tot așa rodul acestui strop — de țărînă și de sudoare — trebuie, fără nici o pierdere, așezat în cămara țării, ca într-o mare cămară gospodărească.

Peste 600 din cei 800 de oameni ai C.A.P.-ului trăiesc pe seama legumelor și a zarzavaturilor. Acolo, pe cele vreo 220 de hectare cultivate cu 24 de specii, de la verdețuri la varză Bruxelles și la andive, e truda lor și răsplata lor. Truda cooperatorilor din Jilava, în anul acesta izbit năpraznic de secetă în plin creștet (zile cu 35, 38 chiar și cu 40 de grade în iulie — august, și nici o ploaie din primăvară pînă în toamnă !), a însemnat, între multe altele, și 2—3—4 praștile făcute cu sapa, într-o inversunată luptă corp la corp cu pămîntul, pe un ring de 1 500 de hectare cu grîu, porumb și multe altele. La legume, la fel, trudă în „foc continuu", fără pauze, sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, fără duminici, uneori fără nopți. Cît privește răsplata, cele peste 3 000 kg la hectarul cu grîu și 2 820 la cel cu floarea soarelui nu sînt chiar cifre de toată ziua, raportate la condițiile anului. Porumbul, cum spuneam, se culege manual, căci oamenii C.A.P.-ului zic că-i mai bine să-ți strici mîinile (dacă mai ai ce strica !) decît să strici motorină, de fapt nervi, tot așteptînd niște cisterne care întîrzie. Ultimele socoteli ale președintelui Voicu zic, că porumbul va da cel puțin 7 500 kg boabe la hectar. De la legume se așteaptă peste 30 de tone la hectar.

Îi privesc pe bărbați și pe femeile, adică pe bătrînii și pe bătrînele (căci vreo 500 din cei 800 de cooperatori ai Jilavei sînt pensionari) care culeg, încarcă și cară în coșuri și în lăditе tomate cît verzele și verze cît lubenițele. Cît poate culege, încărca și căra un om ? Mai mult cînd pămîntul e uscat, mai puțin cînd e umed, și mai puțin cînd e clisă, ca acum cînd ești silit să îndopi coșul și cu noroi, să-l cari prin noroi, și cînd, pe deasupra, te dărîmă și ploaia, cînd torentele de apă te fac una cu noroiul. Pe cei de lîngă noi îi cheamă Petre Ioniță (60 de ani), Radu Gheorghe (54 de ani), Maria Marin și Maria Bărăscu (peste 50 de ani) ; dar, zice președintele Voicu privind peste umărul nostru ce notăm în carnet, stați așa, încă n-au intrat în sac toți bătrînii cei vrednici, mai puneți acolo și pe Vasile Mirea, pe Ștefan Mladin, pe Tinca Bărăscu, pe Iuliana Sabău. Despre mecanizatori nu zicem nimic ? intervine ing. Costică Rădăcină, directorul S.M.A.-ului Măgurele (care păstorește Jilava), prezent la discuție. Corect ! consimte Vasile Voicu, drept care lista noastră onomastică de fruntași îi mai cuprinde și pe Ion Vlăduț, Petre Ciobanu, Gh. Gîrbăceanu, Ene Ilie, Marin Dobra, Stan Pîrvu, Ion Roșu.

E amiază cînd plecăm de la Jilava, ploaia s-a subțiat, e acum doar o cernere mărunță, aproape invizibilă, ici-colo fulgerată de soare. Culegătorii și-au lepădat glugile, unii și hainele, e cald, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lucrezi în cămașă sau în maieu. Sub soarele care crește cîmpul e o proiecție inversă de umbre, care se amestecă, pe același ecran interior, cu umbrele văzute în zori, sub ploaia cea deasă, în aceeași lungă, inversunată, neclintită procesiune a trudei. E soare, dar cît va mai fi soare? Pentru cămările iernii, cei din Jilava dau tot ce pot.

Dau tot ce pot (adică trudesc pînă noaptea, la lumina focurilor, uscîndu-și în pripă hainele grele de ploi și sudori, mîncînd în pripă, pregătindu-se în toată clipa să se avînte din nou) și ceilalți grădinari din „centura verde" a Capitalei. Dar oare toate roadele lor sînt culese la timp, ajung la timp, adică frumoase și proaspete, în sacoșele gospodinelor ? Cu vreo lună și ceva în urmă, prin același C.U.A.S.C. al Măgurelelor, la Vîrfuri, ca și prin alte locuri (în perimetrul Asociației intercooperatiste horticole de la Popești-Leordeni, de pildă), am văzut, pe marginea drumurilor, fie înalte și triste clădiri de lăzi goale, pe care nimeni nu le umplea, fie clădiri de lăzi încărcate cu legume și zarzavaturi, de zile în șir ocolite de camioanele care hălăduiau cine știe pe unde. Un „noroc" (chiar noroc, pentru beneficiarii grădinilor !) face ca, de data asta, să nu ne mai ciocnim de astfel de priveliști. Peste tot se culege intens, unde forța de muncă e slabă au sărit în ajutor militarii, prin multe părți și elevii, iar transportul a început, de la un timp, să-și intre în definiție, adică să meargă „pe roate".

Aspru și trudnic drum, cel al legumelor spre cămările iernii! Dar trebuie și poate fi parcurs la timp și cu bine, căci nu-i chiar un urcuș pe Himalaia, iar despre importanța lui — ce să mai vorbim !

ILIE PURCARU ■

Cum ne pregătim cămările pentru iarnă ?

La gura sobei fără ușă

Înțeleg — din spusele președintelui Cooperativei meșteșugărești „Argeșul" din Oltenița, Niță Ciobanu, și ale adjunctului său, Voicu Marin — că mulți dintre cetățenii care apelează la serviciile amintitei cooperative sînt fie cusurgii din cale afară, fie prea de tot interesați de amănunte nesemnificative. Acum, la începutul toamnei, ba încă și din vară, și-au dorit un al treilea rînd de ferestre. Prompță, cooperativa a realizat un proiect, avînd grijă ca ferestrele suplimentare să nu strice aspectul exterior al blocurilor, și era gata să se apuce de treabă cînd a constatat că stă rău cu cherestea. Din pricina asta, executarea ferestrelor a întîrziat ceva vreme, dar soluție tot s-a găsit : s-au luat, la un preț de-a dreptul derizoriu (de la șantierul naval), ambalaje de lemn și acum există cherestea și ferestrele sînt și ele aproape gata. Dar nu gata de tot pentru că pînă la iarnă mai e destulă vreme. De ce s-or grăbi oamenii ăștia atît ? Sau, în alte cazuri, vin solicitări pentru construirea de case, mai ales în mediul rural. Cooperativa e extrem de binevoitoare, omul e întrebat cum vrea să-și facă noua locuință, i se oferă, dacă e cazul — și este de cele mai multe ori — și un proiect, dar casa, casa propriu-zisă nu poate fi construită. Motivul ? Cooperativa însăși se pregătește să se mute în casă nouă. De vreo cinci ani trebuia făcută nouă construcție, dar n-a fost. Acum lucrările au demarat și ritmul e bun. Pesimiștii spun că va fi nevoie de încă cinci ani, realiștii se abțin să dea vreun pronostic, iar conducerea cooperativei — optimistă — zice că în anul viitor totul va fi gata. Însă, pînă atunci, cei care solicită construirea de case trebuie să mai aștepte.

Dar cererile cele mai dese sînt legate de construirea de sobe. Cu cît se apropie vremea rece, cu atît crește numărul solicitărilor. Și trebuie spus că sobarii „Argeșului" sînt adevărați meseriași, fac adică sobe bune și frumoase dar, cusurgii oltenițenli nu le cumpără. Se leagă într-una de unul și același amănunt. Poți să le vorbești la nesfîrșit despre cît de bine vor funcționa respectivele sobe, poți să-i asiguri că într-o săptămînă, cel mult, de la data comandării, soba le poate deja încălzi camera, poți să le propui cele mai diverse tipuri de decorații exterioare, ei se încăpățînează să nu cumpere aceste sobe. Deși, repet, au mare nevoie, pentru că, în fond, ei vin să ceară. Motivul, amănuntul acestor cusurgii ne-cumpărători este ușa sobei. Da, cooperativa nu dispune de uși pentru sobele de teracotă pe care le face. Mi se dă de înțeles că această lipsă este resimțită de multă vreme și că oamenii din conducerea cooperativei s-au tot zbătut să facă rost de uși, dar n-au avut șansă. Bine, întreb, dar cine produce aceste uși ? Cui v-ați adresat pentru a încerca să le achiziționați ? Răspunsul nu e decît o ridicare din umeri. De unde să știe ei cine fabrică ușile ? Dar dacă vreau neapărat să aflu, dacă sînt bintuit de o atît de chinuitoare curiozitate, se vor interesa la conducerea uniunii județene și li se va spune de acolo. Cei de la Călărași știu, oricum, mai multe.

Deci, sobe nu se mai fac pentru că nu există uși. Dar cel care dispun de sobe și vreau să-și curețe coșurile, pot apela la serviciile cooperativei ? Pot, sigur că pot, dar nu există o asemenea categorie de servicii. Pur și simplu, nu s-a gîndit nimeni că ar fi nevoie și de așa ceva. Cei doi conducători ai „Argeșului" mă privesc efectiv uimiți, căutătura lor părînd a spune — și dumneata, pe care te-am crezut om serios, tot de amănunte te legi ? !

În rest, totul merge bine. Frizeria și coafura mai schiopătă puțin, tapițerii, în schimb, își fac planul lună de lună. Așa încît, pentru cel ce doresc o dormează sau vor neapărat să se tundă, iarna poate veni liniștită. Mai greu e pentru cei care ar vrea să se și încălzească sau ar visa să prindă anotimpul rece într-o casă nouă. La urma urmelor, însă, iarna nu e tot un amănunt, un accident al anului ? Cît despre cei ce fabrică uși pentru sobele de teracotă, un salut călduros din partea cetățenilor din Oltenița. Și probabil că nu numai dintr-a lor.

DAN MUCENIC ■

„Facem și noi „Icraliștii" ce ne stă în putință! Ce nu..."

Secțiile de gospodărire locativă ale ICRAL-urilor încep să semene, în aceste zile, cu sălile de așteptare ale gărilor, în ore de vîrf ale traficului feroviar. Oameni peste oameni. Cu tot felul de cereri, rugăminți, jalbe, proteste. Ploile din ultimul timp s-au infiltrat prin destule acoperișuri, iar frigul dimineților și al serilor le-a amintit celor ce uită că anul nu e o vară perpetuă că „au probleme" cu caloriferele, cu sobele, cu uzinele termice, cu burlanele, cu condensul, cu țevi de plumb din pereți care supurează, cu uși și ferestre recalcitrante, care-ți dau peste mînă cînd vrei să le-nchizi ca lumea. Deci unii calcă pragurile I.C.R.A.L.-urilor cam tîrzior, dar alții, mulți alții, o fac pentru a doua, a șaptea, a zecea oară, ca să le-aducă el aminte respectivelor întreprinderi de niște obligații pe care acestea le-au tot transferat în contul unui incert viitor. Cele mai multe și mai somative probleme, ne spune Ion Strâchinaru, responsabilul S.G.L. nr. 4 al ICRAL-Colentina, uneori de dimensiunile unor veritabile plăgi ale imobilelor, le produce condensul. El apare și din vina constructorilor (mai ales la acele blocuri din prefabricate sistem „sandviș", încuind între pereții exteriori și interiori un material izolant cam discontinuu, cam cu fisuri), mai apare și din vina locatarilor (care spală și usucă rufe în apartamente, nu în spălătorii, iar în iernile de sălbăticia ultimei mai aduc căldură în camere-și de la gazele veșnic aprinse ale bucătăriilor). Deci doi împricinați și o terță persoană care trebuie să rezolve necazul : muncitorul de la ICRAL. Condensul poate fi înlăturat prin aplicarea pe exteriorul imobilului a unui strat de beton celular autoclavizat (metodă ce incumbă mari cheltuieli și, firesc, este pusă în operă doar în condiții extreme, de avariere întinsă, cum s-a întîmplat la blocul 9 din str. Ripiceni nr. 5), sau, în cazuri izolate, prin placarea interioarelor cu polistiren expandat. La acest capitol, adaugă repede interlocutorul, ghicindu-ne întrebarea ce ne stă pe buze, cererile covîrșesc deocamdată puterile (în materiale și forță de muncă) ale ICRAL-ului, dar toate apartamentele în cauză au fost identificate, deci puse „sub urmărire", cu legitimele priorități acordate celor aflate în mai grea suferință.

Ce mai cer oameni, tovarășe Strâchinaru? Mulți locatari, ni se răspunde, cer să li se monteze „ a treia fereastră", suprapusă peste obișnuitele două, care iarna aduce un. cîștig de căldură de 2—3 grade. Nici alții, cei puțin, deocamdată, nu se pot satisface toate cererile, pentru simplul, dar deloc binecuvîntatul motiv pomenit mai sus : faptul că unii jură pe veșnicia soarelui, nu-și fac vara sanie, ca tot gospodaru, drept care cererile pentru „a treia fereastră" au început să curgă, în valuri, abia în ultima vreme. Ca să le poți pune tuturor rezoluția „da !" ar trebui să ai de zece ori mai mulți muncitori și de o sută de ori mai multe materiale.

Dar parohia dv., continuăm noi, și-a pus ea la punct toate „sănile" încă din vară ? Ope-

(Continuare în pag. 20)

ILIE PURCARU ■

Cum ne pregătim cămările pentru iarnă?

„Facem și noi, „Icraliștii", ce ne stă în putință! Ce nu..."

(Urmare din pag. 19)

...ea pregătirilor pentru iarnă, ne răspunde tînărul interlocutor (...) arată nu tînăr, ci foarte ...ăr, pare abia picat de pe ...ele facultății, n-ai zice că-i „icralist" de 17 ani!), a început mai devreme, odată cu primăvara. Nu, se grăbește el să adauge, nu numai noi procedăm așa, ci toate secțiile ICRAL-ului nostru, altfel n-am răzbi, ne-ar încăleca și ne-ar îngropa „problemele". Încă din primăvară, toate imobilele (în ruza noastră de activitate sînt vreo 600 din care 70 la sută fond nou, restul case mai vechi) încep să treacă prin filtrul așa-numitelor „acte de constatare", prin care li se depistează suferințele, după care se procedează, firesc, la trieri, la fixarea priorităților etc. Suferințele care dor cel mai tare sînt cele ale uzinelor termice, unde lucrări tehnico-construcții pentru creșterea randamentelor, pretinzînd revizii amănunțite, refaceri de termoizolații la cazane și la conducte, calibrări de injectoare, etanșeizări etc. La ora de față, toate uzinele termice din grija acestui S.G.L. sînt, ni se spune, în stare de funcționare. La fel de strîngentă e și etanșeizarea locuințelor propriu-zise, prin revizii și reparații de tîmplărie exterioară, prin montări de baghete la geamuri (vreo 10 000 de metri de baghete, atît s-a montat pînă azi, satisfăcîndu-se urgențele la acest capitol), prin montări de praguri la intrări (iată cifra e de 2 000, și ea corespunzătoare urgențelor), cele mai multe croite din material lemnos provenit de la demolări, și, desigur, printr-o serie de alte lucrări și dispoziții care să le dea locatarilor o mobilacăminte de iarnă călduroasă și trainică. Reviziile și înlocuirile de jgheaburi și de burlane sînt „în grafic". Sînt „în grafic" și reparațiile de acoperișuri, ...cu niște inerente modificări (nu mari!) de materiale și termene.

De fapt, întrebăm, în ce se traduc, concret, tovarășe Strachinaru, aceste „inerente modificări"? În faptul, tovarășe reporter, că, forțați de împrejurări, procedăm uneori la înlocuirea unor materiale (a cartonului, de exemplu, marfă rară, cu tabla provenită din demolări), iar cînd clientul ține morțiș la un anume material absent din depozitul nostru (tot cartonul, să zicem!), îi spunem deschis cînd și-l putem face respectiva lucrare decît atunci cînd vom avea cu ce s-o facem.

Sînt multe reclamații la adresa S.G.L.-ului dv., tovarășe Strachinaru? N-ar fi prea multe, ne asigură interlocutorul, le înmulțește însă povestea condensului. Și unde-ajung aceste reclamații, la ce nivele? Cel puțin pînă azi, vine răspunsul, ele s-au oprit la conducerea ICRAL-ului Colentina. Împreună cu directorul nostru, tov. ing. Vasile Vlăduță, ne străduim — pe cît ne stă în putință — să le soluționăm prin propriile noastre forțe.

Ce ar mai fi de spus în chestiunea pregătirilor pentru iarnă? Ar mai fi de notat, e de părere gazda, străduința muncitorilor noștri pentru lucrul bine și prompt făcut. Avem dăruml policalificați, care știu să lucreze și pur...ete, și tîmplărie și termoizolații, să menționăm și unele lucrări mai ...ușile ...locurilor (...) care fac ca ușa să nu se strîmtoreze, bu, mai mult, să se închidă cum trebuie, neîasînd să pătrundă curgul) sau automate pentru reglarea (implicit, economisirea) luminii electrice de pe scările blocurilor. Avem meșteri ca timplarul Marin Șovar, de 30 de ani „icralist", meșeriaș cu mînă de aur, specialist în o mie și una de treburi, ca zidarul Alexandru Autor, care știe să repare și terasele blocurilor, acolo unde le perforează ploaia, ca pricheterul Marin Mincîună priceput și la termoizolări, ba chiar și la dezinsecții. Mai avem și niște inși care fură sau care-i somează pe locatari să le dea cuiuc, dar scăpăm noi de ei. Bine e că pe cei mai mulți ne putem bizui. Și cînd zic „bizui", știu ce zic. Iată, acum cîteva luni, din neglijența unui locatar, a explodat într-un bloc o butelie de aragaz, care a făcut ravagii, a năruit pereți, a spart uși și ferestre. Pe nea Marin Șovar l-am luat de-acasă (era după-amiază, își încheiase programul de lucru) și l-am dus acolo. A trudit pînă în ziua următoare, la prînz, fără să închidă un ochi. Lîngă el a trudit și Marin Mincîună, care stă în Brănești și care n-a avut cum să-și anunțe nevasta că în noaptea ala va lipsi de-acasă.

Alte probleme cu pregătirile pentru iarnă? Cam atît deocamdată. — ni se răspunde.

Ce i-a scăpat azi interlocutorului nostru, dacă i-a scăpat ceva, mîine vor remarca, în mod cert, locatarii. Și o să-i spună sau o să ne spună.

„Problema clientului"

Depozitul 104 este așezat în Dămăroaia aproape de ...sul mașinii 331. La intrare, după ce treci de tradiționalele bălți de cartier, te întîmpină cîinii acriți nici. Sînt blînzi și plictisiți.

De cîteva zile mai multe grămezi de cărbuni s-au aprins. Autoaprinderea se ...ează în oxidul de carbon intră în reacție cu oxigenul din aer și cu apa. Grămezile ard, dar în depozit e liniște. Nu se pune problema să se lucreze în trei schimburi pentru a fi oprit focul. Cîțiva militari care vin diminețile și plecă seara au stingerea focului ca obligație.

Depozitul este așa de ascuns, încît cel care intră pe poartă ...poate fi decît un client. Mai era cîndva înainte care se interesa de perioada în care vor fi fost serviți cei programați și s-ar putea aproviziona și ei cu cărbuni.

Un bărbat șeund și în vîrstă îi răspundea cu o complicitate lipsită de milă că la 1 octombrie ar trebui să se termine cu aprovizionarea programaților, dar că se termină apropape de 15 noiembrie. Ar fi bine să treacă, i se mai spune, pe la 1 noiembrie. Bărbatul șeund și în vîrstă îi cheamă pînă la urmă pe șeful depozitului care era între puținii militari ce încercau să stingă focul. Îl întreb dacă autoaprinderea putea fi evitată. Îmi răspunde că da, există o metodă, dar că nu îmi inspiră încredere. A mai încercat-o? Nu! În ce constă metoda? Se bagă tevi în interiorul mobilei de cărbune. Dar mai bună este depozitarea în stive mici și izolate între ele. Cîte ard? 3 din 12? Și cu autobasculanta mai multe? Nu! Și cu ce șmecherii ar putea să facă lucrătorii de la depozit să mai cîștige și ei un ban. Se uită la mine mirat. La toate controalele făcute de miliție au ieșit foarte bine.

Depozitul are 14 încărcători de cărbuni. Șase din ei aveau sau bătă absențe nemotivate. Alexandru Manolache, șeful depozitului, mi-a spus că s-a săturat de ei, că „știm șase" așa fac mereu, că vrea să-i dea afară și să aducă mînă de lucru din comunele din apropiere, unde nu se găsește, dar găsește ei.

Stocul depozitului este de 140 de tone. Intră zilnic cam 200 de tone și ies cam 70 de tone (nu mai ieșim la socoteală). Sînt serviți zilnic în jur de 50 de clienți. Am stat cîteva ore în depozit și în apropiere și, cu excepția celui care întrebase și fusese refuzat pentru că nu făcea parte dintre programați, nu am mai văzut vreunul. Depozitul de pe strada Izbicenî nr. 40 asigură aprovizionarea cu cărbune a unui număr de 9 300 de cetățeni. Cine vrea și lemne se adresează pe strada Soveja. Alți bani, altă distracție, altă programare. În lunile decembrie și ianuarie se face programarea. Îmi spuneau șeful depozitului, cu falsă modestie, că, deși pînă la 15 noiembrie trebuie să se termine cu cei programați, ei va termina în jur de 1–5 noiembrie. Nu i-am spus că, la sosire, auzisem alte date.

L-am întrebat ce necazuri mai are la depozit. Utilajele. Îl supără utilajele. Nu funcționează. Pe mai multe motive. Mașaraua și ifronul. Dar, în primul rînd, din pricina lipsei de ulei hidraulic. Astfel, ciururea cărbunilor (curățarea cărbunelui de praf) se execută manual.

O altă problemă și cea mai gravă este necea a prafului de cărbune! Cărbunele nu este sortat bine în locurile din care pleacă. De regulă, depozitarea ar trebui să dureze 5 zile. Din pricina prafului, durează 7 zile. Dacă ar fi așa cum se scrie în acte, din vagon ar fi livrat. Cărbunele (care se află acum în depozit) șosit de la Motru are 40—50% praf; cel șosit de la Lupoaica, 80–85%; cel de la Rogojelu și Ioneștî, 40—50%. Pînă în luna mai, cînd voie să vină în depozite cărbune cu 30% praf. Prețul a scăzut atunci de la 375 lei la 240 lei tona, cu condiția de a fi acceptat și praful în cantități mult mai mari. Cetățenii au reclamat. S-a schimbat prețul la 375 de lei tona, au fost aduși cărbunii înapoi, au fost deci făcute alte transporturi, cetățeanul, atît de solicitat azi, a dat iarăși din timpul său.

În condițiile în care cantitatea de praf depășește un procent de 30%, praful este adunat aici și trimis la termocentrale. Se fac deci două manopere și două drumuri. Cine plătește a două manoperă și al doilea drum? Cînd unii, cînd alții. Cărbunele, mai îmi spune șeful, are o singură calitate: e ligalt cu o granulație oscilînd între 30 400 mm. Să scrieți, pentru ca cetățeanul să știe, că nu creează probleme. În lungul nostru dialog s-a spus de multe ori „problema clientului", „problema cetățeanului". În aceste condiții, clientul ar trebui să fie o problemă.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Strict secret

Către
păsări, gize, fluturi,
către toate viețile
din aceste ținuturi

toate promisiunile de zbor
cu sau fără însoțitor
se contramandează
sau, mă rog, se amînă
cel puțin o săptămînă.

În caleașcă trasă leneș
de parfumuri în alai
se întoarce în pădure
„cu-n mănunchi de ciumafai"
drapată doar în frunze ruginii
frumoasă și tînără vădană,
Toamna Topîrceană.

MIRCEA ALBULESCU ■

Cronica șoselei

Dar dacă erau oameni?

„E o mîndrie pentru noi, dragă Cezare, să trăim într-un oraș, da oraș, nu exagerez și fac această subliniere pentru că unii, în mod cu totul impropriu, îl numesc încă orășel, unde în raport cu numărul locuitorilor, cel al autoturismelor este cel mai mare din țară. Impresionantă este, de asemenea, frecvența deosebit de ridicată a concetățenilor noștri care poartă nume romane: Virgiliu, Cornelia, Letiția, Aurelia... și ce să căutăm mai departe, cînd exemple sîntem chiar noi. Tu, Cezar, și eu, Traian. Ce-i drept n-avem noi virtuțile celor doi ilustri strămoși, dar purtăm numele lor?, le purtăm. Și încă cu mîndrie".

„Sînt curios, totuși, unde vrei să ajungi. Al început-o cu gradul de motorizare al orașului, ai trecut brusc la strămoșii noștri. Parcă ar fi un-fel de introducere la o lecție pe care vrei să mi-o ții".

„Hai să intru direct în subiect. Orașul nostru e 90% poate chiar în proporție mai mare, nou, construit în anii noștri. Case frumoase, cochete, străzi drepte, inundate de verdeață, încrucișări mai mult decît vizibile, deci condiții faine pentru o circulație civilizată. Și totuși, știa, colegii noștri, se bușesc între ei toată ziua. Cum adică, mă întreb, eu, Cezare, dacă-s multe mașini e musai să fie și multe accidente?" „Hai, că exagerezi, ca întotdeauna. Puține nu fost accidente grave, majoritatea sînt îndoituri de tablă și sticlă spartă". „Bine, dar ești de acord cu mine că aceste banale șifonări puteau fi accidente grave, că numai întîmplarea a făcut să nu fie nevoie de intervenția mașinilor albe cu girofar albastru ori a unor servicii comunale al căror nume nu vreau să-l amintesc, dar care au terenuri situate la periferia localității? Numai cu știu pe unul care doar într-un an a reușit performanța de a trimite la service cinci autoturisme. Pe al lui l-l repară, de regulă, în 48 de ore, dar celelalte zac printre epavele de la „parcul rece", cum zic mecanicii, luni de zile, căci respectivii sînt muritori de rînd nu ... ginecologi". „A, știu despre cine-i vorba, de ăla care într-o zi scăpase pe asfalt ochelarii și, lipsit de ei, se învîrtea în jurul propriei axe ca o cureă beată. A fost nevoie să-l ia un coleg ori prieten, așa ceva, cu mașina, că altfel trebuia să-l ducă cineva de mînă pînă acasă, ca pe orbi. Mașina a lăsat-o pe stradă, nici n-a încuiat-o măcar. Dar... ia stai puțin, există niște reguli privind controlul medical periodic, inclusiv la ochi". „Doar nu vrei să mă convingi că vreun oftalmolog i-a dat viză. Cică e una a dracului, o doctoriță de ochi, care nu face nici un fel de compromis, dar pe care o ocolesc toți, care se știu cu musca pe căciulă, adică văd în loc de roșu verde, ori știu eu ce defecțiuni de vedere mai au. Mă gîndesc la ginecologul ăla. Ochi buni îi trebuie nu numai pentru condus, ci și în munca lui, ca să se și uite unde trebuie și mai ales să vadă ce trebuie. Nu mi-aș trimite nevasta la el, să mă omori". „Nu mai ai posibilitatea asta, că s-a mutat într-un oraș mai mare, vorba ala, să-i fericească și p-ăla de acolo". „Am mai auzit o minune. Cică te duci la cabinet pentru viza periodică și nu-ți cere buletinul. Adică, eu, de exemplu, dacă sînt cu inima în pioneze te trimit pe tine, Cezar, care ai inimă bună" și zici că ești Traian. Ăla pune ștampila, parafa și uite așa am devenit iar șofer perfect sănătos pentru alți trei ani. Ultima oară cînd am fost la control, doctorița de ochi i-a cerut unuia buletinul. „Ia lasă-mă cucoană cu birocrația. Mata știi cine sînt eu? Sînt inginerul X, conduc de 10 ani și te-ai găsit dumneata să-mi spui că nu stau bine cu ochii. Ba văd foarte bine și pe mata te văd că nu ești deloc arătoasă". A făcut stînga împrejur și a ieșit. Doctorița a rămas înmărmurită, ba se făcea roșie la față, ba albă. În loc de vorbe scotea niște sunete curioase. A trebuit ca eu să-i aduc un pahar cu apă, să se mai liniștească. „Așa ceva nu mi s-a întîmplat în viața mea, a reușit ca să rostească după zece minute. Sînteți un om de suflet, mi-a spus ea, să vă povestesc un caz. Cu prilejul unui test am depistat un șofer profesionist inapt pentru conducere. Se sustrăsese controlului medical ani de zile. „Îmi pare rău, dar dv. nu mai puteți conduce". I-am explicat și motivul. „Cum adică, să lucrez numai în garaj, păi eu am un microbuz în primire la serviciu și o Dacie proprietate personală. N-am pățit nimic ani de zile. Culmea, vrei să mă împiedici tocmai d-ta să conduc", a țipat el la mine și a ieșit trîntind ușa. Mă gîndesc cu groază la ce ravagii a putut face în anii-ăștia, dar mai ales la ce pot să se aștepte bieții nevinovați care ar avea nenorocul să-i apară în cale". „Acum doi, trei ani în urmă, continuă doctorița, am întocmit pentru doi conducători auto dosar de pensionare medicală. Nu numai că nu se încadrau în baremul (destul de pretențios pentru șoferii profesioniști), dar, cum zicem noi, oftalmologii, aveau vederea sub limita utilității practice. Adică chiar mergînd pe jos, pe drumurile întreprinderii, care însumează zeci de km, puteau nimeri sub roțile unui tren uzinal, cădeau într-un șanț ori peste zgura încandescentă eliminată din cuptoare. Ce-i drept, spuneau ei, ne-am mai bușit între noi, am mai rupt cîte un gard, dar așa, accidente grave n-am avut, cu toate că într-un timp eram folosiți chiar la curse mai îndepărtate, deseori noaptea, în alte orașe. Eu, zice unul dintre ei, m-am ferit să merg noaptea. Erau momente cînd nu vedeam în față decît un fel de ceață lăptoasă. Cum obțineam vizele anuale? Păi, odată mergeam la d-na de la ORL, altă dată la neurologie. Cel mai des luam viza de la circă. Băieții și fetele abia veniți din facultate sînt tare drăguți. Da, de Politehnică ne-am ferit ca de foc, știam că aici o să ni se înfunde și așa s-a întîmplat. Cel mai drăguț era pediatrul, povestește cel mai în vîrstă dintre pensionați. „Haideți d-le la mine, parcă se uită cineva la parafă, doctor să fie". „Da de unde atîta generozitate la colegii ăștia ai mei, începători în profesie?" „Parcă dv. nu știți, d-na doctor. Sîntem noi niște simpli șoferi, plini de ulei și vaselină, dar asta nu înseamnă că nu știm să fim atenți". Tinerii se uită cu jind la case — de fapt vile dintre cele mai cochete —, aparținînd unor colegi de-ai lor, cu argint în păr și oftează. Da, își spun ei, e adevărată vorba că „micile atenții fac viețile mari!"

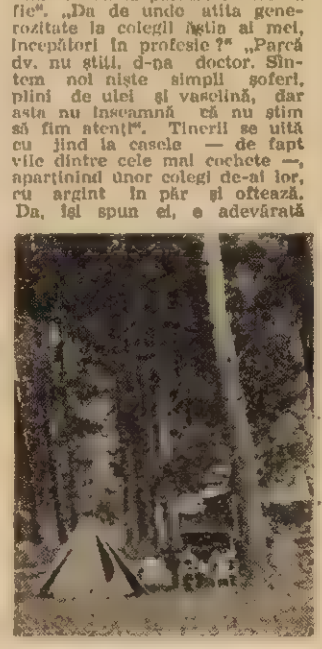

„Și cum se rezolvau situațiile astea pînă la urmă, d-na doctor?", am întrebat-o pe sufletistă. „Păi finalul e cam așa: Gheorghe I., pe care l-am avertizat că n-are vederea bună pentru conducere, dar s-a încăpățînat să continue a pilota, a renunțat la această activitate numai după ce și-a rupt un picior și a stat cîteva luni în spital. Respectivul a ratat un viraj la stînga, întrînd noaptea în parapetul unui pod. H. Georgescu, care face des hemoragii oculare, fiind hipertensiv în ultimul grad, a renunțat la volan abia după ce a trecut prin trei accidente. Prima dată a intrat în plin într-o remorcă, ziua în amiaza mare. Atunci și-a zdrobit cîteva coaste. A doua oară a luat cu asalt panourile de protecție ale unor lucrări de drumuri, corect semnalizate, iar a treia dată n-a sesizat o barieră la un pasaj C.F.R. De atunci are multîmea de cicatrice de pe față. „Are dreptate „scorpia", adică eu, se confesa el unui prieten. Nu mai văd nici cu ochelarii ochelarilor". Un singur lucru omite să precizeze Haralambie G.: „Dar dacă în locul remorcii, panourilor și barierei erau oameni?"

Pînă la urmă, lucrurile cît de complicate sînt, se rezolvă, adevărul iese la suprafață. Cioc nas își are nasul. Nasul medicilor, unora, nu tuturora, a fost o comisie. Ea a găsit certificatele false, pe cei care le vindeau ca la tarabă, inclusiv pe cei care nu vedeau, dar totuși conduceau. Cînd totul s-a clarificat, președintele comisiei, profesor universitar la numai 45 de ani, de loc de prin părțile Ipotești, a rostit așa, ca pentru sine, un distih al celebrului său consătean:

„Adevărul, ca și păcatul mumii Eve,
De față-i pretutindeni și pururea aceve".

VICTOR BEDA ■

La încheierea Campionatelor mondiale de box pentru tineret

România cucerește 7 medalii

Așa cum anticipam în comentariul din numărul trecut al revistei noastre, printre protagoniștii recent încheiatei ediții, a III-a, a Campionatelor mondiale de box pentru tineret s-au numărat și sportivii români care — într-o aprigă confruntare a căror valoare, tehnicitate, ritm și combativitate au crescut mereu, de la o gală la alta, pe măsură ce ne apropiam de semifinale și finale — au cucerit 7 medalii, dintre care două de aur, două de argint și trei de bronz, prin **Marcelică Tudoriu**, **Daniel Măeran**, **Giani Gogol**, **Dumitru Bețliu**, **Ion Pal**, **Vasile Damian** și **Iulian Drăghici**. Vom reveni asupra meciurilor prin care acești șapte boxeri români au intrat în posesia medaliilor, dar ne simțim obligați să precizăm că lor li se puteau adăuga alți doi boxeri români, **Marian Popa**, la semimuscă, și **Daniel Dumitrescu**, la cocoș. Dacă **Marian Popa**, după două meciuri eclatante (în care l-a eliminat pe cubanezul **Pedro Boza** și americanul **Gary Harvey**, doi boxeri foarte puternici), a cedat, dintr-o eroare tactică (atacurile sale de la semidistanță n-au fost îndeajuns de exact pregătite, astfel încît a fost în permanență contrat de adversar), în fața portoricanului **Luis Roman**, cel mai bun boxer al categoriei (chiar dacă a fost învins în finală după o decizie cel puțin bizară, 4-1 pentru sud-coreeanul Ryung Sup Hwang), celălalt boxer român, **Daniel Dumitrescu**, care și el venea după două victorii, a fost învins de... arbitri, cu 3—2, în fața americanului **Steve Young**, pe care l-a dominat de la distanță, cu directe ce și-au atins permanent ținta, astfel încît agresivitatea acestuia și lovitura sa decisivă, pe care a mizat permanent, au fost pur formale. A fost preferat, cu alte cuvinte, un atac haotic unui inteligent box de așteptare. Această decizie, plus cea care l-a privat pe portoricanul Luis Roman de medalia de aur au fost, după părerea noastră, în cea mai flagrantă contradicție cu realitatea din ring.

Acestea fiind zise, să ne oprim pe scurt asupra celor trei meciuri din semifinală, meciuri la capătul cărora, deși au luptat exemplar, **Ion Pal** și **Vasile Damian** (mai puțin **Iulian Drăghici** care a avut de înfruntat la supergrea un adversar extrem de puternic, cubanezul **Juan Cause**, cum îl încurajau coechipierii săi și cum scria chiar pe maieul său, și nu Deliz), excelenți în meciurile anterioare, au fost nevoiți să se recunoască învinși în fața cubanezului **Radames Castillo** și a americanului **Bowe Biddick**. Atît **Ion Pal**, cît și **Vasile Damian** sînt doi boxeri a căror vigoare și rezistență pot fi dublate în viitor de-o tehnicitate și-o inteligență în ring ce se cer neapărat îmbunătățite. Și-acum, firește, despre meciurile galei finale, desfășurate în fața unei săli cu peste 6 000 de spectatori. Prima victorie, constatată de public, bun cunoscător al boxului, i-a fost acordată sud-coreeanului **Ryung Sup Hwang**, în dauna portoricanului **Luis Ramon**, meci și decizie asupra cărora ne-am referit și nu mai revenim. În cel de-al doilea meci, la categoria muscă, echilibrul s-a menținut pînă-n ultima repriză, cînd **Marcelică Tudoriu**, excelent îndrumat din colț, a găsit arma cu care să-l învingă pe sovieticul **Valentin Ianousov**, boxer de o ridicată tehnicitate. Această armă s-a numit ritm, Marcelică Tudoriu atacînd continuu cu serii lungi și clinciuri din care ieșea de fiecare dată cu croșee la figură. Decizia de 4—1 confirmă inteligența în atac a boxerului român și ne-aduce prima medalie de aur, extrem de prețioasă, dată fiind valoarea deosebit de ridicată a boxului practicat la această categorie. Tot ritmului și seriilor de lovituri legate și executate în mare viteză și cu precizie i s-a datorat și cea de-a doua medalie de aur pentru români cucerită prin pana **Daniel Măeran** care și-a surclasat adversarul de-a lungul celor trei reprize. De menționat că ultimele două meciuri Măeran le-a făcut cu mîna stîngă ușor tumefiată din cauza loviturilor expediate. Cu-atît mai mult iese în evidență tehnica acestui foarte tînăr și talentat boxer care și-a depășit adversarii prin pistonul numit directa de dreaptă. Precizăm că Măeran este stîngaci. Hărțuindu-și adversarul, nord-coreeanul **Son Mun Jin**, cu directa de dreaptă, nelăsîndu-i să construiască mai nimic, Măeran a strîns din dinți și a aruncat în luptă, în ultima repriză, năprasnice croșee și upercuturi de stînga, obținînd o decizie de 5—0. Pentru a doua oară tricolorul românesc urcă pe cel mai înalt oatarg ! Cu un meci mai înainte, la categoria cocoș, **Ricardo Diaz** face din plin dovada calităților boxului din Cuba, adversarul său, sovieticul **Khdriao Khvicea**, nereușind să facă față uplombului tehnic manifestat de cubanez. Interes deosebit pentru meciul semiușorilor, unde însă românul Giani Gogol, extrem de combativ și de energic în meciurile de pînă acum, n-a reușit să treacă de **Jurg Teicbe** (R.D.G.), un boxer foarte calculat și exact, care a plasat numeroase contre și croșee de dreaptă, lovituri ce au stopat atacurile năvalnice ale românului. Decizia de 5—0 ilustrează prin ea însăși diferența dintre cei doi combatanți. Dar și medalia de argint îl onorează pe Giani Gogol și credem că, adăugînd combativității și forței loviturilor o notă de tehnicitate, un plus de claritate și varietate, valoarea sa ar putea să crească. Un meci aprig în care amîndoi boxerii au făcut dovada unor incontestabile calități pugilistice a fost și cel al ușorilor **Wilko Saeger** (R.D.G.) și **Radames Castillo** la capătul căruia germanul a fost declarat învingător cu o decizie unanimă. În schimb, meciul de la semimijlocie s-a desfășurat cu incetinitorul, **Anghel Stoianov** (Bulgaria) evitînd lupta de-aproape propusă de **Juan Lemus** (Cuba). A rezultat o continuă alergare în ring a bulgarului, sau numeroase clinciuri înăbușite în fașă. Cel care a lovit mai mult și mai clar ni s-a părut a fi boxerul cubanez, dar grație unui upercut reușit de Stoianov în ultimul rund, cînd Lemus a și fost numărat, juriul s-a lăsat influențat de acea unică lovitură mai exactă a bulgarului și l-a declarat învingător cu o decizie de 3—2. Cea de-a opta finală, la mijlocie mică, a opus doi boxeri cu stiluri încrucișva asemănătoare : atacuri insistente cu contre puternice și clinciuri epuizante terminate cu croșee la figură. Cea de-a treia repriză, de exemplu, a fost un clinci continuu. Învingător la puncte, cu 5—0, **Franek Micha** (Cehoslovacia) în dauna lui **Valeri Denisenko** (U.R.S.S.). Interes major și justificat din partea noastră și-a publicului pentru meciul celui de-al patrulea român prezent în finală, **Dumitru Bețliu**, posesor al unui pumn puternic și-al unei rezistențe ieșite din comun. Din păcate, mijlociul nostru, în compania lui **Oleg Zahalotski** (U.R.S.S.) n-a izbutit să-și impună punctul de vedere decît spre finalul reprizei a treia, cînd sovieticul, acuzînd cîteva contre, a scăzut brusc și era cît pe-aci să piardă avantajul acumulat în primele două reprize. Construindu-și atacurile încă de la bun început, cu directe de stîngă, și continuîndu-le cu rapide scăderi de nivel, după care să expedieze năprasnicele sale jaburi sau contre de dreapta, Dumitru Bețliu ar fi cîștigat fără doar și poate medalia de aur. Decizia de 3—2 confirmă faptul că Bețliu a pierdut meciul tactic și tehnic, el nefiind cu nimic mai prejos decît învingătorul. Încheiate - înainte de limită, așa cum dealtfel era de așteptat, după evoluțiile anterioare ale combatanților, categoriile semigrea și grea i-au avut ca învingători pe **Bowe Riddick** (S.U.A.) și **Felix Savon** (Cuba) în dauna lui Hart Peter (Ungaria) și, respectiv, Andrej Golota (Polonia). Surprinzător de disputat a fost meciul supergreilor, **Juan Cause** (Cuba) și **Alexei Prianielnikov** (U.R.S.S.), ultimul adjudecîndu-și medalia de aur, decizie 4—1, printr-o serie de lovituri ceva mai clare, mai precise.

În concluzie, referindu-ne la echipa României, am putea spune că ea seamănă întrucîtva cu acea echipă de fotbal a României, care, acum peste 20 de ani, cucerea la juniori titlul european, și care inclusă în prima noastră divizie, avea să se numească **Viitorul**. Acea echipă din păcate a fost repede risipită, după ce „speriase" cîteva echipe de „A". Nu s-ar putea oare ca această foarte tînără garnitură pe care antrenorii **Eustațiu Mărăgrit**, **Relu Auraș** și **Emil Popa** au pregătit-o cu responsabilitate și dragoste să fie menținută ca atare, și completată cu noi valori, să alcătuiască viitoarea echipă de box a României?! Prin această întrebare și, totodată, sugestie, dacă ne este permis, adresăm cuvenitele felicitări boxerilor noștri și antrenorilor ei care au repurtat un succes plin de promisiuni și speranțe, într-un moment în care boxul românesc are nevoie mai mult ca oricînd de-o gură proaspătă de aer.

VICTOR NIȚĂ

Mircea Romașcanu:

„Puțini se pot lăuda cu un tur al României cîștigat la 32 de ani!"

— Felicitări, Mircea, pentru acest al treilea Tur ciclist al României, cîștigat la 31 de ani!

— Nu la 31, ci la 32, și încă împliniți, în 11 martie ! Mă bucur cu atît mai mult cu cît, fără să am o statistică la îndemînă, știu că-s puțini rutierii care să se poată lăuda cu un Tur al României la 32 de ani ! Nici nu-mi vine să cred că din 1974, de la prima mea victorie, au trecut 11 ani ! Parcă a fost ieri cînd l-am întrecut, după cîte eforturi, pe Teodor Vasile ! Ce puști eram !

— A fost o cursă grea cea abia încheiată ?

— Toate cursele care se duc spre o mie de kilometri sînt grele, prin definiție. Dificultatea suplimentară a constat acum, concret, în faptul că am luat tricoul galben din prima etapă și nu l-am mai lăsat, rezistînd tuturor atacurilor.

— Au fost multe atacuri?

— Destule și, cum să zic ?, multe venite de la cine nu mă așteptam. Atacuri sub centură.

— Adică de la coechipieri ?

— Exact. O spun cu regret : nu m-am putut baza, cît, cînd și cum aș fi dorit, pe colegii din lot care, cum se obișnuiește în ciclism, ar fi trebuit nu să-l împiedice, ci să-l sprijine pe cel mai bine clasat dintre ei, adică pe mine. În ultima etapă, de pildă, am avut o defecțiune, iar Neagoe și Celea, în loc să mă aștepte, au fugit !

— Singurătatea alergătorului de cursă lungă, nu ?

— Nu-i chiar așa. În ciclism, am mai spus-o, echipa e ca al treilea picior pe pedală. Fără ea, lupta pentru supremație devine infinit mai grea. Cu sorți de reușită mai mici.

— Și totuși...

— A contat, în primul rînd, experiența mea, dublată de o mare voință de a învinge. Am ținut să demonstrez că, deși la 32 de ani, rămîn cel mai bun. Prea se grăbiseră mulți, din anturajul federației chiar, să mă treacă „în rezervă" !

— Cine ?

— Se știu ei mai bine.

— Cum îți explici faptul că Neagoe și Celea, la care te-ai referit, nu le-au ajutat ? Ei și ceilalți ?

— Simplu : antrenorii lotului, Ardeleanu și Ciocan, ar fi dat orice să învingă pe echipe, mergînd pînă acolo încît ar fi fost gata să sacrifice, dacă situația ar fi cerut-o, și locul 1 în clasamentul general individual. Numai să treacă, pe echipe, de Dinamo, care pînă la urmă a și bătut cursa. A bătut-o logic, avînd garnitura cea mai puternică și antrenorul, Nicolae Voicu, cel mai versat. Cu Gancea și Căruțașu în lot, formația României n-ar fi avut probleme.

— Am înțeles că s-a renunțat la ei în ideea întinderii.

— Întinerire de dragul întineririi ?! Performanța unde rămîne ?!

— N-ai dreptate decît parțial: Nicolae Aldulea, din lot, nu doar că a terminat al patrulea, dar a și cîștigat, ba încă detașat, întrecerea cățărătorilor.

— Nu zic că Aldulea n-a meritat, dar mă simt obligat să întreb : cu o singură floare se face primăvară ?! Și-apoi, cît spune, într-o asemenea cursă, clasamentul cățărătorilor ? Vă răspund tot eu : puțin. Cînd pierzi, la fotbal, cu 5—1, are mare importanță cine a băgat acel unic gol ?!

— Care a fost, Mircea Romașcanu, etapa cea mai tare ?

— Piatra Neamț — Bacău, prin Bicaz. A avut de toate : și ploaie, și vînt, și arșiță. Parcă nu se mai termina ! Ne sleise, ne uscase.

— Dacă n-ai fi cîștigat tu, cine ar fi meritat s-o facă ?

— Aș opta pentru Gheorghe Kleinpeter, unul dintre cei mai tineri dinamoviști. Ca muncă, înhămîndu-se la trenă, participînd la toate acțiunile decisive, a fost egalul meu. Doar experiența i-a lipsit. E foarte dotat, dacă i se va oferi prilejul să facă mult, și cu adversari redutabili, va crește repede pînă la cote foarte înalte.

— Pentru că veni vorba despre adversari, care ți s-au părut mai puternici în acest tur?

— Rutierii din R.D.G., de fapt o garnitură de speranțe, cu băieți de 19—20 de ani. Tesse (de la Japonia) a terminat pe 4, iar Trawny pe 6, dar alta ar fi fost, probabil, soarta competiției, dacă doi dintre ei, nu le știu numele, n-ar fi fost siliți de accidentări să abandoneze. Unul chiar în prima etapă. Rămași în 4, cei din R.D.G. s-au arătat, logic, mai circumspecți, dar tot au lăsat o frumoasă impresie. Au de unde crește.

— Crezi că tot circumspect s-a dovedit și antrenorul Voicu, cînd l-a oprit pe Paraschiv dintr-o evadare cu Constantinescu ? Secvența aceea, care ar fi putut da o altă turnură cursei, s-a comentat în fel și chip. Ce părere ai ?

— Am învățat meserie de la Nicolae Voicu, așa că să nu vă surprindă poziția mea.

— Poți fi chiar și de aceeași părere !

— Și sînt. Dacă Paraschiv ar fi avut o defecțiune, lucru perfect posibil, Constantinescu s-ar fi detașat și Dinamo ar fi putut pierde locul 1 pe echipe. Nici eu n-aș fi procedat dă vrabia din mînă pentru cioara de pe gard ? !

— Nu e adevărat că cine riscă și cîștigă ?

— Sună frumos, dar uneori, pe șosea, e doar poezie. Tactica lui Nicolae Voicu a refuzat orice risc inutil și ea, după cum se știe, s-a dovedit eficace. Nici eu, la individual, după ce mi-am apropiat șefia plutonului, nu m-am mai aventurat. O cursă se bate nu doar cu picioarele, ci și cu capul. Cel mai adesea cu capul.

— Pentru că unde nu-l cap, vai de picioare !

— Vedeți ? Vă plac proverbele, nu-i așa ?

— Organizarea ?

— Fără cusur, secretarul federal Gheorghe Stănel și „statul său major", în frunte cu Octavian Amza, merită toate felicitările. Ca și arbitrii, ca și secretariatul tehnic. Ambianța a fost extraordinară. Starturi frumoase, primiri calde, public mult, adevărată sărbătoare pe două roți. Noi, alergătorii, ne-am simțit foarte bine. Ni s-au garantat excelente condiții de concurs, cărora le-am răspuns cu medii orare ridicate.

— Ce va urma, Mircea Romașcanu ? Te retragi, cum se zice, în plină glorie ?

— Vreau să mai fug măcar un an, dar numai la club.

— Crezi că ești prea bătrîn pentru națională ? S-au adunat ani ?

— Vîrsta vorbește sau clasamentul ? Contează victoria sau buletinul de identitate ?

— Victoria.

— Dacă sînt cel mai bun, și-am probat că sînt, vreau să fiu tratat în consecință. Consider că lotul național, în alcătuirea lui din ultima vreme, n-are nici un chichirez fără Gancea, fără Căruțașu, fără Paraschiv etc. Tot Dinamo l, o să replicați. Tot, am să vă răspund, atîta timp cît acest club face, prin valoare și pregătire deci prin rezultate, legea în ciclismul nostru de șosea.

— Îmi pare rău, dar încă nu ești antrenorul echipei naționale !

— Aveți dreptate, nu sînt și nici nu vreau să fiu, dar mă puteți contrazice ? Dacă victoria contează, cum ziceați, e clar că nu puteți.

— Nici nu-mi propun. Mă mulțumesc să te mai felicit o dată și, fără să-ți împărtășesc integral opiniile, exprimate poate pripit, să-ți urez noi și noi succese. Nu stat interne cît, dacă se poate, internaționale, de anvergură. Ma mir însă să te descopăr, la o asemenea frumoasă izbîndă, încrîncenat, neliniștit. Ce ai ?

— E doar o impresie. Pe patima mea pentru ciclism, notați asta, se poate conta. Am cîștigat 3 Tururi ale României, în 1974, în 1983, și în 1985, poate că voi mai cîștiga unul. Încă nu mă opresc, merg înainte.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Semnări, propuneri, soluții — în sprijinul fructificării intre cetățeni și autorități

■ „În legătură cu rugămintea de a interveni pentru punerea în stare de funcționare a congelatorului meu, vă informez că s-au deplasat cu promptitudine la domiciliu depanatorii unui atelier de specialitate. Acum aparatul funcționează normal și sînt foarte mulțumit de calitatea lucrării efectuate. Mulțumesc, celor menționați, mai sus, urîndu-vă mult spor în activitatea viitoare. **(Alexandria Todinca, Prisaca, Bihor).**

■ „Luni 26 august, în jurul orei 19 la restaurantul situat pe Bulevardul Pionierilor, lîngă Liceul „Șincai", se vindea bere alterată, tulbure, cu gust acru. Ni s-a spus că berea ar fi de la Bragadiru, deși berea nu avea etichetă ; pe o hîrtie agățată am descoperit scris „Vlăsia", fără a fi menționat prețul — berea ni s-a vîndut cu 7,50 lei sticla. Atenționînd personalul că vom reclama, ni s-a răspuns că **puțin le pasă lor dacă scriem!...**" **(În numele unui grup de șantieriști de la Metrou, semnează Ion Cucu, șef de echipă).**

■ **Consiliul popular al județului Ialomița :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către un **grup de cetățeni** din satul Horia, comuna Axintele : întrucît prin grija Direcției județene de drumuri și poduri starea drumului dintre localitățile Horia și Axintele a fost îmbunătățită, cursele de autobuz pe traseul Urziceni — Horia au fost repuse în circulație conform vechiului program ; de asemenea, pentru legătura cu Slobozia funcționează acum două perechi de curse pe traseul Horia — Lehliu Gară, județul Călărași, de unde, prin C.F.R., se asigură legătura cu municipiul Slobozia".

■ **Costache Gogu** (Reșița, strada Petru Maior, bloc 18, ap. 7), ne scrie cu vizibilă emoție descriind o întîmplare care l-a impresionat, umplîndu-l de bucurie totodată : în seara zilei de 16 august, aflîndu-se în interes de serviciu în orașul Rm. Vîlcea, a fost „acostat" pe stradă de un „individ" care i-a spus pe nume — abia apoi, și la stupoarea lui C. G., el recomandîndu-se : Negoiță !... Era vorba de **C.tin Negoiță**, fuseseră amîndoi colegi de școală în comuna Ianca, județul Brăila, acum... 32 de ani ! De atunci nu se mai văzuseră niciodată... Firește că s-au dus la locuința celui din urmă — „Titică" i se spunea pe atunci acestuia — amintindu-și de anii și vîrsta pe care o aveau atunci, adică... 12 ani. Ce mai putem adăuga ?! Atît: orice prietenie, reînnodată chiar și după un timp îndelungat, nu poate fi decît de BUN AUGUR !

■ „La toate colțurile unei străzi kilometrice din municipiul în care locuiesc, se află tăblițe indicatoare cu următorul text numind strada în cauză : **„Str. Emil Zolla"...** ?! Este inexplicabil și, cred, nu ne face deloc cinste ca nimeni să nu fi observat greșita grafie cu care a fost reprodus numele marelui scriitor !" **(Vasile Petrea, strada Emile Zola 142 — Timișoara).**

■ „În comuna Hagești, Ilfov, la o distanță de aproximativ 25 kilometri de Capitală, există un imobil cu două-trei etaje — „palat", îl spuneam noi în copilărie — părăsit, pe punctul de a se degrada : se află pe șoseaua ce trece prin Afumați, la dreapta, pe malul lacului Mastiștea. S-ar putea face acolo o casă de nașteri, un dispensar, sau o școală agricolă — nu știu eu cel în măsură de a stabili exact ce anume, dar propun celor în drept să acorde atenția cuvenită acestei clădiri ce mai poate folosi încă, timp îndelungat, celor din zonă" **(Dumitru Vasilescu, strada Pantelimon nr. 227, bloc 70, scara D, apartament 35, sectorul 2, București).**

■ **Din partea U.J.C.A.P. — Ialomița :** „În legătură cu scrisoarea adresată de către **Vasilichia M. Panait din comuna Jilavele**, vă comunicăm că din verificările efectuate a rezultat că dosarul ei de pensionare a fost depus cu întîrziere, fapt pentru care suma de 864 lei a fost recuperată de la contabilul cu probleme sociale".

■ **Asociația locatarilor, bloc D-1, șoseaua Pantelimon 324, București :** „Au trecut mai bine de 8 luni de cînd C.P.M.B. a hotărît ca stația de apă uzate din blocul nostru să fie preluată în întreținere și exploatare de către G.I.G.C., dar acest lucru nu s-a realizat nici pînă astăzi. În momentul de față subsolul blocului nostru este inundat, generînd o mulțime de neplăceri. Cum această situație se tărăgănează de mai bine de 5 ani, credem că este cazul ca măcar acum unitatea implicată să preia de urgență stația în întreținere și exploatare" **(semnează Neculae Manea, președintele asociației).**

■ **Consiliul popular al municipiului Călărași :** „Vă comunicăm, în urma scrisorii adresate redacției de către **Vasile Ciobotariu**, de la I.A.S. Ivănești : din verificările efectuate s-a constatat că la data de 1 august 1983 — cînd petentul a fost transferat de la Ferma nr. 1 la Ferma nr. 6 — nu i s-a transferat și dosarul de alocație de stat pentru copii, neprimind pentru o perioadă de 14 luni suma de 4 130 lei. Pentru acest lucru s-a luat măsura ca la plata chenzinei a doua din luna iulie a.c. să i se achite drepturile cuvenite, suma fiind astfel primită de către Vasile C.".

■ **Ion Nicu** din Balș, strada 30 Decembrie nr. 48, om al muncii la **Autobaza 5 Balș coloana călători**, revine asupra scrisorii prin care, în luna iunie, sesiza faptul că deși plătise suma de 1 936 lei încă din Noiembrie 1983, reprezentînd contravaloarea costumului de serviciu comandat prin intermediul autobazei în cauză — nu primise, pînă la acea dată, nici costumul și nici banii respectivi. Deși autobaza s-a angajat să-i dea costumul comandat, iată că Ion Micu revine, cu o nouă scrisoare, prin care ne anunță că situația a rămas neschimbată... : „vă rog să-l reamintiți șefului de secție Ion Barbu, care și-a asumat procurarea costumelor în cauză, că vine toamna, se pune frigul și n-o să-mi pot îndeplini exemplar atribuțiunile de serviciu fără acest costum uniformizat !" — își încheie ultima scrisoare I. N.

■ „De o bună bucată de vreme, cei 1 400 de locuitori ai satului Sărăuad, orașul Tășnad, județul Satu-Mare, încep să resimtă lipsa apei potabile : cele trei fîntîni existente aici, construite de străbuni, se deteriorează. Locuitorii satului au solicitat Consiliului popular al orașului Tășnad găsirea unei soluții, eventual construirea unei fîntîni arteziene în mijlocul localității. Forările au început în anul 1984 și s-au terminat în februarie 1985 : spre nenorocul oamenilor, deși forarea s-a făcut la peste 300 metri adîncime, apa nu s-a ridicat decît pînă la 18 m. sub nivelul solului. Locuitorii au solicitat în continuare sprijinul consiliului popular orășenesc. Luînd act, tovarășii Gheorghe Trif și Mihai Pandea, primarul și, respectiv primvicepreședintele consiliului, au dispus introducerea în tuburile rămase pentru artezică a unei pompe — urmînd ca apoi să se construiască un turn de apă. Pompa a fost dată în folosință în luna iunie a.c., avem acum o apă minunată, dătătoare de sănătate, și dorim ca prin publicarea acestor rînduri să le mulțumim din suflet celor doi inimoși reprezentanți ai noștri pentru modul prompt și eficace în care au înțeles să ne ajute". **(Scrisoarea este semnată de către Ioan Buzgău, pensionar, satul Sărăud, nr. 336).**

■ **Primim, din partea Procuraturii Generale a R.S.R. :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Alexandru Albin** din București, strada Podul Giurgiului nr. 5, blocul 12, apartamentul 12, sectorul 5, vă facem cunoscut că au fost examinate cele sesizate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare".

■ L-am cunoscut în această vară pe Romeo Calancea — și cu o deosebită plăcere i-am admirat lucrările sale de grafică expuse într-un salon ad-hoc în interioarele Agenției TAROM — Suceava, unitate de care răspunde de mulți ani. Născut în 1930 la Burdujeni — Suceava, a început să picteze în 1965, fiind atras mai ales de pictura pe sticlă, de inspirație folclorică și istorică, zugrăvind scene din trecutul patriei și viața nouă a satelor și orașelor bucovinene. Nu i-am văzut expozițiile personale anterioare, știu că și în acest an are una în pregătire, am rămas însă profund impresionat de lucrările expuse în cadrul Agenției TAROM: sub modestia și sfiozitatea șefului de instituție, ascunzîndu-se simplitatea și căldura unui artist autentic **(Apostol Crinu**, Pitești, Calea București, bloc 17, sc. C, ap. 4).

■ **Consiliul popular al județului Ialomița :** „În legătură cu scrisoarea elevului **Vasile-Ciceu Gabriel** din municipiul Slobozia : s-a discutat cu conducerea Liceului industrial nr. 2 din localitate, care a fost de acord să-i aprobe transferarea în anul școlar 1985—86 la cursurile serale pentru a putea absolvi clasa a XII-a, urmînd să fie încadrat în muncă la IACM Ialomița, unitate patronatoare a liceului și care pregătește cadre pentru această întreprindere, începînd cu luna septembrie a.c."

■ **Elena Petre** — pensionată din 1981 la Ploiești — și care în ianuarie 1985 s-a mutat la fiica ei din Galați, strada I.C. Frimu, **bloc I. 2 apartamentul 10, Oficiul poștal nr. 5,** ne sesizează: pentru a nu se mai deplasa lunar la Ploiești spre a-și ridica pensia, a solicitat transferul dosarului la Galați ; acesta a sosit aici cu nr. 3 796/6 mai a.c., dîndu-se chiar decizie în sensul solicitării, decizia avînd nr. 64 061 care reprezintă chiar numărul dosarului de pensie. Cu toate acestea, deși au trecut trei luni, pensia întîrzie să-i sosească, femeia fiind mereu sfătuită să „aștepte pînă luna următoare". Pînă la care lună ?!

■ Considerînd a fi de interes mai larg, publicăm în întregime răspunsul dat cititorului nostru **Maricel Dediu din județul Vrancea,** de către **Ministerul Muncii — Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială :** „Avizarea procurării de autoturisme adaptate de către persoanele care prezintă deficiențe locomotorii, se face prin Ministerul Muncii, persoanele respective trebuind să depună următoarele acte : cerere ; recomandarea medicală eliberată de comisia teritorială de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, din care să rezulte că un astfel de autoturism este necesar și îl pot conduce ; adeverință de încadrare în muncă ; dovadă din care să rezulte că invaliditatea se datorează unui accident de muncă sau de război, dacă este cazul. Contravaloarea autoturismului („Trabant" — cca. 50 000 lei ; „Dacia 1 300" — cca. 80 000 lei) se achită la data livrării".

■ „Vă scriu în ideea că poate în acest fel se vor rezolva și unele nereguli de la **Unitatea nr. 20 AGROCOOP din Rm. Vîlcea :** la această unitate ești obligat să cumperi, pe lîngă legumele ce le soliciți și altele de care nu ai nevoie. În cazul în care refuzi produsele impuse, nu le primești nici pe cele solicitate. Menționez că această stare de lucruri dăinuie cam de multă vreme" **(Aurora Călin, strada „Șt. Vodă" bloc P. 1 scara B, ap. 15 — Rm. Vîlcea).**

■ **Consiliul popular al sectorului 3 :** „Referitor la sprijinul în vederea rezolvării situației locative, solicitat de către **Irina Ion :** cu comanda 1 180 3.07.1985, s-a lăsat la dispoziția ICL — Alimentara 3, apartamentul 61/3 camere, blocul 70, Bulevardul Văcărești, sectorul 4. Din relațiile luate de la conducerea întreprinderii, a rezultat că apartamentul i-a fost repartizat lui I. I., rezolvîndu-se în acest sens cererea acesteia".

■ „La contractările ce au avut loc în București, Fabrica de încălțăminte „AURORA" din Tîrgu Frumos, județul Iași a prezentat nu mai puțin de 180 de noi modele create proprii: încălțăminte de toamnă-iarnă, de damă și de copii, ghete și pantofi confecționați din piele sau înlocuitori, etc. Spre satisfacția celor de aici, toate aceste modele au fost omologate și contractate, urmînd a le găsi cît de curînd în magazinele de profil ale țării. Ca o noutate — fiind de altfel un unicat pe țară — a fost apreciată remarcabila talpă bicolor, creație a colectivului tehnico-ingineresc al fabricii aflat sub conducerea inginerului șef al întreprinderii, Neculai Ocheană. Și ca încă o noutate, s-a stabilit începerea livrărilor pentru export a tipului de pantof denumit „ timp-liber" **(Dumitru Păpușoiu,** Tîrgu-Frumos).

■ **Din partea U.J.C.A.P. — Ialomița :** „Referitor la scrisoarea **Elisabetei Tudorache,** din comuna Valea Măcrișului : înțelegînd situația deosebită a acesteia, cooperativa agricolă i-a atribuit lot în folosință, precum și produse".

■ **Optsprezece cetățeni din satul Mitrofani, comuna Sutești, județul Vîlcea,** ne sesizează că în urma înființării în sat a unor secții de împletituri — patru la număr — mai ales cît a faptului că la încălzirea cazanelor de fiert ale acestora sînt folosite pentru ardere, deșeuri provenite din cauciucuri uzate de mașină — nori grei de fum urît miros - tor au năpădit centrul localității, acolo unde se află magazinul universal, cît și spațiul dintre unele locuințe ale oamenilor. Secțiile de făcut brînză, precum și croitoria și frizeria, practic nu mai pot funcționa din pricina acestei poluări, peste viile sătenilor, peste fructe, se așterne permanent un strat de funingine. Rugăm — prin intermediul publicării acestor rînduri — organele în drept să întreprindă ceva pentru a ne scăpa de acest necaz.

■ **Consiliul popular al sectorului 3 :** „Urmare scrisorii adresate de către **Cabinetul Medical al Casei de copii școlari nr. 3,** vă comunicăm : din verificările efectuate s-a constatat că se confirmă cele sesizate, **Grigore Ștefănescu,** administratorul Casei de copii, încălcînd grav normele de etică și comportare, aplicînd copiilor bătăi care au dus la suferințe fizice și morale și a creat în rîndul acestora un climat de frică ; față de situația constatată s-a propus Inspectoratului școlar al municipiului București desfacerea contractului de muncă a administratorului G. S.".

■ **Maria Marinoiu, pensionară, domiciliată în Rm. Vîlcea, strada Olga Bancic nr. 82,** dorește să facă publice, prin intermediul revistei, mulțumirile pe care i le adresează medicului **Cornel Ciucureanu** și **întregii sale echipe** de la Clinica de ortopedie și traumatologie din Tg. Mureș : suferind de coxartroză bilaterală, și fiind supusă unor două operații la un alt spital din țară, starea ei se înrăutățise. Aflînd de medicul din Tg. Mureș, aceasta s-a prezentat la dînsul, fiind operată, pentru a treia oară, la piciorul drept : „la trei zile după operație am început să umblu prin salon și după două săptămîni am fost externată, călătorind ca un om sănătos într-o mașină, în timp ce în urma primelor două operații — efectuate în urmă cu aproape șase ani — fusesem imobilizată la pat și transportată doar cu salvarea, abia putînd să calc în cîrje...". După ultima operație folosește foarte puțin bastonul și așteaptă cu încredere intervenția ce i se va face și la piciorul stîng. „Doresc să cunoască toată lumea binefacerile pe care le aduce celor suferinzi Clinica din Tg. Mureș". I-am îndeplinit rugămintea.

■ **Procuratura județului Constanța :** „Urmare scrisorii adresate de către **Ioan Cora** din comuna Calafatele, județul Cluj — pe care ne-ați trimis-o spre verificare — vă comunicăm : dosarul la care se referă a fost soluționat de către Procuratura locală Medgidia prin scoatere de sub urmărire penală, numitului Ioan Cora făcîndu-i-se comunicările necesare pentru a reprimi permisul de conducere ridicat cu ocazia accidentului".

■ Din comuna Brusturi-Drăgănești, județul Neamț, **de la prof. V. Preutu, deputat în consiliul popular local,** primim propunerea înființării unui post telefonic în străvechiul sat Șoimărești, situat pe apa Moldovei, la 7 km distanță de centrul comunei. Pentru cele circa 200 de familii, cît are astăzi satul, — precizează, printre altele, profesorul-deputat — telefonul este foarte necesar.

■ Am 70 de ani și sînt bolnav, suferind de unele afecțiuni ale căilor respiratorii. În plus am și un astm bronșic nedorit. Cu vreme în urmă m-am tratat și mi-a făcut foarte bine medicamentul numit SALBUTAMOL, pe care însă nu-l pot procura — ne înștiințează bătrînica **Ana Apostol, din comuna Răzvadul de Sus, județul Dîmbovița. Cine o poate ajuta ?**

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Ah, falsele impresii

„Eram cu nepoțelul acasă, cînd, întîmplător, am văzut jos, pe alee, o mulțime de oameni, majoritatea privind în sus spre etajele blocului de vizavi — relatează Virginia Popescu din str. Rîul Dorna, bloc Z. 47, etaj 4, apt. 25 — și, din curiozitate, am deschis ușa de la balcon. Abia atunci au auzit țipetele aproape răgușite ale unei femei și am înțeles motivul pentru care se adunase atîta lume.

Comentariile de jos se auzeau uneori foarte clar : „O bate bărbatu-său, dom'le, d'aia țipă !"

De sus însă, de undeva dintr-un balcon, femeia aceea continua disperată și fără putere să ceară ajutor. „Oameni buni, nu mă lăsați să mor !"

Chiar dacă motivul țipetelor ar fi fost cel despre care se vorbea jos, n-am înțeles cum era posibil ca ei să stea nepăsători, unii să se amuze chiar, în loc să intervină, să facă ceva, omenește, nu ?

Și-atunci mi-a venit ideea să sun la 055. Unde poți să te adresezi în situații din acestea decît la miliție ?

Mi s-a răspuns că o să vină cineva de la Circumscripția 21. Și într-adevăr, după cîteva minute am văzut o mașină a miliției. Apoi am primit un telefon prin care cineva de la Dispeceratul Miliției Capitalei mi-a mulțumit pentru anunțul meu, explicîndu-mi că numai așa a putut fi salvată Valeria Mărcușan, de 62 ani, din str. Miron Constantinescu nr. 10, etaj 9 care, fiind singură acasă și mergînd în balcon să întindă rufe la uscat, a căzut de pe un scaun, fracturîndu-și piciorul..."

De la șeful Dispeceratului Miliției Capitalei aveam să aflu că sergentul-major Mircea Iamandi, agent de ordine în cadrul Circumscripției 21, împreună cu cîțiva vecini ai Valeriei, a forțat ușa pentru a pătrunde înăuntru, apoi, dîndu-și seama că victima se află într-o stare deosebit de gravă, dooarece pierduse mult sînge, a telefonat imediat la Policlinica nr. 34 din Drumul Taberei. Medicul Iordan a trimis la fața locului doi oameni competenți să acorde primele îngrijiri.

Valeria Mărcușan a fost internată la Spitalul Municipal, unde s-a apreciat că **o întîrziere de numai cîteva minute ar fi spulberat orice speranțe de salvare a femeii.** Acum însă este în afara oricărui pericol...

Așadar, cîteva minute întîrziere... Și femeia țipase cît putuse, inițial, apoi tot mai epuizată, timp de mai bine de **două ore** ! Iar jos, pe alee, se adunase o mulțime de oameni. Priviri curioase, comentarii bazate pe false impresii, amuzamente chiar, dar pînă la Valeria Mărcușan nici o inițiativă lucidă, imperioasă, omenească pur și simplu... Aproape de necrezut și totuși...

Ah, falsele impresii !

MIHAI GROZAVU ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

„Greenpeace"

Pe hărți, mările și oceanele sînt colorate, în chip convențional, în diferite nuanțe de albastru. În realitate însă, apele mărilor și oceanelor sînt de culoare verde. Dar verdele apare numai dacă aceste ape sînt curate și vii. Altfel, cenușiul sau negrul se întind peste tot. Iată de ce mișcarea ecologistă constituită cu 14 ani în urmă într-o organizație internațională și-a luat numele de „Greenpeace" — „Pacea verde". Sensul luptei acestei mișcări apare deci limpede : cele două treimi din suprafața globului compuse din mări și oceane să fie salvate de la pieire prin eradicarea poluării de orice fel, inclusiv a celei provocate de experiențele atomice, astfel încît oceanul planetar să aibă totdeauna culoarea vieții și a păcii lui — culoarea verde.

De cé a apărut „Pacea verde" ? Din exasperare. Pentru că atunci, ca și acum, mările și oceanele erau folosite drept ladă de gunoi pentru tot felul de deșeuri toxice, pentru că atunci, ca și acum, puterile nucleare și alte state cu mare forță militară vorbeau pînă la saturație despre necesitatea dezarmării, a interzicerii armamentului nuclear, despre

Comentariul săptămînii

dorința lor fierbinte de a face acest lucru, despre pace și bună înțelegere, în timp ce, în practică, nu făceau decît să se înarmeze și mai mult. În aceste condiții, o mînă de oameni au luat acțiunea „păcii verzi" pe cont propriu.

Evident, „Greenpeace" nu și-a propus să salveze omenirea de un război atomic, de al treilea război mondial. Forțele nu i-ar fi ajuns pentru o asemenea misie. Dar și țelul pe care și l-a fixat — apărarea mărilor și oceanelor de tot ce le-ar putea ucide, și în primul rînd de exploziile nucleare — este tot de proporții gigantice. De unde, la început, și scepticismul unora, și zîmbetul condescendent al altora. Ce pot să facă vreo cîțiva ecologiști, oricît de bravi ar fi ei și oricît de nobile ar fi scopurile pentru care luptă ?

Dar iată că în mai puțin de un deceniu și jumătate situația s-a schimbat foarte mult. Mișcarea ecologistă, în care se încadrează și „Greenpeace" s-a afirmat cu tot mai multă putere pe mapamond. Sănătatea Pămîntului nu mai este acum, nici măcar pe plan politic, o problemă de mîna a doua. În acest context, adepții „Păcii verzi" au început să încurce tot mai mult socotelile politicienilor. Iar aceștia au reacționat. Așa s-a ajuns la cazul „Rainbow Warrior", nava organizației „Greenpeace", scufundată, după cum este cunoscut, în portul neozeelandez Auckland.

Lumea speră, firește, că în cele din urmă se va face lumină în această afacere, că cei ce-au pus la cale, prin explozia unor bombe, scufundarea navei, acțiune criminală în urma căreia unul dintre militanții „Greenpeace" și-a pierdut viața, vor fi identificați și pedepsiți. Dar dincolo de romanul polițist căruia i-a dat naștere, episodul „Rainbow Warrior" și cît de departe pot merge — pînă la crimă — cei interesați în continuarea cursei înarmărilor atomice, dar și cît de necesară a devenit în zilele noastre creșterea împotrivirii față de cursul spre catastrofă nucleară.

ION D. GCIA

Cura de slăbire — o problemă psihologică ?

Roley McIntyre din localitatea nord-irlandeză Kesh a fost nevoit timp de mulți ani să circule într-un automobil comandă specială, să doarmă într-un pat comandă specială și să poarte haine de comandă. Motivul era foarte simplu : Roley cîntărea... 262 de kilograme. Ca urmare a faptului că circumferința mijlocului său măsura nu mai puțin de 2,70 metri s-a întîmplat să rămînă deseori blocat în cadrul unor uși rulante sau în lift. Gravitatea situației sale pe planul sănătății a fost însă singurul factor care a reușit să-l convingă să-și schimbe regimul de alimentație. În momentul cînd medicul l-a avertizat că nu mai are mai mult de cinci ani de trăit dacă va continua să se mențină la greutatea respectivă, Roley s-a decis să consulte un specialist în regimuri dietetice care l-a stabilit o alimentație bazată mai ales pe salate, fructe și carne slabă. La numai 18 luni de la începerea curei el cîntărește numai 85 de kilograme ! Și, iată, Roley, care nu avea nici un fel de șansă de a cuceri grațiile sexului opus a reușit în prezent să se căsătorească cu tînăra Josephine, în greutate de numai 57 de kilograme ! Dar eforturile irlandezului McIntyre au fost răsplătite și cu alte recompense. De pildă, o revistă britanică l-a declarat pe Roley drept „omul ce a slăbit cel mai mult într-un an", distincție dotată cu un premiu de o mie de lire. Un reporter indiscret a reușit să smulgă o declarație Josephinei McIntyre în legătură cu cura de slăbire a soțului. Ea nu s-a sfiit să declare : „Acum pot să-l îmbrățișez mult mai ușor"...

Roley nu a împărtășit încă toate secretele succesului curei sale senzaționale de slăbire. Poate că în curînd va scrie și el o carte pe această temă cum a făcut și cîntărețul Demis Roussos, care a trăit o experiență asemănătoare. În orice caz factorul psihologic, dorința arzătoare de a-și schimba modul de viață a jucat un rol decisiv în [illegible] sa împotriva lăcomiei personale. De aceeași părere este și profesorul american Junius Adams care într-un articol publicat în cunoscuta publicație „Reader's Digest" opinează că „pentru a slăbi nu este suficient să tai dintr-o revistă un program de dietă". Mai mult chiar, el afirmă că „o cură de slăbire se desfășoară mai mult în cap decît pe masă ; trebuie să înveți să gîndești în mod suplu". În acest sens el propune șase puncte de pregătire psihologică, vitale pentru succesul unei cure. Le redăm pe scurt :

1. Să vrei să fii suplu. Pentru cel ce dorește să slăbească este important să fie bine motivat în sinea sa. În loc să se spună : „nu am pur și simplu voință", să se afirme : „dorința mea de a mînca este, se pare, mai mare decît voința mea de a slăbi".

2. Să te gîndești cît mai puțin la mîncare. De multe ori mîncăm nu pentru că ne este foame ci din motive ce nu țin de necesitatea de a ne hrăni, de pildă, pentru că ne simțim deprimați sau avem necazuri sau... Cum poate fi schimbată această situație ? Profesorul Adams ne sfătuiește să ne concentrăm asupra altor lucruri. De pildă să facem o listă cu cel puțin cinci ocupații ce ne fac plăcere și, în cazul cînd simțim dorința de a mînca, să facem mai întîi unul din aceste lucruri.

3. Să înveți să răbzi de foame. Primul pas în acest sens : să amînăm o masă ; al doilea : să sărim una din mese ; al treilea : să nu mîncăm o zi întreagă. Cînd vă este sete, beți apă minerală, ne sfătuiește Adams. Veți vedea că puteți rezista o zi fără mîncare, rămînînd, totodată, la fel de activ ca de obicei. Al patrulea : nu mîncați pînă la saturație ; la fiecare masă reduceți cîte puțin cantitatea de alimente consumată, astfel încît să rămîneți cu o ușoară senzație de foame. Încercați să rezistați astfel o săptămînă. Dacă simțiți însă intens că vă lipsește ceva, mîncați la una din mese ca de obicei.

4. Să tinzi spre un nou Eu. Care este de fapt Eu-l dv. adevărat, să fiți gras sau să fiți suplu ? Răspunsul la această întrebare este important. Nimeni nu poate slăbi, dacă nu crede cu adevărat că poate fi suplu.

5. Să-ți propui obiective realizabile. O cură de slăbire poate ușor să eșueze în cazul unor obiective prea ambițioase. Puneți-vă drept obiectiv să slăbiți mai întîi 1—2 kilograme și nu de la început 10—15.

6. Să faci multă mișcare. Cu cît cheltuiți mai multă energie, cu atît ardeți mai multe calorii. De aceea sportul este foarte important pentru slăbire : alergarea, ciclismul, tenisul și gimnastica sînt recomandate în acest sens. Dar dacă sînteți obligați să stați la birou ziua întreagă, nu stați imobil. Apucați-vă, întindeți-vă, mișcați-vă pe scaun ! Cînd mergeți, mergeți repede ! Folosiți orice prilej pentru mișcare !

Formula succesului în această luptă gigantică cu kilogramele poate fi sintetizată deci într-un singur cuvînt : voință. Voință de a respecta programul dietetic, de a lupta cu ispitele gastronomice cu multe calorii, de a te transforma și controla. În fond chiar și o asemenea cură este o luptă între instinct și rațiune. Succesul el înseamnă victoria rațiunii, a culturii, a civilizației.

ROMEO NADAȘAN

Culoarea influențează comportarea oamenilor

Mai mulți savanți americani și canadieni au ajuns, după îndelungate observații și după experiențe adecvate, la concluzia că asupra psihicului și a comportării omului o influență considerabilă o are culoarea. Unul din exemple : schimbarea gamei coloristice și a modului de iluminare într-o școală canadiană a dus la creșterea reușitei la învățătură și la întărirea disciplinei. Ce schimbări s-au făcut ? Galbenul și portocaliul au fost înlocuite cu alb, bej și maro. Într-o clinică stomatologică, zugrăvirea în albastru a pereților a dus la micșorarea sentimentului de teamă la pacienți. Se spune că galbenul, albastrul și persicul combat stresul, în timp ce portocaliul trezește pofta de mîncare (la cei care n-o au din „naturelul" lor, firește). În uzine, munca devine mai ordonată și mai eficientă dacă utilajele sînt vopsite în bleu sau în bej. Deocamdată nu este prea clar prin ce mecanisme acționează culoarea asupra comportării oamenilor. Se presupune că reacția la culoare este determinată de o formație reticulară a creierului.

P. NICOARĂ

Accente în lume

O nouă metodă de tratare a aritmiei cardiace

Specialiștii sovietici au reușit să obțină un nou preparat numit etacizină, folosit pentru tratamentul dereglărilor stimulului cardiac. Etacizina acționează o perioadă de timp de 4—5 ori mai lungă și de două ori mai intens decît etmozina, elaborată anterior.

Excentricități

Pentru prima dată în istoria televiziunii s-a conceput o emisiune destinată cîinilor. Ea este săptămînală, durează un sfert de oră și se intitulează „Dog TV", difuzîndu-se pe cel mai surprinzător dintre canalele americane „Channel 13A". Vedetele emisiunii sînt trei cîini, doi de rasă și o corcitură de opt ani. Beneficiarii acestui inedit spectacol TV sînt firește reprezentanții diverselor case canine cu și fără pedigree și stăpînii lor.

Popularitatea emisiunii este din ce în ce mai mare, dovada fiind scrisorile numeroase pe care cîinii-vedete le primesc. Desigur, la aceste scrisori răspunde realizatorul emisiunii, Mike Milkovitch, însă „semnătura" aparține vedetei — amprenta unei labe. Există toate șansele ca emisiunea să devină zilnică și componența trupei mai variată : pisici, șoareci, iepuri. Ce blîndă atmosferă familială vor degaja caminele americane, atunci cînd, stăpîni, pisici, șoricei, iepuri se vor întruni să privească show-ul preferat „Dog TV și alții".

O trupă reunită

Dacă tentativele celebrilor Beatles de reunire s-au soldat cu eșec, nu același lucru s-a întîmplat și cu grupul Deep Purple. Fondator al hard rock-ului, nume oarecum barbar ce desemna un nou val în rock, grupul Deep Purple domnea și domina muzica pop de la sfîrșitul anilor șaizeci. Discurile grupului au continuat să se vîndă chiar după separarea lui. După unsprezece ani de tăcere a apărut un nou album „Perfect Strangers" al cărui succes sărbătorește reunificarea acestor muzicieni fără pereche.

ELENA GRECESCU

Magnetofon 50

Cum mai trece timpul ! Iată, nu numai oamenii, ci și descoperirile îmbătrînesc. Intrat în locuințele și în birourile noastre de lucru, magnetofonul ne-a hipnotizat cu posibilitățile sale — de a imprima transmisii de radio și sonorul televiziunii, de a asculta banda cu cele mai celebre glasuri și melodii, la orice oră din zi sau din noapte, apoi, de a fi instrument de lucru pentru reporteri, mai tîrziu pentru informaticieni etc. —, a devenit indispensabil, și treptat l-am luat ca atare, ca o componentă firească a vieții moderne. Datele aniversare sînt însă și prilejuri de reamintire a momentelor de început.

În urmă cu cinci decenii, la 16 august 1935, ziua cînd se deschidea cea de-a XII-a Expoziție de transmisiuni, firma „Allgemeine Elektricität Gesellschaft" (A.E.G.) prezenta un exponat ce avea să producă o revoluție în comunicarea în masă — primul aparat de înregistrat sunetul destinat publicului larg. Aparatul cu indicativul „K-1" avea aspectul unei cutii negre cu două platane pe care se așezau role, banda de înregistrare trecînd de pe o rolă pe cealaltă — structură ce s-a păstrat pînă astăzi. Banda consta dintr-o fișie-suport din material plastic pe care era depus, un strat de lac în care erau înglobate particule de pigment ce se pretă magnetizării. Banda, produsă de BASF, era ușor de tăiat și de lipit după necesități, activități pe care le vor desfășura îndeosebi viitorii operatori din cabinele radio.

Totul a pornit de la un outsider. Inginerul austriac Fritz Pfleumer, ce activa la Dresda, a descoperit în anul 1928 procedeul de „înregistrare a sunetului" pe care l-a patentat în Germania. Însărcinat de o fabrică de țigări din Dresda să găsească un înlocuitor pentru folia de aur folosită la țigaretele de lux, el a avut ideea de a fixa pe hîrtie cu lac particule de bronz. După idee, a urmat șlefuirea de geniu — Pfleumer și-a dat seama că descoperirea sa ar putea fi folosită pentru înregistrări magnetice și a inventat în 1928 chiar un dispozitiv de antrenare a benzii, dar nu a reușit să convingă nici un fabricant să producă pe scară mare aparatul. Abia în toamna lui 1930, reușește să trezească interesul firmei A.E.G., care a început rapid faza de cercetări pentru lansare pe piață. S-a ajuns însă curînd la concluzia că pentru fabricarea benzii erau necesare vaste cunoștințe de chimie și s-a solicitat pentru aceasta colaborarea firmei BASF. Din această colaborare a apărut firma „Magnetophon GmbH", proprietate comună a celor două concerne. Folosite la început numai în studiourile de înregistrări, magnetofoanele au început să invadeze piața la începutul anilor '50. Dar rolul hotărîtor în reducerea prețului și în proliferarea extraordinară a aparatelor de înregistrat sunetul și imaginea a fost jucat, după părerea unor specialiști, de lansarea de către firma olandeză Philips a casetei și casetofonului, ce a permis miniaturizarea aparatelor de înregistrat. De altfel, între timp au apărut noi metode de înregistrare cum ar fi discurile cu citire cu laser care vor reuși probabil să se impună în fața magnetofonului și a casetofonului. Deci numai după jumătate de secol, magnetofonul nu are șanse de a ajunge la muzeul obiectelor inutile. Se îmbătrînește tot mai rapid în secolul nostru !

N. ROMEO

Un strămoș pe măsură

Pornind de la teza darwiniană cum că omul s-ar trage din maimuță, cei mai mulți dintre savanți îl descriau pe strămoșul nostru direct ca pe o ființă caraghioasă, aproape hidoasă, neapărat de statură mai mică de cît a omului zilelor noastre. Iată însă că descoperirea în Kenya a lui Homo erectus, faimosul schelet al strămoșului nostru direct, vine să modifice substanțial datele problemei.

Hominidul despre care este vorba a trăit, după calculele specialiștilor, cu 1,6 milioane de ani în urmă. El avea craniul mic, de numai 700—800 de centimetri cubi, circa jumătate din capacitatea craniului omului actual, și fruntea îngustă — la fel ca și alți strămoși ai omului. După dezvoltarea dinților, s-a stabilit că această ființă a murit tînără, la vîrsta de circa 12 ani. Însă dimensiunile oaselor șoldurilor, precum și ale coloanei vertebrale indică o înălțime de 160 de centimetri și o greutate de circa 68 de kilograme, adică valori care pînă acum se atribuiau doar ființelor mature.

Din toate acestea s-a dedus că Homo erectus, considerat, după cum am arătat, ca fiind autenticul nostru strămoș, a fost mult mai puternic și mai bine clădit decît s-a presupus pînă acum. Se pare că înălțimea indivizilor era de peste 180 de centimetri, adică mai mare decît a majorității oamenilor de azi. Surprinzătoare sînt însă nu doar dimensiunile hominidului, ci și asemănările anatomice cu omul contemporan.

Analiza atentă a tuturor datelor pe care le oferă Homo erectus duce în chip ferm la concluzia că noi am avut strămoși înalți, frumoși, bine legați. Motiv de bucurie pentru toți contemporanii noștri, care pot spune acum cu voce tare : din stejar, stejar răsare.

ION CODRU

Lumea se amuză

După N.B.I.

Fotbaliștii români au obținut un rezultat prețios în bătălia calificării pentru turneul final al Campionatului mondial:

1—1, cu Anglia, pe Wembley

O imagine pentru antologia fotbalistică a anului : superba fază de joc încheiată cu golul atît de prețios al egalității și eroul ei, Cămătaru, care a binemeritat aplauzele Wembleyului și, mai cu seamă, lauda și dragostea noastră, a celor de-acasă.

Londra — prin telefon de la trimisul nostru

Aici, pe Wembley, într-un loc care s-ar potrivi mai degrabă a fi numit „iadul fotbalului" decît „templul fotbalului", cu 60 000 de fanși scandînd continuu, asurzitor „England, England !", echipa României a obținut astăzi nu doar un punct foarte prețios în bătălia pentru Mexic, ci a lăsat și o impresie deosebită, jucînd de la egal la egal cu partenera ei de întrecere după cum se știe „cap de serie" la această oră. Ați văzut fireste, meciul, așa că nu voi insista asupra fazelor, momentul în care transmit fiind, la București, mult trecut de miezul nopții. Spre satisfacția noastră, a celor prezenți aici, a milioanelor de suporteri din țară, tricolorii nu s-au lăsat în nici un fel intimidați de faima englezilor și nici de calitatea lor de gazde. Conduși cu 1—0 în urma unui gol mai degrabă stupid, cînd apărarea a întîrziat să facă pasul înainte de ofsaid, permițîndu-i lui Hoddle să înscrie ușor, tricolorii au izbutit să egaleze, și, judecînd după economia generală a partidei n-au fost departe chiar de mai mult ! Dincolo de golul superb reușit de Cămătaru, care l-a purtat în spate pe Wright și Fenwick, treizeci de metri în spate, după ce mingea va fi circulat șnur pe traseul Ungureanu — Bölöni — Rednic, jucătorii noștri au mai avut două bare, în minutele 7 și 45 Hagi fiind foarte aproape de gol. Deci nu atît Lucescu ar trebui să se felicite pentru acest mai aproape de victorie decît „draw" (ca să vorbim în limba engleză) cît Robson, al cărui zîmbet la sfîrșitul meciului era mai degrabă crispat. Vreau să spun că această egalitate, mult mai aproape de victorie decît de eșec, n-a fost în nici un fel întîmplătoare. Deși uneori dominați, românii și-au păstrat tot timpul echilibrul și, cel puțin din punct de vedere tactic, nu s-au arătat cu nimic mai prejos insularilor. E meritul antrenorilor Lucescu și Rădulescu de a fi pregătit cu minuțiozitate această întîlnire, excluzînd din calculele lor improvizația și riscul. „Mutările" efectuate de cei doi tehnicieni, surprinzătoare la prima vedere, și-au dovedit eficacitatea. A fost astfel preferat, față de Timișoara, portarul Lung, cotat superior lui Moraru în intervențiile aeriene. Puțini însă știu că portarul craiovean a apărat, și cum a apărat !, cu o fractură incompletă refăcută la unul dintre degetele mîinii stîngi ! Înlocuirea lui Iorgulescu, pe care s-a înzestrat pînă în ultimul moment, cu Iovan a dat și ea roadele scontate, fundașul central al Stelei (de regulă lateral în echipa lui de club) anihilîndu-l pe „italianul" Hateley. Cea de-a treia surpriză oferită de Lucescu s-a numit Negrilă, ea aducînd după sine urcarea lui Rednic în linia de mijloc. Toate aceste noutăți l-au surprins, bănuiesc, pe Robson, care declara după meci că „românii au știut să ne blocheze toate încrucișările și au folosit mai bine decît noi spațiile libere". Firește, la o partidă cu asemenea miză, în care totul se joacă pe o carte, s-au comis și unele greșeli. În ansamblu însă, echipa noastră a funcționat ca un organism bine pus la punct, etalînd o lectie inteligent asumată. N-aș putea să trec, dincolo de subtilitățile tactice, de ardoarea cu care fotbaliștii români s-au bătut din primul pînă în ultimul minut. Imaginația lor părînd nu o dată superioară jocului mai mecanic, pe trasee lesne de ghicit, al englezilor.

Punctul cucerit pe Wembley este, neîndoios, unul foarte mare. Cu atît mai mare cu cît, împotriva a ceea ce s-ar putea bănui, englezii au tînut cu tot dinadinsul să obțină victoria. Robson însuși declara în „Daily Telegraph" de miercuri că echipa ne care o va alinia contra României e cea mai bună dintre toate cele pe care le-a alcătuit în cei trei ani de cînd e managerul federației. Numai că „loviturile" sperate de ei, îndeosebi cea lui Wilkins cu Reid și aruncarea în teren al lui Lineker, au fost citite de Lucescu, care a știut să găsească, din mers, cele mai nimerite soluții de contracarare. Nu doar din proverbialul lor orgoliu de inventatori al fotbalului, englezii și-au dorit victoria, ci și din interese imediate, preliminariile Campionatului Mondial fiind în prezent, după eliminarea formațiilor insulare din cupele europene, singura lor legătură cu elita fotbalului. Nu le-a reușit însă, deși au evoluat (după cum însuși Robson spunea) foarte aproape de nivelul maxim al posibilităților, ceea ce pune într-o lumină și mai frumoasă prestația jucătorilor noștri.

Un meci nul însă nu e, nu gîndesc așa de ieri de azi, decît un meci nul și el nu trebuie tratat, oricît am fi de bucuroși, altfel. Mexicul pare, e drept, mai aproape ca oricînd, dar mai rămîne o piatră tare de spart, echipa Irlandei de Nord, care n-a făcut azi decît 0—0 în Turcia. Modul demn, avîntat, responsabil, purtînd pecetea valorii și a seriozității, în care tricolorii au evoluat astăzi pe Wembley mă determină să cred, și sper că sînteți de acord cu mine, stimați cititori, că echipa va aborda întîlnirea din 16 octombrie de acasă, cu un alt moral. Dacă Wembley 1989 a însemnat, se știe, actul de naștere al generației Guadalajara, am motive să cred și să nădăjduiesc că Wembley 1965, consemnînd tot un rezultat de egalitate, va însemna actul de naștere al generației care ne va reprezenta la al doilea Mundial mexican. Dar e tîrziu, despre toate astea vom mai discuta. Închei prin a felicita, și în numele dumneavoastră, pe bravii noștri fotbaliști, care ne-au reprezentat cu fruntea sus în meciul cu Anglia, dăruindu-ne o bucurie și făcîndu-ne multe promisiuni. Voi reveni

OVIDIU IOANIȚOAIA

Trei din cei mai buni : Lung, Iovan, Hagi

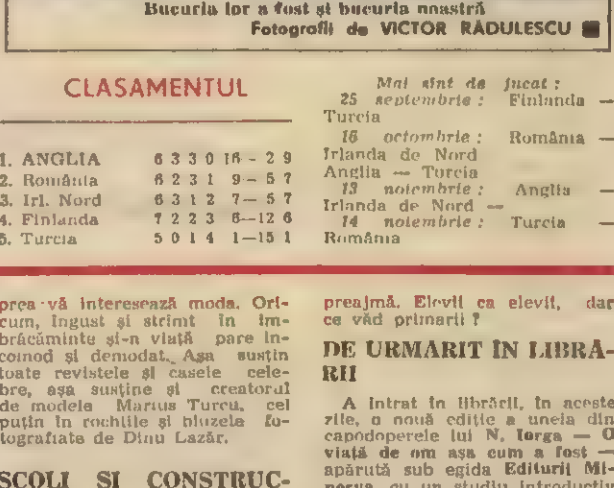

Bucuria lor a fost și bucuria noastră
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

CLASAMENTUL

1. ANGLIA	6	3	3	0	16 - 2	9
2. România	6	2	3	1	9— 5	7
3. Irl. Nord	6	3	1	2	7— 5	7
4. Finlanda	7	2	2	3	6—12	6
5. Turcia	5	0	1	4	1—15	1

Mai sînt de jucat :
25 septembrie : Finlanda — Turcia
16 octombrie : România — Irlanda de Nord
Anglia — Turcia
13 noiembrie : Anglia — Irlanda de Nord —
14 noiembrie : Turcia — România

ULTIMA ORĂ

CLASICII DE MÎINE

Ce fac ei azi ? Sînt mai tineri și-și caută un stil, pregătindu-se de asaltul unei capodopere. Pentru aceasta își mai iau un elan, de data aceasta în județul Hunedoara. În organizarea C.C. al U.T.C., între 10 și 22 septembrie la Deva are loc o tabără de creație și documentare cu 25 de poeți, prozatori, dramaturgi, plasticieni, cineaști care vor vizita întreprinderi, vor călători în locuri istorice și vor dialoga pe temele creației, județul Hunedoara avînd încă de pe acum un loc sigur în literatura română.

EXPOZIȚIE PILIUȚĂ LA BOTOȘANI

Cine s-a străduit să organizeze o expoziție Constantin Piliuță la Botoșani merită măcar un dram de considerație. În primul rînd că o retrospectivă a unui mare artist este, în orice oraș al țării, ba chiar și într-o metropolă europeană un eveniment. Numai că locuitorii orașelor mici nu prea apucă să se plimbe prin țară iar o retrospectivă de proporția unei expoziții de Constantin Piliuță are mai mult decît semnificația unui eveniment plastic.

S-A SCHIMBAT ȘI VREMEA ȘI MODA

Dacă nu știați că totul se poartă mai larg înseamnă că nu prea vă interesează moda. Oricum, îngust și strîmt în îmbrăcăminte și-n viață pare incomod și demodat. Așa susțin toate revistele și casele celebre, așa susține și creatorul de modele Marius Turcu, cel puțin în rochiile și bluzele fotografiate de Dinu Lazăr.

ȘCOLI ȘI CONSTRUCTORI

Cum o fi începînd școala la Grivița, Epureni, Mălușteni, Puiești, Vulturești și Zorleni, în județul Vaslui, de vreme ce, cu cîteva zile înaintea primului sunet de clopoțel, mai sînt săli de clase fără sobe, cu instalația electrică defectă, cu pereți nezugrăviți, cu parchetul împachetat, sau cu banii cheltuiți și cu reparațiile neterminate. Școlile din județul Vaslui reclamă slaba colaborare cu cooperativa Constructorul (alcătuită probabil din foști corigenți) și așteaptă vremea tezelor în speranța că elevii, preocupați de carte, nu mai văd ce-i în preajmă. Elevii ca elevii, dar ce văd primarii ?

DE URMĂRIT ÎN LIBRĂRII

A intrat în librării, în aceste zile, o nouă ediție a uneia din capodoperele lui **N. Iorga — O viață de om așa cum a fost** — apărută sub egida **Editurii Minerva**, cu un studiu introductiv de **Valeriu Răpeanu** care, împreună cu **Sanda Răpeanu**, semnează totodată notele și comentariile acestei substanțiale reeditări. De precizat că nu este vorba doar de o simplă reluare a edițiilor de pînă acum, cea de față cuprinzînd două lucrări autobiografice, **Doi ani de restaurație și Isprava**, nereeditate pînă în clipa de față. Li se adaugă acestora un amplu aparat de note și comentarii mult îmbogățit și adus la zi, astfel încît noua ediție din **Viața unui om așa cum a fost** se alcătuiește într-o adevărată frescă a vieții sociale, politice și intelectuale din România acelor ani premergători celui de-al doilea război mondial.

Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

flacăra

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

paginile 5–8

De la marele forum al gospodarilor țării, la munca de zi cu zi a fiecărui sat și oraș

Îndemn pentru vîrstele școlii, îndemn pentru toate vîrstele

„Să nu ne mulțumim cu ceea ce am realizat și să privim întotdeauna înainte..."

NICOLAE CEAUȘESCU

RODNIC DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-INDONEZIAN

La invitația președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, la începutul acestei săptămîni, președintele Republicii Indonezia, generalul Suharto, împreună cu doamna Tien Suharto, a făcut o vizită oficială de prietenie în țara noastră.

Comentariu în pag. 4

Străvechiul și mereu tînărul Iași salută cu entuziasm prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și a tovarășei ELENA CEAUȘESCU la deschiderea noului an de învățămînt

Comentariu în pag. 3

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,

În cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, datorită politicii de repartizare armonioasă, echilibrată a forțelor de producție în profil teritorial, pe baza orientărilor și cu sprijinul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, județul Iași a cunoscut o dezvoltare impetuoasă, fără precedent, consolidîndu-și locul său între centrele economice, științifice și culturale de primă mărime ale României.

Mărețe realizări, pe toate planurile, de neimaginat altădată, s-au constituit în tot atîtea motive ale dragostei și stimei cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat pretutindeni în timpul vizitei de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru a efectuat-o recent, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Iași. Avînd drept scop cunoașterea realizărilor obținute, stabilirea măsurilor pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și de eficiență, corespunzător cerințelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării, punerea pe deplin în valoare a puternicului potențial material și uman de care dispune județul, astfel încît acesta să-și aducă o contribuție tot mai mare la încheierea cu rezultate cît mai bune a cincinalului 1981—1985, la înfăptuirea mobilizatoarelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Iași, la care au participat tovarășii Nicolae Constantin, Nicu Ceaușescu, Petru Enache, Silviu Curticeanu, a cuprins obiective importante, cum sînt : Combinatul de Utilaj Greu din Iași, Întreprinderea de Mașini-Agregat și Mașini-Unelte Speciale Iași, Întreprinderea de Scule și Accesorii Speciale din Pașcani, ferma nr. 4 Rediu a Cooperativei Agricole de Producție Ruginoasa, Întreprinderea Agricolă de Stat Tîrgu-Frumos, Asociația Economică Intercooperatistă Zootehnică Dumești, Liceul Industrial nr. 8 Iași, Institutul Politehnic Iași. În cadrul vizitei de lucru în județul Iași, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat la deschiderea noului an de învățămînt 1985—1986.

Vizita a marcat un nou și important moment al dialogului nemijlocit pe care conducătorul partidului și statului nostru îl poartă cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale. În timpul vizitei, care s-a desfășurat într-o atmosferă entuziastă, de profundă stimă și de aleasă prețuire față de secretarul general al partidului, sub semnul hotărîrii ferme a oamenilor muncii de a face totul pentru înfăptuirea mobilizatoarelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a constatat, la fața locului, rezultatele obținute, a dat valoroase îndrumări pentru activitatea viitoare. S-a apreciat că industria ieșeană are condiții bune de dezvoltare și s-a exprimat convingerea că oamenii muncii din toate sectoarele vor face totul pentru ca industria din acest județ să obțină rezultate tot mai bune în ridicarea nivelului tehnic și al calității, în creșterea eficienței și a productivității muncii, în așa fel încît, în viitorul cincinal, Iașul să devină un centru industrial puternic, să-și sporească contribuția la dezvoltarea generală a patriei noastre. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că există largi posibilități ca și în agricultură Iașul să obțină rezultate bune, adică recolte bogate, pentru a contribui și pe această cale la dezvoltarea generală a țării, la înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, care presupune o agricultură de înaltă productivitate și eficiență.

Un moment de seamă al vizitei l-a constituit marea adunare populară din municipiul Iași. Peste 150 000 de participanți din Iași, din alte localități ale județului, oțelari, metalurgiști, constructori de mașini, chimiști, energeticieni, intelectuali, țărani cooperatori și mecanizatori, tineri, elevi și studenți, pionieri, școlari ai patriei au salutat cu profund respect și cu alese sentimente de prețuire pe cel mai de seamă fiu al poporului nostru, făuritorul României moderne, conducătorul partidului și statului nostru, ilustră personalitate a vieții politice internaționale, luptător neobosit pentru pacea lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ei au adresat, de asemenea, cele mai calde urări tovarășei Elena Ceaușescu, personalitate de seamă a vieții politice din țara noastră, savant de renume internațional, care își aduce o contribuție de prim ordin la dezvoltarea științei, a învățămîntului și a culturii românești, la creșterea contribuției acestora la progresul economico-social al patriei, la afirmarea puternică a României în lume. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, referindu-se la etape viitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Congresul al XIII-lea a definit, în linii generale, obiectivele acestei etape, ce vă sînt cunoscute. Avem la bază Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Este necesar să facem totul pentru ca în noul cincinal să înfăptuim neabătut hotărîrile Congresului privind dezvoltarea forțelor de producție, creșterea mai puternică a productivității muncii, a eficienței în toate domeniile, deoarece numai pe această bază vom avea toate condițiile necesare atît pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a patriei noastre, cît și pentru ridicarea nivelului de viață material și spiritual al poporului".

Desfășurată într-o atmosferă de entuziasm creator, sub semnul deplinei angajări pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a cincinalului 1981—1985 și pentru înfăptuirea mobilizatoarelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, pe meleaguri ieșene, a înscris în istoria contemporană a Iașului încă o pagină de neuitat.

ION D. GOIA ■

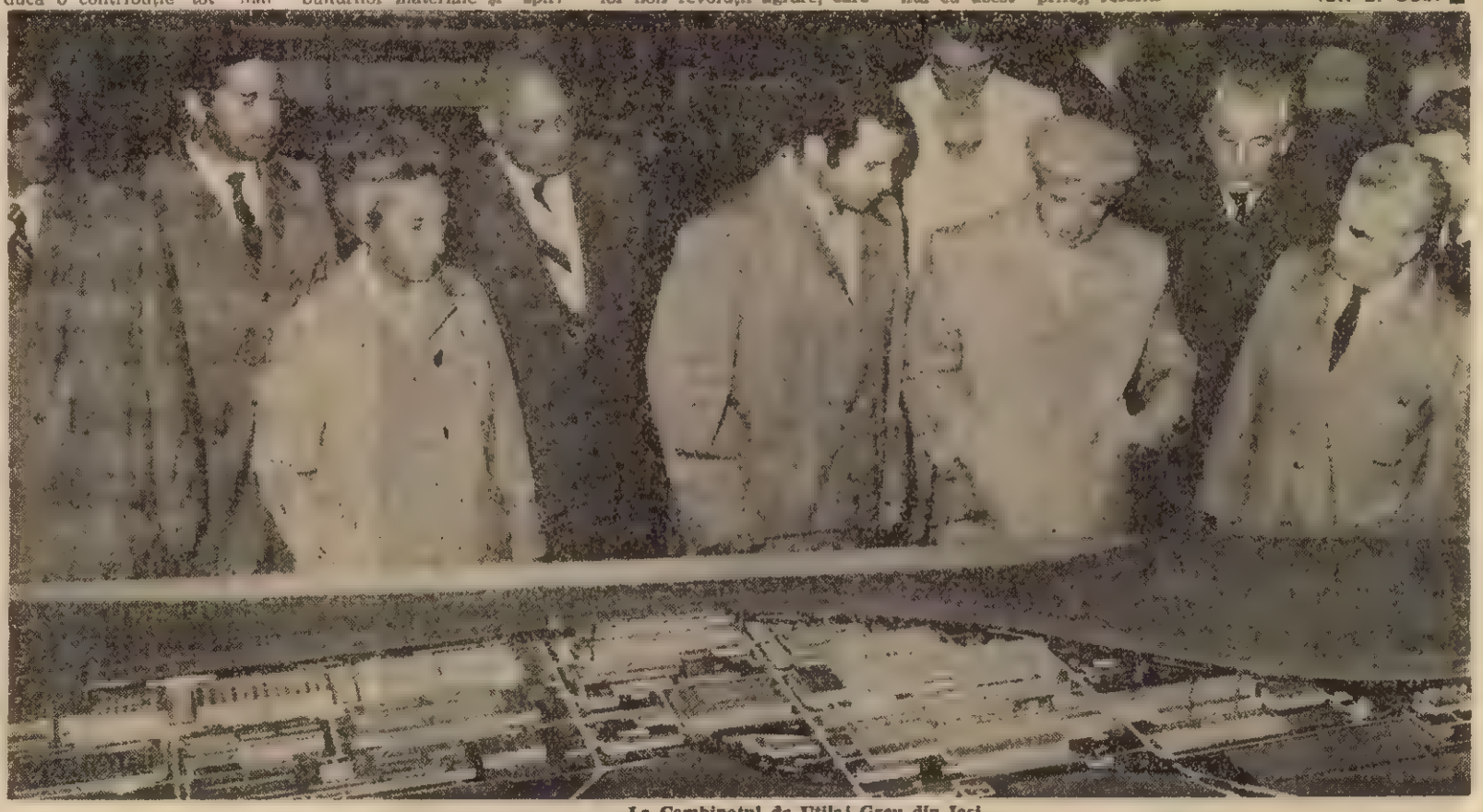

La Combinatul de Utilaj Greu din Iași

împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în județul Iași

La marea adunare populară din municipiul Iași

Învățământul nostru de toate gradele trebuie să fie un învățământ revoluționar

În buna tradiție a epocii pe care o trăim, deschiderea noului an de învățământ s-a petrecut, și de această dată, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, care, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au onorat marea adunare populară de la Iași, desfășurată cu acest prilej, sîmbătă, 14 septembrie 1985, în vechea capitală a Moldovei, devenită în ultimii douăzeci de ani unul din cele mai noi orașe ale României socialiste. Întîmpinat cu entuziasm de tineretul școlar, de studențimea ieșeană și de un imens număr de oameni ai muncii, conducătorul partidului și statului nostru a adresat îndemnuri vibrante tineretului și întregului popor de a face totul pentru a asigura patriei socialiste un drum mereu ascendent. Beneficiind de admirabilele condiții materiale de viață și învățătură asigurate tinerilor, sub permanenta veghe părintească a omului din fruntea țării, patria noastră își crește competențele care o vor propulsa în viitor pe drumul meritat și visat de atîtea generații de înaintași, pentru a-și spori în lume prestigiul la care a ridicat-o, prin fierbinte patriotism și adîncă luciditate politică, președintele Nicolae Ceaușescu al României.

Reverberată în toate școlile și universitățile de pe cuprinsul țării, vibrația puternică a cuvintelor adresate, de la Iași, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, domină însuflețitor deopotrivă conștiințele tinerilor și pe ale slujitorilor catedrei.

S-au mai deschis o dată școlile, nu numai pentru cei din bănci și pentru dascăli, s-au mai deschis și pentru noi, care ne-am urmărit copiii în pașii propriilor lor mirări, ne-am mai primenit sufletul cu o emoție, în a cărei formulă chimismul nedescifrat al poeziei include dragostea pentru ei, în esența sa nespusă decît de aburul ochilor, poate. Pentru că, dacă ei, copiii, au dreptul la recunoașterea existenței unei lumi a lor, a copilăriei, de ce să nu recunoaștem că există și o lume a părinților, o zonă a existenței dominată de tandrețea și grija cu care oamenii mari urmăresc, de la mai mică sau mai mare distanță, drumul în viață al copiilor lor. Iar dacă în România însuși președintele republicii se cuprinde și sufletește și politic de marea grijă pentru formarea tinerei generații, nu este decît semn distinctiv al felului în care copiii noștri sînt înconjurați cu o afecțiune părintească ridicată la rangul de politică de stat. Cuvintele secretarului general al partidului, rostite la marea adunare populară de la Iași, au inaugurat declanșarea, în întreaga țară, de către tineretul din toate domeniile de învățămînt, a unui an de efort sistematic pentru formarea viitoarelor cadre pe a căror competență se vor întemeia, mîine, șansele poporului nostru. **„Faceți totul, dragi prieteni — le-a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu —, pentru a vă însuși cele mai înalte cunoștințe din toate domeniile ! Învățați să fiți revoluționari și patrioți, să fiți demni cetățeni ai României libere și independente ! Învățați, învățați, pentru a putea continua tradițiile revoluționare ale poporului român, pentru a asigura permanent, veșnic demnitatea, libertatea și existența națiunii noastre socialiste !"** Condițiile materiale create și învățămîntului superior, transpunerea în viață, cu inteligență și pasiune, a ideii legării învățămîntului de cercetare și producție au permis deja rezultate remarcabile. **„Acum** — arăta secretarul general al partidului —, **cu posibilitățile pe care le avem, trebuie să facem totul pentru dezvoltarea puternică a științei românești, pentru a ocupa un loc important și, în unele domenii, locuri de frunte în știința universală !"** Nou început de an școlar s-a întîmplat, iată, sub semnul celor mai largi posibilități de împlinire în domeniul creșterii viitoarelor competențe ale patriei. Iar nivelul de la care reluăm acest urcuș neîntrerupt este deja unul de real prestigiu. Rezultatele de pînă acum ale școlii românești sînt bine cunoscute. Emoția noastră de părinți avea, firesc, în acest an, încorporate și îndreptățite așteptări de izbînzi mari ale copiilor noștri și ale școlii românești. De aceea poate, deși oameni în toată firea, vom fi avut dreptul să nu ne mai știim a ne arăta încă o dată emoționați, în haina de poezie și dragoste a sufletului nostru, privindu-ne copiii surîzători și frumoși în prima zi de școală, fără să știe că aceia ce erau purtați de mînă eram noi : spre amintirea caldă a propriei noastre copilării, de undeva, dintr-o penumbră în care ei nu pot privi. Incorigibili în dragostea pentru ei și lipsiți de apărare în fața acestei emoții, ne-am mai sărutat, măcar din ochi, încă o dată copiii, urîndu-le succes la acest solstițiu al tinereții.

Îmbrățișarea plină de căldură și grijă părintească dăruită tuturor copiilor și tinerilor țării, în cadrul sărbătoresc al acestei inaugurări tradiționale a noului an de învățămînt, a reverberat în sufletul și cugetul celor tineri sentimentul profund și deplin bine al recunoștinței și ambiția unui răspuns al faptelor de laudă.

DORIN GHERGHINESCU ■

În timpul vizitei la expoziția „Epoca Ceaușescu — epoca de aur a învățămîntului românesc"

Din inimi tinere — înalt omagiu conducătorului iubit

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-indoneziene

La sosire, pe aeroportul Otopeni

Înaintea dineului oficial

În timpul vizitei protocolare

Nici distanța geografică mare, nici deosebirile de orînduire socială n-au împiedicat dezvoltarea unor fructuoase relații de prietenie și colaborare dintre România și Indonezia, dintre popoarele român și indonezian, relații ce se sprijină pe temelia trainică a principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, ale neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și în cadrul cărora pe primul plan sînt puse interesele popoarelor noastre, ale tuturor popoarelor de pe glob de a trăi în pace și de a promova o largă colaborare internațională. În evoluția ascendentă a raporturilor româno-indoneziene, un rol de cea mai mare importanță l-a avut vizita întreprinsă de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Indonezia, în noiembrie 1982. Convorbirile ce au avut loc cu acest prilej, înțelegerile convenite au oferit noi dimensiuni conlucrării dintre țările și popoarele noastre pe plan economic, comercial, științific, tehnologic, cultural și pe tărîmul vieții politice internaționale. De ambele părți se manifestă dorința de a se extinde și a se adînci conlucrarea în beneficiul reciproc, al popoarelor român și indonezian, al cauzei păcii, independenței și cooperării în întreaga lume. Acelorași țeluri le-a fost consacrată și recenta vizită oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, de președintele Republicii Indonezia, generalul Suharto, împreună cu doamna Tien Suharto.

Salutînd prezența președintelui Indoneziei în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că noul dialog româno-indonezian constituie un moment important în dezvoltarea pe mai departe a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, contribuind, totodată, la promovarea cauzei păcii și înțelegerii în lume. Președintele Suharto a mulțumit pentru invitația și pentru posibilitatea oferită de a vizita România, de a se reîntîlni și de a avea convorbiri cu președintele Nicolae Ceaușescu, pentru primirea deosebit de cordială de care s-a bucurat și a împărtășit convingerea șefului statului român că vizita sa se va înscrie ca un factor important în evoluția raporturilor româno-indoneziene. În cadrul convorbirilor oficiale, s-a apreciat că potențialul economic, tehnic și științific în continuă creștere al României și Indoneziei oferă mari posibilități pentru intensificarea schimburilor comerciale, pentru dezvoltarea unei mai largi colaborări și cooperări reciproc avantajoase, îndeosebi într-o serie de sectoare economice importante, de interes comun, cum sînt industriile extractivă, petrochimică, construcțiile de mașini, industrializarea lemnului, agricultura și altele. În acest cadru, a fost evidențiat rolul important pe care îl are realizarea unor acorduri de lungă durată care să confere stabilitate și perspectivă raporturilor economice dintre cele două țări, inclusiv în ce privește colaborarea pe terțe piețe. A fost exprimată dorința comună de a se acționa pentru amplificarea legăturilor bilaterale pe multiple planuri, în spiritul Declarației comune româno-indoneziene adoptate la Djakarta în 1982, apreciindu-se că aceasta este în interesul și spre binele celor două popoare, ale cauzei păcii, înțelegerii și colaborării între națiuni.

În cursul noului dialog la nivel înalt româno-indonezian au fost abordate și aspecte importante ale situației de pe glob. Reafirmînd poziția României cu privire la principalele probleme ale vieții internaționale, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că în momentul de față, cînd s-a ajuns la o încordare deosebită și cînd deasupra omenirii planează pericolul unui război nimicitor, este mai necesar ca oricînd ca toate statele și popoarele, forțele înaintate de pretutindeni să-și întărească colaborarea și să acționeze cît mai unite pentru a opri cursul periculos al evenimentelor spre o catastrofă mondială, pentru afirmarea hotărîtă a politicii de destindere, de colaborare și de pace. Nimic nu poate fi mai important — a spus șeful statului român — decît oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, trecerea la dezarmare, la înlăturarea pericolului unui nou război mondial, al catastrofei nucleare, decît apărarea dreptului suprem al națiunilor, al oamenilor la viață, la pace, la existență liberă și fericită.

Dînd o înaltă apreciere vizitei în țara noastră a președintelui indonezian, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Există largi posibilități pentru dezvoltarea și mai puternică a schimburilor și a cooperării dintre România și Indonezia — îndeosebi într-o serie de domenii importante cum sînt industria extractivă, energetică și de materii prime, construcțiile de mașini, transporturile, agricultura și altele și doresc să-mi exprim convingerea că în cadrul vizitei vom ajunge la noi înțelegeri care să dea perspectivă și să asigure o bază trainică, stabilă și de lungă durată acestei colaborări". La rîndul său, președintele Suharto a declarat: „Am tras multe foloase din discuțiile pe care le-am avut asupra relațiilor noastre bilaterale. Sînt, de asemenea, mulțumit să constat numeroasele puncte de vedere asemănătoare pe care le avem asupra problemelor regionale și internaționale de interes comun. De aceea, m-am convins și mai mult că prin actuala vizită prietenia dintre cele două țări ale noastre se poate întări și mai mult și că pe viitor cooperarea în interes reciproc se va lărgi".

Desfășurat într-o atmosferă de cordialitate și prietenie, sub semnul stimei și înțelegerii reciproce, noul dialog româno-indonezian la nivel înalt, înscrînd un moment important în cronica dezvoltării raporturilor de prietenie și de colaborare dintre cele două țări și popoare, constituie o expresie a cursului ascendent al relațiilor româno-indoneziene, o ilustrare a dorinței comune de a le conferi noi dimensiuni, în interesul reciproc, al cauzei păcii, a înțelegerii și a cooperării internaționale.

ION D. GOIA

În lumina limpezitoare a unui generos îndemn

„Să facem totul astfel încît toți cetățenii patriei să participe activ la înflorirea localității!"

NOUA CALITATE A SPIRITULUI CIVIC

Desfășurîndu-și lucrările sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare s-a afirmat, deopotrivă prin larga participare, peste 8 000 de delegați, adică a zecea parte a deputaților aleși de obște în scrutinul de la 17 martie, ca și prin conținutul și dinamismul dezbaterilor, ca un deosebit de rodnic forum al democrației românești.

Ceea ce a conferit reuniunii recent încheiate caracterul unui eveniment de excepțională importanță pentru destinele patriei a fost cuvîntarea secretarului general al partidului, care a prefațat lucrările. Dînd o înaltă apreciere magistralei expuneri a tovarășului Nicolae Ceaușescu, document de o covîrșitoare însemnătate teoretică și practică definind cu clarviziune, cu exigență partinică și profund spirit revoluționar, direcțiile de acțiune și sarcinile ce revin consiliilor populare în vederea sporirii contribuției acestora la dezvoltarea generală, în ritm accelerat, a României socialiste, participanții la congres au adoptat, într-o impresionantă unitate, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu drept program de muncă pentru organele locale ale puterii și ale administrației de stat, pentru întregul partid și întregul popor. În temeiul ei s-a elaborat Hotărîrea-Chemare a Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, dată miercuri publicității, înflăcărat apel către toate consiliile populare, către toți cetățenii ca, acționînd pe baza hotărîrilor și obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să ridice nivelul întregii lor activități la o calitate nouă, superioară, să asigure încheierea cu succes a actualului cincinal, înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru perioada următoare, ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

Un accent deosebit a fost pus, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe creșterea calitativă a activității consiliilor populare, în domeniul industriei, de la realizarea tuturor indicatorilor pînă la economisirea de combustibili, energie, materiale și materii prime, de la sporirea productivității muncii pînă la creșterea producției fiecărui județ destinată exportului. Sublimierea secretarului general al partidului că „în activitatea consiliilor populare, agricultura trebuie să ocupe permanent un loc principal", că „problemele agriculturii constituie problema fundamentală a activității consiliilor populare", a pus într-o lumină critică mentalitățile și practicile acelor consilii populare, nu puține, ce și-au concentrat atenția, într-o măsură predominantă, asupra unor probleme de interes edilitar, ocupîndu-se doar sporadic de cele ale agriculturii. Toate consiliile populare, se arată și în Hotărîrea-Chemare, trebuie să situeze în centrul activității lor înfăptuirea unei agriculturi intensive, de mare productivitate, acordînd cea mai mare atenție gospodăririi pămîntului în așa fel încît, indiferent de deținător, fiecare suprafață de teren să se afle în circuitul producției, să dea recolte cît mai bogate.

Dacă în ceea ce privește realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare, au evidențiat dezbaterile din congres, s-au înregistrat în multe localități și în multe județe rezultate bune, în altele aceste sarcini de maximă importanță n-au fost îndeplinite, așteptîndu-se ca problemele aprovizionării să fie rezolvate de alții sau de fondul central. Imense rezerve, umane și materiale, au rămas astfel incomplet valorificate. În spiritul descătușării tuturor energiilor creatoare și al folosirii cît mai depline a tuturor resurselor existente, congresul a validat prevederile proiectului de lege, supus dezbaterii publice, care statuează ca fiecare consiliu popular să albă bugetul său propriu, de venituri și cheltuieli, pe baza căruia să contribuie, cît mai substanțial, la fondul general de dezvoltare a țării și, totodată, să asigure, acționînd cît mai gospodărește, necheltuind mai mult decît poate realiza, înflorirea localității, a județului.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, condiția de bază, obligatorie, pentru ca toate consiliile populare să-și îndeplinească în mod exemplar misiunile ce le revin, contribuind prin demersul lor într-o măsură și mai mare la progresul general al țării, o constituie perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă, în primul rînd atragerea maselor largi de cetățeni în luarea deciziilor, stimularea participării tuturor oamenilor muncii, ca adevărați proprietari, producători și beneficiari, la conducerea și realizarea acțiunilor sociale.

Toate programele și hotărîrile adoptate de Congresul al III-lea al consiliilor populare sînt ambițioase și îndrăznețe. Ele deschid o perspectivă măreață dezvoltării tuturor zonelor și localităților patriei, oferă un cadru de acțiune mai bogat ca oricînd. Sub conducerea partidului, tot mai strîns în jurul acestuia, nutrind adînci sentimente de dragoste și recunoștință față de cel mai ales dintre fiii săi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român dispune de tot ceea ce este necesar, unitate, putere de muncă, inteligență, devotament fără margini, pentru transformarea în viață a acestor obiective, menite să ducă România socialistă pe noi culmi de progres și bunăstare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Arzător septembrie în Cîmpia Burnasului

Am plecat spre șesurile Burnasului, această placă turnantă a Cîmpiei Române, aur din aurul grînarului, ei, a doua zi după încheierea Congresului consiliilor populare. O zi din acelea cu lumină de miere, cînd cerul curat al românilor se deschide din plin nesațiului ochilor, cînd pămîntul românilor, tipsie de roade, se deschide din plin sub palma culegătorului. La ceasul acela, unii din cei 8 000 de participanți la marele sfat al aleșilor obștii ajunseseră, desigur, acasă. Alții, desigur, erau încă pe drum, privind țara de la ferestrele trenurilor. Privind țara și privindu-i cîmpia, cu nerăbdarea gospodarului presat de timp, silit, pentru a supune timpul, să-l ștampileze mereu și mereu cu toată greutatea lui corporală, apăsată pe o mie și una de treburi. Sînt, de fapt, treburile dintotdeauna, este timpul dintotdeauna, timpul-sinteză și timpul-bilanț al toamnei, cînd cerul românilor se deschide din plin luminii iar pămîntul lor vredniciei muncii, pusă pisc peste muncile anului. Sînt treburile dintotdeauna, pe care ei, cei 8 000, împreună cu milioanele de gospodari ai acestei țări, le văd azi într-o lumină nouă. E lumina acestui sărbătoresc dar și încordat septembrie, marcat de marile adevăruri și de marile sarcini de viitor reliefate de cîrmaciul destinului național la forumul aleșilor obștii.

Între aceste mari adevăruri și mari urgențe ale înaintării noastre, formulate sub înalta poruncă a intereselor țării, se cuprinde, încandescentă ca și lumina acestui septembrie, și viața cîmpiei, a plinii, viața agriculturii noastre, care — prin înaltul îndemn al secretarului general al partidului — *„trebuie să ocupe permanent un loc principal"* în activitatea consiliilor populare și a obștilor pe care acestea le reprezintă; astfel încît distanța dintre deziderate și fapte să se scurteze mereu, astfel ca pîinea să nu lipsească de pe masa omului, oricîte împotriviri ale timpului — ierni năprasnice sau secete de Sahară — va trebui să covîrșească acesta sub greutatea muncii și a ideii.

N-au tuleie, dar conduc combine !..

Nu-l găsim la sediu pe Florea Ungheanu, primarul orașului Zimnicea. Unde e ? Poate prin încîntele industriale ale urbei, poate prin cele ale recoltei. O să ne ducem la S.M.A., îi spuneam secretarei. Dacă aflați ceva de dînsul, repeziți-ne o veste acolo. N-ar fi deloc exclus, ni se răspunde, să-l găsiți chiar acolo.

Nu, nu-l la S.M.A., dar, zice directorul Dumitru Căpățînă, s-ar putea să fie prin vreuna din secțiile stațiunii. Aproape că nu-i zi să nu le calce. Îi știe pe nume pe toți tractoriștii și combinerii S.M.A.-ului Fîntînele. (Căci stațiunea de mecanizare din Zimnicea așa se cheamă, nu „Zimnicea", ci „Fîntînele", mai fiind ea poreclită și „Insula șerpilor", ca una care este amplasată nu în oraș, ci undeva, departe, în cîmp, la locul cu răcorosul nume pierdut în marea fierbinte a grîielor.) Cîndva, ne spune ing. Dumitru Căpățînă, primarul a fost „de-al nostru", de-al mecanizatorilor, și a rămas „de-al nostru", dacă nu zi și noapte măcar o bună parte din ele. Agricultura îi stă la inimă, iar acum, întors de la congres cu sarcina revitalizării ei, e de bună seamă prin secțiile S.M.A.-ului, ori prin I.A.S., ori prin C.A.P., ori prin „Viticola"...

A fost și aici un an care i-a certat pe oameni cu toate potrivniciile. A fost o iarnă cu zăpezi cît casa, iar după topirea zăpezilor au prins să sufle vînturi puternice, cu spulber de ger în spic, care au stors din sol toată apa, făcîndu-l cărbune. Temperaturile din vară (40—42 de grade !) au făcut din pămînt chiar cărbune, sol mort, să-i pui cruce (unii chiar i-o puseseră !), deloc adiat de ploi și prea puțin înviat de apele irigațiilor. Toți oamenii Zimnicei, nu numai mecanizatorii și țăranii, dar și cei din industrie, au sărit să ajute pămîntul. Le-au sărit în ajutor și elicopterele, ca să erbicideze și să fertilizeze grîul atins de plosniță și cu „spice false", cu „boabe mințite", seci ca și pămîntul din care se nevoiau să iasă. S-a trudit amarnic și la porumb, prașilele mecanice și manuale s-au căznit mereu să-i mai dea puteri. În epocile cele mai grele pentru viața pămîntului directorul Căpățînă și-a părăsit apartamentul din Zimnicea și s-a mutat într-o căsuță din cîmp (pe care-l bate gîndul s-o repare și s-o facă definitiv casa lui, aducîndu-și aici și familia). Deci toți oamenii locului, zile și nopți, săptămîni și luni, s-au chinuit cu pămîntul, străduindu-se să-l mențină viu, ca pe un bolnav întreținut în stare de preinfarct printr-un efort medical extrem. C.A.P. „Partizanul Roșu" a cules 3 336 kg. de pe hectarul de grîu, iar la porumb va da pe puțin 5 000 kg. de boabe.

Deci oamenii orașului Zimnicea n-au ieșit și nici nu vor să iasă din vechea gravitație a pămîntului, nu s-au rupt și nici nu vor să se rupă de o natură care, de cînd se știu, le-a vegheat existența. Nu ne putem rupe de natură, zice inginerul, orice am face, oricîte ziduri de beton am ridica între noi și ea. Natura se ține scai după noi, pînă și-n farfurie, pînă și-n așternut; răsuflarea ei ne e mai necesară ca aerul, iar rudimentele unor „vetuste" îndeletniciri agro-pastorale izbucnesc în chip surprinzător chiar și „la bloc", la nivelul saxiei cu flori pri al coliviei atîrnate de tavan. Celor din Zimnicea, e de părere interlocutorul, radioul nu le poate spune tot, mai rămîne în timpanul lor o valență liberă, ce nu poate fi satisfăcută altfel, pentru foșnetul lanurilor, pentru mugetul vacii, pentru privighetoare și guguștiuc, pentru găină și curcă, așa cum, oricîte eforturi ar face o anume branșă cooperatistă, nu-i satisfac florile artificiale, ei preferînd lăptuca, mușcata, dalia, naiba, ceapa, roșia sau ardeiul.

(Continuare în pagina 7)

ILIE PURCARU ■

De la marele forum al gospodarilor țării,

CU ABNEGAȚIE, CU ENERGIE ȘI SPIRIT CREATOR!

din HOTĂRÎREA-CHEMARE a Congresului consiliilor populare

Deputații consiliilor populare județene, toți participanții la congres au dat o înaltă apreciere magistralei expuneri a tovarășului Nicolae Ceaușescu la deschiderea lucrărilor congresului, document de o covîrșitoare însemnătate teoretică și practică, ce definește cu deosebită claritate, cu exigență partinică și înalt spirit revoluționar, direcțiile de acțiune și sarcinile ce revin consiliilor populare, în vederea sporirii contribuției acestora la realizarea programelor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, la dezvoltarea și modernizarea în ritm susținut a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, condiție hotărîtoare pentru ridicarea continuă a calității vieții tuturor cetățenilor, pentru edificarea unei înalte civilizații socialiste și comuniste pe pămîntul patriei. Participanții la congres au adoptat în unanimitate magistrala expunere a conducătorului partidului și statului ca program al întregii activități pe care consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, deputații, toți cetățenii țării o vor desfășura pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a programelor de dezvoltare economico-sociale a patriei.

Însușindu-și pe deplin concluziile și tezele formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, congresul cheamă consiliile populare, deputații, pe toți cetățenii să acționeze cu fermitate, cu înalt spirit revoluționar pentru îndeplinirea integrală a tuturor indicatorilor planului pe anul 1985 și pe cincinalul actual, pentru pregătirea în cele mai bune condițiuni a trecerii la înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, pentru transpunerea în viață a programelor de autoconducere, autoaprovizionare, autogestiune și autofinanțare — parte integrantă a procesului revoluționar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

■

Congresul adresează consiliilor populare, municipale, orășenești și comunale, deputaților, tuturor cetățenilor vibranta chemare de a-și concentra toate energiile și puterea de muncă pentru a-și spori contribuția la înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economice și sociale în profil teritorial, de a acționa cu abnegație, cu energie și spirit creator pentru :

— pregătirea și îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe anul 1986 și pe cincinalul viitor la toți indicatorii ;

— dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, prin punerea în valoare a surselor noi de energie — solară, a vîntului, geotermală, biogazul, a energiei recuperate din resurse energetice refolosibile, precum și prin valorificarea energiei cursurilor mici de apă prin construirea de microhidrocentrale, a tuturor resurselor locale ;

— creșterea, în continuare, a producției industriale, factor hotărîtor al progresului economico-social al întregii țări ; reînnoirea produselor și ridicarea performanțelor tehnice și calitative ale acestora la nivelul mondial, aplicarea largă a tehnologiilor avansate ;

— intensificarea activității de cercetare științifică și introducerea cu rapiditate în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice ;

— creșterea mai puternică a productivității muncii, pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, a noilor tehnologii, a mecanizării, automatizării și robotizării producției ;

— punerea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții, în condițiile reducerii substanțiale a costului tuturor lucrărilor și economisirii severe a materialelor de construcție ;

— ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor destinate exportului, valorificarea superioară, în condiții de eficiență sporită, a produselor pe piața externă ;

— aplicarea riguroasă a principiilor noului mecanism economico-financiar, utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, creșterea rentabilității și eficienței economice a tuturor unităților, a tuturor produselor și activităților, acordîndu-se o atenție deosebită participării la fondul de dezvoltare prin părți sociale și aplicării ferme a cointeresării materiale, prin participarea la beneficii, în raport cu munca depusă ;

— intensificarea în toate județele a acțiunilor de recuperare și reintroducere în circuitul economic a materialelor refolosibile rezultate din consumul productiv și de la populație.

■

Consiliile populare, deputații, toți cei care își desfășoară activitatea în industria mică sînt chemați să-și afirme cu putere spiritul de inițiativă, priceperea, să muncească cu toată răspunderea pentru dezvoltarea mai puternică a acestei ramuri, prin mai buna valorificare a materiilor prime, a produselor secundare din agricultură, a materialelor recuperabile și refolosibile, recondiționarea pieselor de schimb și extinderea cooperării cu industria republicană, pentru sporirea substanțială a cantităților de produse destinate fondului pieții și la export ! Să asigurăm totodată, în acest domeniu, reducerea consumurilor materiale și energetice, folosirea în mai mare măsură a resurselor secundare și a combustibililor inferiori !

■

Congresul cere consiliilor populare, tuturor lucrătorilor de pe ogoare, ca, în continuare, să acorde cea mai mare atenție gospodăririi pămîntului, principal mijloc de producție din agricultură, să asigure ca fiecare suprafață de teren, indiferent de deținător, să se afle în circuitul producției, să dea o recoltă cît mai bogată.

Ținînd seama de faptul că pentru țara noastră, irigațiile au un rol hotărîtor în asigurarea unei producții agricole bune și constante, congresul cheamă consiliile populare, toți oamenii muncii din agricultură să facă totul pentru a realiza în cele mai bune condiții programul de irigații, al lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului, în vederea creșterii continue a potențialului productiv al pămîntului, reducerii dependenței de natură, obținerii unor recolte superioare, chiar în condiții climatice mai puțin favorabile. Avînd în vedere faptul că ne aflăm în plină campanie agricolă, congresul cere consiliilor populare, organelor agricole să ia toate măsurile organizatorice și tehnice, să acționeze cu toată hotărîrea pentru strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei, pentru executarea la termene optime, în bune condițiuni, a însămînțărilor de toamnă, a tuturor lucrărilor agricole în vederea asigurării în viitor a unor producții cît mai ridicate.

■

Congresul cere consiliilor populare să acționeze cu fermitate pentru îmbunătățirea radicală a activității în zootehnie, întărirea ordinii și disciplinei în producție, asigurarea asistenței sanitar-veterinare, modernizarea adăposturilor — înainte de venirea timpului friguros, în scopul îndeplinirii prevederilor de plan la toate speciile de animale. Congresul adresează tuturor crescătorilor de animale, tehnicienilor, inginerilor, medicilor veterinari, chemarea de a-și intensifica eforturile în vederea asigurării creșterii efectivelor, a producției animaliere în conformitate cu programele existente în fiecare județ, în fiecare localitate.

■

Congresul adresează locuitorilor satelor chemarea de a participa cu toate forțele la acțiunile de îngrijire și ameliorare a pajiștilor naturale pentru obținerea unor producții cît mai bune de masă verde și fîn pe fiecare hectar, în scopul asigurării unor cantități îndestulătoare de nutreturi de bună calitate și în structura sortimentală prevăzută, al asigurării în întregime a hranei animalelor pînă la viitoarea [illegible].

■

Congresul cheamă pe țăranii cooperatori, producătorii din zonele și localitățile necooperativizate, toți oamenii muncii de la sate să folosească judicios fiecare metru pătrat de pămînt, să crească un număr cît mai mare de animale și păsări, să sporească producția animală, să valorifice, pe calea contractărilor și achizițiilor, cît mai multe animale și păsări, cît mai multe produse agroalimentare. Congresul adresează, totodată, tuturor oamenilor muncii din agricultură chemarea de a-și intensifica eforturile pentru obținerea unor producții agricole vegetale și animale superioare, în scopul asigurării bunei aprovizionări a populației și creării unor disponibilități pentru export.

Consiliile populare, deputații, oamenii de știință și cultură, cadrele didactice sînt chemate să facă totul pentru a asigura, în spiritul orientărilor și sarcinilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, integrarea cît mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția, pentru pregătirea cadrelor necesare tuturor oamenilor, în pas cu cele mai noi cuceriri ale gîndirii și cunoașterii umane, cu nevoile producției.

Cadrele medicale sînt chemate să facă totul, să acționeze cu înaltă conștiință cetățenească pentru apărarea sănătății poporului, pentru ca toți fiii țării să poată munci, să se bucure din plin de binefacerile civilizației noastre socialiste !

Să facem din Festivalul național „Cîntarea României", creație a geniului constructiv al marelui fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o amplă competiție a talentelor, o strălucită expresie a saltului spectaculos înregistrat de țara noastră în acești ani glorioși, în domeniul vieții spirituale, al conștiinței noi, socialiste și comuniste a maselor !

■

Cetățeni de la orașe și sate ! Acționați cu hotărîre, ca adevărați proprietari, producători și beneficiari, aducîndu-vă contribuția directă, în spiritul prevederilor proiectului Legii privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, la realizarea tuturor obiectivelor economice, social-culturale și tehnico-edilitare, a celorlalte lucrări cu caracter obștesc, care se efectuează în toate localitățile țării pentru sporirea gradului de confort și civilizație al acestora, pentru ridicarea nivelului de bunăstare materială și spirituală al întregului popor, țelul suprem al partidului nostru, esența societății socialiste pe care o edificăm cu succes în patria noastră.

■

Congresul cheamă toate consiliile populare, deputații să asigure o conlucrare armonioasă cu organismele democrației muncitorești, revoluționare, o funcționare ireproșabilă a tuturor formelor de participare a cetățenilor la rezolvarea treburilor locale, în vederea înfăptuirii principiilor autoconducerii muncitorești în întreaga activitate din județe, municipii, orașe și comune, a soluționării operative a problemelor complexe ale dezvoltării economice și sociale în profil teritorial, cuprinderii în bune condiții a sarcinilor și întăririi controlului maselor de cetățeni asupra întregii activități a organelor locale de stat. În cadrul larg al democrației noastre muncitorești, revoluționare, consiliile populare sînt chemate să acționeze pentru întărirea legalității socialiste, cunoașterea și respectarea legilor, pentru întărirea ordinii și disciplinei în fiecare unitate economică și socială, pentru combaterea și prevenirea încălcării normelor de conviețuire socială.

Sediul primăriei — pe cîmp, între oamenii satului

Miez de zi fierbinte și aici la Ciorogîrla. Nimeni pe șosea ori prin curțile unde numai iluzia unei adieri de vînt încearcă să înfioare frunzele bolților de viță sau petalele aprinse ale dalilor. Doar printr-o întîmplare (se pregătea să plece la Giurgiu, pentru o analiză la nivel județean) o găsesc în biroul său pe primărița Angela Stoica. Altfel, ar fi fost undeva, pe cîmp, printre oameni, în zootehnie ori pe la secția de mobilă. Așa — aflăm cîteva minute pentru o discuție legată de rolul primăriei în viața satului, mai ales acum, în această aspră perioadă a bătăliei pentru o cît mai bună recoltă. Primăria — zice Angela Stoica — sau, mai exact, cei care lucrează la primărie, nu aici trebuie căutați. Vicepreședinta Eugenia Dedu e ocupată cu preluările de produse rezultate din contractele încheiate de populație cu statul, tovarășul secretar Ilie Lupu e dus la recoltatul inului și la legume, iar Ștefan Mihalcea, secretarul adjunct cu propaganda, e la căminul cultural.

Cît despre mine, eu am fost, în noaptea trecută, să verific modul cum este organizată paza la cîmp, apoi, azi, în legumicultură. Noi așa înțelegem primăria, ca o parte integrantă a satului, cea mai activă, mai dinamică și mai plină de responsabilități.

Într-adevăr, aveau să mi-o dovedească rezultatele obținute pînă acum, consiliul popular comunal se integrează plenar în viața localității, începînd, cum e și firesc, cu viața economică și, în acest cadru, în primul rînd cu activitatea C.A.P.-ului. Nu există problemă a acestei unități — începînd cu cele de organizare a activității și terminînd cu cele de irigații, oamenii s-au gospodărit cum au putut — scoțînd apă din cele mai bine de 60 de puțuri spate pentru udarea a 75 de hectare cultivate cu legume și pepeni, folosind cele cinci aspersoare care împrăștie pe pămîntul mai însetat ca oricînd apă de Sabar, ajutîndu-se cu elevii aflați în vacanță. Cei mai mari, de la Liceul agroindustrial, strîngi într-o tabără de muncă patriotică, au dat mîini adminstrative, de aprovizionare cu combustibil sau cu piese de schimb — în care primăria să nu se fi implicat. Asta cu atît mai mult cu cît seceta verii i-a făcut pe oameni mult mai grijulii ca în alți ani, mai atenți cu roadele cîmpului. La strînsul lucernei, de pildă, n-a rămas fir care să nu fi ajuns la depozite, altfel s-ar naște mari probleme cu hrana celor peste 500 de bovine de la ferma zootehnică. La fel se întîmplă, în aceste zile, cu inul. Neexistînd sistem bune de ajutor și la strînsul și transportatul fînului, cei mici sînt ocupați cu creșterea viermilor de mătase. Hărnicia se deprinde din pruncie și oamenii de la țară — chiar dacă trăiesc în imediata apropiere a Capitalei — știu bine asta.

O altă problemă importantă, mereu în atenția primăriei, o constituie încheierile și preluările de contracte, în condițiile specifice localității unde, la o populație activă de 3 300 de oameni 2 100 sînt navetiști. Cu toate acestea, planul la contracte se realizează, sătenii din Ciorogîrla fiind renumiți ca buni legumicultori și crescători de vaci, asta însemnînd că și planul la legume și lapte a fost îndeplinit și chiar depășit. Mai încet merg lucrurile cu contractele la porci, cu atît mai mult cu cît nici delegații de Industria cărnii nu se prea omoară cu venitul prin sat. Dar, contractele fiind încheiate și sătenii fiind dintre cei care nu știu să-și tragă înapoi cuvîntul dat, nu vor fi necazuri nici în această privință.

Ciorogîrla este — fapt ușor de observat de la o primă privire — o așezare curată, atent gospodărită. Nu s-a întîmplat vreo dată, spune cu satisfacție primărița, ca omul ce primește înștiințarea că în ziua cutare trebuie să contribuie prin muncă la înfrumusețarea comunei, să lipsească. Aceeași punctualitate se vădește și în cazul contribuției bănești, prin care s-a ridicat un dispensar uman și urmează a se construi o grădiniță. Sat tînăr, cu 600 de elevi la cele două școli generale și cu 500 la liceu, Ciorogîrla nu-și pune, cu îngrijorare, problema frumuseții sale viitoare.

Și tot la Ciorogîrla — și tot în atenția primăriei — se află și bunul mers al unei cooperative de prestări servicii, cu 38 de formații răspîndite pe o mare suprafață a județului. În comună lucrează efectiv numai secția de mobilă (care aduce cîteva mii de dolari lunar pe produsele destinate exportului), cea de mase plastice, cea de perii industriale și aceea de hidroizolații. Nu este, desigur, puțin lucru, ca o asemenea cooperativă din mediul rural să aducă, pe primul semestru al anului, 62 de milioane lei !

Vorbele ca vorbele — se adună unele lîngă altele și alcătuiesc fraze ce pot spune, citeodată, mai mult și mai frumos decît o fac faptele. Astfel încît m-am simțit tentat ca, împreună cu colega Elena Ghera, să pornesc în căutarea oamenilor primăriei, acolo unde primărița Angela Stoica — care nu și-a mai putut amîna la nesfîrșit plecarea — ne-a spus că pot fi găsiți. La ferma 3 legumicolă, inginera Adriana Cîrstea, economista Niculina Ristea și secretarul Ilie Lupu munceau cot la cot cu

la munca de zi cu zi a fiecărui sat și oraș

Alexandrina Vilcu, Anghelina Pologatu, Constantina Gheorghe, Silvia Cristea, cărora li se mai adăugaseră și secretarul organizației de partid a C.A.P.-ului, Gheorghe Ștefan, și mai vîrstnicul Gheorghe Vilcu. Erau, deci, alături, umăr lîngă umăr, trudă lîngă trudă — membrii de partid și membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste, dovedind, în chiar procesul muncii, că F.D.U.S. înseamnă, în condițiile concrete ale fiecărei localități, ale fiecărui domeniu de activitate, o unitate adevărată, dedicată bunăstării oamenilor ce produc și beneficiază, apoi, de roadele produse. În drumul de întoarcere, ne-am abătut pe la căminul cultural, unde acțiunea din cadrul săptămînii cărții social-politice era în plină desfășurare. Apoi am întîlnit-o și pe vicepreședinta consiliului popular, Eugenia Dedu — om cu aproape trei decenii de muncă în funcții de conducere a comunei — îndreptîndu-se spre gospodăria Stanei Constantin, care a contractat o vacă și un porc și pe care am găsit-o, împreună cu ginerele ei, Victor Nicolae, îngrijind de aceste animale pe care le va livra în curînd.

Adevărul, spre a fi rostit pe deplin, nu are nevoie de cuvinte prea multe și prea alese. La Ciorogîrla — sediul primăriei se află pe cîmp și printre oamenii comunei, asta însemnînd democrație reală, asumarea răspunderilor ce revin consiliului popular și dorința de a întreprinde, de a face astfel încît locul în care-ți duci viața să împrumute — ca înfățișare și prosperitate — propriu-ți chip, de gospodar harnic și știutor al treburilor satului. Ceea ce aici — grație sătenilor și primăriei formată tot din săteni — se vede cu ochiul liber.

DAN MUCENIC ■

În Cîmpia Burnasului

(Urmare din pag. 5)

Îi cerem inginerului niște exemple, niște nume de truditori ai pîinii, de orășeni cu urechile ațintite spre foșnetul lanurilor. De mult așteptam întrebarea asta ! ni se răspunde. Notați-i, vă rog, pe mecanizatorii Petre și Ilie Terci, Florea și Ion Toma, Florea și Ion Miță, Gheorghe și... O clipă, îl întrerupem, cei pe care-i numiți sînt frați ? Și întrebarea asta o așteptam, surîde inginerul. Nu sînt frați, sînt părinți și copii. Primul nume e-al tatălui, al doilea al fiului. Avem 17 băieți de mecanizatori care, de cum au absolvit zece clase, au venit la noi, la S.M.A., ca să învețe meseria părinților. Îi pregătim prin cursuri de opt luni. De săptămîna viitoare o să-i suim pe tractoare și-o să-i trimitem să are. N-o să mă credeți, dar unii din puștii ăștia fără tulele au prins să se dedea și la combine, mă bate gîndul ca pe vreo doi-trei să-i încerc chiar acum, la porumb.

Cînd auziți tineri din sate fug la oraș, iată că se poate întîmpla și altfel, iată-i pe tinerii orășeni ai Zimnicei încălecînd tractoarele și combinele ! Ceea ce înseamnă că, într-adevăr, zimnicenii nu vor să se rupă de pămînt. Ceea ce înseamnă că apelurile secretarului general al partidului privitoare la creșterea și cinstirea agriculturii române au căzut și aici ca sămînța într-un ogor pregătit, apt s-o încorporeze structurii sale și ființei sale.

Valoarea unui termometru spart

De la Zimnicea la Zimnicele, sat aparținător comunei Năsturelu, e o fugă de cal. Cînd își înhamă calul la șaretă, primarul Ion Dicu n-o ia, firește, spre oraș, ci spre sat, spre moșia acestuia. Foarte des o ia către I.A.S., cea mai întinsă și mai puternică unitate din zonă. Și nu numai din zonă. Aici îl găsim și acum. E într-un lan de porumb forfecat de combine, alături de inginerul Eugen Matei, directorul I.A.S.-ului.

Îl cunoaștem de mult pe Eugen Matei și niciodată nu l-am văzut zîmbitor, odihnit, împăcat sau destins. Totdeauna crispat, agitat, obosit, nemulțumit, nervos, fioros. Chiar și în toamnele (deloc puține, în cele vreo două decenii de cînd conduce acest I.A.S. !) cînd a aruncat în balanța județului vagoane peste vagoane de aur greu, înclinîndu-i talgerul spre pămînt. Cum să-i găsești altfel acum, într-o toamnă care încheie un an „cu probleme" ?

Totuși, I.A.S.-ul își face planul. A scos la orz 5 840 kg la hectar, la grîu 4 010, la soia peste 2 500, la porumb se anunță 5 000—5 500 kg de boabe. S-ar fi putut și mai mult, oho !, mult mai mult, adaugă fioros directorul, dacă n-ar fi fost „problemele" anului. Zice „probleme" înghițind o înjurătură. Primarul îl aprobă tăcut din cap. Haideți, îi îndemnăm, vorbiți-ne și nouă despre „problemele" astea și despre ce ați făcut, că ieșiți deasupra lor. Care au fost momentele cele mai grele? Inginerul Matei se gîndește, nu se decide. Se întoarce și, cu vocea-i bubuitoare, despre care se zice că acoperă toată moșia I.A.S.-ului (peste 6 000 de hectare, întinse fîșie în vechea Baltă a Dunării, de-a lungul fluviului, pe o distanță de vreo 100 km. !), îi strigă șoferului de pe „Dacia" care așteaptă în șosea, la cîteva bune sute de metri : „Adă-mi geanta !" Omul vine în fugă cu geanta. Eugen Matei scoate din ea un caiet gros. Sînt trecute aici, pe zile și ore, toate întîmplările anului, ale pămîntului, ale cerului, toate necazurile legate de regimul termic al planetei, în răsfrîngerile lui la Zimnicele. „Deschideți unde vreți și alegeți ce vreți", ne invită directorul, sumbru. Deschidem la săptămîna 2—8 septembrie și rezumăm de pe paginile închinate zilelor : Luni, marți și miercuri, temperaturi între 30 și 35 de grade ; joi, furtună, dar mai mult vînt ; ploaie slabă, între 4 și 10 mm pe m.p. ; vineri, timp noros, cu picături ; simbătă dimineața o bură subțire, de 6 mm pe m.p. ; apoi soare, temperatură de 27 de grade ; duminică, soare slab și vînt puternic". Bine, zicem, dar care, practic, au fost „problemele" ? „Problemele", vine prompt răspunsul, au fost că, uite, tot timpul sîntem ținuți în șah, nici tu soare ca lumea, să poți culege, nici tu ploaie ca lumea, să faci după ea arături. Care a fost cel mai greu moment al anului ? repetăm. Inginerul Matei se gîndește iarăși, iarăși șovăie (firește, toate momentele au fost grele), pînă la urmă se oprește la niște zile de iulie, cu 38 de grade la umbră iar la soi cu tot, apoi cu 60, apoi... „Toate termometrele puse la soi s-au spart !" Bine, și care-i „problema" ? Îl văd pe inginer, lucru mare !, zîmbind. E foarte bine că s-au spart, ne răspunde. Fiindcă atunci, o dată mai mult, ne-am dat seama ce ne așteaptă, ce ni se cere ca să mai salvăm ce-i de salvat din recoltă. Și am procedat în consecință.

S-a dus deci și aici, la Zimnicele, o bătălie aprigă cu pămîntul. O bătălie penibilă, deloc spectaculoasă, istovitoare la culme, solicitînd mușchi și nervi, solicitînd știința organizării și tehnica agricolă avansată, solicitînd peste toate instinctul cocoșului, solidaritatea eforturilor, deci sentimentul civic al omului. La irigații, la prașile, la împrăștierea îngrășămintelor, oamenii I.A.S.-ului s-au bătut ca zmeii, știind ce pierd dacă nu se bat.

O combină C 14 se apropie de noi, face un rond chiar sub nasul nostru, gata-gata să ne prindă sub roți (Gheorghe Bazavan, omul care o călărește și care ne salută cu un deget dus la bască, nu vrea să piardă nici un știulete), apoi se depărtează, lăsîndu-și la revedere cu un muget asurzitor de sirenă. Sirenă ? Combină cu sirenă ?! Altă combină, slobozind în văzduh același muget, trece pe lîngă noi, omul de la volan (pe acesta îl cheamă Nicolae Calotă) pare că nu ne vede, apoi stopează la cîțiva pași. Instantaneu, lîngă ea se oprește un tractor cu remorcă. Sirenele, ni se spune, se adresează celor de pe tractoarele cu remorci, vestindu-i că buncărul combinei e plin, că pot veni să preia povara de boabe. O luăm prin lan, facem semne cu mîna spre o altă combină, cel din cabină cîrmește spre noi, oprește, coboară. Îl privește interlocat pe director : de ce l-a oprit, ce nu-i în regulă ? Eugen Matei îi lasă reporterului inițiativa discuției. Reporterul se miră că mașinile ce culeg au „sirene" (de fapt niște tuburi montate la țevile de eșapament) în loc de claxoane. Combinerul, un ins mai în vîrstă, de fapt fără vîrstă, cu fața și părul albite de pleava cîmpiei, zice că hm !, asta-i bună, ce-o fi aici de mirare ? Dar e clar, rîde omul, oare nu dv., ziariștii, ați tot scris că mașinile astea sînt „corăbiile cîmpului", iar corăbiile au sirene, nu ? De fapt, combinele au avut cîndva claxoane, dar dacă trec prin atîtea prefaceri, adaptări și readaptări, dacă tot scoți și tot pui în ele fel de fel de echipamente (transformîndu-le din combine pentru păioase în combine pentru fasole, pentru in, pentru soia, pentru floarea soarelui, pentru porumb...), cum să te miri că nu se știe cînd le-a dispărut claxonul, virit într-un larg buzunar de o mînă lungă ?

Roșiori, dincolo de fereastra trenului

Tînărul primar al Roșiorilor, Petre Badea, e foarte mîndru de orașul lui. Și credem că are de ce. E un oraș cu numai 35 000 de locuitori, dar cu întemeieri industriale de anvergură (nu numai vechiul și marele nod de cale ferată, ci și vreo 10 noi întreprinderi de talie republicană) și cu edificii social-culturale de cea mai contemporană ținută arhitectonică. Noile blocuri, masive dar pline de grație, ritmate în jocuri de linii suple, încîntătoare pentru ochi, fac casă bună, ca să zicem așa, cu mai vechile case ale orașului, cu alei și străduțe vegheate de arbori umbroși, într-o relație de reciprocă valorificare în chenarul aceleiași file. Poate că arborii, ori poate că grija edililor pentru izolarea focarelor poluării, fac ca Roșiorii să aibă un aer bun. Un aer bun, pur, montaneu, deși orașul e așezat în plină cîmpie.

Ne oprim la cîmpie, în acest important ceas al destinelor ei, așa cum a fost definit de secretarul general al partidului la Congresul consiliilor populare. În cabinetul primarului Petre Badea, de fapt, chiar despre asta se vorbește în clipa cînd ne facem apariția. Interlocutorii tînărului primar sînt Zamfir Crângeu, președintele C.U.A.S.C.-ului Roșiori, ing. Nicolae Marin, directorul S.M.A.-ului, și ing. Gheorghe Ciupitu, președintele C.A.P. Roșiori. Se analizează „operativa", adică mersul la zi al campaniei, în funcție și de zi, dar și de programele dezvoltării în perspectivă a „centurii verzi" a orașului. Programe care, în lumina cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu și a dezbaterilor de la recentul congres, își recevaluează acum toate datele, sursele și resursele, pînă la ultimul strop de potențial dinamic.

Luăm loc, ascultăm, notăm. Campania merge bine, recoltele sînt decente, în ciuda secetei excesive (și aici s-au spart termometrele înfipte în sol !) și a fortei de muncă îmbătrînite (C.A.P.-ul inginerului Ciupitu se sprijină greu pe umerii nu tocmai vajnici ai vreo 350 de pensionari). Dar și aici s-a trudit bărbătește, s-au dat prașile peste prașile (3 mecanice și 3 manuale), și asta nu pe întinse tarlale, deschise larg vredniciei, ci, deseori, pe mărunte petice, abia strecurate printre blocuri.

Un ceas mai tîrziu, la sediul S.M.A., îl intervievăm pe directorul Nicolae Marin. Omul stă ca pe ghimpi, se vede bine că-l pasc o mie și una de treburi, trebuie să scurtăm discuția. Îi punem deci doar două întrebări, dacă le cere mecanizatorilor mult și dacă, la rîndu-i, le dă pe potrivă, înlesnindu-le munca și viața. Interlocutorul ne privește cu ochi mari, zice că întrebările, da, sînt la fix, sînt normale ; cît privește însă răspunsurile, n-ar putea spune pe loc cîte zile i-ar trebui să ne dumirească. Renunțăm la prima întrebare (cam știm și noi cît îi se cere tractoriștilor, acestor inegalabili eroi ai unela din cele mai aprige bătălii din cîte se duc în această țară !) și așteptăm răspunsul la a doua. Vine, cu oarecare șovăială în vocea preopinentului, dar vine. Da, zice inginerul Marin, le dăm, adică încercăm să le dăm tractoriștilor tot ce putem, de la condiții bune de lucru, de la hale acoperite (uneori, chiar și încălzite !) în care să-și dreagă sculele sub zăpezile iernii, de la vestiare și dușuri, de la tabere în cîmp cu cearșafuri curate și radio pe poliță, pînă la sfîntul drept al unui prînz cu hrană caldă în asprele zile ale campaniei. Că unele conduceri de C.A.P.-uri mai uită de dreptul ăsta, e bine s-o scrieți, ca să vadă c-o știți și dv., nu numai noi. Ar mai trebui scrisă și obligația degrevării mecanizatorilor de niște poveri pe care ei nu și le pot asuma. Ei nu-și pot părăsi combinele la ceasul cinci după masă, ca să fugă să-și cumpere pîine de la brutăria care închide la șase. (N-o pot face nici femeile lor, care muncesc în cîmp, la „global" !) Ei n-au timp să se ocupe nici de lemne de foc, nici de butelii de aragaz, nici de atîtea și atîtea lucruri esențiale pentru viața familiei. În Roșiori asemenea probleme se rezolvă mai bine, e aici și un merit al celor din fruntea orașului, dar în zonele mai depărtate ale C.U.A.S.C.-ului (care numără nu mai puțin de 6 C.A.P.-uri, răspîndite pe vreo 26 000 de hectare !) ele rămîn citeodată în suferință.

Directorul Marin a plecat spre cîmp, rămînem singuri în curtea S.M.A.-ului. Și cineva ne spune o poveste, și noi ascultăm, și ne cuprinde regretul, un mare regret că n-am aflat-o mai devreme, ca s-o luăm pe urmele ei și s-o desfășurăm sub ochii cititorilor pe spațiul pe care o merită. S-a întîmplat în timpul culesului grîului, cînd unul din combineri și-a prins mîna în angrenajul mașinii. Directorul Marin a fost alertat prin stația-radio („Veniți repede, îi tocă dreapta, bucăți i-o făcu !") și a zburat într-acolo, la întrecere cu duba „Salvării" din Alexandria. Acolo, o femeie cu cinci copii după ea, nevasta accidentatului (cînd aflase ?), aproape că nu i-a căzut în genunchi : „Să nu-i taie mîna, tovarășe șef, să nu i-o tale, că ce ne facem noi fără mîna lui ? Cu ce mai trăim ?" Directorul a recuzat „Salvarea" din Alexandria, l-a luat pe rănit în mașina lui și a gonit ca un bolid spre Spitalul de urgență din București. Doctorii, la început, n-au fost deloc convinși că nu trebuie să amputeze mîna aceea, ajunsă deja un ciot, mai mult părelnic legat de umăr printr-o fîșie subțire de piele. Nicolae Marin s-a rugat, a implorat, a insistat, nu se mai știe ce-a făcut, tot ce se știe este că vreme de cîteva săptămîni a bătut zilnic drumul spitalului, interesîndu-se de starea „bolnavului lui". Omul are acum mîna zdravănă, bine cusută fibră cu fibră, poate lucra cu ea.

...Un autor al pîinii și viața lui — viață de om între oameni.

Deputatul, cetățenii și faptele

Am observat în aceste zile care urmează Congresului al III-lea al Consiliilor Populare, o activitate amplificată de eforturi și, drept corolar, o seamă de obiective sociale date în folosință, aici, în sectorul 2 al Capitalei. Este singurul argument care ne-a determinat să invităm la acest dialog un deputat din acest sector, un cetățean, ales de cetățeni, care să le fie drept purtătorul intereselor și nevoilor lor. L-am întîlnit, în împrejurări pur întîmplătoare, pe deputatul **Ion Popescu**, inginer, director al Administrației Domeniului Public din sectorul 2 :

— Sînteți, tovarășe inginer Ion Popescu, deputat în circumscripția electorală de sector nr. 51 : care e cea mai recentă realizare din circumscripția dv.?

— E o realizare frumoasă, pe care, dacă aveți mașină, ați putut-o observa și i-ați putut constata pe viu utilitatea și dv. E vorba de pasajul rutier denivelat din Piața Muncii, cum și modernizarea ultimului tronson rutier de pe șoseaua Mihai Bravu, între Vatra Luminoasă și Piața Muncii. A fost dat în folosință la 1 Mai 1985 și rezolvă pe trei principale artere de circulație — Mihai Bravu, bulevardul Muncii și bulevardul Călărașilor — fluența traficului rutier.

— Ca deputat, care au fost implicațiile dv., ale cetățenilor din circumscripția nr. 51, la realizarea acestor obiective ?

— Fiind vorba de o investiție mai mare, planificată a se realiza de către întreprinderi specializate, contribuția noastră nu a fost prea necesară, ori strict necesară. Avem însă multe alte realizări care au ținut strict de atribuțiunile noastre, ale cetățenilor din circumscripție, ale deputatului : cele mai multe probleme ridicate de cetățeni au vizat mai buna gospodărire a sectorului și înfrumusețarea lui. Altele s-au referit la mai buna aprovizionare cu legume și fructe, mai buna funcționare a unor unități din comerț, precum și unele propuneri care vizau pur și simplu mai buna conviețuire între cetățeni.

— În mod concret ce a rezultat de pe urma acestor propuneri ale cetățenilor ?

— Au fost amenajate și reamenajate cîteva zone verzi de pe strada Maior Coravu, parcul 23 August ; mai mulți cetățeni au solicitat tăieri de corectare la arborii din zona Hîrjău și Călărași. Unele dintre aceste lucrări s-au executat pînă la perioada de vegetație din primăvara acestui an, altele urmează a se realiza în iarna care vine. Alți cetățeni au solicitat remedieri, amenajări ale străzii Nicolae Cerga, pe care pînă nu de mult băltea apa : lucrările

(Continuare în pag. 8)

GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Botoșani, pofta de viață a unui oraș tînăr

A fost o vreme cînd Botoșanii părea că lasă timpul să treacă pe-alături ca pe un cal de coama căruia știa că n-are putere să se prindă. Revista „Sociologie românească", editată sub direcția lui Dimitrie Gusti, publica în 1938 un studiu intitulat cum nu se poate mai edificator „Un oraș în declin: Botoșani". Iar concluzia acelui studiu întreprins cu mijloacele științei confirma o impresie care începuse cu insistență a-și face loc: „orașul acesta dă înapoi, regresează, se chircește".

Cu excepțiile de rigoare, istoria oricărui oraș începe, se știe, cu istoria unui sat și se mai poate întîmpla și ca un sat să aibă a se mîndri că odată, mai demult, în vatra lui a clocotit viața unui oraș. Cum părea că încet și sigur deprinde ritmul de viață al unei localități rurale, Botoșanii se afla în punctul de echilibru cînd sorții de a-și închide caricra de oraș se întrevedeau aievea. Se nășteau mulți copii la Botoșani și totuși numărul oamenilor scădea din an în an. Explicația nu era atît de complicată încît să nu fie știută de oricine: dacă nu te pricepeai la niscaiva înșirteli negustorești nu prea aveai cum să arăți că știi să muncești în orașul acesta. În anul naționalizării orașul avea vreo sută de muncitori, atîta tot, iar valoarea a ceea ce se cheltuise pînă atunci pentru industrie era atît de măruntă încît nu vom ezita să spunem că, în această privință, actul înființării a fost la Botoșani mai mult un act simbolic. Un an mai tîrziu se deschideau aici o întreprindere textilă și o întreprindere de confecții. Împreună, acestea aveau 1 000 de muncitori. Astăzi, numărul celor ce lucrează în aceste întreprinderi e de vreo 10 000 iar produsele fabricate aici și-au făcut vad în toată lumea. Dacă femeile au avut, așadar, unde să muncească, bărbații și-au căutat de lucru mai departe de Botoșani. N-a fost colț de țară pe unde să nu ajungă și fără îndoială că nu se găsește meserie pe care el să n-o fi învățat-o între mucile și profesiunile, din ce în ce mai multe și mai complicate, prin care țara își descoperea izvoare noi de bogăție și forță. Că ei au știut să preschimbeze împrejurare, la urma urmei, dramatică, într-una din care să se desprindă un folos și pentru fiecare dintre ei dar și pentru temeinicia reconstrucției acestui oraș din nordul țării, s-a văzut abia mai tîrziu, cu tonță limpezimea, și despre siguranța cu care a rămas întipărit acel moment în memoria botoșănenilor, atunci cînd stau ei să evoce istoria mai nouă a orașului lor, aveam să ne convingem vorbind mai întîi cu primarul, Ion Cojocaru. Da, spunea el, ca să faci un oraș nou ai nevoie de oameni care să știe tot felul de lucruri, să se priceapă la o mie de meserii, și noi am avut oamenii de care era nevoie ca orașul să se înalțe în primul rînd prin străduința celor născuți și crescuți aici.

Abia ajunsesem la Botoșani, pe seară, și-am zis că trebuie să mai fie cineva la primarie, chiar la acea oră. Întîmplător sau nu, am avut dreptate. Primarul ședea la biroul lui, lîngă un maldăr de hîrtii. Nu face parte dintre cei care cred că hîrtiile n-au și ele însemnătatea lor, cu semnătură și cu ștampilă cu tot. Dar face parte dintre aceia, și mai mulți la număr, care știu că ziua lor de muncă înseamnă chiar efortul ca tot ce stă scris în aceste hîrtii să se împlinească. La Botoșani, unde a fost și este de reintemeiat un oraș, fiind chiar multe de făcut. Fără îndoială, zice primarul, orașul acesta și-a ridicat iarăși fruntea abia după 1968: „În acel an al noii împărțiri administrativ-teritoriale a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat orașul, s-a sfătuit cu oamenii de-aici și a luat măsuri care, iată, s-au împlinit în mod fericit. Într-adevăr, 1968 înseamnă în istoria orașului o pagină cu care se deschide un capitol nou, mai cuprinzător decît toate cele ce l-au premers. Adevărata cîtorie a Botoșanilor s-a făcut în Epoca Nicolae Ceaușescu, în anii aceștia în care orașul a prosperat și și-a schimbat complet înfățișarea înainte de toate prin faptul că am descoperit și noi, asemeni țării întregi, dar aici, la noi acasă, însușirea industriei de a fi creatoare de valori nu numai materiale dar și, fără îndoială, spirituale. Botoșani e astăzi un oraș muncitoresc, un oraș în care oamenii s-au reîntors și se reîntorc, în sfîrșit, pe la casele lor. În oraș lucrează aproape 50 000 de oameni iar dintre aceștia numărul celor ce muncesc în industrie e de 35 000. Cam atît era populația orașului în anul de început al istoriei lui noi, în 1968. În prezent valoarea producției-marfă din industria Botoșanilor se ridică la 7 miliarde de lei într-un an și, pentru că e bine să știm de unde am plecat, vom spune că într-o lună se lucrează acum, în acest oraș, întreaga producție pe care ei izbutea s-o realizeze în anul 1969".

În acest oraș în care altădată ceasurile parcă rămîneau toate în urmă, cele 32 de întreprinderi între care majoritatea sînt cuprinse în vastul perimetru al platformei industriale ce se desfășoară în partea de nord-vest a orașului își propun ca la sfîrșitul cincinalului următor să ajungă la o valoare a producției de aproximativ 12 miliarde și acest fapt dovedește prin el însuși că în exactitatea sa de ceasornic al muncii acestui mare oraș industrial se află și certitudinile planurilor sale de viitor. Apoi, înfățișarea aproape cu totul inovită a orașului acestuia în care de vreo 15 ani încoace s-au construit 24 000 de apartamente face ca el să pară că a intrat în rîndul lumii, cum spune Ilie Bordeianu, prim-vicepreședintele Consiliului popular, adică în rîndul orașelor care reprezintă tot atîtea argumente ale unui mod de a construi durabil, temeinic, frumos. Da, aproape trei sferturi din populația orașului locuiește în apartamente noi, Botoșani e un oraș tînăr, în această privință, și cum tinerețea e plină de proiecte ambițioase cele 1 200 de sugestii și propuneri, formulate în acest an de către botoșăneni la întîlnirile lor cu deputații sînt dovezile certe ale poftei de viață a acestui oraș, cum spune Ilie Bordeianu. Și multe dintre propunerile oamenilor prind ființă chiar cu mîna oamenilor, mai spune el. „S-a constatat, de exemplu, că de aici pîcacă foarte bune canotoare și atunci s-a ivit ideea de a face o bază sportivă la Stînceni. Vom mări și stadionul, de la 7 000 la 10 000 de locuri, iar lîngă stadion vom construi un complex sportiv. Ne preocupă, de asemeni, amenajarea zonelor de agrement ale orașului. În locul numit Trei coline, la Rediu sau pe Cornișa, la ieșirea spre Suceava, unde în fiecare duminică ies cîte 10 000—15 000 de botoșăneni, vom face terenuri de fotbal, de tenis, de volei".

Orașul se înalță în lumină alb, răcoros, curat. De fapt sînt două orașe, zice Ilie Bordeianu, și oamenii chiar așa le spun: orașul vechi și orașul nou. Orașul vechi a rămas ca un simbure în mijlocul căruia fructul s-a împlinit într-un anotimp prielnic, de neînchipuită fertilitate. Iar acum se produce la Botoșani o sinteză firească între creșterea industrială și demografică a orașului și tradițiile sale. Și dacă stăm să privim lucrurile din această latură apare indiscutabil că nu mai este nicidecum suficient a spune că la Botoșani au fost plantați în acest an 30 000 de pomi, prin grija asociațiilor de locatari, sau că întreprinderile se achită conștiincios de datoria de a îngriji parcurile orașului. Aceste munci întru totul lăudabile că și alte acțiuni inițiate de către Consiliul municipal al Frontului Democrației și Unității Socialiste situează Botoșanii printre primele municipii din țară în privința gospodăririi și înfrumusețării. Valoarea muncii patriotice s-a ridicat anul trecut, de exemplu, la mai bine de 140 de milioane de lei. Pe lîngă acestea, un botoșănean get-beget cum este Ilie Bordeianu va mai avea de adăugat însă că vîrsta nouă a orașului se alcătuiește nu numai din ceea ce se vede acum, aievea, dar și din ceea ce oamenii simt că ar fi bine și propun să se facă. Ilie Bordeianu se trage dintr-o familie care număra zece copii și e lesne de înțeles că zece copii n-au putut fi crescuți decît greu de către mama lor, Elena, și de către tatăl lor, Ioan, vestit cărămidar în mahalaua Cărămidăriei. Cîteva familii, Chirilenii, Onofreienii, Bordeienii, ajunseseră vestite prin soliditatea cărămizilor tari ca piatra pe care le uscau în cuptoarele din marginea orașului, de pe unde luau dealtfel și lutul ca să-l toarne în forme. Cu cărămizi făcute de ei s-au ridicat casele negustorilor din Botoșani. Și iată că, de la înălțimea altui timp, un vlăstar al aceleiași vechi familii de cărămidari a Bordeienilor se numără astăzi printre cei care duc la Botoșani grija restaurării vechiului centru al orașului. Această restaurare reprezentînd o acțiune completă, căci unele case care abia se mai țin pe picioare vor fi reconstruite din temelii, așa cum au fost, ceea ce presupune și un anume fel de a ști să zidești dar și, fără îndoială, multe parale.

Mai mult decît atît, spune Ilie Bordeianu, urmează a se trece la ceea ce unii numesc „înnobilarea culturală" a orașului. Locurile de care se leagă amintirea unor oameni de seamă vor fi marcate prin inscripții pe plăci de marmură și deocamdată se știe că plăci de acest fel vor fi prinse pe zidurile a 14 case din Botoșani, ceea ce înseamnă o veritabilă recuperare a istoriei și o consolidare a identității acestui oraș. Și ar mai vrea ei, botoșănenii, ni se spune, să ia de la absolvenții de arte plastice, mai ales de la sculptori, niște lucrări care reprezintă lucrările de diplomă ale acestora. S-a și vorbit, aflu, cu conducerea Uniunii Artiștilor Plastici și prețul ar fi chiar piatra sau lemnul din care înfloresc sculpturile, în afară de faptul că lucrările ar fi expuse în condiții pe care și le-ar dori orice artist, la vedere și aproape de viața zilnică a orașului. Mai notăm, în sfîrșit, că tot în urma sugestiilor unor botoșăneni conducerea orașului a vorbit cu Fanfara militară ca de la 1 Mai și pînă în pragul toamnei să cînte de trei ori pe săptămînă, marțea, simbăta și duminica.

Pe lîngă volum, putere și bogăție, orașul își caută acum accentele de frumusețe.

DUMITRU ELIADE

Clopoțel

Primul nostru drum, după naștere, este drumul către întîia zi de școală. El ni se anunță cu cel puțin un an mai înainte și ne adună în sufletul încă neîmpovărat bucurii și emoții încă nedefinite. Este, poate, cea mai tulburătoare aventură pe care individul, copil fiind, o întreprinde pe cont propriu. E mult de cînd mi-am luat pentru prima dată ghiozdanul la subsuoară, ca pe un prieten de drum, dar în fiecare toamnă cînd văd copiii în uniforme noi, cu genți în spate sau în mîini, înclinîndu-le trupul fîrav într-o parte, retrăiesc, fără să vreau, aceleași îndepărtate și mereu repetate emoții. Îmi amintesc primul meu ghiozdan din cîrpă. Îl încărcasem cu cărți și caiete, unele cărți nu-mi erau cerute la școală, cu tăbliță de ardezie și condeie din grafit moale, aveam și un burete și simțeam că port în el toată averea lumii. Am sărit gardul, casa mea părintească era alături de școală, și am devenit un nume și un număr într-o mulțime de oameni-copii. Era ori mai bine spus a fost prima mulțime de oameni în care mă înregimentam. Veniți de la spartul bostanei, pe care o păzisem toată vara, cu promisiunea tatei de a-mi cumpăra un pantalon de stofă de la Brăila, mă străduiam, alături de întîii mei colegi, să devin sociabil, să nu fiu mofluz, să nu stau izolat și nici bosumflat și, pe cît posibil, să nu mă sperii prea tare de faima bătăușilor pe care-i mai cunoșteam. Școala, o clădire mare, în care locuia și învățătorul, așezată pe o pomăstea, pentru a nu o inunda apele, primăvara, cînd se topeau ghețurile, avea, pot să definesc abia acum, o atmosferă de templu. Învățătorul nostru, Alexandru Stoica, om cu un sever prestigiu, a venit la catedră, a aruncat o privire peste noi, niște grei pămîntului, și a astîmpărat un zîmbet. Ce o fi gîndit despre noi nu știu, știu însă că a mers la tablă și mîna lui dreaptă a început să ne spună povești. Un bastonaș cu vîrful în sus era pentru mine un cîrlig de undiță, pe care mi-l meșteream singur, furîndu-i mamei ultimul ac din pernuța cu ace, pentru care avea să mă certe, dar să mă și ierte cînd veneam în goana mare cu crapul prins din Dunăre. Un cîrlig cu vîrful în jos era bastonul măturoșci mele. Scărlătoaja. Un oval, pe care domnul învățător îl desena în continuare pe tablă, era un ou de lișiță, pe care tata mă învăța să-l iau dintr-un cuib din care niciodată nu luam toate ouăle: totdeauna îi mai lăsam cîteva și lișiței — să aibă ce cloci! Cercul de pe tablă devenea, în închipuirea mea, cercul meu de joacă, pe care îl minam pe partea mai fără de colb a drumului. Și uite așa magia semnelor de pe tablă mă vrăjea, mă trimitea tot mai adînc în lumea copilăriei care abia începea și ea, învățătorul căpăta în ochii noștri naivi și uimiți dimensiunile unui vrăjitor din basmele cu zmei și, oferindu-mă reveriei, leșeam din clasă și zburam cu mîinile întinse, ca niște aripi, pe deasupra Dunării și a sălciilor. Mă chema la lecție, adică la realitate, vocea impunătoare a învățătorului: „Elevul Grigore, unde îți zboară mintea"? Mă speria faptul că domnul învățător chiar mă surprinsese în timpul cît eu zburam... ! Începeam deci să învățăm lumea bastonașelor, a ovalelor, a cercurilor și liniilor drepte și oblice, o simbolistică ciudată începeam să introducem lumea înconjurătoare în aceste semne, preludii ale literelor și cifrelor de mai tîrziu, apoi învățam să le decriptăm, să ne îmbogățim cu taina scrisului și a cititului. Intrați în această dintîi aventură, domnul devenea un zămislitor de lume, lume a cărei vrajă ne învăța și pe noi s-o stăpînim.

Apoi, în prima recreație ne-am cunoscut și cu cei de pe alte uliți, ne priveam în tăcere hainele, unii aveau haine și încălțări noi, uniformele nu încăpeau în toată imaginația noastră, și deși ale mele nu erau prea strălucitoare ca ale altora, nu-mi păsa, fiindcă, pe atunci, în inima mea ca un cuib de rîndunică, viața încă nu semănase nici ură și nici invidia. Într-a doua, după ce mai păzisem o vară bostana, tata mi-a cumpărat o geantă din carton presat, tot de la Brăila, și mă consideram, astfel, cel mai „modern" și mai „emancipat" școlar!

Azi?

Azi lumea închipuirilor noastre de atunci a devenit în parte realitate, într-o altă parte a rămas iluzie. Dar în prima lor zi de școală, în ziua în care omul, copil fiind încă, începe cea mai tulburătoare aventură umană pe cont propriu, omul, școlarii dintr-a întîia continuă să zboare la ora lor de liniuțe și bastonașe. Iar cel din satul meu, din Mărașu, mai aproape de cuibul păsărilor, de ape și pești, visează că zboară pe deasupra Dunării și a sălciilor. Iar într-o zi și zborul lor va deveni realitate...

GRIGORE MARÂȘANU

Deputatul

(Urmare din pag. 7)

au fost terminate la 15 august 1985.

— Spuneați că au fost făcute propuneri care au vizat și comerțul: ce anume se „viza"?

— Ni s-a solicitat deschiderea unui magazin de legume și fructe care să funcționeze în localul reprezentanței Electro-Argeș, situată în strada Pompiliu Manoliu. Problema, cum nu ține numai de competența sectorului, este în studiu. Urmează a se întocmi documentația necesară și a se înainta către Direcția generală comercială a Capitalei, singura în măsură să schimbe profilul unei unități comerciale. Vreau să vă spun, însă, că rețeaua comercială din circumscripția noastră e destul de bogată: cinci unități alimentare, șase nealimentare, patru unități de alimentație publică și patru unități pentru prestații de servicii către populație, aparținînd cooperației meșteșugărești. Vor apărea însă și altele, mai ales la parterul noilor blocuri care se vor construi în viitor în această zonă.

— Spuneați, de asemenea, că vă interesați, vă preocupați de curățenia circumscripției, a sectorului: cum?

— Uite, există o realitate, pe care pînă nu de mult nu o prea luam în seamă: mulți cetățeni își fac curățenie în locuințe, își repară o sobă, o casă, un garaj etc. Ce se întîmplă cu aceste resturi de cărămizi, de moloz, de alte materiale de construcție? Se aruncau, în cele mai dese cazuri, la întîmplare, pe străzi, în parcuri sau cine mai știe pe unde. Cetățenii au cerut să se înființeze, la unitatea noastră, o astfel de prestație. Am înființat-o: în urma unui telefon dat de solicitant, noi mergem cu o mașină și-i ridicăm resturile care au rezultat de la aceste reparații.

În aceeași ordine de idei amintesc că au fost montate și în circumscripția noastră containere speciale, compartimentate, pentru diferite genuri de materiale: fier vechi, sticlă și hîrtie. În sector am montat pînă acum o sută de asemenea containere și acțiunea continuă.

— Care a fost rezultatul?

— Am colectat astfel cu ajutorul cetățenilor peste 9 tone de fier vechi, o tonă de hîrtie și alte materiale refolosibile. Cu deșeurile de sticlă a fost mai greu: I.R.V.M.R.-ul ni le cerea sortate pe culori. Era greu un astfel de lucru! Atunci, am mers personal la Fabrica de sticlă, am discutat cu tovarășii din conducere și ni le primesc nesortate. Pînă acum am predat, la nivel de sector, 8,5 tone de sticlă recuperată, la această cantitate contribuind, firește, și cetățenii din circumscripția electorală nr. 51.

— Cum ține deputatul Ion Popescu legătura cu alegătorii săi?

— Lunar mă întîlnesc cu comitetul de cetățeni, organism obștesc care ține legătura între consiliul popular, deputați și cetățenii alegători. Comitetul are cunoștință de tot ce se petrece în circumscripție, fiind încunoștințat cu aceste varii probleme de către cetățeni direct, de către responsabilii de stradă, președinții și administratorii asociațiilor de locatari. Noi stabilim, la întîlnirile noastre, modul de rezolvare a problemelor ridicate. Cînd una dintre nevoile pe care trebuie să le soluționăm ne depășește competența, o facem cunoscută Comitetului executiv al consiliului popular al sectorului. Răspunsul pe care îl primim noi, îl aducem la cunoștința cetățenilor, în același mod.

— Cînd s-a întîlnit ultima dată cu alegătorii săi, deputatul Ion Popescu?

— Cu alegătorii m-am întîlnit, ultima dată, în ultima decadă a lunii iulie 1985. Cu comitetul de cetățeni și responsabilii de stradă mă întîlnesc lunar, ultima dată — în prima decadă a lunii septembrie. Dar, prin natura funcției pe care o am, vă pot mărturisi că de cel puțin două-trei ori pe săptămînă merg în circumscripție și văd realitățile din teren. Ba, mai mult: locuind chiar în circumscripția nr. 51, mulți cetățeni vin chiar acasă la mine, cînd au probleme mai urgente.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

O sărbătoare a artei românești

Al X-lea Festival Internațional „George Enescu"

Un eveniment artistic de prim rang a marcat în aceste zile viața culturală a Capitalei și a țării întregi : deschiderea ediției jubiliare a Festivalului Internațional „George Enescu". Tradiția deja remarcabilă inaugurată de edițiile precedente vădește deosebita cinstire de care se bucură azi memoria marelui compozitor, precum și tot ceea ce înseamnă manifestare artistică, a talentului, a disponibilităților creatoare ale poporului nostru.

Sărbătoare a muzicii, a artei, în genere, a talentului, festivalul bucureștean se înscrie în contextul de largă efervescență creatoare care caracterizează domeniul contemporan al creației atît în plan intelectual, cît și în plan artistic. Așa cum arăta, în deschiderea festivalului, tovarășa Suzana Gădea, președinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, „avem în prezent o viață muzicală vie, intensă, substanțială, diversă, cunoscută și apreciată de publicul nostru larg." Atît în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", cît și prin tot ceea ce înseamnă viață artistică profesionistă, un potențial deosebit se relevă prin succese nenumărate, printr-o tot mai evidentă deschidere către recunoașterea în plan universal a valorii artei noastre naționale.

Din această perspectivă, un fapt deosebit este acela că Festivalul Internațional „George Enescu" a programat, în această ediție nu numai integrala creației enesciene, susținută de către cele mai valoroase colective muzicale ale țării, în prezența unor soliști români sau de peste hotare (în organizarea celor peste cincizeci de concerte simfonice, de cameră, spectacole de operă, operetă, balet și-au dat concursul mai multe instituții : Filarmonica „George Enescu", Opera Română din București, Orchestra Radioteleviziunii, A.R.I.A., Uniunea Compozitorilor, Teatrul de stat de operetă), ci și o bogată reprezentare a muzicii românești contemporane. Concerte așteptate cu deosebit interes au programat lucrări ale compozitorilor români din diverse generații — cu deosebire din generațiile tinere, așa cum este firesc. Alături de aceasta, nici școala interpretativă românească nu a fost neglijată : în programul festivalului sînt incluse recitaluri ale tinerilor laureați ai unor prestigioase concursuri naționale și internaționale. Festivalul „George Enescu" devine astfel o excelentă tribună de manifestare a momentului actual al muzicii românești, în toate coordonatele sale, participînd la un dialog artistic de prim rang cu reprezentanții acelorași domenii de pe alte meridiane.

Viața muzicală românească este în evidentă ascensiune. Despre muzica românească se scrie tot mai mult peste hotare, despre școala noastră de interpretare se spun cuvinte deosebit de măgulitoare. De la foarte tinerii muzicieni, încă elevi ai liceelor și școlilor de specialitate — care adaugă în fiecare an un număr impresionant de premii, obținute în dificile concursuri internaționale — și pînă la anvergura experienței și a măiestriei artistice a unor reputați artiști și ansambluri muzicale, cum sînt cele cuprinse pe afișul recent deschisului festival — rezultatele spectaculoase din acest domeniu artistic probează atît resursele de creativitate nesecate, dar și un climat deosebit de propice, care caracterizează întreaga viață spirituală a țării noastre în acești douăzeci de ani de cînd la conducerea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. În aceste adevărate zile ale muzicii, așezate sub incidența geniului enescian, muzicieni și iubitori ai muzicii, deopotrivă, credem că se vor bucura pe deplin de ceea ce e întemeiat întotdeauna o legătură trainică dincolo de timp și de spațiu : armonia.

TANIA RADU ■

Cîntarea României

Anotimp sibian

La Sibiu, fiecare toamnă înseamnă o sărbătoare a cărturarului, a talentului, a artei. Săptămîna cultural-artistică **Cibinium** reunește, de fiecare dată, manifestări extrem de diverse, care, prin alăturare, probează, an de an, vitalitatea nestrbită a acestui vechi centru spiritual transilvan.

Dedicat, în această toamnă, „tineretului și progresului social", **Cibinium '85** se înscrie firesc în galeria acțiunilor legate de Anul Internațional al Tineretului, precum și în generoasa acoladă a formelor de desfășurare a Festivalului național „Cîntarea României". Spectacole (teatru, film, operă, operetă, concert simfonic) ale colectivelor sibiene sau din alte zone ale țării, gale de filme artistice și documentare, proiecții de diapozitive, expoziții (de artă plastică, de carte, de afișe, de ceramică, de creație tehnico-științifică, alături de prestigiosul **Salon internațional de artă fotografică**, ajuns la a II-a ediție), simpozioane, dezbateri, mese rotunde (în această categorie de acțiuni un loc aparte îl ocupă Colocviile de critică ale revistei **Transilvania**, ediția a IX-a, asupra cărora vom reveni mai pe larg) au avut loc la Sibiu și în multe alte localități ale județului, însumînd opt zile dense, de incontestabilă rezonanță în viața culturală a țării.

O dublă intenție — de a focaliza preocupări locale, dar și de a le racorda la vastul program cultural și artistic românesc — s-a făcut simțită și în compoziția recentei ediții, desfășurată în perioada 6—15 septembrie. În interesantele manifestări cu caracter folcloric — cu tradiție deja în **Cibinium** — această dublă perspectivă este cu atît mai evidentă.

Sibiul este, cum bine se știe, o zonă folclorică vie, cu acută personalitate (pe care, de altfel, o activă Asociația a folcloriștilor se străduiește să o conserve prin inițiative numeroase, despre care nu putem detalia în aceste rînduri). Pentru zilele Cibiniumului, o manifestare cum este Concursul interjudețean de folclor **„Cîntecele munților"** nu este numai un blazon, ci și un punct de mare atracție pentru marele public.

Ediția 1985, cea de a patra, s-a înscris în primul rînd printr-o participare masivă. Ansambluri folclorice de cîntece și dansuri, precum și de obiceiuri populare, sosite din 19 județe (Argeș, Teleorman, Bolosani, Gorj, Olt, municipiul București, Ialomița, Brăila, Vîlcea, Prahova, Arad, Iași, Vaslui, Bihor, Mureș, Brașov, Sălaj, Suceava și, firește, gazdele) au dat culoare și prospețime acestor zile, pe care le-au și inaugurat. Duminică, 8 septembrie, peste 1 200 de artiști amatori au arborat, pe străzile din centrul Sibiului, costume naționale de o mare frumusețe, într-o emoționantă paradă a portului popular. Atmosferă sărbătorească, a paradei portului popular s-a învecinat, în aceeași dimineață, cu o altă sărbătoare a ochiului și a sufletului : tradiționalul tîrg al olarilor, unul dintre cele mai mari din țară. Timp de cîteva ceasuri, culorile și formele rafinate ale ceramicii tradiționale (dar și moderne) românești au făcut drumul de la creatori către colecționari sau amatori de toată mîna.

Dar, fără îndoială, recordul de participare aparține totuși concursului **„Cîntecele munților"**, desfășurat timp de o zi și jumătate în decorul incitător al Dumbrăvii Sibiului, mai precis la incinta **Muzeului Tehnicii Populare**. În tradiția (și chiar în regulamentul), concursului, toate formațiile înscrise spre participare sînt lăureate a cel puțin una din etapele „Cîntării României", asigurîndu-se astfel bareme de calitate legitime. În aceste condiții, deliberarea juriului a fost evident, dificilă. Criteriile aprecierii — autenticitatea folclorului adus pe scenă, originalitatea, virtuozitatea, puritatea interpretării — au desemnat totuși drept cîștigătoare ale concursului și deținătoare (ex. aequo) ale marelui premiu al acestei ediții Ansamblul de cîntece și dansuri populare al I.M.M.R. „Grivița Roșie" București și Ansamblul folcloric „Arcanul" al Căminului cultural din Fundu-Moldovei — Su-

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

— Au trecut cîteva ceasuri de cînd repetați, Mircea Diaconu. Acum, fiindcă ați terminat și putem discuta, spuneți-ne și nouă despre ce e vorba. O premieră, o surpriză?

— O, nu. Sîntem invitați la Festivalul BITEF de la Belgrad cu piesa **Cum vă place** și repetăm de zor, ca să scurtăm spectacolul, să-l facem pentru export, cum ar veni.

— Dumneavoastră ce jucați?

— Eu sînt bufonul. Vedeți cum scrie! Nu joc, ci sînt bufonul.

— Ce vrea să zică asta?

— Nu-mi dau bine seama, dar așa am simțit nevoia să spun. Am jucat prea mulți bufoni și mi-am cam pierdut hazul. Toți măscăricii sînt la fel, nu mă rani amuză.

— Cum e un bufon trist?

— Orice bufon care face din mascaradă o meserie e trist. El trebuie să pară normal, să facă giumbușlucuri, să se hlizească. E groznic de plictisitor. Ultimul bufon l-am jucat cu Ciulei în **Furtuna**. Deja nu mai veiam, dar era nevoie de mine. Ciulei și-a cerut scuze, promițîndu-mi că e ultima dată cînd îmi mai dă un astfel de rol. Într-adevăr, a fost ultima... Nu știu de ce, dar nu mai suport să joc la nesfîrșit rolul ăsta, mă plictisește îngrozitor, aș face altceva.

— De ce nu vă mai place?

— „...nebunilor nu li se-ngăduie să spună cu glas tare ceea ce cred despre nebunule înțelepților", cum zice chiar bufonul lui Shakespeare.

— Aveți vreun rol anume în care vă gîndiți și care credeți că vi s-ar potrivi?

— Nu cred în așa ceva. E o idee falsă. Eu aș juca mereu altceva. Mă pasionează diversitatea și tocmai de aceea mă gîndesc de fiecare dată la alt personaj. Într-un fel, joc tot timpul cu gîndul în altă parte. Asta nu înseamnă că nu mă concentrez, dar mă plictisesc repede de rolul pe care-l fac. Îmi place să trec prin cît mai multe ipostaze. Mulți au trăit toată viața lor un singur personaj. Unul e strîmb și joacă pe cocoșatul. Mersi. Nu e pasionant. Îmi plăcea la institut cînd într-o sesiune jucam cîte 15—20 de personaje. Era extraordinar. Chiar dacă intru în scenă doar ca s-aduc o tavă, tot îmi face plăcere, fiindcă pot crea, în cîteva momente, o lume aparte. Eu nu sînt obsedat de roluri mari, ci de varietatea lor.

— Se zice că scenariul filmului Mere roșii a fost scris special pentru dumneavoastră. Asta înseamnă că vi s-a ghicit o anume predispoziție, o înclinație deosebită pentru rolul respectiv. Ce ziceți?

— Așa s-a spus, numai că nuvela a fost scrisă cînd eu aveam cinci ani, iar scenariul s-a făcut după nuvelă. Cînd totul se termină cu bine, îes la iveală cele mai frumoase gînduri. Oricum, mă bucur foarte

MIRCEA DIACONU:

„Actorii, vorba bătrînului Shakespeare, sînt oglinda vremurilor noastre"

mult că se mai vorbește încă de Mere roșii.

— Să mai zăbovim nițel asupra rolurilor. Ziceați că vă place diversitatea, că vreți să jucați mereu altceva. Eu nu-mi închipui însă că un actor, oricît ar fi el de disponibil, poate juca în orice clipă absolut orice rol. Trăiește și el niște stări care-i pot modifica predispoziția.

— Normal că trăiește. Nu trebuie să exagerăm. Ceea ce-am spus, luați-o și dumneavoastră la modul general. Sigur că sînt perioade cînd nu poți juca orice. Omul e un mecanism delicat, nu poți introduce fișa, ca să funcționeze.

— În cazul acesta ce se întîmplă?

— Repetă, repetă prost și, dacă nu ieșe, joacă prost. Și eu am trecut prin asemenea situații. Au fost cazuri cînd am rezolvat personajul chiar în ultima zi de repetiții. De multe ori am avut senzația că n-am reușit nimic din ce-ar fi trebuit. Am simțit acest lucru și cînd lucram cu Liviu Ciulei, deși el a avut altă părere. Vedeți deci că nu e chiar atît de simplu pe cît am lăsat eu impresia.

— Dacă nu greșesc, îl invocați pe Ciulei cu un sentiment de prețuire aparte. Cum a decurs colaborarea cu el?

— Ciulei e tatăl meu artistic. El m-a luat de mînă și m-a făcut actor. Nu știu unde m-a văzut, cred că la facultate, însă m-a angajat și m-a adus în trupa lui, unde eu eram un fel de copil al acelei trupe și unde am trăit cei mai frumoși ani din cariera mea. Ciulei a înțeles foarte bine, ce spun a înțeles, adică știa că un actor are nevoie de diversitate. Așa se explică faptul că l-a distribuit pe Rebenguic în rolul unui bufon, contrazicînd toate prejudecățile. Era o mare plăcere să lucrezi cu Ciulei și nu întîmplător în vremea directoratului său Teatrul „Bulandra" a cunoscut cea mai înfloritoare perioadă.

— De ce-ați trecut la „Nottara"? S-a stins prima iubire?

— Mi-am propus pentru o vreme să vin la „Nottara", fiindcă am avut o clipă sentimentul inutilității acolo. Lucrurile s-au schimbat în ultima vreme, nu știu dacă în bine sau în rău, a venit un nou val de actori, cei din trupa cu care am lucrat eu s-au împrăștiat. N-am vrut să încurc pe nimeni, voiam doar să fiu activ. Așa că am venit aici, unde am găsit un teatru normal. Colegii sînt buni, cabinele sînt cam mici, în schimb sînt mai aproape de casă! E și asta un motiv, nu?

— E drept că ați văzut prima piesă de teatru după ce ați reușit la facultate?

— Da, încă nu văd nimic bizar în asta. Era firesc să se întîmple așa. Am făcut liceul

(Continuare în pag. 15)

RADU G. ȚEPOSU ■

Argument

Ritmul filmului și-al literaturii

Cînd se judecă raporturile dintre literatură și film de puține ori e luată în considerație și problema ritmului, fapt care scapă aproape sistematic atenției generale. Nu e greu de observat că eșecurile ori insuccesele peliculelor pornind de la operele literare vin, printre altele, din felul cum este înțeles și rezolvat specificul ritmului filmic, probă esențială de infidelitate creatoare a cineastului față de textul literar. Există, cu certitudine, o mare diferență între ritmul pe care-l creează, o operă epică și cel pe care-l creează, cu mijloacele sale caracteristice, filmul. Să încercăm a lămuri, desigur sumar, această diferență, luînd pentru început cazul ritmului romanesc. Au romanele un anumit ritm? Evident că au. Numai că, încercînd să definim acest ritm, ne vom izbi de următorul lucru: învățați să judecăm însușirile unui fapt literar după specificul lui (cuvîntul), vom observa că în acest caz seriile de reprezentări pe care le formează cuvintele în înșiruirea lor sintagmatică nu ne mai sînt de folos, „nu sînt în chestie", cum ar zice Maiorescu. Stilul nu ne mai dă nici o indicație privitoare la ritm sau, mai bine-zis, la variațiile ritmului epic, pentru simplul motiv că discursul literar propriu-zis nu are intrinsec schimbări de ritm, rămînînd egal mereu cu sine însuși, tocmai prin asta dobîndindu-și calitatea de stil. Un roman, da, el are schimbări de ritm, dar acestea nu vin din scriitură, deci din modul de organizare a cuvintelor, ci din cu totul altceva. Despre **Răscoala** lui Rebreanu se poate spune că e un roman mai dinamic în partea a doua; înseamnă asta oare că Rebreanu și-a „dinamizat" stilul părții a doua? Bineînțeles că nu. Se poate atunci deduce că ritmul romanesc nu ține de scriitură, ci de evenimentele descrise, mai precis de calitatea și cantitatea faptelor, situațiilor, împrejurărilor înscrise într-un timp și spațiu romanești. Cînd spunem că lucrurile „se precipită" în cutare capitol, înțelegem că merge la fapte, nu la stil. Sigur, într-un fel sau altul, scriitura reflectă ritmul evenimentelor (printr-o aglomerare a verbelor, frecvența anumitor cuvinte etc.), dar ea asimilează toate aceste variații exterioare fără să-și schimbe esențial fizionomia proprie.

În cazul filmului, ritmul nu mai este cu necesitate dictat de fapte. Să ne amintim secvențele de final din filmul **Răscoala** al lui Mircea Mureșan: aparatul, care la începutul peliculei panorama voluptuos și lent peste pămînturi, acum se mișcă de parc-ar lua și el parte la răscoală, tăietura de montaj e nervoasă, imaginile se succed cu repeziciune din diferite unghiuri etc. În roman, dinamizarea se petrecea prin aglomerarea faptelor ce-și găsesc rezolvarea (ca eliberare colectivă) în dezlănțuirea țăranilor. Un exemplu și mai concludent îl avem în excepționala **Piesă neterminată pentru pianina mecanică** a regizorului Nikita Mihalkov, film inspirat de piesa lui Cehov **Un Hamlet de provincie**. Momentul furiei lui Platonov, trăirea catharctică a lucidității sînt sugerate prin imaginile „mișcate" luate de o cameră de film care se zbate pur și simplu, care aleargă odată cu eroul prin odăile pustii ale castelului provincial, printr-un abrupt montaj în cadru, prin perspective insolite, oblice. Filmul capătă în această fază un ritm drăcesc, transformîndu-se într-un semn al energiilor reprimate, ținute în frîu de convențiile vieții burgheze, un ritm cu atît mai semnificativ, cu cît, în final, contrastant, totul se liniștește, „viața își reintră în drepturi", oamenii își reiau locurile obișnuite, gesturile uitate o clipă. Cehov este poate unul din cei mai mari scenariști ai lumii tocmai prin intuirea profundă a ritmurilor existenței umane, pe care textele lui le sugerează continuu și pe care abia filmul le poate materializa cu plenitudine.

Putem conchide deci că, dacă ritmul romanesc este unul evenimențial, ritmul cinematografic este unul formal, în sensul că regizorul, prin folosirea adecvată a mijloacelor de care dispune, nu numai că poate controla o acțiune, întîmplările, dar le poate și **construi** în funcție de ritmul dorit de el. Dacă romancierul este oarecum „ritmat" de dinamica evenimentelor pe care le narează, regizorul este cel care imprimă trena unui film. **Exact** în măsura în care alege un anumit univers pe care-l investighează, exact în aceeași măsură romancierul este „ales" de spațiul narativ căruia i se consacră; la fel, creatorul de film poate rămîne prizonierul unor obsesii constante (vezi Antonioni, Fellini, Visconti), dar el nu poate fi „dus" de întîmplări, de poveste, căci el o construiește mereu **cu armele pe față**. Din schița Bubico a lui Caragiale nu se poate schimba o iotă fără a-i altera individualitatea, dar mai multe versiuni filmice de apropiată valoare pot fi făcute de un singur regizor.

În ceea ce privește modurile de realizare a ritmului cinematografic, am putea cita cîteva rînduri din cartea lui Leon Moussinac, **Virsta ingrată a cinematografului**: „Dacă într-un film imaginile trebuie să aibă în ele însele, în afara semnificației lor prin raportare la ansamblu, o frumusețe și-o valoare proprie, această frumusețe și această valoare pot fi specific micșorate sau mărite în funcție de rolul care este fixat acestor imagini în timp, adică în ordinea în care ele se succed. Ritmul există deci nu numai în imaginea însăși, ci și în succesiunea imaginilor. Expresia cinematografică datorează astfel ritmului exterior cea mai mare parte din forța sa". Simplificînd și schematizînd, vom putea remarca două moduri ritmice care în consubstanțialitatea lor alcătuiesc diagrama tensională a filmului: dinamica internă a cadrului și dinamica externă, de montaj, a seriilor de cadre. Cea dintîi se referă la felul alcătuirii unui cadru continuu, fără tăieturi, la ritmul liniilor și suprafețelor organizate în planul imaginii, al plasării grupurilor de personaje, cît și al mișcării acestora. Filmul lui Alain Resnais, **Anul trecut la Marienbad**, excelează din acest punct de vedere. La noi putem aminti cadrele puternic tensionate ale lui Victor Iliu în **Moara cu noroc**, dar mai ales în **Comoara din Vadul Vechi**, sau scena discuției dintre Persida și călugăriță din **Dincolo de pod**, filmul lui Mircea Veroiu după **Mara** lui Slavici; așezate în fața unei oglinzi, cele două femei își vorbesc; sînt filmate din spate, așa că fața le-o vedem în oglindă; călugărița începe să vopsească în alb oglinda, cu gesturi lenești, ștergîndu-se treptat, cu fiecare dîră de vopsea, din imagine. Este un cadru static de mare forță prin metafora plastică descoperită. Al doilea tip de ritmare este obținută prin montaj și se bazează pe dinamica imaginilor care se succed una după alta prin tăietura de montaj. Depinde de lungimea fiecărui cadru și de modul cum acesta se-nseriază în graficul ritmic pe care-l stabilește decupajul regizoral.

A ține seama de proprietățile tipice și deosebite ale ritmului cinematografic este o condiție **necesară**, dar nu și suficientă pentru ca filmul să poată concura de la egal la egal valorile perene ale literaturii.

IOAN GROȘAN ■

MUZICA

Un instrument pentru suflet

Laureată a ediției a II-a (1979) și a III-a (1981) ale Festivalului național „Cîntarea României", în cadrul cărora a obținut de fiecare dată locul I, autoare a trei discuri, inclusă în programele emisiunilor noastre de radio și prezentată pe larg telespectatorilor într-o emisiune de largă audiență, **Mirela Florescu**, în clipa de față studentă a prestigiosului conservator „Carl Maria von Weber" din R.D.G., trăiește bucuria de-a adăuga recitalurilor sale la xilofon, instrument ce arareori a reușit să-și vădească virtuțiile solistice, un al patrulea disc. Cu-atît mai mult salutăm această nouă reușită a Mirelei Florescu, cu cît revista noastră a subliniat de fiecare dată noutatea și farmecul aparte al artei sale interpretative. Alcătuit din 9 piese (Dans rus din baletul „Lacul lebedelor" de P.I. Ceaikovski, Dans maghiar de B. Moșkov, Dans spaniol, de A. Polonski, Introducere și Dansul vrăjitoarelor, de Petre Elinescu, Doine, de același compozitor, Cîntec țigan din „Melodii lăutărești", de P. Sarasate, Dans țărănesc, de Constantin Dumitrescu, Uvertura la opera „Nunta lui Figaro" de W.A. Mozart, și Dansul sabiilor, din baletul „Gayaneh", de A. Haciaturian) acest al patrulea disc, realizat cu ajutorul ansamblului **Omnia**, condus de apreciatul muzicolog și dirijor **Cornel Popescu**, scoate în evidență „nu numai propria evoluție muzicală (a interpretei — n.n.), ci și istoria unui instrument-surpriză (a xilofonului n.n.)" cum apreciază criticul muzical **dr. Grigore Constantinescu**. Și tot Grigore Constantinescu constată: „Recitalul pe care îl cuprinde actualul disc realizat de Mirela Florescu demonstrează că măiestria interpretului poate deschide noi orizonturi unui instrument considerat, pînă nu de mult, doar o componentă a grupului de percuție. Iată, totuși, că muzica lui Mozart, Sarasate, Haciaturian sau Ceaikovski nu pălește în versiunea destinată xilofonului, așa cum o doină sau un dans țărănesc semnate de Petre Elinescu sau C. Dumitrescu își păstrează neștirbite farmecul". Pentru a întregi portretul Mirelei Florescu, vom decupa, în continuare, din același text apărut pe mapa discului, aprecierea fostului ei profesor de la Liceul de muzică din Timișoara, **Doru Murgu**: „Plusul care o detașează pe Mirela Florescu de ceilalți constă poate în grefarea acestui incontestabil talent pe fondul unei structuri temperamentale care-i declanșează resortul ambiției duse pînă la pasiune, al conștiinciozității pînă la o devoțiune rar întîlnită, pentru lumea imaginară fabulată chiar de ea însăși, atunci cînd se află în fața tastelor instrumentului său. O metaforică simbioză care îi modifică esențial înseși datele existenței sale". Aceste aprecieri, plus mai vechile noastre păreri și cunoștințele despre talentul aproape unic al Mirelei Florescu, ne-au determinat să ascultăm cu luare aminte și încîntare acest al patrulea disc și nu credem a greși dacă vom afirma că arta interpretativă a Mirelei Florescu a cîștigat în echilibru și ritm interior, frazele sale muzicale colorîndu-se cu nebănuite nuanțe lirice, de factură nostalgică, ușor pastelate, sau încărcîndu-se de emoții puternice, dramatice. Delimitînd cu mai multă acuratețe aceste două extreme ale pathos-ului muzical, Mirela Florescu îi acordă xilofonului dreptul de-a fi un instrument apt să exprime toată gama trăirilor sufletești.

VICTOR NIȚĂ ■

POEZIE

Tragicul inedităților

Un întreg univers de suavități și dezastre, de spaime secrete dar și de exteriorizări acide, resemnare orgolioasă, înțelepciune și detașare alături (într-o proporție greu definibilă) de explozia temperamentală, pendulînd sentimental între **disperare și grație**, toate acestea la capătul suveranului exercițiu de finețe, apăreau în **Aventura** (1983), prima carte a Smarandei Cosmin. Debutul strălucit e confirmat acum prin **Sărbătoarea lui Alexandru** (Editura Cartea Românească, 1985), un volum de o remarcabilă unitate, a compoziției și a tonului. Autenticitatea existențială a **invenției**, în care intră deopotrivă figurația mitologică — o mitologie sui-generis, personală, „confecționată" din resturi de figuri și semne — și utopica victorie livrească, pare chiar mai radicală aici. Totul se supune unei dicțiuni irevocabile, în care rostirea sentimentului, aprigă și totuși tandră lui înlănțuire în cuvînt, e inițiu formă de vulnerabilitate. **A spune** înseamnă în acest caz **a etala, a deschide** o rană veche. Poezia Smarandei Cosmin este efectul unei traume adînci și încercarea — aproape permanentă — de a o **implini**, ca pe condiția însăși a supraviețuirii: „...Am crezut răstălmăcind sudalma-n poezie, / Tînjind la împlinirea unei răni". O veritabilă vocație tragică crește în versurile sale, urmărind parcă de la pagină la pagină să dobîndească nu solemnitate — ci luciditate. Luciditatea introspecției, luciditatea constatării, a observației și a previziunii. A fi lucid este a fi autentic, adică a recunoaște distanța față de sine, obținută în urma unei îndelungi inițieri: „Azi știu tot despre moarte și infinita ei / Inventivitate despre calmu-i pragmatic / Laborios dar și despre demență cutreierînd / Pajiștea hecatombei." **(Astăzi)**. Această esențială autocontemplație, atît de tăioasă față de tot ce ar putea falsifica reprezentabilitatea tragică a sentimentelor, devine nu atît elementul primordial, cît un mod de finalizare.

Motivul care se delimitează treptat în poemele Smarandei Cosmin este experiența thanatică. De fapt o psihologie și o estetică a morții. Viața rămîne în acest cadru o modalitate ostilă de aminare, roua vremelnică, transpirația lucrurilor vestind „respirarea ei blîndă": „Și nimic altceva decît roua ce s-ar fi / Depus pe genunchi într-o / Dimineață primordială / Și nimic altceva decît moartea, / Respirarea ei blîndă". **(Respirare)**. Neantul ajunge astfel etapa desăvîrșirii, ceea ce se prefigurează — singura certitudine între „amintire și teamă". Aceste două cuvinte au, în ordine tematică, o importanță majoră în volum. Amintirea unei copilării dramatice se toarnă întreagă în claustrarea într-o solitudine pe cît de populată cu figuri poetice, pe atît de impenetrabilă. Singurătatea este, paradoxal (paradoxul are în această poezie o serioasă acoperire existențială) un mod de a umple orice trăire, de a configura armonia presupusă în cădere, grația alunecării ireversibile. Tragicul constatării, ca în aceste superbe versuri: „O, dragii mei e-un timp așa amar / Și tocmai azi mă podidise / Cîntul / Și azi atîta vlagă am / S-aștept". **(Timp)**. Extazul e un simplu obiect nefolositor **(Doamna cu licornul, Capricii)**, îngerii vestesc frumusețea alunecoasă a sterilității **(Glissando)**. Titlul cărții, ce ar putea fi și o parafrazare a unui minunat oratoriu de Händel **(Sărbătorirea lui Alexandru)**, prezența lirică invocată în primul ciclu, **Angelus**, accentuează în context utopia posibilei tandrețe cu care neantul înconjoară ființa: **Numele Alexandru: „cel care apără oamenii"**. Nu cred să exagerez deloc afirmînd că, prin profunzimea experienței existențiale, a meditației și prin vocea lirică atît de originală, **Aventura și Sărbătoarea lui Alexandru** impun o poetă de primă mărime.

N. GRIGORE-MARAȘANU ■

PROZA

Karțuiola

După ce-a dat un volum de bruioane despre resursele epice ale cotidianului, în **Povestiri terminate înainte de a începe** (1981), Sorin Preda și-a intensificat spiritul analitic și observația comportistă într-un roman de natură confesivă, elastic în aparență, însă abil condus către structurile prozei moderne. **Partial color** (Cartea Românească, 1985) relatează deruta unui tînăr căsătorit, incapabil să se armonizeze cu consoarta-i, de o năucitoare frivolitate agresivă, și, prin urmare, nfiat în imposibilitatea de a se integra în ritmurile sociale ale vieții. Personajul romanului, care e și naratorul cărții, trăiește o stare de buimăceală, amestec de candoare și nevroză, care e chiar felul său de a fi în această relație confuză. El, Traian Daia, regizor la o școală populară de artă, are psihologia unui **prins**, repetînd adică în societate ceea ce moștenește din propria familie: reacția de inaderență și solicitudinea suspectă, însingurarea și nevoia de comunicare, pasionalitatea erotică și aversiunea, manifestări extreme care-l împiedică să se regăsească și să se comporte în consecință. Trăind cu soția sa Mara într-o neînțelegere, așa zicînd, desăvîrșită, personajul transformă echivocul relației într-o anormalitate normală, prilej de autoanaliză și prospecție psihologică, fiindcă protagonistul, vom înțelege mai tîrziu, e și scriitor și, prin urmare, acceptă situația ca unica formă de autenticitate pentru cartea pe care urmează s-o scrie și care va deveni, în final, o sublimare a propriei experiențe. Traian Daia e, într-un fel, un scriitor fără voie, căci scrisul devine o defulare, cum ar zice Freud, o compensație a încrîncenării sale conjugale.

În multe privințe, romanul e o povestire autoreferențială, chiar dacă miza e a faptului de viață, a epicului pur. Neputînd rezolva în chip rațional hărțuiala la care-l supune căsnicia,

CAP LIMPEDE

● **Precizare.** Pentru dreapta punere în temă a celor care au citit nota informativă din numărul trecut al revistei „Flacăra" (Ultima oră), în legătură cu o apropiată apariție editorială la Cartea Românească, arătăm: Este vorba de transpunerea în limba română (de Mira și Constantin Lupeanu) a celebrului roman chinez intitulat **LOTUS DE AUR, VAZĂ ȘI PRUNIȘOR DE PRIMĂVARĂ** al unui mare scriitor rămas anonim, care îl semnează totuși cu pseudonimul Lanling Xiaoxiao Sheng, **Cărturarul mucalit de pe Măgura cu Magnolii**. Romanul (dincolo de timpul nașterii sale — secolul al XVI-lea) este o capodoperă a genului, remarcabil prin nervul polemic și cultura literară a autorului, risipite cu ușurință și har de-a lungul a peste o mie de pagini, consemnînd sub steaua destinului viața de familie și societate a mandarinului **Ximen Qing** — simbol al corupției și degradării social-politice. Se poate spune că, privită din diferite unghiuri, China secolului XVI constituie tema centrală a acestui roman. Într-adevăr, prin intermediul eroului principal și a mediilor cu care acesta vine în contact, în carte este prezentă o întreagă lume, de la slugile cele mai umile pînă la atotputernicii mandarini și eunuci din preajma Fiului Cerului. Proză realistă de o bogată paletă stilistică, antrenînd și cunoștințele autorului în domeniul poeziei chineze culte și populare, **Lotus de aur, vază și prunișor de primăvară** de Carturarul mucalit de pe Măgura cu magnolii justifică prin sine însuși calificativul de „roman de aur" dat de criticii literari chinezi. **(Traducătorii)**.

DE-ALE TOAMNEI... O perioadă din viața noastră, a tuturor, marcată de începerea noului an școlar — pe mulți studenți i-am auzit comunicînd: „mă duc la școală" — oglindită cu dragoste și emoție la radio și TV. Simbolicul clopoțel a clincheit chiar și în „Unda veselă" de duminică la prînz. În emisiunile pentru copii s-a făcut recapitularea la vacanța mare. Și nu numai în emisiunile pentru copii. Cînd Dida Drăgan, cîntînd, frămînta nisipul de pe plajă, parcă i-am simțit, încă un pic. de adio, fierbințeala din zilele de concediu. Documentarul Ancăi Ari-

personajul întrezărește o soluție în eliberarea prin creație, prin scris. Nu avem aici cazul autorului care-și premeditează experiența, ci al celui care caută o evaziune, aproape inconștientă. Resortul a psianalitic și, nu întîmplător, naratorul citează din abundență pe Freud, jumătate cu teză, jumătate cu ironie, cu scopul, desigur, de a lumina impulsul obscur care-l împinge dinspre realitate spre ficțiune. Una din aceste transgresiuni, foarte frecvente, o constituie halucinația, la care eroul ajunge fie dintr-un complex al culpabilității, fie dintr-o dorință subliminală. Intertextualitatea accasta, de obîrșie psihanalitică, prin care autorul sugerează o soluție spirituală, se opune altele, de extracție empirică, ce ar figura o armonie vitală. Autorul citează, la începutul romanului, dintr-un manual de psihologie pedestră al unui obscur Victor Pauchet, intitulat **Calea fericirii**, din care trebuie să înțelegem că soluțiile propuse acolo sînt, prin ridicolul lor, ineficiente și, deci, comice tocmai prin nota de utopie didactică și psihologică. Eșecul soluției psihologiste e astfel contracarat prin eficiența celei psihanalitice, care e o izbîndă pe jumătate. Treptat, Traian Daia își scrie romanul care începe să se confunde cu propria-i confesiune, pentru a constata, în final, că relatarea experienței e chiar romanul **Parțial color**. Cartea din carte debutează, surprinzător, cu chiar fraza de început a romanului lui Sorin Preda, întorcîndu-se ca șarpele **uroboros** împotriva ei însăși : „Mi-a telefonat. Avea vocea albă, vag neliniștită... Uite, fiul tău plînge de două ceasuri. M-am săturat. E o moară de plîns: Nu mai pricep nimic... Dă-mi-l, zic. Ce-i puiule ?...“ Din romanul unei experiențe, **Parțial color** devine astfel romanul unui roman, ca o consecință a eșecului matrimonial și, deci, ca o formă de terapeutică.

Fiind conceput, în prima lui parte, ca o relatare autobiografică a personajului, romanul nu se dă în lături de la a cerceta viața de fiecare zi în cele mai mici amănunte, cu veleitării ei de provincie care recită la chefuri **Regina ostrogoților**, cu desfrînate inițiate în arta culinară, cu bătrîni erotomani și părinți vanitoși, cu oficialități arogante și găunoase. Simțul amănuntului este desăvîrșit la Sorin Preda și romanul abundă în superbe pagini de observație minuțioasă, în care compasiunea ironică fuzionează cu nostalgia mailtioasă : „...o atenție acolo, o piedică în calea uitării, un cățel și o fetiță cu saboți dînd de mîncare la porumbei, o vază de semiemistat urită și tuguiată, iar în colț picioruI înalt al unei veioze din fier forjat, peste toate dominînd impresia de haos, de schimbare neinspirată : frigiderul în locul patului, patul în locul televizorului, camera aducînd din pe în ce mai bine c-un sac bine strîns la gură — nu mai intra nimic acolo, dar nici nu mai iesea. în interiorul lui fiind posibil orice, inclusiv cîteva întîmplări din «Alice în țara minunilor», .cele cu iepurașul și cu ceasul scufundat în lapte, spre exemplu“. Farmecul confesiunii vine și din amestecul vocilor narative, din cursivitatea și fluența povestirii : „Am prins-o brutal de mînă și am întrebat-o cum o cheamă. n-are nici o importanță. mi-a răspuns. poti să-mi zici cum vrei, eu insistînd. trebuie totuși să aI un nume. pe mine spre exemplu mă cheamă Traian. si ea m-a întrerupt. nu mă interesează domle. din partea mea poate să te cheme oricum, și eu m-am blocat. l-as fi cîrpit cu mare plăcere două perechi de palme. făcînd-o să renunțe la moșturile ei de femeie misterioasă...“. Nu e mai puțin adevărat că. atunci cînd recurge la caracterizarea brutală, Sorin Preda pierde pe drum subtilitatea observației, iar confesiunea devine tezistă, aproape ranchiunoasă: „Neluțu-blondutu s-a încălzit și transpiră ca o plantă tropicală. Își dă jos haina. Cămașa îi stă lipită de trupul burtos. Din cîteva mișcări scapă și de ea. Are o piele groasă de animal de pădure, iar fără cămașă pare și mai gras“. Finețea amănuntului e înăbușită aici de un cinism mult prea fățiș care nu e în tonul cărții și care distonează cu eleganta ironică a romanului. Eliminînd însă aceste excese. **Parțial color** e un roman scris cu finețe și vibrație discretă, fiindcă pe fondul unei experiențe de viață reflecția și parodia livrescului, analiza și gustul pentru tipologie se asază într-un strat dens și consistent.

RADU G. ȚEPOSU ■

PLASTICA

Senzații cromatice

Acum cinci ani, cînd sălile Galeriilor de artă ale municipiului București găzduiau o incitantă expoziție aparținînd medicului **Nicolae N. Horneț**, pictor amator (în cazul de față avem în vedere originea însăși a cuvîntului amator și nu doar sensul său curent), iubitorul de artă avea să constate că pinzele expuse înfățișau, cu vigoare și profesionalism, un univers aparte, o frenetică și debordantă interpretare a realului. Puțini știau atunci să medicul Nicolae N. Horneț se-nfățișa publicului cu cea de-a treia sa expoziție personală și, deci, avea în spate nu doar o activitate expozițională, cît mai ales o experiență plastică și o nedezmințită dragoste pentru pictură, actul său artistic continuîndu-se, dintr-un prea plin al inimii, în clipele sfemeiniculuI răgaz de după munca sa de zi cu zi. Și iată-l, tot la Galerille municipiului, pe împătimitul de pictură Nicolae N. Horneț, la cea de-a patra sa personală, confirmînd, prin însăși evoluția artei sale, viabilitatea unui discurs plastic întrutotul îndreptățit a fi considerat ca atare. Situîndu-se în afara unui complex pe care poate că nu l-a avut niciodată, cel al picturii naiviste și strict amatoriste, pictura sa este rodul unei acute și rafinate sensibilități și-al unei culturi plastice de excepție, amîndouă supuse unui travaliu artistic susținut. Reconstituind cu fidelitate un crîmpei de lume și impregnate de un pronunțat aer liric, peisajele sale fac dovada unui echilibru îndelung căutat, a unor armonii cromatice de-aleasă ținută, precum în Pirlul, Fără țărmuri sau în Umbra vechiului burg. Tonul însă îl dau alte lucrări (Jocuri de artificii, Siluete, Un albastru infinit, Sub luciul apei, Podul cu amintiri etc.) compoziții care cîștigă în expresivitate și-o care libertatea trăirii este mult mai evidentă. Exuberante, încărcate de culoare și sugestii plastice, cu un ritm interior alert, aceste decupaje sînt expresia concretă a senzațiilor cromatice și dinamice resimțite de-o retină activă, febril asociativă. Pentru Nicolae N. Horneț lumea nu mai este doar ceea ce se vede, ci mai ales ceea ce se simte, ceea ce transmite ea, pictorului revenindu-i menirea de-a pune în pagină acest dialog eminamente spontan și emoțional. O menire ce nu se poate împlini decît dacă artistul manifestă o disponibilitate specială, acea putere de-a recepta și-a selecta, din zeci și zeci de stimuli, doar pe cei ce pot alcătui un limbaj plastic. Cu o inteligență artistică ce ține mai degrabă de un anume dicteu al simțirii, Nicolae N. Horneț se-arată a fi un demn urmaș al lui Tuculescu.

VICTOR NIȚĂ ■

Arta fotografiei

De posibilitățile fotografiei ca artă ne vorbește cel de-al doilea **Salon internațional de artă fotografică** deschis la Sibiu. Pentru a introduce cititorul în căutările de astăzi ale artei fotografice, vom spune că salonul de la Sibiu cuprinde mai tot ce încearcă și pictura deceniilor din urmă, cu mijloacele artei decorative și ale colajului, ale graficei și hiperrealismului, abstracționismului și anamorfozei, pop-art-ului și gaguI, imaginii cinetice. În mare, însă, tendințele dominante sublimează, pe de o parte, efortul către picturalitate, cu rezultate, în multe cazuri, excepționale, dar care trădează un complex de inferioritate și care face din imitația picturii ceea ce erau, pentru realismul secolului al XIX-lea, în pictură, imitația și complexul naturii.

Același lucru se poate spune și despre grafismele prezente în expoziție și din care se disting cîteva memorabile portrete de bătrîni. Tehnica de raster și de solarizare pot suplini efortul graficianului și mareie ei domeniu e grafica publicitară. Toate celelalte modalități, care folosesc particularitățile tehnice ale fotografiei (anamorfozele, colajele), nu autonomizează obiectul. În mod paradoxal, tehnica își trădează autonomia și decupajele în real obțin ute prin deformarea lui sublimează mai degrabă distanța de artă și dependența de estetica artei decorative, picturii și graficei. Unele lucrări sînt cu totul remarcabile și-aș aminti aici **Salvage** de Veiko Wallström (un cline cățărat pe un gard, sprijinit de ostrețe cu două palme de om — un gag fotografic) sau **Big Boss**, lucrare distinsă cu marele premiu la alt salon internațional (un pici, trecînd în revistă, cu o trompetă în mînă, o gardă de onoare — unde ironia ține de domeniul poeziei verbale).

Preferințele noastre s-au îndreptat către o artă fotografică de viziune cinematografică, prin care ochiul pătrunde într-o lume, pe care o evocă fără participarea literaturii ori a artelor plastice. Sensul este chiar lumea aceasta, surprinsă nu numai în vizualitatea plană, ci în interioritatea dedusă (în cazul portretelor, din care aș reține **Aina II** de Per Odd Svenberg, un portret de excepțională expresivitate a liniei și de o foarte mare pătrundere psihologică) ori în spațialitatea densă, cu o expresivitate care relevă sensul ascuns al cadrului surprins. Modelul își imprimă în cazurile acestea personalitatea, captarea farmecului unei ființe în spațiu dictînd estetica acestei modalități (**Brain washing**, de același Veika Walström și seria Evei Rosth — **Ana**, o adolescentă de o mare candoare, surprinsă într-un spațiu interior îmbibat de reverii).

VAL CONDURACHE ■

CAP LIMPEDE

on, producție a Studioului de film TV, ne-a trimis poate ultimele — din acest an, desigur — ilustrate vii de pe „Tărîmul soarelui“. Și pentru că vorbim de reportaj TV, iată două care mi s-au părut mai interesante : „Stanțe botoșcnene“, autori Cornelia Bădulescu și Dumitru Cacoveanu, și cel de simbătă, realizat de mr. Teodor Oprișan și Adrian Andronic dedicat Zilei pompierilor. Operatorul care a filmat pe plaiurile natale ale lui Eminescu. Enescu, Luchian nu și-a așezat imaginile în fața obiectivului, ci le-a lăsat să trăiască și să arate normal, nu a insistat din comoditate, mai mult decît era nevoie pe chipurile celor intervievați, și a căutat și a izbutit cu profesionalism să ilustreze vorbele spuse. Oamenii județului au fost surprinși la lucru, pe stradă, în parc, adică în viață. S-a văzut și o statuie sau două, s-au spus și versuri, dovedind că și arta aparține oamenilor de azi. Iată de ce insist. Documentarul despre militarii pompieri a venit la scurt timp după ce am reasculttat dramtizarea 541° F a Catincăi Muscan după Ray Bradbury, unde pompierii unui spațiu imaginar și timp nedorit descopereau și incendiau locuințele care adăposteau cărți, ca pe niște locuri ciumate. Iată că putem fi liniștiți în această privință : pompierii noștri sînt gata să salveze tot ce ne aparține. Exercițiile lor, unele adevărate acrobații, sînt luptă contra cronometru : o secundă. doar o secundă cîștigată pentru salvarea unui copil care mulțumește cu un sărut sără: și o bucățică de covrig.

Mult discutatul — deci a fost luat în seamă ! — film al lui Jerzy Hoffman Vrăciul a încheiat săptămîna noastră la televiziune. Oricum, s-a terminat cu bine și deci ne-am încumetat mai senini la o nouă săptămînă de muncă și de viață. Poate ar fi de dorit să nu se mai programeze duminica filme la care, dacă nu lăcrimăm, totuși ni se urcă un nod în gît. S-o mai găsi vreo comedie, ceva... În ton cu filmul, ne-au fermecat muzical Roxandra Vlad, Cleopatra Melidoneanu, Marina Mirea, balerinii Operei Române conduși de Ion Tugearu.

REGHINA VĂRVICI ■

Cronica literară

Intimitatea textului

Poet remarcabil de meditație existențială, al nelimitatului lui Anaximandru, Dinu Flămînd este și un interesant critic, modern fără ostentație, cum s-a putut vedea din a sa originală **Introducere în opera lui Bacovia (1979)**. Nu scrie mult. A publicat numai trei volume de poezii în doisprezece ani, antrenîndu-se împreună cu alții în traducerea lui Martin Booth și a unor poeți latino-americani contemporani. **Intimitatea textului** (Eminescu, 1985) este o culegere de mici eseuri grupate în două secțiuni, **Prezența substantivului** (Anton Pann, Arghezi, Marin Sorescu) și **Moduri de expresivitate** (Macedonski, Bacovia, Philippide, Baconsky, Bogza, Nichita Stănescu, Petre Stoica, Mircea Ivănescu, Daniel Turcea, Virgil Mazilescu). Mai mult decît preferințele și rectitudinea judecăților de valoare, merită reliefate limbajul interpretării, căile personale de acces în opera unor poeți comentați și chiar supercomentați mai vechi și mai noi.

Anton Pann pe care G. Călinescu se amuzase să-l confrunte cu **Galateo** de Giovanni de la Casa și **Grobianus** de Fr. Dedekind îi apare lui Dinu Flămînd ca un poet prin excelență al materiei cu o mare poftă de „trîncăneală“ sau de o „genială pisălogeală“ în cărțile lui de învățătură „etilică“, de „hipocratism rudimentar“ sau de paremiologie unde anticipează „în felul său obsesia textualizării atît de speculată în acești ani din urmă“. Eroul tipic al acestei opere constînd din aglomerări substantivale este Nastratin. Poezia lui Tudor Arghezi e, susține Dinu Flămînd, comparabilă cu aceea a lui Anton Pann, „de o substantivitate compactă“. „**Belșug** trage prima brazdă în glia arcadiană“. „Arcadia“ lui Arghezi are trei cicluri, unul dezvoltat din motivul casălivadă, altul al paradisului terestru și al treilea al paradisului infantil, toate ieșite din contemplarea tăcută, isihastică, a lumii, dintr-un instinct de creație ce face concurență divinității. Criticul notează cîteva substantive specifice, convocate la întocmirea noii lumi : borangic, buduroi, cinepă, cobiliță, dimie, feștilă, fuior, linte, povidlă, știubei, tăciune, tărîță, tîrlă, urzeală. Și în **La Lilieci** de Marin Sorescu ni se oferă o listă în credința că și la acest poet „substantivul este personajul principal nu atît copilăria, oamenii sau locurile natale“. Iat-o : bejarcă, bișag, coltani, corlată, gărgăunariță, pătuiag, pingănii, potricală, rostogol, sarahalie, ududol. Cu excepția lui coltan (ciulin), corlată (îngrădire, policioară), pătuiag (pătul), potricală (uncaltă de găurit), rostogol (dare peste cap), substantivele lui Sorescu sînt de formațiie proprie, nu țin de workpiza populară, vernaculară.

Despre notele baroce macedonskiene („tensiunile interioare, conflictul structural dintre iluzie și realitate, ascensiune și cădere, spiritualizare și prăbușire în materie, **Weltauchi** și **Weltfluchi**, senzualitatea, jocurile și artificiozitățile formale, metaforismul din **Thalassa**“) ne-a vorbit Adrian Marino. Confruntîndu-l cu manierismul lui Hocke și barocul în definiția lui Eugenio d'Ors, Dinu Flămînd crede că nu atît „meraviglia“ cavalerului Marino trebuie căutată la Macedonski, cît permanența lui „veghe în preajma formelor“ pe care le-a experimentat, de la „debordanta confesiune naturist romantică, la virtuozitatea închisă în cleștarele canonice ale sonetului și rondelului, ele însele embleme formale ale barocului“. De altfel căutarea perfecțiunii la nivelul formei, cultivarea excesivă a tehnicii artistice țin de

Sculpturi de JUSTIN NASTASE ■

definiția barocului. La Bacovia, scrie Dinu Flămînd, „interiorul contaminează realul“. Nu s-a spus însă că pentru romantici natura este o stare de suflet ? Atunci care e deosebirea între Bacovia și romantici ? G. Călinescu găsea că realul lui Bacovia este „haosul formelor, continuul amestec de linii care nu pot să se mențină“, că poetul „are ochii unui pictor macchiettist“, precum Fattori, Lega, Signorini (**Poezia realelor**).

Că relația vis-natură este frecventă la Al. Philippide s-a mai spus, nu mi se pare însă că în **Miraj (Visuri în vuietul vremii)** ar fi un record ovidian la tema **fugit irreparabile tempus**, mai întîi pentru că această temă vine din **Georgica** lui Virgil (III, 284 : „Sed interea fugit irreparabile tempus...“), al doilea pentru că poetul nu se referă atît la trecerea timpului („Căci Hronos mie însumi îmi sînt...“) cît la dorința de a fixa în cuvinte, statornic, miracolul unor „clădate după-amiezi“, poezia, ca orice creație, fiind prefacerea efemerului în sempitern.

„Prin titlul ei, **Corabia lui Sebastian** de A. E. Baconsky (apărută postum) trimite, evident, la gravura lui Sebastian Brant, dacă nu și la celebrul tablou al lui Bosch (**Corabia nebunilor, n.n.**), ambele fiind parabole vizuale ale pierdiției și rătăcirii omului“. În mai multe rînduri se fac apropieri de poezia nihilistă sau radicalistă a lui Gottfried Benn de la **Morgue** (1912) și **Fleisch** (1917) pînă la **Trunkene Flut** (1949) și **Aprèslude** (1955), cu care poezia lui Baconsky din **Fluxul memoriei** și **Cadavre în vid** are neîndoioase legături ce s-ar cere amănunțite. N-am înțeles însă de ce și Geo Bogza trebuie raportat la Gottfried Benn care, ca medic, a făcut „investigații în lumea descompunerii biologice“, dar și-a decantat formele expresiei lirice inițiale (substantivale, argotice) ajungînd în sfîrșit (vezi **Destillationen**, 1953) la expresia pură a spiritului, ceea ce nu e cazul la poetul român.

Excelent articolul **„Contemplare“ și „criză“ la Nichita Stănescu**, conținînd propoziții menite a face carieră. Astfel necuvintele sînt cuvinte cu rădăcini de arbori smulși și replantați de-a-ndoaselea ; poetul are o preocupare obsesivă de a face „schimb de substanțe cu obiectele și ființele înconjurătoare“, cultivînd „ipostazele identitate/alteritate“ ; încă de la început venea cu „o metodă de insolitare a perspectivei“ etc.

Petre Stoica trece de la „inventarele retro“ la una din cele mai elaborate expresii ale simplității. Mircea Ivănescu practică un „monism uriaș ancorat în nostalgia Poemului originar“. Daniela Turcea avea fascinația poeziei sistemice. Iar Virgil Mazilescu vorbește într-un aparent discurs asintactic despre insecuritatea ființei (titlul volumului **Fragmente din regiunea de odinioară** trimite la un tablou de Paul Klee). Ultimele două prezentări sînt făcute cu unele mici exagerări, avînd în vedere că se referă la doi poeți tineri defuncți. N-aș crede că Daniel Turcea și-ar fi ales ca model pe San Juan de la Cruz, iar la Virgil Mazilescu este uitat primul său model declarat : Saint-John Perse, „Alexis leger saint leger leger...“

Din Flămînd e un critic pertinent, avizat.

AL. PIRU ■

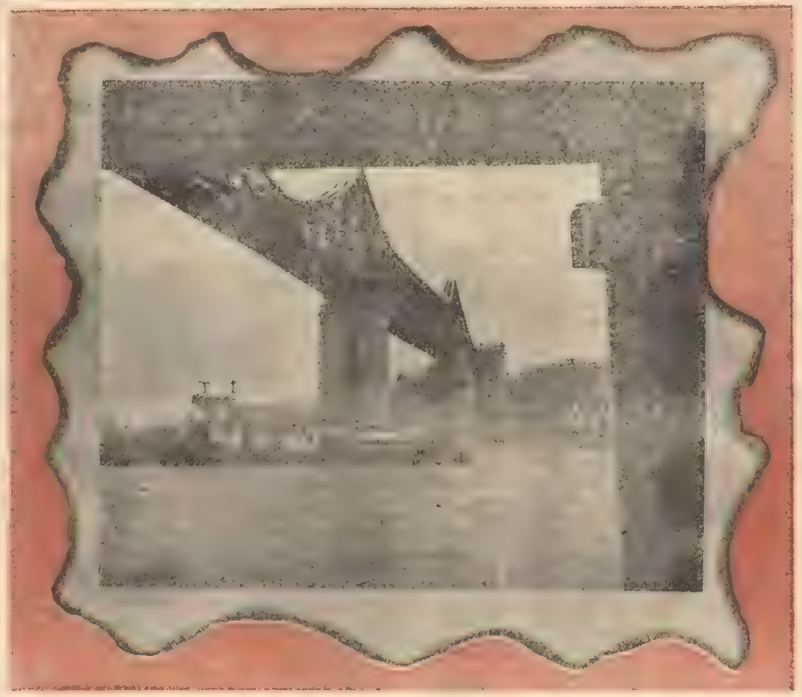

De la podul lui Saligny, la o nouă și prestigioasă ctitorie a Epocii Ceaușescu

„...se controlează materia primă, se controlează sever fiecare operațiune din fluxul tehnologic, se controlează fiecare tronson montat în condițiile șantierului de la pod, se face un control final de o impunătoare și exigentă comisie de recepție și numai după toate astea elementele respective iau drumul spre Dunăre..."

De la machetă, direct pe șantier

Fotoreportaj de OCTAVIAN ȘTIREANU și PAUL AGARICI

La Moreni, podul de la Cernavodă

Cine vrea să vadă viitorul pod de la Cernavodă poate să meargă, deocamdată, pînă la Moreni. Pe umerii acestui oraș a căzut sarcina deloc ușoară de a realiza replica modernă, necesară și îndelung așteptată a celebrului pod conceput de Anghel Saligny. Noua construcție va fi grandioasă, mărimea și dimensiunile spațiale având, în acest caz, și o anumită măsură estetică și arhitectonică, cu valoare de simbol pentru forța creativă a industriei românești, pentru stăruința cu care se lucrează la modernizarea continuă și la înfrumusețarea civilizatorie a peisajului patriei noastre.

Din întregul pod care va lega Feteștii de Cernavodă, prin două căi ferate, înecate, de o parte și de alta, de cîte o șosea cu cîte două benzi de circulație, la Moreni se execută segmentul ultim, care va „survola" Dunărea între insula Cernavodă. Într-un rezumat de fișă tehnică a acestui fragment de pod, ar fi vorba de o lungime de 470 m de-a lungul căreia podul se va desfășura pe o lățime de 36 m cu o înălțime de 22 m. Întreaga greutate „netă" a podului, de 12 402 tone (la care putem asocia imaginea greutatea convoaielor de trenuri și mașini aflate simultan pe pod), va fi susținută de doi stîlpi plantați în Dunăre la distanțe egale de maluri (140 m), între ei aflîndu-se un spațiu de 190 metri, suficient pentru a face posibilă trecerea celor mai pretențioase nave fluviale.

Acest colos de metal se execută la **Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni**, unitate ce mai are un singur precedent în domeniul reprezentativ, e adevărat, și anume podul de la Agigea, cel cu care ne-au familiarizat deja imaginile celuzei cu care se străbate în mare Canalul Dunăre-Marea Neagră. Numai că podul de la Agigea, pentru metalurgiștii moreșani a intrat repede în amintire — are „doar" 240 metri lungime, cu două deschideri „mici", de 80 m și 160 m, și a presupus prelucrarea a numai 1500 de tone de metal; pentru podul de la Cernavodă, cum-s-a putut vedea, datele sînt cu totul altele.

Fiind realizat la Moreni și folosit la Dunăre, se înțelege că acest pod are o structură modulară. În 19 tronsoane, a căror asamblare dă configurația finală a podului, fiecare tronson fiind alcătuit, la rîndul său, din elemente demontabile și, deci, transportabile pe o asemenea distanță. Primul lucru care rezultă de aici este că podul de la Cernavodă se înalță și se asamblează mai întîi la Moreni, pe cele două rampe din curtea întreprinderii, pentru a se verifica în cea măsură mile de repere se potrivesc, tronson după tronson, în locurile respective, apoi totul se demontează și se pregătește în vederea transportului pe calea ferată sau pe șosele pînă la locul în care se vor remonta într-o ultimă și definitivă — dacă un termen de garanție de 100 de ani poate să însemne definitiv pentru simțurile noastre de percepție.

Pentru cei neîmpliniți într-o treabă de asemenea anvergură și cu atît mai mult pentru viitorii utilizatori și beneficiari ai acestei impunătoare construcții, lucrurile rămîn la nivelul spectaculosului și cam atît; însă pentru cei care fac acest pod, pentru o întreprindere industrială, oricare ar fi ea, acest obiectiv tulbură serios apele, ca să folosim o expresie prea blîndă, totuși, față de răspunderile, stress-ul, maldărele de dosare, sutele de telefoane, de adrese, de ședințe, de controale ș.a.m.d. pe care le antrenează realizarea acestui grandios edificiu.

Într-o ordine oarecum cronologică, treaba a început cu organizarea secției care se ocupă de realizarea podului în condițiile menținerii unui ritm normal de producție la cesa ce fabrica are de făcut în mod obișnuit (utilaj tehnologic — produse unicat — pentru aproape toate ramurile economiei naționale). Apoi s-a trecut la concepere, proiectarea și realizarea SDV-urilor necesare operațiunilor ce urmau să fie efectuate la pod. Numai realizarea acestor scule și dispozitive ajutătoare (în valoare de aproape 15 milioane lei) a presupus un consum de 500 tone de metal și un altul, necuantificabil, de inteligență tehnică, pentru proiectarea și obținerea acelor unelte capabile să prelucreze metalul după desenele din proiect. De fapt, realizarea acestui pod reprezintă, fortuit, pentru comparația, o operație de croitorie de proporții colosale, în care foile de tablă (așa li se spune unor plăci imense cu grosimi între 1 și 5 centimetri care cîntăresc, cea mai ușoară 900 kg și cea mai grea 46 000 kg) sînt croite în tipare anume care apoi sînt îmbinate prin guri de sudură automată, pentru a lua formele cerute de grinzile, consolele, platelajul și celelalte elemente componente ale unui tronson. Or, este ușor de imaginat ce presupune să poți lucra cu aceste imense bucăți de metal, tăiate la precizii de milimetri, cu ușurința cu care dintr-o bucată de stofă se face un costum de haine. În plus, aici pretențiile față de „materiai" sînt enorme, date fiind solicitările imense, prevăzute și neprevăzute, la care va fi supus întregul ansamblu. De aici, importanța care se dă controlului: se controlează materia primă, se controlează sever fiecare operațiune din fluxul tehnologic, se controlează fiecare tronson montat în condițiile șantierului de la pod, se face un control final de o impunătoare și exigentă comisie de recepție și numai după toate astea elementele respective iau drumul spre Dunăre.

Bineînțeles că odată cu aceste controale apar și problemele. De pildă, s-au executat anumite elemente de probă, în greutate totală de peste 400 de tone și, în urma controalelor de specialitate, s-a constatat că duritatea cordonului de sudură depășea pe cea prevăzută în proiect. Găsirea cauzei a necesitat eforturi îndelungate, pînă la urmă, printr-o mare inspirație, găsindu-se că manganul conținut în tablă era peste limitele acceptabile. Dincolo de faptul că 200 de oameni muncesc deodată timp de o lună efectuînd zeci de operații de prelucrare, s-a tras un serios semnal de alarmă asupra caracteristicilor materiei prime primite de la Galați, astfel încît s-a trecut la verificarea tablei, foaie cu foaie. Pentru un segment de pod deja livrat erau necesare 242 de foi în greutate de 1193 tone; s-au controlat 385 de foi în greutate totală de 1895 tone din care s-au admis 247 de foi în greutate de 1241 tone. Se înțelege că aceste controale tehnologice presupun operații complicate, de înaltă tehnicitate, care desigur, antrenează mari pierderi de timp — fapt ce se repercutează vizibil în ritmicitatea execuției și finalizarea întregului obiectiv. În plus, astă iarnă nu s-a prea lucrat la pod, întrucît pentru sudura automată sînt necesare minimum 8° Celsius, astfel încît s-a pierdut livrarea la termen a 2500 tone din pod, repartizate în patru rechipii. De asemenea, întreaga construcție presupune prelucrarea a peste 100 000 metri pătrați de suprafețe — prelucrare care include șlefuirea foilor de tablă, apoi sablarea, grundurirea, vopsirea, unele din aceste operații fiind efectuate de mai multe ori, pentru a fi garantate o existență și o rezistență ale acestui pod pentru cel puțin 100 de ani. Ei, bine, substanțele necesare acestor operațiuni chimice nu toldeauna sosesc la timp și de calitatea corespunzătoare — lucru similar petrecîndu-se și cu șuruburile și niturile menite să asambleze întreaga construcție (care, în parantează de spus, numără peste 3 milioane de găuri, cu diametre între 17 și 27 milimetri, în fiecare din acestea umblîndu-se de patru ori, pentru diferite operațiuni).

O precizare importantă: toate aceste lucruri nu reprezintă nici-o clipă în opinia celor de la I.M.U.T. justificări sau explicații de vreo natură sau alta; ele au făcut și fac parte din treaba lor ca niște dificultăți pe care acum le consideră inerente și pe care le tratează cu atare, cu multă înțelepciune și chiar puțin umor. Dincolo de calculele de rezistență mecanică urmate în practică pentru execuția acestui pod, metalurgiștii de la I.M.U.T. vădesc și multă rezistență psihică în fața avalanșelor de probleme pe care le antrenează „bulgărele de sare" din curtea lor. L-am întrebat pe directorul întreprinderii, ing. **Gheorghe Rujoiu**, om care din cei 30 de ani de la absolvirea facultății a deținut funcții de conducere vreo 28, din care 20 director la I.M.U.T., ce i-a trebuit cînd s-a angajat la o asemenea sarcină. „Mare curaj. Avem muncitori bine pregătiți, care, în virtutea producției noastre de unicate, trec ușor de la o treabă la alta. Apoi, la acest pod ne punem în valoare capacitățile productive, sudura automată fiind folosită în proporție de 90 la sută. În plus, e vorba și de ambiția noastră de a demonstra că moreniarii, prin tradiție petroliști, pot fi și foarte buni constructori de poduri, lucru dovedit cu podul de la Agigea și, sperăm, confirmat odată cu acesta de la Cernavodă. Este o sarcină mare, de foarte mare răspundere și de aceea spun că ne-a trebuit și ne trebuie mult curaj pentru a ne încumeta la realizarea ei".

Pînă acum au plecat de la Moreni cinci tronsoane de pod (platelajul rutier, partea care va susține în consolă cele două șosele, a fost transportat pe șosele, restul elementelor pe calea ferată). Urmează al șaselea tronson, prin a cărui montare se va ajunge la primul stîlp din Dunăre, privind dinspre Feteși. Acum, pe rampele de la Moreni se află în premontaj încă cinci tronsoane. Odată înălțate și verificate în condiții naturale de pod, urmează demontarea, ajustarea, raclarea, metalizarea, revopsirea, ambalarea și expedierea — această ultimă operațiune petrecîndu-se în luna octombrie. În paralel, se lucrează la rădicarea altor tronsoane — și totul se petrece ciclic pînă la încheierea ultimului „paralelogram" al podului de la Cernavodă.

Colosul de metal din curte nu umbrește deloc restul producției de la I.M.U.T. Printre cele mai recente izbînzi ale întreprinderii se află parcul separator pentru industria petrolieră, realizat din module transportabile și care necesită doar jumătate din cantitatea de metal înglobată de vechile parcuri. De asemenea, în urma punerii la punct a procedeului de ogivare (invenție datorată inginerului șef al întreprinderii, **Gheorghe Spiridon**), la I.M.U.T. Moreni au început să se fabrice, pe utilaje în exclusivitate românești, butelii de oxigen, de aer, de bioxid de carbon ș.a. care pînă nu demult se importau. Această realizare, simplă în aparență, are serioase implicații economice, pe care le antrenează stăpînirea procesului de ogivare.

Precizia lucrului se confruntă cu precizia controlului

„Filigran" de Moreni...

Constantin Nițu, mecanic

Georgeta Blăgău, sudor

Ion Enache, maistru

Vasile Ursulescu, frezor

Gh. Uruc și I. Ion sudori

Gh. Bucuroiu, șef echipă

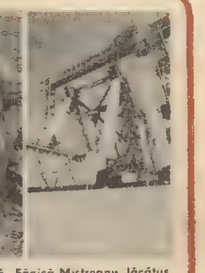

Fănică Mistreanu, lăcătuș

Al X-lea Festival Internațional

„George Enescu"

Concert inaugural

Cum era firesc, inaugurarea celor aproape cincizeci de concerte și spectacole a fost încredințată primei orchestre simfonice a țării, colectiv care poartă numele luceafărului muzicii românești, adică Filarmonica „George Enescu", urmată, în partea a doua a concertului, de orchestra simfonică a Radioteleviziunii, secondată de corurile RTV și al Filarmonicii, Programul ne-a prilejuit audierea unor lucrări de facturi diferite din creația enesciană, *Rapsodia Română* în la major, opus 11 nr. 1, scrisă încă din 1901, adică la vîrsta de 20 de ani ; Simfonia nr. 1 în mi bemol major, opus 13, concepută și terminată cîțiva ani mai tîrziu, în 1905 (între timp compozitorul mai realizase încă 17 alte lucrări); poemul simfonic „Vox Maris", opus 31, finisat pe patul de suferință, la 50 de ani după Simfonie, adică în 1955, anul morții marelui muzician.

Conducerea concertului inaugural a aparținut maeștrilor **Mihai Brediceanu** și **Iosif Conta**, primii dirijori ai celor două orchestre, artiști care au dat glas, de nenumărate ori, întregii creații enesciene. Socotim că întreaga manifestare s-a bucurat de o interpretare gradată, care ne-a condus în final spre înalte desfătări artistice, neputînd reproșa ceva acestor doi veterani ai colectivelor simfonice, care — la noi și în toată lumea — slujesc de mulți ani cu profundă abnegație muzica românească întru afirmarea ei universală.

Am avut deci posibilitatea să audiem un adevărat istoric al scrierii enesciene, de la prelucrarea plină de măiestrie a melodiilor populare — în Rapsodie — trecînd prin filiera postromantismului de tinerețe al Simfoniei și ajungînd la transfigurarea folclorului românesc urcat pe culmi dramatice, fiind purtați pe talazuri, de la povestirea simplă și liniștită, la abisuri uriașe, terminate în șoapta Muzicii ! Acestea sînt, în fond, caracteristicele operilor genialului compozitor născut pe pămîntul de legendă al Moldovei, motiv pentru care interpreții primei seri a festivalului merită, în corpore, prinosul mulțumirilor noastre estetice. O seară de bun augur !

Pagină realizată de CLAUDIU NEGULESCU

OEDIP

Nume de legendă ale teatrului, **Eschil, Sofocle** și **Euripide** au creat și dezvoltat **tragedia**, spectacol complex care cuprindea teatru, muzică și dans, încă în urmă cu două milenii, adică, în timpul plin de splendoare al vechii civilizații și culturi elene. Cum se vede, cele trei elemente artistice amintite sînt fundamentale și pentru opera modernă, fapt care a dus — inevitabil — la concluzia că tragedia greacă a fost strămoașa operei de azi. De altfel, spre sfîrșitul secolului al XVI-lea, deci spre terminarea perioadei Renașterii, la Florența, între anii 1574—1594, în **Camerata Fiorentina**, ideile care au premers nașterea primei opere din istoria muzicii, „Daphne", a lui **Iacoppo Peri**, pe libretul lui **Ottavinno Rinuccini**, au avut drept bază filozofică și constructivă tocmai experiența **tragediei**, coroborată cu forma **madrigalului**, în plină efervescență în acei ani ; ne aflăm, doar, puțin timp, după moartea lui **Giovanni Pierluigi da Palestrina**, și înaintea cu 13 ani de la apariția lui **Claudio Monteverdi** cu opera Orfeu. Dar, de la 1600 și pînă în 1932, cînd a fost definitivată opera „Oedip", trecuseră peste trei veacuri. Ce l-a îndemnat, oare, pe **George Enescu**, compozitor umanist și contemporan cu toate prefacerile filozofice și de limbaj ale primului pătrar al ultimului secol din mileniul al doilea, să-și întoarcă — din nou — privirile către antichitate și, în special, spre cele două importante tragedii ale lui Sofocle : „Oedip rege" și „Oedip la Colonos" ; care să fi fost puternicele motive, ce l-au făcut să-și schimbe intențiile inițiale, de a compune o operă cu subiect **național**, bazată pe legenda „Meșterului Manole" ?

Tema **înfruntării Omului cu Destinul**, a constituit o preocupare importantă pentru marii compozitori ai lumii, culminînd cu **Ludwig van Beethoven**, care, în creațiile sale, indiferent că se numeau Simfonia „Eroica", Simfonia „Destinului", ori Simfonia a IX-a, cuprinzînd „Oda Bucuriei" de Schiller, s-a ridicat împotriva soartei tragice, personale, sau a omenirii în genere. El însuși a fost un răzvrătit, căci ce se poate spune despre un om care compune **muzică**, deci se ocupă cu **arta sunetelor** și tocmai omul în cauză este surd ? Oare doar acest tulburător exemplu nu este edificator pentru a-l compara pe Beethoven însuși cu Oedip, condamnat de destin a-l ucide pe **Laios**, tatăl său și a se căsători cu **Iocasta**, propria sa mamă? Și totuși, Oedip — ca și Beethoven, de altfel — va lupta împotriva Destinului și îl va învinge în două rînduri. Prima dată, cînd acel **Sfinx**, animal înfricoșător, monstru cu chip de femeie, trup de leu și aripi de pasăre, care oprea pe oricine ar fi dorit să intre în cetatea **Tebei**, acel Sfinx, deci, i-a pus fatidica întrebare, care — pînă atunci — nu-și aflase răspunsul: „cine e mai puternic decît **Destinul**, care — la rîndul lui — stăpînește pînă și voința zeilor", Oedip răspunzîndu-i fără să șovăie : **„Omul, da, Omul este mai puternic decît ursita !"**. A doua oară cînd, după ce se pedepsește singur, scoțîndu-și ochii, în fața morții, privit cu demnitate de nobilii atenieni și cu durere de trimișii Tebei, care îi cereau să se reîntoarcă, oferindu-i — din nou — tronul, pleacă, spre neant, fără să ceară iertare sau îndurare de la zei, afirmîndu-și, însă, cu putere, credința în **OM : „Eu sînt nevinovat ! Voința mea n-a fost niciînd în crimele mele! Biruit-am destinul! I-am învins pe zei!"**

Eroul lui Sofocle întruchipează, astfel, credința în puterea, jertfa și dreptatea umanității, trăsături care l-au atras pe Enescu în cel mai înalt grad. În 1906, la Paris, la „Comedia Franceză", asista la desfășurarea tragediei „Oedip rege". Tînărul compozitor român a ieșit fascinat de la acest spectacol, văzînd în mesajul umanist al lui Sofocle, însăși istoria și esența umanității : încrederea în forțele omului, bunătatea sa și spiritul său de sacrificiu în folosul omenirii. După ce a citit, fiind adînc impresionat și de cealaltă tragedie, „Oedip la Colonos", Enescu a luat hotărîrea, plină de curaj — la acea vreme — să compună o operă de mari proporții, unificînd cele două creații ale lui Sofocle, cetățeanul lui Pericle din vechea Atenă; ele au constituit baza libretului scris de **Edmond Fleg**. Marele nostru compozitor spunea, printre altele : „Vreau să abordez antichitatea în ceea ce are ea mai splendid, mai legendar și mai uman... Nu vreau să fac din Oedip, al meu, un zeu, ci o ființă în carne și oase, ca mine, ca dumneata..." Acestui subiect cu caracter universal, **umanismul**, i se adaugă o muzică ce-și trage seva, neapărat, din izvoarele cîntecului popular românesc. Gîndul enescian apare limpede, în această privință, dacă citim și următoarea scriere a tînărului român, de geniu, ce se apleca, la 29 de ani, asupra acestei creații : „...Ai văzut vreodată insulele din mările grecești ? Se înalță numai pe țărmuri drepte, goale, aride, fără o pată, fără un copac. Siluete puternice se profilează pe marea și cerul în nemărginirea albastră. Aș vrea să mă inspir de la natura aceia. Să scriu o muzică esențială, încă și mai sobră de cît a lui **Gluck**, o muzică de contururi simple și mărețe. Să fiu discret, direct, aproape de natură, dar și de culmile olimpiene, limpede și adînc, ingenuu, naiv și adevărat, cum e adesea arta eleniilor, cum e întotdeauna cea populară. Să îngemănez antica simțire cu **felul de a simți al păstorilor noștri...**" (Se poate observa cu ușurință, astăzi, în perspectiva istoriei, că aceste gînduri umanitariste luau forma literelor pe hîrtie exact în vremuri tulburi, puțin timp înainte de izbucnirea primului război mondial !).

Opera **Oedip** a constituit „cauza" de o viață a lui George Enescu. În mai bine de două decenii el a plămădit-o, a scris-o și a rescris-o, a orchestrat-o și a reorchestrat anumite pasaje. **Melosul** nostru iese la iveală, necontenit, în tot cursul limbajului muzical. Astfel, în actul I, ca și în tabloul întîi din actul II, se poate distinge o melodie asemănătoare cu a unui colind; latimotivul păstorilor, din primul act, este și el rezonanța modului popular românesc ; întrebuințarea **sferturilor de ton**, element caracteristic al muzicii populare, al lăutarilor noștri, bocetul **Iocastei**, asemănător cu acela din locurile noastre, întreg spiritul în care a fost concepută și creată această muzică, vădește o **re-creere** a folclorului autohton, care își pune cu tărie, amprenta pe întreaga lucrare. Se dovedește, astfel — pe de o parte — identitatea națională a lui Enescu și — pe de altă parte — posibilitățile imense, practic nelimitate, de valorificare creatoare a muzicii populare românești, într-un limbaj universal și contemporan, afirmarea, deci, a **naționalului în universal și invers** ; iată la ce concluzie poate duce, în final, analiza muzicală, lucidă, patriotă și nepărtinitoare, a întregii opere enesciene. Sigur, s-ar putea aminti aici despre unele referiri la apropierile dintre Enescu și capodoperele wagneriene, în ceea ce privește construcția și tratarea simfonică a materialului muzical, unii comentatori numind **Oedipul** enescian, poate pe drept cuvînt, „simfonie dramatică"; ori despre unele influențe asupra orchestrației, care curge într-un flux continuu ; sau, despre „celulele" motivice, care nasc, mereu, alte teme etc ; dar, peste toate acestea, merită de subliniat faptul că luceafărul muzicii românești, în întreg parcursul creației, **și-a amintit, toi timpul, cum asculta, el, în satul său, fluierul păstorului și cîntecele populare.** Astfel se explică și caracteristicile vocale ale operei, în care elementele vorbite — **quasi parlando** — se îmbină armonios cu **tremolo**-ul vocii, ca și **parlando**-ul **rubato**; toate acestea foarte apropiate de recitativul oratoric, suplimentat cu schimbări neașteptate și destul de dese de ritm, specifice laolaltă vechilor cîntece bătrînești de pe plaiurile Moldovei.

Premiera operei **Oedip**, de George Enescu, a avut loc în anul 1936, la Opera Mare din Paris. Au trebuit să treacă două decenii, pentru ca în 1956 ea să fie montată și la Bruxelles. În 1958, la trei ani după moartea compozitorului, prin străduințele neobosite ale marelui dirijor **Constantin Silvestri**, capodopera enesciană a văzut luminile rampei operei bucureștene, iar din 1961 și pînă azi, ea a intrat — definitiv — în repertoriul primei noastre scene lirice, care a impus-o, în turnee triumfale, în întreaga Europă. Comentatori iluștri, ca marele compozitor **Arthur Honegger**, au apreciat acest monument muzical, cu cele mai alese superlative : „...Ne găsim, fără îndoială, în fața unuia dintre cei mai mari maeștri ; această compoziție se situează pe cele mai înalte culmi ale artei lirice...". Traducerea românească a libretului a fost făcută de eminentul om de cultură, criticul **Emanoil Ciomac** ; regia, la București, a aparținut maestrului **Jean Rinzescu**, scenografia a fost semnată de **Ronald Laub**, costumele de **Otelia Tutoveanu**, iar coregrafia de **Gelu Matei**, oh ! cît de tineri erau ei atunci și cît de tinăr le este spiritul și astăzi... De-a lungul vremii, spectacolele Operei Române din București au fost dirijate de **Constantin Silvestri, Mihai Brediceanu, Mircea Popa, Constantin Bugeanu** și **Cornel Trăilescu**, la conducerea minunatului cor al instituției găsindu-se regretatul **Gheorghe Kulibin** și urmașul său, **Stelian Olariu**. Numele interpreților primelor roluri s-au schimbat ararecori, în legenda operei intrînd interpretările lui **David Ohanesian** (Oedip), **Zenaida Palty, Iulia Buciuceanu** și — mai recent — **Adina Iurașcu** (Sfinxul), **Elena Cernei** (Iocasta), **Alexandru Enăceanu, Dan Iordăchescu** și **Valentin Loghin** (Creon), **Valentina Crețoiu, Maria Sindilaru** (Antigona), **Valentin Teodorian** (Păstorul), **Nicolae Secăreanu** și **Ioan Ilvorov** (Tiresias), **Mircea Buciu** și **Viorel Ban** (Marele Preot), ca și alți mari artiști lirici : **Ionel Tudoan, George Mircea, Constantin Gabor, Pompei Hărășteanu, Constantin Iliescu, Dan Zaneu, Emil Iurașcu, Elena Grigorescu, Mihaela Botez, Zoe Dragotescu, Maria Săndulescu, Mihaela Botez** și **Jean Bănescu**.

Oedip-ul enescian a inaugurat miercuri 18 septembrie 1985, noua stagiune a Operei Române din București. Am avut bucuria de a asista la un bun spectacol, în sensul cel mai apropiat de tradiția încetățenită în noi, favorizat și de participarea citorva veterani ai scenei lirice românești, care au dat glas, de nenumărate ori, splendidelor partituri vocale, parcă anume gîndite pentru ei. La toate acestea s-a adăugat și plăcerea de a fi martorii debutului excelent al **Rodicăi Mitrică-Bădircea**, în rolul Iocastei, precum și al experimentatului tenor **Florin Diaconescu**, în rolul Păstorului, ambii amintind de predecesorii lor **Elena Cernei** și **Valentin Teodorian**, construindu-și însă, cu migală și prin personalitatea lor marcată rolurile, ajutați, încă, de neobositul slujitor al scenei românești, maestrul **Jean Rinzescu**. Primele comentarii la adresa acestei manifsetări au fost chiar entuziastele aplauze ale sălii arhiplinе, care a cinstit astfel eforturile întregului colectiv, vocal, coregrafic, orchestral și scenic ; un început minunat și promițător pentru celelalte seri de teatru liric incluse în desfășurarea ulterioară celui de al X-lea Festival Internațional „George Enescu".

Abia după trecerea în neființă a compozitorului, opera **Oedip** — care a constituit crezul și cauza artistică a lui George Enescu — și-a dobîndit afirmarea continentală. Dar aceasta nu întîmplător ci printr-un mare efort de milloane materiale și intelectuale. Este și în acest fapt o datorată a oricărui artei și artiștilor — patrioți, a geniilor românești, valorificării moștenirii noastre culturale, obiective importante în politica de stat a României socialiste. Și, revenind la creația enesciană, să încheiem arătînd, așa cum spunea și maestrul **Mihail Jora**, că marele muzician român și-a cucerit demnitatea și locul său, pe un înalt piedestal, în galeria adevăraților oameni, triumfînd asupra Destinului și Timpului" ; în fond, la fel ca eroul său, Oedip ! este și în aceasta un semn distinctiv al învingerii unei soarte potrivnice, nedrepte : **victoria Omului și a Valorii umane !**

P.S. În numărul trecut al revistei, în bibliografia articolului nostru a apărut numele incomplet al muzicologului dr. **Octavian Lazăr Cosma**, drept care facem cuvenita rectificare.

atelier literar

de G. Dumitrescu

Monica M.: Da, se pare că aveți talent, dar, mai important decît atîta, se pare că el e însoțit de conștiința valorii și a răspunderii, a integrării într-un flux de cultură. Prea multe talente se pierd, eșuează, se sting, într-un fel sau altul, nehrănite la timp, nesprijinite de armătura ideii, neconectate la acest circuit și culturni. Lecturile de care ne vorbiți, chiar așa la voia întîmplării (dar cine-și începe altfel „cariera" de cititor ?...) vă vor feri de asemenea riscuri, vor ajuta în chip decisiv dezvoltarea și maturizarea înzestrărilor dv. native (firește, vor urma, la sfîrșitul liceului și mai ales în facultate, lecturile organizate, cu program, studiile sistematice, care vor desăvîrși ceea ce ați început, cu anarhică lăcomie și curiozitate, în acești ani). Drumul e bun, ca și privirea modestă și lucidă pe care o aruncați asupra lui. Nu ne îndoim că rezultatele vor fi din ce în ce mai valoroase (riscul unei lecturi „înainte de vreme", gen Karenina, nu implică, din fericire, decît dulcea sancțiune a repetării, la răstimp, a respectivei lecturi !...). Țineți-ne la curent (și trimiteți-ne și semnătura întreagă, sub texte dactilografiate).

Andrei: Noi v-am comunicat o impresie, o constatare (ca atîtea altele, înainte...). Depinde numai de dv. măsura în care aceste observații pot să vă pună pe gînduri, să vă sugereze sau nu soluții (sau măcar tendințe) de ameliorare, etc. Dezbaterea din scrisoare în jurul aforismului, indecisă, ba chiar contradictorie, nu duce nicăieri, pentru că radicalizează (de la o extremă la alta) mulțimea de întrebări finale (sperăm că v-ați păstrat o copie a scrisorii), fără a realiza sinteza-concluzie. „El (aforismul) — ziceți — nu are amploare lirică, e posibil, dar are profunzime". Nu știm cît adevăr e în această afirmație, dar, întrucît observațiile noastre și, în general, interesul rubricii noastre se îndreaptă spre poezie, vom remarca dar că aceasta, poezia, trebuie să le cuprindă pe amîndouă, atît profunzimea, cît și amploarea lirică.

M. Dtr.: Nu sînt lucruri noi, din păcate. Predomină confecția „făcătura", chinuită, fără har, încercînd să dea un aer filosofic unor modeste comentarii mai aproape de banalitate și, uneori, de bătaia de cîmpi.

Lia Mitru: Se simt înclinațiile lirice, încă nelămurite, mai mult bănuite, de sub învelișul îngrat al expresiei, telegrafic, eliptic, confuz, cînd nu chiar ermetizant. Ceva mai bine (mai clar) în „Aripa unui pescăruș". Să vedem în continuare.

Oreste: Două pagini mai înfiripate : „Țigară", „Femei".

I. Boldea: Vești bune și planuri frumoase. Felicitări pentru reușită ; nu ne îndoim că efectele vor fi întru totul favorabile. Între versuri, citeva pagini de bun augur : „Clar de femeie", „Simplă revoltă", „Răzbunare".

Felicia: Nu ne-am gîndit în nici un caz să vă întristăm (gîndurile noastre și dorința de a vă ajuta au rămas aceleași). Am vrut doar să bușculăm un pic eterna dv. nonșalanță, imperturbabila, obstinata inerție cu care, periodic și invariabil, ne trimiteți mereu aceleași pagini aberante, care nu mai au nimic comun cu poezia. Am vrut să bușculăm un pic și sfidarea absurdă cu care tratați vechiul și cinstitul principiu potrivit căruia „aceleași cauze produc aceleași efecte"... (respectiv : aceleași soi de texte atrag aceleași răspunsuri...). Putem admite, firește, că acest răspuns nu vă satisface, sau chiar că vă mîhnește, dar nu e de așteptat în nici un caz, după toate legile bunului-simț, ca el să se schimbe decît în funcție de schimbarea calității textelor care-l determină. Putem admite, de asemeni, că, față de scrierile dv., „organul" nostru receptor manifestă poate, în mod ciudat, o funciară defecțiune, incapacitate, etc. (Vă și sugerasem să verificați acest lucru adresîndu-vă și celorlalte rubrici similare din presa noastră, ca să puteți trage o concluzie întemeiată și edificatoare). Dacă, însă, nici această sugestie, zdrobitor de simplă, nu vi se pare demnă de luat în seamă, după o atît de îndelungată corespondență cu această rubrică, se poate pune întrebarea de ce vă mai adresați nouă ? E cazul să observați, măcar, că a continua în maniera de pînă acum e cu totul inutil și reciproc neplăcut. Iar timpul trece, fie că ne înștiințați sau nu dv....

R.M. — Lugoj: Am primit cele trei plicuri. Vom reveni.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

„Clar de femeie"

Am privit precizia de bisturiu
a sufletului tău
zîmbetul tău clocotea
firav și năvalnic sub zăpada obrazului

tînăr și controversat
ca o istorie a bizanțului
mîinile mele se întindeau
spre umbra trupului tău
neîndoielnic întinsă pe asfalt
(chiar de după privirea ta
răsărea soarele)
adia un vînt, sau un cuvînt
dinspre clarele tale bătăi de inimă
stringeam în brațe trupul sau umbra ta
în timp ce adia un vînt sau un cuvînt ?...

IULIAN BOLDEA

Ca un uriaș

M-am născut cu patria lipită de inimă
cu un cer plin de păsări
cu lumina blîndă a plugarilor
pe buze,
în palme aveam grîu și mac
pe umeri somnul spicelor de mei
visele mi le ducea un mînz alb
fugit din lucernă
singurătatea nu avea nici o culoare
durerea nu avea încă un ținut
ochii mei ca o cumpănă
nu știam că rănile mă așteaptă, rînduite

în păr aveam miros de tîn
grădinile de somn
mi-erau un scut
soarele era un negustor ambulant
cu patria lipită de inimă
ca un uriaș m-am născut...

V. PETRESCU MÂRGEAN

Jumătate

Zîmnicul optimism matinal
Sorbit parcă din cafeaua de dimineață
Cu ochii la aburii ce se ridică
fără ajutorul tău.
Și totul pare senin și nedureros
Iar eu fericit fierbinte aerul
Care îmi intră în plămîni
în ciuda absenței tale.
Tu ai să vii odată
cu ascuțita mea spaimă de duminică,
Pîndă terorizată a sprinderii
beculețului roșu
Cînd știi precis că nu mai ai mărunțiș ;
Duminica încandescentă, pietroiul
pe care de bunăvoie chiar eu
mi-l leg la git
Apoi echilibristica de înaltă performanță
Pe firul subțire al fiecărei zile,
Trucajul abil, fericirea mimată atît de bine,
Cafeaua de dimineață, ceaiul deseară,
Fără tine.

ILEANA BIJA

„Marina" lui Labiș

Ca orice mare artist, Nicolae Labiș nu era cu ostentație preocupat de stilul freneticei sale producții lirice și totuși, citindu-l, ai impresia că uriașa sa disponibilitate imagistică, ritmul vibratil, tensiunea metaforică, deși logic puse în slujba ideii, vădeau o anume înclinare spre fastuos, spre spectaculos. Putea spune cu îndreptățire ca Picasso — „eu nu caut, eu găsesc". Și avea de unde „găsi" din chiar sipetele generosului său temperament, pline-ochi cu cioburi mozaicate de vers, cu sunete gata să se zidească într-o posibilă construcție euforică ori din gîndiri și imagini depuse fulgurant în depozitele prodigioasei sale memorii și gata cu lesniciune să iasă în afară, să la chip și sens.

Să vorbim despre — acum celebra lui „Marină".

Acumulînd, cu capacitatea care e doar a celor dăruiți, el putea da senzație că e perfect conștient de subtilia regie a versurilor sale, ordonînd o doar aparentă „dezordine" și ondulînd luxuriante vegetații marine cu doar o lumină, cu doar un sunet. Era atît de artist, dobîndise o atît de mare înzestrare, încît trăda, la numai „douăzeci de ani și încă unul" dar și mai înainte, o fantastă, paradoxală „neputință" de a se exprima tern, apatic ori duios-epigonic, poetul punînd un grațios sigiliu (încizat însă cu linii severe) pe tot ce atingea.

În preajma mării, poetul realizează în „Marină" un context muzical care sugerează legănări de valuri sărate ; interpretînd „partitura" iambului eminescian cu precizie și eleganță el simte nevoia să-l demonteze mașinăriile încheind pasagii de rostire cu versuri sincopate, recurgînd la fringeri brutale de ritm sugerînd astfel ceva din cea mai arhaică mecanică a lumii ; înălțarea și năruirea apelor fără sfîrșire.

Se mai poate spori cu ceva nou heraldica mării ?

Prea puțin probabil, dar Labiș se ambiționează să ne mineze scepticismul vorbind despre valuri curgînd **cu smerenii aparente, ca pîcle și suluri de mercur. Marea e înegrită la chip, e rupere barbară / Dinăuntru în afară / Izbucniri de fum și sori...**

Asemeni valului „spart" se sparg și rimele în imperecheri logice și totuși insolite ; **(asemănînd-o/flămînd-o !)**

De mare sugestivitate e interferarea de voci care conferă poemei ținuta unui moment de teatru antic (dealtfel elinesc e întreg finalul cu edicte heraclitiene ; memorabil (la propriu și la figurat) e ritmul, viu, incitant, cu o rostogolire de vers amplă, nervoasă, dîndu-ne credința că e practic fără sfîrșit, asemeni magmei lichide îngropînd clamori și candori, asemeni valurilor martore ale unui impact neîntrerupt cu lamura cosmică a umanității și martore ale sfîrșiturilor de iubire...

GHEORGHE TOMOZEI ■

MIRCEA DIACONU:

(Urmare din pag. 9)

la Cîmpulung Muscel, un oraș fără teatru și destul de rar vizitat de trupe actoricești. Ca să vin la București, îmi era peste mînă și-apoi, să fiu sincer, nici nu mă prea interesa pe mine teatrul, eu făceam sport.

— Cum v-ați hotărît pentru actorie, dacă în timpul liceului aveați alte preocupări ?

— Oricît aș fi de cinstit cu mine, nu pot înțelege nici acum de ce am făcut teatru. Poate a fost un instinct, un impuls mimetic. Eu jucam handbal toată ziua, eram la liceul sportiv, și arătam înclinații mai degrabă către științele realiste. Dirigintele s-a și opus să urmez teatrul, însă tatăl meu a avut inconștiența de a mă lăsa să fac ce vreau. Era de altfel foarte convins că n-o să intru.

— Ce-a zis cînd ați reușit ?

— I s-a părut foarte normal ! A spus că nu s-a îndoit nici o clipă de mine ! Tatăl meu este un om foarte interesant și un histrion desăvîrșit. Joacă impecabil teatru. Dacă am oarece talent, de la el mi se trage. Doar așa se explică înclinațiile mele actoricești, căci n-am făcut nici un efort să devin actor.

— Fiindcă sînteți și prozator, să lăsăm puțin scena și să trecem la literatură. Ce mai scrieți?

— La sfîrșitul lunii o să-mi apară, la Editura „Meridiane", volumul de schițe profesionale **Scaunul de pînză al actorului.** Inițial, se numea **Bușlicuri și culisări,** dar a trebuit să renunț, din pricina acelui sufix balcanic ! E un volum în care publicistica fuzionează cu proza propriu-zisă, confesiunea cu imaginația, întîmplările fiind preluate din viața actoricească. Oricum, e diferită de celelalte două...

— ...dintre care cel mai mult țineți la...

— Cel mai mult țin la cartea a doua, **La noi, cînd vine iarna,** deși în presă a fost comentată mai mult **Șugubina.** Am luat și premiul de debut cu ea. Acum nu-mi mai place.

— Înțeleg că sînteți hotărît să vă dedicați serios prozei. Sper să nu abandonați teatrul !

— N-am să las actoria, deși aș vrea tare mult ca literatura, scrisul să devină prima natură a mea. Din păcate n-am timp, sînt chiar un om ocupat, și rareori găsesc o perioadă mai lungă ca să scriu. Mi s-a întîmplat să scriu și pe tren, și-n culise, pe șervețele sau pe afișe. Doar scriu proză scurtă !

— Cînd jucați în O scrisoare pierdută, la „Bulandra", îl aveați partener pe Dem Rădulescu. Deși în viața obișnuită nu prea comunicați amîndoi, ca să mă exprim eufemistic, pe scenă păreați niște amici formidabili. Ce simțeați în timpul piesei ?

— N-aș putea spune că noi doi nu ne-am înțeles, dar n-am avut afinități. Eram doi comici prea diferiți, ca să mergem împreună la bere. Pe scenă nu mi-a fost deloc greu să fiu aproape de Dem Rădulescu, fiindcă eu, mă-nțelegeți, vorbeam cu Farfuridi. Da; e așa de mult de-atunci ! Deși eram un fel de ridicător la plasă în piesa aceasta, mi-au rămas numai amintiri plăcute.

— Sînteți un om bun, Mircea Diaconu ?

— Eu nu văd decît lucrurile bune din tot ce mi se-ntîmplă și uneori chiar am dreptate. Nu țin nici ranchiună. Pînă a doua zi, mi-a trecut supărarea. Pot să spun că eu nu m-am certat niciodată **cu cineva,** eu m-am certat **pentru ceva.** Par eu un om rău ?

— Nu păreți, dar de unde să știu eu că nu jucați teatru ? E și interviul o piesă. Chiar, nu vreți să jucați rolul lui Mircea Diaconu ?

— Nu sînt ce par a fi. Mereu am părut oamenilor altfel. Cînd eram mic, eram vesel, jovial ; în internat, melancolic și bolnăvicios ; în facultate, prost.

— Adică naiv ?

— Prost, dom'le, prost ! Mediul mă cataloga astfel. Colegii mei erau băieți fini, de asfalt, numai George Mihăiță și cu mine eram țărani. Fiecare știa altceva. Tăceam zile în șir și mă uitam la ei. Cineva mi-a zis la un moment dat : „Citește și tu o carte, să se vadă, pe ochii tăi!" După facultate, păream calm și echilibrat, iar după armată am apărut, bruse, drept un scandalagiu. Nici una din înfățișările acestea nu sînt adevărate. Nu mă recunosc în ele.

— Și cum sînteți de fapt ?

— Un inadaptat. Se vede asta cel mai bine în cărțile mele. Numai acasă mă simt bine. De aceea, nici n-aș putea spune că eu joc teatru, eu reacționez la diverși stimuli care mă enervează. Eu nu fac eforturi propriu-zise pentru a mă schimba în rolurile pe care le joc. Nu vreau decît să par firesc

— Cînd vă simțiți cel mai firesc ?

— Cînd joc babe. Am jucat, de pildă, pe coana Efimița și pe baba din **Calul dracului** și mi-a plăcut extraordinar de mult.

— Cum așa ?

— Fiindcă-mi place tot ce nu sînt. Să știți că și scrisul e o continuare a histrionismului meu, căci eu sînt funciar un histrion, neavînd nimic din ambiția indivizilor cu complexe filologice. Cînd scriu, îmi place însă mai mult, fiindcă sînt singur.

— Ce simte un actor cînd se pune în pielea altuia ?

— În mod normal, trebuie să se uite pe sine și să se identifice cu personajul. Totuși, trecerea e grea, pentru că trebuie să depui un efort în plus, oricît de firesc te-ai manifesta. Eu am jucat odată un popă. Puneam doar gluga peste hainele mele și-ntrebam : „Cînd facem botezul ?. La un moment dat am simțit că transpir, deși nu facem nici un efort.

— Dar față de spectator, ce responsabilitate are actorul ?

— Noi trebuie să reprezentăm nevoile imediate ale spectatorilor, nu să le escamotăm, fiindcă, vorba bătrînului Shakespeare, actorii sînt oglinda vremurilor noastre. Cînd jucăm personaje din viața zilnică, nu trebuie să le fasificăm, pentru că spectatorul le simte nefirești și se plictisește. Am luptat întotdeauna împotriva standardizării personajelor în teatru și în film, pentru a le da viață și a-i apropia de spectatori.

— După ce repetă la nesfîrșit o piesă, cîtă autenticitate mai rămîne în jocul actorului ?

— E imposibil să n-ajungi un mecanism, dacă repeți aceleași rol timp de zece ani, să zicem. Variația e minimă, plictiseala e inerentă, elanul dispare. Mie-mi displace profund această repetare și-mi face rău chiar fizic. În această privință, filmul îmi dă alte satisfacții.

— Ați fost numit de trei ori președintele juriului la „Gala tinerilor actori" de la Costinești. V-a bucurat acest lucru sau ați luat-o ca un act de rutină ?

— M-a bucurat de-adevăratelea și am avut ocazia să particip la momente de reală dăruire profesională. Am fost mîndru că cineva se îngrijește de noi actorii, fiindcă acolo, la gală, actorul era pe primul loc. Mi-au plăcut competițiile, fiindcă au fost crîncene și oamenii n-au fost nici o clipă cuprinși de blazare. Am văzut la Costinești actori tineri foarte talentați, pe care de altfel îi știam.

— Sînteți un actor îndrăgit, solicitat, cu succes. Nă vă amețește gloria ?

— În teatru, ca și în film, e o explozie de epitete, atmosfera e fastuoasă și e greu să nu te amețească. Cronicile te bombardează cu adjective din cele mai măgulitoare, doamnele din primul rînd sînt numai ochi și urechi. Personal, pretind că nu m-am schimbat de cînd joc teatru, nici măcar nu m-am îngrășat. Tocmai fiindcă am rămas la fel, uneori sînt obraznic, reacționez adică la schimbările altora.

— Văd că vă uitați nerăbdător la ceas. Unde mergeți de la teatru ?

— Mă duc acasă, fiindcă acolo mă simt cel mai bine, cum v-am spus. Am o curte, unde trebăluiesc toată ziua, căci știu să fac destule lucruri. Acuma trebuie să pun la punct cămara pentru iarnă.

— Pentru că n-am nici o întrebare cu care să încheiem interviul și pentru că mergem în aceeași direcție, mi-ar face plăcere să mă luați și pe mine în mașină. Poate-mi vine vreo idee pe drum.

— Atunci, să mergem !

Anotimp sibian

(Urmare din pag. 9)

ceava. Dacă în cazul celei de-a doua formații bogăția creației folclorice a zonei respective oferă de la sine premise de succes, ansamblul bucureștean a fost — chiar și pentru juriu — o reală surpriză. Despre el, încercînd să explice opțiunea juriului, ne-a vorbit Vasile Avram, directorul Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din Sibiu, președinte al juriului de concurs : **„S-a apreciat în mod deosebit, în evoluția ansamblului folcloric de la uzinele „Griviția Roșie", exactitatea transpunerii folclorului autentic din sud în condițiile unei formații din mediu urban. Calitatea ireproșabilă a execuției a tras mult în balanță, dar mai ales ne-am gîndit la funcția aparte pe care asemenea activități o îndeplinesc în mediul orășenesc: aceea de conservare a tradiției populare, ferind-o de contaminări degradante. Pe scurt, bucureștenii au depășit cu brio un handicap geografic".**

Ideea acestui festival-concurs de folclor — preluarea tradiției și valorificarea ei contemporană — a fost pe deplin onorată în această ediție — se pare, cea mai reușită de pînă acum. Zilele **Cibinium, „Cîntecele munților",** în speță, devin astfel un veritabil loc al artei autentice.

De neamul românilor

După ce va fi încheiat de redactat cele 3 994 de pagini din **Istoria Românilor din Dacia Traiană**, în 1893, cu hărți, crochiuri și ilustrații, A.D. Xenopol va fi avut probabil nu doar o mulțumire profesională, ci și una patriotică, fiindcă sinteza visată, concepută în spiritul mesianismului pașoptist, devenea astfel cartea unei nații, care avea să împlinească un program național și să fundamenteze o renaștere morală, pe care o săvîrșise deja revoluția. După cei dintîi volum, apărut în 1888, cartea fu distinsă cu premiul Academiei Române iar autorul fu numit membru corespondent, pentru ca, în sfîrșit, să fie sărbătorit de către orașul său natal printr-un banchet și primit cu drepturi depline în rîndurile Academiei. Opera nu fu scutită de reproșuri, însă, în esență ei, va deveni un moment de seamă pentru istoriografia noastră, cu atît mai mult cu cît ea se întemeia și pe o filosofie a istoriei, pe care Xenopol avea s-o fundamenteze în **Les principes fondamentaux de l'histoire** (1899) și în **La théorie de l'histoire** (1908).

Semnificația patriotică și politică a cărții avea, așadar, și un reazem științific important, fiindcă autorul se afirma ca un filosof al istoriei de netăgăduită valoare, foarte cunoscut și prețuit în epocă. Chiar dacă cercetarea istoriei a ajuns astăzi la un stadiu superior, e greu să concedem că gîndirea și percepția lui Xenopol s-au perimat, fiindcă în puține cazuri factologia a fost asimilată cu atîta profunzime de investigația spirituală. Iorga, cărula Xenopol îi încredințase editarea unei noi ediții, adăugite, avea să se eschiveze cu abilitate de la îndatorire și în acest refuz eufemistic putem desluși chiar o nepotrivire de opinie și metodă, lucru nu tocmai inexplicabil dacă ne gîndim la deosebirea dintre tensiunea prospecțiunii xenopoliene și spectacolul factologic al genialul torghist. Cel care l-a continuat, în spirit, pe Xenopol a fost Pârvan și asemănarea o putem întrezări în pasiunea comună pentru reconstituirea aburului istoric, a dialecticii spirituale care a dat individualitate poporului, în fine, a sufluiui vital desluși în spațiile documentului. Pozitivismul lui Xenopol, cît este, se trage din credința că istoria urmează un drum ciclic, cu identitate proprie, și apropierile de Auguste Comte ori de Spengler sînt îndreptățite în acest sens. În ritmurile istoriei, autorul acestei sinteze descoperă, în fapt, și fizionomia unor mentalități, anticipînd astfel cercetările moderne, el fiind preocupat mai puțin de latura muzeistică a reconstituirii și mai mult de aceea științifică și ideologică.

Tipărirea primului volum din **Istoria Românilor din Dacia Traiană**, aflată la cea de-a patra ediție, reprezintă fără îndoială un eveniment de o importanță incomensurabilă. Xenopol fiind cel dintîi istoric al nostru care a avut tenacitatea și competența să încheie o radiografie completă a poporului român, o sinteză fundamentată științific. Reprezentativă pentru întreaga cercetare istorică din secolul al XIX-lea, **Istoria** a constituit un reper pentru toți istoricii noștri și, chiar dacă ea a fost folosită copios ca operă de referință, spiritul care a produs-o nu s-a dizolvat în nici una din cărțile care i-au urmat. Avem acum, în ediția îngrijită de V. Mihăilescu-Bîrliba și prefațată de Al. Zub, cea mai riguroasă editare a cărții, ce trebuie încheiată cît mai devreme, și tocmai de acea inițiativa Editurii Științifice și Enciclopedice trebuie considerată nu doar ca un act de rutină, ci ca un eveniment care readuce în conștiința contemporanilor o operă fundamentală, o operă în care eforturile pentru unitate și continuitate ale românilor își găsiseră cea mai profundă expresie ideologică.

Fiind, în esență, o protoistorie a românilor, volumul întîi e, prin urmare, o incursiune în fondul străvechi al poporului, înainte de constituirea identității lui lingvistice și etnice, o privire adică în Dacia preromană pînă la năvălirile barbare. Cercetarea încearcă să configureze fidel contextul topografic, economic, lingvistic și spiritual al începuturilor istoriei noastre văzute ca ciclu amplu, cu evoluție internă. A.D. Xenopol are aceste fine, un excepțional simț al prospecțiunii și un ochi abil care deslușește fenomenele în adîncime. Pentru a prinde semnificația deplină a faptului istoric, el caută lanțul cauzalității, seria de evenimente care au produs întîmplările, fiind profund obsedat de motivația științifică a probelor sale. În chip figurat, aș zice că Xenopol investighează împrejurările preliminare ale istoriei, așa cum va proceda mai tîrziu Călinescu în cartea sa de căpătîi : aducînd trecutul spre prezent, învăluind evenimentul prin incursiuni ample, într-o înfățișare judicioasă a argumentelor, creînd adică un scenariu pentru interpretare. Evocarea e mereu reazurată de document, căci scrupulul științific îl împiedică pe autor să imagineze fără dovezi. Probele sînt cel mai adesea scrise, și dacă istoricul dă frecvent impresia că viziunile sale sînt inductive, aceasta vine din faptul că informația se strînge cu usurință în ipoteze coerente care fac credibile desfășurările de evenimente.

Specialiștii vor mai fi găsind încă numeroase prilejuri de a amenda unele sau altele din afirmațiile autorului, lucru deloc nefiresc dacă ne gîndim că **Istoria** a fost scrisă cu aproape un veac în urmă, însă importanța capitală a cărții e incontestabilă. O astfel de sinteză în care cercetarea să fie dublată de o filosofie a istoriei încă nu avem și tocmai prin aceasta opera lui Xenopol rămîne una exemplară. Îngrijitorii ediției au reușit, de altfel, cartea cu toată rigoarea științifică și în notele ori studiile care o însoțesc avem cea mai competentă lectură critică a ei, care, cu toată intransigența, afirmă încă o dată monumentalitatea acestei lucrări.

RADU G. ȚEPOSU

Totul despre București

Avem monografii despre o seamă de orașe și sate, dar o monografie a Bucureștilor, pînă de curînd, ne-a lipsit. „Istoriile" unui Ionescu-Gion, Nicolae Iorga, C.C. Giurescu, Constantin Moisil, George Potra ș.a. au fost, cum titlurile însele o indică, istorii, cărți de referință ale domeniului, dar atît: cărți de istorie. Au apărut, desigur, în lungul timpului, destule (și unele foarte bune!) **micromonografii „pe probleme" și „pe aspecte"**, despărțind din uriașul mozaic al existenței în timp a orașului pietre de greutăți, străluciri și valori diferite, capabile însă doar să evoce, nu și să definească ansamblul. O considerare a Capitalei românilor din diferite unghiuri, de la diferite altitudini, în totalitatea particularităților ce-i compun structura și ființa (geografice, istorice, demografice, economice, urbanistice, social-politice, științifice, cultural-artistice, sanitare, turistice etc.) este de multă vreme o somație. O frumoasă promisiune a fost „Istoria orașului București" (înglobînd nu numai date de istorie propriu-zisă, ci și de economie, de civilizație, de cultură), apărută în 1965, sub egida Muzeului municipal de istorie, dar rămasă la volumul I. Astfel că, pînă în zilele noastre, Bucureștii, tocmai Bucureștii !, a rămas marele și prodigiosul nostru necunoscut. De ce ?

Răspunsul, firește, e simplu. Între a avea fel de fel de cărți, cărțulii, albume, pliante, ghiduri, broșuri etc. „pe probleme" și a fabrica instrumente de cercetare apte să ducă la viziuni de sinteză este o distanță ce nu poate fi acoperită ușor. Carența este însă cu atît mai mare cu cît acum, în chip fericit, s-a creat un climat deosebit de favorabil studiilor de sinteză în toate domeniile, stimulat de un interes general față de această categorie de cercetări, vitale pentru legitimarea și autodefinirea noastră majoră, pentru revelarea punctelor cardinale a ceea ce s-a numit (cu supreme justificări în epoca noastră) „fenomen românesc". Iar Bucureștii este (s-o mai spunem ?) punctul cardinal definitoriu, e chintesența fenomenului românesc, e cartea patriei deschisă la cele mai importante și mai patetice file.

O editură cu o titulatură modestă, invers proporțională celebrității cucerite în rîndul publicului (Ed. Sport-Turism, condusă de Gh. Constantinescu), ne-a făcut, recent, bucuria unei monografii intitulate simplu, „București". Actul de cultură al editurii și al autorilor cărții nu poate scăpa nimănui. Avem în față o lucrare care, pe parcursul a 430 de pagini, ne spune totul despre București, în 14 mari capitole (Date generale, Cadrul natural, Istoria, Populația, Sistematizarea teritoriului, Economia, Creșterea continuă a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții, Ocrotirea sănătății, Învățămîntul și cercetarea științifică, Viața social-politică, Activitatea cultural-artistică, Turismul, Educația fizică și sportul, Perspectivele dezvoltării economico-sociale a municipiului București în perioada 1986—1990), cu subdiviziuni, de fapt microstudii ce se ridică, fiecare, la prestigiul unei comunicări. Sub conducerea lui Nicolae Croitoru și Dumitru Tărcob, autori de prestigiu (un Pompiliu Marcea, de exemplu, pentru pagini dedicate literaturii, un Vasile Tomescu pentru muzică), consultanți științifici de întîiă autoritate (Ion Ardeleanu, Mircea Mușat), colaboratori-specialiști în toate tainele Bucureștilor, multe din ele înculse în arhive sau editate în lucrări de strictă specialitate, de mult epuizate, reconstruiesc sub ochii noștri un București pe care credeam că-l cunoaștem, dar pe care abia acum îl descoperim în marile și tulburătoarele lui dimensiuni. Scrise de mai multe mîini, toate aceste capitole și subcapitole se citesc ca un opus unitar limpede, coerent, echilibrat - purtînd parcă o singură semnătură. Meritul lui Nicolae Croitoru și al lui Dumitru Tărcob e și aici evident.

O imagine bogată, completă și riguroasă a Capitalei românilor, ale cărei coordonate, convergențe de fapt într-una singură, ni se par a fi două: în primul rînd, desfășurarea „poveștii Bucureștilor" nu „în sine" (ca în atîtea alte monografii consacrate localităților noastre) ci ca parte, ca emblematică parte a macelui întreg care e România, iar în al doilea rînd subliniarea specificului, a unui anume „ce" al orașului, care investește trăirea generală a țării cu un indice personal. Acesta ar fi, în erudita argumentare a autorilor, capacitatea acestui oraș (cu o diagramă a existenței care măsoară frămîntările și tragismul unei întregi istorii a nației) de a fi mereu „capitală" ; și aceasta nu neapărat în virtutea unui statut administrativ, ci și, sau poate în primul rînd, prin robustețea sa de organism capabil să-și rela mereu și mereu, prin veac, funcțiunile din chiar puncte ce păreau de refrigerare maximă, oferind aproape simultan surpriza unor performanțe vitale pe toate planurile. Este cazul încandescentului August 1914, este cazul celor două decenii ale Epocii Ceaușescu, cu impetuosul lor demers creator în toate compartimentele muncii și vieții. „Explozia industrială" a acestei epoci, noua ei tînută arhitectonică (peste 445 000 de apartamente construite între anii 1965 și 1984 !), metroul și lucrările de edificare a Casei Republicii și a bulevardului Victoria Socialismului, noile monumente ale științei, ale culturii și artei etc. sînt întemeieri care, ca pretutindeni în țară, transformă această epocă într-o culme istorică de nevisat altădată.

Monografia „București" e opera unor erudiți, iubitori ai argumentației clare, concise, stricte, științifice. Dar din fiecare, cu sau fără voia autorilor (parcă totuși cu voia, am zice noi), transpare un indicibil parfum al vremurilor. Nu ai acelui „petit Paris" de pe Dîmbovița, exaltat cîndva de o literatură străină vieții, ci emanînd din înseși faptele vieții, aie vieții eternului București, orașul lui Bucur (aume de sorginte traco-geto-dacă, ne reamintesc autorii), oraș al tuturor prăbușirilor dar, mai ru seamă, al tuturor înălțărilor care au făcut fala acestei țări. Citind paginile despre Bucureștii de altădată, răspîntie a grădinilor și a frumuseților scrise în piatră, cu viteji voievozi și luminați cărturari, cu tumultul meșteșugurilor și cu apriglle tradiții de luptă ale muncitorimii, descoperi o lume a adolescenței noastre civice și urbane spre care ne vom întoarce mereu, ca spre o Arcadie.

O carte densă, cuprinzătoare, dîndu-i fiecărui eveniment, fiecărei priveliști, fiecărei cărămizi așezate prin veac la edificiul urbei, locul și importanța pe care le merită. O prezentare grafică elegantă, cu numeroase grafice, diagrame și hărți, cu planșe în alb-negru și color de o irepro șabilă calitate, fac și mai memorabilă această tipăritură.

ILIE PURCARU

— Welcome! — Vă mulțumesc!

De cum intri în biroul directorului Matei Hulubei, observi o plăcută prin care se atrage atenția vizitatorului că timpul este prețios. Directorul o atinge, ca din întîmplare, așa că nu se poate să nu înțelegi aluzia. Ținînd cont că te afli în fața celui care conduce Oficiul Județean de Turism Suceava, nu poți să nu te miri — sigur, fără vorbe — „Ce mai gazdă !"

— Acum doi ani am exprimat un gînd, de fapt o promisiune, în revista „Flacăra": repunerea plutelor pe Bistrița. Am pregătit pluta, am fixat și zona, numai că riul și-a scăzut debitul, punînd în dificultate și agrementul. Sper ca în curînd Bistrița să-mi dea posibilitatea să-mi țin cuvîntul.

Nu pentru asta veniserm la Matei Hulubei. Mă aducea o scurtă știre apărută în ziarul județean, prin care cititorii erau informați că turiștii străini sosiți pe meleagurile Bucovinei au posibilitatea să învețe în timpul vacanței lor 200 de cuvinte românești. Aflată în fața celui care avusese această idee, omul ce stătea drept în scaunul său amîntindu-și de lorzii englezi din serialele Televiziunii, mi-i și închipuiam pe turiști închiși într-o sală de cursuri și puși să repete la nesfîrșit cele 200 de cuvinte cu pricina. Inițiative, care mă entuziasmase inițial și despre care aș fi vrut să aflu mai multe, nu mi se mai părea de loc atractivă. Dar, eram acolo, nu mai puteam de înapoi, așa că l-am expus — pe foarte, foarte scurt, pentru că timpul, mi se atrăsese atenția, era prețios — scopul vizitei.

Politețea de gheață de pe fața omului s-a topit, privirile i s-au luminat și... am uitat amîndoi de invitația ce mă limitase în timp.

Dacă e vorba de limba românească, pentru Matei Hulubei este „limba sfinților Cazanii", fără pereche în lume, iar cele 20 de cuvinte sînt, de fapt, „minimum 200".

— Ce popor nu-și are rostuțile lui de bună primire pentru cei veniți în ospeție? Românul își întîmpină oaspeții la Otopeni, mai întîi cu „Soyez les bienvenus", „Welcome" și așa mai departe. Asta pentru că, se gîndește că nu-i bucurie mai mare pentru cel venit de peste mări și țări, decît să-și audă limba natală departe de locurile în care s-a născut. Se bucură, dar de cele mai multe ori ne întreabă: „Cum se zice în limba dumneavoastră «Bine ați venit»"? Încearcă să ții minte. Apoi vrea să-ți răspundă în limba pămîntului pe care-i simte ospitalier. Poate din curtoazie, poate din dorința frească a omului de a afla cît mai multe, atîta cît trăiește. Și primul lucru pe care-l reține și-l repetă este „mulțumesc". Îl rostește, întîi stîlcindu-l, iar apoi, din ce în ce mai „românește".

Toț „românește" trăiesc oaspeții străini, atîta vreme cît se află în „dulcea Bucovină". Un corp de ghizi instruit de către O.J.T. Suceava astă-iarnă, îi însoțesc pe musafiri, iar cursurile sînt, să zicem, „practice", cu egală bucurie la fiecare semne de progres, atît pentru profesori cît și pentru improvizații elevi. Nu rămîn simplii spectatori ai unui program folcloric, ci învață cîntece și dansuri din nordul țării, nu se lasă doar serviți cu un fel sau altul de mîncare, ci își notează rețete, cu gîndul ca, apoi, o specialitate, pe care a-u găsit-o decît pe o masă românească, s-o poată oferi acasă, celor apropiați.

— Hîrzobul, nu știu dacă știți, acesta este păstrăvul afumat în cetină, nu-l uită cît trăiesc. Ceas de ceas oaspetele nostru află că mîncînd „pîine" sau „mămăliga", că la noi „brînza" e bună cu „ceapă", învață ca păsește pe „pămînt" și urcă la o „stînă", că văd „albastrul de Voronet" sau o „cetate", că avem o „istorie". Oamenii care vin la noi au auzit de România și vor s-o cunoască. Cred că trebuie s-o arătăm nu doar așa, în viteza autobuzului, ci cu viața noastră, cu limba noastră, cu specificul nostru pe care l-am moștenit din generație în generație și ne străduim să-l păstrăm. Meleagurile bucovinene au frumusețea lor aparte și dacă știm cum să le-o arătăm, o văd și o simt. Bucuria cu care îți spun după cîteva zile „Bună dimineața !" „Ce mai faci ?" „Unde mergem?" fac de multe ori din ei niște copii mari. Stau deseori pe lîngă un grup și-i observ, cu grijă să nu se instaureze monotonia. O gazdă bună trebuie să se ocupe de cele mai mici amănunte. (Iată de ce timpul petrecut de directorul Matei Hulubei în birou este atît de strict delimitat!). În ultima seară a vacanței lor, care întotdeauna li se pare a fi fost prea scurtă, organizăm un concurs gen „Cine știe, cîștigă". Fiecare încearcă să arate cît de mult a învățat românește și, deși plină de veselie, n-aș zice că întrecerea nu e aprigă. Cîștigătorul concursului primește un premiu, care este, bineînțeles, o amintire românească.

Odată cu nostalgiile unei vacanțe frumoase, cu imaginile unor locuri pitorești, oaspeții noștri se întorc la ei acasă cu vorbele unei limbi rostite de oameni care i-au primit cu toată dragostea. Și nu uită nici locurile, nici cuvintele românești.

La sosire sînt întîmpinați cu „Soyez les bienvenus" sau „Welcome". Plecînd, spun „La revedere" și „Vă mulțumesc"!

LIANA MOLNAR

Mașini de Dorna

Se numește U.C.R.U.P.S., adică Uzina Construcții, Reparații, Utilaje și Piese Schimb. Își are sediul în Vatra Dornei. Directorul ei, inginerul Vasile Nistor, un om tînăr și inimos, povestește în acel grai dulce de ascultat larma la gura sobei... Totul a apărut aici, începe să-și depene amintirile directorul, ca o mare necesitate. Oamenii, în mare parte crescători de animale și îndrăgostiți de lemn și pădure au dorit să-și arate priceperea în ceea ce privește construirea mașinilor. Astfel, la Dorna, pînă-n anii '60 s-au făcut tot felul de reparații ale utilajelor forestiere și în special la tractoarele pe șenile. Volumul, se înțelege, era foarte mic. Astăzi, o spune, ca o laudă directorul, se realizează într-o lună tot ceea ce se realiza atunci într-un an. Din 1965, după congresul al IX-lea al partidului, uzina din Dorna a căpătat, să spunem așa, un alt statut. Aria preocupărilor celor 700 de muncitori ai uzinei a început să capete alte dimensiuni. Utilajele de prelucrat lemn, cum o știe toată lumea, se aduceau din import. Costau, se înțelege, foarte mulți bani și, o spun cei de aici, se defectau foarte repede și nu executau decît cîteva operații. Așa stînd lucrurile, muncitorii de la U.C.R.U.P.S s-au gîndit și au reușit să facă tot felul de mașini de prelucrat lemn care au fost botezate simplu, „Dorna". Întîi s-a procedat la o reorganizare a producției din toate punctele de vedere. Au început să privească utilajul ca un mecanism complex. În ultimii cinci ani, zic cei de aici, s-a urmărit și s-a reușit ca să se schimbe în totalitate concepția oamenilor despre modul în care să fie construite și prezentate noile mașini. Și asta a fost una dintre sarcinile organizațiilor din întreprindere. S-a căutat ca fiecare om să fie interesat să realizeze ceva nou. Au apărut, în cadrul întreprinderii, nuclee colective de muncitori care au avut sarcini clare și distincte în a concepe utilaje cu consumuri reduse de materii prime, cu o mare valoare funcțională și, se înțelege, competitive pe piața internă cît și pe cea externă. Structura utilajelor este preocuparea care frămîntă ceas de ceas întregul colectiv de la uzina dorneană. Aici nu își desfășoa a activitatea, cum s-ar crede la prima vedere, un puternic atelier de proiectare. Nici vorbă de așa ceva. Utilajul după ce a fost realizat și testat de către cei de la U.C.R.U.P.S., după ce a trecut prin filtrul exigențelor, este prezentat la diferite tîrguri și expoziții și, numai după ce a fost testat și acolo, este prezentat atelierelor de proiectare din cadrul ministerului respectiv.

Ca să nu rămînem la generalități, să exemplificăm. S-a început timid. Prima mașină, „Dorna 101", executa doar găurirea pinzelor de fierăstrău. Pornind de la această mașină, s-a ajuns la „Dorna 1942", care era o mașină de frezat. Dar adevărata revoluție, să-i spunem așa, a început odată cu fabricarea tipurilor 300, mașini de frezat universale, brevetate și recunoscute în șapte țări. Au fost prezentate la mai multe tîrguri internaționale : la Brno, Leipzig, Budapesta, Moscova, Salonic, Viena. În momentul de față, se află expuse în R.F.G. și Austria pentru testarea pieții.

Să mai adăugăm că tot de aici, în cel mai scurt timp și după concepție proprie, se vor lansa două noi tipuri de strunguri pentru lemn, un tocător pentru deșeuri mici, în ideea de a se folosi întreaga masă lemnoasă. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, al cifrelor, mai trebuie să spunem că toate cheltuielile de materiile prime, exprimate în lei, au ajuns să fie de 53 de lei la o mie de lei.

P. SORIN ■

Enigmele și dramele molidului de rezonanță

Datorăm inginerului Nicolae Pașcovici prima lucrare de ținută științifică dedicată molidului de rezonanță „acest arbore-monument investit cu proprietăți de excepție, materie primă de neînlocuit la fabricarea instrumentelor muzicale, a viorilor, claviaturii și fundurilor de piane. Studiul a văzut lumina tiparului în 1938 ca urmare a unor cercetări întreprinse asupra fondului forestier patronat de fosta Mitropolie a Bucovinei. Sînt înfățișate pe larg caracteristicile acestui arborete, marea lui importanță economică precum și condițiile de sol și climă ce-i favorizează apariția și dezvoltarea. Dar autorul ține în același timp să-și exprime îngrijorarea în legătură cu folosirea nerațională a lemnului de rezonanță, amenințat cu dispariția (sîntem în 1938 !) dacă nu se iau urgente măsuri pentru protejarea lui. Inginerul Pașcovici ține să vorbească despre soarta tragică a molidului de rezonanță chiar în deschiderea lucrării. „Mi s-a făcut observația că de ce scriem cărți tocmai atunci cînd nu mai avem molizi de rezonanță și că întregul conținut al acestei broșuri e perimat și nu mai are la ce servi, chestiunea lemnului de rezonanță din pădurile de molid fiind de mult lichidată. Este și aceasta o parte din adevărul usturător, dar ține de a noastră datorie să creștem astfel pădurea ca și pe viitor să beneficiem de acest lemn necesar".

Dispunem, într-adevăr, de date suficiente ce ne permit să urmărim în timp exploatarea și folosirea (de cele mai multe ori abuzivă) a arborilor de rezonanță, conifere cu un areal modest, restrîns în țara noastră, după cum se știe, la cîteva zone montane din Bucovina, Maramureș, Bistrița Năsăud și de pe versantul vestic al Carpaților meridionali. Există în același timp și cîteva informații ce ne îndeamnă să presupunem că molidul românesc cu asemenea proprietăți a fost utilizat chiar de către renumiții lutieri din Cremona, că, deci, și celebrele viori ale lui Nicolo Stradivarius ar fi fost construite din material lemnos adus din nordul României. Cunoaștem în schimb cu certitudine că vreme îndelungată întreprinderi de instrumente muzicale din Austria, Italia, Germania și Franța au importat masiv acest lemn cu calități acustice. Un exemplu : Fabrica Schiller din Bucegoala — consemnează Nicolae Pascanu — a produs decenii la rînd cherestea geluită și subansamble de piane pe care le-a livrat unor beneficiari din Europa. Nu e mai puțin adevărat însă că acești arbori falnici, cu trunchiul lipsit de nodozități, ușor de remarcat în orice pădure de rășinoase, a fost vînat fără cruțare chiar de către dulgheri și dogari, care l-au debitat sub formă de scînduri ,sau l-au folosit pentru butoaie și draniță.

Ei bine, pentru toți aceștia, dar și pentru cei ce, în ultimele decenii, au ocrotit sau au supus molidul de rezonanță la cercetări de specialitate, geneza acestuia rămîne o enigmă. Faptul că nu există păduri de arbore de rezonanță, ci doar exemplare diseminate în masivul de conifere, rămîne deocamdată inexplicabil. „Cunoscute sînt doar elementele ce diferențiază molidul comun de cel de rezonanță. Acesta din urmă cu trunchiul său gros, drept, limpede, cilindric și lipsit de crăci, cu coroana firavă și simetrică se deosebește chiar pentru un nespecialist de arboretele învecinate. El poate fi întîlnit la altitudinea de 800 – 1 200 metri în păduri de molid sau brad, pe versanții de larnă, pe pădișuri, picioare, șei, sub obcini și creste stîncoase, locuri scutite de vînturi și de lumină directă intensă. Crește în ansambluri forestiere bine închegate, unde are posibilitatea de a-și forma elagajul natural în timp, preferă versanții nordici, mai expuși umidității și pînzelor de ceață, dovedindu-se ostil luminii solare libere. Într-un masiv de conifere, numărul lor nu depășește 10 la sută. Un procent ideal, dar care a scăzut mult și continuă să se reducă.

Cum se naște un molid de rezonanță ? Ce factori îl determină sau îi condiționează geneza ? Este el produsul unei selecții naturale operate de natură, sau rezultatul unui accident genetic ? Se poate admite ideea că, într-o zi, grație cercetărilor de biologie vegetală, specialiștii vor putea obține pe cale naturală sau în plantații dirijate păduri de molid de rezonanță ? Sînt întrebări la care deocamdată nu a răspuns nimeni. E adevărat, în ultima vreme, cercetări în țară și străinătate au permis formularea a unor supoziții. Amintim în acest sens un recent studiu („Revista pădurilor", iulie 1985) datorat unui colectiv alcătuit din prof. dr. ing. V. Stănescu de la Universitatea din Brașov, Claudia Evelina Budu, biochimist, Filiala ICAS Brașov, ing. Simona Iovănel, stațiunea ICAS Ștefănești. Deosebit de interesantă și după cunoștințele noastre unică pe plan mondial, apare cercetarea inițiată de un tînăr inginer silvic, dr. Nicolae Geambașu, în cadrul Stațiunii experimentale de cultură a molidului din Cîmpulung Moldovenesc. Am avut ocazia să-l cunoaștem personal cu prilejul unei vizite făcute în acest capăt de țară și să constatăm, odată mai mult, cîtă forță și frumusețe conferă pasiunea-travaliului uman, mai ales atunci cînd cineva se declară de bunăvoie robul unei idei constructive, dominante. Fiindcă nu vom exagera prea mult spunînd că, în ultimii ani, mai tînărul nostru interlocutor și-a cheltuit toate gîndurile și orele de lucru și de odihnă pentru descifrarea acestei taine nu lipsite de farmec și poezie.

Investigația s-a desfășurat sub auspiciile Centrului de cercetări biologice din Iași, inginerul Nicolae Geambașu bucurîndu-se de colaborarea cercetătorului științific Gheorghe Ștefănescu.

Vom prezenta pe scurt concluziile la care au ajuns cei doi cercetători, fără a aduce elemente de detaliu ce depășesc înțelegerea comună sau care ar putea deconspira tehnica de lucru folosită. Investigația a avut în vedere 113 lujeri de creștere recoltați de la seria de rezonanță și 96 lujeri de la seria martor de molid comun. S-a putut constata în primul rînd o viteză diferită de creștere în perioada caldă a anului, mai mare la molidul comun față de cel de rezonanță, deci a unui metabolism primar mai accelerat la primul față de al doilea. Pe baza acestui caracter morfofenotipic care este lungimea lujerilor de creștere, se poate considera că **cele două serii de molid luate în studiu reprezintă populații net distincte.** Cu alte cuvinte, arborele de rezonanță nu este, cum s-a crezut, doar un molid cu însușiri particulare, ci o **subspecie** aparte. Iată deci o concluzie extrem de importantă pentru silvicultură.

În continuare, s-a trecut la studii de finețe în vederea stabilirii unor markeri enzimofenotipici pe bază de analize enzimatice. Studiile de laborator efectuate la diferite organisme vii au indicat strînsa corelație între creșterea unei enzime și doza unei toxine produse în metabolismul propriu sau al unui organism infestat. S-a procedat astfel la studierea catalazei la cele două loturi aflate în evidență, știut fiind că această substanță are și proprietatea de a descompune peroxidul de hidrogen, compus care are o puternică acțiune toxică asupra constituenților vii. Studiile au evidențiat în mod surprinzător că la un metabolism primar mai lent (cum este cel al molidului de rezonanță) activitatea de protecție a catalazei este mai mare, înlăturînd activitatea toxică a metaboliților secundari care intră în raza de acțiune a enzimei. Acest mijloc suplimentar de apărare ar favoriza apariția lemnului cu proprietăți acustice.

Pe baza acestor descoperiri, ca urmare a unor viitoare cercetări, apreciază cei doi autori, se conturează posibilitatea ca arborele de rezonanță (care dobîndește cunoscutele sale proprietăți abia la 40—60 de ani) să fie depistat încă din copilărie, și pe această cale să fie crescut și replantat în mod dirijat.

Sînt pași importanți în cunoașterea acestui arbore falnic (cu însușiri se pare, cu totul de excepție în țara noastră) ; se naște astfel o mare speranță în popularea pădurilor din România cu această esență rarisimă, deoarece, așa cum atenționează specialiștii („Revista pădurilor", nr. 3/1985), pericolul dispariției molidului de rezonanță din fondul de gene autohton nu mai poate fi ignorat.

LIVIU TIMBUS ■

AZOMUREȘ, o firmă care vine tare!

În fotografie, substanțele pentru prelucrarea filmului sau a hîrtiei sînt esențiale în obținerea unor rezultate. Nici nu mai este nevoie de a proba această afirmație. Că este așa, vă gîndiți de cîte ori ați dat vina pe aceste substanțe sau pe filme, hîrtie, cînd insuccesul fotografic v-a produs nervi ? Și chiar întotdeauna produsele fotografice, în afară de noi, au fost vinovate ? „AZOMUREȘ" vrea cu tot dinadinsul să ne contrazică. „AD –04", „AD—17", „AF—105" sînt noile produse de laborator pe care firma AZO ni le-a oferit în această toamnă. Este vorba de un revelator pentru hîrtie, pentru film și un fixator rapid, universal. Noutatea o prezintă faptul că acestea sînt sub formă de soluții concentrate ; pot fi preparate imediat. Ambalate elegant (poate că revelatoarele ar trebui să aibă sticle de culoare închisă ca o garanție a conservabilității), noile produse sînt excelente, absolut la nivelul și calitatea unora consacrate. Probate față de Kodak, Ilford, Orwo, Agfa (de care pare să se apropie) soluțiile AZO au o finețe și un randament absolut competitiv. La prelucrarea materialelor fotosensibile de tip AZO se obține o surprinzătoare gamă de „gri", notă de calitate și rafinament în imaginea fotografică. Prezintă însă caracterul „normal" al revelatoarelor : film-expunere-hîrtie-fotografii normale. Cînd va produce firma AZO și revelator „moale" sau „contrast" ? Așteptăm.

Îmi doresc de foarte mult timp un „LABORATOR AZO", adică totul făcut de harnici și grijulii oameni care muncesc la Tîrgu Mureș.

PAUL AGARICI ■

O primă recunoaștere internațională :

Medalia de aur a Tîrgului de la Leipzig

Desigur că despre marele combinat Azomureș s-a scris și, în continuare, se vor scrie multe. Dacă ar fi să amintim și să recapitulăm importantele date legate de nașterea, să zicem așa, cît și evoluția gigantului de lîngă Tîrgu Mureș ar trebui să spunem că certificatul de naștere datează din anul 1962. Atunci s-a conturat ideea de a se amplasa combinatul pe terenurile C.A.P.-ului Mureșeni. Dar de la planșetele proiectanților și pînă la realitate a trecut o perioadă scurtă și, de ce să n-o recunoaștem, grea. Prima etapă, încheiată în 1966 a urmărit aplicarea tehnologiilor moderne și, se înțelege, de vîrf în fabricarea amoniacului. Asta a fost de fapt și sarcina de bază a perioadei respective : punerea în folosință a instalațiilor de amoniac de mare capacitate. Și ca un rezultat concret, acest gen de instalații a fost imediat reprodus, în țară, de 11 ori. Fără să lungim vorba, faptul demonstrează, încă o dată, că instalațiile despre care vorbim au corespuns din toate punctele de vedere și că s-a căutat generalizarea lor și în alte combinate. Toate realizările amintite, o spune inginerul Jeleznic Oleg, șeful serviciului programare din cadrul combinatului, se datorează în primul rînd prețioaselor indicații primite din partea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în ani, la fiecare etapă de dezvoltare, s-a aflat lîngă noi. Așa s-a întîmplat și în anul 1978 cînd ne-a sugerat ideea de a se fabrica materiale fotosensibile, o mare necesitate a economiei naționale. Și numai în cîțiva ani, perioadă în care s-a muncit, s-a cercetat, s-a construit... etc., în 1982 au apărut primele filme necesare industriei constructoare de mașini — filme pentru suduri. Am început timid filnd, pe undeva, complexați de marile firme producătoare din lume. Apoi s-a început producerea filmelor pentru medicină, industria poligrafică, cinematografie și televiziune. În paralel a început fabricarea hîrtiei alb-negru. Și să ne dăm mai bine seama de saltul pe care l-a făcut această industrie a materialelor sensibile trebuie să spunem că la început se fabricau doar 10 sortimente. Atîta tot. În momentul de față s-a ajuns la cifra, de-a dreptul impresionantă, de 61 de produse. În 1984 produsele foto de aici au început să fie cerute și, se înțelege, apreciate pe piața internațională. Și ca o încununare a muncii, a efortului specialiștilor de la Azomureș, anul acesta la Leipzig, în patria materialelor foto sensibile, acolo unde s-au confruntat firme de renume și de tradiție din toată lumea, filmele radiologice au obținut locul 1, diploma și medalia de aur...

SORIN POSTOLACHE ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● „Ansamblul folcloric „Zarandul" al Clubului Casei Științei și Tehnicii pentru Tineret din municipiul Arad a întreprins un reușit turneu artistic în Italia. Așa după cum ne informa Ștefan Ioja, instructor coregraf al ansamblului, spectatorii italieni au avut ocazia să aplaude îndelung și frenetic — așa cum obișnuiesc aceștia doar cu rare prilejuri ! — momentele prezentate în cadrul repertoriului arădean, mai ales obicelul folcloric **„Prazniculdepită nouă"**, specific acestor locuri și care are loc la terminarea secerișului grîului. Participînd la cea de-a 12-a ediție a Festivalului internațional de folclor de la Collina — întrecîndu-se acolo cu formații similare din R.S.F. Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Italia și Grecia — arădenii au cucerit Marele premiu al prestigiosului festival". Îi felicităm și noi ! **(Ion Coțoi — Bonțești, nr. 186 — jud. Arad).**

● **I.G.M. — Direcția circulației :**

Referitor la scrisoarea numitului **Simion Dobre,** domiciliat în București, șoseaua Giurgiului nr. 123, vă comunicăm că acesta a intrat în posesia permisului de conducere".

● **U.J.C.A.P. — Giurgiu :**

„La scrisoarea **Elenei N. Enache,** domiciliată în comuna Mihăilești, strada Alexandriei nr. 1000 : în primăvara anului 1985 comisia de atribuire a loturilor greșit a ridicat dreptul la lot în folosință al petiționarei ; această greșeală s-a făcut datorită potrivirii de nume cu o altă persoană, membră cooperatoare, care nu avea drept la lot în folosință. Conducerea unității a luat măsuri și i s-a atribuit numitei Elena Enache un lot în folosință în suprafață de 1 500 m.p.".

● Numitul **Laurențiu Miclea** (București, Calea Rahovei 57, sector 4), revine acuzînd un factor poștal (sau o factoriță ? !), care „nu-i aduce abonamentele la ziare și nici corespondența de 6 luni de zile", și nici măcar „pensia pe care trebuie să o primească lunar". Sîntem în posesia unor acte prin care se dovedește, negru pe alb, că tracasările la care este supus petentul se datorează atît factoriței poștale „din Magistrala 43", cît și ne-bunelor oficii verbale pe care L.M. le adresează acesteia. Fiind, totuși, un om în vîrstă de 78 ani, bolnav rău, cum spune chiar dînsul, rugăm Oficiul poștal P.T.Tc. din strada Matei Millo nr. 10, să acorde mai multă bunăvoință și acestui caz.

● „Vin cu o propunere : aproximativ de prin 1976, Consiliul popular județean Hunedoara a promis că va construi de-a lungul apelor Mureșului un dig solid de apărare a satului Uroi. De atunci, Mureșul a ieșit de cîteva ori din matcă, aducînd diferite pagube materiale locuitorilor din sat : în ultimul timp a început să distrugă treptat malurile, pătrunzînd adînc în grădinile și curțile oamenilor. O singură dragă, adusă în zona satului, ar putea stăvili viitura — pămîntul săpat formînd un dig de consolidare. În plus : la ieșirea din sat, către comuna Rapoltul Mare, există un fel de insulă, unde s-ar putea amenaja un frumos camping cu căsuțe, locul respectiv fiind foarte liniștit. În perioada de vară, apele Mureșului fiind calme — se pot oferi vizitatorilor plimbări cu bărcile, concursuri de pescuit sau diverse excursii în împrejurimi. În plus cetățenii promit tot sprijinul lor. (Ștejărel Ionescu — corespondent al ziarului „Drumul socialismului").

● **Din partea I.C.R.A.L. — „Cotroceni" :**

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Vasile Bănicioiu,** domiciliat în str. Amurgului nr. 4, bloc 1, apartamentul 1 — prin care acesta solicită punerea la punct a apartamentului ce l-a fost repartizat — vă comunicăm : lucrările au fost executate în totalitate de către S.G.L. nr. 7 I.C.R.A.L. „Cotroceni".

● **În data de 19 august 1985 am luat 6 bilete de la Agenția de voiaj — Tulcea, pînă la Timișoara, pentru data de 27 august. A doua zi a intervenit ceva ce a făcut imposibilă deplasarea noastră în ziua respectivă. Mersul trenurilor, la pag. 46, reglementează foarte precis astfel de cazuri „Biletele emise de la casele stațiilor și agențiilor de voiaj pentru care se cere restituirea indiferent de motiv, se vor prezenta șefului de stație pînă cel tîrziu una oră, sau șefului agenției de voiaj C.F.R., în termen de maximum două ore de la plecarea trenului pentru care au fost emise". Eu m-am prezentat cu 7, 6, 5 zile, înainte de plecarea trenului, cu biletele, pentru a cere restituirea banilor. Casiera de la agenția de voiaj Tulcea — Dumitrache Ana — m-a purtat trei zile pe drumuri, din satul Parches, de unde autobuzul pleacă la 5,30 și se întoarce la 18,30, spunîndu-mi să mă duc în gară sau să stau la agenția de voiaj și să-i întreb pe fiecare cetățean, poate s-o ivi cineva care merge, în ziua respectivă, la Timișoara... Abia în a treia zi, după ce biletele îmi fuseseră ștampilate de șeful stației C.F.R. Tulcea, mi-a restituit banii, dar după lungi discuții în care m-a jignit în public — zicîndu-mi „prost, adormit !" — și după intervenția unor cetățeni care stăteau la rînd". (Vasile Condrat, strada Smeurișului 2, scara A, ap. 10 — Timișoara).**

● **„Tinichigiul Marcel Gold din Fălticeni,** strada Sucevei nr. 85, este cunoscut de o viață ca un excelent meseriaș care, deși pensionar de aproape 2 ani, își mai încearcă îndemînarea în realizarea unor colecții ce fac deliciile urbei : dacă pînă nu de mult s-a ocupat cu creșterea nutriilor negre, argintii sau maro, sau a cîinilor de diferite rase, iată, acum, grădina sa a devenit un veritabil paradis al păsărilor : galinacee de diverse soiuri, unele producătoare de carne (mai ales), altele de ouă, continuînd cu păuni sau porumbei, papagali etc. — mulți dintre aceștia primind „diplome de campioni al Sucevei la frumusețe" — păsări exotice, trăind în habitacluri special amenajate atît pentru vară dar și pentru timpul friguros. Concertele păsărești se dau după un program anume : un cuplu de canari de pildă — obținut de către crescător prin încrucișarea cu un sticlete autohton — are un talent neîntrecut, dar și capacitatea de a rezista la chemările în fața cortinei, la „bisuri", de 20 de ori mai mare decît rasa **Malino galbenă,** de origine franțuzească. Secretul virtuților concertistice ale „bastardului de sticlete" se află în munca plină de migală și inventivitate a creșcătorului, care folosește benzi magnetice, cu înregistrări de triluri sau game muzicale, pe care „studenții" săi le învață și le imită întocmai. La sectorul „arhive", **capelmaistrul** posedă numeroase diplome datate : 1978, '79, '80, '82, '84, fie pentru porumbelul Maltez-negru, fie pentru canarul Izabel-verde sau roșu care, pentru penaj, a căpătat la o expoziție sucveeană o sută de puncte — maximum posibil ! În munca asta este vorba desigur și de bătaie de cap, și de răbdare, și de talent, și de cheltuieli, și de pasiune. „Toate însă merită cu prisosință să fie făcute !" — ne asigură Marcel Gold. (Gheorghe Mocanu, str. Ștefan cel Mare 6, Fălticeni, Suceava)**

● **Consiliul popular al sectorului 1 :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Dan Ștefănescu** din Cîmpina — strada Ana Ipătescu 17 — vă comunicăm : în urma demolării casei, în care locuia, numita Ioana Olteanu a primit locuință în bl. 118 — Cringași, etajul IV, apartament 26, sector 6".

● „Presa bucureșteană din 1935 — vezi Magazin Istoric nr. 8/1985, pag. 52 — precum și locuitorii comunei Popești-Leordeni de astăzi îl evocă pe **C. Gh. Costa-Foru** (1856—1935), stins din viață la 15 august 1935, în vîrstă de 79 ani, avocat și ziarist democrat ; prieten cu N. Lupu, V. Eftimiu, N. D. Cocea, V. Madgearu, C. Mille etc., în 1928 a fost unul dintre cei care, sub îndrumarea P.C.R., a constituit Comitetul de inițiativă pentru acordarea amnistiei generale, din care mai făceau parte C.I. Parhon, Gala Galaction, Șt. Voitec, Petre Constantinescu-Iași și alții — ne scrie **Petre Șuțu din București. Alecu Seculier, bloc 19, scara B, ap. 23, sectorul 4** — propunînd ca o stradă a comunei Popești-Leordeni, unde C. Gh. Costa-Foru a trăit și gîndit mai multă vreme, să primească numele acestuia (eventual actuala stradă Leordeni, unde este situată și astăzi casa — obiectiv figurînd pe lista monumentelor de cultură din R.S.R. la poziția 41.B.3007)".

● **Consiliul popular al municipiului București — secția tehnică :** „Urmare sesizării locatarilor din zona Bucur-Obor — respectiv de pe străzile Lizeanu, Fănari, Luncșoară etc. — referitoare la poluarea atmosferică produsă de activitatea Întreprinderii de uleiuri „13 Decembrie", vă informăm : din procesul de fabricație al uleiului se emană în atmosferă mirosuri specifice datorită neetanșeității unor instalații ; în mod special, aceste mirosuri sînt mai persistente la fabricarea uleiului de rapiță. În vederea reducerii poluării în zonă, s-au stabilit, de comun acord cu conducerea Întreprinderii, următoarele măsuri cu caracter permanent : închiderea etanșă a instalațiilor tehnologice ; evacuarea ritmică a deșeurilor de orice natură rezultate din procesul de fabricație al uleiului ; asigurarea curățirii decantoarelor separatoare de suspensii și în mod special a crustei biologice de pe oglinzile acestora". Mulțumim pentru promptitudinea și fermitatea intervenției.

● „Necazul meu, dacă mă mai poate crede cineva că și ăsta poate fi un necaz !" — ne scrie **Cerasella Ponta, strada Lizeanu 17, sectorul 2, București** — este următorul : locuiesc într-o casă cu cinci camere ; în urma unor împrejurări nedorite, am rămas văduvă avînd un băiețel de trei ani. Plătesc așadar întreținere pentru o locuință care-mi este mult prea mare, m-am înscris la Oficiul de schimburi de locuințe de pe bd. Republicii — pînă acum însă nimeni nu este în stare să mă ajute în sensul de a preda aceste **cinci camere,** în schimbul unui apartament cu două camere, suficiente pentru mine și copil... !"

● **D.G.A.I.A. — Mehedinți :**

„Cu privire la scrisoarea prin care **Marin C. Giurcă** sesizează că în mod abuziv președintele C.A.P. Obîrșia de Cîmp nu respectă sentința civilă nr. 6255/14.11.1983, pronunțată în dosar civil nr. 8202/1983 de către Judecătoria Drobeta T. Severin : cele sesizate de către semnatarul scrisorii sînt cunoscute de către Miliția județ Mehedinți, Procuratura locală și Procuratura județeană, care au întocmit dosar de urmărire penală numitului Zară Ion — președintele C.A.P. Obîrșia de Cîmp — acesta fiind cercetat pentru săvîrșirea infracțiunii prevăzută de art. 246 C.P.

● **„Sîntem un grup de elevi, locatari ai blocului 9 din bd. Gh. Gheorghiu Dej-Sibiu :** în ciuda faptului că ne-am aflat în vacanță mare, în curtea blocului nostru lipsește total buna dispoziție și a lipsit chiar bucuria oricărui joc specific vacanței : în întreg blocul, care numără peste 80 de familii, se găsesc doar două ce ne interzic cu desăvîrșire orice joc cu mingea, sau alte jocuri specifice vîrstei noastre. Noi respectăm orele de liniște și pînă acum nu am avut nici o reclamație sau plîngere de la locatarii blocului nostru. Generații întregi de copii pînă la noi — printre care și copiii celor două familii — și-au petrecut timpul liber în curtea blocului, nefind stînjeniți de nimeni. Dar acum sînt atît de porniți împotriva noastră, încît apelează la violență, ne distrug băncile din curtea blocului". **(Scrisoarea este semnată de 9 copii).**

● **Consiliul popular al județului Tulcea :**

„În legătură cu scrisoarea adresată de către **Mihai I. Babencu,** din comuna Sf. Gheorghe : pentru nerespectarea normelor de navigație pe Dunăre care a avut drept consecință ciocnirea a două nave la 11 iunie 1985, Căpitănia portului Sulina a aplicat celui vinovat o amendă de 250 lei, iar Secția căi navigabile Sulina a luat măsura debarcării lui Dumitru Manolache de pe nava „Pescăruș" și trecerea într-o muncă de uscat".

● **Radu Gheorghe din comuna Ștefan cel Mare, județul Călărași,** ne scrie : „Posed adeverința pentru asistență medicală de urgență seria IL nr. 0024276, elaborată de Spitalul Fetești, din care reiese că am fost spitalizată în perioada 26.V.85—17.VI.85. Locuesc în Fetești și lucrez în comuna Ștefan cel Mare, județul Călărași : pe baza adeverinței medicale m-am prezentat la Spitalul Călărași pentru a mi se elibera certificatul medical, dar spre surprinderea mea — și a mai multor cetățeni care au pățit-o la fel ca mine — nu mi s-a eliberat actul pe motiv că nu m-am internat aici și m-am dus la Fetești ! „Bine, dar eu locuiesc în Fetești !" — am încercat că le explic, dar degeaba : nu am nici azi acest certificat, fiind nevoit să fac cerere de concediu de odihnă cuvenit pe 1985 pentru perioada cît am fost internat în spital !"

● **Din partea U.J.C.A.P. Giurgiu :**

„În legătură cu scrisoarea **Aretinei Nicolae** din satul Sterea, comuna Clejani, prin care arată că nu și-a ridicat drepturile cuvenite de la C.A.P. Neajlov pe perioada 1983—1984 în urma decesului soțului său, vă comunicăm : s-au făcut toate documentațiile în vederea restituirii reținerilor către oficiul Casei de pensii Bolintin Vale ; urmează ca A.N. să-și primească drepturile ce i se cuvin".

● **Consiliul popular al sectorului 1 :**

„Urmare sesizării adresate de către **Gheorghe Vlădoiu** din București, strada Gala Galaction nr. 4, vă facem cunoscut că secția I-a I.C.R.A.L. „Pajura" va efectua, pînă la 30.09.1985, reparațiile necesare la acoperiș cît și celelalte lucrări necesare bunei conservări a imobilului, conform documentației întocmite de atelierul de proiectare".

● **Un grup de profesori de la școala din Romanești, comuna Mediești Aurit, județul Satu Mare** (printre semnatari regăsim pe **Elena Meuțeșan, Elena Magureanu, Maria Făt, Elena Iluzău, Claudia Horvatu, Mihai Moldovan, Maricica Berinde, Ana Bota**) relatează cazul bătrînilor Vasile și Tereza Zima, din satul Românești. Urîndu-li-se cu singurătatea au înfiat copii : Ana Cudrici și Gheorghe Ghergina. Ana a făcut o școală profesională și s-a stabilit în comună, iar Gheorghe a urmat studiile superioare. Ca un făcut, cei doi copii au uitat de bătrînii care i-au crescut și învățat. În ultimii 10 ani, grija celor doi bătrîni a purtat-o un coleg de-al lor, învățătorul Iosif Kiss. Imaginați-vă, — ne scriu dascălii —, după încetarea din viață a bătrînilor, „fata bătrînului" are pretenții absurde de la Iosif Kiss, purtîndu-l pe la comisii de judecată și amenințîndu-l. Un fapt de omenie este astfel pătat de o „fiică" vitregă și la propriu și la figurat.

● „În legătură cu scrisoarea lui **Constantin Istudor,** încadrat în muncă la Întreprinderea Oțelul Roșu în meseria de lăcătuș, care sesizează faptul că a fost trecut din cadrul Atelierului mecanic, la Secția bare, într-o meserie pentru care nu are calificare — fiind astfel nevoit să treacă la Fabrica de cherestea Zăvoi — vă comunicăm : în urma cercetărilor efectuate, I.C. este în curs de reîncadrare în muncă la aceeași întreprindere, Întreprinderea Oțelul Roșu".

● **Un grup de muncitori din cadrul Bazei Siloz Roșiori de Vede — județul Teleorman,** ne scrie : „Silozul Roșiori de Vede a fost dat în folosință acum cîțiva ani : în proiect, silozul, care are o înălțime de 52 m., este prevăzut cu lift, pentru urcarea și coborîrea materialelor, piese de schimb, muncitori etc. — lucrare ce a fost contractată cu întreprinderea „ASCENSORUL" București. Cu toate intervențiile făcute și modificările efectuate la casa liftului, solicitate de întreprinderea sus menționată, nici la ora actuală liftul nu este instalat. Cîți ani mai trebuie să se scurgă oare pînă la rezolvarea acestor probleme ?!

● **Primim din partea M.I.C.M. — Întreprinderea de confecționare Buzău :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției Flacăra de către **Magdalena Tatu** din comuna Cilibia, județul Buzău, prin care aceasta solicita sprijin pentru încadrarea în muncă, vă informăm că numita a fost încadrată în unitatea noastră în meseria de șculer matrițer, secția prelucrări mecanice și mase plastice".

● **Consiliul popular al județului Maramureș :**

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ioan Gherian, din satul Crăciunești nr. 239, comuna Bocicoiu Mare,** vă comunicăm : în urma repetatelor intervenții, s-a reușit să se obțină acordul de a fi reîncadrat la aceeași întreprindere — în care scop urmează a se prezenta în cel mai scurt timp posibil la punctul de lucru al Direcției de muncă din Sighetul Marmației, în vederea ridicării repartiției nr. 435 073/1985, pentru a-și întocmi formele necesare încadrării în muncă".

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Capcana tentației

Aproape totul fusese „premeditat", ca să folosim expresia specifică. Sau, cum ne explică „Dicționarul limbii române moderne", „punerea la cale" se făcuse pînă în cel mai mic amănunt : stabilirea locului unde să fie ascunși sacii cu zahăr, pentru a fi apoi trecuți peste gard, ora cînd să se apropie autoturismul, traseul pentru repliere, după...

Și totuși, s-a omis ceva : eventualitatea că tocmai în noaptea aceea miliția ar putea fi pe undeva, prin apropiere.

Într-adevăr, plutonierul adjutant Dumitru Dănilă, și plutonierul-major Gheorghe Doru de la postul de miliție Cordeu, județul Neamț, își planificaseră — nu întîmplător, se înțelege — chiar în noaptea aceea, o pîndă în apropierea Întreprinderii de Industrializare a Sfeclei de Zahăr Roman. Știau ei, probabil, ce știau... Și iată, că pe la orele 1,30 apare un autoturism dinspre gardul întreprinderii respective. Au făcut semnalul regulamentar pentru oprire, dar omul de la volan, în loc să se conformeze, a mărit viteza.

Pregătiți, dealtfel, și pentru o asemenea „surpriză", subofițerii pornesc în urmărire cu propriul mijloc de transport, aflat în apropiere. La circa 500 metri de comuna Săbăoani găsesc autoturismul 2-NT-2992 abandonat într-un șanț. Pe bancheta din spate — 4 saci cu zahăr. În portbagaj — alți 4, total 400 kg zahăr.

Pînă la ziuă, o echipă a Miliției Municipiului Roman l-a identificat și reținut pe autorii furtului : Lucian Lupu, de 29 ani, căsătorit, are un copil minor. Practica profesia de electrician la întreprinderea amintită. Valeriu Ibrea, tot de 29 ani, și el căsătorit, avînd tot un copil minor. El era lăcătuș la aceeași întreprindere...

Doi tineri, doi familiști, doi meseriași apreciați în întreprindere. Ce pot spune rudele, vecinii, colegii de muncă, despre isprava lor ? Dar mai ales ce vor simți cei doi copii minori cînd vor afla motivul pentru care tăticii lor n-au mai venit din noaptea aceea acasă ?

Să te lași orbește prins în mrejele unei tentații, fără să te gîndești ce traume provoci în sufletul unor copii ? !

Restul consecințelor par să conteze mai puțin.

MIHAI GROZAVU ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

La Bucur-Obor

Bunii gospodari

Primele cuvinte se simt tentate să privească, uşor melancolic, peste umărul amintirilor de adolescent, pentru care Şoseaua Colentina nu era decît o margine de oraş, o zonă spre care nu te simţeai atras decît dacă cine ştie ce nevoie presantă te aducea prin preajmă. Ar mai fi de zis şi de amintit şi despre vechiul Obor, tîrg de cînd lumea, răspîndind, mai ales toamna, miros de sat bogat şi, prinse în petale de floare, toate culorile imaginate ori văzute vreodată. Astăzi, Oborul este ceea ce ştim toţi că este : un spaţiu cu alură de mare centru, punct de atracţie pentru mulţi bucureşteni, dar şi pentru cei aflaţi numai în trecere. Piaţa continuă să existe (adunînd aceleaşi neuitate miresme şi alintînd privirea cu aceleaşi nenumărate şi de nenumit culori), bine-ştiuta hală există şi ea (ceva mai elegantă pe dinăuntru), dar locul spre care se îndreaptă paşii majorităţii celor aflaţi după cumpărături este, de zece ani încoace, giganticul magazin *Bucur Obor*, un magazin-întreprindere,-aprovizionat şi gospodărit de acei care-l conduc după legile dintotdeauna ale adevăratului comerţ — marfă proaspătă, de bună calitate şi în cantităţi îndestulătoare.

Zilele acestei săptămîni sînt zile de sărbătoare pentru cei ce lucrează dar, mai ales, pentru cei ce intră în *Bucur Obor*. Cel mai mare magazin al ţării aniversează un deceniu de la deschidere. În anul 1975, *Întreprinderea Comercială de Stat Bucur Obor* avea numai două unităţi, în anul următor — 28, iar în 1977 s-a ajuns la utilizarea tuturor spaţiilor existente şi azi, adică la 108 unităţi. Planul de desfacere era, la acel moment, de 700 milioane lei anual, el dublîndu-se în acest an jubiliar. Ar mai fi de remarcat cel puţin două lucruri : întreprinderea şi-a realizat, an de an, planul, depăşindu-l în mod constant şi, ca urmare, a fost distinsă cu titlul de unitate fruntaşă pe ramură şi cu Ordinul Muncii clasa I.

Bucur Obor este, fără îndoială, etalonul comerţului nostru, modelul la care se raportează toate magazinele cu preţenţii, din Capitală şi din ţară. Acesta este unul dintre motivele pentru care organizatorii săptămînii aniversare a magazinului au avut o seamă de probleme, ţinînd mai cu seamă de autoexigenţă, dorind să facă din perioada 16—21 septembrie un moment de vîrf al întregii lor activităţi. Expoziţiile de produse culinare şi de cofetărie — deschise la restaurantul cu autoservire, în braserie şi în cofetăria complexului —, concursurile profesionale, pentru desemnarea celui mai bun vînzător, ospătar, cofetar sau bucătar, autografele muzicale (oferite, în incinta raionului de discuri, de Marius Ţeicu, Victor Socaciu, Marina Şcupra, Ionela Prodan, fraţii Dolănescu şi Al. Arşinel), o întîlnire, în raionul de jucării, cu Iurie Darie, parada modei, finala concursului de vitrine şi, mîine un spectacol festiv sînt numai o parte din acţiunile ai căror primi beneficiari au fost şi vor fi, desigur, toţi cei ce merg după cumpărături în aceste zile, la Bucur Obor. Din spusele directorului *Spiridon Fuior* şi ale directorilor adjuncţi *Floarea Doncea* şi *Bogdan Marian* am înţeles că — graţie aprovizionării sale cu produsele cele mai căutate în această perioadă a anului, complexul *Bucur Obor* ţine să-şi sărbătorească aniversarea unui deceniu de existenţă şi prin cîteva zile record de vînzare, fapt care nu pare a fi scăpat bucureştenilor, aflaţi în număr parcă mai mare ca oricînd în toate unităţile magazinului.

Un magazin semănînd întru totul anotimpului în care a fost inaugurat, adică asemenea unei toamne adevărate, pline, Bucur Obor continuă să fie, prin grija gospodarilor săi, cel mai impunător şi mai căutat vad comercial al nostru. Să ne gîndim, atunci cînd îi urăm la mulţi ani, la înfăţişarea vechii Colentine, spre a înţelege astfel mai bine, mai adînc, sensurile şi realitatea unor prefaceri menite să adauge vieţii noastre de fiecare zi un spor de civilizaţie. *Bucur Obor* nu-i altceva decît o toamnă bogată, plămădită pentru noi, cu mîinile noastre.

DAN MUCENIC ■

...şi la piaţa Obor

Desigur, despre Piaţa Obor s-au scris multe, şi bune şi rele. Dar, în rîndurile de faţă, aş dori să spun cîteva cuvinte despre unii oameni care n-au buletin de Capitală dar care, de ani şi ani de zile, vin să muncească aici. Este vorba despre magazinele (fiindcă chiar magazine sînt) de desfacere a produselor agricole aparţinînd diferitelor trusturi horticole din ţară. De ani şi ani de zile, pe lîngă cunoscutele puncte (şi astea multe la număr) aparţinînd I.L.F.-ului Berceni (responsabilă Petria Dumitru) şi cele ale AGROCOOP-ului (responsabil Grigore Terteci) care desfac produse tot timpul, de cîţiva ani buni vin în Obor „musafirii" acestora. Unii dintre ei vin pentru a cincea sau a şasea oară. Vin odată, să spunem aşa, cu cireşile şi se duc spre casă odată cu prima zăpadă. Spus altfel, aceşti oameni din diferite judeţe aproape o jumătate de an trălesc şi muncesc lîngă noi, pentru noi. Şi munca lor nu este uşoară. Spunea cineva că într-o noapte, după ce programul lor s-a terminat, au venit nici mai mult şi nici mai puţin de 300 de tone de fructe şi legume. Şi o noapte întreagă s-a stat pentru a se descărca din camioane produsele. Mulţi dintre ei nici măcar n-au avut timp să se spele pe faţă. Locuiesc în cîteva hoteluri din centru dar de cele mai multe ori paturile lor rămîn peste noapte aşa cum le-au lăsat cu zile în urmă, fiindcă, de cele mai multe ori, aceşti oameni rămîn ca să ne vegheze somnul nostru chiar de aici, din piaţă. Şi asta nu o dată. Tot aici şi mănîncă. Ca să nu piardă timp, de cele mai multe ori, în spatele tarabelor, pe diferite pîlite sau aragaze îşi pregătesc, în grabă, cîte ceva. Cam asta-i, pe scurt, viaţa unor oameni pe care nici măcar nu-i cunoaştem dar care au venit să ne cunoască ei pe noi. Aceşti oameni, spus altfel, îşi petrec concediile de vară tot lîngă noi. Nu au timp să se repeadă pînă acasă pentru simplul fapt că nu au timp. Şi cînd au timp, să spunem aşa, au foarte multe lucruri de făcut. În primul rînd, prin mîinile acestor oameni, puţini la număr, au trecut, de cînd au venit, anul acesta, peste 6 000 de tone. Cîţiva munţi de legume şi fructe au venit către cămările noastre cu ajutorul acestor mîini. Şi despre fiecare din aceşti oameni se pot scrie foarte multe lucruri... Judeţul Olt (Constantin Ştegăroiu împreună cu soţia), judeţul Dolj (Constantin Amariei), judeţul Tulcea (Ştefan Pîrlea) sînt trei veterani, să-i numim aşa, care de ani şi ani sînt prezenţi în Obor. Ceilalţi, mai „tineri", adică judeţul Buzău (Ana Balea), judeţul Vrancea (Jan Gavrilă) şi Dîmboviţa (Ion Vîlceanu) s-au acomodat repede stilului de muncă din piaţa bucureşteană. Sînt aşteptaţi să sosească şi cei din judeţele Suceava şi Harghita care ne aduc renumiţii cartofi ai zonelor respective... Şi se mai aşteaptă şi alte surprize pe care cei din Obor le pregătesc. Şi toate depind de munca acestor minunaţi oameni care înţeleg că prin tot ceea ce fac scurtează drumul de la piaţă către cămările noastre, astfel ca toată lumea să fie mulţumită...

SORIN POSTOLACHE ■

Cine scoate dopul din problema sticlelor

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

A venit toamna. Ne-a anunţat-o calendarul, dar mai ales buletinul meteo şi vînzoleala din pieţe. Pregătirea pentru iarnă începe prin a alunga praful ce s-a mai adunat prin colţurile cămărilor şi verificarea rezervei de sticle şi borcane. După serioase socoteli, ceea ce este socotit „surplus" este pregătit pentru a lua drumul „Centrului de achiziţii — sticle şi borcane" cel mai apropiat. „Cel mai apropiat" este un fel de a spune, pentru că, veţi vedea, drumul pomenit, mai sus, chiar aflat la 100 de metri depărtare de casă ,se lungeşte de cele mai multe ori prin înmulţirea lui cu doi, trei, patru... şi aşa mai departe, în funcţie de răbdarea şi perseverenţa celui care vrea să scape de surplusul de sticle sau borcane. Dar, să nu anticipăm !

Pentru a lua povestea de la capăt, trebuie notat că, imediat ce s-a instalat septembrie în calendare, tovarăşa Lucreţia Niţu de la Consiliul municipal al sindicatelor — Bucureşti ne-a anunţat (în urma unor mai vechi înţelegeri) un control al oamenilor muncii prin centrele de achiziţii — sticle şi borcane. Am pornit, împreună cu una dintre cele cinci echipe constituite, încă de la primele ore ale dimineţii. Alexandru Bradu şi Gheorghe Cosma, vechi membri ai Consiliului municipal de control, ştiau „pe dinafară" Decretul nr. 146 privind colectarea ambalajelor de la populaţie contra schimb, marfă, numerar şi îşi cunoşteau bine şi îndatoririle. Aşa că n-a fost nevoie, în lunga zi de peregrinări care a urmat, decît să notăm întrebările lor şi răspunsurile celor chestionaţi.

La Complexul „Uverturli" din str. Armata poporului nr. 16, sector 6, aveam să aflăm pentru prima dată de „restricţii". Ele fuseseră impuse de către şefa unităţii, Geta Manea, care nu primea decît zece sticle contra marfă, din lipsă de spaţiu pentru depozitare. Spaţiu era, să întorci carul cu boi, dar ticsit de navete şi box-paleţi, plini ochi. ICRA Bucureşti, care avea datoria să ridice ambalajul, nu mai dăduse pe acolo din 20 iulie. Femeia se descurca cum putea, adică mai aducea cîte o maşină de la ICL Alimentara-6 şi le făcea treaba celor de la ICRA, bineînţeles luînd personalul de la tejghea, în detrimentul timpului clientului.

Ne-am zis că la centrele specializate de achiziţii, gestionarul nu mai are şi altă îndatorire decît să primească sticlele şi borcanele contra cost, aşa că treaba trebuie să meargă bine. Să vedem un asemenea centru, ne-am propus. Doar vechea experienţă a însoţitorilor mei ne-a făcut să găsim drumul cel bun, pentru că, altminteri, nimic nu arăta că locul unde ne-am oprit ar fi altceva decît un depozit — pentru ce, nu se vedea — depozit blindat de o masivă uşă de fier, străjuită de un lacăt descurajator. Eram înclinată să cred că s-au înşelat, nu exista nici o firmă, nici ţipenie de om, cînd, am văzut undeva sus o foaie mică de hîrtie pe care scria „Orar". Ca să reuşeşti să citeşti mai mult, trebuia să ai cel puţin doi metri înălţime, sau să porţi ochelari de distanţă cu multe dioptrii. Neavînd nici una, nici alta, mi-am îndemnat tovarăşii să plecăm, cînd, a apărut agale, o femeie care, după felul în care ne-a luat la rost, că ce aşteptaţi, ai ?, am ghicit-o a fi „stăpîna". Însoţitorii mei şi-au declinat identitatea, aşa că, poarta cea măreaţă s-a deschis. Şi, zău, mai bine rămînea închisă, pentru că ceea ce adăpostea după ea ar fi trebuit ascuns, nu după unul ci după şapte lacăte! Nu părea un centru de achiziţii — sticle şi borcane, ci un depozit de vechituri personale ale Adrianei Marcici. Găseai ce vrei şi ce nu vrei în încăpere — doar actele necesare controlului, nu. „Trebuie să le caut, nu vedeţi, n-am timp să fac ordine". Te cuprinde mirarea, ce i-o fi luînd atîta timp, pentru că cu achiziţiile nu se prea ocupă. Dovadă, oamenii care, văzînd „deschis" se apropie cu sfială — a, da, nici pe noi nu ne primise cu prea multă „căldură" — şi cu mîinile goale. „Se primesc sticle?" Se primesc, zicem noi, pentru că gestionara este ocupată să trîntească şi să bufnească, iar oamenii o iau la fugă. Se întorc gîfîind după 5—10 minute, cu sacoşele pline. Se vede treaba că le aveau de mult pregătite, bănuielile ne sînt confirmate de Petruţa Ion din Aleea Băiuţ nr. ? : „Vin a şasea sau a şaptea oară, nu primeşte decît de la aceia care vin cu sute de sticle, ei, îi ştiţi dumneavoastră...". Gestionara o cataloghează drept mincinoasă, dar, ghinion !, apare unul din „aceia". Doar că nu strigă : Sticleee... borcaneee... cumpărăm... În rest, sacul de pe spate şi privirile rapide de cunoscător al locurilor şi situaţiei te fac să-l ghiceşti imediat îndeletnicirea. Nu apucăm să-l întrebăm nimic, se face nevăzut, cu sticle cu tot. Oare de ce ? Doar lumea, care venea cu sufletul la gură „să nu scape ocazia", asta dorea : să predea sticle şi borcane. Nu mai insistăm pentru că, în sfîrşit, apare „Registrul unic de control". Îl răsfoim. Din 9 V. 1984 şi pînă în 18. V. 1985, cînd s-a făcut ultimul control la „Centrul de achiziţii — sticle şi borcane" nr. 212 — Militari toate procesele verbale sunau cam la fel : dezordine, evidenţa în gestiune neorganizată, sticle nejustificate etc. În mod firesc, ne punem întrebarea: de ce oamenii muncii veniţi în control îşi dau timpul lor liber unei acţiuni menite să aducă îmbunătăţiri în organizarea vieţii cetăţenilor (Gheorghe Cosma, unul din însoţitorii mei era în ultima sa zi de concediu) dacă cei meniţi să pună lucrurile la punct şi să restabilească

ordinea nu iau în seamă constatările lor de pe teren.

Aceeaşi dezordine, numai că, de „tip masculin", domnea şi la Centrul de achiziţii nr. 253 din Calea 13 Septembrie. Registrul unic de control. Caietul de sugestii şi reclamaţii. Caiet de bani personali, ecuson — nu, aşa ceva nu exista. Gestionarul Ion Ghiţă „şi-a pus cenuşă-n cap", adică da, a greşit, după care ne-a prezentat problemele cu care se confruntă. Nu are ambalaje pentru sticle şi borcane, nu primeşte decît rar, iar ICRA vine să-i ridice stocul doar dacă dă telefon în fiecare zi, timp de o săptămînă. Se mai aranjează el cu „nea Dinu, şefu transporturilor".

Nici la centrul de achiziţii nr. 137 de pe aceeaşi stradă lucrurile nu stăteau mai bine. Este un centru nou, deschis de două luni. Tot de atunci zac şi borcanele, mii — de care bănuim că industria are atîta nevoie — pentru că ILF Militari nu vine să le ridice. Gestionarul Carol Teodorescu nu mai primeşte borcane, stă şi le păzeşte pe cele pe care le are. Cu nepărtinire păzeşte şi ceea ce a găsit în depozitul deschis acum două luni : o sobă electrică, un cîntar, un motor de maşină, un tanc pentru înghetată şi 3 (trei) maşini tip camionetă, toate înconjurate de maldăre de gunoaie. Ale cui sînt ? Habar n-are, le-a găsit acolo, nu-i sînt trecute în gestiune, nu întreabă nimeni de ele. Doar că ocupă din locul destinat sticlelor şi borcanelor. Şefa de unitate de la Alimentara-5, de care aparţine centrul de achiziţii, face ochii mari cînd află, declară că nu ştia nimic de toate astea şi recunoaşte că n-a intrat niciodată în depozit.

Tot de ambalaje şi transport se plîng şi gestionarele Victoria Dinu de la Centrul de achiziţii din str. Mihai Eminescu nr. 114 şi Elena Marin din str. Toamnei nr. 12, sector 2. Nu primesc de la populaţie nici sticle, nici borcane, nu mai au unde le depozita şi tot dau telefoane după cei ce ar trebui să le aducă ambalaje şi să ridice stocul existent, care a umplut depozitul pînă la refuz. Încercăm şi noi un telefon, zadarnic, sună mereu ocupat, dar avem norocul să dăm peste unul dintre şoferii mult aşteptaţi. Asta se întîmplă la Centrul 385 „Legume-Fructe" din cartierul Militari, unde gestionarul Ion Clăpan aşteaptă de mai multă vreme nu să primească, ci să predea ambalajul gol, lăzi pentru borcane, care îi ocupă lui locul inutil şi după care oftează gestionarii centrelor de achiziţii. Vînzătoarea Florentina Clăpan e toată numai un zîmbet şi ne spune că „dînsul a fost foarte drăguţ, a acceptat să le ia". „Dînsul" e conducătorul auto Emil Costin de la IRTA care lucrează pentru ILF Militari. Zîmbeşte şi el şi zice încîntat de persoana domniei sale: „Să scrieţi acolo că sîntem băieţi fini şi luăm ambalajele. Merg pe bunăvoinţă". (? !). Noi ştiam că nu pe bunăvoinţă se merge, dar ca să fim siguri, încercăm să stăm de vorbă cu tovarăşii din conducerea ICRA Bucureşti şi ILF Militari. Îi găsim, telefonic, pe tovarăşul director Simion Niculae de la ILF Militari. L-am prins într-un moment cînd are foarte multă treabă, ne propune să stăm pe îndelete de vorbă în zilele următoare. Acum, pe scurt, ne spune : „Din păcate, în comerţ este obişnuinţa de a se arăta cu degetul către alţii. Avem şi necazuri, dar sîntem primii interesaţi să meargă treaba şi ne străduim. Dacă s-ar strădui şi dînşii mai mult... (adică ICL Alimentara). Cel care vrea să facă treabă, face". Îl informăm pe tovarăşul director că am găsit şi un asemenea om care ne-a spus cam aşa „De multe ori facem uz de îngroşare de obraz, mai facem scandal, numai să meargă treaba". E vorba de şefa de unitate Stela Marinescu de la Complexul „Practic" din Piaţa Moghioroş, unde totul era perfect, se primeau şi sticlele ieşite din uz(nu ca la celelalte centre), pentru că şi clientul le-a plătit cînd le-a cumpărat, existau şi recipiente pentru cioburi, iar oamenii nu aveau nici o mirare în privire pentru faptul că li se achiziţionează sticlele şi borcanele. Li se părea firesc să fie aşa. .

Şi, cum normal ar fi ca peste tot să se facă un comerţ civilizat iar de asta să se ocupe toţi factorii răspunzători, am acceptat invitaţia directorului Simion Niculae de la ILF Militari, de a discuta în zilele următoare, pe îndelete. Să sperăm că vor fi mai mulţi participanţi la discuţie, pentru că, în fond, problema recuperării sticlelor şi borcanelor de la populaţie ne priveşte pe toţi.

LIANA MOLNAR ■

Cornel Ion : născut la 27 iunie 1951, la Focșani ; multiplu campion național și balcanic de tir în proba de pistol viteză ; campion olimpic (Moscova 1980), vicecampion olimpic (Los Angeles, 1984), de mai multe ori medaliat la C.M., dublu campion european (București, 1977, Osijek, 1985) ; membru al clubului Steaua (antrenor Teodor Coldea) ; maestru emerit al sportului ; absolvent (1976) al Academiei de Științe Economice.

„Cine cîștigă războiul nervilor, cîștigă și titlul!"

— Care e numele dumneavoastră de familie, Ion ?

— Exact.

— Și sînteți focșeanean ?

— Exact.

— Îmi place că ne înțelegem ușor ! Cînd v-ați apucat de tir ?

— Încă din școală, dintr-o întîmplare pe care aș numi-o fericită. Eram în București, la Liceul 33, în Drumul Taberei, cînd una dintre colegele de clasă, Ana Ciobanu, mai tîrziu dublă campioană europeană, s-a dus la poligon, chemată de profesorul nostru de sport, Ion Stănescu, cîndva talerist cu renume. Mi-a făcut, cum se zice, capul mare, că e așa, că e pe dincolo. Am mers și eu, în primăvara lui 1967, din curiozitate. Și-am rămas.

— Însemna arma, explicați-mi, un miraj pentru adolescentul care erați ?

— Arma, niciodată, dovadă că nu m-am acomodat cu vînătoarea. Mi s-a părut crudă. Pistolul, da, el m-a captivat.

— Ați tras, dacă nu greșesc, și la aer comprimat, de ce ați renunțat ?

— Sigur că am tras, în 1974, la Thun, în Elveția, am ieșit al doilea la mondiale, dar nu m-am fixat. Temperamentul meu cerea altceva.

— Ce cerea ?

— Pistolul viteză e o probă de nerv, te solicită altfel. Gîndiți-vă, 5 ținte în care trebuie să ochești la 8, 5 și 4 secunde, cît lumina unui blitz, nu ? Apoi, e singura probă care începe într-o zi și se termină în alta, consumă fantastic, de unde și răsturnări spectaculoase de situație. La Osijek, de pildă, un ungur a tras 300 în prima zi, punctajul maxim, dar în manșa a doua a sfeclit-o, ratînd de 5 ori.

— Înțeleg, dacă înțeleg bine, că nu doar concursul decide, ci și orele dinaintea lui, așa-i ?

— Tehnica se capătă și, la un moment dat, mai mulți ajung în preajma perfecțiunii. Eu și vest-germanul Weissenberger avem fiecare cîte 600, dar în întrecerile de anvergură totul e să reziști încleștării nervoase. Simți nevoia, între manșe, să te gîndești la altceva, dar parcă poți ? !

— Ați tras 600 și totuși, din cîte cunosc, nu sînteți recordman mondial. De ce ?

— Nu se omologhează ca recorduri decît rezultatele obținute la olimpiade, la mondiale sau la europene, așta e regulamentul. Or, eu am făcut 600 la București, în aprilie 1976, și la Frankfurt pe Oder, în mai 1981, în alte concursuri. Ca recordman al lumii continuă să figureze sovieticul Puzirev, cu 599.

— Corneliu Ion, ce-ai simțit cînd ai realizat 600 de puncte din 600 posibile ? Sînt curios să știu ce sentimente îi încearcă pe cei care, într-un domeniu sau altul, atinge perfecțiunea, absolutul ?

— Cred că am fost, în zilele acelea, foarte fericit. Îmi venea să cînt.

— Și n-ați cîntat ? Păcat !

— Degeaba tragi azi 600 dacă mîine, într-un concurs tare, pierzi. Secretul e să te bucuri la timpul oportun.

— N-o să vă întreb de cîte ori v-ați bucurat, bănuiesc că, avînd atîtea și atîtea medalii și titluri, ați făcut-o adesea. Am să fiu însă dur : cînd v-ați întristat cel mai tare ?

— Sigur, la Olimpiada de la Montreal, în 1976. Veneam după un argint la mondiale, în 1974, și după unul la europene, în 1975, eram cotat printre favoriți, participam la prima mea Olimpiadă, visam să dau lovitura. Am și tras, prima zi, excelent. În manșa a doua însă, mi s-a defectat pistolul, par și simplu n-a mai percutat. Mi s-a acceptat, ca penalizare, să repet seria, dar am clacat. Am ratat apoi, pierzînd ritmul, și barajul pentru bronz, terminînd al cincilea. La sosirea acasă, pe Otopeni, nu știam unde să mă ascund !

— De ce ți-ați schimbat pistolul ?

— Nu e voie : cu aceeași armă se trage toată competiția. În plus, fiecare are pistolul lui, e obișnuit cu el. Al șaselea deget.

— Cît cîntărește ?

— Al meu, un kilogram și două sute de grame.

— Așa mult ? !

— Imaginați-vă că, într-un concurs, ridici brațul, cu încălzire cu tot, și de 150 de ori și, de fiecare dată, trebuie să-l așezi la fix. Nouarul, la un trăgător cu pretenții, e cotat ca o greșeală, totul e să lovești decarul. Un singur punct atîrnă, de regulă, enorm. Pînă și un gabarit contează, a ciupit, n-a ciupit ? ! La Osijek, de exemplu, mi-am adjudecat titlul cu 598, după baraj, cu 597 s-a venit pe locul 6 !

— Pricep că foarte mult contează ochiul și mîna, da ?

— Adică munca să ți le formezi. Automatizarea ajunge, după ce ți-ai însușit tehnica, extraordinară. Un fel de jonglerie, numai că etalată în condiții de concurs, cînd toți vor. Și trebuie să lupți nu doar cu adversarii, ci și, mai ales asta, cu tine însuți. Să te stăpînești pînă la ultima fibră, pînă la ultimul gînd. E, cum să mă exprim ?, destinul sportului de performanță : multe privațiuni, dar și multe satisfacții.

— Vă mai amintiți de primul dumneavoastră succes ?

— În 1969, am devenit campion național, la individual și cu echipa Stelei, club căruia îi datorez, ca sportiv și ca om, enorm. Octavian Vintilă păstrează, în biroul său de la club, sub geam, o fotografie, de-atunci. Iat-o.

— Nu prea vă seamănă !

— Datorită mustății, pe care o port de cîțiva ani, dar și datorită părului ușor albit. Timpul n-a stat pe loc.

— Cum vă antrenați ? Cînd ?

— Toamna și iarna sînt rezervate, de obicei, pregătirii fizice. Alergări peste alergări, uneori și 4—5 kilometri pe zi. Lucru intens cu greutăți mici. Inspirație, firește, dar și transpirație. Cît încape.

— Haltere ?

— Nu. Trebuie să string pistolul cît trebuie, nu să îasă apă din el ! Apoi, gimnastică, foarte multă gimnastică. Gimnastica e, pentru trăgători, și un mod de a se relaxa pentru că tirul e un sport foarte static. Totul se adună în organism, pulsul crește în concursuri pînă la 120. Ajungem astfel tot de unde am plecat : rostul autocontrolului e teribil. Cine cîștigă războiul nervilor, cîștigă și titlul !

— Apropo de europene, cum a fost la Osijek ?

— Foarte bine : 8 medalii, între care 5 de aur, locul 1 la seniori, în probele olimpice de glonț, recorduri pentru Silvia Kaposztay la pistol standard și pentru echipa de pistol liber etc. Schimbarea generațiilor începe, cred, să-și arate roadele, debutul în noul ciclu olimpic dovedindu-se de bun augur. Europa s-a lămurit o dată în plus după Osijek că tirul românesc e o forță. Și nu doar atît : o școală.

— Corneliu Ion, se poate vorbi despre talent în tir ?

— Pe culmi, oricare ar fi ele, nu se poate ajunge fără talent. În tir însă, de acord, munca precumpănește.

Fotografii de AUREL NEAGU

Pledoarie pentru judo

Într-o convingătoare pledoarie pentru judo, sport al celor agili și puternici, s-au constituit și întrecerile celei de a XV-a ediții a internaționalelor României pentru tineret, desfășurate simbătă și duminică în sala de atletism a Complexului „23 August" din Capitală. Judokani din 11 țări s-au bătut din răsputeri pentru medalii, ambiția lor fiind justificată și de faptul că întîlnirea de la București conta drept un ultim prilej de verificare înaintea campionatelor europene, programate în noiembrie, în Elveția. Spre lauda lor, a antrenorilor Petre Moțiu și Radu Abălaru, sportivii români au dominat competiția, ieșind învingători la 3 din cele 7 categorii : Ștefan Naghi la ușoară, Nicolae Iosif la mijlocie, Adrian Cîinci la semigrea. Scorînd că alți 8 coechipieri ai lor s-au situat pe locurile 2 și 3, cîteva finale fiind de „casă", avem nu doar imaginea progresului înregistrat, la noi, de această disciplină (olimpică), ci și pe aceea a unor frumoase promisiuni în perspectiva europenelor. Felicitări și succes!

Wembley 1985, minutele de după meci

Pe lîngă talent, ați fost și foarte realiști

Wembley, 15 septembrie 1965, 21,35 local time. Ca și în 1969 și 1961, naționala României părăsește cu fruntea sus celebra arenă, simbol al unui fotbal puternic, de referință de-a lungul timpului. „O echipă foarte talentată și disciplinată, care și-a meritat punctul", avea s-o caracterizeze, a doua zi, „The Guardian". Nevăzut, discret, cum a fost tot meciul, pleacă la cabine și arbitrul Karl Heinz Trischler din Freiburg, care a condus fără cusur. Publicul, cît a mai rămas din cei 59 532 de plătitori (rețetă 355 000 de lire), pare să fi depășit momentele de răutate de la început și acum aplaudă, recunoscînd că tricolorii n-au fost cu nimic mai prejos decît Shilton și ceilalți.

Ne îndreptăm (e prezent pînă și Radio Tokio) spre sala rezervată conferințelor de presă. Stăm și iar stăm, dar nimic ! Cei 2 antrenori întîrzie, fără ca această aminare, cu totul împotriva uzanțelor, să tulbure prea tare proverbialul calm insular. Mă interesez ce se întîmplă și mi se răspunde că or să vină, nu se poate să nu vină ! Se comentează în mai multe limbi și în mai multe feluri. Că Wilkins ar fi aerisit jocul. Că Bölöni a „închis" totul. Că Shilton, omul cu cele mai multe selecționări de cînd a venit Robson, era ca și bătut la barele lui Hagi. Că Rednic i-a blocat toate drumurile lui Hoddle. Că Woodcock ar fi fost (în urma războiului...) ultima salvare, că albă, că neagră. Cineva remarcă : e prima partidă în care Robson și-a lăsat locul din tribună, unde stau prin tradiție managerii echipei Angliei, pentru a coborî pe banca rezervelor !

Îmi pierd răbdarea și ies spre gazon. Vulcanul Wembleyului s-a stins. În tribune, deși reflectoarele mai ard, nu mai e nici țipenie. Doar într-un colț al terenului, lîngă poarta în care Cămătaru a înscris un gol superb, copiat parcă după cel de la Stockholm, Robson dă un interviu pentru B.B.C. Nu aud ce spune, ne despart 40—50 de metri, dar îl văd gesticulînd. Cînd termină, după alt sfert de oră, acceptă să facem cîțiva pași împreună. M-a surprins Lucescu, îl aud, prin faptul că a schimbat mult, echipa României evoluînd altfel decît în întîlnirile în care am urmărit-o. De unde l-a scos pe Iovan ?! Îi spun că de la Steaua și, mașinal, repetă de mai multe ori numele campioanei noastre. Se străduiește să-și ascundă deceptia. („Ascensiunea Angliei către platourile aztece a fost aminată cu 5 săptămîni", va scrie „Daily Mail"), dar nu prea reușește. Mîinile îi tremură ușor, iar zîmbetul îi e crispat, ca o tăietură. E însă fair-play : rezultatul mi se pare echitabil, v-ați bătut frumos ! Este, firește, același Robson, pe care l-am văzut la Craiova și, ultima oară, la Timișoara, doar că mai fără chef. Dar nu mă las : a schimbat Lucescu, de ce n-ați schimbat și dumneavoastră ? Am înțeles, rela, că Lucescu a intuit modul de funcționare al echipei mele, pe care a văzut-o de atîtea ori, și că-mi dejoacă planurile, dar n-am putut interveni. Am apelat, ca la o soluție extremă, și la Woodcock, care a ieșit din formă, fără folos însă. Dar Wilkins ? Nici vorbă, am avut nevoie de presiune la mijloc, am creat-o, dar Bölöni și ceilalți n-au cedat. Pe lîngă talent, ați fost și foarte realiști. Ce să fi făcut în plus ? Fotbaliștii englezi joacă așa de o sută de ani, nu-i poți transforma în 90 de minute ! Deprinderile se modifică foarte greu, treaba asta durează.

Apare și Lucescu. Robson îi întinde mîna și-i felicită. Ai auzit, îl întreabă. Turcia—Irlanda de Nord s-a încheiat 0 la 0. Voi ați jucat bine, și la rezultat, și la spectacol, vă văd în Mexic. Șansele voastre au crescut considerabil. Mircea, încă sub povara emoțiilor, nu zice nici da, nici nu. El știe, cel puțin la fel de bine ca Robson, că legile fotbalului sînt aspre și că meciul cel mai dificil e totdeauna cel care urmează : cel de la 16 octombrie, cu Irlandezii lui Billy Bingham. Robson ne salută și, parcă îmbătrînit, pleacă. Lucescu e visător. Facem cîteva poze, dar gîndurile îi fug aiurea. Nu-mi e greu să înțeleg că pentru el partida cu Irlanda de Nord a și început !

Doar Răducanu încălzește atmosfera : „v-am spus eu, copii, ce englezii au 4 picioare ?! Să fi fost Ricu..."

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA

●O dată cu încheierea meciului-turneu de baraj de la Stockholm se cunoaște și numele celei care va întregi lista candidatelor la titlul mondial : Pia Cramling. Suedeza a repurtat victoria înscriind 5,5 puncte din 8 posibile în fața sovieticei Nana Ioseliani, autoare a 4,5 puncte și a românceI Dana Nuțu, realizatoare a 2 puncte. La prima sa participare în campionatul mondial, marea maestră P. Cramling a pătruns cu greutate în rîndul fruntașelor lumii, ce vor lupta pentru desemnarea șalangerei la titlu mondial. În cursa pentru meciul cu actuala campioană mondială, Maia Ciburdanidze, au rămas Ira Levitina (U.R.S.S.), vicecampioana lumii, Lidia Semenova (U.R.S.S.), finalistă a meciurilor candidatelor, Marta Litinskaia (U.R.S.S.), cîștigătoarea turneului interzonal de la Jeleznovodsk, Wu Ming Keng (R.P. Chineză), Agneszka Brustman, Polonia), Nana Alexandria (U.R.S.S.), cîștigătoarea turneului interzonal de la Havana, Elena Ahmilovskaia (U.R.S.S.) și Pia Cramling (Suedia). Turneul candidatelor este programat pentru începutul anului viitor, dar nu există deocamdată nici o propunere de organizare.

● La Sharjah, în Emiratele Arabe Unite, viitoarea gazdă a Olimpiadei din 1986, are loc campionatul mondial rezervat juniorilor mari. Reprezentantul României este Cătălin Navrotescu de la Clubul sportiv școlar din Iași. Emoțiile acestui turneu, devenit în ultimul timp adevărată pepinieră pentru campionii seniorilor, sînt suportate la fața locului și de antrenoarea tînărului maestru al sportului,

Momente — cheie

profesoara Margareta Perevoznic. De remarcat este faptul că entuziasta maestră internațională, fostă componentă a echipei naționale și olimpice, a crescu' deja demni urmași în echipa olimpică prin tinerii maeștri internaționali Ovidiu Foișor și Gabriela Olărașu.

● În sala „Ceaikovski" continuă, la Moscova, a doua „variantă" a meciului pentru titlul suprem. Întrecerea este foarte disputată și scorul oscilează de o parte și de alta a egalității. Dacă echilibrul se menține și după partida a 24-a, la scorul de 12 : 12 Anatoli Karpov își păstrează titlul. Dacă Garri Kasparov va realiza primul 6 victorii, el va cuceri titlul, iar campionul nu va avea drept la un meci de revanșă. Învinsul este calificat pentru finala meciurilor candidaților.

● În timp ce fruntașele șahului mondial se întreceau în turneele interzonale sau în meciurile de baraj, doar Polgár Zsuzsa (Ungaria) privea fără interes lupta pentru titlul suprem cu toate că ar fi putut emite reale pretenții la vîrful ierarhiei șahiste conform coeficientului Elo pe care îl deține. La numai 16 ani, ea este maestrul internațional atît în confruntările masculine cît și cele feminine. În turneul masculin de la Wildbad (R.F.G.), înfrîngerea suferită în ultima rundă în fața maestrului J. Vogel a lipsit-o pe tînăra și talentata jucătoare de o victorie internațională. Cîștigătorul turneului a fost maestrul internațional K. Bischoff cu 6 puncte din 7 posibile, urmat de Polgár, Vogel, Podzielny și Mandl cu 5,5 puncte.

MARGARETA MUREȘAN

Fotbal: cupele europene

Miercuri, s-a dat startul într-o nouă ediție a cupelor europene interclubur la fotbal. Rezultatele obținute de echipele românești vă sînt, desigur, cunoscute din transmisiile radiofonice : Steaua a terminat la egalitate, 1—1, la Vejle (Cupa campionilor), Universitatea Craiova a pierdut, 0—2, la Monaco (Cupa cupelor), Dinamo a cîștigat acasă, 2—1, cu Vardar Skopije, iar Sportul studențesc a cedat, 0—3, la Neuchâtel (ambele în Cupa U.E.F.A.). Un bilanț, o victorie, o egalitate și două înfrîngeri, sub ce așteptam, dar în judecarea lui trebuie să ținem cont și de faptul că 3 din cele 4 „ambasadoare" ale fotbalului nostru au evoluat în deplasare. La 2 octombrie, pe terenurile proprii, alta va fi, firește, situația și apreciem că măcar Steaua, căreia i-ar fi suficient și un 0—0, a făcut miercuri pasul decisiv pe drumul calificării în turul II. Ne exprimăm optimismul și în ceea ce privește pe Dinamo, formație care a dovedit, în atîtea și atîtea rînduri, că e capabilă să fructifice avantajul unui gol. Pe formațiile studențești le așteaptă, mai ales pe Sportul, misiuni dintre cele mai grele, dar în fotbal, nu spunem nici o noutate, totul e posibil. Uneori chiar și imposibilul ! Jucătorii noștri au datoria, morală în primul rînd, să evolueze în partidele retur la nivelul maxim al posibilităților, pe deplin încrezători în forțele lor, apărînd cu responsabilitate și ardoare culorile fotbalului românesc. Le dorim succes !

Cupa campionilor

Steaua: O egalitate promițătoare

Vejle la telefon

— Cum a fost, Emerich Jenei ?

— Un meci greu, împotriva unei echipe energice, care s-a bătut din răsputeri. Frig, vreo 12 grade, burniță și, ca tabloul să fie complet, un arbitru care ne-a frustrat de două lovituri de la 11 metri într-un singur minut !

— Ce s-a întîmplat în minutul 71 ?

— Mai întîi portarul Nilsen l-a faultat clar pe Lăcătuș, după care, la fel de clar, fundașul Laurensen l-a „eosit" pe Majaru, care a și părăsit terenul, accidentat.

Căpitanul echipei Steaua : Stoica

— Tot răul a fost însă spre bine, inlocuitorul lui Majaru, Radu II, marcînd golul egalizator !

— Gol firesc, zic eu, după desfășurarea partidei, tot timpul echilibrată. Bölöni a executat un corner de pe dreapta, Bumbescu a reluat cu capul spre poartă și Radu II, aflat pe față, a prelungit, tot cu capul, în poartă. Inspirată schimbare, nu ?

— Foarte. Cum au înscris danezii ?

— La o fază banală. O degajare a lui Belodedici a lovit un adversar, Ducadam a avut un moment de ezitare, vrînd să lase și apoi oprindu-se, oferindu-i lui Barnett posibilitatea să șuteze în gol dintr-un unghi foarte greu.

— Care dintre jucătorii noștri au evoluat mai bine ?

— Stil obiceiul meu, toată echipa.

— Zi, zi, telefonul costă !

— Cei mai buni mi s-au părut Iovan, Bumbescu, Bărbulescu, Stoica și Bölöni. O menționare specială pentru golul lui Radu II.

— Cum vezi returul ?

— Prima șansă e, bineînțeles, de partea noastră, dar încă nu ne-am calificat ! Mai sînt 90 de minute, nu-i așa ? Returul nu se anunță ușor, dar sînt convins că jucătorii mei, superiori danezilor mai ales din punct de vedere tehnic, nu vor scăpa victoria la București.

— Și noi sperăm. Mulțumesc frumos și noapte bună !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cupa cupelor

Craiova: 0-2 la Monaco

Monaco (prin telefon de la trimisul nostru). La ora meciului frumosul stadion „Louis II" era aproape pustiu, întîlnirea fiind „capul de afiș" al săptămînii într-un Monte-Carlo plin de turiști și de numeroase alte atracții. În prima repriză, așa cum ne-am așteptat, gazdele au atacat în viteză, mai ales pe partea stîngă, unde s-a simțit din plin lipsa lui Negrilă, suspendat pentru cumul de cartonașe. Dar un egal la pauză, egal care pînă în acel moment n-ar fi mirat pe nimeni, putea schimba soarta partidei. Craiova a jucat în primele 45 de minute exact ce și-a propus, dar din nefericire și-a propus prea puțin, în condițiile în care meciul i-a oferit mai mult. După un gol dintr-o fază fixă, gol care-l are drept autor mai puțin pe Belone și mai mult pe Lung și pe craiovenii care au format zidul, jocul s-a echilibrat și ne așteptam ca jucătorii noștri să construiască mai mult, să lase cît de cît în atac, mai organizat, mai lucid. N-au făcut-o însă și încercările lui Cămătaru de a schimba, de unul singur cel mai adesea, soarta partidei s-au izbit de o apărare care n-a avut mari probleme.

În repriza a doua intrarea lui Cîrțu se părea că va impulsiona atacul studenților, dar jocul la ofsaid al echipei din Monaco a dejucat intențiile noastre. Un singur minut, 73, a pecetluit soarta partidei : după o frumoasă paradă a lui Lung la un șut puternic al lui Anziani, o greșeală gravă a lui Adrian Popescu, care i-a pasat lui Genghini de la un metru de poartă !, a făcut ca tabela să arate 2—0 pentru A.S. Monaco.

După aspectul jocului, ținînd cont de slăbiciunile echipei A.S. Monaco și de lipsa lui Negrilă (care va reintra în meciul retur) și Irimescu, nici la 2—0 calificarea nu mi se pare decisă.

RĂZVAN BÂRBULESCU

Fotoreporterul nostru Victor Rădulescu a prins pe peliculă ambele goluri marcate de dinamoviști. Aici execuția de excepție a lui Rednic, gol de kinegramă, din fuleu, dar și transformarea loviturii de la 11 metri, datorată lui Augustin.

Cupa U.E.F.A.

Dinamo: Victorie la limită

Deși la limită, cu numai 2—1 victoria dinamoviștilor, obținută în dauna lui Vardar Skopije, rămîne o victorie și ea se cuvine a fi apreciată ca atare, întrucît lasă loc unor îndreptățite speranțe pentru meciul retur, programat peste două săptămîni, la 2 octombrie. Facem această afirmație bizuindu-ne pe constatarea că Vardar Skopije n-a părut să aibă clasa unui Haiduk Split sau Zeleznicear Sarajevo, dar mai ales bizuindu-ne pe jocul bun practicat de mijlocul și înaintarea alb-roșilor în prima repriză, cînd ambele echipe au arătat cam tot ce știu și ce pot la ora actuală. În această primă repriză, cu un plus de șansă, dar și cu un plus de concentrare, dinamoviștii puteau înscrie cel puțin încă două-trei goluri la capătul unor viguroase acțiuni. E adevărat, și oaspeții au avut, în afara golului realizat în minutul 9 de Pancev, care a speculat o nesincronizare a „centralilor" dinamoviști Al. Nicolae și Andone, alte două-trei situații, dar golul și ocaziile lor s-au datorat nu unor fază construite, ci unor naive greșeli pe care apărarea bucureșteană, sperăm, nu le va mai comite și-n meciul retur. Dar iată, pe scurt, filmul acestei prime reprize : în minutul 2 și 7 Zare și Rednic îl pun la grea încercare pe Grușov, portarul oaspeților ; două minute mai tîrziu, Pancev intercepteză o minge la mijlocul terenului, Andone și Al. Nicolae nu-l atacă, bănuind că Pancev va pasa unui coechipier aflat în ofsaid, dar jucătorul iugoslav își înșeală printre centralii noștri și, de la 25 de metri, înscrie pe lîngă Moruru ieșit în disperare de cauză la 16 metri.

Mult așteptatul gol egalizator va cădea în minutul 28, la capătul unei acțiuni prelungite, cu 7—8 pase consecutive, cînd Rednic, găsit de Zare în careu cu o pasă lungă, șutează imparabil, cu sete, în colțul de sus din stînga porții. Venit la capătul unor susținute atacuri, golul dă aripi formației dinamoviste, dar Augustin, Movilă, Văideanu și Varga nu se arată prea inspirați. Cea de-a doua repriză, total opusă primei, avea să debuteze cu golul victoriei, înscris în min. 49, din 11 metri, de Augustin, la un henț clar comis în careu de Ianevski, după care meciul a scăzut vizibil în spectaculozitate, gazdele angrenîndu-se în jocul obstrucționist, pe alocuri dur, lipsit total de ritm, fragmentat, al oaspeților. Cu toate acestea, Augustin, în min. 69, Andone, în min. 78, și Rednic, în min. 88, trimit pe lîngă poartă din poziții ideale. Cu alte cuvinte, o repriză lipsită de faze de poartă, săracă în fotbal, așa cum, probabil, au gîndit-o și au reușit-o jucătorii oaspeți, cu largul concurs al jucătorilor noștri care au jucat lent, cu pase telefonate, ușor de interceptat. La Skopije, însă, ei vor evolua, sîntem siguri, altfel. Sperăm ca Dinamo să fie ceva mai realistă în apărare, altădată punctul forte al echipei, să domine mijlocul terenului și să construiască mai în viteză, frontal, pe poartă, fructificînd cu mai multă promptitudine. Credem că Dinamo, o formație cu o remarcabilă „carte de vizită" în fotbalul european (semifinalistă a Cupei campionilor), va ști să se adune la greu, găsind resurse să depășească momentul de descumpănire pe care-l traversează în clipa de față. Dacă n-a fost atît de categorică, cum putea fi, victoria de astăzi rămîne, cum spuneam, o victorie, iar roadele ei pot fi culese peste două săptămîni, la Skopije.

VICTOR NIȚĂ

Sportul: Start sub așteptări

Neuchâtel (prin telefon de la trimisul nostru). Din păcate, debutul Sportului studențesc în actuala ediție a Cupei U.E.F.A. s-a dovedit aici, pe stadionul „La Maladiere" din Neuchâtel, cu totul neconvingator ! În fața unei echipe aflată în creștere (locul 2 în campionatul Elveției) și întărită serios prin achiziționarea vest-germanului Stielike (azi unul dintre cei mai buni de pe teren și autor al unui gol), jucătorii Sportului au avut o prestație sub așteptări, cedînd cu 0—3 (0—2). Mai ales apărarea a gafat, facilitînd o rapidă deschidere a scorului (Jacobacci, min. 9) și, în prima jumătate de oră, majorarea lui (Ryff, min. 27). Abia spre finalul reprizei, jocul studenților s-a mai înviorat, nesansa însoțindu-l pe Pană care, în min. 39, a șutat în stîlpul porții lui Engel ! Aspectul partidei, dominată teritorial de gazde, s-a păstrat și după pauză, Stielike (min. 65) marcînd al treilea gol. Perspectiva unei înfrîngeri nete i-a ambiționat pe fotbaliștii noștri, care abia spre sfîrșitul întîlnirii au evoluat mai aproape de valoarea lor, supunîndu-i pe elvețieni unei puternice presiuni. Atacurile în careul lui Xamax s-au succedat unul după altul, dar nici Hanț („bombă" în bară !), nici Coraș (în ultimul minut) n-au izbutit să reducă din handicap. Diferența de scor, după opinia mea, exagerată față de desfășurarea meciului, dar tabela de marcaj e cea care contează pînă la urmă, Xamax Neuchâtel deținînd acum prima șansă de calificare.

CORNEL NISTORESCU

Cronica poselei

O ultimă strîngere de mînă

Împreună cu copiii săi, doi băieți, unul de 30 și altul de 27 de ani, amîndoi căsătoriți, și o fată care tocmai terminase liceul, fusese la o petrecere. Mai întîi prin aluzii și apoi, pe măsura vinului sorbit, tinerii aduceau cu un laitmotiv în discuții așa-zisa zgîrcenie a tatălui lor. Bătrînul asculta liniștit, iar cei care stăteau alături de ei la masa tăceau jenați. Doar într-un tîrziu, tatăl s-a adresat calm, dar cu amărăciunea în glas, fiilor : „Nu înțeleg ce vă nemulțumește. Ați făcut facultatea, eu avînd grijă să nu vă lipsească nimic. E drept, ați fost copii buni, nu mi-ați dat probleme, ca alții. Acum sînteți la casele voastre, v-am ajutat pe amîndoi să vă luați mașină, mobilă, televizoare și atîtea altele. Nu pricep ce vă roade ? Poate faptul că încă mai sînt în viață ?" „Lasă, tată, mai înțelege și mata de glumă", zise cel mai mare dintre băieți. Cînd, apoi, tot ei a plasat în discuție cugetarea după care „Nu există pe pămînt un om mai darnic decît cel zgîrcit, de vreme ce el lasă averea sa altora, fără ca măcar să se atingă de ea", bătrînul s-a aprins la față. Nu i-a răspuns, nu i-a reproșat nimic, dar a început să bea, pahar după pahar. A simțit apoi strînsoarea ușoară de braț a fetei. „Nu te supăra, tăticule. Nu vezi că vorbește vinul din ei ?", i-a șoptit ea pentru a-i mai risipi amărăciunea ce i se citea pe față. De cînd îi murise soția, era îngrijit cu dragoste și devotament de mezină. Pe Maria, modestă, tandră, harnică, o avea cel mai aproape de suflet bătrînul. De unde pînă atunci, tatăl ascultase echilibrat, liniștit, tăcut, pălăvrăgeala tinerilor, spre sfîrșitul petrecerii îi venise chef de vorbă. Cu farmecul specific povestitorului moldovean evoca momente din tinerețea sa zbuciumată. „Și acum, la sfîrșit, iubiții mei feciori, spre a nu vă rămîne dator, să vă răspund tot cu o cugetare, pe care o mai foloseam cînd predam la școală : „Nerecunoștința cea mai odioasă, dar cea mai comună și cea mai veche, este aceea a copiilor față de părinți". Bineînțeles, nu a tuturor copiilor. În cazul Mariei, de exemplu, este total inaplicabilă". „Știm că ți-ai pus în minte să-i lași totul fetei. De-aia te lingușește toată ziua", fu replica dată de fiul mai mic. Mariei i-au dat lacrimile, dar n-a răspuns nimic. S-a strîns doar mai tare de trupul tatălui. „Vă rugăm să ne iertați, se adresă bătrînul, gazdelor. După ce ne-ați ospătat, v-am stricat petrecerea cu discuțiile noastre fără noimă". „Din înțelepciunea matale, bade Laurian, ai numai de învățat. Noi vă mulțumim", fu replica amfitrionului.

Era limpede că bătrînul nu se putea ține prea bine pe picioare. „Să te ajut, tată. Reazemă-te de mine". „Nu-i nevoie, Marie, ce-i drept, picioarele nu mă prea ascultă, dar capul mi-e limpede". Feciorii, în semn de supărare, rămaseseră mai în urmă. Vorbeau încet între ei. „Vreau să-mi mai limpezesc capul, lasă-mă, fata tatei, cu gîndurile mele". Rostind aceste cuvinte, tatăl, un om de 65 de ani, încă în putere, s-a tras din mîinile Mariei, pornind cu pași mari, dar tot atît de nesiguri înainte. Fata știa că bătrînul nu renunță ușor cînd lua o hotărîre. A rămas mai în urmă, gata însă să intervină la nevoie. Revenindu-și, parcă, bătrînul a luat pasul, depărtîndu-se de ai săi. Tentativa fetei de a se apropia de tatăl său, n-a reușit. „Te-am rugat să mă lași singur". „Dar e periculos, tată, trec mașini !". „Pe mine or să mă ucidă «iubiții» mei fii, nu mașinile". Curînd, silueta bătrînului s-a pierdut în noapte. „De ce l-ai lăsat, Mario, nu vezi că-i beat ?" „Mi-a zis că vrea să meargă singur. Știi doar ce hotărît e !" „Da, din păcate", răspunse unul din frați.

Mersul forțat cale de cinci kilometri l-a obosit pe bătrîn, iar băutura, făcîndu-și efectul, a început să se lase ca un plumb în picioarele omului. Ferindu-se de o mașină care venea din spate, învățătorul pensionar a căzut mai întîi în genunchi, apoi, parcă spre a-și mai trage sufletul, s-a întins cît era de lung pe asfaltul șoselei. Accidentul este deseori conjugarea mai multor imprudențe. De data asta, la cea a bătrînului, s-a adăugat neatenția șoferului care, în cabină, discuta cu șefa secției. „Opresc, am trecut peste ceva", și șoferul coboară îndreptîndu-se iute spre bătrînul care încă mai respira și chiar încerca să se ridice de jos, în ciuda faptului că dubița îi trecuse cu roțile peste torace. Se apropiau în fugă și copiii. Nu realizaseră pe deplin ce se întîmplase. L-au ridicat în picioare, sprijinindu-l de brate. Un firișor de sînge se prelingea din gură pe bărbia plină de praf a învățătorului. „Ce-ai pățit, tăticule, spune !" „Spune, dragule, spune", insista Maria. Bătrînul scutea din cînd în cînd cîte un oftat slab. „Eu zic să-l ducem totuși la spital. Se pare că roțile i-au trecut peste corp" propuse șoferul. „Lăsați că ne îngrijim noi de el, dacă e nevoie", intervine unul dintre fii. Șoferul simte parcă nevoia și unei alte opinii. Fuge la mașină aflată la nici 30 de metri. „Tovarășa șefă, omul e lovit, cred că trebuie dus la spital. Ai lui, însă, zic că nu-i nevoie, că se îngrijesc ei de el". „Lasă-i în pace, Grigore, e tîrziu și mîine avem atîtea de făcut. Dacă s-au angajat la asta, să răspundă, treaba lor". „A lor, a lor, dar îi și a mea, că doar eu am trecut peste el". „Era căzut jos, n-ai văzut ? Un bețiv mai puțin".

Cu toracele zdrobit, cu coastele frînte și numeroase leziuni interne, omul a mai trăit doar cîteva minute. A mai avut putere doar să-i strîngă mîna Mariei, ca un semn de recunoștință și dragoste față de mezina lui.

VICTOR BEDA

• S. O. S. apele minerale • S.O.S. apele minerale •

„Soluții ar exista, însă trebuie luate în seamă!"

Convorbire cu inginerul MIRCEA FLORIAN, biroul exploatare ape minerale din Ministerul Turismului

— Știm că Ministerul Turismului este unul dintre factorii de primă însemnătate în privința valorificării și gospodăririi apelor minerale, stațiunile noastre balneare fiind intens solicitate tocmai datorită proprietăților medicale deosebite ale unor asemenea ape. Ce a întreprins și ce întreprinde, așadar, Ministerul Turismului pentru o cît mai rațională și eficientă folosire a apelor minerale de care dispunem ?

— Este foarte adevărat că ministerul nostru este cel mai important beneficiar al zăcămintelor de apă minerală, deci și răspunderile noastre sînt foarte mari. Dar trebuie precizat că, din punct de vedere organizatoric, sîntem numai o verigă — foarte importantă, ce-i drept — a unui angrenaj. Responsabilități serioase în acest domeniu, poate neluat în seamă cum se cuvine, revin și altor ministere, din al căror reprezentanți s-a și alcătuit un colectiv interdepartamental care-și trăiește viața în mod real, căutînd în permanență soluții pentru punerea la punct a imperfecțiunilor existente (și sînt destule...). Ministerul Geologiei și Ministerul Sănătății sînt, în cadrul acestui colectiv, factori de decizie, de avizare a exploatării sau cercetării zăcămintelor, pe de o parte, precum și de avizare a calității diferitelor ape, de stabilire a indicațiilor și contraindicațiilor privind utilizarea lor. Ministerul Turismului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, U.G.S.R. și U.N.C.A.P. sînt principalii beneficiari ai apelor minerale, în chiar ordinea în care i-am amintit. Dar mai trebuie făcută încă o distincție : pot exista beneficiari de zăcăminte (cum sîntem noi, în cele mai multe cazuri) și beneficiari de substanță (cazul frecvent al M.A.I.A.), care exploatează, mai ales pentru îmbuteliere, apa minerală. Lucrurile sînt, în mare, bine puse la punct, dar unele divergențe de opinii sau de interese (nu în sensul meschin, desigur) mai există. La Singeorz Băi, ca să dau un singur exemplu, ministerul nostru este beneficiar de zăcămînt, iar M.A.I.A. numai beneficiar de substanță. Ei bine, stația de îmbuteliere de acolo, așezată chiar în centrul orașului, strică — prin aspectul său — fața întregii stațiuni. Am discutat de multă vreme acest fapt și se pare că, în curînd, situația se va îndrepta, prin mutarea stației în altă parte. Dar, rețineți, vă rog, Ministerul Turismului este interesat, în esență, de așa-zisele ape medicinale, cu proprietăți terapeutice recunoscute — care fac și faima stațiunilor noastre — și nu de apele de masă.

— Era de la sine înțeles, dar dacă tot v-ați oprit la această precizare, mai spuneți-ne cum sînt apreciate, în lume, apele noastre terapeutice ?

— Nu este nici un fel de exagerare atunci cînd afirmăm că, din punct de vedere al cantității, calității și varietății acestor ape, ocupăm unul dintre primele locuri în Europa, dacă nu chiar primul. Dar, așa cum s-a mai scris în „Flacăra", cu privire la apele de masă, gospodărirea lasă încă de dorit. Ba, am mai putea spune, mai ales în privința apelor minerale medicinale eforturile care se întreprind pentru valorificarea maximală a posibilităților existente sînt încă departe de ceea ce apele noastre merită.

— Vă gîndiți la îmbutelierea sporadică a acestor ape, la cantitatea și varietatea nesatisfăcătoare ale prezenței lor în magazine ?

— Și la asta, dar nu numai la asta. Haideți însă să poposim la acest aspect. Vă pot spune că, în actualul stadiu de cunoaștere, nu s-a reușit încă îmbutelierea prea multor ape medicinale, datorită instabilității acestora. Acceptă bine îmbutelierea doar apele de Căciulata, Buziaș, Singeorz, Vilcele și Slănic Moldova. În privința celorlalte, sînt mari probleme. S-a încercat ceva, prin '70—'72, cu izvorul 24 de la Olănești, adică s-a experimentat îmfiolarea acestei ape.

— Cu ce rezultate ?

— Bune, care oricum ar fi meritat continuarea cercetărilor. Problema mare este alta — a tratamentului aparte care trebuie aplicat acestor ape. Tehnologia îmbutelierii lor este, socotesc eu, alta decît aceea de nivel industrial. Am în vedere un flux adecvat scopului, o creștere a grijii pentru atingerea nivelului de umplere, pentru aplicarea dopului, pentru protecția sanitară a produsului, astfel încît, de la captare și pînă cînd ajunge în paharul consumatorului, această apă să nu intre, pe cît posibil, în contact cu aerul. Altfel, se produce așa-numita depresurizare a apei, instabilitatea ei, din pricina reacției unor elemente ale sale cu oxigenul. Pentru a cădea de acord, dintru început, asupra acestui subiect, trebuie să ne punem o întrebare esențială : apele minerale terapeutice pot sau nu pot fi considerate medicamente ?

— Care este răspunsul dumneavoastră ?

— Că pot fi și trebuie socotite astfel, pentru că sînt, de fapt, medicamente.

— Ce implică un asemenea răspuns ?

— Multe, foarte multe. Tratarea apelor medicinale după regimul medicamentelor, de la recipientele în care sînt îmbuteliate (n-ar trebui permisă vînzarea lor în sticle de un litru ; ați văzut dumneavoastră medicamente livrate la kilogram ?), de la culoarea (obligatorie închisă) a acestora și pînă la magazinele în care se efectuează desfacerea. Or, apele medicinale pot fi întîlnite — atunci cînd, rarecori, apar — în alimentare, ba chiar în restaurante ! Ce-ați zice dacă ați vedea antinevralgice în rafturile unei băcănii ? Apele medicinale se cuvin oferite celor bolnavi fie în farmacii, fie în unități specializate, așa cum se întîmplă cu plantele medicinale. Și, în fine, apropo de exigențele impuse tehnologiilor de îmbuteliere, de aceste ape ar trebui să se ocupe în mod special Ministerul Sănătății, care să realizeze și îmbutelierea. Nu vi se pare ciudat (și cumva hazliu) ca o centrală care produce bere, spirt și băuturi alcoolice să producă și medicamente ? Dacă mai avem în vedere și starea precară — inclusiv din punct de vedere al igienei elementare — a unor stații — cum ar fi de exemplu Căciulata, unde stația este un mastodont de fontă, de o sută de ani vechime —, vom vedea mai limpede că nu ne putem declara mulțumiți cu această stare de lucruri, că ne punem, efectiv, singuri bețe în roate.

— Ce credeți, cu realism, că ar trebui și ar putea fi făcut în viitorul foarte apropiat ?

— Răspunsul la această întrebare poate fi considerat un rezumat al întregii mele activități în cadrul biroului exploatare ape minerale din cadrul ministerului nostru, care răspunde deci de starea și calitatea apelor balneare, a surselor de apă și a debitelor acestcia în 26 de mari stațiuni! Nu mă plîng, dar nici ușor nu este. Problema care trebuie pusă în discuție este modul în care e privită și îngrijită apa minerală. Stațiunile noastre nu sînt căutate pentru mici și bere (deși nici acestea nu trebuie neglijate), ci pentru ape ! Apele acestea au născut stațiunile și le țin în spate, ca să spun așa. Or, tocmai acest lucru se uită mai întotdeauna. Cîteva semne mai bune au apărut, la nivelul Ministerului Turismului instituindu-se, de curînd, o comisie balneară, din care fac parte reprezentanți ai mai multor direcții — investiții, turism intern și internațional, planificare —, comisie care speră să contribuie într-o mai mare măsură la revigorarea atenției cu care este tratată apa minerală terapeutică, apă care, repet, constituie esența stațiunilor, principalul punct de atracție, ceea ce ne obligă să fim atenți cu folosirea ei, cu — mai ales — calitatea ei. Altfel, riscăm să mergem înainte pe drumul de-a avea o mulțime de lucrători pentru instalațiile hotelurilor — ceea ce nu-i rău deloc — și nici unul pentru instalațiile de apă, care au și ele nevoie de îngrijire, de supraveghere. Nu mai trebuie zis, cum încă se mai zice, apa curge oricum, ce trebuie să ne mai batem capul. Nu e deloc așa, dacă vrem să avem cu adevărat ceea ce apele noastre merită din plin : o adevărată industrie balneară.

— Cum am putea ajunge aici?

— Relativ simplu : cunoscîndu-ne în detaliu rezervele, inventariind toate apele medicinale, căutînd soluții pentru îmbutelierea cît mai multora, analizînd deschis și critic ce am făcut și ce nu pînă în clipa de față și înțelegînd că o modalitate foarte rentabilă de export a apelor este aceea a exportului chiar aici, în țară, prin atragerea cît mai multor turiști la cura balneară românească. Cu un cuvînt — soluții există, însă trebuie luate în seamă ! E vorba, de fapt, de o schimbare de optică din partea tuturor celor ce răspund de acest domeniu sau lucrează în cadrul lui. Și, credeți-mă, lucrurile sînt, dacă punem mîna la treabă, mult mai simple decît par la prima vedere. Iar rezultatele pot fi cu adevărat spectaculoase.

DAN MUCENIC

O șansă ignorată

Amara, ca stațiune balneară, are un destin ciudat. Lacul, cu nămolul lui sapropelic și cu apa lui iodată și sulfuroasă, de o calitate unică, a atras în numeroși ani mulți medici și cercetători care au și ajutat la propulsarea localității în arta stațiunilor balneoclimaterice ale țării. Au trecut pe aici medici de notorietate sau care au devenit personalități remarcabile, s-au făcut cunoscuți chiar international prin studiile și cercetările asupra acestei resurse terapeutice naturale, cum sînt dr. Ionescu-Călinești, creatorul gamei de medicamente „Pell-Amar", ori dr. Andrei Rădulescu, azi șeful secției de fizioterapie din cadrul Institutului de medicină fizică, balneologie și recuperare medicală. Lacul, deci sursa, a creat stațiunea, din ce în ce mai căutată dar și mai neîncăpătoare, deoarece a rămas cam la același stadiu de început, cu cele 3 blocuri adăpostind cele 3 unități de cazare și tratament, aparținînd celor 3 beneficiari — turismul, sindicatele, cooperativele agricole de producție. Stațiunea n-a mai crescut datorită unei optici de moment și care mai persistă, se pare, potrivit căreia o exploatare mai intensivă a lacului i-ar strica echilibrul biologic și astfel valoarea terapeutică. Deși numeroase studii ulterioare au demonstrat că are capacitatea naturală de a se regenera dacă nămolul și apa extrase sînt utilizate rațional și se reintorc în cadrul lui după folosire în bazele de tratament și dacă este bine protejat și supravegheat împotriva infiltrațiilor de apă dulce. Dar asta e o altă chestiune, problema ce ne-am propus-o a o lua astăzi în discuție fiind cealaltă resursă terapeutică a Amarei, aproape total neutilizată, neluată în seamă, deși reprezintă o extraordinară șansă atît pentru sănătatea noastră cît și pentru dezvoltarea stațiunii, dar și pentru economia națională, pentru importante aporturi valutare. Amara are toate datele să devină o stațiune cu circuit internațional și toate datele să devină exportatoare de apă minerală.

Deci, este vorba despre **apa minerală** cunoscută și folosită empiric în zonă de zeci de ani, studiată și catalogată de institutul de specialitate cam în ultimul deceniu și jumătate, stadiu peste care s-a trecut mai mult prin inițiativa personală a medicilor balneologi ai stațiunii, recomandînd-o ici, colo, atît cît o cunosc, conform documentației primite de la București, în unele afecțiuni asociate celor reumatismale. Dacă numeroși oameni străbat țara, și chiar Europa, pentru a-și procura de la Amara sau de la Slobozia unguentele cu extract de nămol, desigur cu atît mai mult ar veni pentru o cură de apă minerală cu compoziția chimică similară izvorului „Păușa" de la Călimănești-Căciulata care satisface tot mai greu cerințele, prin debitul lui mai redus, benefic în multe boli interne și care, de regulă, sînt asociate reumatismului. Am fi putut să începem acest reportaj, fără teama de a fi banali, chiar cu banala și atît de uzitata întrebare: „Știați că la Amara, în județul Ialomița, există apă minerală?", oferind deja o primă informație cititorului. La un test fulger printre cei veniți în stațiune prima oară, nici unul n-a știut că există aici și un astfel de izvor (de altfel singurul captat și amenajat pînă acum) pe care, de regulă, îl descoperă întîmplător, plimbîndu-se prin grădina publică, unde este amplasat. Cînd citesc pe panoul de la intrarea în chioșc, că este de „tip Păușa", — ușor sulfuroasă, magneziană, carbonatată, calcică.., — indicată în ulcere, gastrite, colecistite, litiaze renale... Surpriza le este mai mare iar din curiozitate încep s-o bea. Sînt uimiți de efectele favorabile obținute. Încercăm astfel să obținem cît mai multe informații privind biografia, destinul și valoarea apei minerale de Amara. Din păcate însă, acestea sînt imprecise și contradictorii. Administratorul stațiunii, Virgil Dumitru, știe că izvorul este cunoscut de localnici de circa 60 de ani și folosit, într-o amenajare rudimentară, de vreo 38—40, iar o primă captare științifică s-a efectuat acum circa un deceniu. Mai știe că nu numai cetățenii din Amara ci chiar din multe localități dimprejur și chiar din orașul Slobozia vin și o iau cu damigenele folosind-o atît ca apă minerală de masă, cît și în diferite afecțiuni de tub digestiv. Nu-i întîmplător, se pare, faptul că locuitorii zonei, deși nu au o alimentație sau un mod de viață mai deosebit decît al altora, din alte părți ale țării, nu suferă în general de ulcer, de gastrite, de colite. Foate că un studiu socio-medical ar merita acest fapt, ceea ce ar impune o reconsiderare a valențelor stațiunii Amara și mai ales a apelor ei minerale. Mai știe, fapt important și dealtfel probat de studiile de specialitate, că are un debit important, de 25 de litri pe secundă. Este de părere că s-ar putea foarte bine îmbutelia din moment ce oameni, de la distanțe de 5—10 kilometri, o iau în cantități mari, păstrînd-o și consumînd-o cîteva zile la rînd, ceea ce ar fi un prim indiciu de stabilitate în timp, la îmbuteliere. Încă o dovadă a debitului mare și constant al izvorului o constituie și faptul că instalația de apă din băile hotelurilor a fost prevăzută cu o a treia țeavă destinată chiar pentru apa minerală, ca apă potabilă. Încă nu s-a ajuns la frumosul deziderat de a curge apă minerală pe conducte din simplul motiv că un alt puț n-a mai fost forat. Socotește că în cazul în care s-ar mai fora cel puțin încă un puț, o stație de îmbuteliere ce ar putea furniza cel puțin 10 000 sticle pe zi, s-ar putea lesne amenaja. Alături de unguentele cu extract de nămol, alături de medicamentele doctorului Călinești, apele minerale de Amara, cu un nume inspirat ca și „Pell-Amar"-ul ar putea să ajungă de o extraordinară faimă în țară și peste hotare.

VIRGIL MILITARU

Doctorița Cornelia Ștefănescu medic principal specialist în medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare, cu un stagiu în stațiune de 15 ani, susține la fel de entuziastă acest izvor „asupra căruia am destule observații, fie prin efectele asupra bolnavilor cărora le-am recomandat, în cură internă, fie că eu însămi am fost cobaiul". L-a recomandat în unele afecțiuni respiratorii, mai ales astm bronșic cu componentă alergică, în afecțiuni digestive (gastrite, ulcere, colite, colecistite) și endocrine (hipotiroidism, obezitate), în boli renale (în anumite litiaze și polinevrite) etc. Desigur, cu precauții, neavînd posibilități de control în timp asupra bolnavilor respectivi. După datele pe care le deține pînă acum, îl socotește deosebit de valoros, de aceea consideră că este oportun să se înceapă concomitent cîteva studii absolut necesare în vederea fundamentării științifice și economice, a valorificării la scară națională a apei minerale de Amara. „Unul ar fi privind debitele. Dacă pot rămîne constante pe parcursul anilor, încît să asigure atît cura internă a pacienților într-o stațiune cu o capacitate mult mai mare de cazare cît și îmbutelierea. În context sînt necesare cercetări privind păstrarea calității apei, a conținuturilor în microelemente în timp. Aceasta aduce în prim plan prezența în stațiune a unui specialist care să efectueze periodic analize de laborator privind compoziția chimică a apei ; poate să apară la un moment dat în zăcămînt un filon de apă dulce ori de alte elemente care să-i schimbe structura chimică. Apoi, trebuie experimentat pe un lot de bolnavi, cu lot martor, indicațiile terapeutice. Faptul că este asemănătoare cu apa de la „Păușa"-Călimănești și izvorul 24 de la Olănești, nu înseamnă să obținem la modul absolut aceleași rezultate, în aceleași afecțiuni. Proporțiile de microelemente nu pot fi total identice, în plus, este vorba de climate diferite, acelea fiind zone montane". Sîntem de acord că trebuie experimentat și justificat totul cu minuție din punct de vedere științific, dar cine împiedică institutul de profil ca, în colaborare cu secția de boli interne a Spitalului județean Ialomița și cu medicii balneologi din Amara să instituie și să efectueze o astfel de cercetare, ce s-ar solda cu beneficii pentru sănătatea oamenilor și pentru destinul acestei stațiuni tot mai solicitate, pentru turismul și economia acestui județ de cîmpie. Cine ar finanța cercetarea ? Mihale Floridor, directorul Unității de tratament a membrilor cooperatori, răspunde logic și rațional : „A fost cineva de la institut la sectorul nostru social să prezinte o documentație, un studiu în acest sens și să ne spună cît costă ? ! Și să facem?! Să vină și apoi om vedea ! Cine nu vrea ca Amara să fie o stațiune a oamenilor, a sănătății?! Și cine nu vrea ca ea să rivalizeze cu cele mai bune din țară și chiar de peste hotare ?! Exact, cred că toți vrem acest lucru !"

CICI IORDACHE-ADAM

Comentariul săptămînii

Forumul păcii în Ziua păcii

Cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a luat startul marți, 17 septembrie 1985, avînd de rezolvat probleme de cea mai mare însemnătate. Pe agenda provizorie a sesiunii se află nu mai puțin de 145 de puncte. Examinarea constructivă a acestor probleme, însoțite de efortul perseverent de a identifica interesele comune și punctele de convergență, ar aduce o contribuție de mare preț la soluționarea lor, la afirmarea unei politici noi, care să asigure tuturor popoarelor realizarea năzuințelor lor spre o viață mai bună.

Și la această sesiune jubiliară, ca și în anii trecuți, delegația română va promova în mod activ, potrivit mandatului aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. poziția României, concepția și considerentele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire al situația internațională actuală, la răspunderile care revin O.N.U. în consolidarea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării dintre toate statele și în soluționarea democratică a problemelor majore cu care se confruntă în prezent omenirea. Este cunoscut că de la intrarea sa în Organizația Națiunilor Unite România a făcut dovada unui atașament neclintit, exemplar față de principiile și obiectivele înscrise în Carta O.N.U. Etapa cea mai rodnică a participării țării noastre la activitatea O.N.U. o constituie ultimele două decenii, Epoca Ceaușescu. La inițiativa personală și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, țara noastră a prezentat la Națiunile Unite în ultimii ani un număr impresionant de idei, de propuneri și de inițiative, unele cu rol de pionierat, dintre care multe se află înscrise și pe agenda celei de-a 40-a sesiuni a Organizației mondiale. Aceste acțiuni s-au bucurat de o largă apreciere pe plan internațional. Reamintim cele spuse de secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar : „Președintele Nicolae Ceaușescu este un om care crede în Organizația Națiunilor Unite, crede că O.N.U. este un instrument adecvat pentru soluționarea problemelor internaționale, dar că, pe de altă parte, se simte nevoia unei schimbări a modului în care organizația mondială este folosită de țările membre. Activitatea României a exercitat o deosebită influență asupra țărilor membre ale O.N.U. Ea a obținut rezoluții de o extraordinară importanță pentru viața internațională".

Din vastul ansamblu al problemelor înscrise pe ordinea de zi se detașează problematica păcii, a încetării cursei înarmărilor și a dezarmării. Nu întîmplător ziua deschiderii sesiunii a fost marcată ca „Zi internațională a păcii". La inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, țara noastră a cerut înscrierea pe ordinea de zi a actualei sesiuni a propunerii de a se adopta un „Apel solemn către toate statele în conflict pentru încetarea imediată a luptelor militare și trecerea la soluționarea problemelor pe calea tratativelor". De asemenea, dezvoltînd inițiative mai vechi în acest sens, președintele României a subliniat recent că este necesară adoptarea unui angajament solemn al statelor de a nu recurge la forță și a nu se amesteca, sub nici o formă, în treburile interne ale vreunui stat.

Prin însemnătatea ei majoră și prin noblețea idealurilor ce o inspiră, se distinge inițiativa de larg ecou internațional a țării noastre privind marcarea în 1985 a Anului Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace". Problematica A.I.T. se înscrie printre punctele majore ale actualei sesiuni, în cadrul căreia un număr de ședințe plenare speciale ale Adunării Generale a O.N.U. vor constitui Conferința mondială a Națiunilor Unite pentru Anul Internațional al Tineretului. Conferința va încununa variatele manifestări naționale, regionale și internaționale din cadrul A.I.T. și va beneficia de contribuția remarcabilă adusă la promovarea obiectivelor și idealurilor A.I.T. de către Comitetul Consultativ al O.N.U., pentru A.I.T., al cărui președinte este tovarășul Nicu Ceaușescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului.

Bineînțeles, în atenția Organizației mondiale va continua să se afle și problematica creșterii rolului O.N.U. în ansamblul vieții internaționale, țel pentru realizarea căruia România a militat și militează cu consecvență. „România se pronunță — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a tuturor problemelor, în asigurarea colaborării și păcii".

Locuitorii Terrei așteaptă de la sesiunea jubiliară a O.N.U. intensificarea eforturilor generale pentru găsirea căilor și modalităților de întărire a capacității Organizației de a contribui la soluționarea marilor probleme cu care se confruntă în prezent, omenirea, țelul suprem constituindu-l pacea, înțelegerea și cooperarea.

ION D. GOIA ■

Pe întreaga planetă au avut și au loc numeroase acțiuni în sprijinul păcii și dezarmării. Sus: sculptură simbolică instalată în una din piețele New York-ului. Pe pancartă se poate citi: „Stop unui al III-lea război mondial!". Jos: demonstrație antirăzboinică în India, sub lozinca „Să distrugem toate armele nucleare!".

Absurdități dintr-o lume absurdă

Diagnostice

Uniunea italiană a consumatorilor a declanșat un atac furibund împotriva industriei dulciurilor, acuzată că-și realizează cifra de afaceri (165 milioane dolari) în detrimentul sănătății cetățenilor. Confruntarea s-a produs în cadrul unui colocviu medical desfășurat la Saint-Vincent,în Italia, unde s-a stabilit că singura metodă eficientă de slăbire o constituie — ce adevăr major ! — renunțarea la mîncare. Medicii au fost unanimi în aprecierea că jogging-ul n-are nici un efect asupra siluetei, o persoană care aleargă 10 km eliminînd doar 35 de grame de țesut adipos (grăsime) restul fiind transpirație, adică apa pe care celulele o reconstituie în cîteva ore. Așadar, festinurile pantagruelice nu pot fi neutralizate nici cu alergări, nici cu ceaiuri sau alte miraculoase produse de slăbire ci doar cu răbdat încrîncenat. Mai există și se practică metoda chirurgicală a extirpării țesuturilor grase, dar, din nefericire, acestea se refac rapid, așa că tot...

Un medic din Statele Unite a găsit o metodă eminamente nechirurgicală pentru a-și rotunji veniturile. Proprietar al unui imobil imund, infestat de șobolani el a refuzat îndreptățitele cereri ale chiriașilor de a face deratizarea și curățenia necesare, drept pentru care a fost condamnat de un tribunal din Los Angeles să petrească o lună de zile într-unul din apartamentele incriminate. Apartament care fusese închiriat unei familii cu 7 persoane în timp ce distinsul chirurg locuia în selectul cartier Beverley Hills.

Alt medic, altă constiință. Un doctor nipon a făcut un șoc phisic din cauză că n-a fost lăsat să intervină la vreme pentru a salva viața unui copil de 10 ani, decedat la Kawasaki „mulțumită" părinților săi, membri al sectei „martorii lui Jehova", care au refuzat transfuzia. Copilul victimă a unui accident de circulație, a fost lucid pînă în ultima clipă și își implora mama și tatăl să-l lase să trăiască. S-a stins după 5 ore sub privirile îngrozite și neputincioase ale medicului japonez.

Confrații americani din branșa psihiatriei au stabilit că pacientul lor Frank Moore, un instalator de 36 de ani, prezintă serioase manifestări deviaționale și au hotărît internarea sa într-o casă de... sănătate. Locuitor al orașului Chicago, Moore a furat un avion Cessna cu care a survolat timp de 3 ore periferia orașului amenințînd să sfarme aparatul de restaurantul în care lucra soția sa, față de care avea oarecare bănuieli de infidelitate. După îmbarcarea ilegală, el le-a povestit controlorilor de zbor, năuciți de întîmplare, toate necazurile sale conjugale și le-a adus la cunoștință hotărîrea de a face „kamikaze" asupra locului de muncă al soției presupus ușuratice. Discuțiile purtate prin radio de femeie cu furiosul răzbunător, asigurările că onoarea familiei n-a fost atinsă, sfaturile psihiatrului poliției l-au determinat pe acesta să aterizeze și să se predea autorităților care l-au „donat" psihiatrilor pentru elucidare.

IOAN ROȘCA ■

Cu degetul pe ecran

La fiecare început de an, cunoscătorii se privesc în ochi, punîndu-și aceeași întrebare : cu ce vor veni acum marile firme producătoare, cine și cu ce va căuta să le conducerea în războiul micro ?

Greu de știut, răspunsul fiind mereu altul. Ce avem la îndemînă sînt fructele de ultimă oră pe care, mari sau mici, furnizorii caută să le așeze în vitrină, note derite ambițioase în partitura concurenței. „Uriașul Albastru" are în capul coloanei pe celebrul IBM-PC. Către ei pornesc referințele de compatibilitate. Americanul Compaq stă alături, ca și Olivetti 24, după părerea unora mai bun decît amîndouă. În rînd cu ele, primul micro francez — Goupil.

Dacă la capitolul compatibilitate altele nu fac față, ele oferă alte particularități. HP—150 făcut de Hewlett — Packard este pilotat arătînd cu degetul pe ecran ce trebuie făcut iar computerul ascultător, trece la treabă. A și fost încoronat drept „calculatorul anului". Un frate mai mic, HP—110, cîntărind 3 kg, funcționează cu baterii și are ecranul pe 16 linii și 80 de caractere. Cablat la rudele sale de putere mare, poate fi folosit pentru afitea lucruri.

Vrei să reziști, pregătește-te de drum lung. În cazul căutătorilor micro aceasta se traduce prin nevoia de familie. Britanicul ACT a scos pe piață seria „Apricot" în care se distinge primul calculator profesional sintetizat vocal — estetic, mai ieftin dar mai puternic decît PC, deși numai în parte compatibil. Cîntărește 6 kg, are ecran cu cristal lichid, de 25 linii și 80 caractere, prezintă o definiție grafică deosebită.

Convins că despre IBM—PC toată lumea știe cîte ceva, compania americană supune atenției, o noutate și mai și : PC—AT (personal computer — — advanced tehnology). Memoria internă merge pînă la 3 milioane de caractere (aproape de patru ori textele unei reviste tip „Lumea") și 40 milioane pentru memoria periferică pe discuri. La PC—AT pot lucra trei persoane în același timp, servindu-se de aceleași date, de aceleași programe.

Pentru aceasta se atașează două posturi suplimentare, două mici ecrane. Și pe deasupra, marele avantaj binecunoscut al IBM — posibilitatea de a fi conectat la computere puternice, deja instalate pretutindeni.

NEAGU UDROIU ■

Accente în lume

Clubul scufundătorilor

Tritonul, animal subacvatic din familia salamandrelor și-a împrumutat numele unui club — primul club din Europa de Arheologie subacvatică, „Tryton". Obiectivul imediat al celor treizeci de membri, înotători subacvatici fi constituie lacul Walskic pe fundul căruia au găsit mărturii de piatră datînd din Evul-Mediu. Tot lor li se datorează găsirea și scoaterea la suprafață a unei colecții unice pe scară europeană de săgeți de arbaletă a căror parte lemnoasă s-a păstrat intactă. De servicille membrilor clubului beneficiază și alte instituții uneori și organele miliției. Astfel ei au scos la suprafață prada unei bande de hoți, ascunsă în apele unui lac.

O Butterflay fără precedent

Deoarece există părerea că opera este un gen demiset mulți regizori din lume s-au gîndit să o împrospăteze plecînd de la schimbări de decor, vestimentație etc. Regizorul italian Gian Paolo Zennano a găsit de cuviință s-o lipsească (în actul trei) complet de veșminte pe micuța japoneză ceea ce l-a atras dezaprobarea vehementă a nepoatei compozitorului, doamna Simonetta Puccini. Asemenea viziuni regizorale se apropie de impietate deservind opera și șocînd publicul care preferă să vadă spectacole în stil tradițional.

Caviar de melci

Rar se întîmplă ca pe lista de bucate a restaurantelor franțuzești să nu figureze melcii. De puțină vreme, lista s-a completat conținînd și ouăle acestor gasteropode. Ultima descoperire a gastronomici se numește „caviar franțuzese" și se pare că înlocuiește cu succes icrele negre. Cel care a descoperit și lansat noua delicatesă de lux este un căutător de comori, Alain Chatillon, care, cu prilejul unei călătorii în Tibet, a observat că preoții lama se hrănesc cu ouă de melci — simbol al vieții eterne.

ELENA GRECESCU ■

Cremona, azi

Cremona este un nume demult intrat în legendă. În acest oraș din nordul Italiei a fost, după unii autori, inventată, cu patru secole în urmă, vioara, de Andrea Amati, fondatorul unei întregi familii de lutieri (meșteri constructori de instrumente muzicale cu coarde), și tot aici au trăit și au creat Stradivarius și Guarneri. Suficiente motive ca interesul pentru trecutul glorios al Cremonei să se mențină treaz în vecii vecilor. Da, dar cum e cu prezentul, ce fac azi cremonezii ?Tot viori ? Da, s-ar putea răspunde, mai fac și viori. Dar cu toate că vechea meserie de lutier n-a apus la Cremona cu desăvîrșire, ea este acum foarte jos față de cota pe care o atinsese în trecut. În economia orașului, fabricarea de instrumente muzicale cu coarde deține un rol modest. Și cu toate acestea, de marea glorie a constructorilor de viori orașul nu s-a putut desprinde și se pare că nu se va desprinde niciodată.

Mai întîi, pe linia muzeistică. Iată, legat de aceasta, un aspect grăitor. În fiecare dimineață, în Cremona sunete suave de vioară se ridică pînă în vîrful clopotniței, înalte de 120 de metri, aflate alături de catedrală. Chiar și din vîrful clopotniței poate fi ascultată muzica lui Bach și a lui Vivaldi, cînd jos, în clădirea municipalității, construită în secolul al XIII-lea, profesorul Andrea Mosconi își începe lucrul. Iar munca lui consistă în menținerea în formă a 6 viori, proprietate a orașului Cremona, făurite de maeștrii neîntrecuți Andrea Amati, Nicolo Amati, Antonio Stradivarius, Giuseppe Guarneri. Pentru ca tonul celor patru viori să nu devină aspru și să nu-și piardă căldura, acestor instrumente le este necesar un „antrenament" permanent — aproape zilnic la ele trebuie să cînte un violonist cu experiență. În septembrie 1982, cînd orașul și-a sărbătorit cea de-a 2 200-a aniversare, un cunoscut virtuoz sosit la festivități a executat la aceste instrumente de muzeu ciclul „Anotimpurile" de Vivaldi, utilizînd pentru fiecare parte o altă vioară. Dacă la aceste viori se cîntă în mod adecvat, cu timpul instrumentele devin și mai bune. Asta și face — dînd adevărate concerte fără public — profesorul Mosconi, directorul conservatorului local, singurul autorizat de municipalitate să „mențină în viață" neprețuitele viori.

În al doilea rînd, Cremona este legată de trecutu-i plin de slavă prin constructorii de viori de astăzi. Afirmația că la Cremona „cerul este acoperit de viori" nu este, vara, prea departe de adevăr : în multe curți și deasupra acoperișurilor, pe frînghii de rufe atîrnă instrumente cu coarde noi, încă neacoperite cu lac. Vioara care a stat un an agățată de frînghie este considerată „coaptă" cît trebuie. E adevărat, luxul de a ține atît de mult la uscat un instrument aproape terminat și-i pot permite doar meșteri vestiți, care cer — și obțin — pe un instrument făcut de ei echivalentul a 2 500—3 000 de dolari. Dar ucenicii și calfele acestora, precum și absolvenții Școlii internaționale de lutieri din Cremona nu pot să expună produsele lor acțiunii soarelui și a vîntului vreme de un an. „Mai trebuie să mai și mîncăm", motivează ei timpul mai scurt pe care îl acordă „coacerii" instrumentelor pe care le realizează.

Așadar, la Cremona se produc și astăzi, ca și cu secole în urmă, viori de bună calitate. Însă această producție nu i-a adus orașului bogăția. Cu toate acestea, se poate aprecia că situația de acum, cînd se produc anual circa 1 000 de instrumente muzicale cu coarde, este mai bună în comparație cu cea de imediat după război. În anii '50, din cauza cererii foarte reduse de viori, majoritatea absolvenților școlilor de lutieri au trecut să lucreze în industria de mobilă ; începînd însă din deceniul următor, instrumentele muzicale cremoneze au avut din nou căutare.

Între timp, s-au produs importante mutații în lume cu privire la producția de instrumente muzicale cu coarde. Alte țări, alte orașe au început să se facă renumite prin calitatea viorilor produse. Iar la ultimul concurs al lutierilor, la care au luat parte meșteri din 29 de țări, la clasa „vioară" premiul I a fost luat de un japonez, Nobuhiro Somoda. Și dacă totuși Cremona se poate mîndri că a luat măcar medalia de argint, mulțumirea este numai pe jumătate : meșterul care a primit distincția era tot un japonez, absolvent al școlii amintite și stabilit, deocamdată, la Cremona. Sic transit...

ION CODRU ■

ZIMNICEA

Oraş născut a doua oară

Poftă de viaţă a unui oraş

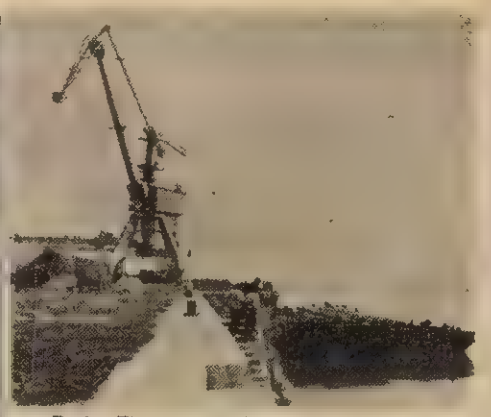

Portul Zimnicea la vîrsta actului de naştere

Foştii producători de panglici şi covoare exportă produse de înaltă tehnicitate

Două milioane de flori pentru 16 000 de locuitori

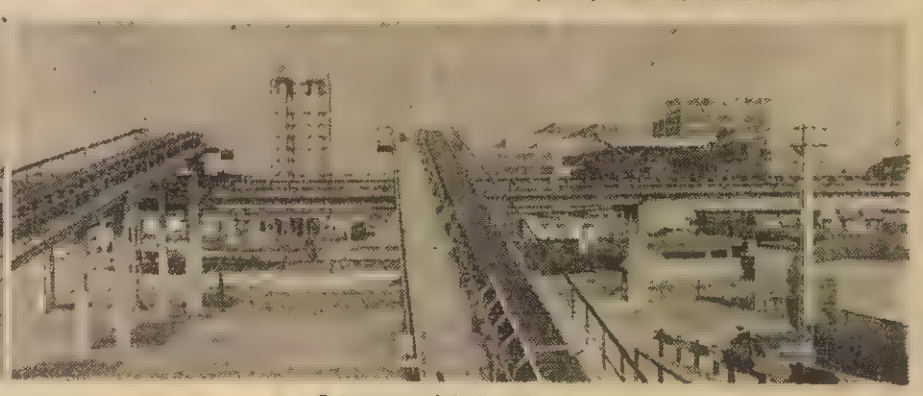

O imagine „dulce": fabrica de zahăr

Acum cîteva zile, am aflat Zimnicea cea distrusă de cutremurul din 1977 şi reconstruită din temelii destinsă, dominată de-o stare de normalitate tonică, dacă putem spune astfel. Nu ştiu cum, dar trecătorii îmi păreau a fi elevii unei aceleiaşi clase, aflaţi într-o recreaţie, înainte de-a începe o nouă lecţie de viaţă. Oraşul, e limpede acum, a intrat definitiv în casa lui, se simte bine în ea, dar, ca orice gospodar adevărat, harnic şi priceput, nu încetează a roboti, mai găsind destule de făcut pentru a-şi înfrumuseţa continuu spaţiul în care vieţuieşte. În mare, oraşul e definitivat, s-a construit, adică, tot ce era foarte important, de primă urgenţă — centrul civic, peste două mii de apartamente, şcoli, spital, magazine, casă de cultură, două întreprinderi (o fabrică de zahăr şi o alta de ţevi sudate, care a primit deja aprecieri măgulitoare din partea unor foarte exigenţi parteneri externi, pentru calitatea produselor livrate), s-au asfaltat străzi, s-a extins portul (a cărui capacitate va ajunge să depăşească un milion de tone anual)... Dacă-l întrebi pe Florea Unghianu, primarul oraşului, de care din toate cele enumerate se simte mai apropiat sufleteşte, el îţi răspunde, cu fermitatea sinceră a celui care nu vrea să alunece printre cuvinte sau să se încurce în aprecieri şi ierarhizări — nu pot avea o preferinţă anume. Dacă acum tot ce vă iese în cale e frumos, pentru a se ajunge aici a fost foarte greu, a fost de muncă şi de nesomn, pentru că una e să ai şi să îmbunătăţeşti (cum e cazul nostru acum) şi alta să vezi că n-ai nimic, dar să încerci să duci o viaţă normală. Zimnicea e un model de eroism, un loc unde s-a trudit cu încrîncenare, unde oamenii au fost mai presus de orice durere, construindu-şi, cu mîinile lor, amintiri pentru cînd vor îmbătrîni. Un oraş care n-a prea primit nimic fără sudoare multă. Un loc unde, pe schelele ce se înălţau cu fiecare zi, mortarul care lega între ele cărămizile era udat de nu se mai ştie ce — transpiraţie sau lacrimi.

Oraş mîndru, oraş tînăr, cu 3 500 de elevi şi cu mulţi muncitori ce abia au trecut de pragul adolescenţei, Zimnicea a încetat, de cîţiva ani buni, să mai fie un orăşel prăfos şi uitat de lume, acolo, în extremul sudic al ţării. Are acum personalitate, are oameni capabili să decidă şi să înfăptuiască lucruri la care nici n-ar fi cutezat poate să gîndească acum douăzeci de ani, cînd tei, plopi şi platani ce-i însoţesc azi bulevardele abia dacă pîlpîiau în muguri. Pildă de vrednicie care naşte frumuseţe, bogăţie şi confort — Zimnicea prezentului pare, la ea acasă, o fiinţă blîndă, cu mîini bătătorite de muncă şi cu ochi zîmbitori. O imagine, în fond, a timpului de azi, cînd marile prefaceri au devenit parte firească a ritmului cotidian.

Zimnicea este, în fiecare clină, un popas la Dunăre al privirilor ce nu ştiu să osteneaşcă admirînd.

DAN MUCENIC

Cu un pas înaintea şefului de şantier al lucrărilor de termoficare, primarul Florea Unghianu urmăreşte zilnic ritmul la „urgenţa nr. 1" a oraşului.

În tot ceea ce fac zimnicenii se gîndesc şi la cei de mîine

Fotoreportaj de **ELENA GHERA**

Flacăra, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export- import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41 505

flacara

anul XXXIV 39

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Biblioteca Județeană TIRGU MURE

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A EXAMINAT STADIUL REALIZĂRII SARCINILOR PRIVIND PERFECȚIONAREA TRACTOARELOR ȘI MAȘINILOR AGRICOLE

Relatarea acestui eveniment precum și a vizitei de lucru în județul Brașov

În pagina 3

Așa cum ne cere țara Așa cum ne îndeamnă președintele ei

Aceasta este acum datoria patriotică a tuturor fiilor satului!

■ Roadele cîmpului, pînă la ultimul bob, în hambare

■ Pîinea anului ce vine pregătită cu știință și răspundere de gospodari!

Comentarii, reportaje în paginile 4 și 6

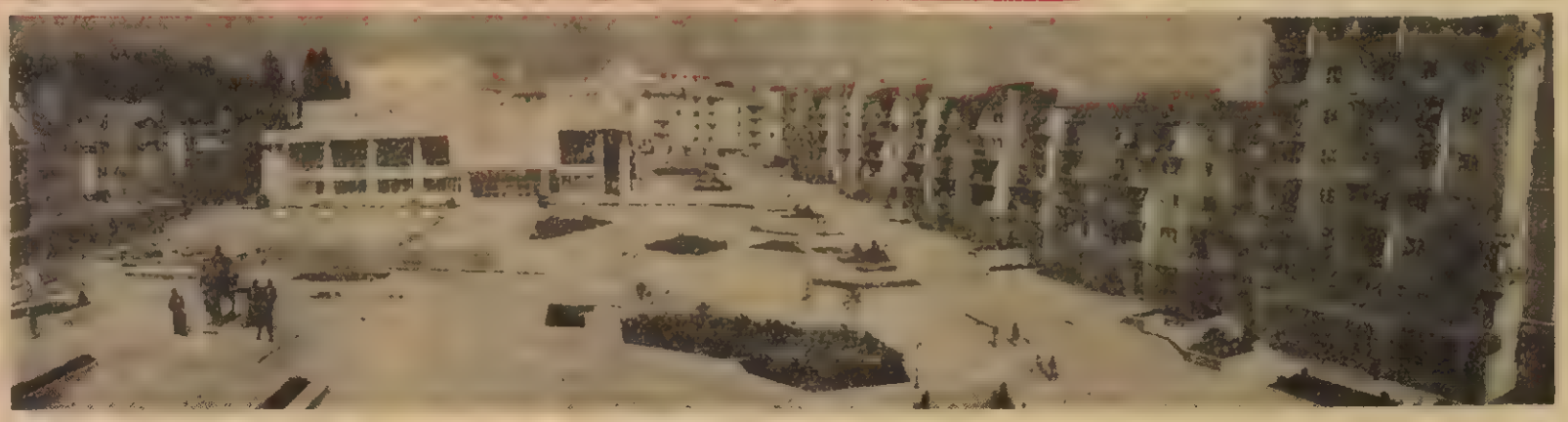

S-a înălțat sub ochii noștri, s-a înălțat prin munca noastră : orașul Sfîntu Gheorghe

Pe urmele eroilor

Eu vă caut ca lumina
Sfrodelind cu pieptu-n munte
Să v-aduc la creștet ape
Din izvoare ne-ncepute.

Și în rîuri eu vă caut
Ape răscolind cu mîna
Și-n legende vă descopăr
De vă mistuie furtuna.

Eu vă caut umbra-n codri
Unde cresc stejarii teferi
Să v-aduc în preajmă luna
Și oceanul cu luceferi.

PETRE DINU MARCEL ■

Seri de neuitat la sărbătoarea muzicii românești

Cronici și impresii în paginile 14 și 15

În acest număr

Lucruri mari în industria mică pagina 17

Interviu cu matematicianul Gheorghe Păun pagina 18

Viața o ia totdeauna înaintea cifrelor

TREI REPORTERI ÎNTR-O EXPOZIȚIE

Există, de o parte și de alta a aleii principale din incinta Pavilionului de expoziții din Piața Scînteii ,o expoziție de grafice și fotografii, inedită și unică în felul său, imagini cuprinzînd cele mai de seamă realizări ale țării, ale județelor, din varii domenii, simboluri și semnificații menite să ne sugereze nouă, privitorilor, obișnuiți dealtfel, cu astfel de **ilustrate**, drumul parcurs de România socialistă în toți acești douăzeci de ani, de cînd la cîrma trainică a țării se află cel mai stimat și iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Zilnic, prin fața sugestivului tablou așezat aici la al 3-lea Congres al consiliilor populare se perindă nenumărați oameni. Printre ei s-au aflat zilele trecute și reporteri ai revistei noastre. Trei dintre ei vă împărtășesc astăzi, drept impresie, gîndul care le-a însoțit pașii pe aleea-expoziție.

Oprea Georgescu

Din vechiul oraș s-a păstrat doar numele

Pe unul din panourile expoziției „Epoca Ceaușescu — două decenii de măreție înfăptuiri", deschisă în complexul expozițional din Piața Scînteii, citim că numărul locuințelor noi a crescut în țara noastră, în medie, de șase ori. Sînt sute și orașe în care acest adevăr, se dovedește, mai ales pentru cei care au contribuit direct la realizarea lui, rămîne mai întotdeauna în urma realității.

Nu de mult, drumurile ne-au dus în municipiul Slobozia, capitala județului Ialomița. Era în urmă cu un an, tot în septembrie, o zi frumoasă de vară întîrziată, cu cîteva zile înainte de începerea școlilor. L-am întîlnit acolo pe Laurențiu Godeanu, șef de echipă la Întreprinderea de antrepriză construcții-montaj Ialomița. Echipa condusă de Aurică Godeanu, așa îi știu mai bine oamenii, și cei cu care lucrează și cei pentru care a lucrat, fusese repartizată la finisarea unor lucrări de construcții necesare deschiderii școlilor. O nimica toată față de lucrările cu care erau obișnuiți. Era ora prînzului și am fost invitat acasă la meșter, la masă. Aproape că nu era clădire în oraș la care să nu fi pus umărul și Aurică Godeanu. În drum spre casa lui, pe bulevardele Cosminului și Unirii, meșterul îmi arăta blocurile de locuințe, spitalul, policlinica, poșta, magazinele la care lucrase în acești ultimi 20 de ani. Ținea minte și ziua cînd se dăduse jos din trenul care-i adusese în Slobozia : 22 martie 1962. „Știți cum era pe aici ? Pe unde mergem noi acum era o crivaie, un fel de rîu năpădit de stuf. Și în zona gării era la fel. Cînd m-am dat jos din tren și am pornit-o spre oraș, m-am speriat. Erau niște stîne pe aici și s-au repezit cîinii la mine. Să spun drept, o clipă m-a bătut gîndul să iau trenul înapoi. Aveam de lucru în București, dar am rămas. Înainte de a pleca în armată, am lucrat la spital și la policlinici. Casele vechi încăpeau la demolare în cupa unui excavator. Un pumn de lut și de surcele. Acesta e blocul în care stau. La el, așa a fost să fie, eu n-am bătut nici un cui. Au lucrat alții și pot să spun că au făcut-o bine, ca pentru ei. În anul 1975 mi-am cumpărat apartamentul. Pînă atunci am stat prin barăci, în camere cu chirie. Mi-am cumpărat apartamentul chiar înainte de a pleca cu șantierul în R.F.G., unde am construit un grup de hoteluri. Veniseră copiii, cîștigam bine și mi-am putut permite să cumpăr o casă a noastră. Chiar pe locul acesta, cînd am venit în oraș, era o stînă. Cumpăram brînză de la cioban. Credeam eu că voi locui chiar aici ? Că totul s-a schimbat e puțin spus. Cine își mai aduce aminte de Slobozia de atunci, știe că totul e nou. S-a ridicat un oraș, care a păstrat din cel vechi doar numele. Și nu numai aici".

Laurențiu Godeanu, al șaselea din cei șapte frați, a plecat din Năienii Buzăului să-și caute norocul prin alte părți de țară. S-a oprit la Slobozia. Astăzi orașul e de nerecunoscut și Aurică Godeanu, să-i spunem și noi cum îi spun ceilalți, e mîndru că la înălțarea lui a contribuit. Copiii, Lucian și Tanușa, azi-mîine cu liceul terminat, aproape că nu pot înțelege cum arăta, în urmă cu doar 20 de ani, orașul în care trăiesc și învață astăzi. Iar Aurică Godeanu, parcă pentru a nu uita niciodată de unde a plecat, păstrează la mare cinste și frumusețe, într-o glastră, un pumn de spice de grîu de acasă. Cifrele, oricît ar fi ele de elocvente, nu pot ține totdeauna pasul cu viața.

Ca o concluzie, să spunem că în județul Ialomița, unde cel mai mare oraș al lui a fost reclădit din temelii, procentul de locuințe noi este mai mic decît cel mediu pe țară.

N. Grigore Mărășanu

Cum să nu fiu mîndru de ai mei!

M-am oprit, dintr-o deprindere firească, neexagerată cred, în fața *emblemei* județului meu, Brăila. Și am văzut printre alte imagini — blocuri noi, excavatoare ultramoderne și cargouri — și o piramidă de fructe ale pămîntului, ale celor două bărăgane, cel de pe terasa Dunării și cel nou, din Insula Mare a Brăilei. Nu știu dacă o astfel de piramidă, de cereale, de fructe și legume, s-a născut, fie și numai în grafică, să concureze cu piramidele Egiptului, dar știu că o altă imagine plastică, grafică nici că ar fi fost mai nimerită. Fiindcă pămînturile celor două bărăgane, în care odinioară oștile lui Darius, să poată înainta, culcau grîul cu lăncile, la pămînt, au rămas la fel de mănoase. Și am văzut însumate acolo, în piramida de fructe a județului meu, a țării, și fructele adunate de pe țarina satului meu natal, Mărașu. Fiindcă, nu cu mult în urmă, am traversat Insula, de la Brăila la Mărașu, în sud, aproape de podul de la Vadul Oii, și îmi notasem în carnetul meu, mereu deschis vorbelor frumoase, îmi notasem de data aceasta vorbele lui **Ion Dinu**, inginer-șef al cooperativei agricole de producție din sat : „Din 1980 și pînă acum, zicea inginerul, producțiile noastre de grîu, orz, porumb, floare și sfeclă, aproape că s-au triplat. Anul trecut, de pildă, am adunat 6 520 kilograme de orz de pe un hectar, 4 350 kilograme de grîu, 6 000 kilograme porumb boabe, iar una dintre fermele noastre, Bàndoiu, a obținut producții nesperate de oamenii aceștia vreodată : 7 500 kilograme de orz de pe un hectar și circa zece mii kilograme de porumb știuleți de pe un hectar ! Culegeam de zile în șir și nu se cunoștea că luăm din lan !"

— Cum se explică saltul acesta nesperat ? l-am întrebat pe inginerul Ion Dinu.

Specialistul, care cu siguranță pregătise un astfel de salt, a stat cîteva secunde cu ochii în imensitatea cîmpului, pentru că nu i se părea obișnuit **să explice, ci să obțină**. Adunîndu-și gîndurile însă mi-a spus următoarele : „Întîi, avem oameni buni, harnici, pricepuți, care vin zilnic la muncă ; doi, sîntem bine dotați cu tractoare, mașini agricole și combine, cu semințe de calitate, îngrășăminte și ierbicide ; trei, că aproape întreaga suprafață agricolă a cooperativei este irigată. În aceste condiții, am convins oamenii că trebuie, că nu mai există piedici pe care să nu le putem învinge și să nu putem să obținem producții mari, să devenim o unitate fruntașă pe județ !"

Și ulte astfel, de la niște producții care deveniseră jenante aproape, care nu mi-au îngăduit prilejul să vorbesc o dată despre oamenii aștia, harnici și înainte, producțiile actuale mi-au indemnat condeiul către rîndurile de față. Fiindcă, dacă numai cu doi sau trei ani în urmă cooperatorii din Mărașu aveau zece milioane lei datorii la stat, acum au în contul lor din bancă trei milioane lei beneficii. Și chiar și în condițiile de secetă ale acestui an, producțiile lor, aveam să aflu, sînt aproape la fel de bune ca și cele de acum un an. De ce ? „Fiindcă sîntem bine dotați !" Iar această **dotare**, într-o rezonanță mai nuanțată, descifrează esența unei politici La această politică mă gîndeam acolo pe aleea principală a Pavilionului de expoziții naționale, la politica agrară și nu numai agrară a României, și în imaginea amplă a țării descopeream aproape involuntar imaginea nouă a satului meu, iar în piramida aceea de fructe ale pămîntului am întrezărit și fructele pămîntului meu natal, eforturile și speranțele sătenilor mei. Le mulțumesc pentru că, iată, mi-au procurat o mult așteptată bucurie.

Alexandru Serban

Deplasări retrăite la scara unu pe unu

Oradea. La Institutul de subingineri s-au obținut rezultate spectaculoase în folosirea unei surse noi de energie : apele geotermale. La Întreprinderea de sere din același oraș m-am convins că înalta tehnicitate nu este un atribut exclusiv al industriei. La serele înmulțitor a fost introdusă pentru prima dată în țară combina autopropulsată pe șenile care a redus la jumătate forța de muncă necesară la un hectar. La Întreprinderea „Înfrățirea", una din mîndriile județului, am văzut o semnificativă imagine a automatizării. Numai doi oameni asigurau buna funcționare a unei instalații enorme care lucra cu o precizie de ordinul micronilor.

Craiova. Întreprinderea de utilaj greu a fost creată din inițiativa personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a și asistat la 15 septembrie 1975 la plantarea primului stîlp al halei principale. Din cele cîteva mii de oameni care lucrează acum aici, 70 la sută sînt tineri. Media de vîrstă a colectivului este de 28 de ani. Acești tineri au îngenuncheat timpul și, numai în cîțiva ani, au căpătat o experiență care o egalează pe aceea a tîmplelor albe. El realizează mașini foarte moderne capabile să prelucreze piese gigantice cu o precizie de sutimi și chiar de miimi de milimetru.

Botoșani. E cea mai recentă deplasare a mea, ca reporter. Întreprinderea „Electrocontact" a împlinit doar zece ani de la punerea ei în funcțiune. Acum zece ani se fabricau aici doar 14 produse. Acum, peste o mie. Comparația vorbește de la sine. Și încă o comparație. Pînă prin 1980, mi-a spus un inginer, județul Botoșani figura în evidențele OSIM-ului pe ultimele cinci locuri în ce privește cererile de brevete. Acum este între primele cinci județe, iar ponderea cea mai mare, cam 95 %, o are „Electrocontact"-ul.

În toate aceste fragmente de realitate, și în multe altele, asemănătoare, se reflectă marele adevăr al Țării, care devine din zi în zi mai puternică, mai aproape de viitorul jalonat la Congresele partidului. Și contemplînd această viață vie, clocotitoare, dinamică, reporterul începe să aibă prejudecata că cifrele globale, sintetice, sînt aride. Dar, iată, trecînd pe aleea centrală de la Pavilionul expozițional din Piața Scînteii, străjuită de mari panouri cu fotografii și date semnificative despre ascensiunea economică și socială a țării în ultimele două decenii, am notat aceste cifre : Între 1965 și 1985, valoarea fondurilor fixe a crescut în județele Bihor și Dolj de aproape 5 ori, iar în județul Botoșani de aproape 8 ori. Volumul activității economice pe locuitor în aceeași perioadă a crescut în Bihor de aproape 4 ori, iar în Dolj și Botoșani de aproape 5 ori. Și acestea nu sînt procentele cele mai ridicate. Valoarea fondurilor fixe a crescut în aceste două decenii în Sălaj de 13 ori, în Gorj de aproape 10 ori, în Vîlcea de peste 9 ori, în Mehedinți, Vaslui, Tulcea, Bistrița-Năsăud de aproape 9 ori, în Olt, Vrancea și Covasna de peste 8 ori. Volumul activității economice pe locuitor a crescut în ultimele două decenii în Sălaj de peste 7 ori, în Olt și Galați de peste 6 ori, în Mehedinți de aproape 6 ori, în Gorj, Vîlcea, Argeș și Dîmbovița de peste 5 ori. Cifre care luminează singure, puternic, adevărul că Epoca Nicolae Ceaușescu este epoca cea mai dinamică din istoria României. Cu ajutorul lor, reporterul înțelege mai bine, mai profund, ceea ce a văzut cu proprii săi ochi la scara 1/1.

Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu

În județul Brașov

Activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu la conducerea partidului și statului evidențiază, ca o realitate din cele mai semnificative permanentul dialog cu poporul asupra tuturor problemelor care angajează politica internă și externă a României socialiste.

Prin profunzimea analizelor pe care le-au prilejuit, vizitele în județe au însemnat de fiecare dată momente de referință în viața colectivelor de oameni ai muncii, a unităților și localităților respective, pentru orientarea activității în lumina unor exigențe tot mai înalte, ele întipărindu-se adînc în memoria oamenilor. Indicațiile și cerințele formulate cu aceste ocazii au căpătat valoarea unor adevărate criterii de referință pentru activitatea de zi cu zi. În acest cadru se înscrie și vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sfîrșitul săptămînii trecute, în județul Brașov.

Ca și în celelalte zone ale țării, și în județul Brașov ultimele două decenii au fost marcate de prefaceri înnoitoare în toate domeniile de activitate. Semnificativ din acest punct de vedere este faptul că 50 la sută din fondurile fixe ale județului au fost puse în funcțiune în ultimii 20 de ani, peste 40 la sută din totalul producției industriale revenind industriei constructoare de mașini. În prezent, județul Brașov deține primul loc în economia națională în ceea ce privește producția industrială pe locuitor.

Mîndri de aceste realizări, obținute în anii de măreție împliniri ale Epocii Ceaușescu, locuitorii județului Brașov l-au întîmpinat și de astă dată pe conducătorul partidului și statului nostru cu calde manifestări de dragoste, de stimă și de prețuire. În cadrul vizitei, care a cuprins combinatele chimice Victoria și Făgăraș, secretarul general al partidului a cerut să se intensifice acțiunile vizînd sporirea volumului producției, creșterea mai accentuată a productivității muncii. Unul din obiectivele vizitei l-a constituit examinarea diferitelor variante de amplasare a centralei nucleare-electrice „Victoria". Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se elaboreze soluțiile optime de amplasare în funcție de apropierea de sursele de alimentare cu apă, de structura și configurația terenului. S-a cerut, de asemenea, să fie adoptată varianta cea mai economică din punctul de vedere al costurilor, folosindu-se experiența deja acumulată în cursul proiectării și al construcției centralei de la Cernavodă, astfel ca lucrările să înceapă cît mai curînd.

Ca și celelalte întîlniri cu oamenii muncii din județe, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit și un puternic imbold pentru dezvoltarea în profil teritorial, potrivit cerințelor dezvoltării economice, a tuturor județelor și localităților țării. „În întreaga activitate — spunea conducătorul partidului și statului nostru la Congresul consiliilor populare — este necesar să se acționeze cu toată fermitatea în vederea înfăptuirii neabătute a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Tot ceea ce urmează să realizeze fiecare consiliu popular, și, pe ansamblu, consiliile populare, trebuie să aibă în vedere interesele generale ale poporului, ale locuitorilor din fiecare localitate, să servească dezvoltării generale a patriei, bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, întăririi continue a forței materiale a României, a independenței și suveranității sale".

Expresie a preocupării permanente a secretarului general al partidului pentru înfăptuirea neabătută, în condiții de calitate superioară, a sarcinilor economice, pentru modernizarea industriei, pentru dezvoltarea bazei energetice a țării, recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Brașov a dat prilejul colectivelor din unitățile vizitate, tuturor oamenilor muncii brașoveni să-și reînnoiască angajamentul de a acționa cu hotărîre pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin în acest an și pe întregul cincinal, pentru a trece la înfăptuirea cu succes a măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru a-și aduce o contribuție tot mai însemnată la înflorirea continuă a României socialiste.

ION CODRU ■

La Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole de la Băneasa

Punînd încă o dată cu pregnanță în evidență preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dotarea agriculturii noastre socialiste cu tractoare, mașini și utilaje agricole dintre cele mai perfecționate, prin a căror utilizare să se obțină recolte mari și sigure, să se ușureze munca în această ramură de bază a economiei naționale și să se creeze, paralel, unele disponibilități pentru export, miercuri a avut loc o întîlnire de lucru a secretarului general al partidului, președintele Republicii, cu cadre de conducere și cu specialiști din cercetare și producție din domeniul mecanizării agriculturii și al construcțiilor de mașini. În cadrul acestei întîlniri, a fost examinat modul în care se acționează pentru înfăptuirea sarcinilor de perfecționare, în continuare, a unor sisteme de mașini realizate pe baza extinderii tipizării și modernizării tractoarelor și ale mașinilor folosite în agricultură. În vederea restrîngerii la strictul necesar a tipurilor acestora și, prin aceasta, a creșterii eficienței lor, a reducerii consumului de combustibil și de metal.

La această analiză, care s-a desfășurat la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole de la Băneasa, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate o serie de mașini și utilaje agricole noi sau modernizate, realizate recent ca prototipuri în cadrul institutului și de unele întreprinderi de profil din țară pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului cu prilejul altor analize de lucru. Printre exponatele prezentate s-au aflat un nou tip de tractor de 100 de cai putere, avînd o largă utilizare, noi tipuri de pluguri, o semănătoare pentru cereale păioase, diferite echipamente de recoltat, mașini destinate legumiculturii, pomiculturii și viticulturii, instalații menite să contribuie la mărirea gradului de mecanizare în zootehnie, mijloace de transport în agricultură.

Apreciind, în încheierea vizitei, preocupările specialiștilor din cercetare și producție pentru realizarea unei sisteme de mașini și utilaje agricole de înaltă eficiență, conducătorul partidului și statului nostru a cerut tuturor factorilor de răspundere din acest sector să revadă întreaga gamă de astfel de mașini și de utilaje în vederea realizării unui număr restrîns de tipuri, dar cu utilizări multiple, universale. Cei prezenți s-au angajat să acționeze cu toată fermitatea pentru înfăptuirea noilor indicații primite, a sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea pentru înflorirea continuă a agriculturii României socialiste.

P. NICOARĂ ■

Fotoreportaj în actualitate

TOAMNA —

„Trebuie folosite toate forțele, luate măsuri ca toată lumea din comune să iasă la strînsul recoltei. Nimeni nu trebuie să justifice, într-o formă sau alta, că nu a strîns recolta atunci cînd trebuie, fără nici o pierdere!"

...Și nouă ne plac legumele, deci și noi le culegem ! (Elevi ai Școlii generale nr. 15 din Buzău, în grădinile comunei Lipia).

Să-ți umpli mîinile cu dulceață, în livezile intensive de pruni ale C.A.P. Merenii !

Toamna aduce pretutindeni, în heraldica ei cu struguri și cu cozi de păun, și culorile unei aspre munci, pusă pisc peste asprele munci ale anului. Toamna se numără boboci și boabe, toamna e anotimpul-bilanț și anotimpul-sinteză al marii bătălii naționale a pîinii.

A fost un an care ne-a certat cu o iarnă grea și cu o secetă și mai grea. Dar s-a trudit din răsputeri — românul știe să trudească, a știut-o dintotdeauna, o știe și mai bine astăzi, cînd trudește pentru el și pentru țară ! — iar acum, sub clopotul sonor al lui septembrie, adunînd ecouri din toate zările României înfierbîntate de febra culesului, e clipa cînd sforțările unui an își aduc, iată, răsplata, așezînd-o în cămara țării ca într-o mare cămară gospodărească.

E o bătălie la care întreaga suflare a satelor, și nu numai a satelor, trebuie să-și aducă din plin obolul. E o mare și patriotică bătălie, o bătălie care, grefată pe un străvechi eroism popular, răspunde unor imperative vitale pentru economia și forța patriei, pentru ziua noastră de azi și de mîine. Agricultura — după cum sublinia recent secretarul general al partidului — **„trebuie să ocupe permanent un loc principal"** în activitatea consiliilor populare și a obștilor pe care acestea le reprezintă, deci în demersul constructiv general al unui popor devenit o singură ființă cu munca și cu creația închinate mai binelui. Nu e om, în aceste clipe, care să nu simtă arzătoarea însemnătate a îndemnului formulat de cîrmaciul destinului național, îndemn cu atît mai stringent cu cît condițiile dramatice ale anului au făcut ca fiecare bob de recoltă să concentreze o uriașă cantitate de energie, de tehnică, de capacitate tehnică, de sudoare. Mai ales de sudoare. Iar acum, fiecare din aceste trudite boabe, din aceste vitale boabe, trebuie adus în hambarele lui septembrie, cu toate forțele și cu toate mijloacele.

Bătălia pentru recoltă — o mare bătălie națională ! Lîngă truditorii cîmpiilor au sărit în tranșeele toamnei și muncitorii orașelor, și studenții, și militarii, cămășile suflecate confundîndu-se cu bluzele kaki și cu salopetele, căpătînd de fapt o singură culoare, culoarea sfîntului nobil al bărbăției și eroismului, sfîntul întregului pămînt al românilor sub clopotul acestui vast și fierbinte septembrie. Din acest clopot de sticlă înviorătoare s-a făcut și clopoțelul cast al școlii, chemîndu-i pe copii și la carte, dar și pe cîmpii, în grădini, în livezi, în toate punctele de asalt ale frontului pîinii, ca să-și ajute părinții și frații mai mari. Puiul țăranului a făcut astfel

Recolta de ceapă (și nu orice ceapă, ci faimoasa „aurie de Buzău", care dă 35 de tone la hectar) la startul drumului spre cămările iernii.

Vă mulțumim că ne-ați ieșit în cale cu coșul plin !

Și camioane, și arbalete cîrțe — mobilizare generală pentru culesul porumbului în C.U.A.S.C. Săhăteni !

STARE DE URGENȚĂ

„In fiecare județ dispunem de tot ce este necesar și trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea, de către toate consiliile populare, în vederea înfăptuirii neabătute a programului de dezvoltare a agriculturii în toate ramurile și sectoarele sale"

Porumbul timpuriu, din grupa 30, a răsărit robust, spre bucuria celor ce l-au trudit.

Sandu Lambru, ing. șef al I.I.F.-Buzău — un beneficiar bogat al acestei toamne.

dintotdeauna, fiindcă la noi, la români, răspunderea pîinii, adică a vieții familiei și a vieții țării, e sădită precoce, ca să rodească de timpuriu și robust.

Ca și pe front, în care omul luptă cu sufletul, pînă la ultima răsuflare, cu trupul, pînă la cămașă și la sînge, cu toate armele, pînă la mîinile goale, bătălia culesului absoarbe — și trebuie să absoarbă tot mai intens — întreaga forță de muncă și dăruire a pămînteanilor noștri, întregul potențial dinamic al noului, toate mijloacele tehnice, de la cele moderne la cele arhaice, îndelung validate de practică, deci de istorie, toate resursele fizice, tot ceea ce mai mult, în semnificație românească, efort, efort pentru țară. Nu e ușor, se știe, acest efort, demonstrat de-a lungul truda și istoriile unui an dramatic el se desfășoară în interferență cu alte presante munci (a eliberării terenurilor, a arătului, a însămînțărilor etc.), el pretinde o înfruntare a timpului cu ceasul în mînă, o grea luptă pentru secundă și pentru bob. Cerul, cinicul cer al acestui an acum ne ajută, deci trebuie profitat de el. Trebuie profitat de fiecare rază de senin, așa cum trebuie profitat de fiecare mijloc de transport al recoltei din marea cîmpie a toamnei. A aduna în hambare și în cămări tot rodul pămîntului, a nu-i risipi nici un bob — iată chemarea acestor zile, suprema chemare, decisivă pentru împlinirea a ceea ce ne-am propus. O chemare pe care cei harnici au înțeles-o, și-au asumat-o și o transformă în faptă vie. Acolo unde acensta n-a ajuns pe deplin în inimi, timpul nu-i încă pierdut, deși ireparabilul goană crește cu fiecare clipă, depărtîndu-se de noi cu viteze cosmice.

Cine străbate în aceste zile cîmpiile României poate întîlni nenumărate imagini ca aceleа pe care le prezentăm în aceste pagini. Imagini care vorbesc de la sine, imagini prin care redescoperi sensul major al unor cuvinte, al unor formule ce ni se par uneori doar formule : toți ca unul, nesovăire, misiune, conștiință, răspundere, solidaritate, disciplină de fier. Ele înseamnă realitatea umană și monumentală a României acestui ceas, îndreptată cu toate forțele spre pămînt, ca să atingă cerul de aur al viitorului.

Aplecîndu-ți urechea spre Cîmpia Română, parcă auzi bătăile unei inimi. Parcă auzi propria-ți inimă, „ca și cum nu ți-ar bate în piept / ci adînc în pămînt undeva", cum spune poetul.

Inima noastră bate azi în pămînt, pentru pămîntul acestei țări și pentru roadele lui.

ILIE PURCARU
Fotografii de ELENA GHERA

Pe cele 820 hectare cu legume ale Merenilor, culegătoarele, deși e mult de furcă, nu ostenesc. Bucuria roadelor răsplătește toate eforturile

Vor ajunge cartofii la timp în piață ? Să sperăm că da !

Și uite-așa, încet-încet, vom crește mari, odată cu grădinile și cu roadele lor!

Apa și sapa, toamna și omul

Nicăieri, în aceste zile, truda culesului nu ni s-a părut mai dramatică, mai extenuantă ca pe pămîntul de „țară de piatră" al Tării Vrancei. Ni s-a înfățișat și aici acea imagine monotonă, rurală, pe care în clipa de față o întîlnești pretutindeni, cu combine vîslind din greu prin porumbii uscați și chirciți de secetă, cu țărani fringind știuleți și fringindu-și șale, ici-colo cu militari, distribuiți nu pe grupe, nu pe plutoane, ci după rînduiala de veacuri a pămînteniior, a părinților și a fraților lor risipiți în aceste ceasuri pe toate cîmpiile României. Dar aici, cum spuneam, truda culesului are un „ce" aparte. Un „ce" decis și de condițiile vitrege ale anului, dar și de un relief torturat, cu soluri „grele", suprapuse clorchine, ca într-o pulpă de fructe de diferite culori. Culori frumoase (soarele intens al unei primăveri și al unei veri fără ploi le-a întețit, le-a dat străluciri minerale), dar seci. Tehnicianul Gheorghe Tatu, președintele C.A.P.-ului din Milcovu, numără, pe cele vreo 3 500 de hectare arabile pe care le păstorește, nici 20 la sută cernoziom, restul ocupîndu-l podzolul (peste 30 la sută) și alte soluri deloc faimoase pentru recolte, îngrămădiri de materiale sterogene, catalogate de specialiștii pămîntului la categoria a șasea. Pămîntul C.A.P.-ului lui Gheorghe Tatu e totuși „bun", căci vreo 2 470 de hectare sînt irigate, trăgînd apă din apele Putnei, Milcovului și Rimnicului, care scaldă comuna. Ape fertile, deși cam năbădăioase, căci adesea ferăstruiesc pînă-n adîncuri acest beton primitiv al solului, dizolvîndu-l și făcînd să apară chei la fel de spectaculoase ca și cele ale Bicazului. În schimb, în C.A.P.-ul din satul aparținător Gologanu irigațiile sînt abia în construcție. Gologănenii, cărora solul zgîrcit le-a făcut mina strînsă, n-au șovăit să cheltuiască totuși, vreo 4,5 milioane de lei, ca să întemeieze un sistem local de hrănire cu apă a plantelor întins pe vreo 400 de hectare. Cam vreo 300 sînt deja gata, pregătindu-se să-și aducă dobînda. Dar chiar și-așa, chiar fără irigații, gologănenii au scos în vara și în toamna asta recolte deloc mai prejos decît cele trudite de milcoveni. Ceea ce înseamnă că ei, cei vreo 560 de cooperatori din Gologanu, sînt, ca și cei vreo 530 din Milcoiu, oameni pe care, oricum i-ai număra și i-ai măsura, tot o bucată lese. Oameni dintr-o bucată.

Îi întrebăm totuși pe primarul Niculie Vechiu, întors de la Congresul consiliilor populare cu cuvîntarea secretarului general al partidului știută pe dinafară și cu capul plin de proiecte și de idei pentru înflorirea agriculturii comunei, pe care din cele două obști de cooperatori se bizuie cel mai mult. Se gîndește, parcă se adumbrește, parcă întrebarea nu-i place. Fruntea-i, brusc încruntată, mobilează spațiul unei idei care nu mai vine. Ușurăm întrebarea, scoțind din ea peste o mie de oameni, lăsînd doar doi. Pe cei doi președinți. Ei bine, repetăm, pe care din ei se bizuie ? Gheorghe Tatu, vine răspunsul, e băiat tînăr, n-are decît 38 de ani, președinte e numai de 3, dar „are studii", e „doctor în meserie", puțini îl bat la cunoștințe în materie de agricultură. Costică Radu are 62 de ani, e președinte de mai bine de-un sfert de veac, n-are studii agricole, e un simplu țăran, dar suplinește „doctoratul" celuilalt printr-o experiență, o știință, o iscusință într-ale pămîntului ce l-au făcut celebru în tot județul. Așadar, oricum l-ai număra și i-ai măsura, amîndoi sînt oameni dintr-o bucată, pe care te poți bizui.

Și la Milcovu, și la Gologanu, bătălia cu seceta a fost cruntă, silindu-i pe oameni la o cursă a hărniciei în care, mai mult ca oricînd, au dat totul. În astfel de curse, de fapt, dau totdeauna mai mult cei ce au mai puțin, cei cu pămînt mai sărac, cei loviți mai crîncen de vitregiile vremii. Ei dau tot, fiindcă își dau truda, pînă la ultimul strop de sudoare, fiindcă își dau existența, pînă la ultima clipă, fiindcă fiecare clipă a vieții lor e o aprigă înfruntare a timpului ; astfel ca muncile întîrziate de vreme să fie, mereu și mereu, prinse din urmă, ca să nu se încalece, să nu se aglomereze, să nu-i strivească pe om sub povara lor. La Gologanu, cel de la Ferma nr. 3 (condusă pînă de curînd de Petre Gurguiatu, acum „promovat", ajuns activist la U.J.C.A.P.) au scos porumb „ca în zile bune", întregind prașilele mecanice (două la număr) cu cele manuale (trei), deci cu bătrînele sape, minuite de mîini bătrîne. Aproape toți cooperatorii locului sînt moșnegi și babe. Le-au sărit însă în ajutor, ne spune nea Costică Radu, și tinerii, cei plecați la oraș, dar rămași totuși ai satului. Un Radu Mihalcea, de pildă, om de 65 de ani, n-a fost singur la sapă, i-au stat în dreapta și stînga feciorii, Ion și Vasile, muncitori la Focșani. Au trudit pe cîmp după amiezele, cînd veneau de la fabrică, iar acum, la cules, și-au luat concediu și sînt aici zi și noapte. Dincolo, la Milcovu, același lucru, aceeași muncă de rob, monotonă, istovitoare la culme, fără nimic spectaculos. Și totuși, o narațiune epică palpitantă, în care personaje, conflicte, întîmplări de tot felul se înlănțuiesc în creșteri pline de tensiune, cu momente de răspîntie, adesea de erolsm, ce modifică de la o clipă la alta relațiile din întregul tablou. Au bătut pe nici vînturi pustiitoare, secînd toată apa din sol, drept care aripile de ploaie au trebuit mutate de colo-colo fără istov, chiar și nopțile ; a trebuit, ne povestește Gheorghe Tatu, ca grădinarii C.A.P.-ului să lupte din răsputeri cu aceste vînturi, să nu le lase să smulgă foliile care învelesc solariile, așa cum luptă sub furtuni marinarii, cînd pînzele catargelor le sînt în primejdie. Pe 20 aprilie, în zi de duminică, s-a năpustit din senin o furtună cîinoasă, cu vînt și ploaie. La ferma de legume, cei 12 supraveghetori ai solariilor și-au dat seama că n-o s-o poată răzbi, așa că i-au trimis disperată veste lui Tatu, printr-un ins care a luat-o în fugă spre sat. Tatu l-a întîlnit la jumătatea drumului. Tocmai se nevoia — spre grădină, pe bicicleta al cărei ghidon îi scăpa din mîini, smuls de vînt. A făcut cale întoarsă, dar unde să se ducă, pe cine să cheme ? În sat era nuntă mare, iată deci oameni „gata mobilizați !". A intrat cu bicicleta în plină nuntă adăpostită sub cort, a strigat „Săriți, ne dărîmă vîntul solariile !", și într-o clipă mesele s-au golit de oameni. Vreo cincizeci l-au urmat pe dată, după ei au mai venit și alții, și foliile au fost ancorate zdravăn, vîntul nu le-a mai putut face nimic. Au mai fost, zice tînărul președinte, și alte momente care îndreptățesc zicerea despre omul dintr-o bucată al Milcovului. O inițiativă de toată isprava a avut-o O.D.U.S.-ul cooperativei, în frunte cu președintele organizației, Stela Mocanu. S-a întîmplat tot la grădina de legume, unde o aversă de ploaie, picată năprasnic chiar după irigări, a pus hotar trudei sapei și a pus în primejdie ceapa. Vreo 80 de „oduiste" au luat pe seama lor salvarea cepei, copilind plantele fir cu fir, pe vreo 15 hectare. Și fiindcă tot vorbim despre oameni, adaugă președintele Tatu, notați-i, vă rog, și pe niște bătrîni din cooperativa noastră, fără de care astăzi n-aș mai fi în fața dv., de mult aș fi fost scos din muncă din pricină de recolte proaste. Treceți-i în carnetul dv. pe Stan Lazăr, om de 65 de ani, șef de echipă, pe Coman Lazăr, care bate și el spre 60 și conduce, urmat ca pe front, un pluton de 45 de grădinari. Să nu-i uităm nici pe tineri, căci o sămînță din ei tot mai avem. Pomeniți-l pe inginerul Iorga Niță, șeful fermei de legume, care-i mai tînăr ca mine, are doar 35 de ani, dar știe grădinărie de parcă ar fi păscut-o de-un veac. Mai puneți-o, la bătrîni, și pe Constantina Ilie, femeie de 61 de ani, cu soțul muncitor la Focșani. Haideți cu mine în grădină, s-o vedeți cum sortează legumele. Nu poartă ochelari, dar ce alege ea e bun ales ; nici cel mai acerb controlor al I.L.F.-ului, înarmat și răsînarmat cu toate dioptriile vigilenței, nu-i poate refuza o legumă. Cu femei ca ea am făcut, anul ăsta, și roșii bune, și ardei, și varză, și ceapă, și pepeni. E drept că am fost și ajutați, și, dacă se poate, scrieți acolo că le mulțumim mecanizatorilor și, în chip deosebit, tovarășului ing. Constantin Dinu, directorul Trustului județean S.M.A., la care avem ușă deschisă și răspunsuri la orice nevoi și la orice cereri.

Milcovu, un sat din Vrancea în care toamna numără boboci de soi pentru împlinirile viitorului.

ILIE PURCARU ■

Frumusețea unui drum de durată

Rezultate remarcabile la S.C.P.L. Buzău și cîțiva dintre autorii lor
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Azi doctor inginer și director al Stațiunii de cercetare și producție legumicolă Buzău, Lucia Luncă recunoaște că a urmat horticultura nu atît din pasiune, cît a venit pe parcurs, cît din obligație. Fiind singurul copil al familiei, a ținut morțiș să continue, dacă nu numele tatălui, măcar profesia acestuia, drept pentru care a îmbrățișat fără prejudecăți o meserie nu foarte căutată, în anii '60, printre fete. Nu regretă însă deloc și, dac-ar fi s-o mai la de la capăt, tot pe drmui acesta s-ar încumeta.

Un drum care a devenit al marilor satisfacții tocmai pentru că a fost, și e, al muncii susținute, al cărei timp s-a dovedit, fără exagerare, tot timpul. Iată și motivul, sau unul dintre ele, pentru care din anul repartiției la Buzău și pînă în acela în care, două decenii mai tîrziu, a preluat conducerea stațiunii, după ce va fi urcat toate treptele ierarhice, inginera Luncă n-a purtat ceas la mînă! Mi s-a părut inutil, zice cu simplitate. Lucrul dura de dimineața pînă seara. Nici nu e de mirare că, gîndind și acționînd așa, cercetătorii stațiunii, oameni de laborator și, deopotrivă, de cîmp, au reușit să pună la punct soiuri noi și eficiente de legume, omologate, brevetate și, încă mai mult, foarte apreciate în țară și peste hotare. De aici, și mai concret vorbind, au plecat idei și au plecat, și pleacă, realizări de seamă, menite să ridice legumicultura românească cît mai sus, pe o nouă treaptă calitativă. S-ar părea că o roșie, nu-i așa, e o roșie și nimic mai mult. Profanii nici nu descoperă, privind un fruct sau altul, vreo diferență, dar la Buzău, ca și în alte părți, se desfășoară de ani și ani o aprigă bătălie pentru o roșie mai mare, mai arătoasă, mai consistentă. Sigur că această bătălie, începută pe cîmp și încheiată acolo, dar după ce va fi trecut prin tăcerea laboratoarelor, nu e spectaculoasă, dar ea conține nu o dată, vă asigur, elemente dramatice, ce solicită din plin priceperea, imaginația și puterea de muncă. Cînd, în 1976, s-a brevetat aici soiul „Buzău 1 600", capabil să bată toate recordurile cunoscute, oferind și 150 tone la hectar, s-ar fi putut crede că s-a ajuns la o culme. Nu s-a ajuns. Obsedați că „Buzău 1 600" dădea roade numai palisat, pe araci, cercetătorii stațiunii au căutat să meargă și mai departe, și mai adînc, urmărind să „inventeze" o roșie (ei îi spun, invariabil, tomată !) care să posede aceleași calități, fruct mare, industrializare ușoară etc, dar care să poată ieși din aria îngustă a gospodăriei individuale la lărgime, la cîmp deschis. La capătul căutărilor, după ce un întreg material biologic a fost parcurs, reținîndu-se numai cel mai eficient, s-au născut solurile „Buzău 22" și, ulterior, „Buzău 47", mai bogate în substanță uscată și, implicit, mai disponibile la industrializare. La fabrica de la Rîmnicu Sărat, de pildă, 1 kilogram de pastă se obține azi, folosindu-se soiurile și semințele produse în capitala județului, din 7 kilograme de tomate. Se poate și mai bine, acceptă Lucia Luncă, dar la fel de adevărat e și că, în urmă cu 4—5 ani, raportul respectiv era de 1 la 10. Mai intră în discuție, pe lîngă aspectul ademenitor, pigmentarea uniformă, consistența ridicată etc., și obținerea unei rezistențe sporite la virusul mozaicului tutunului, care virus poate compromite, de unul singur, suprafețe întinse de tomate. Altfel zis, cunoștințe dintre cele mai moderne de inginerie genetică se împletesc cu priceperea și migala de a cultiva roșii, tradiționale în zonă, știința dînd alte dimensiuni și alte orizonturi, infinit mai temeinice, unor îndeletniciri vechi de cînd lumea. Lucrul e, uneori, orb. Știi ce pui, dar nu știi ce va ieși. Cînd iese, alegi, adică elimini tot ce nu-i productiv și urmărești descendențele. Rezistența la boli se testează adesea prin infectări artificiale, strădania e continuă și nu îzbîndește decît cel care are, pe lîngă competență, răbdare și discernămînt.

E, m-am lămurit, cazul buzoienilor, care și-au dobîndit dreptul de a se mîndri și cu rezultate excelente la ceapă. La vremea la care cultura ardeiului gras în solarii, tema tezei de doctorat a inginerei Luncă, părea o aberație, făcîndu-i pe mulți să rîdă cu subînțelesuri, ei și-au propus un obiectiv cutezător și în privința cepei. Să sară peste așa-zisa etapă de arpagic, adică să semene ceapa direct în cîmp și s-o culeagă în aceeași toamnă ! N-a fost ușor, dar și această bătălie a fost cîștigată, soiul „Diamant", realizat în 1980, devenind numărul 1 pe plan național și internațional deopotrivă ! Cercetătorii Buzăului l-au regăsit, cu elogii, în R.D.G., iar un specialist libian și-a întocmit, plecînd de la el, lucrarea de doctorat. Mai ales conținutul său ridicat de substanță uscată, peste 12 la sută, l-a impus, dar din nou a rămas, pentru că rămîne totdeauna, loc pentru mai bine.

Următoarea creație, la care s-a zăbovit alți ani buni, a primit numele de „Auria de Buzău", acea ceapă de apă care, asemenea unei pergamute, se topește în gură și care, datorită virtuților antibacteriene, garantează o deosebită stare de sănătate. Cine consumă zilnic o „aurie", iată începutul unui proverb, ulă calea spre farmacii !

Toate aceste realizări, lîngă care trebuie amintită, la loc de cinste, și „varza de Buzău", căreia i s-a scurtat perioada de vegetație, trecută fiind în cultura succesivă, se datorează unor specialiști aparținînd celor mai diverse generații. Pentru că, bunăoară, inginerii Maria Stoicescu, Marcela Iosifescu sau Gheorghe Drăguț ar putea fi părinții foarte tinerilor Valeriu Gogoci, Viorel Stan sau Gabriel Mogoș. Între „vechea gardă", animată mult timp de doctorul inginer Cristea Chiru, între timp transferat la Brașov (dar petrecîndu-și la Buzău toate verile !), și „noul val", se află o redutabilă generație de mijloc, inginerii Florica Gheorghe, Andrei Paul, Gabriel Teodorescu, Ion Stan și, firește, Lucia Luncă. Într-o stațiune care a cunoscut o dezvoltare fără precedent în ultimii 20 de ani, servind ca for metodologic și altor județe (Prahova, Ialomița, Vrancea), toți cei de mai sus alcătuiesc un colectiv unit și pilduitor, un veritabil „avanpost" al bătăliei pentru recolte mari și sigure.

Se cuvine să precizez că, deși recunoscută pentru creațiile sale, stațiunea buzoiană e profilată pe culturi protejate, serele și solariile ei acoperind 32 de hectare, echivalentul a, dacă socotim randamentele, peste 120 de hectare de ogor. Ele constituie „plămînul verde" al orașului și, așezate fiind la șosea, una din cărțile lui de vizită cele mai mîndre. Pionieră în materie de solarii în formă de tunel, aici s-a testat grosimea optimă a foliei („cea de 0,25 ține, dar era scumpă, cea de 0—1 ceda, așa că ne-am oprit, după multe încercări, la cea de 0,1"), aici s-a stabilit distanța optimă dintre arce („am pornit cu 3,5 metri, dar se rupea, pînă la urmă am găsit soluția ideală la, 3 metri") etc., stațiunea și-a păstrat poziția fruntașă, elaborînd majoritatea tehnologiilor de cultură specifice. S-a plecat de la un adevăr ,simplu și verificabil : tunelul e cel mai ieftin captator solar cunoscut. Totul părea, la un moment dat, în regulă, dar nu era. Lipsea o mașină care să folosească și mai bine terenul de sub folii, care să dea cursivitate lucrărilor. Buzoienii s-au pus pe treabă și, după 4 luni, înțelegînd prin asta străduințe de zi de zi și, adesea, de noapte de noapte, au brevetat „semănătoarea pentru răsaduri de legume". Ea intră în solarii și, dintr-o singură trecere, seamănă, acoperă, tasează patul germinativ și erbicidează. Face adică, cu un singur om și un singur cal, o treabă complicată, altădată pusă în sarcina a 30 de lucrători cu experiență! Iar răsadul se produce cu o economie de combustibil împinsă pînă la 45 la sută !

Acestea ar fi, fără a insista, cîteva din reușitele Stațiunii de cercetare și producție legumicolă Buzău, de unde au pornit și pornesc către mesele și cămările noastre, și ale altora, de la mii și mii de kilometri distanță, roșii, cepe, verze, alte legume mari, gustoase și bogate în vitamine. „Secretele" ei sînt cele de mai sus, dar primul dintre ele e și cel mai simplu : munca. Lucrul făcut bine și la timp, cu responsabilitate și tragere de inimă. E și motivul pentru care Lucia Luncă ar mai lua-o, dac-ar putea, din nou de la capăt, pe același drum.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Problema numărul unu: energia!

Revenim astăzi asupra experienței pozitive, dintre cele mai extinse, în obținerea și folosirea energiei solare, eoliene și mai ales a biogazului pe care am întîlnit-o în județul Olt. Șeful sectorului tehnic al consiliului popular județean, inginerul **Ion Ghergu**, ne dezvăluia, la începutul convorbirii noastre gîndirea înaintată, deschisă problemelor **noului**, dar și superior organizată a conducerii județului față de promovarea acestor surse de energie potențială. Gîndirea aceasta, aveam să ne convingem, este esențializată într-un „Program de valorificare a surselor noi și refolosibile de energie". În viziunea acestui program, „resurse noi" sînt energia solară, eoliană și biogazul. „Noi", în raport de folosirea acestor energii potențiale, într-o măsură mai mare, la noi în țară, fiindcă, altfel, vîntul, soarele și Luna ne-au ținut cununa... „Surse refolosibile" sînt agenții termici cu potențial scăzut, cu temperatură sub 60° C, de pe platformele industriale din Slatina, Caracal, Corabia și Balș. Mai concret spus, e vorba de folosirea apei de răcire din unele instalații industriale (încălzite în acest proces) la încălzitul locuințelor. Sau, pentru a mai da un exemplu, mai e vorba și de recuperarea condensului în bazele de producție ale Întreprinderii antreprize de construcții-montaj.

— Să ne oprim, pentru început, îl rog pe inginerul **Ion Ghergu**, la „energiile noi" !

— Conform **programului**, noi trebuie să realizăm pînă la sfîrșitul anului 1985 nu mai puțin de 1 000 de instalații de biogaz, 1 150 de instalații solare, 105 instalații pentru utilizarea energiei eoliene, 14 instalații pentru recuperarea căldurii agenților de răcire cu potențial scăzut din industrie și să echipăm 200 de autovehicule, cu dispozitive pentru consumul gazelor naturale, în loc de motorină.

— Mărturisim că, față de felul în care s-a abordat această problemă în multe alte județe, aici, în județul Olt, acest **program** este de-a dreptul în măsură să impresioneze. Să vedem, însă, ce s-a realizat din aceste obiective pînă la ora actuală ?

— Pentru producerea și folosirea biogazului, ne spune tot inginerul Ion Ghergu, șeful sectorului tehnic, avem în funcțiune, la ora actuală, 712 instalații, din care la consiliile populare comunale și școli — 191 ; apoi, în C.A.P.-uri, S.M.A.-uri și I.A.S.-uri sînt, în funcțiune, 314 instalații, în unitățile industriale sînt 35, iar celelalte sînt construite și funcționează în gospodăriile individuale.

Instalațiile existente la consiliile populare comunale, școli și gospodăriile individuale sînt, aveam să constatăm, de mică capacitate, între 5—10 mc, și e bine că sînt astfel, pentru că sînt mai ușor de folosit. La unitățile industriale și agricole, majoritatea instalațiilor ating între 25—50 mc (capacitatea e a fermentatorului), iar producția zilnică de biogaz e de pînă la 50 la sută din această capacitate.

— Avem, ne spune inginerul Ion Ghergu, și o instalație experimentală de biogaz, de 250 mc, care deservește brutăria din Scornicești, pe care o urmărim în funcționare și pe care o dorim omologată. Este construită după proiectul inginerului Petre Buleci și este combinată și cu o instalație solară.

Exemple pozitive sînt multe, aici, în județul Olt : la S.M.A. Găncasa, o instalație de biogaz cu trei fermentatoare din metal, tip cisternă C.F.R., de 30 mc fiecare, se folosește în cantină — cu gazul produs se prepară hrana zilnică pentru 200 persoane. La Caracal, o altă instalație, construită la brigada de antreprize constructii-montaj, de 50 mc, asigură combustibil (biogaz) pentru prepararea hranei muncitorilor ; alte patru instalații de biogaz, a cîte 50 mc fiecare, asigură combustibilul necesar tot cantinelor, la cele patru ferme pomicole ale Stațiunii de cercetări și producție pomicolă de la Strejești. Iar instalația din gospodăria lui Minea Popa, din comuna Colonești, de 50 mc, funcționează ireprosabil de doi ani !

Economiile ?

La sfîrșitul anului 1985, se estimează, în programul de care am amintit, a se realiza o economie de 2 000 tone combustibil convențional ! Cifra, la prima vedere, nu poate să rămînă decît o cifră. Dar dincolo, în combustia numărului, se ascund semnificații demne de meditație, se pot scoate la iveală învățăminte, schimbări de optică în ceea ce privește folosirea acestor energii. Știind că mai întîi de toate trebuie să **convingi**, sublinierea ne aparține, să convingi masele de consumatori, dar și de producători, conducerea județului a hotărît să se construiască stații de biogaz sau solare, în primul rînd, la școala din comună și la primărie. Fiindcă sînt instituții în primul rînd de educație : școala poate făuri o educație solidă viitorului gospodar, iar primăria îl poate convinge pe gospodarul matur.

Cum se va realiza însă în continuare programul ?

Diferența de pînă la o mie de instalații de biogaz, aveam să aflăm, adică 288 de instalații, sînt în lucru și, musai, vor fi date în folosință, puse în funcțiune, pînă la sfîrșitul anului. Modul de realizare se analizează lunar, se iau măsuri eficiente acolo unde realitatea le reclamă. La nivel de județ există un constructor specializat. Sarcinile, de asemenea, se cunosc în amănunt. Așa că realizarea programului este asigurată.

Există o privire unitară asupra execuției instalațiilor ?

Da, așa rezultă cel puțin din cele constatate de noi : execuția instalațiilor de biogaz a fost realizată de zece ateliere din județ, ale Întreprinderii de prestări servicii către populație ; la Caracal, Corabia și Vitomirești, ca și în alte localități, au fost executate de specialiști ai Întreprinderii pentru mecanizarea agriculturii Balș. I.J.G.C.L. a realizat instalații de mică capacitate, pentru unități economice și pentru populație. În felul acesta, începe să se tezaurizeze o experiență valoroasă, se trag unele concluzii, se pot îmbunătăți, după o bună experiență în exploatare, parametrii inițiali, se pot revizui proiectele.

— Credem, este de părere inginerul Ion Ghergu, că proiectele de tip I.C.A. — Institutul de chimie alimentară — ar trebui revizuite, în sensul de a deveni mai convenabile pentru beneficiar, de cel mult 500 lei/mc de instalație. Apoi, dată fiind experiența din județul Olt, proiectul poate fi revizuit și din punct de vedere al execuției, al îmbunătățirii unor parametri, pentru că mai apar și unele dezavantaje. Este firesc să se întîmple astfel, fiindcă ne aflăm într-un domeniu de noutate, iar experiența, și noi, și proiectantul, o căpătăm, ne-o dezvoltăm pe parcurs. O problemă care ni s-a ridicat nouă, destul de importantă, este protecția termică a instalației pe timp de iarnă. Anul trecut am avut necazuri, fiindcă stațiile, o mare parte dintre ele, nu au fost protejate termic, nu s-a asigurat astfel temperatura optimă de 30°C în fermentator și, din aceste motive, multe dintre ele nu au funcționat pe timp de iarnă. Or, proiectantul trebuie să asigure și acest deziderat.

— Cum ?

— Să se găsească materiale termoizolante mai bune pentru fermentator și mai ieftine. Deocamdată se folosește prea mult ciment, beton, fermentatoarele pot fi mai **ușoare**, mai puțin grosolane, trebuie să facem industrie, să producem instalații ușoare, cu materiale de asemenea ușoare, plastic eventual, **ușoare** la minuit, pentru că astfel vom convinge mai mult potențialii beneficiari.

— Ar mai fi și alte probleme de rezolvat ?

— Din experiența noastră de pînă acum se mai ridică una : evacuarea compostului. La stațiile de mică capacitate, cele de la cetățeni mai ales, compostul se poate elimina mai ușor, o poate face manual cetățeanul. Dar de la instalațiile de la 50 mc în sus compostul nu se mai poate evacua manual : apare nevoia de utilaje — macara și vidanjă, fiindcă trebuie, conform proiectului, scos clopotul.

— Experiența din județul Olt oferă o soluție în această direcție ?

— Există o experiență bună la Întreprinderea de antreprize construcții-montaj, brigada Caracal : ei au găsit o metodă mai ușoară de evacuare a compostului, cu ajutorul unei vane cu un diametru mai mare, așezată la baza fermentatorului. Proiectantul poate prelua această metodă, o poate ingloba proiectului, îl poate, astfel, îmbunătăți. Multe îmbunătățiri se pot face, v-am spus, deoarece, ca să ne exprimăm mai cu pretenție, este **prima generație de instalații de biogaz !** Sigur, eficiența lor este în funcție de om, de felul în care le exploatezi, dar și de calitatea proiectului, a execuției, a utilajelor etc. Trebuie însă adunată, sintetizată, analizată și promovată experiența bună de pînă acum. Institutele de cercetări în materie ar trebui să cerceteze în această direcție, să ofere soluțiile cele mai bune. Fiindcă la ora actuală, dacă în județul nostru se concretizează o experiență mai unitară, în țară continuă să existe o diversitate de **rețete**, unele mai puțin bune, care pot să compromită o idee destul de valoroasă.

— Ați construit în județ instalații de biogaz și după proiectele inginerului Petre Buleci : cum funcționează ele ?

— Modulul tip Buleci este bun, posibil ca orice lucru de a mai fi perfectat, este convenabil sau, ca să zicem așa, mai convenabil, dar trebuie omologat și trebuie să rămînă, cred eu, la îndemîna populației, la stații între 20—50 mc, acestea fiind cele mai uzuale, asigură o funcționalitate continuă, sînt ușor de întreținut și exploatat. Și, ca să nu vorbesc fără acoperire, uite, am să vă ofer un exemplu mai nostim sau, dacă vreți, mai semnificativ: Gheorghe Constantinescu, gospodar în comuna Bărăști, are o instalație de biogaz, combinată cu una solară, construite de el, îi asigură încălzirea tuturor încăperilor pe timp de iarnă, încălzirea unei sere în care obține întreg necesarul de răsaduri pentru jumătate din cetățenii comunei și apa caldă menajeră. Nu o dată s-a întîmplat să vină nora de la Pitești și să-și spele rufele la Bărăști, cu apa caldă de la instalația socrului său.

Morala unui astfel de fapt ? Că tot omul sfințește locul.

GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Morala unei instalații de biogaz

Încă o zi bună la Filipeștii de Pădure

Așa cum ședea atunci cînd era cu vreo zece ani mai tînăr și bea apă din damigeană la malul Mării Roșii, întrebîndu-se ce-or mai fi făcînd oamenii lui acasă, în țară, Vasile Tudor și-a început ziua ca de obicei, ocolind mai întîi cu gîndul la cîteva sute de metri sub dealurile de la Filipeștii de Pădure. Pentru asta nu era nevoie să poarte masca de gaze pe-un șold și acumulatorii lanternei de partea cealaltă. Mai tîrziu, cînd chiar o fost nevoie să le poarte în drumul zilnic prin mina cu cel mai bun lignit din țară, a trecut pe lîngă lămpărie și sala de apel și-a aruncat privirea pe un panou unde nu răzbat din truda oamenilor din adînc decît vreo cîteva cifre, sectorul Roșioara 408 puncte, bunăoară, și s-a lăsat să alunece cu trenulețul care cobora în galeria de coastă „1 Mai", pe 1 700 de metri, pînă la triajul Cervenia. De aici începe cîmpul minier numit chiar așa, Cervenia, și cine vine pe-aici vremelnic, doar cîteva ore, vede ce vede dar nu știe prea bine la urma urmei dincotro vine și unde se duce, hăituit de tot felul de sfaturi care de care mai utile și supravegheat de însoțitorii cu priviri grijulii ca de mamă care o să trebuiască să-și ducă de mînă copilul în prima zi de școală. Adevărul fiind chiar acesta, că dacă n-ar fi pe aproape și un om ca Vasile Tudor habar n-ar avea cine intră aici încotro a pornit-o pe sub dealurile de la Filipeștii de Pădure.

Vasile Tudor este directorul minei și lucrează aici din '57, după absolvirea facultății. Dacă stă și se gîndește bine, pe mulți dintre cei 1 730 de mineri i-a găsit aici, cînd a venit el la Filipești, sîntem cunoștințe vechi, spune directorul, și faptul că oamenii se cunosc bine va fi avut și el o importanță, înțelegem, în obținerea unor rezultate cu atît mai remarcabile cu cît mina de la Filipești a fost și este, fără îndoială, mină foarte grea. Sîntem, zice directorul, singura unitate din țară care în proporție de 90—95 la sută scoatem cărbunele din straturi aflate sub nivelul hidrostatic. Dealtfel, adaugă el, dacă nu aveam specialiști buni ar fi trebuit ca mina să fie închisă de vreo 20 de ani. Există mai multe mijloace de a ține piept apei, chiar și atunci cînd ea are debite între 100 și 500 litri pe minut și se năpustește cu viteza pe care i-o dau presiunile pînă la 100 de atmosfere, dar dintre toate cel mai nimerit s-a dovedit sistemul asecării cu filtre și în punerea la punct a aplicării acestui procedeu contribuția unui specialist de marcă precum geologul șef Ilie Florescu ar trebui neapărat subliniată, zice directorul. Exploatarea cărbunelui începe abia atunci cînd debitul ajunge la 0,5 litri pe minut iar presiunea la 0,5 atmosfere. Pe urmă e rîndul oamenilor să se dezlănțuiască, pur și simplu, lucrînd cu toată ambiția de-a rămîne pe primul loc între brigăzile unei mine fruntașe pe țară. Vasile Tudor înțelege de unde vine graba asta, este ca și atunci cînd ședea la malul mării aceleia care chiar părea roșie, mai ales la anumite ore ale zilei, cînd scăpăta soarele, și într-un peisaj ca de pe lună, numai nisip și piatră, pe care l-a tot văzut vreo trei ani cît a lucrat într-o mină de fosfați, tînjea după un petic de verdeață iar cînd obținea cîte o permisie de cîteva zile mergea la Luxor, la 120 de kilometri, de unde le venea și apa de băut, mai rar ajungînd la Cairo și Alexandria. Iar aici, sub dealurile Filipeștilor unde apa șiroiește pe fiecare piatră, în această mină care nu numai că nu și-a închis porțile dar a izbutit să trăiască de vreo cîțiva ani încoace, aflăm, cei mai buni ani din istoria ei, bărbați destoinici și mineri pentru care meseria nu mai are demult secrete precum Ion Milu, brigadier la abatajul 6 454 din sectorul sud Palanga, sau Ion Poienaru de la abatajul 6 456, tot din sectorul sud Palanga, sau Dumitru Suchiu din sectorul Palanga nord au făcut aproape o regulă din depășirea cu vreo 15 procente a planului în fiecare lună, relansînd cu o vigoare și cu o nădejde nouă competiția cu alte unități miniere. În '82 și '83 Filipeștii de Pădure a cîștigat titlul de fruntașă pe ramură iar dacă în '84 nu s-ar fi situat pe locul al doilea ar fi obținut titlul de Erou al Muncii Socialiste, așa s-a întîmplat să fie, zice directorul, și tot el adaugă că pînă la urmă important este că mina și-a îndeplinit planul și oamenii și-au făcut datoria. Or, asta înseamnă că, în ce-i privește, cîștigurile au fost sigure și mari. Altfel, nu sînt tocmai ei, minerii, oameni cărora să li se explice prea mult că lumea are nevoie de cărbune tot atît de mult cum are nevoie de pîine. Încă un lucru fiind la fel de limpede, mai zice Vasile Tudor, că oamenii aceștia aflați în prima linie a bătăliei pentru asigurarea independenței energetice a țării se străduiesc că scoată cît mai mult cărbune deopotrivă de mult cum îi interesează și prețul cu care-l aduc la lumina zilei după ce-l rup din somnul lui de cîteva milioane de ani. Prețul de cost al tonei de cărbune a scăzut destul de mult, în ultimii ani fiind o realitate că nu se mai risipesc nicăieri materiale, că nu se mai risipește energie, că unele materiale cum ar fi armăturile metalice de susținere sînt, în măsura în care e posibil, recondiționate și refolosite. Oamenii au învățat să nu treacă nepăsători pe lîngă nici o cale de a-și spori cîștigurile. Și peste toate, ei au ținut să dea un preț tot mai mare zilei și orei și minutului de lucru. Chiar așa, întreb, cît valorează aici minutul, ora ? Le-am trecut și pe un panou, zice Vasile Tudor, ca să le știe toți : 1 500 lei minutul și 90 000 lei ora.

În mină e cald ca sub aripa unei păsări. În mină e vară mereu. Afară, unde toamna răscolește frunzișurile în livezile și în pădurile de pe dealurile Filipeștilor, soarele se află în cumpăna unei zile despre care putem fi încredințați că a fost încă o zi bună pentru oamenii minei. Încă o zi dintr-un an care ține pasul cu cei mai buni ani din istoria acestei mine. Pînă acum, minerii de la Filipeștii de Pădure au scos 11 000 de tone de cărbune peste plan. Iar punctele înscrise pe panoul pe care se afișează zilnic rezultatele fiecăruia dintre sectoarele minei sînt o mărturie semnificativă că recentele hotărîri inițiate de conducerea partidului, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, materializate în Decretul cu privire la noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de altă specialitate în realizarea planului de producție la export și a planului de producție în industria extractivă au dus la așezarea muncii în rosturi care să fructifice toate inițiativele luptei pentru cărbune, fiind primite și aici, ca pretutindeni, cu însuflețire și nădejde și vădindu-și eficacitatea încă din primele zile ale aplicării lor.

DUMITRU ELIADE ■

I.C.P.E. — o redută a gîndirii originale

Două zile la rînd, aula și amfiteatrele Facultății de drept din București au găzduit o sesiune de comunicări omagială, dedicată împlinirii a 35 de ani de la înființarea **Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică.**

Important este însă faptul că întrunirea nu și-a propus doar marcarea aniversării prin discursuri solemne și înmînări de diplome, precumpănitoare rămînind activitatea lucrativă, o sărbătorire a muncii prin muncă, prin instituirea unui larg colocviu de strictă specialitate, concretizat prin discuții, schimburi de opinii, prin cele peste patru sute de comunicări prezentate în zece secțiuni.

Cu totul remarcabilă se dovedește activitatea de concepție, gîndirea novatoare, concretizată într-un număr impresionant de invenții. Astfel, conform statisticilor existente la O.S.I.M., prin numărul de propuneri de invenții înregistrate, **I.C.P.E. se situează pe primul loc între institutele de cercetări din ramură, dar și din țară.** Ca urmare, la finele anului 1984, efectele economice rezultate ca urmare a aplicării invențiilor brevetate au depășit 200 milioane lei. Multe din acestea stau la baza unor produse care se exportă

Din numărul impresionant de invenții datorat specialiștilor de la I.C.P.E. vom alege, constrînși de limitele spațiului tipografic, doar două exemple :

Apă dulce din apa Mării Negre. Am gustat, e foarte bună !

Paradoxal, în lume, a apărut, cum bine se știe și o criză de apă. Necesarul de apă potabilă, apreciază economiștii, constituie după energie și informatică, cea de a treia problemă vitală a civilizației contemporane. Iar aceasta pe o planetă unde apa deține două treimi din suprafața biosferei. Nu e mai puțin adevărat însă că din această pătură lichidă, 97% o reprezintă mările și oceanele, și doar 3% apa dulce, din care cea mai mare parte (două treimi) este imobilizată în calotele polare. Disponibilitățile de apă dulce pentru nevoile omului ating doar un procent de 0,63 la sută ! Se va înțelege, deci, că în condițiile unei industrializări accelerate, ce tinde treptat să cuprindă toate zonele globului, apa, indispensabilă proceselor de producție, devine din ce în ce mai scumpă și greu de găsit. (Semnele acestei penurii se fac deja simțite în nu puține țări, ca să nu mai vorbim de faptul că, în numeroase porturi ale zonelor deșertice, marinarii sînt nevoiți să cumpere apă pe valută).

Situația obligă omenirea la o singură soluție : recuperarea apei dulci din imensul bazin al mărilor și oceanelor. Sau ceea ce se face prin mijloace empirice de sute de ani (chiar de o mie de ani în țările Americii de Sud) dar, evident, cu un randament extrem de scăzut. Obținerea apei dulci din saramura mărilor a făcut obiect de cercetare în numeroase laboratoare ale lumii, dar brevetele emise folosesc un limbaj extrem de cețos, iar beneficiarii păstrează cu strășnicie secretul. Tocmai de aceea, cei ce intenționează să desalinizeze apa de mare sînt nevoiți să o ia de la început. O asemenea temă de cercetare, ca urmare a unui program elaborat de C.N.S.T., a devenit o preocupare permanentă pentru un colectiv de specialiști de la I.C.P.E. (ingineri Horia Bucur și Antonel Bucur). Ei au lucrat în colaborare cu catedra de termotehnică a Institutului politehnic din București și cu institutele I.S.P.C.A.I.A. și I.S.P.E. Beneficiari : Consiliul Național al Apelor și Ministerul Agriculturii. Procedeul se anunță în principiu extrem de „simplu" : prin folosirea unor temperaturi scăzute, diluantul (apa dulce) îngheață și poate fi separat de cele peste 80 de substanțe care-i alterează compoziția originară. Se obține, cu alte cuvinte, o gheață salină, ca se supune ulterior unor prelucrări speciale.

Fiind vorba de o temă în curs de cercetare, sîntem nevoiți să fim extrem de prudenți cu cuvintele. Putem totuși să vă informăm că, în laborator, cercetătorii au obținut deja apă dulce din apă de mare, că ea este pură, fără gust, la fel ca apa de izvor. Se procedează în continuare la construirea, la Agigea, a unei stații pilot de desalinizare, pentru testarea procedeului, urmînd ca ulterior să se construiască o instalație de proporții. În vederea autorilor, agregatul va funcționa cu energie solară sau eoliană, iar în zilele friguroase sau fără soare, instalația va fi racordată la o sursă de energie convențională. Cine vor fi beneficiarii acestor mașini de „fabricat" apă ? Viitoarele instalații vor fi amplasate pe malul Mării Negre sau în preajma lucrărilor saline și vor alimenta, în primul rînd, unitățile industriale și agricole. Substanțele izolate din apa dulce pot deveni o foarte căutată materie primă pentru industria chimică.

Fără apă nu există viață, asta o știu și copiii, dar puțină lume prețuiește cu adevărat acest dar al naturii acum cînd el se află din abundență. Dar din păcate, omenirea nu va dispune mereu de apă la discreție. Realizarea cercetătorilor de la I.C.P.E. este, înainte de orice, un gest de maturitate și spirit previzionar. O zestre de inteligență prin care știința națională întîmpină un viitor ce se anunță extrem de hidrofag.

Lichidul atras de magnet. Cîteva mii de dolari paharul !

Începînd cu 1965, știința și tehnologia mondială s-au îmbogățit cu un domeniu fabulos : obținerea unui procedeu (după decenii de cercetare) pentru fabricarea fluidelor feromagnetice. În prezent, în lume, această apă miraculoasă este produsă, după licențe proprii, doar de Statele Unite, U.R.S.S. și Franța. În ultimii ani, grație unei colaborări între specialiștii Institutului politehnic din Timișoara și cercetători de la I.C.P.E., România a devenit cea de a patra țară care realizează, pe glob, în concepție originală, apă feromagnetică. Care este valoarea acestui fluid puțin cunoscut marelui public ? Un exemplu : firmele americane producătoare vînd un litru de lichid feromagnetic la un preț ce variază între 50 000 și 100 000 dolari.

Ce proprietăți îi conferă o valoare atît de mare ? Produsul nu este altceva decît un lichid (petrol, ulei, diester etc.) în care se află o suspensie de microparticule feromagnetice ce nu sedimentează. Dacă apropiem un magnet de o sticlă umplută pe jumătate cu apă feromagnetică, lichidul se va ridica la fel ca un corp solid. Dacă introducem un magnet într-un asemenea fluid (care în mod normal ar trebui să cadă la fund) el va levita. Fenomenul contrazice în aparență legile fizicii clasice.

Începutul cercetărilor teoretice aparține centrului de cercetări fizice și tehnice de la Iași. Iar primele aplicații au fost făcute de fizicianul Ladislau Vekas și inginerul Iosif Potencz, amîndoi lucrînd sub îndrumarea prof. acad. dr. Ioan Anton, șeful catedrei de mașini hidraulice al amintitului institut. Ulterior, colectivul de cercetare s-a extins prin cooptarea unor colaboratori de la I.C.P.E. între care și fizicianul Marius Piso.

Domeniile în care este folosită apa feromagnetică se dovedesc extrem de numeroase și vor fi nebănuit de multe în viitor. Cîteva exemple : în tratamentul cancerului, există posibilitatea ca substanța să intre cu predilecție în celulele canceroase pe care să le extragă cu ajutorul unui cîmp magnetic. În neurochirurgie, lichidul injectat poate determina opturarea unor leziuni. În tehnică, mulțumită proprietăților de a levita obiectele, creează chiar posibilitatea eliminării pieselor mecanice mobile, a celor, deci, care se uzează prin frecare. În mod practic au fost realizate separatoare pentru recuperarea cuprului din cablurile electrice, separatoare pentru minereuri, iar la I.C.P.E. au fost fabricate, prin microproducție, traductoare de măsură pentru accelerații și presiune. Ele au înlocuit în cea mai mare parte traductoarele aduse din import, produse dealtfel de către o singură firmă din Danemarca.

Dar cum spuneam, domeniul e nou, și tocmai de aceea invenția cercetătorilor români de o importanță cu totul excepțională.

Cele două invenții prezentate mai sus nu sînt neapărat cele mai reprezentative exemple ce recomandă activitatea inventatorilor de la I.C.P.E. Le-am ales deoarece ni s-a părut că ele pot interesa într-o mai mare măsură publicul larg. Valoarea și importanța creațiilor originale sînt imense așa cum o demonstrează cifrele de bilanț la această oră cînd institutul își aniversează cei 35 de ani de existență, moment ce constituie un semn de bucurie și mîndrie pentru întregul compartiment al cercetării științifice românești.

Servomotoarele, un fel de Everest tehnico-științific

Servomotoarele proiectate în industria electrotehnică românească aduc cel mai edificator exemplu despre ceea ce economiștii denumesc astăzi în mod curent : încorporarea într-un produs a unei inteligențe conceptuale de înaltă valoare. În cazul de față, o activitate de studii și cercetări, desfășurată de-a lungul a două decenii de zile și nopți albe, se recomandă prin obținerea unui miniagregat electric, cu totul indispensabil celor mai diverse ramuri ale industriei moderne, dar care numai unul ochi avizat își dezvăluie atributele esențiale : dimensiune și greutate reduse, fiabilitate prin simplitate extremă și originalitate absolută.

Un servomotor este, așa cum îl recomandă denumirea, un motor „aservit" sau „aservitor", sau mai exact spus, un mecanism auxiliar al unei instalații destinat pentru a realiza o comandă sau un reglaj. Dar în lipsa lui nu pot astăzi funcționa nici cele mai uriașe organisme mecanice : locomotivele electrice, metroul, strungurile cu comandă numerică, mașinile unelte ultrasofisticate, roboții industriali și calculatoarele. Vom mai nota că asemenea piese nu se execută decît în trei țări din lume, trei, evident, din cele mai avansate din punct de vedere economic.

Acest electromotoraș este acoperit de două brevete românești și a obținut deopotrivă brevete în Franța, S.U.A., R.F.G. și Japonia. Iată pe scurt cîteva caracteristici tehnice : în cazul primului brevet (nr. 53 969, autor ing. Sigismund Sleiher) este vorba de realizarea unui rotor-disc cu două straturi de conductoare lamelare, fiecare strat fiind alcătuit dintr-o singură folie de cupru sau aluminiu, ștanțată astfel încît să se obțină conductoare cu lamele de colector și conductoare fără lamele. Procedeul de confecționare a rotoarelor cu conductoare lamelate ștanțate (obiectul unui alt brevet, datorat unui colectiv alcătuit din ing. Sigismund Sleiher, Toma Sachelarie, ing. Gh. Mihai Mihăiescu) necesită scule de ștanțat cu un singur poanson, sau ceea ce reduce sensibil costurile de fabricație.

Sînt descrieri sumare și, desigur, puțin accesibile înțelegerii comune, dar care oferă unui specialist datele esențiale în legătură cu valoarea, performanțele și originalitatea acestor piese. Nu ne vom strădui să convertim acest limbaj ezoteric în termeni uzuali, ar fi o întreprindere dificilă și fără finalitate : pentru un inginer electrotehnician explicațiile noastre ar fi de prisos, sau mai degrabă insuficiente, iar marele public este oricum mai puțin interesat de a intra în asemenea amănunte. Important ni se pare de a-i informa pe cititorii noștri că întreaga muncă de concepție și execuție s-a făcut prin gîndire proprie, că servomotoarele cu rotor-disc sînt în exclusivitate rodul inteligenței românești. O dovadă între altele că prin cheltuială de energie nervoasă se pot realiza produse de cel mai înalt nivel tehnic.

Iată și dovada : concepția constructivă originală (și în primul rînd faptul că servomotorul beneficiază de un colector separat, ceea ce îi mărește cu mult viața) a dus nu numai la înlocuirea totală a exportului în această privință, ci și la comercializarea curentă a acestor electroagregate în R.D.G. și Cehoslovacia. De curînd, firme din Austria, R.F.G. și Italia și-au exprimat interesul pentru achiziționarea din România a servomotoarelor concepute la I.C.P.E. Un succes moral imens (despre cel material, cîteva rînduri mai jos), care a hrănit și mai mult talentul virtual și predispozițiile latente pentru invenție. Astfel, diversitatea sistemelor de acționare și reglaj automat cu care a fost dotată industria noastră constructoare de mașini ca și alte ramuri industriale, a impus în continuare asimilarea (cercetare aflată în diferite faze de realizare) a numeroase alte tipuri de servomotoare, cum sînt cele cu rotor-pahar, servomotoarele fără perii (cu comutație electronică) a motoarelor pas cu pas.

Eficiența economică a servomotoarelor cu rotor-disc, descrise mai sus, a fost pînă în prezent, de 48 milioane lei ! Un rezultat ce onorează știința românească și care demonstrează odată mai mult că, în cercetare, adevărata valută forte este și va rămîne inteligența novatoare.

LIVIU TIMBUS ■

Acest imobil situat pe str. Cristian Tell, 9, în apropierea Pieței Amzei, a fost construit la începutul secolului XX (anul 1908) de arhitectul N. C. Mihăescu, comanda fiind făcută de proprietara acestei case, Maria Mihăescu, cunoscută în Bucureștiul începutului de secol sub numele, ușor ironic și în același timp nuanțat admirativ, de „Mița Biciclista", întrucît a fost prima bucureșteancă ce s-a plimbat în văzul lumii cu velocipedul.

N. C. Mihăescu (1863—1934) fost elev al Școlii de Belle Arte din Paris, este autorul unor importante lucrări precum : Tribunalul din Tîrgoviște, Ministerul Învățămîntului, școli, primării, case particulare. Utilizînd elemente ale arhitecturii românești, el a rămas fidel ideii epocii prin crearea unui stil specific național. „Casa Mița Biciclista" exprimă tocmai modul de adaptare a elementelor de stil „art nouveau" în arhitectura românească.

Fotografie de ARMAND ROSENTHAL

Record mondial la Poșești!

În primăvară, într-unul din numerele revistei noastre, Dumitru Diaconu de la ferma pomicolă din Poșești, județul Prahova, ne anunța că, după toate semnele anului, în livezile fermei respective producțiile vor fi bune. Și ca să facem o paranteză trebuie să spunem că la Poșești, într-o zonă de dealuri, s-a încercat și chiar s-a reușit ca niște pămînturi aride, în pantă mare, și fără viață să fie, prin munca celor de aici, cultivate cu livezi, în culturi clasice și intensive, cu bune rezultate. Aceste plantații, în ani, au devenit livezi mature, care, în momentul de față, prin rodul lor mulțumește pe toată lumea și în special pe cei care au frămîntat dealurile făcîndu-le să rodească. Recent de la Poșești am primit o veste pe care, s-o mărturisesc, la început n-am crezut-o și pe care a trebuit s-o verific la fața locului. La Poșești pînă și bătrînii s-au frecat, cum se spune, la ochi ca să privească ceea ce s-a întîmplat. Livezile de pruni, asta însemnînd 140 de hectare, au rodit cum n-au rodit niciodată. Și ca să fiu mai exact aflăm (nu demult au început și recoltările) că de pe această suprafață se estimează o recoltă de aproape 3 000 de tone. Dacă ar fi să împărțim asta, ajungem la peste 20 de tone la hectar. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor, spus altfel, înseamnă că la Poșești s-a înregistrat un record mondial fiindcă în literatura de specialitate nu se întîlnește nicăieri o asemenea cifră la producția de prune. Și la mere și pere se așteaptă în continuare rezultate frumoase. Și, fără să mai lungim vorba, mai trebuie să spunem că fructele pe lîngă faptul că sînt multe, sînt și arătoase, și gustoase. Acesta-i și motivul pentru care mai mulți parteneri străini s-au și grăbit să vină pînă la Poșești. Care a fost cheia acestui succes ? Dumitru Diaconu spune că unul singur. La timp au fost făcute toate lucrările și s-a muncit cu toate forțele pentru combaterea dăunătorului cunoscut sub denumirea de viespea sîmburelui de prun. Dar cei de aici mai au o dorință. În momentul de față mai mult de jumătate din cantitatea de fructe sînt în copaci. Trebuie un efort ca toate acestea să fie strînse. Și asta se poate realiza numai cu un ajutor dat de toată lumea fiindcă nu trebuie ca prunele să se facă magiun înainte de a ajunge la noi. Așa stînd lucrurile, campionii mondiali ai prunelor din acest an dorește să fie ajutați fiindcă riscă ca acest record să rămînă doar pe hîrtie.

SORIN POSTOLACHE ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

ACASĂ

Sînt, structural, o fire sedentară și dacă mi s-ar cere să-mi aleg un simbol, aș prefera roții umblătoare stîlpul încremenit de la pridvorul unei case. Ceea ce nu vrea să însemne că nu admir spiritul voiajor, personajul picaresc sau turistul modern. Eu însumi mă surprind călătorind pe hartă, alegîndu-mi trasee, imaginînd itinerare, încercînd cetăți pe care aș vrea să le înconjor măsurîndu-le circumferința cu pasul. Globul pămîntesc, în forma lui minusculă, re[illegible] la uzul școlarului, îmi oferă nebănuite nostalgii. Și totuși, cînd mă simt obosit, nervos fără motiv, absent la ce se petrece în jurul meu, dorința de a călători capătă un nume concret și se cere materializată. Urc în tren sau în automobil și pornesc spre o destinație precisă, în tîrgul copilăriei mele. Bălețiul natal nu poartă în el, din păcate, ca satul lui Blaga, sunetele lacrimei. Nici nu este așezat între coline blînde sau străjuit de munți semeți. Este o așezare de cîmpie, în care, din pricina șesului, depărtarea nu are secrete. Mai departele este un aproape amplificat. Este locul însă de oameni cu un farmec inegalabil, înrăiți în muncă, ambițioși ca niște panduri și buni de gură ca o moară deafectată. Totul, încerc să-i explic, s-ar putea să îi se tragă de la pămînt: un pămînt negru, dens, gras, care n-a fost folosit niciodată la oale, dar în care bobul de orice sol s-a simțit ca într-o palmă a divinității și a încolțit însuflețit. A călători înseamnă, pentru mine, a merge acasă și odată ajuns, mă surprind (pe mine, admirator fără rezerve al romanului realist!) devenit un sentimental crescut la îngălbenitele frunze ale semănătorismului: străzi, oameni, case, copaci încep să freamăte. Știu, astfel, chiar dacă n-aș mai putea recunoaște nici un amănunt din cele păstrate în memorie, că am ajuns acasă. Iar întoarcerea mi se pare o adevărată regenerare spirituală. Un fost coleg de școală, pe numele lui Cornel Maican, rămas să îngrijească prin meseria și funcțiu[illegible] pe care le are de frumusețea Bălețiului, mi-a descifrat obicelul și „m-a demascat", cu o expresie nu tocmai frumoasă, poate, dar de-o exactitate perfectă: ai venit să-ți încarci bateriile! Recunosc acum, în scris, că a intuit adevărul: orice întoarcere la matcă este o încărcare. Și o descărcare, aș adăuga.

PETRE ANGHEL

— Cînd veneam adineaori pe alee, mi-am amintit, Sânziana Pop, de zilele de toamnă ale Brașovului, orașul în care amîndoi am făcut liceul și în care, mai cu seamă în aceste zile, lumina cade într-un fel aparte și străzile - coboară în pantă, îndeosebi sub Tîmpa, unde ai și locuit o vreme. Ce amintiri ai din Brașov?

— Vii. Incredibil de vii. De fapt, uneori am impresia că nici n-am plecat. Trăiesc și muncesc aici dar sufletul meu „fîlfîie" printre munți. Este singurul peisaj în care mă regăsesc. Ori de cîte ori memoria are un moment de răgaz se întoarce acolo: pe strada Portii și pe strada Castelului, pe strada Neagră, și pe Șirul Ecaterinei, la Biserica Neagră, în Cimitirul Tîmpa, lîngă Turnul Cetății, în Schei. Pe Ciocrac. Pe după Iniște și Pe Tocile și, firește, sus, pe Cristianul Mare, în cabana lui Lemann unde iarna urcam vinerea, după orele de la școală și ne întorceam tocmai luni dimineața, intrînd cu schiurile direct în curtea liceului. Pe atunci Brașovul era un oraș liniștit, în care toți copiii învățau să schieze, să vorbească nemțește și să cînte cel puțin la un instrument muzical. Și-am mai învățat ceva: camaraderia, care ne-a ajutat să-ndurăm mai ușor privațiunile de tot felul și mai ales foamea, atît de aprigă în anii de după război. Munții ne sprijineau în chip magic. Alături, pe pîrtiile scînteietoare, ne mulțumeam doar cu pîine și ceapă, fiind liberi și fericiți. Firește: între Brașovul MEU și cel de acuma sînt doar vagi legături. Ce propun, e un scenariu idilic. Păstrez în el numai lucruri vechi, valori sigure, cu care să mă pot identifica. Lucrul acesta e foarte important pentru mine fiindcă fac parte dintre oamenii care se sprijină pe trecut. Și știi ceva? Uneori acolo e chiar... viitorul. În această privință, cred că în comparație cu mulți alții mă aflu în avantaj. Oricum: la Brașov merg rar, în ultima vreme, și cînd merg îmi aleg traseele cu maximă precauție pentru ca „scenariul" să rămînă curat. De acolo, îmi vin puterea și cărțile. Singurele teme despre care pot scrie sînt cele pe care le-am trăit.

— Ai scris totuși prea puțin de cînd ai debutat.

— Da, în comparație cu industria noastră de proză. În comparație cu puterile mele — însă nu! Șase cărți plus patru traduceri din literatura germană nu e chiar așa de puțin. Dacă adaug și-o carte dispărută misterios într-o foarte ciudată împrejurare petrecută la Mogoșoaia, e chiar... normal. Și apoi, pentru mine literatura n-a fost niciodată mai importantă decît viața. Sînt ani de zile în care nu pot decît să trăiesc, să mă las copleșită de senzații și de realitate după cum vin și ani în care dorința de-a scrie e atît de puternică încît mă lovește ca o lingoare, o „boală de origine divină" căreia trebuie să i mă supun. Cînd scriu, am impresia că fur de-la viață. Cînd trăiesc, simt că fur de la literatură. Dar cum nu mă chinuie deloc competiția literară, împlinesc aceste două rînduieli ale firii cu egală devotiune, fiindcă și una și alta mă fericesc. Sînt sigură că tot Brașovul e pricina. Anii lui de libertate nebună își cer drepturile și acum. Nici un mijloc coercitiv n-are leac pentru clipele cînd TREBUIE să o iau din loc.

— Tot rămîn la părerea că scrii prea puțin!

— Că public puțin, fiindcă de scris, scriu într-una, se poate lesne constata în paginile revistelor. Cărți public rar. Dar fiindcă insiști, îți mai fac o mărturisire: sînt cumplit de ambițioasă, groaznic de exigentă cu mine, visez mereu la perfecțiune, am o fire nefericită, de premiantă, care indiferent că e vorba de viață sau de literatură îmi înflamează imaginația cu posturi eroice ideale. Împrejurări din care să ies totdeauna învingătoare, însoțită de un alai nesfîrșit de semne de exclamație. Indiferent că gătesc, frec faianța sau scriu, aceleași zei mă îndeamnă să le fac la perfecție. Acasă, în familie, izbutesc mai ușor. Ai mei s-au obișnuit demult să-și mănînce salamul din rosenthalurile pictate cu păstorei. Cu cărțile e mai greu! Să fie clar, însă: competiția e cu mine! Nu mă simt niciodată în concurență cu alții ci doar cu mine, cu propriile mele limite și inerții. E aceeași lege care guvernează și sportul: aura campionului e o lungă singurătate în care lupți să te autodepășești! Și de asta public atît de rar. Aș vrea ca fiecare carte să fie o victorie și o lovitură de tun. Știi de ce? Fiindcă sînt între cei care cred că literatura înseamnă excepție, nu doar rafturi încărcate de cărți. Cei pe care trebuie să-i învingem sînt înaintașii. Cu contemporanii e atît de complicat!

— Întîmplarea cu dispariția cărții te-a marcat?

— Dacă m-a marcat? Dar era o carte absolut formidabilă! Două ierni, îngropată sub troienele de zăpadă, am notat, ascultînd ca în transă, incredibilele povestiri ale unor supraviețuitori din Mogoșoaia epocii prințului Valentin și a Marthei Bibescu pe care, stimulați de atenția mea și de nelipsita sticlă de vin de pe masă, acei mosi și babe, foști majordomi, șoferi, grădinari și bucătărese, le relatau cu o epidemică nostalgie dar și atenți ca „prezentul nostru de astăzi" să-și aibă, măcar prin apelativul „stimată dudule și prea iubită tovarășă Sânziana" — partea lui. Strînsă epic în jurul unei nunți domnești și doar cu cîteva capitole inventate, cartea aceea, jumătate fantastică, jumătate reală, plină de melancolii și clocotind de umor, trebuia să arate — dacă mai era nevoie de asta — cît de departe se ajunge în proză prin... reportaj. Primul căruia i-am citit a fost Ivasiuc. „Dacă ai scris-o tu, înseamnă că ești genială!" Nu scriesem, înregistrasem doar. Pe urmă am publicat un fragment. L-a remarcat toată presa, iar Aurel Șorobetea mi-a expediat din Cluj o telegramă înfocată: „Genial. Stop. Incredibil. Stop. Mi se pare, sau am citit ca adevărat?" Apoi, serile, la cererea publicului literar de la Mogoșoaia, citeam ore în șir pînă în nefericita duminică de aprilie cînd, împrumutîndu-i cartea unui confrate (eram sub duș, abea veniserăm din strand), după ce-am coborît și eu, la

RADU G. ȚEPOSU

(Continuare în pagina 15)

Sânziana Pop:

„Literatura trebuie să le garanteze oamenilor adevărul și binele"

La galeria „Eforie" expune în aceste zile graficianul Victor Apostoloiu. Imaginea de mai jos, o reproducere după tabloul Flori, reprezintă una din temele predilecte ale autorului.

Tuturor acelora care se ocupă, grație profesiei lor sau numai din pasiune, de limba română, ca și celor care, iubindo și respectînd-o, se interesează de soarta ei, le recomand cu căldură să citească rîndurile care țin loc de prefață în „A doua carte cu prieteni" a lui Fănuș Neagu. Reputatul scriitor, el însuși un „bijutier al cuvîntului", cum îl numește unul din prietenii săi, atrage atenția asupra necesității de a vorbi deschis, cu luciditate și curaj — cu profesionalism, aș adăuga — despre toate problemele mari și mici ale limbii române, începînd cu nesfîrșitele „declarații de dragoste, flori de nu-mă-uita, bezele și coate-n burtă, coaste, șale, șira spinării", vorba domniei sale...

Căci numai cu indignarea în fața vreunui nou fapt de limbă care ni se pare incorect sau inestetic, numai cu deciziile de „așa-i bine" și „așa nu" e greu să ne închipuim că vom contribui cu adevărat la menținerea limbii în cadrul ei firesc, pe cursul evoluției sale specifice. Limba trăiește în primul rînd ca fenomen social, este a oamenilor, iar aceștora trebuie să li se explice de ce „așa-i bine" și „așa nu".

În acest spirit, vreau să mă opresc aici asupra unor fenomene care, accidentale la început, par a ajunge la o frecvență tot mai mare în vorbire, deși sînt în dezacord cu normele limbii române. Le consider doar „neglijențe", pentru că se datoresc fără îndoială mai cu seamă grabei în exprimare, decît neștiinței.

Iată, citim într-un loc că „fumatul" este „interzis", în altă parte că „accesul" este „interzis", dar, în alt loc vom vedea „interzis parcarea" sau „interzis aruncarea..." etc.

E vorba de un dezacord flagrant care nu poate fi tolerat, în ciuda necesității practice de a face aceste anunțuri cît mai concise. De ce?

Pentru că în limba română, toată lumea o știe, participiul verbelor (cum este cazul lui interzis, formă de participiu a verbului a interzice) capătă funcție adjectivală și, ca adjectiv, trebuie să se supună legii de fier a acordului cu substantivul determinat în gen, număr și caz, or, fumatul, accesul etc. sînt substantive, lucru care se vede ușor prin chiar forma lor articulată, deși au la bază tot forme de participiu.

Sursa greșelii se găsește cred în altă parte. Vorbitorii au „simțit" probabil că la baza unor astfel de substantive se află verbe și chiar construcții cuprinzînd în structura lor verbe („Este interzis să se fumeze", „Este interzis a se fuma"), astfel că, atunci cînd formulează expresii ca „interzis parcarea", în mintea lor predomină caracterul de verb al celui de-al doilea cuvînt și nu cel de substantiv pe care-l capătă orice infinitiv lung în limba română. Și toate infinitivele lungi, devenite substantive în românește, sînt la genul feminin! „Parcarea" este deci „interzisă"...

„Ei și?..." veți zice, „e ceva atît de grav în asta?" „La urma urmei, oamenii înțeleg despre ce e vorba și atîta contează!"

Nu vreau să mă opresc aici asupra impactului nebănuit de puternic pe care asemenea anunțuri îl au cu oamenii (în prefața amintită, Fănuș Neagu vorbea despre un „dialog cu publicul" în astfel de situații, și avea dreptate), asupra faptului că un cuvînt scris influențează, de exemplu, corectitudinea scrisului copiilor noștri în școli, propun numai să ne gîndim la modul cum ar arăta limba română dacă s-ar neglija acordul adjectivului cu substantivul determinat...

Și, pentru că veni vorba, ne ocupăm mult mai puțin de acesta decît de acordul subiectului cu predicatul care, totuși, a început să nu mai fie neglijat. Am văzut undeva incredibila expresie „contestația respins". Știm, desigur, că aici se ascunde de fapt construcția de bază „contestația s-a respins", dar forma redusă la care s-a ajuns este inacceptabilă pentru că devine un nou tip de structură în care acordul este legic.

Cel mai adesea, astfel de situații sînt provocate, cum spuneam, de graba exprimării și pot fi considerate ca simple neglijențe. Viteza lor de răspîndire ne arată însă că încep să se generalizeze și faptul să înscrie deja în categoria unor „tendințe". Tendințe pe care însă, spre deosebire de altele, nu le putem accepta deoarece contrazic normele de bază ale limbii române.

CEZAR TABARCEA

Vorbiți și scrieți românește

Neglijențe

Eveniment

Puterea cuvîntului

A apărut într-o nouă și substanțial îmbogățită ediție principala operă autobiografică a lui N. Iorga O viață de om așa cum a fost. Prin silințele lui Valeriu Râpeanu și ale Sandei Râpeanu, îngrijitorii ediției, a fost realizat cu acribie, grijă pasionată a cărturarului și respect față de marea figură a unui ilustru dispărut, masivul volum apărut sub auspiciile Editurii Minerva, care vine să ne îmbogățească bibliotecile și să ne ajute prin „orizonturile" lui N. Iorga să ne extindem propriile orizonturi. Recitit și recolaționat, textul lui Iorga se vede îmbogățit prin note și întregit în Addenda prin alte două lucrări ale sale aparținînd și ele aceleiași perioade — anului 1932 : Doi ani de restaurație. Ce-a fost, ce am avut, ce am putut și isprava. După întoarcerea la regimul de partid.

Recitirea operei pasionate și cuceritoare a marelui istoric, dar și a marelui literat, dăruit ca nimeni altul cu **puterea cuvîntului**, ne produce, după cincizeci de ani de la inițiala apariție, aceeași încîntare. Iorga ne transpune în dimensiunile încercatei sale vieți atît de bogată pe plan uman și spiritual și atît de implicată în societatea epocii și în destinele națiunii sale. Cele trei părți ale operei scrisă de istoric în 1933, în perioada următoare căderii sale de la putere, în clipe de amărăciune sufletească — **Copilărie și tinerețe, Lupta** și **Spre liseninare** (ultimul capitol avînd titlul semnificativ pentru starea de depresiune a savantului : **O încercare neînțeleasă și nesprijinită**) reprezintă o frescă de epopeice dimensiuni. Nu este vorba doar de „o viață de om", ci în mare măsură de „orizonturile" sale, de implicarea sa în viața colectivității mai ales naționale, dar și universale. Marele cărturar, luptătorul, idealistul — în sensul cel bun al cuvîntului, ardentul patriot și intelectual animat de un avîntat umanism sînt reînsufletiți din lectura acestor pagini, dezvăluitoare totodată a unei **întregi epoci**. Opera este scrisă într-o manieră personală, tulburătoare deseori, în care scînteietoarea inteligență se împletește cu talentul omului de litere, însufle-țindu-se într-o încîntătoare dar și pasionată formă de exprimare. **O viață de om este** într-adevăr, așa cum o califica Perpessicius, „una din cele mai puternice creațiuni ale geniului românesc" și totodată, cum afirmă de bine o definea Mihai Berza, „una din cele mai frumoase cărți din cîte s-au scris în limba românească".

Masivul volum este precedat de un studiu introductiv datorat lui Valeriu Râpeanu — erudit și competent editor și comentator al operei lui Nicolae Iorga, ca și al aceleia a lui Gh. Brătianu — al cărui text este mult îmbogățit față de ediția anterioară și care reprezintă **introducerea firească** la principala lucrare autobiografică a marelui istoric. Remarcabil — și inedit — este cel dintîi subcapitol : **Memorialistica în spațiul operei lui N. Iorga.** Reținem frumoasa caracterizare : „Desfășurată ca o fastuoasă pînză a unei vaste reconstituiri sau încrustată în filigranul vieții, opera memorialistică a lui Iorga pare o adevărată **Creațiune** făurită de un Michelangelo al literaturii române". De la notele de drum, la memorialistica în care documentul are o mare pondere, la însemnarea cotidiană, „fiecare pagină scrisă de N. Iorga, remarcă îndituit Valeriu Râpeanu, poartă pecetea ființei sale vibrînd de patos și neliniște". Într-o totul justificată este și opinia editorului care-l înfățișează pe istoric ca scrîind „despre experiența sa ca **om social** integrat unei comunități naționale". Analizînd opera memorialistică a lui N. Iorga în ansamblul ei, Valeriu Râpeanu ne poartă firesc spre **O viață de om**, caracterizată „o culme încă neatinsă a memorialisticii românești".

Râpeanu observă că „omul de idei și omul de acțiune sînt una și aceeași persoană" la Iorga dar el mai remarcă, tot așa de justificat, că la acest „homo politicus", la acest „făuritor de istorie", „memoria lui era o memorie socială, o memorie a ideilor, o memorie morală", înregistrîndu-se „efortul permanent" al marelui istoric „de a se înscrie în viața socială". Prin memorialistica sa, Iorga, subliniază Valeriu Râpeanu, își evaluează propria existență „numai în contextul social, politic, moral și intelectual al epocii".

Admirația firească a cărturarului editor față de extraordinara și vulcanica personalitate a lui N. Iorga nu-l oprește de la analiza critică a inserării acestuia în viața social-politică. Este poate partea cea mai interesantă și mai remarcabilă a studiului. Într-o totul justă este precizarea că N. Iorga n-a fost „atras involuntar de politică", ci „dimpotrivă" a fost „o personalitate fundamental structurată pe dimensiunile politicului și ale acțiunii publice", „...memorialistica — evidențiază Valeriu Râpeanu — îl reprezintă plenar pe omul luptei, pe omul tribunei, pe omul într-un drum necontenit, fără odihnă, către arenă". Încadrarea marelui istoric în contextul epocii sale, stabilirea limitelor sale pe plan politic, ca și a simțămintelor de „izolare" care, la un moment dat, l-au stăpînit, pot fi regăsite în pertinentul studiu introductiv. Valeriu Râpeanu relevă faptul că Iorga „nu întrunea în atributele uriașei sale personalități" cele ale conducătorului unei țări aflată în convulsii economice „legate în chip fatal de cele ale întregii lumi capitaliste în acea perioadă în criză", ei ignorînd chiar angrenajul „societății românești în dezvoltare". N. Iorga nu apare cu nimic diminuat, perfecțiunea neputînd fi o însușire a omului, fie el cît de genial, ci **mai bine înțeles**, ceea ce este esențial, atunci cînd atentul său editor caută în subcapitolul **Complexele dominante ale unei mari personalități** să definească trăsăturile caracteristice ale constituției sale spirituale atît de deosebite, de neașteptate uneori și de impresionante, inclusiv unele ce ar putea fi calificate drept negative. Râpeanu are perfectă dreptate cînd scrie că „personalitatea lui N. Iorga nu poate fi definită, nici înțeleasă dacă o reducem la o unică perspectivă, ci numai dacă încercăm să aflăm complexul de factori psihologici, morali și sociali care au condus pașii omului".

„Aici—sintetizează Valeriu Râpeanu spre capătul amplului său studiu introductiv referindu-se **la O viață de om** — s-au revărsat calitățile celui mai mare portretist din literatura noastră, ale pamfletarului ce pustia teritorille adversarului cu o forță de uragan, ale autorului de note de drum ce unea perspicacitatea scriitorului cu enciclopedismul savantului și, în fine, ale creatorului de mari frescе sociale". Operă de erudiție și dăruire, volumul realizat prin silințele lui Valeriu Râpeanu și ale Sandei Râpeanu redînd încă odată publicității o tulburătoare operă a lui N. Iorga, merită elogiul cititorului, apariția sa reprezentînd un remarcabil act de cultură și de restituire.

DAN BERINDEI

PROZA

„Împăratul" satului

Foarte prolific în ultimii ani, severineanul **Romulus Cojocaru** i Cărțile lui de poezii și mai cu seamă cele de proze tind să ajungă raft de bibliotecă. Scriitorul a tăcut multă vreme (între primele-i poezii, publicate în „Ramuri" în 1964—65, și primul volum, e o distanță de ani), „vorbindu-și" literatura în simpozion cu prietenii și trăind existența la modul artist, cu tente boeme dar și, astăzi se vede bine, cu suferințe secrete, de vicios al cuvîntului. A adunat, cum se zice, viață, a adunat materie, le-a meditat, apoi a irumpt. Prin cărți nu numai multe, ci și bune.

Ultimul său roman, „Împăratul" (Ed. Cartea românească, 1985), rela personajele și decorurile penultimului, „Ristea Împărat", împinse cu niște ani îndărăt. O vreme, senzația de „déjà vu" persistă. Te afli în același sat oltenesc, ai de-a face cu același oameni, de regulă firi sucite, cu nume sucite (Ristea, Campare, Șobolan, Puiață, Istaiche, Belterie, Pizdarie, Ciran, Mișică, Bățică, Păvălan etc.), prinși în tot felul de întîmplări, unele mai sucite, altele mai puțin, topite într-un clocot de viață unic, într-o narațiune stufoasă, pe care scriitorul o conduce însă cu mînă sigură. Treptat, începi să ieși din „déjà vu" și să plonjezi tot mai adînc în neștiut și necunoscut. Cu mînă sigură sînt construiți și eroii cărții, foarte „țărani" și foarte „olteni", luți la gînd și la faptă, temeinic stăpîni pe ei, dar și nestăpîni „cînd le sare zbanțul", iubitori ai umorului negru, ai jocului gratuit de cuvinte, dar și ai filosofărilor de tip moromețian, ca în această definiție a războiului : „S-a luat lumea la bătaie. Nu se mai știe care în cine dă. Țara aia e cu aia, da' aia cu aia și nu cu aia și ala e cu alalaltă și nu e cu aia, e ca la turnul lui Babel, cînd s-au încurcat limbile. S-au înclicit avioanele pe cer și nu mai știu în care țară să arunce bombele. Citeodată aruncă tot ei pe ei. Vai de mama miniștrilor, c-au încurcat războiu, de mai mare dragu să te ulți la el". E o lume robustă, apropiată de natură, o lume cu idei și cu reflexe tefere, bazate pe acuitatea și stringența observației, o lume fără prejudecăți morale, în care binele se amestecă monstruos cu răul, dar o lume guvernată de credințe, de legi, cu un pasiv etic ai demnității, dreptății și cinstei cu totul tulburător. Toate personajele se învîrtesc și zbîrnîie în jurul lui Ristea, își depun umbra pe el, ca pe un perete, dispărînd apoi, cu aceeași frenezie de efemeride, în întunericul unei pagini, ca să reapară în chip neașteptat (dar cu rost dramatic !) în zorii altcia. Ristea rămîne, peste toate, neclintit, perete și stîlp al satului, aparent mai sucit decît toți dar mai teafăr ca toți în ce face și ce gîndește. Nu-l luat la „război" fiindcă-l șchiop, dar poartă în sat un război pe cont propriu, deschizînd simultan diferite fronturi, împotriva boierului ori a jandarmului, a „oților" ori a nemințoșilor, a îndărătnicilor în formele închistate de viață, pe cei din urmă ambiționînd să-i trezească și să-i „educe". Devine comunist, refuză mita boierului (un petic de pămînt, „ca să nu mai zgîndăre satul"), la parte la reforma agrară, e uns primar, își cam pierde capul, își pierde și vechiul picior de lemn, înlocuindu-i cu unul „de lemn și din piele de căprioară", vrea să-i facă lui fiu-său „nuntă de prinț", trece pe lîngă moartea pusă la cale de unii, se încrîncenează o clipă în sine și împotriva satului, vede „chiaburi" și „sabotori" unde nu sînt, se pune în fruntea campaniei colectivizării, ajunge președinte de C.A.P. și iar și-o cam ia în cap : „Eu sînt stat, eu sînt guvern, și dacă vreau mă fac și popă". (În cartea „Ristea Împărat" va redeveni uman, va redeveni țăran...). Trăiește întîmplările noilor vremuri cu o fervoare ce-l seacă pînă la os, ca să renască, proaspăt, la fiecare nouă somație a aceloraș vremuri. Și ei, și ceilalți eroi ai cărții sînt, cum spuneam, pictați cu mînă sigură, chiar dacă și cu unele îngroșări ale pastel. (Cei mai buni prieteni ai lui Ristea-șchiopul sînt Camparaciungul și Puiață-cocoșatul). Lume țărănească, lume obișnuită, personaje obișnuite, dar devenite sub pana autorului misterioase, insolite, interesante, Romulus Cojocaru, vorba lui Arghezi, știe să facă dantelă cu coada bastonului.

Deci Romulus Cojocaru e un romancier care are tot ce-i trebuie, ba și ceva pe deasupra, invitîndu-ne să credem în el.

ILIE PURCARU

PLASTICA

Nevoia de îndrăzneală

Încumetîndu-se și în planul picturii, ca o revoltă, poate, împotriva limitelor obiective impuse de cernelurile tipografice graficianul **Victor Apostoloiu** alcătuiește o lume a cărei primă calitate este, firește, culoarea, acesteia adăugîndu-se nota pronunțat lirică a mai tuturor naturilor statice (în special flori) și-a peisajelor ce compun expoziția pe care artistul a încredințat-o galeriei **Eforie.** Nu-i vorba de-o presupusă trădare a graficii, prezentă totuși, în modul în care artistul își paginează compoziția, cît mai degrabă de-o tîrzie revenire la pictură, Victor Apostoloiu vădindu-se a fi un abil cunoscător al limbajului pictural, cu predilecție al notațiilor de atmosferă. Florile sale, în general aceleași (cu foarte mici excepții), un fel de anemone, sînt simple pete de culoare ce impodobesc un vas, același și el, dar ele au puterea de-a instaura un aer de blîndă împăcare oferind clipei acea lungă reverie pe care o descoperim de obicei doar atunci cînd ne lăsăm furați de zonele mai liniștite ale existenței noastre. Din acest punct de vedere pictura sa (aceeași impresie am trăit-o și-n fața peisajelor), nu redă, ci mai ales evocă un teritoriu de gînd și alcază simțire. Și chiar dacă, la prima vedere, această reușită pare a fi un lucru minor, ușor de înfăptuit, noi credem că este vorba aici de-o cunoaștere foarte exactă a acelui ceva pe care pictorul îl are de spus, pe care vrea, neapărat, să-l spună. Tușele energice, de factură impresionistă ce alcătuiesc fundalul unui peisaj, de exemplu, nasc o mișcare interioară al cărei ecou este reținut și atenuat de căldura calmă a caselor pitice parcă ascunse sub dealurile rotunde și moicome, aceeași stingere a conflictului cromatic manifestîndu-se și-n cazul naturilor statice, fapt ce ne îndreptățește să afirmăm că Victor Apostoloiu, printr-o structură lirică înnăscută și printr-un acut simț al armoniilor coloristice, realizează un echilibru elevat, o rafinată dozare senzorială. Singura problemă ce s-ar putea ivi la orizontul imediat al preocupărilor picturale practicate de graficianul Victor Apostoloiu ar fi aceea a personalizării actului său artistic, al demersului efectuat în interiorul picturii sale, astfel încît pictura sa, nu neapărat tributară cuiva anume, cît comună și egală cu ea însăși, să depășcască acest stadiu de evocare, să dezbată plastic o anume atitudine, un anume crez. Ar fi vorba, în ultimă instanță, de un plus de aplomb, de o îndrăzneală în planul tematic, inclusiv al construcției, atribute fără de care pictura sa rămîne doar frumoasă, doar emoționantă, doar cuminte. Chiar și așa fiind, expoziția își are, fără îndoială, cum am și spus, calitățile ei.

VICTOR NIȚĂ

CRITICA

Colocvii critice

Inaugurate în 1977 din inițiativa C.J.C.E.S. și a Asociației scriitorilor din Sibiu, colocviile de critică literară ale revistei **Transilvania** au devenit relativ repede unul din reperele de netăgăduită eficiență ale vieții noastre culturale. An de an, critici, istorici literari și teoreticieni, din toate colțurile țării și de toate vîrstele se întîlnesc pe „terenul de luptă" al ideilor, în turnire binevenite nu numai pentru eficacitatea, dar și pentru eleganta, pentru capacitatea lor de incitare intelectuală. Axate la început pe coordonatele textului critic, vizînd cunoașterea, asimilarea și aplicarea creatoare a celor mai noi teorii și metodologii analitice pe plan european (una din notele plăcute ale dezbaterilor fiind tocmai permanența și fertila „ceartă dintre Vechi și Moderni"), lucrările colocviilor și-au deplasat în ultimii ani centrul de interes către istoria literaturii române, abordînd din multiple unghiuri de lectură (tematism, sociologie, psihanaliză, stilistica structurală, comparatistică, etc.) opere ale unor autori fundamentali.

Astfel, de la teme precum **Definirea actului critic. Funcții specifice și importanță socială** (1977), **Rolul istoriei și criticii literare în promovarea valorilor literaturii naționale** (1978) sau **Critica și actul lecturii** (1979) s-a ajuns — sub genericul **Lectura clasicilor și teoria modernă a textului** — la ample sesiuni de comunicări dedicate operei lui Tudor Arghezi (1980), Octavian Goga (1981), V. Voiculescu (1984), Mateiu Caragiale, Liviu Rebreanu, Mihail Sorbul (1985), fără a omite problematica literară a prezentului (**Romanul românesc contemporan, 1982**) sau **Rolul criticii literare în contextul culturii și civilizației românești. Creativitatea criticii** (1983).

Ediția din acest an, a IX-a, desfășurată între 12—14 septembrie în același Sibiu iubitor de cultură, primitor și exultînd aceeași tinerețe spirituală dintotdeauna, a abordat, în peste 20 de comunicări, creația lui

DAT ÎNAPOI

● **O sută de ani.** Pedagogul și publicistul George Radu Melidon a donat în urmă cu 100 de ani primăriei din comuna Roman 216 volume legate, lucrări de știință, literare și istorie națională menite să formeze începutul unei biblioteci publice. Cărțile urmau să fie împrumutate de secretarul primăriei, care îndeplinea și funcția de bibliotecar „persoanelor vrednice de credință și cu depunerea garanției valorii lor". Între 1907—1947 și-a desfășurat activitatea la Roman, prin acea bibliotecă, **Societatea culturală „Miron Costin"**, care organiza ședințe literare săptămînale, conferințe, excursii la locuri istorice din țară. Au fost prezenți ca invitați oameni de seamă ai culturii românești ca A.D. Xenopol, N. Iorga, C. Hogaș, M. Sadoveanu, O. Densușianu ș.a.

În anul 1910 numărul cărților crescuse la 6 325 pentru ca în 1941 să fie de 8 000. În perioada de după eliberare, îndeosebi în ultimele două decenii, s-a îmbunătățit substanțial activitatea bibliotecii care a primit și un nou sediu. De la 450 cititori s-a ajuns anul acesta la peste 8 000. Ei au la dispoziție 149 000 volume din diverse genuri ale literaturii, secții pentru adulți și copii, de prelucrare a colecțiilor, o ludotecă, inclusiv cataloage alfabetice etc. Biblioteca este o prezență activă în viața culturală a municipiului Roman. Expozițiile permanente, acțiunile de propagandă, cursul „Muzica și marile probleme ale existenței", susținut de profesorul Gh. Ciobanu, colocviile ce au loc la sediu și în unitățile economice, acțiunile de popularizare a cărții desfășurate în cadrul **Zilelor culturii românești**, dar și cu alte prilejuri, completează bogatul program al acestui așezămînt de cultură care și-a sărbătorit zilele trecute 100 de ani de la înființarea ei. Au participat numeroși oameni de cultură din Roman, din alte localități ale țării, prezenți cu deosebit de interesante intervenții la sesiunea omagială de comunicări științifice. **(Radu Levărdă).**

Mateiu Caragiale, Liviu Rebreanu și Mihail Sorbul. Și de această dată s-au propus unghiuri noi de lectură (M. Zamfir despre nuvelistica lui Rebreanu, Livius Ciocârlie despre „inițierea în eșec" a **Crailor de Curtea-Veche**, Lucian Raicu despre relația eu biografic / eu nuctorial la Rebreanu, Alexandru George despre modernitatea narativă a prozei lui Mateiu, Mihai Ungheanu pledînd pentru actualizarea **Letopisețiilor** lui Sorbul, iar Sanda Odaie pentru o paralelă între **Fățeciile** lui Mateiu și poezia lui Hérédia), s-au propus ipoteze de biografie și caracterologie materială (Romulus Vulpescu, Mircea Anghelescu), s-a polemizat în jurul „actualizării" lui M Sorbul (M. Ungheanu — Val Condrache), pe marginea problemei specificului național (M. Ungheanu — Constantin Barbu), ori s a polemizat pur și simplu sistematic, dintr un fermecător principiu, de apărare a lucidității, măsurii și rigorii analitice (Alexandru George).

Psihologia intelectualității rebreniene (Mircea Tomuș), nucleele ironice și forța cuvîntului generator de seisme sociale în **Răscoala** (Ion Pecie), relația istorie/utopie la Mateiu (Dan C. Mihăilescu), configurația personajelor în dramaturgia lui M. Sorbul (Claudia Dimiu), **Ideile social-politice ale autorului Pădurii spînzuraților** (Anton Cosma) au reprezentat tot atîtea puncte de interes pe harta discuțiilor. Necesitatea fundamentală a criticii și istoriei literare, atari confruntări anuale de opinii garantează o dată mai mult valoarea actului evaluativ al lecturii, contribuind într-o manieră proprie la dinamica prezentului nostru cultural.

TANIA RADU ■

Cronica TV

Cu și fără preocupare

Cum era și firesc, programele de la radio și televiziune au fost concentrate în jurul ediției a X-a a Festivalului internațional „George Enescu". Deși transmisiuni directe am ascultat în fiecare zi, așteptăm în continuare înregistrările ce sperăm că s-au făcut. Programul TV ne-a promis din prima zi a festivalului o retrospectivă, cuprinzînd prezențe celebre de-a lungul edițiilor, selecțiuni din opera **Oedip și **Rapsodia I**, dar am căpătat fragmente din spectacolul înregistrat pentru televiziune de Balctul clasic și contemporan „Fantasio" cu **Spărgătorul de nuci** de P.I. Ceaicovski în coregrafia artistului emerit Oleg Danovschi. Ne-am bucurat totuși să-i revedem pe artiștii constănțeni. Și emisiunea „Cine știe câștigă", cu vechi state de serviciu pe undele radio, a fost la obiect, prezentînd pe concurentul câștigător la tema **George Enescu, „Orfeul" moldav**. O preocupare constantă au realizatorii acestei emisiuni de a le face interesante, cum a fost această, precum și cea dedicată acum două săptămîni lui Nichita Stănescu, poetul ale cărui versuri ne place să le auzim rostite cît mai des. Fiindcă vorbeam de preocupare, cîteva vorbe despre filmul de simbătă. Nu despre calitatea filmului — încă o dată am văzut că frumoși sînt oamenii care iubesc animalele — ci despre faptul că cei ce trebuiau s-o facă nu au pregătit filmul pentru vizionarea pe ecranul televizorului, în sensul că nu s-a putut citi traducerea. Sigur că era foarte grav dacă se întîmpla aceasta la Hamlet, de exemplu, dar trebuie să se respecte principiul că dacă tot facem un lucru, să-l facem bine pînă la capăt. Acum, la început de an școlar, o idee utilă pentru programul de activități extrașcolare ai elevilor liceelor industriale a dat-o emisiunea radio **Club Univers 20**. În mare parte dedicată Muzeului Tehnic. Ideea este simplă : trebuie vizitat acest interesant muzeu bucureștean de către vîitorii specialiști. **La sfîrșit de săptămînă** am văzut o floare mai rară pe micul ecran : cîntecele bihorene ale Floricăi Duma, dar, printre altele, și două reportaje făcute „ca să fie" sau poate neterminate, adică necomentate. Cei despre concursul forestierilor ar fi trebuit să dea satisfacție măcar cîștigătorilor, să știe toți colegii de breaslă cine au fost cei care au tăiat cel mai bine și mai repede cu fierăstrăul, cu toporul și cu drujba. Iar din cel despre al doilea Salon internațional de artă fotografică de la Sibiu ar fi fost utili să aflăm măcar cine au fost participanții și care erau lucrările artiștilor fotografi români. Ambele au fost ca două focuri ratate la un concurs de tir. Nu a trecut neobservat faptul că emisiunea **Cîntarea României — De pe marea scenă a țării pe micul ecran** realizată în colaborare cu Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Bacău a ieșit din tiparul minimei preocupări. Artiștii profesioniști și amatori băcăoani au prezentat un program viu și mai ales reprezentativ, atingînd și el nivelul artistic al emisiunii județului Mureș de acum cîteva săptămîni. Iată că performanțele incită la performanțe.

REGHINA VĂRVICI ■

Cinci minute cu Tudor Gheorghe

— Cînd Tudor Gheorghe vine la redacția revistei Flacăra, unde are numeroși prieteni și chiar admiratori, asta vrea să însemne că „menestrelul de la curțile dorului" s-a întors dintr-o călătorie artistică. Greșesc ?

— Nu. Îmi aduc aminte că și anul trecut, după o călătorie în Grecia, la un festival folcloric al țărilor balcanice, și afirmat același lucru, că de fiecare dată, după o călătorie artistică în străinătate, îmi face plăcere să vin la redacția revistei Flacăra. Recunosc, că și-atunci, că-mi sînteți dragi. Dar de-atunci și pînă acum...

— Înțeleg că de-atunci și pînă acum au mai fost și alte deplasări.

— Exact. Tin să spun așta ca să nu se creadă că, imediat ce fac și eu cîte ceva, vin să se scrie la gazetă. Deci, de-atunci și pînă acum, am fost la Budapesta, pentru un spectacol de muzică și poezie pe versuri de Tudor Arghezi, apoi la Moscova, pentru un spectacol asemănător, dar dedicat lui Eminescu și Pușkin.

— Iar acum, după aceste spectacole ?

— Acum vin din R.D.G., unde la Berlin, împreună cu Adela Mărculescu și Ion Marinescu, am susținut un spectacol al cărui subiect l-a constituit poezia lui Blaga. În ce mă privește, am recitat din Lucian Blaga, dar am și cîntat.

— Ce-ați recitat, ce-ați cîntat, cum a fost spectacolul, ce-a fost mai interesant, mai ieșit din comun ?

— Prea multe întrebări deodată pentru un dialog de numai... 5 minute. Să-ncerc să răspund. S-a recitat, în română și germană, firește, cam tot ce este mai reprezentativ în poezia lui Blaga. Spectacolul, amănunt extrem de important, a durat cam două ore. De cîntat, din poezia lui Blaga, am cîntat o mai veche piesă a mea, Risipei se dedă florarul, dar mai ales cîntece populare transilvănene, Cîntecul Iancului, Sărac inima me, Cînd s-o-mpărțit norocu, plus cîteva cîntece pe versuri de Goga. Interesant e faptul că ni s-a alăturat o fostă studentă a Conservatorului din Iași, care a cîntat la pian muzică de George Enescu și Sigismund Toduță. Pata de culoare, însă, a fost, recitalul, dacă pot să-i spun așa al unui instrumentist german care a cîntat la un nai foarte ciudat, un fel de tuburi de-aceeași mărime, legate între ele ca lemnele unui gard. Mi-am și zis, în glumă, firește, că respectivul cînta la... gard, nu la nai. Naiul, orice s-ar spune, stă bine, minunat de bine, ca un mare instrument, doar în mîna unui român.

— Toate bune și frumoase, dar poate aflăm, în finalul acestei convorbiri de numai cîteva minute, cine și cum organizează aceste spectacole.

— Iartă-mă, dar cred că trebuia să începem cu această întrebare. Dar, sigur că, da, mai bine mai tîrziu decît niciodată. Aceste spectacole sînt datorate unui foarte bun și frumos obicei, a se citi schimburi culturale stabilite între Radioteleviziunea noastră și instituțiile similare din țările socialiste.

V. NIȚA ■

Cronica literară

„Pietre pentru templul lor"

În viziunea lui I. D. Bălan, critica literară participă la, cum spune, „înălțarea edificiului culturii naționale, așezînd, motivat și cu răspundere, autorii și operele la locurile ce li se cuvin". În această disciplinată ordine arhitectonică, marile opere ar fi „coloane maiestuoase, cu variate capiteluri", cele importante intră în „temeliile unor ziduri noi, ca pietrele unghiulare" iar celelalte sînt „cărămizile" care leagă „Pantheonul unei culturi naționale". Cultura este, deci, o construcție critică ridicată pe cultul strînsei ierarhii a valorilor, oricît ar varia principiul de organizare al numerosilor ei arhitecți... În treacăt fie spus, ierarhia, ea însăși, este, oficios, fluctuantă, mobilă și de aceea construcția „Pantheonului", nu se sfîrșește niciodată, ca în legenda meșterului Manole. Apoi, mortarul care leagă pietrele fiind totuși timpul, „spiritul veacului", mobil și el, rezultă că ordinea „cărămizilor", și nu doar a lor, nu poate fi imuabilă... Însă în această obsesie a operelor fundamentale clădite solid și pentru mută vreme se poate citi o întreagă mentalitate eroică și intemeietoare : a cărturarilor și tribunilor ardeleni și a celor înrudiți spiritual cu ei, promotori ai tradiției în scopuri active, militante. Despre aceștia I. D. Bălan a mai scris pagini emoționante, pline de o luminoasă pietate. Acum scrie despre, bunăoară, Iosif Vulcan, posibil model de intelectual militant, „mare animator" și „înflăcărat patriot" care a scris că „Poetul care vrea să fie bardul națiuni sale nu poate să cînte decît ceea ce frămîntă cugetarea poporului său, căci dacă lira lui ar intona niște sentimente străine sîngelui din care se trage, n-ar mai prezenta sufletul aceluia și neamul său l-ar huidui ca pe un simbriaș plătit". Prețuitor al trecutului cultural, al tradiției valide, I. D. Bălan scoate cu justețe virtuțile creatoare ale marii colecții a lui G. Dem. Teodorescu sau actualitatea lui Ovid Densușianu, cunoscutul filolog dar mai puțin știutul ideolog literar ignorat pe nedrept, în favoarea altora care s-au lăsat copios „influențați" de vederile și ideile lui, într-un cuvînt, „precursor străluciț al modernismului românesc" — un modernist fără atitudinile exclusiviste ale urmașilor imediați și ale celor din zilele noastre. El denunță „rătăcirile literare" ale folcloriziirilor artificiale, respinge îngustimea și unilateralitatea doctrinare („De ce numai ce e la țară ar fi adevărat românesc ?") și combătînd, cu moderație și cumpătare, influențele străine „cînd pot fi pernicioase", era de părere că „a condamna sistematic, în bloc, orice înrîurire străină este o aberațiune" căci „o literatură nu se poate izola". Subliniind atari laturi de netăgăduită actualitate din opera unor mari înaintași, I. D. Bălan rămîne credincios normei de conduită morală și estetică : obiectivitatea judecății de valoare, cultul adevărului. Fapt verificabil în aproape toate contribuțiile sale. Mai puțin „norocos" cred că este criticul în încercarea de a muta mai în față palida figură a lui Panait Cerna, poet minor, deși spirit superior și ardent. Nici argumentele criticului, nici măcar citatele versuri nu ne conving că pe „luceafărul singuratic într-atîția licurici" cum i se părea lui Demosteze Botez îl „venerează și astăzi toți iubitorii de frumos". Îl mai pot, parțial, citi și-i mai păstrează probabil o anumită prețuire, în orice caz mai scăzută decît aceea datorită cărela „Manualele școlare ce nu aminteau de Al. Macedonski, D. Anghel și atîți alți valoroși poeți români îi treceau printre clasici" (G. Călinescu). Despre scriitori de azi, I. D. Bălan scrie cu nedezmințit entuziasm, cu un atașament pliduitor și, totodată, cu mare probitate profesională. Este și polemic, apărînd valori autentice dar contestate din rațiuni extraliterare. Iată-l, bunăoară, scriind nu fără o dreaptă mînie, despre răstălmăcirea obtuză a unei creații lirice : „N-au lipsit, firește, nici zoilii circotași, pe unii deranjîndu-i „rădăcina țărănească" a poetului, care readuce în poezie universul rural, pe alții spiritul național, tradiționalist, chipurile, iar pe un odios fariseu caracterul aluziv religios al versurilor sale". De fapt, arată criticul, Ioan Alexandru este un „poet al colectivităților românești străvechi" care „își declară originea țărăncască cu o mîndrie votevodală" și în a cărui viziune „eroi sînt sacralizați, rămîn în calendarul martirilor neamului" — iată judecăți globale menite să reziste prin adevărul și pregnanța formulărilor. La fel, în cazul lui Mihai Beniuc „cel mai de seamă poet român actual, unul din marii lirici ai lumii contemporane". „Izvoditorul „cîntecelor de pierzanie" — serie și Dumitru Micu — se impune tot mai vădit drept cel mai mare poet român al mieșărilor timpului istoric". Criticul adevărat nu se teme de cuvintele mari dar exprimînd o judecată dreaptă : I. D. Bălan are, se vede forță de a sfida conjunctura dornică de aliniere la propria formulă și gata să moaie în apă căldută adevărurile evidente ca pe niște posmeți mai ușor de mestecat. Ovid Densușianu, prețuit de I. D. Bălan ca un veritabil precursor al modernismului, il prevenea pe inclemenții săi urmași de azi : pentru unii „toată literatura se rezumă într-o singură formulă, într-un singur chip de manifestare : tot ce trece peste această formulă, tot ce se îndepărtează de ea li se pare neîndreptățit, nu-i interesează". Exemplele de mai sus sînt elocvente, iar I. D. Bălan, în care n-aș vedea tocmai un „modernist", a reținut mai bine ca mulți alții lecția marelui înaintaș, străluciții precursor al modernismului...

Printre însușirile marcante ale criticii și eseisticii lui I. D. Bălan aș mai pune una, nu foarte frecventă, ba chiar destul de rară : entuziasmul provocat de **plăcerea lecturii**. Este în pagina sa, adesea, o nuanță afectivă, descriptivă și povestitoare (ce se regăsește și în critica lui Al. Piru, ca să nu-i mai invocăm pe G. Călinescu însuși), o nuanță a cărei expresie dă seamă despre o anume ingenuitate, prospețime a trăirii, a „cufundării" așa zicînd „inocente" în „fabula" (sau chiar „litera" !) textului. În discuție ar fi stilul lecturii. Criticul de azi mărturisește, adesea direct — ca pe o victorie sau un ideal de atins — actul de a citi cu dificultate, frisonant, cu o vie și chinuită conștiință a obligației profesionale. Lectura lui e anxioasă, bănuitoare, pînditoare : ochiul vede, labirintic, peste tot, semne, capcane, simboluri pe care vîrful creionului le înțeapă — înhață, ca o sulițâ sau ca un ac. Criticul **preformează** textul venind la „marea întîlnire" cu bisturiu, lentile și clești psihanalitici, lectura și-a pierdut „inocența" iar autorul el, condamnat să se supună unui complicat ritual profesional, unei tehnici înrobitoare, uită să mai... citească. El nu citește un roman, ci meta-romanul. Într-un poem ce **descrie** un cadru natural, „descrierea" e — zice un critic — „pură aparență", un simplu „pretext". E adevărat, în cazuri speciale, semnele realității semnalizează un univers (joc) secund. **Neîncrederea** (metodică) în text este forma, aparent paradoxală, de a accede la adîncimea lui **reală**. Sigur că textul este — spun o banalitate — și un pretext. Însă neîncrederea generalizată, ignorarea sau chiar suspendarea textului ca pretext (!) are în cele din urmă pernicioase efecte secundare : îndepărtarea de „povestea" însăși, ori dispariția „poemului". Exegeza „Baltagului", bunăoară, ajunsă foarte departe, ne-a înstrăinat totodată — cred că mult — de forma sa originară, de structura inițială, de miezul **romanesc** al scrierii. Căci, așa cred, **Baltagul** înseamnă întîi de toate o **poveste**, o suită de peripeții care, simbolice, nici vorbă, ne desfată prin ele însele. Ar fi deci necesară o **întoarcere** la text, lăsînd pre-textul în urmă, dar această „întoarcere" nu prea mai e posibilă, criticul și-a pierdut ingenuitatea, prospețimea cititorului. Un critic, precum I. D. Bălan, cu o certă vocație scriitoricească, mi se pare că și-a păstrat tocmai această însușire. Nu se grăbește să speculeze pe seama unui text gata citit ci, mai întîi, chiar îl citește pentru cititori, silabisindu-l, tîrînit, la pas, refăcîndu-i traseul primar și, într-un fel, repovestindu-l. Firește, povestirea criticului subliniază moreu, cu tact, semnificațiile textului, pune accentele unde trebuie, dar rămîne, în chip fundamental, reflexul puterii și plăcerii de a citi o **poveste**, o istorisire al cărei ritm interior este dictat de o savantă organizare a lumii externe, a vieții înseși, într-o alcătuire surprinzătoare. Sau, ca să mai luăm un exemplu, **Ion** de Liviu Rebreanu: îndepărtarea prea mare de structura nucleară a volumului trădează sau favorizează și o anume incapacitate de a mai resimți așa-numita „epopee a lumii țărănești" și ca pe o „istorie", „poveste", biografie patetică și palpitantă a unei energii în erupție. Pe scurt, sînt semne ale unui deficit de vitalitate a lecturii înseși datorită cărula omenescul din literatură se vede exilat într-o conștiință insulară, de nu chiar într-o „insulă a fericiților" nemuritori din care a dispărut orice energie vitală : spații cu punțile tăiate, fără nici o legătură cu viața, istoria și... cititorii. G. Călinescu nu făcea o speculație fantezistă cînd vedea în **Baltagul** un „roman polițist", ci, printr-o intuiție genială, el definea caracterul vital și statutul profund popular al acestei capodopere pline de viață și neprevăzut și, tocmai de aceea, emanînd farmecul indicibil al marilor **aventuri** umane, comune epopeilor și romanului modern. Acest farmec al vieții „reale", al descrierii și al „povestirii" indus marilor opere românești nu cred că trebuie subestimat sau oscamotat căci „povestea" (pretextul !) constituie, între altele, chiar pragul secret peste care cititorul pășește și intră (cînd intră!) în „casa romanului". I. D. Bălan știe bine acest lucru și atunci cînd ne „povestește" **Baltagul** și cînd vede în **Ion** și „povestea simplă a unor oameni simpli, dar adevărați — cum s-ar zice — în carne și oase", „revărsare de trăire omenească", „viață din viață adevărată", sau cînd, spre a sugera **farmecul** „aventurii" din Baltagul reface, cu o vizibilă plăcere de cititor ingenuu, istorisirea, povestea de acolo. O plăcere ce nu-i străină de vocația sa pedagogică, de credința sa că literatura este destinată cititorilor și pe care, în chip expres, evocînd „farmecul" omenesc din povestea pe care o conține, dorește să-i atragă, să-i cîștige de partea literaturii (lăsîndu-i apoi, firește, pe mîna experților lecturii anxioase, bănuitoare, pînditoare...). Pentru captarea cititorului, criticul pretinde și își pretinde acea „vorbire insuflețită", — forma de adecvare a adeziunii cîștigată de operă în conștiința criticului la modalitatea expresivă a comunicării, alegînd cuvintele colorate de singele acestei adeziuni personale, „care au aceeași grupă sanguină cu tine"...

Critic de solidă formație universitară și cît se poate de adecvată moștenirii unei familiare tradiții a cărturărismului de sorginte ardeleană, eseist și publicist de atitudine, ferm în opinii, dar nu pînă la intoleranța obtuză a unor preopinenți oportuniști, poet nostalgic și elegiac, precum mai toți transilvănenii îndepărtați de obîrșii. I. D. Bălan este restauratorul priceput și inteligent al reputației unor valori precum Octavian Goga sau Aron Cotruș, autenticul descoperitor pentru cei de azi al unui foarte interesant romancier „uitat" : Eugen Goga, autorul, în fine, al unor prețioase „pietre pentru templul lor".

C. STANESCU ■

DACIA, UN MILION

1 000 000 este mai mult decît o cifră — este o veritabilă limită morală dincolo de care orice marcă de autoturism se poate considera că avînd istorie. Străpungînd această barieră, firma „Dacia" a intrat în rîndul celor similare care au „casa lor", alăturîndu-se legitim, cu demnitate și personalitate, alături de mărcile care populează astăzi întregul mapamond.

Dar cifra producției nu poate conferi singură prestanță unei fabrici; de aceea, în cazul „Daciei", cifra de un milion a prins din urmă, ca să spunem așa, permanentele eforturi pentru calitate prin care a fost posibilă comprimarea handicapului de un secol ce ne despărțea de alți constructori de automobile.

În această industrie — constructorii pitești știu foarte bine — competiția nu se poate cîștiga la relanti. „Accelerația" o dă **Centrul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru autoturisme**, locul în care se gîndește mereu la cum vor arăta și vor merge autoturismele „Dacia". **Ing. Călin Chirilă** ne asigură că multe din preocupările lor actuale se vor regăsi în producția de serie — și le enumerăm pentru a sublinia, o dată în plus, eforturile piteștenilor: perfecționarea motorului de 1 400 cmc (inclusiv a celei de-a cincea trepte, „Economicî"), extinderea gamei de fabricație (care va cuprinde motoare între 800 și 1 600 cmc), punerea la punct, de către un colectiv condus de chiar directorul institutului, a motoarelor Diesel de 1 400 și 1 600 cmc, finalizarea unor noi tipuri de cutii de viteză, de arbore cu came, cameră de ardere (cu altă energetică), distribuție (mai silențioasă), frîne (cu disc ventilat). Anul viitor, „Dacia" va avea o cauroserie complet modernizată, iar în 1990 se vor fabrica mașini în întregime noi, în patru variante. În atenția acestui centru se află, de asemenea, și autoturismul ARO, a cărui caroserie va deveni mai apropiată de exigențele „de oraș".

„Flăminul" uzinei îl constituie serviciul desfacere (șef de serviciu **ing. Gh. Fieșa**), locul în care trebuie găsită mereu o dreaptă cumpănire între nerăbdarea tradițională a clienților și dorința legitimă a uzinei de a le respecta întocmai toate doleanțele. Drept pentru care aici îți trebuie nervi tari și mult tact pentru a stăpîni confluența dintre cererile partenerilor (de la țară la țară, tipul de mașină diferă), pe de o parte, și ceea ce trebuie să facă sectoarele uzinei, pe de altă parte.

Ponderea exportului crescînd vertiginos, la fel s-a dezvoltat și activitatea serviciului specializat în care sînt antrenați peste 300 de oameni, șef de serviciu fiind tînărul economist **Viorel Melicеanu**. Munca acestui sector reprezintă un fel de „finit coronat opus" al muncii întregii uzine, care exportă mai ales în R.P.U., R.D.G., R.S.C., China dar și în Danemarca, Italia, Canada, Grecia, Franța, Olanda, — țări care, știuți s-o spunem, au o piață extrem de greu penetrabilă pentru autoturisme de proveniență străină. Și totuși, danezii, ca să dăm un exemplu mai recent, au avut gentilețea și timpul necesare să confirme printr-un telex faptul că „Dacia" a reprezentat „cel mai frumos produs prezentat pînă acum" în expoziția anuală a importatorilor din Danemarca.

Din serviciul de transporturi al uzinei face parte și vestitul grup de piloți pentru competiții. Prin temeritatea și prioritatea celor 20 de competitori ai uzinei, „Dacia" a înregistrat pînă acum patru locuri I în Campionatul european (clasa 1 300 grupa A), locurile I, II și V în clasamentele generale internaționale de raliuri și locul I în Turul Europei (clasa 1 600—2 000 cmc). Dar nu întrecerile automobilistice îi dau cea mai mare bătaie de cap șefului serviciului transporturi, **Marin Stan**, cî, transportul intern, uzinal, întrucît calea ferată din incinta uzinei trebuie să țină pasul cu expansiunea producției.

La toate izbînzile uzinei un aport important îl are secția de finisări, de fapt un service uriaș locul în care, cum spunea **ing. Marin Ioanițescu**, „se adună toate beleleie". Vom înțelege ce înseamnă acest lucru dacă ne vom aminti că, de multe ori, nu ne pasă cum merge ci cum arată mașina. Aici treaba începe prin preluarea mașinii de către „încercători", care pe durata a trei km, constată tot ce-au de constatat, și, în funcție de asta, urmează „bibilirea" fiecărei mașini — de la partea mecanică pînă la estetica exterioară.

Dacia **mașina „Dacia"** are peste 3 000 de repere, produse integral în aceeași fabrică (ceea ce se întîlnește la puține firme din lume), uzina în ansamblu, ca entitate socială și umană cuprinde, desigur, mult mai puține; cele despre care am vorbit mai sus sînt, doar cîteva din acele locuri care, pentru **firma „Dacia"**, reprezintă adevărate repere de muncă și inteligență tehnică. De aceea, aceste rînduri se vor deopotrivă un omagiu și o urare — de „la mai multe milioane, fiecare cu o sută de mii fără reparații".

Fotoreportaj de OCTAVIAN ȘTIREANU și PAUL AGARICI

Măgura, ediție definitivă

Acum cîteva zile, peste tabăra de sculptură de la Măgura a căzut cortina ultimului vernisaj. Al XVI-lea. S-a încheiat, deci, cea de-a XVI-a ediție și, odată cu ea, Măgura și-a închis definitiv porțile. Nu vor mai răsuna, ca altădată, vara „de-obiceiu în luna august, ciocanele și dăltițe mușcînd — lacome și flămînde, cu încrîncenare și nestăvilită sete de frumos — pietrele reci în mîezul cărora statuile dormeau de veacuri și mileniî și așteptau, cu înfrigurare, să fie dezvelite, să iasă la lumină. Peste Măgura s-a așternut o tăcere lungă, lungă... o tăcere ce nu s-ar fi instăpînit dacă spațiul rezervat acestei tabere nu s-ar fi epuizat, dacă alte spații (a se citi noi tabere de sculptură) n-ar fi apărut între timp, dacă n-ar fi reclamat și ele nevoia atît de firească de eternitate. Dar, timp de 16 ani, Măgura a fost nu doar prima, ci și cea mai importantă tabără de sculptură din România. După modelul ei s-au desprins, ca puii de cloșcă, numeroase alte tabere, în țară și în străinătate, dar Măgura rămîne, totuși, Măgura, un tulburător muzeu găzduit într-un spațiu născut parcă din mioritica noastră baladă, un uriaș amfiteatru în tăcerea căruia fiecare lucrare își auzie propriul ei cîntec. A participa la una din edițiile de pînă acum ale Măgurei înseamnă, pentru fiecare sculptor, un act de curaj, dar și de încredere în forțele sale artistice. Cele peste 200 de lucrări ce înnobilează spațiul acestui fabulos muzeu în aer liber vor sta mărturie că Măgura, pentru sculptura română, într-una din etapele deveniriî sale, a fost începutul. Începutul renașteriî sculpturii române contemporane. Vor dăinui, peste timp, clipele de supremă încordare ale tuturor celor ce-au semnat această cîtorie artistică a vremurilor noastre. Pe ultima filă a acestei uriașe cărți de piatră, vom citi în ordine alfabetică: Corneliu Camaroschi, Maria Cocea, Gheorghe Coman, Aurel Cucu, Dup Darie, Ioan Dene-Bistrița, Doru Drăgușin, Gh. Ilieșcu-Călinești, Mihai Laurențiu, Dorin Lupea, Mihai Marcu, Ion Mîndrescu, Grigore Patrichi, Dinu Rădulescu, Liviu Russu, Narcis Teodoreanu.

Dar, prin noile tabere de la Căsoaia, Hobița, Babadag, Timișoara, Galați, Brăila, Sibiu etc., spiritul Măgurei continuă să trăiască. La fel de viu, la fel de frenetic, precum viața părinților în viața copiilor lor.

VICTOR NIȚĂ
Fotografii de ELENA GHERA

Mihai Marcu — PARADOX

Corneliu Camaroschi — CONTEMPLAȚIE

Mihai Laurențiu — OMAGIU PĂCII, VIEȚII ȘI RAȚIUNII

Doru Drăgușin — TORSIONARE

Gheorghe Coman — SEMNE PRIMORDIALE

Salutări din Tușnad

Fotografii de GHEORGHE VINȚILĂ

Aici, la poalele Hășmașului Mare, aleile Tușnadului pătrund pe sub copaci cu atîta discreție, încît par niște șopîrle afundate în frunza îngălbenită a toamnei, și ele te poartă prin toate colțurile stațiunii, prin parcul cu urși împăiați care continuă să le facă hatîrul fotografilor, dar mai ales pe malul lacului, a cărui apă cristalină și brăzdată de lumina limpede a zilei răsfrînge acum nu numai muntele îmbrăcat în haina verde a coniferelor, ci și noile hoteluri și localuri turistice, moderne și eficiente, cu arhitectură elegantă, care s-au dovedit în ultimii ani mai ospitaliere și mai confortabile, fiindcă la Tușnad, unde sînt așteptați toți oamenii muncii, muntele s-a înnobilat prin apariția acestor superbe edificii și din ilustratele de odinioară n-au mai rămas decît imaginea însoțită a lacului și pădurea din preajmă care a vegheat la renașterea stațiunii, de unde vă trimitem acum multe salutări.

Festivalul internațional „George Enescu"

Pe marile scene lirice ale Capitalei

● L-am revăzut la București — după mulți ani — pe valorosul dirijor francez **Jean Perisson**, care — în fruntea orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu" — a condus două programe consecutive, la Ateneul Român. Oaspetele nostru a ajuns astăzi la o deplină maturitate artistică și, la tot pasul, se poate observa experiența sa îndelungată obținută prin colaborarea asiduă cu renumitele orchestre din Strassbourg, Nisa, și — desigur — a Operei din Paris. Aceasta a-a văzut chiar de la prima lucrare abordată, uvertura „Benvenuto Cellini", de H. Berlioz, care ne-a purtat într-un iureș năvalnic, frecînd peste deosebit de dificila scriitură a marelui creator francez și ajungînd la adevărate culmi sonore ; pentru ca în tripticul simfonic „Marea", de Claude Debussy, pastelul plin de culoare al părintelui impresionismului muzical, să cuprindă un diapazon extrem de variat, de la șoaptă la tumult. Precizia, claritatea intențiilor, echilibrul partidelor și dozajul lor, iată principalele elemente insuflate de Perisson colectivului simfonic, care a răsunat exemplar la toate solicitările, dăruindu-ne o seară memorabilă. Încluderea în program, în ultimul moment, a Rapsodiei Române în Re major, opus 11 nr. 2 de **George Enescu**, ca și interpretarea ei aparte, a constituit un gest semnificativ, plin de atenție, la adresa muzicii românești, gest care sconte în relief și mai mult delicatețea șefului de orchestră — oaspete ; motiv în plus pentru a dori și pe viitor, prezența sa pe estrada de concert.

● Solistul primei seri a fost artistul poporului **Ion Voicu**, interpretînd „Concertul pentru vioară și orchestră" de **L.v. Beethoven**, lucrare de bază în repertoriul reputatului violonist ; și cu acest prilej, maestrul ne-a situat — de la început pînă la sfîrșit — pe o înaltă treaptă de înțelegere a muzicii, proprie doar marilor interpreți.

● Douăzeci și patru de ore mai tîrziu, **Marin Cazacu**, o certitudine a violoncelisticii românești, apărea — pentru prima dată într-un Festival enescian — în calitate de solist al „Concertului pentru violoncel și orchestră" de **J. Haydn**, încununînd astfel toate cîștigurile sale de pînă azi și bucurînd pe toți acela care au crezut în el.

● Spectacolele **Teatrului de Balet Contemporan**, din Leningrad, au constituit — fără doar și poate — evenimentele de vîrf ale primei săptămîni a festivalului. Școala sovietică de balet nu are nevoie de recomandări speciale ; ea este vestită în întreaga lume, nu de azi, de ieri, ci din ani mai îndepărtați, cu mult mai mulți decît ar putea să numere cei mai virstnic spectator din zilele noastre... A fost normal, deci, ca de-a lungul vremii să se creeze un oarecare conservatorism, chiar dacă el atingea perfecțiunea în interpretare și montare. Iată însă că, tocmai la Leningrad, un tînăr plin de îndrăzneală și originalitate, absolvent al Conservatorului din orașul de pe Neva, pe numele său **Boris Eifman**, a început să se afirme în spectacole coregrafice ieșite din comun, experimentînd în „Icarul" (1970), în „Pasărea de foc" — celebra lucrare a lui I. Stravinski — în spectacole de balet pe sheață etc., noi modalități de expresie, pentru mai buna înțelegere și mentalitatea omului contemporan. Toate aceste strădanii au culminat cu montările și viziunile sale coregrafice, care și-au găsit aplicabilitatea în noul colectiv, **Teatrul de Balet Contemporan**, creat în anul 1977, care a spart după după opinia noastră — toate canoanele ! În cele două seri, extraordinarul ansamblu a prezentat spectacolele „Idiotul" (după romanul omonim al lui **Dostoievski**) și „Nunta lui Figaro" (după comedia lui **Beaumarchais**), la acestea adăugîndu-se și un recital care a cuprins alte diverse piese. Simfonia a VI-a, „Patetica" de **P. I. Ceaikovski**, care a constituit fundamentul muzical al primului spectacol, a relevat, pentru a cîta oară ! faptul că marii clasici pot fi întrebuințați în orice postură, ei rămînînd, însă, la fel de mari. E greu, spațiul nu ne ingăduie să înșirăm detalii de interpretare, de costumație, travestiuri neobișnuite în care bărbații utilizează chiar **poantele** balerinelor ; vom avea laude, în primul rînd pentru **Boris Eifman**, dar și pentru **toată trupa sa.**

● Prezența violonistului **Viktr Tretiakov** pe scena Ateneului Român, în compania Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, dirijată de Iosif Conta, precum și într-un recital susținut în sala de concerte Radio, a reprezentat, fără îndoială, unul din punctele fierbinți din programul celei de a X-a ediții a Festivalului. Cunoscut publicului român încă din anii trecuți, Viktor Tretiakov a consolidat un renume tot mai ferm, întemeiat pe talentul său excepțional, pe deosebita virtuozitate, în care nu lasă să se simtă nici o clipă efortul acumulărilor de ordin tehnic. Un temperament tumultuos, dar și un excelent control asupra emotivității, au dat viață într-un chip excepțional partiturii Concertului pentru vioară și orchestră de Ceaikovski. Înzestrat cu o deosebită forță de captare a fluxului energetic al partiturii (ba chiar și al interpretării venind din partea orchestrei), Tretiakov a tradus-o cu patos nediluat, interiorizînd accentul romantic și infuzînd vibrație seninătății clasice. Dacă în seara concertului de la Ateneu publicul a aplaudat și ovaționat minute în șir, fără a avea bucuria să revadă la rampă, cu un bis, pe eminentul violonist, seara recitalului a fost un adevărat „răsfăț" și din acest punct de vedere. Mai multe bis-uri, oferite publicului extrem de numeros, au încercat să satisfacă toate gusturile. Fiecare interpretare, fie că era vorba de Bach, Saens-Sans sau Paganini, a purtat în mod evident o singură marcă : **Viktor Tretiakov.** Un artist complet, ajuns la deplina maturitate a artei sale, întîlnind, prin vremi amintirea unui alt mare artist al arcușului — spirit tutelar al acestor zile : **George Enescu.**

● Orchestra simfonică a Radioteleviziunii — ansamblu cu o activitate de concert prolifică și în același timp ireproșabilă — a susținut programul unei seri minunate, sub bagheta lui **Iosif Conta.** Echilibrul, rigoarea, puterea de sugestie a detaliului, dozarea atentă, fără stridențe, a întregului sonor au caracterizat, și de această dată, prestația dirijorală a lui Iosif Conta. Interpretarea dată Simfoniei a III-a de George Enescu și Poemului simfonic „Till Eulenspiegel" de Richard Strauss, precum și partiturii orchestrale a Concertului pentru vioară și orchestră de Ceaikovski s-a sprijinit în bună parte pe acuratețea execuției diverselor partide, propunînd, prin specificul fiecărei piese, o atmosferă distinsă academică, de o indiscutabilă forță de persuasiune.

● O, după amiază așteptată cu mult interes a fost cea prilejuită de recitalul de orgă al tînărului **Rudolf Innig** (R.F.G.) Sala arhiplină, întotdeauna gata să constate „de auditu" valoarea expresivă aparte a acestui dificil instrument, a primit cu multă bunăvoință evoluția organistului german. Optînd pentru un program eminamente romantic, Rudolf Innig a oferit publicului bucureștean o factură mai puțin cunoscută a muzicii pentru orgă. Dacă interpretînd Bach **(Preludiu și fugă în Mi bemol major)**, el a lăsat întrucîtva impresia de uscăciune, în schimb **Sonata în Do minor** de Mendelsohn-Bartholdy, **Preludiu și fugă pe tema BACH** de Lizst, **Fantezie pe două teme de Bach** de Kreuzburg și **Variațiuni și fugă în fa diez minor pe o temă originală** de Max Reger au etalat virtuozitatea fără cusur a tînărului interpret, registrația lui inteligentă, capacitatea de a susține întregul arhitectonic al unor piese complicate. Rudolf Innig este un muzician foarte dotat, minuțios, ambițios, pentru care orga tinde să devină nu doar expresia unei foarte bune inteligențe muzicale, ci și a unei sensibilități.

● O evoluție admirabilă a avut, în cadrul festivalului și Filarmonica „Moldova" din Iași, sub bagheta maestrului Ion Baciu, într-o seară foarte reușită, defavorizată, din păcate, în oarecare măsură, de „concurența" Baletului contemporan din Leningrad — în recital, în același timp la Opera Română. **Variațiunile pe o temă de Anton Pann**, de Theodor Grigoriu, precum și **Simfonia a II-a** de George Enescu au alcătuit partea orchestrală a unui program ambițios, cum se vede. O mare fluență a discursului muzical, oportuna punere în valoare a partidelor instrumentale, colaborînd foarte bine la realizarea unui sunet pe cît de vibrant, pe atît de atent cizelat, se numără printre multele calități ale acestei prestigioase orchestre, despre care vom reveni, cu un alt prilej, așteptînd și urcarea la pupitru a lui Cristian Mandeal.

● De un real succes s-a bucurat violoncelista iugoslavă **Ksenia Iankovic**, interpretînd Concertul pentru violoncel și orchestră de Dvorak, acompaniată de Filarmonica „Moldova", dirijată de Ion Baciu. Interpreta a cîștigat în primul rînd prin calitatea deosebită a sunetului său, prin expresivitatea aparte, dusă pînă aproape de inflexiunile vocii umane, a versiunii cunoscutului concert. Stăpînind bine și din punct tehnic instrumentul, Ksenia Iankovic rămîne însă în memoria ascultătorilor ei din această seară mai ales prin elocvența tulburătoare a pasajelor cantabile ale concertului de Dvorak.

TANIA RADU
CLAUDIU NEGULESCU
VIOREL CREȚU

Artiști de peste hotare ne împărtășesc impresiile

„Enescu — un poet al rafinamentului"

— În ce măsură vă este cunoscută creația enesciană ?

— Pot să vă spun că am dirijat, la Nisa, **Simfonia de cameră** și, de asemenea, că am făcut o înregistrare cu **Rapsodia I** pentru radio. Cunosc **Poema română** și **Oedip**, o operă cu totul extraordinară. Mă bucur că voi putea să ascult, în timpul Festivalului, **Simfoniile I** și **a III-a**, întrucît am intenția să le includ în repertoriul meu dacă ele se vor potrivi exigențelor și îndeosebi specificului orchestrelor cu care colaborez.

— Ați mai fost de două ori în România : la Opera Română ați dirijat DON GIOVANNI și LOHENGRIN, la filarmonică, Simfonia „MATHIS PICTORUL" de Hindemith. Cum priviți acum colaborarea cu Filarmonica „G. Enescu" ?

— În primul rînd, aș sublinia valoarea profesională a instrumeniștilor și am observat că mulți dintre ei sînt foarte tineri. Orchestra bucureșteană se apropie mult, ca stil, de ceea ce se înțelege prin orchestră de „temperament latin". Să fiu mai explicit : am dirijat mult în Statele Unite ; există acolo orchestre formate din remarcabili instrumeniști. La prima repetiție, totul merge perfect, însă ai permanent senzația că ai avea nevoie de un plus de repetiții pentru că, dincolo de perfecțiunea execuției, de multe ori corespondența între „sensibilitatea creatoare", ca să spun așa, a dirijorului și cea a orchestrei se stabilește mai greu deși, repet, frecvent execuțiile sînt, din punct de vedere tehnic, ireproșabile. Alta este situația la filarmonica dv., apropiată de orchestrele latine : instrumeniștii sînt mai spontani, mai entuziaști, au un foarte bun instinct profesional, înțeleg rapid, descoperă dintr-o simplă sugestie sau dintr-o frîntură de explicație ; au, în mod cert, o deosebită vivacitate de spirit. Instrumeniștii români sînt reputați pe mapamond pentru calitățile lor profesionale. Am revăzut acum în sală pe un tînăr violist, pe care l-am apreciat mult la Nisa, unde era, dacă nu mă înșel, șef de partidă — violă.

— Cred că vă gîndiți la Marius Nichiteanu, despre care pot să vă spun că este laureat al unui important concurs de interpretare : este vorba de Concursul „Maurice Vieux" de la Paris.

— Exact. Mă mai gîndesc și la Mircea Basarab, cu care am fost într-un fel coleg : el dirija la Istanbul în timp ce eu dirijam la Ankara. Aș dori să revin la muzica enesciană. Din păcate, la noi, Enescu este cunoscut și apreciat mai mult ca mare instrumentist și pedagog. Știți la fel de bine ca și mine că, în cazul creației contemporane, se manifestă o anumită rezistență față de nou, de inedit sau de experiment, existînd un anumit „decalaj", de aproximativ 50 de ani, între gustul publicului și gîndirea compozitorului. Nu aceasta e cazul lui Enescu, pentru care se poate face — trebuie să se facă — mult mai mult ca susținere. Popularizarea e un element capital pentru ca toată creația, chiar și a unui mare compozitor, să circule și să fie recunoscută unanim. În lucrările sale, Enescu este, cred, un artist al culorilor folosite cu subtilitate, un poet al rafinamentului.

„Mă atrage muzica românească în general"

— Stimate Boris Eifman, după cîte știu, vă aflați, dv. și întreaga trupă, pentru prima oară în România. Ce impresii aveți, ce v-a plăcut mai mult, ce veți povesti la întoarcerea în Leningrad ?

— Sosind aici ne-am îndeplinit o dublă bucurie, aceea de a cunoaște poporul român și minunatele sale meleaguri și de a participa la Festivalul Internațional „George Enescu". Să vă spun drept, în cei opt ani de existență ai ansamblului nostru am mai fost în străinătate, dar n-am participat, vreodată, la o manifestare de asemenea anvergură, așa cum se prezintă acest festival. Ne incumbă, deci, o datorie de onoare, de a face față marilor valori artistice prezente la București în zilele pline de frumusețea toamnei, a ne alătura lor și a demonstra posibilitățile și viabilitatea limbajului nostru coregrafic. Cît despre impresii, ele sînt foarte plăcute, complexe și, desigur, vom avea multe de povestit acasă, la întoarcere.

— Amintești despre limbajul coregrafic. Înțeleg că folosiți o nouă manieră de tratare a mijloacelor de expresie ale artei coregrafice. Ce vrea să spună termenul de contemporan?

— În toate timpurile, oamenii au simțit nevoia de înnoire. În toate, deci și în artă. Ca să fiu mai explicit, să privim, bunăoară, opera. În belcanto se scriau lucrări cu arii pline de cadențe și înfloriturl ; de la Wagner încoace, cine mai scrie asemenea opere? Baletele clasice, chiar și unele situate în perioada postromantismului, conțineau așa-zisele „numere" ; cine mai montează, astăzi, în coregrafia modernă, cu o asemenea viziune? Așadar, nevoia de **nou** s-a născut nu astăzi, ci perpetuu, ea izvorînd din necesitatea oamenilor de a privi și a înțelege opera de artă cu ochii epocii în care trăiau. Dar aceasta nu înseamnează a abdica de la mijloacele de expresie clasice ; căci, așa cum compozitorul care scrie muzică electronică trebuie să cunoască ABC-ul teoriei și armoniei, așa și balerinul trebuie să stăpînească, la perfecție, **pasul clasic** ; doar astfel va putea el să-și îmbogățească paleta, adăugînd trecutului, cuceririle prezentului.

— Și care ar fi, după concepția dv., acest prezent ?

— Renunțarea la mișcări de dragul mișcării, la pași inutili ; un discurs fluent, coregrafic, al ideilor și dramaturgiei propuse ; îmbogățirea mijloacelor de expresie clasice, cu un arsenal al omului nou, mergînd de la simplul gest, poate mai puțin teatral, pînă la elemente acrobatice ; totul, repet, **totul**, pus în slujba complexității operei ce se montează, precum și a nevoilor ce derivă din aceasta. Uneori greșim, alteori experimentăm, dar niciodată munca noastră nu este inutilă, din toate învățînd și iar învățînd ; iar la capăt trebuie să se găsească, negreșit, izbînda!

— Cunoașteți creația enesciană, muzica românească?

— Sigur, nu sînt un specialist, adînc cunoscător al particularităților marelui Enescu ; desigur, am ascultat cîteva din lucrările sale, dar mai important — pentru mine — mi se pare faptul că mă atrage muzica românească, în general. **Ritmica** sa debordantă, **melodica** să insinuantă, **modalismul** ei, constituie o adevărată bucurie și umple de interes orice maestru coregraf. Făcînd cunoștință, mai îndeaproape, cu ea, s-ar putea ca — în viitor — să vă facem o surpriză!

„Visez un Brahms cu Mihaela Martin"

— Ksenia Iankovic, în jurul dumneavoastră este foarte multă lume. Păreți a avea deja foarte mulți prieteni, aici în România.

— Sînt o fire sociabilă, mă bucur să cunosc oricît de multă lume. Iar aici de față nu sînt decît foarte puțini prieteni de-ai mei. În rest, oameni pe care-i văd pentru prima dată, dar a căror de...catețe de a mă felicita la sfîrșitul concertului meu merită să fie răsplătită cu prietenie.

— Ați cîntat în compania Filarmonicii „Moldova" din Iași, sub bagheta dirijorului Ion Baciu. Ce sentimente caracterizează această scurtă colaborare?

— Orchestra care m-a acompaniat, întregind concertul și cu alte piese, este un ansamblu de cea mai bună calitate. Este o plăcere să lucrezi cu acești muzicieni, între care observ cu plăcere că se află și foarte

mulți tineri. Cît despre maestrul Ion Baciu, consider că își slujește bagheta nu numai cu competență, dar și cu o reală vocație.

— Ați cîntat mult în străinătate, în turnee numeroase, în ciuda tinereții dv. evidente. Ce reprezintă participarea la Festivalul internațional „George Enescu" în cariera dumneavoastră ?

— Este întîi de toate o cinste pentru mine de a lua parte la un asemenea festival. Despre țara dumneavoastră, despre muzica dumneavoastră și chiar despre acest festival mi-a vorbit îndeajuns de mult Mstislav Rostropovitch, așa încît — nu sînt la prima vizită în România ! — am revenit cu cele mai bune sentimente. M-am bucurat de o primire deosebit de caldă din partea publicului român și, pentru un artist, aceasta este o mulțumire de neînlocuit. Consider că apariția mea pe scena Ateneului Român reprezintă o experiență de preț și sper ca ea să albă, în sufletele celor care m-au ascultat, cel puțin ceva din bucuria pe care eu am pus-o în această colaborare. Plec din România cu o mult mai complexă imagine asupra artei muzicale care se profesează în țara dumneavoastră și voi reveni întotdeauna cu interes.

— Aveți în acest sens proiecte concrete ?

— Ce am să vă spunține mai mult de o aspirație decît de un proiect concret : doresc să cînt Dublul concert de Brahms alături de renumita dumneavoastră violonistă Mihaela Martin, pe care regret că n-o voi putea asculta mîine seară într-un concert care cred că va fi de excepție, dată fiind prezența pe afiș și a lui Cristian Mandeal.

„Vrem să vă cunoaștem
să vă cîntăm !"

— Rudolf Innig, sînteți pentru prima oară în România. Prezența dumneavoastră în festival ne poate face să credem că muzica românească nu este totuși o cunoștință la fel de recentă ?

— Deși nu am avut prilejul să întîlnesc în țara mea discuri sau partituri românești, interesul meu pentru muzica românească există de mai multă vreme, grație unui coleg de breaslă, originar din România. De la el am aflat despre prețiosul tezaur folcloric românesc, de care se știu în Germania totuși extrem de puține lucruri. Împreună cu acest coleg — eminent flautist, de altfel — cîntăm muzică de Sigismund Toduță și Cornel Țăranu. Așa am înțeles că aveți, în România, o școală componistică extrem de serioasă și de originală.

— Ce se știe în țara dumneavoastră despre școala românească de interpretare ?

— Am în această privință o părere excelentă, încă de cînd am putut audia, în cadrul Cursurilor de muzică de cameră pe care le organizează anual municipalitatea orășelului nostru — Grossfeld — cvartetul de coarde „Voces". Este un ansamblu de excepție. Pot spune, fără să flatez, că în afara cvartetului „Guarneri", n-am mai auzit o asemenea perfecțiune și calitate de sunet.

— Ați ținut să fiți prezent în sala Ateneului Român, imediat după recitalul pe care l-ați susținut, la concertul dirijat de Jean Périsson, cu orchestra Filarmonicii „George Enescu", avîndu-l ca solist pe Ion Voicu.

— Da, e firesc. Sînt muzician și, chiar dacă șederea mea în România este scurtă, am dorit să ascult această orchestră de excelentă calitate. De altfel, doresc foarte mult să vă cunosc muzica — și dorința mea este împărtășită și de alți conaționali de-ai mei. Dorim, deci, să vă cunoaștem și... să vă cîntăm. Vom fi totdeauna extrem de bucuroși de orice discuri, partituri, înregistrări sau chiar oaspeți care vor aduce în Germania mesajul atît de original și de profund al muzicii românești.

atelier literar

de G. Dumitrescu

Mihaela Ghiga : Într-adevăr, nu sînt lucruri noi, răstimpul a fost prea scurt (mai interesantă, „Singură pe lume"). Felicitări pentru reușită și mulțumiri pentru informația trimisă !

V. Antonie : Cîteva pagini mai aproape de împlinire : „De azi", „Oglindă", „Toamnă", „Columnă". Nu s-ar putea spune, însă, că lucrurile sînt în progres, ci mai curînd într-un soi de încerceală și stagnare...

Mecanic auto : Evident că toată lumea ar prefera să aibă de-a face mai de grabă cu un bun mecanic auto, decît cu un versificator mediocru. Noi înșine, în acută nevoie, am apela de urgență la ajutorul dv., dacă am putea fi siguri că performanțele dv. în materie de mecanică auto nu sînt de același nivel cu acelea din poezie !... (Spre edificare, dați-ne, totuși, adresa sau telefonul dv., sau sunați-ne la 909 66013).

C.M. Damian : N-am putut găsi temeiuri pentru a include paginile dv. în sfera poeziei. Totul e confuz, incoerent, „în doi-doi", fără mesaj, fără sens. E un drum greșit, după părerea noastră, lucru cu atît mai regretabil cu cît scrisoarea, echilibrată, lucidă, exprimă clar niște gînduri și niște proiecte pline de bun simț și de promisiuni. Sperăm să primim și vești mai bune.

Ana-M. Costin : Pînă prin 80—81, sînt numai exerciții naive, școlărești. După aceea, se ivesc și încercări mai aproape de poezie, dar, din păcate, într-o manieră confuză, incifrată, inaccesibilă. Poate veți reuși, în viitor, și lucruri mai limpezi, mai comunicative...

Dorel Popescu : Compuneri relativ curate, cuminți, fără un relief deosebit și nu întotdeauna ferite de convenționalism și banalitate. Mai bine, în „Geneză". Să vedem ce mai urmează.

Nicolae Zamfir : Început promițător, în „Poșta", „Ieșire" (încă nefinisată cum trebuie), „Clipa" (ușor convențională). Reveniți cu texte dactilografiate.

L. Boges : S-a pierdut probabil, ceva ; paginile de-acum, livrești, uscate, lipsite de freamăt, nu mai pot avea soarta precedentelor, de care vorbiți.

I. Nica-Stancea : Ar fi ceva, un punct de plecare, parcă... Lipsește, însă, deocamdată experiența, meșteșugul, simțul măsurii artistice etc. Unele pagini sînt prea încărcate, insuficient decantate, altele sînt discursuri uscate, fără vibrație etc. Mai bine, în „Muzică", „Puls", „Cronica modei" (prea încărcată și ea). Să vedem ce mai urmează.

M. Chertic : Problemele și întrebările pe care le ridică scrisoarea dv. sînt numeroase și complicate. Nu le putem lămuri aici, în două vorbe. Desigur, dacă aveți un manuscris pus la punct trimiteți-l și la noi și vă vom spune părerea. Dar pentru o discuție mai amănunțită, e bine să ne căutați, dacă aveți drum prin București.

Claudiu Florescu, Mihaela Cosman, Iulia Minoșat, B.M. Gălățeanu, Al. Nicolescu, Gh. Vlădescu, Tiberiu Sabo, Victor Vlad, Viorica Pap, Lazăr, Moraru, Emanuela Cozia : Încă nu, să mai vedem.

W. A. Gabond, Trandafir Simpetru, Solange (ceva, în „Dezorientare"), **Iosif Brad, Iuliana Păunescu, Vasile Zgorobete, C. Țigănele, Raccannely, Liliana Dima, Ela Vernescu, R.N. Ciosun** (mai bine, în „Orașul"), **Dan Cristian, Renée, Andrei Mălin, B. Marian** („Apa", „Exercițiu") : Nimic nou ! **Ștefan Cîrjan, Laurențiu Buțuman, M. Cioabă, Anton Cristescu, D. Brăzduță, Irinel Marcu, Aurel Onceanu** (în mare parte indescifrabil), **Georgeta Pantelimon, Linda M. Sieger, Cristian D. Șoancă, Lucian Cornici, Pavel Creța, Șerban Nicolae, Genică F. Culcescu, Crinolina Ionetti, L. Franțescu, Laura Bichescu, Const. Pricop, Mariana Diaconu, G. Mihailov, Ion Hărbu, Zoia Bajdu, Stoica Găgeanu, Aurel Vlidoni (?), D.M.M. — Tg. Jiu, M. Fl. Smichișe, Ana-Diana** (Baia Mare), **Corina Stoian, Georgiana Ceucă, N.F. Dridu, Ana Bucur, Ion Cantoreanu, Adrian Șeica, Ion Delacimp, Anca Boianu, Lia Dinu, Nicolae Arcaș, Eugen Florea, Dumitru Adrian Eduard, D. Brutaru, Sorana Vintilă, Daniela Potamiani, Teddy Snătaru, Vlad Damian, Const. M. Leonte, Dan Florian, M-7, Mara Nicolae, Mioara Podaș-că, G.B. — Iași, Maria Dumitrescu — Brașov, Mioara Căpraru :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

BUNICUL

Bunicul n-a părăsit niciodată satul
deși nepoții sau chiar fiii lui
au împînzit în lung și lat lumea

a fost atît de mulțumit între sălcimi
încît primăvara înverzea odată cu ei
la moarte și-a dorit totuși o portocală

și-a murit mai fericit decît Columb.

POEZIEI ÎI TREBUIE

Poeziei
îi trebuie
o fisură
prin care
poetul
să-și pună oglinda-n ochi
O clipă
în întuneric
să te gîndești la tine

A. VALONI

FLORALII

Te-am respirat
din toate florile acestui anotimp —
întîia primăvară
cînd am intrat în cercul tău
și-am așteptat un dar nemaivăzut

Te-am respirat,
cu lungi delicii vinovate,
în mari mănunchiuri de mărgăritar —
purtînd aroma unui Orient extatic.
Cu pleoapele cucernic îngropate
în clopoțeii albi și minusculi,
un gînd fragil am despletit spre tine,
ea părul unei fete de demult.

Într-o amiază, am purtat pe brațe
heraldicul buchet de liliac
din curtea veche a copilăriei.
Dorința mea oblăduia la piept,
minune de corole parfumate,
amețitor ducîndu-mă cu tine
în săptămîna patimilor de demult.

De-o săptămînă, te absorb din irișii —
atît de clar și de patetic colorați —
în violetul unei vieți îndoliate,
cu eleganță deghizată în surîs.

Azi am intrat, cu nările avide,
în carnea unor impudenți bujori —
Și iar te-am respirat,
Imaginar iovaraș de candori.

VIRGINIA SOARE

„Literatura trebuie să le garanteze oamenilor adevărul și binele"

(Urmare din pag. 9)

numai cîteva minute, în salon era... liniște. Nici masa „veselă", pe care cartea urma s-o anime, nici convivii ei. Manuscrisul se pierduse. Nimeni nu știa, nu-l văzuse. Nu-și amintea la cine să fi rămas. Aveam un cîine lup, Lars, cu care Florin, soțul meu, a căutat și-n gunoaie. Răspunsul îl știi : nu era !

— Și ?

— Am tînjit doi ani. Cartea aceea urma să fie un pariu pe care trebuia să-l cîștig. Să demonstrez că se poate scrie foarte bine și reportaj. Eram privită cu suspiciune. După explozia **Serenadei** urmase tăcerea. Toată lumea aștepta să mai scriu un roman. Ce-mi venise cu reportajul ? Mirosea a trădare în aer, a lașitate. Dar nu trădam. Un alt roman, scris imediat după **Serenada**, a ars în foc, într-o vilă de la Sinaia, sub ochii îngroziți ai lui Lucian Pintilie, vecin de cameră și... auditor. Mi se păruse banal : identic stilistic cu primul și cu aceleași nesiguranțe de angrenaj. Era limpede : în ce privea construcția epică mai aveam încă de învățat !

— Apoi ai început să scrii reportaj !

— Nu așa cum spui, cu intenție ! A fost mai întîi o întîmplare de viață, o prietenie profundă, cu o făptură cu mult mai bună și mai inteligentă ca mine, și pe care am dorit s-o ajut fiindcă suferea. Și fiindcă locul răului era Bucureștiul, am fugit, am tot fugit vreo doi ani, fără să știm cînd plecăm și cu ce căruță ne întoarcem, deoarece pe vremea aceea redactor-șef la „Luceafărul" era Virgil Teodorescu și el, ca mare poet ce se află, spunea : „Unde mai fugi din redacție, Sânziana, să te-ntorci cînd vrei, să scrii ce-ți place și noi să ne bucurăm !" Datorită lui am scris reportaj. Lui îi datorez **Viața cere viață**, rodul unei extraordinare experiențe, fiindcă acele călătorii le-am făcut cu picioarele, fără itinerarii stabilite înainte, fără comandamente urgente, solicitate în diapazon optimist. Am mers unde am văzut cu ochii. Oriunde părea să nu se întîmple nimic pentru ca apoi să descopăr că se întîmplă ! Că miracolul existenței se află în toate cîte mă înconjoară, egal, și de la început. Am crezut că a fost doar o experiență de viață. Mai tîrziu am înțeles că sînt pe un drum literar. Pardosit cu prejudecăți dar profund literar. Se produsese o revelație : cercetînd de aproape viața, mă descoperisem în ea chiar pe mine, confruntîndu-mă cu realități nestiute pînă atunci și care mă angajau. A trebuit să-mi gîndesc de atunci înainte profesiunea într-un fel care avea în el și o dimensiune morală, să adaug bucuriei de-a scrie, pe aceea de a mobiliza. Probabil că atunci m-am maturizat.

— Dar critică literară cum ai ajuns să scrii ?

— Cu asta am debutat. În anii '64—'65 ca să devii redactor la **Luceafărul**, erai obligat să scrii de toate, de la cronica literară la cronica sportivă. A fost o școală de gazetărie adevărată. Numai cine o promova rămînea în redacție. Oricum, prima treaptă era corectura...

— Ca să devii gazetar complet, nu ?

— Să știi că da ! Dar existau precedente celebre : Ion Gheorghe ! Eu eram coleg cu Barbu Cioculescu. Ce colocvii ! N-a durat însă mult, fiindcă am fost promovată brusc — șefă de secție.

— Îmi închipui că ai trăit vremuri frumoase !

— Am mai vorbit despre asta : anii Congresului IX au însemnat pentru cultură și artă o veritabilă emulație. Dezghețul produs a stîrnit un entuziasm fără margini, care n-a întîrziat să determine apariția unor cărți remarcabile, un reviriment al presei literare și cotidiene, al fenomenului românesc muzical și teatral. Am descoperit atunci că avem țeluri și idealuri comune, că sîntem generoși, cutezători și uniți. Ne bucuram unii pentru succesele altora și eram mîndri să fim... contemporani...

Din acel moment literatura a început să fie încurajată în mod real și în acest context debutanții se bucurau de un regim special. **Serenada** s-a difuzat la o mare librărie din Capitală, sub reflectoarele televiziunii, prezentată de Nicolae Breban. Că **România literară** i-a dedicat... paginile de mijloc.

— Nu te-a complexat în nici un fel debutul ?

— Dimpotrivă. M-a obligat. Am știut că drum înapoi nu există, că va trebui să mă pregătesc. Dar a fost mai greu, și a durat mai mult decît m-aș fi așteptat.

— Cum te-ai despărțit de tinerețe ? Iartă-mi lipsa de delicatețe dar e o întrebare serioasă.

— N-aș vrea să-ți dau un răspuns care să te deruteze : nu știu. Zău că nu știu ! Și nu fiindcă orologiul nu și-ar bate orele și pentru mine, ci pentru că uneori, cînd sorții îți sînt favorabili, viața are altă măsură decît a timpului. În rostul meu, foarte aproape în rostul meu, există făpturi care mă înconjoară cu atîta iubire, încît n-am să izbutesc niciodată să le-o întorc pe de-a întregul cu toate că nu fac altceva mai temeinic pe lume decît să-i iubesc. N-am crezut, pînă n-am trăit, că iubirea are forța aceasta de-a folosi scurgerea nisipului din clepsidră în avantajul ei. O are. Și de cînd am aflat, viața mea seamănă cu o rugă : pentru bucurie ca și pentru suferință trebuie să te reculegi. Dar dacă altceva te interesează, pot să-ți spun că și pe țărmul mării mă simt foarte bine, că n-am nici în privința aceasta complexe, că mai fac sport. Doar Swen, băiatul cel mare al lui Claus Stephani a înotat toamna asta cu mine pînă la patrula de coastă. Dar se trage, și el, tot dintr-un brașovean.

— Mai spune-mi ceva despre ce simte un prozator cînd sfîrșește o carte.

— Nu sînt legi ! Unii o și iau imediat de la capăt. Alții... În ce mă privește pe mine, fac mereu astfel : iau un deal, o dumineață cu soare și o privelițe din Ardeal. Dacă sus, în larbă,întîlnesc și-un bătrîn, și mai bine ! Va întinde el mîna, către privelistea strălucitoare, arătîndu-mi, a cîta oară ?, că noi stăm pe un deal care nu s-a clintit niciodată în vreme ce timpurile curg pe la orizont. În Ardeal, țăranii au o perspectivă asupra vieții care s-a pierdut în orașe și care mie îmi redă liniștea. Fiindcă trebuie să recunosc, iată, că timpul s-a precipitat și pentru mine, că nu mă mai despart de carnetelul cu urgențe care îmi organizează atît de bine viața încît nu mai încape nimic în ea. Parc-aș juca geniala scenă a fonciirii din **Moromeții**. Acolo doar, într-un sat de sub munte, de pildă în Șirnea, unde te-ai născut tu, timpul are iarăși îngăduință cu mine și viața este... de la început. Știu că nu este o soluție pentru eternitate dar cît satul există, cît se află acolo, ocrotit de țîmpla munților vesnici, n-am să obosesc bătîndu-i potecile șerpuite, îngropîndu-mă în larbă, căutînd bătrînul care să-mi mai arate, întinzîndu-și arătătorul de piatră, linia orizontului.

— Vorbești cu multă înflăcărare și-mi închipui că ai fi putut deveni un bun orator. E o predispoziție ?

— Am fost cîndva o făptură puternică și sper să mai fiu. Pentru asta am nevoie de sănătate și de un clar de conștiință în care să mă pot sprijini. Vreau să trăiesc cum gîndesc și să nu-mi fie rușine de ceea ce scriu. Nu suport nedreptatea. Am simțit-o de mică, fiindcă și bunicii și părinții mei au pătimit pentru cauza Transilvaniei. Trăiesc de la zece ani pe picioarele mele și e prea tîrziu să mă las împinsă în vreo direcție. Nu vreau să ies în față, dar cred în literatură, și felul în care unii confrați abdică uneori de la criteriile valorice mă obligă să mă delimitez. Prea mulți veleitari defilează sub ochii somnoroși ai criticii literare și scriitorii sînt tot mai singuri printre scriitori. Cred cu tărie că literatura trebuie să le garanteze oamenilor adevărul și binele, să-și păstreze stima și dragostea cu care e validată, dar asta nu se poate face decît cu mijloace literare, de către scriitori.

De la marele forum al gospodarilor țării,

„Numai dezvoltarea armonioasă și puternică a fiecărei localități va asigura cu adevărat dezvoltarea generală a țării"

NICOLAE CEAUȘESCU

Centrul Iernutului într-o amiază de toamnă

O industrie a recuperării : feroneria

Confecțiile de lemn au început să fie recunoscute

Pâine gustoasă din brutăria comunei

În mâinile harnice este cheia bunăstării

Aici se îngrijesc „cai putere"

Zidăria, o meserie de tradiție, continuată cu mijloace moderne

Cosmeticiana comunei a făcut specializarea în Capitală

la munca de zi cu zi a fiecărui sat și oraș

IERNUT, O COMUNĂ CU VIAȚĂ PROPRIE

În urmă cu șase ani Vasile Cornea s-a instalat într-o birou pe a cărui ușă stă scris „Consiliul popular comunal Iernut — județul Maramureș — Președinte". Nefiind de al locului, el din împrejurimi și-a zis că întîi și-ntîi trebuie să-și cunoască bine oamenii. I-a tras de limbă să vadă ce vor și la ce-i duce mintea. După un an a sădit cu mîna lui cîțiva pomi în fața primăriei: „În cinci ani ăștia trebuie să se înalțe și comuna să crească" și-a zis. Cei cinci ani au trecut, pomii sînt cît casa, iar comuna de nerecunoscut, așa că, lăsînd modestia deoparte se uită în ochii tăi și-ți spune: „Sîntem deja cu un pas înainte față de mulți. Ne autofinanțăm de o bună bucată de vreme și asta arată că am făcut ceva".

Judecata lui a fost simplă — dacă n-ai bani, nu poți să cumperi nici un cui. Avea. deci, nevoie de bani și gîndul lui s-a îndreptat către dezvoltarea micii industrii, o industrie care să satisfacă nevoile celor 11 000 de locuitori ai satelor aparținătoare de comună. În Iernut nu erau pe vremea aceea decît cîțiva meseriași — vreo șapte — un cizmar, un zidar, un cojocar, mă rog, ca în fiecare sat. În cei 5 ani — termenul pe care și l-a dat primarul — Consiliul popular și-a constituit nouă unități prestatoare de servicii, rentabile toate, și aducînd comunei peste 8 milioane de lei anual. La Iernut, localitate căreia greu îți vine să-i zici comună cînd te plimbi pe bulevardul din centru, există astăzi „Dacia-service" și cabinet de cosmetică. „De ce să nu fie și femeile din Iernut faine?" întreabă primarul. Împreună cu Nicolae Joldeș, președintele Cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, fost primar al comunei, Vasile Cornea a pornit să-i convingă pe oameni de utilitatea dezvoltării industriei mici în localitate. „La început nu erau convinși că e necesară sau c-o să lasă ceva. Cum să te pui cu fabricile mari și cu orașul? Dintotdeauna fuseseră obișnuiți ca pentru o treabă serioasă să se ducă la Tîrgu Mureș". N-ar fi gîndit că se poate să aibă peste drum de casă croitorie, cizmărie, cenaomicărie, confor, tîmplărie, sifonărie, boiangerie, reparații radio-T.V. și încă multe altele, adică 32 de unități cu 23 de profiluri, toate cele necesare unei vieți confortabile și civilizate. Sigur că nu s-au făcut toate deodată și nici treaba n-a mers de la început ca pe roate, dar primarul gîndește că dacă vrei să faci treabă, o faci. Azi au început să deservească și populația din alte comune, pe o rază de 15 km, iar cererile se dovedesc a fi foarte numeroase, pentru că Iernutul e mai aproape decît Tîrgu Mureș, iar treaba făcută e la fel de bună. Au început să curgă și banii, de ani de zile dau la bugetul județului 1,8 milioane lei, iar beneficiile mari fac ca în comună să rămînă în fiecare an cam 2,5 milioane lei. „Cred că sîntem dintre primele localități care ne autofinanțăm. Avem gospodărie anexă, incubator de 10 000 capete pe serie pentru populație, am construit două stații de biogaz. Cînd scot cecurile la bancă, nu se discută cu mine". Și pentru că activitatea industriei mici s-a dovedit atît de rentabilă, oamenii și-au permis să-și construiască prin forțele lor un dispensar mare, o brutărie cu capacitatea de 3 tone în 24 de ore, așa că pîinea nu mai trebuie adusă de la Ludus, au introdus apă potabilă, au pavat 3 km de străzi cu trotuare. Oricît ai vrea, la Iernut nu poți zice că mergi pe ulița satului, iar în „Service" am văzut la reparat nu doar mașinile celor din comună.

Să vrei să faci e una și să și realizezi, e alta. Oamenii or fi fost ei convinși că e bine și frumos să le ai pe toate sub nas, dar trebuiau să se mai și priceapă. „Nu știau să țină nici o mustrue ca lumea în mînă, iar de alte meserii, nici pomeneală! I-am trimis pe la școli în județ, i-am calificat la locul de muncă și au învățat. Ne-am cumpărat și toate utilajele de care aveam nevoie iar treaba merge. De ce să umble pe drumuri cu naveta? I-am adus acasă. Nu mai vorbesc de femei, care au acum, toate, locuri de muncă și nu mai stau pe lîngă casă. Din moment ce produsele noastre se vînd, înseamnă că știu meserie". Am dat o raită prin toate unitățile de industrie mică din Iernut. N-aș zice că se deosebeau de secțiile unor unități mari, cu tradiție, pe care le-am văzut în țară. Cît despre cabinetul de cosmetică, el concurează cu oricare unitate de acest gen din marile orașe.

Omul acesta, sprijinit acum de toți care-l înconjoară, adică de 11 000 de oameni, mai vrea să facă multe și are și cu ce. Volumul total al micii industrii este la ora actuală în comună de 15 milioane lei anual, din care aproximativ 50 la sută reprezintă prestările de servicii, dar din perspectiva generoaselor deschideri oferite de recentul Congres al Consiliilor populare, de expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, îi se pare puțin. Au pus acum bazele unei răchitării pe un teren mlaștinos, deci vor face împletituri, este în construcție tăbăcăria și o cojocărie, peste puțin timp vor da în folosință daracul pentru lînă — au și ei — vor pune în funcțiune două mori, se gîndesc la agregate de carieră și la feronerie pentru mobila de export. Planuiesc cu „Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești" o nouă unitate prestatoare de servicii cu 22 de profiluri, un complex cu un volum de 9 milioane lei și un personal de 109 oameni. În cadrul termocentralei lor vor construi o stație de îmbuteliere a sucurilor pentru că au la îndemînă fructele, aburul și agentul termic. Ar mai fi cele două blocuri de garsoniere la care au și turnat fundația, creșa, căminul (pe lîngă cele existente) toate realizate din beneficii. Asta, pentru viitorul apropiat. Dar primarul se gîndește și mai departe, în timp. Vara aceasta Consiliul popular a invitat 11 artiști plastici cărora le-a pus la dispoziție toate condițiile necesare creației. Cînd tabăra de sculptură s-a încheiat, au rămas aici 11 lucrări dedicate celor 11 000 de soldați care și-au dat viața la Oarba de Mureș în timpul celui de-al doilea război mondial. „Mă gîndesc cîte lucrări vom avea peste cinci ediții. În cinci ani, de cînd am pus bazele micii industrii, am făcut un pas înainte. În următorii cinci vom face și alții. Totul va fi pentru binele oamenilor. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pune atît de bine problemele, chiar la recentul Congres al Consiliilor populare ne-a îndrumat către dezvoltarea micii industrii, că dacă facem cum ni s-a indicat, ajungem departe".

LUCRURI MARI ÎN INDUSTRIA MICĂ

Fapte și proiecte în județul Mureș

În peisajul arhitectonic al vechiului municipiu de pe Mureș s-a integrat de curînd un însemn al noului: magazinul „Romarta" despre care locuitorii orașului Tîrgu Mureș îți vorbesc de cum ai sosit, asigurîndu-te că este cel mai modern magazin. Modernitate înseamnă la „Romarta" expunerea deschisă a mărfurilor, televiziune cu circuit închis, sonorizare și reclame care-ți susură discret la urechе. Modernitate înseamnă și decorarea interioară a magazinului, mobilierul de o uimitoare eleganță, cu linii suple și culori te-ți luminează ochii. Aflăm că mobilierul acesta a fost executat de industria mică din județ. Nu ne arătăm surprinși, micii meseriași au o tradiție de sute de ani pe aceste locuri. Bastionul tăbăcarilor, de pildă, construit de pe la 1620 — unul dintre cele șapte ale vechii Cetăți — îți amintește că breslele meseriașilor au însemnat ceva în viața economică a obștii. Este firesc deci, ca mica industrie să înainteze în pas cu timpul pe care-l trăim.

Ce înseamnă astăzi industria mică pentru județul Mureș — ar fi multe de spus, mult prea multe ca să poată încăpea într-o pagină de ziar. Citeva elemente, cele mai importante, ne sînt oferite de tovarășul Ioan Chirpeican, șeful secției „Planificare, dezvoltare, organizare prețuri și tarife" din cadrul Consiliului popular județean Mureș.

„În perioada 1981—1984 activitatea de industrie mică a județului a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 13,3 la sută, ceea ce a condus la un spor total de aproape 1,5 miliarde lei, iar volumul prestărilor de servicii pentru populație a crescut într-un ritm anual mediu de peste 11 la sută". Unitățile de industrie din județul nostru au realizat la sfîrșitul anului 1984 o producție marfă industrială și prestări de servicii neindustriale în valoare de peste 3,7 miliarde lei. În aplicarea sarcinii date de conducerea partidului de a se ajunge în anul 1985 în fiecare județ la o producție marfă și prestări neindustriale în volum de cel puțin 4 000 lei pe locuitor și 1 000 lei pe locuitor la prestări de servicii pentru populație, unitățile de industrie mică din județul nostru vor realiza în acest an peste 6 500 și respectiv 1 500 lei pe locuitor. În totalul acestor realizări unitățile de producție și prestări de servicii ale consiliilor populare reprezintă o pondere în producția valorică de aproape 30 la sută, cooperația meșteșugărească și mica mestesugari 49 la sută, unitățile CENTROCOOP 14 la sută și activitățile industriale în cooperativele agricole de producție 6 la sută".

Am invitat la o discuție pe reprezentanții celor trei sisteme cooperatiste și în cele cîteva ore petrecute împreună am înțeles că între oamenii aceștia există o înțelegere perfectă și o colaborare permanentă. „Întreprinderea județeană de producție și prestări servicii a luat ființă anul trecut — ne informează directorul Tiberiu Eisler — dar, existînd la noi o tradiție a micilor meseriași am demarat cu destulă ușurință. Întreprinderea are o producție diversificată, începînd de la cariere de piatră — de exemplu, o carieră de argilă abandonată de industria republicană prin 1977 a fost redeschisă de industria mică — și pînă la prestațiile de servicii către populație. Executăm produse ceramice, articole de uz casnic gospodăresc, oglinzi cu aluminiu din recuperări, care nu se deosebesc cu nimic de oglinzile argintate cu confecții metalice. Avem acum un prototip de garaj mobil din metal și pînză de cort de care clientul bucureștean este încîntat. Lucrăm și în colaborare cu industria republicană, o serie de semifabricate, subansamble pentru „Electromureș" sau „Uzina de Autoturisme Pitești". Cînd cerințele sînt mari la nivelul industriei republicane, facem și noi treabă, în industria mică. Ne preocupă mult recuperarea. Săptămîna trecută am pus în funcțiune o instalație pentru recuperarea de semifabricate PVC și cupru. Din PVC vom face un produs care va înlocui bitumul — deficitar — iar cuprul este predat la IJRVMR. Recuperăm deșeurile textile, din care creatorii noștri, cu multă fantezie, execută jucării mult căutate pe piață, refolosim și tabla, din care facem bidoane de diferite forme. Avem comenzi de nu ne vedem capul pentru că facem treabă bună, iar directorul este primul cetecist al întreprinderii. Ne gîndim la crearea de noi activități, iar în nucleele de oameni cu experiență integrăm tineri care au terminat de curînd liceele din oraș și județ". Alexandru Pop de la „Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor" vorbește și el despre absorbirea forței de muncă din județ. În mediul rural sînt peste 1 000 unități de industrie mică, dintre care 820 pentru prestări servicii. Restul, cu diferite profile de activitate, includ 11 ramuri ale industriei. Asta înseamnă peste 3 300 oameni, dintre care jumătate sînt femei. Forța de muncă este pregătită pe plan local, în școli profesionale și prin cursuri de calificare fără scoatere din producție. În cadrul activității județului se realizează aproximativ 650 de produse. În structură sînt peste 130 croitorii, 40 centre de depanare Radio-TV, 117 formații pentru construirea și repararea imobilelor, 46 cojocării, 86 formații hipo — și exemplele ar putea continua. Autodotarea se realizează prin unitățile proprii, iar realizările anuale depășesc 20 milioane lei. Pentru viitor își propun, în baza orientărilor recentului Congres al consiliilor populare, dezvoltarea rețelei în toate comunele, chiar și în cele cu o populație mai puțin numeroasă, ca și o mai mare atenție față de resursele existente și insuficient valorificate pînă acum.

Cooperația meșteșugărească, reprezentînd 49 la sută din industria mică a județului Mureș, cuprinde 19 cooperative cu 19 000 cooperatori și 800 de unități prestatoare de servicii. Vicepreședintele Rodica Sabău și Gyorgy Virag, șeful serviciului producție îmi vorbesc despre instalațiile solare pe care au început să le producă, de instalații de biogaz, de piese de schimb pentru industria ușoară, prefabricate, betoane, mobilier, textile, tricotaje, covoare, încălțăminte, marochinărie, stielărie, feronerie, artizanat, ceramică, adică despre tot ce are nevoie populația unui județ. Din discuția cu reprezentantul „Direcției comerciale județene Mureș", Ludovic Covaci, înțeleg că există o strînsă legătură între mica industrie și comerț. Lansarea cererii se face în urma prospectării pieței. Ceea ce nu se găsește în județ și uneori chiar în țară, este comandat industriei mici. În fiecare an se fac două contractări în județ, înaintea contractărilor la nivel republican. Numeroase mărfuri sînt preluate integral de la industria mică, așa că, nu mai este necesar să se apeleze în altă parte.

Și planurile de viitor ale județului Mureș sînt mari. Consiliile populare, împreună cu cele trei sisteme cooperatiste și-au propus să realizeze în anul 1990 un volum de 5,4 miliarde lei producție marfă industrială și prestări de servicii neindustriale, cu 36 la sută mai mult ca în 1985, revenind în medie pe locuitor o valoare de 8 300 lei. Creșterea producției și extinderea serviciilor urmează a se realiza în condițiile unei continue ridicări a eficienței activității industriei mici, a creșterii productivității muncii și a beneficiilor, care vor fi cu 59 la sută mai mari decît în prezent. Se vor realiza astfel importante fonduri la bugetele locale, sporindu-se contribuția la autofinanțarea bugetelor tuturor unităților administrativ — teritoriale din județ.

LIANA MOLNAR
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

Gheorghe Păun:

„Nu există un mod de a gîndi matematic, ci un mod de a gîndi corect, riguros"

Interlocutorul nostru s-a născut acum 35 de ani, în comuna Cicănești, jud. Argeș, „sat de munte ce are ieșire doar spre sud". ● Instrucția sa profesională urmează o traiectorie fără sincope : liceul la „Vlaicu Vodă", în Curtea de Argeș, Facultatea de matematică la Universitatea din București, specializare în informatică (în anul V de studii), repartizat la Centrul de calcul CEPECA și Catedra de informatică a Academiei „Ștefan Gheorghiu" (1974—1978) ● În 1977 obține titlul de doctor în matematică ● Din 1978, și în prezent, este cercetător și apoi cercetător principal la Facultatea de matematică a Universității din București ● A publicat pînă acum patru cărți de specialitate : „Mecanisme generative ale proceselor economice" (1980), „Gramatici matriciale" (1981), „Gramatici contextuale" (1982), „Probleme actuale în teoria limbajelor formale" (1984) — lucrări deosebit de apreciate în lumea științifică pentru originalitatea și importanța teoretică și practică ale rezultatelor pe care le cuprind ● De altfel, lucrarea „Gramatici matriciale" a primit în 1983 Premiul „Gheorghe Lazăr" al Academiei R.S.R. și se află în pregătire pentru a fi tradusă în limba engleză, la solicitarea unor edituri de peste hotare ● La vîrsta pe care o are, Gheorghe Păun a acumulat o zestre științifică remarcabilă, concretizată, între altele, în peste 120 de lucrări științifice originale, publicate în periodice prestigioase și exigente din România, Franța, S.U.A., Polonia, Cehoslovacia, R.D.G., R.F.G., Bulgaria, Austria, Anglia — peste două treimi din acestea fiind de matematici fundamentale, iar restul privese diferite compartimente de matematici aplicative ● Cu discreție și modestie, Gheorghe Păun și-a construit o solidă platformă științifică, fiind considerat, pe bună dreptate, o certitudine a matematicii românești și, totodată, o speranță certă pentru dezvoltarea acestei științe cu fertile și îndelungate tradiții în patria noastră.

— Ce este matematica, Gheorghe Păun ?

— Nu știu !

Nimeni nu știe ce este matematica. Definițiile de dicționar sînt doar niște aproximări oarecare, necesare dar deloc suficiente. La începutul cărții „Din spectacolul matematicii" am inventariat o mulțime de răspunsuri la această întrebare. Nu neapărat contradictorii, ci foarte diferite. Nu mă pot opri să n-o citez pe cea a matematicianului și filosofului Bertrand Russell : „Matematica este ceea ce fac și numesc astfel matematicienii". Mă rog, ceva de genul ăsta. Una dintre cele mai cuprinzătoare definiții...

— Și ce fac matematicienii ?

— Caută să definească și să înțeleagă gramatica lumii. O gramatică specifică, desigur, cu o morfologie și o sintaxă de natură logică, conceptuală.

— Există o asemenea „gramatică" ? Vreau să spun, există ea „în lume" sau matematicianul o „pune" acolo ? Întrebarea se referă la cît din ce fac matematicienii este descoperire și cît invenție ?

— O chestiune mult discutată, dar cu care nu sînt foarte familiarizat. Nu pot decît să emit o părere foarte personală. Continuînd metafora cu gramatica lumii, cred că morfologia este inventată, iar sintaxa este descoperită. Să mă explic. Conceptele matematice nu există în realitate. Nici o linie dimprejurul nostru nu e dreaptă, nicăieri nu putem găsi o sferă. Nici numere nu există, nici funcții, nici grupuri, corpuri etc. Dacă nu exista omul, toate acestea nu căpătau ființă. De fapt, dacă nu exista omul-matematician. După ce toate aceste obiecte matematice sînt însă „implantate" în realitate, situația se schimbă. Ele sînt ale realității. Proprietățile lor, relațiile dintre ele nu mai depind de om. Aceste proprietăți și relații trebuie de-acum descoperite.

— Apropo : cît din teorema de agregare a indicatorilor este invenție și cît descoperire ? Mă refer la acel rezultat științific pe care l-ai obținut în 1980 și care, cum spunea profesorul Solomon Marcus, marchează „o cotitură în studiul matematic al indicatorilor social-economici".

— Totul este descoperire. Pentru matematician indicatorii există deja, pe de o parte în ipostaza „reală", cea propusă (deci inventată) de economiști, sociologi, politologi, pe de altă parte în cea „matematizată", ca funcții asociind anumitor parametri anumite valori — de regulă numerice — care au atașate anumite interpretări de genul bine, rău, mai bine, mai rău etc. Tot ca existînd deja trebuie interpretate cele trei condiții pe care ar fi bine dacă un indicator agregat le-ar satisface : **sensibilitate** la modificările indicatorilor inițiali, **anticatastrofism**, adică stabilitate în raport cu variațiile mici ale indicatorilor inițiali și **compensare**, adică neechivalare a unor situații descrise prin valori excesiv de diferite ale indicatorilor inițiali.

Condiții formulate — nu neapărat în acești termeni — de economiști, sociologi, politologi, care au și criticat o serie de indicatori agregați pentru că încalcă una sau alta dintre aceste condiții. **Dar nici nu se poate altfel.** Exact atîta face teorema, să demonstreze matematic acest adevăr. O descoperire deci, a unei legi „sintactice". Confirmarea, în fond, a unei intuiții comune : prin agregare se pierde informație.

— Dați-ne referințe. Poate că cineva este interesat de teoremă.

— „Viitorul social", nr. 4 pe anul 1980 și volumul colectiv, coordonat de prof. Solomon Marcus, „Metode matematice în problematica dezvoltării", Ed. Academiei R.S.R., 1982, volum ce cuprinde, de altfel, multe alte lucruri interesante obținute majoritatea în contextul unui proiect internațional al Universității Națiunilor Unite. Și teorema privind agregarea indicatorilor a fost „lansată" tot în cadrul acestui proiect.

— Ce proiect ?

— „Scopuri, procese și indicatori ai dezvoltării". S-a desfășurat între anii 1977—1982. Un proiect foarte ambițios, cu vreo 30 de echipe de cercetare, din cam tot atîtea țări. România a participat printr-o echipă a Universității din București formată din Colectivul de Studiul Sistemelor și colaboratori ai acestuia. Am fost singura echipă constituită preponderent din matematicieni.

— Este greu să fii matematician într-o echipă din care fac parte nematematicieni ?

— Da și nu. Depinde de echipă, depinde de matematicienii și de nematematicienii din ea. Trebuie multă răbdare și multă dorință de a înțelege ce vrea și ce poate celălalt. Fiecare știință se interesează de o felie a realității. Matematica poate fi utilă tuturor. Cu condiția să nu i se ceară imposibilul. Și să fie pusă la lucru cu seriozitate, „la meserie" ca să spun așa, nu în grabă, din snobism, împrumutînd aspectele exterioare, recuzita. Matematica este în mare măsură un limbaj, un mod de a formaliza gîndirea, de a o exprima. Acesta este avantajul și handicapul său. Avantaj — pentru că în acest fel poate intra în dialog cu oricare altă știință, handicap pentru că în vederea dialogului trebuie totuși un limbaj comun. Eventual — cazul ideal — chiar matematica. Fizicienii și inginerii au învățat ei matematică și iată că lucrurile merg bine. Biologii abia acum învață, sociologii de asemenea. Istoricii și literații n-o vor învăța probabil niciodată cu adevărat. Poate că nici nu e nevoie, poate că nici nu e de dorit aceasta.

M-am cam îndepărtat însă de întrebare...

— Nu. Oricum doream s-o amplific : există un mod de a gîndi matematic, deosebindu-i deci pe matematicieni de ceilalți oameni ?

— Nu există neapărat un mod de a gîndi matematic, ci un mod de a gîndi corect, riguros. Anume de a pleca de la premise sigure, acceptate ca sigure, considerate deci „adevărate" și de a proceda în pași succesivi, silogistici, controlat și cu conștiința faptului că adevărul concluziilor depinde de adevărul premiselor și, desigur, de corectitudinea inferenței. În orice știință, în principiu, se gîndește astfel. Matematica este însă un mod obligatoriu de a nu putea gîndi altfel.

— Cum devine cineva matematician ?

— Avînd un învățător bun în clasele I—IV și un profesor de matematică foarte bun în clasele V—VIII. Dacă acești doi oameni o predau din inimă, atunci elevii vor învăța la matematică cu aceeași plăcere ca la istorie și geografie, de exemplu. Cu același interes pentru nou, pentru exotic, pentru ciudat, pentru anecdotic. Matematica este obiectul școlar cu care ne putem juca cel mai mult. Jocuri cu numere și figuri există cît dorești, jocuri istorice mai puține. Dar nici profesorilor nu le place să se joace cu matematica, nici programa și celelalte restricții școlare nu le îngăduie să o facă. Mă rog, e ușor de dat sfaturi. Cred însă, fără nici o reținere, în posibilitatea de a învăța matematica de plăcere, ajutîndu-ne de jocuri.

Revenind însă la întrebare, cred că dacă un elev de clasa a IX-a este deja „intoxicat" de matematică, atunci ei nu se va mai lăsa. Chiar dacă nu va ajunge neapărat matematician.

— Nu vi se pare că prea mulți elevi considerați superdotați pentru matematică nu ajung matematicieni ? De ce ?

— Există, cred, aici o explicație ținînd de sociologia matematicii. Ce înseamnă elev superdotat pentru matematică ? Înseamnă, de obicei, un tînăr care a cîștigat una sau mai multe olimpiade naționale, ocupînd apoi un loc fruntaș la olimpiada internațională sau la balcaniadă. O performanță de tip sportiv deci, la concurență cu alți elevi superdotați. Omologată ca atare în presă. Nu vreau să umbresc cu nimic meritele acelor elevi. E un lucru minunat, greu și obositor să cîștigi locul întîi la olimpiada internațională, așa cum ne-au obișnuit elevii noștri. Asta arată că au și talent și profesori buni (iar în cantonamentul dinaintea olimpiadelor sînt pregătiți cum trebuie — nu se prea vorbește despre asta și e păcat). Dar în matematică nu mai există nici o competiție. Locul întîi nu se mai dispută. Deci nici nu se acordă. „Jocul" se desfășoară împotriva naturii, împotriva necunoscutului. Aici îți trebuie un alt gen de talent și un alt gen de pregătire. La olimpiade — se rezolvă probleme, în cercetare, în primul rînd — se formulează probleme. E și o chestiune numerică aici : ocupanții unui loc întîi sînt cei mult cîțiva, deci pot fi nominalizați, arătați cu degetul, lăudați. Matematicieni sînt însă mai mulți. Fiecare cu rezultatele sale, cu articolele și cărțile sale. Pe care să-l scoți în evidență și de ce ?

Pe de altă parte, nu toți elevii care dovedesc talent pentru matematică doresc să ajungă matematicieni. Ei ajung ingineri, medici sau arhitecți fără ca aceasta să însemne că „s-au pierdut". Cu condiția să fie ingineri buni, medici buni și arhitecți buni.

— Nu credeți că există, totuși, o anumită „ofensivă" a ingineriei, a tehnologiei în general, asupra matematicii și matematicienilor ?

— Ba da. Este vizibilă această ofensivă. Dar nu asupra matematicii, nu numai asupra ei. Asupra tuturor disciplinelor zise umaniste, inclusiv a artelor. Ba chiar și a sporturilor. Simplul fapt că s-a ajuns să se pună întrebări de genul : „Ce este mai important, televizorul sau programul de televizor ?", „hîrtia unei cărți sau poeziile scrise pe ea ?" dovedește acest lucru. Ca și cînd unele ar avea vreun rost fără celelalte. Să fim realiști, chiar dacă poezie se poate scrie și pe papirus, tot nu putem renunța la hîrtie. Dar cu atît mai fără sens este ideea de hîrtie fără poezie...

— Revenind la tinerii matematicieni : credeți că există o vîrstă a creației în matematică ?

— Da, cred că da. În orice caz, istoria matematicii cuprinde o mulțime de nume de mari matematicieni considerați „mari" pentru ceea ce au făcut la tinerețe. În general, cred că „străpungerile", ideile „trăznite" sînt apanajul tinerilor. Creatie nu înseamnă însă numai asta. Operele matematice se rotunjesc la vîrste de mijloc, mature. Probabil că este relevantă aici regula de organizare a grupului Bourbaki, faimosul grup de matematicieni francezi porniți să rescrie unitar toată matematica. În grup erau admiși numai matematicieni pînă la 50 de ani. Nu pentru că după această vîrstă matematicienii n-ar mai fi productivi, spunea undeva unul dintre liderii grupului, ci pentru că nu mai sînt atunci la fel de permeabili la nou ca în tinerețe.

Extinzînd puțin întrebarea, creație în matematică ar putea însemna însă și „creare de matematicieni". Nu mă gîndesc numai la ipostaza profesorală, ci mai ales la cea de îndrumător, de șef de școală eventual...

— Care este rolul magistralului în formarea unui matematician ?

— Un rol imens, similar celui al profesorului de matematică din clasele V—VIII. Învățătorul te învață cifrele și ăsta e începutul, dar apoi trebuie să-ți spună cineva „pe unde să o iei", să te mobilizeze în diverse moduri, să te pună în relație cu domeniul de cercetare ales și cu oamenii lui. În cadrul unei școli lucrurile merg mult mai bine decît izolat. Fie și pentru că-ți poți prezenta și valida imediat rezultatele.

— Se mai pot face azi descoperiri epocale în matematică ?

— Matematica a atins o dezvoltare și o sofisticare mult prea mari pentru a ne mai putea aștepta la descoperiri epocale. Oricum, nu de genul celor din istoria matematicii.

Teoreme „cu nume" se produc însă în mod curent. Internaționalizarea cercetării matematice le face parcă mai frecvente ca în trecut. Atribuirea unui nume nu mai este însă un simplu semn de celebritate, ci un mod de a ușura referirea la acea teoremă.

— Cum se naște prestigiul unui matematician ?

— Sînt două aspecte aici. Recunoașterea în interiorul comunității științifice și recunoașterea socială propriu-zisă. Cea de a doua depinde de prea mulți factori externi, accidentali, pentru a mă referi la ea. În interiorul breslei, lucrurile sînt ceva mai simple și mai stabile, prestigiul putînd fi evaluat cu indicatori de genul: „numărul lucrărilor publicate în reviste internaționale", „numărul problemelor deschise de alți matematicieni și rezolvate în lucrările proprii", și, mai pregnant decît toate, „numărul citărilor, numărul autorilor și lucrărilor care continuă cercetările proprii".

— Cîte citări aveți pînă acum, Gheorghe Păun ?

— Vreo sută. Jumătate peste hotare.

— E mult ? E puțin ?

— E mult dacă privim dinspre 3—4, e puțin dacă privim dinspre 300—400...

— Cum vă mențineți în actualitate ? Cum vă documentați ?

— Apar tot mai multe reviste și la prețuri tot mai mari. O alternativă o reprezintă revistele internaționale de referate. **Mathematical Reviews** și **Zentralblatt für Mathematik** în primul rînd. Se poate afla de aici cam pe unde este „frontul". Iar cînd un articol te interesează în mod special și mai ai și șansa să cunoști adresa autorului, i te poți adresa personal. Este un fel de precept ținînd de codul manierelor elegante în matematică să răspunzi unor asemenea cereri.

— Matematicienii au prea vorbese despre meseria lor. Par a se autoizola...

— Ba da, între ei vorbesc foarte mult despre ceea ce fac. Vorbesc matematică și nu despre matematică totuși. Într-adevăr, nu prea „popularizează". Autorii români de cărți de cultură matematică pot fi numărați pe degete. Nu mă refer la compilări, caleidoscoape, culegeri de anecdote. Mi-e greu să spun de ce. Comoditate ? Lipsa de interes pentru o asemenea întreprindere ? Lipsa unei motivări suficiente ? Dificultatea cea mare este transpunerea în rolul cititorului de tip „cultură generală", „om de pe stradă" cum se spune, pentru a-i vorbi pe înțeles și a nu comite o carte de matematică propriu-ziză ; dar e o dificultate surmontabilă. Fapt e că matematicienii nu prea ajung să scrie. Ceea ce e în dauna matematicii, pentru că despre ea trebuie vorbit — și cei care ar trebui s-o facă sînt în primul rînd matematicienii.

— Sînteți un contraexemplu la cele spuse mai sus. Ați publicat și o carte SF. Ce reprezintă SF-ul pentru dv. ?

— O formă de literatură, cu posibilități și restricții specifice. Un mod al literaturii de a se adapta la progresele în cunoaștere, în știință în primul rînd. Mă mir și eu retoric — iar ideea nu-mi aparține — cum se face că literatura „generală", obișnuită vorbește atît de puțin despre știință, despre frămîntările, oamenii și implicațiile ei, în condițiile în care frămîntările și implicațiile științei ne privesc atît de mult, formează o parte atît de importantă a civilizației moderne. Literatura ar rămîne în urmă, în orice caz ar pierde o mare parte din realitate dacă nu ar cuprinde și ceea ce se numește SF. Ar fi ca și cînd literatura ar ignora trecutul, neînglobînd și o literatură istorică.

— Și GO-ul vă preocupă destul de mult...

— Aici e vorba de altceva. Am început să mă ocup de GO ca de orice alt joc, fără nici un fel de intenții deosebite. Obiectivul inițial a fost o serie de articole în revista **Știință și tehnică**. Succesul a depășit însă și așteptările mele și, cred, și pe cele ale revistei. Lipsa mea de modestie în această direcție este evidentă. Compensată însă de mărturisirea că nu am atins o putere de joc prea mare, iar mulți dintre cei care au învățat GO din revista **Știință și tehnică** sînt deja mai tari ca mine.

— Matematică — cercetare, dar și popularizare —, literatură, GO — de fapt jocuri logice în general. Nu e prea mult pentru un singur om ?

— Nicidecum. Pe de o parte, aceste trei activități se asociază foarte bine, nu sînt nici prea depărtate, dar nici nu se suprapun în mod plictisitor. Pot, deci, trece de la una la alta cu sentimentul că mă odihnesc. Pe de altă parte, preluînd o formulare dintr-un roman de Dinu Săraru, „copiii mei sînt fii de țărani". Și am fost obișnuit dintotdeauna să lucrez continuu, zi-lumină, ca la munte, și chiar mai mult.

— O întrebare de încheiere : ce cărți aveți în pregătire ?

— Una de matematică (în engleză, în colaborare cu un matematician din R.D.G.), una de popularizare, una de literatură (mai degrabă fantastică și absurdă decît SF) și, în fine, cea mai apropiată, o carte despre jocuri. Titlurile sînt încă provizorii, așa că nu le dezvălui. Și să nu uit : ediția a două a cărții de GO. Ce va urma, nu știu. Oricum, următorii 3—4 ani sînt ocupați...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Ca răspuns la scrisoarea** tovarășului Victor Ciuchi din Filipeni, județul Bacău, **Miliția județului Timiș** ne informează că în stația Buziaș și pe trenurile care circulă pe ruta Timișoara — Buziaș s-au executat sistematic acțiuni și controale în scopul combaterii speculei cu produse de proveniență dubioasă și a altor fapte de natură penală sau contravențională. Astfel, în cursul acestui an, pe această rută s-au confiscat bunuri în valoare de peste 70 000 lei, s-au depistat cîteva elemente parazitare și s-au aplicat mai multe sancțiuni contravenționale. Aceasta, paralel cu desfășurarea unei intense munci de prevenire și educare, ceea ce denotă că situația sesizată este în atenția organelor de miliție care iau toate măsurile pentru a o lichida, contribuind astfel la ridicarea gradului de civilizație și siguranță a transportului feroviar din zonă.

■ „...Bolnavul face o mișcare bruscă a capului și acul pătrunde în tegumente provocînd un emfizem al feței și al pleoapei inferioare. Se face tratamentul adecvat cu antibiotice, dar evoluția fiind nefavorabilă, se decide internarea... (...) La data de 27.X.1984, bolnavul se reinternează în secția O.R.L. a Spitalului municipal Arad cu diagnosticul de „rinosinuzită maxilară dreaptă de formă poliposă și osteită, abces nazogenian drept". (...). Bolnavul a fost pensionat, deoarece a epuizat cele 180 de zile de concediu medical (...). Din examinarea întregului plan terapeutic a reieșit că acesta a fost corect aplicat... nu se constată greșeli medicale". (Din răspunsul **Direcției asistenței medicale din cadrul Ministerul Sănătății**, dat la scrisoarea lui Șandru Blagu din Almaș, județul Arad, și înregistrată la noi sub nr. 4200/1985).

O singură nedumerire are șocheză și pune sub semnul întrebării seriozitatea întregului răspuns: Cum este posibil ca un medic specialist să nu ia măsuri de siguranță și să... scape acul cel distrugător ? ! !...

■ **Într-unul din ultimele** numere ale revistei dv. un cetățean întreba cum să facă o crescătorie de dihori. Mai în glumă, mai în serios, i-aș spune și eu ceva. Anume, să nu ia exemplu de la I.E.L.I.F. din comuna noastră care, sub niște fascine de răchită și paie vechi, și-a... amenajat o „crescătorie" cu un număr destul de mare de dihori, o adevărată vizuină cu 15 ieșiri... Voracele animale își procură singure hrana de prin împrejurimi. Mie, într-o singură noapte, mi-au înhățat 12 pui de găină, fapt pentru care eu, personal, n-aș prea fi de acord cu asemenea crescătorii. Dar, sigur, nici dihorii, cît îs ei de dihori, nu trebuie masacrați, ci propun de aceea să fie menținuți într-un număr optim, pentru a nu zdruncina echilibrul ecologic. **(Mircea Păun, comuna Ulvar, județul Timiș).**

■ **Consiliul popular al județului Caraș-Severin, Secția arhitectură, sistematizare, tehnică, investiții,** ca răspuns la scrisoarea medicului Andrei Szabo din Reșița, ne informează că amplasamentul unui dispensar medical în microraionul IV din Reșița a fost prevăzută în detaliu de sistematizare întocmit pentru acest microraion. Construindu-se aici ultimele blocuri de locuințe, se poate justifica acum necesitatea și oportunitatea acestui obiectiv. Pentru a putea construi dispensarul respectiv, s-au făcut demersurile introducerii obiectivului în plan, s-a întocmit nota de comandă și s-a înaintat spre avizare. Prin plan se prevede ca execuția să înceapă în trimestrul II al anului 1986.

■ **Iată cazul relatat de Marius Vasiliev din Hunedoara, str. Batiz nr. 9, bl. D 2, sc. A, ap. 7:** După ce am obținut transferul de la I.P.E.G.H. la Ocolul silvic Hunedoara, m-am prezentat la I.P.G.H., secția Teliuc, să-mi ridic carnetul de muncă, dar am aflat cu stupoare că tovarășa Andrei Stela, inspectoare P.I.R., mi-a pierdut acest indispensabil document. După nenumărate intervenții și reveniri, dumneaei a catadicsit să-mi facă o nouă carte de muncă. Alt timp pierdut, alte rugăminți și promisiuni, și iată că, pînă a mi se elibera alt document, s-a expirat și termenul de transfer, am pierdut și noul loc de muncă. Din cauza funcționarei neglijente, am stat trei luni de zile fără lucru, mi-am pierdut o serie întreagă de drepturi și, pînă la urmă, am fost nevoit, cu chiu cu vai, să mă încadrez din nou la aceeași întreprindere de unde plecasem.

■ **Întreprinderea de vagoane Arad:** Urmare articolului publicat în nr. 33 din 9 august a.c., prin care au fost sesizate unele aspecte negative din activitatea întreprinderii noastre în ce privește recuperarea deșeurilor metalice de șpan, vă informăm că s-au luat măsuri operative pentru eliminarea deficiențelor constatate. Conducerea întreprinderii a nominalizat un colectiv de cadre de specialitate care a pus în funcțiune mașina de brichetat, realizînd astfel primele brichete de șpan. În prezent se amenajează platforma betonată și se montează benzile transportoare care vor asigura alimentarea mecanizată a sfărîmătorului de șpan și funcționarea în regim normal de lucru a întregii instalații în jurul datei de 23 septembrie a.c.

■ **Avem** o nepoțică și, la vîrsta de 6 luni, ne-am pomenit cu ea că nu se simte deloc bine și scade repede în greutate. Consultînd mai mulți medici, n-am reușit să aflăm un diagnostic precis: unii spuneau că fetița ar suferi de o boală congenitală, de cardiopatie ischemică, alții că ar avea stenoză pulmonară. Disperați, ne-am adresat atunci dr. Reveica Butnaru, de la Spitalul din Cîmpina, care, după un minuțios consult, a dispus internarea urgentă în spital și, după două săptămîni de tratament intens, efectuat cu deosebită competență și probitate profesională, nepoțica a fost pusă în afara oricărui pericol. A luat peste 2 kg în greutate și acum răsuflăm ușurați: a împlinit 1 an și 4 luni și avem temei să spunem că e perfect sănătoasă, fapt pentru care vă rugăm din suflet să transmiteți întregului colectiv medico-sanitar al spitalului din Cîmpina, și îndeosebi doctorilor Reveica Butnaru, Mitrache și Popescu, cele mai călduroase și sincere mulțumiri pentru că ne-au readus în casă liniștea și bucuria. **(Ion Anghelache, Cîmpina, aleea Rozelor nr. 3).**

■ **Ing. Miron Zeno, directorul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de mașini și instalații pentru industria alimentară și frigorifică (I.P.I.A.F.),** aduce cîteva completări utile și oportune la articolul „Prima linie de îmbuteliere a apelor plate", publicat în Flacăra din 2 august 1985: „...Este perfect adevărat că îmbutelierea decurge în condiții sterile, dar s-a omis să se amintească măcar faptul că instalația de sterilizare cu raze ultraviolete a fost concepută și realizată în faza de prototip de către Institutul nostru. Putem aminti în continuare că mașinile de închis butelii, de etichetat, introdus butelii în cutii de carton, de lipit și sigilat cutii, precum și transportoarele de butelii și navete tot de noi au fost proiectate și executate, iar montajul și reglajul tuturor acestora la Fabrica de bere Constanța (beneficiara primei linii tehnologice de acest fel din țară — nn..) s-au efectuat de un grup de muncitori de înaltă calificare din institut și de la Întreprinderea „Tehnofrig", condus de ing. Trifan Grigore Teodor".

Să dăm deci Cezarului ce-i al Cezarului !...

■ **Ca răspuns la nota critică** apărută în numărul din 19 iulie/1985 al revistei, **Oficiul județean de turism Brăila** ne comunică: În atenția O.J.T. Brăila stă modernizarea în continuare a stațiunii Lacu Sărat, astfel că recent s-au dat în folosință două noi solarii moderne construite și dotate cu utilaje necesare, s-a mărit spațiul destinat plajei de pe malul lacului. În acest trimestru sînt prevăzute să înceapă lucrările de ridicare a gradului de confort al casei de odihnă „Liliacul", care va deveni hotel de categoria I-a, cu 152 locuri, s-au reparat deja toate vilele care nu corespundeau solicitărilor, se construiesc încă 3 vile ce vor intra în funcțiune în luna mai 1986, s-a dat în folosință, complet renovat, clubul din stațiune. În viitor se va acționa, în baza studiului complex realizat de către Institutul pentru Economia Comerțului Interior, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Institutul de Balneologie București, pentru dezvoltarea stațiunii, în special pentru tratament, urmînd ca agrementul să fie mutat pe lacul sărat nr. 2, care are aceleași recunoscute și incontestabile proprietăți curativo-terapeutice.

■ **Ne scrie Constantina Costache de la Combinatul de prelucrarea lemnului București:** Poposind de curînd în Țara Hațegului, în comuna Baru-Mare, am avut fericitul prilej să vizitez casa Mariei Hord-Garbea, neobosită colecționară de obiecte de artă populară. I-am trecut cu emoție pragul și am rămas surprinsă și emoționată de multitudinea, autenticitatea și frumusețea fără seamăn a exponatelor domniei sale. În afara unor costume străvechi, reprezentînd portul dac de prin partea locului — adevărate unicate în materie —, sînt expuse aici, după o concepție riguroasă și cu mult bun gust, costume de mire și mireasă, ii, ștergare, oprege, opinci și numeroase obiecte vechi de uz gospodăresc etc., strînse cu dragoste și sîrg într-o viață de om, spre a le păstra și lăsa moștenire generațiilor viitoare. La cei peste 80 de ani ai dumisale, Maria Hord-Garbea declară cu mîndrie că nu trebuie să uităm niciodată că sîntem și dăinuim din vremuri imemorabile pe aceste minunate meleaguri, că avem datoria să le apărăm ca pe lumina ochilor și să le păstrăm intacte. Pentru dragostea ei statornică față de minunatul nostru port popular și față de tradițiile înaintate de muncă și viață ale populației din această străveche vatră românească, pentru pilduitorul său gest de adevărat patriotism, octogenara din Baru-Mare merită cu prisosință stima și prețuirea noastră.

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Brașov,** ca răspuns la scrisoarea petentei Maria Constantin: Potrivit Hotărîrii nr. 20/17.07.1984 a comitetului executiv al consiliului de conducere al Ministerului Petrolului, cînd prin contorul comun se măsoară consumul pentru mașini de gătit cu gaze pentru uz casnic, cunoscute și sub denumirea de mașini tip aragaz și mașini de gătit cu plită (metalice obișnuite, tip cismă, Vesta sau similare), în calculele de departajare a consumurilor mașina de gătit cu plită va fi considerată echivalentă cu patru mașini de gătit cu gaze (aragaze). Aceste dispoziții de mai larg interes cetățenesc au fost prelucrate cu asociațiile de locatari din municipiul Brașov, pentru conformare.

■ **Mă numesc Maria Neda din Craiova, cartierul Brazda lui Novac, bl. D 31, sc. 2, ap. 4** și aș vrea să vă spun că, în ziua de 3 septembrie, după-amiază, am plecat din Craiova spre Tulcea cu fiicele mele, cu ginerele și cu nepoțelul, cu autoturismul meu personal. După ce am ieșit din Slobozia, mi s-a blocat roata din față a mașinii și, în miez de noapte, am rămas în pană. Treceau mașini după mașini și le făceam semn cu mîna să-mi dea un pic de ajutor, dar toți erau grăbiți. Spre crăpatul zorilor, cînd nu mai aveam nici o speranță, iată că, fără să-i fac semn, oprește un bărbat în jur de 38—40 de ani. I-am explicat ce s-a întîmplat, s-a dus de și-a luat trusa cu scule din propria lui mașină și, după aproape o jumătate de oră de trudă, mi-a deblocat roata, ne-a însoțit apoi pînă la „Autoservice" Slobozia, unde am făcut reparația de rigoare, și n-a plecat pînă ce am terminat. Am încercat să-i răsplătim pentru tot ce făcuse pentru noi, dar ne-a refuzat categoric, zicînd că este foarte bucuros că a putut să ne dea o mînă de ajutor tovărășesc. Grăbit, a urcat la volanul mașinii și a pornit spre Constanța, noi neavînd nici măcar timp să-i mulțumim sau să reținem numărul mașinii. Încerc s-o fac acum, rugîndu-vă să publicați rîndurile mele de prețuire pentru acel om de aleasă omenie căruia, eu și întreaga mea familie, îi mulțumim din adîncul inimilor.

Publicăm, da, pentru frumusețea și omenescul gestului...

■ **Primim de la pensionara Maria Elena Balcă,** domiciliată în București, sectorul 1, str. Plaiul Muntelui nr. 7: Pe 24 iulie a.c. am plătit la Depozitul nr. 105 cantitatea de 2 200 kg lemne de foc și 1 000 kg cărbuni și mi s-a spus că le voi primi acasă peste cel mult o lună de zile, dar iată că ne apropiem de sfîrșitul lunii septembrie și n-am primit nimic. M-am dus la depozit de mai multe ori ca să urgentez treaba, că sînt femeie bătrînă și bolnavă și trebuie să merg la un tratament medical la Timișoara, dar șeful depozitului, tovarășul Ciorchilă, mi-a reproșat că, dacă-i ambiționez, nu-mi va da lemnele nici în decembrie. Rugămintea mea n-a fost luată în seamă și eu trebuie să plec dar îmi e teamă că în lipsa mea camionagii vor face cum au mai făcut și anul trecut cînd, în loc de 2 200 kg lemne plătite, mi-au adus cu 450 kilograme mai puțin, iar diferența nu mi-au mai restituit-o nici pînă azi. Așa că sînt într-o situație disperată și vă rog să mă ajutați, să faceți ceva pentru mine.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Andrei Dumitru — Timișoara: De permise gratuite pe C.F.R. beneficiază și personalul încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată în unități de căi ferate, transferat în interesul serviciului la alte unități, de unde a fost pensionat, dacă are vechime în unități de căi ferate de minimum 20 de ani femeile și 25 de ani bărbații ■ **Nicolae Ciumber — București:** Fiind pensionat cu invaliditate gradul III și lucrînd cu 1/2 normă, plata pensiei se face prin unitatea unde lucrați ■ **Grup învățători — Buzău:** Pentru anul școlar 1985-1986 nu s-a organizat concurs de transferare ■ **Constantin Iosiv — Lapoș (Prahova):** La reîncadrare nu beneficiați de vechime neîntreruptă în aceeași unitate ■ **Ioana Dăscălescu — Piatra-Neamț:** Dacă soțul dv. îndeplinește condițiile legale — fiind încadrat în muncă cu contract pe durată nedeterminată — alocația se va plăti numai lui, chiar dacă nu este tatăl copilului dv. ■ **Gheorghe Walesch — Buneși (Brașov):** Cu pensie I.O.V.R. gradul III nu aveți dreptul și la a doua pensie ■ **Ilina Lăzărescu — Slatina:** Puteți beneficia de pensie de urmaș de pe urma soțului decedat dacă aveți cel puțin 10 ani de conviețuire cu soțul decedat ■ **Ion Negreanu — București:** Numai invalizii și accidentații de război încadrați în gradul unul de invaliditate sau mari mutilați au dreptul să călătorească gratuit cu mijloacele de transport în comun, urban în localitățile în care domiciliază. Pentru cei din Capitală aceste aprobări se dau de către Oficiul de Asistență socială a municipiului București ■ **Constantin Popescu și Nicolae Mărculescu — Horezu-Alunu (Vîlcea):** Trimiterile oamenilor muncii la tratament balnear și odihnă în stațiuni balneoclimaterice, prin sindicate se fac în timpul concediilor de odihnă sau al vacanțelor. Perioadele respective nu pot fi considerate concedii medicale ■ **Costică Mihai — Tulcea:** Pe timpul cît ați prestat activitate cu program normal de muncă nu aveți dreptul să primiți pensia de invaliditate de gradul III.

MARGA NEDELEA ■

Dincolo de aparențe

Ziua mieluşei, noaptea zmeu

Ipotezele despre autorii spargerilor nocturne de locuințe, care începuseră să se țină lanț spre finele anului trecut în municipiul Bacău, se epuizaseră pe rînd fără niciun rezultat. Nu era vorba de infractori locali cunoscuți. Nici de indivizi fără ocupație, pretabili la asemenea fapte. Nu se confirmase nici presupunerea că hoții ar fi putut să vină de prin alte părți. Care era, totuși, misterul ?

Căpitanul Constantin Iftode, șeful miliției municipale, ajunge la concluzia că nu se mai poate rezuma la „analize și îndrumări". Frecvența ca și gravitatea „cazurilor" impunea intensificarea măsurilor specifice, concentrarea de forțe, căutarea de noi piste care să asigure succesul. Faptul că numai în cîteva luni numărul spargerilor se apropia de cincisprezece, iar la unele dintre acestea pagubele depășeau suta de mii de lei, punea serios pe gînduri pe cei care au datoria să apere avutul și liniștea cetățenilor. Șeful miliției locale hotărăște să preia nemijlocit coordonarea eforturilor pentru descoperirea spărgătorilor de locuințe.

„Trebuie să extindem aria preocupărilor noastre de identificare a elementelor care se pot deda la săvîrșirea de spargeri, chiar dacă, la prima vedere, nu lasă o asemenea impresie — este de părere, la un moment dat, ofițerul Iftode. Unii, pentru a ne deruta, își pot masca activitatea tenebroasă, încadrîndu-se formal în cîmpul muncii" — a mai adăugat șeful miliției locale.

În baza acestei supoziții, ofițerii și subofițerii angrenați în acțiunea pentru dezlegarea enigmei spărgătorilor de locuințe, încep să aibă în vedere și indivizi care, deși la locul de muncă se comportau normal, atrăgeau totuși atenția prin cheltuielile ce depășeau posibilitățile legale de cîștig. Astfel de semne de întrebare s-au ridicat în legătură cu patru tineri de la Cooperativa „Constructorul" din Bacău: Lambert Stoian, 18 ani; Renato Stoian, 18 ani; Marinică Ciubotaru, 24 ani și Doru Marcel, 25 ani.

Într-adevăr, comportarea acestora în locul de muncă putea fi considerată ca ireproșabilă. Și în privința cazierului, cu excepția lui M.C. care executase o pedeapsă pentru furt din buzunare, băieții erau „curați". Numai că, pe lîngă cheltuielile exagerate pe care le făceau, stîrneau suspiciuni și prin modul în care își petreceau nopțile, plecînd de acasă ore în șir și colindînd străzile, mai ales în grup, dar cu discreție...

Comportarea aceasta, pe lîngă alte indicii care dădeau de bănuit, a completat motivele care impuneau efectuarea unei descinderi simultane la domiciliile suspecților, prilej cu care s-au descoperit o mare parte din obiectele reclamate de păgubași, dovedindu-se în cele din urmă că grupul respectiv, condus de Renato Stoian săvîrșise nu mai puțin de 15 spargeri cu prejudiciu total de 384 731 lei.

MIHAI GROZAVU ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

RECUPERAREA

În problema sticlelor, scuze și acuze

Am încercat, în urma raidului întreprins împreună cu una dintre echipele de control ale oamenilor muncii prin centrele de achiziții — sticle și borcane, să descifrăm firul, destul de încurcat, al problemei recuperării acestor tipuri de ambalaje. La invitația făcută de tovarășul director coordonator Niculae Simion, m-am prezentat la I.L.F.-Militari. În birou era și unul dintre cei ce cunosc bine tema discuției, inginerul Sorin Rădulescu, șeful biroului aprovizionare tehnico-materială și transporturi.

De la bun început, directorul Niculae Simion declară că de cinci ani se străduiesc să aplice Decretul 146 — „să umblu plin pe plin" — cu alte cuvinte, mașinile să plece încărcate cu marfă pentru aprovizionarea pieței și să se întoarcă cu ambalaje. I.L.F.-ul are tot interesul să ridice borcanele, acum cînd fabricile de conserve îi prescazâ și apoi recuperarea este un indicator al retribuției. Deci, nu se pune problema lipsei de bunăvoință. Atunci, care sînt cauzele situației actuale, în care sticle și borcane zac de luni de zile neridicate, blocînd unele depozite? Ar fi mai multe, mi se explică la I.L.F. Militari.

— În primul rînd indisciplina conducătorilor auto. Se lucrează cu mașini închiriate de la I.T.A. și I.T.A.C. București. Controlul din partea dispeceratelor acestora este insuficient și asta generează indisciplină. Aș putea să scriu, în legătură cu treaba asta, o „trilogie a transporturilor" — glumește cu amărăciune directorul. Să vă dau un exemplu „cald". Azi dimineață am trimis la ora 7 două mașini încărcate cu marfă. La ora 12 sunau toate telefoanele: n-au ajuns în piețe. Apoi, șoferul îmi cere delegat pe mașină. Dar, de unde să iau sute și sute de delegați, cînd n-am nevoie de atîția, decît 3–4 luni pe an? Sînt interesat să ridic ambalajele, dar nu pot să trimit mașini speciale, pentru că trebuie să meargă „plin pe plin". Și, chiar cînd șoferii sînt serioși, disciplinați, puși pe treabă, intervin situații ca cea din 8 august, deci luna trecută.

Mi se arată un bon de transport. Conducătorul auto Marin Tudorache de la I.T.A.C.-Autobaza 2 a plecat în cursă la ora 8,30 cu o mașină încărcată de marfă, pe care trebuia s-o predea la mai multe magazine, după care urma să ridice ambalajele goale. O singură unitate, unitatea 37 de la I.C.L. Alimentara 3 a primit marfa. Restul unităților au refuzat-o, fără nici o justificare scrisă undeva. Mașina s-a întors la ora 19, cu marfa nepredată, motiv pentru care, sigur că n-a putut prelua ambalajele. De ce? pentru că se fac comenzi la nivel de sector și nu pe unități, fără o prospectare prealabilă a pieței. Iar gestionarii, dacă nu au nevoie de marfa respectivă, daca o au în depozit, o refuză.

— Care sînt tipurile de ambalaje pe care aveți obligația să le ridicați?

— Sticlele de sirop, de suc de roșii și borcanele de toate felurile, adică ambalajul specific activității I.L.F.-ului. În rest, I.C.R.A. este cea care trebuie să recupereze, pentru că este principalul furnizor al alimentarelor.

La I.C.R.A. părerile sînt, însă, altele. Mi le expun Mircea Belu, director coordonator, și Niculina Plumb, director adjunct.

— Sticlele și borcanele sînt trimise pe piață nu doar de I.C.R.A. Vînd și I.L.F.-urile și AGROCOOP-ul și magazinele „Gostat". Nu doar suc de roșii sau sirop ci și vin, apă minerală, oțet etc., milioane de sticle date pe piață pe care nu le mai recuperează și cad în sarcina celor de la I.C.R.A.

— Față de ceea ce introducem noi în magazine — declară tovarășul director Belu, colectăm anual 15–20 de milioane de sticle în plus. Zilnic recuperăm cam 6 000 sticle. Aglomerarea se datorează faptului că ceilalți nu-și adună ambalajele și atunci, cade totul în spinarea noastră. Corect ar fi ca și la unitățile I.L.F. sau la Gostat să se primească sticle și borcane contra marfă sau contra cost, așa cum se întîmplă la Ailmentara. Poate nu toți știu, dar legea spune că cine dă pe piață produsul cu ambalaj, trebuie să și recupereze acest ambalaj, în întregime. Lumea s-a obișnuit să vină cu sticlele goale doar la Alimentara. Și, uite așa, „lanțul slăbiciunilor" se închide la I.C.R.A., care trebuie să preia 136 tipuri de sticle, deși n-a vîndut atîtea. Insistăm ca I.L.F.-urile să-și recunoască și să-și preia toate sticlele, pentru a fi și noi degrevați. Mai e și chestiunea de constiință. Mulți își bat gura și aruncă scuze. Să știți că sînt multe centre care merg foarte bine: Hala Obor, Berceni Sud-1, Dorobanți. Avem și noi greutăți cu transportul. Camionul specializat, prevăzut cu macara pentru ridicarea box-paleților azi vine, mîine nu vine. Ar fi necesare creșterea numărului de box-paleți și a parcului de mașini dotate cu macarale. Luptăm cu recuperarea pentru că este o necesitate. Să știți că n-o privim ca pe-o fatalitate și nu sîntem dezarmați.

Cum astea ar fi scuzele și mai ales acuzele. Îmi amintesc primele vorbe care mi le-a spus încă de la telefon tovarășul director Niculae Simion. „Din păcate, există obișnuința de a se arăta cu degetul către alții". Nu-mi vine să-l contrazic. I.L.F. arată spre I.T.A., I.T.A.C. spre I.C.R.A., iar I.C.R.A. spre I.L.F. și I.T.A.C. Cel mai bine ar fi — este părerea tovarășului director Mircea Belu, care a încheiat discuția noastră — să se facă „așa cum zice cîntecul — Hai să dăm mînă cu mînă!"

Am avea de cîștigat cu toții.

LIANA MOLNAR

Un service ca un pește mic

Pentru cei care au mașini, este inutil să precizăm că instituția service-ului a devenit mai importantă decît cea a poliției, să zicem, întrucît dacă, de pildă, rezolvarea unei dureri de măsea o mai poți amîna pînă te înpucă din nou, nu la fel se petrec lucrurile și cu permanentele mici probleme mari ale autoturismului. În virtutea acestui adevăr recunoscut tacit, în modesta comună Daia a fost înființat acum trei ani un service al I.J.P.S.P. Giurgiu, în care lucrează 6 oameni calificați, 9 ucenici, plus responsabilul Tudor Dumitru. Mica în dimensiuni și pretenții, această unitate își face conștiincios datoria, mărind rapid în folclorul automobiliștilor, care au simțit cu aici se face treabă de bună calitate, drept pentru care service-ul din Daia este căutat nu numai de giurgiuveni (deși în reședința de județ există trei unități similare), ci și de bucureșteni și chiar de automobiliști din alte județe, mai îndepărtate. Magnetul care-i atrage aici este faimoasa instalație numită cuptor pentru vopsit, în care mașinile vopsite proaspăt se „coc" la raze infraroșii, rezultînd o calitate a lucrării de multe ori superioară celei din fabrică. Pe lîngă instalație, realizată cu mijloace proprii contează și priceperea meșterului Brutaru Mihai, unul din cei mai buni zece vopsitori din țară, după aprecierea șefului unității. Alături de el, tinichigii Chiriță Ion și Dumitru Marcel, care sînt căutați în mod special de clienți din multe județe fac faima acestei noi verigi în familia service-urilor din țară.

Pînă nu demult, lucrurile decurgeau normal la Daia, în sensul că planul se depășea lună de lună cu mai mult de jumătate, ponderea cea mai mare deținînd-o operațiunile de tinichigerie și vopsitorie în care acest service, cum spuneam, și-a făcut un bun renume. Prin august, însă, a venit sorocul aplicării unei instrucțiuni a forului tutelar al întreprinderii republicane „Dacia-Service". Instrucțiune sau ordin, cum vreți să-i spuneți, conform căruia nici-o unitate service din țară, indiferent de cine ar aparține, nu mai poate să execute vreo operațiune de întreținere și reparații la mașinile marca „Dacia" dacă nu are autorizație eliberată în acest scop de amintita întreprindere. Această decizie vizează, într-o ultimă instanță — lăudabilă, ce-i drept — calitatea reparațiilor ce n-ar putea fi asigurată, chipurile decît dacă există acele condiții care justifică eliberarea autorizației de funcționare. De reținut că aceste condiții se referă în primul rînd la sculele și dispozitivele necesare asigurării, în principiu, unei înalte calități operațiilor efectuate — scule și dispozitive a căror procurare nu se află la îndemîna tuturor, cum este cazul și celor de la Daia. Aici, de pildă, din cauza absenței dispozitivului de echilibrat roți, sînt amenințate cu interzicerea și operațiunile forte ale service-ului — tinichigeria și vopsitoria, care se mai pot efectua, e drept, dar la alte mașini decît „Dacia"!

Această măsură este protecționistă mai degrabă pentru filialele „Dacia-Service", care au toate dotările necesare dar care, în cazul județului Giurgiu (și nu numai aici) nu-și prea fac planul, decît pentru autoturismele cetățenilor, pentru care o reparație de calitate, știm cu toții, nu depinde întotdeauna de nivelul tehnic al sculelor aflate în dotare. Ca să nu mai vorbim de faptul că o asemenea măsură handicapează evident inițiativele consiliilor populare în direcția autofinanțării și autogospodăririi, din moment ce astfel de unități service, foarte potrivite în noile condiții de întărire economică în profil teritorial, sînt reduse la tăcere sau înghițite, ca să zicem așa, de... peștele cel mare numit „Dacia-Service".

Inspectoratul județean Giurgiu pentru controlul calității produselor, după cum ne asigură tovarășul Dumitru Udrescu, inspectorul șef al acestei instituții chemate să aplice măsurile amintite, nu poate face rabat de la obligațiile care-i revin. O soluție normală ar fi ca service-ul din Daia să-și scoată autorizație doar pentru operațiunile pe care le execută foarte bine, dar nu se știe dacă „Dacia-Service" va fi de acord cu aceasta, ca să nu mai punem la socoteală timpul necesar pentru ca cei inditituiți să elibereze o astfel de autorizație să vină să constate și să procedeze în consecință (inclusiv pe rețeaua „Dacia-Service" există unități specializate numai în anumite operațiuni).

Cum dotarea service-urilor, care țin de cooperație sau de consiliile populare, cu mijloace perfecționate de tipul celor de la „Dacia-Service" nu se poate face peste noapte, și cum porderea covîrșitoare a mașinilor care au nevoie de aceste instituții aparține mărcii „Dacia", este de dorit, în interesul cetățenilor, în primul rînd, ca aceste service-uri să nu fie private de posibilitatea de a efectua lucrări pentru „Dacia", în operațiunile pentru care pot asigura, bineînțeles, nivelul calitativ de care pe bună dreptate se îngrijește firma „Dacia-Service".

OCTAVIAN DUMITRU

Ce m-a surprins, în primul rînd, la Livia Fleșeriu cînd i-am văzut mica expoziție de broderii și confecții imaginate și realizate de ea, într-o sală a Casei de cultură din Borșa, au fost, în mod sigur, curajul și spiritul ei de inițiativă. Fără măcar să-și dea seama, Livia Fleșeriu săvîrșea o mică ctitorie în istoria celui mai nou oraș al țării.

Cele patru expoziții anuale de confecții ale ei erau primele expoziții de acest gen ale istoriei localității. Rețineți, vă rog: în fiecare an Livia Fleșeriu deschide cîte o expoziție de modă nouă la nici 15 minute de pădurile negre ale Munților Rodnei. Într-o zonă de turism intens, căutată mai ales pentru sălbăticia ei de mulți alpiniști și schiori ai Europei. Ideea unei expoziții de modă ultramodernă, la concurență cu Neckermannhurile occidentului, cu exponate inventate în întregime de imaginația acestei femei, în plină zonă etnografică în care portul popular maramureșean o mai la ei acasă decît blugii în Arizona, nu poate fi compensată decît cu ideea într-adevăr odihnitoare că marele concern Lévy-Strauss se interesează la modul cel mai acut de croiul cioarecilor maramureșeni publicînd chiar în mijlocul celei mai fierbinți și înnebunitoare Americi un almanah de modă pe a căsui copertă străluce o țărancă din Maramureș fotografiată de artistul fotograf Iuliu Pop. Iată ce minunat se compensează lucrurile în natură, în cultură și în confecții. Fiindcă eu cred cu toată convingerea că îndrăzneața Liviei Fleșeriu de a deschide o brescă prin imaginația ei febrilă în mulcnara tradiție maramureșeană a portului popular reventind tocmai aici cele mai inimaginabile modele de haine feminine trebuie să se lege pe dedesubt cu continua stare de mișcare a tradiției populare. Altfel de unde atîta bun-gust și rafinament superstar?

Tocmai aici, imaginația Liviei Fleșeriu îndrăznește și mai mult. Ea vrea să organizeze chiar o paradă a modei la poalele Munților Rodnei. Nimic mai sublim decît fragilitatea clipei atingînd eternul, evanescența modei aureolînd singonia milionară a florilor de mină din zăcămintele fostilor vulcani.

Căsătoria și croitoria

Dar acum să mărim pasul călcîiului mașinii de cusut și să facem din pedala ei un velociped zburător: Livia Fleșeriu a învățat să brodeze singură. A deschis într-o seară televizorul. A auzit la o emisiune dedicată familiei să există forma aceasta de muncă la domiciliu. A pregătit imediat zece modele de broderie și le-a arătat celor de la Cooperativa „Pietrosul" din Borșa. A aflat cu acest prilej că de fapt cooperativele meșteșugărești au chiar sarcină să deschidă cît mai multe secții de prestări de servicii la domiciliu pentru a face economie de spațiu, mașini, energie. Cooperativa îți dă materialul, îți plătește chiria și curentul (dar Liviei Fleșeriu nu i-a trebuit nici măcar atît din partea cooperativei. Ea a lucrat zece ani la S.P.L. Borșa unde soțul ei e contabil și și-a dat seama că pentru un consum de 10–15 kW, pentru 15 lei curentul și 70 lei chiria nu merită să-și piardă vremea atîția oameni să contabilizeze aceste cifre modeste.

Președintele Cooperativei „Pietrosul", Ioan Coman, a încadrat-o imediat. A lucrat doi ani singură. Din 1983 mai lucrează cu încă șapte femei, tot la domiciliu. A ajuns să fie acum printre secțiile cele mai rentabile ale cooperativei. Anul trecut, de un bun exemplu, a realizat planul în proporție de 199%. A ieșit a III-a pe cooperativă confecționînd 19 mii de sacoșe dintre care nu i s-a refuzat nici un singur exemplar. Ce fel de sacoșe? Golf impregnat. Fiș. Pînă în luna martie a contractat încă 20 de mii pe o jumătate de an. Cifre, nu glumă! Iar între aceste cifre cu multe zerouri — o gospodină inteligentă care și-a transformat casa în atelier. Dar ce atelier! În unele luni își face planul în proporție de 300%. În februarie a trebuit să facă 35 de mii de sacoșe. A făcut mult mai multe.

Dar aceasta e numai o latură a lucrurilor. Livia Fleșeriu face orice îi miroase ei că s-ar vinde. Acum nici nu i se mai merită să coase. Ea numai croiește. Creează. Inventează. Naște forme. „Cum un poet se gîndește să creeze ceva nou, așa mă gîndesc și eu zi și noapte ce model nou să mai inventez: rochii, bluze, fuste, taioare, jachete, lenjerie de corp de dame, fețe de masă, de pat, perdele, garnituri de cameră. Scriu direct cu foarfeca pe orice alt material decît hîrtia. Cît vor dura? Nu mă privește. Pe mine mă interesează ca nevoia de nou a omului să dureze, nu vechiturile pe care le inventez eu mereu. Căci pentru mine ele sînt deja niște vechituri din clipa cînd le-am inventat. Chiar dacă nu fac decît uniforme: vine cineva la mine și-mi cere ceva deosebit pentru o împrejurare deosebită. Vedeți, mai nou, toți oamenii vor să fie mai deosebiți și tocmai prin asta se asemănă atît de mulți. Sînt exact unii ca și alții. Îi creez un model nou, îl cos pe loc, i-l dau și abia după ce-a plecat îmi dau seama că nici nu mai știu ce formă nouă am inventat. E ca și cum ai improviza o strofă pe loc într-un album de familie. Albumul familiei în care eu improvizez mereu cîte ceva se numește Borșa.

Am avea furnizori destui. Dar toți furnizorii nu fac contracte mici, ci de serie mare, industrială. Noi ne procurăm materialele de unde putem: de la Botoșani — întegrata de în și cineva, de la Pașcani — perdelele, de la Năsăud — bumbacul și tercotul, mătăsurile grele de la Timișoara și depozitul U.J.C.M. Baia Mare. Toate în cantități mici. Merg personal cu „Dacia" mea. Ce îmi cu încape în portbagajul mașinii. Numai soțul strigă mereu la mine că-i mănînc benzina. Dar și eu îi răspund luînd uneori 7 000 lei pe lună, pe stat de plată".

Livia Fleșeriu e o femeie cu ideal. Energică și plină de imprevizibile inițiative. Ea are o filozofie a ei, o adîncă filozofie țărănească adaptată producției pe care le **economicește**. „N-am nici un interes să ciupesc la material și la preț, ci să am cît mai multă clientelă, cît mai mult timp cu putință. Fun prețuri normale. Credeți că omul care cumpără n-are spirit de echivalare. Prețul meu merge gînd în gînd cu al cumpărătorului. Mă orientez să lucrez cu materiale cît mai ieftine. Interesul meu e să vînd! Chiar dacă am tarife extrem de mici, fac multe produse și îmi scot banii. Dacă fac produse puține și pun prețuri mari, nu se vînd și fac stocuri. Am fost zece ani tehnician de normare. Eu știu exact care sînt prețurile normale. Păcălind pe celălalt, te păcălești pe tine însuți. A doua oară nimeni nu mai cumpără de la tine. Există o inteligență a prețului, un bun comerciant trebuie să știe asta".

Așa se explică faptul că exponatele celor patru expoziții de pînă acum ale Liviei Fleșeriu n-au putut rămîne mai mult de o zi în sala Casei de cultură. Ele au fost pur și simplu răpite încă de pe drumul spre expoziție.

A știut poporul român ce spune cînd a inventat genialele versuri pe care le-aș scrie pe pereții celor mai diverse magazine alături de obișnuitele reclame comerciale: „Uritului n-ai ce-i spune / Cu frumosul du-te-n lume".

ION ZUBAȘCU

Cioareci de Borșa căutați de Levi Strauss & Co

Cine a ucis regina nopții?

Cînd s-au mutat în imobilul din strada Naum Rîmniceanu nr. 24 — asta s-a întîmplat cu vreme în urmă — cei doi locatari principali de la parter și etaj, împreună cu familiile lor, se înțelegeau de minune ; își dădeau binețe, se ajutau și se respectau. Oameni onorabili, cu o corectă înțelegere a grijii față de bunul obștesc, s-au bucurat la început nu numai de confortul apartamentelor oferite de stat, ci și de suprafața de teren din jur, chiar dacă în vremea aceea era doar un fel de groapă mare de gunoaie în care se zbenguiau în voie pisicile și ciinii de pripas ai cartierului.

Cel mai încîntat s-a dovedit a fi locatarul apartamentului de la parter, unul dintre cei care a înțeles bine imperativul politicii partidului nostru privind valorificarea cît mai chibzuită a fiecărui petec de pămînt. În puținul său timp liber, îndeosebi duminica, trebăluia de zor, împreună cu soția și feciorul, fie la astupatul gropii și nivelatul terenului, fie la răsăditul legumelor și al florilor. În locul pietrișului și nisipului arid au adus pămînt negru, roditor, pe care îl procurară cu trudă și cheltuială tocmai de undeva, de la marginea Bucureștiului. Au săpat apoi, cu aceeași dragoste și grijă, cîțiva puieți de pomi fructiferi și vreo două duzini de butuci de vie nobilă. Au săpat iar și iar, au plivit, au udat.

Și iată cum fostul maidan sau groapa de altădată s-a transformat ca în poveste, devenind de fiecare dată, primăvara, un adevărat paradis vegetal, cu legume, cu flori multicolore, cu multă, foarte multă verdeață. Vița-de-vie, așezată frumos pe sîrmă și pe spalieri metalici, începuse să intre pe rod și își răsfăța în rouă strugurii mari, cu boabe strălucind ca lacrima de chihlimbar, iar toamna umplea sufletele oamenilor numai cu soare și bucurii. Către începutul de octombrie, strînși roată în jurul unei buturuge de dud tăiat, toți locatarii, și virstnici și copii, beau must cu ulcele de pămînt și se înfruptau pe săturate cu strugurii cei mai gustoși din lume, proveniți din munca lor, culeși din propria grădină. Bucuria cea mai tonică o furnizau nu atît mustul cel dulceag și înțepător, strugurii sau fructele mari și gustoase procurate în acest fel, cît mai ales florile. Da, florile... Pentru că peste grădina din Naum Rîmniceanu 24 domnea însăși Regina nopții. Seară de seară, din iunie și pînă-n octombrie, la căderea brumei, ea își deschidea larg petalele de culoarea laptelui și îmbălsăma văzduhul cu parfumu-i suav și discret ca o adiere de zefir... De departe se simțea că pe aici, pe undeva, se află grădina lui Mihai.

Asta a fost pînă în primăvară. Ca din senin, fără un motiv anume, familia inginerului horticol Laurențiu Obrejeanu, locatarul apartamentului 2 de la etaj, a început să... facă opinie separată. Adică, să nu mai privească cu ochi buni lucrarea și zelul gospodăresc al omului de la parter, devenit și el între timp mai sobru și mai taciturn. Între cele două familii au apărut disensiunile. Se iscau din te miri ce. „Sigur că nimeni nu pretinde o deplină armonie între colocatari — ni se plînge locatarul de la parter —, dar inginerul Obrejeanu a depășit măsura. Lăsînd la o parte bunăcuviința, el și-a permis să mă insulte și să mă jignească, deși eu nu-l provocasem cu nimic, nu-i făcusem nici un rău. Purtîndu-se sfidător, a strigat într-o zi că nu-l mai interesează grădina. Că refuză categoric să participe la întreținerea curții și a instalațiilor comune aferente apartamentelor. De ce ? N-a binevoit să-mi dea vreo explicație, a spus doar că așa vrea el. Dintr-o neînțeleasă răutate, a blocat intenționat cu vreascuri canalul de scurgere a apelor menajere, ceea ce a dus la inundarea beciului meu, a dat libertate deplină copiilor să ia în răspăr grădina".

Pe inginer îl deranja parcă-se cîte ceva din grădina casei. Ce anume, greu de aflat. „Vezi, dumneata, vița asta ?! — i s-a adresat el, tam-nesam, unui vecin, care-și îngrijea, vizavi, florile de lîngă gard. Să știi că eu o pot distruge în cîteva clipite !...". Cel interpelat, vecinul Radu, n-a luat atunci în seamă spusa lui și nu i-a dat importanță. Sigur este că într-altă zi inginerul de la etaj i-a împus vecinului de la parter să-i elibereze grabnic terenul, că el vrea să însămînțeze toată grădina cu gazon englezesc ; să aibă unde i se juca fetițele. Omul de la parter i-a satisfăcut dorința, dovedind calm și înțelegere. El a eliberat de culturi jumătate din grădină, punînd-o la dispoziția inginerului horticultor. Povestea nu avea însă să se sfîrșească aici.

Vara asta, prin iunie, întorcîndu-se acasă după o absență de trei săptămîni, locatarul de la parter a avut o mare și neplăcută surpriză : întreaga grădină lăsată de ei ca un colț de paradis era acum arsă. Un fenomen ciudat de carbonizare generală continua cu repeziciune, o dată cu scurgerea fiecărei zile, deși vecinul Constantin Radu, căruia i se încredințase udatul, își făcuse conștiincios datoria.

Ce se întîmplase ?! Cineva se strecurase în grădină și otrăvise florile. Vița-de-vie încărcată cu rod crud se uscase din rădăcini ; caisul, abia întins pe palmar, ca și exoticul smochin din colț, ca și legumele și florile aflate în plină vegetație, se cocîrjaseră și zăceau acum rigide și decolorate, de parcă ar fi fost surprinse de ger. Nu scăpase nimic, nici crizantemele, nici dalilile, nici măcar regina nopții, cu florile ei gingașe, pline de mireasme, nu izbutiseră să reziste toxicului ucigător. Văzîndu-și întreaga muncă distrusă, locatarul de la parter a suferit un șoc și a făcut pe loc infarct de atîta supărare.

Cine să fi comis nesăbuința ? Cine să fie autorul acestui act greu de calificat ?! Dacă, să presupunem, un copil nevinovat lua și el întîmplător să mănînce o roșie sau o fructă ?! Sau, și mai rău, dacă otrava intra în apa de băut ? Te cutremuri doar și gîndindu-te la asta !...

...Răspuns ferm nu e prea ușor de dat. Cu toate că locatarul de la parter este convins — și are destule motive să creadă ! — că pricina se află în relațiile cu locatarul de la etaj, vecinii cu care am discutat îndelung au, pe lîngă unele rezerve, și indicii mai certe care ar putea duce, împreună, spre identificarea făptașului. Vasile Petcu, bunăoară, om de peste 80 de ani, declară : „Mana asta n-a căzut din cer peste grădina vecinului Mihai și, sigur, ea e cauzată de ceva, de o substanță toxică, pusă de un om de meserie, nu de oricine. Florile noastre, ale celorlalți, n-au fost afectate. Ce mai, eu cred că treaba asta urîtă n-a putut-o face decît un om din împrejurimi. Deși e drept că nu l-am văzut efectiv, logic nu poate fi altcineva". Constantin Radu, pensionar, strada Naum Rîmniceanu 26 : „...vecinul Mihai fiind plecat la Bacău, pe teren, într-o dimineață, conform înțelegerii dintre noi, în calitate de vecini și prieteni, m-am apucat să-i ud eu grădina. Mare mi-a fost însă mirarea cînd, imediat după ce terminasem de udat, inginerul Obrejeanu mi-a cerut furtunul ca să mai ude și el o dată. Degeaba am încercat eu să-i spun că dădusem destulă apă și nu-și mai avea rostul. A mai udat și dumnealui, nu s-a lăsat. De ce oare ? m-am întrebat. Abia acu' după dezastru, am înțeles : cred că, prin udare, vroia să fie sigur că toxicul pătrunde adînc, la rădăcină". Cele mai edificatoare sînt cuvintele ing. Mădălina Grumezea : „...într-o zi eram alături și croșetam, și l-am văzut pe vecinul nostru de la etaj aruncînd dintr-o lădiță, din loc în loc, un fel de praf fin, alburiu. Intuindu-i intenția, i-am și zis că-i murdar ceea ce face, el atunci mi-a răspuns că... aruncă nisipul de la pisici, dar mă roagă să nu spun nimănui, că nu-i nimic rău. Dacă era nisip, el rămînea și după udare, nu dispărea". În sfîrșit, Valeria Zidăroiu, laborantă, nepoata locatarului de la parter : „Venisem pe la unchiul și rămăsesem acasă și am văzut-o pe vecina de la etaj în grădină, aruncînd dintr-o lădiță o pulbere de culoare albă. Credeam că, cine știe, poate dă cu ceva îngrășăminte, nici prin cap nu mi-a trecut mie că dînsa ar putea otrăvi grădina. Pe urmă am aflat că și soțul dumneaei făcuse într-o altă zi același lucru"...

Evident că unele deosebiri și mici incertitudini există în spusele vecinilor. Ei sînt unanimi însă în a aprecia că individul nu trebuie căutat prea departe, că el se află undeva foarte aproape. Inginerul Obrejeanu, cu care de asemenea am discutat, spune, rosindu-se la față, că e nevinovat ; că nu dumnealui a.. ucis Regina nopții... Bănuiala rămîne doar simplă bănuială și atît. E posibil ca cel bănuit să nu fie vinovat. Adevărul îl poate releva doar o investigație de specialitate.

Expertiza chimică asupra probelor indică prezența în sol a unor cantități de zece ori mai mari (între 2,61 și 42,14 mg/kg) de propaclor, folosit în combaterea buruienilor de orice fel. Cel puțin un an solul astfel infestat nu mai poate oferi legume și fructe bune de consum ! Teribilul erbicid e componenta activă a unor produse foarte toxice ce poartă denumiri ca Satecid, Ramrod, Nitticid etc., care nu se găsesc în comerțul nostru și pot proveni numai de la o firmă specializată. Întîmplător, inginerul horticol L.O. e angajatul unei firme care are în nomenclator tocmai astfel de erbicide.

Identificarea precisă a făptașului s-o lăsăm, deci, pe seama celor în drept, adică a organelor de justiție. Indiferent cine va fi pînă la urmă vinovatul, fapta rămîne una dintre cele mai reprobabile. Prin gravitatea consecințelor pe care le implică astfel de nepermise răfuieli, gestul însuși trece dincolo de perimetrul relațiilor firești dintre doi vecini. Am relatat totuși fapta spre a vă da seama cît de dăunătoare și nefastă poate deveni uneori neînțelegerea, încălcarea regulilor elementare de bună convietuire dintre oameni. Un motiv în plus de a trage învățăminte și de profundă reflecție.

Atenție, deci, nu numai florile pot fi ucise !...

MIHAI STĂNESCU

Izvorul curge, problemele rămîn

Petru Lungu și Didolf Swoboda — ingineri ai laboratorului de studii hidrogeologice de la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală — punctează cîteva dintre problemele legate de necesitatea imperioasă a unei cît mai raționale exploatări a rezervelor de ape minerale — și îndeosebi a celor cu efecte terapeutice pregnante —, a unei mai severe protecții a sondelor de unde se obțin aceste ape și a unei utilizări a apelor medicinale în conformitate cu ceea ce ele și sînt, adică niște excelente medicamente naturale.

Cercetătorii nu teoretizează excesiv, ci vin cu exemple cît se poate de edificatoare, exemple ce pun în lumină, cu pregnanță, dezinteresul cu care sînt privite și tratate asemenea ape, oferite cu generozitate de subsolul nostru, dar care, neglijate continuu, pot fi degradate și chiar pierdute. Am reținut — atît ca temă de meditație, cît și ca puncte de pornire ale unei atente investigări a aspectelor ce ne-au fost prezentate — exemplul Ivandei (despre care revista noastră a mai avut prilejul să scrie), considerat drept cazul tipic de abdicare de la cea mai elementară protecție a perimetrului destinat exploatării unei ape unice în țară, apă sulfurată, purgativă, care este, în acest moment, grav amenințată bacteriologic, fără însă a i se fi degradat în vreun fel calitățile curative.

Datorită acestui mod de a privi lucrurile, s-a ajuns la starea actuală în care se găsesc apele minerale (atît cele de masă, cît și cele medicinale), așa s-a ajuns la necesitatea unor măsuri grabnice impuse de redresarea unor zăcăminte sau lacuri cu proprietăți terapeutice recunoscute.

În concluzie, cei doi pasionați ingineri socotesc de importanță capitală renunțarea la modul curent de a gîndi (chiar de unii specialiști) că izvorul curge de cînd lumea și va mai curge, de ce trebuie să-l alintăm și să-l îngrijim atît ? Dacă vom raționa așa și pe mai departe, izvorul va curge, e drept, dar problemele ridicate de superficialitatea sau neglijența celor care trebuie să-i gospodărească apa rămîn. Deseori e nevoie de multe decenii pentru a repara ce s-a stricat în cîțiva ani. Se cuvine grabnic eradicată prejudecata după care apa minerală nu are nevoie de studiu prea mult și de prea atentă intervenție.

D. M. ALEXANDRU

Cronica șoselei

Amedeo

Paulică reușise în decurs de zece ani niște performanțe întîlnite nu chiar așa de des, și anume : să fie condamnat de cinci ori, să se căsătorească și să divorțeze tot de atîtea ori și să comită opt accidente, ce-i drept soldate numai cu tablă îndoită și faruri, semnalizatoare, geamuri sparte. De două ori s-au petrecut însă veritabile minuni. Din mașinile prefăcute parcă în baloturi gata de dat la topit, a ieșit viu, avînd pe față și pe mîini doar cîteva zgîrieturi neînsemnate, cine ? Paulică... Cînd nu se afla la „universitate" tînărul lucra, mai bine-zis se făcea că lucrează. Îi plăceau, vorba lui Topîrceanu, schimbările de decor. Nu rezista mai mult de o lună în același loc. A fost, pe rînd, fochist, pompier, frigotehnist, ba chiar și colector de bani din cutiile telefoanelor publice. Niște șefi foarte amabili, invocînd nevoia acută de personal, i-au încredințat lui Paulică, în ciuda cazierului său atît de bogat, o sarcină la care el nici nu visase vreodată, adică să colecteze bani, mănunțiș, adevărat dar dacă pui unul lîngă altul banalii lei, ei se transformă în sute, în mii, din care brunetul nostru, semănînd leit cu Amedeo Nazzari, n-a rezistat să nu se înfrupte. Cînd a început călătoria la care mă voi referi în continuarea povestirii mele, Paulică, tocmai ieșise de la zdup. Fiind în plină vară, și-a zis că nu merită să-și piardă timpul căutînd un loc de muncă, anost, cenușiu, care nu-i aducea satisfacțiile unei vacanțe prelungite la mare. Ceva haine mai avea, dar în fond, ce-ți trebuie pe faleză ori pe plajă ? Mai nimic. Înalt, bine făcut, cu o față care inspira încredere, ochi de culoare azurie, fin și tandru (la nevoie), manierat (tot la nevoie), Paulică întrunea principalele cerințe ale escrocului sentimental. Așa cum balta are pește, tot așa și malul mării are suficiente gîsculițe. Cu capitalul nu prea mare furnizat de prietenii de „facultate" care „absolviseră" cu cîteva luni înaintea lui, Paulică a început activitatea pentru care fusese de două ori la răcoare : promisiuni de căsătorie unor fetișcane ceva mai coapte, venite pe litoral pentru a-și găsi o partidă. „Astea prea frumoase îs, de regulă, năzuroase, capricioase. Eu prefer — își împărtășea el experiența unor prieteni — pe cele urîțele, așa mai coapte, care abia așteaptă să-și vadă visul cu ochii".

La sfîrșitul serii, petrecută la un restaurant de lux, unde tînărul comanda cele mai scumpe vinuri și bucate, Amedeo, edificat temeinic asupra lănțișoarelor de aur, inelelor și numerarului prăzii care se apropia cu pași repezi și siguri de capcană, lansa cererea de căsătorie. „Nu mi s-a întîmplat în viața mea așa ceva, simt că din această clipă nu mai pot trăi fără tine. Cum ajungem la București, facem actele. O fată atît de fină, frumoasă și mai ales de caracter, n-am întîlnit". „Vai, dar sînt atîtea cu mult mai frumoase ca mine, exagerezi !" „Or fi, dar nu numai frumusețea contează". „Asta, ce-i drept, e adevărat !" A doua zi dimineață, Paulică, după o noapte în care, printre altele, i-a povestit adoratei sale întreaga-i viață, uimind-o cu francheța și farmecul lui, o roagă să mai doarmă, întrucît el pleacă la poștă să telefoneze părinților că a terminat cu burlăcia. Dana adoarme obosită, fericită, copleșită de marele noroc care i-a picat din cer, tocmai cînd, la 30 de ani, pierduse orice speranță. Frumos, fin, tandru, cu o specialitate atît de deosebită — „inginer în energie nucleară". Cinci la număr au fost asemenea „norocoase" care, curios, cînd s-au trezit, au constatat că viitorul soț le lăsase numai bikinii și șlapii.

Paulică adunase vreo 10 000 de lei, suficiente inele, brățări, lănțișoare și două valize cu îmbrăcăminte „selecționată".

„Băieți, nu mai ține, trebuie să schimb decorul mării cu unul de munte. Astea mai mult ca sigur or să înceapă să reclame". „Da și tu, figură, să nu le lași nici măcar costumul de baie !" „Nu fiindcă sînt hrapăreț am făcut asta, ci ca să întîrzii reclamația. Dați-vă seama, pînă se dezmeticește, pînă face rost de un minimum de îmbrăcăminte, pînă termină cu plînsul, trece ceva timp !"

Ultima noapte la mare, Amedeo și-a petrecut-o la unul din prieteni, în fața videocasetofonului. Cînd s-a uitat la ceas, era 5,30. „E timpul de plecare. Hai, luați-vă rămas bun de la neveste și copii și pe cai". Cei doi amici, pe care Paulică s-a angajat să-i transporte la București, și-au sărutat soțiile și copiii (care adormiseră de mult), și cu valize pregătite de cu seară, s-au îndreptat spre mașină. Unul dintre tineri, care îl ajutase de cîteva ori pe Amedeo să-și repare mașina, s-a oprit înainte de a se urca în autoturism, uitîndu-se întrebător la șofer : „Un lucru nu pricep : după o noapte cu economista care se și credea soția ta, o zi de plajă și altă noapte albă, vizionînd filme, tu te crezi în stare să ne duci la București ?" „Nu mă cunoști, Sorine, se vede, o să te convingi imediat !"

„Cred că ai greșit drumul, Paulică, trebuia să o iei la dreapta". „Nici o grijă, Sorine, nu o pot lăsa pe Anca să meargă cu trenul. Aglomerație, zăpușeală și, mai ales, e păcat să las o gișculiță plină de bani și bijuterii, nejumulită".

Instalată lîngă șofer, Ancuța își manifesta satisfacția pentru voiajul care abia începuse. „Răcoare, mașina luxoasă, confortabilă, șofer plăcut, mai mare dragul să călătorești", remarcă ea. Pe la jumătatea drumului, Anca era convinsă că la București vor descinde direct la Oficiul stării civile. Cei doi tineri îi susțineau „atacul" lui Amedeo. „Nici, n-aveți idee ce băiat de aur e Paulică. Inginer, inginer, apartament, apartament, căsuță la Sinaia și, în plus, uitați-vă la el, ce frumusețe de băiat ! N-a avut noroc săracu' cu prima soție. O ușuratică care nu l-a meritat". Anca era mută de emoție. „Ce bucurie o să le fac părinților mei, doamne, ce noroc pe mine". În spate, călătorii, care își dădeau coate, se abțineau cu greu să nu pufnească în ris.

„Omul cum trăiește, așa conduce". Neglijent, ușuratic, șleampăt, aventurier în viață, Paulică se manifesta la fel și la volan. Cu 90—100 în comună, depășind pe muchie de cuțit, luînd virajele pe două roți, Paulică se îndrepta spre deznodămîntul fatal, accidentul, care s-a produs imediat după replica unuia dintre prietenii lui Paulică, adresată fetei : „Într-adevăr, va fi prilej de bucurie pentru părinții dv. !"

Mașina a pătruns pe sensul opus și s-a izbit cu violență de un camion. Șoferul autoturismului atîpise la volan.

Nu de puține ori zeniile rele au noroc. Amedeo a scăpat doar cu o fractură de picior. Prietenii au murit pe loc. Ancuța a fost rănită ceva mai grav, dar acum e în afară de pericol.

„Ce ghinion, la București trebuia să ne căsătorim și uite acum, cine știe cît timp încă vom mai zăce în spital". „Știți cum îl cheamă, pe viitorul dv. soț ?" o întreabă doctorul. „Nu, dar de ce are vreo importanță ?" „Măcar prenumele, îl știți ?" „Nu, doar că prietenii îi numesc Amedeo, pentru asemănarea lui izbitoare cu faimosul artist italian".

VICTOR BEDA

Echipele noastre trebuie să facă totul pentru calificare!

Bilanțul echipelor noastre în primele partide din turul I al cupelor europene intercluburi, o victorie (Dinamo), o egalitate (Steaua) și două eșecuri (Universitatea Craiova și Sportul studențesc), n-a avut darul să satisfacă, chiar dacă 3 din cele 4 reprezentante ale fotbalului românesc au evoluat în deplasare. Atît de la Dinamo care a cîștigat acasă la limită (2—1 cu Vardar) cît și, mai ales, de la Craiova (0—2 la Monaco) și Sportul (0—3 la Neuchâtel) ne-am așteptat la mai mult, îor revenindu-le acum, în perspectiva întîlnirilor retur, sarcini foarte dificile.

În Ștefan cel Mare, Dinamo n-a strălucit, dar a izbutit să întoarcă rezultatul și să ia o opțiune care, deși minimă, poate fi, și sperăm să fie, decisivă. Cînd scriem asta, avem în vedere că în atitea și atitea rînduri Dinamo, a cărei „firmă" internațională e luminată și de o semifinală în C.C.E., s-a arătat în măsură să apere fragilul avantaj al unui gol. În plus, evoluînd remarcabil în amicalul de simbătă, de la Lisabona, dinamoviștii ne dau nădejdi că au depășit fluctuațiile din campionat, diminuînd circumspecția cu care comentăm meciul de la Skoplje. Chiar dacă au pierdut în fața Benficăi (e drept, fără 4 titulari, convocați la lot), 1—2, bucureștenii au marcat, după afirmațiile antrenorului secund Florin Cheran, o puternică revenire și multă poftă de joc. Numai cîteva ocazii ratate cu ușurință și un arbitraj „de casă" i-a împiedicat pe alb-roșii (cărora nu li s-a alăturat și Cămătaru, invitat special de Benfica, dar blocat de o grevă pe aeroportul din Madrid) să obțină egalitatea meritată. Din păcate, Dinamo se confruntă și cu unele probleme de efectiv : Orac e în continuare suspendat, iar Dragnea (entorsă) și Suciu (disjuncție) se găsesc în refacere, încerți pentru Skoplje. Cu toate astea, Dinamo păstrează o șansă considerabilă de calificare, întreaga echipă fiind conștientă că miercuri o așteaptă marele examen al acestei toamne, ea fiind hotărîtă să demonstreze că și-a intrat „în mină" și că poate spera, ca în anii trecuți, la o cît mai frumoasă carieră europeană. O credem în stare, și-i ținem pumnii strînși !

Asupra meciurilor Universității și Sportului (care va juca joi), nu vom insista, relatările alăturate, semnate de trimișii noștri la întîlnirile tur, oferindu-vă toate amănuntele. Vom spune însă că, fie și prin prisma handicapului ce trebuie recuperat, misiunea Craiovei e mai ușoară. Plusul de experiență al craiovenilor, în rîndul cărora va reintra și Negrilă (care și-a ispășit etapa de suspendare), poate deveni un element important, mai ales că, la Monte Carlo, Universitatea a primit golurile datorită unor greșeli elementare ! Care greșeli au ajutat o formație fără cine știe ce anvergură („cavalerie ușoară", scria Mircea Cantăr în „Înainte"), A.S. Monaco beneficiind și de serviciile unui arbitru îngăduitor, care i-a permis „să confunde jocul bărbătesc cu cel agresiv" (Victor Sinet în „l'Equipe"). Craiova fotbalistică e convinsă că steaua Universității, cea dintîi echipă românească pătrunsă într-o semifinală continentală, nu s-a stins și că formația de azi, chiar dacă mult întinerită față de cea care a eliminat pe Fiorentina sau Bordeaux, e capabilă, și ea, de performanțe răsunătoare. Nici c-ar fi posibil un mai nimerit prilej de afirmare ca cel de miercuri, cînd se anticipează că minunatul public oltean va ști să-și poarte favoriții nu doar spre succes, ci și spre calificare. Două vorbe despre Sportul, care a cedat, din cîte am înțeles, la un scor exagerat la Neuchâtel. Șansa Sportului e de-acum, să fim lucizi, șansa a doua, dar de cîte ori ea nu s-a transformat în prima ? În fotbal, repetăm, orice e posibil, uneori chiar și imposibilul !

Am lăsat intenționat în finalul acestei avancronici meciul dintre Steaua și Vejle din Cupa campionilor. Steaua pare să ne dea cele mai mari asigurări, chiar și un 0—0 (dar se vor mulțumi militarii cu atît ? !) fiindu-i suficient pentru asigurarea calificării. Deopotrivă rezultatul înregistrat în Danemarca, 1—1, cît și, lărgind cadrul, evoluția excelentă din campionat ne determină s-o socotim pe Steaua cea mai aproape de turul II dintre toate echipele românești. N-avem la îndemînă nici o statistică, dar nu știm ca vreo formație să fi început la noi, în ultimii ani, atît de furtunos un sezon, cîștigînd tot ce se putea cîștiga, 7 meciuri din 7 ! Formula Stelei, tot mai stabilă, posedă echilibru și eficiență, iar senzația pe care o degajă, partidă de partidă, este aceea de forță. Steaua 1985 e, cum se zice în fotbal, o echipă care vine permanent peste adversar, stăpînind toate mîloacele, sfîrșește prin a-l copleși, prin a-l îngenunchea. Optimismul nostru, justificat prin valoarea și forma campioanei, formația numărul 1 din fotbalul românesc la această oră, ar putea fi temperat de antecedente, căci trebuie să ne amintim, fără plăcere, că Steaua a risipit altădată calificări pe care le avea în buzunar ! Dar nu e : echipa antrenorilor Jenei și Iordănescu nu mai e, sîntem siguri, cea oscilantă din urmă cu 2—3 ani. Ea a căpătat clasă și maturitate. Nu ne îndoim că Stoica și ceilalți vor depune, uniți, harnici, ambițioși, toate eforturile spre a trece, ca prim obstacol, de Vejle și a urca tot mai sus în ierarhia europeană. Titlul de campioană onorează, dar și obligă, iar prestigiul se ține cu îzbînzi. Cu cît mai multe izbînzi.

Tuturor echipelor noastre, mult succes miercuri !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

● **Canotorii noștri au dominat copios** întrecerile balcanice, desfășurate în Grecia, cucerind 8 titluri ● Lider în seria a II-a a diviziei B de fotbal e Flacăra Moreni, promovată nu demult și, anul trecut, abia scăpată de retrogradare ! Traian Ivănescu face treabă bună ● „Sportul" ne anunță că hocheiștii sînt pe punctul de a începe un „bogat sezon intern și internațional". **Calendar încărcat au hocheiștii,** rezultate n-au ! ● Campioana țării la handbal, Steaua, ținută în șah, în turneul de la Constanța, de Politehnica Timișoara : 25—25 ● Jucînd în R.D.G. și U.R.S.S., selecționata U.E.F.A. '87, „pregătită" de Petre Gavrilă și Teodor Anghelini, a realizat un meci nul (1—1) și a pierdut de 3 ori (0—5, 0—4, 0—4) ! Un gol marcat și 14 primite, se putea și mai rău ? ● **Nicolae Talpoș (pană) și Dănuț Lugigan (mijlocie mică) au devenit, la Sofia, campioni balcanici de box** ● S-a refăcut, la F.C. Olt, cuplul de tehnicieni care a dus Craiova pînă în

De la un sport la altul

semifinalele Cupei U.E.F.A. : Constantin Oțet — Nicolae Ivan. Fostul antrenor principal al divizionarei A, Ion Oblemenco, a preluat funcția de vicepreședinte al clubului ● **Doina Melinte și Fița Lovin (ca rezervă) au plecat ieri către Australia, spre a reprezenta echipa Europei în cadrul Cupei mondiale** ● 0—150 (! !) cu Farul (în deplasare) și, imediat, 9—7 cu Dinamo (acasă), iată de ce-a fost în stare echipa de rugby Universitatea Timișoara, cea care în urmă cu ani a cucerit primul titlu pentru provincie ! Cum o altă partidă, **Gloria Arad — Farul, s-a întrerupt în minutul 20,** urmînd să fie omologată la „masa verde", s-ar părea că lucrurile nu merg chiar pe roate în campionatul de rugby. Ce părere are federația ? ● Divizia A de judo a debutat sub semnul unei mari surprize : Steaua, multiplă campioană a țării, a pierdut în fața Sintezei Oradea ! ● Primul meci internațional al proaspetei promovate (fotbal) Victoria București a coincis cu o izbîndă, 4—1 cu Dunav Ruse ● **F.I.F.A. a comunicat numele arbitrilor care vor conduce ultimele meciuri ale fotbaliștilor tricolori în preliminariile Mundialului 1986 : Sorensen (Danemarca) la România — Irlanda de Nord, în 16 octombrie, și Roth (R.F.G.) la Turcia — România în 14 noiembrie** ● Duminică în seria a III-a a diviziei C, s-au înregistrat, din 8 întîlniri, 4 victorii ale oaspeților și o egalitate. Se poate deci juca fotbal și în C !

La Craiova, spiritul de învingător va decide calificarea

Potrivit expresiei unui gazetar francez, A.S. Monaco n-a întreținut niciodată relații prea cordiale cu Europa, fiind mai tot timpul eliminată încă din primul tur al cupelor europene, în ciuda faptului că nu i-au lipsit numele mari, nume consacrate de naționala franceză. În aceste condiții, jucătorii lui Lucient Muller și-au propus să iasă din anonimat și să spargă ghiața în întîlnirea cu studenții craioveni, făcînd din acest meci unul de orgoliu. La acest nivel, al orgoliului, al ambiției s-a cîștigat și s-a pierdut jocul pentru că dincolo de slăbiciunile echipei noastre și a aplombului celei din Monaco, spiritul de competiție a fost de fiecare parte altul.

Este adevărat, craiovenii nu mai beneficiază azi de o linie de mijloc cu Balaci și Donose, dar patru din oamenii săi au jucat în urmă cu două săptămîni pe Wembley. E foarte adevărat că A. S. Monaco i-a avut pe Ettori, Amores, Genghini, Bellone, Anziani și Fofana, dar dintre aceștia doar Bellone a jucat la nivelul care l-a consacrat. Și, ca să continuăm, vom mai adăuga că deși francezii au dominat în cea mai mare parte a jocului, golurile au fost întîmplătoare și din greșeli flagrante. La ora cînd transmiteam cronica meciului de pe Stadionul Louis II din Monte Carlo, nici unul dintre gazetarii români aflați acolo nu știam că înaintea golului primit, Liègeon i-a lovit pe Lung cu crampoanele în gură, portarul nostru apărînd în continuare handicapat (de altfel, imediat după meci a fost transportat la spital unde i s-a cusut buza superioară, durerile continuînd a doua zi și noaptea, la întoarcere, cu toate eforturile doctorului Frîncu lescu de a i le liniști), așa încît în rîndurile transmise miercuri noaptea am afirmat că Lung era unul din „coautorii" golului lui Bellone. Sigur că da, portarul nostru s-a aruncat prea tîrziu după minge, dar el a văzut-o tîrziu din cauza ziduluI alcătuit defectuos (înaintașul monegasc s-a grăbit cu executarea loviturii, nemaiașteptînd ca zidul să fie dirijat, așa cum menționau și cronicarii francezi). În continuare, însă, Lung a apărat admirabil, la golul din minutul 72 neavînd absolut nici o vină. Și pentru că tot amintim de lucrurile noastre frumoase, să mai spunem că Ungureanu a fost adeseori senzațional, iar Ștefănescu foarte bun.

Așadar, două greșeli au stabilit scorul, dar n-ar fi corect să nu recunoaștem că echipa monegască a atacat în permanență, în viteză, în forță, confundînd însă de cele mai multe ori, fapt recunoscut și de presa franceză, jocul bărbătesc cu jocul dur, ba bune perioade de vreme cu jocul la intimidare. Craiova s-a apărat bine dar n-a reușit să închege nimic periculos, n-a reușit nici un moment să stăpînească mijlocul terenului pe de o parte deoarece lipsa lui Negrilă și Irimescu a creat mari probleme în alcătuirea echipei, iar pe de alta, evidențiindu-se ceea ce spuneam mai înainte, faptul că studenții nu și-au propus mai mult de un egal. Jucătorilor noștri, așa cum recunoștea și Mircea Rădulescu, le-a lipsit spiritul de învingători, le-a lipsit ambiția, uitîndu-și cu totul firma de echipă europeană, neglijînd realitatea că adversarii abordau meciul privindu-i astfel și ținînd cont de cartea lor de vizită. Dacă în repriza întîi a fost șutul lui Cățoi, care ar fi putut întoarce rezultatul, sau încercările lui Cămătaru și Badea de a străpunge apărarea adversă, în repriza a doua n-a mai fost nimic, ideea că merge și 1—0 ținîntuindu-ne și mai mult în propria jumătate de teren. Rămînem la părerea că tinerii Gh. Popescu, Mănăilă, Adrian Popescu, Badea și Bicu pot crește la înălțimea „bătrînilor" numai într-un climat care să le înlăture complexele, care să-i facă să înțeleagă că au de apărat un prestigiu. Una este să joci tactic pentru a scoate un 0—0 și alta să joci cu mentalitatea că nu poți mai mult. Acestea sînt considerentele care ne fac să credem că la Craiova, în spiritul unui joc curat, Universitatea își poate atrage calificarea. Piști Covaci, aflat și el la Monte Carlo, spunea că să vrei să cîștigi, chiar cu trei la zero, înseamnă deja foarte mult. Mai rămîne să cauți mijloacele și Universitatea Craiova le are cu siguranță.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Mai sînt șanse împotriva ceasornicelor

În fața unui public civilizat, pe un stadion de 18 000 de locuri, în ale cărui difuzoare se anunță mereu, vă rugăm să vă înghesuiți pentru că afară se află încă multă lume care dorește să vadă acest meci, Sportul a debutat modest. Cu o zi înainte și în dimineața meciului, ziarele erau extrem de circumspecte. Un titlu suna cam așa : „Amenințare românească asupra lui Xamax". Portretele lui Hagi și Iorgulescu erau la loc de cinste. Un coleg de breaslă de la un ziar cantonal spunea cu teamă că trebuie să recunoască faptul că, în procent (în Elveția totul se apreciază în cifre și procente), șansele sînt 40 la sută pentru Xamax și 60 la sută pentru Sportul studențesc. Deci interesul a fost enorm, entuziasmul temperat iar jucătorii Sportului studențesc hotărîți să scoată capul în elita europeană a echipelor de club. Și cu toate acestea, meciul a început fără să anunțe jocul modest al studenților bucureșteni. Dar ceea ce reprezenta cu o seară înainte principala temere a antrenorului Constantin Ardeleanu, faptul că jucătorii săi vor întîrzia în replieri după diversele acțiuni încheiate sau eșuate, a început să se vadă din ce în ce mai pregnant în jocul alb-negrilor. Mijlocul terenului era mereu liber, Heinz Herman, dispecerul s-a mișcat în voie, nestingherit, iar vulpoiul Stilike a împins toate acțiunile pe partea dreaptă, observînd randamentul mai modest al nerefăcutului Mihai Marian. Xamax a pompat mereu pe această parte și a obținut ce și-a dorit, deschideri periculoase, centrări scurte și lungi, faze de gol, și a înscris de două ori în prima repriză prin Jaccobacci și Ryf. E drept, aceste isprăvi au venit pe fondul unui randament redus din partea apărării și mijlocului în care Sportul a introdus jucători aflați la prima partidă după multă vreme. Nici Iorgulescu nu era complet refăcut și toate acestea au ușurat întrucîtva misia atacanților elvețieni. Cu pretenția de a fi obiectivi, am putea spune că, în prima repriză, 10 din cei 11 studenți prezenți pe teren au jucat sub posibilitățile lor, timorați, fără dezinvoltură, cu multe pase greșite, lăsînd impresia că nu interpretează nici o partitură tactică. Singura excepție pe parcursul întregului meci s-a numit Hagi. A alergat enorm, a pasat perfect (tot meciul a pierdut o singură minge), a centrat, a executat cornere, a șutat periculos. A fost pentru prima oară cînd acest jucător excepțional n-a dispărut nici un minut din focul partidei. Din păcate a ratat mingea revenită din bară la șutul lui Bozeșan (nu Pană, cum a apărut din greșeală în transmisia telefonică) iar lovitura liberă executată impecabil în repriza a doua n-a devenit gol numai și numai din cauza portarului elvețian, inspirat în a pleca înainte pe direcția șutului. În repriza a doua Sportul a avut o perioadă mai bună (după introducerea lui Cazan și a lui Burchel) ,dar a avut și ghinion, ratînd în ultimul sfert de oră ocazii rarisime. Ba chiar într-un singur minut ar fi putut înscrie două goluri din trei ocazii ratate de Hagi, Coraș (bară) și Iorgulescu. E drept că ar fi putut să mai primească încă un gol sau două. Poate că 4—2 ar fi fost un scor mai rezonabil un mai fidel raport al situațiilor clare de gol. Oricum, 0—3 a fost și este un prilej de amărăciune, dar nu de dezolare, de renunțare. La București, Sportul are o sarcină dificilă, dar nu imposibilă. Judecînd după cele 15—20 de minute din repriza a doua, în care elvețienii, deși îl aveau pe Stilike trecut în poziția de liberо, jucau confuz, derutați, de parcă ar fi fost la un pas de înfrîngere, în ciuda scorului care le era favorabil cu 3—0, Sportul poate reface handicapul. Ba aș fi înclinat să cred că, în formă bună, cu o mobilizare exemplară, studenții ar putea înscrie la București chiar 4 goluri pînă în minutul 90. Dar în fața unei echipe care are prin Luhti, Elsener, Heinz Herman și prin Stilike o forță de pătrundere deosebită problema cea mai mare vine nu cîte goluri înscrii acestei echipe ci din cîte poți primi de la ea. Or, după părerea noastră, asta este o treabă a apărării, a fiecărui jucător, dar mai ales a antrenorului Constantin Ardeleanu.

CORNEL NISTORESCU ■

Pe marginea unui meci

În primul tur al Cupei campionilor europeni, campioana României la masculin, I.T. București, căzuse — conform tragerii la sorți — să joace cu formația campioană a Olandei, Volmac Rotterdam, al cărei palmares în C.C.E. e bogat, datorită unui lot de jucători de mare valoare, V. Korcinoi, J. Timman, J. Van der Wiel, G. Ligterink ș.a. Regulamentul de desfășurare a competiției, stabilit de F.I.D.E., precum și condițiile de participare au suferit însă, se știe, modificări, ce nu au fost pe placul reprezentanților clubului Volmac. Ca urmare ei au renunțat să participe în C.C.E.! F.I.D.E. a făcut înlocuirea cu următoarea formație clasată în campionatul olandez și așa a ajuns I.T. București să înfrunte pe S.V. Eindhoven.

Întîlnirea s-a disputat la șase mese în două runde fierbinți. Încă din primul tur, oaspeții s-au arătat puternici, neacuzînd jocul „în deplasare" (remarcăm condițiile excelente de joc) și au preluat conducerea. Ne așteptam să-i întrecem măcar la un punct, lotul I.T.B.-ului fiind mai valoros în... titluri internaționale. Dar s-a pierdut la limită, 2,5 : 3,5, după întreruperi și, ceea ce a fost mai nepăcut, datorită pierderii a două partide cu piesele albe!

Dacă s-ar fi ajuns la un egal s-ar fi calificat echipa I.T.B., conform regulamentului (contează numărul superior al mesei la care s-a obținut prima victorie), de aceea, de ambele părți s-au operat schimbări în formație și au apărut, la mese diferite, rezervele Grooten și Reicher. Lupta a continuat sub semnul inițiativei șahiștilor români. Fl. Gheorghiu și M. Pavlov au creat poziții sănătoase, de perspectivă. Alegînd un plan de joc neinspirat, D. Bărbulescu a cedat la Cuijpers, iar Em. Reicher a intrat în dezavantaj poziționai, cu tot pionul avut în plus în deschidere. M. Pavlov a comis inexactități într-o poziție superioară și partida s-a încheiat repede remiză. I. Armaș a descoperit o nouă linie de joc într-o structură de „siciliană", dar a cedat inițiativa negrului, iar apoi, încet, încet s-a simțit sufocat. La întrerupere, oaspeții au analizat mai exact posibilitățile și astfel turul al doilea s-a încheiat cu scor identic celui din prima rundă.

MARGARETA MUREȘAN ■

Fundamentul încrederii

Toate chestiunile care preocupă omenirea în momentul de față sînt într-un fel sau altul subordonate problemei de bază — menținerea păcii în lume. Dar asigurarea păcii și securității, ca premisă pentru o largă colaborare și conlucrare între națiuni în toate domeniile de activitate, se poate realiza numai dacă există încredere între state. E vorba atît de încrederea între cele două mari puteri, de acțiunile cărora depinde în foarte mare măsură situația pe glob, cît și — mai ales — de încrederea între țările puternice din punct de vedere economic, politic și militar, pe de o parte, și restul țărilor, pe de alta. Însă această încredere, deocamdată, nu există, sau nu există în măsură suficientă.

Neîncrederea are la bază fapte concrete. Prea deasa încălcare de către cei puternici a tratatelor, a normelor internaționale, scrise sau nescrise, pronunțata discrepanță dintre vorbă și faptă, spiritul și practica acaparatoare ale celor ce dispun de forță, amestecul și intervenția acestora în treburile altor țări, unde, cu forța armelor sau a banilor, impun și susțin rînduieli și guverne nedorite de popoare — iată ce a dus treptat la deteriorarea și apoi la dispariția încrederii, iar fără încredere nu se poate realiza nici o înțelegere valabilă.

Tocmai de aceea unul din scopurile esențiale ale Conferinței de la Stockholm îl constituie luarea de măsuri pentru restabilirea și întărirea încrederii. Numărîndu-se printre inițiatorii conferinței, țara noastră a participat activ, așa cum se știe, la lucrările acesteia, a depus și depune eforturi susținute pentru ca ea să se desfășoare în mod constructiv și eficient, să se înscrie ca o contribuție efectivă la reducerea tensiunii din viața internațională, la reluarea politicii de pace, dezarmare, destindere și colaborare în Europa și pe întreg globul. Încă de la deschiderea lucrărilor conferinței a fost prezentat documentul „POZIȚIA ROMÂNIEI, CONCEPȚIA ȘI CONSIDERENTELE PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU PRIVIND MĂSURI DE ÎNCREDERE ȘI SECURITATE ȘI PENTRU DEZARMARE ÎN EUROPA", care s-a bucurat de un larg interes și de ample aprecieri pozitive, datorită caracterului său realist și constructiv. Propunerile țării noastre au fost cuprinse, ulterior, într-un document oficial de lucru, acesta constituind unul din cele cinci documente în baza cărora se poartă negocierile din cadrul conferinței. Alte documente au fost prezentate de Uniunea Sovietică, de statele occidentale, de țările neutre și nealiniate, precum și de Malta.

Însă în cei aproape doi ani de cînd a fost instituită, Conferința de la Stockholm n-a realizat mai nimic. Dificultățile în a lua hotărîri de fond, concrete, vin din nesocotirea unui adevăr axiomatic : o adevărată încredere, punct de plecare pentru înfăptuirea securității și cooperării, nu se poate realiza atîta vreme cît continuă să se desfășoare și să se intensifice pe zi ce trece cursa înarmărilor, atîta timp cît continuă amplasarea de arme nucleare pe pămîntul Europei. Fiindcă încrederea nu se capătă prin discursuri rostite la Stockholm sau în alte părți, ci prin acțiuni eficiente, cu rezultate vizibile. În fapt, Conferința de la Stockholm, ca orice acțiune de acest fel, oricît ar fi de bine organizată și de oricît de multă bunăvoință ar da dovadă participanții, nu poate ea singură să rezolve problema încrederii dacă nu s-a pus și nu se pune, prin fapte concrete, un fundament pentru această încredere. Care ar fi aceste acțiuni concrete ? „În primul rînd — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu , în cuvîntarea rostită la recentul Congres al consiliilor populare —, este necesar să se oprească amplasarea de noi arme nucleare în Europa, să se treacă la retragerea celor existente pînă la eliminarea completă a oricăror arme nucleare, să se oprească experiențele nucleare și să se renunțe la orice acțiuni de militarizare a Cosmosului". În perspectivă, sînt și alte măsuri care pot stimula încrederea, printre care retragerea tuturor trupelor și a armamentelor de pe teritorii străine, trecerea la reducerea efectivelor militare, la dezarmare. Asemenea fapte și nu declarații de bune intenții ar constitui temelia trainică pentru întărirea încrederii pe plan european și mondial și, implicit, pentru succesul Conferinței de la Stockholm.

ION D. GOIA ■

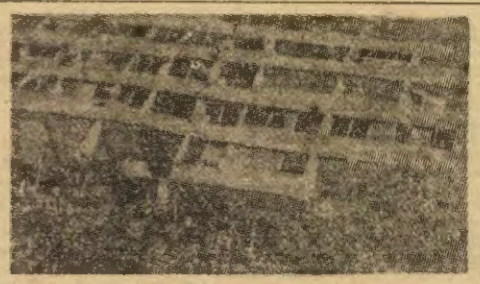

Cutremurul din Mexic

„A fost ceva ca în infernul lui Dante. N-am văzut așa ceva în întreaga viață", declară corespondentului agenției Associated Press, Aracelia Hernandez, în vîrstă de 70 de ani, după teribilul cutremur din Mexic, care a afectat în primul rînd capitala, avînd o populație de aproximativ 18 milioane locuitori.

„El Grande", în traducere „cel mare", a lovit Mexicul, joi, cu cîteva secunde înainte de ora 7,19 dimineața. Magnitudinea sa : 7,8 grade pe scara Richter. A lovit la o oră de vîrf, transformînd mari zone din Ciudad de Mexico în ruine. În decurs de circa un minut mii de oameni au fost îngropați sub dărîmături. Așteptăm să murim, afirmă Solia Ramirez, care a petrecut noaptea de joi spre vineri într-un adăpost provizoriu, împreună cu cei doi copii mici și mama ei. Eram înspăimîntată. Cînd pămîntul a încetat să se mai zguduie, coloanele de praf și fum, numeroase incendii, făceau ca orașul să pară a fi fost bombardat.

Au urmat apoi zile de eforturi disperate de a-i salva pe cei aflați în capcana de beton sau de cărămidă a clădirilor prăbușite. Natividad Urbina, 27 de ani, a fost intervievată de un reporter la o tabără de salvare. În brațele sale ocrotitoare, fetița sa în vîrstă de numai 10 zile. Soțul ei a înlocuit-o la slujbă, în ziua fatală, și clădirea instituției unde era femeie de serviciu s-a prăbușit. De atunci nici un semn de viață de la tatăl familiei. Natividad așteaptă resemnată în fața mormanului de moloz de care se leagă speranțele ei că soțul mai este în viață. „Nimeni nu a venit încă să dea la o parte dărîmăturile", spune ea cu disperare. Dar numărul ruinelor este atît de mare, încît salvatorii nu mai știu cum să-și împartă forțele.

În plus, după „El Grande", un alt cutremur, de 7,3 grade pe scara Richter, s-a abătut vineri trecută asupra capitalei mexicane, provocînd noi pagube și panică în rîndul populației, care a preferat să-și petreacă noaptea pe stradă. „După cutremur — scria corespondentul agenției Associated Press — pe străzi puteau fi văzuți copii plîngînd și strigîndu-și părinții. Părinți căutîndu-și disperați copiii". Agenția France Presse arăta, la rîndul ei, că „seismul a avut o acțiune stranie : cartiere întregi rămase întregi și, brusc, un imobil făcut praf. Mexicul nu prezenta simbăta trecută aspectul unui oraș afectat de cutremur, ci al unei capitale victimă a unui bombardament cu ținte precise. În anumite cartiere" și aceeași agenție adăuga : „Pe cei 90 de kilometri ai orașului se disting cu precizie două Ciudad de Mexico : cel afectat, ce pare de departe mai puțin important, și celălalt — care se întinde pe cea mai mare parte — ce oferă un peisaj unde pare că nimic nu s-a întîmplat". În carticrul „Roma", situat în sud, ca și în centru se întîlnesc imagini tipice ale unui cutremur : construcții de beton din anii '60, prăbușite ca sub presiunea unui călcîi uriaș, imobile cu mari fisuri, carosabilul ondulat și mii de salvatori, care, înarmați cu unelte, scormonesc în dărîmături, cu fețele protejate de măști. Supraviețuitorii lipsiți de adăpost trăiesc în condiții deosebit de grele, noaptea suferind de frig (orașul este situat la 2 400 metri altitudine) și ziua de căldură. Numărul victimelor crește pe zi ce trece.

Potrivit datelor oficiale de care dispunem la închiderea ediției revistei noastre, cutremurul s-a soldat cu aproximativ 3 000 de morți la Ciudad de Mexico, la care se adaugă alte 100 de victime în împrejurimi. Ministerul mexican al sănătății a informat că numărul răniților este de 11 000. Alte 4 180 de persoane sînt date dispărute. Circa 300 000 de oameni au rămas fără adăpost. Estimările oficiale relevă că au fost grav avariate peste 800 de clădiri, dintre care 450 s-au prăbușit complet. Dintre dispăruți, o mare parte, aproximativ 1 800, se găsesc îngropați sub dărîmăturile a două mari spitale, unde se concentrează lucrările de salvare. Personalul medical al întregii capitale mexicane acționează fără odihnă pentru vaccinarea populației împotriva tifosului și tetanosului. În zonele în care alimentarea cu apă potabilă este întreruptă, se aduce apa cu cisternele. O știre de ultim moment ne informează că folosind câini polițiști echipele de intervenție au reușit să mai salveze doi sugari și o femeie în vîrstă de 72 de ani de sub ruinele unei clinici.

A.F.P. arată într-un reportaj că „copiii din Ciudad de Mexico, printre cei mai afectați de cutremurul de pămînt, sînt, fără îndoială, și cei mai devotați acțiunilor de salvare". Așa-numiții „chavos", de obicei sub 15 ani pot fi văzuți pretutindeni căutînd să aline suferințele ființilor de cîțiva ani, ajutînd la înlăturarea ruinelor, dirijînd traficul automobilelor de salvare etc. Și acest efort al tinerilor mexicani capătă în aceste tragice împrejurări valoare de simbol : reprezentanții viitorului orașului acționează cu fermitate pentru ca urmele tragice ale prezentului să fie șterse cît mai rapid, conștienți că de ei depinde ca acest viitor să fie mai luminos.

ROMEO NADAȘAN ■

Accente în lume

Cărți din lemn

În peisajul pitoresc al munților Myohyang (R.P.D. Coreeană) se încadrează armonios două clădiri — una veche parcă de cînd lumea și alta, o construcție recentă — care adăpostesc o comoară. Este vorba de o colecție de cărți budiste imprimate în perioada Koryo, adică între anii 918 — 1392. În această epocă statul feudal Koryo a proclamat budismul ca religie de stat și pentru a stimula extinderea acestei religii s-a început editarea scrierilor budiste. Ineditul acestei biblioteci constă și în materialul utilizat la întocmirea volumelor — lemn xilografiat. Toate aceste scrieri sînt cuprinse sub titlul „Marele Soutra budist". Primele 6 000 de volume datează din 1011. O a doua ediție a acestei cărți a apărut în a doua jumătate a secolului XII. Din nefericire, toate cărțile au ars în 1232, din cauza vandalismului agresorilor străini. O a treia ediție a apărut în anii 1236—1251, avînd 6 793 de volume formate din 86 600 scînduri xilografiate. Această ultimă ediție s-a transmis sub numele de „Marele Soutra budist din 80 000 de scînduri".

Satisfacție deplină

OLIVIA NEWTON JOHN — cîntăreața cu succese în serie — consideră că acum, la 37 de ani, a ajuns la momentul deplinei împliniri prin copilul pe care îl așteaptă la sfîrșitul lunii februarie. Filme, discuri, Oscaruri, toate la un loc mai aveau nevoie de o completare și întregul s-a produs în urma hotărîrii Oliviei de-a avea un copil. Soțul cîntăreței, actor la început de carieră, Matt Lattanzi (27 de ani), este de acord cu hotărîrea soției deși „supunerea" nu se numără printre calitățile tînărului soț. Cei doi s-au cunoscut cu ocazia turnării unui film : ea deținînd rolul principal, el dublura rolului masculin. Dublură în film și rol principal în viață, deoarece a tratat-o pe viitoarea soție nu ca pe ceva inaccesibil, ci ca pe orice femeie și acest lucru a cucerit-o.

ELENA GRECESCU ■

Garderoba inutilă

Într-un articol publicat recent în revista noastră, ne refeream la irlandezul Roley Mc Intyre, 33 de ani, din Kesh, care a reușit o performanță de invidiat : să slăbească 176,4 kilograme, ajungînd la greutatea de numai 85,6 kilograme. La rugămintea unor cititori, am căutat prin presa internațională o fotografie a autorului acestei performanțe. Și căutările noastre s-au soldat cu succes. Iată în fotografia de mai sus, pe Roley și soția sa, Josephine, făcînd haz de o situație de mult depășită : fiecare a reușit să încapă în cîte un singur crac al foștilor pantaloni ai lui Roley, de pe vremea cînd el cîntărea 262 de kilograme ! (N. Romeo)

„Titanic" redivivus

Nici măcar cele trei caravele, Santa Maria, Niña și Pinta, cu care Cristofor Columb a făcut istorica sa călătorie la capătul căreia a descoperit America, nu s-au bucurat de o popularitate așa de mare ca vaporul „Titanic". Se știe că faimosul transatlantic s-a scufundat în prima sa cursă, în urma ciocnirii cu un aisberg, la 14 aprilie 1912. Au murit atunci 1 513 persoane și doar ceva mai mult de 700 au putut fi salvate. Ecoul în lume al catastrofei a fost imens, despre naufragiul „Titanicului" s-au scris cărți, au fost compuse cîntece, s-au turnat filme. Este deci de înțeles și interesul foarte mare pe care l-a stîrnit, în deceniile următoare, localizarea navei pe fundul oceanului. Cîte încercări nu s-au făcut pentru găsirea epavei (eforturi stimulate și de prezumția că pe vapor s-ar afla valori foarte mari, inclusiv aur și diamante aparținînd celor cîtiva milionari care s-au aflat pe „Titanic" în momentul naufragiului), dar fără rezultat.

Cu cîțiva ani în urmă s-a anunțat că, în sfîrșit, transatlanticul a fost descoperit. Am ținut atunci la curent pe cititorii „Flacării" cu cercetările ce se făceau ; s-a dovedit însă că bucuria fusese prematură, „Titanicul" trebuia să mai aștepte. Din fericire, așteptatul n-a fost prea lung. De curînd epava „Titanicului" a fost descoperită, de astă dată cu certitudine, la circa 800 de kilometri de Terra Nova și la o adîncime de 4 000 de metri (poziția exactă a navei n-a fost făcută public, pentru a o feri de vizitatori nedoriți). De la bordul submersibilului „Argo", o echipă franco-americano-britanică a realizat circa 12 000 de fotografii în culori ale epavei.

Ce se va întîmpla acum ? Firește, mai întîi se vor face explorări. Astfel, prof. Robert Ballard, de la „Woods Hole Oceanographic Institution", care s-a aflat pe „Argo" în momentul reperării epavei „Titanicului", a precizat că intenționează să exploreze vasul în vara viitoare, cu un mic submarin experimental. El a mai făcut cunoscut că francezii au un proiect de a reveni pentru a examina „Titanicul" cu un nou submersibil, operație la care a fost invitat să participe ; e posibil să fie organizată și o expediție americană.

Întrebarea de căpetenie și, la drept vorbind, cea mai cantivantă este dacă după cercetările de rigoare „Titanicul" va fi sau nu readus la suprafață. Există o serioasă opoziție din partea unor rude ale celor ce au pierit în timpul catastrofei ; ele consideră că „Titanicul" trebuie lăsat în pace, să rămînă ce-a fost pînă acum, un uriaș mormînt. Sînt însă o mulțime de argumente care pledează pentru scoaterea la lumina zilei a tot ceea ce a mai rezistat — inclusiv vasul însuși — uzurii timpului, obiecte care au căpătat deja o enormă valoare muzeistică. Pentru că, dispărînd cronicarii și obiceiul de a lăsa urmele trecerii în marmură sau în piatră, știm uneori mai multe despre antichitate sau despre evul mediu decît despre felul în care trăiau înaintașii noștri cu numai un secol în urmă. După „Mary Rose", „Titanicul" poate oferi imaginea unei lumi aproape necunoscute.

Hotărîtoare vor fi însă, fără îndoială, nu considerentele de ordin sentimental, ci cele privind latura materială a problemei. Cu alte cuvinte, epava transatlanticului va fi scoasă la suprafață în cazul în care se vor găsi banii necesari pentru o astfel de operație. Firește ar fi de dorit ca fondurile să fie găsite, astfel încît „Titanicul", după o existență atît de scurtă în funcția lui primordială, să-și poată trăi a doua viață, mult mai lungă, transformat în muzeu.

ION D. GOIA ■

Merii au înflorit a doua oară

Din județul Harghita ni se semnalează un fapt insolit. La Sincrăieni, Sintimbru și în alte localități, aflate, cum se știe, la „polul frigului" din țara noastră, merii au înflorit, acum în septembrie, a doua oară. Pomi încărcați de mere ajunse la maturitate sînt încărcați și de flori ca primăvara. Se pare că fenomenul se întîmplă extrem de rar, cel puțin în Harghita, iar „Informația Harghitei", consemnîndu-l, adaugă că, după spusele bătrînilor, el vestește o toamnă lungă. Un salcîm din Sincrăeni a înflorit și el a doua oară, numai că florile lui nu mai sînt de data aceasta albe, ci roze. Zilele cu lumină aurie și calde din acest frumos septembrie par să confirme spusele bătrînilor. Să vedem în continuare ce temei se poate pune pe „instinctul meteorologic" al merilor care-și salută fructele coapte cu o nouă și suavă salvă de flori.

● Au trecut 110 ani de la nașterea lui Ștefan Burileanu, general, profesor, inginer și doctor, născut în comuna Burila Mică din județul Mehedinți. A studiat la liceul Saint Louis din Paris, a fost licențiat și doctor la Sorbona în matematică, inginer la Politehnica pariziană, profesor la Școala de război din București și Cavaler al Legiunii de Onoare, membru al Academiei de științe. Acest om, aproape uitat a inventat tunurile cu care am cîștigat bătălia de la Mărășești, a brevetat afete și tunuri cu tragere rapidă, fiind cel care a inventat și arma decisivă în bătălia de la Verdun. A scris o bibliotecă de cărți (de la balistică pînă la metalurgia fontei) și s-a bucurat de premiul Academiei. Un nume care nu trebuie uitat. **(Cornel Nistorescu).**

● Probabil cei care au montat coșurile de gunoi în parcul din fața Spitalului Municipal București au dorit să sprijine dezvoltarea baschetului. Numai așa ne explicăm de ce coșurile respective nu au fund. Consecințele sînt, însă, deplorabile pentru igiena și estetica parcului.

„Geografia României", la al treilea volum

Institutul de geografie a predat Editurii Academiei, pentru tipar, cel de al treilea volum din „Geografia României", lucrare proiectată să apară în șase volume și care constituie, după părerea specialiștilor, prima viziune complexă și completă, din punct de vedere geografic, a teritoriului țării noastre. Rod al unei largi colaborări, acest tratat înglobează experiența mai multor decenii de cercetare. El se situează atît prin ampioare cît și prin structură cu mult deasupra lucrărilor apărute pînă acum. Dovadă și premiul „Gheorghe Murgoci" al Academiei, acordat volumului unu. Primelor două volume, apărute în 1983 și 1984, și care aveau ca teme „Geografia fizică" și „Geografia umană și economică" (privind, deci, teritoriul țării noastre în ansamblu) li se vor alătura trei volume de geografie regională. Cel dintîi dintre acestea — cel la care ne referim — este dedicat Carpaților și depresiunii Transilvaniei, analizînd complex și detaliat interacțiunea dintre factorii fizico- și economico-geografici, cu toate formele lor de dezvoltare actuală și de perspectivă.

Un desen de Van Gogh apărat de lumină !

La Muzeul colecțiilor ne-am convins încă o dată cît de delicată e grija pentru păstrarea operelor de artă, căci pînă și lumina poate ucide, lent, un desen fragil. O grijă specială e astfel acordată singurei lucrări de Van Gogh aflată în patrimoniul colecțiilor românești (colecția Alexandra și Barbu Slătineanu) un desen în cărbune, intitulat „Culegătoarea de morcovi". Pentru a apăra această prețioasă și vulnerabilă operă — se știe că desenele în cărbune se degradează în contact cu lumina — specialiștii muzeului au luat hotărîrea de a o expune o singură lună pe an, cînd afluența publicului e mai mare. În restul timpului, ea stă închisă într-o casetă specială, al cărei pereți sînt căptușiți cu o hîrtie anume aleasă, lipsită de acidi-

tate. Vizitatorii muzeului au avut prilejul să vadă și în această vară desenul celebrului olandez care — ne amintim murmura sub soarele violent din Provența „Soarele m-a ucis !", pentru ca tot soarele să-l amenințe, cum se vede, în posteritate. Din fericire, grija eviavioasă a specialiștilor protejează această posteritate și-i asigură durata.

● La Muzeul de artă al R.S.R. s-a definitivat programul a trei cicluri de conferințe gîndite ca manifestări cu roi de educație plastică. Este vorba despre :
— „Maeștri ai artei românești".
— „Stiluri și capodopere în arta universală" (Ciclu care debutează chiar astăzi la ora 17).
— „Arta pe înțelesul tuturor„
— un ciclu destinat cu precădere tineretului, avînd teme interesante ca „Știți să priviți un tablou ?", „Portretul", „Peisajul", „Pictura de gen", etc.
Specialiștii muzeului doresc să organizeze acest ultim ciclu chiar în școli, existînd deja cereri din partea unora din marile licee ale Capitalei.

● Recenta premieră a circului bucureștean, intitulată „Tom și Jerry la circ" se bucură, se pare, de mare succes. Jucată cu săli pline, ea oferă spectatorilor atractive numere, dintre care menționăm : acrobațiile pe sîrmă înaltă ale trupei Cristea, Kopfbulansul la trapezul zburător al Mariei Lazăr Augustin, acrobațiile la înălțime pe scară liberă ale trupei Budurușl, evoluția spectaculoasă a trupei de zburători Ciobanu. Spectacolul se bucură și de aportul a doi renumiți artiști ai Circului Mare din Moscova superacrobatul aerian Nikolai Kazulski și dresoarea de paviani și giboni, Tamara Shatirova.

● La triajul de cale ferată de la Videle, cea mai tînără localitate urbană a județului Teleorman, operațiunile, altădată executate de acari și manevranți, au fost preluate de calculator. În 24 de ore se triază și se formează aici peste 190 de trenuri de marfă cu cîte 60 de vagoane.

● I.M.A.I.A. Năvodari a livrat în această lună unităților agricole din județul Constanța și din țară aproape 300 de mașini de recoltat cartofi, utilaj reproiectat — practic nou. Tot aici va fi realizat și livrat un lot de 500 de echipamente de fertilizat pentru semănătoarea SUP-29, utilaje construite și ele în premieră.

Pescărușl, departe de mare

O mare fără pescărușl pare ceva de neconceput ! La fel cum un pescăruș fără mare — ar fi putut părea pînă nu de mult, o imagine absurdă. Iată însă că Natura nu prea ține cont de formulările sau imaginile noastre convenționale : dunărenii de pe întreg traseul fluviului s-au obișnuit cu zborul pescărușilor în zonă, ba, de cîțiva ani încoace, pînă și bucureștenii sînt impresionați de zborul grupat sau singular al grațioaselor păsări „marine". Pescărușii au apărut, de curînd, deasupra zonelor bălțite ale Oltului. Pescarii amatori din comuna Cilieni — comună alături de care se află masiva construcție a hidrocentralei Rusănești —, se află cu pescărușii la concurență... O știre recentă ne anunță că, iată, pescărușii și-au făcut apariția și în județul Alba, urmînd cursul Mureșului și nu numai ca să se afle în vizită, plonjînd din înălțimi după pește, dar și spre a se stabili aici, făcîndu-și cuibul prin sălcii sau în nisipuri ! Oare ce l-a determinat să parcurgă atîta drum ? ! Ce factori au determinat această stranie migrațiune ? ! Ce intime resorturi, numai de ei știute, i-au făcut să-și părăsească vatra marină pentru a se aventura tocmai aici ? ! Poate numai spre a bucura ochii copiilor care nu au ajuns, încă, să vadă marea — să le aducă în zonă de deal și munte, un strop din superba ei frumusețe, pînă la întîlnirea decisivă cu valurile ? ! Greu de precizat !... **(Horia Pătrașcu).**

● Ziarul „Delta" anunță că în cadrul preocupării pentru economisirea energiei, în județul Tulcea a fost realizată și pusă în funcțiune la campingul Independența o instalație solară cu o suprafață totală de 200 mp. Instalația poate încălzi, pe timp de vară, 8 000 litri de apă, în 24 de ore, la o temperatură de 51°C, asigurînd astfel necesarul de apă menajeră al campingului. Tot în punctul turistic Independența și la sectorul zootehnic Ghiolul Petrii au fost montate 11 instalații eoliene ,care sînt în prezent în faza de testare.

Un iubitor al nucilor propune...

Un vechi și statornic cititor al revistei noastre — Aurel Pădurariu din Sibiu — dorește să atragem atenția, în cadrul acestei pagini, asupra unui obicei, asupra unei **metode** păstrată din bătrîni, astăzi, însă, din păcate, lăsată pare-se în uitare : este vorba de „creșterea nucului", acest pom deosebit de valoros și cu nenumărate modalități de folosință. Toamna, după ce au căzut nucile și frunzele s-au uscat, coaja trunchiului — în funcție de dimensiunile acestuia — trebuie crestată la 3—4 ani odată, operație grea, întrucît nucul are o coajă groasă și foarte tare, și care operație, mai ales, nu se poate executa de către oricine. Coaja trebuie crestată pînă la partea lemnoasă, prin cîte tăieturi în linie verticală sau zig-zag astfel încît să permită urcarea mai lejeră a șevei spre crengi și frunze, o mai bună aerisire a copacului în genere. Primăvara, coaja se îndepărtează mult în dreptul crestăturilor, semn că trunchiul și-a mărit diametrul — că omul i-a **ajutat** astfel — iar recolta de nuci crește substanțial, nucile avînd chiar o coajă mai subțire, fiind mai mari și mai ușor de spart. Este bine de știut că nucul face parte din grupul acelor nu prea numeroși pomi ce nu-și pot plezni singuri coaja spre a se dezvolta în voie, și iată cum alei întregi de nuci, șirurile aflate, de pildă, pe marginile soselei Constanța — Mangalia, tind să crească strîmbe, să se sufoce uneori. Fiind o problemă de „ultimă oră", acum cînd recoltarea nobilului și majestuosului nuc abia s-a sfîrșit, socotim că rîndurile de mai sus pot stîrni interesul specialiștilor în a readuce în actualitate o practică de mult verificată, dar, iată, din cine știe ce motive ieșită din uz. **(Horia Pătrașcu).**

Toamna 1985 și moda

E o modă, se pare, ca... moda să fie ironizată. Stendhal zicea de pildă, că prostul gust constă în a confunda moda, care nu trăiește decît din schimbări, cu frumosul durabil. Molière face unul din personajele sale să exclame că toate vicliile cînd sînt la modă trec drept virtuți. Dar în ciuda ironiilor care au însoțit-o și care i-au acuzat efemeritatea, moda a continuat, imperturabilă, să existe, să intereseze, să influențeze gusturile, să determine aspectul străzii și, uneori, chiar să facă ravagii. Ea s-a dovedit schimbătoare, capricioasă, nestatornică, dar cu neputință de ignorat. Cum recunostea spiritual un moralist, cei slabi de înger urmează moda,

ULTIMA ORĂ

cei pretențioși o exagerează, cei de bun gust practizează cu ea.

Nimic mai normal, deci, decît să ne întrebăm : ce ne propune ca pact, moda toamnei 1985 ?

O vestimentație mai puțin înclinată spre extravaganțe, mai practică, mai funcțională — susțin specialiștii Centrului de producție și creație al UCECOM. Se poartă lung sau scurt, strîmt sau larg într-o mare varietate de modele, pentru ca fiecare să poată să aleagă ceea ce îi vine bine. Sînt la ordinea zilei amplorile controlate, asimetriile, suprapunerile, tăieturile sublimiate, nasturii și buzunarele mari, garnituri din piele sau înlocuitori, panglici și franjuri. În centrul atenției se află ansamblurile și compleurile care se poartă oricînd și oriunde, cu linii confortabile, fără exagerarea proporțiilor. Rochiile pentru toată ziua, realizate din stofe ușoare și călduroase, au tăieturi practice, fără detalii inutile. Impermeabilele și pardesiurile au croiuri ample, cu mîneci chimono, raglan sau clasice. Ideea de contrast în linii, materiale și culoare se menține și în acest sezon, dar adoptă variante mai ponderate și mai bine echilibrate.

Dar pentru o „documentare" mai exactă și la „obiect", Centrul de producție și creație al UCECOM ne invită la parada modei pe care o organizează astăzi, la orele 19, în Sala rondă a hotelului Intercontinental.

● Luna aceasta s-au sărbătorit 50 de ani de la crearea Parcului Național Retezat, unul din cele mai frumoase monumente ale naturii din țara noastră, prilej cu care a avut loc, la Deva, o reuniune științifică organizată de Academia R.S.R. și Consiliul popular al județului Hunedoara, la care au luat parte academicieni, oameni de știință, cadre didactice universitare, biologi și invitați de peste hotare, specialiști în domeniu. Din cîte sîntem informați, a început de asemenea executarea unor lucrări menite să pună și mai mult în valoare frumusețea fără egal ai acestei comori a plaiurilor românești.

„Apa — viață și tradiție"

Recent la Muzeul satului și de artă populară s-a deschis o interesantă expoziție avînd ca temă „Apa — viață și tradiție". Am solicitat muzeologului Maria Socol o scurtă prezentare a acestei expoziții. Iată ce ne-a spus :

„Ideea de organizare a unei expoziții temporare privind rolul și importanta apei în comunitatea rurală tradițională a fost generată de campaniile de cercetări etnografice desfășurate în urmă cu un deceniu, asupra unei zone întinse din sudul țării, cu scopul depistării și achiziționării unui obiectiv menit să întregească patrimoniul muzeal. Fîntîna „cu cai" — pentru că despre ea este vorba — adusă din comuna Lădești, județul Vîlcea și introdusă în circuitul de vizitare al muzeului, ilustrează o dată în plus ingeniozitatea și spiritul creator al omului în efortul său de modelare a naturii, în scopul satisfacerii nevoilor sale vitale. Diversitatea mijloacelor tehnice de captare și reținere a apei, recipientele pentru transportat și băut apă, folosirea forței motrice a apei sau a surselor de hrană și materii prime furnizate de ea, precum și obiceiurile, credințele și basmele populare ce implică apa ca sursă a vieții, constituie valori incontestabile de cultură materială și spirituală creată de un popor a cărui viață a fost stabilă, continuă. Iată de ce organizarea expoziției „Apa — viață și tradiție" constituie un omagiu adus muncii și ingeniozității generațiilor trecute, aspirațiilor spre bine și frumos ale oamenilor, temelia vremurilor noi de azi. Amploarea temei ne-a obligat la structurarea ei pe următoarele coordonate : „Folosirea apei în gospodărie din punct de vedere utilitar", „Folosirea apei în gospodărie din punct de vedere ritual" (invocarea ploii și rolul apei în obiceiurile din ciclul vieții umane), „Folosirea surselor oferite de apă" (cum ar fi pescuitul, topitul cînepii, albirea pînzei, măcinatul grînelor) și „Tipuri de exploatare a resurselor de apă".

Raliul „Delta" VI

În zilele de 13 și 14 septembrie s-a desfășurat, în județul Tulcea, Raliul „Deltei" care se organizează în cadrul Campionatului național de raliuri de șase ediții. La start s-au aliniat 16 automobile, la categoria începători, 39 în grupa A și 24 în grupa C, la categoria avansați, și 5 autocamioane. Traseul, străbătînd zone pitorești ale județului, a fost foarte accidentat, dificultatea, etapele strînse acordînd raliului coeficientul 2. S-au înregistrat și multe abandonări dar, în general, mediile orare ale automobilelor „Dacia" și „Oltcit" au fost foarte bune, verificîndu-se încă odată trăinicia automobilelor românești. La raliu au participat și 5 autocamioane DAC de 300 CP, construite la „Steagul Roșu", Brașov care, cu acest prilej, și-au verificat anumite soluții tehnice și îmbunătățiri de ultimă oră. Coloșii de fier au alergat bine pe traseul greu de 185 km ajungînd, uneori, la medii orare asemănătoare Daciei, primul fiind camionul condus de Constantin Stinghie și Cornel Nedelcu. La începători, pe locul I s-a clasat echipajul format din Ioan Victor Silași și Emilia Talaș de la C.J.A.K. Tulcea. Pe primul loc în grupa A — avansați au sosit Alexandru Botezan — Septimiu Popa de la IPA Sibiu, cîștigătorii grupei C — avansați și pe primul loc în clasamentul general fiind Ștefan Vasile — Ovidiu Scobal de la I.A.P. Dacia. Pe primul loc al podiumului a urcat „Unirea Tricolor" București, care activează pe lîngă TRANSCOM. Președintele clubului, Petre Pîrcălăboiu, a primit cupa pentru echipajele Florentin Mateescu — Dorin Florea, Florin Nuță — Radu Dumitriu, Nicolae Dide — Mircea Militaru, Eugen Ionescu — — Radu Costache, Sorin Lazăr — Mihai Adrian. Asistența tehnică a echipei, ce s-a dovedit și ea la înălțime, a fost asigurată de Cornel Căpriță. Și de data aceasta participanții la Raliul „Deltei" au beneficiat de excelentele condiții create de organizatori.

Etapa următoare a fost încredințată spre organizare Clubului județean Buzău (președinte Cristian Teodorescu), întrecerile desfășurîndu-se în 20 septembrie (coasta la Măgura) și 21 septembrie (circuit în municipiul Buzău). **(Victor Rădulescu).**

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Florăcaro, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505